De Nieuwe Belgische Illustratie. Jaargang 13

bron
De Nieuwe Belgische Illustratie. Jaargang 13. R. Wachtelaer-Debruijn, Antwerpen 1896

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_nie244189601_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

Bladwijzer.

Novellen, Verhalen, Schetsen, Humoresken.

	BLADZ.
Arabier en Franschman	387, 398
Ave Maria. Mei-vertelling, door J.F. v. H.	19
Bank (In de) van leening	310
Beestenspel (De schilder in 't). Herinneringen uit een kunstenaarsloopbaan	382
Beslissing (Een). Noordbrabantsche vertelling, door A. van Baardwijk	409
Brief (Een) van de weduwe Scarron. Historisch	294
Bruidswaaier (De). Vertelling uit de groote wereld	110, 118, 127
Candidaat (De wederwaardigheden van een), door J. Vesters Jr.	43, 51
Dertiende (Het)	411
Eerewoord (Een). Episode uit den slag van Solferino	402
Familie (Van z'n) moet men 't hebben, door F. de Forest.	374
Gelukkig (Toch), door J. Vesters Jr.	223, 241, 249, 258, 265, 290, 298 306, 313, 321, 329, 337
Genezen. Een badgeschiedenis	158, 167, 175
Hermine. Kerstvertelling door J.R. van der Lans	267, 274
Jager (De Zwarte)	319, 325
Kangoeroe-jager (De). Australische vertelling	54, 59
Kous (De gestopte). Een Amerikaansche trouwgeschiedenis	326
Linnennaaister (De). Vertelling van een Londensch priester	393

Lood in het hart, door J.R. van der Lans	89, 98, 105, 114, 123, 130, 137, 145, 154, 162, 169, 178, 187, 194, 201, 210, 217, 226
Maaltijd (De eerste) in eigen huis. Humoreske van Jan Rombout	6, 14, 22, 30
Negotie (Met) uit. Een Amerikaansche geschiedenis	263
Ongeluk (Bij)	70, 75, 87
Papieren van waarde. Historische schets	103
Rijkdom (Welbestede). Oorspronkelijke novelle door P.M. Bots, R.K. Pr.	346, 354
Schilder (Uit het leven van een). Vrij naar André Theuriet	348, 355, 367, 369, 377, 385
Speelhol (In het). Een ware geschiedenis	143, 151
Uitstapje (Een) naar Londen, door J.F. Nuijens	171, 180, 192, 198, 203, 212, 222, 230, 235, 246
Veiligheidstoestel (Het), door F.C.	131
Viool (De ziel der)	302
Vrouwen (Waarom leven de) langer dan de mannen?	342
Weddenschap (Een lichtzinnige). Humoreske	331, 339
Weergekeerd, door Mathilde	1, 10, 18, 26, 34, 41, 49, 57, 66, 73, 82, 94
Wörishofen ('s Winters te)	379

Levensschetsen.

	BLADZ.
Brunelleschi, de bouwmeester van den koepel te Florence	262
Burgt (Monseigneur F.P. van de)	81
d'Hulst (Mgr.)	297
Goossens (Z.E. de kard. Petrus Lambertus), aartsbisschop van Mechelen, vader der Belgische werklieden, door Th Cooremans, onder-pastoor der O.-L.-V.-kerk te Antwerpen	26, 35
Hohenlohe (Kardinaal)	247

Joosten (Mgr. Henricu Alphonsus Maria), titulair-bisschop van Marciana, apostolisch vicaris van Curaçao, door p. fr. Dalm. J. Houtman, ord. praed.	362
Koningszoon (Een) priester	223
Prins Albrecht van België	289
Scheil (Professor)	16
Verhaegen (Arthur)	200

Poëzie.

	BLADZ.
Kind (Het) Jesus, door Alb. Thijm	281
Legende van den heiligen Joannes, Apostel en Evangelist, door H.J. Dolmans	288
Psalm 25, door M.V.	306
Stabat Mater, door B. van Meurs.	402
Vereeniging, door W. de Veer S.J.	335
Voorbarig (Niet te), door H. Ermann S.J.	367
Weldoen, door K.W.J. Wzn.	318
Woord (Het) is vleesch geworden, door Nicolaas Beets	273

Godsdienst.

	BLADZ.
Brugge (De feesten te) ter eere van den Gelukzaligen Idesbaldus	142
Communiefeest (Een zilveren) in Suriname	129
Idesbaldus (De zalige) van der Gracht, door M.P.K.	139
Kerstmis	273
Lijdensweek (In de)	402
Marteldood (Petrus' en Paulus')	65
Vrouw (Onze Lieve) der Slaven	185

Geschiedenis van den dag.

	BLADZ.
Kampvechters (Twee) voor de rechten der moedertaal.	353
Kreta (Op)	369
Moskou (De feestelijkheden te)	71
Moskou (De kroning te)	86
Pooltocht (Nansen's)	190
Westerwoudt (Het veertigjarig jubilé van Mr. F.Th.), lid van Ged. Staten van N.-Holland	305

Geschiedenis.

	BLADZ.
Clovis (De doop van)	315
Drusus' laatste tocht	166
Hertog Karel de Stoute	150
Napoleon I en Paus Pius VII	3
Reuzen (De Potsdammer)	407
Tromp (De heldendood van)	386
Welser (Philippine)	397

Land- en Volkenkunde.

	BLADZ.
Atjeh (Gezichten uit)	243
Expeditie (De) Hourst op den Niger.	363
Moskou (Het Kremlin te)	78
Piramiden (Op en in de)	7
Reuzengebouwen (Amerikaansche)	391
Sneeuwparadijs (Het)	364, 374

Kijkjes in Nederland.

	BLADZ.
Mr. Everard Meyster en de Buitenplaats Nimmerdor bij Amersfoort, door W.T.N. van Rootselaar	318

Kunst en Nijverheid.

	BLADZ.
Beeld (Het) van den H. Ignatius in de basiliek van Montmartre	110
Ivoorhandel (De)	347
Kathedrale kerk (De nieuwe) van Sint Bavo te Haarlem, door Joseph Cuypers	123
Siena en zijn hoofdkerk	414
Tasso in het klooster Sant Onofrio te Rome	174
Vleugelaltaar (Een vijftiende-eeuwsch)	101

Kennis der Natuur.

	BLADZ.
Hand (De) eener Egyptische prinses en de X-stralen	399
Spinnen (De), door Frank Smit	251

Bij de Platen.

	BLADZ.
7, 15, 23, 31, 39, 47, 55, 63, 72, 80, 87, 95, 104, 112, 119, 135, 144, 152, 160, 167, 176, 183, 200, 207, 215, 223, 232, 239, 247, 255, 264, 271, 296, 304, 311,	

320, 327, 335, 343, 352, 359, 368, 376, 384, 392, 400, 415

Humor.

	BLADZ.
Champagne (Een flesch)	96
Kunst (Moderne)	256
Reismanier (Voordeelige) voor huisvaders	152
Voordeelig (Hoe) het is zelf zijn kamer te behangen of zuinigheid bedriegt soms de wijsheid	168

Wetenswaardig Allerlei.

	BLADZ.
Aardbezieplanten in den winter	360
Alcohol (De invloed van) op den levensduur.	32
Alcohol en de spijsvertering	400
Besparing in den tuin.	376
Boeken (In menschenhuid gebonden)	392
Briefschrijvers	360
Brood (Eeuwenoud)	360
Drukkerij (Een merkwaardige)	88
Glacé-handschoenen	384
Glas met een schaar te snijden	360
Glas (Nabootsing van gebrand)	344
Groenten (Gedroogde)	344
Hemelsche rijk (Een en ander uit het)	415
Kamerplanten (Besprenkeling van) in den winter	360
Kant (Uit het rijk der)	88
Keizer (Waar laat de Duitsche) zijn uniformen maken?	312

Kleedingsstukken waterdicht te maken.	240
Koffie op Turksche manier te zetten	240
Kranten (Levende)	416
Laarzen (Het insmeren van)	240
Leer (Het zachthouden van)	400
Leven (Het) zonder slaap.	376
Lijm voor huiselijk gebruik.	32
Lucifers van papier.	344
Menschen (Om brandende) te redden	328
Middel tegen het springen van glazen en lampeglazen	392
Milliardairs (Amerikaansche)	327
Moorden (De) in de Vereenigde Staten	344
Nagels (Het bijten op de)	240
Olievlekken uit tapijten te verwijderen	344
Oogen (Ongelijkheid der)	328
Oorzaken van den dood	376
Paascheieren te kleuren	400
Petroleumlampen (Het ontploffen van)	240
Porselein te bewaren	376
Ramen (Gekleurde)	304
Rekenwonder (Een nieuw)	400
Schijndood (De)	239
Schoonmaken (Het) van rieten stoelen	384
Slapenleggen (Het) van kleine kinderen	399
Tanden (Het bederf der).	328
Tapijten (Opgerolde) en tafelloopers	384
Telegram (Een vlug)	344
Uur (Op welk) sterven de meeste menschen?	304
Verkleuren van photographieën	384
Vlekken van meubels te verwijderen	400
Wijnvlekken in linnen.	400
Zeeziekte (De invloed der) op dieren	240
Ziekenkost	360

Zijdefabrikatie (Kunstmatige) 32

Slotwoord 416

Alphabetische Lijst der Gravures.

		BLADZ.
Aanbidding (De) der herders		277
Aanminnigheid		33
Abraham de drie engelen ontvangende		29
Afrikaansch museum in het postulantenhuis der Witte Paters bij Boxtel		192
Afscheid		28
Afscheid (Het) van Petrus en Paulus		65
Albrecht (Prins), de vermoedelijke troonopvolger van België		289
Antonius van Padua (De H.) predikt voor de visschen		45
Archinard (Het fort) nabij Say		364
Atjeh (Een kustplaats in)		244
	De missigit (moskee) te Kota Radja	244
	Sultansgraven in den kampong van Kota Radja	248
	Een benting bij Kota Radja	248
Avondmaal (Het laatste)		404-405
Baldissera (Generaal)		328
Bank (In de) van leening		309
Baratieri (Generaal)		328
Beethoven (Van) en de blinde		180
Begrafenis van den Transvaler Macdonald.		58
Bellini (Giovanni) bij Albrecht Dürer		141
Bergbeklimmers op de Dolomieten		113
Bern (De berenkuil te)		89
Bestijging van een piramide.		8
Bezoek bij grootvader en grootmoeder		117
Bezoek (Het) van Maria aan Elisabeth		68
Biesen (Mr. J.W. van den)		320
Boerenstulp (De)		172

Boodschap (De) aan de herders	276
Borstbeeld (Het) van Mgr. Bottemanne	201
Brandstichter (De)	217
Bruidstooi (De)	92
Bruiloft (Een) in Bretagne	12
Bruiloft (Gouden)	253
Brunelleschi (De dood van)	257
Burgt (Mgr. F.P. van den)	81
Burgt (Begrafenis van Mgr. F.P. van den)	82
Caecilia (De H.)	233
Caecilia (De glorie der H.)	288
Chicago (Reuzengebouwen te)	392
Christus aan het kruis.	401
Communiefeest (Een zilveren) in Suriname.	129
Coremans (Edward).	353
Czaar (De) en de czarin te Parijs. Aankomst op de Place de l'Etoile bij den Arc de Triomphe.	220
Davos in den winter	364
De Vriendt (Juliaan)	353
Dorpsschool (In de).	40
Doop (De) van Clovis	316
Doornenkroning (De)	408
Dresden (De Wettin-obelisk te)	116
Drusus' laatste tocht	164
Duikers aan 't werk [b]ij electrisch licht. De boot met toestellen aan de oppervlakte	14
Duikers Op den bodem der zee	15
Dürer (De jonge Albrecht) komt bij Wohlgemuth in de leer	241
Eendenvijver (Aan den)	161
Einde (Het) van den wilddief	268
Eindhoven (De groote lindeboom op de markt te)	352
Examen (Het) van het bruidspaar.	165

Fabiola	413
Flesch (Een) Champagne	96
Fram (De), waarmee Nansen zijn expeditie ondernam, op de hoogte van Bergen	191
Frithjof's afscheid van Ingeborg	17

Galilei ontdekt de wetten van den slinger in den dom te Pisa.	225
Galilei (De lamp van) in den dom te Pisa	232
Galilei en zijn laatste leerling Viviani	360
Galliano (Luitenant-kolonel)	328
Gast (De) zonder bruiloftskleed.	104
Gastein (De waterval boven de Schreckbrücke te)	228
Gebed (Het)	388
Gedenkpenning geslagen ter eere van Mr. F.Th. Westerwoudt	305
Gedenkpenning ter huldiging van Mr. C. Fock	320
Gestoord (In de eenzaamheid)	321
Gevecht met een leeuw	108
Gifkoorts (De).	356
Gitaarspeler (De).	393
Goossens (Z.E. kardinaal)	25
Gracht (De zalige Idesbaldus van der)	139
De feesten ter eere van den zaligen Idesbaldus te Brugge. Groep uit den optocht voorstellende Idesbaldus met het bestuur van het graafschap belast	140
Aartshertogin Isabella op weg naar Veurne om de relieken van den zaligen Idesbaldus te vereeren	140
Graflegging (De)	409
Grootmoeder (Bij)	112
Grootvaders vertelling	341

Haarlem (De nieuwe kathedrale kerk van St. Bavo te)		124
	Gezicht van binnen	121
	Gezicht in een der zijkapellen	128
Hacquard (De eerw. pater)		363
Halali.		325
Hammerfest (Gezicht op), de noordelijkste stad van Europa.		189
Handel (De herstelde en vergroote kapel te)		216
Helpster (De kleine).		272
Hemelvaart (De) des Heeren		9
Hermine. Haar tot berstens toe opgekropt gemoed barstte in tranen los		284
	Het hoofd buiten het raam stekende, zag zij bij helder maanlicht een gestalte met gebogen hoofd voor de deur geknield liggen	285
's-Hertogenbosch (De St.-Janskerk te).		332
Hier ben ik		177
Hille Bubbe		97
Hoe voordeelig het is, zelf zijn kamer te behangen.		168
Hohenlohe (Kardinaal prins).		247
Hongersnood (De) in Engelsch-Indië. Een aankomende trein door uitgehongerde Hindoes belegerd		356
Hoofdkerk (De) van Siena		416
Hooitijd (In den)		109
Hourst (Luitenant ter zee)		363
	Vertrek van Koelikoro op den Niger	364
Houtvervoer in Noord-Amerika		160
d'Hulst (Mgr.) in zijn studeervertrek		297
Ignatius van Loyola (Het beeld van den H.)		105
Intocht van keizer Nicolaas, keizerin Alexandra Feodorofna en keizerin Maria Feodorofna binnen Moskou.		69
Ivoor (Te koop geboden) in Antwerpen		348

Jachtbuit (Goede)		245
Jesus (De twaalfjarige) in den tempel		300
Jesus predikt voor de visschers		61
Jesus (Het Kind)		281
Joosten (Mgr. Henricus Alphonsus Maria)		361
Jozef voor koning Pharao.		36
Keizerlijk gezin (Het) van Rusland		84
Kind (Een veelbelovend)		1
Kind (Het) van den straatkunstenaar		181
Klem (In de)		197
Kloostergeleerde (De)		377
‘Koopt citroenen’		340
Kreta. De oorlogshaven Soeda in de nabijheid van Kanea		369
Kreta. (Turk op)		369
	Kanea met de voorstad Halepa	371
	Bewoner der landstreek S[p]hakia	371
	Kretenzische christen vrouw.	371
Kreta. (Opstandelingen op).		371
Kreta. (Een rotskloof in Sphakia op)		376
Kroning van den czaar en de czarin in de kerk van Maria Hemelvaart te Moskou		85
Krugersdorp (De kerk te).		60
Kunst (Moderne).		256
Lawn-tennis		133
Lentelandschap		4
Lodewijk Filips (Hertog) van Orleans en zijn gemalin Maria Dorothea van Oostenrijk		304
Londen (Holborn Viaduct te)		169
	De London Bridge	180

	Trafalgar Square met de Nelson zuil		189
	Mansion house.		196
	Een hoekje bij de St.-Paulskerk.		196
	De St.-Pauluskerk		196
	In de buurt van de Bank en de Beurs		200
	De Westminster abdij		208
	De Parlementsgebouwen		208
	Het Imperial Institute		212
	Hyde Park Corner		212
	Hyde Park		229
	(De Tower te)		237
Lijkenkaravaan (De).			209

Maatjes (Goede)	24
Macht (De) der gewoonte.	88
Mac Kinley	272
Manifestatie (Indrukwekkende) van 12000 gewapende Boeren te Johannesburg	64
Marsch van Zwitsersche troepen in het gebergte bij sneeuwstorm	357
Mechelen (De kathedraal van)	35
Mechelen (Altaar van O.L. Vr. van Hanswijck te).	38
Memento mori	213
Menelik II, koning van Abessinië	328
Menelik II (Het zegel van).	328
Model (Het ongeduldige)	157
Moedermaagd (De)	20
Moedermaagd (De) met het goddelijk Kind	280
Moezaffer Eddin (De nieuwe sjah van Perzië)	48
Monument (Het) van keizer Wilhelm aan de Westfaalsche Poort	368
's Morgens na de schipbreuk	349
Moskee van Sjahzadeh-Abdoel-Azim, waar de sjah van Perzië vermoord werd	41

Moskou (Het Kremlin te)	72
Moskou (Ontvangstzaal in het Kremlin te)	76
Moskou (De kathedraal van Maria Hemelvaart te)	79
Moskou (De kathedraal van Maria Bijstand te)	80
Mummie (De hand eener Egyptische)	400
Muzikale (Zijn) kleindochter.	345
Naar huis	193
Nansen en Jackson ontmoeten elkander op Frans-Jozefland	188
Nassr Eddin (Sjah) van Perzië	44
Net (Het gescheurde)	236
New-York. (Eenige groote huizen te)	392
New-York. (Het raadhuis en de krantenpaleizen op Printing-House Square te).	392
Nicolaas (St.) heeft goed gereden.	249
Nieuwejaar (Veel heil en zegen in 't)	296
Nieuwsgierig Aagje	120
Ontdekking (Groote).	32
Onverwachte ontmoeting	153
Onze Lieve Vrouw der Slaven.	185
Opening (De) der scheepvaart op de Newa	396
Optocht van gewapende Boeren door Johannesburg	60
Opiumschuivers in China.	344
Otto de Groote en zijn zoon Ludolf.	308
Paaschfeest (Toebereidselen voor het) in een kerk te Rome	402
Palingvisscherij aan de Fransche kust	145
Poppenkastvertooning (Een) aan het hof van Margaretha van Oostenrijk	269
‘Potosi’ (De), het grootste schip der wereld.	337
Prins Max van Saksen als luitenant	224
Prins Max van Saksen als priester	224
Processie op H. Sacramentsdag	37

Pius VII en Napoleon te Fontainebleau	5
Reekers (Mr. F.J.A.M.)	320
Repetitie van de dorpsharmonie	381
Ruiterbode (De verongelukte)	176
Ruiterij (De) van maarschalk Ney in den slag van Waterloo.	52
Rustenburgsch commando (Het) onder commandant Malan	57
Sam (Generaal P.T.A.S.).	136
Satyr generalis	219
Savoyaardjes (Twee lustige).	144
Scheil (Pater Vincentius)	16
Sixtus V (De toekomstige Paus) als varkenshoeder	21
Sleetje rijden	252
Sneeuwlandschap.	336
Spaansche (De) koningskinderen	313
Spiegelmeer (Het) in het Watervallengebergte	385
Spreewald (In het)	101
Spreewald (In het) Een lijkstoet in den winter	292
Sprong (Een) in den afgrond	365
Steffens (Professor) wekt de studenten op tot den bevrijdingsoorlog.	333
Storm (In den)	240
Taïtu, gemalin van den negus van Abessinië.	328
Teheran (Het koninklijk paleis te). De diamanten poort	44
Torquato Tasso wordt in het klooster Sant Onofrio te Rome door kardinaal Aldobrandini bezocht	173
Transvaalsche Boeren in positie Jameson afwachtend	49
Treurige tijding	136
Turnlokaal (Het militaire) te Curragh in Ierland	312
Uitblazen (Even)	264
Uitwerpen (Het) van de reddingboei	73

Verhaegen (Arthur)	200
Verloren zoon (De)	372
Vervoer van olifantstanden in den Congo.	348
Victoria (Koningin) in haar huisvertrek	204
Vischafslag aan het strand	184
‘Vliegende Hollander’ (De).	293
Vlucht van Karel den Stoute na den slag bij Murten	148
Volendammer visschersmeisje te Amsterdam	324
Voordeelige reismanier voor huisvaders	152
Vreeland (Watergezichtje bij)	137
Vrede.	260
Vijftiende-eeuwsch vleugeltaar	160
Wandelrit (De)	93
Weenen (Het nieuwe gedenkteeken van Mozart te).	156
Welser (Philippine) voor keizer Ferdinand I	397
Weg (Op) naar huis	132
Winterlandschap bij maneschijn	312
Woord (Het) is vleesch geworden.	273
Wörishofen ('s Winters te). In en langs de beek	380
Wörishofen Aankomst der [z]ieken in de Kneipp-inrichting	384
Wörishofen Consult bij pastoor Kneipp	384
IJs (Op glad)	265
Zebra-vierspan (Het) van baron Walther von Rothschild te Londen.	329
Zeeslag (De) bij Ter Heide, waar Maarten Harpertz Tromp sneuvelde	389
Zondagmorgen in het Schwarzwald	205

[Nummer 1]

Weergekeerd.
Door Mathilde.

I.

De poort van het kleine kerkhof van Groenhuizen stond open, hoewel de avond reeds aan het vallen was, maar de doodgraver vreesde niet, dat men iets zou stelen op den akker der dooden of op de graven heiligschennis plegen.

De Groenhuizers waren een kalm, bedaard volkje en werden liefst niet aan den dood herinnerd; zij vonden over het algemeen het leven zoo kwaad niet, en hadden zij eenmaal de oogen afgedroogd en den rouw gedragen over een hunner dierbaren, dan achtten zij hun plicht tegenover hem afgedaan en bezochten zijn graf liever niet meer.

Vandaar dan ook dat het er op den Groenhuizer Godsakker eenzaam en verlaten uitzag; het gras groeide op de graven en op de paden, hier en daar was een kruis ingezakt, groote, wilde klaprozen en paardenbloemen waren de eenige versierselen, die in deze eenzaamheid wat kleur brachten, maar tevens het verwaarloosde uitzicht zeer verhoogden. Op de zerken bedekte het mos de namen; een monument alleen in een der hoeken trok de aandacht, maar de zware, onbehaaglijke grauwsteenen vorm zag er ook bouwvallig en verweerd uit. Nergens iets wat het oog streelde, wat sprak van den innigen band, over het graf tot in de eeuwigheid reikend tusschen levenden en dooden.

Een man kwam den weg af, die uit de bosschen, welke het schilderachtig gelegen stadje omringden, naar het kerkhof voerde.

Hij zag er uit of hij een langen weg achter zich had; zijn kleeding en schoeisel waren stoffig, zijn gelaat verhit. Hij was eenvoudig in een blauwen kiel gekleed met een grooten stroohoed op het hoofd; een zware baard omringde zijn gelaat en zou hem misschien iets woests gegeven hebben, iets wat men liever in een drukke straat, dan op een eenzamen weg ontmoette; maar zag men hem in het gelaat, in de intelligente oogen, in het hooge, gewelfde voorhoofd, dan voelde men die vrees verdwijnen en begreep hier niet met een gewonen landlooper te doen te hebben.

EEN VEELBELOVEND KIND, NAAR DE SCHILDERIJ VAN HANS BACHMANN.

Zijn stap was regelmatig en vast, hoewel hij blijkbaar reeds uren van een vermoeienden tocht achter zich had; toen hij op het heuveltje was

gekomen, vanwaar men de stad aan zijn voeten kon zien liggen, bleef hij even stilstaan, nam den hoed af en op zijn stok leunend zag hij naar beneden.

Ja, zoo had hij 't zich gedroomd in lange nachten van slapeloosheid, of in eenzame dagen van hard werk, zoo, maar ook weer niet zoo.

De oude kerk met haar stompen toren was vervangen door een sierlijk gothiek gebouw, dat zijn fijne, ranke spits stout en luchtig naar omhoog hief; groote fabrieksschoorsteenen dreven hun zwarte golven rook door de reine, blauwe lucht en lieten een zwaren damp over de huizen zweven. Boomen waren hier en daar geveld en door nieuwe rijen van woningen vervangen, de stad was grooter, welvarender geworden in den modernen zin van het woord; juist kwam een trein aanrollen en hield stil voor het station onder zijn voeten om na een oogenblik rust weer hijgend en snuivend verder te vertrekken; de fraaie tuinen aan de noordzijde waren verdwenen en ook daar zag men kolossale gebouwen, gloednieuw, prozaïsch, banaal, kazerneachtig.

De vreemdeling zuchtte en zag over het stadje heen naar gene zijde van het riviertje, dat nu overspannen was in plaats van met de schilderachtige oude, door een nieuwe spoorwegbrug; daar stond nog op een kleine hoogte een grijs gebouw tusschen het geboomte, maar ook dat groen was minder dicht geworden en het huis was omringd door steigerwerk.

‘Ook dat nog! Villa Borghese, Villa Ludovisi Groenhuizen, over alles gaat de geest des tijds. En ik, die gehoopt had, hier ten minste troost te vinden voor mijn oogen, rust voor mijn hart....’

Maar achter het stadje ging de zon onder in een vuurrooden gloed, lichten onstekend in de vensters der fabrieken, gloed uitspreidend over de daken, zelfs de donkere, sombere rookwolken uit de schoorsteenen verguldend, en het stadje kreeg in dien gloed een nieuwe schoonheid terug; het kruis op den kerktoren fonkelde en juist klonk de Angelus.

De eenzame man vouwde de handen en boog het hoofd.

‘Dat ten minste is niet veranderd - een gelukkig teeken dat het avondklokje mij begroet.’

En toen eerst ging hij verder met den zekeren stap van iemand, die elken weg hier kent, naar het kerkhof.

Ook hier ging hij recht af op zijn doel, het vervallen, leelijke monument, half verborgen tusschen wild wintergroen, en toch, dichter bij gekomen, zag men dat er ten minste een zwakke poging was gedaan om de sporen van verwildering en veronachtzaming hier eenigszins te verminderen.

Het al te weelderig klimop was hier en daar gesnoeid en opgebonden, het groene mos van den steen gekrabd, en een verdorde bloemruiker lag op het voetstuk.

‘Niet geheel vergeten dus! Somtijds nog een herinnering,’ mompelde hij en weer zijn hoofd ontblootend, zonk hij in het hooge gras neer en boog zich diep, zoo diep, dat hij haast ter aarde lag; zoo bleef hij lang als één, die boete deed; zijn krachtig lichaam schokte door een machtige aandoening, met moeite drongen zich snikken uit zijn borst, maar geen traan bracht hem verlichting aan, hij kreunde pijnlijk.

‘Moeder, arme moeder!’ was 't eenige woord, dat tusschen zijn zuchten weerklonk, ‘ik ben teruggekomen, maar.... u vind ik evenmin als toen ik ging,...’

Eindelijk stond hij op en streek zich de verwarde haren van het voorhoofd,

‘U geldt mijn eerste bezoek! Lieve moeder! Heilige in den hemel, bewaar mijn stappen, verlaat mij niet. Wat er ook gebeurd mag zijn, u heb ik niet vergeten, neen, nooit en nergens. Zonder u zou ik nog meer te berouwen, meer te boeten hebben. Bid voor mij, verlaat mij niet!’

De avond was bijna geheel gevallen en de zon verdwenen; met moeite stond hij op en wankelde eenige stappen verder; hij was reeds aan den anderen kant van het kerkhof, toen er een tred op het grint klonk van den weg daarbuiten, en een meisje kwam binnen; zij droeg een eenvoudig, licht katoenen zomerkleedje met een tuinhoed op het hoofd en in haar hand hield zij een groot bouquet bloemen. Zij ging haastig naar het graf, waarvoor zoo pas de vreemdeling had geknield; met een kleine schaar knipte zij handig hier en daar de al te wilde takken weg, veegde met een doekje den steen af, en legde eindelijk in plaats van het verdorde bouquet er haar frissche bloemen op.

Nog even knielde zij neer en zag met een soort van stille smart, de handen gewrongen naar boven; tranen schenen langs haar wangen te vloeien, want zij veegde haar gezicht snel af en toen opstaande verliet zij met veerkrachtigen tred het kerkhof.

Uit de verte had de vreemdeling haar gezien en elke harer bewegingen gevolgd en voor 't eerst sedert jaren voelde hij iets vochtigs in zijn oogen.

‘Sula! Wat is zij groot geworden en veranderd, hoewel ik haar gezichtje niet kon zien! Zij vergeet haar moeder niet. 't Is ten minste een bewijs van haar goed hart.’

En hij ging nu langzaam met loome schreden ver achter haar; in de verte zag men haar licht jurkje nog in de schaduw schemeren. Zij bleef even staan voor de neergelaten barrière van de spoorbaan, daar er juist weer een trein was gesignaleerd.

Hij talmde een weinig om niet naast haar te komen staan en nauwelijks was de trein voorbij gevlogen en de palen opgehaald, of zij vloog haastig de rails over en sloeg links af.

‘Zij gaat nog niet naar huis’, dacht hij, ‘'t is toch anders laat genoeg. Vroeger kon een jong meisje in Groenhuizen veilig zelfs na zonsondergang door de straten gaan - maar nu weet ik het niet meer - er is zoo veel veranderd en - 't is geworden als overal elders.’

Hij bedacht zich even en sloeg een zijstraat in, ja! dat wist hij nog, daar stond een zeer eenvoudig, maar degelijk logement.

‘Geschikt voor menschen van mijn soort,’ glimlachte hij in zich zelf.

En al was de gevel opgeknapt, al waren de kleine ruiten door grootere vervangen, het zag er nog goed burgerlijk uit. Het uithangbord, een rustend hert, was overgeschilderd, maar toch nog hetzelfde, en met vertrouwen ging hij de open deur in, die toegang gaf tot een gang met aan den eenen kant de gelagkamer van de herberg, aan den anderen de zoogenaamde eetzaal.

II.

De vreemdeling ging de gelagkamer in, die hoewel op dit oogenblik nog vrij leeg, toch reeds vervuld was door een benauwde rooklucht. Bij een glas bier zaten een paar eenvoudige burgers, redeneerend over de gebeurtenissen van den dag, over de slechte tijden, de duurte der eetwaren, de hoogte der belastingen.

Achter het buffet zat een meisje te breien, en legde haar werk neer, toen zij een geheel vreemde de kamer in zag komen; ook de anderen staakten hun gesprek en gaapten hem nieuwsgierig aan. Hoe eenvoudig ook gekleed, zag men dadelijk aan hem dat hij iets niet alledaagsch was, dat andere kleeren dus hem evengoed zouden

passen als deze, die hij nu aan had; daarbij was zijn gebruind, donker gelaat in al te groote tegenstelling met de roode of tanige gezichten van hen, die bijna geheel de clientèle uitmaakten van het 'rustende Hert.'

Het verwonderde de buffetjuffrouw en de mannen bijna toen hij in goed Hollandsch, waarin men nauwelijks een tintje van een vreemde uitspraak kon vinden, vroeg of hij hier een kamer kon krijgen voor den nacht en een goed maal.

'Zeker, mijnheer!' antwoordde het meisje en toen, als vreesde zij te groote verantwoordelijkheid op zich te laden, voegde zij er een beetje aarzelend bij, 'ik zal het ten minste moeder vragen.'

De reiziger zette zich op een der matten stoelen neder en keek rond; het zag er hier uit als in alle gelagkamers van kleine plattelandsherbergen: dienstregelingen van de spoorwegen, aanplakbiljetten van aanbestedingen of publieke verkoopingen, reclameplaten van veevoeder of stijfsel. Op den grond van ruwe planken was zand gestrooid, witsteenen luciferbakken stonden op de verflooze tafels, het waren allen kleinigheden, maar toch 't gaf den indruk van iets typisch Hollandsch, iets echt vaderlandsch, en een straal van voldoening lichtte in zijn oogen.

Er kwam zelfs een glimlach als van oude herinnering om zijn lippen, terwijl hij luisterde naar het gesprek der gasten, dat na even door zijn komst afgebroken te zijn, opnieuw voortging.

De eigenares van het logement, door haar dochter geroepen, kwam nu binnen en monsterde met een enkelen vluggen blik haar gast.

'U wou een kamer hebben, mijnheer?' vroeg zij met het echte, onvervalschte accent van het stadje, dat bij haar dochter, evenals bij alle vertegenwoordigers van het jongere geslacht een weinig afgesleten was.

Onwillekeurig wilde hij haar antwoorden in denzelfden tongval, die hem van haar lippen als muziek in de ooren klonk, maar hij bedacht zich bijtijds.

'Voor van nacht en - als het mij bevalt misschien voor langer - dan zou ik voor van avond iets te eten willen hebben.'

'Een broodje met ham?'

Hij glimlachte.

'Neen, iets stevigers. Ik heb sedert van middag niets meer gehad. Heeft u niets klaar?'

'Maar wij kunnen alles klaar maken wat u belieft.'

'Nu maak mij dan spekpannekoeken klaar! Maar geef mij eerst een glas bier, want ik heb ergen dorst; dan zal ik mij wat opfrisschen.'

'Best, mijnheer, best!'

Nog eens zag zij hem aan en die blik scheen haar gerust te stellen; neen, een gewone landlooper was die gast van haar toch niet; misschien stelde haar een gouden zegelring aan zijn vinger nog het meest gerust en onwillekeurig van den ring naar de handen ziende, merkte zij op dat deze, hoewel groot en krachtig, toch goed verzorgd waren en volstrekt niet deden denken aan die van een vagebond, voor wie haar goed befaamd 'Hotel' geen geschikt verblijf was.

Alleen, dat hij geen bagage bij zich droeg dan alleen de tasch om zijn schouders, maakte haar nog een beetje ongerust en deed haar even dralen.

'Ik weet niet of ik hier blijf,' ging hij voort, als raadde hij haar gedachten; 'wanneer de omstandigheden maken, dat ik hier een poosje moet wonen, dan komt mijn koffer met het spoor aan.'

'Heel goed, meneer!'

Dat klonk al weer meer aanmoedigend.

‘Ik zal uw kamer klaar maken.’

Reeds wilde hij heengaan, maar toen riep hij haar nog toe:

‘Heeft u uw mooien tuin nog?’

Verbaasd keerde zij zich om:

‘Hoe weet u dat?’

‘O ik ben hier geweest - jaren geleden en heb er menig potje bier gedronken, maar jelui bouwt hier zooveel, dat ik vrees, dat die ook al verdwenen is.’

‘Neen,’ zeide zij vroolijk glimlachend, ‘wij hebben hem nog en de kegelbaan ook, 't is Zondags heel druk, al is 't de goeie tijd niet meer van vroeger.’

‘Nu dan, krijg ik een kamer, die op den tuin uitziet en niet op de straat?’

‘Ik zal er voor zorgen, meneer!’

Het meisje bracht hem zijn glas bier, dat hij gretig opdronk, de gasten hadden hem gedurende zijn gesprek met de waardin zwijgend aangegaapt en nu hadden zij den draad van hun gesprek verloren en zochten naar een ander onderwerp.

‘'t Gaat er aan op...,’ zei er een en knipoogend wees hij met den duim, in de richting achter hem.

‘Ja, nu de ouwe het trouwen in den kop heeft, nu is er geen einde aan de malligheid.’

‘'t Brengt geld onder de menschen.’

‘Ja, vooral als hij het volk van buiten laat komen; ze zeggen toch dat niemand hier de beelden zoo goed naar zijn zin kan doen en hij lui van buiten laat komen.’

‘De juffer wil er niet in, vóór dat alles veranderd is; die denkt ook wanneer het vóór den tijd niet gedaan is, dan komt er niets van.’

‘Kale bluf! Ze zijn daar bij Wijlandts zoo lang gewoon aan droog brood, dat zij hun geluk niet kennen, nu zij er boter en vleesch op krijgen.’

‘Als niet komt tot iet, kent het zich zelf niet.’

‘Dat zeg je wel, als het nog juffrouw Victorine was, dan zou ik 't mij nog kunnen begrijpen, maar die stijve hark!’

‘'t Zou nog jammer zijn van zoo'n lief jong kind, dat is de beste van 't heele nest.’

‘En die ouwe pauw zet een borst op - en toch wed ik dat zij bij d'r eigen denkt: Ik had nog beter naast den ouden heer gepast dan mijn dochter.’

‘Maar zij weet ook: beter één vogel in de hand, dan tien in de lucht. Zij kommandeert toch al genoeg op ‘Groenezathe.’

‘Dit woord deed plotseling den vreemdeling, die maar een half verstrooid oor leende aan het gesprek, verbaasd opzien; het glas dat hij juist aan de lippen bracht, liet hij zakken en hij wendde het gelaat, als door nieuwsgierigheid geprikkeld, naar hen toe.

‘Ik zeg maar, voor de kinderen is 't het ergste.’

‘Och wat! Juffrouw Sula, die fietst maar toe en 't is vooral haar schuld; als zij wat beter opgepast had voor de huishouding en 't haar pa prettiger gemaakt had, dan zou hij nooit aan trouwen hebben gedacht.’

‘Als het nu maar waar is, er wordt zooveel gepraat en niemand weet er toch het fijne van.’

‘Nu, waarom zou hij dan zoo aan het bouwen gaan, en 't omvergooien van het heele huis?’

‘Hoe ouder, hoe gekker! Hij zal zijn pret op kunnen met zoo'n nest van een vrouw en zoo'n schoonmoeder op den koop toe.’

‘'t Zal mijn zorg zijn; als dat mensch, nu zij een rijken schoonzoon krijgt, maar haar schulden betaalt. Zij zit er zoo dik in, lang kon zij 't niet meer houden.’

‘'t Zal een heel verschil zijn met vroeger, toen de goeie mevrouw nog op Groenezathe leefde.’

‘Dat zal waar zijn. Zoo goed voor de armen wordt juffrouw Truus nooit.’

‘Nou, daar zal d'r moeder voor zorgen, die denkt ook: Het hemd is nader dan de rok.’

Juist kwam het meisje hem roepen met de boodschap dat zijn kamer in orde was en ook de pannekoeken spoedig klaar zouden zijn.

Hij stond haastig op, groette de gasten en ging langs de trap naar boven, waar het meisje hem in een eenvoudig, maar zindelijk en frisch kamertje bracht; na eenige oogenblikken kwam hij er verkwikt weer uit en trad nu in de eetzaal, waar de tafel voor hem smakelijk gedekt was en spoedig de pannekoeken uitlokkend werden opgediend.

Maar hij at niet met den eetlust, dien hij verwacht had te zullen voelen, hoewel de pannekoeken heerlijk waren en alles tot eten uitlokte; zijn gedachten waren vervuld met het pas gehoorde en hij brandde van verlangen er meer van te hooren door de logementhoudster aan het praten te krijgen.

Niets gemakkelijker dan dat; want de eigenares van het Hert verlangde niets liever dan met haar zonderlingen gast een praatje te maken; zij bleef een beetje door de kamer drentelen, hier iets verschikkende, daar wat afstoffende en eindelijk de opmerking wagend dat het nu toch mooi weer was, maar dat het wel mocht na den regen van den laatsten tijd, iets wat de vreemdeling zeer gaarne toegaf.

Nu begon zij te vragen of mijnheer de pannekoeken zoo lustte, of ze niet te vet òf te droog waren?

O neen, zij waren heerlijk! en hij bestelde een half fleschje wijn.

Dit was een meevaller en nog vriendelijker dan vroeger meende de juffrouw te moeten vragen of mijnheer Groenhuizen in de laatste jaren niet veel veranderd vond.

Verbazend! Het nieuwe station, de nieuwe kerk, al die fabrieken, daar had hij nog niets van gezien, want daar stond niets van.

‘Wat u zegt, meneer, wat u zegt, maar als u zoo lang weg is geweest, dan wil ik 't wel gelooven, dat u het heel anders vindt.’

‘Is dat huis Groenveld, Groenberg, hier dicht bij?’

‘Groenezathe bedoelt meneer? O dat is het groote huis daar op den berg.’

Berg heette het heuveltje zeer grootsch bij de Groenhuizers.

‘O zoo! Ja ik heb 't gezien, wordt er nu gebouwd?’

‘Ja, mijnheer Van Hogenvoorde, de burgemeester, heeft groote plannen. 't Heele huis wordt verbouwd en van binnen nieuw opgeknapt en gemeubeld!’

‘Die mijnheer van Hogenvoorde is toch al een oude man; dat hij nog in zulke dingen liefhebberij heeft, is vreemd.’

De juffrouw lachte fijntjes.

‘O meneer, zij zeggen wel eens: Hoe ouder hoe gekker! Nu wil ik niet zeggen dat meneer Hogenvoorde gek is. Heer neen! Hij is een heel verstandige man en zoo erg oud ook niet, maar toch.... toch.... Ziet u, dat zeggen ze maar zoo en de menschen praten zooveel!’

‘Ja, dat doen zij altijd en overal! Hier zeker even goed als in Londen of Peking; maar ik zou toch graag iets naders willen weten over de familie op Groenezathe, want ik kom juist daarom hier.’

Een licht scheen voor de goede vrouw op te gaan en zij vroeg:

‘O dan is u misschien een van die menschen van buiten, die meneer Van Hogenvoorde laat komen om zijn gevel te versieren?’

De vreemdeling bedacht zich even.

‘Ja,’ zeide hij toen kortaf, ‘daarvoor kom ik hier.’

‘O zoo! Ja, ik dacht wel, dat u.... dat u...’

Wat zij eigenlijk dacht, vond zij misschien beter niet te zeggen, òf misschien wel was het haarzelf niet eens erg duidelijk, wat zij eigenlijk gedacht had over haar ongewonen gast.

De andere scheen dan ook weinig belang te stellen in haar gedachten; want hij vroeg er dadelijk op:

‘Hij is een knappe, oude heer, niet waar, en nog kras voor zijn leeftijd?’

‘Dat zou ik denken, mijnheer! Of hij nog kras is! anders zou hij zulke groote plannen niet hebben.’

‘Groote plannen, u bedoelt met het verbouwen van het huis?’

‘O, 't huis? Dat is maar bijzaak, het voornaamste is, dat men hier algemeen denkt en zegt, dat er spoedig een jonge vrouw op Groenezathe komt en dat al die verbouwerij alleen maar gebeurt voor haar plezier.’

‘Is mijnheer Van Hogenvoorde dan weduwnaar?’

‘Al zoo lang! Zeker wel reeds vijftien jaar; de oude mevrouw was een goed mensch. Ik ken ze niet zoo, want toen woonden wij hier niet, maar ieder vertelt, dat zij zoo goed was voor de armen en voor haar huishouden en zoo vroom, een heilige, meneer. Daar is maar één roep over.’

De gast hield het hoofd diep gebogen en sneed zijn pannekoek in kleine stukjes.

‘Zijn er kinderen?’ vroeg hij na een poos op een toon, die een scherper opmerkster, dan de eenvoudige vrouw, vreemd en dof in de ooren zou hebben geklonken.

‘Ja, meneer! Er zijn er wel zes of zeven geweest, maar er bleven er nog twee over, juffrouw Ursula en een blinde juffrouw Lucie.’

‘Geen zoon dus?’

‘Ja een zoon ook, maar die is al lang weg, die moet slecht opgepast hebben. Je hoort er nooit over praten. Och! 't is jammer dat onze Lieve Heer de oude mevrouw te spoedig gehaald heeft. 't Zou er alles anders zijn gegaan. En als mijnheer nu maar dadelijk een nette vrouw getrouwd had, was 't ook veel beter geweest; nu is er eerst een zuster van meneer gekomen, die 't huishouden waarnam, maar die is ook al lang dood en toen - hadden de booien er alles te zeggen.’

‘Er zijn toch volwassen dochters?’

‘Jawel. Juffrouw Lucie, och arm! En juffrouw Ursula?’

Zij haalde spottend haar schouders op.

‘Is die niet geschikt voor het huishouden?’

‘Die is zooveel als van het nieuwe licht, ziet u! Die rijdt op de fiets en houdt veel van honden en paarden. Zij is altijd uit en....’

‘Meneer Van Hogenvoorde vindt het goed?’ ‘Hij moet het wel goed vinden! Hij is burgemeester, dat weet u zeker wel en hij heeft veel te doen en zit den heelen dag op het stadhuis, en juffrouw Ursula is zijn oogappel en nu heeft zij 't ook eigenlijk in huis gehaald.’

‘Wat in huis gehaald?’

‘Wel, de stiefmoeder! Zij was zoo bevriend met juffrouw Wylandts; om haar zijn die hier komen wonen en nu is 't vuur en vlam, nu mijnheer idée schijnt te hebben in juffrouw Truus.’

‘Juffrouw Wylandts, zegt u. Geen menschen uit de stad?’

‘Neen, zij komen van Amsterdam. Zij moeten het heel groot gewend zijn, maar ze hebben alles verloren; anderen zeggen weer dat het altijd een kale boel is geweest. 't Is een rare troep; behalve juffrouw Victorine, dat is een nichtje van mevrouw Wylandts, die is heel iets anders, dat is de vriendin van juffrouw Lucie, en zoo goed en aardig als zijzelf!’

De gast scheen zijn genoegen te hebben gegeten; op de vraag der logementhoudster of hij nog iets beliefde, antwoordde hij ontkennend en maakte zijn verlangen kenbaar om te gaan rusten, daar hij den volgenden morgen vroeg bij de hand wilde zijn.

De spraakzame juffrouw stak zijn kaars aan, ging hem voor naar zijn kamer, wenschte hem wel te rusten en ging toen naar beneden aan de gasten in de gelagkamer vertellen, wat zij van haar gast te weten was gekomen.

(*Wordt vervolgd.*)

Napoleon I en Paus Pius VII.

Er zijn weinig tafereelen in de wereldgeschiedenis zoo treffend als de strijd tusschen den geweldigen keizer Napoleon I en den zachtzinnigen Paus Pius VII. Men hoeft niet naar de middeleeuwen terug te gaan om voorbeelden te zoeken van hardnekkigen strijd tusschen wereldlijke en geestelijke macht, tusschen machtige keizers en het Pausdom, en om tevens het bewijs te vinden, dat de Paus, hoe zwak en verlaten hij ook moge zijn, steeds overwinnaar blijft in den schijnbaar ongelijken strijd. De gebeurtenissen in den aanvang dezer eeuw bevestigen opnieuw, dat het Pausdom zich door geen macht ter wereld overheerschen laat.

Keizer Napoleon was geen man zooals vele bekrompen staatkundigen uit onzen tijd, die den godsdienst als een overtolligen ballast beschouwen, of erger nog, die den godsdienst trachten uit te roeien en te verdelgen. Met zijn helderen blik begreep

hij, (ofschoon zelf niet godsdienstig) hoe de godsdienst voor het menschdom noodzakelijk is, hoe het volk zonder godsdienst niet leven kan; maar zijn fout was het, den godsdienst dienstbaar te willen maken aan zijn politieke plannen. Hij begreep den invloed, dien de Paus over de wereld uitoefent, en onderschatte dien niet, doch in zijn heerschzucht en onverzadelijken trots wilde hij den Paus overheerschen en diens macht misbruiken tot bereiking van zijn eigen eerzuchtige bedoelingen.

Dat was de oorzaak van den grooten strijd tusschen Napoleon en Paus Pius VII, een strijd, die jaren duurde, maar waarin ten slotte de zwakke en vervolgde de zege wegdroeg over zijn machtigen vervolger.

Na den dood van Paus Pius VI, die in ballingschap was gestorven, werd de Benedictijner monnik Gregorius Barnabas Chiaramonti, bisschop van Imola, den 14en Maart van het jaar 1800 te Venetië tot Paus gekroond.

Rome bevond zich nog in de macht der Franschen, maar Oostenrijkers en Russen dwongen hen spoedig het grootste gedeelte van Italië te ontruimen, en de nieuwe Paus, die den naam Pius VII had aangekomen, deed onder het gejubel des volks zijn intocht in Rome.

Weinige weken te voren hadden in het revolutionnaire, godsdienstlooze Frankrijk gewichtige gebeurtenissen plaatsgegrepen: generaal Napoleon Bonaparte, kortelings uit Egypte teruggekeerd, had de regeering van het Derectoire omver geworpen, en als eerste Consul de teugels van het bewind ter hand genomen. De geniale veldheer begreep, dat hij, om de verschillende partijen te bevredigen, op de eerste plaats het wapengeluk der Franschen moest herstellen; hij trok naar Italië, versloeg de Oostenrijkers bij Marengo en heroverde een groot gedeelte van het schiereiland.

In Parijs teruggekeerd, nam Napoleon het groote werk ter hand om in het diep geschokte Frankrijk, dat tijdens den storm der revolutie troon en altaar had verwoest, den godsdienst

LENTELANDSCHAP, NAAR DE SCHILDERIJ VAN A. KÖSTER.

PIUS VII EN NAPOLEON TE FONTAINEBLEAU, NAAR DE SCHILDERIJ VAN JEAN-PAUL LAURENS.

weer te herstellen; hij deed dat, niet zoozeer uit persoonlijke overtuiging, dan wel om daardoor het overgroot gedeelte des volks voor zijn regeering te winnen.

Met vreugde nam Pius VII het voorstel tot onderhandelingen aan; met veel inschikkelijkheid tegenover de hooge eischen des eersten consuls, kwam er tusschen Frankrijk en den H. Stoel een Concordaat tot stand, doch Napoleon, in wien reeds de zucht was ontwaakt meester te zijn in kerkelijke aangelegenheden, voegde daaraan de zoogenaamde organieke artikelen toe, die op de treurigste wijze inbreuk maakten op de rechten en vrijheden der Kerk.

De gebeurtenissen volgden elkander snel op. Bonaparte had zich de keizerskroon op het hoofd gezet en om in de oogen des volks zijn waardigheid een hoogere wijding te verleenen en daardoor zijn macht te bevestigen, ontbood hij Pius VII naar Parijs, om zich plechtig door hem tot keizer te laten kronen.

Voor het welzijn van den godsdienst ondernam de Paus de moeilijke reis naar de Fransche hoofdstad, en ofschoon hij van den keizer niet de welwillendheid ondervond, dien hij met reden van hem mocht verwachten, kon hij zich toch met eigen oogen overtuigen, hoe de godsdienst in het diepgeschokte Frankrijk weer opbloeide.

Doch spoedig na zijn kroning zocht Napoleon twist met den H. Stoel. In Lombardije mengde hij zich in kerkelijke aangelegenheden, die buiten zijn bevoegdheid lagen; kort daarop wilde hij den Paus dwingen, het huwelijk te verbreken van zijn broer Jérôme Bonaparte, die in de Vereenigde Staten in den echt was getreden met een koopmansdochter uit Baltimore. Standvastig weigerde Pius VII de heiligheid des huwelijks te schenden en trotseerde manmoedig de gramschap des keizers.

Tijdens den veldtocht, die met de schitterende overwinning bij Austerlitz eindigde, liet Napoleon eensklaps de pauselijke havenstad Ancona door zijn soldaten bezetten en gaf daarmee een begin van uitvoering aan zijn voornemen om den geheelen Kerkelijken Staat te overweldigen.

‘Gij zijt de souverein van Rome, maar ik ben er de keizer van,’ schreef hij na den slag van Austerlitz in een hoogst aanmatigenden brief aan den H. Vader, ‘dus moeten mijne vijanden ook uwe vijanden zijn.’

Napoleon wilde Pius VII dwingen zijn havens voor de Engelschen te sluiten en aan dat land den oorlog te verklaren, en voortdurend zette hij aan zijn eischen nieuwe bedreigingen bij.

Den 2en Februari 1809 rukte generaal Miollis aan het hoofd der Fransche troepen Rome binnen, en toen Pius VII kort daarop met den banvloek antwoordde, liet de keizer hem in den nacht van den 5en op den 6en Juli gevangen nemen en naar Savona voeren.

De volgende bijzonderheden omtrent de gevangenschap des Pausen ontleenen wij aan het werk *Napoleon I*, door F.J.A.L. Cordens.[1)]

Een harde gevangenschap wachtte den Paus te Savona. Hij was van alle verkeer buitengesloten; het was hem verboden aan iemand audiëntie te verleenen dan in tegenwoordigheid zijner bewakers, zelfs schrijfgereedschap werd hem ontnomen, en zijn meeste getrouwen waren van hem verwijderd. Nu begon de keizer al de kunstgrepen zijner politiek om den Paus te doen zwichten. In zijn oogen was Gregorius Barnabas Chiaramonti een man zonder talenten, weinig thuis in de wetenschappen,

1) *Napoleon I*, door F.J.A.L. Cordens. Dit fraai geillustreerd werk verschijnt in twaalf afleveringen bij den uit ever P. Stokvis-Waterreus te's-Bosch, tegen den geringen prijs van 30 cts. per aflevering.

en met een zwak karakter; de daden, waarbij Pius VII eenigen moed had getoond, moesten volgens den keizer worden toegeschreven aan zijn ministers en en raadslieden. Daarom nam hij die raadslieden uit de omgeving des Pausen weg, overtuigd, dat hij hem gemakkelijk door beloften en bedreigingen zou overwinnen als hij geheel aan zich zelf overgelaten en van allen steun was beroofd. Maar de Paus bleef standvastig, en alle pogingen om hem te bewegen, afstand te doen van zijn rijk, wees hij met beslistheid van de hand.

De gevangenschap des Pausen gaf weldra tot grootere verwikkelingen aanleiding. Verschillende bisschopszetels in Frankrijk stonden leeg of waren bezet door prelaten, die de keizer had aangesteld; standvastig weigerde Pius VII die wederrechtelijke handelwijze goed te keuren en de keizerlijke inmenging in godsdienstzaken te dulden. Geheel eigendunkelijk beriep nu Napoleon, door een in soldatentaal geschreven brief, een nationaal Concilie te Parijs om de bisschopskwestie te regelen.

Den 25n April 1811 kwam het Concilie bijeen, maar verschillende bisschoppen protesteerden met kracht tegen de vorderingen des keizers, eischten de onmiddellijke invrijheidstelling des Pausen en verklaarden dat het Concilie, zonder toestemming des Pausen bijeengeroepen, niet bevoegd was besluiten te nemen. De getrouwe prelaten werden met hechtenis gestraft.

Pius VII, tot wien de keizer een gezantschap had gezonden, liet zich tot eenige belangrijke concessiën bewegen, maar Napoleon was nog niet voldaan, en na zijn gevangene eenige maanden schijnbaar met rust te hebben gelaten, zond hij plotseling het bevel naar Savona om den Paus naar Fontainebleau over te brengen.

Den 9en Juli 1812 om negen uur 's avonds kreeg de Paus het bevel om te vertrekken; eerst echter werd hij gedwongen andere kleeren aan te doen om door het volk onderweg niet te worden herkend. Na een lange, vermoeiende reis, kwam hij uitgeput van krachten op den berg Cenis; het doorgestane lijden was voor zijn zwakke gezondheid te veel en in het klooster op den berg verviel hij in een zware ziekte. De officieren, die hem begeleidden, maakten zich over zijn toestand ongerust en vroegen aan de regeering te Turijn of zij hun reis moesten staken of voortzetten; het antwoord was, dat zij hun opdracht kenden en die ten uitvoer moesten brengen.

De ziekte des Pausen was belangrijk verergerd en den 14en werden hem de H.H. Sacramenten der stervenden toegediend; maar de bevelen van Napoleon moesten worden opgevolgd en denzelfden avond nog werd de H. Vader in een rijtuig geworpen en begon de moeilijke reis naar Fontainebleau. Vier dagen duurde ze en op dien lijdenstocht moest Christus' plaatsbekleeder zich ontberingen getrooste, die den gemeensten misdadiger zouden worden gespaard. In al dien tijd was het hem niet vergund het rijtuig te verlaten en als hij voedsel moest nemen, werd hij het een of ander koetshuis binnengereden, dat daarna zorgvuldig gesloten werd.

Den 20n Juni kwam Pius VII voor het kasteel van Fontainebleau, zijn nieuwe gevangenis, waar hij weken lang een pijnlijk ziekbed vond ten gevolge der doorgestane ontberingen. Door die gewelddaden hoopte Napoleon de laatste krachten des Pausen uit te putten en hem, naar lichaam en geest gebroken, tot een willoos werktuig te maken in zijne hand. Maar de Voorzienigheid waakte over den grijzen Opperherder, en spoedig zou de keizerlijke dwingeland in de sneeuwvelden van Rusland ondervinden, dat God door geen macht ter wereld Zijn plaatsbekleeder ongestraft laat beleedigen.

De ongelukkige veldtocht van het jaar '12 had Napoleon niet wijzer gemaakt. Uit Rusland teruggekeerd, haastte hij zich, nieuwe legers op de been te brengen, maar

in zijn verblindheid en dwazen trots hoopte hij nog altijd, dat de Paus het fiere hoofd voor hem zou buigen.

Pius VII bracht in het slot van Fontainebleau kommervolle dagen door. Uitgeput naar lichaam en geest, was hij slechts omringd door prelaten, die den keizer tot werktuig dienden en hem op alle wijzen tot inwilliging van diens onrechtmatige eischen zochten over te halen.

Met Nieuwjaar van 1813 liet Napoleon den Paus door een kamerheer gelukwenschen en naar zijn gezondheid informeeren. De Paus beantwoordde die beleefdheid door kardinaal Doria naar Parijs te zenden, met wien overeengekomen werd de onderhandelingen weer aan te knoopen. Toen de Paus, zwichtend voor den drang zijner omgeving, bijna geneigd scheen aan de vorderingen des keizers toe te geven, moest aan Napoleon de eer der overwinning worden gegund.

In den avond van den 19en Januari, kwam hij, door Marie Louise vergezeld, onverwachts te Fontainebleau; hij omhelsde den Paus en bewees hem allerlei betuigingen van eerbied en vriendschap.

De grijze Pius VII, die in de harde gevangenschap zijn krachten voelde sloopen en door de koorts was ondermijnd, had reeds zoo lang ieder vriendschapsblijk ontbeerd en was gevoelig getroffen door die handelwijze des keizers.

Napoleon bleef eenige dagen bij hem en trachtte door sluwheid, door vleierij en ook weldra door bedreigingen den Paus voor zijn wil te doen bukken.

De heftige Corsikaansche natuur des keizers kwam in opstand tegen de kalme berusting van den grijsaard, die in zijn leuningstoel gedoken, met gebogen hoofd naar hem luisterde. Napoleon, na al zijn welsprekendheid te hebben uitgeput, ontstak in de hevigste woede; in zijn blinde drift verweet hij den Paus, geen verstand te hebben van kerkelijke zaken, en zijn waardigheid vergetend, smeet hij een paar meubels omver en balde dreigend de vuist tegen de weerloozen grijsaard.

Pius VII behield echter zijn onverstoorbare kalmte. ‘Comediant,’ fluisterde hij, wel wetend dat die vlagen van drift tot 's keizers overredingsmiddelen behoorden.

Op den duur echter werd de strijd hem te zwaar, zijn geestkracht was verlamd, zijn krachten waren gebroken en eindelijk teekende hij de voorloopige artikelen voor een nieuw Concordaat, die de keizer hem voorlegde.

Toen de Paus in een oogenblik van zwakte zijn naam onder het stuk plaatste, deed hij het echter onder voorbehoud dat het Concordaat eerst dan zou worden openbaar gemaakt wanneer hij over alle artikelen afzonderlijk in een Consistorie had beraadslaagd.

Napoleon luisterde echter niet meer; in zijn blijdschap rukte hij den Paus het papier uit de handen en snelde heen om genoemde artikelen oogenblikkelijk te laten afkondigen als het Concordaat van Fontainebleau en met een *Te Deum* zijn overwinning te vieren.

Na het vertrek des keizers verviel de Paus in een diepe neerslachtigheid; de kardinalen, die uit de gevangenschap terugkeerden, wezen hem op de gevaarlijke gevolgen, die uit het gebeurde zouden kunnen voortvloeien, en Pius VII, die met hun raad volkomen instemde, herriep in een brief aan den keizer alle artikelen van het zg. Concordaat.

De gebeurtenissen van het jaar '13 en de daaropvolgende inval der verbondenen in Frankrijk verhinderden Napoleon, zijn onzaligen strijd tegen de Kerk ten einde te brengen.

In het begin van het jaar 1814 werd de Paus naar Savona teruggebracht en eerst toen geheel Italië verloren en half Frankrijk door de vijanden was bezet, zond Napoleon het bevel den Paus in vrijheid te stellen.

Napoleon's macht was gebroken, de zoo machtige keizer vertrok naar het land der ballingschap, terwijl Pius VII zegevierend zijn intocht deed in Rome. Maar toen Napoleon op het eenzaam St.-Helena was verbannen, toen was het Pius VII, die bij de Engelsche regeering er op aandrong, de gevangenschap van zijn pijniger zooveel mogelijk te verzachten, en wederom was het Pius VII, die den keizer een geestelijke zond om hem vóór zijn dood met God te verzoenen.

Zoo wreken zich de Pausen.

De eerste maaltijd in eigen huis.
Humoreske van Jan Rombout.

Eduard Haspels, een jong muziekmeester, te gelijk directeur van een half dozijn zangvereenigingen en harmonie-gezelschappen zoo binnen als buiten de stad, had een lief jong vrouwtje getrouwd en met haar een allergenoeglijkste huwelijksreis gemaakt. In de prettigste stemming kwamen ze nu naar de stad hunner inwoning terug, vol blijde vooruitzichten van het gezellige huiselijk leventje, dat ze daar zouden beginnen.

De ouders van Anna - zoo heette het jonge mevrouwtje - kwamen het jeugdig echtpaar aan het station afhalen en verwelkomen.

‘Zoo kinderen,’ riep de oude heer Vroolijk hun al van verre toe, ‘ben jullie daar! Je ben, hoop ik, zonder armen of beenen breken van de reis gekomen?’

‘Zooals je ziet, papa, zoo gezond als vischjes,’ antwoordde Haspels, zijn schoonvader hartelijk de hand drukkend.

‘O mama, we zijn toch zoo gelukkig,’ dus wendde Anna zich tot haar moeder, terwijl zij het goede mensch om den hals viel.

‘God zij gedankt, lief kind,’ zei de oude vrouw aangedaan.

‘Zorg maar dat het altijd zoo blijft,’ liet de vader er op volgen. ‘Me dunkt, we konden nu eerst voor den schrik wel een lekker glas bier drinken.’

‘En ik had wel trek in een biefstuk er bij,’ zei Haspels, die nogal een gezonde maag had.

‘Hè neen, Eduard,’ zei zijn vrouwtje, ‘laten we ons hier niet langer ophouden; ik ben doodmoe van de reis en verlang erg naar huis.’

‘Dat kan ik begrijpen,’ zei haar moeder, ‘nu, beste kind, de woning zal je niet tegenvallen. Het is een allerliefst huisje en we hebben alles voor je in orde gebracht. Het is een lust om te zien. Maar op één teleurstelling moet ik je toch voorbereiden. Het nette dienstmeisje, dat ik voor je gehuurd had, is gisteren den dienst af komen zeggen. Je zal dus vooreerst zonder meid zitten.’

‘O da's niets, mama,’ viel Anna haar moeder in de rede. ‘Dat heb ik de eerste dagen nog wel zoo lief. Ik vind het heel prettig, alleen voor het huishouden te mogen zorgen. Ik heb immers op de kookschool van all[e]s leeren klaarmaken. Kom, Eduard, willen we dan maar opstappen en ons eigen huis opzoeken?’

Hij toonde zich bereidwillig haar te volgen, ofschoon niet zonder een spijtigen blik naar de uitlokkende eetwaren, die op het stationsbuffet waren uitgestald. Het was mooi helder weer en er werd dus besloten dat men gezamenlijk zou opwandelen. De jongelui zouden eerst de oudjes thuisbrengen en dan hun eigen nestje opzoeken. Bij het afscheid zei vader Vroolijk nog:

‘Nu denkt er om, kinderen, morgen komen wij je in je nieuwe huishouden opzoeken, om te zien of je 't samen nogal schikken kan.’

‘En of alles goed naar je zin is, zooals ik het voor je heb ingericht.’

‘Hè ja,’ juichte Anna, ‘dat moet u doen,’ en zij klapte van plezier in de handen.

Een half uurtje later waren ze thuis, in het nette woninkje, dat door de liefdevolle zorg van moeder Vroolijk van onder tot boven op het geriefelijkst en sierlijkst was gemeubeld. Het was een waar paradijsje en Anna liep, met de lamp in haar hand, en door Eduard gevolgd, het heele huis van den kelder tot den zolder door om alles in de gauwigheid eens op te nemen. Zij kon niet uitgeroepen komen over de keurige inrichting, de mooie gordijnen en tapijten, de fonkelnieuwe meubels en het blinkende keukengerief.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Een veelbelovend kind. -

Als 't kindje binnenkomt, juicht heel het huisgezin;
Men haalt het met een lachje en zoete woordjes in;
Het schittren van zijn oog deelt aan elk oog zich mede;
En 't rimpligst voorhoofd (ook 't bezoedeldste wellicht!)
Klaart voor den aanblik op van 't vroolijk aangezicht,
Met iedereen in vrede.

Ja, daar had Hildebrand toch maar gelijk in: als 't kindje binnenkomt, juicht heel het huisgezin en allen, die daar van verre of nabij bij betrokken zijn. Zie de algemeene belangstelling, bewondering en blijdschap maar eens op het aardig tafereeltje onzer eerste bladzijde. Wat al opgetogen gezichten! Wat een wedstrijd van verraste uitroepen! Wat een teedere, behoedzame, bijna eerbiedige begroeting van dat ‘blank lijfje zonder smet, blank zieltje zonder zonde.’

De jonge vader houdt zich op ons schilderijtje nog het meest bedaard; maar denk niet, dat hij de minst opgetogene is. 't Is de overmaat van zijn geluk, die hem stil en nadenkend maakt; en hij heeft trouwens zijn overstelpt hart al gelucht, toen hij voor de eerste maal zijn zoon en stamhouder aan het hart mocht drukken.

Nu geniet hij in stilte van de bewondering der bezoekers, die om strijd den nieuwen wereldburger prijzen als een veelbelovend kind, waarvan hij, naar zij hopen en verwachten, nog veel geluk zal beleven.

De jonge vriendinnen van zijn vrouw kunnen den kleine niet genoeg beschouwen en bewonderen. Zelfs de oude, stugge dokter staat er van te kijken: zoo'n wolk van een kind! En de baker, die anders al heel wat kinderen gezien heeft, betuigt plechtig dat zij zoo'n voorspoedigen jonggeborene nooit heeft bijgewoond.

't Is een veelbelovend kind, - dat is de telkens herhaalde slotsom van al de beschouwingen.

Lezer! wij durven vertrouwen, dat aldus ook uw oordeel zal luiden over het pasgeboren wicht, dat wij ditmaal bij u binnenleiden: het eerste nummer van den dertienden jaargang onzer *Illustratie.*

Wij hopen dat het overal met dezelfde belangstelling zal ontvangen en begroet worden als het kindje onzer gravure en ook op ons papieren wicht het versje moge toepasselijk blijken:

> Als 't kindje binnenkomt, juicht heel het huisgezin.

Lentelandschap. -

Want onze jonge telg belooft aan ieder lid van het gezin wat wils, daar het evenals Hildebrands kindje ‘met iedereen in vrede’ wil zijn. Dit eerste nummer biedt aan platen en lectuur al een verscheidenheid, waarin iedereen iets van zijn gading zal vinden.

Wat zegt ge bij voorbeeld van het keurige tafereel op bladzijde 4, dat waarlijk betooverende lentelandschap? Is het geen lust, in dat welige jonge geboomte te kijken, slank en rank opschietend met zijn rijk bloeiende twijgen in de zoele voorjaarslucht! En wat een fijn, diep verschiet achter het teere groen! Welk een heerlijke lucht vol bloesemgeur en beloften van zonnige zomerweelde!

Zulk een tafereel doet het hart opengaan van blijde hoop en zoete verwachting. En om den beschouwer nog meer in die stemming te brengen, heeft de kunstenaar zijn landschap verlevendigd met de aantrekkelijke figuren van een knaapje aan de hand eener jonge moeder. 't Is alles hoop en jeugdig leven.

Moge dat een zinnebeeld zijn van het nieuwe leven, dat onze *Illustratie* met dezen dertienden jaargang weer ingaat!

Op en in de Piramiden.

Tot de wonderen der wereld behooren ook de piramiden, die zich in Middel-Egypte aan de grens der Lybische woestijn verheffen, en stellig zal het niemand in het hoofd komen, aan deze steenen reuzen, door den hoogmoed der Egyptische koningen gewrocht, hun aanspraak op dien titel te ontzeggen. Men weet toch, dat deze piramiden bestemd waren om als begraafplaats te dienen voor de koningen, die ze lieten bouwen en daardoor hun naam aan de vergetelheid wilden ontrukken.

Dit oogmerk hebben zij bereikt, want, terwijl de namen van Cheops, Chephren en Mycerinus anders reeds lang zouden weggezonken zijn in de vergetelheid der eeuwen, hebben de piramiden, die naar hen genoemd zijn, hun naam door veertig eeuwen heen bewaard.

Men treft in Egypte een groot aantal piramiden aan, waarvan de drie genoemde, bij Gizeh gelegen, de meest bekende zijn. De grootste is die van Cheops, met een vierkant grondvlak, waarvan elke zijde 227.5 meter meet, en een hoogte van 137 meter. Twee jaren waren noodig, voordat de weg voltooid was, waarlangs de bouwstoffen zouden worden aangevoerd, en daarna hebben honderdduizend menschen gedurende twintig jaar er aan gewerkt. Van dezen steenklomp zou men een muur kunnen maken ter hoogte van 24 voet, 4 voet dik en 563 mijlen lang, waarmee men geheel Egypte zou kunnen omsluiten.

De tweede piramide, door Cheops' opvolger, Cephren, gebouwd, meet aan haar basis 210.5 meter, terwijl de hoogte 136 meter bedraagt. De derde piramide, die van Mycerinus, is veel kleiner; haar breedte bedraagt maar 108 en haar hoogte 62 meter. Zij moet dus onderdoen voor de twee nog oudere piramiden van Dahsjûr, die de beide eerstgenoemden bijna in afmeting evenaren. De breedte van de eene bedraagt toch over, en van de andere bij de 200 meter, terwijl de hoogte van beide de 100 meter dicht nabij komt.

De piramiden hebben op mij, zegt Xavier Marmier in zijn *Du Rhin au Nil*, waarin hij zijn reisherinneringen heeft opgeteekend, naar gelang van den afstand, waarop ik ze beschouwde, drie verschillende indrukken teweeggebracht. Uit de verte, te Kaïro bij voorbeeld, leveren haar majestueuze kruinen, badend in de gouden en azuren stralen des hemels, een betooverenden aanblik op. Men kan niet gelooven, dat het menschelijke bouwwerken zijn, die zich ten hemel verheffen, men is eerder geneigd ze voor bergen te houden. Naarmate men ze nadert, schijnt het, dat ze kleiner worden, hetzij door een optisch bedrog, hetzij wegens de heuvelen, die ze omringen. Maar als men bij haar grondvlak is aangekomen, overweldigen zij meer dan ooit het oog en de gedachte, en men kan niet, zonder een soort van beklemming, met het oog deze ontzaglijke steenblokken meten, op elkaar gestapeld tot een hoogte, grooter dan die der spits van den Straatsburger toren.

Terwijl wij elkaar onze overwegingen meedeelden, gaat Marmier voort, drongen onze gidsen, de Bedoeïenen, wien al onze wijsgeerige gesprekken niets opleverden en die hun geld wilden verdienen, er op aan, dat wij naar boven zouden klimmen. Twee hunner namen mij eindelijk rechts en links bij de hand en geleidden, of liever sleepten mij naar den hoek der piramide, waar men gewoon is de beklimming te beginnen. Zij snelden vooruit als gemzen, door den jager achtervolgd, en sprongen van de eene trede op de andere. Nauwelijks had ik den voet gezet op een van deze natuurlijke hooge trappen, of ik moest de andere weer bestijgen. Tevergeefs verzocht ik hun, even stil te houden, ten einde mij ten minste gelegenheid te geven, even adem te halen. Zij hoorden mijn geroep niet of verstonden het niet en gingen voort met springen, terwijl zij stevig mijn polsen omklemd hielden en mij achter zich voortsleurden.

Op de helft gekomen, waar een soort van terras was, bleven zij staan, en ik was blij even te kunnen uitblazen; maar op hetzelfde oogenblik naderden mijn reisgenooten met hun gidsen, en daar mijn twee weergasche Bedoeïenen zich niet de loef wilden laten afsteken, grepen ze mij opnieuw vast en voort ging het weer, in razenden galop, terwijl zij, om elkaar aan te moedigen, uit alle macht brulden. Zij bereikten eindelijk hun doel, lieten mijn handen los en begonnen te schreeuwen, terwijl ze met hun mutsen door de lucht zwaaiden. Wat mij betreft, ik lag, uitgeput en geleêbraakt, op het platform uitgestrekt. In vijf minuten hadden wij de tweehonderd acht en dertig treden beklommen, die naar den top van het steenen gevaarte geleiden. Mijn reisgenooten kwamen in denzelfden toestand van uitputting naast mij liggen. Na eenige oogenblikken rustens, stonden wij op om de vrucht van onze inspanning te smaken, en het ontzaglijk vergezicht, dat men van die hoogte geniet, is niet te duur gekocht door de vermoeienissen om er te komen.

Wij zagen voor ons den prachtigen Nijl, zijn vertakkingen, zijn kanalen, de dorpen, die hij besproeit, en de vlakte, waar de Mamelukken voor den zegevierenden degen van generaal Bonaparte op de vlucht gingen, verder de minaretten van Kaïro; aan de andere zijde de plaats, waar eens Memphis stond, en de groote Afrikaansche woestijn, en bij ons een groot aantal graven in puin en andere piramiden, sommige nog overeind, andere half omgeworpen in het zand, maar alle uit de hoogte beheerscht door die, waarop wij stonden.

Het afdalen der piramide ging vlug in zijn werk. Een van onze Bedoeïenen sprong het eerst, van trede op trede, en reikte mij zijn armen toe, de ander kwam achter mij; beiden gereed mij te helpen voor het geval ik een verkeerden stap zou zetten. Het bestijgen en afdalen eener piramide mogen op het eerste gezicht afschrikken; maar als men op de gespierde armen en beenen der Bedoeïenen let, ziet men spoedig in, dat men zich gerust aan hun kracht en behendigheid kan toevertrouwen. Overal is de buitenste bekleeding van het gevaarte weggenomen, en vormen alle steenlagen een inspringenden hoek van een voet en meer breedte. Ongevallen komen dan ook zelden of nooit voor. Marmier verhaalt maar van één geval, dat bovendien het gevolg was van onvoorzichtige grootspraak. Een Engelschman had zich alleen, zonder gids, zonder steun op deze hoekige steenen gewaagd;

op een reeds betrekkelijk groote hoogte ge[komen] gleed hij uit, verloor het evenwicht, rol[de] [...] trede op trede en kwam verpletterd bene[den] op het zand terecht.

Nadat onze Bedoeïenen ons nauwkeurig [...] het uitwendige der piramide hadden doen kennis maken, wilden zij ons ook het inwendige laten zien, en dit is misschien het moeilijke gedeelte van hun taak. Men daalt met kaarsen in een nauwe gang af, waar men niet rechtop kan staan, en die een zoo snelle glooiing heeft, dat men zonder steun niet op de been zou kunnen blijven. Aan het einde van die gang is een breede holte, waar men eindelijk zijn natuurlijke houding weer kan aannemen. Daarna moet men weer naar boven klauteren, het lichaam gebogen, de handen op de knieën, om eindelijk in een ruim, hoog, donker gewelf aan te komen, waar men een steenen sarcophaag gewaar wordt, waarschijnlijk die van Cheops.

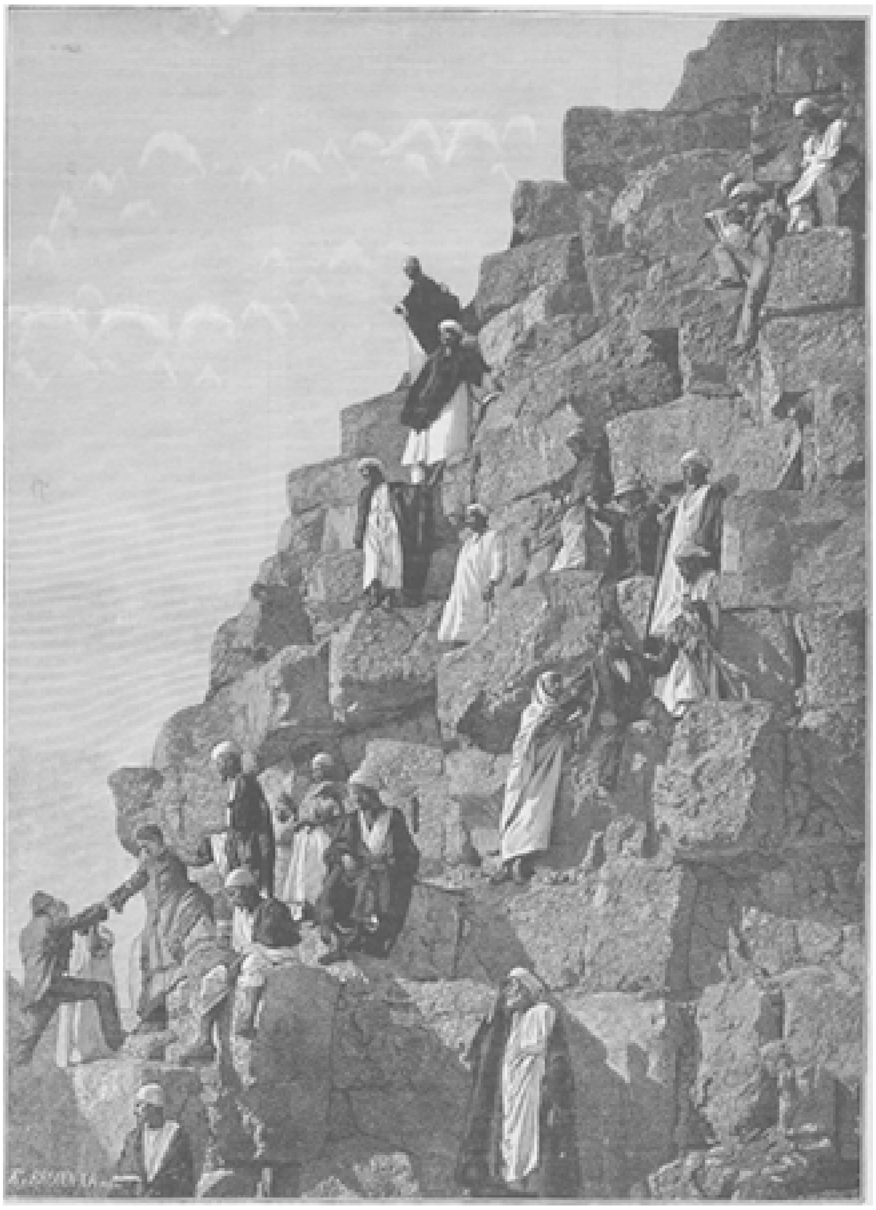

BESTIJGING VAN EEN PIRAMIDE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN P. SÉBAH.

Maar na het bezoek in het binnenste van dezen ontzettenden steenen reus, die reeds meer dan honderd menschengeslachten heeft zien komen en heengaan, is men toch

blij, als men de buitenlucht weer kan inademen. Die opstapeling van steenen, veertig eeuwen oud, geeft een gevoel van beklemming; zij doet denken aan de duizenden slaven, die bij de voltooiing van dit reuzenwerk zijn omgekomen en die als met hun bloed de steenen hebben gecement en gevoegd.

[Nummer 2]

DE HEMELVAART DES HEEREN, NAAR DE SCHILDERIJ VAN BOMPIANI.

Weergekeerd.
Door Mathilde.

III.

In een kleine kamer van het huis Groenezathe, dat tot nu toe bevrijd was gebleven van den onhebbelijken rommel, dien werklieden steeds met zich brengen, zat de familie te ontbijten, of liever stond het ontbijt klaar.

Het vertrek zag er ongezellig uit, wat niet te verwonderen was, daar men zich bij gemis aan grootere ruimte daarin behelpen moest, maar verder was 't er rommelig, onopgeredderd - en om het ware woord te gebruiken, onzindelijk. Niets verried daarin rijkdom of zelfs welstand, en onwillekeurig moest men zich afvragen òf daar, waar men duizenden guldens uitgaf om een oud gebouw te restaureeren, het wel een onnoodige weelde was, zich een nieuwen theepot aan te schaffen, want die thans op tafel stond was afgeschilferd, gebarsten en gekramd. Het tafellinnen zag er ook uit of het een opfrissching noodig had evenals het heele servies. Het raam stond wijd open en de heerlijke, frissche morgenlucht drong naar binnen, vol van bloemengeuren; vlak voor het raam zat de blinde dochter des huizes, een meisje van diep in de twintig, met eenvoudig glad gestreken haar en een lief, droevig gezichtje, waarop de blauwe glazen van den zilveren bril twee groote vlekken maakten; zij was met een handwerkje bezig en haar magere, dunne vingers gingen vlug en regelmatig op en neer.

De heer des huizes dronk staande weg een kop thee, waarbij hij een kadetje at, dat hij niet eens op een bord neerlegde.

‘Waar is Ursula?’ vroeg hij barsch.

‘Ik denk dat zij nog uit is; Mina zei dat zij van morgen heel vroeg is weggereden.’

‘En heb jij al ontbeten?’

Een flauw lachje speelde om Lucie's bleeke lippen; 't was haar zoo ongewoon, dat men aan haar dacht of zich om haar bekommerde.

‘O dat komt wel terecht, vader! Als Mina klaar is met de kamers, zal zij mij wel bedienen. Ik heb nog volstrekt geen honger.’

‘'t Wordt tijd, hoog tijd, dat er verandering komt,’ pruttelde de oude heer, ‘er moet een verstandige vrouw hier aan het hoofd komen. Als die voor alles zorg draagt, dan kan Ursula naar hartelust fietsen en rijden en jij, jij kunt rustig gaan bidden.’

Het meisje zweeg, en haar vader, juist door haar zwijgen geprikkeld, ging heftig voort:

‘Ik begrijp niet, dat jij en Ursula het niet verstandiger opneemt. Truus is een vriendin van haar; door haar heb ik de familie Wylandts leeren kennen, en - waardeeren. Het zijn allerliefste, degelijke dames, wel opgevoed en beschaafd, daarbij braaf en godsdienstig. Wat kan ik meer verlangen om mijzelf een rustigen ouden dag en jelui een aangenaam leven te bezorgen, en toch trekken jij en Ursula alle dagen martelaressengezichten, alsof ik, ik weet niet wat voor dwaze streek op het punt was te doen.’

Het meisje hief haar lichtlooze oogen op naar haar vader en bewoog haar lippen, als wilde zij iets zeggen, maar er kwam geen klank uit haar keel.

‘En jij vooral, jij komt zooveel te kort! Je bent overgeleverd aan de meiden en mist elke levensvreugde.’

‘Lieve vader,’ en er trilden tranen in haar stem, ‘ik heb mij nooit beklaagd.’

‘Dat zeg ik ook niet, maar denk je dat ik 't niet zie? Al die jaren sedert je uit het gesticht bent gekomen, heb jij 't ellendig gehad. Ik heb er ook nooit iets van gezegd, omdat ik er toch niets aan veranderen kon!’

Een wonderlijke theorie, maar de heer Van Hogenvoorde lette er zelf niet op, en de goede Lucie was te eerbiedig om er aanmerkingen op te maken.

‘Denk je dat het voor mij geen groot besluit is, op mijn ouden dag een vrouw te nemen, die toch zoo vele jaren jonger is; maar alleen het idee, dat Geertruida Wylandts in alle opzichten waardig is, de plaats in te nemen.... die.... die ik zoo lang heb ledig gelaten, deed mij er toe besluiten.’

Nu kon Lucie zich niet langer goed houden; de herinnering aan haar nooit genoeg betreurde moeder werd haar te machtig, en groote tranen rolden van de uitgedoofde oogen onder de blauwe brilleglazen langs haar wangen.

‘Daar, daar! Begint zij mij waarlijk te grienen! 't Is om dol te worden. Ik doe alles om mijn kinderen gelukkig te maken, en wat heb ik er aan! Zij miskennen mij, zij willen mij niet begrijpen.’

En met geweld verzette hij een paar stoelen.

‘Och, paatjelief!’ klaagde het meisje, ‘ik verzet mij volstrekt niet. Wat u doet, is heel goed - als u maar gelukkig wordt, dat is het voornaamste, en als ik daarvan overtuigd was, dan zou ik heel blij zijn en juffrouw Truus met vreugde als mijn nieuwe moeder begroeten.’

‘En waarom zou ik niet gelukkig worden? Wat weet jij er van? Is zij niet een allerliefste vrouw en een flinke huishoudster?’

‘Ja, dat is zij zeker!’

‘Nu, wat heb je dan op haar te zeggen?’

‘'t Past mij niet, mij daarover uit te laten.’

‘Dat raad ik je ook maar. Die wijsneuzigheid van het jonge geslacht tegenwoordig gaat alle begrip te boven. Zij willen het in alles beter weten dan de oude lui. Zij verbeelden zich de wijsheid in pacht te hebben.’

‘Natuurlijk, de wijsheid moet toch ergens blijven!’

Die dit gezegd had, wierp de deur wagewijd open, bleef even staan en keek met een boos gezicht rond. Het was een meisje in grijze vélocipède-kleeding met een jongenspet op het hoofd; zij zou er niet leelijk hebben uitgezien zonder de sproeten op haar verbrand gezicht en zekere brutaalheid in haar houding en manier van haar hoofd achterover te werpen en door haar lorgnetje te zien.

‘Ik stik van dorst, is er nog thee op?’ vroeg zij zonder haar vader of zusje te groeten, ‘nu, voor mijn part komt de stiefmoeder maar gauw, want zooals nu gaat het niet lang[e]r; kibbelen van 's morgens vroeg tot 's avonds laat!’

Zij ging omgekeerd op een stoel zitten en at een stukje brood, ook uit het vuistje, terwijl de vader zwijgend door het raam keek, om zijn ontstemming te verbergen.

‘Waterlanders, Lucie? Hoe komt dat?’

‘Zorg liever dat het kind haar ontbijt krijgt; dan doe je ten minste iets nuttigs.’

‘Heeft zij nog niets gehad, het schaap? Daar!’

En zij schoof Lucie een kopje thee toe, dat zij boordevol geschonken had en waarin zij veel te veel suiker en te weinig melk deed, en toen een homp brood nemend, wreef zij er even met het botermesje langs en legde het op het schoteltje naast haar kopje.

‘Dank je wel, Suul!’ zeide het meisje dankbaar en vriendelijk.

‘Vader,’ zeide Ursula, zonder verder op de arme blinde te letten, ‘ik heb iets nieuws bedacht, wat misschien alles behoorlijk zal oplossen.’

‘Nu, laat eens hooren.’

‘Ik word met October 23 jaar; als u mij dan mijn moeders versterf geeft, ga ik naar Duitschland, om daar een doctorsgraad te halen, want ik wil onafhankelijk zijn en mijn eigen brood verdienen! Hier kan ik toch gemist worden.’

‘En wiens schuld is dat?’

‘O, ik kan mij niet met die vulgaire dingen bemoeien. Daar betaalt men huishoudsters of meiden voor; 't is te lang dat vrouwen zich zoo hebben laten verdrukken. Nu wordt het tijd dat zij zich onafhankelijk maken. Verbeeld je, ik kousen gaan stoppen en kopjes wasschen en gehakt klaar maken. Waarlijk, ik kan mijn tijd wel beter gebruiken.’

Lucie zuchtte diep; ach! waarom moest zij haar oogen missen, wat zou zij haar vader en zuster het leven veraangenaamd hebben.

‘Want u begrijpt, vader,’ ging Ursula driftig voort, ‘dat ik geen oogenblik blijf als de Wylandtstroep hier den baas speelt.’

‘Ik verzoek je te bedenken, dat je spreekt van je toekomstige moeder, en.... en....’

‘Stiefgrootmoeder en stiefnichtje,’ lachte Ursula spottend, ‘prettig, zoo in eens in zoo'n groote familie te komen.’

De heer Van Hogenvoorde, die tegenover de arme Lucie zulk een hoogen toon wist te voeren, vond haast geen woorden om zijn brutale jongste dochter flink op haar plaats te zetten.

Zuchtend nam hij een borstel, borstelde zijn stoffige kleederen wat af en maakte zich gereed heen te gaan, toen de meid zonder kloppen binnenkomend zei, dat er een ‘man’ was, die mijnheer spreken moest.

‘Ik geloof, 't is voor de bouwerij,’ voegde zij er bij.

‘Zeg, dat ik kom!’ zeide hij, blijde het hem allesbehalve aangename gezelschap zijner dochters te kunnen verlaten. ‘Waar is die man?’

‘In de spreekkamer.’

De spreekkamer bevond zich voor aan het huis en daar hier het meest gebouwd werd, was het vertrekje geheel ontruimd, op een houten keukenstoel en een soort van lessenaar na.

De gast van het ‘Rustende Hert’ stond voor het raam en keek naar buiten, vanwaar men een heerlijk gezicht had op het stadje, dat daar gebaad lag in den vollen gloed der morgenzon.

Toen de heer Van Hogenvoorde binnenkwam, stond hij op en boog beleefd.

Hij zag er onder zijn gebruinde huid doodsbleek uit; zelfs zijn lippen waren wit en zijn handen, die hij op de leuning van den stoel liet rusten, beefden zichtbaar.

Mr. Hermanus van Hogenvoorde, de eigenaar van Groenezathe en burgemeester van Groenhuizen, was een man van dicht bij de zestig jaar, maar die er nog als een flinke vijftiger uitzag. Hij had een mooien, grijzen kop, dien hij nog kaarsrecht hield en een fraaien, donkeren puntbaard - de booze wereld beweerde dat baard en snor, sedert de burgemeester trouwplannen koesterde, bij den dag donkerder waren geworden, totdat zij nu zoo goed als zwart schenen - een hoogst gedistingeerde verschijning, een flink man, die krachtig de teugels van het bewind over zijn klein rijkje voerde en met een lastigen gemeenteraad hoogst geschikt wist rond te komen.

Jammer, dat hij als huisvader minder verdienstelijk was; hij had een zeer tyrannieken aard, dat moest die gemeenteraad maar al te dikwijls ondervinden; doch, terwijl hij hier zijn natuurlijke heerschzucht door zeker soort van staatsmanswijsheid wist te temperen, liet hij tehuis daaraan den vollen teugel - ten minste zoolang zijn goede vrouw nog leefde, die in alles zijn slavin was geweest.

Na haar dood was 't treurig gegaan in zijn huishouding; zijn eenige zoon, zijn trots, die echter hetzelfde lastige karakter van den vader had en daarbij even wild en ontembaar was als deze deftig en stil, was na hevige onaangenaamheden - waarvan eigenlijk niemand het rechte wist - het ouderlijke huis ontvlucht.

Lucie was in een blindengesticht grootgebracht. Ursula had een geleerde moeten worden; zij was naar een gymnasium gezonden en had daar veel pedanterie opgedaan en alle beminnelijke, vrouwelijke deugden verloren; toch was haar vader trotsch op haar. Zij was zijn lieveling, nadat Wybo, zijn zoon, hem verlaten had; hij keurde het goed dat zij zich aan alle nieuwmodische liefhebberijen overgaf en zich niet met het huishouden bemoeide.

Langzamerhand was hij er aan gewend geraakt, elk comfort in zijn huis te missen; hij lette er niet op, dat de meubels er ouderwetsch en verhavend uitzagen, omdat zij nooit door nieuwe vervangen of verbeterd werden, waar zij begonnen te slijten. Zooals men meer ziet, was Mr. Van Hoogenvoorde royaal in groote dingen, maar thuis lette hij op elken cent, een liefhebberij, die zijn vrouw menigen traan had gekost.

Zooals hij op 't geld was, zoo toonde hij zich ook in groote belangen; hij was ongetwijfeld een man van strenge grondbeginselen, een overtuigd Christen, een door en door braaf mensch, maar over de opvoeding van zijn kinderen koesterde hij de wonderlijkste theorie, waarvan geen verstandig redeneeren, geen onaangename ondervindingen zelfs hem konden afbrengen.

Met zijn zoon hadden zijn meer goed gemeende dan verstandige pogingen schipbreuk geleden; met Ursula dreigde het thans weer verkeerd te gaan - de arme Lucie telde niet mee, zij was uiterlijk en innerlijk het beeld harer goede moeder, een van die echt vrouwelijke wezens, die van haar geboorte er toe voorbestemd schijnen, slachtoffer of martelares te worden.

Het vorige jaar was een vriendin van Ursula, die deze op een badplaats had ontmoet, eenige weken op Groenezathe komen logeeren.

Truus Wylandts was de eerste jeugd reeds een poos voorbij en scheen een zeer stemmige huishoudelijke vrouw; zij was verrukt over Groenhuizen en besloot haar moeder, die met een arm nichtje in Amsterdam woonde, over te halen, zich in het stadje te vestigen. Alles was hier zoo goedkoop en daarbij leefde men er zoo gezellig. Truus maakte er geen geheim van, dat zij en haar moeder moeite hadden rond te komen, daarbij hadden zij een broer, die luitenant was en veel, heel veel geld kostte, en - mama was zoo overdreven goed - Victorine, een dochter van een overleden neef, had zij geheel tot zich genomen. Ja, om alles was 't beter dat zij zich hier vestigden; de familie Wylandts kwam over en tot Ursula's groote vreugde, want met alle overdrevenheid, opgewonden jonge meisjes eigen, aanbad zij Truus Wylandts.

Den eersten tijd waren de betrekkingen tusschen het bovenhuisje in de stad en Groenezathe zeer druk; zelfs Lucie voelde dat door de aanwezigheid der familie iets nieuws en iets aangenaams in haar leven was gekomen.

Zij voelde zich aangetrokken door het nichtje Victorine; beide eenzame zielen, die in zoovele punten met elkander overeenkwamen, voelden weldra een innige, onderlinge sympathie, maar - Truus won niet door nadere kennismaking en haar moeder ook niet.

Lucie, ondanks haar blindheid een scherpzinnige opmerkster, mocht haar reeds van het eerste oogenblik niet lijden; zij vond haar stem onaangenaam en toch was Truus een en al liefheid voor haar.

In den korten tijd, dat zij op Groenezathe logeerde, had zij er veel veranderd, door vele kleine aangenaamheden des levens het hart van den ouden heer gewonnen, die nu juist op een leeftijd gekomen was, dat men al zulke kleinigheden dubbel voelt en waardeert.

Nog meer begon hij ze op prijs te stellen, toen hij het eenvoudige, maar hoogst nette huishoudentje in de stad leerde kennen; hij voelde zich weer verplaatst in den goeden, ouden tijd, dien hij, zoolang hij daarin leefde, niet waardeerde, toen zijn vrouw nog leefde en hem elk steentje uit den weg ruimde en op niets bedacht was, dan om hem aangenaam te stemmen door een gezellig tehuis.

Vóór dat hij 't wist, kwam de gedachte in hem op, hoeveel aangenamer zijn oude dag zou worden als hij Truus tot meesteres van Groenezathe verhief. Zoodra dit denkbeeld in hem had post gevat, vervulde het hem geheel, hij vond het uitstekend en hij begreep niet hoe anderen er niet zoo over konden denken.

Tegenstand van zijn kinderen verwachtte hij volstrekt niet; Lucie vond alles goed en Truus en Ursula waren immers de beste vriendinnen, maar - het kan verkeeren, zeide Brederoô reeds; nauwelijks vermoedde Ursula wat haar vader van plan was, of haar vurige vriendschap maakte voor bitteren afkeer plaats.

Er volgde een hevige scène tusschen beide vriendinnen, waarbij Truus met veel succes de rol van beleedigde onschuld speelde en Ursula haar voor intrigante uitschold.

Tot haar groote teleurstelling legde haar vader haar streng het zwijgen op, en zette zijn plan door. Mevrouw Wylandts en Truus kregen nu onbeperkte macht over den man, die nooit iets of iemand gevreesd had; zij brachten er hem toe zijn oude ruïne van een huis te laten restaureeren, den ouden rommel weg te ruimen en door nieuwe meubels te laten vervangen, tegen dat de jonge vrouw er haar intrek zou doen; en tot ieders verbazing was Hogenvoorde tot alles bereid, hij wilde een nieuw leven beginnen en bekommerde zich niet over alle hinderpalen.

IV.

Zoo stonden de zaken in en buiten Groenezathe, toen de heer Van Hogenvoorde op dien prachtigen zomermorgen stond tegenover den vreemdeling, door Mina een ‘man’ genoemd.

‘Ha, je moet mij spreken?’ zei de burgemeester, en een stoel nemend, die vrij wankelend was, maakte hij een gebaar om den ander te beduiden, dat hij het ook moest doen; deze bleef echter tegen het raam staan, zoodat zijn gelaat in de schaduw bleef.

‘Hoe is je naam?’

‘Verdini.’

‘En wat ben je van je ambacht?’

‘Beeldhouwer.’

‘Beeldhouwer zeg je, en wat ben je voor een landsman?’

‘Eigenlijk Hollander, maar ik ben lang in Italië geweest en al mijn getuigschriften zijn op dien naam.’

‘Hoe weet ik dan dat je dezelfde persoon bent, waarop die stukken betrekking hebben?’

‘Als mijnheer mij aan het werk ziet, zal hij wel begrijpen, dat ik 't werkelijk ben.’

‘Ja, maar dan is 't misschien te laat! Hoe kom je er aan, je hier te presenteeren?’

‘Omdat ik in Den Haag vernam, dat u uw huis liet restaureeren en daarvoor beelden en ornamenten noodig had.’

‘Van wien hoorde je dat?’

‘Ik las 't in de courant.’

‘Maar hoe kwam je op 't idee, dat het iets geschikts voor je zou zijn?’

Men zag het den burgemeester aan, dat hij gewoon was, soms voor onderzoekingsrechter dienst te doen.

‘Ik zocht werk en dit was juist iets, wat mij leek. Wil mijnheer mijn getuigschriften zien en de afbeeldingen van mijn werk?’

‘Laat eens kijken!’ Maar zich even bedenkend, voegde hij er bij: ‘Wacht, ik zal mijn dochter roepen, die heeft van kunstdingen meer verstand dan ik.’

En door de gang klonk zijn heldere stem:

‘Ursula!’

‘Wat belieft u, vader?’

Een oogenblik later kwam zij er aan, nog altijd in haar fietscostuum, maar zonder hoed; de oogen van den vreemdeling hadden nieuwsgierig naar de deur uitgezien, doch op het gezicht van dit echt moderne jonge meisje betrok zijn gelaat.

Neen, zij was dezelfde niet, die hij gisterenavond op het kerkhof had gezien en in wie hij Ursula van Hogenvoorde had vermoed.

Zij groette hem nauwelijks met een flauw hoofdknikje en zich tot haar vader wendend, vroeg zij:

‘U riep mij?’
‘Ja, mijnheer, hoe heet u ook weer?’
‘Verdini.’
‘Nu, mijnheer biedt zich aan voor de beelden van den gevel; hij heeft hier proeven van zijn werk, en daar jij meer verstand van zoo iets hebt dan ik, had ik graag dat jij ze eens nakeek.’
‘O!’
Zij zette zich neer op den stoel met een zeer gewichtig gezicht, stak den neus onder het lorgnet naar de hoogte, wat haar uitzicht nog pedanter maakte, en zeide toen:
‘Nu, ik wacht.’
Verdini haalde uit zijn zak een klein album voor den dag en legde het op tafel voor vader en dochter, zonder een woord te zeggen.
Oplettend en van de zijde van Ursula met groot vertoon van zaakkennis, werden de photographieën bekeken; het waren de afbeeldingen van heiligenbeelden, allegorische voorstellingen, bustes, ornamenten, grafmonumenten, alles zeer artistiek, sierlijk en voornaam.
De verbazing van vader en dochter was groot, maar zij zeiden niets van hun indrukken, vóórdat zij de laatste photographie in handen hadden gehad.
Toen keken zij elkander aan en Ursula maakte een beweging met haar lippen, die moest beteekenen, dat zij voldaan was; toch zeide zij, om haar wijsheid te luchten:
‘Mij dunkt dat u de moderne richting in de kunst wat al te weinig volgt. Er ontbreekt iets persoonlijks in uw werk, naar het mij voorkomt.’
Daar lichtte iets in de oogen van den kunstenaar, dat niemand in Groenhuizen er nog in gezien had; een tinteling van ondeugd en spot, maar dadelijk weer onderdrukt, terwijl hij kalm antwoordde:
‘Ik heb toch steeds getracht mijzelf te zijn, hoewel ik de groote modellen tot voorbeeld nam. Hier zal men echter meer op de hoogte zijn van de nieuwste richtingen der beeldhouwkunst dan in Italië.’
‘Ja, dat kan wel,’ antwoordde Ursula uit de hoogte, zonder den spot te begrijpen.
En de heer Van Hogenvoorde zei:
‘Nu, ik heb vooruit gezegd, dat ik van die dingen even weinig verstand had als een boer van borduren, maar mij dunkt als je werkelijk zooveel moois hebt gemaakt, dan begrijp ik niet, dat je nog noodig hebt in je kiel rond te zwerven en je diensten hier aan te bieden of je een gewoon werkman bent, want waarlijk, zoo mooi hoeft het niet te worden.’
Ursula trok een zeer minachtend gezicht, maar zeide niets. Alleen keek zij den vreemdeling in afwachting erg brutaal aan en maakte bij zich zelf de opmerking, dat hij een zeer interessant voorkomen had.
‘Zoo niets Hollandsch,’ dacht zij; ‘die buitenlanders zijn toch heel wat anders, dan die stijve Hollanders.’
‘Wanneer u beter bekend was met Italië zou u inzien, mijnheer, dat ik eigenlijk heel weinig beteeken als beeldhouwer; en er zijn er zoovele in Rome en Florence, dat zij moeite hebben werk te krijgen, vooral nu de tijden daar zoo slecht zijn.’
‘En zoekt u daarom Holland op? Nu hier is de kunst ook geen hen, die gouden eieren legt.’
‘Ik weet het wel, maar familieomstandigheden riepen mij in Holland terug, en het zou mij veel waard zijn, hier aan het werk te komen.’
‘En uw getuigschriften?’

Hij nam uit een portefeuille eenige papieren en het album weer opbergend, legde hij deze in de plaats.

‘'t Is Italiaansch,’ zeide hij.

‘Nu Sula, jij kent immers Italiaansch, wil jij ze even inkijken?’

Ursula nam een zelfgenoegzame houding aan en elk stuk openleggend, begon zij het te doorloopen, telkens met het hoofd knikkend, om het bewijs te geven, dat zij heel goed alles verstond.

De waarheid is, dat zij er niet veel meer van begreep dan *I'llustrissimo Signor Giuseppe Verdini* en dat zijn werk *bene* en *bellissima* was.

‘Uw werk schijnt daar wel in den smaak te zijn gevallen,’ sprak zij, en toen opstaande tot haar vader:

‘Ik heb gedaan wat u mij opdroeg. Verder houd ik er mij liever buiten; juffrouw Wylandts is de persoon, die te beslissen heeft.’

De burgemeester beet zich bij die zuurzoete woorden op de lippen; hij kon er moeilijk iets op zeggen, wanneer hij zijn familiezaken niet voor een vreemdeling wilde behandeld zien.

‘Dus je vindt in elk geval, dat ik hem het beeldhouwwerk aan den gevel wel kan toevertrouwen?’

‘O ja! Voor Holland is zijn werk licht mooi genoeg.’

En met een genadigen hoofdknik, ging zij trotsch als een pauw de kamer uit, vast overtuigd bij den vreemden kunstenaar een indruk van deftigheid en hooge ontwikkeling te hebben achtergelaten.

‘Nu dan,’ zeide de oude heer, ‘ik wou eigenlijk wel eerst iets van je zien. Ga maar even met mij mede naar buiten, dan zal ik je mijn bedoeling uitleggen, of liever wacht even. Hier hangt het plan van den gerestaureerden gevel.’

En hij ging met hem in het woonhuis; daar hing de afbeelding van het huis, zooals het worden moest wanneer het in orde zou zijn, met een sierlijken gevel in oud-Hollandschen stijl. Het beeldhouwwerk zou moeten bestaan in twee beelden aan weerszijden van de ingangdeur en van een wapenschild daarboven, en uit twee honden, onder aan het frontispies.

(*Wordt vervolgd.*)

EEN BRUILOFT IN BRETAGNE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN HENRY MOSLER.

De eerste maaltijd in eigen huis.
Humoreske van Jan Rombout.
(*Vervolg.*)

‘Die goeie moeder!’ riep ze, ‘ze heeft letterlijk aan alles gedacht. Vind je 't niet allersnoepigst, Eduard?’ vroeg ze, toen ze eindelijk in de huiskamer teruggekeerd, haar hoed en mantel pas afdeed.

‘'t Is keurig net,’ moest hij bekennen. ‘Je mama heeft er eer van. Je mag ze morgen wel vriendelijk bedanken.’ En hij wreef zich vergenoegd in de handen. ‘Om de waarheid te zeggen,’ ging hij voort, ‘al hebben we nòg zulke heerlijke dagen gehad op ons reisje, ben ik toch blij dat we nu maar thuis zijn en we ons leven op ons gemak kunnen inrichten. Ik stel me voor dat we hier samen genoeglijk zullen wonen, en dat ik nog eens zooveel plezier zal krijgen in mijn werk, nu ik mijn lieve Anna altijd bij me zal hebben.’

‘En ik stel me voor, dat ik je als een goede zorgzame huisvrouw op je wenken bedienen zal, Eduard. Ik zal naar je oogen omkijken om te weten wat je het liefste hebt.’

‘Nu, beste Anna, dan zal er niets aan ons geluk mankeeren. Je weet, dat ik niets hooger op prijs stel dan gezellige huiselijkheid. Ik ben blij dat ik nu eindelijk weer eens een ordentelijken burgerpot zal krijgen; want de kost, dien ze in hotels en restauraties opscheppen, wil me op den duur niet bevallen.’

‘O ik kan alles klaar maken, mannetjelief. Ik ben niet voor niets op de kookschool geweest,’ riep Anna vol zelfvertrouwen uit. ‘Apropos, wat zou je denken van bruine boonen?’

‘Bruine boonen! dat is mijn liefste kost. Hoe kom je daar in eens op! Dat is een ingeving des hemels.’

‘Wel, er staat hier een heele zak beste bruine boonen op het buffet. Dat moet een van onze bruiloftscadeau's geweest zijn; want het staat hier tusschen de andere. 't Is een raar cadeau. Ik begrijp niet van wien het afkomstig kan wezen.’

‘Neen, ik ook niet,’ zei Eduard een oogenblik nadenkend. ‘Maar 't is in elk geval een leuk idee. Het komt zeker van een van mijn kennissen, die weet dat ik zoo op bruine boonen verzot ben.’

‘Dus wil ik ze morgen klaar maken?’ vleide zijn vrouwtje.

‘O als je dat wou doen, Anna, zou je me geen grooter plezier kunnen doen. De tijd heugt me niet dat ik bruine boonen gegeten heb. 't Is het liefste kostje, dat je mij den eersten dag van ons huishouden kan opscheppen.’

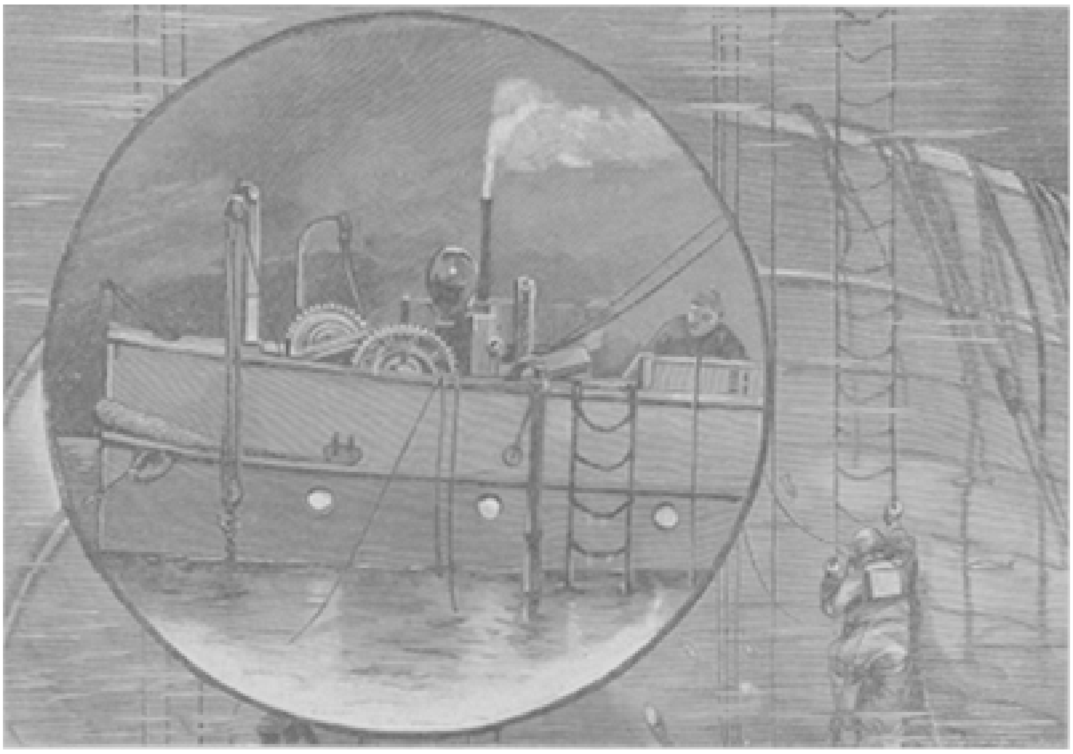

De boot met toestellen aan de oppervlakte.
DUIKERS AAN HET WERK BIJ ELECTRISCH LICHT.

‘Morgen zal je bruine boonen hebben, mannetje,’ verzekerde Anna, en Eduard was overgelukkig. Toen hij den volgenden morgen wakker werd - het was zoowat een uur of negen - hoorde hij zijn vrouw al druk bezig met scharrelen en stommelen in haar net keukentje. Zij had thee gezet en bracht hem een kopje met een beschuitje op de slaapkamer, terwijl hij zich aankleedde.

‘Goeien morgen, mannetje, hoe heb je geslapen? Ik hoop maar dat je geen leelijke droomen hebt gehad; want ik heb altijd gehoord dat de eerste droom, dien men in een nieuwe woning heeft, later in vervulling moet gaan.’

‘Nu dat treft goed; want ik heb juist gedroomd van een fijn diner, waar ik ook aan genoodigd was. Maar vooreerst ben ik al content als ik met jou een lekker kopje thee mag drinken.’

‘Daar is al lang voor gezorgd, ventje. Ik weet dat je van goed eten en drinken op zijn tijd houdt en nogal kieskeurig ben uitgevallen. Kom maar gauw naar beneden, het ontbijt staat al lang klaar.’

Inderdaad had Anna zich uitstekend van haar huisvrouwelijke taak gekweten en Eduard toonde zich ten hoogste tevreden.

‘Mag ik je nu nog een broodje smeren?’ vleide zijn vrouwtje.

‘Neen, lieve, laat ik het er nu bij laten; anders bederf ik mijn eetlust tegen van middag. Het is nu al zoo laat op den dag, en ik wou me van middag eens te goed doen aan de bruine boonen.’

Na het ontbijt zocht hij zijn kamer op en zette zich aan zijn schrijftafel om het werk, dat zoo lang onderbroken was geweest, weer op te vatten. Hij had aan de verschillende families te schrijven, waar hij piano- of zangles gaf, om ze te melden dat hij de lessen weer zou komen hervatten, verder aan de secretarissen van de zangverenigingen en muziekgezelschappen dat de repetities en uitvoeringen weer haar geregelden gang konden hernemen enz. enz. Kortom hij had het verbazend druk en raakte zoo in al dat geschrijf en gewrijf verdiept, dat hij heelemaal zou hebben

vergeten dat het etenstijd werd. Maar zijn vrouwtje kwam hem waarschuwen dat de tafel gedekt was.

‘Ik hoef niet op de klok te kijken, beste Anna, ik kan aan mijn maag wel voelen dat het etenstijd is.’

De tafel was keurig in orde, zooals men dat van een jong vrouwtje, dat den eersten keer voor haar man de tafel dekt, kon verwachten; en de geur van zijn lievelingskostje kwam Eduard al van verre tegen. Zijn neusvleugels gingen op en neer van blijde verwachting.

‘Nu, hoe smaakt je het eerste middagmaal, dat ik je heb klaargemaakt?’ vroeg Anna vol zelfvertrouwen, zoodra hij er van geproefd had.

‘Hm, ik dacht....’ mompelde Haspels en zette een vies gezicht.

‘'t Smaakt je goed, hè,’ dus voorkwam Anna hem.

Hij zei niets en kauwde met lange tanden.

Anna keek hem vragend in de oogen en meende een licht neusoptrekken bij hem waar te nemen.

‘Heb je niet wat azijn in huis?’ vroeg hij, ‘misschien dat er dat aan mankeert.’

‘Tot mijn spijt niet,’ hernam zij, ‘maar daar is nog wel aankomen aan. Wacht maar even.’

‘Neen, laat het dan maar,’ zei hij en kauwde bedachtzaam verder.

Anna begon een beetje zuinig te kijken. Zouden de bruine boonen mislukt zijn? Maar ze

had ze toch met zoo'n bijzondere zorg gekookt. Ze had ze eerst een paar uren in de week laten staan om ze malsch te maken; toen met behoorlijk veel water opgezet en er ook genoeg zout in gedaan. Toen ze na het afgieten haar wat nattig voorkwamen, had ze ze nog eens droog op het vuur gezet. Misschien dat dàt er geen goed aan gedaan had; want nu zij ze nog eens proefde, vond ze dat ze wel een beetje branderig smaakten.

‘Zeg eens, Anna,’ dus begon haar man weer, ‘heb je me niet verteld dat je had leeren koken?’

‘Zeker,’ zei ze, ‘ik ben op de kookschool geweest. Daar leer je van alles klaar maken. Maar bruine boonen heb ik er toevallig nooit gekookt.’

Eduard deed bepaald zijn best om zijn bord tegen heug en meug leeg te eten; maar het was hem niet mogelijk. Zijn lievelingskostje was verongelukt, Anna had het laten aanbranden; ook de azijn zou dien bitteren bijsmaak niet hebben kunnen wegnemen, en toch had hij razenden honger; wat zou hij doen? Hij voelde zich allesbehalve op zijn gemak.

De tot dusver zoo heldere huwelijkshemel scheen al zachtjes aan te betrekken.

Anna at intusschen bedaard voort, alsof ook zij een hartstochtelijke liefhebster van bruine boonen was, ofschoon zij daar nooit van had gerept. Er heerschte een beklemmende stilte aan tafel, zooals in de lucht wanneer er een onweer dreigt los te barsten.

‘Ze zijn een beetje pikant uitgevallen,’ merkte zij verontwaardigd op, ‘anders kan ik er niets aan proeven.’

‘Pikant?’ riep hij daarop nijdig. ‘Neen, dan zal ik het je wel anders zeggen. Verbrand zijn ze en gewoon niet te eten.’

Nu was het noodlottige woord gesproken. Het jonge vrouwtje stond driftig van tafel op en liep, met den zakdoek voor de oogen, snikkend naar de keuken.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

De Hemelvaart onzes Heeren. -

Het hartverheffende feest van Christus' opklimming ten hemel is ons een welkome aanleiding om onzen lezers het fraaie tafereel van den Italiaanschen meester aan te bieden, dat de eerste bladzijde van dit nummer siert.

Op den bodem der zee.
DUIKERS AAN HET WERK BIJ ELECTRISCH LICHT.

Reeds bij den eersten aanblik herkent men hier een werk uit de school van Rafael; op het eerste gezicht zou men zelfs geneigd zijn, het voor een schepping te houden van dezen grootmeester der christelijke kunst. Opvallend toch is de gelijkenis dezer schilderij met Rafael's Transfiguratie, waarvan wij voor eenigen tijd een reproductie gaven.

Ook hier treft ens bij al de natuurlijke levendigheid der voorstelling een bestudeerde regelmaat en evenmaat in de ordonnantie, waardoor ondanks de groote beweeglijkheid der figuren toch een effect van kalme, majestueuze rust verkregen wordt.

Statig rijst de forsche figuur van den zegepralenden Overwinnaar omhoog. Zijn taak hier op aarde is thans geheel volbracht en Hij gaat weer voor alle eeuwigheid bezit nemen van zijn troon in de hemelen.

Jubelend halen de engelen Hem in, tegelijk geruststellend en bemoedigend de achterblijvende leerlingen toewenkend. Dezen staren met verbazing en weemoed, met bangen schrik zelfs hun Meester na, die zich voor altijd aan hun sterfelijke oogen onttrekt. Alleen de gedachte dat Hij toch, ofschoon van hen heengegaan, hun en al hun volgelingen zal bijblijven tot de voleinding der eeuwen, de belofte dat Hij hun binnen weinige dagen den Trooster zenden zal, die hun alle waarheid zal leeren, is in staat hen te verzoenen met de gedachte, dat zij het lichamelijk bijzijn van hun goddelijken Meester voortaan zullen missen.

Petrus, Jacobus en Johannes, de drie bevoorrechte leerlingen, die Hem in al de diepte zijner vernedering hebben aanschouwd, maar daarentegen ook op Thabor getuigen mochten zijn van zijn verheerlijking, staan ook nu op den voorgrond als de innigste vertrouwden des Heeren en tevens als de aangewezen voorgangers der kleine schaar, waaruit zich allengs het machtige lichaam der christelijke Kerk zal ontwikkelen.

Een bruiloft in Bretagne. -

Het landvolk van Bretagne vormt nog een geheel eigenaardigen volksstam, die met hart en ziel niet alleen aan het oude christelijk geloof, maar ook aan de zeden en gebruiken van het voorgeslacht gehecht is.

De Bretagners hebben dan ook tot in onzen tijd hun oudvaderlandsche kleederdracht behouden en hun levenswijze schijnt in den loop der eeuwen zoo goed als geen verandering te hebben ondergaan. Aldus levert die noordwestelijke, geheel door de zee omspoelde uithoek van Frankrijk een levendige tegenstelling op met het verdere land, waarover de alles gelijkmakende stroom van de nieuwere beschaving is heengegaan. Voor de schilders, die naar typische figuren en schilderachtige groepen omzien, biedt dit merkwaardige volk een rijke bron van motieven, die hen krachtig prikkelen tot het scheppen van beurtelings ernstige of vroolijke tafereelen.

Ook de Duitsche schilder Henry Mosler, die eigenlijk meer een Franschman dan een Duitscher kan heeten en in Parijs meer gezien is dan in zijn geboorteland, heeft veel in de dorpen van Bretagne rondgezworven en daar de stof opgedaan voor menig levendig schilderij.

Dat, waarnaar onze gravure vervaardigd is, stelt zulk een tooneel uit het volksleven voor, en wel een bruiloftsmaal in een boerenhuis. Een maal is het eigenlijk niet; wel is de tafel gedekt, maar we zien er nog niets opgediend dan een taartvormig gebak, dat vóór bruid en bruigom geplaatst is, en verder enkel wijnglazen. Het maal zal zeker later volgen; het is daartoe nu nog te vroeg. Het bruidspaar is klaarblijkelijk zoo even uit de kerk teruggekeerd en ontvangt thans de gelukwenschen van vrienden en bekenden. Ook de goede oude pastoor, die hen getrouwd heeft, is meegekomen en zetelt aan het hoofdeinde van de tafel aan de zijde van een oude vrouw, misschien de moeder van de bruid.

De vader zit aan het andere eind der tafel en ziet met gul genoegen naar den bruigom

op, die van zijn stoel is opgestaan om den vrienden, die hem komen complimenteeren, met het glas in de hand bescheid te doen.

De jonkman ziet er in zijn feestkleeding heel kranig uit. Zijn nieuwe buis is met dichte rijen zilveren munten als knoopen bezet en zijn hoed prijkt met bloemen en pauweveeren. De bruid aan zijn zijde is niet minder feestelijk uitgedost en haar gezond blozend gezicht, door de witte muts frisch omlijst, straalt van genoegen. Het meisje naast haar is kennelijk een jongere zuster, die allicht hoopt, spoedig het voorbeeld van de bruid te volgen. Te oordeelen naar de belangstelling, waarmee ze haar joligen tafelbuurman aanhoort, zou men zeggen dat hij haar iets in dien geest in het oor fluistert.

Een andere zuster meenen we te herkennen in de jonge vrouw, die op den voorgrond glazen zit te spoelen en zich bij dien arbeid omwendt naar de twee kleine meisjes, zeker haar dochtertjes, die juist haar opwachting maken bij mijnheer pastoor.

Al deze levensvolle figuren dragen den stempel der echtheid; het zijn geen in Bretonsche dracht gekleede modellen, maar van top tot teen menschen, naar de werkelijkheid afgekeken. En zoo geslaagd als iedere figuur op zich zelve is, zoo gelukkig mag ook de ongezochte, natuurlijke groepeering en verdeeling heeten in de eigenaardige localiteit. Ook de kleureffecten der schilderij, de verdiensten van coloriet werden tijdens haar tentoonstelling te Berlijn hoog geroemd.

Duikers aan het werk bij electrisch licht. -

Dat het electrisch licht reeds tot de meest verschillende doeleinden wordt aangewend is voldoende bekend, maar dat het ook onder water tot verlichting van den bodem der zee gebruikt wordt, dit zal voor onze lezers allicht nog iets nieuws zijn.

De groote maatschappijen, die zich met het ophalen der lading van verongelukte en gezonken schepen belasten en daartoe veel duikers in dienst hebben, hebben zich het electrisch licht bijzonder ten nutte weten te maken. Niet alleen verlichten zij haar schepen daarmee, maar voorzien die ook van toestellen, waarmee de bodem der zee verlicht kan worden. Dit komt uitstekend te pas, wanneer er bij spoedeischende karweien, zooals bij voorbeeld op onze gravure aan een gezonken stoomschip, des nachts doorgewerkt moet worden.

De kleine stoombootjes, die tot zulk werk gebezigd worden, zijn opzettelijk daartoe gebouwd en met een personeel van vijf tot acht man voorzien. Hun uitrusting bestaat voornamelijk uit de luchtdrukpompen, die op het voorschip zijn aangebracht en dynamo's, terwijl het achterschip tot woning en bergplaatsen is ingericht.

De electrische verlichtingstoestel is hoogst eenvoudig en bestaat uit een metalen klok met gewelfde schijf en uit twee met getah pertsja bekleede geleidingsdraden, die met de dynamo's in verbinding staan.

Professor Scheil.

Eenige weken geleden berichtten ons de dagbladen de benoeming van den Dominicaner Pater Vincentius Scheil tot professor der Assyriologie aan de Sorbonne

te Prijs. Om het gewicht dezer benoeming duidelijk te maken, kan het nuttig zijn, met een enkel woord den aard en het hoog belang dier wetenschap in herinnering te brengen.

Voor nauwelijks 50 jaar was er wellicht geen volk der oudheid, welks geschiedenis in dichter duisternis was gehuld dan de Assyriërs. Thans is er bijna geen, waarover de berichten zoo talrijk zijn en zoo volledig. Hoe is dit geschied?

Het was in 1842 dat Paul Emile Botta, door de Fransche regeering als consulair agent naar Mossoel gezonden, de eerste belangrijke overblijfselen ontdekte van het oude Assyrische rijk. Gekweld door de Turksche overheid, uitgeput door het verzengend klimaat, werkte hij met ongeloofelijke inspanning drie jaren onverdroten voort, en mocht er in slagen de grootsche ruïnen bloot te leggen van het uitgestrekt paleis, waar meer dan 600 jaren voor onze jaartelling, Sargon, de machtige heerscher van Assyrië zetelde. Op Botta volgde, in 1845, een Engelsch geleerde, Henry Layrd, die met niet minder inspanning, maar ook met niet geringere uitkomst, het moeielijke werk voortzette. Tot veld zijner onderzoekingen koos hij het eenige uren meer zuidwaarts gelegen Nimrud, waar hij het wonderschoon paleis ontdekte van koning Almanassar I, omstreeks 1300 vóór Christus opgetrokken.

PATER VINCENTIUS SCHEIL,
professor in de Assyriologie aan de Sorbonne te Parijs

Die prachtige gebouwen, welke daar voor hem stonden, waren zonder vergelijking beter bewaard dan het geweldddadig vernielde paleis van koning Sargon. De wanden der gangen en zalen waren van onder tot boven bekleed met albasten platen vol kunstig verheven beeldwerk. Daar zag men het leven dier oude Assyriërs, hun krijgsbedrijven, jachtvermaken, offers, optochten in levendige trekken gemaald. Onvermoeid zette hij, en anderen na hem, de opgravingen voort. Ninive, de machtige en trotsche stad, waarvan de H. Schriften op zoo menige bladzijde gewagen, als straf harer ongerechtigheden reeds eeuwen vóór Christus weggevaagd van de aarde, en als verzwolgen door den afgrond, - stond op uit haar eeuwenheugend graf, en toonde aan het verbaasde Europa de kunstschatten eener wereld, wier ondergang bijna samenvalt met de eerste stichting van het oude Rome.

Maar belangrijker nog was de ontdekking van de welingerichte boekerij, door koning Assurbanipal aangelegd. Zij bestond uit een menigte beschreven tabletten, in sommige zalen in zoo grooten getale aanwezig, dat zij den grond een voet hoog bedekten. Uit fijne klei vervaardigd, in grootte afwisselend van een duim tot een voet in 't vierkant, en ongeveer een halven duim dik, waren zij in weeken toestand met een puntig werktuig beschreven, en daarna in het vuur gehard.

Het *spijkerschrift*[1)] dat ze bedekt, is zoo uiterst fijn, dat het dikwijls slechts met een vergrootglas kan gelezen worden. Alleen in het Britsch Museum bevinden zich op dit oogenblik meer dan 50,000 zulke schrijftafeltjes.

Hoeveel scherpzinnigheid en taai geduld er gevorderd werd om, met behulp van opschriften in Perzië ontdekt, den sleutel te vinden van deze, tot dusver geheel onbekende schrijfteekens, laat zich gemakkelijk denken. Toch waren, met de kennis der schrijfteekens en taal, de moeielijkheden geenszins ten einde. Slechts zeer weinige dier tafeltjes zijn ongeschonden tot ons gekomen, verreweg de meeste waren door het neerstortend puin aanmerkelijk beschadigd; daarbij komt, dat men bij het verpakken geen acht heeft geslagen op de volgorde, waarin zij zich bevonden. Dit alles maakt hun ontcijfering uiterst moeilijk.

Met die gegevens de geschiedenis op te bouwen der oude Assyriërs, hun ontwikkeling na te gaan op godsdienstig en wetenschappelijk gebied, den invloed, dien zij uitoefenden op bijna alle volkeren van Azië, hun verhouding tot de omliggende natiën, dit alles behoort tot het gebied der Assyriologie.

Het groot en verheven belang dezer studie springt een ieder in het oog, die bedenkt welk innig verband daar is tusschen de geschiedenis van het uitverkoren volk Gods, ons in de H. Schriften bewaard, en die der machtige Assyrische en Babylonische wereldrijken. Hoe dikwijls waren de koningen van Assyrië in Gods hand het werktuig om de ontrouw te straffen van zijn volk! Werden niet, na de splitsing van het koninkrijk, de noordelijke stammen in gevangenschap naar Assyrië heengevoerd? En later, als het trotsche Ninive, volgens de voorspelling van Tobias, is te gronde gegaan, hooren wij dan niet de klaagtonen van Israël aan de oevers van Babylons stroomen?

Zoo innig is de geschiedenis dezer volken ineengevlochten, dat men die van het eene niet volmaakt kan begrijpen, zonder die van het andere te kennen. Vandaar het verheven belang dezer studie. Zij geeft ons den sleutel ter opheldering van vele geheimen, welke tot dusver de oudste geschiedenis der menschheid omgaven; zij lost een menigte vraagstukken op, wier beantwoording bij de beschouwing der

1) Aldus genoemd omdat de figuur, waarnaar de letters of lettergrepen van dit, in steen uitgehouwen of in klei gegriffelde schrift op verschillende wijze gevormd zijn, veel gelijkt op een *spijker*. Zie verder het belangrijk artikel van Dr. Borret 'De opgravingen te Ninive' in De Katholiek 1863, deel II blz. 65-104.

godsdienstige en verstandelijke ontwikkeling des menschdoms onontbeerlijk is, - en zoo strekt ze den verheven oorkonden, in de H. Schrift vervat, ter verklaring, en ter bevestiging tegen de aanvallen van het ongeloof.

Geen wonder dus dat katholieke geleerden zich de studie der Assyriologie tot levenstaak stelden. Onder hen bekleedt een eervolle plaats de Dominicaan, wiens treffende beeltenis wij heden onzen lezers aanbieden. Door de Fransche regeering met een wetenschappelijke zending belast, mocht het hem niet slechts gelukken twee banden hiëroglyphen (beeldschrift) te ontdekken en meerdere belangrijke teksten in spijkerschrift, maar hij bracht ook uit het Museum te Constantinopel een kostbaar opschrift aan het licht, dat hij zelf ontcijferde, over den ondergang van Ninive. Doch bovenal maakte hij zich verdienstelijk door zijn talrijke geleerde geschriften, waardoor hij in niet geringe mate heeft bijgedragen tot de oplossing van vele moeielijke en gewichtige vraagstukken.

De Fransche regeering eerde dan ook op de eerste plaats zichzelf, toen zij dezen geleerden kloosterling benoemde tot professor der Sorbonne.

[Nummer 3]

FRITHJOF'S AFSCHEID VAN INGEBORG, NAAR DE SCHILDERIJ VAN J. ROLLETSCHEK.

Weergekeerd.
Door Mathilde.
(*Vervolg.*)

De heer Van Hogenvoorde legde hem alles uit en hij luisterde met blijkbare aandacht; toen ging men naar buiten en werden de plaatsen daarvoor bestemd aangewezen.

'Zie je, als ik er nu zeker van was, dat je het er goed af zou brengen, dan geloof ik wel dat wij klaar zullen komen - ten minste als je niet te duur bent. Je moet begrijpen, 't is een aardigheidje van mij en anders niet. Ik wil ook iets doen voor de kunst; en zij zeggen allemaal, dat zou hier goed op zijn plaats zijn.'

'Dat is 't zeker!'

'En nu zou ik graag een proef willen hebben van je werk - vooral om aan een dame te laten zien, die zich bijzonder voor de restauratie interesseert. Mag ik ook je album ter leen hebben?'

'Heel graag, mijnheer.'

'En als je dan iets klaar hebt, wil ik het eerst zien en dan kunnen wij pas afspraken maken....'

De burgemeester sprak op een half bevelenden, half beschermenden toon, als iemand, die gewoon is tegen ondergeschikten op te treden.

De beeldhouwer borg zijn papieren weg en nam zijn hoed op.

'Uw bedoeling is dus, dat ik mij hier in de stad vestig?', vroeg hij.

'Ja natuurlijk, hoe kan ik anders weten, dat je zelf dat ding maakt? 't Lijkt wel wantrouwend wat ik zeg, maar ik ken je volstrekt niet; je komt zoo uit de lucht vallen, je kunt net zoo goed iets heel anders wezen dan - wat je voorgeeft te zijn. Dat vat je?'

'Zeker mijnheer, u heeft gelijk.'

Deze toestemming beviel den heer Van Hogenvoorde, en hij voegde er op veel toeschietelijker toon bij:

'Heb je misschien voorschot noodig?'

'Dank u vriendelijk, mijnheer, ik kan voorloopig nog wel rondkomen.'

'Des te beter! Dat bedankje van je maakt een beteren indruk, dan een massa certificaten in koeterwaalsch, waarvan ik niets versta.'

'Wij houden het er dus bij, mijnheer?'

'Ja, best! Ik moet naar 't stadhuis. Zoodra je iets klaar hebt, laat je het mij zien en ik praat onderwijl met de persoon, die hier ook wat te zeggen heeft, en laat je platen aan haar zien.'

De burgemeester ging naar binnen en de kunstenaar verliet het huis; hij liep langzaam en bij elken tred zag hij rond als iemand, die elken boom, elk pad in zijn geheugen wil prensen, òf die alles stuk voor stuk zoekt, zich verheugend over hetgeen hij vindt, betreurend wat hij mist.

Vóór het huis strekte zich een zacht glooiend grasperk uit, met een dubbele laan aan beide kanten, waarin hier en daar zitjes van rieten stoelen rondom een tafel; aan den linkerkant stond het koetshuis, wat meer aan den weg.

De vreemdeling ging door de linkerlaan, maar toen hij daar stond, keek hij links en rechts, en niemand ziende, waagde hij het, in plaats van door het hek te gaan, achter het huis een kijkje te nemen.

Hij liep tot de plek, waar hooge heesters een rond plaatsje omsingelden, waar men rustig zitten kon, ongezien van den weg.

Hij bleef plotseling stilstaan, want hij hoorde achter het groen vrouwenstemmen.

‘Och Rina, je kan niet gelooven hoe verdrietig het tegenwoordig altijd hier in huis is; papa is zoo prikkelbaar, 't minste doet hem opstuiven en het ligt toch niet aan mij, bepaald niet!’

‘Wel Luuslief,’ antwoordde een sympathieke stem, ‘hoe kan je aan zoo iets denken?’

‘Och! Ik heb nooit zoo het gemis betreurd van mijn oogen als tegenwoordig. Ik voel dat er dingen gebeuren, die niet moesten zijn - 't is wel raar, dat ik jou dat zeg, maar je bent zoo lief en goed en je weet alles zóó.... en.... en ik ben zoo bang, dat het niet tot hun geluk strekt.’

‘Maar kind, daar kan je niets aan doen.’

‘Dat is het ergste! Ik moet alles lijdelijk toezien. En als ik maar wist, wat ik vrees. Truus is goed, heel goed voor mij en.... en.... je tante ook.... Als papa nu een prettiger leven krijgt....’

‘En jij dan?’

‘O ik! Dat komt er niet op aan. Voor een blinde is iedereen goed. Jij in de eerste plaats Rinekelief, o als jij 't was.’

Een heldere, vroolijke meisjeslach weerklonk.

‘'t Idee, ik jouw moeder worden, de vrouw van den burgemeester. Ik kan zijn kleindochter zijn!’

Er kwam een knecht uit het koetshuis en om niet den schijn op zich te laden, dat hij luisterde, ging Verdini naar hem toe en vroeg wat de kortste weg was om naar de stad terug te keeren. 't Kwam hem vóór, dat de weg waarlangs hij gekomen was, nogal om scheen. De man antwoordde en gaf eenige aanwijzingen.

In den stillen morgen klonken hun vrouwelijke stemmen vrij luid; achter de heesters hief de blinde eensklaps het hoofd op.

‘Stil,’ zeide zij tegen Victorine, ‘luister!’

Victorine keek rond.

‘Wat hoor je dan?’

‘'t Is Thijs, die iemand den weg wijst.’

‘Die stem, ik ken die stem!’

En zij greep de hand van haar vriendin.

‘Laat ons gaan zien!’

En plotseling zich herinnerend, zeide zij:

‘Ik bedoel, laat ons gaan en je ziet dan wie het is.’

Victorine stond op en nam haar arm in den hare, toegevend als jegens een ziekelijk kind, en beiden gingen het boschje uit en de mannen zagen de twee vrouwen hen langzaam naderen.

Verdini wendde zich geheel om; terwijl hij zijn hoed afnam, monsterde hij beide vrouwen met een langen blik. Een vreemde uitdrukking kwam over zijn gelaat, hij streek met de hand langs de oogen en drukte ze tegen de keel; even maakte hij een beweging om naar voren te snellen, maar hij bedacht zich.

‘'t Is een man in een blauwen kiel, die met Thijs spreekt,’ fluisterde Victorine haar toe.

‘Spreek hem aan. Laat hem iets zeggen. Als je wist wat mij die stem doet voelen!’

De lieve, vriendelijke Victorine bedacht zich geen oogenblik en met de blinde nog steeds aan den arm, deed zij een paar stappen vooruit tot vlak bij de twee mannen.

‘Kent mijnheer den weg niet naar de stad, Thijs?’ vroeg zij. ‘Die is toch heel gemakkelijk. Altijd rechtuit!’

‘Ik dacht dat er een kortere weg heen leidde, dame,’ sprak hij; maar nu klonk zijn stem zoo vreemd en dof, dat Lucie teleurgesteld haar hoofd liet zakken.

Verdini had intusschen in de geleidster der blinde het meisje herkend, - van gisterenavond op het kerkhof. Zij was een beeld van frissche jeugd, eenvoudig gekleed, maar toch met zeker iets, dat duidelijk de vrouw van smaak verried.

Het was een kantje langs den hals, een strik aan haar ceintuur, een bouquetje op haar borst, de garneering van haar groven tuinhoed, maar alles was in harmonie, alles streelde het oog.

Zij scheen eens zoo licht naast de droevige, doffe verschijning naast haar; want Lucie was geheel in het zwart, Victorine in een grof grijs japonnetje, met rood hier en daar om er gloed in te brengen.

Het oog van den kunstenaar voelde zich onweerstaanbaar tot haar aangetrokken, hoewel een oogenblik later zijn blik met een zonderlinge uitdrukking op Lucie gevestigd bleef.

‘Ik heb mijnheer gezegd, door het gangetje naast de suikerfabriek.’

‘Waar is de suikerfabriek?’

‘Nu Thijs, je moet beleefd zijn tegen vreemdelingen en dat is mijnheer zeker. Mag hij hem even op den weg helpen, Lucie?’ vroeg zij tactvol aan de blinde, als een bewijs dat zij hier zich niet het minste recht wilde aanmatigen.

‘O ja, 't is heel goed,’ antwoordde de blinde toonloos en aan den arm van haar vriendin trekkend, gaf zij haar verlangen te kennen om te keeren.

Met een hoofdknikje groetten zij en gingen heen.

‘Ik heb mij vergist,’ zeide Lucie droevig, ‘van nabij zei die stem mij niets.’

‘Wat vond je er dan in?’

‘Den klank van mijn moeders stem.’

‘Herinner jij je die nog, liefste?’

‘O,’ en als in extase hief zij de uitgebluschte oogen op, ‘ik hoor ze nog dagelijks - elken nacht in den droom en - ik zou ze herkennen onder duizend! Vertel mij eens, Rien, hoe zag die man er uit?’

‘Och! Ik weet het niet, als een heer, die een blauwen kiel aan heeft, dunkt mij. Zijn gezicht vond ik sympathiek - Ursula zou zeggen, buitenlandsch!’

‘Wat komt hij hier doen?’

‘Hij liep voor mij uit, toen ik kwam, en ging de hoofddeur in; hij heeft zeker met je vader gepraat.’

‘O ja, nu herinner ik mij. Papa werd weggeroepen van het ontbijt en later riep hij Sula.’

‘Nu, dan had hij iets met je vader te bespreken.’

‘Ja, dat zal wel! Zullen wij nog in de laan wat op en neer wandelen, Rien?’

‘Heel graag, Lucie! Steun maar goed op mijn arm, hier en daar gaan wij rusten en lees ik je voor.’

‘Och! Wat ben je goed voor mij en 't is ook lief van je tante, je zoo aan mij af te staan. Hoe heerlijk als je voorgoed hier woont.’

‘Denk je dat het gebeuren zal?’

‘Ik hoop het zoo. Als dat gebeurde, dan vind ik het heerlijk dat vader hertrouwt.’

‘Maar dan zal ik weg moeten, Lucie! Ik kan je vader toch niet tot last zijn.’

Krampachtig hield zij Victorines arm vast.

‘O neen, je mag niet weggaan en waar wou je dan heen?’

‘Dat weet ik niet. Waar arme meisjes naar toe gaan. Naar een betrekking.’

‘En kan je betere betrekking krijgen dan hier bij mij? O lieveling! Ik zal pa bidden en smeeken dat jij bij mij mag blijven. Toe, wil je?’

‘Ik kan daar zoo niet op antwoorden, Lucie! Het hangt af van tante en Truus en dan natuurlijk ook van je vader.’

‘Dat vindt vader wel goed. En wat zouden tante en Truus er tegen hebben?’

‘Ja, dat weet ik niet.’

‘Maar je wil zelf niet! Dat is het.’

En de blinde begon zacht te schreien.

‘Als het moet zal ik dat offer wel brengen, maar als je wist, Victorine, wat je voor mij bent. Ach! En ik verveel je misschien. Is dat zoo?’

‘O neen, Lucie, neen! Dat is 't niet! Ik ben ook niet gelukkiger dan als ik bij jou ben. Maar ik kan je niet alles zeggen. Er is zooveel....’

‘Och, ik ben zoo egoïstisch! Ik denk alleen maar aan mijzelf en ik weet toch, dat jij ook je zorgen en je verdriet hebt. Dat je een arm weesje bent, terwijl ik.... ik.... nog een vader heb en.... een zuster.’

Victorine was blijde dat haar vriendin niet zien kon hoe in haar oogen wel is waar traantjes opkwamen, maar zij een lach niet kon onderdrukken.

Een vader.... een zuster. Arme Lucie, zij lieten zich zoo weinig aan het blinde kind gelegen liggen. Tot aan Victorines komst was zij bijna geheel aan onverschillige, gemakzuchtige bedienden overgelaten.

‘En een broer,’ zuchtte het meisje, ‘maar leeft hij nog òf.... òf is hij sedert lang dood? En toch, ik kan het niet gelooven, ik droom zoo heel anders van hem dan van mijn lieve moeder. Als hij dood was, dan weet ik zeker zou ik hem heel anders zien dan nu.’

‘Droom je dan zooveel, Lucie?’

‘O droomen!’ en zij hief in verrukking haar handen op, ‘als je wist, Rine, wat ik al slapend geniet. Onze Lieve Heer is zoo goed. Hij geeft mij zoo ruim vergoeding, voor wat ik over dag missen moet. 's Nachts dan zie ik pas en ik zie het mooier, veel mooier, zeker dan jij. Nu vooral, nu je mij zulke heerlijke dingen voorleest van die verre landen, van het mooie Italië en het trotsche Spanje en van de Zwitsersche bergen! Dan ben ik er altijd des nachts en ik geniet alles evengoed of ik er werkelijk was, en dan ben ik er met mijn broer òf met jou, maar nooit met mama.’

‘En waar zie je dan je moeder?’

‘Dat weet ik niet, dat is zoo duidelijk niet, ik praat met haar, ik hoor haar spreken, maar altijd in een sluier, in een wolk, zoo heel anders dan wanneer ik van jou of Wybo droom! Zou ik hem nog eens mogen terugzien? Ik bid er dagelijks voor, al mijn verdriet offer ik Onzen Lieven Heer op, om te verkrijgen dat hij terugkomt als een braaf, goed mensch.’

‘Was hij dan niet goed?’ vroeg Victorine aarzelend.

De eenige zoon des huizes was een onderwerp, dat op Groenezathe nooit werd aangeroerd en daarom juist des te meer ieders gedachten vervulde.

‘Ik weet het niet,’ antwoordde Lucie, diep bedroefd, ‘ik was toen in het gesticht, toen hij voorgoed wegging. Maar tegen mij was hij altijd even goed; hij was wild en ongezeglijk brutaal tegen papa. Met Ursula kibbelde hij altijd, maar met mij nooit. 't Was hem nooit te veel mij te geleiden en dan - je moet het niet als op mij zelf pochen beschouwen - ik had ook invloed op hem. Misschien als ik thuis was gebleven, zou er niets tusschen pa en hem zijn gebeurd. Maar ik verveel je?’

‘Neen, neen, je verveelt mij niet. Alles wat jou aangaat boezemt mij zoo'n belang in! Was je moeder toen al overleden?’

‘Ja, al zoo lang! Wanneer mama was blijven leven, zou ik nooit naar het gesticht zijn gegaan; mama leerde mij alles, breien, haken, Braille-schrift lezen, met zoo'n onuitsprekelijk geduld. Wybo was toen op kostschool; hij werd naar huis gezonden, omdat hij zoo onhandelbaar was. Wat papa zich boos maakte! Maar hij werd weer ergens anders gezonden. En in dien tusschentijd stierf moeder; hij was er niet bij, hij mocht niet eens bij de begrafenis zijn, zei papa, want dan verzuimde hij te veel.’

Zij zuchtte bedroefd.

‘'t Was zoo jammer. 't Had misschien zoo'n goeden, diepen indruk op hem gemaakt. En een half jaar later rieden zij papa aan, mij naar het gesticht te zenden.’

‘Vond je dat erg naar?’

‘Eerst wel, maar later ben ik er toch dankbaar voor geweest. Ik heb er veel geleerd en de Zusters waren zoo goed en vriendelijk; ik heb er vooral piano leeren spelen en zingen, dat is voor mij het grootste genot na droomen.’

‘Hoe oud was je toen?’

‘Veertien jaar en Wybo was vijftien en Sula nog geen tien. En terwijl ik daar was is het gebeurd.’

‘Wat gebeurd, of ben ik onbescheiden?’

‘O neen! Ik wil immers niets liever dan je alles vertellen; ik vind het zoo prettig dat je belang stelt in mijn onnoozele vertelseltjes en er zoo geduldig naar luistert.’

‘Zeg liever: met plezier naar luistert.’

‘Dat komt omdat je zoo goed, zoo innig goed bent! Wat vroeg je ook, wat er gebeurd is. Dat weet ik zelf niet! 't Schijnt dat Wybo van die school is weggeloopen en papa hem toen door de politie heeft laten opsporen, en zij lebben hem gevonden in de heide en toen is hij hier opgebracht en er moeten hevige scènes zijn geweest. Papa heeft hem op een kamertje op zolder opgesloten en eindelijk zou hij hier privaatlessen krijgen; hij stond onder streng opzicht en toen is er iets vreeselijks voorgevallen tusschen papa en hem.’

Door de aandoening verstikte haar stem en zij kon niet voortgaan. Victorine sloeg koesterend haar arm om haar heen en kuste haar op het voorhoofd.

‘Laat het genoeg zijn voor vandaag, Luusje lief!’ sprak zij. ‘'t Doet je te veel aan.’

‘O neen, het doet mij juist zoo goed, het aan iemand te vertellen, wat mij nooit uit de gedachten is en waarover ik nooit met iemand heb gesproken - dan met papa, maar die beval mij te zwijgen en er nooit meer iets van te zeggen.’

‘Zou je niet liever tot een anderen keer willen wachten?’

‘Dan zou ik er nog eens zooveel aan moeten denken. Is er niemand in de buurt, niemand, die ons hooren kan?’

‘Neen, niemand!’

‘Nu dan. Ik herinner het mij, als was het pas gisteren gebeurd, en 't is tien jaar geleden, ik was toen zeventien, toen men mij kwam zeggen dat mijn broer in de spreekkamer was en mij wou spreken, maar dat zij haast niet konden gelooven dat het mijn broer was, zoo verwilderd zag hij er uit. Maar ik moest hooren of hij 't was en dan wilden zij mij met hem alleen laten spreken. Toen bracht de Eerwaarde Moeder mij in 't parloir en nauwelijks had ik hem hooren zeggen: ‘Dag Luus,’ of ik zei: Ja moeder, dat is Wybo werkelijk. En toen liet zij ons alleen. Hoe lief, wou ik zeggen, dat je mij komt bezoeken, Wybo! maar ik had er geen tijd toe, hij viel voor mij op de knieën en legde zijn hoofd op mijn schoot en huilde, huilde, zooals ik nooit gedacht had, dat een jongen huilen kon, en hij riep maar door:

‘O Luus, Luus! Ik ben zoo ongelukkig, zoo diep ongelukkig! Zal je aan mij denken en nooit gelooven, wat zij van mij vertellen?’

‘Maar wat vertellen zij dan van jou, lieve jongen,’ vroeg ik, ‘en wie zegt dat?’

‘Papa en die valsche kat van een Sula! O, jij begrijpt toch wel, ik ben een ondeugende jongen en ik heb slecht geleerd - maar dat komt omdat ik er geen pleizier in had - omdat vader mij dwingen wou advocaat te worden en ik kon dat ellendige Latijn en Grieksch maar niet vatten. Ik had veel meer plezier in allerlei knutselwerk, maar dat wou papa mij niet laten leeren, en vandaar altijd maar nieuwe onaangenaamheden en Sula klikte alles aan pa over.’

‘Waarom wou je dan ook niet gehoorzamen, Wiep?’ vroeg ik hem.

‘Och, ik wou wel, maar ik kon niet! Waarlijk, ik kon niet. Als vader dat maar had willen begrijpen. En toch, geloof mij, Lucie, ik zal tegen jou niet liegen. Slecht ben ik niet en ik heb 't niet gedaan, waarvan papa mij beschuldigd heeft. Al heeft vader de politie ook op mij afgezonden, toch ben ik niet - waarvoor hij mij houdt - een dief.’

‘Maar Wybo, dat is niet waar!’

‘Jij bent de eerste die 't zegt en ik dank er je voor, Luus! Ik zal het onthouden, waarheen ik ook ga.’

‘Waar ga je dan naar toe?’ vroeg ik geschrikt; ‘kun je niet naar huis terug?’

Hij stond op en zeide:

‘Neen, nooit meer. Papa heeft mij gedreigd mij te laten opsluiten tot ik het bekende, en ik heb niets te bekennen. Ik ben niet in de studeerkamer geweest, wij zijn in 't bosch gaan spelen in plaats van te werken, Ursula en ik, maar dat durfde zij niet bekennen.’

‘Zie je, Rina! Dat is alles wat ik van de zaak weet. Ik bad en smeekte Wybo terug te keeren, maar hij was te opgewonden.’

‘God zij met je, Luus! Denk aan mij, bid voor mij. Als ik ooit terugkom, dan is het alleen voor jou!’

‘En toen was hij weg en ik kon hem natuurlijk niet volgen en na dien tijd heb ik nooit meer over Wybo hooren spreken en toen ik er papa naar vroeg, antwoordde hij mij heel barsch:

‘Vraag daar nooit naar! Als je zoo graag je broer wil zien, wacht dan totdat ik dood ben, dan zal hij wel verschijnen. Onkruid vergaat niet.’

En Sula lacht maar en spot: ‘Die komt nog terug als een heel groot man.’

‘Begrijp je nu, lieve Rina, waarom het mij zoo goed doet met jou eens over mijn broer te spreken? Ik hoop nog zoo, dat hij eens terugkeert en zich met papa verzoent!’

‘Dat hoop ik ook, beste Lucie. En wij zullen er samen goed voor bidden. Ik vertrouw zeker dat zijn lieve moeder uit den hemel over hem waakt, waar hij ook mag zijn. O ja, ik ben gisteren nog naar het kerkhof geweest en heb er de bloemen gebracht. Ik wou dat je eens je vader kon overhalen, iets aan het monument te doen. 't Ziet er zoo verwaarloosd uit.’

‘Och ja! Vader zegt, zoodra het huis klaar is; wanneer men voor de levenden gezorgd heeft, dan kan men pas aan de dooden denken. Ik zou juist eerst voor de dooden willen zorgen, want die kunnen niets voor zichzelf doen!’

‘Maar hoe laat is 't geworden? Wacht, daar slaat het juist halfelf! O hemel, ik moet naar huis. Nu zullen wij niet eens meer kunnen lezen.’

‘Wat doet het er toe. Wij hebben zoo prettig gepraat.’

‘Wil je hier blijven, Luus?’

‘Ja, 't is hier zoo kalm en men hoort hier het kloppen van de werklui minder. Dat doet mij zoon pijn in het hoofd. Dag lieve Rina, kom je gauw terug?’

‘Zoodra ik kan, hoor.’

Zij maakte alles rondom de blinde gemakkelijk en zette haar werkmandje, haar glas melk en haar rozenkrans binnen haar bereik.

Vriendelijk bedankte zij Victorine toen, zij namen afscheid en het meisje verliet zoo haastig als zij loopen kon het huis en ging de stad in.

(*Wordt vervolgd.*)

Ave Maria,
Mei-vertelling.

Ofschoon nog pas in Mei, was het toch al een warme dag geweest. De zon had hare laatste stralen over het landschap verspreid en een zacht avondwindje verwisselde de bijna ondraaglijke hitte van den dag met een frissche koelte.

Op het eenzame pad, dat van het kasteel Lichtenstein naar het groote bosch leidde, ijlde graaf Van Sellingen in gebogen houding voort. Hij sloeg geen acht op wat hem omringde. Hij zag de b[l]oempjes niet, die door zijn voet hardvochtig vertreden werden, en hoorde evenmin het lieflijk gekweel der vogelen, waarmede zij den Schepper hun dank brachten.

Doch had hij deze wel ooit opgemerkt? Had hij wel ooit liefde en gevoel voor de schoone natuur gekend? Neen! evenmin als voor zijn evennaaste.

Bij de menschen stond hij bekend als een hardvochtig en trotsch edelman. En dat was hij ook inderdaad. Geen medelijden had hij, ook voor de diepste ellende niet. Hij achtte zich steeds te verheven om zich om zijn medemenschen te bekommeren. Alleen dan, wanneer hij bevelen gaf, sprak hij.

Zijn gelaatstrekken droegen de kenmerken van zijn hardvochtigheid, en zijn houding verried zijn waanzinnigen trots. Zijn geheele wezen teekende geen zweem van liefde en zachtheid, en toch had hij eenmaal met hart en ziel gehangen aan zijn Karel, zijn eenig kind.

Dit kind, hetwelk hij in zijn dwaze liefde geheel bedorven had, was zijn rijkdom, zijn alles geweest. Voor dat kind leefde hij en schiep er genoegen in, luchtkasteelen te bouwen voor den kleine. Geen oogenblik viel het den graaf in, dat hij dezen schat van God gekregen had, en dat kind hem ook door God - gelijk zijn dierbare wederhelft - kont ontnomen worden.

Dacht hij wel eens aan zijn Schepper?

Dat was lang, zeer lang geleden. Eenige jaren nadat hij zijn eerste Heilige Communie gedaan had, waren zijn ouders gestorven, en daar zij hem een ontzaglijk vermogen hadden nagelaten, hechtte hij zich aan aardsche goederen en vierde zijn hartstochten den vrijen teugel.

Zoo leefde hij voort totdat hij voor eenige jaren een gelukkig huwelijk sloot. Zijn vrouw schonk hem een zoon en verwisselde spoedig daarna het tijdelijke met het eeuwige. Wel is waar dacht de graaf somtijds nog aan zijn geliefde echtgenoote, doch het lieftallige, schoone knaapje, dat zoo voorspoedig opgroeide, vergoedde al spoedig het groote verlies.

Nu ijlde hij in gebogen houding door het bosch. Hij wendde zijn schreden naar het kerkhof, waar men zijn lieveling, zijn eenig kind had heengedragen. Hier knielde hij bij het grafje neder en gaf zich aan zijn verdriet over.

De bewoners van den omtrek hadden hun dank aan den Schepper gebracht. De zachte tonen van het orgel der nabijzijnde kerk vereenigden zich met de stemmen der geloovigen en het lieflijk *Ave Maria* klonk door de avondlucht en steeg naar God omhoog.

De graaf scheen uit zijn mijmering te ontwaken. Hij herinnerde zich de jaren, in welke hij zelf dit schoone lied meezong, en weemoed

DE MOEDERMAAGD,
fragment der schilderij ‘Madonna del Pesce’ van Rafael in het Prado-museum te Madrid.

DE TOEKOMSTIGE PAUS SIXTUS V ALS VARKENSHOEDER, NAAR DE SCHILDERIJ VAN EDMOND TAPISSIER.

vervulde zijn hart. Hij stond op om nog eens een blik te slaan in het kerkje, dat hij sedert zijne kinderjaren niet meer had betreden. Maar toen hij het gewijde gebouw genaderd was, kreeg de oude, trotsche geest weer de overhand op hem. Ondankbaarheid en boosheid verbitterden zijn hart, omdat God hem zijn kind ontnomen had.

Driftig sloeg hij een zijpad in en snelde voort naar zijn kasteel, waar hij zich onmiddellijk naar zijn vertrekken spoedde. *Ave Maria* klonk het hem nog steeds in de ooren en het was of ook zijn kind mede jubelde.

Ave Maria klonk het dien nacht ook nog in zijn droom en zie, zijn kleine Karel zweefde met de Engelen om Maria, en zij allen gezamenlijk brachten Haar telkens weer denzelfden lieflijken groet. Hij zag zijn kind overgelukkig en met bloemen spelend. Verlangend staarde zijn oog omhoog in de hoop dat zijn kind hem opmerken en weer tot hem terugkomen zou. En het kind kwam ook, doch voldeed niet aan de wenschen van den graaf. Het kwam en sprak over Gods liefde en barmhartigheid. Toen zweefde het weer omhoog naar God, die het in Zijn oneindige liefde tot Zich had genomen.

Plotseling nam de droom een andere wending. De graaf zag zijn zoon als een volwassen jongeling voor zich; hardvochtige en ontevreden trekken teekenden zich scherp af op zijn gelaat; een uitdagende houding nam hij aan en zijn mond uitte de hardste verwijtingen.

De graaf aanschouwde zichzelven in zijn zoon als in een spiegel.

Ontsteld ontwaakte hij.

Ja, zóó zou het gegaan zijn, indien het kind voortgeleefd had. Hij doorzag Gods heilige Voorzienigheid en dankte Hem voor zijn goedheid.

Ave Maria weerklonk het nog in zijn ooren, en de graaf herinnerde zich hoe zijn gemalin dat lied met zachte en innige stem bij het wiegje van haar kind gezongen had.

En de Moeder der Barmhartigheid had dat lied, die bede gehoord. Zij had de gevaren voor het kind gezien en zij had God gesmeekt, het tot zich te nemen vóór het te laat was.

Dit alles overdenkend, hief ook de graaf onwillekeurig het zoete lied weer aan; *Ave Maria* klonk het eerst zacht en daarna krachtiger door het prachtige kasteel.

Ave Maria klonk het op het kerkhof, toen de edelman weer het grafje van zijn kind bezocht, en dankbare blikken richtte hij naar omhoog.

Nu wist hij, waarom God hem alles had moeten ontnemen. Het was geweest om zijn koud en trotsch hart te vermurwen en het vatbaar te maken voor zachte, edele gevoelens. En nu ook voelde hij, al wat hem ontnomen was, hem weer teruggeschonken; want thans was hij niet somber en eenzaam meer; hij voelde zich met zijn echtgenoote en kind hereenigd, wanneer hij hierbeneden zijn stem mengde in het lied, dat zij reeds in de hemelen zongen: *Ave Maria.*

J.F.v.H.

De eerste maaltijd in eigen huis.
Humoreske van Jan Rombout.
(*Vervolg.*)

Ook hij had zijn vork neergelegd. Het speet hem erg dat het zoo geloopen was. Maar 't is beter, dacht hij, dat ik me op dit punt direct laat gelden; anders kon dat wel eens meer voorkomen.

‘Ik moet het dan ook wel allemachtig slecht treffen,’ foeterde hij bij zijn eigen, terwijl hij met de handen op den rug, op hooge beenen door de kamer stapte. ‘Van morgen was de thee al niet veel bijzonders. Maar om den lieven vrede wou ik er maar niets van zeggen. En nou krijg ik voor mijn hongerige maag een portie verbrande boonen, die een uitgehongerde polderjongen nog niet lusten zou. Het is toch het minste wat een man van zijn vrouw verlangen kan, dat ze een eenvoudigen burgerpot kan koken!’

Zoo wond hij zich al meer en meer op. De jonge vrouw vergoot intusschen in de keuken tranen met tuiten; met moeite kon zij haar luid snikken inhouden. Dat was dan die groote liefde, die hij voor haar gehuicheld had! Uit den hemel van de hoogste zaligheid was zij opeens in den afgrond van het diepste leed neergestort, en dat om zoo'n kleinigheid....

Ook Eduard voelde zich diep ongelukkig. Het had volstrekt niet in zijn bedoeling gelegen, zijn vrouw te krenken. Maar gaat eens na: met opzet had hij 's morgens maar matig ontbeten in het vooruitzicht van zijn lievelingskostje, en nu was het niet door de keel te krijgen. Hij moest toch eten! Een oogenblik bedacht hij zich. Daarop gooide hij haastig zijn huisjasje uit, schoot zijn goede jas aan, zette zijn hoed op en liep de deur uit, Anna in 't voorbijgaan door de gang toeroepend: ‘Ik ben zóó weer thuis.’

Anna gluurde hem heimelijk na van achter het horretje, en liet zich daarop als in bezwijming op een stoel vallen.

Ondertusschen had Haspels een restauratie opgezocht en bestudeerde de spijskaart. Het waren allemaal weer dezelfde gerechten, waarvan hij op reis dubbel en dwars zijn bekomst had gekregen. Hij verlangde naar een gewonen burgermanskost, maar die stond op de lange lijst niet vermeld. Teleurgesteld wierp hij het papier neer.

‘Wat is er van mijnheer zijn dienst?’ vroeg de kellner gedienstig.

‘Breng me een bord soep en een glas Beiersch bier.’

Op een kippendrafje holde de bediende weg en na verloop van een paar minuten had hij het verlangde al voor hem staan.

Ontstemd lepelde hij in de nog heete soep, om ze een beetje af te koelen; maar 't scheen dat het ongeluk hem vandaag achtervolgen moest: daar zag hij een vlieg in de soep drijven. Dat was te veel voor zijn toch al overkropt gemoed. Had dan alles vandaag tegen hem samengezworen? Hij riep den kellner terug.

‘Wat blieft u, mijnheer?’

‘Wil je me eens even zeggen wat dat voor soep is? Vliegensoep heb ik niet besteld.’ Daarbij wees hij met den lepel op den indringer en schoof het bord van zich af.

De kellner haalde de schouders op en merkte aan, dat die vlieg er stellig pas ingevlogen moest zijn, want dat hij ze er zoo even niet in gezien had. Hij probeerde het beest met zijn lepel uit zijn zonderling bad te verwijderen.

‘Je verbeeldt je toch zeker niet, dat ik die soep zal opeten, als je dat lijk er uit verwijderd hebt?’ bulderde Haspels tegen den verlegen kellner.

Intusschen had het incident de aandacht van den restauratiehouder getrokken en deze kwam toegeschoten. De kellner vertelde hem wat er aan de hand was.

‘Ja, dat is een onaangenaam geval, maar dat kan om dezen tijd van het jaar allicht voorkomen. Ik vraag beleefd excuus, mijnheer. - Frans!’ dus wendde hij zich tot den kellner. ‘Neem die soep weg en breng mijnheer een ander bord.’

‘Ik dank je hartelijk!’ zei Haspels met een afwerend gebaar. ‘Je zet me natuurlijk dezelfde soep zonder vlieg voor.’

‘Mijnheer, ik verzoek u mij niet te beleedigen,’ hernam de restauratiehouder met ingehouden verontwaardiging. ‘Ik durf zeggen dat hier op de bediening niets valt aan te merken. Het geval is voor mij even onaangenaam als voor u; maar u zal moeten toegeven dat zoo iets in het fijnste hotel en aan de deftigste tafel kan voorkomen. Daarom hoeft u niet in eens zoo op te stuiven. Wie weet of het bij u thuis ook al niet eens gebeurd is.’

De herinnering aan zijn eigen thuis was nu juist niet geschikt om hem te kalmeeren. Woedend stond hij op en schoof ook zijn glas bier van zich af, maar had daarbij het ongeluk dat hij het omstiet en het bruine vocht met een grooten flomp over het witte tafellaken uitgoot.

Als door een springveer plotseling in beweging gebracht, vlogen nu ook de mee aanzittenden van tafel op, zoodat messen en vorken op den grond rinkelden.

‘Zeg eens, kijk asjeblief wat je doet, lomperd,’ viel Haspels' tafelbuur uit, die een heelen plas bier in zijn bord gekregen had.

‘Die kerel is razend,’ foeterde een ander, die druk bezig was, met zijn servet vest en broek van het daarover gestroomde bier te reinigen. ‘Smijt dien vent de deur uit.’

De arme Haspels verontschuldigde zich in stamelende bewoordingen en zocht al met de oogen den uitgang.

‘Wacht eventjes, eerst betalen!’ snauwde hem nu ook de kellner aan.

Haspels tastte in zijn broekzakken. Heer in den hemel! dat mankeerde er nog aan: hij had zijn portemonnaie vergeten. De kellner zag zijn vruchteloos zoeken en week niet van zijn plaats.

‘Nou heeft hij met al zijn praats niet eens geld om te betalen!’ klonk het smalend uit den kring der bezoekers, die zich om de tafel gevormd had. ‘Gooit hem de deur uit. Laat een diender halen.’

Gelukkig vond hij in zijn vestjeszak nog een paar geldstukjes, die hij, met een kwaadaardigen blik op de omstanders, minachtend den kellner toewierp, om zich in allerijl uit de voeten te maken. Maar de bediende hield hem bij een slip van zijn jas vast; want het waren een paar Duitsche markstukken, die hij op zijn huwelijksreis op de grens apart gestoken en vergeten had te wisselen.

‘Dat geld is hier niet gangbaar, ik moet Hollandsch geld hebben,’ riep de kellner.

‘Zoo'n brutale weerlicht! Nu wil hij de lui nog verkeerd geld in de hand stoppen!’ klonk het uit den hoop.

‘Ik heb toevallig mijn portemonnaie vergeten en geen ander geld bij me,’ stotterde Haspels, terwijl hij nog een derde markstuk voor den dag haalde.

De kellner toonde zich daarmee tevreden; de ongelukkige muziekmeester greep zijn hoed en werd de deur uit gedrongen. Maar nauwelijks was hij op den dorpel of daar stormde een der gasten hem na en sleepte hem onder algemeen hoera aan zijn kraag weer midden in het lokaal. Hij had namelijk in zijn verbouwereerdheid een verkeerden hoed meegenomen en den zijnen daarvoor in de plaats gelaten. Onder schaterend spotgelach had de inwisseling der hoeden plaats en druipend van angstzweet werd eindelijk onze arme Haspels voor de tweede maal op straat gezet onder allerlei vriendelijke betitelingen als ‘hoeiedief, kwartjesvinder’ en zoo al meer.

Hij haalde verlicht adem, toen hij met verhaaste schreden den eersten hoek den besten omsloeg. Lieve God! wat had hij in dien korten tijd al moeten beleven! Regelrecht snelde hij naar huis als een misdadiger, die zich niet in het openbaar durft

vertoonen, terwijl hij ondertusschen zijn jaskraag rechttrok en zijn schrikkelijk verhavenden hoed weer een beetje in zijn fatsoen bracht.

Zijn jonge vrouw had zich onmiddellijk na zijn vertrek troosteloos in haar kabinetje teruggetrokken en mijmerde over haar zoo plotseling verwoest geluk. Hoe bitter had zij zich in hem bedrogen! In den tijd van hun verkeering was hij een en al lievigheid voor haar geweest, en nu! Maar ze nam zich dan ook heilig voor, dat ze hem met geen enkel woord te gemoet zou komen.

In zeer bedrukte stemming betrad Haspels weer het nette huisje, dat intusschen zijn grootste aantrekkingskracht al voor hem verloren had. Zijn Anna was nergens te hooren of te zien; ook in de keuken niet. Zou ze ook de deur uitgeloopen zijn? Misschien naar haar ouders? Maar neen, ze zat zeker in haar kabinetje. Zou hij ze daar opzoeken? Die vrijheid durfde hij zich in de gegeven omstandigheden niet veroorloven. Hij kwam zich nu in zijn eigen huis haast als een vreemdeling voor. Hij ging naar zijn kamer en wilde zich bedaard aan zijn werk zetten, in de hoop dat Anna van zelf weer zou bijdraaien. In allesbehalve plezierige stemming bleef hij daar, als een leeuw in zijn kooi, op en neer loopen. Het was hem niet mogelijk iets uit te voeren. Daar was hij veel te zenuwachtig voor, en ofschoon hij, onder den invloed van zijn jammerlijke avonturen, eerst

zijn honger vergeten scheen te hebben, begon die zich spoedig weer op een ongemakkelijke manier te doen gelden. Hij dreigde razend te worden en flauw te vallen te gelijk. Maar toch kon hij het niet over zich verkrijgen, bij Anna hulp en troost te zoeken, en nog veel minder had hij lust zich opnieuw in een restauratie buitenshuis te wagen. Langzaam als eeuwen kropen de uren voorbij. Eindelijk kon hij het op zijn kamer niet meer uithouden en sloop op de teenen tot voor de deur van het kabinetje.

Met ingehouden adem luisterde hij toe. Hij vernam een ingehouden gesnik. Behoedzaam trad hij op de deur toe en merkte dat die op een kier stond.

‘Anna! riep hij halfluid.

Geen antwoord.

‘Anna!’ riep hij nog eens. Te vergeefs. Dat werd een pijnlijke situatie. Vruchteloos brak hij zich het hoofd om een middel te vinden, waardoor hij zijn pruilend vrouwtje weer verzoenen kon. Daar viel hem iets in. Hij ging naar zijn schrijftafel en schreef met potlood op een stuk papier: ‘Beleefd verzoek om een kopje thee of koffie met een boterhammetje.’

Dit briefje schoof hij voorzichtig onder de deur door en luisterde in gespannen verwachting.

De aangeboren nieuwsgierigheid van het schoone geslacht moest stellig de overwinning hebben behaald over de booze luim van het jonge vrouwtje; want hij meende beweging te hooren. Na een poosje schoven een paar fijne vingertjes hetzelfde papier weer onder de deur terug; hij nam het op en las op den achterkant van zijn briefje de volgende woorden:

‘Het spijt me zeer, mijnheer Haspels, maar u moet zien dat u een perfecte keukenmeid krijgt.’

Wat moet dat nu beteekenen? dacht hij. Gaat ze een kop toonen? Dan geef ik van mijn kant ook niet toe. Hij schraapte zich luid hoorbaar de keel, verwijderde zich met zware stappen en ging aan een raam staan, dat op straat uitzag, alsof hij zeggen wou: ‘Nou kan me de heele boel niet meer schelen. Ze kan voor mijn part doen wat ze wil.’

Opeens bleef zijn blik star op de straat gericht.

‘Heer in den Hemel!’ mompelde hij binnensmonds. ‘Zie ik goed! Daar komen schoonpapa en schoonmama aan! Daar kunnen we nog plezier van beleven.’

Of hij wou of niet, diende hij nu toch toe te geven en zich zoo gauw mogelijk met zijn vrouw te verstaan. Hij liep op een drafje naar haar kabinetje.

‘Anna, daar is vader en moeder! We maken een gek figuur. Kom gauw hier en wees weer goed, dat ze niets merken.’

‘Nou, het zou volstrekt niet kwaad wezen, als vader en moeder eens merkten, hoe je mij behandelt,’ zei ze en liet zich met een beetje tegenstribbelen door hem naar de huiskamer tronen.

‘Ik bid je, Anna, maak nou toch geen scène, het zal nooit meer voorkomen,’ betuigde hij, terwijl hij papa Vroolijks luidruchtige stem al voor de buitendeur hoorde. Daar ging de bel over.

‘Toe, ga jij opendoen om ze te ontvangen, als jonge vrouw des huizes,’ smeekte hij.

‘Neen, laat jij ze maar eens binnen. Ik moet eerst een beetje tot me zelve komen,’ nernam zij daarop.

‘Heila!’ klonk de volle stem van Vroolijk voor de deur. ‘Is er geen mensch thuis?’

Eduard deed open en Anna vertoonde zich een paar passen achter hem.

‘Zoo! daar hebben we het stelletje eindelijk,’ riep papa Vroolijk, terwijl hij onder veel beweging zijn breede wederhelft naar binnen loodste. ‘Zijn jullie van pure liefde soms doof geworden?’ vroeg hij.

‘Dat juist niet, pa,’ hernam Eduard. ‘Wees ons hartelijk welkom.’ Hij reikte hun allebei de hand en Anna deed desgelijks, terwijl ze haar moeder en passant van hoed en mantel ontlastte en beiden uitnoodigde op de sofa plaats te nemen.

‘Wij zijn maar gauw na tafel opgestaan.’ vertelde Vroolijk, ‘en hebben van het mooie weer gebruikt om een singeltje om te wandelen. Ik dacht, dan overvallen we jullie niet te gauw. Maar van zoo'n wandeling krijg je honger, hé Lotje?’ dus wendde hij zich tot zijn vrouw, die al in afwachting met de gevouwen handen in haar schoot zat.

‘Ja,’ zei ze, ‘je wordt flauw van dat loopen. Daar zal een hartig brokje op smaken.’

‘Komaan, Anna, laat eens kijken wat je hebt,’ dus moedigde papa haar aan.

‘Wat bedoelt u, papa?’ vroeg Anna verlegen. ‘Ik heb u niet recht verstaan.’

‘Niet recht verstaan! Nu nog al mooier, iets wat toch van zelf spreekt,’ bromde de oude heer. ‘Als je visite krijgt, dan zet je de menschen toch wat voor. Of heb je dat bij je moeder thuis nooit gezien?’

‘Jawel,’ zei Anna nu, ‘dan zal ik wat klaar maken; wat willen jullie drinken: koffie of thee?’

‘Hoe heb ik 't nou met je?’ kwam moeder Vroolijk verwonderd tusschen beide. ‘Heb je nog voor niets gezord, terwijl je toch wist dat we komen zouden?’

Anna sloeg de oogen neer en Eduard greep verlegen in zijn haren.

‘Gebruik jullie dan zelf na den middag niets?’ vroeg Vroolijk aan den muziekmeester.

‘Nou, ik wou dat 'k maar wat had,’ dacht de arme Haspels, die rammelde van den honger. ‘Natuurlijk, zeker,’ antwoordde hij op de vraag van zijn schoonpapa.

‘Maar wat mankeert Anna dan, dat ze met niets voor den dag komt?’ vroeg de oude heer verder.

‘Ik moet zeggen, je wordt hier hartelijk ontvangen, hoor. We komen den eersten keer den beste weer eens terug. Kom maar mee, Lotje, dan gaan we in het naaste café wat gebruiken; want hier schijnt voor ons niet ingekocht te zijn.’

Dat was te veel voor het jonge vrouwtje, dat zich pas door haar man zoo diep gegriefd had gezien en nu van haar eigen ouders zulke verwijten moest hooren. Ze haalde haar zakdoek uit en barstte daarop in tranen los.

‘Wa's dat?’ riep Vroolijk verschrikt. ‘Heb jullie wat met mekaar gehad?’ vroeg hij aan Haspels, die ongeduldig uit zijn stoel was opgevlogen en weer met hooge beenen door het vertrek stapte. Wat zou hij antwoorden? Het onweer was nu eenmaal losgebarsten: de eerste druppels van de bui waren aan Anna's kant al gevallen.

(*Word vervolgd.*)

Bij de Platen.

Frithjof's afscheid van Ingeborg. -

Meermalen hebben wij al episodes meegedeeld uit het prachtige Noorsche heldendicht, de Frithjof-sage van Esaias Tegnèr. Ditmaal bieden wij den lezer een tafereel uit den achtsten zang, voorstellende Frithjof's afscheid van Ingeborg.

Ingeborg was de dochter van den Noorschen koning Bele, en Frithjof, die als knaap aan het hof was opgevoed, van jongs af haar speelnoot geweest. De jongelieden hadden elkander lief en wenschten elkander toe te behooren. Maar toen na den dood van koning Bele diens zoon Helge koning geworden was en Frithjof bij dezen om de hand zijner zuster aanzoek deed, werd hij smadelijk afgewezen.

Honend sprak Helge: 'Ik geef mijn zuster aan geen boerenzoon.'

En tot straf voor zijn stoutheid werd Frithjof, die in de open volksvergadering zijn aanzoek tot den koning had durven richten, uit zijn vaderland gebannen.

Helge droeg hem een zending op, waarvan hij, zoo vertrouwde de koning, wel nimmer zou terugkeeren. Hij moest naar het eilandengebied van den machtigen graaf Agantyr varen, die, zoolang koning Bele leefde, dien jaarlijks schatting betaald had, maar sedert diens dood die verplichting had nagelaten.

Frithjof moest van hem de teruggehouden schatting gaan opvorderen; dit zou de straf voor zijn overmoed wezen en tevens de prijs, waardoor hij zich weer de gunst des konings en diens verlof tot terugkeer in het vaderland verwerven zou.

Frithjof is verplicht, den tocht te aanvaarden; alleen daardoor kan hij hopen, eenmaal zijn geliefde Ingeborg weder te zien. Alvorens echter het vaderland te verlaten, sluipt hij naar den tempel van Balder, waar Helge zijn zuster verborgen houdt. Hij wil een poging doen om Ingeborg te overreden, hem op zijn schip over zee te volgen naar het Zuiden. De schilderij, in dit nummer weergegeven, stelt ons den kloeken jonkman en de schoone koningsdochter op dat beslissend oogenblik voor.

Tevergeefs put Frithjof al zijn welsprekendheid uit om het meisje tot de vlucht over te halen. Maar haar besef van plicht en eer verbiedt haar, aan dat voorstel het oor te leeden. Haar naam zou voortaan geschandvlekt zijn.

Zoo moet dan Frithjof van haar scheiden om den reus Agantyr te gaan bekampen. Indien hem dat is mogen gelukken, zal hij zijn aanzoek hernieuwen. Als pand van trouw schenkt hij Ingeborg zijn armring. Nog een smartelijk vaarwel - en de jonge held zeilt heen tot den gevaarlijken tocht, waarvan hij eenmaal zegevierend zal terugkeeren om eindelijk, na honderden gevaren en moeilijkheden, Ingeborg als zijn geliefde bruid aan het hart te kannen drukken.

De Moedermaagd. -

Ter gelegenheid der Meimaand bieden wij onze lezers weder een fraaie beeltenis van de Moeder des Heeren, en wel een der beroemde Madonna's van Rafael.

Het is de zoogenaamde *Madonna del Pesce*, de Moedermaagd met den visch, die in het Prado- museum te Madrid bewaard wordt. De lezer zal zich tevergeefs afvragen hoe de schilderij aan dien zonderlingen naam komt, daar op onze gravure toch niets van een visch is te zien. Dat komt omdat de plaat eigenlijk maar een klein gedeelte van de oorspronkelijke schilderij weergeeft.

We zien hier alleen Maria met het goddelijk Kind op den schoot, doch kunnen heel goed merken dat beiden belangstellend het oog gericht houden op iets, wat voor ons onzichtbaar is. En dat onzichtbare nu is de visch, waarnaar het meesterwerk zijn naam draagt.

Op de oorspronkelijke schilderij zetelt Maria op een tamelijk hoogen troon, waarvan wij hier ook al weinig merken, en links van haar staat de jonge Tobias, die met een visch in de hand, door den aartsengel Raphael naar den troon geleid en minzaam aan Maria en het Kind Jesus voorgesteld wordt.

Vooral het Kindje stelt levendig belang in de naderende groep, waarom de Moeder Het van haar schoot opheft, zoodat Het den jongen Tobias met gulle handbeweging kan tegemoet komen.

Het andere handje zien wij bladeren in een groot boek, en dit wordt - ook op onze plaat snzichtbaar - vastgehouden door den H. Hieronymus, die, aandachtig in dat boek lezend, aan den rechterkant op de trede van den troon knielt.

Nu de lezer dit weet, zal hij de natuurlijke, ongedwongen houding en de lieftallige uitdrukking zoo van Moeder als Kind eerst naar waarde kunnen bewonderen.

Maar nu zal zich wellicht een andere vraag bij hem opdoen. Hoe kwam de schilder er toe, juist den jongen Tobias een bezoek aan de Moedermaagd met haar goddelijk Kind te laten brengen, en daarbij den heiligen Hieronymus nog tegenwoordig te doen zijn? Door welk een gril bracht hij die uiteenloopende personages bij elkander?

Ook dit wordt duidelijk als men de geschiedenis der schilderij kent en daarbij rekening houdt met de eigenaardige, naïeve symboliek, die de oude meesters der christelijke kunst in hun voorstellingen wisten te leggen.

Men moet dan weten dat Rafael het stuk oorspronkelijk schilderde voor de kerk San Domenico te Napels en wel voor een kapel, aan wier altaar vooral de ooglijders bij Maria hulp kwamen zoeken.

Nu heeft, zooals men zich herinnert, de jonge Tobias met de gal van den visch, dien hij op reis gevangen had, op aanwijzing van zijn leidsman, den aartsengel Raphael, de blindheid van zijn ouden vader genezen. De aanwezigheid van den jongen Tobias op de schilderij is dus niets anders dan een toespeling op de wondermacht van Maria, die door haar voorspraak de ooglijders genas, gelijk Tobias met de gal van zijn visch zijn blinden vader het gezicht teruggaf.

Maar wat doet nu de heilige Hieronymus met zijn leeuw nog op de schilderij? zal de lezer misschien verder vragen. Wel, de heilige Hieronymus is de bekende kerkvader, die de Latijnsche overzetting leverde van de gezamenlijke boeken van het Oude en Nieuwe Verbond. Hij kan dus doorgaan voor de levende verpersoonlijking der kennis van de gewijde schriften en hij kwam dus hier uitstekend te pas om zoowel het oude als het nieuwe testament te doen getuigen voor de wondermacht des Heeren, die, op de voorspraak van Maria den blinden het gezicht teruggeeft, gelijk dit op de aanwijzing van den aartsengel Raphael te beurt viel aan den ouden Tobias.

Is dat geen zinrijke vinding, die in onzen tijd, nu er in de kunstwereld zoo'n drukte gemaakt wordt over een vergezocht en ziekelijk symbolisme, een verrassend effect moet maken?

Het altaarstuk werd in 1656 het eigendom van den Spaanschen koning Philips IV, die het in het Escuriaal liet opstellen.

In 3813 werd het door de Franschen, die de kunstschatten van de heele wereld naar Parijs sleepten, daarheen gevoerd en tegelijk met een andere schilderij van Rafael, de Madonna van Fuligno, van het oude houten paneel op nieuw doek overgebracht. Later werd het aan de Spaansche regeering teruggegeven en thans is het een der kostbaarste sieraden van het Prado-museum te Madrid.

Paus Sixtus V. -

Een der krachtigste figuren, die ooit den Stoel van St. Petrus hebben bestegen, was Sixtus V, wiens jeugd niet zou hebben doen vermoeden, dat hij eenmaal tot zoo hooge waardigheid zou worden geroepen.

Felix Peretti, zoo was zijn naam, werd in 1521 te Grottamare in de Marken, in de nabijheid van Montalto, geboren. Zijn vader, die wijngaardenier was, maar het niet breed had, deed hem al vroeg bij een boer in de leer, voor wien de jonge Felix de varkens moest hoeden. Op zekeren keer kwam er een Franciscaner monnik langs, die niet goed wist, welken weg hij moest inslaan om te Ascoli te komen. Felix vergezelde den monnik en gaf van zooveel lust in de studie blijk, dat men hem tot het onderricht toeliet. Zijn talenten verbaasden iedereen, en nadat Felix het kleed der Franciscanen had aangenomen, werd hij in 1545 tot priester gewijd, weinig tijds daarna doctor en professor in de godgeleerdheid te Siëna en nam den naam van Montalto aan. Als kanselredenaar verwierf hij zich een grooten naam, was achtereenvolgens algemeen inquisiteur te Venetië, consultor van het H. Officie te Rome en algemeen procurator der Franciscaner orde. In 1565 vergezelde hij den pauselijken legaat, kardinaal Buoncompagni, als gezantschapstheoloog naar Spanje en verwierf daar de achting van Philips II en de Spaansche grooten.

Toen kardinaal Alexandrino, zijn leeraar en beschermer, Paus was geworden onder den naam van Pius V, benoemde hij Montalto tot vicaris-generaal der Franciscaner-orde, tot bisschop van Santa Agata de' Goti en bekleedde hem in 1570 met het Romeinsche purper.

Nadat kardinaal Buoncompagni, in 1572 Paus geworden als Gregorius XIII, in 1585 was overleden, koos het H. College met eenparige stemmen Felix Peretti tot zijn opvolger. Deze nam den naam van Sixtus V aan. Zijn eerste werk was, de Kerkelijke Staten van de rooverbenden te zuiveren, die er sedert jaren straffeloos allerlei euveldaden pleegden. Met buitengewone strengheid en zonder aanzien des persoons, trad de nieuwe Paus tegen het onrecht in iederen vorm op.

GOEDE MAATJES, NAAR DE SCHILDERIJ VAN G. CHIERICI.

Werd hierdoor zijn naam gevreesd, Sixtus V was ook een groot bevorderaar van de werken des vredes, van kunsten en wetenschappen. De naar hem genoemde waterleiding *Aqua Felice*, de groote obelisk op het plein voor de St.-Pieterskerk, de prachtige koepel van St. Pieter, het hospitaal aan den Tiber zijn gedenkteekenen zijner regeering. Duurzamen roem verwierf bij zich door de stichting der Vaticaansche bibliotheek, waarvoor hij een prachtig gebouw en een eigen drukkerij liet inrichten.

Te Fermo in de Kerkelijke Staten vestigde hij een hoogeschool, te Rome het college van den H. Bonifacius voor jonge Franciscanen en te Bologna het college Montalto. Om de aangelegenheden der Kerk en der regeering te regelen, stelde Sixtus V vijftien congregaties van kardinalen in, terwijl hij in een bul van den 3en December 1586 bepaalde, dat het H. College uit 70 leden zou bestaan.

Deze groote Paus waakte ook met vaderlijke zorg over de belangen der Kerk tot in de afgelegenste landen, maar vooral in die rijken van Europa, waar de ketterij haar werk van verwoesting aanrichtte. Daar Hendrik III van Frankrijk zich bij de protestanten aangesloten en den kardinaal en den hertog De Guise lafhartig had laten vermoorden, sloeg de Paus hem in den ban.

Zijn rustelooze werkzaamheid ondermijnde zijn gezondheid, en na een regeering van vijf jaren overleed Sixtus V in 1590 in den ouderdom van 69 jaar, den roem nalatend van een groot Paus, een bekwaam regent en een schrander staatsman.

De schilder onzer gravure heeft den jeugdigen Felix Peretti voorgesteld, in zijn droomen de pauselijke tiara ziende, die eenmaal zijn slapen zou sieren. Het is de vraag, of de toekomstige Paus, toen hij als zevenjarige knaap de varkens hoedde, zulke stoute droomen heeft gehad, maar zeker is het, dat de schilder Tapissier zijn voorstelling op pakkende wijze heeft weergegeven.

Goede maatjes. -

Zusje en broertje, poes, schaapje en kip, hoe uiteenloopend het gezelschap op het oog ook schijnt, toch zijn ze onder elkaar de beste maatjes. Zoowel de poes, die zich behaaglijk tegen de kleine meid aanvlijt, als het jonge schaapje, dat anders minder aanhalig van aard is, laten zich gewillig liefkoozen van de kinderen, die er anders - vooral de jongen - wel eens hardhandig mee kunnen omspringen. Zelfs het oude schaap, anders zoo bezorgd voor zijn lam, ducht van de dartele kleinen niets geen gevaar en schijnt het spelletje gemoedelijk aan te zien.

De nuchtere kip vat het geval nog van den meest practischen kant op door van die algemeene liefkoospartij gebruik te maken om een pikje uit den schotel te doen, die misschien voor haar niet bestemd is.

[Nummer 4]

Z.E. KARDINAAL GOOSSENS, AARTSBISSCHOP VAN MECHELEN.
Naar een photographie van Henri Schueren, Looierstraat 45, Antwerpen.

Z.E. de Kard. Petrus Lambertus Goossens, *Aartsbisschop van Mechelen*, Vader der Belgische werklieden.

Voorwoord. In September 1891 hielden de Katholieken te Mechelen eene algemeene vergadering. Met deze gelegenheid had de Mechelsche Werkmanskring eene tentoonstelling van de werken zijner leden opgericht. Zijne Eminentie de Kardinaal woonde de plechtige opening bij; in antwoord op de aanspraak, hem door den voorzitter toegestuurd, zegde hij deze schoone woorden: 'Gij hebt mij een woord herinnerd dat ik vroeger den werkman toegestuurd heb, namelijk: dat ik den werkman bemin. Ja, ik bemin den werkman, ik aanzie als een der zoetste plichtvervullingen van mijn bisschoppelijk ambt door woorden en daden te toonen, dat mij niets nauwer aan het hert ligt dan het zedelijk en stoffelijk welzijn der arbeiders.'

Dat waren geene ijdele woorden: reeds had Monseigneur Goossens aan de werklieden menige blijken van zijne toegenegenheid gegeven, en sinds 1891 heeft hij zich altijd met de werkmansbelangen bekommerd.

Mijnheer Arthur Verhaegen, de groote man van Gent, heeft openlijk hulde gebracht aan de ware volksliefde van onzen gevierden Aartsbisschop Verleden jaar den 8 September vierde Vrede (Hoogstraat) van Antwerpen zijn tienjarig bestaan. Op het groot volksbanket dan gegeven, noemde mijnheer Arthur Verhaegen hem den Vader der Belgische werklieden.

En de duizenden werklieden, die de zaal vervulden, bekrachtigden die woorden door hunne geestdriftige toejuichingen.

Vader der Belgische Werklieden. Schoone en welverdiende eeretitel!

In onze innige bewondering voor al het goed, dat Zijne Eminentie stichtte, willen wij beschrijven, wat hij in zijne vaderlijke bezorgdheid ten voordeele van de werkende klas tot hiertoe gedaan heeft. Eerst zullen wij eenige datums uit zijn leven meedeelen en dan de volgende punten behandelen:

I. De Kardinaal heeft zich de maatschappelijke kwestie aangetrokken, het was recht en plicht.

II. Wat de Hoogere overheid in die vraagstukken kan doen.

III. Welke de hoedanigheden zijn van de werking van Zijne Eminentie.

IV. Wat de Kardinaal Goossens over de maatschappelijke kwestie gezegd of geschreven heeft.

V. Wat hij heeft gedaan.

Mocht ons schrijven bijdragen om aan de werklieden hunnen vriend, hunnen toegenegen vader al meer en meer te doen kennen! Mochten alle katholieken van België de voorzichtige en tevens krachtdadige pogingen van hunnen Aartsbisschop toejuichen en ondersteunen!

Eenige datums.

Geboorte te Perck, 18 Juli 1827.
Priesterlijke wijding 21 December 1850.
Leeraar in het pensionnaat van den Bruul, 17 Meert 1851.
Secretaris van het Aartsbisdom, 27 September 1856.

Geheim Kamerheer van Pius IX, 18 Meert 1875.
Groot Vikaris van het Aartsbisdom, 17 April 1878.
Huisprelaat van Leo XIII, in 1880.
Bisschop van Abdera en hulpbisschop van Namen, 1 Juni 1883.
Bisschop van Namen, 16 Juli 1883.
Aartsbisschop van Mechelen, 24 Meert 1884.
Kardinaal priester der H. Roomsche Kerk van den titel van het H. Kruis van Jerusalem, 24 Mei 1889.

De Kardinaal heeft zich de maatschappelijke kwestie aangetrokken: het was recht en plicht. Wij beleven moeilijke tijden: het vuur van haat en nijd gloeit en dreigt los te bersten in een ontzaggelijken brand, die het maatschappelijk gebouw verslinden zal. Voor allen is plicht op te komen tot verdediging, tot redding der maatschappelijke orde. De priesters bijzonder mogen niet achteruit blijven, want zonder den bijstand van Godsdienst en Kerk kan men geene werkelijke oplossing van het maatschappelijke vraagstuk bekomen: de crisis, die wij doorworstelen, is in den grond eene godsdienstige crisis en het menschdom zal maar gered worden zoo allen, rijken en armen, werkgevers en werkers terugkeeren tot het onderhouden der wet van het Evangelie.

De socialisten zijn niet alleen vijanden der tegenwoordige samenleving, maar ook vijanden der Kerk, vijanden der zielen. Hun oorlogskreet is: Weg met den eigendom, weg met den godsdienst! Leve de vrije liefde! Leve de omwenteling! Het geldt dan het heil van samenleving en vaderland, het geldt ook de belangen van God en van de Kerk. Met onverschillig oog mag de priester dien vreeselijken strijd tusschen waarheid en leugen, tusschen goed en kwaad niet aanschouwen. Op den eersten rang is zijne plaats.

De Kerk heeft ook wettige, heilige rechten op maatschappelijk gebied.

De staatshuishoudkunde is ongetwijfeld eene natuurlijke wetenschap; de geleerden, die zich op die wetenschap toeleggen, moeten met hun natuurlijk verstand nagaan welke de beste voorwaarden zijn voor de voortbrengst, de verdeeling, het verbruik der tijdelijke goederen. De Kerk zal hunne opzoekingen geenszins verhinderen. Werkgevers en werkers stellen hunne wederzijdsche betrekkingen vast, zonder tusschenkomst der geestelijke overheid.

Maar in vele gevallen komt de staatshuishoudkunde, komt de handelwijze der patronen en gasten in aanraking met de zedeleer. Van de zedeleer moet volstrekt rekening gehouden worden, en het is omdat geleerden en bazen dit maar al te dikwijls vergeten hebben, dat wij met zoo erge moeilijkheden moeten kampen. Doch het onderwijs, de uitleg der zedeleer is aan de Kerk toevertrouwd, op dit terrein mag de Paus, mogen bisschoppen met gezag optreden en alle katholieken zijn verplicht met eerbied en gehoorzaamheid hunne leiding te aanvaarden.

Wat meer is: het gedrag der katholieken in het oplossen der maatschappelijke kwestie heeft den grootsten invloed op den toestand, op den vooruitgang van den godsdienst. Door twist en tweedracht zouden zij de volkszaak in gevaar brengen en aan de Kerk het grootste nadeel berokkenen. Echte Christenen, hetzij behoudsgezinden, hetzij democraten, zullen naar de stem van den Paus van Rome, naar de stem hunner bisschoppen luisteren, als zij ontijdige besprekingen verbieden en ons allen aanzetten met vereenigde krachten doelmatige middelen te beramen tot tijdelijke en zedelijke verheffing van het volk.

De Kardinaal Goossens is aan zijnen plicht niet te kort gebleven. Geen wonder! Hij is een man van hart, een man van vrede!

Geheel het aartsbisdom door is het gekend dat Zijne Eminentie gemakkelijk bewogen is, als er van ongelukkigen wordt gesproken. De tranen komen hem dan in de oogen en zijne goedheid kent geene palen. De ware toestand van zoovele werklieden heeft hem diep getroffen, meer dan eens [z]a[l] hij met den Zaligmaker herhaald hebben: *misereor super turbam*, ik heb medelijden met de menigte.

Wat de Hoogere Overheid kan doen.

Die vraag moet men zich stellen om naar weerde de maatschappelijke rol van Zijne Eminentie te schatten.

In de gewone omstandigheden moet de overheid de algemeene richting geven, de onderdanen aanmoedigen en ondersteunen.

Alles in het bijzonder voor elke plaats regelen ware zoo onmogelijk als gevaarlijk; de iever, de bedrijvigheid, de ondernemingsgeest der onderhoorigen zou verdwijnen. Toch moet er eene richting zijn, anders geene doelmatige, dikwijls geene verstandige pogingen, anders geene vereeniging van krachten; ieder doet zijnen zin. Aan de bisschoppen komt het ook toe priesters en wereldlijken op te wekken: een hartelijk woord verdubbelt de krachten, doet alle moeilijkheden, alle tegenkantingen boven het hoofd zien. Een onderdaan, aangemoedigd en gesteund door zijne overheid, is niet te overwinnen. In erge moeilijkheden moet de Hoogere Overheid er rechtstreeks tusschen komen.

Heeft de Kardinaal Goossens aan allen den rechten weg gewezen? Heeft hij hunnen iever weten aan te vuren? Heeft hij de heilige en voor de bisschoppen zoo heerlijke zending van vrede te stichten kunnen volbrengen?

Zijne schriften, zijne daden, de talrijke maatschappelijke inrichtingen die in het aartsbisdom bestaan zullen ons antwoord zijn.

Hoedanigheden van de werking van den Kardinaal Goossens.

Salomon in het boek der Wijsheid toont hoe de Goddelijke Voorzienigheid de wereld bestiert: ‘Zij strekt zich k r a c h t d a d i g uit van het een einde der wereld tot het andere, en bestiert alles met zachtheid.’

Daar is het goddelijk toonbeeld voor geestelijke en wereldlijke overheid. Krachtdadigheid en zachtmoedigheid moeten gepaard gaan: *fortiter et suaviter.*

Zijne Eminentie de Kardinaal-aartsbisschop is voorzichtig, is zachtmoedig. Al hetgeen hij in het openbaar zegt, al hetgeen hij schrijft, is rijpelijk gewikt en gewogen. Geen enkel onbedacht woord, dat tot misverstaan, tot noodlottige betwistingen zou kunnen aanleiding geven.

Nochtans de voorzichtigheid is bij hem geene werkeloosheid, de zachtmoedigheid geene zwakheid. Menigmaal heeft hij de maatschappelijke kwestie behandeld, menigmaal heeft hij in congressen, in werkmanshuizen het woord gevoerd. Krachtdadig heeft hij aan werklieden en aan patronen hunne plichten herinnerd, openlijk heeft hij verklaard dat er ernstige hervormingen noodig waren en in de hoogere en in de lagere standen.

Het vraagt moed altijd en overal de waarheid te durven zeggen, want de waarheid is niet dikwijls aangenaam om te hooren.

(*Wordt vervolgd.*)
TH. COOREMANS, onderpastoor der O.-L.-V.-Kerk te Antwerpen.

Weergekeerd.
Door Mathilde.

V.

Op een vrij bescheiden bovenhuisje waren mevrouw Wylandts en haar dochter druk bezig met de wasch in orde te brengen.

Wie Gertrude Wylandts, de aanstaande mevrouw Van Hoogenvoorde, op straat of in haar toekomstige woning had aangetroffen, zou moeite hebben gehad haar te herkennen, zooals zij hier er uitzag.

Een zeer kale peignoir van ouderwetsche snit, zorgvuldig op vele plaatsen versteld, viel van haar magere, hoekige leden af; zij was zeer lang en stijf in haar bewegingen. Wanneer zij zich kleedde, wist zij uit deze omstandigheid partij te trekken en nam geheel en al de Engelsche manier van toilet aan; deze stond haar dan zeer stijlvol, hoewel niet elegant.

Haar dun haar van onbeschrijflijke kleur was van voren in kleine papillotten gezet en nu zij het nog niet opgemaakt had, zag 't er fletsch en tanig uit; zij had heel dunne lippen, en 't eenige, wat aantrekkelijk was in haar gezicht, waren haar levendige, scherpe, bruine oogen, die een levendig contrast vormden met haar stille, bedaarde manieren en schaarsche gebaren.

Haar moeder zag er - nu ten minste - uit als een benarde waarschuwing van hetgeen de dochter eens worden kon. Niets van het aangename, dat dames van leeftijd dikwijls nog aantrekkelijker maakt dan de jeugd.

Geen waardigheid, geen rust op de trekken, die bruin en dor waren en waaraan zij nog door allerlei kunstmiddelen een schijn van jeugd trachtte te geven.

Die lippen waren door verbittering zoo nijdig samengeplooid, die oogen keken schuin rond als verwachtten zij telkens iets onaangenaams te zien verschijnen; kin en neus naderden elkander onheilspellend, als moesten zij er bij zijn wanneer de mond bittere woorden doorliet. Geen plekje op haar droge huid of het was doorrimpeld en doorgroefd; een pruik bedekte haar hoofd en haar handen waren zoo mager en knokerig, dat zij wel klauwen schenen.

Gekleed maakte zij ook een geheel anderen indruk, want evenals haar dochter of misschien omdat haar dochter haar toilet regelde, bezat zij tact zich volgens haar uiterlijk en haar te kleeden.

De beide vrouwen hadden elkander òf weinig te zeggen òf pas een druk gesprek gevoerd; zij zwegen ten minste reeds een heele poos; haar omgeving was meer dan eenvoudig, maar alles keurig onderhouden. Het tegendeel van op Groenezathe, waar door slordigheid de mooiste meubels er geruïneerd uitzagen; wat men ook aan de dames Wylandts kon verwijten - zij waren onder het opzicht van netheid echt Hollandsch en volstrekt niet buitenlandsch.

Mevrouw keek naar de pendule.

‘Al bij elven. Waar blijft dat kind toch!’

‘Ik heb 't u gezegd, ma, als u haar den vinger geeft, dan neemt zij de heele hand. Zij zou 's morgens Lucie een uurtje mogen voorlezen en nu maakt zij er reeds den heelen morgen van. Waarom staat u dat ook toe?’

‘Hogenvoorde heeft het mij gevraagd en je moet toch égards voor hem hebben.’

‘Ja, natuurlijk! Maar zij maakt er dadelijk misbruik van. Zoo ze is nu altijd. Wanneer zij durfde, zou zij tegen ons een heel anderen toon aanslaan en nu heult zij met de kinderen tegen mij!’

‘Dat moet je niet zeggen, Truus! Ursula kijkt haar niet aan en Luus, die rekent niet mede.’

‘Ja, laat ze maar loopen, die fijnen, met haar leuk gestreken gezichten, ik vertrouw ze niet!’

‘Och, maar zoo'n blinde.’

‘Zij is de slimste van allen. Dat verzeker ik u. Die Ursula is dom van verwaandheid en Hermanus - och!’ zij haalde de schouders op, ‘met al zijn geleerdheid is hij een man en...’

‘Een vrouw is tien mannen te erg!’

‘Ik wou toch, dat je goed en wel getrouwd was tegen Victorines verjaardag.’

‘Wanneer is dat?’

‘In November.’

‘O jé! Tegen dien tijd?’

‘We hebben opzettelijk door dat verbouwen de zaak op de lange baan geschoven, opdat in de wittebroodsweken de bom kon barsten, maar nu gaat het niet langer, anders komen wij te laat en dat zou veel erger zijn.’

Truus sloeg met de vingerdoekjes tegen den rand der tafel en zeide, diep zuchtend:

‘Ik heb er toch weinig aardigheid in.’

‘Waarin?’

‘Wel in de heele geschiedenis.’

‘Nou vraag ik je?’

En de moeder liet van schrik en verontwaardiging het hier en daar keurig netjes gestopte servet, dat zij bezig was te rekken, op tafel vallen.

‘Begin je daar nu pas mee?’

‘Van het begin heeft de zaak mij erg tegen de borst gestooten. Ik voel mij niets tot die menschen aangetrokken. Hermanus is heel aardig en heel goed voor mij, maar soms kan hij tegen anderen zeer onaangenaam zijn en ik lees in zijn oogen iets wat mij waarschuwt op mijn tellen te passen, want hij is niet makkelijk.’

‘Daar ben jij tegen opgewassen.’

‘Ja, vooral wanneer die geschiedenis bekend wordt zoodra wij getrouwd zijn en Victorines familie rekening en verantwoording gaat vragen van haar geld.’

‘Maar als jij niet trouwt, blijft er niets veranderd.’

‘En als die familie uit Italië komt?’

‘Nu ja, ben je eenmaal getrouwd, dan kan zij den rijken neef aanspreken voor zijn aandeel en de rest ja - zij kunnen je vader toch niet meer oproepen.’

Truus herhaalde zuchtend:

‘'t Is treurig, treurig, allertreurigst. U heeft zichzelf in dat wespennest gestoken en nu moet ik er u uithalen, trouwen met een man, dien ik niet liefheb, en als een indringster in die familie komen, die mij liever van achteren dan van voren ziet.’

De trekken van de oude vrouw namen den vorm en de uitdrukking aan van een havik; ze zag er uit zoo, dat iemand, die haar op een eenzamen weg tegenkwam, voor haar als voor een tooverkol uit den weg zou gaan.

‘Wat zeg je?’ zeide zij met de handen op tafel geleund.

‘Wie heeft van alles geprofiteerd, anders dan jij en Fred! Heb jij geen jonge-meisjesleven gehad, zoo heerlijk als wie dan ook? Ben jij dan niet op een dure kostschool geweest, heb je niet alle jaren een mooie reis gemaakt, ging jij 's winters niet naar bals, concerten, opera's, totdat al het geld op was.... Heb jij niet even goed geprofiteerd als je broer?’

‘'t Mocht wat,’ zei Truus verachtelijk, ‘waar ik ben geweest, profiteerde u ook, daarvoor waren de renten voldoende geweest, maar Fred heeft alles wat nog over was van het kapitaal verspeeld, en tegenover hem is u altijd zoo zwak geweest en zoo toegevend. Waarom moet ik mij opofferen en niet hij? Waarom heeft hij, nadat Victorine hem bedankte, geen rijk meisje getrouwd, Ursula bij voorbeeld? Daarvoor heb ik de vriendschap met haar aangebonden, ik had niet gedacht, dat ik haar vader moest bedriegen.’

‘Bedriegen?’

‘Ja zeker. Wat is dat anders dan bedriegen, wat ik hem doe? Ik trouw hem, om den naam van mijn vader en mijn moeder te redden.’

‘En om je zelf een heerlijk leventje te bezorgen. Reken je dat voor niets? Wil je liever levenslang bekrompen voortsukkelen, zooals wij nu doen, dan meesteres worden op Groenezathe en aan niets gebrek hebben.’

‘En leven met menschen, die mij onverschillig zijn, als ik ze ten minste niet verafschuw, zooals die femelachtige Luus en die onuitstaanbare Ursula. Liever verdien ik mijn brood als meid.’

‘Dat zou je bevallen.’

‘Ik zou ten minste vrij zijn en kon mijn betrekking verlaten, als zij mij te zwaar werd. Ik kon mij zelf zijn, ik hoefde niet te huichelen en mij anders voor te doen dan ik werkelijk ben. En wie weet of ik dan niet den man aantrof, onverschillig van wat voor stand, dien ik kon liefhebben en achten en met wien ik desnoods een arm, maar gelukkig leven zou kunnen door brengen.’

‘Op jouw leeftijd nog zulke illusies! Kind, je bent niet goed. Zijn je vader en moeder dan ook niet uit liefde getrouwd en waar bleef ons geluk, toen wij bekrompen en arm leefden? Dat je niet verstandiger bent! Wat heb je aan liefde zonder eten?’

‘En wat aan eten, dat je nauwelijks gegund wordt?’

‘Ik begrijp je vandaag niet.’

‘Och u heeft mij nooit begrepen, u heeft er trouwens nooit moeite voor gedaan. Fred dat was iets anders. Zoodra Fred zei dat Ursula hem volstrekt niet beviel en hij nog liever met de blinde Luus zou trouwen, heeft u niet verder aangedrongen en moest ik maar zien dat de oude heer Van Hogenvoorde zin in mij kreeg. En nu heeft u uw wensch. U is geborgen en Fred, laten wij hopen, ook, en of ik ongelukkig word, daar vraagt u niet naar!’

‘Nu, 't is me dan ook een beklagenswaardig lot! Op zoo'n heerlijk landgoed te wonen, burgemeestersvrouw te worden, terwijl men allesbehalve mooi of jong is. Hoe velen zullen je benijden. - Maar waar blijft Victorine toch?’

Juist werd er gescheld en het meisje kwam door den snellen loop rood en verhit binnen.

‘Mijn hemel! Waar blijf je toch? Ik zou als ik jou was maar voorgoed op Groenezathe gaan wonen.’

Het meisje stamelde een verontschuldiging.

‘Lucie was zoo aan 't vertellen. Ik durfde haar niet storen, en.... en ik wist niet dat het zoo laat was.’

‘En daar word ik maar aan opgeofferd, je oude tante. Ik zit hier den geheelen morgen aan de wasch te rekken, dat de handen mij pijn doen, en de jongejuffrouw speelt maar de groote dame op het buiten. Loop maar gauw naar boven en haal den mangelbak.’

‘Als ik u was, mama,’ zeide Truus, die geen woord had meegepraat, ‘zou ik Rina niet meer zoo erg als meid behandelen en zoo bits de les lezen. Hoe beter zij tegenover ons gestemd is, hoe meer kans er op is, dat zij ons genadig behandelt als de bom losbarst.’

‘Nu dat zal mijn zorg zijn, het kind is nog minderjarig en ik ben voor haar verantwoordelijk.’

‘'t Beste zou wezen, als zij met Lucie ergens afzonderlijk ging wonen,’ sprak Truus, als zette zij een eigen gedachte hardop voort, ‘dan kon ik nog een draaglijk lot hebben. Ursula het huis uit en die twee ook - of ten minste ergens afzonderlijk in huis, heel van ons afgescheiden.’

‘En ik, waar blijf ik dan?’

‘U gaat bij uw lieven Fred wonen.’

‘Dat zou iets moois zijn! Hij die....’

‘Er hartelijk voor bedanken zou, om de moeder, die alles voor hem opofferde, bij zich te nemen. Ja, hij is een engel van zelfverloochening. Wanneer hij, twee jaar geleden, met Victorine was getrouwd, zou alles natuurlijk en zonder éclat zijn afgewikkeld, maar toen wou dat domme of liever slimme schaap niet, en nu bedankt hij er voor, een straatarm meisje te trouwen. Gemakkelijker is het zijn zuster maar de kastanjes uit het vuur te laten halen.’

Juist kwam het meisje binnen met den bak, legde de rollen er in, en hoewel hij hoog opgestapeld en vrij zwaar was, droeg zij hem de trap op, naar den zolder om daar te gaan mangelen.

't Was een vreugdeloos leven, dat de arme, kleine Victorine leidde en 't ergste voor haar was, dat zij zoo weinig van zich zelf wist.

Uit haar jeugd had zij weinig herinneringen, zij wist nog maar alleen heel flauwtjes, dat haar ouders ergens in Italië hadden gewoond, zij zag nog de heerlijk blauwe golf van Genua, zij verbeeldde zich soms de zoete geuren van de oranjebloesems te ruiken en dan voelde zij nog langs haar wangen de teedere liefkoozingen van haar ouders.

Wanneer Lucie met haar gevoelvolle stem het mooie lied zong van Mignon:

> Kennst du das Land, wo die Citronen blühn?

dan stegen de tranen haar raar de oogen en haar keel scheen als dichtgesnoerd. Waarom wist zij zoo weinig van haar land en van haar lieve ouders?

Daarna werd alles duister en verward in haar geest; zij herinnerde zich veel gereisd te hebben met of zonder haar ouders, zij wist het niet; zij herinnerde zich alleen veel spoorwegwagens en helder verlichte hotelzalen, en toen haar herinneringen weer duidelijker werden, bevond zij zich in een pensionnaat, waar de zusters heel vriendelijk en de kinderen allen even lief voor haar waren; maar toen werd zij eensklaps af[g]ehaald door oom Wylandts; zij had toen bitter gehuild bij het afscheid nemen van haar meesteressen en medeleerlingen; zij kon oom zoo slecht verstaan, zij wist niet wat voor taal hij sprak.

Zij kende alleen maar Italiaansch en Fransch; eerst kwam zij bij tante en zij schreeuwde toen nog harder en wilde niets van het vreemde mensch weten. Spoedig werd zij weer naar school gezonden, maar dit was een heel eenvoudig pensionnaat; de kinderen verstonden haar niet en lachten haar uit, maar langzamerhand won zij door haar aanvalligheid en lief karakter aller harten en zij werd aller lieveling; maar nooit mocht zij als alle kinderen naar huis gaan. Nooit kwamen lief hebbende ouders of hartelijke tantes haar bezoeken. Op haar 16e jaar moest zij thuis komen bij oom en tante Wylandts; het huis in Amsterdam was prachtig, maar zij mocht naar alles toekijken en kreeg een kaal zolderkamertje. Tante zette haar aan het werk, zij moest mazen, stoppen, verstellen, de wasch doen, koken; wat zij zoo gaarne deed, muziek maken, schilderen en waarheen haar een natuurlijke neiging dreef, hieraan mocht zij niets doen. Altijd moest zij hooren dat zij een arm meisje was en hier het genadebrood at; tante was zeer streng, oom daarentegen stil, in

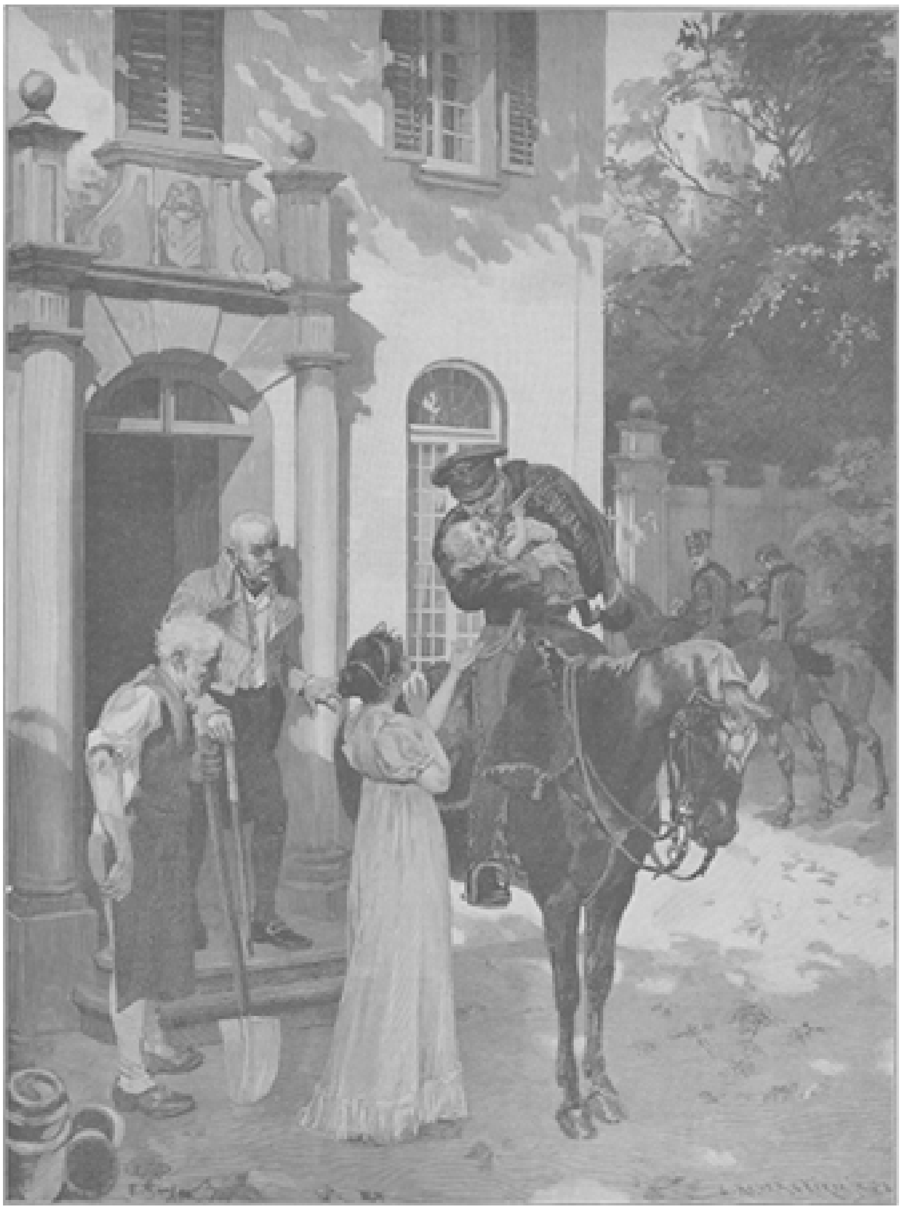

AFSCHEID, NAAR DE SCHILDERIJ VAN E. THÖNI.

ABRAHAM, DE DRIE ENGELEN ONTVANGENDE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN MURILLO, in de galerij van Stafford House.

zichzelf getrokken en geheel onder den invloed van zijn heerschzuchtige vrouw.

Twee jaren later veranderde echter alles; zij kreeg mooie kleeren aan, mocht met Truus uitgaan, met haar en tante comedies en concerten bezoeken, visites maken en soirées bijwonen en er was maar één roep over het elegante, bevallige meisje, bij wie Truus in de schaduw verzonk.

Zij overlaadden haar met vriendelijkheden; zelfs Fred, die anders nooit naar haar had omgekeken, overlaadde haar met beleefdheden, en eens riep tante haar bij zich en bracht haar zijn wensch over - met haar te trouwen. Zij waren wel familie van elkander, maar zoover dat er zelfs geen dispensatie voor noodig was. Vader en moeder hadden haar lief als hun eigen kind en Fred voelde zich zoo tot haar aangetrokken; neen! zij kon, zij mocht niet weigeren.

En toch weigerde Victorine beslist; Fred boezemde haar een onweerstaanbaren afkeer in, zooals trouwens de geheele familie, behalve oom, met wien zij medelijden had en tot wien zij zich 't meest voelde aangetrokken.

Nu volgden zware dagen; 't was of haar weigering de geheele familie in rouw had gedompeld. Tante schold haar uit voor ondankbaar en Truus voor een dwaze nuf, die zeker op een prins wachtte om mede te trouwen. Maar 't ergste was dat oom schreiend als een kind haar in zijn armen sloot en bad en smeekte om zijnentwille toch toe te geven en Fred het jawoord te geven, waarom zeide hij niet, en zij begreep er niets van.

Fred droeg het hoofd zoo trotsch in de hoogte, hij was onverdraaglijk ijdel en lichtzinnig, hij spotte met alles, hij was ongodsdienstig en, al kon zij er zich in haar onschuld geen rekenschap van geven, toch voelde zij het genoeg; losbandig van levenswijze.

Een geheime stem waarschuwde haar dat zij diep ongelukkig met hem zou worden, en dat slechts het een of andere eigenbelang, doch niets wat maar in de verte op reine liefde geleek, hem haar hand deed vragen. En hoe zwaar het haar ook viel haar oom te bedroeven, zoo bleef zij toch op haar stuk staan.

‘Ik heb niets, geen ouders, geen vaderland, geen naam misschien - geen geld - ik heb alleen mijzelf en dat wil ik niet bederven,’ antwoordde zij met een fierheid, die niemand ooit in dat kind zou hebben vermoed, en welke moeite de heele familie ook aanwendde, zij bleef onwrikbaar.

Korten tijd later stierf oom aan een beroerte. In al die verwarring hoorde zij een woord klinken, dat als een geeselslag haar door het gelaat striemde; zij wist niet òf tante, Fred of Truus het had gezegd, maar zij had het woord verstaan en nu nog hoorde zij 't soms door de lucht krijschen in den eenzamen nacht.

‘Zijn dood is jouw schuld! Evenals alles wat er volgen zal.’

Het mooie huis werd verlaten, men ging veel bescheidener wonen; tante werd nog knorriger en scherper tegen haar. Truus ging meestal uit logeeren en zij deed meidenwerk, maar zij beklaagde zich niet.

Zij kon geen berouw voelen over haar weigering, vooral niet toen zij Fred dikwijls tegen zijn moeder zag optreden op een allerschandelijkste wijze en hij altijd maar geldgebrek scheen te hebben.

Zoo sleepten zij het leven voort tot aan hun verhuizing naar de kleine stad en het daaropvolgende engagement van Gertrude. Het eenig gunstige gevolg, dat deze gebeurtenissen op Victorines lot uitoefenden, was haar vriendschap met Lucie en de daaruit gevolgde uren van uitspanning.

Zij voelde wel dat het huishouden hoe langer hoe meer achteruitgegaan was en hoe tante en Truus het zeker geen jaar meer konden volhouden als er geen uitredding kwam. Op den rijken schoonzoon was hun aller hoop gevestigd, zelfs die van Fred.

VI.

Verdini had onbegrijpelijk vlug een aardig leeuwtje geboetseerd en dat aan den burgemeester en zijn dochter vertoond.

Ursula verwaardigde zich dat vrij goed gemodeleerd te vinden en daar ook de prijs, dien hij voor het beeldhouwwerk vroeg, vrij aannemelijk scheen te zijn, werd besloten hem het werk op te dragen.

Truus vond het eigenlijk geld verspillen; zij had eenige veranderingen in Groenezathe verlangd, maar dat haar aanstaande nu zoo sterk aangetast was door de bouwkoorts, vond zij, vooral met het oog op zekere te verwachten verwikkelingen, minder aangenaam.

Maar er was niets aan te doen. Zoodra Ursula bemerkte dat Truus met dit plannetje niet ingenomen was, dreef zij het met alle kracht door. Zij vond het daarbij interessant, tegenover den Italiaan haar kunstkennis te luchten en dreef door, dat haar vader hem een kamertje voor atelier afstond. Aan tafel werd door die beelden meer gepraat dan anders in den laatsten tijd het geval was en zoo kwam Lucie er ook van op de hoogte.

Toen op zekeren avond Victorine haar kwam afhalen om haar naar de kerk te brengen, waar zij bij de oefeningen der congreganisten het harmonium bespeelde, scheen zij iets op het hart te hebben.

‘Heb je dien vreemden beeldhouwer reeds gezien, Victorine?’ vroeg zij onderweg.

‘Ja zeker. 't Is dezelfde, die op dien morgen, toen ik zoo lang bij je was gebleven, je door zijn stem zoo aan je moeder herinnerde. Ik heb nog met hem gesproken en een inlichting gegeven.’

‘O die.’

Zij zweeg een poosje en ging toen voort:

‘Dat doet mij plezier.’

‘Hé, waarom?’

‘Wel, omdat zijn stem mij zoo sympathiek is en ik dus denk, dat hij wel doen zal, wat ik van hem vragen zal.’

‘Wil je hem iets vragen, Luus?’

‘Ja Rine! En jou wil ik 't wel vertellen, maar voor anderen moet het voorloopig een geheim zijn. Je weet, ik heb nog wat geld. Papa geeft mij elk kwartaal meer dan genoeg om mij te kleeden en voor mijn armen. Nu, je weet, ik heb niet veel toilet noodig en mijn armen varen er niet slecht bij, en nu heb ik sedert een paar jaar telkens wat op zij gelegd - om een nieuw monument te laten maken voor mama's graf. Ik kon de gedachte niet verdragen, dat het er zoo verwaarloosd uitziet en dat, terwijl hier het huis zoo mooi wordt voor de nieuwe mevrouw Van Hogenvoorde, de plek, waar de eerste rust, in zoo'n vervallen toestand verkeert.’

‘Dat is weer iets echt voor Lucie,’ zeide Victorine diep getroffen. ‘En heb je veel bespaard?’

‘Tweehonderd dertig gulden.’

‘Daar kan je een heel mooi monument voor krijgen,’ zeide Victorine, die er niets geen verstand van had, op zeer beslisten toon, ‘en als er wat te kort komt, zal je papa toch zeker wel bijpassen....’

‘Neen,’ antwoordde Lucie, ‘daar komt niets van. Ik wil het zelf geven en daarom wou ik zoo graag eens met dien beelhouwer praten. Dus denk je, dat het voldoende is?’

‘Zeker wel.’

‘Als ik maar eens met hem gepraat heb, dan zal ik tevreden zijn. 't Heeft geen haast, papa's werk gaat natuurlijk voor, maar o, ik zie 't voor mij, zoo iets - bevalligs en toch verhevens. Juist iets wat mijn lieve moeder past.’

‘Stil, ik zie hem daar juist aankomen.’

Werkelijk kwam Verdini de beide meisjes tegen; hij had nu een zomerpak aan, dat hem zeer goed stond, en Victorine moest bekennen dat zijn uiterlijk zeer sympathiek was, hoewel buitenlandsch.

‘Een Italiaan! Wat zou ik hem gaarne hooren over mijn dierbaar land,’ dacht zij. ‘Hij komt er zoo juist vandaan. 't Is mij of ik de oranjebloesems ruik, als hij langs komt.’

Maar deze gedachte, die zij zelf erg dwaas vond, bekende zij niet eens aan Lucie.

‘Is hij voorbij?’

‘Ja, en hij scheen ons te herkennen, want hij groette.’

‘Een blinde en haar geleidster herkent men altijd,’ zeide Lucie droefgeestig, ‘en daarbij hier groet men iedereen.’

Hij stond echter op den hoek der straat stil en zag de twee na, zooals zij langzaam voortwandelden, en toen zij ver genoeg van hem af waren om geen opzien te verwekken, volgde hij ze.

Zij sloegen een zijstraat in naar het kerkplein; de arme fabrieksmeisjes, die voor de kerk stonden, groetten haar beleefd. Lucie stak nu en dan de hand uit en dan vlogen de kinderen naar haar toe en grepen die vol hartelijkheid.

Zij verdwenen in de kerk en de zwerm meisjes achter haar ook. Verdini trad binnen; hij verborg zich achter een pilaar en keek rond, het was alles nog gloednieuw rondom hem.

‘O, waarom vind ik mijn oude kerk niet terug?’ zuchtte hij, ‘dan had ik misschien kunnen bidden, zooals ik wenschte. Dan was de geest van het verledene met kracht over mij gekomen en ik had ze allen teruggezien, die ik zoo liefhad, maar deze kerk zegt mij niets. Zij is leelijk nieuwerwetsch, vooral de beelden zijn afschuwelijk, alles kwetst hier mijn oog, en mijn ziel blijft stil en dood!’

Hij zag de meisjes het schip der kerk vullen en den priester naar het altaar gaan.

‘De goede, oude pastoor, die zooveel moeite met mij had, is ook sedert lang ter ruste gegaan. Hoe jammer! Ik zou het eerste naar hem zijn gegaan en mij aan hem hebben bekend gemaakt. Hij had mij niet verstooten - den armen, eenzamen zwerveling!’

Daar klonk een zwakke, maar zuivere toon uit het harmonium, een geschenk van Lucie, en vulde het kerkgebouw; de meisjes zongen mede en hij bemerkte nu dat Lucies geleidster tusschen haar knielde en den toon aangaf.

De aanslag was niet krachtig, maar onbeschrijflijk teeder en godvruchtig. De fijnste klanken sproten als lentebloemen op onder de vingers der kunstenares; zij vervulden de kerk als met een geur van leliën en rozen; en tusschen de ongeoefende, dikwijls ruwe stemmen der meisjes zweefde, als een gouden waas, haar eigen zacht en zoet orgaan, een stem van engelen tusschen die van gewone aardskinderen, een zonnestraal door wolken brekend en ze met zijn glans verzilverend en verguldend.

(*Wordt vervolgd.*)

De eerste maaltijd in eigen huis.
Humoreske van Jan Rombout.
(*Vervolg en Slot.*)

‘Die twee hebben kibbelarij gehad,’ merkte de moeder met kennersblik op, ‘da's duidelijk te zien.’

‘Ik zou voor den weerlicht ook graag wat hebben, want ik verga van den honger,’ barstte Haspels eindelijk los, ‘maar krijg ik dan wat?’

‘Hoor eens,’ zei Anna daarop, ‘zoo'n behandeling als je me vandaag hebt aangedaan wacht ik niet meer van je af,’ en nu begon ze op huilerigen toon aan haar moeder te vertellen hoe hij haar alleen thuis had laten zitten en nijdig de deur uit geloopen was.

‘Daar hebben we 't al,’ raasde juffrouw Vroolijk, de handen in de zij zettend. ‘Een lieve man, die zijn jonge vrouw den eersten dag den besten alleen thuis laat zitten koekeloeren. Dat moet niet meer voorkomen, anders....’

‘Stil, stil wat,’ kwam Vroolijk sussend tusschenbeide. ‘Moeten de buren er aan te pas komen?’

‘Dat ik de deur uitgeloopen ben is waar,’ zei Haspels tot zijn schoonmama, ‘maar dat Anna het eten heeft laten verbranden en dat ik nu den heelen dag al met een hongerige maag rondloop, dat vertelt ze er niet bij.’ En nu pakte hij op zijn beurt uit met de geschiedenis van de verbrande boonen.

‘Ho ho' Haspeltje, niet zoo driftig den eersten dag in je eigen huishouden,’ dus poogde Vroolijk hem tot bedaren te brengen. ‘Als jullie om zulke nietigheden ruzie gaat maken, dan kan je daar wel dagwerk aan hebben. Maar dat zal wel beteren, hoop ik. Of wil ik Anna soms maar weer mee naar huis nemen?’

‘Neen zeker niet, pa. Anna is door en door

goed van hart en zoo'n ongelukje met het eten - ik zie 't nu in - kan overal voorkomen. Ik wil dan ook....'

Opeens werd hij overstemd door een heel koor van mannenstemmen voor de deur, dat luid het lied uitgalmde:

O zalig, hebt ge een hart gevonden,
Dat u met vuurge liefde mint,
En eeuwig trouw aan u verbonden
Met u het schoonst bestaan begint.

Het heele gezelschap luisterde verbaasd toe: allen keken elkaar met groote oogen aan.

'Dat komt hier recht van pas,' zei Vroolijk. 'We beleven hier net een prachtig begin van dat schoonste bestaan. Maar wat moeten die lui van ons?'

'Wel pa,' zei Haspels verlegen, 'dat is Cecilia's Mannenkoor, dat komt me een serenade brengen. Wat moet ik met die menschen aanvangen?'

'Wel dood eenvoudig ze binnenroepen en ze een glas wijn schenken. Anders gooi je je fatsoen voorgoed te grabbel.'

De zangers hieven ondertusschen een tweede, minder ernstig lied aan, dat Haspels nog kort te voren voor hen had gearrangeerd:

Wij zitten hier vroolijk te zamen
En hebben elkander zoo lief.

'Ik ben een Chinees, als die bl.... ons niet voor den mal houden,' mopperde de oude Vroolijk bij zijn eigen. 'We zitten hier waarachtig vroolijk te zamen!'

Inderdaad keek geen van allen bijzonder vroolijk. Alleen de oude heer wist zijn goede luim te bewaren.

'Nu, Haspels, jongen, hou je goed hoor,' dus moedigde hij Eduard aan. 'We zullen de heeren verzoeken binnen te komen.' De muziekmeester aarzelde nog een beetje, met het oog op de gedrukte stemming in huis, en had de zangers voor een anderen avond willen verzoeken; maar zijn schoonpapa, die zijn plan doorzag, riep de heeren over den schouder van zijn schoonzoon toe:

'Willen jullie maar binnenkomen, heeren? Geneert je niet.' En daarmee nam hij den eerste den beste al bij den arm en trok hem naar binnen. De rest volgde en in een oogenblik had men het huis vol volk.

Een van de heeren trad uit de rij naar voren en stak een gloeiende speech af.

'Hoogvereerd, jeugdig paar,' zoo begon hij met een breeden armzwaai. 'Wij hebben den eersten dag na uw terugkomst van de huwelijksreis niet onopgemerkt willen laten voorbijgaan, maar kwamen eenparig tot het besluit, u gezamenlijk in uw echtelijke woning met een serenade te gaan begroeten. U dankende voor de vriendschappelijke gulheid, waarmee gij onze bescheiden kunstenaarshulde hebt aanvaard, spreek ik namens al mijn kunstbroeders van Cecilia's Mannenkoor den wensch uit: moge de liefde en het geluk, de vrede en de eendracht, gelijk gij die den eersten dag van uw huwelijksleven in deze woning hebt mogen genieten, u hier nog een reeks van jaren in dezelfde mate behouden blijven! Tot bekrachtiging van dezen gelukwensch noodig ik al mijn kunstbroeders uit, uit volle borst in te stemmen met een hartelijk: Lang zullen ze leven!'

Het luidruchtig hoera, dat op de toespraak volgde, ontsloeg Eduard gelukkig van de moeite, er dadelijk op te antwoorden. De ontboezeming der lustige zangers had blijkbaar verteederend gewerkt op Anna, die zonder veel tegenstribbelen toeliet dat haar man weer den arm om haar middel sloeg en het gunstig opnam, toen hij haar toefluisterde: ‘Toe vrouwtje, presenteer de menschen nu wat!’

Terwijl de gasten onder herhaalde uitnoodiging van den ouden heer plaats namen, beijverden Anna en haar moeder zich met loffelijke voorkomendheid het beste uit kelder en keuken voor den dag te halen, om den vrienden voor te zetten.

De oude heer had de lamp aangestoken, want het was onder al die bedrijven avond geworden en weldra heerschte in den straks nog zoo beklemden kring de feestelijkste stemming, dank aan de vroolijke liederen, waarvan de zangers het heele huis deden weergalmen, maar dank vooral aan den goeden wijn en de welvoorziene tafel; want het was onbegrijpelijk zooveel als moeder en dochter in de gauwigheid hadden bij elkaar gebracht. Haspels haalde de schade van zijn ganschen dag hongerlijden in en at als een wolf. Zijn vrouwtje en haar ouders lieten zich evenmin onbetuigd en in de algemeene blijdschap van hun hart waren allen even royaal tegenover de gasten.

Trouwens dat mocht ook wel, want behalve door de serenade hadden de leden van Cecilia's Mannenkoor bij gelegenheid van de bruiloft door verschillende cadeau's van hun bijzondere sympathie voor hun ijverigen directeur blijk gegeven. Anna bracht die geschenken nog dankbaar ter sprake, en nu men toch daarover aan den gang was, vroeg de man, die zich straks als feestredenaar van zoo schitterende zijde had doen kennen, leuk langs zijn neus weg of zijn zak bruine boonen ook behoorlijk ontvangen was.

Op dat woord stoof Haspels als een dolleman overeind:

‘Wat! heb jij me die poets met die boonen gebakken?’

De milde gever van het geschenk schrok van zijn plotselinge heftigheid en stotterde zoo iets van een aardigheid, die hij er mee bedoeld had.

‘Nou maar die aardigheid is me duur te staan gekomen,’ foeterde Haspels.

‘Ho ho, heeren,’ kwam de oude heer Vroolijk tusschenbeide, ‘breng ons nou niet weer in de boonen, want daar hebben we vandaag al genoeg van gehad. Maar één ding moet ik toch nog zeggen: die zak bruine boonen is het kostelijkste bruiloftscadeau geweest, dat het jonge paar gekregen heeft; want uit die boonen hebben ze vandaag een lesje getrokken, waarvan zij hun heelen trouwdag kunnen profiteeren. Als man en vrouw in huis elkaar niet een beetje weten toe te geven, dan loopt het altijd in de boonen.’

Bij de Platen.

Afscheid. -

De Zwarte Huzaren hebben zich in de bevrijdingsoorlogen tegen Napoleon I een schitterenden roep verworven. Vele van hun officieren waren rijke lieden, dikwijls uit de hoogste standen, die hun leven op het spel zetten om het vaderland te redden; zij verlieten huis en haard, vrouw en kind en snelden den vijand te gemoet.

Onze gravure op blz. 28, naar de treffende schilderij van E. Thöni, vertoont ons het afscheid van een adellijk heer, die in het jaar 1813 zijn deftige huizing verliet om als officier aan den grooten kamp tegen den Corsicaanschen overweldiger deel te nemen.

Wij zien hem al te paard voor de breede deur, terwijl op den achtergrond twee huzaren op hem wachten. Hij zegt voor het laatst vrouw en kind nog eens vaarwel - of hij ze wel ooit wederziet? Bange bekommering vervult zijn hart. De Corsicaan heeft zijn laatste strijdkrachten bijeengegaard; het zal een wanhopige strijd zijn, een geweldige worsteling met de geduchte legerscharen van den geoefenden legeraanvoerder. Honderdduizenden zullen tegenover elkander staan en den doodbrengenden looden hagel in elkaars gelederen slingeren.

Vreeselijk is de krijg, maar het vaderland is in gevaar, het roept zijn zonen op om zijn onafhankelijkheid te verdedigen tegen de niets ontziende eerzucht van een onverzadelijken veroveraar. Dat wekt op, dat prikkelt tot verontwaardiging, dat geeft moed om het zwaard aan te gorden en voor de rechtvaardige zaak te strijden.

Die gevoelens, welke den krijgsman bezielen, deelen zich ook mee aan zijn jeugdige gade, die den geliefden echtgenoot, den vader harer kinderen ziet heentrekken om zich aan honderd doodsgevaren bloot te stellen. Ook haar sterkt en troost de gedachte: hij strijdt voor een hooge, edele zaak en God zal hem niet verlaten. Dat weerhoudt de tranen in haar oogen en behoedt haar voor bange vertwijfeling. Zij wil haar man niet laten zien dat het afscheid haar de ziel verscheurt; zij weet, dat het hem al zwaar genoeg valt, haar alleen onder de hoede van haar ouden vader achter te laten; hij mag haar niet beangst zien.

Nog eenmaal reikt zij hem op het paard den kleinen jongen, die argeloos met het goudborduursel van de uniform speelt en lacht omdat vaders baard hem in het gezicht kittelt, terwijl de forsche man met stille ontroering zijn lieveling kust.

Als uitgestorven, als dood zal de arme vrouw het huis en de heele wereld voorkomen totdat haar echtgenoot wederkeert. Het is een aangrijpend tafereel uit die veelbewogen jaren, toen het vertrapte Europa zich als één man verhief tegen den overweldiger.

Abraham, de drie engelen ontvangende. -

Gelijk wij nog onlangs aanstipten bij gelegenheid dat wij Murillo's ‘Boodschap aan Maria’ plaatsten, heeft de groote Spaansche meester tal van tafereelen uit de gewijde geschiedenis nagelaten.

De schilderij, die we in dit nummer weergeven, behoort tot de vermaarde galerij van Stafford House en stelt het bezoek voor, dat Abraham ontving van drie mannen, die later engelen bleken, terwijl een van het drietal als ‘de Heer’ wordt aangeduid. Sommige oude kerkvaders hielden, naar pastoor Muré in zijn Bijbelsche Geschiedenis opmerkt, dezen voornaamste der drie bezoekers voor God zelven en bepaaldelijk voor God den Zoon; meer algemeen is echter de meening, dat het drie engelen waren, onder welke een van hoogeren rang, die met den naam van Heer wordt aangeduid, en die het woord voert in den naam van God zelven.

Eens dat Abraham, wijl de dag heet werd, aan de deur zijner tent zat, dus lezen wij in de H. Schrift, hief hij zijn oogen op, en zie, daar stonden drie mannen tegenover hem. Hij ging hun tegemoet, boog zich ter aarde en zeide: ‘Heer, heb ik nu genade gevonden in uw oogen, gaat dan uw knecht niet voorbij. Dat toch een weinig water gebracht worde, opdat gij u de voeten wascht, en rust onder dezen boom. En ik zal u een bete broods reiken, dat gij uw hart sterkt; daarna zult gij verder gaan.’

Zij antwoordden: ‘Doe, zooals gij gezegd hebt.’

En Abraham spoedde zich naar de tent tot Sara en zeide: ‘Haast u, kneed drie maten meelbloem en maak koeken.’

Daarop liep Abraham tot de runderen en nam een kalf, malsch en goed, en gaf dit aan den knecht opdat hij zich zou haasten het toe te bereiden. Toen nam hij boter en melk en het toebereide kalf, zette het zijn gasten voor en bleef onder den boom staan, terwijl zij aten.

Toen vroegen zij hem: 'Waar is Sara, uw huisvrouw?' En hij antwoordde: 'Zie, in de tent.' Daarop zeide de voornaamste der gasten: 'Over een jaar zal ik wederkomen en dan zal Sara een zoon hebben.' Sara, die achter de deur der tent stond, kon zich op het hooren dier voorspelling, bij de gedachte aan haar en Abrahams hooge jaren, niet weerhouden, te lachen.

'Waarom lacht Sara, zeggende: zal ik in mijn ouderdom nog een zoon hebben?' vroeg aanstonds de Heer. 'Is er dan iets moeilijk voor God?' En met nadruk herhaalde hij zijn voorspelling, waarop Sara, verschrikt, ontkende dat zij gelachen had; maar de engel hield vol: 'Zeer zeker hebt gij gelachen.'

Toen stonden de mannen op en richtten zich naar Sodoma. Abraham deed hen derwaarts uitgeleide. En onderweg zeide de Heer: Zal ik voor Abraham verbergen wat ik doen ga? Hij zal immers tot een groot en machtig volk worden en in hem zullen alle volken der aarde gezegend worden. Want ik weet dat hij zijn kinderen en nakomelingen leeren zal, den weg des Heeren te bewaren en recht en gerechtigheid te doen, opdat de Heer aan hem volbrenge wat Hij hem beloofd heeft.'

Daarna ging hij voort: 'Het wraakgeroep van Sodoma en Gomorra is zeer sterk geworden en hun zonde vreeselijk zwaar. Daarom wil ik er heengaan om te zien of hun werken zóó zijn als het geroep daarvan tot mij is gekomen, of niet, opdat ik het wete.'

Toen keerden de mannen zich naar Sodoma, maar Abraham bleef nog staan voor het aangezicht des Heeren. Op hem toetredende, vroeg hij: 'Zult gij dan ook den rechtvaardige met den goddelooze ombrengen? Misschien zijn er vijftig rechtvaardigen in de stad; zult gij ook hen ombrengen en om die vijftig rechtvaardigen de stad niet sparen? Het zij verre van u, aldus den rechtvaardige met den goddelooze te dooden. Zoude de Rechter der gansche aarde geen recht doen?'

De Heer antwoordde: 'Zoo ik te Sodoma binnen de stad vijftig rechtvaardigen vind, zal ik de gansche stad sparen om hunnentwil.'

Abraham hernam: 'Zie, ik heb mij nu toch verstout tot den Heer te spreken, hoewel ik

stof en asch ben. Misschien zullen aan de vijftig rechtvaardigen vijf ontbreken; zult gij dan om vijf de gansche stad verderven?'

'Ik zal haar niet verderven,' sprak de Heer, 'zoo ik er vijf en veertig zal vinden.'

Overtuigd van Gods barmhartigheid, daalde Abraham nog meer af, van veertig op dertig, op twintig en eindelijk op tien, en ook toen sprak de Heer: 'Om wille van tien rechtvaardigen zal ik de stad sparen.'

Toen verliet de Heer Abraham en deze keerde naar zijn woning terug.

Tot zoover het bijbelverhaal ter toelichting onzer gravure. Men weet dat Abrahams onderstelling, als zouden er tien rechtvaardigen in Sodoma zijn, nog te gunstig was en zijn gebed dus niet mocht verhoord worden.

GROOTE ONTDEKKING! NAAR DE SCHILDERIJ VAN H. WERNER.

Groote ontdekking! -

Wel wel, is me dàt een verrassing! Daar heeft de kleine tot haar groote verbazing en opgetogenheid bespeurd, dat de kip, die zoo lang geduldig op haar eieren zat, kuikentjes gekregen heeft, lieve, kleine, piepende beestjes met bekjes en oogjes en vleugeltjes net als hun moeder, maar o! nog zoo klein. Opgetogen heeft het meisje

ze in haar schoot opgenomen om ze aan haar moeder te laten zien, die op haar beurt van verrukking de handen in elkaar slaat.

Voor het oudere zusje is de gebeurtenis al niet vreemd meer; maar ze heeft toch schik in de verbazing van de kleine en in den angst van de klokhen, die kakelend achter het kind komt binnengestapt om haar jongen op te eischen.

Het zonnige waas, dat de kunstenaar over dat aardige groepje heeft weten te werpen, doet de gemoedelijk opgewekte stemming van het tafereeltje ten volle tot haar recht komen.

Allerlei.

Lijm voor huiselijk gebruik. -

Men neemt een stuk oude kaas, stampt dit in een vijzel goed fijn en begiet het daarbij met heet water. Nadat de bestanddeelen, die er niet in thuis hooren, op die wijze weggewasschen zijn, houdt men een witte massa van bijna zuivere kaas over. Deze moet daarop in een doek uitgeperst worden om alle vocht er uit te verwijderen. Gedroogd wordt ze dan tot poeder gewreven en in een goed gesloten flesch bewaard.

Wil men er gebruik van maken, dan hoeft men maar een klein gedeelte van dit poeder met zeer weinig water te vermengen om een dik en taai deeg te krijgen, dat onmiddellijk gebruikt moet worden, wijl het gauw hard wordt. Men mengt daarom maar juist zooveel als men noodig heeft. Deze lijm wordt noch door het water noch door de hitte aangetast.

De invloed van alcohol op den levensduur. -

De heer James White, secretaris van den Britschen Bond tegen het alcoholisme, zet reeds dertig jaren zijn nasporingen voort over den invloed, dien het gebruik van alcohol op den levensduur kan hebben. De documenten nu, die hem door de levensverzekeringmaatschappijen verschaft zijn, schijnen beslist aan te toonen, dat de alcohol, zelfs met kleine hoeveelheden gebruikt, het leven verkort.

Indien men, zooals de Engelschen doen, de menschen in twee groepen verdeelt, zij die alcohol drinken, en zij die ze in het geheel niet gebruiken, dan blijft het sterftecijfer der laatsten omtrent een derde beneden het door de waarschijnlijkheidstafel voorziene cijfer.

In bijzonderheden afdalend, merkt de heer White op, dat van de 1000 geheel-onthouders 590 den ouderdom van 65 jaar bereikten, terwijl van de 1000 personen, die slechts een zeer matig gebruik maakten van sterken drank, maar 453 dien leeftijd bereikten. Men mag hieruit dus besluiten, dat 137 levens op de duizend reeds door een matig gebruik van alcohol verkort zijn, wat zeker nogal een aanmerkelijk verschil oplevert.

In de beroepen, die met de alcohol in betrekking staan, is het sterftecijfer zeer groot. Terwijl op 1000 inwoners van alle beroepen het aantal sterftegevallen 5 bedraagt voor de geestelijken, 9 voor de landbouwers, 12 voor de timmerlieden, 13 voor de mijnwerkers, 14 voor de metselaars, klimt het tot 21 voor de brouwers, 24 voor de herbergiers en 35 voor de koffiehuisbedienden.

Bovendien blijkt uit de waarnemingen van den heer White dat het alcoholisme moorddadiger is in de rijke dan in de arme klassen. Het procentcijfer der overlijdens door deze oorzaak is 10 voor de werklieden, 13 voor handelaars, 17 voor handelsreizigers en 20 voor renteniers.

Kunstmatige zijdefabricatie. -

Zelfs de zijwormen, die merkwaardige en vraatzuchtige kunstenaars bij de gratie Gods, hebben van de groote kwaal van onzen tijd, de concurrentie, te lijden; en ook hier is het de groote wereldveroveraarster, de machine, die hun het geheim van hun arbeid afgezien heeft.

Misschien interesseert het onze lezeressen te vernemen dat het fijne en glanzende weefsel, waarmee zij zich zoo gaarne tooien, ook uit een schijnbaar geheel tegenovergesteld element vervaardigd worden kan: het stugge, harde hout.

Intusschen berust zoowel de natuurlijke als de kunstmatige zijdeproductie op denzelfden grondslag: plantenvezels.

Gaan wij eerst het procédé bij de natuurlijke vervaardiging van zijde na. Deze vereischt noch zwoegende machines, noch rookende schoorsteenen, noch ijzeren raderwerk. De spinster, dat is de rups, verslindt eenvoudig de groene, vezelige bladen van den moerbeienboom, die zij vervolgens, na een geheimzinnige kunstbewerking in haar maag, in den vorm van een uiterst fijnen, glanzenden draad weer door den bek teruggeeft. Deze draad vormt, zooals men weet, den cocon of het popje, waarin de rups zich wikkelt en dat het materiaal levert, waaruit de zijde geweven wordt.

De kunstmatige zijde, naar haar uitvinder Chardonnet genaamd, is wat meer ingewikkeld van fabrikaat.

Hier komt de scheikunde aan te pas. Het tot dit doel bestemde hout wordt eerst door middel van machines in een pap veranderd, deze met salpeter- en zwavelvuur gedrenkt, daarna gedroogd en in een oplossing van 90 pCt. aether en alcohol gedompeld. Op deze wijze verkrijgt men een lijmachtige zelfstandigheid met de technische benaming van collodion aangeduid. Deze massa wordt in stevige, cilindervormige vaten aan een sterke drukking blootgesteld, die ze in horizontale zeer dunne glazen buisjes drijft. Opent men nu een kraantje, dan komt uit de fijne opening van zulk een buisje, die den bek van de rups vervangt, een heel fijne, zijdeachtige draad, die door arbeidsters op spoelen gewonden en daarna tot strengen gehaspeld wordt. Die strengen worden bovendien nog door een oplossing van ammoniak gehaald om de ontbrandbaarheid van salpeter- en zwavelzuur te neutraliseeren.

Het fabriceeren van kunstmatige zijde wordt reeds sedert twee jaren te Besançon met zoo groot succes uitgeoefend, dat de fabriek aan de aanvragen niet meer voldoen kan. Op het oogenblik is men bezig te Fismes, ook in Frankrijk, een tweede inrichting van dien aard te vestigen, waar alle tot dusver opgedane ervaringen benut zullen worden om verbeteringen aan te brengen en op deze wijze tegen den laagst mogelijken prijs de best mogelijke waar te leveren.

De langs dezen weg verkregen zij wordt om haar glans en stevigheid bij voorkeur tot de vervaardiging van lint en passementerieën gebezigd. In elk geval staat voor dit nieuwe product een groote toekomst open.

[Nummer 5]

AANMINNIGHEID, STUDIEKOP VAN TH. TCHOUMAKOFF.

Weergekeerd.
Door Mathilde.
(*Vervolg.*)

Die stem en dat spel baden, klaagden, schreiden, smeekten, jubelden God en Zijn Heiligen ter eere; de ziel der arme blinde, aan de eene zijde van de buitenwereld afgesloten, ontplooide zich des te voller aan de andere. Zij verbrak de banden der stof, die haar kluisterden, en ontsnapte juichend van vreugd en dankbaarheid in sferen te hoog voor aardsche belangen.

De zwerveling luisterde toe en groote tranen vulden zijn oogen, die sedert zoo langen tijd het schreien hadden afgeleerd.

Smart, berouw, smachtend verlangen en ook hoop vervulden zijn ziel; hij viel op de knieën en verborg het gelaat in de handen.

‘O Lucie! Zoete, lieve engel! Ge weet niet hoeveel goed ge mij doet. En wien gij 't doet. Ik dank u, o mijn God, ik dank u, dat ik haar nog mag hooren, dat zij ten minste mij nog wacht; dat zij voor mij bidt. Aan uw gebed vooral heb ik het te danken, arme martelares! dat ik niet dieper ben gevallen, dat ik in 't gewoel der wereld en in de branding der hartstochten het geloof mijner moeder en het uwe niet heb verloren!’

En zij ging voort haar ziel uit te storten in tonen en hij, wiens aanwezigheid zij niet vermoedde, luisterde in verrukking toe en het was hem of zachte balsem over zijn gewonde ziel werd uitgestort, of het leven, waarvan hij zich zoo weinig geluk meer voorstelde, zich opnieuw voor hem opende in glanzend licht, of hij weer liefhebben en hopen mocht, of een deur, die voor hem gesloten was, zich langzaam opende en hem toegang gaf tot het heiligdom van huiselijk geluk en zielevrede.

Reeds was de oefening geëindigd en de kinderen hadden het kerkgebouw verlaten, maar nog steeds bleef Lucie op het harmonium voortfantaseeren. Eindelijk stierf de laatste klank weg; het was geheel duister om haar geworden, en Victorine kwam naar haar toe, sloeg bezorgd een doek om haar schouders en geleidde haar naar buiten.

De vreemdeling bleef haar van verre volgen, als vond hij het noodig ze te beschermen totdat zij het hek van Groenezathe bereikt hadden; toen keerde hij naar ‘Het rustende Hert’ terug, waar de juffrouw hem reeds goed kende en naar 't scheen ook waardeerde.

Zijn avondeten stond te wachten en als naar gewoonte begon zij met hem een praatje te maken, eerst over het weer, toen over een brandje, dat dien middag hier was uitgebroken; hij sprak meestal heel weinig en vergenoegde zich, op alles wat zij beweerde, toestemmend te antwoorden en haar nooit tegen te spreken.

Vandaag had hij alleen een vraag op het hart en begon met te vertellen dat hij in de kerk was geweest.

‘Er werd zoo mooi orgel gespeeld en gezongen,’ voegde hij er bij, ‘kan 't zijn dat een blinde dame het deed, die ik in de kerk zag?’

‘Zeker mijnheer! Zeker!’ zeide de vrouw, blijde dat haar spraakzaamheid eindelijk voedsel kreeg, ‘dat is de goeie juffrouw Lucie van Groenezathe. Heeft u haar dan nooit ontmoet?’

Hij was blijde hierop niet te behoeven te antwoorden, want het mensch ging in één adem voort:

‘Nu, dat is geen wonder, want de juffrouw komt weinig naar buiten, 't arme schaap! Ik geloof dat ze haar plezier wel op kan. Ze laten haar geheel aan de booien over. Gelukkig voor haar dat ze nu ten minste juffrouw Victorine heeft. Nu komt ze eens uit om te wandelen en heeft dan ook wat aanspraak. Die twee hooren zoo bij mekaar.’

‘Bedoelt u de jonge dame, die haar geleidde?’

‘Ja, dat zal wel, een lief meisje. Een beetje kaaltjes gekleed - als ik 't zoo maar zeggen mag.’

Is dat haar juffrouw van gezelschap?’

O gunst neen! 't Is het nichtje van haar aanstaande moe! Zij woont niet op Groenezathe, maar hier in de stad bij de oude mevrouw. Zij moet daar zooveel als meidenwerk doen, en toch kan men 't haar aanzien, dat zij van een heel andere komaf is, dan haar tante.’

‘Hoe heet zij?’

‘Van haar voornaam Victorine, maar anders zeggen zij hier altijd juffrouw Wylandts. De lui weten niet beter. 't Is daar zoo'n rare troep, je weet eigenlijk niet, wat onze burgemeester verzint, zich in zoon boeltje te steken, alsof er hier geen knappe, flinke dames waren, die blijde zouden zijn op Groenezathe haar stoel te mogen zetten. Maar als het niet van buiten komt, deugt het niet!’

‘Juffrouw,’ sprak de gast kortaf, ‘zou u mij nog een glas bier willen geven.’

De juffrouw haastte zich aan dit bevel te voldoen en was inwendig een beetje ongerust of zij iets te veel had gezegd, want het leek wel of de vreemde een beetje knak was. En toen viel het haar plotseling in dat zij misschien iets heel doms had gezegd met haar:

‘Als 't hier niet van buiten komt, dan deugt het niet.’

Dat had hij evengoed op zichzelf kunnen toepassen, want hem was toch het werk gegund, dat zoovelen hier in de stad hem benijdden, en hij kwam ook van buiten. Zij had zich tegen het voorhoofd willen slaan en vroeg zich af, terwijl zij het glas bier binnen bracht, of zij verontschuldigingen zou maken, dan wel doen of zij het niet begreep.

De gast zat aan de tafel in diep nadenken verzonken; hij had die woorden van het goeie mensch niet eens gehoord, noch minder ze op hem toegepast, maar hij dacht over het gehoorde na, en vroeg zich af, hoe hij zich verder gedragen zou en wat hem in de naaste toekomst te doen stond.

Hij dankte verstrooid voor het bier en bleef voor zich uitzien in den tuin, die door de geopende ramen er zoo aardig uitzag in den maneschijn, en na langzaam zijn glas te hebben leeg gedronken, stond hij op en wandelde de straten nog eens doelloos door.

Toen hij voor het bovenhuis der Wylandts stond, kwam Victorine als altijd gehaast aanloopen, vreezende, weer knorren te krijgen omdat het zoo laat was en zij hard schelde. Juist ging de deur open en liet den burgemeester door, die den avond bij zijn aanstaande bruid had doorgebracht.

VII.

In het kamertje, dat hij zich tot atelier had gemaakt, zat Verdini te boetseeren; 't was een rustig vertrek aan de achterzijde van het huis gelegen, met goed licht, en hoewel het vandaag zeer warm was, bleef het hier vrij koel.

Bijna dagelijks kreeg de kunstenaar bezoek van juffrouw Ursula; zij kwam nu eens met dit, dan weer met dat boodschapje en maakte dit dan tot een voorwendsel van een heel lang praatje.

Zij vond het zoo prettig den beeldhouwer te zien werken, zeide zij, en zou ook lust hebben te leeren boetseeren, maar - en dan vertoonde zij haar mooie blanke handen - zij was bang dat het haar vingers zou bederven. En dan moest zij allerlei inlichtingen hebben en dwong Verdini, die toch al niet erg spraakzaam was, tot praten, maar 't liefste sprak zij zelf.

Dan luchtte zij al haar kennis op artistiek gebied, redeneerde over Michel Angelo en Rafael, over Canova en Bernini, over de nieuwste Fransche beeldhouwers, over realisme en idealisme in de kunst en schoot dikwijls in haar hooge wijsheid zulke kolossale bokken, dat de beeldhouwer zich soms moest omkeeren, ten einde een lachje te verbergen en al zijn beleefdheid noodig had om deze waanwijze nuf niet geducht terecht te wijzen.

Zij verklaarde echter aan wie maar hooren wilde, dat hij een zeer aangenaam mensch was, zoo typisch artistiek, en die er zoo gruwelijk leuk voor uit durfde komen, en als zij hem dan een tijd lang had opgehouden door haar onverstandig gebabbel, dan ging zij weer heen, overtuigd op den vreemdeling den indruk te hebben gemaakt van een hoogst ontwikkelde jonge dame Zij beweerde, dat de oogenblikjes, die zij al pratend met dien steen houwer doorbracht, haar heel nuttig en heel leerrijk waren, en dus maakte zij het zich op 't laatst tot gewoonte, ze nooit meer een dag te verzuimen.

Nu had zij weer een heele poos bij hem zitten praten en hij haalde ruimer adem, toen zij eindelijk vertrekken wou en hij zich weer geheel en al aan zijn werk kon wijden.

Hij zat nog niet heel lang, toen er weer even getikt werd, en met eenig gevoel van ergernis antwoordde hij:

‘Binnen!’

Dat was de manier niet van Ursula om de deur open te maken; die stormde altijd als een wervelwind binnen. Thans werd de deur bescheiden, bijna aarzelend geopend en door de reet kwam het donkere kroeskopje van Victorine gluren.

‘Mijnheer!’ zeide zij met haar aangename, frissche stem, ‘juffrouw Van Hogenvoorde laat u vragen of er ook een oogenblikje belet voor haar is. Zij zal u niet lang ophouden.’

‘Juffrouw Van Hogenvoorde?’ hij begreep niets van zoo'n bescheidenheid en - zoo'n indringerigheid, want zoopas had juffrouw Van Hogenvoorde het atelier verlaten; ‘maar de juffrouw gaat zoo juist heen.’

Een ondeugende blik tintelde in Victorines lichtblauwe oogen, die zoo aardig stonden bij haar donker haar en olijfkleurige huid; twee kuiltjes dansten aan weerszijden van haar wangen, en lachend antwoordde zij:

‘O, 't is juffrouw Ursula niet, maar juffrouw Lucie, die heeft u nooit opgehouden. En zij zou het nu nog niet doen, als zij u niet over iets belangrijks wilde spreken.’

Verdini werd vuurrood en onmiddellijk daarop doodsbleek; Victorine zag die verandering en schreef ze toe aan verlegenheid over zijn vergissing.

‘Neem u mij niet kwalijk,’ zeide hij verward, ‘maar ik dacht er niet aan - ik durfde dat niet hopen.’

Dat hij sympathie voor haar vriendin scheen te hebben, nam Victorine dadelijk voor hem in.

Hij keek hulpeloos rond, slechts een tamelijk nette stoel en een klein bankje stonden hem ten dienste; hij sloeg er met zijn schootsvel het stof snel af, een beleefdheid, die Ursula nog nooit van hem had ontvangen, en zeide intusschen tot Victorine:

‘'t Zal mij een ware eer zijn als de juffrouw mij wil spreken.’

‘Nu, ik ga ze halen!’ zei Victorine en verdween weer.

Hij ging even voor een half gebroken spiegel staan en beschouwde zich zelf.

‘Dwaas, die ik ben, zij is immers blind. Maar mijn stem? Hoe verberg ik die?’

Weer werd aan de deur getikt en de twee vriendinnen kwamen binnen; de beeldhouwer boog zich diep voor Lucie, als had zij het kunnen zien hoe beleefd hij haar ontving, en toen haar zijn arm gevend, geleidde hij haar naar den stoel.

‘Wil u dat bankje voor lief nemen?’ vroeg hij Victorine, ‘Juffrouw....’ en hij zag haar vragend aan.

‘Houd u mij ten goede,’ sprak Lucie, ‘dat ik u mijn vriendin niet voorstelde, juffrouw Victorine Ribert.’

Een levendige verrassing teekende zich op het gelaat van den beeldhouwer bij het hooren van dien naam en hij zag het meisje onderzoekend aan.

‘Wat voor zonderlings vindt hij in mijn naam,’ dacht Victorine, ‘dat hij mij in ééns zoo aanziet of ik een wondervogel ben? Ik heb het wel gedacht, ik ben voor 't minst een gestolen prinses.’

En zij lachte onwillekeurig bij die gedachte.

Maar Verdini had zich alweer afgewend en Vroeg met een stem, die Victorine onnatuurlijk veranderd voorkwam, wat hem de eer gunde van haar bezoek.

‘O, 't is volstrekt geen eer,’ antwoordde het eenvoudige meisje, ‘'t is maar een vraag, misschien wel een verzoek. Ik hoor met zooveel lof van u spreken; mijn zuster, die heel veel verstand heeft van kunst....’

Victorine zag hem nu op haar beurt aan en 't viel haar mee, dat zijn gezicht zich volstrekt niet vertrok bij deze verklaring, waarvan zij zelf niet veel geloofde.

'.... zegt, dat u een zeer bekwaam kunstenaar is, en al was u 't niet, ik ben zoo gauw tevreden en zelf kan ik het niet beoordeelen. Hoe grooter u is als artist, hoe grooter ook wel uw eischen zullen zijn en - als die te groot zijn, dan kan ik ze niet voldoen.'

'Maak u zich niet ongerust,' zeide de andere, 'mijn eischen zijn niet hoog. Ik zal ze voor u zelfs zoo bescheiden mogelijk maken.'

Zij hief haar uitgedoofde oogen naar hem op en een vriendelijke glimlach speelde om haar lippen.

'U is goed! Ja, ik wist het wel en uw hart is medelijdend! Ik kan u niet zien, maar ik hoor het; mijn eerste indruk bedroog mij niet. Al spreekt u nu eenigszins vreemd, toch herinnert mij uw stem aan twee dierbare dooden, zal ik maar zeggen, al weet ik niet of de andere misschien nog leeft. - Voor mij is hij toch dood!'

't Was goed, dat Victorine verdiept was in de beschouwing van een paar kleivormen en niet zag hoe diepe ontroering uit het gelaat van den vreemdeling sprak; eerst na een poos antwoordde hij, terwijl aandoening in zijn stem trilde:

'Ik ben zoo blijde iets te mogen doen, wat u genoegen kan bezorgen. Een paar dagen geleden was ik in de kerk en hoorde u spelen en zingen. U weet niet, welk een indruk dat op mij maakte.'

'Werkelijk? Als u het verlangt, wil ik gaarne meer voor u spelen; mijn kamer, waarop een harmonium staat, is hier vlak boven. Ik heb in de laatste dagen niet gespeeld, terwijl u hier was, uit vrees u te storen of te hinderen.'

'O neen! Daar behoeft u het niet voor te laten; 't zal mij inspireeren als ik werk, uw spel.'

'Ja, zij wil het niet gelooven, als ik 't haar zeg,' viel Victorine in, 'maar zij is een groote kunstenares.'

'Ik geloof niet dat mijn spel veel met kunst te maken heeft,' zeide Lucie zacht blozend, 'het is niets anders dan gevoel!'

'En is er wel kunst denkbaar zonder gevoel?'

Een blijde uitdrukking gleed over haar gelaat.

'Meent u dat werkelijk?' vroeg zij verheugd. 'O, als u dat denkt, dan kan ik gerust zijn, dan zal het werk, dat ik u zal opdragen, zoo worden als ik het verlang, en als ik het droom!'

En nu begon zij hem haar plan voor te leggen van het monument op haar moeders graf.

Verdini, leunende op een voetstuk, luisterde aandachtig.

Victorine zag, dat hij ontroerd scheen en soms op zijn lippen beet als had hij iets willen zeggen, maar het met kracht en geweld terug hield.

'Ja, ik begrijp uw bedoeling,' zeide hij, 'en zoodra ik de bestelling van uw vader aan de werklieden kan toevertrouwen, zal ik met uw opdracht beginnen en er een model van ontwerpen, dat juffrouw Ribert u wel uitvoerig zal willen beschrijven.'

'O, wat is u vriendelijk!' riep het meisje uit, 'maar - ziet u - dit is niet alles. Ik ben nog kind in huis en dit is iets, wat ik geheel alleen onderneem, een verrassing voor mijn vader en zuster. Dus ben ik nu niet zoo ruim bij kas als ik 't zou willen zijn om uw kunst, moeite en materiaal naar waarde te kunnen beloonen.'

'Laat u dat aan mij over. Ik beloof u dat u tevreden zal zijn,' verzekerde hij.

'Ja maar - dat ik tevreden zal zijn daar twijfel ik niet aan, maar of u het zal wezen.... Ik heb zoowat 250 gulden.'

'Dat is heel veel!' zeide hij ernstig.

Haar gelaat straalde.
'Vindt u dat werkelijk? O, wat neemt u mij een last van het hart. Kom, Rina, wij zullen mijnheer niet langer storen. Dat blijft dus afgesproken! Zoodra u kan, vertoont u mijn vriendin het model. Ik dank u vriendelijk, mijnheer Verdini.'
'Maar gaat niet heen, dames! U stoort mij volstrekt niet!' zeide hij, en of hij zijn stem nu niet meer in bedwang hield en natuurlijk liet klinken, dan wel dat Lucie, nu van haar zorg ontheven, meer aandacht daaraan wijdde, zij schrikte alweer als op den eersten dag; haar heele gezichtje drukte zoo innig haar groot verlangen uit om niet alleen te hooren, maar ook te zien, dat Victorine en de beeldhouwer beiden door een diep medelijden werden vervuld met haar treurige onmacht.
'Neen! zoo egoïst zijn we niet, is 't niet Victorine, mijnheers kostbaren tijd te rooven voor onze zaken, terwijl wij zoo weinig belang in de uwe stellen en u geheel behandelen als een loontrekkende, wat u toch volstrekt niet is. Kom u eens wat praten, bij voorbeeld des Zondagsmiddags, dan zijn Victorine en ik steeds alleen. U komt uit Italië en zij is ook een Italiaansche of liever een halve Italiaansche, van moeders kant, en zij zal 't een genot vinden, over haar heerlijk vaderland te hooren spreken.'
'O ja!' en het geheele gezicht van het jonge meisje schitterde, 'dat was een echt Zondagsgenot.'
'Nu, uw aanbod klinkt te aanlokkelijk om er geen gebruik van te maken,' antwoordde hij, 'ik twijfel er niet aan of u zou het mij niet doen, als mijnheer Van Hogenvoorde het niet goedkeurde.'
'Waarom zou hij 't afkeuren? Zondagmiddag dan is Victorine vrij; mijn vader gaat met zijn aanstaande en haar moeder uit. Ursula maakt verre tochtjes op haar fiets en Victorine mag mij gezelschap houden. U zal ons zeer verplichten.'
Zij boog met zekere deftige gratie; er lag in haar geheele optreden, in haar toon van spreken en in haar gebaren iets moederlijks, iets wat niet met haar jeugd in overeenstemming was; want zij was nog jong, misschien nog jonger dan Verdini, en er lag ook niets ouwelijks in haar manieren; 't was een zekere kalme waardigheid, een uitvloeisel van den hoogen ernst, die haar eigen was en die een bijzonderen stempel drukte op al haar doen en laten, en haar er voor behoedde, iets ongepasts of zelfs ongewoons te doen.
Verdini kon zich ten minste in één zaak niet weerhouden. Op geheel onhollandsche wijze nam hij haar blanke hand en drukte die eerbiedig aan zijn lippen.
Zij glimlachte vriendelijk en liet zich deze hulde als een vorstin welgevallen; toen gingen zij heen en de kunstenaar zag naar de gesloten deur, waardoor zij verdwenen waren, als had die zich geopend om een zoet visioen te vertoonen.
Hij kon nog niet werken; hij liep het kamertje op en neer; de zweetdroppels gutsten op zijn voorhoofd, zijn oogen gloeiden en zijn neusgaten trilden.
Daar klonk eensklaps boven hem een toon en nog een, en nu herkende hij de melodie; het was die van een eenvoudig kinderliedje, dat mevrouw Van Hogenvoorde vroeger haar lievelingen placht voor te zingen, en toen zonk de sterke man als vernietigd neder; zijn krachtig lichaam schokte, zijn handen vouwden zich onwillekeurig en met bevende stem stamelde hij de woorden na van het gezang.
'Zij begrijpthet, zij begrijpt het!' barstte hij eensklaps uit, 'waarom mij langer bedwongen! Waarom haar niet alles bekend!'
Reeds had hij den deurknop in de hand, reeds was hij op het punt, de trap, waarvan hij de plaats nog zoo goed kende, op te vliegen, om dan onverwacht in de kamer der speelster te dringen, toen hij plotseling de hand als machteloos deed neervallen.

‘Neen, nog niet!’ zuchtte hij, ‘ik wil, ik mag haar niet omhelzen - want ik kan het hoofd nog niet vrij opheffen, in haar oogen en in de zijne ben ik nog niet anders dan - een dief!’

(*Wordt vervolgd.*)

Z.E. de Kard. Petrus Lambertus Goossens,
Aartsbisschop van Mechelen,
Vader der Belgische werklieden.
(*Vervolg en Slot.*)

Wat Zijne Eminentie over de maatschappelijke kwestie denkt.

De aandacht van een ieder is op de maatschappelijke kwestie gevestigd. ‘Er bestaat, zegt de Paus in zijne Encycliek, geen enkel vraagpunt, dat de geesten zoo geweldig boeit als de werkmanskwestie.’

Het is belangrijk, over die moeielijke en netelige kwestie het gedacht te kennen van hooggeplaatste, geleerde personen: zij zijn beter in staat om den huidigen toestand te beoordeelen en oefenen door hun gezag eenen wezenlijken invloed uit op den gang der zaken.

Is er iemand in België, die eenen zoo grooten zedelijken invloed geniet als de Aartsbisschop van Mechelen? Hij is het hoofd der Bisschoppen; Zijn bisdom een van de aanzienlijkste der wereld, bestaat uit het bijzonderste deel van het land, er zijn meer dan 1,807,000 inwoners; vijftienhonderd priesters, die hem beminnen en gehoorzamen, vertegenwoordigen hem in alle steden en dorpen.

Zonder te spreken van de Universiteit van Leuven, eene stichting der Bisschoppen, zonder te spreken van het Groot Seminarie waar de priesters gevormd worden, staan er onder leiding van den kardinaal 21 gestichten van middelbaar onderwijs voor jongelieden met meer dan 6000 studenten.

Wij laten onvermeld de menigvuldige scholen van kloosterzusters, de vrije scholen van lager onderwijs. In alle steden, in alle volkrijke plaatsen bestaan er bloeiende werkmanskringen, waar het woord van den Kardinaal met eerbied wordt aanhoord.

Zeer groot is dus de invloed van den Kardinaal Goossens en het is uiterst gewichtig te weten welke zijne opvatting is van de maat schappelijke kwestie.

DE KATHEDRAAL VAN MECHELEN

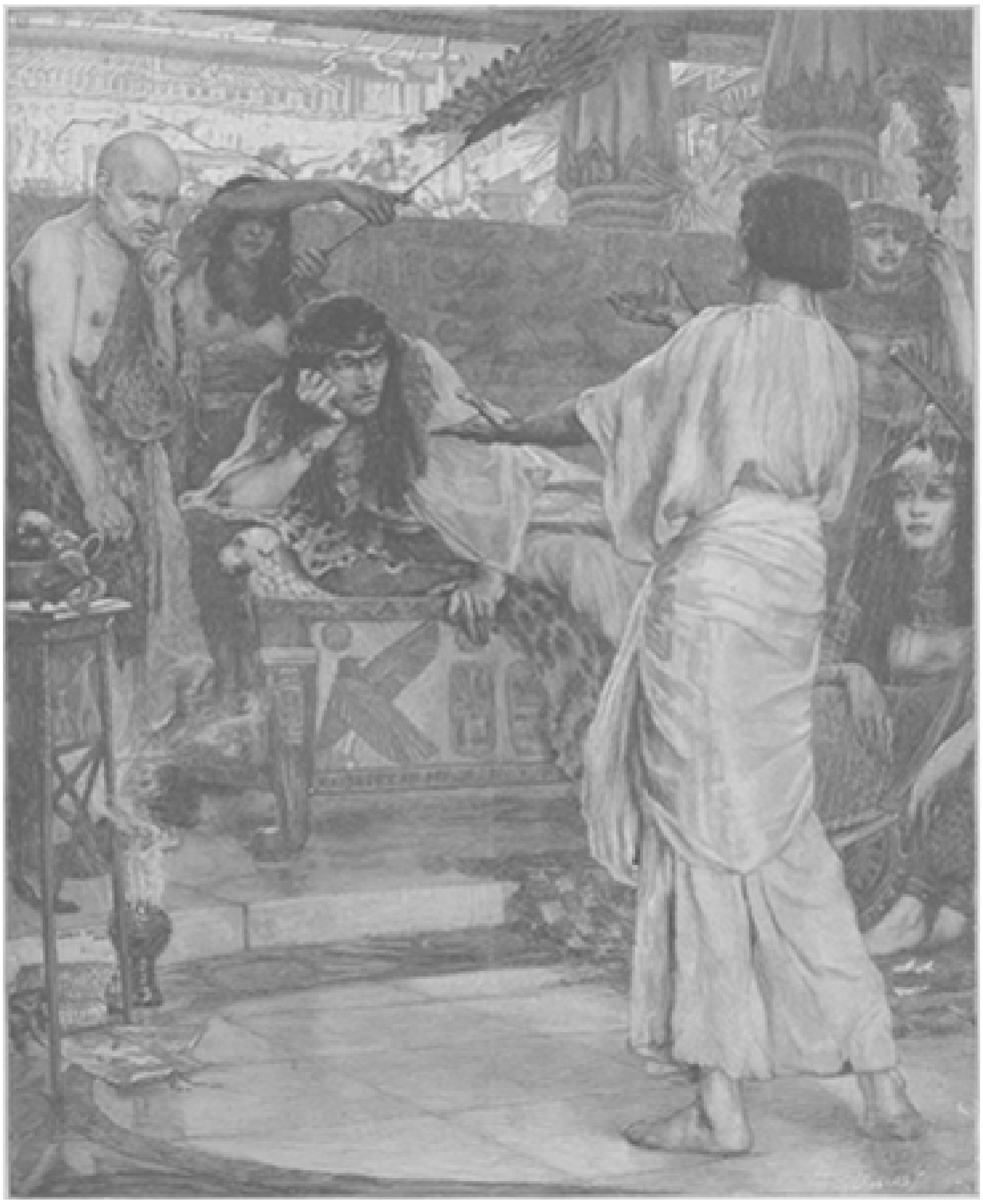

JOZEF VOOR KONING PHARAO, NAAR DE SCHILDERIJ VAN HAROLD SPEED.

PROCESSIE OP H.-SACRAMENTSDAG, NAAR DE SCHILDERIJ VAN PAUL SCHAD.

ALTAAR VAN O.L. V. VAN HANSWIJCK TE MECHELEN.

Meermalen heeft hij dit punt moeten behandelen, doch hij heeft zijne zienswijze bijzonder doen kennen in zijne aanspraak aan de Zeer E.E. H.H. Dekens den 23 April 1894. Wanneer de Aartsbisschop zijne dekens bijeenroept, dan heeft hij over gewichtige zaken te handelen. Ditmaal wilde hij hun spreken over de moeilijkheden van den huidigen toestand en a a n z i j n e v e r k l e e f d e m e d e w e r k e r s e e n e e e n v o u d i g e e n p r a c t i s c h e v e r k l a r i n g g e v e n v a n d e n m e r k w e e r d i g e n o m z e n d b r i e f v a n L e o X I I I o v e r h e t l o t d e r w e r k l i e d e n . De Kardinaal sprak met het oog op den toestand van België, van het aartsbisdom van Mechelen. Hij heeft zooveel belang aan die redevoering gehecht dat hij ze in een boek heeft uitgegeven, hetwelk hij aan al de priesters van zijn bisdom heeft geschonken. De dagbladen hebben met den grootsten lof over die redevoering gesproken. ‘Als men de aanspraak van den Aartsbisschop gelezen heeft, zegde een Brusselsch blad, dan weet men w a t men moet doen en hoe men moet doen.’ *Le Monde*, een groot katholiek dagblad van Parijs, schreef: ‘Het woord van den kardinaal Goossens zal, èn in België èn in Frankrijk, nieuwe kracht, nieuwen iever geven aan

de katholieken, die de volkszaak genegen zijn.' De *Moniteur de Rome* noemde die aanspraak: een meesterlijk stuk geheel doordrongen van de zuivere leer van het Evangelie. Leo XIII heeft aan zijne Eminentie ter gelegenheid van deze aanspraak zijne beste gelukwenschen willen toesturen. Een kort overzicht zal dus voor onze lezers van belang zijn.

De hedendaagsche moeilijkheden verwonderen, ontmoedigen den kardinaal Goossens niet: altijd is er strijd geweest tusschen het goed en het kwaad, *nihil sub sole novum.* De groote dwaling, de groote kwaal van onzen tijd is het socialisme. In eene kernachtige taal doet zijne Eminentie het socialisme en zijne verwoestingen kennen. Daarna vraagt hij zich af hoe het komt, dat die leerstelsels, waar alle maatschappelijke orde door te niet moet, op zulke schrikwekkende wijze voortwoekeren. Anderen zijn bijzonder getroffen geweest door den stoffelijken toestand van den arbeid in onze eeuw. Die toestand is inderdaad gebrekkig. Zijne Eminentie ziet verder; volgens hem ligt de oorzaak van het kwaad in de ongodsdienstigheid en in de zinnelijke lusten. Men heeft het volk ongodsdienstig gemaakt en de bemiddelde standen hebben het schouwspel laten zien van een leven, dat niet anders dan genot en vermaak kent. In het laatste en bijzonderste deel van zijne voordracht ziet Monseigneur Goossens uit naar de redmiddelen; als richtsnoer neemt Hij den pauselijken wereldbrief. Hij trekt de aandacht op de bovennatuurlijke redmiddelen: 'Vergeet niet, zegt hij, die op de eerste rij te zetten. *Solutio omnium difficultatum Christus.*'

Hoe waar! mochten allen de leer van Christus naleven, het leven zou een hemel worden.

De menschelijke hulpmiddelen moeten toch ook in het werk gesteld worden. In andere omstandigheden had de Kardinaal erkend de voordeelen van eene gematigde tusschenkomst van den Staat en welverdiende hulde gebracht aan het Belgisch gouvernement. Hier laat hij dit punt ter zijde en handelt alleen over de noodzakelijkheid en de voordeelen van de verschillende vereenigingen. Het ongeluk van den werkman ligt in de afzondering, in het alleenstaan. Hij beveelt dan aan den iever zijner priesters: de patroonschappen, de godvruchtige genootschappen, de maatschappijen van onderlingen bijstand, de genootschappen ter aansluiting bij de pensioenkas enz., maar vooral dringt hij er op aan degelijke vakvereenigingen te stichten. Daar is voor de groote nijverheidsteden, voor de volkrijke plaatsen het doelmatigste middel om het socialisme te bestrijden, om den volksstand te verheffen.

Den geest van vereeniging ten voordeele van het goede, van den vrede en het algemeen welzijn zou de kardinaal willen ontwikkeld zien, daarop stelt hij zijne vaste hoop.

Wordt dit voortreffelijk gedacht van den Kardinaal niet al meer en meer gesterkt door al degenen, die de oplossing der maatschappelijke vraagpunten nastreven? De werkmans-vereenigingen, de vakvereenigingen staan aan het hoofd van het programma der Belgische katholieken, door de vergadering van Mechelen vertegenwoordigd.

De Kardinaal eindigt zijne redevoering met de woorden van Nehemias, de puinen van Jerusalem herstellende: *In nomine Domini! Surgamus et aedificemus.* In den naam des Heeren! Laat ons opstaan en bouwen.

De Kardinaal Goossens had het recht dien oproep te doen: hij zelf geeft het voorbeeld van een onverpoosd, een doelmatig werken op maatschappelijk gebied.

Algemeene werking.

Monseigneur Goossens beklom den aartsbisschoppelijken stoel den 24 Meert 1884. In den eerste was zijne aandacht bijzonder gevestigd op de ontwikkeling, de verbetering van het katholiek onderwijs. Zijn maatschappelijke werking begint in 1886. In de eerste vergadering der dekens, te Mechelen den 4en Mei gehouden, beval hij aan de geestelijken de patroonschappen voor jongelieden en noodigde hen allen uit, overal werkmansvereenigingen te stichten. Sinds heeft hij zich de werkmansbelangen al meer en meer aangetrokken en, gelijk hij het zelf zegde, een van de zoetste plichtvervullingen van zijn bisschoppelijk ambt is, door woorden en werken te toonen, dat hem niets nauwer aan het hert ligt dan het stoffelijk en zedelijk welzijn der arbeiders.

De Encyclieken.

De Kardinaal, een vader voor zijne onderdanen, volgt met kinderlijke onderwerping de leiding van den Paus van Rome, van Leo XIII.

'Aanhooren wij, zegde hij op het eerste congres van Mechelen, de lessen en de vermaningen van den apostolieken stoel met eerbied, volgen wij zijne raadgevingen met iever. Daar immers brandt het licht te midden der duisternissen, die maar al te dikwijls de wereld bedekken.'

In November 1890 had de Kardinaal zijn voornemen uitgedrukt, de katholieken andermaal te Mechelen te vereenigen om de christene belangen en vooral het maatschappelijk vraagstuk te bespreken.

Intusschen verscheen de wereldbrief over den toestand der werklieden. Het verschijnen van dien brief toonde hoe tijdig de onderneming van Zijne Eminentie was. Meer dan 2500 katholieken beantwoordden zijnen oproep. In al hunne besprekingen hadden zij den pauselijken brief voor oogen, ook heerschte er eendracht en werden degelijke beslissingen genomen.

De Encycliek gaf aanleiding tot vele redevoeringen; niet altijd werden de woorden van den Paus in denzelfden zin uitgelegd. De loonkwestie bijzonder werd vurig besproken. De Paus had gezegd: 'boven den vrijen wil (van meesters en werklieden) bestaat altoos, verheven en grooter, de eisch van het natuurlijk recht, namelijk dat het werkloon niet ontoereikend mag zijn, om in het onderhoud van eenen zuinigen en eerzamen werkman te voorzien.'

Was daar sprake van stipte rechtveerdigheid, van het familieloon?

Zijne Eminentie stelde die vragen te Rome. Het antwoord werd gegeven door den geleerden kardinaal Zigliaria, het stelde wel is waar geen einde aan het geschil; niettemin de handelwijze van den kardinaal Goossens toonde welk belang hij stelde in de werkmanskwestie.

Er was veel aan gelegen dat de pauselijke onderwijzingen niet alleen door de geleerden, maar ook door de eenvoudigste werklieden gekend en begrepen werden. Om die reden namen de bisschoppen van België het besluit, ze aan de geloovigen voor te houden in het kort en derwijze samengevat, dat iedereen die verstaan kon. Dit voortreffelijk gedacht brachten zij ten uitvoer in den Vastenbrief van 1892.

Meer dan anderen moesten de priesters de Encycliek bestudeeren, onderzoeken en doorgronden, want het geldt het heil van ontelbare zielen. Om hun die taak te vergemakkelijken deed de Kardinaal Goossens den pauselijken brief aan de studenten van het Groot Seminarie uitleggen. Zij volgden met zooveel iever en vrucht de geleerde lessen van den Z.E. Heer Mierts, dat zijne Eminentie besloot eenen leergang

van Staathuishoudkunde op te richten. De eerw. Heer Appelmans, door grondige studiën daartoe voorbereid, heeft dien leergang begonnen in October 1895. Om tot dit zelfde einde te komen, riep de Kardinaal zijne dekens te Mechelen bijeen om hun eene eenvoudige en practische verklaring te geven van den wereldbrief. Die merkweerdige aanspraak, gelijk wij gezegd hebben, werd aan alle priesters gezonden.

Wat meer is: in de 20 gestichten van middelbaar onderwijs moeten de professors van Rhetorica de Encycliek door hunne leerlingen doen lezen en er eenen eenvoudigen uitleg bijvoegen.

Aller aandacht is dan op de woorden van Leo XIII getrokken. Laat ons hopen dat het maatschappelijk vraagpunt vreedzaam zal opgelost worden, want zegt de H. Schrift: *vir obediens loquetur victoriam.*

Congressen.

Allernuttigst zijn de algemeene vergaderingen der katholieken: zij zijn eene gelegenheid van wederzijdsche stichting, een prikkel, eene opwerking tot liefdadigheid en goede werken.

De Kardinaal Goossens was in de onmoge-

lijkheid het Congres van maatschappelijke werken, te Luik in 1887 vereenigd, bij te wonen, maar als teeken van zijne belangstelling stuurde Hij in zijnen naam Monseigneur Gauthier.

Den 24 Mei 1889 hield Hij zelf eene vergadering der katholieke werken van het Aartsbisdom van Mechelen. De belangen van den werkman waren er niet vergeten. In zijne aanspraak bij de plechtige opening van het H.-Sacraments-Congres te Antwerpen in 1890, vond hij de gelegenheid de werkmanskwestie aan te raken. ‘Waar, zegde hij, een redmiddel gevonden voor de maatschappelijke kwaal? Nergens, noch bij de wetenschap, noch bij de vrijheid, noch bij de macht; de liefde alleen kan de maatschappij redden en die liefde vindt in het H. Sacrament des Autaars een vuur, dat nooit uitdooft en haar gedurig nieuwe krachten meedeelt.’ Dit zelfde jaar woonde hij het derde Congres van Luik bij en deed eene meesterlijke redevoering over de katholieke werken: ‘Werken wij allen gezamenlijk, riep hij uit om de puinen der maatschappij te herstellen, vereenigen wij edelmoedig onze pogingen, wedijveren wij onder elkaar in moed en liefde, alles met de hulp Gods, voor godsdienst en voor vaderland!’

De annalen van het Aartsbisdom zullen in gouden letters aanteekenen het groot Congres van Mechelen in 1891: al de landen van Europa, de Vereenigde Staten van Amerika waren vertegenwoordigd. Welke prachtige besprekingen! Welke doelmatige besluiten! Al de goede werken hebben den heilzamen invloed van dit Congres gevoeld. Er waren vijf afdeelingen, de afdeeling der sociale werken was misschien wel de bijzonderste, toch is het zeker dat hare vergaderingen het drukst werden bezocht en het ieverigst gevolgd.

Vrede hersteld.

De maatschappelijke ontwikkeling, die thans geschiedt, is niet zonder gevaar. Wij hebben het in België ondervonden: betreurensweerdige oneenigheden deden zich op onder de katholieken.

De Paus zelf zag zich verplicht zijne stem te verheffen. Hij herinnerde aan de katholieken hunne plichten en legde aan de bisschoppen de heilige en heerlijke zending op, den vrede te herstellen.

Uitermate voorzichtig was het gedrag van den Kardinaal en van de bisschoppen in die moeilijke omstandigheden. In hunnen brief van 8 September 1895 deelden zij de bevelen van den Paus mede; aan dezen predikten zij de voorzichtigheid, aan genen vroegen zij krachtdadig mede te werken tot verbetering van den stoffelijken en zedelijken toestand der werklieden; ingewikkelde vraagstukken moesten voortaan niet meer in dagbladen, maar in tijdschriften, in boeken besproken worden. Zij kondigden ook hun besluit aan, priesters en wereldlijken eerst in elk bisdom, dan in algemeene vergadering te Mechelen te vereenigen om te onderzoeken welke maatregelen er dienden genomen te worden tot herstelling van den vrede.

Deze brief had den gewenschten uitslag: de gemoederen kwamen allengskens tot bedaren. De algemeene vergadering van 5 Meert ll. stelde, met eenparige stemmen, het sociaal programma der katholieken vast. Eenige valsche broeders alleen miskennen nog de vermaningen onzer Bischoppen.

Werking ten voordeele van bijzondere klassen.

Voor de jeugd. De opleiding der jeugd heeft eenen allergrootsten invloed op den maatschappelijken toestand. Het ware dus hier wel de plaats te zeggen wat Zijne Eminentie voor het katholiek onderwijs heeft gedaan, doch wij willen alleen vermelden dat de Kardinaal in zijnen brief van 1 Meert 1892 aandrong bij de oversten der onderwijzende kloostergemeenten, den Catechismus in de moedertaal aan te leeren en de Vlaamsche taal al beter en beter te onderwijzen: 'de maatschappelijke moeilijkheden, zegde hij, leggen ons dat op als plicht.'

In alle steden, in alle volkrijke plaatsen van het Aartsbisdom bestaan bloeiende patroonschappen. De Kardinaal verwaarloost geene gelegenheid om het nut, de noodzakelijkheid dier inrichtingen te doen uitschijnen. In zijnen brief van 4 Mei 1887 beval hij aan de dekens en pastoors middelen te beramen om de patroonschappen in getal en degelijkheid te doen aangroeien. Hij heeft willen weten hoeveel kinderen in elke parochie de Zondagsschool, de patronages bijwonen. Hij zelf is de patroonschappen gaan bezoeken te Brussel, te Antwerpen en elders. Zijn bezoek te Antwerpen staat ons nog levend in het geheugen. Al de jongelieden der patroonschappen van de stad - meer dan 3000 - waren met hunne bestierders, hunne meesters bijeengekomen in het schoon en ruim lokaal van den Burgerkring. Er was leven in de zaal! Toen de Kardinaal binnentrad werd hij zoo hartelijk, zoo geestdriftig toegejuicht, dat hij er waarlijk door getroffen was. 'Wat schoon werk! Wat brave jongelieden!' herhaalde hij meermalen.

Voor de arme menschen.

Gedurende den schoolstrijd hebben hatelijke tegenstrevers, bijzonder in de groote steden, getracht de arme menschen te dwingen hunne kinderen te sturen naar scholen zonder geloof, zonder God. Overal heeft de Kardinaal voor die kinderen het kosteloos onderwijs doen inrichten. Doch niet alleen beschermt hij de ziel der noodlijdenden, hij lenigt nog hunne lichamelijke ellenden; door woorden en door werken predikt hij de christene liefdadigheid; hij geeft met milde, met kwistige hand. Het genootschap van St. Vincentius à Paulo heeft menige blijken van zijn toegenegenheid gekregen. Niet zelden heeft hij de vergaderingen bijgewoond; door zijn toedoen was er, ter gelegenheid van het Congres van 1891, te Mechelen eene algemeene vergadering van al de Conferentiën van België. Hij zelf voerde er het woord en noodigde de oversten zijner gestichten uit, in de hoogere klassen Conferentiën op te richten. In de maand Juli van dit jaar zal hij de feesten van het vijftigjarig bestaan van St. Vincentius in Antwerpen door zijne tegenwoordigheid opluisteren.

Voor de werklieden.

De werklieden zijn zijne beste vrienden. Op de werkliedenvergadering van 1891 zeide hij: 'Zoo het eenen bisschop toegelaten is onderscheid te maken in de liefde, die hij zijne schapen toewijdt, wees dan verzekerd dat hij zijne voorkeur geeft aan

hen, die uws gelijken zijn. Ik herhaal het, vrienden, gij zijt en gij zult de eerstgeborenen mijns herten blijven.'

Ter gelegenheid van de twee Congressen van Mechelen, was er telkens eene algemeene vergadering voor de werklieden. Uit al zijne krachten heeft hij gewerkt om overal de eerzame werklieden in machtige bonden te vereenigen, al de werkmanskringen van zijn uitgestrekt bisdom heeft hij bezocht en overal heeft hij hun woorden van troost en aanmoediging toegestuurd. Hoe welkom is hij niet! Den 15 Mei 1892 was het feest in Vrede St. Amands te Antwerpen. Zijne Eminentie was ook gekomen. Na de plechtige Mis werd er een ontzaglijke stoet gevormd. Meer dan 10.000 personen, veertig maatschappijen namen er deel aan. In de Dijkstraat, waar het lokaal van den kring gelegen is, wachtten de werklieden hunnen gevierden Aartsbisschop af, langs de twee kanten der straat hadden zij zich geschaard. Onder het spelen van den *Vlaamschen Leeuw*, van de *Brabançonne*, toegejuicht door een eindeloos hoera, ging de Kardinaal naar den kring. Wat zoete voldoening zal hij niet genoten hebben!

Voor de landbouwers.

Hun toestand is bedenkelijk. Om hen te redden is het noodig overal boerenbonden, Raiffeissen-kassen te stichten. De Kardinaal heeft er meermalen bij zijne pastoors op aangedrongen en om hun de taak te vergemakkelijken heeft hij den eerw. Heer Mellaerts, als geestelijken bestuurder aangesteld. Uitstekend bewijs zijner goedwilligheid!

Voor de soldaten.

In den huidigen toestand van Europa zijn de groote legers een noodzakelijkheid, eene droeve noodzakelijkheid. Wat al gevaren in het leger! Dank aan Zijne Eminentie zijn in al de groote steden soldatenkringen tot stand gekomen. Daar vinden die jongelieden, verre van hunne familie verwijderd, stoffelijken onderstand, eerlijke vermaken, gedurige opwekking tot het goed.

Bij de Redemptoristen te Antwerpen is er alle Zondagen eene militaire Mis. Verleden jaar is de Aartsbisschop die Mis *pontifica* komen bijwonen. Voor de plechtigheid waren de soldaten vereenigd op de binnenplaats van het klooster. Met innige blijdschap juichten zij hunnen geestelijken Vader, hunnen weldoener toe, met diepen eerbied ontvingen zij zijnen zegen. De Kardinaal, diep bewogen, verklaarde dat die dag een van de schoonste van zijn leven was.

Wij sluiten: onze beschrijving is reeds te lang. Slechts herhalen wij: Zijne vaderlijke zorg strekt zich krachtdadig uit van het eene einde van zijn bisdom tot het andere, en bestuurt alles met zachtheid, zijne leus is: *Omnia et in omnibus Christus.* Christus in alles en in allen. Zijn doel het rijk van Christus te herstellen: *Omnia restaurare in X^{to}*.

TH. COOREMANS, onder-pastoor der O.-L.-V.-Kerk te Antwerpen.

Ter gelegenheid van onze levenschets van Kardinaal Goossens, geven wij de twee volgende platen:

Metropolitaan-kerk van Mechelen, aan den H. Rumoldus toegewijd. Grootsch gebouw, de toren is 99 meter hoog, hij is onvoltooid en zou 150 meters hoogte moeten hebben. Sinds 1559 is de zetel van den Aartsbisschop te Mechelen gevestigd.

Altaar van O.L.V. van Hanswijck. Op het altaar staat het miraculeus beeld van O.L. Vrouw; het wordt door eenen grooten toeloop van volk vereerd. De Kardinaal, die altijd eene groote godsvrucht tot O.L.V. van Hanswijck heeft getoond, heeft zijne bisschoppelijke wijding aan dit altaar willen ontvangen.

Bij de Platen.

Aanminnigheid. -

Aldus heeft de kunstenaar den studiekop betiteld, die onze eerste bladzijde siert; en werkelijk mag dit lieve kopje met de regelmatige trekken, de vriendelijke oogen en tot een minzamen glimlach geplooide lippen het levende bleed der aanminnigheid heeten.

Het is geen bevalligheid zooals de behaagzucht zoo gaarne ten toon spreidt, maar die onweerstaanbare gratie, welke de weerspiegeling is van de inwendige goedheid en reinheid des harten.

Argelooze eenvoud spreekt uit dit fijn besneden gelaat; los en zonder coquetterie omgolven de blonde haren het lieve hoofd, grootendeels nog door den zedigen sluier bedekt.

Jozef voor koning Pharao. -

De geschiedenis van Jozef, die, door zijn broeders als slaaf verkocht, later onderkoning werd van Egypte, behoort zeker tot de aantrekkelijkste en schoonste verhalen, ons opgeteekend in de boeken van het oude testament.

Als kind hebben wij allen die geschiedenis gehoord en meer dan eenig ander Bijbelsch verhaal is ze ons bijgebleven. Onuitwischbaar is dan ook de indruk, dien de verrassende lotgevallen van den deugdzamen jonkman op het jeugdig gemoed moeten maken. Hoe voelden we ons van medelijden bewogen, als wij vernamen hoe hij door zijn broeders in een put geworpen en later meedoogenloos aan de Ismaëlitische kooplieden werd verkocht. Met welke spanning volgde onze verbeelding hem naar het verre Egypte, in het huis van Putiphar, waar hij met het vertrouwen zijns meesters werd vereerd tot de valsche aanklacht van diens vrouw hem onschuldig in de gevangenis bracht.

Wij leden en zuchtten daar in verbeelding met hem, maar wij juichten ook toen eindelijk de verlossing kwam.

Jozef had den ouderdom van dertig jaren bereikt, toen het oogenblik daar was, waarop lijden en vernedering een einde nemen, verheffing en heerlijkheid voor hem beginnen zouden. God, die hem zwaar beproefd had, behield zich zelven voor, hem nu ook schitterend te beloonen. Een droom, dien Hij den Egyptischen koning overzond, werd het middel tot Jozefs verlossing.

Geen van 's konings waarzeggers of toovenaars vermocht hem dien droom uit te leggen, en toen herinnerde zich de opperschenker den Hebreeuwschen jongeling in de gevangenis, die hem twee jaren geleden uit een

droom, die hem beangstigde, zijn bevrijding uit den kerker voorspeld had.

'Ik belijd mijn schuld,' zoo sprak hij tot den vorst. 'De koning, op zijn dienaars vertoornd, had mij en den overste der bakkers in de gevangenis doen werpen, waar wij beiden in denzelfden nacht een voorspellenden droom hadden. Aldaar nu was een Hebreeuwsch jongeling, de slaaf van den overste der lijfwacht; hem verhaalden wij onze droomen, en van hem vernamen wij wat later bewaarheid werd: ik immers werd in mijn eer hersteld, de ander werd gehangen.'

De koning gebood nu dat Jozef voor hem gebracht zou worden. Men haalde hem uit den kerker, schoor hem den baard af, gaf hem andere kleederen aan en voerde hem voor Pharao.

'Ik heb droomen gehad,' zoo sprak de vorst hem aan, 'en er is niemand, die ze mij kan verklaren; maar ik heb van u hooren zeggen dat als gij een droom hoort, gij dien uitlegt.'

'Dit is buiten mij,' antwoordde Jozef, 'maar God zal den koning een gunstige uitlegging geven.'

Pharao begon nu terstond:

'Ik droomde dat ik stond aan den oever der rivier, en dat er uit den vloed zeven koeien opstegen, zeer schoon en vet van vleesch, die van het groene oevergras aten; en zie, op haar volgden zeven andere koeien, zoo leelijk en zoo mager als ik er nog nooit in Egypte gezien heb; en deze verslonden de eersten en aten ze geheel op, zonder eenig teeken te geven van verzadigdheid, daar zij even mager en leelijk bleven. Ik ontwaakte, en wederom in slaap gevallen droomde ik. Zeven aren schoten op uit éénen halm, vol en goed. En ook zeven andere, dun en van een verzengenden wind verschroeid, kwamen uit den halm te voorschijn, die de eerste schoone aren verslonden. Ik heb aan de wijzen den droom verhaald, maar niemand kan dien uitleggen.'

Toen sprak Jozef, voor wiens oog God de toekomst opende:

'Des konings droom is één; wat God voornemens is te doen openbaart hij aan Pharao. De zeven vette koeien en de zeven volle aren beteekenen zeven jaren van overvloed; de zeven magere koeien, die na de eerste opstegen, en de zeven ledige, verschroeide aren beteekenen zeven jaren van aanstaanden hongersnood; en aldus volgen de jaren elkander op: zie, er komen zeven jaren van rijke vruchtbaarheid in geheel Egypteland; daarna volgen zeven jaren van misgewas, zoodat de vorige overvloed geheel verteerd en zelfs het aandenken daarvan zal vergeten worden. Dat gij dezelfde zaak in twee droomen gezien hebt, beduidt dat God het aangekondigde zeer zeker en zeer spoedig vervullen zal. Zoo zie dus de koning naar een verstandigen en wijzen man om en stelle hem over het geheele land van Egypte. Deze benoeme in elk gewest opzieners en verzamele het vijfde deel van de opbrengst der vruchtbare jaren in de schuren der steden, als koninklijk eigendom, opdat er voorraad zij tegen de zeven jaren van hongersnood, die over Egypte zullen komen, en het land niet door gebrek ten gronde ga.'

Dit woord was goed in de oogen van Pharao en van al zijn dienaren.

IN DE DORPSCHOOL, NAAR DE SCHILDERIJ VAN ED. GIRARDET.

'Zouden wij wel een man vinden als deze,' vroeg hij, 'in wien Gods geest is.' En zich daarop tot Jozef wendende, ging hij voort: 'Omdat God u geopenbaard heeft, wat gij verkondigd hebt, is er niemand te vinden zoo wijs als gij. Gij zult over geheel mijn huis gesteld zijn en het geheele volk zal uw bevelen gehoorzamen; slechts door den koningstroon zal ik boven u verheven zijn. Zie, ik heb u gesteld over geheel Egypteland. Zoo waar ik Pharao ben, zonder uw bevel zal niemand een hand of voet verroeren in Egypte.'

Tegelijk nam hij zijn eigen ring en stak dien aan Jozefs vinger, hing hem een vorstelijk kleed van fijn linnen om de schouders, schonk hem een gouden halsketen en deed hem rondrijden op den schoonsten eerewagen na dien des konings, voorafgegaan door een heraut, die riep: 'Buigt de knie en weet dat deze gesteld is over het geheele land van Egypte.'

De processie van H.-Sacramentsdag. -

In de katholieke streken, waar de burgerlijke overheid er zich niet op toelegt, gelijk maar al te vaak voorkomt, den godsdienst binnen de kerkgebouwen terug te dringen en geheel uit het openbaar leven te verbannen, bestaat nog altijd het vrome gebruik, op H.-Sacramentsdag het Allerheiligste in plechtigen omgang door de gemeente rond te dragen.

In ons vaderland laat de wet deze treffende uiting van den godsdienstzin des volks maar in enkele plaatsen toe. In Duitschland daarentegen is zij in de katholieke streken nog algemeen. Het treffendst is zulk een processie wel in de nederige dorpen, waar

de geheele gemeente in hoogtijdosch zich bij den vromen stoet aansluit. Onze gravure geeft zulk een processie te zien. Met vanen en heiligenbeelden, gaat een schaar feestelijk getooide en met bloemen bekranste bruidjes vooruit; dan volgt de priester, door misdienaars met brandende lantarens en het wierookvat voorafgegaan, en draagt ondereen troonhemel het Allerheiligste. De zangers volgen onder het zingen der gewijde hymnen. Kleine meisjes strooien bloemen op het pad, waarlangs zich de God van liefde zal voortbewegen om zegen te brengen in de woningen, waar Hij zal langs trekken, over de velden, die Hij zal doorkruisen, over al de geloovigen, die zich eerbiedig ingetogen met de biddende schaar vereenigen om den verborgen God te huldigen en Hem als aller Vader ook nederig en vol kinderlijk vertrouwen aller belangen aan te bevelen.

In de dorpsschool. -

Het is geen streng gereglementeerde school volgens de eischen der jongste wet, waar elk oogenblik de schoolopziener verwacht kan worden. Wanneer het al geen onderwijs-inrichting van een vijftig jaar terug is, dan hebben we hier ongetwijfeld een school voor ons uit een zoo afgelegen hoekje, dat de wettelijke voorschriften er maar heel weinig vat op hebben, in het een of ander vergeten bergdorpje, waar zich nooit een deftig regeerings-ambtenaar vertoont en de heele inrichting van het onderwijs aan den ouden schoolmeester blijft overgelaten.

De waardige man, hoewel schijnbaar geen bijzonder streng handhaver van orde en tucht, te oordeelen althans naar het geroezemoes van zijn levendige leerlingen, blijkt toch geducht de hand te houden aan de eerbiediging van zijn eigen persoonlijkheid.

Het schijnt dat de kleine teekenaar op den voorgrond zich de vrijheid veroorlooft, tot groot vermaak van zijn kameraads, een min of meer geslaagde caricatuur van den meester op de lei te ontwerpen. Hij is geheel in dien arbeid verdiept, en merkt niet hoe de meester, met den stok onder den arm, over zijn schouder gluurt om dergelijke schennis van zijn autoriteit op heeterdaad te betrappen en naar verdienste te tuchtigen.

[Nummer 6]

Weergekeerd.
Door Mathilde.

VIII.

Den volgenden morgen kreeg Verdini geheel ander bezoek, dan dat van den vorigen dag.

De heer Van Hogenvoorde en juffrouw Wylandts wenschten hem te spreken, en hij moest hen natuurlijk met alle mogelijke beleefdheid ontvangen.

De heer Van Hogenvoorde wierp een verstrooid oog op de modellen, die hij had afgemaakt en vroeg toen aan Truus hoe zij ze vond.

'Keurig!' was het antwoord, met dezelfde uitdrukking van gelaat en dezelfde plooiing van den mond gegeven, alsof zij het patroon van een behangsel papier monsterde, en toen zich tot haar aanslaande wendend, vroeg zij:

'Vindt Sula ze goed? Mij dunkt dan moeten wij maar op haar smaak vertrouwen. U weet, zooveel hoofden, zooveel zinnen.'

'Ja, mijn dochter was er nogal mee ingenomen, niet waar? Zij is de meest artistieke van de familie.'

Geen van beiden bemerkten den spotlach op zijn gelaat.

'Uw zoon had toch ook zeer artistieke neigingen,' zeide Truus, die wel veel tact bezat, maar dien niet altijd evengoed op haar tijd wist te gebruiken.

'Mijn zoon was een knutselaar, een knoeier, meer niet,' antwoordde de burgemeester op een toon, die geen repliek duldde, en die de eigenaardigheid had de reeds zoo koele Gertrude tot in 't diepst van haar klein zieltje te verkillen.

Verdini veinsde het niet te hooren, maar de spotlach om zijn lippen werd nu bijna vroolijk.

'Weet je waarvoor wij nu eigenlijk komen,' hernam de heer Van Hogenvoorde, 'want of die poppen nu een beetje mooier of leelijker worden, kan mij eigenlijk bitter weinig schelen.'

De practische Truus vond dit gezegde van haar galant vrij onverstandig; dit was nu juist zoo iets voor mannen, die bedierven altijd hun eigen zaak. Wanneer hij zoo sprak, was het dan wonder, dat die vreemde man dan maar ging broddelen en knoeien en zijn goeie geld aannam voor heel slecht werk? Zij besloot hem straks eens goed de waarheid hierover te zeggen.

'Ik zou graag een buste van deze dame willen hebben. Ziet u kans die te maken?'

De blik, dien Verdini op de aanstaande mevrouw Van Hogenvoorde wierp, was nu niet zoo heel vleiend. 't Scheen wel of de taak, die men hem opdroeg, hem niet erg aanlachte, ten minste als deze twee hem gisteren gezien hadden, toen Lucie en Victorine ook met een bestelling bij hem kwamen, zou het verschil tusschen zijn houding van toen en nu hun zeker zijn opgevallen.

Inderdaad bood het hoekige, scherpe gezicht van Truus Wylandts met den eindeloozen hals weinig interessants aan voor het kunstenaarsoog. Maar een gedachte kwam plotseling in hem op en verhelderde de uitdrukking van zijn gelaat.

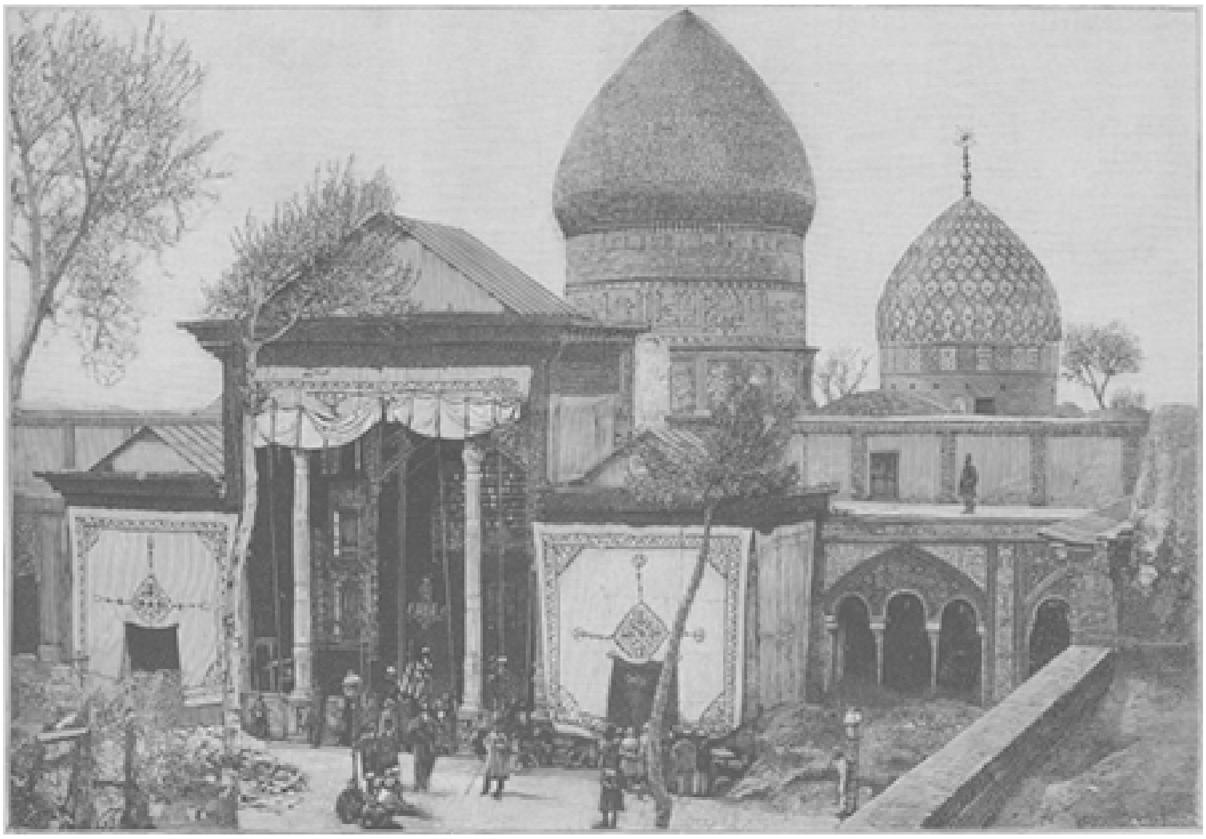

MOSKEE VAN SJAHZADEH-ABDOEL-AZIM, WAAR DE SJAH VAN PERZIË VERMOORD WERD.
Naar een photographie.

‘'t Zal mij een ware eer zijn de juffrouw te mogen afbeelden.’

‘Nu ja,’ sprak Truus, ‘maar dan moet er ook een pendant bij zijn, hoor! Daar sta ik op, en dan moet u ook uw buste laten maken, Hermanus.’

‘Zeker mijnheer, dat hoort er bij,’ verzekerde Verdini op vasten toon.

‘Nu ja dan, als 't zoo zijn moet. We zullen eerst zien hoe 't uwe uitvalt, Geertruida.’

De beide oude verloofden spraken elkander zeer vormelijk met *u* aan en de burgemeester, die ook niet van verkortingen hield, noemde haar altijd zeer deftig: ‘Geertruida.’

‘'t Zal een lange geschiedenis worden en een vervelende ook,’ zuchtte Truus, ‘toen pazaliger nog leefde, heb ik eens mijn portret laten maken door den beroemden schilder Van der Hulst, en ik herinner mij dat het een vervelende liefhebberij was.’

‘Hé, juffrouw Wylandts, dat was wel een goed fortuintje een portret te hebben van de hand van onzen grooten Van der Hulst. Is 't nog bij u in huis?’

Truus kreeg een kleur; het portret was nooit betaald geworden en toen de groote *krach* uitbarstte, had de schilder het teruggenomen, er een grooten Scheveningschen hoed overheen geschilderd en toen voor een hoop dollars aan een Amerikaanschen zilverkoning verkocht.

‘Neen,’ zeide Gertrude min of meer weifelend, ‘'t is bij mijn broer. Die had er nogal aardigheid in; ik had er niets mede op. Ik vond mijzelf nog veel leelijker dan anders; zoo vol kladden en veegen en met zoo'n leelijke tint.’

‘'t Verwondert mij toch dat, Fred het mij niet heeft laten zien, toen ik laatst in Den Haag was,’ zeide Van Hogenvoorde, ‘help mij onthouden, Geertruida, als wij weer eens bij Fred zijn, dat ik er naar vraag. Ik zou 't gaarne willen zien en misschien wel van hem koopen.’

‘'t Was niet aardig om er tegenover te zitten,’ zeide Truus, die zich vast voornam om er den eerstvolgenden tijd voor te zorgen, dat haar man niet bij Fred op de kamer zou komen. ‘Ik houd niets van die zoogenaamde moderne kunst.’

‘En Sula dweept er juist mee. Wat is uw idee er over, meneer - meneer - ik kan je wonderlijken naam niet onthouden, o ja, Verdini?’

‘Ik tracht het schoone, zooals ik 't versta, zoo goed mogelijk uit te drukken volgens mijn zwakke krachten.’

‘Nu, dat is ten minste bescheiden genoeg gezegd. Ik houd niet van die opgeblazenheid en die verbeelding van de tegenwoordige jon gelui en u ook niet, hè, Geertruida? Daarin zijn wij 't volkomen eens.’

‘Ja,’ kwam er wel een beetje weifelend bij Truus uit; niet dat zij het niet volkomen eens was met haar verloofde, maar de gedachte kwam bij haar op, als dit zijn zienswijze was, waarom hij dan zijn eigen dochter niet beter die nieuwerwetsche kuren afleerde.

Als Ursula haar eigen kind ware geweest, zij zou wel geweten hebben hoe haar ‘mores’ te leeren, dacht zij, en zij zou 't niet bij het uitspreken van mooie theorieën hebben gelaten maar, zuchtte zij: ‘Mijn geheele bestaan, tegenwoordig en in 't vervolg misschien ook, is niets dan een inbinden en mij zelf bedwingen. Thuis bij Ma kan ik ten minste vrijuit spreken en mijn gal op haar en Vic uitstorten, maar hier zal ik steeds de minste van allen zijn!’

Niets verried echter haar bittere gedachten, zooals zij daar in 't atelier stond één en al bescheidenheid en vriendelijkheid; het was juist haar kalm, verstandig uiterlijk,

dat Van Hogenvoorde zoo in haar aantrok en dat hij hooger stelde dan frissche jeugd en schitterende schoonheid.

‘Dus 't blijft afgesproken, meneer Verdini, dat u voorloopig die beide poppen laat rusten en met juffrouw Wylandt's buste begint.’

‘Zeer goed, mijnheer, maar....’

Hij raakte er mee verlegen. Lucies opdracht trok hem honderdmaal meer aan. Als hij nog eerst de buste van de toekomstige mevrouw van Groenezathe moest maken, wanneer kon hij dan aan het verlangen der blinde voldoen?

Nu, dacht hij, hoe gauwer hoe beter, en hardop voegde hij er bij:

‘Als de dame het goed vindt, zal ik morgen alles in orde brengen en zullen wij dan met de buste beginnen.’

Zij maakten nog eenige afspraken hoe de buste worden moest; de heer Van Hogenvoorde verlangde iets dat men op kon hangen, en daaruit maakte de beeldhouwer op, dat hij een haut-relief op een medaillon bedoelde, en zonder blikken of blozen verklaarde hij dat juffrouw Wylandt's trekken bijzonder geschikt waren om in profiel te worden uitgebeeld. De waarheid was, dat Truus in zeer zwakke trekken wel is waar op haar moeder geleek: haar neus en kin hadden dezelfde lijnen als die van haar moeder, maar de ouderdom en de verbittering hadden ze nog niet zoo verscherpt en verhard.

Doch de kunstenaar zag in die goed afgeteekende lijnen het middel om zijn model te idealiseeren en misschien ook een voorwendsel om spoediger gereed te komen. Er werd dus bepaald dat ‘Geertruida’ den volgenden middag om halftwee op het atelier zou komen om de eerste zitting te doen beginnen.

Nadat alles afgesproken was, bood de heer Van Hogenvoorde zeer vormelijk en galant den arm aan zijn dierbare Geertruida en beiden verlieten het atelier.

Buiten gekomen was Truus een en al lof voor den kunstenaar, zoo bescheiden, zoo innetjes als hij zich wist te gedragen. 't Was haar bepaald meegevallen, verzekerde zij.

Ursula, die 't hoorde, haalde de schouders op. ‘Hij is niets artistiek! Ik heb weinig idee van zijn kunst. 't Is alles oude stijl. Niets typisch! Zoo wat voor den pruikentijd. Ik doe mijn best hem wat nieuwe ideeën aan te brengen en wat op de hoogte van zijn tijd te brengen, en hij is er blijkbaar dankbaar voor.’

‘Ik geloof dat hij toch bepaald een zeer beschaafd, ontwikkeld jongmensch is,’ meende Truus.

Ursula keek haar minachtend aan.

‘Beschaafd, ontwikkeld? Wat heeft dat met kunst te maken? De Italianen zijn knappe werklui, meer niet, en deze zal wel niet veel anders zijn.’

De indruk, door Truus echter op dien beeldhouwer gemaakt, was minder gunstig; de blik, dien hij haar nawierp, was allesbehalve liefdevol.

‘Die in haar plaats! Ik zou mij erg vergissen, of zij toont zich hier nog van haar besten kant. Zij lijkt mij te net, te gepolijst toe, om waar te zijn. Ik moet haar nader leeren kennen, en daarvoor is het medaillon een goed voorwendsel. Lucie zal geduld moeten oefenen, maar 't is ook voor haar bestwil. En die andere zaak, die ik ook nog te onderzoeken heb. Waarlijk! ik krijg hier veel te doen. Werk misschien te zwaar voor mijn schouders. Maar wat nood! Lucie bidt immers voor mij.’

Hij bleef dien dag langer werken dan gewoonlijk en het was reeds zeer laat in den namiddag, toen hij zijn atelier verliet om naar de stad terug te keeren; als gewoonlijk ging hij door den tuin en kwam toen door een zij poortje buiten; dit spaarde een omweg uit.

Juist wilde hij het poortje openen, toen er van buiten aan werd geduwd en Victorine plotseling voor hem stond.

‘O juffrouw Ribert,’ zeide hij: ‘het doet mij plezier, dat ik u ontmoet. U gaat zeker naar juffrouw Van Hogenvoorde?’

‘Ja, mijnheer.’

‘Ik heb voor haar een minder prettige boodschap. Vandaag heeft de burgemeester mij opgedragen, een medaillon-portret te maken van juffrouw Wylandts.’

De ondeugende, schalke uitdrukking, die haar zoo allerliefst stond, kwam weer in haar oogen en deed haar kuiltjes vroolijk dansen.

‘O ik weet het, mijnheer! Van middag aan tafel heb ik over niets anders gehoord dan over het portret. Mijn nicht is er zeer mee vereerd, dat u haar wil vereeuwigen en mijn tante niet minder.’

En toen plotseling ernstig wordend:

‘Lucie zal 't zulk een teleurstelling vinden. Zij heeft al zoo lang gewacht. Zij zal nog wel geduld hebben, de lieve ziel. O mijn heer!’ en zij zag hem met haar sprekende oogen dankbaar aan. ‘Wat ben ik blij, dat u haar zoo gelukkig hebt gemaakt, die arme, beste Luus! t Is haar eenige illusie en zij heeft zoo weinig, zoo bitter weinig.’

‘Denkt u dat het ook geen voldoening voor mij is, eenige vreugde te brengen in haar vreugdeloos bestaan?’

En plotseling zich naar haar buigend:

‘Heeft zij u nooit verteld, hoe zij blind is geworden?’

Zij schudde het hoofd verwonderd over die vraag.

‘Is zij dan niet blind geboren?’

‘Neen,’ antwoordde hij haar, ‘niemand weet het - zelfs niet haar vader - ten minste men denkt dat. En toch weet ik het.’

‘En zij?’

‘Ja zij weet het, maar zij is het vergeten.’

En haar hand drukkend, zeide hij:

‘U is goed, anders zou u haar vriendin met kunnen zijn. Is 't ook voor haar dat u bloemen brengt op dat graf?’

‘Voor haar, ja zeker! Maar ik doe 't ook voor mij. Ik heb mijn moeder slechts flauw gekend, en door alles wat ik van Lucie hoorde van haar moeder heb ik voor haar ook liefde en achting opgevat.’

En vleiend vroeg zij:

‘U maakt het monument immers heel mooi, niet waar, mijnheer Verdini?’

‘Als voor een vorstin,’ antwoordde hij vol overtuiging.

IX.

Gertrude vond de zittingen voor haar portret zeer interessant. De kunstenaar bleef altijd zoo bescheiden en zoo beleefd, vond zij; hij was niets indringend, en sprak niet dan als zij het woord tot hem richtte.

Veel meer dan Ursula kreeg zij ook met uit hem; hij was heel jong naar Italië gegaan, vertelde hij, en familie bezat hij daar niet; maar Truus was praatziek, zij moest weten òf hij veel verdiende, òf 't beeldhouwen een winstgevend ambacht was, waarom of hij nu hier kwam werken.

Ook op dit alles gaf hij ontwijkende antwoorden, maar liet doorschemeren dat hij hier zijn geld voor zijn verblijf in Holland wilde verdienen.

Zoolang Gertrude in het atelier was - alleen of door haar moeder vergezeld - liet Ursula zich niet zien, maar nauwelijks was zij vertrok ken, of daar verscheen zij weer, critiseerde zijn werk, spotte over haar vroegere vriendin en over de inspiratie, die zij hem schenken moest voor zijn kunst.

Ook hierop antwoordde hij niets; neen, men kon bepaald niet met dien man opschieten. Hij bleef maar altijd op zoon eerbiedigen afstand, al deden zijn werkgevers ook nog zoo hun best, om met hem op vertrouwelijken voet te geraken.

Die hij zeker 't liefst ontving, kwamen hem nooit meer bezoeken, - Lucie en Victorine, en daarom haastte hij zich met koortsachtigen ijver het medaillon in klei af te maken. Eindelijk was het klaar en moest gekeurd worden. Truus beviel het bijzonder; zij zag er bepaald klassiek op uit, meende zij, waarop Ursula vinnig aanmerkte:

‘Nu, om klassiek te zijn is 't noodig dat men tot de ouden behoort. En dat is toch de bedoeling niet.’

De blik, door Truus op haar geworpen, was ook allesbehalve lieftallig.

De oude mevrouw vond dat zij er zoo vreemd uitzag van op zijde, - want zij was nooit gewoon haar van dien kant te zien, altijd van voren.

‘Men moet er eerst aan wennen, beweerde zij.

De burgemeester verzekerde voor de honderdste maal, dat hij van die dingen geen verstand had; hij voor zich zag veel liever een geschilderd portret, daar was ten minste kleur aan. Dit was zoo gauw afgekeken.

Lucie had natuurlijk geen stem en naar Victorines oordeel vroeg niemand, maar toen zij het kleimodel, nadat het in het salon, terwijl zich daar visite bevond, van alle kanten goed bekeken was, weer terugbracht naar den beeldhouwer, kon zij niet nalaten hem te zeggen:

‘Ik geloof dat u een groot kunstenaar is!’

Een levendige blos steeg hem naar de wangen en het voorhoofd en zijn oogen schitterden.

‘Hoe komt u daaraan?’

‘Wel, iemand, die met zoo'n model zoo iets kan maken, waarvan men de oogen niet kan afwenden, moet dunkt mij een kunstenaar bij Gods genade zijn.’

‘Ik heb nog zelden een lof gehoord, die mij zoo streelde.’

Zij lachte hartelijk.

‘Gelooft u mij niet?’

‘Och! U moet het mij niet kwalijk nemen. Ik lach alleen, omdat ik vind dat de menschen u zoo verschillend beoordeelen. Ursula vindt u zoo diepzinnig en Truus zoo teruggetrokken en.... en....’ zij had hem willen zeggen ‘bij het onbeleefde af’ - ‘en ik.... of liever Lucie en ik vinden u zoo.... zoo....’

‘Nu, mag ik 't niet weten?’

‘Zoo gewoon.’

Nu lachte hij weer. Als hij lachte en de wolk wegtrok van zijn gezicht, scheen hij wel tien jaar jonger.

‘Hoe moet ik dat opnemen, als een compliment of als een affront?’

Nu was 't aan haar verlegen te worden en te kleuren.

‘'t Laatste in geen geval. Ik vind het zoo prettig iemand te ontmoeten, die gewoon is en gewoon doet als ieder ander, en vooral als die iemand zoo knap is. En dan vind ik u ook complimenteus - hoewel Truus zei: ‘Neen, complimenten maken, daar bemoeit hij zich niet mee, daarin is hij niets Zuidelijk.’

‘'t Gaat misschien niet altijd even gemakkelijk en tegen iedereen, al is men nog zoo zuidelijk van geboorte of opvoeding.’

‘Ja, dat kan wel! Ik mag hier mijn tijd niet verpraten, en toch één ding moet ik u nog vragen, maar zeg niemand dat ik 't u vroeg. Waarom is u Zondag niet bij Lucie komen praten? Zij had er zoo op gehoopt, die arme engel. Ik weet niet hoe 't komt, maar zij hoort uw stem zoo gaarne. Die herinnert haar aan haar moeder, zegt zij.’

De onschuldige vrijmoedigheid, waarmede het jonge meisje de partij van haar vriendin opnam, trof hem diep.

‘'t Vleit me zeer, dat juffrouw Van Hogenvoorde iets aangenaams in mij vindt en juist onder een opzicht, waardoor zij er iets aan heeft. Ik stel het op hoogen prijs en ik beloof u Zondag te komen.’

‘En dan hoor ik ook van Italië,’ zeide zij vroolijk, en heengaande neuriede zij haar lievelingslied:

> Kennst du das Land, wo die Citronen blühn?

Den volgenden morgen moest Truus voor eenige kleinigheden nog eens poseeren en tot haar verbazing deed Verdini haar geheel en al tegen zijn gewoonte een vraag:

‘Is die juffrouw Ribert een nichtje van u?’

‘Ja,’ antwoordde Truus een beetje aarzelend.

‘Een dochter van uw zuster?’

‘Ik tante over Victorine?’ en haar stem klonk nu verontwaardigd, ‘maar voor hoe oud ziet u mij aan of haar voor hoe jong?’

‘O, neem u mij niet kwalijk,’ haastte zich de kunstenaar zijn domme vraag goed te maken. ‘Soms verschillen twee zusters met elkander wel twintig jaar, en dat dacht ik dat hier het geval was.’

‘Neen,’ hernam Truus, nu geheel tevreden gesteld. ‘Zij is veel verder familie van ons. Ik weet niet hoe het in elkander zit die parentage, ik geloof dat het met geen el uit te meten is.’

‘Zij dweept zoo met Italië en ook haar voorkomen is geheel Zuidelijk. Is zij misschien van Italiaansche afkomst, als u weet?’

‘Haar moeder was een Italiaansche; en zij is zelf ook in Italië geboren. 't Is een weesje en mijn ouders hebben voor haar opvoeding zorg gedragen.’

Er was iets in Truus' manier van zeggen dat hem waarschuwde aan dezen kant zijn onderzoekingen niet verder uit te strekken; òf Truus sprak niet graag over dat onderwerp, òf zij had redenen om, zoodra Victorines afkomst ter sprake kwam, op haar hoede te zijn.

Hij maakte dus een onbeteekenende opmerking over het werk en verder vroeg hij niets meer over Victorine Ribert; maar één ding wist hij ten minste, de Wylandtsen vermeden liever deze zaak. Zij hadden hun reden om er niet openlijk over te spreken.

Den volgenden Zondagmiddag zaten Victorine en Lucie samen onder de veranda; de anderen waren allen uit, de burgemeester met zijn aanstaande vrouw en schoonmoeder waren naar een naburig dorp gereden om er visites te maken. Ursula zwierf rond op haar fiets en de beide vriendinnen verheugden zich in haar rustig uurtje.

Victorine las Lucie de Zaterdagsche couranten voor, daarna uit een stichtelijk boek, in afwachting dat zij tegen vier uur te zamen naar het Lof zouden gaan.

‘Ik denk dat die beeldhouwer vandaag weer niet komt,’ zeide Lucie met een zucht, ‘ik zou zoo graag eens willen hooren, wanneer hij voor mij zal kunnen werken en dan - o, 't is bespottelijk, ik verlang zijn stem te hooren. Die brengt mij zoo terug in het verledene.’

‘Toen je nog zien kon, Luus?’

‘Ja toen - en later ook.’

‘Je hebt mij zooveel verteld, Lucie, maar over één ding heb je altijd gezwegen, hoe je eigenlijk blind bent geworden. Want je bent toch niet blind geboren.’

Een pijnlijke trek teekende zich op haar gelaat, terwijl zij de hand harer vriendin nam en fluisterde:

‘Daar moet je nooit naar vragen, lieve Victorine. Dat doet mij te veel aan er over te praten. Wil je?’

‘Zeker!’ zeide Victorine, verstrooid en nadenkend.

Waar zij nu aan dacht was hoeveel onheils er woonde in dit rijke, groote huis; in de laatste jaren had zij altijd over geldgebrek hooren klagen en het bezit van geld als het hoogste geluk op aarde hooren prijzen, en hier scheen men geld in overvloed te hebben en toch, wat voor een ongelukkige familie was het nog.

De moeder dood, de zoon verdwenen, de eene dochter blind door een oorzaak, die de ramp nog smartelijker maakte, de andere dochter onuitstaanbaar door haar eigenaardigheden en - in het verschiet - de heerschappij van twee vrouwen als haar tante en haar nicht.

‘Neen,’ was de slotsom van haar overdenkingen. ‘Onze Lieve Heer schenke mij tevredenheid in mijn lot, al is het nog zoo bescheiden, maar geen geld, of 't moest zijn om anderen wel te doen.’

Een meid kwam binnen en zeide dat mijnheer Verdini vóór was en vroeg of hij juffrouw Van Hogenvoorde kon spreken.

‘Ja zeker! Verzoek mijnheer hier te komen!’ zeide de blinde haastig, en toen de meid wegging, vroeg zij Victorine: ‘Ik doe toch niets ongepast met hem te ontvangen, op mijn leeftijd en in mijn toestand?’

‘Den leeftijd zou ik maar laten rusten,’ antwoordde Victorine lachend, ‘ik zie er niets anders in dan dat je ook eens bij uitzondering een prettig uurtje mag hebben, omdat - die stem je aangenaam aandoet.’

Verdini kwam in de veranda, keurig gekleed en zoo geheel en al de man der wereld als hij zich hier nog niet vertoond had. Hij groette de dames zeer beleefd en Lucie ontving hem vriendelijk en met zekere moederlijke waardigheid, die zoo goed paste bij haar ongeluk.

Het gesprek liep natuurlijk eerst over het werk, maar Victorine, die van verlangen brandde hem over Italië te laten vertellen, wist spoedig een andere wending er aan te geven en langzamerhand raakte Verdini op dreef; hij vertelde van 't heerlijke zonneland, waar kunst en natuur zoo innig aan elkander verbonden zijn, dat kunst daar natuur en natuur kunst schijnt.

Hij tooverde voor hun verbeelding de wit marmeren kathedraal van Milaan, waar de groote heilige Carolus Borromeus rust in zijn zilveren sarcophaag, hij schilderde de heerlijke oevers der Lombardijsche meren, Isola Bella, de troon der lente in de volle pracht van haar camelia- en azalea-struiken, van haar hooge citroen- en laurierhagen, haar cypres- en oranjeboomen. Hij beschreef de blauwe zee, die Genua en de beide Riviera's bespoelt, de witte paleizen en de kerken vol marmer en mozaïek, Ghiberti's poorten van Florences doopkapel en het paradijs met zijn engelen, door Fra Angelico ons geopend, en dan - Rome, de eeuwige stad, Rome met haar droevige catacomben, haar verwoest Colyseum en haar juichende Sint-Pieterskerk, de strijd, het lijden en de triumf van het Christendom, hare obelisken en fonteinen, haar heuvelen en haar tuinen, het tweede vaderland van den katholiek, daar, waar ieder zijn ziel te huis voelt als in een voorhof des hemels.

En wanneer hij de verheven figuur beschreef van den grooten Paus, van hem, die stralend als een Licht aan den Hemel, *Lumen in Coelo*, daar staat eenzaam en gevangen, op de grens van twee werelden, die de armen uitstrekt in liefde naar de lijdende en droevige wereld onder hem vol erbarmen en medelijden - en haar dwingt naar hem op te zien als naar den Eenige, van wien redding en licht kan komen, - dan deelden de vrouwen zijn geestdrift en de lichtlooze blik der arme Lucie en de vurige oogen van Victorine verdoofden in tranen.

‘O kon ik daar eens heen gaan!’ zuchtte Victorine. En haar eensklaps strak omziende vroeg hij:

‘Is u een Italiaansche? En van waar?’

‘Ik geloof van Genua! Maar ach! ik weet zoo weinig, zoo bitter weinig!’

‘En dat weinigje wil u mij dat niet zeggen? Of mag zij niet, juffrouw Van Hogenvoorde?’

‘Waarom zou zij niet mogen?’ antwoordde Lucie haar tranen afdrogend, ‘'t Is toch geen geheim.’

‘Ik weet zeker dat mijn moeder een Italiaansche was. Mijn vader was, geloof ik, een Hollander; ten minste het zal wel, de familie tusschen tante Wylandts en mij komt door hem. Mijn ouders wonen goed en zeker heel gelukkig met elkander; ik herinner mij nog alleen hoe zij met mij speelden en mij liefkoosden - na dien tijd heeft niemand het meer gedaan,’ voegde zij er zuchtend bij.

‘En den naam uwer moeder weet u dien niet, of heeft u geen portretten?’

(*Wordt vervolgd.*)

De wederwaardigheden van een candidaat.
Door J. Vesters Jr.

De heer Van Vreden was candidaat.

Het bestuur der kiesvereeniging *[S]teeds Hooger* had hem te voren gepolst, maar dat was niet veel meer dan een bloote formaliteit geweest, want het heele stadje wist, dat de heer Van Vreden blakende was van ijver voor de goede zaak en bereid zich zelf voor het welzijn van zijn medeburgers op te offeren.

In den namiddag was de president der kiesvereeniging, vergezeld van zijn secretaris, hem den uitslag der stemming komen meedeelen en gelukwenschen met het aanvankelijk succes. De waardige voorzitter verheelde echter niet, dat de oppositie talrijk en machtig was en geen middelen zou ontzien, om de candidatuur des heeren Van Vreden afbreuk te doen. Maar bij de populariteit, die hij genoot, en met behulp van het bestuur der kiesvereeniging viel er niet aan te twijfelen, of zijn naam zou over veertien dagen met schitterende meerderheid uit de stembus komen.

De heeren bespraken deze dingen onder een stevig glas wijn. Anders kalm en phlegmatiek, werd de heer Van Vreden nu strijdhaftig bij de gedachte, dat men hem den zetel, waarvan hij zich zeker waande, zou pogen te betwisten. ‘Laat ze maar opkomen als ze durven!’ riep hij, met de vuist op tafel slaande, uit. ‘Ik sta ze, en ik zou wel eens willen zien, wien ze tegenover mij zouden durven stellen.’

De beide andere heeren betuigden met roerende eenstemmigheid, dat ze aan den moed van den heer Van Vreden niet twijfelden, dat ook zij hun man stonden en dat er niet aan te denken viel, dat de tegencandidaat, wie hij ook zijn mocht, maar de helft der stemmen van hun candidaat zou behalen.

Toen de heeren der kiesvereeniging met roode gezichten van den drank en de opgewondenheid de woning des heeren Van Vreden verlieten, begaf deze zich naar de huiskamer, om zijn eega, die het intusschen al van een paar andere gedienstige geesten vernomen had, het heuglijke nieuws mee te deelen.

De heer Van Vreden was vijftig jaar oud en zwaarlijvig. Een jaar geleden had hij zijn winkel in koloniale waren aan kant gedaan en was stilletjes van zijn geld gaan leven. Daar hij nu veel vrijen tijd had, ging hij trouw naar de sociëteit zijn bittertje drinken en las drie of vier dagbladen. Langzamerhand begon hij te merken, dat hij belang stelde in de politiek, en nog later kwam, half onwillekeurig, de gedach[t]e bij hem op, dat zijn positie en zijn tijd geen beletselen zouden zijn, om zelf in de politiek een werkzaam aandeel te nemen. Dij vertrouwde deze gedachte het eerst toe aan zijn vrouw, wie ze toelachte. Zij had er indertijd het hardst op aangedrongen, dat hij van de koffieboonen en de suiker afscheid zou nemen, daar zij het wel wat ordinair vond. Thans opende het denkbeeld van haar man haar een visioen van stoute, vroeger nooit gedroomde dingen. Haar man zou dan op de brieven, die hij kreeg, en op de adressen der kranten met Edel Groot-Mogende Heer worden betiteld, en zij zou voortaan mevrouw heeten. Haar man zou bij den commissaris der koningin te dineeren gevraagd worden, en zij zou kennis maken met diens vrouw en met de verdere aristocratie. Ze zouden in één woord personen van gewicht worden.

Juffrouw Van Vreden was lid van een dameskransje, dat om de week een middag bij een der leden bijeenkwam. Ook de vrouw van den president der kiesvereeniging was er lid van. Dit kon haar, meende de scherpzinnige en eerzuchtige vrouw, te stade komen. Zoo langs haar neus weg zei ze op zekeren keer, dat ze aan haar man in den laatsten tijd niets meer had, omdat hij heelemaal in de politiek opging. Later herhaalde zij dit nog eens, en voor de derde maal toen de heer Grasveld, de achtbare vertegenwoordiger van Veerstad, die al geruimen tijd gesukkeld had, hard achteruitging. Dien dag waren juist de dames bij juffrouw Van Vreden op visite en weiden met bijzondere mildheid geregaleerd. Vooral voor de echtgenoote van den president was zij vol attenties. Deze, hiervoor gevoelig, fluisterde haar toe: ‘Ik zal mijn man eens in het oor blazen, dat hij voor de aanstaande vacature aan uw man denkt.’

SJAH NASR EDDIN VAN PERZIË, DEN 1EN MEI VERMOORD.

HET KONINKLIJK PALEIS TE TEHERAN: DE DIAMANTEN POORT.
Naar een photographie.

'O, ik weet niet, of zijn eerzucht zóóver gaat,' antwoordde juffrouw Van Vreden bescheiden even fluisterend.

'De mannen zijn allemaal eerzuchtig,' hernam de presidentsvrouw met overtuiging. 'Maar mijn man heeft daar geen tijd voor, terwijl uw man er als voor geknipt is.'

Juffrouw Van Vreden was van de waarheid hiervan doordrongen, en haar echtvriend niet minder.

De heer Grasveld verwisselde kort hierop het tijdelijke met het eeuwige, en reeds aanstonds werd de vraag besproken, wie geroepen zou worden, zijn politieke nalatenschap te aanvaarden.

De naam van den heer Van Vreden werd genoemd, maar niet met onverdeelde instemming. Velen konden maar niet inzien, waarin zijn aanspraken op een zetel in de Provinciale Staten bestonden, en met den besten wil van de wereld kon men niet begrijpen, waar hij zijn politieke wijsheid had vandaan gehaald. Want wel had hij zich, nadat hij in zijn binnenste politieke aspiraties had ontdekt, een exemplaar van de Grondwet aangeschaft en sprak hij op sociëteit en in koffiehuis over artikel 48 01 artikel 194 met een assurantie, of hij zijn heele leven in wetboeken had gesnuffeld; maar er waren er nog - waar ter wereld treft men zulke obstinaten niet aan? - die zich niet gewonnen gaven en de schouders ophaalden voor deze wijsheid van één dag.

Ondanks alle oppositie bleef de heer Van Vreden op de beslissende vergadering in de

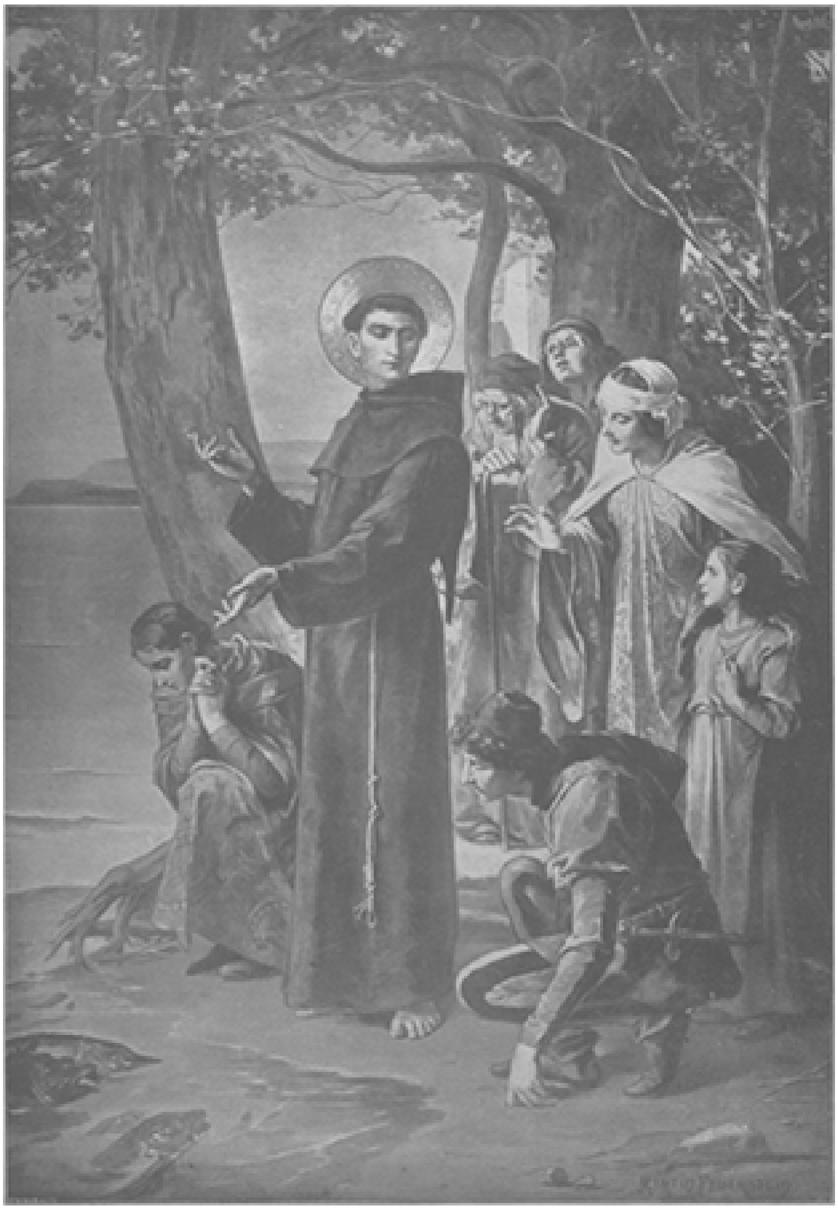

DE H. ANTONIUS VAN PADUA PREDIKT VOOR DE VISSCHEN, NAAR DE SCHILDERIJ VAN MARTIN SEUERSTEIN.

meerderheid, dank vooral den loffelijken ijver van het bestuur der kiesvereeniging, dat zijn candidatuur patroneerde.

Met een gezicht, stralend van vreugde, verscheen de heer Van Vreden in de huiskamer, waar zijn vrouw en zijn kroost - de oudste zoon was afwezig - hem met veneratie beschouwden. Met een plechtig handgebaar nam hij in zijn leunstoel plaats, die door zijn welgedane gestalte geheel gevuld werd. ‘Ik ben candidaat,’ - dit drukte zijn heele voorkomen uit.

‘Ik feliciteer je alvast, Van Vreden,’ zei zijn echtgenoote.

‘Je weet het dus al!’ vroeg hij, zich behaaglijk uitstrekkend. ‘Ja, 't is er warm toegegaan op de vergadering. Je hebt altijd van die betweters en afgunstigen. Ik ken ze wel, die bij mij de zon niet in het water kunnen zien schijnen.’

‘Ja, 't is louter afgunst,’ beaamde zijn vrouw, ‘en ze zullen bersten van nijd als jij gekozen wordt.’

‘O, ze mogen het voor mijn part gerust doen,’ hernam de heer Van Vreden met de wreedheid van een kannibaal.

Hier hield het gesprek op. Man en vrouw droomden van allerlei zaligheden, die de zetel in de Staten hun zou verschaffen, ja de heer Van Vreden dreef de stoutheid zoover, van al eens tersluiks een blik op zijn maagdelijk knoopsgat te slaan, dat weldra om zijn buitengewone verdiensten jegens het gewest met het *Virtus nobilitat* zou worden gesierd.

Om zeven uren bracht de meid de krant binnen. De heer Van Vreden, alweer over de Grondwet gebogen, nam ze haastig aan en keek het eerst naar de rubriek Stadsnieuws. Zijn gezicht betrok, een donkere wolk bedekte zijn voorhoofd.

‘Staat het er niet in?’ vroeg zijn vrouw in spanning.

‘Jawel, maar geen woord van instemming er bij. Integendeel. Luister.’ En de krant nijdig vervouwend, las hij:

‘Op de heden middag gehouden vergadering der kiesvereeniging *Steeds Hooger* is de heer Van Vreden met 24 van de 40 stemmen tot candidaat voor de Provinciale Staten geproclameerd. De overige biljetten waren blanco.

‘Naar wij van alleszins vertrouwbare zijde vernemen, zal de aanzienlijke minderheid zich bij deze beslissing niet neerleggen, maar de candidatuur Van Vreden uit alle macht bestrijden, zoodat ons een warme verkiezingsstrijd te wachten staat.’

Met een kleiner lettertje had de redactie daarop laten volgen:

‘Reeds nu wenschen wij er de aandacht op te vestigen, dat wij geen ingezonden stukken vóór of tegen den heer Van Vreden zullen opnemen. Voor hen, die zich van de groote publiciteit van ons blad willen bedienen, staan de advertentiekolommen daartoe open.’

Dit was een practische zet geweest van den redacteur, die munt hoopte te slaan uit deze verkiezingscampagne.

‘'t Is gemeen,’ zei juffrouw Van Vreden, ‘in-gemeen.’

Een kreet van haar echtvriend, die veel op een vloek geleek, deed haar verwonderd opzien. ‘Wat is er?’ vroeg zij.

‘Daar, lees,’ antwoordde hij opgewonden, haar de krant overreikend. Met den vinger wees hij op de volgende advertentie, met in het oog vallende letter gezet en in een zwart kader:

WIE IS DE HEER VAN VREDEN, de candidaat van *Steeds Hooger*?
Wij zullen het morgen zeggen.
Eenige weldenkende kiezers.

Het zwaarlijvige lichaam des heeren Van Vreden schudde op en neer van kwalijk ingehouden toorn, en zijn eega werd bleek van kwaadheid.

‘'t Is laag,’ zei zij, ‘je voor de heele stad te kijk te zetten.’

‘Ik ga morgen naar den redacteur,’ bulderde Van Vreden, met de vuist op tafel slaande, ‘en ik zal hem wel aan zijn verstand brengen, dat ik niet van zins ben, mij te laten beleedigen. Die kerels kunnen wel zeggen, dat ik een moordenaar ben.’

‘Voorzichtig, Van Vreden, doe dat niet,’ vermaande zijn vrouw, ‘daardoor zou je juist in hun kaart spelen. Het wijste is niets te zeggen....’

‘Maar mijn eer, mijn goede naam,’ steunde de waardige man.

‘Die hebben daar niets mee te maken. Hoe hebben ze indertijd Grasveld niet uitgemaakt voor al wat vuil en leelijk is! Toch werd hij gekozen, en heeft ooit iemand er hem op aangekeken? Neen, daar moet je tegen kunnen, al is het gemeen, al dadelijk met zoo'n lage insinuatie te beginnen.’

‘Maar ik kan ze toch niet alles laten zeggen wat hun in het hoofd komt!’ wierp de heer Van Vreden nog tegen.

‘Alles? Mijn God, daar valt toch niets op je aan te merken,’ hernam zijn vrouw. ‘Ik zou mij daar nu maar niets van aantrekken, en, als ik je een goeden raad mag geven, ging ik deze veertien dagen ook niet naar de sociëteit.’

‘Niet naar de sociëteit?’ kermde de beklagenswaardige man. ‘Dat is mijn eenig verzet!’

‘Dat offertje moet je toch brengen. Op de sociëteit zal natuurlijk over de verkiezing druk gepraat worden. De een zal vóór, de ander tegen je zijn, en dan is het in je eigen belang beter, dat je je daar heelemaal buiten houdt. Een ander kan beter je verdediging op zich nemen, dan je dat zelf zou kunnen doen.’

De heer Van Vreden zag de gegrondheid van deze opmerking in, en, zuchtend, besloot hij zich dat offer te getroosten en voor veertien dagen zijn bitteruurtje vaarwel te zeggen Zijn geestdrift van dien middag was echter reeds aanmerkelijk bekoeld, en in zijn binnenste kampte het verlangen naar den zoo vurig begeerden zetel met de vrees voor de vindingrijkheid en den haat der tegenpartij.

Doch de goede man werd weer heelemaal opgemonterd door het bezoek van een paar vrienden, die plechtig verzekerden, dat ze wel door een vuur zouden willen vliegen om zijn candidatuur te doen zegevieren en die zijn vrees voor de oppositie wisten weg te praten. ‘Laat je niet bang maken door zoo'n advertentie, nog door geen tien,’ zeiden zij; ‘wij zullen er advertenties tegen plaatsen, die klinken als een klok. Wij durven het je wel op een briefje geven, dat je er komt.’

In dit aangenaam vooruitzicht ging de heer Van Vreden naar bed.

II.

Den volgenden dag had juffrouw Van Vreden het verbazend druk. De bel stond geen oogenblik stil, en telkens kwam de meid met de boodschap binnen, dat men de juffrouw zelvers wenschte te spreken.

Het waren allen leveranciers, bakkers, slagers, schoenmakers, kleermakers enz., die met genoegen vernomen hadden, dat mijnheer candidaat was gesteld; mijnheer was daar uitstekend voor geschikt, mijnheer had het eigenlijk al lang moeten zijn. Ze zouden dus stellig hun stem op mijnheer uitbrengen en hem overal waar ze konden aanbevelen. Als mevrouw - dit woord klonk haar als muziek in de ooien - hun nu wat klandizie schenken kon of een bestelling wilde doen....

Juffrouw Van Vreden durfde niet neen zeggen. Ze had geen keus, want ze begreep zeer goed, dat die menschen, hoe overtuigd ze zich ook verklaarden van haar mans uitstekende hoedanigheden, stellig tegen zouden stemmen, indien ze een weigerend antwoord gaf. Maar toch sloeg haar de schrik om het hart, toen ze eens nacijferde, hoeveel haar dat alles kosten zou, welke ontzaglijke hoeveelheden vleesch zij zouden hebben te verorberen, hoeveel oud brood te eten, hoeveel paar schoenen, japons, mantels ze zou moeten inslaan. En nog hield de stroom van leveranciers, allen brandende van ijver voor de candidatuur des heeren Van Vreden, voortdurend aan.

'Juffrouw,' zei de meid des middags, 'mijn vrijer....'

'Nu, Keetje?' vroeg de juffrouw vriendelijk, hoewel die vrijer haar overigens niet sympathiek was, daar ze hem sterk verdacht, een groot liefhebber te zijn van mijnheers sigaren en ook een stuk karbonade en een glas bier niet te versmaden.

'Mijn vrijer heeft me gezegd, juffrouw, dat hij erg op de hand van mijnheer is, natuurlijk juffrouw, dat begrijpt u wel.'

Juffrouw Van Vreden begreep dit inderdaad. 'Maar is je vrijer wel kiezer, Keetje?' vroeg zij.

'Jammer genoeg niet, juffrouw, maar hij heeft veel kennissen, die het wel zijn, en nu zal hij zijn best doen, dat ze allemaal op mijnheer stemmen.'

'Dat is heel goed, Keetje,' antwoordde de juffrouw.

'Maar nu zegt mijn vrijer,' hernam Keetje, aan de punt van haar schort trekkend, 'dat hij ze eens moet trakteeren. Ze doen niets voor niets, en de tegenpartij doet het ook.'

Juffrouw Van Vreden dacht bij zich zelf, dat de kennissen van dien vrijer zich dan wel tweemaal zouden laten trakteeren, maar een rijksdaalder kon in alle geval den kwaden koop niet maken, en het achterwiel bleef in Keetjes handen achter.

'Ik blijf daar allemaal buiten,' zei haar man, toen ze het hem verteld had, 'artikel 87 van de Grondwet verbiedt het, en daar moet ik mij natuurlijk aan houden. Ik heb dan ook liever,' vervolgde de consciëntieuze man, 'dat je me daar voortaan niets meer van zegt.'

'Wat niet weet, dat niet deert,' vulde zijn eega aan.

'Juist, ik wil niet, dat ik mij iets te verwijten heb,' besloot de waardige man.

Dien avond werd de krant met verlangen, maar tevens met vrees te gemoet gezien. De heer Van Vreden had dien dag nog den president der kiesvereeniging bij zich gehad, die hem de advertentie kwam voorlezen, welke in de krant zou worden opgenomen en verder als strooibiljet bij duizendtallen in het heele district zou worden verspreid. De heer en juffrouw Van Vreden vonden ze een meesterstukje; vooral de bijvoeging, dat de candidaat, trots den besten jurist, alle wetten en vooral de Grondwet, het palladium van Neerlands vrijheid, op zijn duimpje kende, was zeer naar genoegen

van den waardigen man. ‘En weet u al, wie mijn tegencandidaat zal zijn?’ vroeg de heer Van Vreden.

‘Nog niet; ondanks alle moeite kan ik er niet achterkomen,’ verklaarde de president van *Steeds Hooger*. ‘Wel weet ik, dat de tegenpartij van middag een vergadering heeft gehouden in het *G uden Hert*, maar er is niets van uitgelekt. Ik zou haast denken, dat ze geen enkel bekwaam en fatsoenlijk man kan vinden, die tegen u een candidatuur wil aanvaarden.’

‘Ja, dat kan wel,’ meende de heer Van Vreden bescheiden, ‘maar waartoe behoeft ze mij dan zoo af te breken?’

‘Je bedoelt die advertentie in den *Waarheidsvriend* van gisterenavond? Maar beste vriend, dat is immers geen afbreken, dat is eigenlijk een reclame voor u. Hoemeer lawaai ze maken, hoemeer uw kansen stijgen. Al schreven ze van avond, dat u een dief en een moordenaar was, dan zou mij dat nog niets kunnen schelen.’

De heer Van Vreden trok een bedenkelijk gezicht. ‘Ja maar, 't is toch niet vleiend....’

‘Wat, vleiend! Geen sterveling gelooft het immers, de steller van de advertentie net zoo min. En je wordt daardoor in het heele district bekend, dat is de hoofdzaak.’

De heer Van Vreden was door deze bemoedigende woorden eenigermate gerustgesteld, maar toch greep hij 's avonds met zenuwachtige haast naar de krant. Gejaagd vouwde hij ze open, en jawel, daar grijnsde hem al op de derde pagina, met letters als koeien, het antwoord op de vraag van den vorigen dag tegen.

‘De heer Van Vreden zal’ - zoo las hij - ‘indien hij gekozen wordt, buiten kijf de g e w i c h t i g s t e man in het Statencollege zijn, tenzij hij voor dien dag mager mocht worden door zijn ijverig studeeren in de Grondwet. Wij hebben vernomen, dat zijn vrouw hem alle dagen, vóór hij naar bed gaat, zijn les overhoort. Naar men zegt, maakt hij verblijdende vorderingen. Het is dan ook geen kleinigheid, zich aan zulk een dorre studie te wijden, als men zijn heele leven niets gedaan heeft dan koffieboonen tellen en suiker af wegen. Dat de hee

Van Vreden daarbij altijd naar zijn kant geteld en gewogen heeft, bewijst wel dat hij nu netjes en vetjes als rentenier zit te leven. Ook in de Staten zal hij dat profijtelijk stelsel voortzetten. Kiezers, past dus op uw zakken.

Eenige weldenkende kiezers.'

Als postscriptum was daar nog dit hatelijke zinnetje bijgevoegd:

'Er zijn ons nog eenige zeer vreemde bijzonderheden omtrent den heer Van Vreden ter oore gekomen, doch wij willen ons eerst nader omtrent de waarheid daarvan vergewissen. Daarover dus morgen.'

Stijf van schrik bleef de arme candidaat met de krant in de hand zitten, een wanhopigen blik slaande op zijn vrouw achter hem, die over zijn schouders heen alles al gelezen had.

Zij begreep hem, zij merkte dat de moed hem al in de schoenen gezakt was en dat het dus noodig was, hem een hart onder den riem te steken, want zij achtte de groote eer, die zij in het verschiet zag, de achtbaarheid die ze zou verkrijgen, den titel van mevrouw ten slotte wel het slikken van een bittere pil en het bijten door een zuren appel waard. 'Maar kijk eens, wat een prachtige advertentie daarboven,' zei ze, 'die klinkt als een klok en die is met een aantal welbekende en achtbare namen onderteekend, terwijl de steller van dat lasterlijke stukje er zijn naam niet onder durft zetten.'

Het was inderdaad een prachtige advertentie, dat moest de heer Van Vreden erkennen, doch juist door haar hoogen ernst en plechtige deftigheid stak ze zoo tegen die andere af. Wat verwenschte hij nu vooral die opvijzeling van zijn grondwettige kennis.

'Dat moet er in de strooibiljetten uit,' zei hij tegen zijn vrouw, 'ik wil er mij niet mee voor den gek laten houden.'

'Maar, beste man, als jij er dat uitlaat, zullen ze er je nog veel meer mee voor den gek houden. Neen, laat ze maar gerust hun gang gaan. Alle verstandige menschen zullen het begrijpen en waardeeren, dat ge je op het verkrijgen van die kennis toelegt, die je eerlang het meest te pas zal komen. Het is heel goedkoop, daarop een aardigheid te verzinnen, maar het is toch geen argument.'

'Neen, dat is het ook niet,' beaamde hij flauwtjes, 'maar het is toch onuitstaanbaar, zoo voor het heele district, voor het heele land ten toon te worden gesteld.'

'Man, wat ben je kleinmoedig,' hernam zijn vrouw. 'Je moet er je niets van aantrekken, maar denken, wie het laatst lacht, lacht het best.'

Daar bleef het dezen avond bij, maar de heer Van Vreden ging veel minder opgewekt naar bed, dan den dag te voren. Die advertentie wilde hem maar niet uit het hoofd, en hij droomde warempel, dat zijn vrouw hem een paragraaf uit de Grondwet overhoorde. Hij kende ze niet, hoe hij zich ook afpijnigde, en ten laatste zag hij om zich heen een aantal mannetjes, die hem elk grijnzend een exemplaar van de Grondwet voorhielden. Eindelijk schrok hij wakker, blij, dat het slechts een droom was geweest.

De volgende morgen ging zonder noemenswaardige wederwaardigheden voorbij. De arme candidaat zuchtte bij de gedachte, dat hij thans niet naar de sociëteit kon gaan, en zijn vrouw had de handen vol, om al de belangstellende leveranciers te woord te staan, op wie de advertentie in den *Waarheidsvriend* blijkbaar geen invloed

had uitgeoefend, want allen waren vol ijver voor de candidatuur van den heer Van Vreden.

Om twaalf uur zaten man en vrouw aan de ontbijttafel, toen de beide jongste spruiten uit school thuis kwamen met gehavende kleeren, een blauw oog en een paar dito builen op het gezicht.

'Heere mijn God, wat zie je er uit, heb je gevochten?' vroeg de moeder streng.

'Ja, dat hebben we,' antwoordde de oudste driftig, 'en van middag vechten we weer, als ze het nog eens durven zeggen.'

'Wat zeiden ze?' vroeg de heer Van Vreden, die een vaag vermoeden begon te krijgen.

'Dat u de Grondwet bij moeder op moet zeggen,' antwoordde de oudste.

'En dat u uw heele leven koffieboonen geteld hebt,' voegde de jongste er bij.

'En dat de menschen op hun zakken moeten passen,' hernam de oudste weer.

'En morgen zouden ze nog veel meer van u weten,' besloot de jongste.

'Maar we hebben er op geslagen zoo hard we konden, doch wij waren maar met ons tweeën en zij met hun zessen.'

'Jullie hebt flink opgepast, jongens,' zei de heer Van Vreden getroffen, 'hier heb je elk een dubbeltje, maar nu moet je niet meer vechten.'

'Maar wij kunnen niet lijden, dat ze iets van u zeggen. Als ze het weer doen, slaan wij er weer op,' antwoordde de oudste strijdlustig.

'Ook dat nog,' zei Van Vreden tegen zijn vrouw, toen de kinderen uit de kamer waren.

'Och, 't beteekent immers niets,' antwoordde zij, die begreep, dat haar man in zijn zwakheid niet moest worden gestijfd, ''t Is immers maar kinderpraat.'

'Jij praat goed, maar ze maken mij middelerwijl voor de heele stad belachelijk.'

'Nu, als je daar niet tegen kan, trek dan je candidatuur in,' hernam juffrouw Van Vreden spijtig. 'Maar je kan er op rekenen, dat je je dan eerst recht belachelijk maakt.'

'In 's hemels naam dan,' zuchtte de man, die, al viel het hem zwaar te dragen, toch niet graag zijn kansen op den zoo vurig begeerden zetel prijs gaf. 'Was ik het maar nooit begonnen,' zuchtte hij bij zich zelf, maar hij zag de waarheid van de woorden zijner vrouw in, dat het er niet beter op zou worden, indien hij thans zijn candidatuur opgaf. En wat zouden zijn vrienden van hem zeggen, het bestuur der kiesvereeniging, dat zich zooveel moeite voor hem had gegeven, de president, die zoo ijverig voor hem in het gareel was?

Neen, hij moest volhouden, het zou laf zijn, thans al het strijdperk te verlaten. Met deze overwegingen zocht de heer Van Vreden zich te vermannen, wat hem ten laatste ook tot op zekere hoogte gelukte.

Des avonds kwam de *Waarheidsvriend* zijn moed weer op een zware proef stellen.

'Er dreigt hongersnood,' - dit opschrift stond met kolossale blokletters boven de volgende advertentie te lezen:

'Hoewel noch Falb, noch een van de andere weerprofeten een schrikkelijke droogte heeft voorspeld, die den heelen oogst zou doen mislukken, valt er toch niet aan te twijfelen, of onze arme streek zal binnenkort met een der grootste plagen, een hongersnood, bezocht worden. Wij maken het hieruit op, dat juffrouw Van Vreden - de achtbare wederhelft van den zwaarlijvigen candidaat van *Steeds Hooger* - heele bergen victualiën van alle soort inslaat. Of zou wellicht onze aanstaande vertegenwoordiger, die, behalve de Grondwet, zeker ook wel de oude geschiedenis bestudeert, om van Lycurgus en Solon de kunst van wetgeven af te zien, na zijn verkiezing een grooten volksmaaltijd willen aanrichten, waarop het heele district zal

worden genoodigd? Doch deze veronderstelling is zoozeer in strijd met de bekende schraapzucht van den candidaat, dat wij wel aan een hongersnood moeten denken. Men neme bijtijds zijn voorzorgen!'

Vlak daaronder stond de volgende advertentie:

De Vrijer omgekocht.

Acht de heer Van Vreden - wat wij in hem prijzen - zich door de Grondwet gebonden, er bestaat geen enkel artikel, dat zijn vrouw verbiedt, voor verkiezingsagent te spelen. Wij moeten zeggen dat zij er slag van heeft. Nu reeds heeft ze den vrijer van haar meid omgekocht. Voor elke stem, die hij aanbrengt, krijgt hij een kwartje, welk heerlijk vooruitzicht hem een bewonderenswaardige activiteit aan den dag doet leggen. Behaalt de heer Van Vreden, wiens persoonlijkheid wij geheel buiten spel wenschen te laten, de zege, dan zal hij die voor een groot gedeelte aan bewusten vrijer hebben te danken. In handen van dezen man berust het lot van het district, ja van het heele land. Benijdenswaardige vrijer!

'Ik bedank!' bulderde de heer Van Vreden, zoo haastig zijn zwaarlijvigheid het hem toeliet uit zijn stoel opvliegend, en met de vuist op tafel slaande. 'Die laagheid gaat te ver! En den redacteur doe ik een proces aan!'

Juffrouw Van Vreden haalde de schouders op. 'Wat zou je daarmee winnen?' vroeg zij. 'Niets! Over veertien dagen, als je gekozen bent, zijn ze alles vergeten; maar maak je er een rechtzaak van, dan duurt het nog wel maanden. En eigenlijk hoef je je daar niets van aan te trekken, want het is tegen mij gericht. Ik geef er niet zóóveel om.'

Inwendig had juffrouw Van Vreden geweldig het land, maar ze wilde er toch in geen geval haar man iets van laten blijken. Die zou in staat zijn, in zijn booze bui er den vurig begeerden zetel in de Staten aan te geven. Na veel overreding gelukte het haar, hem te kalmeeren, maar zijn mooie illusies waren alle weg en, als hij gedurfd had, zou hij graag honderd gulden hebben gegeven om candidaat af te zijn.

(*Slot volgt.*)

Bij de Platen.

Sjah Nasr Eddin van Perzië. -

Weten wij Europeanen van de Aziatische potentaten in den regel maar weinig af, met den onlangs vermoorden sjah van Perzië was dit niet het geval, daar Nasr Eddin, al mocht hij voor het overige ook een echte Aziatische despoot blijven, vele banden aanknoopte met het Westen en tot driemaal toe een bezoek bracht aan Europa.

In 1831 geboren, volgde hij zijn vader in 1848 op en zou binnen enkele dagen zijn gouden jubilé als sjah van Perzië gevierd hebben, daar de Muzelmannen het jaar niet op 365 dagen, maar bij maanmaanden berekenen.

Kort na zijn troonsbestijging werd reeds een aanslag op het leven van den sjah beproefd door een aanhanger der Babi's, een sekte, die naar het verdrijven der heerschende dynastie streeft. Hoe fel Nasr Eddin deze sekte ook gedurende zijn lange regeering heeft laten vervolgen, toch heeft hij niet weten te verhinderen, dat een kogel, eveneens door zulk een dweper afgeschoten, een einde aan zijn leven maakte.

Had de vermoorde sjah, zooals wij boven aanstipten, een open oog voor de Europeesche beschaving, liet hij telegraaflijnen en spoorwegen aanleggen, voerde hij het Westersche muntstelsel in en sloot hij zich bij de postunie aan, - toch bleef bij in zijn hart een barbaar, die niet alleen met absolute macht regeerde, maar daarbij de grootste willekeur aan den dag legde en voor geen wreedheden terugschrikte.

Nasr Eddin laat vijftien dochters en zeven zonen na, van wie vier nog minderjarig zijn. Niet de oudste zoon, Zeleh Sultan, geboren uit een slavin, maar de tweede zoon, Moezaffer-Eddin, is den sjah opgevolgd. Zeleh Sultan was acht jaar oud, toen zijn broeder Moezaffer Eddin geboren werd, die de vereischte hoedanigheden bezat om *walyat* (troonopvolger) te worden.

De oudere broeder is altijd zeer jaloersch geweest; nauwelijks vernam hij de geboorte van Moezaffer, of hij liet een zwaard vervaardigen, waarop gegraveerd werd: ‘Met dit wapen zal ik mijn broeder, den *walyat*, dooden.’ Later schijnt hij evenwel toe kalmte te zijn gekomen, en ook bij de troonsbestijging van den nieuwen sjah heeft hij geen teekenen van vijandschap gegeven, al is het niet onmogelijk, dat hij, geslepen maar voorzichtig als alle Oostersche naturen, een gunstig oogenblik afwacht om zijn broeder van den troon te stooten. Voorloopig bestuurt hij nog de vijf Zuidelijke provincies van Perzië en resideert te Ispahan.

De nieuwe sjah moet een gematigd en bezadigd man zijn, die veel partij heeft getrokken van de lessen van den wijzen Mirza Nizam en van de Fransche polytechnische school, die hij bezocht en waarvan hij een der beste leerlingen was. Mirza Nizam kreeg ten slotte zooveel invloed op den prins, dat men hem... verbande, wat in ouder en nieuwer tijd het lot van meer wijzen is geweest. Van dit oogenblik af is Moezaffer Eddin een zwijger geworden, die niemand vertrouwt. Nu, een beetje wantrouwen kan stellig voor een Aziatisch vorst geen kwaad.

Is zijn troonsbestijging niet van moeilijkheden vergezeld gegaan, ook de Europeesche mogendheden hebben aanstonds den nieuwen heerscher erkend. Trouwens, meer dan dertig jaren geleden bad Nasr Eddin al aan alle mogendheden bekend gemaakt, dat Moezaffer

Eddin, die in 1853 geboren is, de vermoedelijke troonopvolger van den Perzischen troon was.

De jongste van het prinselijk drietal, Naïbus-Sultaneh, is 41 jaar oud, minister van Oorlog en geheel op de hand van den nieuwen sjah, zoodat hij dezen zeker ter zijde zal staan, indien Zeleh de wraakzuchtige plannen, die sommigen hem toedichten, zou pogen te verwezenlijken.

De moskee van Sjahzadeh-Abdoel-Azoem, waar Nasr Eddin den len Mei vermoord werd, toen hij er wilde gaan bidden, ligt ongeveer 11 kilometers ten Zuiden van de hoofdstad Teheran.

Sedert acht eeuwen is het een bedevaartplaats voor de Sjiitische Muzelmannen, en vooral de Vrijdag is de aangewezen dag voor bedevaarten. De ingang tot het heiligdom is den ‘ongeloovigen’ volstrekt verboden; zij mogen alleen den bewerkten voorgevel en de schitterende koepels beschouwen, waarvan er een merkwaardig is door zijn gouden dak.

De gewone residentie van den sjah te Teheran is niet een enkel gebouw, maar een heele verzameling gebouwen, omgeven door een muur. Het eigenlijk gezegd koninklijk paleis bevat weer verschillende gebouwen, die de sjah beurtelings bewoont. Wij geven in dit nummer de voornaamste poort, de ‘Diamanten poort’ weer, aan weerszijden waarvan in een nis een bronzen standbeeld staat met een fakkel in de hand.

Van de rijkdommen van den sjah worden fabels verteld, maar dat alles toch geen fabel is, bewijst wel zijn kroon, een soort van tiara, met prachtige parelen geborduurd en kostbare edelgesteenten bezet. Bovenop aan den voorkant schittert een ontzaglijke edelsteen, vanwaar in den vorm van een waaier een lange pluim uitgaat, fonkelend van diamanten. Maar bij al die pracht en schittering is het toch niet benijdenswaardig, sjah van Perzië te zijn.

De H. Antonius predikt voor de visschen. -

De naderende feestdag van den algemeen vereerden en geliefden heilige, door de Kerk op den 13en Juni gevierd, biedt ons een welkome aanleiding om onzen lezers een tafereel uit zijn leven aan te bieden en wel een voorstelling zijner wonderbare prediking voor de visschen.

De H. Antonius was een groot prediker. Natuur en genade schenen hem voor dat verheven ambt bij uitstek gevormd te hebben. Zijn uiterlijk was innemend, zijn optreden aangenaam en ongedwongen; zijn blik won door zijn vriendelijk uitzicht ieder, tot wien hij dien opsloeg. Hij had een krachtige, heldere, welluidende stem, een diepe kennis van de gewijde schriften en een bijzonder trouw geheugen. Met deze voordeelen vereenigde hij een groote aantrekkelijkheid van voordracht; hij wist zijn toehoorders in de ziel te grijpen, hen tot goede voornemens te bewegen en tot ijver voor den dienst des Heeren aan te vuren.

Door en door thuis in de H. Schrift, kende hij ook het gelukkige geheim, ze met juistheid en ongezocht op de meest onderscheiden onderwerpen, die hij behandelde, toe te passen. Vandaar de groote helderheid en de gloed zijner rede. Hij sprak met een bewonderenswaardige zalving. De liefde van zijn hart ging in zijn woorden over

en ontvlamde de harten van al degenen, die ze aanhoorden. Als een echt leerling en navolger van Christus deelde hij anderen rijkelijk van zijn overvloed mee.

Zoodra Antonius het predikambt op zich genomen had, wijdde hij zich met allen ijver aan die verheven taak en verwisselde daarom de rust der stille kluis, waar hij in strenge waakzaamheid over zich zelven zich in alle deugden geoefend had, met de onvermoeidste inspanning tot stichting zijner broeders.

Vol verachting voor de wereld en haar valsche grondstellingen en daarbij vol teedere bezorgdheid voor zijn medemenschen, zocht hij alleen hun zieleheil, en ver boven alle menschelijke overwegingen verheven, verloochende hij nooit de ware beginselen van het Evangelie, maar verkondigde grooten en kleinen, zonder aanzien des persoons, de waarheid. Hij vreesde geen macht ter wereld en geen doodsgevaar kon hem weerhouden te zeggen wat hij plichtmatig achtte; met onversaagde strengheid trad hij op tegen de dwingelandij der grooten. Machthebbers, die een berispelijk leven leidden, bracht hij zoo ernstig hun plicht onder het oog, dat zijn vrijmoedigheid hem meermalen het leven had kunnen kosten.

DE NIEUWE SJAH VAN PERZIË MOEZAFFER EDDIN.

Zijn rede was intusschen altijd, naar gelang der onderscheiden gelegenheden, als met het zout der genade gekruid; hij sprak met bevalligheid en strengheid te gelijk, om zoowel liefde als vrees in te boezemen. Zijn preeken waren om zoo te zeggen bitterzoet, daar hij den zondaar schrik aanjoeg voor het goddelijk strafgericht en te gelijk de angstvallige zielen opbeurde en aanmoedigde door hun vertrouwen op de barmhartigheid Gods op te wekken. Paus Gregorius IX, die hem te Rome hoorde,

noemde hem diepzinnig: ‘de ark des verbonds,’ hiermee te kennen gevend dat hij hem als een rijken schat van geestelijke goederen beschouwde.

God zegende den apostolischen arbeid van zijn dienaar met wonderbare uitkomsten. De hardnekkigste dwaalleeraars en de verstoktste zondaars wierpen zich aan zijn voeten en verklaarden zich overwonnen. Antonius bracht overal, waar hij verscheen, een algemeene verandering der zeden te weeg. De toeloop om hem te hooren was zoo groot, dat geen kerk de scharen bevatten kon; dikwijls predikte hij voor meer dan dertig duizend menschen te gelijk. De heilige was dan verplicht, op openbare pleinen of in het open veld te prediken. Zoo trok hij steden en dorpen door met een ijver, waaraan niets kon weerstaan.

Hij predikte in Italië, in Frankrijk, in Spanje. Toen hij eens te Rome voor het talrijk verzamelde volk uit alle deelen der Christenheid predikte, werd hij door allen verstaan in hun eigen spraak. Het behaagde alzoo den Heer, hier ter verheerlijking van Zijn dienaar het wonder van het Pinksterfeest te vernieuwen.

Meermalen trouwens was het hem gegeven door wonderen zijn woorden kracht bij te zetten. Waar het verstokt gemoed der menschen zich tegen zijn woord verhardde, gaven de redelooze schepselen getuigenis van de waarheid zijner prediking.

Eens nu predikte de heilige Antonius te Rimini, waar zich vele ketters ophielden, wier dwaalleeringen hij wenschte te weerleggen om de dwalenden aldus tot het licht des geloofs te brengen.

Zij echter weigerden in hun verblindheid den prediker het oor te leenen. Nu begaf hij zich naar den mond der rivier Marecchia aan den oever der zee en riep hier in den naam des Heeren de visschen op, om zijn prediking, die door de ketters versmaad werd, te aanhooren.

‘Verneemt, gij visschen van de zee en de rivier,’ zoo sprak hij, ‘het woord Gods, dat de ongeloovigen weigeren te aanhooren.’

En aanstonds kwam een zoo groote menigte visschen van allerlei soort en grootte aangezwommen als men nog nooit bijeengezien had. Zij strekten de koppen boven het water uit, als begeerig het woord van Antonius op te vangen.

‘Mijn broeders, gij visschen,’ ging hij voort, ‘ge zijt verplicht op uw manier den Schepper te danken, die u tot woning een zoo edel element gegeven heeft, zoodat gij naar uw behoefte zoet of zout water hebt. Daarbij heeft de Schepper u veelvuldige toevluchtsoorden geopend, waar gij de gevaren der stormen kunt ontgaan. Hij gaf u een helder en doorschijnend element, opdat gij te lichter uw weg en uw voedsel mocht vinden.

Reeds bij de schepping der wereld hebt gij, u tot zegen, van God het bevel gekregen, u te vermenigvuldigen. Gij zijt, toen bij den zondvloed al de levende wezens, die buiten de ark omzwierven, verloren gingen, zonder letsel behouden gebleven.

Met vinnen gesierd en met kracht begaafd, zwemt gij overal heen waar het u behaagt. U werd het opgedragen, den profeet Jonas te bewaren en hem na drie dagen aan land te brengen. Gij hebt onzen Heer en Verlosser Jesus Christus, toen Hij in zijn armoede niets had om den cijns te betalen, de daartoe noodige munt geleverd. Gij hebt voor en na de verrijzenis den eeuwigen Koning tot spijze gediend. Daarom zijt gij ook verplicht, God te loven en te prijzen, daar gij boven de overige dieren zoovele en voortreffelijke genaden van Hem ontvangen hebt.’

Bij deze woorden gaven de visschen, naar in Antonius' leven vermeld wordt, hun instemming te kennen door de bekken te openen, de koppen te buigen en met alle teekenen van eerbied den Allerhoogste te loven. Dit wonder maakte op de ongeloovigen een overweldigenden indruk en becshaamd baden zij den Heilige, dat

hij nu ook voor hen zou prediken. Antonius sprak hun met zulke kracht en zulke zalving over het katholiek geloof, dat allen zich bekeerden en in den schoot der ware Kerk lieten opnemen.

[Nummer 7]

Weergekeerd.
Door Mathilde.
(*Vervolg.*)

Waarlijk, u vraagt er met zoo'n belangstelling naar, dat ik bijna denk, of niet op een goeden dag blijken zal, dat ik een gestolen prinsesje ben. Verbeeld je eens Luus, dat mijnheer zoo iets uitbracht!'

'Och, beste Rien, zulke dingen gebeuren alleen immers maar in de boeken en men weet toch wel wie je zijt.'

'Men misschien, maar ik zelf niet. - O ja, wat vroeg u ook, mijnheer? U heeft ons zoo prachtig verteld, dat ik u tot vergoeding ook wel met een kleinigheid plezier mag doen. Of ik mama's naam ook weet, - haar voornaam wel, maar niet haar *van.* Zij heette Lorenzina en een portret - Goddank, dat heb ik.'

En een zakportefeuille voor den dag halend, nam zij er een vergeelde, oude photographie uit.

'Dat was mijn moeder; van mijn vader heb ik helaas! niets meer.'

Verdini zag het portret een poos zwijgend aan, toen vroeg hij, zeer ernstig:

'Wil u mij dat een paar dagen leenen? Ik beloof u, dat ik er goed zorg voor zal dragen.'

Onwillekeurig keek Victorine vragend naar haar vriendin, alsof deze haar blik zien kon, maar 't was of Lucie het voelde.

'Mag u ons niet zeggen, mijnheer, waarom u het noodig heeft?' vroeg zij.

''t Spijt me zeer, juffrouw, maar het welslagen van een zeer gewichtige zaak hangt geheel en al af van een volstrekt stilzwijgen niet alleen van mij, maar ook van u beiden, tegenover wie dan ook.'

'Wat wordt dat interessant!' riep Victorine opgewonden uit, 'bepaald, ik word prinses! Nu dan, als je 't goed vindt, Lucie, en mijnheer belooft mij het kostbare portret spoedig terug te geven, zonder dat er iets aan mankeert, dan - zal ik 't maar wagen.'

Zij kuste het portret nog even en gaf het hem met betraande oogen.

'Gods zegen er over!' zeide hij, 'de groet eener dochter kan niet anders dan geluk aanbrengen.'

Het werd tijd voor hem om heen te gaan, daar een der meiden binnenkwam met Lucies mantel en hoed, iets wat zij elken Zondagmiddag om halfvier geregeld deed.

Hij nam afscheid en beloofde Victorine, zoo spoedig hij kon, het portret terug te geven.

Zij zag hem bezorgd na en toen Lucie om den hals vallend, zeide zij bedroefd:

'Och Luus, 't is mij zoo hard, mijn moedertje weg te zien gaan, wie weet waarheen! Zou ik niet onvoorzichtig hebben gehandeld?'

Maar de blinde schudde het hoofd.

'Wees niet ongerust, kindlief, waar een jonkman in onzen tegenwoordigen tijd op zulk een toon en met zooveel vuur over die groote, ernstige zaken kan spreken, daar kan men hem ten volle vertrouwen.'

‘Ja, maar je weet, de huichelarij is een hulde aan de deugd bewezen. Zou dan niet....’

‘Foei kind! Je bent nog zoo jong en dan staat dat wijze wantrouwen zoo onnatuurlijk. Geloof mij, woorden kunnen bedriegen, oogen kunnen liegen, maar een stem, die spreekt de waarheid, zij is de tong zelf van de ziel. En bovendien, wat voor belang kan die man hebben bij dat portret, dat alleen voor jou hooge vaarde heeft?’

‘Ja, dat is waar. O, Luus, ik zou niets liever willen dan hem vertrouwen. Ik vind hem ook zoo sympathiek, en weet je waarom?’

‘Nu dan?’

DE TRANSVAALSCHE BOEREN, IN POSITIE JAMESON AFWACHTENDE.
Naar een ons toegezonden photographie.

‘Hij doet mij zoo aan jou denken. Ik weet niet waar het in ligt, want ge beiden lijkt niets

op elkaar. Mijn Lucie is zoo tenger en zoo broos, dat men bang zou zijn, haar te breken, en hij is groot, forsch, bijna ruw, ten minste zoo scheen hij mij toe in zijn kiel - en toch is er iets, ik weet niet wat, dat mij onophoudelijk doet denken: Zoo zou ik mij nu je broer voorstellen.'

'Mijn broer,' zuchtte Lucie, 'o, wanneer dat mocht zijn en ik zou hem terugzien - ik bedoel weer ontmoeten, zooals deze man zoo flink, zoo rijp, zoo ernstig, en dan... dan....'

Zij zweeg plotseling en Victorines hand nemend, zeide zij:

'Laat ons gaan, liefste! Ik heb er zoo'n behoefte aan in de kerk, voor het altaar mijn gedachten te verzamelen en God om licht te vragen, - 't is in mij even duister als om mij heen en toch - toch - ik voel dat de dag, het heldere zonnelicht nadert.'

'Ja, en ik wil ook bidden - dat ik eindelijk het licht eens mag zien schijnen over mijn onbeduidend persoontje. Maar ach! wat helpt het mij nog? Mijn ouders zijn dood en aan geld alleen heb ik geen behoefte.'

X.

Truus Wylandts deed iets, wat haar anders nooit overkwam, zij droomde.

Anders was zij al te practisch en te druk om zich aan zulke liefhebberijen over te geven, maar nu in den laatsten tijd overkwam het haar telkens; haar humeur werd er echter niet beter op. Integendeel, zij scheen nu veel kregeliger en prikkelbaarder dan anders, en haar moeder en vooral Victorine moesten het telkens ondervinden.

Wanneer zij ernstig onderzoek gedaan had naar haar zonderlinge gemoedsstemming, zou het nog de groote vraag zijn geweest, of zij die had gevonden, zij voelde niets dan een bepaalde ontevredenheid met haar lot en een behoefte om in opstand te komen tegen de toekomst, die zij te gemoet ging.

Aangezien zij echter verplicht was, tegenover haar bejaarden galant altijd een vriendelijk gezicht en aangename manieren te vertoonen, wreekte zij zich over dezen dwang, dien zij zichzelf moest opleggen, door verdubbelde knorrigheid, zoodra hij vertrokken was.

De waarheid was eigenlijk, dat Truus, hoe meer het huwelijk naderde, er des te erger tegen opzag; zij voelde voor Van Hogenvoorde niet de minste genegenheid en van plichtbesef had zij niet het geringste denkbeeld.

Van jongsaf deed zij altijd datgene, waarin zij lust voelde, en nu eindelijk noodzakelijkheid en lust met elkander in botsing kwamen, viel 't haar niet in, dan maar uit plichtgevoel haar lot op zich te nemen en het door zelfopoffering te heiligen.

Zij vond het onrechtvaardig, dat zij nu haar moeder en broer redden moest. Er was niets aan te doen, niets, maar zij was min of meer bang voor haar aanstaanden man, en zijn kinderen kon zij niet uitstaan.

De brutaliteit van Ursula vond zij even zwaar te dragen als de lijdelijke onderwerping van Lucie.

En nu - dit zou zij zichzelf tot geen prijs bekend hebben - sedert haar zittingen op Verdini's atelier kwam haar bestemming haar nog ondraaglijker en onverdiender voor.

De jonge beeldhouwer had reeds dadelijk een gunstigen indruk op haar gemaakt en hoe meer zij kennis met hem maakte, hoe meer die indruk in kracht toenam; hij

was altijd even beleefd en teruggetrokken tegen haar, maar juist dit viel in haar smaak. Zij verbeeldde zich terecht of ten onrechte, dat hij ook sympathie voor haar voelde en haar beklaagde, omdat zij verloofd was met zulk een veel ouderen man, die haar vader kon zijn.

En als zij droomde, dan was het over 't gelukkig leven, dat zij naast een man van haar leeftijd kon voeren. Wat kwam het er op aan, of hij arm was, of zij zich moesten behelpen, wanneer zij elkander maar verstonden en liefhadden, vooral wanneer er geen nare, groote dochters waren, die als dwarskijksters haar onophoudelijk moesten ergeren en vooral - wanneer zij niet behoefde te wachten op het neervallen van een boven haar hoofd dreigend rotsblok, dat haar weinigje levensgeluk nog jammerlijk zou verpletteren.

En dan stelde zij zich zulk een bescheiden, rustig leven voor, naast een arbeidzamen, liefhebbenden man, die haar op de handen zou dragen - want dit was voor Truus een hoofdvoorwaarde - en dat zij dan nooit meer klachten zou hooren over Fred's geldgebrek of de angstige schrikbeelden van haar moeder over een hun wachtende ramp.

Kwam zij uit deze droomen weer tot de werkelijkheid terug, dan was zij onaangenaam en knorrig gestemd, bereid om op alles te vitten en over alles te klagen.

‘Tru!’ zeide de moeder op een toon, dien de jonge vrouw maar al te goed kende en die haar den schrik om het hart joeg, want zij wist bij ondervinding, dat als haar moeder zoo slepend ‘Tru’ zeide, dat er een nieuwe ellende in aantocht was.

‘Wat is er weer?’ vroeg zij bits.

‘Tru! Daar is een brief van Fred!’

‘En hoeveel moet hij weer hebben?’ barstte zij los, ‘want natuurlijk daar is 't alleen om.’

Met de oogen wijd opengespalkt, zag de oude mevrouw haar dochter aan.

‘Hoe weet je dat?’

‘Nu, 't is waarlijk zoo'n kunst niet. 't Is of het de eerste keer was, dat hij zulke brandbrieven zendt. Maar 't is spoedig uit. Heb ik eenmaal den ketting om den hals, dan wil ik niets meer van hem weten, niets!’

‘Och kind, dat meen je niet. Die arme jongen!’

‘Moeder, schei uit met dat geklaag! Laat mij den brief maar eerst lezen. Of liever, zeg maar hoeveel 't zijn moet. Dat oude liedje ken ik toch.’

‘Neen,’ zeide de moeder, angstig weifelend, ‘er is nu iets anders bij, iets heel verschrikkelijks....’

‘Wat dan toch weer?’

‘Och kind, zet toch zulke oogen niet op. Je maakt mij angstig, ik kan het toch niet helpen....’

En zij begon te huilen.

‘Moeder, maak mij niet gek! Al dat gegrien helpt toch niets. De waarheid moet je onder de oogen zien. Wat heeft die kwajongen weer uitgericht?’

‘Hij heeft geld - uit de kas genomen.’

‘Daar moest het op eindigen. En hoeveel?’

‘Zeshonderd vijftig gulden.’

‘En moeten wij dat nu weer geven? Waar halen we dat vandaan?’

‘Och, je weet wel! Dat stukje heb je nog liggen, zoo'n Metalliek, dat is ruim voldoende.’

‘'t Laatste! U weet, daar wil ik mijn uitzet en mijn bruidsjapon van betaler, om ten minste niet als een bedelares in 't huis van mijn man en zijn kinderen te komen. Neen, daar komt hij niet aan!’

‘Maar wat dan? Bedenk eens, Truus, als zijn kas wordt nagezien en dat tekort wordt ontdekt...’

‘In Godsnaam. Dan breekt de bom nu los en alles valt in duigen; misschien is dat ook het beste. Maar mijn geld krijgt hij niet.’

‘Och Tru, hoe kan je zoo onbarmhartig zijn? Zijn naam is ook de onze en die van je goeien, eerlijken vader.’

‘Mijn goeie, eerlijke vader. Hij is begonnen met ons in het ongeluk te storten. Als hij het geld van nicht Ribert niet had gebruikt en het kind geen armelui's opvoeding had laten geven, dan waren wij misschien even arm geweest als nu - maar konden ons hoofd dan toch rechtop dragen en nu, wat zijn wij? Bedriegers - avonturiers.’

‘Zwijg Tru, zwijg. Spreek zoo hard niet. 't Kind kon je eens hooren; zij is uit, Goddank! maar als zij eens terugkwam - verbeeld je!’

‘Ik bedank, mij nu nog verder op te offeren. 't Is al erg genoeg, dat ik mijn heele toekomst bederf door dat ellendige huwelijk en nu moet ik nog mijn laatsten cent aan dien kwajongen ten offer brengen om dan zonder bruidsjapon, zonder uitzet, door die nuffen uitgelachen te worden. Dank u wel.’

‘Wat praat je toch? Je kunt immers alles koopen op crediet. Ben je eenmaal getrouwd en komen de rekeningen, dan betaalt je man toch alles.’

‘Zeer vleiend voor mij! Op zoo'n manier kom ik niet in een familie. Dat ik geen geld heb, dat weet Hermanus, maar dat ik ook zonder behoorlijke kleederen - of die door hem betaald zijn - dat huis in kom, daarvoor heb ik nog te veel eergevoel.’

‘Laat je broer dan maar geschandvlekt worden en zich doodschieten.’

‘Dreigt hij daarmee? Nu, dat is ook iets nieuws. Dat hebben wij nog niet eer gehad, geloof ik. Ja, daarvoor moeten wij respect hebben. Zeker!’

‘Och kind, spot toch niet. 't Is zoo vreeselijk treurig. Juist nu het op 't eindje loopt en wij bijna over alles heen zijn. Beleen dat stukje en zend hem 't geld. Met f 500, zegt hij, is hij desnoods geholpen. Och toe, lieve, beste Tru, ik beloof je, verder zal je geen last meer van ons hebben. Ik zal in een gesticht voor oude dames gaan, dadelijk na je huwelijk, en je man zal Fred wel aan kunnen als hij weer om geld komt. Dit is nu voor 't laatst!’

‘'t Is zoo dikwijls voor 't laatst geweest.’

‘Maar niet zooals nu! Denk toch hoeveel er van afhangt, juist op dit oogenblik nu je op trouwen staat - zoo'n schande zou immers aan alles een eind maken. Burgemeester Van Hogenvoorde zal geen vrouw willen trouwen, die zulk een schandvlek in haar familie heeft en dan komt het andere ook nog uit.’

De oude vrouw begon hulpeloos te schreien, maar Truus bleef onverzettelijk; zij sloeg met de vuist op de tafel - vrij ondamesachtig - en riep hardop:

‘Ik doe 't niet, mijn stukje krijgt hij niet!’

‘Maar je hebt immers nog meer! In Amsterdam op de Bank staat ook nog een kleinigheid....’

‘'t Laatste van het geld van de Noldani's? Neen, daar kom ik in geen geval meer aan. Iets moet Victorine toch behouden van het mooie fortuin van haar moeder. Dat blijft voor haar staan - als er geen navraag naar komt en zij 't op de een of andere manier noodig heeft.’

‘Bespottelijk! 't Zal wat helpen, dat beetje!’

‘Op dit beetje zal ik passen en Fred moet maar zien hoe hij aan geld komt. Geef maar hier zijn brief, ik zal dien beantwoorden.’

De moeder zuchtte en snikte, maar zij stond geheel onder den invloed van haar kinderen; zij zag duidelijk genoeg in dat Truus nu te verbitterd was om iets van haar te verkrijgen en liet haar dus begaan.

Een oogenblik later ging zij, terwijl Truus den brief beantwoordde, naar de keuken en schrikte eensklaps terug, toen zij daar onverwacht Victorine zag.

Het meisje knielde voor het fornuis en maakte het vuur aan; zoo was haar rug naar haar tante gekeerd.

‘Ben jij hier?’ vroeg mevrouw Wylandts op een toon, waarin verbazing en schrik dooreengemengd waren. ‘Ik dacht dat je bij Lucie was.’

‘Zoo juist kwam ik terug.’

‘Maar ik heb je niet hooren schellen.’

‘De deur stond aan.’

‘Ben je al lang thuis?’

‘Neen, niet zoo heel lang.’

Meer durfde mevrouw Wylandts niet vragen; het bloed stolde haar in de aderen; zoodra mogelijk keerde zij naar Truus in de huiskamer terug en dezen keer fluisterend, voegde zij haar toe:

‘Verbeeld je, het kind was in de keuken.’

‘Nu, wat zou dat?’ vroeg Truus, altijd door voortschrijvend, want zij was nu juist goed aan den gang, om haar broer de waarheid te zeggen.

‘Wat dat zou? Je hebt zoo hard geschreeuwd; als zij toen reeds in de keuken was, dan weet zij er alles van.’

‘Ook al goed, 't kan mij niets meer schelen.’

‘Ja, maar mij wel. Verbeeld je eens....’

‘Zij heeft immers geen bewijzen, 't beteekent niets.’

Ondertusschen stond Victorine voor de rechtbank, half versuft als iemand, die zoo pas een zwaren slag tegen het hoofd ontvangen heeft.

Zij was ongemerkt de trap opgekomen, en deed haar gewoon keukenmeidenwerk, toen zij haar tante en nicht heftig samen hoorde praten.

Dit was niets buitengewoons en zij lette er

niet op, zij luisterde er niet naar, en dacht alleen: ‘Fred heeft weer geld noodig. Dat is ook maar één keer,’ en bemoeide er zich verder niet mede.

Daar hoorde zij duidelijk:

‘Het geld van nicht Ribert!’ ‘Bedriegers, avonturiers!’

En dadelijk daarop tantes stem, die Gertrude aanspoorde zachter te praten om harentwille; onwillekeurig, of zij wilde of niet, werd Victorine nu aandachtiger, totdat zij plotseling de booze stem van Truus alles hoorde uitflappen, wat op haar betrekking had.

‘Noldani! Mijn moeder zou dan misschien Noldani heeten en zij had fortuin en zij hebben mij een meidenopvoeding laten geven en door mijn geld hebben zij al die jaren in welvaart geleefd en om ooms geweten gerust te stellen zou ik met Fred trouwen.

Wat een bedrog! En ik, die meende hun genadebrood te eten en nooit genoeg te kunnen doen om goed te maken wat ik hun verschuldigd was! O, wie kon dat denken!’

Maar aan het schandelijke onrecht, haar aangedaan, dacht Victorine nauwelijks meer; wat plotseling haar geest vervulde, was de gedachte aan de Hogenvoordes; de burgemeester, die hoogst achtenswaardige man, zou zich gaan verbinden aan zulke menschen; die goede, edele Lucie een tweede moeder krijgen - de dochter van bedriegers, zelf medeplichtig aan zulk een misdaad. Dat was vreeselijk!

‘Bedriegers, avonturiers!’ zoo had Truus zichzelf en hare familie genoemd en die zouden zich nu nestelen op Groenenzathe, die zouden schande en oneer brengen over deze toch reeds zoo ongelukkige, maar altijd eerbiedwaardige menschen.

En toch, hoe kon zij 't beletten? Wie moest zij om raad vragen? Zij kon toch niet den heer Van Hogenvoorde, die haar altijd behandelde als iets onbeduidends, wat nauwelijks voor hem bestond, alles wat zij bij ongeluk afluisterde, bekend maken.

De vraag was, of hij haar gelooven zou en dan nog, het stiet haar tegen de borst, voor verraderes te spelen; te meer, omdat zij zelf hierbij betrokken was. Natuurlijk kon zij de arme Lucie niet om raad vragen. De heftige, onverstandige Ursula zou alles bederven, maar wie dan, wie?

Terwijl zij hierover vol verwarring en besluiteloosheid stond na te denken, werd er gescheld.

Victorine maakte werktuiglijk open, wat altijd haar werk was.

‘Zijn de dames thuis, juffrouw Ribert?’

‘O is u dat, mijnheer Verdini?’ vroeg zij, ‘ik zal tante vragen of zij geen belet heeft.’

Mevrouw Wylandts en Truus keken verwonderd op en de tanige wangen van Truus kregen een flauw kleurtje, toen zij den bezoeker aankondigde.

‘Ja, laat mijnheer maar binnenkomen.’

Truus vloog naar den spiegel en schikte haar kraagje recht; mevrouw veegde spoedig een paar denkbeeldige stofjes van de tafel en zette haar waardigste gezicht, toen de kunstenaar binnenkwam.

Truus ging hem vriendelijk lachend te gemoet. Niemand, die deze beide dames zoo vreedzaam en rustig naast elkander zag, zou vermoed hebben, dat daar pas zulk een hevig tooneel tusschen haar was afgespeeld; geen spoor bleef er van over.

‘Ga zitten, mijnheer!’ zeide Truus en ook mevrouw drong er op aan, dat hij zijn gemak zou nemen.

‘Ik zal u niet derangeeren, dames!’ sprak hij stijf, maar beleefd als altijd, ‘ik kom maar met een kleine opdracht van mijnheer Van Hogenvoorde.’

En hij legde de zaak uit; het was iets over het medaillon, dat hij nu in gips had overgegoten en aan Truus liet zien.

‘Mijnheer had het graag in marmer uitgevoerd, maar ik verzocht mijnheer hiermede te mogen wachten, tot dat ik meer tijd zal hebben. En als u het goedvond, had mijnheer er niets tegen.’

‘O ja, 't is heel goed,’ antwoordde Gertrude, ‘hoe vindt u het, ma? Echt artistiek, niet waar?’

‘Ja, 't is prachtig.’

‘Verkiest u ook meer afgietsels, voor uw familie of vrienden?’

‘Voor mij natuurlijk en voor uw broer!’ riep mevrouw Wylandts, ‘en dan heb je nog vriendinnen.’

Zonder blikken of blozen antwoordde Truus:

‘Als ik er nog drie mag hebben?’

‘Zeer goed, juffrouw, ik zal er voorzorgen.’

Hij stond weer op.

‘Heeft u zoo'n haast?’

‘Ja, mijn tijd is zeer beperkt. Van morgen heeft mijnheer de burgemeester mij opgedragen, spoedig voort te maken met de gevelversiering, omdat het huis uiterlijk tegen het einde van de maand klaar moet zijn.’

‘O ja! Hermanus stond er op, dat je over vier weken zou aanteekenen, niet waar Truus?’

‘Ja,’ antwoordde Truus dof, met een echt martelaressengezicht, ‘ik geloof het wel.’

‘En tegen dien tijd hoopt mijnheer alles gereed te hebben, maar ik vrees dan nog niet klaar te zijn.’

‘Overwerk u toch niet,’ haastte Truus te zeggen, ‘al moest het huwelijk daarom uitgesteld worden, zoo erg is het niet.’

‘Dat zal aan mij niet liggen; ik hoop spoedig het werk aan de knechts te kunnen overlaten, en met een weinig inspanning zullen zij dan wel klaar komen.’

‘Mag ik eens spoedig komen kijken?’ vroeg Truus allervriendelijkst.

‘'t Zal mij een eer zijn, dames!’

Zij deed hem uitgeleide tot aan de trap, maar vóór zij het beletten kon, was Victorine die afgevlogen naar beneden en wachtte Verdini onder aan de deur.

Daar Truus boven bleef wachten totdat haar nichtje den bezoeker had uitgelaten, kon het meisje hem niets anders toefluisteren dan:

‘Heette mijn moeder niet Noldani?’

‘Zoo heet ten minste mijn beste vriend.’

‘Aangename dag verder!’ riep de schrille stem van Truus boven aan de trap en zij konden geen woord meer wisselen.

Verdini stond op straat, Victorine maakte de deur toe en ging langzaam naar boven; daar werd zij verwelkomd door een vloed van verwijtingen.

‘Wat had zij beneden te maken? Anders was zij zoo vlug niet met de menschen uit te laten. En nu had zij zoo'n haast. Dat paste volstrekt niet voor jonge meisjes, zoo overdreven beleefd te zijn tegen vreemden, vooral als men ze nauwelijks kent. Wat zou die mijnheer wel denken van haar dwaas gedrag?’

Ook tante Wylandts hielp haar dochter ijverig en zong de eerste stem in het liefelijke duet, dat tot Victorines eer werd aangeheven.

Voor 't eerst sedert langen tijd voelde Victorine iets in haar binnenste opkomen tegen die onbillijke berispingen; zij was er zoo gewoon aan geraakt, dat zij er noch koud, noch warm onder werd, nu echter voelde zij er alle onrechtvaardigheid van; maar toch bleef zij zich bedwingen en antwoordde niets op alles wat tante en nicht goedvonden, haar voor de voeten te werpen.

(*Wordt vervolgd.*)

De wederwaardigheden van een candidaat.
Door J. Vesters Jr.
(*Vervolg en slot.*)

III.

Toen de heer Van Vreden den volgenden morgen met hoofdpijn opstond, vroeg hij zich angstig af, wat er dien dag voor hem zou zijn weggelegd. Moest hij zoo nog ruim tien dagen lang achtervolgd en gefolterd worden, dan was er geen twijfel aan, of men kon hem op den dag der verkiezing naar een krankzinnigengesticht brengen. Half en half hoopte hij, als eenige uitkomst, dat er iets gebeuren zou, zóó erg, dat zijn vrouw er zich niet tegen verzetten zou, indien hij zijn candidatuur introk.

Van Vreden verwenschte het uur, dat hij aan politiek was beginnen te doen, hij verwenschte vooral zijn dwaasheid van zijn vrouw daarin te hebben betrokken, want zij was zijn booze geest, die hem dwong den strijd voort te zetten, waar hij graag de wapenen zou hebben neergelegd.

In den namiddag kwam zijn oudste zoon Frans, die eenige dagen op reis was geweest, thuis. Frans was een veelbelovende, actieve jongen, die geen hooger eerzucht kende, dan weldra in den echt vereenigd te mogen worden met Trees, de eenige dochter van mijnheer en mevrouw Goemans.

‘Maar, vader, wat ben u toch begonnen,’ zei Frans, toen hij goed en wel gezeten was.

De heer Van Vreden zuchtte diep.

‘'t Is toch geen schelmstuk,’ antwoordde zijn vrouw vinnig. ‘Je vader heeft evenveel recht om candidaat te zijn als een ander. Bovendien heeft hij tijd en geld....’

‘O, daar ding ik allemaal niets op af,’ viel Frans haar in de rede, ‘en indien de oppositie niet zoo fel was, zou ik er mij hartelijk in verblijden.’

‘Het zijn de slechtste vruchten niet, waaraan de wespen knagen,’ zei juffrouw Van Vreden, die tevergeefs haar zoon teekens gaf dat hij zijn mond moest houden.

‘Dat is allemaal goed en wel, moeder,’ hernam Frans, die haar bedoeling niet scheen te begrijpen, ‘maar die advertenties! In het heele district wordt er om gelachen.’

‘Ik had het wel gedacht,’ zuchtte de candidaat.

‘Laat ze maar lachen,’ hernam juffrouw Van Vreden, ‘wie het laatste lacht, lacht het best. Maar de bezadigden, de verstandigen zijn op de hand van je vader.’

‘Was dat maar waar, moeder. Mijnheer Goemans zei ook al....’

‘Ben je daar geweest?’ viel zijn moeder hem haastig in de rede.

‘Ja, even; het lag op mijn weg van het station. Mijnheer Goemans, die het vroeger vader al had afgeraden, naar een candidatuur te staan, zei, dat de tegenpartij met den dag veld wint.’

‘Niets dan afgunst,’ verzekerde juffrouw Van Vreden. ‘Ze gunnen het ons met bij de Goemans. Ze kunnen niet lijden, dat je vader een groot man wordt en dat ik mevrouw zal worden.’

‘Kom, moeder, u weet wel beter.’

‘Neen, het is zoo, en het staat je niet mooi, Frans, dat je die lui nog helpt, al heb je ook verkeering met Trees. Je moest niet weten wat je doen moest, om je vader er door te halen, je moest den boer op gaan, stukken opstellen.’

Frans haalde de schouders op, terwijl de heer Van Vreden een bedrukt gezicht zette.

‘Heb ik ooit van mijn leven twee zulke mannen gezien,’ riep juffrouw Van Vreden verontwaardigd uit. ‘Die zouden nu waarachtig de kans om iets in de wereld te worden, willen laten varen. Die laten zich bang maken door een paar advertenties in een prulkrantje. Maar je zal lid van de Staten worden, of je wil of niet. Als jelui niet durven, dan zal ik het doen.’

‘Durven,’ zei Van Vreden, ‘wat dat betreft genoeg. Maar die lage verdachtmakingen ben ik moe, en ik wil niet de spot van de heele stad worden.’

‘Maar, beste man, er wordt bij een verkiezing zooveel gezegd, waar de lommerd geen geld op geeft. En wat beteekenen nu die paar ongeteekende advertenties bij den steun, dien je van alle kanten hebt? Vandaag gaan weer drie duizend strooibiljetten in zee. Denk je dat die geen uitwerking zullen hebben?’

De heer Van Vreden liet zich langzamerhand door de woorden en de vastberadenheid zijner vrouw weer overreden. Hij kon toch ook eigenlijk niet meer terug, en dan, de eer die hem wachtte, was wel een offertje waard.

Des avonds zat de familie aan het souper, toen een geluid van zingende stemmen uit de verte hoorbaar was. Wat nu weer? dacht de waardige candidaat, want als bij instinct begreep hij, dat het op hem gemunt was. In het eerst kon men geen woorden onderscheiden, maar toen de troep naderbij was gekomen en ten laatste voor de deur stilhield, klonk het duidelijk:

DE RUITERIJ VAN MAARSCHALK NEY IN DEN SLAG VAN WATERLOO, NAAR DE SCHILDERIJ VAN ULPIANO CHECA.

Wie stemt op Van Vreden,
Een der knapste leden
  Uren in het rond?
In de Grondwet spellen,
  Koffieboonen tellen
Kent hij in den grond.

‘Kent hij in den grond,’ klonk uitdagend het refrein.

De heer Van Vreden was, bleek van woede, opgesprongen. Zijn vrouw perste de lippen op elkaar. Zij begreep dat er een uitbarsting zou volgen, maar haar vindingrijk brein had op hetzelfde oogenblik een uitkomst bedacht. Frans keek zijn vader aan, om te zien welken indruk dat op hem maakte.

‘Ik blijf geen uur langer candidaat!’ zei de heer Van Vreden, toen het gezang had opgehouden, nadat de manifestanten door de politie waren uiteengejaagd. ‘Nog voor geen duizend gulden!’

‘U hebt gelijk, vader,’ zei Frans.

‘Neen, je vader zou geen gelijk hebben als hij het deed,’ kwam juffrouw Van Vreden haastig tusschenbeide. ‘Daar valt mij juist iets in, waaraan ik eigenlijk al eerder had moeten denken. Je hebt te Neerhoven een neef van je wonen, die je al wel honderd keer te logeeren heeft gevraagd. Je bent er nooit naar toe gegaan, omdat het zoo'n heidorp is. Maar wat dunkt je er van, als je daar nu eens heenging voor een dag of tien? Je bent hier dan uit al die herrie....’

Als om dit woord te bevestigen klonk van de straat opnieuw het geluid van zingende stemmen door, die het tweede couplet aanhieven:

Hij moet in de Staten,
Zal daar dapper blaten
Voor het heil van 't land.

Verder kwam men niet, want een politieagent plaatste zich thans voor de deur, na de bengels met zijn wapenstok verdreven te hebben.

‘'t Is een schandaal,’ zei Van Vreden, hoe langer hoe opgewondener.

‘Ja, dat is het,’ beaamde zijn vrouw, ‘maar juist daarom moet je Veerstad uit. Als je direct na den dag van je candidaatstelling was weggegaan, zou dit alles niet gebeurd zijn en had je er in alle geval geen weet van gehad. Dunkt je ook niet, Frans, dat het het beste was, dat je vader voor een dag of tien naar Neerhoven ging?’

‘Och moeder, mij dunkt het beste was, als vader bedankte.’

‘Dat doet hij in geen geval,’ antwoordde juffrouw Van Vreden beslist. ‘Ik begrijp maar niet, hoe jij daar zoo op kan staan. Een ander kind zou blij zijn, als zijn vader tot hooge waardigheden geroepen werd.... Je valt me tegen, Frans. Dus je gaat, Van Vreden,’ vervolgde zij tot haar man, ‘morgen vroeg al, dan ben je in eens van alles af. Daar in Neerhoven zullen je zenuwen wel weer tot bedaren komen; mijn zenuwen kunnen er gelukkig beter tegen.’

‘Maar wat zullen de kiezers zeggen.... en de oppositie?....’ stamelde de beklagenswaardige candidaat.

‘Wat de kiezers zullen zeggen, die zullen het verstandig van je vinden. Het zal bovendien bewijzen, dat jij je geheel buiten den strijd houdt. En wat de oppositie zal zeggen en doen, dat is minder. Laat die maar schelden en verdacht maken, die brengt

daardoor zich zelf in discrediet. Dus je gaat?' besloot juffrouw Van Vreden, half vragend, half bevelend.

'Enfin dan,' zuchtte de candidaat, die toch eigenlijk in den grond van zijn hart niet bedroefd was, dat hij in deze dagen van beroering Veerstad voor een rustiger oord zou kunnen verwisselen, ook al was dit rustiger oord Neerhoven, waar hij tot dusver zich nooit gewaardigd had een voet te zetten.

'Je gaat dus morgen vroeg met den eersten trein,' hernam juffrouw Van Vreden, blij dat ze de tegenstribbeling van haar man zoo spoedig overwonnen had. 'Ik zal van avond nog alles voor de reis in orde brengen en een lekkeren peperkoek laten halen voor je neefs vrouw. Die menschen zullen vereerd zijn, je te logeeren te krijgen, en voor jou is het een uitstapje. Je moet nu maar niet meer aan de verkiezing denken en geen enkele krant meer inzien, want dat brengt je maar van streek. Dinsdag over acht dagen is de verkiezing. Woensdag wordt de uitslag bekend gemaakt, en dan zorg je tegen den avond terug te zijn, want je begrijpt, dat het bestuur der kiesvereeniging en een heele hoop notabelen je zullen komen feliciteeren.'

'Maar moet ik eerst het bestuur der kiesvereeniging niet verwittigen?'

'Laat nu alles maar aan mij over,' antwoordde juffrouw Van Vreden. 'Je hoeft je nergens meer mee in te laten. Je gaat nu voor tien dagen naar buiten voor je gezondheid en als je hier terugkomt ben je lid van de Provinciale Staten.'

Den volgenden morgen al voor dag en dauw verliet de heer Van Vreden zijn woning met het gevoel van een vluchteling. Op straat keek hij schuw om zich heen, als vreesde hij dat men hem achter de hielen zat, en toen hij aan het loket een kaartje vroeg, was hij zoo zenuwachtig, dat de beambten elkaar veelbeteekenend aankeken. Een zucht van verlichting steeg uit zijn borst op, toen de stationsbel het sein tot vertrek gaf en de trein zich stampend en stootend in beweging zette.

De waardige man bracht een tiental kalme dagen te Neerhoven door. Zijn neef en diens vrouw waren zeer verrast door het onverwachte bezoek, maar met echt landelijke hartelijkheid heeten ze hun bloedverwant welkom en stelden alles wat ze hadden tot zijn beschikking. De gemoedelijke atmosfeer, waarin de heer Van Vreden thans verkeerde, bracht zijn geschokte zenuwen tot bedaren en weldra voelde hij er zich zoo behaaglijk, dat de gedachte aan den zoo vurig begeerden zetel er door op den achtergrond gedrongen werd.

In het rustige heidorp drong zelfs geen flauwe echo door van de verkiezingsdrukte, die Veerstad beroerde. Zijn vrouw stuurde hem geen krant en geen brief, en zoo bleef de candidaat geheel onkundig van de gebeurtenissen, die sedert zijn vertrek hadden plaats gegrepen.

Op den gedenkwaardigen Dinsdag, waarop over zijn lot beslist zou worden, was de heer Van Vreden toch min of meer geagiteerd. Wie zou toch de tegencandidaat zijn, dien de oppositie zoo geheimzinnig had achterbaks gehouden? Wie zou het winnen? Wat had men sedert zijn vertrek nog tegen hem bedacht, welke kunstgrepen gebezigd, om de kiezers het spoor bijster te maken? Deze en nog veel andere vragen kwamen in zijn geest op en verstoorden de gemoedsrust, die hij in Neerhoven gevonden had.

Toen het vijf uur in den middag was, maakte zijn opgewondenheid voor berustende kalmte plaats. 'Het is nu beslist,' zei hij bij zich zelf. 'Goddank!'

Den volgenden morgen maakte hij zijn toebereidselen voor de terugreis. Hij nam een hartelijk afscheid van zijn neef en nicht, die stellig moesten beloven, dat zij in

den loop van den zomer te Veerstad zouden komen logeeren. Neef bracht hem naar het naastbijgelegen station, waar de heer Van Vreden plaats nam in den trein.

Hoe meer hij het doel van zijn reis naderde, hoe meer een zekere geheime onrust hem bekroop. Zijn vrouw had hem wel gezegd, dat hij als lid der Staten zou terugkomen, maar minder dan ooit deelde hij nu haar optimisme. Het was halfvier, toen de trein het station Veerstad naderde. De uitslag kon nu al bekend zijn, en over eenige oogenblikken zou hij zijn lot weten. Hij deed zijn best om zich een voorkomen te geven, om een gepast antwoord te bedenken op de gelukwenschen voor het geval hij gekozen was....

De trein hield stil, haastig sprong hij er uit. Daar bemerkte hij den president der kiesvereeniging. Kwam die hem gelukwenschen en in zegepraal naar zijn huis geleiden? Maar neen, dan zou zijn gezicht er niet zoo ernstig en mistroostig hebben uitgezien.

De president drukte hem de hand. ‘Verloren,’ zei hij, ‘maar met eere; maar zeven stemmen in de minderheid.’

‘Tegen wien?’ Deze vraag kwam slechts met groote moeite uit de toegeschroefde kee van den heer Van Vreden.

‘Mijnheer Goemans.’

‘Mijnheer Goemans!’ herhaalde de geslagen candidaat. ‘Die?’

‘Den dag nadat je vertrokken was, werd hij candidaat gesteld. Wij hebben gedaan wat wij konden, al het mogelijke,’ voegde de president er als tot verontschuldiging bij.

De heer Van Vreden boog het hoofd. Het was hem thans duidelijk, waarom Frans zoo weinig ingenomenheid met zijn candidatuur had aan den dag gelegd.

In den huiselijken kring der Van Vreden's woedde dien middag een hevig onweer.

‘Je eigen zoon heeft je verraden,’ zei juffrouw Van Vreden tot haar man.

‘Och vrouw, het is misschien beter zoo,’ antwoordde hij gelaten, ‘mijnheer Goemans heeft er meer bekwaamheid voor dan ik.’

‘Ei, wat ben je in eens nederig geworden,’ hernam zij. ‘Maar ik vergeef het Goemans nooit. Ik zet geen voet meer bij hem in huis, en Frans mag met Trees trouwen als hij wil, maar op de bruiloft kom ik niet.’

Juffrouw Van Vreden heeft evenwel haar woord niet gehouden. Acht dagen na den verkiezingsstrijd, toen dus de gemoederen tijd hadden gehad om te kalmeeren, kwam mijnheer Goemans een visite maken bij de Van Vreden's. Het streelde de ijdelheid van juffrouw Van Vreden, dat Goemans den eersten stap deed, en zijn tact deed het overige. De vrede was geteekend, en zij troostte zich met de gedachte, dat, indien haar man al geen lid der Staten was geworden, die waardigheid ten minste toch in de familie was gekomen.

De kangoeroe-jager.
Australische vertelling.

De streken waar in Nieuw-Zuid-Wales de groote schapenfokkerijen liggen, bieden het eentonigste landschap van de wereld, en het leven van hen, die zich in deze woestenijen ophouden, komt daarmee volkomen overeen.

De bezitters der kudden, die soms duizenden, ja honderdduizenden schapen omvatten, de zoogenaamde ‘schapenbarons’ hebben hun mijlen in 't rond zich uitstrekkend gebied in staties afgedeeld. Op iedere statie heeft men een

opperschaapherder, die een aantal schaaphoeders onder zich heeft. Aan deze hoeders zijn ieder eenige duizenden schapen toevertrouwd, waarmee zij ver het land intrekken om het wolvee te laten grazen.

De opperschaapherder oefent toezicht over hen uit te paard; in enkele gevallen zijn ook de schaaphoeders van paarden voorzien.

Daar de luchtgesteldheid zacht, in den zomer (van December tot Maart) zelfs heet en meest droog is, bestaat de woning van den schaaphoeder enkel uit een licht vervoerbare hut, een tent of in het gunstigste geval uit een klein planken huisje op wielen.

Het huisraad van zulk een tenthut, die meestal met rijzen en rietgras gedekt is, bestaat maar uit enkele voorwerpen; een veldbed met twee of drie wollen dekens, dat in de meeste gevallen met touwen van boomschors aan palen is opgehangen, opdat de schorpioenen en moerasslangen er niet in kruipen, een leeren kruik, met brak water gevuld, die dikwijls in een oude leege ton wordt bewaard, een kookketel over een open vuur hangend, een eenvoudige lamp, wier pit met schapenvet gevoed wordt. Boven den ketel hangt gewoonlijk wat schapenvleesch in den rook, dat het dagelijksch voedsel van de *sheepboys* uitmaakt.

Nog veel eenzamer dan de herder der Hongaarsche steppen, die ver van alle menschelijke woningen omzwerft, krijgt de Australische schaaphoeder dikwijls weken lang buiten den opperschaapherder of schaapmeester geen menschelijk wezen te zien. Toch is hij altijd met een revolver of jachtgeweer gewapend; want op ver in het binnenland vooruitgeschoven posten heeft hij zich dikwijls te verweren tegen de overvallen van de Australische negers, die met vrouwen en kinderen in troepen half uitgehongerd rondzwerven.

Het was op den avond van een Octoberdag, dien mooisten lentetijd van zuidoostelijk Australië, toen voor een van de zoo even beschreven hutten twee mannen zaten, beiden nog in de volle kracht van hun leven, zoowat zeven of acht en twintig jaar oud, met vet weerde schrandere trekken. Een dezer mannen was schaaphoeder, de ander een jager, die bij den eerste een poosje was komen uitrusten.

De schaaphoeder droeg als eenige kleeding een rood wollen hemd, een wijde linnen broek, groote kaplaarzen en een breedgeranden strooien hoed. De jager had een nauwsluitend wollen pak aan, lange slobkousen, een breeden slappen hoed en een weitasch. Hij voerde een prachtig nieuwerwetsch jachtgeweer, een zoogenaamd *Drilling*; zijn gordel was goed met patronen gespekt en aan zijn voeten lag een hond reusachtige met een mooien schranderen kop.

‘Wat een tref, dat wij elkaar in deze wildernis getroffen hebben, landsman!’ zei de jager in het Duitsch.

‘Het doet me groot plezier,’ hernam de schaaphoeder. ‘Ik heb in lang geen toespraak gehad. Dat wil niet zeggen dat ik bij onzen fokker de eenige Duitscher ben; wij zijn met ons twintigen schaaphoeders en daaronder vijf Duitschers, maar vooreerst zijn we ver uit elkaar gestationeerd, en ten tweede bemoeit de een zich weinig met den ander.

Dat heeft zijn reden: 't is of ieder voor zich bang is, den ander een kijkje in zijn verleden te gunnen. De eene heeft in het vaderland dit of dat uitgehaald wat hem niet tot eer strekt; de andere heeft zooveel ellende en armoe geleden, dat hij er zich over schaamt. Tot schapeknecht is niemand van ons geboren. Van mijn naasten collega weet ik bijvoorbeeld heel zeker dat hij in Beieren officier geweest is en in Sydney al voor sjouwer heeft moeten spelen. Hier kan hij zijn ellende verbergen. Och, als ze in 't vader land eens wisten hoe het daarbuiten menigeen vergaat! Wat zijn we hier eigenlijk? Niets als slaven van de trotsche *Englishmen* en dikwijls lang niet uit vrije keus; want als iemand kans heeft om dood te hongeren, heeft hij geen keus meer. Vreet vogel ofte sterf, is dan het liedje. We konden hier misschien ook wel als heeren zitten, als de Duitscher niet van ouds een slaapkop geweest was! Nu heeft de onverzadelijke Britsche luipaard zijn klauw op het heele boeltje gelegd, op dit ontzaglijk groote vasteland, en al het beste van de eilanden wereld behoort hem, terwijl niemand het hem betwist. 't Is een schandaal.’

‘Waarmee zouden wij Duitschers 't hem betwisten? Met onze paar notedoppen van schepen, kameraad? Ik heb mij in 't vaderland ook den mond verbabbeld en ben daarom moeten vluchten. Sedert bekommer ik mij om niets meer. Tot mijn geluk ben ik niet arm en ik heb nogal groote liefhebberij in de jacht. In plaats van hazen schiet ik hier kangoeroe's en in plaats van patrijzen lierstaarten en casuarissen. Ik heb dikwijls al mooien buit gevangen.’

‘Je hebt een prachtigen hond,’ zei de schaap herder weer. ‘Ik heb er ook een gehad, een trouw schrander beest. Het is onlangs gestorven vermoedelijk ten gevolge van een verwonding met een vergiftigen pijl. Ik moet natuurlijk weer een anderen zien te krijgen; want de zwarte dieven vorderen hier scherpe waakzaamheid. Daar hebben jullie jagers in Duitschland geen idee van.’

‘'t Beste is er flink onder te schieten,’ hernam de jager, ‘voor vuurwapens hebben ze verduiveld veel respect.’

‘Ja laf zijn ze genoeg,’ gaf de schaaphoeder toe, ‘maar hun diefachtigheid gaat hun lafheid toch nog te boven. Op wollen dekens zijn ze als de duivel op een ziel. Ik wou dat ik maar weer een goeden waakhond had.’

‘Nu, ik wil je een voorslag doen, landsman,’ zei de jager gulweg, ‘ik blijf een paar dagen hier in je nabijheid, en als ik zwarte duivels attrapeer, dan beloof ik je, dat ik ze wel de buurt uit zal jagen.’

‘Het zal me plezier doen, zoodoende gezel schap te hebben,’ hernam de schaaphoeder. ‘'t Is heel vriendelijk van je.’

Hij zuchtte diep, de ander nam hem nauwkeurig op en zijn lust om iets naders omtrent het verleden van zijn landsman te vernemen werd daardoor levendig opgewekt; toch waagde hij het niet, op den man af vragen te stellen.

‘Bijzonder op je gemak schijn je hier niet te zijn,’ zei hij losweg.

‘O, ik heb het al slechter gehad,’ zei de schaaphoeder. ‘'t Is mij anders aan mijn wieg niet voorgezongen dat ik nog eenmaal schapeknecht zou worden. Mijn familie was bemiddeld, heel bemiddeld, mijn vader is het nog, wanneer hij in de laatste vier jaren, sinds ik weg ben, geen bijzondere verliezen geleden heeft, wat ik niet zou denken, want hij houdt zijn geld goed vast. Dat was juist mijn ongeluk. Enfin, laat dat maar waaien!’ voegde hij er met een zekere trotsche en toch spijtige uitdrukking bij en zag den laatsten zonnestraal na, die achter den verren grijzen rand van de Australische Alpen verdween.

‘Is daar dan niets aan te verhelpen?’ dus verbrak de ander na een poosje het eentonige zwijgen. ‘Er valt toch in het leven met een vastbesloten wil soms zooveel te veranderen..,.’

‘Ik wil het niet veranderen!’ hernam de schaaphoeder, het hoofd schuddend. ‘Juist omdat ik mijn vastbesloten wil en mijn eigen zin niet hebben mocht, ging ik er van door.’

Weer zweeg hij een poos, daarop ging hij voort:

‘Het komt je misschien zonderling voor, mij in dit ellendige baantje te vinden; je zal misschien denken dat ik ook een van die ongeluksvogels ben, die na het een of ander uitgehaald te hebben wat geen daglicht mag zien, naar den vreemde vluchten en daar van gebrek omkomen. Dat is het geval niet. Er drukt geen schande op me.’

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Uit de Transvaalsche troebelen. -

Al zijn over den inval van dr. Jameson in Transvaal reeds eenige maanden heengegaan, toch houdt het stamverwante volk in Transvaal, dat zoo kranig den verraderlijken aanval af sloeg, nog altijd aller aandacht en belangstelling gaande. Het laatste bedrijf van het drama, dat te Kaapstad en te Boeloewajo werd ontworpen, maar een geheel anderen keer nam, dan de samenzweerders hadden gedroomd, is nog niet afgespeeld, en ondertusschen worden alle verwikkelingen daarvan door de geheele wereld, en zeker niet het minst door de Nederlanders, met aandacht gevolgd.

Een onzer lezers te Johannesburg in Transvaal had de goede gedachte, ons een aantal photographieën te zenden, episodes voorstel lende uit de veelbewogen dagen van begin Januari. Wij kozen er de belangwekkendste uit, die wij lieten reproduceeren, en waarvan wij er den lezers in dit nummer een tweetal aanbieden, terwijl het volgende nummer er nog enkele zal bevatten.

Het is ongetwijfeld onnoodig, thans opnieuw uitvoerig te verhalen, hoe deerlijk het misdadige opzet van Jameson mislukte door de vastberadenheid der Transvaalsche regeering en den moed der Boeren. Een korte toelichting bij de gravures moge volstaan.

Zoodra de regeering te Pretoria van den commandant te Marico bericht had gekregen, dat Jameson's bende bij Malmani de Transvaalsche grens had overschreden, seinde zij aan de militaire overheid te Potchefstroom en te Rustenburg, onmiddellijk alle maatregelen te nemen om de indringers te weerstaan. Tusschen deze twee plaatsen lag nl. de weg, dien de bende moest volgen, om te Johannesburg te komen. Te Potchefstroom voerde Cronje, te Rustenburg commandant Malan het bevel. Van dit laatste commando vinden de lezers in dit nummer een afbeelding naar een van de ons gezonden photographieën. De andere gravure stelt de Boeren in positie voor, wachtende op Jameson.

Deze had gemeend de Transvalere te zullen verrassen en bovendien gerekend op de hulp, die de Johannesburgers, volgens afspraak, hem zouden bieden. Doch hoe weinig tijd zij ook gehad hadden, de Boeren waren op hun post. Ook het Middelburgsch commando onder Trichardt ontbrak niet, en toch hadden deze mannen eerst tien uren moeten rijden van Middelburg naar Pretoria, en daarna nog acht uren van de hoofdstad naar Krugersdorp, in welks nabijheid het beslissende treffen plaats had.

In den namiddag van den 1n Januari begon de slag. De eerste aanval geschiedde op het commando van Potchefstroom onder Cronjé, daarna werd door de Engelschen tweemaal op Malan's stelling gechargeerd, zonder gunstig gevolg evenwel, en tegen den avond trok de Jameson-troep al vechtende af.

In het nachtelijk uur was een talrijke schaar gewapende mannen uit Johannesburg ter assistentie van de vrijbuiters opgemarcheerd. Na een zeer kort gevecht weiden zij evenwel door het Rustenburgsch commando onder Malan verjaagd.

In den vroegen morgen van den 2n Januari werd het gevecht hervat op de hoogte van Vlakfontein, waarheen de Boeren onder Trichardt, Cronjé, Malan en Potgieter hen gevolgd waren en waar de bende omsingeld was eer zij het wist. Bovendien was de Transvaalsche artillerie op het terrein verschenen, en nauwelijks was een granaat in Jameson's kamp gevallen, of de he[l]d liet de wi[t]te vlag hijschen en gaf zich op genade of ongenade over aan Cronjé, den commandant, die het naaste bij was.

Zoo eindigde de gedenkwaardige slag van Krugersdorp.

De ruiterij van Ney in den slag van Waterloo. -

Verleden jaar hebben wij ter gelegenheid van den tachtigsten verjaardag der overwinning bij Waterloo een uitvoerig opstel gewijd aan dien gedenkwaardigen veldslag, die Europa voorgoed verloste van den Corsicaanschen geweldenaar.

Ditmaal kunnen wij niet nalaten onzen lezers nog een der aangrijpendste episodes uit die bloedige worsteling onder de oogen te brengen. Het, is de wanhopige stormloop van maarschalk Ney's ruiterij tegen de troepen van Wellington, waardoor Napoleon op het laatste oogenblik de kans van den strijd nog te zijner gunste poogde te doen keeren.

Ondanks de uiterste krachtsinspanning der Franschen tegen de vereenigde legers der bondgenooten, was de veldslag tot dit oogenblik onbeslist gebleven. Met geweld wilde Napoleon overwinnaar blijven; hij moest: hij gevoelde dat hij hier zijn laatste kaart uitspeelde.

‘Het is dus ongegrond,’ zegt de vermaarde krijgskundige, generaal-majoor Knoop in zijn studie *Quatre-bras en Waterloo*, ‘Napoleon om dat voorzetten van den slag van dolzinnigheid te beschuldigen; hij k o n hier niet anders doen. In het algemeen is het een dwaalbegrip, wanneer men meent, dat de Fransche keizer, bij zijne oorlogshandelingen, zich dikwijls door vermetelheid en roekeloosheid heeft gekenmerkt; het tegendeel is waar: groote voorzigtigheid en diepe berekening zijn in den regel het kenmerk dier oorlogshandelingen; en slechts dan neemt Napoleon zijne toevlugt tot stoutheid, wanneer hij, zooals hier te Waterloo inziet, dat alleen volhardende stoutheid hem kan redden....

‘Stoutheid, de inspanning van alle krachten, hevige onverpoosde aanvallen, ziedaar wat den Franschen keizer nog de zege konde verschaffen, en de vernieling van Wellington's leger bewerken, voordat de digte rijen van Blücher's legercorpsen door hunne komst op het slagveld die nederlaag konden voorkomen. Napoleon, die zijnen toestand duidelijk inziet, neemt dan ook zijne toevlugt tot zulk eene handeling; en met eene verbazende, onvergelijkelijke krachtdadigheid werpt hij zijne legerscharen op de stelling des vijands. De strijd neemt een karakter aan van onstuimigheid en hevigheid, die alle denkbeeld te boven gaan; de eene aanval volgt zonder tusschenpoozen op den anderen; en de hoofden der bondgenooten hebben al hunne geestkracht noodig, al de dapperheid hunner soldaten, om dien doldriftigen, telkens terugkeerenden vijand het hoofd te bieden, en door zijne wapenkracht niet te worden doorgebroken en vernield Stel u een stadsmuur voor, onophoudelijk door den stormram des vijands gebeukt; zie de door storm bewogene Noordzee, hare ontelbare golven op Neêrlands dijken stortende, - en gij zult u een denkbeeld kunnen maken van de onverpoosde hevigheid, waarmede Wellington's slaglinie door de geduchte drommen des Franschen keizers werd bestookt. ‘De adelaar bezielt zijne benden, dol van moed,’ zoo zingt Da Costa van den strijd bij Waterloo; en in die dichterlijke taal is niet de minste overdrijving; het is de ware, onopgesmukte vermelding van wat werkelijk gebeurd is....

‘Het is een algemeen erkend feit, dat de toestand van Wellington's leger, in dit gedeelte van den slag, bijzonder hagchelijk was. De strijdkrachten van het Britsche legerhoofd waren door den reeds gevoerden kamp aanmer-

kelijk verminderd; de brigades waren versmolten tot bataillons, de regimenten tot escadrons; vlugtende of in verwarring zijnde troepen overdekten het slagveld, en alles had dat sombere, onheilspellende voorkomen, dat eene nederlaag kort voorafgaat. Wellington had de troepen, die onder Hill westelijk van den weg naar Nivelles stonden en daar niet werden aangevallen, van lieverlede naar het midden aangetrokken; zoo kwam de Nederlandsche divisie Chassé met eene brigade in de eerste linie regts van de Engelsche garde; terwijl de andere brigade in eene tweede linie achter die garde werd geplaatst. De komst dier troepen was noodig tot aanvulling der geledene verliezen....

‘Wellington's nederlaag zou ontwijfelbaar zijn geweest bij minder krachtige aanvoerders, bij mindere dappere soldaten, dan hier te Waterloo tegen Napoleon streden. Dien aanvoerders, dien soldaten komt dan ook een onbeperkte lof toe. Onbeperkte bewondering verdient de standvastige volharding van den Britschen veldheer zelf, die, kalm te midden van het dreigendste gevaar, in zijn geest de kansen van den strijd overwoog, en de hoop op de overwinning niet opgaf. Aan terugtrekken viel niet te denken; de strijd moest hier worden volgehouden, totdat de komst der Pruisen de zege besliste, of de invallende nacht een einde aan de aanvallen des vijands maakte. Alles kwam maar aan op tijd winnen; Wellington zag in, dat men moest stand houden; hij wist zijne troepen van die waarheid te overtuigen; en waar die troepen hun veldheer, kalm en bedaard, het slagveld zagen overrijden en met korte woorden hen tot pligt aanmanen, daar was alle zwakheid, alle vrees verbannen; daar betoonden zij een heldenmoed, te verhevener, naarmate hij meer lijdelijk is. Wellington werd ondersteund door onderbevelhebbers hem waardig; Oranje, alleen gehoor gevende aan zijne onstuimige dapperheid, van carré tot carré rennende te midden van een digten kogelregen, als evenaarde hij Achilles in onkwetsbaarheid evenzeer als in moed, wist overal de geestdrift der zijnen op te wekken; zoo deed ook Hill; zoo deed ook Alten; zoo deden ook andere bevelhebbers, die hier door hunne geestkracht hunnen soldaten een verheven voorbeeld gaven.

‘Dat voorbeeld droeg vruchten, en nooit welligt hebben troepen met grooter dapperheid op een slagveld stand gehouden, dan Wellington's soldaten te Waterloo; in het bijzonder verdienen daarbij de Engelsche bataillons geroemd te worden....

‘Niet een der carrés, waarin Wellington's infanterie zich schaarde, kon door de aanvallen der Fransche ruiterij worden doorgebroken; toch stonden enkele dier carrés tot elf maal toe aan dien aanval bloot.

HET RUSTENBURGSCH COMMANDO ONDER COMMANDANT MALAN.
Naar een ons toegezonden photographie.

'Zoo bleef de strijd een geruimen tijd voortwoeden, en deed de sterkte, maar niet den moed der beide partijen verdwijnen, toen tegen 7½ uur Napoleon de strijdkrachten der bondgenooten genoeg uitgeput rekende, om met de bataillons der oude garde, zijne laatste spaarbende, eenen beslissenden aanval te doen, en daardoor Wellington's nederlaag te bewerken. Al wat aan artillerie nog voorhanden en beschikbaar is, snelt vooruit, komt bij la Haie Sainte in batterij, en opent vandaar een verdelgend vuur op de hoofdstelling der bondgenooten, om daardoor de werking der andere wapens voor te bereiden; veertien bataillons der oude garde hebben zich in twee diepe kolonnes geschaard, gereed om snel de ruimte te doorloopen, die hen van den vijand scheidt, en zich met de bajonet op dien vijand te werpen; wat van d'Erlon's en Reille's divisiën beschikbaar is, zal regts van de garde dien aanval ondersteunen; achter dat voetvolk ziet men de blinkende helmen van eene sterke linie kurassiers, die de nederlaag des vijands moet voltooijen; Ney, de geduchte oorlogsman, zal in persoon die aanvalskolonnes aanvoeren, en vooraan, bij de beerenmutsen der grenadiers, ziet men een maarschalk van Frankrijk, te voet, met getrokken degen, gereed om als de minste soldaat zich in het strijdgewoel te mengen. - Eene groote sterkte heeft die magt, waarop Napoleon's laatste hoop is gebouwd; met veel minder middelen had de Fransche keizer eenmaal, bij Montmirail, de Russische en Pruissische legerscharen doorgebroken en voor zich doen verstuiven; - maar hier te Waterloo was de kans der zege veel minder groot, daar men reeds in de verte Ziethen's kolonnes het slagveld zag naderen, en Bulow nogmaals zijne bataillons tegen Planchenoit aanvoerde. De komst der Pruissen maakte den toestand bijna hopeloos, en de Fransche legerscharen werden niet meer bezield door de verwachting der overwinning.

'Wanneer, bij de barbaarsche volksspelen der Romeinen, de kampvechters het strijdperk binnentraden, waar weldra hun bloed bij volle stroomen zoude vloeijen, dan waren zij gewoon een laatste hulde toe te brengen aan dien keizer, die daar als een ongevoelige getuige van hun lijden en sterven voorzat: "Cesar, de ter dood gewijden groeten u!" Ook Napoleon's ter dood gewijde bataillons vergaten in hun

laatsten strijd den gebieder niet, die hen zoo zoo dikwijls ter zege had gevoerd; voor hen bestond de hoop op het behalen eener overwinning niet meer; de oude krijgers voorzagen, dat zij eene nederlaag te gemoet gingen, dat zij aan eene onwaarschijnlijke kans werden opgeofferd; toch verminderde dit in geenen deele hunne oude, door de jaren beproefde verknochtheid aan den grooten veldheer, en nog eenmaal daverde het “leve de keizer!” over die velden, welke weldra met de lijken der dapperen bezaaid zouden zijn; - laatst bewijs van trouw en heldengeest; waar dige bekrooning van eene loopbaan van roem en zelfopoffering, dis den naam der fiere keurbende eene onvergankelijke plaats in de geschiedenis heeft doen verwerven.’

Het wild bewogen tafereel van Ulpiano Checa in dit nummer geeft met aangrijpende waarheid dien laatsten wanhopigen stormloop van Napoleons getrouwen weer.

't Is het oogenblik der beslissing: de worsteling is nutteloos geweest, Napoleon heeft den slag verloren. Op den achtergrond wappert nog de keizersstandaard met den adelaar boven de voortstormende ruiterbenden uit, terwijl op den voorgrond de eerste rijen, als tot een kluwen samengestrengeld, langs een helling nederstorten. Van de Engelsche kogels doorboord, rollen hun gewonde en ontzielde lichamen op en over elkander en stapelen zich met de lijken der paarden aan den voet der helling op tot een verwarden, bloedigen hoop, - een jammerlijk beeld der ineenstorting van Napoleons schitterende wereldheerschappij.

[Nummer 8]

Weergekeerd.
Door Mathilde.

XI.

Derdini zat in den tuin vóór zijn atelier een brief te lezen; naast hem lag het portret van Victorines moeder.

'Beste vriend,' zoo stond er in het Italiaansch, 'ik haast mij u het portret terug te zenden, waarin ik onmiddellijk mijn diepbetreurde zuster herkende. Ik behoef u niet te zeggen, hoe gelukkig ik ben te hooren, dat er gegronde hoop bestaat haar eenig kind nog vóór mijn dood terug te zien, maar dat haar omstandigheden niet van de aangenaamste zijn en dat de menschen, aan wie haar vader haar toevertrouwde, schandelijk misbruik maakten van zijn al te goed vertrouwen, heeft mij vervuld met droefheid en verontwaardiging en, ik beken het, met zelfverwijt.

'Ik hoop dat gij onmiddellijk alle stappen zult doen om de arme Vittoria te onttrekken aan haar treurig lot; ik zegen en dank de Voorzienigheid, die haar op zoo ongezochte wijze met u in aanraking bracht.

'Verder laat ik alles aan u over. Doe alle stappen, die gij in 't belang van het jonge meisje wenschelijk zult achten; zoo gij wettelijken steun noodig hebt, dan zullen de consuls daar u wel inlichten. Ik ben bereid u voor alles volmacht te geven. Nog eens, doe of het uw zaak is, of zooals ik zou wenschen te handelen.

'Gij kent mij genoeg, om te weten wat onze bedoeling is, en van den anderen kant ben ik overtuigd van den hoogen ernst en het helder doorzicht, waarmede gij deze taak tot het einde zult vervullen.

'Maar opdat gij met volle kennis en inzicht van zaken zoudt kunnen handelen, acht ik het noodig, u nogmaals in 't kort een overzicht van de geheele zaak te geven. Mondeling heb ik u dikwijls genoeg alles verteld, maar het zal wellicht noodzakelijk zijn, dat gij ook schriftelijk een handleiding hebt aangaande hetgeen u te doen staat, en daarom is 't noodig dat ik de zaak van het begin ophaal en opnieuw vertel.

'Wij zijn, zooals gij weet, uit Genua afkomstig; mijn vader Francesco Noldani was een zeer geacht en gefortuneerd koopman; wij waren met ons tweeën kinderen, mijn tweelingzuster Lorenza en ik.

'Op het kantoor van mijn vader werkte een jong Hollander, die spoedig zijn volle vertrouwen genoot en het dan ook in alle opzichten verdiende. Antonio Riberti zoo noemden wij hem op zijn Italiaansch - in zijn land heette hij Antoon Ribert. Hij was oorspronkelijk naar Italië gegaan om er schilderstudiën te doen, en ik had hem in Florence leeren kennen, want ook ik voelde mij niet tot den koopmansstand aangetrokken en wenschte schilder te worden.

'Dat ik hierin geen ongelijk had, weet ge, beste vriend, want ik heb mij over mijn kunstenaarsloopbaan niet te beklagen.

'Riberti had eenigen aanleg, hoewel niet veel, en er ging geen groot schilder in hem verloren, toen hij door een val zijn rechterarm brak, waardoor hij nooit meer behoorlijk een penseel zou kunnen hanteeren.

‘Op mijn verzoek gaf mijn vader hem nu een plaats op zijn kantoor en Antonio voldeed er uitstekend; hij werd mijn vaders rechterhand en spoedig beschouwden mijn ouders hem als hun tweeden zóon.

‘Mijn zuster Lorenza en hij vatten liefde voor elkander op en niets stond hun huwelijk in den weg; zij huwden tot ons aller groote voldoening en hun geluk was zoo volmaakt als het hier op de wereld zijn kan, vooral toen de kleine Vittoria geboren werd.

BEGRAFENIS VAN DEN TRANSVALER MACDONALD, IN DEN SLAG VAN KRUGERSDORP GESNEUVELD.
(Dit en de overige gezichten uit Transvaal zijn vervaardigd naar ons toegezonden photographieën.)

'Ongelukkig leefden mijn goede ouders niet lang meer; zij stierven kort na elkander en Riberti voerde nu alleen onze zaken; maar hij was en bleef een vreemdeling; als ondergeschikte viel er niets op hem te zeggen, als chef deed hij verscheidene onverstandige dingen. Zijn onbekendheid met het karakter der Italianen was hier wellicht oorzaak van; in elk geval, de zaak bloeide niet meer, zooals zij het onder de leiding van mijn vader gedaan had.

'Tot overmaat van ramp begon Lorenzina te sukkelen. Riberti wijdde haar al zijn zorgen en verwaarloosde de zaken hoe langer hoe meer; hij verliet haar niet, terwijl zij op een heerlijke villa woonde in het naburige Nervi.

'Lorenza werd hoe langer hoe zwakker, en eens ontving ik een telegram, dat mij naar Nervi ontbood, omdat haar toestand zorgvol werd.

'Ik vond mijn arme zuster bijna stervende en haar man radeloos; zij stierf als een heilige, haar dochtertje aan haar man en mij toevertrouwend.

'Na haar dood bleef Antonio langen tijd als verpletterd; op raad van vrienden verzocht hij mij, zijn dochtertje naar een Fransche kostschool te brengen, waar ook Lorenza was opgevoed.

'Ik bracht het kind naar dit klooster en vertrouwde haar aan de goede zusters; in Genua teruggekomen, hoorde ik hoe treurig de zaken der firma stonden en hoe slechts een spoedige liquidatie de zaak voor een schandelijk failliet kon bewaren.

'Ik dwong mijn zwager, zich aan zijn droefheid te ontrukken en de werkelijkheid strak onder de oogen te zien; ik moest weer terug naar Rome, waar ik mijn atelier had en waar groote bestellingen mij wachtten.

'Antonio beweerde dat het hem onmogelijk zou zijn, die zaak tot een goed einde te brengen, en vertelde mij zijn plan om een oom van hem, die in Holland woonde en ook een financieele betrekking bekleedde, te verzoeken hem in die zware taak bij te staan.

'Daar had ik niets tegen en nog vóórdat deze aangekomen was, vertrok ik weer uit Genua.

'Ik wil 't u gaarne bekennen, waarde Verdini, mijn zwager en ik waren volstrekt geen mannen van zaken; beiden artisten-naturen kenden wij de waarde van het geld niet en hadden van financiën volstrekt geen verstand, bovendien heb ik als kunstenaar nooit gebrek gehad. De bestellingen overstroomden mij toen reeds en voor een groot religieus stuk, dat ik juist onderhanden had, moest ik een reis naar het Heilige Land maken; terugkeerend bracht ik den winter in Egypte door en leerde daar mijn lieve vrouw kennen.

'Zoo vervuld was ik van mijn eigen zaken, dat ik - tot mijn schande moet ik het bekennen - mijn zwager en mijn vaders zaak geheel en al, of ten minste gedeeltelijk vergat.

'Na mijn huwelijk reisden wij naar Genua en vernamen daar dat de liquidatie afgeloopen was. Mijn aandeel en dat van mijn zwager bedroeg voor elk onzer niets meer dan 200.000 lire. Een treurige som, als men nagaat welke groote zaken mijn vader had verricht.

'Toch was ik tevreden dat alles ten minste zonder verlies was afgeloopen en 't speet mij werkelijk te hooren, dat mijn arme zwager steeds dieper in zijn neerslachtigheid was weggezonken, zoodat hij thans geheel en al wezenloos was geworden en slechts een plantenleven leidde.

‘Men had hem in een gesticht gebracht en daar trof ik hem aan, een treurige ruïne. Van den levenslustigen, vroolijken jonkman was niet meer overgebleven dan een vorm, een schaduw.

‘Hij herkende mij niet eens; ik vernam dat zijn Hollandsche bloedverwant reeds weder naar zijn land was vertrokken en dat de arme Antonio, nog vóór de nacht van den waanzin zijn geest omfloerste, gelegenheid had gehad hem de voogdij op te dragen van zijn kind.

‘Aan mij geen woord, geen opdracht, niets! Hij had verlangd, dat zijn dochter een geheel Hollandsche opvoeding zou ontvangen en haar daarom toevertrouwd aan zijn familie.

‘Ik was jong en zorgloos en al wist ik dat Antonio niet half toerekenbaar genoemd mocht worden, toen hij deze schikkingen trof, zoo voelde ik mij toch gekwetst en voorbijgegaan, toen ik hooren moest, dat ik, de eenige broer van Vittoria's moeder en haar naaste bloedverwant - want Antonio had broers noch zusters - volstrekt niet was gekend en geraadpleegd.

‘Maar, zooals ik zeide, ik ging in dien tijd op in mijn kunst en in mijn jonge vrouw; dus schudde ik die onaangename gewaarwording weldra van mij af; wij verlieten Genua met de 200.000 lire en vestigden ons des winters in Rome, des zomers in Albano; de kinderen kwamen en slechts zelden dacht ik meer aan mijn nichtje.

‘Onze ontmoeting te beschrijven, zal wel onnoodig zijn, beste jongen! Ik zie u nog uitgeput slapen tusschen de bogen en gebroken zuilen van het Forum, uitgeput van honger en vermoeienis. Gij noemt mij uw weldoener, maar de goede God weet, hoe weinig verdienstelijks er in mijn daad was, en mocht er nog eenige verdienste in zijn, zoo hebt ge mij dat ruim vergolden door uw vriendschap en dankbaarheid, vooral door uw liefde jegens onze arme Marietta, die wij u zoo gaarne tot vrouw hadden gegeven, indien God het niet anders had beschikt.

‘Maar laat mij, *figliuolo mio* - want dat zijt ge nog steeds in ons oog en in ons hart - deze droevige herinneringen niet verder ophalen. Onze Marietta bloeit nu in het Paradijs; evenals mijn zuster was zij niet sterk, niet bestand tegen den strijd en het lijden op deze droevige wereld.

‘Ik wekte u toen gij daar laagt te slapen, uit vrees dat gij de *malaria* daar in de vochtige nachtlucht zoudt opdoen. Uw eerste woorden klonken mij bekend in de ooren; want ik had van mijn zwager menig Hollandsch woord leeren uitspreken.

‘Waar ben ik toch, waar?

‘Dat trok mij aan, en het overige is u bekend; gij hebt u tot een groot, een echt kunstenaar ontwikkeld. Uw familie, die u miskent, heeft recht trotsch op u te zijn; wij hadden u lief als onzen oudsten zoon en onze liefste wensch ware vervuld, als gij en Marietta....

‘'t Mocht niet zijn en zie: na haar dood werd de herinnering aan mijn tweelingzuster, die zoo lang in mijn hart geslapen had, weer wakker in mij; ik vroeg mij af, of God mij mijn oudste dochter niet had ontnomen als een straf, omdat ik 't eenige kind mijner zuster geheel en al had verwaarloosd.

‘De gedachte aan het meisje liet mij dag noch nacht rust en toen heb ik er u over gesproken.

‘Gij bekendet mij toen, dat gij behoefte hadt u te verstrooien en vooral dat verlangen naar uw land uw hart vervulde. Gij wenschtet uw ouderlijk huis terug te zien, u te verzoenen met uw vader en toen droeg ik u op mijn nichtje te zoeken.

‘Zij is sedert lang geheel en al wees, het leven van haar armen vader is zacht als een stervend licht uitgedoofd. De naam van den bloedverwant is Wylandts; uit het klooster, waarheen ik de kleine Vittoria bracht, werd zij reeds sedert lang opgeëischt.

‘De taak was moeilijk; ge hebt ze echter uitstekend volvoerd tot nu toe. Breng alles tot een goed einde, daag den ontrouwen voogd voor de rechtbank, als gij 't goed vindt, en bekommer u niet om het geld. Ik ben, Goddank, rijk genoeg om aan het kind mijner zuster een behoorlijken bruidschat te geven.

‘In elk geval, jaag die schurken schrik aan; zij verdienen het. Hun zonde roept wraak ten hemel, maar in ieder geval breng Vittoria spoedig in ons midden.

‘Haar tante en ik wachten haar met open armen; zij zal ons een lieve dochter, onzen kinderen een andere, oudste zuster zijn.’

XII.

Verdini liet den brief op zijn schoot rusten en staarde peinzend in de verte.

‘De schakels zijn er wel, maar hoe nu alles aan elkander verbonden? Hoe zal ik het aanvangen voor de belangen van dat kind te zorgen zonder - te vroeg te spreken? Ik moet iemand onder den arm nemen, maar wie?’

Terwijl hij nog zóó aan 't overleggen was, kwam Ursula van Hogenvoorde langs hem heen.

‘Rust u wat uit?’ vroeg zij, hem brutaal door haar lorgnet-glazen aanziende.

‘Ja, of misschien neen! Ik werk nu misschien meer, dan wanneer ik daar binnen ben.’

‘Hoe bedoelt u dat?’

‘Denkt u, dat zulk een arbeid dan alleen met de handen geschiedt?’

‘O zoo! U laat zich inspireeren?’

‘Dat merkt u goed op.’

En plotseling viel haar een gedachte in:

‘Zou ik ook geen kunstenares kunnen worden?’

Hij had moeite een glimlach te onderdrukken.

‘Dat zou gemakkelijk kunnen zijn, signora, er behoort maar een kleinigheid toe, namelijk talent.’

‘Kan men dat niet krijgen? Of is 't wel zoo onontbeerlijk? Ik ben laatst met papa in Amsterdam geweest en bezocht daar de Driejaarlijksche tentoonstelling, en toen ik daar al die gesmeerde en geverfde schilderijen zag, dacht ik: “Zou dat zoo moeilijk zijn?” Ik wilde wel mij in iets oefenen. Lang heb ik er over gedacht dokter te worden, maar dat is zoo lastig en zoo vies; nu kan ik ook wel gaan studeeren in iets anders, maar wil ik geld verdienen, dan moet ik les geven en ik houd niet van andermans kinderen. Me dunkt als artist verdien je zoo gemakkelijk en eervol geld.’

‘Meent u dat? Ik heb altijd gehoord dat er geen pad doorniger is dan dat van den kunstenaar. Dus mag u zich wel twee keer bedenken vóór u er den voet zet.’

‘Och kom! U werkt zoo gemakkelijk, zoo handig. 't Gaat u zoo best af, waarom zou ik 't ook niet kunnen? Ik heb altijd van teekenen gehouden en nu - enfin! De heele stad weet het, dus u zeker ook, nu mijn vader een nieuw huishouden opzet, is er voor mij geen plaats meer op Groenenzathe en moet ik zelf mijn weg zien te maken. De vraag is maar alleen, wat zal ik gaan doen?’

Hij zag haar half ernstig, half spottend aan.

‘Wil u, dat ik u raad geef?’

‘Ja, zeker! Wat dunkt u er van, als ik naar Italië ging om daar te leeren schilderen of boetseeren? Bepaald, ik geloof dat ik 't even goed zal kunnen als ergens in Duitschland een graad te halen. En ik heb er meer lust in, of liever ik heb in geen van beiden lust. Mijn eenig genot was tot nu toe te fietsen, maar dat verveelt mij ook al.’

‘Probeer u eens lust te krijgen in het huishouden. Dat is toch eigenlijk het voornaamste wat een vrouw moet doen en kunnen.’

‘Wat! Praat u ook al zoo ouderwetsch, u, een artiest! Dat had ik nooit van u gedacht, dat valt mij vreeselijk van u tegen, dat kan u niet meenen. Of denkt u, dat daar ook geen talent toe noodig is, en vooral geen lust?’

‘Met wilskracht kan men veel, maar het kunstenaarsvuur ontsteken, daar, waar er geen vonkje van aanwezig is, dat is onmogelijk.’

‘En wie zegt u, dat er geen vonkje bij mij gloort? 't Ligt in de familie. Mijn broer kon ook zoo aardig teekenen en houtsnijden. Ik geloof zeker, dat hij talent had, maar vader wou absoluut een advocaat van hem maken, en - en - toen is hij mis gegaan.’

‘Leeft hij niet meer?’

‘Ik weet het niet,’ antwoordde zij gemaakt onverschillig, ‘misschien wel, misschien ook niet,’ en toen plotseling van toon veranderend, ‘ik praat niet gaarne over mijn broer.’

‘Waarom? Haat u hem zoo?’

‘Neen, maar ik was nog een kind toen hij wegging, en een heel dom kind ook. Wij speelden veel te zamen, en eens had papa hem verboden naar buiten te gaan, daar hij zijn werk moest maken, maar ik had geen rust en ik hield zoo lang bij hem aan, totdat hij stilletjes uit het raam klom en met mij naar het bosch ging. Niemand merkte dat wij daar den heelen middag door hadden gespeeld in plaats van te werken. Toen kroop hij stilletjes weer door het raam en ik ging ook naar de leerkamer en maakte mijn sommen, alsof er niets was gebeurd. Maar toen is er iets voorgevallen dien middag - Wybo kreeg de schuld en hij zei toen oprecht, dat hij niet thuis was geweest, dat hij met mij in het bosch had gespeeld. Maar dat geloofde Pa niet.’

‘En u heeft het ontkend?’

Hij zag haar aan, doodsbleek, met brandende oogen en trillende lippen, en 't meisje, dat voor niets en niemand vervaard was, ging plotseling vol schrik achteruit en riep, half huilend:

‘Waarom kijkt u mij zoo verschrikkelijk boos aan? Zeg mij dan toch, wat heb ik gedaan? Hoe gek ben ik ook om zulke dingen te vertellen aan een vreemde.’

Maar hij was opgesprongen en greep haar bij den pols.

‘Wat je daar gedaan hebt is leelijk, zeer leelijk! En heb je nooit bekend, wat er toen dien dag werkelijk gebeurd is?’

‘Neen,’ snikte zij, en trachtte haar hand los te wringen, ‘ik heb 't niet gezegd.’

‘En waarom niet?’

‘Ik durfde eerst niet, dien dag! Ik was bang voor straf; papa stelde mij altijd tot voorbeeld aan Wybo, dat ik zoo ijverig was, en hij daarentegen zoo lui en onwillig - daarom ontkende ik.’

‘Valsche kat!’ riep hij verontwaardigd, haar hand loslatend.

Als door den bliksem getroffen, stortte Ursula achteruit, en zij zag hem in het booze gezicht.

‘Hoe durft u dat zeggen - U in dienst van mijn vader - een - werk - man.’

Maar plotseling hem vol in het gezicht ziende, trilde zij over het geheele lichaam en kreunde:

‘Dat heeft hij mij ook gezegd - hetzelfde “valsche kat” en hij greep mij ook bij den pols om mij te dwingen het te zeggen....’

‘En nu beken jij 't, uit je eigen?’

‘O God! 't Is toch niet zoo?’

‘Wat, wat!’

‘Wybo.... Ben je Wybo, mijn broer!’

Hij zag haar aan nog altijd vol wrok.

‘Denk je dat?’ vroeg hij spottend. ‘Eindelijk!’

‘Wybo! O, dat ik 't niet eer vermoedde! En Lucie, die 't altijd had over zijn stem! Wybo, o Wybo, nu herken ik je! Vergeef mij toch!’

En zonder zich verder om iets te bekommeren, wierp zij zich snikkend om zijn hals; hij liet haar begaan. Eerst was zijn verbittering nog te groot, maar haar tranen en berouw maakten zijn hart week; zij was toch zijn zuster en de eerste, die hem begroette na zijn terugkeer; hij weerde haar niet af, maar liefkoosde haar terug.

‘Bedaar, Ursula! Ik had niet gedacht, dat jij de eerste zou zijn om mij het welkom toe te roepen in het ouderlijke huis.’

‘En waarom kom je hier als vreemdeling?’

‘Heb ik dan nog rechten in mijn vaders huis? Heeft mijn vader mij niet de deur ontzegd, als aan een dief?’

‘En door mijn schuld! O Wybo, je weet niet, wat mij dat altijd plaagde, die herinnering.... Niemand heeft er mij ooit meer naar gevraagd. En daarom kon ik nergens rust vinden. Daarom beproefde ik alles en kon nergens bij blijven. Ik trachtte te vergeten en ik kon niet, maar nu zal ik naar papa gaan en - hem alles bekennen.’

‘Nog niet! Wacht er mee tot ik je daarom verzoek. Hoor eens, Ursula! 't Is niet alleen het heimwee, dat mij hierheen dreef en als een onbekende mij deed werken in mijn vaders huis. Er zijn andere belangen, waarvoor ik moet opkomen. Als je

meent iets jegens mij verplicht te zijn, toon het dan, door mij te helpen en vooral te gehoorzamen.’

‘Ik zal alles doen, wat je mij zegt. O Wybo, hoe is 't mogelijk! Toen je dat woord zei, waarvoor je mij dien dag telkens uitschold: “Valsche kat,” was 't of een doode tot mij sprak en nu ik je aanzie, begrijp ik niet, hoe papa en ik zoo blind kunnen geweest zijn, je niet te herkennen en toch.... toch.... Ik heb je genoeg aangekeken - want je interesseerde mij toch zoo!’

Wybo moest, ondanks den ernst van het oogenblik, toch nog lachen.

‘Dan spijt het je misschien dat ik m a a r je broer ben, en wou je kunstenares worden, alleen opdat ik ook belang in je zou stellen?’

‘Misschien wel,’ antwoordde zij oprecht en nederig, ‘maar toch ben ik zoo blij dat je terug bent, Wybo, en ik zal alles doen wat je zegt. Maar wil je het heusch niet weten voor papa en voor Lucie, die ook zoo gelukkig zal zijn?’

‘Neen Sula, nog niet! Jij bent de eenige, die weet dat ik niet ben, waarvoor vader mij houdt. Lucie in haar engelengoedheid vertrouwt mij, maar zij weet niet.... En nog vóór dien tijd heb ik nog iets anders te doen.’

‘En wat zeg je van papa's plannen? Vind je het niet vreeselijk!’

‘Wij moeten hem redden uit de handen van die avonturiersters; want daar vindt hij nooit zijn geluk. Ik ken ze beter nog dan hij.’

‘O Wybo,’ en Ursula hief opgetogen haar handen naar hem op, ‘denk je dat ook! Wat ben ik er blijde om. Ja, wij moeten papa van den Wylandtstroep losmaken. Je komt net bijtijds; maar hoe?’

‘Laat dat aan mij over! Ik zeg je vooruit, je mag mij niets vragen, maar je moet alles doen wat ik je zeg. Begrijp je?’

‘Ja zeker, en heb je mij alles vergeven?’

‘Vergeten kan ik 't niet, maar vergeven sedert lang!’

‘Geef er mij je hand nog eens op? Wat ben ik dankbaar, dat je zoo flink bent teruggekomen. Zoo'n knap kunstenaar en ik geloof ook een braaf mensch! Ach, wat heb ik een angst voor je doorleefd, al sprak ik er met niemand over, maar dat was juist het ergste. Wat benijdde ik die goeie Lucie, die in kalmte aan jou kon denken!’

‘Ga nu heen. Ik zie mijn werklui aankomen. Wat zouden ze denken als ze juffrouw Van Hogenvoorde zoo vertrouwelijk zagen praten met hun patroon? Vertel mij alleen, waar is Lucie?’

‘Lucie is een beetje verkouden. Zij houdt haar kamer.’

‘Je weet onze overeenkomst. Geen woord aan haar.’

‘Neen, zeker niet. Is er nog iets anders wat je van mij verlangt.’

‘Voorloopig, neen, niets! Of 't moest zijn, dat jij je van nu af ernstig toelegt op 't huishouden en al je dwaze liefhebberijen laat varen. Je fiets breng je op zolder, en je doktersmuts hang je aan den kapstok en je artiestendroomen laat je in de lucht vervliegen. Zorg dat je een flinke, ferme huisvrouw wordt, zoodat papa, als zijn huwelijk afraakt, onder dat opzicht ten minste geen reden tot klagen heeft.’

‘Heel graag, Wybo! Dolgraag! O, als ik op die voorwaarde geen stiefmoeder als Truus behoefde te krijgen - hoe blijde zal ik mij dan op het beheer van 't huishoudén toeleggen. Als ik maar kan.’

‘Je kunt, wat je wilt. Denk er aan dat je het doet uit geest van zelfopoffering, van plichtbesef en ook van boete. Als je beter begrepen hadt, wat je te doen stond, dan zouden de zaken niet zoo geloopen zijn.’

‘Ik zal mijn best doen, Wybo.’

Niemand zou in dit gedweeë meisje het verwaande, pedante nest van een halfuur vroeger herkend hebben; zij haalde een briefje uit den zak en zeide toen:

'Wybo! Ik kwam met je praten, en begon over allerlei gekke dingen - maar eigenlijk had ik iets veel ernstigers op mijn hart.'

Zij gaf hem het briefje.

'Een bankje van f 100. Wat beteekent dat?'

'Och Wybo! Ik had gehoord wat Lucie je opgedragen had over het graf van mama en toen voelde ik mijn geweten zoo onrustig worden. Ik verweet mij dat ik mijn goede moeder zoo schromelijk had vergeten, maar - zie je! Dat was ook alles het gevolg van dat andere.... Ik schaamde mij zoo voor mama.... ik.... ik durfde niet aan haar denken - ik voelde dat zij 't mij verwijten zou, hoe ik haar zoon....'

Tranen beletten haar verder te spreken.

'En nu kwam je mij dat brengen?'

'Ja, ik wou ook mijn aandeel betalen in dat monument en je dat - duidelijk maken - maar het was zoo moeilijk er over te beginnen en daarom verzon ik allerlei dwaasheden, maar toch - had ik 't niet gedaan, dan zou je mij niet weer "valsche kat" hebben genoemd en ik had je niet herkend.'

Hij gaf haar het bankje terug.

'En nu begrijp je toch, Sula, dat ik het geld van mijn zusters niet noodig heb en dat het monument er toch wel zal komen. Jou wil ik 't wel zeggen. Ik ben een rijk man. Ik verdien zooveel geld als ik wil. De naam van Verdini is daar ginds in Italië, in het land der beeldhouwkunst nog wel, met roem bekend. Ik kan 't gerust zeggen, want 't is de waarheid. Vandaag nog begin ik met het monument, dat mijn mooiste werk zal worden. Wil je dat Lucie zeggen?'

'Ja,' en zij vloog weg, want de werklieden waren reeds zeer dichtbij.

Zij ging de trap op, naar Lucies kamer en vond de blinde in haar fauteuil zitten met een doek om. Zij zag er bleek en mat uit.

'Ben jij dat, Victorine?' vroeg zij, want tegen haar gewoonte had Ursula de deur voorzichtig en zachtjes geopend, zooals Victorine het altijd placht te doen.

'Neen Luus, ik ben 't, Sula. Hoe gaat het je?'

'Ik ben wat koortsig, mijn hoofd doet zoo'n pijn.'

'Zou je niet liever naar bed gaan?'

'Ja, heel graag, maar....'

'De meiden kijken niet naar je om. Ik geloof niet, dat je ergens beter zult zijn dan onder de dekens. Mag ik je helpen? Ik ben nog wel wat onhandig, maar ik zal mijn best toch doen.'

Lucie vertrouwde haar oor en niet; kon dat Ursula zijn, die zoo hartelijk en vriendelijk met haar sprak, en zoo van goeden wille scheen om haar te helpen?

'Heel gaarne, lieve Sula!' antwoordde zij en dacht bij zichzelf:

'Zouden zij misschien denken, dat ik erg ziek ben en is daarom Sula zoo ongewoon lief voor mij?'

Zij liet zich helpen en te bed brengen; Ursula vroeg of zij warme limonade verlangde en een heete kruik. Lucie bedankte, maar aan den toon merkte Ursula wel, dat zij 't alleen deed om haar geen last te veroorzaken en zij besloot, er dus voor te zorgen. Ondertusschen kuste zij haar hartelijk en zeide:

'Je moet de groeten hebben van mijnheer Verdini, en hij laat je zeggen, dat hij vandaag nog met je bestelling begint en dat het zijn mooiste werk zal worden.'

Haar gelaat werd weer door dien schoonen, inwendigen glans bestraald, die des te geheimzinniger was, omdat hij zich niet in haar oogen kon weerspiegelen.

‘Heeft hij dat gezegd? O, wat ben ik blijde! Als... als... het misschien niet goed met mij afloopt... dan... dan is daar ten minste voor gezorgd.’

(*Wordt vervolgd.*)

De kangoeroe-jager. Australische vertelling. (*Vervolg en slot.*)

‘Neen,’ protesteerde de jager, ‘zoo iets heb ik ook geen oogenblik van je gedacht. Dien indruk maak je niet op me, en wees verzekerd dat ik oprechte deelneming voor je gevoel. Maar als het je hier niet bevalt, kom dan met me mee.’

De ander schudde nogmaals treurig het hoofd.

‘Je kan toch niet voor altijd hier jager blijven spelen; allicht verveelt je dat al over weken of maanden. Maar ik heb mij voor altijd buiten den vaderlandschen grond gebannen. Ik zal u vertellen hoe dat kwam. Mijn vader is een groot grondeigenaar, ik ben - neen, ik was - zijn eenige zoon. Hij liet mij het gymnasium bezoeken en deed mij bij een leeraar in den kost. Die leeraar moest hard tobben om er te komen; hij had een groot gezin en daaronder een allerliefst meisje. Wij groeiden met elkander op als broer en zuster, tot vader mij op eens van het gymnasium nam en ik mijn vriendinnetje dus moest vaarwel zeggen. Het speet mij erg de studie te moeten staken, maar mijn vader wilde mij voor de boerderij grootbrengen, en als de man zich zoo iets in het hoofd gezet

DE KERK TE KRUGERSDORP, IN WIER NABIJHEID MACDONALD BEGRAVEN IS.

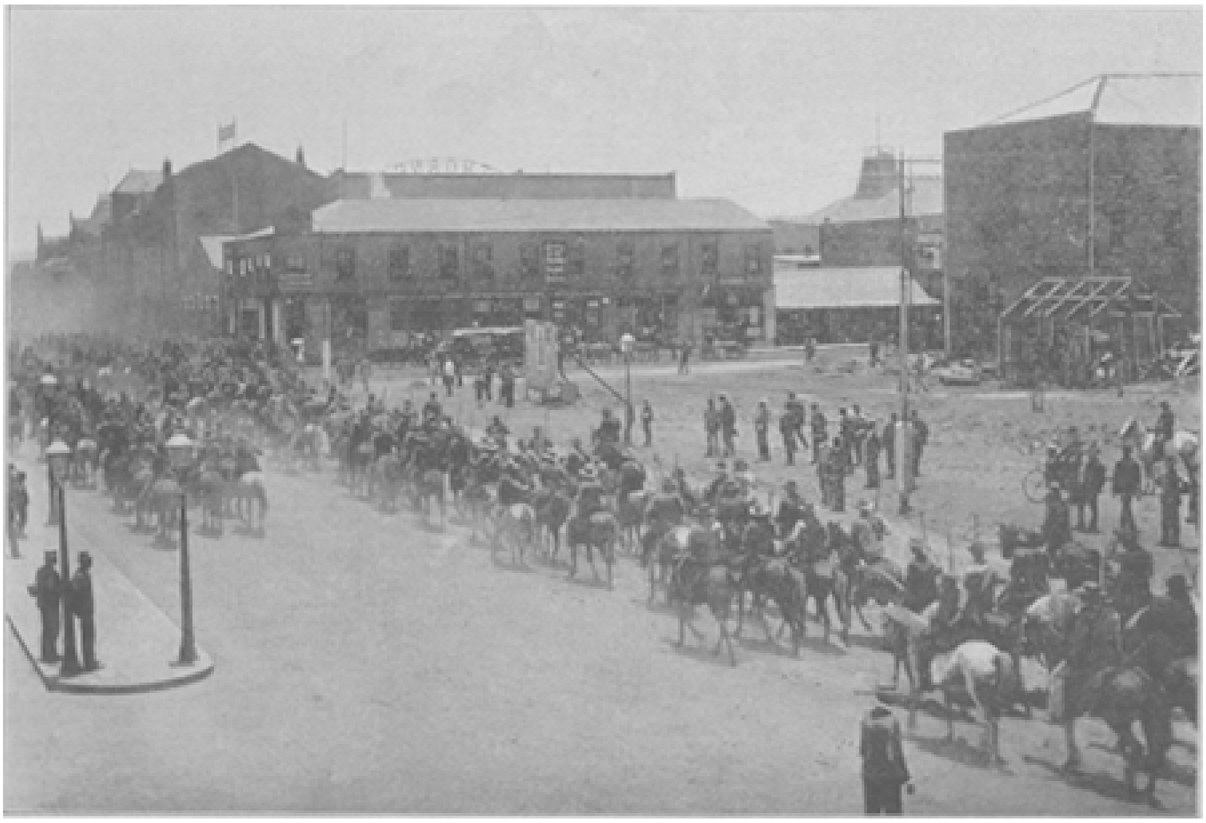

OPTOCHT VAN GEWAPENDE BOEREN DOOR JOHANNESBURG IN JANUARI.

JESUS PREDIKT VOOR DE VISSCHERS (Evangelie van den 4en Zondag na Pinksteren: Lucas V, 1-11).

Naar de schilderij van GUSTAAF CEDERSTROM.

had, dan viel daar niets tegen in te brengen. Ik moest mij dus in mijn lot schikken, doch bleef nog heimelijk in briefwisseling met den leeraar en deed hem de hartelijkste complimenten aan zijn dochter. Wij beschouwden ons al voor elkaar bestemd, maar vader was er de man niet naar om mij in zoo'n gewichtige aangelegenheid vrijheid te laten. Toen ik drie en twintig jaar oud was, zei hij eenvoudig:

'Ik heb een partij voor je?'

'Een partij?' vroeg ik. 'Wat voor een partij? Een feestje misschien?'

'Hou je nu maar niet van de dommen,' hernam hij. 'Ik bedoel natuurlijk een huwelijk. De dochter van een kennis van mij, een uitstekende huishoudster en rijk; ze krijgt zestig duizend gulden mee en heeft nog goed wat te wachten.'

Nu was een conflict onvermijdelijk.

'Vader,' zei ik eenvoudig, 'dat gaat zoo niet.'

'Wat! gaat dat niet?' viel hij uit. 'Wat moet dat beduiden? Dat gaat wis en zeker. Je zal, als je het meisje ziet, ze graag ten huwelijk vragen; ze is niet ouder dan jij, net, degelijk, buiten groot gebracht. Wat wil je dus nog meer?'

'Een andere wil ik,' verklaarde ik vastberaden.

Hij zag mij verbaasd aan.

'Wat, ken je er dan al een?'

'Ja, vader.'

'Wie?'

Ik noemde de dochter van den leeraar. Hij barstte los als een onweersbui.

'Die geen rooden cent bezit? Die van geen boerderij afweet? Dat in der eeuwigheid niet.'

'Maar ik neem geen andere,' zei ik er kalm besloten boven op.

'Dan is het tusschen ons uit!' riep de vader. 'Dan hou je op, mijn zoon te zijn! Wil je me gehoorzamen?'

'Neen, dat kan ik niet,' verklaarde ik.

'Dan zal je ook het huis uit!' beval hij. 'Maar let wel op: zoolang het van mij afhangt, zal ik je toch nooit mijn toestemming geven.'

'Dan moet ik wachten tot ik de jaren heb,' hernam ik.

Ik moest onder onaangenaamheden het huis uit en een baantje zoeken, dat ongelukkig niet al te best was. Mijn meisje verzocht ik schriftelijk, geduld te hebben, en dat beloofde zij van haar kant ook. Mijn vader rustte intusschen niet. Hij wilde alles tusschen het meisje en mij voorgoed uitmaken en vond daartoe een gewillig werktuig in den broer van de rijke juffrouw, die hij voor mij bestemd had. Dit was een voormalige luitenant, die er in slaagde mijn arme Helena wijs te maken dat ik haar ontrouw geworden was, zoodat haar vader mij barsch afwees.'

De jager had het verhaal met groote oplettendheid aangehoord. Plotseling verbleekte hij zonder dat echter de schaapherder dat opmerkte.

'Hoe heette hij?' vroeg de jager op doffen toon.

'Die leugenaar? Brennecke heette hij, Ludolf Brennecke. Ik ken hem niet van persoon, daar ik hem nooit onder mijn oogen heb gehad - wat zou het mij geholpen hebben, of ik den kerel er over had aangesproken? Maar als ooit het lot mij hem op mijn weg moest voeren, dan hoop ik dat God mij bewaren zal, want ik geloof dat ik in staat zou wezen, een ongeluk aan hem te begaan.'

'En jouw naam? Dien heb je mij nog niet genoemd,' zei de jager, zich geweld aandoende om kalm te blijven.

‘Och, wat komt mijn naam er op aan!’ hernam de schaapherder bitter. ‘Die heeft in mijn ellende al zijn beteekenis verloren. Ik heet Wilhelm Korn, als je daarin belang stelt. Nu kan je mij ook jouw naam ter gedachtenis achterlaten.’

‘Ik.... ik heet Muller,’ verklaarde de jager, doch beet zich daarbij krachtig op de lippen en streek met de hand over den kop van zijn hond.

‘De zaak was toen gauw uit,’ verhaalde Wilhelm Korn verder. ‘Wat zou ik nog in het vaderland aanvangen? Ik nam het weinigje geld, waarover ik te beschikken had, en ging scheep. Waarheen, dat was me totaal onverschillig. Ik heb een lange levensgeschiedenis doorleefd, ik ben in de diamantvelden van Zuid-Afrika en in de goudvelden geweest, ik heb in de Australische havenplaatsen de ellendigste baantjes uitgeoefend om mijn leven te onderhouden. Geluk had ik nooit of nergens. Eindelijk dreef het lot mij dezen kant uit. Ik zag den ontzaglijken omvang van den wolhandel en den vleeschuitvoer naar Engeland - acht millioen geslachte schapen gaan daar jaarlijks naar toe - en ik dacht dat op dit gebied misschien nog iets voor mij te halen was. Dwaasheid! Wie geen geld heeft, blijft hier een arme tobber. Maar één voordeel heeft dit eenzame leven toch: het brengt ons tot inkeer, het wekt ondanks zijn ruwheid en zijn ontberingen den godsdienstigen zin weer op. Ja, dit is een zonderling verschijnsel. Ik ben in de beproeving zoo hard geworden als een steen en toch dikwijls gevoelig als een kind. In zoo'n weeke stemming dacht ik onlangs: daar ginder in de verte, op den Duitschen grond, woont een hardvochtige, onbarmhartige man, maar die is je vader, die zich misschien midden in het gewoel van de menschen even eenzaam voelt als jij in deze Australische steppe, en hij is een oud man. Als hij eens kwam te sterven zonder dat er een verzoenend woord van vergeten en vergeven tot zijn oor was doorgedrongen! En als het er op aankomt, wie van ons tweeën, de vader of de zoon het eerste dat woord te spreken heeft, moet het de zoon dan niet zijn? Welnu, ik heb dat woord gesproken. Voor vier weken heb ik geschreven, dat ik niets meer verlang, dat ik ook in mijn verlatenheid blijven wil, maar dat ik geen wrok tegen mijn vader koester en hem smeek, ook niet met wrok tegen mij voor den eeuwigen Rechter te verschijnen. Sedert ben ik veel kalmer dan te voren.’

‘En toch sprak je zooeven van een ongeluk te begaan. Je voedt dus nog wraak in het hart,’ merkte de jager op, met een trilling in de stem. ‘Hoe is dat te vereenigen met je godsdienstigen zin?’

Wilhelm Korn liet het hoofd diep zinken.

‘De schurk heeft mijn heele levensgeluk verwoest,’ zei hij somber.

‘Misschien heeft hij het niet zoo slecht gemeend als je wel denkt; misschien handelde hij uit vooroordeel en is wellicht sedert ook al zwaar beproefd. Misschien berouwt hem wat hij gedaan had en zou hij zich gelukkig voelen, als ook hem vergeven werd.’

De schaapherder schudde het hoofd.

‘Moge God hem vergeven; ik....’

Plotseling hief de hond van den jager den kop op en bromde nijdig.

‘Nou, Pluto, wat is er?’ zei de jager oplettend.

De hond richtte zich geheel op, spitste de ooren, snoof met den neus en stiet een dof blaffend geluid uit.

‘Er is onraad,’ merkte de jager op, ‘ik ken mijn hond.’

‘Ik hoor een hoefslag,’ zei de schaapherder, wiens gehoor door het leven in de wildernis bewonderenswaardig gescherpt was. ‘Het zal de *master* zijn.’

In den tijd van weinige minuten kwam een ruiter over den mullen bodem aangerend.

‘Goeden avond, *master*,’ dus groette hem de herder in het Engelsch.

De opperschaapmeester beantwoordde den groet.

'Je ben niet alleen, Korn, zie ik,' zei hij. 'Dat is goed. Ik wilde je maar waarschuwen. Op mijn toer heb ik zwarten gezien, enkel mannen, die niet veel goeds in het schild schijnen te voeren. Wees op je hoede. Je hebt immers schiettuig genoeg?'

'Ik niet veel,' antwoordde Korn, 'maar mijn landsman hier....'

De jager wees op zijn gordel met pistolen.

'Ik heb wapens genoeg,' zei hij, 'we kunnen ons weren.'

'Nu moet ik me haasten om op de statie terug te komen; het is al laat,' hernam de opzichter. 'Misschien heb ik mij vergist, maar die zwarte satans zijn niet te vertrouwen. Nu, ziet maar dat je 't samen schikt. Als ik onderweg nog iets verdachts ontmoet, zal ik hulp zenden. Goeden nacht!'

In lichten galop rende hij weg en was weldra uit de blikken der beide mannen verdwenen. Dezen waren ten gevolge der bekentenissen van Korn, die op den jager een diepen indruk hadden gemaakt, wat afgetrokken en stil. Oude wonden waren weer opengereten en de versch opgewekte herinnering aan een schoon verleden stelde de kwellingen en gevaren van het tegenwoordige in des te somberder licht. Intusschen had toch de komst van den opperschaapmeester een soort afleiding bewerkt, die den jager niet onwelkom scheen.

'Ik geloof dat je nu buiten gevaar ben,' dus onderbrak hij het drukkend stilzwijgen; 'de *master* zal je niet in den steek laten, en daarom zou het mogelijk zijn, dat ik je morgen vroeg al, onder hartelijke dankzegging voor je gastvrijheid, vaarwel zei.'

'*All right!*' hernam de schaapherder met de gebruikelijke Engelsche uitdrukking. Het kwam hem voor alsof zijn verhaal hem in de oogen van den onbekenden landsman op de een of andere manier had doen dalen, daar het al te duidelijk was, dat deze naar een voorwendsel zocht om zijn besluit te veranderen. Dat wekte zijn prikkelbaarheid op, maar hij was te trotsch om er ook maar een woord van te zeggen. Wat kon de ellendige hut van een herdersknecht den verwenden jager voor aantrekkelijks aanbieden? O, als hij de ware beweegreden van den jager vermoed had! Deze scheen intusschen een gevoel te hebben of hij nog iets zeggen moest om zijn verandering van besluit goed te maken.

'Vóór ik hiervandaan ga,' voegde hij er bij, 'moet ik toch zien of ik je met het een of ander van dienst kan zijn. Neem me niet kwalijk dat ik het maar op den man af vraag: Kan je soms geld gebruiken? Ik ben er op 't oogenblik nogal van voorzien.'

'En ik heb juist zooveel als ik noodig heb,' hervatte de schaapherder. 'Dank je dus daarvoor.... maar als je soms nog wat zout over mocht hebben?'

'Zeker. Ik heb drie pond zout in voorraad. Daar krijg je uw deel van. Ook zal ik je kruit voor honderd patronen geven; ik heb nog een goede munitie in mijn ransel. Maar kijk, mijn Pluto is nog maar niet op zijn gemak. Hij schijnt nog iets anders in de gaten te hebben dan den *master*. De vleermuizen kunnen het ook niet zijn; want aan dat gebroed is hij al gewoon.'

Pluto knorde weer en stak den neus in de lucht.

'Hij snuffelt in de richting van het boschje ginder,' zei Korn.

'Zou hij toch de kroesharige duivels in den neus krijgen?'

De jager stond op, hing zijn geweer over den schouder, liep eenige schreden op het lage struikgewas toe, dat een tweehonderd meters van de hut verwijderd was, en zei zachtjes tot Pluto:

'Zoek!'

De hond schoot er dadelijk met een heftige, grimmige beweging op los.

‘Hier, Pluto!’ commandeerde de jager, en het voortreffelijk afgerichte dier kwam aanstonds terug.

‘Er is geen twijfel aan,’ zei zijn baas tot den schaapherder, ‘Pluto heeft iets verdachts in den neus. Een stuk wild kan het niet wezen, want daar maakt hij zich zoo nijdig niet over. Zou waarachtig dat zwarte gebroed daarachter zitten?’

‘Kom in de hut,’ hernam Korn met onderdrukte stem. ‘Laten we ons toch niet noodeloos aan hun verraderlijke pijlen blootstellen. Zoodra een verdachte gedaante zich vertoont, schieten wij ze hier uit onze verdekte stelling neer.’

Hij maakte zijn geweer met dubbelen loop, een verouderd percussiewapen, schotvaardig.

Omstreeks een twaalftal schreden van de hut verwijderd, rees heel alleen, aan den rand van een kleinen waterplas, een groote eucalyptusboom in de heldere lucht omhoog.

‘Die boom zal mij, als 't er op aankomt, de noodige dekking verschaffen,’ merkte de jager op.

Nu steeg de bijna volle maneschijf boven den rand der verwijderde bergen omhoog en bijna in een oogwenk was de geheele, mijlen ver zich uitstrekkende vlakte met een bleeke schemering

overgoten. Een tweehonderdtal schreden in het rond lagen overal de schapen slaperig bij elkander.

Een bijna plechtige stilte heerschte in het rond. Slechts nu en dan weerklonk van verre het krijschend geluid van een nachtvogel en zonder gedruisch fladderden talrijke groote vleermuizen door de lucht. Pluto zat in de onrustigste spanning naast zijn baas, die met schotvaardig geweer in de deuropening der hut stond.

'Neen, hier hou ik 't niet uit,' mompelde hij tot den schaapherder. 'Ik kan hier niet voldoende uitkijken. Maar ik zal me toch vlak naast je hut opstellen.'

Hij trad naar buiten. Pluto moest zijn wilde natuur bedwingen en stil naast hem gaan liggen. Er werd geen woord meer gesproken. Met scherpe blikken nam de jager het heele front van het struikgewas op, waarachter een dicht bosch met enkele afzonderlijke casuarinen, gomboomen en eucalyptussen zich verhief. Reeds na een paar minuten zag hij een aantal zwarte gedaanten als slangen door het struikgewas kronkelen.

Het was onmogelijk op een dezer zwarten aan te leggen; maar zoodra de eerste uit het kreupelhout te voorschijn trad en zich neerboog om door het gras verder te kruipen, knalde er een schot uit des jagers geweer. Een lichte schreeuw weerklonk, de getroffene maakte een korten luchtsprong en zeeg daarop in het gras neer.

Gedurende eenige minuten bewoog zich niets op de vijandelijke linie, maar toen begon het in het bosch van zwarten te wemelen! Dezen hadden, niets vermoedend van den gewapenden bijstand des schaaphoeders, een groote overrompeling beraamd, deels om den inhoud der hut te plunderen, deels om schapen te rooven.

Een hagel van pijlen, doelloos op de hut gericht, verried hun groot aantal, en ofschoon geen enkele dier pijlen doel trof, was het toch niet raadzaam, zich aan dat schiettuig bloot te stellen. De jager liep in gebukte houding vooruit en stelde zich achter den stam van den eucalyptus op. Nauwelijks had hij zich op die wijze gedekt, of daar kwamen, uit twee heel tegenovergestelde punten van het struikgewas, eenige zwarten te voorschijn. Zijn snel oog en zijn vaste hand deden ook die in het stof bijten. Nu vuurde ook de schaaphoeder zijn geweer af en er ontwikkelde zich een geregeld gevecht. De negers slingerden pijlen en werpspietsen zonder te treffen, de beide blanken schoten om beurten hun vijanden neer.

'Het is verbazend, dat ze niet afdeinzen,' mompelde Korn tusschen de tanden; 'waarschijnlijk hebben zij zich aan hun *ave* dronken gez. pen (een uit Australische peper bereide drank); dan worden de lafaards aan razende beesten gelijk.'

'Wij zullen ze wel klein krijgen!' riep nu de jager luid naar achteren; want het kon niet anders dan in hun voordeel zijn, als de zwarten vernamen, dat zij meer dan één tegenstander te overwinnen hadden. 'Naar mijn rekening moet ik er zeker al twintig doodgeschoten hebben.'

De strijd duurde intusschen nog altijd voort. De negers wendden daarbij de list aan, een uit gras gemaakte groote pop aan een speer voor zich uit te schuiven, zoodat de tegenstander ze voor een levend mensch aanzag en er op schoot. Deze list had ten doel, den vijand van zijn ammunitie te berooven. De jager werd woedend, toen hij, na meermalen met vaste hand op die gedaanten aangelegd te hebben, ze zag blijven staan, niettegenstaande hij zeker wist ze doodelijk getroffen te hebben.

Nadat dit ten deele nutteloos vuurgevecht reeds meer dan een uur geduurd had, vloog Pluto plotseling op van voor zijns meesters voeten, waar hij van ongeduld lag te janken, en ijlde in een paar groote sprongen op de hut toe. In een oogenblik had

hij achter deze een neger bij den strot gepakt en voor den grond gesmeten: maar terwijl hij den ongelukkige, die een erbarmelijk weegeroep uitstiet, afmaakte, slingerde een tweede neger een brandfakkel op het dak der hut, dat onmiddellijk in lichte laaie stond.

Eenige negers hadden een omweg van verscheidene mijlen gemaakt om aldus onopgemerkt de hut te kunnen naderen. Het opvlammen van het houten gebouwtje was voor de zwarten in het front het teeken tot den aanval.

De jager, door het opspringen van Pluto geschrokken, wendde zich om zonder de tegenwoordigheid van geest te hebben, het geweer onmiddellijk weer te laden. Van dit oogenblik maakten de zwarten gebruik om, terwijl zijn gestalte helder door den vuurgloed verlicht werd, hun wapentuig tegen hem te slingeren.

Een speer doorboorde hem de borst en hij zonk met een luiden kreet ter aarde. Nu hield de brand bijna geheel op. De schaaphoeder had zijn patronen verschoten, en toen hij zijn bezweken kameraad wilde naderen om diens geweer en patronen te nemen, wees Pluto hem met grimmige tanden en vervaarlijk brommen terug. Zoo bleef den schaaphoeder niets over dan zich met geweerkolf en mes te verweren.

De negers naderden met woedend krijgsgeschreeuw de brandende hut; zij rukten er de brandende stukken hout af om van den armzaligen inventaris te rooven wat er nog te rooven viel.

Pluto kampte, met de woede der vertwijfeling, als een leeuw voor zijn gevallen meester; hij vloog de zwarten aan en rukte er verscheidenen op den grond, tot het hun overmacht gelukte ook het dappere dier met speerstooten en knotsslagen af te maken. Stervend wierp Pluto zich over zijn meester, als om hem in den dood nog te beschermen.

‘Nu is het met mij gedaan!’ dacht de schaaphoeder vertwijfelend, en met reuzenkracht liet hij de kolf van zijn geweer op de koppen van zijn bespringers neerkomen.

Daar weerklonk plotseling in den rug der zwarten een krachtig geschreeuw en hoera. Zij wendden zich verschrikt om en zagen een kleine schaar nieuwe vijanden, die aanstonds een levendig geweervuur tegen hen openden. Nog enkelen van het zwarte gespuis stortten doodelijk getroffen neer, de rest vloog in de duisternis van den nacht naar alle richtingen uiteen.

‘Hola, Korn!’ riep de stem van den opperschaapherder. ‘Hier zijn wij! Je leeft nog! Wij zijn dus juist op tijd gekomen. We hadden een langen weg te marcheeren. Paarden hadden we niet. Het schieten wees ons den weg, later de brand. Hadden de zwarte duivels niet op mijn terugweg met boemerangs uit het bosch naar mijn paard gegooid, dan zou ik niet gekomen zijn. Dan was je nu dood.’

‘Maar mijn goeden kameraad heeft het toch het leven gekost,’ hernam de schaaphoeder treurig. ‘Daar ligt hij; zonder hem had ik den strijd niet volgehouden.’

Bij het schijnsel der brandende hut traden de mannen op den levenloos uitgestrekten jager toe.

‘De hond is ook dood!’ zei de opperschaaphoeder. ‘Dapper beest, - als een held gestorven!’

Het lijk van den hond werd van zijns meesters borst weggetrokken. Korn knielde naast den jager neer en hief diens hoofd omhoog.

De werpspies stak nog in de wonde, ze werd er behoedzaam uitgetrokken; Korn drukte een doek op de wonde om het bloed te stelpen. De jager bewoog zich.

‘Hij leeft nog - misschien is hij te redden,’ zei een der mannen.

‘Muller, vriend!’ zei de schaaphoeder, zich over hem buigend. ‘Hoe is het met je?’

‘Help mij overeind!’ hernam de jager met zachte, doodzwakke stem.

Korn, bijna schreiend van smart, hielp hem het bovenlijf oprichten.

‘Eer ik sterf, wil ik het u zeggen,’ ging de jager met de laatste inspanning van zijn krachten voort; ‘ik.... ik ben Ludolf Brennecke. Nu heb ik het uitgeboet.... ik sterf.... voor jou!’

Dat waren zijn laatste woorden. Zij stem werd gesmoord door een stroom bloed, die uit zijn mond opwelde, en met een halfluiden, hartdoorborenden kreet, blies hij den laatsten adem uit.

‘Almachtige God, welk een beschikking!’ mompelde Korn vol schrik en ontroering. ‘Hij was eens in mijn leven mijn bittere vijand en nu is hij als mijn dappere vriend gestorven!’

‘Zijn ziel ruste in vrede!’ sprak de opperschaapherder plechtig en allen vouwden de handen tot een stil gebed.

Thans naderde door een enkelen man geleid, een vrouwelijke gestalte.

‘O, zijn jullie daar!’ riep de schaapmeester.

‘Wij konden zoo gauw niet meekomen,’ antwoordde de aankomende man.

De opperschaapherder nam de dame, die hem vergezelde, bij de hand en leidde haar tot Korn.

‘Master Korn,’ zei hij, ‘dit moedige meisje trof ik op de statie; zij was niet van haar verlangen af te brengen, zich bij ons aan te sluiten om jou te zien. Ik vermoed dat zij je iets van bijzonder gewicht heeft mee te deelen.’

De schaaphoeder zag het meisje in 't gezicht.

‘Helena!’ riep hij met blijde verrassing uit.

‘Ja, ik ben het,’ hernam zij, hem haar beide handen reikend. ‘Ik kom als bode namens uw vader, ik heb het hem beloofd. Hij is hartelijk blij geweest met uw brief. Nu moet ik u thuis halen en.... en vader wil zich tegen ons geluk niet meer verzetten.’

‘Ons geluk?’ riep Korn met nadruk.

‘Ja, ons geluk,’ antwoordde het meisje zacht.

‘God zegene hem daarvoor,’ jubelde Korn. ‘Eindelijk, eindelijk ben ik verlost! En zie, Helena, hier ligt hij, die u eenmaal van mij scheidde, Ludolf Brennecke, die stervend mijn vriend geworden is. Zoo heeft God alles, onder veel leed, toch tot een gelukkig einde gebracht. Wij moeten ons in Zijn ondoorgrondelijke raadsbesluiten schikken.’

Helena was door den aanblik van den doode diep geschokt, maar Wilhelm Korn trok haar met zich mee.

Drie der mannen werden door den opperschaapherder aangewezen om de bewaking der kudde op zich te nemen en den doode met zijn trouwen Pluto te begraven. Zijn voortreffelijk geweer en de inhoud van zijn ransel vielen hun daarvoor ten deel.

Met de overigen keerden Wilhelm Korn en zijn weergevonden beminde naar de statie terug om den volgenden dag van daaruit de reis naar het lieve vaderland te ondernemen.

Door ouderdom gebroken en eenzaam geworden, had Wilhelms vader zijn hardnekkig tegenstreven opgegeven, en voelde zich gelukkig, zijn laatste levensjaren te kunnen verzoeten door de liefde van zijn eenigen zoon te zegenen.

Bij de Platen.

Uit de Transvaalsche troebelen. -

Terwijl de bende van dr. Jameson in haar ontmoetingen met de Boeren zware verliezen aan dooden en gewonden leed, waren die der Transvalers in verhouding zeer onbeduidend te noemen. Volgens het officieele telegram, door den waarnemenden staatssecretaris der Zuid-Afrikaansche Republiek aan haar consul-generaal te Londen gezonden, waren er van de zijde der Boeren maar vijf gedood, van wie twee bij ongeluk door eigen landslieden, en drie gewond. De namen der gesneuvelden, die in Transvaal als helden vereerd worden, zijn Macdonald, Potgieter, Jacobs, Venter en Van Sondere.

Twee der gravures in dit nummer hebben op de begrafenis van den jeugdigen Macdonald betrekking. De eerste stelt zijn krijgsmakkers voor, die hem, of hij een generaal ware, met groote plechtigheid ter aarde bestelden; de andere geeft de kerk te Krugersdorp te zien, in wier nabijheid de Boeren den jongen held aan den schoot der aarde toevertrouwden.

Na den slag van Krugersdorp en de gevangenneming van Jameson's bende, konden de Boeren nog niet onmiddellijk naar hunne haardsteden terugkeeren. Van het eerste oogenblik had men vermoed, dat Jameson zijn rooftocht nooit zou hebben ondernomen, indien hij niet op steun in het land zelf had kunnen rekenen. Te Johannesburg, met zijn cosmopolitische bevolking, het brandpunt der samenzwering, was men zoo zeker van de overwinning der Engelschen, dat om drie uren in den namiddag van den 2en Januari een groote opgewonden en gewapende menigte, voorafgegaan door muziek, de stad uittoog om Jameson's troep met jubelkreten als de redders binnen te halen. Men begrijpt, hoe onthutst de Johannesburgers waren, toen ze vernamen, dat de vermeende overwinnaars de wapenen neergelegd en zich onvoorwaardelijk overgegeven hadden.

Toch bleef het gisten in Johannesburg, waar men blijkbaar op den steun van Engeland rekende, nu Jameson's poging zoo jammerlijk had gefaald.

De Boeren bewaarden een bewonderenswaardig kalme houding en lieten zich door de uitdagende houding van een deel der Johannesburgsche bevolking niet tot daden vervoeren, die een geweldigen nasleep hadden kunnen hebben. Alleen hielden zij een paar maal een groote demonstratie in de stad - eens zelfs met 12.000 welgewapende mannen - ten einde den uitlanders te toonen, dat zij bij machte waren, iederen opstand desnoods met geweld te onderdrukken. Gelukkig is er verder geen bloed gevloeid, de Johannesburgers begrepen, dat verzet tegen zulk een sterke en beproefde legermacht een dwaasheid zou zijn.

Van die Boeren-betoogingen geven de twee andere gravures zeer aanschouwelijke voorstellingen, en als men ze beziet, begrijpt men ook, dat de Johannesburgers geen lust hadden, nog verder een poging te wagen om de regeering omver te werpen of, zooals het voor de leus heette, ter verkrijging van hun politieke rechten.

Jesus predikt voor de visschers. -

Het fraaie tafereel van den Zweedschen schilder Cederstrom, in dit nummer weergegeven, levert ons een treffende voorstelling van de beteekenisvolle episode uit 's Heeren prediking, ons in het evangelie van den vierden Zondag na Pinksteren door de Kerk voorgehouden.

‘En het geschiedde,’ verhaalt de Evangelist Lucas, ‘als de scharen op hem aandrongen om het woord Gods te hooren, dat Hij bij het meer van Genesareth stond. En Hij zag twee schepen aan het meer liggen, en de visschers waren uitgegaan en spoelden de netten. En Hij ging in een van de schepen, hetwelk van Simon was, en verzocht hem, een weinig van land af te steken. En nederzittende, leerde Hij de scharen uit het schip.

‘Als Hij nu ophield te spreken, zeide Hij tot Simon. Steek in zee en werp uwe netten uit tot vangst. En Simon, antwoordende, zeide tot Hem: Meester, we hebben den geheelen nacht gearbeid en niets gevangen, maar op Uw woord zal ik het net uitwerpen.

‘En als zij dit gedaan hadden, vingen zij een groote menigte visschen zoodat hun net scheurde. Zij wenkten de metgezellen, die in het andere schip waren, dat zij komen zouden om hen te helpen. En zij kwamen en vulden de beide schepen zoodat zij bijna zonken.

‘En als Simon Petrus dat zag, viel hij aan Jesus’ knieën neder, zeggende: Ga van mij, Heer! ik ben een zondig mensch. Want verbazing had hem en allen, die met hem waren, bevangen over de vischvangst, die zij gedaan hadden. Desgelijks ook Jacobus en Johannes, de zonen van Zebedaeus, die Simons metgezellen waren. En Jesus sprak tot Simon: Vrees niet! voortaan zult gij menschen vangen.

INDRUKWEKKENDE MANIFESTATIE VAN 12000 GEWAPENDE BOEREN TE JOHANNESBURG.

'En als zij de schepen aan land getrokken hadden, verlieten zij alles en volgden Hem.'

Tot zoover het Evangelieverhaal, waarin iedere bijzonderheid, ieder woord een diepe beteekenis heeft. De Zaligmaker kiest het schip van Petrus uit om van daaruit tot het volk te prediken, wijl Petrus eenmaal Zijn Stedehouder zal worden, het hoofd der Christelijke Kerk, waarvoor het scheepje van Petrus te allen tijde als zinnebeeld zal gelden. In alles zien wij Hem Petrus den voorrang geven boven de andere Apostelen. Petrus was de eerste onder de aanwezige leerlingen om des Heeren hoogere natuur te erkennen door den uitroep, waardoor hij zoowel Jesus' heiligheid als zijn eigen onwaardigheid beleed, en tot Hem inzonderheid werd ook weer de belofte gericht: Voortaan zult gij menschen vangen.

De Zweedsche kunstenaar heeft voor zijn tafereel meer bijzonder het oogenblik gekozen, waarop Christus tot de scharen sprak. Van de Apostelen zien wij Hem hier niet vergezeld zoodat de schilder niet juist het geval op het oog schijnt gehad te hebben, ons in Lucas' evangelie verhaald, maar meer in 't algemeen een prediking tot de visschers heeft willen voorstellen. Wij weten toch dat de Zaligmaker meermalen aldus het volk heeft geleerd, de scharen staande op het strand, Hij zelf zittende op een schip.

De schilder heeft zich, in typen en kleederdracht, niet aan de traditioneele Bijbelsche voorstellingen gehouden, maar, gelijk vele nieuwere meesters dat doen, menschen gegeven uit onzen tijd, visschers, zooals men die aan de Europeesche kusten waarneemt.

Dergelijk anachronisme in de kunst is volstrekt niet nieuw. Ook in de middeleeuwen en het tijdperk der Renaissance beeldden de christelijke kunstenaars bijbelsche personen af met de typen en in de kleederdracht van hun eigen tijd. Alleen voor de

hoofdpersonen, zooals Christus, Maria, de Apostelen, hield men zich aan overgeleverde typen. Eerst in onze eeuw hebben de wetenschappelijke onderzoekingen omtrent het verleden en de nauwkeurige kennis, die zij ons verschaft hebben van de zeden en gebruiken der oude historische volken, het mogelijk gemaakt, bijbelsche tafereelen zóó voor te stellen als zij zich, met eenige waarschijnlijkheid, eenmaal in werkelijkheid hebben voorgedaan. Toch valt daarbij altijd nog veel te gissen, en de schilders vervallen daarbij licht in een koud wetenschappelijke, oudheidkundige nauwkeurigheid, die allicht afbreuk doet aan de warme godsdienstige werking, die toch de hoofdzaak is in een dergelijke schilderij.

Van een evangelisch tafereel verlangen wij allereerst dat het ons in de ziel grijpt en dat effect wordt het best verkregen, wanneer wij daarop menschen zien, die niet te ver af (staan van onze eigen voorstellingen, maar in gelaatsuitdrukking, houding en gebaren een taal spreken, die wij begrijpen. Dat is de reden, waarom vele nieuwere schilders terugkeeren tot het overoude gebruik om voor bijbelsche tafereelen in hun eigen omgeving de passende modellen te zoeken.

De schilderij van den Zweedschen schilder Cederstrom in dit nummer kan ons leeren, welk machtig effect op die wijze verkregen kan worden.

[Nummer 9]

Petrus' en Paulus' marteldood.

De pelgrim, die langs de poort van Ostia Rome verlaat om een bezoek te brengen aan de eerbiedwaardige basiliek van St. Paulus buiten de muren, komt op dien weg, eenmaal door de Prinsen der Apostelen gevolgd, toen zij ter dood gevoerd werden, voorbij een heiligdom, dat een der roerendste herinneringen aan hun laatsten tocht bewaart.

Het is de kleine kapel, gesticht op de plek, waar volgens de overlevering Petrus en Paulus van elkander afscheid namen om elk den weg naar de hem aangewezen rechtsplaats in te slaan. Op een steen, tusschen twee kolommetjes in den gevel aangebracht, ziet men dat tooneel afgebeeld met het volgende, in zijn eenvoud zoo treffende onderschrift:

In questo luogo si separarono S. Pietro e S. Paolo andanda al martirio. Et dice Paolo a Pietro: La pace sia con teco fundamento della Chiesa et Pastore di tutti li agnelli di Christo. Et [P]ietro a Paolo: *Va in pace, predi[c]atore dei buoni et guida della salute dei justi.*

Dat wil zeggen:

‘Op deze plek scheidden de HH. Petrus en Paulus op hun weg naar den marteldood. Paulus zeide tot Petrus: De vrede zij met u, gij grondsteen der Kerk en Herder van al de lammeren van Christus. En Petrus tot Paulus: Ga in vrede, prediker der goeden en gids der rechtvaardigen op den weg des heils.’

Maanden lang hadden de beide geloofshelden gezamenlijk in de Mamertijnsche gevangenis gezucht, in dien ijzingwekkenden onderaardschen kerker, dien nog heden de pelgrim niet dan met huivering en eerbied betreedt. Daar toont men hem nog langs de steile trap, in den wand, den indruk van het gelaat des H. Paulus, die door de gerechtsdienaars bij het afdalen in het donkere hol ruw tegen den muur gedrukt werd. Daar drinkt hij, ter godvruchtige gedachtenis aan den H. Petrus, uit de wonderdadige bron, die uit den rotsbodem ontsprong, toen de Apostel het doopsel wilde toedienen aan zijn beide gevangenbewaarders Processus en Martinianus en nog zeven en veertig medegevangenen, allen door zijn woord voor Christus gewonnen.

Het heidensche Rome had den dood gezworen van de beide onverschrokken mannen, die door openlijk de leer van hun gekruisten Meester te verkondigen, niet alleen de oude goden ten val dreigden te brengen, maar daardoor in de oogen der heidenen heel de bestaande wereldorde ondermijnden.

Keizer Nero sidderde op zijn troon voor de kleine Christenkudde, die zich in het duister der catacomben voor zijn woede verschuilen moest; maar vooral haar beide aanvoerders, Petrus en Paulus, boezemden hem een bijgeloovigen schrik in. Had hij niet moeten zien, hoe op hun machtig gebed zijn gunsteling Simon de Toovenaar, die zich door duivelskunsten in de lucht verheffen zou, smadelijk te pletter viel tot beschaming van allen, die in hem geloofd hadden? Toonden die beide mannen, wier woord de scharen meesleepte, zich niet machtiger dan de keizer zelf met al zijn bevelschriften, zijn beulen en foltertuigen?

Daarom moesten zij sterven; in hen zou dan vanzelf de gehate sekte van den Gekruiste voorgoed zijn uitgeroeid.

Aanvankelijk had Petrus, de herder en vader der wreed vervolgde Christenkudde, zich, op de smeekingen der geloovigen, voor de nasporingen zijner vijanden verborgen gehouden. Op hun aandrang was hij de stad uitgevlucht, maar buiten de poort gekomen, verscheen hem Christus, zijn goddelijke Meester.

‘Heer, waar gaat Gij heen?’ vroeg Petrus verschrikt.

‘Ik ga naar Rome om opnieuw gekruisigd te worden.’

De plek dezer treffende ontmoeting wordt nog door een kapel aangewezen, waar men in een witten marmersteen den indruk van des Heeren voeten vereert.

HET AFSCHEID VAN PETRUS EN PAULUS, OP HUN WEG NAAR DEN MARTELDOOD.

Petrus begreep uit het woord zijns Meesters,

dat deze zijn vlucht niet billijkte. Hij zag er een verwijt in en een aansporing om moedig den marteldood voor Christus te lijden. Een vroegere maal was hij door een engel Gods zelf uit den kerker verlost: ditmaal was het Gods wil dat hij zijn Meester in den kruisdood volgen zou.

Hij keerde dus onmiddellijk naar Rome terug, waar hij met Paulus in de gevangenis geworpen werd, in afwachting dat het doodvonnis aan hen voltrokken zou worden. Petrus werd, als jood, veroordeeld om in de wijk zijner landgenooten gekruisigd te worden. Paulus, die als Romeinsch burger aan die onteerende straf niet mocht worden onderworpen, zou met het zwaard worden gedood op het daartoe aangewezen veld *ad Aquas Salvias*, aan den weg naar Ostia.

Volgens de overlevering werden beiden gezamenlijk die richting uitgevoerd, ofschoon beider weg ver uiteenliep. Maar is het onmogelijk, vraagt de kanunnik Bleser in zijn bekende beschrijving van Romes heiligdommen, dat Petrus van de soldaten verlof had bekomen, zijn laatste onderhoud hierbeneden met den gezel van zijn apostolaat en martelaarschap te rekken, vooral als de geloovigen dien dienst van de beulen met eenig geld vergolden?

Zij togen dan gezamenlijk voort tot de bovenbedoelde plek, waar zij elkander voor het laatst de hand tot afscheid reiken moesten. Onze gravure stelt ons dat plechtig oogenblik voor. Zij vertoont ons de beide Apostelen met ketenen beladen en elkander de hand drukkend. Petrus wijst zijn metgezel, die hem met diepen ernst aanhoort, den hemel, waar zij na een korten, bloedigen strijd de kroon der eeuwige heerlijkheid zullen verwerven. Een engel reikt hun reeds de palmen der overwinning, den eene wijzend op Rome, den ander op Ostia, waar zij hun bloed voor Christus vergieten zullen.

Even vóór de kapel, welke de herinnering aan dit roerend tooneel bewaart, treft de pelgrim op den weg nog een ander heiligdom aan, dat eveneens een episode uit de lijdensgeschiedenis der Apostelen in het geheugen roept. Daar ontmoette Paulus namelijk de H. Plautilla, een edele Romeinsche matrone, die zich op zijn weg geplaatst had om hem vóór hij ter dood ging nog een laatsten groet te brengen. Toen de Apostel haar daar weenend zag staan, verzocht hij haar om haar sluier ten einde zich daarmee op het oogenblik zijner onthoofding de oogen te bedekken en beloofde, haar den doek terug te doen bezorgen.

Nadat de Apostelen van elkaar afscheid hadden genomen, werd Petrus gevoerd naar den Janiculus, om er gekruist te worden. Zich onwaardig achtend om die straf op dezelfde wijze te ondergaan als zijn goddelijke Meester, verzocht hij zijn beulen hem met het hoofd naar beneden aan het kruis te hechten, aan welk verzoek door hen werd voldaan. Nog op dit oogenblik wordt op den heuveltop Montorio het gat aangewezen, waarin Petrus' kruis geplant werd. Over de plek is een ronde kapel gebouwd, het beroemde tempeltje van Bramante ter zijde van de basiliek *San Pietro in Montorio.* De pelgrims, die deze eerbiedwaardige plek bezoeken, nemen ter gedachtenis een weinig zand mee, door een der monniken uit het naburig klooster, die de kerk bedienen, uit de holte opgehaald.

Paulus werd verder den weg naar Ostia opgevoerd tot aan de plek, waar thans de kerk der Drie Fonteinen (*Tre Fontane*) staat. Toen zijn hoofd door het zwaard van het lichaam gescheiden was, sprong het, volgens de overlevering, driemaal van den grond op en op die drie plekken ontsprongen de drie bronnen, welke nog heden in de genoemde kerk vloeien en waaruit de pelgrims ter gedachtenis aan den grooten

Apostel drinken. In dezelfde kerk bewaart men tevens de kolom, die bij de terechtstelling van den martelaar gediend heeft.

Op ongeveer twee mijlen afstands van deze plek bezat Lucina, een edele Romeinsche matrone uit een senatorsfamilie en leerlinge van den H. Paulus, een villa, waarheen zij zijn stoffelijke overblijfselen liet overbrengen om ze er te begraven. Later verrees daar ter plaatse de schitterende basiliek van St. Paulus buiten de muren, waar nog altijd een deel zijner kostbare relieken rust.

Het overige van zijn gebeente werd vereenigd met dat van den H. Petrus, dat een rustplaats had gevonden in een onderaardsche spelonk, de heilige Vaticaansche grot (*Sagre Grotte Vaticane*), waarover thans de trotsche St. Pieter haar majestueuzen koepel welft. De beide Prinsen der Apostelen, die tijdens hun leven zoo innig vereenigd waren, moesten ook na hun dood rusten in eenzelfde graf, waar zij gezamenlijk de hulde zouden ontvangen van de gansche Christenheid, gelijk de Kerk ook van de oudste tijden af op éénen dag (29 Juni) hun beider gedachtenis viert.

Weergekeerd.
Door Mathilde.
(*Vervolg.*)

Ursula lachte hartelijk - Lucie wist niet wat zij hoorde, haar zuster kon spottend of opgewonden lachen, maar zoo'n hartelijken en oprechten lach had zij niet meer van haar gehoord in de laatste jaren.

‘Kom! Juist iets voor jou bij elke verkoudheid aan tering en bij elk koortsje aan typhus te denken. Neen hoor! Daar is geen sprake van. Je zult zien, wat voor gelukkige jaren ons nog wachten. Ik heb er een voorgevoel van.’

‘Ursula, wat scheelt je? Je schijnt zoo gelukkig en - zoo goed?’

‘Ja, ik weet niet of ik gelukkig ben, omdat ik mij goed voel, of dat ik mij goed voel omdat ik zoo gelukkig ben. Zal ik je nog iets vertellen? Ik heb Verdini f 100 gegeven als mijn aandeel in het werk. Ik ben toch ook mama's dochter zoo goed als jij!’

Groote tranen rolden langs Lucie's wangen, zij strekte de armen uit naar haar zuster en beide meisjes omhelsden elkander lang en innig als nog nooit te voren.

‘En nu ga ik heen,’ zeide Ursula, ‘en zorg voor je gezondheid. Blijf nu stil en rustig liggen, wind je vooral niet op.’

Zij veegde haar tranen af en lachend van weemoedige blijdschap, licht als een veer, ging zij naar beneden om voor de zieke 't een en ander te bestellen. Lucie had de handen gevouwen en bad.

‘Goede God! Ik dank u voor die verandering in Ursula. Dat zij toch blijvend mag zijn. Neem het offer aan van mijn leven - opdat ook Wybo moge wederkeeren en als de verloren zoon in vaders armen opgenomen worden!’

XIII.

Des avonds wandelde Wybo van Hogenvoorden na volbrachten arbeid naar het kerkhof; niet alleen om het graf van zijn moeder te bezoeken, maar om er eenige opmetingen te doen voor zijn werk.

Hij vond er Victorine, die een mandje frissche bloemen bracht; het meisje zag er bedrukt uit, haar gelaat droeg sporen van tranen, maar toen zij den beeldhouwer zag, verhelderde haar gezicht.

‘O, wat ben ik blij, dat ik u zie,’ riep zij in haar kinderlijke onschuld uit, ‘ik heb zoo verlangd u te spreken en.... en.... ik mag niet meer op Groenenzathe komen.’

‘Wat zegt u daar? Niet meer op Groenenzathe komen. En Lucie dan?’

In zijn verwarring vergat hij zijn zuster met juffrouw aan te duiden, maar Victorine lette er niet eens op.

‘Ja,’ zeide zij met tranen in de oogen, ‘dat is het ergste en nu hoor ik, dat die arme Luus ziek is, en ik mag haar niet eens bezoeken. Heeft u misschien iets van haar gehoord?’

‘Ik geloof dat het een verkoudheid is, niets anders.’

‘God geve 't! Maar zij is zoo zwak en teer en.... en....’

Zij durfde 't niet zeggen, maar Wybo las het uit haar oogen, die, echt Italiaansch, evenveel, zoo niet meer konden spreken dan haar mond.

‘Zij heeft zoo weinig oppassing en verpleging. Wie zal voor haar zorgen?’

En plotseling begon zij te snikken, en hem ernstig en te gelijk naïef aanziende, vroeg zij:

‘Mag ik mijn tante ongehoorzaam zijn en toch naar Groenenzathe gaan om haar op te passen? Want eigenlijk is tante mijn voogdes niet, en.... en.... ik ben al zoo oud, bijna drie en twintig.’

‘Verlangt u er dan zoo naar?’

‘Niet om mij, maar om die arme Luus! Ach, u weet het ook, en ik vertel u niets nieuws als ik u zeg, hoe verlaten 't arme schaap daar ligt. De meiden hebben genoeg de handen vol en - men weet hoe meiden zijn - de burgemeester heeft het zeer druk, nu vooral, en Ursula, nu ja....’

‘Ik durf en mag u geen raad geven, vooral niet om zekere omstandigheden.’

Haar oogen schitterden plotseling weer en zij sloeg de handen vol verrukking ineen.

‘Heeft u het portret van mijn moeder terug? En.... en.... had u gelijk?’

‘Ja, ik heb 't terug en mijn vermoeden was juist. Mijn beste vriend - mijn vader bijna - is uw oom. Hij roept u naar Italië, hij verwijt zich zijn lang stilzwijgen en schijnbare onverschilligheid....’

‘O,’ riep zij met geestdrift, ‘kon ik maar gauw, maar - die goeie, lieve Lucie! En dan tante zal mij geen verlof geven.... Ach, was ik maar meerderjarig.... Wat moet ik doen? O, ik bid u, geef mij raad! Wien moet ik er anders om vragen? Mag ik iets doen tegen den uitdrukkelijken wil van mijn tante? Al is het maar naar Groenenzathe gaan?’

‘Doe het niet! Ik beloof u, dat ik naar juffrouw Lucies toestand zal vragen en ook onderzoeken of zij, wanneer haar ongesteldheid werkelijk ernstig is, voldoende oppassing heeft. Maar nu moet u mij oprecht zeggen: Weet of vermoedt u ook, waarom dit verbod gegeven is?’

Zij bloosde en sloeg de oogen neer.

‘Ik geloof, dat zij bang zijn, dat ik u spreek. Misschien vermoeden zij, dat u mijn belangen in de hand heeft genomen, misschien is 't ook alleen het kwade geweten; want ik heb heele leelijke dingen afgeluisterd zonder het te willen, en als die waar zijn - maar ik weet niet of ik ze zeggen mag.’

‘U moet het zeggen; ik ben hier als afgevaardigde van uw oom. Een der voornaamste redenen, waarom ik in Holland terugkwam, was om op zijn verlangen naar u onderzoek te doen en in uw belang te werken.’

Dankbaarheid flikkerde in haar oogen.

‘Mijn oom Noldani?’ vroeg zij, ‘de broer van mijn lieve moeder! O, wat ben ik blijde. Ja, dan zal, dan moet ik u alles zeggen, maar.... maar.... O, als tante wist, dat ik hier met u stond te praten!’

‘'t Kan niet anders; het kerkhof zou nu ook niet juist de plaats zijn, die ik mij zou uitkiezen om “zaken” te behandelen, maar bedenk, dat wij bij het graf staan van haar, wier man en kinderen wij voor een groote ramp bewaren, als de waarheid bekend en de leugen ontmaskerd wordt.’

‘Dus u denkt dan ook, dat de familie van mijn liefste vriendin te goed is om in aanraking te komen met menschen als tante, Truus en Fred?’

‘Ik vrees het!’

‘'t Is zoo! 't Spijt me dat ik het u zeggen moet, maar zij hebben mij, geloof ik, slecht behandeld, zij hebben mij aangenomen als een arme wees, die bij hen het genadebrood at, en intusschen leefden zij jaren lang groot van geld, dat mij wettig toekwam. Truus heeft een schitterende opvoeding ontvangen, voor mij heeft men het goedkoopste en eenvoudigste pensionnaat uitgekozen. Zij hebben mij meidenwerk laten doen, maar 't ergste van alles was, dat zij mij wilden dwingen, de vrouw van Fred te worden, een man, dien ik niet kon liefhebben en nog minder achten.’

‘Hebben zij dat verlangd? Hoe gelukkig dat u ten minste zulk een lot ontkomen is.’

‘Maar wat ik er om moest boeten! Tot nu toe heb ik t mijzelf dikwijls verweten, dat ik misschien zonder het te willen, ooms dood heb verhaast, maar gisteren zijn mij de oogen opengegaan.’

‘Mag ik u vragen waardoor?’

'Een oogenblik vóór dat u gisteren bij tante kwam, hoorde ik uit de keuken, mijn gewone zitplaats, dat tante en Truus met elkander kibbelden. Nu, dat gebeurt wel eens meer, maar toen ving ik mijn naam op en spoedig begreep ik alles! Zij zijn nog altijd bang, schijnt het, dat men uit Italië komen zal om mij op te eischen of hen ter verantwoording te roepen. Is nu eenmaal Truus getrouwd, nu dan kon mijnheer Van Hogenvoorde er voor opkomen....'

'Zij zullen niet trouwen,' riep Wybo met nadruk uit.

'O Goddank! Dat u 't zoo ruiterlijk verklaart. Ik heb van nacht niets geslapen, soms dacht ik, of 't mijn plicht niet zou zijn, Lucie alles te vertellen en haar raad te vragen, maar ik vind het zoo laag als verklikster te spelen, en dan misschien voor niets Lucie te schokken. Als het alleen mijzelf betrof, zou ik natuurlijk zwijgen, maar nu het die achtenswaardige familie van mijn vriendin betreft - nu wist ik niet of spreken of zwijgen plicht is.'

'U heeft uw plicht gedaan. Het overige gaat mij aan, den zaakgelastigde van uw oom. Het voornaamste is, dat wij nu weten, hoe door een werkelijk zichtbare leiding der Voorzienigheid, onze wegen elkander schijnbaar toevallig hebben gekruist. Ik weet voor het oogenblik genoeg, als u mij nu maar het adres van uw neef opgeeft.'

Victorine haastte zich dat te geven.

'En nu raad ik u aan,' zeide hij, 'zoo spoedig mogelijk naar huis terug te keeren. Ik zal u uit de verte volgen. Her is beter dat men ons niet te zamen ziet.'

'Hoe zal ik u danken, mijnheer! Hoe zal ik u danken!' riep zij, in de overmaat van haar vreugde uit. Hij antwoordde met een van aandoening trillende stem:

'Misschien ben ik het juist, die u danken moet - later zal u weten waarvoor - en anders het zal nog lang duren vóór ik mijn plicht van dankbaarheid heb vervuld jegens uw edelen oom.'

Zij zeide niets meer, maar nam eenigszins verward haar mandje op en na nog een vriendelijke hoofdbuiging, verliet zij haastig het kerkhof.

Wybo zag haar na, terwijl zij zich met haar vluggen, sierlijken gazellestap verwijderde; toen knielde hij voor het graf zijner moeder neder.

'Zou het waar zijn, kan ik nog geluk hopen, lieve moeder,' vroeg zij, 'en gij, Marietta, zendt gij mij uw evenbeeld - de zuster van uw ziel, om mijn eenzaamheid te deelen, òf zal het een al te mooie droom blijven en niets anders? Maar eerst moet ik zelf mijn hoofd vrij op kunnen heffen. Goede God, zend dan eindelijk licht!'

XIV.

Intusschen kwam Victorine aan het bovenhuis juist te gelijk met haar tante, die met haar dochter op Groenenzathe had gegeten, maar nu alleen naar huis terugkeerde; de burgemeester en zijn aanstaande hadden haar tot de stad gebracht, en waren verder gaan wandelen. Zij deed nog eenige boodschappen en keerde nu naar huis terug.

'Wat, ben je uit geweest?' vroeg zij, 'hoe durf je dat, het huis alleen laten?'

'Dat gebeurt toch wel meer, bijna alle dagen. Ik wist niet, dat het niet mocht.'

'Zonder mijn permissie uitgaan mag je niet. Zoolang je nog onder mijn voogdij staat, ben ik voor jou verantwoordelijk, begrepen? En waar ben je heen geweest? Toch niet naar Groenenzathe. Dat had ik je verboden.'

‘Naar het kerkhof. De tuinman had mij op bevel van Lucie wat frissche bloemen gebracht en die heb ik in bouquetten gearrangeerd en toen op het graf gelegd.’

‘Wat 'n dwaze semtimentaliteit. Jij en Lucie dwepen je nog gek. 't Zou ook wat, of je daar bloemen legt op een ouden steen; wie heeft daar nu wat aan? En 't ergste is, dat je daarvoor je huiswerk laat staan. Heb je de japon van nicht gestreken?’

‘Dat zal ik van avond wel doen.’

‘Zie je wel, wat 'n brutaal, lui nest of je bent. Je wordt te veel over het paard getild door den omgang met die kwezel van een Lucie. Zij behandelt je als haars gelijke en daardoor vergeet je, dat je eigenlijk niets ben dan een arm meisje, die in den dienstbaren stand had moeten treden, als je goeie oom niet zoo gek was geweest, je in huis te nemen. Meid had je moeten zijn, niets anders.’

Het Italiaansche bloed kookte in de aderen van het meisje; haar oogen fonkelden, haar lippen trilden en zij was op het punt haar tante iets verpletterends te zeggen, maar met alle wilskracht, die in haar was, bedwong zij zich en ging de kamer uit.

Mevrouw Wylandts, die om verschillende redenen zeer verbitterd en uit haar humeur was, ging echter in zichzelf sprekend voort:

‘'t Had maar alleen gemankeerd, dat zij met mijn zoon, mijn eenigen zoon was getrouwd, dien zij 't hoofd op hol heeft gebracht; zij heeft hem en ook mijn besten man betooverd met haar kunsten. Hij had er niets tegen, tegen zoo'n huwelijk, maar als ik mij niet zoo verzet had, dan was dat meubel mijn schoondochter geworden. En Fred, die de beste partijen voor het nemen heeft, die stellig evenals mijn Truus een rijk huwelijk zal kunnen doen - dan neemt zij nog een air aan of zij Fred niet gewild heeft.’

Nu maakte Victorines boosheid plaats voor bepaalde vroolijkheid; tante had zoo'n eigenaardig geheugen. In haar herinnering zag zij alle dingen, zooals zij 't liefste had, en vergat daarbij dat andere menschen, die er ook bij waren geweest, een geheel andere voorstelling daarvan hadden behouden.

Zij ging rustig voort met alles voor het strijken in orde te brengen en liet haar tante pruttelen.

‘Maar zeg toch een woord,’ riep het booze, oude mensch verontwaardigd uit, ‘dat zwijgen van jou is nog brutaalder dan het brutaalste antwoord. Dat beteekent niets anders dan - u is niet waard, dat ik mij moe om u maak. Al wat je zegt is niets dan onzin.’

Victorine lachte in zichzelf, dat tante haar eigen woorden zoo goed kon beoordeelen, maar dadelijk er op, sprak zij ernstig en veelbeteekenend:

‘Tante, verlang niet, dat ik spreek. 't Zou kunnen zijn, dat ik dingen zeide, die u liever niet hoorde en die u ook niet van mij verwachten zou.’

Verbaasd bleef mevrouw Wylandts staan; zij sprak geen woord meer, een koude rilling ging haar over de leden. Wat kon zij bedoelen? Wist zij iets? Of was 't maar, om haar angst aan te jagen? Neen, het was onvoorzichtig het meisje te tergen. Zij kon soms zulke oogen opzetten, waarvoor zij, die, behalve Fred, niets vreesde, bang kon worden, maar dat mocht zij niet weten, tot geen prijs.

Toch was haar zwijgen voor Victorine bewijs genoeg, dat haar woorden doel hadden getroffen; een doodsche stilte heerschte in het huis, die alleen verbroken werd door het vallen van een brief in de bus. Victorine haalde dien en gaf hem haar tante. Hij kwam van Fred en uit de keuken hoorde het meisje de oude vrouw zuchten.

Een half uur later kwam Truus thuis; de burgemeester bracht haar tot aan de deur, hij wilde niet boven komen en ging diep in gedachten naar huis. Het was of hij, hoe nader het huwelijk kwam, hoe meer er tegen op zag; veel in Truus en haar moeder

beviel hem slecht. Bij nadere kennismaking wonnen zij niet, hoewel zij beiden hun best deden, zich aan hem van den gunstigsten kant te laten kennen. Onwillekeurig dacht hij aan zijn overleden vrouw, wier herinnering juist dezer dagen bijzonder levendig in hem opleefde; dat Lucie niet aan tafel kwam, had hem onaangenaam getroffen, zooals het hem daarentegen verraste, dat Ursula vol zorg voor haar scheen.

In den laatsten tijd waren er kleine verschillen van meening tusschen hem en Geertruida uitgekomen. Van middag nog hadden moeder en dochter erg over Victorine uitgevaren en toen Ursula zeer beleefd vroeg of Lucie geen bezoek mocht ontvangen van haar vriendin, antwoordde Truus met een scherpte - die hij niet van haar gewoon was, doch die zij, in wier dagelijkschen omgang zij zich bevond, maar al te goed kenden - dat Victorine niet te dikwijls meer op Groenenzathe mocht komen: het meisje nam zulk een ongepasten toon aan, zij vergat geheel en al haar positie en bovendien, zij had het zoo druk met allerlei en zij verwaarloosde haar plichten geheel en nam Lucie tot voorwendsel van haar luiheid, maar vooral - er waren zeer gewichtige redenen, waarom zij het niet wenschelijk achtte, dat Victorine alle dagen op Groenenzathe zou komen.

Er viel niets tegen te zeggen; alles wat Truus sprak was hoogst verstandig en zakelijk, maar toch er was iets in, dat zelfs den burgemeester onaangenaam trof, al kon hij 't ook niet onder woorden brengen; en dat verminderde niet, toen zijn aanstaande schoonmoeder, die hij toch al niet bijzonder lijden mocht, daarbij voegde:

‘'t Kind vergeet veel te veel, dat zij haar heele leven het genadebrood bij ons heeft gegeten en het nooit genoeg kan vergelden.’

Dat vond Truus nu ook weer dom gezegd; dat hoog opgeven van het genadebrood - dat zoo hard mogelijk was geweest, - kwam hier niet te pas en kon later wel eens lastig worden.

De burgemeester werd stil en daar kwam de plooi om zijn lippen en op zijn voorhoofd, die Truus maar al te goed begon te kennen en die haar voor de toekomst deed vreezen.

Toen zij te zamen gingen wandelen, sloeg hij onverwacht voor, naar het kerkhof te gaan. Truus vond dit onaangenaam en onkiesch; wat had zij te maken met haar voorgangster, en zij toonde genoeg hoe haar geestdrift voor het plan allesbehalve vurig was.

Zij hield niet van graven, sprak zij; zij kon veel beter haar geliefde dooden overal elders eeren, dan juist op het kerkhof, en vooral tegen den avond vond zij het er griezelig; maar had de heer Van Hogenvoorde eens een plan opgevat, dan viel er niets tegen te zeggen; hij zou het niet kunnen zeggen, wat hem thans als met onweerstaanbare kracht dreef naar het graf zijner vrouw. In jaren had hij het vermeden, ook uit zekeren afkeer voor den dood, maar nu hinderde hem plotseling zijn onverschilligheid en hij vond het gepast met haar aanstaande opvolgster een soort van hulde te brengen aan haar, wier verdiensten hij eerst na haar dood ten volle had leeren waardeeren.

Zij kwamen op het kerkhof en vonden er Wybo, die zijn aanteekeningen maakte over ligging en grootte van het graf; beiden waren er verwonderd over en nog meer toen de beeldhouwer eenvoudig zeide, dat de dames Van Hogenvoorde hem hadden opgedragen, een nieuw monument voor het graf harer moeder te maken.

‘En daar weet u niets van. Gaat het zoo buiten u om?’ vroeg Truus met slecht verborgen ergernis.

‘Ik heb 't verdiend,’ antwoordde de burgemeester, met edel schuldbesef, ‘het monument ziet er ergerlijk uit en 't is verkeerd van mij, dat ik zooveel geld en moeite

besteedde aan mijn eigen huis en de laatste rustplaats mijner goede vrouw schandelijk verwaarloosde. Voortaan, mijnheer Verdini, werkt u niet in opdracht van mijn dochters, maar van mij.'

Wybo boog en wendde het gelaat af om zijn ontroering te verbergen. Truus wist dat het in haar belang zou zijn sympathie te huichelen en haar aanstaande te versterken in zijn goed voornemen, maar zij kon dat niet van zich verkrijgen. Zij vond evenals haar moeder dat dwepen met dooden iets zeer dwaas en voor verstandige menschen onnoodig. Zij zag ook de bloemen en haar verbittering nam toe.

'Wie bracht die bloemen?' vroeg haar verloofde.

'Ik geloof dat zij hier gelegd werden op verzoek van juffrouw Lucie.'

'Zou Victorine hier geweest zijn,' dacht Truus, maar zeide het niet hardop; zij moest ook haar handen vouwen en haar oogen neerslaan, terwijl de heer Van Hogenvoorde bij het graf zijner vrouw bad, maar elk gebed was ver van haar lippen en nog verder van haar hart. Zoo spoedig zij kon, troonde zij den burgemeester weg en zeide bij het verlaten van den godsakker:

''t Maakt toch altijd een akeligen, somberen

HET BEZOEK VAN MARIA AAN ELISABETH, NAAR DE SCHILDERIJ VAN BOUGUEREAU.
(Met toestemming der uitgevers Boussod, Valadon & Co. vervaardigd naar de bij hen verschenen gravure).

INTOCHT VAN KEIZER NICOLAAS, KEIZERIN ALEXANDRA FEODOROFNA EN KEIZERIN MARIA FEODOROFNA BINNEN MOSKOU.
De stoet begeeft zich over het Roode Plein naar het Kremlin. Naar de teekening van T. de Haenen.

indruk een kerkhof, vooral, wanneer als nu, de avond valt.'

'Ja maar de ernstige gedachten, door de graven opgewekt, hebben toch ook haar goede zijde. Ik ten minste verwijt het mijzelf dat ik door de drukke beslommeringen van het dagelijksche leven zoo zelden mij daarmede bezig houd, maar van u, Geertruida, die toch den indruk maakt van zooveel ernst en degelijkheid, had ik meer gevoel verwacht voor het verblijf, waar onze dierbare dooden het uur der opstanding afwachten.'

Truus keek knorrig voor zich uit. Zij was en bleef ontstemd, de burgemeester misschien nog meer dan zij, en toen zij, correspondentie voorwendend, hem vroeg haar naar huis te brengen in plaats van naar Groenenzathe terug te keeren om er thee te drinken, drong hij er niet verder op aan en nam vrij koel aan de deur van haar afscheid.

Haar eerste vraag aan haar moeder was:

'Is Victorine uit geweest?'

'Natuurlijk, de jonge juffrouw had weer boodschapjes op het kerkhof.'

Een leelijke trek kwam over Truus' gezicht.

'Altijd dat kerkhof!'

'Natuurlijk, nu zij niet meer naar Groenenzathe kan gaan, ontmoet zij haar vriend ergens anders, al is 't maar tusschen de graven.'

Victorine hoorde den lieflijken uitval van haar nicht en het rood der verontwaardiging steeg haar naar het gezicht.

'O God, help me mij te beheerschen!' zuchtte zij, 'hoe kan ik mij dat laten zeggen?'

'Victorine,' riep de krijschende stem van mevrouw Wylandts, 'was dat de reden van je uitgaan, dat je dien man daar moest ontmoeten?'

'Ik wist niet dat hij er was,' antwoordde het meisje.

Dus je hebt hem gesproken?'

Ja.'

En waarover?'

Over Italië.'

Vertel alles wat er gezegd is!'

Ik heb niets te vertellen.'

Zij had gedaan met haar strijken en bracht de blauw katoenen japon van haar nicht in de huiskamer.

'Wil je 't zeggen?'

'Neen.'

'Ga naar je kamer, en je verlaat het huis niet zonder dat wij er van weten. Ik zal je leeren zulke ongepaste dingen te doen.'

Nu kon het meisje zich niet langer goed houden; zij verloor haar zelfbeheersching, vergat alles wat Verdini haar op het hart had gedrukt over voorzichtigheid, en zeide met vlammende oogen:

'Wat ik deed is niet ongepast. Maar ongepast is het en erger nog - een wraakroepende zonde, een arme wees te bedriegen, haar geld te verteren en haar dan te behandelen, zooals men het geen meid zou durven doen.'

En zonder een woord te zeggen, zonder meer iets in de keuken te doen, waar het vuur nog brandde en de strijkijzers gloeiden, ging zij de trap op naar den zolder, waar zij in een ellendig kamertje huisde.

Moeder en dochter zagen elkander zwijgend in diepe verslagenheid aan; eerst toen zij boven de deur hoorden dichtslaan, begon Truus haar moeder te verwijten:

‘Dat is uw schuld! Waarom moest u haar tot het uiterste drijven? Waarom laat u mij niet begaan. Ik weet precies hoever het lijden kan, maar u draaft altijd maar voort, als u eens op uw stokpaardje zit!’

Zoo verbijsterd was mevrouw Wylandts, dat zij vergat zich te verdedigen en jammerend uitriep:

‘Nu weet zij alles, nu weet zij alles! Wie kan 't haar gezegd hebben, en ik krijg daar juist zoo'n hopeloozen brief van Fred. Als wij hem niet gauw helpen, dan is alles verloren en weet hij niet wat hij doen zal.’

‘Fred, Fred,’ riep Truus, driftig op en neer loopend, ‘het oogenblik is recht goed gekozen, om over hem te praten. Laat hem zelf zien hoe zich te redden. Ik heb 't beetje, dat ik bezit, te veel zelf noodig, vooral omdat ik zie aankomen, dat er niets van mijn trouwen komt.’

‘O hemel,’ huilde mevrouw, ‘dat zou toch te erg zijn. Alles komt ook zoo bij elkander.’

‘Wie heeft haar dat toch aan het hoofd gehaald - de waarheid - de zuivere onvervalschte waarheid,’ spotte Truus bitter en kwaadaardig.

‘Ik vrees dat zij 't gisteren gehoord heeft, toen jij zoo'n geweld maakte om dat onnoozele beetje geld, dat die arme jongen gevraagd heeft. Och Truus! zend hem dat stukje maar. Bedenk toch, als 't uitkomt, dan moeten wij toch alles afgeven.’

‘Reden te meer om dit niet te verliezen. Al gingen wij er voor naar Transvaal of Amerika, hij krijgt het niet, wat er ook gebeure.’

‘Och! Hij schrijft zoo hartverscheurend. 't Ergste is dat hij nog altijd aan dat satans kind schijnt te denken. ‘Ware ik met haar getrouwd, dan zou ik een ander mensch zijn geworden,’ schrijft hij.

‘En u is nog zoo eenvoudig om dat te gelooven? Dan waren wij er misschien nog erger aan toe dan nu; ofschoon ik erkennen moet, erger kan het haast niet! Morgen zal het door de geheele stad en op Groenenzathe bekend zijn.’

‘Ach, God! Dat ik op mijn ouden dag nog zooveel verdriet beleven moet! Ik dacht nu eindelijk een rustigen tijd te zullen krijgen en in kalmte mijn hoofd neer te leggen. Nu begint het geharrewar heelemaal opnieuw! Waaraan heb ik het toch verdiend?’

Zoo klaagde en jammerde het onverstandige oude mensch, zonder in te zien, dat zij 't hoofd zakelijk was, die al deze ellende over haarzelf en haar kinderen had gebracht door haar onrechtvaardige handelwijze.

Truus legde haar verontwaardigd het zwijgen op.

‘'t Is nu geen tijd tot klagen en huilen, mama,’ zeide zij ruw, ‘dat had u eer moeten bedenken, in wat voor een wespennest u zich stak. Nu moeten wij de gevolgen dragen van uw schuld, want dat het uw werk is, kan u niet ontkennen.’

‘Maar ik deed het uit liefde voor mijn kinderen.’

‘Die kinderen zijn goed af door die schuldige zwakheid van hun ouders. Beter was het, dat u ons in armoede en ontbering had groot gebracht, dan in dien gestolen rijkdom. Dan hadden wij eerlijk ons brood kunnen verdienen en onze karakters waren niet zoo laag gezonken.’

‘Ach Truus! Wat ben je hard!’ klaagde mevrouw, ‘er is niets geen gevoel in je. Je hebt even weinig medelijden met je moeder als met je broer. En toch ik deed alles om je bestwil! Wie had ook kunnen denken, dat het zoo zou loopen?’

‘Dat het zoo zou loopen, had ik lang gevreesd, maar ik dacht niet, dat nu al de bom zou barsten. Die ellendige Italiaan is de oorzaak van alles, daar ben ik zeker

van. En toch is het misschien beter zóó, nu worden er niet meer ongelukkigen gemaakt - ten minste!'

'En wat wil je nu doen, Truus?'

'Ja, dat weet ik nog niet. Misschien alles aan Hermanus vertellen; dan heb ik ten minste geen vernedering te vreezen van dat kind.'

'Och, och! Dan loopt alles mis.'

'Laat ons maar naar bed gaan; wij kunnen er niets meer aan doen. Misschien brengt de nacht raad!”

(*Wordt vervolgd.*)

Bij ongeluk
Vertelling.

Uit de gloeiende zomerhitte, die buiten heerschte, holde Gusta met loshangende haren de koele kamer in. Haar licht mousselinen kleedje was een beetje verkreukeld en twee roode vlekken daarin verrieden een bezoek aan de aardbeziebedden.

'Gusta! kind!' riep haar moeder half verschrikt, half verwijtend bij haar onstuimig naar binnen loopen.

'Wat is het, moe?' vroeg het meisje, zich zoo argeloos mogelijk voordoende, maar toen zij met een vluchtigen blik naar haar japonnetje de vlekken gewaar werd, kreeg ze toch een kleur.

'Waar heb je gezeten?' vroeg mevrouw Grofstein verder, toen zij van den eersten schrik over Gusta's uiterlijk bekomen was, 'en wat heb je uitgevoerd? Je haar is heelemaal in de war en je japon.... maar laat ik je met neef Van Doorenbosch bekend maken, die een paar dagen bij ons komt logeeren.'

Gusta's oogen waren door den feilen zonneschijn buiten zoodanig verblind, dat zij bij het betreden van de donkere kamer den vreemde heel niet had opgemerkt. Verbaasd om zich heen ziende, ontdekte zij de omtrekken van een gestalte, die aan de tafel stond en haar met vroolijke blikken beschouwde.

Het was een groot, flink jongmensch, die er welvarend uitzag en onberispelijk net gekleed was. Zijn groote grijze oogen keken een beetje traag voor zich uit; mond en neus waren klein en een mooie bruine knevel krulde zich licht om zijn lippen.

Hij had Gusta opmerkzaam gadegeslagen en naderde haar snel om de hand te drukken, die zij hem schuchter aanbood. Toen hij haar wilde toespreken, hoorde men de stem van Gusta's oudere zuster Betsy en Gusta deed een stap achteruit.

'Gusta,' zei Betsy verwijtend, 'waar ben je in vredesnaam geweest? Kijk je er eens uitzien, en slordige haren staan je al erg leelijk.'

Gusta kreeg alweer een kleur - het was een alleraardigst verlegen blosje - en streek met de beide handen over het hoofd om de weerspannige lokken plat te drukken. Zij had er geen vermoeden van, hoe lief zij er uitzag, toen zij met de opgeheven armen daar met de half beschaamde, half verschrikte uitdrukking in het gezicht midden in de kamer stond.

'Ik vind juist dat die losse haren Gusta heel aardig staan,' merkte jonker Van Doorenbosch bedaard, maar beslist op.

''t Kan wezen,' hernam Betsy schouderophalend. 'Maar zeg eens, Wouter, hoe vind je het huis Doorenbosch?'

'Daar kan ik nog niet over oordeelen, daar ik pas sedert van morgen hier ben, maar het schijnt me wel wat vervallen, op enkele plaat sen ten minste. Het had beter in

orde moeten gehouden worden, maar mijn oom is op dat punt een beetje nalatig. Het huis ziet er mij onvriendelijk, vochtig en daardoor ongezond uit. Dit huis is veel mooier, mevrouw Grofstein.'

'Dat kan wel waar zijn,' gaf mevrouw bedaard toe, 'als u ten minste een eenvoudig buitenhuis met een kasteel vergelijken wil, maar we hebben er hoegenaamd geen grond bij. Het huis Doorenbosch blijft altijd het mooiste ge bouw van de streek, Wouter, en met een beetje moeite zou het best weer in orde te brengen zijn.'

'Ik wou dat u me daarbij een handje kwam helpen,' hernam Wouter na eenige oogenblikken stilzwijgen. 'U moet met u allen maar eens komen - een vrouw heeft veel meer smaak dan een man.'

'O we zullen graag van de uitnoodiging gebruik maken,' zei Betsy er gauw boven op. 'Ik heb al sedert lang gewenscht, het huis eens van binnen te zien.'

'Ik ken het door en door,' verklaarde Gusta, die nu geheel op haar gemak was, 'ik ben er al verscheidene malen geweest.'

'Werkelijk?' vroeg jonker Wouter, zich tot haar wendend, 'en beviel dat oude huis u?'

'O bijzonder! Ik mag het erg graag. De oude Simon en ik zijn dikke vrienden en wij hebben menig prettig uurtje samen doorgebracht in de portrettengalerij. Ik denk dat ik u wel de levensgeschiedenis van al uw voorvaderen in het bijzonder zou kunnen vertellen.'

'Hou je van portretten?' vroeg haar neef - eigenlijk was de verwantschap zoo na niet, maar met aanzienlijke lieden is men graag geparenteerd; vandaar dat mevrouw Grofstein den jonker altijd met nadruk als neef aansprak.

'Heel veel, vooral van oude,' hernam Gusta, wier verwilderde haren en verfrommeld kleedje een zonderlinge tegenstelling vormden met den ernst, waarmee zij dit zeide. ''t Is of die oude heeren en dames uit hun lijsten tot ons spreken.... Van al uw voorzaten mag ik de kleine dame in die ovale lijst, met haar weemoedige uitdrukking, het liefst.'

'Ik heb nooit iets van je uitstapjes naar het kasteel geweten, Gusta,' zei mevrouw verwijtend. 'Je had volstrekt geen recht, daar naar toe te gaan. Het is immers geen museum, dat voor het publiek openstaat. Ik hoop, neef Wouter, dat u haar die vrijpostigheid niet ten kwade zal duiden.'

'Vrijpostigheid!' herhaalde de jonkman met warmte. 'Neen, ik reken het mij tot een eer, dat juffrouw Gusta daar belang in stelt. Het oude huis zal mij er te liever om zijn, nu ik weet dat zij er zooveel mee op heeft. Je zal zeker wel de vertooning van een geest gemaakt hebben, Gusta, in die oude donkere zalen, waar maar nu en dan een lichtstraaltje binnendringt, en dan met zoo'n ouden huisknecht achter je! Ben je soms niet bang geweest?'

'Ik ben volstrekt niet bang of zenuwachtig uitgevallen,' zei Gusta, lachend het hoofd schuddende.

Een week, veertien dagen, drie weken verliepen en nog altijd vertoefde jonker Van Doorenbosch in het gezellige huis van zijn tante. Hij had al dikwijls van vertrekken gesproken, maar als het er op aankwam, scheen hij niet van de familie te kunnen scheiden, en in het hart van de waardige mevrouw Grofstein rees de verrukkende gedachte op, haar knappe dochter Betsy binnen een niet al te lang tijdsverloop als meesteres op huize Doorenbosch te mogen zien. Deze gebeurtenis zou in alle opzichten wenschelijk zijn, want al bezat de weduwe ook genoeg om stilletjes te kunnen leven, zoo was haar inkomen toch niet toereikend om bij voorbeeld een seizoen te Scheveningen of een andere badplaats door te brengen. De meisjes bezaten niets dan hun lieve gezichtjes en neef Wouter was een zeer rijke partij.

Mevrouw Grofstein had dit alles al lang bij zich overwogen, maar als een verstandige moeder liet zij er niets van merken, en zonder zich schijnbaar om iets van dien aard te bekommeren, bepaalde zij er zich toe, jonker Wouter meermalen vriendelijk te kennen te geven, dat hij zoo lang kon blijven als hij verkoos.

Op een werkelijk drukkenden namiddag in Juli trad Wouter de huiskamer binnen.

'Ik denk dat ik er nog eens heen moet gaan om te zien hoe het daar met het werk staat,' zei hij, in de richting van het huis Doorenbosch wijzend. 'In verscheidene dagen ben ik er niet geweest en het werkvolk mag wel eens op de vingers gekeken worden.'

'Rij er dan liever naar toe, Wouter,' dus ried hem mevrouw Grofstein, 'de hitte is ondraaglijk.'

'Neen, ik zal liever wandelen. Het is maar een uurtje ver en de weg loopt toch grootendeels door het bosch. Je zou tegenwoordig geld geven voor een beetje koelte,' zei Wouter, de armen uitrekkend. 'Betsy, hoe leg jij het toch aan om er altijd zoo benijdenswaardig koel uit te zien?'

'Dat weet ik niet,' antwoordde het meisje zacht, 'misschien omdat ik mij altijd bedaard houd. Als u, in plaats van zoo'n dwaze wandeling te maken, hier rustig in de koele kamer bleef zitten, zou u zooveel last van de warmte niet hebben.'

Maar Wouter scheen de vriendelijke uitnoodiging niet begrepen te hebben.

'Ik kan niet zoo lang stil zitten,' zei hij, 'ik moet altijd wat omhanden hebben, en nu roept mij mijn plicht. Vaarwel Betsy,' zei hij schertsend, 'vergeet mij niet.'

'Ik zal beproeven het niet te doen,' lispelde Betsy sentimenteel.

Wouter was nauwelijks vijf minuten weg of Gusta kwam druk de kamer in.

'Mama, heeft u zin wat met mij te wandelen?' riep zij.

‘Neen, kind, het is mij te warm. Daar Wouter er toch niet is, zal ik probeeren wat te slapen.’

‘Waar is Wouter naar toe?’

‘Naar Doorenbosch om te zien hoe het met het werk staat.’

‘O dan neem ik een boek en ga in de veranda zitten lezen. Daar is het heel frisch.’

Dit zeggend, nam zij haar hoed, greep een boek en ijlde de kamer uit. Toen zij met haar gewone onstuimigheid de trap afstoof, viel ze Wouter, die tot haar groote verbazing onder aan de trap stond, bijna in de armen.

‘U hier?’ riep zij. ‘Ik dacht dat u naar Doorenbosch was.’

‘Ik heb het niet verder gebracht dan de tuindeur, toen het mij al berouwde en ik omkeerde - raad eens waarom.’

‘Om je pijp?’

‘Neen, om jou. Het is een prachtige wandeling en de zon gaat gauw onder. Weet je wat, zet je hoed op en ga mee.’

Zonder daar een woord tegen in te brengen, legde zij het boek ter zijde en volgde haar neef het huis uit. Zij sloegen een schaduwrijke zijlaan in en waren weldra uit het gezicht.

Ze spraken maar weinig, maar Wouter had haar hand gevat en zoo wandelden zij door het bosch. Hij dacht er in het minst niet aan, haar het hof te maken, en Gusta kwam ook niet op dit denkbeeld.

Van boomen omgeven, zagen zij een ouden, vervallen toren voor zich oprijzen.

‘Deze toren,’ zei Gusta plotseling, ‘heeft altijd een bijzonder aantrekkingskracht voor mij. ‘Wie mag hem wel gebouwd hebben en hoe lang kan het wel geleden zijn?’

‘O zeker wel honderden jaren.’

(*Wordt vervolgd.*)

De feestelijkheden te Moskou.

Den 18en Mei kwamen de czaar en de czarin van Rusland te Moskou aan en namen hun intrek in het aan de buitenzijde gelegen Petrofski-paleis, waar zij zich in stilte voorbereidden tot de plechtige kroning. Den 2 ren Mei hielden Hunne Majesteiten hun feestelijken intocht in de oude stad en namen bezit van het Kremlin. Den 26en Mei eindelijk had de kroning plaats in de Oespenski- of Hemelvaartskerk.

Voor het Russische volk en de tallooze vreemdelingen, die van heinde en ver naar Moskou waren gestroomd, was de plechtige intocht in de feestelijk getooide stad, onder kanongebulder en het luiden der klokken, ongetwijfeld het belangrijkste en schitterendste moment.

Terwijl toch tot de kroningsplechtigheid slechts weinige bevoorrechten waren toegelaten, kon het volk den ontzaglijken, van goud en edelgesteenten flonkerenden stoet zien, daar de afstand van het Petrofski paleis tot het Kremlin bijna zeven kilometer bedraagt.

De Twerskaja, die van het paleis naar het hart der oude keizersstad leidt, was schitterend getooid met triomfbogen, vlaggen en versieringen van allerlei soort, en achter de dubbele rij van soldaten, die den weg hadden afgezet, verdrongen elkander honderdduizenden toeschouwers.

Toen het twaalf uur sloeg, werd de plechtigheid aangekondigd door het luiden der groote klok van de poort van den Verlosser, gevolgd door het afvuren van het geschut op de muren van het Kremlin. Daarna deelden zeventig saluutschoten mee, dat de

czaar de grens der oude stad had overschreden. Hier bood grootvorst Sergius, de gouverneur-generaal van Moskou, den keizer, overeenkomstig het oude gebruik, brood en zout aan, en dezelfde plechtigheid werd later nog door den burgemeester en de stedelijke overheden herhaald.

De optocht zelf vormde in zijn mengeling van Westersche en Oostersche pracht een schitterenden stoet. Met de vertegenwoordigers van den hoogen Moskouschen adel en de buitengewone gezanten wedijverden in pracht de schatplichtige vorsten uit het Oosten, met den khan van Khiwa en den emir van Boekhara aan het hoofd.

De keizer zelf zat op een melkwitten hengst en was gekleed in de donkergroene kolonels-uniform van de Preobrajenski-garde. De czaar werd onmiddellijk gevolgd door de leden van zijn militair huis, generaals en adjudanten, een heelen stoet van grootvorsten en buitenlandsche prinsen.

Hierna verscheen de prachtige, door acht roomkleurige paarden getrokken staatsiekoets, waarin de keizerin-weduwe Maria Feodorofna was gezeten. Elk paard werd door een palfrenier bij den teugel geleid, vier kozakken reden naast de portieren en zes pages van de hofhouding er achter.

Nu volgde de groep met de tweede hoofdpersoon van den optocht, de jonge, bevallige czarin Alexandra Feodorofna. Zij, zoowel als de keizerin-moeder, was gekleed in een Russisch costuum van zuiver wit en zilver brocaat en droeg een kroon met kostbare parelen op het hoofd.

Onderweg hield de stoet nog stil bij de Iberische kapel, waar een wonderbeeld der Moeder Gods vereerd wordt. De keizer steeg van het paard, de keizerinnen uit haar koetsen, en de metropolitaan van Moskou bood hun het kruis te kussen en wijwater aan, waarna zij voor het wonderbeeld gingen bidden. De Iberische Maagd is de beschermster van Moskou en staat bij de Russchen in zoo hooge eer, dat zelfs geen czaar het zou durven wagen, het Kremlin te betreden, zonder aan haar voeten gebeden te hebben.

Op het Roode Plein was het schouwspel van den stoet het indrukwekkendst, daar deze zich er ruimer kon ontplooien dan in de betrekkelijk nauwe Twerskaja. Van dat plein is dan ook de photographie genomen, waarnaar onze gravure vervaardigd is, die de staatsiekoetsen der beide keizerinnen te zien geeft, terwijl de czaar juist met ontblooten hoofde onder de Heilige Poort doorgaat, de voornaamste der vijf poorten, die toegang verleenen tot het Kremlin.

Ook van dit gebouw, of liever, dit samenstel van gebouwen geven wij in dit nummer een afbeelding, terwijl het volgende nummer nog gezichten zal bevatten van een paar der beroemdste kerken, die het ontsluit.

Het Kremlin is een groote driehoek, door een wal en een muur met veel torens omgeven, en vormt als het ware een stad op zich zelf, met paleizen, kerken, kloosters en particuliere huizen. Voor het eerst werd het in 1367 tegen de invallen der Tartaren versterkt, doch deze versterking bestond enkel uit palissaden van eikenhout, tot Iwan III wallen en muren deed aanbrengen.

Het inwendige was bestemd voor de hofhouding van den czaar, de hooge geestelijkheid en de aanzienlijkste bojaren. Op het grootste der pleinen in het Kremlin werd voor den vermoorden keizer Alexander II, den czaar-bevrijder, zooals het volk hem noemt, een grootsch gedenkteeken opgericht. Naar het zuiden verheft zich het groote paleis, door Nicolaas I gebouwd in de plaats van dat, hetwelk in 1812 door den ontzettenden brand vernield werd. Verder bevat het Kremlin een kleiner paleis, waarin Alexander II geboren is, en dat meestal de keizerlijke familie bij haar verblijf te Moskou tot woning dient; het oude czarenpaleis, de schatkamer, de

Hemelvaartskerk, waarin de kroning geschied is, de St.-Pieterskerk met de begraafplaatsen der Romanofs, het vorstengeslacht, dat reeds meer dan tweehonderd jaren over Rusland regeert, de kathedraal van den aartsengel Michael, de kerk van Maria Boodschap en die van den H. Verlosser, het gebouw der Synode, het arsenaal, het Senaatsgebouw en verschillende kloosters.

De toren, die zich achter het groote keizersplein verheft, is de klokketoren van het Kremlin, de zoogenaamde Iwan. Hij bereikt een hoogte van meer dan 100 meter en bevat behalve de grootste klok ter wereld nog 34 kleinere klokken.

Terwijl de eene zijde van den Kremlin-driehoek door de Moskowa begrensd wordt, strekt zich aan de andere een park, de Alexander-tuin, uit, terwijl het Roode Plein de grens voor de derde zijde is.

Onder de talrijke kloosters, die Moskou herbergt, staat het klooster voor jonge dames op den eersten rang. Het is een geweldig omvangrijk gebouw, met een hoogen muur en tal van torens omgeven, waarin zich niet minder dan zes kerken bevinden. Door Wassili Iwanowitsj in 1524 gesticht, werd het klooster herhaaldelijk verwoest en door czaar Michael, uit het huis der Romanofs, gerestaureerd. Na den opstand der Strelitzen hield Peter de Groote daarin zijn heerschzuchtige zuster Sophia gevangen, die, streng bewaakt, onder den naam van zuster Suzanna den sluier moest aannemen. Zij stierf in 1704 en ligt in het klooster begraven.

Bij de Platen.

Het bezoek van Maria aan Elisabeth. -

Treffende groep! De Maagd van Nazareth, die door de boodschap des Engels vernomen had dat zij de moeder van den Zoon Gods zou worden en tevens dat haar nicht Elisabeth op haar ouden dag nog met de geboorte van een zoon zou worden verblijd, was haastig over het gebergte getogen om haar beminde bloedverwante en vriendin te bezoeken.

De Heilige Geest was over haar gekomen en de kracht des Allerhoogsten had haar overlommerd. Vol van inwendigen jubel deelde zij tevens van harte in de vreugde, die haar nicht zou ten deel vallen. In Gods geheimen ingewijd en omtrent Zijn raadsplannen voorgelicht, wist zij dat het kind, door Elisabeth verwacht, de voorlooper zou wezen van haar eigen Zoon. En het was haar dus een behoefte des harten, Elisabeth te zien en te spreken, om gezamenlijk met haar te juichen in beider geluk, met haar God te aanbidden en te danken om het groote geheim, dat door Zijn almacht in haar voltrokken was.

HET KREMLIN TE MOSKOU. Naar een photographie.

Nauwelijks heeft zij den drempel van Elisabeths woning overschreden, of daar valt de reeds bejaarde vrouw haar eerbiedig te voet met den uitroep: ‘Wat geluk geschiedt mij, dat de Moeder des Heeren tot mij komt!’

Ook Elisabeth was dus reeds ingelicht omtrent het groote wonder, waarover hemel en aarde juichten. Zij wist wie zij herbergde in de nederige Maria, die tot haar kwam om haar te dienen in de dagen dat haar verwachting zou vervuld worden. Het was de Moeder van God, die zij in haar huis ontving, en zij verwelkomde haar dan ook met den groet, dien wij nog dagelijks haar nazeggen:

‘Gezegend zijt gij boven alle vrouwen en gezegend is de Vrucht uws lichaams.’

Thans kon Maria haar jubelende blijdschap niet langer beteugelen en ontboezemde de overstelpende aandoeningen baars harten in den heerlijken lofzang, dien de Kerk nog dagelijks in haar vespergebeden herhaalt:

‘*Magnificat anima mea*!.... Mijne ziel maakt groot den Heer en mijn geest verheugt zich in God mijn Zaligmaker, omdat Hij heeft neergezien op den ootmoed Zijner dienstmaagd.... Zie van nu af zullen alle geslachten mij zalig prijzen!....’

Joseph, Maria's bruidegom, en Zacharias, Elisabeths echtgenoot staren het tooneel in zwijgende bewondering aan. Zacharias, de hoogepriester, trouwens is stom van het oogenblik af dat de engel hem de geboorte zijns zoons aankondigde en zal de spraak niet herkrijgen, voor hij zijn Johannes aan het vaderhart mag drukken.

Treffende groep, die de Fransche schilder Bouguereau ons met een bijzonder gelukkig geïnspireerd penseel heeft weergegeven, en die de lezer ter gelegenheid van het feest van Maria's Bezoek (2 Juli) niet zonder stichting in dit nummer beschouwen zal.

[Nummer 10]

Weergekeerd.
Door Mathilde.

XV.

Den volgenden morgen, terwijl Verdini aan het werk was, kwam Ursula hem met een bedrukt gelaat zeggen, dat Lucie een zeer onrustigen nacht had doorgebracht en erg koortsig scheen, zoodat haar vader noodig vond, den dokter te laten komen.

'Zij is zoo lief en dankbaar voor 't weinige dat ik voor haar doe, maar toch mist zij erg haar vriendin. Papa zegt, dat haar tante gewichtige redenen heeft om haar niet hier te laten komen. Wat dat voor redenen zijn, die Truus, in haar hooge wijsheid, er voor hebben kan, begrijp ik niet, maar ik vind het toch erg hard'

'Ik wilde dat ik haar bezoeken mocht, arme Lucie!'

'Van nacht ijlde zij soms een beetje, en dan riep zij telkens: Wybo, ach Wybo! Ik zal het niemand zeggen, maar kom nu terug. Ik ben niet boos op je, arme jongen! Geloof me toch! Vertel het niemand, maar.... 't Doet er niets toe. Ik begrijp niet wat zij bedoelen kan, jij wel, Wybo?'

'Ja maar al te goed,' antwoordde hij dof, het gelaat afgewend, 'heb je nooit gehoord, Ursula, hoe die lieve, zachte engel het licht van haar oogen verloren heeft, want zij is niet blind geboren.'

'Door een ontploffing, meen ik gehoord te hebben.'

'En daar was ik schuld van, al is het dan ook uit de verte en niet opzettelijk.'

'Daar heb ik nooit van gehoord.'

'Niemand weet het ook dan zij, mama en ik. Nadat ik 't mama bekende, heeft zij Lucie en mij doen beloven het niemand, zelfs niet vader, te zeggen. Ik had de gaskraan in de kleine kleedkamer open laten staan; uit ondeugendheid, alleen maar, opdat alle kleeren naar gas zouden ruiken. Ik wilde ze weer toemaken na een poos, maar hoe gaat het met kinderen? Ik vergat het, ging spelen en toen werd het avond. Lucie kwam met een licht binnen, het gas ontplofte, zij werd aan het gezicht gewond, en wat erger was aan de oogen. Zij was toen pas zes jaren....'

'En jij zeven! Je wist niet wat je deed!'

''t Doet er niet toe. Ik heb het op mijn geweten en 't kwelt mij nog altijd. Wij hebben elkander niet goed behandeld, Ursula. Jij mij niet, en ik niet Lucie. Als wij nu maar tijd hebben het aan elkander goed te maken.'

'Mag ik 't papa dan zeggen, Wybo, en dan ook alles bekennen?'

'Je mag wel gaan vertellen, wat er dien middag gebeurd is maar ook anders niet.'

'Niet dat je hier bent.'

'Neen, dat verbied ik je. Je weet wat je mij gisteren hebt beloofd en daar reken ik op.'

'Nu 't zal mij moeilijk vallen te zwijgen, maar ik ben vast van plan je te gehoorzamen.'

Zij ging het atelier uit, naar het kantoor van haar vader, die voor zijn schrijftafel zat.

‘Papa!’ begon zij met zachte stem.

‘O, ben jij dat, Ursula? Wacht een oogenblik, kind! Wilde je mij spreken misschien? Nu dat treft goed, ik had je ook een woord te zeggen.’

HET UITWERPEN VAN DE REDDINGBOEI, NAAR DE SCHILDERIJ VAN G. HAQUETTE.

'Ik luister papa,' zeide Ursula, misschien blijde weer een oogenblik haar bekentenis te mogen uitstellen.

'Gisterenavond ben ik met - met juffrouw Wylandts naar het kerkhof geweest en....'

Hij zocht iets tusschen zijn papieren; tegenover zijn dochter schaamde hij zich nu te bekennen, hoe hij jarenlang onverschillig had geschenen tegenover de nagedachtenis van haar moeder.

''t Graf heeft een dringende verbetering noodig. Wij vonden er Verdini, die mij zeide dat mijn dochters hem het maken van een nieuw monument hadden opgedragen. Is dat waar?'

'Ja, papa - of eigenlijk, dat heeft Lucie gedaan. Ik heb later gezegd, dat ik ook mijn aandeel er toe wilde bijdragen.'

'Zoo, en ik heb hem medegedeeld, dat hij die bestelling voortaan zou moeten beschouwen als door mij gedaan. Dus die zaak is afgepraat. Nu wat heeft u mij te zeggen?'

Sprak de heer Van Hogenvoorde zijn kinderen met u aan, dan wisten zij dat hij zeer ernstig gestemd was.

'Papa,' begon Ursula met veel horten en stooten, 'ik moet u iets zeggen, van vele jaren herwaarts. Het heeft mij altijd op 't hart gedrukt, maar ik heb het u nooit durven zeggen, omdat u zoo streng is. Nu kon ik het niet langer uithouden, nu er zulke belangrijke gebeurtenissen ophanden zijn, uw huwelijk en - misschien ook Lucies ziekte.'

Zij kon haast niet voortgaan van de aandoening.

De heer Van Hogenvoorde wist niet wat hij hoorde; de pedante, verwaande Ursula, zoo nederig en gevoelig voor zich te zien.

'Wat overkomt je toch van morgen? Ik hoor dat je van nacht bij Lucie hebt opgezeten; misschien bracht dat je zenuwen van streek. 't Is heel braaf van je, dat moet ik bekennen, en als jij altijd zoo blijft, dan mogen je zenuwen voor mijn part altijd van streek blijven. Nu laat eens hooren, wat heb je mij te zeggen?'

'Ik ben niet altijd een goede dochter voor u geweest, papa. Als ik anders gedaan had, dan zou u mama niet zoo gemist hebben. Nu zie ik 't zoo goed in, ik weet niet hoe 't komt - of liever ik weet het wel, sedert gisteren ben ik heel veranderd en onwillekeurig moet ik nu zooveel aan mijn broer denken, die u uit het huis heeft gejaagd door mijn schuld.'

'Wat bedoel je, door jouw schuld?'

De stem van den burgemeester klonk zoo streng en barsch, dat de schrik Ursula om het hart sloeg; snikkend viel zij voor haar vader neder en verborg haar gelaat op zijn knieën.

'Ik wil alles doen om het goed te maken, papa, alles, maar dan moet u ook geen kwaad meer denken van Wybo; hij was dien middag, toen de portefeuille wegraakte, niet hier in huis. Ik had hem overgehaald, met mij in het bosch te wandelen, en om niet te toonen dat ik ongehoorzaam en lui was geweest, heb ik er niets van gezegd en toen Wybo het zei, ontkende ik het.'

De burgemeester haalde de schouders op en zuchtte.

'Is dat de heele belangrijke mededeeling, die je mij te doen had, Ursula? Och kind, het doet er zoo weinig toe af. Wybo kan toch nog schuldig geweest zijn. Vóór en na dien tijd had hij gelegenheid genoeg om in mijn kantoor te komen. 't Doet er niet

toe, het vereert je, mij deze bekentenis, al is 't ook na zoovele jaren, te hebben gedaan. Ik hoop dat je voortaan met juffrouw Geertruida in vrede zult leven; een moeder kan zij natuurlijk voor jou en Lucie niet zijn, maar toch zeker een vriendin, wat ze trouwens vroeger reeds voor je was. Met een weinig goeden wil van twee kanten komt men zoo ver.'

Ursula stond zeer teleurgesteld op; zij had van haar bekentenis heel wat anders verwacht. Een erkenning van Wybo's onschuld, en een aandoenlijke herkenning en verzoening en nu had haar vader aan hetgeen zij vol berouw haar schuld noemde, nauwelijks aandacht geschonken en het treffende tooneel, dat zij zich had voorgesteld, eindigde in een vermaning om lief tegen Truus te zijn. Dat was ook de moeite waard.

'Papa,' zeide zij, nu veel meer op haar gewonen toon, 'als u wil dat Lucie een goede oppassing krijgt, dan zou het verstandig zijn Victorine te laten komen. Ik doe mijn best, maar ik ken heel weinig van het verplegen, en de meiden hebben het zoo druk en haar handen staan ook scheef bij zieken. Victorine zal het met liefde doen.'

'Ik zal er straks met mevrouw Wylandts en Geertruida over spreken.'

De burgemeester had zijn papieren weer opgenomen als een bewijs, dat hij de zaak voor afgedaan achtte, en Ursula ging heen om haar broer verslag te doen van hetgeen er tusschen haar vader en haar was voorgevallen. Wybo was minder verwonderd dan zij over de houding van hun vader.

'Ik ken hem; hij is zoo onverzettelijk. Sterkere bewijzen zijn er noodig om hem van meening te doen veranderen, maar wie kan ze aanbrengen? Vergeven zal hij misschien, maar dit wil ik niet. Erkenning van mijn onschuld alleen kan den scheidsmuur tusschen ons doen vallen.'

Juist reed het koetsje van den dokter voor, en Ursula ging zoo snel zij kon naar de ziekenkamer.

XVI.

Een uur later stond een rijtuig stil voor het huis van mevrouw Wylandts en de livreiknecht gaf een briefje aan juffrouw Gertrude af.

Het kwam van den burgemeester en bevatte een verzoek van hem aan zijn verloofde om Victorine, als 't eenigszins mogelijk was, toe te staan de verpleging van Lucie op zich te nemen. De dokter had verklaard dat zij ernstig ziek was, hij vreesde zelfs voor een besmettelijke ziekte, typhus. In dit geval moesten natuurlijk Victorine en haar bloedverwanten beslissen, of zij deze zware taak vol zelfopoffering durfde aanvaarden. Hij zou dit blijk van hooge genegenheid en vriendschap ren hoogste waardeeren. 't Sprak natuurlijk van zelf, dat, zoo Victorine er toe wilde en mocht overgaan, zij voorgoed haar intrek op Groenenzathe moest nemen en alle betrekking met haar familie afbreken. Weigerde zij, dan moest hij voor een Zuster van Liefde zorgen.

Truus en haar moeder keken elkander vol ingehouden verbittering aan.

''t Is of het spel spreekt, alles spant tegen ons samen,' zei de jongste, het briefje verfrommelend, 'wij kunnen niet weigeren nu Hermanus het zoo officieel vraagt.'

'Wij niet - maar zij wel! Zij is naar de markt en weet er dus niets van; niets eenvoudiger dan haar te zeggen dat Lucie typhus heeft en er nu dubbele redenen voor haar zijn om geen voet meer op Groenenzathe te zetten. Je kunt er bij zeggen, dat het de uitdrukkelijke wensch van mijnheer Van Hogenvoorde is. Zij spreekt hem nooit en kan dus met geen mogelijkheid achter de waarheid komen, en hem schrijf je eenvoudig dat Victorine er niet toe te krijgen is.'

‘We spelen hoog spel, als 't uitkomt...’

‘Ja, maar met alles wat zij nu weet, kan je haar toch niet op Groenenzathe geheel zonder ons toezicht laten. Wie weet of zij in haar booze stemming niet alles vertelt aan dien Italiaanschen bandiet en misschien zelfs aan Hermanus. Zij is tot alles in staat, nu zij gisteren zoo tegen ons heeft durven opspelen.’

‘Dat komt door uw sarren!’

‘Zwijg jij daar maar over, want zoo lief ben je toch ook niet tegen haar.’

‘Daar het rijtuig wacht, moet ik dadelijk antwoorden.’

‘Schrijf een paar regels in haast aan Hermanus, hoe minder hoe beter, en zeg dat, hoe gaarne je moeder en jij zelf Victorine ook afstaat aan de lieve Lucie, tot onze bittere spijt het kind zoo bang is voor besmetting, dat zij het niet aandurft.’

‘Als ze dat gelooven van Victorine, die altijd de opofferende ziel speelt!’

‘Schrijf nu maar! Voorloop[i]g zorgen wij dat zij alle Hogenvoordes uit den weg blijft; dit is meteen een wenk voor je galant om niet meer hier te komen. Dat is veel gemakkelijker. Voeg er gerust bij, dat zij die vrees voor aansteking met je moeder deelt.’

Truus' pen vloog over het papier; spoedig had zij het briefje klaar en gaf het den knecht, die weer op den bok klom en met het rijtuig wegreed.

‘Als 't maar in goede aarde valt,’ zuchtte Truus weer binnenkomend.

‘Je hebt toch lief en hartelijk geschreven?’

‘O ja! Daar mankeert het niet aan. Wanneer het huwelijk maar weer niet uitgesteld wordt door de ziekte van die femelaarster.’

‘Och kom! Zij maken daar ook zulk een drukte van alles. 't Zal zoo erg niet zijn. Misschien is het ook maar een streek van haar om Victorine bij zich te krijgen.’

Een oogenblik later kwam Victorine thuis. Zij had er spijt van, zich gisterenavond door haar drift tot een onvoorzichtig gezegde te hebben laten medesleepen en deed nu haar werk zwijgend, maar ijverig als altijd.

Van de boodschap werd haar natuurlijk niets meer gezegd en zoo ging de dag om, zonder dat Victorine vermoedde, hoe haar zieke vriendin naar haar verlangde en aan haar bijzijn behoefte had.

‘'t Valt mij erg tegen van Victorine,’ zeide Ursula tot haar vader, ‘ik ken haar trouwens weinig, maar Lucie heeft zoo hoog met haar op. Ik had gedacht, dat zij voor haar uit liefde zou doen, wat een loontrekkende ziekenverpleegster alle dagen wel voor geld waagt.’

‘'t Ergste is dat het zoo moeilijk zal zijn een ziekenzuster te krijgen; er zijn vele zieken in het gasthuis en de Eerwaarde Moeder heeft voor mij naar de stad geschreven.’

‘Voorloopig moet de arme ongeluksvogel zich maar met mij behelpen.’

Zoodra Ursula er kans toe zag, sloop zij naar haar broer en vertelde hem het ongunstige oordeel van den dokter over Lucies toestand en de weigering van Victorine.

‘Zoo zijn nu alle Wylandtsen,’ barstte zij uit, ‘lief voor het oog en valsch van hart. Lucie wordt door die Victorine bedrogen, even goed als ik 't door Truus geworden ben. En wat heeft zij hier toch vriendschap genoten.’

‘Draaf niet zoo door!’ zeide Wybo, ‘ik kan het niet van haar gelooven. Zij scheen zoo innig gehecht aan onze zus! Ik heb haar gisteren gesproken en toen vertelde zij mij dat haar verboden was, hier zoo dikwijls te komen.’

‘Verboden door Truus en haar moeder?’

‘'t Schijnt zoo! Dus ik denk dat zij redenen hebben, haar van hier te houden.’

‘Wat voor redenen?’

‘Ja, nu vraag je meer dan ik zelf weet, maar voor zoover ik over de verhoudingen kan oordeelen, weet juffrouw Ribert niets van vaders verzoek af.’

‘Dat zou toch te erg zijn. Dat wil ik onderzoeken. Ik zeg het aan papa, en als hij dan ziet wat lage, valsche menschen die Wylandts zijn, dan breekt hij misschien met hen af.’

‘Niet zoo doldriftig, als 't je belieft! Je weet, dat je mij blinde gehoorzaamheid hebt beloofd, en die vraag ik nu weer van je. Er zijn nog andere belangen in het spel, dan die, waar je van af weet. En ga nu maar naar de ziekenkamer terug en doe je best, de arme Luus goed op te passen. 't Is een flinke leerschool voor je, om al je aangewende hebbelijkheden af te leeren.’

‘Je vleit mij ook niets,’ zeide zij met een pruilend lipje.

‘Verdien je het dan zoo?’ vroeg hij half schertsend, half ernstig. ‘Groet Lucie voor mij, en ga spoedig heen.’

't Waren zware dagen voor Ursula; Lucie werd erger, zij had hevige koorts en in haar ijlen riep zij telkens om haar broer en om Victorine. Ursula had al haar wilskracht en verlangen om goed te maken noodig, om niet van angst en ontroering uit de ziekenkamer weg te loopen.

Haar vader had den wenk van Truus begrepen en kwam ook niet meer bij haar aan huis; elken ochtend zond hij den knecht met het verslag over den nacht aan de dames Wylandts en vermeed zelfs, een briefje uit het besmette huis aan haar te zenden.

‘Als burgemeester moet ik het voorbeeld geven,’ zeide hij, ‘om de wet op besmettelijke ziekten streng te doen naleven.’

Maar bij zichzelf dacht hij, dat een weinig meer warmte en hartelijkheid van de zijde zijner aanstaande vrouw hem zeer welkom zouden zijn geweest; onwillekeurig dacht hij aan den geest van opoffering en liefde, die zijn overleden vrouw bezielde, en hoe langer hoe meer begon hij er tegen op te zien, haar plaats aan die andere te geven.

Victorine zocht naar een goede gelegenheid om een briefje naar Groenenzathe te zenden, maar het ging moeilijk, want het dagmeisje durfde zij niet in haar vertrouwen nemen, en tante en Truus zorgden er voor, dat zij niet op straat kwam.

Zoo had zij er ook niet het minste vermoeden van, dat Lucie zorgelijk was.

Verdini deed wel zijn best haar te ontmoeten, maar het ging moeilijk; zij was nergens meer te zien en dat versterkte hem in zijn vermoeden, dat zij van den toestand op Groenenzathe onkundig werd gelaten.

Ursula werd nu door een Zuster van Liefde bijgestaan, die zij trouw hielp; de vader kwam dikwijls bezorgd zien naar zijn zieke dochter, maar ging zonder veel troost heen.

‘Als haar geest rustig was, zouden wij veel spoediger de koorts kunnen bestrijden,’ verklaarde de dokter.

En Ursula zag radeloos rond; Victorine en Wybo, de twee, om wie zij zonder ophouden riep, waren in de nabijheid en toch kon zij hen niet bij het bed der zieke brengen.

Wybo bracht ook treurige dagen door; hij zou niets liever willen dan zich aan zijn zuster bekend maken, maar hoe kon hij dat, zoolang hij nog niet met zijn vader verzoend was? Zou haar deze verhouding nog niet meer opwinden en ontroeren?

Het was niet te verwonderen, dat hij in deze dagen voorloopig de zaak tusschen Noldani en de Wylandtsen liet rusten; zijn hoofd stond er niet naar en de beide dames waren onbereikbaar.

Toch besloot hij, nadat Ursula hem vleiend was komen vertellen, hoe hartverscheurend Lucie telkens om Victorine riep, den rechten weg in te slaan en maar brutaal bij de dames Wylandts aan te schellen.

Het dagmeisje maakte de deur open en op zijn vraag of de dames thuis waren, verzocht zij hem boven te komen en liet hem in de huiskamer, waar Truus juist een wanhoopsbrief van haar broer beantwoordde, terwijl mevrouw Wylandts aan het breien en Victorine aan het kousenstoppen was.

Een blik van hem op het jonge meisje overtuigde hem, dat zij er bleek en vervallen uitzag; bij zijn onverwacht binnentreden sprong Truus dadelijk op en kreeg zooveel kleur, als men niet verwachten zou dat haar bleeke wangen nog konden aannemen.

‘Ik hoop dat de dames niet van mijn tegenwoordigheid zullen schrikken,’ sprak hij.

‘Schrikken! Wat bedoelt u?’ zeide de oude mevrouw.

‘De dames zijn immers zoo bang voor besmettelijke ziekten, maar ik ben niet verder geweest dan het atelier en door de wandeling zullen alle bacteriën wel in de lucht verstoven zijn.’

Victorine sprong op, doodsbleek, met groote brandende oogen en trillende lippen.

‘Besmetting,’ riep zij, ‘wie is er dan ziek op Groenenzathe?’

‘Houd je toch stil, kind,’ snauwde haar tante, ‘er wordt je immers niets gevraagd. Mijnheer komt niet voor jou.’

‘O neen, zeker niet kom ik voor juffrouw Ribert. Zij heeft immers beslist genoeg verklaard, dat haar vriendschap voor juffrouw Lucie van Hogenvoorde niet groot genoeg is, om daarvoor de besmetting te trotseeren.’

De Italiaansche oogen schoten vlammen.

‘Mijnheer Verdini,’ riep zij verontwaardigd, ‘nu moet u duidelijk zeggen, wat u bedoelt. Wie is er ziek daar ginds?’

‘Wel hoe, zou u dat niet weten? De burgemeester heeft u immers, daags nadat de dokter van een zorgwekkende ziekte sprak, het rijtuig gezonden met het verzoek, om, als uw tante het toestond, de verpleging van juffrouw Lucie op u te nemen.’

Moeder en dochter keken Verdini aan of zij grooten lust voelden, hem in de haren te vliegen.

Victorine daarentegen wierp haar kousen met een heftige beweging over de tafel en viel driftig uit:

‘Daar weet ik niets van, niets. U kan mij gelooven of niet, maar zij hebben mij niets daarvan gezegd. Ik weet niets van Lucies ziekte, nog minder dat haar vader mij heeft laten roepen. Sedert een week mag ik het huis niet verlaten. Zelfs Zondag heeft Truus, voor wie anders geen kerk laat genoeg is, mij begeleid naar de Vroegmis, opdat ik niemand zou ontmoeten, niemand zou spreken. Maar nu is het gedaan, lang genoeg heeft u mij onderdrukt, nu zal ik mijn eigen wil volgen. U is mijn moeder niet, niet eens mijn tante en voogdes, u heeft niets meer over mij te zeggen, vraag het mijnheer maar.’

De oude dame had een liniaal van de tafel genomen en sprong in haar woede op het meisje om haar te slaan, maar Truus wierp zich tusschenbeide.

‘Moeder, houd u bedaard! Laat vreemden geen getuigen zijn van onze onderlinge verdeeldheden. Dat kind is opgewonden; zij weet niet wat zij zegt, wij zullen haar een kalmeerend drankje geven. Er blijft mij nu alleen over te vragen, wat de reden is van mijnheers ons zoo aangenaam bezoek.’

Die laatste woorden werden vol bijtenden spot gezegd.

‘Ik wilde juffrouw Ribert zeggen, dat de dokter het herstel van juffrouw Lucie grootendeels afhankelijk heeft gemaakt van haar kalmte van geest. En dien zal zij niet terugkrijgen, zoolang haar vriendin haar niet komt bezoeken.’

‘Dwaze meisjessentimentaliteit,’ zeide Truus.

‘En ik kwam haar dus vragen, als zij niet uit medelijden met haar blinde vriendin het over zich kon verkrijgen, haar te bezoeken, of zij dan wilde beproeven haar natuurlijken afkeer te overwinnen, ter liefde Gods?’

‘Ik ben niet bang voor besmetting; ik wil niets liever dan nacht en dag bij Lucie blijven, en om u een bewijs daarvan te geven, zal ik dadelijk met u medegaan.’

‘Je zult het niet doen. Je blijft hier,’ riep mevrouw Wylandts, ‘ik zal het telegrapheeren aan Fred, je voogd, die je aan ons heeft toevertrouwd, en dan kan hij je terug laten halen met de politie.’

‘Mevrouw! Ik neem de jonge dame onder mijn bescherming....’

‘Een mooie bescherming - een jong mensch, een avonturier, die, wie weet, van waar komt. 't Gebeurt niet.’

Truus zweeg; zij was verstandiger dan haar moeder en begreep dat, zoo de ware toedracht der zaak aan haar aanstaande ter ooren kwam, hun engagement onherroepelijk zou verbroken zijn. Tevergeefs trachtte zij haar driftige moeder door teekens en gebaren tot kalmte aan te sporen.

‘Mevrouw!’ antwoordde Verdini, ‘ik raad u in uw belang aan, u niet te verzetten tegen het besluit van juffrouw Ribert. 't Is, zooals zooeven juffrouw Wylandts terecht

zeide, beter dat men zulke zaken niet in het openbaar behandelt. Voor den kantonrechter zal ik u bewijzen, dat ik wel degelijk haar natuurlijke beschermer ben, daartoe officieel gemachtigd door den heer Valerio Noldani in Rome, haar oom van moederszijde en haar eenige wettige bloedverwant.'

Als verpletterd zagen beide vrouwen hem aan, en hij ging altijd even bedaard voort:

'Dit zou slechts mijn plan verhaasten; want over eenige dagen zou ik toch om andere zaken, in het belang van mijn pupil, de tusschenkomst van den rechter hebben ingeroepen, maar toch altijd, na eerst met Mr. Van Hogenvoorde te hebben geconfereerd.'

En zich toen wendend tot het jonge meisje zeide hij:

'Als juffrouw Ribert dus naar Groenenzathe wil gaan, geef ik uit naam van haar oom er haar verlof toe.'

'Is er nu niets aan te doen tegen de impertinentie van dien man?' huilde mevrouw Wylandts.

'Stil moeder, stil! Mijnheer wil van de onwetendheid van een paar arme, weerlooze vrouwen, die niets van de wet kennen, misbruik maken. Voorloopig kunnen wij er ons niet tegen verzetten, nu Victorine in haar grenzelooze ondankbaarheid ook partij tegen ons kiest. Maar er zijn gelukkig nog advocaten in Holland, die de Italiaansche intriganten op hun plaats kunnen zetten. In elk geval, mijnheer - Verdini noemt u zich, geloof ik - verwacht ik van uw eerlijkheid, dat u den burgemeester Van Hogenvoorde niet in kennis zal stellen van hetgeen hier is voorgevallen en van uw verhouding tot ons nichtje.'

'Hierop kan u rekenen. En ik sta voor juffrouw Ribert ook borg, dat zij niets zal zeggen van hetgeen de ware reden is van haar wegblijven.'

En zich tot Victorine wendend, vroeg hij:

'Ik kan immers op uw bescheidenheid rekenen?'

Zij richtte haar welsprekende oogen op hem en sprak:

'Ik zal alles doen wat u zegt; u komt immers van mijn oom, van den broer mijner lieve moeder.'

'Schande! Iemand, dien ze voor 't eerst hoort noemen, vertrouwt zij meer dan ons, die levenslang voor haar zorgden, die haar zelfs in onze familie hadden willen opnemen,' siste haar tante.

'Lieve tante! Of ik u dankbaar moet zijn, weet ik nog niet. In elk geval beloof ik u, dat ik mijn best zal doen, voorloopig zoo dankbaar mogelijk te zijn, en het huwelijk van nicht Truus zal niet worden verbroken door mijn schuld.'

Zij liep naar boven om haar hoed te halen, terwijl Verdini, met een beleefde buiging voor de dames, de trap naar beneden afging.

Voor de deur zeide hij tot Victorine:

''t Is beter, dat ik u niet vergezel, u kent den weg.'

'O ja, ik ben u zoo dankbaar.'

En nog eens wierp zij hem een blik toe, waaruit haar geheele onschuldige, reine kinderziel sprak.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij ongeluk.
Vertelling.

(*Vervolg.*)

‘Het moet niet heel gezellig geweest zijn, er in te wonen. Zou er van binnen nog wat in te zien zijn?’

‘Stof en spinnewebben, denk ik. Wij zullen den ouden Simon om den sleutel vragen en er eens in gaan kijken.... Spreek je van den vent, hij is bij je of omtrent.... Simon, heb je den sleutel van den toren soms bij je?’

‘Ja, jonker, dien heb ik altijd bij me,’ antwoordde de oude Simon en haalde uit een van zijn vele zakken een kolossalen sleutel voor den dag. ‘Denkt u soms lang hier te blijven, jonker? Ik ben op weg naar huis, en....’

‘O ga dan maar gerust door,’ luidde Wouters vriendelijk antwoord, ‘ik zal je morgen den sleutel teruggeven. Genavond, Simon.’

‘Ik kom van avond nog op het kasteel. U kan den sleutel ook aan juffrouw Naatje geven.’

‘Goed, goed,’ zei Wouter geruststellend en de oude man verwijderde zich met een dankbetuiging.

Wouter opende met eenige inspanning het zware ijzeren slot en zij traden binnen.

Alles was donker, slechts een paar zwakke lichtstralen vielen door reten in het dak naar binnen.

‘Foei, hoe akelig!’ riep Gusta, en daarop beklommen zij samen de kleine wenteltrap, die naar het eenige vertrek in den toren voerde, waar maar een eenvoudige steenen bank stond.

‘Ik moet bekennen dat het mij erg tegenvalt,’ zei Gusta lachend, ‘waarom zou de toren eigenlijk gebouwd zijn?’

‘Dat weet ik niet. Misschien alleen omdat men meende dat hij hier in het bosch een schilderachtig figuur zou maken.’

‘Als hij van mij was, zou ik er groote ramen in willen hebben en er elken tafels en stoelen

in zetten,' merkte Gusta nadenkend op; 'het een heerlijk plekje wezen om er 's zomers thee te drinken en....'

Een luid dreunende slag brak haar woorden af.

'Wat is dat?' riep ze verschrikt.

'Ik denk dat de deur in het slot viel.'

'O, anders niet? Wat dreunde dat! Kom, het is hier toch allesbehalve gezellig, laat ons naar huis gaan.'

Maar Wouters gezicht stond heel ernstig.

'Ik hoop niet dat het slot overgegaan is,' zei hij bezorgd.

'Kom, laten we niet dadelijk het ergste denken,' riep Gusta luchthartig en beiden ijlden de trap af. Maar toen zij de deur bereikt hadden, vonden zij die gesloten en de sleutel stak er aan den buitenkant in.

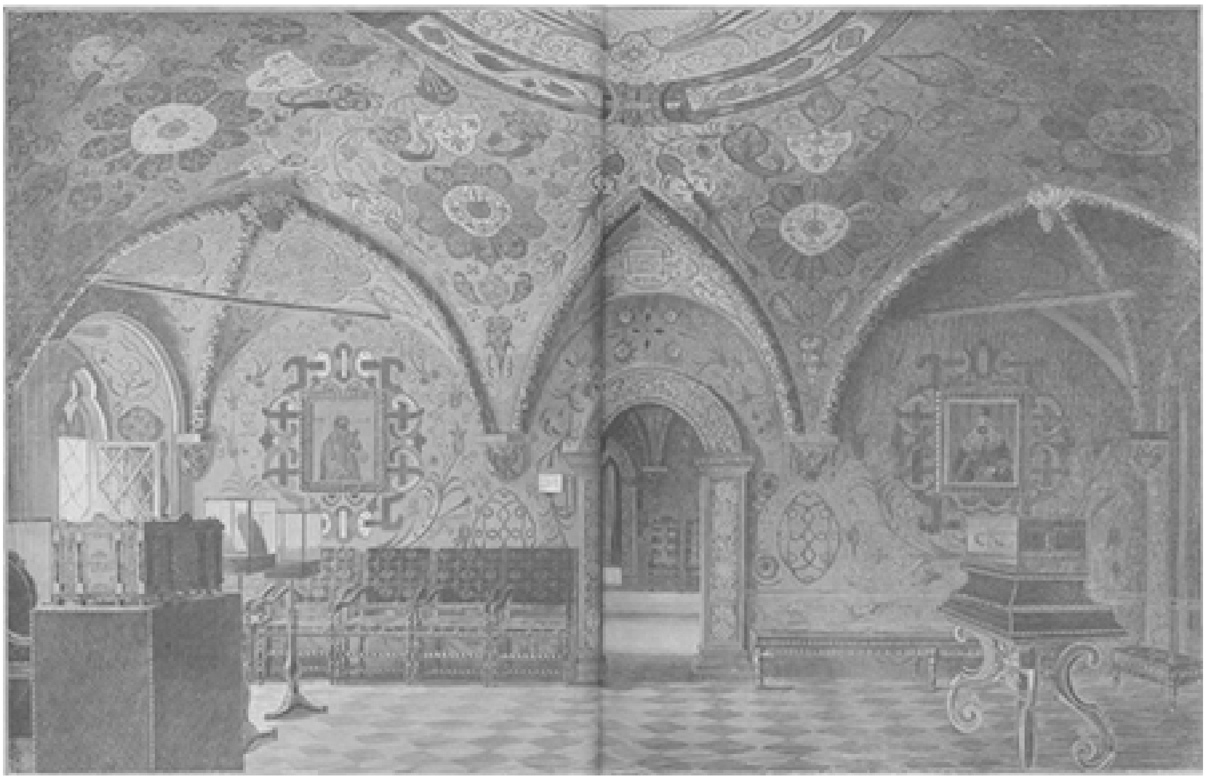

ONTVANGSTZAAL IN HET KREMLIN TE MOSKOU. Naar een photographie.

'Wat nu te doen?' vroeg Gusta met bleek gezichtje en verschrikte oogen. 'Hoe komen wij hier weer uit?'

'Ik weet het niet,' antwoordde Wouter, en daarop aan het koddige van het geval denkend, brak hij in luid gelach uit.

In het eerste oogenblik ergerde dit Gusta, maar het duurde niet lang of zij stemde zorgeloos, zonder aan de gevolgen te denken, met zijn vroolijkheid in.

'Wat mama wel zal zeggen,' merkte hij op, 'als je te laat aan tafel komt? En wat voor gezicht de strenge Betsy zal zetten!'

'Er zal wel gauw iemand langs komen, die ons bevrijdt,' zei Gusta met kalme overtuiging.

'Natuurlijk De oude Simon zei immers, dat hij van avond nog eens terugkwam. Hij zal wel gauw hier zijn.'

‘Laat ons dan maar zoolang weer naar boven gaan. Het is hier zoo akelig."

Maar Simon kwam niet. Een uur ging heel langzaam voorbij en de schaduwen van den avond werden allengs grooter.

‘Hoe laat, is het?’ vroeg Gusta zacht, en zeker voor de honderdste maal haalde Wouter zijn horloge uit.

‘Kwart voor zevenen,’ herhaalde hij aarzelend.

‘O[h]’ zuchtte Gusta in haar ontsteltenis, ‘zullen wij dan nooit verlost worden? Hoe zal ik ooit mama en Betsy onder de oogen komen? Ik wou dat ik dien akeligen toren nooit gezien had. Waarom heb je er mij ook in gebracht?’

Dit verwijt was zoo onrechtvaardig, dat Wou ter er het eerste oogenblik op zweeg. Daarop zei hij ernstig:

‘Hoe kan je dat zeggen, Gusta! Heb je mij zelf niet gevraagd, dat ik je hem zou laten zien? Wat had ik dan moeten doen?’

‘En toch is het uw schuld. Want zonder u zat ik nu niet hier.’

‘Zonder Simon, bedoel je, en zonder je eigen wensch.’

‘U hebt toch de deur open gemaakt en den sleutel aan den buitenkant laten zitten,’ herhaalde zij met de koppigheid van een aardig, verwend kind. ‘Ik ging er toen natuurlijk in; wat zou ik anders doen? Maar ik had het van te voren moeten weten! 't Is schrikkelijk onaangenaam, en ze zullen het mij nooit vergeven.’

‘Denk je dan dat ik het zoo plezierig vind?’ hernam Wouter wrevelig. ‘Maar,’ ging hij voort, terwijl hij op het venster toetrad en naar buiten keek, ‘al spring ik ook uit het raam, dan win ik er hoogst waarschijnlijk niets anders mee dan dat ik me de beenen breek, zonder u in het minst te kunnen helpen.’

‘Denk je dat ik zou willen dat u een ongeluk kreeg?’ riep Gusta verschrikt. Beiden zwegen weer. 't Werd halfacht. - Halfnegen. - Het was al erg donker. - Gedurende het laatste uur hadden geen van beiden meer een woord gezegd. Wouter had intusschen alle middelen tot bevrijding overwogen tot hij eindelijk op een heldhaftigen inval kwam.

Niet ver van een der muurspleten, die een venster moesten voorstellen, stond een boom, waarvan een tak bijna tot aan de spleet reikte. Die tak was sterk genoeg om Wouter te houden als hij hem in den sprong grijpen kon. Maar het was in elk geval een gevaarlijke onderneming, die veel lichter mislukken dan slagen kon; Wouter wilde ze echter wagen en veel liever zijn leven in gevaar brengen dan Gusta aan de verwijten blootstellen, die haar treffen zouden, wanneer men haar in deze onvrijwillige gevangenschap vond.

Zelfs als hij den tak niet kon grijpen en op den grond viel, kon hij zich misschien nog tot de deur voortsleepen en het noodlottige slot openen.

Het was intusschen al zoo laat geworden, dat Wouter lang alle hoop had opgegeven, nog een menschelijk wezen in de nabijheid van den toren te zien, en den nacht hier door te brengen was toch onmogelijk; dat...

‘Wouter!’ riep Gusta, plotseling opspringend, ‘waarom spreek je niet? - Ik word nog gek als dat lang duren moet. Weet je dan totaal niets te verzinnen om ons te verlossen? Doe toch in 's hemels naam iets om te bewerken dat wij hieruit komen!’

Zij legde haar hand op zijn arm, zag hem smeekend aan en hij merkte hoe haar oogen vol tranen stonden. Die sneden Wouter door het hart.

‘Gusta, Gusta, schrei niet!’ riep hij, ‘ik zal alles doen om je hieruit te helpen. Vergeef mij, voor ik wegga, dat ik u deze onaangenaamheid berokkend heb.’

‘Weggaan?’ fluisterde Gusta, verschrikt een stap achteruit zettend. ‘Waar naar toe?’

‘Luister, 't is heel eenvoudig,’ zei hij, haar naar de spleet in den muur leidend en haar den tak wijzend; ‘ik wil probeeren dien tak met een sprong te bereiken, dan klim ik langs den boom naar beneden, maak de deur open en bevrijd je uit de gevangenis.’

Hij zei dit alles schijnbaar zonder zorg en drukte haar kleine hand om haar gerust te stellen. Maar zij liet zich niet misleiden.

‘O neen, neen!’ riep zij verschrikt, hem met beide handen van het raam wegtrekkend, ‘dat mag je niet wagen. Het zou uw dood kunnen zijn. U doet het niet! Ik wil het niet hebben! Ik zal het niet toelaten.’

‘Malligheid, Gusta, wees nu niet dwaas. Ik zeg je dat het best kan. Kom, zie mij aan en wensch mij een gelukkigen sprong. Binnen vijf minuten zal je zelf om je vrees lachen. Ga nu weg van het raam en wacht hier op me.’

Een oogenblik aarzelde hij nog, dan greep hij plotseling haar hand en drukte die innig als tot een afscheid voor eeuwig: men kon toch nooit weten wat er gebeurde. Als hij missprong, zag hij haar wellicht nooit terug.

Eenige seconden later stond hij op de borstwering - een oogenblik daarna hoorde men een geweldig gekraak en geruisch in de takken en blaren en Gusta zonk bezwijmd op den grond.

Was het na vijf uren, na vijf minuten of een ganschen levenstijd? - Plotseling trof Wouters stem haar oor, en haar oogen openend, zag zij hem zich over haar neerbuigen.

'Dwaas kind,' zei hij teerhartig, 'ik geloof zoo waar dat je van je zelve gegaan was! Is het nu beter?. - Kom, de lucht zal je goed doen en wij zijn nu toch eindelijk bevrijd.'

Hij lachte, en zijn arm om haar middel slaande, ondersteunde hij haar. Werktuiglijk volgde zij hem de trap af en toen zij buiten gekomen waren, ontdekte zij een wond op zijn rechterhand.

'Wat is dat?' vroeg zij ontzet. 'Is dat bloed? O Wouter, je bent gewond!' en haar handen voor het gelaat drukkend, barstte zij in tranen uit.

'Gusta,' zei Wouter bedaard, ofschoon zijn polsen heftig klopten, 'ik ken je heelemaal niet meer. Ik dacht dat je een heel dapper meisje was, en nu maak je zoo'n beweging over een onbeduidend wondje. Het is maar een schram, ik voel er niets van. Kom mee, denk dat het al zoo laat is.'

(*Wordt vervolgd.*)

Het Kremlin te Moskou.

Wat voor Athene de Akropolis en voor Rome het Capitool was, dat is voor Moskou en heel Rusland het Kremlin. Hier staat om zoo te zeggen de wieg des rijks, hier is het brandpunt, waarin alle historische herinneringen samenkomen; hier is de bron van den stroom, die in zijn loop zoovele volken in zich opnam; hier worden de heiligdommen der natie bewaard, de gedenkteekenen harer overwinningen en nederlagen, van haar luister en haar jammeren; hier heeft de schismatieke godsdienst zijn meest geheiligde altaren; hier zijn de schatkamers, waar de kleinoodiën des rijks en de zinnebeelden zijner macht berusten.

Zelfs in de topographie van het Kremlin en van het oudste deel van Rome, dat het Capitool en het Forum Romanum insloot, is een treffende overeenstemming. Gelijk de Tiber de hoogte, waarop Rome ontstond, in een halven kring omgaf, zoo wordt ook de heuvel van het Kremlin door de Moskowa ingesloten, en gelijk daar de beide hoofdmachten van het volksleven, de staatkundige en de kerkelijke, haar zetel opsloegen, zoo bouwden hier de czaren en de metropolieten naast elkander hun paleizen en kerken.

Op den Capitolijnschen heuvel stonden de tempels van Jupiter, Juno en Minerva dicht aan elkander; in het Kremlin vormen verscheidene kerken en kloosters een ontzaglijke groep. En gelijk op den top van den Capitolijnschen heuvel het huis van Romulus, Romes stichter, stond, zoo is ook op de heuvelspits van het Kremlin het oudste gebouw van Moskou, de eerste kern der machtige czarenstad te zien.

In dat deel van het oude Rome bouwde Augustus zijn *palatium*, Tiberius zijn kasteel, Nero zijn Gouden Huis; hier stichtten Iwan Wassiliewitsj, Alexei, Elisabeth en Nicolaas hun paleizen en bouwde Catharina haar gouden slot, dat niet minder dan honderd millioen roebels gekost had, toen de dood de keizerin uit het midden harer pracht wegrukte.

Gelijk drie toegangen voerden naar het Capitool, zoo is ook het Kremlin door die poorten te bereiken, die alle drie aan de schutspatronen des lands zijn gewijd. De eene daarvan draagt in een nis het overoude Christusbeeld van Smolensk, in een lijst

van zuiver goud. Het is de Heilige Poort, overeenkomend met de *Porta sacra* van het oude Rome en waaronder niemand, ook de czaar met, met gedekten hoofde mag doorgaan.

Evenals het aloude Capitool is het Kremlin van Moskou te gelijk een machtige sterkte, tegen wier hechte muren in den loop der eeuwen Tartaren, Polen en Franschen storm liepen, dikwijls niet zonder gelukkig gevolg, maar toch altijd zonder het vurig begeerde eindresultaat. Geen wonder dat de naam alleen van het Kremlin een tooverwoord is, waarbij de vaderlandsliefde en nationale trots der Russen ten top stijgt.

Ofschoon wij in ons vorig nummer, naar annleiding der kroningsfeestelijkheden, reeds het een en ander omtrent den eeuwenheugenden czarenburcht aanstipten, meenen wij toch hier nog in eenige nadere bijzonderheden te mogen treden.

Geen punt in de nabijheid van het Kremlin biedt beter gelegenheid om heel de fabelachtige pracht der torens en koepels met éénen blik te overzien dan de zuidelijke oever der Moskowa. Boven den breeden waterspiegel van den stroom, de schitterende kaden en de hooge brug rijzen de witte muren van het Kremlin uit, met hun middeleeuwsche en deels zuiver gothische muurtorens, die grootendeels onder de regeering van Iwan III Wassiliewitsj tegen het einde der vijftiende eeuw werden opgetrokken.

Muren en torens zijn van tinnen en schietgaten voorzien en hun sterkte wekt onmiddellijk de overtuiging dat zij ter beveiliging van de grootste heiligdommen en historische reliquieën der natie werden gebouwd. Binnen dezen hechten ringmuur verheffen zich de gebouwen, aan wier stichting en versiering zeven eeuwen gearbeid hebben.

Op den voorgrond ziet men de gouden koepels der prachtige kathedralen van Maria Boodschap en Maria Hemelvaart, die van den aartsengel Michael en de talrijke andere kerken en kloosters, waaronder de elf koepels der kerk des Verlossers achter gouden traliewerk en de acht donkerblauwe en gouden koepels van het Tsjoedowa-klooster al de overige in glans overstralen.

In het midden dezer groep van kerken en schitterende koepels streeft, machtiger dan alle andere, de slanke klokkentoren van Iwan Weliki met zijn zonderlingen uivormigen koepel en zijn hoog kruis ten hemel en vormt van dezen kant ook ongeveer het middelpunt der geheele verwarde massa van gebouwen en torens, waaronder de overblijfselen van het kolossale oude czarenpaleis bijna verdwijnen, terwijl maar ternauwernood het nieuwe keizerlijk paleis en het Tsjoedowa-klooster zich, even vertoonen.

De achtergrond dezer kerken, kloosters en paleizen wordt gevormd door de koepels en daken der reusachtige gebouwen aan de noordzijde van het Kremlin: den senaat en het oude en nieuwe arsenaal, waarboven overal nog de slanke gothische muurtorens der noord westzijde van den ringmuur uitsteken.

Maken alleen de bouwvormen, door hun gedrongenheid en deels barokken stijl, een wonderlijken indruk, deze wordt tot in het fantastische verhoogd door de oogverblindende kleuren, die op de veelsoortigste wijze en in de schrilste tegenstellingen aan de gebouwen van het Kremlin verkwist zijn.

Gelijk zeven eeuwen zich hier in haar bouwvormen uitputten, zoo zijn ook de zeven kleuren van den regenboog planloos over deze planlooze groepen van torens en paleizen uitgestort. Op vele punten zijn de tegenstellingen door de werking van den tijd verzacht; maar tegen de donkere torens en het vergrijsde muurwerk steken de verblindend witte steenmassa's der dicht naast elkander staande latere gebouwen

en vernieuwingen nog des te barokker af. Wil men alle maat overschrijden en de geweldigste effecten teweegbrengen, dan levert het Kremlin een onovertrefbaar voorbeeld. Kerken met witte wanden, vuurrood geverfde pilasters, bogen en friezen, met schitterend groene daken en lazuurblauwe of blinkend vergulde koepels zijn hier nog maar eenvoudig.

Zelfs afgezien van het dichte woud van torens, waarmee de stad Moskou het Kremlin aan beide zijden tot in het onafzienbare omringt, zal er moeilijk een plek in Europa zijn, die zulk een schouwspel kan aan wijzen. In de rijke verscheidenheid en grillige samenstelling der bouwvormen schijnt het Kremlin toch al de pracht van het oosten te overtreffen. Dat komt wijl Europa en Azië hier elkander de hand reiken om een tooverwereld te scheppen, die nergens haar gelijke heeft.

Europa en Azië hebben beide tot het Kremlin hun bouwstoffen en bijdragen geleverd, en geen volk, dat met de aloude czarenmacht kennis maakte, of het heeft zijn schatting moeten leveren. Aan een en hetzelfde gebouw rust op Byzantijnsche bogen een gothisch Duitsch dak; boven den Mongoolschen koepel verheft zich de Turksche halve maan en Grieksche zuilen staan doelloos voor een wand, die overladen is met al de smakelooze krullen uit den pruikenstijl der eeuw van Lodewijk XIV.

Alleen in de samenvoeging en versmelting van de meest verschillende vreemde elementen, en in de pracht en schrille tegenstelling der kleuren, waardoor men ook de barokste samenstellingen den schijn van een gemeenschappelijke, bonte eenheid heeft weten te geven, ligt een richting aangeduid, die in deze beslistheid bij geen ander Europeesch volk is aan te treffen.

De drie hoofdpoorten, waardoor men in het Kremlin binnendringt, zijn in zekere eenheid van

stijl opgetrokken. De oudste, in 1491 gebouwd, is die van den H. Nicolaas en met het beeld van dezen heilige gesierd. Tijdens den grooten brand van 1812 kwamen de vlammen niet verder dan dit beeld, hetgeen door de Russen als een wonder beschouwd en door een opschrift vereeuwigd werd. Deze poort leidt naar de gebouwen, die meer bijzonder de grootheid en de krijgsmacht des rijks verkondigen, de paleizen en het arsenaal.

Het gedeelte, dat het Oude Paleis genoemd wordt en tot Iwan den Groote opklimt, is een gebouw in Byzantijnschen stijl met verscheidene groote zalen van een streng en somber aanzien, een ruime eetzaal en talrijke kapellen. Men ziet er de verschillende vertrekken der vroegere czarinnen en de roode trap, waarlangs, bij plechtige gelegenheden, zooals de kroning, de czaar zich naar de naburige kerk van Maria Hemelvaart begeeft. Langs die trap drong ook Napoleon, toen hij zich meester van Moskou waande, het paleis der oude czaren binnen.

In dit Oude Paleis is ook de zaal, waar de keizer na zijn kroning bezit neemt van den Russischen troon en waar hij den adel een feestmaal aanbiedt. De vreeselijke drama's, in den loop der eeuwen in dit paleis afgespeeld, verbinden daaraan de somberste herinneringen.

Het Nieuwe Paleis werd gesticht door czaar Nicolaas I en mag een waarlijk keizerlijke residentie heeten. Zijn talrijke zalen en vertrekken zijn prachtig versierd. Vier er van zijn gewijd aan de verschillende Russische ridderorden, als: de militaire orde van den H. Andreas, door Peter den Groote gesticht; die van den H. Alexander Nefski, door zijn weduwe Catharina I in het leven geroepen ter belooning van talenten en verdiensten van verschillenden aard; die van St. Joris, door Catharina de Groote gesticht en bestemd voor de generaals, die een veldslag gewonnen hebben, en eindelijk de orde der H. Catharina, die alleen door de czarin wordt toegekend.

De zaal van St. Joris is de mooiste; de namen van al de ridders zijn er in gouden letters op de muren geschreven. In de St.-Andreas-zaal staat de troon des keizers, terwijl de muren met de wapens van al de gewesten des rijks zijn versierd. Iets heel merkwaardigs in dit nieuwe paleis is de eetzaal, versierd met een prachtig wandtapijt, voorstellende de geschiedenis van Don Quixote. Eindelijk ook de schilderijengalerij, die wel niet vergeleken kan worden met die der Eremitage van St.-Petersburg, maar toch talrijke meesterstukken van Rafael, Correggio, Guido Reni enz. bevat.

De schatkamer van het paleis bestaat uit verscheiden zalen, opgevuld met kostbaarheden, die bij de vaderlandlievende en godsdienstige Russen in hooge vereering zijn. Daaronder merkt men bijvoorbeeld op een wereldbol, geheel bezet met edelgesteenten, een geschenk van de Byzantijnsche keizers Basilius en Constantinus aan Wladimir den Groote, die, zooals wij in den vorigen jaargang verhaald hebben, met hun zuster gehuwd was.[1] Bij dit geschenk was gevoegd een kroon, een snoer kostbare parelen en een troonstoel met een deel van het heilig Kruis. Zooals onze lezers zich herinneren, was de voor waarde tot dit huwelijk de bekeering van Wladimir tot het Christendom en dagteekent van hem de bekeering van geheel Rusland.

In dezelfde zaal vindt men ook den ivoren troon, door Sophia Paleologa uit Constantinopel meegebracht bij gelegenheid van haar huwelijk met Iwan den Groote. Het is dezelfde, die in 1856 voor de kroning van Alexander II gediend heeft en nu waarschijnlijk weer bij de kroning van zijn kleinzoon heeft dienst gedaan. Niet ver

1) De invoering van het Christendom in Rusland onder Olga en Wladimir, blz. 362.

daarvandaan schittert de kroon van het Tartaarsche koninkrijk Kazan en in een andere zaal heeft men den troon geplaatst, uit het koninklijk paleis van Warschau afkomstig.

Het kostbaarst is de troon van Alexis, den vader van Iwan en Peter I; deze is versierd met niet minder dan achthonderd diamanten en duizend robijnen. Er staat een klein verguld troontje bij, dat gediend heeft voor de kroning zijner beide jonge zonen en waarachter een gordijn was aangebracht, dat hun zuster Sophia, die hun de antwoorden voorzei, maskeeren moest.

In verscheidene kamers heeft men groote kleerkasten aangebracht, waar de gewaden en kleinoodiën bewaard worden, door de verschillende czaren en czarinnen gedragen. Het opmerkelijkste daarbij zijn de groote laarzen van czaar Peter, 'waarin de waardige keizer zelf een paar flinke spijkers sloeg als de hak van de zool dreigde los te laten.'[1)] Als het niet waar is, is het toch heel waarschijnlijk, in aanmerking genomen de gewoonten en het karakter van den vorst. Onder de ontelbare rijkdommen der Moskousche schatkamer, als kleinoodiën, opschik, pronkwapenen, gouden en zilveren vaten, moet nog genoemd worden een geciseleerde schotel van Benvenuto Cellini van de voortreffelijkste bewerking. Ondoenlijk zou het zijn de portretten op te sommen, die overal in het rond hangen, en dus zullen we onze korte aanstipping maar besluiten met een vermelding der koetsen van het oude Moscovitische hof, wier merkwaardige gedaanteveranderingen men in een der lage zalen van het gebouw volgen kan.

DE KATHEDRAAL VAN MARIA HEMELVAART TE MOSKOU, WAAR DE KEIZER GEKROOND IS.

Het Kremlin bevat ook nog een tuighuis, waarin een groote menigte kanonnen zijn aangebracht, die indertijd op den vijand werden buitgemaakt, o.a. die, welke door de Franschen werden achtergelaten bij hun rampspoedigen aftocht uit Moskou. Aan den ingang ligt een ontzaglijk stuk geschut, waarbij zelfs de Kruppkanonnen maar een poover figuur moeten maken. Maar deze 'keizer der kanonnen,' zooals het genoemd wordt, is eenvoudig een pronkstuk en heeft nooit gediend.

Een ander monster (in dubbelen zin) van Russische gietkunst ligt niet ver daarvandaan, op het kathedralenplein van het Kremlin. Het is de reuzenklok, die aan den voet van den toren van Iwan Weliki ligt en die de grootste is, die ooit gegoten werd. Bij haar val uit den toren drong ze door haar zwaarte zoo diep in den bodem,

1) Volgens Marmier, *Lettres de Russie.*

dat ze eerst vele jaren later met groote moeite kon opgegraven worden en er voorloopig niet aan te denken valt, ze weer in den toren te hangen. Er was bij den val een stuk uitgebroken, dat er nu nog naast ligt.

Eerst in den laatsten tijd is men er op bedacht geweest, den oorsprong dezer klok uit te vorschen en de fraaie bas-reliefs, waarmee ze versierd is, te bestudeeren. Opmerkelijker wijze heeft deze studie de Russen er toe gebracht, zich rekenschap te geven van hun nationale kunst, zoodat die klok ongeveer voor Rusland geworden is, wat de dom van Keulen was voor Duitschland: een aanleiding tot herleving van den nationalen kunstzin.

Zoo zijn wij, door de vermelding der genoemde klok, opeens van het ongewijde tot het kerkelijke deel van het Kremlin gekomen. Hiertoe geeft anders de poort van den H. Verlosser toegang, waarvan wij reeds spraken en die bijzonder rijk versierd is. Vóór deze Heilige Poort werden vroeger de misdadigers ter dood gebracht en had ook de vreeselijke slachting der Strelitzen plaats, die in een ontzaglijken bloedplas heel dit corps gevaarlijke janitsaren deed ondergaan.

In plaats van hakblok, gebruikte men daarbij een langen balk, waarop de hoofden bij twintigen te gelijk werden afgehouwen. Czaar Peter dwong zijn voornaamste Bojaren aan die schrikkelijke executie deel te nemen en hij zelf, zoo verzekert men, sloeg met eigen hand vier en tachtig dier oproerige soldaten het hoofd af.

Van de talrijke kerken, die het kathedralenplein omgeven, is de eerste in rang de kerk van Maria Hemelvaart, in dit nummer afgebeeld, zijnde de patriarchale kerk, waar alleen de patriarch de hoogmis opdraagt en waar ook de keizer gekroond wordt.

Sommigen houden deze kerk voor de oudste, die in Rusland van steen gebouwd is, en in elk geval kan ze op een eerbiedwaardigen ouderdom bogen, te oordeelen naar de vier massieve en werkelijk ontzaglijke pilaren, die het gewelf schragen en bijna een derde der ruimte van het nauwe schip innemen.

Zooals onze afbeelding doet zien, is het een vierhoekig gebouw met een hoogen blaasvormigen koepel, die door vier kleinere van gelijken vorm omgeven is. Haar uiterlijk wijkt ver af van de voorstelling, die wij ons van een kathedraal maken; want wij denken daarbij aan ruime, lichte hallen, door zuilen gedragen, aan een gebouw, dat door de verhevenheid zijner lijnen en den edelen eenvoud zijner versiering de ziel stemt tot vroom opstreven ten hemel. Maar aan zulk een opvatting beantwoordt een Russische kerk niet; daar moet alles nauw en hokkerig zijn en bij iedere schrede zich een kapelletje, een nis met een schilderij of beeld en allerlei verguld en bontgekleurd snijwerk voordoen.

Inwendig is de kerk, gewelf en pijlers inbegrepen, van onder tot boven verguld en met ontelbare voorstellingen uit de H. Schrift en de levens der heiligen beschilderd.

Die fresco's, ofschoon om hun ouderdom en hoogst eigenaardig karakter voor den kunstkenner zeer merkwaardig, zijn in het oog van den gewonen leek niet veel meer dan caricaturen; de gezichten staren den beschouwer van uit het berookte verguldsel zoo fantastisch aan, dat men zich eerder in een pandemonium dan in een Godshuis zou wanen. Tot groot verdriet der Russen hebben de Franschen, in hun pogingen om het goud van de wanden te krabben, vele dier schilderingen leelijk beschadigd.

DE KATHEDRAAL VAN MARIA BIJSTAND TE MOSKOU.

De geestelijkheid verzocht, toen Napoleon het Kremlin verliet, als gunst van hem een geschreven bewijs omtrent het geroofde en hij gaf lachend een quitantie over 12.800 pond zilver en 720 pond goud. Toch kon de kerk zich nog over het geroofde troosten als zij het geredde beschouwde.

Zoo bezit zij bij voorbeeld nog een berg Sinal van zuiver goud, waarop een Mozes staat, schitterend van edelgesteenten als een grootvizier in gala. Dit prachtstuk is een geschenk van Potemkin. Ook de schatkamers, van wier bestaan de Franschen niets vernamen, werden door hen gespaard. Het zijn een rij kleine, in den muur verborgen vertrekken, waar men in vijftig kasten de geschenken der Russische monarchen en grooten bewaart. Hun waarde loopt in de millioenen.

Van rijkdom gesproken, kunnen we niet nalaten onder de verschillende kathedralen van het Kremlin nog even aan te stippen de kleine kerk van Maria Boodschap, die zoowel van buiten als van binnen één ontzaglijk juweelkoffertje schijnt. Niet alleen zijn wanden en pijlers geheel verguld, maar letterlijk bedekt met schilderijen, kruisen en kleinoodiën van goud en edelgesteenten, door de czaren en grootvorsten hier in den loop der eeuwen geofferd. De popen hebben deze schatten voor de roofzucht der Frans hen weten te beveiligen door ze tijdig weg te voeren. De vloer dezer kleine kerk is met geslepen kostbare steenen, agaat, jaspis, amethyst enz. ingelegd.

Een andere merkwaardige kerk van het Kremlin is de kathedraal van den H. Michael, waar de czaren begraven liggen. Langs de wanden staan de sarcophagen en daarnaast hun standbeelden als moesten de schimmen het lijk bewaren. Het zijn meestal gruwzame gestalten, echte tirannentypen, en als de vervaarlijkste daaronder wijst de gids den man aan, die zijn eigen zoon ombracht, Iwan den Verschrikkelijke. Toch staat op het deksel van zijn sarcophaag in gouden letters te lezen; ‘Hier ligt en ontsliep zalig in den Heer de geloovige en christelijke Heer Heer Iwan’ enz. en dicht daarbij ligt zijn vermoorde zoon, als was er bij hun leven niets dan liefs en goeds tusschen hen geweest.

Als een opmerkelijk staaltje van Russischen kerkbouw geven wij ten slotte in dit nummer een afbeelding van de kathedraal van Maria Bijstand, die wel niet meer tot het eigenlijke Kremlin behoort, maar toch in de onmiddellijke nabijheid ligt. Ze werd op bevel van Iwan den Verschrikkelijke gebouwd en tegen het einde der zestiende eeuw voltooid. Het buitengewoon groteske gebouw met zijn elf koepels, alle verschillend in vorm en kleur, is wel de meest curieuze afdwaling van den smaak, die ooit gezien is, maar komt den Russen voor als het hoogste wat de menschelijke kunst ooit heeft voortgebracht.

Marmier geeft er in zijn *Lettres sur la Russie* de volgende geestige teekening van; ‘De eene koepel lijkt op een afgeknotten klokketoren, de andere is spits en slank, een derde gedraaid als een tulband, een vierde uitgekarteld als een artisjok, een vijfde versierd met drie rijen afgeronde steenen, een zesde met een bol bekroond als een van onze eerzame dorpstorens, en met een Grieksch kruis op een halve maan; al die koepels, al die veelkleurige torens zijn rood en blauw geverfd als de kralen van een rozenkrans. Men weet niet, als men deze kerk beschouwt, waar de hoofddeur is of het altaar of het schip, aan welken kant ze begint of waar ze eindigt.’

Er wordt getwist over de vraag of men Duitsch, dan wel Italiaansch werk te zien heeft in dit kunstgedrocht, dat met zijn wonderlijke koepels, zijn tot in het barbaarsche ontaarde renaissance-motieven, zijn vermenging van alle mogelijke vormen van gothiek, barokstijl en Oosterschen bouwtrant rechtaf de Byzantijnsche pronk in Aziatische verwildering vertoont, zooals Lübke het uitdrukt.

Men verhaalt dat Iwan de Verschrikkelijke, die dit gebouw liet zetten ter herinnering aan de bemachtiging van Kazan, er zoo mee ingenomen was, dat hij, uit vrees dat de bouwmeester elders een tweede editie van dit prachtstuk het licht zou doen zien, eenvoudig gebood, hem de oogen uit te steken.

Dit trekje doet de deur dicht als kenschetsing van de barbaarsche grootheid, waarvan het Kremlin de versteening is.

Bij de Platen.

Het uitwerpen van de reddingboei. -

De reddingboot is het reddeloos wrak geslagen schip genaderd. Met de uitsterste inspanning harer krachten is de kleine, maar wakkere bemanning er in kunnen slagen, door de vreeselijke branding heen het vaartuig te bereiken, dat al uren lang door bange noodschoten de hulp der strandbewoners inriep.

Zullen zij nog te laat komen? Voor hun oogen zinkt het schip in de diepte weg en de arme schepelingen moeten zich op Gods genade in de golven werpen, pogend hier of daar een stuk drijfhout te grijpen, waaraan zij zich kunnen vastklampen totdat er redding komt opdagen.

Goddank, daar is de reddingboot en de man aan den voorsteven staat al klaar om hun de reddingboei toe te werpen. Op ons tafereel zien wij maar een enkelen drenkeling, die op de boot toezwemt, maar te oordeelen naar de blikken der redders en de richting, waarin de boei wordt uitgeworpen, hebben zij er meer in het oog.

Het is een geweldig pakkend oogenblik, dat de Fransche schilder ons hier heeft weergegeven. De woest bewogen golven, de drenkeling worstelend met het geweld van den golfslag en vooral de inspanning van de stoere mannen in de boot geven ons de gewaarwording, alsof wij het gevaarlijk avontuur meemaakten.

[Nummer 11]

Monseigneur F.P. van de Burgt.

Op den feestdag van 's Heeren Hemelvaart, 14 Mei jl, overleed in het Groot-Seminarie te Driebergen de Hoogwaardige heer Franciscus Petrus van de Burgt, president van genoemd seminarie, vicaris-generaal van Z.D.H. den aartsbisschop en proost van het Metropolitaan Kapittel van Utrecht, huisprelaat van Z.H. Paus Leo XIII, ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw. Geeft deze reeks van hooge bedieningen en waardigheden te kennen dat haar drager een man van beteekenis was, zij duidt tevens in hoofdzaak 's mans loopbaan en geschiedenis aan. Buiten zijn ambtelijke bedieningen toch heeft Mgr. Van de Burgt zich weinig of niet in het openbare leven bewogen; maar aan die bedieningen wijdde hij zich dan ook geheel en op zoo uitnemende wijze, dat de hoogste onderscheidingen hem als zoovele welverdiende belooningen ten deel moesten vallen. Ter aanvulling dient nog slechts te worden vermeld, dat de overledene, in 1825 te Uden geboren en in 1849 te Mechelen priester gewijd, zes en veertig jaren lang het ambt van Hoogleeraar vervulde, eerst te Warmond, dan te Culemborg, van 1857 af in het nieuwgestichte seminarie te Driebergen, dat hij den gewichtigen post van president aldaar, sedert 1860, dus zes en dertig jaren lang, bekleedde, eindelijk, dat hij twee malen, na den dood van HH. DD. HH. Mgr. Schaepman en Mgr. Snickers, als vicaris-capitularis het aartsbisdom Utrecht bestuurde.

In de heerlijke rede, welke Dr. Schaepman, oud-leerling van den overledene en gedurende meer dan vijf en twintig jaren zijn ambtgenoot, bij zijn lijkbaar hield, bracht hij aan zijn veelvuldige verdiensten een dankbare en waardige hulde.

Met weinige vaste lijnen stelde de redenaar zijn hoorders het jongste verleden, het heden en de toekomst van de Kerk van St. Willibrord voor den geest, om dan te betoogen, hoe deze doode in dit verleden heeft gearbeid, gezweet, gezwoegd, hoe in het heden zijn werkzaamheid straalt, hoe ouderen en jongeren getuigenis geven en moeten geven van hetgeen hij voor de toekomst heeft gewrocht. ‘Zoo was deze doode, aldus vervolgde spreker, waarlijk een groote arbeider Gods. Geheel zijn leven is een onafgebroken arbeid geweest. Het langste, het zwaarste, het heetste deel van ieder etmaal heeft hij gewijd aan den arbeid ter eere Gods. Een arbeid van veel omvattenden aard. Een arbeid, die zich bewoog op allerlei persoonlijk en zakelijk gebied, die eigen heiliging nastreefde, om door eigen heiliging anderen te geleiden op den weg der heiligheid. Met en door den arbeid heeft hij zijn plaats gewonnen en veroverd in de rij van hen, die als de keurhelden onzer kerkelijke historie zullen worden geroemd. Aan hem behoort een plaats onder de vernieuwers en vermeerders van de Kerk van Utrecht, die de eeuwige God bescherme, beware en zegene in aller eeuwen eeuwigheid.

MONSEIGNEUR F.P. VAN DE BURGT, † 14 Mei 1896.

‘Groot en goed. Deze man bezat een eenvoud, die bij zooveel scherpzinnigheid verbazing wekken kon. Een eenvoud, die toch echt was, daar zij nooit van een zelfzuchtig streven werd vergezeld. Voeg daarbij een deege degelijkheid, in weten en in doen. Daarbij de goedheid, van welke ik reeds gewaagde, een goedheid van de mannelijke soort. Een goedheid, die zich uitstrekt over alles en allen, die vriendelijk was voor grooten en kleinen, die aan de jeugd haar spelen gunde en aan het kind vreugde te genieten gaf. Een goedheid, die soms in ongeduld kon overgaan, als de goede bedoeling niet opeens werd begrepen of de meeningen tegen elkaar opkrulden als de golven onder den zwierenden wind. Maar toch altijd in den schoonen en heerlijken zin goed, goed in merg en been. Goed vooral voor zijn leerlingen, vol van zorg en vol van ijver, altijd ijverend en zorgend voor het juiste gebod en zijn vervulling. En toch, steeds mild met lof, waar lof kon worden gegeven. Maar toch ook niet spaarzaam met vermaning en bestraffing, waar voor beide of een van beide plaats was en de plicht den weg wees. Gestreng voor zich zelven van den beginne, en juist daardoor in staat tegenover anderen te toonen, hoe hij het woord des Heilands had nagestreefd: “Leert van mij, dat ik zacht ben en nederig van hart.”’

Aan dit karakterbeeld behoeven wij niets toe te voegen. In zijn uitwendig was Mgr. Van de Burgt een even innemende als eerbiedwaardige verschijning, daarbij vlug en flink van beweging tot het laatste toe. Met eerbiedig welgevallen zagen hem de bewoners van Rijsenburg en Driebergen steeds op hetzelfde uur zijn dagelijksche wandeling doen, zagen de burgers van Utrecht hem op bepaalde dagen voorbijgaan als hij reeds vroeg in den morgen zich spoedde naar het aartsbisschoppelijk paleis. Geen hunner vermoedde zeker, dat die grijsaard, nog zoo frisch van uiterlijk en zoo jeugdig in zijn bewegingen, zoo spoedig ten grave zou dalen.

Maandag 18 Mei had in de kapel van het Seminarie de plechtige uitvaart plaats, die verricht werd door den doorluchtigen leerling van den overledene, die thans op den stoel van St. Willibrord zetelt, Mgr. Henricus van de Wetering. Daarna droegen de leerlingen het aardsche hulsel van hun dierbaren en vaderlijken president naar het stille kerkhof, voor het koor der kapel tusschen het hoog geboomte gelegen, waar de HoogEerw. heer professor en kanunnik G.M. Jansen, thans door Mgr. den Aartsbisschop tot vicaris-generaal benoemd, de begrafenisplechtigheid voltrok.

Wij achten ons gelukkig, met een portret van den overledene aan onze lezers een afbeelding van den lijkstoet te kunnen bieden en willen hun niet het treffende slot onthouden, waarmede Dr. Schaepman zijne lijkrede besloot:

‘En wat, wat zegt de eeuwige, de vlekkelooze God?....

Het antwoord Gods lees ik in den dag van zijn dood.

Het was de heerlijke dag, waarop de Kerk de Hemelvaart des Heeren herdenkt. In den morgen had de zalige doode het jubileerend woord der Kerk herhaald: *Ascendens in altum captivam duxit captivitatem*, *Alleluja!*

En in den avond kwam de Heer, die door Zijn dood, Zijn opstanding, Zijn hemelvaart ons vrij maakte van den eeuwigen dood. En de Heer maakte Zijn dienaar vrij van de gevangenis dezer sterfelijkheid. En Hij legde Zijn getrouwen knecht het woord in het hart, dat Hij, de Heer, zonder beeld, *palam locutas*, heeft gesproken, en dat Hij ons het recht gaf na te spreken: *Vado ad Patrem.* Ik ga tot den Vader, Alleluja.

Tot den Vader! Als er van de smetten dezer gevangenschap nog iets aan dezen dienaar Gods hangt, dan bidden wij het den Vader: Onze Vader, die in de hemelen zijt, wiens naam zij geheiligd, wiens wil geschiede op de aarde als in den hemel, vergeef zijn schuld gelijk hij zoo dikwijls onze schuld heeft vergeven en vereenig ons allen met hem in Uwen hemel, onze Vader, die in de hemelen zijt. Amen.’

BEGRAFENIS VAN MGR. F.P. VAN DE BURGT.

Weergekeerd.
Door Mathilde.

XVII.

Toen Victorine op Groenenzathe aankwam, viel tot haar groote verbazing Ursula haar schreiend om den hals.

'Och lieve, lieve Rien!' snikte zij. 'Goddank, dat je er eindelijk bent, want verbeeld je, de Zuster is van morgen ziek geworden en onze arme Luus wordt hoe langer hoe erger. Waarom kom je nu pas?'

'Omdat ik het nu pas weet. Als mijnheer Verdini niet gekomen was om mij te vertellen dat Lucie de typhus had, dan wist ik er nog niets van.'

'Hebben zij je dan niets verteld?'

'Houd je nu maar bedaard, Ursule, ik ben er, dat is 't voornaamste. Breng mij maar gauw naar de zieke. Je begrijpt, dat ik van nu af hier blijf!'

Hoewel de koorts op dat oogenblik vrij hevig was, herkende Lucie dadelijk haar vriendin.

'Ga niet weg, ga niet weg,' smeekte zij.

'Och ja,' zeide Ursula, 'je zult haar wel beter kunnen oppassen dan ik.'

'Neen,' sprak Lucie, die de woorden, hoe zacht ook gesproken, hoorde, 'zeg dat niet. Zij is zoo lief voor mij, die Sula! Als ik dood ben, beloof je mij dan Victorine, dat je haar vriendin zult worden?'

'Kom, wie praat er van doodgaan! Je zult zien hoe gauw je zult opknappen, als je maar werkelijk wenscht beter te worden.'

Een bijna bovenaardsche glans verspreidde zich over haar gezicht en leende zelfs eenig licht aan haar doode oogen.

‘Geloof je dan niet, dat ik verlang het licht mijner oogen terug te ontvangen? De gedachte is zoo heerlijk, dat ik ze - wanneer God mij in Zijn barmhartigheid opneemt - openen zal in Zijn Paradijs, om daar Zijn heerlijkheid te aanschouwen! O zien, zien!’ riep zij, als in extase uit.

De beide andere meisjes droogden haar tranen; nu eerst begrepen zij, hoe bitter Lucie geleden had door haar gemis en hoe zij met hooge christelijke onderwerping en geduld haar kruis had gedragen.

‘Maar Gods heilige wil geschiede!’ voegde zij er dadelijk bij, ‘als Hij mij langer laat leven, dan zal ik zonder morren Zijn besluit eerbiedigen, en ik zal ook niets doen om mijn genezing tegen te werken.’

Een oogenblik later verloor zij weer het bewustzijn en begon te ijlen; telkens sprak zij over haar moeder, haar broer, haar zuster, haar vader, maar geen woord over Truus.

Het treffendste was echter als zij zacht haar mooie Marialiedjes of lofzangen begon te zingen; die prachtige stem klonk dan droevig en als onheilspellend door het groote, stille huis en trof ook de ooren van haar vader, die op zijn kantoor zat en diep bedroefd toeluisterde en zichzelf verwijten deed, dat hij het arme blinde kind te weinig liefde en belangstelling had getoond.

Nog geen uur nadat Victorine het huis van haar tante verlaten had, ontving de burgemeester een briefje van zijn aanstaande, dat een meesterstuk was van veinzerij en huichelachtige staatkunde. Zij schreef hem daarin, dat zij met veel moeite haar nichtje had overgehaald naar Groenenzathe te gaan, hetgeen zij dan ook deed; zij scheen zich nu over haar lafheid te schamen en om die te verbergen, was zij zoo brutaal geweest haar te zeggen, dat zij zou beweren niets van Lucies ziekte te hebben geweten.

Nu zij echter weg was, had zij (Truus) haar moeder aan het verstand gebracht, dat het niet langer ging die vrees voor besmetting zoover te drijven, dat zij den aanstaanden man van haar dochter weigerde te ontvangen; zij zou voortaan in de achterkamer blijven als Truus hem in de voorkamer sprak, of beter nog, zij konden 's middags te zamen gaan wandelen, daar in de open lucht het gevaar voor besmetting toch nooit zoo groot was.

Zij eindigde met de verklaring dat zij zelf boven dien kinderachtigen angst verheven was, maar toch verplicht was hem in haar oude moeder te eerbiedigen. Verder gaf zij hoog op van haar groot verlangen, haar geliefden Hermanus, na zulk een lange afwezigheid, weer terug te zien en te spreken.

Deze brief gaf nieuw voedsel aan zijn reeds uitdoovende genegenheid voor Geertruida; hij bemoeide zich niet eens met Victorines komst en daar 't hem hier in huis - waar hij toch niets helpen kon - te benauwd werd, bedacht hij zich niet lang en schelde aan het huis, waaruit hij zoolang verbannen was.

Truus had niet gehoopt haar verloofde zoo spoedig weer te zien na haar brief, en nog minder hem zoo goedgeloovig terug te vinden; hij scheen alles wat haar beliefd had hem te vertellen, voor goede munt aan te nemen, en blijkbaar hadden noch Victorine noch Verdini iets ten nadeele van haar en haar moeder gezegd.

Toch voelde zij genoeg dat zij zich op glad ijs had begeven en dat een kleinigheid voldoende zou wezen om het weefsel van leugens te verscheuren.

Wanneer die geschiedenis maar drie, twee maanden later was gekomen. Dat die ellendige Italiaansche komediant - zooals zij Verdini in gedachten noemde - ook juist nu uit de lucht moest komen vallen, en vol ergernis herinnerde zij zich, hoe zij met genoegen tegenover hem had gezeten, toen hij haar portret boetseerde; hoe zij

zelfs zoo dwaas was geweest te denken dat - dat hij eigenlijk veel beter naast haar paste, dan die oude, stijve Mr. Hermanus van Hogenvoorde.

Dat hij de waarheid sprak, daarvan was zij overtuigd, zonder eenig nader onderzoek; haar moeder wist dat Victorines moeder een broer bezat, een bekend Italiaansch schilder, Valerio Noldani van naam. Wat was eenvoudiger dan dat hij een veritaliaanscht Hollander gezonden had, om onderzoek te doen naar zijn nichtje, over wie men hem stelselmatig in onkunde had gelaten? En dat zij niet veel goeds hopen kon van Victorine, bleek genoeg uit haar verbitterde woorden van daareven, waaraan zij niet zonder sidderen kon terugdenken.

En terwijl al deze gedachten in haar geest omgingen, luisterde zij met de grootste belangstelling naar hetgeen haar aanstaande vertelde over Lucies ziekte en toonde op alle wijzen haar innige deelneming.

‘Waren wij maar getrouwd,’ zeide zij, ‘wat zoude ik haar toch goed verplegen.’

Maar zonderling! Al wandelde hij ook naast haar, al meende hij haar zooveel te kunnen vertellen na zulk een lange scheiding, toch voelde de burgemeester zich hoe langer hoe minder tot haar aangetrokken. Misschien was de groote verandering, sedert de laatste dagen in zijn dochter Ursula gekomen, hier wel oorzaak van, maar hij begon het niet eens meer zoo wenschelijk te vinden, dat Truus haar intrede als vrouw des huizes op Groenenzathe deed.

Het zou met zijn kinderen en haar nooit goed gaan. Alles wat in de laatste dagen was gebeurd, toonde hem aan dat zijn Geertruida weinig of geen hart bezat voor zijn dochters. Zij had nu de beste gelegenheid gehad om haar liefde te winnen en zij liet die voorbij gaan.

Zeker, zij handelde hoogst voorzichtig, hoogst verstandig, maar - maar een weinig minder wijsheid en wat meer hartelijkheid zou hem zeker veel aangenamer zijn geweest.

Daar hij echter altijd eenigszins stijf en teruggetrokken was, merkte Truus niets van zijn gevoelens; zij begon te klagen over Victorines ondankbaarheid en noemde haar een valsche Italiaansche slang, die zij aan haar boezem hadden gekoesterd. Maar dit punt scheen den burgemeester volstrekt niet te interesseeren.

‘Hoor eens, Geertruida,’ sprak hij, ‘dat zijn familiezaken en daar blijf ik dus buiten.’

De waarheid was, dat de scherpe manier, waarop zijn verloofde zich tegen haar nichtje uitliet, hem volstrekt niet beviel en misschien een voorsmaak gaf van hetgeen hem later te wachten stond, als zij bij hem zou komen met allerlei klachten over zijn dochters. Hij trouwde vooral om zich een aangenaam tehuis te verzekeren, maar als dit zoo voortging, dan zou hij juist het tegenovergestelde van zijn doel bereiken en zijn huis tot een hel maken.

Toch kwam de gedachte niet in hem op, zijn verloving met haar te verbreken; daarvoor was hij te veel een man van eer. Hij had haar zijn woord van trouw gegeven, voor haar liet hij zijn oude woning verbouwen, zijn kamers nieuw inrichten, en nu zou hij zijn lang en wel overdacht plan opgeven, zonder dat hij een ernstige reden er toe had? Want waarop berustten al zijn onaangename gewaarwordingen? Op indrukken, niets anders! Indrukken, misschien afhankelijk van de stemming, waarin hij zich bevond.

Zeer opwekkend was de wandeling voor geen van beiden; hoe langer zij bij elkander waren hoe meer zij voelden, dat er een scheidingsmuur tusschen hen was opgerezen; er waren dingen, waarover zij vermeden te spreken, andere, die hen onaangenaam aandeden en waarover zij moeite hadden niet iets scherps te zeggen; en 't was een ware verlichting, toen zij aan de deur afscheid namen.

'Tot morgen!' zeide Truus tot afscheid.

'Tot morgen! Geertruida, als het God belieft,' antwoordde de burgemeester altijd even deftig.

Naar huis gaande, dacht hij onophoudelijk aan zijn zieke dochter, hoe hij haar vinden zou, of zij erger was. Hoe stil Lucie ook haar weg ging, toch oefende zij een lieflijken, vredelievenden invloed in huis uit; zonder haar treurig gebrek zou niemand waardiger de plaats harer edele moeder hebben vervuld.

De heer Van Hogenvoorde voelde, hoe hij zelf het lieve, zachte meisje zou missen, wanneer zij voorgoed heenging, en met een huivering bedacht hij, dat, wanneer hij het ongeluk had Lucie te verliezen, hij nog maar één kind overhield.

Eén kind, Ursula, en zijn zoon dan? En de gedachte aan dien zoon, die hij met geweld uit zijn geest had verbannen, kwam eensklaps met overweldigende kracht over hem.

'Had hij toen wel goed gedaan?' vroeg hij zichzelven af, 'had hij den knaap niet te hard behandeld? Hij was ondeugend, wild, ongezeglijk, maar op leugens of diefstal had hij hem nooit te voren betrapt. Ja, zeker, hij had alles gedaan om hem tot terugkeer te bewegen, en juist alle vergeefsche pogingen, die hij in het werk stelde, waren voor hem een voldoend bewijs geweest van schuld. Alleen met een goed gevulde beurs zou het Wybo gelukt zijn zoo spoorloos te verdwijnen. Waar zou hij nu zijn, levend of dood? Slecht of goed? Wat zou hij eens antwoorden, als zijn vrouw hem rekenschap zou vragen van de ziel van haar kind?

In deze stemming kwam hij op Groenenzathe terug, waar Verdini juist de beelden in den gevel plaatste. Om zichzelf een weinig afleiding te verschaffen, maakte hij een praatje met den beeldhouwer en prees zijn werk zeer.

'Nu moet ge het wapen nog maken,' zeide hij, 'ik zou dat nog maar voorloopig laten rusten en beginnen met dat andere, wat ik je laatst heb opgedragen. Begrepen?'

'Zeker, mijnheer!'

Hij ging naar binnen en liep voorzichtig de trap op. Boven in de gang kwam Ursula hem tegemoet.

'Hoe is 't er mede?' vroeg hij, bang om het antwoord te hooren.

'Och papa, 't gaat hard achteruit. De dokter is er juist geweest en zei....'

'Nu, wat dan?'

'Dat het zeer zorgelijk was en dat het voorzichtig zou zijn haar te laten bedienen. Nu heeft zij haar verstand, maar men weet niet of zij 't morgen nog zal hebben. O, papa!' en snikkend wierp zij zich om zijn hals, 'wat ben ik toch een slechte zuster geweest voor Lucie, en ook voor u had ik een veel betere dochter moeten zijn.'

Sprakeloos van smart, drukte de vader zijn kind aan het hart, en zij snikte voort:

'En zij roept maar altijd om Wybo. O papa, verbeeld u eens als hij terugkwam - zou u dan - zou u dan - hem vergeven?'

'Ik weet niet, kind, of ik hem vergeven moet, dan wel of het aan mij is hem in zijn eer te herstellen. O, kon ik weten, wat ik doen moet, maar misschien is het reeds te laat! Hoe zullen wij hem trouwens bereiken?'

'Lucie zegt,' ging Ursula aarzelend voort, 'dat zij voelt dat hij in de nabijheid moet zijn....'

'Och kind! Dat zijn droomen van een zieke, koortsachtige verbeelding. Je begrijpt toch, dat het niet zoo is.'

'Ja, maar als het toch eens kon zijn, wat zou u dan doen, vader?'

'Ik zou hem - vergeven.'
'Maar zijn onschuld erkennen?'
'Dat kan ik evenmin als op den dag van zijn vertrek.'

Ursula durfde niets meer zeggen, uit vrees haar broer ongehoorzaam te zijn; zoodra zij kon, liep zij naar het atelier om hem te vertellen, dat Victorine er nu was en welk gesprek zij met haar vader had gehad.

'Je hebt veel te veel gezegd,' zeide Wybo, een weinig ontevreden, 'je begrijpt dat er zoo nooit sprake kan zijn van een verklaring tusschen vader en mij. Ga nu heen en zeg Lucie, dat zij uit haar geheele ziel bidt voor het ontdekken der waarheid.'

'Maar hoe zou dat kunnen, Wybo?'

'Ja, dat weet ik zelf niet; maar Gods wegen zijn wonderbaar. Hij kan Zijn licht laten schijnen op een wijze, waarvan wij niet het minste vermoeden hebben. Dan zal ik ten minste mijn zieke zuster mogen bezoeken.'

XVIII.

De droevige plechtigheid was geëindigd. Met engelenreinheid had Lucie de laatste Heilige Sacramenten ontvangen.

Toen de priester binnenkwam met het Allerheiligste, vouwde zij de handen en hief haar lichtlooze oogen ten hemel en plotseling, nog vóór dat iemand er eenig vermoeden van had, verhief zij haar stem en zong helder en zuiver het:

> O Salutaris Hostia!

En nadat zij haar hemelschen Bruidegom had begroet met het eenige talent, dat haar ten dienste stond, ontving zij Hem met de teederste godsvrucht en het levendigste vertrouwen.

'O Heer!' fluisterde zij, 'neem het offer aan van mijn leven, maar laat mij, zoo het kan, mijn broer terugvinden en hem verzoend weten met mijn vader.'

Toen diende de priester haar het H. Oliesel toe - hij zalfde haar oogen, die de ellende en boosheid der wereld niet hadden aanschouwd, hij zalfde haar ooren, haar lippen, haar voeten, haar handen, en zij antwoordde op de schoone gebeden der Kerk in het Latijn; zij kende alle gebeden en alle lofzangen der liturgie; zij klonken haar als de liefste muziek in de ooren.

Blijde hoorde zij toe hoe de geestelijke de gebeden der stervenden bad; zij volgde woord voor woord. Slechts één band hechtte haar meer aan de aarde, haar reine ziel dorstte naar de eeuwige Bron van het Licht en nog vóór de heilige handeling geëindigd was, scheen zij haar bewustzijn verloren te hebben, maar op haar gelaat, met de oogleden gesloten over den uitgedoofden blik, lag zulk een uitdrukking van rust en zaligheid, dat allen met eerbied naar haar zagen, als naar éene, die reeds den voorsmaak genoot van het Paradijs.

Behalve haar vader en de twee meisjes waren ook de dienstmeiden bij de indrukwekkende ceremonie tegenwoordig geweest; niemand vermoedde, dat op dit oogenblik in de kerk een eenzame man neerknielde en zijn gebeden met die van den priester vereenigde en in diepe smart, nog bitterder dan ooit, gevoelde, dat het ouderlijke huis voor hem gesloten was en hij zelfs niet het recht der huurlingen bezat om mede te bidden bij het lijdensbed zijner stervende zuster.

En in het bovenhuis der dames Wylandts zaten moeder en dochter in radelooze wanhoop tegenover elkander; met bittere verwijtingen overstelpte de moeder haar dochter, en de dochter van haar kant spaarde ook de moeder niet.

Er was een brief gekomen van een der kameraden van Fred, die meedeelde, dat zijn vriend in den morgen spoorloos verdwenen was en dat in zijn administratieve kas een groote som vermist werd.

'Dat komt van je hardvochtigheid,' snikte de moeder, 'nu is mijn zoon weg, de eenige, die mij begreep, de eenige, die hart voor mij had, want jij bent altijd even onverschillig geweest - onverschillig voor je moeder en voor je broer.'

''t Ergste is,' antwoordde Truus met bitteren spot, 'dat ik nu ook onverschillig geworden ben voor mijzelf. Niets kan mij meer schelen. Mijn huwelijk wordt toch vandaag of morgen afgebroken. Als Fred gedurfd had, zou hij zeker Hermanus nog hebben aangesproken, maar hij voelt voor Van Hogenvoorde een heilzamen schrik. In zijn laatste brieven sprak hij mij niet meer over mijn arm ooilam, dat Metalliekje, maar drong er alleen op aan, dat ik Hermanus om 't geld zou vragen....'

'En dat heb je niet willen doen? Zoo heb je dien armen jongen tot het uiterste gedreven. Had ik het maar gevraagd. Wie weet of hij het een bedroefde moeder zou geweigerd hebben. Hij heeft toch ook kinderen.'

'Echt fijn! Zoo'n familie, die den rijken schoonzoon op den zak zit reeds voor het huwelijk. Nu, Hermanus zal er wel op gesteld zijn een zwager te krijgen, die zich verwijderd heeft.'

'Laat hem maar zwijgen van eerlijke familie, heeft zijn eigen zoon dan niet gestolen?'

'Dat is tusschen vier muren gebeurd, en het staat u niet mooi, moeder, iets wat ik u in vertrouwen heb verteld rond te bazuinen. Eén ding alleen verheugt mij in al die narigheid, dat ik ten minste zoo flink op mijn stuk heb gestaan met dat Oostenrijksch papiertje. Daarmede kunnen wij onze passage betalen naar Amerika of de Transvaal, om daar een winkeltje op te zetten van snoepgoed of garenklossen.'

Er was iets in de manier, waarop haar moeder zich hield, in de uitdrukking harer oogen of de beweging harer handen, wat Truus verdacht voorkwam, en als gehoorzamend aan een plotselinge ingeving, stond zij op, nam haar sleuteltje en opende de secretaire.

Met zenuwachtige haast doorzocht zij het vak, waarin zij haar weinige kostbare papieren bewaarde; haar moeder zat zwijgend met gebogen hoofd, en trilde over het geheele lichaam, toen Truus plotseling met schelle stem uitriep:

''t Is er niet! U heeft het hem toch gezonden!'

'Och Truus,' jammerde de oude vrouw, 'ik mocht het immers niet zoo lijdelijk aanzien, dat de arme jongen zich voor het hoofd schoot.'

'Dat kan je begrijpen, die lafaard. Zich voor het hoofd schieten; hij is geen schot kruit waard, en nu is alles weg, alles. En wat heeft het nu geholpen? 't Was bij hem een druppel in den Oceaan en voor ons was het redding uit den nood! Als wij armoede gaan lijden, beklaag u dan niet. U heeft het zelf over ons gebracht door uw zwakheid voor dien, schurk.'

'Ach Truus, wat ben je toch weer hard! En wat maak je toch een geweld om niets. Dat armzalige stukje zal het 'm toch niet doen. Je engagement is nog niet af. Van Hogenvoorde is veel te nobel om het te verbreken, alleen omdat - omdat je broer....'

'En 't andere dan? Heeft u dat heelemaal vergeten? Dat hangt ons ook nog altijd boven 't hoofd. Neen, ik wacht het niet af, dat hij mij bedankt. Nog morgen schrijf ik hem, dat ik hem zijn woord teruggeef.'

‘Maar Truus, wat beginnen wij dan?’

‘Ik weet het niet. Als ik alleen was, zou ik mijn weg wel vinden, dan werd ik desnoods linnenmeid in Engeland....’

‘Maar ik sta je in den weg! Ongelukkig oud mensch, rustte ik maar in het graf!’

‘Moeder! Houd toch op met dat gejammer. Het is mij al erg genoeg. Alles weg, alles weg.’

En voor 't eerst misschien in haar leven barstte zij los in een wanhopig, zenuwachtig snikken.

‘En Victorine triompheert,’ riep de oude vrouw. ‘Dat is 't ergste nog!’

‘'t Is verdiende loon. Wij oogsten alleen wat wij gezaaid hebben. Onrechtvaardig goed gedijt niet. Vroeg of laat strekt het ons toch tot vloek!’

XIX.

De nacht verliep voor de zieke op Groenenzathe tamelijk rustig; den volgenden morgen, toen Ursula Victorine, die den geheelen nacht gewaakt had, kwam vervangen, kreeg zij te hooren, dat Lucie veel kalmer was geweest en zelfs nu en dan geslapen had.

‘Ga je nu slapen, Victorine?’ vroeg Ursula deelnemend; ‘waarlijk je hebt wel rust noodig.’

‘O, ik heb niets geen behoefte aan slaap. Ik ga me wat verfrisschen en een wandeling maken door den tuin, dat zal mij geheel opknappen en dan blijf ik wel in de nabijheid. Vandaag zou immers een andere zuster komen, om ons bij te staan?’

‘De Eerwaarde Moeder zou haar best doen om er een te kunnen zenden. Maar als je straks naar buiten gaat, Victorine, en je komt dien mijnheer Verdini tegen, wil je hem dan zeggen, hoe 't met onze lieve zieke van nacht gegaan is. Hij stelt zooveel belang in haar, dat heeft hij bewezen.’

‘Ik beloof het je,’ antwoordde Victorine.

Zoodra zij zich gekleed en ontbeten had, ging zij door den tuin en ontmoette weldra in de groote zijlaan den beeldhouwer.

Het viel haar op, dat hij er slecht uitzag, bleek en vervallen, met groote holle oogen.

'Men zou eer van hem zeggen, dat hij den nacht heeft doorgewaakt dan van mij,' dacht Victorine, en toen naar hem toegaande, vertelde zij hem als iets nieuws, dat Lucie gisterenavond de laatste H.H. Sacramenten had ontvangen, maar dat nu de nacht tamelijk bevredigend was geweest.

'Maar ik vrees dat het geen gunstig teeken is,' voegde zij er zuchtend bij, 'zij zeggen wel eens dat dit het begin van 't einde is.'

HET KEIZERLIJK GEZIN VAN RUSLAND. Naar een photographie.

Zij schrikte van de uitdrukking van zijn gelaat bij het hooren van deze woorden.

'Zou ik haar niet nog eens mogen zien, nog eenmaal spreken?' vroeg hij. 'Ik.... ik.... heb van haar zulk een lieftallige herinnering behouden. Zij was zoo goed jegens mij, arme zwerveling! Weet u nog....'

‘O ja, op dien heerlijken Zondagmiddag, toen u ons van Italië vertelde!’

Zij sloeg haar oogen neer, uit vrees dat hij daarin soms haar opgewondenheid en verrukking zou kunnen lezen.

‘Och, wat lijkt dat nu ver af!’ zuchtte zij, haar oogen afwisschend, ‘zoo heel, heel lang geleden!’

‘En ook uw zaken moet ik schijnbaar verwaarloozen, maar wees gerust en vertrouw op mij. Zij zijn in goede handen.’

DE KRONING VAN DEN CZAAR EN DE CZARIN IN DE KERK VAN MARIA HEMELVAART TE MOSKOU.

'Daar twijfel ik niet aan,' antwoordde zij, hem een dankbaren blik toewerpend, 'maar u heeft gelijk, daar is het de tijd niet toe. Eén ding is gelukkig, dat Ursula nu zoo hebbelijk is, zij schijnt veranderd als een blad aan den boom. Ik begrijp niet waardoor. Als Lucies ziekte ten minste dit voordeel heeft gehad, dan winnen wij toch iets.'

Zij waren bij het huis en Verdini vroeg nog eens:

'Wil u vragen, hoe vreemd het ook moge klinken, of ik even de zieke mag zien?'

'Ik zal 't Ursula zeggen,' zeide Victorine; zij vond in dit verzoek niets vreemds. In haar oog was Lucie reeds een bovenaardsch wezen, een halve heilige.

Zij ging even naar de ziekekamer en bleef aan de deur diep getroffen staan; helder en vol klonk de stem der zieke, die thans haar lievelingslied het *Santa, Lucia* zong.

Daar klonken de woorden van het lied, die zoo door en door Italiaansch zijn in klank en melodie, dat het als het ware de zuivere uitdrukking is van de Italiaansche lucht, leven en poëzie.

O dolce Napoli,
O suol beato!
Ove sorridere
Volle il creato.
Tu sei l'imperio
Dell' armonia
Santa Lucia,
Santa Lucia!

Victorine bleef luid snikkend aan de deur staan; dat heerlijke lied op dat oogenblik door de bijna stervende lippen harer vriendin gezongen, maakte op haar een overweldigenden indruk.

Zij wist nu - hoe zou zij niet hebben kunnen zeggen - dat er geen hoop meer was op Lucies behoud, en al verheugde zij zich om haar, dat zij nu van haar vreugdeloos aardsche leven bevrijd zou worden - zoo vervulde diepe droefheid hare ziel bij de gedachte, zulk een vriendin te moeten missen.

Het lied verstomde en juist toen Victorine naar binnen wilde gaan, kwam Ursula bitter schreiend de kamer uit; zij nam Victorine bij den arm en zonder een woord te spreken, liepen zij snikkend de gang door.

'Heb je 't gehoord?' vroeg Ursula eindelijk.

'O, 't is zoo hard, zoo hard!' zeide Victorine, 'ijlt ze weer? En is ze opnieuw onrustig?'

'Neen, zij is zeer goed bij haar verstand. Zij bidt tot haar patrones, de H. Lucia, die, zooals je weet, ook de patrones is tegen ooglijders. Zij bedankt haar, dat zij door haar voorspraak nu weldra ziende zal worden, in het eeuwige licht bedoelt zij....'

Victorine barstte nu opnieuw in tranen los.

'Och! Waarom huil je zoo?' vroeg Ursula, 'jij hebt je niets tegenover haar te verwijten. Je bent haar zonnestraaltje geweest in de laatste maanden, maar ik, wat ben ik niet ten opzichte van haar te kort geschoten. Ik heb 't nooit gewaardeerd zoo'n zuster te hebben. Dat zal mij altijd zwaar op 't hart drukken. - Zelfverwijt is zoo vreeselijk!'

'God geve dat je 't nog kunt goedmaken!'

'Ik vrees er voor! Zij zelf is er zoo van overtuigd dat zij gaat sterven en zij is zoo gelukkig in dat vooruitzicht. Wel een bewijs, hoe weinig het leven haar schonk.'

'En wat zei de dokter?'

‘'t Kan nog dagen duren èn - èn - 't kan ook vandaag eindigen - heeft hij papa verklaard - en nu heeft zij mij gezonden naar vaders kantoor om hem de reliquie van de heilige Lucia te vragen, die hij in zijn bureau schijnt weggeborgen te hebben. Ga jij naar haar toe in dien tusschentijd.’

‘Ja, maar eerst moet ik je een boodschap van Verdini overbrengen. Hij is ook zoo geheel onder den indruk van haar toestand en hij verlangt zoo haar nog eens te zien. Hij vereert haar als een heilige....’

‘Ja, natuurlijk,’ hernam Ursula, geheel vergetend dat Victorine in de ware verhoudingen niet ingelicht was, ‘zal ik hem bij haar brengen, maar eerst moet ik haar voorbereiden. Als papa nu maar....’

Zij zweeg verschrikt met een hoogroode kleur, en zonder er iets bij te voegen liep zij de trap af naar de studeerkamer van haar vader.

Victorine begreep niets van haar zonderlinge handelwijze, doch gaf de schuld aan haar droefheid en verwarring; zij vermande zich en ging de ziekekamer weer in met bezwaard gemoed.

(*Wordt vervolgd.*)

De kroning te Moskou.

Gedurende drie dagen voor de plechtige kroning en zalving van den czaar deelden herauten het heuglijke nieuws op de pleinen en de kruispunten der straten van Moskou mee. Op den dag der kroning zelf, den 26en Mei, weerklonken om zeven uur een en twintig kanonschoten, die met het gelui der klok van de kathedraal, waar de plechtigheid zou plaats hebben, het feest inleidden.

Weldra verschenen, tusschen een dubbele haag van gardes te paard, de buitengewone gezanten en het corps diplomatique, die zich langs de Roode Trap uit het paleis van het Kremlin naar het plein der kathedralen begaven. Langzamerhand werden de tribunes der kerk van Maria Hemelvaart, waar de kroning zou geschieden, met hooggeplaatste bezoekers en bezoeksters gevuld.

Eensklaps weerklonk trompetgeschal, terwijl de klokken luider begonnen te beieren: het was de keizerin-moeder, met de kroon op het hoofd en den mantel omhangen, die het eerst op een troon en onder een hemel in de kathedraal zou plaats nemen. Wie kan de smart peilen, die het hart vervulde der nog zoo jeugdige vorstelijke weduwe, die verplicht was een zelfde plechtigheid bij te wonen, als juist dertien jaar geleden met evenveel praal en luister plaats greep? Toen zette haar keizerlijke gemaal op haar hoofd de kroon, waarmee een eeredame haar voor den dag van heden opnieuw getooid had.

Op zijn beurt verscheen nu de keizer, gevolgd door de jeugdige keizerin. Een eindelooze stoet ging hen vooraf en trok door de kerk, die enkel voor een gedeelte der talrijke hoogwaardigheidbekleeders ruimte bood. Achter het keizerlijke paar werden de deuren gesloten, en alleen geschutsalvo's en klokgelui zouden aan de honderdduizenden daarbuiten de verschillende phasen der plechtigheden aankondigen, waarvan ternauwernood duizend personen getuige waren. Maar die duizend vertegenwoordigden alle provincies van Rusland en alle volken der twee werelddeelen.

In de kerk, gevuld toch met personen, die overal elders een eerste rol zouden spelen - vorsten, generaals, gezanten - trok alleen de keizerlijke familie aller aandacht. De czaar was bleek, maar waardig; de keizerin Alexandra Feodorofna, in zilverlaken

gekleed, had een hoogen blos van ontroering, en de keizerinweduwe tranen in de oogen. De grootvorsten en grootvorstinnen waren ernstig en vol deelneming.

Toen de keizer en de keizerin de treden der estrade beklommen en plaats genomen hadden op de tronen der czaren Michaël Feodorowitsj en Jan III, hief het koor een lied tot dankzegging aan. Nicolaas II omhing zich met den keizerlijken mantel en boog het hoofd, waarop de metropolitaan van St.-Petersburg hem zegende. Het uur der kroning was gekomen. Men kroont den czaar niet: hij kroont zich zelf. De keizerlijke kroon, die uit 2400 diamanten bestaat en waarboven een kruis uitsteekt, uit de handen van den metropolitaan aannemende, plaatste Nicolaas II zich die zelf op het hoofd.

Hij was keizer, en honderd een kanonschoten deelden het aanstonds aan de grijze hoofdstad mee, waarop binnen de ommuring van het Kremlin een geweldig hoera losbrak, dat weerklank vond tot in de verst afgelegen wijken der stad.

Nadat de keizer zich de kroon op het hoofd had gezet, hield de metropolitaan een toespraak en nam de czaar van het kussen, dat deze hem aanbood, schepter en rijksappel aan. Eenige weinige oogenblikken zetelde de machtige heerscher, deze insigniën dragende, op zijn troon, daarna stond hij op, legde appel en schepter weer op de door hoogwaardigheidbekleeders gedragen kussens en riep zijn gemalin. Deze naderde en knielde voor hem op een purper fluweelen, met goud doorstikt kussen neer. Hij nam zich de kroon van het hoofd, raakte daarmee het voorhoofd der keizerin aan en kroonde zich daarna weer. Van een kussen nam hij nu de kleinere kroon der keizerin, tooide daarmee haar bevallig hoofd en omhing haar daarna met den hermelijnen mantel en de keten der Andreas-orde.

De keizerin stond thans op en nam evenals haar gemaal op haar troon plaats, terwijl de aartsdiaken het ‘Heer, behoed den keizer’ en het ‘Heer, behoed de keizerin,’ aanhief. De keizerlijke familie en de vorstelijke gasten bestegen de estrade om het gekroonde keizerspaar hun gelukwenschen aan te bieden.

De czaar knielde nu neer en las de voorgeschreven gebeden uit den foliant, dien de metropolitaan van St.-Petersburg hem voorhield. Hierna stond hij op, en thans wierpen de kerkvorst en met hem al de aanwezigen zich op de knieën, om uit naam van het heele volk voor den keizer te bidden. Deze alleen stond rechtop, met de teekenen zijner waardigheid getooid, te midden der knielenden, terwijl het zangkoor het *Te Deum* aanhief. Dit aangrijpend oogenblik uit de kroningsplechtigheid stelt de gravure in dit nummer voor.

Op het *Te Deum* volgde de Mis, die de keizer ongekroond bijwoonde. Toen hij het hem voorgehouden boek na het Evangelie gekust had en de zangers een nieuwen lofzang, dien der Communie, aanhieven, spreidde de burgerlijke gouverneur van Moskou een fluweelen strook en daarover een tapijt van goudstof uit van den troon tot aan de Heilige Poort. Twee aartsdiakens trokken de einden van daar naar het Allerheiligste tot het altaar, dat daar onder een vast baldakijn staat. Twee aartsbisschoppen bestegen de trap tot aan den troon, om het keizerspaar mee te deelen, dat de plechtigheid der zalving kon beginnen. Czaar en czarin, omgeven door hun bloedverwanten en de hoogwaardigheidbekleeders des rijks, van het hof en het leger, alsmede door de dragers der keizerlijke insigniën, begaven zich naar het Allerheiligste, waar de metropolitaan van St.-Petersburg den monarch met een gouden staafje, in de gewijde olie gedoopt, voorhoofd, oogleden, lippen, ooren, borst en handen zalfde. De metropolitaan van Kiëf droogde met een doek de sporen der zalving af. Dezelfde plechtigheid werd aan de keizerin voltrokken, doch van haar werd enkel het voorhoofd met de gewijde olie gezalfd.

Opnieuw weergalmden het luiden der klokken en de doffe donder van honderd en een kanonschoten. In het Allerheiligste, waar de keizer door den metropolitaan van St.-Petersburg werd binnengeleid, ontving hij geknield de Communie in beide gedaanten als 'opperste bisschop.' De keizerin ontving de Communie alleen onder de gedaante van brood evenals alle leeken.

Nu begaven de beide Majesteiten zich weer naar haar tronen terug, luisterden weer naar het zingen van lange liederen, woonden nog een Mis bij en kusten het haar voorgehouden kruis. Hiermee was de heilige handeling ten einde. De keizer zette zich de neergelegde kroon weer op het hoofd, nam schepter en rijksappel en aanvaardde met de keizerin de gelukwenschen der geestelijkheid en andere aanwezigen. Langzamerhand verlieten de verschillende hoogwaardigheidbekleeders de kerk, om zich buiten in den stoet op te stellen. Het eerst volgde hen de keizerin-weduwe, die aan het Zuiderportaal werd opgewacht door de eeredames en hooge officieren uit de staven der grootvorsten, om haar onder haar troonhemel naar de Roode Trap en naar het paleis te geleiden.

Na haar verlieten de keizer en de keizerin in vol ornaat, met kroon en hermelijnen mantel, de kathedraal, om zich over het met rood doek bedekte plein, te midden van klokgelui en kanongebulder, naar de kerk van den aartsengel Michaël te begeven. Een onbeschrijfelijk gejubel van tienduizenden begroette het keizerlijk paar. De bisschop van

Kostroma ontving hen in het portaal met kruis en wijwater en geleidde hen naar het inwendige der kerk, waar de keizer, nadat hij kroon, schepter en rijksappel had afgelegd, knielend zijn eerbied bewees aan de heiligenbeelden en reliquieën en aan de graven van zijn voorouders bad. Een zelfde bezoek brachten de czaar en de czarin aan de kerk van Maria Boodschap, waar de aartsbisschop van Cherson hen ontving. Hierna begaf het keizerlijk paar zich met zijn schitterend gevolg naar de Roode Trap, besteeg de treden, keerde zich nog een maal naar de jubelende menigte en trad het paleis binnen, om zich naar de troonzaal te begeven.

Nu volgde het kroningsbanket in de gerestaureerde zaal in het Terem, het oude paleis der czaren. De keizer en de keizerin met kroon en mantel en de keizerin-weduwe zaten op een afzonderlijke estrade onder een troonhemel, bediend door de voornaamste hoogwaardigheidbekleeders, in tegenwoordigheid van de H. Synode, de hooge geestelijkheid, de leden der keizerlijke familie, de vreemde vorsten en diplomaten. Gedurende den maaltijd werden heildronken, vergezeld van geschutsalvo's, uitgebracht op den keizer, zijn moeder, zijn gemalin, de keizerlijke familie, de geestelijkheid en alle trouwe onderdanen. Na het banket begaven de Majesteiten zich met groot gevolg naar de troonzaal, en nadat zij kroon, schepter en rijksappel hadden afgelegd, mochten ook zij ten slotte zich in haar vertrekken terugtrekken, om van de inspanning der lange, vermoeiende plechtigheid te bekomen.

Bij ongeluk.
Vertelling.
(*Vervolg en slot.*)

De terugweg had weinig aangenaams voor Gusta, want de gedachte aan de verwijten, die zij verwachtte, en aan de opmerkingen, die Betsy zich zou veroorloven, hinderde haar geweldig. Toen zij aan de veranda vóór de woonkamer gekomen waren, bleven ze staan om te zien wie er in de kamer was. De lampen brandden en Betsy zat rustig aan de tafel te lezen. Mevrouw Grofstein had ook een boek voor zich, maar haar blikken zwierven er telkens ongeduldig van af. Haar gezicht was erg bleek en er lag een bezorgde uitdrukking op. Telkens weer keek ze naar de deur, alsof zij iemand verwachtte.

‘Wil ik vooruit gaan?’ fluisterde Wouter, toen hij het beangste gezicht van zijn gezellin zag.

‘O neen, neen, ik ga liever alleen naar binnen,’ zei Gusta, die niet graag had, dat hij hooren zou hoe zij beknord werd.

Zoo verlieten beiden de veranda weer en stapten op de huisdeur aan. Gusta ging naar binnen.

Toen zij de deur der huiskamer opende, keek mevrouw Grofstein plotseling op, en toen zij Gusta gewaar werd, slaakte zij een zucht van verlichting. - Verstoord stond zij van haar stoel op.

‘Waar ben je geweest, Gusta?’ riep zij haar te gemoet. ‘Waarom doe je ons zoo'n ongerustheid aan? Weet je niet dat het al bij tienen is? Met wien ben je uit geweest?’

‘Met Wouter,’ hernam Gusta bedeesd.

‘Wat?’ zei Betsy met fonkelende oogen en snibbige stem.

‘Met Wouter. 't Kwam bij ongeluk dat het zoo laat geworden is. Wij waren in den ouden toren gaan kijken en toen viel de deur achter ons in het slot. Wij konden er niets aan doen. Het was bij ongeluk gebeurd. En zoo moesten we daar gevangen blijven zitten, tot Wouter eindelijk uit het raam sprong....’

Ademloos hield zij hier op.

‘Heel mooi, dat moet ik zeggen,’ merkte Betsy schamper op. ‘Een fijne historie. Tot 's avonds tien uur met jonker Wouter in een oude ruïne opgesloten te zitten! Ik ben benieuwd wat daar de menschen van zeggen zullen.’

‘Het was onze schuld niet. Het kwam enkel bij ongeluk,’ herhaalde Gusta met een smeekenden blik op haar moeder. ‘We zouden er nòg in zitten, als Wouter zijn leven niet gewaagd had.’

‘Zoo, en als het dan zoo eenvoudig was, uit het raam te springen, waarom heeft hij het dan niet eerder gedaan?’

‘Maar het was volstrekt niet eenvoudig. Het was een sprong op leven en dood, en wij hoopten van minuut tot minuut dat er toevallig iemand voorbij komen mocht, die ons bevrijdde. Mama, waarom spreekt u niet voor me?’

‘Het is een hoogst onaangenaam geval,’ zei mevrouw Grofstein bedenkelijk. ‘Ik weet niet wat er aan te doen is. Al de dienstboden zullen het natuurlijk te weten komen; want Klaas zocht je a sedert twee uren. Het zal gauw wijd en zijd bekend wezen.’

‘'t Is veel erger dan een onaangenaam geval,’ verklaarde Betsy, ‘'t is een schandaal. Van den beginne af aan heb ik al gemerkt hoe je jonker Wouter naloopt, maar dit doet de deur dicht. Je zal er intusschen je doel niet mee bereiken, dat zeg ik je; want geen heer kan zulke onvrouwelijke manieren en zulk opdringen velen.’

‘Onvrouwelijke manieren! Mama, hoort u wat ze daar zegt? Heeft u het verstaan?’ riep de arme Gusta, verbleekend en bevend. ‘Ik zeg u dat het bij ongeluk kwam - wij hadden er geen schuld aan. Mama, zeg dan toch een woord.’

‘'t Is beter dat je naar je kamer gaat, Gusta, zoodat ik kalm over dit onaangenaam geval kan nadenken,’ zei de moeder koel, al kon zij in den grond van haar hart het meisje geen schuld geven.

Gusta ging stilletjes de deur uit, maar niet naar haar kamer. Zij ging den tuin in. Wat had zij dan gedaan? Welke schrikkelijke dingen waren haar gezegd? Of Wouter het ook zoo opnam? Was zij werkelijk onvrouwelijk, opdringerig?

O zij voelde zich door die verwijten diep gegriefd en beleedigd. En wat kon zij er tegen zeggen? Wat moest zij doen? Voor de tweede maal op dezen avond brak zij in tranen uit.

Iemand legde haar de hand op den arm.

‘Waren ze zoo kwaad op je, Gusta?’ vroeg Wouter bezorgd.

Haar antwoord was een zacht gesnik.

‘Je had mij ook vooruit moeten laten gaan. Wat zeiden ze?’

‘O niets - niets bijzonders. Mama was natuurlijk erg boos, ze had zich heel ongerust gemaakt, naar ze zeide. Dat is alles.’

‘Ik ben zeker dat zij je wel meer gezegd heeft; anders zou je niet schreien. Zeg het mij, Gusta. Ik heb recht het te weten. Wat zei je moeder?’

‘Het was moeder niet, het was Betsy.’

‘O!’ riep Wouter wrevelig en daarop zei hij een woord, dat voor Betsy niet vleiend was. ‘Schrei zoo niet,’ ging hij voort, haar bedarend en naar zich toe trekkend. ‘Schrei niet, Gusta, dat kan ik niet aanzien. Het doet mij zeer.... Kom, wees verstandig en hoor wat ik u te zeggen heb. Ik wou je graag iets vragen.’

‘Wat dan?’ vroeg zij treurig.

‘Als je op dien treurigen toon spreekt, kan ik het niet vragen. Gusta, raad je niet wat ik je te zeggen heb? Ik hou veel van je, en ik zou je zoo graag hooren zeggen dat je ook van mij hield.’

Gusta zag op en wilde zich afwenden, maar hij hield haar vast en ging voort:

‘Hoor mij aan, Gusta. Ik kan je zoo bedroefd niet zien, als je nu bent. Geef mij het recht, u als mijn meisje te beschouwen, zoodat ik u tegenover de wereld beschermen kan. Niemand zal het dan wagen u een hard woord toe te voegen. Sedert eenigen tijd heb ik meenen te merken - ik weet niet precies te zeggen waaraan - dat ik u niet onverschillig ben. Zeg mij nu dat ik me niet vergist heb.’

Hij kreeg geen antwoord, maar het kwam hem voor (of was dat maar inbeelding?) dat zij zich niet meer zoo schuw terugtrok. Hij vatte haar hand inniger en fluisterde zacht:

‘Toe, zeg één woord, Gusta, één woord maar om mij gelukkig te maken.’

Maar het meisje met haar onvrouwelijke manieren, zooals Betsy zich uitgedrukt had, was veel te vrouwelijk om daar maar in eens rechtuit op te antwoorden.

‘Ben je zeker, dat je van mij houdt?’ vroeg zij, hem angstig aanziende.

‘Heel zeker. Moet je dat nog eerst vragen, Gusta? Weet je dat niet? Er is niets in de wijde wereld wat ik met u zou kunnen vergelijken.’

‘Hetzelfde voel ik voor u,’ zei Gusta onschuldig en met een zucht van verlichting.

Beiden voelden zich onbeschrijfelijk gelukkig, maar Gusta's tranen bleven toch nog vloeien.

‘Kom,’ zei Wouter lachend, ‘als je nu nog schreit, moet ik denken dat je spijt hebt van je woord. Je moet je tranen afdrogen, al was het maar om mijn jas te sparen. Ik kon net zoo goed onder een dakgoot gaan staan. Je zou maken dat ik een verkoudheid of influenza opliep.’

Gusta lachte nu ook, maar het was een gedwongen lachje.

‘Zie zoo, nu is het al beter,’ zei hij, ‘laat ons nu samen naar binnen gaan en je moeder pogen te verzoenen.’

Hand in hand betraden zij nu de huiskamer, waarin nog een drukkende atmosfeer heerschte.

Voor de eerste maal misschien zag mevrouw Grofstein haar neef heel ernstig aan.

‘Zoo Wouter, je ben dus ook teruggekomen!’ zei zij koel.

‘Ja, ik kom om u iets te verzoeken - het grootste genoegen, wat u mij doen kan.’

‘Een verzoek aan mij?’ vroeg mevrouw met groote waardigheid, terwijl Betsy op den achtergrond alles verstond en wit werd van nijd en teleurstelling.

‘Ja, werkelijk, een verzoek zoo groot, dat ik niet weet hoe ik het zal inkleeden.’

Hij trad op Gusta's moeder toe en haar hand nemend, zei hij snel:

‘Mevrouw Grofstein, wil u mij Gusta geven?’

Er ontstond een kleine pauze. Mevrouw Grofstein dacht na. Hoe had zij zich toch al dien tijd knnnen vergissen! Nu, als het Betsy niet was, dan was het Gusta toch; in elk geval werd hij haar schoonzoon en in den grond van haar hart hield ze van Gusta nog het meeste.

‘Je verbaast mij, Wouter. Daar had ik nu heel geen vermoeden op,’ zei ze eindelijk. ‘Ik weet niet wat ik er op zeggen zal, maar ik hoop van ganscher harte dat je allebei gelukkig wordt.’

Haar stem beefde een beetje en zij reikte Gusta haar andere hand. Het meisje ijlde op haar toe, sloeg de armen om haar hals en kuste haar echt kinderlijk.

‘Nu ben u niet boos meer, niet waar, mama?’ vroeg zij met een gelukkig lachje.

‘Ik denk dat ik het je nu allebei vergeven moet,’ hernam zij, Gusta's wangen streelend, ‘maar je bent toch een paar ondeugende kinderen en hebt mij schrikkelijk ongerust gemaakt. Wouter, mag ik je verzoeken, dien toren in 't vervolg te vermijden - in elk geval zoolang tot dit onbesuisde meisje u heelemaal toebehoort?’

Bij de Platen.

Het keizerlijk gezin van Rusland. -

Kort na het overlijden van czaar Alexander III hebben wij in den 28 Jaargang der *Illustratie* de portretten met een beknopte levensbeschrijving gegeven van Z.M. Nicolaas II (bladz. 189) en de (toenmaals) toekomstige keizerin van Rusland, prinses Alice van Hessen (bladz. 199).

Wij zijn thans meer dan anderhalf jaar verder. De verloofden van toen zijn gehuwd, tot keizer en keizerin aller Russen gekroond en hebben, zoo al niet een troonopvolger, dan toch een dochter, wier geboorte door heel het uitgestrekte Russische rijk met vreugde werd begroet.

Naast de afbeelding van de praal en pracht, waarmee het keizerlijke paar gekroond werd, zal de lezer met belangstelling het echt huiselijke groepje aanschouwen, dat ons den czaar, den czarin en de jonge grootvorstin Olga te zien geeft. Hier geen kroon, geen schepter, geen hermelijnen mantel, maar de stille vreugde van het huiselijk geluk, van veel hooger waarde dan alle glans en schittering. Er is dan ook geen twijfel aan, of de czaar brengt in het gezelschap van zijn vrouw en zijn kind de genoeglijkste en gelukkigste oogenblikken door.

De macht der gewoonte. -

Terwijl het ijverig lid van de dorpsharmonie tot oefening op de trompet zit te blazen, dat de muren er van dreunen, zit het oudje op haar gemak een dutje te doen, zonder dat het vervaarlijk gedruisch ook maar in het minst haar zoete ruste stoort.

Dat doet de macht der gewoonte, waarvan Pater Van Meurs in zijn lezing over den slaap ons zulke merkwaardige staaltjes vertelt.

‘De molenaar - zegt hij - die bij't klapperen van den molen slaapt, ontwaakt als deze stilstaat. Toen ik voor 't eerst mijn kamer op 't Seminarie betrok, werd ik bijna ieder uur van den nacht wakker door de helklinkende slagen eener klok, die op den corridor naast mijn deur stond; eenige weken daarna hinderde mij het slaan der klok niet meer; maar toen is het soms gebeurd, dat ik ongerust sliep en wakker werd, waarom? Ja, het is misschien *post hoc ergo propter hoc*, maar omdat de klok stilstond. - Zitten wij in een gezelschap, dan kunnen wij tamelijk diep inslapen, zonder dat het geluid der stemmen ons stoort, doch heerscht er een plotselinge stilte, dan zullen wij ook plotseling ontwaken. - Een predikant zal de slapende toehoorders niet wekken, al vermeerdert hij ook nog zoo veel de intensiteit en toonhoogte zijner stem; maar daar houdt hij even stil, en de hangende hoofden zien weer luisterend naar hem op. De oratorische figuur, door Prof. Lulofs in zijn boek over de *Uiterlijke welsprekendheid* niet onaardig “de schrikpauze” genoemd, werkt dus veel krachtiger dan de apostrophe tot den slaper; want behalve dat zij eigenlijk niet tot den tekst behoort (of men moest gelijk Jonathan Swift een preek houden uitsluitend over het slapen in de kerk), heeft zij nog de hulp van een derde noodig, om den slapenden christen wakker te schudden. Een hofprediker stond op den kansel en hoorde zijn vorst snorken alsof er een tafel werd doorgezaagd. Hij trekt de stoute schoenen aan en houdt eensklaps stil. De vorst ontwaakte en riep vertoornd: “Wat heeft dàt te beduiden?” “Het was passend,” hernam de prediker, “dat uw dienaar zweeg, toen hij zijn heer hoorde knorren!” Dit antwoord bewaarde hem voor ongenade. De moeder, die een nachtegaal in de wieg heeft, zal aanstonds ontwaken zoodra de eerste tonen van het gekweel zich doen hooren; terwijl eenig ander geluid, hoe sterk ook, b.v. het blaffen van een hond, het rollen van een zwaren wagen over de straat, ja zelfs het ratelen van den donder, haar uit den slaap niet zal opwekken. Een vader, die voor de eerste maal dat nachtmuziek beleeft, “zal weten dat hij getrouwd is” en klagen over slapeloosheid; doch na eenigen tijd slaapt hij gerust door, het geschreeuw, ik wil zeggen het nachtgezang, zal hem niet meer hinderen, tenzij aan hem de taak is opgedragen om *in casu* aan 't wiegetouw te trekken.

Van alle zintuigen blijft het gehoororgaan betrekkelijk het langst werkzaam als wij inslapen; dit is vooral hieraan toe te schrijven, dat het oor geen luiken heeft om de indrukken van buiten af te sluiten gelijk het oog, en omdat de stilte zelden zoo volmaakt is als de duisternis. Hoe meer de slaap intreedt des te meer verliest het oor zijn prikkel: eerst vernemen wij nog eenig verward geluid, dit wordt al zwakker en zwakker en schijnt ons toe te klinken uit de verte, van de oevers eener wereld, die zich meer en meer van ons verwijdert - eindelijk hooren wij niets meer. Om de diepte van den slaap te meten gebruikte Prof. Kohlschütter de sterkte van het geluid, welke noodig is om den slaper te wekken: hoe grooter de noodige geluidsterkte des te dieper de slaap. De uitkomst zijner genomen proeven was, dat de diepte van den slaap aanvankelijk snel en daarna langzaam toeneemt, op het einde van het eerste uur haar

maximum bereikt om vervolgens wederom, eerst snel en daarna langzamer, te dalen. Gedurende de laatste uren vóór het ontwaken, blijft de slaap ongeveer op dezelfde, doch zeer geringe, hoogte....'

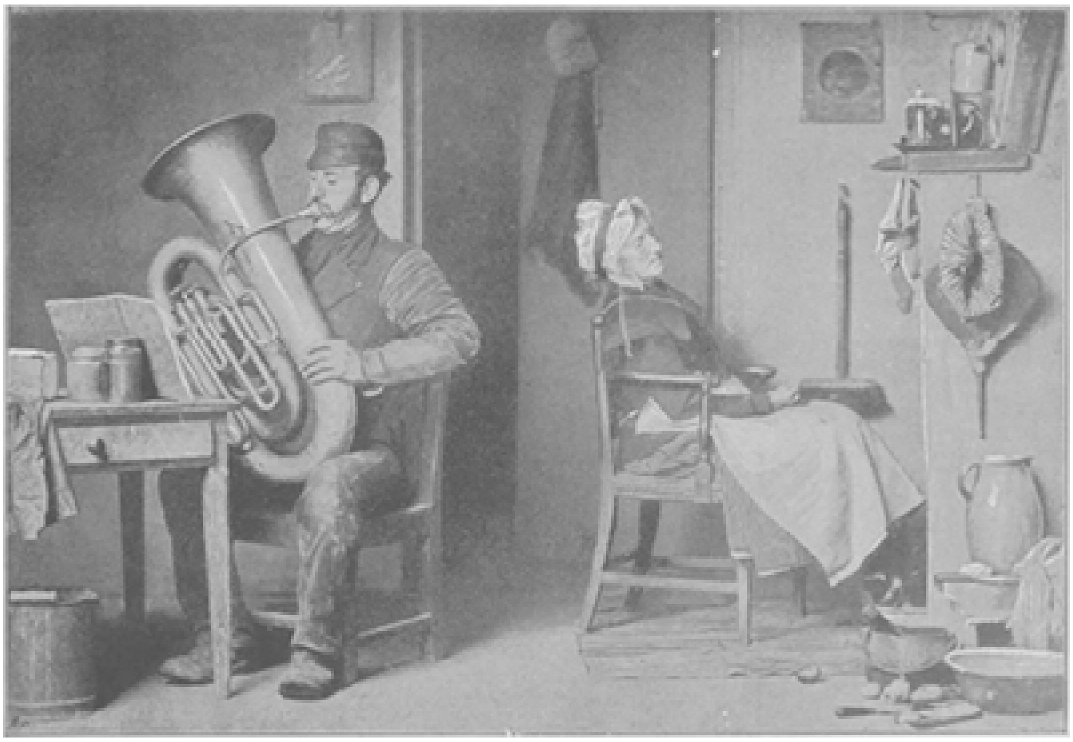

DE MACHT DER GEWOONTE.

Klaarblijkelijk is de goede ziel op onze gravure nog in de eerste periode, waarin er heel wat noodig is om den slaap te storen. Maar misschien zou zich ook hier het merkwaardig verschijnsel voordoen, dat als de man met de trompet plotseling ophield, zij eensklaps uit den dut opschrikte.

Allerlei.

Een merkwaardige drukkerij

is die der monniken van Neuville Montreuil-sur-Mer in het departement Pas-de-Calais in het Noorden van Frankrijk, waar alle boeken voor de leden der Kartuizer-orde op de geheele wereld gedrukt worden. Exemplaren dezer werken zijn niet te krijgen, daar zij enkel voor de ordesbroeders bestemd zijn. Het zijn heel mooie op best papier (met het waterwerk der orde) gedrukte exemplaren, van het grootste tot het kleinste formaat, en met keurige initialen versierd. De monniken van dit klooster gieten de letters ook zelf, binden eveneens de boeken in en zijn in alle aanverwante vakken ervaren, zoodat zij zelfs de teekeningen voor de letters, alsmede houtsneden en lichtdrukplaten voor hun boeken in hun merkwaardige inrichting vervaardigen.

Uit het rijk der kant. -

Keizerinnen en koninginnen, hertoginnen en vorstinnen, dames van hoogen adel en veel geld zijn steeds groote liefhebsters van echte kant geweest. Ook tegenwoordig wordt ze alleen in die bevoorrechte kringen gedragen.

De kostbare Venetiaansche kant, die de wonderbare ivoortint bezit, de zachte kant van Alençon en Argentan, de fijne Valenciennesen de bijna doorzichtige Mechelsche kant, ten slotte ook de Honiton-kant staan het hoogst bij de Engelsche koningin aangeschreven. De Honiton-kant met haar patronen van naar de natuur behandelde bloementakken is te danken aan den ijver der wakkere vrouwen van de stad Honiton in Devonshire en wordt of met de naald vervaardigd of op klossen geweven.

Juist van deze kostbare kant bezit de koningin een waren schat. Als dan ook een vrouwelijk lid van het koningshuis in het huwelijk treedt, geeft Victoria haar gewoonlijk de noodige Honiton-kant voor het bruidskleed.

Groote schatten aan kant bezit ook de Duitsche keizerin. Toen een vakman voor eenigen tijd haar kant moest schatten, raamde hij ze op een waarde van ongeveer driehonderdduizend gulden. Behalve Honiton-kant is de keizerin nog in het bezit van bijzonder mooie Brusselsche kant, haar als huwelijksgeschenk door den koning van België geschonken. Prachtig ook is het weefsel van Mechelen, misschien het teerste en kostbaarste, wat de kantindustrie in de Nederlanden ooit heeft voortgebracht. Ze worden in één stuk gewerkt, en wel uit draden, die zoo dun als die van de spin zijn. Ook het kunstige werk van het Ertsgebergte is in de verzameling der keizerin vertegenwoordigd.

[Nummer 12]

Lood in het Hart, Door J.R. van der Lans.

I.

Het eene rijtuig na het andere hield stil voor het deftige huis, welks breede deurpost op een koperen plaat den naam droeg van Dr. De Vries. Telkens wipte een palfrenier in livrei vlug van den bok om de tree neer te laten en het portier te openen, en dan zag men een heer uitstappen, fijn in het zwart, met een wit vest en parelgrijze handschoenen, met veel buigingen en strijkages een dame de hand reikend, die met hoog opgekapt hoofd en een lichte *sortie* om de schouders, hem volgde over de breede stoep, met een looper belegd, om daarna te verdwijnen achter de hooge deur, die zich als bij tooverslag telkens opende en sloot.

De voorbijgangers bleven onwillekeurig staan, geboeid door het schouwspel der schitterende dames, die in haar zwierige, lichte kleedij als feeën voorbijzweefden, terwijl het licht der groote lantaarn boven de deur eventjes het goud van een armband, het juweel van een *broche* of *aigrette* deed schitteren.

‘Wat is hier te doen?’ vroeg een oud vrouwtje, tegen een der palen van de stoep geleund, aan een jongere vrouw, met een kind aan de hand, die ook stond te kijken.

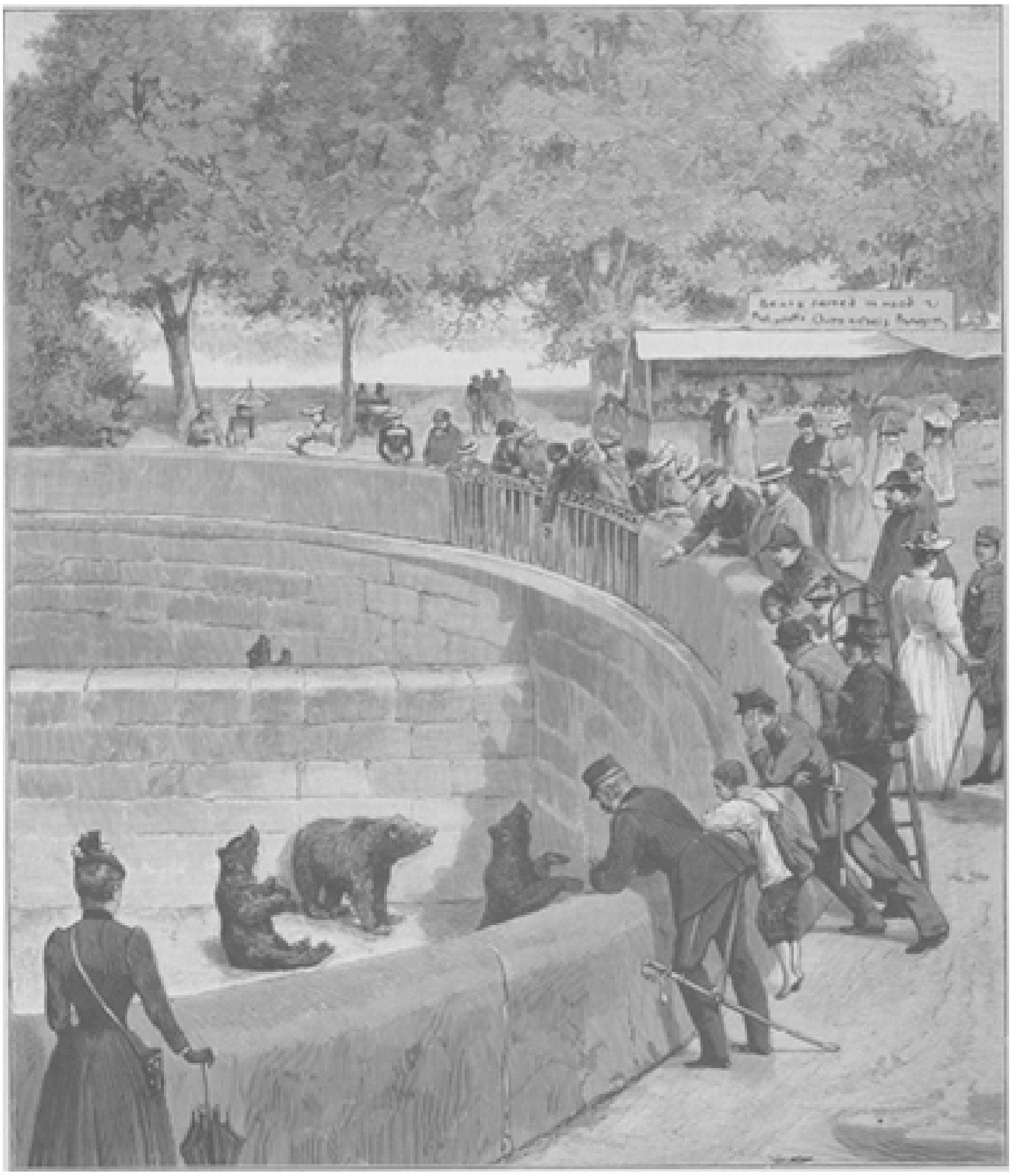

DE BERENKUIL TE BERN.

'Het zal van avond groot diner zijn bij dok-

ter De Vries,' antwoordde deze, 'denkelijk een familiefeest of zoo wat. 't Komt tegenwoordig anders nogal druk voor. Ik woon daar in dat straatje aan de overzij en ben dus in de gelegenheid het op te merken. 't Is zeker al het vierde groote diner, dat ze van den winter geven.'

'Dan schijnt het daar een royale boel te wezen voor een dokter. Ik dacht dat die De Vries zooveel als een armendokter was....'

'Gut nee mensch, dat doet hij uit pure menschlievendheid, hij trekt er geen cent voor en zal ook van niemand wat aannemen. Tusschen achten en negenen 's ochtends zit hij voor de onvermogenden - ik weet er van mee te praten; want mijn kleine meid hier heeft hij van den dood opgehaald - en hij scheept je niet af met een receppie voor de stadsapteek; neen, hij geeft er de medicijnen bij; die motten gehaald worden in het poortje achter zijn huis. En hij ziet er niet op, om er een half fleschje wijn bij te doen, of een potje vleeschextract, als hij denkt dat het noodig is. Hij verdient er den hemel an, dat zeg ik.'

'Hij schijnt anders den hemel al op aarde te hebben,' hernam het oude vrouwtje, met bewondering opziende naar het groote dubbele huis, waarvan de vensters van onder tot boven schitterend waren verlicht. 'Wat een hofhouding! 't Lijkt wel of je bij een eersten minister komt.'

'En toch is de man zoo eenvoudig, dat kan je niet gelooven. Je kan met hem praten of het je bloedeigen vader of broer was. En hartelijk! Daar is geen voorbeeld van. Toch nooit veel praatjes, dàt niet. Daar heeft hij het dan ook te druk voor; want het loopt storm tusschen achten en negenen. Maar toch altijd even belangstellend en deelnemend. 't Is een engel van een man, daar! En knap! ik geloof niet dat er één dokter in de stad is, die zoo voor alles raad weet.'

'Ja, daar heb ik dikwijls van hooren spreken.... Hij zal de grooten dan ook wel voor de kleintjes laten betalen.'

'Of hij gelijk heeft, die zijn er goed voor. Nu ieder zal 't hem van harte gunnen, als 't hem voor den wind gaat; want aan de armen heeft hij het dubbel en dwars verdiend.'

'Zeg dat wel, mensch,' dus kwam er nu een schamel gekleed werkman tusschen. 'Toen verleden jaar mijn heele huishouden aan de invalensie lag, zou ik er slecht doorgesparteld zijn, als wij dokter De Vries niet gehad hadden. Die weet een armen bl.... te helpen, en dat niet enkel met ziekte of zucht, maar in alle ellende kan je bij hem te recht. Daarom zou ik tegen ieder, die in de war zit, zeggen: ga naar dokter De Vries; als die geen raad voor je weet, dan is er nergens meer raad voor je.... Ja, kijk me maar zoo raar niet aan, juffie,' dus wendde hij zich tot een burgerjuffrouw in een zwarte sjaal, die bescheiden in de schaduw blijvend, het heele gesprek aandachtig had aangehoord: 'ik meen wat ik zeg.'

De juffrouw glimlachte en knikte verlegen, nu zij zoo onbesuisd door den onbekenden man uit het volk werd aangeklampt. Daar er op dat oogenblik juist weer een rijtuig in volle vaart kwam aanrollen en de politieagent, die aan de deur geposteerd stond, ruim baan maakte onder de toeschouwers, kwam er een verschuiving in het gedrang, waardoor het groepje werd verstrooid.

'Die mankeerden er nog aan,' zei een opgeschoten lummel met een hooge zijden pet op, toen er weer een paar gezette dames door een mageren heer met veel beweging het huis werden binnengeloodst. 'Ik denk dat al het groote volk van de stad daar van avond wezen moet.'

‘Als mijn broer Kees hier was,’ zei een dienstmeisje, dat de jongen aan den arm had, ‘zou hij precies weten te zeggen wie dat allemaal zijn. Hij is palfrenier bij Van der Made en kent al de equipages van de stad op zijn duimpje.’

‘Er zal zeker wel goed opgeschept en geschonken worden dat ze allemaal zoo hard loopen,’ meende de jongen met de zijden pet. ‘Zeg juffie,’ sprak hij opeens de stemmige burgerjuffrouw met de zwarte sjaal aan, ‘maak dat je er bij komt, ze zien daar op geen man meer en jij ziet er niet naar uit dat het alle dag vetpot bij je is.’

Inderdaad was het goede mensch, ondanks haar knappe plunje, het sprekende beeld van fatsoenlijke armoede; kommer en zorg stonden op het bleeke goedige gezicht te lezen, nu het schelle licht van een lantaarn het fijn besneden hoofd plotseling scherp deed uitkomen tusschen de grovere en gezonder gezichten, die haar omgaven.

Blijkbaar was zij maar bij toeval onder die luidruchtige kijkers verdwaald en poogde zoo gauw mogelijk, tusschen het gedrang van rijtuigen en nieuwsgierigen door, haar weg te vervolgen.

Terwijl zij, om beter voort te komen, de straat wilde oversteken, hoorde zij een stevigen slagersknecht met een vleeschmand aan den arm nog zeggen:

‘'t Was beter als zoo'n geldwolf, in plaats van de groote hanzen te trakteeren, liever een honderd arme hongerlijders hun buik liet vol eten; er loopen er tegenwoordig genoeg, die hun maag wel aan den kapstok kunnen hangen,’ voegde hij er bij met een oogje op de schrale, bleeke juffrouw in de zwarte sjaal.

‘Van dokter De Vries moet je anders niet zeggen, dat hij niet aan een arm mensch denkt,’ zei weer een ander daarop. ‘Als de andere groote lui maar half zooveel voor hun evenmensch over hadden als hij, zou er weinig over armoe hoeven geklaagd te worden.’

Schijnbaar enkel bezorgd, haar weg te vervolgen, hoorde de juffrouw die herhaalde en algemeene lofspraken op de menschlievendheid van Dr. De Vries toch met kennelijke belangstelling aan; het was of een lichtstraal haar doffe oogen verhelderde, telkens als zij een dergelijke uitdrukking opving. En toen zij aan de overzij der straat was gekomen, waar een groepje naaimeisjes zich op de teenen verhieven en de halzen uitrekten om, als de deur openging, een blik in de schitterend verlichte vestibule te werpen, kon zij niet nalaten, ook een oogenblik te blijven staan.

Daar ging juist weer de deur open en werd door den buigenden livreibediende wijd opengehouden om toegang te verleenen aan nog een paar gasten.

Dat was een vorstelijke aanblik. De breede vestibule gaf door dubbele glazen deuren toegang tot een even breede gang, drie of vier treden hooger gelegen. De glazen deuren waren voor ditmaal vervangen door een *portière* van oostersche stof en verderop waren op regelmatige afstanden weer dergelijke draperieën aangebracht. Aan weerszijden spreidden welige tropische planten haar breede waaiers uit en van de zoldering wierp een rij kleurige Chineesche lantaarns over deze oostersche decoratie een tooverachtigen gloed.

Hooge spiegels gaven aan de dames gelegenheid, bij het afwerpen van haar sortie, zich te vergewissen dat toilet of kapsel niet uit de plooi waren gegaan, een strik recht te schuiven of een speld wat vaster te steken, alvorens zij het schitterend verlicht salon betraden.

Wanneer de nieuwsgierige blikken der voorbijgangers, die al geboeid werden door de oostersche weelde der vestibule, eens daarheen hadden kunnen doordringen, zou men nog andere uitroepen van opgetogen bewondering vernomen hebben.

Van de kristallen gaskroon, die als een omgekeerde bouquet van diamanten van het vergulde plafond afhing, viel een verblindend licht op het salon-meublement,

met bleekblauw peluche bekleed en met bevallige losheid gerangschikt langs de wanden met hun licht goudgebloemd behangsel, waarbij de zachtblauwe meubelgordijnen en lambrequins, afgezet met franjes en galons in de kleur van oud goud, zich harmonieus aansloten.

Twee andere bouquetten van licht - hooge candelabres in den vorm van kristallen bloemruikers in slanke vazen van verguld koper - prijkten aan weerszijden van den grooten spiegel boven den witmarmeren schoorsteen, waar, in den verguld koperen haard, een zacht vuurtje van cokes vlamde.

In dat helle licht en die rijke omgeving van verguldsel en kristal, van wit en zachtblauw deden de schitterende toiletten der dames, de diamanten en de bloemen haar volle effect, nog verhoogd door de tegenstelling der zwarte vlekken, door de galarokken der heeren tusschen al die teere kleurtjes geworpen.

Minzaam buigende als een prinses, die receptie houdt, ontving mevrouw De Vries, in een kleed van zware *mauve* zijde gedost, haar gasten, die zich losjes in het salon groepeerden, in afwachting van gezamenlijk aan tafel te gaan.

‘Wat een beeldig salon!’ riep de dame uit, die zoo even was binnengetreden aan den arm van een corpulent heer, wiens rokopslag met twee of drie ridderlintjes prijkte. Met kennersblik liet zij de oogen, met een goud brilletje aan een langen ivoren steel gewapend, rondgaan langs behangsel, gordijnen en meublement. ‘Dat doet uw smaak eer aan, mevrouw,’ zei ze op den toon van iemand, die tot oordeelen bevoegd is. ‘Ik heb hier al menig salon in Den Haag gezien, maar ik durf u verzekeren dat maar weinige met het uwe kunnen wedijveren. Wat een gedistingeerde eenvoud, wat een harmonie! 't Is *exquis*, ik kan niet anders zeggen.’

‘Och,’ hernam mevrouw De Vries met beminnelijke bescheidenheid, ‘als men zich de moeite geeft, zoo 't een en ander bijeen te kiezen, dan kan men zich hier in Den Haag nog al gemakkelijk inspannen. En daarbij, de behanger....’

‘O mevrouw, spreek me daar niet van! Als men zelf geen smaak heeft, smeert zoo'n behanger je aan wat hij goedvindt. Daar zou ik u voorbeelden van kunnen aanhalen. Ik ken hier salons, die schatten hebben gekost van decoratie, en die gewoon allerbespottelijkst zijn, alleen omdat het den lui aan smaak mankeerde.... Maar u heeft stellig in mijnheer den dokter wel een vertrouwd raadsman,’ voegde ze er bij met een knipoogje op den heer des huizes.

‘O neen, mevrouw, daar vergist u zich in. Die is over zulke dingen heel niet te spreken. Daar moet ik allemaal zelf voor zorgen.’

‘Nu, dan maak ik u wel mijn compliment. Het was te wenschen dat alle heeren, die zich in 't bezit van een vrouw van smaak verheugen, het voorbeeld van mijnheer De Vries volgden.’

Die laatste opmerking was bestemd voor haar man, wiens afgepast ambtenaarstraktement hem niet veroorloofde, zijn pronklievende echtgenoote in haar saloninrichting zoo de vrije hand te laten als zij wel gewenscht had.

Daarop liet zij mevrouw De Vries aan haar verdere genoodigden over.

Ondanks haar statigheid was de vrouw des huizes een lieve verschijning, vol voorkomendheid en kleine attenties, den mond steeds geplooid tot een vriendelijken glimlach.

Zoo hupsch en opgewekt als ze zich thans onder haar gasten bewoog, zou men haar allicht aanzien voor een oudere zuster van haar dochter, de achttienjarige Henriette, een frisch, voorspoedig ontwikkeld meisje, maar in het verlegene en stroeve harer bewegingen nog een beetje de linkschheid verradend van een jong bakvischje.

Dokter De Vries, ofschoon heel voorkomend en galant voor de dames, onderhield zich hoofdzakelijk met de heeren en had nu en dan heel gewichtige apartjes met collega's of met andere gestudeerden onder de bezoekers.

Hij leek veel ouder dan zijn vrouw; ten minste zijn haren, die te oordeelen naar zijn donkere oogen, vroeger zwart moesten geweest zijn, waren al bijna volslagen grijs. Maar in levendigheid van oogopslag en veerkracht van gestalte deed hij maar weinig onder voor zijn twintigjarigen zoon Koen, wiens fijn besneden hoofd nog met een weligen gitzwarten haardos prijkte.

Op klokslag van zessen werden de vleugeldeuren, die den salon van de eetzaal scheidden, wijd geopend; en onder de portière van blauw peluche met goudkleurige franje en embrassen bewogen zich de gasten in schilderachtige processie paarsgewijze naar de aangrenzende zaal, die in tegenstelling met de zwierige pracht der voorkamer meer in stillen, huiselijken toon was gehouden.

De eiken betimmering der wanden, door schotels en borden van oud blauw aangenaam opgevroolijkt, de elken zoldering, waarvan een paar glimmend koperen, dusgenaamd Vlaamsche kroontjes met waslicht afhingen, het zware elken buffet, met zijn schat van blauw porselein en fijn kristal, de vierkante elken stoelen gaven aan het vertrek iets vorstelijk deftigs, dat evenwel behaaglijk getemperd werd door den vriendelijken aanblik der lange tafel.

Het smettelooze blank van het tafellinnen werd daar aangenaam afgewisseld door het glanzend zilver van middelstukken en candelabres, het zachte blauw van het Meissener Saksische servies en vooral door den overdaad van frissche bloemen.

Onder het lepelen der soep werd er, zooals gewoonlijk, niet veel gesproken; maar zoodra na het eerste gerecht de wijnglazen waren volgeschonken, begon het opgeprikte gezelschap zich al wat losser te bewegen. En weldra waren dames en heeren, tusschen de gerechten door, in zulk een aangenaam onderhoud gewikkeld, dat als nu de kijkers van de straat hen eens met blozende gezichten en schitterende oogen rondom die welvoorziene tafel hadden zien zitten, zij stellig met het oude vrouwtje op de stoep zouden gezegd hebben:

‘Die menschen hebben bepaald den hemel op aarde.’

Wie die voorkomendheid, dat buigen, die witte lachjes en lieve lonkjes allemaal voor ernst had opgenomen, zou zich zeker verbeeld hebben hier den vertrouwelijksten vriendenkring voor zich te zien, menschen één en al goedheid en hartelijkheid voor elkaar, die geen ander streven kenden dan elkander het leven op deze wereld zoo prettig en aangenaam mogelijk te maken.

Dat er onder die gladde, glimlachende gezichten, onder die gekapte hoofden en die stijf gestreken overhemden zulke leelijke dingen konden schuilen als knagende zorg, verterende afgunst, zich zelf kwellende ijdelheid of onverzadelijke eerzucht, - zoo iets kon alleen bij een onverbeterlijk pessimist opkomen.

Toch was er geen heel scherpzinnig oog noodig om op te merken dat de gastheer bij al zijn schijnbare opgewektheid plotseling heel afgetrokken voor zich op zijn bord kon kijken. Dan groefden zich diepe rimpels in zijn voorhoofd en streek hij langzaam met de hand door de grijze haren als iemand, die door pijnlijke bezorgdheid gekweld wordt.

‘O pa, wat kijkt u toch weer serieus!’ riep zijn zoon Koen, die schuins tegenover hem zat, luchthartig uit. ‘Is u soms verdiept in een ernstig consult over een bedenkelijke operatie? Aan het anatomiseeren van die kip is toch zooveel niet gelegen; ze is al door alle professors opgegeven.’

‘Reden te meer voor mij om te zorgen dat ik het er goed afbreng, jongen,’ zei de dokter, onmiddellijk alle zorg afschuddend en een lichter toon aanslaande. Tegelijk begon hij het beest te ontleden met een ijver, alsof hij niets anders in de gedachte had gehad.

Toch ging het hem allesbehalve gemakkelijk af en zijn welgemeende pogingen gaven zijn spotzieken zoon aanleiding tot allerlei grappige opmerkingen, die hij zijn buurmeisje in 't oor fluisterde.

Dit was een jong, aardig nest, niet veel ouder dan Henriette, maar allesbehalve een bakvischje. Zij keek zoo guitig uit de schrandere oogen, riposteerde zoo ondeugend en giegelde zoo ongedwongen, dat zij zich blijkbaar niet sinds vandaag of gisteren in de wereld van diners en soirées bewoog. Haar fraai regelmatig gezichtje, door gitzwarte krullen geestig omlijst, had een onmiskenbaar Semitische type.

‘Ik geloof stellig, Estella,’ fluisterde Koen haar in, ‘dat papa zich zedelijk verplicht acht, eerst de borstkas van die kip te ausculteeren voor hij er het mes in zet.’

‘Als ik niet bang was, de keuken te discrediteeren,’ hernam Estella, ‘zou ik de onderstelling wagen dat het beestje een beetje taai was.’

‘Ja, zoo op een afstand te oordeelen, kon die kip wel ongeveer van denzelfden leeftijd zijn als die het ei van Columbus gelegd heeft.’

Estella proeste het uit achter haar servet, maar zij liet zich toch in tafelgeestigheid niet overbluffen.

'Hoor eens, Koen,' zei ze, toen ze uitgegiegeld was, 'er wordt altijd over gedisputeerd, wat er het eerst geweest is: de kip of het ei. Het kon wel wezen dat we hier eindelijk de kip voor ons hadden, die het eerste ei gelegd heeft.'

Nu was het de beurt aan Koen om door een schaterlach haar kwinkslag het verdiende succes te bezorgen, en hij deed het met die uitgelaten, jongensachtige vroolijkheid, waartoe een glas wijn op dien leeftijd een onbezorgd hart zoo lichtelijk brengt.

'Hoor me die jongelui daarginds den boel eens opscheppen,' zei mevrouw De Vries, quasi bestraffend op Koen en Estella wijzend, maar inwendig niet weinig ingenomen met de vertrouwelijkheid, die zich tusschen haar zoon en de aardige dochter van den schatrijken bankier Rozijnman ontwikkelde.

En van haar zoon sprong haar blik over naar haar dochter aan den tegenovergestelden kant der tafel. Henriette was blijkbaar lang niet zoo op haar gemak als Estella, ondanks de ijverige pogingen van haar buurman, een lang, schraal, bleek jongmensch, om haar aangenaam te zijn.

Toch constateerde mevrouw met welgevallen dat jonker De Grunze blijkbaar werk van haar dochter maakte; en op dit punt gerustgesteld, wendde de gastvrouw zich weer tot haar rechter buurman, een hooggeplaatst ambtenaar aan een der ministeries, een man van groote verdienste voor vorst en vaderland, te oordeelen ten minste naar het aantal ridderlintjes, die zijn knoopsgat versierden.

'U is zeker nogal eens in de gelegenheid, den minister te spreken,' vroeg mevrouw hem, daarmee het onderhoud hervattende, dat zooeven door de luidruchtigheid der jongelui was afgebroken.

'Och, dat is ongelijk, mevrouw,' hervatte de waardige landsdienaar, zich achteloos tegen den rug van zijn zetel latende vallen en de breede, met eermetaal gesierde borst in volle glorie ontplooiend. 'Soms spreek ik Zijne Excellentie meermalen op een dag, en dan weer gaan er dagen heen, dat ik hem niet zie. Maar bij de bedoelde aangelegenheid is geen onmiddellijke haast. Als ik hem dat tegen koningins verjaardag eens influister, is het voldoende.'

'Ja, dat is u best overgelaten,' zei mevrouw met een innemend glimlachje. '*Nourri dans le sérail, j'en connais les dé tours*[1], mag u gerust zeggen.'

De landsdienaar boog voor dit welverdiende compliment, maar vergold het meteen door te zeggen:

'Daar behoort anders een scherpzinnigheid toe, mevrouw, die veeleer de schoone, dan de sterke helft van het menschelijk geslacht pleegt eigen te zijn.'

'Altijd even complimenteus,' vleide mevrouw weer. 'Dat leert u zeker ook in de hofkringen.'

'Wie het voorrecht heeft in uw kring te verkeeren, zou de hoogere school van het hof desnoods kunnen missen.'

'Alweer een compliment,' zei mevrouw, 'maar dat ik ditmaal nu eens niet aanneem. Om een vleierij te doen slagen, moet men zorgen dat ze waarschijnlijk is.'

'Maar ik hoef mevrouw toch niet te herinneren dat Boileau gezegd heeft: *le vrai peut quelquefois n'être pas vraisemblable*'[2].

'Ik hou het tegen u niet vol,' hernam mevrouw, 'en zal mij maar op u wreken door u eens goed van dien zwezerik te bedienen.'

1) In het paleis opgevoed, ken ik er alle kronkelgangen.
2) De waarheid kan soms onwaarschijnlijk zijn.

‘Hola mevrouw; u overlaadt me met weldaden; men kan ook van het goede te veel krijgen.’

‘Precies, dat slaat juist op uw complimentjes.’

Met een zegevierenden blik liet zij het oog over de tafel weiden. Koen giegelde nog altijd even jongensachtig gul met Estella en raakte blijkbaar met haar op den vertrouwelijksten voet. Jonker De Grunze gaf zich nog steeds alle moeite om de stugge Henriette te vermurwen en scheen daar allengs in te zullen slagen. Dat liep dus alles naar wensch. Onwillekeurig wendde mevrouw nu het oog naar haar man, die, met de verveling op het gezicht, maar met engelachtig geduld een lange redenatie zat aan te hooren van zijn buurvrouw, een opzichtig gekleede, zwaarlijvige matrone, de moeder der tengere Estella, een onmiskenbare jodin.

Toevallig zag ook Dr. De Vries op en de blikken van man en vrouw ontmoetten elkander over de lange, rijk beladen tafel, omgeven van vergenoegde gasten; maar de opgetogenheid, die uit het oog der vrouw des huizes straalde, vond allesbehalve haar weerkaatsing in den koelen, bijna strengen blik van haar echtgenoot.

Mevrouw beet zich even op de lippen, maar leende toen, met den glimlach, dien zij altijd tot haar dispositie scheen te hebben, weer het oor naar haar linkerbuurman, die haar juist zijn compliment maakte over het keurig arrangement der eetzaal.

‘Zoo echt gedistingeerd,’ zei hij.

‘Vindt u? 't Is toch alles mijn idee; want de dokter wil zich met die dingen nooit bemoeien. Die laat hij heelemaal aan mij over.’

‘Mijnheer heeft dan ook wel wat anders aan het hoofd,’ hernam de ander, die een collega van Dr. De Vries was, minder met de fortuin begunstigd, maar met veel relaties in de academiewereld. ‘Een enorme practijk, en dan een rustelooze studie. Ik houd mij overtuigd dat weinigen zooveel doen als hij voor de medische wetenschap, en ik kan er mij soms over ergeren dat hij zich niet méér op den voorgrond plaatst, hetzij door in tijdschriften de resultaten van zijn studie mee te deelen, hetzij door meer relatie te zoeken met de mannen van de universiteit. Mij dunkt, een medicus als Dr. De Vries is als aangewezen voor een professoraat.’

Een glans van verrassing gleed over mevrouws gelaat: een nieuw perspectief van glorie werd haar geopend: haar man professor, zij de vrouw van een hoogleeraar aan een der universiteiten!

‘Och,’ zei ze met gemaakte bescheidenheid, ‘de ware verdienste dringt zich niet op.’

‘Neen, maar 't is de plicht der regeering ze ook zonder dàt de waardeering te bezorgen, die haar toekomt. Niet zoozeer om den wille van de betrokkenen als wel in 't belang der wetenschap, die vooral behoefte heeft aan mannen van de practijk. Aan theoretici is geen gebrek, maar de practijk, ziet u, de practijk, daar mankeert het hun dikwijls aan,’ voegde hij er bij met een nadruk, waaruit viel op te maken dat het met zijn eigen dokterspraktijk niet te best gesteld was. ‘Gisteren nog sprak ik er in Utrecht professor Schnorr over. Die wordt, zooals u misschien weet, oud en gebrekkig en heeft al eens moeite geregeld zijn cursus voort te zetten, vooral wat het practische gedeelte aangaat. Hij zocht naar iemand, zei hij, die hem daarin zou kunnen vervangen. Onmiddellijk dacht ik aan Dr. De Vries. Die zou daar om zoo te zeggen voor geknipt wezen. Maar het spreekt vanzelf, die kan geen ondergeschikte plaats innemen, al is 't ook aan de universiteit. Die heeft recht op een eigen leerstoel....’

‘Maar misschien,’ waagde mevrouw bedeesd, ‘was zoo'n ondergeschikte plaats, zooals u dat noemt, de weg tot een professoraat. In dat geval...’

De rest zei ze fluisterend aan het oor van den medicus, die herhaaldelijk boog ten teeken dat hij haar gedachte goed begreep, en er op zijn beurt ook fluisterend het een en ander op antwoordde, waarmee mevrouw weer blijkbaar instemde.

Van dat oogenblik verdeelde zij haar oplettendheden heel nauwgezet tusschen den rechteren den linkerbuurman; beiden konden haar, elk in zijn eigen kring, uitstekend van dienst zijn.

Na afloop van het eindelooze dessert, waaronder de stemming al meer en meer geanimeerd was geworden, verstrooide zich het gezelschap in de groote *serre*, die aan de eetzaal grensde.

Honderden electrische gloeilampjes tintelden tusschen het donkere groen der hooge varens en sierpalmen, wier waaiers en pluimen zacht heen en weder wiegelden op den adem der monden en het geruisch der zijden japonnen.

Aan lage Turksche tafeltjes werd daar uit kleine Turksche kopjes geurige mokka gepresenteerd.

'Beeldig, allerliefst, feëriek!' riep de vrouw van den ambtenaar opgetogen, druk gesticuleerend met haar lang gesteelden bril. 'Dat is een toovertuin! Ook al een idee van u, lieve mevrouw?'

'Pardon, dat is een uitvinding van mijn zoon Koen, die aan wetenschappelijke liefhebberijen doet. U weet niet wat de jongen al niet verzint.'

'Die belooft dan een tweede Edison te worden,' merkte de bankier Rozijnman op, terwijl hij, al rondziende, met de duimen in de armsgaten van zijn vest den ronden buik deed uitkomen, waarop een dubbele gouden guirlande over het wit piqué bengelde. 'Heeft hij die heele inrichting zelf aangelegd?'

‘Ik geloof het wel,’ zei mevrouw. ‘Koen, kom eens hier en leg het gezelschap je uitvinding eens uit.’

De jongen vermaakte zich nog altijd in druk gegiegel met de kleine zwarte Estella.

‘Die jongelui! die jongelui!’ zei zijn mama hoofdschuddend, maar inwendig wàt in haar schik met den tact van haar zoon om het rijke bankiersdochtertje zoo vlug in te palmen.

‘Wij komen al, mama,’ riep de jongen haar vroolijk uit de verte toe. ‘Estella verbeeldde zich dat ze die lichtende bloemetjes kon afplukken om er een paar in heur haar te steken.’

‘Wel, dan had je zoo galant moeten wezen, er haar een paar te bezorgen.’

DE BRUIDSTOOI, NAAR DE SCHILDERIJ VAN C. SCHWENINGER Jr.

‘Als dat van mij had afgehangen,’ antwoordde hij met koddige verlegenheid, ‘zou ik haar graag een aureool van gloeilampjes om de slapen hebben gestrengeld. Maar de wetenschap laat zich niet plooien naar de eischen der galanterie. Als ik haar de

lampjes lichtend wou meegeven, zou ik veroordeeld zijn, haar de heele batterij na te dragen.'

En in den grappigen trant van een goochelaarsredenatie gaf hij daarop het gezelschap een vermakelijke uitlegging van zijn electrische verlichting.

De heeren luisterden met onverdeelde belangstelling en de dames, hoewel zij er niet veel van begrepen, vonden het toch erg interessant. Kortom, men amuseerde zich kostelijk en was niet uitgepraat over die lieve verrassing na zoo'n genoeglijken avond.

(*Wordt vervolgd.*)

DE WANDELRIT, NAAR DE SCHILDERIJ VAN SIGISMUND L'ALLEMAND.

Weergekeerd.
Door Mathilde.

XX. (*Slot.*)

De heer Van Hogenvoorde zat diep bedroefd, met het hoofd in de handen verborgen, voor zijn schrijfbureau, dat overladen was met werk.

De uitspraak van den dokter had hem als het ware verpletterd; nu eerst voelde hij, wat de stille Lucie - het evenbeeld harer moeder - voor hem geweest was.

Toen Ursula bij hem kwam, hief hij den blik op en zag haar in spanning aan.

‘Is 't erger?’

‘Dat kan ik niet zeggen, maar zij is zoo onrustig. Nu vraagt ze om de reliquie van haar patrones, de heilige Lucia. Ik heb ze overal gezocht in haar kamer, maar nu verbeeldt zij zich u die gegeven te hebben om weg te bergen.’

‘Ja, ik herinner mij zoo iets. Dan moet ik ze in dit laatje hebben gesloten.’

Hij maakte het laatje open, maar vond niets, toen nog een en nog weer een, maar nergens vonden zij, wat zij zochten.

‘Daar moet nog een geheim kastje in die afdeeling zijn, papa,’ zeide Ursula, ‘ik weet wel, als kind had ik er zoo'n pleizier in, wanneer u mij op het bureau liet zitten en dan een voor een alle kastjes en laatjes uithaalde. Dit is zoo verborgen, dat men het volstrekt van buiten niet zien kan.’

‘Daar kan het niet in liggen; ik kan mij bij jaren den tijd niet herinneren, dat ik het open heb gehad, en er iets in wegsloot.’

‘Maak u het maar eens open! Al is 't maar om haar te kunnen zeggen, dat wij alles en alles hebben doorzocht.’

De heer Van Hogenvoorde drukte op een geheime veer en een klein, maar diep kastje werd zichtbaar.

‘Zie je wel, 't is leeg,’ zeide hij, en Ursula rekte zich uit om er van binnen in te kunnen zien.

‘Hé, daar ligt iets in, papa!’

Met haar fijne hand in het kastje ge token, haalde zij er een kleine zakportefeuille uit.

‘Een verborgen schat,’ zeide zij, het glimlachend haar vader overreikend, maar ontzet ging zij een stap achteruit bij het zien van haar vaders gezicht, dat lijkkleurig was geworden en waarin zijn oogen wild rolden.

‘Groote God!’ riep hij uit, en viel als verpletterd in zijn stoel neer, ‘ook dat nog.... dat!...’

‘Maar papa, wat scheelt u, wat is er toch?’

Hij antwoordde niet; als wezenloos staarde hij het meisje aan, dat nog steeds met de portefeuille in de hand vóór hem stond.

‘En ik zelf - deed het er in - nu weet ik het.... en 't is mij geheel ontschoten - en nu - nu herinner ik mij alles nog als de dag van gisteren - nu het te laat is, nu ik hem verloren heb voorgoed....’

En de oude man barstte in een wanhopend snikken los, tot groote verwarring van Ursula, die nooit haar bedaarden, afgemeten vader in zulk een toestand had gezien.

‘Mijn jongen - mijn arme, onschuldige jongen!’ hoorde zij hem telkens kermen, en nu ging er licht op in haar geest; snel maakte zij het boekje open en vond het gevuld met bankbiljetten.

Al haar smart, zorg en verdriet om Lucie vergetend, slaakte zij een juichenden kreet van vreugde, en portefeuille en biljetten over de schrijftafel werpend - holde zij de kamer uit naar Wybo's atelier. Zonder zich te bedenken, wierp zij zich om zijn hals en lachend en snikkend te gelijk, riep zij:

‘Wybo! Alles is goed, kom mee naar papa. Hij weet het nu, hij weet nu alles....’

‘Maar kind, wat scheelt je?’

Hij wierp een blik naar de open deur en vreezende dat onbescheiden blikken hen konden bespieden, schoof hij haar zachtjes van zich af, sloot de deur en vroeg:

‘Wees nu wat bedaard en vertel mij eenvoudig en geregeld wat er gebeurd is.’

Maar dit ging moeilijk; 't viel Ursula even zwaar, behoorlijk alles te vertellen, als Wybo om haar te begrijpen. Eindelijk verstond hij het voornaamste; zijn vader had op de meest ongezochte wijze het bewijs van zijn onschuld in handen gekregen; niemand had hij iets te verwijten dan alleen zichzelf.

Een vergissing, een oogenblik van verstrooidheid en vergeetachtigheid had de betreurenswaardigste en verst reikende gevolgen gehad, had vader en zoon van elkander gescheiden, jarenlange vervreemding tusschen hen ten gevolge gehad, beider leven en dat der zusters vergiftigd, hun huiselijk geluk vernietigd.

‘Kom nu mee, kom nu mee!’ snikte Ursula. ‘Papa is als gebroken. Kom hem troosten en de plaats weer innemen, die je toekomt.’

‘Neen,’ zeide Wybo, die krijtwit was geworden tot aan zijn lippen, ‘zoo gaat het niet. Keer naar hem terug en bereid hem langzaam en voorzichtig er op voor. Zeg dat je iets weet van mij, en dan wat meer - eindelijk, eindelijk het ware - ik blijf in de nabijheid.’

‘O ja!’ riep Ursula, ‘dat zal ik doen. Wacht maar, je zult zien hoe goed ik 't er afbreng!’

Haar gezicht gloeide van opgewondenheid en Wybo vertrouwde niet erg op haar voorzichtigheid en overleg.

‘Kalm, wat ik je bidden mag!’ drong hij aan, ‘denk dat de gezondheid van onzen armen vader er van afhangt, en ook van Lucie. Wees flink! Drink eerst iets en breng vader ook wat om hem te kalmeeren.’

Ursula ging naar de eetkamer en karaf en glas uit het buffet halend, dronk zij eerst zelf met lange teugen, schonk toen haar vader een glas in en begaf zich daarmede naar zijn kamer.

Hij zat nog steeds in dezelfde houding; een van zijn armen hing slap over de leuning van zijn stoel, de andere was tegen zijn voorhoofd gedrukt.

Met een bijna bovenmenschelijke poging dwong Ursula zich tot kalmte, sloeg den eenen arm om zijn hals en bracht met de andere hand het glas aan zijn lippen.

‘O papa! Wat 'n geluk in al onze rampen,’ fluisterde zij hem toe, terwijl hij langzaam dronk.

Hij hief het hoofd snel op en schoof het glas weg.

‘Wat zeg je, een geluk? De grootste ramp, die mij overkomen kon! Zijn onschuld helder als de dag bewezen te zien en niets te kunnen goedmaken! Zooveel jaren hem beschuldigd, met geweld mijn hart gesloten voor mijn armen jongen en nu te weten, dat ik hem uit mijn huis verdreef, uit de wereld misschien - en onschuldig! Dat roept ten hemel om wraak.’

‘Misschien is 't nog niet te laat....’ waagde Ursula er tusschen te zeggen.

‘Nog niet te laat! Wanneer wordt het dan wel te laat? Tien jaren is hij weg geweest, tien jaren zwerft hij rond, de hemel weet waar; tien jaren heb ik gewacht op een teeken van leven van hem. Ik wilde hem vergeven - ik wachtte op zijn bekentenis - maar hoe kon hij bekennen als hij onschuldig was - onschuldig als jij, als Lucie. - O, dat ik 't niet lezen kon in zijn oogen, in zijn stem, toen hij mij zijn onschuld bezwoer. - Ongelukkige vader, die ik ben en die zelf mijn ongeluk verdien.’

‘Maar vaderlief! Als God nu in Zijn groote goedheid Wybo terug laat komen....’

‘En hoe, hoe zal hij zijn, na tien jaar zonder vriend of maag te hebben rondgezworven, zonder opzicht, zonder tehuis? Wat 'n verantwoordelijkheid voor mij als hij verongelukt, bedorven is! Tot nu toe dacht ik: hij verdient niet beter, die dief! Maar nadat jij een paar dagen geleden mijn vertrouwen schokte door die bekentenis, kon ik mijn gedachten niet van hem afhouden. Telkens dacht ik - als - als hij eens niet schuldig was.... En nu is 't zekerheid! En er is niets meer aan te doen!’

‘Toch wel, vader, toch! Als Lucie beter wordt, kan alles nog geschikt worden. U weet niet alles!’

Hij zag haar aan, een straal van hoop flikkerde in zijn oogen.

‘Wat zeg je? Ik dacht het zooeven reeds. Jij weet meer dan ik.’

‘Ja vader, ja, gelukkig! Veel meer dan u.’

‘Van Wybo?’

‘Ja, van hem."

‘Je hebt een brief?’

Zij schudde het hoofd ‘O neen! Geen brief!’

‘Je hebt van hem gehoord?’

‘Ja!’

‘Gezien?’

Zij knikte weer van ja, stralend van blijdschap.

‘Ja, ik heb hem gezien....’

‘En hij is....’

‘Een zoon en broer om trotsch op te zijn, een edel mensch, een goed Christen, een groot kunstenaar.’

‘Wat, je hebt hem gezien - hij is hier geweest, wanneer? Zeg me alles! Ik heb er recht op dit te weten.’

Hij was opgestaan en hield haar pols stijf omklemd in zijn krachtige hand, maar nog vóór zij antwoorden kon, ging de deur open, en zich omkeerend, zag Van Hogenvoorde Verdini voor zich staan.

‘Vader! vader!’ jubelde Ursula, ‘heeft u het niet vermoed? Heeft u hem niet herkend?’

In verbijstering stond de burgemeester beurtelings zijn dochter en den beeldhouwer aan te zien, maar nog vóór hij tot zichzelf kon komen, had Wybo zich om zijn hals geworpen en snikte:

‘Vader, vergeef mij! Ik heb ook schuld! Ik ben zoo halsstarrig geweest en zoo hard - al die jaren. Eerst de smart heeft mij verteederd!’

Ursula sloop weg en liet vader en zoon alleen.

XXI.

Zonder de reliquie van de heilige Lucia te hebben gevonden, keerde Ursula naar de ziekekamer terug; de geheimen, die nu geen geheimen meer waren, brandden haar

op de lippen, en met haar hart overstroomend van vreugde, had zij moeite zich weer te verplaatsen en thuis te voelen in de atmosfeer der ziekekamer.

Zij wenkte Victorine in het naastbij gelegen kamertje en vertelde haar alles; het meisje luisterde ademloos naar haar woorden.

'O, dan begrijp ik het,' riep zij uit, 'dan zal hij ook wel zorgen dat geen vlek op zijn naam komt, door een huwelijk met de Wylandtsen.'

'De Wylandtstroep,' zeide Ursula, 'wat lijkt dat ver van ons af op dit oogenblik, maar nu moeten wij Lucie voorbereiden. Wat zal zij gelukkig zijn, dat zij Wybo nog mag zien - of ten minste spreken. Wil jij 't doen, Victorine, 't is jou het best toevertrouwd, ik ben zoo onbesuisd en zoo vreeselijk opgewonden.'

'Zij is nu heel rustig en helder! Ik zal mijn best doen het haar duidelijk te maken. Kom dan maar niet mee voorloopig!'

Zij ging naar binnen en vond Lucie half opgericht en met luider stemme zingend het *Dies Irae.*

Diep aangrijpend klonk dat treurlied door de ziekekamer, en op haar toesnellend, sloot Victorine, zonder aan besmetting te denken, haar in de armen en fluisterde:

'Lieve, lieve Lucie! Dat lied past je niet op dit oogenblik. Juichen moet je en blijde zijn. Je liefste wensch heeft God in Zijn goedheid verhoord. Zing liever het *Te Deum laudamus.*'

Zij zweeg, en als Lucie had kunnen zien, zouden haar oogen niet meer doorborend op Victorine gevestigd kunnen zijn.

'Mijn liefste wensch?'

'Ja, welke is die?'

'Ik durf het niet gelooven - Wybo....'

'Nu Wybo....'

'Hij is terug! O Victorine, is 't waar? En vader?'

'Hij en zijn vader zijn nu bij elkander. Zij hebben elkaar teruggevonden.... Alles is vrede, alles geluk....'

'*Deo gratias!*'

Zij viel achterover neer en de schier bovenaardsche glans verspreidde zich weer over haar gelaat.

'Laat mij nu in vrede gaan, Heer! Nu ben ik gerust. Dat hij spoedig hier kome. Dat ik zoo lang mogelijk nog van zijn gezelschap kunne genieten. Want je hebt het immers gezegd; Hij is hier - in de nabijheid.'

'Dat is hij! Je kent hem zelfs, je hebt hem gesproken, je hebt zijn stem gehoord, ja, je hebt die herkend. Jouw zusterhart heeft den onbekenden zwerveling verwelkomd nog voor dat iemand aan hem dacht!'

Zij strekte de handen in vervoering uit.

'Verdini! Verdini! Hij dus! O, dan ben ik nog eens zoo gelukkig en gerust. Als hij dat geworden is, ondanks alles. Victorine, roep hem hier! Hem, papa en Ursula. Laat hen allen hier komen. De tijd dringt. Ik moet hen allen hier weten, die mij zoo lief zijn - als 't oogenblik komt!'

Victorine ging naar buiten en waarschuwde Ursula, een oogenblik later kwam zij met haar vader en broeder terug.

'Lucie, wanneer je nu beter bent, dan ontbreekt mij niets,' sprak de burgemeester, zijn zieke dochter over de klamme haren strijkend. 'Ik heb al mijn kinderen weer en ik beloof je - wij zullen onder ons blijven. De geest van je lieve moeder zal ons omgeven, geen vreemde zal dien verjagen.'

'Ik ben het offer, ik heb met mijn leven, dat zoo weinig beteekent, God gebeden om vrede en verzoening te verkrijgen. Hem zij dank dat Hij 't niet versmaadde!'

En toen haar hoofd omwendend, vroeg zij:

'Is Wybo hier? O, wat heb je mij bedrogen, Verdini.'

Hij kwam nader en zich over haar buigend, kuste hij haar; geen woord kon hij uitbrengen, van ontroering.

'Wees goed voor hen allen en ook voor - Victorine, mijn tweede zuster,' fluisterde zij hem toe en tot haar vader:

'Is u niet trotsch op zulk een zoon?'

Ursula droeg zij op:

'Je zult voor hen zorgen, niet waar? Wat ik niet kan en niet mag, dat vertrouw ik je toe. O, wat ben ik je allen dankbaar dat je niet vreest voor de besmetting! Maar weest nu voorzichtig. Blijft niet te lang in deze kamer!'

Zoo dacht zij aan allen en vergat niets; Wybo wilde haar niet verlaten; hij had zulk een behoefte bij haar zijn hart uit te storten.

'Lucie! Wat 'n gelukkige wending hebben de zaken genomen sedert gisterenavond. Ik ontving een telegram uit Munchen, dat mijn groep "de Vrede", die daar tentoongesteld is, met de gouden medaille bekroond is, en het liet mij zoo geheel onverschillig. Er was niemand om er zich met mij over te verheugen, maar nu is het zoo heel anders, nu ik mijn zusters terug heb en mijn - vader.'

'Roem is veel en talent nog meer, Wybo! Beiden zijn geschenken van God, maar nog hooger gave kan Hij doen. O, liefste broeder, boven alles gaat huiselijk geluk.'

'Maar dat ligt niet in mijn hand.'

'Je hebt een schat hier vlak bij. Je behoeft niet ver te zoeken. Ik ken haar zoo goed, ik weet wat zij waard is.'

'Bedoel je Victorine?'

'Ja, zij is je volkomen waardig.'

'Ik ben verloofd geweest met haar nichtje Marietta Noldani, zij is gestorven en in 't verdriet na haar dood, trok mijn hart mij met onweerstaanbaar geweld terug naar het vaderland, naar mijn tehuis. Daarom ben ik weergekeerd.'

'En hier wacht je zulk een vergoeding. O, Wybo! Dat is mijn laatste wensch, jou en Victorine gelukkig met elkander te weten. - En dan, je hebt gehoord, wat papa

gezegd heeft, zijn verloving met Truus Wylandts wil hij verbreken. Dat is ook een troost.'

''t Voornaamste is je herstel, Lucie! En dan, als je weer onze goede engel zult zijn....'

Zij schudde het hoofd.

'Neen, dat mag niet. En ik verlang er ook niet naar. Ik smacht naar het licht mijner oogen....'

'Dat ik je ontnam....'

'O neen, zeg dat niet! God zal het mij terugschenken heerlijker dan ooit....'

En zij verhief haar stem weer en zong:

'*Requiescat in pace.*'

'Amen.'

'*Et lux aeterna luceat ei.*'

'Vrede, licht! Wat kan ik meer wenschen? En nu, laat mij alleen. Ik wil alleen zijn met mijn God!'

Nog eenige dagen bleef Lucie leven; zij werd hoe langer hoe stiller en rustiger, eens terwijl allen, die haar zoo innig lief waren, om haar bed waren vereenigd, hief zij zich eensklaps op en staarde met haar uitgedoofde oogen naar omhoog; toen wees zij met de hand naar de verte - en riep in verrukking uit, met een stem, die niet meer van de aarde was:

'Ik zie, ik zie! Hoe heerlijk, hoe....'

Toen viel zij in de kussens terug en de lach vol hemelsche vreugde, die over haar lippen speelde, verdween niet meer van haar marmeren gelaat.

XXII.

Nog vóór Lucies heengaan ontving de heer Van Hogenvoorde een briefje van Geertruida Wylandts, waarin zij hem meedeelde, dat zij en haar moeder wegens familiezaken de stad moesten verlaten en dat zij om verschillende redenen het geschikt vond de verloving af te breken.

Den burgemeester liet dit bericht tamelijk koel; hij had te veel andere dingen aan zijn hoofd, dan dat hij hieraan nog veel waarde kon hechten.

Spoedig genoeg hoorde hij dat die 'familiezaken' de allesbehalve eervolle verwijdering van Fred Wylandts betroffen, en toen na Lucies begrafenis Wybo hem alles vertelde, wat betrekking had op Victorine, zegende de heer Van Hogenvoorde den samenloop van omstandigheden, die hem belet hadden, zich met die familie voorgoed te verbinden.

Om zijnentwille vooral en ook op verzoek van Victorine zelf, besloot Wybo de zaak niet verder te vervolgen. Het was voor Victorines toekomst niet meer noodig.

In Groenenzathe vond zij haar tehuis; met Ursula te zamen, wist zij aan de woning weer de gezelligheid en de rust te schenken, die sedert mevrouw Van Hogenvoorde's dood er uit verdwenen waren.

De burgemeester leerde haar beter kennen, waardeeren en liefhebben, en toen zijn zoon hem zijn wensch overbracht, die ook de laatste van Lucie geweest was, om Victorine Ribert tot zijn vrouw te mogen nemen, gaf hij blijde zijn toestemming.

Daar na al de aandoeningen van den laatsten tijd de Hogenvoordes verstrooiing en afleiding hoog noodig hadden, vertrokken zij in het najaar naar Italië en Wybo

had de voldoening zijn vaderlijken vriend, Valerio Noldani, diens nichtje, als zijn dierbare bruid te kunnen voorstellen.

Bij de Platen.

De berenkuil te Bern. -

Men weet dat in verscheidene steden het gebruik bestaat, van de dieren, die in heraldieken vorm in het stadswapen voorkomen, ook een paar levende, natuurlijke exemplaren te onderhouden en ten toon te stellen.

Zoo kan men in Den Haag, in de zoogenaamde Vischbanken (de groote zeevischmarkt) geregeld een paar kolossale ooievaars deftig zien rondstappen, als droegen zij het bewustzijn met zich om, dat zij eigenlijk de meest geëerde burgers der residentie kunnen heeten, wijl niemand met hen de eer mag deelen dat zijn beeltenis in het stadswapen prijkt.

Evenzoo ziet men te Rome in het plantsoen vóór het Capitool een ijzeren kooi, waarin een wolvenfamilie huist ter gedachtenis aan de wolvin, die Romulus en Remus, de stichters der stad, zou gezoogd hebben.

De Zwitsersche hoofdstad nu, die niet alleen een beer in haar wapen voert, maar bovendien aan dit dier haar naam te danken heeft, bewijst haar erkentelijkheid hiervoor door gestadig een berenfamilie gevangen te houden in een ronden, gemetselden put, waar de oolijke Bruintjes in hun logge bewegingen tot vermaak strekken van de voorbijgangers.

Op onze gravure ziet men dien put, die in twee vakken verdeeld is, afgebeeld. Een stevige borstwering veroorlooft den liefhebbers, het spel dezer merkwaardige stadgenooten gade te slaan en hun de een of andere versnapering als brood of vruchten toe te werpen. De beren lusten echter nog wel wat anders dan die liflafjes, zooals nog kort geleden gebleken is, toen een ongelukkige kleermaker, die binnen hun bereik was geraakt, smakelijk door hen was opgepeuzeld. Men is nooit te weten kunnen komen of de man door eigen schuld in den berenkuil gevallen was, dan wel of hij er door kwaadwillige handen was in gesmeten.

't Is te hopen, dat men sedert maatregelen moge hebben genomen om te beletten dat de beren in het vervolg door dergelijke gruwzaamheid de eer en de gastvrijheid, die de stad hun verschaft, op zoo snoode wijze vergelden.

Vroeger bevond zich de Berner berenkuil, die van onheuglijke tijden moet dagteekenen, nabij de Aarberger poort; maar sedert deze put, wegens den aanleg van den spoorweg in 1857, moest geslecht worden, heeft men den beren een dergelijk verblijf ingericht aan den oever van de rivier de Aar dicht bij de Nydeckbrug. Bij den put behoort nog een herenhuis, waarin de beesten bij nacht en ontij een onderkomen kunnen vinden, doch dat op onze plaat niet te zien is. Daarentegen ontdekt men op onze afbeelding een kraampje, waar, ten gerieve van vreemdelingen en toeristen, in hout gesneden beertjes te krijgen zijn, die als gedachtenis aan de Bernsche eereburgers kunnen meegenomen en bewaard worden.

De bruidstooi. -

De rijke dos, waarmee de gelukkige bruid zich hier vertoont, schijnt er wel op berekend, alle jonge dames jaloersch te maken. Het is duidelijk, dat wij hier met een

dier bevoorrechten te doen hebben, wien bij de intrede in den echtelijken staat alles toelacht wat de aarde maar bieden kan. Het kostelijke bruidsgewaad, de bijna vorstelijke omgeving, waarin wij het meisje geplaatst zien, verraadt dat zij tot den eersten stand in de maatschappij behoort en stellig een rijke partij doet. Aan kleinoodiën tot opluistering geen gebrek; het juweelkoffertje biedt, als een horen van overvloed, parelsnoeren en armbanden te keus en te keur. Het bruidsmeisje, dat de bruid - haar zuster misschien? - den sluier omhangt en den oranjebloesem in het haar vlecht, staat er van opgetogen....

En toch schijnt over het gelaat der bruid, terwijl zij zich in den spiegel beziet, een lichte wolk te hangen. Haar gedachten zijn blijkbaar niet bij den schitterenden bruidstooi, maar gaan verder, de toekomst in, om te raden wat die haar brengen zal.

Zal het huwelijk al de schitterende beloften vervullen, waarmee het zich op den bruiloftsdag aan haar vertoont? Mag zij in die bloemen, die parelen, die kleinoodiën, waarmee zij zoo kwistig wordt gesierd, waarlijk de voorteekenen zien van een ongestoord geluk?

Ziedaar de vraag, die wij schijnen te lezen op het zacht ernstig, bijna weemoedig gelaat. En die stille zorgelijke trek, zoo sprekend in tegenstelling met de opgewektheid van haar gezellin, leent aan de bevallige gestalte der jonge bruid een bekoorlijkheid te meer.

De wandelrit. -

Ook hier zijn we in deftig gezelschap: een paar fijne dames en heeren uit den pruikentijd maken zich op tot een wandelrit. 't Is prachtig uitlokkend weer; de frischheid van het bosch noodt hen onweerstaanbaar op den warmen zomerdag. Ze hebben goede, opgewekte paarden, die aan het minste tikje met de sierlijke karwats gehoorzamen, en daarbij aan elkander aangename conversatie. Alles belooft dus een prettige wandeling.

Slechts een klein incident houdt hen nog op. De fijne hazewind is hun nageloopen, begeerig om ook van de partij te zijn, en daar schrikt nu een breede waterplas het verwende beestje af. Het zou niet graag zijn mooie gladde pootjes vuil maken. En te vergeefs wenkt zijn meesteres het met haar rijzweep, terwijl de anderen half ongeduldig, half spottend, op den mallen hond wachten, die bang is voor een spatje frisch water midden in den zomer.

Een bevallige, hupsche schilderij, die kranige paarden met hun sierlijke berijders in het welige groen!

Een flesch Champagne.

Huisvader: Vandaag zullen we ons ter eere van het feest eens iets heel extra's gunnen! Frits, in den kelder staat een flesch, met zoo'n zilveren hals. Haal die eens.

Hè è èh!

Ja, ja, zoo'n flesch Champagne open te maken is ieders werk niet!

Let op! Nu gaat de kurk er af.

O jee eh!

Nou! er is toch nog een half glaasje in; dat drink ik op jullie gezondheid uit. Santé!

[Nummer 13]

HILLE BUBBE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN FRANS HALS TE HAARLEM.

Lood in het Hart,
Door J.R. van der Lans.

II.

Zachtjes aan liep het naar tienen en de rijtuigen kwamen voor om de gasten af te halen. Onder een stortvloed van dankbetuigingen, complimentjes en vriendschappelijke afspraakjes nam men afscheid.

Het meest opgewekt was de kleine, zwarte Estella Rozijnman, die aan den arm van Koen letterlijk door de gang huppelde. Hij hielp haar de met hermelijn gevoerde *sortie* omdoen, waarvoor ze met haar aardigste lachje en een tinteling van haar guitige oogjes dankte.

‘Ik heb mij dol geamuseerd,’ riep ze met kinderlijke uitgelatenheid. ‘Hartelijk dank, mevrouw en mijnheer, voor het lieve onthaal en jij, Koen, voor je prettig gezelschap aan tafel.’

En na nòg eens gebogen en nòg eens omgekeken en nòg eens kushandjes naar alle richtingen geworpen te hebben, stapte zij eindelijk met een licht voetje in 't rijtuig.

‘Kind, kind! wat ben je van avond weer druk geweest,’ zei haar mama bestraffend, toen zij met hun drieën gezeten waren en het rijtuig voortrolde. ‘Je had zeker gezelschap naar je zin?’

‘Ik vind Koen een heel aardigen jongen,’ bekende de dochter gulhartig. ‘Alleen nog een beetje kinderachtig,’ voegde zij er met een opgetrokken neusje bij.

‘Nu, 't is immers ook nog maar kinderspel,’ bromde haar papa in de donkere diepte van den hoek, waar hij in verzonken was.

‘Je had zeker gewild, dat hij je meer bepaald het hof had gemaakt, deugniet,’ merkte mama Rozijnman op. ‘Maar daar heeft hij nog allen tijd voor.’

‘Hij zal 't wel uit zijn lijf laten,’ gromde het in den hoek.

‘Nu, ik zou niet weten waarom,’ hernam mama, ‘'t is een knappe jongen, en als hij eenmaal gepromoveerd is....’

‘Dan is hij dokter,’ vulde de knorrige stem uit den hoek aan, ‘dokter zonder praktijk, voorloopig natuurlijk. Plezierig vooruitzicht! En dat zou je een portuur achten voor onze Estella! Mensch, laat naar je kijken!’

‘Ik denk dat zijn oudelui hem wel zooveel zouden kunnen toestoppen, dat hij niet hard om praktijk verlegen was,’ meende mevrouw.

‘Dat weet ik zoo net niet,’ was de bedachtzame tegenwerping van haar wederhelft. ‘Je moet een *affaire* nooit beoordeelen naar het uithangbord.’

‘Als je ziet, hoe schitterend ze uitpakken,’ ging mevrouw voort, zonder op die tegenwerping acht te slaan, ‘zou je zeggen dat het daar op een duizend gulden minder of meer niet aankomt. Wat een luxe! En dat voor een dokter! Trouwens, van de praktijk zal hij het niet hebben. Die moet hij alleen uit liefhebberij nog aanhouden, want zijn vrouw moet hem schatten hebben aangebracht....’

‘Die ze zelf alleen met glans opkan,’ grinnikte de stem in den hoek.

‘Een heel charmant mensch anders,’ kwam Estella er nu weer tusschen. ‘Ik mag ze liever dan den dokter.’

‘Ja, wat kan die soms plotseling stil en afgetrokken zijn,’ hernam haar mama; ‘zóó zit hij gemoedelijk met je te praten en zóó schijnt hij ineens mijlen ver met zijn gedachten afgedwaald.’

‘Die zullen dan bij zijn patiënten zijn,’ was Estella's gevoelen.

‘Kan je nagaan,’ grinnikte het in den hoek. ‘Als een dokter voortdurend de patiënten in zijn hoofd moest hebben, dan had hij geen rustig uur. Dokter De Vries zal wel wat anders hebben dat hem hindert.’

‘Wat dan?’ vroegen de beide dames tegelijk.

‘Wel, hij zal aan de rekeningen gedacht hebben, die dit mooie diner hem weer in huis zal brengen; want geloof maar dat die uitpakking van zijn vrouw hem allesbehalve lief is.’

‘Dat staat hem niet mooi, als zij het toch betalen kunnen,’ vond Estella.

‘Ja, maar hij zal beter weten dan wij of zij dat op die manier vol kunnen houden. Ik voor mij zou er hard aan twijfelen.’

‘Ja, ze maken 't wel een beetje bont,’ vond mevrouw nu ook, ‘ze steken de eerste lui uit de stad de oogen uit met hun vertooning.’

Op dien toon werd er over dokter De Vries en zijn vrouw gesproken door de gasten, die zij zooeven aan hun tafel met de uitgezochtste gerechten en fijnste wijnen hadden gespijsd en gelaafd, en die zich zoo tijdens het maal als vooral bij het afscheid hun hartelijkste vrienden hadden betoond.

En de equipage van den rijken Rozijnman was de eenige niet, waar aldus het gulle echtpaar over de tong reed.

In het rijtuig, dat den gedecoreerden ambtenaar met zijn eega huiswaarts bracht, klonk het gesprek al even welwillend.

‘Vind je niet, Reinders, dat ze een schreeuwende luxe uitstallen,’ riep de dame, die mevrouw De Vries herhaaldelijk haar compliment had gemaakt over de keurige inrichting van salon en eetzaal. ‘'t Is overladen, pronkerig, criant, echt parvenu-achtig.’

‘Hm, dat kan ik niet zeggen, ofschoon ik bekennen moet, dat niet zoo in de puntjes te hebben opgenomen als jij.’

‘En ik weet niet waar de menschen het voor doen. In aristocratische kringen moet men zich soms al meer kosten getroosten dan eigenlijk wel lijden kan om behoorlijk naar zijn stand figuur te maken; maar zoo'n dokter....’

‘Zeg liever, zoo'n doktersvrouw; want ik geloof niet dat Dr. De Vries zoo bijzonder met dat grootdoen ingenomen is; hij lijkt mij een verstandig, respectabel man.’

‘Nu, waar doet het zijn vrouw dan voor?’

‘Wel eenvoudig omdat ze zooals alle vrouwen graag een trapje hooger klimt in de wereld.’

‘Dank je voor 't compliment. En dat verbeeldt ze zich zeker te bereiken door het bont allegaartje, dat ze om haar tafel vereenigt. Heb je die familie Rozijnman opgemerkt?’

‘Ja, die joodjes zijn er natuurlijk niet weinig mee gecoiffeerd, aldus door een nette christen familie ingehaald te worden; want Dr. De Vries is toch zeker de eerste de beste niet: 't is een man voor wien ieder den hoed af neemt. Maar heb je jonker De Grunze opgemerkt?’

‘Nou, die weet ook wel, waarom hij graag een invitatie bij Dr. De Vries aanneemt. Je had maar eens moeten zien wat een werk hij maakte van die onnoozele Henriette. Het schaap toont zich ongelukkig allesbehalve gevoelig voor de eer.’

‘Maar 't is toch niet zonder reden dat mama haar aan tafel naast den jonker zet. Zoo, zie je, heeft de een zijn bedoelingen met het uitnoodigen en de ander met het aannemen van de invitatie. Zoo is de wereld nu eenmaal. Ik voor mij ben niet gewoon me daarin te verdiepen. Dokter De Vries heeft een uitstekende tafel, dat is mij

voldoende. Hij zelf is een respectabel man en zijn echtgenoote een lieve gastvrouw. Wat willen wij meer?"

'Mevrouw heeft zeker weer op die decoratie van haar man gezinspeeld?'

'Wie zal 't haar kwalijk nemen? Er zijn er genoeg, die er minder aanspraak op hebben dan hij. Als ik er wat aan doen kan, zal ik het niet verzuimen; maar ongelukkig zijn er zooveel liefhebbers.'

'Wat zou ze er mee geuren, als ze dat gedaan kreeg!.... En dan door een huwelijk van haar dochter geparenteerd aan de De Grunze's! Ik denk dat het land haar te klein zou wezen.'

Terwijl deze en dergelijke gesprekken tusschen de huiswaartsrijdende gasten gevoerd werden, hadden de gastheer en de gastvrouw zelf een onderhoud, dat nog wèl zoo pikant was.

Koen was, zoodra de gasten vertrokken waren, heengeloopen om naar zijn electrische batterijen te zien, die nu haar dienst gedaan hadden.

Henriette, die zich den heelen avond aan de zijde van jonker De Grunze verveeld had, was dadelijk naar haar kamer gegaan om het keurige diner-toilet tegen een eenvoudiger kleedje te verwisselen.

Het dienstpersoneel was in rep en roer om de tafel af te ruimen en de leege borden en vuile glazen bij heele bakken naar de keuken te sjouwen, vanwaar een onrustig gerammel en gestommel, met druk gepraat gemengd, opsteeg, dat het heele huis met een ongezellig geraas vervulde.

Te midden dezer ruwe en rumoerige uiteenrukking der straks nog zoo feestelijke harmonie waren de heer en mevrouw De Vries nog de eenig overgebleven personages op het straks zoo schitterende tooneel. Toen vormden zij het middelpunt van de luisterrijke vertooning; nu nam niemand meer notitie van hen. De gehuurde dienknechts in hun zwarte rokken hadden mèt die plechtgewaden als bij tooverslag de stijve deftigheid afgeschud en maakten grappen met de meiden, die in haar lichte gesteven japonnen ginnegappend door de gang holden, vroolijk in het vooruitzicht der overgeschoten brokken en der restantjes in de flesschen. Daarmee zouden zij in de keuken onder het vatenwasschen nog ruim zooveel schik hebben als de heeren en dames straks aan de welgeordende tafel. De gedachte aan het opgedane ruime 'verval' verzoende ze met al de vermoeiende drukten, die het groote diner hun berokkend had. Ze hadden alle reden om in vroolijker stemming te zijn dan gasten, gastheer en gastvrouw.

Mevrouw De Vries, moe van de comedie, die zij den heelen avond had gespeeld, had zich in haar *mauve* zijden kleed een oogenblik in den salon op de sofa laten vallen.

Ze liet den blik in gedachten rondweiden door het schitterend verlichte vertrek, dat met zijn ordeloos dooreengeschoven meubelen een ongezelligen aanblik van verwarring en verlatenheid bood.

De dokter stond met de handen op den rug voor den zachtjes voortsmeulenden haard en staarde somber voor zich op het fijn getinte Smyrnasch tapijt.

Onder het schelle licht van gaskroon en candelabres schenen zijn grijzende haren nu geheel grijs. Zijn gezicht, waarvan het gelegenheidslachje was weggewischt, scheen ingevallen en verouderd. Hij was de opgewekte, levendige man niet meer van een uur geleden, maar leek wel tien jaar ouder.

Hij loosde een diepen zucht en liet zich afgemat in een gemakkelijken leunstoel zinken, die in zijn nabijheid stond.

‘Dacht ik het niet,’ mompelde mevrouw tusschen de tanden. ‘Dat heb ik nu voor mijn moeite!’

‘Je weet wel, dat het mij liever was, als je die moeite spaarde of althans aanmerkelijk matigde,’ hernam haar echtgenoot wrevelig.

‘Ja, als ik jouw zin deed, dan leefden we als kluizenaars en deelden al ons goed uit aan de armen, zooals Tolstoi.’

‘Dat zou ons in elk geval beter passen, dan zulk een buitensporige overdaad.’

Mevrouw haalde minachtend de schouders op.

‘Buitensporige overdaad[!] Omdat jij nu eenmaal in zulke bekrompen omstandigheden ben grootgebracht, zie je alles voor overdaad aan. Gelukkig dat ik ten minste weet wat we aan onzen stand verschuldigd zijn. Je moest niet weten hoe mij te danken dat ik aldus je bescheiden afkomst maskeer en je in aanraking breng met menschen uit de eerste kringen, waartoe jij je anders nooit zou opgeheven hebben.’

‘Ik verlang me niet in kringen te dringen, waar ik niet thuis hoor.’

‘Precies, dat is wat ik zei: je voelt je in de wereld niet thuis; maar daarom hoef je mij en je kinderen nog niet te misgunnen dat wij er de plaats innemen, die er ons toekomt. Kan ik het helpen, dat jij niet inziet wat ik voorheb met het aanknoopen van aanzienlijke relaties. Maar als ik je door mijn bemoeiingen een Nederlandschen Leeuw bezorg of, wie weet, een professoraat aan de Utrechtsche academie, dan zal je wellicht inzien, dat mijn werk toch niet zoo nutteloos was als je dacht.’

‘Je weet dat onderscheidingen of eereposten mij altijd onverschillig zijn geweest.’

‘Zeker, ik weet dat je zoo onverschillig ben,

niet eens aan de toekomst van onze kinderen te denken. Maar ik ben daar niet onverschillig voor; ik denk er altijd aan. Terwijl jij je tijd en geld verknoeit aan een armenpraktijk, die....'

'Spreek me niet van tijd en geld verknoeien, waar het de armen geldt. Dat is ten minste een arbeid, die zegen over ons huisgezin brengt, terwijl wat op een avond als deze verknoeid wordt, letterlijk is weggeworpen.'

'In jouw oog natuurlijk, omdat je geen flauw begrip hebt van wat de toekomst onzer kinderen vordert. Denk je bij voorbeeld dat we jonker De Grunze aan onze tafel zouden gehad hebben, als we in onze manier van optreden beneden de eischen van zijn stand gebleven waren? Je hebt, als je daar ook al niet blind voor geweest ben, gemakkelijk kunnen zien hoeveel werk hij van onze Henriette maakte.'

'Je zal toch, hoop ik, de dwaasheid niet hebben onze jonge, frissche Henriette aan zoo'n half verloopen kalen jonker te koppelen. 't Is goed dat ik gewaarschuwd ben; nu kan ik mij voor 't vervolg wachten. Hoe krijg je 't in 't hoofd! Henriette is nog niet veel meer dan een goed uit de kluiten gewassen kind, en haar nu al te bestemmen voor een jongmensch, die zeker tien jaar ouder is en op niets kan bogen dan zijn oud-adellijken naam, waar ik voor mij al bitter weinig respect voor heb.'

'Bewijs te meer van je totaal gemis aan wereldkennis; maar als je dan zoo weinig geeft om een adellijken naam, dan zal je misschien meer hechten aan de tonnen gouds van bankier Rozijnman. 't Zal je wel niet ontgaan zijn, hoe genoeglijk onze Koen den heelen avond met de kleine Estella keuvelde en wat een aardig paartje zij vormden.'

Nu stoof dokter De Vries verontwaardigd uit zijn stoel.

'Wat zeg je daar! Zou je in ernst willen dat onze goede Koen hier een jodin als dochter in huis bracht? Moet daarom die jodenfamilie, waar ik zoo gruwelijk het land aan had, hier binnengeloodst worden!.... God, God! waar gaan we naar toe!' riep de dokter als in radeloosheid uit, terwijl hij zich omwendde en het hoofd in de handen verborg.

'Gut mensch, wind je zoo niet op,' hernam mevrouw, 'de bedienden zouden je hooren en niet begrijpen wat er aan de hand was,' voegde ze er bij, omzichtig de schuifdeuren sluitend, die van den salon toegang gaven tot de eetzaal, waar knechts en meiden nog bedrijvig in en uit dribbelden.

'Die jodenfamilie, zeg je; maar je weet toch zoo goed als ik dat Rozijnman al sedert jaren protestant is geworden, zoodat zijn dochter allerminst een jodin kan genoemd worden.'

'Ik zeg je dat het joden zijn en blijven, al hebben ze voor de leus de synagoge den rug gekeerd. Spekjoden zijn het, daar, dat wil zeggen nog een graadje erger dan joden. Ik duld ze niet meer in huis.'

'Hm, ik wist niet dat je zoo'n fanatiek antisemiet was; anders toon je dat toch niet; ten minste bij je patiënten, zelfs als je ze gratis behandelt, vraag je, voor zoover ik weet, niet naar godsdienstige gezindheid; en als ze betalen, denk je terecht, dat men aan 't geld niet ruiken kan of het van joden of Christenen komt. Hoe kom je dan opeens zoo onverdraagzaam tegenover de Rozijnmans, wier ontzaglijk fortuin toch zeker wel waard is, over een nietig vooroordeel heen te stappen.'

'Fortuin, altijd fortuin, dat woord ligt je in den mond bestorven. Daartegenover schijnen alle andere overwegingen je een nietig vooroordeel. Daaraan zou je alles opofferen, tot zelfs het geloof van onzen eenigen zoon. Maar ik zal over den jongen

waken. Ik zal niet dulden, dat ook zijn leven vergiftigd wordt door het ongelukkige geld!'

Mevrouw barstte in een schamper gelach uit.

'Ha, ha, ha, dat wordt melodramatisch. Een vader, die zijn zoon het voorbeeld van een rijk huwelijk gegeven heeft, poogt hem daarvan af te houden op grond dat het geld zijn leven vergiftigen zou. De vos, die de passie preekt!'

De dokter sprong op als voelde hij zich van een venijnigen angel gestoken. Hij wilde spreken, maar met geweld drong hij de woorden in de keel terug. Hij wischte zich het zweet van het voorhoofd en haalde diep adem.

'Vrouw, drijf mij niet tot het uiterste,' zei hij ten laatste met toonlooze stem. 'Raak niet aan de eeuwig schrijnende wond in mijn hart,' voegde hij er bij, minder tot haar sprekende, dan wroetende in eigen boezem met zichtbare zelffoltering. 'Het zou mij radeloos maken.'

'Ik wist wel dat het weer op zoo'n crisis zou uitloopen,' hernam mevrouw, met gemaakte luchthartigheid opstaande; 'er is geen verstandig woord met je te praten. Het best is dus maar dat ik mijn eigen weg ga en doe wat mijn plicht als moeder me voorschrijft. Kom aan, blijf je nog langer hier? De bedienden wachten op ons om hier den boel wat op te ruimen. Ik ga me verkleeden.'

En zich met trotsche onverschilligheid oprichtende, verliet zij den salon onder toornig geruisch van haar zwaar zijden kleed.

De dokter bleef alleen achter in den schitterenden, maar verlaten salon, waar hij straks zooveel vriendelijke handdrukken had ontvangen; onder het schelle gaslicht, dat nog kort geleden zooveel glimlachende, welgedane gezichten had beschenen en dat nu zijn zilverigen schedel, zijn gerimpeld voorhoofd, zijn van pijn en wroeging doorgroefde trekken met onbarmhartige brutaliteit bestraalde.

'God! dat zij mij daaraan herinneren moet,' mompelde hij met opeengeklemde tanden. 'De vloek van mijn leven!' hijgde hij. 'Dat huwelijk om geld, zooals zij het me telkens verwijtend voor de voeten werpt, en dat toch - God weet het! - niet om geld gesloten werd. Neen, die laagheid heb ik me niet te verwijten. Ik had haar wel lief, het was juist die liefde, die mij blind maakte! Uit liefde voor haar nam ik het geld op den koop toe, ik stAl het, mijn God, om haar!' ging hij voort, als vernietigd neerzinkend op den weelderigen fauteuil van zacht blauw peluche, die hem een folterbank was.

'En tot straf moet ik nu dat geld mijn leven lang als een kogel aan het been meesleepen, als een kogel, die al zwaarder en grooter wordt, die me als een lawine dreigt te verpletteren, mij niet enkel, maar zelfs mijn onschuldige kinderen. God, God! wat heb ik gedaan,' kreunde hij met een zucht, die als uit een verbrijzelde borst opsteeg. En als om de foltering te ontvluchten, rees hij schichtig op en wilde uit zijn rijk gemeubelden salon wegijlen als een dief. Maar het luidruchtig gestommel en gepraat in de aangrenzende eetzaal herinnerde hem dat de bedienden nog in de weer waren, dat hij zich dus nog in acht te nemen had, en hij bedwong zijn opgewondenheid.

Hij wierp een blik in den stralenden Venetiaanschen spiegel en schrok van het ontdaan, verwrongen gelaat, van het bleeke, vergrijsde hoofd, dat het koude meedoogenlooze glas hem voorhield.

Nogmaals wischte hij het zweet van zijn voorhoofd en pogend aan zijn gelaat de kalme plooi terug te geven, verliet hij langzaam en bedaard, ofschoon nog met een zenuwachtige trilling in de beenen, den salon.

III.

Hij ging de breede gang door, waar de gekleurde lantarens al waren uitgedoofd en waar een enkele gaspit de verkreukte planten en de verfomfaaide meubelen verlichtte, waar een volle vatenbak op een Turkschen divan stond en de rok van een dienknecht aan een deurkruk hing.

Uit de keuken klonk een schaterend gelach, dat hem als een spottende hoon achtervolgde, terwijl hij de breede trap meer opstrompelde dan besteeg.

Hij kwam op een lange gang en opende daar behoedzaam een kamerdeur. Langzaam stak hij het hoofd naar binnen in het schijnsel van de heldere lamp, die daar binnen brandde, en riep toen verrast:

'Kindlief, Annet, ben je nog niet naar bed gegaan?'

Een bleek, slank, tenger meisje kwam hem met een gelukkigen glimlach op de smalle lipjes te gemoet.

'Och, 't was zoo'n leven in huis, vader, dat ik bang was, toch niet te kunnen slapen. En zoo ben ik maar een beetje blijven lezen. Ik heb gisteren van juffrouw Kroon een mooie Duitsche bloemlezing gekregen om uit te vertalen, en daar staan toch zulke prachtige lesjes in, dat ik er al de helft van heb uitgelezen. Ik versta alles nog wel niet precies; maar ik heb toch geen geduld om ieder woord, dat ik niet ken, in mijn dictionnaire op te zoeken; dat zal wel terecht komen, als ik de stukjes één voor één voor juffrouw Kroon vertaal. Als ik den zin maar volgen kan, dan ben ik al tevreden.'

'En wat was je daar nu aan 't lezen?' vroeg de dokter, zich over het opgeslagen schoolboek heenbuigend.

'O een erg lieve vertelling: van den houten lepel.'

'Van den houten lepel?' vroeg de dokter, minder uit belangstelling naar den inhoud van het verhaaltje, dan uit vaderlijk welbehagen in den leerlust van zijn achterlijk dochtertje, dat ondanks al zijn zorgen jaren gesukkeld had, maar nu den verloren tijd met rusteloozen ijver scheen te willen inhalen.

'Ja, wil ik het u eens vertellen, pa?' vroeg ze met naïeve opgewektheid.

'Als je wil, heel graag, kind,' hernam de dokter, een stoel nemend en zich tegenover haar zettend, terwijl hij haar met vaderlijke liefde in het kinderlijk reine gelaat zag. Die kalmte, die onschuld, die onbezorgde jeugd, nog van geen kwaad bewust, deed hem goed als de aanblik der zilveren maan, doorbrekend na een uitgewoeden, nachtelijken storm.

'Er was dan eens een houten lepel, die heel tevreden en gelukkig was en niets ter wereld verlangde tot hij op een keer merkte dat er ook zilveren lepels in huis waren, die mooi blonken en als zij met elkaar in aanraking kwamen, een welluidenden klank lieten hooren. Van dit oogenblik was zijn tevredenheid weg. Hij was jaloersch op de zilveren lepels, omdat hij maar altijd in de keuken moest blijven, terwijl de zilveren lepels binnen op tafel mochten komen, en als zij gebruikt waren, zorgvuldig werden weggeborgen in een met groen laken bekleede la van het buffet. Hij had zoo graag ook een zilveren lepel willen zijn en netjes behandeld willen worden; maar hij werd altijd maar in een hoek gegooid en niemand had respect voor hem.

Eindelijk,... ik weet niet precies meer hoe het kwam; het staat in het boek allemaal zoo mooi verteld, maar dat kan ik niet woordelijk onthou len.... eindelijk dan werd zijn wensch vervuld en kwam hij op een keer bij de zilveren lepels in de mooie la te liggen. Maar toen vond hij het nog onplezieriger; want nu eerst merkte hij, hoe geweldig hij bij zijn zilveren kameraden afstak en die wilden ook niets van hem weten. Onder elkander konden zij zoo mooi en vriendelijk rinkelen, maar als er

toevallig een met hem in aanraking kwam, dan gaf dat zoo'n naren wanklank, dat ieder moest merken hoe hij niet in dat gezelschap thuis hoorde....'

De heer De Vries luisterde, naarmate het kinderlijk verhaal vorderde, met meer belangstelling toe. Er kwam een vreemde tinteling in zijn oogen en een diepe zucht welde uit zijn borst op.

'Verveel ik u, pa?' vroeg Annet, 'u zal natuurlijk wel moe zijn van het gepraat van al die menschen.'

'Neen kind, vertel maar verder, 't is heel mooi en.... waar,' voegde hij er voor zich zelven bij.

'Nu dan, en als de lepels gebruikt moesten worden, werd de houten nooit uit de la genomen, maar altijd minachtend op zij gesmeten. Dat hinderde hem geweldig, en hij verlangde maar ook zoo mooi blinkend te wezen als de zilveren lepels om niet langer bij hen achtergesteld te worden. Op zekeren keer nu werd die wensch van den houten lepel vervuld. Of de vrouw des huizes zijn gestadige verzuchtingen gehoord had, weet ik niet, maar in alle geval liet ze hem netjes verzilveren.

Wat was hij nu in zijn schik! Met welbehagen spiegelde hij zich aan zijn blinkende kameraden en in zijn eigen oogen zag hij er nu even deftig uit als zij; hij kon geen onderscheid zien. Maar toch bleef er een groot verschil tusschen de zilveren lepels en den houten lepel; dat bleek dadelijk als zij hem maar raakten: dan gaf dat een heel anderen klank, dan wanneer zij met elkander in aanraking kwamen. En als de meid

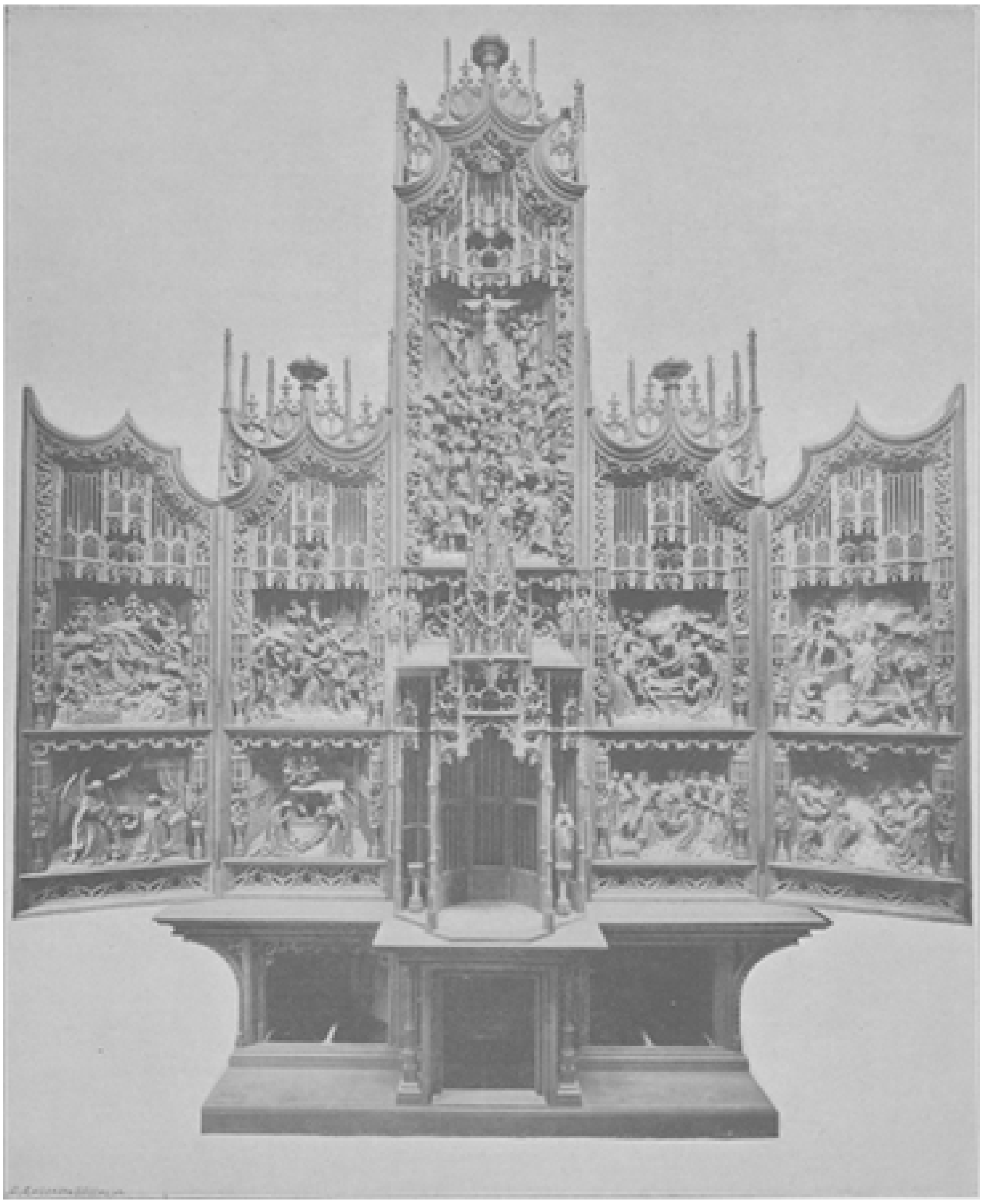

3. Gethsemane.	4. Kruisdraging	5. Golgotha.	6. Graflegging.	7. Verrijzenis.
1. Boodschap des Engels.	2. Geboorte.		8. Petrus ontvangt de sleutels.	9. Hemelvaart

VIJFTIENDE-EEUWSCH VLEUGELALTAAR,
ontworpen en uitgevoerd door den beeldhouwer H. van der Geld, te 's-Hertogenbosch.

de lepels uit de la kwam halen om tafel te dekken, dan gooide ze toch altijd den verzilverden houten lepel, al had hij zich nog zoo tusschen de anderen verscholen, minachtend op zij. De arme verschoppeling begreep maar niet hoe zij hem dadelijk uit de andere kende. Maar op een keer hoorde hij haar zeggen, dat hij op den tast kenbaar was aan zijn lichtheid. Van dat oogenblik was al het plezier van den houten lepel, die zoo blij geweest was toen hij was verzilverd, alweer weg. Zijn eenige gedachte was: och! dat ik maar even zwaar kon worden als de echte zilveren lepels: dan zou niemand me er meer van kunnen onderscheiden. Eindelijk en ten laatste werd ook die wensch van den armen lepel vervuld, maar dat kwam hem duur te staan. Zijn heele lichaam werd met een gloeiend ijzer doorboord en in de opening gesmolten lood gegoten. Hij dacht dat hij het bestierf van de verschrikkelijke pijn, maar toch hield hij zich goed en dacht: wie mooi wil wezen, moet pijn lijden, maar dat heb ik er voor over.

IN HET SPREEWALD.

(*Wordt vervolgd.*)

Een vijftiende-eeuwsch vleugelaltaar.

De herleving der christelijke kunst, die omstreeks 1400 haar schitterendsten bloei beleefde, maar kort daarop door den wilden storm van Renaissance en Reformatie plotseling in haar heerlijkste ontwikkeling werd gestuit, is een der meest karakteristieke verschijnselen van onzin tijd.

Eeuwen lang scheen zij dood en begraven onder de praalgesteenten der opgedolven heidensche oudheid, later onder de dartele krullen van de daaruit voortgekomen barokstijlen.

Eerst toen er in het begin dezer eeuw, na de bevrijdingsoorlogen, een frisscher ademtocht over Europa heenstreek en de ontwakende vrijheidzin op elk gebied tegen het opgedrongen juk van het classicisme in opstand kwam, braken er voor de christelijke kunst betere tijden aan.

Het herleefde zelfbewustzijn der volken schiep weer behagen in de oude monumenten der eigen, oorspronkelijke kunst, te lang verwaarloosd voor geïmporteerde Grieksch-Romeinsche fraaiigheden. De grootsche kathedralen van het voorgeslacht werden weer uit haar vervallen staat opgebeurd, ontdaan van den rommel, waarmee in verloop van tijd haar edele vormen waren ontsierd, en zooveel mogelijk in den alouden luister hersteld.

Die restauraties vereischten een diepgaande studie der vervlogen tijdperken, en hoe meer men daarin doordrong, hoe meer men verbaasd stond over de schatten, die eeuwenlang waren verwaarloosd voor allerlei vreemde vonden. Had zelfs de *empire*-stijl de Egyptische sfinxen en piramiden niet weer in zwang gebracht?

Men walgde van die wansmakelijkheden, verrukt over den edelen eenvoud, de naïeve bekoorlijkheid der aloude nationale, christelijke kunst. Met geestdrift toog men aan het werk tot het afwerken, versieren en meubelen der herstelde oude kerken. De voltooide dom van Keulen heft zegevierend zijn beide reuzenspitsen ten hemel als het sprekendste getuigenis dier verblijdende beweging.

Bij de herstelling der oude monumenten van christelijke kunst bleef het niet. Weldra verrezen er nieuwe kerken, in denzelfden ouden geest ontworpen en met de nauwkeurigste zorg uitgevoerd. Die gebouwen moesten natuurlijk weer in stijl versierd en gemeubeld worden, en zoo ontwikkelde zich die verblijdende bedrijvigheid van bouwmeesters, beeldhouwers, glasschilders, waarvan wij in de laatste jaren getuige zijn geweest en die voor de herleefde christelijke kunst de schoonste toekomst voorspelt.

Teert zij op het oogenblik misschien nog wat veel op de nalatenschap der oude meesters, het is te hopen dat zij, door hun gezonde beginselen en zuiveren geest gevoed en gesterkt, weldra vrijelijk de wieken zal kunnen uitslaan om geheel zelfstandige kunstwerken te scheppen, gelijk in de glorievolle eeuwen, toen de opvolgende geslachten elk hun eigen, oorspronkelijken stijl hadden als de uitdrukking van hun eigen denken en gevoelen.

Onder de kunstenaars, die zich het meest hebben beijverd, in den geest der oude meesters door te dringen en zich de edele strengheid hunner vormen eigen te maken, verdient stellig een eereplaats de Bossche kerkbeeldhouwer Van der Geld, wiens arbeid van een allerloffelijkst streven in die richting getuigt.

Mei ingenomenheid bieden wij den lezer in dit nummer daarvan een nieuw en merkwaardig bewijs in de afbeelding van een kunstwerk, zooals er in ons vaderland niet licht een tweede zal zijn aan te wijzen. Het is een grootvleugelaltaar in vijftiende-eeuwsche Vlaamsche gothiek door den kunstenaar ontworpen en met bewonderenswaardige meesterschap in eikenhout uitgevoerd.

Reeds een vluchtige blik op onze afbeelding geeft een grootsch denkbeeld van dit werkstuk, dat door zijn buitengewonen rijkdom aan beeldwerk en versiering, bij rijzige rankheid van bouw, onmiddellijk treft. Het altaar, dat 10 meter 40 centimeter

hoog is, bij een breedte van 7 meter, prijkt dan ook met niet minder dan elf groote tafereelen uit het leven, lijden en sterven van den goddelijken Zaligmaker en vier en twintig kleinere groepen, die, aan het Oude Verbond ontleend, als voorafbeeldingen op de hoofdtafereelen betrekking hebben, - in het geheel meer dan tweehonderd gebeeldhouwde figuren.

Doch hoe zorgvuldig en kunstkeurig al dat beeld- en lofwerk ook tot in de kleinste bijzonderheden is uitgevoerd, de hoogste schoonheid van het geheel schuilt toch in de zinrijke compositie, die het altaar tot een volledige artistieke samenvatting maakt van al de geheimen des geloofs. 't Is als een kort begrip der gansche gewijde geschiedenis, der heele katholieke geloofsleer, met het heilig geheim der Eucharistie tot stralend middelpunt.

In het midden toch verrijst, met een rijk bewerkt, hoog getorend baldakijn bekroond, de troon voor het Allerheiligste, waaronder de gesloten Tabernakel tot bewaring van het H. Sacrament. (Men houde in het oog dat op onze afbeelding de eigenlijke altaartombe ontbreekt, zoodat men alleen ziet wat zich daarboven verheft). En daaromheen zijn, als in een schitterenden krans, de verschillende tafereelen gegroepeerd, die het groote geheim der liefde, op het altaar gevierd, toelichten en verklaren.

Beginnen wij aan den Evangeliekant en beschouwen wij die voorstellingen één voor één, in de volgorde onder onze afbeelding door cijfers aangewezen, dan ontrolt zich daarin voor ons de heele geschiedenis van het menschelijk geslacht in zijn betrekkingen tot God, - van den zondeval in het Paradijs af tot den laatsten oordeelsdag toe.

Het eerste groote tafereel aan den linkerbenedenhoek toch vertoont ons de boodschap des Engels aan de Maagd Maria en verhaalt ons dus het groote geheim der menschwording van den Zoon Gods, maar onmiddellijk wordt ons daarbij in herinnering gebracht, wat dit wereldfeit is voorafgegaan. Aan weerszijden van het vierkante tafereel zien wij in de sierlijke lijst, die het omvat, twee kleine beeldgroepjes, elke met een baldakijn gedekt; op onze afbeelding zijn ze, helaas, zoo klein, dat zij nauwelijks te onderscheiden vallen. Welnu, het eene dier groepjes stelt voor God den Vader, de slang vervloekende, die in het Paradijs Eva tot de zonde heeft verleid, en tegelijk de Vrouw aankondigend, die eenmaal de slang den kop verpletteren zal. Die Vrouw zien wij voorafgebeeld, in het andere zijgroepje, door het vlies van Gedeon, dat van dauw doortrokken werd, terwijl de heele aarde droog bleef, gelijk Maria boven alle vrouwen door het goddelijk welbehagen werd uitgekozen.

Nu wenden wij ons tot het tweede groote tafereel, onmiddellijk aansluitend bij het vorige: na de boodschap des Engels de vervulling van zijn belofte, de geboorte van den aangekondigden Verlosser in den stal van Bethlehem.

Ook hierbij zijn weer twee kleine groepjes uit het Oude Testament aangebracht, als voorafbeeldingen op de voorstelling toepasselijk. Zoo zien we links God tot Mozes sprekende uit het brandende braambosch en hem de bevrijding aankondigend van het volk Israel uit de dienstbaarheid van Egypte, het beeld der verlossing van het menschdom uit de slavernij des duivels. Rechts het wonder van Aarons bloeienden staf, dat zich vernieuwde voor den bruidegom van Maria, den heiligen Jozef, bestemd om de voedstervader te zijn van den te Bethlehem geboren Zoon Gods.

Om van tafereel 2 tot tafereel 3 te komen, moeten wij tot de hoogere rij overstappen en maken tegelijk ook een grooten stap in de geschiedenis des Verlossers. Zagen we Hem straks nog als kind in de kribbe, hier aanschouwen we Hem in den vreeselijken

doodsangst van Gethsemane, te midden zijner slapende leerlingen, terwijl op den achtergrond de verrader Judas nadert.

Zinrijk en treffend zijn vooral hier de vooraf beeldende groepen uit het Oude Verbond, vier in getal.

Ten eerste Jozef, door zijn broeders aan Ismaëlitische kooplieden verkocht, - sprekend beeld van den door zijn leerling verraden Zaligmaker. Ten tweede Jacobs worsteling met den Engel, - voorafbeelding van den bovenmenschelijken strijd, dien de Verlosser in den Hot van Olijven te voeren had.

Ten derde koning David, door Semeï uitgejouwd en vervloekt, zooals eenmaal Davids zoon zou gehoond worden door het Joodsche volk.

Ten vierde de verraderlijke moord, door Joab op Amasa gepleegd, dien hij doorstak op het oogenblik, dat hij hem kuste, evenals Judas met een kus zijn Meester overleverde tot den dood.

Het vierde groote tafereel verbeeldt ons den lijdenden Verlosser zijn kruis dragende en is wederom door vier voorafbeeldende groepen uit het Oude Verbond omgeven. Twee daarvan zijn gewijd aan Izaak, die onschuldig ter dood geleid werd om als offer voor den Heer te worden geslacht, terwijl hij zelf het hout droeg voor zijn brandstapel, evenals Christus zijn kruis. Een derde groep stelt voor het Gode welgevallig offer van Abel en den dood van den onschuldige, door zijn broeder vermoord. De vierde de koperen slang in de woestijn, wier aan blik den stervenden het leven weergaf, gelijk Christus opgeheven aan het kruis het leven der zondaren is.

Thans hebben wij den geheelen Evangeliekant van het altaar bezichtigd en komen tot de hooge middelgroep boven den tabernakel. Het geheele leven en lijden des Verlossers is onze blikken voorbijgegaan; nu zien we Hem stervend aan het kruis tusschen de beide moordenaren. Hier wordt het groote wereldoffer voltrokken, dat dagelijks op het altaar wordt vernieuwd. De zoendood aan het kruis is de bekroning van het leven des Zaligmakers: hij vormt dan ook het glanspunt van de heele compositie. Het kruis rijst hoog en zichtbaar boven alles uit, geplant op den Calvarieberg.

Aan deze groep, als de eerste en voornaamste van alle, is door den kunstenaar dan ook buitengewone zorg besteed. Ze bestaat uit niet minder dan twintig menschenfiguren en drie paarden, gezamenlijk een levendig bewogen tafereel vormend.

Rondom dit tafereel zijn geen voorafbeeldingen uit het Oude Verbond aangebracht, maar daarentegen een heel eigenaardige en zinrijke versiering, namelijk de geslachtsboom des Zaligmakers.

Onder de kruisigingsgroep is, op onze gravure wegens den toren van den expositietroon onzichtbaar, de aartsvader Jacob aangebracht.

Op onze afbeelding ziet men alleen de figuren der vier groote profeten (twee aan elken kant), die den oudvader omringen en eeuwen te voren den Messias voorspeld hebben, welke uit zijn geslacht zou voortkomen.

Uit Jacobs lichaam nu ontspruit de stamboom, die, zich aanstonds in twee takken verdeelend, met sierlijk lofwerk de kruisigingsgroep omgeeft. In het loofwerk onderscheiden wij de gestalten der twaalf koningen, uit Jacobs geslacht gesproten, en in den top van den boom, waar de beide takken zich weer vereenigen, prijkt Maria als de laatste en edelste bloem, die de uitgelezen vrucht Christus heeft voortgebracht.

Alzoo is de smadelijk aan 't kruis stervende Christus hier omgeven van al zijn voorzaten naar de menschelijke natuur, een voorgeslacht van koningen.

Nu wenden wij ons naar den Epistelkant van het altaar. Hebben wij tot dusver den levenden Christus van zijn geboorte tot zijn dood gevolgd, nu zullen wij den gestorven Christus aanschouwen.

Tafereel 6 stelt ons al aanstonds de graflegging voor oogen, weer omgeven van vier voorafbeeldingen uit het Oude Verbond: Jozef in den put geworpen en de profeet Jonas, door den walvisch ingezwolgen, - twee sprekende voorafbeeldingen van Christus' begrafenis; verder Samson, die bij zijn dood de muren van den tempel deed instorten, gelijk bij den dood van Christus het voorhangsel des tempels scheurde en de aarde op haar grondvesten geschokt werd; eindelijk de bok, door Aaron voor de zonden des volks geslacht, gelijk Christus het zoenoffer was voor de schulden der geheele wereld.

Op tafereel 7 verrijst de Christus weer luisterrijk uit het graf, terwijl op den achtergrond de heilige vrouwen met specerijen aankomen om het lichaam, dat zij niet meer vinden zullen, te balsemen.

De vier voorafbeeldingen uit het Oude Verbond zijn: Vooreerst Samson, de stadspoorten van Gaza naar den top van een berg dragend, - het beeld der macht van den verrezen Christus, die de kluisters des grafs verbrak. Dan Jonas, na drie dagen door den walvisch weer aan land geworpen, gelijk ook na drie dagen het graf zich weer voor Christus opende. Vervolgens Job, de woorden sprekende: ‘Zoo waar mijn Verlosser leeft, zal ook mijn vleesch eenmaal verrijzen.’ Eindelijk het Pascha der

Joden, voorafbeelding van onzen overgang door Christus van den staat van vervloeking tot dien van zegening.

Tafereel 8 vertoont ons de overgave aan Petrus van de sleutelen des hemels, waardoor hem de macht gegeven werd om te binden en te ontbinden. Alvorens de verrezen Christus voorgoed de aarde verliet, betrouwde hij Petrus de zorg voor de door Hem gestichte Kerk met de woorden: ‘Weid mijne schapen, weid mijne lammeren.’

Twee voorafbeeldingen uit het Oude Testament luisteren dit tafereel op, namelijk Eliakim, op wiens schouders de sleutels van het huis van David gelegd werden, en koning David als herder, die, volgens het woord des Heeren, zijn volk Israël weiden zou.

De taak van den Christus op aarde is thans afgeloopen; op een slottafereel 9 zien wij Hem te midden zijner leerlingen weder opklimmen ten hemel, vanwaar Hij tot 's menschen verlossing was neergedaald.

De twee voorafbeeldingen zijn hier: Henoch, die door God van de aarde werd opgenomen, en de profeet Elias, die in een vurigen wagen ten hemel voer.

Alzoo hebben wij dan al de tafereelen achtereenvolgens bezichtigd en daarop den Verlosser van zijn geboorte tot zijn hemelvaart gevolgd. Daarmee is Van der Geld's compositie evenwel nog niet voltooid. Als men de afbeelding beschouwt, ziet men de beide vakken der predella aan weerszijden van den gesloten tabernakel nog oningevuld. In het vak links (dus aan de zijde van het altaar, waar de levende Christus is afgebeeld) moet nog komen een voorstelling van het H. Avondmaal, derhalve van het liefdegeheim, dat de Zaligmaker ons vóór zijn verscheiden naliet. In het andere vak zal worden afgebeeld de nederdaling van den H. Geest, den Trooster, dien Christus na zijn dood uit den hemel afzond.

Treffend vatten deze beide voorstellingen, zich onmiddellijk aansluitend bij het geheim der H. Eucharistie, in het midden des altaars rustende, heel de liefde van den Godmensch samen, die zoowel vóór als na zijn verscheiden ons het bewijs van die onuitsprekelijke liefde gaf.

Ten slotte blijft nog over te melden, wat aan onze afbeelding van het altaar ontbreekt, namelijk de bekroning der spitsen, en de geschilderde vleugeldeuren, die nog aan weerszijden moeten worden aangebracht.

Die bekroning zal bestaan uit een voorstelling van het Laatste Oordeel, het wereldgericht, dat de voleinding aller tijden besluiten zal. Op den middelsten top moet de Christus komen te tronen, gezeteld op de wolken. Op de beide lagere zijspitsen komen de gestalten van Maria (rechts) en Johannes den Dooper (links) in knielende houding om genade smeekend voor degenen, die geoordeeld zullen worden. Op de spitsen der vleugeldeuren zullen vier engelen met bazuinen de dooden ten oordeel roepen.

Als onderwerpen voor de beschildering der vleugeldeuren zijn gedacht: aan de zijde van den levenden Christus de wonderen, tijdens zijn omwandeling op aarde door Hem gewrocht; aan den kant van den gestorven Christus de verschijningen na zijn verrijzenis.

Zoo zal dus het altaar, in zijn geheele voltooiing, gelijk in den aanhef al gezegd is, een volledige samenvatting vormen van den ganschen inhoud der heilige boeken, een symbolum des geloofs, uitgesproken in de beeldentaal der christelijke kunst.

Jammer dat dit ongemeene kunstwerk, waaraan de meester zeven jaren met de warme toewijding van den waren kunstenaar heeft gearbeid, niet voor ons vaderland mocht behouden blijven. Het is namelijk aangekocht voor de kerk te Duisburg in Duitschland. Maar zien wij het meesterstuk met leede oogen vertrekken, ons troost toch de eer, die de vaderlandsche kunst daarmee in den vreemde zal inoogsten, en verder het bewustzijn dat wij in elk geval den maker behouden, die nog in zijn volle kracht is en wiens ijver ons nog menige grootsche schepping belooft.

Nu wij toch bewonderend in zijn werkplaats toeven, zij nog even gewezen op een ander pas voltooid kunstwerk, dat ook bestemd is, naar het buitenland gezonden te worden. Het is een communiebank, evenals het altaar in den gothischen stijl der vijftiende eeuw in eikenhout uitgevoerd en aangekocht voor een der kerken te Bonn.

Er was voor de levering van dit meubel een wedstrijd uitgeschreven, waaraan tal van Duitsche beeldhouwers deelnamen, maar waarin onze begaafde landgenoot met zijn ontwerp den prijs wegdroeg.

Zijn communiebank is versierd met drie groepen, waarvan de middelste voorstelt de vier en twintig ouderlingen der Openbaring, in aanbidding neergezonken voor den Troon des Lams, hun kronen neerleggend, op de harpen spelend en wierook offerend.

De groep links stelt het H. Avondmaal voor, terwijl de derde groep, op onze laatste bladzijde afgebeeld, een aangrijpende voorstelling geeft van de onwaardige communie, verzinnebeeld door den gast zonder bruiloftskleed. Als de gastheer is afgebeeld Christus aan de zijde zijner mystieke bruid, de H. Kerk, terwijl engelengestalten de gasten bedienen. Daar treedt de koning, in het gewaad en met de driekroon van den Opperpriester, de feestzaal binnen, en den gast zonder bruiloftskleed ontdekkend, gebiedt hij hem handen en voeten te binden en in de uiterste duisternis te werpen.

Deze drie groepen zijn afgewisseld met symbolische tafereelen van engelen met druiven en tarwe, verder de ark des verbonds en de reuzendruiventros uit het beloofde land (de beide laatsten op onze afbeelding te zien), alles afgedeeld door sierlijke kolonnetten, waartusschen gestileerde wijnranken en korenaren.

Waarlijk, bij het aanschouwen van dergelijke kunstwerken, mag men met blijde voldoening spreken van de herleving der christelijke kunst!

Papieren van waarde.
Historische schets.

Een der voornaamste vertegenwoordigers van de legitimistische partij, die in den ‘burgerkoning’ Lodewijk Ellips enkel een overweldiger zag en met alle middelen de rechten van den graaf van Chambord voorstond, was de markies van Pastoret.

Het was in het jaar 1844, dat de markies, die te Parijs woonde, bericht kreeg, onmiddellijk naar een badplaats te vertrekken, waar onder voorzitterschap van den jongen prins uit het huis der Bourbons in alle stilte een conferentie van de hoofden der legitimistische partij zou gehouden worden.

Nu wist de markies zeer goed, dat de politie van Lodewijk Filips hem geen oogenblik uit het oog verloor, en daarom was zijn eerste gedachte aan een kistje, dat hij bezat, en dat, behalve een heelen bundel brieven van den pretendent, zeer gewichtige papieren van het royalistisch comité bevatte. Het ligt dus voor de hand, dat de markies alle reden had om dit kistje in veiligheid te brengen. Wat moest hij doen? Het bij zijn vertrek in zijn gehuurde woning achterlaten, ware meer dan

lichtzinnig geweest. De papieren meenemen had echter ook zijn bedenkelijke zijde; want men kon niet weten, of de politie misschien niet op de een of andere manier de lucht zou krijgen van het te houden congres en dan den markies onderweg zou aanhouden, om bij die gelegenheid zijn bagage te doorsnuffelen.

Daar kwam een goed denkbeeld bij hem op. Hij kende te Parijs een dame, de weduwe van een hoofdofficier, wie hij meermalen een dienst had bewezen en die zich van haar kant volgaarne tot wederdienst had bereid verklaard. Haar zou hij het kostbare kistje in bewaring geven. Ten einde de vrouwelijke nieuwsgierigheid niet in bekoring te brengen, verzegelde hij het kistje en bracht het toen bij de dame. Onder alle mogelijke verzekeringen dat zij er voor waken zou, nam zij het in ontvangst en de markies vertrok welgemoed.

Toen hij eenige weken daarna te Parijs terugkwam, was zijn eerste gang naar het huis der dame, om het kistje weer in ontvangst te nemen.

Men kan zich voorstellen hoe verbluft hij was, toen zij hem op koelen toon zeide: ‘Mijnheer de markies, gedurende uw afwezigheid heeft mijn vermogen een gevoeligen knak gekregen. Ik ben het aan mijn kinderen en aan mijn maatschappelijke positie verschuldigd, dat verlies op de een of andere manier goed te maken, en u, mijnheer de markies, doet mij daartoe de beste gelegenheid aan de hand. Ik weet, dat het kistje, dat u mij heeft toevertrouwd, voor u en voor den graaf van Chambord van de allerhoogste waarde is. Daarom zal ik het u alleen voor zestig duizend franks teruggeven.’

De markies van Pastoret was een edelman van den ouden stempel. Zonder te schelden of te dreigen zei hij gelaten: ‘Mevrouw, ik zie, dat ik mij in u vergist heb en thans voor die vergissing moet boeten. U weet evenwel, dat ik het losgeld van 60.000 franks zoo maar niet uit mijn mouw kan schudden. Daarom verzoek ik om uitstel tot morgenmiddag, dan zal mijn secretaris u het geld brengen.’

De dame nam dit voorstel aan en de markies ging heen. Toen zij alleen was, had zij er spijt van, niet meer te hebben geëischt, en een nog schandelijker gedachte kwam haar in den geest. Zij maakte toilet, zij belde, liet een rijtuig komen, nam het kistje en ging regelrecht naar de prefectuur van politie.

‘Mijnheer,’ zei de dame tegen den prefect van politie, den heer Delessert, ‘ik heb hier een kistje met allerlei hoogst gewichtige papieren, waarvoor de markies van Pastoret al zestig duizend franks geboden heeft. Voor de politie moeten zij nog meer waard zijn, en voor honderdduizend franks stel ik ze tot uw beschikking.’

Het hoofd van de politie dacht even na. Hij kende de betrekkingen der dame tot den markies. Diens vertrek en terugkeer was aan de prefectuur bericht, en de scherpzinnige politieman begreep onmiddellijk, dat het hier een afdreigingsgeschiedenis betrof. Zonder verder iets te vragen, zei hij kalm: ‘Mevrouw, ik betwijfel niet, dat de inhoud van dat kistje voor de politie honderdduizend frank waard is, maar dit is een cijfer, waarover ik niet eigenmachtig kan beschikken. Wil u mij vergezellen?’

‘Waarheen?’ vroeg de dame, die niets op haar gemak begon te worden.

‘Naar de Tuilerieën,’ verklaarde de politie-prefect droogweg. ‘Wij komen juist nog op tijd, om Zijne Majesteit het geval voor te leggen.’

‘Hoe?’ vroeg de verraderlijke vrouw met klimmende onrust. ‘U wil mij voor den koning brengen? U ziet, mijnheer, dat voor zulk een voorstelling mijn toilet....’

‘Zeer gepast is,’ voltooide de politieman.

‘Het beroep op den koning komt mij heel en al onverwacht,’ protesteerde de in de klem geraakte vrouw. ‘U zal mij vergunnen, mijnheer de prefect, eerst nog eens na te denken over uw voorslag.’ Zij greep het kistje en wilde zich verwijderen.

Een kalme, maar doordringende blik van den politie-prefect nagelde haar op haar plaats. ‘U had moeten nadenken voor u hier kwam, mevrouw. Mijn plicht staat mij niet toe, dit kistje met zijn staatsgevaarlijken inhoud onder uw berusting te laten, en daarom sta ik er op, dat u mij onmiddellijk naar de Tuilerieën vergezelt.’

De deur van een zijkamer openend, wenkte hij een beambte, die daar zat. ‘Bourel, je wil wel zoo goed zijn, mevrouw een paar minuten gezelschap te houden.’

De beambte begreep dadelijk, dat gezelschap houden beteekende bewaken. Met een buiging reikte hij haar een fauteuil, terwijl de prefect zich verwijderde, om haastig zijn uniform aan te trekken. Spoedig verscheen hij weer en geleidde naar alle regels der galanterie de dame naar het rijtuig, dat hen naar de Tuilerieën zou brengen. Als hoffelijk man bespaarde hij zijn gezellin ook de moeite, zich onderweg met het kistje te moeten bezighouden. Hij zette het op zijn eigen schoot.

Bij de Tuilerieën gekomen, begaven beiden zich naar de koninklijke wachtkamer. De prefect fluisterde den dienstdoenden adjudant een paar woorden in het oor, en een paar minuten later stond de ontroerde dievegge voor den koning.

In het kort vertelde de prefect, hoe en onder welke omstandigheden de dame zich tot hem gewend had; hij besloot met te zeggen, dat hier geen liefde voor den koning, maar lage hebzucht de drijfveer voor die daad was geweest.

'Mevrouw, wat heb je daartegen in te brengen?' wendde de monarch zich tot de vrouw.

Met stokkende stem vertelde ze, dat de al te goed vertrouwende markies haar het kistje had te bewaren gegeven, maar bediende zich daarbij, om zich eenigermate schoon te wasschen, van de leugen, dat de markies haar het losgeld van 60.000 franks geheel vrijwillig had aangeboden.

'Welnu, mevrouw,' zei de koning na even te hebben nagedacht, 'om een koop te sluiten moet men het voorwerp toch ook wat van meer dichterbij bezien.'

De prefect, die het kistje onder zich had gehouden, wilde het den koning overhandigen, maar deze maakte een afwerende beweging met de hand. 'Ik wil het uit de handen van mevrouw zelf ontvangen.' Met een theatrale buiging stelde mevrouw Zijne Majesteit het kistje ter hand.

Als geroutineerd handelsman, die de gewezen schoolmeester van Reichenau was, onderzocht hij eerst met alle bedachtzaamheid de zegels, waardoor de markies zich ten volle veilig had geacht. Deze waren nog ongeschonden. Nadenkend woog de 'burgerkoning' het geheimzinnige kistje in zijn handen. 'Ik geloof wel, dat het voor mij honderdduizend franks waard zou zijn, misschien zelfs millioenen,' zei hij ten slotte als tot zich zelf.

Onwillekeurig wierp de dame den gehaten politie-prefect een zegepralenden blik toe. 'Misschien millioenen!' Nogmaals vestigden zich van onder de borstelige wenkbrauwen de kleine oogen van Lodewijk Filips op het kistje, als wilden zij door het deksel heen den inhoud doorvorschen. Daarna schelde hij. 'Mijnheer Gaspard!' zei hij tegen den binnentredenden kamerdienaar. De genoemde, de kabinets-secretaris des konings, verscheen dadelijk.

'Gaspard,' zei Lodewijk Filips, 'neem dit kistje en breng het op staanden voet bij den markies van Pastoret met de verzekering dat het mij genoegen doet, hem een dienst te kunnen bewijzen.'

Zonder de verraderlijke vrouw meer een blik waardig te keuren, gaf hij den politie-prefect een wenk en verdween in de aangrenzende kamer. Als verdoofd, waggelde de bedrogen bedriegster naast het hoofd der politie het kabinet van den koning uit.

Bij de Platen.

Hille Bubbe. -

In den vorigen jaargang gaven wij den prachtigen schuttersmaaltijd van Frans Hals, een dier kapitale doeken, welke het Haarlemsche raadhuis tot een der merkwaardigste kunstgalerijen van Europa maken.

Intusschen zijn het niet juist die Doelen- en Regentenstukken, hoe meesterlijk ze ook mogen wezen, waarin volgens de kenners het wonderbaar talent van den meester het schitterendst uitblinkt. Hooger nog dan die prachtige groepen met hun forsche levenslustige koppen gelden in de kunstwereld zijn portretten en afzonderlijke figuren.

In het portret was Hals een meester zonder weerga. Hij schilderde dadelijk raak, gelijk Vosmaer zegt. Met een paar forsche penseelstreken wist hij in eens de gelijkenis te treffen en daarbij het karakteristieke van de persoonlijkheid op het verrassendst te doen uitkomen.

Men kent de anekdote omtrent zijn ontmoeting met den grooten Vlaamschen meester Van Dijck. Toen deze naar Engeland vertrok, nam hij zijn weg over Haarlem, om met Hals kennis te maken. Zonder zich aan zijn kunstbroeder bekend te maken, verzocht hij dezen onverwijld zijn portret te schilderen, daar hij zich maar kort te Haarlem kon ophouden. In een paar uren was de schilderij klaar en Van Dijck betuigde er zijn hooge tevredenheid over.

DE GAST ZONDER BRUILOFTSKLEED,
groep van de Communiebank, ontworpen en uitgevoerd door H. VAN DER GELD.

Daarop gaf hij te kennen, nu op zijn beurt ook het portret van Hals te willen maken.

'Fiat!' zei Frans en zette zich neer. In een goed half uur was zijn afbeeldsel gereed. Zoodra hij het zag, viel hij den schilder om den hals, dien hij onmiddellijk aan coloriet en penseel herkende.

'Gij zijt Van Dijck, mijnheer,' riep hij uit, 'want geen sterfelijk mensch kan zulks nadoen, ik zwijg van verbeteren.'

De Vlaamsche meester deed veel moeite om zijn Haarlemschen kunstbroeder over te halen, hem naar Engeland te vergezellen; maar Hals had veel meer schik in den omgang met zijn jolige Haarlemsche vrienden dan in de deftige weelde van een koningshof, en hij bleef zijn leven lang te Haarlem.

Haast ontelbaar is het aantal portretten, die hij er in zijn lang leven (hij werd in de tachtig jaar oud) geschilderd heeft, en die nu in alle museums van Europa verspreid zijn. Onder de best geslaagde dier stukken worden genoemd Hille Bubbe te Haarlem, de drinkers en Willem van Huythuysen in de Liechtenstein-galerij te Weenen en verder de portretten in de verzamelingen te Berlijn, Frankfort, Kassei en Parijs.

Al die koppen zijn geestig opgevat, met geniale vrijheid behandeld en moeten in hun tijd sprekend gelijkend geweest zijn. Groote zorg besteedde Hals ook aan de costumes en meesterlijk zijn de handen weergegeven. Hals is een der eerste vertegenwoordigers van de toenmalige Hollandsche portretschilderkunst, die er naar streefde, vooral het karakter zoo krachtig mogelijk uit het beeld te doen spreken.

Van Dijck, zeker de meest bevoegde kunstrechter, moet verklaard hebben, dat, als Frans Hals wat meer teerheid in zijn vleeschpartijen had gebracht, hij stellig de grootste portretschilder van zijn tijd zou geweest zijn.

Wat nu de Hille Bubbe of Bobbe betreft, waarop Haarlem terecht zoo trotsch is, en die de gravure in ons nummer weergeeft, over de gelijkenis kan het tegenwoordige geslacht natuurlijk moeilijk oordeelen; maar wel herkennen wij in het typische conterfeitsel van het levenslustige oudje, dat zich met haar papegaai en haar kan bier blijkbaar zoo kostelijk amuseert, den lossen, krachtigen, genialen penseelstreek van den meester.

In het Spreewald. -

Het Spreewald, dat zich in de Zuid-Brandenburgsche *Kreise* Kottbus, Kalau en Lübben, over een lengte van 45 kilometer bij een breedte van 6 tot 12 kilometer, aan weerszijden der rivier de Spree uitstrekt, is een echt moeraswoud. Door de Spree in talrijke, netvormig verbonden armen besproeid, is het lage land herhaaldelijk aan overstroomingen blootgesteld.

Een deel van den drassigen grond is door kanaliseering watervrij gemaakt en in wei- en bouwland herschapen, terwijl de overgroote rest met bosch, meest elzenhout bezet is en in den zomer enkel met schuiten, in den winter over het ijs bereikbaar is. Een echt bosch-Venetië, zooals onze gravure aanschouwelijk te zien geeft. Geen wonder dat dit merkwaardige landschap, met zijn verrassende gezichten en gemoedelijke bekoorlijkheid, van Berlijn uit druk door toeristen bezocht wordt.

De bewoners leven van veeteelt, visscherij en groentenbouw, waarvan de producten te Berlijn en te Dresden zeer gezocht zijn. De bosschen leveren daarbij volop wild als herten, reeën en allerlei bosch- en watergevogelte.

De bevolking is voor een deel nog een overblijfsel van den alouden Slavischen volksstam der Wenden of Sorben, en ofschoon die afkomst door de vermenging en het verkeer met de omwonende Duitschers zachtjes aan minder in 't oog valt, leeft toch in de taal, de kleederdracht en gebruiken nog veel voort, wat aan den Slavischen oorsprong herinnert.

Onze gravure stelt een gezelschap voor, dat per schuit met een doopeling terugkeert uit de kerk.

Belangstellend komen uit de huizen, waar het groepje langs vaart, de buurvrouwen kijken naar den kleinen wereldburger, die al op zijn eersten levensdag zoo'n verren tocht te water heeft moeten maken; en verderop zien we nog andere schuiten aankomen, die met het landelijke bruggetje, de hoeven ter zij van de vaart en het kerkje op den achtergrond een aardig idee geven van de merkwaardige streek.

Naar dit gezicht te oordeelen, levert het Spreewald wel eenige overeenkomst op met enkele waterrijke deelen van ons Holland, waar ook de schuit nog steeds het meest gebruikelijke verkeermiddel is.

[Nummer 14]

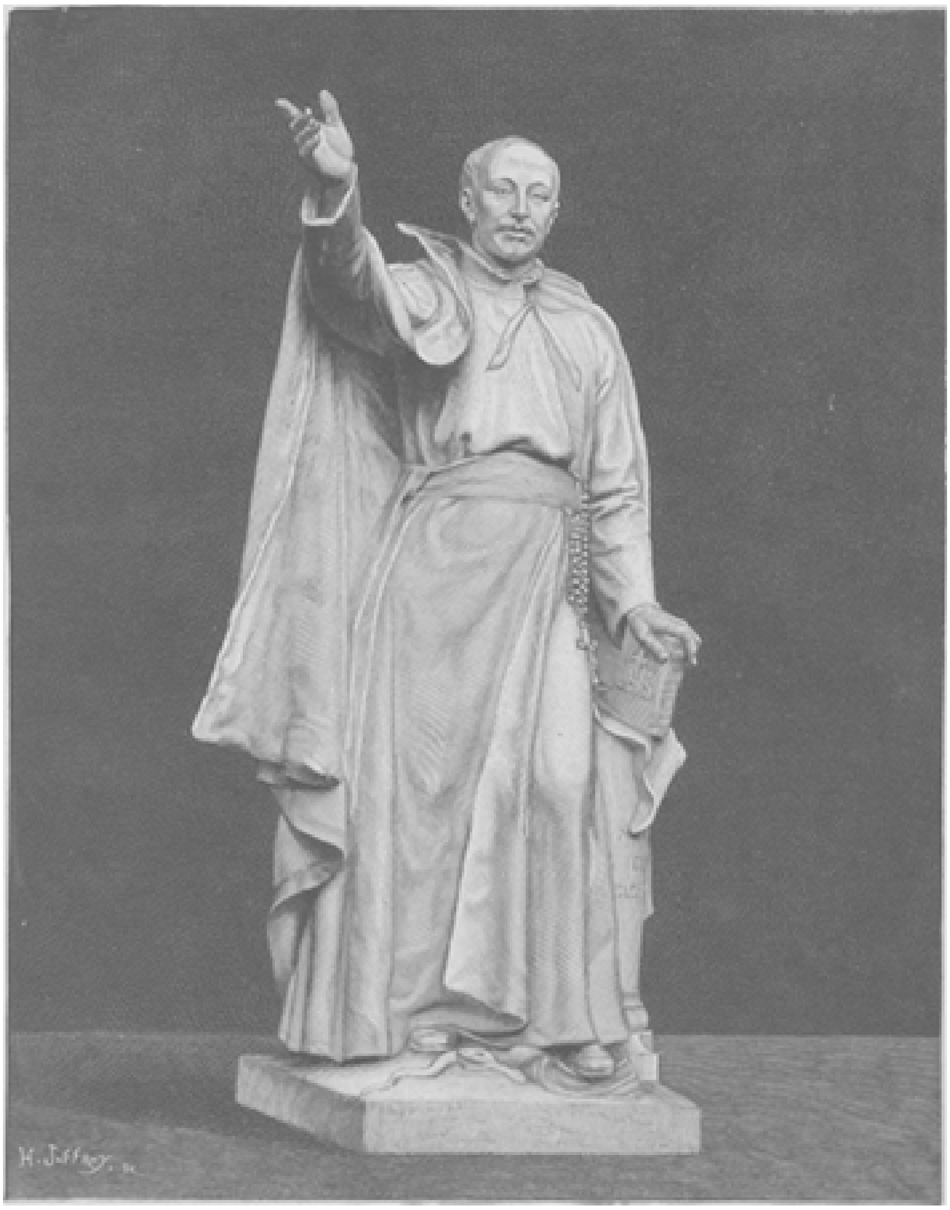

HET BEELD VAN DEN H. IGNATIUS VAN LOYOLA,
vervaardigd door broeder André Besqueut voor de kapel der Sociëteit van Jesus in de basiliek van het H. Hart op den heuvel Montmartre bij Parijs.

Lood in het Hart,
Door J.R. van der Lans.
(*Vervolg.*)

Hij was nu even zwaar als de zilveren lepels, en zoo gebeurde het een enkelen keer dat de meid, die de tafel dekte, hem zonder het te weten, met de zilveren lepels meenam. Zoo kwam hij in het volle licht op de mooie tafel, waar hij zoo naar verlangd had. Maar nu was al het plezier voor hem, er af; nu had hij nergens meer aardigheid in; want aldoor werd hij gepijnigd door het lood in het hart... Is dat geen mooi vertelseltje, pa?' vroeg het kind, dat al pratende plooitjes in haar boezelaar had zitten vouwen, zonder haar vader aan te zien, en nu de zachte bruine oogen naar hem opsloeg.

Zij schrok er van, zoo bleek en ontdaan als hij daar voor haar zat, haar vorschend in het onschuldig gelaat starende, als verdacht hij het kind, met haar vertelseltje een bedoeling te hebben gehad.

‘O pa, wat ziet u bleek, en wat kijkt u me strak aan,’ riep zij angstig.

‘Wel neen, kind, dat is verbeelding van je,’ dus poogde hij haar gerust te stellen en deed zijn best om te glimlachen, maar daardoor verwrong hij zijn trekken nog des te meer.

‘Neen, 't is geen verbeelding,’ hernam Annet, ‘u is zoo wit als een lijk. Voelt u niet dat u onwel wordt? Ik zal een glas water voor u inschenken?’

‘Malligheid, kindlief, ik ben een beetje vermoeid van den drukken avond.... Blijf maar zitten, ik zal me zelf wel een glas water inschenken....’

En met wankelende schreden trad hij op een buffetkastje toe. Met bevende hand vatte hij de kraf en schonk zich een glas in, waaruit hij een paar gretige teugen dronk. Doch als machteloos zonk hij weer op den naastbijzijnden stoel neer.

‘Ziet u wel pa, dat u niet goed wordt? Wil ik schellen?’ vroeg Annet, die opgestaan was en, zijn slap neerhangende hand grijpend, hem angstig bleef aanzien.

‘Neen, neen, maak om Godswil geen beweging, kind,’ dus hield hij haar met gejaagd gebaar terug. ‘Het zal een lichte congestie geweest zijn. 't Is nu al over.... laat mij maar even uitblazen....’

Annet sloeg haar arm met teere bezorgdheid om haars vaders hals en bleef hem onrustig in het ontstelde gelaat zien. Hij was nog bleek en had het zichtbaar benauwd; want licht hijgend ging zijn borst op en neer.

‘Zie je wel, dat het niets is, lieve kind?’ zei hij nog, om haar gerust te stellen, flauwtjes glimlachend.

‘Neen, dat het niets is moet u niet zeggen, lieve pa, dat zie ik wel beter,’ hernam Annet met die schranderheid, welke anders achterlijke kinderen in sommige oogenblikken eigen is. Gedurende de vele lange dagen, die zij eenzaam op haar kamer, deels te bed, deels in een makkelijken stoel had doorgebracht, gedurende de vele nachten, dat zij urenlang had wakker gelegen, naar het schijnsel van het nachtlichtje tegen den zolder kijkend, had het ziekelijke kind veel gemijmerd over hetgeen zij rondom haar had gezien en gehoord of ter loops opgevangen. Terwijl haar lichaam kwijnde, had haar geest en gemoed, haar jong zieltje zich ontwikkeld, maar op een abnormale, eenzijdige manier. Niet als andere kinderen afgeleid door luidruchtig spel, door allerlei dingen, waarin de jeugd belang stelt, had zij haar

denkvermogen gescherpt op het weinige, wat binnen den engen kring van haar waarneming viel. En zoo begreep zij of vermoedde althans veel wat anders kinderen van haar jaren heel niet opgemerkt zouden hebben.

'Dat zie ik wel beter,' herhaalde zij nog eens nadenkend maar beslist. 'U is ziek, pa, of...'

'Nu, of?' vroeg hij, haar scherp aanziende, verrast over dien ernstigen toon in den mond van een kind.

'Of u heeft verdriet pa,' zei ze gulweg, als volkomen zeker van haar zaak.

Tot eenig antwoord sloot dokter De Vries met een hartstochtelijke omhelzing zijn Annette in de armen en drukte haar een kus op het effen, blanke, licht met blauw dooraderde voorhoofd.

Het meisje wikkelde zich zacht uit de omhelzing van haar vader los en kuste hem op het voorhoofd, op de oogen, op den mond, drie-, viermaal, snel achter elkaar, als om door die uitstorting harer kinderlijke liefde te toonen hoe zij hem begreep, hoe zij meeleed in zijn verdriet, al had hij het haar niet geopenbaard, al besefte zij niet, waarin dat bestond, en hoe zij alles, alles zou willen geven om hem te kunnen troosten.

Eindelijk richtte zij zich weer op, en zag haar vader lang en liefdevol aan; tranen glinsterden in haar oogen; haar bleeke lippen trilden, maar toch durfde zij niets zeggen. Want ook hij bewaarde het stilzwijgen en zag haar aandachtig aan, niet meer zoo strak en staroogend als zooeven, maar zacht, liefdevol, dankbaar, klagend en smeekend bijna, als zocht hij in haar van tranen bevochtigde, maar toch helder als sterren glinsterende oogen troost voor het leed, dat hem inwendig folterde.

'Mag ik iets vragen, vader?' lispelde Annette eindelijk nauwelijks hoorbaar aan zijn oor en sloeg opnieuw de armpjes om zijn hals.

Hij knikte zwijgend, terwijl ook in zijn oogen tranen opwelden.

Annette bracht haar donkerblond, tenger kopje, zoo delicaat als een engeltje op een schilderij van Botticelli, nog dichter bij het grijzende, matte hoofd haars vaders, en fluisterde nog zachter:

'Draagt u ook lood in het hart, vader?'

'Kind, kindlief!' riep de krachtige man, als vernietigd door dat kinderlijke woord; hij drukte haar opnieuw in vervoering van smart en liefde aan de borst, terwijl zij de armen om zijn hals samensloeg, en onder innige kussen vermengden vader en dochter hun tranen.

Er werd geen woord gesproken, maar die tranen en kussen waren welsprekend genoeg. Ten slotte weerde de dokter het kind zachtjes van zich af en richtte zich in zijn stoel op.

'Laat mij nu gaan, Annet,' zei hij zacht. 'Je ben mijn lief, mijn allerliefste kind.'

Hij schonk zich nog een glas water in en dronk er eenige teugen van, terwijl hij de rest Annet aanbood, die er ook met graagte van dronk, als om te toonen dat alles wat haar van heur vader kwam haar meer dan iets welkom was.

'Komaan, 't is ongemerkt laat geworden,' hernam de dokter, een blik op het nikkelen wekkerklokje werpend, dat op den schoorsteenmantel tikte. 'Ga nu aanstonds naar bed, lieve; je ben al veel te laat opgebleven, en nu heb ik je ook nog noodeloos uit den slaap gehouden.... Wil je mij beloven, dat je in het geheel niet meer denken zal aan.... aan....'

De dokter aarzelde den zin te voltooien; kennelijk doelde hij op hetgeen zoo even tusschen hem en zijn dochtertje was voorgevallen, maar kon het niet van zich verkrijgen, dat teere punt aan te roeren.

Annette zag hem met haar groote bruine oogen vragend aan.

'Je moet het maar heelemaal trachten te vergeten, zal je?' voegde de dokter er met zekere verlegenheid bij.

'Vergeten?' lispelde het meisje. 'Mag ik dan niet voor u bidden, vader?'

'Zeker, lief kind, je moet veel, veel bidden voor je vader, wil je?'

Annette knikte met iets plechtigs in de uitdrukking van haar engelachtig gezichtje.

'Dan zal ik er alleen aan denken, om voor u te bidden.'

'Goed, engel.'

En voor het laatst drukte hij nog een vaderlijken kus op het gladde voorhoofd.

'Wel te rusten! Niet prakkezeeren, hoor; gauw inslapen.'

'Ik zal er mijn best voor doen. Nacht, vader.'

Nog een warme handdruk, en dokter De Vries verliet de kamer.

Het meisje hoorde zijn stappen, in de krakende laarzen, op de gang en de trap wegsterven. Onwillekeurig bleef zij, in gepeins verzonken, midden in het vertrek staan. Haar schrandere geest overwoog onwillekeurig de zonderlinge onthulling, die haar vader zijns ondanks ontsnapt was; want al had hij niet rechtstreeks bevestigend op haar schuchtere vragen geantwoord, zijn handelwijze sprak voor het scherpzinnige of liever fijngevoelige kind toch duidelijk genoeg.

Maar zich daarop zijn vermaning te binnen brengend, sprak zij tot zich zelve:

'Niet denken! niet prakkezeeren! Ik mag alleen bidden.'

Er stond een kleine sierlijke bidstoel naast haar ledekant tegen den muur. Daarboven hing een ivoren kruisbeeld, van een kristallen schelp voorzien, die als wijwatersvaatje dienst deed, en daarboven een mooie groote Fransche staalgravure in lijst met het onderschrift: *La douloureuse enfance de Marie*, de smartelijke kindsheid van Maria.

Zij stelde de H. Maagd voor als een jong meisje, niet ouder dan Annette en met even fijne, zachte, mijmerzieke trekken. Wellicht had de gestadige beschouwing van dat aanminnige, kinderlijke en toch diepdenkende gelaat, dat de fijnvoelende ziel verried, aan het blonde, teere kind eenige gelijkenis meegedeeld met de schepping van den kunstenaar; want als men haar in het zachte lamplicht voor het schilderij gadesloeg, zou men gezegd hebben dat ze dezen bij de verwerkelijking van zijn droom tot model gediend had.

Een diep smartelijke trek zweefde om de licht gegolfde lippen der beeltenis, even geopend als onder den invloed van een felle, innerlijke smart, die de eene hand als in pijnlijke beweging zich deed uitstrekken naar het openliggende hart, met zeven zwaarden doorboord.

Annette ging op het kussen van de knielbank staan, verhief zich op de teenen en rekte haar slanke gestalte zoo lang uit, dat zij de lippen eerbiedig kon drukken op dat wreed doorboorde hart.

Daarop knielde zij neer en boog het hoofd op de bidbank, zoodat de lange donkerblonde haren als een goudglanzende sluier rondom haar schouders neervielen. Zij bad lang en innig, met hoorbaar gefluister der lippen, als in vertrouwelijk gesprek met iemand, die haar met lichamelijke ooren aanhoorde. En hoe zou zij ook niet aanhoord worden, dat schuldelooze kind, biddend voor een lijdenden vader en zelf lijdende met hem?

IV.

Den anderen morgen zat dokter De Vries pront om acht uur in de kamer beneden aan de zijstraat, waar hij zijn arme patiënten ontving.

Het liep er druk van schamele luitjes, met bleeke neuzen en fletsche oogen, bibberend in hun armzalige plunje, moeders met zieke, zoo warm mogelijk toegestopte kinderen op den arm, ziekelijke en verkomen ambachtsmenschen, met onder hun pet een witten doek om het grauwe, ongeschoren gezicht; ook enkele frissche jonge meisjes of heldere oude moedertjes, die niet voor zich zelf, maar voor anderen kwamen.

Zij brachten, aan hun grove, versleten schoenen of klompen, het slijk van de modderige straat in het nette, wit marmeren gangetje en - ondanks de groote mat voor de deur - tot zelfs in de wachtkamer, waarvan de vloer met gewast zeildoek bespijkerd was.

Daar zetten zij zich met mistroostige gezichten en pijnlijke trekken neer op de Amerikaansche stoelen met houten zittingen, voor zoover zij er plaats konden vinden, en wachtten geduldig hun beurt af om bij den dokter binnengelaten te worden.

Ofschoon die menschen voor 't meerendeel elkander vreemd waren of elkaar hoogstens van enkele ontmoetingen in deze wachtkamer kenden, voerden zij toch, met de meedeelzame vertrouwelijkheid van arme stakkers, die zich voor elkaar niet groot hoeven te houden, soms levendige gesprekken. Moeders, die elk met een kreunend kind op den schoot zaten, kon-

den natuurlijk niet nalaten, elkander over de kwaal van haar onderscheiden lievelingen te onderhouden. Oude vrouwtjes hielden heele redenaties over allerlei ziekten en wederwaardigheden, door haar beleefd. Alleen de mannen bleven gewoonlijk stilzwijgend voor zich kijken en antwoordden maar kortaf, als zij door de vrouwen werden aangesproken.

Een enkele maal als het gegons der stemmen een beetje luidruchtig werd, zoodat de dokter in zijn kamer er door gehinderd werd, klonk uit dat vertrek een ongeduldig gerinkel met een tafelschel, dat onmiddellijk voldoende was om de stilte te herstellen.

Bij ongelijke tusschenpoozen werd het heele gezelschap als opgeschrikt door een trillend *ting!* in de gang. Dat was het sein, dat de patiënt, die bij den dokter was, diens vertrek door een andere deur verliet, welke bij het openen dit geluid voortbracht. Het was dan de beurt van een ander om binnen te gaan en zoodoende kwam er schot in de opeengepakte massa. De zittenden schoven van den eenen stoel op den anderen in de richting van dokters kamerdeur en de staanden namen de overschietende plaatsen in.

Juist op het oogenblik van zoo'n korte opschudding verscheen er een sjovel, ofschoon net gekleede juffrouw met een zwarte sjaal om in de deuropening en zag met verlegen blikken de kamer met haar bont en schunnig gezelschap rond.

De oogen, die de hare ontmoetten, keken nu juist niet bijzonder vriendelijk. Het was of zij haar al op den drempel wilden tegenhouden met de onbescheiden vraag; ‘Wat kom jij hier doen?’

Menschen uit de heffe des volks zien gewoonlijk met zeker wantrouwen op naar beter gekleede lieden, vooral wanneer die zich aanmelden dáár waar de eersten het rijk alleen meenen te hebben. In zoo'n oogenblik van algemeene opschuiving was daarbij ieder er op uit, zich niet uit de rij te laten verdringen, en de plotselinge verschijning van een juffrouw, die, te oordeelen naar haar kleeding en voorkomen, misschien hoogere pretenties kon doen gelden, was niet geschikt om de wachtenden bijzonder welwillend tegenover haar te stemmen.

‘Mot je ook bij den dokter wezen, juffie?’ vroeg een snibbig oud vrouwtje, die dicht bij den ingang zat.

‘Ja. Ik wou dokter De Vries een oogenblikje gesproken hebben,’ hernam de juffrouw bedeesd. ‘Dan ben ik immers hier terecht?’

‘Ja wel, as je je beurt maar afwacht,’ beet het vrouwtje haar toe, de spitse kin vooruitstekend.

‘O ik zal wel wachten,’ zei de juffrouw, zich zoo smal mogelijk makend om de anderen niet te hinderen, wat evenwel door dezen werd toegeschreven aan vrees om met hen in aanraking te komen.

‘Gut mensch, wees maar niet bang dat je je mooie sjaal vuil zal maken,’ mopperde een slonzig wijf, dat achter haar zat.

De juffrouw antwoordde daar niet op, maar wendde verlegen het hoofd om. Zij voelde dat zij van alle kanten het mikpunt was van nieuwsgierige en minder welwillende blikken.

‘Moet zoo'n madam hier ook al komen om voor niks geholpen te worden?’ hoorde zij in een anderen hoek mompelen.

‘Laat ze liever eerst haar sjaal in den lommerd zetten,’ grinnikte daarop een jonge meid, met een brutaal gezicht.

Telkens als er weer schot kwam in het groepje, werden er grimmige blikken op de juffrouw gericht om te verhoeden, dat zij voor haar beurt naar voren drong. Maar het bescheiden mensch deed geen poging om zich een betere plaats te verschaffen; zij liet daarentegen anderen gewillig haar voorbijschuiven.

'Ik zal wel wachten tot de patiënten geholpen zijn,' zei ze schuchter.

'Kom je dan niet voor doktersbehandeling?' vroeg het snibbige oude vrouwtje met de spitse kin, op den man af.

Een licht blosje vloog even over het bleeke gezicht van de juffrouw, als zag zij een geheim verraden, dat ze voor zich wenschte te houden. Even zag zij de onbescheiden vraagster besluiteloos aan, maar de vinnige oogjes dwongen haar de bekentenis af:

'Neen, ik had den dokter over iets anders te spreken.... Ik zal wel wachten,' liet zij er als ter verontschuldiging op volgen.

'Nou, dan had je wel op een anderen tijd kunnen komen,' hervatte het oudje smalend.

'Wat gaat dat jou an, as het mensch toch wachten wil?' vroeg nu het slonzige wijf, ditmaal de partij voor de juffrouw opnemend. 'Het staat haar zoo goed vrij as ons om den dokter te komen spreken, en het raaktgeen mensch wat ze van hem hebben moet.'

'Misschien een bonnetje voor de soepinrichting,' smaalde de jonge meid nu weer, die afgunstig de knappe kleeren van de juffrouw opnam.

'Ja, daar heeft ze net zoon gezicht naar.... 't is een juffrouw van den kouen grond, hoor.'

'Zulke kale k.kdames hangen al wat ze hebben aan haar lijf; ze zouen in staat zijn, met een parasol naar de bedeeling te komen....'

Terwijl deze en dergelijke gesprekken in de wachtkamer half fluisterend, half mompelend werden gevoerd, onderhield dokter De Vries zich één voor één met zijn patiënten. Telkens weerklonk het schelletje in den gang en telkens trad een nieuwe bezoeker of bezoekster de kamer van den dokter binnen.

Hij zat in een ruimen leuningstoel aan een groote schrijftafel, waarop in een glazen kastje een blinkend metalen medisch instrument prijkte en die verder bedekt was met allerlei paperassen. De kamer was heel eenvoudig, maar solide gemeubeld; een paar hooge kasten langs de wanden, en in een hoek achter een scherm van groen doek een soort van tafel of brits, bestemd voor patiënten die onderzocht moesten worden; verder eenige glazen kastjes, met groene gordijntjes bedekt, waarachter instrumenten, fleschjes en potten scholen, en een dozijn stoelen; kortom niets dan het strikt noodzakelijke, geen vertoon om bezoekers ontzag af te dwingen.

De dokter was zichtbaar in een gemoedelijk opgewekte stemming. Niets op zijn kalm, effen glimlachend gezicht verried meer de gemoedsaandoeningen van den vorigen avond. Alleen zag hij een beetje bleek en zekere matheid in zijn trekken deed vermoeden dat hij geen lange ongestoorde nachtrust had genoten na de vermoeienissen van den avond.

Vriendelijk en welwillend hoorde hij zijn patiënten aan, met geduldige belangstelling luisterend naar hun klachten, nu en dan glimlachend om het onbeholpene van hun uiteenzettingen, hen met een tegemoetkomend woord of een korte vraag op weg helpend, als zij moeite hadden zich uit te drukken, hun korte, duidelijke wenken gevend, een enkelen keer eens brommend als zijn voorschriften niet waren opgevolgd en ten slotte ieder bemoedigd en opgebeurd heenzendend met een recept, een bonnetje, een goeden raad of een wensch van beterschap.

Hij keek op zijn horloge; het liep al naar negenen en de stilte in de wachtkamer bewees hem, dat hij zoo wat al zijn patiënten voor dezen morgen had gehad.

Dat viel mee; want de groote toeloop noodzaakte hem wel eens, bij zijn beperkten tijd, de overschietenden tot den volgenden dag uit te stellen. Ditmaal kon hij allen helpen, en dit verhoogde de voldoening, die hij in zijn geliefkoosd liefdewerk vond.

Nog eenmaal werd er getikt, heel bescheiden dezen keer; er was dus nog één patiënt en die kon juist nog geholpen worden.

'Binnen!' riep dokter De Vries en tot zijn verrassing zag hij een juffrouw binnentreden, zooals hij op dat uur niet gewoon was te ontvangen; in een zwarte sjaal gehuld, had zij in kleedij en voorkomen niets van de schamele luitjes, die gewoonlijk om dezen tijd van zijn kostelooze geneeskundige hulp kwamen profiteeren.

'Neem u plaats, juffrouw,' zei hij onwillekeurig, met meer vormelijkheid dan hij anders tegenover zijn bezoekers van tusschen achten en negenen in acht nam. En daar de juffrouw verlegen draalde met het doel harer komst bekend te maken, liet hij er meer vertrouwelijk zijn gewone vraag op volgen:

'Wat scheelt er aan?'

'Neem me niet kwalijk, dokter,' dus begon de juffrouw, 'dat ik van een voorrecht gebruik maak, dat eigenlijk alleen aan hulpbehoevende zieken toekomt. Maar ik had zooveel van uw goedheid en hulpvaardigheid gehoord, dat ik eindelijk besloot de stoute schoenen maar aan te trekken en beleefd bij u aan te kloppen. Ik hoorde zeggen dat u iederen morgen tusschen achten en negenen kosteloos voor minvermogenden te consulteeren is, en daarom dacht ik dat dit de beste gelegenheid voor mij was om.... om.... Ik hoop dat u me de vrijheid niet ten kwade zal duiden,' liet de juffrouw er nog eens verontschuldigend op volgen.

'In het minst niet,' hervatte dokter De Vries, met belangstelling het interessante, bleeke gezicht van de juffrouw beschouwend, waarop zorg en ontbering te lezen stond, nu vooral uitkomend in de schuchterheid, waarmee zij tot den geneesheer opzag. Zij kon omstreeks een veertig jaar oud zijn, ofschoon haar nog gaaf, fraai gevormd gelaat, haar schrandere oogopslag en haar rijzige gestalte haar op het eerste gezicht jonger deden schijnen.

'In het minst niet,' herhaalde de dokter. 'Waarmee kan ik u van dienst zijn?'

'Als het niet te vrij is, dokter, zal ik het u maar in korte woorden zeggen. Ik ben sedert tien jaar weduwe en heb een zoon van negentien jaar, die grooten lust en, ook bijzonderen aanleg schijnt te hebben om zich op de geneeskunde toe te leggen. Hij studeert nu voor apotheker en heeft ook al een examen achter den rug; maar al de doctoren, met wie hij in aanraking is geweest, zeggen dat de jongen voor dokter moest studeeren.... Ongelukkig laten evenwel mijn middelen dat niet toe; mijn man zaliger was ambtenaar, zoodat ik van een klein pensioen moet leven; doordat hij zoo jong gestorven was, had hij natuurlijk nog niet zoo vooruit kunnen komen als hij gehoopt had en waarop hij ook gegronde uitzichten had, en daardoor geniet ik als zijn weduwe maar een geringe toelage. Ik werk voor tapisseriewinkels, waarmee ik nogal een kleinigheid verdien. En zoo is het mij met zuinigheid en overleg gelukt, mijn jongen ten minste zoover te brengen als hij nu is. Maar verder reiken mijn krachten ook niet, en nu wilde ik de vrijheid nemen, als het niet te onbescheiden is,' ging zij aarzelend voort, 'u te vragen of er geen middel zou zijn om.... om mijn jongen in de gelegenheid te stellen.... op de een of andere manier.... door een beurs bij voorbeeld.... voor dokter te laten studeeren....'

Zij kreeg een kleur, toen het hooge woord er in eens uitkwam, en haalde haar zakdoek uit om den neus te snuiten, ten einde haar verlegenheid te verbergen.

De dokter liet zich achterover in zijn stoel zinken en bedenkelijk het voorhoofd fronsende, zei hij alleen op langgerekten toon:

'Zoo!.... Dat is een moeilijk geval. Een beurs, dat was iets.... maar, ziet u, die komen alle dag niet voor, en de lui, die ze te vergeven hebben, hebben gewoon lijk wel vijf, zes jongelui voor één in petto.... Maar als de jongen nu bijzonderen aanleg heeft,' ging hij nadenkend voort, 'als hij er om zoo te zeggen zijn roeping in voelt, dan zou het toch eeuwig jammer zijn, als hij door geldgebrek daarvan moest afgehouden worden.... Er is gebrek aan degelijke geneeskundigen, vooral voor het platteland....'

'O dokter, dat is zijn liefste droom: dokter te zijn op een dorp, uren in het rond de zieken te bezoeken, de raadsman en de toevlucht te wezen van oud en jong, van arm en rijk, in alle lichamelijke en zoo mogelijk ook geestelijke ellende, dat is zijn ideaal,' zei de weduwe met het vuur van een moeder, die meeleeft en meevoelt met haar eenigen zoon.

'Ja,' zei de dokter op den toon van een weemoedige herinnering, 'zulke idealen koestert de jeugd; dat is de tijd van de mooie, edelmoedige droomen, 't is de menschenziel in haar fleur. Maar och, wat komt er dikwijls later van die droombeelden te recht!'

De weduwe zuchtte; zij dacht onwillekeurig aan haar eigen jongen tijd, aan haar eigen droombeelden, die het wreede leven zoo jam-

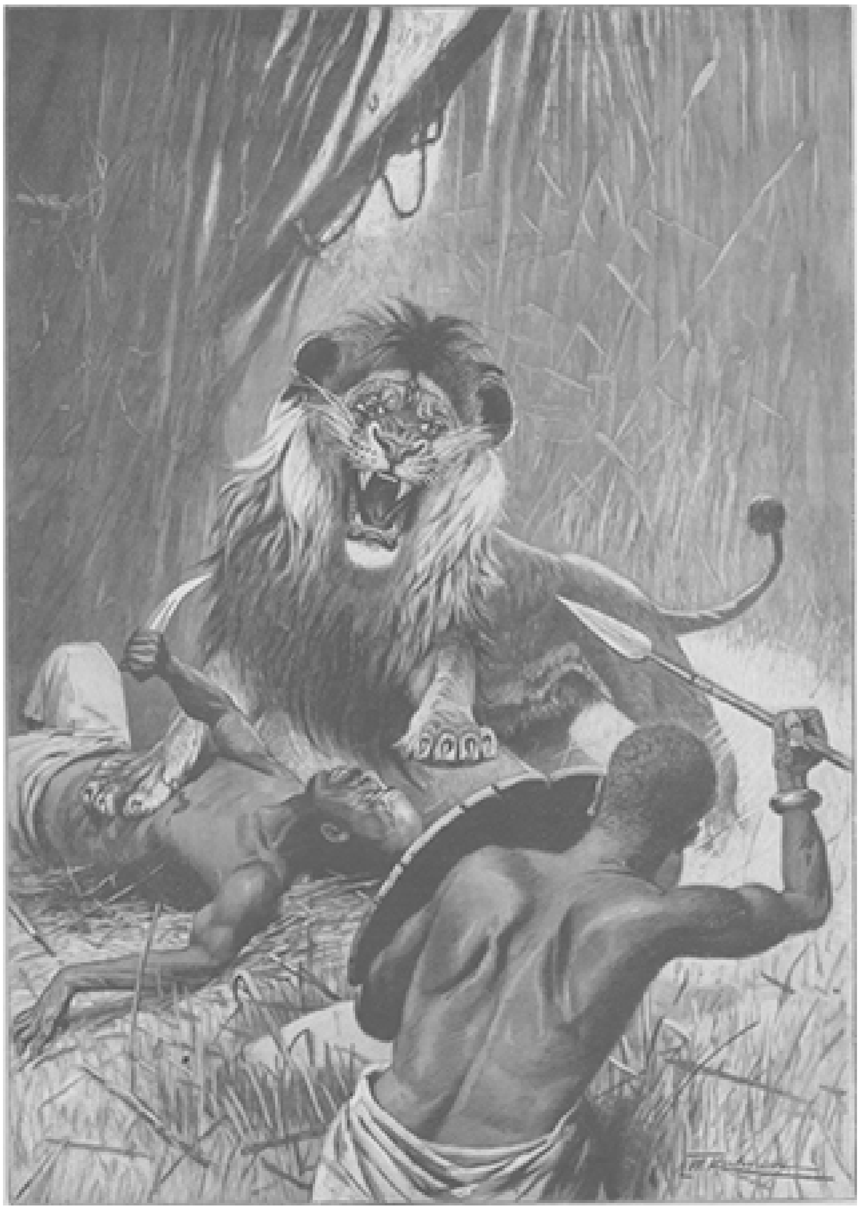

GEVECHT MET EEN LEEUW, NAAR DE SCHILDERIJ VAN W. KUHNERT.

merlijk verwoest had. Maar zij was weer jong geworden met haar zoon, in hem beleefde zij een tweede jeugd, een nieuw tijdperk van idealen. Dit deed haar moedig en hoopvol het hoofd opbeuren na de korte opwelling van neerslachtigheid.

'Zou u denken dat er niets aan te doen is, dokter?' verstoutte zij zich hem te vragen.

'Daar denk ik al over, lieve juffrouw,' hernam hij met de hand over 't voorhoofd strijkend. 'Waar heeft je zoon tot dusver gestudeerd?'

IN DEN HOOITIJD, NAAR DE SCHILDERIJ VAN PAUL MEYERHEIM.

Zij gaf een omstandig verhaal van zijn heele opleiding, doorspekt met loftuigingen van geneesheeren of artsenijkundigen van naam, die hun tevredenheid hadden geuit over den ijver van den jongen of hun bewondering voor zijn aanleg; zij vertelde staaltjes van zijn buitengewone schranderheid en leerlust, deelde uitingen van hem mee, waaruit duidelijk bleek, dat hij in de wieg was gelegd om een echte Esculaap, een weldoener der lijdende menschheid te worden, kortom zij zei in een stroom van woorden zooveel goeds van haar Dolf, als een moeder, die de belangen van haar zoon bepleit, in de welsprekendheid van haar moederhart maar kan aanvoeren

'Weet u wat,' zei dokter De Vries, op zijn horloge ziende dat het al kwartier over negenen was, zoodat hij geen tijd meer te verliezen had

‘stuur u den jongen eens bij me.... morgenavond bij voorbeeld tusschen zevenen en achten. Of neen, 't is beter dat ik eerst eens naar hem informeer bij de heeren, die u me genoemd heeft. Laten we het dus op Vrijdagavond stellen, is dat goed?’

‘O dokter, u is veel te goed.... Ik zal zorgen dat mijn zoon er is. Mag ik u voorloopig hartelijk dank zeggen voor uw welwillendheid? O als mijn jongen dat hoort; als hij ziet dat u er werk van wil maken!....’

‘Ja maar, hij moet zich niet dadelijk illusies maken, dat alles maar van een leien dakje zal gaan.... Ik wil zien wat ik voor hem doen kan.... Hoe is uw naam?’

‘Neem me niet kwalijk, dokter, dat ik verzuimd heb, mij onmiddellijk bekend te maken.... Weever, de weduwe Weever.’

‘Hoe zegt u?’ vroeg de dokter in zijn stoel opspringende en op de juffrouw een paar verbaasde oogen richtende.

‘De weduwe Weever,’ herhaalde deze kalm, een weinig verschrikt door de plotselinge beweging van den dokter tegenover haar. Maar deze had zijn zichtbare ontroering reeds bedwongen; hij was uit zijn stoel opgestaan en had zich omgewend naar de kachel om die op te stoken niettegenstaande het toch tijd was om het vertrek te verlaten en het dus niet meer verwarmd hoefde te worden.

Na met kracht in de kachel gepookt te hebben, wierp hij de pook hard in den kolenbak en liep daarop het vertrek nog een paar malen op en neer, alsof hij nog over het geval nadacht, maar feitelijk om de ontroering te bemeesteren, die bij den naam Weever plotseling over hem gekomen was.

De weduwe was inmiddels ook opgestaan en wilde zich onder dankbetuigingen verwijderen, zich verontschuldigende dat zij den dokter zooveel van zijn kostbaren tijd ontroofd had.

(*Wordt vervolgd.*)

Het beeld van den H. Ignatius in de basiliek van Montmartre.

Het fraaie beeld, dat op de eerste bladzijde van dit nummer prijkt en dat ons den grooten stichter der Sociëteit van Jesus, den H. Ignatius van Loyola voorstelt, is een van de keurigste sieraden der basiliek van het H. Hart op den heuvel Montmartre te Parijs.

Zooals men weet, dragen alle klassen en standen, allerlei geestelijke orden en corporaties bij tot de voltooiing en opluistering van den grootschen tempel, door het katholieke Frankrijk opgericht als een acte van eerherstel aan het goddelijk Hart voor de beleedigingen, de goddelijke Majesteit aangedaan door de gruwelen der Commune.

De Sociëteit van Jesus heeft een heele kapel voor haar rekening genomen, die aan de heiligen der verdienstelijke orde is gewijd. Aan den ingang dier kapel moeten twee standbeelden verrijzen, dat van den stichter der Sociëteit, Ignatius, en dat van den beroemdsten zijner volgelingen, den grooten Apostel der Indien, den H. Franciscus Xaverius.

Als wachters zullen zij daar staan, Ignatius met het bezielend gebaar des geloofs, Franciscus met de uitdrukking der apostolische liefde, beiden als machtige

kampioenen der strijdende Kerk, als de levende samenvatting van den ijver en den arbeid der Sociëteit van Jesus.

Het eerste dier beelden is al geplaatst; het is van de tentoonstelling der *Champs Elysées* naar den heuveltop van Montmartre geheschen. Ignatius is de eerste van de roemvolle rij geloofshelden, die allengs de wijde beuken van de ontzaglijke basiliek zullen bevolken.

Zijn beeld mocht allerminst op Montmartre ontbreken; want, zooals men weet, was het in een onderaardsche kapel der oude abdij van Montmartre dat Ignatius zich met een zestal gezellen bij eede verbond tot de stichting der roemrijke Sociëteit, die moedig den strijd zou aanvaarden tegen de vijanden der Kerk, gelijk Ignatius vroeger als dapper krijgsman gestreden had voor zijn koning.

Dat krijgshaftige en onversaagde in het karakter van den grooten ordestichter is in het beeld meesterlijk uitgedrukt. En dat kan ons niet verwonderen, als wij weten dat de schepper van dit treffende kunstwerk zelf tot de zonen van den grooten Ignatius behoort.

Het is de begaafde broeder in de Sociëteit van Jesus André Besqueut, van wiens opmerkelijk talent onze *Illustratie* reeds vroeger een sprekend staaltje leverde in het borstbeeld der H. Agnes.

De beeldhouwer heeft ons den heilige weergegeven, zooals wij ons onwillekeurig den gewezen dapperen krijgsman voorstellen, die, de ijdelheid der wapenglorie inziende, zijn schitterende rusting als edelman aflegde om zich den ridder der H. Maagd te verklaren en voortaan geen ander zwaard te voeren dan dat des geestes.

Inderdaad, dit is de H. Ignatius in houding, in gebaar, in uitdrukking; het is de ridderlijke en moedige strijder, die met het boek zijner 'Geestelijke oefeningen' in de hand de vijanden des geloofs bekampt, gelijk hij eenmaal bij het beleg van Pampeluna met den degen in de vuist voor zijn koning streed. Krachtig, gebiedend en voortvarend, draagt hij het kloosterkleed gelijk hij als krijger het harnas droeg. Zijn hoofd spreekt van veelomvattende wilskracht, van machtige geestdrift zijn handgebaar, en de sobere, weldoordachte schikking der plooien van zijn gewaad verhoogt door de grootheid der lijnen nog het majestueuze der gestalte. Heel het gewicht van het lichaam rust op het boek, 'dat evenveel zielen bekeerde als het letters telt in zijn woorden.'

Diep godsdienstig gevoel en echt kunstenaarstalent hebben hier samengewerkt om een kunstgewrocht te scheppen, dat niet alleen de vroom-geloovigen treft, maar ook den kunstenaars eerbied afdwingt. Op de tentoonstelling der *Champs Elysées* trok het onweerstaanbaar de aandacht te midden der scheppingen van de moderne kunst, die helaas, het christelijk ideaal en de groote liturgische overleveringen sinds lang vergeten is. Het bekwam dan ook een eervolle vermelding en het zou zelfs, volgens de vertrouwelijke meedeelingen van personen, die het weten kunnen, een medaille behaald hebben, wanneer het niet afkomstig was geweest van een broeder der Sociëteit van Jesus en zijn werk niet tot de godsdienstige kunst behoord had. Voor dergelijken arbeid is natuurlijk op de hedendaagsche tentoonstellingen weinig eer te behalen; maar daartoe werd het door den maker ook niet bestemd; in zijn bedoeling lag het alleen God te eeren in de verheerlijking van zijn dienaar.

Wie André Besqueut is? Aimé Giron verhaalt van hem in de *F[r]ance Illustr[é]e* dat hij hem gekend heeft als twaalfjarigen knaap. De tegenwoordige kunstenaar was toen een eenvoudige herdersjongen in het gebergte der Hautes-Cévennes. Met zijn mes sneed hij toen in stukken hout de nabootsingen van zijn hond en van zijn schapen, van de koeien in de weide en van de kippen op de werf om hem heen. Zonder eenig

kunstonderwijs genoten te hebben, zonder iets af te weten van de wereld der steden, zond hij zijn verzameling beesten in op een landelijke tentoonstelling. Die proeven waren nog maar onbeholpen, doch getuigden van groote opmerkingsgave en veel zin voor de natuur. Aimé Giron wist te bewerken dat hij er een prijs mee behaalde van.... 15 franks! De herdersjongen had nooit geweten dat er zooveel geld in de wereld was, en zijn liefhebberij in het snijden en steken van houten figuren werd een ware hartstocht.

Men liet hem naar de stad komen en daar een paar cursussen in het teekenen volgen; men deed hem bij een man van het vak in de leer en, nadat hij in een wedstrijd gelukkig geslaagd was, kende de stad Parijs hem een beurs toe aan de school voor schoone kunsten aldaar. Hij behaalde daar al spoedig de eerste prijzen, zijn dagen doorbrengende met teekenen en boetseeren, zijn avonden bestedende om te leeren schrijven en zijn nachten doorbrengende met te droomen van reusachtige beeldwerken, grootsch als de bergen van zijn geboorteland.

Maar vroom, nederig en onberispelijk van gedrag gebleven volgens den raad van zijn moeder, die een brave vrouw was, komt hij op zekeren dag bij Aimé Giron om raad.

‘Ik moet een besluit nemen,’ zegt hij, ‘of op de school voor schoone kunsten blijven, zooals de leeraars en mijn familie mij aanraden, of als broeder naar de Jesuïeten gaan. Ik zal doen wat u mij aanraadt. Wat raadt u mij?’

‘Stelt ge den roem boven den vrede van de ziel en van het leven?’

‘Neen.’

‘Welnu, klop dan te Vals aan, en ik benijd u.’

André Besqueut viel zijn raadsman om den hals en hij werd opgenomen in het huis der paters Jesuïeten van Vals. Tien jaren lang liet men hem daar al het grove werk van het huis verrichten, hem bij gelegenheid nu en dan tijd latend om den beitel en het boetseerstokje weer op te vatten. Toen men in nederigheid en gehoorzaamheid zijn roeping zag stand houden en te gelijk zijn talent telkens duidelijker zag uitblinken, zond de eerw. pater provinciaal hem achtereenvolgens naar Luik, naar Rome en naar Parijs, waar de kunstenaar zich volledig ontwikkelde en het recht verwierf, uitsluitend voor zijn kunst te leven.

Van dien tijd af boetseert en beitelt broeder Besqueut met al den ijver en al het vuur der oude christelijke meesters. Borstbeelden van bisschoppen, generaals, hooge katholieke persoonlijkheden zijn al uit zijn handen voortgekomen. De H. Agnes, die wij op blz. 225 van den 27en jaargang hebben weergegeven, heeft de ongemeene bekoorlijkheid van zijn vrome en teedere ziel geopenbaard; de H. Ignatius van Loyola voor de basiliek van Montmartre getuigt van zijn verheven geloof en van zijn meesterschap in de kunst.

Bij zijn eerste openlijke schrede op de kunstenaarsloopbaan mag hij zich dus reeds met succes bekroond zien en de christelijke kunst heeft van dezen monnik-kunstenaar met zijn ernstig streven, zijn godgewijde ziel en zijn werkelijk talent nog veel te verwachten.

De bruidswaaier,
Vertelling uit de groote wereld.

Otto Eschried liet den blik nog eens bewonderend rondweiden door het atelier van zijn vriend Kurt.

‘Keurig gearrangeerd! Prachtig!’ dus prees hij de smaakvolle inrichting der schilderswerkplaats, waar hij zich behaaglijk op een divan had neergevlijd.

‘Je hebt het toch maar ver gebracht,’ ging hij voort. ‘Een ander zou ik er om kunnen benijden; maar nu jij het bent, te wiens gunste vrouw Fortuna is afgeweken van haar gewonen regel, ons kunstenaars niet de minste opmerkzaamheid te wijden, kan ik er mij natuurlijk niet anders dan in verheugen. Inderdaad verdien je dan ook je succes, dat is buiten twijfel; maar voor drie jaren, toen wij op ons armzalig kamertje in Munchen zaten, hadden wij geen van beiden kunnen droomen dat we bij ons weerzien door zooveel pracht en luister zouden omringd zijn. Pracht nog wel, die jou toebehoort! Jongen, kerel, het moet toch een aangenaam gevoel wezen, te kunnen zeggen: En ik ben nu de koning van dit rijk! Je moet er nogal geld in gestoken hebben, is 't niet?’

‘Helaas ja,’ hernam de schilder, die voor zijn ezel stond en rustig doorwerkte, zonder zich door het gebabbel van zijn vriend te laten afleiden. ‘En ik ben er nog lang niet van af ook; ik zal nog heel wat te scharrelen hebben, eer alles betaald is. Maar ik kon nu eenmaal niet anders, nadat ik besloten had, hier mijn tenten op te slaan.’

‘Dat wil ik wel gelooven. Wie zou in jouw positie niet met allebei zijn handen hebben toegegrepen?’

‘Mijn hooggeplaatste leerlinge, onze kroonprinses, stelde dit atelier tot mijn beschikking - of liever zijn vier kale muren. Het zou moeilijk wezen iets passenders te vinden. Zeg zelf: de localiteit, de omgeving, het licht - het is een ideaal van een atelier!’

‘En dan de ligging! Vijf minuten van het hartje van de residentie, met het groote, prachtige, stille park voor je ramen.’

‘Of dat prachtig is! Geen wonder dat de kroonprinselijke familie zich liever hier als in haar paleis ophoudt. Zoo dikwijls ze maar kunnen, komen ze hierheen.’

‘Nu, dat is misschien wel de keerzijde van de medaille, voor jou wel te verstaan, of je moest erg veranderd wezen, waarvan ik nog niets merk. Je ben nog heelemaal de oude - geen zweem van de trotsche deftigheid, die je positie anders zou meebrengen....’

Kurt lachte hartelijk.

‘Ik en trotsche deftigheid! Dat zou net iets voor mij wezen! Gelukkig is 't evenwel niet noodig. De kroonprins en zijn gemalin zijn de eenvoud in persoon, zoo minzaam en gul als men maar verlangen kan. En hun aristocratische omgeving laten ze thuis, als ze hierheen komen. Ik verzeker u, dat ik me dikwijls met geweld moet te binnen brengen, dat ik ons toekomstig koningspaar voor me heb, zoo vriendelijk zijn mijn hooge bezoekers in den omgang. Het zijn mijn liefste uren, die ik in hun gezelschap doorbreng. Je hebt er geen idee van hoe hier gelachen wordt, als de kroonprinses les neemt.’

‘Talent heeft ze natuurlijk niets.’

‘Oho! zelfs een heel opmerkelijk talent. Eeuwig jammer, dat zij niet gedwongen is, er haar brood mee te verdienen. Ze zou een gevaarlijke concurrent voor ons worden. Kijk daar die portefeuille met schetsen eens in - nu, wat zeg je daarvan?’

‘Verduiveld, dat is goed! En is dat allemaal eigen werk? Heeft jouw penseel er niet het leeuwendeel in?’

‘Ik geef de leiding maar aan, en steek er verder geen hand naar uit.’

‘Nu maar, ik moet zeggen, da's mooi, hoor. Onberispelijk van teekening, fijn van toon, vol harmonie, origineel opgevat. Ik moet je eerlijk zeggen: zooals ik je ken, kon ik me maar niet begrijpen, dat je je tijd tot het africhten van koninklijke hoogheden gebruikte; maar nu zie ik in, dat je daarmee volstrekt geen offer brengt.’

‘Zeker niet. Maar zet nu de portefeuille weg. Het gebeurt dikwijls dat ze hier zijn, eer ik er op verdacht ben, en ik wou niet graag.... Jij bent de eerste, wien ik de schetsen heb laten zien.’

Haastig gaf Otto aan den wenk van Kurt gevolg, daarbij met een zeer onbehaaglijke uitdrukking op zijn gezicht naar de deur kijkend.

‘Dat zou ik een allesbehalve aangename verrassing vinden,’ merkte hij bedremmeld op. ‘Als je denkt, dat je bezoek krijgt, was het dan niet beter als ik maar stilletjes afdroop?’

‘Ben je mal!’ riep Kurt lachend. ‘Al kwamen ze binnen, terwijl jij hier was - vandaag is dat anders moeilijk meer te verwachten - dan maak je je compliment en trekt af. Iemand zonder vooraf gevraagd verlof voor te stellen, zou natuurlijk minder gepast wezen. Zet toch zoo'n benepen gezicht niet. Ze zouden je niet bijten. Geef mij liever de sigaretten eens aan. Zoo, dank je. Nu, en jij? Goed, je hebt liever een sigaar. Daar staan ze. - Zoo, vertel nu eindelijk eens wat van je zelven.’

‘Van mij zelven! Daar valt niet veel interessants van te vertellen. Mijn boek heb ik je gestuurd; het heeft een heel aardig succes gehad, maar....’

‘Alleen een eeresucces van de kenners, ja dat kon ik me verb[ee]l[d]en. Gedichten tegenwoordig, al zijn ze nog zoo mooi, trekken het publiek weinig. Onze kroonprinses zijn ze anders bijzonder bevallen. Maar daarom moet je den moed niet opgeven; met jouw talent zal je er ten laatste toch wel komen.’

‘Er hoort anders Jobs geduld toe, jaar in jaar uit te moeten ploeteren en zijn krachten te versnipperen alleen om te kunnen leven. Het gaat me nu wel beter dan toen in Munchen, maar er komen toch oogenblikken, waarop ik het pijnlijk voel, dat ik nog geen vasten grond onder de voeten heb....’

Kurt liet een langgerekt gefluit hooren.

‘Dat klinkt haast alsof je trouwplannen in 't hoofd had....’

Otto kreeg een kleur en slaakte een diepen zucht.

‘Aha, dat komt dus uit,’ merkte Kurt laconisch op, ondertusschen maar ijverig door- schilderend. ‘En *zij* heeft natuurlijk niets....’

‘Misgeraden! Dat is juist het ongeluk. Ze is de eenige dochter van een kerel, die bulkt van 't geld. Ik heb ze voor een maand of drie in Berlijn leeren kennen; maar zoodra haar familie, waar ze gelogeerd was, haar vader op de hoogte had gebracht van wat er gaande was, haalde hij zijn dochter gauw naar huis terug, zonder dat ik vermoedde wat er achter mijn rug bedisseld was. Daarom heb ik al mijn welsprekendheid aangewend om onzen hoofdredacteur van de groote beteekenis der hier te houden nijverheidstentoonstelling te doordringen, opdat hij me maar als verslaggever hierheen mocht sturen.’

‘Welzoo! Dus ze woont hier in de stad?’ ‘Ja. Haar vader is de rijke leerfabrikant Berthold.’

‘Die? O dien ken ik heel goed. Dat is een eerste grootheidsjager. Voor een titel, voor een lintje in zijn knoopsgat zou hij zijn ziel en zaligheid verkoopen. Daarom ligt hij dan ook voor iedereen, die met het hof in betrekking staat, plat op zijn buik. Eens heb ik in zijn magazijn naar iets gevraagd, maar had moeite, me voor zijn indringerigheid te bewaren. Zijn dochter moet een heel lief meisje zijn.’

‘O die is het tegendeel van haar vader: eenvoudig, bescheiden.... de appel is hier wel ver van den boom gevallen. Uitgesproken hebben we ons tegenover elkaar nog niet, maar ik weet toch heel goed, dat ze mij graag mag: in zulke dingen vergist men zich niet licht. Ik voor mij wil haar of geen andere.... O Kurt, als ik in deze zaak nu maar een beetje geluk had, dan was ik de benijdenswaardigste der stervelingen! Ik heb het blijspel, waarvan ik je vertelde, bij jullie hoftheater aangeboden. Als het opgevoerd werd en ik er succes mee had - ik heb natuurlijk naar mijnheer Berthold geïnformeerd en ik wist alles al wat je mij van hem vertelde - geloof je dan niet dat hij in dat geval....?’

‘O zeker! Een gevierd dichter en tooneelschrijver, misschien aan het hof in audiëntie ontvangen - mijnheer Berthold zou je zijn dochter in de armen werpen! Dus maar goeden moed gehouden. Wie weet.... Maar wat heb je daar in je hand?’

‘Een waaier, prachtig beschilderd! Dat was een mooi bruidsgeschenk! Een juweel! Is dat een meesterstukje van jou?’

‘Neen, mijn prinselijke leerlinge heeft hem beschilderd. Pas op dat er niets aan komt, Otto, hij is nog niet goed droog....’

‘Dat merk ik al. Dus dat is werk van dezelfde begaafde hand, waarvan ik zooeven....’

‘Ja, en het is verduiveld goed kunstwerk, dat heb je gauw gezien.’

‘Ik kan hem niet genoeg bewonderen. Zeg,’ - hier strekte hij zich op een divan uit en ging op den toon van een achteloos door den neus pratenden, deftigen kunstbeschermer voort - vraag bij gelegenheid eens aan je begaafde leerlinge of ze den waaier ook verkoopt. Wat denk je wel dat ze vragen zou als ik haar een bruidswaaier bestelde? Een duizend mark zou ik er aan willen besteden....’

Een zilverhelder, dadelijk onderdrukt gelach weerklonk door het atelier. Als door een electrischen schok getroffen, vloog Otto van zijn divan op, terwijl Kurt van achter zijn ezel te voorschijn trad.

Onder de opengeschoven portière stond het kroonprinselijk paar, met moeite den lachlust bedwingend, die kennelijk door Otto's laatste woorden was opgewekt.

Deze had wel in den grond willen zinken. Hij was alleen nog in staat, een diepe buiging te maken, maar zich te verwijderen, zooals Kurt hem geraden had, daartoe reikten zijn krachten niet meer. Men zag het hem aan, dat de vloer hem onder de voeten brandde, maar aan den grond vastgeworteld, bleef hij staan, als het beeld van de meest hulpelooze verlegenheid.

Het gelach van de koninklijke hoogheden was in een vriendelijken glimlach overgegaan, waarmee zij Kurt groetend toeknikten. Maar de kunstenaar las nog iets anders in het gezicht van den troonopvolger: de zwijgende sommatie, hem den vreemdeling voor te stellen, die nog totaal vernietigd daar voor hem stond.

‘Mijn vriend Otto Eschried, de dichter der *Harteklanken*,’ aldus gaf Kurt aan den wenk gevolg en hij maakte te gelijk melding van Otto's zending als verslaggever omtrent de tentoonstelling alsmede van zijn blijspel, dat bij de directie van den hofschouwburg ingediend was.

Er volgde een nieuwe, diepe buiging van Eschried. Een paar minuten later vloog hij, meer dan hij liep, door het stille park naar de uitgangspoort. Zijn hart klopte hoorbaar. Maar weinige woorden had de kroonprinses tot hem gesproken, doch die waren zoo hartelijk, zoo echt gevoeld geweest, dat hij begreep hier geen nietszeggende phrase te hooren, maar de oprechte uiting van levendige belangstelling in zijn dichterlijken arbeid, die hem blijkbaar in de kroonprinses een invloedrijke vereerster verworven had.

Eindelijk lachte dan ook hem het grillige geluk toe, dat hij al zoo lang vergeefs had nagejaagd.

De verzekering van den kroonprins: ‘Zoodra ik onzen intendant zie, zal ik hem naar uw blijspel vragen,’ vervulde hem met blijde hoop. Hij wist heel goed van hoeveel beteekenis zoo'n vraag van den hoogen belangstellende voor het lot van zijn tooneelstuk wezen zou.

In zijn hotel aangekomen, greep hij aanstonds pen en papier om den storm in zijn binnenste door het smeden van rijmen te laten uitrazen. Dat was een vruchtbaar uurtje! Als uit een onuitputtelijke voorraadkamer sprongen de verzen in welluidenden vloed uit zijn brein: een sonnet *Aan Marie*, een acrostichon op de kroonprinses, een ode aan het geluk. De hemel weet wat er nog te voorschijn zou gekomen zijn, wanneer hij niet door een krachtig getik op zijn deur van den Pegasus ter aarde geworpen was. Nog eer hij ‘binnen!’ kon roepen, stormde Kurt de kamer binnen.

Otto vloog op en zijn vriend om den hals. Maar de hartstochtelijke ontboezeming van vreugde bleef onbeantwoord. Vrij norsch pakte Kurt hem bij den schouder en schudde hem nijdig van zich af.

‘Nou, je mag me wel om den hals vallen,’ bromde hij wrevelig. ‘'t Is wat moois. Je ben een goeie klant. Bezit je duizend mark?’

Als uit de wolken gevallen, staarde Otto zijn vriend aan zonder hem te begrijpen.

‘De ezel heeft geen flauw vermoeden van de dwaasheid, die hij uitgehaald heeft,’ ging Kurt voort, als tot zich zelven sprekend. Daarop tot Otto gericht: ‘De lof over je verzen heeft je natuurlijk het proza doen vergeten, waarmee je zoo duivelsch handig de kroonprinses hebt weten in te palmen.’

‘Ik heb haar toch, hoop ik, niet op ongepaste manier bedankt?’

‘'t Was te wenschen dat je te voren zoo goed op je woorden gepast had.’

‘Te voren?’

‘Ja, toen je 't over den waaier had.’

Groote goedheid! Aan dat intermezzo had hij in 't geheel niet meer gedacht.

‘De kroonprinses vermoedde toch, hoop ik niet, dat ik wist....’

‘Dat *zij* den waaier geschilderd had? Neen, die gedachte is helaas niet bij haar kunnen opkomen.’

‘Maar dan is alles gered.’

‘O, jij heilige onnoozelheid! Weet je dan niet, dat er voor zulke hooge personages, die nooit tot een richtig begrip omtrent de eigenlijke waarde van het geld komen, geen grooter bekoring is dan de gedachte, dat zij evenals andere stervelingen in staat zouden zijn, geld te verdienen? Natuurlijk niet òm het geld, dat voor hen niets beteekent; maar zich voor te stellen “ik kan!” dat streelt hun zelfgevoel. Het geld is een waardemeter, dien zij maar al te graag over hun arbeid zouden laten oordeelen. Daartoe bestaat tot hun leedwezen nooit gelegenheid. En daar komt nu zoo'n uilskuiken, hemelt in dolle geestdrift een kunstwerk op en biedt aan, er duizend mark voor te betalen. Daar heb je 't nu. Het heeft Hare koninklijke Hoogheid behaagd, mij verlof te geven, u den begeerden waaier voor duizend mark te verkoopen en deze som te doen toekomen aan het kinder-ziekenhuis, dat onder haar bescherming staat. Den waaier kan je

over een paar dagen halen, maar kom nu over de brug met je duizend mark.'

De hulpelooze ontzetting, die in Otto's, uit zijn gezicht puilende oogen te lezen stond, openbaarde Kurt op eens de humoristische zijde van de netelige positie, waarin de scherts van zijn vriend, door de minst daartoe geschikte ooren opgevangen, hen gebracht had: hij brak in een onbedwingbaar gelach uit.

'Intusschen zitten wij er leelijk mee in den knoei,' merkte hij eindelijk op, nadat hij een weinig tot bedaren was gekomen, 'jij zoowel als ik; ik kan onmogelijk de kroonprinses den waren staat van zaken onthullen. En geld hebben we geen van beiden. Je hoeft me daar niets van te zeggen; want ik zie het wel aan je neus. Wat zullen we nu aanvangen?'

BIJ GROOTMOEDER, NAAR DE SCHILDERIJ VAN G. JACOBIDES.

'Duizend mark!' steunde Otto. 'Als ik mijn heele bezit te gelde maak, dan breng ik het nog niet tot de helft.'

'En crediet?'

'Maar ik vraag je - een verzenmaker, los medewerker van verschillende tijdschriften - nog voor geen vijftig mark!'

'Een vroolijke bekentenis! Een mooie historie! Ik voor mij zit ook volslagen aan den grond; de inrichting van mijn atelier heeft al wat ik bezat verslonden. Ik heb

natuurlijk de onafhankelijkheid van mijn positie niet in gevaar willen brengen door op de beurs van mijn hooge begunstigers te speculeeren; daarom heb ik mij, daar mijn kontanten niet toereikend waren, een voorschot van mijn kunsthandelaar laten geven. Op het punt van crediet staat het wat beter met mij dan met jou, maar ik ben hier nog tamelijk vreemd en ken hoegenaamd niemand, bij wien ik zoo'n som zou kunnen pompen. De zaak staat dus voor ons zoo ongunstig mogelijk. Maar door jeremiaden en jammerklachten verbeteren we ze geen haar. Weet je wat? Laten we eerst ergens op de gezondheid van onze hooge beschermster een fijne flesch drinken; misschien schiet ons in den roes wel een reddende gedachte te binnen. Trouwens, als men waaiers van duizend mark koopen kan, dan komt het op zoo'n kleinigheid waarachtig niet aan. Vooruit dus maar; het tweede glas zullen wij op het welzijn van jouw Marie leegen en op den waaier, dien je voor haar gekocht hebt.'

De heer Berthold verkeerde in een heel prettige stemming. Dat hij in het tentoonstellingscomité gekozen was, sprak van zelf; dat was iets wat hem als een der voornaamste industrieelen van rechtswege toekwam. Maar dat men hem ook met het ontvangen van de verwachte notabiliteiten belast had, dat deed hem meer plezier dan hij wel liet blijken. Jammer dat de koning buitenslands was zoodat de kroonprins hem bij de openingsplechtigheid vertegenwoordigde. In elk geval kwam hij dan toch met dezen in persoonlijke aanraking, iets wat toch ook niet gering te schatten was. Bedrijvig dribbelde hij door de tentoonstellingslokalen en bij iederen spiegel, dien hij voorbijkwam, coquetteerde hij met het kleurige onderscheidingsteeken als comité-lid, dat op zijn borst pronkte. Het stond toch heel aardig, zoo'n dingetje in 't knoopsgat! Naar hij hoopte, zou hij ook spoedig tot de benijdenswaardigen behooren, die het voortdurend met zulk een veelbeteekenend lintje mogen sieren! Als het hem vandaag gelukte, de opmerkzaamheid van den troonopvolger op zijn verdienstelijke persoonlijkheid te trekken, dan was de zaak zoo goed als uitgemaakt. Nu, wat daarvoor gedaan kon worden, zou zeker niet door hem verzuimd worden.

Waar toch zijn vrouw en dochter wel mochten zitten?

Hoe hij ook overal rondgekeken had, nergens had hij ze kunnen ontdekken. Natuurlijk scholen ze weer ergens in een hoek als de viooltjes, die in het verborgen bloeien. Dat was zoo haar manier van doen; ze hadden niets geen slag om zich behoorlijk op den voorgrond te plaatsen, heel geen idee van de grootsche oogmerken, die hem voor oogen zweelden.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Gevecht met een leeuw. -

Een pakkend tafereel, dat de jonge Duitsche dierschilder Kuhnert ons hier te zien geeft. Een tafereel, dat onweerstaanbaar boeit door zijn dramatische kracht. Ofschoon de kunstenaar waarschijnlijk wel nooit in de gelegenheid zal zijn geweest een ontmoeting, als hij ons schildert, in de werkelijkheid bij te wonen, is hij er toch in geslaagd ons met zijn forsch penseel die werkelijkheid voor oogen te tooveren.

Twee negers zijn bij hun tocht door het dichte bosch door den koning der wildernis overvallen en pogen zich nu met de kracht der vertwijfeling aan de klauwen van het grimmige dier te onttrekken. Helaas, de eene is al door den verschrikkelijken klauw op den grond uitgestrekt en poogt in die houding den leeuw nog zijn scherp mes in

den strot te boren. De ander richt op het dier zijn puntige speer, terwijl hij zich met het ronde schild het naakte lichaam poogt te dekken.

Zal het hem gelukken zijn vervaarlijken aanvaller neer te vellen en ook zijn gevallen makker nog te bevrijden? De schilder toont ons de worsteling op het oogenblik van het hoogste gevaar; de afloop van het gevecht blijft het spel der verbeelding overgelaten.

In den hooitijd. -

Ziedaar een heel wat vreedzamer tafereel, en al hebben onze Europeesche landlieden het in den hooitijd soms ook van wege de felle zon en het zware werk hard te verantwoorden, wij gelooven niet dat zij graag met de inboorlingen van het zwarte werelddeel zouden oversteken. Met leeuwen hebben zij in elk geval niet te doen, en de trouwe goedige ossen denken er niet aan, hun het leven lastig te maken. Integendeel zij helpen hun gewillig den last van den zwaren arbeid dragen. Als de maaiers hun werk gedaan hebben, dan hoeft het frissche geurige hooi maar op den wagen geladen te worden en de hooiers kunnen op hun gemak er bovenop gaan liggen; de ossen zullen de vracht wel binnenhalen. Daarom mogen zij dan ook zich aan het nieuwe hooi te goed doen zooveel hun maar lust. De Schrift zegt dat men een arbeidenden os den muil niet binden mag, en daaraan houden zich onze wakkere landlieden.

Bij grootmoeder. -

Grootmoeders hebben den kwaden roep, dat zij haar kleinkinderen plegen te verwennen en het gemoedelijke oudje onzer gravure wettigt alweer die slechte reputatie. Zonder eenige vrees dat het de maag van haar kleinen lieveling bezwaren kan, zet ze hem een heele schaal vruchten voor. De deugniet weet niet, waaraan hij het eerst beginnen zal. De kersen zien er zoo uitlokkend frisch uit, maar de groote appelen en peren lachen hem toch niet minder toe. Ze zijn zoo groot dat hij ze nauwelijks met zijn vingertjes omvatten kan.

Geen wonder dat het ventje graag bij grootmoeder is.

[Nummer 15]

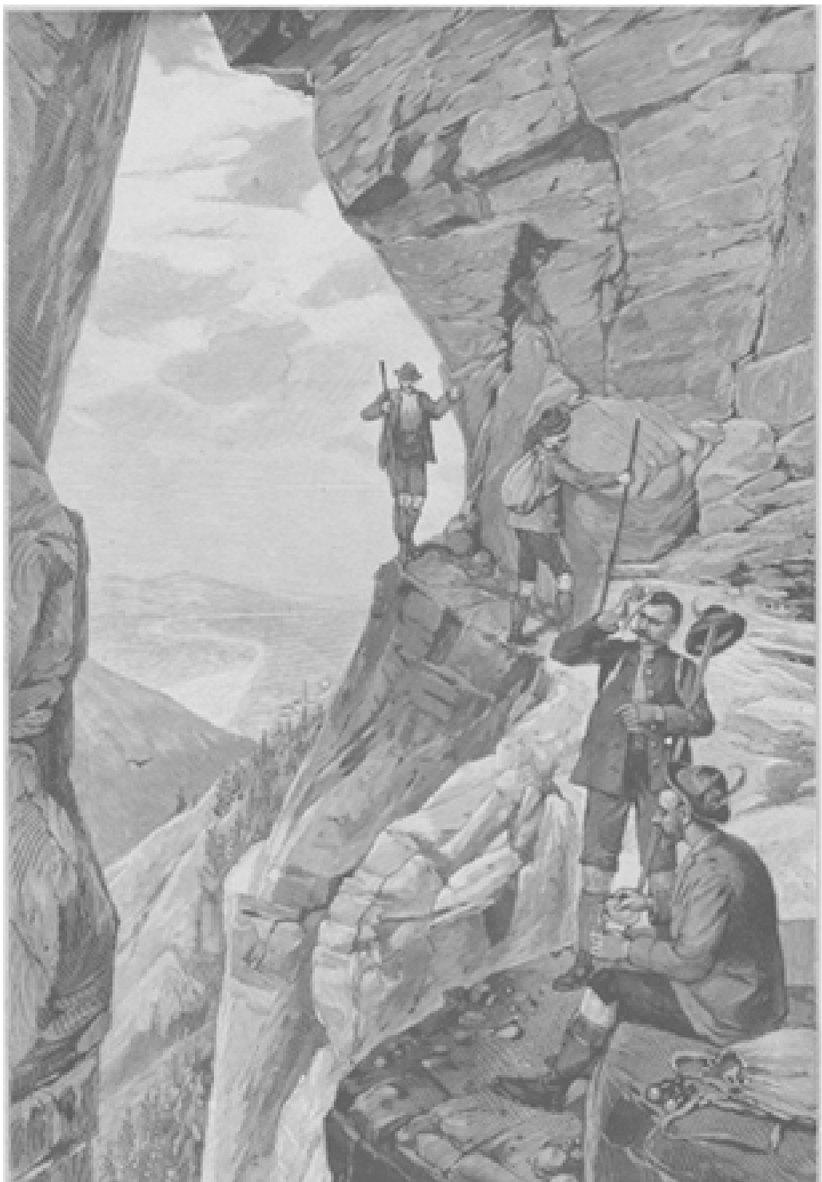

BERGBEKLIMMERS OP DE DOLOMIETEN.

Lood in het Hart,
Door J.R. van der Lans.
(*Vervolg.*)

Hij scheen haar niet aan te hooren, altijd nog met zijn eigen gedachten bezig. Hij was bleek geworden en streek zenuwachtig de grijze haarlok, die bij zijn gemorrel aan de kachel over zijn voorhoofd gevallen was, terug. Hij vermeed de weduwe in het gezicht te zien en zei, met het gelaat van het raam afgekeerd en met den deurknop in de hand, met gejaagde stem:

'Ik heb mij bedacht, stuur uw zoon maar liever niet, juffrouw. Ik zal wel naar hem informeeren. Ik beloof u dat alles wel terecht zal komen; maar laat hem niet weten, dat ik mij met hem bemoei. Spreek er met niemand over.... 't is niet goed dat ik in deze zaak genoemd word.... Dus u spreekt er niet over, met niemand, belooft u dat?'

'Natuurlijk, zooals u wil, dokter.... Ik zou het toch alleen aan mijn zoon gezegd hebben, maar als u beter vindt van niet, dan zwijg ik.'

'Kan ik daar op rekenen?' vroeg hij, haar vorschend in de oogen ziende.

'Stellig, dokter, niemand zal er iets van weten,' betuigde zij, verwonderd over de plotselinge verandering in den straks nog zoo kalmen, gemoedelijken man.

'Nu, dan kan u er ook op rekenen, dat er voor uw zoon gezorgd wordt; ik neem het op mij; binnen eenige dagen zal u bescheid hebben....'

'Duizendmaal dank, dokter,' zei de weduwe en wilde er nog verdere betuigingen van erkentelijkheid aan toevoegen, maar hij drong haar als 't ware de deur uit en sloeg die als driftig achter haar dicht.

Zoodra hij alleen was, trad hij met wankelende schreden op zijn leuningstoel toe en liet zich als vernietigd in het kussen zinken. Daarop de beide handen voor de oogen slaande, kreunde hij als iemand, die doodelijk in het hart getroffen is.

'God! God!.... moet dan eindelijk toch mijn slachtoffer me in den weg treden!.... Hij was dood en begraven, misschien vermoord door mij, die hem dwong te werken en te zwoegen, terwijl hij in gemak en weelde licht oud had had kunnen worden.... Hij was dood, en nu staat daar zijn weduwe voor mij.... zijn weduwe, die gebrek geleden heeft, terwijl ik rijk werd!... Ze komt afbedelen voor haar zoon, wat ze als recht zou kunnen opeischen.... Mij komt ze vragen, haar jongen te laten studeeren, terwijl de mijne studeert van haar geld!.... God! God! is 't mogelijk!....'

Nog dieper begroef hij het gelaat in de handen, terwijl zijn hoofd vooroverboog en schokte van zenuwachtige snikken.

Zoo zat dokter De Vries nog lang, van schuldbesef verplet, voor de schrijftafel, waaraan hij straks troonde als een edel weldoener, als een vorst gunsten uitdeelende en de dankbetuigingen aanvaardend van zijn gunstelingen.

Erkentelijk en opgebeurd waren de arme patiënten heengegaan, vol vereering voor den goeden dokter, die hun belangeloos hulp en raad geschonken had; op het oogenblik verkondigden ze misschien zijn lof in hun omgeving, tegenover iedereen, die er naar luisteren wilde; zij prezen en roemden hem als den trooster, den helper, den vader der armen.

En daar zat nu diezelfde man, door de wereld gevierd om zijn kunde, zijn aanzien, zijn rijkdom, door de armen op de handen gedragen, daar zat hij nu alleen en verlaten, zonder één vriend om hem te verdedigen tegen het grievende zelfverwijt, dat als een

schrikkelijke furie, als een wrekende Nemesis voor hem stond, hem beschuldigend van de wraakroepende zonde: zich verrijkt te hebben met het goed van weduwen en weezen!

Terwijl buiten, in de stad, in de weelderige huizen der grooten en in de schamele woningen der armen zijn lof weerklonk van honderden lippen, kromp hij hier, in de eenzaamheid, onder de striemende verwijten, waarmee zijn geweten hem geeselde.

Dief!.... moordenaar misschien!.... verdrukker van weduw en wees! siste het hem in de ooren, en niets wetend te antwoorden op die onverbiddelijke aanklacht, boog hij dieper het voorhoofd, dat zich rimpelde, als saamgedrukt onder een verpletterend wicht.

Een zacht getik op de deur, die in de gang uitkwam, deed hem opschrikken. Hij voer met de hand door de klamme grijze haren, op zijn voorhoofd samengeplakt door het uitbrekende zweet der benauwdheid.

Had hij goed gehoord? Werd er werkelijk geklopt? Was het verbeelding? Snel wischte hij zich het gelaat met den zakdoek af en poogde kalm te zijn, het gezicht in de gewone plooi te zetten, het masker weer voor te hangen, dat hij tegenover de wereld droeg. En weer verzonk hij in zijn martelende gepeinzen, niet merkend dat de wijzer der kleine zwartmarmeren pendule op den verder kalen schoorsteenmantel zacht voortschoof over de wit porseleinen wijzerplaat, niet hoorend dat het getik opnieuw weerklonk, nu luider dan straks, maar toch altijd nog bescheiden....

Daar rinkelde zacht trillend de schel in de gang, met langzame golvingen van kopergalm, - het bewijs dat de deur met schuchtere voorzichtigheid geopend werd. En dokter De Vries had nauwelijks den tijd tot opkijken, toen twee lieve kinderarmen zich sloten om zijn hals en een zacht-warm kindermondje hem een kus drukte op elke wang.

‘Ben jij daar, Annet?’

‘Ja, vader, mama zei: ik moest eens gaan kijken, waar u toch bleef: we wachten al zoo lang met het ontbijt.’

‘Maar je kan toch wel zonder mij beginnen.’

‘Ja, maar u weet, dat Koen vandaag weer naar Utrecht vertrekt, en daarom hadden we graag dat u met ons ontbeet. Anders ziet hij u bijna niet meer voor hij heengaat.’

‘Das waar ook,’ zei dokter De Vries verstrooid, weer verdiept in zijn eigen gedachten.

Het stille, scherpzinnige kind zag hem met haar helderbruine verstandige oogen lang en aandachtig in het ontdane gezicht. Zij onderscheidde er dezelfde angstig verwrongen trekken, die haar den vorigen avond waren opgevallen; zij herkende de vluchtig weggewischte sporen der tranen.

‘Nog altijd lood in het hart, vader?’ fluisterde zij, hem teer liefkoozend. ‘En ik heb toch zoo vurig voor u gebeden.’

Hartstochtelijk drukte hij Annette aan de borst en sloot haar met een kus den mond.

‘Mijn lief, lief kind, mijn engel. Heb je voor je vader gebeden?’

Zij knikte zacht met het hoofd, terwijl haar bruine oogen hem liefdevol aanzagen en haar zachte blonde haren hem de wangen streelden.

‘O bid veel voor je vader, veel, zal je?’

‘Altijd zal ik voor u bidden, pa, altijd tot u.... geen lood in het hart meer voelt,’ voegde ze er zacht aan zijn oor lispend bij.

Hij schrikte op.

‘Dat moet je niet meer zeggen, kind. Ik heb je immers gezegd, dat je niet denken mag aan wat wij gisterenavond bespraken. Dat heb je me beloofd; je hebt gezegd, dat je alleen maar voor vader bidden zou.’

‘Nu, dat zal ik ook, pa, en ik zal dat niet meer zeggen. Is het nu goed? Kom nu mee naar binnen.’

‘'k Heb heel geen trek in het ontbijt,’ zei de dokter en bleef onwillig in zijn stoel hangen. Maar Annette poogde hem met allebei haar handen op te trekken en zag hem daarbij met zoo'n onweerstaanbaar liefdevol vragend lachje aan, dat hij niet langer weerstand bieden kon en zich gewillig liet meevoeren, onderweg al zijn krachten verzamelend om opgeruimd en luchthartig te schijnen - als de verzilverde lepel, die uiterlijk glom van blijden glans, maar innerlijk lood in het hart droeg.

V.

‘Ha, daar is pa eindelijk boven water,’ riep de gul-vroolijke stem van Koen met jongensachtige uitgelatenheid, toen dokter De Vries met de kleine Annette aan de hand in de huiskamer verscheen. ‘Ik was bepaald al bang u vandaag niet meer te zien te krijgen. Hoe heeft u geslapen, vader?’

‘Hm, dat gaat nogal,’ mompelde hij, zijn zoon vluchtig de hand drukkend, om niet te verraden hoe de zijne zenuwachtig trilde. ‘En jij?’ liet hij er op volgen, zonder zijn zoon aan te zien.

‘O, naar mij hoeft u niet te vragen: natuurlijk de slaap der argelooze jeugd, omzweefd van de lichtgewiekte muzen. Maar u, pa, ziet er, dunkt me, een beetje betrokken uit. Misschien nog laat opgebleven bij de boeken?’

‘Ja, 't was niet vroeg meer, toen ik naar bed ging,’ bekende de dokter somber, met huivering denkend aan de bange uren, die hij in eenzame en folterende overpeinzingen na het gesprek met Annette op zijn studeerkamer had doorgebracht alvorens zich ter ruste te begeven.

‘'t Spijt mij dat ik niet geweten heb, dat u nog zoo lang opbleef; dan had ik graag een sigaar bij u komen rooken, als u 't goed gevonden had,’ hernam Koen, luchtig door zijn wilde haren strijkend.

‘Ik wou dat je dat maar gedaan had, als je toch plan had vandaag weer te vertrekken,’ hernam de dokter, zich geweld aandoende om zijn gedachten, die nog telkens afdwaalden naar de bezoekster van straks, bij het gesprek te houden; ‘we hebben in lang niet meer eens ernstig gepraat en ik had je heel veel te vragen....’

‘Je gebruikt zeker een zacht ei, hè?’ kwam nu mevrouw er tusschen, die, in een licht en modieus *peignoir* gedost, maar met een ontevreden gezicht, thee schonk.

Henriette daarentegen zag er frisch en fleurig uit, ze was al heel gekleed en beet met veel trek in haar boterham.

‘Kom pa, eet u niet?’ vroeg ze, hem met haar helderblauwe kijkers aanziende. ‘Ik heb een honger als een paard.’

‘Dat is een goed teeken,’ zei de dokter, haar met vaderlijk welgevallen beschouwend, ‘en dat op den morgen na een diner.’

‘Nu, maar ik ben ook al vroeg op geweest en zelfs al wezen tempelen.’

‘Zoo, da's braaf, lieve kind, die goede gewoonte van het pensionaat moet je trouw aanhouden. Koen doet er in de week niet veel meer aan, is 't wel?’ vroeg de dokter, zich naar zijn zoon wendend.

Deze draalde met antwoorden, onder voorwendsel dat hij juist den mond vol had, maar zijn moeder nam het dadelijk voor hem op.

‘Nu, om dezen tijd van 't jaar, en dat den ochtend na een diner is 't toch niet van hem te vergen, dat hij al om acht uur in de kerk zou hebben gezeten. Hij hoeft ook precies geen pilaarbijter te zijn.... Henriette was toevallig vroeg op doordat ze gisteravond bijna onmiddellijk naar bed is gegaan; ze was niet te best geluimd, schijnt het.’

‘O ik wist niet waar ik het zoeken moest van vermoeidheid en verveling,’ riep het meisje met koddige ergernis, ‘zoo'n diner-avond vind ik dan verschrikkelijk.’

‘Dan slacht je mij, kind,’ bekende haar vader gulweg.

Mevrouw trok den neus op.

‘'t Is je eigen schuld,’ zei ze tot Henriette, ‘als je je niet geamuseerd hebt. Jonker De Grunze heeft genoeg werk van je gemaakt. Wat hoef je je ook als zoo'n houten Claar aan te stellen?’

‘O praat niet, ma, van dien naren mijnheer De Grunze; ik hoop niet dat u mij ooit weer naast hem zal zetten. Dat vind ik het akeligste jongmensch, dat we nog ooit te dineeren gehad hebben.’

‘Hoe is 't mogelijk! Iemand van de fijnste vormen, die in de hoogste kringen thuis is en dien we het tot een eer mogen rekenen bij ons te ontvangen! Ik heb in het salon lang met hem gepraat; het is de onderhoudendste causeur, dien ik ken. En een distinctie!’ besloot mevrouw met een nadruk, alsof dat woord het kort begrip van alle beminnelijke eigenschappen was.

‘Maar ondertusschen een vervelend merk van een vent, daar heeft Henriette gelijk in,’ mom-

pelde Koen, die smakelijk op een waterbroodje knabbelde.

Had de dokter zoo iets durven zeggen, mevrouw zou onmiddellijk vuur gevat hebben; maar Koen kon geen kwaad bij haar doen en heel zoetsappig bracht zij tegen zijn opmerking in 't midden:

'Je moet rekenen dat hij zachtjes aan op geposeerden leeftijd raakt en dat zijn aristocratische afkomst en omgeving hem vanzelf iets correct deftigs geven, wat wij zoo niet gewoon zijn. Je kan hem niet bij jou en je kornuiten vergelijken, die eigenlijk nog in de vlegeljaren verkeert. Hij is een solied en serieus jongmensch, en ik had wel graag gezien dat Henriette zich wat gevoeliger had getoond voor zijn attenties; zulke gelegenheden om met menschen uit den eersten stand in relatie te komen moet men op prijs weten te stellen....'

'Hoor je 't, Henriette?' riep Koen spottend, zonder eenige consideratie voor de hooge strevingen van zijn mama, 'je zorgt dat je hem inpalmt; dan krijgen we misschien nog oudadellijk bloed in de familie, ten minste als de jonker nog bloed in zijn lijf heeft, waar ik hard aan twijfel, - en u, pa?'

'Gezond bloed zal hij zeker niet veel hebben,' merkte de dokter droogjes op. Met moeite poogde hij een hapje brood door zijn toegeschroefde keel te krijgen.

'Dat dunkt me ook; zulk oud bloed is niet altijd even frisch,' zei Koen lachend en Henriette lachte hartelijk mee.

Mevrouw beet zich op de lippen.

'Je kan toch van zoo iemand niet vergen, dat hij als gast even uitgelaten zou zijn als jij gisteravond met Estella was,' bracht zij nog in 't midden. 'Je schijnt je beter geamuseerd te hebben dan Henriette,' voegde ze er bij om aan het gesprek een andere wending te geven.

'Ja,' kwam de dokter er nu in eens tusschen, met meer belangstelling dan hij tot dusver had aan den dag gelegd; 'ik heb opgemerkt dat je het bijzonder druk had met dat jodinnetje?'

'Och, het is een verduiveld aardig nest, waar ik me best een avond mee amuseeren kan,' bekende Koen luchthartig.

'Pas maar op dat je haar het hoofdje niet op hol maakt,' waarschuwde de dokter, ter sluiks naar zijn vrouw opziende.

'O heb daar maar geen vrees voor, pa; zoo'n onnoozel Gretchen is ze niet, dat ze zich door den eersten den besten Faust laat bepraten. Ze speelt heel aardig de rol van *ingénue*, maar net als de actrices, is ze het niet langer dan de comedie duurt; ze is slim genoeg om te begrijpen dat ik de man niet ben om haar in ernst het hof te maken....'

'En waarom zou je dat niet?' gooide mama er als terloops tusschen.

Koen schaterde het uit. Zijn guitige donkere oogen glinsterden van pret.

'Dat wordt vermakelijk van morgen,' zei hij, 'eerst kreeg Henriette een wenk en nu ben ik aan de beurt. Mama schijnt van nacht in haar droomen allerlei trouwplannen uitgebroed te hebben. Nu wat mij betreft, moeder, kan u de eerste twintig jaar de moeite nog wel sparen. Wie is er tegenwoordig nog zoo gek van vóór zijn veertigste jaar aan trouwen te denken!'

'Dus dan zijn je vader en moeder allebei gek geweest,' zei de dokter daarop, allesbehalve gesticht; 'een fijn compliment!'

'O pa, dat was in den meer dan volmaakt verleden tijd, *plusquam perfectum.* Ik spreek van tegenwoordig, van onzen *fin-de-siècle*-tijd, die, zooals u weet, andere

begrippen huldigt. Wij hebben onder ons, studenten, een bond opgericht tot verduurzaming van het nooit volprezen jonge-heerenleven onder de zinspreuk *La joie de vivre....*'

'Zoo en ben jij daar ook lid van?' vroeg dokter De Vries, verrast zijn kopje neerzettend en zijn jongen ernstig ontsticht aanziende.

'Natuurlijk, pa, al de joligste snuiters zijn onmiddellijk toegetreden en ik ben zelfs bij acclamatie tot *praeses* gekozen....'

'Zoo, daar had je mij eerst wel over kunnen raadplegen, dan had ik je daar eens ernstig over kunnen spreken.... Hier aan de ontbijttafel is het de plaats niet om over dergelijke onderwerpen te handelen,' ging hij voort met een vluchtigen blik op Henriette en de kleine Annette, die stilzwijgend alles volgde en met haar groote verstandige oogen beurtelings haar vader en de overige huisgenooten aankeek.

'Maar den eersten keer dat je weer over ben, hoop ik eens een ernstig onderhoud onder vier oogen met je te hebben,' voegde de dokter er streng bij, 'en dan hoop ik ook iets naders omtrent je studies te vernemen. Hoe sta je daarmee tegenwoordig?'

'O dat boeltje marcheert uitstekend, pa,' hernam Koen, pogend den lossen toon van het gesprek, dat een ernstiger wending dreigde te zullen nemen, te behouden. 'De *series lectionum* loopt af met de regelmatigheid van een regulateurklok.'

'Neen, ik versta nu eens geen scherts, Koen. Je weet wel dat ik bedoel of je geregeld college loopt, of je je dictaten bijhoudt en of je op je kamer behoorlijk werkt.'

'Hoor eens, zoo'n rechterlijk verhoor komt nu aan de ontbijttafel al evenmin te pas, vind ik,' kwam nu mevrouw er tusschen, dadelijk bij de hand om de partij voor haar geliefden Koen op te nemen, zoodra zij hem door de vaderlijke strengheid bedreigd achtte.

Dokter De Vries zuchtte en zag zijn vrouw verwijtend aan. Hij kon haar in tegenwoordigheid hunner kinderen moeilijk voor de voeten werpen, dat ze zijn gezag ondermijnde; daarom moest zijn blik haar dat aan 't verstand brengen; maar zij hield zich van de dommen en bleef rustig een beschuitje smeren.

'Dat is geen rechterlijk verhoor, maar een eenvoudige, belangstellende vraag, waarop Koen gemakkelijk kan antwoorden,' hernam hij.

Maar Koen had op dat oogenblik toevallig den mond vol, en toen hij in staat was om te antwoorden, wist hij een rechtstreeksch bescheid behendig te ontwijken door te spreken van de beslommeringen, die hem de Muzen-almanak bezorgde.

'Zooals ik u verteld heb, ben ik van 't jaar in de redactie gekozen. Dat is een heele eer voor iemand, die pas in zijn tweede studiejaar is, dat heeft u zelf erkend. Maar het brengt veel meer drukte en omslag mee, dan ik gedacht had: redactievergaderingen voor het lezen en beoordeelen van de ingekomen bijdragen; onderhandelingen met de inzenders, allerlei conferenties met drukker en uitgever enz. enz. U weet niet wat daar al niet aan vastzit.'

'En dat houdt allemaal af van geregelde studie,' ging de dokter voort. 'Achteraf beschouwd heb ik geen reden om met die eer, waarvan je spreekt, bijzonder ingenomen te zijn. In mijn tijd kon het misschien het geval wezen, maar als ik tegenwoordig die studentenliteratuur zoo eens oppervlakkig inkijk, dan lijkt ze mij allesbehalve door degelijkheid uit te munten. Ik weet niet wat tegenwoordig de jongelui bezielt, zulken dwazen kost als ze opscheppen; 't is eenvoudig soms niet te lezen. In die redactie van den almanak zit je nu eenmaal, maar ik raad je, daaraan niet [m]ee[r] tijd te besteden dan strikt noodzakelijk is en in 't vervolg voor zulke eerepo[...]tjes te bedanken: het komt allemaal neer op tijdverlies en onnoodige uitgaven....'

‘Maar, pa, u heeft toch meermalen zelf gezegd, dat u me graag in de studentenwereld een goed figuur zag maken.’

‘Ja, maar dat beteekent niet, in het corps den gebraden haan uit te hangen; en dat het daar naar toe gaat, kan ik best merken uit de rekeningen, die je mij thuis stuurt.’

‘Daar begint het weer,’ viel mevrouw uit. ‘Als je me een plezier wil doen, Frans, gun den jongen dan ten minste den tijd om op zijn gemak te ontbijten en val hem niet op zijn nuchtere maag met zulke strafpredikaties op het lijf.’

De dokter haalde diep adem en hield het antwoord in, dat hem dreigde te ontsnappen. Hij voelde dat het geweld, waarmee hij zijn inwendige agitatie moest verbergen, hem te machtig was en dat hij in zijn pogingen tot veinzen allicht een valschen toon zou aanslaan. Het liefst was hij heengeijld om in de stilte van zijn studeervertrek het gehoorde van dien morgen te overwegen.

‘Kom, pa is zoo boos niet als hij wel lijkt,’ hoorde hij de gulle onbezorgde stem van Henriette zeggen. ‘Hij is maar een beetje slecht gemutst van morgen.... Mag ik nog een lekker boterhammetje voor u klaarmaken, pa?’ vroeg ze vleiend.

Hij zag haar aan met vreemd glinsterende oogen alsof ze vol tranen dreigden te schieten; maar hij bedwong zich toch weer en zei koeltjes:

‘Neen, lieve kind, ik zal niets meer gebruiken. Het smaakt me niets van morgen.’

‘Zie je, ik dacht wel dat er zoo iets aan scheelde, maar u moet toch ontbijten, pa.’

‘Ja, u mag u wel in acht nemen, om terwijl u anderen op de been helpt, zelf niet van de been te raken,’ zei Koen. ‘Heeft u gehoord dat professor Schnorr tegenwoordig zoo aan 't sukkelen is? Hij takelt verschrikkelijk af.’

‘Ja,’ hernam de dokter achteloos, ‘ik hoor dat er al naar een assistent voor hem rondgezien wordt.’

‘Ik ben benieuwd wie het wezen zal, want die kon best zijn opvolger worden.’

‘Heb je nog geen namen hooren noemen?’ vroeg zijn moeder, denkend aan hetgeen haar tafelbuur haar gisteren had ingefluisterd.

‘Namen nog niet, maar ik denk dat er liefhebbers genoeg zullen zijn.’

‘Dokter Van Lingen meende dat het juist iets zou wezen voor je papa.’

‘Nu, dat is nog zoo kwaad niet bedacht,’ gaf Koen grif toe, ofschoon door de opmerking verrast. ‘Zeker was het juist iets voor pa, dan kreeg hij een rustiger leven, terwijl hij zich nu dood maakt met zijn drukke praktijk.’

‘Dat mag je wel zeggen,’ zuchtte mevrouw, alsof ze er diep onder leed, dat haar echtgenoot zich zoo afsloofde. ‘Daar is het rijtuig al voor de visites.’

Werkelijk deed zich een geratel van wielen buiten in de straat hooren, dat Koen, Henriette en Annette te gelijk een blik uit het raam deed werpen.

‘Altijd nog het oude, versleten coupétje,’ mompelde Koen, minachtend den neus optrekkend, ‘dezelfde aftandsche knol en dezelfde afgedankte aapjesvoerman. Die konden nu wel zachtjes aan als antiquiteiten naar het museum.’

‘Ja, 't is een schandaal,’ foeterde mevrouw bij zich zelve, ‘ik begrijp niet hoe hij er zich nog mee durft vertoonen, iemand van zijn naam en praktijk!’

‘Koop pa een nieuw bakje tegen zijn verjaardag, ma. We zullen er allemaal graag toe bijdragen, niet waar, Henriette?’

‘Hè ja, dat moesten we doen,’ riep zij, vroolijk in de handen klappend over het mooie idee.

‘Kan je begrijpen,’ zei mama er binnensmonds op. ‘Dan zou je eens wat hooren.... overdaad, verkwisting, ik weet al niet wat.’

De dokter had van dit alles niets gehoord; hij zat in gedachten voor zich uit te staren op het witte servet, waarop de overblijfselen van het ontbijt verward dooreen stonden.

Annette sloeg hem in stilte gade; toen stond zij zachtjes van haar plaats op, trad op hem toe, sloeg eindelijk den arm om hem heen en zei met haar lief, helder stemmetje:

‘Pa, weet u wel, dat het rijtuig al voor is?’

‘Zoo! ja, da's waar ook, kind.... goed dat je 't zegt,’ antwoordde hij als uit een droom opschrikkend. ‘'t Is lang over den tijd,’ voegde hij er bij, op de pendule ziende. ‘Komaan, moeder, kinderen, willen we een kruisje maken?’

Na het gebed stond hij haastig op, blij een voorwendsel te hebben om zich aan den huiselijken kring te onttrekken en in zijn dagelijkschen arbeid de afleiding te zoeken, waaraan hij op dat oogenblik zoo groote behoefte had.

‘Luister eens even, Koen,’ dus wenkte hij zijn zoon, hem te volgen. ‘Ik heb je nog wat te zeggen.’

In zijn studeerkamer gekomen, waar hij het een en ander had bijeen te zoeken, vatte hij Koen bij den schouder en hem recht in het gezicht ziende, zei hij met een zenuwachtige trilling in de lippen:

‘Je mama heeft gelijk, ik had straks die opmerking over je uitgaven niet moeten maken in het bijzijn van je zusjes; maar overigens is

DE WETTIN-OBELISK TE DRESDEN.

BEZOEK BIJ GROOTVADER EN GROOTMOEDER, NAAR DE SCHILDERIJ VAN RICCI.

ze volkomen gegrond, en dat wilde ik je nog even zeggen; later bespreken we dat meer op ons gemak. Zooals je nu aan de academie leeft, kan het niet blijven, dat kunnen wij niet opdiepen.'

'Maar pa, hoe heb ik het nu?' vroeg Koen en zijn schrander gezicht nam een uitdrukking van naïeve onnoozelheid aan, die ook den strengsten vader had moeten ontwapenen. 'Ik maak toch geen buitensporige verteringen, dat ik weet; me dunkt dat ik me zoo bescheiden beweeg als van een jongmensch uit onzen stand maar verwacht kan worden. Dan moest u eens zien hoe de eigenlijke Jannen aan de academie uitpakken....'

'Daar heb ik niet mee te maken,' hernam de dokter ongeduldig; 'ik zeg maar dat je veel meer geld zoek maakt dan noodig is en dan ons past; je kost ons zeker driemaal meer dan ik zelf in mijn studietijd gekost heb.'

'O als u mij bij u vergelijkt!.... Maar u heeft mij honderdmaal verteld dat uw ouders het allesbehalve breed hadden, en dat is gelukkig met ons het geval niet. Waarom zou ik mij bekrimpen en een mal figuur maken, terwijl we rijk zijn?'

'Rijk! wie zegt dat?'

'Wel, dat zegt de heele wereld.'

'Dat kan wel zijn, maar er is niemand, die het beter weet dan ik, en ik zeg je dat ze het mis heeft, dat ze ons beoordeelt naar den schijn. Koen, je ben oud en wijs genoeg geworden om een ernstig woord te aanhooren,' - en de stem van den dokter daalde, als viel het hem heel pijnlijk, te zeggen wat hij op het hart had. 'En al zei ik het je niet, je zou het toch wel begrijpen: de weelde, die je moeder meent ten toon te moeten spreiden om, zooals zij dat noemt, figuur te maken, komt mij op zware zorgen te staan. Ik hoorde je zoo even zeggen dat ik mij dood maakte met mijn drukke praktijk; welnu, daar is die weelde de groote schuld van. Wil je die schuld helpen verzwaren of verlichten?'

Koen schrok van de angstige, bijna smeekende uitdrukking in zijns vaders trekken.

Bij al de loszinnigheid en spilzucht, die hij van zijn moeder geërfd had, toch voortreffelijk van hart en vol eerbied voor zijn vader, wist hij niet wàt te antwoorden. Was de toestand inderdaad zoo ernstig als de toon en de houding van zijn vader moest doen gelooven? Of was het maar een soort bangmakerij, om indruk op hem te maken? Voor niets ter wereld zou hij zijn vader verdriet willen aandoen; maar het zou toch belachelijk zijn, bij al de weelde, die hij in huis om zich heen zag, zichzelf ontberingen op te leggen alleen omdat zijn vader, in nederiger omstandigheden opgevoed, nu eenmaal al wat buiten het strikt noodzakelijke ging overdaad noemde.

'Maar pa,' bracht hij verlegen in het midden, 'me dunkt toch....'

'Hoor eens Koen, wat jou dunkt doet hier weinig toe. Ik heb je gezegd waar het op staat en dat moet je voldoende zijn. Je weet nu wat je te doen hebt: vooreerst je verteringen te beperken en verder zóó ijverig te werken dat je hoe eer hoe liever klaar ben. Begrepen? En nu moet ik gauw weg. Goede reis, Koen! Ik reken er op dat je je vader geen verdriet zal aandoen....'

De dokter drukte de hand van zijn zoon bijna te pletter, maar scheen te vermijden, hem in de oogen te zien, als vreesde hij dat de jonkman in zijn blikken meer mocht lezen, dan hij weten mocht.

Haastig stak hij zijn notitieboekje en zakpotlood bij zich en liep op een drafje de gang en de trap af om in het rijtuig te stappen, waarvan de voerman al een paar keer

ongeduldig naar boven gekeken had, niet begrijpend waar de dokter, die anders zoo pront op zijn tijd paste, dezen keer toch bleef.

(*Wordt vervolgd.*)

De bruidswaaier, Vertelling uit de groote wereld. (*Vervolg.*)

Het was jammer, maar wat viel er aan te doen? Ja, als hij bij de dames steun had gevonden voor zijn streven! Waartoe had zijn Marie, zoo knap en zoo ontwikkeld als zij was, niet kunnen komen! Met den rijken bruidschat, dien hij haar kon meegeven, had ze hem minstens een baron, misschien wel een graaf tot schoonzoon kunnen aanbrengen. En schoonvaders van zulke lui werden altijd gedecoreerd; de titel van 'handelsraad' was wel het minste wat er voor hem moest afvallen. In plaats evenwel van hem in die richting te steunen, gaat de domme gans verlieven op een verzenschrijver! Ja, bepaald verlieven. Want sinds hij ze uit Berlijn teruggehaald en haar eens flink op haar nummer gezet heeft, laat ze zoowaar het hoofdje hangen. Mama scheen haar nog wel in die malligheid te stijven. Maar Marie hoefde zich niet te verbeelden dat er ooit iets van kwam; hij zou de dames laten voelen wie baas in huis was.

De heer Berthold bleef staan en wuifde zich met zijn zakdoek verkoeling toe; hoe had hij zich ook zoo kunnen opwinden juist op het oogenblik dat hij al zijn tegenwoordigheid van geest noodig had. Dat was de schuld van de dames, die hem het leven zoo lastig maakten! Maar dat moest anders worden. Alle aardigheid was van het leven af, wanneer dat familiekrakeel niet gauw uit de wereld raakte. Als hij zijn dames maar vinden en zóó plaatsen kon, dat ze hem aan de zijde van den kroonprins zagen. Dat zou stellig indruk op haar maken, haar tot de erkenning brengen dat de dochter van een man, wien zulke eer ten deel viel, zich niet aan een verzenmaker mocht vergooien. Hij moest trachten ze vooreerst op het spoor te komen.

Ook daarin mocht de heer Berthold slagen. In een weinig bezochte zijgalerij afgedwaald, zag hij de beide gezochte wezens dicht voor zich. Zij merkten hem niet op; dat kwam doordat ze niet alleen waren, maar druk praatten met een jongmensch, dien hij niet kende. Het was een net, zelfs deftig personage, bepaald iemand van beteekenis - zoo iemand mocht hij graag zien. En zijn dochter, naar het scheen, niet minder, te oordeelen naar de blikken, die zij met het jongmensch wisselde. Er was geen spoor meer te zien van haar treurigheid, haar frisch gezicht glansde van genoegen.

Nu, des te beter. Hij had ook wel gedacht dat die malle geschiedenis met den verzenmaker wel gauw vergeten zou zijn.

Maar wie het kranige heerschap wel zijn mocht, die het meisje zoo gauw haar verzenmaker had doen vergeten? Hij moest hem toch eens van nabij opnemen.

Met groote schreden stapte hij op het drietal toe en lachte in zijn vuistje over de verlegenheid, waarin zijn plotselinge verschijning hen zichtbaar bracht.

'Daar is papa!' riep Marie verschrikt.

'Mijn man!' fluisterde haar moeder.

De toon, waarmee die uitroepen werden geslaakt, was voor hem een heele openbaring; blijkbaar bestond er tusschen hen al een beteekenisvolle vertrouwelijkheid. Dadelijk sloot hij zich daarbij aan. ‘En wie is mijnheer?’ vroeg hij glimlachend, in gespannen verwachting wie de goede bekende van de dames wezen mocht.

Er volgde een korte pauze en de gezichten van de dames namen een bijna plechtige uitdrukking aan.

‘Mijnheer Otto Eschried.’

Verduiveld, het was dan tóch de verzenmaker.

Maar de heer Berthold kwam er niet toe, aan de verontwaardiging, die zijn straks nog zoo vriendelijke trekken op eens in een Medusakop veranderde, op staanden voet lucht te geven. Het muziekkorps, dat aan den ingang van het tentoonstellingsgebouw stond opgesteld, hief het volkslied aan. De koninklijke familie was op het terrein aangekomen; zijn eerambt riep hem gebiedend daarheen. Zou hij het drietal daar maar bijeen laten? Kan je begrijpen! Na kort beraad nam hij vrouw en dochter, met waren tijgergreep, elk bij de hand, stuurde met hen in den looppas op de tribune aan, zette ze daar op de voor haar bestemde plaatsen en liep weg; juist nog op tijd kwam hij bij zijn reeds vereenigde collega's aan. Maar in welke gemoedsstemming!

Het was een geluk dat nog verscheidene officieele redevoeringen de zijne moesten voorafgaan Geen woord had hij voor den dag kunnen brengen, als de zijne nummer een van de openingsplechtigheid geweest was! 't Was een zegen, dat hij tijd had, op zijn verhaal te komen!

Eindelijk was hem dat gelukt. Zonder haperen had hij het gewichtige werk ten einde gebracht. Daarop stapte hij, aan de zijde van den kroonprins, de zalen door, geheel opgaande in zijn triomf. En tot de dochter van zulk een man waagde het een verzenmaker de oogen op te slaan!

Inderdaad, men had niet te veel gezegd als men de spraakzaamheid van den kroonprins en zijn gemalin ten hoogste roemde. Welk een hartelijke belangstelling toonden zij in de verschillende inzendingen uit alle deelen des lands. Wat stelden zij den heer Berthold herhaaldelijk verstandige vragen!

Het hart zwol den braven vaderlander van verrukking in de borst, bij de uitingen van landsvaderlijke bezorgdheid en goedheid, waarvan hij de eer had, oorgetuige te zijn. Bij een man als de kroonprins kon ook hij stellig op de hem toekomende waardeering rekenen.

Bijna twee uren duurde de rondgang der vorstelijke bezoekers. Maar ook daarna nog toonden zij hun belangstelling voor de grootsche onderneming op de minzaamste wijze. In plaats van zich te verwijderen, zooals men verwacht had, zetten zij zich in den tuin neer en babbelden druk met hun omgeving en de aanwezige officieele persoonlijkheden over hetgeen zij gezien hadden.

De heer Berthold straalde van geluk. Wel had hij zijn plaats in de onmiddellijke nabijheid hunner koninklijke hoogheden natuurlijk aan anderen moeten afstaan, maar hij stond toch midden in den schitterenden kring, die de vorstelijke personen omgaf; hij stond daar ten aanschouwen van al zijn medeburgers, die op eerbiedigen afstand het vorstelijk gezelschap voorbij wandelden.

En terwijl hij daar zoo stond, zich koesterend in de zon van het geluk, voelde hij op een een koude rilling langs zijn rug loopen.

Daar zag hij toch zijn vrouw en dochter in druk gesprek met een vreemden heer en.... alweer den verzenmaker, om wien zij schenen te vergeten dat er een mijnheer Berthold of een kroonprins in de wereld was. Achteloos kwamen zij op het vorstelijk paar toegewandeld, zonder zich blijkbaar van het ongepaste dier familiariteit bewust te zijn.

Die ongepastheid ontging blijkbaar den hoogen bezoekers niet en zijn kort geknipt haar rees zooveel mogelijk te berge. Met een niet te miskennen handbeweging vestigde de kroonprinses de aandacht van haar gemaal op de kleine groep, die juist staan bleef en na een kort, maar in 't oog loopend hartelijk afscheid uiteenging.

Zijn dames verwijderden zich, zonder hem en zijn omgeving gezien te hebben, en verdwenen in de menigte.

De verzenmaker evenwel, door het kroonprinselijke paar opgemerkt, kwam met zijn gezel op de vorstelijke personen toegestapt. De beide heeren keken zoo herhaaldelijk in de richting, door Marie en haar moeder ingeslagen, dat zij de hooge bezoekers pas opmerkten, toen zij den schitterenden kring al genaderd waren.

En nu - dat was toch de onbeschaamdheid tot het hoogste toppunt gedreven! - namen zij als goede bekenden hun hoeden af tot een eerbiedigen groet. Wat verbeeldden zulke lui zich wel! Wilden zij zich soms opdringen? Dachten zij soms, door de hooge gasten opgemerkt te zullen worden?

Waarachtig, ze werden wel degelijk opgemerkt en door een vriendelijken wenk zelfs

uitgenoodigd, nader te komen! Daar stond des heeren Berthold's verstand voor stil.

Het was of er een nevel voor zijn oogen kwam, en toen deze weer helder zagen, merkte hij met grenzenlooze verbazing op, hoe bijzonder welwillend hunne hoogheden den dichter begroetten. De verklaring daarvoor meende hij onmiddellijk gevonden te hebben. De metgezel van het jongmensch, dien hij tot dusver over het hoofd gezien had, dat was - nu merkte hij het - de beschermeling van den kroonprins, de schilder, over wien in den laatsten tijd zoo'n drukte gemaakt werd. Blijkbaar gold de vorstelijke vriendelijkheid alleen dezen. Maar neen, daar vergiste hij zich toch weer in, de welwillendheid der kroonprinses richtte zich kennelijk tot den dichter zelf. Wat had zij toch met dat jongmensch uitstaan? Welke verdiensten kon hij hebben? En daarop moest hij toch kunnen bogen, en wel op heel aanmerkelijke verdiensten.

Hij, Gottfried Berthold, was zeker vandaag ook met de hem toekomende onderscheiding bejegend; maar welk een afstand tusschen de wijze, waarop men met hem gesproken had, en de bijna gemeenzame vriendelijkheid, die men den ander betoonde!

Het scheen zelfs alsof de hooge bezoekster den jongen dichter met iets plaagde. Thans keek zij in de richting, waarin Marie verdwenen was, en dreigde glimlachend met den vinger.... Iets wat naar een opwelling van trots zweemde deed eensklaps des heeren Berthold's borst zwellen. Dat jongmensch moest toch wel wat meer wezen dan hij zich verbeeld had. Een goeden indruk had hij in elk geval op hem ook gemaakt. En nu begon zelfs de kroonprins zich druk met hem te onderhouden, ja stelde hem aan den handelsminister en den intendant van het hoftheater voor. Daar mocht de drommel wat van begrijpen!

Voor weinige minuten nog zou de heer Berthold met vreugde de grootste offers gebracht hebben, als hij daardoor het vertrek van het hofgezelschap had kunnen opschorten. Nu voelde hij daarentegen zijn hart verlicht, toen hij merkte dat hunne koninklijke hoogheden opstonden om het tentoonstellingsterrein te verlaten. Dienstvaardig, zooals zijn eerambt dat vereischte, trad hij naderbij, de ooren nieuwsgierig spitsend om zoo mogelijk nog iets op te vangen van de minzame afscheidswoorden, die den verzenmaker van de kroonprinses ten deel vielen. Behendig sloop hij tot in de onmiddellijke nabijheid, zoodat hij nog juist een volzin kon afluisteren, een vreemden volzin: ‘Het zal mij genoegen doen, wanneer een landskind den bruidswaaier....’

Verder vernam hij helaas niets. Bij de verwarring van het opstaan schoof zich iemand tusschen hem en de hooge vrouw, die thans haar gemaal den arm reikte en, door de grootwaardigheidsbekleeders van het hof omgeven, zich naar haar rijtuig begaf, dat voorgekomen was. Nu nog de diepe buiging, waarmee de aanwezigen den afscheidsgroet van het kroonprinselijk paar dankend beantwoordden, een donderend ‘hoera!’ en weg waren ze.

Het schitterendste uur uit des heeren Berthold's leven was voorbij.

Een oogenblik heerschte er een verward gedrang op de plek, die hunne koninklijke hoogheden zoo even verlaten hadden. Het publiek stroomde naderbij, vermengde zich onder de achtergeblevenen, feliciteerde, ondervroeg, vertelde; kortom het gegons der stemmen verdoofde de muziek bijna - tot groote ergernis van Otto Eschried, die zich in het gedrang haast niet verroeren kon.

‘Kom! laten we zien hoe wij er uit komen; ik heb geen zin mij de ribben te laten indrukken,’ zei hij tot zijn vriend.

Maar deze dwong hem met een krachtigen greep tot staan.

‘Hou je gemak asjeblieft,’ beet hij hem nijdig toe. ‘Voor jouw plezier laat ik me hier verdringen en jij zou je er maar makkelijk van afmaken! Uilskuiken, je verdient het gelukje niet, dat je overkomen is....’

‘Maar....’

‘Hou je mond! Zorg maar vooreerst dat we bij elkaar blijven.... Zoo, nu is het ergste voorbij; we zullen nu wel niet meer platgedrukt worden. En nu praat je maar druk tegen mij, haal je tentoonstellingsnotities uitje zak.... Zeg eens, kan je niet een minder onnoozel gezicht zetten? Neem toch een zoo gewichtig mogelijk air aan. Het komt er nu op aan, van de gunst van het toeval partij te trekken!’

‘Ik begrijp je niet. Heb je dan niets geen idee van mijn gemoedstoestand? Voel je niet hoe ik er naar snak, op een rustig plaatsje met je te praten over mijn ontmoeting met Marie, over de groote minzaamheid van je beschermers, waardoor ik haast de kluts kwijt raakte?’

‘Bouw daar maar niet te vast op., jongen; aan verdienste heb je ze niet te danken. Een geluksroes heeft je in blinde argeloosheid het tooverformulier doen uitspreken, waardoor de welwillendheid van de kroonprinses tot je getrokken werd. Daarbij je zending als bijzonder verslaggever van een invloedrijk blad - kerel, dat heeft gewicht. Men is erg gesteld op het succes van onze tentoonstelling; den kroonprins vooral ligt ze na aan 't hart, dat is bekend. Dat hij je aansprak en het doel van je aanwezigheid deed uitkomen, is een wenk, waarvan de uitwerking zich spoedig zal openbaren. Begin je er nu eindelijk een beetje helder in te zien? Ja, nu des te beter. Gauw je notities voor den dag gehaald, en nu maar opgelet, hoor! Je ziet natuurlijk niets; ik loer ondertusschen gestadig op je schoonpapa *in spe;* die zal wel op ons afkomen als de vos op de kippen....’

‘Maries vader?’

‘Wil je wel eens bedaard blijven! Je mag nog niet met de oogen knippen. Hij moet komen, en hij zal ook.... zeker, ik geef je volkomen gelijk, de tentoonstelling zal voor de bevordering der nationale nijverheid van het grootste belang zijn.’

Verbluft door den plotselingen ommekeer in de spreekwijze van zijn vriend, keek Otto hem met verbazing aan, doch begreep onmiddellijk de situatie, toen er verscheidene comité-strikjes nabij hen zichtbaar werden en de dragers dier insignes, waaronder ook de heer Berthold, Kurt verzochten, hen met den ‘bijzonderen verslaggever van het *Algemeen Nieuwsblad*’ bekend te maken.

De voorkomendheid der heeren verklaarde ten duidelijkste wat Kurt maar even had kunnen aanduiden: Otto Eschried erkende dat hij eensklaps een hoogst gewichtige persoonlijkheid geworden was. Dat zoo iemand bij het feestmaal, waarmee de opening der tentoonstelling gevierd moest worden, niet ontbreken mocht, lag voor de hand. De bijzondere verslaggever liet zich dan ook overhalen, de dringende uitnoodiging tot dat maal, hetwelk 's avonds moest plaats hebben, beleefd aan te nemen.

Het meest toonde de heer Berthold zich over de verkregen toezegging tevreden. Hij sloofde zich letterlijk uit in voorkomendheid tegenover de beide jonge mannen. Geen seconde week hij van hun zijde, en begeerig vingen zijn ooren de toespelingen op, die Kurt losjes omtrent de schitterende toekomst van Otto Eschried tusschen het gesprek door wist te gooien.

De overmoedige jonge schilder dreef het daarmee tamelijk ver. Niet alleen stelde hij het als onbetwistbaar zeker voor dat het blijspel van zijn vriend opgevoerd zou worden en een ongeëvenaard succes zou hebben; maar hij knoopte daaraan met het leukste gezicht van de wereld nog voorspellingen vast als deze: ‘dat werkje kan je

een vijf en twintig duizend mark opbrengen' of 'dezen keer zal je er wel aan moeten gelooven, een ridderorde aan te nemen.'

Den armen Otto parelde het zweet op het voorhoofd, maar tevergeefs poogde hij de blufferijen van Kurt te stuiten. In den heer Berthold had deze een bondgenoot gekregen, die noch op de toekomstige lauwerkransen des jongen dichters, noch op de geldelijke gevolgen van zijn blijspel iets liet afdingen. De brave leerfabrikant nam Otto diens tegenwerpingen op 't laatst zelfs kwalijk. Iemand, die door de hoogste personages met zooveel onderscheiding behandeld werd, mocht niet zoo overbescheiden zijn als de jonge vriend, dien een gelukkig lot hem vandaag had toegevoerd. Met deze dringende vermaning stapte hij van dit punt af om het gesprek in een richting te leiden, die den jongen dichter veel meer welkom was.

De heer Berthold verzocht hem namelijk met een veelbeteekenend lachje, zijn dochter Marie bij het feestmaal naar de tafel te willen geleiden.

Wanneer op dat oogenblik vriend Kurt hem niet een flinken stomp in de zij gegeven had, was Otto den wakkeren fabrikant met een luiden jubelkreet om den hals gevallen; de ontvangen vermaning noopte hem nu, zijn vreugde op minder stormachtige wijze te uiten. In woorden ging dat evenwel niet; de klank van zijn stem zou verraden hebben hoe het in zijn binnenste gesteld was; hij beheerschte zich dus zoo goed hij kon en boog bij wijze van zwijgende dankbetuiging. Terwijl hij dit deed, stiet hij zijn vriend nog eens met den elleboog aan, hem daardoor aansporend, zijn wankelende zelfbeheersching trouw door zijn hulp te steunen.

Dit beroep op zijn vriends hulpvaardigheid was de overbodigste zaak van de wereld. De jonge schilder kende zijn luitjes op een haar en stuurde recht op het doel af, dat hij zich voor oogen gesteld had. Otto Eschried was een even eerlijke ziel als hij een begaafd en ernstig voorwaartsstrevend schrijver was; alleen de harde strijd om het dagelijksch brood was de oorzaak, dat hij tot dusver in de schaduw had moeten blijven. Wanneer het beletsel van geldgebrek wegviel, wanneer hij daardoor de vrijheid verwierf op zijn gemak te kunnen werken zonder te vragen of het onmiddellijk geld opbracht, zou binnen korten tijd zijn talent de waardeering en het succes vinden, waarop het recht had.

In den jongen dichter stak juist het materiaal voor een schoonzoon naar het hart van den heer Berthold, en de beide jongelieden hadden daarbij elkaar hartelijk lief. Het was dus rechtaf Christenplicht, voor het paartje den weg tot het geluk te effenen. Den heer Berthold moest duidelijk gemaakt worden, welk een juweel van een schoonzoon hij in den uitverkorene van zijn dochter zou bezitten.

Met joviale hartelijkheid nam daarom Kurt papa Berthold onder den arm, en deze was met die vertrouwelijkheid niet weinig ingenomen, daar ze hem de welkome gelegenheid verschafte, wat naders omtrent den verzenmaker te vernemen. De opgevangen woorden van de kroonprinses bezorgden hem niet weinig hoofdbreken: het zou haar genoegen doen, wanneer een landskind den bruidswaaier.... Wat konden die woorden in 's hemels naam beteekenen? Als zij in werkelijkheid op een verbintenis met zijn dochter doelden, wier hartelijk afscheid van Otto Eschried de hooge vrouw met zooveel oplettendheid had gadegeslagen - wat een ezel was hij dan geweest! Dat moest hij trachten goed te maken; hij moest het over een anderen boeg wenden. Een schoonzoon, die zich in zulk een hooge bescherming verheugde, dat was juist een kolfje naar zijn hand. Zelfs al was die zoo arm als een kerkmuis, dan had dat nog niets te beteekenen. Daarom moest hij allereerst op de hoogte zien te komen van hetgeen er achter die opgevangen woorden betreffende den bruidswaaier school.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Bergbeklimming op de Dolomieten. -

Hartstochtelijke bergbeklimmers zijn als de gemzen; zij zoeken bij voorkeur de ontoegangelijkste toppen op. Hoe meer gevaar er aan de liefhebberij verbonden is, hoe grooter aantrekkelijkheid deze voor hen schijnt te hebben.

Een uitgezocht terrein voor deze soort sport nu vinden de toeristen in de Dolomieten van Zuid-Tirol, een bergstreek, die zich door bijzonder phantastisch natuurschoon onderscheidt. De steilheid en de wilde verbrokkeling der dolomiet- en kalkbergen, de grillige toppen, zuilen en muren steken op de schilderachtigste wijze af tegen het frissche groen der diepe passen of met gras begroeide bergruggen. En deze afwisseling van zoo tegenstrijdige elementen geeft niet alleen aan het landschap een hoogst eigenaardige bekoorlijkheid, maar maakt ook dit berggebied van alle zijden toegankelijk.

Van jaar tot jaar wordt het dan ook drukker door de toeristen bezocht, en vooral het Fassa- en Ampezzodal hebben in den laatsten tijd een groote vermaardheid gekregen.

Onze afbeelding kan eenigermate een denkbeeld van deze merkwaardige dolomietbergen geven. Dolomiet of bitterkalk onderscheidt zich van gewone kalk alleen door haar sterker magnesium-gehalte, en de eigenaardige formatie van dit gesteente leent aan de bergen de meest verrassende vormen, die aan ruïnen van reusachtige bouwwerken herinneren.

Op onze gravure zien wij een viertal toeristen met levensgevaar langs een steilen bergwand klauteren, met een huiveringwekkende diepte aan hun voeten. Twee hunner zijn al op een plek aangekomen, die hun na den vermoeienden tocht een aangenaam rustplaatsje biedt, en terwijl de eene zich het zweet van het voorhoofd wischt, neemt de ander een verfrisschende teug uit zijn veldflesch.

De Wettin-obelisk te Dresden. -

De fraaie koningsstad aan de Elbe, die al zooveel bezienswaardigheden aanbiedt, heeft een nieuw sieraad gekregen in de obelisk, opgericht ter herinnering aan het achtste eeuwfeest van het vorstenhuis Wettin.

Toen in Juni 1889 dit eeuwfeest gevierd werd, was in de Saksische hoofdstad het glanspunt der feestversiering het plein voor het koninklijke paleis tusschen de katholieke hofkerk, de Augustusbrug en het Brühlsche terras.

Het was een ingewikkeld vraagstuk geweest, hoe dit merkwaardige plein het zinrijkst te versieren; maar het was toch den bouwmeesters Schillung en Gräbner gelukt dit probleem op verdienstelijke wijze op te lossen.

De twee voornaamste stukken der versiering bestonden uit twee obelisken, in de vormen van den Italiaanschen barokstijl ontworpen. De acht zijvlakken waren op gelukkige wijze aangewend om aan de historische gedachte van het feest uitdrukking te geven. De tropeeën en sierwapens toch, aan alle zijden aangebracht, waren in overeenstemming met het karakter der acht verschillende eeuwen, die het huis Wettin heeft mogen beleven.

Van al de versieringen, voor de feestdagen aangebracht, bleven alleen de twee obelisken vrij langen tijd na het feest nog staan. Zoo kwam men op het denkbeeld, ze duurzaam ter herinnering aan het feest in stand te houden.

Dat plan vond instemming bij de stedelijke overheid; maar daar het plein te klein scheen om voor twee dergelijke monumenten ruimte te bieden, besloot men maar één obelisk op te richten en daaraan de sieraden, die ze beide gedragen hadden, te vereenigen.

NIEUWSGIERIG AAGJE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN C.V. BERGEN.

Als plaats voor de oprichting dezer zuil werd nu gekozen het plein aan den Taschenberg tusschen het Prinsenpaleis, den Zwinger en het koninklijk slot. De obelisk neemt een grondvlak in van 4½ meter in 't vierkant en heeft een totale hoogte van 19 meter. Daarvan komen ongeveer 9 meter voor het voetstuk en 10 meter voor de daaruit oprijzende zuil. Elke zijde van het voetstuk draagt een rijke wapengroep, die van de voorzijde bovendien de Saksische kroon op een kussen, in het middelgedeelte het tegenwoordige Saksische wapen en daaronder het opschrift: *Providentiae memor* (gedachtig aan de Voorzienigheid).

De rugzijde draagt in gouden letters het opschrift: ‘Opgericht door de hoofd- en residentiestad Dresden,’ de voorzijde: ‘Ter herinnering aan het jubelfeest der achthonderdjarige heerschappij van het vorstenhuis Wettin 1889.’

Boven het voetstuk, tegen de zijden der eigenlijke zuil aan, zijn kolossale vergulde lauwertakken aangebracht.

Het lichaam der obelisk is uit gedreven koper vervaardigd, terwijl de versieringsstukken in brons gegoten zijn. De koperen platen, waaruit de obelisk is samengesteld, hebben maar een dikte van 2,6 millimeter, doch het heele gewicht wordt toch nog op 300 centenaar berekend.

Bezoek aan grootvader en grootmoeder. -

Ouder- en kindervreugd zijn van alle tijden; en als de schilder, die ons hier zulk een aantrekkelijke groep van minnende verwanten vertoont, ons die in het costuum van de zeventiende eeuw laat zien, dan doet hij dat alleen om een schilderachtiger effect

te verkrijgen. De tegenwoordige kleeding toch is niet bijzonder dankbaar voor den kunstenaar, wien het om rijke kleurschakeering en fraaie lijnen te doen is.

Hoe gewoon burgerlijk zou de prachtige oude man, die het middelpunt van ons tafereel vormt, zich voordoen, wanneer hij in plaats van de pofbroek, den deftigen lijfrok en de breede kanten kraag, eenvoudig een hedendaagsche jas, broek en vest droeg! En wat zou er overblijven van de kranige figuur van zijn zoon, die hem de hand drukt, als hij in een onnoozel fantasiepakje uiteen confectiemagazijn gestoken was!

Maar het aardigst doen zich de beide kinderen voor, vooral het jongske in zijn kloek en vlug pakje en met zijn weligen haardos.

Het meisje biedt grootmoeder, een waardige matrone in haar statig donker gewaad met de kanten opslagen, een bloemruiker aan. En de goede oude vrouw beloont die attentie met allerlei mooi speelgoed, waarnaar de kleine jongen al begeerig de handen uitstrekt. Zijn moeder heeft er schik in, dat de kinderen zoo gul door grootmoeder ontvangen worden en slaat van achter haar waaier het bevallige groepje met genoegen gade.

Nieuwsgierig Aagje. -

Wat er toch wel in die mand mag wezen, die moeder daar zoo zorgvuldig midden op de tafel heeft gezet? Nieuwsgierig Aagje kan den lust niet bedwingen, nu zij toch alleen is, even op een stoel te klauteren om er een blik in te werpen. Het eerste wat haar begeerige oogjes treft is een bord met heerlijke kersen. Maar daar zat nog wat onder, dat blijkbaar nog meer haar nieuwsgierigheid prikkelt.

Wellicht strekt de nieuwsgierigheid zich straks nog zóóver uit, dat ze eens probeert hoe die prachtige glimmend roode vruchten wel smaken zullen! Want van de eene ondeugd komt men allicht tot de andere en uit de begeerigheid der oogen vloeit alle andere begeerigheid voort.

Pas op, nieuwsgierig Aagje, dat je er nog geen snoepster bij wordt! Het donkere sap van de overrijpe vruchten zou je begeerig mondje leelijk kunnen verraden.

[Nummer 16]

De nieuwe kathedrale kerk van Sint Bavo te Haarlem.

Meer dan in eenig ander land werden op het eind der middeleeuwen in vele steden van ons vaderland zeer groote parochiekerken gesticht, welke in afmetingen wedijveren met de kathedralen van naburige landen. Eigenlijke middeleeuwsche kathedralen zijn in Nederland niet talrijk. Alleen Maastricht en Utrecht bezitten thans nog groote monumentale tempels, die vóór 't jaar 1500 reeds als de zetelplaatsen van bisschoppen dienst deden.

Dikwerf werd dan nevens zulk een prachtbouw, die voornamelijk gebruikt werd voor de door den bisschop te verrichten wijdingen, voor den dagelijkschen dienst der kanunniken, en als centrum voor vele stichtingen door familien en vereenigingen aan altaren verbonden, - werd daarnevens nog een kleinere parochiekerk gesticht, waarin niet zulke groote scharen te zamen behoefden te komen.

De Sint-Servatiuskerk te Maastricht verloor haar bisschopszetel, die naar Luik en Roermond werd overgebracht. Sint-Maartens-domkerk te Utrecht kwam in handen der Hervormden. Haar middelschip werd door een zwaren storm verwoest.

De bouw eener nieuwe kerk tot kathedraal bestemd, over 't algemeen een hoogst zeldzaam feit in eene kerkprovincie, kon in onze dagen voor de vijf bisdommen van Nederland toch noodzakelijk zijn, daar de meeste der groote middeleeuwsche kerken zich in handen der Hervormden bevinden.

DE NIEUWE KATHEDRALE KERK VAN ST. BAVO TE HAARLEM
Gezicht van binnen.

In 't Aartsbisdom Utrecht is de Sint-Katrijnekerk tot kathedraal verheven, evenals de Sint-Christoffelkerk te Roermond daartoe in de XVIe eeuw werd bestemd. Te 's-Hertogenbosch vond men bij de eerste stichting der 5 Bisdom-

men den prachtigen reuzenbouw van Sint Jan.

In Breda ging men er in 1857 toe over, om in de Sint-Barbara-parochie met betrekkelijk beperkte middelen de grootste kerk te bouwen, welke in onze eeuw in ons vaderland is tot stand gebracht volgens het plan van den toen jeugdigen Roermondschen bouwmeester, Dr. P. J.H. Cuypers. Want de Hervormden wilden de oude Sint-Barbarakerk, een der schoonste kerken van ons land, niet verkoopen aan de katholieken.

Zoo zijn de verhoudingen ook te Haarlem. Meermalen werden pogingen aangewend om den meest trotschen kerkbouw van gansch Holland (in beperkten zin), de indrukwekkende Sint Baaf, die in sobere vormen door zijn massaal wezen reeds uren ver gezien de gansche stad overheerscht, weer tot den oorspronkelijken eeredienst in katholieke handen terug te brengen. Maar nog in de negentiende eeuw is het zeer verzwakte protestantisme zich nog te veel zelfbewust, om die kostbare legaten onzer voorouders van de hand te doen voor sommen, welke de Synoden in de vele kleinere gemeenten goed te stade zouden komen tot onderhoud harer verwaarloosde bedehuizen.

De Sint-Josephskerk te Haarlem diende steeds als kathedraal, ofschoon hare afmetingen niet in overeenstemming zijn met de eischen van groote plechtigheden.

Haarlem breidt zich westelijk sterk uit en heeft dus behoefte aan vermeerdering zijner parochiekerken. Hoewel de stichting van zulk een parochiekerk geheel buiten het centrum der stad en ver van het bisschoppelijk paleis en de kapittelzaal moest plaats vinden, zoo was het toch de wensch van Monseigneur Bottemanne, dat de samensmelting der nieuwe kathedraal met de parochiekerk allereerst de katholieke bewoners van de nieuwe buitenwijken ten goede zoude komen.

De stichting dezer nieuwe Sint-Bavokerk als kathedraal geschiedt als gedenkteeken aan het vijftigjarig priesterjubileum van Monseigneur Caspar Joseph Martinus Bottemanne op den 15en Augustus aanstaande, sedert 30 September 1884 bisschop van Haarlem.

Niet alleen werden uit het gansche bisdom offergaven voor den bouw bijeengebracht, maar verschillende kapellen en andere onderdeden werden in haar geheel door vereenigingen of personen ten geschenke gegeven. Het oogenblik schijnt ons thans nog niet gekomen om die stichters, waaronder zoowel de geestelijken als de ambachtslieden, en hunne gaven hier nader aan te duiden.

Beter, dan uit deze omschrijving, zal de lezer zich eenig denkbeeld kunnen maken van dezen bouw in zijne toekomstige voltooiing, door de afbeeldingen, welke hiernevens zijn gedrukt. De vergelijking met bekende bouwwerken zal daaraan verder te gemoet komen. Eene volledige architectonische beschrijving, omvattende zoowel technische als symbolische onderdeden van den bouw, zoude hier niet op hare plaats zijn.

Naam en vorm der kathedrale kerk zijn van de oud-christelijke tijden af innig verbonden geweest. Aan het oostelijk einde was de oudchristelijke basilica, in navolging van de Romeinsche gerechtszalen, halfrond uitgebouwd. Midden in deze nis stond de marmeren zetel (cathedra) van den bisschop, en links en rechts was de geestelijkheid om hem geschaard rond het altaar, dat ongeveer het middelpunt van den halfcirkel innam. Daarmede wordt verklaard, dat de naam van ‘kathedrale kerk’ die heiligdommen aanduidt, waarin een bisschopszetel is gevestigd. Het zijn dan ook gewoonlijk de grootste onder de basilicae, die tevens in vorm het rijkst ontwikkeld

zijn met een schelpvormig (concha) kooreinde, en later ook kruisvormige dwarspanden, welke het grondtype hebben gegeven aan de kathedralen van alle eeuwen.

Zoo zal de nieuwe kathedraal van Sint Bavo dan ook in hoofdvorm het Kruis der Verlossing in plan teekenen, door een middelschip met transeptramen beide van 13 meter breedte. Het hoofdeinde van 't kruis (presbyterium) is cirkelvormig afgerond en omsloten met een dubbele granieten zuilenrij, waarachter de zijbeuken door een zeven meter breeden omgang verbonden zijn, die toegang verleenen tot de zeventranskapellen, welke op zoovele bijzondere wijzen tot de godsvereering in het middelkoor (sanctuarium) bijdragen, door het roemwaardige en wondervolle leven van de Moedermaagd en van andere patroonheiligen.

Maar voor den aanleg van een bouwwerk moeten wij niet alleen bij de overlevering te rade gaan; de tegenwoordige eischen, de middelen en het terrein met zijn eigenaardige omgeving moeten worden bestudeerd, en daarom volgt hier eerst een korte omschrijving van die technische punten.

Vooral in westelijke richting breidt zich de stad Haarlem voortdurend uit tusschen de Leidsche Vaart en de Hollandsche spoorlijn in de richting van Leiden. Verschillende straten zijn daar aangelegd tot op de hoogte van den Raamsingel (als zuidelijke grens der oude stad). Een paar honderd meter verder heeft de ondernemingsgeest weer tusschen de weilanden eenige rijen huizen gesticht, die voorloopig wel de grens der bebouwde kom zullen aangeven. Halverwege die thans vrij liggende velden is het terrein afgebakend van 80 meter breedte en ongeveer de dubbele lengte, oost-west gericht, en onmiddellijk aan de Leidsche Vaart aansluitende, waarop de kathedraal gesticht zal worden. Van alle zijden zullen de bouwwerken dus vrij op het eigen terrein kunnen blijven.

De oriëntatie brengt hier mede, dat het kooreinde van af de beide kaden van de Leidschevaart het meest gezien zal worden. Dit gedeelte, hetwelk thans onmiddellijk zal worden gebouwd, vertoont de meeste afwisseling in vorm, en zal zich dus ook, zooals op het perspectivisch aanzicht hierbij is aangeduid, met spelende vormen van de verschillende standpunten kunnen vertoonen.

Wij bevinden ons hier juist op duizend meter afstand van de oude St. Bavo, die een lengte heeft van 108 meter, terwijl de nieuwe bouw, eenmaal voltooid, 100 meter lengte zal hebben, ongeveer overeenkomende met die van de Kathedraal St. Jan te 's-Hertogenbosch, zonder den westelijken toren.

De volgende beschouwingen hebben geleid tot de vaststelling der inwendige hoofdafmetingen, die de karakteristiek van het gebouw zullen moeten vormen.

Een breed middelschip, overeenkomende met dat van St. Jan en dat van den Dom te Keulen en slechts een meter smaller dan de zeer breede St. Bavo, maakt een grootschen indruk bij de godsdienstplechtigheden, en verzamelt een groote menigte zonder hinderpalen voor het doorzicht.

De zijpijlers, die dit middelschip van de zijbeuken zullen afscheiden, zijn in de oude hoofdkerk op zeven meter uit elkander geplaatst, even ver ongeveer als in de andere genoemde kathedralen. Dezen afstand hebben wij ver overtroffen en tot 10 meter verwijd, om daardoor het doorzicht naar alle zijbanken en kapellen zooveel ruimer te maken. Op elk punt van het gebouw zal men dan zooveel meer het geheel duidelijk met één blik kunnen omvatten Daarbij komt dat de oude St. Bavo slechts drie beuken heeft en de nieuwe er vijf zal tellen, die door vier rijen pijlers van elkander worden gescheiden. Nu maken in de St Jan en in den Dom te Keulen die vier rijen pijlers zeer zeker een tooverachtigen indruk, wanneer men vooral zijdelings daardoor

den anderen muur tevergeefs zoekt; tusschen dat woud van pijlers en schalken verliest zich de muur in de verte, en wij krijgen een nog grooteren indruk van de afmetingen dezer beuken. De nieuwe St. Bavo wordt ook als parochiekerk gebouwd. Niet alleen zullen daar plechtigheden worden gevierd, maar binnen zijn muren moet dagelijks een groote schare van geloovigen met aandacht het H. Sacraficie aan het altaar kunnen volgen, en van den kansel af moeten die scharen ook bereikbaar zijn voor de stem. De hooge ontwikkeling van het middelschip, welke oogenschijnlijk door veel aaneengeschakelde pijlers nog toeneemt, moet hier dus worden beperkt; de sluitsteenen van het middelschip liggen op 22 meter uit den vloer.

Maar aan die ruimte paart zich dan beiderzijds, door de 10 M. breede bogen verbonden, de eerste zijbeuk, die 8.30 M. breed en 18 M. hoog, overeenkomt met het middelschip van menige ruime parochiekerk.

Tot afscheiding der buitenste zijbeuken, die ook als kapellen kunnen worden afgesloten, is nu een dubbel getal pijlers geplaatst, telkens op vijf M., welke weder medewerken om de muurvlakten te verdeelen en tevens de ruimte te vergrooten. Ook wat hoogte betreft, moeten deze beuken een tegenstelling vormen met de drie middelste beuken; de sluitsteen ligt op 6.80 M. boven den vloer.

Een streven naar groote hoogte-ontwikkeling zien wij van uit Frankrijk zich vooral in de XHIe eeuw verspreiden en in de Domkerk van Utrecht en de Sint Jan te 's-Hertogenbosch, met haar rijke pijlerbundels, den triomf vieren; terwijl reeds andere Noordnederlandsche kerken met haar enkelvoudige ronde zuilen en groote breedten evenals de oude St. Bavo veel indruk maken door de ontwikkeling der ruimte in de breedte met eenvoudige vormen, in groote vlakken omsloten. Dien weg hebben wij willen volgen, daar dit veelal overeenstemt met de eischen, die aan den bouw worden gesteld. Het is gebleken dat de St.-Stephanus-dom te Weenen drie schepen heeft, waarvan de hoofdafmetingen tamelijk nauwkeurig overeenkomen met die van het hiernevens voorgestelde plan. De zeer hooge zijbeuken maken daar, ontwikkeld in de rijke geledingen van het laatgothische tijdperk, overspannen met netgewelven, een grootschen indruk. De godsdienstige stemming onder een door het gebrande glas in alle de groote vensters zeer getemperde verlichting, is hier tot een hoogen graad bereikt.

Op het doorsnijdingspunt van middelschip en kruispand rijst de breede middeltoren met een open koepel inwendig hoog boven de gewelven uit, en zal door een krachtige verlichting van boven het middelpunt sterk teekenen, zoowel in- als uitwendig. Het midden van het kruis stelt het Hart des Verlossers voor, dat zich uit liefde voor ons met een lans liet doorboren, - elke christentempel is een monument, dat goddelijk Hart ter eere.

Deze koepel, 70 M. hoog, wordt uitwendig door vier trap torentjes geflankeerd en vertoont daarboven ook uitwendig den ronden vorm, dien hij inwendig heeft. Zoowel buiten als binnen heeft hij twee galerijen boven elkander, op verschillende hoogten door de vier trappen te bereiken. Hooge, smalle vensters verlichten het gewelf in den koepel, dat een hoofdpunt in de latere versiering, in kleurig mozaïek of tegelbezetting, zal moeten worden.

Aan de uiteinden der hoofdschepen naar de vier windstreken gericht, (evenals zoovele wegen, waarlangs de apostelen togen om alle volkeren der aarde het geloof te gaan verkondigen), staat eenerzijds de westgevel met een overwelfd portaal, waarboven een ruime tribune is aangelegd.

Ten einde te midden dier groote ruimte met hare vlakke muren en breede pijlers, toch een maatstaf te geven, waarmede de bezoeker onwillekeurig het geheel kan

schatten en daardoor bewust van de ruimte en afmetingen geniet, zijn de smalle galerijen inwendig langs de muren van zijbeuken, middelschip, priesterkoor en ook boven in den koepel, met talrijke kleine boogjes op dunne zuiltjes verdeeld.

Hierdoor wordt dus een duidelijke tegenstelling verkregen met de groote bogen der drie hoofdbeuken.

Achter het hoogkoor, dat aanmerkelijk boven het schip der kerk, en eenige treden boven de omgevende zijbeuken gelegen is, vormen de zeven kapellen als zoovele kleine in zich afgesloten koortjes rond de altaren van O. Lieve Vrouwe, Sint Joseph, Sint Willibrordus enz. In de constructie van den bouw dienen de muren dezer kapellen tot steunbeeren (contrefort) der muren en gewelven van het hoogkoor; in de versiering zullen zij met de daarboven staande vensters zijn als stralen, verbeeldende de zeven gaven des H. Geestes, die van het hoofdaltaar uitgaan. De meest zuidelijke der zijbeuken van het koor is tot H.-Sacraments-kapel ingericht. Deze is wat meer afgesloten van de groote ruimte; hier zal een meer ingetogen stemming heerschen, vooral daar de vensters, die boven de aansluitende Kathedrale Sacristie licht nemen, hooger boven den grond verheven zijn dan in de overige deelen der kerk. Nevens de nis, waar het H.-Sacraments-

altaar staat, is oostelijk van de sacristie een klein oratorium ingeruimd, dat direct van uit de zuid-oostelijk gelegen pastorie toegankelijk is. De Parochiale Sacristie sluit zuidelijk aan den transeptarm met een binnenportaal en een portaal toegang gevende tot de Doopkapel, als een koepelvormigen voorbouw, waardoor de jeugdige Christen uit de ‘duisternis’ naar het volle licht des Christendoms, in 't midden der kathedraal toegang verkrijgt.

In tegenstelling met de afronding aan het oostelijk gedeelte is het westelijke recht afgesneden en door twee vierkante torens, op de hoeken van 't middelschip bevestigd, scherp afgeteekend. Deze beide voorposten houden hunne kruisen 90 M. verheven boven den vloer om den volken van het Westen het heil der verlossing uit het Oosten te verkondigen.

In den zuidelijken toren, die evenals de noordelijke ook een ingangsportaal heeft, is de trap aangelegd, welke naar de tribune voert; daarnevens een catechismuskapel. Meer dan in de parochiekerk nog moet vooral in de kathedraal er voor worden zorg gedragen, dat de zang van 't koor (boven) niet alleen, maar vooral de orgelbegeleiding volkomen zuiver instemme met de officieerende priesters of wel met het kapittel bij den zang der getijden. De tribune voor de koorzangers en het orgel is boven den noordelijken zijbeuk en oostelijk van het kruispand opgebouwd. Van uit den grooten boog kunnen organist en zangers onmiddellijk den dienst van het hooge koor volgen en begeleiden. Het orgel kan in het kruispand uitgebouwd worden, en daar met de kleuren van het hout en het metaal een goede tegenstelling maken met de groote steenmassa's.

Op verschillende punten stijgen 8 traptorens van den beganen grond op en voeren naar de gangen, die als triforia boven de zijbeuken, of uitgespaard in muurdikten (1.56 M.) van het middelschip en den kooromgang, of achter de balustraden der goten, rond de gansche kerk gelegenheid geven om te allen tijde de onderdeden van het gebouw spoedig en gemakkelijk te kunnen bereiken. Deze gangen zullen leven geven aan de massieve muren, - zullen de menschelijke schaal op verschillende hoogten duidelijk herhalen, - zij zullen bij feestelijke gelegenheden het sieren en verlichten van alle deelen mogelijk maken, - en vooral voortdurend van dienst zijn om door 't voorkomen van de kleine gebreken, welke door uitwendige invloeden kunnen ontstaan, het bouwwerk voortdurend in goeden staat te onderhouden. Boven de hoekpijlers van het priesterkoor klimmen nog twee kleinere traptorens van uit de goten der zijbeuken naar de zoogenaamde dwerggalerij van 't priesterkoor en hooger op naar de goten.

Alle ornamenten zijn, overeenkomstig de kerkelijke beeldspraak, dienstig aan de ontwikkeling der grondgedachte van de stichting: de godsdienstige wijding. De onderdeden, beschouwd als christelijke zinnebeelden, vragen van zelve met overgeleverde ornamentale dier- of plantmotieven behandeld te worden. Deze zinnebeelden worden met korte teksten op spreukbanden verklaard.

In de plaats van geschilderde versieringen zullen hier - om vooral van vocht op den muur onafhankelijk te blijven - groote en kleine velden met tegels met ingebakken kleuren of andere mozaïeken worden versierd.

De technische eischen van den baksteen, die als nationaal nijverheidsproduct in eere gesteld wordt, vormen het uitgangspunt van de behandeling der onderdeden.

De natuursteen is alleen aangewend op die plaatsen, waar de vorm der deuren, de onderdorpels van vensters of de belasting der kapiteelen, en de vereenvoudiging der afdekkingen aan de buitenzijde dit wenschelijk maakten.

Uitwendig worden de gewone ruwere soorten van baksteen gebezigd, die door verloop van tijd onder den invloed der atmosfeer zachte tonen aannemen.

Inwendig wordt slechts zoogenaamde siersteen toegepast. Deze soorten, welke door verscheidene fabrieken in de laatste jaren in groote afwisseling van vorm en kleur kunnen worden gebakken, bieden een schoon materiaal, waarvan de bouwmeester partij moet trekken.

De vervaardiging der terracotta met en zonder verglaassel wordt echter nog te weinig door de bouwkundigen gesteund, om zoo krachtig met het buitenland te kunnen wedijveren als de vormsteenfabrieken. Een werk zoo uitgebreid en zoo degelijk ondernomen, biedt eene bijzondere gelegenheid om dien tak van nijverheid voor de kunst toe te passen, bij de inwendige ornamentatie.

De indruk van de baksteen voor 't inwendige wordt afgewisseld door den glans van 't donkergroen graniet, dat voor de afzonderlijke kleinere steunpunten als gepolijste zuilen wordt aangewend: rond den halven cirkel van 't koor met paren van zuilen, en langs alle muren, kapellen, in de wandarcaden en eindelijk in de galerijen van 't koor en de gevels van beide dwarspanden.

De vensterverdeeling is regelmatig en eenvoudig. Alle hebben een grooten, onverdeelden hoofdvorm, daar 't minder eigenaardig in den aard van een bouwwerk, in baksteenmetselwerk uitgevoerd, ligt, om daar talrijke vensterverdeelingen in natuursteen te plaatsen zonder verdere aanleiding dan de overlevering der Fransche middeleeuwsche bouwwerken. Daardoor zal 't algemeene karakter onwillekeurig meer met de XII-XIIIe-eeuwsche kerken overeenstemmen, dan met die der XVe eeuw, welke ook in ons land met voorliefde geheel in natuursteen werden gebouwd.

Ruwe blokken van Maassteen, in vlakke lagen, moeten den vasten grondslag aan 't oog duidelijk maken. Maar aangezien de ondergrond, waarop gebouwd wordt, niet enkel rots is, maar door de klei en het zand ook veenlagen bergt, zoo moest een fundeering met eiken balken op heipalen aangelegd worden, gemiddeld 13 meter diep. Onder elk der vier hoofdmiddelpijlers zijn honderd zulke palen geslagen.

De grofkorrelige Roche d'Enville, die na eenige jaren door een fijn gespikkeld voorkomen met de ruwe baksteenmuren goed harmonieert, wordt gebruikt voor afdekkingen en figurale bekroningen op de geveltoppen en steunbeeren.

De pastorie is aan den zuidoostelijken hoek gelegen. Door een gang, die onmiddellijk naar de beide sacristijen voert, is de woning over de lengte in tweeën verdeeld. Aan de straatzijde kunnen drie woonvertrekken met elkander in verband worden gebruikt.

Wij hebben in de uitwendige vormen de gedachte willen vertolken, dat eene woning, die voor eeuwen hier gebouwd wordt in verband met een monument, dat getuigenis moet afleggen aan 't nageslacht van de edele gevoelens van de thans levenden, dat zulk eene pastorie in waarde verheven is boven 't gewone, karakterlooze huurhuis, onderworpen aan de grillen der mode. Eene pastorie, bewoond door ernstige mannen, die zich aan eene hoogere roeping hebben gewijd, moet niet alleen uitwendig beantwoorden aan den ernst van die bestemming door soberheid in vormen en degelijkheid in de samenstelling; - maar dergelijke priesterwoning behoort zich ook inwendig niet te onderscheiden door pracht, maar door eene degelijke inrichting, waar de goede smaak met gezocht is in overvloed van kleur en ornament, maar in

de juiste keuze van de vormen en tonen, waarin de tegels van den vloer, het hout van deuren en kasten, de balken van den zolder en de tinten der wanden zijn behandeld.

Alleen waar de woning met de kerk verbonden is, vindt men bij wijze van overgang den doorloop iets rijker behandeld.

De bovenlichten der groote, hooge vensters zijn met glas in lood gevuld in kleine ruitjes, de onderste gedeelten voor 't doorzicht bestemd met spiegelruiten in smal getrokken ijzeren raamwerk. Kleur en soort van materiaal sluiten evenals de eenvoudige hoofdvorm zoo na mogelijk aan bij de kerk.

De uitvoering van dit bouwwerk zal niet door snelheid, maar door zorgvuldigheid en degelijkheid van techniek en materialen zich moeten onderscheiden. De middelen thans niet voorhanden zijnde om het gansche op eenmaal aan te vatten, zoo wordt er meer naar gestreefd, een deel tegen de eeuwen bestand te maken, dan met te geringe krachten een groot, zwak lichaam op te bouwen.

Evenals onze middeleeuwsche voorvaderen willen we een groot werk met moed en vertrouwen ondernemen in de overtuiging, dat waar wij de voleindiging misschien niet meer mogten aanschouwen, een volgend geslacht daaraan zal voortarbeiden in één Geloof, in ééne Liefde.

Moge God den doorluchtigen Kerkvoogd, wiens naam aan de stichting van dezen tempel steeds verbonden zal blijven, en die gedurende vele jaren voor de achting en liefde van zijn diocees nog moge worden gespaard, hier zijn zegen op 't werk van ons zwakken schenken, als onderpand voor de glorie, welke hem hierna wacht voor de werken van zijne priesterlijke en herderlijke bediening als Haarlems Bisschop.

Juli 1896.
JOSEPH CUYPERS.

Lood in het Hart, Door J.R. van der Lans. (*Vervolg.*)

Koen bleef een oogenblik als verbluft staan. Al meermalen had zijn vader hem tot spaarzaamheid en studieijver aangemaand, maar zóó ernstig als nu had hij hem de noodzakelijkheid daarvan nog nooit op het hart gedrukt. Wat moest hij daarvan denken? Kon er iets gebeurd zijn? Maar dan was het toch veel eenvoudiger dat zijn vader hem ronduit zei: wij hebben een verlies geleden, een klap gehad. En dan zou toch zijn moeder er ook wel van dienen te weten.... Heel plezierig, zulke confidenties en vermaningen te moeten aanhooren daags na een schitterend diner! 't Bedierf je heelen dag.... Het was bepaald weer een aanval van papa's oude kwaal: zijn overdreven zuinigheid, gevolg van een bekrompen opvoeding.

Ontstemd en pruilend slenterde moeders verwend troetelkindje met de handen in de zakken weer naar de huiskamer terug, waar hij al gauw, nadat zijn beide zusjes het vertrek hadden verlaten, gelegenheid vond, zijn bezwaard hart bij zijn mama uit te storten.

‘Scheelt er wat aan, Koen?’ vroeg mevrouw deelnemend, ziende hoe hij lusteloos met de handen in de zakken voor het raam bleef staan en met een norsch gezicht de straat inkeek.

‘Och, 't is zoo naar dat pa altijd en eeuwig op mijn uitgaven heeft te beknibbelen,’ mopperde hij wrevelig. ‘Zoo bont maak ik het toch waarachtig niet.’

‘Was het dat, wat hij je nog in de gauwigheid te zeggen had?’

‘Ja, als je pa hoort, dan zou je zeggen dat we volslagen geruïneerd waren: we moeten ons bekrimpen, ik moet zorgen dat ik me aan de academie zoo gauw mogelijk klaar maak, want wij kunnen het niet uitzingen; ik kost driemaal zooveel geld als hij in zijn studietijd gekost heeft en dat kunnen wij op den duur niet volhouden enz. enz. Ik moet zeggen dat het plezierig is!.... Als het zoo moet doorgaan, laat ik liever onmiddellijk de studie loopen en neem het eerste het beste baantje wat ik krijgen kan om voor me zelf den kost te verdienen....’

Mevrouw schaterde het uit.

‘Kom, jongen, wees toch zoo dwaas niet, je daar iets van aan te trekken Wil ik je eens zeggen, waarom papa van morgen zoo uit zijn humeur is? Eenvoudig omdat het diner van gisteravond hem nog in de maag zit. Dat was alweer overdaad, verkwisting, buitensporige weelde. We konden ons geld beter gebruiken, en al die praatjes meer, waar ik al lang aan gewoon ben. De man is in zijn jeugd niets gewend geweest; dat is de heele geschiedenis.’ ‘Maar ondertusschen ben ik de lijdende partij; pa zou mij denzelfden levensregel willen voorschrijven, dien hij als student gevolgd heeft.’

‘Je stoort er je eenvoudig niet aan; we weten nu eenmaal dat de man zijn wereld niet kent.’

‘Ja, u heeft goed praten; u doet gewoon uw zin en laat pa mopperen; maar ik moet bij hem aankloppen om mijn rekeningen betaald te krijgen....’

DE NIEUWE KATHEDRALE KERK VAN ST. BAVO TE HAARLEM, ONTWORPEN DOOR JOS. CUYPERS.
Algemeen gezicht op het geheel.

‘Behalve die mama zoo nu en dan eens voor je mag voldoen, hè?’ wierp mevrouw er plagerig tusschen.

‘Nu ja, ik moet me wel op de een of andere manier zien te helpen. Als ik u niet had, wist ik heelemaal niet hoe ik er kwam. Want met papa valt niet te praten. Ik weet wel wat hem zoo hindert in mijn laatste rekeningen; vooreerst heb ik rijlessen genomen, waar ik toch zeker niet van buiten kan, en dan in den laatsten tijd veel paard gereden om me te oefenen; dat hangt er nogal in, als men zich met huurpaarden behelpen moet; u weet niet hoe dat oploopt. Maar daarom juist had ik pa vandaag willen voorstellen, een eigen paard te koopen; er doet zich een uitstekende gelegenheid voor: een prachtig raspaard, dat een kameraad van de hand wil doen, betrekkelijk voor een bagatel, twaalfhonderd gulden....’

‘En wat zegt je papa daarvan?’

‘Ik heb er niet eens van durven reppen; hij liet er mij geen gelegenheid toe. Hij was er van morgen nogal naar geluimd, om hem met zoo iets aan boord te komen!’

‘Nou jongen, trek je dat zoo niet aan. Koop jij dat paard voor mijn rekening. Is nou je sombere bui over?’

‘O ma, wat een geluk dat ik u heb!’ En in eens klaarde zijn gezicht weer op; alle zorg was ineens uit het lichtzinnige hoofd verdwenen, dat zich weer lustig en fier ophief met zijn van levenslust tintelende oogen en mooie, glanzig donkere lokken, zwierig om het gladde voorhoofd krullend.

Mevrouw zag haar mooien, knappen jongen met moederlijken trots aan, even voldaan over het genoegen, dat zij hem bereid had als hij over de onverwachte vervulling van zijn wensch.

‘Nu moet jij me ook nog een plezier doen,’ zei ze. ‘Vertrek niet om elf uur zooveel, maar blijf over tot na koffiedrinken. Allicht komt deze of gene een digestie-visite maken na het diner van gisteren, en als de Rozijnmans mochten komen, zou het Estella zeker spijten als ze jou niet trof. Je moet de kennis met haar maar aanhouden; je kan nooit weten waar het goed voor is. De Rozijnmans zijn rijk, en geld - dat heb je nu zelf weer ondervonden - komt altijd te pas.’

‘Al wat u maar wil, mamaatje,’ beloofde Koen, in zijn opgetogenheid tot alles bereid.

VI.

Het was de eerste mooie dag van het voorjaar en een vriendelijk zonnetje verhelderde het sombere bovenkwartier, dat de weduwe Weever in een der nauwe straten van de oude stad bewoonde.

Zij zat voor het open raam met een grooten lap op den schoot, waarop een borduurpatroon was afgeteekend, welks lijnen en figuren zij met kleurige wol en gouddraad invulde tot een vingerwijzing voor de aanzienlijke jonge dame, die later in den winkel dit begonnen patroon koopen zou en niets anders te doen zou hebben, dan er, onder slaafsche navolging van het voorbeeld, de laatste hand aan te leggen, waarna zij zich zou kunnen beroemen het ‘heelemaal zelf gemaakt te hebben.’

Fleurige chrysanthemums en stralende zonnebloemen groeiden aldus onder de fijne witte vingers der borduurster en wierpen een rozigen weerschijn op haar bleek gezicht. En als zij nu en dan het hoofd van haar werk ophief, zoodat de volle lentezon

haar trekken bescheen, dan glansden die van zichtbare vergenoegdheid. Een klein zwart kapseltje bekroonde haar fraai gevormd hoofd, maar liet de nog mooie, aan de slapen licht grijzende haren, die zorgvuldig van achteren samengevlochten waren, op voordeelige wijze uitkomen.

Van tijd tot tijd bleef ze met welgevallen naar buiten staren; het raam der achterkamer zag uit op een ruim zinken plat, geheel ingesloten door oude, hooge, hier en daar berookte en doorwaterde muren, van onderen bekleed met een dicht behangsel van klimop, tusschen welks donker groen zich hier en daar de glimmende, helder gekleurde nieuwe scheutjes van het voorjaar vertoonden. Zelfs het oude groen, dat de verschrompelende vorst van den winter had doorstaan, kreeg weer kleur en leven onder den zachten adem der lente, die het doorspeelde en scheen zich behaaglijk te ontplooien in den koesterenden gloed der eerste zonnestralen.

Die grauwe muren, hier en daar afgewisseld door een uitkijkje op roode daken en zwarte schoorsteenen, op hooge zolderraampjes, waarin een bloempotje groende of waaraan een schoongewasschen witte nachtmuts te drogen hing, hadden in het zonnelicht de warme kleurschakeeringen van grillig door de natuur versierde rotswanden.

Langs een hoog, steil dak strijkende, viel de zonnegloed zoodanig op het plat, dat het grootste deel daarvan als geblakerd werd door het warme licht en een wasem van verdampend vocht er van opsteeg, terwijl het andere deel, schuin en scherp als met een mes afgesneden, in de schaduw gehuld bleef.

In het zonnigste hoekje hing aan een roestigen spijker een vinkekooitje, rondom overschaduwd door de zacht wiegelende slingers van het groene klimop, zoodat de kleine zanglustige bewoner zich kon verbeelden in een weelderig prieeltje te zitten. Met trillende slagen jubelde het lieve dier, lustig van het etens- naar het drinkensbakje trippelend, zijn vreugde en dankbaarheid uit over den mooien dag, waarvan hij op dat lekkere, lieve plaatsje zoo volop kon genieten. Zijn vroolijk gekwinkeleer scheen den naijver op te wekken van een goudgele kanarie, die in zijn kooi op een tafeltje voor het andere raam der achterkamer stond, zoodat ook hij van het zonnetje kon profiteeren, wat hem niet minder genoegen scheen te doen dan zijn collega buiten; want ook hij zong, vroolijk met het fijne ronde kopje draaiend en knikkend, het hoogste lied uit.

Een jongmensch in witte overhemdsmouwen was druk bezig met potten van oleanders en cactussen, gedurende den winter zorgvuldig in een licht en warm hoekje van den zolder bewaard, naar beneden te sjouwen en die in het zonnetje te rangschikken. Vroolijk fluitende of een deuntje neuriënd, liep hij heen en weer, blootshoofds, met een frissche kleur van de inspanning op de wangen, en had de handen vol met het verschikken en verschuiven van zijn potten, het nazien van de planten, die hij hier en daar met een pennemes besnoeide of verdeelde en verpotte met de genoeglijke, stille bedrijvigheid van een echten liefhebber. Uit een aangrenzend kamertje, waar lange rijen boeken tegen den muur op planken waren gerangschikt, haalde hij stekjes voor den dag, die daar in fleschjes met water stonden, en pootte ze in kleine potjes, die het warmste plaatsje kregen, vlak in de zon, tegen een plek van den muur, die door haar berookt uitzien verried dat daarachter gestookt werd.

'Wel wel, Dolf, wat heb je 't druk van middag,' zei zijn moeder door het open raam, terwijl hij een oogenblik met de armen over elkaar zijn hooggelegen kweekerij overzag.

'Ja, moeder, het moet nu alles maar in eens in orde gebracht worden, dan zullen we gauw bloemen hebben.'

‘Als we maar geen nachtvorsten krijgen; 't is nog zoo vroeg in den tijd.’

‘Maar de barometer staat prachtig, en.... als de nood aan den man komt, kan ik de gevoeligste altijd nog wel eens naar binnen halen.’

Dit zeggende liet hij zich op een houten tuinbank vallen, die onder het open raam van zijn moeder stond, en de beenen over elkaar slaande, keek hij op zijn gemak rond, met welbehagen den frisschen lentewind inademend.

‘Trek je jas aan, Dolf, als je daar blijft zitten,’ zei zijn moeder bezorgd, ‘je kan daar licht een tocht vatten.’

Hij ging even in zijn kamertje, naast de huiskamer, en kwam er, met een grijs fantasiejasje aan, weer uit te voorschijn.

Er lag in de gewilligheid, waarmee de groote jongen onmiddellijk aan den moederlijken wenk gehoor gaf, iets eigenaardig kinderlijks. Trouwens zijn goedhartig, rond, licht blozend gezicht, onder den kleinen neus met een donzig, goudkleurig, opkrullend kneveltje geteekend en zijn kortgeknipte, rosblonde haren gaven iets bijzonder jeugdigs en naïefs aan zijn voorkomen. En hij zou zelfs iets onnoozels over zich gehad hebben, als niet zijn schrandere blauwgrijze oogen aan dat jongensgezicht een uitdrukking van bijzondere scherpzinnigheid hadden gegeven, waarbij nog kwam die vroegtijdige ernst, welke ingespannen studie en een leven van arbeid en zorg een jongmensch op die jaren plegen mee te deelen.

‘Wat een hemelsch weer,’ zei hij, nu voor het raam staan blijvende en het werk van zijn moeder beschouwende. ‘Me dunkt, het moet nu heerlijk wezen in het Bosch. Wat zou u er van denken als wij daar eens heenwandelden?’

‘Ik zou er veel lust in hebben,’ zei de weduwe, van haar werk opziende naar de mooie effen blauwe lucht, waarvan zij een onregelmatig vierkant stuk, scherp door de muren en daken begrensd, van haar plaats kon waarnemen. ‘Maar ik moet noodzakelijk eerst dezen rand klaar hebben; want het ding wordt van avond gehaald. 't Is gelukkig dat ik er zoo goed aan heb kunnen vorderen met die mooie lichte dagen; want bij de lamp gaat het me niet te best meer af; kleuren onderscheid ik heelemaal niet meer bij het licht. Maar de donkere dagen zijn, Goddank, alweer voorbij; we gaan den zomer te gemoet, en als 't onzen Lieven Heer belieft, zal ik dan weer heel wat kunnen afpeuteren.’

Dolf schudde het hoofd en zuchtte, terwijl hij de vlugge bewegingen van de ijverige vingers zijner moeder gadesloeg.

‘U heeft op die manier al wat bloemetjes met de naald geschilderd.... 't Is een zenuwachtig werk en ik weet niet hoe u dat zoo dag in dag uit jarenlang heeft kunnen volhouden.’

‘Weet je dat niet?’ vroeg zij met een schalk lachje. ‘Ik wel: ik werkte voor jou en onze Lieve Heer heeft me gelukkig de kracht gegeven om het zoolang vol te houden.’

‘Maar nu zal het toch, hoop ik, niet lang meer noodig zijn. Nog een paar jaartjes geduld, moeder, en dan zijn we er bovenop.’

‘Dat is te hopen, jongen, met Gods hulp!’ zei ze, hem met een opgewekten blik aanziende, terwijl zij met haar fijn, glimmend schaartje een draad afknipte.

‘Als ik over een jaar of wat eens gepromoveerd ben en ik krijg een mooie standplaats op een welvarend dorp, dan krijgt u een genoeglijk en gemakkelijk leven en hoop ik u alles - neen, dat kan ik nooit - maar dan toch zooveel mogelijk te vergelden wat u voor me gedaan heeft, moeder.’

‘Daar reken ik op, jongen. Maar zoover zijn we nog niet, en eer het daartoe komt, zal ik nog menig draadje hebben te verwerken.’

Onwillekeurig zei ze dit met een zucht, die Dolf niet ontging. Hij zag haar meewarig en bezorgd aan.

‘Kon ik er maar iets op vinden,’ zei hij, bedenkelijk voor zich kijkend, ‘dat u toch niet zoo dag in dag hoefde te pikken; want ik ben bang, dat u er op den duur je gezondheid mee ondermijnt, en ik wou u toch graag zoo lang mogelijk conserveeren. Ik zou er wat aan hebben of ik u later een gemakkelijk leventje bezorgde, als u er misschien tóch niet in gezondheid van genieten kon! Daarom moest u het nu al gemakkelijker hebben.... Ik heb er al eens over gedacht of het niet beter was, terwijl ik toch in Utrecht studeer, dat u met Jansje ergens op een mooi dorp ging wonen; dat was gezond voor u en meteen goedkoop, zoodat u misschien kon klaar komen, zonder u zooveel in te spannen.’

‘En denk je dat jij dan geen geld zal kosten, al studeer je uit een beurs? Neen, jongen, daar is nu heelemaal geen denken aan.’

‘O ik,’ zei Dolf met vuur, ‘ik zal desnoods van den wind zien te leven. Geen sigaar, geen glas bier zal ik me permitteeren, als het noodig is.’

‘Gekheid, een student kan zich niet als een kluizenaar of Trappist aanstellen, ben je mal.’

‘Nu maar ik wil niet, dat u je voor mij doodwerkt, hoor. Het zou wat moois wezen! Ik zou mijn zin hebben, ik zou mogen studeeren, en terwijl ik mijn liefsten wensch zag vervuld, waar ik altijd van gedroomd heb, zou dat u op nog grooter inspanning te staan komen. Neen, moeder, dat mag niet. Luister eens, ik zoek voor u ergens in de buurt van Utrecht, op Zeist of Driebergen, 't komt er niet op aan waar, als 't maar een mooi, lief

nestje is, een frisch buitenhuisje, met een tuintje, niet groot natuurlijk, want als u toch buiten woont, kan u wandelen zoover als u wil; en dan kom ik u elken Zondag opzoeken....'

'Zeker om aan al je kameraads te laten zien, wat voor arme sukkels wij zijn,' wierp zij hem lachend tegen. 'Daar hebben zij niets mee noodig, jongen. Je laat mij maar stilletjes waar ik ben; ik zit hier goed geborgen; wat ik hier op mijn achterkamer doe, daar stoot niemand zijn tanden aan.'

'Maar u verkwijnt hier op zoo'n bedompt bovenkwartier, in zoo'n ouwe, nauwe straat, en dan met dat gestadig gepeuter. Als u dan ten minste in een van de nieuwe wijken eens omzag, aan den buitenkant....'

'Dat weet je wel beter, Dolf. Zoolang ik dat gepeuter moet aanhouden, zooals jij dat minachtend gelieft te noemen,' zei ze met schertsend verwijt, 'kan ik aan geen verhuizen denken. We wonen hier in 't centrum van de stad, waar ieder die me hebben moet, me weet te vinden. Denk je dat ze mij het werk achterna zullen dragen, als ik half onder Loosduinen of Rijswijk woonde?'

'Maar als u goedkooper woonde, kon u misschien de helft van dat werk missen.'

'Ja, ja, praat maar wat aan! Je denkt zeker dat ik daar zelf al niet over geprakkezeerd heb, als ik zoo in mijn eentje hier zat!'

'Twee weten in elk geval meer te bedenken dan een. Ik laat dat idee van een huisje op een dorp nog zoo gauw niet los. Tegen dat ik als arts hier of daar gevestigd word, moet u toch aan het buitenleven gewennen.'

'O wees maar niet bang dat ik daar tegen opzie! Ik ben buiten grootgebracht, jongen. Ik heb menigmaal als kleine meid met de schoolkinderen door de hei gedwaald om braambessen te plukken. Och, och! wat hebben wij toen dikwijls gezworven, dat ze thuis niet wisten, wanneer we weer boven water zouden komen. En dan kwamen we thuis met koppen als boeien, de handen en de lippen paars van de bessen, de gezichten verbrand van de zon. Ik verzeker je, dat de zon daar wat meer mans was dan hier op het platje.'

'Ja, dat denk ik ook.... Maar als u dan zoo van de buitenlucht houdt, begrijp ik niet, waarom je absoluut hier wil blijven vermuffen. Ik zal nu niet van een dorp bij Utrecht spreken; u heeft er misschien gelijk in, dat dit misschien niet goed zou zijn voor mijn omgeving. 't Is natuurlijk niet dat ik me voor mijn moeder schaam, dat zou belachelijk wezen; maar u hoeft ook niet noodeloos op de spraak te komen bij die jongelui, waaronder soms heel verwaande fatjes zijn. Daar zou evenwel weinig gevaar voor zijn, als u een dorpje bij voorbeeld in Noord-Brabant koos, natuurlijk aan het spoor, dat ik u makkelijk kan opzoeken. Ergens in de streek waar u vandaan is; het moet daar goedkoop leven zijn, en de heilucht is gezond. Dan kan u weer bramen gaan zoeken als in uw jongen tijd en ik kom ze mee opeten.'

'Hè jongen, je zou me haast graag maken!' zei de weduwe met een glimlach.

'Dat dacht ik wel, als u het je maar eens goed voor den geest haalt. Wie weet voor hoe weinig geld je een mooi huisje met een lapje tuin kon hebben, zoo'n echt buitentuintje, waar u zooveel van houdt, met groote boerenrozen, goudgele lelies, balsaminen, duizendschoonen, violieren en al dat goedje, dat zoo welig van zelf groeit, zonder dat men er naar omziet. U zou halve dagen buiten kunnen zitten en niet méér hoeven te werken, dan waar u zin in had. En dan zou je eens zien hoe je zou opfleuren.... En Jansje zou er ook plezier in hebben, denk ik.'

‘Dat is nog de vraag. Denk je dat zoo'n stadsch ding maar aanstonds lust heeft om naar een boerendorp te trekken? Enfin, aan haar zouden we niet getrouwd zijn, al zou ik haar allesbehalve graag missen.’

‘Ze zou wàt graag meegaan, en anders neemt u een meisje van het dorp.’

‘Ja wel, je weet overal raad op; maar laten we daar eenvoudig een speldje bij steken. Als je eenmaal zoo ver ben dat je een doktersplaats krijgt, zullen we vanzelf wel naar buiten trekken. Tot zoolang zal ik maar geduld hebben. Zorg jij intusschen dat je goed studeert, dan komt alles van zelf terecht.’

‘O wat dat betreft, als het uitsluitend van mij afhing, dan was ik binnen één jaar kant en klaar; al moest ik nacht en dag doorstudeeren, ik geloof niet dat ik er tegen op zou zien. Maar je kan dat nu eenmaal niet forceeren; ik moet den heelen cursus behoorlijk afloopen, en als alles meevalt, kan ik binnen zes jaar klaar wezen. En dan moeder, is alles in orde. Ik kan me al voorstellen dat ik benoemd ben in een mooie, welvarende gemeente, tegen een goed salaris voor de waarneming van de armenpraktijk, misschien wel met vrije woning; want dat komt buiten nogal eens voor. En anders heb je op zoo'n dorp voor een prikje een huis als een kasteel met een tuin als een buitenplaats. Natuurlijk nemen we er een grootere meid bij, en allicht hebben we een knecht voor den tuin, die te gelijk voor het paard zorgt; want de buitenpraktijk in zulke negerijen moet gewoonlijk te paard worden waargenomen. Nu, niets dat me meer zou aanstaan, dan te paard uren in het rond de zieken af te loopen, liever dan in een rijtuig; maar een karretje of tentwagentje moeten we toch ook hebben, al was het maar voor ons eigen gebruik. Daarmee gaan we dan samen uit rijden, met de een of andere kennis; want op zoo'n dorp knoopt men allicht relaties aan. De dokter is daar vanzelf de huisvriend van den pastoor en den dominee, van den burgemeester en den notaris, en u, als de moeder van den dokter, sluit u natuurlijk aan bij de dames van die notabelen. U regelt het huishouden, maar dat is ook alles wat u te doen heeft; borduren, als u er nog zin in heeft, kan u dan doen voor plezier of om een ander plezier te doen; maar 't is geen aangenomen werk meer. U is mevrouw van den dokter en u rust op uw lauweren.’

‘Hoor me nu zoo'n jongen eens doorslaan,’ riep de weduwe lachend uit, onwillekeurig toch ook meegesleept door de jeugdige illusies van haar Dolf. ‘Precies je vader zaliger in zijn jongen tijd. Och! die kon toch ook wat luchtkasteelen bouwen! Als ik nog denk aan de schitterende plannen, die hij ontwierp enkel op de verwachting van de millioenen-erfenis van dien fameuzen peetoom, waar we nooit een cent van gezien hebben!’

‘Wat was dat, moeder?’

‘Och, ik noemde het altijd maar uit gekheid de millioenen-erfenis, omdat je vader er van opgaf alsof die peetoom van hem wel een halve Rothschild moest wezen. We hebben er dikwijls samen tranen om gelachen als hij, in de bedwelming van zijn illusies, uitweidde over hetgeen hij met dat geld zou uitvoeren, en ik hem dan leukweg aan het spreekwoord van den beer en zijn huid herinnerde of aan de fabel van Pierrette, die zóó verdiept was in haar berekeningen omtrent het geld, dat ze van haar eieren zou maken, dat ze van pure blijdschap over dat vooruitzicht opsprong en al de eieren in de mand kapot schudde. Ik heb hem wat dikwijls aan het rijmpje herinnerd, dat jij ook wel in je geheugen mag prenten als een heilzaam voorbehoedmiddel tegen al te groote verwachtingen en de onvermijdelijk daarop volgende teleurstellingen:

Reken niet te veel op goed
Dat je nog ontvangen moet;
Want soms raakt het uit de gis

En dan is de rekening mis.'

'Ja, dat heeft u me al dikwijls genoeg ingeschept, moeder,' zei Dolf een beetje ongeduldig, 'maar u zou van de erfenis van vaders peetoom vertellen. Wat was daar nu eigenlijk van?'

'Ja wat er eigenlijk van was, weet ik ook niet recht; maar te oordeelen naar hetgeen je vader er van vertelde moest de man schatrijk zijn en kwam na zijn dood zijn geld stellig aan ons; want niet alleen was je vader zijn petekind, maar ook zijn eenige rechtstreeksche erfgenaam. Vooral in den tijd, toen wij jouw geboorte verwachtten,' ging de weduwe op eenigszins stilleren toon voort, door de herinnering onwillekeurig weemoedig gestemd, 'kwam de gedachte aan die erfenis meer dan ooit bij je vader op. Vroeger had hij dien peetoom, die trouwens weinig notitie van zijn petekind genomen had, een beetje verwaarloosd, en bij ons huwelijk had hij zich vergenoegd met hem een kennisgeving te sturen, waar oom Dingelmans maar met een kaartje op geantwoord had. Maar van dien tijd af zocht je vader de gelegenheid op, om zijn peetoom kleine attenties te bewijzen en zoo zijn attentie te trekken. Dat scheen nogal te lukken; van tijd tot tijd kwam er een kort en koel briefje, maar er was toch altijd de een of andere kleine verrassing bij gevoegd, meestal heel practische dingen voor het huishouden; den eenen keer bijvoorbeeld een mandje met eieren van ooms kippen - hij woonde ergens in Noord-Brabant, ik weet niet meer op welk boerendorp - en een anderen keer een groote kluit boter van zijn koeien. Hij scheen er een boerderij op na te houden. Die prozaïsche, maar in elk geval practische cadeautjes verwekten bij je vader de meest poëtische illusies. En toen jij onder die bedrijven geboren werd, was er geen houden aan zijn doordravende fantasie. Hij droomde voor jou de schitterendste positie in de wereld, dank aan die millioenenerfenis, die toch eenmaal voor jou zou wezen. Je zou een opvoeding krijgen in overeenstemming met de hooge plaats, die je eenmaal moest innemen; je zou studeeren - nu dit droombeeld van den braven man zal ten slotte dan toch in vervulling gaan; jammer dat hij het niet heeft mogen beleven,' voegde ze er met een zucht bij en wischte een traan af, die in haar oog opwelde en het kostelijke borduurwerk dreigde te bevochtigen.

(*Wordt vervolgd.*)

De bruidswaaier,
Vertelling uit de groote wereld.
(*Vervolg en slot.*)

Voor diplomatieke kunstgrepen had de wakkere leerfabrikant ondertusschen niet den allerminsten aanleg. Hij den jongen kunstenaar uithooren! Ja wel, in plaats daarvan had hij Kurt al na een paar woorden verraden, wat hij opgevangen had en wat hij wenschte te weten.

Wat Kurt te hooren kreeg, paste natuurlijk uitstekend in diens program. In zooverre was de oude heer dus al handelbaar geworden. Maar dan ging alles van een leien dakje en bleef Kurt niets anders te doen over, dan den braven papa Berthold vertrouwd te maken met de verplichtingen, die op den schoonvader van een lyrisch dichter rusten. Het toeval had hem daartoe de meest geschikte aanleiding in handen gespeeld. Die bruidswaaier, precies, daar had je 't.

'De bruidswaaier?' vroeg hij met geveinsde verlegenheid, terwijl hij zich heimelijk over de nieuwsgierigheid van mijnheer Berthold verkneukelde. 'Mijn waarde heer

Berthold, dat is een bijzonder netelige zaak en ik weet wezenlijk niet of ik wel gerechtigd ben, met u over die aangelegenheid te spreken.'

'Zeker, zeker mag u dat. Ik vermoed, dat juist mij die zaak bijzonder aangaat; overigens ben ik de discretie in persoon....'

De nieuwsgierige liep regelrecht in de val, die hem gezet was.

'Nu, ziet u, het is u zeker bekend, welke hooge belangstelling ons vereerd kroonprinselijk paar voor kunst en literatuur aan den dag legt. Met de meeste tegemoetkoming werken zij in de hand dat buitengewone artistieke talenten zich hier blijvend vestigen. Daarom - maar neen, ik mag niet uit de school klappen - trouwens, u heeft zelf gezien, hoe welwillend hunne koninklijke hoogheden mijn vriend bejegenden...'

'Zeker, zeker, maar de bruidswaaier, de bruidswaaier....'

'De bruidswaaier, mijn beste heer Berthold.... U loopt door dat woord de toekomst vooruit en spreekt van dingen, die nog gebeuren moeten. Een feit is alleen dat onze geeërde kroonprinses juist een klein meesterstuk van waaierbeschildering voltooid heeft, dat vandaag de levendige bewondering van mijn vriend gaande maakte. Hij gaf dit de hooge kunstenares in warme woorden te kennen en zijn zaakkundige beoordeeling werd door haar met groote welwillendheid aangenomen. Te oordeelen naar hetgeen hij zei, is het buiten twijfel, dat als mijn vriend zich hier vestigen en een aanstaande vrouw,

zoeken mocht, de gelukkige jonge dame zeker de onderscheiding zou genieten, den waaier tot bruidsgeschenk te ontvangen. Intusschen....'

De heer Berthold hijgde naar adem als een visch op het droge. Dat overtrof toch zijn stoutste verwachtingen. Zijn dochter - want daar de jongelui elkaar liefhadden, kon de begaafde jonge dichter toch Marie alleen tot vrouw kiezen - zijn dochter begiftigd met een eigenhandig door de kroonprinses vervaardigd bruidsgeschenk! De heele stad zou hun die eer benijden!

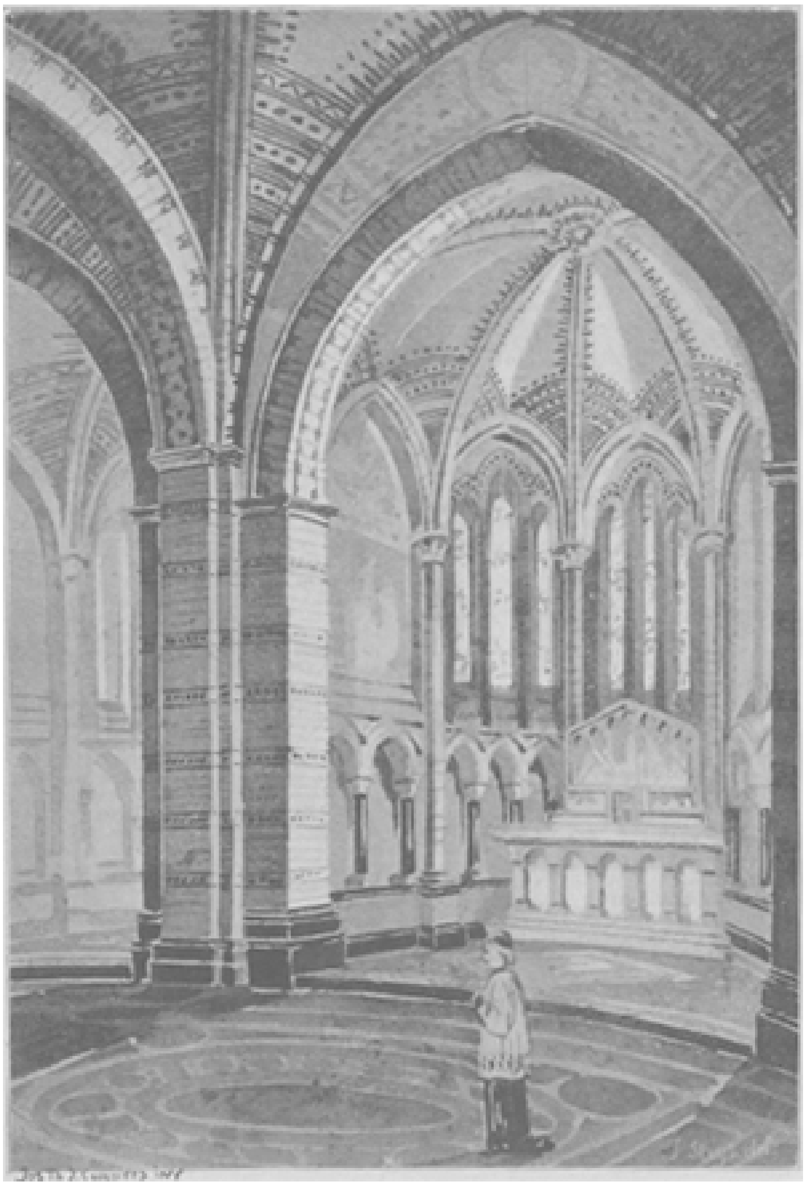

DE NIEUWE KATHEDRALE KERK VAN ST. BAVO TE HAARLEM.
Gezicht in een der zijkapellen.

Zijn gezicht straalde van geluk, en met genadige welwillendheid klopte hij den kunstenaar, die plotseling zweeg, op den schouder.

'Ik weet wat u zeggen wil. U hoeft er niet over te zuchten, mijn waarde heer. Zeg uw genialen vriend eenvoudig dat hij gerust aanzoek doet bij den vader van het meisje zijner keus. Het zou toch eeuwig jammer zijn, als de waaier lang moest blijven liggen eer hij in de rechte handen kwam.'

Hij zweeg, maar tot zijn groote verbazing bleef de ontboezeming van vreugde, die hij met groote zekerheid op zijn woorden verwachtte, achterwege. Had de schilder hem soms niet goed begrepen? Duidelijker had hij toch onmogel[ij]k kunnen spreken. En de kerel stond alsof hij zijn laatste dubbeltje verteerd had; hij keek somber voor zich op den grond, bedenkelijk het hoofd schuddend.

‘Dat gaat zoo mooi niet als u denkt, geachte heer Berthold,’ hernam Kurt na lang stilzwijgen op bekommerden toon! ‘Ziet u, mijn vriend heeft stellig een schitterende toekomst, maar voorloopig heeft hij nog met allerlei moeilijkheden te kampen. De opvoering van zijn blijspel zal hem zonder twijfel naam en vermogen bezorgen; maar daarop moet hij wachten, eer hij aan het stichten van een eigen gezin kan denken. Nu weet u, hoe lang de opvoering van zoo'n tooneelstuk soms kan verschoven worden. Daar zijn soms jaren mee gemoeid....’

‘Jaren? Malligheid! Zijn meisje komt toch niet met leege handen, en tusschen man en vrouw bestaat er geen mijn en dijn. Allicht zouden zij voorloopig van hetgeen het vrouwtje aanbrengt wel kunnen leven.’

‘O, wat er noodig is om te leven, beste Berthold, dat zou hij nog wel kunnen bijbrengen; maar om zich in zijn huishouden te zetten, daar hoort nogal wat toe voor een man, die in elk geval een belangrijke rol moet spelen.’

Papa Berthold schudde van het lachen.

‘Och, och! wat zijn zulke altisten toch onnoozel! Weet u dan niet, mijnheer Kurt, dat onder menschen van stand de bruid gewoonlijk voor de inrichting van de woning zorgt?’

‘Dat weet ik heel goed, maar daarmee zijn we er nog niet. Zooals de zaken hier staan, blijven er altijd nog moeilijkheden....’

‘Moeilijkheden?’

Papa Berthold begon een lang gezicht te zetten.

‘Hoor eens, laten wij ronduit met elkaar spreken. Zeg mij eerlijk: heeft uw toekomstige Croesus op zijn verwacht succes misschien al schulden gemaakt?’

‘Schulden! Een artist? Een dichter? Maar beste heer Berthold, hoe kan u toch zoo iets onwaarschijnlijks denken?’

‘Nu wat voor den duivel dan anders?’

‘Dat zou ik gisteren ook nog gevraagd hebben; maar nu, nu de gunstbewijzen van de kroonprinses....’

‘Hoe die een beletsel wezen kunnen is mij onverklaarbaar.’

‘U kent de edele fierheid van mijn vriend niet. Wanneer hij zich engageert, dan is het eerste gevolg daarvan dat de hooge vrouw hem den bewusten waaier zendt. Maar wat daarop volgen moet, weet u zoogoed als ik.’

‘Weet ik dat? Ik? Daar weet ik niets van.’

‘Maar mijnheer Berthold, houd u toch zoo dom niet. Zoo'n geschenk moet door den ontvanger natuurlijk met een royale gift ten behoeve van de een of andere weldadige instelling, die onder bescherming van hare koninklijke hoogheid staat, beantwoord worden. Daar staat dan weer een titel, een lintje of iets dergelijks toe. Dat gaat zoo vast als de bank. Maar nu kan mijn vriend op 't oogenblik nog geen engagement aangaan omdat de waaier hem verplichtingen oplegt, die....’

‘Die hij vooreerst nog wil vermijden? Ah zoo, daar gaat mij een licht op! Staan de zaken zoo? Nu hoor eens, mijn jonge vriend, daar is ook nog wel een mouw aan te passen. Ik denk dat de kroonprinses er wel niets tegen zou hebben, als de vader van de bruid er op stond, in de plaats van den bruigom het gebruikelijke bewijs van erkentelijkheid te geven?’

‘Ja, maar dan zou die papa zich natuurlijk de onderscheiding, die er het gevolg van is, moeten laten welgevallen.’

‘O, dat zal hij, jonge vriend, dat zal hij zeker. Wat doet een vader niet voor het geluk van zijn kind?’

Een uurtje later verkeerde Kurt werkelijk in levensgevaar. Het scheelde maar weinig of Otto Eschried had hem aan zijn hart gesmoord van pure blijdschap op het vernemen van de zege, die Kurt voor hem bij papa Berthold bevochten had.

‘Zoodra je hem ontmoet, kom je met je aanzoek voor den dag,’ dus besloot de schilder zijn meedeelingen.

‘Maak het in orde nog voor het feestmaal begint; ik verwed er mijn kop onder, dat papa Berthold nog over tafel je engagement bekend maakt. Morgen meld ik de kroonprinses wat er voorgevallen is en deel haar den wensch van den vader der jonge dame mee, om ten voordeele van het kinderziekenhuis de koopsom van den waaier te verdriedubbelen. Ik zal het wel zoo weten aan te leggen, dat de onderscheiding, die ik hem voorgespiegeld heb, hem niet ontgaat.’

‘Zal zij daar genoegen mee nemen?’

‘Ze zal het alleen betreuren, dat ze uit haar arbeid niet altijd op die manier ten voordeele van de armen geld kan slaan zooals uit dien waaier. Maar jij mag het in 't vervolg wel laten, dergelijke bestellingen te doen.’

‘Dat zweer ik je! Dat is eens geweest, maar het overkomt mij niet meer.’

[Nummer 17]

Een zilveren Communiefeest in Suriname.

Op den eigen dag dat onze H. Vader Leo XIII het vijf-en-zeventigste herinneringsfeest zijner eerste H. Communie vierde, bracht een onzer katholieke bladen een treffend bericht omtrent een gelijksoortige feestviering, een zilveren Communiefeest namelijk in Suriname.

De ZeerEerw. Heer A.J. van Koolwijk, vroeger missionaris in de West, thans rustend geestelijke te Hees, bij Nijmegen, had van zestien inboorlingen uit Suriname een photographische groep ontvangen als bewijs dat zij het vijf-en-twintigjarig jubilé hunner eerste H. Communie plechtig herdacht en daarbij hun ouden zielzorger, door wien zij voor het eerst tot de Tafel des Heeren waren toegelaten, niet vergeten hadden.

De waardige priester heeft ons welwillend toegestaan, een reproductie van die merkwaardige groep in de *Belgische Illustratie* te plaatsen en ons tevens inzage gegeven van den daarbij gevoegden brief. De aanhef van dat hartelijk schrijven luidt als volgt:

'Den 25en Mei vierden wij in eenvoud en stichting ons zilveren Communiefeest in de St.-Rosa-kerk, alwaar ten halfnegen een plechtige Hoogmis voor ons werd opgedragen. De ZEerw. Pater Luyben, pastoor dier kerk, had alles zeer net doen versieren en wij hadden voor bouquetten gezorgd. Diezelfde bouquetten ziet u te midden van onze groep rondom uw portret.'

Daar de pastoor sinds vele jaren zijn Communiekinderen niet meer had teruggezien en er dus reden tot bezorgdheid was, dat hij ze niet zoo dadelijk zou herkennen, had men bij de photographie een genummerde naamlijst gevoegd en elk portret der zestien feestelijk gekleede communicanten van een daarmee kloppend nummer voorzien. Op die wijze werd de herkenning vergemakkelijkt. De naamlijst sloot met de weemoedige woorden: 'De overigen zijn afwezig of reeds de eeuwigheid ingegaan....'

Wij stelden er prijs op, het feit onder de oogen onzer lezers te brengen als een nieuwe aansporing tot invoering van het schoone gebruik, den verjaardag der eerste H. Communie feestelijk te herdenken.

EEN ZILVEREN COMMUNIEFEEST IN SURINAME.
Naar een photographie.

In den 9en jaargang onzer *Illustratie* deelde Mathilde[1] mede hoe de bekende Pastoor Brouwers in 1890 met heel zijn parochie van Bovenkerk op luisterrijke en stichtende wijze het gouden feest zijner eerste H. Communie vierde, en hoe deze wakkere zielzorger er steeds voor ijverde, dat het vieren van zulk een jubilé

1) Eenige herinneringen aan Pastoor Brouwers, bl. 372.

in zilver en goud tot een algemeene gewoonte zou worden gemaakt.

Zij herinnerde bij die gelegenheid aan de vragen, door Pastoor Brouwers op het eucharistisch congres te Antwerpen gesteld en die wij hier nog eens meenen te mogen herhalen:

‘Wie viert al niet, meer of minder, den verjaardag zijner geboorte?

Wie uwer viert niet gaarne een blijde zilveren bruiloft? En wanneer er sprake kan zijn van een gouden bruiloft, van een huwelijk of van een priesterwijding, wie uwer zou willen in gebreke blijven?

En waar blijft dan de logica van onzen geest of de dankbaarheid van ons hart, wanneer wij niet herdenken, niet vieren den verjaardag, de zilveren bruiloft, de gouden bruiloft van onze eerste H. Communie?’

De brave katholieken uit Suriname, zooals men uit hun afbeeldsels in dit nummer ziet, meerendeels kleurlingen in de eenvoudige en toch zwierige dracht van hun land, hebben getoond dat de logica van hun geest en de dankbaarheid van hun hart op dit stuk niets te wenschen overliet. Zij hebben, in hetzelfde jaar dat de H. Vader zijn diamanten Communiefeest vierde, hun zilveren gevierd. Zoowel de nederige feestviering te Suriname als de luisterrijke plechtigheid op den 21en Juni 11. te Rome moge ons een spoorslag zijn om den verjaardag onzer eerste H. Communie niet te vergeten.

Zorgvuldig wordt de gedachtenisplaat bewaard, ter herinnering aan dien onvergetelijken dag ontvangen. Zij draagt gewoonlijk het onderschrift: ‘Bid voor uwen herder.’ Moge die plaat, in sierlijke lijst aan den wand prijkende, ons steeds herinneren aan den gelukkigsten dag van ons leven en ons stemmen tot dankbaarheid jegens God en den trouwen zielzorger, die ons voor de eerste maal het Brood des Levens reikte.

Lood in het Hart,
Door J.R. van der Lans.
(*Vervolg.*)

‘Nu, en toen, moeder?’ vroeg Dolf met de weetgierigheid der jeugd, die graag avontuurlijke geschiedenissen hoort, in de vage hoop dat haar zelf op een mooien dag het een of ander ongedroomd buitenkansje te beurt zal vallen.

‘Nu, en toen vielen al die mooie verwachtingen in duigen; want op den eigen dag van je geboorte kregen we het bericht dat oom Dingelmans, ondanks zijn meer dan vijftigjarigen leeftijd, een vrouw van een twintig jaar jonger getrouwd had. Gelukkig was je vader zoo blij met zijn stamhouder, dat, al waren hem dien dag twintig erfenissen ontgaan, hij er niet naar getaald zou hebben. En ik voor mij had er nooit ernstig aan gedacht: ik voelde me veel te gelukkig aan je vaders zij, dan dat het bij me opgekomen zou wezen, van een erfenis vermeerdering van dat geluk te hopen....’

Nogmaals moest de weduwe een traan wegpinken bij dat ophalen van herinneringen uit den gelukkigsten tijd van haar leven. Maar ze wilde haar jongen in zijn gelukkige, hoopvolle stemming niet storen, en daarom ging ze met opgeruimde stem voort:

‘Oom Dingelmans mocht niet lang plezier hebben van zijn huwelijk. Nog geen jaar later kregen wij het bericht dat hij plotseling aan een beroerte overleden was, en

wat later hoorden we er bij dat zijn heele nalatenschap aan zijn vrouw was overgegaan, zonder dat er het minste legaatje voor zijn petekind overschoot. Ook toen waren we niet in de stemming om ons daar veel van aan te trekken; want jij lag toen in je wiegje te worstelen met een vreeselijke croup, en al waar we onzen Lieven Heer om baden was dat Hij ons jou toch mocht laten behouden. We zouden ons allebei geschaamd hebben, als in dien bangen tijd ook maar de gedachte aan geld bij ons opgekomen zou zijn. Als we jou maar mochten bewaren, dan waren we den koning te rijk, en die rijkdom ontging ons Goddank niet. Je kwam de ziekte te boven en groeide daarna zoo voorspoedig op, dat er niets meer aan ons geluk mankeerde. Je vader sprak van geen erfenissen of schitterende plannen meer; jij bezorgde hem, als je op zijn schoot zat, afleiding genoeg. Hij kon wat met je dollen! Dikwijls mopperde ik dat hij de knieën van zijn broek en te gelijk het tapijt versleet door met jou over den grond te kruipen en je op zijn rug te laten paardrijden. En druk en wild dat hij je maakte! mijn hoofd liep er soms van om!.... Later,' ging de weduwe voort, en haar stem daalde weer een toontje lager, terwijl zij zich dieper over haar arbeid boog, 'later kwam de herinnering aan de erfenis, die hem was voorbijgegaan, wel weer eens boven, en ik moet eerlijk bekennen, bij mij ook: het was toen de goede man begon te sukkelen aan de kwaal, die zich zachtjes aan bij hem openbaarde. Als hij zich dan soms zoo loom en mat voelde, dat hij een hekel had om op te staan, verzuchtte hij dikwijls, gekstekend: "Hè vrouw, wat zou me nu die erfenis van oome Toon te pas gekomen zijn! Ik zou geen oogenblik in beraad staan, wat ik met het geld zou aanvangen, hoor! Ik nam op staanden voet mijn ontslag aan het ministerie en we trokken gezamenlijk naar het Zuiden, waar ik in het warme zonnetje wel zou opknappen...." En in me zelve dacht ik dat met hem, maar ik paste natuurlijk wel op, het niet hardop te zeggen: waartoe zou dat gediend hebben, dan om nuttelooze spijt en misschien wrok op te wekken? Ik gooide het maar op een ander praatje, trachtte hem op te beuren en drong er op aan, dat hij zich ontzien zou, zich wat minder zou inspannen. Maar daar hoefde je bij hem niet mee aan te komen! Zijn werk ging hem voor alles; hij wou zoo gauw mogelijk promotie maken. Dat was noodig voor het huishouden; want als jij grooter werd, zou je natuurlijk meer geld kosten. Daarom paste hij stipt op zijn zaken en gedoogde niet dat iemand hem iets uit de hand nam. Hij stelde er een eer in, dat de buitenwereld niets van zijn inwendig verval merkte. Hij werd kwaad, als hij soms merkte dat ik tegenover vrienden of kennissen over zijn gezondheid geklaagd had. En die inspanning tobde hem natuurlijk nog meer af. Had hij zich de rust kunnen gunnen, waaraan hij behoefte had, dan had hij oud kunnen worden met zijn kwaal. Maar....'

Hier was het de weduwe toch onmogelijk voort te gaan; de herinneringen, door haar opgehaald, werden haar te sterk; haar gemoed schoot vol ondanks den vasten wil om haar Dolf in zijn blijde vooruitzichten niet te ontstemmen. Juist haar moederlijke deelneming in zijn hoopvolle toekomstdroomen maakte haar weeker dan anders, meer vatbaar voor weemoedige herinneringen.

Er heerschte een oogenblik stilte, door Dolf geëerbiedigd, maar brutaalweg onderbroken door het geschetter van de kanarie en den vollen, regelmatigen slag van de vink.

Dat kinderlijk onschuldige vogelenlied wekte de weduwe uit haar droevige mijmering. Zij hief moedig het hoofd op, wischte haar oogen af en blikte naar buiten op het zonnige plat, waar de oude, overwinterde planten, frisch begoten, zich schenen op te beuren en te koesteren in den warmen gloed. Ze keek haar zoon aan, die daar zoo frisch blozend voor haar stond, terwijl de zonnestralen zijn kortgeknipte haren

en zijn ros donzig kneveltje deden glinsteren als het gouddraad van haar borduursel en zijn blauwgrijze oogen blonken van een vochtigen glans. Zij bedacht dat het wreed was, die argelooze, van geluk droomende jeugd te kwellen met treurige gedachten. Zij begreep dat haar Dolf al zijn moed, opgewektheid en levenslust noodig had, om te komen waar hij wezen wilde en waar ze zelf hem zoo graag zien zou. In plaats van hem onwillekeurig neer te trekken uit de heerlijke sfeer der jonge illusies, moest ze veeleer jong en opgewekt zijn om hem te steunen in zijn zelfvertrouwen. Hij miste toch zooveel in vergelijking van andere jongelieden, die, opgroeiend te midden van een gelukkig gezin, gesteund door een vader, die hen beschermend kon leiden bij de eerste schreden in de wereld, omringd van vrienden en belangstellenden, die hen aanmoedigden, gestadig verfrischt door afleiding en vermaak, het leven om zoo te zeggen inrolden, zonder te merken dat het leven moeilijk was.

'Maar komaan!' zei de weduwe, moedig het hoofd opbeurend, 'laat ik mij die treurige herinneringen nu niet in 't hoofd halen. 't Ergste is Goddank geleden. Onze Lieve Heer is zichtbaar met ons geweest, en we mogen vertrouwen dat we er, met zijn hulp, binnen eenige jaartjes heelemaal bovenop zullen zijn, niet waar, Dolf?'

'Natuurlijk, moeder,' zei haar zoon met de beslistheid van het onwankelbaarste zelfvertrouwen. 'Nu ik studeeren kan, zal u eens zien hoe gauw alles in orde komt.... Ik kan me maar niet begrijpen, hoe u dat voor mij gedaan gekregen heeft, moeder,' voegde hij er met een nadenkend gezicht bij.

'Ja, dat is nu mijn geheim,' hernam de weduwe glimlachend.

'Toch zal ik er wel achter weten te komen....'

'Dat zou je allesbehalve mooi staan; ik heb je eenmaal gezegd dat de persoon, aan wien je dat voorrecht te danken hebt, absoluut onbekend wil blijven en het is dus niet meer dan je plicht dat je dien wensch eerbiedigt....'

'Het zou natuurlijk alleen zijn, moeder, om hem mijn dankbaarheid te toonen.'

'Nu, daar heb je buitendien gelegenheid genoeg voor, alleen door van zijn weldaad een goed gebruik te maken. Dat is te gelijk de beste vergelding van de moeite, die ik me voor je gegeven heb.'

'Daar zal niets aan mankeeren, moeder, reken daarop,' zei Dolf en wilde door het open raam de hand van zijn moeder grijpen als om die belofte te bezegelen, toen er eensklaps aan de deur der kamer geklopt werd en hij verlegen zijn hand terugtrok.

Het dienstmeisje kwam zeggen, dat er een jonge dame gekomen was om de juffrouw te spreken en dat ze haar maar in de voorkamer gelaten had. Op de vraag der weduwe wie de bezoekster was, antwoordde Jansje:

'Ze noemt zich juffrouw De Vries, ze is een dochter van dokter De Vries.'

De weduwe zag vreemd verrast op bij het hooren van dien naam en staarde Jansje een oogenblik aan alsof ze haar niet goed verstaan had.

Dolf merkte de verandering in haar gezicht op, en die zichtbare alteratie stemde hem tot nadenken. Was dat onverwacht bezoek niet een vingerwijzing tot oplossing van het raadsel, dat hem zoo intrigeerde? De dochter van dokter De Vries, den man die bekend stond om het vele goed dat hij deed, kwam zijn moeder opzoeken. En zij verschrikte daarvan, stellig uit vrees dat hij nu onmiddellijk het geheim raden zou.

Terwijl zijn moeder zich naar de voorkamer begaf, om de jonge dame te woord te staan, liep hij op het plat tusschen zijn planten op en neer en knoopte, met die levendige fantasie, welke de jonkheid eigen is, aan dat plotseling bezoek een heele combinatie van vermoedens vast.

In zijn geest nam de jonge dame, die hij nog nooit gezien had, al de gestalte van een beschermengel aan, die hem onzichtbaar omzweefde. Zij was - dus fantaseerde

hij - zonder dat hij het wist, de bemiddelaarster bij haar vader in zijn belang. Ongetwijfeld was de vermaarde en rijke geneesheer door zijn geld en zijn invloed volkomen in de gelegenheid om hem te laten studeeren. Zijn algemeen geroemde menschlievendheid maakte dit daarbij heel natuurlijk, en dat hij onbekend wilde blijven was bij zulk een edel man ook niet te verwonderen; daarom moest zijn dochter als tusschen persoon dienst doen: zij kwam de noodige afspraken met mijn moeder maken. Zij was de bode van geluk en van blijde hoop in hun nederige woning, tot dusver het tooneel van zorgen en ontbering.

Terwijl hij aldus met die weelderige verbeelding der jeugd, welke over alles een dichterlijk waas werpt, enkel op een toevallig opgevangen naam een heele romantische verwikkeling bouwde, hoorde hij op eens de deur der kamer opengaan en vernam hij den klank van een lieve, vriendelijke stem, die met zijn moeder sprak.

Hij kon niet nalaten ter sluik even naar binnen te gluren en daar zag hij aan de zijde van zijn moeder een jonge dame binnentreden, in een licht voorjaarscostuum, waarin de plotselinge verschijning zich op den donkeren achtergrond der kamer als een lichtende fee vertoonde.

Die fee kwam naar het raam toegezweefd, als om hem op spionnage te betrappen, en hij wist dan ook niet hoe gauw hij zich zou omwenden en over zijn planten heenbuigen, als was hij geheel en al in de verzorging van deze stomme troetelkinderen verdiept.

Maar al dribbelde hij ook, schijnbaar druk bezig, naar het achtereinde van het plat, helder toch klonk hem steeds de gulle, vriendelijke stem der jonge dame in de ooren, en ofschoon hij er geen woord van verstond, meende hij toch zeker te weten, waar ze het over had. Waarschijnlijk was ze benieuwd, haar beschermeling, aan wien zij zich niet bekend mocht maken, althans te zien. En daarom had zijn moeder haar in de achterkamer toegelaten, waar ze anders niemand ontving.

In die meening achtte hij zich verplicht, nu en dan als bij toeval het gelaat naar het raam om te wenden; maar hij wachtte zich toch wel, de bezoekster recht in het gezicht te zien; dat zou al te onbescheiden zijn. Eerst toen hij hoorde dat ze zich, door zijn moeder uitgeleid, weer verwijderde, durfde hij opzien en onderscheidde nog juist, onder het eenvoudige, maar sierlijke grijze hoedje, haar mooi blond hoofd, goudachtig glanzend in den zonneschijn, maar daarop in de donkere diepte der kamer verdwijnend.

‘Is die jonge dame een dochter van dokter De Vries?’ vroeg hij schuchter, toen zijn moeder alleen in de achterkamer was teruggekeerd.

‘Ja, waarom vraag je dat?’

‘Ik dacht dat ze soms namens hem kwam.’

‘Hoe haal je dat in 't hoofd?’ zei zijn moeder daar gulweg op. ‘Het meisje kwam mij raadplegen over een borduurwerk; ze was hier gestuurd door juffrouw Rozijnman, die les van mij gehad heeft.’

‘O!’ zei Dolf ontnuchterd, maar toch niet zonder nog een poos over dat vluchtig bezoek voort te mijmeren.

VII.

‘Liefste moeder,

‘Ik ben nu heelemaal op dreef. U moest eens zien hoe netjes ik geïnstalleerd ben in een aardige voorkamer, met een ruim, frisch achterkamertje er aan. 't Is boven een aardappelen- en groentenwinkeltje in een van de nieuw aangebouwde wijken, wel een beetje ver van het centrum van de stad; maar daarom dan ook rustig, net en - wat voor mij de deur dicht doet - heel goedkoop.

De studenten zoeken 't anders liever in de drukke winkelstraten van de oude stad, waar veel vertier is, en waar zij, 's avonds voor de open ramen zittende, het straatgewoel kunnen afzien. Maar daar ben ik niet voor naar de academie gekomen; ik stel me voor op mijn kamertje ijverig te blokken, en als ik eens wat uitblazen wil, geloof ik dat het op de mooie, groene singels en verder de buitenwegen op, wèl zoo aangenaam zal wezen als in de atmosfeer van koffiehuizen en winkelstraten.

Het zal maar 't best wezen dat ik me niet al te veel met de eigenlijke studentenwereld afgeef. Natuurlijk ben ik niet van plan me als een kluizenaar of eenzater af te scheiden, en ik zou het heel plezierig vinden als ik hier een kameraad mocht aantreffen, die ongeveer in dezelfde omstandigheden als ik verkeerde, die in karakter en smaak zoowat met me overeenstemde en met wien ik niet alleen samen werken, maar me ook samen van de studie verpoozen kon, bij voorbeeld door groote wandelingen in 't veld. U weet, ik hou dolveel van botaniseeren.

Nu, 't is niet onmogelijk dat ik zoo'n kameraad aantref, ofschoon ik onder de studenten tot dusver veel meer jongelui heb ontmoet, wier omgang me niets zou lijken, dan wel geestverwanten, met wie ik dikke vrienden zou kunnen worden. Er is hier een vereeniging van katholieke studenten, waarbij ik me aanstonds heb aangesloten. De eerwaarde directeur schijnt me een degelijk man, die onmiddellijk een jongmensch weet in te pakken. Hij toonde bijzonder veel belangstelling in mij en gaf mij verscheidene nuttige wenken, waarvan ik al tot mijn voordeel gebruik heb gemaakt.

Ook aan de meeste professoren heb ik mij al voorgesteld. Ik moet zeggen, tot dusver valt de kennismaking mij buitengewoon mee. Ik had niet gedacht dat ik me hier zoo gauw op mijn gemak zou voelen. Ik heb anders in die weinige dagen heel wat te beloopen en te bedisselen gehad; maar 't is wonder, zoo goed als alles voor me geregeld is. Die onbekende weldoener schijnt dan aan àlles gedacht te hebben; hij moet een grooten invloed in de academiewereld hebben en schijnt me overal ten warmste te hebben aanbevolen; want wáár ik kwam, hoefde ik maar mijn naam te noemen om overal het welwillendste onthaal te vinden.

Wat zal ik mijn best doen, moeder, om aan de edelmoedige inzichten van dien man te beantwoorden! Telkens nog komt de wensch bij me op, dat ik hem toch kennen mocht, of althans zijn naam en adres weten, zoodat ik hem schriftelijk mijn dank kon betuigen. Ik zou hem zoo graag zeggen, hoe gelukkig hij mij heeft gemaakt en hoe goed zijn weldaden aan mij besteed zijn. Maar uw nadrukkelijke aanmaning, zijn wensch om onbekend te blijven te eerbiedigen, verbiedt me natuurlijk alle nasporingen.

Soms ook komt de gedachte bij mij op, of ik op die wijze eigenlijk een soort aalmoes mag aannemen van iemand, op wiens gulheid ik niet de minste aanspraak kan doen gelden, en wiens weldaden misschien nog beter aan een ander besteed waren. Maar ik geloof dat dit een soort trots is, waaraan ik niet mag toegeven. Het stuit ons tegen de borst, gunsten te moeten aannemen, die we niet vergelden kunnen. Dat hindert onze eigenliefde, en nu kan ik begrijpen, wat ik wel eens gelezen heb, namelijk dat voor sommige naturen dankbaarheid een last is, en dat weldaden, in plaats van hun liefde en vereering af te dwingen, veeleer hun wrok en haat opwekken. Maar zoo wil ik niet wezen, moeder, ik zal mij zoo erkentelijk toonen als mij maar mogelijk is, niet alleen jegens mijn onbekenden weldoener, maar vooral ook jegens u, die hem in de vindingrijkheid van uw moederliefde, voor mij heeft weten op te zoeken....’

Aldus schreef Dolf Weever nog verscheidene velletjes postpapier vol, zijn van geluk en blijde hoop overstelpt jong hart uitstortende tegenover het beminde wezen, dat van zijn kinderjaren af de deelgenoot van al zijn verblijdende of bedroevende gewaarwordingen geweest was.

De pen vloog over het papier, gelijk de woorden hem van de lippen zouden gevloeid zijn, als zijn moeder tegenover hem had gezeten. Met haar alleen toch kon hij

vertrouwelijk spreken; tegenover haar had hij geen terughouding in acht te nemen, zooals tegenover bekenden of studiemakkers. Eigenlijke vrienden had hij nooit gehad, omdat de bekrompen omstandigheden, waarin hij was opgegroeid, geen ongedwongen omgang met jongelieden van zijn leeftijd gedoogden. Die konden naar koffiehuizen loopen, biljarten, wielrijden, roeien, lid zijn van allerlei clubjes en gezelschappen; hij was daar altijd van teruggehouden door de overweging van de kosten, die deze liefhebberijen konden meebrengen en waarvoor hij zijn arme moeder niet mocht laten werken.

De fatsoenlijke armoede, waarin zij leefden, had zoowel de weduwe als haar zoon tot een afzondering gedoemd, die evenwel niets bitters had omdat beider isolement hen des te inniger tot elkander bracht. Zij had niemand dan haar jongen, en hij had niemand dan zijn moeder, en daarom waren beiden alles voor elkaar.

Zoo compenseert, door Gods liefderijke beschikking, zich alles in het leven: wat men in veelheid van betrekkingen mist, dat wordt door de innigheid daarvan vergoed. Het geluk des harten is niet van uiterlijke omstandigheden afhankelijk; die arme moeder en zoon waren rijker aan inwendige voldoening dan menig in weelde levend en door duizenden benijd gezin.

Dolf had onder het schrijven een kleur gekregen van opgewektheid; hij dacht aan het genoegen, dat de brief zijn moeder zou bereiden, en hij haastte zich haar dat ten spoedigste te bezorgen. Gauw een enveloppe, het adres er op, een postzegel, en nu zijn hoed op en de deur uit, naar het postkantoor; dat was altijd meer expeditief dan dat hij van de naaste bus gebruik maakte.

Bij het verlaten van zijn kamer kon hij niet nalaten nog even met behagen het oog over zijn nieuw verblijf te laten rondgaan. Het kamertje zag er werkelijk gezellig uit met zijn glimmend geboende mahoniemeubeltjes, hier en daar op venduties bijeengekocht, om een gestoffeerde kamer te krijgen, geschikt om te verhuren en daardoor een duitje te verdienen.

Dolf had het tot een gezellige studeercel ingericht door vooreerst een hoop nesterijen, afkomstig uit een guldensbazaar en die de trots van zijn hospita uitmaakten, van den schoorsteenmantel en het buffetkastje te verwijderen; door de meubels wat geriefelijker te schikken en door overal zijn boeken uit te stallen. Den spiegel had hij van boven den schoorsteenmantel, waar hij tot niets dan pronk diende, weggenomen en ter zij van een der ramen gehangen, zoodat men er in zien kon en de leelijke lijst minder in 't oog liep. De schreeuwend bonte oleographieën, die aan weerszijden haar schelle kleuren tentoonspreidden, had hij vervangen ter eene zijde door een boekenrekje, ter andere zijde door een mooie plaat, met punaises op het behangsel gehecht. De groote tafel had hij van midden in de kamer voor een der ramen geschoven, zoodat hij er aan kon zien te schrijven.

Kortom, hij had zijn kamer bewoonbaar gemaakt, tot inwendige ergernis van zijn hospita, die meende dat toch alles geschikt stond ‘zooals het hoort,’ en nu vond dat haar meubeltjes niets geen oog meer hadden, zooals ze daar, naar haar gevoelen, dooreengesjouwd stonden als in een uitdragerswinkel. Maar ze had toch in die schennis van haar heiligdom berust, omdat haar commensaal overigens zoo'n nette, stille meneer was, die zeker geen kabaal op zijn kamer zou schoppen, zooals ze dikwijls van andere studenten gehoord had. Het was de eerste maal, dat de aardappelen- en groenvrouw, die zich in deze nieuwe buurt gevestigd had, een gestoffeerde kamer verhuurde en ze had nooit de eerzucht gehad, een Muzenzoon te herbergen, hoogstens een hulponderwijzer of een kantoorklerk.

(*Wordt vervolgd.*)

Het veiligheidstoestel.
Door F.C.

Hij stapte uit de omnibus, met zijn klein valiesje over den schouder, vroolijk en glimlachend. Den oberkellner van het fraaie zomerhotel, die hem met een diepe buiging in de vestibule ontving, liep hij met vluggen tred voorbij en ging regelrecht de groote zaal binnen, rechts van de vestibule.

De oberkellner was hem achterna gegaan, met het vaste voornemen den vreemdeling van dienst te zijn, doch deze weerde met de grootste vriendelijkheid, maar beslist zijn diensten af en vroeg eenvoudig om den hotelhouder, mijnheer Holder, te spreken. Bijna op hetzelfde oogenblik trad de eigenaar van Hotel-Holder binnen en begroette zijn nieuwen gast met die eigenaardige hotelhoudersvriendelijkheid, die voor alle diensten en beleefdheden geen anderen wederdienst vraagt dan een lang verblijf en een ruime vertering. Losjes en ongedwongen salueerde de vreemdeling. ‘Ah, mijnheer Holder, hoogst aangenaam kennis met u te maken,’ sprak hij op luchtigen toon en stak hem meteen de hand toe, als was hij een oude bekende.

‘Veroorloof mij, mij aan u voor te stellen,’ vervolgde hij, ‘ik ben Louis Molenaar, werktuigkundige uit Rotterdam en moet u veel, heel veel groeten doen van overste Van Zuylen en familie.’

‘Wel, wel, ken u die?’ vroeg de hotelhouder belangstellend. ‘De overste heeft met zijn vrouw en dochter drie maanden hier gelogeerd, tot

OP WEG NAAR HUIS, NAAR DE SCHILDERIJ VAN G. KAUFMANN.

hij in actieven dienst naar Den Haag verplaatst werd.'

'Of ik ze ken, ik ben er intiem mee bevriend en heb met u nog veel over hen te praten. Maar à propos, ik dacht zelf eenige weken hier te blijven, wijs me een goede kamer aan en zorg dan, dat ik wat te eten krijg, want ik heb honger.'

'Met genoegen, mijnheer,' hernam de hotelhouder. 'Tot mijn spijt is de eerste verdieping heelemaal bezet, maar op de tweede heb ik nog een mooie kamer vrij. Ik zal ze u wijzen. Maar moet u nog dineeren?'

'Neen, dat heb ik al gedaan, doch zoo maar in de gauwigheid; laat den kellner onder de veranda maar een paar broodjes met kalfsvleesch en een flesch wijn klaarzetten, dat is voldoende.'

Een kwartiertje later zat Louis Molenaar onder de veranda zijn broodjes te verorberen en de hotelhouder zat naast hem, op uitdrukkelijk verlangen van zijn nieuwen gast een glas wijn meedrinkend.

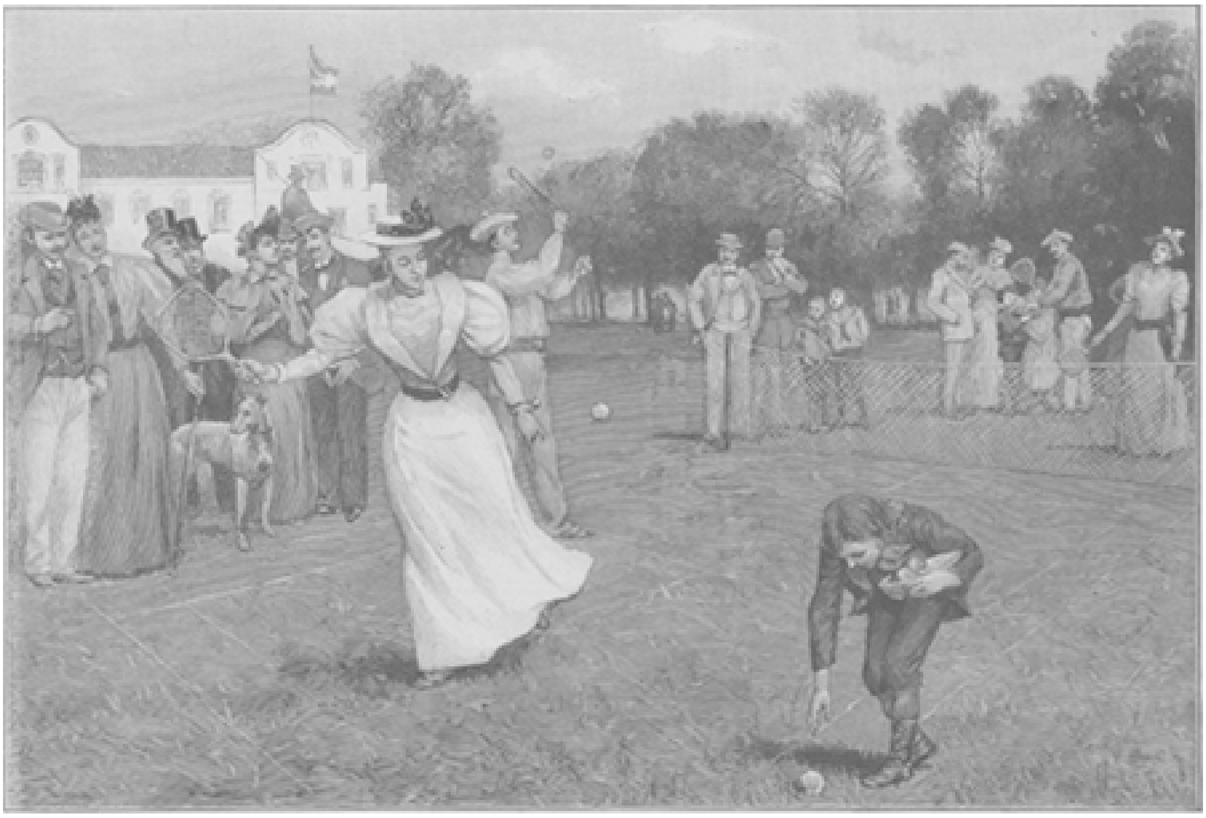

LAWN TENNIS.

'Ik zal u zeggen,' begon Molenaar, toen hij een paar flinke happen had gedaan, 'ik heb de familie Van Zuylen al lang gekend en ben met den overste zelfs geruimen tijd in Indië geweest; ik was toen te Soerabaja aan een suikerfabriek. Toen ik reeds lang in 't land terug was, vernam ik uit de krant, dat Van Zuylen zou repatrieeren, maar ik wist geruimen tijd niet, waar hij gebleven was, totdat ik hem veertien dagen geleden in Den Haag ontmoette. Ik moest toen dagelijks in den residentie zijn om met den minister van Waterstaat en eenige spoorwegautoriteiten een nieuwe vinding te bespreken, die ik gedaan heb betreffende de betere werking der remtoestellen op de treinen. Die verbetering is gelukkig goedgekeurd en aangenomen.'

De uitvinder maakte zich een oogenblik rust ten nutte om de helft van zijn tweede broodje in den mond te steken en in ongelooflijk korten tijd met een Hinken slok wijn weg te spoelen. De hotelhouder had heel aandachtig geluisterd en goedkeurend geknikt, en om zijn instemming met het verhaal te betuigen, wist hij niets beters te doen dan zijn glas leeg te drinken, het opnieuw vol te schenken en weer aan de lippen te brengen met een sierlijk gebaar en

een joviaal hoofdknikje, als wilde hij zeggen: ‘op uw gezondheid.’

‘Zie je nu,’ vervolgde Molenaar, zijn gastheer een tik op den schouder gevend, ‘zie je nu, hoe ik hier gekomen ben? Die Van Zuylen had hier zoo drommels gezellig gelogeerd en daar hij wist, dat ik ook van plan was eenige weken rust te gaan nemen, zeide hij: ‘Kerel ik weet wat goeds voor je; je moet gaan naar Hotel-Holder, 't is daar 'n goeie boel, 'n mooie streek en gezellige lui, precies iets voor jou. Ik heb me laten gezeggen. Maar nu een andere vraag - à propos, drink eerst eens uit - daar ik van plan ben hier een tijdje te blijven, vind je dan niet, dat we zoo de beste regeling maken: ik betaal, zoo je wil, acht dagen vooruit en dan geef je mij om de acht dagen de rekening.’

‘O, dat zullen we samen wel vinden, mijnheer,’ sprak de hotelhouder, ‘daar is geen haast bij. Ja, die Van Zuylens waren aardige menschen. Ze waren hier zoo goed als thuis, en van onzen kant maakten wij 't hun ook zoo gezellig mogelijk. Wijl 't nog vroeg in 't voorjaar was en stil in het hotel, leefden we zoo heelemaal “en familie”. Het dochtertje van Van Zuylen ging altijd wandelen met mijn kinderen, en dan weer werd er gezamenlijk een rijtoertje gemaakt naar de naburige dorpen; o, 'k moet u zeggen, 'k vond het heel plezierig, vooral omdat de lui ook zoo'n schik hadden.’

Denzelfden namiddag had Molenaar kennis gemaakt met de vrouw van den hotelier en zijn beide dochters, twee alleraardigste jonge meisjes van achttien en twintig jaar, die door gedurigen omgang met voorname families, die in het hotel logeerden, heel wat wereldkennis hadden opgedaan en zich uitmuntend wisten voor te doen. Het kon niet uitblijven, of de heele familie Holder was spoedig op den besten voet met haar logé, die met zijn rondborstigheid zeer beschaafde manieren wist te vereenigen en bovendien op zoo intiemen voet stond met den rijken overste Van Zuylen.

's Avonds aan het souper, dat door de meeste gasten in de groote zaal gemeenschappelijk werd gebruikt, was Louis Molenaar weldra de bekende van alleman. De logé's waren het onderling zeer goed eens en betoonden elkaar zooveel vriendelijkheid en beleefdheid als men van menschen, die elkaar vreemd zijn, maar verwachten kan; doch Molenaar hield van een pretje. Toen het souper gedaan was en men nog een kwartiertje had zitten praten, zette hij zich aan de piano en begon een vroolijken wals te spelen. 't Was of zijn spel aanstekelijk werkte; het jonge volk was niet meer te houden, en ondanks de protesten van papa's en mama's werden de tafels en stoelen aan kant geschoven en begonnen de jongelui een geïmproviseerd bal.

Holder liet ze begaan, hij had er plezier in, dat er wat leven kwam in de brouwerij; die Molenaar was een uitstekende kerel, die de menschen wist op te vroolijken en de oorzaak was, dat er dien avond meer wijn en champagne gedronken werd dan ooit te voren.

De hitte maakte ondertusschen spoedig aan het bal een einde en het gezelschap ging koelte zoeken onder de veranda en in den tuin; Molenaar keek de kranten eens in, zocht daarna de hotelhouders-familie op en bleef daar nog geruimen tijd in gesprek, allerlei grappen opdisschend, zoodat mijnheer Holder dubbel en dwars tevreden was, zulk een plezierigen gast te hebben gekregen.

't Was over twaalven toen Louis Molenaar naar zijn kamer ging. Voor het opengeslagen raam bleef hij een poos staan kijken. Hij logeerde op de tweede verdieping en vlak onder zijn venster, vóór het lage ijzeren hek, liep een goed onderhouden grintweg, die tusschen de bosschen door naar het dorp leidde. Juist

beneden hem was een blind raam, aan het einde van de gang der eerste verdieping, en rechts in den tuin zag hij tusschen de donkere boomen bij den schijn van het maanlicht het helderwitte koepeltje, dat tot stalling van rijwielen diende.

Molenaar scheen geen haast te hebben, om naar bed te gaan; hij wierp zich half ontkleed op de canapé en ging een sigaar liggen rooken; zoodoende haalde hij halftwee. Alles was doodstil in het hotel, en buiten was het geringste zuchtje van den wind door de bladeren hoorbaar. De logé stond op, opende geruischloos de deur zijner kamer en ging met een blaker in de hand op zijn kousen de gang in. Hier en daar klonk uit de kamers de geregelde ademhaling of het tevreden gesnork der bewoners, maar Molenaar sloeg er geen acht op en ging verder, slechts lettend op de indeeling van het gebouw. Na den geheelen vleugel te hebben rondgeloopen, daalde hij de trap af naar de eerste verdieping, en begon dáár zijn inspectie; in de gang gekomen, die met het blinde raam onder zijn kamer eindigde, hoorde hij eensklaps zachte schreden achter zich, en omziende, bevond hij zich tegenover een grooten, sterken kerel, die een bediende bleek te zijn.

‘Wat zoekt u, mijnheer?’ vroeg deze.

‘Ik ben onwel geworden en zocht naar zekere plaats,’ antwoordde Molenaar. ‘Ik logeer hier pas voor den eersten nacht en weet nog nergens den weg.’

De bediende hielp hem heel bereidwillig terecht.

‘A propos, wordt hier 's nachts altijd gewaakt?’ vroeg de logé.

‘Ja, mijnheer. Ik zit beneden in het portiershokje en maak nu en dan een ronde. De patroon wil hebben, dat er dag en nacht voorde reizigers iemand bij de hand is, en 't is ook gerust als er 's nachts wordt gewaakt.’

‘Zeker, zeker,’ antwoordde mijnheer, en nam afscheid van den knecht, die weer naar beneden ging.

's Morgens liet Molenaar zich in den landauer van het hotel naar het station rijden. Hij moest even naar Utrecht om een bekend ingenieur te spreken, met wien hij een nieuwe uitvinding ging exploiteeren, tevens zou hij naar Rotterdam telegrapheeren, dat men hem onverwijld zijn koffer zond.

's Middags tegen vier uur kwam hij terug en ging regelrecht het portiershokje in, dat eigenlijk slechts als bijkantoor diende, en waar 's nachts de waker zat. Mijnheer Molenaar maakte drukke praatjes met een kellner, die zich daar toevallig bevond, gaf den man een sigaar en zag ondertusschen opmerkzaam het raam uit. Het uitzicht was geheel anders dan van zijn kamer, die zich in een zijvleugel van het hotel bevond, en het gedeelte van den weg, waarop zijn ramen uitzagen, was door het kantoorraam niet te zien.

De reiziger ging zich boven wat verfrisschen en onder de veranda een gezondheidje gebruiken.

‘Zoo, mijnheer Molenaar, al thuis van de reis?’ vroeg de hotelhouder.

‘Ja, ik heb mijn zaken al afgewerkt. Kom, neem ook een bittertje, ik heb wat nieuws voor je.’

Mijnheer Holder nam plaats en zijn logé begon te vertellen. ‘Je weet, dat ik naar Utrecht ben geweest voor de exploitatie van een nieuwe uitvinding, dat is precies iets voor jou, ik zal je eens zeggen wat het is, maar praat er tegen geen mensch over.’

‘Neen, zeker niet,’ zeide mijnheer Holder.

‘Nu dan; ben je nooit bang voor brand geweest in je hotel?’

‘Och, bang niet, want we zijn voorzichtig met vuur en licht, maar je kan nooit weten wat er gebeurt en of de reizigers zelf niet roekeloos met vuur omgaan.’

‘Dat is het juist; bij de reizigers bestaat het meeste gevaar, en denk eens aan wat een ramp, als er in een hotel brand uitbreekt. Nu heb ik een zelfredder uitgevonden, waardoor de reizigers in hotels in staat zijn op afdoende wijze voor hun veiligheid te zorgen, indien er brand mocht ontstaan; verleden jaar heb ik er patent op genomen in Engeland, en aanstonds hebben zich de voornaamste hotels in Londen mijn toestel aangeschaft, dat hoogst eenvoudig en niet duur is; hier in 't land drijf ik den verkoop voor eigen rekening, in gemeenschap met een Utrechtsch ingenieur. We hebben nu een fabrikant gevonden, die de toestellen goedkoop levert en over acht dagen komen ze in den handel.’

De hotelhouder beet niet hard toe om er van te koopen, maar toen hij hoorde, dat Molenaar hem er een paar van cadeau zou doen, steeg zijn belangstelling uitermate, en hij wilde absoluut weten wat het was.

De uitvinder nam hem mee naar zijn kamer en haalde daar een klein pakje uit zijn valies. Het pakje bevatte niets dan een ijzeren haak, waaraan een lang, dun en zeer sterk touw was bevestigd, dat netjes was opgerold.

‘Dat is nu in hoofdzaak mijn heele uitvinding,’ sprak Molenaar glimlachend, ‘heel eenvoudig, niet waar? Zie nu eens: deze haak met dit opgerold touw wordt geplaatst in een sierlijk kastje, dat met een glazen plaat is afgesloten en op een logeerkamer wordt gehangen. Ontstaat er 's nachts brand, zoodat de trap niet meer bereikbaar is, dan heeft men niets anders te doen dan het glas stuk te slaan, den haak te nemen, hem aan het vensterkozijn of aan een poot van de tafel te bevestigen en zich langs het touw naar omlaag te laten. Om de snelheid van het dalen naar willekeur te kunnen regelen, worden boven aan het koord twee koperen katrolletjes vastgemaakt, waardoor men naar goedvinden zijn vaart kan temperen of versnellen.’

Het laatste begreep de hotelhouder niet volkomen, maar hij vond de uitvinding verbazend aardig en practisch ook.

‘Practisch! Dat zal waar zijn,’ verzekerde de uitvinder. ‘In Engeland heeft dit toestelletje verbazend veel opgang gemaakt; verscheiden groote hotels hebben ze op bijna alle kamers en ook particulieren schaffen het veel aan. Ik moet u zeggen: aan zulk een dingetje heeft reeds menigeen zijn leven te danken gehad.’

Holder boog ten volle overtuigd het hoofd.

Toen de twee mannen weer beneden kwamen, zat Lucie Holder in de eetkamer een brief te schrijven.

‘Hé, mijnheer Molenaar,’ riep zij, zoodra zij hem zag binnenkomen, ‘raad eens aan wien ik nu schrijf?’

‘Da's moeilijk te raden, juffrouw,’ antwoordde hij.

‘Aan Truda van Zuylen. Wil ik de complimenten van u doen aan de familie?’ vroeg zij lachend. ‘Ik heb al geschreven, dat wij 't zoo aardig vonden, nu weer een van hun goede kennissen te logeeren te hebben.’

Louis Molenaar was bloedrood geworden en verschrikt keek hij het meisje aan. Dat ontging natuurlijk niet aan de scherpe oogen van Lucie, en bevreesd, dat zij misschien op te familiaren toon met den vreemdeling had gesproken, voegde zij er vergoelijkend bij: ‘Och, die Truda is zoo'n lief meisje, ze wilde dat ik haar dikwijls zou schrijven.’

Molenaar stond nog altijd te kijken met een uitdrukking van angst op zijn gelaat; eindelijk scheen hij kalmer geworden en op een toon, waaraan hij zooveel mogelijk vastheid en ongedwongenheid wilde geven, zeide hij: ‘Zeker, juffrouw, doe van mij veel groeten als u zoo beleefd wil zijn.’ Met die woorden verliet hij het vertrek om zich naar de leeszaal te begeven.

De kranten, die daar lagen, waren nog van den vorigen dag en hij had ze allemaal reeds ingezien. Aan tafel zat mijnheer Brincken, met een groot glas citroenwater voor zich. Brincken was een rijke fabrikant, die met een negentienjarigen zoon en een twintigjarige dochter bij Holder gelogeerd was; 't was een bedaarde, stille man, en terwijl de jongelui bijna den geheelen dag fietsten, vergenoegde hij zich met het lezen van het *Handelsblad*, dat hij van de eerste tot de laatste kolom spelde.

Hij had al eens geprobeerd met Molenaar een gesprek te beginnen over machinewezen en werktuigkunde, waarin hij als industrieel niet vreemd was, maar deze had behendig zijn vragen ontweken. Ook nu liet de werktuigkundige zich niet vangen, maar begon met ijver de kranten door te kijken. Elk blad nam hij slechts een oogenblik ter hand om dan weer een ander te nemen, zelfs verzocht hij den fabrikant of hij slechts even, zeer even diens *Handelsblad* mocht zien. En toen dat gebeurd was, ging hij den tuin in, na van den oberkellner vernomen te hebben, dat de avondpost niet voor acht uur kwam.

In den tuin was geen sterveling, de logé's waren allemaal uit rijden of wandelen; Molenaar ging naar het witte koepeltje, waar de rijwielen bewaard werden; de deur was open en de sleutel stak in 't slot. Daar binnen stond geen enkel rijwiel, er waren in 't hotel slechts drie jongelui, die er een hadden, en dezen waren alle drie uit.

De inspectie van Molenaar was dus spoedig afgeloopen, maar alvorens weg te gaan, zag hij nog eens rond of er niemand in de nabijheid was, en daarop draaide hij den sleutel om. Het slot werkte uitmuntend en was niet stroef; daarop draaide hij 't weer open, haalde een grooten sleutel uit zijn zak, stak dien bij wijze van hefboom door den ring van den andere, die in het slot stak en beproefde verder te draaien. Het slot hield natuurlijk tegen, doch even een krachtige poging met beide handen en - knap! de sleutel in 't slot was stukgewerkt en de deur kon niet meer worden gesloten. Bedaard ging de geniale werktuigkundige naar de veranda, waar hij spoedig gezelschap trof van een paar heeren en dames, die van een wandeling terugkeerden.

Het souper was nog niet afgeloopen of de post kwam de kranten brengen. Louis Molenaar stond haastig van tafel op om het nieuws even in te zien; het eene blad na het andere vouwde hij open en 't was alsof hij iets gelezen had, dat hem niet naar den zin was, althans hij zag er wrevelig uit. Doch toen een half uurtje voorbij was, scheen hij al zijn vroolijkheid en goede luim weer te hebben teruggekregen en hij sloot zich aan bij een groepje logé's, de vroolijkste die er waren. Er werd dapper wijn gedronken en gerookt, en de 19jarige zoon van den lakenwever deed ook al mee, totdat het hem voor de oogen schemerde. Molenaar scheen belang te stellen in het ventje, dat hem met veel ophef de goede hoedanigheden prees van zijn fiets, die daarginds in de stalling stond, waarvan mijnheer Holder den volgenden dag het slot zou laten maken, dat op onverklaarbare wijze was stuk gegaan.

Maar den volgenden dag gebeurde er in 't hotel iets heel zonderlings. De melkboer, die om zes uur met zijn wagen kwam, had bezijden het huis uit een raam een lang touw zien bengelen en maakte er den kellner opmerkzaam op. Deze ging eens zien, en werkelijk, daar hing een touw uit het raam van kamer no. 14, die door Louis Molenaar werd bewoond.

't Was vreemd, zeer vreemd - zelfs de waker, die het laatste gedeelte van den nacht in het portiershokje had doorgebracht, wist het raadsel niet op te lossen, doch hij besloot te gaan kloppen. Geen antwoord - nog eens geklopt; maar tevergeefs, en de deur was van binnen gesloten. Molenaar scheen niet op zijn kamer te zijn. Was er ingebroken, of wat was er gebeurd? Men besloot mijnheer Holder te waarschuwen.

Holder kwam voor den dag, slaperig, met opgezwollen oogen, de handen diep in de broekzakken en sloffend op een paar groote pantoffels. Hij liet zich alles vertellen en begon aan het slot van no. 14 te peuteren, dat hij evenmin als zijn gedienstig personeel kon open krijgen.

Eensklaps ging hem een licht op, en na buiten het touw te hebben bekeken, viel het hem in, dat dit hetzelfde was, dat Molenaar hem had laten zien; de kerel had waarschijnlijk een voorstelling willen geven met zijn nieuwe uitvinding. Middelerwijl kwamen de stalknecht en een jongen met een ladder aansjouwen en de lange, magere slungel, die in het klimmen zijns gelijke niet vond, bood aanstonds aan omhoog te klimmen langs het touw, dat wel dun, maar toch zeer sterk was en stevig vast zat.

Daar de ladder niet tot aan het raam reikte, liet Holder den jongen begaan en beloofde hem een kwartje als hij den nek niet brak; daarop ging hij naar boven om te wachten tot de deur van binnen zou worden geopend; dat gebeurde weldra en de hotelhouder trad de kamer binnen. Zijn logé was er niet meer, het bed was onaangeroerd, maar op het nachttafeltje lag een gesloten enveloppe, waarop met

potlood het adres van den heer Holder. In zenuwachtige haast brak hij het couvert open en las op een met potlood beschreven stukje papier de volgende regels.

> ‘Mijnheer,
> Het spijt me, dat ik mij zoo spoedig heb moeten verwijderen. Graag had ik nog langer gebleven, maar 't stond mij niet aan, dat uw dochter zoo onbeleefd was, in haar brief aan overste Van Zuylen de complimenten van mij te doen. Een en ander in verband met een bericht in de avond bladen van gisteren, noodzaakte mij dit huis te verlaten. 't Zou mij aangenaam geweest zijn een kleinigheid als aandenken van uwe gastvrijheid mee te nemen, doch 't mocht mij niet gelukken, en met een paar ellendige zilveren lepeltjes en vorken wilde ik mijn geweten en mijn valies niet bezwaren.
> Uit dankbaarheid voor uw gulle ontvangst wil ik u de exploitatie mijner uitvinding afstaan. U ziet, ze is practisch.
> Hoogachtend
> LOUIS MOLENAAR.
> P.S. Bedank s.v.p. den jongeheer Brincken voor het leenen van zijn fiets.’

Tot tweemaal toe las mijnheer Holder dat zonderlinge briefje; daarna frommelde hij het nijdig ineen en gebruikte daarbij uitdrukkingen, die voor een fatsoenlijken lezer niet herhaald behoeven te worden.

‘Zoo'n schurk, zoo'n brutale fielt!’ schreeuwde hij, toen hij wat kalmer geworden was, en daarbij zag hij met groote oogen zijn personeel aan, dat nieuwsgierig bij hem stond.

De oberkellner, die in den voortvluchtigen reiziger geen ander verlies bespeurde, dan het gemis van een fooi, besloot van zijn patroon te plukken wat hij van Molenaar niet krijgen kon en door het aan den dag leggen van een buitengewonen dienstijver zich een flinke belooning waardig te maken.

‘Die kerel was stellig een oplichter,’ zeide hij; ‘zou u de politie niet waarschuwen, mijnheer?’

Holder kwam nu tot zichzelven.

‘Politie waarschuwen? Waarachtig wel! Frits, ga jij eens in de remise kijken of er de fietsen nog staan.’

Frits kwam terug met de boodschap, dat het koepeltje open was en dat er maar twee fietsen stonden, die allebei onbruikbaar waren wegens een lek in den band; het rijwiel van den jongeheer Brincken was er echter niet.

‘Die aap! zou hij...?’ riep Holder, die geen mensch meer vertrouwde. Op zijn last moest de jongeheer opgeklopt worden; maar deze had den vorigen avond een lichten roes opgeloopen, zoodat het wel een kwartier duurde voor hij wakker gestommeld was. Na verloop van nog een kwartier kwam hij buiten zijn kamer, met haar- en hoofdpijn, om met ongekunstelde verontwaardiging op te vliegen bij het vernemen, dat zijn fiets was gestolen. Ten einde raad besloot Holder den langen staljongen, die 't hardst loopen kon, onverwijld naar het hoofd der politie te sturen.

Het duurde niet lang of het nieuws was door het heele hotel bekend en wekte ieders belangstelling. Degenen, die aan Louis Molenaar de grootste vriendelijkheid hadden betoond, verzekerden natuurlijk het hardst, dat ze hem geen oogenblik hadden vertrouwd en dat hij er heelemaal als een oplichter uitzag; er waren er verschillenden, die de familie Van Zuylen bij naam kenden, doch geen begreep, hoe die in betrekking tot Molenaar kon staan. Eindelijk kwam de oude heer Brincken met een krant aanloopen en liet den heer Holder het volgend berichtje zien, onder 's-Gravenhage.

‘De familie v. Z., onlangs uit Indië teruggekeerd, is het slachtoffer geworden van een brutalen oplichter, die, voorgevende inspecteur eener levensverzekeringmaatschappij te zijn, op vertoon van een nagemaakte polis een belangrijk bedrag heeft in ontvangst genomen. Overste v. Z. heeft onmiddellijk de politie met de bedriegerij in kennis gesteld; de oppasser van v. Z., die verdacht wordt medeplichtig te zijn, is gearresteerd.’

De politie had nu alvast het spoor van den oplichter gevonden, want het leed geen twijfel of Molenaar was het; in de naburige stad werd spoedig geïnformeerd, maar zonder gevolg. Een station verder was echter 's morgens een heer met een rijwiel aan een hotel afgestapt; hij had zich een kamer besteld, stevig en fijn ontbeten, en was daarop met achterlating van zijn rijwiel de stad ingegaan. Tot verwondering van den hotelier, keerde de vreemdeling niet terug, en de politie, van een en ander in kennis gesteld, kwam tot de ontdekking, dat het achtergelaten rijwiel toebehoorde aan den jongen heer Brincken uit Hotel Holder. De dief was echter gevlogen, en tot haar troost vernamen de handhavers der gerechtigheid, dat hij waarschijnlijk over de Duitsche grens gevlucht was.

Twee dagen later kreeg Lucie Holder een briefje van Truda van Zuylen; met een enkel woord stipte zij aan, dat haar papa voor eenige honderden guldens was beetgenomen; maar zij drukte tevens haar verwondering uit, de groeten ontvangen te hebben van een mijnheer Louis Molenaar, iemand, dien zij noch haar familie ooit hadden gekend of zelfs maar hooren noemen.

Verder schreef zij dat de oppasser niet was gearresteerd, zooals de kranten hadden geschreven; de jongen, die alles, wat hij zag of hoorde, oververtelde, had bekend, dat hij door den bewusten agent der Levensverzekeringmaatschappij dikwijls was getrakteerd; en deze had hem daarbij behendig naar de levenswijze en het vermoedelijk fortuin van zijn meester uitgevraagd.

Holder rekent zich gelukkig, op zijn gast niet meer verspeeld te hebben dan een paar dagen den kost en eenige flesschen wijn; maar toch hoopt hij, dat het de politie zal gelukken den schurk te pakken, die van het gestolene den fijnen heer uithing en zich nog wel voor een uitvinder en werktuigkundige wilde uitgeven.

Bij de Platen.

Op weg naar huis. -

Het is een buiige dag geweest en de zwervende kudde is herhaaldelijk bij het rustig grazen op de heide door plotselinge wind- en regenvlagen gestoord. Nu eindelijk schijnt de lucht zich tot kalmte te stemmen, al jagen er nog onstuimige wolken aan den hemel. De zon breekt door en het heldere, vriendelijke licht spiegelt zich in de plassen van den weg, op de gladde, vochtige stammen der boomen.

Maar nu ook spoedt de dag ten einde en acht de herder het tijd, zijn schaapjes stilletjes naar de kooi terug te voeren. Met hun kalme gemoedelijkheid volgen hem de vreedzame beestjes, vol vertrouwen in zijn beproefde leiding, begeerig naar den rustigen stal. Na de omzwervingen van den onstuimigen dag stappen ze in vast aaneengesloten groep stevig aan: ze zijn op weg naar huis.

Lawn tennis. -

Dit Engelsche spel heeft in de laatste jaren ten onzent overal het burgerrecht verkregen. Ongetwijfeld schuilt daar wel wat naäperij en modezucht achter, maar in elk geval schijnt deze uitheemsche sport zeer in den smaak te vallen, niet alleen hier te lande, maar ook elders aan deze zijde van het Kanaal.

Dit spel wordt meestal in de buitenlucht gespeeld door twee, drie of ook vier personen, die elkander de elastieke ballen door middel van de *rackets* toewerpen, waarbij het er vooral op aankomt den bal zoo lang mogelijk in de lucht zwevend te houden zonder dat hij den grond raakt. De ballen meten zoo wat zes of zeven centimeter in doorsnee en de *rackets* bestaan uit een soort raam, met netwerk overspannen en van een gemakkelijk handvatsel voorzien.

De vlakke speelplaats, meestal een grasveld ter lengte van 24 meter bij een breedte van 8 tot 11 meter, wordt door een netwerk van 1,7 meter hoogte over de breedte in twee gelijke helften verdeeld en verder worden nog rechte lijnen getrokken, die elkaar rechthoekig snijden en dienen moeten om de waarde der verschillende worpen te bepalen.

Lichaamsbeweging in de buitenlucht is, wanneer ze niet overdreven wordt, altijd gezond; en daarom mogen we het toejuichen dat het kloeke en frissche spel onder de jongelui meer en meer in zwang komt.

De nieuwe president van Haïti. -

Er is misschien geen land in de wereld, dat zoo door revoluties en burgeroorlogen is geteisterd, als de neger-republiek Haïti. Deze republiek vormt, zooals men weet, de kleinste westelijke helft van het eiland van dien naam, ook wel San Domingo geheeten naar de republiek, die de grootste, oostelijke helft van het eiland beslaat.

Dit werd den Gen December 1892 door Columbus ontdekt, die het Hispaniola (Klein Spanje) noemde en er de eerste volkplanting der Spanjaarden in Amerika stichtte. Nadat

de oorspronkelijke Indiaansche bevolking ten gevolge van de slechte behandeling der Spanjaarden bijna geheel was uitgeroeid, lieten dezen negers uit Afrika komen, door wier vermenging met de blanken een groot aantal mulatten geboren werden.

Het westelijk gedeelte van het eiland werd bij den vrede van Rijswijk door Spanje aan Frankrijk afgestaan, maar bij het uitbreken der Fransche revolutie trachtten de kleurlingen het juk der blanken af te schudden. De Nationale Conventie schonk in 1794 volle vrijheid en gelijke rechten als de blanken aan de negers, terwijl de neger Toussaint Louverture tot opperbevelhebber der troepen benoemd werd. Toen deze zich echter onafhankelijk zocht te maken, zond de eerste consul Bonaparte een leger naar Haïti, dat den opstand dempte en Toussaint gevangen nam. Onder den neger Dessalines brak evenwel spoedig daarop een nieuwe opstand uit, en de door koorts ondermijnde Franschen moesten eindelijk in 1803 het eiland ontruimen.

GENERAAL P.T.A.S. SAM,
de nieuwe president van Haïti.

TREURIGE TIJDING, NAAR DE SCHILDERIJ VAN J. HAMZA.

Dessalines, een ruwe dwingeland, liet zich in 1804 als Jacob I tot keizer van Haïti uitroepen, maar werd reeds twee jaar later bij een oproer vermoord. Aan het hoofd der samenzwering stonden de negergeneraal Christoph en de mulat Pétion. Nu brak de haat en naijver tusschen negers en mulatten weer uit, die voortaan de eigenlijke oorzaak van alle opklom. Toen president Salomon in 1879 aan het bewind kwam, trok bij zich in het gewone leven terug, maar de president drong zoo lang aan, tot generaal Sam het commandement over een belangrijk arrondissement op zich nam en in 1887 minister van Oorlog en Marine werd. Na den val van president Salomon onttrok de generaal zich weer aan het openbaar leven: alleen woonde hij de jaarlijksche zittingen van den Senaat bij.

President Hyppolite riep hem eveneens aan het hoofd van het departement van Oorlog en Marine, op welken post de plotselinge dood van den president hem verraste, wiens opvolger hij door den wil van het volk spoedig zou worden.

Moge president Sam aan zijn land de lang ontbeerde rust en vrede geven, waaraan Haïti zoo groote behoefte heeft om tot bloei te kunnen komen!

Treurige tijding. -

Welke tijding het wezen kan, die het jonge meisje op onze gravure zoo droevig aangrijpt, laat de schilder ons raden. Wordt in den brief, dien zij nog in de hand heeft, haar de dood gemeld van vader of moeder, van een zuster of broer? We weten het niet. Alleen zien we dat het bericht haar allersmartelijkst treft, zoodat ze schreiend

het gelaat afwendt en zelfs ongevoelig blijft voor de vriendelijke troostwoorden, haar door het jongmensch tegenover haar met blijkbare deelneming toegesproken.

Te oordeelen naar de kleederdracht van het tweetal en de bemeubeling van het vertrek, verdere burgeroorlogen zou zijn. Christoph stichtte in het Noorden een neger-koninkrijk, Pétion in het zuiden een mulattenrepubliek. In 1820 werden de beide deelen echter weer tot één republiek vereenigd, maar de burgeroorlogen bleven aan de orde van den dag en de eene president voor, de andere na werd verdreven of vermoord.

In 1849 werd Haïti voor de tweede maal een keizerrijk onder den negergeneraal Soulouque, den verbitterden vijand der blanken. Tot 1859 wist hij zich te handhaven, toen hij door den mulat Giffrard gedwongen werd de kroon neer te leggen en naar het buitenland te vluchten. Haïti werd opnieuw een republiek en Giffrard president. Het oude liedje begon weer: de eene president volgde op den ander, die ol doodgeschoten, of verdreven werd. Alleen president Hyppolite de voorganger van den tegenwoordige, stierf als president. Met bijna algemeene stemmen koos de Nationale Vergadering den 30 Maart jl. generaal Paul Tisérias Augustin Simon Sam tot zijn opvolger.

Generaal Sam, in 1835 geboren, heeft een zeer verdienstelijk leven achter zich, en dit niet alleen, hij is ook een goed katholiek, wat zijn voorgangers veelal meer in naam zijn geweest.

Zeer jong nog, onder de regeering van keizer Soulouque nam Sam dienst in het leger, waarin bij achtereenvolgens tot de hoogste rangen waarin zij zich bevinden, zouden wij zeggen, hier een, paar dienstboden voor ons te hebben op het een of ander vorstelijk kasteel, ergens in Zuid-Duitschland of Oostenrijk. De kale houten vloer, de eenvoudige tafel en stoelen, de houten betimmering der wanden en de daartegen aangebrachte bank, de steenen kachel in den hoek en de versieringen aan den wand doen denken aan een soort voorhalle of dienstbodenvertrek. Het meisje in haar schilderachtige landelijke dracht zal een kamermeisje zijn en het jongmensch is de livreiknecht, die haar den noodlottigen brief gebracht heeft en haar nu, als trouw kameraad, in haar leed poogt te troosten.

[Nummer 18]

Lood in het Hart,
Door J.R. van der Lans.
(*Vervolg.*)

Toen dan ook onze student zich als huurder bij de groenvrouw had aangemeld, had ze aanvankelijk wantrouwig gekeken in het besef harer onwaardigheid om zoo'n uitverkoren wezen onder haar dak te huisvesten; maar het bescheiden voorkomen van Dolf had haar gauw gerustgesteld en zijn bedaarde manieren hadden binnen een paar dagen haar hart volkomen voor hem gewonnen.

Het goede mensch ging er niet weinig groot op, een student tot commensaal te hebben, wat de meid, die zich een heel andere voorstelling van zoo'n heerschap gemaakt had, met minachtend neusoptrekken deed zeggen:

‘Nu ja, maar het schijnt er dan ook een van den kouwen grond te wezen.’

‘Da's niks, als hij maar pront van betalen is,’ dus sloot haar de groenvrouw den mond. ‘Ik ben niks gesteld op die lawaaischoppers, die omdat ze een beetje meer geld verteren dan een ander, denken dat ze een mensch voor voetveeg kunnen gebruiken. En in alle geval gaat het u niet aan, wien ik op mijn kamers neem. Gij had er zeker liever een gezien, die wat meer praat voor u had.’

‘Altijd liever as zoo'n dooie diender,’ mompelde de meid toch, terwijl de vrouw naar den winkel schommelde, waar juist ‘volk!’ geroepen was.

Dolf Weever liep regelrecht naar het postkantoor, zonder veel aandacht te wijden aan de drukte op straat, die toenam naarmate hij meer in de binnenstad kwam, waar de jongelui langs de koffiehuizen en winkels flaneerden; want het liep tegen den avond, als wanneer de straatvogels plegen uit te fladderen; en daarbij was het mooi weer.

Nadat hij zijn brief bezorgd had, wandelde hij zelf een grachtje om, om een luchtje te scheppen. Zijn wandeling voerde hem langs een kerk, waaruit orgelgalmen en gezang hem tegenklonken.

Hij trad binnen; het Lof was aan de gang en ingetogen knielde hij neer om met de kleine schaar van vrome zielen, die op den werkdag tijd en devotie genoeg hadden om een uurtje naar de kerk te gaan, zijn hulde te brengen aan den verborgen God in het heilig Sacrament.

Hij was zoo dankbaar en hoopvol gestemd, dat het hem goed deed zijn gemoed uit te storten in een hartelijk gebed en hij zelfs nog een poosje in het stille heiligdom geknield bleef, toen de godsdienstoefening geëindigd was en de kerk zachtjes aan leegliep.

Eindelijk stond hij op, maar hij was nauwelijks buiten en de stoep af, of daar zag hij zich aangeklampt door twee jannige opgeschoten heertjes, de eene in een lichtgrijs, de ander in een leverkleurig fantasiecostuum en beiden met volkomen gelijke en gelijkvormige knuppels gewapend, die zij horizontaal in de hand droegen op de manier, waarop een boerenjongen een polsstok draagt.

‘Hei, groen, ziet gij niet wie gij voor hebt, dat gij er zoo zonder groeten van door wil schieten,’ dus hield de leverkleurige hem staande.

‘Neem me niet kwalijk, ik had u zoo gauw niet gezien,’ zei Dolf een beetje verbluft, toen hij twee studenten herkende, waarvan de leverkleurige vooral hem als een echte groenenbeul was gesignaleerd.

WATERGEZICHTJE BIJ VREELAND, NAAR DE TEEKENING VAN ADOLF VAN DIJK.

‘Niet gezien? Waar, voor den dit en dat, hebt gij dan uw oogen voor in uw kop?’

‘Hij was zeker nog zoo verdiept in zijn gebed,’ merkte de ander spottend op. ‘De brave jongen is wezen tempelen en zijn ziel zwom te veel in godzaligheid om oog te hebben voor ons ijdele wereldlingen.’

‘Hm, zijt gij van 't houtje, mannetje?’ vroeg de groenenbeul, een vies gezicht trekkend, na eerst onverschillig naar het kerkgebouw opgekeken te hebben.

‘Vraagt ge dat nog? Dat staat anders duidelijk genoeg op zijn onnoozele gezicht te lezen. 't Is compleet een ongevlerkt serafijntje.’

‘Zoo zoo, jongetje, zijt ge van 't alleenzaligmakend geloof?’ vroeg de leverkleurige weer. ‘Nu, we zullen u van avond met andere gelegenheden ter zaligmaking laten kennis maken dan zoo'n duffe, naar wierook en kaarsen walm stinkende kerk.’

‘Wel verplicht,’ zei Dolf, die intusschen over de eerste bedremmeldheid heen was en besloot zich schrap te zetten, ‘maar ik denk van uw vriendelijk aanbod geen gebruik te maken.’

‘Och kom, groentje,’ was het spottend bescheid van den leverkleurige. ‘Dat meent ge niet, ventje, en in elk geval wordt er niet naar uw meening gevraagd. Gij gaat vooreerst een potje bier met ons drinken om die kerksche muf heid wat van uw hartje te spoelen. 't Is voor uw bestwil, lieve jongen.’

‘Ik denk te gaan, waar ik verkies. Ik groet de heeren,’ zei Dolf, een beweging makend om te ontsnappen.

Maar de jannige heertjes namen hem, als op een afgesproken teeken, allebei tegelijk vertrouwelijk onder een arm en wandelden bedaard met hem op, hem evenwel zóó vasthoudend dat hij nauwelijks meer dan zijn beenen verroeren kon.

‘Ik wist wel, beste ventje, dat gij ons belangeloozen vriendschapsdienst niet zoudt afwijzen en ons het genoegen wel gunnen zoudt, u in een vroolijker wereld binnen te leiden, dan je saaie vrome-zieltjes-colleges. Of wilt u soms liever nog een potje bidden?’

Verontwaardigd wilde Dolf zijn arm terugtrekken, maar hij voelde zich door den groenenbeul, die een pootige kerel was, als met ijzeren greep omkneld, terwijl ook de ander bij zijn beweging om los te komen, dadelijk zijn arm vaster omklemde.

Hij zuchtte in 't besef van zijn machteloosheid, en dacht in zijn onervarenheid dat het misschien de wijste partij was, in plaats van zich stug of weerbarstig te toonen, de zaak van een luchtigen kant op te nemen.

‘Nu,’ zei hij, een losser toon aanslaande, ‘gij lieden hoeft u niet aan te stellen als een paar dienders, die een overtreder van de drankwet opbrengen. Ik kan nog best mijn roer recht houden.’

‘'t Is pure bezorgdheid om u niet van het pad der gerechtigheid te doen afwijken.’

Dolf meende zich in zijn lot te moeten schikken. Het was misschien niet kwaad, te laten zien dat een goed-Roomsch student daarom nog geen femelaar hoefde te zijn, die bang was van een potje bier. Een anderen keer zou hij wel oppassen, dat hij die luidruchtige heerschappen uit den weg bleef.

Het duurde niet lang of het drietal kwam langs een inrichting, waar vroolijke groepjes studenten voor de wijdopenstaande deuren aan tafeltjes zaten, met groote bierpotten voor zich. Achter een groot groen gordijn, dat het voorgedeelte der bierhalle van de binnenruimte afscheidde, schemerde al licht en klonk een verward rumoer van gepraat en gelach en geklots van biljartballen.

‘Kijk eens wie daar aankomt,’ riep er een aan een tafeltje en zwaaide met zijn knuppel, zooals een spoorwegwachter met zijn vlag een naderenden trein toewuift, het drietal begroetend tegen.

Dadelijk ging er een hoera van al de tafeltjes op en raakten armen, stokken en hoeden in geestdriftige beweging.

‘Daar hebt ge den grooten donderaar.’

‘Hij heeft een arm groentje onder zijn kluiven.’

Inmiddels was de leverkleurige met zijn gezelschap genaderd en zei met een potsierlijke beweging:

‘Plezierigen avond, heeren! Ik hoop dat al de goden van den Olympus u beschermend mogen omzweven.... Hiernevens heb ik de eer u voor te stellen een splinternieuw lid van onze illustre academische maatschappij, nog zoo groen als gras en blozend van lieftallige onschuld, den studiosus Adolf Weever.’

‘Zoo! en waar komt die vandaan?’

‘Vraagt u dat nog? Dat kan u, dunkt me, wel zien aan de elegante coupe van mijnheers fantasiecostuum. Kijk me die boorden, die das, dat hoedje eens aan. Waar kan dat anders vandaan komen dan uit ons Parijs, het nooit volprezen Brussel?’

‘Hm, Weever uit Brussel.... ik heb niet de eer.... Zeg eens groen, wat doet uw oude heer voor den kost?’

‘Mijn vader is al tien jaar dood,’ zei Dolf kortaf en ernstig, meenende daardoor verdere ongepaste scherts den pas te kunnen afsnijden.

‘Zoo, da's maar goed ook voor den man, dan heeft hij geen verdriet aan u te beleven.’

‘Neen, dat moet u nu niet zeggen,’ dus nam de leverkleurige het weer voor hem op. ‘Ik kan u verzekeren dat hij het puik der braven is. Wij vingen hem op op 't oogen blik dat hij heel devoot en ingetogen uit de kerk kwam; ik denk voor 't naast dat hij was wezen biechten; heb ik 't mis, ventje, biecht maar eens eerlijk op.’

Een schaterend gelach van het gezelschap onderbrak hier de aanspraak van den ‘donderaar,’ die zijn arm slachtoffer intusschen onverbiddelijk vasthield, zoodat Dolf in zijn beklemde positie en door den aanblik van het rumoerig gezelschap nog meer van de wijs gebracht, niet wist hoe zich te houden.

‘Ik zou eer denken dat hij er geboeid was door de een of andere lieftallige *Laura, in Andacht hingegossen*,’ grinnikte er een uit den hoop.

‘Wie durft daar zulke ongepaste taal uitslaan in het bijzijn van zulke onschuldige ooren?’ vroeg de groenenbeul met potsierlijke verontwaardiging. ‘*Magna reverentia puero debetur.* Neen heeren, ik durf u verzekeren dat de reinheid van deze maagdelijke ziel nog door geen zweem van een gedachte aan welke Laura ook is besmeurd. Hier ziet u, zooals onze geestige vriend, de hazelip, het straks al opmerkte, in levenden lijve een ongevleugeld serafijntje, niets ademend dan wierookgeur en kerklucht. Laten we ons dus wel wachten, hem onheiligen drank voor te zetten, maar bieden wij hem, bij gebrek aan wijwater, een lafenis, die door haar naam alleen al vrome overwegingen bij hem moet opwekken. Hé, schoone Alwine,’ dus wendde hij zich tot een der ronddribbelende kellnerinnen, in luchtig quasi-Tiroolsch costuum, wier aandacht hij trok door met zijn stok op het tafeltje te hameren, dat al de bierpotten dansten en rinkelden: ‘*Schöne Alwine, drei Franziskanerbräu!*’

‘*Bitte*,’ glimlachte de Moffrikaansche schoone uit de verte, terwijl ze een schenkblad vol bierpotten met goochelaars-habiliteit op haar hand liet balanceeren, en wipte, na haar voorraad links en rechts uitgedeeld te hebben, met feeënvlugheid achter het gordijn.

Binnen een oogwenk was zij terug met den nieuw gevraagden aan voer, huppelde rondom het hoekige, bruinhouten tafeltje en ledigde haar schenkblad met zulke bevallige zwenkingen van hoofd, bovenlijf en armen, dat de zware bierpotten als door toovermacht van het glimmende blad op de vilten onderleggertjes schenen neer te glijden.

Haar verschijning verwekte een kruisvuur van kwinkslagen, complimentjes en gewaagde aardigheden, waarop de hupsche deern, gestadig met mond en oogen lachend en lonkend, maar nu en dan met een enkel, ter loops heengeworpen *schneidig* of ondeugend woord bescheid gaf.

Zij was als de bliksemafleider, die het onweer voorloopig van Dolfs hoofd afweerde. Dat veroorloofde hem eenigszins tot verademing te komen, en terwijl hij halt verbaasd, half geërgerd de losse kwinkslagen, de zoutelooze moppen en het drukke geredekavel van zijn nieuwe vrienden aanhoorde, maakte hij zich inwendig boos op zichzelven, omdat hij in dien luidruchtigen troep zoo'n mal figuur maakte. Waarom had hij, van den beginne af, niet flinker van zich afgesproken? Dat zou die brooddronken kwajongens wat meer respect voor hem ingeboezemd hebben. Ze hadden zich allerlei schimpscheuten op zijn geloof veroorloofd en daar had hij feitelijk niets op gezegd. 't Was laf, het was eigenlijk laag, vond hij.

Aldus zich ongemerkt opwindende, nam hij nu en dan een krachtigen teug uit zijn bierpot. De pittige *Franziskanerbräu* smaakte hem uitmuntend; hij voelde dat het frissche vocht hem goeddeed en hem courage gaf.

Daar hij voor 't oogenblik door de jolige snuiters, tegen wie hij niet was opgewassen, ongemoeid bleef, raakte hij wat meer op zijn gemak in het uitgelaten gezelschap, toen hij opeens een lang opgeschoten kerel met zijn bierglas in de hand van zijn stoel zag opvliegen en met hooge beenen op hem toestappen.

Hij had, onbekend met het gebruik, het tinnen deksel van zijn bierpot open laten staan. En nu zag hij tot zijn verbazing den langen [s]lungel diens bierglas op het zijne zetten, welk voorbeeld onmiddellijk door vijf, zes anderen werd gevolgd. Over het tafeltje heen zag hij even zooveel uitgestrekte armen op zich gericht, die onder groot hoera hun bierglas boven het zijne vasthielden.

Hij begreep er niets van, maar uit het verwarde rumoer van stemmen en gerinkel van glazen maakte hij toch op dat hij verplicht was de heeren op een rondje te trakteeren. Tot zijn ontsteltenis bezon hij zich, dat hij, in de verte niet vermoedende een bierjool te moeten meemaken, verzuimd had zijn portemonnaie te spekken en deze toevallig zoo goed als leeg was.

‘Hoor eens, heeren,’ zei hij, na zich de keel geschraapt te hebben om zijn stem zoo flink mogelijk te doen klinken, ‘niets zou me aangenamer wezen dan het gezelschap een rondje te offreeren, maar op 't oogenblik vrees ik, daartoe niet in de gelegenheid te wezen....’ En nu bekende hij rondborstig den slechten toestand van zijn beurs.

Een schaterend gelach, doormengd met allerlei uitroepen, was het antwoord op die eerlijke, maar wat naïeve bekentenis.

‘Zoo'n leepert, wie had dat achter zoo'n serafijntje gezocht!’

‘Hij wil er zich goedkoop van afmaken.’

‘Laat zien uw portemonnaie, mannetje. Uw beurs of uw leven!’

Bedremmeld haalde Dolf het corpus delicti voor den dag, dat door zijn platheid al aanstonds de waarheid van zijn woorden bevestigde.

Het versleten ding ging onder algemeene hilariteit rond; het werd met vieze gezichten bekeken, met opgetrokken neuzen beroken, onder de vraag: ‘Is dat vette

vod een cadeau van uw Laura?' - eindelijk uitgeschud en over het tafeltje omgekeerd; er kwamen een paar kwartjes en wat losse centen uit.

'U hebt eerlijk opgebiecht, brave jongen,' zei de leverkleurige, 'daar mag u tot belooning nog een tweede rondje voor geven, hoor.'

Dolf keek in zijn verbouwereerdheid met groote oogen op, wat tot nieuwe uitbarsting van vroolijkheid aanleiding gaf.

'*Non possumus*, mag u den Heiligen Vader nazeggen!' grinnikte er een.

'Maak u maar niet ongerust ventje; wij vertrouwen u op uw eerlijk gezicht. Ik verleen u onbeperkt crediet.'

'Greta!' dus werd een andere kellnerin aangeroepen, die juist voorbij huppelde, en weldra rukte een nieuwe toevoer *Franziskaner* aan.

De arme Dolf zat op heete kolen en zon gestadig op een middel om zich aan het gezelschap te onttrekken, maar hij zag er geen kans op; want bij de minste beweging, die hij maakte om op te staan en de heeren te groeten, sloot zich aanstonds de kring dichter om hem heen en werd hem door den 'donderaar' aan het verstand gebracht, dat hij zijn gevangene was.

'Wilt ge nu al weggaan, ventje lief, waar denkt u aan?' klonk het dan vaderlijk, 'neen, u mag straks met me mee naar mijn kast; daar verwacht ik nog een paar studentjes van uwe soort, u zal eens zien wat een plezier we daarmee hebben We zullen ze zoo aardig laten kikkeren, dat u van zelf zin zal krijgen om mee te springen.'

De massa's bier, die hij gedwongen was te

verzwelgen, daar de leverkleurige zelfs dreigde hem zijn glas, dat hij bijna onaangeroerd liet, door Greta of Alwine in de keel te laten gieten, brachten zijn maag en zijn hoofd van streek. De gestadige inspanning om een antwoord klaar te hebben op al de spotvragen, die tot hem gericht werden, het gevoel van onmacht, dat zich van hem meester maakte naarmate hij merkte, volstrekt niet tegen zijn plagers opgewassen te zijn, de inwendige ergernis over het malle figuur, dat hij sloeg, en over de lafheid, zóó met zich te laten sollen, maakte hem het verblijf onder die veelbelovende academieburgers tot een hel.

En hij zag maar geen uitweg om er aan te ontkomen. Toen het gezelschap opstapte, moest hij mee naar een andere ‘kroeg’, toen naar een derde en een vierde, tot hij eindelijk onder gestadig grooter luidruchtigheid van de vrinden op de ‘kast’ van den ‘donderaar’ verzeild raakte, waar het lieve leventje pas voor goed begon.

Gelukkig was hij hier niet alleen het mikpunt van de ontgroeningsaardigheden, daar er nog drie of vier lotgenooten, hij wist niet waar vandaan, zachtjes aan waren bijgesleept. Maar het spektakel van dien halfdronken troep, de atmosfeer van de kamer, waar men stikte van den sigarendamp, ofschoon de ramen hoog opengeschoven waren en de heeren met de beenen in de kozijnen lagen, zouden alleen voldoende zijn geweest, om hem suf en ziek te maken, hij die altijd aan zoo'n kalm, geregeld leven gewoon was!

En de kwajongensachtige plagerijen liepen eindelijk tot in het buitensporige. De arme groentjes waren letterlijk de speelbal van de vergadering, die de een den ander als een voetbal toeschopte. Wat de een niet wist, dat bedacht de ander; nu eens moesten ze over stokken springen en dan weer als kikkers op de hurken rondhuppelen, dat het zweet hun bij den rug liep.

Ten slotte scheen er wat kalmte te zullen komen. Er werden warme saucijzebroodjes rondgedeeld, die gretig verslonden werden door de gezonde, jonge magen, flauw van het drinken en van het gelol. En evenals bij muizende katten verstomde ook hier het gemauw.

Dolf zag zich op zijn beurt een paar van de dampende gebakjes toegestopt, die van alle kanten door begeerige handen gegrepen, in een ommezien van de rondgaande schaal verdwenen.

‘Vreet, vogel, ofte sterf,’ hoorde hij zich toegeduwd. Maar hij was nog zoo suf niet, of hij bedacht zich dat het Vrijdag was, en verschrikt duwde hij de broodjes terug.

‘Dank u! dank u!’ zei hij afwerend.

‘Wat! wil u niet vr....!’

‘Och! 't is waar ook, 't is vandaag vastendag voor hem. Daar had ik niet aan gedacht. Hij is bang zijn hartje te besmetten met hetgeen zijn mondje ingaat.... Geneer u maar niet, ventje, ik koop u morgen een vollen aflaat voor alle mogelijke overtredingen van de vastenwet.’

En mèt wilde de ‘donderaar’ den groen met geweld het broodje in den mond steken.

Maar nu sprong Dolf overeind en sloeg hem het gebakje met zulk een kracht uit de hand, dat het boven op de kast achter de pendule terechtkwam.

Hij zag wit van kwaadheid. De verontwaardiging was hem te machtig geworden Zijn versuftheid van straks was opeens geweken, en met een helderheid en een kalmte, die het lodderoogende gezelschap ontnuchterd deed opkijken, bulderde hij, met een stem zoo forsch, als hij zelf niet wist te bezitten, zijn laffen plager toe:

‘Als u nog eens het hart hebt, zoo'n flauwen schimpscheut op mijn geloof los te laten, dan sla ik u op uw gezicht met het eerste wat me in de handen valt!’

‘Bravo!’ riep in de algemeene stilte een stem achter hem. Het was een kranig jongmensch, met fijn besneden gezicht, donker van oogopslag, die juist naar boven was komen loopen en toevallig van het laatste incident getuige was geweest.

‘Op iemands geloof te schimpen, is ronduit ploertig,’ voegde hij er bij, ‘en in mijn tegenwoordigheid zal dat niet gebeuren.’

‘De Vries heeft gelijk,’ klonk het hier en daar. ‘Bravo, Koen!’

DE ZALIGE IDESBALDUS VAN DER GRACHT.
Naar een oude gravure.

‘Wat! ploertig, zegt u?’ vroeg nu de gastheer met een vollen mond, van de sofa, waar hij neergevallen was, opvliegend. ‘En dat op mijn eigen kast! Dat laat ik me voor den bl.... niet zeggen.’

‘Pas maar op, dat u niet in uw broodje stikt, Donderaar, want dan dansten morgen alle groenen op uw lijk,’ zei Koen er lachend boven op en draaide hem doodleuk den rug toe, onder de verwarde beweging der vergadering, die deels voor den een, deel, voor den ander partij trok, terwijl enkelen verzoenend riepen:

‘Geen ruzie op den laten avond.’

Te midden van het gestommel en rumoer der gasten, die half op hun broodje mummelend, met bekruimelde vingers tusschenbeide wilden komen, nam Koen de Vries doodbedaard Dolf onder den arm, drukte hem den eersten den besten hoed, die hem onder de handen kwam, over de oogen en zei:

‘Kom maar mee, kerel, u hoort hier niet thuis.’

En eer de anderen van hun verrassing bekomen waren, was hij met Dolf al de trap af.

(*Wordt vervolgd.*)

De Zalige Idesbaldus van der Gracht.

Een eeuwenoude stamboom, in Belgischen bodem geworteld, strekt allicht zijne vertakkingen over Nederland uit. Is een zijner eerst bekende spruiten een zalige, wiens familienaam ook thans in ons vaderland met eere wordt genoemd, dan geeft dit feit de verklaring, waarom de jubeltoon, in de maand Juli van dit jaar te Brugge aangeheven, ook hier een weerklank vindt. Het gel[e]t de hulde, door onze zuidelijke naburen bewezen aan den zaligen Idesbaldus van der Gracht, derden abt der voormalige abdij van Duijnen.

De gevierde zag het levenslicht omstreeks het jaar 1100. Zijn vader, een kruisridder, door vroomheid en heldenmoed vermaard, droeg den geslachtsnaam 'van der Gracht,' toen reeds behoorende aan een der edelste familiën van het graafschap Vlaanderen. Hij volgde Robert, graaf van Vlaanderen, naar het H. Land en was hem behulpzaam bij het veroveren der steden Nicea, Antiochië en Jerusalem. Met dien krijgsroem beladen, kwam hij in het jaar 1099 tot de zijnen terug. Nog maakt de geschiedenis melding van Robertus van der Gracht en zijn zoon Wouter, waarschijnlijk broeder en neef van den zaligen Idesbaldus. Ook blijkt uit een stamkaart, in de vorige eeuw ten huize van wijlen den heer van Pusschendaele, Guillaume van der Gracht, te Kortrijk aanwezig, dat deze adellijke familie niet alleen aan Portugal, maar ook aan andere vorstelijke en grafelijke huizen verwant was, terwijl zij bij de hoven van Spanje en Brussel in hoog aanzien stond.

Deze bizonderheden zijn opgeteekend door Nivardus van Slove, prior der abdij van Duijnen. Aan diens geschrift over den zaligen Idesbaldus, waarvan de vierde druk in het jaar 1763 te Brugge verscheen, is ook de volgende levensschets ontleend.

Ongeveer twee jaren vóór de geboorte van Idesbaldus, werd de grondslag gelegd der orde van Citeaux, waarvan de zalige een sieraad zou zijn. Een zorgzame opvoeding en zijne liefde tot God bereidden hem den weg tot het H. Priesterschap, hetwelk hij in het jaar 1127 ontving. Aan het hof van Diederik, graaf van Vlaanderen, waar hij als aalmoezenier eenige jaren verbleef, schitterde zijne heiligheid reeds met zulk een glans, dat hij daar als een engel uit den hemel geëerd werd. Hij verlangde echter in de eenzaamheid God te dienen; daarom verliet hij het hof en aanvaardde het ambt van kanunnik, dat hem door bemiddeling van Gertrudis, gravin van Veurne, was toegekend.

Alsdan begon hij zich voor te bereiden tot den kloosterlijken staat. Dikwijls bezocht hij het klooster der Cisterciënsen te Duijnen, bij Brugge, aan het zeestrand gelegen. Daar ontmoette hij in het jaar 1138 den H. Bernardus, wiens vriendschap hij immer behield en zich deze waardig betoonde ook na den dood van dien grooten heilige. Eveneens was hij innig bevriend met Robertus, eersten abt van Duijnen. Deze aarzelde dan ook niet, Idesbaldus op twee-en-veertigjarigen leeftijd onder zijne kloosterlingen op te nemen.

Spoedig bleek de hooge volmaaktheid van den nieuweling, want Idesbaldus had den grond van den geestelijken opbouw zijner ziel zoo diep gelegd, dat, ofschoon hij van edelen stam en hoog geacht was in de wereld, hij toch zich zelven minder achtte dan den minsten leekebroeder van het klooster. Terstond na zijn proefjaar werd hij tot het afleggen der geloften

toegelaten en allengs tot verschillende ambten bevorderd.

DE FEESTEN TER EERE VAN DEN ZALIGEN IDESBALDUS TE BRUGGE. - Groep uit den optocht voorstellende Idesbaldus met het bestuur van het graafschap belast.

Inmiddels verloor het pas gestichte klooster van Duijnen zijn eersten abt Robertus door het afsterven van den H. Bernardus, wien deze opvolgde als abt van Clairvaux. Ook Albero, de tweede abt van Duijnen, ging om redenen van gezondheid, na een bestuur van twee jaren, terug naar Clairvaux, van waar hij gezonden was. Alvorens te vertrekken, wees hij Idesbaldus tot zijn opvolger aan. Met eenparige vreugde vernamen de kloosterlingen, dat de waardigste onder hen voortaan hun vader zoude zijn. Robertus, abt van Clairvaux, bevestigde deze keuze en de bisschop van Teruanen voltrok de plechtigheid, waarbij Idesbaldus van der Gracht bevestigd werd als derde abt van Duijnen.

Zijn bestuur kenmerkte zich door vastberadenheid, aan zacht beleid gepaaid. Gestreng voor zich zelven was hij vol goedheid voor anderen; zijn verheven deugd blonk in de uitoefening van zijn ambt boven alles uit. Een ongerepte zuiverheid van hart verbond hij aan den vurigsten ijver voor het heil der zielen. Zoo innig was zijn omgang met God, dat, wanneer hij zijn kloosterbroeders toesprak, het hun toescheen alsof hij met den H. Paulus tot in den derden hemel was opgenomen geweest. Volgens de oude geschiedschrijvers der orde van de Cisterciënsen bezat hij daarenboven de buitengewone gave van mirakelen te doen. De roep van zijn heiligheid verspreidde zich over de geheele streek. Dikwijls brachten graaf Diederik en zijne gemalin Sybilla met hun zoon Philippus aan Idesbaldus een bezoek, want zij eerden hem als een vader, wiens raad zij in gewichtige aangelegenheden in wonnen en opvolgden.

De gedachte dat Bernardus de gelukzalige eeuwigheid was ingegaan, ontstak in Idesbaldus het verlangen, om zijn vriend ook op aarde verheerlijkt te zien. Hij ondernam dan de toen zoo moeizame reis naar Rome, ten einde aan Paus Alexander III de heiligverklaring van Bernardus te vragen. Met de belofte van den Paus, dat Zijne Heiligheid deze zaak spoedig in behandeling zou nemen, keerde Idesbaldus naar zijn klooster terug. Evenwel ter bespoediging van den gewenschten uitslag zijner bemoeiingen begaf Idesbaldus zich, maar nu van meerdere abten zijner orde vergezeld, ten tweede male naar den Paus. Aan de voeten van den Heiligen Vader herhaalde hij zijn dringende bede. Doch Idesbaldus mocht zich tijdens zijn leven niet verheugen in de heiligverklaring van den H. Bernardus, want deze werd eerst uitgesproken door

Paus Alexander in het jaar 1174. Aan den zaligen Idesbaldus echter blijft de roem, de eerste en voornaamste bewerker te zijn geweest der heiligverklaring van den grooten kerkleeraar.

DE FEESTEN TER EERE VAN DEN ZALIGEN IDESBALDUS TE BRUGGE. - Groep uit den optocht voorstellende aartshertogin Isabella op weg naar Veurne om de relieken van den zaligen Idesbaldus te vereeren.

Twaalf jaren had Idesbaldus de abdij van Duijnen bestuurd, toen hij zelf in geur van heiligheid deze wereld verliet op den 18en April van het jaar 1167. Nauwelijks was zijn stichtend afsterven bekend geworden, of de bewoners van geheel den omtrek en voornamelijk van Veurne, Duinkerken, Nieuwpoort en Dixmuiden spoedden zich in menigte naar de plechtigheid zijner begrafenis. Hun aantal was zoo groot, dat niet alleen het klooster, maar

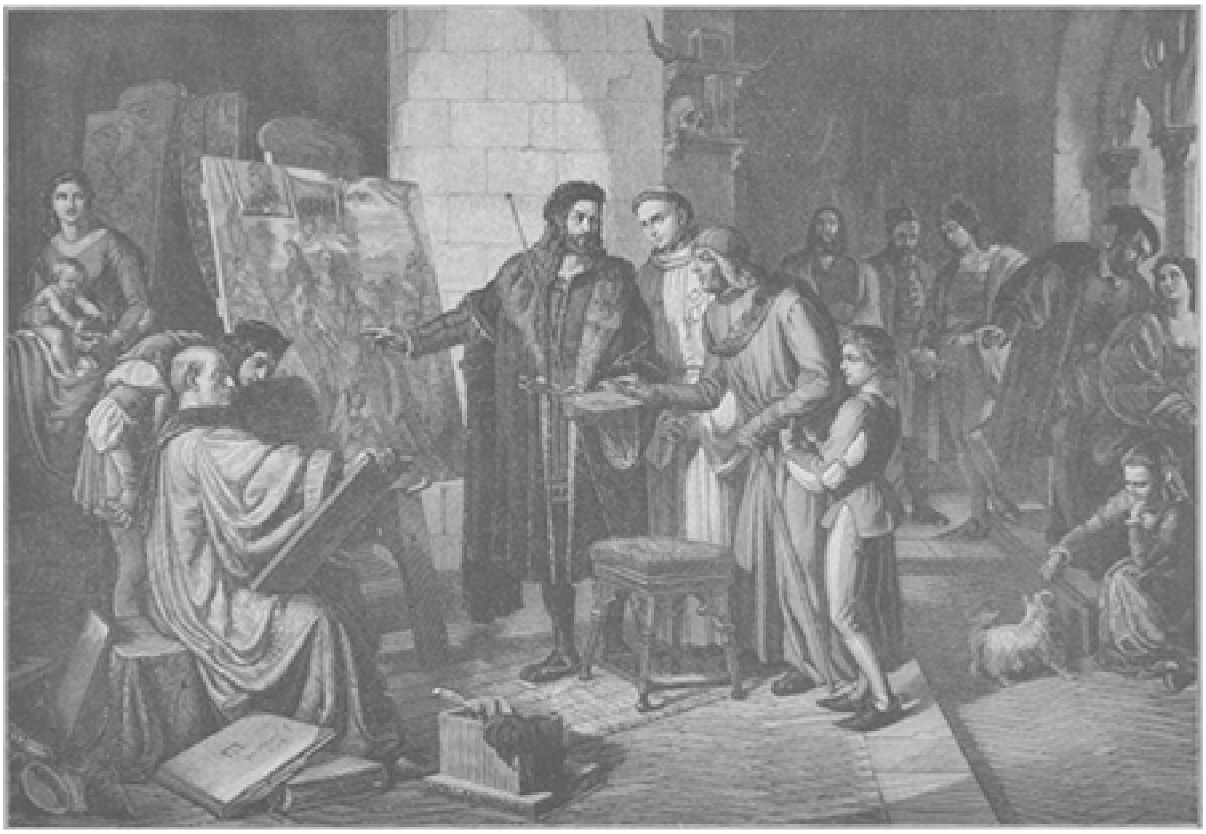

GIOVANNI BELLINI BIJ ALBRECHT DURER, NAAR DE SCHILDERIJ VAN THEOBALD VAN OER.

ook de breedte van de Duijnen te beperkt scheen, om allen te ontvangen, die den dood van hunnen getrouwen en heiligen vriend kwamen beweenen. Zijne medebroeders, overtuigd dat hun diepbetreurde vader nu hun voorspreker in den hemel geworden was, besloten van de gewoonte der Cisterciënsen af te wijken door het kostbaar lichaam te plaatsen in een looden kist; ongebalsemd echter werd het binnen de kloostermuren begraven. En toch verspreidde het een aangenamen geur, toen men zeven en twintig jaren later die kist te voorschijn bracht, om het eerbiedwaardig overblijfsel van den zalige naar eene nieuwgebouwde kloosterkerk over te brengen. Dit buitengewoon verschijnsel nam op den weg daarheen zoo zeer toe, dat de schare, die den doode volgde, meende een hemelschen geur te genieten. Bij de opening van de kist werd het lichaam bevonden in een toestand, alsof het zooeven begraven was. De kloosterlingen versierden het met rozen, bloemen en welriekende kruiden. Daarna sloten zij de looden kist weer en plaatsten die met eerbied in den bodem van de kapittelzaal.

Gedurende geruimen tijd, zegt de kloosterkroniek, werd ter eere van den dienaar Gods zijn jaarlijksche gedachtenis gevierd en jaarlijks ook het kerkelijk officie gebeden, als ware hij de bizondere beschermheilige van het klooster. Dit godvruchtig gebruik werd in de abdij van Duijnen voortgezet, totdat de oproerlingen der 16e eeuw de kloosterlingen verjaagd hadden. Het klooster werd verwoest en zijne bouwvallen verdwenen meerendeels onder het zand der steeds aanspoelende zee. Zelfs het zeewater drong er in door en vormde een gracht juist boven de plaats, waar het lichaam van Idesbaldus begraven lag. Maar een helder licht, dat door velen gezien, herhaaldelijk des nachts uit den hemel op het graf van den zalige nederdaalde, wees duidelijk zijne tijdelijke rustplaats aan. Door dit hemelteeken geleid, begon Bernardus Campmans, veertigste abt der naar Brugge verplaatste abdij van Duijnen, zijn onvermoeide nasporingen. Op den 13en November van het jaar 1623 had hij de voldoening, het lichaam van den zaligen Idesbaldus terug te vinden. Nadat het water gekeerd en het zand tot op twaalf voeten diepte uitgegraven was, kwam onder een plaveisel, waarop in kleine steenen de woorden te lezen waren: ‘I d e s b a l d u s A b b a s I I I D u n e n s i s’ de looden kist te voorschijn. Voor de tweede maal werd deze geopend op den 21n April 1624 in tegenwoordigheid van den bisschop van Ieperen, Antonius Hennin, en van vele aanzienlijke geestelijken en leeken. Het lichaam was nog ongeschonden en getooid met de bloemen en kruiden, die er bij de eerste opening over verspreid werden. Op het hart van den zalige lag een roos, zoo frisch en gaaf, als ware zij eerst vóór twee of drie dagen geplukt. Met veel godsvrucht bracht de bisschop deze roos naar zijn bisschoppelijk verblijf en Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid vaardigde een authentieke verklaring uit van den wonderbaren toestand, waarin het bisschoppelijk onderzoek het lichaam van Idesbaldus gevonden had.

De mare dezer bevinding verspreidde zich spoedig door Frankrijk, Italië, Spanje, Duitschland en vooral over de toenmalige Nederlanden. Dientengevolge nam Clara Isabella, regentes der zeventien provinciën, het besluit om met geheel haar hof het eerbiedwaardig lichaam te gaan beschouwen. Ten einde aan het voornemen van Hare Hoogheid te gemoet te komen, werd het lichaam daags voor haar bezoek op een tafel neergelegd.

Het was op den 13n Augustus van het jaar 1625, toen de vorstin in het klooster verscheen met den kardinaal De la Cueva, aartsbisschop van Cesarea, den markies

Spinola en een schitterend gevolg van edellieden en hovelingen. Met bewondering beschouwden zij het lichaam van den zalige; het lag daar nog even ongeschonden als te voren en verkwikte de omstaanders met den vorigen hemelschen geur.

‘Dit is de vinger Gods!’ riep de kardinaal herhaaldelijk uit, terwijl Isabella zich niet kon weerhouden meermalen te verzuchten: ‘O, welk een goeden en zoeten geur verspreidt dit heilig lichaam!’

Na het vertrek van de vorstin nam de toeloop der geloovigen zoo zeer toe, dat de kloosterkerk te klein was, om allen te bevatten. Vele kranken vonden genezing op de voorbede van Gods dienaar en niet zelden bleek het, welk een macht hij op de booze geesten uitoefende.

De wonderteekenen en gunstbewijzen, door tusschenkomst van Idesbaldus verkregen, legden getuigenis af van zijn eeuwige gelukzaligheid. Vooral in het bisdom van Brugge werd hij sinds onheuglijken tijd als een zalige vereerd: aan zijn jaarlijkschen feestdag waren zelfs aflaten verbonden. Nog pleegt het volk op den gedenkdag van zijn verscheiden, den 18n April, zijn graf te versieren; een lofrede op den zalige wordt dan uitgesproken en dankbaar aangehoord door menigeen, die verkregen weldaden aan zijne voorspraak toeschrijft.

Aan al deze uitingen van godsvrucht en vereering ontbrak echter nog het zegel der Kerk, dat is, de wettelijke uitspraak van het hoogste gezag, dat de voortdurende vereering, aan Idesbaldus gebracht, door den H. Stoel wordt erkend en bevestigd. Na een veeljarig en vormelijk onderzoek heeft onze H. Vader Paus Leo XIII onlangs deze heuglijke uitspraak gedaan en vastgesteld dat de kerkelijke getijden met de daaraan beantwoordende Mis ter eere van den zaligen Idesbaldus, abt, jaarlijks op den 18n April voor geheel het bisdom van Brugge verplichtend zullen zijn.

Het Pauselijk besluit, waarbij de zalige Idesbaldus van der Gracht aan de openbare vereering der geloovigen wordt voorgesteld, wekte onder zijne landgenooten zulk een geestdrift, dat zich al aanstonds een comité vormde, om ter eere van hunnen verheerlijkten medeburger buitengewone feestelijkheden te beramen. Volgens een schrijven in *Le XXe Siècle* van 10 Februari ll. werd, in overeenstemming met de vernomen wenschen, vastgesteld, dat op Maandag 13 Juli de reliquieën van den zalige in een historischen optocht door de stad Brugge zouden omgedragen worden. Met den meesten luister is dit plan nu verwezenlijkt. Uit de welgeslaagde afbeeldingen, welke de *Belgische Illustratie* thans van het feestvierend Brugge geeft, kunnen de lezers zich een denkbeeld maken van de schitterende hulde, die in onze negentiende eeuw door geheel een stad wordt gebracht aan een landgenoot, wiens heilig leven, nu acht eeuwen geleden, een aanvang nam.

Dat de belangstelling in dit feestgetij de grenzen van België overschreed en zich in dit tijdschrift openbaart, vindt zijn oorsprong in den stamboom van den zaligen Idesbaldus van der Gracht; zijn edele geslachtsnaam werd omstreeks 1575 door het huwelijk van Jan van der Gracht met Amelberge van Waterschoot verbonden aan de familie Van Waterschoot van der Gracht.

Deze familie voerde en voert nog steeds hetzelfde wapen als dat der Belgische familie Van der Gracht en, war meer zegt, zij verloor den zieleadel niet, die Idesbaldus tot een zalige gestempeld heeft.

B.

M.P.K.

De feesten te Brugge ter eere van den Gelukzaligen Idesbaldus.

Hebben de lezers hierboven kennis gemaakt met het leven van den gelukzaligen Idesbaldus van der Gracht, met een enkel woord mogen hier de feesten herdacht worden, ter eere van dien gelukzalige in de goede stad Brugge gevierd.

Zaterdag den 11n Juli des avonds om zes uren werd de plechtigheid geopend in de kerk van O.L.V. ter Potterie, waar het lichaam van den gelukzalige rust, met de zegening der reliek van Idesbaldus. Zondags werd na een plechtige Hoogmis in dezelfde kerk het eerbiedwaardig lichaam in plechtigen ommegang overgebracht naar de kerk van het Groot Seminarie, waar Z.D.H. Mgr. Waffelaert, bisschop van Brugge, een pontificale Mis opdroeg. Na afloop hiervan werd de kist geopend, het gebeente met zilverdraad aan een bed van witte zijde gehecht, daaruit genomen en vervolgens aan het volk vertoond. Tegen een achtergrond van smetteloos wit en door een schitterend licht beschenen, staken de donkere lijnen der verbruinde beenderen van den gelukzalige scherp af. Hierna werden de heilige overblijfselen weer in de kist gelegd, die vervolgens opnieuw verzegeld werd en in plechtige processie naar de kerk ter Potterie teruggebracht.

Hier droeg de bisschop van Brugge des middags om drie uur een plechtig Lof op, en om zes uren werd de eerbiedwaardige reliquie naar de kathedraal overgebracht. In den plechtigen stoet bevonden zich vertegenwoordigers van verschillende kloosterorden, een groep monniken der Cistenciënser-orde, waartoe de gelukzalige behoorde, met een gemijterden abt aan het hoofd, de studenten van het Seminarie en een talrijke ingetogen menigte.

Maandag om tien uren droeg Mgr. Nava di Bontife, aartsbisschop van Catania en apostolisch nuntius te Brussel, de Hoogmis op, waarna de eerwaarde pater Van Suil, van de orde der Jesuïeten, een welsprekende lofrede hield op den gelukzalige voor een ontzaglijk gehoor, waaronder verscheidene bisschoppen en gemijterde abten.

Des namiddags om drie uren trok de geschiedkundige stoet uit, zóó indrukwekkend, zóó rijk als alleen Brugge die te zien geeft, beroemd om zijn optochten ter herinnering aan Karel den Goede en Breidel en De Coninc.

Het doel van den stoet was, den gelukzaligen Idesbaldus te verheerlijken, en met hem de andere heiligen en zaligen, die aan het bisdom Brugge behooren, òf omdat zij er geleefd hebben, òf omdat hun heilige overblijfselen daar berusten, òf omdat zij er op bijzondere wijze worden vereerd. En opdat het heele bisdom aan deze schitterende betooging van geloof en vaderlandsliefde zou deelnemen, had ieder dekenaat één of meer groepen ingericht, die betrekking hadden op de heiligen, die daartoe meer in het bijzonder behooren, terwijl de overige groepen door de parochiën, de geestelijke instellingen en de katholieke vereenigingen van Brugge waren gevormd.

Het eerste gedeelte van den stoet, dat niet minder dan 46 nummers telde, verbeeldde de geschiedenis van het bisdom Brugge door tal van heiligen, bisschoppen, monniken, graven, edellieden, jonkers, schildknapen, ruiters, maagdekens enz., terwijl tevens de reliquieën der verschillende heiligen en gelukzaligen in den stoet werden meegedragen.

Het tweede deel van den stoet was geheel aan den gelukzaligen Idesbaldus gewijd. Daarin kwamen bijzonder merkwaardige groepen voor, als een ruitergroep, voorstellende Walther van der Gracht, vader van Idesbaldus, ten kruistocht trekkende; Idesbaldus, page aan het hof van Boudewijn Vil, graaf van Vlaanderen; Idesbaldus, kanunnik van het kapittel van St. Walburga te Veurne. Een andere groep, die het vertrek van Dirk van den Elzas, graaf van Vlaanderen, naar den kruistocht voorstelt,

vinden de lezers in dit nummer weergegeven. Toen Dirk van den Elzas den troon van Vlaanderen beklommen had, benoemde hij Idesbaldus tot hofkapelaan, en stelde dezen bij het aanvaarden van zijn eersten tocht naar het H. Land, naast zijn gemalin Sibylla van Anjou, tot stadhouder van het graafschap aan. Deze was een bijzonder luisterrijke groep. Wij zien graaf Dirk en zijn gemalin Sybilla, hun kinderen Philips en Margareta, den gelukzaligen Idesbaldus, den kanselier van Vlaanderen, den connétable, den opperschenker en andere hooge heeren van het hof, kruisridders en ten slotte drie gijzelaars, welke de koning van Engeland, die van 's graven afwezigheid gebruik maakte om in het Zuiden van Vlaanderen te vallen, als borgen aan Idesbaldus moest uitleveren.

Niet minder belangrijk en schitterend was een andere groep, eveneens in dit nummer weergegeven, die aartshertogin Isabella voorstelt, naar Veurne trekkende, om er de relequieën van den gelukzalige te vereeren. Zooals men hierboven gelezen heeft, werd in 1623, lang nadat de Geuzen de abdij van Duijnen verwoest hadden, het lichaam van Idesbaldus in ongeschonden staat onder de puinhoopen ge-

vonden. Nadat de bisschop van Ieperen het volgende jaar een authentieke acte van dit wonderbare feit had doen opmaken, kwam Isabella in 1625, vergezeld door haar geheele hof, om hiervan getuige te zijn.

Acht wapenknechten openen den stoet, hierna komt aartshertogin Isabella te paard onder een troonhemel, gevolgd door haar hofdames, kardinaal De la Cueva, den pauselijken afgezant, maarschalk Spinola, de bisschoppen van Ieperen en Doornik, kanunniken en hovelingen, terwijl opnieuw een achttal wapenknechten de groep sluiten.

Hierachter werden verschillende geschiedkundige herinneringen gedragen, als een schilderij, voorstellende den gelukzaligen Idesbaldus, zooals hij in zijn graf door de aartshertogin Isabella gezien werd, het portret van den gelukzalige, zijn standbeeld, de staf van den H. Bernardus, abt van Clairvaux, en eindelijk de kostbare kist, die de overblijfselen van Idesbaldus omvat. De stoet werd gesloten door de wereldlijke en kloostergeestelijken van de stad en het bisdom Brugge, de hoogeerwaarde abten der kloosterorden en HH. DD. HH. de bisschoppen.

Voor de prelaten was bij het begin der Steenstraat een hooge estrade opgeslagen, van waar zij den stoet konden zien voorbijtrekken, om er zich daarna in deze volgorde bij aan te sluiten: Z.Exc. de internuntius te Brussel; Mgr. Waffelaert, bisschop van Brugge; Mgr. Van den Bosch, van de orde der Capucijnen, aartsbisschop van Agra (Engelsch-Indië); Mgr. Christiaens, bisschop van Colophon (China); Mgr. Stillemans, bisschop van Gent; Mgr. Decrolière, bisschop van Namen; Mgr. Roelens, bisschop van Djerba (Congo); de gemijterde abten dr. Crets der abdij van Averbode; dr. Heylen van Tongerloo; der abdijen van Afflighem, Dendermonde, Bornhem, Westvleteren, Scourmont, Rochefort, Mont des Cats; en Mgr. Abbeloos, rector magnificus der Leuvensche hoogeschool. Deze groep van hooge geestelijken, in hun schitterende gewaden, den mijter op het hoofd en den staf in de hand, maakte een diepen indruk en vormde een waardig slot van den rijken stoet, die, door duizenden en duizenden bewonderd, door Brugges feestelijk versierde straten trok.

Diezelfde godvruchtige belangstelling en innige bewondering heerschte weer, toen den volgenden Zondag, 19 Juli, de stoet voor de tweede maal den ommegang maakte door de stad, waarmee de feestelijkheden ter eere van den gelukzaligen Idesbaldus ten einde waren. Maar de herinnering daaraan zal in Brugge en in heel Vlaanderen nog lang bewaard en levendig blijven.

In het speelhol.
Een ware geschiedenis.

De sneltrein naderde Berlijn. In een waggon 1e klasse, waarin een heer en twee dames gezeten waren, begonnen de passagiers naar hun bagage om te zien. Een zekere gejaagdheid, die alle reizigers kort voor het einde hunner reis overvalt, maakte zich van hen meester.

De jonge man nam uit zijn portefeuille een gelithographeerd kaartje en bood dit de oudere dame aan, met de woorden: ‘Mag ik mij aan het einde der reis, en na het genoegen uwer aangename conversatie genoten te hebben, aan u voorstellen: Stephan Bogdanowitsch, keizerlijk Russisch ingenieur.’

De oude dame nam met een buiging het kaartje in ontvangst en zocht in haar mantelzak rond. Daarop verklaarde zij aan de nevens haar zittende dochter:

‘Aranka, ik heb geen kaartjes bij me; kunt gij mijnheer een der uwe geven?’

De jonge dame gaf een kaartje met het opschrift:

‘Aranka Endöfy,’ en de oudere voegde er bij: ‘Ik ben mevrouw Endöfy. Mijn man was vroeger Hongaarsch consul in Servië en woont nu *en pension* te Berlijn.’

‘Zeer aangenaam, genadige mevrouw,’ antwoordde Bogdanowitsch. ‘Ik blijf eenige weken te Berlijn, wegens een opdracht mijner regeering, om een aantal electrische toestellen aan eene fabriek alhier te bestellen en over de uitvoering van het werk te Berlijn het opzicht te houden. Zal u 't niet onbescheiden vinden, wanneer ik u verlof verzoek, in uwe woning naar uw welvaren te komen vernemen?’

Bogdanowitsch had gedurende het voordragen van zijn verzoek den blik op het gelaat van de schoone, misschien twintigjarige dochter gevestigd, en een flikkering in de donkere oogen van Aranka had hem bemoedigd.

‘Mijn echtgenoot zal 't zeker aangenaam zijn, eveneens met u kennis te maken, mijnheer Bogdanowitsch,’ hernam mevrouw Endöfy. ‘Elken Donderdag houden wij onzen receptiedag en zijn al onze kennissen, van 's middags vijf uur af welkom. 't Is niet noodig te voren een ceremonieel bezoek te brengen, daar des voormiddags toch gewoon lijk niemand thuis is. Dus tot aanstaanden Donderdag als 't u belieft. Aranka, schrijf mijnheer ons adres op de achterzijde van uw kaartje.’

Aranka trok den handschoen van de kleine, blanke hand en voldeed met een potlood aan het verzoek der moeder.

Bogdanowitsch wierp een onderzoekenden blik op het visitekaartje, dat hij weder met een buiging in ontvangst genomen had, en merkte op, dat de consul in een der voornaamste straten in het westelijk gedeelte van Berlijn woonde.

‘U komt voor den eersten keer te Berlijn?’ vroeg mevrouw Endöfy.

‘Neen, mevrouw, ik heb te Berlijn gestudeerd. Ik was eerst op de polytechnische school te Parijs en daarna te Berlijn, maar heb er geen kennissen meer, want mijn studiegenooten zijn sedert lang naar alle winden verstrooid.’

‘Nu, zooveel te beter. Dan hoop ik u als gast bij ons te zien, en misschien maakt gij u uit het goede gezelschap kennissen, welke u van nut kunnen zijn.’

De trein hield stil. Bogdanowitsch verliet aan het station Friedrichstrasse den waggon, terwijl de dames tot aan het station Zoölogischen Garten verder spoorden. De jonge man wist niet recht, hoe hij de trap van het station naar het bagagebureau afgekomen was; hij verkeerde als in een roes. Hij had met Aranka tot afscheid een handdruk gewisseld en gevoeld, dat het bekoorlijke meisje den zachten druk zijner hand beantwoordde. Zij had hem een eigenaardigen, bemoedigenden blik toegeworpen, een blik, die hem totaal van zijn stuk bracht. Als in een droom kwam hij aan 't hotel, en rekende met smartelijk verlangen uit, dat hem nog vier volle dagen van Donderdag scheidden, waarop hij zijn bezoek aan de familie van den consul brengen kon.

De besprekingen in de fabriek namen Bogdanowitsch de eerste dagen in beslag. Hij deed zijn bestelling en de firma verklaarde zich bereid, de vervaardiging der toestellen met zulk een spoed uit te voeren, dat ze binnen veertien dagen door Bogdanowitsch na gedane proefneming overgenomen zouden worden. Dadelijk na de goedkeuring zou de prijs van vijf duizend roebel voor de apparaten betaald worden, waarna de firma de toestellen verpakken en naar de plaats van bestemming verzenden zou.

Twee Donderdagen had Bogdanowitsch derhalve te Berlijn te zijner beschikking. Wilde hij iets bereiken, dan moest hij zijn tijd goed besteden, en een groot doel had hij zich voorgesteld, dat hij tot elken prijs bereiken wilde: de hand van Aranka. Hij had menige vrouw gezien, die hem belangstelling ingeboezemd had, maar nog nooit een jonge dame aangetroffen, die hem zoo beviel als Aranka Endöfy.

Hij mocht het wagen ernstig naar haar hand te dingen, hij was ingenieur aan het ministerie van Openbare Werken en had vooruitzicht spoedig ministerraad te worden; daarbij stamde hij uit een aanzienlijke ambtenaarsfamilie.

De Donderdag kwam en weinig minuten na vijven trok Stephan aan de bel van de woning des heeren Endöfy, consul a. D. (buiten dienst.)

Een bediende opende en geleidde hem naar het salon, waar de huisheer met vrouw en dochter zat. De consul was een zwaarlijvig heer met gladgeschoren gezicht en spaarzaam dun grijs haar. Hij ontving den gast, dien hem zijn vrouw voorstelde, met Hongaarsche levendigheid en beminnelijkheid. Aranka begroette met een allerliefst lachje den jongen Rus en scheen er oprecht verheugd over, dat hij zoo stipt op tijd was gekomen. Toen zij een daarop doelende opmerking maakte, verloor Stephan Bogdanowitsch het hoofd geheel en al. Ja, hij was besloten, als het zijn moest, dadelijk storm te loopen en in allen vorm bij Aranka aanzoek te doen. Maar nu kwamen er talrijke gasten opdagen, en wat opmerkelijk was, alleen heeren. Deze mannelijke gasten waren zeer verschillend in leeftijd. Men zag er zeer jonge en ook oude, eerbiedwaardige heeren. Allen behoorden intusschen zonder uitzondering tot de eerste standen; dat bewezen de namen, die bijna zonder uitzondering adellijk waren, en de titels. Twee handelsraden, een consul-generaal, twee stafofficieren van Berlijnsche garderegimenten, eenige jongere officieren, riddergoedbezitters, rijksdagafgevaardigden, met zeer bekende namen, behoorden er toe.

Naar Engelsch gebruik werd er thee met gebak gepresenteerd. Men zette zich vervolgens in twee groepen neer. Een dezer had tot middelpunt mevrouw Endöfy en haar dochter Aranka; de andere verzamelde zich om een speeltafel, waaraan de heer Endöfy zat en de bank hield. In de kringen van de zoogenaamde ‘goede gezelschappen’ huldigt men nu eenmaal het spel en neemt men elke gelegenheid waar, wanneer men onder elkaar is, om het geluk een weinig te beproeven.

De groep om de speeltafel scheen uit hartstochtelijke spelers te bestaan. De heeren van de andere groep gingen wel is waar, zoo nu en dan, ook naar de speeltafel om op te zetten, maar keerden gewoonlijk spoedig tot de conversatie met de dames terug. Een enkelen keer begaf er zich ook Stepha[n] met Aranka heen en hij zag met verwondering, dat er kolossale sommen werden opgezet. Men zag slechts goud en bankbiljetten. Duizenden werden er op ééne kaart gezet, en soms had Endöfy, die onvermoeid de bank hield, twintig tot dertig duizend mark voor zich liggen.

Om negen uur werd het spel gestaakt en werd een klein souper met een glas wijn gebruikt, waarna het gezelschap uiteenging.

Bogdanowitsch was, toen hij de woning van den consul verliet, nog verliefder dan te voren en geloofde zich tot de zoetste hoop gerechtigd. Hij had zorgvuldig en met jaloersche oogen rondgezien, of ook een der aanwezige jongere heeren Aranka het hof maakte, en of zij den een of ander de voorkeur gaf. Maar ondanks al zijn oplettendheid had Bogdanowitsch niets opvallends gezien. Integendeel, zelfs zonder ijdel te wezen moest hij erkennen, dat Aranka hem alleen onderscheiden had. Zij had steeds tot hem het woord gericht, zij had een half uur met hem alleen in een vensternis gestaan en naar hem geluisterd, toen hij haar van zijn geboorteland en van zijn familiebetrekkingen vertelde; zij had hem verzocht, haar naar de speeltafel te

geleiden, kortom, al was Bogdanowitsch niet tot over de ooren verliefd geweest, dan had hij nog moeten zien, dat Aranka zich voor hem levendig interesseerde.

Het scheen Stephan nog te vroeg om naar huis te gaan Met zijn wild door elkaar warrelende gedachten wou hij ook niet graag alleen zijn; hij had behoefte aan gezelschap, en trad op goed geluk af een wijnhuis in de Potsdamerstrasse binnen. Slechts een kleine tafel was nog geheel onbezet. Aan deze nam Bogdanowitsch plaats; intusschen, na een kwartier, kreeg hij, toen hij nauwelijks het eerste glas wijn gebruikt had, gezelschap. Een heer, een goede dertiger, van elegant voorkomen vroeg hem, of er nog een stoel vrij was, en zette zich bij hem aan tafel.

De nieuw aangekomene was blijkbaar in het lokaal bekend, hij informeerde bij den kellner naar eenige andere gasten, en scheen niet ongeneigd, met Stephan een gesprek aan te knoopen. Deze was blij, gezelschap te vinden, en weldra bewoog zich het gesprek op het gebied van de electrotechniek.

De vreemdeling was met de nieuwste inrichtingen, althans wat verlichting betreft, zeer goed op de hoogte, en Stephan Bogdanowitsch maakte de opmerking: ‘Ik geloof, mijnheer, dat we

collega's zijn; ik ben electrotechnicus, mijn naam is Stephan Bogdanowitsch.'

'Zeer aangenaam,' antwoordde de vreemdeling. 'Ik draag den weinig opzienwekkenden naam Muller. Overigens doet het mij leed niet de eer te hebben uw collega te zijn; ik ben geen electrotechnicus, maar agent. Tot voor korten tijd was ik in een zaak van electrische verlichting werkzaam, en daardoor ben ik met die zaken een beetje vertrouwd.'

Het laat zich begrijpen, dat, na de voorstelling en nadat de heeren zich verklaard hadden, een zekere vertrouwelijkheid tusschen hen ontstond. Stephan sprak van het doel van zijn verblijf te Berlijn. Muller vertelde, dat hij zich tegenwoordig met geldzaken bezig hield door het plaatsen van hypotheken. Op deze wijze gingen er ongemerkt twee uren voorbij en toen men scheidde, reikte Stephan Bogdanowitsch zijn nieuwen kennis Muller de handen zeide: 'Het zal mij hoogst aangenaam zijn u weer te zien. Ik ben geheel zonder kennissen, en als ik overdag gewerkt heb, weet ik 's avonds niet recht, wat ik zonder gezelschap beginnen moet.'

TWEE LUSTIGE SAVOYAARDJES, NAAR DE SCHILDERIJ VAN G. KUCH.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Watergezichtje bij Vreeland. -

In de warme zomerdagen is het een frisch gezicht, zoo'n heldere rivier, waarin zich kalm het hemelblauw spiegelt. Het moet daar heerlijk wandelen zijn langs de schilderachtige Vecht, onder het groene lommer, en nog prettiger varen langs de vriendelijke koepeltjes en de stille buitenhuizen onder de hooge, witte ophaalbruggen door. 't Is er zoo echt rustig, gemoedelijk, zoo vredig kalm.

De teekenaar van het fraaie gezichtje heeft de stille droomerige stemming van het typisch Utrechtsche landschap met fijngevoelige toets weergegeven.

Giovanni Bellini bij Albrecht Durer. -

Albrecht Durer, de groote Duitsche meester, heeft tweemaal in zijn leven de stad Venetië bezocht.

Op zijn eerste rondreis in de jaren 1490 tot 1494 vertoefde hij maar korten tijd in de Lagunenstad en zonder van de daar heerschende kunst bijzonder krachtige indrukken te ontvangen.

Eerst op zijn tweede Italiaansche reis in het jaar 1505, toen hij zelf reeds een beroemd schilder, kopergraveur en teekenaar was, wiens talent zich hoofdzakelijk in de school der Nederlanders had gevormd, trad hij in nadere betrekking tot de meesters der Venetiaansche school, Titiaan, Palmavecchio, Giorgione Bellini.

Vooral de laatste had op zijn ontwikkeling een merkbaren invloed. Giovanni Bellini, in 1426 geboren, was de eerste onder de beroemde schilders der Venetiaansche school en had talrijke voortreffelijke Madonna- en heiligen-afbeeldingen, portretten enz. geschilderd. In de jaren 1482 tot 94 had hij ook de kolossale wandschilderingen uit de geschiedenis van Venetië voltooid, die de vreemdeling bij een bezoek aan het Dogenpaleis nog heden bewonderen kan.

De beroemde Italiaan aanvaardde met niet weinig voldoening de hulde, hem door den begaafden Duitschen meester bij diens tweede bezoek gebracht. Durer had vol geestdrift uitgeroepen dat hij Bellini als den grootsten der levende kunstenaars beschouwde. Hij vertoefde ditmaal geruimen tijd in de schoone Lagunenstad, waar hij met groote onderscheiding bejegend werd, en richtte er zich een werkplaats in.

Hier ontving hij op zekeren dag het bezoek van den grijzen Bellini, die den Duitschen kunstbroeder zijn dank kwam betuigen voor de hem door dezen betoonde eer en tevens diens eigen scheppingen in oogenschouw nemen.

Dit geval heeft een onzer hedendaagsche schilders, Theobald von Oer het onderwerp geleverd tot de voortreffelijke schilderij, waarnaar onze gravure vervaardigd is.

De grijze Bellini is met een gevolg van schilders en patriciërs bij Durer verschenen, moeizaam op een stok leunende en door een knaap ondersteund. Hij bewondert de schilderij ‘Het rozenkransfeest,’ dat de Duitsche meester toen juist op den ezel had en dat hem voor de St.-Bartholomeuskerk te Venetië was besteld. Op den achtergrond links ontwaren wij de moeder met het kind, die Durer als model voor zijn Madonna diende.

Hoezeer men in het kunstrijk Venetië Durer's meesterschap wist te waardeeren kan hieruit blijken, dat men hem een vast jaargeld van 200 dukaten aanbood voor het geval hij zich daar voorgoed vestigen wilde. Maar de wakkere Duitsche meester trok liever naar zijn vaderstad N[e]urenberg terug. Hij werd haar hoogste roem,

ofschoon zij hem naar zijn eigen verklaring, ‘in dertig jaren nog voor geen vijfhonderd gulden werk opdroeg.’

Twee lustige Savoyaardjes. -

De rondzwervende Italiaansche jongens, die we meestal voor Savoyaards verslijten, komen meerendeels uit de provincie Lucca. Daar wonen zoogenaamde *impresarii* of ondernemers, die knapen van omstreeks tien jaar aanwerven en ze naar de groote steden van Duitschland, Engeland, tot zelfs van Scandinavië en Amerika sturen, waar ze bij ‘meesters’ in de leer komen. Dezen nemen die kinderen op, geven hun kost en huisvesting, voorzien ze van een aap, een marmot of een muziekinstrument en sturen ze daarmee de straat op, om geld te verdienen.

Deze soort industrie is zorgvuldig geregeld. De ouders van de jongens zoowel als de ondernemers en de meesters krijgen een bepaald aandeel in hetgeen zij bijeenbedelen. Zij weten wat ze 's avonds moeten thuisbrengen om in hun kosthuis een niet al te onvriendelijk onthaal te vinden. Over het algemeen worden zij daar, gelijk te begrijpen valt, toch al niet vertroeteld.

En zoo moeten de arme kinderen rondzwerven tot ze zoo wat den leeftijd van zestien jaar bereikt hebben en te veel mans worden om nog het medelijden op te wekken. Dan trekken zij met een klein geldsommetje, dat ze overgewonnen hebben, naar hun vaderland terug, wanneer ze ten minste niet in het vreemde land blijven hangen om er een ambacht te leeren of er een kleine negotie op te zetten.

Gewoonlijk vindt de politie geen reden, zich met dit gescharrel te bemoeien; de jongens zelf geven er haar geen aanleiding toe, daar zij zich niet als ander straatvolkje van hun soort op dieverijen of baldadigheden laten betrappen; en bij hun meesters, al zijn die ook nog zoo lastig, hebben zij het dikwijls nog beter dan thuis, waar het soms eenvoudig hongerlijden is. Ze zien er dan ook, als ze geen gelegenheidsgezicht zetten, dat bij hun vak past, meestal heel vroolijk en opgewekt uit.

Elken morgen trekken zij er welgemoed op uit, zorgvuldig hun instrument dragend of het aapje of marmotje teerhartig onder hun buis koesterend. Moeten ze soms kou, honger of dorst lijden, welnu daar zijn ze aan gewoon; dat verstoort hun goede luim niet. Krijgen ze wat eetbaars, dan wordt dat broederlijk met het vierhandige of vierpootige kameraadje gedeeld. Zij hebben er een wonderlijken slag van, door hun bescheidenheid en vriendelijke manieren den voorbijgangers een muntstukje te ontlokken, en zonder zich, bij een toevallig bijzon[d]er goeden buit, ooit aan buitensporigheden over te geven, dragen zij 's avonds de opbrengst van den dag aan den meester af.

Ook als modellen voor schilders weten die meerendeels goed uit de kluiten gewassen jongens soms nog een extraatje te verdienen. Dit zal dan ook wel het geval geweest zijn met de twee aardige snuiters, die de schilder G. Kuch ons in dit nummer te zien geeft. Een van de twee verraadt al den toekomstigen handelsman, want terwijl hij zijn aapje voor de lui laat dansen, neemt hij er het verkoopen van kranten bij waar. Door hun geduld, hun vlijt en spaarzaamheid, weten die slimme, in den grond doodgoede jongens het dikwijls nog ver te brengen in de wereld.

Menige Italiaansche naam op het uithangbord van een groote zaak verhaalt de geschiedenis van zoo'n Savoyaardsknaap, die met niets dan een marmotje op den arm naar het vreemde land kwam en daar door zuinigheid en vlijt een man in bonis werd.

[Nummer 19]

Lood in het Hart, Door J.R. van der Lans.

VIII.

Ik vind het heerlijk, dat Koen binnenkort met vacantie thuis komt!' riep Henriette, vroolijk van haar stoel aan de ontbijttafel opspringend, die in de veranda gedekt was.

Het was volop zomer en het glazen gebouwtje met zijn ranke ijzeren kolommetjes, waarlangs klimplanten dartel omhoog kronkelden, leek met zijn bloemhangers en groene guirlandes een volslagen prieel.

'Ja, dat doet me ook plezier,' zei mevrouw, 'want we zien hem tegenwoordig maar zelden; hoogstens komt hij in den laatsten tijd om de veertien dagen en dan is het gewoonlijk maar gauw met een retourtje op en neer.'

'Me dunkt anders dat hij in zijn studietijd al druk genoeg van die retourtjes geprofiteerd heeft,' merkte de dokter glimlachend op, 'het wordt tijd dat hij aan de academie een beetje hokvast wordt. Met dat rondfladderen brengt een student het niet ver; er moet gewerkt, geregeld, gestadig gewerkt worden en daar staat het hoofd niet naar, als men er gestadig uit vliegt en om iederen klipklap in Brussel zit. 't Doet me plezier dat ik in dit opzicht aan Koen schijn te winnen.'

'Nu ja,' zei mevrouw meesmuilend, 'u zou van den jongen ook een echten boekworm en werkezel willen maken. De boog kan toch niet altijd gespannen wezen: een student mag op zijn tijd wel een uitvluchtje hebben.'

'Zeker,' beaamde de dokter, 'maar daar is de vacantie goed voor. En als het me dezen keer blijkt, dat hij zijn tijd in het laatste halfjaar goed besteed heeft, dan zal ik hem in deze vacantie ook alle mogelijke ontspanning gunnen.'

'Dat is nu eens lief van u, pa!' riep Henriette. 'Ik beloof u, ik zal er van weten te profiteeren. Wat zullen we weer heerlijke uitstapjes maken.'

'Maar hij brengt dezen keer een vriend van hem mee,' merkte mevrouw koeltjes op, 'dien drogen jongen, hoe heet hij ook weer!'

'Dolf Weever.'

'Ja, ik geloof dat dàt zijn naam is.'

'Nu, wat zou dat?'

'Wel, dat u dan vooreerst weinig aan hem hebben zal; de heeren zullen het samen veel te druk hebben.'

'Heb maar geen nood, mama, van dien Dolf Weever ben ik niets bang. Dat is een beste jongen.'

Mevrouw haalde de schouders op.

'Het lijkt mij een vervelende pummel,' zei ze. 'Ik begrijp niet dat Koen in zoo'n jongen vallen kan, en ze schijnen tegenwoordig dikke vrienden.'

'Dat kan geen kwaad,' zei de dokter, 'ik wou dat Koen nooit andere vrienden gekend had. Die jongen is een voorbeeld voor hem; dat is nu eerst een student naar mijn hart; vraag er dokter Dinkes maar eens naar, die zal u wel zeggen hoe die pummel, zooals gij hem gelieft te noemen, al de kranige heertjes over den kop werkt.

Het doet me groot plezier dat Koen zoo druk met hem is; ik kan den invloed, dien Weever op hem uitoefent, heel goed aan hem merken. Hij begint nu pas te zien, dat het studeeren ernst is.'

'Wat is het eigenlijk voor een jongen, die Weever - bah, wat een burgerlijke naam - waar komt hij vandaan?'

De dokter haalde verlegen de schouders op.

'Ik weet niet anders van hem, dan dat hij het toonbeeld is van een student, en dat is voldoende.'

'Weet u niet, wie hij is, ma?' vroeg Henriette met een zegevierenden blik.

PALINGVISSCHERIJ AAN DE FRANSCHE KUST, NAAR DE SCHILDERIJ VAN RENÉ RAVAUT.

'Och, ik heb den enkelen keer, dat hij hier

aan huis geweest is, weinig notitie van hem genomen,' zei mevrouw met minachtende onverschilligheid, 'hij kwam me dadelijk als niets bijzonders voor. De jongen heeft geen voorkomen, u kan zoo merken dat hij in nette kringen niet op zijn plaats is, dunkt me. Enfin, ik stel geen bijzonder belang in hem.'

'Nu, ik wel, ma,' zei Henriette er levendig boven op, 'en ik weet heel goed, wie hij is ook. Hij is de zoon van die lieve juffrouw Weever, u weet wel, die Estella me nog eens gerecommandeerd heeft voor het borduren. 't Is zoo jammer dat het mensch voor haar gezondheid naar buiten is gaan wonen; want ik kwam dolgraag bij haar. Die had nu zoo'n tact en zoo'n geduld om u iets te leeren, en smaak! Ik geloof niet dat er iemand in haar vak hier te vinden is, die daarmee in vergelijking kan komen. Ze had het dan ook altijd erg druk, ieder wou van haar geholpen worden....'

'En is die vriend van Koen de zoon van dàt mensch?' vroeg mevrouw ten toppunt van verbazing en verontwaardiging.

'Ja, dat is zijn moeder; ze woont nu ergens op een dorp in Noord-Brabant,' zei Henriette, niets begrijpend van de ontzetting, waarmee die meedeeling haar mama vervulde.

'Hoe is 't mogelijk dat Koen met iemand van zoo'n afkomst conversatie houdt! Wist u dat, Frans?' vroeg ze met groote oogen aan haar echtgenoot.

'Ik zei u immers,' hernam deze zonder op te zien, 'dat ik niets anders van den jongen wist, dan dat hij een voorbeeldig student was. De rest gaat me niet aan en maakt ook weinig uit.'

'Maakt het weinig uit, met wien onze Koen omgang heeft! Den zoon van een juffrouw, die voor de winkels borduurt!'

'Nu, is dat zoo'n onteerend werk? Mij dunkt dat het haar tot groote eer strekt als zij zich met haar eigen arbeid weet te redden.'

'Ja, gij, met uw zonderlinge ideeën,' zei mevrouw schouderophalend; 'ik heb honderdmaal gezegd dat ge niets geen kennis van de wereld hebt. Hier als vriend iemand in huis te halen van zoo'n afkomst!'

'Ben ik dan van zoo'n schitterende afkomst?' vroeg de dokter, haar ernstig in de oogen ziende.

'O gij,' zei mevrouw met de diepste minachting, 'maar ge moet aan Koen denken, die heeft carrière te maken en als hij zich nu met zulke menschen afgeeft, wat moet daar dan van terecht komen! De zoon van een juffrouw, die voor de menschen borduurt! Ik zou me schamen, als iemand het wist.'

'God geve dat we ons nooit over andere dingen hebben te schamen,' zei dokter De Vries met een pijnlijken zucht en stond van tafel op, terwijl mevrouw driftig wegliep om haar ergernis in de keuken in snibbige uitvallen tegen de booien te luchten.

Henriette bleef in gedachten een wijl tegen een kolom der veranda geleund en ontbladerde achteloos een mooie gele klimroos, die tegen het ijzer oprankte.

Haar zusje Annette, die al dien tijd niets gezegd had, zag haar vader aan met de weemoedig zachte, mijmerzieke oogen, waarin bij al de argeloosheid der onschuld toch zulk een diep besef lag, als begreep dat onschuldige kind heel den omvang van het geheime leed, waaronder haar vader gebukt ging. Trouwens tegenover niemand dan haar had hij zich vertrouwelijk uitgelaten; alleen haar had hij een blik gegund in de sombere diepte van zijn binnenste. Zonder haar iets te zeggen, had hij haar toch

duidelijk genoeg bekend dat hij leed. En schoon hij haar verboden had, over het treurige raadsel na te denken, kon hij toch niet beletten dat zij het flauw vermoedde.

Sedert het pijnlijk onderhoud op haar kamer, op den avond van het schitterende diner, was tusschen hen beiden nimmer weer een woord van nadere opheldering gewisseld. Sedert waren meer dan twee jaren verloopen; maar van dat oogenblik was ieder woord, in den huiselijken kring opgevangen, iedere zucht, iedere blik voor het scherpziende, zwijgende kind een nieuwe aanduiding geweest. Ja, haar vader droeg onder een uiterlijk van geluk, aanzien en voorspoed naar de wereld heimelijk lood in het hart; hij ging gebukt onder een wicht van schuld, dat hij niet van zich vermocht af te wentelen.

Waarin die schuld bestond? Zij wist het niet en het was haar verboden er naar te vorschen. Maar wat hoefde zij dat ook te weten? Aan God toch was het bekend, wat haar vader drukte en God zou zij nacht en dag bidden, hem van dien last te bevrijden. Gaarne wilde zij zelf alles verduren, alles ten offer brengen, opdat toch haar vader maar gelukkig mocht zijn.

Die gestadige bede, dat gedurig offer, telkens in stilte vernieuwd, oefende een veredelenden, louterenden invloed op heel haar ontwikkeling. Zij groeide meer naar de ziel dan naar het lichaam, en schoon haar ledematen allengs de vormen van een volwassen meisje begonnen aan te nemen, scheen toch de innerlijke wasdom der ziel te overheerschen. Duidelijk sprak dit uit liet gelaat, dat ondanks de kalme regelmaat der trekken een onbeschrijfelijke uitdrukking had, uit het diepe blauw der oogen, die zij zoo wondervreemd opslaan en zoo zacht, maar doordringend op iemand vestigen kon; uit de reine welving van haar hoog en effen voorhoofd, uit heel haar tengere gestalte, die in haar ijle rankheid aan een lelie denken deed, rijzig de blanke bloem verheffend op den fijnen stengel, die maar even de aarde meer schijnt te raken, waaruit hij ontsproten is.

Annette en haar vader zagen elkander een wijle in de oogen; hun blikken begrepen elkaar.

Henriette stond nog altijd de arme roos te mishandelen, wier teergele blaadjes den blauw en wit getegelden parketvloer bestrooiden. Zij was niet zoo diepdenkend als Annette, al was ze verscheiden jaren ouder; maar het verschil in karakter, dat zich telkens tusschen haar ouders openbaarde, deed haar toch onaangenaam aan. In haar hart moest ze meestal haar vader gelijk geven, van wien ze zielsveel hield en wiens meeningen gewoonlijk strookten met haar ingeboren gevoel van rechtschapenheid. Maar soms toch stuitte zijn ernst haar levenslustige jeugd af en voelde zij zich meer tot haar moeder getrokken, die de zaken meer van den lichten kant opnam en wier wereldsgezindheid allicht de onnadenkende ijdelheid van het jonge meisje meer toegaf. Ditmaal evenwel vond ze dat haar mama bepaald ongelijk had met zoo laag op juffrouw Weever neer te zien, die zij als een allerbest mensch kende, en die minachting zelfs over te dragen op haar zoon, van wien ze niets dan goeds gehoord had. Een oogenblik heerschte er een beklemmend stilzwijgen in den kleinen kring, toen plotseling een luid geraas van voetstappen en lachende jonge mannenstemmen de stilte afbrak.

‘Daar is Koen al!’ riep Henriette, blij verrast, wierp de rest van de verhavende roos weg en huppelde naar de deur. Maar die werd al geopend en daar stond waarlijk de verwachte student al op den drempel, kranig in zijn lichtgrijs fantasiepak en met een witte Stanley-pet zwierig op de donkere golvende haren.

‘Zoo jongen, zijt gij daar al!’ dus verwelkomde hem zijn vader met een gullen handdruk, ‘dat is eerder dan wij verwacht hadden. Welkom thuis hoor, jongen. Dag,

mijnheer Weever, welkom hier,' dus wendde hij zich tot Koens vriend, die dezen bescheiden volgde.

'Ja,' zei Koen, 'ik wilde Henriette eens verrassen, die al zoo lang op mijn thuiskomst gevlast heeft. Daarom heb ik maar een extratrein genomen' - dit zei hij met een schertsend knipoogje - 'ik dacht dat we nog net op tijd zouden komen om van de koffietafel te profiteeren, maar ik zie het al: we vinden den hond der teleurstelling in den pot onzer verwachtingen. Dat valt ons niet mee, Dolf,' zei hij tot het jonge mensch, dat hem vergezelde en beleefd buigend de familie groette.

'Maak u maar niet ongerust, mijnheer Weever; er is nog genoeg in huis en een kop koffie is gauw gezet,' zei Henriette.

En vlug bracht zij de electrische schel in beweging, waarvan het koord langs de gaskroon op de tafel afhing.

'Doe maar geen moeite,' zei Koen, op een stoel neervallend naast zijn zusje Annette, die hij hartelijk groette, 'we lusten ook wel wat anders dan koffie, wat gij, Dolf? Spuitwater of anders een glas sherry is ons net zoo goed. Als er maar wat te bikken is, dat is het voornaamste; want we hebben sinds den laatsten keer niets gehad. Waar is mama?'

'Denkelijk op haar kamer.'

'Dan loop ik er gauw even heen om ze goeden dag te zeggen. Wolf, Dolf wil ik zeggen, valt gij intusschen maar aan.'

En een deuntje fluitend, liep hij de gang in en de trap op, terwijl de dokter al belangstellend een onderhoud had aangeknoopt met zijn vriend Weever.

'Het doet me wezenlijk plezier, dat Koen u heeft meegebracht en dat u een deel van de vacantie bij hem wil passeeren,' zei de heer De Vries, een luchtiger toon aanslaande dan met zijn oogenblikkelijke gemoedsstemming strookte, terwijl hij het jongmensch met zichtbare belangstelling beschouwde.

Dolf Weever was niet meer de bedeesde, linksche groen van een paar jaren terug. Hij was goed uit de kluiten gewassen en de omgang met de jolige snuiters aan de academie had van zijn voorkomen de stijve, hoekige kanten ongemerkt glad geslepen. Hij kreeg niet meer elk oogenblik een kleur, zooals vroeger, en hoefde ook niet meer naar zijn woorden te zoeken; hij bewoog zich nu onder de menschen met een gepaste vrijmoedigheid, die evenwel nooit in het luidruchtige *sans-gêne* van de echte Jannen oversloeg.

Daarvoor was hij van nature te ernstig en had hij daarbij te veel zorg aan het hoofd. Het academie-leven mocht voor hem geen aaneenschakeling van pretjes wezen en het besef van zijn positie noopte hem vanzelf tot een bescheidenheid van optreden, die hem heel goed stond.

Vooral tegenover dokter De Vries toonde hij zich vol deferentie, niet alleen omdat hij in dezen den ervaren medicus eerde, maar omdat een geheime stem hem zeide, dat hij dezen edelen man als den weldoener te beschouwen had, die hem in staat stelde, den stoutsten en mooisten droom van zijn jeugd te verwezenlijken.

Zekerheid had hij daaromtrent niet, maar alles toch scheen dat vermoeden te bevestigen.

Vooreerst was dokter De Vries met zijn algemeen bekende en geroemde milddadigheid de rechte man om zich een onbemiddeld jongmensch van talent aan te trekken. Dat hij voor zijn beschermeling onbekend wilde blijven, was een kieschheid, die zijn weldaad nog verhoogde en te meer den edelen menschenvriend teekende.

Hoe de dokter met hem bekend geworden was, kon Dolf niet nagaan. Maar had hij diens dochter Henriette niet bij zijn moeder gezien? En dat juist nadat de zaak van zijn studie haar beslag had gekregen! Was zijn moeder soms al vroeger met het meisje in aanraking geweest en had zij Henriette over hem gesproken, zoodat de vader door de dochter op de hoogte was gekomen van zijn omstandigheden?

Honderdmaal had hij getracht, zijn moeder daaromtrent iets te laten ontsnappen, maar ofschoon moeder en zoon overigens geen geheimen voor elkander hadden, op dit punt bleef juffrouw Weever een standvastig stilzwijgen bewaren. Alle vragen en toespelingen sneed zij af met het woord dat de weldoener onbekend wilde blijven en dat Dolf, in plaats van naar diens naam te willen vorschen, zich eenvoudig de hem bewezen gunst waardig had te toonen.

Toch kon Dolf de gedachte niet van zich afzetten en onweerstaanbaar vooral drong ze zich aan hem op, toen juist de zoon van dokter De Vries als de reddende engel was, die hem, den rampzaligen groen, uit de klauwen van zijn onbarmhartige vervolgers bevrijdde en hem onder zijn machtige hoede nam.

Had de jonkman van zijn vader een wenk gekregen om een wakend oog over den nieuwen student te houden en zich dien in zijn hulpelooze verlatenheid aan te trekken? Dolf wist het niet; en hoe vertrouwelijk hij sedert ook met Koen de Vries geworden was, toch had hij daaromtrent nooit een vraag gewaagd. De aanmaning van zijn moeder, het geheim van zijn weldoener te eerbiedigen, sloot hem den mond. De zoon wist misschien van niets: hij mocht hem niet doen raden wat zijn vader voor hem verborgen hield.

Maar al had Dolf alzoo geen zekerheid, in zijn hart vereerde hij toch dokter De Vries als den man, wien hij alles te danken had. En wanneer deze hem met vaderlijke belangstelling ondervroeg omtrent zijn studies, zijn wijze van werken, hem wenken en raadgevingen verstrekte, geput uit zijn eigen ervaring en wat hij door Koen omtrent de tegenwoordige academiewereld wist, dan moest Dolf zich soms geweld aandoen om niet in geestdriftige dankbetuigingen uit te breken.

Voor Koen koesterde hij een vriendschap, eenigermate te vergelijken met het gevoel, dat Vrijdag voor Robinson bezielde. Koen had hem gered op een oogenblik, dat hij zich aan zichzelf voelde ontzinken. Niet dan met walging kon hij terugdenken aan dien avond, toen hij zich het nietswaardigste mispunt gevoeld had, toen hij zich had laten overbluffen door een troep kwajongens. Wie weet hoe het dien avond nog met hem afgeloopen zou zijn, als Koen niet juist bij tijds tusschenbeide gekomen was om hem uit die bende, waartegen hij niet opgewassen was, te verlossen! Later waren hem gevallen ter oore gekomen van onervaren jongelui, die op zoo'n ontgroeningsfuif letterlijk voor hun leven bedorven waren geworden. Daarvoor had Koen hem bewaard; Koen, de kranige student, die onder de eerste Jannen van de academie geteld werd, had het niet beneden zich geacht, hem, den onbeteekenenden groen, de hand te reiken!

Hij had hem naar zijn vorstelijk gemeubelde kamers meegenomen, hem daar onder gulle, vriendschappelijke toespraak laten uitrusten, en toen hij geheel van de vermoeienissen van den rumoerigen avond bekomen was, behoorlijk thuis gebracht.

De dankbaarheid van den armen jongen kende geen grenzen en de edelmoedigheid van den ander vond daar een voldoening in, die hem een prikkel was om ook van zijn kant de kennis aan te houden. Zoo legde die eerste ontmoeting den grond tot een vriendschap, zooals alleen in de dagen der jongelingschap kan worden aangegaan. Beiden zouden voor elkander door een vuur gevlogen zijn. Niemand, die het meer waagde een vinger naar Dolf uit te steken, wel wetende dat hij dan met Koen te doen kreeg, die allesbehalve mak was, als hij begon. En Dolf beijverde zich die bescherming te vergelden met al de diensten, die hij bij mogelijkheid zijn vriend maar bewijzen kon. Hij zou in staat zijn geweest, zich tot diens oppasser en getrouwen slaaf te maken.

Op beiden oefende die wederzijdsche vriendschap een weldadigen invloed. Dolf voelde zich in eens uit zijn verlatenheid opgebeurd en dat maakte hem flink en zelfstandig. De omgang met den vroolijken, schranderen, alzijdig ontwikkelden student gaf aan zijn karakter, dat ten gevolge zijner eenzelvige opvoeding, iets schuws en teruggetrokkens had, een heel andere plooi. Hij werd vrijer, losser in zijn bewegingen; hij ademde ruimer, dan hij in de bekrompen atmosfeer, waarin hij groot was geworden, gewend was; hij zag kloeker de wereld in, die in de werkelijkheid heel anders bleek, dan hij ze zich op de stille achterkamer van zijn moeder gedroomd had.

Maar ook op Koen werkte de omgang met zijn nieuwen vriend ten goede. Diens gewoonten van arbeidzaamheid en gezette studie waren hem een prikkel om op zijn beurt ernstiger te werken. Heele avonden zaten ze bijeen op Koens geriefelijke en gezellige studeerkamer, begraven onder boeken. En ter verpoozing van den ingespannen arbeid maakten zij groote wandelingen buiten de stad, een uitspanning, die Koen veel beter bleek te bekomen dan de luidruchtige partijen, waarvan hij vroeger de held geweest was en waar men hem nu bijna niet meer zag.

Dokter De Vries had dan ook wel reden om te zeggen, dat het hem verheugen zou, als zijn Koen nooit andere vrienden gekend had dan Dolf Weever.

Terwijl hij, met dat jongmensch in druk gesprek gewikkeld, bijna vergat dat het zijn tijd werd voor de namiddagvisites en zijn coupé al beneden voor de deur stond te wachten, had Koen met zijn mama een niet minder levendig onderhoud.

Hij had haar in haar boudoir gevonden, met een ontevreden gezicht op de sofa liggende. Zijn luidruchtige gulle begroeting had ze maar koeltjes beantwoord met de klacht dat ze aan verschrikkelijke migraine leed.

Teleurgesteld bleef Koen voor haar staan, bedremmeld voor zich uitkijkend in het kleine vertrek, opgevuld met allerlei kostbare fantasiemeubeltjes en dure nieuwmodische snuisterijen.

‘Wel dat spijt me, mama, dat u nu juist vandaag hoofdpijn moet hebben. Ik had er mij zooveel genoegen van voorgesteld, u door mijn vervroegde komst te verrassen.... Is dat zoo in eens opgekomen? Ten minste beneden schenen ze er niets van te weten. Wil ik pa even bij u sturen?’

‘Och, pa is er eigenlijk de schuld van. Ik kan me soms zoo opwinden over de vreemde ideeën van dien man,’ hernam mevrouw wrevelig.

‘Wat is er dan nu weer? Beneden kon ik niet merken dat er iets voorgevallen was.’

‘Och, voorgevallen is er eigenlijk ook niets,’ zei mevrouw, zich oprichtende. ‘Maar ik kan het niet uitstaan, dat uw vader niet de minste wereldkennis heeft. Hij had u moeten verbieden dien jongen, hoe heet hij ook weer? met de vacantie hierheen te brengen.’

‘Dolf Weever?’

‘Ja, hoe haalt ge 't in uw hoofd om u met zoo iemand af te geven?’

‘Met zóó iemand af te geven?’ herhaalde Koen verbaasd.

‘Ja, weet u wel dat zijn moeder een mensch is, dat met borduren voor de winkels haar brood moet verdienen? Vraag het maar aan Henriette, die heeft les van haar gehad. Ze was haar gerecommandeerd door Estella Rozijnman. En zoo iemand moeten we hier als vriend en logé in huis ontvangen! Is het niet om van schaamte door den grond te zinken, als iemand van onze kennissen hem hier aantreft?’

In haar verontwaardiging scheen mevrouw haar hoofdpijn geheel vergeten te hebben; want zij zat nu rechtop en zwaaide haar hoofd met een beweging, die allerminst gunstig moest werken op haar migraine.

‘Hoe is 't mogelijk, mama, dat u daarover zoo'n drukte kan maken,’ zei Dolf, die werkelijk zijn best moest doen om niet te lachen. ‘Om de waarheid te zeggen heb ik er nooit naar geïnformeerd hoe mevrouw Weever aan den kost komt. Ik weet alleen dat ze op een dorp in Noord-Brabant woont. Maar al was het nu precies zooals u het voorstelt, dan is dat toch geen reden om haar zoon de deur te wijzen. Er valt op den jongen niets te zeggen. Hij is een verduiveld knappe kop, vraag het maar aan pa, die dikwijls met hem gesproken heeft en veel belang in hem stelt.’

‘Ja, daar weet ik alles van. Maar als we al degenen, waar *die* belang in stelt, hier in huis moesten halen, zou het een fijn gezelschap worden!.... Ik doe mijn best om onze conversatie uit te breiden in aristocratische kringen. Waarom moet gij allen daar altijd in tegenwerken? U neem ik het niet zoo kwalijk, Koen, ge zijt nog jong; maar uw vader moest wijzer zijn. Hij moest u leeren, welke vrienden u frequenteeren moet in de wereld. U hebt kennissen genoeg onder de eerste jongelui aan de academie om zoo'n pummel te kunnen missen. Waarom brengt ge jonker Van Beest niet mee of Van den Zwetselaar of iemand anders, waarmee ge figuur kunt maken?....’

‘Ik heb kennissen bij de vleet, maar ik heb maar éénen vriend en dat is Dolf Weever.’

‘Nu, en ik ontvang hem niet. Wat denkt ge wel!’ viel ze snibbig uit.

‘Kom, mama, dat meent u niet,’ zei Koen vleiend, terwijl hij naast haar op de sofa kwam zitten en vertrouwelijk haar hand nam.

‘Lieve jongen, ik wou toch dat u wijzer was,’ hernam zijn moeder op aanmerkelijk vriendelijker toon: tegen de liefkoozingen van haar Koen - dat wist hij - was ze niet bestand. ‘Denk toch eens aan; Zaterdag komt de familie Rozijnman hier familiaar dineeren. En nu zitten we met dien lummel opgescheept! Hoe kunnen we hem aan de menschen voorstellen? Estella is er niets te goed voor om er duidelijk op te zinspelen, wat zijn moeder voor den kost uitvoert....’

‘Als ze daar het hart toe heeft, zal ik ze weten te antwoorden, het brutale nest!’ riep Koen met een tinteling van verontwaardiging in zijn donkere oogen.

‘Ziet ge wel,’ zei zijn mama, ‘om zoo'n jongen zou je ons brouilleeren met onze beste vrienden.’

Koen had een uitdrukking van spottende ironie op de lippen, maar hield ze in om zijn mama niet nog meer te prikkelen. Bij ondervinding wetende hoe haar in haar zwak te tasten, beloofde hij:

‘Nu mama, ik zal heel lief en attent wezen voor Estella en voor al uw verdere gasten, als u dan maar een beetje vriendelijk wil zijn voor Dolf. U hoeft hem volstrekt niet aan onze kennissen voor te stellen. Ik geloof niet eens dat hij daar zoo bijzonder op gesteld zal zijn. U ontvangt hem gewoon in den huiselijken kring, en als u menschen heeft, zal ik wel zorgen dat u geen last van hem heeft. Dan gaan we eenvoudig samen uit en dineeren ergens *à la fortune du pot.*’

‘Maar dan missen wij u toch ook.’

‘Nu wat maakt dat uit gedurende die enkele dagen, dat ik een vriend bij me heb? Als hij weg is, behoor ik weer heelemaal aan u. Is het nu goed, ma?’ vroeg hij haar vleiend in de oogen ziende.

‘Och, malle jongen, ge weet toch altijd uw zin door te drijven,’ gaf zij lachend toe, ‘ga nu maar gauw naar beneden als ge nog lunchen moet. Ik heb geen zin om aanstonds met dat nuchtere kalf in aanraking te komen. Zeg maar dat ik op mijn kamer blijf omdat ik wat hoofdpijn heb.’

‘Maar we mogen u toch aan het diner verwachten?’

‘Nu ja, deugniet.... En hoe zult gij u van middag amuseeren?’

‘O ik zal met Dolf den tijd best omkrijgen. Tot strak dus, ma, beterschap met uw hoofdpijn.’

En met een verlicht hart wipte hij de kamer uit en de trap af. In de veranda gekomen vond hij het gezelschap al in ongeduldige afwachting. Annette was naar haar kamer gegaan, daar zij les had van haar gouvernante, juffrouw Kroon. Hij gaf een vluchtige verklaring van zijn lang wegblijven en zei dat mama wat hoofdpijn had, maar dat ze dacht dat het wel over zou gaan, als ze een beetje rust nam. Daar de ongesteldheid niet ernstig was, hoefde ze voor 't gezelschap geen reden te zijn om hun opgewektheid te matigen. En weldra zaten de drie jongelui om de gedekte tafel genoeglijk te keuvelen. Koen en Dolf al etende en drinkende, Henriette hun met een glas sherry bescheid doende. De dokter, die al gewaarschuwd was, dat zijn coupé voor stond, kon maar niet scheiden van het levendige groepje, dat hij met vaderlijk welgevallen beschouwde.

‘Zeg eens Wolf, Dolf meen ik, als ge die kip verslonden hebt, waar trekken we dan van middag op los? Want het is veel te mooi weer om in huis te zitten.’

Henriette spitste de ooren.

'Wat zou je denken van een ritje naar Blankenberge?' vroeg Dolf met zijn mes spelende. 'Dat zal frisch wezen.'

'Er is een mooie matinée op het Kurhaus, meen ik,' zei de dokter, naar een krant grijpend om het programma der muziekuitvoeringen na te slaan.

'Jazzes, die eeuwige muziek aan het strand,' riep Koen, 'net of er aan zee iets mooiers kan wezen dan het plechtige lied der golven! Het is zoo iets als vuurwerk bij volle maan en sterrelicht.'

'Daar geef ik u gelijk in,' beaamde Dolf. 'Als u mijn zin wou doen, dan moesten we op en neer rijden met de tram en een frissche wandeling aan het strand maken, den kant van de vuurbaak uit.'

'Hè ja, heerlijk!' riep Henriette. 'Mag ik mee?'

'Of u meemag! Vraagt u dat nog? Zeg liever dat u ons de eer wil doen ons te vergezellen en we zullen u op de handen naar Blankenberge dragen, wat gij Dolf?'

'Ik weet niet of de juffrouw deze manier van vervoer boven de electrische tram zou verkiezen; maar dit kan ik verzekeren dat, hoe we den tocht ook maken, het gezelschap van de juffrouw het genot daarvan voor mij aanmerklijk verhoogen zal,' antwoordde Dolf met een beleefde buiging aan het adres van Henriette.

VLUCHT VAN KAREL DEN STOUTE NA DEN SLAG BIJ MURTEN, NAAR DE SCHILDERIJ VAN EUGÈNE BURNAND.

‘Wel zeker,’ zei dokter De Vries, zoo vergenoegd als hij zich den heelen morgen nog niet getoond had, ‘gaat u met uw drietjes. Als ge gauw opstapt, kunt gij nog mooi voor den eten thuis zijn.’

‘Maar als Henriette van de partij is,’ hernam Koen, ‘zullen we ons program toch eenigszins dienen te wijzigen; want dan zal een kort bezoek aan het terras daarop wel een verplicht nummer zijn. Natuurlijk gaat een Haagsche jonge dame niet naar Blankenberg zonder zich aan al de kennissen te vertoonen, die zij er maar bij mogelijkheid kan oploopen.’

‘Kan u denken!’ viel Henriette verontwaardigd uit. ‘Dat is net iets voor mij! Ik erger me dikwijls genoeg als we met mama naar het Kurhaus gaan. Dan krijg ik elk oogenblik een por van haar in mijn zij om me attent te maken op mijnheer Zus of mevrouw Zoo, die ons toeknikken en die dan in de eerste pauze op ons afkomen om allerhande vervelende praatjes te maken. En dat heet dan dat ge zoo van de verrukkelijke muziek profiteert! Bah! ik vind niets vervelender dan daar stijf op een stoel in den tocht te zitten quasi in extase van kunstgenot, terwijl ge zoo heerlijk vrij langs het strand kunt wandelen, dat uw haren in den wind fladderen. Neen hoor, voor mij hoeft ge niet naar 't Kurhaus. Ik zal u allen met plezier langs het strand volgen, en als we het dorp ver genoeg achter ons hebben, gaan we voor de variatie de duinen op. Nu mama er niet bij is, kunnen we wel eens naar hartelust ravotten als schoolkinderen, die vacantie hebben. Niet waar, pa?’

‘Wel zeker kind,’ gaf haar vader lachend toe, dat is gezond. ‘Nu, jongelui,’ voegde hij er bij, ‘ik wensch u allen van harte veel plezier. Als ik den tijd had, ging ik ook mee. Ik kan jaloersch op u allen worden, als ik u zoo hoor praten van langs het strand loopen en duinen beklimmen. Dat doet me weer aan mijn jeugd denken, maar die is, helaas! voorbij. Geniet allen nog maar zoolang ge kunt. Ik groet u, hoor! tot strakjes! veel plezier.’

En vluchtig op zijn horloge kijkend, dat hem tot zijn schrik aantoonde dat hij zich wel een klein half uur verlaat had, ijlde hij de deur uit.

Nauwelijks was de dokterscoupé weggereden of ook het jonge drietal verliet het huis en wandelde naar de halte van de tram.

Even over etenstijd kwamen zij terug met kleuren als rozen en schitterende oogen. Koen en Henriette waren letterlijk uitgelaten. Dolf hield zich wat ingetogener, zooals een logé betaamt, maar de glans van genoegen lag toch op zijn gezicht.

De dokter verlustigde zich in de opgewektheid van de jongelui; het schouwspel van hun onbezorgde jeugd, hun gezonde, onschuldige vroolijkheid deed ook zijn voorhoofd opklaren.

Mevrouw toonde zich aan tafel een beetje effen, maar dat was als gevolg van haar hoofdpijn best te verklaren; zij bleek toch geen hinder te hebben van de luidruchtigheid der jongelui, wier eetlust, door de zeelucht gescherpt, het diner alle eer aandeed.

‘Ik heb me dol geamuseerd,’ riep Henriette. ‘Als de heeren weer zulke wandelingetjes maken, hou ik mij aanbevolen.’

‘Wederkeerig!’ verklaarden de studenten.

‘Henriette, kind!’ zei haar moeder bestraffend en vestigde op haar een paar groote verwijtende oogen, die haar herinneren moesten dat het een meisje niet paste, haar gezelschap aldus aan heeren op te dringen.

Maar de dokter toonde zijn volslagen gemis aan wereldkennis alweer door gemoedelijk op te merken, alsof het de eenvoudigste zaak van de wereld gold:

'Wel zeker, kinderen, trekt allen er maar iederen dag op uit; dat is de gezondste manier om uw vacantie door te brengen. En gij vormt er met uw drieën nèt zoo'n spannetje voor.'

(*Wordt vervolgd.*)

Hertog Karel de Stoute.

Na veel wisselingen was de heerschappij over de graafschappen Holland en Zeeland in het bezit gekomen van de machtige graven van Borgondië uit het koninklijk huis der Valois. Na de lange, vreedzame regeering van Filips den Goede nam in 1467 zijn zoon Karel de Stoute de teugels van het bewind in handen. Karel was dapper, tot vermetelheid toe, en werd verteerd door een brandende eerzucht. Zijn korte regeering van tien jaren is dan ook een aaneenschakeling van oorlogen, òf door hem ondernomen om zijn macht uit te breiden, òf door zijn vijanden begonnen om de steeds wassende macht van den Borgondischen hertog te knotten.

Karels grootste vijand was zijn bloedverwant koning Lodewijk XI van Frankrijk, die, waar de hertog geen ander wapen kende dan het ridderlijke zwaard, listen en kuiperijen te baat nam, om zijn machtigen tegenstander te verslaan. Reeds onmiddellijk nadat hij de regeering aanvaard had, geraakte hertog Karel in moeilijkheden met den koning, die hem tot een bijeenkomst te Péronne noodigde, om daar de zaken te bespreken. Daar de hertog aarzelde, liet de verraderlijke koning de Luikenaars tot een opstand aanzetten. Intusschen had Karel zich bedacht en was te Péronne verschenen. Te midden der onderhandelingen vernam hij van het oproer te Luik, nam den Franschen koning gevangen en dwong hem mee naar Luik te trekken, om van de tuchtiging der oproerlingen getuige te zijn.

Nauwelijks was Lodewijk XI weer op vrije voeten, of hij schond de gesloten verdragen en viel met een leger in de Borgondische staten. Doch deze oorlog was niet van veel beteekenis. De beide vorsten zagen naar bondgenooten uit, om later den strijd opnieuw te beginnen.

Karel de Stoute was intusschen, na het overlijden van hertog Arnold van Gelder, wiens ontaarde zoon Adolf door den Borgondischen hertog gevangen werd gehouden, in het bezit gekomen van het hertogdom Gelder en het graafschap Zutphen. Deze nieuwe aanwinst versterkte hem in zijn streven, om de verschillende landen, aan zijn heerschappij onderworpen, door een nauwen band te vereenigen. Hij wilde een rijk stichten, dat alle landen van de Noordzee tot de Jura zou omvatten en een vaste muur zou zijn tegen Frankrijk.

Reeds herhaalde malen had Karel hierover onderhandeld met den Duitschen keizer Frederik III, en deze was van dit plan niet afkeerig, inzonderheid sedert de hertog hem het vooruitzicht had geopend op een huwelijk van zijn eenige dochter Maria - de erfgename van al zijn staten - met 's keizers zoon Maximiliaan.

In October 1473 begaf de hertog zich met een luisterrijk gevolg naar Trier, waar hij een bijeenkomst zou hebben met den keizer. Karel deed hem hulde voor de nieuw verworven gewesten Gelder en Zutphen en sloeg Frederik III voor, hem met den koninklijken titel dien van stedehouder van het Heilige Roomsche Rijk te verleenen.

De keizer toonde zich bereid, aan Karels verlangen te voldoen, toen de inblazingen van den Franschen koning den zwakken vorst tot andere gedachten brachten. Lodewijk

XI wees den keizer op de eerzucht van den Borgondischen hertog, die, eens koning geworden, zich weldra tot keizer zou doen uitroepen. De kuiperijen van den Franschen vorst hadden de gewenschte uitwerking. De keizer nam de voorgenomen koningskroning weer in beraad en verliet in stilte, kort voor den dag waarop de plechtigheid was bepaald, de stad Trier.

De Fransche koning, nog niet tevreden met deze nederlaag, die hij zijn vijand had bezorgd, ijverde met alle kracht om den hertog nieuwe vijanden te verwekken. Hij verbond zich met de Zwitsers: de koning zou geld, de Zwitsers soldaten leveren. Hertog Renatus van Lotharingen sloot zich bij dit bondgenootschap aan, zoodat de Borgondische hertog drie vijanden te bestrijden had.

De Lotharingers waren tegen den machtigen hertog niet opgewassen, hun land werd veroverd, Renatus moest naar den Franschen koning vluchten.

Nu trok Karel op om de Zwitsers te tuchtigen. Hij maakte zich na een kort beleg van Grandson meester, doch bezoedelde zijn overwinning door 300 Berners te laten verdrinken of ophangen.

Deze wraakneming verbitterde de Zwitsers, die met 20.000 man het leger der Borgondiërs aanvielen. Karel en de overige bevelhebbers gaven het voorbeeld van heldenmoed, maar de Zwitsers bleven meester van het slagveld en het heele legerkamp viel in hun handen. In Karels legertent, geheel uit zijde, fluweel, goud en andere kostbare stoffen bestaande, vonden de overwinnaars naast veel edele kunstwerken een diamant van onschatbare waarde, 's vorsten ridderorde van het Gulden Vlies, een gouden troon en het groote staatszegel. Meer dan 400 kisten met geld, kostbaarheden en rijke gewaden gingen eveneens verloren, terwijl een groote voorraad oorlogswapenen werden buit gemaakt. Alleen het gevonden geld vertegenwoordigde een waarde van meer dan drie millioen, voor dien tijd een ontzaglijke som.

De Zwitsers, over dezen onverwachten voorspoed verbaasd, gingen met den buit al heel zonderling om. Het geld maten zij elkaar met hoeden toe. Doch van de waarde der kostbaarheden hadden de Alpenbewoners geen begrip. De diamant, die door hertog Karel in waarde met een zijner provincies werd gelijk gesteld, werd door den vinder voor een gulden verkocht. Belangrijke staatspapieren gebruikten zij om vuren aan te maken, en de kostbaarste geborduurde stoffen verkochten ze bij de el, of het eenvoudig linnen of laken ware geweest.

Karel verloor intusschen den moed niet en evenmin het vertrouwen, dat hij ten slotte over de Zwitsersche boeren zou zegevieren. Nadat hij aanzienlijke versterkingen had gekregen, trok hij door Waadtland naar Murten (op zijn Fransch Morat), met het oogmerk van daar naar Freiburg en Bern op te rukken.

Maar Murten verdedigde zich heldhaftig en sloeg alle bestormingen der Borgondiërs af. Bovendien kwam een leger van 34.000 man, onder den hertog van Lotharingen en andere bevelhebbers, de belegerden te hulp. De Zwitsers hadden de stoutheid, hertog Karel binnen zijn verschansingen aan te tasten. Van weerszijden werd met groote dapperheid gestreden, maar na een hardnekkige worsteling zag Karel zich genoodzaakt het slagveld vluchtende te verlaten. Dit tooneel geeft de gravure in dit nummer met pakkende werkelijkheid weer. Tien duizend Borgondiërs lieten bij Murten het leven, voor meer dan de helft door de Zwitsers, die geen genade schonken, in koelen bloede vermoord. Ook nu was de buit groot: zoo viel al het Borgondisch geschut in handen van den vijand.

Karel de Stoute wilde opnieuw een machtig leger op de been brengen, maar het uitgeputte Borgondië kon slechts 3000 man leveren in de plaats van de 40.000, die hij vroeg, en de Nederlandsche gewesten deden nog minder. De Staten van Vlaanderen

en Brabant verklaarden, dat zij besloten waren, hem noch met geld, noch met manschappen in dezen oorlog te steunen. Zij waren, schreven zij, door zijn zinneloozen strijdlust met ondraaglijke lasten bezwaard.

Hertog Renatus van Lotharingen maakte van Karels tegenspoed gebruik om verschillende steden terug te winnen en zelfs na hevigen tegenstand Nancy te heroveren. Nu kon niets den Borgondischen hertog meer weerhouden te velde te trekken. Na weinige dagen bereikte hij de Lotharingsche hoofdstad, die welhaast geheel was ingesloten. In Januari 1477 rukte echter Renatus met 20.000 man tot ontzet aan. Van het eenmaal zoo prachtige Borgondische leger was door koude, honger en ziekte niet meer dan 2000 man overgebleven, in staat de wapens te voeren.

Het kleine leger was spoedig overvleugeld. Weer moest Karel vluchten, maar toen hij over een toegevroren plas wilde trekken, brak het ijs onder zijn zwaar geharnast paard. Vruchteloos spande hij alle pogingen in om er uit te komen; door toesnellende Zwitsers werd hij afgemaakt en naakt uitgeschud.

Den dag na den slag werd het lijk vastgevroren gevonden, met geronnen bloed bedekt en het gezicht opgezwollen. Hertog Renatus liet het lijk van zijn grooten tegenstander plechtstatig in de kerk van St. George te Nancy bijzetten, van waar het in 1550 door Karel V, den achterkleinzoon van Karel den Stoute, naar Brugge werd gevoerd en in de O.-L.-Vrouwekerk een rustplaats vond. Thans nog wijst een praalgraf van verguld koper de grafstede van den vermetelen hertog aan, die, had hij geen Alexander willen zijn, een der voortreffelijkste Nederlandsche vorsten ware geweest.

In het speelhol. Een ware geschiedenis. (*Vervolg en slot.*)

'Met genoegen ben ik tot uw dienst,' antwoordde Muller. 'Wanneer ik het vooruitzicht heb u te treffen, zal ik van morgen af altijd op hetzelfde uur als vandaag hier zijn en tot tien uur op u wachten.'

Den volgenden en daaropvolgenden dag troffen Bogdanowitsch en Muller elkaar in hetzelfde lokaal. Al spoedig ontstond er een soort van vriendschap tusschen beide mannen en Stephan deed Muller het voorstel, met hem naar Rusland te gaan.

'Gij klaagt er over,' zeide hij, 'dat de zaken slecht gaan. Een man als gij zou te St.-Petersburg spoedig een goed bestaan vinden, en ik kan u verzekeren, dat onze lui van zaken volstrekt geen redenen tot klagen hebben. Ge zijt een zeer geschikt persoon, en ik zou me graag voor u interesseeren.'

Muller was een zeer bezadigd man, die niet over ijs van één nacht ging. Hij dacht een oogenblik na en zeide:

'De zaak is niet kwaad. Ik geloof wel, dat, wordt men te St.-Petersburg goed geïntroduceerd, er daar goede zaken te maken zijn, maar ik kan nu hier niet vandaan. Er behoort altijd eenig kapitaal toe, om minstens de eerste weken en maanden te St.-Petersburg te kunnen leven en hierover heb ik voor het tegenwoordige niet te beschikken. Zonder geld naar een vreemd land te gaan en alleen met de hoop, dadelijk geld te zullen verdienen, is een zeer bedenkelijke affaire. Gelukt het mij hier eens een grootere zaak af te sluiten, en krijg ik wat geld in handen, dan zal ik niet aarzelen naar St.-Petersburg te komen. Dan zult gij, naar ik hoop, de goedheid hebben, mij met uwe aanbeveling te ondersteunen.'

Toen op den tweeden avond Bogdanowitsch en Muller scheidden, zei de laatste:

'Ik kan niet voor aanstaanden Donderdag weer hier komen, ik moet een reisje naar buiten maken; het is te doen om de ruiling van een landgoed voor een Berlijnsch huis, de zaak brengt mij een paar duizend mark op. Dus tot ziens op aanstaanden Donderdag.'

'Mocht ik iets later komen, houd het mij ten goede,' zeide Bogdanowitsch. 'Ik ga Donderdag op bezoek, maar ben toch waarschijnlijk om negen uur hier.'

'Afgesproken,' verklaarde Muller en verwijderde zich, na Bogdanowitsch de hand gedrukt te hebben.

De toestellen van de fabriek zouden des Vrijdags beproefd, en des Zaterdags betaald worden. Des Zaterdags moest Bogdanowitsch de terugreis naar het vaderland aanvaarden. Wilde hij zich over de neiging van Aranka zekerheid verschaffen, dan moest hij Donderdags met zijn verklaring voor den dag komen.

Hij werd om vijf uur bij den consul Endöfy met dezelfde beminnelijkheid ontvangen als den eersten keer. Vooral Aranka was voorkomend, maar scheen heden geen lust te hebben in den conversatie. Zij noodigde Bogdanowitsch uit, met haar naar de speeltafel te gaan en aan het spel deel te nemen. Met een veelzeggenden blik, zeide zij, te gelooven, dat zij met hem bijzonder geluk zou hebben. De consul hield weer de bank, en er werd zeer hoog gespeeld.

Bogdanowitsch zette voorzichtig altijd een kaart voor zich en een andere voor Aranka. Hij verloor eenige keeren en won dan weer. Maar Aranka zei hem lachend, zij hield nogal van groote opwinding, het geluk was hem gunstig, en in elk geval was 't beter, om het met hoogere inzetten te beproeven.

Bogdanowitsch had tien duizend mark in Duitsche bankbiljetten bij zich, welke hij des Zaterdags ter betaling der firma noodig had. Hij maakte er zich zelf een verwijt van, van dit geld een biljet van honderd mark af te nemen, maar hij stond onder den invloed van Aranka's tegenwoordigheid en van haar verleidelijken blik. Hierdoor liet hij zich meesleepen altijd door al doller en doller te spelen. Hij vergat ten laatste geheel en al, dat het vreemd geld was, waarmee hij speelde. Toen het spel op het bepaalde uur werd afgebroken, had Bogdanowitsch van de tien duizend mark er bijna zeven duizend verloren en niet het geringste vooruitzicht ze terug te winnen, want het spel werd eerst den volgenden Donderdag hervat.

Slechts met moeite kon hij zijne ontsteltenis verhelen, en toen hij zich na een kort afscheid weer op straat bevond en de koele avondlucht hem langs de slapen streek, geloofde hij als uit een droom te ontwaken. Maar, helaas, het was geen droom, doch werkelijkheid. Bogdanowitsch had zeven duizend mark verloren, die hij binnen acht en veertig uren te betalen had. Vanwaar zou hij het geld krijgen? Wanneer hij zich ook al tot zijn vader wendde, wat zou 't baten! Hij wist immers, dat deze niet in staat was hem dadelijk aan die som te helpen. De aan kinderen rijke ambtenaar was steeds met moeite rondgekomen en had geen besparingen gemaakt.

Wat te doen? Zijn eer en zijn positie, beide stonden op 't spel.

Geheel ter neergeslagen, zijn zinnen niet meester, ging hij naar het wijnhuis, waar hij volgens afspraak Muller ontmoeten zou. Muller zat reeds op zijn plaats en beschouwde Bogdanowitsch met een zonderlingen blik, toen deze hem de hand reikte, wier beven Stephan niet onderdrukken kon.

‘Hoe gaat het?’ vroeg Bogdanowitsch werktuigelijk.

‘Dank u, slecht!’ antwoordde Muller. ‘Van de zaak is niets gekomen. Ik heb voor niets gewerkt, heb veel tijd verloren en ben mijn uitgelegd geld er bij kwijt. Die vent in de provincie heeft zich bedacht en van de zaak afgezien. Maar wat is er met u gebeurd, waarde heer? Ge ziet er zoo terneergeslagen uit als ware u een groot ongeluk overkomen.’

‘Och niets,’ zeide Bogdanowitsch zich beheerschend. ‘Een soort duizeling heeft mij zooeven, juist voor dat ik hier binnenkwam, overvallen, misschien hangt het met de wisseling van het klimaat samen.’

‘Zoo, zoo!’ zei Muller en schonk zich een glas wijn in.

Bogdanowitsch sloeg haastig een glas wijn naar binnen, en staarde strak voor zich. Eindelijk verklaarde Muller:

‘Mijn waarde heer, het ligt niet in mijn bedoeling, mij aan u op te dringen, maar ik heb toch door onze kennismaking een zeker recht op uw vertrouwen. Ik moest geen menschenkenner zijn, om niet te kunnen zien, dat u iets ergs overkomen is. Zeg het ronduit, misschien kan ik u helpen. Ieder mensch heeft behoefte zich in moeilijke omstandigheden te uiten, zijn leed aan een medelijdende ziel te klagen.’

Eerst haperend, daarna steeds uitvoeriger wordend, deelde Bogdanowitsch den agent onverholen mee, welk een ongeluk hem getroffen had.

Muller liet den vriend rustig uitspreken en zeide dan lachend: ‘Ge zijt in een lompe val geloopen. De consul is een gewone oplichter, een hazardspeler van beroep. Zijn vrouw en voorgewende dochter bezorgen het sleperswerk, zij voeren de offers aan, welke de heer consul uitplundert. Voor zoover ik weet, staat de jonge dame, die zich

als de dochter uitgeeft, in geenerlei familiebetrekking tot het op hooge beenen loopend paar. Zij is slechts hun helpster en wordt voor haar werk betaald.'

'Ge vergist u,' verklaarde Bogdanowitsch. 'Er verkeeren daar slechts fijne lui aan huis.'

'Daar twijfel ik geen oogenblik aan. De leden van onze goede gezelschappen zijn helaas zeer lichtzinnig in de keus van hun omgang, wanneer ze maar gelegenheid hebben, den hartstocht van het spel te kunnen botvieren. Zij weten vaak genoeg, dat zij met eerlooze lieden te doen hebben, die een donker verleden achter zich hebben. Zulke lieden zijn dan ook voor onze voorname kringen alleen middel tot het doel. Men heeft u eenvoudig uitgeplunderd. Deze juffrouw Aranka schijnt een zeer gevaarlijk schepsel te zijn. Men zag, dat gij geen lust hadt aan het spel deel te nemen, daarom voerde de juffer u naar de speeltafel en haalde er u toe over mee te doen. Op die wijze wordt in die kringen altijd te werk gegaan. Ik weet geen raad voor u, beste vriend. Wanneer gij de zaak bij de politie aangeeft, dan krijgt gij er uw geld toch niet door terug. Hoogstens wordt gij als getuige in een proces gewikkeld en hebt bij de openbaarwording van de schade nog schande en spot op den koop toe.'

'Ja, alles is verloren,' zuchtte Bogdanowitsch, 'mij blijft niets dan de kogel over.'

'Nu, daarmee hebt gij nog al den tijd,' merkte Muller kalm op. 'Zelfmoord is altijd een leelijk ding; men doet het maar één keer. Overigens mag het u tot troost zijn, dat ik in geen veel beter conditie dan gij verkeer. Ik heb veel ongeluk in zaken gehad, en heb het vertrouwen in me zelf en in mijn toekomst verloren; bovendien ben ik in een zeer onaangename geschiedenis gewikkeld, doordat, wegens nalatigheid van den kassier in de zaak van verlichtingstoestellen, waarin ik vroeger werkzaam was, tekorten ontstaan zijn, waaraan ik wel geen schuld heb, maar voor welker dekking ik toch te zorgen heb. Die aangelegenheid berokkent mij buitengewoon veel schade, en is oorzaak, dat het mij onmogelijk is, ergens een vaste betrekking te vinden. Gij ziet, wij zijn lijdensgenooten. Maar daarom moeten wij het hoofd niet laten hangen. Laten wij ons het tegenwoordige oogenblik niet bederven, beste vriend Bogdanowitsch. Kom, we drinken een fijne flesch! Om ons dood te schieten hebben wij morgen ook nog den tijd. Laten wij het laatste geld, dat mij nog rest, besteden aan een goeden dronk.

Toen Bogdanowitsch en Muller op een vergevorderd nachtelijk uur de wijnrestauratie verlieten, waren zij in een vroolijke, opgewekte stemming. Muller bracht zijn vriend tot aan het hotel en zeide hem: 'Dus, zooals afgesproken is. Gij houdt uw woord en brengt mij aanstaanden Donderdag in 't gezelschap. Ik beloof u, dat gij uw zeven duizend mark terugkrijgt. Gij moet natuurlijk trachten de zaak met de fabriek tot aanstaanden Vrijdag slepend te houden. Ik haal u morgen af en wij verdwijnen voor acht dagen uit Berlijn. Deel aan de firma mee, dat gij wegens dringende zaken verplicht zijt een kleine reis te maken. Wij slaan ons kwartier zoolang in een klein provinciestadje op en leven daar goedkoop en onbezorgd. Ge zult zien, dat ons plan gelukt.'

'Openhartig beken ik u, waarde heer Muller, dat ik al zeer weinig vertrouwen in de toekomst stel. Intusschen wil ik u gaarne aanstaanden Donderdag bij den consul Endöfy introduceeren, al begrijp ik niet, hoe gij met zoo'n groote zekerheid kunt beweren, dat ik mijn zeven duizend mark terugkrijg.'

'Laat mij er maar voor zorgen, mijn waarde. Wij beiden bevinden ons in een wanhopigen toestand, en zijn gedwongen tot wanhopige middelen onze toevlucht te

nemen. Om ons dood te schieten is er over acht dagen ook nog tijd. Goeden nacht, morgenochtend kom ik u afhalen.'

Muller was in onberispelijk toilet, toen hij den volgenden Donderdag de kamer van den Rus binnentrad, om dezen voor de bijeenkomst bij den consul af te halen.

'Ge stelt mij als uw neef voor,' zeide hij, 'dien gij toevallig hier ontmoet hebt. Van het gezelschap bij den consul kent mij geen mensch; niemand kan dus tegen uw leugen iets inbrengen. Geef nu nauwkeurig acht op hetgeen ik u zeggen ga: Wij nemen aan het spel deel, maar slechts met geringe inzetten. Wanneer ik u in het mij gunstig schijnend oogenblik een wenk geef, verwijder u dan zonder meer. Gij gaat zonder afscheid te nemen weg, neemt overjas en hoed en verlaat het huis. Gij steekt de straat over en gaat het lokaal aan de overzijde der straat binnen, daar zult gij twee agenten, vrienden van mij, vinden, die meenen, dat het om een grap te doen is. Tot dezen zegt gij: "Het is tijd." Daarna wacht gij mijn komst in het lokaal af. Ik stuur u met opzet weg, om u op geenerlei wijze aan gevaar bloot te stellen, de heele verantwoordelijkheid neem ik op mij. Zet nu geen armen zondaarsgezicht, maar tracht er vroolijk uit te zien. Juffer Aranka moet meenen, dat g[ij] uw zakken weer opnieuw met goud gevuld hebt om haar ook dat nog te laten toevloeien.'

De ontvangst bij den consul was dezen keer voor Bogdanowitsch minder enthousiastisch dan vroeger. Er waren eenige nieuwelingen in

't gezelschap en juffer Aranka wijdde zich geheel aan deze heeren, en had voor Bogdanowitsch slechts een korte begroeting over. Bogdanowitsch stelde Muller als zijn neef, een Duitschen Rus voor, en de introductie geschiedde zonder zwarigheid. De namiddag verliep volgens het gewone programma. Er werd zooals altijd hoog gespeeld. Tegen zeven uur lag er een tamelijk groote som geld op tafel. Muller wendde het hoofd ongemerkt tot Bogdanowitsch en fluisterde dezen in 't oor: ‘Ga nu.’

Bogdanowitsch verdween zonder afscheid te nemen. Zijn heengaan viel volstrekt niet op. Juffer Aranka stond met twee der nieuwelingen, onnoozele halzen, die geplukt zouden worden, aan de speeltafel en animeerde dezen tot gewaagde inzetten. Bogdanowitsch ging dwars over de straat, vond het lokaal en de beide agenten, en wachtte dan bij een glas bier, in licht te begrijpen opgewondenheid, op de aankomst van Muller.

Bij den consul werd intusschen verder gespeeld. De beide nieuweling[e]n verloren verschrikkelijk. Op de tafel voor den bankier lagen ongeveer vijf en twintig duizend mark aan bankpapier en goud.

Buiten werd er driemaal scherp achter elkaar aan de deurbel getrokken. Op hetzelfde oogenblik trok Muller zijn revolver, legde de hand op de speeltafel en verklaarde: ‘In naam der wet hef ik deze speelbank op. Ik ben de politiecommissaris Muller. Niemand verroere zich van zijn plaats.’

Te gelijker tijd haalde hij een klein trillerpijpje te voorschijn en ontlokte daaraan een scherp gefluit.

In het volgende oogenblik traden twee agenten de kamer binnen. Dezen waren het, die buiten het afgesproken teeken door driemaal te bellen gegeven hadden.

‘Laat er niemand uit,’ gebood Muller den beiden agenten, die vergenoegd grinnikten. ‘Ik beleg dit geld van de bank in naam van den staat met beslag.’ Hij telde de som vluchtig en ging voort: ‘Het zijn vijf en twintig duizend vierhonderd mark. De heeren kunnen hun geld aan het politiebureau terugvorderen. Gelieve mij uwe namen op te geven. Van een arrestatie zie ik af, het verdere blijft aan de justitie overgelaten.’

De overrompeling van het gezelschap spelers was volkomen gelukt. Daar het toch een dwaasheid zou geweest zijn, zich tegenover de gewapende macht te verzetten, onderwierpen zich de heeren gewillig aan hun lot. Er werd geen woord gesproken; een drukkende stilte heerschte er in de kamer, men hoorde slechts de koele vragen van Muller naar namen en adressen en de antwoorden der heeren.

Nauwelijks was er sedert het binnenkomen der agenten een kwartier verloopen, toen Muller zich reeds verwijderde met de verklaring: ‘De heeren zullen morgen een uitnoodiging ontvangen, om op het politiebureau te komen.’

Bij het verlaten der kamer werd Muller door de beide agenten op den voet gevolgd. Reeds op de trap gaf hij elk een biljet van duizend mark, hetwelk dezen lachend bij zich staken. Op straat gekomen stegen zij in een rijtuig en reden weg. Muller begaf zich haastig naar de restauratie, waar Bogdanowitsch hem wachtte, riep dezen naar buiten en steeg eveneens met hem in een rijtuig.

Toen zij een tijd lang gereden hadden, haalde Muller, eigenaardig glimlachend, een portefeuille te voorschijn en zeide:

‘Hier hebt ge uw zeven duizend mark. En nu nog een enkel woord. Ik moet weg en nog wel dezen avond. Of wij elkaar nog zullen weerzien, weet ik niet. In elk geval

raad ik u, morgenvoormiddag uwe toestellen over te nemen en de betaling te doen, en dan ook eveneens zoo spoedig mogelijk Berlijn den rug te keeren. Wel is waar geloof ik niet, dat er iets tegen ons ondernomen zal worden, maar het toeval speelt soms zonderlinge parten, en door kleinigheden vallen de mooiste plannen in duigen. Vaarwel, hier is het station. Ik heb mijn belofte gehouden - als een eerlijke kerel. Door een schurk te bedriegen, deed ik geen onrecht. Misschien schrijf ik u nog wel eens een keer. Vaarwel!'

Muller sprong haastig uit het rijtuig, dat zich voor een der stadsstations bevond, en beval den koetsier den anderen passagier naar diens hotel te rijden....

Den ganschen nacht door brak Bogdanowitsch zich het hoofd er over, op welke wijze zich Muller in 't bezit van de groote geldsom zou gesteld hebben. Hij voelde, dat er iets onbehoorlijks geschied was, maar kon niet vermoeden wat. Muller had behalve de zeven duizend mark nog een groot getal bankbiljetten in zijn portefeuille gehad.

Hij regelde den volgenden morgen zijn zaken en reisde af, zonder bemoeilijkt te worden. Het bleef voor hem geheel en al onverklaarbaar, langs welken omweg Muller aan het geld gekomen was.

De Berlijnsche politie was echter niet weinig verwonderd, toen er na drie dagen reclames binnenkwamen van lieden uit de aanzienlijkste kringen, welke het door den politie-commissaris Muller uit de speelbank in beslag genomen geld als hun eigendom opvorderden. Bij de politie was van het heele voorval niets bekend. Eerst na een langdurig onderzoek werd ontdekt, dat Muller de rol van politie-commissaris gespeeld had, en dat hem de overrompeling der spelers volkomen gelukt was. De beide verkleede agenten waren zonder twijfel handlangers en deelgenooten van Muller geweest, wien het er natuurlijk maar om te doen was geweest, zich van het geld van de speelbank meester te maken. Van de betrekkingen tusschen Muller en Bogdanowitsch was bij de politie niets bekend.

Daar het onderzoek nogal eenigen tijd in beslag genomen had, was Muller met zijn geroofden buit reeds lang in het vrije veld vóór men ook slechts een enkel spoor van hem vinden kon.

Maar de politie interesseerden de bijeenkomsten bij den Hongaarschen consul dermate, dat de heer consul en familie op zekeren dag een wenk ontving, Berlijn direct te verlaten, wilden ze niet over de grenzen gezet worden.

Voordeelige reismanier voor huisvaders.

Bij de Platen.

Palingvisscherij aan de Fransche kust. -

Men weet dat de paling of aal, ofschoon hij zich bij voorkeur in zoet, liefst heel modderig water ophoudt, in zee geboren wordt. Tusschen September en December trekken de oudere exemplaren van uit de binnenwateren langs rivieren en kanalen naar zee, voor welken tocht zij het liefst donkere, stormachtige nachten kiezen. Niet allen volbrengen behouden die reis, daar zij onderweg bij menigte worden opgevangen in de netten, die voor de op een kier gezette schotdeuren der sluizen zijn uitgespannen. Die verhuizing schijnen zij hoofdzakelijk te ondernemen om in zee te paren en kuit te schieten; ten minste men heeft waargenomen dat in de maanden Februari tot Mei een ontzettende hoeveelheid jonge palingen van uit zee de rivieren opzwemmen.

Aan de Fransche kusten komen die jonge palingen soms in zoo groote menigte voor, dat zij, in een soort van zeef opgeschept, bij de maat verkocht en in de pan gebakken worden. Zij worden daar ook met den hengel gevangen, zooals men op onze gravure zien kan, waar de visschersvrouw met dat werkje bezig is, terwijl haar kleine jongen de gladde diertjes zoo maar met de hand schijnt te grijpen.

Overigens geschiedt het vangen van den paling, zooals men weet, met een t u i k of e l g e r (aalgeer) - ijzeren vorken van weerhaken voorzien en aan een houten steel

gehecht, die men in den modder duwt om den visch te treffen en uit zijn schuilhoek op te halen, - of met zetlijnen, dobbers en poeren, voorts met netten, die voor de geopende sluisdeuren worden geplaatst, en ook met fuiken.

De gebruiken verschillen natuurlijk naar gelang der verschillende landen; want de paling komt nagenoeg in alle binnenwateren van ons werelddeel voor, - alleen zelden in den Donau, en in 't geheel niet in de Zwarte Zee of de Zee van Azof.

Men onderscheidt verschillende soorten van palingen. De grootste is de zeepaling, die een lengte krijgt van 13 tot 18 decimeter en wel 50 Nederlandsche ponden zwaar wordt. Hij wordt echter maar heel zelden gevangen en is dan kenbaar aan een zwart gezoomde, dicht achter den kop beginnende rugvin.

Dan volgt de *Muraena*, die zich in de Middellandsche Zee ophoudt en meer dan een meter lang wordt. Het is deze visch, die bij de oude Romeinsche smullers zoo hoog geschat werd, dat men hem in vijvers met het vleesch van veroordeelde slaven vetmestte.

Van meer belang voor ons is echter de gewone paling of aal, die twee of drie voet lang wordt. Deze wordt weer onderscheiden in drie soorten: een met een dikken snuit, den zoogenaamden d i k k o p , een met een smallen snuit, de s c h i e r a a l , en een tusschenliggende verscheidenheid. De dikkop is van onderen en aan de zijden wit. Hij verschuilt zich in oeverholen niet ver beneden den waterspiegel om er op wormen, weekdieren, kuit, jonge visschen en kikkers, ja zelfs op waterratten en vogels te azen. De schieraal is wit van onderen en koperkleurig aan de zijden, en de tusschensoort van onderen en aan de zijden geel. De schieraal moet volgens de kenners vetter en keuriger van smaak zijn dan de beide andere verscheidenheden.

[Nummer 20]

ONVERWACHTE ONTMOETING.

Lood in het Hart, Door J.R. van der Lans.

IX.

'Lieve moeder,

'Ik schrijf u dezen brief, gezeten aan een keurig mooie schrijftafel, op een kamer naar den laatsten smaak gemeubeld en opgesierd met allerlei blijken van vriendschap en genegenheid, den bewoner betoond, met allerlei grillen van zijn eigen fantasie - hier een prachtige ets naar een beroemden meester, daar een bronzen copie van een antiek beeld, ginds een heerlijke tropische plant in een Japanschen pot, - rariteiten van alle hoeken der aarde; een Venetiaansch spiegeltje en een Munchener bierpul, een Turksch stoeltje, een bouquet Alpenbloemen en een oud-Vlaamsch gobelin, bespeld met photographieën van de beroemdste renpaarden, die op de laatste *races* overwinnaar zijn gebleven. Kortom, ik kan me verbeelden in het heiligdom te toeven van een kunstenaar of een dichter, in elk geval van iemand die leeft voor al wat er maar moois is in de wereld.

Ik zit op de kamer van mijn vriend Koen de Vries, die op 't oogenblik - 't is acht uur in den morgen - nog niet bij de hand is, en ik heb, als ik het hoofd van het papier ophef, het opwekkendste gezicht in den zonnigen, weelderigen tuin.

Van dit heerlijke, rustige uurtje moet ik eens gauw gebruik maken om u een langen brief te schrijven en in den geest vertrouwelijk met u te praten, in afwachting dat ik het spoedig in persoon kan doen. Want al voel ik me hier, in deze rijke omgeving, ook nog zoo op mijn gemak, toch verlang ik er naar, weer bij u te zijn en te zien hoe u het schikt in uw landelijke eenzaamheid.

Ik ben hier op de hartelijkste manier ontvangen; als ik een zoon van den huize was, kon ik met niet meer voorkomendheid en attenties omringd zijn. Van de hartelijkheid van Koen spreek ik niet eens; die spreekt vanzelf; daar zijn we vrienden voor, en als ik voor mij in de gelegenheid was hem eenzelfde genoegen te bereiden als hij nu mij verschaft, zou hij mijn vriendschap niet minder gul en gastvrij vinden als ik nu de zijne; dat weet hij wel.

Maar wat me vooral getroffen heeft, dat is de hartelijke belangstelling van zijn vader. Wil u wel gelooven dat de beroemde dokter De Vries, die zoowel in de eerste aristocratische kringen als in de wetenschappelijke wereld om strijd wordt gezocht, zich urenlang met mij bezighoudt? Eigenlijk moest ik zeggen, met ons; want zijn zoon is er altijd bij; maar het schijnt wel of de voorkeur van zijn belangstelling voor mij is. Dat komt omdat ik meer in zijn geest werk dan Koen, die, onder ons gezegd, mij niet in de wieg schijnt gelegd om in zijns vaders voetstappen te treden. Hij heeft veel meer een artistieken aard en zou, dunkt me, met meer succes in de letteren studeeren. Ik zie hem de medische faculteit nog eens vaarwel zeggen. Als hij niet vreesde, daardoor zijn vader teleur te stellen, geloof ik dat hij het al lang gedaan had.

Het moet niet prettig voor hem wezen dat zijn vader mij altijd aan hem ten voorbeeld stelt, en hij moet wel veel van me houden om dat op den duur niet onuitstaanbaar te vinden. Van mijn kant is het natuurlijk niets geen verdienste als ik harder studeer dan hij; vooreerst brengt mijn aanleg voor het vak dat vanzelf mee, en ten tweede heb ik in mijn afhankelijke positie den krachtigsten prikkel om te maken dat ik binnen den kortst mogelijken tijd klaar kom.

Bij hem ontbreekt zoowel het eene als het andere, zoodat het hem nog tot een bijzondere eer moet gerekend worden, dat hij zoo ijverig zijn best doet. Heel wat andere jongelui in zijn omstandigheden zouden er netjes den brui van gevend.

Om kort te gaan, dokter De Vries interesseert zich voor mij alsof ik zijn eigen zoon was, en u mag zeggen wat u wil, ik houd hem voor den man, die mij laat studeeren! Dat praat u me niet uit het hoofd.

Wat een edel mensch! Die leeft nu alleen om anderen goed te doen; want om zichzelven schijnt hij niet te denken.

In goedheid en rechtschapenheid van hart aarden zijn kinderen volkomen naar hun vader. Zijn jongste meisje Annette is een engeltje van zachtheid. Als dat kind in het leven blijft, wat, te oordeelen naar haar teringachtig uiterlijk, vrij twijfelachtig is, dan zie ik ze nog eenmaal naar het klooster gaan; want in de wereld is ze niet op haar plaats.

Omtrent het karakter van Koen heb ik u al genoeg verteld. Die heeft een hart van goud. Gul, hartelijk, edelmoedig, royaal als een jonge prins, heeft hij geen andere gebreken, dan die uit zijn goede hoedanigheden voortvloeien, *les défauts de ses qualités.* Als hij een betere leiding had, die meer rekening hield met zijn wezenlijken aanleg, kon hij tot iets buitengewoons, iets groots opgroeien. Maar ik vrees dat zijn vader misschien wat te streng voor hem is en hem te straf aan de studie der medicijnen wil houden, terwijl hij, dunkt me, voor een minder prozaïschen, meer schitterenden werkkring is voorbestemd. En zijn moeder, die graag met haar knappen zoon geurt en niets liever ziet dan dat hij als student een kranig figuur maakt, schijnt hem van den anderen kant leelijk te bederven.

Zijn zuster Henriette is het liefste meisje, dat ik nog ooit heb ontmoet. U moet de groeten van haar hebben, want zij heeft erg veel met u op. Zij herinnert zich met plezier de lessen, die u haar indertijd gegeven heeft, en heeft wàt een spijt, dat u de stad uitgegaan is. Zij heeft me opgedragen, u te vragen of zij u eens schrijven mag over een patroon, geloof ik, dat zij kwijtgeraakt is of iets dergelijks, in een woord iets dat met haar borduurliefhebberij in verband staat. Ik twijfel niet of u zal haar graag van dienst wezen als u kan. 't Is zoo'n goed kind, zoo eenvoudig en natuurlijk, zoo vriendelijk en innemend!

Men zou niet zeggen dat ze een dochter was van haar mama, een echte dame, in de minder gunstige beteekenis van het woord, op en top een vrouw van de wereld, maar overigens toch een best mensch, zou ik denken.

Zij is de eenige, die mij hier in het huis met afgemeten, koele beleefdheid behandelt. Ik denk dat dit zoo in haar aard ligt, en daar de anderen doen alsof ik tot de familie behoorde, voel ik er weinig hinder van.

Met Koen en Henriette maak ik alle dag groote wandelingen. Wij studenten hadden dat al sinds lang aan de academie aangewend, maar voor Henriette is het nog een nieuwtje. Zij is er dol op en zou wel willen dat ik de heele vacantie bleef, omdat zij bang is, dat, als ik weg ben, haar broer geen aardigheid meer in die uitstapjes zal hebben. Ik hoef u niet te vertellen wat een genot het voor mij is, in hun gezelschap de oude plekjes terug te zien, waar ik als jongen heb rondgezworven. Gisteren zijn we naar Wenduinen gewandeld en hebben daar het nieuwe zeebad opgenomen; na daar op ons gemak alles afgekeken te hebben, zijn we met de tram naar Brussel teruggekeerd.

Onze groote liefhebberij is, de duinen op en af te loopen, en dit heeft Koen op het denkbeeld gebracht dat we met ons drieën eens een tochtje langs den Rijn moesten maken, waar we naar hartelust de bergen op en af konden klauteren. Henriette heeft

zich dat plannetje al voorgoed in het hoofd gezet, maar ik vrees dat haar mama er niet te best over te spreken zou zijn; die schijnt het toch al niet graag te zien, dat ze zoo druk met ons is en overal mee naar toe loopt. Die begrijpt niet, wat zij daar aan heeft en zou liever zien dat zij met haar op salet bleef zitten of met haar uitreed om, met een visiteboekje in de hand, al de aristocratische kennissen af te loopen.

Ik voor mij heb op dat plan van een Rijntochtje maar weinig gezegd, hoewel ik het natuurlijk overheerlijk zou vinden. Zoo'n reisje toch zou geld kosten, en waar moet ik het vandaan halen? Ik weet wel, als ik Koen maar in de verte liet vermoeden dat dit de oorzaak van mijn aarzeling was, hij me onmiddellijk op de meest kiesche manier zou geruststellen; maar daarop wil ik het niet laten aankomen. Neen, hoe dolgraag ik zoo'n reisje ook met hen maken zou, moet ik dat maar uit mijn hoofd zetten.

't Is het best dat ik hier maar gauw vandaan zie te komen; want het verblijf in deze omgeving is al te verleidelijk voor me. Het wordt hoog tijd dat ik eindelijk mijn goede moeder weer eens ga opzoeken, die al zoolang op mij gewacht heeft.

Zaterdag denk ik stellig naar huis te komen; ik zal zeggen dat ik het u vast beloofd heb en me door niets meer laten ompraten. U kan er dus stellig op rekenen, moeder. Ik ben heel benieuwd om te zien hoe u het op uw buitengoed maakt en of de lucht u flink heeft opgeknapt. Ik hoop maar dat u niet te veel werkt; in elk geval zal u het nu wel niet bij de lamp hoeven te doen; want de dagen zullen daarbuiten nog wel eens zoo lang zijn als op uw achterkamer in de Driehoekjes.

We zullen heel wat te bepraten hebben. Ik heb hier anders in de gauwigheid al een boel afgebabbeld. Maar nu moet ik uitscheiden; want ik hoor leven op het net.

Nu, moeder, tot Zaterdag, hoor. Wees tot zoolang hartelijk gegroet

van uw liefhebbenden DOLF.'

De weduwe Weever had den brief zeker al voor de derde maal herlezen en nog kon zij niet nalaten er telkens weer een blik in te werpen. Zij had het papier voor zich liggen op het groengeverfde tuintafeltje, waaraan zij met een borduurwerk bezig was.

Ze zat heel rustig en behaaglijk in een rieten stoel onder het frissche lommer van een grooten lindeboom, die het heele huis overschaduwde. Het was trouwens maar een laag boerenhuis, eigenlijk meer dak dan huis: want het grauwe riet, waarmee het gedekt was, daalde aan den eenen kant zoo laag naar beneden, dat men er met de hand aan reiken kon. Dat hooge rieten dak, hier en daar met fluweelig groen mos bewassen, rustte op lage, sneeuwwit gekalkte muren, met kleine deuren en vensters, waarvan de openstaande luiken frisch groen geverfd waren.

Het was een groote boerderij, waarin de weduwe een paar ongebruikte vertrekken had kunnen huren, die uitzicht gaven op een bloementuintje, een echte kleine wildernis van allerlei bloeiende planten, die op den kouden grond van zelf tieren, dikke boerenroosjes, hoog opgeschoten goudgele leliën en zonnebloemen, stokrozen, balseminen, riddersporen, duizendschoonen, zomerseringen en al dergelijk welig goedje meer.

De weduwe was er bepaald op verkomen, sinds ze den raad van haar zoon had gevolgd en buiten was gaan wonen. Ze had een veel frisscher kleur gekregen en was ook voller geworden in het gezicht, terwijl haar oogen veel helderder stonden.

Juist kwam Jansje, het dienstmeisje dat haar juffrouw naar buiten gevolgd was, deze een kop thee brengen en zette zich vertrouwelijk naast haar op de groene houten bank onder het lage raam.

‘Een brief van mijnheer Dolf, juffrouw?’ vroeg zij op dien gemeenzamen toon van dienstboden, die door hun meesters minder als zoodanig, dan wel als leden van het gezin beschouwd worden.

‘Ja, Jansje, hij komt Zaterdag stellig naar huis. Wat zegt gij daarvan?’

‘Wel, dat ik het heel plezierig vind. Voor u natuurlijk het meest. Maar ook voor me zelf ben ik er heel blij om. Dat geeft nog weer eens een veranderingetje en wat drukte; 't is hier anders zoo erg stil.’

De kanarievogel, dien de weduwe uit de stad had meegebracht en die in zijn kooitje voor het open raam zat, scheen die laatste bewering van het meisje te willen logenstraffen door zijn hoogste lied uit te halen.

‘Ja, lieve kind,’ zei de weduwe, ‘dat heb ik u van te voren gezeid; ik wist wel dat het u buiten erg zou tegenvallen; maar gij wildet en gij zoudt mee.’

‘Nu, ik klaag er ook niet over en heb er ook volstrekt geen spijt van, dat ik meegegaan ben. In 't eerst viel het me wel erg vreemd, maar nu ben ik er heelemaal aan gewend, en op den duur, denk ik, zal ik Brussel heelemaal niet meer missen. Och, als ik maar bij u

kan blijven, dan ben ik hoogst tevreden. Als ik naar een andere juffrouw had moeten omzien, wie weet waar ik dan weer beland was! In mijn eersten dienst heb ik het geen drie maanden uitgehouden; maar bij u zou ik wel altijd willen blijven.'

'Nu, als gij uit u zelve niet weggaat, zal ik u niet wegsturen, kind. Ik ben heel over u tevreden, en als dat zoo blijft, hoeft gij ook als gij ouder wordt niet te veranderen; want als mijn zoon eenmaal gevestigd is, zal er ook voor jou wel een behoorlijke huur kunnen overschieten. Wilt ge zorgen dat tegen Zaterdag zijn kamer in orde is?'

'O die is al lang in orde, juffrouw. Mijnheer kan elk oogenblik komen: zijn bed is gespreid.'

Terwijl zij dit zei, kwam een oude boerin, met den waggelenden gang, dien zwaarlijvige menschen van haar jaren aannemen, uit den bloementuin aanschommelen. Zij had een onregelmatigen bos pas afgesneden bloemen in de eene en een mes in de andere hand.

'Daar,' zei ze, 'de juffrouw houdt zoo van een blommetje; ik heb nog maar eens een ruikertje voor u gesneden.'

Mèt legde zij de bloemen op het tafeltje naast het borduurwerk.

'Wel, dat is lief van u, vrouw Merks, dank u wel, hoor,' zei de weduwe, erkentelijk de bloemen opnemend en ze met belangstelling bekijkend en beruikend. 'Wat een prachtig bouquet! Jansje, haal eens gauw een vaasje, dat we ze in 't water zetten.'

'Heb ik goed verstaan?' vroeg de oude vrouw, terwijl ze zich op een puntje van de rustbank liet neerzinken, en Jansje naar binnen trippelde. 'Komt de jonge heer binnenkort hierheen?'

'Ja, vrouw Merks, Zaterdag verwacht ik hem.'

'Nu, dat zal u wel plezier doen; want u hebt hem in een heelen tijd niet meer gezien. Komt hij nu haast voorgoed van de studie af?'

'Neen, daar zullen nog wel een paar jaartjes mee heengaan,' hernam de weduwe lachend. 'Dat gaat zoo gemakkelijk niet.'

'Dat geloof ik,' beaamde de oude vrouw, heel wijs met haar eerbiedwaardig hoofd knikkend, 'en uw zoon is nog rijkelijk jong ook. 't Is anders een heel schoon vooruitzicht, dokter te worden; en als de jongen goed oppast en het loopt hem een beetje mee in de wereld, kan de juffrouw nog veel plezier van haar zoon beleven.'

'Dat willen we hopen, vrouw Merks,' hernam de weduwe opgewekt. 'De gedachte, later genoegen en steun van de kinderen te hebben, verzoet de opofferingen, die de ouders zich voor hun opvoeding getroosten. U beleeft immers ook geluk van uw kinderen?'

'Ja, Goddank, ik heb gaar geen klagen,' zei het oude mensch, behaaglijk met het hoofd knikkend, zoodat haar lange gouden oorbellen langs haar witte Brabantsche muts bengelden. 'Ze zijn allemaal goed getrouwd en zitten op een mooi gedoe, altijd voor onzen doen; want aan studeeren is bij ons nooit gedacht kunnen worden.'

'Nu, ze hoeven ook niet allemaal dokter te worden,' zei juffrouw Weever lachend. 'Boeren moeten er ook wezen.'

'Ja net,' beaamde de boerin, en ze voegde er heel wijsgeerig bij. 'Ik zeg maar dat het leven van een boerenmensch nog zoo kwaad niet is, als hij maar met zijn stand tevreen is. Maar daar mankeert het tegenwoordig nogal eens aan.'

'Och, dat is in alle standen, vrouw Merks; om gelukkig te wezen moet men tevreden zijn met wat men heeft en niet hooger willen vliegen dan men vlerken heeft; ik ben blij dat bij mijn zoon de zucht naar grootheid er niet in zit.'

‘Zoo'n jonge dokter kan anders soms nogal eens een fortuintje hebben,’ hernam de oude boerin, bedachtzaam voor zich kijkende alsof zij haar herinneringen raadpleegde. ‘We hebben er hier op 't dorp eens een gehad - dat kan wel vijf en twintig jaar geleden zijn, als t nog niet langer is - ik weet wel dat het in den eersten tijd was van mijn trouwen. Hoe heette hij ook weer? 't was zoo'n bijdehand ventje. Wacht daar heb ik het, dokter De Vries.’

‘Dokter De Vries?’ vroeg de weduwe, verrast opziende.

‘Ja, kent u dien?’

‘Da's te zeggen, ik ken in Brussel een dokter De Vries; maar of die in zijn jongen tijd hier gevestigd is geweest, weet ik niet.’

‘Wel, dat zal dezelfde wezen,’ zei de boerin, ‘want hij moet later in Brussel zooveel als een perfester geworden zijn; ten minste ik heb wel hooren zeggen dat hij daar den heelen rijkdom voor klant heeft en in een huis woont als een paleis.’

‘Dan zal hij het wel wezen. Kijk, kijk, heeft die vroeger hier op 't dorp gepractiseerd?’

‘Ja, en dat niet alleen, maar hij heeft hier een schatrijke vrouw getrouwd.’

‘Zou mevrouw De Vries hier vandaan zijn? Dat zou men niet aan haar zeggen.’

‘Ja, ze zal nu wel een groote madam zijn. Ze was in haar jongen tijd ook al zoo'n echte stadsche juffer, die voor alles hierbuiten den neus optrok. Niemand had dan ook gedacht, dat het doktertje haar krijgen zou, ofschoon hij een net en hupsch manneke was, - daar niet van. Hij was goed gezien op het dorp, ieder mocht hem graag lijden, de burgers zoowel als de boeren; want hij kon met alle menschen evengoed overweg. Maar dat hij de trotsche Jet van den notaris zou gekregen hebben, had toch niemand verwacht. U moet weten dat ze van haar vader zeiden dat hij zoo rijk was, zoo rijk als het water diep is. Hij woonde op het kasteel in het groote bosch, u weet wel dat laatst door de zusters is aangekocht om er een klooster van te maken. En hij was op de centen als de duvel op een ziel. Dus u begrijpt wel dat ons doktertje daar weinig kans moest hebben; want al was hij nog zoo knap, van den dieën had hij niet...’ Hier maakte de oude boerin dé bekende beweging met vinger en duim. ‘En zijn dochter,’ voegde ze er bij, ‘was er ook de juffer niet naar om een kalen vrijer te nemen. Daar was ze niet naar groot gebracht. Heerejé, ze had het ze hoog in haar wapens! Dat moest altijd rijden en rossen. En al woonde ze hier maar op een boerendorp, ze pakte net zoo uit of ze verdraaid aan 't hof moest verkeeren. Dat liet ze allemaal uit Parijs komen. En op 't kasteel was het dan ook compleet een hofhouding. Ze wilden wel zeggen, dat de notaris grof speculeerde - ik heb daar zoo geen verstand van - en dat hij daarmee geld als water verdiende. In alle geval, hij leefde hier als een prins en naar alle gedachten zou juffrouw Jetje, als ze eenmaal tot den trouw kwam, zeker een van de eersten van het land trouwen. Maar ja wel, ons doktertje wist ze in te palmen en hij is hier in de kerk met haar getrouwd met een pracht, zooals hier nog nooit gezien was.’

‘Wel zoo,’ zei juffrouw Weever, ‘dan heeft hij het wel bijzonder gelukkig getroffen.’

‘Gelukkig? - daar zullen we maar van zwijgen; want het was algemeen bekend dat juffrouw Jetje geen katje was om zonder handschoenen aan te pakken, zoodat hij zijn plezier met haar wel zal opgekund hebben.’

‘Ik heb er nooit van gehoord dat het geen goed huwelijk zou wezen,’ zei juffrouw Weever, over de meedeelingen van de oude boerin nadenkend en die in verband brengend met hetgeen zij door haar zoon omtrent het huishouden van dokter De Vries wist.

‘Nu, dat zullen we dan maar zoo laten,’ ging de boerin voort. ‘Ik wil er het beste van hopen; ik gun niemand kwaad en dokter De Vries zeker niet; ik heb nooit dan goeds van hem bijgewoond. Er hebben hier anders rare praatjes indertijd omtrent dat huwelijk geloopen.’

‘Hoe zoo?’ vroeg de weduwe nieuwsgierig.

‘Och, een mensch kan alles zoo niet zeggen zonder spreken,’ zei de oude ontwijkend en keek ter sluiks naar Jansje, die met een bloemvaasje, waarin ze water gepompt had, was teruggekomen en nu ijverig bezig was, daarin de bloemen te schikken, niet zonder intusschen heel belangstellend naar het gesprek te luisteren.

‘Jansje,’ zei haar juffrouw, ‘als ge op het oogenblik niets om handen hebt, zoek dan uw naaiwerk eens bij mekaar, dan zal ik u straks eens wijzen hoe ge uw japon in elkaar moet zetten.’

‘Als 't u blieft, juffrouw,’ zei Jansje en trippelde naar binnen.

‘Ja, da's een rare geschiedenis, waar zoo'n jong ding zeker niet mee noodig heeft,’ hervatte de boerin nadat Jansje weg was. ‘'t Is misschien beter dat ik er heelemaal van zwijg; want het fijne weet ik er toch niet van, en licht zijn het allemaal maar praatjes, waardoor den goeden naam van een mensch te kort wordt gedaan. Ik zwijg er liever over, juffrouw.’

Maar die woorden hadden juist de nieuwsgierigheid van haar toehoorster in de hoogste mate geprikkeld. Met groote oogen zag zij de boerin aan.

‘Is het dan zoo erg, vrouw Merks?’

‘Och, wat hoeven we zulke oude koeien nog uit den gracht te halen,’ dus trachtte deze de vraag alweer te ontwijken, ‘'t Is al lang en breed vergeten, en 't is het beste dat het vergeten blijft.’

Juffrouw Weever zou geen vrouw zijn geweest, als zij zich op die manier het geheim, waarvan ze nu al een tipje beet had, weer had laten onttrekken. Haar moederlijke bezorgdheid voor Dolf deed haar een welkom voorwendsel aan de hand om op de volledige kennis daarvan een zeker recht te doen gelden.

‘Hoor eens, vrouw Merks,’ zei ze ernstig, in de stellige meening dat alleen die bezorgdheid haar dreef, ‘ge moet weten dat mijn zoon nogal druk bij dokter De Vries aan huis komt, daar hij intiem bevriend is met diens zoon. Als er dus iets in het verleden van den dokter mocht wezen dat het daglicht niet mocht zien, dan begrijpt ge dat ik er op sta, dat te weten; het belang van mijn zoon kan daarmee gemoeid zijn. Ik kan daar zelf het best over oordeelen, en daarbij ben ik ook niet de persoon om van zoo'n vertrouwelijke meedeeling misbruik te maken, zoodat u ze mij best kunt toevertrouwen.’

‘Och, zooveel heeft het niet te beduiden,’ zei de oude vrouw nu onverschillig weg, begrijpend dat de andere haar geen rust zou laten. ‘Ze wilden dan indertijd wel zeggen dat het geen zuiver spul is geweest met dat huwelijk. Eerst wist het heele dorp voor zeker te vertellen dat het jonge doktertje juffrouw Jetje in der eeuwigheid niet krijgen zou, dat de notaris ze hem ronduit geweigerd had; en toen ging opeens de trouwerij er toch door. Daar werd wat achter gezocht. En dat was dit....’

Juist op het oogenblik dat de oude met haar belangwekkend verhaal zou beginnen, kwam Jansje met een hoop naaigoed op den arm naar buiten en legde dit naast haar juffrouw op de bank.

‘Hier ben ik met den heelen rommel,’ zei ze.

‘Best, kind, leg maar neer; we zullen er aanstonds eens naar kijken. Op 't oogenblik heb ik nog wat met vrouw Merks te bespreken. Haal dat boek even, dat binnen op

het kastje ligt en breng dat aan mevrouw Larings op het dorp met de boodschap dat ze vriendelijk bedankt wordt.'

'Goed, juffrouw,' zei Jansje, die het niet onaardig vond, dat ze aldus een klein uitvluchtje kreeg naar het dorp.

'Nu en wat was dat toen?' vroeg juffrouw Weever, zoodra het meisje weg was.

'U moet dan weten,' ging de boerin voort, 'dat de oude notaris een soort achternichtje had, daar hij vroeger weinig notitie van had genomen omdat het kind arm was. Maar dat meisje deed een rijk huwelijk met een man, die wel ééns zoo oud was als zij; en van dien tijd was de notaris heel groot met haar. Het was over en weer visite op visite. De eene week logeerde het nichtje met haar man op het kasteel, en dan weer logeerde de notaris of juffrouw Jetje op Zonheuvel, zoo heette het buitentje, dat de jonggetrouwden bewoonden, aan 't ander eind van de gemeente, wel haast een uur van het kasteel. Het was een korte vreugd, want binnen 't jaar kwam de man van het nichtje te sterven....'

'Hoe heette die?' vroeg juffrouw Weever, het werk, waaraan ze tot dusver schijnbaar bezig was gebleven, met een plotselinge beweging van verrassing van haar schoot schuivende.

'Hoe die heette?' ging de oude vrouw bedaard voort, bij de inspanning van haar geheugen heel niet merkende welk een indruk haar verhaal op de toehoorster maakte. 'Laat eens kijken.... 't is al zoo lang geleden.... mijn memorie begint slecht te worden.... Zoo iets van Dinges, Dingselman....'

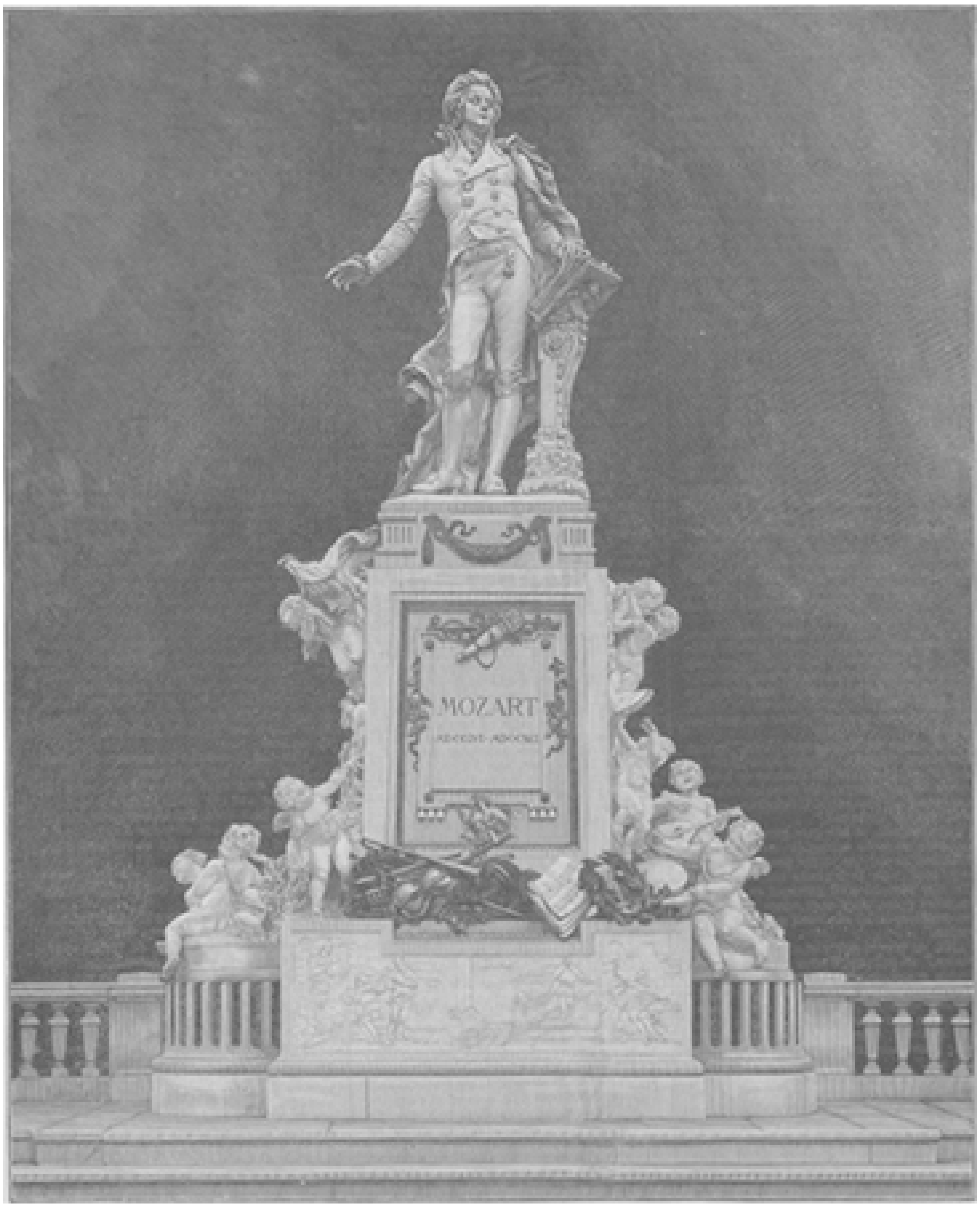

HET NIEUWE GEDENKTEEKEN VOOR MOZART TE WEENEN, GEMODELEERD DOOR PROF. VICTOR TILGNER.

HET ONGEDULDIGE MODEL, NAAR DE SCHILDERIJ VAN LUCIEN SIMON.
Salon de Champ de Mars van 1896.

‘Dingelmans?’

‘Precies, daar heb ge 't. Weet u daar ook al van?’

‘Ja, daar weet ik alles van; maar ga door. En toen?’

De oude keek een beetje vreemd op over de zichtbare gejaagdheid, waarmee de anders zoo bedaarde juffrouw haar nu de woorden uit den mond wilde halen. Maar het goede mensch had te veel moeite om haar herinneringen bij elkaar te scharrelen, dan dat zij daarover zou nagedacht hebben.

‘En toen, ja.... Wat wou ik ook weer zeggen? O ja, de man stierf en zijn jong weeuwtje erfde alles wat hij naliet. Dat was geen kleinigheid. Het arme nichtje was nu schatrijk. De notaris bedisselde al die geldzaken voor haar. Hij moet haar heele vermogen onder zich gehad hebben. Ik vertel maar wat toen ter tijd de praatjes waren. Zelf weet ik er niets van....’

‘Ja, ja, moeder, dat weet ik nu al,’ viel juffrouw Weever haar ongeduldig in de rede.

‘Ze had in 't geheel geen familie buiten den notaris en natuurlijk zocht ze bij hem haar troost. Het was maar een teer schepseltje. Ze verkeerde in verwachting en net terwijl ze op het kasteel was, werd ze moeder. Och arm, moeder en kind werden een paar dagen later te gelijk begraven. Dokter De Vries had ze behandeld, en toen hij nu kort daarop met juffrouw Jetje trouwde, begrijpt u wat voor praatjes er toen liepen. De notaris moest van het nichtje erven, en nu heette het dat de dokter hem wel een handje zou geholpen hebben om aan die erfenis te komen; en dat de hand van juffrouw Jetje daarvoor zijn loon zou geweest zijn. Maar wie zal zeggen?....’

‘Mensch, 't is verschrikkelijk wat ge daar vertelt,’ riep juffrouw Weever, die bleek geworden was van ontroering.

‘Ja, als 't waar was! Maar ik heb altijd gezeid: 't is niet om te gelooven. Ik heb er nooit van willen hooren....’

‘Neen, dat is zeker niet te gelooven. En konden zulke praatjes hier maar straffeloos rondloopen? Is daar nooit een onderzoek naar gedaan? Is daar geen justitie aan te pas gekomen? Zulke dingen worden toch maar niet verteld, zonder dat iemand er zich iets van aantrekt. Maakten de dokter en de notaris daar geen werk van?’

‘Och, die zullen er niets van geweten hebben. 't Werd natuurlijk meer gemompeld dan openlijk gezeid. U weet hoe dat gaat. Daarbij kwam de notaris kort daarop te sterven, en toen ging dokter De Vries met zijn vrouw het dorp uit om een groote reis te maken. De praatjes bloedden zachtjes aan dood. Later werd er verteld dat dokter De Vries zich in Brussel had neergezet. Maar op 't oogenblik zal geen sterveling hier op 't dorp meer aan hem denken.’

Juffrouw Weever staarde in gedachten voor zich uit. Het denkbeeld dat de edelmoedige dokter De Vries zich door een misdaad de hand van een rijke vrouw zou verworven hebben, wierp ze met afschuw van zich af, en zij ergerde zich over de lichtvaardigheid van de menschen, die zulke schandelijke geruchten hadden durven uitstrooien. Dat was het intusschen niet, wat haar in het verhaal van de boerin het meest had getroffen. Wat zij haar omtrent de erfenis van oom Dingelmans verteld had, interesseerde haar natuurlijk veel meer. Dat geld, waar haar man altijd zoo vast op gerekend had, en dat zij reddeloos verloren hadden gewaand, kwam dus bij slot van rekening toch hun zoon nog ten goede! Hoe wonderlijk de Voorzienigheid toch alles beschikt! Door de jonge weduwe was de erfenis overgegaan op den notaris en door het huwelijk van diens dochter met dokter De Vries, was ze in zijn handen

gekomen. Onze Lieve Heer had wel geweten, aan wien het geld het beste besteed zou zijn. De edelmoedige man maakte er gebruik van om honderden menschen te helpen. En nu mocht toch haar zoon er ook van profiteeren.

Als haar man dat eens had kunnen beleven! Maar dan zou hij er zich zeker nog over geergerd hebben, dat niet de heele erfenis, waarop hij zoo lang had gevlast, hun in den schoot was gevallen. Zij hadden het geld toch evengoed kunnen gebruiken en zouden er evenmin misbruik van gemaakt hebben.

Edoch, nu was hij in den hemel en zou de dingen wel met een ander oog bekijken. Nu zou hij zich zeker met haar verblijden, dat er b[i]j slot van rekening toch zoo goed voor hun jongen gezorgd werd.

En zacht met het hoofd knikkend, zei het brave mensch bij zich zelve:

‘Onze Lieve Heer alleen weet wat het beste voor ons is.’

(*Wordt vervolgd.*)

Genezen.
Een badgeschiedenis.

‘De stembanden en het strottenhoofd zijn in hoogen graad aangedaan. Wat is u?’

‘Leeraar aan een college.’

‘Heeft u al lang last van de keel?’

‘Sedert de laatste weken voor Paschen.’

‘Zoo, hm, hm.’ De dokter streek bedachtzaam door zijn grijzen baard. ‘Als u er van den zomer hier niet afkomt, hoeft u er van den winter, als de klassen weer begonnen zijn, niet op te rekenen. Ik zal u nu zeggen wat u te doen heeft: 's Morgens vroeg gorgelen met een glas Kesselbrunnen; des middags tien minuten inhaleeren; na de inhalatie, die zoo moet geschieden, dat u de lucht daarbij door den neus inademt - men leert het gauw - moet u een halfuur lang alle spreken ten strengste vermijden. Verder mag u geen alcoholische dranken gebruiken.’

‘Dokter!....’

‘Als bij voorbeeld bier, cognac, wijn. Daarentegen raad ik u aan, veel melk te drinken. Bedenk dat uw gezondheid en uw betrekking daarvan afhangen.’

‘U heeft gelijk.’

‘Nu, tot ziens over acht dagen. Ik hoop dan in de gelegenheid te zijn, aanmerkelijke beterschap te kunnen bestatigen.’

‘Dat hoop ik ook, dokter.’

‘A propos, kom niet in restauraties en koffiehuizen - vanwege den sigarenrook.’

Dit gesprek werd gevoerd in een der vele spreekkamers van een baddokter te Ems bij het begin van het seizoen. Na een korten groet nam de patiënt afscheid en bevond zich spoedig op den heerlijken wandelweg naast de zacht kabbelende rivier de Lahn. De morgenzon straalde in gouden glans; haar licht speelde met kleurrijke effecten tusschen de bladeren der boomen. Zacht suisden de kruinen van beuken en linden in den morgenwind. Vinken huppelden vertrouwelijk op den weg, en een juichen uit honderd vogelkelen doortrilde de lucht.

Wie zou bij deze heerlijke harmonie der natuur ontstemd en treurig kunnen zijn? Eén was het toch: de heer Von Beugen wandelde met somber saamgetrokken wenkbrauwen verder.

Het was jammer, want een vriendelijk lachje zou hem beter gestaan hebben. De blonde knevel, naar boven gestreken, gaf het bloeiende gezicht iets frisch en vroolijks.

Toch stond ook de sombere ernst hem niet kwaad. Zijn gezicht had, ten gevolge van zijn goed verzorgden baard en diepe oogen, iets mannelijks en zelfbewusts, dat in zijn woonplaats al menige jonge dame moest hebben bekoord.

Nu stapte hij morrend en slecht geluimd naar het *Kurhaus* toe, om al dadelijk met de plaag te beginnen.

‘Niet spreken, geen wijn, geen bier, geen restauratie bezoeken, niet rooken, t is gezellig. 't Zal me hier een prettige vacantie zijn, dat voorzie ik al.’

Hij haalde het blad, waarop de dokter zijn voorschrift geschreven had, te voorschijn en las: ‘Kesselbrunnen! Gorgelen!’

Ontsteld keken de *ku[r]*-gasten, die reeds aan het gorgelen waren, om, toen ze den pas binnengetreden, gebaarden heer daarmee bezig hoorden. Het was om er de ooren van dicht te stoppen.

Spoedig was het gorgelen gedaan, en de doctor mengde zich onder de menigte *kur*-gasten, die, evenals hij met een bronglas gewapend, door de breede gang, het plein vóór het *kurhaus* en den *kur*-tuin wandelden.

Hij beschouwde de scharen van wandelaars, maar onverschillig gleed zijn blik over de menigte. Plotseling werd zijn aandacht getrokken door een jong meisje, dat een twintig jaar oud kon zijn. Het blonde kopje werd bedekt door een met rose lint versierden strooien hoed. Een engsluitend rose kleedje, aan welks gordel een donkerroode rozeknop bevestigd was, deed haar slanke gestalte voordeelig uitkomen.

Met haar beweeglijke oogen de golvende menschenmenigte beziende, schreed zij aan den arm van een reeds tamelijk bejaard heer, waarschijnlijk haar vader, doctor Von Beugen voorbij. Spoedig was zij in het bonte menschengewemel voor zijn oogen verdwenen.

Hoe hij ook vorschend zijn blikken links en rechts liet gaan, hoe hij ook poogde haar rose kleed te ontdekken, vergeefs, zij bleef verdwenen.

Dr. Von Beugen keerde nu naar zijn hotel terug. Hij had geen oog meer voor hetgeen hem omgaf, geen blik voor wat anders zijn aandacht zou hebben geboeid.

Den volgenden morgen was hij al vroeg op en een van de eersten aan de bron. De lieflijke verschijning, die hem den dag te voren zoo geboeid had, zou hem thans niet ontsnappen. Langzamerhand werd het er vol, in het park zette de kapel een koraalmuziek in en weer golfde een bonte menschenmenigte hem voorbij. Maar weer was alle moeite en vorschen vergeefsch. Hij kon ze nergens ontdekken.

Teleurgesteld wendde hij de menigte den rug toe en begaf zich naar de bron, om zijn glas opnieuw te laten vullen. Hij moest geduld hebben, want er stond al een lange rij voor hem, en men kon maar één voor één bediend worden. In het gedrang voelde hij, dat iemand tegen zijn schouder stiet. Hij keerde zich om, toen reeds de gewone formule: ‘Pardon, meneer,’ hem in het oor klonk.

Groote hemel! de achter hem staande heer, die hem had gestooten, was - de geleider van het meisje, dat hij zoo ijverig zocht.

Hij voelde dat hij een kleur kreeg. Hij begreep dat als de vader hier was, de dochter wel niet ver af zou zijn.

Wat duurde het vandaag lang, eer de wachtenden bediend werden! Eindelijk stond hij met zijn gevuld glas uit het gedrang, waar hij bleef staan om op den ouden heer te wachten. Hij wilde in zijn nabijheid blijven, want dan zou hij het meisje in elk geval ook zien. Nog maar weinige schreden had hij gedaan, toen het hem rose voor de oogen schemerde. Een lieve meisjesgestalte ijlde toe, en de doctor hoorde een stem, die, zoo zuiver van klank als een klok, zei:

‘U heeft me lang laten wachten, papa.’

Het antwoord verstond hij niet, want beiden hadden zich omgekeerd en gingen heen. Hij zou echter wel zorgen, ze niet uit het oog te verliezen. Het gedrang van de menschen kwam hem daarbij goed te pas. Zonder tegen de beleefdheid te zondigen, kon hij in haar nabijheid blijven en haar wat meer van nabij opnemen.

Wie ze wezen mocht? Hij had geen tijd om gissingen te maken, want beiden gingen naar den uitgang van den *kur*-tuin toe. Op geringen afstand volgde hij hen, die waarschijnlijk nu naar huis zouden gaan, om daar het eerste ontbijt te gebruiken.

Hoe graag hij het ook gedaan had, hoefde hij hen niet lang te volgen. Reeds na weinige schreden verlieten zij den straatweg, staken de brug over en verdwenen achter de deur van het hotel *Zum Badischen Hof.* Dat was toevallig! Indien ze daar hun intrek hadden genomen, woonden ze juist tegenover hem, alleen maar door het nu plotseling te breede riviertje gescheiden. Er was dus kans dat hij de jonge dame meermalen ontmoeten zou. Maar op één vraag had hij nog geen antwoord: ‘Wie is ze?’

Met vluggen stap liep hij naar zijn hotel, waar de nieuwste gastenlijst op tafel lag. Hij greep ze haastig, bladerde er in en vond het spoedig: ‘de heer Justus, gerechtsraad, en dochter.’ Nu wist hij wie ze was.

Dat bracht hem al dadelijk in een betere stemming. Hij beproefde zelfs een deuntje te zingen, maar hij moest het spoedig opgeven,

want reeds na de eerste woorden ging zijn gezang in een hevigen hoestaanval over. De dokter had gelijk. Dr. Von Beugen was een man zonder stem, die zijn geluk zwijgend moest genieten.

Van nu af aan was hij de onvermoeide stille geleider van den gerechtsraad en diens dochter. Zijn instinct, maar nog meer zijn scherpe oogen, die hem op zijn wachtpost in de *Hohenzollern* uitstekende diensten bewezen, maakten het hem bijna altijd mogelijk, nauwkeurig op de hoogte te zijn van hun gaan en komen.

Nauwelijks zag hij hen het hotel verlaten en wist hij welke richting ze zouden inslaan, of hij vloog de trap af en volgde hen op eenigen afstand. Hetzij zij 's morgens naar de bron gingen om water te drinken, hetzij ze 's middags den *kur*-tuin opzochten of 's avonds naar het concert gingen, de doctor was niet ver uit de buurt.

Het duurde niet lang, of ook de jonge dame was op hem opmerkzaam geworden. Eerst was hij haar in de verwarring ontgaan, maar toen altijd en altijd weer de slanke, gebaarde heer in haar nabijheid opdook, had zij ook reeds meer dan eens een steelschen blik op hem geworpen. Hij stond haar goed aan. Hij viel haar op onder anderen. Spoedig wist zij, dat de knevel hem niet kwaad stond en dat hij een paar mooie blauwe oogen had.

Wie kon hij wel zijn? Eerst dacht ze half en half, dat het een militair was, maar weldra had zij zich overtuigd, dat recruten af te richten zijn werk niet kon zijn.

Ook haar vader viel hij op. ‘Kijk eens, Gertrude, die jonge man daar, wat zou die hier komen doen? Is die ziek? Kom, onzin; hij ziet er uit als een reus.’

Gertrude knikte. Zij kleurde even, maar zei niets.

‘Misschien heeft hij het in de keel,’ vervolgde de gerechtsraad, zonder de plotselinge verlegenheid van zijn kind te bemerken. ‘Ja, dat zal het zijn.’

Hierna wijdde hij zijn aandacht weer aan het badpubliek. Zijn dochter daarentegen keek nog verscheiden keeren om, ten einde te ontdekken, of iemand in haar nabijheid den knappen jongen heer boeide. Maar ze ontdekte niemand, want de bejaarde, opzichtig gekleede dame daar kon toch onmogelijk de magneet zijn. En gindsche groep heeren, die druk over de jongste politieke gebeurtenissen redeneerden, kon het evenmin zijn, want dan had hij zich wel bij hen aangesloten. Zij moest dus zelf het voorwerp van zijn oplettendheid wezen.

Zij verschrok echter bij die gedachte, doch het was half en half een aangename schrik. Maar toch meende zij zich die gedachte uit het hoofd te moeten zetten; want wat wist zij eigenlijk van hem en zijn positie? Zij kende hem niet eens, en wat komt er al niet op een badplaats als Ems bijeen!

Toch werd zij spoedig gewaar, dat hij haar niet geheel onverschillig was.

Zij begon naar het uur van het bronwaterdrinken te verlangen, omdat zij zeker was, den blonden vreemdeling dan te ontmoeten. En in oogenblikken, dat hij niet naar haar keek, liet zij graag haar oog even op hem rusten. De doctor meende dit ook reeds bemerkt te hebben, maar hij waagde het nog niet, daarop te vertrouwen.

Hij had nog altijd geen gelegenheid gezocht en gevonden, haar ernstig te naderen en kennis met haar te maken. Wel was daaraan op de eerste plaats zijn beschroomdheid schuld, maar ook de gedachte, dat hij geen stem had, had hem het nemen van een besluit moeilijk gemaakt.

Een gelukkig toeval kwam hem te hulp. Op den linkeroever van de Lahn, juist tegenover het park van het *kurhaus* verheft zich, door bosschen omgeven, de Malberg.

Het schaduwrijke pad, dat zigzagsgewijs naar den top van den berg voert, wordt om zijn schoonheid en verkwikkende koelte veel door de *kur*-gasten gezocht.

Daarheen had Von Beugen zich op zekeren namiddag begeven. Hij wilde bij het ruischen der boomen en het gezang der vogels zijn evenwicht terugkrijgen.

Met deze gedachte stapte hij verder.. Plotseling hoorde hij boven zich de klank eener stem, die hem bekend voorkwam. Hij keek omhoog en zag bij de eerste kromming, die de opklimmende weg maakte, Gertrude naast haar vader den berg bestijgen. Zijn hart klopte en hij haastte zich in haar nabijheid te komen.

Nu had de gerechtsraad een bank bereikt en nam daarop met zijn gezellin plaats, om van het bergklimmen een beetje te bekomen. De doctor moest hen voorbij. Zou hij groeten? Men deed het anders niet op een badplaats, en ze waren elkaar ook totaal vreemd. Het zou opdringerig kunnen schijnen.

Maar hij kon het toch niet over zijn hart verkrijgen, voorbij te gaan zonder te groeten. Een beetje bedeesd bracht hij de hand aan zijn hoed.

Een vriendelijk knikje van den gerechtsraad, die zijn hoed had afgezet, om zich door de boschlucht te laten omwaaieren, beloonde hem; maar nog meer een schuchtere groet van de aardige dochter, die den blonden vreemdeling dadelijk herkend had.

Von Beugen wandelde opgeruimd verder. Bij de eerstvolgende kromming van den weg kon hij ongemerkt de zittenden beschouwen, en daar hier weer een bank stond, nam hij daarop plaats. Spoedig bemerkte hij, dat zij opstonden en hun weg voortzetten. Zij kwamen steeds dichter op hem toe. Toen ze in zijn onmiddellijke nabijheid waren gekomen, stond hij op, nam den hoed af en bood hun zijn plaats aan:

'Mag ik mij veroorloven, u mijn plaats af te staan? Het bergbeklimmen moet u vermoeien.'

De woorden klonken duidelijker en helderder, dan de doctor had durven hopen.

'U is wel vriendelijk, mijnheer,' antwoordde hijgend de gerechtsraad, die aanleg had tot zwaarlijvigheid. 'Als men het klauteren niet gewoon is, moet men al eens uitrusten. Maar ik wil u niet van uw plaats berooven....'

'Ik sta ze u met genoegen af.'

'Maar dat hoeft immers niet. Er is plaats genoeg voor ons drieën. Blijf als 't u blieft zitten.'

De gerechtsraad behoefde zijn uitnoodiging niet te herhalen. Nadat ze gezeten waren, zeide de oude heer tot Von Beugen:

'U is hier zeker ook voor uw gezondheid? Men zou het anders niet aan u zeggen, want u ziet er opperbest uit.'

'Dat is ook zoo, maar....' Hij hoefde verder niets te zeggen, want een hevige hoestbui kon geen twijfel laten omtrent zijn kwaal. Hoe verwenschte hij die vooral nu!

'U heeft het in de keel, merk ik.'

De doctor knikte, ten einde een tweede hoestbui te voorkomen.

'U moet den moed niet laten zakken. Het Emser water is beroemd om zijn geneeskrachtige werking. Maar span u ter wille van ons toch niet in.'

Met bezorgden blik had Gertrude den doctor aangekeken. Daarom dwong deze zich tot spreken, want hij wilde niet, dat zij hem voor een doodzieken man zou houden.

'Ik hoop veel van mijn verblijf hier. Bijzondere vrees hoef ik ook niet te koesteren, want mijn schorheid is enkel een gevolg van overspanning....'

'U is ongetwijfeld leeraar?

‘Indien u het veroorlooft, dr. Von Beugen, leeraar aan een college.’

‘Het is mij zeer aangenaam, kennis met u te maken. Gerechtsraad Justus, mijn dochter Gertrude.’

Spoedig daarop was het gesprek ongedwongen en in vollen gang. Men had vele aanrakingspunten, want voor ieder hunner ging de dag op dezelfde wijze voorbij met water drinken, niets doen en wandelen.

De gerechtsraad was blij, een zoo beminnelijken gezel getroffen te hebben. Hij had namelijk zijn clubvrienden al erg gemist, en nu leende Von Beugen een aandachtig oor aan al hetgeen hij zei. De mensch vindt nu eenmaal niet hem het gezelligst om mee om te gaan, die geestig weet te praten, maar dengene, die oplettend weet te luisteren. Eensdeels was de doctor door zijn keelziekte hiertoe gedwongen; maar van den anderen kant zou hij naar de woorden van den vader van het beminnelijke meisje geluisterd hebben, ook al waren ze niet met zooveel Attisch zout gekruid geweest.

Ook Gertrudes bedeesdheid week bij de vroolijkheid van haar vader, en met genoegen luisterde de dokter naar haar aardig gekeuvel. Maar te meer verwenschte hij zijn keel, die het hem onmogelijk maakte, aan het gesprek zoo levendig deel te nemen als hij wel gewenscht had. Hoe kort viel hem de weg, en hoe spoedig waren zij te Ems terug!

Bij den *Badischen Hof* namen zij afscheid. Een hartelijke handdruk van den gerechtsraad en een lachende groet van diens dochter, en Von Beugen was weer alleen. Voortaan was hij bij alle gelegenheden de geleider van vader en dochter; des morgens trof hij hen aan de bron, en nooit nam hij van hen afscheid, zonder een afspraak te hebben gemaakt voor den namiddag.

De dagen vlogen voorbij. Hoe beter hij Gertrude leerde kennen, hoe meer achting en genegenheid hij voor haar opvatte. Hoe liefdevol en bezorgd was zij voor haar vader, en hoe zou zij ook dengene gelukkig maken, die eenmaal haar echtgenoot zou worden. Reeds dikwijls had hij de bekentenis zijner genegenheid op de lippen, maar hij waagde het nog niet, ze uit te spreken, evenmin als hij aan haar wederliefde durfde gelooven. En toch wilde hij hiervan zekerheid hebben, vóór hij het beslissende woord zou spreken.

Eindelijk scheen alle twijfel geweken. Hij had namelijk Gertrude, zooals hij reeds dikwijls gedaan had, als morgengroet een heerlijke, bloeiende roos aangeboden. Het jonge meisje had 2e met een lichten blos aangenomen en aan haar gordel bevestigd. Toen zij nu het *Kur*-park wilden verlaten, bemerkte zij plotseling, dat de roos verdwenen was. Ze moest ongemerkt uit haar gordel gegleden zijn.

Von Beugen had den blik opgevangen, waarmee Gertrude het missen der roos had opgemerkt. Ook haar plotselinge verlegenheid was hem niet ontgaan. Voor hij echter tijd had haar een andere aan te bieden, was zij weer in het park teruggekeerd, blijkbaar om ongemerkt naar de verlorene te zoeken.

‘Gertrude, me dunkt dat het tijd is om naar huis te gaan,’ had haar vader verwonderd gezegd.

‘Nu al?’ vroeg het jonge meisje. ‘Laten we nog eventjes blijven.’

Zij had verder maar weinig aandacht geschonken aan het gesprek, maar daarentegen met vorschenden blik naar de verloren roos gekeken. Aan het blij oplichten in haar oog begreep Von Beugen, dat haar zoeken niet vergeefsch was geweest. Hij volgde de richting van haar blik, - en ja, daar lag de bloem ongedeerd midden op den weg. Het was Gertrude onmogelijk, ze ongemerkt van den grond op te rapen, waarom zij het moest gedoogen, dat de doctor haar voorkwam en haar met een hoffelijke buiging de roos aanbood.

‘Ze was prachtig mooi,’ verontschuldigde zich Gertrude met neergeslagen blik. ‘Ik ben blij dat ik ze weerom heb.’

Het was maar een onbeduidend geval, doch voor Von Beugen was het van groote beteekenis. Ondanks zijn bescheidenheid moest hij toch bij zich zelf erkennen, dat de roos op zich zelf, hoe mooi ze ook was, toch geen voldoende verklaring kon geven van Gertrudes verlegenheid en vreugde. Hij mocht dus aannemen, dat de schenker der roos haar niet onverschillig was, en deze gedachte deed zijn hart sneller slaan. Hij wilde nu niet langer aarzelen; dien middag zou hij wel een gelegenheid weten te vinden, om met zijn aanzoek voor den dag te komen.

Zijn hart klopte dan ook, toen hij des middags naast Gertrude wandelde. Zoo kort voor het beslissend oogenblik was het hem toch wel een beetje vreemd te moede. Langzaam wandelden ze verder, toen Gertrude, haar hand uitstekend; eensklaps uitriep:

‘Kijk eens, papa, wie daar aankomt!’

Ook Von Beugen volgde de beweging van haar hand.

Met snellen tred kwam hun een jonge heer, opvallend en naar de laatste mode gekleed, te gemoet. Al uit de verte wuifde hij den gerechtsraad en diens dochter toe. Nog eenmaal streek hij zijn knevel op, toen zijn kijkglas van het rechter oog verdween en hij met een diepe buiging voor hen stond.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Onverwachte ontmoeting. -

Onder onze lezeressen zullen er allicht zijn, die bij een dergelijke onverwachte ontmoeting als het ventje op onze gravure overkomt, een gilletje van schrik niet zouden kunnen onderdrukken en een paar passen achteruit deinzen.

Een springlevende kikker zoo maar onverziens op zijn pad te ontmoeten is voor stadsche juffertjes natuurlijk een ijselijkheid. Maar de kleine buitenman op ons plaatje is er volstrekt niet bang van.

Hij vindt het zelfs heel interessant, het vreedzame en schrikachtige beestje eens op zijn gemak te bekijken. De kikker van zijn kant schijnt met die belangstelling bijzonder gevleid. Ten minste hij blijft rustig zitten, als was hij zelfs gesteld op nadere kennismaking. Maar dat zou hem, vreezen we, toch niet meevallen; want jongens blijven altijd jongens en daarom is het voor kikkers maar geraden hun uit den weg te blijven.

Het gedenkteeken voor Mozart te Weenen. -

Dit fraaie monument, hetwelk den 21en April van dit jaar is onthuld, wordt niet alleen gerekend tot de bestgeslaagde beeldwerken van de Oostenrijksche keizerstad, maar geldt zelfs als een der meest verdienstelijke scheppingen, die de beeldende kunst in den laatsten tijd heeft voortgebracht.

Het ongeluk heeft gewild dat de meester, die het tot stand bracht, zijn triomf niet heeft mogen beleven; want weinige dagen vóór de onthullingsplechtigheid werd Victor Tilgner door den dood weggerukt; maar ook na zijn dood heeft de kunstenaar zich een onvergankelijken naam verzekerd.

Mozart, de groote toondichter, dat wonder van vroegtijdige muzikale ontwikkeling, is hier voorgesteld in den bloei der jeugd, op het oogenblik der bezieling, het opgetogen gelaat naar omhoog gericht, de linkerhand op een muzieklessenaar steunend en de rechter als tot een maatslag opgeheven. Blijde scheppingsvreugde straalt uit de heldere trekken.

Met meesleepende welsprekendheid lichten de kindergroepen, die tegen het voetstuk opklauteren, deze karakteriseering van den jeugdigen meester toe en vullen ze aan; en nog sterker wordt de indruk van het geheel bij de beschouwing der beide reliëfs aan de voor- en achterzijde van het voetstuk, voorstellende: Mozart, als kind, onder begeleiding van zijn vader en zuster piano-spelend, en 'Don Juan met den gouverneur.'

De kindergroepen boeien niet alleen door de bevalligheid van vormen en beweging, maar vooral ook door de levendige handeling, waardoor zij tot de uitdrukking van het geheel bijdragen. Al die kinderen zijn op zinrijke wijze werkzaam en staan in even levendige betrekking tot de hoofdfiguur, hetzij ze de luit of den strijkstok hanteeren, elkander toelachen of in kinderlijke schuchterheid half angstig, half nieuwsgierig-verbaasd naar het sombere tragische masker opzien, of wel elkander hartelijk omhelzen en kussen.

De ordonnantie dezer groepen wordt ook, zuiver uiterlijk genomen, als meesterlijk geroemd in de wijze, waarop zij zich nu van het voetstuk losmaken en dan weer zich daartegen aansluiten, zich draaien, wenden, zich aanvlijen of vrij bewegen.

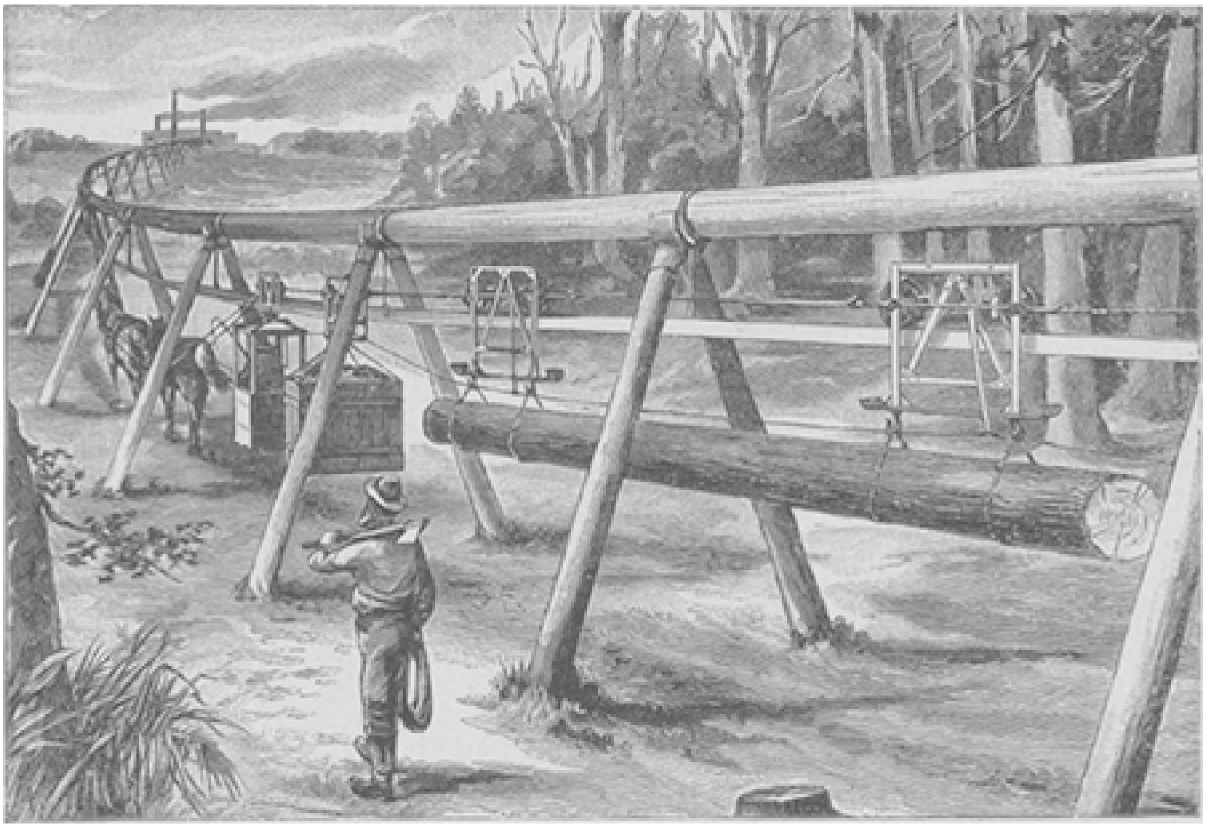

HOUTVERVOER IN NOORD-AMERIKA.

Hier openbaart zich een rijkdom van motieven, die, steeds door den edelsten smaak ingegeven en keurig doorgevoerd, altijd weer bewondering wekt.

Ook de vlakke reliëfs aan de voor- en achterzijde zijn van treffende duidelijkheid in de karakteriseering en wanneer er het volle licht op valt, hebben zij dezelfde uitwerking als hoog-verheven beeldwerk.

De onderbouw bestaat uit verschillende deelen. De onderste trede bestaat uit Mauthausener graniet, de volgende trede en de balustrade zijn uit Sterzinger marmer vervaardigd, bijna al het andere is Laaser marmer. Brons werd slechts in bescheiden mate gebruikt: bij het opschrift, enkele zinnebeelden, muziekinstrumenten, bloemslingers enz. De rijke bloementooi, die als ornament het voetstuk siert, verhoogt nog den zonnigen indruk van jeugd en lente, dien het geheel op den beschouwer maakt.

Het ongeduldige model. -

Is het al een heele toer zoo'n kleine kleuter zoet te houden als ze voor het objectiefglas zit van den photograaf, hoeveel meer zal het dan niet inhebben, ze plechtstatig te laten poseeren voor den schilder.

Die is toch maar niet in een ommezien klaar zooals de photograaf, die een *instantanée* trekt. Hij moet trekje voor trekje het kopje op het doek brengen, en als

nu dat kopje gestadig links en rechts draait, dan brengt hij daar natuurlijk niets van terecht.

Daarom spannen moeder en tante alle pogingen in om ze tot geduldig stilzitten te bewegen; maar beloften noch bedreigingen schijnen te baten. Als de deugniet een jaar of tien ouder was, zou 't wel beter gaan. Als ze dan voor haar portret moest poseeren, zou men eens zien hoe zij haar gezichtje in de liefste plooi zou zetten om het den schilder gemakkelijk te maken, haar van den gunstigsten kant op zijn schilderij te laten zien. Maar nu is zij voor zulke overwegingen nog volkomen onvatbaar.

Vervoer van hout in Noord-Amerika. -

Er zijn in de Vereenigde Staten nog ontzaglijk uitgestrekte wouden, waarin jaarlijks duizenden stammen omgehakt worden om tot timmer- of brandhout te dienen. En door daarbij zonder plan te werk te gaan, alsof er geen opkomen van den voorraad was, heeft men dan ook al heele bosschen uitgeroeid. In den laatsten tijd wordt daarop echter nauwkeuriger toegezien.

Vroeger bestond de grootste moeilijkheid hierin, het gehakte hout naar de zaagmolens en dan verder naar de havenplaatsen te vervoeren. In streken, waar geen groote beken of rivieren aangetroffen werden, was daartoe een menigte trek vee noodig. De nood maakte vindingrijk en zoo kwamen schrandere ingenieurs op het denkbeeld, de eigenaardige soort transportbaan in te richten, die men op onze gravure ziet afgebeeld.

Alleen voor groote houtzagerijen en groote boschrooiingen is deze soort van vervoer geschikt, daar anders de kostbare aanleg van den toestel de moeite niet loonen zou. Die toestel bestaat, zooals men uit onze afbeelding zien kan, uit een langen doorloopenden balk, rustende op palen. Daaronder hangt een ijzeren spoorstaaf, waarlangs een eigenaardig soort wagentje kan voortbewogen worden. Onder aan die wagentjes worden de boomstammen, die vervoerd moeten worden, opgehangen. Aan het eerste wagentje hangt een soort draagstoel, waarin de voerman plaats neemt, die de voorgespannen paarden bestuurt, terwijl hij ook een remtoestel onder zijn bereik heeft.

De inrichting heeft veel overeenkomst met de transportbaantjes, die in de groote mijnen zijn aangebracht, slechts met dit verschil dat bij deze laatste de beweegkracht meerendeels door stoom of door waterraderen, waarover touwen zonder eind loopen, verkregen wordt.

De houtvervoerbanen in Noord-Amerika zijn zoo ingericht, dat twee achter elkaar gespannen paarden van zes tot tien zware boomstammen kunnen trekken.

[Nummer 21]

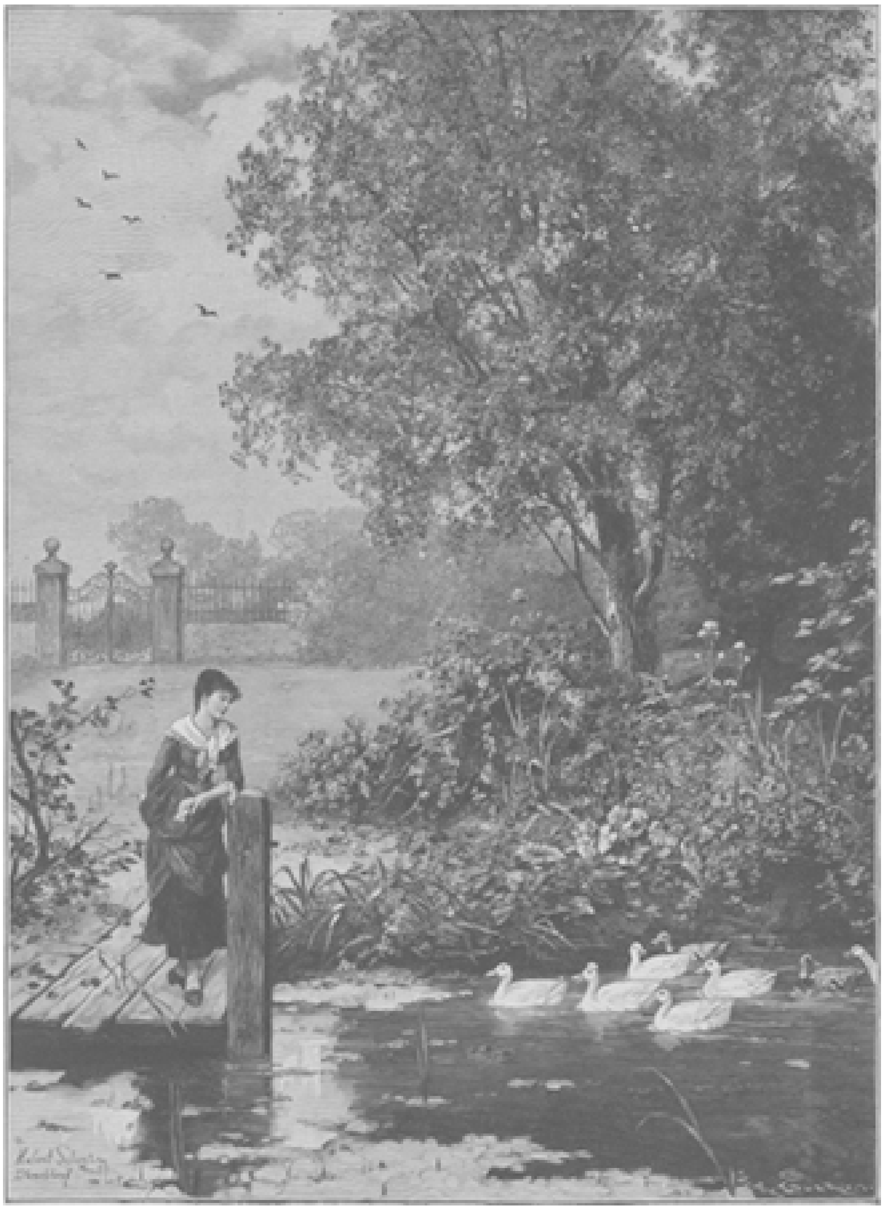

AAN DEN EENDENVIJVER, NAAR DE SCHILDERIJ VAN HUBERT SALENTIN.

Lood in het Hart,
Door J.R. van der Lans.

X.

Ziezoo, Koen, nu heb ik vandaag uwen zin gedaan en heb den heelen dag die drukke stad met u rondgekard; maar van nu af aan zal ik u strikt houden aan ons program: bergen beklimmen en van de buitenlucht genieten; daarvoor zijn we op reis gegaan.'

Dat zei met koddige verontwaardiging Henriette de Vries tot haar broer en zijn vriend Dolf Weever, met wie ze te Keulen in den tuin van een restauratie zat.

'Nu zusje, wind u zoo maar niet op,' hernam Koen lachend, terwijl hij op zijn gemak een sigaar opstak, 'gij zult toch niet zeggen dat we vandaag onzen dag niet goed besteed hebben. Om bergen te beklimmen moet u in het gebergte wezen. En u zou toch niet verlangd hebben dat we in eens waren doorgestoomd bij voorbeeld tot Königswinter. Mij dunkt dat we tot Keulen al genoeg gezeten hebben, en dat we dus hier wel wat mochten uitblazen. Daarbij had Dolf nog nooit den Dom gezien.'

'Wat een gebouw! wat een gebouw!' riep Dolf nog in extase over het grootsche schouwspel. 'Die dom is alleen de reis hierheen waard.'

'En de andere kerken, die we gezien hebben, en het museum, gooi dat ook niet weg.'

'Neen, we hebben rechtaf genoten,' verklaarde Dolf nog opgetogen over al wat zij gezien hadden. 'Dat zal de juffrouw toch moeten erkennen.'

'Alweer juffrouw,' riep het meisje bijna bestraffend. 'Noem me toch eenvoudig Henriette; ik zeg immers ook maar Dolf tegen u; we zijn nu reisgenooten, die broederlijk lief en leed met elkaar moeten deelen; dus we maken heel geen complimenten met elkander; dat vind ik juist het heerlijkste van op reis te wezen: zoo heel *sans gêne* te leven... Nu dan, ik wil graag erkennen dat ik me best geamuseerd heb vandaag, ofschoon ik in dat museum dacht dat ik er bij neer zou vallen. En om Dolf plezier te doen had ik er ook niet tegen dat we vandaag te Keulen bleven; maar nu heb ik ook mijn bekomst van het stadsgewoel; en van nu af hoop ik dat de heeren mijn zin zullen doen. Wij vertrekken van avond nog naar Königswinter en blijven daar minstens een dag of wat; dan kunnen wij van daaruit iederen dag de heerlijkste uitstapjes maken in het Zevengebergte, telkens een anderen koers uit en een anderen berg op. Estella Rozijnman, die er verleden zomer geweest is, heeft me heelemaal op de hoogte gebracht.'

''t Is de vraag of we daar van avond nog tijdig komen kunnen; want gij wilt er toch niet in het holst van den nacht arriveeren.'

'In 't holst van den nacht! We komen er bij klaarlichten dag aan. Geef het spoorboekje maar eens, dan zal ik het u voorrekenen.'

Koen tastte al in zijn zakken.

'Daar ben ik het warempel kwijt!'

'O foei! wat een lomperd. Een anderen keer zal ik 't wel zelf bewaren. Maar we doen nog 't best met aan de statie te informeeren; daar zijn we toch niet ver af.'

'O daar zal ik wel even naar toe loopen, terwijl gij hier wacht,' zei Dolf gedienstig.

'Da[']s goed,' zei Koen, 'maar wij blijven hier niet zitten. Terwijl gij naar de statie gaat, koopen wij op het Domplein een mooie flacon van de beste *eau de Cologne* en laten die onmiddellijk naar mama opsturen. We mogen wel wat doen om het goede

mensch weer in een betere luim te brengen; want toen wij van huis gingen, scheen ze nog niet op haar gemak.'

'Ja, wat was mama er schrikkelijk tegen, dat wij met ons drietjes op reis gingen. Begrijpt gij daar iets van, Koen? Er steekt toch niets in.'

'Och, ik kan het wel zoo'n beetje nagaan,' zei Koen met een ondeugend lachje, 'maar ik heb haar weten te belezen, en daar mag u mij wel dankbaar voor zijn; want zonder mijn ijverige bemoeiingen zou er niets van ons uitstapje gekomen zijn, en had gij stilletjes thuis kunnen blijven. Daar mag u wel eens aan denken, Jetje, in plaats van zooveel praats te hebben.'

'Hoor hem nu eens,' dus schaterde Henriette, 'net of ge alleen om mij te plezieren al die moeite gedaan hebt! U gaf er zeker voor u zelven niets om hè? Houd u nu maar zoo belangeloos en edelmoedig niet; we kennen u toch, niet waar Dolf? En als gij er groot op gaat, dat ge mama voor het plannetje gewonnen hebt, dan kan ik me beroemen, pa's toestemming te hebben verkregen.'

'Alsof dat een verdienste was! De goede man was er onmiddellijk vóór zoodra wij er even van gerept hadden. Dat weet u ook wel. Hij zou zelf meegegaan zijn, als hij het had kunnen schikken. En wat heeft hij niet zijn best gedaan om Dolf, die tegenstribbelde, er toe over te halen! Neen, van die moeite, die gij u getroost hebt, om pa te winnen, hoeft u warempel zoo hoog niet op te geven; daar weten wij alles van.'

'Nu, van uwen kant is het ook zoo'n groote verdienste niet, mama te hebben bepraat; want van haar kan u toch alles gedaan krijgen; u zijt moeders lieveling.'

'Komaan, we zullen er maar niet langer over kibbelen, vinnig nest, en liever ons best doen om zooveel mogelijk te profiteeren. Willen we opstaan?'

'Ik ben tot uw dienst,' zei Dolf, die op een tafeltje naast zich de kleine bagage van het gezelschap al gereed hield.

Zij wandelden gezamentlijk op naar den *Jülichsplatz*, waar Koen en Henriette den beroemden winkel van Jean Marie Farina binnengingen, terwijl Dolf doorliep naar de statie, niet zonder in het voorbijgaan nog een bewonderenden blik op te slaan naar den ontzaglijken reuzenbouw van de Domkerk.

Het was er dan toch van gekomen, dat hij dit heerlijke reisje met zijn vriend en diens vroolijke zuster had mogen ondernemen. Voor den armen jongen, die nog haast niets van de wereld gezien had, was dat een niet uit te spreken zaligheid. Reizen was altijd een ideaal voor hem geweest, aan welks verwezenlijking bij de beperktheid van zijn middelen nooit viel te denken, maar dat, zooals alle begeerde dingen, juist daarom te aanlokkelijker scheen.

Zoodra Henriette het ideetje het eerst opgeworpen had, was zijn hart al opengegaan van onbestemd verlangen; maar hij durfde het niet laten merken; hij moest zich onverschillig houden, bedenkingen opperen, uitvluchten zoeken, waarvan Koen en Henriette niets begrepen en die zij met hun welbespraakte argumentatie glansrijk te niet deden. Eindelijk, terwijl hij met Koen alleen was, kwam het hooge woord er uit: het kon niet lijden, en nu gebeurde ook wat Dolf voorzien had.

'Is het dat, kerel? Maar waarom dat niet onmiddellijk gezegd? Gij begrijpt toch wel, dat als ik u uitnoodig, ik u ook vrijhoud. Dus daar geen woord meer over. We gaan, en daarmee uit. Daar gaat niets af,' verklaarde Koen met de beslistheid van een bedorven rijkeluiszoon, die gewoon is al zijn luimen in te willigen.

Dokter De Vries hechtte onmiddellijk zijn volle goedkeuring aan het plan. Hij zag met kennelijk welbehagen hoe het driespannetje, zooals hij de jongelui noemde, met

den dag vertrouwelijker werd. Maar mevrouw wist niet wat ze hoorde, toen ze van het reisplan vernam, dat geheel buiten haar om al beklonken was.

‘Hoe is 't mogelijk! Hoe krijgt Koen het in zijn hoofd, met zoo'n jongen op reis te willen gaan? En die malle Henriette! Ze lijkt wel gek. Er gebeurt niets van, ze blijft thuis,’ dus viel mevrouw tegen den dokter uit.

‘Ik heb den kinderen mijn toestemming al gegeven,’ zei haar man bedaard, ‘en ze zijn er over in de wolken. Maak u er als 't u belieft niet druk meer over.’

‘Ik begrijp niet dat ge tot zoo iets uwe toestemming geeft, en dat zonder mij maar even te raadplegen. Dat gij Koen verlof geeft om op reis te gaan, laat ik nog daar; maar nu Henriette ook mee wil, meen ik daarover wel gehoord te mogen worden. Het komt toch zeker een moeder toe, te oordeelen over den omgang van haar dochter, en de familiariteit met dien pummel heeft me al lang genoeg geërgerd. Ik had gedacht dat het maar voor een paar dagen zou zijn, maar nu schijnt het een geregelde *liaison* te moeten worden. 't Is wat moois, een jongen wiens moeder borduurt voor de menschen, iemand, dien men niet eens in een net gezelschap kan presenteeren.’

‘Ik verzeker u dat Dolf Weever veel presentabeler is dan de fijne jonker De Grunze, dien u Henriette gestadig wil opdringen.’

‘We mochten willen dat hij Koen en haar de eer wilde doen, van de partij te wezen. Had Koen hèm gevraagd of iemand anders van zijn *nette* kennissen, jonker Van Beest bijvoorbeeld of Van den Zwetselaar... ze hadden Estella Rozijnman er ook bij kunnen nemen... dan had ik er niets tegen gehad; maar nu blijf ik er bij: het gebeurt niet.’

‘En in dàt geval had ìk nooit mijn toestemming gegeven,’ hernam de dokter. ‘Dolf Weever is precies de eenige, dien ik bij mijn zoon en dochter vertrouw; van al de jongelui, die u daar noemt, is er geen een, die in zijn schaduw kan staan. Ik dank den hemel, dat Koen met hem bevriend is geraakt, want dat houdt hem juist af van de heertjes, met wie u zoo wegloopt, maar die heel geen gezelschap voor hem zijn. En met Henriette is het precies evenzoo; ik zie honderdmaal liever dat ze met haar broer en Dolf Weever een reisje maakt, dan dat ze hier de jongelui frequenteert, met wie u haar bij voorkeur in aanraking schijnt te brengen.’

Mevrouw haalde de schouders op over het volslagen gemis aan wereldkennis van haar man. Er viel met hem over die dingen niet te praten en ze besloot met eenvoudig te herhalen dat er niets van inkwam, dat zij het niet verkoos en dat zij Koen wel eens onderhanden zou nemen.

Maar wat de ernstige overreding van haar man niet van haar gedaan kon krijgen, dat brachten de fleemende woordjes van haar Koen zonder veel moeite teweeg. Tegen zijn liefkoozingen was ze niet bestand en behalve haar toestemming wist hij haar nog een mooie bijdrage tot het reisgeld af te troggelen.

Dat kleine huiselijke drama was natuurlijk grootendeels achter Dolfs rug afgespeeld, zoodat hij er weinig weet van had. Daarbij was hij veel te opgetogen over de gevallen beslissing om lang na te denken over hetgeen er tegen had kunnen zijn.

Toen hij overeenkomstig de belofte in zijn brief op den bewusten Zaterdagavond bij zijn moeder kwam, was hij nog geen vijf minuten in huis of hij had al met stralende oogen gezegd: ‘'t Is er door, moeder, ik mag met Koen en zijn zuster acht dagen op reis.’

Tot zijn verwondering deelde het goede mensch zijn opgetogenheid niet, maar keek verrast op. In plaats van zich met haar jongen te verblijden over het buitenkansje, dat hem ten deel zou vallen, scheen het haar veeleer tot naden ken te stemmen. Wat hij haar omtrent dokter De Vries en diens familie vertelde bracht haar in herinnering wat zij van de boerin gehoord had, en wel wierp ze de booze verdenking, die vrouw

Merks' verhaal op den dokter geworpen had, met afschuw van zich af, doch de gedachte maakte haar toch onwillekeurig stil en afgetrokken.

Was het niet opmerkelijk dat de dokter zich zoo buitengewoon voor haar Dolf interesseerde? Dreef zijn geweten hem misschien daartoe? Voelde hij zich verplicht iets jegens den jongen goed te maken? Maar wist hij misschien wel eens dat Dolf ooit eenige aanspraak had gehad op de erfenis, die buiten alle verwachting hem zelf in den schoot was gevallen?

Foei! 't was schande, juist uit iemands weldaden kwade vermoedens te trekken. Dolf was immers de eenige niet, dien de edele man zich aantrok. Het was algemeen bekend dat hij weldaden om zoo te zeggen rondstrooide.

Maar kon die buitensporige milddadigheid niet juist voortspruiten uit een kwaad geweten, dat aldus het zelfverwijt poogde te smoren?

Neen, neen! weg met die gruwzame verdenking! Op die wijze zouden de deugden

van een heilige zelfs ten kwade uitgelegd kunnen worden. 't Was alleen het edele hart van den dokter, dat hem tot toewijding jegens den hulpbehoevenden evennaaste dreef. En in plaats van hem daarvoor te zegenen, zou ze hem van wraakroepende onrechtvaardigheid verdenken!

Voor geen geld zou ze Dolf bekend hebben, waaraan zij dacht; daarom zei ze maar weinig op zijn verrukte ontboezemingen omtrent het heerlijke vooruitzicht.

Hij schreef dat toe aan haar spijt, dat ze hem weer voor dien tijd zou moeten missen.

‘'t Is maar voor acht dagen, moeder,’ zei hij, ‘de rest van de vacantie blijf ik trouw bij u; ik hoop van de stilte hier goed te profiteeren om nog menig uurtje te blokken; ik heb mijn kist half vol boeken....’

En ondanks de aansporing van het goede mensch, zich onder de vacantie toch een behoorlijke rust te gunnen, zat hij halve dagen in de boeken verdiept; maar al waren dat meest dikke volumes, zwaar van medische geleerdheid, hij verzuimde toch ook niet een klein, compres gedrukt boekje te bestudeeren, dat op zijn rooden omslag tot titel droeg: *Baedeker's Rheinlande.*

Herhaaldelijk kwamen er brieven van Koen, die zijn gedachte aan de voorgestelde reis levendig hielden, en toen de afgesproken dag daar was, nam hij vol prettige vooruitzichten afscheid van zijn moeder. Hij kon maar niet begrijpen, waarom zij zoo weinig aandeel nam in zijn blijdschap. Zoodra hij van de familie De Vries sprak, scheen haar gezicht te betrekken. En als hij haar naar de reden vroeg, antwoordde ze verstrooid en ontwijkend.

Toch wenschte ze hem hartelijk goede reis en veel genoegen, en hij vertrok onder belofte, haar van tijd tot tijd een paar regeltjes te schrijven en over acht dagen weer terug te zullen zijn.

Nu was hij met zijn gezelschap in Keulen, waar zij een heelen dag waren blijven hangen tot groot ongeduld van Henriette, die maar naar de bergen verlangde. Maar haar broer was te veel student om het in de levendige, drukke stad niet amusant te vinden. Had men zijn zin gedaan, dan was men daar voorloopig gebleven om van al de luidruchtige vermakelijkheden te profiteeren, die zij vooral bij avond aanbood. De bergen liepen niet weg, zei hij. Maar Henriette hield voet bij stuk, en zoodra Dolfs informatie haar verzekering bevestigd had, dat men vóór den avond nog in het hartje van het Zevengebergte wezen kon, wist zij haar wil door te drijven.

‘Voor concerten, comedie of paardenspel ben ik niet op reis gegaan,’ zei ze, met haar parasol op den grond stampend. ‘Daar is in Brussel gelegenheid genoeg voor. Ik wil de bergen in. Dat was de afspraak, niet waar, Dolf?’

‘Nu, maak u maar zoo druk niet, meisje,’ zei haar broer. ‘Gij zult uw zin hebben. We zullen u, nog laten klimmen, dat ge er bij neervalt.’

Een half uur later zaten zij in den trein en snorden langs den linker Rijnoever voort, nu eens het vrije uitzicht genietend op den kalmen blauwen stroom, die dan weer door heuvelen, boschjes of gebouwen voor hun oog werd bedekt.

Te Bonn hield de trein maar eenige minuten stil, maar Koen, die bij elke halte uit de coupé wipte, stond ook nu weer op het perron, waar hij aanstonds een kellner te pakken had, die met ververschingen rondliep De bedrijvigheid van de statie en het gezicht van de stad, waar dien avond toch zeker wel wat te doen zou zijn, oefenden op hem weer de gewone, onweerstaanbare aantrekkingskracht.

‘Weet ge wat, laten we van avond hier blijven,’ zei hij, terwijl hij Henriette, die rustig was blijven zitten, aan het portier een glas limonade aanbood.

‘Ik dank u feestelijk. Kom, stap maar gauw weer in, de trein gaat zóó weg.’

‘Stapt gij beiden er liever uit. Het is net nog tijd. Gauw, Dolf, geef de bagage maar aan.’

Maar Dolf waagde het niet, aan dien wenk gevolg te geven. Henriette hield trouwens haar valiesje en parasol krampachtig vast.

‘Het gebeurt niet,’ riep ze, wel schertsend, maar toch met iets in haar toon en houding, dat aan de eigenwilligheid van haar moeder herinnerde.

‘Toe, wees nu niet kinderachtig,’ hield Koen nog aan. ‘Als we van avond op ons gemak hier blijven, hebben we morgen immers een verschen dag voor de bergen.’

‘Gauw er in, nare jongen! Daar gaat de trein al.’

Inderdaad smeet de conducteur - een echte Duitsche conducteur, die geen scherts verstaat - het portier dicht en zette de trein zich in beweging.

Met komisch wanhopige gebaren bleef Koen op het perron achter. Zijn zuster sloeg de handen in elkaar.

‘Dat hebben we er nu van!’ riep ze en wilde het raampje neerlaten om het hoofd buiten het portier te steken en naar den achterblijver om te zien. Het raampje wilde niet, tevergeefs haastte Dolf zich, haar te hulp te komen, en toen zij er met vereende krachten in geslaagd waren, het raampje te openen en het hoofd er buiten te steken, was het station al zoo goed als uit hun gezicht.

‘Voorzichtig, Henriette!’ riep Dolf, haar terugtrekkend, daar ze zich met het halve lijf uit het portier boog.

‘Hebt ge nu ooit zoo'n naren jongen gezien!’ zei ze wrevelig, terwijl ze zich teleurgesteld weer op de bank liet zinken. ‘Nu kan hij alleen van nacht in Bonn blijven. Een plezierige reisgezel.’

‘Ik denk wel dat hij ons met een lateren trein achterop zal komen,’ hernam Dolf geruststellend.

‘'t Is toch geen aardigheid! Een anderen keer moeten we beter op hem letten. We moeten hem onder den duim houden. U laat ook maar alles over uw kant gaan.’

‘Maar ik kan hem toch niet vasthouden.’

‘Een anderen keer mag hij niet meer aan het portier zitten. U moet me helpen, Dolf, anders komt er van ons heele bergreisje niets terecht.’

‘Goed, ik zal er mijn best voor doen,’ zei Dolf lachend en keek zijn reisgezelin aan, die in haar koddige verontwaardiging allerliefst was.

‘We zullen hem wel klein krijgen, den deugniet,’ zei ze, ‘als ik op u maar rekenen kan.’

‘O, ik ben geheel tot uw dienst. Maar ik vrees dat hij zich weinig aan mij storen zal.’

‘We zullen hem van avond eens geducht onder handen nemen, - als hij ons ten minste van avond nog achterop komt. Als hij in Bonn bleef, zou ik 't hem nooit vergeven.’

‘Kom, zóó onverzoenlijk zal u niet wezen; maar hij zal wel komen, heb daar maar geen vrees voor.’

Terwijl zij aldus over het geval voortkeuvelden, - Henriette zich meer en meer opwindend en telkens uit het portier kijkend alsof de vermiste den trein achterop kon komen loopen, en Dolf haar telkens geruststellend, - begon de trein zachtjes aan zijn vaart te vertragen.

Zij naderden Bonn-Traject, waar de heele trein door een stoompont over den Rijn moest worden gezet. Er was ondertusschen wat wind opgestoken en het gebruis van de golven deed de twee reizigers opschrikken. Nieuwsgierig keken beiden uit het

raampje. Met dof gestommel reed de trein de drijvende pont op, waartegen aan weerskanten het water hoog opklotste. Het geweld van de golven, het gedreun van den trein op den drijvenden bodem en het gezwoeg der machine van de pont, die zich in beweging zette, vormden een fantastisch geraas, wel geschikt om iemand, die dat voor 't eerst van zijn leven zag, schrikachtig te maken.

'Lieve God! wat moet er nu gebeuren!' riep het meisje, zenuwachtig opspringend. 'We rijden regelrecht het water in.'

'Maak u maar niet ongerust, we worden hier overgezet,' zei Dolf, die, al had hij de reis nog niet gemaakt, toch wel wist en zag wat er gebeurde.

'Met trein en al! Als dat maar zonder ongelukken afloopt! Hoe akelig dat Koen nu juist weg is! Wie weet waar hij zit!'

En onder den indruk van het helsch lawaai en de schrikwekkende aanblik van het zwarte gevaarte, dat den trein droeg, werd het meisje, bij de gedachte aan den vermiste, bleek van zenuwachtigheid.

'Daar is Koen al!' riep Dolf, met geweld het portier openduwend om hem binnen te laten

En in het volgend oogenblik zat de vermiste weer doodleuk naast zijn zuster, die hem met verbaasde oogen aanzag.

'Waar hebt ge gezeten? Waar komt u vandaan?'

'Ik heb me daar straks, uit wanhoop dat ik u twee kwijt was, in den Rijn gestort en de stroom heeft mij, zooals ge ziet, weer in uwe armen teruggevoerd.'

'En u zeker weer droog aan land geworpen, op de manier als de walvisch met Jonas deed!' zei Dolf.

Uit Koens nadere verklaringen bleek dat hij, terwijl de trein al in gang was, nog juist tijd genoeg had gehad om in een openstaanden goederenwagen te springen. Hij had dus de reis meegemaakt al was het maar zittende op een pakkist, en nu had hij van het stilstaan van den trein op de pont gebruik gemaakt om die ongemakkelijke zitplaats weer met de coupé tweede klasse te verwisselen, waarin Henriette en Dolf het gemis van zijn gezelschap betreurden.

De lichtzinnige moest wat hooren van zijn ongemakkelijke zuster over de onverantwoordelijke handelwijs tegenover zijn reisgezelschap! En Dolf sloot zich, overeenkomstig zijn belofte, ten volle bij die strafpredikatie aan, zoodat de arme zondaar geen anderen uitweg zag dan rouwmoedig beterschap te beloven.

Hij had al gauw gelegenheid zijn goeden wil te toonen door zich nederig naar de wenschen van zijn zuster te voegen. Zoodra het gezelschap te Königswinter was aangekomen, wilde Koen dat het onmiddellijk zijn intrek zou nemen in een der vorstelijke hotels aan de kade, trotsche paleizen in Duitschen renaissance-stijl, die hun lichtroode baksteengevels, met ornamenten van witten bergsteen afgewisseld, hun sierlijke torentjes, erkers en balkons behaaglijk weerspiegelen in den kalmen, blauwen stroom.

Maar Henriette bedankte er voor zoo deftig gelogeerd te wezen.

'Wat denkt u wel? Dat ik zin heb om daar plechtig te tronen aan een schitterende table d'hôte, tusschen spiegels en kronen van gaslicht? Dan zou ik nog toilet moeten maken ook, en daar ben ik niet op ingericht. Neen, ik ben hier gekomen om van de bergen te genieten, en ik wil mij vrij en ongedwongen bewegen; ik wil nu eens recht uit wezen, niet zooals gij dat opvat, maar zooals ik dat begrijp. Dolf verstaat me wel.'

In dat opzicht was Dolf het volkomen met haar eens; ook hij was evenmin als zij een vriend van die mondaine drukte en dat menschengewoel, waarin Koen zich bij voorkeur bewoog.

‘Nu wat wilt ge dan!’ vroeg Koen, ‘gij hebt het maar voor 't zeggen; ik heb beloofd in alles uw onderdanige dienaar te zijn,’ voegde hij hij er met een koddige buiging bij.

‘Ik heb me in 't hoofd gezet, den eersten nacht op den Drachenfels te logeeren. Dat moet een heel bescheiden hotel zijn, heb ik van Estella gehoord, en daar hebt ge 't heerlijkste uitzicht op den Rijn.’

‘Goed, dan maar naar 't station van de tandradbaan.’

‘De tandradbaan! Neen, Koentje, zoo vat ik het bergenbeklimmen, dat ik mij heb voorgesteld, niet op. We doen het op onze voetjes.’

‘Te voet, nu van avond nog! Nadat we den heelen dag al in de weer zijn geweest. Weet u wel dat het minstens een uur klimmen is.’

‘Nu, ziet gij daartegen op? Ik niet, en gij Dolf?’

‘Ik voor mij ben er niet bang van, maar ik kan er natuurlijk slecht over oordeelen; ik heb het nog nooit gedaan. Koen kent het zaakje en zal dus het best weten of hij zijn lief zusje, na de vele voetstappen, die we vandaag al gezet hebben, nog aan de vermoeienis van zoo'n klimpartij kan blootstellen.’

‘Ik verzeker u, 't is niet te doen, Henriette; u zou er bij neervallen. En wat hebt ge er aan, zoo tegen den avond. Het zal donker wezen, eer we boven zijn. Neen, als u dan absoluut op den Drachenfels logeeren en nog wat van den avond genieten wil, dan moeten we dezen keer de tandradbaan nemen. Dan zijn we in een wipje boven. Morgen, als we wat uitgerust zijn, bestijgen we dan te voet bijvoorbeeld den Petersberg.’

Henriette liet zich bepraten en het driespannetje

DRUSUS' LAATSTE TOCHT, NAAR DE TEEKENING VAN A. VON ROESSLER.

zette zich op de hellende banken van den schuins oploopenden waggon. Het was de laatste rit, dien het treintje dezen dag nog maakte, en er waren heel wat liefhebbers, die nog eens gaarne van de gelegenheid gebruik wilden maken om een kijkje op het bergterras te nemen. Er was dien avond muziek op den Drachenfels en van ver uit de hoogte klonken den toeristen de opwekkende tonen al tegen.

De waggon liep in een oogenblik vol volk. Koen had schik in de drukte en verkneukelde zich in het vooruitzicht dat er boven op den berg in elk geval ‘wat te doen was.’ Dat viel mee. Hij had half en half gevreesd, dat zij daar in hun eentje zouden zitten en was toevallig heel niet in de stemming om sentimenteel naar den maneschijn te zitten kijken.

HET EXAMEN VAN HET BRUIDSPAAR, NAAR DE SCHILDERIJ VAN C. NOWAF.

Daar snorde de locomotief als een snuivende buffel tegen den berg op, den korten trein zonder inspanning, of het niet meer dan zijn staart was, achter zich sleepend. De frissche berglucht woei onzen toeristen, die op het voorbankje zaten, in het gezicht.

Henriette was opgetogen en streek de haren weg, die in haar oogen fladderden.

(*Wordt vervolgd.*)

Drusus' laatste tocht.

Van de Romeinsche veldheeren, die in de eerste eeuwen onzer geschiedenis deze landen met het gedruisch hunner wapenen vervulden, heeft er geen zulke duurzame herinneringen nagelaten als de dappere Claudius Drusus, de stiefzoon van keizer Augustus.

Nog na twintig eeuwen getuigt de Drususgracht of Nieuwe IJsel, het kanaal door hem gegraven ter verbinding van den Ouden IJsel met den Rijn, van zijn werkzaamheid in deze streken, terwijl ook de stad Doesburg (kennelijk een verbastering van Drususburg) nog altijd zijn naam bewaart.

Natuurlijk was het geen zuivere belangstelling voor onze barbaarsche voorvaderen, die de Romeinsche legioenen hierheen dreef en hun veldheeren hier dijken deed aanleggen of kanalen graven, waarvan de nazaat nog eeuwen later profiteeren zou. Wat de Romeinen bij hun verre, krijgshaftige tochten naar het woeste Germanië bezielde, was ongeveer hetzelfde wat op het oogenblik de Engelschen of de Duitschers naar het zwarte werelddeel drijft: kolonisatie tot uitbreiding en versterking van de eigen wereldmacht. Maar evenals de tegenwoordige kolonisatie, al gaat zij dikwijls wat ruw te werk en al worden er stroomen bloeds bij vergoten, op den langen duur toch de inboorlingen aan de zegeningen der christelijke beschaving doet deelachtig worden, evenzoo legden de Romeinen hier, in het nog barbaarsche, met wouden en moerassen overdekte land de grondslagen voor het welgeordende maatschappelijk gebouw, waarin de latere geslachten vreedzaam zouden kunnen wonen.

En wat op het oogenblik de kracht der moderne veroveraars van Afrika uitmaakt, namelijk de onderlinge verdeeldheid der inheemsche volksstammen, dat begunstigde ook toenmaals de overheersching der Romeinen. Tacitus zei het ronduit: ‘Den volken blijve, zoo al niet hun genegenheid voor ons, dan toch hun onderlinge haat eigen, daar toch, in den drang der wederwaardigheden des rijks, de fortuin ons geen grooter dienst bewijzen kan dan met de tweedracht onzer vijanden.’

Van die tweedracht wist de twintigjarige Drusus, de jonge held, door Horatius bij Jupiters adelaar vergeleken, een schrander gebruik te maken. Uit Rome afgezonden om de Germaansche stammen, die nog niet voor het Romeinsche juk hadden willen buigen, tot onderwerping te dwingen, wist hij zich het bondgenootschap te verzekeren van de Batavieren en de Friezen. De eersten hadden zich al door Julius Caesar laten overhalen om ‘vrienden en broeders der Romeinen’ te worden en alzoo een verbond te sluiten als dat tusschen den ijzeren en den aarden pot uit de fabel, die samen op reis gingen. Drusus wist ook de anders zoo onhandelbare Friezen tot een dergelijk bondgenootschap te overreden, waarbij dezen op zich namen hem een jaarlijksche schatting ossenhuiden te leveren.

Aan de vriendschap der Friezen had hij het te danken dat hij er behouden afkwam, toen zijn schepen bij een vaart over de Wadden ten gevolge der eb aan den grond vastraakten en onmiddellijk door de vijanden aangevallen werden. De Friezen, aan de zee gewoon, redden hun bondgenooten, de Romeinen, uit het dreigende gevaar. Na dezen eersten mislukten tocht bracht Drusus zijn legerscharen voor den winter onder dak, hetzij in Friesland, hetzij, wat waarschijnlijker is, op het eiland der Batavieren, de tegenwoordige Betuwe, terwijl hij zelf naar Rome toog om nieuwe instructies te halen.

In de lente van het volgend jaar (10 voor Chr.) was hij weer in Germanië terug en trok aan het hoofd zijner scharen den Rijn over. Met groote gevaren had de dappere veldheer ook op dezen tweeden tocht te worstelen. De Germaansche volksstammen legden hem overal hinderlagen en omsloten zijn leger zelfs eenmaal in een engen, hollen weg, zoodat het maar met de uiterste krachtsinspanning wist te ontkomen. Maar Drusus' veldheerstalent en krijgsbeleid kwam ten slotte de woeste dapperheid der Germanen te boven. Om hen in het vervolg beter in toom te houden legde hij bezettingen aan de Maas, den Weser en naderhand aan de Elbe. Hij wierp meer dan vijftig versterkingen op langs den Rijn, welks beide oevers hij tusschen Bonn en Cesonia door bruggen verbond en door schepen liet bewaken. Door het aanleggen van wegen opende hij verder het groote Hercynische woud, dat tot dusver voor de Romeinen ontoegankelijk geweest was.

Van de rust, die nu voor een poos in Germanië heerschte, zal Drusus ongetwijfeld gebruik hebben gemaakt om op het eiland der Batavieren die nuttige veranderingen te maken en die groote werken aan te leggen, welke hem worden toegeschreven. Dit eiland toch was voor de Romeinen van het uiterste gewicht, omdat het, binnen de armen van den Rijn en de Noordzee besloten, hun benden een veilige legerplaats aanbood. De laagte van den bodem en de gedurige overstroomingen maakten echter het verblijf voor hen in het najaar gevaarlijk en belemmerden in het voorjaar het uittrekken. Daarom liet Drusus de naar hem genoemde gracht graven, die den Rijn met den IJsel verbond, en deze laatste rivier tot aan haar uitmonding in het meer Flevo zoodanig verbreeden, dat hij van uit het eiland der Batavieren een gereeden doortocht had naar de landen der Friezen, Cauchen en andere Germaansche stammen. Naar alle waarschijnlijkheid heeft hij nog verscheidene dergelijke kanalen laten aanleggen; zoo meent men dat hij de Maas en den R[ij]n beneden Leiden door de Vliet en boven deze stad door de Does vereenigde en misschien ook een gedeelte van de Lek ter uitwatering in de Waal geleid heeft.

De overstroomingen trachtte hij naar vermogen te beteugelen door een waterkeering, de eerste in Nederland, die naar hem de moeilje of dijk van Drusus genoemd werd en wier nut eerst duidelijk bleek, toen door het vernielen van dien dijk tijdens den opstand der Batavieren onder Claudius Civilis het heele land in een moeras veranderde, dat voor de Romeinen ontoegankelijk was. Deze dijk moet aan den linkeroever van den Middel-Rijn gelegen hebben en zou, als Drusus tijd van leven gehad had, zich waarschijnlijk tot den middelsten Rijnmond hebben uitgestrekt. Het graven der grachten leverde de aarde tot dezen dijk, die zoowel diende om het rivierwater te keeren, als tot vereenigingslinie der sterkten en schansen langs den Rijn.

Alzoo kreeg het land een ander aanzien en werd door de verbetering van het klimaat allengs meer voor bewoning geschikt.

Terwijl hij zijn mannen door deze werken bezighield, toog Drusus tegen den winter weer naar Rome, waar hem wel niet de volle eer van den *triomphator* werd toegestaan, maar toch vergund werd met de eereteekenen eens overwinnaars te worden ingehaald. Hij verkreeg den rang van proconsul, doch de titel van *imperator*, hem door zijn soldaten geschonken, werd door zijn keizerlijken stiefvader niet bevestigd.

Het volgende jaar trok hij op tot een derden tocht, ditmaal tegen de Katten, die zich met de Sicambren en andere stammen tegen Rome vereenigd hadden. Door de strijdkrachten van geheel Gallië ondersteund, bracht hij hen spoedig tot onderwerping en maakte van de gelegenheid gebruik om de aangevangen versterkingswerken langs

den Rijn te voltooien. Na dezen tocht weer te Rome teruggekeerd, mocht hij de stad in zegepraal binnentrekken en werd het volgend jaar tot consul benoemd.

Het onrustig Germanië riep hem echter spoedig aan de oevers van den Rijn terug en ten vierden male trok hij dezen stroom over. Het geluk was zijn wapenen gunstig. Na de Katten in verscheidene bloedige ontmoetingen verslagen te hebben, drong hij in het gebied der Sueven door tot over den Weser en richtte zijn wapenen tegen de Cherusken, die met de Sueven en Sicambren in bondgenootschap waren getreden tegen den Romeinschen overweldiger. Op schrikkelijke wijze was die bond bezegeld door den dood van een twintigtal Romeinsche krijgsgevangenen, die levend verbrand waren. In hun dweepzieken strijdlust waren de Germanen reeds zoo zeker van de overwinning, dat zij den te behalen buit al onder elkaar hadden verdeeld. De Cherusken zouden de paarden krijgen, de Sueven het goud en zilver en de Sicambren de krijgsgevangenen, voor wie zij al ketenen hadden meegebracht. Maar Drusus zou al deze berekeningen verijdelen. In een algemeenen en allerbloedigsten veldslag werden de vereenigde Germanen als vernietigd, en de overwinnaar verdeelde en verkocht hun paarden, hun vee en hun mannen. Men verhaalt dat de wanhoop de Germaansche vrouwen dermate tot het uiterste dreef, dat zij, door de Romeinen tusschen de wapenschansen ingesloten, bij gebrek aan werptuigen haar zuigelingen tegen den grond verpletterd en den vijand in 't gezicht geslingerd hebben.

Drusus, steeds het vluchtig overschot der Germanen vervolgende, plunderde en verwoestte nu hun landen tot aan de Elbe en zou zijn bloedigen zegetocht zelfs tot over dien stroom hebben voortgezet, als hij door een zonderlinge ontmoeting daarin niet was gestuit. Mag men Dio Cassius gelooven, dan zou hem, juist op het oogenblik dat hij met zijn leger de Elbe wilde overtrekken, een Germaansche vrouw van bovenmenschelijke gestalte verschenen zijn.

‘Drusus, waar toch wilt gij heen?’ zou zij hem gevraagd hebben. ‘Zult gij nimmer perken stellen aan uw heerschzucht en verwinnende wapenen? Het noodlot wil niet, dat gij dit geheele gewest als vijand doortrekt. Keer terug: de grenspaal uwer daden en van uw leven is nabij.’

Waarschijnlijk hebben wij hier aan een Germaansche priesteres of waarzegster te denken; want uit Tacitus weten wij dat de Germanen aan de uitspraak van dergelijke, door de goden bezielde vrouwen hoog gewicht hechtten, en ditmaal blijkt ook de geduchte veldheer Drusus voor haar machtigen invloed gebukt te hebben. Want hetzij dat hij zelf door de voorspelling werd afgeschrikt, hetzij dat de bijgeloovige vrees zijner gezellen hem het voorttrekken onmogelijk maakte, in elk geval maakte hij aan den oever der Elbe rechtsomkeert, evenwel niet dan na er verschillende sterkten te hebben opgericht, gelijk hij aan de oevers van den Weser gedaan had. Tusschen beide stroomen richtte hij nu een zegeteeken op ter herinnering aan zijn zegepralen en trok naar den Rijn terug zonder dien evenwel weer te mogen bereiken.

Het voorspelde noodlot zou in vervulling gaan. Door een val van het paard brak hij een been en moest verder door zijn soldaten gedragen worden, gelijk onze gravure te zien geeft. Wij aanschouwen daar den jongen, overmoedigen held machteloos op de draagbaar uitgestrekt, omgeven door zijn krijgers, die zijn treurig lot bitter beklagen en hem in zijn brandende pijnen alle lafenis pogen te verschaffen. Bij de ontdekking van een bron langs den weg, beijveren zij zich water in hun helmen te scheppen om zijn versmachtenden dorst te lesschen. De wonde verergerde intusschen met den dag en had een doodelijke ziekte ten gevolge, waaraan de jeugdige krijger den dertigsten dag overleed. Zijn broeder Tiberius, die bij de tijding van zijn bedenkelijken toestand,

op Augustus' bevel was toegesneld, vond hem nog levend en kwam juist op tijd om het opperbevel uit zijn handen over te nemen.

De dood van den beminden aanvoerder werd door zijn mannen diep betreurd; het krijgsvolk noemde de plaats van zijn afsterven de ‘heillooze’ (*scelerata*) en niet dan met moeite kon het bewogen worden, het overschot van den geliefden veldheer naar Rome te voeren. Met weemoedige plechtigheid werd het gebalsemde lijk door bevelhebbers naar het winterleger, hoogstwaarschijnlijk op het eiland der Batavieren, en van daar onder de algemeene deelneming van het toegestroomde volk naar Rome vervoerd, waar de roemrijke held het jaar te voren onder het vreugdegejuich van een opgetogen menigte de eer der zegepraal genoten had.

Op het Marsveld werd zijn lichaam plechtig verbrand en de asch in het praalgraf van Augustus bijgezet. De keizer zelf sprak de lijkrede uit, ‘de goden smeekende om zulk een leven voor zijn nakomelingen en zulk een einde voor zich zelven.’

Verschillende gedenkteekenen werden ter eere zijner nagedachtenis opgericht. Zijn krijgers stichtten er een aan den Rijn te Mentz met

de bepaling, daarheen jaarlijks op den 11en Juni een bedevaart te doen en ter gedachtenis van den held wapenoefeningen te houden. Te Elten werd zelfs een altaar opgericht tot zijn vergoding.

De Raad van Rome schonk hem en zijn nakomelingschap den eernaam van Germanicus. Dichters bezongen zijn heldendaden en geschiedschrijvers stelden ze te boek. In Nederland verdient zijn naam zeker meer dan die van eenig ander Romein in eer gehouden te worden.

Genezen.
Een badgeschiedenis.
(*Vervolg.*)

'Mijnheer de gerechtsraad, juffrouw Gertrude, wat een voorrecht u te ontmoeten,' zei het jonge mensch.

'Mijn waarde assessor,' antwoordde de gerechtsraad joviaal, 'wat voert u hier in dit oord der zieken?'

'Veroorloof mij, met zekere bezorgdheid dezelfde vraag tot u te richten, mijnheer de gerechtsraad.'

'Een beetje rheumathiek, collega, niets van beteekenis. Maar u?'

'Ik moest hier in de buurt een maand voor een collega in de bres springen, ben nu voor een paar dagen vrij van dienst en besloot daarom een beetje van het leven op een badplaats te gaan genieten.'

'Altijd nog dezelfde,' plaagde de gerechtsraad.

'Wijsbegeerte, verruiming van mijn gezichteinder drijft mij, maar geen genotzucht, geloof me,' verzekerde de assessor.

Doctor Von Beugen had geen oog van hem afgewend, maar hem van onder tot boven gemonsterd. Zijn gemaakte manier van spreken beviel hem niet, evenmin als zijn opzichtige kleeding, kortom, de indringer vond weinig genade voor zijn oogen.

Zoo kwam het, dat Von Beugen bij de woorden van den gerechtsraad: 'mijnheer Richter, assessor, - dr. Von Beugen, leeraar,' als uit een droom ontwaakte en niet in staat was, een paar beleefde woorden tot den voorgestelde te richten.

Hij maakte een korte, stomme buiging. De assessor scheen weinig notitie van hem te nemen, mompelde zijn 'zeer aangenaam' in zijn baard, en wendde zich aanstonds, zonder een antwoord van den doctor af te wachten, tot Gertrude.

Deze scheen tegenover hem haar gewone vrijmoedigheid te hebben verloren. Zij streed zichtbaar met zekere verlegenheid. Von Beugen bemerkte het en was er onaangenaam door getroffen.

De assessor had ondertusschen spoedig Gertrude in een levendig gesprek gewikkeld. Den doctor interesseerde het niet, waarom hij zwijgend naast hen voortliep.

'Heeft u al de *réunions* bezocht?' vroeg de assessor.

'Tot dusver nog niet,' was het antwoord.

'Dan hebben zij tot dusver allen glans gemist.'

'Vleier,' zei de gerechtsraad lachend.

'Ik zou u toch een bezoek dringend aanraden,' vervolgde de assessor. 'Gij schijnt hier zoowat als kluizenaars te leven. Wat dunkt u er van, indien wij er van avond mee begonnen?'

‘Och, wij missen er niets door, niet waar papa?’

‘Ik zal er ten minste mijn hand niet om verdraaien,’ antwoordde de gerechtsraad.

‘Men moet alles leeren kennen,’ hernam de assessor. Op een badplaats geweest te zijn, zonder de *réunions* te hebben leeren kennen, staat bijna gelijk met in Rome te zijn geweest zonder den Paus te hebben gezien.’

‘Ik kan het niet helpen, mijnheer de assessor,’ antwoordde Gertrude, ‘maar 't gemis van die *réunions* gaat mij niets ter harte.’

‘En wat zegt u daarvan, doctor?’ wendde Richter zich plotseling tot den zwijgenden Von Beugen.

‘Over den smaak valt niet te twisten. Als juffrouw Justus in zulke amusementen vermaak schept, zullen er niet veel woorden noodig zijn, om haar te overreden daaraan deel te nemen; - zoo niet, dan zal het u misschien gelukken, haar over te halen.’

‘Zeer vleiend voor mij, doctor. U schijnt overigens geen groot vriend van dergelijke amusementen te zijn.’

‘Al was ik het, dan zou mijn keel mij op het oogenblik toch niet veroorloven, daaraan deel te nemen. Ik moet er in ieder geval van afzien.’

‘'t Is bepaald jammer,’ meende de assessor, ‘maar het kan toch geen invloed hebben op uw besluit?’ vervolgde hij, tot Gertrude gewend. ‘Of wel?’ voegde hij er na een poos bij.

Het liefst had Gertrude ‘ja’ gezegd, maar dat ging toch niet. Daarom schudde zij verlegen met het hoofd.

‘Nu, dan is het afgesproken, van avond in de *Kursaal.* Op den eersten dans leg ik beslag, juffrouw. Een hoekje met een flesch Hochheimer zal ook nog wel te vinden zijn, mijnheer de gerechtsraad, en...’

‘Op het eerste glas leg ik beslag,’ viel hem Gertrudes vader lachend in de rede.

Men was ondertusschen het *Kurhaus* genaderd, en de assessor keek op zijn horloge.

‘O wee, ik heb geen tijd meer te verliezen,’ riep hij uit. ‘Veroorloof mij, mij te verwijderen, om nog een beetje toilet te maken voor dezen avond. Ik zal mij het voorrecht toekennen, u af te halen. Tot weerziens!’ Hij maakte een diepe buiging voor Gertrude, een eerbiedige voor haar vader, een zeer lichte voor Von Beugen en was spoedig uit het gezicht verdwenen.

Toen de assessor zich verwijderd had, had Von Beugen ook niet veel zin meer, nog langer in Gertrudes nabijheid te blijven. Tegen zijn gewoonte zag hij er van af, hen beiden naar huis te vergezellen, en nam zoo snel afscheid, dat de gerechtsraad en Gertrude beiden zóó verrast waren, dat zij hem niet konden terughouden.

‘Hij schijnt zijn krachten overschat te hebben, zijn stem klonk vandaag ook wat schor,’ merkte de gerechtsraad op.

Gertrude zweeg, zij wist wel beter.

Toen echter de assessor gefriseerd en in een onberispelijk toilet verscheen, om ze in een rijtuig af te halen, verweet zij zich, dat zij den moed niet bezat, nog op het laatste oogenblik om zijnentwil haar woord terug te nemen.

Het gistte intusschen in het hoofd van den doctor. Met groote stappen liep hij de kamer op en neer, of liet zich met een harden smak op een stoel neervallen. Hij, die van zijn zaak zoo zeker meende te mogen zijn, zag zich nu in eens al zijn zoete hoop ontroofd.

Met gekunstelde onverschilligheid greep hij naar een boek, om de lectuur van een geleerde verhandeling, die hij in den laatsten tijd erg verwaarloosd had, voort te zetten. Maar telkens dwaalden zijn gedachten van zijn onderwerp af, en hoe langer hij op de vóór hem liggende bladzijde tuurde, hoe meer de letters voor zijn oogen

verdwenen. In plaats daarvan kreeg hij het gezicht van Gertrude te zien, en bij dien aanblik vergat hij zijn voornemen, om niet meer aan haar te denken. Hij wilde haar zien, maar hoe zou hij ze vinden?

In den geest zag hij haar in de armen van den assessor de zaal doorzweven. Deze gedachte werd hem onuitstaanbaar en deed hem zijn gewone kalmte verliezen. Misschien lachte juist de assessor hem op dit oogenblik uit of hield Gertrude met haar nieuwen kennis voor den gek. Dit denkbeeld verbitterde hem, en vóór hij zich rekenschap gaf van hetgeen hij deed, had hij zijn gala-jas aangetrokken en stond kort daarop met kloppend hart voor de deur van de *Kursaal.* Hij trad binnen, maar hield zich nog op den achtergrond. Hij wilde zich zelf volkomen meester zijn, voor hij haar te gemoet trad. Hij keek eerst in de vestibule om zich heen, maar kon de gezochten niet ontdekken.

'Hij zal wel bij zijn Hochheimer zitten, de oude,' mompelde hij bij zich zelf. 'Hij en de assessor zijn immers twee handen op één buik.'

Daar de muziek juist een vroolijke wals speelde, vestigde Von Beugen zijn aandacht op de zaal.

Hier hoefde hij niet lang te zoeken, want bij het eerste gezicht zag hij Gertrude aan den arm van den assessor door de zaal dansen. Zijn naijver werd door dit gezicht gaande gemaakt, maar toch kon hij het oog van Gertrude niet afwenden.

Nu zweeg de muziek.

De assessor geleidde zijn danseres naar een fauteuil en liep toen snel de zaal door, blijkbaar om voor Gertrude een verfrissching te halen. Het jonge meisje zat alleen. Haar vroolijkheid was verdwenen, en haar trekken namen een uitdrukking van vermoeidheid aan. Als in een droom liet ze haar blik over de menigte weiden.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Aan den eendenvijver. -

Niemand onzer lezers, die dit bevallige tafereeltje beschouwt, zou zeker zeggen dat de kunstenaar, die dit zoo meesterlijk op het doek bracht, tot zijn vijf-en-twintigste jaar den hamer van den hoefsmid heeft gehanteerd. En toch is het zoo. Hubert Salentin, de schilder van het keurige genrestukje, waarnaar onze gravure vervaardigd is, behoort tot die kunstenaars, welke zich door eigen kracht hebben opgewerkt uit omstandigheden, die hen geheel niet bestemden voor de loopbaan, die zij later met roem zouden betreden.

In het jaar 1822 te Zulpich uit eenvoudige landelijke ouders geboren, was hij tot zijn vijf-en-twintigste jaar als hoefsmid werkzaam, ofschoon hij in zijn vrije uren het hem aangeboren talent met liefde ontwikkelde. Op dien leeftijd dreef zijn neiging tot de schilderkunst en het succes, dat hij met zijn penseelproeven behaalde, hem er eindelijk toe, het aanbeeld met den ezel en den smidshamer met palet en penseel te verwisselen, en aldus een tegenhanger te leveren op de geschiedenis van den beroemden Quinten Matsijs.

Sedert het jaar 1850, omstreeks welken tijd hij zich in het openbaar als schilder deed kennen, is hij allengs tot den lievelingsmeester geworden vooral van de Duitsche huiskamer. De meeste van zijn aantrekkelijke schilderijen hebben betrekking op het

volksleven der Rijnlanden. Beroemd vooral is zijn tafereel ‘Bedevaartgangers in de kapel,’ dat de Berlijnsche *Nationalgalerie* tot sieraad strekt.

Het proefje van Salentin's kunst, dat wij onzen lezers in dit nummer aanbieden, zal hun stellig geen ongunstig denkbeeld geven van zijn beminnelijk talent.

Het examen van het bruidspaar. -

Om het sacrament des huwelijks waardig te ontvangen is het natuurlijk noodig dat men op de hoogte zij van de voornaamste punten des geloofs. Daarom onderwerpt de pastoor, bij wien de jongelieden zich komen aanbieden om door hem in den christelijken echt verbonden te worden, hen aan een ernstig onderzoek om zich te overtuigen of zij den catechismus, dien hij hun in hun jonge jaren heeft ingeprent, niet al te zeer vergeten zijn.

Bij de aanstaande bruid blijkt dat onderzoek nogal mee te vallen; uit de vrijmoedigheid van haar oogopslag en haar zelf bewuste houding mogen wij opmaken dat zij op de vragen van den waardigen zielzorger het antwoord niet hoefde schuldig te blijven.

Maar anders is het blijkbaar met den adspirant-bruidegom gesteld, die verlegen voor zich kijkt en bedremmeld aan den rand van zijn hoed staat te plukken. Waarschijnlijk heeft hij, sinds hij uit de christelijke leering ontslagen is, het vragen boekje nooit meer in handen gehad, en toen hij er aan dacht, met zijn beminde naar den pastoor te gaan, kwam hij zeker niet op het denkbeeld, dat boekje eerst nog eens goed na te kijken. Ten minste de pastoor schijnt de handen in elkaar te slaan van verbazing over zijn onwetendheid. Zijn aanstaande vrouw is hem nu al de baas; hij mag dus wel oppassen, zich in 't vervolg niet door haar beschaamd te laten maken; want naar haar schrander, ondeugend gezichtje te oordeelen, is zij wel in staat, zich op haar meerderheid iets te laten voorstaan.

Hoe voordeelig het is, zelf zijn kamer te behangen.
Of
Zuinigheid bedriegt soms de wijsheid.

'Hoor eens, man, de behanger is veel te duur. Bij Jansen hierover hebben ze zelf behangen. Nog wel hun salon. Dus zullen wij best onze huiskamer in orde krijgen. En dan behangen we in 't vervolg altijd zelf.'

'Van het gekozen patroon heb ik tot mijn spijt geen twaalf rol meer voorhanden - maar drie. Zie u dit eens. Van dit prachtig behangsel heb ik nog net tien rol, die ik u voor de helft van den prijs wil laten. Als u de ruimte achter groote meubels uitspaart, komt u er rijkelijk mee uit.'

‘Maar vrouw, kinderen! waarom hebt ge mijn kostelijken regulateur niet laten hangen. Dat had papier uitgespaard! Gij hebt den barometer al gebroken, straks gaat de klok er ook nog aan. Daar! zei ik het niet? 't Is al zoo!....’

‘Neen maar, dat gaat nu al te ver! Mijn splinternieuwe strijkplank met uw stijfsel te bederven! Dat is alvast een rijksdaalder weggegooid.’

‘Hou u stil! Hinder me niet.’
‘Pas op! ge gooit me een heele kwak stijfsel over mijn japon.’

‘Och vader, nu is het papier heelemaal versneden; er is geen bloem meer, die op een andere past.’
‘Och Heer, die stoute Mientje! Ze heeft den heelen stijfselpot over haar lijf gehaald!’

‘Wel voor den bl..... Daar is me die spijker blijven zitten. Ik heb er mijn heele hand aan open gehaald. Het papier zit vol bloed.’

‘Ik heb het u wel gezeid. De stijfsel was te dun; ze kon niet houden. Daar komt de halve muur weer naar beneden. Ophouden! ophouden!’

‘Dat komt nu van uw restantjes koopen. We hebben zoo zuinig geplakt als we konden. Het laatste snippertje is verbruikt. En nu mankeert er nog een halve baan. Zelf behangen! Dat van mijn leven niet meer.’

[Nummer 22]

Lood in het Hart,
Door J.R. van der Lans.
(*Vervolg.*)

Heerlijk! heerlijk!' riep ze, terwijl ze de verrukte blikken liet rondweiden over de wijnbergen rondom haar, over de stad, die achter haar in de schemerige diepte verzonk, over den Rijn, die daar zoo kalm en stil lag als een ontzaglijke spiegel. Het zacht gesuis der boschjes, die ze voorbijsnorden, mengde zich met de verre galmen der muziek en het gelui van een klokje uit een naburig plaatsje tot een gemoedelijke harmonie en het was of de trein zijn gestommel matigde en de praters in den waggon den toon hunner stemmen dempten om dat stille avondlied van het gebergte niet te storen.

De verrassende vergezichten, die zich bij elke kromming van den slingerend opstijgenden weg opdeden, ontlokten Henriette kreten van opgetogenheid of deden haar in zwijgende verrukking voor zich uit staren.

‘O wat zullen we daar morgen overal rondzwerven!’ riep zij. ‘Kijk eens, Koen, wat is dat voor een prachtig kasteel?’ vroeg zij op het gezicht van een gothiek getorend gebouw, halverwege de berghelling.

‘Dat is de nieuwe Drakenburg. Van den ouden Drakenburg is op den top enkel maar de ruïne over.’

‘Komen we daar straks?’

‘Zeker, het hotel ligt aan den voet van den bouwval.’

Eindelijk was de trein aan het eindpunt. De toeristen stapten uit en waren na eenige schreden gewandeld te hebben op het terras van het hotel.

‘O Dolf! zie eens hoe prachtig!’ riep het meisje, den jonkman onwillekeurig bij den arm grijpend en hem op het onvergelijkelijk panorama wijzend, dat zich plotseling voor hun bewonderende blikken ontrolde.

Zij leunden tegen de balustrade van het terras. Diep aan hun voeten strekte zich de Rijn uit, stil en strak als een onmetelijke, spiegelgladde baan, en daarachter verhieven zich de heuvelen, groen omwingerd en bekroond met licht gekleurde landhuizen en villa's, alles zacht rooskleurig getint door de ondergaande zon.

Koen moest komen en hun alles uitleggen; op 't oogenblik had hij het daartoe echter nog te druk wegens de bespreking van het logies en de bestelling van een paar flesschen Drakenbloed.

Maar spoedig was het drietal gezeten in een rustig prieeltje, vanwaar zij het uitzicht vrij hadden over het verrukkelijke landschap met zijn wijnbergen, zijn daartusschen gestrooide woningen, lustverblijven en dorpjes en daar dwars doorheen de breede stroom, welks rozig getinte vlakte maar hier en daar door een boot, zoo klein als een insect, gerimpeld werd.

Juist terwijl Koen de flesch ontkurkte en de glazen volschonk, hief de muziek, die gepauzeerd had, een licht opgewekt, maar toch niet te luidruchtig stukje aan.

HOLBORN VIADUCT TE LONDEN.

'Henriette, Dolf,' zei hij, zijn glas opheffend, 'welkom op den Drachenfels!' Zwijgend deden de anderen hem bescheid. Het grootsche schouwspel vóór hen, de plechtige stilte van den avond, nog verhoogd door de welluidende tonen der muziek, zuiver weerklinkend in de fijne berglucht, de geur van den wijn, de poëzie van berg en stroom, die hen omringde, dat

alles maakte hen stil; als een zoete bedwelming steeg het hun naar het hoofd.

Onwillekeurig ontmoetten de oogen van Dolf en Henriette elkaar en zij werden getroffen door den vochtigen glans van elkanders blikken.

Koen neuriede zacht de melodie der muziek mee en liet het hoofd, welks welige lokken in het koeltje fladderden, wiegelen op de maat, terwijl hij, behaaglijk achterover gestrekt en een sigarette rookend, den blik liet rondweiden. Maar zijn beide gezellen waren als in extase.

‘O wat zullen we hier genieten,’ fluisterde Henriette eindelijk. ‘Wat u, Dolf?’

‘'t Is of ik in den hemel ben,’ prevelde hij en zag haar een wijle in de heldere oogen, waarover nu een zacht waas van wonderen weemoed hing.

‘Wat een heerlijk gevoel zal het zijn, hier morgen te ontwaken en over al die pracht de zon te kunnen zien opgaan.’

‘Nu, maar dan zult gij vroeg bij de hand dienen te wezen, Jetje,’ gooide Koen er lachend tusschen.

‘O, me dunkt dat ik morgen met de zon wakker zal zijn.’

‘'t Zou zonde zijn, hier zijn tijd te verslapen,’ zei Dolf.

En inderdaad, den anderen morgen, terwijl Koen nog rustig op één oor lag, waren Dolf en Henriette al op het terras, in stille verrukking neerblikkende op het ontwakende landschap aan hun voeten, dat zich zacht loswikkelde uit den zilveren morgennevel en zich in het gouden stralenkleed hulde van den nieuwen dag.

Toen Koen eindelijk voor den dag kwam om te ontbijten, hadden zijn beide reisgenooten elk al een briefkaart geschreven, met een gezicht op den Drachenfels versierd.

Die van Henriette was aan haar vader gericht; zij had ze bewaard, om ze Koen te laten lezen, maar toen deze haar plaagziek de kaart uit de hand wilde rukken, zeggende dat hij haar niet vertrouwde, trok zij ze gauw terug.

‘Dat geloof ik wel, gij zijt bang dat ik pa uw ondeugende streken zal overbrieven! Ik heb hem verteld wat u gisteren hebt uitgehaald. Dat bevalt u niet, hè? Maar dat kan me niet schelen. Pa zal het weten wat ik met u heb uit te staan.... Als gij nu heel bedaard zijt, moogt gij even lezen, wat ik geschreven heb.’

En het stukje karton stevig vasthoudend, liet zij hem den inhoud doorloopen van het fijne geschrift, waar nog eens kruiselings over heen geschreven was.

Hij grinnikte ondeugend, toen hij las:

‘.... Gelukkig dat ik in Dolf een goede hulp heb, om hem aan den band te houden. Anders geloof ik dat we onzen kostelijken tijd maar in de steden bleven verslenteren. Dolf en ik houden voet bij stuk: wij zijn op reis gegaan om van de bergen te genieten, en denken daar zooveel mogelijk van te profiteeren. Hier zwelgen we in natuurschoon. Wij sympathiseeren volkomen....’

‘Gij ondeugende klikspaan!’ riep Koen en deed nog een poging om haar de briefkaart te ontrukken.

‘Ik wilde er maar even de groete van mij bijzetten.’

Aarzelend gaf Henriette toe; maar eer ze het wist, had Koen er met zijn blauw schuifpotlood schuins over heen geschreven:

‘Pa, geloof niets van hetgeen die klikspaan vertelt. Gegroet van Koen.’

Mèt wierp hij de kaart, ondanks de tegen spartelingen van zijn zuster, in de brievenbus, die tegen den muur van het hotel was aangebracht.

De briefkaart van Dolf aan zijn moeder zat daar al in: ze bevatte een heele ontboezeming van zaligheid.

XI.

Een paar jaren waren verloopen en in dien betrekkelijk korten tijd was er veel veranderd.

Koen de Vries en Dolf Weever, de vroeger onafscheidelijke vrienden, zagen elkaar bijna niet meer.

Hoe was die verwijdering gekomen?

Och langzaam aan, zooals haast alle verhoudingen in de wereld zich ongemerkt verschikken en verschuiven tot alles scheet getrokken is, wat bestemd scheen om gestadig recht te blijven.

De jongelieden hadden zelf moeilijk kunnen zeggen, hoe de vervreemding allengs ontstaan was. Koen dacht er trouwens weinig over na. Hij had in den laatsten tijd wel andere dingen aan het hoofd. De vlaag van studieijver, die door den omgang met den ernstig ploeterenden Dolf plotseling over hem gekomen was en waarin zijn vader zich zoo verheugde, was bijna even plotseling geweken.

De studie der medicijnen stond hem in den grond tegen; en alleen het verlangen om zijn vader te bevroedigen, de vriendschap voor Dolf en zijn gelukkige aanleg, die hem met succes in alles deed slagen, waar hij zich met de borst op toelegde, hadden hem kunnen nopen, zich gedurende eenigen tijd in een gezette studie te verdiepen.

Er was maar een kleinigheid noodig om hem daarvan af te trekken. Hij hoefde maar even weer in den maalstroom van studentenjool, waarin hij zich vroeger bewoog, meegesleept te worden, om al zijn goede voornemens in eens te vergeten. En de gelegenheid daartoe ontbrak natuurlijk niet.

De toevallige deelneming aan een luidruchtige fuif, waar hij eens wilde laten zien dat hij nog wel degelijk de oude kranige student van de eerste jaren was, werd oorzaak, dat hij gedurende een dag of drie geen lust had, de gezamenlijke studie met Dolf voort te zetten. En toen hij ze weer hervatte, was de rechte ambitie geweken. Onder allerlei voorwendsels verslofte hij den arbeid. Als Dolf op het afgesproken uur kwam om als naar gewoonte samen te werken, vond hij zijn vriend òf niet gedisposeerd, òf met andere beslommeringen bezet, òf niet thuis.

Als goed vriend meende Dolf zich een welgemeende opmerking te mogen veroorloven; den eersten keer werd die aangenomen, maar een volgende maal driftig afgewezen. Dolf voelde dat het uit was en hij trok zich zuchtend terug, diep teleurgesteld over het afspringen van een vriendschap, waarop hij gemeend had te kunnen bouwen als op een rots.

Dokter De Vries, die tot zijn leedwezen de verandering in Koens gedrag bespeurde, nam er hem over onderhanden. Hij wees hem op Dolf, van wien hij voortdurend niets dan goeds hoorde, en wilde weten, waarom Koen niet meer met hem samen studeerde.

Dat was olie in het vuur. Niet dat Koen zijn vader onbehoorlijk bescheid gaf; daarvan weerhield hem de liefde en de vereering, die hij den waardigen man toedroeg, maar hij gaf toch wrevelig en geraakt te verstaan, dat hij mans genoeg was om alleen te werken en geen mentor noodig had, die hem op de vingers keek en zijn vader omtrent zijn vorderingen op de hoogte hield.

‘Wa's dat nu?’ had de dokter verbaasd gevraagd. ‘Spreekt gij zóó over Dolf Weever? Gij weet wel dat, als hij hier de rol van aanbrenger gespeeld had, zooals ge

schijnt te denken, ik hem geen uur in huis zou geduld hebben. Wat zijn dat voor praatjes? Hebt gij samen soms iets gehad?'

'O in 't minst niet,' had Koen daarop schijnbaar onverschillig geantwoord; maar de dokter ondervond spoedig, dat het uit was met den heilzamen invloed, dien de omgang met Dolf op zijn zoon had uitgeoefend. Weldra had hij dezelfde reden tot klagen als vroeger over buitensporige verteringen, die Koen maakte, en vooral over zijn nalatigheid in de studie.

Meermalen onderhield hij hem ernstig daarover; maar Koen, ofschoon voor het oog gezeglijk en onderworpen, liet zijn vader praten. Hoe kon hij gewicht hechten aan diens ernstige vermaningen, terwijl zijn moeder, bij wie hij zich over de vaderlijke strengheid beklaagde, daar hartelijk mee lachte.

Zij vond het uitstekend dat hij Dolf links liet liggen; zij had nooit met dien lummel opgehad. Zij had altijd gezegd, dat hij op den duur geen conversatie voor Koen was. Die kon wel andere menschen vinden, jongelui uit de eerste families, die zich in de wereld bewogen en hem in aristocratische kringen introduceerden. Dáár was hij op zijn plaats, en daar behoorde hij een goed figuur te maken. Wat een dwaasheid van zijn vader, van hem te willen vergen dat hij even hard blokte als een jongen, wiens moeder voor de menschen borduurde, en die zoo gauw mogelijk zijn diploma moest zien te halen, omdat hij anders niet te eten had!

Dat kwam er voor Koen immers niet op aan. Den doctorstitel zou hij toch wel krijgen, daar was geen haast bij. Als hij tegen de langjarige studie in de medicijnen opzag, dan stonden immers de letteren hem nog open, waar hij meer smaak in had; en anders werd hij maar meester in de rechten; dat ging nog gauwer. Een jongen met zoo'n kop hoefde niet te ploeteren om er te komen. De hoofdzaak was dat hij aan de academie goede relaties aanknoopte.

Het verschil in zienswijze tusschen den dokter en mevrouw leidde menigmaal tot scherpe woordenwisselingen en onaangename huiselijke tooneelen. Koen kon bijna niet meer overkomen of er viel iets van dien aard voor, en het gevolg was dat hij onder allerlei voorwendsels in Leuven bleef, of dat men hem althans in Brussel niet zag.

Henriette had niets meer aan haar broer en menigmaal riep zij zich met spijt den genoeglijken tijd te binnen, toen zij met Koen en Dolf groote wandelingen of uitstapjes maakte. De jongelui, met wie haar mama haar in kennis trachtte te brengen, wilden haar niet bevallen. Ondanks alle pogingen, die mevrouw in het werk stelde, om haar in de wereld te doen schitteren, trok zij zich meer en meer terug. Het zoo opgewektè, levenslustige meisje werd stil en mijmerziek. Haar moeder begreep er niets van en poogde haar op allerlei manieren te verstrooien.

Nooit was zij drukker in de weer geweest dan thans om haar dochter overal te presenteeren; nooit had ze zich meer beijverd om allerlei aanzienlijke kennissen aan te knoopen en allerlei menschen in huis te halen; nooit was daar zoo schitterend uitgepakt en zoo'n vertoon van weelde gemaakt als tegenwoordig; maar nooit ook had daar, na afloop van de meest geanimeerde diners en partijen, zulk een sombere, gedrukte stemming geheerscht.

Wanneer er geen gasten mee aanzaten, werd er over tafel haast niet gesproken, en na afloop van den maaltijd ging ieder zijns weegs: de dokter naar zijn praktijk, waarin hij geheel opging; mevrouw naar haar boudoir, waar zij invitaties te schrijven, nieuwe menu's te bedenken of allerlei correspondenties met aristocratische kennissen te voeren had; Henriette naar haar kamer of, wat ze tegenwoordig nogal eens deed, een wandelingetje maken met haar zuster Annette.

Deze had zich allengs tot een volwassen meisje ontwikkeld, maar werd door haar moeder nog altijd als een kind behandeld, dat in den kring der groote menschen niet thuis hoort. Zij was ook altijd zoo stil en afgetrokken alsof het bedrijvige leven in het huis haar niet aanging.

Sedert hare gezondheid haar dat veroorloofde, ging ze elken morgen trouw de mis hooren in de naaste kerk, en als daar 's avonds lof was, sloop zij, als het weer het toeliet, daar weer in stilte heen, als was zij aangesteld om de gebeden te verrichten voor het heele huis. De familie over 't algemeen was trouwens niet bijzonder kerksch.

De dokter had natuurlijk een verontschuldiging in zijn drukke praktijk; maar ook mevrouw deed weinig aan kerkgaan. Zij bepaalde er zich gewoonlijk toe, op Zon- en Feestdagen gauw naar de kerk van twaalven te rijden, en als zij daar geen lust toe voelde, sloeg zij ook dat wel eens over.

Henriette had op het pensionaat een godsdienstige opvoeding ontvangen, maar de wereldsche drukte in het ouderlijke huis en het voorbeeld van haar mama hadden niet gestrekt om de goede indrukken, bij de eerwaarde zusters opgedaan, te versterken. Haar levenslustige jeugd had zich door de verstrooiingen, waarmee zij omringd werd, licht laten afleiden van de devoties, die zij op het pensionaat geleerd had en waarmee haar moeder ongegeneerd den gek stak.

In den grond bleef ze evenwel godsdienstig, en vooral in den laatsten tijd, nu ze zich meer en meer van haar moeder en Koen vervreemd, en daarentegen meer tot haar vader en Annette aangetrokken voelde, kwamen de vrome herinneringen van vroeger weer boven.

Een groote verandering had in het meisje plaats gehad, sinds de heerlijke dagen dat zij met Koen en zijn vriend Dolf door het Zevengebergte rondzwierf. Het scheen dat met die onvergetelijke ontspanningsreis het zonnige tijdperk der blijde jeugd voorgoed voor haar was afgesloten.

(*Wordt vervolgd.*)

Een uitstapje naar Londen, Door J.F. Nuyens.

'Als iemand verre reizen doet, dan kan hij wat verhalen,' zegt een oud liedje. Nu, iedereen kan proeven, dat dit waar is; maar toch durf ik beweren, dat men nu juist geen v e r r e reizen behoeft te doen, om den mond te kunnen roeren.

Eilieve, waar wordt meer gekakeld dan bij een paar buurvrouwen, die drie straten ver een boodschap gedaan hebben, de een bij den bakker, de ander bij de vuur- en watervrouw? Wie weet er zooveel en zoo aanhoudend te babbelen als een barbier, die zijn zwerftochten toch niet verder uitstrekt dan de plaats zijner inwoning? En barstten onze grootvaders, plat figuurlijk gezegd, niet van nieuwtjes en reisavonturen, wanneer zij per trekschuit behouden de reis van Antwerpen naar Brussel, vice-versa hadden afgelegd? Mij dunkt, de spreuk kon iets gewijzigd worden en verbonden met een ander bekend gezegde. Laat ons dus liever zeggen: Als iemand v e r r e reizen doet, dan kan hij veel liegen; maar blijft hij dichter bij huis, dan verhaalt hij, wat hem is wedervaren. Deze redeneering heeft er mij toe verleid, iets te vertellen van ons uitstapje naar Engelands hoofdstad in den zomer van 1895; een uitstapje, zorgvuldig voorbereid, met plezier ondernomen en volbracht, en, geloof ik, niet zonder invloed gebleven op onze algemeene kennis en ontwikkeling. Neem echter den vorm voor lief, waarin u dit verhaal wordt voorgezet, goedwillige lezer. Ieder vogeltje zingt, zooals het gebekt is. Verwacht dus van mij geen ontboezemingen in verheven stijl; geen beschrijvingen, die u de *Aya-Sofia* voor den geest doen rijzen; stel u maar niet voor, dat gij mij in den geest zult zien staan met de eene hand in den zak en met de andere den lessenaar beukend, of het dichterzweet van het voorhoofd wisschend. De Heer bewaar ons! Gave de hemel, dat er eenige meerdere gelijkenis bestond tusschen mijn persoontje en onzen hoogvereerden doctor, dan een kale knikker! Maar ter zake.

Met ons vieren zouden wij de reis aanvaarden. Nu is een uitstapje naar Londen in onzen tijd een zaak van weinig gewicht. In 12 uren is men over. De reis over zee is korter dan die van Antwerpen naar Oostende. Maar toch, men komt in een vreemd land, men hoort een andere taal; men eet en drinkt anders en moet zich naar andere zeden en gewoonten schikken; men mist, wat men in eigen land voor het grijpen heeft en ontmoet overvloedig, wat in 't vaderland een zeldzaamheid is. De eerste zorg is dus, de voorbereidende maatregelen zoo te nemen, dat men het zich den geheelen duur van de reis zoo gemakkelijk mogelijk maakt. In Londen zelf zouden wij een vriend ontmoeten, ook een Vlaming, een degelijke vent, die ons beloofd had, ons zooveel mogelijk te zullen inlichten en vergezellen. Nu vraag ik u in gemoede,

wat is een Sinjoor zonder sigaar en (*n'en déplaise* alle afschaffers) zonder een bittertje voor den eten? Het eerste, wat wij dus deden, was het inkoopen van vijftig sigaren voor ieder, want het bocht, dat de Engelschen rooken en nog wel duur betalen, doet een Antwerpenaar het hart in het lijf omdraaien. Meer dan vijftig per hoofd werden niet meegenomen, omdat er voor meer aan de douanen belasting moet betaald worden en geen klein beetje ook. Verder sloeg ieder een halve liter oude Hulstkamp in, als het best voor de maag en het minst riekend naar ijdelheid, zooals Sam Weller zou zeggen. Nu, de grootste tegenstander van sterken drank zal moeten bekennen, dat een halve liter voor acht dagen, waarin twee zeereizen vallen, niet te veel is, vooral als men in aanmerking neemt, dat wij onzen vriend in Londen toch ook een glaasje Belgisch fabrikaat dienden te presenteeren. Verder werd er besloten, zoo weinig mogelijk bagage mee te nemen. De wandelstokken werden dus thuis gelaten en de reistasch alleen voorzien van één schoone boord, één paar manchetten, een paar zakdoeken en de sigaren. Een flinke, stevige gordel werd onder de bovenkleeren om het lijf gebonden ter bewaring van het geld, en tot overmaat van zorg stak een onzer, - een stoere Fries - een stevigen boksbeugel in den zak, een moorddadig voorwerp, dat ons echter, Goddank, niet te pas is gekomen.

Aldus toegerust, met de reistasch over; den eenen, en de veldflesch over den anderen schouder, stapten wij welgemoed, na een hartelijk afscheid van onze familieleden, naar het station van de Spoorweg. 't Was Dinsdag den 23en Juli 1895.

Toch een prettig gevoel, lieve lezer, dat begin van een reis, wanneer men weet iets vreemds en nieuws te zullen vinden.

In hoopvolle verwachting en onder het smeden van allerlei plannen, terwijl ieder zijn kennis luchtte van het Engelsche volk en de Engelsche zeden, stapten wij in den trein naar Oostende, nog wel deftig en wel in de eerste klasse, daar de tweede geheel bezet was. Ting, ting, ting, gaat de bel; ffrrrrtt! gilt het fluitje; poef, poef! zucht de locomotief; nog een blik op Antwerpen, en behaaglijk een sigaartje dampend, rusten wij in de zachte kussens, passeeren Gent en Brugge en naderen het einddoel van de spoorreis. Op onze goede Belgische spoorwegen zijn geen avonturen te beleven; het is altijd de geregelde afwisseling van weiland, water, dorpen en steden. Alleen doet zich ook hier het gewone gemis van een retirade gevoelen. In 't fraai Gent had dus een algemeene uitval plaats ter voldoening aan een kleine natuurlijke behoefte, en zeer verlichten opgefrischt (lichamelijk wel te weten) stapten wij weer in en arriveerden gezond en wel des avonds om elf uur in Oostende. Dadelijk ziet men dat Oostende een station is aan den grooten internationalen verkeersweg; alles is er groot en grootsch ingericht, maar bovenal valt er de van ouds vermaarde Belgische zindelijkheid in het oog. Door een lange, overdekte galerij komt men van den trein aan de boot. Een aardig gezicht. De avondlucht is helder, maar het is vrij duister. Kalm en rustig, maar als een Leviathan, zich bewust van zijn kracht, ligt de boot zacht wiegelend op het water. Flink en stevig ziet zij er uit met haar breede raderkasten en hoogen, rechten boeg. Rustig en bedaard bergt zij dozijnen kolossale kisten, vaten en zakken in haar ruim binnenste en vierkant gebouwde kerels, fantastisch verlicht door de stralen der electrische booglampen, brengen van alle zijden onophoudelijk nieuwe lading aan. Alles is hier leven en beweging in het bijna middernachtelijk uur. Evenwel, straks zullen wij die drukte nog eens op ons gemak beschouwen.

Onze eerste gang is nu naar beneden, want over een goed halfuur arriveert de laatste sneltrein van Brussel en de toevloed van reizigers is gewoonlijk zoo groot, dat alle kooien bezet zijn. Hier geldt het dus: die het eerst komt, die het eerst maalt. De voorkajuit ziet er netjes uit. De kooien, in twee rijen boven elkaar, zijn eenvoudig

maar zindelijk. Twee dunne, maar stevige dekens, een klein hoofdkussen en een matras maken de geheele legerstede uit. Ieder zoekt dus een kooi naar zijn zin, legt daar zijn reistasch op, als teeken van besproken plaats en *en compagnie* gaan wij weer op het dek, om nog een sigaartje te rooken en de boot te zien afvaren. De drukte mindert; de lading is bijna geborgen. Een kleine hernieuwing van het geloop en gedraaf, geschreeuw en gesjouw geeft nog de laatste trein. De mailzakken en de bagage worden geladen en de brug weggehaald; de luiken worden gesloten en de booglampen gedoofd, zoodat alleen het toplicht aan den mast blijft branden en het dek in een geheimzinnige diepe schemering wordt gehuld. De stoomfluit laat een paar maal zijn afschuwelijk geraas hooren en even twaalf uur worden de touwen losgegooid en de boot zet zich in beweging. In eenige minuten tijd is zij de haven uitgestoomd.

De lichten van Oostende verdwijnen langzamerhand in het nachtelijk duister; de officieren betrekken hun post; de manschappen, die geen wacht hebben, gaan ter kooi en ook wij werpen het laatste eindje sigaar in zee, nemen een slaapmutsje uit de veldflesch en zoeken de onderwereld op. Vreemd, ja vermakelijk is het schouwspel, dat zich daar vertoont. Eenige passagiers liggen reeds (half gekleed natuurlijk) in hun bed en wachten den slaap af. Anderen gebruiken nog iets voor hun avondmaal of lezen een weinig of schommelen hun bagage terecht. Eenige geroutineerden, die reeds meermalen den overtocht maakten, houden onderling een praatje of kuieren onverschillig heen en weer.

Kortom, de voorkajuit is een maatschappij in het klein. Binnen een half uur echter is alles in rust; ook wij zijn onder de wol geschoven. Van slapen komt echter niet veel, ten minste wat mij betreft. Den geheelen nacht brandt het electrisch licht in de kajuit. Met half geopende oogen loer ik dus nieuwsgierig rond. Schuin tegenover mij, in den anderen hoek van de kajuit ligt een jongmensch geheel gekleed op de dekens. Hij schijnt te slapen, maar een paar malen gaat hij overeind zitten, haalt van achter zijn hoofdkussen een verdacht fleschje te voorschijn, neemt een fermen slok en gaat daarna weer bedaard liggen. Na deze manoeuvre drie- of viermaal te hebben herhaald, dut hij eindelijk in. Vlak boven mij ligt een zwaargebouwde veekooper, wiens lange jas als een soort gordijn voor mijn bed hangt en mij dus voor onbescheiden blikken bewaart. Deze gewichtige persoon doet echter de planken van zijn legerstede zoo onrustbarend kraken, dat ik meermalen angstig naar boven zie en de stille bede slaak, dat de constructie stevig genoeg moge zijn, om 's mans lichaam te dragen en mij voor verplettering te behoeden. Ook in andere kooien zie ik draaien en woelen, zoodat ik niet de eenige ben, die wakker ligt. Eindelijk echter ontfermt zich Morpheus over mij en dut ik in.

Geen uur lang echter duurt dat slaapje. Om drie uur ben ik weer wakker en voel, dat de boot vrij aardig op de golven heen en weer danst. Gelukkig echter heb ik nooit last van de zeeziekte en ook nu blijf ik er van verschoond. Niet zoo alle medereizigers; menigeen is door de akelige kwaal aangetast. Waarde lezer, meermalen zult gij reeds een beschrijving van deze plaag der zee gelezen hebben; misschien hebt gij er anderen wel onder zien lijden of er zelf last van gehad, en gij zult zeker toestemmen, dat de handelingen van een zeezieke een tragi-komisch gezicht opleveren. Dat onhandig manoeuvreeren met het welbekende instrument met één oor; dat bleeke gezicht, die blauwachtig witte neus; dat slappe lichaam, half buiten het bed hangend; die slappe ledematen, die volkomen machteloosheid teekenen, en daarbij die krampachtige worsteling der ingewanden, om zich van hun inhoud te ontlasten, 't is misschien

onmenschelijk, maar ik kan bij dat gezicht mijn lachlust bijna niet bedwingen. Laten wij echter een gordijn schuiven voor dat tooneel.

De morgenschemering breekt nu aan, en weldra wordt het licht uitgedoofd. Tegen vijf uur spring ik uit mijn bed, wasch mij bij het slingeren der boot zoo goed en zoo kwaad als het kan en ga met mijn broeder, die intusschen ook wakker is geworden en zich heeft opgeknapt, naar boven op het dek. Helaas! In den nacht was het weer omgeslagen. Een stevige bries was opgestoken en een grauwe hemel joeg een aanhoudende regenbui over de schuimende zee. De eerste morgengroet, dien wij ontvingen, was een flinke stortzee, die ons pardoes op het lijf viel, toen wij een kijkje wilden nemen voor aan den boeg, en druipend zochten wij een schuilplaats onder de brug, naast de raderkasten. Onze reisgenooten kwamen nu ook voor den dag; de machines werden bezichtigd met de gewone bewondering, de voorbijvarende vischschuiten, schepen en stoombooten werden gecritiseerd en de opmerking werd gemaakt, dat onze boot alle andere vaartuigen verre in snelheid overtrof. Het was zes uur: Een kop

koffie werd gedronken en meteen zagen wij in de verte de Engelsche kust uit het water opduiken. Gelukkig brak tevens de lucht een weinig; de regen hield op en toen de boot den wijden mond van de Theems binnenvoer en aan het havenhoofd van Queenboro werd vastgemeerd, riep de zon ons vriendelijk het welkom toe op Engelands bodem.

DE BOERENSTULP, NAAR DE SCHILDERIJ VAN CORNELIUS DUSART.

De douane visiteerde onze bagage en dadelijk zorgden wij een coupeetje te bezetten in den gereedstaanden trein. Het zou echter nog een drie kwartier duren eer de trein vertrok en daar Queenboro zelf een aardig eind van de Queenboro-pier is verwijderd, werd deze tijd in de restauratie gesleten, waar wij een kop bruinachtig, smakeloos water voor koffie naar binnen spoelden en er een paar beschuitjes bij oppeuzelden. Eindelijk was echter het uur van vertrek geslagen. De trein

TORQUATO TASSO WORDT IN HET KLOOSTER SANT ONOFRIO TE ROME DOOR KARDINAAL ALDOBRANDINI BEZOCHT.

Naar de schilderij van LUIGI BUFI.

zette zich in beweging, snorde over de viaduct, die het eiland van Queenboro met den vasten wal verbindt en stoomde recht door naar Londen, nu eens langzamer, wegens de helling van den weg, dan weer met verbazende snelheid. Het land zag er tamelijk schraal uit; 't was meest middelmatig bouwland en leemgrond, wat wij zagen. In den trein hing een groot plakkaat, dat ons moest waarschuwen tegen kaartspelers, maar daar wij met ons vieren alleen in de coupé zaten, hadden wij van de Engelsche kwartjesvinders geen last. De wereld is toch overal hetzelfde; in Roozendaal en Vlissingen schijnt het te wemelen van zakkenrollers.

De trein rolde intusschen door een tunnel; Chattam en Rochester werden gepasseerd; door nog twee kleinere en een langen tunnel ging het heen en daar verrees voor onze oogen de kolossale massa van het kristallen paleis met zijn twee reusachtige torens op de hoeken. Een algemeene kreet van verbazing en voldoening werd geslaakt, wij hadden het doel van onze reis bereikt. Maar, al waren wij nu op Londensch grondgebied, de trein zou nog meer dan twintig minuten *full speed* moeten stoomen vóór het station op Holborn-Viaduct in de City was bereikt. Twee aan twee hingen wij uiteen raampje, aan weerszijden van den waggon.

Ratelend snorde de trein nu eens over de huizen van een voorstad, dan weer door een hollen weg, door een heuvel heen gegraven. Van vier, vijf, zes verschillende kanten zagen wij andere treinen komen aanrollen en meermalen reden wij tusschen twee andere in, waarvan wij de eene inhaalden, terwijl de andere ons passeerde. Het tooneel wordt woeliger. De open plaatsen tusschen de huizen verdwijnen; duizenden bij duizenden schoorsteenen steken als magere armen in de lucht en schijnen voor de opeengehoopte huizen om licht en ruimte te smeeken.

Donderend rolt de trein over al de drukte en beweging aan zijn voeten, - nog een bocht wordt gepasseerd en daar zagen wij schemerend de omtrekken van den ontzaglijken koepel van St. Paul. Nu naderden wij onze bestemming. Aan sommige stations stopte de trein en eindelijk rolden wij over Black-friars-bridge, zagen voor het eerst de Theems in volle glorie met de nieuwe Tower-bridge in het verschiet en om halfelf ongeveer stapten wij af aan het eindstation en bevonden ons in het hartje van Londen, op Holborn-viaduct.

(*Wordt vervolgd.*)

Tasso in het klooster Sant Onofrio te Rome.

Torquato Tasso, na Dante de grootste Italiaansche dichter, is een van de schitterendste, maar tevens een van de meest beklagenswaardige figuren, wier lotgevallen in het geschiedboek der menschheid staan opgeteekend.

> Dichter zijn - 't is de aard beheerschen
>   Met onbreekbren vorstenstaf.
> 't Is de volle kracht bezitten,
>   Die de Schepper 't schepsel gaf.

Ach, hoe dikwijls blijken die woorden een bittere ironie, als men het leven nagaat van degenen, die onder de grootste dichters van alle eeuwen worden geroemd. Aan Tasso komt zeker een eereplaats toe onder de hoogbegaafde scheptervoerders in het rijk der schoonheid; maar mocht hij in oogenblikken van dichterlijke vervoering werkelijk de aard beheerschen en zich koning gevoelen, - gedurende het grootste

gedeelte zijner jaren was hij het slachtoffer van zijn eigen hartstochtelijkheid, van werkelijke of ingebeelde kwalen, van een ziekelijken vervolgingswaan, die hem het leven tot een gestadige kwelling maakten.

Zijn vader, Bernardo Tasso, die ook dichter was en dus uit ervaring weten kon dat de lauweren geen geluk aanbrengen, scheen een voorgevoel te hebben van het treurig lot, dat zijn rijk begaafd kind wachtte, en het daarvoor te willen behoeden door het af te houden van een loopbaan, waarop hij zelf weinig anders dan doornen geplukt had.

Maar de jonge Torquato moest en zou zich aan de poëzie wijden. Hij kon de roeping, die zich in het jonge, vurige hart openbaarde, niet versmoren, en het is ook zeer de vraag of hij op andere banen het geluk zou gevonden hebben, dat hem als beoefenaar der letteren steeds bleef ontzegd.

In 1544 te Sorrento, dat heerlijk lustoord aan de golf van Napels geboren, ontving Torquato Tasso zijn eerste onderricht bij de Paters Jesuïeten en toonde zich al vroeg een buitengewoon begaafd kind. Huiselijke wederwaardigheden dreven hem daarop weldra in den vreemde en van toen af bleef het leven van den schitterenden, maar ongelukkigen dichter, met geringe tusschenpoozingen, het bestaan van een zwerveling.

Wie er in bijzonderheden mee wil kennis maken, die leze de belangwekkende studie van den eerw. heer A.N. Mutsaers in den jaargang 1895 van het tijdschrift *De Katholiek*, geschreven naar aanleiding van den driehonderdsten gedenkdag van Tasso's afsterven, den 25en April van dat jaar door heel de letterkundige wereld met bewondering en weemoed gevierd.

Daar zal men tevens een uiteenzetting vinden van Tasso's dichterlijken arbeid en vooral van zijn hoofdwerk, het heldendicht *Jerusalem verlost*, waarin de heldendaden der kruisvaarders ter verovering van het Heilig Graf bezongen worden, en dat, in alle Europeesche talen overgezet, nog steeds een der merkwaardigste kunstgewrochten blijft, die de menschelijke geest in den loop der eeuwen heeft voortgebracht. In onze taal bestaat er een vertaling van door J.J.L. ten Kate, die hoewel het zoetvloeiende der Italiaansche verzen op het gelukkigst weergevende, toch den vollen zin der woorden niet altijd tot zijn recht doet komen.

De hoofdoorzaak van des dichters wederwaardigheden is te zoeken in een ziekelijke prikkelbaarheid en overgevoeligheid, die met de jaren toenemend, eindelijk in ongeneeslijke zwaarmoedigheid, achterdocht en volslagen vervolgingswaanzin ontaardde.

Zelfs tegenover zijn vriend en beschermer, den hertog Alfonso van Ferrara, die hem aan zijn hof de gastvrijheid geboden had en hem met eer en gunsten overlaadde, toonde hij zich wantrouwend, lichtgeraakt en grillig, zoodat deze zich genoodzaakt zag hem als een krankzinnige ter verpleging in het gasthuis St. Anna te doen opsluiten.

Veel is er over deze gevangenschap van Tasso geschreven en geredetwist. Men heeft er politiek achter willen zoeken, die, onder voorwendsel van krankzinnigheid, aldus den onrustigen man onschadelijk wilde maken. Wat daarvan zij, zeker is het dat Tasso niet zóó krankzinnig was, dat hij het volslagen gebruik van zijn verstand miste. Dat bewijzen de talrijke zielroerende gedichten en andere geschriften, die hij tijdens zijn zevenjarige opsluiting heeft opgesteld. Gedurende die gevangenschap ontwikkelde hij zelfs een buitengewone werkzaamheid.

Ten slotte werd hij als geheel genezen ontslagen, maar het geluk, dat hij zich van de herkregen vrijheid gedroomd had, zou hem niet te beurt vallen. Zwaar zielelijden, langdurige eenzaamheid, herhaalde koortsen, bloedverlies door aderlatingen hadden zijn krachten uitgeput. Vóór den tijd oud geworden, verliet de eens zoo levenslustige

man met bleek en ingevallen gelaat zijn gevangenis. Langzamerhand keerde ook zijn oude kwaal weer terug, en al waren haar aanvallen niet meer zoo heftig als te voren, toch was de geknakte geestkracht van den dichter er niet altijd tegen bestand.

Bijna tot aan zijn dood zien wij hem ter prooi aan een gestadige onrust, die hem dreef van de eene stad tot de andere, zonder dat hij ergens tot rust scheen te kunnen komen. Eindelijk, door toedoen van kardinaal Aldobrandini en andere hooggeplaatste personen, kwam hij naar Rome. Hij werd er met liefde en vereering ontvangen. De Paus, die reeds vóór zijn verheffing op den Stoel van Petrus groote belangstelling in den dichter getoond had, omringde hem met alle blijken van genegenheid.

Er werden zelfs toebereidselen gemaakt om den gevierden, maar ongelukkigen dichter volgens het gebruik plechtig op het Capitool met de lauweren van Petrarca te kronen.

Helaas, die voldoening zou den vroegtijdig vergrijsden Tasso niet meer geschonken worden. Nog tijdens de toebereidselen voor het feest werd hij door een zware ziekte overvallen, die hem noodzaakte een schuilplaats te zoeken in het klooster Sant Onofrio op den Janiculus, waar de Eremieten van den H. Hieronymus, een orde door een van Tasso's voorzaten gesticht, gevestigd waren. Kardinaal Aldobrandini liet hem den 1en April 1595 met zijn eigen rijtuig daarheen brengen.

Liefderijk werd de arme lijder er door de vrome kloosterlingen opgenomen en verpleegd. Hij schreef er zijn laatsten brief aan zijn vriend Antonio Costantino te Milaan, met het roerende slot:

'.... Ik heb mij naar dit klooster van S. Onofrio laten brengen, niet alleen wijl de lucht door de geneesheeren hier meer dan op eenige andere plaats van Rome geprezen wordt, maar als om uit dit hooggelegen oord en door het verkeer met deze vrome paters mijn verkeer in den hemel te beginnen. Bid God voor mij en wees verzekerd, dat, gelijk ik u heb liefgehad en geëerd in het tegenwoordige leven, ik eveneens in het andere, dat meer naar waarheid een leven is, voor u zal doen wat een niet geveinsde, maar waarachtige liefde meebrengt. En zoo beveel ik u en mij zelven in de goddelijke genade.'

Volgens de overlevering wandelde Tasso vaak al mijmerende in den kloostertuin en zette zich gaarne neer onder een eik, die later de eik van Tasso genoemd en door 's dichters vereerders eeuwen lang bezocht is. In 1842 werd deze boom door een bliksemslag grootendeels neergeveld en in 1891 het overblijvende nogmaals door het hemelvuur getroffen.

Daar onder het lommer van dien eik, schrijft de eerw. heer Mutsaers, op den berg Janiculus, van waar men geheel Rome en omstreken kan overschouwen, had dan de dichter, in wiens weelderige phantasie werelden speelden, ook inderdaad werelden aan zijn voeten liggen: de majestueuze hoofdstad der Christenheid, doormengd met de trotsche overblijfselen van het rijk der wereldwingeren, ruïnen, daar opgestapeld tusschen de bloemen en kruiden der immer jeugdige natuur.

Kardinaal Aldobrandini spaarde moeiten noch zorgen om zijn grooten beschermeling te behouden. Hij gaf hem twee bedienden, die altijd op zijn bevelen moesten letten, zond hem zijn eigen geneesheer en den lijfarts van den Paus, bezocht hem herhaaldelijk, maar alles was vergeefs. Zoodra men zijn toestand hopeloos achtte, werd de lijder hiervan verwittigd en nu scheen zijn geest geheel van de gewone nevelen bevrijd. Hij sleepte zich den volgenden morgen nog naar de kerk om de H. Communie te ontvangen en stichtte door zijn godsvrucht allen, die hem in zijn laatste dagen bezochten. Herhaaldelijk beleed hij zijn zonden, bad of onderhield zich althans over geestelijke zaken, zoodat hij in alles toonde dat zijn geest nog enkel met God

bezig was. Kardinaal Aldobrandini, zijn beschermer, benoemde hij tot erfgenaam zijner nagelaten geschriften, terwijl hij zijn crucifix en 50 scudi voor zielemissen aan het klooster vermaakte alsmede nog een tweede som voor hetzelfde doel aan de kloosterlingen van S. Gregorio.

Den 24en April voelde Tasso zich de krachten ontzinken, vroeg om de laatste sacramenten en den pauselijken zegen. Om dien zegen begaf de kardinaal zich persoonlijk naar Clemens VIII, die bij de droeve tijding 'weeklaagde en zuchtte om het verlies van zoo groot een man.' Daarop bracht de kardinaal zelf den stervende den verlangden zegen over. Met veel godsvrucht en dankbaarheid nam deze het gunstbewijs des H. Vaders aan met de opmerking, dat 'dit de wagen was, waarop hij hoopte zijn zegetocht te houden om gekroond te worden, niet met de lauweren van het Capitool, maar met glorie als gelukzalige in den hemel.'

Gedurende den nacht en den morgen bleven eenige kloosterlingen nog in zijn nabijheid bidden, tot hij even over elven, zijn einde voelende naderen, het kruis vaster omklemde en de woorden begon te stamelen: 'Heer, in uwe handen....' Hij kon ze niet voleinden; zijn edele ziel was tot haar Schepper weergekeerd.

Genezen.
Een badgeschiedenis.
(*Vervolg en slot.*)

Plotseling ontmoette haar blik dien van den doctor. Een vurig rood steeg haar naar de wangen. Von Beugen kon niet langer aarzelen, maar zijn zelfbeheersching had hij nog niet teruggekregen. Daarom trad hij met gemengde gewaarwordingen op Gertrude toe. IJverzuchten liefde streden in zijn hart om den voorrang. Eén woord kon den doorslag geven.

'Nu is u tòch gekomen, mijnheer Von Beugen.' Hij moest nog altijd erg prikkelbaar zijn, anders had hij die woorden niet in een heel anderen zin, dan ze bedoeld waren, kunnen opvatten.

'Zoo,' dacht hij bij zich zelf, 'ik ben haar te veel. Zij wenscht geen getuige bij haar onderhoud met den assessor.'

Daarom antwoordde hij koel: 'Ja, ik ben tòch gekomen. Ik ben een gehoorzaam leerling van uw assessor geworden; ik wilde de *réunions* ook eens leeren kennen.'

Hij had op het woordje 'uw' een boosaardigen nadruk gelegd.

'Van mijn assessor,' gaf Gertrude daarop tamelijk gepiqueerd ten antwoord, gekrenkt door de zonderlinge houding van Von Beugen, waartoe zij, naar haar meening, geen aanleiding gegeven had. 'Wat moet dat beteekenen?'

'Niets. Mag ik u misschien een dans verzoeken?'

Met dit woord had Von Beugen zijn geluk op één kaart gezet. Gertrudes antwoord zou over zijn verhouding tot haar beslissen. Juist begon de muziek een nieuw deuntje.

'Graag zou ik uw verzoek inwilligen, mijnheer Von Beugen, indien mij dat mogelijk was. Dit is de laatste dans dezen avond, en het spijt mij, dat ik hem al vergeven heb.'

'Zeker aan den assessor?'

'Juist.'

'Maar hij is er niet. Als u wilde....'

'Ik heb hem dien beloofd en ik moet mijn woord houden. Daar komt hij al aan; u kan immers met hem....'

De doctor hoorde de laatste woorden van Gertrude niet meer. Het gezicht van Richter ontnam hem zijn laatste greintje zelfbeheersching. Hij had nu diens banale gezegden niet meer kunnen verdragen.

Hij voelde zich gekwetst, op zij gestooten. Een diepe bleekheid bedekte zijn wangen. Een oogenblik stond hij rechtop, daarna maakte hij een koele buiging voor Gertrude en - hij wist bepaald niet wat hij deed - trad op het eerste jonge meisje het beste toe, dat nog geen danser had gevonden. Gertrude meende haar oogen niet te kunnen gelooven, toen zij hem na weinige oogenblikken met een ander meisje onder de vroolijke tonen der muziek zag voorbijzweven. Zulk een slechtheid had zij van hem niet verwacht. Haar zoo met opzet te krenken en te beleedigen! Het was een geluk, dat de assessor, die een bordje met ijs en gebak door de rijen der dansers balanceerde, met zich zelf genoeg te doen gehad en daarom niets gezien had van hetgeen was voorgevallen.

'Wil mij verontschuldigen, juffrouw,' riep hij haar al uit de verte toe. 'Het was mij bepaald onmogelijk, eerder hier te zijn. Ik moest formeel stormloopen op het buffet. Het gedrang was kolossaal.'

Gertrude begreep, dat hij van de aanwezigheid van Von Beugen niets scheen te weten. Zoo kreeg zij langzamerhand haar kalmte ten minste voor het uiterlijke terug; inwendig, dat wist zij, zou ze die niet spoedig, misschien nooit meer terugvinden. Nog eens wierp ze tersluiks een blik op de honderden, maar hij, dien ze zocht, was niet meer te ontdekken. Von Beugen had zijn doel bereikt, hij had Gertrude zijn onverschilligheid getoond. Daarom had hij reeds na een paar rondes zijn danseres bij haar moeder teruggebracht en na een korte verontschuldiging afscheid genomen.

Toen Gertrude naar hem uitkeek, was hij al op weg naar huis, met een gevoel, of hij een schitterende overwinning behaald had.

Gertrude echter was blij, toen de avond voorbij was en zij zich eindelijk alleen op haar kamer bevond.

Zij had Von Beugen wel willen haten, zoo onedel had hij jegens haar gehandeld, maar zij kon niet. Zij dacht aan hem met rouw in het hart, maar tevens met hoop; hij zou immers zijn ongelijk inzien, hij zou terugkomen.

Reeds den volgenden morgen bezag Von Beugen zijn optreden van den dag te voren in een heel ander licht. Hij zag in, dat hij in zijn ijverzucht kinderachtig had gehandeld, maar hij schaamde zich het te bekennen. Hij zou Gertrude en de anderen nu voor geen geld van de wereld onder de oogen willen komen.

Daarom wachtte hij, tot hij den gerechtsraad en diens dochter in hun hotel had zien thuis komen van de bron, en ging toen eerst zelf, om de voorgeschreven drie glazen naar binnen te slaan.

Onbemerkt bereikte hij spoedig daarop zijn kluis weer. Nauwelijks echter had hij een stoel bij het venster geschoven, om te probeeren of hij Gertrude niet zou kunnen gewaar worden, zooals een landverhuizer hopeloos uitstaart naar het verdwijnende vaderlandsche strand, toen er op de deur van zijn kamer geklopt werd.

‘Binnen!’

Wie beschrijft de verbazing van Von Beugen, toen de gerechtsraad Justus in hoogsteigen persoon in de deuropening verscheen. Dien had hij vandaag het allerminst verwacht.

Met zekere verlegenheid verwelkomde hij zijn bezoeker en bood hem een stoel aan.

‘Goeden morgen, mijn waarde doctor,’ begon de gerechtsraad, met zijn oude hartelijkheid Von Beugen's hand grijpende, ‘ik was al bang dat ik u te bed zou vinden. Gisteren was ik bezorgd over u, want uwe stem klonk me zoo verdacht. En toen ik u van morgen aan de bron miste, besloot ik toch eens naar u te komen kijken. De gelegenheid daartoe was gunstig. Mijn dochter, wie de avond ook niet goed schijnt bekomen te zijn, trok zich onmiddellijk na het ontbijt op haar kamer terug. Toen maakte ik dat ik weg kwam, en het verheugt mij, u in betrekkelijken welstand aan te treffen.’

Von Beugen had bij deze woorden zijn zelfbeheersching tot op zekere hoogte teruggekregen. Tegenover de hartelijkheid van den ouden heer had hij berouw over het harde en onbillijke oordeel, dat hij gisterenavond over hem geveld had.

Hij wilde dat weer goed maken. ‘Ik ben sprakeloos door de deelneming, die u jegens mij aan den dag legt.’

‘Sprakeloos?’ viel de gerechtsraad hem in de rede. ‘Ik hoop van niet, want dan zou ik mij de bitterste verwijten moeten doen, uw lijden zóó verergerd te hebben.’

Von Beugen moest onwillekeurig lachen. ‘Neen,’ zei hij, ‘zoo was het niet bedoeld.’

‘Zooveel te beter. Dus gij voelt u wat opgeknapt? Maar weet dan, dat u niets verkeerders doen kan, dan hier te zitten kniezen, terwijl buiten de zon lacht, de takken

ruischen en de vogels zingen. Ja, ja, wees maar niet zoo verwonderd, ik word poëtisch. Dat is een naklank van den Hochheimer van gisteren. Jammer dat u niet mee kon doen. U had misschien wat leven in de brouwerij gebracht, want Gertrude was den heelen avond stil en misnoegd.'

De doctor werd hierdoor pijnlijk getroffen en toch deed het hem plezier, daar hij er uit besloot, dat Gertrude zijn optreden voor de anderen had geheim gehouden.

Plotseling schoot hem een gelukkige gedachte door het hoofd. Hij kon nu van de gelegenheid gebruik maken en den spraakzamen ouden heer over de verhouding tusschen den assessor en Gertrude uithooren.

'Het verwondert me,' zei hij, 'dat uw dochter, die zich van den avond zooveel had voorgesteld, zich niet geamuseerd heeft, daar toch de assessor zeker alles zal gedaan hebben, om haar den avond zoo aangenaam mogelijk te maken.'

De onergdenkende oude heer liep werkelijk in de val.

'Nu ja, de assessor is heel aardig in een gezelschap, maar ik twijfel er sterk aan, of hij met zijn.... met zijn.... nu met zijn praatjes in staat zal zijn, indruk op Gertrude te maken. Voor het overige is hij ook zoo goed als een vreemdeling voor ons. Hij was korten tijd bij onze rechtbank werkzaam, vandaar de kennis.'

'Ik dacht uit uw hartelijkheid te mogen opmaken, dat u nogal intiem met hem was,' merkte de doctor zoo langs zijn neus op.

'Och, wat zal ik u zeggen? Als men ver van huis onder zooveel wildvreemde gezichten er één ziet, dat men thuis al meer is tegengekomen, dan doet iemand van mijn aard al licht, of het een goede oude bekende is. Maar wat zitten we hier den mooien tijd te verpraten. Kom mee naar buiten, de lucht op. Dat is het beste wat u doen kan.'

De doctor aarzelde met zijn toestemming. Hoe moest hij zich tegenover Gertrude houden?

Daar viel de blik van den gerechtsraad op de tafel, waarop het ontbijt van Von Beugen nog altijd onaangeroerd klaar stond. Onmiddellijk sprong hij op en snelde naar de deur toe.

'Ik zie dat u nog niet ontbeten hebt! Neen, dan wil ik u niet meenemen. Ga nu maar vlug aan het werk.'

'O, het heeft niet de minste haast,' antwoordde Von Beugen.

'Ik dispenseer u nu,' vervolgde de gemoedelijke oude heer, 'maar van middag trek u met ons weer op. Tot ziens! Ik zal nu eens op mijn eentje gaan kijken hoe Ems er uitziet.' Von Beugen kon niets anders doen, dan de hem toegestoken hand van den gerechtsraad aannemen.

Hij was nu weer alleen. Een diep gevoel van schaamte beving hem. Hoeveel zou hij er voor gegeven hebben, indien hij den dag van gisteren uit den kalender had kunnen schrappen! Eén ding echter stond thans bij hem vast: hij moest een gelegenheid zoeken om Gertrude onder vier oogen te spreken, en wel vóór hij haar 's middags in gezelschap van anderen ontmoette.

Zij was nu alleen thuis. Indien hij zich eens bij haar liet aandienen? Maar zij zou hem niet ontvangen, daar was hij zeker van. Radeloos wierp hij een blik naar den *Badischen Hof.* Zag hij wel goed? Schemerde het niet rose door den groenen bladertooi der laan? Het was Gertrude, die haar schreden naar de brug wendde.

De gezochte gelegenheid bood zich nu vanzelf aan. Eer hij wist wat hij deed, was hij al beneden en begaf zich nu ook met kloppend hart naar de brug Zij moest hem tegenkomen. Zij had hem reeds herkend, en Von Beugen zag hoe zij kleurde.

Zij aarzelde een oogenblik verder te gaan. Het liefst was zij teruggekeerd, want zij voelde nog te levendig de vernedering van gisteren en vreesde dat haar een nieuwe wachtte.

Maar Von Beugen stond reeds blozend voor haar. 'Ga niet heen, juffrouw,' verzocht hij, 'vergun mij ten minste een oogenblik gehoor.'

Hij stamelde dit zoo smeekend, dat het Gertrude onmogelijk was, hem, zooals hij na zijn handelwijze van gisteren verdiend had, onverhoord te laten staan. Maar evenmin was het haar mogelijk, hem met een bemoedigend woord te gemoet te komen. Zij zweeg dus.

'Juffrouw, ik besef ten volle dat ik eigenlijk geen recht meer heb, u onder de oogen te komen. Ik was gisteren mij zelf niet meester. Ik wist niet wat ik deed. Ik.... ik.... Hebt u geen woord van vergiffenis voor me, juffrouw Gertrude?'

Het was de eerste maal, dat hij haar bij haar naam noemde.

Gertrude bloosde. Haar naam had in zijn mond een zoo wonderbaren klank.

'Mag ik op uw vergiffenis rekenen?' herhaalde hij.

'Ik heb u al lang vergeven, maar het was toch slecht van u. U hebt mij werkelijk veel verdriet aangedaan.'

'Ik dank u, juffrouw Gertrude. Mag ik nu ook hopen, dat het niet bij vergeven zal blijven, maar dat op het vergeven het vergeten zal volgen?'

'Ik zal het probeeren.'

'Laat het tusschen ons weer worden als vóór den ongelukkigen dag van gisteren. U zult nooit reden meer hebben om over mij te klagen.'

Gertrude knikte.

Toch wilde het gesprek niet goed vlotten.

Den doctor woog een vraag op het hart, die hij haar stellen wilde en toch niet goed durfde. Gertrude begreep dit: zij had hem alles vergeven, zij zou ook dat verzoek niet kunnen weigeren, want haar hart behoorde hem immers toe.

Eindelijk trok Von Beugen de stoute schoenen aan. Hij sprak haar van het oogenblik, waarop hij haar voor het eerst gezien had, van de smart, die hij gevoelde, toen hij in zijn dwaze ijverzucht gedacht had, dat haar hart een ander toebehoorde, van den naijver, die hem verteerde. Hij vond honderd woorden voor één, en.... zijn stem weigerde geen oogenblik haar dienst. Zijn beschroomdheid was ook geweken, en toen hij haar vroeg, of ze de zijne wilde worden, voelde hij, dat zij geen neen zou kunnen zeggen. Zij deed het ook niet, zij glimlachte blij en gelukkig.

Von Beugen's hart was nooit meer beklemd geweest, dan toen hij in den *Badischen Hof* op het ‘binnen’ van den gerechtsraad wachtte. Doch het liep beter af dan hij had durven hopen.

Met joviale vriendelijkheid werd hij ontvangen, maar eerst na veel bange minuten had hij den moed gevonden te zeggen wat hem op het hart lag.

‘Ik kwam u om de hand van uw dochter vragen, mijnheer de gerechtsraad.’

‘Wat is dat?’ riep deze in ongeveinsde verbazing uit. ‘Kerel, ge valt me daar zoo ruw mee op het lijf. Ik moet u bekennen, dat ik persoonlijk op een zoo beminnenswaardigen jongen man, als hoedanig ik u heb leeren Kennen, niets tegen heb; maar hier komt het voor alles op Gertrude aan.’

‘Ik geloof, juffrouw Gertrude zal.... is.... heeft....’ stamelde de leeraar, die er in zijn klas op stond, dat eerst gedacht en dan gesproken werd. Hij stotterde iets van genegenheid en dat Gertrude er van wist.

‘Dan heb ik met de heele zaak verder niets te doen dan u mijn zegen te geven. Wij staan voor een voldongen feit. Die jeugd, die jeugd!’

Hij snelde naar de deur, die naar de zijkamer voerde.

‘Waar zit u, Gertrude? Ge hebt zeker aan het sleutelgat staan luisteren. Ik zie het aan uw gezicht. Kijk dezen mijnheer eens wat nauwkeuriger aan.’

Zij keek hem zelfs zeer nauwkeurig aan. Ze snelde op hem toe en verborg haar blozend gezichtje aan zijn borst.

Haar vader wist nu genoeg. ‘Kinderen, kinderen, wat een verrassing! En daar had ik nu niets van gemerkt... Wat zal moeder zeggen?’

‘Moeder zal het heel aardig vinden, dat we met ons drieën terugkomen,’ zei de gelukkige bruid een beetje overmoedig.

Daar werd geklopt.

‘Binnen!’

In de deuropening verscheen de assessor.

Toen hij het lachende gezicht van den gerechtsraad, de van geluk stralende trekken van Gertrude zag, toen zijn blik op den in bedenkelijke nabijheid van haar staanden schoolmeester viel, was hij ineens op de hoogte.

‘Ik heb het genoegen, u de verloving mee te deelen van mijn dochter met Dr. Von Beugen,’ nam de gerechtsraad het woord.

DE VERONGELUKTE RUITERBODE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN ZIMMERMANN.

'Mijn beste wenschen aan het paar,' antwoordde de assessor. 'En hoe is het met uw heeschheid, doctor?' vervolgde hij.

'Beter, dank u voor uw belangstelling,' zei de gelukkige bruidegom 'Ik ben totaal genezen. De badkuur heeft mij bijzonder veel goed gedaan.'

Bij de Platen.

De boerenstulp. -

Dit geestig oud-Hollandsch tafereeltje hebben wij aan de welwillendheid van een onzer lezers te danken, die er een fraaie oude gravure van bezit, welke hij ons ter reproductie afstond.

Het is een schilderijtje van Dusart, een leerling van Van Ostade, die zijn meester zoodanig diens eigenaardigen schildertrant had afgezien, dat men zijn werk op het eerste gezicht met dat van den beroemden Adriaan verwarren zou.

Cornelis Dusart, in 1665 te Haarlem geboren, legde zich evenals zijn meester voornamelijk toe op het geestig weergeven van het leven der boeren en eenvoudige luitjes, waar hij meesterlijk in slaagde. Zijn schilderijen waren in zijn tijd door de liefhebbers zeer gezocht en prijken nu meerendeels in de museums.

De schilderij, in dit nummer weergegeven, levert een allergunstigst staaltje van zijn merkwaardig talent.

Een huismoeder, voor de deur van de boerenstulp gezeten, houdt een klein kind op den schoot, waarnaar een grooter zusje de armpjes uitsteekt. Vader, die op een onderstboven gekeerde kuip zit, praat met zijn kinderen, terwijl grootvader, over de onderdeur hangende, het tooneeltje gemoedelijk gadeslaat. Verder merken wij nog

op een hond, den trouwen speelmakker van de kleinen, en een kat, waarmee zich een kleine jongen vermaakt, een varken in zijn kot, rondtrippelende kippen, een ezel aan de ruif en op den achtergrond nog een paar biggen, die door een jongen de werf op gedreven worden, - allen samen een alleraardigst tafereeltje vormend, dat tintelt van geest en leven.

De schilderij is een der meest geschatte van Dusart en hoog 1 voet en 6 duim bij een breedte van 1 voet 2 duim. Zij maakte indertijd deel uit van de beroemde verzameling van den heer Bradfort, doch waar zij op 't oogenblik berust is ons niet bekend.

De verongelukte ruiterbode. -

In vliegende vaart heeft de bode uren en uren achtereen op zijn vurig ros afgelegd, zonder zich maar een oogenblik rust te gunnen om zich of zijn paard door een koelen dronk te verkwikken. De boodschap kon geen uitstel lijden; het behoud van een heel legercorps hing er van af. Het was hem op 't hart gedrukt, zich door niets onderweg te laten ophouden. En zie, reeds heeft hij bijna het doel van zijn langen tocht bereikt, als zijn paard, door het plotseling gebulder van het kanon in de verte schichtig geworden, hem aan den kant van een sloot uit het zadel werpt en zelf in dolle vaart verder holt, den uitgeputten ruiter nog een eind ver meesleepend door struikgewas en afgebroken boomstammen.

Met verscheurde ledematen, gekneusd en bloedend blijft hij liggen, terwijl ginds de commandant van het bedreigde legercorps tevergeefs op de kostbare instructies wacht.

't Is niet het leven van één mensch, neen van duizenden wakkere mannen, dat hier door een jammerlijk toeval wordt in gevaar gebracht. Van het uitblijven der boodschap hangt misschien zelfs de heele beslissing van den strijd, het lot van volken en landen af!

[Nummer 23]

'HIER BEN IK!' NAAR DE SCHILDERIJ VAN R. HESSE.

Lood in het Hart,
Door J.R. van der Lans.
(*Vervolg.*)

Toen waren ze alle drie nog kinderen geweest, zorgeloos, gul-vroolijk, dartel zelfs, vol onbestemde verwachtingen voor de toekomst. En nu? Het leek wel of ze in dien korten tijd tien jaren verouderd waren. Hun wegen waren volslagen uiteengeloopen.

Koen zocht zijn genoegen in heel ander gezelschap dan dat van zijn zuster. Hij had een heele club van vrienden, met wie hij paardreed, fietste, biljartte, boemelde en fuifde. Hoe zou hij er nog plezier in hebben, zooals vroeger, met Henriette een eenvoudige wandeling te maken?

En Dolf? Zij hoorde zelfs niet meer van hem spreken. De tijd heugde haar niet dat ze hem gezien had. En toch, daar hing nog boven haar sierlijk schrijftafeltje van rozenhout de photographie, die zij met hun drieën op den Drachenfels hadden laten maken. Hoe vertrouwelijk stonden ze daar bijeen tegen een achtergrond van weelderige wijnbergen, Henriette in het midden met haar eenvoudig strooien reishoedje, enkel met een paar opgestoken veertjes versierd; rechts Koen in zijn lichtgrijs costuum, de witte Stanley-pet kranig op de golvende donkere lokken, en links Dolf, goedig en trouwhartig uit zijn heldere oogen kijkend van onder den lossen zomerhoed.

De photographie, die maar op glas vervaardigd was en in een glazen lijstje prijkte, dat, bruinrood gevlamd, schildpad verbeelden moest, waarop in gouden letters te lezen stond *Andenken an den Drachenfels*, begon al zachtjes aan te verbleeken. Maar juist dat doezelige van de omtrekken gaf aan het aardige groepje iets schilderachtigs en poëtisch. De verbeelding had hier vrij spel, en ofschoon Henriette volstrekt niet sentimenteel van aard was, kon zij het schilderijtje toch nooit bekijken, zonder daardoor tot weemoedige mijmerij gestemd te worden.

Wat waren het toch een paar gulle, ronde, hartelijke jongens in dien tijd, de twee vrienden, die elkaar nu volslagen vreemd waren geworden!

Hoe goedig en bezorgd, hoe bedachtzaam op alles was die wakkere Dolf! Aan hem had zij 't eigenlijk te danken dat het reisje zonder ongevallen was afgeloopen; want als de wilde, waagzieke Koen door hem niet binnen de perken gehouden was, dan hadden er nog rare dingen kunnen gebeuren. Zij bracht zich nog verschillende gevalletjes te binnen, waarbij de roekelooze onbesuisdheid van Koen hun noodlottig had kunnen worden, terwijl Dolfs voorzichtige waakzaamheid dat had verhoed.

Hoe menigmaal hadden zij tijdens dat uitstapje het voornemen gemaakt, nog dikwijls gezamenlijk zoo'n reisje te ondernemen. En nooit was 't er meer van gekomen. Dolf was nog twee of drie keeren met Koen bij hen aan huis geweest, en sedert was hij voorgoed weggebleven.

Henriette zuchtte onwillekeurig bij die gedachte. Zou zij hem dan nooit meer zien? Zonder dat zij er zich juist rekenschap van gaf, voelde ze toch dat de verdwijning van die gestalte uit haar leven een leemte bij haar achterliet, die door al de personages, met wie zij op *soirées*, bals en concerten in aanraking kwam, niet kon aangevuld worden.

Juist terwijl zij op een keer, hierover peinzend, voor haar schrijftafeltje zat, den arm lusteloos op den rand van het fraai ingelegde blad geleund, en het oog

onwillekeurig op de photographie van den Drachenfels gevestigd, werd zij door een krachtigen tik op de deur opgeschrikt, en nauwelijks had ze zich omgewend, of daar stond Koen voor haar.

Zij schaamde zich bijna voor hem over haar kinderachtigheid. Hij zag er zoo forsch en mannelijk uit, met zijn opgedraaiden knevel en een lorgnet op den neus, dat ze hem, nu ze juist het oog van de verbleekte photographie ophief, bijna niet herkende.

‘Wel Koen, zijt u daar! Hoe gaat het? We hebben u in geen eeuwigen tijd gezien. U zijt een vreeselijke meneer gevonden!’

‘Zoo, vindt u dat, zusje? Ik wist niet dat ik zoo veranderd was,’ zei hij, haar de hand toestekend, terwijl hij zich oplettend in den spiegel beschouwde. ‘En hoe stelt u 't tegenwoordig?’

‘Och, nogal vervelend sinds u zoo weinig overkomt,’ antwoordde zij, teleurgesteld wijl hij meer aandacht scheen te wijden aan zijn eigen beeld in den spiegel dan aan haar.

‘Hoe 's 't mogelijk! hebt ge dat leelijke ding nog?’ vroeg hij eensklaps met den knop van zijn stok naar de photographie boven de schrijftafel wijzend. ‘Gooi zulke nesten toch weg.’

‘Neen, ik hecht er nog al aan,’ zei ze als verlegen, ‘om de herinneringen, die er aan verbonden zijn. Ik denk nog dikwijls aan de prettige dagen, die we daar samen hebben doorgebracht.’

Koen lachte eens en liet de oogen vluchtig door het vertrek rondweiden. Het was of er een medelijdende glimlach om zijn lippen speelde en hij uit de hoogte neerzag op het meisje, dat zich in zoo'n popperige omgeving kon thuis voelen. Op een zuil in een hoek stond een groot en fraai Mariabeeld; Henriette had er een klein tafeltje vóór geschoven en daarop een breede vaas met versch geplukte bloemen geplaatst tusschen een paar kandelaartjes van gepolijst koper. Het was of Koen den neus optrok voor die ongekunstelde, vrome versiering.

‘Precies iets voor een bakvischje, dat pas van de kostschool komt,’ meesmuilde hij.

‘Ja, u zijt hier natuurlijk niet op de kast van een student,’ zei Henriette een beetje geraakt, want zij voelde dat hij haar voor een onbeduidend schepseltje hield. ‘Maar daarom kunt u toch wel even gaan zitten. Vertel me liever eens hoe u 't maakt, in plaats van zoo op hooge beenen rond te stappen.’

‘Hoe ik 't maak? O superbe, beste Jet,’ zei hij, zonder aan haar uitnoodiging gevolg te geven en zijn knevel voor den spiegel opstrijkend.

‘Weet u ook waar mama is?’ liet hij er aanstonds op volgen, ongeduldig rondziende en ongeduldig met zijn stok tegen een stoel tikkend.

‘Is ma niet op haar kamer? Ik weet niet beter of ze moet thuis zijn.’

‘Nu, dan zal ik nog wel eens kijken. Dag, Jetje, tot straks.’

En een deuntje neuriënd, draaide hij zich op de hielen om en wipte met een lichte buiging, alsof hij een vreemde jonge dame groette, de deur uit.

Henriette bleef een wijle versteld zitten. Was dat haar broer Koen, met wien ze vroeger vertrouwelijk op en neer ging, en die haar nu, na maandenlange afwezigheid, terugzag met een koelheid, als was ze een vreemde voor hem? Een blik op de photographie voor haar, waar zijn beeld haar nog zoo hartelijk toelachte, deed haar bijna de tranen in de oogen schieten van teleurstelling over zulk een ommekeer. Wie had ooit kunnen denken, dat diezelfde Koen, met wien ze was opgegroeid en zooveel gelukkige uren gesleten had, bij zijn terugkeer in het ouderlijk huis haast geen woord zou overhebben voor zijn zuster?

Wat had ze nu aan zijn overkomst? Ze zag het al vooruit: mama zou groote drukte maken over haar zoon, den kranigen student. Er zouden partijtjes en diners gegeven worden te zijner eer. Allerlei vreemden zouden in huis gehaald worden om hem te bewonderen en tegenover hen zou hij al zijn geest en vernuft ten toon spreiden. Voor Estella Rozijnman, en welke jonge dames mevrouw nog meer om haar tafel zou weten te vereenigen, zou hij vol attenties wezen. Maar voor zijn zuster kwam het er niet op aan.

Op genoeglijk, gezellig, hartelijk samenzijn in den huiselijken kring hoefde zij niet te rekenen. Integendeel, het was best mogelijk dat er na het vertrek der gasten scherpe woorden zouden vallen tusschen de moeder, die met haar knappen zoon geurde, en den vader, die in zijn gedrag allerminst reden kon vinden om trotsch op hem te zijn.

Henriette had goed geraden. Mevrouw was in de wolken. Dat Koen haar in huis niet vinden kon was enkel te wijten aan haar bedrijvige toebereidselen voor zijn ontvangst. Zijn kamer moest in orde wezen; er moest dien middag wat bijzonders op tafel zijn; honderden kleinigheden had zij te bedisselen.

Eindelijk stonden moeder en zoon tegenover elkander.

‘Ha, zijt u daar eindelijk, verloren zoon? Ik dacht dat ge het ouderlijk huis voorgoed vaarwel gezegd had. Is me dat lang wegblijven! En ik was bepaald al bang dat ge vandaag ook weer niet komen zoudt; het werd al zoo laat....’

‘Wel mama, ik ben zeker al een uur in huis, maar ik mag tegen u wel zeggen: verloren moeder. Ik kon u nergens vinden. Jet heb ik al goedendag gezegd; zij meende dat u in uw kamer zou zijn.’

‘Ik had het veel te druk, jongen; moest ik niet zorgen dat alles voor mijnheers ontvangst gereed was? Wij zien onzen student tegenwoordig zoo zelden, dat zijn komst een evenement is, dat feestelijk moet worden gevierd.’

‘Dat is het voordeel van verloren zoon te wezen,’ lachte Koen, ‘er mankeert nog maar aan dat er bij mijn thuiskomst een gemest kalf wordt geslacht.’

‘Deugniet! alsof ge ons nog geen geld genoeg kost!’

‘Nu begint u net te praten als vader.’

‘U weet wel dat ik het zoo kwaad niet meen; anders zou u niet altijd bij voorkeur bij mama aankloppen als er iets extra's noodig is. Maar dat zullen we nu maar laten rusten. Vertel mij liever hoe u 't maakt. Eigenlijk hoef ik dat niet te vragen. Gij ziet er kapitaal uit. Wat een kerel wordt gij toch!’

En behaaglijk wierp mevrouw zich op de sofa achterover om haar knappen zoon met den weligen haardos en de opgetrokken knevels eens op haar gemak te bewonderen.

‘Wat zullen de jonge dames wel van u zeggen!’ ging zij voort, ‘zij zullen storm loopen om u te zien. Estella weet het al, dat ge komt. Ik denk dat zij er al op vlast, u gauw te zien. Gij moet dezen keer nu eens wat meer werk van haar maken dan ge in den laatsten tijd wel deed.’

Koen lachte eens spottend.

‘Mijn hoofd staat er nogal naar om mij met zoo'n coquet nest te bemoeien.’

‘Wat hebt gij dan aan de hand?’

‘Ja,’ zei hij bedenkelijk aan zijn knevels draaiend, ‘dat is een leelijk geval; 't is goed, dat wij nog een uurtje tijd hebben vóór pa thuis komt om dat te bepraten; want ik vrees dat hij er slecht over te spreken zal zijn.’

‘Wat is er dan?’ vroeg mevrouw zich met belangstellende aandacht oprichtend.

‘U weet dat van den zomer de lustrumfeesten invallen, en voor de viering daarvan worden schitterende plannen ontworpen: een prachtige historische optocht, voorstellende, het bezoek van keizer Barbarossa aan Leuven.... het moet feëriek worden....’

‘Nu?’

‘En nu willen ze mij tot den hoofdpersoon maken.’

Mevrouws oogen glinsterden.

‘Is 't waar?’ vroeg ze. ‘Gij de held van het feest! Als Estella dat hoort....’

‘Laat ze er voorloopig nog maar niets van hooren; want zóóver is het nog niet. 't Is me voorgesteld, maar natuurlijk moest ik het in bedenking houden.’

‘Waarvoor? Dat moet gij op staanden voet aannemen. Wilt gij soms wachten tot een ander u vóór is?’

‘Maar mama, da's gauw gezeid. Weet u wel dat zoo iets heel wat geld zou kosten?’

‘Dat begrijp ik, maar voor zoo'n eer moet gij ook wat overhebben. Op hoeveel denkt gij dat het wel zou komen?’

‘Ja mama, daar kan - met alles en alles - wel een halve ton mee gemoeid zijn: kostbare costumes, een heel zilveren kuras, dat expres naar een model in een museum vervaardigd moet worden, en dan uwe recepties.... Ja, daar kan wel een halve ton mee heengaan.... Op zijn minst een dertigduizend frank,’ voegde hij er bij, ziende dat zij op het hooren van die som groote oogen opzette.

‘Da's veel, da's erg veel; maar zoo iets komt

toch maar eenmaal voor.... En de eer, die is ook wat waard. Jongen, Koen, wat zou ik het graag zien! U de hoofdpersoon van den stoet, de held van het feest. Wat zou u een kranig figuur maken in uw mooie costuum. Keizer Barbarossa, zegt ge, in een zilveren harnas, en daar hoort dan zeker een helm bij met een vergulden adelaar, en een prachtige mantel, zoo iets als Lohengrin in de opera, is 't niet?'

'Ja, daar zal het iets van hebben.'

'En in dat costuum rijdt u te paard de stad door, omringd van uw heelen hofstoet, als een keizer. Het heele land stroomt naar Leuven om u te zien....

'Het kan gebeuren dat de koning er voor naar Leuven komt.'

'Dan wordt u natuurlijk aan Hare Majesteiten voorgesteld,' dus draafde mevrouw op haar grootheids-stokpaardje door en zag haar zoon met schitterende oogen aan, als aanschouwde zij hem al in het keizerlijk ornaat, van zijn troon afgedaald om minzaam de hulde der vorsten te ontvangen.

'Natuurlijk,' zei Koen onverschillig weg.

'De eerste jonge dames bieden u kransen aan, ze strooien bloemen uit de ramen waar ge langs trekt. We komen natuurlijk kijken. Ge zorgt dat we goede plaatsen hebben. Henriette moet er ook van profiteeren, en licht zullen er zich nog andere liefhebbers opdoen, die we niet kunnen afwijzen. Iedereen zal zich bij ons willen aansluiten.... U geeft receptie, de eersten van de stad komen u complimenteeren. En dan 's avonds het gecostumeerd bal! O dat zal iets wezen voor Estella. Wij zorgen natuurlijk dat zij er bij is, liefst met haar familie. U opent met haar het bal.... Jongen, ge hebt het nu maar in de hand om uw fortuin te maken. Aan haar twijfel ik niet, maar haar ouders, ziet ge; die Rozijnman, dat is - onder ons gezegd - een echte duitendief; maar met zoo iets palmt gij hem natuurlijk ineens in....'

'Ja, ja, u heeft goed praten; maar hoe krijg ik papa's toestemming?'

'O,' hernam mevrouw geringschattend, 'als 't eenmaal zoover is dat ge Rozijnman's toestemming hebt, dan zal uw vader vanzelf wel moeten bijdraaien. Laat dat maar aan mij over.'

Koen barstte onwillekeurig in een schaterlach uit.

Zijn moeder keek hem verbaasd aan. 'Hoe heb ik het nu?' schenen haar oogen te willen vragen.

'Ik moet lachen om uw voortvarendheid, mama. Terwijl ik nog zit te tobben, hoe ik pa's toestemming zal krijgen tot het aannemen van dat hoofdpersoonschap, is u al bezig mij zonder zijn toestemming uit te huwelijken. En voorloopig zal ik al heel blij zijn, als ik het eerste klaarspeel.'

Mevrouw fronste de wenkbrauwen. Koen had gelijk. In deze aangelegenheid diende de dokter gekend te worden, en die zou er geen oogenblik van willen hooren; daarvoor kende zij hem genoeg. Zij bedacht al of er geen middel was om het plan buiten hem om uit te voeren; maar daar was geen denken aan, daartoe was het al te kostbaar.

'U noemt hem in geen geval het bedrag, dat u daar zooeven als uw raming opgaf,' zei ze. 'U stelt het als een kleinigheid voor, een uitgaaf voor éénen keer, waar u nu eenmaal niet van buiten kan. Ge zegt maar, dat gij het aanbod van de heeren al aangenomen hebt; het was veel te vereerend om het af te slaan, en gij twijfeldet natuurlijk niet of pa zou dat beamen. Enfin, gij ziet hem te bepraten.'

'Ik heb er een zwaar hoofd in,' zei Koen, bedenkelijk aan zijn knevels draaiend.

‘Het moet er in elk geval van komen, het mag kosten wat het wil,’ decreteerde mevrouw, in gedachten voor zich uit starende als aanschouwde ze reeds in een visioen den zegetocht van haar zoon, als held van het feest ten aanschouwen van tienduizenden rondgevoerd door een versierde en geïllumineerde stad, bewonderd en benijd door lieden uit de eerste kringen, gehuldigd misschien door den koning in persoon.

‘'t Wordt zeker dadelijk in de bladen vermeld, zoodra uitgemaakt is wie de hoofdpersoon van den optocht zal wezen?’ vroeg ze. ‘Wat zullen ze hier in Brussel opkijken, als ze lezen dat u het zijt!.... 't Was misschien nog het beste, uw vader op die manier voor een voldongen feit te zetten. Als iedereen het weet en er over spreekt, dan kan u, om geen mal figuur te maken voor het heele land, niet meer terug, en moet hij vanzelf toegeven.’

‘Ik zou 't er niet graag op wagen. Neen, pa moet zijn toestemming geven, anders zie ik van alles af. Als u hem eens zocht te bepraten.’

‘Ik!’ riep mevrouw, ‘dat zou 't rechte middel wezen om alles te bederven: ik kan geen goed bij hem doen. Neen, dan was 't beter als u Henriette in den arm nam; die is tegenwoordig erg groot met haar vader.’

Een rijtuig kwam aanrollen en hield voor de deur stil, Koen wierp een blik uit het raam en herkende de coupé van den dokter.

‘Daar is vader al, da's vroeg vandaag.’

‘Hij zal zich gehaast hebben, omdat hij wist dat u komen zou. Pas op, dat ge er niet te gauw over begint. Zie hem eerst in een goede luim te brengen. Geef maar hoog op van uw ijverige studie. Spreek hem niet tegen; hij is in den laatsten tijd weer erg kitteloorig... 't Is een kruis,’ zuchtte zij, ‘dagelijks te moeten tobben met zoo'n man, die totaal niets geen begrip heeft van de wereld.’

Koen zuchtte van den weerstuit, alsof hij het slachtoffer was van de onhandelbaarste strengheid en de kleingeestigste zuinigheid.

‘Komaan, geen zuchten,’ dus beurde hem zijn moeder weer op. ‘Nu gauw naar beneden, pa te gemoet. Dat zal hem dadelijk innemen. En verder maar uw beste beentje vooruit gezet om zijn gunst te winnen.’

En beiden hun gezicht in de vriendelijkste plooi zettend, gingen ze samen naar de huiskamer, waar de dokter, zooeven binnengestapt, al verlangend omzag naar zijn zoon, wiens thuiskomst hij van de dienstbode vernomen had.

XII.

Er was weer groot diner ten huize van Dr. De Vries en al de kennissen van uiteenloopende distinctie, die mevrouw maar had weten bijeen te trommen, hadden zich om haar keurigen disch vergaderd.

Het festijn had ditmaal niet plaats onder de glimmend koperen gaskroon der eetzaal, maar wegens den mooien voorjaarsdag in de ruime tuinkamer, die daartoe feestelijk was gesierd. In de hoeken waren heele boschjes aangelegd van bloeiende azalea's en camelia's, wier zacht rose en purperrood levendig afstak tegen het frissche groen van hooge koningsvarens en sierpalmen. De schoorsteenmantel droeg, in plaats van een pendule, een porseleinen *jardinière* geflankeerd door twee bijbehoorende vazen, alle gevuld met vroege rozen, vergeet-mij-nietjes, lelietjes van dalen, primula's en andere voorjaarsbloemen. De spiegel was van onder tot boven omkranst met bloemen, op een lijst van groen peluche, als tegen fluweelig mos, vastgehecht.

Maar het weelderigst ontplooide zich de bloemenpracht tusschen het kristal en het zilver der tafel. Hooge bouquetten verhieven zich daar als bloemeneilandjes uit een

soort waterbekken met frisch ombloemde randen, - eigenlijk een sierlijk uitgesneden stuk spiegelglas, dat horizontaal op de tafel uitgestrekt en in bloemen gevat, geestig een vijvertje nabootste, waarin al de weelde van den rijken disch zich weerspiegelde.

Bepaald tooverachtig was de aanblik, toen bij den aanvang van het dessert, terwijl de schemering al zachtjes begon in te vallen, als bij tooverslag overal tusschen het groen electrische gloeilampjes ontvlamden, in kleurige bloemkelken van Venetiaansch glas verscholen.

Een algemeene uitroep van bewondering begroette deze verrassende illuminatie en van alle kanten regende het complimentjes aan het adres van den uitvinder en aanlegger dezer electrische verlichting, den veelbelovenden zoon des huizes.

De gasten wisten dat zij mevrouw geen grooter genoegen konden doen, dan haar Koen te prijzen, te wiens eer eigenlijk het heele feestmaal was aangericht, en zij waren dan ook zoo kwistig met hun lof, dat de gevierde held van den avond niet kon nalaten, met zijn schelmsch lachje op te merken:

‘Och Heer, wat beteekent al mijn vindingrijkheid op het gebied van electrische verlichting bij het onverbeterlijk procédé van de dames en heeren om mij in het zonnetje te zetten?’

De avond was er anders op aangelegd om niet hem, maar zijn papa in het zonnetje te zetten. Dagen achtereen had mevrouw op een gunstig oogenblik geloerd om den dokter als bij overrompeling te winnen voor het kostbare plannetje, dat zij met Koen had beraamd. De student zelf had daar heelemaal geen kans toe gezien; want telkens als hij met zijn vader een onderhoud had gehad, was dit onmiddellijk een gansch andere richting uitgegaan dan die hem tot het beoogde doel kon voeren.

De dokter ondervroeg hem naar zijn studiën, toonde zijn ontevredenheid over zijn geringe vorderingen en buitensporig toenemende verteringen, wees hem op het voorbeeld van Dolf Weever, die hem in weinige jaren tijds niet alleen ingehaald had, maar zelfs al voorbij gestreefd was, en gaf ronduit te verstaan dat in dien toestand ten spoedigste verandering diende te komen, daar hij er anders ernstig over dacht, aan die kostbare en onvruchtbare studie eenvoudig een eind te maken.

Om niet voorgoed alles te bederven, had Koen op dit alles maar weinig gezegd en zich tot een deemoedige zelfverdediging en de plechtigste beloften voor de toekomst bepaald.

Verder had hij zijn troost gezocht bij zijn mama, die hem in haar moederlijke teederheid volkomen geruststelde en op zich nam, zelf te zorgen dat alles in orde kwam. Maar ondanks haar diplomatieken takt wilde haar dat niet gelukken; de dokter scheen te vermoeden wat men tegen hem in 't schild voerde en hield zich streng teruggetrokken. Ten slotte kwam een onverhoopt toeval haar te hulp en van toen af was haar veldtochtplan vastgesteld.

Thans was het oogenblik daar, waarop de kunstig aangelegde mijn springen moest.

Mevrouw liet ter sluiks het oog langs de tafel rondgaan. Ze zag er niets dan blozende, vergenoegde gezichten, verlevendigd door opgewekte oogen. Het goede maal, de keurige wijn, de weelderige omgeving, de losse, prettige conversatie had het heele gezelschap in de vroolijkste stemming gebracht. De zoon des huizes en nog een paar academievrienden van hem, die ook gevraagd waren, zorgden wel dat de jonge en ook de oude dames zich niet verveelden. Hun kwinkslagen en studentikoze zetten klonken over de tafel als plotseling opsissende vuurpijlen, gevolgd door uitbarstingen van gelach en aardige *réparties*, waarin vooral de ondeugende zwarte Estella uitmuntte.

Zelfs de heer des huizes was zichtbaar onder den invloed van de 'lekkere' atmosfeer, om een woord van Koen te gebruiken. Zijn vrouw had hem dan ook opzettelijk geplaatst tusschen twee gasten, die in last hadden hem zooveel mogelijk 'lekker' te maken, namelijk mevrouw Reinders, die een gezellige en gevatte praatster was, en zijn collega, dokter Dinkes, die hem behendig wist te vleien.

Mevrouw oordeelde, dat het moment gunstig was en gaf ongemerkt een oogje aan den heer Reinders, den dikken, deftigen ambtenaar, die haar van tijd tot tijd al met een vluchtigen blik van verstandhouding had geraadpleegd.

Hij tikte even met het mes tegen zijn wijnglas, en in de plotselinge stilte, die daarop ontstond, langzaam en plechtig van de tafel oprijzend, zei hij, met een eerbiedige buiging in de richti[n]g ee[r]st van mevrouw, daarop van haar man en vervolgens met een losse hoofdbeweging den heelen kring volgend:

'Geëerde gastvrouw en gastheer, waarde gasten, die met mij aan dezen gullen disch vereenigd zijt, vergunt dat ik even het woord neem om u een meedeeling te doen, die u zeker allen op het aangenaamst zal verrassen...'

Hier schraapte hij een oogenblik de keel en zag zegevierend den kring rond. Alle oogen waren in ongeduldige spanning op hem gericht.

(*Wordt vervolgd.*)

Een uitstapje naar Londen
Door J.F. Nuyens,
(*Vervolg.*)

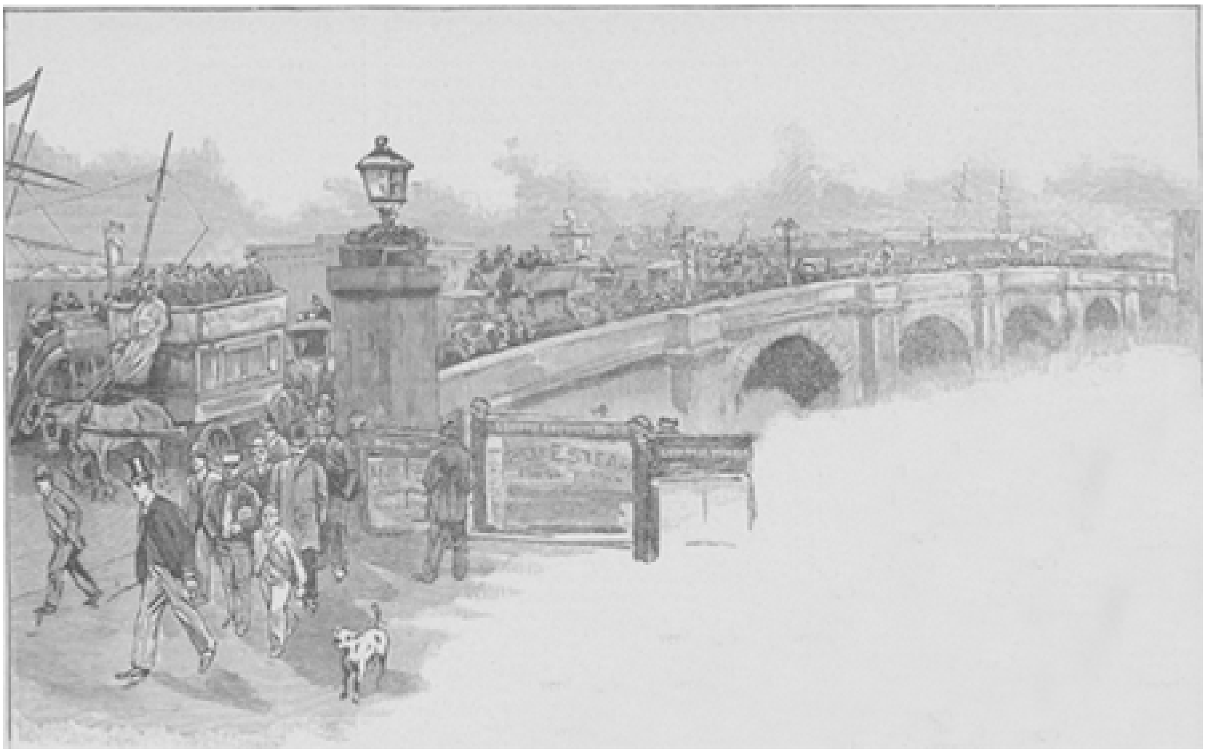

DE LONDON-BRIDGE.

VAN BEETHOVEN EN DE BLINDE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN FR. ARMIN.

Alvorens verder onze reisavonturen en ontmoetingen mede te deelen, acht ik mij verplicht een klein plan op te stellen, waarnaar ik geregeld het verloop van onze wandelingen door Londen zal verhalen, ten einde den lezer het vervelende springen van den hak op den tak te sparen en zelf niet in noodelooze herhalingen te vallen. Over Londen alleen zouden boekdeelen te vullen zijn, en z i j n ook boekdeelen gevuld; en daar ieder die naar believen zoo uitgebreid mogelijk kan verkrijgen en lezen, was het mijn voornemen, alleen te verhalen wat

HET KIND VAN DEN STRAATKUNSTENAAR, NAAR DE SCHILDERIJ VAN SIMON DURAND.

ons persoonlijk is wedervaren en wat wij met eigen oogen hebben gezien. Het spreekt vanzelf, dat dit slechts een klein gedeelte kan zijn van al het merkwaardige, dat de reuzenstad bevat, maar men dient ook wel in het oog te houden, dat acht dagen in Londen doorgebracht, hoe goed en systematisch ook besteed, gelijk staan met nog minder dan één dag, in Antwerpen gepasseerd. Wie van Londen alleen het merkwaardigste zou willen bezichtigen, zou toch altijd meer dan drie weken lang dag in, dag uit, van 's morgens tot 's avonds zijn tijd wel moeten gebruiken.

Alles is in deze metropolis even reusachtig en grootsch. Meer dan 5.000.000 menschen zitten op een oppervlakte van ongeveer 6 uur gaans lang en 5 uur gaans breed opeengepakt. Verschillende van de hoofdstraten hebben een lengte, grooter dan de afstand van de eene Hollandsche stad tot de andere. Wat in andere plaatsen bijna niet in het oog valt, neemt hier kolossale proportiën aan; wat elders een bescheiden plaatsje inneemt, vult hier pakhuizen, grooter dan paleizen. Op onze wandelingen zullen wij meerdere voorbeelden daarvan aantreffen.

Het spreekt van zelf, dat de middelen van vervoer een eerste plaats innemen in het leven van de Londenaars. Er zijn dan ook 15 statiën voor de gewone spoorlijnen, maar deze beteekenen nog weinig in vergelijking met de eigenlijke Metropolitaan-baan of stadsspoorwegen, die voor een groot gedeelte onder den grond in lange tunnels den geheelen dag duizenden bij duizenden personen vervoeren. Om de 5 a 10 minuten vertrekken de treinen van de verschillende statiën, en wat dit wil zeggen blijkt het duidelijkst uit de lijn van Moorgate-street naar Farringdon-street, waar vier ijzeren wegen naast elkaar liggen en waar dagelijks 1406 treinen passeeren. In de tweede plaats moeten zeker de omnibussen genoemd worden, die van 's morgens acht tot 's avond elf a twaalf uur onophoudelijk bij honderden de City in alle richtingen doorkruisen. De ‘bussen’ van de verschillende lijnen zijn alle gemakkelijk te herkennen, daar ieder zich door een eigen kleur van zijn collega's onderscheidt. De één is rood, een ander blauw, een derde groen, geel, bruin of wit; weer anderen rood en geel gestreept, enz. Bovendien staan het punt van uitgang, de hoofdstraten die men passeert en het eindstation op alle duidelijk aangegeven, en tot overmaat van juistheid roept de conducteur onophoudelijk het publiek den rit van zijn bus toe. De concurrentie doet zich ook hier gevoelen en de een tracht met veel lawaai den ander een vlieg af te vangen. Daar staat echter tegenover, dat men bij een vergissing vriendelijk terecht wordt geholpen en naar de juiste bus gewezen. De conducteurs noch de koetsiers zijn in uniform, een geheel verschil met Duitschland b.v., waar ieder ambtenaartje of ondergeschikte zoo mogelijk pronkt met een groene of blauwe pet of minstens met een vergulde knoop aan de jas of een rood lintje om den arm. Hier kleedt ieder zich zooals hij wil. De meeste koetsiers echter dragen een ouden of half nieuwen cylinder, die volkomen bij hun welgedaan voorkomen past, en op hun borst prijkt bijna geregeld een roos, een takje reseda of eenige andere bloem, die, geloof ik, dagelijks minstens tweemaal wordt vernieuwd.

De paarden zijn zóó dicht voor de bus gespannen, dat hun staarten bijna aan den voorkant raken en, practisch als de Engelschen zijn, is er gewoekerd met de ruimte. De koetsier zit dan ook niet op een bok, maar boven op het dak van de bus, waar een kleine halfcirkelvormige ruimte voor hem is uitgespaard, omgeven door een ijzeren hekje. Zijn voeten rusten op een uitstekend plankje, waar tevens de rem is vastgemaakt, welks mechaniek hij met den rechtervoet bestuurt; en om zich zelf voor vallen te bewaren, is hij met een breeden riem om de middel aan zijn plaats

vastgekluisterd. Boven op het dak staan twee rijen banken met een tusschenpad, welke ruimte bieden voor ongeveer twintig personen, terwijl binnen in de bus iets minder plaats kunnen vinden. Stevige veeren waarborgen voor omvallen en de weldoorvoede paarden verzekeren een geregelden gang.

Nu is de cab aan de beurt, het Londensch rijtuig bij uitnemendheid; een model van practische inrichting en sierlijkheid; het non plus ultra van alle vervoermiddelen door een paard getrokken. Licht gebouwd, met hooge, dikwijls door gutta-percha omgeven wielen, met een flink paard bespannen, snorren zij alles voorbij, dwarrelen door het dichtste gedrang als bromvliegen heen en weer en zijn in de straten der stad, wat de kleine havenstoombootjes op het water zijn. De koetsier zit op een hoog achterbankje en kan alleen de ooren van zijn paard zien en slechts een langdurige oefening en een bewonderenswaardige behendigheid stellen hem in staat, zijn ros een tikje met de zweep te geven. De reiziger, die van de cab gebruik wil maken, stapt voor in, kruipt onder de teugels door en zit dan in een soort glazen kastje, daar aan iedere zijde een flink raampje een ruim uitzicht veroorlooft. Twee deurtjes van blik, met kussens gevoerd, vervullen de taak van een voetkleed en vrijwaren zijn beenen voor tocht. Regent het of is het hem te koud, dan kan hij boven zijn hoofd een ander raampje laten vallen bij wijze van een luikje, dat op de voordeurtjes past en hem geheel van de buitenlucht afsluit. Wil hij den ‘cabman’ iets bevelen, hij tikt slechts tegen den zolder van het rijtuig: een klein luikje gaat open, het gelaat van den voerman vertoont zich als een volle maan tusschen de wolken, de order wordt gegeven, het luikje slaat dicht en de passagier zit weer ongestoord te genieten van het vrije uitzicht en het gewoel om hem heen. Niet alleen de gewone huurcabs illustreeren Londens straten; menig lord of patriciër heeft zijn eigen voertuig, dat als een sierlijke pronkkever over het asphalt snort.

De trams nemen in Londen slechts een ondergeschikte plaats in. In de City is geen tramwagen te zien; alleen in de buitenwijken, waar minder gewoel heerscht, bewijzen zij hunne diensten. Desniettegenstaande bevat Londen toch nog 210 K.M. tramlijnen, d.w.z. die lijnen aaneengelegd zouden een afstand beslaan van ruim 40 uren gaans, wat gelijk staat met den afstand van Groningen naar Venlo. Van huurkoetsen, stoombootjes, electrische trams enz. willen wij verder maar zwijgen. Het rijden is in Londen niet duur, voor 1 penny (5 cent) komt men een half uur ver, en voor 2, 3 à 4 pence rijdt men de geheele City en meer af.

Laat ons nu een algemeenen blik slaan op het leven in Londens straten, ofschoon het mij, bij de gedachte daaraan, reeds begint te dwarrelen voor de oogen. Onbeschrijflijk zijn het gewoel en gedrang in de City. Honderden bij honderden bussen, cabs, koetsen, vrachtkarren en kruiwagens volgen in bonte rij achter elkaar. Torenhoog beladen wagens van een bierbrouwerij, door reusachtige paarden getrokken, wringen zich door de kleinere rijtuigen heen als een olifant door een troep honden. Handkarren zoeken bescherming achter een huurkoets en volgen trouw haar spoor; hier en daar waagt een stoutmoedig voorbijganger het, te midden van het gedrang de straat over te steken en haakt zich van het eene voertuig aan het andere vast, steeds met den stroom meegaande. Onverstoorbaar sluipen de straatvegersjongens met blik en stoffer door alles heen en vegen de paardenmest bijeen tot vóór de hoeven der rossen zelf. Een paard in Londen toch staat in één opzicht gelijk met zijne rasgenooten op het vaste land: het voldoet aan zijne behoeften zonder tijd of plaats in aanmerking te nemen en werpt zijn mest, waar 't hem belieft. En waren nu niet onophoudelijk rappe handen in beweging, om de vijgen bijeen te

rapen, de straten der City zouden 's avonds bevloerd zijn met een mollig, doch minder aangenaam riekend tapijt.

Rakelings passeeren de rijtuigen elkaar, zonder toch ooit in botsing te komen; drie, vier bussen rijden soms zoo dicht naast elkaar voort, dat de passagiers elkaar met de ellebogen kunnen raken en gezellig een praatje maken; de paarden loopen met den kop bijna tegen het voorgaande rijtuig, ruimte om de zweep te hanteeren blijft er voor de voerlieden oogenschijnlijk niet over; een vreemdeling, die voor het eerst al die herrie ziet, houdt zijn hart vast en weet niet, hoe die warklomp ooit zonder ongelukken uit elkaar zal geraken. Wees maar niet bevreesd! alles gaat bedaard en geregeld zijn gang en hier en daar ziet men zelfs een wielrijder, die met een doodkalm gezicht door alles heenglipt, zooals een slang door het hooge gras zich kronkelt. En te midden van dat alles staat phlegmatiek en kalm een politieagent als een rots in de zee en gebiedt dien stroom van voertuigen als Neptunus de golven. Even de hand omhoog gestoken, - en alles staat stil. De voetgangers steken bij honderden de straat over; eenige rijtuigen, die den grooten weg niet volgen, slaan een zijstraat in; - een tweede wenk - en de stroom hervat zijn loop en gaat verder. Komt er verwarring of twist, een kort bevel van den agent regelt en beslist alles. 't Zijn dan ook kranige kerels, flink van postuur, verstandelijk goed ontwikkeld, vriendelijk en voorkomend voor vreemden en gezien door ieder. Trouwens, zij bezitten het vertrouwen van het publiek en dat is hun grootste kracht.

Heerlijk is het in Londen, dat in de City alle, en in de verdere wijken het meerendeel der straten is geasphalteerd. Nu hoort men van alle drukte slechts het doffe gerommel der rijtuigen, het geklikkak der hoeven en het geschuifel der voetgangers; ware het ook anders en zou al die herrie b.v. plaats vinden op een Amsterdamsche bestrating, het lawaai zou oorverdoovend zijn en iemand doof en razend maken.

Een nieuw gezicht biedt weer de Theems aan, hoewel de drukte der scheepvaart daar eerst wel wat tegenvalt. De groote scheepvaart toch eindigt bij de London-bridge, zoodat men verder stroomop alleen de stoombootjes ziet, die den dienst tusschen de verschillende ‘piers’ onderhouden, benevens de kleinere schepen, nachtschuiten en wat dies meer zij. Van London-bridge af echter tot voorbij de laatste dokken is het gewoel op de rivier des te grooter.

Honderden bij honderden stoom- en zeilschepen van alle natiën, van de reusachtige mailstoomers tot de kleine vlugge schoeners en barken, liggen op stroom of in de dokken en daar tusschen in krioelt het van lichters, tjalken en schuiten, die de lading der reuzen onderling verdeelen en naar haar bestemming voeren.

Een groot ongerief voor Londen is het in het oog van een Hollander, dat de stad totaal is verstoken van grachten, die in Amsterdam niet alleen veel bijdragen tot verfraaiing van de straten, maar tevens een groot gemak zijn voor den handel. Behalve de gegraven vijvers in de verschillende parken, bezit Londen slechts hier en daar een streep water, dat echter meerendeels niet in de Theems uitloopt. Voor het overige is de Theems het grootste aantrekkingspunt van de stad, en de kolossale bruggen, die haar op vele plaatsen overspannen en die gemiddeld ieder ruim 300 M. lang en meer dan 20 M. breed zijn, dragen niet weinig bij tot het vormen van interessante stadsgezichten. De meestbesproken brug en tevens de eerste van uit zee is zeker wel de nieuwe Tower-bridge, waarvan wij later meer hopen te zien; de meest bekende echter en ook de oudste brug van Londen is de London-bridge. Daarna volgen de Southwark-bridge (alleen spoorbrug); Blackfriars-br., Waterloo-br., Charing-Cross-br., Westminster-br., Lambeth-br., Vauxhall-br., Chelsea-bridge en Battersea-bridge,

terwijl men in het verdere westen der stad nog Putney-bridge en Hammers-bridge aantreft.

En na al deze voorbereidende opmerkingen: Welkom in Londen!

Daar stonden wij nu te midden der drukte, om u de waarheid te zeggen met holle magen en ongeveer met het gevoel van een kat in een vreemd pakhuis. Bussen, cabs en alle mogelijke andere rijtuigen rolden en snorden ons voorbij; voetgangers liepen ons bijna omver, en, al was de drukte niet zoo overweldigend als wij ons hadden voorgesteld ('t was dan ook bij lange na nog niet het drukste uur van den dag) de herrie was toch groot genoeg om ons een beetje van stuur te brengen. Vol moed echter nam een onzer zijn Baedeker ter hand, sloeg een der kaartjes op en maakte zich sterk, ons binnen een half uur in ons hotel te brengen; en als de schapen hun herder volgden de andere drie. Er werd rechtuit gemarcheerd, rechtsom geslagen, teruggeloopen

en linksom geslagen, nogmaals rechtuit geloopen en teruggekeerd en bij slot van rekening waren wij den weg zoo totaal bijster, dat wij ons geluk beproefden bij den conducteur van een bus, die gelukkig juist de goede bleek te zijn. Vol ijver werden wij naar binnen geheschen en na een goed kwartier rijdens stonden wij op Finsbury-Pavement, liepen nog een paar minuten en kwamen zoo eindelijk waar wij moesten zijn, op Finsbury-Square, waar Kleins-hotel, nummer 38 van dit plein, ons het welkom toeriep. In den beginne hadden wij gemeend, dat dit hotel in de onmiddellijke nabijheid van het station lag, maar het bleek er volgens den kortsten weg toch nog een halfuur gaans van verwijderd te zijn.

De eerste ellende was nu geleden; de kamers werden opgezocht; onze kleine bagage gerangschikt, een beetje toilet gemaakt en een kwartier later zaten wij voor een op Engelsche manier bereiden schapenbief, die ons vrij taai leek, maar toch, vanwege den razenden honger, met smaak naar binnen werd gespeeld. De Engelsche keuken levert een groot verschil met die van het vasteland en kan een vergelijking met de Hollandsche of Belgische niet doorstaan. Bijna alle spijzen worden zonder zout toebereid en moeten dus aan tafel wat hartig worden gemaakt. Saus, zooals wij die kennen, wordt niet opgediend. Het sap, dat uit het half gare vleesch druipt, wordt over de aardappels gedaan en een paar lepels scherpe ‘sauce à la diable’ of iets dergelijks, benevens de noodige ‘pickles’ kruiden den maaltijd. Van aardappels krijgt ieder gast een paar, soms op een apart bordje; soep wordt hoogstzelden en groente weinig gegeten; den hoofdschotel vormen vleesch en brood, benevens het noodige bier. Wat een Hollander verder in het geheel niet bevalt, is het in vele restauraties aanwezige opschrift: ‘No smoking allowed,’ het is verboden te rooken. Wil men, zelfs in de meeste hotels na de ‘table d'hôte’ een sigaartje opsteken, dan kan men zich daartoe begeven naar de daartoe bestemde ‘smoking room.’

Enfin, wie in het schuitje zit, moet meevaren, en wij dienden ons dus naar de zeden en gebruiken te schikken. Dadelijk nadat de inwendige mensch was versterkt, werd besloten, met de werkzaamheden te beginnen en met algemeen goedvinden zouden wij in de eerste plaats het Britsch Museum gaan bezichtigen.

Vroolijk en wel stapten wij dus de deur uit, namen een bus door Holhorn en New-Oxford-Street en om ongeveer twee uren stonden wij voor dit wijdvermaarde museum, dat zijns gelijke op de wereld niet vindt, niet zoozeer om de uiterlijke of innerlijke bouwtrant en versiering, als wel om de heerlijke kunstschatten, die in zijn zalen zijn verzameld. De voorgevel is 112 M. lang en bestaat uit twee vleugels met een portiek in het midden, welke versierd zijn met 44 Ionische kolommen. Een ruim plein scheidt het gebouw van de straat af en twee frissche waterstralen, die aan den ingang uit een paar leeuwenbekken vloeien, schenken den verhitten wandelaar een welkome lafenis. De stichting van het gebouw had denzelfden grondslag, als zoovele andere Engelsche inrichtingen van algemeen en wetenschappelijk nut. De dokter en plantkundige Hans Sloane bood in het midden der vorige eeuw zijn boekerij en andere verzamelingen het Rijk ter overname aan voor 20 000 pond, hoewel de innerlijke waarde minstens 50.000 pond bedroeg. Het aanbod werd aangenomen; koningen en aanzienlijken breidden de verzameling uit, en zoo ontstond het Museum allengs in zijn tegenwoordigen toestand.

Een beschrijving geven van al wat de verschillende zalen bevatten is onmogelijk. Al ronddwalende treft nu het een dan het ander het oog. Met eerbiedige verbazing staat men stil voor de kolossale Egyptische beeldhouwwerken, voor meer dan drie

of vier duizend jaren uit het hardste graniet gehouwen, en bewondering vervult ons voor het taaie geduld en de technische bekwaamheid der aloude Roetoe, de oorspronkelijke bewoners van het vruchtbare Nijldal. In gedachten snelt de verbeelding terug tot in den nacht der tijden en roept zich het bloeiende Egypte voor den geest, zooals het zich vertoonde meer dan duizend jaren voordat Mozes het volk Gods uit de verdrukking geleidde. Maar neen, deze gedenkstukken uit de vroegste tijden van het menschelijk geslacht treffen nog niet de juiste snaar van het menschelijk gemoed. Dat kolossale hoofd, meer dan twee manslengten hoog, hoort niet hier. Men moest het kunnen bewonderen, geplaatst op het reusachtige lichaam waar het bij behoort, vastgegroeid aan den wand van de rots, waaruit het is gehouwen en in ernstige rust gezeten voor den ingang van den rotstempel, den strakken blik naar den heiligen Hapi, den weldoenden Nijl, gericht.

Deze mummies, nog in de doeken gewikkeld van voor dertig eeuwen en rustend in de zware steenen kist gelijk zij reeds honderden en honderden van jaren gerust hebben, zij spreken niet tot ons van het vergankelijke van dit aardsche leven, zij herinneren ons niet aan den ouden dood, nog nooit overwonnen; zij roepen ons niet toe: heden ik, morgen gij! Men zou ze daartoe moeten aanschouwen in hun grafsteden in de onderaardsche doodenstad van Thebe, spookachtig verlicht door de walmende en weifelende vlam van een fakkel en niet ontwijd door schennende handen, die er mee hebben gesold als een stuk speelgoed of een wetenschappelijke rariteit. De wonderschoone reliefs van het Parthenon, door lord Elgin aan het Museum geschonken, vervullen ons met bewondering voor den scheppenden geest van den eenigen Phidias, maar deze brokstukken, uit hun onderling verband gerukt, moest men kunnen beschouwen op hun oorspronkelijke plaats als fries van de schoonste schepping van Dorische kunst. Die overblijfselen uit de ruïnen van Baby Ion en Niniveh treffen ons minder dan de eenzame, kale en onvruchtbare vlakten zouden doen, waardoor nog even statig en kalm als voor duizenden jaren de Euphraat stroomt, en die eenmaal het rijke, bloeiende land waren, waar deze reuzensteden hun torens en tinnen ten hemel hieven. Zoo is het echter overal. Een museum is een geschikte plaats voor studie en onderlinge vergelijking der kunstvoorwerpen; het is geen plaats om er te droomen en te mijmeren over het vergankelijke van al wat 's menschen hand heeft voortgebracht. Het Britsch Museum is te uitgebreid, om het in korten tijd ook maar vluchtig te kunnen bezichtigen of om er een eenigszins uitvoerige beschrijving van te geven. De zaal b.v., bekend onder den naam van ‘King's-library’ is meer dan 75 M. lang en neemt in de benedenverdieping toch slechts een gedeelte in van den rechterkant van het gebouw. Wij bezichtigden dus terloops de Egyptische, Assyrische, Grieksche en Romeinsche zalen, namen een kijkje in het Ethnographisch museum, bewonderden de meesterstukken van terra-cotta, fayence, majolica en andere voortbrengselen der pottebakkerskunst; namen het prentenkabinet in oogenschouw, en kwamen na verloop van een paar uren doodmoe weer in de vestibule uit, waarna wij een oogenblikje gingen uitblazen op een der banken onder de portiek. Rooken was hier echter verboden. Evenwel, wij waren niet in Londen gekomen om te zitten, en van te voren hadden wij ons vast voorgenomen niet tegen een beetje vermoeienis op te zien. Al spoedig dus namen wij weer de beenen onder den arm en slenterden New-Oxford-street in, een van de breedste en prettigste straten der stad, waar men zoo gezellig op zijn Hollandsch kan lanterfanten, nu eens aangetrokken door een keurige winkel-etalage, dan weer door een schreeuwende advertentie of door platen en schilderijen, goud en juweelen, kristal, porselein, elpenbeen, kortom, al wat de wereld voor schoons oplevert. De maag begon echter weer te jeuken en op goed

geluk stapten wij een restauratie binnen, waar wij volgens het opschrift: ‘Deutsche Bäckerei und Restaurant’, ten minste geen Engelschen kost dachten te krijgen.

Wij aten dan ook zeer smakelijk een ‘Wiener Schnitzel’, een karbonaadje met aardappels, brood en gebak, een en ander besproeid met een frisch glas bier, waarvoor wij echter ook 25 cent, Hollandsch geld, moesten betalen. De goede restauraties zien er in Londen keurig uit, maar het schijnt, dat de Engelschman in alles met het vasteland in de contramine is. Een Engelsch werkman trekt zijn jas uit en stroopt zijn hemdsmouwen op; bij ons knoopt zijn collega zijn mouwen vast; de Engelsche spoortreinen houden niet de rechter lijn van het dubbelspoor, maar de linker; in de Londensche straten ziet men overal bordjes met het opschrift: *Keep to the left* - links houden; elders wordt men daarentegen ‘verzocht rechts te houden’; in de restauraties van het vasteland maakt men het den gasten zoo pleizierig mogelijk en laat hen genieten van het gezellige uitzicht op de drukke straten, of laat ze hun glaasje bier in de open lucht drinken; in Londen sluit men hen volkomen af van de buitenlucht, zelfs midden in den zomer, bedekt de ramen met gordijnen of gekleurd glas en dwingt de gasten, alleen aan eten of drinken te denken. De Engelschman op reis is echter een geheel ander wezen dan de Engelschman thuis.

Op reis schijnt hij zich allerlei excentriciteiten te veroorloven, die hij thuis volkomen moet nalaten. De opzichtige geruite pakken, de onmogelijke hoofddeksels, de slobkousen of knickerbockers, en bovenal, de verwaande minachting voor anderen, die den reizenden Engelschman kenmerken, legt hij thuis volkomen af. Deftige rokken en glimmend zwarte cylinders ziet men in de Londensche straten duizendmaal tegen iets buitensporigs ééns; en namen wij de vrijheid een ‘police-man’ of een voorbijganger iets te vragen, wij werden steeds beleefd terecht geholpen.

Alle goede dingen, ook een schnitzel en zelfs een groot glas bier, nemen een eind; en verkwikt en uitgerust stapten wij dus op, slenterden hier en daar nog wat rond en kwamen eindelijk tegen half zes, waar wij moesten zijn, in ‘Frascati’ in Oxford-street, het vroegere Londensche Krasnapolski, waar wij onzen Antwerpschen vriend zouden opwachten.

Pront op tijd kwam deze binnenstappen, en na een hartelijke verwelkoming zaten wij al gauw gezellig te praten over het vaderlandsche nieuws, over het leven in Londen, kortom over alles en nog wat, wat den lezer slechts weinig belang kan inboezemen. Het eerste, wat onze vriend deed, was een Hollandsche sigaar opsteken en met zichtbaar genot blies hij de geurige rookwolkjes in de lucht; maar nauwelijks had hij gezien, wat ons op zijde bengelde, of hij liet zijn glas bier staan voor een kleine hartsterking uit onze veldflesch en verklaarde toen met een behaaglijk gezicht, dat hij nu een gevoel in het lijf had of hij nog op den vaderlandschen grond stond.

In ruil staken wij van hem een sigaar op van Engelsch fabrikaat en rookten die met prijzenswaardige volharding tot het einde toe op; wij hebben het echter bij deze eerste proef gelaten en lieten verder de ‘cribbage’ voor wat zij waren. En nu werd besloten, voor dat wij ons hotel zouden opzoeken, eerst nog een wandeling te maken door de hoofdstraten der City en een deel van het West-End, waarvoor wij het bepalen der route natuurlijk overlieten aan onzen kameraad Leo. Sta vast intusschen, want de wandeling zal minstens drie uur duren en er zal genoeg te zien vallen om onze oogen goed den kost te geven.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

‘Hier ben ik.’ -

't Is een zelfbewust personage, dat wij hier ten tooneele voeren, niemand minder dan de leer- en loopjongen van den schoenmakersbaas Pikdraad. Daar moet ge zoo min niet over denken; want die aap van een jongen voelt zich heel wat mans, vooral nu hij een sigaar heeft opgeloopen, waaruit hij dampt als een sappeur. In het besef van zijn eigenwaarde gaat hij voor niemand op zij, zelfs voor den burgemeester niet, tenzij deze een klant van zijn baas mocht wezen, in welk geval hij wel zoo genadig zal zijn den man met eenige deferentie te bejegenen, in de hoop altijd dat er vandaag of morgen nog eens een dubbeltje voor hem zal overschieten.

Maar overigens ziet onze schoenmakersjongen op iedereen, de gewichtigste notabelen niet uitgezonderd, met souvereine minachting neer. Hij voelt zich op straat heer en meester; hij steekt gewoon den gek met de deftigste lui, met de eerbiedwaardigste autoriteiten.

Er is maar één ding, waarvoor hij respect heeft, en dat is de spanriem van zijn baas of de slof van de juffrouw, want in zijn dubbele qualiteit van leer- en loopjongen heeft hij zoowel met den meester schoenmaker als diens achtbare wederhelft te maken. Voor den baas haalt hij bij de klanten het schoeisel op, dat gerepareerd moet worden, of brengt nieuwe laarzen thuis; voor de juffrouw loopt hij de rest van den dag om gist en kaneelwater. Hoe meer boodschappen hij heeft, hoe liever 't hem is; want op den winkel rustig te zitten prikken onder 't oog van den meester, dat houdt hij geen kwartier uit. De straat is zijn element, en daar zegt hij, kranig met zijn pet op één oor en de sigaar in den mond rondstappend, tot iedereen: ‘Hier ben ik.’

Van Beethoven en de blinde. -

Deze schilderij stelt ons een treffende episode voor uit het leven van den grooten toonkunstenaar.

Men weet dat de beroemde Van Beethoven, de schepper van zoovele onvergetelijke toonwerken niet gelukkig was.

Op zijn lateren leeftijd was de ongeneeslijke zwaarmoedigheid, die hem kwelde, en zijn zucht tot de eenzaamheid, die in volslagen menschenschuwheid ontaardde, licht te verklaren. De man, die steeds zijn hoogste genot had gevonden in zijn kunst, in de muziek, die door zijn meesterlijke scheppingen anderen de genotvolste oogenblikken bezorgde, zag zich zelven die voldoening ontzegd: hij was doof. En bij het gemis van hetgeen zijn lust en vreugde had uitgemaakt, kwam nog de angstige vrees dat anderen dit gebrek in hem ontdekken mochten. Men begrijpt dus met welke wanhopige smart hij zich in de eenzaamheid opsloot en welke bitterheid dit gefolterde hart moest vervullen, dat nooit zijn leed voor anderen kon uitstorten, integendeel het naijverig voor elke deelneming verbergen moest. Maar ook in de eerste jaren van zijn muzikale loopbaan, toen hij zich nog in het gebruik van een voortreffelijk fijngevoelig en ontwikkeld gehoor verheugen mocht, voelde de groote toondichter zich soms nameloos ongelukkig. Gelijk zoo menig jeugdig talent had hij in den beginne met armoede, miskenning en allerlei tegenkantingen te worstelen; en wat anderen, met een gelukkiger temperament begaafd, wellicht met moed gedragen zouden hebben, dat was voor zijn prikkelbare kunstenaarsziel een onduldbare foltering.

Op zekeren keer dat hij tegen den avond in de somberste stemming door de stad dwaalde, werd, zijn oor plotseling getroffen door een hem bekende melodie, liet was een uittreksel uit een van zijn eigen symphonieën, dat hij met bewonderenswaardige uitdrukking op een gebrekkig klavier hoorde spelen.

Het geluid kwam uit een armoedig huis en Van Beethoven bleef, verbaasd en geboeid, aan de deur staan luisteren. Nieuwsgierig welke begaafde muzikant zich in deze armoedige omgeving mocht verschuilen, stiet hij de deur open en trad stil binnen.

Daar zag hij een eenvoudig gekleed jong meisje voor een oude piano zitten, en het viel den kunstenaar op dat zij geen notenpapier voor zich had. Zij speelde dus het moeilijke stuk uit het hoofd.

Het bleek Van Beethoven, zoodra hij zijn tegenwoordigheid aan de speelster kenbaar gemaakt en met haar een paar woorden gewisseld had, dat zij een blinde was, die de melodie enkel op 't gehoor af had geleerd. Zij verhaalde dat in de buurt een dame woonde, die de symphonie herhaaldelijk speelde. Door haar open raam

kon de blinde de muziek hooren en zoo had zij beproefd die op haar eigen klavier na te spelen.

Het mocht haar, zoo klaagde zij, evenwel niet gelukken, dit zoo zuiver te doen als zij wel wenschte; zij moest toch enkel maar op haar gehoor en geheugen afgaan, daar zij geen muziekpapier kon raadplegen. Daarom was haar vurigste wensch, dat een bekwaam musicus haar het stuk eens in al zijn schoonheid zou voorspelen.

VISCHAFSLAG AAN HET STRAND NAAR DE SCHILDERIJ VAN BLOMMERS.
(Eigenaar de heer J.C. de Vos te Haarlem.)

Onmiddellijk zette Van Beethoven zich aan de piano en nu weerklonk door het nederige vertrek de heerlijke symphonie met zulk een gloed en rijkdom van tonen, dat de blinde in verrukking uitriep: ‘U is niemand anders dan Van Beethoven zelf. Alleen de meester, die de symphonie zelf schreef, kan ze aldus ten gehoore brengen.’

De groote toondichter voelde zich door deze hulde aan zijn talent, van iemand die hem blijkbaar zoo innig begreep, dermate getroffen, dat hij zich, op haar verzoek nog iets te spelen, opnieuw aan de piano zette en de vingers over de toetsen liet glijden.

Het was intusschen volslagen donker geworden, maar de maan wierp haar vriendelijk schijnsel in het vertrek en verlichtte het bezielde gelaat van den kunstenaar.

Hij begon een treurige, maar wonderlieflijke sonate te spelen. De harmonie ontstroomde het instrument gelijk de stralen der maan zich over de aarde verspreidden. De betooverende inleiding werd gevolgd door een soort van tusschenspel in driekwartsmaat, levendig, geestig, vlug, vol van de treffendste gedachten. Daarna volgde het einde, opbeurend, verteederend, tegelijk ernstig en krachtig.

Het was de beroemde *Mondschein*-sonate, die Van Beethoven hier improviseerde en die bij, thuis gekomen, onmiddellijk ten papiere bracht.

De arme blinde zocht hij nog menigmaal op, niet alleen om voor haar te spelen, maar ook om haar in haar muzikale studiën te leiden. Wanneer hij door zwaarmoedigheid en menschenhaat gekweld werd, dan vond hij troost bij het beklagenswaardige kind, dat haar ongeluk met gelatenheid droeg, en leerde van haar in de muziek zijn lijden vergeten.

Het kind van den straatkunstenaar. -

Aangrijpende tegenstelling tusschen de bespottelijk toegetakelde figuur van den straat-clown en den smartelijken ernst, die uit de trekken van den bezorgden vader spreekt! De grappenmaker, die straks tot vermaak van het publiek als een gek rondsprong en al de aardigheden verkocht, die hij maar aan den man kon brengen, buigt zich nu met liefderijke bezorgdheid over het knaapje, dat hem met kunsten maken het brood moet helpen verdienen en dat ongelukkig bij een van zijn toeren bezweken is. Haastig heeft hij het de naaste apotheek binnengedragen om het de eerste hulp te verschaffen. Het schijnt dat het hoofd van het jongske verbonden is: wie weet dus of het bij een gevaarlijken sprong niet op de harde straatsteenen is terecht gekomen. In elk geval schijnt het zich nog pijnlijk en machteloos tegen vaders borst aan te vlijen.

Arm kind, arme vader! Dien uitroep leest men op de gezichten der belangstellende omstaanders, die elkaar rondom het treurige groepje verdringen. Het zijn menschen van allerlei stand en leeftijd, eenvoudige vrouwen uit het volk met een kind op den arm, nette dames en heeren, straatjongens, die in andere omstandigheden zich niet weinig ten koste van den straatkunstenaar in zijn vermakelijk pakje amuseeren zouden, maar die nu heel deelnemend en zelfs hulpvaardig komen toeschieten.

Beneden aan de stoep staan de overige leden van den kleinen artistentroep, de ezel met den raaf op den rug en de gedresseerde poedelhond, treurig op den ouden en den jongen baas te wachten. 't Is of de stomme dieren begrijpen dat er een ongeluk gebeurd is. Ook voor hen is het baantje van straatkunstenaar lang zoo vroolijk niet, als het voor onnadenkende toeschouwers misschien schijnen kan.

Vischafslag op het strand. -

Ziedaar een vroolijker tooneeltje. Voorzeker is het leven der visschers door niet minder gevaren bedreigd dan dat van den acrobaat; maar daar wordt op het oogenblik niet aan gedacht. Veilig zijn de pinken binnengevallen en ze hebben een mooie vracht visch aangebracht. De vrouwen, die, terwijl de mannen op de vangst uit waren, al menigmaal in gespannen verwachting naar hun terugkomst hebben uitgezien, zijn allen op het strand present. Niet enkel om man of broer te verwelkomen, maar ook om zaken te doen. Want de versch aangebrachte visch wordt onmiddellijk op het strand bij afslag verkocht en ieder moet zorgen op voordeelige manier een zootje machtig te worden, dat met winst in de stad kan worden omgezet. Terwijl de eenen de visch bij heele manden aandragen om ze op het strand uit te schudden, zijn de anderen al druk bezig de schollen en schelvisschen te bekijken en te betasten.

De Hollandsche schilder Blommers heeft dat levendig schouwspel, dat aan zijne stranden geen zeldzaamheid is, trouw naar het leven weergegeven.

[Nummer 24]

Onze Lieve Vrouw der Slaven.

De bevallige beeldengroep, die den lezer op deze eerste bladzijde treft en boeit, verzinnebeeldt ons een der heerlijkste uitingen van de alomvattende liefde der katholieke Kerk: haar moederlijke zorg voor de slaven.

Als de Bruid van Christus, die ons door zijn kruis uit de slavernij des duivels verloste, heeft de Kerk zich te allen tijde beijverd, alle menschen deelachtig te maken aan de vrijheid der kinderen Gods. Van de vroegste eeuwen af was het haar streven, de ongelukkigen, die het heidendom in harde slavenkluisters geboeid hield, van hun ketenen te bevrijden. Een der eerste uitwerkselen van de verbreiding des Christendoms in de heidensche wereld was de vrijmaking der slaven, de invoering der christelijke gelijkheid. En naarmate de Kerk haar heilzamen invloed over de wereld uitstrekte, werd alom de menschonwaardige slavernij, dat overblijfsel van het oude heidendom, uitgeroeid.

Heerlijk rijst uit die lang vervlogen eeuwen het beeld voor ons op van den heiligen Gregorius den Groote, die op de slavenmarkt te Rome de Anglen ziende, daar van Brittannië aangevoerd, in de vervoering zijner vaderliefde uitriep: ‘Het zijn geen Anglen, maar engelen,’ en al zijn krachten inspande, niet alleen om die ongelukkigen los te koopen, maar ook om door het uitzenden zijner Evangelieboden naar de verre Brittannische kusten aan heel hun volk de blijde boodschap der vrijmaking in Christus te brengen.

Dergelijke edele figuren, brandend van liefde tot den evennaaste, ontmoeten wij herhaaldelijk, als wij verder de geschiedenis der Kerk nagaan.

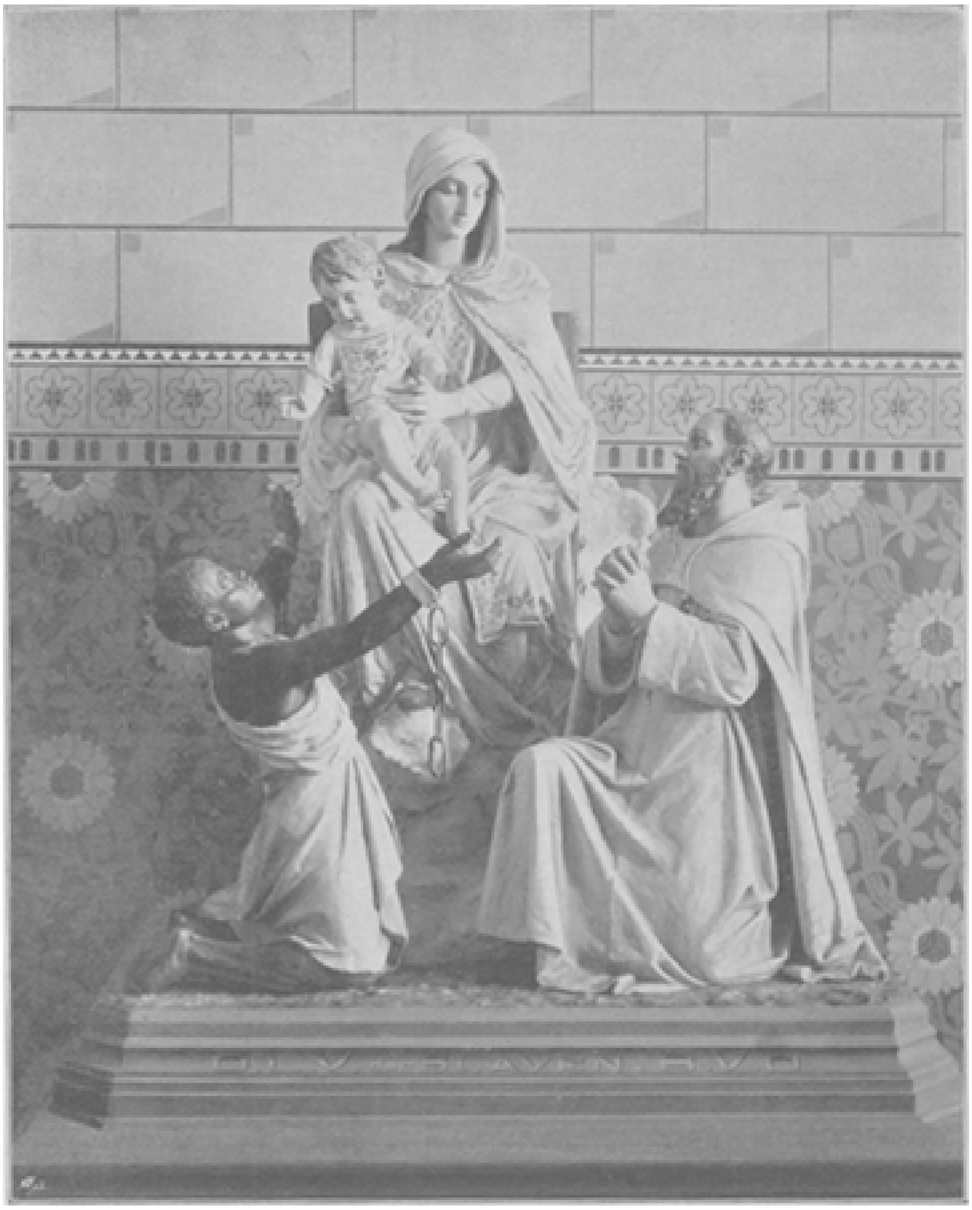

ONZE LIEVE VROUW DER SLAVEN.
Beeldengroep in de kapel van het Postulaat der Witte Paters bij Bokstel.

Toen in later eeuwen de dweepzieke Saracenen de kusten van zuidelijk Europa teisterden en duizenden weerlooze Christenen op hun kaperschepen wegvoerden om ze in Afrika tot

wreede dienstbaarheid te misbruiken, toen zag de Kerk uit haar schoot weer nieuwe kampioenen oprijzen om voor die ongelukkige Christen slaven de vrijheid te heroveren.

Sedert 1192 bestond er te Barcelona een vereeniging van edellieden en priesters, die de gevangenen opzochten en aalmoezen inzamelden voor het vrijkoopen der slaven.

In 1192 stichtte de H. Johannes de Matha de orde der Trinitariërs, die zich uitsluitend aan de bevrijding dier ongelukkigen zou wijden en wier leden met levensgevaar de Mohammedaansche landen doorkruisten om overal de arme slaven op te zoeken en los te koopen.

In 1217 sloegen Petrus Nolascus en Raymundus van Pennafort, door koning Jacobus van Arragon gesteund, de handen ineen tot vorming der ‘Orde van Onze Lieve Vrouw ter verlossing der gevangenen.’ Op den 10en Augustus van dat jaar legde Petrus met zeven ridders en zes priesters in de domkerk van Barcelona, in tegenwoordigheid van den koning en het hof, zijn plechtige geloften af. Paus Honorius bevestigde de orde en spoedig schaarden zich edellieden uit Spanje, Frankrijk, Engeland, Duitschland en Hongarije onder de banier der allerheiligste Maagd ter bevrijding der Christen slaven.

De Kerk zegende en steunde de pogingen dier edelmoedige mannen en stelde een dag vast, waarop al de geloovigen zich met haar zouden vereenigen in een gezamenlijk gebed voor de verlossing dergenen, die in slavenboeien zuchtten. Zij stelde den feestdag in van Onze Lieve Vrouw der Slaven, die nog altijd op den 24en September wordt gevierd en waarop zij de voorspraak der Moeder van barmhartigheid ten behoeve dier arme gekluisterden inroept.

Maria toch is de goedertieren en machtige Maagd, de troosteres der bedrukten, de hulp der Christenen. Tot haar neemt de Kerk haar toevlucht in alle nooden en haar ook beveelt zij de diep beklagenswaardigen aan, die nog in de ketenen der slavernij gekromd zijn.

In vroeger eeuwen waren het voornamelijk de Christen slaven, tot wier bevrijding zij de aalmoezen en het gebed der geloovigen verzocht. Haar moederlijke liefde bepaalt zich echter niet tot onze broeders in het geloof alleen. Zij strekt zich tot alle menschen uit, voor wier verlossing haar goddelijke Stichter zijn bloed vergoten heeft, en door alle eeuwen heen heeft zij zich ook het lot der in slavernij verzonken heidensche volken aangetrokken.

Waar, in de nieuw ontdekte wereldstreken, de Kerk den voet zette, hetzij onder de Roodhuiden der Nieuwe Wereld, hetzij onder de Papoea's van Australië, altijd is steeds haar eerste werk geweest, aan de menschonteerende slavernij een einde te maken.

In onze dagen hebben wij kardinaal Lavigerie, als een andere Gregorius de Groote, zich zien verteederen bij de aanschouwing der scharen van afgejaagde negers, die als slachtvee ter slavenmarkt gedreven werden. Wij hebben hem, als een andere Johannes de Matha, een orde zien stichten met het doel, voor de lichamelijke en geestelijke bevrijding dier slaven te ijveren. En opnieuw heeft de Kerk, in den persoon van onzen Heiligen Vader Leo XIII op dat edele pogen haar zegen geschonken; opnieuw heeft zij al den invloed, waarover zij beschikt, ten dienste gesteld van het grootsche en heerlijke werk, door den grooten kardinaal ondernomen, de verlossing van het zwarte werelddeel.

En nog altijd roept zij, onder den aandoenlijken titel van Onze Lieve Vrouw der Slaven, Maria aan als de liefdevolle en alvermogende schutsvrouw, door wier machtige voorspraak in den loop der tijden reeds duizenden en duizenden slaven de vrijheid naar lichaam en ziel mochten verwerven, en wier liefdevol moederhart zich ongetwijfeld ook over het verworpen nageslacht van Cham, de beklagenswaardige kinderen van Afrika ontfermen zal.

Deze gedachte heeft den kunstenaar voor den geest gezweefd bij het ontwerpen der treffende beeldengroep, op onze eerste bladzijde weergegeven. Wij aanschouwen Maria, zetelend op haar troon van genade, met haar goddelijk Kind, den Verlosser der wereld op den schoot. Minzaam neigt zij het oor naar het gebed van een Witten Pater, een zoon van den grooten kardinaal, die met gevouwen handen aan haar voeten knielt om haar ontferming af te smeeken over den armen gekluisterden negerslaaf. En goedgunstig dat smeekgebed verhoorende, toont zij aan het negerkind haar goddelijken Zoon, die het liefdevol toelacht en op een wenk van zijn kleine, maar almachtige hand zijn ijzeren kluisters doet vallen. Dankbaar, opgetogen heft de negerknaap het hoofd op tot zijn Verlosser en tot de minnelijke Moedermaagd, door wie hem die Verlosser geschonken is.

Treffend, aangrijpend beeld, dat ons in het bevallige kleed van poëzie en kunst, de ontfermende genade veraanschouwelijkt, die door het Christendom het ongelukkig Afrika ten deel moet worden.

Maar om den diepen zin der aantrekkelijke voorstelling wel te doorgronden moet men ze eigenlijk beschouwen in het heiligdom, waaraan ze tot sieraad strekt, in de kapel der Witte Paters van Bokstel, wier verdienstelijke superieur, de zeereerw. Pater Jamet, de groep eigenlijk ontworpen heeft en naar wiens schets zij te Parijs werd uitgevoerd.

Om van het kunstwerk den rechten indruk te krijgen, moet men het zien in zijn passende omlijsting, in de omgeving, waar het op zijn rechte plaats is, in dat missiehuis, waar alles spreekt van offervaardige liefde, van toewijding aan het geestelijk en stoffelijk welzijn van den armen neger.

Op blz. 159 en 160 van den 9den jaargang onzer *Illustratie* hebben we reeds een paar afbeeldingen gegeven van het huis met de kapel, die toen pas voltooid en in gebruik genomen waren. Sedert is het huis met een heelen vleugel vergroot moeten worden, wijl het geen ruimte genoeg bood voor de vele jongelieden, die zich als postulanten aanmeldden om te worden opgeleid als broeder ten dienste der Afrikaansche missiën. Een sprekend bewijs van den zegen, die op de schoone onderneming rust en van den onverflauwden geloofsijver onzer Nederlandsche jongelingschap, die zooveel arbeiders en helpers levert voor het ontzaglijke missiewerk.

Maar vooral de kapel zou door den lezer, die ze enkel uit onze afbeelding van den 9den jaargang kende, niet meer herkend worden. De toen nog kale muren zijn door den Bosschen kerkschilder Heymans versierd met een polychrome beschildering in zachte tinten, waarvan men een staaltje kan zien in den achtergrond onzer beeldengroep. Het is een versiering van gestyleerde passiebloemen, zacht purper op een fijngrijs gelooverden achtergrond, die langs de wanden der geheele kapel rondloopt. In het kleine priesterkoor en achter de zijaltaren zijn beschilderingen naar andere motieven aangebracht, die gebloemde wandtapijten nabootsen, waarop de beelden fraai uitkomen.

De vensters zijn van welgeslaagde beeldramen voorzien, wier voorstellingen op het doel der stichting betrekking hebben. In het middelvenster boven het hoogaltaar

prijkt de beeltenis van den Verlosser, wijzende op zijn goddelijk Hart, voor het heil der menschen geopend. Uit de steenrots aan zijn voeten vloeien de stroomen van het levende water, waaruit de zielen, in de gedaante van blanke duiven, hun dorst komen lesschen.

Rechts van de Christusfiguur is op het kleinere zijvenster de H. Carolus Borromeus voorgesteld, gelijk hij blootvoets en met het koord om den hals in de processie meeging, waardoor hij tijdens de pest van Milaan Gods gramschap van de beproefde stad poogde af te wenden. Hij is de patroonheilige van kardinaal Lavigerie, die evenals hij zoo menigmaal den zegen des hemels afsmeekte over zijn volk.

Het andere zijvenster geeft ons den H. Johannes te zien, den patroon van het bisdom, dat door zijn offervaardigheid deze schoone stichting hielp tot stand brengen.

De kleine roosvensters aan weerszijden van het altaar vertoonen de wapenschilden van kardinaal Lavigerie en van Paus Leo XIII, de twee groote bevorderaars der Evangelieprediking in Afrika.

Ook de overige beeldramen en beelden, waarmee de kapel, dank de edelmoedigheid van milde gevers is versierd, hebben betrekking op de herlevende Kerk van Afrika, die in vroeger eeuwen zoovele heiligen heeft opgeleverd en voor de toekomst weer een rijken oogst voorspelt: den H. Augustinus, den bisschop van het aloude Hippo, en zijn liefhebbende moeder, de godvreezende Monica; den H. Cyprianus, den beroemden bisschop van Carthago, wien de kunstenaar de trekken gegeven heeft van zijn grooten opvolger, kardinaal Lavigerie; verder martelaren uit de aloude Afrikaansche Kerk en ook nog een fraai beeld van den H. Johannes de Matha, den stichter van de orde der Trinitariërs.

De heilige is afgebeeld in het lange witte kleed zijner orde, nagenoeg gelijk aan de kleeding, door kardinaal Lavigerie gekozen voor zijn Witte Paters en die geheel in overeenstemming is met de Afrikaansche dracht. Dezen missen het blauw-roode kruis op de borst, maar dragen den rozenkrans van zwarte en witte kralen om den hals, terwijl hun hoofd door de roode *sjesjia* is gedekt.

Tegenover dat beeld, in het midden der kapel, tegen den linker zijwand zetelt Onze Lieve Vrouw der Slaven als de Koningin der heiligen, wier voorspraak hier ten behoeve van het arme, misdeelde Afrika wordt ingeroepen.

Doch wilt ge zien wat hier, onder de hoede dier liefderijke Moeder, voor de bekeering van het zwarte werelddeel gedaan wordt, dan moet ge het missiehuis zelf binnentreden en u door de eerwaarde paters laten inlichten omtrent het omvangrijke missiewerk.

Zij weten u te verhalen van de vermoeiende tochten in de Afrikaansche binnenlanden, van de verdierlijkte negerstammen, die daar in al de ellenden van heidendom en barbaarschheid voortleven, van den zegenrijken arbeid der missionarissen en van de rijke vruchten, door hun prediking voortgebracht.

En die verhalen worden geïllustreerd door de talrijke curiositeiten van allerlei aard, door hen of hun medebroeders van die verre tochten meegebracht om tot onderrichting te strekken van degenen, die hen later daarginds volgen zullen.

Allengs is op den huize *St. Charles* een heel museum saamgebracht, dat ons een helder denkbeeld geeft zoo van het leven der inboorlingen als van den arbeid der missionarissen, die deze wilden in eenzame en ordelievende Christenen moeten herscheppen.

De wanden zijn er behangen met lansen en vergiftige pijlen, met ponjaarden en vreeselijke knotsen, allerlei primitieve moordtuigen, waarmee de zwarte stammen elkander onderling bestoken en verdelgen.

Heel zinrijk is boven de deur uit die moordtuigen het woord *Ave* gevormd als om te kennen te geven hoe door de christelijke beschaving de woeste strijdhaftigheid der natuurvolken moet getemd worden en hun onderlinge vernielzucht moet veranderen in wederzijdsche liefde en vrede.

Wij vinden hier ook bewijzen van het domme bijgeloof en den fetisj-dienst der negers in tal van amuletten en toovermiddelen en beseffen hoe moeilijk het voor de Paters zijn moet, die ingeroeste dwaalbegrippen uit te roeien en te vervangen door de kennis van den waren God. Maar wij zien ook menig staaltje van den vernuftigen arbeid dier halfwilde bevolking in fijn vlecht- of snijwerk, keurig bewerkte wapenen, fraaie weefsels, vaatwerk, kleinoodiën, metalen voorwerpen met ingedreven grillige arabesken of met email versierd, en wij leeren ook weer begrijpen dat het zwarte ras toch verstandelijk niet zoo misdeeld is als men soms wel zou meenen en dus ook wel vatbaar moet zijn voor de christelijke beschaving.

Intusschen is lang niet alles wat hier is samengebracht het werk van onbeschaafde negers. Wij vinden hier ook fraaie voortbrengselen van de Arabische nijverheid, die reeds in de middeleeuwen Europa in menig opzicht ten voorbeeld was. Onze gravure kan daarvan een denkbeeld geven.

In het midden ziet men daar een keurig bewerkte kast afkomstig uit Damascus, in Moorschen stijl uitgevoerd en met kleurige arabesken of spreuken uit den Koran beschilderd. Achter de glazen deurtjes onderscheidt men de rariteiten en snuisterijen, die er in bewaard worden: een interessante verzameling Romeinsche en Puni-

sche antiquiteiten, afkomstig van opgravingen in Noord-Afrika, en verder modern-Afrikaansche merkwaardigheden: zilveren en ivoren armbanden, hoofd- en halssieraden, fijn geborduurd schoeisel en dergelijke kleinigheden meer.

Voor de kast staan een paar Arabische vouwstoelen van ebbenhout, rijk met parelmoer ingelegd, en daartusschen een zeskantig tafeltje van hetzelfde maaksel, waarop een koffieservies prijkt. Een der koperen kopjes moet afkomstig zijn van den vermaarden Abd-el-Kader.

Het gestreepte behangsel tegen den muur is een weefsel van fijne grassoorten.

Boven de kast hangt het portret van Lavigerie, omlijst door schelpen uit de Middellandsche Zee of den Indischen Oceaan. Nog meer dergelijke naturaliën zijn hier te zien: horens en tanden van nijlpaarden, antilopen, buffels en leeuwen, de huid van een panter, gedroogde hagedissen en slangen. Maar wat hebben wij aan zoo'n dorre opsomming?

Men moet die dingen bezien onder de uitlegging van den missionaris, die u bijvoorbeeld verhalen kan hoe gevaarlijk de beet is van deze slang of hoe hachelijk de ontmoeting met het wilde beest, waarvan hij u de klauwen of de slagtanden vertoont. Hij zal u de ijzeren boeien laten zien, waarin de slaven geklonken worden, of de zweep van nijlpaardenvel, waarmee zij op den afmattenden tocht door de woestijn worden voortgedreven. En de merkwaardigheden, die ge verwonderd in de hand neemt, zal hij u toelichten door heele collecties photographieën, waarop ge de inboorlingen in hun leven en bedrijf ziet afgebeeld, met hun dorpen en hutten, hun lange kano's, hun kampementen in de woestijn enz.

Maar vooral zal hij u met ingenomenheid de portretten laten zien van de missionarissen, die zich het eerst in die ontoegankelijke binnenlanden hebben gewaagd en menigmaal het slachtoffer zijn geworden van hun heldhaftige naastenliefde. Hij zal u wijzen wie deel uitmaakte van de eerste of van de tweede karavaan en wie als martelaar van zijn plicht op den tocht gebleven is.

Aan de bewondering, waarmee zij u die geloofshelden toonen, aan de geestdrift, waarmee zij u van hun apostolische tochten en arbeid verhalen, bemerkt ge dat zij niets vuriger zouden wenschen dan het voetspoor dier roemrijke voorgangers te drukken. Wanneer het bevel hunner oversten hen roept, zullen zij geen oogenblik aarzelen en met vreugde de grootste gevaren te gemoet ijlen.

Maar nu is hun opgedragen, de Broeders te vormen, bestemd om de Paters als helpers ter zijde te staan bij het moeilijk missiewerk. In de kleeding is er geen ander onderscheid tusschen Broeders en Paters, dan dat dezen den zwarten rozenkrans om den hals dragen. Maar tusschen den werkkring van beiden bestaat een groot verschil. De Paters toch zijn priesters; hun taak is de prediking, het opdragen der H. Mis en het toedienen der sacramenten, al zijn zij in de wildernis of op de statie soms genoodzaakt de hand tot heel anderen, nederiger arbeid te leenen; want in het missieleven onder halfwilde negers moet men zich zelven weten te helpen. Maar eigenlijk zijn toch voor dat grovere werk de Broeders bestemd. Daartoe dienen zij in velerlei handenarbeid geoefend te zijn en de meesten ontvangen dan ook, behalve het onderricht in den godsdienst, talenkennis en wat hun verder noodig is, nog een opleiding tot een of ander ambacht.

Onder de postulanten, die zich op dit oogenblik te *St. Charles* tot hun toekomstigen werkkring voorbereiden, moeten werkelijk knappe handwerkslui schuilen; ten minste de beschildering van het museumlokaal, uitgevoerd in den geest der versiering van

de Arabische kast, alsmede de twee étagères, die aan weerszijden dier kast tot berging der rariteiten dienen, zijn werkstukken uit hun hand.

Het aantal postulanten bedraagt thans dertien; het zijn gezonde, kloeke jongelieden uit verschillende streken van Noord- en Zuid-Nederland en allen dragen met fierheid alvast de roode *sjesjia*, in afwachting dat zij eenmaal waardig zullen zijn, met het witte habijt en den witten mantel bekleed te worden en een karavaan van Paters naar de verre binnenlanden te vergezellen.

Onze Lieve Vrouw der Slaven helpe die moedige, wakkere jongelieden tot de bereiking van hun schoon, hun verheven oogmerk. Zij steune allen, Paters en Broeders, in hun moeilijke taak en zegene hun zelfopofferenden arbeid voor de bekeering en de verlossing van het zwarte ras. Wij kunnen niet anders dan hen bijstaan door onze gebeden en aalmoezen; maar wie ook van ons zou weigeren door een klein offer deel te hebben in het groote werk van den zwarten kruistocht, de bevrijding van het arme negerras uit den dubbelen kluister van heidendom en slavernij?

Op den feestdag van O.L.V. der Slaven.

Lood in het Hart,
Door J.R. van der Lans.
(*Vervolg.*)

Alleen mevrouw keek bescheiden voor zich op haar bord, als wist ze wat er komen moest. De dokter zag den spreker recht in het welgedane, gladgeschoren gezicht.

‘Zoo menigmaal, geëerde gastvrouw en gastheer,’ ging hij met een nieuwe buiging voort, ‘heeft u ons in uw gastvrij huis hier de aangenaamste verrassingen bereid. Daartegenover acht ik het een voorrecht, u van avond op mijn beurt eens een verrassing te mogen brengen...’

Weer een oogenblikje pauze.

‘De groote verdiensten, dokter, die u zich voor de medische wetenschap en de lijdende menschheid heeft verworven, hebben sinds lang de aandacht der hooge regeering getrokken. Inzonderheid uw zelfopofferende toewijding tijdens de jongste epidemie, toen honderden onzer behoeftige natuurgenooten door uw belanglooze hulp voor de schrikkelijke ziekte werden behoed, kon haar niet verborgen blijven. En het heeft Zijne Majesteit onze beminde koning behaagd, die onschatbare verdiensten, waardoor u het heele vaderland aan u heeft verplicht, vorstelijk te beloonen door u te benoemen tot ridder van het Leopoldsorde....’

Een algemeene beweging van opgetogen geestdrift scheen hier de verdere woorden van den spreker te zullen versmoren; maar met een licht handgebaar gelukte het hem, de stilte nog voor een oogenblik te herstellen.

‘Morgen,’ ging hij voort, ‘zal de *Staatscourant* aan heel Nederland verkondigen dat de verdiensten van een zijner edelste burgers openlijk door 's Lands vorsten zijn gehuldigd en gekroond. Het is mij gelukt, u alvast een voorloopigen afdruk van dat voor u zoo belangrijke nummer te kunnen ter hand stellen,’ voegde hij er bij, de hand tusschen zijn wit vest en zwarten rok latende glijden, en daaruit een toegevouwen papier te voorschijn halende, dat hij met zegevierend gebaar ontplooide, weer omvouwde en zóó voor den dokter neerlei, dat daarin een bericht, dat met blauw potlood was omhaald, hem onmiddellijk in het oog moest vallen.

‘Ik geloof,’ besloot de heer Reinders nog kortelijk, ‘de tolk te zijn van het heele gezelschap, hier vereenigd, als ik u mijn welgemeende gelukwenschen aanbied met

deze onderscheiding, waaromtrent allen met mij zullen instemmen dat ze nooit werd toegekend aan iemand, die ze meer waardig was dan u.'

'Bravo!' riepen de heeren, die al opgestaan waren en met hun glas in de hand gereed stonden om op den nieuwen ridder te klinken.

'Hoera!' jubelden de studenten. 'Leve de nieuwe ridder.'

'Bravo voor dokter De Vries en leve de koning!' juichten de dames.

Niemand bleef meer op zijn plaats. Allen moesten den dokter, zijne vrouw, zijn zoon en dochter ter gelukwensching de hand drukken. Van alle kanten werd de waardige man, die nog op het blauw omhaalde bericht tuurde, bestormd. Zijn vrouw vloog hem om den hals en gaf hem een kus, zoo hartelijk als zij hem misschien in geen jaren op de lippen gedrukt had. Koen vatte zijn eene, Henriette zijn andere hand, overal zag hij zich handen toegestoken. Hij zag zich overrompeld, overstelpt. Hij voelde zich zelven niet meer.

Nooit had hij, in zijn onvermoeiden arbeid, in zijn rustelooze toewijding voor zich zelf aan zoo'n onderscheiding gedacht, schoon zijn vrouw er menigmaal op gezinspeeld had. Hij had maar gewerkt en gezwoegd om de stem van zijn geweten, die gestadig om voldoening riep, tot zwijgen te brengen. Nooit had hij eenige hulde of lof willen aannemen voor hetgeen hij deed; steeds had hij zich als een schuldenaar gevoeld, die maar poogt af te betalen, zonder te vragen of hij nog niet aan het einde raakt, wetend dat daar in de verte niet aan te denken valt.

En nu werd hem opeens die ridderorde in den schoot geworpen, terwijl allen om strijd betuigden dat niemand ze meer verdiende dan hij. Zoo onverwacht als die onderscheiding als uit de lucht was komen vallen, scheen ze hem werkelijk van Hooger Hand te komen, niet van den koning, maar van den oppersten Gebieder, die harten en nieren doorziet. Ze scheen hem een bemoediging, een wenk van Boven om voort te gaan met zijn zelfopofferenden arbeid van genoegdoening en uitboeting, en voor het eerst, sedert jaren, voelde de man, die in het besef zijner schuld, zelfs waar hij goed deed, het hoofd bijna niet durfde opheffen, zich opgebeurd, als werd hij weer in genade aangenomen, waar hij slechts strenge, onverbiddelijke afwijzing verwacht had.

De hartelijke deelneming, de vereering, waarvan hij zich omringd zag, versterkte in hem dat gevoel, en zijn stem trilde van aandoening, toen hij zeide:

'Mijnheer Reinders, u mocht wel zeggen dat u een verrassing bracht; want aan zoo'n onderscheiding had ik nooit kunnen denken. Ik dank u hartelijk voor de vriendschap, die u dreef, de eerste te willen zijn om mij die tijding mee te deelen, en ik dank de dames en heeren voor hun zichtbare, oprechte deelneming. Maar zou het niet voorzichtiger zijn, alvorens ons misschien voorbarig te verheugen, de officieele kennisgeving af te wachten?'

'Maar dokter, u heeft het officieele bericht voor u,' betuigde Reinders. 'Terwijl wij hier dien voorloopigen afdruk zien, wordt het nummer bij duizenden afgedrukt en zal morgen over het heele land verspreid zijn.'

'Neem me niet kwalijk dat ik de meedeeling van een serieus man als u, die door uw betrekking in staat is, het te weten, een oogenblik kon wantrouwen,' hernam de dokter, 'de onderscheiding komt dan ook al te onverwacht....'

'Wat onverwacht, vader!' riep Koen met vuur. 'U had ze al lang moeten hebben! Dat gij u op den achtergrond houdt, mag geen reden zijn voor de regeering om een man van uw verdiensten over 't hoofd te zien. Nog eens gefeliciteerd, vader, met de onderscheiding, die u dubbel en dwars verdient! En laten wij er nu maar eens dapper op klinken!'

Mèt vlogen de kurken van de Champagneflesschen, die door de bedienden op een wenk van mevrouw werden gereedgehouden. De schuimende *coupes* deden de ronde op het groote zilveren schenkblad, en opbruisend als het edele tintelende vocht, steeg onder het opheffen en ledigen der glazen ook de algemeene geestdrift ten top.

Er werd geklonken en nòg eens geklonken, getoost, georeerd, geredeneerd en gephilosopheerd tot mevrouw eindelijk vond dat het nu wel geweest was en zij ditmaal een wenk gaf aan dokter Dinkes. Deze was met haar echtgenoot, die nog steeds in de gelukkigste stemming scheen te verkeeren, in een druk gesprek verdiept, toen hij, opziende, den blik van verstandhouding van mevrouw gewaar werd.

Onmiddellijk tikte nu hij op zijn beurt met het mes tegen zijn glas.

'Een oogenblikje attentie, dames en heeren,' zei hij, den kring rondziende. 'Mijnheer Reinders heeft ons zooeven een verrassing gebracht, waarover wij allen nog opgetogen zijn. Vergun mij u op mijn beurt met een bericht te verrassen, dat, hoewel in de verte niet kunnende halen bij de heuglijke tijding, ons door mijnheer Reinders meegedeeld, toch, dunkt me, door de gasten met groote belangstelling zal vernomen worden....'

NANSEN EN JACKSON ONTMOETEN ELKANDER OP FRANS-JOZEFLAND.

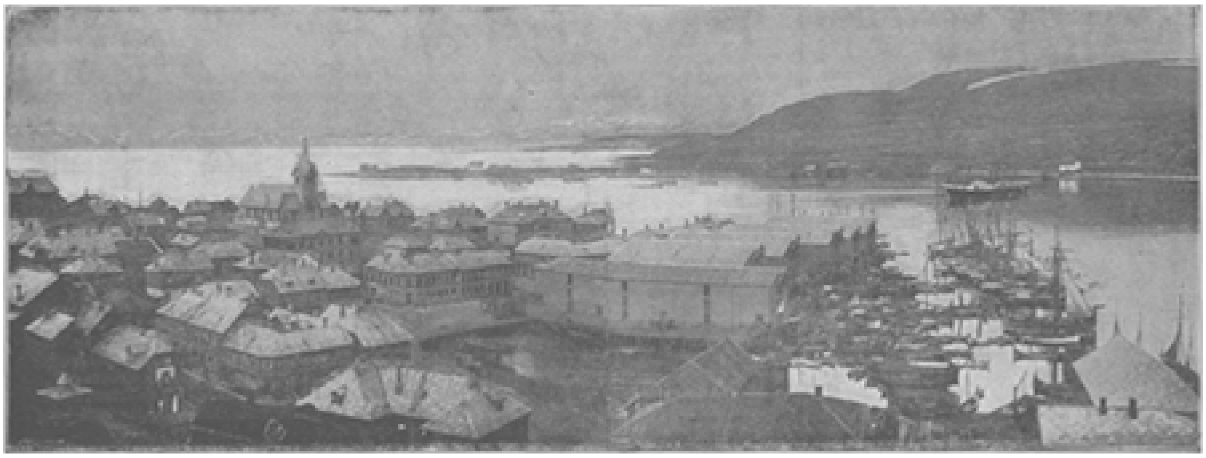

GEZICHT OP HAMMERSFEST, DE NOORDELIJKSTE STAD VAN EUROPA.

Hij kuchte eens, terwijl het heele gezelschap de halzen rekte en de ooren spitste in gespannen verwachting van wat er nu volgen zou. Het groote nieuws van Reinders had hen er op gespitst, de buitengewoonste dingen te vernemen.

TRAFALGAR-SQUARE MET DE NELSON-ZUIL TE LONDEN.

‘Op het oogenblik dat ik in 't rijtuig wilde stappen om hierheen te rijden,’ ging dokter Dinkes voort, terwijl de gastheer hem de woorden uit den mond keek, niet begrijpende wat hem nu nog kon te wachten staan, ‘vond ik in mijn brievenbus het laatste nummer van het studentenblad *Minerva.* Ik lees daarin een uitvoerig verslag

van de feestelijkheden, waarmee dit jaar het zooveelste lustrum der Leuvensche academie zal worden gevierd. Er zal een optocht worden gehouden, voorstellende het bezoek van keizer Frederik Barbarossa aan de beroemde stad. Ontzaglijke toebereidselen worden daartoe gemaakt, want de stoet zal alles overtreffen wat men in den laatsten tijd op dit gebied heeft gezien; en men durft zelfs hopen dat bij die gelegenheid Hare Majesteiten het studentencorps met een bezoek zullen vereeren. Maar wat nu voor ons het meest interessant

[i]s, dat is het slot van de beschrijving. Daar toch lees ik,' ging hij voort, het blad ontplooiend en omslaande, zoodat hij het bericht vóór zich had: 'Naar wij vernemen zal de heer Koenraad de Vries, doctorandus in de medicijnen, en zoon van den algemeen bekenden Dr. De Vries te Antwerpen, de hoofdrol in den stoet vervullen en als keizer Barbarossa optreden. De schitterende wapenrusting, die bij het costuum behoort, wordt in de ateliers van den gunstig bekenden zilverdrijver Vergeer vervaardigd naar een model, dat aanwezig is in het kunst-historisch museum te Munchen.'

'Bravo, Koen,' riepen de studenten. 'Wat zult gij een kranig figuur slaan! Leve keizer Barbarossa!'

'Komaan!' zeiden de heeren, 'dat belooft wat. Nu, Koen, dat gij 't er maar keizerlijk afbrengt. We komen natuurlijk allemaal kijken.'

'Natuurlijk!' riep Estella in de handen klappend en bewonderend opziende naar haar tafelbuur Koen, die opeens het voorwerp van aller aandacht geworden was, en half uit trots, half uit verlegenheid aan zijn knevel draaide. Ondanks den weerzin van Dr. De Vries, die de jodenfamilie, zooals hij den bankier Rozijnman met echtgenoote en dochter noemde, maar noode aan zijn tafel zag, had toch mevrouw de kennis weten aan te houden, en dank aan de indringerigheid, die in den Semitischen aard zit, was haar dit niet moeilijk gevallen. Als hij van die joden verlost had willen worden, had de dokter ze eigenlijk vierkant op straat moeten zetten; en dat ging nu eenmaal niet. Hoe ondubbelzinnig hij hun ook te verstaan gaf, dat hij op hun conversatie niet gesteld was, zijn vrouw haalde ze altijd weer aan. Wel was ze zoo wijs geweest, de dikke oude jodin niet meer naast hem aan tafel te zetten; maar de kleine Estella zetelde toch weer, tot haar groote voldoening en tot afgunst van menigeen der andere jonge dames, aan de zijde van Koen, die nu plotseling de held van de tafel geworden was.

'Natuurlijk komen wij kijken,' herhaalde zij nog eens, hem met haar schitterende zwarte oogen aanziende. 'Wanneer is het, Koen? Gij moet ons alles bijtijds laten weten, dat we niets van de feesten missen. Gij zijt de hoofdpersoon, de keizer, gij hebt dus maar te bevelen. Ik reken er op dat gij voor ons zorgt; we moeten overal bij zijn en vooraan zitten.... Ik vlas al op het bal. Dat zal natuurlijk feëriek zijn met al die prachtige costuums. Gij als keizer Barbarossa in vol ornaat! We zullen ons kunnen verbeelden in de groote opera te Parijs te wezen....'

Koen durfde niet veel meer zeggen, want hij zag den blik van zijn vader op zich gericht, en deze keek hem koel en streng aan. Te midden der algemeene opgewondenheid, waartoe de meedeeling van dokter Dinkes aanleiding had gegeven, had alleen de gastheer het stilzwijgen bewaard.

De studenten en de jonge dames kakelden en giegelden; de oudere heeren en dames, ofschoon niet zóó luidruchtig, hadden het niet minder druk.

''t Is een buitengewone eer,' zei de ambtenaar heel serieus, 'ik denk dat menig studiosus uit de eerste kringen u die benijden zal. Men kan wel zien dat gij aan de academie goed staat aangeschreven.'

'Voor zoo iets kunnen ze toch ook den eerste den beste niet nemen,' zei mevrouw Reinders, 'niet ieder leent er zich toe om zulk een gewichtige rol te vervullen; maar mijnheer Koen is er om zoo te zeggen voor geknipt. Wat een prachtige keizer zal hij wezen!'

‘Zoo'n eer zal anders nogal wat kosten,’ meende de bankier Rozijnman, bedachtzaam langs de dubbele gouden guirlande strijkende, die over zijn gespannen buik bengelde. ‘De wapenrusting alleen kan in de duizenden loopen, en dan al wat er nog bijkomt, de recepties, diners, bals enz. enz. Dat stopt gij met geen halve ton, maar papa is er goed voor.’

En ter sluiks keek hij eens op naar den gastheer, wiens gezicht intusschen geen bijzondere geneigdheid verried, zich daar goed voor te toonen.

Als zijn gasten niet zoo door den wijn en hun eigen luidruchtigheid bedwelmd waren geweest, zouden zij gemerkt hebben, dat hij in een oogwenk schrikkelijk veranderd was. Zijn blozende opgewekte kleur van straks was door een vale bleekheid vervangen; zijn trekken stonden hard en strak; in zijn oog gloeide een somber vuur onder de borstelige wenkbrauwen, die zich, evenals de grijze haren van den schedel stekelig schenen te verheffen, ten gevolge der zenuwachtige beweging, waarmee hij zich over het voorhoofd en langs het hoofd streek. De meedeeling van dokter Dinkes had hem wreed opgeschrikt uit de zoete bedwelming van straks. Uit den hemel van streelende zelfvoldoening was hij opeens in de hel van knagend zelfverwijt teruggestort. Hij voelde zich weer de nietswaardige, die geen goed kan doen, maar altijd weer wordt meegesleept door de consequentie van het eenmaal bedreven kwaad. Hij doorzag opeens de onwaardige comedie, waarvan hij de dupe was.

Alleen mevrouw, ofschoon gul lachend en blozend als een vol ontloken roos, had de verandering in haar man opgemerkt; ze had die wel verwacht, en het kwam er nu op aan, een uitbarsting te verhoeden en hem in het voldongen feit te doen berusten. Daar was de heele *mise-en-seén*e op berekend.

Terwijl ze het schijnbaar heel druk had met de jonge dames, die reeds allerlei plannetjes maakten voor de aanstaande feestelijkheden en zelfs de toiletten al bespraken, waarmee ze op het gecostumeerde bal zouden schitteren, gaf ze ongemerkt dokter Dinkes nog een oogje.

‘Dames en heeren,’ zei deze, na het sein tot stilte gegeven te hebben, ‘ik merk wel dat mijn nieuwtje, al kan het in geen vergelijking komen met de gewichtige tijding, die mijnheer Reinders zoo goed is geweest, ons te brengen, toch met niet minder belangstelling door de gasten, door de jonge dames vooral’ - dit met een hoofsche buiging naar de aangeduide leden van het gezelschap - ‘is begroet. Ik geloof dan ook dat we alle reden hebben, mijnheer Koenraad te feliciteeren met de eer, die hem is te beurt gevallen vanwege het studentenkorps, dat hem voor de hoofdrol bij de aanstaande lustrumfeesten heeft aangewezen. Mij dunkt, dat is ook wel een gelukwensch waard aan zijn ouders, onze gevierde gastvrouw en gastheer’ - dit weer met een eerbiedige buiging aan hun adres - ‘die hun veelbelovenden zoon zoo schitterend mogen zien optreden in de kleine studentenmaatschappij, daardoor toonende wat hij eenmaal in de groote samenleving worden zal. Ik twijfel niet of mijnheer Koenraad zal zich de eer van de op hem gevallen keus ten volle waardig toonen en aan de hooge verwachtingen van het corps in alle opzichten beantwoorden. In dat vooruitzicht stel ik de dames en heeren voor, alvast een glas te ledigen op het schitterend succes van de Leuvensche studentenfeesten onder de leiding van mijnheer Koenraad als hoofdpersoon.’

‘Bravo! bravo! Leve keizer Barbarossa!’ riepen de aanwezige studenten en het heele gezelschap stemde onder groote luidruchtigheid daarmee in. Al de glazen gingen omhoog en werden den toekomstigen held van de lustrumfeesten toegebracht, die buigend en opgetogen naar alle zijden aanstiet, zichzelven feliciteerend dat de vlieger zoo gelukkig was opgegaan, maar toch niet zonder een zijdelingschen

bezorgden blik op zijn vader, die te midden van het rumoer stijf bleef zitten, alsof het hem niet aanging.

'Maar wa's dat?' riep de heer Rozijnman, de eenige, die onder de algemeene luidruchtigheid nog van den heer des huizes notitie nam, 'onze gastheer klinkt niet mee.'

De dokter was in vrij scherpe woordenwisseling met zijn tafelbuurman, wiens verrassing hem blijkbaar ver van aangenaam was.

'Maar op zulke verrassingen, collega,' hoorde men hem zeggen, 'ben ik volstrekt niet gesteld. Mij dunkt dat ik zoo iets langs anderen weg dan bij wijze van verrassing had behooren te vernemen; en ik ben dan ook niet van zins op den goeden afloop te klinken. Er gebeurt niets van, dat is wat anders!'

Terwijl de grootste helft van het gezelschap nog vroolijk klonk en dronk zonder in de verte eenig storend incident te vermoeden, trok de blijkbare onwil van den dokter om met de lust in te stemmen toch de aandacht van enkele gasten.

'St! st! Wacht even!' klonk het tusschen de juichkreten en het glazengerinkel door. 'Wat is er?'

'Och de dokter houdt zich boos, omdat Koen hem niet van te voren heeft ingelicht, maar daar meent hij niets van,' riep mevrouw Reinders met haar onweerstaanbaarst lachje. 'Na de blijde tijding, die hij van avond heeft mogen ontvangen, kan hij onmogelijk boos wezen. Niet waar, lieve dokter, u drinkt met ons op het succes van keizer Barbarossa!'

En met de innemendste buiging hield ze hen haar glas voor.

'Wel zeker!' dus hielp haar van den anderen kant der tafel haar echtgenoot, 'na de hulde, die onze gastheer van Zijne Majesteit de koning is te beurt gevallen, zal hij niet weigeren den keizer te geven wat des keizers is.'

'Komaan, dokter, daar gaat de keizer, hoor,' riep de ondeugende Estella, haar glas hoog opheffende.

De dokter stribbelde nog tegen; hij stond op, wenkte met de handen, zwaaide met de armen, wilde spreken; maar het gezelschap, alles voor scherts opnemend, liet er hem den tijd niet toe, en lachte en gekte maar door.

Zijn dochter Henriette knikte en lachte hem van de overzijde der tafel vleiend toe:

'Kom, pa, wees nu eens lief. U ziet wat een plezier u er ons allemaal mee doet.'

Het goede meisje, dat de strengheid van haar vader kende en innig veel van haar broer hield, wilde Koen een teleurstelling sparen. Ze begreep wel, dat hij hier bij overrompeling een toestemming wilde afdwingen, die hij anders niet gemakkelijk gekregen zou hebben; maar zij zag toch de zaak zoo ernstig niet in en haar goed hart dreef haar, voor Koen als middelaarster op te treden.

Mevrouw, die een uitbarsting vreesde, was haar man ongemerkt van achter genaderd, vulde zijn glas, niettegenstaande hij er de hand op wilde houden, en terwijl zij hem met de lieftalligheid van een engel een kus op het voorhoofd drukte, gaf zij hem het glas in de hand en hief zelf die hand daarmee op.

'Neen, pa is niet boos,' fluisterde zij, 'van avond kan hij over niets boos wezen.'

Zonder dat hij de macht had, haar te weerstreven, bracht zij hem het glas aan de lippen, en door dat schouwspel van echtelijke liefde verteederd, barstte het heele gezelschap in geestdriftige toejuichingen uit.

Uit volle borst hieven de studenten het traditioneel lied aan, dat voor hen aan alle plechtige momenten als de wijding der Muzen geven moet:

> Io vivat! Io vivat!
> Nostrorum sanitas....

En terwijl de opwekkende tonen, door al de gasten in koor meegegalmd, de schitterende feestzaal met opgetogen blijdschap vervulden, stond daar de nieuwe ridder, toegejuicht en toegezongen door een heele schaar van jubelende vrienden, in den arm eener teerminnende gade, met de Champagne aan de lippen, maar... met lood in het hart!

(*Wordt vervolgd.*)

Nansen's Pooltocht.

In den vorigen jaargang onzer *Illustratie* gaven wij het portret van den koenen Noordpoolreiziger Frithjof Nansen, naar aanleiding van het gerucht, dat hij de Noordpool ontdekt had en langs de Noord-Oostkust van Siberië op den terugweg was. In het eerst verwekte deze tijding groote blijdschap, maar weldra werd twijfel geopperd aan de juistheid en zelfs aan de waarschijnlijkheid daarvan. Ten laatste had men volkomen zekerheid, dat het gerucht niet meer dan een verzinsel was.

Eindelijk, in Augustus, drie volle jaren nadat Nansen met zijn *Fram* was uitgezeild, kwam het bericht, dat de wakkere reiziger behouden en wel te Vardö, in het noorden van Noorwegen, was aangekomen. De Noordpool had

hij wel niet bereikt, het plan, om zich met de *Fram* langs de Pool naar de Oostkust te laten afdrijven, was mislukt; maar, behalve dat Nansen tot een hoogeren breedtegraad was doorgedrongen dan een der Noordpool-expedities vóór hem, heeft zijn tocht toch belangrijke uitkomsten voor de wetenschap opgeleverd.

Den 4en Augustus 1893 verliet de *Fram* de straat Joegor tusschen het vasteland van Rusland en het Waaigat-Eiland, ten zuiden van Nova-Zembla. Door veel ijs moest zij zich een weg banen langs de Siberische kust. In de Kara-Zee ontdekte men een eiland en een groot aantal eilanden langs de kust in de richting van Kaap Tsjeljoeskin. Op verschillende punten vond Nansen sporen van een ijstijdperk, gedurende hetwelk Noord-Siberië over een groote uitgestrektheid naar het binnenland met ijs bedekt moet zijn geweest. Zooals Nansen vermoed had, dreef de *Fram* allengs in noordelijke en noordwestelijke richting. Gedurende den herfst en den winter was het schip voortdurend blootgesteld aan hevige drukking van het ijs, maar de *Fram*, wier eigen[a]ardigen bouw wij reeds vroeger beschreven hebben, bleek tegen elken druk bestand. De temperatuur was den heelen winter door zeer laag, de laagste was 62 graden onder nul, en weken lang was het kwikzilver in den thermometer bevroren.

DE ‘FRAM’, WAARMEE NANSEN ZIJN EXPEDITIE ONDERNAM, OP DE HOOGTE VAN BERGEN.

Nansen maakte zich de gelegenheid ten nutte, om een reeks van wetenschappelijke waarnemingen te doen: metereologische, magnetische, astronomische, peilingen naar de temperatuur van het diepwater, naar de zoutbestanddeelen enz. enz.

De *Fram* dreef vrij snel vooruit, maar daar het ijs het voortzetten der reis belette, verliet Nansen met een zijner tochtgenooten, luitenant Johansen, den 14en Maart 1895 het schip op 84 graden Noorderbreedte, om de onderzoekingen noordelijker voort te zetten. Tot op ongeveer 86 graden drongen de beide koene mannen door, maar nu werd het ijs zoo ruw, dat zij het dwaas oordeelden, den tocht nog verder in noordelijke richting te vervolgen.

Nansen had 28 honden bij zich, drie sleden en twee Eskimo-booten, voor het geval zij open water mochten aantreffen. Het voedsel voor de honden was berekend op dertig en de provisie der beide reizigers voor honderd dagen. Den 8en April begonnen zij hun tocht naar Frans-Jozefland, dat door den Oostenrijkschen Noordpoolreiziger Von Payer ontdekt en naar den keizer van Oostenrijk genoemd is. De honden werden een voor een gedood, en ook het proviand der reizigers raakte uitgeput. Tevergeefs

werd naar land uitgezien. Den 24en Juli eindelijk zagen zij onbekend land, maar ze konden het niet bereiken, doordat het lichte drijfijs, waarmee het water gevuld was, het gebruik der booten belette. Daarom gingen zij voort, springende van het eene stuk ijs op het andere, en zoo bereikten zij den 6en Augustus land op ruim 80 graden Noorderbreedte. 't Bleken geheel met ijs bedekte eilanden te zijn.

Toen op Frans-Jozefland het berenvleesch voor de honden opraakte, werden de zwakste gedood om de andere te voeden; zelfs huid en ingewanden werden daarvoor gebruikt. Ten laatste moesten alle honden geslacht woorden.

‘Den winter kwamen wij goed door,’ verhaalt Nansen, ‘en wij waren beiden in de beste gezondheid. De lente kwam met zonneschijn en open water in het zuidwesten, en we hoopten een gemakkelijke reis te hebben tot Spitsbergen over ijsbanken en open water. We moesten nieuwe kleeren maken van onze dekens en een nieuwen slaapzak van berenhuiden. Onze proviand bestond uit rauw berenvleesch en traan. Den 19en Mei waren we eindelijk tot vertrek gereed, en den 23en Mei kwamen wij op 8105' N.B. in open water, maar we werden door stormen tot den 3en Juni belet verder te komen. Een weinig zuidelijk van den 81en graad troffen wij land aan, dat zich westwaarts uitstrekte, met open water, in west-noord-westelijke richting langs zijn kust. Maar wij verkozen in zuidelijke richting over het ijs te gaan door een breede sond. Op 12 Juni bereikten wij het zuidelijk gedeelte der eilanden, en vonden daar veel open water, dat zich westwaarts bewoog. In deze richting zeilden en roeiden wij om er dwars door heen te komen naar Spitsbergen, van de meest westelijke punt af.’

In het voorjaar van 1896 was de expeditie van den Engelschman Jackson op Frans-Jozefland aangekomen. Het doel dezer expeditie was niet de ontdekking der Noordpool, maar de zorgvuldige onderzoeking van het weinig bekende Frans-Jozefland, het in kaart brengen der kusten, het onderzoek van het binnenland. Verder moest zij uitvorschen, of Frans-Jozefland de zuidelijke grens was van een uitgestrekt vastland om de Pool, dan wel enkel een groep eilanden in de nabijheid daarvan.

Op zekeren dag zaten de mannen dezer expeditie in hun hut, toen een hunner binnenkwam en vroeg of zij allen present waren. Op hun bevestigend antwoord zei hij, dat hij een man buiten op het ijs gezien had. De heer Jackson sprong onmiddellijk op en snelde naar buiten, om te zien wie die vreemdeling was.

Toen de Engelschman den langharigen man gewaar werd, had hij moeite, daarin den vermetelen Noor te herkennen, hoewel hij hem toch van vroeger gekend had. Eerst nadat hij hem eenige seconden had aangestaard, kwamen de trekken hem bekend voor en vroeg hij:

‘Zijt gij niet Nansen?’

‘Ja,’ was het antwoord, ‘ik ben Nansen.’

‘Dan ben ik ijselijk blij u te zien,’ hernam de Engelschman.

Het oogenblik dezer ontmoeting stelt onze plaat voor. Op den achtergrond zien wij luitenant Johansen bij een der Eskimobooten, terwijl van den anderen kant reeds een paar Engelschen komen aansnellen, nieuwsgierig te weten, wie met hun het verblijf op het onherbergzame eiland zou deelen.

Zes weken bleven de beide Noren in het gezelschap der Engelsche expeditie, tot de *Windward* kwam, die proviand bracht voor Jackson en de zijnen, en de Poolreizigers naar hun vaderland terugvoerde.

Den 7en Augustus verliet Nansen Frans-Jozefland, door de bemanning der *Windward* met luide hoezee's begroet. Het was nu een korte en aangename reis, dank

zij de meesterlijke wijze, waarop kapitein Brown zijn schip door het ijs en in de open zee naar Vardö bracht.

Terwijl de bevolking hem hier op geestdriftige wijze huldigde, verbreidde de telegraaf door de geheele wereld het bericht zijner behouden aankomst. Zijn vaderland Noorwegen juichte en jubelde, en mevrouw Nansen begaf zich onmiddellijk naar Hammerfest, waar de ontmoeting met haar man, dien zij in geen drie jaren gezien had, zou plaats hebben.

Deze plaats, op meer dan 70 graden Noorderbreedte gelegen, is de meest noordelijk gelegen stad van Europa. Zij verheft zich in een woeste streek, op den achtergrond eener baai van het rotseiland Kvalö (Walvisch-eiland). De gravure in dit nummer geeft een interessant gezicht op deze merkwaardige stad, waar alle huizen van hout zijn opgetrokken en die door een fort beschermd wordt. Des zomers komen er vele schepen, die er meel, hennep enz. aanvoeren, en met visch, traan, walrussen- en zeehondenvellen, hoorn, walrustanden enz. terugkeeren. De visscherij en de vangst op zeehonden en walrussen is natuurlijk het voornaamste middel van bestaan der inwoners van Hammerfest.

Terwijl Nansen hier zijn echtgenoote weerzag en door zijn landgenooten gehuldigd werd, was eveneens de *Fram*, onder leiding van kapitein Sverdrup, in het noorden van Noorwegen aangekomen. Nansen zag thans zijn makkers weer en besloot met het schip, dat hem zoo goede diensten bewezen had, naar Christiania te gaan, waar hij met de grootste praal en luister zou ontvangen worden. Koning Oscar, de kroonprins, het bestuur der stad en verdere autoriteiten verwelkomden hem in de stad, die te zijner eer in feestdos was gestoken. Dichters zongen zijn lof, toonkunstenaars maakten composities te zijner eer, de tijdschriften en bladen verhieven hem tot in de wolken.

Al mag nu een gedeelte dier geestdrift op rekening der nationale ijdelheid gesteld worden, zeker is het, dat er reden was tot geestdrift.

Het is een stout stuk, dat Nansen ondernomen heeft, en, al moge hij niet geheel geslaagd zijn, het vraagstuk der Noordpool-ontdekking is stellig door zijn tocht een heele schrede nader tot haar oplossing gebracht. Overigens zijn ook op den koenen Noor de woorden van den dichter van toepassing, eenmaal gewijd aan onze zeehelden Barents en Heemskerk, die het eerst naar het hooge Noorden zijn gestevend en als het ware de voorloopers waren der Pool-expedities van onzen tijd:

En rekent d' uitslag niet, maar telt het doel alleen.

Een uitstapje naar Londen,
Door J.F. Nuyens.
(*Vervolg.*)

Wij marcheerden dan Oxford-street in en sloegen links af in Regent-street, de voornaamste en breedste winkelstraat van de hoofdstad. Onbeschrijfelijk is de pracht van de verschillende winkel-etalages, vooral als zij 's avonds glanzen in de stralen van het electrisch licht; maar om niet telkens in herhaling te vallen, zal de lezer dit wel voor altijddurende kennisgeving willen aannemen.

AFRIKAANSCH MUSEUM IN HET POSTULAAT DER WITTE PATERS BIJ BOKSTEL.

Van Regent-street wandelden wij langs Piccadilly en St. James-street naar Pall-Mall, waar 's avonds de groote pantoffel-parade wordt gehouden, en hielden een oogenblik halt onder het monument van de Krim, waar wij een kleinen dronk wijdden aan de Engelsche officieren en soldaten, in den strijd tegen Rusland gesneuveld. Vervolgens sloegen wij den hoek van Pall-Mall om en bevonden ons op een der fraaiste, zoo niet het fraaiste plein van Londen, op Trafalgar-Square, waar wij vol bewondering bleven staan om te genieten van het wonderschoone stadsgezicht.

Op den achtergrond verrijst de National Academy, waar wij later een kijkje zullen nemen, en waarheen van den beganen grond af twee breede terassen leiden. Vóór de terassen zijn twee groote bassins aangebracht, waarin een paar fonteinen hare heldere en frissche stralen doen neerklateren en tusschen beide fonteinen in, meer naar voren geplaatst, staat de reusachtige kolom, waarop het standbeeld van Lord Nelson zich hoog in de lucht verheft. Trafalgar-Square en de kolom herinneren aan den slag van Trafalgar in October 1805, waarin Nelson de Fransch-Spaansche vloot vernielde en daarmee tevens het plan van Napoleon in duigen wierp om een inval te doen in Engeland, waarvoor hij reeds bijna 200.000 man infanterie en cavalerie bij Boulogne had verzameld.

Nelson zelf sneuvelde, maar Napoleons macht tegen Engeland was gebroken. De kolom, eene nabootsing van een der Corinthische zuilen van den tempel van Mars te Rome is 44 M. hoog en van massief graniet opgetrokken, terwijl het beeld van den admiraal op zichzelf nog 5 M. hoog is. Het voetstuk is versierd met bronzen bas-reliefs, waartoe de veroverde Fransche kanonnen het materieel leverden en stellen tafereelen voor uit de zeeslagen van Aboukir, St. Vincent, Kopenhagen en Trafalgar. Onder de bas-reliefs zijn de gedenkwaardige woorden van Nelson gegrift: ‘England expects every man will do his duty,’ Engeland rekent er op, dat ieder zijn plicht zal doen. Aan den voet van de zuil zijn vier kolossale leeuwen aangebracht, meesterstukken van Landseer, en aan weerszijden staan de standbeelden van Havelock en lord Napier, helden uit de Engelsch-Indische oorlogen, terwijl tusschen de fonteinen een monument is opgericht voor Gordon, in 1885 te Karthoem gedood. Eindelijk verrijst op den achtergrond van de Square het ruiterstandbeeld van koning George IV, den grootvader der tegenwoordige koningin. De aanleg vormt, met de sierlijke kerk van ‘St. Martin in the Fields’ en de fraaie huizen van het Strand op den achtergrond een onovertroffen schoon geheel.

De Engelschen schijnen eene bijzondere voorliefde te koesteren voor Nelson, evenals voor Wellington. Overal in Londen wordt men aan deze twee helden herinnerd. Afbeeldingen en monumenten in marmer, in brons, in was, vindt men geloof ik bij dozijnen, en de geschilderde en geteekende Nelsons en Wellingtons zullen wij maar niet meetellen.

Wij zetten intusschen onze wandeling voort door het vermaarde Strand en Ludgate Hill en kwamen zoo bij de St.-Pauluskerk uit. De weg, dien wij hebben afgelegd, is het centrum van het verkeer. Piccadilly en Pall Mali zijn de straten der weelde, waar de groote Clubgebouwen der verschillende vereenigingen zijn opgericht; in het Strand ontdekten wij meerdere drukkerijen der groote Londensche dagbladen, waar wij tevens een nieuw staaltje zagen van den practischen geest der Engelschen. 't Was namelijk juist in den tijd der verkiezingen voor de leden van het Parlement en overal grijnsden ons reusachtige plakkaten aan, die soms eene geheele muurvlakte besloegen en waarop de uitkomsten van de verkiezingen en de verschillende districten stond aangegeven. Hier en daar lagen kolossale kaarten van Engeland, verdeeld in kiesdistricten en in de hoofdplaats van elk district, waar de uitslag reeds bekend was, stond een rood of een blauw vlaggetje, al naar dat een Gladstoniaan of een aanhanger van Salisbury was gekozen. Het mooiste echter was de verkiezingsladder. Twee ladders stonden naast elkaar. In de een klauterde Rosebery omhoog, in de andere Salisbury en naast de trede, die zij bereikt hadden, stond het cijfer hunner aanhangers, die reeds gekozen waren. Dien avond had Salisbury het reeds tot over de 150 gebracht, terwijl Rosebery nog beneden de 100 stond.

Twee dagen later zagen wij Salisbury boven op de ladder zitten, zegevierend zich het zweet van het hoofd wisschend en zijn tegenstander uitlachend, die zich nog een geheel eind beneden hem bevond. Hij had de meerderheid behaald. Een en ander leverde een dadelijk overzicht over den stand van zaken en duizenden menschen verdrongen elkaar voor deze eigenaardige mededeelingen, vooral toen de verkiezing haar einde naderde en de spanning van het publiek vermeerderde.

Naast de St.-Pauluskerk nuttigden wij een broodje met ham en een glas bier en wandelden nog even naar de London bridge, vanwaar wij nu in den avond een heerlijk gezicht hadden op de Theems, fantastisch verlicht als deze was door de honderden lichten der op stroom liggende of heen en weer varende booten en schepen. Toen echter ook weigerden onze beenen ons langer te dragen; wij stapten dus op een bus, reden naar huis, dronken voor afscheid nog een glaasje bier en om halfelf in den avond nam onze vriend afscheid en zochten wij onze slaapkamers op om de welverdiende rust te genieten.

Wel te rusten! Tot morgen!

Tegen halfacht van den volgenden morgen sloeg ik met dat bekende vreemde gevoel de lodderige oogen op, dat ons gewoonlijk overvalt, als wij plotseling in een geheel andere omgeving geplaatst zijn. Helder wakker geworden, zag ik, dat de zon vroolijk op onze kamer scheen en dat alles een mooien dag voorspelde. Opgefrischt sprong ik dus mijn bed uit, porde mijn broeder wakker, die nog in rustige rust lag neergedoken, maar ook heel spoedig ter been kwam en na ons flink geploeterd en gewasschen te hebben, zochten wij de ontbijtzaal op. Onze twee reisgenooten kwamen nu ook spoedig opdagen en de route voor den dag werd vastgesteld.

(*Wordt vervolgd.*)

[Nummer 25]

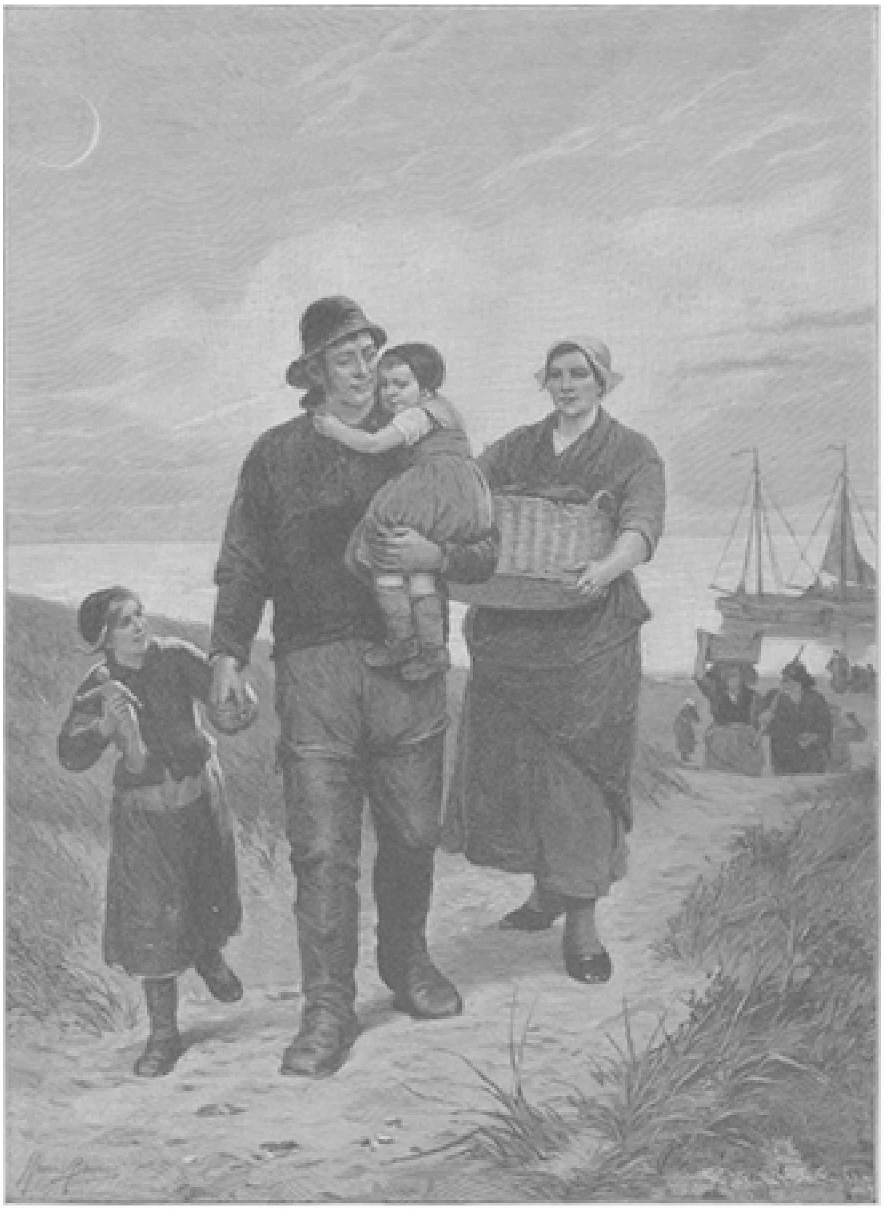

NAAR HUIS, NAAR DE SCHILDERIJ VAN HENRI BOURCE.

Lood in het Hart,
Door J.R. van der Lans.

XIII.

De gasten waren vertrokken en de heer en mevrouw De Vries alleen op hun kamer, gereed zich ter ruste te begeven, maar door een levendige woordenwisseling daarvan teruggehouden. De minnende gade, die straks, tot verteedering van het heele gezelschap, haar arm zoo minnelijk om den hals van haar echtvriend geslagen en hem met zoo innige liefde omhelsd had, zat nu in een uitdagende houding tegenover hem.

Zij had de bloemen van het diner nog in het haar, maar haar gezicht, dat zich straks zoo bloeiend ontplooide als een vol ontloken roos, was nu effen, hard en koud als marmer. En haar oogen, die straks zoo vriendelijk de gasten hadden tegengestraald, flikkerden nu van woede.

‘Er komt niets van, zegt gij?’ vroeg ze schamper spottend. ‘Wat is dat nu weer voor onzin? Kom, ga naar bed; de wijn zit u zeker in den weg.’

En om te toonen dat zij niet van zins was het gesprek voort te zetten, wendde zij zich om naar haar toilettafel, trok de rozen uit het haar en legde haar diamanten af.

‘Henriette, hoor mij aan,’ sprak de dokter gebiedend, maar met vreeselijke bedaardheid. ‘Ik praat geen onzin, ik spreek in ernst. Er kàn niets van komen. Het màg niet.... Ik begrijp niet dat gij zoo iets bij overrompeling doordrijft.... Als gij wist, hoe gij mij daarmee grieft....’

En terwijl hij dit op kreunenden toon zei, drukte hij met de hand op de borst, als om een stekende pijn te verdooven.

‘Ha, ha, ha!’ lachte mevrouw schel tegen haar eigen beeld in den toiletspiegel. ‘Grieven! ja, ik heb u van avond nogal erg gegriefd! Zeker door de verrassing met dien Nederlandschen Leeuw, want gij begrijpt wel, dat gij dien aan mij te danken hebt....’

‘Aan u!’ riep de dokter, in zijn stoel overeind springend.

‘Ja, aan wien anders? Denkt gij dat de koning ooit aan u gedacht zou hebben, als ik er niet sinds jaren werk van gemaakt had? Ik heb Reinders in den arm genomen en jonker De Grunze, kortom iedereen, die er wat aan doen kon, en door hen heb ik op den minister gewerkt. Vraag niet, wat ik er al niet voor gedaan heb!’

‘Dus die onderscheiding is eenvoudig afgetroggeld?’

‘Natuurlijk! Wat denkt gij anders? Maar 't is waar ook, gij hebt heel geen begrip van wat er in de wereld omgaat. Gij gaat er groot op, dat gij van zulke dingen niets afweet. En dat neemt mij dan nog kwalijk, dat ik me met die aangelegenheden belast! 't Is bespottelijk. Gij moest niet weten hoe mij uwe dankbaarheid te toonen voor mijn zorg en activiteit.’

‘Ik verlang geen onderscheidingen, die door gekonkel en geknoei moeten verkregen worden. Zoo'n lintje is dus bij slot van rekening eenvoudig een distinctief voor intriganten!’ riep hij met vlijmenden spotlach.

‘Nu, wind u zoo niet op. Gij waart er maar wit blij mee zoo even.’

‘Omdat ik zoo onnoozel was het voor een ernstig blijk van hoogere waardeering aan te zien. Had ik kunnen denken dat het een ornamentje was als een overhemdsknoopje, een dasspeld, voor ieder te krijgen, een aardigheidje, dat de jood

Rozijnman zich morgen ook kan aanschaffen als hij er de moeite en de rest voor over heeft, ik had Reinders in zijn gezicht gezegd, dat de minister het houden kon.'

'Gij zoudt wel wijzer geweest zijn. Tegenover vreemden weet gij gelukkig uw decorum nog al te bewaren En nu nog eens: ga stilletjes naar bed, in plaats van u op den laten avond nog druk te maken voor niets.'

'Voor niets! noemt gij het niets, als gij buiten mij om met Koen een plannetje doordrijft, dat duizenden kosten moet!'

'O begint ge nu dáár weer over? Ik dacht dat gij dat nu wel zoudt laten rusten.'

'Dat laat ik zeker niet rusten. Ik zeg dat het niet gebeurt. Ik verkies niet dat mijn jongen daar voor het heele land den gebraden haan uithangt. Dat moet hij aan anderen overlaten, die dat beter bekostigen kunnen. Hij heeft aan de academie wel wat anders te doen, dan de eerste rol in een optocht te spelen. Ik heb hem er heen gestuurd opdat hij er studeeren zou, zooals zijn vader gestudeerd heeft, om een nuttig lid van de maatschappij te worden; niet om er te fuiven en pret te maken. Ik heb hem al meermalen gezegd dat dat uit moest wezen; maar gij stijft er hem in. En ik verzeker u, de jongen zal zich op die manier nog kapot maken; hij kan er niet tegen.'

'Wel, wel! Nu nog mooier. Hij kan er niet tegen! Dat hebben we van avond gezien!'

'Precies, dat hebben we van avond gezien. Als de wijn er in zit, ja dan is hij een heele Piet, dan is hij het heele gezelschap de baas, dan is alles geest en leven wat er aan is. Maar vraag eens wat hij 's morgens waard is, als hij quasi over zijn boeken zit. Geen lor. Ik weet heel goed hoe het gaat met zulke haantjes de voorsten: 's avonds electrisch, 's morgens hectisch wordt het op 't laatst. En daarom moet het uit zijn met die luidruchtige pretjes; hij moet geposeerd gaan werken; anders komt er niets van terecht en boort hij zich vóór den tijd in den grond.'

'Ha, ha, ha,' lachte mevrouw, ''k zou liever zeggen dat Koen een overgegeven lichtmis, een verloopen sujet is!'

'Henriette, ik spreek als vader tot u, die zijne moeder zijt,' zei de dokter met hoogen, vreeselijken ernst; 'als gij hem in het leven, dat hij tegenwoordig leidt, aanmoedigt, dan wordt ge nog de oorzaak van zijn ontijdigen dood.'

'Komaan, die verantwoordelijkheid neem ik op mij,' spotte mevrouw. 'En zijt ge nu tevreden? Laat het dan uit zijn en ga rustig slapen.'

'Denkt u dat ik slapen kan na wat ik van avond heb moeten hooren?'

'Dat ge ridder zijt geworden?'

'Zwijg daarvan, Henriette! Ik ben niet gestemd om scherts te aanhooren.'

'Neen, dat blijkt wel; maar ik heb evenmin lust om naar uw zoogenaamden ernst te luisteren; ik verlang naar rust.'

En zij ging voort met zich te ontkleeden.

'Rust!.... rust!' ging de dokter bij zich zelven voort, en hij hijgde alsof hij naar adem snakte. 'O! God weet hoe ik naar rust verlang; maar voor mij is er geen rust,' vervolgde hij somber; 'ik ben gedoemd altijd te zwoegen en te zuchten onder den last van schuld, dien ik eens lichtvaardig op mij laadde, en die altijd zwaarder wordt tot hij me zal verpletteren.... O 't is volkomen waar: iedere zonde straft zich zelve, en dit is juist de grootste vloek van het kwaad, dat het altijd erger kwaad moet voortbrengen....'

'Maar, mijn God, man, wat zit ge daar toch te raaskallen! Ge zijt niet normaal.... de wijn is u van avond te sterk geweest.... ga naar bed.'

'Neen,' riep hij, plotseling van zijn stoel opvliegend en zich recht vóór haar plaatsend: 'ik ga niet naar bed, voor ik u ditmaal gezegd heb wat gij al lang had moeten weten.... Morgen ontbreekt er mij misschien de moed weer toe. Lafaard, die

ik ben!.... Weet dan dat de duizenden, die gij Koen bij dat feestje in enkele dagen wilt laten verkwisten, ons niet toekomen.'

'Wat zegt gij daar!' riep zij, hem met haar oogen doorborend.

'De waarheid!.... U denkt dat we met ons geld kunnen handelen naar goedvinden. We mogen er 't onze van nemen en het Koen laten verspillen en verbrassen, meent ge. Maar ik herhaal: 't is het onze niet, en we zijn verplicht het aan den rechtmatigen eigenaar weer te geven! Begrijpt ge nu mijn zoogenaamde gierigheid, waarover gij altijd te keer gaat? Begrijpt ge nu, waarom ik, door zooveel goed te doen als maar in mijn vermogen is, althans eenigermate onze schuld tracht goed te maken, daar ik tot dusver altijd den moed gemist heb, ze voorgoed te vereffenen? Begrijpt ge mij nu?' vroeg hij, haar doodsbleek en hijgend, met koortsig flikkerende oogen aanstarend.

'Neen, ik begrijp er niets van,' hernam zij met koele verbazing. 'Ik zou er haast uit opmaken dat gij gek geworden zijt.'

'Ik zou er gek van kunnen worden, als ik het nog langer onder mij hield, als ik nog langer dat schrikkelijk geheim in mijn hart smoorde, waar het mij brandt als ziedend lood.... Ja, ik draag lood in het hart, terwijl gij feestviert....'

Mevrouw haalde met minachtend medelijden de schouders op.

'Hij wordt volslagen krankzinnig,' mompelde zij. 'Nu zeg op,' ging ze voort, 'waarin bestaat dan dat vreeselijke geheim, dat u zoo Pijnigt?'

'Ik heb 't u gezegd. Ons fortuin, waarop gij u zoo laat voorstaan, behoort ons niet.'

'Het fortuin, dat ik u ten huwelijk heb aangebracht?'

'Ja.'

'Dus je durft beweren, dat mijn vader, die het ons naliet, er oneerlijk aankwam, dat hij een dief was,' vroeg ze met bijna heesche stem.

'Laten wij den doode rusten. Die is al geoordeeld. Moge God hem genadig zijn geweest! Ik heb aan de uitdelging van mijn eigen schuld genoeg.... Ik was zijn medeplichtige, zijn handlanger, zijn werktuig.... zonder mij had hij zijn oogmerk niet kunnen volvoeren.... Hij beraamde het, maar ik was de man, die het volbracht.'

'En wat hebt ge dan uitgevoerd?'

'Zijt gij nu geneigd, mij bedaard te aanhooren?'

'Jawel,' zei ze kortaf, zich schijnbaar bedaard neerzettend, maar inwendig brandend van nieuwsgierigheid.

Ook de dokter nam tegenover haar plaats, en ging op gedempten toon voort:

'Ge weet, Henriette, dat uw vader, de notaris, er royaal van leefde....'

'Hij was het verplicht aan zijn stand, zijn relaties en aan mijn toekomst. En hij kon het doen; hij verdiende veel geld.'

'Maar hij verspeelde nog veel meer door zijn roekelooze speculaties....'

'Hoe weet gij dat?' vroeg zij, zich driftig omwendend.

'Als u er op staat, zal ik het u morgen uit zijn nagelaten papieren bewijzen. Hij was zoo goed als geruïneerd in den tijd, toen ik u leerde kennen, en den hoogen staat, dien hij in den laatsten tijd voerde, hield hij alleen op met het vermogen van zijn nichtje, de jonge weduwe Dingelmans, dat hij heelemaal onder zich had....'

De dokter hield een oogenblik op om zijn vrouw aan te zien. Zij keek hem de woorden uit den mond.

'Nu?' vroeg ze verder.

'Hij was haar naaste bloedverwant en eenige erfgenaam; daarbij stelde ze in hem een onbeperkt vertrouwen. Er was dus geen vrees dat zij het geld ooit uit zijn handen zou opvorderen.... De plotselinge dood van haar man had haar geweldig aangegrepen. Ze viel aan het sukkelen en kwijnen, en het was te voorzien, dat, als ze moeder mocht

worden, zij dat niet overleven zou. Ik, die haar behandelde, had daarvan voor den notaris geen geheim gemaakt. Hij was immers haar eenige nabestaande, haar vertrouwde vaderlijke vriend. Van de overige verhoudingen wist ik niet af. Ik dacht er zelfs niet aan. Maar de notaris maakte zijn berekening.... Kwam de weduwe kinderloos te overlijden, dan verviel haar heele nalatenschap rechtens aan hem; mocht zij evenwel een kind nalaten, dan was dìt, en niet hij de rechtstreeksche erfgenaam. Hij wist het er heen te leiden, dat de weduwe op het kasteel kwam logeeren - u was in dien tijd met een bevriende familie buitenslands - haar toestand verergerde met den dag en zij kon het huis niet meer verlaten. Ik behandelde de zieke en was soms nacht en dag op het kasteel om altijd bij de hand te zijn. De notaris, die, zooals u nog wel weten zal, sedert ik de stoutheid had gehad, aanzoek om uw hand te doen, niets meer met mij te doen wilde hebben, toonde zich nu

jegens mij volkomen veranderd. Hij was een en al vriendelijkheid voor mij; bij de minste aanleiding drong hij er op aan, dat ik blijven zou, ik moest maar doen of ik thuis was; ik werd op mijn wenken bediend. Die verandering schreef ik natuurlijk toe aan de zorgen, die ik aan zijn nichtje wijdde, aan zijn vurig verlangen, dat het mij gelukken mocht, haar te redden, aan zijn vertrouwen in mijn medische bekwaamheid.... Later bleek me wat den ouden man bezielde. Het was in den nacht dat de weduwe en haar pasgeboren kind beide bezweken.... Nooit zal ik dien schrikkelijken nacht vergeten.... Nog altijd staat hij me voor.... Ach, dat ik ook in dien geweldigen tweestrijd geplaatst moest worden tusschen mijn plicht en mijn belang, tusschen mijn geweten en de hoop op een schitterende toekomst!.... De bekoring was *te* sterk.... Niet het geld, neen het vooruitzicht op uw bezit, Henriette, deed me in dien strijd bezwijken; om u beging ik een valschheid, een misdaad....'

'Gij hebt haar toch niet vermoord, hoop ik,' stamelde zijn vrouw, hem doodsbleek aanziende.

'Groote God, waar denkt ge aan!'

'Het kind soms?'

'Goddank, neen, ik ben mij bewust alles gedaan te hebben wat de wetenschap en goede wil vermocht om zoowel de moeder als het kind te redden.'

'Wat dan?'

'Luister, Henriette,' ging de dokter voort, met nauwelijks hoorbare, hijgende stem. 'Het kind had de moeder nog een half uur overleefd. Dat wist ik alleen, ik die moeder en kind in hun doodstrijd had bijgestaan.'

'Welnu?'

'Doordat het kind geleefd had, was het erfgenaam van de moeder geworden, en van het kind ging de nalatenschap dus over op de erven van de familie Dingelmans.... De erfenis was uw vader ontgaan. Hij zou het vermogen, dat hij voor de weduwe beheerde, aan de erven van haar zoon hebben uit te keeren. En dat zou zijn volslagen ruïne geweest zijn. Dat moest hij afwenden, tot elken prijs.... Daarom overreedde hij mij, een valsche verklaring omtrent het dubbele sterfgeval op te maken. Ik moest constateeren dat de moeder ná het kind gestorven was, en dan was alles in orde.... In 't eerst schrok ik van dien voorslag. Ik 'moest mijn eed schenden, mijn eerlijke handteekening zetten onder een schaamtelooze leugen. Maar hij wist mijn gewetensbezwaar tot zwijgen te brengen; hij stelde me voor hoe nog meer mijn eigen belang dan het zijne hierbij gemoeid was. Hij was oud en als het leven hem te zwaar viel, zou hij er desnoods wel een einde aan weten te maken. Maar ik was nog jong en had een mooie toekomst voor mij, als ik me naar zijn wensch schikte. Zijn dochter, u, Henriette, zou de mijne worden en u zoudt me eenmaal de heele erfenis aanbrengen, die ik nu door een onbeduidend leugentje hem in handen speelde. Het vooruitzicht, Henriette, u te bezitten, maakte me gek; aan het geld dacht ik niet. Al de berekeningen van den notaris, al zijn redeneeringen waren niets voor mij; ik dacht alleen aan u,.... Ik had, na uw vaders barsche afwijzing, alle hoop opgegeven, u eenmaal te bezitten; ik had begrepen dat het een stoute, dolle droom van mij geweest was, naar u te durven opzien. En nu werd mij dat onbereikbaar geachte geluk op eens toegeworpen. Ik had maar toe te tasten om het te grijpen.... O, Henriette, ik bezweek voor de verleiding en onder de oogen van den notaris schreef ik de verlangde verklaring omtrent het dubbele sterfgeval....'

'En is die voor echt opgenomen? Of is er ooit bezwaar tegen gemaakt?'

‘Hoe kon dat? Niemand kon mijn aangifte betwisten of ook maar in twijfel trekken; want niemand wist iets van de toedracht af dan ik.... en de notaris.’

‘Ooo!’ riep mevrouw met een zucht van verlichting. ‘Waar trekt je u dan in 's hemels naam iets van aan!’

Verbaasd zag de dokter haar aan, zich afvragend of zij hem wel begrepen had. Was 't mogelijk, dat zij zulk een geheim, dat hem jaren lang als lood op het hart gedrukt had, zóó kalm opnam? En toch, ze gaf geen teeken van schrik of ontsteltenis. Het was haar, na de onheilspellende inleiding, blijkbaar meegevallen. Ze geeuwde als had zij naar een vervelende geschiedenis moeten luisteren, waarmee men haar noodeloos van haar nachtrust afhield.

‘Waar ik mij iets van aantrek?’ vroeg hij. ‘Vraagt ge dat nog? Terwijl gij weet welken schandelijken diefstal ik op 't geweten heb?’

‘Maar daar zal immers nooit een haan naar kraaien. Wat maalt ge er dan zelf nog over? Vergeet die heele geschiedenis en alles is in eens uit. Hoe kunt ge u zelven nog in 't harnas jagen over dingen, die ten naaste bij al vijf en twintig jaar geleden zijn en waar geen sterveling meer aan denkt! Ik ten minste moest me moeite geven om mij te herinneren wie gij met de weduwe Dingelmans bedoelde...’

‘Maar God vergeet zoo licht niet, Henriette. Hij houdt me dag op dag mijn schuld voor oogen, Hij roept ze mij in herinnering door de stem van mijn geweten....’

Mevrouw wendde zich ongeduldig om en geeuwde nog eens.

‘Ik begrijp,’ zei ze de schouders ophalend, ‘dat het een onaangename gedachte voor u is. Ik wou voor me zelve dat gij me nooit iets van die geschiedenis verteld had; want nu zal ze mij misschien ook nog door het hoofd spoken. Van nacht droom ik er misschien al van.... Maar wat nu eenmaal gebeurd is, is gebeurd. Er is niets meer aan te veranderen. 't Eenige wat er op zit is trachten ze te vergeten, alle gedachte er aan voorgoed uit uw hoofd zetten en er zeker in der eeuwigheid niet meer van spreken. Dàt is al het onverstandigste en onvoorzichtigste wat gij doen kunt.... Dus ge weet het: nooit een woord meer daarover.... en laten we nu bedaard naar bed gaan; 't is wèl geweest. Zoo'n scène op den laten avond!’

‘Maar, Henriette,’ riep hij, haar met geweld terughoudend en met doorborende blikken in het gelaat ziende, ‘hebt ge dan heelemaal geen geweten? Gelooft gij niet, dat er een God is, die het onrecht wreekt, die de zonden van de ouders straft tot zelfs aan hun kinderen? Wil u onze kinderen blootstellen aan den vloek, die hun vader door zijn schelmstuk over hen gehaald heeft?’

‘Maar wat wil u dan toch in 's hemels naam? Er is toch niets aan te veranderen.’

‘Niets aan te veranderen? Zijn we niet verplicht het onrecht goed te maken? Het gestolene aan de rechthebbenden terug te geven?’

‘Wat zegt u daar?’ vroeg mevrouw met heesche stem, hem opeens aanziende als vreesde zij, dat hij nu werkelijk krankzinnig was geworden. ‘Zijt u soms van zins, u zelven bij het gerecht als dief aan te geven en uw vrouw en kinderen tot bedelstaf en schande te brengen?’

De dokter sloeg de handen voor de oogen.

‘'t Zou niets anders zijn dan de strikte voldoening aan het recht,’ kreunde hij als vernietigd onder het wicht van zijn schuldbesef. ‘Ik zou niets beters verdienen, maar ach! mijn arme, ongelukkige kinderen!....’

‘Voor uw vrouw komt het er zeker minder op aan,’ merkte mevrouw schamper op.

‘Henriette, folter me niet méér dan mijn eigen geweten mij al pijnigt,’ smeekte hij, de handen in vertwijfeling samenwringend, dat de knokkels kraakten. ‘Neen, de

rechtvaardige, maar barmhartige God zal niet van mij velgen, dat ik vrouw en kinderen aan schande prijsgeef; om hunnentwil zal Hij mij een openlijke bekentenis van mijn misdaad sparen. Maar Hij kan niet dulden dat het onrechtvaardig goed in onze handen blijft; wij mogen het onzen kinderen niet nalaten als een erfdeel, waarbij geen zegen kan zijn, waar noodzakelijk Gods vloek op rust....'

'Wel zeker! om aan uwe dwaze gemoedsbezwaren te voldoen, zult gij mij en uwe kinderen tot op het hemd uitkleeden!'

'Gij hoeft er geen van allen het minst onder te lijden. Mijn praktijk brengt Goddank meer dan genoeg op om ons behoorlijk te onderhouden, als u, Henriette, maar wil afzien van uw buitensporige weelde, als u Koen maar wil afhouden van zijn verkwisting.... Als u mij ernstig helpen wil, het onrecht zooveel mogelijk goed te maken, zullen we gezamenlijk het middel daartoe weten te vinden zonder onze kinderen in 't geringste te kort te doen. Integendeel, in plaats van hun een fortuin na te laten, waar schande en vloek aan kleeft, zullen we hun het beste erfdeel bezorgen, wat christelijke ouders hun kinderen geven kunnen: het goede voorbeeld van eerlijken arbeid en wijze spaarzaamheid. Zoo zullen we allen gelukkig zijn, Henriette.'

'Ik dank u feestelijk! Als gij zoo vies zijt van het vermogen, dat ik u bij ons huwelijk heb aangebracht, dan laat gij er mij maar de vrije beschikking over. Zoodoende zijt gij in eens van alle gemoedsbezwaar af. Ik ben daar minder gevoelig voor. Ik heb nooit gevraagd door welke speculaties mijn vader aan het geld gekomen is, dat hij mij naliet. Hij heeft het verdiend met financieele operaties, waarvan ik geen verstand heb, maar waarbij zeker zulke scrupules, als waarmee gij nu voor den dag komt, hem niet zullen gehinderd hebben. Daar was hij een veel te handig financier, een veel te uitgerekend geldman voor. Het zou me dan ook niets verwonderen, als hij u werkelijk dat ideetje aan de hand had gedaan, waarover gij nu zoo'n onzinnige drukte maakt. Het was een al te gemakkelijk middeltje om zich het onbetwist bezit van een mooi fortuin te verzekeren, dan dat hij er geen gebruik van zou maken? Maar wie verzekert me dat alles precies zoo gegaan is, als gij me daar gelieft te vertellen. Gij maakt u zelven tot leugenaar en wilt dat ik u op u woord gelooven zal! Ik trek er mij dus niets van aan. Wilt gij er gemoedsbezwaren op na houden, ik gun u die liefhebberij van harte. Maar gij hoeft u niet te verbeelden, dat ik er mij of de kinderen in iets om zal bekrimpen.... Ik heb met die praatjes niets te maken en wil er geen woord meer over hooren. Als gij nog eens het hart hebt, er over te beginnen,' dus besloot ze, zich dreigend tegenover hem verheffend en in woeste drift de vuist ballend, 'dan zal ik weten te handelen.... Als je mij tot het uiterste drijft, dan ben ik tot alles in staat; denk daaraan!... En nu wensch ik u wel te rusten, 't is wel geweest!'

Met vlammende oogen en trillende, met van woede stikkende stem, had ze hem die woorden op gesmoorden toon in het gezicht geslingerd. Nu wendde zij zich met onstuimige heftigheid om, rukte zich het kostbare zijden kleed van het lijf en trad op het ledekant toe.

Een oogenblik zag de dokter, roerloos en radeloos, haar begaan. Dan sloeg hij de hand voor de oogen en ijlde de slaapkamer uit, naar zijn studeervertrek. Daar sloot hij zich dien nacht op om er in de eenzaamheid vrijelijk te weenen en te bidden.

Terwijl zijn huisgenooten, mevrouw niet uitgezonderd, zich in den slaap verkwikten na de vermoeienissen van den feestelijken avond, wierp de dokter zich op de knieën voor het groote ivoren kruisbeeld, dat daar, in een eenigszins afgeschoten hoek, tegen het donker, stemmig behangsel hing. Hij vouwde de handen en boog het grijzende hoofd, als verplet onder den last zijner schuld. Was er dan geen mogelijkheid, die looden zwaarte af te wentelen? Ditmaal had hij daartoe een poging gedaan, waarover

hij jarenlang had gedacht, zonder er den moed toe te kunnen vinden. Hij had eindelijk zijn vrouw het noodlottige geheim toevertrouwd, dat hem als een wroetende worm in het hart knaagde.

Nooit tot dusver had hij daartoe kunnen besluiten, uit vrees dat het haar te pijnlijk wonden zou. Hij had verwacht, dat zij als door een doodelijken pijl getroffen zou neerstorten bij de ontdekking dat haar vader een dief, en haar echtgenoot zijn handlanger was geweest.

En zij had het bedaard opgenomen als een voldongen feit, waarop men niet meer terugkomt, als iets wat men stilletjes laat rusten, daar het eigenlijk niets beteekent, mits het maar niet ruchtbaar wordt!

In plaats van deelneming in zijn berouw, had hij spot en minachting bij haar gevonden voor wat ze zijn scrupules noemde. In plaats van hem de hand te reiken om gezamenlijk het

onrecht te herstellen, had ze gelachen met zijn gemoedsbezwaren en hem onder de vreeselijkste bedreiging verboden, er nog ooit van te spreken!

Hij was onverbiddelijk en ruw afgestooten, waar hij troost en hulp verwacht had. Hij was weer alleen met zijn knagend verdriet, dat hij in zijn eigen hart moest opsluiten, gelijk die verscheurende insecten, die men in tijden van barbaarsche gruwzaamheid, onder een met gloeiende kolen bedekte pan, op de borst der gefolterden zette, opdat zij hun in het hart zouden wroeten.

De stap, dien hij, na lang beraad, eindelijk had gewaagd, had, in plaats van hem nader tot zijn doel te voeren, hem daarvan veeleer verwijderd. Van nu af had hij van zijn vrouw nog meer tegenwerking te wachten dan te voren. Ze was nu in het bezit van zijn geheim; zij wist nu, waarom hij de overbodige uitgaven beknibbelde en van den anderen kant het geld met volle handen aan aalmoezen en goede werken besteedde. Ze kon nu vrij spotten met zijn dwaasheid. Hij had zich in haar macht geleverd, en zij zou daar met onverbiddelijke wreedheid gebruik van maken. Ze zou tot alles in staat zijn, had ze gezegd, en hoe kon hij daaraan twijfelen na de cynieke woorden, die haar volslagen gemis van geweten verrieden!

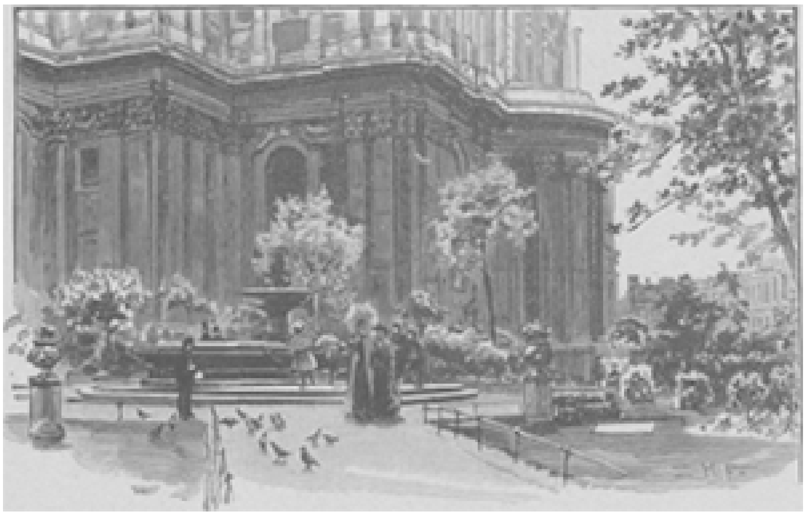

EEN HOEKJE BIJ DE ST.-PAULUSKERK.

‘God! God!’ verzuchtte hij schreiend, ‘tot wat slavernij vervalt de ongelukkige, die U loslaat om de verleiding van den hartstocht te volgen! Eén oogenblik heb ik aan de verleiding gehoor gegeven, en mijn heele leven is verwoest. Om Henriette te bezitten, stemde ik toe in valschheid en onrecht, en van dat oogenblik was ik veroordeeld altijd dieper te zinken in de ongerechtigheid, ja mijn kinderen in dien afgrond van schande en vloek mee te sleuren.... Aan geld dacht ik niet in dien noodlottigen nacht, toen haar vader mij een schitterende toekomst aan haar zijde voorspiegelde, en toch moest juist het geld mijn straf worden. Dat ongelukkige geld heeft mijn geheele leven vergiftigd en dreigt het verderf te worden van mijn kinderen.... 't Was niet genoeg, dat ik gestraft werd in het voorwerp van mijn hartstocht, dat ik wreed werd teleurgesteld in Henriette, die me nooit oprecht heeft liefgehad: ik moest de gevolgen van mijn misstap in zijn vollen omvang dragen.... Met elken dag verzwaart de last van schuld, dien ik in een oogenblik van rampzalige verblinding op mij nam.... God, God! heb ik die schuld dan nòg niet voldoende ui[t]geboet? Zult Ge mij dan nooit de hand reiken om dat verpletterend pak af te

werpen.... Zonder U kan ik niets, met Uw hulp vermag ik alles.... Ach, laat me toch eindelijk Uw barmhartigheid ondervinden....'

MANSION HOUSE.

Schreiend zonk hij voorover met het hoofd op de leeren zitting van een stoel, en door smart en vermoeienis overmand, sliep hij in die houding ongemerkt in.... Een half uur zoowat kon hij aldus gelegen hebben, toen hij uit zijn zwaren slaap opschrikte; hij voelde een kus op zijn voorhoofd gedrukt en twee zachte armen om zijn hals gestrengeld.

Hij opende de oogen en staarde verrast in de diepblauwe, teer-weemoedige oogen van zijn dochter Annette, die hem met liefdevolle deelneming vragend aanzagen.

'Gij hier, kind?'

'Ja vader, u moet er niet boos om worden.... Ik was laat opgebleven omdat ik toch door het leven in huis niet zou kunnen slapen. En het was daarbij zoo'n heerlijke avond, de sterren schitterden in de lucht.... Ik was klaar wakker, toen ik u met mama naar de slaapkamer hoorde gaan. Daar had u met moeder een lange woordenwisseling....'

'Hebt ge die afgeluisterd?' vroeg de dokter haar met verwilderde oogen aanziende.

'Ik heb er geen woord van verstaan, papa, ik hoorde alleen dat u druk met mama redeneerde, ik geloof dat ik haar heb hooren lachen.... ze scheen erg opgetogen over den genoeglijken avond.'

De dokter knikte, maar zag haar toch niet zonder geheim wantrouwen in de oogen: haar heldere, reine, onschuldige blik stelde hem echter volkomen gerust.

DE ST.-PAULUSKERK TE LONDEN.

IN DE KLEM, NAAR DE SCHILDERIJ VAN W. GRÄBHEIN.

‘Toen hoorde ik u uit de slaapkamer weer naar uw studeervertrek gaan.... Ik had nog altijd geen lust om te gaan slapen en bleef onwillekeurig nog wat lezen. Toen viel het mij op, dat u niet meer uit de studeerkamer terugkwam. Ach, dacht ik, nu is pa, die zeker daar nog iets te doen had, door vermoeienis in slaap gevallen. En heb ik het niet geraden?’ vroeg ze, vleiend haar arm om zijn hals slaande.

Hij antwoordde niet, maar zag haar als verbijsterd aan. Zij keek hem lang in de oogen en las daar, met haar schrandere opmerkingsgave, de zielskwelling, waaraan hij ter prooi was.

‘Vader,’ stamelde zij aan zijn oor, ‘weer lood in het hart?’

Met een onstuimigen kus sloot hij haar den mond.

Zij begreep genoeg. Het was haar voldoende, te weten dat haar vader leed, om zijn smart met hem mee te voelen, ook al kende zij er de oorzaak niet van.

‘Dan zal ik voor u bidden, dat onze Lieve Heer er u van verlost, vader,’ fluisterde zij. ‘En nu moet u naar bed gaan. Zie eens hoe laat het al is,’ zei ze, op de pendule wijzend. ‘Kom, sta nu op, ga nu naar de slaapkamer.’

‘Neen, kindlief, ik zou mama storen, die nu zeker al in diepe rust ligt.’

‘Maar u kan toch hier niet blijven.’

‘Waarom niet, ik kan best op de canapé slapen bij dat warme weer.’

‘Neen, pa, u moet naar bed gaan....’

‘Laat mij hier, en maak zelf dat ge naar bed komt,’ zei hij met een ongeduldige trilling in de stem.

‘Als u dan toch hier wil blijven, zal ik nog even een kussen voor u halen.’

Als een geest sloop zij de kamer uit en kwam na weinig minuten terug met een kussen en een reisdeken, die ze op de canapé uitspreidde.

‘Nu pa, als u dan absoluut hier wil blijven, wensch ik u wel te rusten. Tracht maar goed te slapen, ik zal voor u bidden.’

‘Ik dank u er voor, lieve engel.’

Zij reikte hem haar voorhoofd. Hij drukte er een langen kus op en maakte een kruis over haar.

‘En nu naar bed, hoor, Annet, niet langer opblijven!’

Nadat zij de kamer verlaten had, draaide hij de deur in het slot.

(*Wordt vervolgd.*)

Een uitstapje naar Londen, Door J.F. Nuyens. (*Vervolg.*)

Maar, lieve lezer, laat ik u ons gezelschap eens voorstellen:

No. 1 dan: Johan Zoo; Antwerpenaar, de man van den boksbeugel, stevig vierkant postuur, zonder snor of baard, maar met een paar flink ontwikkelde beenen, onvermoeid op de wandeling, onze tolk op de reis, als zijnde de Engelsche taal flink machtig, koopman; No. 2. Willem Zoo; broeder van No. 1; eveneens echte Sinjoor, maar zachtmoediger; mist den boksbeugel, maar heeft even flinke beenen; is de grootste van het gezelschap; heeft eveneens een onbehaard hoofd (om kin en kaken wel te verstaan) en hoopt eenmaal de gelederen der Jesuïeten-orde te versterken; is

voorloopig nog student. No. 3. Frans Zus; broeder van No. 4; gemengd ras, half Belg, half Hollander; goed ontwikkeld; taai; snor en puntbaard; heeft een soort dolkmes in den zak, maar gebruikt dat alleen om een touwtje af te snijden of een appel te schillen; gezellige reisgenoot; koopman. No. 4. Jan Zus. Mijn persoontje; eveneens gemengd ras; broeder van No. 3 natuurlijk; behoort tot het uitgebreide geslacht der Jannen; snor en sik en aanleg voor een kalen schedel; karakter onbekend; kent zich zelf nog niet. Eindelijk onze wederzijdsche vriend, te beschrijven als No. 5. Leo Die; Hollander met Brabantsch bloed in de aderen; niet te groot, maar vierkant gebouwd; zwart snorretje en dito hoofdhaar; plezierige vent; soort wereldburger; employé een internationale expeditie-onderneming; alleen enkele avonden bij ons.

Ziezoo, nu het gezelschap bekend is, met nieuwen moed den loop begonnen. De eerste inval werd gedaan in een salon van de Aerated-bread-compy. Deze instelling levert heerlijk brood, en in hare verschillende inrichtingen, die door geheel Londen verspreid zijn, kan men tevens eieren, jams, melk, koffie en thee, kortom ongeveer alles, behalve sterken drank en bier verkrijgen Gewoonlijk namen wij dan ook in een van deze zalen het ontbijt en avondmaal, want in de hotels moeten deze boven het logies aardig duur betaald worden.

Ruim 9 uur des morgens was de inwendige mensch voorloopig weer voldaan en vingen wij den eigenlijken zwerftocht aan.

Het eerst zou St. Paul bezocht worden. Wij liepen dus door Moorgate-street en Princess-street en stonden nu in het hartje van de City. Onze verbaasde blikken dwaalden over een gezellig, niet al te groot plein, waar zeven van de drukste straten der stad op uitloopen. Overstelpend is dan ook hier de drukte en gewoel gedurende den ganschen dag, maar vooral in het middaguur en des avonds om vijf of zes uur of eenige uren later, wanneer de meeste schouwburgen en café-chantants uitgaan. Als een reusachtige slang kronkelt zich de stroom van voetgangers in alle richtingen door elkaar en iedere hoofdstraat braakt een stortvloed van rijtuigen over het plein uit, terwijl deze zich omgekeerd van hier uit in alle richtingen door de stad verspreiden. Hier vooral springt de bedaardheid der police men en de behendigheid der koetsiers in het oog, terwijl de voetgangers volkomen rustig en zich schijnbaar van geen gevaar bewust, kalm te midden der herrie voortschuifelen.

Aan onze linkerhand verrijzen de reusachtige gebouwen der Engelsche Bank, die te zamen meer dan 16.000 M^2 oppervlakte beslaan. Eene beschrijving van deze instelling te geven valt niet in ons bestek, maar 't is toch niet onaardig een klein denkbeeld te geven van den omvang der zaken, die binnen deze muren worden afgehandeld. De Bank werkt met een kapitaal van ruim 150 millioen gulden; hare kelders bevatten aan goud- en zilverstaven eene waarde van gemiddeld 200 millioen en aan bankbiljetten zijn ongeveer 250 à 300 millioen gulden in omloop. Het getal harer beambten beloopt bijna 900, die van 600 tot meer dan 14.000 gulden verdienen en de gemiddelde som, die dagelijks door de vingers van deze geëmployeerden glijdt, klimt over de 20 millioenen.

Alleen voor het administreeren van de Engelsche staatsschuld (die, tusschen twee haakjes, meer dan 9000 millioen gulden bedraagt) ontvangt de Bank jaarlijks 2½ millioen gulden. Intusschen, weg met al die cijfers! Vóór ons prijkt in al haar schoonheid de Beurs, ‘the Royal Exchange,’ waarvoor een fraai standbeeld van Wellington, benevens een aardig fonteintje zijn opgericht. Het fronton is versierd met fraai beeldhouwwerk, waarin bijna alle volken der aarde zijn afgebeeld en daaronder is het typische opschrift gebeiteld: ‘The earth is the Lord's and the fulness thereof’: De aarde, met al wat ze bevat behoort aan God. Aan onze rechterhand

eindelijk, zien wij Mansionhouse, de officieele woonplaats van den Lord-Mayor, den burgemeester van Londen. En nu, na dit éénige plein in oogenschouw genomen te hebben, loopen wij door Poultry en Cheapside recht op de St. Paul aan.

Wat bij meerdere groote kerken het geval is, merken wij ook hier op. De ruimte om het gebouw is te klein, de huizen staan te dicht er omheen, dan dat een goed overzicht over de kathedraal mogelijk zou zijn. Op grooteren afstand, b.v. van de Black-friars-bridge, vallen de kolossale en schoone proporties van den koepel in het oog, en in de straten der stad heeft men eigenlijk alleen van onder den viaduct over Ludgate-hill een vrij goed gezicht over het geheel. Vóór St. Paul staat een fraai standbeeld van koningin Anna, die aan hare voeten vier beelden heeft, voorstellende Engeland, Frankrijk, Ierland en Amerika. Zouden deze beelden misschien zinnebeeldig den invloed en de macht van Brittannië moeten voorstellen? In den tijd van koningin Anna zou dit wellicht reden van bestaan hebben gehad, maar in onzen tijd valt er voorzeker wel wat op af te dingen. Och, die politiek is toch zoo weinig geschikt tot allegorische voorstellingen. Wat beteekenis hebben nog de symbolische voorstellingen aan het stadhuis - nu paleis - in Amsterdam? Wat treurige herinneringen wekken niet de pronkerige beeldhouw- en schilderwerken van Venetië en andere vervallen steden op?

Wij dwalen echter af. Stellen wij dus koningin Anna ter zijde en beklimmen wij de fraaie trappen, die ons naar den hoofdingang en de zijingangen voeren. Waarlijk, treffend schoon is St. Paul, zoowel in haar geheel als in haar onderdeden. De façade heeft twee boven elkaar geplaatste portieken, de eerste gesteund door 12 kolommen, ieder van 15 M. hoog; de tweede door 8 kolommen van 12 M. hoog. Op de hoeken staan twee sierlijke, maar eenigszins barokke torens van bijna 70 M. hoog, en de breedte van deze meegerekend, bereikt de façade een totale breedte van 55 M. De voorgevel en de torens zijn rijk versierd met de beelden van apostelen en evangelisten.

In gespannen verwachting treden wij de kerk binnen. Het inwendige is eenigszins somber, daar de ramen, in verhouding tot de uitgestrektheid van het gebouw, niet te veel licht binnenlaten. Daar ligt zij nu in al haar schoonheid voor ons, de wereldvermaarde kathedraal. Wij staan met den rug naar den hoofdingang en nemen eerst een algemeen overzicht. Rechts en links van ons liggen twee kapellen, die voor bijzondere plechtigheden gebruikt worden. Vóór ons strekt zich het prachtige middelschip uit, benevens de smallere zijbeuken; in de verte schemert het rijkversierde koor met de kanunniken-banken, het orgel, den kansel en het wonderschoone hoofdaltaar, en daartusschen verheft zich de heerlijke koepel, waarvan wij echter te ver verwijderd zijn, om haar in haar geheel te kunnen opnemen. Hier en daar valt ons een grafmonument in het oog, maar hoe bezienswaardig ieder van deze ook op zichzelf is en hoe kolossaal van sommige ook de proportiën zijn, zij schijnen in deze uitgestrekte ruimte te verzwinden en springen te weinig in het oog, om de aandacht van het geheel af te leiden. Gelijk met meer groote gebouwen, gaat het ook hier. De bijna volmaakte proportiën der deelen op zichzelf en in verhouding tot het geheele gebouw, maken, dat dit zich kleiner voordoet dan het werkelijk is en baren bij sommige bezoekers zelfs een gevoel van teleurstelling. Maar eilieve; laat ons eens de kerk doorwandelen, klim aanstonds eens mee in den koepel; loop, voor ge dat doet, eerst eens voor de aardigheid rondom een van de hoofdpijlers, die den koepel steunen; tel eens de honderden bij honderden stoelen, die alleen in de ruimte onder den koepel - niet staan opeengepakt - maar met behoorlijke tusschenruimten zijn gerangschikt, vergelijk daarmee eens de ruimte van uwe parochiekerk thuis, en gij

zult anders gaan denken en spreken. Evenwel, de morgendienst is nog niet geëindigd en het is dus niet passend (en dan ook verboden) nu door de kerk te wandelen. Laten wij dus eens plaats nemen op de achterste rij banken en even praten over dit en dat, de kathedraal betreffende. Wij behoeven volstrekt niet te fluisteren, wees maar niet bang, dat wij iemand zullen hinderen; zelfs het geluid van het orgel dringt slechts tamelijk flauw door het achtergedeelte van het schip.

Cijfers zijn brutaal, zegt de spreekwijze, en dit is in zooverre waar, dat er niets tegen te zeggen valt en dat zij dus iemand wel eens overbluften. Laat ik u dus een paar cijfers onder den neus houden

De St.-Pauls-kathedraal werd gebouwd naar de plannen van Christoph Wren, in de jaren van 1675 tot 1710. Het is dus een werk van den lateren tijd, en hoewel het plan eene navolging is van St. Pieter in Rome, is het toch geniaal en origineel genoeg om de kerk tot het merkwaardigste gebouw van Londen te stempelen De geheele lengte bedraagt 152 M., de breedte 36 M., de breedte van het transept 76 M. terwijl de koepel een doorsnede heeft van 31 M. Dit alles laat zich heel gemakkelijk zeggen, maar,

waarde lezer, teeken u eens op den beganen grond een cirkel niet 31 M. middellijn, verhef dien in gedachte meer dan 50 M. hoog in de lucht en denk er u dan een halven bol op geplaatst, zoodat het geheel zich 68 M. hoog boven den grond verheft, en ik geloof, dat gij dan een beter inzicht in de zaak zult krijgen dan de getallen alleen, zonder nadenken, u geven. Dit is echter niet alles. De koepel zelf is dubbel. De binnenste is vrij gedrukt en heeft van boven een cirkelvormige opening, waardoor men in den buitensten koepel ziet, en daar deze laatste door de lantaarn helder verlicht is, schijnt het den aanschouwer bijna toe, dat hij in de oneindige ruimte ziet. Deze zoogenaamde 'perspectif curieux' heeft Mansart ook reeds toegepast bij den koepel der Invaliden te Parijs.

De lantaarn zelf bereikt met het kruis op zijn top een hoogte van 110 M; de bal, waarop het kruis rust, heeft 1.80 M. in doorsnede en kan 10 personen bevatten, en constructief vermeldenswaard is het, dat de lantaarn niet op den koepel zelf rust, maar op een kegel van baksteenen, die in het gewelf zijn steunpunt vindt.

Onwillekeurig verleidt St. Pieter tot een vergelijking met St. Pieter, maar hierbij verliest de eerste veel van zijn glorie. De verhoudingen toch bereiken bijna ⅔ van die van de eerste kerk der Christenheid, maar in oppervlakte bedraagt dit nog niet de helft. St. Pieter heeft bij 209 M. lengte en 137 M. breedte een oppervlakte van ruim 21.000 M^2, daar de kolossale dikte van de muren de inwendige lengte der kerk terugbrengen tot 185 M. - de vestibule niet meegerekend wel te verstaan. Daarna volgt de Dom van Milaan met ruim 11.000 en dan pas St. Paul te Londen met bijna 11.000 M^2 oppervlakte. De koepel van St. Paul heeft 42 M. in doorsnede en het kruis op den top van de lantaarn verheft zich ongeveer 140 M. hoog in de lucht. Het blijkt uit deze cijfers dus duidelijk, dat de schepping van Michel Angelo verre uitsteekt boven die van Wren.

Maar zie, de dienst is geëindigd; de dienstdoende geestelijken en de kanunniken, allen in hun eigenaardig Anglicaansch gewaad, verwijderen zich; het publiek vertrekt en zij, die de kerk willen bezichtigen, verzamelen zich in het Zuider transept, waar de trap is, die naar den koepel voert. Eerst naar boven dus.

De eerste halt is bereikt op de lange galerij, die over het Zuider zijschip van de kathedraal voert, en als men de groote bibliotheek-zalen binnentreedt, die zich daar bevinden, en dan bedenkt, dat deze gebouwd zijn alleen boven het zijschip, dan springen de kolossale verhoudingen al beter in het oog. Al die oude folianten echter kunnen ons niet bekoren. Terug dus en al hooger geklommen, tot wij ons eindelijk bevinden op de inwendige galerij van den koepel. Zie nu eens naar beneden in de kerk. Reusachtig, niet waar? De menschen daar beneden lijken mieren, de stoelen en banken ziet gij als dunne strepen over den grond getrokken. En kijk nu eens naar den overkant van de galerij; 't is of gij over een afgrond heenstaart. Ja, ja, de koepel komt hier beter tot zijn recht dan daar beneden, ook de decoratie kunt gij hier op uw gemak bewonderen, want op den beganen grond valt er zoo goed als niets van te zien.

Vol bewondering kijken wij over de leuning heen op het gewoel, daar diep beneden ons. Maar hoor, wie spreekt daar achter ons? Gij ziet om; er is niemand! Het raadsel is echter spoedig opgelost. Tegenover ons, aan de andere zijde van den koepel staat een der gidsen met zijn gezicht tegen den muur en de fluisterend gesproken woorden,

op meer dan 30 M. afstands door hem geuit, worden door ons duidelijk verstaan. De galerij plant het geluid uitmuntend voort.

Wij moeten echter nog hooger op, want een kijkje op de buitengalerij behoort bij een bezoek aan St. Paul. Veel behoeven wij echter niet meer te klimmen, een honderd treden nog en een frissche luchtstroom waait ons te gemoet. Wij staan op den omloop van den koepel, ongeveer 65 M. boven den grond.

Gij denkt hier zeker eens stil te genieten van het prachtige vergezicht over Londen; misschien verbeeldt gij u wel, dat gij de metropolis in haar geheel kunt overzien en een onuitwischbaren indruk van haar reusachtige grootte meenemen! Och, arme! De teleurstelling zal groot zijn. Gij kent nog niet de nevelachtige atmosfeer van Londen. Ziet gij daar in de verte schemerachtig tegen de lucht geteekend die zware torens? Ja! Nu, dat zijn de torens van de Parlementsgebouwen, in rechte lijn ruim een half uur van ons verwijderd. Ver, zeer ver daar achter, waar gij niets ziet dan rook en mist, is nog altijd Londen; al wat gij hier van de stad kunt onderscheiden bedraagt misschien een oppervlakte tweemaal zoo groot als Antwerpen, meer in geen geval. Toch is het weer niet ongunstig. De lucht is licht bewolkt, maar vrij helder. Klimt gij met zulk weer op den hoogen toren te Antwerpen, dan kunt gij met plezier Mechelen, misschien Brussel zien. Het zal ons dus de moeite niet loonen of wij nog hooger klimmen. Wij dalen daarom op ons gemak weer naar beneden, wandelen de kerk nog eens door, bezien het koor, het hoofdaltaar en al den rijkdom in versiering, die daar is aangebracht, en bepalen daarna nog eenige oogenblikken onze aandacht tot de monumenten, waaronder natuurlijk een van Nelson en van Wellington. Dit laatste is zeer fraai, maar nog niet geheel voltooid. De bekroning, een ruiterstandbeeld van den generaal, ontbreekt nog. Daar al die graftomben ons echter minder kunnen bekoren, nemen wij afscheid van St. Paul en staan weldra weer te midden van de Londensche herrie.

Les extrêmes se touchent! De eerste persoon, die ons daarbuiten in het oog valt en ons ook dadelijk aanklampt, is een straatventer, die er vuil genoeg uitziet om hem eens flink onder de pomp af te spoelen en die niemand in de verleiding zal brengen hem als een kleinood in een pronkkastje te bergen. De geheele physionomie kenteekent het sujet als een lid der ‘natie’ en met de gewone breedsprakigheid, die dit volk in alle landen en onder alle omstandigheden ten dienste staat, ontvouwt hij voor onze oogen een ‘map’ met tallooze afbeeldingen van Londensche gebouwen en gezichten. Nu, het boekje is goed en staat ons aan en voor een sixpence per stuk gaan er een drietal in ons bezit over. De vraag deed zich later bij ons op, of de vent wel op een eerlijke wijze aan zijn koopwaar gekomen was, nademaal wij herhaalde malen in boekwinkels dezelfde map voor een shilling geprijsd zagen, wat zij dan werkelijk ook wel waard was, terwijl wij op ons eerste bod voor een halven shilling den koop konden sluiten. Veel te vertrouwen zijn de Londensche marskramers in geen geval, zoomin de soms aanvallige bloemenmeisjes, die met een verleidelijk lachje iemands horloge kunnen ontfutselen, als de koopman in knoopjes, mesjes, kurketrekkers en kiespijntinctuur of wat dies meer zij. Evenwel, wij hadden onze eerste herinnering van Londen in bezit.

Wij brachten daarna eerst nog een bezoek aan A.B.C. (Aerated-Bread-Company), zagen toen toevallig de equipage van den Lord Mayor, - een kostelijk opgesmukte koets met gala-bok en rijk gegalonneerd dikbuikig koetsier, en bespannen met een prachtig paar paarden; - kregen vervolgens een kleine herinnering van een der meest bekende figuren van Dickens' werken in den naam van ‘Dombey and Son’, prijkende op de spiegelru[i]ten van een confectie-zaak (wat de illusie wel wat wegnam) en

besloten eindelijk gedeeltelijk per bus, gedeeltelijk te voet naar West-minster te gaan, ten einde de Abdij en de Parlementsgebouwen in oogenschouw te nemen. Wij stapten dus op, rolden door het Strand, stapten aan Charing-Cross weer af, en liepen door White-hall recht op ons doel af. Links van ons verrijst in de breede straat het oude paleis van dien naam, waar tot aan den brand van 1697 het Engelsche hof gehuisvest was. Hier leefde de wellustige en wreede Hendrik VIII en leerde er de ongelukkige Anna Boleyn kennen; hier werd Elisabeth gevangen genomen door hare zuster, voor zij in den Tower werd opgesloten, en hier ook keerde zij terug, toen zij den troon had bestegen; hier werd Karel I door een opening, tusschen de vensters aangebracht, op het schavot gevoerd en onthoofd; hier eindelijk resideerden de huichelachtige koningsmoorder Cromwell en later weer de wettige vorst Karel II. Meer dan al de rariteiten, binnen deze muren bewaard, treffen den bezoeker de geschiedkundige herinneringen, aan deze plaats verbonden.

De geheele straat van White-hall is bezet met reusachtige en fraaie gebouwen. Rechts bewonderen wij de gebouwen der Admirality, de kazerne der ‘horse-guards’ en de Government-offices, verdeeld in een afdeeling voor Engelsche, Indische en Buitenlandsche zaken. Vooral dit laatste gebouw treft ons door zijn uitstekende schoonheid, evenals de horse-guards zelf door hunne schitterende uniformen. Voor den ingang der kazerne houden twee ruiters de wacht. Half binnen, half buiten het schilderhuisje staat het paard met zijn sierlijk tuig, onbeweeglijk als uit steen gehouwen; en als een bronzen beeld zit de cavalerist op den rug van het dier, het blinkende kuras om het lijf, den zwaren helm op 't hoofd, de groote rijlaarzen aan de voeten, de onberispelijk witte bandelier over den schouder en de karabijn tegen de heup, het ideaal van een volmaakt ruiter. De Engelsche soldaat, met name de infanterist, is anders geen zeer sympathieke verschijning. 't Zijn over 't geheel flinke kerels en de uniform is net; maar hun optreden heeft iets ‘ik en weet niet wat,’ iets verwaands. Het mutsje staat zoo pedant scheef, en de houding is zoo blufferig; met het rietje in de handen wordt zoo ploertig gemanoeuvreerd en de oogen blikken zoo brutaal rond, dat zij juist niet veel achting afdwingen. Gelukkig is hun aantal in verhouding tot de burgerij zeer miniem en men ziet er dan ook slechts hier en daar een als een verschietende ster passeeren.

Wij hadden intusschen West-minster bereikt. Links zagen wij de kolossale brug en daarvoor de reusachtige parlementsgebouwen. Van 1840-53 is dit grootste van alle moderne gebouwen door den architect Barry opgetrokken. Van te voren reeds had deze bouwmeester naam gemaakt door de uitvoering van meerdere clubgebouwen, waaronder dat van de Reform-club vooral bijval had gevonden, en in deze stichtingen had hij een bijzondere voorliefde getoond voor den stijl der Italiaansche Renaissance. Voor de Parlementsgebouwen evenwel was de Gothische stijl voorgeschreven, en dientengevolge waren de plannen van den kunstenaar in dezen stijl ontworpen en wel in den zoogenaamden Perpendiculair-stijl uit den tijd der Tudors van de XVe en XVIe eeuw. Om de noodige volharding te verkrijgen tot het bezichtigen van al wat bezienswaardig was, namen wij onder het standbeeld van Richard Leeuwenhart (een vrij leelijk paard, tusschen twee haakjes) een kleine opfrissching uit de veldvlesch en gaven daarna onze oogen den kost. De uitwendige ordonnantie is tamelijk eentonig, daar het geheele gebouw, ongeveer 275 M. lang, bijna uitsluitend een herhaling vertoont van dezelfde motieven. Steeds gelijkvormige vensters met gelijke spitsbogen in drie rijen boven elkaar geplaatst; telkens weer dezelfde samenstellende eenheden, die evenver vooruitspringen, gelijke vensters, gelijke versiering, 't wordt wel wat saai, hoe rijk 't ook is. Een dankbare afwisseling geven dan ook de twee hoektorens,

de vermaarde Victoria-tower in het zuiden en de St. Stephen's-tower in het noorden. Een verbazende steenklomp is de eerstgenoemde. De domtoren van Mechelen is er een geraamte bij en zelfs de zware Martini van Groningen toont mager en schraal bij dit monster. Hiermee is volstrekt niet gezegd, dat het Londensche bouwwerk het wint van deze twee Nederlandsche torens; integendeel, vooral de proporties, de verdeeling en de ornamentiek van den Dom van Mechelen zijn heel wat bevalliger dan die van den Victoria-tower. Bij een basis van 25 M. in het vierkant, bereikt deze een hoogte van 103 M en is daarbij tot boven toe even zwaar en zonder spits opgebouwd; alleen op den hoogsten trans prijken vier hoektorentjes. Ieder nu, die eenigen smaak bezit, zal de proporties van een toren, die even viermaal zoo hoog als breed is, niet zeer bevallig noemen. Sierlijker is dan ook de St.-Stephens-toren, die 97 M. hoog is, maar veel slanker dan zijn overbuur. Deze toren bevat het uurwerk, waarvan de wijzerplaten alleen 7 M. in middellijn zijn, benevens de reusachtige klok, - door het volk Big Ben gedoopt, - die 13.000 KG. zwaar is en haar metalen stem bij gunstig weer over een groot gedeelte van de stad kan doen hooren.

(*Wordt vervolgd.*)

Arthur Verhaegen.

De bekende Belgische volksman, wiens portret wij, naar aanleiding van het werkliedencongres te Charleroi, onzen lezers aanbieden, is, evenals zijn vriend Helleputte, eere-ingenieur van den Belgischen waterstaat. Hij werd te Brussel geboren, en aan de hoogeschool van Gent, waar hij zijn studiën deed, onderscheidde hij zich boven al zijn makkers.

Hij verkreeg zijn diploma in 1870 en was de eerste van zijn leerjaren, die toch studenten telde van buitengewoon talent, zooals wijlen Theodore Belpaire, hoofdingenieur van den provincialen dienst van Oost-Vlaanderen, en Constant de Burlet, algemeen bestuurder der Nationale maatschappij van Buurtspoorwegen.

Hij was het eerst werkzaam te Charleroi, doch kort daarna huwde hij de dochter van den heer Lammens, thans senator voor Kortrijk, en kwam zich te Gent vestigen, waar hij nu nog verblijft.

Aldaar knoopte hij nauwe betrekkingen aan met burggraaf Jan Bethune, die toen reeds de St.-Lucasschool gesticht had en ijverig werkte voor de wederopbeuring der christelijke kunst in België.

De jonge en talentvolle ingenieur legde zich toe op de bouwkunst. Het aloud Begijnhof was door het liberaal godshuizenbestuur van Gent verwereldlijkt. Wat door al de vroegere omverwerpers geëerbiedigd geweest was moest verdwijnen. De Begijnen waren verplicht elders een schuilplaats te zoeken.

De hertog van Arenberg kwam haar te hulp. Geld werd haar geleend, een uitgestrekte lap grond aan de poorten van Gent daarvoor gekocht en weldra verrees een nieuw Begijnhof. Verhaegen was de bouwmeester van die kleine stad, in den

Vlaamsch-gothischen trant uitgevoerd; - een grootsch en schilderachtig werk, dat honderden vreemde bezoekers jaarlijks komen bewonderen.

Verscheidene andere en merkwaardige gebouwen werden nog onder zijn leiding opgericht: tot voorbeeld dienen het klooster en het gasthuis der Zusters van Liefde te Gent, en de kerk der Vlamingen te Parijs.

Ondertusschen had hij de werkplaats voor brandschildering overgenomen, door meester Jan Bethune tot stand gebracht. In dit zoo moeilijke vak muntte hij insgelijks uit. Bijna al de voorname kerken van België bezitten brandvensters, door Verhaegen uitgevoerd. Al die werken getuigen van zijn verheven kunstgevoel en van zijn getrouwheid aan de grondbeginselen der middeleeuwsche kunst, door meester Jan Bethune weder ingevoerd.

Doch een ander terrein moest Verhaegen weldra betreden, om er nieuwe diensten te bewijzen. Eenige werklieden hadden te Gent de zware taak op zich genomen, hun makkers vrij te maken van het vernederend juk van het socialisme, dat toen reeds zoo zwaar op de schouders der Gentsche arbeiders drukte.

Aan hun hoofd stond Eylenbosch, letterzetter, sedert hoofdopsteller geworden van *Het Volk.* Hij en zijn vrienden stichtten met hun eigen penningen, zonder hulp van iemand, een dagblad, de *Lichtstraal*, dat moedig het socialisten-orgaan *Vooruit* bekampte.

Het was een echte heldenstrijd, te weinig gekend en geschat in België. Die eerste opstellers van den *Lichtstraal* en vooral Eylenbosch mogen aanspraak maken op de erkentelijkheid van al de katholieken. Zij gaven een uiterst schoon bewijs van verkleefdheid aan het geloof, van standvastigheid en zelfopoffering en mogen tot voorbeeld strekken aan vele jongelingen der meer bemiddelde standen, die, ofschoon meer belang hebbende bij de nederlaag van het socialisme, zich toch minder opofferingen getroosten om tot die nederlaag mee te werken, en blijven leven, alsof zij verzekerd waren dat de tegenwoordige toestand eeuwig moest duren.

Doch die mannen uit het volk moesten ondersteuning hebben. Zij wendden zich tot Verhaegen. Hij begreep hun streven, hij waardeerde dit, zooals het verdiende, hij werd hun hoofdman, hun leider, hun vriend.

De 'anti-socialistische werkliedenbond' van Gent werd gesticht. De *lichtstraal* werd vervangen door *Het Volk.* Wat Verhaegen deed voor de werklieden van Gent, ware te lang en is onnoodig hier uiteen te zetten. Al de arbeiders kennen zijn werkzaamheid en zijn er hem erkentelijk voor. Zelfs de socialisten moeten bekennen dat hij een waar vriend is van de volksklasse.

Een vriend, zeggen wij, en niet een vleier, want juist daarin ligt de verdienste van Verhaegen, dat hij steeds waarheid en rechtvaardigheid verdedigt, en niet lijdt aan de zucht naar een ijdele en ongezonde populariteit.

Hij wil de werklieden helpen. Hij wil ze niet doen dienen tot zijn eigen verheffing.

Een schoon voorbeeld van zelfverloochening gaf hij tijdens de verkiezingen voor de Kamer in 1894. De 'anti-socialistische werkliedenbond' moest twee candidaten aanwijzen. Met eenparigheid van stemmen werd Verhaegen voorgesteld. Hij weigerde, zeggende dat de werklieden beter deden met werklieden als vertegenwoordigers aan te geven.

Edele houding voorwaar, te zelden nagevolgd, en die Verhaegen nog hooger deed stijgen in het aanzien van burgers zoowel als werklieden.

Het was zeker te wenschen, dat Verhaegen in de Kamer mocht zetelen. Zoo hadden toen de werklieden gedacht. Verhaegen was van meening, dat het beter was een werkman in zijn plaats af te vaardigen.

Het is te verwachten, dat de Gentsche burgers zijn belangelooze toewijding zullen waardeeren en Verhaegen bij de eerste gelegenheid in de Kamer zullen brengen.

Sedert een jaar staat Verhaegen aan het hoofd van den ‘Belgischen Volksbond.’ Onder zijn leiding zal die vereeniging zonder twijfel groeien bloeien. Moge hij de eendracht zien tot stand komen van al degenen, welke hun krachten aan de volkszaak willen toewijden.

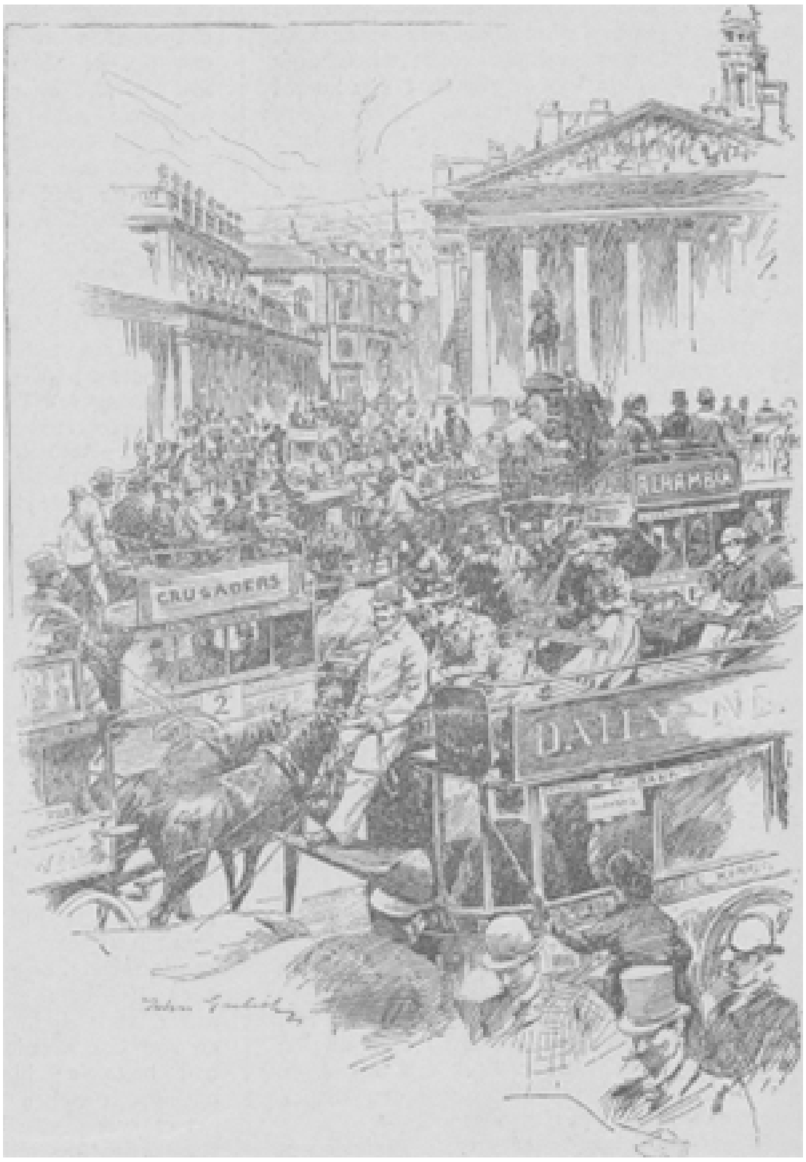

IN DE BUURT VAN DE BANK EN DE BEURS TE LONDEN.

Bij de Platen.

Naar huis. -

De Fransche schilder Henri Bource schijnt zich bijzonder aangetrokken te voelen tot de schildering van het visschersleven aan onze vaderlandsche stranden; want al menigmaal zijn wij in de gelegenheid geweest onzen lezers tafreeltjes van zijn penseel aan te bieden, waartoe de stof aan onze zeedorpen ontleend was.

De schilderij, waarvan wij in dit nummer een reproductie geven, ziet er zoo Hollandsch uit, dat men ze bij een eersten oppervlakkigen blik voor een Israels zou aanzien.

De gevierde vaderlandsche meester pleegt echter meer de treurige zijde, de weemoedige poëzie van het visschersleven weer te geven, terwijl Bource het van zijn vroolijker kant laat zien.

't Is een bijzonder opgewekt groepje, dat hij ons ditmaal vertoont. Vader is van de visch vangst teruggekeerd en wordt nu door moeder met de kinderen naar huis gehaald.

Met het jongste op den arm en het oudste aan de hand stapt hij welgemoed over het zandige duinpad, gevolgd door zijn vrouw, die in haar vischben zijn kleine bagage draagt.

Verderop komen nog meer dergelijke gemoedelijke groepjes aan en op den achtergrond ontwaar men de zee, stil uitgestrekt in den kalmen avond, terwijl de pinken rustig voor anker liggen.

In de klem. -

Dat valt den lustigen jager allesbehalve mee! Hij had zich al zoo verkneukeld in de voorspoedige vangst van de prachtige eend, die hij met veel moeite eindelijk te pakken kreeg, na er eerst een koud voetbad aan gewaagd te hebben. En nu moet hij op 't laatste oogenblik nog met zijn blooten voet in de klem raken, die daar waarschijnlijk ter verschalking van een otter gezet is.

Verschrikt haalt hij zijn voet uit het water op, maar het zal nog een heele toer zijn, dien uit het beklemmende ijzer te bevrijden.

Verbaasd en meewarig ziet zijn trouwe Taks het aan, buiten staat zijn gevangen meester te hulp te komen.

De eend daarentegen, als het arme beest nog voor dergelijke gevoelens vatbaar was, zou reden hebben zich te verheugen in het besef dat de wreede jager nu zelf gevangen en zijn arm slachtoffer aldus gewroken is.

[Nummer 26]

Lood in het Hart, Door J.R. van der Lans.

XIV.

De academiestad prijkte voor de zooveelste maal in feestdos ter eere van het studentencorps, dat vooral in deze dagen, nu de lustrumfeesten zulk een toevloed van vreemdelingen trokken, de goede burgerij zooveel nering aanbracht.

Zelfs de stugste ‘ploerten,’ die anders in hun binnenkamers zaten te foeteren op de ‘spoelhonden,’ die hun mooie kamers zoo onbarmhartig vertramponeerden en van wie zij alles maar voor zoete koek moesten opeten, zetten hun beste beentje vooruit om de warmste geestdrift voor de studeerende jongelingschap aan den dag te leggen.

Er was geen huis zonder vlag, geen raam zonder versiering van groene slingers of kleurige ballons, geen deur zonder een daarboven gespijkerde houten zon met het randschrift: *Sol justitiae illustra nos* of zonder een wit Minervabeeld in een tropee van vlaggedoek.

De wijze Pallas Athene scheen de godin, die door de heele burgerij om strijd werd gevierd en aangebeden. Haar beeltenis, hetzij ten voeten uit met schild en speer, hetzij alleen de gehelmde buste, prijkte in alle winkel-etalages, op sigarenkistjes en tusschen likeurflesschen of handschoenen en Engelsche hemden.

Heele gevels hier en daar waren met groen en bloemen bedekt. Hooge eerepoorten van geschilderd houtwerk, met spreuken, jaardichten, sparregroen en vlaggen opgevroolijkt, rezen met wemelend gefladder van honderd kleurige vaantjes op de pleinen omhoog. De straten leken feestelijk gesierde zalen en gaanderijen, over wier helder geschrobd plaveisel zich een dichte menigte van opgetogen feestgenooten, zoo ingezetenen als vreemdelingen, burgers en buitenlui bewoog.

Een heldere zon gaf aan al dat bonte gewemel gloed en leven, en een frisch windje deed de vlaggen en wimpels hun kleurige banen in de zwierigste en dartelste kronkelingen ontplooien. De anders zoo deftige, stemmige stad met haar breede grachten en haar statigen dom had een voorkomen van jeugdige uitgelatenheid gekregen, dat de duizenden, die elkaar binnen haar muren verdrongen, in de opgewektste stemming moest brengen. Een levendig gegons en gejoel ging met wolken van witgrijs stof uit de krielende menigte op, en in de nauwere straten, waar het gedrang binnen enge wanden werd samengeperst, was het een geschuifel van voeten, een gekakel en gegiegel van stemmen, zoo beneden in de straat als daarboven uit de open ramen, dat niemand zijn eigen woorden verstond.

HET BORSTBEELD VAN MGR. BOTTEMANNE,
vervaardigd door den beeldhouwer Maas te Haarlem.

Die drukte, die beweging, dat gedrang nam met elk kwartier toe; want het uur naderde, waarop de stoet zou rondtrekken, de schitterende optocht, waarover weken te voren in alle bladen geschreven was en die duizenden van heinde en ver naar de academiestad had gelokt om van het unieke schouwspel getuige te zijn. De directie der staatsspoorwegen had extra-treinen laten loopen uit alle richtingen, die van den vroegen morgen af al duizenden vreemdelingen hadden aangebracht: boerinnen in allerlei nationale kleederdracht, neepjes- en mopmutsen, gouden hoofdijzers en kleurige, bloemrijke hoeden, burgerjuffrouwen in geelroode sjaals met spoormandjes aan en soms kinderen op den arm, buitenlui met petten en groote stokken, opgedirkte stadsjuffertjes met bolle mouwen en parasols.

Een onstuimig hoera ging er op, wanneer zich hier of daar maar een groepje gecostumeerden of opgetuigde paarden vertoonde, bestemd om aan den stoet deel te nemen. Dan werden alle halzen uitgerekt en de kijklustigen boven voor de ramen bogen zich ten halven lijve over het kozijn, telkens weer teleurgesteld de hoofden naar binnen trekkend.

Maar op 't laatst was het toch meenens. Een verward gedruisch van muziek en rumoer weerklonk dreunend uit de verte. In de opgepakte menigte kwam een wilde

strooming in verschillende richtingen; maar de geduldigsten posteerden zich kalmpjes op de stoepen en lieten net midden van de straat vrij voor de vlottende scharen, die nog naar een goed staanplaatsje uitzagen.

Onder luid geboem en geschetter van de muziek, door een onregelmatig koor van groote en kleine straatjongens begeleid, naderde eindelijk de stoet, door een piket trappelend paardevolk voorafgegaan. Daarna kwam de stafmuziek van de grenadiers, opzettelijk tot opluistering van de feesten uit Brussel overgekomen, en eindelijk volgden de afwisselende, kleurige groepen van den eigenlijken optocht, schilderachtige riddergestalten, hoog te paard gezeten, in blinkende kurassen of in fladderende mantels van fluweel en zijde, karmozijnrood, zeegroen, hemelsblauw, rooskleurig, - met glinsterende helmen of hooggepluimde *toques* op het hoofd, - met lange beenen in nauwsluitende hozen en korte pofbroeken, - vlugge pages in blauw satijn of in lila-fluweel, - groepen van lansknechten en boogschutters, van monniken en meistreelen, van magistraatspersonen en nobele poorters, - kortom de heele bonte vertooning van herleefde middeleeuwsche pracht, waaraan onze nuchtere tijd zich nog zoo graag vergaapt.

Een lang gerekt 'Hèèèè...' ging uit de dicht-opeengepakte rijen der toeschouwers op, naarmate de stoet, onder levendig paardengetráppel en muziekgeschetter, verder trok. Geestdriftige hoera's begroetten de meer in het oog vallende groepen, de hooge gevaarten der praalwagens, de schitterende herauten, met de wapens hunner heeren in goud en kleu[r]en op de borst geborduurd en de wapperende blazoenen hoog ontplooid houdend.

'Hè, da's een mooie. Nee, zie die eens!' klonk het uit den hoop.

'En wat een paarden! Nee maar da's nog wat anders as bij Keree in 't paardenspul.'

'Ik mocht rijk wezen wat al die mooie drachten kosten!'

'Zeg dat wel, en 't is maar voor een oogenblik. Morgenochtend zullen ze er zoo frisch niet meer uitzien, als zij er den heelen nacht in rondgesjouwd hebben.'

'Afijn, de menschen, die ze maken, motten ook leven. Daar is alweer menig centje aan verdiend. En dan heeft toch een ieder er aardigheid van. 't Weer houdt zijn eigen prachtig.'

Zulke opmerkingen werden er gewisseld onder

de kijkers op de stoepen en hekken, eigenlijk het dankbaarste publiek. Maar de edele ridders, die er het voorwerp van waren, toonden zich niet bijzonder gevoelig voor de bewondering, van dien kant zoo kwistig aan den dag gelegd. Zij hielden het hoofd naar de ramen der eerste verdiepingen gericht, waar de dames en heeren van hun kennis zaten.

Als zij voorbij zulke bekende huizen kwamen, dan lieten zij de paarden sierlijk steigeren, bogen gracieus de bepluimde hoofden en wierpen handkusjes naar de dames; dan regende het bloemen, die zij in de vlucht poogden te grijpen, om ze op den hoed of op de borst te hechten. Hier en daar werd halt gehouden om een glas morgenwijn te leegen, door de hand van vriendelijke hupsche schoonen in licht feesttoilet met sierlijke bevalligheid gereikt.

Waar de hoofdgroep van den stoet, keizer Barbarossa te midden van zijn rijksgrooten te paard, zich vertoonde, bleef het niet bij deze hulde; daar werden groote lauwerkransen aangebracht met kleurige linten omstrikt, en eerbiedig den held van het feest aangeboden, die ze met een hoofsche, minzame buiging als een hem rechtmatig toekomende cijns aannam en er vervolgens zijn schildknapen mee belastte.

Als een triomphator reed hij dan weer verder, hoog tronend op zijn blanken schimmel, half verborgen onder de groote zijden schabrak, waarop in goud en kleuren het rijkswapen was geborduurd. Fier hief hij het kloeke hoofd op, met den zilveren helm, door de gouden rijkskroon gedekt. Manhaftig stak hij de borst vooruit onder het kunstig geciseleerd zilveren kuras, waarover in statige plooien de wijde purperen, met hermelijn gevoerde keizersmantel tot op den rug en de zijden van het edele ros neerhing.

Een zware, gekroesde, goudrosse baard en een daarmee overeenkomende rosblonde haardos moesten hem tot het levende beeld van keizer Barbarossa maken, maar ieder herkende toch in de geestig besneden trekken en de tintelend donkere oogen den jongen student, wiens naam sedert weken op ieders lippen was, Koen de Vries, den held van den dag.

Al de oogen van de jonge dames voor de vensters waren op hem gericht tot naijver van zijn gezellen, die in hun rijke costumes toch geen minder kranig figuur maakten; maar de luister van hun aanvoerder overstraalde al den zwier en al de pracht, die zij ten toon spreidden.

De groep was een groot nieuwerwetsch winkelhuis genaderd, dat van onder tot boven in den rijksten tooi van bloeiende sierplanten en kleurige banieren prijkte. Achter de breede spiegelruiten aan de straat was een groote feestetalage aangebracht, - een Minerva tronende in een bloementuin, waar dartele geniussen met de attributen van de hoogeschool en banderollen met jaardichten rondzweefden. Maar de eigenlijke versiering begon pas aan de eerste verdieping, waar al de vensters waren omlijst met geschilderd latwerk, dat 's avonds geïllumineerd moest worden, terwijl tropeeën van kleurige wimpels en banieren de tusschenruimten vulden. In het midden praalde het schitterend vergulde wapenschild van het Heilige Roomsche Rijk.

Daar was het keizerlijk kwartier, anders gezegd de ‘kast’ van Koen de Vries of, om in ‘ploertenstijl’ te spreken, de kamers waar hij gestoffeerd woonde. Nu hadden er andere bewoners hun intrek genomen; want voor al de open ramen zag men levendig beweeglijke gestalten, die bij de nadering van de hoofdgroep de hoofden naar buiten staken, en het middelraam, dat van een breed balkon voorzien was, gaf aan een heel gezelschap jonge dames gelegenheid, met volle handen bloemen te

strooien tusschen de ridders, beneden haar huppelend en schommelend op de ongeduldig steigerende paarden. Het drukst weerde zich daarbij de kleine zwarte Estella Rozijnman, die zelf wel een roosje scheen in haar zacht rose kleedje met corsage van lichtgroen satijn.

Zij bloosde van genoegen, toen Koen, de hem toegeworpen prachtige orchidee met vlugge beweging grijpende, na een hoofsche minnelijke buiging, de bloem in een voeg van zijn zilveren kuras op de borst stak en daarop met een kushand dankte.

De omringende menigte drong op om van naderbij die wisseling van beleefdheden tusschen de studenten en de jonge dames te zien; maar de dienders hielden ze op behoorlijken afstand.

Nog scherper dan door de duizenden oogen van het gapende volk werd het gezelschap echter waargenomen door een der figuren uit een volgende groep van den optocht, een eenvoudig poorter voorstellend in een bruinrooden mantel, met een eigenaardig hoofddeksel op, dat hem bijna onkenbaar maakte. Het was de student Dolf Weever, die zich maar met een bescheiden rol had vergenoegd in den optocht, waar hij liefst zich heelemaal buiten gehouden had; want zijn hoofd stond allerminst naar feestvieren.

Hij had het tooneeltje tusschen Estella en Koen bespied, maar daarna wijdde hij al zijn aandacht aan de overige personen op het balkon. Inzonderheid werd zijn oog onweerstaanbaar getrokken door een lief slank figuurtje in stemmig zilvergrijs. Zij maakte zich niet zoo druk als haar gezellinnen, maar zag toch glimlachend de drukte aan.

‘Da's Henriette,’ mompelde Dolf Weever in zijn grooten valschen baard. ‘Wat is ze veranderd,’ dacht hij, ‘in die paar jaren tijd... Ze is het uitgelaten kind niet meer van vroeger; ze is ernstig geworden.... Me dunkt dat haar gezicht niet meer zoo vol en fleurig is; 't is of ze bleek ziet... Haar mama ziet er wel zoo welvarend uit. Wat heeft die een toilet gemaakt voor vandaag! 't Lijkt wel een koningin, zooals ze daar staat, met haar waaier... Of die ook geniet van den triomf van haar zoon!... Een gelukskind, die Koen! Die rolt makkelijker het leven in dan ik, arme ploeteraar! Wat een verschil! Hij heeft aan niets te denken dan pretjes en feesten; en ik maak zonde van elken dag, dien ik niet aan de studie geef... Hoe had ik kunnen denken dat wij op den duur als vrienden met elkaar op en neer konden gaan!... En toch begrijp ik nòg niet, hoe wij, na zóó intiem mei elkaar geweest te zijn, weer zóó van elkaar vervreemd konden raken... Als broers gingen we met elkaar om... Zijn vader ontving me als een zoon... Den dokter zie ik er niet bij,’ merkte hij op, terwijl hij de levendige groepen op het balkon en aan de overige vensters nauwkeurig monsterde.

‘Die had het zeker te druk met zijn praktijk,’ redeneerde hij verder. ‘En misschien had hij ook weinig lust om van de partij te wezen... De man had het niet op zulke luidruchtigheden; hij leefde enkel voor de wetenschap en zijn patiënten... Hij zal weinig ingenomen zijn met het leventje, dat Koen tegenwoordig leidt. Vreemd dat hij er in bewilligd heeft, dat zijn zoon zoo'n groote rol speelt bij de feesten... Henriette schijnt er ook geen bijzondere liefhebberij in te hebben; die is ook niet voor zulke parades. Dat herinner ik me nog wel van ons reisje naar den Rijn... Ze genoot maar 't liefst ongestoord van de heerlijke bergnatuur... Dat waren onvergetelijke dagen! Wie had toen kunnen denken, dat wij elkaar weer heelemaal vreemd zouden worden!... Wie toch die lange, magere heer mag wezen met dat kale hoofd, die haar zoo met beleefdheden achtervolgt? Als ik het wel heb, is het die fameuze jonker De Grunze, over wien zij zich met Koen altijd vroolijk maakte. Hij schijnt nu heel intiem te wezen met de familie... En ik, die er vroeger als kind in huis kwam, sta nu, ofschoon

op een paar meter afstand, mijlen ver van hen af... Als Henriette nu eens dezen kant uit keek!... Maar och, ze zou mij toch niet herkennen in dit maskeradepak... En al zou ze mij ook herkennen, dan is 't nog niet gezeid dat ze een blik voor me over zou hebben... Maar neen, dat kan niet in haar karakter liggen, iemand te miskennen, met wien ze vroeger als een broer omgegaan heeft!... Wat zou ik er voor geven, als ik eens weten kon of ze nog om mij denkt, of ze een enkelen keer naar mij vraagt.. Zie, daar wuift ze haar broer goêndag... We trekken verder... Of ze nog op mij letten zal; ze kan toch uit het programma welen, dat ik in de volgende groep figureer.. Maar neen, ze is al naar binnen. Ze heeft het te druk met de heeren, die haar met attenties omringen.'

Daar werd Dolf op eens in zijn overpeinzingen gestoord door een stomp in de zij, hem vriendschappelijk toegediend door zijn buurman in den stoet, die hem opmerkzaam maakte, [d]at de optocht zijn weg vervolgde. De schitterende ruiters waren al een eind vooruit. De groep van Dolf moest beenen maken om ze bij te houden.

Een enkelen oogslag moest Dolf nog naar het balkon werpen, maar in het levendig gezelschap, dat daar nog met zakdoeken wuifde en de aftrekkende ridders kushandjes toewierp, onderscheidde hij Henriette niet meer; het slanke figuurtje in de zilvergrijze japon was schuil gegaan achter de lichte en kleurige toiletten van haar vriendinnen en kennisjes.

Somber stapte Dolf in zijn roodbruinen mantel gewikkeld in den stoet voort als een figurant, die dat baantje voor geld waarneemt als een corvee, waarin hij niet het minste belang stelt en waarvan hij liefst zoo gauw mogelijk af is. Hij had geen oog voor de afwisselende versieringen, waar de stoet langs trok, voor de opgetogen gezichten, die hem van alle kanten omringden. Het gejuich en het gehoera hinderde hem; de drukte en het rumoer, het geschetter van de muziek, het getrappel van de paarden maakten hem tureluursch. Hij kon aan niets denken dan het tooneeltje van zoo even, waardoor het hem duidelijker was geworden dan ooit dat hij voor de familie De Vries niets meer beteekende, dat hij van Henriette nooit meer een vriendelijk woord te verwachten had.

Hoe had hij, een arme jongen, die letterlijk niets bezat dan zijn aanleg en zijn ijver, de illusie kunnen koesteren, zich als gelijke in een dergelijken kring op den duur te kunnen bewegen! Hij voelde dat hij niets was in vergelijking van de fijne dames en de elegante, kranige heeren, die Henriette omringden. Hij voelde zich zelfs misplaatst in de studenten-wereld, waar aan alle kanten brooddronken weelde en uitgelaten dartelheid hem omgaven, geheel in tegenspraak met het bescheiden streven, dat hem bezielde.

Hij had wel willen wegvluchten uit dit verbijsterende feestrumoer, dat hem als een tergende bespotting voorkwam van zijn inwendig leed. En was het inderdaad ook niet bespottelijk, zich ongelukkig te voelen, terwijl hij immers niet de minste reden had tot zulke bitterheid? In plaats van zich over miskenning te beklagen, zou het hem beter voegen, dankbaar te wezen voor het buitengewone voorrecht, dat hij genoot, een geluk dat hij zich vroeger nooit had durven droomen: te mogen studeeren en in die studie schitterend te mogen slagen.

Die overweging stemde hem echter tot nog grooter ontevredenheid met zich zelven. Tevergeefs deed hij zich geweld aan om die kwellende gedachten van zich af te zetten. Het feestgewoel om hem heen bracht hem zijn eigen verlatenheid telkens scherper te binnen. En hij dankte den Hemel, toen de stoet zich ten slotte ontbond en hij zich goedschiks daaraan kon onttrekken.

Terwijl de studenten zich aan het gezamenlijk feestmaal vereenigden, trok Dolf Weever zich onder voorwendsel van vermoeienis en razende hoofdpijn op zijn kamer terug.

Hij liet zich het een en ander brengen uit de naaste restauratie, maar zette er haast geen mond aan. Tot zelfs in de afgelegen straat, waar hij, boven de groenvrouw, de stille kamer bewoonde, achtervolgde hem het feestrumoer, de muziek, de hoera's, het gejoel van het volk. De heele stad was er vol van; in huis hoorde hij van niets anders en zijn huisgenooten konden er maar geen hoogte van krijgen dat de student boven bedaard thuis bleef zitten, terwijl de heele academie in rep en roer was.

‘Wat zal ik er doen, juffrouw,’ zei Dolf tot zijn waardin, die haar verbazing uitdrukte dat mijnheer niet bij het diner in Tivoli moest wezen, ‘ik ben ziek van de hoofdpijn, ik kan haast uit mijn oogen niet zien, en dank God dat ik hier ten minste stilletjes kan zitten.’

‘Wel wel, da's nu eeuwig jammer,’ zei het goede mensch. ‘Net op zoo'n dag niet mee te kunnen doen!’

‘Och, 't zal wel weer overgaan, als ik een uurtje rustig op de canapé gelegen heb... Gij moet me maar niet meer storen. Als ik wat noodig heb, zal ik wel bellen.’

‘Bestig, mijnheer. Nu beterschap, hoor,’ zei de groenvrouw en daalde weer af naar haar winkel, die zoo goed als leeggeplunderd was

door de klanten, die haast allemaal menschen over hadden.

Wrevelig wierp Dolf zich op de canapé. Hij had werkelijk hoofdpijn, ten gevolge van de dubbele kwelling, waaraan zijn hersenen een halven dag onafgebroken hadden blootgestaan: van binnen de pijnigende gedachte aan de verloren illusies, van buiten het verbijsterend feestlawaai. Zijn bruinrooden mantel met zijn valschen baard en het vreemdsoortige hoofddeksel had hij onverschillig over een stoel gesmeten, niet voornemens die prullen nog meer om het lijf te hangen; hij had zijn bekomst van de maskerade.

De behaaglijke rust na den vermoeienden marsch in den stoet en de rustige eenzaamheid van het vertrek brachten hem zoetjes aan tot kalmte. Hij begon zich minder somber gestemd te voelen en te erkennen dat hij veeleer reden van tevredenheid had.

Hij liet den blik rondweiden door de kamer, die hem zoo vriendelijk toelachte als een vertrouwelijke kennis, in wier gezelschap hij nu al sedert jaren dag op dag de genoeglijkste uren gesleten had. Hij had er ondervonden wat Thomas van Kempen van de monnikcel zegt, namelijk dat ze, ongeregeld bezocht, weerzin inboezemt, maar ijverig bewoond, een aangenaam verblijf wordt.

Van den beginne af had hij, met het doel, dat hem naar Leuven had gevoerd, voor oogen, zijn genoegen in de studie gezocht, en vooral sedert hij zich in Koens vriendschap zoo treurig bedrogen had gezien, had hij zich letterlijk in zijn boeken begraven, in onvermoeiden arbeid afleiding, ja een soort bedwelming zoekende voor de bittere teleurstelling, die hij maar niet van zich kon afzetten.

Met al de edelmoedigheid van de jeugd had zijn hart zich aan de vriendschap gegeven en zich, onder haar koesterenden adem, voor de zoetste en stoutste illusies geopend. De ontrouw van den vriend was voor hem een verraad geweest aan zijn teerste en dierbaarste gevoelens. Ze had een leegte in zijn gemoed achtergelaten, die aangevuld, een wonde, wier stekende pijn gestild moest worden. En na de eerste teleurstelling niet meer geneigd, nieuwe vriendschapsbetrekkingen aan te knoopen, had hij zijn heele hart aan de studie gegeven als de eenig trouwe vriendin, die zijn toewijding met de zoetste voldoeningen loonde en hem nimmer verloochenen zou. Zijn boeken waren zijn eenige vrienden, de wetenschap was zijn hartstocht geworden.

Met welgevallen zag hij in het rond de boeken prijken, die hem zulke stil genoeglijke uren van verheffende bezigheid des geestes hadden verschaft, de vrienden, waaraan hij de gelukkigste oogenblikken, de heerlijkste triomfen als het onderpand der eindzegepraal te danken had. Ja, al had hij niets dan zijn aanleg en zijn ijver, ook daarmee zou hij het nog ver genoeg brengen...

En onwillekeurig strekte hij de hand uit naar een lijvig boekdeel, dat hij voor zich opensloeg, om, als zoo menigmaal te voren, zijn geest in de studie te dompelen als in een kalmeerend bad. Al aanstonds voelde hij weer de oude betoovering der wetenschap, maar toch was ze ditmaal niet machtig genoeg om hem onverdeeld te boeien. Telkens deed het feestrumoer op straat zijn geest weer afdwalen naar buiten en ongeduldig sloeg hij op 't laatst het boek dicht.

‘Neen, studeeren gaat van avond niet... Als ik eens een pijp opstak!’

Na den brand in een lange gouwenaar gestoken te hebben, zette hij zich dampend in den hoek van de canapé en liet weer het oog door de kamer rondweiden.

Daar viel zijn blik op de photographie van den Drachenfels, met lijstje en opschrift volkomen gelijk en gelijkvormig aan het exemplaar, dat op Henriettes kamer hing.

Wat vormden ze daarop met hun drieën toch een aardig groepje, en wat waren de verhoudingen sedert veranderd! Hadden ze ooit kunnen denken, toen ze daar zoo vertrouwelijk als gebroers voor den photograaf poseerden, dat ze eenmaal in een zelfde stad zouden vertoeven zonder van elkaar notitie te nemen! Hoe gul en trouwhartig zag het meisje hem nog uit het geïmiteerd schildpadden lijstje aan! Was zij wel dezelfde jonge dame, die hij dien middag tusschen een heel gezelschap vreemde heeren en dames gezien had op het balkon, een paar meters boven hem, maar verder boven hem verheven dan alsof de heele hoogte van den Drachenfels hen scheidde?

Ze moest toch weten dat hij in de nabijheid was; zij had het, docht hem, moeten voelen; maar ze had het niet de moeite waard geacht, naar hem om te zien, veel minder naar hem te vragen; ze had zelfs niet aan hem gedacht, ze had in 't geheel geen oog gehad voor de groep, waar ze wist dat hij bij was. Kon ze hem zóó volkomen vergeten zijn, na de harlelijke vertrouwelijkheid van weleer?

Bij die gedachte wierp Dolf onwillekeurig zijn pijp neer, en het hoofd in de hand latende rusten, verdiepte hij zich in sombere mijmerij....

Het begon zachtjes aan te schemeren in de kamer, maar hij dacht er niet aan, de lamp op te steken. Waartoe zou hij ook licht maken? Hij kon toch niets uitvoeren, zelfs nog geen brief aan zijn moeder schrijven; want dan zou die één ontboezeming van bitterheid wezen en hij wilde het goede mensch niet bedroeven.

Buiten bruiste als een zee het feestgewoel voort. Nu en dan klonk er het gelol van een zingenden troep boven uit, die het geïmproviseerde straatlied uitgalmde:

> De stedenten van Leuven gaan nooit verloren,
> Falderalderire! falderalderire!

Maar over het algemeen was het gedruisch in deze afgelegen straat maar een doffe nagalm, een slaapwekkende dreun, die, gevoegd bij de duisternis, de stilte in de kamer en de pijnlijke vermoeidheid van zijn hersenen, den student ongemerkt in een droomerigen sluimer wiegden.

Dat was de beste afleiding, die hem in de gegeven omstandigheden bezorgd kon worden, en deze werd hem dan ook bereid door de knapste en liefderijkste van alle artsen, namelijk de goede moeder Natuur, die precies weet wat haar zieke kinderen behoeven en ze in de meeste gevallen des te eerder genezen zou naarmate men ze meer ongestoord liet begaan. Maar waar moesten in dat geval de dokters en apothekers en de geneeskundige faculteiten onzer academiën blijven?

Dolf Weever dan viel, na de vermoeienissen, die zijn lichaam, en na de kwellingen, die zijn geest afgetobd hadden, in een diepen, verkwikkenden slaap. Zijn jeugdig gezond organisme herstelde aldus van zelf de verloren krachten. Geen benauwende droomen verstoorden dat heilzaam proces; regelmatig was zijn ademhaling en de rust, die hij naar lichaam en geest genoot, zoo volkomen, dat, toen hij door een ongewoon geraas in de straat wakker schrikte, hij zich verbeelden kon pas even ingedut te zijn.

Maar het was pikdonker in de kamer geworden en de blik, dien hij bij het vlammetje van een lucifer op zijn horloge wierp, overtuigde hem dat hij minstens een uur of drie aldus op de canapé gelegen had.

Hij was nu weer heel frisch en het verloop van den dag stond hem helder voor oogen; het weerzien der familie De Vries hinderde hem zoo mogelijk nog meer dan straks, maar hij was toch niet meer onder den invloed van die neerdrukkende moedeloosheid.

Hij rekte zich geeuwend de leden, stond op en wandelde eenige malen de donkere kamer op en neer bij de schemering, die van het licht der straat door de ramen naar binnen viel. Plotseling stond hij stil, stak een kaars op, verfrischte zich even aan de waschtafel en zocht toen den valschen baard en de achteloos weggegooide maskerade-plunje weer op.

Na zich met zorg gegrimeerd te hebben, zette hij het middeleeuwsche hoofddeksel weer op, wierp zich den bruinrooden mantel om de schouders, blies de kaars uit en verliet de kamer.

Beneden gekomen vond hij de meid met haar collega uit het naaste huis in de open deur zitten. De familie was naar de verlichting gaan zien en zij moest zich vergenoegen met den rossen weerschijn van de verlichting tegen de stille avondlucht waar te nemen en naar de verre nagalmen van het feestgejoel te luisteren.

'Ik ga er nog eens op uit, Kaatje,' zei Dolf in het voorbijgaan. 'Ik weet niet precies wanneer ik thuis kom, maar laat zal het wel niet worden. In elk geval hoeft gij niets voor mij klaar te zetten.'

'Goed, meneer, veel plezier.'

Hij was de deur al uit, en sloeg tot verwondering van de twee dienstmeisjes een richting in, die hem niet in de bedrijvige straten der binnenstad, maar veeleer in de stille afgelegen buitenwijken moest brengen.

'Waar zou hij nu naar toen gaan?' vroeg Ka, die hem om den hoek van de deur naoogde, aan haar gezellin.

'Dat zal hij zelf best weten; laat hem maar loopen. Hij is zoo ziek niet als hij zich houdt,' meende het buurmeisje.

'Hij had anders erge hoofdpijn en heeft zeker den heelen avond op bed of op de canapé gelegen.'

'Nu, dan kan hij er des te beter tegen; denk maar niet, dat hij vroeg naar huis zal komen. Hoofdpijn! morgen zullen er wel meer van die heertjes hoofdpijn hebben; maar daar vragen ze niet naar, als ze plezier maken.'

'Onze meneer is anders een heele stille jongen.'

'Ja wel, als hij half suf op de canapé ligt. Maar vraag niet hoe hij van nacht zal rondspringen. Ze houden groot bal, hoor ik. In elk geval zal hij zijn eigen beter veramezeeren as wij, die hier in die dooie straat kunnen zitten koekeloeren. As mijn volk een beetje bijtijds thuis is, dan maak ik nog gauw een boodschapje om ook wat van de lichtjes te zien...'

Dolf Weever vermeed intusschen de lichtjes en het gedrang; langs allerlei donkere achterstraten en omwegen bereikte hij het feestterrein, dat met zijn bogen van schitterende gasballons en zijn honderden kleurige Venetiaansche lantarens een toovertuin leek.

Als een indringer sloop Dolf, in zijn bruinrooden mantel gewikkeld, tusschen de levendig babbelende groepen door, die zich tusschen de boschjes bewogen of meer nabij het gebouw aan tafeltjes zaten: een zonderlinge mengeling van allerhande middeleeuwsche drachten en nieuwmodische toiletten, schel verlicht door de illuminatie of fantastisch schuil gaande in de schemering onder de boomen.

(*Wordt vervolgd.*)

Een uitstapje naar Londen,
Door J.F. Nuyens.
(*Vervolg.*)

Wij stelden ons tevreden de Parlements-gebouwen alleen van buiten te bezichtigen; want, behalve dat men om toegang te krijgen, vooraf kaarten moet aanvragen, zou het bij den tijd, waarover wij te beschikken hadden, een onbegonnen werk zijn geweest, de 11 binnenhoven, de 100 trappen en de 1100 vertrekken, die binnen deze muren bevat zijn, ook slechts te door wandelen. Wij wandelden dus even langs den achtergevel aan de zijde van Westminsterhall (de oude zetel der volksvertegenwoordiging), bewonderden het voorfront vanaf Westminster-bridge en genoten daarbij tevens van het heerlijke riviergezicht, dat zich hier voor onze oogen ontrolde; wierpen een blikje in het park, ter zijde van den Victoria-tower, salueerden nog even Richard Leeuwenhart, en stapten vervolgens naar de Abdij, vlak tegenover het Parlement.

Naar men zegt, was op dezelfde plaats, waar nu de heerlijke Gothische tempel staat, reeds een abdij gesticht door een der Saksische koningen in het begin der 7e eeuw. De kerk in haar tegenwoordigen vorm dagteekent van de tweede helft der 13e eeuw en is dus ongeveer even oud als de Dom van Keulen. Zij is ontworpen in den vroeg-Gothischen stijl, den z.g. ‘early English’, die alle kenteekenen vertoont; van de zuivere Gothiek, nog niet pralend met en dikwijls ontsierd door de pracht der latere ‘perpendicular’ en ‘decorated’ stijlen.

Met een gevoel van eerbied traden wij de ruime hallen binnen. Hier toch trad in al zijn schoonheid en ernst het middeleeuwsche godshuis voor ons op, goddank niet ontwijd

KONINGIN VICTORIA IN HAAR HUISVERTREK, NAAR EEN PHOTOGRAPHIE GETEEKEND DOOR G. BEGG.

ZONDAGMORGEN IN HET SCHWARZWALD, NAAR DE SCHILDERIJ VAN W. HASEMANN.

door de Calvinistische witkwast, maar door de Anglicanen, wier ritus zooveel overeenkomst aanbiedt met het Catholicisme, met een gevoel van eerbied voor hun godsdienstoefeningen ingericht. Hier bevonden wij ons in het Mausoleum van al wat Engeland grootsch in zijne zonen heeft voortgebracht op het gebied van alle kunsten en wetenschappen. Hier rusten vorsten en vorstinnen uit het Engelsche koningshuis; hier sluimeren dichters en staatslieden, krijgshelden en geestelijken, reizigers en geleerden onder de vleugelen des doods; hier ook wachten zij, die onverdiend de eer genoten, onder deze heilige gewelven begraven te worden, den dag der verrijzenis af, om rekenschap van hunne daden te geven.

Heerlijk schoon is het middelschip met zijn harmonische verhoudingen, zijn slanke pijlers en sierlijke decoratie, maar toch, die opeenstapeling van gedenkteekenen en praalgraven, hoewel alleen tot de zijbeuken beperkt, bederft voor een goed deel den plechtigen indruk en geeft de kerk meer het voorkomen van een bergplaats van groote mannen, dan wel van een godshuis, waar Christenen in begraven zijn. Met dat gemengde gevoel dan, dat ons altijd overvalt, wanneer wereldzin en godsdienst met elkaar in tweestrijd zijn, doorwandelen wij de kerk en nemen vluchtig de graven in oogenschouw. Enkele slechts wilden wij te midden der hoeveelheid nader bezichtigen. In het middelschip rust Livingstone, de wereldberoemde ontdekkingsreiziger en zendeling, die te midden van zijn werk steeds God voor oogen hield en Zijne leer trachtte te verbreiden; wij brachten een eerbiedigen groet aan dezen christelijken held. In den ‘Poets Corner’ treffen ons de grafteekens van Shakespeare, Macaulay, Thackeray, Tennyson en van den componist Haendel, maar vooral gevoelden wij ons aangetrokken door den eenvoudigen steen midden in den vloer, waarop niets anders gebeiteld staat dan de naam ‘Dickens,’ het eenvoudigste en toch meest zeggende grafschrift, te midden van al deze pracht. Onwillekeurig bleven wij allen met ontbloot hoofd bij dat graf staan, dat zooveel dankbare herinneringen opwekt, en roerend inderdaad was het, toen een eenvoudig gekleed meisje, een kind nog bijna, na lang, in gedachten verzonken, den naam te hebben aangestaard, de roos op hare borst losmaakte en met een sympathieke beweging op den steen neerlegde. Zou ‘Nelly’ haar voor den geest hebben gezweefd? Of dacht zij aan de zelfopofferende liefde van Agnes voor Copperfield? Wij weten het niet, maar zij was niet de eenige, die hare dankbaarheid en liefde toonde; meerdere bloemen werden op het graf van den beminnelijken schrijver gestrooid en gaven het bewijs, dat zijne nagedachtenis in leven zal blijven langer dan de tempel, waarin hij rust, zijn bogen ten hemel zal heffen.

Wij gingen intusschen verder en vielen alsnu in handen van een geleider, zonder welken men de kapellen niet mag bezichtigen. Wij kwamen dus in de kapel van Eduard den Belijder, van St. Edmund, St. Benedictus, St. Paul en St. Nicolaas en traden eindelijk het pronkjuweel der geheele abdij binnen, de wonderbaar rijk versierde, wereldvermaarde kapel van Hendrik den Zevende. Verbazend fijn is het heerlijke snijwerk aan de wanden, aan de banken en aan de zoldering; al de pracht van den weelderigen ‘decorated’ stijl is hier samengebracht, en vooral de sierlijke hanggewelven vormen den grootsten tooi van dit meesterstuk van architectuur.

Meer echter dan al deze rijkdom trof ons de eenvoudige graftombe in de vrij sombere zijbeuk van de kapel. Hier toch rust zij, die, geboren koningin van Schotland en door, haar huwelijk met den Dauphin, tevens koningin van Frankrijk, na een langdurige gevangenisschap, met de majesteit der onschuld en de heldhaftigheid van

haar geloof, het hoofd liet op het schavot. Hare geschiedenis is bekend. Het verraad, de huichelarij, alle snoodheid die haar omgaven, zijn ontmaskerd en in volle reinheid staat zij voor ons, de fiere Queen Mary, onwrikbaar in haar geloof, standvastig hare rechten handhavend. De besten onder de besten zijn hare strijders geweest, en de houding van hen, die eerbiedig hare laatste rustplaats naderen, bevestigt nog steeds de woorden van haren eersten levensbeschrijver: ‘Zoolang er tranen zullen zijn op aarde, zoolang zullen er tranen gestort worden, gewijd aan hare nagedachtenis; en de vereering der levenden zal niet nalaten, met volle handen rozen en leliën te strooien op haar graf.’

En een paar voetstappen verder ligt ook zij, die haar geheele leven lang de gezworen vijandin was van Maria Stuart, de ‘maagdelijke’ Elisabeth, aan wier handen niet alleen het bloed kleeft van hare koninklijke nicht, maar ook dat van duizenden onschuldige slachtoffers, gemarteld om hun geloof.

Wij waren nu de kerk door geweest. Ten overvloede namen wij nog een blik in den ouden kloosterhof en in de fraaie, achthoekige kapittelzaal, stapten vervolgens even de St.-Margaretha kerk binnen, die naast het koor van de abdij ligt en wandelden daarna weer naar buiten om een laatsten blik te slaan op het heerlijke gebouw. De twee torens aan de westzijde zijn juist niet bijzonder sierlijk en een toevoegsel van Wren, den architect van St. Paul.

Ons plan was nu, langs de Theems weer naar de City terug te keeren en daartoe daalden wij af naar de Westminster-pier, om de boot af te wachten. Over de geheele lengte van de Theems, vanaf het westen van Londen tot aan Greenwich varen nl., met tallooze tusschenstatiën (piers) vlugge en niet al te kleine booten, die vooral in den zomertijd een zeer gezocht middel van verkeer zijn. Geriefelijkheid of weelde moet men hier niet zoeken; of er nog kajuiten zijn, weet ik niet; trouwens het gezelschap zit altijd op het dek en ook wij zijn niet naar beneden geweest. De geheele boot en ook de vaart op de rivier is van top tot teen Engelsch.

‘Time is money’ geldt ook hier. Geen kwartier op den dag ligt het vaartuig stil; 't is onophoudelijk vice-versa. 't Schijnt dan ook wel, dat de boot zoolang gebruikt wordt tot zij totaal versleten is; zoolang de machine nog goed is, moet de rest maar mee. Verf is er bijna niet op te zien; de verschansing van buiten zit vol schrammen en krassen, ten gevolge van het onophoudelijk schuiven tegen de aanlegplaatsen; de schoorsteen vertoont roestvlekken en ziet er uit als een oude gedeukte hoed; het dek is vrij onzindelijk en zelfs een paar amphibieachtige wezens, die men als kapitein en matrozen zou kunnen betitelen, zien er tamelijk verweerd en vlakkerig uit, zoo ongeveer, alsof zij een paar dagen lang in zeewater zijn gezouten, en daarna, na gedroogd te zijn, tot de overtuiging zijn gekomen, dat zij voortaan het gebruik van ander water, 't zij om te wasschen of te drinken, wel kunnen vaarwel zeggen. In één woord, wij kregen zoo het idee, dat de boot met bemanning en al in de vaart wordt gehouden, tot dat de eerste ‘op’ is, als wanneer de laatste eens wordt gezwabberd en in een nieuw pak gestoken en daarna op een nieuwe boot overgeplaatst, die met de behaalde winst ruimschoots kan betaald worden.

Het publiek op onze boot zag er zeer gemengd uit. Vlak tegenover ons zat een lieve jonge lady in gezelschap van haar mama, die pronkte met een groote juweelen broche en een paar diamanten oorknopjes. Verderop een gemoedelijk oud heer, volstrekt geen Engelsche type; een dandy; een sinaasappelkoopman; een stevige bierbrouwersknecht; een keukenmeid met haar mand met inkoopen; een paar kinderen zonder geleider; kortom, de gewone verzameling uit alle standen der maatschappij.

't Was een heerlijk tochtje. Links van ons hadden wij een prachtig gezicht op het ‘Victoria-embankment’, een moderne kade van meer dan 2 KM. lang, die van Westminster-bridge tot Blackfriars-bridge doorloopt en meer dan 24 millioen gulden aan de gemeente gekost heeft. Langs de geheele kade is het een aaneenschakeling van reusachtige gebouwen. Whitehall, het kolossale hotel ‘Metropole’, het station aan Charing-Cross-bridge, het oude Adelphi, het vermaarde Savoy-hotel, en het ‘College of physicians’ zagen wij als beelden in een tooverlantaarn voorbijschuiven. Een oogenblik werd onze aandacht getrokken door de ‘Cleopatranaald’, een oud-Egyptische obelisk, door Mehemet-Ali aan de Engelsche regeering geschonken. De obelisk, uit één stuk steen gehouwen en volgens Egyptische gewoonte met hiëroglyphen bedekt, heeft zonder voetstuk een hoogte van 20,90 M. bij 2.44 M. breedte aan de basis en weegt niet minder dan ruim 180.000 KG. Het overbrengen naar Londen kostte dan ook alleen bijna anderhalve ton gouds. Lang kunnen wij echter de naald niet bewonderen, want de boot snort onder Waterloo-bridge door en ligt even stil vóór het reusachtige Somerset-house, een stichting uit de laatste helft der vorige eeuw, op de plaats waar het vroegere gebouw door den protector Somerset in 1549 was begonnen. Het was echter nog niet voltooid, toen hij in 1552 in den Tower werd onthoofd, en diende na zijn voleindiging tot woonplaats voor verschillende koninginnen van Engeland. Het tegenwoordige paleis verheft zich op een terras van 15 M. breed en 15 M. hoog en is thans voor verschillende administratieve doeleinden ingericht.

Even verder stoomen wij voorbij Arundelhotel en zien eindelijk voor ons de massa gebouwen, samen bekend onder den naam van ‘den Temple’. Dit middeleeuwsche bouwwerk behoorde aan de Orde der Tempelieren, ging na de opheffing der orde in 1313 over aan de Kroon, daarna aan de Ridders van St. Jan en werd door dezen geschonken aan de rechterlijke macht, wien het tegenwoordig nog behoort. De stichting bestaat uit scholen voor de leerlingen voor de rechtsstudie, de oude Temple-kerk (St. Mary), een Gothische zaal, een rijke bibliotheek en de tuinen van den Temple. Hier zijn wij in het hartje van de oude City gekomen.

Bij Blackfriars-bridge genieten wij van het heerlijke stadsgezicht, waarbij de koepel van St. Paul hoog boven alles uitsteekt. Als echte epicuristen zaten wij te genieten. Borrelend sprong het water op voor den boeg van de boot; bruisend werd het vermalen tusschen de raderen om als een witte streep aan den achtersteven te verdwijnen; heerlijk woei de frissche wind ons door de haren, en de heldere lucht droeg er het hare toe bij om de drukte op de rivier en het aloude gedeelte der wereldstad op hun voordeeligst te doen uitkomen.

Helaas! Wreed werd ons genot vergald! Een krassend, jankend en rommelend geluid verscheurde plotseling onze gehoorvliezen. De Engelschen zijn niet muzikaal; wat men in Londen op vocaal of instrumentaal gebied te hooren krijgt, blijft gewoonlijk beneden het middelmatige, maar de straatmuziek is in één woord onuitstaanbaar. Op onze boot nu hadden drie muzikanten plaats genomen, een met een viool, een met een harp, de derde met een draagbaar Amerikaansch harmonium, en begonnen, zonder nadere waarschuwing aan het publiek, om het voor een plotselingen schrik eenigszins te vrijwaren, een wals van Strauss op zulk een erbarmelijke wijze te mishandelen, dat zij ongeveer het midden hield tusschen een treurmarsch en een galop. Hartverscheurend piepte de viool; jammerlijk huilde de harp en onverstoorbaar kalm dreunde het orgel door, nu eens zeer langzaam of zelfs een paar maten geheel zwijgend, om de anderen in de gelegenheid te stellen hem in te halen als hij in de hitte van den strijd (want dat was het) eenigszins vooruit was

geraakt; dan weer *full speed* timmerend en kloppend om viool en harp in een schermutseling met zestiende of twee en-dertigste noten ter zijde te blijven. Het publiek luisterde gelaten, als een Mohammedaan zich overgevende aan het noodlot, en verslagen offerden ook wij na afloop van het muzikale onweer onze penny.

Gelukkig echter verliet het gezelschap bij de eerstvolgende pier de boot om op een andere over te gaan, aldus den dag doorbrengend met een steeds herhaalden aanval op de beurs van de passagiers. Weldra was dit intermezzo weer vergeten. Wij naderden London-bridge en waren daardoor in de gelegenheid een algemeen overzicht te nemen over het monument (bekend als ‘het’ Monument) opgericht ter herinnering aan den grooten brand van Londen in 1660. Deze brand woedde in 460 straten van de stad en verwoestte niet minder dan 89 kerken, 4 stadspoorten en 13.200 huizen; terwijl tot overmaat van ramp de Hollandsche vloot onder de Ruyter de Theems binnenliep en tot Chatham opvoer in weerwil van alle hinderpalen, door de Engelschen in den weg gelegd. Het Monument heeft den vorm van een Dorische zuil

van 61 M. hoog, waarop zich een vergulde urn verheft, waaruit de vlammen omhoog stijgen. Een trap van 345 treden leidt naar den top van dit meer zonderlinge dan fraaie gedenkteeken, alwaar een hek den beklimmer in de gelegenheid stelt, veilig te genieten van het heerlijke vergezicht.

Wij gaan nog verder. Even voorbij London-bridge zagen wij de kolossale vischmarkt van Billingsgate en vlak daarnaast Custom-house, waar de douane van Londen is gehuisvest. Een leger van 2200 beambten ontvangt hier de inkomende rechten, ongeveer 125 millioen per jaar bedragende. In het gebouw is tevens een museum bijeengebracht, een voorstelling gevende van alle mogelijke en onmogelijke manieren, waarop smokkelaars de belasting trachten te ontduiken.

Eindelijk verrees voor onze oogen de zware, vierkante klomp van den ‘Tower’: de boot voer onder de reusachtige en toch sierlijke nieuwe Tower-bridge door, welbekend door de illustraties in den laatsten tijd in verschillende tijdschriften verschenen[1)] en zette ons eindelijk bij Cherry-garden-pier weer aan land. Wij wilden van hier uit naar de City terugwandelen en daar gaan dineeren.

Alras bemerkten wij, dat wij hier niet waren in de ruime en heldere straten van de City en het West-End. Alles zag er tamelijk vies uit. Een gemengde lucht van pik en teer, benevens uien en gebraden vleesch maakte de wandeling juist niet heel aangenaam. Vooral de winkels en de kroegen konden ons niet erg bekoren. De schapebouten, te midden van stof en vuil aan de deurposten opgehangen, de stapel varkensvleesch op vuile houten banken vooraan de straat uitgestald, benevens hier en daar een hoop afgeneden schapekoppen op den vloer neergesmeten, zouden iemands eetlust bederven. De volkskoffiehuizen, als een poffertjes-kraam in vertrekjes verdeeld, met ruwe houten banken, waar alles wel eens een groote schoonmaak mocht ondergaan en waar wij varensgasten, sjouwerlui en andere lieden uit het volk zich zagen vergasten aan mosselen, pickles in mosterdsaus of sterk riekend schapevleesch, lokten ons niet tot een bezoek uit. Bovendien loerde hier en daar een gelaat om een hoekje, dat alle kenmerken vertoonde, dat het beter zou zijn, het 's avonds niet alleen op een eenzame plaats te ontmoeten.

Wij waren dan ook blijde, dat wij na een half uurtje sjouwen op een bus konden stappen, die ons over Tower-bridge naar Bishopgate-street bracht, waar wij alras een inrichting vonden om onze jeukende maag tevreden te stellen.

't Was hier evenals in de meeste restaurants weer het oude liedje. Door een soort koffiekamer kwamen wij aan een portaaltje, waaruit een trap van een 20 treden ons onder den grond voerde in de ‘dining room’, die alleen verlicht was door eenige matglazen ruiten op de hoogte van het trottoir van de straat aangebracht. Wij genoten dus onzen maaltijd in deze soort kelder, (hoewel netjes ingericht), dronken een glas wijn, gingen in de ‘smoking room’ als dessert een sigaartje rooken en besloten verder den avond door te brengen in Cristal-palace, het bekende reusachtige glazen paleis te Sydenham, waar de eerste Wereldtentoonstelling in 1851 werd gehouden. Wij stapten dan naar London-bridge-station, namen een retourkaartje, dat tevens toegang tot het paleis verleende, en na 25 minuten sporens stapten wij af aan het station van het paleis en bevonden ons weldra op de uitgestrekte terrassen, die het gebouw omgeven.

Zal ik den lezer weer vervelen met hem een tafereel op te hangen van de reusachtige grootte van het paleis en zijn omgeving? Om met het oude kermisbedje te spreken:

1) Zie Belg. Ill. 11de jaargang (1894'95) bladz. 241.

Neen, dat doe ik niet, neen, dat wil ik niet. Als ik zeg, dat het gebouw bijna 500 M. lang is en de hoektorens een hoogte van 86 M. bereiken; dat de tuinen en parken en grasvelden en terrassen een oppervlakte beslaan, waarbij het Ter Kamerenbosch in Brussel een bleekveldje is; dat in het gebouw een orchestra is, die 4000 menschen kan bevatten en die in deze kolossale hal maar een hoekje vult; dat er uitgebreide verzamelingen zijn van alle mogelijke dingen op het gebied van kunsten en wettenschappen; en eindelijk, dat alles bijeen ruim 18 millioen gekost heeft, - dan weet de lezer al genoeg. Wij waren hier dezen avond alleen gekomen, om te genieten van de frissche lucht.

De terreinen van het paleis worden gebruikt voor allerlei vermakelijkheden en tentoonstellingen die het publiek aangenaam en nuttig kunnen bezighouden. In dien tijd nu was er een troep van ongeveer 100 Somali-negers gehuisvest, die op een uitgestrekt grasplein, door heuvels en groote decoratieve doeken omgeven, de levenswijze en eigenaardigheden van hun stam in allerlei tafereelen voorstelden, ongeveer zooals voor eenige jaren de Bedoeïenen te Amsterdam deden op het terrein bij Schollenbrug. Prachtige kerels waren er bij, de een van een bij uitstek schoone bronskleur, een ander pikzwart, een derde lichter, soms bij blank af en allen met een verstandig uiterlijk en heldere, levendige oogen. Daar werd gereden op kameelen, paarden en struisvogels; daar werd gejaagd op gazellen en geschoten op den olifant; daar werd een dorpsfeest voorgesteld met allerhande kluchtige fratsen en dansen en een aanval op een karavaan in de woestijn werd uitgevoerd met al het vuur en de drift der werkelijkheid. Evenwel schuilde ook hier boerenbedrog.

Met veel ophef was bekend gemaakt, dat na afloop van de voorstelling een bezoek zou kunnen gebracht worden aan de prachtige en uitgebreide menagerie, die met het gezelschap den toer door Europa mee maakte. Honderden, waaronder ook wij, maakten van deze gelegenheid gebruik. Wel hadden wij niet verwacht een Artis in het klein te zien, maar dat, wat hier met den naam van menagerie werd betiteld, viel ons toch al te zeer tegen om niet iets of wat van ‘bluf’ te mompelen. Een tamelijk lange stal, waarin de paarden en kameelen, benevens de honden voor den troep geplaatst waren; een groote kooi voor de struisvogels en een hok met een nest jonge leeuwen was al wat wij te zien kregen. Meer aantrekkingskracht oefenden dan ook de kleine Somali-negertjes op de aanwezigen uit.

Kleuters van 3 tot 6 jaar rolden bijna naakt in het zand rond en zagen er met hunne vriendelijke, ronde gezichtjes aanvallig genoeg uit om een paar lady's te verleiden, ze eens in de mollige wangen te knijpen en op eenige snoeperij te onthalen. Een paar grootere knapen van een jaar of tien, die door de Westersche beschaving al eenigszins waren aangetast, wisten op een andere wijze op het gevoel van het publiek te werken, door onderling een kleinen worstelwedstrijd aan te gaan, ten einde eenige pence te kunnen verdienen. De eenigszins kinderlijke vroolijkheid van den geheelen negertroep en de vermakelijke drukte, die in hun kamp heerschte, waren heel wat aantrekkelijker dan de geheele menagerie, een paar slaperige slangen meegerekend.

De avond begon nu zoetjes te vallen. Wij verlieten dus het dorp en wandelden door een breede allée op het paleis aan, bestegen het eerste en het tweede terras en zetten ons daar in rustige rust op de balustrade neer om de dingen, die komen zouden, af te wachten.

Duizenden, wat zeg ik, tienduizenden menschen waren op de terreinen van het paleis aanwezig en zeker de helft van deze massa bestond uit kinderen. Er was n.l. dien avond groot vuurwerk, dat dan ook om ongeveer halftien, toen de duisternis gevallen was, werd afgestoken. De Engelsche vermakelijkheden woont men in den

regel met genoegen bij, omdat alles gewoonlijk zoo geregeld van stapel loopt, dat alle saaiheid is uitgesloten. In de groote lokalen als het 'Alhambra' wordt geen pauze gehouden of wel, de pauze duurt slechts kort en wordt aangevuld door een orkeststuk; het eene stuk is nog niet uit of het andere begint; kortom, alles gaat als van een leien dakje. Evenzoo was ook het geval met het vuurwerk. Een zware kanonnade kondigde het begin aan; dadelijk daarop vlogen een vijftigtal vuurpijlen in de lucht en nauwelijks waren deze uitgedoofd of kolossale potten Bengaalsch vuur verlichtten den geheelen omtrek en veranderden den reusachtigen zwarten klomp, die op het terras stond opeengepakt, in een mengelmoes van vroolijke gezichten.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Het borstbeeld van Mgr. Bottemanne. -

Met belangstelling zal de lezer op de eerste bladzijde van dit nummer het fraaie borstbeeld zien weergegeven, door den gunstig bekenden Haarlemschen beeldhouwer Maas van Mgr. Bottemanne vervaardigd.

De gelijkenis van het verdienstelijk beeld moet sprekend zijn en wij vernemen dan ook dat niet alleen de kunstenaar er den algemeenen bijval mee inoogst, maar ook dat de geëerbiedigde Haarlemsche kerkvoogd zelf er zijn bijzondere tevredenheid over te kennen heeft gegeven.

Het beeld is ten naaste bij een halven meter groot en wordt door den uitgever Henri Coebergh te Haarlem tegen den prijs van f10 in den handel gebracht.

Voor gestichten en vereenigingslokalen, alsmede voor pastorieën in het bisdom Haarlem is dit zeker een uitstekende gelegenheid om in het bezit te komen van een welgelijkende beeltenis van den beminden kerkvoogd. Wij twijfelen niet of van de gelegenheid zal een ruim gebruik worden gemaakt.

Koningin Victoria in haar huisvertrek. -

Op het oogenblik dat de heer Nuyens ons door Londen rondleidt, achten wij het niet onaardig den lezer ook een kijkje te verschaffen in het huisvertrek van koningin Victoria, die den 20sten Juni van het volgende jaar het zestigjarig jubilé harer troonsbestijging denkt te vieren. Reeds nu wordt er ernstig gedacht aan de toebereidselen tot dit schitterende feest, dat door de volken van het Vereenigd Koninkrijk met groote deelneming zal worden gevierd.

Niet alleen toch geldt het bier een jubilé, zooals het maar weinig vorsten in den loop der geschiedenis gegeven is te vieren; doch koningin Victoria mag zich ook in de bijzondere liefde en vereering harer onderdanen verheugen en dit maakt haar feest tot een vierdag voor al de millioenen, aan haar schepter onderwerpen.

Reeds op dit oogenblik is haar regeering de langste, die in de Engelsche geschiedenis voorkomt, daar haar grootvader George III, die vóór haar het langst op den troon heeft gezeteld, dien bezette van 25 October 1760 tot 29 Januari 1820, alzoo 59 jaar en ruim drie maanden.

Daarbij is Engeland, gedurende haar zestigjarige zegenrijke regeering, zoodanig in macht en invloed, in grondgebied, in bevolking en welvaart toegenomen, dat de regeering van koningin Victoria door de Engelschen niet zonder reden als de schitterendste wordt geroemd, die zij ooit gekend hebben.

Natuurlijk denkt niemand er aan, haar de uitsluitende verdienste van dien onmiskenbaren vooruitgang toe te schrijven; maar het valt toch niet te ontkennen dat koningin Victoria door haar uitstekende vorstelijke hoedanigheden, haar vrouwelijke zachtheid met mannelijke standvastigheid vereenigd, daarop een grooten invloed heeft uitgeoefend.

Haar verwantschap met de aanzienlijkste vorstenhuizen van Europa, met de keizers van Duitschland en Rusland stelt haar in de gelegenheid, dien heilzamen invloed ver buiten de grenzen van het Vereenigd Koninkrijk over het Europeesch vasteland uit te strekken.

Koningin Victoria, zonder tegenspraak de grootste vorstin van onzen tijd, staat daarbij bekend om haar beminnelijken eenvoud en haar voortreffelijke deugden als echtgenoote en moeder, waardoor zij onder de Engelschen geldt als het toonbeeld van alle vrouwen en moeders.

Haar talrijke kinderen en kindskinderen, samen meer dan vijftig in getal, vormen haar een kroon, waarop iedere vrouw nog trotscher zou mogen zijn dan op den titel van de grootste koningin.

Het is interessant, die hooge vrouw, welke bijna zestig jaren lang den schepter heeft gevoerd over een van de machtigste rijken der aarde, die gedurende haar regeering zooveel vorsten rondom zich heeft zien bezwijken en zooveel tronen ineenstorten, die heel het tegenwoordige Europa als het ware heeft zien groeien, in de kalmte van haar huisvertrek te bespieden. Wij zien haar als een eerbiedwaardige bedaagde matrone in een leuningstoel gezeten en met een handwerkje bezig, terwijl een harer hofdames haar uit een krant voorleest. Het kalme, goedige gezicht zou volstrekt niet de wereldomvattende ervaringen doen vermoeden,

die deze buitengewone vrouw gedurende haar lang leven heeft opgedaan.

Zondagmorgen in het Schwarzwald. -

Onder de eenvoudige godsdienstige bevolking van het Schwarzwald heeft de Zondag nog zijn volle beteekenis als christelijke rustdag, zijn verheven poëzie als dag des Heeren, die in de drukke centrums onzer hedendaagsche beschaving, in de groote steden en de rookerige fabriekplaatsen meer en meer dreigt verloren te gaan.

Plechtige stilte heerscht alom, op het dorn en in de afgelegen hoeven van het gebergte. Alle arbeid staat stil, en van den rijken boer tot den minsten daglooner verheugen zich allen in de verkwikkende rust na zes dagen werkens.

DE WESTMINSTER-ABDIJ TE LONDEN.

Heerlijke, goddelijke instelling, die Sabbaths-viering, welke den mensch behoedt voor het geheel opgaan in de aardsche beslommeringen en hem telkens machtig herinnert aan zijn hooge, eeuwige bestemming!

Hoe blijmoedig en opgewekt begeven de dorpelingen, in hun schilderachtigen Zondagstooi, zich ter kerke! Vriendelijk noodt hen het nederige heiligdom met zijn bescheiden torentje, tegen de helling van den berg geleund, en langs het opwaarts slingerende pad spoeden de geloovigen zich naar den hoogdienst. Straks, in het terugkomen, zullen ze niet zoo regelmatig en stemmig voortstappen; dan zullen de mannen zich wel eens onderweg ophouden om met elkaar een praatje te maken of de herberg in te loopen, terwijl de vrouwen niet kunnen nalaten, even in den winkel aan te gaan om het een of ander wat in de week te pas kan komen in 't voorbijgaan mee te nemen. Want in de week komt er zoo niet van winkelen; dan is het op de afgelegen hoeven weer druk met allerlei boerenwerk. Maar hoe ijveriger er door de week moet gearbeid worden, hoe verkwikkender de rust en hoe prettiger de stemming is op den Zondagmorgen.

DE PARLEMENTSGEBOUWEN TE LONDEN.

[Nummer 27]

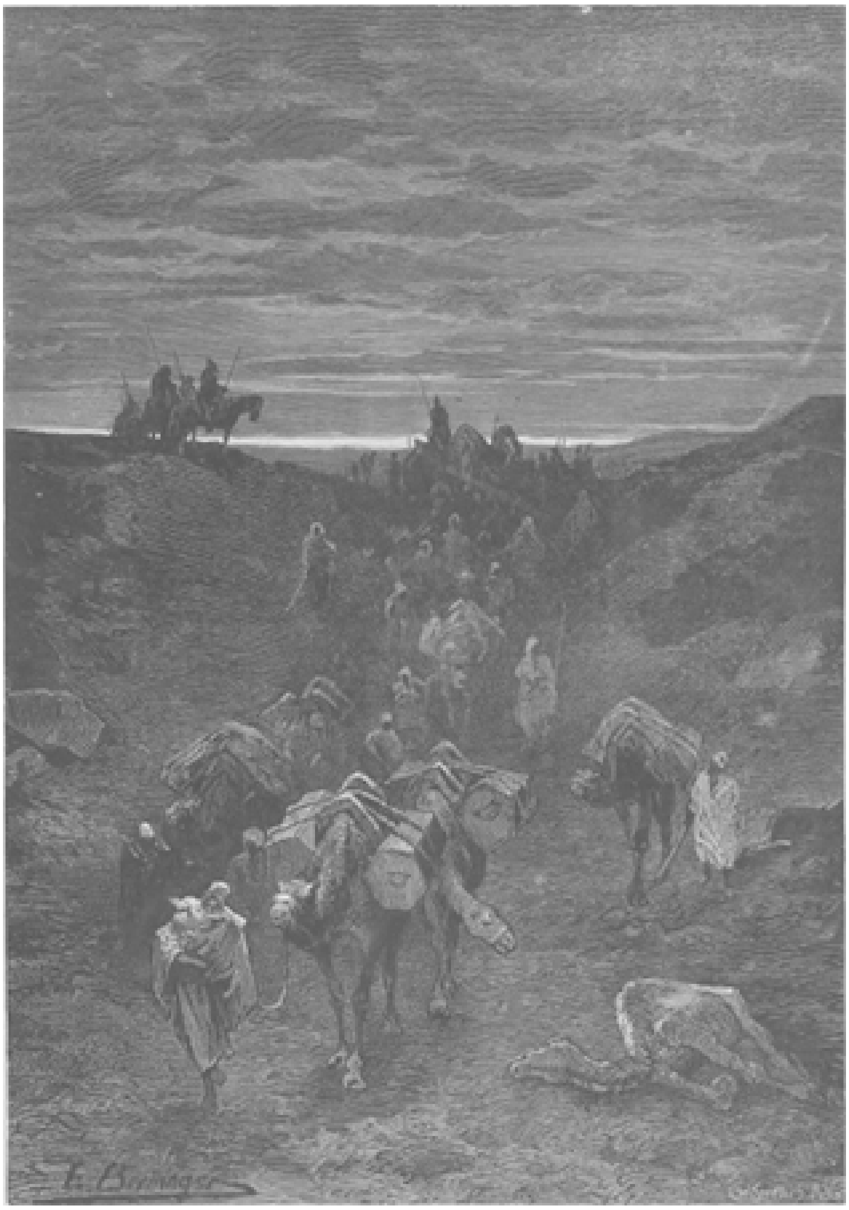

DE LIJKENKARAVAAN, NAAR DE TEEKENING VAN E. BERNINGER.

Lood in het Hart,
Door J.R. van der Lans.
Vervolg.

Zelf zooveel mogelijk in de schaduw blijvend, onderzocht Dolf van onder zijn overhangend hoofddeksel, dat hij diep over de oogen getrokken had, met vorschenden blik de feestelingen onder de grillige belichting, die ze hem nu eens aan hun costuum, dan aan hun gezicht deed herkennen. Maar hij scheen er niet onder te vinden wie hij zocht.

Daar schetterde op eens de dansmuziek uit de feestzaal en op die uitnoodiging tot hervatting van het bal stormde de halve tuin leeg. De jonge dames in haar lichte *sorties* huppelden en zweefden als sylphiden aan den arm van haar ridders of edelknapen het gebouw binnen. Dolf werd door het gedrang mee naar binnen gevoerd; maar niemand nam notitie van hem; ieder had het te druk met zijn dame.

Weldra zweefden de paren in hun schilderachtige costumes, in den schitterenden gloed der vergulde gaskronen, over den gladden dansvloer, in hun rhythmische bewegingen de golvingen der muziek vertolkend als was de huppelende melodie zelf in hen belichaamd.

Dolf stond tegen den muur in een hoek, waar het groen der versiering een natuurlijken schuilhoek vormde. Dank aan zijn bescheiden costuum trok hij maar weinig de aandacht. Er waren zooveel edele ridders in fluweel en zij, die om de feestelijk opgetooide dames fladderden als vlinders om de bloemen, dat de stemmige poorter geheel onopgemerkt bleef.

Ofschoon schijnbaar onverschillig en onbeweeglijk volgde hij met gretigen blik de bevallige zwenkingen der dansende paren. Daar gleed hem juist met vluggen voet keizer Barbarossa voorbij, in zijn galakleed van wit satijn, rijk met goud geborduurd, en een keten van flonkerende steenen op de borst. Hij bood den arm aan de kleine zwarte Estella, die blozend van genot en trots aan zijn zijde rondwalste, wetende dat de oogen van al de toeschouwers op hen gericht waren. Nu en dan wierp zij een steelschen blik naar de dames, langs de muren gezeten, en de heeren, die, achter haar stoelen staande, zich met coquette lachjes tot haar overbogen. De vlugge bewegingen van den dans veroorloofden haar niet, scherp in de oogen en op de gezichten te lezen, maar zij voelde wel hoe men haar en haar cavalier benijdde.

Dolf zag het paar maar vluchtig voorbijzweven. Hij had een ander op het oog. Zou Henriette soms niet aan het bal deelnemen? Tevergeefs zocht hij haar onder de muurbloemen. Wel ontdekte hij haar moeder te midden van hetzelfde gezelschap ongeveer, waarvan hij haar des middags op het balkon omringd had gezien. Den dokter kon hij alweer niet ontwaren; die was dus zeker thuis gebleven. Maar waar was Henriette?

Op eens zag hij haar blik op zich gevestigd. Een oogenblikje, heel vluchtig maar; want daar walste zij alweer verder en verdween aan den arm van haar cavalier tusschen de rondwarrelende paren. Hij verhief zich op de teenen om haar in de bonte wemeling van zachte tinten, schitterende kleinoodiën en levende bloemen terug te vinden. En ja, daar herkende hij haar weer aan de zijde van denzelfden mageren heer met het kale hoofd, dien hij 's middags zoo geëmpresseerd in haar nabijheid had gezien, jonker De Grunze. Ze scheen heel opgewekt, een licht blosje kleurde haar wangen,

haar oogen schenen te glinsteren van genoegen. Ze voelde zich dus wel gelukkig aan den arm van den jonker!....

Ginder, in de nabijheid van haar moeder, stonden nog drie, vier heeren, hetzij in weelderige ridderkleedij, hetzij in stijven zwarten rok met den *chapeau gibus* onder den arm, te hunkeren naar het voorrecht, haar ten dans te mogen leiden. Maar uit die groep van aanbidders had zij kennelijk den jonker uitgekozen. Hij had blijkbaar haar voorkeur. Zie maar hoe gelukkig blozend zij zich van hem naar haar plaats liet terugleiden, hoe haar moeder het paar verwelkomde, hoe minzaam zij den jonker toelachte en hem zelfs een plaats naast haar dochter aanwees om van den dans uit te rusten. En hoe levendig onderhield zich de jonge edelman met de dames. Geen van de andere heeren, die zich blijkbaar zóó in haar gunst mocht verheugen....

De dans was afgeloopen en van de verwarring, die hierop volgde, daar de meeste paren de zaal uitwandelden om in den tuin een luchtje te gaan scheppen, maakte Dolf gebruik om het gebouw te verlaten.

Hij had genoeg gezien. Hij had gemerkt dat hij het niet hoefde te wagen zich aan de familie voor te stellen. Henriette was zoo van alle zijden omringd, dat hij er niet aan denken kon, haar aandacht voor hem te vragen, voor hem met wien ze weinige jaren geleden als zuster en broer op en neer ging!

Hij sloop den tuin uit zonder nog naar iets of iemand om te zien, en zich het middeleeuwsche hoofddeksel diep over de oogen trekkende, zoodat hij haast onkenbaar was onder zijn bruinrooden mantel, baande hij zich een weg door de menigte aan den ingang.

Zoodra hij buiten het gedrang was, dwaalde hij als gejaagd voort in de richting van het donkere, eenzame plantsoen langs de stadswallen en liet zich daar, ver van het gedruisch der feestende stad, op een in 't groen verscholen bank neervallen.

Met een zucht van verlichting streek hij zich langs het voorhoofd, waarvan hij de benauwende wollen kap had opgelicht. Hij was dan eindelijk buiten dat feestgewoel, dat hem verstikte; hij kon weer ademhalen; hij kon weer zijn gedachten verzamelen, weer ongestoord, met wreede zelfkwelling wroeten in de wonden van zijn hart. Want ja, hij voelde zich diep, pijnlijk gekwetst. Hij voelde zich ongelukkig, de ondankbare, die - dit zei hem zijn eigen koel verstand - niet anders dan redenen tot tevredenheid en dankbaarheid had. Maar zoo is de mensch: alles moge hem toegeworpen worden, als hij het éene missen moet, waarop hij nu eenmaal de zinnen gezet heeft, is al het andere hem waardelooze ballast.

Lang bleef Dolf aldus in de eenzaamheid over zijn donkere gepeinzen broeien. Nu en dan zwabberde hem een verdwaald troepje dronkelui, met misselijk gelach voorbij, maar anders stoorde niets hem in zijn aftobbende mijmering.

Het was volslagen nacht geworden, een donkere nacht, ten minste hier onder het dichte lommer, ver van den lichtgloed der geïllumineerde straten. Een koude nachtwind begon door de blâren te ruischen en deed den eenzamen peinzer huiveren onder zijn wijden mantel.

Hij stond op en zwierf, altijd langs eenzame lanen en stille achterstraten, naar huis terug.

Alles was daar al in diepe rust. In de donkere gang een lucifer opstekend, vond Dolf op de gewone plaats in een hoekje van de trap zijn koperen blaker. Hij stak de kaars aan en bereikte zonder gedruisch zijn kamer.

Nadat hij de lamp aangestoken had, was zijn eerste werk, het maskeradepak uit te gooien, dat hem benauwde, of het een gloeiend harnas was. Hij trok een licht huisjasje

aan, en daar hij, ofschoon doodmoe, nog geen lust had om naar bed te gaan, wierp hij zich wrevelig op de canapé.

In de stilte van het huis en van heel de afgelegen straat, hoorde hij duidelijk van uit de verte het feestgewoel nog in zijn ooien suizen als een zee, nu eens kalm en gelijkmatig, dan weer zich plotseling verheffend als tot een wild geloei.

Het heldere lamplicht hinderde zijn vermoeide oogen en hij draaide het laag neer. Het schemerdonker werkte met het verre geruisch uit de stad en zijn lichamelijke vermoeienis mee om hem ongemerkt te doen insluimeren.

Op geen uur na zou hij kunnen zeggen, hoe lang hij zoo gelegen had, toen hij plotseling met een schrik wakker schoot.

Wat was dat voor een helsch lawaai in de straat?

Hij wreef zich de oogen uit en liep, waggelend van slaapdronkenheid op het raam toe. De vale schemering van den opkomenden dag drong al door de ruiten, waarvoor hij verzuimd had de gordijnen neer te laten, en in het grauwe morgenlicht flikkerde het neergedraaide petroleumvlammetje kwijnend als het oog van een stervende.

Dolf schoof met een ruk het raam open en een donderend geratel verbijsterde zijn oor. Met dol geraas snorde een groote, vierkante, donkere kast door de straat. Het was een soort van Jan-plezier vol gemaskerden, die met het halve lijf of met bengelende beenen over de portieren hangend, onder druk gezwaai met de armen of de gepluimde hoofden, met schorre kelen het nieuwe straatlied uitgalmden van de studenten, die nooit verloren gaan.

Die zwarte rammelkast vol fantastische, veelkleurige en rumoerige gestalten leek in de grauwe schemering wel een equipage uit de hel, vol losgebroken duivels. Als een wervelwind stoof de zware wagen, door drie paarden getrokken, dreunend onder Dolfs venster door.

Daar, een eind verder de straat in, nam de kast op eens een vervaarlijken draai als zou ze met heel haar luidruchtige bevolking vierkant ondersteboven gaan. Er lag namelijk midden in de straat een rood en wit schild, met bonte vlaggen er om heen, een afgerukt brok van een gevelversiering, door den wind of door baldadige late feestelingen meegevoerd en daar neergesmeten. Die bonte kleurenwemeling, door den nachtwind bewogen en plotseling voor de pooten der paarden als een levend wezen oprijzend, deed de dieren schrikken. Zij steigerden woest met een vervaarlijken zijsprong, onder wild getrappel met de pooten; en met een krakenden schok ging de heele kast, die zij achter zich sleepten, overzij. Knersend schuurden de wielen langs den trottoirband...

Dolf hield zijn hart vast; alles klopte hem in het lijf van schrik. Hij was in eens klaar wakker. Met groote oogen staarde hij uit het raam naar buiten. God! God! hoe zou dat afloopen?

Maar de koetsier had al de zweep over de paarden gelegd; in dolle vaart holden zij door en sleepten den wagen weer overeind nog vóór hij den tijd had gehad om te kantelen. De dronken troep scheen niets van het gevaar gemerkt te hebben; als bezetenen zongen zij voort, het geratel der wielen overschreeuwend:

> De studenten van Leuven gaan nooit verloren,
> Falderalderire!....

Dolf slaakte een zucht van verlichting en wischte zich het angstzweet van het voorhoofd.

Maar wat lag daar tegen den trottoirband? Die witte gedaante? Dat was toch geen afgewaaid schild, zooals dat kleurige ding, dat de paarden zoo'n zijsprong had doen

maken. Dat vlaggedoek bewoog zich, opfladderend in den kouden nachtwind; maar de witte gedaante lag roerloos als een neergeworpen, gevulde zak.

Dolf moest daar het zijne van hebben. In drie, vier sprongen was hij de trap af en op straat. Hij ijlde op de gedaante toe en... daar herkende hij het wit zijden galacostuum van keizer Barbarossa. Het was Koen de Vries, die door den schok uit het rijtuig geslingerd was, zonder dat zijn kameraden in hun uitgelatenheid er iets van gemerkt hadden. Voorzichtig beurde Dolf het hoofd op, dat in zijn val tegen den trottoirband geslagen was. Langs het doodsbleeke gezicht sijpelden, toen hij het ophief, stralen van rood bloed, die in den valschen rossen baard afdropen.

'Koen,' zei Dolf zacht, terwijl hij den gevallene de wit gepluimde baret van het hoofd nam en dit met zijn zakdoek omwond, om voorloopig het bloed te stelpen.

'Koen, Koen,' herhaalde hij met schrik en medelijden in de stem.

Een zacht, klagend gekreun was het eenige antwoord.

Radeloos zag Dolf om zich heen. De heele straat was nog in diepe rust. Ook het rijtuig was lang uit het gezicht; in de verte klonk alleen nog het geratel der wielen, overstemd door het dronkemansgezang.

Wat zou hij doen? Om hulp roepen en aldus burengerucht verwekken? Hij nam een kort

besluit. Koen was fijn en tenger gebouwd; hij daarentegen, ofschoon ook niet forsch van statuur, toch een stevige jongen met gespierde armen. Voorzichtig nam hij den gevallene in zijn armen en droeg hem als een kind den groentenwinkel in, waarvan de deur achter hem was open blijven staan, en verder de trap op naar zijn kamer, waar hij hem op zijn bed uitstrekte en al de zorgen aan hem wijdde, die de toestand vereischte.

XV.

Den anderen morgen was het laat dag in de feestvierende academiestad. De feestelingen en hun gasten moesten hun roes of hun vermoeienis van den vorigen avond uitslapen.

Het was wel tien uur of halfelf eer er leven kwam in het deftige hotel, waar de familie en kennissen van den hoofdpersoon der maskerade gelogeerd waren: mevrouw De Vries met haar dochter, de familie Rozijnman, jonker De Grunze en nog een paar goede bekenden, voor wie daar weken te voren mooie kamers besproken waren.

In een afzonderlijk zaaltje was het ontbijt voor de bevriende familiën klaar gezet en omstreeks halfelf zaten de dames en heeren daar genoeglijk bijeen om den welvoorzienen disch, waarop van alles voorhanden was om de van streek gebrachte magen weer op dreef te helpen.

Mevrouw De Vries zag nog een beetje bleek en kon nu en dan een geeuwtje niet onderdrukken.

‘Het is dan ook erg laat geworden gisteravond,’ zei ze tot verontschuldiging tot jonker De Grunze, die heel fletsch uit zijn oogen keek. ‘Ik had niet gedacht dat ik het zoo lang op het bal uitgehouden zou hebben; maar 't was dan ook verrukkelijk.’

‘O als 't aan mij gelegen had,’ zei de levendige Estella met glinsterende oogen, ‘dan had ik den heelen nacht wel kunnen doordansen.’

‘Ja, gij ondeugend nest weet nooit van uitscheiden,’ zei haar vader, die door een stevige portie ham met mosterd zijn krachten restaureerde.

‘Zoo'n feestavond komt ook alle dag niet voor,’ merkte haar mama vergoelijkend op. ‘En ze kan er tegen, beter dan Henriette, geloof ik.’

Dit met een blik op juffrouw De Vries, die er inderdaad een beetje betrokken uitzag.

‘Ik moet zeggen,’ zei ze met een flauw lachje, ‘dat ik het op den duur erg vermoeiend vind en blij zal wezen als wij weer kalm in Brussel terug zijn.’

‘Hoe is 't mogelijk!’ riep Estella. ‘Ik amuseer me hier dol, dol!’

‘Ik kan niet helpen,’ hervatte Henriette, ‘maar die buitensporige luidruchtigheid stemt me altijd min of meer angstig. Zulke feesten loopen gewoonlijk nooit af zonder ongelukken.’

‘Och, Heere, wat een slechte inbeelding,’ zei Estella, haar klein wipneusje optrekkend, ‘hoe haalt gij 't in uw hoofd! We hebben toch tot dusver van geen ongelukken gehoord, dat ik weet.’

‘O maar de feesten zijn ook nog niet ten einde.’

‘Neen, gelukkig niet, ik stel er mij nog heel veel van voor. - Vindt u niet, mevrouw,’ ging ze tot Henriettes mama voort, ‘dat de heeren lang wachten met iets van zich te

laten hooren? Koen had toch beloofd dat hij zou komen informeeren hoe wij geslapen hadden.'

'Het zal de vraag wezen of hij zelf nog wel uitgeslapen is,' merkte haar vader met een oolijk lachje op; 'want hij zal nog vrij wat later zijn bed opgezocht hebben.'

'Natuurlijk,' dus stemde mevrouw De Vries toe, 'nadat ze ons thuis gebracht hadden, zullen de jongelui onder elkaar nog wel een pretje gehad hebben. Ik meen dat Koen de vrienden nog allemaal op zijn kamer noodigde.'

'En als ze eenmaal gezellig bij mekaar zitten, dan weten ze gewoonlijk niet van opbreken,' voegde de heer Rozijnman er bij. 'Het zal wel dag geweest zijn, eer ze op bed kwamen. Dus gij hoeft mijnheer Koen of zijn vrienden vooreerst niet te verwachten, Stelletje.'

'Nu, ik zal er hem geducht de les over lezen, dat hij zoo slecht zijn woord houdt,' zei zijn dochter met koddige verontwaardiging haar vuistje ballend.

'Daar geef ik u volkomen gelijk in, Stella,' gaf mevrouw de Vries lachend toe. 'Dat kan u te pas komen voor de toekomst; wat zegt u, mamaatje?' dus wendde zij zich met een knipoogje tot mevrouw Rozijnman.

Deze beantwoordde het knipoogje en zei met een lachenden blik op haar dochter:

'Ja, als ze hem nu niet een beetje onder den duim ziet te krijgen, dan heeft ze later heelemaal niets in te brengen.'

Het gezelschap was nog te weinig uitgeslapen om aan deze kleine woordenwisseling een levendig aandeel te nemen; maar de lachjes van verstandhouding bewezen toch dat de toespelingen begrepen werden.

Na de in 't oog loopende vertrouwelijkheid tusschen Estella en Koen tijdens de feestdagen was het een openbaar geheim, dat de twee een paar zouden worden, en al waren de verlovingskaarten nog niet rondgezonden, niemand twijfelde er aan of die zouden wel niet lang uitblijven.

Mevrouw De Vries had haar toeleg met bewonderenswaardigen tact doorgedreven en haar man had haar daarbij, zonder het te willen, krachtig in de hand gewerkt.

Na het vreeselijk onderhoud, dat hij op den avond van het diner met haar gehad had, miste hij den moed, een tweede dergelijke woordenwisseling uit te lokken. Waartoe zou die trouwens ook gediend hebben? Mevrouw wist nu eenmaal dat de bezwaren van haar man eenvoudig uit scrupules voortkwamen, die zij gewoon bespottelijk vond. Op haar geweten hoefde hij dus geen beroep meer te doen; zij had geloond dit niet te bezitten. Zou hij dan soms gebruik maken van zijn gezag als huisvader? Maar als hij haar tot het uiterste dreef, dus had ze gedreigd, zou ze tot alles in staat wezen. Wat bedoelde ze daarmee? Hij wist het niet. Maar met huivering bracht hij zich de vreeselijke uitdrukking te binnen, waarmee ze die woorden had uitgesproken, haar vlammende oogen, den trek van niets ontziendens trots om de lippen, die haar gelaat tot dat van een helsche furie misvormde.

God weet, waartoe een onvoorzichtig woord die vrouw drijven kon! Haar man aanklagen, en daardoor haars vaders nagedachtenis aan schande prijs geven, zich zelf en haar kinderen ongelukkig maken? Dat was wel niet te denken... ofschoon een oogenblik van hartstochtelijke opgewondenheid haar blind kon maken voor de gevolgen. Zij zou weten te handelen, had ze gezegd. Zweefde haar daarbij een misdaad voor de door hartstocht benevelde oogen? Dacht ze er aan, zich op de een of andere manier van hem te ontdoen? Of de hand aan zich zelve te slaan? Met siddering bedacht hij hoe lichtvaardig eenmaal haar vader gesproken had van een einde aan 't leven te maken, zoo hem dit te moeilijk werd...

In elk geval was die vrouw tot alles in staat: de hartstocht kon haar op een oogenblik krankzinnig maken.

Vernietigd door die ontdekking, had de dokter verder tegenover haar zorgvuldig gezwegen.

Alleen had hij zich veroorloofd, zijn zoon onder vier oogen te onderhouden. Hij had hem laten voelen hoe onvoegzaam hij gehandeld had door, om buiten zijn vader, een zoo gewichtige uitnoodiging als die van het studentencorps aan te nemen, ook al had zijn moeder hem daartoe aangemoedigd. Nu het eenmaal zoover was, dat hij zonder voor het heele land een mal figuur te maken, niet meer terugkon, wilde zijn vader er zich in vredesnaam bij neerleggen, maar niet dan onder ernstig protest. Verder drukte hij Koen op het hart, zich in elk geval in zijn uitgaven te matigen en vooral zijn gezondheid in acht te nemen, zich niet aan buitensporigheden over te geven en te bedenken waarvoor zijn vader hem naar de academie gezonden had. Hij had uitstekende talenten; het zou een eeuwige schande zijn, als hij daarmee niet woekerde; als hij de held der academie bleef in pretjes en feesten, maar zich in de studie liet overvleugelen door minder begaafde, maar ijveriger jongens zooals Dolf Weever.

Kortom, de vader had geen enkelen beweeggrond overgeslagen, die op het verstand of het gemoed van zijn jongen indruk kon maken. En volgzaam als Koen van nature was, had hij zijn vader alles beloofd wat deze maar verlangde. Het deed hem inwendig werkelijk leed, dat hij den beminden en vereerden man, op aanstoken van zijn moeder, zoo om den tuin had geleid, en op dat oogenblik verlangde hij niets liever dan dien misslag goed te maken door zijn vader verder in alles te wille te zijn. Maar de inblazingen van zijn moeder hadden gauw dien goeden indruk van zijn vaders woorden weer weggevaagd.

Mevrouw lachte wat met de overdreven bezorgdheid van den dokter. Die zag alles altijd van den zwartsten kant in, sprak bij de minste uitgave van overdaad en gunde een jongmensch niets, omdat hij zelf in zijn jeugd niet had kunnen genieten en er nu op zijn ouden dag geen behoefte aan had. Koen moest zich aan die praatjes maar niet storen; de man werd oud en hij had nooit veel begrip van de wereld gehad; hij wist met wat zijn zoon toekwam.

En zoo werd, zonder dat de huisheer nog in iets geraadpleegd werd, alles voor de feesten bedisseld. Er werd gezorgd, dat de familie Rozijnman, die daar niet weinig mee pronkte, in alles van de partij was en verder dat het engagement tusschen Koen en Estella zijn beslag kreeg. De heer Rozijnman, die misschien anders nog bezwaar gemaakt had, was nu, in den vollen drang van de feestelijkheden, waar bij hij zich gestadig in het vereerend gezelschap van den hoofdpersoon kon vertoonen, gemakkelijk te winnen.

Alles kwam dus van zelf zonder moeite in orde, en hoewel natuurlijk nog de toestemming van dokter De Vries moest afgewacht worden, zag men daar geen reden in om niet te doen, alsof die al verkregen was. Op aanraden van zijn moeder ‘afficheerde’ Koen zich met Estella, zoodat er voor niemand, die gelegenheid had de jongelui tijdens de feesten gade te slaan, eenige twijfel aan het ernstige van hunne verloving kon overblijven. Zoo zou dus dokter De Vries voor een voldongen feit gesteld worden. Als het eenmaal wereldkundig was dat zijn zoon naar de hand van de rijke en mooie bankiersdochter dong, kon hij die verbintenis immers niet meer doen afspringen en het praatje in de wereld brengen dat zijn zoon een blauwtje had geloopen.

Zoo was dus alles tot dusver prachtig volgens de berekeningen van mevrouw uitgevallen, en al was zij ten opzichte van haar plannen met Henriette en jonker De Grunze niet zoo gelukkig geweest als in die omtrent Koen, toch voelde zij zich alvast heel tevreden over het welslagen van haar pogingen.

Met voldoening zag zij den kring aan tafel rond. De feesten waren nog niet ten einde, en was zij in die paar dagen al zoo goed geslaagd, wie weet of zij het tusschen den jonker en haar Henriette ook nog niet zou klaar spelen? Jammer dat het meisje zoo stil en teruggetrokken was, ofschoon de jonker toch alle moeite deed om zich aangenaam aan haar te maken en ook de andere jongelui haar allesbehalve verwaarloosden. Als ze zoo weinig van de feesten profiteerde, had ze evengoed thuis kunnen blijven, - wat ze dan ook graag gedaan had, als Koen en haar moeder, met Estella, haar niet op alle manieren hadden meegetroond. Wat of het meisje toch in den weg zat? Nu weer at ze bijna niet.

‘Scheelt er wat aan, Jet?’ vroeg haar moeder. ‘Gij eet haast niet.

‘Neen, ik heb weinig trek, moeder. Ik weet niet wat ik heb, maar ik voel me zoo zenuwachtig, zoo beklemd; 't is of ik een voorgevoel heb dat er een ongeluk moet gebeuren.’

‘Daar hebt gij haar weer met haar voorgevoel,’ lachte de ondeugende Estella. ‘Kom Jet, gij zijt niet f[r]isch, gij zijt nog niet goed uitgeslapen; dat zal wel overgaan, eer we een half uur ouder zijn. Laat ik u maar eens inschenken, dan zult gij eens zien hoe gij daarvan opknapt.’

En vlug schonk het vroolijke ding een glas morgenwijn in, dat ze haar vriendin voorhield, terwijl zij den arm vertrouwelijk vleiend om haar hals sloeg.

Maar Henriette duwde haar zacht terug en zag, zonder den mond aan het glas te zetten, naar haar moeder, wie juist door een bediende van het hotel iets werd ingefluisterd.

(*Wordt vervolgd.*)

Een uitstapje naar Londen,
Door J.F. Nuyens.
(*Vervolg.*)

De nieuwste snufjes op pyrotechnisch gebied, als daar zijn: fluitende vuurpijlen, luchtballons met Bengaalsch vuur, alle mogelijke en onmogelijke soorten van bommen en zevenklappers werden bij tientallen gelijk de lucht in geslingerd. Algemeene vroolijkheid verwekten twee fietsrijders, die na een vermakelijken wedstrijd beiden hals over kop in een vijver met water buitelden, benevens een turner, die op een groot vierkant raam van ijzerdraad, te midden van zijn kunsten achtereenvolgens hoofd, armen en beenen verloor en eindelijk zich zelf geheel oploste in een reclame voor de een of andere groote firma. Eindelijk na een uur lang gedonderd en geknetterd te hebben, werd het einde van het vuurwerk aangekondigd door twee prachtige, hooge fonteinen van vuur, te midden waarvan eenige honderden bommen en vuurpijlen ontploften.

HET IMPERIAL INSTITUTE

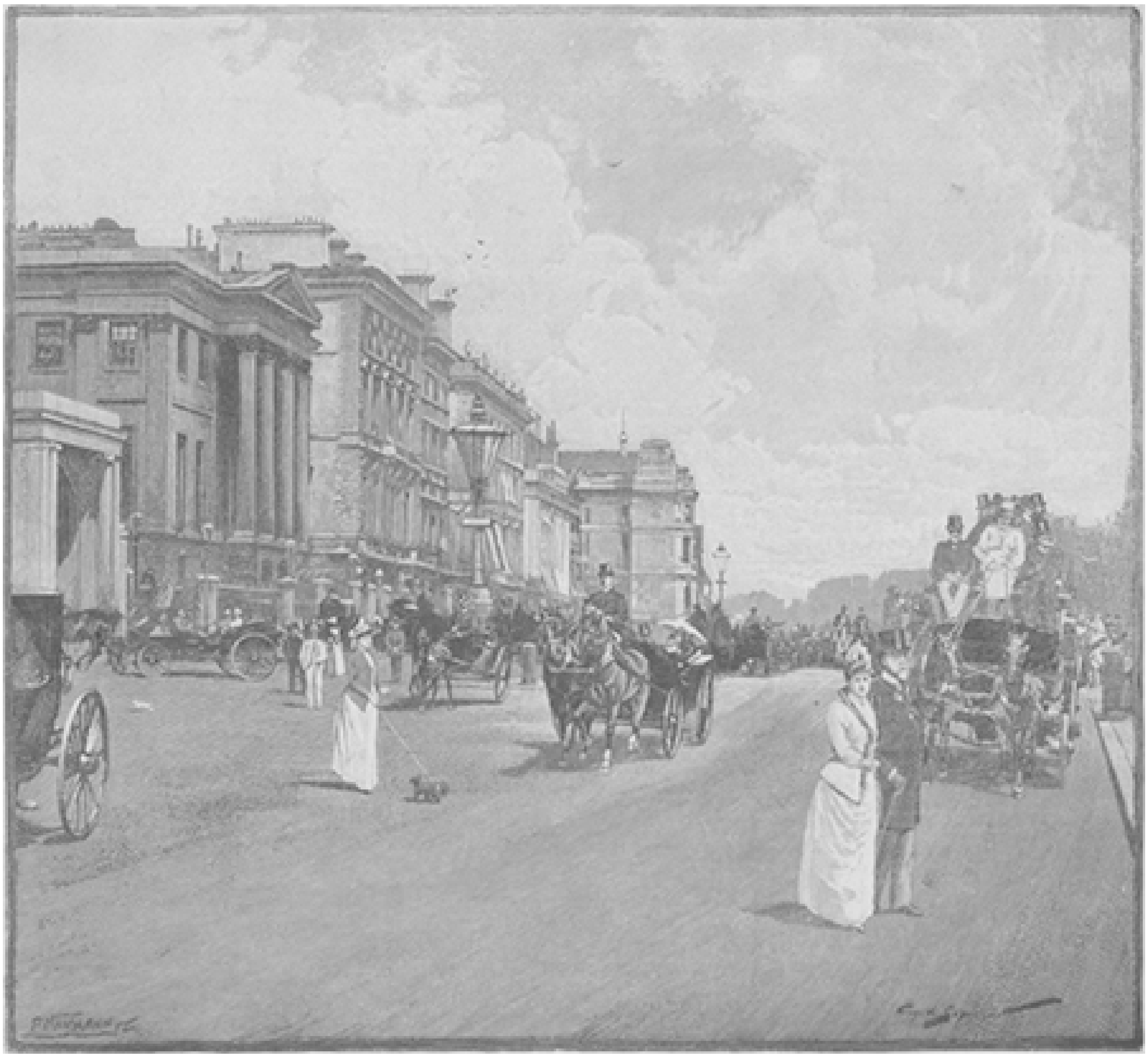

HYDE PARK CORNER TE LONDEN.

Alsnu volgde een gedrang, laat ik liever zeggen een ordelijk gedrang, zooals wij van ons leven niet hadden bijgewoond. Negen tienden toch van de geheele menschenmassa moest nog naar Londen terug en het scheen ons bijna onmogelijk, dat er spoorwagens genoeg zouden zijn om dat te bewerken. Wij hadden niet op de Engelsche voortvarendheid gerekend. Treinen van twintig, dertig waggons stonden bij het station gereed; twaalf, vijftien, soms achttien personen werden samengepakt in een coupé, waarin plaats heette te zijn voor tien. Was de eene trein

MEMENTO MORI, NAAR DE SCHILDERIJ VAN C. PILOTY.

gevuld, dan vertrok hij zonder afgeluid te worden en dadelijk daarachter stoomde reeds een nieuwe binnen, om hetzelfde lot te ondergaan.

Wij behoorden niet tot de eerste reizigers, maar te oordeelen naar den geringen tijd, dien wij moesten wachten, was alles in den tijd van 20 minuten afgeloopen en het paleis met zijn omgeving geheel ontruimd. Zeer gezellig spoorden wij naar Londen, een fijne sigaar rookend, waarvan de geurige damp gelijk gewoonlijk de Engelsche reukorganen aangenaam prikkelde en een medereiziger zelfs verleidde een praatje te maken. Het gevolg hiervan was dat hij in dank een 'Dutch cigar' aannam en met zichtbaar genot opstak. In de beste verstandhouding bereikten wij London-bridge, reden op een bus naar de Bank, namen daar afscheid en na in ons hotel nog een glaasje bier te hebben gedronken, rolden wij te middernacht vermoeid in bed en sliepen weldra zoo vast, dat de slaap van den vermaarden dikken jongen van den ouden heer Wardle er maar een hazenslaapje bij mocht heeten. Ik geloof, dat wij onzen dag dan ook goed besteed hadden.

Niemand zal licht raden, hoe gezellig ons ontwaken was in Londen. Voor ons vertrek hadden wij ons zelf al een voorstelling gemaakt van geratel van rijtuigen, geschreeuw van kooplui of venters, haastige voetstappen van voorbijgangers en misschien gebulk van vee, dat naar de markt gedreven wordt. Verder het wasschen en toilet maken in een schraal verlichte kamer met het uitzicht òf op een blinden muur òf op een reusachtig reclame-bord aan den overkant van de straat òf wel op een onverkwikkelijke massa schoorsteenen in een mistige en rookerige atmospheer. Niets van dit alles.

De groote parken in Londen zijn ware stukken natuur, midden in de huizen-woestijn neergeplakt en de groote menigte *squares* en *fields*, door de geheele stad verspreid, zijn parken in 't klein, vriendelijke tuinen, die der metropolis een eigenaardig en niet ongezellig karakter verleenen. Onze kamer nu zag op Finsbury square uit. Zoodra wij de oogen en de gordijnen opensloegen, wenkte het groen der boomen ons een vriendelijk 'goeden morgen' toe.

De zon, die juist gelegenheid had, hare eerste stralen door onze ruiten te werpen, maakte van deze gelegenheid dan ook elken dag trouw gebruik; alleen des Zondags scheen zij, als iedereen in Engeland, te willen rusten en vertoonde zich niet. Rustige rust heerschte tot omstreeks acht uur op het plein en de omliggende straten. De meid aan den overkant klopte zoo doodbedaard hare vloermat tegen den muur uit, alsof zij ergens in een achterbuurt van Brugge, op een dag dat er geen markt is, dit werk verrichtte. Tusschenbeide ging een dienstbode of een naaistertje of een winkeljuffertje voorbij, - de meesten met een bonten boa om den hals, in weerwil van den fraaien zomermorgen, - die nog een straatjen-om maakten voor zich naar haar betrekking te begeven. Een enkele straathond snuffelde zoo kalm midden op het plaveisel, alsof er geen sprake van kon zijn, dat hij ooit overreden zou kunnen worden; en om de idylle van landelijke stilte nog meer volkomen te maken, daar zat waarlijk een bestoven musch op onze vensterbank en tjilpte zoo genoeglijk en hipte zoo welvoldaan heen en weer, dat een redelijk mensch wel tot de overtuiging moest komen, dat hij zijn ontbijt al achter de knoopen had en zich om 's levens zorgen bitter weinig bekommerde.

Vroolijk en opgewekt stonden wij des Vrijdagsmorgens dan ook op en waren reeds gekleed en gewasschen, toen de dienstdoende geest van het hotel zijn knokkels op

de kamerdeur liet spelen. Een kopje thee werd gedronken, een praatje gemaakt met den portier, die ons afschuierde en met zichtbaar genoegen een Antwerpsche sigaar aanvaardde en tot Zondag bewaarde, en om halfnegen waren wij al weer op marsch en lieten ons gewillig bij den neus nemen door een Londenschen baardschrapper, die ons voor 2 pence zoo kaal schoor als een Chineesche bonze.

Na het verfrisschende scheren gevoelden wij allen trek in een verfrisschend bad. Nu, daartoe is in Londen alle gelegenheid. Aan water voor uit- en inwendig gebruik ontbreekt het niet. Op verschillende plaatsen zijn drinkbakken voor paarden en honden aangebracht en een aantrekkelijk gezicht is het, als een hijgende straatof trekhond zijn dorst lescht, zonder door een baldadigen kwajongen daarin gestoord te worden; of als een voerman met vriendelijke zorg zijn paard of ezel naar welbehagen het frissche nat laat opzuigen. De Engelschen toch zijn erkende dierenvrienden.

Eveneens wordt een druk gebruik gemaakt van de fonteintjes voor den dorstigen mensch. Menigeen, die op straat een stuk brood verorbert en naar binnen spoelt met een koelen dronk; ja, de vereeniging, door wier zorg deze drinkbakken worden opgericht, heeft eens willen nagaan of zij aan hun doel beantwoordden, en een controle van een paar dagen gaf tot slotsom, dat in één dag meer dan 5500 voorbijgangers van de aangeboden gelegenheid profiteerden. Lang behoefden wij dus niet naar een badhuis te zoeken. Een beleefd politie-agent (de ‘Dutch cigar’ deed ook hier weer haar plicht) verwees ons naar Liverpool-road, meer naar het Noorden van de stad. Eerst dachten wij te wandelen, maar bij nader inzien verkozen wij toch het trammen boven een uur marcheeren, te meer, daar wij van de imperiale af op ons gemak het gewoel in de straten konden beschouwen.

Een geheel ander leven is het weer in deze buurten dan in de City. Op City-road is het nog verbazend druk; meer naar het Noorden vermindert dit eenigszins. Sommige straten krijgen meer het aanzien, dat aan ‘buiten’ doet denken. Tuintjes voor aan de straat; bloemen voor de vensters; hier en daar zelfs nog een boomgaard, die niet voor bouwterrein is verkocht, of een koffiehuis, dat nog zoo wat den stempel draagt van een buitenherberg, doen ons wel eens de Theems en de ondergrondsche spoorwegen vergeten.

Na een goed half uur traden wij dan een net badhuis binnen. Het zwembassin was geheel bevloerd met verglaasde tegels; de badkamertjes waren klein maar zindelijk; de kuipen, handdoeken en borstels waren even proper; kortom ieder van ons duikelde naar believen, 't zij in een kuip, 't zij in het bassin, in het frissche water rond, en geheel opgeknapt waren wij om tien uren gereed om met nieuwen moed den dag te beginnen.

Ons plan was South-Kensington te bezoeken met zijn vermaard museum. Wij liepen dan denzelfden weg terug en kwamen door de Chapelstreet uit op Pentonville-road. In Chapelstreet kregen wij een herinnering aan een van de drukste straten in de jodenbuurt te Amsterdam. Er werd nl. markt gehouden op straat. Kar aan kar en kraampje bij kraampje maakten het doorloopen bijna onmogelijk en het geschreeuw en gebulk van de kooplui benevens het gekakel van troepen koopende en biedende wijven vormden een zeer onharmonieus concert. Hier heerschte dan ook de grootste onzindelijkheid, zoowel wat betreft het publiek als de koopwaar. liet eerste zag er al even onsmakelijk uit als het ander; de afval en allerlei vuiligheid meer maakte de straat glibberig en slecht begaanbaar, maar dit scheen het volk zelf minder te hinderen; althans, een slordig wijf, dat een soort schapebout bij ongeluk liet vallen, raapte dien bedaard weer op, veegde hem even met haar voorschoot zoo kalm en bedaard af, dat zij deze operatie blijkbaar meermalen had toegepast en ging

daarna zeer weltevreden haars weegs. Blijkbaar zou zij het vleesch zoo geparfumeerd zonder nader reinigingsproces in den pot stoppen, en smakelijk verteren.

Op Pentonville-road dan waren wij nog bijna twee uur gaans van South-Kensington verwijderd. Wij stapten dus op een bus en daar de rit ongeveer een uur zou duren (kostende vier pence of twintig cent) zetten wij ons bovenop op ons gemak neer om eens recht te genieten. 't Was dan ook heerlijk weer.

Pentonville-road is een fraaie, zeer breede weg (geen eigenlijke straat), heerlijk geplaveid, niet met asphalt of keien, maar met een soort grint, dat stijf samengeperst is, - en met Euston-road ongeveer 40 minuten gaans lang. De straat heeft een vrij steile helling en de koetsier van onze bus zette dan ook het remblok vast, zoodat de voorwielen alleen rolden, terwijl de achterwielen over den weg sleepten. Wij schenen hier door een kunstlievende buurt te rijden. Meerdere reclameborden van decoratie-schilders en beeldhouwers, benevens kolossale stapelplaatsen van steen en marmer en magazijnen van grafteekens en ander steenhouwwerk troffen onze oogen. Daartusschen zagen wij echter ook fraaie villa's en rijke heerenhuizen.

Aan het einde van Euston-road sloeg de bus linksom en reed door Portland-street en Regent-street op Piccadilly aan. Aan alles konden wij zien, dat wij in het West-End waren; alles zag er even degelijk, fraai en grootsch uit. Wij waren nu tot op de voorste banken van de imperiale geschoven en zaten dus vlak bij den koetsier. Ieder lezer kent toch zeker den onsterfelijken Tony Weller van Dickens een der hoofdpersonen uit de ‘reizen en lotgevallen van Samuel Pickwick’. Welnu, verbeeld u onze opgewondenheid, toen wij in den bestuurder van ons rijtuig een type ontdekten, die Dickens aanleiding had kunnen geven, om den ouden Weller te scheppen en handelend op te voeren.

Een gezond, blozend gelaat, met een stompen neus, die het onomstootelijk bewijs levert, dat de eigenaar daarvan niet bang is van een kleine hartsterking; een flinke, gezonde onderkin, in weerwil van het warme weer in een dikke bouffante gedraaid; een rond, gevuld postuur, dat met moeite in een ruime overjas scheen gewrongen; een paar gezonde beenen, helaas, onzichtbaar onder het dekkleed, maar toch zeker zulke beenen, waaraan alleen een paar kaplaarzen thuis hooren; een ouden, maar goed onderhouden cilinder op 't hoofd en de onmisbare bloem in het knoopsgat. Een praatje werd spoedig aangeknoopt en zooals bij zulk een postuur bijna niet anders kan, het bleek een joviale heer te zijn, die gezellig babbelde en ons op menig ding opmerkzaam maakte. Met gratie stak hij een sigaar op en aardig was het te zien met hoeveel genot hij dien dampte, waarbij hij als een weinig ervaren rooker veel te hard trok en telkens op den grond spuwde. Maar nog vermakelijker was het gedrag van de koetsiers der bussen, die ons passeerden. De rookende collega scheen de algemeene aandacht te trekken. De een salueerde deftig met de zweep; een ander reed in bijna stomme verbazing voorbij; een derde hief vol verrukking de handen ten hemel en nog anderen schreeuwden onzen koetsier lachende een aardigheid toe of schenen te bedelen om ook een sigaar. Wij hebben dan ook opgemerkt, dat van de honderd koetsiers misschien tien rooken en van die tien nog minstens acht een pijp met echt Engelsche *shag* of andere tabak.

Wij reden nu midden in de drukte van Piccadilly, kwamen voorbij Hyde-Park-Corner, een der hoofdingangen van dit meest bekende Londensche park, en stapten op Brompton-road, vlak bij het South-Kensington-museum, af.

De stichting van dit museum legt opnieuw een schitterend getuigenis af van de energie en den practischen geest van het Engelsche volk. Toen in 1851 de eerste groote wereldtentoonstelling in het glazen paleis te Sydenham gehouden werd, bleek

het den Engelschen, dat zij op het gebied van kunstnijverheid een treurig figuur maakten. De fijnheid der Fransche beeldhouwwerken en luxe-artikelen; de voortbrengselen der Oostenrijksche en Italiaansche nijverheid; de schitterende kleurenharmonie der Oostersche volken vooral en hun aangeboren talent voor decoratieve versieringen stelden de Engelsche productie verre in de schaduw. Na afloop der expositie was dan ook ontegenzeglijk uitgemaakt, dat Engeland achter aan kwam in de rij der volken en hard zou moeten werken om in het algemeen concert van kunstnijverheid een toontje mee te mogen spelen. Er werd echter niet achteruit, maar vooruit gezien; de handen werden niet in den schoot gelegd, maar flink uit de mouw gestoken; een commissie van invloedrijke mannen vormde zich, de regeering beloofde en verleende ook haar steun en zonder talmen werd alles in het werk gesteld om een goede schrede voorwaarts te doen en de kunst te verheffen.

De school en het museum van South-Kensington werden opgericht en van dit middelpunt uit deed de weldadige invloed zich over het

geheele land gevoelen. Schatten gelds werden door de regeering en door particulieren beschikbaar gesteld; de bekwaamste professoren en leeraars werden aan de school verbonden en ruim betaald; bekwame leeraars, daar gevormd, verspreidden de goede ideeën door geheel Engeland, en toen in 1867 de tweede internationale tentoonstelling werd gehouden, bleek het tot verbazing van geheel Europa, dat Engeland niet meer achteraan hinkte, maar een reuzenstap vooruit had gedaan en weldra in de eerste gelederen zijn plaats zou innemen. Nog tegenwoordig geeft de Regeering meer dan twaalf millioen franken uit tot het onderhoud dezer stichting, het vormen van tijdelijke tentoonstellingen, het aankoopen van nieuwe kunstschatten, het aanvullen der bibliotheek, enz.

De geheele inrichting bevat: een museum voor decoratieve kunst, met meer dan 45.000 origineele en gereproduceerde kunstwerken; een galerij van nationale schilderkunst; een kunstbibliotheek van ongeveer 70.000 boekwerken en 190 000 teekeningen, gravures en photographieën; een wetenschappelijke en technische bibliotheek van 66.000 deelen; een kunstnijverheidschool en eindelijk het Koninklijk College van Wetenschappen, waar de leeraren en meesters hun opleiding genieten. Het geheele museum is dan ook eenig op de wereld en een eenigszins uitvoerige beschrijving zou een boekdeel vullen. Een vluchtig overzicht zal hier echter wel voldoende zijn.

In de eerste zaal, die der architectuur, valt ons oog al dadelijk op een prachtig jubé van marmer en albast, dat vroeger een der grootste sieraden uitmaakte van de kathedraal van St. Jan in Den Bosch, maar, treurig genoeg aan de Engelschen verkocht is. Het is onbegrijpelijk, hoeveel kunstschatten uit Nederland naar het buitenland, in de eerste plaats naar Engeland, zijn verhuisd.

Vooral in deze onze goede XIXe eeuw zijn honderden kostbare schilderijen, kerkmeubelen en voorwerpen van goud- en zilversmidskunst in vreemde handen overgegaan; er was een tijd, dat opkoopers ons land afreisden en overal naar verborgen of miskende schatten zochten; ja, men zou kunnen beweren, dat het kleine Nederland anderhalve eeuw lang de voornaamste schatkamer is geweest; waaruit Engeland en Duitschland hun schoonste kunstvoorwerpen gehaald hebben. Het doet ons vaderlandsch hart echter goed, de Nederlandsche kunst overal zóó gehuldigd te zien.

Die twee kolossale cilinders daar zijn reproducties van de zuil van Trajanus, in 106 tot 114 na Chr. opgericht ter herinnering aan den krijgstocht van dezen Romeinsche keizer tegen de Daciërs.

Bekijk deze kolom maar goed, want meer dan 2500 figuren komen er op voor, de dieren, de zegekarren en ander bij werk niet meegerekend. Bewonder verder in deze en de volgende zalen de meesterstukken van de meest beroemde beeldhouwers der Middeleeuwen en der Renaissance; de kostbare voorwerpen in ivoor gesneden; de sierlijke cameeën; de wonderbaar schoone voortbrengselen van goud- en zilversmidswerk; de heerlijke tapijten en gobelins; de meubelen van ebbenhout met brons ingelegd; de prachtige collectie misgewaden uit alle tijden en van alle stijlen onzer tijdrekening; de bij uitstek schoone verzameling vazen en andere voortbrengselen der ceramiek; de rijtuigen, pendules en muziekinstrumenten; kortom alle mogelijke voorwerpen van kunst en dagelijksch gebruik, en als het u dan nog niet duizelt en draait voor de oogen, kom dan nog even mee de trap op, naar de eerste verdieping, waar het schoonste u nog wacht.

Eerst wandelen wij door de kabinetten der schilderijen, waar naast de voortbrengselen der moderne Engelsche school ook menig Nederlandsch meesterstuk ons oog boeit, en treden daarna een ruime zaal binnen, de ‘zaal van Rafaël’, daar deze heros van 't penseel hier alléén vertegenwoordigd is. Daar hangen in twee rijen de heerlijke cartons door dezen koning der Renaissance in 1515 en 1516 samengesteld op last van Paus Leo X, die naar deze ontwerpen in Atrecht tapijten liet weven (tot wandversiering, wel te verstaan) voor het Vaticaan; de anderen, na van de eene hand in de andere te zijn overgegaan, zijn thans in het bezit van het Oude Museum te Berlijn. Overweldigend schoon van compositie en uitvoering zijn de oorspronkelijke cartons, die den grootsten schat van South-Kensington uitmaken; vooral de miraculeuze vischvangst, de straf van den toovenaar Elymas en St. Petrus, de sleutels van het hemelrijk ontvangende, zijn grootsch van opvatting en uitvoering.

Noode verlaten wij dan ook deze zaal, bewonderen nog eenige kabinetten met aquarellen, wandelen door de galerij van den prins-gemaal waar een uitgezochte verzameling kleine kunstwerken uit de Middeleeuwen is bijeengebracht en verlaten het museum vol bewondering voor de daar vervatte kunstschatten, maar ook voor de Engelsche onbekrompenheid, die een ruime beurs beschikbaar stelde om dit alles te bekostigen en te onderhouden.

Na deze vermoeiende wandeling in opgepropte zalen hadden wij allen trek om wat frissche lucht te scheppen en wij besloten dus een bezoek te brengen aan Hyde-Park, dat in de onmiddellijke nabijheid ligt, in zoo verre men nl. in Londen van onmiddellijke nabijheid kan spreken. Om verdere krachten te verzamelen, gebruikten wij eerst een ‘lunch’ en stapten vervolgens langs Exhibition-road op het park af.

De geheele omgeving draagt hier den stempel van grootsche pracht, en hoewel de reusachtige gebouwen, die wij hier bewonderen, eerst in de laatste jaren gebouwd zijn, treffen zij door hun sierlijken en deftigen stijl. Dit gebouw, met een façade van 250 M. lang, in Romaanschen stijl opgetrokken, en geflankeerd door twee hoektorens van 58 M. hoog, is het museum voor natuurlijke historie, waarin zich uitgebreide verzamelingen bevinden van voorwereldlijke dieren, van delfstoffen, van insecten en zoogdieren, kortom alles wat op aarde leeft en bestaat. Daarachter verrijst het ‘Keizerlijk Instituut van het vereenigde Koninkrijk en de Kolonie,’ een gebouw in sierlijken renaissance-stijl met een toren van 85 M. in het midden en gesticht in 1887 ter herinnering aan het 50jarig regeeringsjubilé van koningin Victoria.

In 1893 geopend, heeft de stichting ten doel het bevorderen van landbouw, handelen nijverheid in het moederland en in de overzeesche bezittingen. Achter dit gebouw weer doemt voor onze oogen op de ‘Royal Albert-Hall’, een uitgestrekte rotonde in den stijl der Italiaansche renaissance en bestemd tot het geven van groote concerten, wetenschappelijke bijeenkomsten of tijdelijke tentoonstellingen. Bij een uitwendige middellijn van 83 bij 72 M. bevat het gebouw meer dan 8000 zitplaatsen, terwijl het inwendige een galerij van schilderkunst bevat, welke galerij versierd is met kolommen van stuc en vanwaar men een schoon gezicht op de zaal zelf heeft.

Deze drie gebouwen, met de zijgevels naar Exhibition-road gekeerd, beslaan langs deze straat bijna tien minuten gaans, terwijl de Albert-Hall direct aan Hyde-Park grenst, of liever aan Kensington-garden, dat met dit Park één geheel uitmaakt. Wij liepen dus achter de Hall om traden het hek binnen, dat het geheele park omgeeft, liepen een heerlijk beschaduwde allée door en zagen toen voor onze oogen dat juweel van conceptie en uitvoering oprijzen, dat de koningin gewijd heeft aan de nagedachtenis van haar vereerden en diep betreurden gemaal. Op een uitgestrekt

terras verrijst het monument, door een sierlijk hek omgeven, op welks hoeken fraaie beeldgroepen verrijzen, die Europa, Azië, Afrika en Amerika voorstellen. Het gedenkteeken zelf bestaat uit een Gothisch baldakijn, door vier heerlijke granieten pijlers gedragen en bekroond door een spits van drie verdiepingen, die haar top 53 M. hoog in de lucht verheft. De basis is getooid met een marmeren fries, waarop levensgroot de beroemdste mannen uit alle tijden zijn afgebeeld: Phidias en Iktinos, Homerus en Mozart, Rafael en Apelles, allen zijn hier vertegenwoordigd. Ten Z. staan de musici; ten O. de schilders, ten N. de architecten en ten W. de beeldhouwers. Op de hoeken, ieder op een afzonderlijken sokkel, prijken 4 beeldgroepen: de Landbouw, de Industrie, de Handel en de Bouwkunst. Midden onder het baldakijn zit het prachtige beeld van prins Albert, van verguld brons, in het costuum van de Orde van den Kousenband. Het geheele monument schittert van mozaïekwerk in marmer en glas, van verguldsel, van brons en schilderwerk, en het is dan ook niet te verwonderen dat al deze pracht bijna anderhalf millioen gekost heeft.

Wij wandelden nu terug en traden het park verder binnen.

Hyde-Park heeft, als ieder ander wereldsch voorwerp, ook zijn geschiedenis. Onder Hendrik VII aangelegd, jaagde men er tijdens Elisabeth nog op herten en reeën. Onder Karel II was het een geliefkoosde wandelplaats, maar, zooals het maar al te dikwijls gaat: ‘het kan verkeeren.’ Van wandelplaats werd het de plek, waar duellisten hun verfoeielijk gebruik botvierden, en eerst onder Willem III en latere vorsten en vorstinnen werd het wat het nu is. Om een denkbeeld te geven van de groote Londensche parken zij alleen gezegd, dat men een flinke Hollandsche stad, b.v. Haarlem, met een goed deel van den Haarlemmer Hout in Hyde-Park en Kensington-garden zou kunnen plaatsen. Dwars door het park heen loopt een gegraven beek, die van 100 tot 200 M. breed is en met haar omgeving van groene lanen en grasperken een heerlijk gezicht oplevert. In den zomer wemelt het er van pleiziervaartuigen of wel, op bepaalde uren van badende jongens, die met innig genot in het water rondplassen. In den winter is hier natuurlijk het uitverkoren paradijs voor schaatsenrijders en in alle jaargetijden is de omgeving van de Serpentine (de naam van deze beek) het geliefkoosde wandelplekje van alle Londenaars.

Om een park in volle fleur te willen zien, moet men er eigenlijk des Zondags heen gaan, als ieder, die in de wereldstad zes dagen achtereen verstoken is van frissche lucht en bloemen, zijn schade komt inhalen. Dan krioelt het van sportsmen, want ieder park heeft zijn ‘cricketgrounds’ of een groot grasveld, voor dergelijke spelen ingericht; dan dwarrelen overal kinderen rond met kinderwagens en kindermeisjes ofwel onder toezicht der moeders zelf; dan zijn alle banken bezet en ieder lommerrijk plekje ingenomen; dan neemt menigeen levensvoorraad voor den geheelen dag mee en ligt plat op zijn buik te lezen of kijkt naar het ‘football’ of voedert eenden en zwanen en geniet onder elken vorm van den rustdag en keert niet voor 's avonds naar huis om te dineeren.

Dan vertoont de adel van Londen de fraaie rijtuigen en de arme zijn haveloove lompen; dan zit de Christen naast den jood en deze naast den Griek, en hier of daar hurkt misschien een neger in de volle zon op een zandig plekje neer en droomt van zijn heet Afrika en een Rus tracht met hem een praatje aan te knoopen en het geheele menschdom schijnt één groote broederschap. Dan schijnen er bij de algemeene opgewektheid geen rook of mist te bestaan en het leven doet zich voor als enkel genot en zonneschijn. Och, dat ook hier de schijn bedriegt!

Op de meeste plaatsen van Hyde Park kan men ongestoord genieten, daar groote rijtuigen in het geheel niet en de cabs alleen langs één dwarsweg mogen passeeren.

Wij wandelden dan wat rond, rustten eens in een schaduwrijk hoekje en gingen vervolgens met den ondergrondschen spoorweg naar Earls-court, waar de Indische Tentoonstelling (the Indian Exhibition) gehouden werd.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

De lijkenkaravaan. -

Den eerbied voor de dooden treft men aan bij alle volken, ook de meest onbeschaafde, tenzij ze in volslagen verwildering en verdierlijking mochten verzonken zijn. Die eerbied voor het stoffelijk overschot der afgestorvenen hangt ten nauwste samen met de begrippen omtrent de onsterfelijkheid der ziel en het leven hiernamaals, waarheden die den mensch als het ware zijn ingeschapen.

De gedachte dat de ziel, na haar verscheiden uit het lichaam, zich met het Opperwezen en de onzichtbare geestenwereld ging vereenigen, leidde van zelf sinds de oudste tijden tot het gebruik, de dooden bij voorkeur ter ruste te leggen op plaatsen, aan de Godheid geheiligd.

Dat gebruik ziet men dan ook niet alleen in het Oude Verbond bij het volk Gods en in de latere christelijke tijden trouw gehandhaafd.

maar men neemt Mohammedanen, de Boeddhisten, kortom bij alle volken, die aan een leven hiernamaals gelooven.

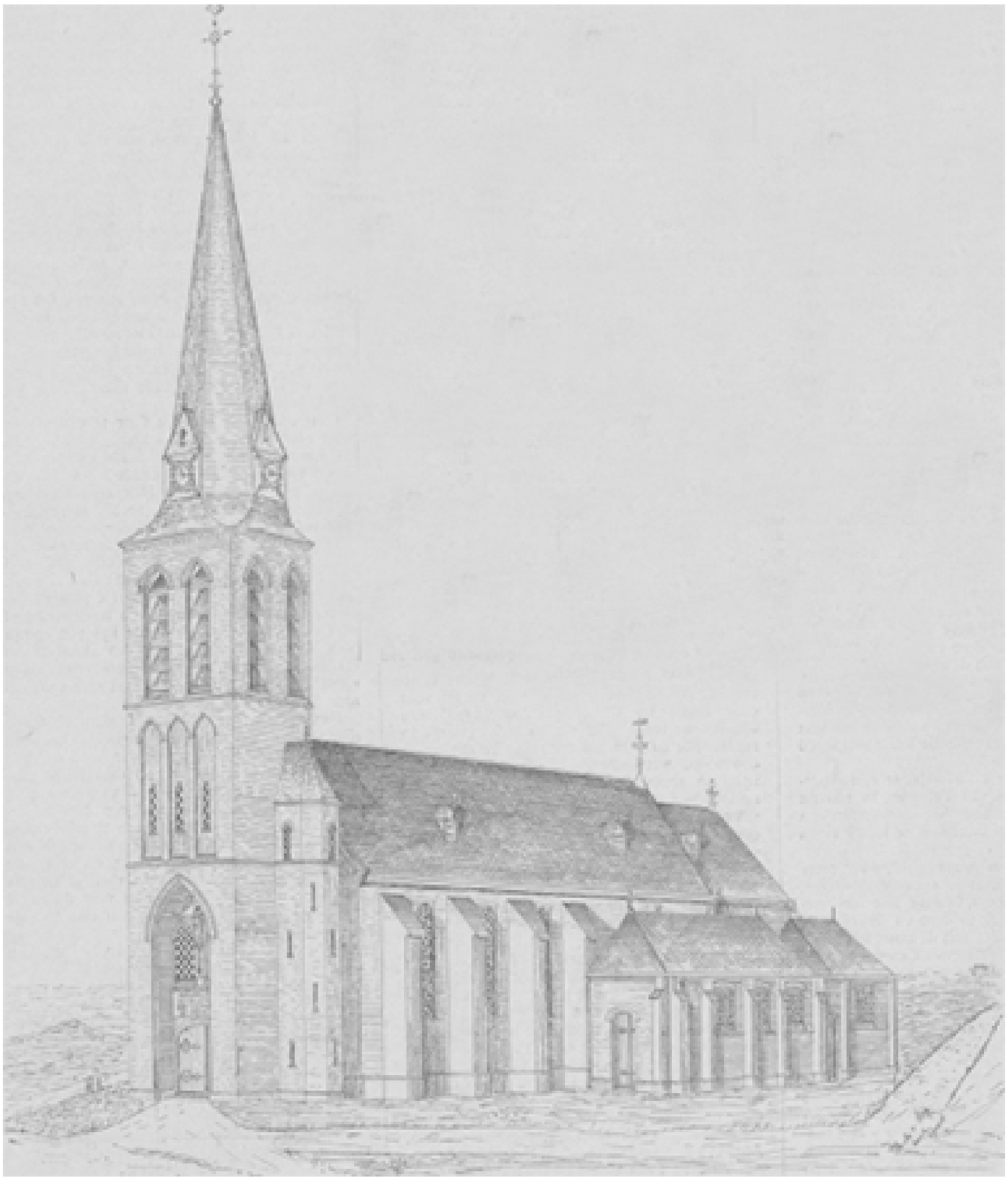

DE HERSTELDE EN VERGROOTE KAPEL TE HANDEL, NAAR DE TEEKENING VAN H.M. VAN STRIJP.

De rechtzinnige Mohammedaan verlangt niets vuriger dan dat zijn lichaam, na den dood, moge rusten in de schaduw van het heilige Mekka, de stad van zijn profeet. En evenals de Chineezen de lijken hunner afgestorvenen tot zelfs van over den Oceaan naar den dierbaren gebleken, hoe de oude kapel met een nieuw priesterkoor, nieuwe sacristie en een paar zijbeuken zou kunnen worden vergroot zonder dat het oorspronkelijk gedeelte behoefde geschonden te worden. Een beroep op de hulp der talrijke vereerders van O.L.V. te Handel[1)] werd niet tevergeefs gedaan, en reeds in 't begin van 1895 kon met de eerste uitbreiding een aanvang gemaakt worden. Nog in dat zelfde jaar werd daaraan de laatste hand gelegd en was de teekening van den Amsterdamschen en gewijden geboortegrond terugvoeren, zoo getroosten ook de

1) Handel, dorp, gem. Gemert, in Noord-Brabant.

Mohammedanen zich lange en vermoeiende tochten om hun dooden naar Mekka te voeren, dat als het ware vaderland geldt voor al de volgelingen van den profeet. Bij honderden te gelijk worden die lijken door karavanen daarheen gevoerd.

De teekenaar van het tafereel op onze eerste bladzijde heeft onszulk een karavaan voorgesteld. De doodkisten zijn op kameelen geladen, die door de drijvers worden voortgeleid. Gewapende mannen te paard vergezellen den somberen stoet om dien tegen de aanvallen van roofdieren of plunderzieke benden te beveiligen.

Er ligt een eigenaardige poëzie in dat fantastische tafereel. De eerbiedige zorg voor de dooden geeft iets treffends aan dien stillen, somberen optocht door de woestijn, dien ontzaglijken begrafenisstoet, daar voorttrekkend in de plechtige eenzaamheid der wildernis.

Memento mori. -

Bij de beschouwing van deze plaat denken we onwillekeurig aan het aardige schilderijtje door de geestige dichtpen van De Genestet eenmaal gepenseeld:

De schooljeugd - zij vindt haar genoegens
Op 't kerkhof als overal -
Loopt saam: er wordt begraven,
Dat is een aardig geval!

Zij komen nieuwsgierig, en kijken
En keuvelen met elkaêr.
Zij klimmen op 't hek van het kerkhof
En duikelen over de baar.

Zij peilen den gapenden grafkuil
Met onbezorgden zin.
De een zegt: Het is een diepert!
En de ander: Durft gij er in?

Maar hoe onbezorgd ook van zin, toch voelen ze, als 't er op aankomt, een lichte huivering en buigen zich in stille ingetogenheid voor de majesteit des doods:

Zij spelen - daar nadert langzaam
De staatsie het wachtend graf....
Zij steken de hoofden te zamen,
En nemen de petjes af.

Iets van dien geheimzinnigen eerbied voor het nog onbegrepene lezen we ook op de lieve architect werkelijkheid geworden. Des Rectors vertrouwen in de toekomst, of liever in den bijstand van Haar, te wier eere hij 't werk had aangevangen, was heel wat versterkt en de hoop, zijn zoeten droom eens geheel verwezenlijkt te zien, kreeg steeds meer vasten steun, wijl ook de stoffelijke hulp van alle zijden bleef toevloeien. Die hulp bleek zeer noodig te zijn, want toen in 't begin van dezen zomer met de restauratie begonnen werd, kwam eerst voorgoed de zwakheid en het verval der oude kapel aan den dag. Het oude dak is nu vernieuwd; nieuwe ramen nemen de plaats der gezichtjes, die op onze gravure in het pas gedolven graf neerkijken. Het oudste meisje wordt door dien aanblik al tot stil nadenken gestemd; het gezicht van de kleinste teekent nog een en al verbazing. Het kind begrijpt nog niet, dat het leven, dat zich zoo heerlijk, vol zonneschijn en spel, voor haar opent, ten slotte op het donkere graf in de koele aarde moet uitloopen.

Maar den ouden doodgraver stemt die gedachte blijkbaar tot ernstigen weemoed. Bij de aanschouwing dier bloeiende, spelende kinderen kan hij de gedachte niet van zich afzetten dat ook zij eenmaal zullen begraven worden in die aarde, waarin hij al zoo menig graf gedolven heeft, en waarin hij zelf misschien eerlang het moede hoofd zal ter ruste leggen.

De herstelde en vergroote kapel van Handel. -

Hoe nederig lag zij daar achter het geboomte verscholen, de oude welbekende Handelsche Kapel; zelfs geen torenspits, die den vermoeiden pelgrim van verre het welkom toeriep; doch die nederigheid paste wel bij de eenzaamheid harer omgeving, bij haar eenvoud, bij haar ouderdom vooral: reeds bijna zes eeuwen had zij den storm der tijden getrotseerd, doch niet zonder dat daarvan diepe sporen waren achtergebleven. En welk een strijd bad zij niet, als zoo vele harer zusters uit de middeleeuwen, te doorstaan gehad! Doch het is mijn doel niet haar geschiedenis te schrijven, 't is een teekening der nieuwe Handelsche Kapel, die ik zoo vrij ben den lezer der *Belgische Illustratie* aan te bieden, 't is over haar dat ik met een kort woord iets wenschte mede te deel en.

De bouwvalligheid der oude kapel eischte steeds dringender een geheele herstelling; maar de steeds toenemende scharen van pelgrims, die telken jare dit heiligdom komen bezoeken, maakten een vergrooting niet minder noodzakelijk. Beide tegelijk tot stand te brengen, dat was sinds lang het lievelingsdenkbeeld van den WelEerw. Heer Van de Laarschot, rector der kapel, een idee, dat echter niet door verwezenlijking vatbaar scheen, wijl de stoffelijke middelen daartoe geheel ontbraken.

Uit een teekening van den heer Kuipers, civiel ingenieur te Amsterdam, voor een paar jaren den WelEerw. Rector geschonken, was oude in; het bouwvallig torentje is afgebroken en een nieuw in zijn plaats verrezen. Alles wat niet hecht en sterk genoeg meer bleek is door meer solide daken vervangen, ja wie zou uit nevensstaande teekening de oude Handelsche kapel nog herkennen?

Fier als een harer jongere zusters verheft zij haar spits hoog in de lucht, als om zoo ver mogelijk de christelijke milddadigheid te roemen van hen, die haar tot dit nieuwe leven hebben opgewekt.

Gemert.
H.v.S.

[Nummer 28]

Lood in het Hart,
J.R. van der Lans.
(*Vervolg.*)

Dokter Linde, zegt u?' hoorde zij mevrouw De Vries verwonderd aan den bediende vragen. 'Wat moet die van me hebben?'

De man in den zwarten rok haalde de schouders op.

'Nu, ik zal maar even gaan hooren wat hij aan de hand heeft,' zei mevrouw opstaande en, na zich even bij het gezelschap verontschuldigd te hebben, volgde zij den bediende naar een soort spreekkamer, waar een bejaard, netgekleed heer haar wachtte.

'Neem me niet kwalijk, mevrouw, dat ik u zoo vroeg in den morgen kom derangeeren... Mag ik me aan u voorstellen als dokter Linde?' dus sprak hij haar beleefd en ernstig aan.

Mevrouw boog.

'Aangenaam kennis te maken, dokter. Neem u plaats als 't u belieft. En wat verschaft mij de eer?'

'Ja mevrouw,' hernam de bedaarde man aarzelend, nadat hij aan haar uitnoodiging had gevolg gegeven, 'dat is eigenlijk een onaangename boodschap. Ik kom vanwege uw zoon... Maak u niet ongerust, mevrouw,' liet hij er aanstonds op volgen, merkende hoe zij verschrok.

'Hij is toch niet onwel, hoop ik?' vroeg ze.

'Tot mijn spijt moet ik zeggen, ja, mevrouw. Ik werd van nacht bij hem geroepen.... Maar nog eens, mevrouw, maak u niet ongerust. Er is geen onmiddellijk gevaar bij. Ik wilde u maar komen zeggen dat hij wel niet meer aan de feestelijkheden zal kunnen deelnemen, althans voor vandaag niet...'

'Maar wat scheelt hem dan, dokter? Hij was gisteravond volkomen gezond. Er is toch geen ongeluk gebeurd?'

Mevrouw was doodsbleek geworden; haar moederlijk gevoel zei haar wel dat de dokter niet recht voor de zaak uitkwam.

'Een ongeluk, nu ja,' hernam hij aarzelend ''t had een ongeluk kunnen zijn, maar 't is gelukkig nogal goed afgeloopen; ten minste 't had erger kunnen wezen... wat lichte kneuzingen. Hij is namelijk gevallen.'

'Gevallen?'

'Ja, gisteravond bij gelegenheid dat de jongelui elkaar per rijtuig thuis brachten... U begrijpt dat dit, na de opgewondenheid van het feest, een beetje luidruchtig, laat ik zeggen een beetje wild toeging... In elk geval schijnt uw zoon daarbij uit het rijtuig gevallen te zijn...'

'Groote God,' riep mevrouw.

DE BRANDSTICHTER, NAAR DE SCHILDERIJ VAN FR. HIDDEMANN.

'Maak u niet ongerust, mevrouw. Hij heeft gelukkig geen ernstig letsel gekregen. En hij

is onmiddellijk opgenomen door een vriend, toevallig een student in de medicijnen, die hem de eerste zorgen kon wijden. Daarna ben ik geroepen en heb hem dadelijk de noodige hulp kunnen verschaffen. We willen hopen, dat hij er spoedig weer van bovenop komt; hij heeft een leelijken val gedaan, maar zooals ik zei, rechtstreeksch gevaar is er toch niet bij...'

'Ik hoop niet, dokter, dat u me de waarheid verzwijgt,' hernam mevrouw zenuwachtig. 'Lichte kneuzingen zegt u; waar is hij gewond?'

'Ongelukkig nogal op een teere plaats... aan het achterhoofd; maar, zooals ik zei, niet bepaald gevaarlijk... Bij doelmatige behandeling en goede verpleging zal het wel losloopen, vertrouw ik...'

De angstige moeder vertrouwde hem blijkbaar niet, en in de aarzelende bewoordingen van den dokter, die telkens uit voorzichtigheid voor haar scheen terug te nemen wat hij verplicht was haar mee te deelen, school ook wel iets dat haar bezorgd moest maken.

'Ik ga er dadelijk heen,' zei ze gejaagd van haar stoel opstaande. 'Uw rijtuig staat misschien voor de deur; daar mag ik zeker gebruik van maken en u zal wel zoo goed willen zijn me even te vergezellen.'

'Ik ben tot uw dienst, mevrouw; maar ik moet u verzoeken, heel kalm te wezen... Al bestaat er geen direct gevaar, toch is de toestand van onzen patiënt wel wat kritiek; alle onnoodige stoornis moet vermeden worden; volslagen rust is noodzakelijk... Dus geen opwinding, als 't u belieft; ik moet u verzoeken, geen woord te spreken. Trouwens de patiënt is buiten kennis...'

'Zei ik het niet, dat u me de waarheid verbergt? Ik moet er onmiddellijk heen. Ik wil hem zien...'

'Bedaard, lieve mevrouw,' dus kalmeerde haar de dokter, terwijl hij een kraf van een buffetkastje nam en haar een glas water inschonk, waarin hij een paar druppels uit een fleschje, dat hij bij zich had, liet vloeien.

De verschrikte moeder nam er een paar groote slokken uit en wilde de kamer uitloopen om haar hoed te halen. Mèt dat ze de deur opende, stond Henriette voor haar, ook bleek en met angstig vragende oogen.

Vernemende dat haar moeder door een dokter te spreken was gevraagd, had zij het in de eetzaal onder het vroolijk gezelschap niet kunnen uithouden. Haar angstig voorgevoel dreef haar naar de spreekkamer en aan de deur wachtende, had zij de angstige uitroepen van haar moeder al gehoord.

'Mijn God, moeder, wat is er gebeurd?'

'Koen is van nacht uit een rijtuig gevallen,' riep mevrouw haar in haar schrik toe, 'zijn achterhoofd gekneusd; hij is buiten kennis. Ik rijd er dadelijk naar toe. Haal even mijn hoed, als 't u belieft.'

Het meisje vroeg niet verder. 't Was of zij al wist wat er gebeurd was. Haar voorgevoel had haar niet bedrogen. Zoo wit als een doode ijlde zij de kamer uit, naar boven. Zonder het gezelschap in de eetzaal te verwittigen zette zij op de slaapkamer haar hoed op, kreeg den hoed van haar mama uit de kast en was daarmee in een oogwenk weer in de spreekkamer.

Zij zette haar mama den hoed op het hoofd en deze gunde zich niet eens den tijd even een blik in den spiegel te werpen, maar strikte zenuwachtig de linten onder de kin vast.

'Hebt gij ook uw hoed opgezet?' vroeg zij.

‘Ja, ik ga mee.’

‘Nog eens, dames,’ zei de dokter, terwijl hij ook het meisje een teug water voor den schrik aanbood, ‘moet ik u op 't hart drukken, heel kalm te zijn. Er is volstrekt geen reden, u zoo ongerust te maken, en de rust van den patiënt mag door niets gestoord worden...’

Zonder te antwoorden, volgden hem de beide dames in het rijtuig. Onderweg stelde mevrouw, tusschen zuchten en uitroepen door, nog verscheidene vragen, die de dokter deels ontwijkend, deels geruststellend beantwoordde. Henriette sprak niet, maar verslond gretig elk woord van zijn lippen; zij las in zijn oogen, op zijn trekken...

‘Waar rijden we naar toe? We zijn verkeerd. We zijn het huis al voorbij,’ riep mevrouw, onrustig uit het portier ziende.

‘Uw zoon is niet op zijn eigen kamer, mevrouw,’ zei de dokter. ‘Zooals ik zeide, is hij door een vriend opgenomen. Het ongeluk gebeurde voor diens deur en hij heeft den patiënt bij zich te bed gebracht.’

‘God, dus kon hij niet eens meer vervoerd worden!’ riep mevrouw in den uitersten angst.

‘Voorloopig was dat onnoodig,’ dus stelde haar de geneesheer gerust. ‘Bij zijn vriend was hij immers zoo goed als thuis, eigenlijk nog beter omdat deze doctor is.’

Onrustig wendde de moeder zich op het kussen heen en weer en wierp telkens ongeduldige blikken uit het portier.

‘Is het zoo ver? Zijn we er nog niet haast?’

‘Ja 't is in de nieuwe stad, mevrouw; maar we zullen er nu toch binnen een paar minuten wezen.’

Henriette bewaarde maar steeds het stilzwijgen; met strak gelaat en brandende oogen staarde zij den dokter aan, gretig elk zijner woorden opvangend. Nu en dan wierp zij een blik in de straat, waar de verwaaide en verhavende decoraties onverschillig hingen te slingeren tegen het latwerk, dat voor de illuminatie gediend had. Dat verlepte groen en die verfrommelde vlaggen schenen te spotten met haar angst. Bij wijlen bewogen zich haar opeengeklemde lippen als fluisterde zij een schietgebed.

Eindelijk hield het rijtuig in de afgelegen straat, voor den groentenwinkel stil. De dokter stapte uit en hielp daarna de beide dames uit het rijtuig. Mevrouw zette groote oogen op wegens het kleinburgerlijk aanzien der woning, waar men haar binnenleide. Den beleefden groet van de groenvrouw en de dienstmeid, die zij in haar gejaagdheid haast omverliep, beantwoordde ze nauwelijks met een hoofdknik.

De dokter hield haar vóór de trap tegen.

‘Laat mij toe, dat ik voorga, mevrouw,’ zei hij en zich voor de trap plaatsende, belette hij haar den toegang.

Juist kwam er voorzichtig iemand met lichten tred naar beneden en tot haar verrassing herkende Henriette in hem Dolf Weever, haar broers ouden vriend. Haar moeder zag het jongmensch, tegen wien ze steeds een instinctmatig tegengevoel gevoeld had, aan met een blik alsof hij de schuld was van haar Koens ongeluk.

Dolf vergenoegde zich met de dames eerbiedig en deelnemend met een beleefde buiging te groeten. Dokter Linde toch nam onmiddellijk zijn aandacht in beslag door fluisterend te vragen:

‘Hoe is 't er nu mee?’

‘Nog hetzelfde, dokter. Ik zie geen verandering.’

Dokter Linde zag een oogenblik bedenkelijk voor zich en beet op zijn grauwen knevel.

‘Heeft u 't ijs nog eens ververscht?’ vroeg hij daarop.

‘Zoo even, dokter,’ antwoordde Dolf. ‘Zou 't wel wenschelijk zijn,’ vroeg hij fluisterend, met een blik op de zenuwachtig wachtende dames, ‘de familie boven te laten?’

Mevrouw De Vries, wier gehoor, door den angst gescherpt, de vraag niet ontgaan was, zag het jongmensch met een vernietigenden blik aan, en op haar lippen trilde al een antwoord, dat allesbehalve van dankbaarheid voor zijn bezorgde tusschenkomst zou getuigen. Maar dokter Linde voorkwam het gelukkig met de opmerking:

‘Ik heb de dames al ingelicht. Ze zullen zich wel in acht nemen, niet waar mevrouw? De patiënt is nog buiten kennis en mag volstrekt niet gestoord worden. Dus geen woord, wat ik u bidden mag. Belooft u me dat?’

De arme moeder vergenoegde zich in haar gejaagdheid met een ongeduldig hoofdknikken en drong zenuwachtig naar voren, de trap op.

‘Zoo zacht mogelijk als 't u belieft, mevrouw,’ vermaande dokter Linde nog eens; en op de teenen klauterde nu het heele gezelschap de nauwe donkere trap op. Dolf Weever, die op pantoffels was, vlug vooruit, de bejaarde dokter wat langzamer achter hem, en daarna half strompelend mevrouw De Vries, door Henriette, die zich zelf aan de leuning moest vasthouden, ondersteund.

Zij kwamen op een vierkant portaaltje van waar een deur naar de voor- en een naar de achterkamer leidde. De laatste was door Dolf behoedzaam geopend. Het was een klein, maar helder en zindelijk slaapvertrek. Op een ijzeren ledekant, met effen gele gordijnen behangen, die wijd opengeschoven waren, lag de arme Koen, bleek als een lijk, met gesloten oogen, het hoofd met natte doeken omwonden.

Dokter Linde boog zich over den lijder heen om de ademhaling te beluisteren, maar met drift duwde mevrouw De Vries hem op zij.

Nauwelijks had zij een blik op haar zoon geworpen, die, gisterenavond nog zoo vroolijk en levenslustig, als een doode neerlag, of zij slaakte een akeligen kreet en zonk in d; armen van Henriette, die haar met bevende hand den mond sloot.

Zonder spreken schoof Dolf voorzichtig een stoel aan, waarop Henriette haar moeder liet neerzijgen, nog altijd de hand gereed houdend om een mogelijken nieuwen kreet, die de arme moeder ontsnappen mocht, te smoren.

Dokter Linde had alleen aandacht voor den patiënt. Op den plotselingen kreet had een lichte schok het schijnbaar levenlooze lichaam doorloopen, maar nu lag het daar weer stil en roerloos, schijnbaar zelfs niet meer ademend.

Gerustgesteld wendde de dokter zich nu naar de bezwijmde moeder. Dolf had al een glas water gegeven, waarvan Henriette haar beproefde een teug te laten drinken. Maar dokter Linde nam haar het glas uit de hand en reikte het Dolf over.

‘Hier niet bijhelpen,’ fluisterde hij kalm, ‘dan krijgen we misschien een scène.... Naar de voorkamer.’

En terwijl hij zelf den stoel vastgreep, wenkte hij Dolf, hetzelfde te doen. De beide mannen droegen de bezwijmde dame, op den stoel zittende, het portaaltje over, naar de voorkamer, terwijl Henriette het hoofd harer moeder ondersteunde.

Dolf keerde naar de achterkamer terug, begrijpend, dat mevrouw De Vries niet bij voorkeur door hem geholpen wilde zijn. Even bracht hij nog water en een handdoek, en toen hij weer wilde heengaan, vroeg Henriette, die voor haar moeders stoel op de knieën gezonken was, fluisterend:

‘Is papa gewaarschuwd, mijnheer Weever?’

Hij knikte bevestigend, haar een oogenblik in het bleeke, ontstelde gelaat starend. ‘Ik heb getelegrapheerd,’ voegde hij er bij.

‘O wat zal pa geschrokken zijn!’ stamelde zij, haar door angst vergroote oogen op den jonkman richtend.

Dolf stelde haar met de oogen gerust.

‘Ik heb het telegram in heel voorzichtige bewoordingen gekleed,’ zei hij.

‘Dokters schrikken zoo licht niet, juffrouw,’ zei dokter Linde. ‘En gij moet u ook niet zoo angstig maken; dadelijk gevaar is er niet; het geval vereischt alleen heel zorgvuldige behandeling. Dan komt alles van zelf in orde.’

Henriette dankte hem met een zucht van verlichting en hielp hem verder zwijgend haar moeder bijhelpen. Nog waren zij daarmee bezig, toen het geluid van een mannestem beneden en van voetstappen, die op de trap toekwamen, Dolf voorzichtig naar den winkel deed ijlen.

Beneden aan de trap gekomen, zag hij dokter De Vries voor zich staan. Ook deze zag er bleek en ontdaan uit; zenuwachtig drukte hij Dolf de hand.

‘Hoe is het met hem?’ was zijn eerste vraag. ‘Ik hoor, hij is nog hier.... Op uw telegram ben ik onmiddellijk op 't spoor gegaan... Dank u voor uw goede zorg... Ik kom toch niet te laat? Is er gevaar bij?’

Hijgend zag dokter De Vries zijn jeugdigen, aanstaanden collega de woorden uit den mond. ‘Ik hoop van niet, dokter. Ik heb hem gelukkig onmiddellijk kunnen helpen. Nu is dokter Linde bij hem, een bekwaam chirurgijn. Die heeft hem ijscompressen op het hoofd gelegd; maar hij is nog buiten kennis... Ook mevrouw en juffrouw Henriette zijn boven. Dokter Linde had ze gewaarschuwd en dadelijk zijn ze hierheen gekomen. Mevrouw is er erg van geschrokken, dat begrijpt u. We kregen moeite met haar, en daarom hebben wij ze maar gauw op de voorkamer gebracht. Voor den patiënt moet natuurlijk alle stoornis vermeden worden; u hoef ik dat niet te zeggen; volg mij maar, dokter.’

Eenige oogenblikken later stond de vader met kloppend hart en smartelijk ontstelde trekken voor het bed, waarop zijn veelbelovende jongen bleek en roerloos als een lijk neerlag. Behoedzaam boog hij zich over hem heen, beluisterde de nauwelijks merkbare ademhaling, voelde voorzichtig den pols en schudde bedenkelijk het hoofd.

Uitgeput liet hij zich op een stoel tegenover het bed neerzinken en stelde Dolf, die hem met innig medelijden gadesloeg, fluisterend verschillende vragen. De koel berekenende en kalm handelende geneesheer in hem bedwong voor 't oogenblik den radeloozen vader, die het wel had kunnen uitschreien van smart, nu hij den innig geliefden zoon, zijn hoop, zijn trots, in zulk een toestand moest terugzien. Met geweld drong hij de smart en angst, die hem naar de keel welden, terug, om alleen te denken aan de hulpmiddelen, die de wetenschap hier aan de hand kon doen tot behoud van zijn jongen.

'Hij moet in elk geval bediend worden,' zei hij eindelijk met een diepen zucht.

'Ik heb van morgen al een geestelijke laten roepen, die hem de heilige olie gegeven heeft,' hernam Dolf. 'Hij zou onmiddellijk terugkomen als de zieke bij kennis kwam.'

'Nog eens dank, duizendmaal dank voor al uwe zorgen,' zei de dokter, des jonkmans hand met innige aandoening in de zijne klemmend.

Intusschen was mevrouw De Vries, onder de vereenigde pogingen van den geneesheer en haar dochter, tot het bewustzijn teruggekeerd. Ten minste zij had de oogen geopend en staarde nu strak en wezenloos voor zich, terwijl Henriette, die nog aan haar zijde geknield lag, met betraande oogen naar haar opzag en de dokter haar het glas voorhield, waaruit ze gretig een paar groote teugen nam.

Een zacht geraas van naderende voetstappen deed haar de oogen opslaan naar de deur. Daar stond haar echtgenoot voor haar, het grijzende hoofd gebogen als onder het wicht van een ondraaglijke smart, het bleeke pijnlijk verwrongen gelaat met een uitdrukking van stom, maar streng verwijt op haar gevestigd. In zijn weggezonken, somber gloeiende oogen las zij de herinnering aan de waarschuwende woorden, die hij eens tot haar gesproken had: Gij wordt nog de oorzaak van zijn ontijdigen dood!

'O God, Frans! onze Koen...'

Meer kon zij niet uitbrengen. Als radeloos sloeg zij de handen voor het gelaat en barstte in zenuwachtig snikken los.

XVI.

Het was doodelijk somber in de anders zoo gezellige huiskamer van dokter De Vries. De neergelaten gordijnen lieten maar een spaarzaam licht door, zoodat het vertrek in een vale schemering gehuld bleef. De groote spiegel boven den schoorsteenmantel en de schilderijen tegen den wand waren omgekeerd en vormden met hun grauwe achter vlak ken akelige kale plekken tegen het mooie behangsel.

De dokter zat als weggedoken in een hoogen armstoel en liet het treurig peinzende hoofd in de eene hand rusten. In weinige dagen tijds was de krachtige man een afgeleefde grijsaard geworden. Hol stonden de donkere oogen in het bleeke gelaat, dat geel afstak tegen het zilverwit der haren.

Aan weerszijden van den vernietigden vader zaten zijn beide dochters in zwaren rouw. Henriettes roode oogen en ontdane trekken verrieden dat zij in de laatste dagen veel had geschreid, en nog bracht zij telkens den zakdoek voor de oogen om nieuwe

tranen weg te wisschen. Het fijne, zachte, lijdende gezichtje van haar jongere zuster teekende een kalmer smart, niet minder diep, maar met meer berusting gedragen.

Tegenover den dokter zat Dolf Weever, in het zwarte begrafenispak, waarin hij dien morgen zijn voormaligen boezemvriend naar zijn laatste rustplaats had vergezeld. Zijn eene hand stak nog in den witten handschoen, de andere leunde op den leeuwekop, waarmee de leuning van zijn stoel versierd was. Ook hij zag in sombere mijmering voor zich, blijkbaar niet bij machte een woord van troost te vinden, om de treurende familie op te beuren.

Trouwens woorden waren er genoeg gesproken, straks toen al de belangstellenden na afloop der begrafenis in de groote eetzaal waren saamgekomen om den diepbedroefden vader nogmaals hun innige deelneming te betuigen en te gelijk onder een kop koffie en een broodje of een glas wijn van de vermoeiende plechtigheid uit te rusten.

De dokter had een zucht van verlichting geloosd, toen hij eindelijk van dat drukke gezelschap ontslagen was en zich met de zijnen in de binnenkamer, als in een stil heiligdom van smart, kon terugtrekken.

De kring zijner dierbaren was plotseling aanmerkelijk ingekrompen, maar de liefde der overblijvenden was er des te inniger door geworden. Hij miste niet alleen zijn zoon, zijn veelbelovenden, zijn boven alles geliefden jongen, die juist op den laatsten dag der Academiefeesten, waarbij hij de hoofdrol moest spelen, aan de gevolgen van de doodelijke hersenschudding, bij zijn val opgedaan, bezweken was. Hij miste ook zijn echtgenoote, die tegen den vreeselijken schok van Koens schielijk afsterven niet bestand was geweest. De geestvermogens der anders zoo schrandere vrouw bleken hopeloos gekrenkt, en toen de ongelukkige vader het lijk van zijn dierbaren zoon naar huis voerde, was hij verplicht de moeder voorloopig in een gesticht te Leuven ter verpleging achter te laten.

In haar waanzin verbeeldde zich de arme krankzinnige dat haar Koen nog altijd de held van het feest was; zij zag hem nog altijd in het schitterend ornaat als Roomsch keizer, omstuwd van zijn ridders en hovelingen, als het middelpunt van een heele feestvierende stad. Zij leefde nog steeds in den feestroes, waarin haar geest geheel scheen opgegaan. Maanden en weken had zij aan niets anders gedacht dan den triomf van haar jongen, en nu vierde zij alleen nog die zegepraal, terwijl de feestelingen verslagen en ontzet om de lijkbaar stonden van den keizer van één dag.

Aanvankelijk had het ongeluk, dat Koen de Vries overkomen was, de feeststemming niet bijzonder gestoord. Natuurlijk bracht het plotseling wegblijven van den hoofdpersoon het program der feestelijkheden leelijk in de war. Maar de jongelui wisten daar gauw raad op. Voor Koen viel dadelijk een ander in, die hem de eer van den beginne af had benijd, daar hij zich met de hoop gevleid had, zelf tot held van het feest gekozen te worden. En over Koen maakte de onbezorgde jongelingschap zich niet ongerust. Zoo'n ongevalletje had menigeen van de jolige snuiters ook al eens beleefd en Koen zelf had soms nog wel gevaarlijker grappen uitgehaald. Daar krabbelde men wel weer van op. 't Was alleen dom van Koen dat hij er niet mee gewacht had tot na afloop van het feest; dan had hij stiekem in de lappenmand kunnen blijven zoolang hij verkoos. Nu bracht hij niet alleen een wanklank in het feestconcert, maar gat bovendien den ‘ploerten’ stof tot allerlei praatjes over brooddronken studenten-uitspattingen. Dat was beroerd. Hij had zich beter in acht moeten nemen.

Te midden der feestdrukte, waarbij ieder 's morgens laat bij de hand en verder den heelen dag in de weer was, kwam er weinig van, naar den toestand van den patiënt te gaan informeeren. En als deze en gene van de vrienden al eens bij Dolf Weever

was aangeloopen en daar den indruk had gekregen, dat het geval toch leelijker was, dan men algemeen dacht, werd die pijnlijke indruk in den joligen kring der luchthartige jonge kameraden weer gauw uitgewischt.

Eerst toen het afsterven van den algemeen beminden studiemakker werd aangezegd, kwam men tot bezinning. Dat was een donderslag aan den stralenden feesthemel en ongeveinsd was de algemeene deelneming in het treurig lot, dat een der kranigste leden van het studentencorps zoo plotseling getroffen had.

Toen in den avond het lijk, dat per spoor naar Brussel zou vervoerd worden, naar het station werd overgebracht, volgde heel het studentencorps in zwaren rouw, met witte strikken om den arm, in diepe ingetogenheid, de met kransen behangen lijkkoets. Als de treurende vader er zich niet tegen verzet had, zou men dien droeven stoet den plechtigsten luister hebben bijgezet. Men sprak van fakkeldragers; men wilde een der wachtkamers van de statie tot *chapelle ardente* laten inrichten, waar deputaties uit de verschillende studenten-gezelschappen, tot een laatste hulde aan den diepbetreurden doode, kransen konden aanbieden, redevoeringen uitspreken. Maar al die edelmoedige plannen stuitten af op de weigering van den vader, die wenschte dat de overbrenging in den grootsten eenvoud en in alle stilte zou plaats hebben.

De sombere stoet trok toch nog bekijks genoeg en het was voor de duizenden toeschouwers iets geweldig aangrijpends, daar in den stillen avond als lijk denzelfden jonkman te zien wegvoeren, die voor een paar dagen, stralend van jeugd en vreugd, in schitterenden optocht de feestelijk gesierde stad was rondgereden.

Het heele studentencorps ook had aan de begrafenisplechtigheid willen deelnemen, die den volgenden morgen in Brussel zou plaats hebben. Maar dokter De Vries had ook daarvoor bedankt en alleen gedoogd dat de studiemakkers van zijn zoon door een kleine deputatie vertegenwoordigd werden.

Alleen Dolf Weever, die zijn armen vriend tot diens laatsten snik als een broer had opgepast, ontleende aan die toewijding het recht om als een lid van de familie beschouwd te worden en met deze den doode bij te blijven tot aan het graf. De vader verzocht het hem uitdrukkelijk; onwillekeurig zag hij in Dolf den plaatsvervanger van den zoon, die hem zoo wreed was ontrukt.

Hij had met den dokter en Henriette plaats genomen in den trein, die het droevig overschot van den voor weinige dagen nog zoo veelbelovenden jonkman meevoerde. Hoe menigmaal had hij vroeger in Koens gezelschap dat korte traject gemaakt! Wie had toen kunnen voorspellen dat zij eenmaal in zulke omstandigheden voor 't laatst gezamenlijk de reis van Leuven naar Brussel zouden doen!

Dien nacht had Dolf in het huis van dokter De Vries, waar zijn vriend boven aarde stond, gelogeerd. Geslapen had hij haast niet; telkens riep de gedachte aan den beminden patiënt, bij wien hij twee nachten had gewaakt, hem uit de lichte, onrustige sluimering wakker. Dan was het hem of Koen nog leefde, of hij om hulp riep. En verschrikt rees hij in bed overeind; hoe was 't mogelijk dat hij den ongelukkige aan zijn lot kon overlaten; dat hij slapen kon, terwijl deze op het uiterste lag? Maar de doodsche stilte om hem heen bracht hem weer tot het besef der onherroepelijke werkelijkheid terug.

Koen had hem niet meer noodig; hij sliep zelf den eeuwigen slaap. Hij lag beneden in zijn kist; koud en marmerwit, onder het gele schijnsel der brandende waskaarsen, bewaakt door een paar geestelijke broeders, die stil den rozenkrans baden voor de rust zijner ziel.

Dolf verweet zich dat hij hem aan die vreemde bewakers, hoe vertrouwbaar dan ook, had kunnen overlaten. Maar de dokter, die, zelf gebroken van afmatting, de

nachtwake bij zijn lieven doode had moeien opgeven, had niet geduld dat de jonkman om zijn zoon opnieuw een nacht slapeloos doorbracht en had hem zelf naar zijn kamer geleid.

Hij had evenwel niet kunnen beletten dat zijn dochter Annette, in plaats van zich ter rust te begeven, heimelijk aan de lijkbaar was gaan neerknielen om haar broer gezelschap te houden den laatsten nacht, dien hij in de ouderlijke woning zou doorbrengen.

Het had haar smartelijk gegriefd, dat hij uit het leven gescheiden was, zonder dat zij een woord van afscheid van hem had mogen hooren, zonder dat zij zelfs een zucht van zijn stervende lippen had mogen opvangen. Haar vader was, op het eerste bericht, alleen naar Leuven gesneld, na haar met een enkel woord ingelicht te hebben. Daarop had Henriette haar wel nader geschreven, maar er niet aan gedacht, Annette tot overkomst naar Leuven uit te noodigen. In de overstelpende consternatie, waarin de toestand van den stervende en dien van de radelooze moeder hen gedompeld had, was het noch bij den dokter, noch

DE CZAAR EN DE CZARIN TE PARIJS. Aankomst op de *Place de l'Etoile*, bij den *Arc de Triomphe.*

bij Henriette opgekomen, dat ook Annette recht had op een laatsten handdruk, een laatsten blik van haar armen broer. En het meisje zelf had zich in haar schuchterheid niet durven opdringen. Zij had maar gewacht en.... gebeden, vurig gebeden. En nu nog kon zij niets beters doen dan bidden, terwijl zij in stille smart de marmerbleeke trekken beschouwde. Vreemd, nu Koen daar zoo neerlag, in de heilige kalmte van den dood, scheen hij haar nader dan in de laatste jaren van zijn leven, in den overmoed van zijn opbruisende jonkheid. Inderdaad vertoonden zijn trekken, door den dood verzacht en veredeld, nu een opvallende gelijkenis met die van het meisje, dat zich over zijn lijkbaar boog.

Hoe zou zij hem kunnen verlaten die laatste uren, dat zij hem nog mocht aanschouwen! Hoe zou zij hebben kunnen slapen! Daarbij hoefde zij haar krachten niet te sparen voor den volgenden morgen, wijl zij toch evenmin als Henriette aan de begrafenis zou deelnemen.

Nu was ook deze, allerlaatste plechtigheid weer afgeloopen; de genoodigden, die er aan deelgenomen hadden, waren al vertrokken, en het treurende viertal bleef alleen in het sterfhuis achter.

(*Wordt vervolgd.*)

Een uitstapje naar Londen,
Door J.F. Nuyens.
(*Vervolg.*)

Men weet, dat in 1895 te Amsterdam de groote volkerenwedstrijd plaats vond, dien men betiteld heeft als ‘de Internationale Teleurstelling op het gebied van hotel- en reiswezen.’ Nu, als wereldtentoonstelling is deze onderneming mislukt en dit bleek ons nog meer, toen wij tot de overtuiging kwamen, dat zij geheel in het water viel bij deze Indische tentoonstelling in Londen, waar toch van internationaal volstrekt geen sprake was. Al wat belangrijk is of betrekking heeft op de Indische bezittingen, was hier verzameld.

Door een lange overdekte galerij, waar het snikheet was, kwamen wij in de *Ducal-Hall*, waar allerlei Indische producten, meubelen, ivoorsnijwerk en verdere voortbrengselen van kunstnijverheid waren uitgestald. Deze Hall grensde aan *the Queens Court*, in het midden waarvan een groot bassin was gegraven, dat verderop in een kleineren vijver uitliep. Wij dronken hier een glas bier, bewonderden de Indiërs in hun nationaal costuum, benijdden volstrekt niet de roekeloozen, die zich voor een halven shilling vijf minuten lang in de gloeiende zon in het bassin lieten rondroeien, hoorden de echt Engelsche (en dus slechte) muziek - nog wel van een garde-regiment -, die van een theater-rots van planken en geschilderd doek, haar toeterende tonen liet hooren, en wandelden vervolgens om het bassin heen naar *the Queen's Palace.* De achtergrond van dit deel der tentoonstelling, het geheele bassin meegerekend, bestond uit een hooge schutting, geheel bedekt met decoratief schilderwerk, zoo natuurlijk en fraai uitgevoerd, dat men zich kon verbeelden in een Indische natuur rond te wandelen. Het Queen's Palace zelf bevatte de grootste schatten van Indische

juweliers- en goudsmeekunst, benevens heerlijke verzamelingen rijk versierde wapens, harnassen, enz. Een schilderijzaal met prachtige Indische schilderstukken van Weeks en diens studies, vooral tijgers van Nehteship voltooide het geheel.

Alsnu traden wij de Indische stad binnen, waar het Oostersche leven in al zijn doen en laten werd voorgesteld. Hier smolt de juwelier zijn goud of zilver en liet intusschen de kralen van zijn rozenkrans door de vingers glijden; hier hurkte de pottenbakker op den vloer neer en draaide en bakte zijn fijne vazen; hier knoopten drie of vier Hindoes met eindeloos geduld een kleurrijk, dik, wollig tapijt; hier werkten de wever en de houtsijder, de ivoordraaier en de glasblazer.

In de straten der stad werd gereden op olifanten, ezels en in karretjes, door zeboe's getrokken; en er werd thee gedronken en rijst gegeten in echt Indische huisjes met Indische bediening. Wij zagen ook een Hindoe-theater, waar allerlei goocheltoeren werden uitgevoerd en waarbij een druk gebruik werd gemaakt van trommels en doedelzakken benevens levende slangen; namen verder de *Jungle* in oogenschouw, die een getrouwe voorstelling gaf van een Indisch natuurwoud door middel van opgezette tijgers en ander gebroed, en kwamen eindelijk door een poortje op het terrein, waar *the gigantic wheel*, het reuzenwiel stond opgericht. Dolle ideeën kunnen er al in een menschenhoofd opborrelen. Verbeeld u een soort dubbel vélocipède-wiel met dikke as en dunne spaken, waarvan het hoogste punt 100 M. boven den grond ligt. Denk u verder tusschen die twee wielen 40 à 50 spoorwagens opgehangen, zoodanig, dat zij, al draait het wiel, steeds hun zelfden stand behouden; stel u die waggons voor ieder bevolkt met een 30 of 40tal menschen, en verbeeld u dan, als gij kunt, het genoegen, dat die menschen hebben om daar hoog in de lucht aan een zijden draadje te hangen.

Me dunkt, veel zal er niet geprofiteerd zijn van het vergezicht. Het is gebeurd, dat er iets aan de machinerie haperde, zoodat het geheele samenstel stil stond en de bezoekers boven in de lucht, die niet wisten, wat er aan de hand was, eenige uren lang in doodelijken angst als boven een afgrond zweefden. Half dood van den doorgestanen schrik bereikten zij eindelijk des nachts weer den beganen grond. Wij hadden dan ook al gauw genoeg van dit spel en verlieten, daar wij vrij wel alles gezien hadden, de tentoonstelling. 't Was nu vijf uur en de honger deed zich weer gevoelen.

Helaas, door onze eigen schuld en de nieuwsgierigheid om zooveel mogelijk alles te zien, waren wij in een lastig parket geraakt. Verreweg de meeste *dining rooms* toch sluiten om zoo te zeggen de affaire om vijf uur; in alle geval is het na dien tijd zeer moeilijk een goed en warm diner te veroveren. Daar zaten wij dus! Eerstens moesten wij een gelegenheid zien te vinden om onzen honger te stillen, wat niet gemakkelijk was, want wij waren een heel eind van de City verwijderd en gevoelden geen lust om in het eerste het beste kroegie of krotje binnen te vallen. Ten tweede zouden wij dan af moeten wachten, wat de pot schafte en ten derde zouden wij misschien vat er kwam, koud op moeten peuzelen. Wij hadden echter geen keus. Na een half uur wachten en zoeken liepen wij een soort restauratie binnen, waar een uitstalling van gebakken bot, ham en eieren er niet al te onsmakelijk uitzag, en bestelden aardappelen met bot en boter en nog wat, enfin, wat een vastendag-pot maar kan verschaffen. 't Viel echter niet mee. Aardappels waren er niet; natuurlijk! De bot gaf een eigenaardigen geur van zich, zoodat wij besloten het stomme dier maar onaangeroerd te laten en ons diner te bepalen tot brood met eieren, een kokend heette kop koffie en een pot pickles. ‘Honger maakt rauwe boonen zoet,’ zegt het spreekwoord, maar ik heb nooit gehoord, dat deze maagkweller bedorven eieren

frisch, of een vuile koffiekop schoon of harde ‘pickles’ in zure mosterdsaus malsch en smakelijk heeft gemaakt; en daar de messen en lepels, het zoutvaatje en de peperbus, benevens banken en tafels, tot de bazin inbegrepen, allen wel eens een kleine zwabberkuur mochten ondergaan, maakten wij spoedig een eind aan ons diner, spoelden op straat bij een fonteintje den smaak er van door, stapten op een bus en arriveerden gezond en wel weer in de City. Wij wilden den avond verder passeeren in *Alhambra*, een prachtige schouwburg op Leicester square, waar allerlei voorstellingen gegeven worden. Omstreeks zeven uur arriveerden wij daar. Leicester square is een vriendelijk plein met plantsoen in het midden. Dit plantsoen is, in tegenstelling met andere squares, altijd voor het publiek toegankelijk en, gelijk men denken kan, is het er op een zomerdag dan ook steeds vol menschen. In het midden verrijst een standbeeld van Shakespeare, omgeven door de busten van Reynolds, Hunter, Hogarth en Newton. Wie in Londen in een schouwburg een goed plaatsje wil bezetten, moet tijdig present zijn en op zijn tellen passen. Alles gaat geregeld en op tijd. Begint de voorstelling om 8 uur, dan gaan kwart voor achten de deuren open en zonder mankeeren gaat om acht uur het gordijn omhoog. Om 7 uur echter wordt er al queue gemaakt voor het gebouw. Meer dan twee menschen mogen in de lange rij niet naast elkaar staan en de politie handhaaft streng dezen regel. De laatstkomende moet achteraan gaan staan en, probeert iemand zich in de rij in te dringen, dan wordt hij door den agent verwijderd en tot het allerlaatste haartje van de queue vernederd.

Wij stonden dan meer dan een half uurtje te wachten onder het faveur van een sigaar en offerden terwijl een penny aan een blindeman; aan den bezitter van een ellendig piano-draaiorgel (op wiens muziek een paar meisjes uit het volk de horlepijp dansten); aan een bloemenmeisje, dat wij niet kwijt konden raken; aan den venter van een vreeselijke moordgeschiedenis en aan meerdere bedelaars, onder welken vorm dan ook, die op het publiek aasden, als een troep vogels op een sprinkhanenzwerm.

Eindelijk gingen dan toch de deuren open; de lange rij slonk en 't duurde niet lang of wij hadden een paar gunstige plaatsen veroverd. Nu, wat wij zagen was aardig, maar stak in geen enkel opzicht boven het gewone uit.

Wij zagen dan eene komische pantomimische schets, *A day out*, waarin een joviaal oud heer met vrouw en dochters aan een landelijke herberg arriveerde om een gezellig dagje buiten door te brengen. Met veel omhaal en drukte werden de photographie-toestellen te voorschijn gehaald, maar voor nog de opname kon geschieden, kwam een ander troepje opdagen, de kennismaking geschiedde en er werd besloten te gaan dineeren. De tafel werd gedekt, maar een paar jongelui (die bij nader inzien zakkenrollers bleken te zijn) vischten vanaf een soort belvedère boven de tafel, behendig de spijzen naar zich toe en lieten de gasten met lange neuzen en leege magen zitten. De gewone ruzie brak uit. Een bombardement van borden en flesschen, van brood en ham volgde, tot grooten schrik van den dikken baas, die bij zijn vredelievende pogingen de meeste slagen en klappen opliep; de oude heer viel van boven af op de tafel, die onder zijn gewicht door midden brak; mevrouw viel stijf flauw; een kellner tuimelde in de beek vóór de herberg (een beek met heusch water) en werd slechts met moeite gered en eindelijk eindigde de strijd *faute de combattants*, daar de geheele familie naar binnen was gegaan om zich wat op te knappen. De zakkenrollers poogden daarvan gebruik te maken door paard en rijtuig te stelen, maar de knoi (2 mannen in een bordpapieren paardehuid) weigerde beslist een stap vooruit te doen, in weerwil van alle ranselen met de zweep, en de dieven werden, na veel tegenspartelen om en in de koets, gearresteerd en in het rijtuig gestopt

om opgebracht te worden. Alsnu echter verviel het paard in een ander uiterste, en liep, zoodra de agent de teugels opnam, in een sukkeldrafje weg, maar liet het rijtuig staan, daar de strengen in het gevecht gebroken waren. De boosdoeners ontsnapten weer, een nieuwe strijd ontbrandde en te midden van een salvo, door den agent met zijn revolver gelost, zakte het gordijn.

Wij zagen verder gymnastische toeren in het herculische en in het kluchtige genre; hoorden de gewone specialiteiten, ook hier, als overal, expres geëngageerd, allerlei halsbrekende toeren met hunne stem uithalen; bewonderden Ali Baba en een uitmuntend goochelaar, die met een flesch en een bord allerlei grimassen maakte, behalve er uit te drinken of van te eten, en genoten (?) daarna van de worstelaars, die als stieren met de koppen - hoofden wil ik zeggen - tegen elkaar stonden of met armen en beenen elkander als slangen omkronkelden.

Eén ding viel ons ook hier weer op. Pauze werd er niet gehouden, maar op de helft van het programma ongeveer stond een fraaie ouverture vermeld, die door het orkest inderdaad zeer verdienstelijk werd gespeeld. Dit muziek-

nummer nu werd beschouwd als pauze; er werd gebabbeld, rondgeloopen, een glas bier besteld, een pijpje gerookt of eene verfrissching gebruikt, maar geluisterd werd er niet. Met des te meer aandacht werd de worstelwedstrijd gevolgd, maar vóór deze nog geheel geëindigd was, besloten wij het gebouw te verlaten, ten einde een goede plaats te krijgen op een bus.

Lest, best! kon ook hier gelden. Nooit hadden wij kunnen denken, dat op eenige plaats der wereld zóóveel drukte zou kunnen heerschen - het dal van Josaphat later misschien uitgezonderd - als wij nu zagen. Alle schouwburgen, theaters en opera's in de buurt van Leicester-Square, Pall Mali en het Strand loosden hunne duizenden bij duizenden bezoekers. Het geheele Strand en de Fleet-street tot St. Paul en de Bank toe, waren opgepropt vol met rijtuigen en voetgangers, zóó dicht op elkaar gepakt, dat wij boven van onze bus af van het plaveisel niets te zien kregen. Met horten en stooten reden wij door al dit gewemel heen met het gevoel van een druppel water in een meer te zijn, en als in een droom de schitterende verlichting, de rijke equipages en de bedaardheid der koetsiers en agenten bewonderend, kwamen we tegen twaalven gezond en ongeschonden in ons hotel en duikelden, na het gewone glaasje bier, weer moe en toch opgewekt, in de veeren.

Na al, wat wij in Londen gezien hadden van het leven, na al de drukte en beweging van menschen en dieren, wilden wij ook eens een kijkje nemen in de tempels van den dood, en kozen daartoe uit de *Central-Meat-Market* of groote vleeschhal, waar wij tevens een tipje van den sluier hoopten opgelicht te zien, die voor den oningewijde het geheim bedekt, hoe die millioenen menschen en dieren aan den kost komen.

Een kwartier loopens van ons hotel verheffen zich de ruime hallen, waarvan de zijden aan de straat zeker eene lengte van 300 M. beslaan. Reeds lang van te voren duiden het gewoel en drukte aan, dat wij de markt naderen. Reusachtige wagens, opgepropt met geslachte schapen, karren en karretjes van de kleinere slagerijen, tot zelfs een kruiwagen met 2 of 3 beesten er op rijden af en aan. Zooals in Parijs de straat, die naar Père Lachaise leidt, één groot doodkisten-, grafkransen- en bloemenmagazijn is, zoo zien wij hier als voorloopers ter weerszijden van de straat winkels verrijzen, waar groote en kleine, blinkend gepolijste messen, bijlen en zagen den slagers het geld in den zak moeten doen dansen.

Wij kropen dan tusschen een verwarde massa vrachtkarren door op gevaar af van een trap van een paard, een duw van een knecht of minstens een scheldwoord van een sjouwer te krijgen, en traden het marktgebouw binnen. Kolossaal! was ook hier weer de eerste uitroep. Hier keerden de rollen om. Wij vroegen niet meer: ‘Waar haalt Londen zijn voedsel van daan?’ - het was nu: ‘Allemachtig! Hoe moet al dit vleesch verkocht en opgepeuzeld worden,’ te meer, daar dit toch slechts voorraad is voor één dag. In stomme verbazing beschouwden wij bergen van schapenvleesch, die tot aan de ijzeren gewelven van het gebouw oprezen, benevens heuvelen van kalis- en rundvleesch, stapels varkens en biggen en hoopen hammen, worsten en ander gerookt en gezouten vleesch. De massa's hazen, konijnen, eenden, ganzen en ander wild, die het denkbeeld van eene groote internationale drijfjacht zouden doen oprijzen, namen hier slechts een hoekje in en werden de aandacht bijna niet waard gekeurd.

Bijna verslagen, met een eigenaardig schaapachtig gevoel in 't lijf, wandelden wij de markt eens door. De wereld scheen voor ons niets anders meer te bevatten dan

schapen. Rechts en links, vóór en achter en boven ons: schapen. Wij roken schapen, zagen schapen, proefden en voelden schapen. Schapen in zakken, schapen in zaagsel, schapen in ijs en schapen zonder eenige bepakking bij duizenden op een hoop gesmeten. Hier en daar hingen of lagen eenige honderden halve ossen of een duizendtal kalveren of varkens te midden van hun blatende natuurgenooten, maar zij verdwenen in de m[a]ssa en geleken slechts schapen van een grooter soort tusschen het eigenlijke ras verdwaald. Zeer voorzichtig slechts konden wij verder loopen; telkens liepen wij gevaar in botsing te raken met het voor- of achtereinde van een schaap of een veeg te krijgen van een vettigen en vuilen sjouwer, die zonder eenige égards in acht te nemen (waar zij trouwens ook gelijk aan hebben) door alles heen dringen en hun best doen om den voorraad schapenvleesch eenigszins te doen verminderen; eene poging, die op het eerste gezicht het werk schijnt van het vogeltje op den diamanten berg.

Waarlijk! hier zou het bijgeloof spoedig uitgeroeid zijn van sommige negerstammen, die, na een leeuw gedood te hebben, zijn hart en vleesch eten, in de meening, dat de kracht en de moed van den koning der dieren dan in hun persoon overgaan. Immers, indien deze soort zielsverhuizing algemeen doorging, dan zouden de kinderen van John Buil òf een zeer zachtmoedig, òf een bijzonder schaapachtig ras zijn, en noch het een, noch het ander is waar. Toch verlieten wij de Meat-market niet, dan na de meening uitgesproken te hebben, dat de eenhoorn en de luipaard, die de schildhouders zijn van het Engelsche wapen, een ram en een schaap behoorden te zijn, terwijl de orde van den Kousenband gevoeglijk veranderd kon worden in een orde van den schapenhalsband.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

De brandstichter. -

Een aangrijpend tooneel! Het dorp staat in brand. Midden in den nacht zijn de rustige bewoners opgeschrikt door de gruwzame vlammen, die hun woningen, hun vee, al hun schamele have en goed dreigden te verteren. Dat was me een opschudding, een verslagenheid in het anders zoo rustige plaatsje. Dadelijk was alles in de weer om te redden wat er nog te redden was. Het vee werd losgemaakt en buiten het bereik der vlammen gedreven, het huisraad uitgedragen. De oude brandspuit werd voor den dag gehaald en ieder, die armen aan het lijf had, moest helpen bij het blusschingswerk. Zelfs de kleine jongens moesten zich verdienstelijk maken door emmers water aan te dragen, en zij deden dat heel graag.

Te midden van de algemeene ontsteltenis en bedrijvigheid wordt de boosdoener ontdekt, die al dit onheil heeft aangericht. De brandstichter is gepakt. Met geboeide handen wordt hij voor het achtbaar hoofd der gemeente gebracht, die hem zijn gerechte straf niet zal doen ontloopen. Tevergeefs werpt de vrouw van den ongelukkige zich voor de voeten van den burgemeester om zijn genade voor haar man in te roepen. De kinderen klemmen zich onder hartverscheurend geschrei aan hun vader en moeder vast.

Maar de strenge magistraat laat zich door het smeeken en jammeren der arme vrouw en kinderen niet van zijn stuk brengen. Het recht moet zijn loop hebben, zoo leest men op zijn stug en onbeweeglijk gezicht. De oude schoolmeester, die naast

hem staat, neemt eens een snuifje en hoort kalmpjes aan wat er vóór en tegen den beschuldigde wordt ingebracht. Hij is de eenige, die te midden van het levendige drama zijn gemoedelijke bedaardheid bewaart.

Ook de burgemeester is kalm, maar het is de rustige bedaardheid van den overheidspersoon, die met krachtige vastberadenheid weet te handelen.

De czaar en de czarin te Parijs. -

Het bezoek van het keizerlijk paar van Rusland aan Parijs behoort weer tot het verleden, maar nog lang zal het Fransche volk teren op de *trois glorieux*, zooals de Parijsche pers de drie dagen noemde, door den czaar en de czarin in Frankrijks hoofdstad doorgebracht. Ook buiten Frankrijk heeft dit bezoek, óók om de hooge staatkundige beteekenis, die het onmiskenbaar had, algemeen de aandacht getrokken, en wij zijn er zeker van, dat onze lezers de beschrijving daarvan in hun dagblad met groote belangstelling hebben gevolgd.

Daarom behoeft de gravure in dit nummer, aan het merkwaardige bezoek gewijd, weinig toelichting. Zij stelt den stoet voor, als hij zich, na aankomst van het keizerlijk paar aan het station Ranelagh, naar het gebouw van het Russische gezantschap begeeft, waar de hooge bezoekers hun intrek zouden nemen. Onze plaat geeft het oogenblik weer, waarop men is aangekomen op de door artilleristen afgezette *Place de l'Etoile*, in de onmiddellijke nabijheid van den *Arc de Triomphe*, den ontzaglijken triomfboog, door Napoleon I gebouwd ter herinnering aan de overwinningen, door het Fransche leger in alle landen van Europa behaald.

Wie weet, of het Fransche volk nog niet een triomfboog bouwt ter herinnering aan den zegevierenden intocht, niet als overwinnaar aan het hoofd van zijn leger, zooals een kwart eeuw geleden de keizer van Duitschland, maar als vriend en bondgenoot, van den czaar van Rusland! Een Parijsch blad heeft ten minste al het denkbeeld geopperd, een gedenkzuil op te richten op de plek bij het station Ranelagh-Passy, waar de czaar op Parijschen grond door den president der republiek ontvangen werd.

Een koningszoon priester.

Eichstätt, de stille bisschopsstad in Beieren, was den 26en Juli het tooneel van een treffende plechtigheid, want dien dag werd daar in de kerk van den H. Engelbewaarder prins Maximiliaan van Saksen tot priester gewijd.

Prins Max werd als de derde zoon van den broeder van koning Albert van Saksen den 17en November 1870 geboren, terwijl zijn vader, prins George van Saksen, die generaal-veldmaarschalk en bevelhebber van het twaalfde legerkorps was, door zijn dapperheid op de slachtvelden van Frankrijk onvergankelijken roem verwierf.

Behalve prins Max sproten uit het huwelijk van prins George met de infante van Portugal, Maria Anna van Braganza, nog drie zonen en twee dochters, van wie de oudste, prins Frederik August, in 1865 geboren, eenmaal geroepen zal zijn, zijn kinderloozen oom, koning Albert, op den troon van Saksen op te volgen.

Prins Max, zijn broers en zusters werden onder de leiding van hun vrome en hoogbegaafde moeder, die hun in 1884 door den dood ontrukt werd, streng godsdienstig opgevoed. Hoewel het koninkrijk Saksen op zijn drie en een half millioen inwoners niet veel meer dan 100.000 katholieken telt, zijn toch alle leden van het regeerende vorstenhuis trouwe aanhangers van het katholiek geloof. De jonge priester

is ook niet de eerste spruit uit het edele geslacht der Wettins, dat nu al meer dan 800 jaar over Saksen regeert, die zich aan den dienst der Kerk gewijd heeft en aan wien Eichstätt de herinnering bewaart. In het wereldberoemde Walburgisklooster aldaar legt een schilderij er getuigenis van af, dat, ten tijde der godsdienstverwarring in het Duitsche rijk, een kardinaal uit dit geslacht God door de voorspraak der heilige Walburgis de bekeering afsmeekte van zijn broer, den toenmaligen keurvorst van Saksen. Zijn gebed werd verhoord, want de keurvorst keerde tot het geloof zijner vaderen terug, waaraan ook zijn nakomelingen zijn trouw gebleven.

Prins Max toonde reeds in zijn jeugd een vromen zin, afkeerig van alle uiterlijke praal, terwijl hij eveneens met uitmuntende gaven was bedeeld. Hij ontving een zeer verzorgde opvoeding: het onderwijs werd door bekwame vakmannen gegeven en voor het godsdienstonderricht had hij den tegenwoordigen apostolischen vicaris van Saksen, dr. Ludwig Wahl, tot onderwijzer. Nadat zijn opvoeding voltooid was, bezocht prins Max de hoogescholen te Freiburg in Breisgau en Leipzig, waar hij den graad van doctor in de rechten verwierf, en trad toen in het Saksische leger.

De aandrang van zijn hart, die hem aanspoorde, zich aan den dienst des Heeren te wijden, was te machtig in de reine ziel van den edelen jongeling, dan dat hij niet alle hinderpalen zou hebben overwonnen, die zich tegen zijn voornemen verzetten.

In Juli 1893 eindelijk werd het hem mogelijk gemaakt, zich aan de studie der Godgeleerd-

heid te wijden. Hij ging naar het bisschoppelijk seminarie te Eichstätt, welks ver over de grenzen van Beieren reikende roep niet in het minst hierdoor gerechtvaardigd is, dat daar van oudsher de theologie naar de leer van den H. Thomas van Aquino onderwezen werd. Vooral in den tijd van den Cultuurkamp hebben hier honderden en honderen Noordduitschers aan de voeten van beroemde hoogleeraren gezeten en zijn zij er tot dappere strijders van Christus gevormd.

Was dus reeds de groote roep van Eichstätt een reden, om haar voor verblijfplaats van den prins uit te kiezen, van den anderen kant legde het feit veel gewicht in de schaal, dat de familie van den bisschop van Eichstätt, Mgr. dr. Frans Leopold baron von Leonrod, reeds lang met de bijzondere gunst en vriendschap van koning Albert vereerd werd. En in wien had de vorstelijke student een beteren leidsman, een trouwer en bezorgder vaderlijken vriend kunnen vinden, dan in Frans Leopold, die sedert 29 jaar met omzichtigheid en wijsheid zijn bisdom bestuurt en met bijzondere zorgvuldigheid voor de vorming der aanstaande priesters waakt?

Drie jaren lang heeft prins Max zich met onuitputtelijken ijver en ware begeestering op de studie toegelegd. Zijn levenswijze gedurende dien tijd onderscheidde zich in niets van die zijner medestudenten, en slechts met moeite kon men den blonden, teer gebouwden jongeling bij kerkelijke plechtigheden en gemeenschappelijke wandelingen uit de overige leerlingen herkennen. Zijn waarlijk treffende bescheidenheid, beminnenswaardigheid en voorkomendheid in den omgang met zijn studiegenooten en overheden, zijn ijver bij het verrichten der bedieningen, die hem, naar gelang van de wijdingen, die hij ontving, werden opgedragen, kortom, zijn geheele optreden won hem de harten van allen, die met hem in aanraking kwamen, en vestigde bij hen de overtuiging, dat de prins waarlijk een door God geroepen en bijzonder begenadigd priester was.

Toen prins Max op het seminarie kwam, opperden eenige leden van het bestuur de bedenking, of het wel passend was, den prins zoo geheel en al met de andere seminaristen gelijk te stellen. Maar de toenmalige regent, dr. Schneid, ruimde terstond deze bedenking uit den weg met de woorden: ‘Als prins Max in ons huis theologie wil studeeren. dan moet hij zich ook naar de regels van ons huis schikken. Hier op deze plaats aan deze tafel moet de prins met de andere seminaristen den gewonen seminariekost eten, als hij in de algemeene eetzaal wil middagmalen. Verkiest hij dat niet, dan kan hij alleen op zijn kamer eten.’ De prins verkoos met zijn mede-studenten te eten en bewees alle eer aan hetgeen voorgezet werd.

Eens liet prins Max zijn hoofdhaar zoo kort knippen, dat de huid er door heen blonk, en aldus verscheen hij aan den maaltijd. Toen hij de eetzaal binnentrad, barstten alle aanwezigen, ook de ernstige professoren, in een luid gelach uit. En prins Max lachte van ganscher harte mee, met de opmerking: ‘Ik verheug er mij over, dat ik met mijn hoofd mijn waarde medestudenten en het heele seminarie een genoegen heb verschaft.’

Volgens het gebruik meest ook de prins in een kerk met gesloten deuren te Eichstätt een proefpreek houden. Terwijl hij op den kansel stond, stelde de hem toegevoegde criticus beneden in de kerk het gansche publiek voor. Met uitgebreide armen en ten hemel geheven blik preekte de prins een poosje voort. Plotseling viel zijn criticus hem in de rede: ‘Maar, koninklijke hoogheid, gij predikt als een heilige tot de heiligen in den hemel daarboven; hier beneden zitten de menschen, hier beneden hebt u op uw gehoor te letten.’

‘Ja, dat is juist,’ luidde het antwoord, ‘ge hebt gelijk, heer collega.’ En van dit oogenblik af preekte de prins naar beneden.

PRINS MAX VAN SAKSEN ALS LUITENANT.

PRINS MAX VAN SAKSEN ALS PRIESTER.

Op den 26en Juli, den feestdag van de H. Anna, zag de prins zijn hoogsten wensch in vervulling gaan: hij werd opgenomen onder de strijders van Christus, onder de arbeiders in den Wijngaard des Heeren. De kerk van den H. Engelbewaarder was op

het prachtigst versierd en kon ternauwernood de groote menigte geloovigen bevatten. In het priesterkoor bevonden zich de plaatsen voor de hooge gasten, die reeds daags te voren waren aangekomen en in het daartegenover gelegen bisschoppelijk paleis hun intrek hadden genomen. Van het Saksische koningshuis waren aanwezig de prinsen George, Frederik August, Albert en Johan, de laatste met zijn gemalin, verder de prinsessen Mathilde en Maria Josepha. Koningin Carola, die haar neef dikwijls in het seminarie had opgezocht, alsmede koning Albert waren door ongesteldheid verhinderd, de aangrijpende plechtigheid bij te wonen.

In het schip der kerk bevonden zich de studenten van het seminarie, ongeveer 200 in getal; ook de officieren van het garnizoen, de leden der rechtbank en de stedelijke overheid waren tegenwoordig.

Om 9 uur betrad, onder de machtige tonen van het prachtige nieuwe orgel, het domkapittel de kerk, met den bisschop van Eichstätt en den apostolischen vicaris van Saksen, die de hooge vreugde smaakte, zijn gewezen kweekeling de H. Priesterwijding toe te dienen.

Den 1en Augustus begaf de prins-priester zich naar zijn vaderstad Dresden, om daar zijn eerste H. Mis op te dragen in de kapel van het koninklijk Josephinengesticht. De bisschoppen van Eichstätt en Straatsburg, welke laatste hofkapelaan bij prins George was geweest, waren met een groot gevolg van priesters verschenen. Al de leden van het koninklijk huis, met den koning en de koningin aan het hoofd, woonden de indrukwekkende plechtigheid bij.

Door de bisschoppen en priesters werd de jonge priester in feestelijken stoet naar de kapel en de sacristie geleid, waar hij voor de eerste maal het misgewaad aantrok, door de koningin van Saksen, zijn tante, zelf vervaardigd. Twaalf in het wit gekleede meisjes strooiden bloemen op zijn weg en een harer droeg op een kussen een mirtenkrans.

Door drie andere priesters geassisteerd, begon de koninklijke prins de heilige handeling, en een siddering van ontroering ging door de aanwezigen, toen hij voor de eerste maal met zijn krachtige stem het *Gl[o]ria* aanhief. Na het Evangelie beklom Mgr. Wahl, de apostolische vicaris van Saksen, den kansel, om tot den prins, dien hij te Eichstätt tot priester had gewijd, vaderlijke woorden van liefde en vermaning te richten bij den eersten stap op den doornigen weg van het priesterschap.

‘Zegen,’ zei de bisschop in zijn heerlijke peroratie, ‘zegen Z.M. onzen geliefden koning, opdat hij nieuwe krachten, gezondheid en volharding voor zijn verheven ambt bekome; zegen H.M. onze goede koningin, die het priestergewaad, dat gij heden draagt, met eigen hand en zeker onder veel tranen gestikt heeft; zegen uw vader, prins George, die uw besluit heeft goedgekeurd; zegen al uw familieleden, uw aanwezige medebroeders, en geheel het Saksische volk en vaderland. Ga, en oefen uw ambt uit met zachtmoedigheid, wijsheid en omzichtigheid!’

De aanwezigen waren diep ontroerd bij deze plechtige woorden, maar nog hooger steeg de ontroering en vele tranen werden gestort, toen na de Communie alle familieleden, met den koning en de koningin aan het hoofd, uit de hand van prins Max het H. Sacrament des Altaars ontvingen. In vlammende begeestering hief ten slotte de koninklijke priester het *Te Deum* aan, dat door alle aanwezigen werd meegezongen.

Dien zelfden dag onderteekende de prins in tegenwoordigheid van den koning, den minister-president en een geheimraad de oorkonde, waarin hij afstand deed van zijn rechten op de kroon. Voor het geval echter prins Max de eenig levende prins uit het Saksische koningshuis mocht zijn, vervalt evenwel die afstand, zoodat, al is het

niet waarschijnlijk, de mogelijkheid toch niet uitgesloten is, dat de koninklijke priester eenmaal den troon zal bestijgen.

Met toestemming van zijn bisschop werd de prins als eenvoudig kapelaan te Londen in de Duitsche St.-Bonifacius-missie geplaatst, waar hij belast is met de zielzorg der in die wereldstad wonende Duitsche katholieken. Zondag 23 Augustus aanvaardde hij zijn functie in de Duitsche kerk in de wijk Whitechapel, waar hij na de Hoogmis een welsprekende toespraak hield tot de geloovigen.

's Middags ontving hij de voornaamste leden der Duitsche kolonie in Londen en 's avonds bezocht hij de Gezellen-Vereeniging, waar hij met groote geestdrift ontvangen werd. In antwoord op de *Hoch*-roepen te zijner eer antwoordde. prins Max, dat men niet meer een prins in hem moest zien, maar een priester, wat hij een edeler titel achtte. ‘Ik ben gekomen,’ zei hij, ‘om te werken te midden van de werklieden, waartoe Jesus het voorbeeld gaf; want Hij was zelf een werkman, die arbeidde voor het heil van anderen, en vooral van de armen.’

Deze woorden teekenen den koninklijken priester, die eer en waardigheden heeft vaarwel gezegd, om zich geheel te wijden aan het geestelijk en stoffelijk welzijn van de armen dezer wereld. Welk een verheffend voorbeeld in onzen karakterloozen tijd van eigenbaat en zingenot!

[Nummer 29]

GALILEI ONTDEKT DE WETTEN VAN DEN SLINGER IN DEN DOM TE PISA.
Naar de teekening van FELIX SCHMIDT.

Lood in het Hart,
Door J.R. van der Lans.
(*Vervolg en slot.*)

Toch deed die eenzaamheid hun goed na de drukte van straks, toen zij het huis vol volk hadden gehad, vrienden en bekenden, met wie zij vroeger gemeenzaam omgingen, maar die hun nu plotseling zoo vreemd waren geworden, als hadden zij ze in geen jaren gezien.

De stilte was hun zulk een troostende balsem op de schrijnende hartewonde, dat zij zelfs onder elkander vreesden die door onnoodige woorden te verstoren. Het stilzwijgen is vaak welsprekender dan de keurigste taal. Terwijl dat viertal daar stom bijeenzat, onderhielden zij zich inniger en vertrouwelijker met elkander, dan wanneer zij in de sprekendste bewoordingen hun gevoelens hadden lucht gegeven. En dat Dolf aan dat zwijgende onderhoud kon deelnemen, zonder dat het een der anderen of hem zelf opviel, dat bewees wel dat hij van de familie was.

Vroeger had hij zich met Koen en Henriette vrij en ongedwongen in dit huis bewogen, had menigmaal vertrouwelijk met den dokter in diens studeervertrek zitten praten; maar zelfs in de genoeglijkste dagen, die hij er had doorgebracht, had hij er zich niet zoo thuis gevoeld als thans, nu gedeelde smart hem met de huisgenooten vereenigd hield.

Eindelijk schrikte de dokter door het slaan van de pendule uit zijn overpeinzingen op.

‘Ik vergeet, Dolf,’ zei hij op een toon, alsof hij tot zijn zoon sprak, ‘dat gij weg moet, jongen. Ik wil u niet langer ophouden. Uw moeder verlangt natuurlijk naar u. Ik dank u nogmaals voor alles wat gij voor mijn Koen gedaan hebt; gij hebt u een trouw vriend getoond, trouw tot in den dood.... We zullen daar altijd dankbaar voor zijn, niet waar kinderen?’ dus wendde hij zich tot zijn dochters.

De beide meisjes knikten zwijgend en Henriette wischte weer haar tranen af.

‘Kom ons maar gauw weer eens opzoeken, zult ge? Gij moet denken dat gij mij voor het gemis van Koen hebt schadeloos te stellen.’

Hij stond op en geleidde den student, wien de beide dames hartelijk de hand tot afscheid reikten, naar de voordeur. Daar klemde hij nog eens de hand van den jonkman in de zijne.

‘Dank, dank voor al uwe zorgen en toewijding.... Ik zie u gauw terug, niet waar? De hartelijke groeten aan uwe goede moeder.’

‘Geen dank, dokter,’ stamelde Dolf nog, den ouden man met benevelde oogen aanziende. ‘Ik heb u zooveel te danken.’ En het gemoed tot schreiens toe vol, verliet hij het huis.

Toen de dokter in de huiskamer terugkwam, vond hij Annette alleen. Haar zuster, op wie thans de taak der afwezige huismoeder was overgegaan, had zich tot huiselijke beschikkingen verwijderd.

Annette zag haar vader lang en ernstig aan met dien zielvollen blik, waaruit heel haar kinderlijke liefde sprak.

‘Wat is er, kind?’ vroeg hij onwillekeurig.

‘Is u nog erg bedroefd, papa?’ vroeg zij op haar beurt.

‘Hoe kunt gij dat vragen?’

'Omdat ik stellig geloof dat onze Lieve Heer u troost zal zenden.'

'Hoe weet gij dat zoo stellig?'

'Omdat Hij mijn offer heeft aangenomen, het offer dat ik gebracht heb voor uw geluk, voor het geluk van moeder, van ons allen....'

'Welk offer?'

Zij drong hem zacht in zijn gemakkelijken armstoel en knielde daarop voor hem neer, terwijl ze zijn hand in de hare nam.

'Dat zal ik u vertellen, vader, maar u moet mij beloven, niet boos op me te worden.'

'Boos op u? Wat is er dan?'

'Terwijl u met moeder en Henriette in Leuven was en ik hier in doodelijke ongerustheid afwachtte hoe het met Koen zou afloopen, was er vooral één ding, waarover ik me erg bezorgd maakte. Henriette had mij geschreven, dat Koen wel de heilige olie had ontvangen, maar dat hij buiten kennis was. Ik vond het vreeselijk dat hij zoo, midden uit een feest, de eeuwigheid kon ingaan zonder den tijd te hebben, zijn geweten te onderzoeken en zijn rekening met onzen Lieven Heer te vereffenen. Ik was zoo bang dat hij zonder biecht zou sterven, en ik bad maar gestadig dat de goede God hem voor zijn dood minstens één uurtje mocht geven, om in zich zelven te keeren. In mijn angst deed ik een gelofte, vader.... Ja, u moet me niet zoo boos aanzien.... De gedachte was al dikwijls bij me opgekomen, als ik u zoo zag lijden, als ik voelde dat u....' hier bracht ze haar mond aan zijn oor en fluisterde: 'als ik voelde dat u lood in het hart droeg. Van dat verdriet wilde ik u bevrijden, al moest ik er zelf ook alles voor verduren. En zoo kwam ik op het denkbeeld, mij voor u aan onzen Lieven Heer op te offeren; ik wilde van alles wat de wereld geven kan afstand doen; ik wilde naar een klooster gaan, het armste en nederigste wat er is, als ik daardoor maar verkrijgen kon dat u gelukkig mocht worden. Dikwijls heb ik mijn biechtvader over mijn plan gesproken, maar die vreesde dat ik niet sterk genoeg zou wezen.... Het is waar dat ik vroeger erg gesukkeld heb, maar tegenwoordig ben ik toch goed gezond.... Intusschen bleef ik nog besluiteloos, tot mijn angst omtrent Koen mij eensklaps tot een besluit bracht. Als de goede God gaf, dat Koen, nu er toch geen hoop meer was, godsdienstig afstierf, dan beloofde ik, aan mijn voornemen gevolg te geven. En nauwelijks had ik die gelofte bij me zelve afgelegd, of daar kwam het briefje van Henriette, waarin zij me meldde dat hij met groote stichting gebiecht en gecommuniceerd had en godvruchtig overleden was. De tranen schoten me in de oogen toen ik het las, maar ik zou niet kunnen zeggen of het van droefheid, dan wel van vreugde was.... Een zalige dood is toch het grootste geluk, dat een mensch op aarde hopen kan, niet waar vader? En daarom juichte ik inwendig, terwijl ik toch schreide van droefheid. Ik was bedroefd om u, om moeder, om ons allemaal; maar ik was blij, zielsblij voor Koen en ook blij voor me zelve. Was die plotselinge verhooring van mijn gebed geen tastbaar bewijs dat de goede God mijn offer had aangenomen en geen onderpand, dat Hij me ook verder alles zal toestaan, wat ik Hem vraag? Daarom ben ik zeker, vader, dat Hij u op mijn gebed troost zal zenden, dat Hij' - dit fluisterde zij weer aan zijn oor - 'het lood uit uw hart zal wegnemen... Maar d[a]n moet u zich natuurlijk niet tegen mijn off[e]r verzetten. Dat zal u toch niet, vader?....'

'Kindlief, wilt gij mij ook al verlaten, terwijl ik pas mijn eenigen zoon begraven heb?'

'U verlaten nooit, vader. Ik zal altijd door mijn gebed met u zijn.'

‘Maar u zelf zal ik toch niet bij mij hebben, en ge weet wel dat ik u niet missen kan, nu zeker niet in mijn verlatenheid.... Waar denkt gij aan, kind? Is dit een dag om mij zoo iets te komen aankondigen? Moet ik al mijn kinderen in eens verliezen?’

‘Rekent u dan Koen voor verloren, nu hij in den hemel is?’ vroeg het meisje ernstig.

Hij zag haar verrast in de zachtbruine, zielvolle oogen.

‘Gij hebt gelijk.... ik ben dwaas, kind. Neen hij is niet verloren, hij is geborgen.... God weet waartoe hij in zijn leven nog had kunnen komen, en nu is hij zalig afgestorven; hij is op zijn bestemming!’

‘En voor u is hij ook niet verloren; want in den hemel bidt hij voor u, voor moeder, voor ons allen.’

De grijsaard knikte en luisterde als waren die waarheden, zoo eenvoudig voor den Christen, geheel nieuw voor hem. Het was met hem als met de meesten onzer in het leven: hij wist dit alles wel, hij geloofde het, maar nu eerst werd het hem helder.

‘En zal ik dan voor u verloren zijn, wanneer ik, als arm nonnetje, gestadig om u denk en al mijn arbeid en gebed voortdurend aan God opdraag als een offer om van Hem te verkrijgen, dat u gelukkig mag zijn?’

‘Gij hebt gelijk.... En toch, toch.... neen, Annet, u zal ik zeker niet kunnen missen.’

‘Maar dan is het u ook geen ernst wat u me eenmaal in vertrouwen bekend heeft, dat u alles zou willen missen, als u van het verdriet bevrijd werd, dat u drukte. Als dat waar was zou u graag het offer brengen, dat ik van u vraag en dat, goed beschouwd, zoo groot met is.... Ik ga toch in elk geval de wereld niet uit....’

‘Goed, maar 't is niet de vraag of het offer mij te zwaar zou vallen; neen, of ik u, lief kind, dat groote offer mag laten brengen voor mijn geluk. Gij wilt van alles afstand doen, u zelve in een klooster begraven, alleen om van onzen Lieven Heer te verkrijgen dat uw vader gelukkig mag zijn. Dat mag ik niet aannemen, en dat kan de goede God ook niet van u verlangen, Annet.’

‘O vader, als dat uw bezwaar is,’ zei het meisje met een glimlach vol geluk, ‘dan kan ik u zeggen, dat het mijn liefste wensch is, als een nederig nonnetje mijn dagen in gebed en goede werken te mogen slijten en dat u mij geen grooter genoegen kan doen, dan daartoe uw toestemming te geven.’

Er naderden voetstappen in de gang. Annette haastte zich uit haar geknielde houding op te staan.

‘Zwijg daar voorloopig van, kind,’ zei haar vader. ‘Later spreken wij daar nog wel meer op ons gemak over. Het wordt nu tijd, dat ik eens naar mijn patiënten omzie. De lei in de gang staat vol....’

Dokter De Vries hervatte weer zijn drukke praktijk en vond daarin een weldadige afleiding voor de smart, die hem folterde. Maar terwijl hij alleen in het coupeetje zat, dat hem van den eenen zieke naar den andere bracht, kwam hem toch dikwijls het gesprek weer voor den geest, dat hij met Annette gevoerd had.

Hoe meer hij de wijze woorden van het meisje overwoog, hoe meer het hem duidelijk werd, dat juist de dubbele slag, die hem zoo pijnlijk getroffen had, en het nieuwe, zware offer, dat zij van hem vroeg, in Gods hand het middel moesten worden om hem van den ondraaglijken last te bevrijden, die tot dusver op zijn leven had gedrukt.

Die last was de schuld, waarmee hij zich beladen had in dien noodlottigen nacht, toen hij zich, door hartstocht verblind, tot een misdaad had laten verleiden. Zijn heele leven was een ijdele worsteling geweest om die schuld van zich af te wentelen. Dat was hem onmogelijk geweest om zijn vrouw en kinderen. Zijn vrouw was het grootste beletsel; had zij hem willen helpen, met vreugde zou hij het onrechtvaardig goed aan

de rechtmatige eigenaars hebben overgegeven. Voor die restitutie zou wel een vorm zijn te vinden geweest, waardoor hij zelf voor gevaar, zijn gezin voor schande bewaard bleef. De vrees, zijn kinderen te verarmen, zou er hem niet van hebben teruggehouden; hij had genoeg ondervonden dat geld geen geluk aanbrengt en huiverde bij de gedachte, zijn kinderen een erfenis na te laten, waarop een vloek moest kleven.

Maar zijn vrouw had gelachen met hetgeen ze dwaze scrupules noemde. Ze had hem met het schrikkelijkste gedreigd, als hij ooit aan de gebiedende stem van zijn geweten gevolg mocht geven. In plaats van hem te steunen, had ze hem veeleer gedwarsboomd in zijn streven naar herstel van het onrecht.

Welnu, die groote hinderpaal was nu uit den weg geruimd. De hopelooze waanzin, waartoe de ongelukkige vervallen was, gaf hem de vrije, onbelemmerde beschikking over hun vermogen. Hij kon dit nu ten behoeve der verongelijkten aanwenden zooveel hij verkoos. Wat kon hem nu nog daarvan afhouden?

De eenige moeilijkheid was nog maar, een geschikten vorm voor die restitutie te vinden, waardoor alle argwaan zou voorkomen worden.

Die vorm bood zich van zelf aan, na het besluit dat Annette hem dien morgen had meegedeeld. Zoo pijnlijk hem die meedeeling aanvankelijk getroffen had, zoo dankbaar en gelukkig stemde ze hem bij rijpe overweging.

Annette verlangde de wereld vaarwel te zeggen, van alles afstand te doen. Zijn zoon was

al uit de wereld gescheiden. Alleen Henriette bleef dus over, en den scherpzinnigen vader kon het niet ontgaan zijn, dat zij en Dolf Weever den stillen hartewensch koesterden, eenmaal aan elkander toe te behooren.

Door dat huwelijk kwam dan langs den natuurlijksten weg alles terecht. Henriette zou haar bruigom alles teruggeven, wat de misdaad van haar vader hem ontroofd had. Het geluk van den jonkman, de vreugde, waarmee zijn moeder daarin deelen zou, zou hun beiden ruimschoots al de geleden ontberingen vergoeden. Alzoo zouden allen gelukkig en hij zelf van den ondraaglijken last der schuld ontslagen zijn!

Een gevoel van zaligheid, zooals hij in geen jaren gekend had, overstroomde het hart van den boeteling bij die gedachte; en hoezeer zijn hart nog bloedde uit de wonden, door de laatste smartelijke ervaringen daarin geslagen, voelde hij het als gebalsemd door zoo zoeten troost, dat hij, evenals Annette gezegd had, niet wist of de tranen, die hem naar de oogen welden, hem door droefheid of door vreugde werden ontperst.

Toen hij dien avond zijn beminde Annette goeden nacht kuste, las haar schrandere blik op zijn trekken en in zijn oogen de verandering, die er in zijn binnenste had plaats gegrepen. De sombere strakheid van zijn gelaat had zich ontspannen, in zijn dofte oogen was de heldere glans teruggekeerd.

‘U heeft den troost al ondervonden, dien ik u voorspeld had, vader?’ vroeg het meisje, schuchter maar vol vertrouwen tot hem opziende.

‘Ja, lief kind, gij zijt mijn goede engel. Ik dank u duizendmaal.’

En met warmte drukte hij haar kleine zachte hand in de zijne.

‘Dan mag ik ook zeker wel hopen, dat u mij zal toestaan wat ik u van morgen vroeg?’

‘Doe, lief kind, wat uw hart u ingeeft; als gij in het klooster uw geluk meent te vinden, zal vader u daarvan niet afhouden.’

Zij dankte hem met een kinderlijke omhelzing. En ofschoon de gedachte, dàt liefdevolle kind te moeten missen, hem het hart met nieuwen weemoed overstelpte, toch smaakte hij de zoete vreugde, alvast één gelukkige te hebben gemaakt.

XVII.

De oude vrouw Merks zat, met de kat op haar schoot, aan de deur van de hoeve op de groene houten bank en keek, terwijl zij in gedachten het beest streelde, achteloos naar de hooge dahlia's en zonnebloemen van haar fleurig tuintje.

Eensklaps werd haar blik getrokken door een voorbijganger, dien zij over de wuivende bloemenboschjes en de groene heg gewaar werd. Het was een deftig gekleed heer, zooals men op het dorp niet alle dag te zien kreeg, en daar hij zijn hoed vanwege de warmte in de hand droeg, viel het dadelijk op dat hij een grijs hoofd had.

Aan de hoeve gekomen, scheen de wandelaar zijn tred te vertragen en keek naar alle zijden rond als iemand, die een plek poogt te herkennen, die hij sinds jaren niet meer betreden heeft. Hij naderde tot dicht bij de heg en gluurde er over heen, tusschen de zonnebloemen en dahlia's door, zoodat vrouw Merks al bij zich zelve mompelde: ‘Wat moet die mijnheer hier hebben?’

Juist wilde zij opstaan om hem dat te vragen en wierp de kat al van haar schoot, toen de vreemdeling het paadje insloeg, dat naar de deur der hoeve leidde.

Vrouw Merks ging hem te gemoet; waarschijnlijk was het er hem om te doen, haar naar den weg te vragen.

Op een paar meters afstand bleef de oude heer in eens staan en zag het goede mensch strak, maar glimlachend in het gezicht:

‘Kent gij mij niet meer, vrouw Merks?’ vroeg hij.

Ze zette groote oogen op en die oogen zeiden van neen.

‘'t Is ook een heelen tijd geleden, vrouw Merks; dat zal wel ten naastenbij dertig jaar zijn; maar ik herkende u toch onmiddellijk.’

‘Is 't waar?’ vroeg het goede mensch verwonderd, nog altijd haar geheugen raadplegend.

‘Ja, het kan wel wezen dat ik in die dertig jaar een beetje meer verouderd ben dan u. Ge ziet er nog kras uit voor uwe jaren, vrouw Merks.’

Intusschen scheen er bij het goede mensch een licht op te gaan.

‘Dokter De Vries!’ riep ze. ‘Krek, nu ben ik er! Wel dokter, zijt gij daar? Daar sta ik van te kijken.... Ik zou u haast niet meer gekend hebben. Gij mag wel zeggen dat gij oud geworden zijt!’

‘Ja, vrouw Merks, een mensch kan wat beleven in dertig jaren tijds en dat blijft hem niet in de koude kleeren zitten. Gij zult ook uw deel wel gehad hebben. En vertel me nu eens: hoe maakt gij het tegenwoordig?’

Ondertusschen zetten de twee oudjes zich naast elkaar op de bank neer.

‘Best, dokter,’ hervatte de vrouw, ‘best, Goddank. Mijn kinderen zijn allemaal goed getrouwd. Hannes woont hier op de hoeve en boert mooi vooruit. Ik kan onzen Lieven Heer niet genoeg danken....’

‘Gij hebt uw goeien man al lang verloren, he?’

‘Ja, die is tot zielen,’ antwoordde de vrouw met een zucht. ‘Ik vertrouw dat onze Lieve Heer hem in zijn hemel heeft.... 't wordt met Allerheiligen al zeventien jaar.... Ja, ik heb hem erg gemist, vooral in den eersten tijd, toen de kinderen nog klein waren.... Het was een heele tobberij voor een weduwvrouw. Maar alloh, onze Lieve Heer heeft me gesterkt en alles ten beste geschikt. Ik mag niet klagen....’

‘Zoo, zoo, is hij al zóó lang dood,’ zei de dokter peinzend. ‘Wel, wel, dat is een treurig verlies voor u geweest, vrouw Merks.’

‘Gij hebt zeker uwe vrouw nog?’ vroeg het goede mensch trouwhartig.

‘Ja en neen,’ was het aarzelend antwoord en de dokter zag haar weemoedig-ernstig in de rechtschapen oogen die hem verwonderd aankeken. ‘Ze is nog wel in leven, maar helaas dood voor mij en haar kinderen. Ze is krankzinnig.’

‘Goeie God, dan is het toch uitgekomen, wat hier op 't dorp altijd van juffrouw Jetje van den notaris gezeid werd.’

‘Wat werd er dan gezeid?’

‘Die wordt nog eens gek van glorie, zeien ze altijd van haar,’ hernam de boerin, den dokter verlegen aanziende, vreezende hem door dat woord gekwetst te hebben. Maar hij keek alleen weemoedig voor zich.

‘Zoo, zeien ze dat?’ mompelde hij in gedachten.

Inwendig moest hij de scherpzinnigheid der eenvoudige dorpelingen erkennen: want inderdaad was de grootheidzucht haar ongeluk geweest. Maar hardop vervolgde hij:

‘Van glorie is het toch niet geweest. Ze heeft het van den schrik gekregen.’ En hij verhaalde in korte woorden de treurige aanleiding tot haar hopelooze krankzinnigheid.

Het goede mensch sloeg de handen in elkaar en schudde meewarig het hoofd.

‘Wel dokter, dan heeft u toch al wat beleefd. Geen wonder dat gij er niet jonger op geworden zijt. Zulke dingen pakken een mensch aan.... En hebt u nog meer kinderen?’

‘Nog twee dochters, de oudste - ze heet Henriette, naar haar moeder - is heel gelukkig getrouwd met dokter Weever; dien zult ge misschien wel kennen

‘Weever, Dolf Weever? Nu, of ik dien ken! Zijn moeder heeft hier een paar zomers bij mij gewoond voor haar gezondheid. Een best mensch, hoor. En een bovenste beste jongen er bij! Wel wel, is die met uw dochter getrouwd! Dat doet me plezier, hoor.... En uw andere dochter?’

‘Die woont hier op 't dorp.’

‘Wat zegt gij daar?’

‘Ja, hier op 't dorp, in 't klooster, wel te verstaan. Ze is nonnetje, en ik ga haar eens opzoeken. Ik mag wel opstappen,’ voegde hij er bij, van de bank opstaande, ‘want het is nog een heele kuier naar het kasteel.’

‘Zeg dat wel; gij zult het huis anders niet meer kennen, zooals de zusters het veranderd hebben.’

‘Ik ben er nieuwsgierig naar. Nu, vrouw Merks, dan ga ik maar eens verder. 't Doet me plezier u in zoo goeden welstand aangetroffen te hebben.’

En hij reikte haar de hand tot afscheid. De boerin drong er nog op aan, dat hij zou binnenkomen en een kopje koffie gebruiken; haar zoon zou gauw thuis wezen en ondertusschen kon hij alvast kennis maken met de jonge vrouw. Maar de dokter kon zich nu niet langer ophouden; hij beloofde nog wel eens terug te komen. Nu moest hij zonder verwijl naar het klooster.

En om verdere ontmoetingen met oude bekenden te vermijden, nam hij zijn weg zooveel mogelijk buiten het dorp om, langs de welbekende binnenpaadjes, die hem allerlei herinneringen te binnen riepen uit de gelukkige dagen van zijn jongelingschap.

Met wat ijver en ambitie had hij als jong dokter hier vroeger den omtrek afgeloopen, overal dadelijk bij de hand, waar zijn hulp maar vereischt werd! En wat al gulle, dankbare vriendschap had hij mogen ondervinden van de eenvoudige dorpelingen, die hij in hun ziekte had mogen bij staan! Ook treurige ervaringen had hij moeten opdoen; wantrouwen in zijn wetenschap wegens zijn nog jeugdige jaren; onkunde, domheid en zelfs bijgeloof, die hem dwarsboomden; tegenwerking in zijn beste bedoelingen; ondankbaarheid, waarmee soms heel belanglooze diensten waren vergolden. Maar al dat onaangename week nu op den achtergrond, om alleen plaats te laten voor liefelijke beelden uit het verleden. Op den ouden dag ziet men het verleden in de mooiste kleuren, gelijk de jonkheid haar idealen droomt in de toekomst.

Zie, daar betrad hij het bosch, dat het kasteel omgaf, en waarin hij zoo vaak met Henriette gewandeld had. Het was nog even groen, nog even frisch als in die dagen, toen ook zijn hart nog in zijn eerste fleur stond. Hoe had hij kunnen vermoeden, dat de heerlijke droomen, waarin hij zich eenmaal hier had vermeid, zulk een treurige ontgoocheling zouden vinden. Het leven, dat hem hier, in zijn jonge illusies, zoo schoon had toegeschenen, had al zijn verwachtingen verijdeld. Zij, die het rijkste sieraad van dat leven had moeten uitmaken, het meisje, dat toen zijn vreugd, zijn hoop en trots was, had zich als vrouw nooit de rechte gezellin van zijn hart getoond; zij was hem tot een kwelling, een last geworden zóó zelfs dat het ongeluk, dat haar getroffen had, hoe diep hij het om haar betreurde, voor hem zelf een verademing moest genoemd worden.

Maar bij die gedachte kwam ook het zelfverwijt van eigen schuld weer boven. Zelf had hij aldus zijn lot gemaakt. Door hartstocht verblind, had hij Henriette moeten

en zullen hebben; hij was zelfs niet voor een misdaad teruggeschrikt om dat doel te bereiken.

Daar opende zich voor hem weer het noodlottige huis, waar hij zich had laten verleiden tot de valschheid, die zulke groote gevolgen zou hebben. Hij meende bijna den ouden notaris hem te gemoet te zien treden in de ruime helderwitte vestibule, waar deze hem zoo menigmaal met valsch berekenende vriendelijkheid, later met de gemeenzaamheid van een medeplichtige had verwelkomd.

Hij zag of hoorde ternauwernood de zusterportierster, die hem had opengedaan en hem nu voorging naar de spreekkamer; hij lette niet op de veranderingen, die het huis had ondergaan; alleen het bekende trof hem. De ouderwetsche behangsels, de gestukadoorde plafonds, de marmeren schoorsteenmantels in den stijl der vorige eeuw riepen hem al de uren te binnen, in dit huis gesleten, het meest bewogen tijdvak van zijn jongelingsjaren, maar vooral den noodlottigen nacht, die voor zijn volgend leven zoo beslissend was geweest.

De zuster-portierster had hem alleen gelaten in de spreekkamer en die korte eenzaamheid in het groote huis, waar nog het spooksel van zijn misdaad scheen rond te waren, scheen hem een eeuwigheid.

Gelukkig, eindelijk ging de deur open en daar verscheen op den drempel zijn geliefde dochter Annette, blozend van blijdschap en gezondheid onder de donkere kap der kloosterzuster. Van de mooie donkerblonde haren, die vroeger haar fijn, zacht gelaat zoo fraai omlijstten, was nu

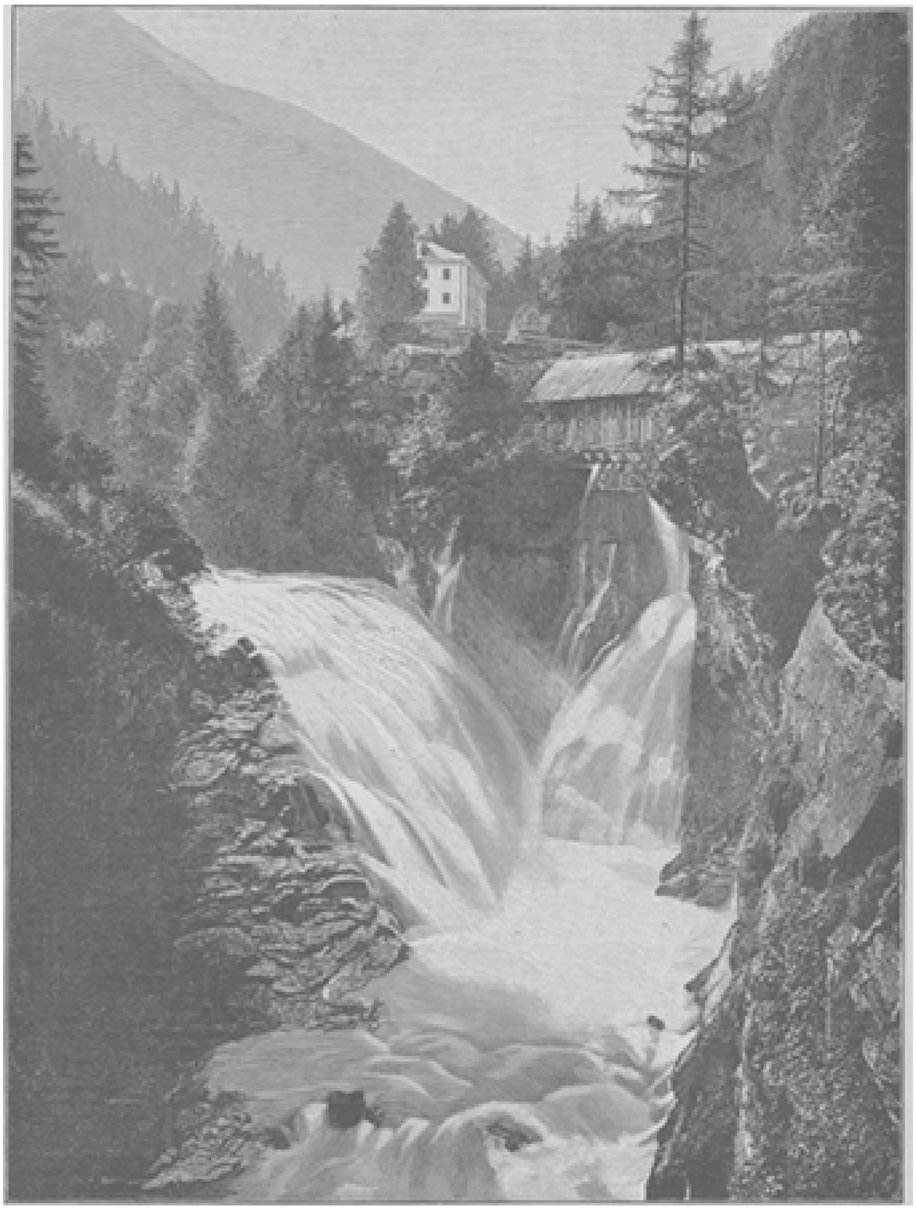

DE WATERVAL BOVEN DE SCHRECKBRÜCKE TE GASTEIN.
Naar een photographie.

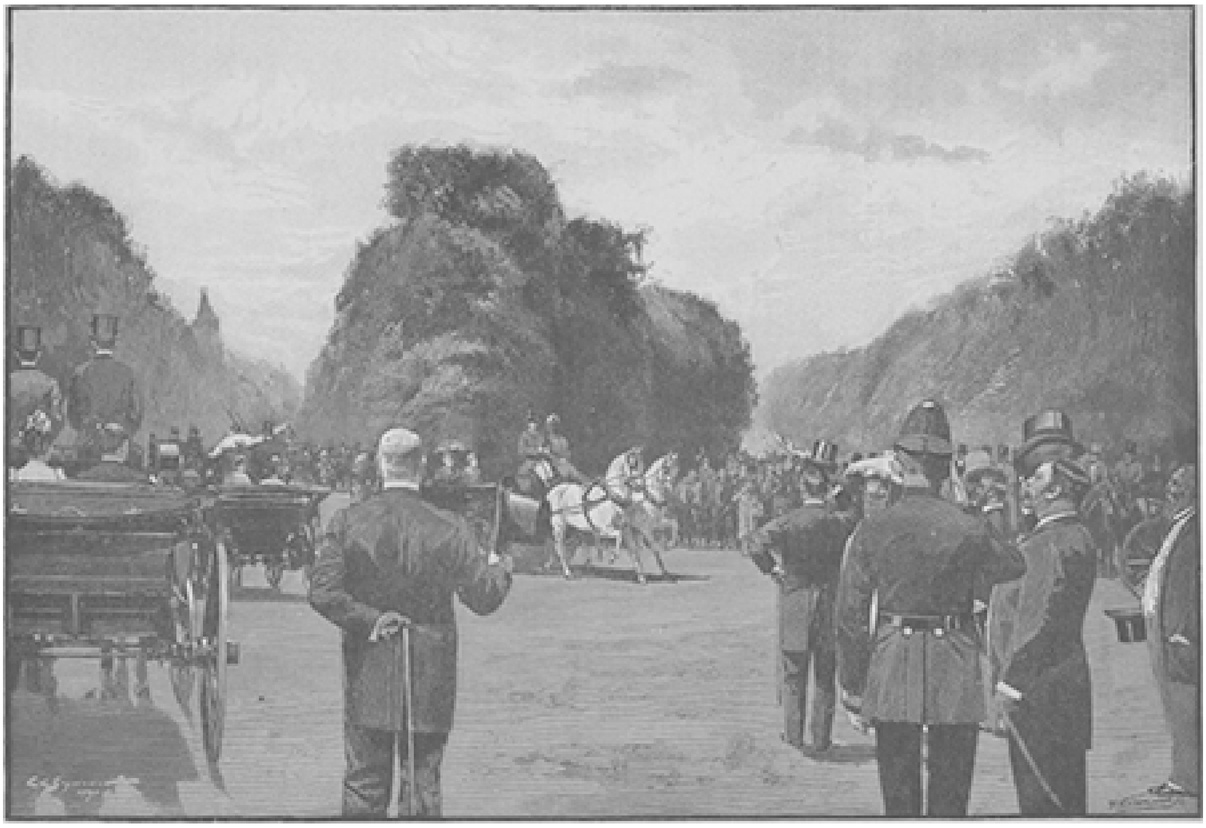

HYDE PARK TE LONDEN.

geen spoor meer te zien. Maar haar bezielde oogen waren nog dezelfde; zij hadden alleen meer gloed en warmte en die verspreidden zich over het heele gelaat, dat nu glansde van genoegen.

Haar aanblik verdreef onmiddellijk al de sombere beelden uit zijn geest, gelijk een stralende zon de grauwe nevelen verjaagt. Was zij niet de engel der vergeving voor zijn schuld, zij die in hetzelfde huis, waar hij gezondigd had, door een leven van gebed en vromen arbeid onbewust zijn schuld uitboette? Haar onschuld, haar offer had voor hem voldaan. En daarin lag voor hem geen verwijt; want in dat offer had zij blijkbaar haar geluk gevonden.

‘Ik hoef u niet te vragen, lief kind, hoe gij 't maakt,’ zei de vader, haar opgetogen aanziende. ‘Uw heele voorkomen zegt me dat gij gelukkig zijt.’

‘Zóó gelukkig, vader, als ik me zelf niet eens had durven voorstellen,’ sprak de jonge kloosterlinge met stralende oogen.

‘Gij hebt me al dikwijls geschreven in zulke opgetogen bewoordingen, dat soms de gedachte in mij opkwam aan.... overdrijving om mij gerust te stellen. Maar nu zie ik het met mijn eigen oogen; nooit heb u er thuis zoo gezond en opgeruimd uitgezien als hier in 't klooster. Gij voelt u hier dus recht op uwe plaats?’

‘Als een vischje in 't water, vader,’ verklaarde het nonnetje met een zaligen lach.

‘Ik dank er den goeden God voor, die u dat besluit in het hart heeft gegeven. Het heeft ons blijkbaar allemaal zegen gebracht. Henriette en Dolf - ik moet u duizend groeten van hen doen - voelen zich met elkander zoo gelukkig als een jonggehuwd paar maar wezen kan. Dolf neemt nu mijn praktijk waar, zoodat ik mij volop de rust kan gunnen, waaraan ik zoo groote behoefte had. De schitterende studiën, die hij gemaakt heeft, bezorgen hem een vertrouwen, zooals anders een pas gevestigd dokter nooit geniet. Daar komt bij dat ik hem met een gerust geweten ieder kan aanbevelen; ik weet wat hij waard is. En zijne kunde, zijne toewijding, zijn ernst en zorg, kortom zijn heele persoon werkt er toe mee om mijn woorden te bevestigen. Gij begrijpt, hoe trotsch en gelukkig Henriette er mee is, dat haar man nu al zoo algemeen gewild en gezien is. En zijn moeder! dat hoef ik u evenmin te vertellen. Gij weet dat het goede mensch haar intrek bij het jonge paar genomen heeft; vooral op verlangen van Henriette, die altijd veel met haar opgehad heeft. De brave ziel maakte eerst wel bezwaar; ze wilde de jonggehuwden niet tot last zijn; maar voor den algemeenen aandrang moest ze toch zwichten. Ik hielp zelf dapper mee om haar te bepraten: het huis is immers groot genoeg om ouden en jongen te herbergen zonder dat ze last van elkaar hebben.’

‘Wel ja,’ gaf het zustertje lachend toe, ‘hier wonen nog heel wat meer ouden en jongen bij mekaar zonder dat het ooit ruzie geeft.... En hoe is het met moeder?’ liet zij er bezorgd op volgen.

De dokter schudde treurig het hoofd.

Ik kom er nu juist vandaan. Het blijft maar precies hetzelfde. Lichamelijk maakt ze het heel wel, maar haar geest is totaal in de war. Zij kent niemand meer, mij ook niet. Ze verbeeldt zich nog altijd met Koen het middelpunt van de studentenfeesten te zijn. Ze spreekt van niets anders; 't is alles keizer Barbarossa, wat men hoort.... O, 't is niet om aan te zien....’

Hij wendde het hoofd af om een traan te verbergen.

Dat wil ik gelooven, vader,’ dus troostte hem Annette, deelnemend zijn hand vattend. Maar laten we moed houden; al is hier menschelijkerwijze geen uitkomst

te zien, onze Lieve Heer weet toch altijd raad. Ik zal hem dagelijks voor moeders herstel bidden.'

'Doe dat, kind! Uw gebed heeft al zooveel uitgewerkt. Wie weet wat het ons nog van den Hemel verkrijgt. Daar vertrouw ik maar op.'

'Daar heeft u groot gelijk in, vader. Als we al onze zorgen op onzen Lieven Heer werpen, ontslaan we ons van een schrikkelijken last en wordt ook het zwaarste licht te dragen... Dus, behalve den treurigen toestand van moeder is er nu niets meer dat u kwelt?' vroeg zij met kinderlijke deelneming verder.

'Neen, lief kind... De gedachte aan uwe moeder kan ik natuurlijk met van mij afwerpen; toch kwelt die mij meer om haar dan om mij zelven....'

Hij zweeg nadenkend; hij kon haar toch niet zeggen, dat sedert zijn vrouw in een krankzinnigengesticht zat, hij zich als bevrijd voelde van een boozen geest, die hem het leven ondraaglijk maakte.

'Maar overigens,' ging hij voort, 'voel ik me tegenwoordig zoo rustig en kalm, zoo tevreden met mij zelf, als ik misschien in mijn heele leven niet geweest ben. Al mijn kinderen - Koen, die in den hemel is, meegerekend - zie ik even gelukkig, en wat kan een vader meer verlangen? Daarbij ken ik mijn rust niet, nu ik mijn zware praktijk op de schouders van Dolf heb kunnen leggen. Eerst heb ik hem den tijd gegund, naar hartelust van de vermoeiende studie uit te blazen. Hij heeft met Henriette een prachtige huwelijksreis gemaakt. Drie maanden maar liefst zijn ze weggebleven. Ik weet niet waar ze al niet gezworven hebben, maar ik hoef u niet te vertellen dat zij het eerst den Rijn en het Zevengebergte weer hebben opgezocht en daar de bergen beklauterd hebben tot ze er bij neervielen. Gij hadt hun opgetogen brieven uit dien tijd moeten lezen! Ik zal hun vragen of ze er iets tegen hebben, dat ik ze u eens ter lezing stuur.... Maar nu is het mijn beurt om uit te rusten. Het werd tijd ook, want ik zou het niet langer uitgehouden hebben. Nu maak ik op mijn gemak een rondreis en zoek hier en daar oude kennissen op. Op mijn weg hierheen heb ik nog een oud vrouwtje gesproken, die ik al voor dertig jaar met haar man en kinderen onder mijn behandeling heb gehad. Zoo'n ontmoeting frischt het geheugen nog eens op en brengt weer genoeglijke dagen in herinnering.'

'Nu, als gij hier zulke goede kennissen hebt,' hernam het zustertje lachend, 'dan moet u maar een weekje in het dorp blijven. De eerwaarde moeder zal mij wel toestaan, u dan van tijd tot tijd nog eens te mogen spreken.'

'Dat ben ik ook van plan, kindlief. Ik wil het er nu maar eens goed van nemen. Want als ik eenmaal thuis terug ben, ga ik weer ijverig aan den arbeid. Dan neem ik de armenpraktijk uitsluitend voor mijn rekening en kan die uitbreiden zooveel ik wil. Door al mijn overblijvende krachten aan de armen, dat is aan onzen Lieven Heer te wijden, hoop ik van Hem te verkrijgen wat gij Hem hier dagelijks in het gebed afsmeekt. Dat is nu mijn offer, mijn boete, mijn klooster, Annette, en evenals gij hier in gebed en goede werken uw geluk vindt, zoo hoop ook ik in die toewijding het geluk te zullen smaken, dat ik het grootste deel van mijn leven niet gekend heb.'

'Dus u draagt nu geen lood meer in 't hart, vader?' vroeg de jonge kloosterlinge, hem met haar zachte doordringende oogen aanziende.

'Neen, lief kind,' antwoordde hij gulweg, en met een dankbaren, liefdevollen blik voegde hij er bij: 'Daar heeft mijn Annette door haar gebed en haar offer mij van bevrijd.'

Een uitstapje naar Londen,
Door J.F. Nuyens.
(*Vervolg.*)

Eenigszins dampig en verhit verlieten wij de hal, liepen een half uurtje rond om wat op te frisschen, brachten het gewone bezoek aan A.B.C. en lieten ons vervolgens naar den Tower rijden, welken wij dezen morgen eens met een bezoek wilden vereeren. De verzameling gebouwen, onder dezen naam bekend, is door een dikken muur en een diepe, nu droge gracht omgeven en ziet er van buiten en van binnen zwaar en somber en vestingachtig genoeg uit, om iemand in de stemming te brengen, die bij het bezoek en de herinneringen, die er opgewekt worden, past.

Het oudste gedeelte is de zoogenaamde Witte Tower, een vierkante toren van 39 bij 35 M. en 28 M. hoog, met muren van 3 à 4 M. dik, benevens torentjes op de hoeken. Dit gebouw werd gesticht in 1078 door Willem den Veroveraar, ter vervanging van twee bastions, door Alfred den Groote in 885 aangelegd, hoogstwaarschijnlijk op een plaats, waar vroeger Romeinsche vestingwerken hadden gestaan. De Tower in zijn geheel dient tegenwoordig voor arsenaal en de bewaking is opgedragen aan invaliden, die allen rondloopen in het costuum uit den tijd van Hendrik VIII, met den eigenaardig gevormden hoed, de kuitbroek en den typischen mantel of jas.

Wij namen dan aan de ingang op Gr. Tower-Hill onze tickets en stapten de vesting binnen. Het eerste bezoek gold natuurlijk den Witten Tower. Wij traden dan binnen, liepen een nauwe en kronkelende wenteltrap op en kwamen zoodoende in een vrij sombere cel, te midden waarvan een soort ijzeren kooi stond, die de kroonjuweelen van het koninkrijk bevat.

Onschatbaar is de waarde van deze kostbaarheden. Alles flikkert en schittert van goud en juweelen. Diamanten, zoo groot als duiveneieren; schepters van massief goud van 50 en meer pond zwaar; kronen, die verdwijnen onder de massa edelgesteenten, waarmee ze versierd zijn; zwaarden en dolken van honderdduizenden guldens waarde; ridderorden, die uit één diamant schijnen te bestaan; sieraden en kleinoodiën, armbanden en andere toiletartikelen wedijveren om den prijs en worden door nieuwsgierige en zeker ook door begeerige blikken aangegaapt en bewonderd. Nu, een dief, die hier zijn slag kon slaan, kan gerust zijn handwerk neerleggen en gaan rentenieren. Alleen de diamanten der Kroon worden geschat op 36 millioen gulden; maar de bewaking en, laat ik zeggen, de verpakking zijn zoo nauwkeurig en solide, dat van diefstal geen sprake kan zijn.

Na de gewone bewondering aan al dat moois verspild te hebben, gingen wij verder en hooger, bezochten de overoude kapel van St. Jan, en landden eindelijk aan in de zalen op de derde verdieping, waar de verzameling oude en middeleeuwsche wapenen is aangelegd. Bij honderden staan ze hier langs de wanden gerangschikt, de ridders te paard in hun zware harnassen, de lans of de strijdkolf in de hand; de voetknechten met speer of hellebaard; de boogschutters met den zwaren voetboog of den lichteren handboog, het minder zwaar gewapende voetvolk, in den lederen kolder, met dagge of zwaard ter zijde. Duizenden losse wapenen, van het vuursteenen mes der oude Kelten tot het logge ruiterpistool en de plompe kanonnen uit den tijd van Cromwell, vullen zaal bij zaal, en al deze moordtuigen zijn hier uitmuntend op hun plaats, als de herinnering opwelt aan de moordtooneelen en schanddaden tusschen deze muren bedreven; aan zoovele afgrijselijke treurspelen, op deze plaatsen vertoond. De kinderen van Eduard IV zijn hier geworgd. De schimmen van Thomas Morus, Jane

Grey, Anna Boleyn, lord Somerset en honderden andere edele karakters waren hier nog rond. De vloeren schijnen met bloed bezoedeld; het is, als kaatsen de muren de zuchten en klachten nog terug der onschuldige slachtoffers van tyrannie en wellust, die hier hun einde verbeidden.

Niet hier echter, te midden van het gewoel van het volk, is de plaats, waar deze herinneringen het diepst treffen. Buiten den Witten Tower, in den N.W. hoek van de citadel, staat eene kerk, reeds gesticht door Eduard I, en het kleine kerkhof daarnaast is de rustplaats van de meeste personen, in den Tower vermoord of gevonnist. Deze stille, afgelegen begraafplaats nu, zoo bij uitstek tot mijmeren geschikt, gaf Macaulay de volgende woorden in de pen: 'Er bestaat geen plaats op de wereld, in staat treuriger herinneringen op te wekken dan dit kleine kerkhof. De dood is hier niet de gezel der kunsten, van de deugd, van een dankbare nagedachtenis, van onsterfelijken roem, zooals in de abdij van Westminster of in de kathedraal van St. Paul; hij draagt hier zelfs niet de treffende kenteekenen van de trouwe en belangelooze liefde van bloedverwanten en vrienden, zooals men die in onze kerken en op onze eenvoudigste begraafplaatsen aantreft; neen, hier herinnert het graf ons slechts aan de afgrijselijkste misdaden, het somberste lijden van het

menschelijk geslacht, aan den duivelschen triomf van onverzoenlijke vijanden, aan de ontrouw, de ondankbaarheid en de lafheid van valsche vrienden en aan de grenzenlooze ellende van een vervallen grootheid en een verduisterden roem.'

Wij verlieten nu den Tower met al zijn somberheid en, daar wij toch in de buurt waren, wilden wij even een bezoek brengen aan de groote Vischmarkt van Billingsgate, waarvan Doré een zoo getrouwe en levendige voorstelling geeft. Wij liepen dan Lower-Thames-street in, tamelijk nauw en zeer vuil en vol kolossale karren en evenredig zware paarden, namen even den hoed af voor een reusachtig pakhuis van 8 verdiepingen, waarin niets geborgen werd dan thee, en stapten over een duim dik vuil en modder de hal binnen, waar alles weer gewoel en drukte was.

't Was in alles een repetitie van de vleeschmarkt des morgens, behalve dat men voor schapenvleesch visch en voor ander vleesch kreeften, mosselen en oesters in de plaats moet stellen. Met de noodige voorzichtigheid, ten einde niet in aanraking te komen met een natten vischboer of omvergeloopen te worden door een wijf of in een kuip vol levende kreeften te stappen, wandelden wij de markt in haar geheele lengte over, namen een kijkje op de pier en besloten toen, na al het vuile en slechte, waarmee wij dien geheelen morgen in aanraking waren geweest, eens geheel op te luchten en alle smetten er af te laten waaien. Daartoe stapten wij aan Londen-bridge-pier op een stoomboot, met het doel een kort kijkje te nemen op Greenwich, meer met het idee te profiteeren van het fraaie weer en de frissche rivierlucht, dan wel in Greenwich lang te vertoeven.

De Theems is toch een heerlijke rivier. Kalm en statig stuwt zij hare breede golven zeewaarts; wij varen te midden van honderden andere bootjes, booten en schuiten en laten de grootere zeekasteelen als slapende zeemonsters links en rechts van ons liggen. De London-Docks, de Commercial-, de West- en East-India-Docks en andere reusachtige bassins, die wij voorbijvaren, blijven voor ons onzichtbaar, maar de ontelbare masten, die achter de pakhuizen en werven omhoog steken, benevens de hooge en breede sluisdeuren, die wij hier en daar als kolossale poorten zien staan, duiden hun plaats genoeg aan. 't Schijnt eb te zijn; ten minste aan weerszijden van onze boot zien wij breede zandbanken als een strand voor de fabrieken en pakhuizen uit het water opduiken; schuiten en bootjes, soms geheele stoombooten, liggen, op het droge als de pinken in Scheveningen en op enkele stille plaatsen plast een troep jongens 'en profond négligé' in het modderige water rond, in de stellige verbeelding, zooals een straatjongen die alleen kan hebben, dat zij een verfrisschend bad nemen.

Ei zie! Wat kolossale fabriek is dat aan onze linkerhand? Schoorsteenen van 30, 40 of 50 meter steken als zwarte monsters hoog in de lucht en braken vervaarlijke wolken smook en roet uit; honderden menschen loopen als mieren heen en weer; de vlammen lekken als roode tongen door breede en lagere schoorsteenen boven het dak uit; het hoofdgebouw van vijf, zes verdiepingen, is omgeven door tien, twaalf kleinere gebouwen en overal heerscht leven en beweging; op de booten en lichters voor de werf komen handen te kort, om den voorraad uit de fabriek op de vaartuigen over te laden. Welk artikel voor den wereldhandel zou hier worden vervaardigd? Schrik niet, lezer! Volgens het opschrift, met reusachtige letters boven alles uitstekend, is het een fabriek voor hoefijzers en hoefnagels, - anders niet! Waar al die voorraad dan blijft? - Ja, vraag dat elders. Ik denk, dat een gedeelte in Londen zelf gesleten wordt.

Maar zie, na een half uur varens legt de boot aan te Greenwich, vlak voor het groote hospitaal. Dit uitgestrekte gebouw met zijn fraai terras werd gesticht door Karel II en voltooid door Willem III, den Hollandschen stadhouder. In het begin diende het tot het opnemen van invalide zeelieden der Engelsche vloot, en 2700 van die oudjes werden er dan ook in verpleegd. Dit getal verminderde echter langzaam maar zeker, en tegenwoordig is het gesticht veranderd in een 'Royal Naval College' een soort zeevaartkundige school. Verder achterwaarts verrijst de koepel van het vermaarde Observatorium, waaraan wij den tegenwoordigen spoortijd, in den mond van het volk den Grindwegtijd, te danken hebben.

Onze boot is echter als een schooljongen; zij kan niet stil zitten. Wij stappen dan ook niet af, maar blijven rustig genieten en stoomen na een kwartier wachtens denzelfden weg langs terug, ten einde in de City ons twaalf-uurtje te nemen.

In onze gewone A.-B.-C.-club vonden wij den heer Leo, dien wij daar volgens afspraak zouden ontmoeten, reeds schermutselend met een broodje met 'jam', geëscorteerd door een kop koffie. Dat goede voorbeeld werd door ons gevolgd, en daar, zooals ieder weet, een watertochtje hongerig maakt, vond een respectabele hoeveelheid brood en eieren, ham en jam den weg naar onze maag. Hierna werd afgesproken elkaar des avonds om zes uur bij St. Paul weer te ontmoetten, en vervolgens wierp zich de heer Leo weer in de armen der alles verslindende City-drukte, terwijl wij nog een sigaartje rookten en daarna opstapten, ten einde een bezoek te brengen aan de National-Galery. De grootste roem van dit museum zijn de heerlijke schilderijen der groote Italiaansche meesters, maar niet minder de meesterstukken der oud-Hollandsche school.

De oorsprong van deze stichting was, evenals van vele andere, gering. In 1824 werd de National-Galery opgericht door het Parlement met 38 stukken uit de collectie Angerstein; later werd zij door aankoopen, geschenken en legaten zeer uitgebreid, zoodat zij thans ongeveer 1400 schilderstukken telt, die samen 22 zalen vullen.

In de eerste zalen, die bij de vestibule aansluiten, hangen alleen Italiaansche meesterwerken. Hoe heerlijk schoon zijn die Madonna's van Rafaël, van Titiaan en Veronese; boe lieflijk is de Goddelijke Moeder, zooals het teedere penseel van Fra Angelico haar ons maalt; hoe toonen zich de Italianen, de Venetiaansche school vooral, meesters in het coloriet. Ziet deze groote schilderij van Veronese: 'de familie van Darius aan de voeten van Alexander'; hoe treffend is de gelaatsuitdrukking der smeekelingen, hoe koninklijk staat daar de wereldveroveraar, genadig neerblikkend op de vrouwen, die voor hem nederknielen. Wel maakt het een eenigszins vreemden indruk, zooals op bijna alle stukken van dezen meester, dat de costumes zijn uit den tijd der 16e eeuw, maar hoe sierlijk zijn de draperieën, hoe wonderrijk is elke stof behandeld, hoe schittert de geheele schilderij van het rijkste coloriet. Of bewonder deze: 'Jesus verrezen, verschijnt aan Maria Magdalena'; een werk nog uit de jeugd van Titiaan. Zie die nobele figuren en dat karakteristieke landschap, die mysterieuze kalmte van het geheele tooneel, met zooveel liefderijke zorg en toch ook met zooveel gemak op het doek getooverd. Wandel op uw gemak al deze zalen door, de grootsche kunst der Italianen zal u overal treffen; nergens zult gij iets vinden, dat de moeite van het beschouwen niet waard is, integendeel, het eene meesterstuk trekt u al meer dan het andere, en met moeite slechts scheidt gij, om u naar andere zalen en andere meesters te begeven.

Toch is de ruil niet slecht, want gij komt in de zalen der Hollandsche en Vlaamsche school. Ja, gij krijgt hier kleinere doeken te zien, andere onderwerpen, maar even groote kunst. Het doet ons Vlaamsch harte goed, de vaderlandsche kunst hier zoo

waardig vertegenwoordigd te zien. Geen museum ter wereld misschien (buiten ons eigen land) bevat zooveel stukken uit de Nederlandsche school, die bijna alle zonder uitzondering meesterwerken zijn; trouwens, de Engelschen zijn er altijd op uit geweest te koopen, wat maar te koop werd aangeboden. Stukken van meesters, in hun eigen land nog niet naar waarde geschat, als b.v. Hobbema, vonden in Brittannië koopers. Op alle mogelijke veilingen in deze en de vorige eeuw gehouden, waren Engelschen tegenwoordig, die de beste werken naar hun land overbrachten. De Hollandsche school staat dan ook in de National-Galery naast de Italiaansche en steekt ver boven alle andere natiën, daar vertegenwoordigd, uit.

Zie b.v. deze portretten van Rembrandt, zoo eenig schoon van behandeling; zie zijne 'Overspelige Vrouw,' door een magisch licht bestraald; zie zijne 'Vrouw in het bad,' zoo warm van kleur, met die zachte overgangstinten en het schoone modelé. Bewonder de zeestukken van V. d. Velde en Bakhuizen; de watervallen en boschgezichten van Ruysdaal; de kalme riviergezichten van Van Gooijen; de stillevens van Weenix en Snijders; de huiselijke tooneeltjes van De Hooch en Maes; de kleine, fijne en reine stukjes van Dou, Van Mieris en Terborgh; de vroolijke tafereeltjes van Ostade, Jan Steen en Teniers en kies dan zelf, aan welke gij de voorkeur wilt geven. Sla dan vooral niet over meesters als Frans Hals, Van d. Helst, De Keyzer, Metzu, Both, Berchem en Victors; kortom, roep u gerust alle beroemdheden onzer vaderlandsche schilderschool voor den geest, want van bijna allen vindt gij hier wat.

Put echter uw voorraad van bewondering niet geheel uit; loop even mee de groote zaal door en volg mij in de kleine zijzaal, zet u eerst op uw gemak op deze sofa en bepaal nu al uwe aandacht eens op deze schilderij, tamelijk groot en zoodanig gehangen dat het licht alle schoonheden volkomen tot zijn recht doet komen. Wel, wat dunkt u? Overheerlijk niet waar? Een eenvoudige landweg, met jonge, slanke boomen beplant, die alleen in den top met eenig loof prijken en nog heel weinig of in 't geheel geen schaduw geven; links en rechts vlak land, in tuintjes afgedeeld, waarin een enkel persoon aan den arbeid is; verderop eenige boomen, waarboven een tamelijk zware, vierkante kerktoren zonder spits uitsteekt; geheel op den achtergrond iets, dat een vuurbaak gelijkt en voor de rest lucht en wolken. Een eenvoudig, simpel, ja bijna ondankbaar onderwerp. Maar hoe juist is de perspectief; hoe heerlijk welft zich de zwaarbewolkte hemel boven alles uit; hoe bewonderenswaardig speelt het licht tusschen en over alles heen; hoe breed en mollig is de toets; waarlijk, alles stempelt dit eenvoudige landschap tot een meesterwerk van den eersten rang; dit moet geschilderd zijn in een van die oogenblikken van geestverrukking, als alle krachten en talenten den kunstenaar volkomen ten dienste staan; hier spreekt die 'goddelijke razernij,' die Michel Angelo woedend in het marmer deed houwen om zijn ideaal te voorschijn te roepen, die Dante en Tasso alles deed vergeten, als de verhevenste gedachten in hun hoofd opwelden, de schoonste gedichten hun van de lippen stroomden; hier treedt de poëzie in volle majesteit te voorschijn.

Dit is het 'Laantje van Middelharnis,' het meesterstuk van Meindert Hobbema en in zijn besten tijd geschilderd.

Beschouw deze schilderij een kwartier, een half uur zoo gij wilt, en neem dan nog eens een kijkje bij de Vlaamsche school.

Teniers en Van Dijck trekken om strijd uw aandacht; van de vroegeren vindt gij Memlinck en Van Eyck, maar gij zoekt natuurlijk allereerst Rubens. Of het u zal gaan als ons? Wij vonden, dat deze 'koning der schilders' zich hier niet op het voordeeligst voordoet. Vele van zijne gebreken treden hier te voorschijn: zijn

voorliefde voor de allegorie; de wellustige vleezige vormen; de *gebouffeerde* glanzende stoffen en die al te bonte en schitterende kleuren, die Byron deden uitroepen: ‘Nooit had ik zoo genoeg van Rubens en van zijne eeuwige vrouwen en van zijn helsche kleuren, als toen ik in Vlaanderen was.’ Zijne schilderijen dan wekten onze bewondering op, maar zij troffen ons niet. Zijn beroemd ‘Stroohoedje’ echter, eene jonge dame ten halven lijve (tusschen twee haakjes: niet met een stroohoed, maar met een soort baret getooid), is een meesterstuk van den eersten rang door het heerlijk schoone *clair-obscur*, waarin dit portret is geschilderd. Men zegt, dat Rubens het tijdens zijn leven niet wilde afstaan, maar hoe dit zij, in 1822 werd het aangekocht door Robert Peel voor de kolossale som van 35000 pond of 420.000 gulden.

Na al het schoons dat wij nu gezien hadden,

kon de rest ons niet zeer meer bekoren. Wij slenterden dan de overige zalen op ons gemak door, bleven hier eens staan voor een fraai portret van Reynolds of Gainsborough, daar voor een landschap van Claude le Lorrain of Poussin; genoten nog eens bij Velasquez en Murillo, brachten onze hulde aan Hogarth, Turner, Landseer, Wilke en andere latere kunstenaars, en verlieten daarna het gebouw vol eerbiedige bewondering voor al het schoons, dat de Britten daar bijeengebracht hebben.

Wat nu! Het overheerlijke op geestelijk gebied, dat wij den geheelen middag genoten hadden, had ons epicuristisch gemaakt ook in het lichamelijke; daartoe werkte mede een zekere slapheid in de maagstreek, een gevolg van het slechte diner den vorigen dag, en het een bij het ander gevoegd deed ons besluiten, cLzen middag de scha eens in te halen en in een der schitterende restaurants aan het Strand een allerfijnsten maaltijd te bestellen. De vroolijke herinneringen echter, die ik van dezen middag en avond heb behouden, en de eigenaardige gesteldheid, waarin wij allen verkeerden, nopen mij, ons zelven uit een ander oogpunt en als vreemde wezens te beschouwen, waarmee wij nu, in onze kalme en bedaarde gemoedsstemming, niet meer te maken hebben, en ik zal dus van ons gezelschap in den derden persoon spreken.

Vroolijk en onbezorgd slenterde het viertal reizigers langs het ‘Strand,’ nu eens eene restauratie critiseerende en ongeschikt achtend, dan weer eene andere willende binnengaan, maar, afgeschrikt door eene vuile keukenmeid of een slordigen bediende, met algemeene stemmen besluitend, nog maar eens verder gegaan.

Met een luid hoezee werd eindelijk een gebouw begroet, dat er van buiten rijk en sierlijk genoeg uitzag om ook van binnen zindelijkheid en gemak te waarborgen, en met algemeene stemmen werd besloten, binnen te treden en hier het banket te houden. Een deftig uitgedoste heer met zwarte rok en hagelwitten halsboord, die hier den nederigen titel van ‘waiter’ voerde, naderde het gezelschap met een beleefde buiging en bood onderdanig zijn diensten en een spijskaart aan. Goedwillig werden beide aanvaard en na een kleine beraadslaging, waarbij de kellner, hoewel fluisterend, het hoogste woord voerde en het meeste gewicht in de schaal legde, werd besloten met een bord soep (hoewel duur) te beginnen, daarna een flinke runder- of kalfsbiet met aardappelen en sla te nemen en te eindigen met een of andere pudding; alles besproeid met een paar flesschen goeden wijn. De dienstdoende geest beloofde, dat het diner over een half uur gereed zou zijn en verwees het gezelschap, op de vraag naar een voorlooper voor het middagmaal, naar een ander lokaal, waar vaatjes met blankgeschuurde koperen banden, sierlijke kristallen flesschen en glazen, een marmeren toonbank en een keurig ameublement een gezelligen indruk maakten. Behaaglijk vlijden de vier heeren zich op een sofa neder, en nog werd er geweifeld tusschen een glas port of madera, toen een kreet van Frans Zus opeens hun aandacht afleidde. Met stralende oogen en glinsterend gelaat wees hij op een tonnetje, waarop met duidelijke letters te lezen stond: ‘Dutch gin’, Hollandsche jenever, en zoo groot was zijn opgewondenheid bij deze ontdekking, dat hij verklaarde, al zijn leven water te willen drinken, als hij dezen middag niet den brui gaf van Sherry of Port of welken morgenwijn ook, en een echt vaderlandsch bittertje nam. Deze woorden waren de anderen uit het gemoed gegrepen; de buffetjuffrouw werd met de wenschen van het gezelschap op de hoogte gesteld en weldra prijkten vier glaasjes op het tafeltje. De

heer Johan Zoo beweerde, dat het water hem uit de tanden liep; zijn broeder Willem was werkelijk aangedaan, en Jan Zus hield met liefderijke aandoening zijn kelkje tusschen zijn oog en het licht, alvorens het aan den mond te brengen. Met een herinnering aan het vaderland, werd de eerste dronk genoten. Op dit plechtig oogenblik naderde de buffetjuf met een karaf water, om op Engelsche manier van den drank een groc te maken. Bestelt men in Londen nl. een glas brandy, whisky of gin, dan wordt dit gepresenteerd in een klein bierglas, terwijl men zelf den drank verdunt vóór hem te gebruiken. Met verontwaardiging wezen de Hollanders echter het water van de hand en verkozen hun bittertje onvervalscht te genieten; ja, tot groote verbazing van de juffrouw werd na het eerste glaasje een tweede besteld, en toen eindelijk daarna een derde werd gecommandeerd, draaiden de Engelschen, die voor de toonbank hun grocje namen, zich om en beschouwden met stomme verbazing het viertal, dat deze buitensporigheid zonder nadeel kon begaan.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Galilei ontdekt de wetten van den slinger in de kerk te Pisa. -

De slinger wordt door de meeste menschen voor niets anders aangezien dan een soort onderdeel van de klok, terwijl hij in werkelijkheid het uurwerk zelf is en al de raderen, kettingen, hefboompjes, schroefjes en wijzers enkel maar dienen om de schommelingen, die de slinger in bepaalde tijdruimten maakt, te tellen en aan te wijzen.

DE LAMP VAN GALILEI IN DEN DOM TE PISA.

Ja, dit eenvoudig dingetje, bestaande uit een metalen staafje, waaraan een gewicht in den vorm van een schijf bevestigd is, behoort tot de bewonderenswaardigste en nuttigste werktuigen, waardoor het mogelijk is geworden, verschillende raadsels der

ons omringende natuur te doorgronden, de gewichtigste sterrekundige waarnemingen te doen, bewijzen te leveren voor de beweging der aarde om zich zelve, kennis te verkrijgen omtrent haar gedaante, haar gewicht, de werking van haar aantrekkingskracht, ja zelfs omtrent haar inwendige gesteldheid.

Nu heeft men wel van oudsher slingers in allerlei vorm gehad, maar men wist er niets van belang mee uit te richten vóór Galileo Galilei, die grootste natuurkundige der zestiende eeuw, de wetten van den slinger ontdekt had.

Dit gelukte hem reeds, terwijl hij nog student was aan de hoogeschool te Pisa, en daarmee opende hij de reeks van zijn groote wetenschappelijke ontdekkingen, die hem een eereplaats onder de grootste vernuften der menschheid verzekerd hebben.

Galilei had zich in het jaar 1581 naar Pisa begeven, om daar in de wijsbegeerte en de geneeskunde te studeeren. Weldra echter wijdde hij zich aan de natuurwetenschappen, die toen ter tijd nog lang niet die ontwikkeling gekregen hadden, welke zij later bereiken zouden.

Op zekeren dag nu, zoo verhaalt men, werd de jonge student in den dom van Pisa getroffen door de gelijkmatige schommelingen van een lamp, die bij het aansteken in beweging was geraakt en eerst na lang heen en weer slingeren pas tot rust kwam.

Het viel hem op dat die slingeringen telkens korter werden en de lamp dus telkens kleiner bogen beschreef, doch dat de tijdruimte voor iedere schommeling dezelfde bleef.

Dit kwam hem heel opmerkelijk voor; thuis gekomen, dacht hij over de waarneming na, nam nieuwe proeven en kwam zoodoende tot de ontdekking van de toenmaals nog nieuwe waarheid: dat de tijd, dien een slinger voor zijn schommelingen noodig heeft, altijd dezelfde blijft en alleen van de lengte van den slinger, niet van de grootte der bogen, die hij beschrijft, afhankelijk is.

Deze ontdekking der wet van den slinger is van het grootste belang geworden voor de natuurwetenschappen en de werktuigkunde. Onze beroemde landgenoot Christiaan Huygens wendde ze aan om aan uurwerken een gelijkmatigen gang te geven en werd zoo de uitvinder der slingeruurwerken. Later werden de wetten van den slinger nog op andere verschijnselen in de natuur toegepast, en wanneer wij op het oogenblik omtrent de omwenteling der aarde, haar snelheid, haar gewicht, haar gedaante en afwisselende dichtheid nauwkeurige gegevens bezitten, dan hebben wij dit aan Galilei's ontdekking te danken.

Onze gravure stelt den jeugdigen student voor op het oogenblik dat in de kerk zijn aandacht door de schommelingen der Godslamp getrokken wordt. Ofschoon de kunstenaar van dit merkwaardig moment een heel fraai en levendig tafereel heeft ontworpen, is het toch duidelijk te zien dat hij nooit in den dom van Pisa geweest is; want het gothisch gebouw, waarin hij de handeling verplaatst, heeft met het wereldberoemde bouwgewrocht der merkwaardige Italiaansche stad niet de minste overeenkomst.

Ook de Godslamp, waarop het oog van den jeugdigen Galilei gevestigd is, lijkt in het minst niet op de lamp, die thans nog in den dom te Pisa als de lamp van Galilei wordt aangewezen. Op deze bladzijde geven wij daarom een afbeelding van die merkwaardige lamp. Zooals men ziet, is het eigenlijk een kolossale kroon, bestaande uit twee hoepels, waarvan de bovenste gedragen wordt door engelfiguren, met de voeten op den ondersten hoepel rustende. Op die hoepels zijn kandelaars aangebracht, waarop kaarsen kunnen gestoken worden, terwijl een menigte lampjes, in den vorm van schaaltjes, nog naar beneden afhangen. Een derde kring van kaarsen en lampjes is boven de twee hoepels op het ornament van de kroon aangebracht.

De waterval te Gastein. -

Beroemd om zijn prachtige natuurtafereelen is het dal Gastein in het Oostenrijksche hertogdom Salzburg, dat zich ter breedte van ongeveer twee kilometer over een lengte van veertig kilometers uitstrekt. Overal zijn de bergen in het rond met groene weiden en wouden bedekt, waaruit hier en daar rotsmassa's en gletschers oprijzen.

In het midden van het dal stroomt de wilde Gasteiner Ache, die verscheidene watervallen vormt. Het dal omvat niet minder dan een en twintig plaatsjes, waarvan het voornaamste is de beroemde badplaats Gastein, wier geneeskrachtige bronnen reeds in de zevende eeuw bekend waren. In 1436 maakte hertog Frederik, de latere keizer Frederik III, er gebruik van en in onzen tijd werden ze jaarlijks door keizer Wilhelm I bezocht.

De meestal houten huizen zijn in het hier nauwelijks tweehonderd meter breede dal terrasvormig tegen de oostelijke helling aangebouwd. In den laatsten tijd zijn er echter ook vele steenen huizen bijgebouwd, voornamelijk deftige huizingen, zooals de zeer eenvoudige villa van aartshertog Johan met een botanischen tuin, die aan Alpenplanten zeer rijk is.

De beide wanden van het dal worden hier gescheiden door de overbrugde Ache, die door enge kloven in twee prachtige watervallen bruisend en stuivend van het hoogere gedeelte van het dal naar beneden stort.

Het klimaat is wegens de hooge bergen koud en ruw; zelfs midden in den zomer, wanneer de zonneschijn nauwelijks gedurende acht uren in het dal valt, zijn de morgens en avonden gevoelig koud, en zelfs op den middag is bij de drukkende hitte de lucht nog vochtig.

Toch trekt het schilderachtige lustoord ieder jaar gemiddeld drie duizend bezoekers of badgasten, meerendeels tot de hoogere standen behoorende, die zoowel door in- als uitwendig gebruik van het frissche bergwater hier genezing komen zoeken voornamelijk voor zenuwkwalen en zich in den aanblik der verrukkelijke natuurtafereelen komen verlustigen.

[Nummer 30]

Toch gelukkig
Door
J. Vesters Jr.

I.

Willem Veltman zat, over zijn boeken gebogen, ijverig te werken, toen een bescheiden tikje op zijn arm hem het hoofd deed opheffen. Hij keek nu in het welgedane en welwillende gezicht van zijn patroon.

'Voor gij naar huis gaat wilt gij wel even op mijn bureau komen, meneer Veltman?'

'Met genoegen, meneer Van Dalen,' antwoordde de jonkman, waarop zijn patroon met een vriendelijk knikje verder ging.

Willem liet de pen weer over het papier krassen, maar toch waren zijn gedachten thans niet meer uitsluitend bij zijn werk. Wat kon mijnheer Van Dalen hem te zeggen hebben, juist vandaag? Iets onaangenaams was het blijkbaar niet, want zijn stem had nog welwillender dan anders geklonken, en het knikje, dat gewoonlijk op een antwoord volgde, was nu vriendelijker dan ooit.

DE H. CAECILIA, NAAR DE SCHILDERIJ VAN CARLO DOLCI,
in de galerij te Dresden.

Een oogenblik liet hij de pen rusten en dacht

na, maar daar hij spoedig inzag, dat hij het toch niet zou kunnen raden, bracht hij ze weer op het papier, na eerst even op zijn horloge te hebben gekeken. ‘Nog twee uren,’ mompelde hij bij zich zelf, ‘kom, laat ik met mijn werk doorgaan.’

‘Zeg eens, Veltman,’ klonk het van den lessenaar achter hem, ‘wat moest de oude van u hebben?’

‘O, vóór ik naar huis ga moet ik even bij meneer op zijn bureau komen,’ gaf Veltman ten antwoord, ‘anders niet.’

‘Weet gij waarom?’ was de nieuwe vraag. Willem haalde de schouders op. ‘Ik weet het evenmin als gij.’

‘Gij schijnt een wit voetje bij den oude te hebben,’ hernam Van Gerve, en er klonk verborgen naijver in den toon van zijn stem.

Willem antwoordde hier niet op, maar ging aan zijn werk. Van Gerve wachtte nog even, keek met een valsch lachje naar zijn collega en begon een deuntje te neuriën. Toen hij zag, dat Veltman niet van plan scheen, op dat onderwerp door te gaan, nam ook hij ten laatste zijne pen weer op.

Er werd verder dien middag geen woord meer tusschen hen gewisseld. Toen het zes uur sloeg, ruimde Willem zijn boeken op en sloot zijn lessenaar. Van Gerve, die anders altijd het eerst heenging, dikwijls al vóór de klok koud was, scheen ditmaal geen haast te hebben. Hij schommelde in zijn papieren en scheen iets te zoeken, dat hij maar niet vinden kon. Ondertusschen volgde hij al de bewegingen van Willem.

‘Moet gij nu niet naar den oude?’ vroeg hij.

‘Ik ga,’ antwoordde Veltman, wien het onaangenaam scheen, dat zijn collega hem bespiedend gadesloeg.

‘Nu, succes, en verder een lustige avond.’

‘Dank u,’ zei Willem, die zich hield, als merkte hij den spottenden toon niet, waarop die wensch werd uitgesproken. Maar inwendig hinderde het hem toch, dat Van Gerve op den afloop van zijn onderhoud met mijnheer Van Dalen scheen te willen wachten, om hem dan, met de hem eigen plompheid, met onbescheiden vragen lastig te vallen. Willem kende maar al te goed den naijver, die zijn collega ten opzichte van hem bezielde, hij voelde te wel de speldesteken, die deze hem onophoudelijk toebracht, dan dat hij de belangstelling, die Van Gerve aan den dag legde, niet op den waren prijs schatte.

‘Ik heb u van morgen al gefeliciteerd,’ zei mijnheer Van Dalen, toen Willem zijn kantoor was binnengekomen, ‘maar ik heb toch nog een kleine verrassing voor u.’

Nadat hij dit langzaam en min of meer plechtstatig gezegd had, wachtte de goede man even, om den indruk na te gaan, dien deze woorden op den jongen mensch teweegbrachten.

‘Een kleine verrassing,’ mompelde Willem, die niet wist wat hij daarvan denken moest.

‘Ja, mijn jonge vriend,’ hernam de heer Van Dalen, die er schik in scheen te hebben, Willems nieuwsgierigheid een beetje op de proef te stellen, ‘ik heb gehoord, dat gij aan trouwen denkt....’

‘Inderdaad, mijnheer,’ zei Willem, die nu in het geheel niet meer begreep, waar de heer Van Dalen heen wilde. Zou hij hem nu soms al een cadeau voor zijn huwelijk willen vereeren?

‘En zooals ik ook gehoord heb,’ vervolgde mijnheer Van Dalen, ‘is het een lief, braaf meisje. Ik maak u wel mijn compliment over uwen keus.’

‘Dank u, mijnheer,’ stotterde Willem, die dit alles toch wel vreemd begon te vinden.

‘En nu vond ik het toch wel eigenaardig, u nu juist op uw verjaardag en met het oog op uw aanstaand huwelijk mee te deelen....’

Mijnheer Van Dalen hoestte een paar maal, terwijl een blijde trilling om Willems lippen kwam.

‘Mee te deelen, dat u met de volgende maand te beginnen zeshonderd franken opslag krijgt.’

Het hooge woord was er uit. Mijnheer Van Dalen zette zijn bril af en was met een ondeugend glimlachje getuige van Willems verbazing en vreugde. ‘Bevalt u die verrassing?’ vroeg hij, haast even blij als de jonge Veltman.

‘Zeker!’ antwoordde deze, ‘en ik dank er u hartelijk voor, meneer. Zulk een geschenk had ik in de verste verte niet durven verwachten.’

‘Tut, tut,’ zei de goedige heer Van Dalen, ‘het is geen geschenk, gij hebt dien opslag verdiend door uwen ijver en uwe behartiging van mijn belangen.’ Hij zettte nu zijn bril weer op. ‘Alleen wilde ik mij het genoegen gunnen, u dat thans op uwen verjaar[d]ag te zeggen. En nu wil ik u niet langer ophouden, want ik begrijp dat gij verlangend zijt, om gauw thuis te zijn en het uwe verloofde in het oor te fluisteren. De vrouwen zijn zoo op de duiten, jongelief, en al houdt uwe aanstaande zielsveel van u, toch weet ik zeker, dat ze even blij zal zijn over uwen opslag als gij zelf....’

Willem wilde iets in het midden brengen; hij wilde zeggen, dat Trees hem onbaatzuchtig liefhad, dat ze nooit had gevraagd, hoeveel hij verdiende, dat ze niet aan geld hechtte.

‘Ik weet wat gij zeggen wilt, jongenlief,’ hernam de heer Van Dalen, die zijn gedachte raadde; ‘maar geloof me, de vrouwen zijn practischer en nuchterder dan gij denkt, en dat is goed ook. Van liefde alleen kan de huwelijksmolen niet aan het draaien blijven, en ik zie het graag in een aanstaande huisvrouw, dat ze op de duiten is. Het moet natuurlijk niet te erg zijn. Nu, meneer Veltman,’ besloot de waardige man, opstaande en hem de hand reikend, ‘wilt gij mijn groeten doen aan uwe aanstaande?’

‘Zeker, meneer, en ik dank u nogmaals voor uw goedheid. Door mijn ijver en toewijding hoop ik mij die waardig te toonen.’

‘Adieu, en een lustige avond,’ zei de heer Van Dalen, met de hand wuivend.

Een lustige avond! Van Gerve had hem hetzelfde toegewenscht, maar welk een verschil tusschen die beide wenschen: die van zijn patroon gul en oprecht gemeend, die van zijn collega geniepig en geveinsd. Hij schudde het hoofd, om de gedachte aan dezen laatste af te werpen en alleen aan den eerste te denken. Doch terwijl hij de gang doorging, vroeg hij zich af, of Van Gerve nog op hem zou wachten, om hem te vragen, wat ‘de oude’ hem te zeggen had. Thans vond hij zijn collega onuitstaanbaarder en antipathieker dan ooit, en de gedachte, dat hij misschien nog op den loer zou liggen, stemde hem wrevelig. Wat Van Gerve eigenlijk tegen hem had, wist hij niet; hij zou het ook niet onder woorden hebben kunnen brengen; maar hij voelde, dat het zijn vijand was, dat hij tegenover hem op zijn hoede moest zijn.

Gelukkig vond hij het kantoor verlaten; Van Gerve had het wachten blijkbaar te lang gevonden. Willem ademde nu ruimer en met vluggen tred stapte hij de straat op. Het scheen hem toe, dat het gaslicht thans helderder brandde dan anders, dat de uitstallingen der winkels er mooier uitzagen, dat de menschen, die hij tegenkwam, vergenoegder waren en hem vriendelijk groetten. In één woord, alles had in zijn oog een prettiger voorkomen. Het was de weerspiegeling van zijn eigen blij gemoed.

Daar kwam juist de tram aan, die in de richting van zijn huis reed. Zou hij er op springen? Het was al een beetje later geworden en thuis zouden ze met ongeduld op hem wachten. Hij zelf brandde van ongeduld, om hun de blijde verrassing mee te deelen. Toch nam hij de tram niet, maar besloot te wandelen. Hij wilde nog eenige oogenblikken met zijn gedachten alleen zijn; hij vond er ook een eigenaardig genot in, zijn huisgenooten nog enkele minuten onwetend te laten van het geluk, dat hem was te beurt gevallen. Zeshonderd franken opslag! 't Was veel, en hij had op niet meer dan honderd durven hopen. Wat zou dat in zijn huishoudentje goed te pas kokomen, en wat zou ook Trees daarmee blij zijn. Mijnheer Van Dalen had wel gelijk, dat de vrouwen practisch zijn, en hij moest nu ook bij zich zelf bekennen dat dit goed was.

Zoo redeneerend sloeg hij het hoofd op en werd aan de overzijde der straat Van Gerve gewaar. Had hij nu de tram maar genomen, dan zou hij deze onaangename ontmoeting vermeden hebben. Doch gelukkig had zijn collega geen erg in hem, en door stevig door te loopen gelukte het Willem, hem een eind voor te komen. ‘Die Van Gerve met zijn onbescheiden vragen,’ mompelde Willem, ‘ik wenschte dat hij mij met rust liet. Nooit leg ik hem het minste of geringste in den weg, maar hij schijnt het er op gezet te hebben, mij te treiteren.’

De gedachte echter aan de pas ontvangen verhooging, aan de blijdschap, die er thuis zou zijn, verdreef spoedig deze onaangename gewaarwording. Het was ook kinderachtig, zich daardoor te laten ontstemmen, want als het er op aankwam, kon Van Gerve hem niets maken en behoefde hij voor hem niet beducht te zijn. Mijnheer Van Dalen was over zijn werk tevreden, en dat was de hoofdzaak. Al het overige had niets te beduiden, en ieder mensch heeft al eens met kleine miseries en onaangenaamheden te worstelen. Willem nam zich voor, zich voortaan boven die kleine plagerijen te verheffen en er in het geheel geen aandacht op te nemen. Dat was het fermst en zou Van Gerve het eerst zijn hatelijkheden doen staken.

Nauwelijks stond Willem op de stoep en had hij een haastig rukje gegeven aan de bel, of zijn zuster Lena deed al open. ‘Hoe is het mogelijk, dat gij vandaag over uwen tijd zijt, Willem?’ vroeg ze, hem al met zijn arm naar binnen trekkend. ‘Trees begon al ongerust te worden,’ voegde zij er met een schalk lachje bij, ‘ze vreesde, dat haar bijziende schat in de gracht geloopen zou zijn. Geef uw hoed en jas maar hier, dan zal ik ze wel aan den standaard hangen. En ga nu gauw naar binnen, want Trees brandt van ongeduld, om haar cadeau kwijt te worden.’

‘Er was een heel bijzondere reden, zusje, waarom ik te laat kom,’ gaf Willem ten antwoord.

‘Een bijzondere reden? Dan toch zeker iets goeds, dat zie ik wel aan uw gezicht. Toe, zeg het mij gauw, Wim.’

‘Neen, zusje, al zegt ge nu honderdmaal Wim, dan vertel ik het u er toch niet eerder om,’ plaagde Willem.

‘Dan maar gauw naar binnen,’ hernam Lena, hem voorttrekkend en de kamerdeur openwerpend. ‘Hier hebt ge iemand, die om een bijzondere reden te laat komt. Luistert goed, dan zal hij ze ens meedeelen.’

Om de tafel zaten de heer en mevrouw Veltman en Trees Bruning, Willems verloofde. Een paar jongere broers van hem zaten aan een ander tafeltje hun huiswerk te maken, maar legden nu toch ook de pen neer.

‘Wees nu een beetje bedaard, Lena,’ zei mevrouw, met moederlijk welgevallen de flinke gestalte en het mannelijk voorkomen van haar oudsten zoon beschouwend. ‘Gij zijt vandaag weer bijzonder luidruchtig; als dat maar niet opbreekt, kind.’

‘Willem verjaart toch maar eens in het jaar, mama, en nu we den heelen dag zijn gezelschap hebben moeten missen, spreekt het vanzelf, dat we hem niet graag te laat zagen komen. Maar dat is waar ook, er moet eerst nog één felicitatie komen, en dan zullen we de gewichtige reden van zijn uitblijven vernemen.’

Terwijl Lena dit zei, was Trees opgestaan en op haar verloofde toegetreden. ‘Van harte gelukgewenscht, Willem, met uw verjaardag; nog vele jaren en wij allen er bij is te hopen.’ Met deze woorden overhandigde zij hem een klein in wit vloeipapier gewikkeld pakje.

‘Dank u wel, Trees,’ zei Willem. ‘Als ik weer verjaar zijn we, als God het wil, man en vrouw.’ En hij drukte zijn aanstaande warm de hand, terwijl hij in haar zachte oogen al de genegenheid las, die zij hem toedroeg. Hij wikkelde nu het papier los en hield een sigarenkoker in de hand, waarop Trees met zij hun beider voorletters ineengestrengeld gestikt had.

‘Zoo moge het altijd blijven,’ zei Willem.

‘Voor altijd de uwe,’ antwoordde Trees, ‘in lief en in leed.’

‘Dat laatste moge u beiden gespaard blijven,’ zei de heer Veltman. ‘Beiden hebt ge verdiend gelukkig te zijn, en wij hopen allen, dat Gods zegen op u moge rusten.’

‘Zoo is het,’ beaamde mevrouw. ‘We zullen u noode missen, Willem, want gij zijt altijd een goed zoon voor ons geweest, maar één gedachte troost ons, dat gij zoo'n lief, braaf meisje tot uwe vrouw hebt uitgekozen.’

‘Heeft u nu ook geen woordje van lof voor

mij, mama?' vroeg Lena, 'of kan het misschien niet lijden?'

'Deugniet!' hernam mevrouw, die, ondanks haar ontroering, toch moest lachen. 'Ge weet wel, hoe blij we zijn, dat gij bij ons blijft. Twee kinderen te gelijk zouden wij niet kunnen missen.'

Nu werd de sigarenkoker bezichtigd, en ook Frans en Jan kwamen naderbij, om er vrijmoedig hun oordeel over te zeggen, dat gelukkig gunstig uitviel. 'Echt leer,' zei Frans, met kennersblik den koker beziende, 'ik mocht lijden, dat ik er zoo ook eens een cadeau krees.'

'De kleur zie ik ook graag,' meende Jan, die al uitrekende, hoeveel sigaren er in zouden kunnen.

'De deskundigen keuren uw keus goed, Trees,' zei Lena, 'gij kunt tevreden zijn.'

Men nam nu weer om de tafel plaats, doch nauwelijks was men gezeten, of Lena hervatte den aanval. 'Vertel nu toch eens gauw de gewichtige reden van uw lang uitblijven; we branden allen van nieuwsgierigheid.'

'Is er werkelijk iets gebeurd, Willem?' vroeg zijn moeder, 'of is het enkel een verzinsel van Lena?'

'Neen, mama, ditmaal is het eens geen verzinsel van haar. Van middag kwam mijnheer Van Dalen bij mij en zei, dat ik even op zijn kantoor moest komen vóór ik naar huis ging. Ik dacht al bij mij zelf, wat mag dat te beteekenen hebben, en ik raadpleegde mijn horloge om te zien, hoeveel tijd er nog moest verloopen....'

'Nu ja,' viel Lena hem in de rede, 'dat kunt gij ons allemaal straks wel vertellen, als we het voornaamste weten.'

'Laat Willem toch uitpraten, Lena, gij zit overal met uw snatertje tusschen.'

'Om kort te gaan,' vervolgde Willem, 'toen ik op meneer Van Dalen zijn bureau kwam, deelde hij me mee, dat ik met ingang van de volgende maand zeshonderd franken opslag krijg.'

Met vergenoegd gelaat keek Willem zijn huisgenooten aan, om thans op zijn beurt den indruk gade te slaan, dien deze tijding op hen maken zou.

Lena was het eerst van haar verwondering bekomen. 'Proficiat, Willem, daar mocht ge wel een kwartier om te laat komen. Het is u nu vergeven, jongelief.'

'Van zoo'n buitenkansje had ge niet gedroomd niet waar, Willem?' vroeg de heer Veltman, en mevrouw voegde er bij: 'Zeshonderd franken, dat is vijftig in de maand, nu dat is een meevaller.'

Trees zei niets, maar haar oogen bewezen voldoende, dat ze met de gesproken woorden geheel instemde. Het deed haar vooral genoegen voor haar ouders, die wel eens zijdelings hadden te verstaan gegeven, dat Willem Veltman nu juist niet zoo'n schitterende partij was en zij wel beter had kunnen vinden, indien ze zich niet dadelijk door hem had laten inpalmen. Trees had daarvan tegen haar verloofde nooit met een enkel woord gesproken, maar het deed haar thans goed, haar ouders te kunnen zeggen, dat Willems positie aanmerkelijk verbeterd was.

'Mijnheer Van Dalen had zich het genoegen willen geven, mij dat goede nieuws op mijn verjaardag te zeggen,' hernam Willem.

'Dat is aardig van hem,' vond mevrouw, terwijl Lena meende, dat Willem zich bij zijn patroon voor meer dergelijke verrassingen op zijn verjaardag moest aanbevolen houden.

'Mijnheer Van Dalen sprak ook van mijn aanstaand huwelijk en hij zei, veel goeds van Trees gehoord te hebben.'

‘Zei hij dat?’ vroeg Lena. ‘Nu, Trees, gij moogt hem morgen wel gaan bedanken. Of zouden wij er soms samen naar toe gaan?’

‘Wat een dwaze praat verkoopt ge toch van avond, Lena,’ zei mevrouw. ‘Ga maar aan de meid zeggen, dat ze een paar flesschen van den besten wijn - dat kan vandaag wel lijden, niet waar, Veltman? - uit den kelder haalt. Zoo'n prettigen verjaardag hebben wij in lange niet beleefd.’

Toen Frans en Jan van wijn hoorden, lieten ze hun boeken in den steek en kwamen bij de tafel aanschuiven, op de vraag van hun vader uit één mond verklarend, dat ze hun werk juist af hadden en hun les op hun duimpje kenden.

Het was inderdaad, zooals de heer Van Dalen hem had toegewenscht, voor Willem een lustige avond. Onder het drinken van een glas wijn, met een taartje voor de dames, vlogen de uren voorbij, in prettigen kout doorgebracht, waarvoor natuurlijk zijn plannen voor de toekomst de meeste stof leverden. Alles zag er dan ook zoo rooskleurig uit, er was geen enkel wolkje aan den hemel, allerlei luchtkasteelen werden gebouwd. Ook Trees was gelukkig, en Lena, al moest ze af en toe haar plaagzucht botvieren, was hartelijk blij over het geluk der beide jongelieden, van wie zij innig veel hield.

Mevrouw Veltman beschouwde met moederlijke genegenheid het jonge paar, dat zoo goed bij elkaar paste en een zoo mooie toekomst te gemoet ging. Zij droomde droomen, zooals alleen moeders die droomen kunnen, en hoe zwaar het haar ook zou vallen, Willem niet meer dagelijks tegenover zich te zien, zij was bereid dat offer te brengen om zijn geluk. Bovendien bleef hij in de stad en zou dikwijls thuis komen, al was het maar een oogenblik, om haar even goeden dag te zeggen. Zij van haar kant nam zich voor, ook dikwijls naar zijn huis te gaan. Op haar toch rustte de taak, dat nieuwe, jonge huishoudentje op dreef te brengen, en met Trees zou ze altijd goed overweg kunnen, want dat was de zachtheid en bescheidenheid in persoon.

Het werd voor Trees tijd om naar huis te gaan. Willem greep zijn hoed, om haar thuis te brengen, maar zij wilde het niet hebben. ‘Ik kan hier aan de deur op de tram stappen en voor ons huis er af,’ zei ze, ‘blijf dus maar stilletjes binnen.’

Maar Willem wilde ze dan toch in de tram helpen en ging met haar, hand in hand, de gang door. ‘Ik dank u, Trees, voor uwe goede wenschen en uw mooi cadeau,’ zei hij, haar fijne vingers zacht in de zijne drukkend.

‘Altijd de uwe,’ herhaalde Trees, hare schoon fluweelige oogen tot hem opslaand, waaruit een groot geluk sprak.

‘Gij zijt mijn engel,’ antwoordde Willem, door den kalmen, helderen glans dier oogen betooverd.

Daar kwam de tram aan. Willem gaf een teeken, dat ze zou ophouden en drukte zijn verloofde nog eenmaal de hand. ‘Prettig dat gij opslag gekregen hebt, Willem,’ zei Prees.

Deze woorden troffen hem. Mijnheer Van Dalen had dus wel gelijk: Trees, die zich, toen zijn huisgenooten luidruchtig daarover hun vreugde hadden te kennen gegeven, stil had gehouden, moest het nu toch ook van het hart. Wie weet, misschien had zij er den geheelen avond aan gedacht!

Deze gedachte vond Willem niet pleizierig. Maar aanstonds werd ze verdreven, toen hij weer de oogen van het jonge meisje voor zich zag, zooals ze die naar hem opsloeg, toen ze verklaarde altijd de zijne te zullen zijn. Hoe kon hij ook maar één oogenblik aan haar twijfelen of aan haar onbaatzuchtige genegenheid? Zij was een schat, voor al het geld ter wereld niet te koop, en het vooruitzicht, dien weldra den zijne te mogen noemen, overstelpte hem met de zachtste aandoeningen.

Toen hij dien avond zijn gebed deed dankte hij God vurig voor het geluk, dat voor hem was weggelegd, en smeekte dat Hij alks zou wegnemen, wat het zou kunnen in den weg staan.

(*Wordt vervolgd.*)

Een uitstapje naar Londen,
Door J.F. Nuyens.
(*Vervolg.*)

Intusschen zaten de heeren te genieten van een geurige sigaar, en de opwekkende invloed van den morgendrank deed zich eenigszins gevoelen. Een soort jolige opgewondenheid had zich van allen meester gemaakt. Willem Zoo knoopte met Jan Zus een interessant gesprek aan over het verschil tusschen de Italiaansche en de Hollandsche schilderschool, naar aanleiding van het bezoek aan de National-Galery, waarbij hij een verwarde redevoering hield over de meerdere voortreffelijkheid der Grieksche en Romeinsche mythologie boven de Noordsche godenleer en eindigde, met een lofspraak op Shakespeare; welke redenatie door zijn hoorder met instemming werd begroet en met een dronk bezegeld; - terwijl Frans Zus Johan Zoo geheel voor zich innam en bijna in een poëtische stemming bracht door met opgewondenheid te spreken over gebraden eendvogels met appelmoes en verklaarde een vaderlandschen ‘gestampten pot’ te verkiezen boven alle Fransche liflafjes en Engelsche zwaarmoedigheid. Het gesprek werd daarna algemeen en begon hoe langer hoe meer op een chaos te gelijken, die zich eindelijk oploste in een algemeen verlangen naar het diner; ja, Johan Zoo verklaarde, dat hij met pleizier een gebraden kat voor een konijn zou oppeuzelen, als het beest maar smakelijk was toebereid en een lekkeren reuk verspreidde. De glaasjes werden dan geledigd en de sigaren op non-activiteit gesteld; in het ‘lavatoire’ werden hoofd en handen even in het frissche water gedompeld en een weinig toilet gemaakt, en na een beleefden groet aan de juffrouw, die het viertal hoofdschuddend en nog met een zeker wantrouwen nastaarde, werd de ‘dining room’ weer opgezocht. Daar lag reeds een hagelwit tafellaken gespreid en weldra kraakte de tafel bijna onder het gewicht der opgebrachte spijzen. De soep werd, zooals het behoort, in stilte genuttigd en geheel volgens de overlevering wierp de opperschenker het eerste glas wijn bij ongeluk over het blanke linnen, hetwelk den beleefden bediende slechts een glimlach ontlokte en hem volstrekt niet in een slechte luim bracht. De bief werd uitstekend bevonden, de aardappels verdwenen als bij tooverslag, bij de sla kwam er al meer ‘rumor inter fratres’ en bij de pudding en het dessert, toen de tweede flesch wijn ter tafel verscheen, babbelden alle vier opnieuw dooreen en velden over de moeielijkste kwesties een oordeel met een gemak en eene zekerheid, alsof zij de wijsheid in pacht hadden. Een dessertsigaartje werd opgestoken, de gedienstige geest nam de tafel af, een gemakkelijk en gezellig hoekje werd nog eens opgezocht om een half uurtje te babbelen en de digestie te bevorderen, en daarna werd de ‘waiter’ met een flinke fooi begunstigd, waarna het gezelschap, hoogstvoldaan, het lokaal verliet om bij St. Paul den heer Leo Die op te wachten.

Dikke menschen hebben een afkeer van wandelen. Ons viertal klom dan ook al ras op een bus, na eerst het mandje van een bloemenmeisje geplunderd en ieder zijn lievelingsbloem op de borst te hebben gestoken, en stapte bij St. Paul weer af. In het kleine plantsoen, dat de kathedraal omgeeft, werd een stil bankje opgezocht, om nog even in rustige rust te genieten van het zonnetje en de drukte in de omgeving.

De vereenigde invloed van het bittertje en den wijn had allen in een soort aandoenlijkvroolijke, poëtische stemming gebracht. Allen hadden een lichtgeel gevoel over zich, zooals men in den nieuwsten Nieuwen-Gidsstijl zou zeggen, waardoor eenige paarse en roode strepen liepen, maar de hoofdkleur van het spectrum van hun zielstoestand was helder en licht.

De duifjes, die voor hun voeten heen en weer dribbelden, wekten teedere aandoeningen in hun gemoed op; met sentimenteele opmerkzaamheid werden de diertjes bewonderd en geprezen. Daar niemand eenige eetbare waar bij zich had, trachtte Frans Zus ze te lokken met een paar sigarenpuntjes, voor welke spijs zij echter feestelijk bedankten; waarna Willem Zoo, als hebbende de langste beenen, een der beestjes poogde te vangen, met het eenige gevolg, dat hij met zijn hoed tegen een boompje liep, en daarbij voor altijd het heerlijke overschot van zijn sigaar verloor.

Johan Zoo herinnerde zich intusschen de eerste strophen van een fraai trio en probeerde dat met Jan Zus samen te zingen, en daar dit niet goed gelukte (daar de laatste geheel onbekend was met het zangstuk) kwamen de beide anderen te hulp, zoodat het trio in een geïmproviseerd quartet veranderde, dat nu pianoforte zeer fraai gezongen werd.

HET GESCHEURDE NET, NAAR DE SCHILDERIJ VAN L.E. BAILLE.

DE TOWER TE LONDEN, NAAR DE TEEKENING VAN C.W. WYLLIE.

Te midden van deze serenade naderde de heer Leo Die, die eerst vol verbazing bleef staan, maar daarna eerbiedig den hoed afnam en zijn diepgevoelde bewondering uitdrukte voor de heerlijke muziek. Met roerende hartelijkheid werd deze heer door de vier vrienden ontvangen, daar ieder hem om strijd de handen drukte of gemeenzaam op den schouder klopte: In den beginne begreep hij niet goed, waaraan hij de luidruchtigheid en vroolijkheid van het gezelschap moest toeschrijven, maar toen hij op de hoogte was gesteld van de uitspattingen, die men zich veroorloofd had en hoorde vertellen van 'Dutch gin', was hem het raadsel opgelost en betuigde hij alleen zijn spijt, dat hij aan de vreugd niet had kunnen deelnemen.

Bras dessus bras dessous, slenterden de vijf kameraden nu in de grootste eendracht door Fleet-street en Strand en arriveerden op tijd weer op Leicester-Square, waar zij ditmaal een bezoek wenschten te brengen aan het 'Empire Theatre.' Op de gewone wijze werd queue gevormd, kaarten genomen, een goede plaats gezocht en onder het genot van een groot glas ale vermaakten allen zich weer spoedig met de kromme sprongen van een paar gymnasten of het gegil van een zangeres. De geheele voorstelling was niet veel soeps, en men amuseerde zich dan ook meer met het gezelschap, dat in de zaal aanwezig was, dan met de handeling op het tooneel. De hoofdschotel van den avond vormde het ballet 'Faust', waarbij Goethe en Gounod zich in hun graf omgedraaid moeten hebben. Men zag machtig veel beenen en hoorde bitter weinig goede muziek.

Faust scheen een soort dansmeester en Mephistopheles huppelde onophoudelijk in een soort loggergalop om hem heen; Margaretha danste in vreugde en leed en Siebel scheen zijn beenen niet goed in bedwang te kunnen houden. Studenten en boeren, soldaten en edellieden waren onophoudelijk in een trillende beweging en schenen met touwtjes aan elkaar te hangen. De dorpskermis was één groot bal; het duel tusschen Faust en Valentijn geschiedde op de maat van een soort wals en zelfs bij het bovennatuurlijke tooneel op den Broeken liet de muziek een aardsche en niet zeer liefelijke trippelmuziek hooren. Kortom, alles was even flauw en zinledig en om kwart voor elven werd dan ook eenstemmig besloten, maar op te stappen. Het idee was, hier of daar nog een glaasje bier of een cognacje te drinken, alvorens naar huis te gaan.

Helaas! De regen stroomde neder en maakte de straten vuil en glibberig. Welke reiziger echter is bang voor een beetje nat? Ons vijftal liet zich dan ook niet afschrikken, maar klom boven op een bus en haalde het dekkleed tot aan de kin toe omhoog. De straten leverden nu weer een anderen aanblik op. De duizenden bij duizenden paraplu's vertoonden zich als een zwart dak, waar de reizigers van boven af op neerzagen. Het gladde asphalt maakt het aanzetten voor de paarden uiterst moeilijk; de koetsiers hielden in dat geval de teugels strak aan en de dieren grabbelden dan, hierdoor gesteund, zoolang met hun hoeven over de straat, tot het rijtuig even rolde. Was het eenmaal zoover, dan ging alles als vanzelf en was trekken bijna onnoodig geworden. Te midden van een kleine wolkbreuk stapte het gezelschap bij de Bank af. De rand van den hoed was vol water; de gezichten glommen van nat; de halsboord en schouders waren doorweekt, maar beneden de armen waren allen kurkdroog gebleven. Zoo toegetakeld, als amphibieën, liepen de vrienden op een sukkeldrafje naar huis en hadden door den aanhoudenden regen ten minste het voordeel, nu volkomen nat, maar ook totaal nuchter te worden. Druipend kwamen zij in hun hotel, namen voor den schrik een warm groeje, stelden met Leo Die het

programma van den volgenden dag vast en kropen daarna welvoldaan onder de dekens. Zacht was de slaap en zoet waren de droomen den ganschen nacht lang, en toen zij des Zondagsmorgens ontwaakten, voelden allen zich volkomen frisch en als herboren, zoodat ik den derden persoon maar weer zal afschaffen en den eersten weer invoeren.

Om halfzeven des Zondagsmorgens trommelde de portier al op onze kamerdeur en wekte ons uit onzen dommel.

De eerste blik was door de ramen: regen! Geen flinke bui, die royaal weg zegt: ‘Hier ben ik; ik zal u geducht smeer geven, maar als ik mijn lust bot gevierd heb, snij ik weer uit!’ Neen, een echt saaie, landerige, treiterige motregen, die nu eens overgaat in wat men geneigd zou zijn een buitje te noemen, dan weer in een soort natten mist, maar den geheelen dag toch iemand tergt en razend maakt door de telkens teleurgestelde hoop, dat het wel droog zal worden. Ook wij troostten ons met die flauwe hoop en stapten tegen zeven uur naar de kerk om als fatsoenlijke Roomschen Mis te hooren.

In Londen zijn ongeveer 800 Anglicaansche kerken en 600 voor de andere gezindten, waaronder 50 katholieke. De meest bekende zijn wel Notre-Dame-de France op Leicester-Square en San Pietro in Clerkenwell-road, waar op bepaalde tijden kerkelijke gezangen met vol orkest worden uitgevoerd, welke geregeld veel vreemdelingen trekken. Wij stelden ons echter tevreden met een klein kerkje vlak bij ons hotel, in de onmiddellijke nabijheid van Liverpool-street. Hoogst eenvoudig zag het gebouw er van binnen uit met zijn schraal versierd hoofdaltaar, zijn altaarschilderij van den derden rang, zijn oude kerkmeubelen en vervelooze kolommen en wanden. Blijkbaar was de parochie arm, maar toch trof ons de aandacht, waarmede een twintigtal eenvoudige bezoekers den dienst volgden. Deze was spoedig afgeloopen en om halfnegen zaten wij al weer in ons hotel, na afloop van het ontbijt, op Leo Die te wachten, waarmede wij afspraak gemaakt hadden, den Zondag op Brighton door te brengen, de wijdvermaarde Engelsche badplaats aan de Zuidkust. Maar ‘das wär zu schön gewesen, es hat nicht sollen sein.’ De regen bleef aanhouden, de zon en Leo bleven beiden geëclipseerd. Wat te doen? Al het vervelende van een Engelschen Zondag deed zich gevoelen. Op straat was geen sterveling te zien, een paar kraaien uitgezonderd; alle winkels, café's en restaurants waren gesloten; geen cab, geen bus deed zijn gerommel hooren; in het meest afgelegen provinciestadje had het niet stiller kunnen zijn, dan het nu in de metropolis van Engeland was; alle 5 millioen inwoners schenen met lamheid en stomheid geslagen.

Wij liepen uit landerigheid de ‘smokingroom’ eens binnen, waar een paar logé's zaten te kaarten en met gedempte stem een driekaart van den boer of vier vrouwen roemden, alsof luid spreken op Zondag een doodzonde was. Wij slenterden het geheele hotel door, kuierden op straat eens op en neer, maakten een praatje met den portier, met den kellner, met den heer des huizes, kortom, met ieder, die maar naar ons wou luisteren, en toen dit alles de verveling nog verergerde, besloten wij te doen, wat in zulke gevallen dadelijk gedaan moet worden, den regen te trotseeren en de straat op te gaan. Met dat verlichtende gevoel, ten minste een doel voor oogen te hebben, stapten wij op een tram, die door de eenzame straten reed, alsof hij er verdwaald was, en lieten ons naar Mildmay-park rijden, waar Leo Die woonde. Met een komisch-landerig gezicht zat deze heer op zijn kamer en vertelde, dat de regen hem had doen besluiten, maar thuis te blijven. De reis naar Brighton werd dan ook afgesteld, maar daar wij nu toch eenmaal op stap waren, werd besloten gezamenlijk

de stad in te gaan en den dag zoo goed mogelijk door te brengen. Wij wandelden dan door een der Noordelijke parken, waar allerliefste vijvers, heerlijke bosschages en frissche grasperken een gezelligen indruk maakten, maar dat door het publiek bijna geheel verlaten was; dwaalden verder door een paar nieuwe wijken rond, zakten zoetjes aan weer naa[r] de City af en stonden om ruim twaalf uur weer bij de ‘Bank.’ Welk een tooneel! Op deze drukste plaats van de stad, op het drukste uur van den dag, waar geregeld de rijtuigen niet te tellen en de menschenmassa niet te overzien is, heerschte nu doodsche stilte. Wij waren met ons vijven de eenige levende wezens op het geheele plein. In Poultry kwam een agent aanstappen; in King William-street liepen twee heeren zwijgend naast elkaar voort en aan het eind van Princess-street zagen wij een kleinen straatjongen, die oogenschijnlijk uit wanhopige verveling zelfmoord-broeiende plannen koesterde, althans hij hapte zoo gulzig in een onrijpe peer en slokte de brokken zoo woest naar binnen, dat hij gevaar liep te stikken. Wij telden dan negen menschen - of eigenlijk acht en een halt - hier in het hartje van de City.

Hernieuwde vraag: Wat te doen? De restaurants en café's blijven gesloten tot vijf, zes of zeven uur, maar sommige ‘grill-rooms’ geven van één tot twee uur gelegenheid tot dineeren. Wij stapten dan op goed geluk zulk een lokaal binnen en het bleek alras, dat wij het goed getroffen hadden. Een bevallige miss informeerde naar onze wenschen en hoorende, dat wij Vlamingen waren, verklaarde zij ongevraagd, overheerlijke ‘Dutch gin’ te hebben. Algemeene verbazing! Was Londen dan het land van belofte?

Geheel opgefleurd door deze ontdekking, bestelden wij een glaasje en ledigden het op de gezondheid van de miss, die, evenals haar collega den vorigen dag, met verwondering zag, dat wij den drank onvermengd dronken. Een tweede bittertje werd gedronken en daarna verschenen een schotel snikheete, kruimige aardappels, een kolossale runderrib, die een heerlijken geur verspreidde, een schaal prinsesseboontjes, eenige potten met ‘pickles’ en ‘sauce’, benevens vijf tinnen bekers vol ‘ale.’ Met ware woede vielen wij op het diner aan, richtten daarin groote verwoestingen aan, tot groot genoegen der miss, die met huismoederlijke tevredenheid onzen eetlust beschouwde en ons telkens van een nieuwe portie of van nog een beker bier voorzag. Eindelijk moest zij het ons toch gewonnen geven en staken wij een sigaar op. De regen was intusschen bedaard en na een uurtje rust genoten te hebben, besloten wij, den marsch maar weer te aanvaarden. 't Was nu iets drukker op straat en een enkele cab dook hier en daar als uit den grond op, zoodat wij besloten, maar in de City te blijven en eens boven over de Tower-bridge te loopen. Onderweg zagen wij een klein staaltje der van ouds vermaarde (of beruchte) Engelsche preutschheid, in den vorm van een urinoir om den hoek van een zijstraatje, waarboven op last der politie te lezen stond: ‘Please adjust your dress, before leaving,’ wat men zou kunnen vertalen door: ‘Maakt s.v.p. uw toilet in orde voor gij vertrekt.’

Wij lieten de zaak zooals ze was, en stonden weldra voor de Tower-bridge. De bouw van dit monster heeft geduurd van 1886 tot 1894, en kostte meer dan 24 millioen frank, zeker een heele som gelds, maar toch altijd beter besteed, dan dat men er één of twee pantserschepen van type *A* voor bouwt, die na een paar jaar voor oud ijzer worden verkocht, om voor type *B* plaats te maken.

Wanneer zal er eens een ingenieur opstaan, die het geheele alphabet ineens aframmelt en ons type *Z* bezorgt. 't Is te hopen, dat dan ten minste het genie van uitvinders van deze moordtuigen is uitgeput, - tenzij men begint met type *AA* en zoo tot in het oneindige toe.

Enfin! de lezer kent de constructie van deze brug uit den 11en jaargang, blz. 241.

Wij beklommen dan de 196 treden, die tot den hoogsten overgang leiden, welke 43 M. beven het water ligt, en hadden daar een ruim gezicht op de Theems en de stad, dat echter door de mistige lucht grootendeels bedorven werd. Te midden van wat men in Holland zoo typisch noemt een 'droge bui,' wandelden wij over de brug, maar nauwelijks hadden wij den vasten grond weer bereikt, of de regen stroomde met frisschen moed opnieuw naar beneden, met een volharding, alsof het nooit weer droog zou worden. Wij waren er echter, zooals men zegt, doorheen. Al ware een nieuwe zondvloed losgebarsten, wij zouden er phlegmatisch doorgewandeld zijn. De eenige paraplu van het gezelschap, die van Leo, werd op non-activiteit gesteld, daar zij toch slechts één man kon beschermen en wij broederlijk tegen- en voorspoed wilden deelen. Na onze klimpartij wilden wij ook eens een bezoek brengen onder den grond en kuierden daartoe naar Tooley-street, waar de Tower-subway begint, die onder

den Theems doorloopt tot aan Great-Tower-Hill aan de overzijde.

Wij kwamen dan aan een nauwe, smerige wenteltrap, die op sommige punten stikdonker was, en daalden 96 treden naar beneden, waar wij in een vuile buis uitkwamen, cirkelrond, van ijzer vervaardigd, 373 M. lang en ruim 2 M. in middellijn. Vroeger reed hier een omnibus op rails, maar deze is afgeschaft en men passeert nu te voet, tegen betaling van een halven stuiver. Voor zijn pleizier behoeft men dit echter niet te doen. In den tunnel heerscht een vieze, vunzige lucht; hier en daar verlicht een gasvlammetje de flauwe schemering en de buis is zoo nauw, dat twee personen elkaar slechts met moeite kunnen passeeren.

Wij waren dan ook blij, dat wij weer in de frissche lucht kwamen, en daar het nu tegen vijven liep, slenterden wij, altijd nog te midden van een aanhoudende regenbui, de City in en wierpen ons anker uit in een der vele theehuizen in de Fleetstreet. De straten werden nu weer woeliger; de bussen en cabs reden, hoewel minder talrijk dan in de week, weer in alle richtingen door de stad; alle restauraties, theehuizen en café's waren vol menschen, die een vervelenden dag door eten en drinken goed schenen te willen maken, en toen wij om zeven uur nog eens het West-End doorwandelden (de lucht was nu opgeklaard) wemelden de straten weer van volk en de gewone pantoffel-parade Piccadilly, Pall Mall en omgeving was in vollen gang. Een paar uur lang brachten wij nog zeer gezellig op straat of in een café door, en toen wij iets vroeger dan anders ons hotel opzochten, konden wij van den Londenschen Zondag ook weer getuigen: ‘Eind goed, al goed!’

Met een soort weemoedig gevoel sloegen wij Maandagmorgen de oogen op en keken onze kamer eens rond.

't Was nu de laatste dag, dien wij in Londen zouden doorbrengen en de korte kennismaking met de wereldstad was ons zoo goed bevallen, dat wij die gaarne zouden hebben voortgezet. Evenwel, zaken gaan voor, en er was dus niets aan te doen, wij zouden Dinsdagmorgen vertrekken. Wij hadden ons voorgenomen dezen laatsten dag nog eens goed te besteden en stonden dus vroeg op, om tijdig genoeg in het Noorden van Londen te kunnen zijn, waar wij de groote veemarkt, de ‘Metropolitan-Cattle-Market’ wilden bezoeken. 't Was dan ook nog geen halfacht geslagen, toen wij alweer boven op de tram zaten, die ons door City-road, Upper-street en Holloway-road tot dicht bij onze bestemming bracht, en ons een kijkje gunde op de stad in het vroege morgenuur. Van drukte was nog niet veel te bespeuren. Hier en daar deed een koopman de zware ijzeren blinden voor zijn ramen vandaan, natuurlijk in de stille hoop, dat er weldra klanten op zouden komen dagen; de slagers brachten hun winkels in orde, hetwelk hoofdzakelijk hierin bestond, dat zij toonbank, hakblok en uitstalkasten met zeepsop boenden en met een dweil afdroogden, om er daarna het vleesch op te bewerken of voor het publiek te toonen; dienstboden klopten tapijten en matten of veegden met open ramen de kamers, juist zooals onze Antwerpsche boden dat doen, maar minder zindelijk; uit de zijstraten kwamen joden en niet-joden opdagen met karren en kruiwagens om hun dagelijksch werk te beginnen en hun stem nog een beetje heescher te schreeuwen, dan zij al reeds was; melkkarren, met twee paarden bespannen, hadden de eerste helft van hun dagwerk al achter den rug en keerden met haar leege vaten terug; bakkers en groenteverkoopers waren al druk bezig, en hier en daar hield een agent een wakend oogje op de beginnende drukte.

Aan het einde van Holloway zette de tram ons af en een kwartiertje loopens nog bracht ons waar wij moesten zijn, aan Copenhagen-Fields. Lang van te voren duidde de beweging in de straten ons reeds aan, wat wij te wachten hadden, en al ware dit niet het geval geweest, de eigenaardige lucht had er ons wel op voorbereid. Schapen, in hoopen van duizenden bij elkaar gedreven, zwierven onder toezicht van een paar drijvers overal rond en versperden hier en daar de passage of liepen met echte schapen-onnoozelheid een doodloopend slop of wel een openstaande huisdeur binnen, waar zij het grootste spektakel gaande maakten; troepen koeien en ossen, soms eenige honderden bij elkaar, werden eveneens los langs de straten gedreven, alsof er nooit eenige mogelijkheid kon bestaan, dat een er van op hol kon gaan of het een of ander voorwerp, dat hem in hen weg kwam, ten onderste boven loopen; kalveren bleken even onhandelbaar als hun Hollandsche collega's en brachten hun geleiders op dezelfde manier tot wanhoop of razernij, terwijl zij zich met onverstoorbare koelbloedigheid den staart lieten omdraaien en de lenden beuken met stokken en latten, zonder daarom iets anders te doen dan zij zich eenmaal hadden voorgenomen, en de varkens vervulden met hun geknor en hun geuren de lucht.

Al deze drukte bereikte haar toppunt, toen wij de markt zelve betraden, die de grootste is in haar soort, welke op de wereld bestaat. Een onafzienbaar veld, in sectoren verdeeld en met een toren, waarin de kantoren enz. aangebracht zijn, in het middelpunt, is de plaats, waar duizenden en duizenden stuks vee worden verzameld en verkocht. Met de stallen, de slachtplaatsen eD verdere gebouwen, beslaat het geheele terrein zeker een oppervlakte van 25 H.A. en menige flinke boerderij zou er dus op geplaatst kunnen worden met al zijn bouwen weiland er bij.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

De H. Caecilia. -

Het beeld van de beminnelijke schutsvrouw der gewijde toonkunst, dat wij ter gelegenheid van haar feestdag (22 November) in dit nummer geven, is een der beroemdste schilderijen van den vermaarden Italiaanschen schilder Carlo Dolci.

Deze werd in het jaar 1616 te Florence geboren, waar hij in armoedige omstandigheden opgroeide, maar een streng godsdienstige opvoeding ontving, die grooten invloed uitoefende zoowel op zijn werkzaamheid als kunstenaar als op zijn zachtaardig karakter.

Op negenjarigen leeftijd kwam hij in de werkplaats van Jacopo Vignali, waar zijn spoedig ontwikkeld talent hem vele begunstigers verwierf, onder welke zelfs leden van het vorstelijke buis der Medici. Veel invloed op de vorming van zijn talent oefende ook de schilder Matteo Roselli, tot wien Dolci zich vervolgens wendde.

Intusschen zag de godsdienstige kunstenaar zich van alle zijden door geestelijke heeren en vrome broederschappen aangezocht om voor hen tafereelen van heiligen te vervaardigen, en dit werd dan ook allengs uitsluitend zijn genre.

In het jaar 1646 viel hem de eer te beurt, in de academie zijner vaderstad opgenomen te worden. Als proefstuk daarvoor had hij de beeltenis moeten schilderen van den rijkbegaafden monnik Fra Angelico van Fiesole.

Dolci's schildertrant, waarvan onze gravure een fraai voorbeeld levert, vond ongemeenen bijval. Het zachte en teedere van zijn koppen, de droomerig-weemoedige

uitdrukking zijner Maria's en Magdalena's viel evenzeer in den smaak van zijn tijd als de sierlijke bevalligheid, waarmee hij ze wist voor te stellen.

Overeenkomstig het verlangen van zijn bestellers bepaalde hij zich langzamerhand tot een zeker aantal geliefkoosde motieven, die op zijn schilderijen telkens terugkeeren.

Ondanks de waardeering, die hij vond, was Dolci evenwel niet gelukkig. Gelijk zoovele rijkbegaafde, maar al te gevoelige naturen werd hij door steeds toenemende zwaarmoedigheid gekweld, waarbij hij soms aan zijn talent vertwijfelde en zich met de zijnen aan ellende prijsgegeven waande.

Op zijn zestigste jaar werd hij naar Innsbruck geroepen om daar het portret te schilderen der verloofde van keizer Leopold I, de aartshertogin Claudia Felicitas.

Na zijn terugkeer nam zijn ongelukkige kwaal meer en meer toe en sloeg bijna tot verstandsverbijstering over. Hij stierf in 1686 te Florence, zijn vaderstad, die hij bijna nooit verlaten had.

De galerij Pitti aldaar bewaart nog verscheidene van zijn nagelaten werken, waaronder de rouwmoedige Petrus en de H. Andreas, vóór zijn marteldood in gebed verzonken. Een van zijn edelste werken is de orgelspelende Caecilia uit het museum te Dresden, waarvan wij in dit nummer een afbeelding geven. In dezelfde verzameling bewondert men nog van hem de Herodias met het hoofd van Johannes en Christus, het brood zegenend.

Een Madonna met Christuskind, een Mater Dolorosa en een allegorie van de oprechtheid bevinden zich in de keizerlijke galerij van Weenen, terwijl nog verschillende stukken van Dolci in Engelsche verzamelingen worden bewaard.

Zijn dochter Agnese was eveneens een begaafde schilderes, die vooral de origiueelen baars vaders kopieerde. Zij ontviel hem echter reeds in 1680.

Het gescheurde net. -

Ziedaar weer een van die aardige tafereeltjes uit het gewone leven, die altijd aantrekkelijk zullen blijven, wanneer ze met frissche levendigheid, met trouwe waarheid en warm gevoel naar de natuur op 't doek zijn gebracht.

De Fransche schilder Baille heeft er slag van, ons sympathie in te boezemen voor zijn figuren. In den jongen visscher, die daar op zijn gemak het gescheurde net zit te herstellen, heeft bij ons een type geleverd van kalme, gemoedelijke werkzaamheid, zooals men alleen op het platteland, onder de goede buitenlui aantreft. In tegenstelling met de zenuwachtig drukke stedelingen doen die menschen alles even bedaard. Zij overhaasten zich niet. Het meisje gunt zich al den tijd om het werk een poosje aan te kijken en een praatje te maken met den nettenboeter, die blijkbaar volstrekt niet afkeerig is van haar onderhoudend gezelschap.

Wie weet, wordt hier onwillekeurig en ongemerkt nog niet een ander net geknoopt, waarin geen visschen, maar twee jeugdige harten gevangen worden. Zeker is het dat de jonge visscher en het glundere meisje een heel aardig paar zouden vormen.

In den storm. -

In den storm is het geen hapje in den stuurstoel te staan van een dier groote zeekasteelen, die anders zoo trotsch den ontzaglijken Oceaan doorklieven, en tot

taak te hebben, het reusachtige gevaarte, dat honderden menschenlevens in zijn schoot bergt, veilig door de opgeruide baren naar de behouden haven te voeren.

Het plaatje op de laatste bladzijde, dat ons den kapitein en den stuurman van zoo'n schip in den storm te zien geeft, kan ons eenigermate een denkbeeld geven van hetgeen zulke mannen in die oogenblikken doorleven moeten. Verbijsterd door den rook van de machine, hun door den wind in het gezicht geslingerd, door het geweld van den storm heen en weer geschud, zoodat zij zich maar met moeite aan de verschansing kunnen vastklampen, staren zij in de woedende golven waaruit onverbiddelijk de dood hun aangrijnst.

Allerlei.

De schijndood. -

Dit verschijnsel is de hoogste graad van onmacht met het voorkomen van een doode en het schijnbaar verdwijnen van den adem, den polsslag en alle uitwendige teekenen van leven.

Alleen als men scherp naar het kloppen van het hart luistert, kan men, als werkelijk de dood nog niet is ingetreden, bij lange tusschenpoozen een dauwen klop hooren, en de met prikkelende zelfstandigheden ingewreven huid wordt bij den schijndoode vochtig en rood, terwijl ze bij den werkelijken doode verdroogt.

Het zekerste is echter het intredende bederf, dat zich bij den werkelijken doode op zijn laatst den derden dag altijd in minstens eenige doodvlekken vertoont. Bij allen, die plotseling in zulk een toestand geraken, als verhongerden, geworgden, bevrorenen, verdronkenen enz., wachte men dus steeds den derden dag af en nog langer, indien zich nog geen doodvlekken mochten voordoen, en doe niets wat den werkelijken dood zou kunnen bevorderen, maar brenge ze langzamerhand in de warmte, en wel zooveel te langzamer naarmate zij kouder zijn, verschaffe hun zuivere, frissche, droge lucht en behandele ze met zacht wrijven en drukken.

De markies d'Orches had een prijs van 20.000 franks uitgeloofd voor de ontdekking

van een practische methode, om den ingetreden dood ook in de armoedigste hut duidelijk te constateeren. Dr. Canière van St. Jean du Gard verdiende den prijs. Een eenvoudige, onbedrieglijke proef bestaat hierin, de hand van den doodgewaande in een donkere kamer tegen een vlam te houden. Is de dood nog niet ingetreden, dan schijnen de vingers, vooral aan den om trek, doorschijnend met een rooskleurige tint; heeft echter het leven opgehouden, dan bedekt de hand het licht als een hand van hout en teekent zich scherp tegen de stralen af.

Het ontploffen van petroleumlampen. -

Men meent algemeen, dat het ontploffen van petroleumlampen in de meeste gevallen te wijten is aan het uitblazen der lamp van boven. Een onderzoek, op last der Duitsche regeering ingesteld, heeft bewezen, dat ontploffingen door die oorzaak zoo zelden zijn, dat zij nauwelijks één percent der ongelukken met petroleumlampen uitmaken. De meeste ontploffingen zijn veeleer toe te schrijven aan een snel bewegen of scheef houden der lampen, alsmede aan te sterke verhitting van de peer, want reeds onder normale verhoudingen gaat de temperatuur van de gassen in brander en peer de temperatuur in de kamer aanmerkelijk te boven.

Om ontploffingen te voorkomen zijn de volgende regels in acht te nemen: Elke lamp moet een zwaren en breeden voet hebben, om ze voor omvallen te vrijwaren; peren van metaal zijn te verkiezen boven glas en porselein. De cilinder moet goed passen en zoo opgezet worden, dat de lucht niet van ter zijde bij de vlam kan komen. De ring van den brander moet vast zitten, het katoen week en niet te dun zijn. De peer moet telkens voor het branden gevuld worden, en het uitblazen moet eerst geschieden als het katoen tot op de hoogte van den brander omlaag gedraaid is. Ten slotte moet een brandende lamp niet aan tocht blootgesteld en het rondloopen daarmee zooveel mogelijk vermeden worden.

Koffie op Turksche manier te zetten. -

Men zet in een waterketel zooveel water op, als men kopjes koffie noodig heeft, en doet daarbij voor elk kopje anderhalf tot twee stukjes kandijsuiker. Zoodra het suikerwater kookt, schudt men er de goed gebrande, fijn gemalen koffie in (twee koffielepels op één kopje gerekend), laat de koffie zoo wat tien minuten lang koken en schept er het schuim, dat zich gevormd heeft, af. De koffie wordt nu in kleine kopjes gegoten en bovenop in elk kopje een beetje van het afgeschepte schuim gegeven.

Kleedingstukken waterdicht te maken. -

IN DEN STORM.

125 gram loodsuiker en evenveel aluin worden onder ijverig roeren in heet water opgelost. Men giet dit mengsel in een grooten, met lauwwarm water gevulden emmer en roert zoo lang, tot alles zich goed vermengd heeft. In deze vloeistof legt men dan de kleedingstukken 24 uur lang te weeken en hangt ze daarna te drogen, zonder ze uit te wringen. Of men kookt 17 gram vischlijm tot ze zich volkomen in zicht water heeft opgelost, terwijl men 35 gram aluin in één liter en 10 gram witte zeep in een halven liter water oplost. Elk van deze drie vloeistoffen filtreert men door een grove lap en vermengt ze daarna. Nu wordt het mengsel sterk verwarmd en in dezen toestand met een borstel over den binnenkant van de kleedingstukken gewreven. Het is goed, dit tweemaal te herhalen.

Het insmeren van laarzen. -

Nu de winter weer zachtjes aan nadert, worden de laarzen, die lang op zolder gestaan hebben, al voor den dag gehaald, om ze eens ter dege in te smeren. Men doe dit echter niet met traan, maar met lanoline of gele vaseline. De traan toch is een in drogende olie, waardoor de laarzen maar korten tijd zacht, daarna echter weer hard worden en kloven vertoonen.

De invloed der zeeziekte op de dieren. -

Deze invloed uit zich op verschillende wijzen. Alle dieren echter zonder onderscheid worden op zee tammer, zelfs den wildsten schijnt een gevoel van zwakte te overvallen. Apen vooral hebben veel van de zeeziekte te lijden, ook de vogels, want hun gezang is gedurende de vaart geheel verstomd. Hoenders en ganzen worden mager, de hanen kraaien niet meer, de duiven sterven, naar men beweert, de eenden echter blijven

opgewekt en goeden eetlust houden. Katten en honden toonen zich heel onrustig, de eersten worden schuw en angstig en houden zich soms halve dagen verborgen; de honden zijn graag in de nabijheid van menschen en verliezen volkomen allen eetlust. De koppigste beesten als ossen en buffels gewennen zich op zee spoedig aan hun wachters. Alleen op varkens en slangen schijnt de zeelucht in het minst geen vat te hebben.

Het bijten op de nagels. -

Het nagelbijten is gevaarlijk, omdat daardoor de kiemen van ziekten in den mond kunnen komen en omdat de nagels uit hoornstof bestaan, waarop het maagsap geen werking heeft.

Gewoonlijk begint het nagelbijten niet vóór het vierde levensjaar; het meest wordt het bij schoolkinderen aangetroffen.

Ten gevolge der ingeslikte nageldeeltjes lijden nagelbijters dikwijls aan verstoringen in den maagdarm. Ook geeft het voortdurende nagelbijten licht aanleiding tot ontsteking en verzwering van het celweefsel der vingers, waardoor soms zelfs operaties noodzakelijk worden. Ten gevolge daarvan wordt de tastzin minder fijngevoelig, en in de vakscholen kunnen de onderwijzers dikwijls de ervaring opdoen, dat nagelbijters bij zeer nauwkeurig werk, waarbij een goed ontwikkelde tastzin in de vingertoppen noodig is, niet te gebruiken zijn.

De oorzaken van het nagelbijten vinden, blijkens waarnemingen van dr. Berillon, ten deele haar verklaring in het instinct, dat het kind onmiddellijk ra de geboorte tot zuigen drijft, en waarschijnlijk is bij veel nagelbijters de gewoonte enkel een voortzetting van het instinct. Maar ook oudere kinderen bijten dikwijls op hun nagels of op hun penhouder, als zij zich verstandelijk moeten inspannen. Er zijn nagelbijters, bij wie die hebbelijkheid eerst op een bepaalden leeftijd zich openbaart; dan berust zij gewoonlijk op navolging. Het nagelbijten gaat bovendien, volgens Berillon's onderzoekingen, dikwijls met verschillende eigenaardigheden gepaard, als slaapwandelen, spreken in den slaap, stotteren, gedrukte stemming enz. Veel nagelbijters kunnen maar slecht door den neus ademhalen en slapen met den mond open.

[Nummer 31]

Toch gelukkig,
Door
J. Vesters Jr.

II.

Oef, wat een vervelende boel!'

Die deze woorden gesproken had, stond geeuwend van de canapé op, wierp de gazet, die hij in de hand hield, achteloos op een tafeltje vol snuisterijen en ging voor het raam staan, waar hij het uitzicht had op de gracht.

Daar het Zondag was en juist de kerken uitgingen, was het druk buiten. De kinderen holden voort over de steenen, terwijl de ouderen bedaard volgden en met vrienden of bekenden een praatje maakten. Het gonzend geluid der stemmen steeg op tot de kamer, waar het jongemensch, met de handen in zijn broekzakken, lusteloos den stroom van voorbijgangers volgde.

Dit gezicht boeide hem niet, evenmin als de heldere afkaatsing der zon op het blauwe water der gracht, waarvan de rimpels een zacht gouden tint kregen. Toch bleef hij kijken zonder iets te zien, droomerig voor zich uit starend.

Eindelijk keerde hij zich om. 'Mijn God, waarvoor ben ik eigenlijk op de wereld?' mompelde hij. 'Ik doe niets, ik heb nergens zin in, ik heb aan alles een hekel.'

Een paar keeren liep hij de kamer op en neer, daarna liet hij zich met een zucht weer op de canapé neervallen. 'Ze denken, dat ik gelukkig ben, omdat ik geld heb, omdat ik alles kan hebben wat mijn hart begeert. Maar ik begeer niets, niets! Ik heb een walg aan alles! Gelukkig!' - hij lachte, en die lach klonk valsch in den mond van een jongmensch van even twintig jaar - 'geen uur geluk heb ik gekend! Was er maar iets, waar ik liefhebberij in had, dat mij afleiding kon bezorgen Maar niets! Alles is zoo troosteloos leeg om mij heen!'

Hij liet het hoofd in de handen zinken en staarde somber voor zich uit naar de figuren op het tapijt, die voor hem oogen werden, welke hem spottend aangrijnsden. Hij kon dit gezicht niet verdragen, en wendde het hoofd af, maar van het behangsel schenen dezelfde oogen hem met dezelfde schimpende uitdrukking te volgen.

Hij ging thans weer voor het raam staan, om aan die kwelling te ontkomen. Hij zag de kinderen vroolijk spelen of heen en weer huppelen, hij zag de menschen in hun Zondagsche kleeren en met vergenoegde gezichten. Een groote begeerte beving hem om zoo gelukkig te zijn als zij. Maar toen zijn blik zich op de golven van het water vestigde, waar de zon zoo helder op tintelde, zag hij weer die oogen, waar een grijnslach in flitste.

Het werd hem vreemd te moede. 'Zonderling,' mompelde hij, 'ik heb dat vroeger nooit gezien. Zou dat iets te beteekenen hebben?' Hij wilde er niet meer naar zien, en toch was het of een macht, sterker dan hij, hem tot kijken dwong. Ja, hij zag het nu duidelijk, die oogen werden hoe langer hoe grooter en de uitdrukking steeds spottender.

Op dat oogenblik hoorde hij iemand de trap opkomen. Goddank! dat zou hem afleiding geven en hem het zinsbedrog doen vergeten, waarvan hij het slachtoffer was. De stappen naderden reeds, een tikje op de deur en deze ging open.

‘Dag, meneer Groothuis, hoe staat het leven?’

‘Wel, Van Gerve, zijt gij het? Nu dat doet me genoegen.’

DE JONGE ALBRECHT DURER KOMT BIJ WOHLGEMUTH IN DE LEER, NAAR DE SCHILDERIJ VAN F. BAYERLEIN.

Het overkwam Van Gerve niet dikwijls, dat Groothuis dit zei, maar deze laatste was zoo

onder den indruk van hetgeen hij gezien had, dat hij wel een bedelaar van de straat had willen roepen om hem gezelschap te houden.

Van Gerve nam op zijn gemak in een leunstoel bij het raam plaats. ‘Een prachtig gezicht hier op het water, wonderschoon nu de zon er op schijnt.’

‘Praat me niet van het water,’ antwoordde Groothuis, die de spottende oogen weer voor zich zag en een afwerend gebaar met de hand maakte.

‘Wat scheelt er aan?’ vroeg Van Gerve ten hoogste verwonderd.

Groothuis wees met den vinger naar de gracht. ‘Daar, ziet gij die oogen niet, groene oogen, die mij spottend aankijken?’

‘Waar?’ hernam Van Gerve, nu eens naar den jongeling, dan naar de gracht kijkend.

‘Daar, waar de zon in het water speelt! Ziet ge 't dan niet?’

‘Groene oogen, zegt gij, die u spottend aankijken? Zijt ge zot? Daar is niets te zien. Wat haalt gij u nu toch in het hoofd?’

‘Vreemd,’ mompelde Groothuis, ‘dat gij het niet ziet. Ik zie ze zoo duidelijk. Ook hier in mijn kamer zie ik ze, op het tapijt, op het behangsel.’

Van Gerve keek, maar kon niets gewaar worden wat op oogen geleek. ‘'t Is verbeelding van u, louter verbeelding, anders niet, hoor. Kom, ge moet daar niet aandenken. Hoe komt gij aan zoo'n malligheden?’

‘Gij denkt dus dat het verbeelding is?’

‘Wel natuurlijk, wat zou het anders zijn? Ik zie, gij hebt uw ontbijt nog op tafel staan,’ vervolgde Van Gerve. ‘Is er nog niets in die flesch?’ Terwijl hij sprak had hij ze al opgenomen en hield ze tegen het licht.

‘Ga uwen gang,’ zei Groothuis, ‘neem maar een glas uit die kast.’

‘Kom, drink ook mee, dat zal die nare gedachten wel wegspoelen. Ik begrijp maar niet, hoe een mensch, zoo gelukkig als gij, zich met zulke gekheden het hoofd kan breken.’

‘Gelukkig, daar hebt gij 't weer! Dat zegt gij allemaal....’

‘En zijt gij 't dan niet?’ viel Van Gerve hem verbaasd in de rede, zijn glas neerzettend.

‘Neen, ik ben niet gelukkig, geen dag, geen uur zelfs.’

‘Niet?’ vroeg Van Gerve met ongeveinsde verbazing. ‘Niet gelukkig? En gij zijt rijk, gij hoeft niets te doen, terwijl wij den heelen dag op het kantoor moeten zitten.’

‘Al mijn geld kan mij niet gelukkig maken,’ gaf Groothuis mistroostig ten antwoord. ‘Het geluk is voor geen geld te koop, dat ondervind ik dagelijks.’

‘Hij is gek,’ dacht Van Gerve bij zichzelf, terwijl hij hernam: ‘Daar kan ik met mijn verstand niet bij. Als ik uw geld had, zou ik wel gelukkig weten te zijn. Als het u hier verveelt, ga dan op reis, naar het Zuiden van Frankrijk, naar Italië. Er is zooveel te zien en te genieten in de wereld voor iemand, die niet naar geld hoeft te kijken.’

‘Maar ik geef er niet om, het laat me alles koud.’

De verbazing van Van Gerve, die met veel smaak Gro[o]thuis' wijn uitdronk, nam steeds meer toe. Het was hem een raadsel: jong, gezond en rijk te zijn en niet gelukkig.

‘Hebt gij geen Manilla voor mij?’ vroeg hij, om het gesprek een wending te geven.

‘Daar in die kast zullen er wel staan, zie zelf maar.’

‘Steekt gij ook aan?’ vroeg Van Gerve, hem het kistje presenteerend.

‘Dank u, ik heb geen trek.’

‘Ook al niet? Maar wat moet ge met al uw geld doen, als gij nergens om geeft?’

Groothuis haalde de schouders op. ‘Ik weet het niet.’

‘Weet gij wat, gij moest trouwen,’ hernam Van Gerve, zich weer een glas inschenkend.
‘Met wie?’
‘Met wie gij wilt. Die gij vraagt krijgt gij.’
‘Zoudt ge denken?’
‘Natuurlijk. Welk meisje zou niet graag uwe vrouw willen worden?’
‘Waarom?’
‘Wel omdat ge zooveel geld hebt.’
‘Daar hebt ge 't al. Ze zou dus niet mij, maar mijn geld trouwen. Dank u, dan blijf ik liever ongetrouwd.’
Er volgde een oogenblik stilte. Van Gerve kon van zijn verbazing maar niet bekomen; hij had het geld steeds beschouwd als den sleutel, die alle deuren ontsluit, als de eenige voorwaarde om gelukkig te kunnen zijn; en nu zat hij tegenover een jongmensch, dat geld als water bezat en toch niet gelukkig was.
Groothuis van zijn kant benijdde Van Gerve, die met smaak zijn wijn dronk en zijn sigaren rookte en blijkbaar allerminst geplaagd werd door gedachten, die hem zoo ongelukkig maakten. Doch daar zag hij weer die oogen hem aangrijnzen, en om die begoocheling te voorkomen, vroeg hij:
‘Maar waarom trouwt gij dan niet, Van Gerve, als ge daarvan voor mij zooveel heil verwacht?’
‘Omdat het meisje, dat ik zou willen, mij door een ander met zijn schijnheilig gezicht is afgekaapt.’
‘Is hij er al mee getrouwd?’
‘Neen, nog niet, en als ik er iets aan doen kan, zal het niet gebeuren ook.’
‘Houdt ze van u?’ vroeg Groothuis.
‘Houden?’ antwoordde Van Gerve, de schouders ophalend. ‘Dat weet ik zoo precies niet, maar haar oudelui hebben nogal een aardig duitje, en daar heb ik zin in.’
‘Dus gij zoudt ze om het geld trouwen, en niet omdat gij van haar houdt? Maar dan kan u toch ook niet gelukkig met haar zijn.’
Van Gerve lachte. ‘Wie geld heeft, is gelukkig, dat is mijn stelregel, en wie het niet is, is een dwaas. Dat is mijn levensbeschouwing.’ Dit zeggende, schonk hij zich weer een glas wijn in. ‘De ouders van het meisje denken er omtrent eender over als ik,’ vervolgde hij, ‘en daarom heb ik altijd nog hoop, dat ik mijn mededinger de loef zal afsteken.’
‘Hoe heet hij?’ vroeg Groothuis, niet zoozeer uit nieuwsgierigheid, als om het gesprek aan den gang te houden.
‘Veltman, o ge kent hem toch niet. Hij is bij mij op het kantoor, een vervelende vent, die zijn best doet om bij den oude in een goed blaadje te staan. Als het aan mij lag, was hij al lang weg, want ik maak hem het leven precies niet aangenaam. Maar hij blijft altijd onverstoorbaar kalm. Ik kan zeggen wat ik wil, het heeft geen vat op hem.’
‘Dal is geen mooie rol, die gij daar speelt, Van Gerve,’ zei Groothuis, wiens rechtschapenheid tegen zooveel cynisme in opstand kwam.
‘Een mooie rol, bah! Hij staat mij in den weg, ik probeer hem op zij te schuiven, dat is alles. Zoo gaat het overal in de wereld, geloof mij. De menschen zijn zoo braaf niet, als zij lijken of zich voordoen. En denk maar gerust, dat Veltman mij ook een beentje zal lichten als hij kan. Dat is zijn recht, maar ik zal wel zorgen, dat ik hem vóór ben.’

Groothuis dacht over het gehoorde na. Ja, het was waar wat Van Gerve gezegd had. De menschen waren niet zooals zij zich voordeden. Hij zelf had het honderdmaal ondervonden. Men drong zich bij hem in, men noemde zich zijn vriend, maar was het wel om iets anders dan om op zijn kosten te eten en te drinken, dan om hem af te zetten? Zou hij zooveel vrienden hebben, indien hij niet rijk was? Zou Van Gerve zelf, die nu zijn wijn opdronk en zijn sigaren rookte, op dat oogenblik wel bij hem zitten? Men kwam niet om hem, om zijn hoedanigheden, men kwam om zijn geld, evenals, indien hij trouwde, men hem nemen zou om zijn geld. Hij walgde er van. Hij had op dit oogenblik Van Gerve wel willen zeggen heen te gaan, hij had hem willen verwijten, dat hij een ellendeling was, doch nu zag hij die groene oogen weer spottend op zich gevestigd en hij zweeg. Ja, toen Van Gerve een oogenblik later opstond, verzocht hij hem nog wat te blijven, haalde hij zelfs een nieuwe flesch voor den dag.

Van Gerve bleef, zich vast voornemend partij te trekken van den zonderlingen toestand, waarin Groothuis blijkbaar verkeerde. Bij zich zelf noemde hij hem een grooten dwaas, die niet waard was zooveel geld te hebben, waarvan hij toch geen gebruik wist te maken.

Eerst toen een uur later een paar andere vrienden Groothuis kwamen opzoeken, om zijn wijn en sigaren te keuren, stapte Van Gerve met een zwaar hoofd op ‘'t Is een idioot,’ mompelde hij, toen hij de gracht afliep, ‘de vent verdient, dat hij van alle kanten geplekt wordt. Die spottend groene oogen, dat zal me een heele historie worden! Ik zal hem in dien waan zien te houden en mij zelf zoo onmisbaar maken. Ik geloof dat die Groothuis mij nog uitstekend te pas zal kunnen komen om Veltman op zij te schuiven en hem zijn meisje te ontfutselen. Kon ik dat eens gedaan krijgen!’

Van Gerve verlustigde zich in dit vooruitzicht. Hij kon den werkzamen, ijverigen Veltman niet uitstaan, hij kon het hem niet vergeven, dat Trees aan Willem boven hem de voorkeur had gegeven. Al zijn denken, al zijn handelen was er thans op gericht, het geluk der beide jongelieden te verstoren, en geen middel zou hij ontzien, indien hij daardoor tot zijn doel kon geraken.

Groothuis moest en zou hem daarbij behulpzaam zijn, hoe dat wist hij nog niet, maar hij rekende op de zwakheid, op de onervarenheid van zijn vriend, dien hij gemakkelijk meende te zullen kunnen overreden. Den eersten keer den beste zou hij hem zien over te halen, hem met zijne fondsen te laten speculeeren; hij zou dan wel zorgen, dat er voor hem wat overschoot. 't Was dan ook eeuwig jammer, dat zoo'n groot kapitaal in handen was van een jongen, die nergens liefhebberij in had, die zich met al zijn geld ongelukkig durfde noemen. Zoo iemand zou ook niet aan het geld hechten, en het zou hem niet moeilijk vallen, wat los te krijgen. En indien hij geld had, zouden Trees' ouders er geen bezwaar tegen hebben, Veltman te laten schieten en Trees te dwingen, zijne vrouw te worden. Maar hij moest niet talmen, want de jonkheden hadden er op aangedronge. i, dat het huwelijk in den aanstaanden zomer zou voltrokken worden. Het was of zij bang waren, dat er bij langer uitstel iets tusschen mocht komen.

Er was dus voor Van Gerve geen tijd te verliezen, indien hij zijn plan wilde volvoeren. Maar hij was het nog niet goed met zich zelven eens, hoe hij het moest aanleggen. De wijn, waarvan hij nu overvloedig gebruik gemaakt had, was hem naar het hoofd gestegen en hij kon niet geregeld nadenken. Morgen zou hij nog eens kalm alles overleggen, maar slagen zou hij, al moest hij er ook alles op wagen.

‘Willem, ik geloof dat daar Van Gerve aankomt,’ zei Trees Bruning, haar verloofde bij den arm grijpend. ‘Laat ons maar liever omkeeren.’

‘Waarachtig, hij is het,’ antwoordde Willem, ‘en hij schijnt een ferm glas gedronken te hebben. Hij komt zeker van zijn vriend Groothuis, op wien hij altijd zoo stoft.’

Het paartje had al rechtsomkeer gemaakt, voordat Van Gerve ze gezien had.

‘Ik ontmoet hem maar liever niet,’ hernam Trees, ‘ik vind hem een onuitstaanbaren vent, en hij kan mij zoo valsch aankijken....’

‘Zijt gij bang voor hem, Trees?’ vroeg Willem.

‘Ja,’ antwoordde ze, ‘ik ben bang voor h[e]m. Ik weet zelf niet hoe het komt of waarom, maar ik geloof, dat hij niet lijden kan, dat we gelukkig zijn.’

‘Dat kan wel zijn,’ hernam Willem, ‘maar ons geluk is er niet minder groot om, niet waar, kind?’

‘Zeker, Willem, en daarom juist ben ik soms zoo bang, dat hij iets tegen ons heeft, dat....’

‘Wat dan, Trees?’ vroeg Willem, ongerust geworden door de aarzeling van zijn vertoofde.

‘Dat hij zijn best zal doen, ons geluk te verstoren.’

‘Laat hem zijn best doen, Trees, het zal hem niet gelukken. Wij zijn sterk in elkaars genegenheid en nog geen twee Van Gerve's zouden mij van den schat kunnen berooven, dien ik in u bezit.’

Willem sprak op zoo beslisten toon, dat Trees daardoor haar onrust voelde wijken.

‘Altijd de uwe, Willem,’ zei ze, terwijl haar stem nog een beetje trilde.

‘Zoo kan niemand ons deren en kunnen wij met vertrouwen de toekomst te gemoet gaan.’

Na het vertrek van Van Gerve hield Groothuis zijn andere vrienden, met hetzelfde doel

gekomen als de eerste, bij zich. Wat zij zeiden zou hem in ieder ander geval onverschillig geweest zijn; thans luisterde hij er naar, alleen maar om die oogen niet te zien, die hem bleven aangrijnzen. Hij trachtte zich ten laatste op te winden, hij rookte en dronk mee, maar de kwelling wilde niet van hem wijken. Het scheen hem integendeel toe, dat de uitdrukking dier oogen steeds schertsender werd en zij hem overal schenen te volgen. Hij zag ze nu niet enkel meer op het tapijt, op het behangsel en op het water, hij zag ze overal. Op het laatst meende hij ze zelfs te zien, als zijn bezoekers den blik op hem vestigden, en zoozeer als hij er eerst naar verlangde, dat zij bleven, zoo verlicht voelde hij zich, toen ze eindelijk heengingen.

Zoo bleef hij alleen achter. Languit wierp hij zich op de canapé en verborg het gelaat in het trijp. Snikken stegen uit zijn borst op, die zwaar zwoegde. ‘God, wat ben ik ongelukkig!’ kreunde hij. ‘Moet ik dan zoo mijn leven slijten? O, die oogen, die oogen,’ herhaalde hij. ‘Ik word nog krankzinnig als dat langer duurt.’

Hij stond op en liep met groote schreden door zijn kamer. Eindelijk nam hij een boek en begon te lezen, maar de letters dansten hem voor de oogen en schenen hem spottend aan te grijnzen. Wild sloeg hij het boek dicht. ‘Ik zal er morgen eens een dokter over spreken,’ zei hij zich zelf. ‘Zoo kan ik het geen dag meer uithouden. Van Gerve mag mij wel gelukkig noemen! Zelfs de armste bedelaar zou niet met mij willen ruilen, indien hij wist wat ik lijd!’

III.

De heer Veltman was welgemoed en vroolijk als altijd thuis gekomen. Hij had smakelijk gegeten en, als naar gewoonte, een pijp gestopt en in een gemakkelijken leunstoel plaats genomen. Plotseling legde hij zijn pijp neer, stond op, maar viel onder het uiten van een gesmoorden gil in zijn stoel terug.

Allen waren opgesprongen en op hem toegeijld, die als een beeld met gesloten oogen achterover in zijn stoel lag. ‘Vader! vader!’ kermde Lena, zijn handen grijpend, die plotseling koud waren geworden als ijs. Mevrouw Veltman, meer vastberaden, had haastig haar eau-de-Cologne genomen en wiesch hem daarmee de slapen, waarna ze hem een fleschje met Hoffman-druppels onder den neus hield.

Maar het hielp niets, er kwam geen enkel teeken van leven in het lichaam, dat roerloos achterover lag. ‘Den dokter, gauw den dokter!’ zei mevrouw Veltman, met een uitdrukking van wanhoop haar kinderen aanziende, die haar met angstige blikken aankeken. Willem ijlde reeds de deur uit, met een gevoel of het geluk, dat hij in stilte gedroomd had, hem begaf. Zijn knieën knikten, hij beefde over zijn heele lichaam en voelde een stekende pijn in de zij. ‘O God, spaar vader, sta mij bij,’ prevelde hij, want in een visioen, snel en vluchtig als het weerlicht, zag hij wat de gevolgen zouden zijn van het overlijden zijns vaders.

Er was iets zelfzuchtig in het gebed, dat hij tot God opstierde, maar in iederen mensch schuilt een egoïst, en opmerkelijk is het, hoe snel hij, wanneer er een ongeluk dreigt, als bij ingeving begrijpt, hoe en waarin het hem in het bijzonder zal treffen.

Toen de geneesheer verscheen, was er nog niet de minste verandering gekomen in den toestand van den heer Veltman. Eén keer slechts had hij even de oogleden opgeslagen, maar ze onmiddellijk weer gesloten, zonder te toonen dat hij eenig besef had van zijn toestand of van de wanhoop zijner huisgenooten.

‘Ga aanstonds den pastoor roepen,’ fluisterde de dokter Willem in het oor, ‘het kan hoogstens maar een paar uren meer duren.’

Met schijnbare kalmte hoorde Willem dit doodvonnis aan, maar in zijn hart klepte de doodsklok van zijn geluk. ‘Arme vader,’ mompelde hij, maar bij het zien der stomme smart, waaraan zijn moeder ter prooi was, voegde hij er aanstonds bij: ‘Arme moeder!’ De gedachte aan zijn moeder, aan den rouw, waarin zij zou worden gedompeld, doodde de zelfzucht in zijn hart.

De pastoor kon den heer Veltman enkel meer het H. Oliesel toedienen. Zijn doodstrijd was zacht, de oogen waren gesloten en de handen hield hij gevouwen als tot een gebed. Mevrouw Veltman en haar kinderen hadden zich op de knieën geworpen en antwoordden met door tranen verstikte stem op de gebeden der stervenden, die de pastoor bad. Eenmaal nog sloeg de heer Veltman de oogen op, en maakte een beweging met de hand, als wilde hij den nevel wegvagen, die er vóór trok. Blijkbaar zocht hij iets, tot eindelijk zijn blik zich op Willem vestigde. Deze begreep wat die blik wilde zeggen, hij voelde wat zijn stervende vader van hem vroeg. Zacht stond hij op en naderde hem, en diens verstijfde hand in de zijne nemend, zei hij: ‘Vader, ik zal uw plaats innemen en voor allen zorgen.’

Een straal van vreugde en gerustheid verlichtte even het gelaat van den stervende; hij knikte zijn zoon toe, ten teeken dat hij hem begrepen had. Zegenend strekte hij de hand over hem uit, hij wilde nog iets zeggen, maar kon enkel onverstaanbare klanken voortbrengen.... Eenige oogenblikken later had hij opgehouden te leven.

Met wankelenden tred was Willem naar een hoek der kamer gegaan en knielde daar neer, het gezicht in zijn handen verbergend. Alles was zoo plotseling, zoo onverwachts gekomen, dat hij zich afvroeg of het geen droom was. Kon het waar zijn, dat zijn geluk zoo wreed verstoord zou worden? Nooit was hij overmoedig geweest, met een bescheiden mate van geluk zou hij zich hebben tevreden gesteld, en zelfs de gedachte daaraan moest hij thans opgeven. Het woord, aan zijn stervenden vader verpand, moest hij houden, welke offers dit ook van hem mocht vergen....

Het waren treurige dagen geweest, die op den dood van den beminden vader en echtgenoot volgden. Men kon niet gelooven, dat hij inderdaad voorgoed was heengegaan, en, zooals vaak het geval is wanneer een dierbaar familielid plotseling door den dood is weggerukt, verkeerde nog dikwijls onder de begoocheling, dat hij zou terugkomen, dat hij aanstonds weer voor hen zou staan, om zijn leege plaats in den huiselijken kring weer in te nemen.

Men miste hem zoo, den vriendelijken, praatzamen man, altijd opgewekt en nooit blijder, dan wanneer hij zijn vrouw en kinderen een genoegen kon doen. Men herinnerde zich weer de verrassingen, die hij hun op verjaardagen of op St. Nicolaas bereid had; men bracht zich de gulle woorden te binnen, waarvan hij steeds zijn geschenken deed vergezeld gaan; men dacht aan de plannen, die hij gevormd had voor hun toekomst en waarvan hij zich zooveel vreugde had voorgesteld.

Zoo leefde men nog dagen met den dierbaren overledene, telkens weer het verleden ophalend, dat nu nòg rooskleuriger scheen dan het in werkelijkheid geweest was, en bang de toekomst instarend, waarvoor men den zorgzamen leidsman miste.

Mevrouw Veltman vooral was diep bekommerd. Met haar man, met zijn genegenheid en liefde voor haar en de kinderen, waren ook de voornaamste inkomsten heengegaan. Zij bezat wel een klein fortuintje, in de goede dagen hadden zij wel wat kunnen overleggen, doch er was betrekkelijk veel noodig om, zij het ook bescheiden, haar stand op te houden.

Zij voor zich had weinig behoeften, zij had altijd enkel voor haar kinderen geleefd en zou zich gemakkelijk weten te behelpen, zich desnoods ontberingen kunnen opleggen. Maar haar kinderen, daar dacht zij nacht en dag aan. Lena was geen sterk meisje, zij had krachtige middelen noodig en de dokter had gezegd, dat zij zich niet bovenmate mocht inspannen. Nu, tot dusver was dat ook nooit noodig geweest. En ook voor de toekomst wilde mevrouw Veltman haar ontzien.

Nog meer bekommerd was zij om Frans en Jan. Over een paar jaar zouden beiden, daar zij ijverig en bevattelijk waren, wel in hun eigen onderhoud kunnen voorzien, doch juist die aren, welke nog moesten verloopen, schenen laar zoo bang toe. De jongens kostten veel aan eten en kleeren, aan schoolgeld en boeken, en waar zou zij het geld vandaan halen, om alles te bekostigen?

Het kapitaaltje, dat zij bezat, mocht zij niet aanspreken. Wat zou zij doen, indien een nieuwe tegenspoed haar trof, en had zij het niet noodig, om later, als de jongens grooter zouden zijn, van de rente stilletjes met Lena te gaan leven?

Geheel van deze gedachten vervuld, ging zij voor het schrijfbureau van haar man zitten en rekende en cijferde, totdat de zwarte teekens als duiveltjes op het papier schenen te dansen. Maar hoe zij het ook aanlegde, hoe zuinig ze alles ook berekende, telkens kwam ze tot het ontmoedigend resultaat, dat zij er niet komen kon. Tranen vulden haar oogen en, met de rechterhand onder het hoofd, bleef ze strak op de cijfers staren, die onverbiddelijk aanwezen, dat de inkomsten niet toereikend zouden zijn om de uitgaven te bestrijden.

Zij dacht weer aan haar man, aan diens mooie plannen voor zijn kinderen. O, dat hij ook juist thans van haar zijde moest worden weggerukt en haar alleen liet voor het moeilijke vraagstuk!

Eén uitweg was er nog, zij wist het wel, maar haar moederlijke liefde had opzettelijk tot dusver dien factor weggelaten. Indien Willem zijn huwelijk wilde uitstellen, tot zijn jongere broers geplaatst waren. ja, dan zou haar bekommernis grootendeels zijn opgeheven. Maar mocht zij dat offer van hem vergen, verlangen dat hij voor een paar jaar vaarwel zou zeggen aan het geluk, dat hij zoo nabij waande?

Maar al zou Willem daartoe geneigd zijn, dan bleef het nog de vraag, of ook Trees met dat uitstel zou instemmen. Zij had Trees wel leeren kennen als een braaf en goed meisje, maar ze was en bleef toch een vreemde, van wie men redelijkerwijs niet kon eischen, dat zij haar geluk, al was het ook slechts tijdelijk, aan derden ten offer zou brengen. Een paar jaren zijn lang in de korte spanne levens, die den mensch gegund is!

Nog een ander bezwaar kwam bij mevrouw Veltman op. Aan haar scherpziend oog was het niet ontgaan, dat Trees' ouders geen bijzondere geestdrift koesterden voor het huwelijk van hun dochter met Willem. Die menschen keken eerst naar het geld, terwijl karakter en deugd bij hen maar een ondergeschikte plaats innamen. Nu de heer Veltman overleden was, zou in hun oog Willem een nog minder begeerlijke partij zijn geworden, en moest het huwelijk een paar jaar worden uitgesteld, dan bestond er gevaar, dat zij alles ongedaan zouden trachten te maken.

Willem hield oprecht veel van het meisje, en zij verdiende het. Daarom meende mevrouw Veltman hen in geen geval te mogen blootstellen aan de kans, dat hun zoetste hoop zou worden verijdeld. Zij schudde het hoofd, als om de gedachte aan uitkomst van dien kant geheel weg te zetten, en keek weer naar de troostelooze cijfers op het papier.

‘God, geef Gij uitkomst!’ verzuchtte ze, ‘ik ben ten einde raad en vertrouw alles aan Uw Voorzienigheid toe.’

Een tikje op de deur deed haar het hoofd omwenden. ‘Binnen 1’ zei ze, het blad papier omkeerend, als had zij zich aan iets ongeoorloofds plichtig gemaakt.

Het was Willem, die binnenkwam, ernstig maar kalm.

Voor hem waren het dagen geweest van zwaren strijd. De blik zijns stervenden vaders, het woord, dat hij gesproken had, beslissend misschien voor geheel zijn volgend leven, waren hem geen oogenblik uit de gedachten gegaan.

(*Wordt vervolgd.*)

Gezichten uit Atjeh.

Het is bijna niet, zelfs niet bij benadering, op te geven, wat Atjeh aan Holland in twintig jaren, sedert onder Fransen van de Putte de oorlog begon, aan offers in geld en bloed gekost heeft.

Teen in 1873 de eerste expeditie werd uit-

gerust, dacht men de betrekkelijk kleine strook gronds, vanwaar de vermetele Atjehsche zeeroovers hun strooptochten ondernamen, spoedig ten onder gebracht te hebben. Wel werd de Kraton, de geduchte versterking van den sultan, ingenomen en deze verdreven, maar telkens stonden de Atjehers weer op, terwijl de troepen, ondanks den door hen aan den dag gelegden moed, niet bij machte waren, den vijand in de ondoordringbare binnenlanden te achtervolgen.

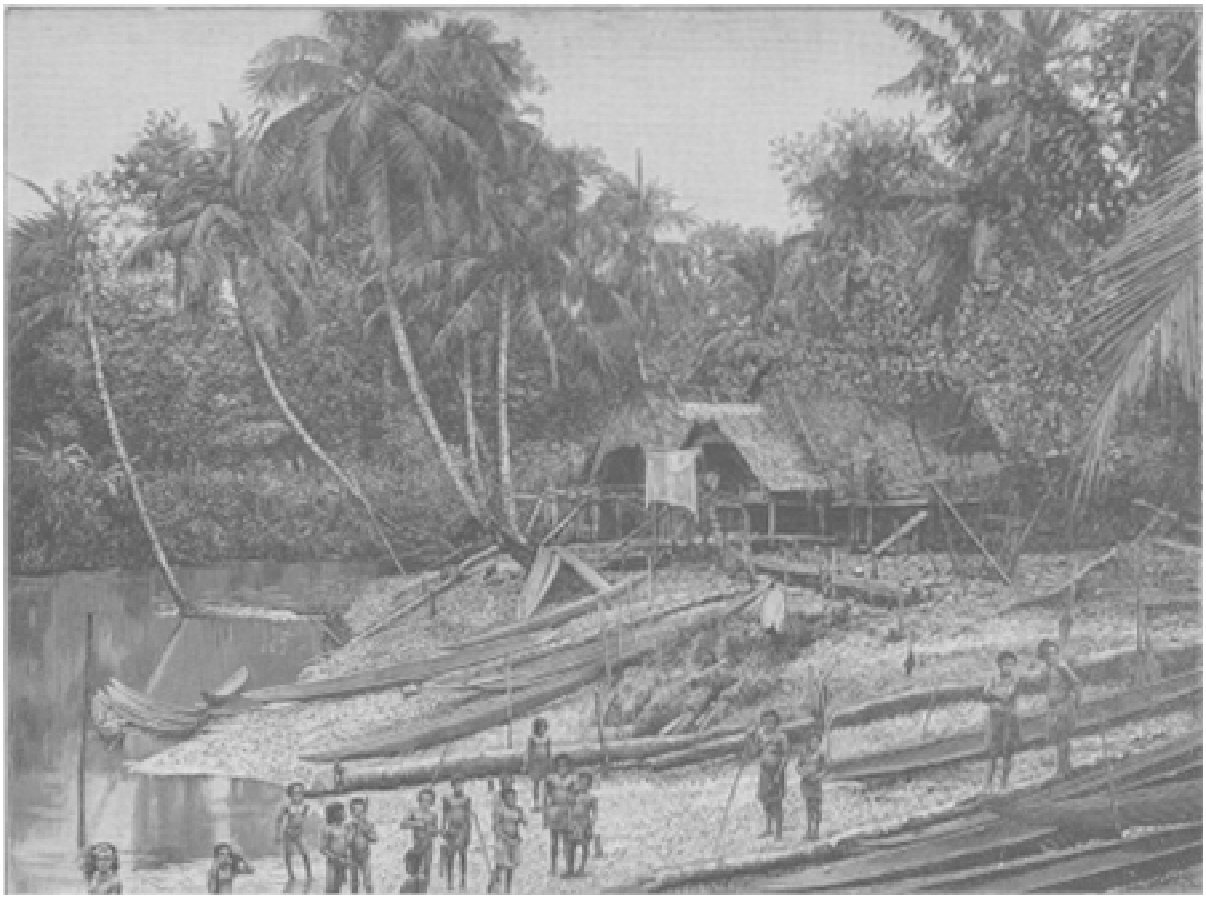

EEN KUSTPLAATS IN ATJEH.

Slechts een zeer kleine uitgestrektheid werd door Holland bezet en versterkt, maar ook hier waren zij nog niet veilig voor de trouweloosheid der Atjehers, zooals het gebeurde met Toekoe Oemar een keer te meer bewezen heeft.

Dit opperhoofd was door den gouverneur van Atjeh - natuurlijk met medeweten van de regeering te Batavia en in Den Haag - met gunsten en geld overladen; zoo meende men hem voor hunne zaak gewonnen te hebben. Doch in Maart jl. legde hij het masker af en trad - zonder dat men tot dusver precies weet, wat hem daartoe gedreven heeft - tegen de Hollandsche troepen in het veld.

Onmiddellijk werd van Java een expeditiekorps naar Atjeh gezonden, met generaal Vetter, den held van Lombok, aan het hoofd, terwijl in het Moederland honderden vrijwilligers zich aanboden, om de vlag in het verre Oosten te gaan verdedigen.

Met groote krachtsinspanning werden de versterkingen, waarvan de bewaking aan Toekoe Oemar was toevertrouwd, door Vetter heroverd, en bij ieder treffen moesten de Atjehers het hazenpad kiezen, al kwamen de gevechten en schermutselingen hun telkens op kostbare verliezen aan menschenlevens te staan. Maar het mocht tot dusver

niet gelukken, den verrader in handen te krijgen, die zijn stamgenooten tegen Holland blijft opzetten en een pacificatie van Atjeh in den weg staat.

In het vertrouwen, dat het onzen wakkeren troepen eindelijk zal gelukken, den laatsten tegenstand te fnuiken, geven wij hier naar photographische opnemingen eenige gezichten uit het verre land, waar zooveel ouders een dierbaren zoon op zijnen post weten.

Onze eerste gravure geeft een kustplaats in Atjeh te aanschouwen. Een dicht woud van palmen beschaduwt het strand; de hutten zien er tamelijk primitief uit en zijn niet zoo mooi, als men ze anders wel op Sumatra, bij voorbeeld in de streek van Padang aantreft, waar zij buitengewoon sierlijk en kunstig gebouwd worden. Door ladders heeft men tot de hutten toegang, want overal in de tropen bouwt men de woningen wegens de slangen en de dampen, die uit den grond opstijgen, een halven tot een meter daarboven.

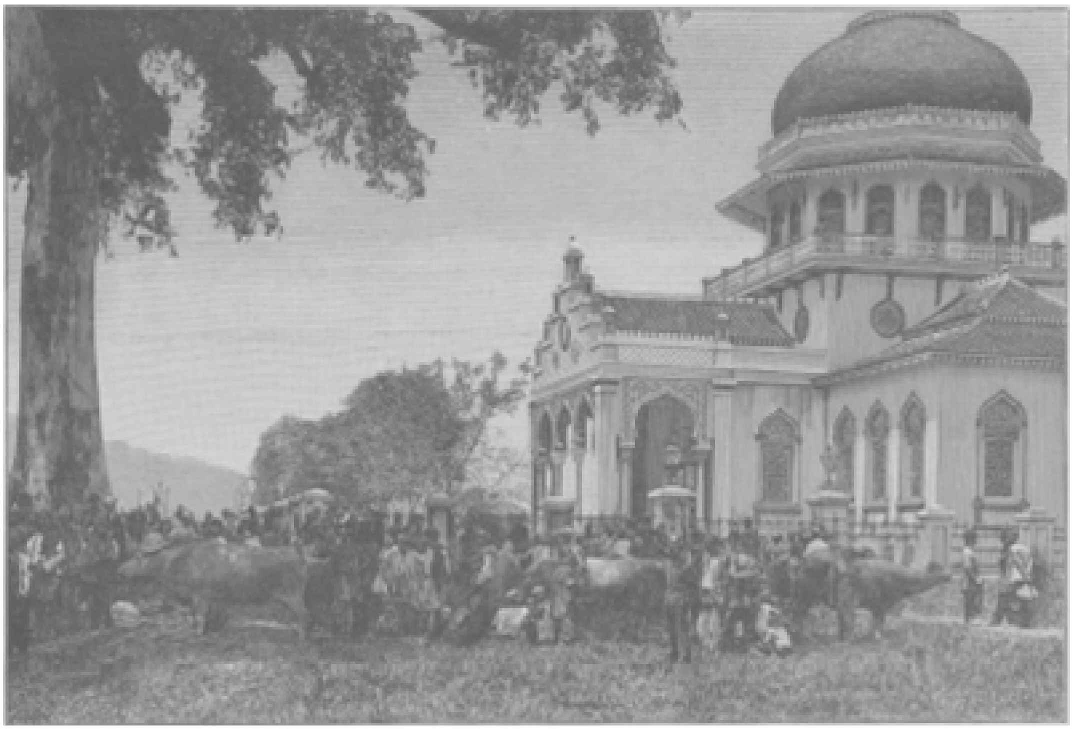

DE MISSIGIT (MOSKEE) TE KOTA RADJA.

De bewoners zijn groote, krachtige gestalten, met een donkerder huidkleur dan de overige

GOEDE JACHTBUIT, NAAR DE SCHILDERIJ VAN JAROSLAV VESIN.

bewoners van Sumatra. Hun gelaatsuitdrukking is, geheel in overeenstemming met hun karakter, wild en woest. Een andere eigenschap der Atjehers, waarvan wij dikwijls de ondervinding hebben opgedaan, is sluwheid en wreedheid.

Onze tweede afbeelding geeft een gezicht op de missigit (moskee) te Kota Radja, die men zoo vriendelijk is geweest, voor de Atjehers, die Mohammedanen zijn, te bouwen. Het is een houten, op Oostersche wijze bont beschilderd gebouw. Tamelijk Europeesch en modern steken daarbij af de lantarens en de klok, die men anders minder bij moskeeën aantreft. Het door tamarinden beschaduwde plein voor de missigit wordt door de inboorlingen als passer (markt) gebruikt, en het moet gezegd worden, dat de Atjehers hier in grooteren getale bijeenkomen dan in hun tempel.

In Kota Radja en wel in den kampong, d.i. het met een muur omgeven, versterkte deel der stad, waarin ook de regeeringsgebouwen, kazernes, magazijnen en arsenalen liggen, bevinden zich ook de sultansgraven, uit steen gehouwen gedenkteekenen, met spreuken uit den Koran en den naam van den sultan, die er onder rust, voorzien. Sedert Kota Radja in ons bezit is, hebben de Atjehers geen nieuwen sultan gekroond, daar deze plechtigheid naar oud gebruik in de hoofdstad zelf moet geschieden.

Van geheel bijzonder belang natuurlijk is een gezicht op een benting of versterking, zooals men er rondom Kota Radja een groot aantal aantreft, elk met een bezetting van 50 tot 150 man. De versterking bestaat uit een muur van palissaden van 10 centimeter dik eikenhout. Iedere benting heeft ijzeren bastions, die elk met een stuk geschut gewapend zijn. De ruimten voor de manschappen liggen vlak bij den muur van palissaden, zoodat de soldaten bij een nachtelijken overval onmiddellijk hun plaats daarbij kunnen innemen.

Rondom de benting is aloëgras geplant, welks buitengewoon sterke stekels aan de kanten en uiteinden der bladeren elke nadering onmogelijk maken. Ook gelukt het, wegens het groote sapgehalte der planten niet, ze door brand te vernielen. De Hollanders hebben deze beschutting voor hunne versterkingen van de Atjehers zelf overgenomen.

De dame, die wij op onze gravure zien, is de echtgenoote van een officier, want dezen is het bij het eenjarig bentingcommando, dat op den eveneens eenjarigen diensttijd te Kota Radja volgt, toegestaan, hun vrouw mee te nemen. Onder de soldaten zien wij zoowel Nederlanders als Maleiers; sommigen hunner zijn, als belooning voor hun moed, met de Atjeh-medaille versierd.

Een uitstapje naar Londen,
Door J.F. Nuyens.
(*Vervolg en slot.*)

Wij dwaalden de markt eens over (waar de grootste handelsdrukte echter reeds afgeloopen was) en kwamen tot de conclusie, dat het Engelsche vee verre onderdoet voor het Hollandsche, de schapen misschien uitgezonderd. Kleine, magere runderen deden ons twijfelen of er wel bief op de wereld kon bestaan, en groote ossen met lange horens, die soms op zij van den kop naar beneden liepen, staken hunne schonken bijna door het vel heen. Er was echter veel meer variatie dan op de Nederlandsche markten. Een prachtig gebouwde stier, niet veel grooter dan een flink kalf, met fijnen kop, breede schoft en sierlijke pooten trok vooral onze aandacht en stak gunstig af

bij een reusachtigen os met grove beenderen, plompen kop en hooge pooten en een hyena-achtig lichaam, dat ons nu juist geen gunstig denkbeeld deed opvatten van het ribstuk, dat hij eenmaal op tafel zou doen prijken. Het fraaiste vee, dat wij zagen, waren de Durhamrunderen, die met hun breed, rond lijf, kleinen kop en dunne pooten de type zijn van goed slachtvee.

Eene sigaar en drinkgeld aan de stalknechts stelden ons in de gelegenheid, ook nog een kijkje te nemen in de stallen, maar de liefelijke geuren, waarop wij daar vergast werden, deden ons al spoedig besluiten, niet verder in de geheimen daarvan door te dringen en liever naar de City terug te keeren om de maag tevreden te stellen en ons ontbijt te nemen.

Wij zakten dan Caledonian-road af, - een eindelooze straat, tamelijk vuil en een der groote verkeerswegen van Noordelijk Londen, waar honderden zijstraten en stegen op uitkomen - en kwamen zoo weer op Pentonville, waar wij een tram pakten, die ons naar het centrum terugbracht. Het eerste bezoek gold daar den baardschrapper, het tweede de A.-B.-C en het derde een bierhuis, waar een glas ale ons frisschen moed gaf voor de verdere wandeling. Na de plompe runderen en de domme kalveren wilden wij de sierlijke en leerzame paarden eens bewonderen, die de roem zijn der Engelsche fokkunst.

De voornaamste Engelsche paardenmarkt - in het deftige *genre* altijd - wordt des Maandags gehouden in Knightsbridge-green, nabij Hyde Park, waar liefhebbers op de hoogte kunnen komen van alles, wat op het gebied van paardensport, wedrennen en wedden betrekking heeft. Wij namen dus onze gewone bus naar Hyde-Park Corner en wandelden vandaar naar het doel van ons uitstapje. Door een poort en over een binnenplaatsje traden wij het gebouw van de keuring en den verkoop binnen, waar alles reeds in volle beweging was.

Een groot, keurig ingericht gebouw bevat de stallen, bergplaatsen en alles wat verder voor een goede verzorging van de paarden noodig is, terwijl het midden van de inrichting wordt ingenomen door een soort ruime, overdekte binnenplaats, waar men de paarden laat afdraven, terwijl ruime galerijen gelegenheid aanbieden voor het tentoonstellen van alle mogelijke soorten koetsen en andere rijtuigen.

Ten einde een goed gezicht te hebben op alles, namen wij plaats op de galerij, bijna vlak boven het bureau.

Menigeen heeft zeker wel eens opgemerkt, dat alles, wat tot den paardenhandel in betrekking staat, even typisch is, dat de personen, die met het edele dier in aanraking komen, even goed tot een zeker ras behooren, als de viervoeters zelf. Kom op een ordinaire markt, ge vindt er paarden met dikke, ruige pooten, stijve manen, ruwen staart en groven kop, maar ook handelaars met ongekamde haren, verwarden baard, verweerde gezichten en dikke, zware knuisten. Alle bijkomende dingen zijn naar rato. Vuile kielen, bemodderde laarzen, vettige petten, zware gevlochten zweepen, tuigen en toornen van touwwerk en zadels van zeildoek vormen één harmonisch geheel. Neem daarentegen eens een kijkje op een markt van luxe-paarden en gij vindt alles geheel anders. Knightbridge-green kan tot voorbeeld dienen.

In het bureau zaten drie heeren, de afslager en twee schrijvers. De afslager zelf was een deftig heer van middelbare jaren, met een deftigen, kalen schedel en een grooten ringbaard, alsof al het haar, dat op zijn hoofd thuis behoorde, naar beneden was gevallen en aan zijn kin was blijven hangen. Onverstoorbaar kalm herhaalde hij de geboden prijzen en hamerde hij de paarden af, zonder zich door eenig incident van de wijs te laten brengen: het voorbeeld van een goed gedresseerd koetspaard, dat door spoorfluit noch tromgeroffel van zijn plicht afwijkt en alléén luistert naar

teugel en zweep. De eene schrijver was op en top de type van een dandy, echter niet van dat soort, dat met allerlei buitensporigheden in kleedij en handelwijze andere heertjes de oogen denkt uit te steken, maar van een echten sport-dandy. Vast op het hoofd geplakte haren en opgestreken snorretje, alsof hij zoo pas was geroskamd, met een stroowisch afgeveegd en met een borstel glimmend gestreken; hemelhoogen, glanzenden halsboord en opzichtige das; keurig net kostuum naar den allerlaatsten smaak en glimmende laarzen; doekspeld met paardenkop; horlogeketting met charivari, samengesteld uit zweep, stijgbeugel en karwats; kolossale zegelring aan den vinger, waarin een paardenknop gesneden, en lange, rond afgesneden nagels, die hij in zijn ledige oogenblikken met een schuiertje schoon poetste.

De tweede schrijver was in alles een nabootsing van No. 1, maar wat de eerste in den superlatief bezat,- kon de ander slechts in den vergrootenden trap vertoonen. Beiden hadden echter dat eigenaardig onverschillige in hun voorkomen, alsof ze hun ontbijt hadden gedaan met hooi en een diner verwachtten van havermeel en lijnkoeken. Alleen als een bijzonder mooi paard werd voorgevoerd, leefden zij een weinig op.

De derde type eindelijk was de man, die de paarden voorbracht en liet afdraven. Klein, dik en rond scheen hij allerminst geschikt om veertig, vijftig maal achtereen de baan op en neer te draven, en als door een wonder bleef hij buiten aanraking met de paardenhoeven. Bij nader inzien bleek hij echter ‘the right man on the right place.’ Op zijn witte linnen pantoffels draafde hij in de maat naast het paard en wist het dier door allerlei behendige tikken met zijn karwats op het voordeeligst te doen uitkomen.

Fraaie beesten werden er voorgevoerd en prijzen van 100 pond waren geen zeldzaamheid. Nergens en bij geen gelegenheid in Londen hebben wij dan ook zooveel opgewektheid en belangstelling gezien als bij deze paardenkeuring, of 't moest zijn bij den worstelwedstrijd in Alhambra, dien ik dan zoo vrij zal zijn een menschenkeuring te noemen. Met plezier brachten wij in dit lokaal een anderhalf uur door en toen wij alles goed hadden gezien en ook een kijkje in de stallen hadden genomen, namen wij afscheid om weer naar de City terug te keeren.

Klokslag één uur zaten wij weer in ‘the Stirling Castle,’ de restauratie, waar wij den vorigen dag hadden gedineerd en waar wij nu ook ons galgemaal wilden nemen. De heer Leo Die zat ons al op te wachten in gezelschap van een glaasje ‘Dutch gin’ en gaf ons zoodoende een voorbeeld van kiesche vaderlandsliefde, dat wij dadelijk navolgden.

De bevallige *miss* kende ons nog wel en verwees ons naar een vertrek onder den beganen grond, waar wij ongestoord in een gezellig hoekje konden eten.

Ha, kellner, niet getalmd! Zet hier de gebakken aardappels, daar de sla en geef aan het ribstuk de eereplaats midden op de tafel. Plaats er den mosterd, de saus en de pickles omheen en duik dan in den kelder en haal de fijnste flesch, die gij kunt vinden, gloeienden ouden Bourgogne, die het bloed verwarmt en het hart vroolijk doet kloppen. Haastig, man, haal nieuwe aardappels en verschen voorraad sla, want wij willen niet met een leege maag van tafel gaan; vergeet intusschen de pudding niet en kijk nog eens rond naar een flesch van hetzelfde merk, want deze ligt op sterven; en bezorg ons meteen wat dessert en haal den vleeschschotel maar weg, want de rib alleen is overgebleven en wat er omheen zat is verdwenen. Ha, dat smaakt! Drink uit uw glas en vul het weer en drink het nogmaals uit en werk intusschen door met mes en vork, dat u het vleeschsap langs den baard loopt. Bedien u nog eens van de pudding en spaar de rozijnen niet en steek gerust een handvol amandelen in den zak, als de voorraad u te groot schijnt om nu nog op te peuzelen. Zie! de heer Frans Zus staat op met het gevulde glas in de hand en slaat een gloeienden toost op Londen

en drinkt op het welzijn van de Nederlanders, die in Londen tijdelijk verblijven en er den naam en de eer van hun land hooghouden. En het geheele gezelschap roept bravo! en klinkt met Leo Die en wenscht hem bestendig welzijn in de wereldstad en een florissante betrekking later in het vaderland; en de bedronken persoon (niet dubbelzinnig op te vatten) betuigt geroerd zijn dank en verzoekt zijn beste groeten over te brengen aan het vaderland en aan alle kennissen.

Zoo hoort het! en de flesch gaat nog eens rond en het laatste staartje wordt er uitgeschonken, en als de tafel is afgenomen en een sterke kop koffie zijn heerlijke geuren verspreidt, dan moeten wij allen bekennen, dat wij met aangename herinneringen van Londen afscheid zullen nemen. Leo Die neemt afscheid en belooft na zes uur den avond verder met ons door te

zullen brengen. De opgewondenheid bedaart zoetjes aan en wij besluiten onze krachten in het edele biljartspel eens te meten!

Helaas! Wij kenden nog niet het Engelsche biljart. Stel u voor een oppervlakte als een behoorlijke kleine slaapkamer, nu, laat ik maar zeggen van 4 bij 2 meter, met ballen als aardappels en queueën van anderhalvemans lengte, benevens zakken als een leeuwenmuil, en gij kunt begrijpen of wij ons ook amuseerden. Toen wij dan ook een half uur gespeeld en door elkaar gerekend ieder 12 punten gemaakt hadden, gaven wij er den brui van en besloten de buitenlucht maar weer in te gaan, echter niet, zonder eerst met bewondering en een soort jaloezie een paar Engelschen te hebben gadegeslagen, die - natuurlijk in hun hemdsmouwen - punt na punt op het reusachtige groene laken maakten.

De poëzie was nu geëindigd en het proza begon! Op den hoek van Fleetstreet hielden wij halt en beraadslaagden lang en grondig; want wij wilden hier en daar eenige kleine inkoopen doen en onze familieleden en enkele kennissen een eenvoudige herinnering uit Londen meebrengen. De overvloed maakte ook hier de keus moeilijk. De eerste fraaie winkel, dien wij voorbijkwamen, werd nauwkeurig bekeken, en de een had wel zin in dit en de ander in dat, maar er werd besloten nog eens verder te zien, alvorens zijn keus te vestigen. En nu sjouwden wij twee uren lang op en neer, stonden stil voor tientallen étalages en konden maar niet tot een besluit komen; totdat wij, moe en half suf, weer bij den eersten winkel terugkwamen, waar wij zonder overleg binnentraden en in minder dan tien minuten van alles voorzien waren, wat wij begeerden.

En nu hadden wij feitelijk reeds afscheid genomen van Londen. De avond werd met onzen Hollandschen vriend nog eens doorgebracht in Alhambra, waar wij niets nieuws zagen, en den laatsten nacht in ons hotel sliepen wij als rozen.

En nu is het Dinsdagmorgen en twee cabs staan voor de deur. De hotelier, de kellners, de portier, allen staan bij den uitgang en wenschen ons goede reis, en de bedienden nemen dankbaar hun fooitje aan en hopen ons later nog wel eens terug te zien. Nu, dat hopen wij ook. En nu snorren wij in onze cabs de straten, die ons al zoo bekend en eigen zijn geworden, voor de laatste maal nog eens door en stappen af aan Holborn-viaduct, waar de trein voor Queenboro-pier al staat te hijgen en te dampen. Een laatste groet aan Leo, de portieren gaan dicht, de bel gaat en de trein zet zich in beweging.

Adieu, Londen, wij nemen aangename herinneringen aan u mede! En de trein ratelt weer over de Theems en over de daken der huizen. Adieu, St. Paul, onze laatste groet zij gewijd aan uw reusachtigen dom! En de tallooze schoorsteenen steken weer hun armen in de lucht; en het ijzeren ros vliegt weer door tunnels en over viaducten, en als wij op de kolossale massa van het Kristallen Paleis nog een laatsten blik hebben geworpen, zijn wij weer buiten Londen en stoomen weer door de schrale streken tot aan Queenboro, waar de boot ons reeds wacht.

Het is heerlijk weer, goddelijk! Geen windje doet het water rimpelen en de zon is warm genoeg, om de frissche zeelucht juist op die temperatuur te houden, die het aangenaamst is voor reizigers. Wij hebben een interessant gezicht op de reede, waar tallooze scheepjes en booten levendigheid en variatie teweegbrengen, en log en zwaar ligt tusschen al die vreedzame drukte een van die moderne drijvende vestingen, die men pantserschepen noemt. Het is de *Sans-pareil*, een Fransch schip, dat zeker een bezoek brengt aan zijn Engelschen buurman.

En nu vertrekken wij. De Engelsche kust wordt flauwer en een paar uur later zijn wij in volle zee. Aan alle kanten zien wij leven en beweging en de fraaie dagboot der Maatschappij ‘Zeeland’ blijkt weer de ‘primus inter pares’ te zijn, haalt alles in en snort iedereen voorbij.

Daar rijst de Belgische kust aan den horizon op en Blankenberghe duikt uit de zee; niet lang daarna schemeren ook flauw de Zeeuwsche duinen en om vier uur des middags stoomen wij de haven van Vlissingen weer binnen. Welkom in 't vaderland.

Om tien uur waren wij in Brussel en onder een glaasje wijn werd de avond verder gesleten, terwijl aan de eerste nieuwsgierigheid van de familieleden zooveel mogelijk werd voldaan. En des nachts sliepen wij aan één stuk door en droomden van Londen en repeteerden om zoo te zeggen geheel ons uitstapje, en de volgende dag zag ons weer als rustige burgers aan den arbeid, alsof er niets gebeurd was.

En hiermee ook roep ik den geduldigen lezer een hartelijk adieu toe! En als het mij gelukt mag zijn, hem eenige aangename oogenblikken te bezorgen, dan zal dit de grootste voldoening zijn, die mijn arbeid mij kan geven, terwijl ik hem tevens dringend aanraad, zelf dit reisje ook eens te maken.

Kardinaal Hohenlohe.

In den vroegen morgen van den 30n October overleed te Rome in zijn woning, bij de kerk Santa Maria Maggiore op den Esquilijnschen heuvel, kardinaal Hohenlohe, of, zooals zijn volle titel luidt, prins Gustaaf Adolf von Hohenlohe Waldenburg-Schillingfürst, deken van de orde der kardinaal-priesters.

KARDINAAL PRINS HOHENLOHE, † 30 Oct. 1896.

Na kardinaal Mertel was de overleden kerkvoogd in ancienneteit van benoeming het oudste lid van het H. College. Ter zelfder tijd was hij een der grootste personages van Europa door zijn afstamming en bloedverwantschap; een van zijn broers is prins Chlodwig von Hohenlohe, de tegenwoordige rijkskanselier van Duitschland, en een andere, prins Constantijn, hertog van Ratibor, was in zijn leven voorzitter van het Pruisische Heerenhuis.

De adel der Hohenlohes is veel ouder dan die van menig regeerend vorstenhuis en klimt op tot de negende eeuw. Zij stammen af van Eberhard, hertog van Frankenland, broeder van keizer Koenraad I, wiens grootvader, keizer Arnout, een kleinzoon was van Lodewijk den Duitscher, op zijn beurt een kleinzoon van Karel den Groote.

Den 26n Februari 1823 op het kasteel Rotenburg aan de Fulda geboren, was prins Gustaaf Adolf een der acht kinderen van prins Frans Jozef von Hohenlohe. Dit vorstelijk geslacht heeft te allen tijde leden gehad onder de hooge geestelijkheid, en

reeds van zijn jeugd af bereidde de jonge prins zich voor op den dienst der Kerk en trad in de academie der adellijke geestelijken te Rome.

De jonge Hohenlohe was te Rome, toen in het begin van 1848 de eerste onlusten in de hoofdstad der Pausen uitbraken. Den 15n November van dat jaar werd graaf Pellegrino Rossi, minister van Pius IX, vermoord, en den volgenden dag barstte te Rome de revolutie uit, die door de geheime genootschappen was voorbereid. De kanonnen der opstandelingen werden gericht op het Quirinaal, en de H. Vader zag zich genoodzaakt een nieuw ministerie aan te nemen, waarin maar één lid van zijn keus zitting had, en dat lid weigerde nog zijn ambt te aanvaarden.

Daar de Paus de gevangene was der revolutie, overlegde hij met den hertog d'Harcourt, gezant van Frankrijk, commandeur d'Arnau, eersten gezantschapssecretaris van Spanje, en graaf Spaur, gevolmachtigd minister van Beieren; men was het er over eens, dat het leven van Zijne Heiligheid gevaar liep en dat de H. Vader zich door de vlucht aan de woede zijner vijanden moest onttrekken.

Den 24n November 1848, om vijf uren 's avonds, stapte Pius IX in het rijtuig van gravin Spaur en verliet heimelijk Rome, om zich naar Gaïta te begeven. De jonge Hohenlohe had de eer, den grooten Paus op deze reis te vergezellen, en den heelen tijd der ballingschap bracht hij bij Zijne Heiligheid door, met wie hij naar Rome terugkeerde. Mgr. Hohenlohe werd nu huisprelaat van Z.H., was eerst opperschenker en werd in 1857 tot grootaalmoezenier en aartsbisschop van Edessa benoemd. In 1866 bekleedde de H. Vader hem met het Romeinsch purper en verleende hem den kardinaalstitel van de H. Maria *in Transpontina.* De nieuwe kardinaal legde toen zijn waardigheid van grootaalmoezenier neer, verliet het Quirinaal en nam zijn intrek in een paleis aan de Via di Monserrato, bij het plein Farnese.

Na de inneming van Rome door Victor Emmanuel trok kardinaal Hohenlohe zich op een landgoed in Zwaben terug. Bismarck wilde hem den H. Vader als gezant van het Duitsche Rijk bij den H. Stoel opdringen, maar de Paus wees dit voorstel van de hand en riep den kardinaal in 1876 naar Rome terug.

Z.H. Leo XIII benoemde hem in 1879 tot bisschop van Albano, welke waardigheid de kardinaal echter in 1884 neerlegde om zijn laatste levensjaren rustig door te brengen als aartspriester van de Santa Maria Maggiore. Een groot gedeelte van het jaar vertoefde kardinaal Hohenlohe te Tivoli op de villa d'Este, waarvan wij op bladz. 20 van den 28n jaargang een afbeelding gegeven hebben.

Kardinaal Hohenlohe is de honderdvijftiende, die onder het tegenwoordig Pausschap overlijdt; nu zijn er nog maar vijf leden van het H. College meer over, die door Z.H. Pius IX werden gecreëerd, terwijl het aantal kardinalen, waarvan het *plenum*, zooals men weet, uit zeventig bestaat, tot negen en vijftig gedaald is.

Bij de Platen.

De jonge Albrecht Durer komt bij Wohlgemuth in de leer. -

De grootste meester moet natuurlijk beginnen met een leerling te zijn, al vliegt hij den man, die hem de eerste beginselen der kunst onderwijst, ook later ver over het hoofd. Zoo zien wij hier den grootmeester der Duitsche schilderschool, den machtigen kunstenaar Albrecht Durer als een bescheiden knaapje staan tegenover den ouden Wohlgemuth, dien hij eenmaal zelf vereeuwigen zou door het portret, nog heden te Munchen bewaard en den ouden schilder voorstellende in het drie-en-tachtigste jaar zijns levens.

Op ons tafereel ziet Wohlgemuth er reeds als een krasse grijsaard uit. Maar daar hij in 1434 te Neurenberg geboren was, zijn jonge stadgenoot Albrecht Durer aldaar in 1471 het levenslicht had aanschouwd en op zijn vijftiende jaar bij hem in de leer kwam, kon hij toen toch niet meer dan een goede vijftiger wezen.

Wohlgemuth gold toen voor den besten schilder van het kunstrijke Neurenberg en had uit den omtrek en van ver in het rond zooveel bestellingen meestal van altaarstukken en votiefschilderijen, dat hij zijn kunst met talrijke helpers, bijna fabriekmatig kon uitoefenen. Zijn werk verheft zich dan ook niet bijzonder boven dat van een vaardig ambachtsman.

Te Neurenberg en in den omtrek vindt men nog verscheidene staaltjes van zijn arbeid, die zich onderscheiden door de harde, strenge, scherpe manier der oude Neurenberger school, welke meer werk maakte van de omtrekken dan van de kleur. Tot het beste wat hij gemaakt heeft, behooren vier altaarvleugels in de

St.-Mauritskapel te Neurenberg, voorstellende de heilige Catharina, Rosalia, Georgius en Johannes den Dooper.

Het laat zich begrijpen dat Wohlgemuth in zijn tijd onder de aanzienlijkste burgers van zijn vaderstad gerekend werd, zoodat het niet te verwonderen is dat de oude Durer, toen hij den kunstaanleg van zijn jongen opmerkte, hem aan den algemeen geachten meester ter opleiding toevertrouwde.

Hij zelf was volstrekt niet vreemd aan de kunst; want hij was een bekwaam goudsmid, en in die dagen, toen kunst en ambacht niet zooals nu door een breede kloof gescheiden, maar innig verbonden waren, hoefde een goudsmid zich volstrekt niet minder te rekenen dan een schilder.

Graag had hij zijn veelbelovenden Albrecht in het eigen vak opgeleid, maar de jongen toonde zoo groote neiging en zoo onmiskenbaren aanleg tot teekenen en schilderen, dat hij besloot, den ouden Wohlgemuth eens over den knaap aan te spreken.

Onze gravure vertoont vader en zoon, in de werkplaats van den schilder, die zich een oogenblik van den ezel afwendt om de teekeningen te bezien, die de goudsmid aan zijn hooggewaardeerd oordeel onderwerpt. Zijn kennersblik ontdekt daarin onmiddellijk het werk van een ontluikend talent en hij aarzelt dan ook niet, een zoo veelbelovenden leerling onder zijn leiding te nemen.

Zoo ooit een meester genoegen aan een leerling beleefd heeft, dan was het zeker wel de brave Wohlgemuth, die zich op den ouden dag nog naar het leven op het doek mocht zien gebracht door Durer, die toen al een Europeesche vermaardheid genoot en inmiddels in Italië heel wat grootere meesters dan Wohlgemuth had leeren kennen.

In No. 18 van den loopenden jaargang zagen wij hem in de werkplaats van den Venetiaanschen meester Bellini.

SULTANSGRAVEN IN DEN KAMPONG VAN KOTA RADJA.

Goede jachtbuit. -

Inderdaad hebben de jagers hier goeden buit gemaakt, een prachtig wild zwijn, dat wie weet, al sedert maanden de schrik was van de heele streek. Het heeft heel wat moeite gekost, den geweldigen sinjeur machtig te worden; maar de honden hebben hem geducht nagezeten en na een verwoede, wanhopige worsteling is hij ten slotte, doodelijk gewond, den jagers in handen gevallen.

Na de vermoeienissen van de gevaarlijke jacht mogen de wakkere mannen nu wel een oogenblikje rust nemen en lustig drinken op de mooie vangst. Wel hebben ze ook nog wat kleiner wild buitgemaakt; ten minste de jongen op den voorgrond draagt een flink en vos op den rug, terwijl ook de weitasschen van de anderen goed gevuld schijnen. Maar, al legt een der jagers op den achtergrond zijn geweer nog even op een haasje of vogel aan, die schuw komt voorbijgevlogen, het zwijn blijft toch het prachtstuk van de heele jacht.

Men maakt zich al gereed, het kolossale beest op de slee te laden en het in triomf naar huis te voeren. De paarden zullen er een heelen trek aan hebben; maar over de hardbevroren sneeuw glijdt de slee gemakkelijk heen, en paarden zoowel als mannen zijn in Polen aan zulke jachten en sleetochten in de besneeuwde wouden en vlakten gewend.

EEN BENTING BIJ KOTA RADJA.

[Nummer 32]

Toch gelukkig,
Door
J. Vesters Jr.
(*Vervolg.*)

Ik zal voor hen zorgen!' Telkens meende hij den galm van zijn eigen stem te hooren, en hoe meer hij over dit woord nadacht, hoe zwaarder hem de belofte toescheen, die hij had afgelegd.

Pijnlijk vooral was voor hem de strijd, omdat hij moest strijden tegen zijn eigen hart. Eenerzijds lachte hem het geluk toe, waarnaar hij de hand slechts hoefde uit te strekken, anderzijds beidden hem jaren van opoffering. Trees, de uitverkorene zijns harten, stond aan den eenen, zijn moeder, broers en zuster aan den anderen kant.

Hij mocht niet aarzelen, de plicht wees hem den weg aan, dien hij had te volgen.

Het gegeven woord moest hem heilig zijn. Hij zag dit alles duidelijk in, hij poogde zich niet door sofismen uit zijn toestand te redden. Maar het jonge hart deed ook zijn rechten gelden, de teleurstelling van Trees zou groot zijn, zoo groot als de zijne. Zou zij zelfs in dat uitstel berusten, zoo lang willen wachten tot hij het gegeven woord had ingelost? Maar neen, altijd de zijne, had zij gezegd; hij zag nu weer die trouwe, vriendelijke oogen, en hij wist, dat zij moedig haar aandeel zou dragen in het offer, dat van hem werd gevergd.

Toch verontrustte hem nog iets Het was de gedachte aan Trees' ouders en aan Van Gerve. Hij kende den haat en de algunst van den laatste, de geldzucht der eersten. Zij, die maar nauwelijks hun toestemming hadden gegeven tot het huwelijk, zouden thans wellicht het uitstel als een welkom voorwendsel aangrijpen, om hun woord terug te nemen. Thans eerst zag hij met groote klaarheid, als bij openbaring, dat Van Gerve zijn mededinger was, en hij begreep, welk voordeel deze thans op hem zou hebben.

Hij overwoog dit alles, terwijl groote zenuwachtige schokken zijn lichaam doortrilden en een groote, namelooze droefheid hem overstelpte. Trees een paar jaar te moeten missen, nu hij gehoopt had haar over eenige maanden de zijne te noemen, ware een zwaar offer, doch het zou te dragen zijn geweest door het vooruitzicht, dat zij beiden dan voorgoed vereenigd zouden worden. Maar de gedachte, dat hij wellicht voor altijd haar vaarwel moest zeggen, dat zijn levenspad niet beschenen zou worden door haar helder licht, maakte hem radeloos.

Eindelijk echter behield zijn mannelijke kracht, zijn kinderlijke liefde de overhand. Hij mocht niet langer wachten met zijn moeder zijn besluit mee te deelen. Hij had gezien, hoe de arme vrouw gebukt ging onder kommer, hij had haar gedachten geraden en was haar dankbaar voor haar onbaatzuchtigheid; maar het ware wreed, haar bekommernis slechts met een uur te verlengen.

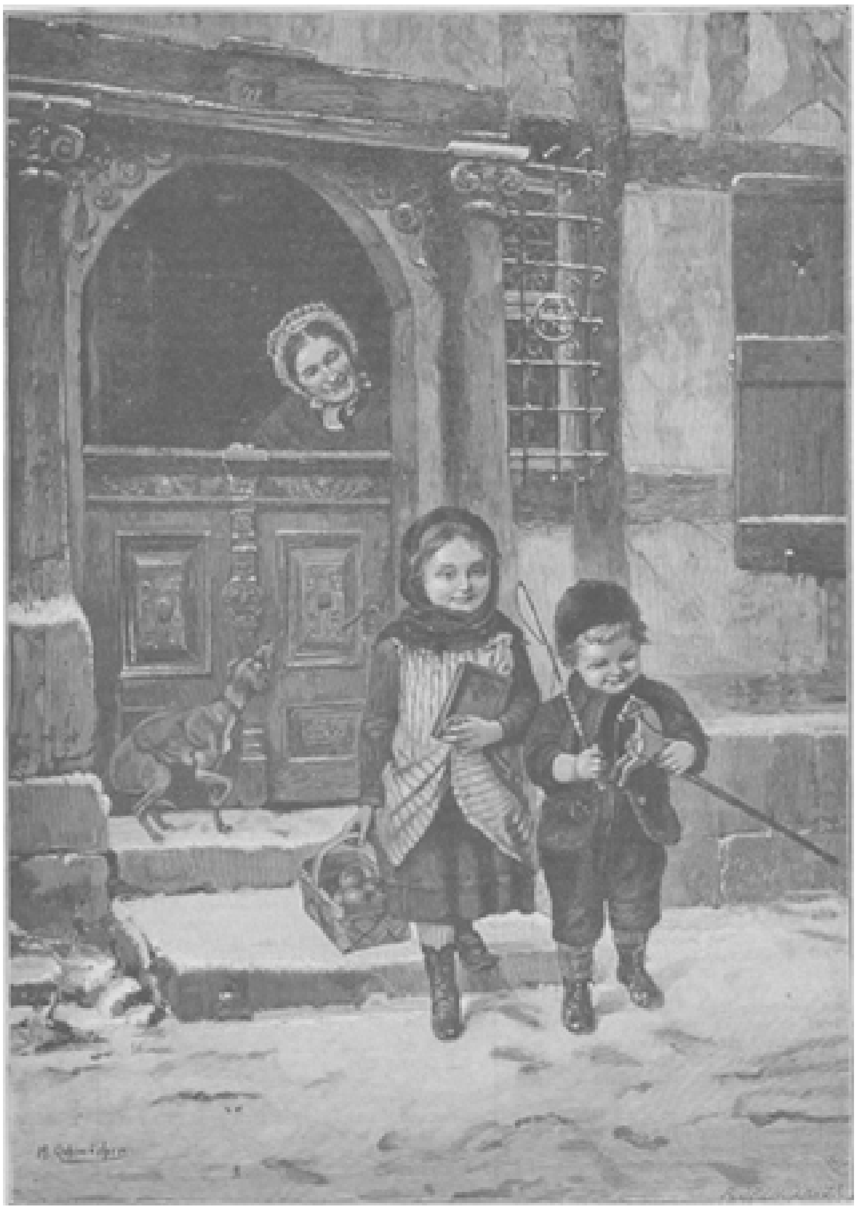

ST. NICOLAAS HEEFT GOED GEREDEN, NAAR DE SCHILDERIJ VAN H. OEHMICHEN.

Hij wist waar zijn moeder was, wat zij deed; hij zou naar haar toe gaan en haar het woord herhalen, dat de laatste oogenblikken van zijn stervenden vader had verzoet. Maar voor hij

ging, voelde hij er behoefte aan, God om kracht te smeeken en om medelijden. 'Heer, ik breng dat offer, wees Gij me nu genadig!'

In de kamer van zijn moeder gekomen, ging hij naast haar zitten en nam haar hand in de zijne. Op dit oogenblik overviel hem de laatste strijd, om het woord, dat hij op de lippen had, terug te houden. Doch één blik in haar treurig-ernstige oogen, die hem zoo liefdevol aankeken, deed hem zijn laatste aarzeling overwinnen.

'Moeder,' zei hij, 'ik weet, wat u zoo bekommerd doet zijn. Ik ken uw goedheid, uw onbaatzuchtigheid, maar ik mag daar geen misbruik van maken. Mijn plicht is hier, aan uwe zijde. Ik mag u niet alleen laten staan voor de zware taak, die nu op uwe schouders rust....'

'Willem!....' viel mevrouw Veltman hem in de rede.

'Laat mij uitspreken, moeder. Ik ben nog jong en kan wel een paar jaar wachten met trouwen. In dien tijd kunnen Frans en Jan een positie hebben verkregen, die hen in staat zal stellen, in hun eigen onderhoud te voorzien. Tot zoo lang blijf ik bij u.'

Mevrouw Veltman bewaarde eenige oogenblikken het stilzwijgen. Haar moederhart begreep, hoe zwaar Willem dit offer moest vallen, en zij wilde het niet aannemen.

'Willem,' zei ze, 'ik wist, dat gij mij dit aanbod zoudt doen. Ik zie met voldoening, dat ik mij niet in uw goed hart, in uwe liefde voor mij, vergist heb. Maar ik mag dat offer niet aannemen, kind. Ik zal mij wel weten te helpen.'

'Ik wil het niet, moeder, ik wil niet, dat ge u ontberingen oplegt en dag aan dag gefolterd zult werden door de gedachte, hoe er te komen. Ik zou toch niet gelukkig zijn, terwijl ik u in zoo groote bekommernis wist.'

'Maar zoo erg is het immers niet, Willem,' hernam mevrouw Veltman, met een flauwe poging om te glimlachen.

'Moeder, gij wilt u voor mij goed houden, gij wilt de werkelijkheid verbloemen, maar ik heb wel gezien, hoe de bekommering over de toekomst u geen rust laat. Ook de gedachte daaraan hield vader nog in zijn laatste oogenblikken bezig, en hem heb ik beloofd, dat ik voor u allen zou zorgen. Dat woord is mij heilig en ik zal het houden.'

'Maar, Trees, Willem, hebt gij wel aan haar gedacht? Weet gij wel, dat ze recht op u heeft? Hebt gij er met haar over gesproken en haar toestemming gevraagd?'

'Neen, moeder, dat heb ik niet, omdat het van geen invloed kan zijn op mijn besluit. Maar ik twijfel geen oogenblik aan haar, ik mag niet aan haar twijfelen. Wij blijven aan elkaar toebehooren als te voren, en het uitstel zal onze genegenheid, onze achting voor elkaar enkel vermeerderen. Ons geluk zal later te grooter zijn, als wij het bewustzijn zullen hebben, onzen plicht te hebben gedaan.'

'Ik twijfel ook niet aan Trees, Willem, ik ken haar goed hart, haar edel karakter. Meer bezorgdheid heb ik ten opzichte van haar ouders, die zijn heel anders. En daarom, voor ik uw edelmoedig offer mag aannemen, wil ik, dat gij er met Trees' ouders over spreekt en hun toestemming verkrijgt. Indien zij zich er tegen verzetten, kan ik uw aanbod niet aanvaarden. Niet ten koste van uw geluk moet het gekocht worden.'

'Moeder, doe geen pogingen om mijn besluit aan het wankelen te brengen. Het is onherroepelijk genomen, en de meening van Trees' ouders kan daarop geen invloed uitoefenen. Indien Trees mij trouw blijft - en dat zal ze - hoef ik voor de toekomst niet te vreezen. En dan onze Lieve Heer is er toch ook nog, die zal ons niet verlaten, en met de beproeving, die Hij ons overzendt, ons kracht en troost geven.'

‘Dat zal Hij, Willem, en u zal Hij zegenen voor hetgeen gij voor mij en uw broers doet. Ik zal er dagelijks om bidden, mijn kind.’

‘U zijt dus tevreden, moeder, u neemt mijn aanbod aan?’ vroeg Willem, in wiens hart, als belooning voor zijn goede daad, vrede en kalmte waren neergedaald.

Voor eenig antwoord sloot mevrouw Veltman haar oudsten zoon in haar armen en drukte hem een moederlijken kur op het voorhoofd.

Zonderling, terwijl zij, die reden had om blij te zijn, nu de groote zorg van haar was geweken, weemoedig werd, was Willem, die zijn geluk had opgeofferd ter liefde van haar, verheugd dat offer te hebben gebracht.

Toen hij de kamer verlaten had, kwam hij in de gang Lena tegen, die met stralende oogen op hem toetrad.

‘O, Willem, wat zijt gij goed en wat houd ik veel van u,’ zei ze.

Willem keek haar verbaasd aan.

‘Ja, ik weet alles, en ik vind het zoo schoon van u, dat gij bij ons blijft.’

‘Hoe weet gij dat, Lena?’ vroeg Willem verwonderd, daar hij haar met geen enkel woord van zijn besluit gesproken had.

‘Ik wist, dat gij 't doen zoudt, Willem. O ik kende mijn goeden broer wel. En ik zal nu nog meer van u houden dan vroeger. Wij zullen allen heel veel van u houden en ook Trees zal u er te meer om liefhebben en achten.’

Willem moest zich omkeeren om zijn ontroering niet te toonen. Hij voelde nu reeds hoe zoet het was een offer te brengen en hoe iedere goede daad haar belooning in zich zelf vindt.

IV.

Mijnheer en mevrouw Bruning zaten tegenover elkaar, hij in zijn gazet verdiept, zij met een handwerkje bezig. Zij had er wel geen recht op om mevrouw te heeten, maar het was niemand, die haar leverancier of op goeden voet met haar wilde blijven, geraden, haar met juffrouw aan te spreken. Zij zou het voor een ‘affront’ hebben opgenomen. ‘Ik leef van mijn geld, en dus heb ik er aanspraak op,’ dat was haar gewoon gezegde. En aanstonds wist ze een dozijn dames op te sommen, die zich ook mevrouw lieten noemen en het niet half zoo goed konden doen als zij. Het geld was de eenige maatstaf, dien ze bij elke gelegenheid aanlegde, het eenige, waar ze respect voor had en waardoor zij zich in haar oordeel over menschen en dingen liet leiden.

Mijnheer Bruning was gezet van postuur met een goedig gezicht en zag er niet naar uit, dat hij zelfs maar een vlieg kwaad zou doen. Mevrouw daarentegen was schraal en kribbig, en zelfs de banden van haar zwart mutsje, die ze niet onder haar kin had vastgestrikt, maar vrij liet fladderen, kondigden aan, dat ze ieder oogenblik bereid was, iemand in het haar te vliegen.

‘Bruning, zit toch niet zoo in die gazet te suffen,’ zei ze, nadat haar kleine oogjes reeds eenige malen onheilspellend in de richting van haar man hadden geflikkerd.

Deze lei aanstonds de krant neer. ‘Wat is er, lieve?’ vroeg hij, haar met zijn goedig gezicht onverstoorbaar kalm aanziende. ‘Ik was daar juist een interessant stukje aan het lezen over de buitenlandsche politiek van den sultan. Wil ik het u even voorlezen?’

‘Loop naar den drommel met uwen sultan,’ antwoordde zij bits. ‘Ik kan er met mijn verstand niet bij, hoe gij er lust in kunt hebben, zoo'n onzin te zitten lezen, terwijl ik heel ontdaan ben van die geschiedenis met Willem.’

Haar man voelde lust te zeggen, dat hij aan haar gezicht van dat ontdaan zijn niets kon merken, maar daar hij bij ondervinding wist, dat hij ten slotte steeds aan het

kortste eind trok en iederen lust om eene aardigheid uit te kramen hem duur te staan kwam, vergenoegde hij zich de schouders op te halen.

Deze onverschilligheid was evenwel volstrekt niet naar den zin van zijn waardige wederhelft.

‘Gij blijft altijd zoo kalm als een stokvisch; het deert u niet wat er ook gebeurt, en alles komt ten slotte op mij neer.’

‘Maar vrouw, wat kan ik er in 's Hemels naam aan doen? Gij kunt toch geen ijzer met handen breken.’

‘Neen, gij kunt niets,’ hernam zij bits, ‘dan uwe gazet lezen. Voor de rest laat gij violen zorgen.’

Mijnheer Bruning haalde weer met een komisch wanhopig gebaar de schouders op.

‘Gij kont me toch raad geven,’ hernam zijn vrouwtje weer, ‘zeggen wat we doen moeten. Maar gij geeft niets om uwe vrouw en uw kind.’ De kanten van haar muts wapperden onheilspellend heen en weer.

De heer Bruning liet zich ook dit gezeggen, zonder iets tot zijne verdediging aan te voeren, want hij wist bij ervaring, dat daarop toch weer een stortvloed van woorden zou volgen.

Mevrouw Bruning bedacht al wat ze zeggen zou om haar man aan het praten te brengen, want zijn zwijgen hinderde en prikkelde haar het meest, toen de meid bezoek aankondigde.

‘Van Gerve, zegt gij, laat hem maar hier komen.’

‘Wat komt die nu doen?’ vroeg Bruning, meer aan zich zelf dan aan zijne vrouw.

‘Hij komt u toch niet ongelegen?’ zei ze spottend.

Op dit oogenblik verscheen Van Gerve.

‘Wat zien wij u tegenwoordig weinig,’ begon mevrouw, ‘men zou er geld voor geven.’

‘Verbazend druk in den laatsten tijd,’ antwoordde de aangesprokene, ‘verbazend druk, veel aan mijn hoofd. En dan vind ik het nogal vrij, hier zoo maar in te loopen.’

‘Gij weet toch wel, dat gij altijd welkom zijt. Ik heb uwe moeder-zaliger zoo goed gekend, of we zusters waren,’ zei mevrouw.

‘Waar hebt gij het tegenwoordig zoo verbazend druk mee?’ vroeg mijnheer Bruning.

‘U kent mijnheer Groothuis? Nu, ik beheer zoo wat zijn vermogen, en gij weet dat het er bij hem aanzit.’

‘Zoo!’ riep mevrouw, ‘beheert gij zijn vermogen?’ En Van Gerve steeg op eens wel honderd percent in hare achting. ‘Daar zult gij wel een schoone cent aan verdienen?’

Van Gerve zag dat hij de juiste snaar had aangeslagen. ‘Och, Groothuis heeft van geldzaken in het minst geen verstand, niet zooveel,’ en hij maakte een knippende beweging met duim en wijsvinger van de rechterhand. ‘Hij kon van zijn geld veel meer maken, niet dat hij het noodig heeft....’

‘Neen, hij kan zijn rente bij lange na niet op,’ bevestigde mevrouw.

‘....Maar ik zeg altijd maar, dat gij zot zijt met vier percent tevreden te zijn, als gij vijf kunt maken.’

‘Natuurlijk,’ hernam mevrouw, wier stelregel dit ook was.

‘Door mijne kennissen,’ hernam Van Gerve, ‘ben ik in de gelegenheid, voordeelige plaatsingen voor Groothuis te vinden. Dat scheelt hem een duizend of wat in het jaar.’

‘En voor u valt er ook wel wat af?’ vroeg Bruning.

‘Afvallen? Courtage, dat spreekt vanzelf, maar dat noem ik geen afvallen.’

‘Och, mijn man drukt zich altijd verkeerd uit,’ zei mevrouw, in de meening dat Van Gerve door dat woord gekwetst was. ‘Het is niet meer dan natuurlijk, dat gij uwe percenten daarvan krijgt. Dat komt u toe.’

‘Voert die Groothuis iets uit?’ vroeg Bruning, die de terechtwijzing van zijn vrouw heel goed begrepen had.

‘Wat zou hij uitvoeren?’ antwoordde zijn wederhelft tamelijk bits. ‘Hij leeft van zijn geld zooals wij, maar hij kan het beter doen.’

‘Dat weet ik wel, maar hij is nog zoo jong,’ bracht haar man in het midden. ‘In mijn jonge jaren heb ik toch ook voor mijn brood gewerkt.’

‘Maar dat hoeft hij immers niet, en hij zou wel zot zijn, als hij een vinger uitstak. Er zijn zooveel anderen, die best een baantje kunnen gebruiken, dan dat mijnheer Groothuis hun het brood uit den mond zou willen stooten.’

‘Daar heeft u gelijk in, mevrouw,’ kwam Van Gerve tusschenbeide, ten einde aan de schermutseling een einde te maken, ‘maar het is vreemd, dat Groothuis nergens liefhebberij in heeft. Hij geeft om geen uitgaan, om geen reizen, om niets.’

‘'t Is zonde!’ zei mevrouw, ‘en dan zooveel geld!’

‘En het gekke is, dat hij zich soms verbeeldt, op zijn tapijt, op zijn behangsel, op het water, kortom overal oogen te zien, die hem spottend aankijken.’

‘Hebt ge van mijn leven! Hoe komt hij aan

zoo'n zottigheid?' vroeg mevrouw in de uiterste verbazing.

'Ja, dat is mij ook een raadsel, en of gij het hem al uit zijn hoofd praat, het helpt u niemendal. Vreemd, zoo'n *idée fixe.*'

'Heeft hij daar niet met een dokter over gesproken?' vroeg mijnheer Bruning.

'Ja, met verscheiden dokters, maar die weten er geen raad op. Ze raden hem aan, afleiding en bezigheid te zoeken....'

'Ziet gij niet, dat het goed zou zijn als hij wat deed?' zei mijnheer Bruning met een klein tikje voldoening.

Mevrouw antwoordde daar niet op. Haar geest was met heel iets anders bezig. Wat Van Gerve haar omtrent Groothuis vertelde, bracht haar een heel perspectief voor den geest. Ze wist dat Van Gerve een gladde jongen was, die zijn voordeel wel zou weten te behartigen, en indien Groothuis inderdaad van die malle kuren had en om niets gaf, zou het hem niet moeilijk vallen, daarvan profijt te trekken. En in verband met hetgeen Willem Veltman hun dien morgen was komen zeggen, maakte zij reeds allerlei berekeningen. Haar man dacht daar natuurlijk nog niet eens aan, die had ook in het minst geen doorzicht. Ze wierp een medelijdenden blik op haar echtvriend, die van het zwijgen zijner vrouw had gebruik gemaakt, om met Van Gerve een gesprek aan te knoopen over de buitenlandsche politiek van den sultan.

'Wat een sukkel,' dacht zijn vrouw, 'die maakt zich druk over hetgeen honderden uren van hier gebeurt, en middelerwijl verwaarloost hij zijn eigen belang en dat van zijn kind. Gelukkig dat ik er nog ben om het te behartigen.'

Toen er, wegens de blijkbaar geringe belangstelling van Van Gerve, een stilte was gekomen in het politieke gesprek, maakte mevrouw Bruning daarvan haastig gebruik, om zelf weer aan het woord te komen, niet vermoedend dat het jonge mensch daarop zat te wachten.

'Gij hebt dat zeker al gehoord van Veltman?' vroeg ze.

'Ja, 't is een treurig sterfgeval,' antwoordde Van Gerve, die nu was waar hij wezen wilde. 'Gelukkig, dat ze nogal wat fortuin hebben.'

'Die fortuin is zoo groot niet,' hernam mevrouw. ''t Was wel een groot uithangbord, maar dat was ook alles. En nu ze het inkomen van Veltman moeten missen, zullen ze het zeker niet breed hebben.'

'Ik ben, om de waarheid te zeggen, van hun financieele omstandigheden niet op de hoogte. Maar, zooals u zegt, 't is mogelijk dat de schijn bedriegt.'

'Van morgen is Willem hier geweest - ik kan het u gerust zeggen, want de heele stad zal het gauw weten - en die kwam ons vertellen, dat hij zijn huwelijk met Trees wenschte uit te stellen.'

'Ja, dat is te begrijpen,' antwoordde Van Gerve, 'met het oog op den rouw....'

'Neen, niet met het oog op den rouw, maar minstens een paar jaar. Hoe vind ge dat?'

'Een paar jaar!' zei Van Gerve, de grootste verwondering voorwendend. 'Is hij zinneloos?'

'Ja, dat dacht ik ook. En raad nu eens, welk voorwendsel hij opgaf?'

'Ik kan het onmogelijk raden, en ik kan er niet bij, hoe hij tot zoo'n besluit is gekomen. Iedereen benijdt hem....'

'Niet waar?' viel mevrouw hem in de rede. 'Zoo'n meisje als onze Trees en een mooie huwelijksgift er bij.'

'En dat schopt hij moedwillig met voeten! Mijn verstand staat er voor stil!'

‘Ja, moedwillig,’ herhaalde mevrouw, ‘want gij begrijpt, dat mijn man en ik niet van plan zijn, ons door hem de wet te laten stellen en Trees aan hem op te offeren.’

‘Gij zijt nu toch wel een beetje voorbarig, lieve,’ merkte mijnheer Bruning bescheiden op, die niet begreep, hoe zijn vrouw dat alles tegen een vreemde kon uitflappen. Hij bevroedde dan ook de vèr reikende oogmerken van zijn echtgenoote niet.

‘Wat voorbarig?’ vroeg mevrouw, terwijl ze hem door teekens zocht te beduiden, dat hij zich niet in het gesprek hoefde te mengen. Van Gerve zag dit wel aan, maar hield zich alsof hij niets merkte.

‘En raad nu eens, of neen, ik zal het u maar zeggen,’ vervolgde ze, zich tot Van Gerve wendend. ‘Veltman kan de eerste jaren niet met Trees trouwen, omdat hij voor zijn broers moet zorgen, tot ze een positie hebben gekregen.’

‘Dat is toch lief van hem,’ zei Van Gerve.

‘Dat vind ik ook,’ voegde mijnheer Bruning er bij, ‘en als Trees....’

Een woedende blik van zijn vrouw hield de verdere woorden terug.

‘[H]et kan lief zijn, dat wil ik niet tegenspreken, maar Trees mag daar toch niet het slachtoffer van worden. En indien ze thuis Willem niet kunnen missen, dan volgt daaruit, dat hij voor een meisje als Trees, dat nogal wat te wachten heeft, geen partij is. Als ik dat alles vroeger zoo goed geweten had, zou het nooit zoover gekomen zijn, dat verzeker ik u.’

‘Ja, het moet voor uw dochter een heele teleurstelling zijn,’ merkte Van Gerve op; ‘zoo'n proeftijd van een paar jaar is nogal lang, en wie weet of er dan weer niet iets anders tusschenkomt.’

‘Wij zijn ook niet van plan dat af te wachten, en ik zal Veltman een briefje schrijven, dat wij natuurlijk zijn handelwijze eerbiedigen, maar dat Trees' geluk ons boven alles ter harte gaat en wij het daarom beter vinden, de verkeering onmiddellijk af te breken.’

De heer Bruning keek zijn vrouw met groote oogen aan. Zulk een voortvarendheid had hij van haar niet verwacht, en allerminst, dat ze zulk een teere zaak aan derden zou blootleggen. Maar de blik, dien zij op hem vestigde, hield zijn tong in bedwang.

Spoedig hierop stond Van Gerve op en ging heen. Hij wist voor zijn doel genoeg, en de hartelijkheid, waarmee mevrouw hem uitnoodigde nog eens spoedig en dikwijls terug te komen, bewees hem, dat hij tot dusver uitstekend in zijn oogmerk geslaagd was. Buiten gekomen, wreef hij zich vergenoegd in de handen, en in zijn oogen lichtte een tinteling van boosaardige voldoening. ‘Die heeft het spel verloren,’ mompelde hij. Wel was hij nog niet geheel gerust ten opzichte van Trees, maar even gemakkelijk als het hem gelukt was, de sluwe mevrouw Bruning te verschalken, even licht zou het hem vallen, de argelooze en onervaren Trees te verstrikken. Zoo dacht hij, en in dit vooruitzicht stapte hij welgemoed verder.

Zoodra Van Gerve vertrokken was, zei mevrouw, nog vóór Bruning aan het woord had kunnen komen: ‘Begreept gij wat Van Gerve kwam doen?’

‘Neen,’ antwoordde haar man, ‘niets bijzonders, naar ik denk, maar ik begrijp ook niet, hoe gij hem dat van Willem kont vertellen. Het was toch beter, dat niemand daar voorloopig van wist, want dat geeft maar gepraat, wat nergens toe dient.’

Bruning verwonderde er zich al over, dat zijn vrouw hem, tegen haar gewoonte, liet uitspreken. Ook nu hij ophield, antwoordde zij niets, en daarom vervolgde hij:

‘En ik begrijp ook niet, hoe gij tegen Van Gerve kont zeggen, dat tusschen Trees en Willem alles uit moet zijn. Daar hadt gij toch eerst met mij en met Trees over

dienen te spreken, en indien wij daartoe besloten, dan hoefde Van Gerve het toch niet het eerst te weten. Het zal dan toch gauw genoeg op straat zijn.'

Het was Bruning nog nooit overkomen, dat hij tegen zijn vrouw zooveel woorden kon spreken, zonder in de rede te worden gevallen.

'Hebt gij dan niets begrepen?' vroeg ze, na nog een oogenblik gewacht te hebben. 'Men moet het ijzer smeden als het heet is.'

Dat spreekwoord bracht den heer Bruning geen licht en vragend keek hij zijn vrouw aan.

'Als gij het nu nog niet begrijpt, dan zal ik het u duidelijk maken. Van Gerve kwam eens polsen omtrent Trees.'

En met een zegevierend lachje, dat zij het plan van den jongmensch onmiddellijk doorschouwd had, terwijl haar man daar niets van had vermoed, keek ze dezen aan.

(*Wordt vervolgd.*)

De spinnen.

Indien de dieren werden gerangschikt, niet naar de klassenverdeling van Buffon en Linneus, maar volgens den maatstaf van sympathie, hun door het menschdom toegedragen, dan zouden de spinnen ongetwijfeld op een zeer laag cijfer in de rangverdeeling moeten rekenen. De uitdrukkingen toch omtrent haar in de volkstaal overgegaan, zijn allesbehalve vleiend. Hoe dikwijls hoort ge (natuurlijk niet toepasselijk op u, mijn vriendelijke lezeres): hij is kwaadaardig als een spin, valsch als een spin, giftig als een spin, leelijk als een spin, 't is een echte spinnekop enz.; allemaal uitdrukkingen, die niet van bewondering voor de Arachnoïden, de spinachtige dieren, getuigen, en juist dan gebruikt worden, als men een hoogen graad van kwaadaardigheid, valschheid en leelijkheid wil aanwijzen.

Ook toont men zich daarvan overtuigd door zoo hard mogelijk te gillen van afschuw, als een heel lief, klein spinnetje langs een draad tot vlak voor den neus afdaalt. Voor een flink ontwikkeld exemplaar van het spinnengeslacht, grof, harig en hoog op de pooten, gaat menigeen eenvoudig op den loop. Sommigen echter weten zich boven dat menschelijke in den mensch al heel aardig heen te zetten, ja, hebben het zoover gebracht, dat hun af keer zich heeft gemetamorphoseerd in genegenheid, in stille, trouwe sympathie. Zoo zijn Pelisson en Frenck groote vrienden van de spin geworden; ik moet er echter bij voegen dat die genegenheid eerst aan het licht kwam, toen zij waren achter slot gezet, en (een mensch moet toch wàt hebben) de aanwezige spin de sympathie in beslag nam, die aan de afwezige vrienden moeilijk kon betoond worden. De bekende schrijver Silvio Pellico heeft op aandoenlijke wijze de herinnering bewaard aan een spin, die hem in zijn gevangenis elken dag op bepaalde tijden bezocht. Zijn eenige troost was de verschijning van het diertje, waarnaar hij met verlangen uitzag. Dit duurde zoolang, tot de gevangenbewaarder het bemerkte en, wreed genoeg, de spin doodde om den armen gevangene ook nog van dit onschuldig genoegen te berooven.

De natuuronderzoeker Walckenaer vond het navorschen van de levenswijze der spinnen een zijner aangenaamste bezigheden. Een ander liefhebber d'Isyonval kweekte spinnen aan, in en om zijn woning, zoodat hij eens op een herfstdag tot zijn groote vreugde bevond, dat hij ruim 4000 spinnewebben rijk was. Tot zelfs in zijn kamer

lokte hij ze, en was, zooals hij zelf verhaalt, er weldra door omringd en met tal van verwonderlijke fraaie webben bekleed.

Overal en altijd heeft de schrandere en nijvere spin de opmerkzaamheid van menig natuurkundige getrokken en hen bewogen een en ander te boeken over haar lichaamsbouw, leefwijze en weefkunst, natuurlijk met het doel om van zich zelve te laten spreken en reclame te maken. Dat zij ook mij in haar net heeft gevangen, zal u deze kleine verhandeling bewijzen.

***

Ik begin met den lichaamsbouw. De spin heeft geen hals, maar kop en borst aan een stuk vereenigd, *cephalo-thorax* genoemd. Van voren is dit lichaamsdeel voorzien van twee voeldraden of palpen, ieder uit vijf geledingen bestaande; van boven bevinden zich acht, zes of twee oogen, weinig beweeglijk, in twee, drie of vier rijen liggend; van onderen ziet men de monddeelen, namelijk twee tangvormige bovenkaken, die in een haakje uitloopen en twee schaarvormige onderkaken, waartusschen de lip is geplaatst en waarachter de tong is verborgen.

Dit kopborststuk is aan het achterlijf beweeglijk verbonden. Van boven is dit achterlijf behaard; van onderen bevinden zich twee of vier spleetvormige poriën voor de ademhalingsorganen; van achteren is het omgeven door vier of zes tepelvormige uitsteeksels, spintepels genoemd, bestemd tot het weven van draden en netten. Alle spinnen hebben acht pooten, die niet met het achterlijf, maar met het borststuk vereenigd zijn. Iedere poot heeft zeven

SLEETJE RIJDEN.

GOUDEN BRUILOFT, NAAR DE SCHILDERIJ VAN ARTURO RICCI.

geledingen, waarvan het laatste lid voorzien is van twee of drie fijne haakjes.

Hebben de spinnen het gebruik der zintuigen? Betwijfeld wordt, of zij een reukorgaan hebben. Een spoor van smaakorgaan dient te worden aangenomen. De oogen schijnen alleen voorwerpen te zien in de onmiddellijke nabijheid, beter nog bij zwak licht dan bij sterk licht; een eigenschap van alle nacht-roofdieren. Vandaar dat de eiernesten (*cocons*) gewoonlijk bij duisternis worden vervaardigd. Het gevoel is het sterkst ontwikkeld. De spin ontwaart gemakkelijk de geringste beweging in haar nabijheid of aan hare draden. Een orgaan voor het hooren is nog niet gevonden. Toch spreekt men van muzikale spinnen. Pélisson verhaalt dat in zijn gevangenis een spin terstond voor den dag kwam, als er op een doedelzak werd gespeeld. De componist Gretry getuigt, dat een kruisspin, telkens als hij op de piano speelde, daarop kwam zitten en weer verdween als hij ophield met spelen. Nog sterker. Een dame bespeurde bij het bespelen van de harp, dat een spin aan den zolder juist boven haar zat; zij zette zich op een andere plaats in het vertrek neder en de spin volgde haar. Dit herhaalde zich eenige keeren. Het feit wordt ons verhaald door Walckenaer.

Zou men het echter niet kunnen verklaren door de buitengewone mate van gevoel, waarmede de spin de trillingen der lucht en der vaste lichamen, door het geluid veroorzaakt, duidelijk waarneemt? Het is slechts een vraag.

Evenals de meeste roofdieren zijn de spinnen eenzelvig van aard en leven gewoonlijk afgezonderd. Zelfs zijn beide geslachten niet bijzonder op elkander gesteld. De vrouwen-emancipatie is bij de spinnen reeds volkomen opgelost, nl. in dien zin, dat de vrouw als zijnde grooter en sterker, de baas is en er bij haar echtvriend de vrees geducht inhoudt, daar zij hem anders spoedig *ad patres* zendt. Sommige dragen hare eiernetjes, met spindraden aan lijf of poot bevestigd, bij zich. De jongen vervellen herhaalde malen en zijn na de vierde vervelling volwassen. Er zijn spinsoorten wier lengte slechts twee of drie millimeter bedraagt; de grootste worden tien tot twintig centimeter lang.

De kleur der spinnen is zeer afwisselend. De fraaie vormen en schoone figuren en schakeeringen, die aan eenige soorten eigen zijn, bewijzen dat de uitdrukking, ‘afzichtelijk als een spin’ niet al te absoluut moet worden opgevat.

De meeste spinnen leven niet langer dan een jaar. Sommige brengen den winter in een soort van verstijving door, en treden daarna een tweede jaar in. Er zijn er die vijf jaar leven.

De spinnen kunnen best wedijveren met Tanner en andere hongerlijders. Een maand zonder voedsel houden zij gemakkelijk uit. Francus had een spin, die negen maanden lang geen voedsel ontving behalve een enkele maal twee vliegjes; een goedkoope kostganger!

Het geliefkoosde gerecht voor de spin zijn: muggen, vliegen, bijen, vlinders enz. Sommige tropische soorten grijpen de bekende kakkerlakken aan, terwijl de grootste zich wagen aan kleine kruipende dieren, hagedisjes en jonge slangen. Men zegt zelfs, dat kleine vogels, zooals de colibri, ook door de grootste spinnen worden aangerand; de heer Fergusson uit West-Indie heeft dit althans bevestigd. Mieren, kevers, duizendpooten en rupsen vallen niet in den smaak. Meelwormen echter worden, bij gebrek aan iets anders, niet versmaad.

Een aardig gezicht is hoe de spinnen de monddeelen en de pooten met behulp van de behaarde pulpen reinigen, waarbij zij ons het wasschen der huiskatten en der vliegen herinneren. Gewoonlijk vermijden de spinnen het water; toch is het een feit,

dat zij soms waterdroppels, die b.v. aan hare webben hangen, opzuigen. Het verhaal echter van den Engelschen natuurkundige Murray, dat spinnen de olie uit de kerklampen te Parijs en te Milaan opdronken, is naar het rijk der fabelen te verwijzen.

Bekend is de vruchtbaarheid der spinnen. Meermalen in het jaar maken zij hare eiernesten of cocons, gewoonlijk drie à vierhonderd eieren bevattende, welk getal soms tot een of tweeduizend opklimt. Vandaar dat vooral in warmere landen groote hoeveelheden spinnen bijeen worden aangetroffen. Keizer Heliogabalus liet eens bij wijze van liefhebberij zijn slaven in de omstreken van Rome spinnen verzamelen. De oogst was niet minder dan 10.000 pesants (oude ponden) spinnen!

Men kent zwarte, groene, roode, gele, bruine of vale spinnen. Nog wordt onderscheid gemaakt tusschen luchtspinnen, aardspinnen en waterspinnen. Van deze laatste is één geslacht bekend, de *Argyroneta*, die bepaald in en onder het water leeft. Ook kunnen eenige landspinnen o.a. de *Lycosa* en de *Dolomedes* zich over de oppervlakte van het water voortbewegen. In de keerkringen en in de poollanlanden, op bergen en in valleien leeft de spin, liefst op woest terrein met in het wild groeiende planten en daar waar de lucht niet te droog en de grond niet te nat is. Zij vermijdt het tabaksveld en den kastanjeboom.

Zijn er vliegende spinnen? Nog altijd plaatst men de spinnen bij de *aptera*, d.i. bij de niet-vleugeligen. Zeker is, dat sommige zeer kleine spinnen zich met hare ragdraden tot een aanzienlijke hoogte en op verre afstanden in de lucht kunnen verheffen. De Engelsche natuurkundigen Lister, Murray, de Fransche Jesuïet Babaz en anderen hebben dit waargenomen o.a. bij de *Aranea geometrica*, die om hare luchtreizen den naam van *Aeronautica* ontving. Dar win zag gedurende een zeereis in November 1845 een groot aantal herfstdraden zich hechten aan het schip, dat zich toen 60 mijlen van den mond der Rio de la Plata bevond. Op die draden zat een groote menigte van kleine spinnen, donkerbruin van kleur.

Men wil dit verklaren door het laag soortelijk gewicht van het spinrag in verband met den wind en de opstijgende verwarmde luchtstroomen. Anderen, zooals Murray, schrijven het vliegen toe aan de electriciteit. Zijn er alzoo misschien geen ware ‘vliegende’ spinnen, zeker is dat zij soms als luchtreizigers optreden.

Om de volledigheid worden nog genoemd eenige bastaardspinnen o.a. de schorpioenspinnen; de karmozijn-roode landmijtsoorten, verkeerdelijk ‘aardspinnetjes’ genoemd, de waterwantsen, soms ten onrechte waterspin geheeten, (men ziet deze niet in, maar aan de oppervlakte van het water, waar zij met afwisselende beweging en rust als stootsgewijze tegen den stroom oproeien); de zoetwatermijten, nl. kleine, ronde, roode diertjes, die ook wel eens valschelijk waterspinnen genoemd worden; en *last not least*, de bekende hooiwagen, aan geen enkelen jongen onbekend.

De spin heeft haren naam te danken aan hare voornaamste bezigheid, het spinnen, evenals - lezeressen mogen mij de gelijkstelling niet euvel duiden! - de vrouw bij de Alfoeren van Celebes genoemd wordt *lumulutu*, dat is kookster, en *tumetemu* dat is stampster van rijst, omdat koken en stampen hare hoofdbezigheid uitmaken.

Hoogst interessant is een onderzoek naar genoemde eigenschap, naar het spinnen. Hoe geschiedt dit? In het achterlijf der spin bevinden zich kliertjes tot de afscheiding van het spinsel, in den vorm van opgerolde darmkronkeltjes of ook van kleinere blind eindigende buisjes. Aan het uiteinde van het achterlijf monden al deze klierbuisjes uit, doorgaans in een viertal van onderen sterk behaarde stomp-kegelvormige spintepels, die gezamenlijk of afzonderlijk naar of in het lijf kunnen worden opgetrokken. Zijn de vier spintepels werkzaam, dan treden ongeveer 4000 primitieve spinragdraden naar buiten, die het dier tot dikkere of dunnere bundels kan vereenigen.

Het spinsel zelf is, zoo lang het in den kliertoestel is besloten, een taaie gom- of lijmachtige, glasheldere vloeistof, die zoodra zij aan de buitenlucht is blootgesteld, opdroogt en vast wordt. Een enkele primitieve spinragdraad is voor het ongewapende oog onzichtbaar; 18000 zijn er noodig om een draad te vormen, dik en stevig genoeg om er mee te naaien. Om een draad voort te brengen zoo dik als een hoofdhaar van den mensch, worden er 10.000 vereischt.

Reizigers verhalen dat de draden van de boschspin of *Mygale* sterk genoeg zijn om colibris en jonge slangen tegen te houden. Stafford heeft op de Bermuden-eilanden spinnewebben gezien, waarin lijsters waren gevangen. Sloane zag op Jamaica duiven verward in het net eener groote *Epeira*-soort. Staunton spreekt van zoo dikke draden in China, dat men ze niet kon stuk trekken, maar alleen doorsnijden. Tremeyer verhaalt, dat in Mexico dikwijls de hoed den reizigers van het hoofd valt, als deze tegen het web van sommige groote soorten aanloopt. Zelfs worden draden van zulke webben als touw gebruikt, bijzonder om er waschgoed aan op te hangen. Men ziet het ook hier:

> Als iemand verre reizen doet
> Dan kan hij wat verhalen.

De in het najaar overal rondzwevende herfstdraden zijn niets anders dan in de lucht gedroogde, door de zomerwarmte opgeheven en door de winden voortgestuwde ragdraden. Behalve deze witte draden, zijn er ook blauwe, roode, zwarte, gele, dubbel gekleurde en gespikkelde, zwart op wit. Is elk webbe reeds een waar geometrisch kunstwerk, onze bewondering stijgt als de draden in de genoemde kleuren een werkelijk prachtigen aanblik opleveren.

Eigenaardig is het dat een enkele soort van spinnen, in den laten najaarstijd, wanneer de oorspronkelijke bewoners uit hunne webben vertrokken zijn, deze, evenals de koekoek het nest van andere vogels, in beslag nemen en ze zelve betrekken.

Vele spinnen vervaardigen nesten, in den vorm van een lange beurs; andere vertoonen ons de bekende hangende wespennesten. De waterspin maakt een klokvormig, met lucht gevuld nest onder den waterspiegel en toch volkomen waterdicht. De *Plectanus* woont in een nestje in den vorm van een omgekeerd peperhuis, met de punt naar boven gericht en aldus tot een paraplu-vormige schuilplaats tegen de tropische regenbuien ingericht. Beroemd zijn de nesten der *Mygales*, die om dezer kunstigen bouw den naam van valdeurspinnen of ook wel van metselspinnen hebben verkregen. Deze nesten, rond van vorm, vindt men ter diepte van tien of twintig centimeter in den grond, soms in een vooraf gegraven put, waarvan de wanden met eigen kleefstof bij wijze van cement, zijn overtrokken. Het nest zelf is van spinrag gemaakt, doch van binnen bekleed met een fijnere ragsoort, zoo zacht als satijn. Het verwonderlijkste nu dezer nesten is ongetwijfeld de daaraan verbonden deur: namelijk een cirkelrond of ovaal deksel sluit deze nesten gelijk met den beganen grond. Soms zelfs zijn er twee, op of in elkander geplaatst. Deze deksel of deur is vervaardigd uit 20 tot 30 afzonderlijke, in elkander passende laagjes spinrag, waartusschen aarde, zand en steentjes zijn ingemetseld. Aan de eene zijde is het deksel vastgehecht met spindraden, evenals een scharnier, zoodat het geopend zijnde, vanzelf zich sluit, zoo ongeveer als het slot van een oesterschulp.

Men ziet alzoo dat de spinnen behalve knappe wevers, ook flinke bouwkundigen zijn. D'Isyonval houdt ze daarenboven nog voor eerste weerkenners. Hij beweert namelijk dat de spinnen, als het zal gaan regenen of stormen, de laagste draden van haar webben inkorten; dat zij als het zeer koud zal worden, hare webben verlaten en

zich in de nabijheid verschuilen, tot het weder verbeterd is; eindelijk dat, als zij met zeer lange draden werken, mooi weer voor acht of veertien dagen op handen is, doch als zij ‘klein-nets’ werken, op ongestadig weer te rekenen valt. Uit de rust of beweging der weinige winterspinnen, die d'Isyonval op zolder en in den kelder kon bespieden, voorspelde deze herhaalde malen vorst of dooi reeds acht of veertien dagen te voren. Hij zat om staatkundige redenen in Holland gevangen en gaf in 1794 aan generaal Pichegru kennis, dat een droge en felle winterkoude ophanden was, een bericht, dat den 29n December 1794 zou hebben meegewerkt om den overtocht van het Fransche leger over de Waal te begunstigen.

Later zond hij uit zijn gevangenis aan den Franschen bevelhebber, die Utrecht bezet hield, een zijner spinnen, om uit de levenswijze van

dit dier Pichegru (toen te 's-Gravenhage) te doen besluiten tot de veranderingen van het winterweer. De spin voorspelde dat de dooi in Januari ingetreden, tot groot nadeel der Fransche operaties, geen stand zou houden. Werkelijk hield de vorst in 1795 aan tot in de maand Maart.[1)]

Het bijgeloof voorspelt uit de verschijning der spin op verschillende tijden van den dag vreugde of verdriet. Zoo zegt het Fransche spreekwoord: *Le matin, du chagrin! Le midi, du plaisir! Le soir, de l'espoir!*

In Amerika's goudlanden werd de spin vroeger aangewend om rijke goudaderen aan te wijzen. Men geloofde namelijk dat daar waar vele aardspinnen bijeen woonden ook veel goud te delven viel. Het schijnt dat deze toepassing van het vernuft der spinnen tegenwoordig minder goede resultaten geeft; anders toch zouden onze edele Engelsche goudwinners te Johannesburg wel meer ter spinnenjacht uittrekken.

Meer succes hebben de spinnen op de Antillen en andere plaatsen en op zeeschepen dienst gedaan in den strijd tegen de zoo nadeelige kakkerlakken. Vooral de *aranea venatoria* (jachtspin) bewijst zoo goede diensten, dat zij dikwijls wordt aangekocht, ten einde haar in huizen of woningen blijvend te doen post vatten.

De zijdeweverij heeft het spinsel, dat in fijnheid zijns gelijke niet heeft, tot een practischer doeleinde willen aanwenden, doch het bleek mindere voordeelen op te leveren, dan verwacht werd. Mulder en andere scheikundigen hadden reeds op de overeenkomst van het spinsel met zijde gewezen. Behalve was, vet en eiwit komt er een lijmgevende stof in voor, benevens een eigen beginsel, de fibroïne, dat eveneens in de zijde der zijrupsen wordt gevonden en een witte zelfstandigheid blijkt te zijn.

Bon verkreeg in 1710 uit spinsel een witgrijze, niet verschietende soort van zijde. Het rapport, door Réaumur op last van de *Académie des sciences* te Parijs uitgebracht, was echter zeer ongunstig. In 1710 kon Raymondo de Tremeyer op betere resultaten wijzen. De nesten (niet het rag) van een Amerikaansche boschspin gaven hem zelfs driemaal meer zijde, dan de cocons van den gewonen zijdeworm. Later vond hij het middel, om de zijde rechtstreeks uit het achterlijf der spinnen in draden af te haspelen. Rolt ontwikkelde in twee uren uit 22 kruisspinnen een draad van 18000 voet lang. Handschoenen, kousen, beurzen, zelfs pantalons zijn uit spinsel geweven. Als men echter weet, dat men tusschen de dertien en vijftigduizend cocons behoeft om een half kilo spinzijde te bereiden, en men, om zulk getal cocons te produceeren, 60.000 spinnen moet bijeenhouden en voeden, dan begrijpt men de bezwaren, die deze industrie belemmeren en zoo goed als onmogelijk maken.

Men zegt dat sommige spinnen geneeskracht bezitten, o.a. dat de haken der *Clubiona* in Noord-Amerika bekend staan als zelfs de kina te overtreffen in koortswerend vermogen; daarom draagt deze soort den naam van *medicinalis.*

Zijn dan de spinnen niet vergiftig? zal iemand vragen.

De verhalen omtrent ongelukken, die op het inslikken van een spin volgden, zijn slechts fabelen. Velen hebben spinnen genuttigd zonder nadeelige gevolgen. Volgens Walckenaer krijgt ieder, die druiven eet, ook spinnetjes naar binnen, daar de zeer kleine *Theridion*-spin dikwijls de druiven tot verblijf kiest. Zeker is het, dat de inboorlingen van Nieuw-Caledonië spinnen als een lekkernij beschouwen. De geleerde vrouw Anna Maria Schuurman at spinnen, de beroemde wis- en sterrenkundige Lalarde at elken Zaterdag, als hij mevrouw d'Isyonval bezocht, een 20 à 30

1) Wij herinneren den lezer aan hetgeen daaromtrent te lezen staat in het verhaal ‘De bloem in den kerker’ op blz. 122 van den 2en jaargang.

kruisspinnen, die zijn gastvrouw op een zilveren schaaltje voordiende. Hij vond ze lekkerder dan de beste hazelnoten.

Kan dan misschien de spin een vergiftigen beet toebrengen?

Zeer zeker! Iedere spin bezit een gifttoestel, nl. een klierblaasje, welks inhoud in gifthaken (de punten van de twee bovenkaken, tusschen de voelers of palpen) en uit deze in de gemaakte wondjes wordt gedreven. Het vocht uit dat klierblaasje is, evenmin als bij andere vergiftige dieren, speeksel, maar is helder als water, olieachtig dik en zuurachtig, vermoedelijk door het mierenzuur.

Hoedanig is de werking van dit vergif?

Scaliger verhaalt van een spin uit Gasconje, wier venijn zoo sterk was, dat spiegelglas brak, als het dier er over kroop.

Een Venetiaansche spin dreef haar gif door de schoenzool van een boer, die op dit dier trapte. Het schijnt dat tegenwoordig de spinnen den verzachtenden invloed der beschaving deelachtig zijn geworden; ten minste, van dergelijke enormiteiten verneemt men niets meer. Walckenaer en Dugès lieten zich door spinnen bijten en ondervonden geen andere gevolgen, dan die een lichten wespensteek plegen te vergezellen.

Nochtans zijn er ernstiger gevallen bekend. C.S. Doleschall brengt in het *Natuurkundig tijdschrift voor Ned.-Indië*, 1856-1857, 3e serie, D. II, bl. 507, een door hem waargenomen feit ter algemeene kennis. Hij bezat een spin, eene *Mygale Javanica*, omstreeks acht duim lang, en toch nog niet volwassen. Zij was in een kastje gezet en ontving eenige dagen lang hoegenaamd geen voedsel. Daarna werd een rijstvogel in het kastje gebracht. Terstond sprong de spin op hare prooi toe, omvatte ze met de pooten en sloeg haar gifthaken diep in de nabijheid der wervelkolom. Binnen een halve minuut stierf de vogel onder tetanische verschijnselen, waarna de spin nog eenige minuten aan hare prooi bleef zuigen.

Gravenhorst, Muller en de officieren van gezondheid Hellema, Hummel, Heggen Zijnen, Evertse, Vermeulen, Fergusson e.a. verzekeren dat in Curaçao een spin leeft, de aranje- of oranjespin, kleiner dan onze kruisspin, wier beet bij belangrijke zwelling ijlhoofdigheid en zelfs hevigen stijtkramp (*tetanus*) bij den mensch kan verwekken en dieren kan dooden.

Ook van de alom bekende *Tarantula's* van Apulië en Tarente dient hier wel te worden gesproken.

Volgens de overlevering werden de door deze spin gebetenen, de *tarantulati*, als bezetenen. Bij het zien van zwarte kleuren (de kleur van deze aardspin) vervielen zij in hevige stuipen. Het gezicht van roode of groene voorwerpen deed hun woede bedaren. De handeling, waarmee iemand bezig was op het oogenblik der verwonding, moest noodzakelijk worden voortgezet. Was men bezig met lachen of met schreien, dan bleef men schateren of weenen. Zij, die onder het dansen werden getroffen, bleven zoolang voortspringen, tot zij van vermoeidheid neerzegen, in het zweet geraakten en dan spoedig herstelden. Daarom moest de kunst tot die heilzame lichaamsbeweging helpen. Gitaars, violen en trompetten speelden lustige muzikale airs, de *pastorala* en de *tarentola* genaamd.

Anderen, zooals Hahn en Koch, beschouwden de geheele tarantelvergiftiging als onzin en spraken van muggesteken. Zeker was de bezetenheid en de dans der *tarantulati* bij slot van rekening slechts bijgeloof. Men weet, dat de *lazzaroni* zich te Napels voor geld of voor wijn in het openbaar laten bijten. Hoffmann lief zich op zijn reis door de Abruzzen meermalen bijten zonder belangrijke gevolgen. Een Engelschman liet zich tengevolge eener weddenschap, in het bijzijn van een notaris

en verdere getuigen, te Rome door een tarantula bijten, zonder eenig gevolg. En toch.... is die beet gevaarlijk.

Tarantelspinnen, die uit den wilden staat in gevangenschap worden overgebracht, of eenvoudig uit hare oorspronkelijke verblijfplaatsen naar andere oorden overgevoerd, verliezen grootendeels haar giftig vermogen. Daarbij is het gif ten krachtigste werkzaam tijdens de groote hitte der hondsdagen; terwijl de paringstijd der spinnen mede haar gifkracht versterkt. Gazzo, Raikem en Verdroni hebben onomstootelijke bewijzen voor de kracht van dit gif te berde gebracht, dat wel niet doodelijke, maar toch zeer belangrijke ziekten kan veroorzaken.

Dat de tarantelspin nog wel eens wordt aangewend om een stoute metaphoor uit te drukken, zal niemand vreemd vinden; toch zal hij wel niet verwacht hebben haar als beeld der eerzucht te zien figureeren. Geen mindere dan Eugène de Mirecourt (Jacquet) neemt dit stuk voor zijn rekening. Van Alfred de Vigny sprekend, prijst hij het, dat deze dichter zich van elk eerzuchtig streven vreemd toonde en gaat dan aldus voort: ‘Le comte Alfred de Vigny comme beaucoup de nos illustres, n'a pas été piqué de la tarentule.’

Wat mij betreft, ik zou evenmin gepikeerd zijn door den steek, dat mijn opstel over spinnen lang genoeg is uitgesponnen. Het komt mij evenwel voorzichtiger voor, hier den draad maar finaal af te knippen.

FRANK SMIT.

Bij de Platen.

St. Nicolaas heeft goed gereden. -

Die morgen van den zesden December is dan een heerlijkheid voor de kleinen, wier hart al weken lang van verwachting geklopt heeft, ‘wie de koek krijgt, wie de roede.’

Moge die gard dezen of genen onverbiêlijken bengel in de laatste dagen al eens dreigend voor oogen zijn gehouden, op den St.-Nicolaasmorgen valt het toch gewoonlijk mee: in plaats van de gevreesde roede vindt ook de stoutste deugniet wat lekkers in zijn schoen.

En wat een voorrecht, als men niet enkel thuis de komst van den goedgeefschen Sint te verwachten heeft, maar ook nog bij dezen of genen oom of tante zijn schoen mag gaan zetten! Dáár is nooit voor een gard te vreezen, maar toont St. Nicolaas zich uitsluitend van zijn vriendelijken kant. Dat hebben de twee kleuters op ons aardig tafereeltje alweer ondervonden.

Ze hebben hun klomp mogen zetten bij grootmoeder, die in dat groote, ouderwetsche huis woont. En St. Nicolaas heeft daar prachtig voor hen gereden. Voor den kleinen Jan een paard met een zweep, voor zijn zusje Marietje een mooi dik prentenboek vol gekleurde prentjes en aardige versjes om van buiten te leeren, en dan nog koek en suikergoed en lekkere appelen, die grootmoeder netjes voor haar in een hengelmandje heeft gepakt.

Of ze dus in de wolken zijn! Maartje, de meid, die de kinderen heeft uitgelaten, heeft schik in hun opgetogen blijdschap en ziet ze met voldoening over de onderdeur na.

Het verkleumde hondje, dat tegen de deur krabt, komt ook vragen of er voor hem niets te halen is. Maar St. Nicolaas rijdt niet voor de hondjes, zegt Marietje; dat doet hij alleen voor de zoete kinderen.

Sleetje rijden. -

Wie zou nu nog zeggen, dat de winter niet evengoed zijn genoegens had als de zomer! Is de St.-Nicolaasfeest achter den rug, dan wacht de liefhebbers weer het ijsvermaak met schaatsen en sleden. Oud en jong, klein en groot kan daarvan profiteeren; maar de rechte feest is natuurlijk voor de jonkheid.

Zie maar eens wat een schik de kleine meid op onze gravure heeft, die met haar zusje op schoot mag sleetje rijden. Het kleintje is er wel een beetje huiverig van, maar de groote lacht hartelijk met haar angst en de nog jonge moeder, die op haar schaatsen de slee voortduwt, buigt zich met bezorgde belangstelling over het lieve groepje: de kleine mocht het eens te koud krijgen door den scherpen wind! Maar ze is goed ingebakerd en kan er best tegen.

Gouden bruiloft. -

Gouden bruiloften worden tegenwoordig een zeldzaamheid. Misschien komen ze nog het meest voor op het platteland, waar de menschen jong trouwen en door het gezonde, rustige leven gewoonlijk een krassen ouden dag bereiken.

Ook de schilderij van den Italiaanschen meester Arturo Ricci verplaatst ons buiten, in een knap ouderwetsch boerenhuis, waar alles van welvaart en overvloed getuigt. De grijze bruid, in haar beste Zondagsche plunje, zit als de hoofdpersoon van het feest midden in het ruime woonvertrek en ontvangt de rechtmatige hulde niet alleen van haar gouden bruigom, die haar ter eere van het feest een paar juweelen oorhangers vereert, maar ook van haar kinderen en kindskinderen, die haar bloemruikers en geschenken komen aanbieden.

De dorpsharmonie komt haar een aubade brengen en de eerwaarde heer pastoor wil ook op het feest niet mankeeren. Hij ziet het vroolijke, levendige tafereel met genoegen aan en verheugt zich in de vreugde van zijn goede parochianen.

Moderne kunst.

Ik voor mij blijf me houden aan het impressionisme. In die richting heeft mijn talent zich nu eenmaal gevormd. Let maar eens op, hoe ik een schilderij aanpak.

Eerst een algemeene tint over het heele doek....

Dan helder ik de al te donkere partijen wat op....

Vervolgens een paar geniale penseelstreken....

Hier en daar eens breed geborsteld....

Eindelijk een meesterlijke greep, waardoor de schilderij leven en beweging krijgt.

Ten slotte een goede laag vernis....

Dan bekijk ik de schilderij op mijn gemak om er een titel voor te vinden....

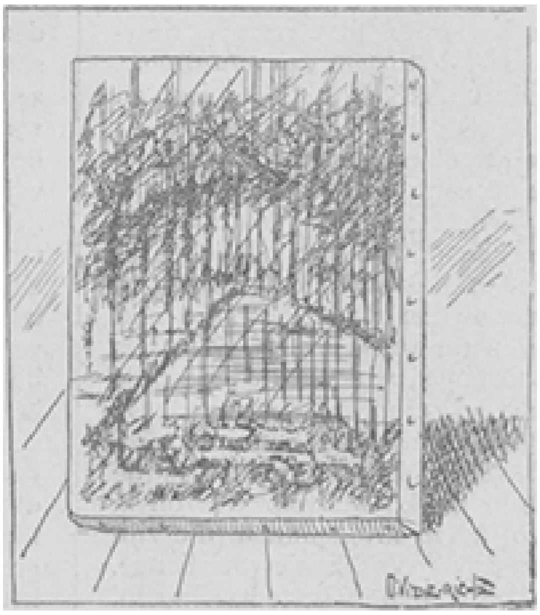

Ik noem het: ‘Laan van acacia's, in het water spiegelend,’ en als het stuk geen kooper vindt, dan ligt het alleen hieraan dat de moderne kunst niet genoeg gewaardeerd wordt.

[Nummer 33]

DE DOOD VAN BRUNELLESCHI, NAAR DE SCHILDERIJ VAN FR. LEIGHTON.
(In het bezit van Dr. Alphons von Steinle te Frankfort aan den Main).

Toch gelukkig,
Door
J. Vesters Jr.
(*Vervolg.*)

Poolshoogte.... omtrent Trees....' herhaalde de heer Bruning, wien nu een licht opging, 'maar we kunnen Willem toch niet laten loopen, dat gaat niet.'

'Dat gaat wel, en het zal gebeuren ook,' hernam mevrouw. 'Of denkt gij dat ik Trees een paar jaar op hem wil laten wachten, met de kans dat hij dan weer om een andere reden uitstel zal komen vragen.'

'Maar Trees houdt immers van hem, en als zij het er mee eens is, is alles in orde. Ze is ons hier toch niet te veel, en ik was eigenlijk blij, dat het huwelijk nog wat zou worden uitgesteld, want ik had ze nog niet graag gemist.'

'O gij, gij zijt een egoïst, gij denkt alleen maar aan u zelf. Maar ik denk aan Trees' toekomst, en nu voorzie ik wel, dat daar niets van terecht zal komen, als ze moet wachten, tot het Willem gelieft met haar te trouwen.'

'O, wat dat betreft, Willem zou best willen, maar ik vind het lief van hem, dat hij zijn moeder niet alleen voor de zorg wil laten zitten.'

'Ik ook, maar Trees mag daar niet onder lijden. Kort en goed, ik zal het tusschen hen wel uitmaken. Nu zich een betere partij voor haar aanbiedt, waren wij wel zot, indien wij ons die lieten ontschieten en Trees geduldig op Willem lieten wachten.'

'Zijt gij daar wel zoo zeker van, dat Van Gerve een betere partij is?'

'Ja, hij is een wakkere jongen, die uit zijn oogen weet te kijken. Dat beheeren van het vermogen van dien gekken Groothuis zal hem ook geen windeieren leggen.'

'Maar is dat wel in den haak?'

'In den haak? Wat bazelt gij nu? Gij kunt aan het geld toch niet zien, waar het vandaan komt of hoe het verdiend is, en heelt Van Gerve geen gelijk, dat hij van Groothuis ziet te halen wat er te halen is. Als hij het niet doet, doet het een ander.'

'Ik weet zeker dat Trees niet van hem houdt, en als....'

'Zoo, weet ge dat zeker?' viel mevrouw hem in de rede, door de tegenwerpingen van haaiman geprikkeld. 'Ik veronderstel dat Trees genoeg verstand zal hebben om te begrijpen wat voor haar bestwil is, en als ze dat niet heeft, moeten wij het haar duidelijk maken, daar zijn we ouders voor.'

Bruning zweeg, wel wetend, dat hij tegen de pleitzucht zijner vrouw niet was opgewassen. Zij maakte dadelijk gebruik van het voordeel, dat ze op hem behaald had, en zei:

'Wees nu eens verstandig, Bruning, en beschouw kalm den stand van zaken. Als gij dat doet, dan zult gij mij moeten toegeven, dat Van Gerve, zooals de zaken thans staan, een veel betere partij voor Trees is dan Veltman. En daar moeten wij naar kijken, al het overige is maar beuzeling.'

'Voor Willem zal het een onaangename verrassing zijn als hij het hoort....'

'Laat dat maar aan mij over; ik neem alles op mij.'

'En Trees dan? Gij weet, dat zij het met Willem geheel eens is en het uitstel heeft goedgevonden.'

'O dat spreekt vanzelf, ze heeft zich laten bepraten, maar ik zal het haar wel anders aan het verstand brengen.'

‘Ik vrees er voor,’ antwoordde de heer Bruning, ‘want er staat een hoofdje op, dat heeft ze van haar moeder.’

‘Houd u daar nu als 't u blieft heelemaal buiten,’ hernam deze, ‘en laat mij het heele zaakje bedisselen. Gij zult zien, dat we hier binnenkort in huis bruiloft zullen hebben, al is de bruidegom dan een andere.’

Mijnheer Bruning antwoordde maar in zijn hart was hij allesbehalve hiervan overtuigd en, indien hij zijn gemoed had durven uitspreken, zou hij het ook niet gewenscht hebben. Hij rekende op den tegenstand van Trees, die wederkeerig zoo al niet op zijn steun, dan toch op zijn sympathie kon rekenen. Het deed hem, die altijd min of meer onder de pantoffel van zijn vrouw had gezeten, heimelijk genoegen, dat ze nu eens met iemand te doen zou krijgen, die haar staan kon. Want, zooals de heer Bruning gezegd had, Trees had inderdaad een hoofdje.

V.

Haastig trippelde Trees de straat over. Het was koud, ook al scheen de zon, want een scherpe Oostenwind gierde door de straten. Nu en dan hield ze haar mof tegen haar mond, meer nog om haar ontroering te verbergen, dan om zich tegen de koude te beschutten.

Allerlei gedachten woelden in haar hoofdje om en verdrongen elkaar. Zij was zoo gelukkig geweest in het vooruitzicht van de toekomst, die haar had toegelachen. Zij had daaraan geen hooge eischen gesteld, zij was bescheiden geweest, o zoo bescheiden. Zoo vaak had ze vriendinnetjes en nichtjes mooie plannen hooren maken, luchtkasteelen zien bouwen, die jammerlijk waren ingestort voor den adem der kille werkelijkheid, dat zij alle gedachten aan schittering en glans, die in een jong-meisjes-hoofd zoo licht opkomen, had laten varen en zich vergenoegde met een zeer bescheiden mate van stil, huiselijk geluk.

Dat was toch niet te veel gehoopt, had ze gedacht, maar helaas, hoe bitter was ze ontgoocheld. Niet door het uitstel van Willem, neen. Al had haar dit een oogenblik van zeer begrijpelijke teleurstelling bezorgd, zij bezat een te edel gemoed, om Willems besluit niet te billijken en gaarne mede het offer te brengen, dat van haar gevraagd werd. Haar achting voor Willem was daardoor nog toegenomen en ze zei bij zich zeil, dat hij, die een zoo goede zoon was voor zijn moeder, later ook een goed echtgenoot voor haar zou zijn. Twee jaren zouden spoedig voorbij zijn en hun geluk zooveel te grooter, naarmate het met meer opoffering was gekocht.

Wat haar zoo bitter griefde was de houding van haar moeder, die er bij haar op had aangedrongen, dat ze met Willem zou breken, onder voorspiegeling van een goede partij in het verschiet. Zij had geweigerd, kalm maar beslist, en toen haar moeder aanhield, had ze haar verzocht geen verdere moeite te doen, daar zij Willem haar woord gegeven had en altijd de zijne zou blijven.

Misschien was het voorzichtiger geweest, meer diplomatisch te werk te gaan, maar zij kon niet veinzen, zij zou dit harer en Willem onwaardig geacht hebben. Al de overredingskracht harer moeder had dan ook niets gebaat, en toen deze dreigde, dat zij dan Willem zou afzeggen, had zij kalm geantwoord: ‘U kan dat doen, moeder, maar ik zal met niemand anders trouwen dan met Willem.’

Den vorigen dag had zij die bedreiging ten uitvoer gebracht, er op rekenende, dat Trees, wanneer de beslissing eenmaal gevallen zou zijn, wel tot andere gedachten zou komen. Wanneer Van Gerve haar het hof maakte, zou ze Willem langzamerhand wel vergeten. Gevallen als dit kwamen zoo dikwijls in de wereld voor, en het gebeurde

dagelijks, dat jongelieden, die elkaar eeuwige trouw gezworen hadden, weldra geheel van elkaar vervreemdden en elk hun eigen weg gingen. Mevrouw Bruning had dit in haar leven al zoo vaak gezien, dat ze niet twijfelde, of met Trees en Willem zou dat ook zoo gaan.

Het jonge meisje had spoedig begrepen, wien haar moeder voor haar op het oog had. Het was dus niet zonder reden, dat ze altijd een instinctmatigen afkeer en vrees voor Van Gerve had gehad. Ze dacht weer aan haar gesprek met Willem, toen ze hem haar angst had geopenbaard en hij haar had pogen gerust te stellen. ‘Nog geen tien Van Gerve's zullen mij u kunnen ontnemen,’ had hij gezegd, en nu doemde Van Gerve reeds op, om haar van Willems zijde te scheuren. Maar ze dacht ook aan het woord, dat zij hem had geantwoord: ‘altijd de uwe,’ en vaster dan ooit was ze beslot[e]n dat woord gestand te doen.

Dien dag was haar moeder op een verjaringsfeestje bij een harer vriendinnen en Trees dus met haar vader alleen. Zij nam deze gelegen heid te baat om met hem openhartig te spreken over hetgeen haar zoozeer gegriefd had. In het eerst trichtte mijnheer Bruning dit onderwerp te ontwijken, daar hij zich niet graag in oneenigheid met zijne vrouw gewikkeld zag; maar ten laatste behield zijn goedhartige natuur de overhand. ‘Hoor eens, Trees,’ zei hij, ‘als ge zooveel van Willem houdt, dat gij het er voor over hebt, een paar jaar te wachten, dan zal ik u nooit tot een ander huwelijk dwingen.’

‘Daar ken ik mijn lieven, besten vader aan,’ antwoordde het jonge meisje, vleiend haar arm om zijn hals slaande.

Mijnheer Bruning voelde zich hierdoor verteederd, maar van den anderen kant vreesde hij reeds te ver gegaan te zijn. ‘Maar twee jaar is een lange tijd, kindlief,’ hernam hij dus, ‘en gij moogt er nog eens goed over nadenken, of gij er later geen spijt van zult hebben. Gij kunt het nu gemakkelijk uitmaken en niemand zal het u kwalijk nemen....’

Trees keek haar vader verwonderd aan, dat hij thans hetzelfde argument bezigde als haar moeder. ‘Maar, vader, denkt u dan ook al, dat ik zóó weinig van Willem houd, dat ik dit offertje niet eens zou willen brengen?’

Er klonk een zacht verwijt in den toon van haar stem, en mijnheer Bruning werd er door getroffen. ‘Neen, kind, als u dat niet te veel is, dan dring ik niet langer aan. Maar ge weet hoe uwe moeder is en hoe ze in haar liefde voor u andere plannen met u voorheeft.’

‘Vader, tracht u haar die toch uit het hoofd te praten.’

Mijnheer Bruning haalde de schouders op.

‘Gij weet, Trees, dat uwe moeder niet gemakkelijk een plan opgeeft, en als ik er tegen in ga, zal zij er nog meer aan vasthouden. Het eenige wat er opzit is, dat gij voet bij stuk houdt; dan zal uw moeder wel inzien, dat het u meenens is, en daar zij evenals ik alleen uw geluk beoogt, zal ze ten laatste haar plan wel opgeven.’

‘Maar waarom moest moeder dan gisteren al dat briefje aan Willem schrijven? Daar was toch geen haast bij, en de arme jongen zal er allen moed onder verliezen. Dàt had hij toch niet verdiend.’

‘Neen, dat is waar, en ik acht Willem nu nog hooger dan eerst. Maar uwe moeder is wel wat voortvarend en ze laat er geen gras over groeien, als ze wat voorheeft. Maar gij kunt Willem geruststellen....’

‘Wil ik er nu even heengaan?’ viel Trees haar vader haastig in de rede.

‘Dat is goed, kind, maar blijf niet te lang weg, want uwe moeder moest in dien tijd eens thuis komen.’

Trees trok vlug haar mantel aan, zette haar hoedje op en nam haar mof. Nu ze op den steun van haar vader kon rekenen, werd het haar lichter om het hart.

‘Ik kan dien Van Gerve niet uitstaan,’ zei ze, terwijl zij zich gereed maakte heen te gaan, ‘en moeder hoeft niet te denken, dat ik hem ooit tot man zal willen. Maar u zal mij helpen, niet waar, beste vader?’ vervolgde ze, hem een kus op het voorhoofd gevend.

‘Ja, ja, kind,’ antwoordde mijnheer Bruning geroerd, ‘ik zal doen wat ik kan, maar gij weet, dat moeder niet gemakkelijk is en dat gij veel geduld zult moeten gebruiken.’

Trees begreep dit maar al te wel, en terwijl ze haastig de straten doorging, stapelden de moeilijkheden zich voor haar geest tot een berg op. Maar zich gewonnen geven zou ze niet; ze voelde zelfs iets strijdlustigs bij zich opkomen bij de gedachte aan Van Gerve. Ze had nooit iemand gehaat, maar hem zou ze kunnen haten, die van Willems' edele opoffering partij zocht te trekken, om hem te ontrooven wat hem het liefst op de wereld was.

Daar viel haar oog op het water, waar de winterzon haar flauwe stralen op deed spelen. Dit gezicht bracht haar Groothuis in de gedachten en diens zonderlinge hebbelijkheid om overal oogen te zien, die hem spottend aanke-

ken. Ze voelde medelijden met den jonkman, die, ondanks zijn rijkdommen, niet gelukkig was en zich blijkbaar door Van Gerve geheel op sleeptouw liet nemen.

Het geld was de eenige hinderpaal, die zich tusschen haar geluk en dat van Willem gesteld had; het geld ook was het, dat haar moeder naar een andere partij voor haar had doen omzien. O, hoe gemakkelijk zou het Groothuis vallen, alle moeilijkheden uit den weg te ruimen en Willem en haar gelukkig te maken. Een zeer klein gedeelte van zijn vermogen zou daartoe voldoende zijn....

Met schaamte betrapte Trees zich op deze gedachte. Neen, ze zou het niet willen, geen aalmoes, en ook Willems nobel hart zou daartegen in opstand komen. Ze waren beiden moedig genoeg om te strijden en zelf hun geluk te verdienen.

Bij Veltman trol ze Willem niet thuis, maar vond in de huiskamer mevrouw en Lena, die haar hartelijk als altijd verwelkomden.

‘Ik zou eigenlijk een beetje op u moeten brommen, Trees,’ zei Lena, nadat ze haar vriendin van hoed, mantel en mof ontdaan had, ‘want gij zijt in zoo langen tijd niet bij ons geweest.’

‘Het was zoo onpleizierig thuis in de laatste dagen,’ antwoordde het jonge meisje, min of meer verwonderd over deze vraag.

‘Ja, ik begrijp het, kind,’ zei mevrouw Veltman, ‘het zal ook voor uw ouders een heele teleurstelling zijn. O ge kunt niet begrijpen, hoe ik er onder lijd,’ vervolgde ze, ‘geen oogenblik gaat het mij uit de gedachte, en soms verwijt ik mij, dat ik Willems offer heb aangenomen. Eergisteren nog heb ik hem gezegd, dat ik dat offer niet wilde ten koste van zijn geluk, maar hij wilde er niet van hooren.’

Eergisteren, dacht Trees bij zich zelf, meer en meer verwonderd, en gisteren kwam die brief. Vreemd, dat ze daar zelfs niet op zinspeelde. ‘O mevrouw,’ zei ze, ‘dat Willem dat offertje bracht, was zijn plicht, en ik heb er hem te liever om. Maar moeder is er zóó over ontstemd....’

Trees' stem stokte. Ze had zich voorgenomen moedig te zijn, maar haar ontroering was sterker dan haar krachten. Met betraande oogen keek ze mevrouw Veltman aan, die liefdevol heur hand in de hare nam.

‘Wat heeft uw moeder gezegd, kind?’ vroeg ze gejaagd.

‘Weet u dan niets?’ hernam Trees, haar best doende om zich te herstellen.

‘Neen, wat is er dan toch gebeurd?’

‘Heeft Willem gisterenavond geen brief ontvangen?’

‘Een brief? Ja, nu gij het zegt, ik zag, dat hij er van verschrok, maar hij stelde mij aanstonds gerust. Was die brief van uwe moeder?’

Trees knikte.

‘En?....’ vervolgde mevrouw Veltman ademloos. ‘Wat stond er in?’

‘Moeder schreef, dat het tusschen ons uit moest zijn....’

Mevrouw Veltman leunde achterover in haar stoel. ‘God! wat heb ik gedaan? Waarom heb ik er ook in toegestemd? Arme jongen! arme Trees!’

Het jonge meisje trad op mevrouw Veltman toe en greep haar handen. ‘Kom, mevrouw, u moet het u zoo niet aantrekken. Indien ik had kunnen denken, dat u daar niets van geweten had, zou ik het u niet verteld hebben. Maar Willem wilde u niet bedroeven en heeft er u niets van gezegd.’

‘Die arme jongen!’ fluisterde Lena. ‘Wat een edel hart!’

Mevrouw was langzamerhand bijgekomen. Zij hield Trees' handen in de hare en keek het jonge meisje vragend aan.

Trees begreep dien blik, ze voelde den angst, die dat arme, zwaarbeproefde hart had omvangen, en ze zei, zich voorover buigend en met een glimlach, door de tranen der moeder te voorschijn getooverd: ‘Maar ik blijf de zijne, mevrouw, voor altijd. Ik kwam hier om hem dat te zeggen. Zijt gij nu gerust?’

Mevrouw trok het jonge meisje naar zich toe en drukte haar een kus op de wangen. ‘Ge zijt een braaf, edel kind, en dat gij gekomen zijt, doet me zooveel genoegen voor Willem. Wat een treurigen dag zal de goede jongen hebben doorgebracht met die gedachte bij zich, zonder ze aan iemand te willen meedeelen, zonder iemand, die hem kon troosten. Maar ik had toch niet kunnen denken,’ vervolgde ze, ‘dat uw moeder het zóó zou opnemen.’

‘Och, dat heeft ze maar in een eerste opwelling gedaan,’ antwoordde Trees, die zich voornam, van al het overige met geen woord te reppen. ‘Het zou me niet verwonderen, dat ze er weldra spijt van zal hebben en haar woord zal terugnemen.’

Mevrouw dacht een oogenblik na. ‘Het kan zijn, Trees, maar ik wil niet, dat gij en Willem uw geluk in de waagschaal stelt. Ik zal hem zeggen, dat hij naar uwe ouders moet gaan, om de zaak op te helderen, en zoodra de rouw voorbij is, zult gij trouwen. Uwe moeder heeft gelijk; twee jaar is te lang. Wij zullen er toch wel komen, niet waar, Lena?’

Trees aarzelde een seconde. De stem van het egoïsme liet zich even in haar binnenste hooren. Zij wist beter dan iemand, hoe onverzettelijk haar moeder was, hoe zwaar zij in die twee jaren zou hebben te strijden. Een oogenblik schrikte zij er voor terug en kreeg een aanvechting, mevrouw Veltman toe te roepen: ‘Ja, laat ons trouwen, want ik ben bang voor de toekomst.’ Maar aanstonds onderdrukte zij die gedachte. Ze wilde haar deel hebben in het lijden, zij voelde zich sterk genoeg om de beproeving te doorstaan.

‘Neen, mevrouw,’ zei ze, zonder eenige aarzeling, ‘wij kunnen wachten. Eerst moet Willem voor u zorgen: de belofte, aan zijn stervenden vader afgelegd, moet hij nakomen. Vrees niet, dat hij daardoor zijn geluk zal zien te leur gaan; God zal hem zegenen voor het offer, dat hij brengt.’

Daar ging de deur open en trad Willem binnen. Verrast bleef hij aan de deur staan, want hij had niet verwacht, Trees hier te zullen aantreffen.

Het briefje, dat hij den avond te voren ontvangen had, had hem geweldig geschokt. Nadat zijn huisgenooten zich ter ruste hadden begeven, was hij nog uren in stille vertwijfeling blijven zitten. Star staarde hij voor zich uit, zich met een somber, wreed genoegen de gelukkige uren voor den geest halend, die hij in bijzijn van Trees had doorgebracht en die nu voor altijd voorbij waren. Want het korte briefje liet niet den minsten twijfel, de geringste hoop meer over. Het was koel gesteld, als van een handelsman, die alle verdere relaties wenscht af te breken.

Toen Willem eindelijk naar bed was gegaan, kon hij den slaap niet vatten, hoe hij zich ook van den eenen kant naar den anderen wendde. Hij herhaalde telkens bij zich zelf de woorden van het schrijven, dat hij van buiten kende en dat hem als een scherpgewette dolk recht in het hart had getroffen.

Dien morgen was hij naar de kerk gegaan, om aan de voeten der Moeder Gods, deTioosteres der bedrukten, opbeuring en sterkte te zoeken. Hij had die gevonden ook. Toen hij de kerk verliet, voelde hij zich verlicht en verkwikt. Geen oogenblik had hij aan Trees' trouw getwijfeld, ook nu niet, maar tegen den wil van haar ouders zou zij niets vermogen. Zij zou er onder lijden, zoo goed als hij, meer zelfs, want zij was een vrouw met minder weerstandsvermogen.... Het was een lieve droom geweest, dien hij gedroomd had, maar die nooit verwezenlijkt zou worden.

Zoodra Trees Willem gewaar werd, ging ze hem te gemoet en reikte hem de hand: ‘Altijd de uwe,’ zei zij.

Die paar woorden verhelderden Willems trekken. Het was, of er weer hoop neerdaalde in zijn hart, of de toekomst hem minder somber tegengrijnsde. Zij bleef hem trouw, niet dat hij het tegenovergestelde ook maar een oogenblik had gevreesd, doch het deed hem zoo onuitsprekelijk goed, dat zij gekomen was, om een lichtstraaltje te laten vallen op zijn donker pad, om balsem te leggen op de wonde, die haar moeder had geslagen.

‘Willem, ge moet dat schrijven niet zoo letterlijk opnemen,’ fluisterde zij, zijn hand vertrouwelijk in de hare houdend, ‘dat is maar eene bui, die spoedig zal afdrijven. Wanneer wij elkaar trouw blijven, zijn wij zoo sterk, dat niemand of niets ter wereld ons kan deren. Dat waren uw eigen woorden, herinnert gij u die nog, Willem?’

‘Maar er is na dien tijd veel veranderd, Trees.’

‘Toch niets in onze gevoelens, niet waar Willem?’

‘Neen, Trees, dat niet, die blijven dezelfde, nu en altijd.’

‘Welnu, Willem, dan moeten wij den moed niet laten zinken.’

Er kwam een glimlach om zijn lippen. ‘Gij zijt een dapper meisje, Trees, en ik dank u wel dat gij gekomen zijt.’

Terwijl Willem door Trees' hartelijke woorden weer moed vatte, zat Van Gerve bij Groothuis een heel tafereel op te hangen van de vorderingen, die hij in de gunst van mevrouw Bruning maakte.

‘Dus de moeder hebt gij op uwe hand?’ vroeg Groothuis.

‘Heelemaal,’ antwoordde Van Gerve zelfbewust, ‘dat is een gemakkelijke verovering geweest.’

‘Gemakkelijker dan de dochter, wilt gij zeggen?’ vroeg de ander met een tikje spotternij.

‘Nu ja, dat is niet te verwonderen; het meisje heeft den anderen nog in haar hoofd.’

‘En die zal er niet gemakkelijk uitgaan, vrees ik. Rechtuit gezegd, vind ik dat ferm van haar.’

Van Gerve blies een geduchte rookwolk voor zich uit. ‘Met een beetje geduld zal ik het met haar ook wel klaarspelen. De vrouwen zijn zoo wispelturig.’

‘Pas op, Van Gerve, die grondstelling kont gij dezen keer wel eens in den steek laten.’

‘Bah! met de hulp van de moeder en de onzijdigheid van den vader moet ze de mijne worden. U komt toch op de bruiloft, meneer Groothuis?’

‘Als er bruiloft is, zeker. Maar ik zou u raden, mijn waarde, de huid van den beer niet te verkoopen vóór hij geschoten is.’ En met een haast onmerkbaar spotlachje reikte hij Van Gerve de hand tot afscheid.

VI.

Helder scheen de zon, alles met haar gouden stralen overgietend, en helder scheen ook het zonnetje van het geluk bij de Veltman's. Frans en Jan hadden hun studies voltooid en waren geplaatst. Hoe jong ook nog, toch hadden zij beseft, wat hun oudere broer voor hen opofferde, en de gedachte aan dat offer was hun een voortdurende prikkel geweest, om zich met den meesten ijver op de studie toe te leggen en zich door niets daarvan te laten aftrekken.

Voor Willem was het een groote voldoening geweest, dat zijn offer zoo gewaardeerd werd, en mevrouw, die na den dood van haar echtgenoot gevreesd had, dat een troostelooze levensavond haar deel zou zijn, voelde dat zij rijk was door de liefde van haar kinderen. Dagelijks bad zij tot God, dat Hij hen zou zegenen en hun reeds hier op aarde vergelden, wat zij voor haar deden.

Dien avond zou er een klein huiselijk feestje gegeven worden, om de heuglijke gebeurtenis te vieren. Het was de eerste Zondag, nadat Frans en Jan in betrekking waren gegaan, en beide jongelieden waren overgekomen om in de vreugde te deelen. Ook Trees Bruning zou van de partij zijn.

Het jonge meisje was trouw gebleven aan het woord, dat zij Willem gegeven had. Noch de overredingen harer moeder, noch de attenties, die Van Gerve haar bewees, hadden haar standvastigheid aan het wankelen kunnen brengen. Ten laatste had mevrouw Bruning de hoop opgegeven, haar tot andere gedachten te brengen, en zoo was Trees overwinnares gebleven in den strijd. Zij hield te veel van hare moeder en bezat bovendien ook tact genoeg, om het haar niet te laten voelen. Integendeel, zij bedacht van alles om haar moeder aangenaam te zijn, geen moeite was haar te groot, indien ze haar daardoor een genoegen kon doen. Dit ontwapende mevrouw Bruning geheel en al.

‘Als Trees dan niet anders wil,’ had ze tegen haar man gezegd, die zich onzijdig had gehouden, ‘enfin, dan moet ze het zelf maar weten.

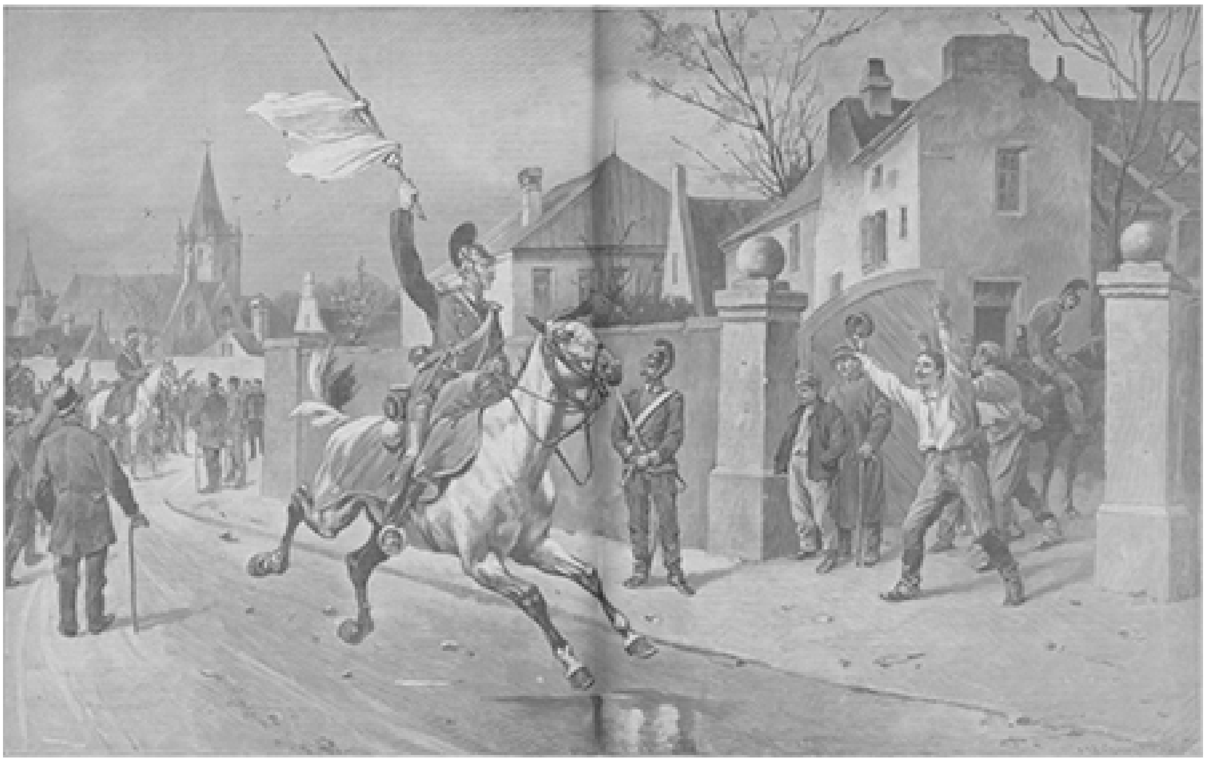

VREDE! NAAR DE SCHILDERIJ VAN F. BIRKMEYER.

Ze is veel te lief voor ons, dan dat ik ze zou willen dwingen. Ja, ik zou ze eigenlijk wel altijd bij ons willen houden, want wat zullen wij ze missen.'

'Ja, dat zullen we, vrouw,' beaamde haar man. 'Trees is een engel.'

'En toch is het onbegrijpelijk,' hernam mevrouw, 'dat ze haar eigen belang niet beter inziet. Ze hoeft maar een vinger uit te steken en Van Gerve ligt aan haar voeten. 't Is onbegrijpelijk,' herhaalde de waardige vrouw.

'Ja, vrouw, dat zijn van die raadselen, die men met zijn verstand niet kan oplossen. In zulke zaken spreekt het hart het hoogste woord.'

Had mevrouw Bruning zich feitelijk gewonnen gegeven, toch sprak zij met Trees geen enkel woord over Willem. Zij wilde wachten wat de tijd zou uitwerken, daar zij nog altijd niet kon gelooven, dat Trees twee volle jaren geduldig zou wachten, terwijl zij maar de hand hoefde uit te steken, om het geluk te grijpen. In geen geval wilde zij den eersten stap doen en daardoor erkennen, dat zij voorbarig gehandeld had.

Trees ontging ondertusschen de verandering niet, die bij haar moeder had plaats gegrepen, en zij hoopte daarvan te gelegener tijd partij te trekken. Thans was het oogenblik nog niet gekomen. Eerst als Frans en Jan geplaatst waren en Willem zijn vrijheid van handelen had herkregen, was de tijd daar, om van hare moeder de intrekking van haar vroeger uitgesproken woord te vragen.

Maar toch kon zij alvast Willem hoop inspreken en durfden zij samen weer mooie plannen maken voor de toekomst. Jonge harten hebben zoo weinig noodig om zich aan allerlei droomen over te geven, en moge tegenspoed hen spoedig ter neer slaan, van den anderen kant is een kleinigheid voldoende, om hen luchtkasteelen te doen bouwen. Het is gelukkig, dat God het menschelijk hart zoo gemaakt heeft, en benijdenswaardig zijn de menschen, die zelfs met grijze haren nog een jeugdig hart hebben behouden.

Den dag nadat Frans en Jan geplaatst waren, maakte mevrouw Veltman zich gereed om uit te gaan op een uur, dat Lena niet van haar gewoon was. 'Waar gaat u heen, moeder?' vroeg het jonge meisje verwonderd.

'Ik zou Willem zoo graag een verrassing bereiden tegen dat hij thuiskomt,' antwoordde mevrouw, terwijl ze haar handschoenen aantrok.

'Welke verrassing, moeder?' vroeg Lena. 'Willem verjaart toch niet. Wil u iets voor hem gaan koopen?'

'Neen, Lena, dat niet. Ik ga mijnheer en mevrouw Bruning een bezoek brengen.'

'Bruning!' hernam Lena verbaasd. Maar aanstonds raadde ze de bedoeling van haar moeder. 'Ja, moeder, doe dat,' zei ze. 'O, wat zou het heerlijk zijn, indien u met goede tijding thuis kwam. Die goede Willem heeft het wel verdiend.'

'Bid terwijl een Onze Vader, dat het goed mag uitvallen, Lena.'

Terwijl mevrouw langzaam haren weg aflegde, dacht zij aan het doel van haar bezoek. Die stap viel haar zwaar; haar fierheid kwam er tegen op, dat zij als een gunst ging vragen, of mijnheer en mevrouw Bruning haar zoon weer in genade wilden aannemen. Maar het was noodig, want anders zou Willem de vernedering moeten ondergaan, en waar hij getoond had, zooveel over te hebben voor zijn moeder, wilde zij zich in edelmoedigheid door hem niet laten overtreffen.

Zij stelde zich zijn vreugde voor, als ze hem bij zijn thuiskomst zou zeggen: 'Willem, alle moeilijkheden zijn uit den weg geruimd, Trees is de uwe, wees gelukkig, want gij hebt het verdiend.' Deze gedachte verbande de laatste aarzeling.

Mijnheer en mevrouw Bruning waren ten hoogste verwonderd, toen de meid hun het bezoek van mevrouw Veltman aankondigde. Deze legde hun dadelijk het doel van haar komst bloot. Had zij eerst gevreesd, dat het spreken haar moeilijk zou afgaan, dat zij gegeneerd zou zijn, thans verwonderde zij er zich zelf over, dat de woorden als vanzelf kwamen. Haar moederlijke liefde maakte haar welsprekend, en die natuurlijke, uit het hart gewelde welsprekendheid maakte zichtbaar indruk op hare hoorders.

Mevrouw Bruning voelde zich bovendien in haar eigenliefde gestreeld, omdat mevrouw Veltman zelf haar was te gemoet gekomen en het haar op deze wijze gemakkelijk maakte, op haar vroeger besluit terug te komen.

‘We hadden het enkel uit bestwil gedaan, niet waar Bruning?’ zei ze. ‘We wilden Trees op de proef stellen en zien of de jongelieden tegen de beproeving bestand waren.’

‘Ze hebben beiden de beproeving glansrijk doorstaan, niet waar?’ vroeg mevrouw Veltman. ‘O, als u eens wist, hoe zwaar het mij viel, het offer van Willem aan te nemen,’ vervolgde ze, ‘maar hij had het zijn stervenden vader beloofd, en het gelukte mij niet, hem tot andere gedachten te brengen.’

‘Daar respecteer ik hem te meer om, mevrouw, en het is voor ons eene waarborg, dat hij ook Trees gelukkig zal maken.’

‘Ze moeten nu maar voor den winter trouwen,’ hernam mevrouw Bruning, ‘want u begrijpt, langer uitstel....’

‘U kan daar gerust op zijn, mevrouw; het is mijn vurigste wensch, dat de jongelieden spoedig mogelijk het geluk vinden, dat beiden zoo wèl verdiend hebben. Ik blijf u intusschen dankbaar voor de bereidwilligheid van uwen kant, die dezen dag tot een der schoonste van mijn leven gemaakt heeft.’

Mevrouw Veltman was geroerd, toen ze dit zei, en ook mevrouw Bruning voelde een gewaarwording, die haar tot dusver vreemd was geweest. Ze smaakte thans het aangename gevoel, dat men ondervindt, als men gelukkigen maakt.

Veel opgewekter dan toen ze gekomen was, verliet mevrouw Veltman het huis der Bruning's. Ja, het scheen haar zelfs toe, dat in dien korten tijd buiten alles een heel ander aanzien had gekregen. De menschen, die ze tegenkwam, zagen er opgeruimd en vroolijk uit, zoo zelfs, dat haar een oogenblik de lust bekroop, aan wildvreemden te zeggen, dat ze zoo gelukkig was, omdat haar Willem thans het loon zou smaken voor zijn edelmoedigheid.

(*Wordt vervolgd.*)

Brunelleschi,
De bouwmeester van den koepel te Florence.

Brunelleschi was de bouwmeester van den wereldberoemden koepel der hoofdkerk van Florence, *Santa Maria del Fiore*, den eersten koepel, die in het christelijk Europa naar de modellen der ouden werd opgetrokken en sedert bij latere bouwwerken herhaaldelijk is nagevolgd.

Met dien reuzenbouw, waardoor de schitterende tempel, door zijn vaderstad ter eere Gods opgericht, zijn bekroning moest vinden, is het leven en de dood van den kunstenaar ten nauwste verbonden.

Brunelleschi, in 1377 te Florence geboren, had aanvankelijk het goudsmeden geleerd, maar zijn bewonderenswaardige aanleg bracht hem al spoedig tot de beeldhouwkunst. Toen nu in het jaar 1401 de overheden van het handelsgilde te Florence alle beeldgieters uitnoodigden tot een wedstrijd voor een ontwerp tot de bronzen deuren, waarmee zij de doopkapel van St. Jan tegenover de hoofdkerk wenschten te versieren, zond ook Brunelleschi zijn plannen in. Zijn proefstuk bestond in een voorstelling van Abrahams offerande, en wordt nog altijd in het Bargello-museum te Florence bewaard. Maar ook de beeldhouwers Donatello en Ghiberti hadden proeven ingezonden en, toen de jury al de ingeleverde modellen had onderzocht, wees zij aan den laatste den prijs toe. Ghiberti mocht dus de bronzen deuren maken, die door Michel Angelo zelfs waardig werden gekeurd, de poort van het Paradijs te sieren, en die nog altijd tot de hoogste kunstschatten van het kunstrijke Florence gerekend worden.[1)]

Brunelleschi voelde zich door de bekroning van Ghiberti's ontwerp en de afwijzing van het zijne zoo gekrenkt, dat hij met Donatello onmiddellijk Florence verliet en zich naar Rome begaf. Hij kon het niet verkroppen dat hij door Ghiberti, die toch ook maar als goudsmid was begonnen, in den wedstrijd overwonnen was en hij besloot zich over die nederlaag te wreken. Hij zou een meesterstuk scheppen, dat Ghiberti's werk in de schaduw stellen en zijn vaderstad voor eeuwig aan hem verplichten moest. Hij droomde van niets minder dan de bekroning van de Fiorentijner hoofdkerk, wier bouw, in 1310 door Arnolfo di Cambio begonnen en in 1334 door Giotto voortgezet, nog altijd onvoltooid was. Met den koepel toch, die zich boven het kruis moest verheffen, wist men geen raad. Herhaaldelijk had men gepoogd dien boven het kruispunt te welven, maar telkens was het gewelf wegens de verkeerd aangebrachte steunsels ingestort. In de algemeene radeloosheid waren de zonderlingste plannen aan de hand gedaan, bij voorbeeld den koepel te welven over een opgehoopten berg aarde, waarin goud verborgen moest worden, en die aarde later vrijwillig door het volk te laten weghalen.

Brunelleschi besloot, het ingewikkelde vraagstuk, waarop alle bouwmeesters zich suf gepeinsd hadden, op te lossen. Hij legde zich met allen ijver toe op werktuig- en wiskunde en verdiepte zich vooral in de nieuw ontsloten studie der oude bouwwerken. Daarbij zweefde hem een dubbel doel voor oogen. Hij wilde den stijl der klassieke bouwkunst weer doen herleven en dezen in de plaats stellen voor de vormen der gothiek, die, van het noorden ingevoerd, in Italië nooit inheemsch zijn geworden.

En van den anderen kant wilde hij den ouden bouwmeesters de technische kundigheden afzien, waardoor het hun mogelijk was geweest, de reuzengebouwen op te trekken, wier ruïnen hij te Rome bewonderde. Bij hen hoopte hij het geheim te vinden, dat hem in staat zou stellen, de onvoltooide hoofdkerk zijner vaderstad met den langgedroomden koepel te bekronen.

Behalve de geschriften van Vitruvius diende hem daartoe vooral de nauwkeurige beschouwing van het Pantheon, het eenige groote koepelgebouw, dat ons uit de klassieke-oudheid is overgebleven, verder van de overblijfselen der Thermen en andere oud-Romeinsche gebouwen.

Toen nu in het jaar 1426 een wedstrijd werd uitgeschreven voor den bouw van den koepel te Florence, diende ook Brunelleschi zijn plan in. Ofschoon het hier gold een achthoek, en niet zooals in het Pantheon een cirkel te overwelven en de constructie dus van geheel andere beginselen diende uit te gaan, meende hij toch het middel

1) Zie de afbeelding op blz. 32 van den 3n jaargang, ter illustratie der reisbeschrijving ‘Per extra-trein naar Rome,’ waarin men ook de hoofdkerk en verdere merkwaardigheden van Florence beschreven en afgebeeld vindt.

gevonden te hebben om zijn droombeeld te verwezenlijken. Hij maakte zich sterk, den reuzenkoepel te bouwen zonder daarbij van een eigenlijke stelling gebruik te maken, en niet één, maar eigenlijk twee koepels te welven, waarvan de eene den anderen beschermend zou omgeven.

Dat plan leek den geleerden beoordeelaars zoo buitensporig, dat Brunelleschi er als een gek om uitgelachen werd, evenals Columbus, toen hij zijn denkbeelden ontwikkelde omtrent het bestaan van een onbekende wereld aan gene zijde van den oceaan. Maar Brunelleschi bracht de lachers tot zwijgen, door bij wijze van proef of model, de twee koepels naar zijn ontwerp in het klein uit te voeren. En de zekerheid, waarmee hij voor zijn overtuiging opkwam, behaalde ten slotte de overhand op den twijfel en den onwil der beoordeelaars.

Na veel tegenkantingen werd hem eindelijk het grootsche werk toevertrouwd. De stoute, ernstige, in zich zelf gekeerde man, die jaren lang met allerlei tegenwerking en kuiperijen te kampen had, mocht eindelijk het droombeeld van zijn leven in vervulling zien gaan en den machtigen koepel in vlekkelooze reinheid ten hemel zien rijzen. Hij had Ghiberti, den gehaten mededinger, overwonnen.

Helaas, het zou hem toch niet vergund zijn, het trotsche werk geheel voltooid te zien. Nog ontbrak aan den koepel de ranke lantaren, die

hem volgens zijn ontwerp bekronen moest, toen de onverbiddelijke dood hem aan den arbeid ontrukte. Op Paaschzaterdag van het jaar 1444, terwijl de heele stad zich in feestdos van groen en bloemen tooide om den blijden dag van 's Heeren verrijzenis te vieren, werd Brunelleschi opgeroepen tot het andere leven.

Zijn brekende oogen rustten tot het laatste op het werk, waaraan zijn gansche leven gewijd was geweest, op den onvoltooiden koepel, die hem zooveel jaren in volle heerlijke ronding voor den geest had gezweefd.

Onze gravure, vervaardigd naar een schilderij van den kortelings overleden Engelschen schilder F. Leighton, stelt ons het afsterven van den grooten meester voor. Treurende vrienden en kunstbroeders omgeven den zetel, waarin hij ligt uitgestrekt. Zijn oude mededinger Ghiberti drukt hem in stillen weemoed de hand. De dood had een einde gemaakt aan den naijver der beide kunstenaars, van welke toch Brunelleschi verreweg de grootste was. Want hij had gevonden wat zijn gansche eeuw tevergeefs gezocht had: de wetten van het koepelgewelf, en daarmee in de bouwkunst een nieuw motief ingevoerd, dat allen koepelbouwers na hem, zelfs Michel Angelo tot model diende.

De lantaren, die den koepel voltooien moest, werd na zijn dood overeenkomstig zijn teekeningen uitgevoerd, zoodat de geheele reuzenbouw, gelijk die nog thans te Florence het oog van elken bezoeker verrukt, Brunelleschi's werk mag heeten.

In de nabijheid van den trotschen dom richtten de Florentijnen hem een standbeeld op, dat hem voorstelt in geestdrift naar zijn koepel opziende. Om zijn naam te vereeuwigen was zeker dit huldebewijs van het dankbare nageslacht niet noodig geweest; want niet alleen is de koepel zelf het heerlijkste monument, dat de kunstenaar zich wenschen kon, maar bovendien heeft hij zijn vaderstad nog met tal van andere gedenkteekenen verrijkt, die zijn naam door de eeuwen zullen doen leven.

Zoo bouwde hij er, in den stijl der aloude basilieken, de kerken San Spirito en San Lorenzo, alsmede het kolossale paleis Pitti, uit welks vormen zich, vermengd met overgeleverde middeleeuwsche motieven, de fraaie Toscaansche paleizen-architectuur van de vijftiende eeuw ontwikkeld heeft. De kerk Santa Maria Novella bewaart van hem nog een prachtig groot, in hout gesneden kruisbeeld.

Brunelleschi behoort tot die geweldige meesters der Italiaansche Renaissance, welke de hoogste kunstenaarsbegaafdheid vereenigden met de omvangrijkste technische wetenschap. Hij geldt als de eerste, die de wetten der perspectief nauwkeurig vaststelde en in toepassing bracht, en tegelijk wordt hij geroemd als een scherpzinnig verklaarder van Dante.

Op handel uit.
Eene Amerikaansche geschiedenis.

‘Dat gaat mijn verstand te boven!’ riep mevrouw Catlin opgewonden uit, ‘nu ben ik er nieuwsgierig naar, wat er verder nog gebeuren zal. De vorige week een aardbeving, verleden Woensdag een maansverduistering, en nu gaat me waarachtig Mary Renard met een wagen vol manden langs de deuren venten, of ze een man was!’

Een oogenblik later hield de wagen, die de brave vrouw in zoo groote verbazing gebracht had, voor haar deur stil. Van boven den wagen klonk de heldere stem van een jong meisje:

‘Wil u een waschmand van me koopen, mevrouw Catlin?’

‘Een waschmand!’ herhaalde deze, nog altijd niet van haar verwondering bekomen, ‘die heb ik juist al lang noodig. Hebt ge goede stevige?’

Voor alle antwoord reikte het jonge meisje een mand over, sprong daarna zelf van den wagen af, en nu ontspon zich een levendig gesprek.

‘Begint gij een zaak, juffrouw Mary?’ vroeg mevrouw Catlin, die haar nieuwsgierigheid niet langer kon bedwingen.

‘Ik probeer eens hoe mij het venten afgaat,’ luidde het antwoord, waarop een frissche, vroolijke lach volgde. ‘Bevalt u deze mand? Ik heb ook prachtige schommelstoelen, dat was precies iets voor uw grootmoeder, en een wieg, waarin uw kindje heerlijk zou liggen. Beste marktmanden heb ik ook op mijn wagen.’ Daarbij wees zij met een bevallige beweging harer hand naar de op den wagen opgestapelde koopwaren.

‘Geloof me, ik zou graag alles koopen, wat gij me daar aanprijst, maar ik heb op het oogenblik enkel geld genoeg voor de waschmand. Het geld schuldig blijven mag zeker niet, want gij verkoopt waarschijnlijk niet voor eigen rekening?’

‘'t Is alles mijn eigendom!’ Mary nam het bankbiljetje aan, haalde een groote portemonnaie te voorschijn en gaf mevrouw Catlin geld terug. Een oogenblik later zat ze weer op haar wagen.

Mevrouw Catlin keek de stofwolk op de straat nog altijd met verwondering na en mompelde ten laatste bij zich zelf: ‘Wie had dat nu kunnen denken?’

‘Is er weer wat bijzonders gebeurd?’ vroeg op dit oogenblik een jonge pachter, die was gekomen met het plan, de maaimachine van mevrouw Catlin voor een paar uur te vragen, daar de zijne gerepareerd moest worden.

‘Zeker, meneer Bloom,’ antwoordde zij. ‘Mary Renard vent met een wagen vol manden.’

‘Onzin!’ riep de jonge man uit.

‘Onzin?’ vroeg mevrouw Catlin beleedigd. ‘Ik heb zoo pas deze waschmand van haar gekocht. Gij zijt daarover verwonderd, maar voor mij is de zaak heel duidelijk. Ze hebben me verteld, dat Mary naar een betrekking van onderwijzeres dong, maar ze heeft die zeker niet gekregen, en haar vader heeft ongetwijfeld in zijn houthandel zware verliezen geleden. Wat zit er voor haar dus anders op, dan in weerwil van haar geleerde opvoeding en haar piano spelen, waar zooveel ophef van gemaakt wordt, met venten geld te verdienen, om zich en misschien ook nog den ouden man te onderhouden? Lieve hemel, wat een slag voor die familie! Ik kan maar niet begrijpen, dat het meisje zich er zoo flink over heen zet.’

Verwonderd keek ze om, - ze was alleen en had voor de laatste zinnen geen toehoorder meer gevonden. ‘Waarom loopt hij zoo hard weg? Daar vliegt hij als een gek door het hooge gras.’

Hoofdschuddend ging zij naar binnen, zette de mand weg en haar lichten stroohoed op het hoofd en liep door een achterdeurtje in den grooten tuin naar haar beste vriendin, om deze ademloos het groote nieuws mee te deelen.

‘Dat is hun verdiende loon,’ zei mevrouw Ewitt, toen haar buurvrouw zweeg, ‘haar vader was veel te trotsch en is niet eens in Amerika geboren. Ook van het meisje heb ik nooit veel gehouden.’

‘Maar uw zoon des te meer.’

‘Daar is geen woord van aan. Charles zal het geld, dat zijn vader en ik zuur genoeg verdiend en bespaard hebben, niet aan een geleerd dametje verkwisten; hij moet een huishoudelijk, werkzaam meisje trouwen, dat haar tijd niet met beuzelarijen verkwist.’

‘Daar hebt gij ze!’ riep mevrouw Catlin uit. ‘Ze houdt hier stil.’

Vóór het meisje nog gelegenheid had, haar waren aan te bieden, schoof mevrouw Ewitt het venster open en riep met haar scherpe stem: ‘Ik heb niets noodig, ga maar door.’

Mary glimlachte bij zich zelf, terwijl ze het paard tot een klein drafje aanzette. Spoedig daarop reed ze een dwarsstraat in en hield voor de boerderij van Bloom stil. Deze stond voor de deur, als verwachtte hij iemand.

‘Zoo, zijt gij het, Arthur; wilt ge niet eens aan uwe zuster vragen, of ze niet iets van mijn voorraad wenscht te koopen?’ vroeg zij op onverschilligen toon.

‘Juffrouw Renard, wat moet dat beteekenen?’

was zijn wedervraag.

‘Het beteekent manden,’ antwoordde zij kalm.

‘Is er iets gebeurd?’

‘Er gebeurt altijd iets.’ Bij deze woorden keerde Mary zich om en nam een mooi gewerkt handkorfje. ‘Ik geloof, dat dit uw zuster zal bevallen.’

‘Goed, ik koop het voor haar.’

‘En hier heb ik een papiermand in den vorm van een vaatje, dat is iets voor uw kamer. Ze is goedkoop genoeg, want ze kost maar een dollar.’

‘Die koop ik ook en de pakmand daarboven en de beide kleine hengelmandjes voor Bertha's meisje en....’

‘Hoor eens, gij moet me den heelen voorraad niet afkoopen, anders houd ik niets meer voor de anderen over,’ zei Mary lachend.

‘Maar ik moet dien grooten schommelstoel nog hebben, ik heb hem hard noodig,’ hield Bloom vol.

‘Goed, gij zult hem hebben, maar dan ook niets meer.’

De jonge pachter betaalde de door hem gekochte voorwerpen en zei toen: ‘Eén ding moet gij mij nog beloven.’

‘Dat ligt er aan, wat gij van mij verlangt.’

‘Als gij nog wat overhoudt van uwe waren, moet gij mij nog eens gelegenheid geven om van u te koopen.’ En met een smeekenden blik uit zijn donkerblauwe oogen voegde hij er bij: ‘Gij weet, dat men manden altijd kan gebruiken.’

Mary lachte en reed weg. ‘Ik beloof niets,’ riep ze van de verhevenheid, waar ze zat.

Toen de dag ten einde spoedde en zij zich op den terugweg bevond, was haar wagen aanmerkelijk leeger en haar geldbeurs voller.

Het toeval wilde, dat zij haar tot dusver ijverigsten vereerder, Charles Ewitt, tegenkwam, die hoog te paard langzaam de straat doorreed. Zij keek hem vol in zijn gezicht, maar hij scheen zoozeer in de beschouwing van zijn rijzweep verdiept, dat hij op haar niet de minste aandacht sloeg.

Kort daarop bemerkte zij de krachtige figuur van den jongen pachter, die tegen de omheining van zijn tuin leunde en den blik vol verwachting op haar gevestigd hield. Op het oogenblik, dat ze dicht bij hem was, deed hij een stap naar voren en zei: ‘Juffrouw Renard!’

‘Wat is er? Gij wilt toch niet nog meer manden hebben,’ antwoordde Mary, den teugel van het paard inhoudend. ‘Gij kunt daar onmogelijk genoeg ruimte voor in uw huis hebben.’

‘Het huis is zoo klein niet. Maar alle gekheid op een stokje. Mag ik uw paard bij mij op stal brengen, terwijl gij binnenkomt en een kopje thee bij ons gebruikt? Gij

moet vermoeid zijn en trek hebben in iets verfrisschends. Anna zal ook heel blij zijn, een beetje met u te kunnen praten.'

Het meisje overlegde, hoe goed een kop thee haar thans zou smaken, maar zij kon er niet toe besluiten, juist nu aan de uitnoodiging gevolg te geven. Zij vreesde de nieuwsgierige vragen van haar vriendin, die zij nu niet van plan was te beantwoorden.

Plotseling werd een raam geopend en werd het blonde hoofdje van Anna Bloom zichtbaar. 'Kom binnen, Mary,' riep zij, 'ik heb wafels en ahornstroop en een gebraden haantje, en bovendien heb ik u schrikkelijk veel te vertellen.'

'Kunt gij aan zooveel heerlijkheid weerstand bieden, juffrouw Renard?' voegde Arthur er schertsend bij.

'Neen,' zei zij en klom van den wagen af.

Bloom was haar daarbij behulpzaam, maar toen ze op den vasten grond stond, liet hij haar beide handen niet los, maar zeide, terwijl hij ze nog vaster omklemde: 'Juffrouw Mary, het is misschien verkeerd van mij, zoo zonder meer het gesprek op een onderwerp te brengen, dat u misschien liever vermijdt; maar ik kan het niet gebeteren en gij moet het mij dan ook niet kwalijk nemen. Ik weet niet, waarom gij dit zaakje begonnen hebt' - hij wees daarbij op den wagen - 'maar als het gebeurd is om daarmee geld te verdienen, verzoek ik u, mij dat voor u te laten doen. Geef mij daartoe het recht! Ik ben wel is waar maar een pachter, maar mijn bezittingen zijn niet zoo erg gering, en ik kan u als eene dame onderhouden.

Mary, ik houd trouw en eerlijk van u, ik heb dat al lang gedaan. Ik ben niet van plan, op staanden voet een antwoord van u af te

persen; overleg eerst wat ik u gezegd heb en geef mij dan bescheid zoo gauw het u bevalt. Nu zal ik den wagen eerst naar huis brengen, en u daarna, als gij u eerst wat verfrischt en met Anna wat gepraat hebt, in mijn karretje voor uwe deur afzetten.'

Het meisje maakte hare handen uit de zijne los en liep naar binnen. Zij bloosde hevig, maar op haar gezicht was geen uitdrukking van misnoegdheid te lezen over hetgeen zij zooeven gehoord had.

Anna was al met het opdienen van het eten bezig. Toen haar vriendin zonder haar broer de kamer binnenkwam, zei zij: 'Waar is Arthur? Hij brengt zeker uw wagen naar huis? Maar zeg mij nu toch eens, Mary, wat ik van uw optreden te denken heb. Hebt gij uw vermogen verloren?"

EVEN UITBLAZEN, NAAR DE SCHILDERIJ VAN LUDWIG BLUME-SIEBERT.

'Neen!'

'Zijt gij werkelijk van plan, handel in manden te blijven drijven?'

'Neen!'

'Wilt gij me geen inlichtingen geven?'

'Neen!'

‘Dan zal ik u niet verder met vragen lastig vallen, maar zoo stom zijn als een visch,’ zei juffrouw Bloom lachend. ‘Ga nu aan tafel zitten en doe het eten eer aan....’

Het was al over tienen, toen Arthur de vriendin zijner zuster naar huis bracht, waar de heer Renard, met zijn gazet in de hand, in zijn leunstoel zat te dutten. Bij het binnentreden der beide jongelieden werd hij wakker en zei met een schalke uitdrukking in zijn oogen, terwijl hij over zijn brilleglazen heen zijn dochter aankeek....

‘Nu, hoe hebt gij 't gemaakt?’

‘Opperbest, papa, ik heb voor bijna dertig dollars verkocht. Meneer Bloom hier was een van mijn beste klanten.’

‘Dan,’ antwoordde de heer Renard gelaten, heb ik mijn weddenschap verloren. - Luister eens, Bloom, mijn dochter verlangde, dat ik den heelen voorraad manden, wagen en paard en al, zou koopen, om de oude vrouw Moss, die van dezelfde streek vandaan is als ik, in staat te stellen, daarmee een eigen zaakje te beginnen. Ik beweerde, dat geen vrouw zulk een zaak kon drijven; Mary daarentegen hield stokstijf vol van wel, en ik was zwak genoeg, met haar om de kosten van de heele inrichting van zulk een zaak te wedden, dat het onmogelijk was. Ik dacht niet, dat zij den moed zou hebben, in de omliggende dorpen te gaan venten Nu heeft ze me echter het afdoend bewijs geleverd, dat ik mij vergist heb. Gij hebt de weddenschap eerlijk gewonnen, Mary.’

‘En vrouw Moss krijgt een mooien voorraad manden met paard en wagen!’ riep het meisje uit, van blijdschap in de handen klappend. ‘Nu weet gij ook,’ voegde zij er met een blik op Bloom bij, ‘hoe het kwam, dat ik de rol van ventster speelde, waardoor ik allen, die mij zagen, in zoo groote verbazing bracht. Zoudt jij het in mijne plaats ook niet gedaan hebben?....

Charles Ewitt geraakte veertien dagen later in vertwijfeling, toen hij hoorde, dat Bloom verloofd was met het liefste en - wat in zijn oog nog meer beteekende - rijkste meisje van tien mijlen in het rond.

Bij de Platen.

Vrede! -

Met welk een geestdrift het Duitsche volk tijdens den oorlog van '70 ook telkens de zegeberichten van het oorlogstooneel ontvangen had, toch kon niets halen bij de vreugde, over het gansche land gewekt door de tijding der laatste overwinning, waarmee de vrede gekocht was.

Hoe roemrijk ook de strijd was, oneindig liever toch was het Duitsche volk de vrede. Al te duur immers moest de wapenglorie betaald worden met het bloed van duizenden landskinderen.

Toen dan ook Parijs gevallen was, waarop al spoedig de aftocht van het Fransche oostleger naar Zwitserland en de overgave van Belfort volgde, ging er een onmetelijke zucht van verlichting uit de Duitsche landen op in de verwachting dat nu weldra ook de vrede zou geteekend worden.

Die hoop zou spoedig blijde zekerheid worden.

Den 26n Februari 1871 kon keizer Wilhelm aan zijn gemalin telegrapheeren: ‘Met diepbewogen hart, met dankbaarheid jegens Gods genade deel ik u mede, dat zoo even de vredesverhandelingen onderteekend zijn. Nu is nog de bewilliging der nationale vergadering te Bordeaux af te wachten.’

En den 5n Maart ontving de keizerin te Berlijn het volgende telegram: ‘Zoo even heb ik de sluiting van den vrede bekrachtigd, nadat ze reeds gisteren door de nationale vergadering van Bordeaux is aangenomen. Zoover is dus het grootsche werk ten einde gebracht, dat door den roemrijken kamp gedurende zeven maanden bevochten werd, dank aan de dapperheid, de toewijding en volharding van het onvergelijkelijke leger in al zijn deelen en de offervaardigheid van het vaderland. De Heer der heirscharen heeft overal onze ondernemingen zichtbaar gezegend en dan ook in Zijn genade dezen eervollen vrede doen gelukken. Hem zij de eer! Het leger en het vaderland met diepbewogen harte mijn dank. Wilhelm.’

Met jubelende blijdschap werd die gelukkige tijding door heel Duitschland vernomen en onbeschrijfelijk was de geestdrift, door de vredeboodschap gewekt in de gelederen van het nog in Frankrijk staande leger. Onze gravure geeft daar een aanschouwelijke en pakkende voorstelling van. Terwijl een uhlaan in de straten van een door Duitschers bezet plaatsje de bekendmaking voorleest, ijlt een ander in vliegende vaart met de ontplooide witte vlag naar het kwartier om aan de gewonden, die daar achtergebleven zijn, het heuglijke nieuws te melden.

Den 28n Maart werden de eigenlijke vredesonderhandelingen te Brussel geopend en den 10n Mei tusschen Bismarck, Favre en Pouyer-Quertier te Frankfort aan den Main tot een gunstig einde gebracht. Daar werd 's middags om twee uur in het hotel ‘de Zwaan’ het definitieve vredesverdrag geteekend. Ter gedachtenis aan dit heuglijke feit, dat den 10n Mei van dit jaar een kwarteeuw geleden was, werd te Frankfort een prachtig gedenkteeken onthuld.

Even uitblazen. -

Een oogenblikje rust mag het wakkere beest wel gegund worden. Daarover zijn Hannes en Mieke het allebei eens. De hond heeft daar straks over de sneeuw gevlogen! En dat met zoo'n zware slee achter zich, volgestapeld met gesprokkeld hout, waar de kleine Mieke nog bovenop troont. Haar broer, die er naast liep, kon hem haast niet bijhouden. Maar nu hangt hem - den hond natuurlijk - ook de tong van vermoeienis uit den bek. Hij kon niet meer; hij moet een oogenblikje uitblazen. Dat begrijpen de kinderen en dankbaar wendt het schrandere beest den kop naar hen om alsof hij zeggen wou: Wacht maar, straks gaat het er weer even lustig van door.

[Nummer 34]

Toch gelukkig,
Door
J. Vesters Jr.
(*Vervolg.*)

Het water leek haar blauwer en helderder toe dan anders; nog nooit had het zonnetje zóó vriendelijk geschenen, nog nooit zulke blanke wolkjes als fijn satijn het lichte blauw van den hemel geribd.

Het waren twee jaren van bange bekommering voor mevrouw Veltman geweest, te zwaarder te dragen, omdat ze haar Willem een blijmoedig, opgeruimd gezicht moest toonen, ten einde den last, dien hij torste, niet te verzwaren. Maar haar hart leed, zooals alleen een moeder lijden kan, en in haar gebed deed ze den hemel geweld aan, opdat hij alles ten goede zou schikken.

Thans was haar gebed verhoord. Niets stond nu meer het geluk van Willem en Trees in den weg, nu haar ouders met meer bereidwilligheid dan zij had durven verwachten, hun toestemming hadden gegeven. Er zou nu weldra bruiloft kunnen gevierd worden, en dan zou zij met Lena stilletjes haar dagen gaan slijten, gelukkig in het geluk van hare kinderen. Het zou wel stil voor haar worden, maar niet eenzaam. Frans en Jan konden nogal eens een dagje overkomen, en Willem woonde in dezelfde stad, zoodat ze naar hem toe kon gaan, zoo dikwijls zij behoefte gevoelde om hem te zien en te spreken. En als er dan kleinkinderen waren, zou ze opnieuw opleven en weer jeugdig worden.... In de prettige stemming, waarin ze was, zag zij in haar verbeelding een heel perspectief van ongedacht geluk, en onwillekeurig verhaastte ze haar tred, om Lena te eerder deelgenoot te maken van de heerlijke droomen, die bij haar opkwamen.

Het jonge meisje deelde in de blijdschap harer moeder. ‘Ja, ja, mevrouw Bruning heeft gelijk, ze moeten nu maar hoe eerder hoe beter trouwen, vóór er misschien weer iets tusschenkomt.’

De toon, waarop Lena dit zei, had een zonderlingen klank, en indien haar moeder niet zoo overvol was geweest van haar geluk, zou haar dit niet ontgaan zijn. Thans zei ze alleen: ‘Weer iets tusschenkomen, daar ben ik niet bang voor. We hebben de kwade jaren nu achter den rug; maar de jongelieden hebben te lang geduld moeten hebben, dan dat ik nog langer uitstel zou willen vergen.’

OP GLAD IJS, NAAR DE SCHILDERIJ VAN PRITZ GEHRKE.

Willem was onuitsprekelijk gelukkig door de verrassing, die zijn moeder hem bereid had. Den geheelen morgen had hij er al over gedacht, hoe hij nu ten opzichte van mijnheer en mevrouw Bruning zou moeten doen, want hij begreep, dat hij den eersten stap van hen niet hoefde te verwachten. En hoeveel hij ook van Trees hield, toch stiet het hem tegen de borst, dat hij zich thans voor hare ouders, die hem eenmaal hadden afgewezen, zou moeten vernederen. Wel wist hij door Trees, dat zij thans in eene heel andere stemming waren, dat

ze zijn aanzoek niet zouden afwijzen, maar zijne fierheid maakte hem dien stap toch heel moeilijk.

En nu had zijn goede moeder hem dien zwaren gang bespaard, nu had zij haar fierheid het zwijgen opgelegd, om die van haar kind te ontzien. Door deze edelmoedigheid voelde hij zich beloond voor hetgeen hij voor haar gedaan had, en met een hartelijken kus bedankte hij haar. Mevrouw Veltman begreep hem en in haar hart jubelde het van blijdschap.

Nu was de Zondagavond gekomen en allen zaten genoeglijk bij elkaar. Frans en Jan waren thuis, fier dat dit feestje min of meer te hunner eer was aangericht. Trees was gekomen, stralend van geluk, vroolijk als een vogeltje in de Mei. ‘Vader komt mij van avond halen,’ zei ze, ‘ik hoef dus niet naar de klok te kijken. Die beste man,’ vervolgde ze eenigszins zachter tegen mevrouw Veltman, ‘was zoo in zijn schik, dat alles zoo goed is afgeloopen. Hij is altijd op onze hand geweest, maar hij moest al eens zwijgen, om den vrede in huis te bewaren.’

Er werd geschertst en gelachen, gegeten en gedronken. Het waren alle vergenoegde gezichten, die men zag. Nu en dan sloeg Willem een steelschen blik op Lena, die wel haar best deed om vroolijk te schijnen, maar wier gezicht toch min of meer betrokken was. Af en toe kuchte zij even, een drogen, korten kuch, dien zij blijkbaar haar best deed in te houden.

‘Wat kucht gij toch, Lena?’ vroeg Willem ten laatste.

‘Ja, ik heb het ook al bij mij zelf gedacht,’ voegde zijne moeder er bij. ‘Er scheelt toch niets aan, kind?’

‘Wei neen, moeder,’ antwoordde Lena, met een glimlachje van geruststelling. ‘Ik denk dat ik eene verkoudheid heb opgedaan, maar morgen zal het wel beter zijn.’

‘Eene verkoudheid, nu, midden in den zomer?’ zei Trees. ‘Hebt gij het al langer gevoeld?’

‘Neen,’ antwoordde Lena, ‘gisterenavond voelde ik het eerst een krieuweling in mijn keel. Het was toen zoo'n prachtig weer, en ik heb misschien wat laat bij een open raam gezeten.’

‘Kind, dat moet gij niet meer doen,’ vermaande mevrouw. ‘Wees toch voorzichtig.’

‘Och mevrouw, zoo erg is het niet, niet waar, Lena? Van avond warm onder de wol, dan zijt gij morgen weer heel opgeknapt. Ik ben al zoo dikwijls van mijn leven verkouden geweest,’ voegde Trees er bij.

‘Laten we daar maar niet meer over praten,’ zei Lena opstaande. ‘Ik zal liever nog eens een gebakje presenteeren. Eerst mama, en nu de bruid,’ vervolgde ze lachend. ‘Gij moet nu maar niet lang meer de bruid blijven.’

‘O neen, dat zal ik ook niet,’ antwoordde Trees, ‘ik ben het al lang genoeg geweest, niet waar, mevrouw? Binnen drie maanden zijn we getrouwd.’

‘Zijt gij mij dan zoo graag kwijt, Lena?’ vroeg Willem, die zijn blik niet meer van zijn zuster had afgewend.

‘Wat zijt gij toch een malle jongen! Maar ik geloof dat Trees niet erg tevreden zou zijn, als gij nu weer om uitstel kwaamt.’

‘Neen, dat zou ik zeker niet,’ a[nt]woo[r]dde Trees lachend. ‘'t Is nu wèl geweest.

‘Dat is het ook, kinderen,’ kwam mevrouw tusschenbeide, ‘maar gelukkig verzet er zich nu ook niets meer tegen, dat gij een eigen huishouden gaat opzetten.’

‘Hoera!’ riepen Frans en Jan, ‘leven de bruid en bruidegom, hoera!’

Er werd nu van Lena's verkoudheid niet meer gesproken, maar Willem ging ze blijkbaar niet uit de gedachten, want hij werd stil, en als Trees of een der anderen hem iets vroegen, bleek het, dat hij verstrooid was.

Om een uur of tien kwam de heer Bruning om zijn dochter te halen. Hij moest ook een glasje meedrinken, en de goede man voelde zich in dit vroolijke, gulle midden zoo op zijn gemak, dat Trees er hem ten laatste aan moest herinneren, dat het tijd werd om naar huis te gaan.

‘Een lustig avondje gehad, Trees?’ vroeg hij onderweg. ‘Aardige menschen, de Veltman's.’

‘Ja, ja, heel lustig; ze houden allemaal zooveel van elkaar, en ik zag aan Willem dat hij voor Lena bezorgd was, omdat ze een beetje verkoud is.’

‘Zoo is Willem,’ beaamde de heer Bruning, ‘een hart van goud, en ik weet zeker, dat hij u verwennen zal, als gij getrouwd zijt.’

‘O, 't is wel heerlijk, een beetje verwend te worden,’ hernam Trees, ‘en ik heb er ook wel een klein beetje recht op, omdat ik twee jaar lang geduld heb geoefend.’

Willem kon dien nacht weer niet goed den slaap vatten. Hij zag onophoudelijk Lena's gezicht voor zich en meende telkens weer haar drogen kuch te hooren. Hij had gedacht, dat de beproeving thans ten einde was: zou er nu weer een nieuwe komen? Dacht ook niet Lena hetzelfde, daar zij er zoo op aandrong, dat men spoedig zou trouwen? ‘O God,’ steunde hij, ‘dat zou te zwaar voor mijn krachten zijn!’ En snikkend verborg hij het hoofd in de kussens.

VII.

Met een rietje onder den arm slenterde Groothuis op zijn doode gemak langs den straatweg, aan weerszijden door een statige rij iepen geflankeerd, die een groen bladerdak vormden boven zijn hoofd en de zonnestralen beletten door te dringen. Nu en dan bleef hij staan, om een blik te slaan op de golvende korenvelden, waartusschen de blauwe korenbloemen en de roode klaprozen een kleurig bouquet vormden, dat onwillekeurig zijn oog trok. Wat verder zag hij een schilderachtig boekweitveld met de donkerroode stengels en de fijne blanke en purper bloesem, één reusachtige ruiker, waarbij alle kunst niet halen kon.

Groothuis was vandaag in een goede stemming om oog te hebben voor het lieve in de natuur. In geen maanden had hij zich zoo lekker gevoeld als thans. De lusteloosheid, die hem anders als in een dwangbuis had omvangen, scheen hij nu te hebben afgeschud. Hij werd nu ook niet vervolgd door de spottende oogen, die hem anders achtervolgden. Hij voelde zich vrij, prettig; het was of nieuw, jeugdig bloed hem door de aderen stroomde.

Verwonderd had hij zich afgevraagd, waaraan hij die opgewektheid had te danken. Gisterenavond had een van zijn vrienden hem toevalligerwijs verteld, dat Veltman nu toch binnenkort zou trouwen met Trees Bruning, op wie ook Van Gerve een oogje gehad had. Zonder te laten merken, dat hij er belang in stelde, had Groothuis zich daaromtrent alles laten vertellen wat zijn vriend wist. Van Gerve had hij in den laatsten tijd weinig gezien, en uit hetgeen deze zei, had hij wel opgemaakt, dat het met de verovering van Trees' hart niet zoo voorspoedig ging, als de jonge heer, op de hulp der moeder rekenend, zich voorgesteld had.

Het had Groothuis, die in den grond een goed hart bezat, maar door de omstandigheden en zijn eigen besluiteloosheid sceptisch was geworden ten opzichte der menschen, genoegen gedaan te vernemen, dat Trees aan haar verloofde was trouw

gebleven, en dat deze op zoo nobele wijze de belofte had ingelost, die hij aan het sterfbed zijns vaders had afgelegd.

Ook thans dacht Groothuis weer over het gehoorde na, en hij meende, dat zijn opgewektheid daarmee in verband stond. Het deed hem goed, dat de kuiperijen van Van Gerve waren afgestuit op de vastberadenheid van het jonge meisje, dat hij niet kende, maar voor wie hij toch een soort van eerbied gevoelde. En wat een edele figuur was daarnaast die Veltman! Men had hem wel eens op straat aangewezen, maar hij had er niets bijzonders aan gezien. Doch welk een geestkracht, welk een belangeloosheid schuilde er in zijn binnenste.

Hij voelde de begeerte bij zich opkomen, met Veltman en met Trees kennis te maken, hen van nabij te kunnen gadeslaan. Hoe geheel anders waren zij dan Van Gerve, dan de vrienden, met wie hij omgang had en van wie geen enkele tot zooveel edelmoedigheid in staat zou zijn. Indien hij de vriendschap van die twee kon verwerven, zou hij misschien ook anders, ook beter worden. Nu was hij tot niets nut, maar indien zij hem wilden leiden, indien hij hun voorbeeld zag, zou hij een ander leven beginnen. Zijn wil was goed, maar zijn zwakheid moest door een krachtige hand geschoord worden.

Het moest toch een heerlijk gevoel zijn, dacht Groothuis bij zich zelf, zijn plicht te doen, meer dan zijn plicht, en hoeveel gelukkiger dan hij waren Veltman en Trees, die, al hadden ze geen fortuin, den veel grooteren schat bezaten van de tevredenheid en van den geest van zelfopoffering. Wat was hij arm vergeleken bij hen!

Zoo mijmerend, hoorde hij eensklaps zijn naam noemen, en omziende werd hij Van Gerve gewaar. Niemands gezelschap kon hem op dat oogenblik en in de stemming, waarin hij verkeerde, minder aangenaam zijn dan dit, maaier was geen kans om er aan te ontkomen.

‘Over welk diepzinnig vraagstuk liept gij toch te philosopheeren?’ vroeg Van Gerve. ‘Ik had u al drie keer bij uwen naam geroepen, zonder dat gij iets scheen te hooren.’

‘Ik keek naar het schoone in de natuur,’ antwoordde Groothuis. ‘Die keren- en boekweitvelden in vollen bloei vind ik interessant.’

‘Nu, ik ken wel iets belangrijker,’ hernam Van Gerve, ‘en ik wist niet, dat gij in die stoppels plezier zoudet vinden.’

‘A propos,’ zei Groothuis, ‘ik zie u in den laatsten tijd zoo weinig. Gij hebt het zeker te druk met de toebereidselen voor uw huwelijk?’ vroeg hij glimlachend.

Van Gerve keek hem min of meer verwonderd aan.

‘Nu ja,’ vervolgde Groothuis. ‘Uw huwelijk met Trees Bruning, dat was toch zoo goed als beklonken, hebt gij mij dikwijls verzekerd.’

‘Gij wilt zeggen, dat Veltman met zijn uitgestreken gezicht met haar trouwen zal.’

‘Ze hebben me daar zoo iets van verteld, maar ik wilde het niet, gelooven....’

‘Daar hebt ge wel aan gedaan,’ viel Van Gerve hem sarcastisch in de rede, ‘want het is nog zoo ver niet, en op het oogenblik is hij er verder af dan ooit.’

Groothuis kon zijn ooren niet gelooven. Gisterenavond nog had men hem met de meeste beslistheid gezegd, dat de ouders van Trees in het huwelijk hadden toegestemd, dat dit spoedig zou gevierd worden. Wat beteekenden nu de raadselachtige woorden van Van Gerve? Zou er dan alweer iets tusschenbeide gekomen zijn?

‘Die Veltman is een ongeluksvogel,’ vervolgde Van Gerve, ‘of een zot, zooals gij het nemen wilt. Daar is zijn zuster ziek geworden, en nu wil hij met alle geweld, dat ze naar Pau gaat voor herstel van gezondheid.’

‘Is het tering?’ vroeg Groothuis.

‘Dat zou het misschien kunnen worden,’ antwoordde Van Gerve onverschillig.

‘'t Is wel ongelukkig, maar daar hoeft hij zijn huwelijk toch niet om uit te stellen.’

‘Uitstellen! neen, hij heeft het afgemaakt. Hebt gij ooit zoo'n dwaas gezien?’

‘Maar waarvoor dan toch?’ vroeg Groothuis weer.

‘Zoo'n verblijf te Pau kost schatten geld, en ik heb u al meer gezegd, dat het er bij de Veltman's niet aanzit. Willem heeft nu het besluit genomen, van Trees af te zien, daar hij wel begrijpt, dat zij er feestelijk voor bedanken zal, weer een proeftijd te ondergaan, die God weet hoe lang zal duren.’

‘Dus hij wil zich nu voor zijn zuster opofferen?’

‘Ja, als gij dat opofferen noemen wil. Ik noem het een zelfmoord.’

Groothuis dacht een oogenblik na. Wat hij daar hoorde, kwam zoo onverwacht, het scheen hem bijna onmogelijk toe. Hij had zooveel egoïsme om zich heen gezien, zooveel verfoeilijke eigenbaat; hij had maar al te veel ondervonden, dat de menschen bij al hun handelingen, hij hun heele doen en laten slechts aan één drijfveer gehoorzamen: eigenbelang, dan dat hij zich geen geweld moest aandoen om te gelooven, dat Veltman thans voorgoed afstand wilde doen van zijn geluk. En dat waarom? Om zijn zuster de gezondheid te hergeven. Maar indien ze stierf, indien geen redding mogelijk was, zou dan het offer niet tevergeefs gebracht zijn? En indien zij beter werd, zou hij er dan later geen spijt van hebben, zijn

geluk te hebben opgeofferd? Had hij dan nog niet genoeg geleden, om thans aanspraak te mogen maken op de mate van geluk, die toch voor elken mensch is weggelegd?

'Waar denkt gij zoo over?' vroeg Van Gerve, in wien de oude overmoed weer de overhand kreeg.

'Ik kan er niet bij,' antwoordde Groothuis, 'het klinkt ongelooflijk.'

'Niet waar?' hernam Van Gerve. 'Zoudt ge niet denken met een gek te doen te hebben? Ik zeg maar dat een mensch zich zelf het naast is. Ieder voor zich, dat is mijn leus.'

Wat een contrast, dacht Groothuis bij zich zelf. Hier de ikzucht in haar leelijksten vorm, ginds een zelfverloochening, die voor geen offer, hoe zwaar ook, terugdeinsde.

'En wat denkt gij te doen, Van Gerve?' vroeg hij.

'Wat ik denk te doen,' antwoordde de ander barsch. 'Wel, wat ieder ander in mijn plaats zou doen. Trees zal nu wel genoeg van hem hebben. Een jong meisje kan veel verdragen, maar niet dat men ze bij een ander achterstek, ook al is die ander uwe zuster.'

'Dus gij denkt, dat ze nu wel ooren naar uw aanzoek zal hebben?'

'Zeker zal ze dat, daar twijfel ik geen oogenblik aan. Ze zal het Veltman nooit vergeven, en hare moeder nog veel minder. Ze zullen mij met open armen ontvangen.'

'Keken daar maar niet al te vast op; het is u al eens tegengevallen.'

'Maar dezen keer ben ik zonder vrees. En ze moet de mijne worden, goedschiks of kwaadschiks.'

'Hola, gij spreekt er zoo vermetel over, Van Gerve. Is dat meenens?'

'Zeker is het dat. Veltman's vrouw wordt ze nooit zoolang ik leef.'

'Maar als er die ziekte van zijn zuster nu niet tusschen gekomen was, zouden ze toch binnenkort getrouwd zijn.'

Van Gerve haalde de schouders op. 'Zeg dat zoo hard niet. Er zijn nog andere middelen om zijn plan te dwarsboomen, en indien ik ze niet hoef te gebruiken des te beter. Maar als het noodig was of wordt, zou ik er niet voor terugschrikken.'

'Houdt gij dan zóóveel van dat meisje?'

'Ja, ik mag ze heel graag, en ik wil in allen geval niet, dat ze zijn vrouw wordt.'

'Nu, we zullen zien,' hernam Groothuis, die niet verder wilde vragen, uit vrees van te groote belangstelling te laten blijken en daardoor achterdocht te wekken.

Ze waren nu bij Groothuis' woning aangekomen. Tegen zijn gewoonte ging Van Gerve niet mee binnen. 'Ik ga even naar mevrouw Bruning, om poolshoogte te nemen, en als gij wilt kom ik u van avond den uitslag vertellen.'

Groothuis had eerst veel zin om te zeggen, dat hij hem dien avond niet wachten kon, want het egoïsme van Van Gerve begon hem hoe langer hoe meer tegen de borst te stuiten. Maar hij had zich voorgenomen, hem niets van zijn innerlijke gevoelens te laten merken, en bovendien was hij er benieuwd naar, hoe mevrouw Bruning zich houden zou. ''t Is goed, ik ben van avond thuis. 't Zal me benieuwen, of gij in uwe oogmerken slaagt.'

'O, daarvoor geen vrees; ik *moet* het spel winnen.'

(*Wordt vervolgd.*)

Hermine.
Kerstvertelling door J.R. van der Lans.

I.

‘Ik hoor dat mijnheer Frans tegen de Kerstdagen weer op het kasteel komt,’ zei Mientje, terwijl ze haar naaiwerk van den schoot legde om hare moeder een handje te helpen met het dekken van de tafel en het opdoen van het eten.

‘Dan schijnt het hem van den zomer hier nogal bevallen te zijn,’ hernam haar vader, die met een kort stompje pijp in den mond achter de kachel zat, in afwachting dat het sobere maal zou aangericht wezen.

‘O van den zomer was 't geen wonder dat de jongeheer zijn eigen hier op 't dorp veramezeerde,’ meende de moeder, terwijl ze een dampenden schotel zuurkool kwam aandragen, dien ze midden op tafel zette. ‘'s Zomers kunnen de stadslieden buiten best zijn; maar in 't hartje van den winter is 't wat anders. Als we tegen de Kerstdagen al de sneeuw moeten krijgen, die nog in de lucht zit, dan hoeft mijnheer Frans, als hij hier naar toe mocht komen, zeker zijn vilesepee niet mee te brengen.’

‘Kom, moeder,’ lachte Mientje, terwijl ze het spek op een plankje in porties sneed, ‘denkt ge dat hij voor een beetje sneeuw bang zou zijn? Als die goed hard bevroren is, dan gaat de fiets er net zoo lekker over als over den gladden grindweg.’

‘En gaat het niet met de fiets, dan kan hij er toch met de slee op uit,’ zei vader weer, ‘denk maar niet dat de snuiter zijn dagen achter de kachel zal verkniezen. Wie weet, hebben we met Kerstmis geen goed ijs! En op de schaatsen zal hij licht even vlug zijn als op de fiets.’

‘Dat zit nog,’ bromde Hannes, de zoon des huizes, een stevige boerenjongen, die ondertusschen ook binnen gekomen was om te eten, terwijl een jonger zusje en een oude dienstmeid zich eveneens om de tafel hadden geschaard.

‘Bidden,’ kommandeerde vader. En het kleine meisje bad met heldere kinderstem het Onze Vader voor, waarop de anderen met een dof gemompel - vader en zoon achter hunne klak - antwoordden.

Zonder verder verwijl of langere praatjes vielen allen op de zuurkool aan als gezonde boerenmenschen, die hard moeten werken en geen uitgezochte schotels op tafel gewend zijn.

Alleen Mientje scheen het niet te best te smaken. Zij at met lange tanden.

‘Toen ik laatst op het kasteel gegeten heb,’ zei ze ‘was er ook zuurkool op tafel, maar die was heel wat fijner van smaak en we kregen er lieve kleine worstjes bij; knakworstjes noemden ze die.’

‘Gij zoudt zeker liefst altijd op het kasteel eten, lekkerbek,’ zei haar vader plagenderwijs. ‘Uw mondje wordt te fijn voor onzen boerenkost.’

‘O, ik zou me best onder die menschen kunnen voegen,’ antwoordde Mientje, een mondje zettend als een stadsche juffer en haar vork hanteerend op de wijze, als zij dat op 't kasteel gezien had.

Het ‘kasteel’ was eigenlijk niet veel meer dan een vervallen buitenhuis, waar een gepensioneerd majoor woonde, met een drietal dochters van reeds vrij gevorderden leeftijd.

Die dames hadden veel op met Mientje, omdat zij zoo wat het eenige meisje was op 't dorp, die handig met de naald kon omgaan. Zij hadden altijd het een of ander karweitje voor haar; want het maken en breken scheen zoo wat haar eenig tijdverdrijf te wezen in de landelijke eenzaamheid op het ‘kasteel’. Mientje kwam daar dikwijls

om te passen en te meten en te beraadslagen over het veranderen van oude japonnen naar de nieuwste mode, zooals die werd aangegeven door de laatste boekjes van den *Printemps* of den *Bon Marché.*

Het eenvoudige boerenkind verbeeldde zich daar midden in de groote wereld te zijn en beschouwde met naïeve verukking de telkens vernieuwde japonnen en eigenhandig opgeflikte hoedjes, waarmee de dames van den majoor, voor weinig geld, op het dorp nog een heel figuur maakten.

Wanneer ze zoo'n modieus kleedje thuis had, om af te maken of te verstellen, dan had ze 't wel eens aangepast voor het kleine, verweerde spiegeltje, dat in haar bekrompen opkamertje tusschen het bed en het raam hing; en dan was haar wel eens de gedachte ingevallen, dat zoo'n lijfje met strikken of een rokje met strooken haar nog wèl zoo goed zou staan als de magere Louise of de houterige Mimi, voor wie het bestemd was.

Van verre begon ze in haar eigen kleeding en opschik de toiletten van haar begunstigsters na te bootsen. En al gaf dat op 't dorp soms aanleiding tot afgunstige praatjes van haar kennissen en vriendinnen, die geen vingerbreed van de oude, overgeleverde dorpsdracht hadden durven afwijken, de verstandige oudere menschen namen het Mientje volstrekt niet kwalijk dat ze een beetje meer op zijn stadsch voor den dag kwam.

Ze was immers naaister; ze werkte voor al de notabelen van het dorp, kreeg dus gestadig allerlei nieuwe snufjes en modeplaten onder de oogen. Was het dan niet natuurlijk, dat ze ook haar eigen japonnetjes met wat meer zwier opmaakte dan men bij meisjes van haar stand gewoon was? Ze moest toch ook door haar eigen kleeding toonen wat ze kon.

Zoo dachten er ook Mientjes ouders over, die niet weinig trotsch waren op hun knappe dochter, wier arbeid heel wat geld in huis bracht, dat goed te pas kwam sedert de boerderij zoo goed als niets meer opbracht.

Mientje hoefde haar handjes niet vuil te maken aan boeren- of keukenwerk. Daar zorgde haar goede moeder voor, die van den morgen tot den avond sloofde en zwoegde. Zij mocht den heelen dag ongehinderd zitten naaien en had het beste plaatsje in huis, vlak aan het raam, vanwaar ze nu en dan, onder het werk, een blik naar buiten kon werpen en vriendelijk haar deftige begunstigers groeten, als die soms kwamen voorbijgewandeld.

Had ze werk thuis te brengen, dan werd ze door de menschen, die over 't algemeen met haar werk goed tevreden waren, heel vriendelijk ontvangen. Ze kwam in de netste huizen en was er welkom.

Daardoor was Mientje zich zachtjes aan gaan verbeelden dat zij eigenlijk beter zou voegen in de kringen, waar de menschen zich fraai kleeden, dan in de boersche omgeving, waarin zij was opgegroeid. Zij begon den neus op te trekken voor haar vroegere vriendinnetjes, die koeien naar de wei brachten of ‘sop’ voor de varkens kookten. Ja, ze was zelfs geneigd het hoofd te schudden over de dorpere plompheid van haar eigen ouders, haar broer of zusje, van wie ze toch zielsveel hield, en voelde zich bij wijlen heel niet meer thuis in de eenvoudige boerenstuip, waar ze als kind en aankomend meisje toch zoo gelukkig was geweest.

Dat was vooral gekomen sinds een ontmoeting, dien zij in den verloopen zomer op het kasteel gehad had.

Op een keer dat zij daar een vermaakt kleedje had thuis gebracht en als gewoonlijk in den kring van de dames toegelaten was, had zij het gewone gezelschap vermeerderd

gevonden met een hupsch jongmensch, wiens kranige kleeding en galante manieren op haar argeloos hartje dadelijk een diepen indruk hadden gemaakt.

Het toeval wilde dat juist, terwijl zij op het kasteel was, een geweldige donderbui zich over het dorp ontlastte, die haar belette naar huis terug te keeren. Zij moest dus op het kasteel blijven, wat zij in het begin lang niet onplezierig vond, omdat het haar gelegenheid gaf, zooveel te langer van het aangenaam gezelschap te profiteeren, en ter sluik den knappen stadschen mijnheer te bewonderen, die zoowel de dames als den ouden majoor zóó gezellig aan den praat wist te houden, dat niemand aan het onweer daarbuiten dacht.

Toen het eindelijk was uitgewoed, was het ten naaste bij donker geworden, zoodat Mientje niet goedschiks meer alleen naar huis kon. Daarop had mijnheer Frans edelmoedig aangeboden haar thuis te brengen onder een groote groene boerenparaplu, door de dienstmeid des huizes bereidwillig tot dat doel afgestaan. Dat soliede regenscherm kwam hun goed te pas tegen het lekken van de boomen en tegen de nijdige windvlagen, die nu en dan nog opstaken; maar het begunstigde bovendien het voeren van een vrij levendig gesprek onder het voortstappen langs den weg, die met plassen doorweekt en met afgerukte boomtakken bezaaid was.

Aan Mientjes woning gearriveerd, werd mijnheer Frans natuurlijk onder veel dankbetuiging binnengenood door haar ouders, die zich al ongerust hadden gemaakt, hoe zij door dat weer naar huis moest komen.

Hij bleef een poosje uitblazen en maakte zich ondertusschen aan de brave menschen bekend als een neef van den majoor, die een week of drie, vier op het kasteel zou blijven logeeren. De goede menschen waren niet weinig vereerd

met de kennismaking en vooral met den dienst, dien zoo'n deftig heerschap hun dochter wel had willen bewijzen.

De kennismaking bleef niet tot dien eenen keer beperkt. Bijna dagelijks kwam mijnheer Frans op zijn fiets langs het eenzame boerenhuis, waarvan de deur gewoonlijk openstond, terwijl Mientje voor het open raam zat te naaien. Den eersten keer dat hij zich op het vlugge wiel vertoonde, liep het heele huis uit om van dat schouwspel getuige te zijn; want in die dagen was het stalen ros in die afgelegen streek nog een heele merkwaardigheid.

HET EINDE VAN DEN WILDDIEF, NAAR DE SCHILDERIJ VAN W. STRYOWSKI.

Mijnheer Frans stapte af om zijn schoonen tweewieler te laten bewonderen, en daar de meid juist met een vollen emmer versche melk kwam aandragen, die hem na het ritje een heerlijke verfrissching beloofde, was hij wel zoo minzaam een kom van het parelende blanke vocht aan te nemen uit de handen van Mientje, die ze hem blozend overreikte.

Of het de melk, dan wel Mientje zelf was, die hem naar het eenvoudige boerenhuis trok, viel niet precies uit te maken, maar zeker is het, dat hij tijdens zijn verblijf op het dorp haast geen dag oversloeg zonder er een minstens vluchtig bezoek te brengen.

Ook trof het toevallig, dat als Mientje's morgens uit de mis kwam of wanneer zij een boodschap op het dorp had, zij bijna geregeld

EEN POPPENKASTVERTOONING AAN HET HOF VAN MARGARETA VAN OOSTENRIJK, NAAR DE SCHILDERIJ VAN W. GEETS.

mijnheer Frans op haar weg ontmoette en hij al keuvelend een eindje met haar opliep.

Al die aangename herinneringen schoten Mientje in de gedachten, nu zij vernomen had dat mijnheer Frans tegen de Kerstdagen weer naar het dorp zou komen; en dat maakte haar stil aan tafel. Zonder te eten staarde zij nu en dan met een uitdrukking van heimelijk genoegen over hare talloor.

‘Mientje, gij eet vandaag niet,’ zei haar moeder. ‘Smaakt het u niet?’

‘Och, de worstjes van het kasteel mankeeren er aan,’ meesmuilde haar broer.

‘Nu, als het dàt is.’ hernam de goede vrouw, ‘dan moeten we zien, dat we tegen de Kerstdagen ook eens van die worstjes krijgen. Trui van 't kasteel zal wel weten te zeggen, waar ze die halen.’

‘Wel neen, moeder,’ zei Mientje kleurend, ‘er is geen haar van mijn hoofd dat er aan denkt.’

‘Ik denk voor 't naast,’ wierp de vader er nu schertsend tusschen, ‘dat mijnheer Frans haar door het hoofd speelt. Van wien hebt gij gehoord, Mien, dat hij op 't kasteel verwacht wordt?’

‘Van Trui, vader.’

‘Als dat heerschap dan maar niet zoo druk dezen kant uitkomt als van den zomer,’ mopperde Hannes, de zoon.

‘En wat zou het dan?’ vroeg zijn vader.

‘Wat dat zou? Wel dat het maar weer allerlei praatjes geeft op 't dorp. Ik heb daar van den zomer genoeg over moeten hooren.’

‘Welnu, laat ze praten,’ gromde de vader, op een snee roggebrood met spek kauwend. ‘Er zijn altijd lieden, die de zon niet in 't water kunnen zien schijnen.’

‘Als Mien door dat heerschap maar niet in 't zonnetje gezet wordt! Ik heb 't niets op die stadsche snuiters.’

‘Kom kom, wat zijn dat nu allemaal voor praatjes,’ kwam moeder Gelders er nu waarschuwend tusschen. ‘Mientje is verstandig genoeg om te begrijpen dat mijnheer Frans geen partij voor haar is.’

‘Dat weet ik nog zoo net niet,’ meende haar man. ‘Mientje is geen boerendeern als de eerste de beste. Ze kan als een juffrouw voor den dag komen en weet bij de grooten haar woord te doen of ze er onder grootgebracht is. En als mijnheer Frans nu op geen geld hoeft te zien, zou ik niet weten...’

‘Kom, Hannes, ik dacht dat gij wijzer waart. Praat toch geen gekkepraat. Laten we maar liever danken, dan kan Mientje weer aan haar werk. 't Is tegenwoordig zoo kort dag.’

Mientje had die laatste woordenwisseling maar zwijgend aangehoord. Zij staarde verlegen naar buiten en was aanstonds bereid, aan de uitnoodiging van haar moeder gehoor te geven, om door het dankgebed aan het dischgesprek een einde te maken.

II.

In de nederige dorpskerk werd het hoogfeest van Kerstmis gevierd. Het eenvoudige altaar prijkte in zijn rijksten dos: glimmende koperen kandelaren en daartusschen vaasjes met gemaakte bloemen onder stolpen, maar vooral een fraai geborduurd *antependium*, voorstellende het Lam Gods in een gouden stralenkrans, door de

eerwaarde zusters van de meisjesschool vervaardigd en waaraan Mientje Gelders in haar tijd nog had meegeholpen.

De zangers op het koor zongen het hoogste lied uit en jubelend verhieven zich de harten der geloovigen op de tonen van hun feestelijk uitgegalmd *Gloria in excelsis Deo.*

Maar wat inzonderheid de gemeente in de rechte Kerststemming bracht, dat was de preek van den grijzen dorpsherder, die in eenvoudige, maar diepgevoelde woorden de groote beteekenis van den dag uiteenzette. Vooral weidde hij uit over den vrede op aarde, door de Engelen bij de geboorte des Heilands aangekondigd en die, door het Kindje van Bethlehem, het deel zou worden van alle menschen van goeden wil. Hij toonde aan, waarin die vrede bestaat: de innerlijke kalmte en vergenoegdheid van het hart, dat in vrede is met God en de menschen. Hij deed uitkomen, hoe die vrede al het geluk, al de grootheid en alle schatten van de wereld te boven gaat, en dat, wie waarlijk gelukkig wil zijn in dit leven en hiernamaals, dus naar dien vrede behoort te streven, door zich van goeden wil te toonen, dat is zich naar Gods wil te voegen, zich tevreden te stellen met den staat, waarin Hij ons geplaatst heeft en geen dingen te begeeren, die Hij blijkbaar voor ons niet weggelegd heeft.

Maria en Jozef aan de kribbe van Jesus in den stal van Bethlehem, zoo sprak hij, waren in al hun armoede oneindig gelukkiger dan koning Herodes in al zijne glorie, die op zijnen troon sidderde voor een pasgeboren kind.

De ongekunstelde toespraak van den dorpsherder maakte zichtbaren indruk op zijn ingetogen hoorders; maar in het hart van Mientje Gelders vonden zijn behartigenswaardige woorden ditmaal weinig weerklank.

Zij was op dat oogenblik weinig gestemd om te beseffen dat de vrede des harten, het ware geluk alleen te vinden is in de tevredenheid met den staat, waarin God ons geplaatst heeft.

Zij zag een eind verder de kerk in, in de bank van den ouden majoor, naast dezen mijnheer Frans zitten. Telkens als zij de oogen opsloeg, viel haar blik op diens kranige gestalte, zijn levendigen, schranderen kop met de donkere, kort afgesneden haren en de geestig opgewipte knevels.

Dat gezicht bracht haar alles te binnen wat de jonkman haar zoo dikwijls had ingefluisterd als hij een eindje met haar opwandelde of toevallig thuis een oogenblikje met haar alleen was. Hij had haar gezegd dat zij veel te knap en te lief was om haar leven op dat saaie dorp te slijten met de stijve jurken voor de dorpsschoonen te naaien; dat zij in een groote stad veel beter op hare plaats zou zijn; dat zij daar makkelijk in een van de groote modemagazijnen een nette en goed bezoldigde betrekking kon krijgen, en dat zij op die manier veel meer kon verdienen voor haar ouders.

Hij had haar ook gezegd, dat hij heel veel van haar hield en niets liever zou wenschen dan dat ze zijn vrouw kon worden. Maar bij zijn ouders, die in Amsterdam een groot confectie-magazijn hadden, kon hij natuurlijk moeilijk met een dorpsnaaistertje aankomen, zij zouden nooit hun toestemming tot zulk een verkeering geven. Daarom moest ze zien dat ze in een andere omgeving kwam, waar zij leeren zou zich beter voor te doen, zich smaakvoller te kleeden, kortom een dame te worden, met wie hij voor den dag kon komen.

Dat alles schoot Mientje weer te binnen, nu zij mijnheer Frans daar in de verte vóór zich zag zitten, en terwijl de goede pastoor sprak van tevredenheid, van berusting in den staat, waarin God ons geplaatst heelt, droomde zij van mooie kleeren, van het schitterende leven in een groote stad en van al de heerlijkheden, die mijnheer Frans haar had voorgespiegeld.

Weinig vermoedde haar goede moeder, die met de handen in den schoot gevouwen naast haar zat, wat er op dat oogenblik in het hoofdje van haar Mientje omging.

Maar haar vader, die wat verder tusschen de mannen zat, werd evenmin als zij door de preek van den pastoor bijzonder geboeid. Ook hij kon niet nalaten, nu en dan een oogje op de bank van den majoor te werpen en den jonkman op te nemen, die daar zoo deftig in zijn nieuwmodische overjas troonde. Onwillekeurig dwaalde zijn blik van mijnheer Frans naar Mientje, die er in haar smaakvol Zondagskleedje, vond hij, net genoeg uitzag om geen kwaad figuur te maken naast den zwierigen stadsheer.

Tevredenheid met zijn staat en stand, - de pastoor had goed praten; maar hij zou er toch ook niet leelijk om kijken als men hem deken of bisschop maakte. Een mensch wilde toch vooruit in de wereld, en als het fortuin Mientje nu eens toelachte, dan zou hij zich daar volstrekt niet tegen kanten. Met den boerenstand ging het van jaar tot jaar achteruit. Het was maar goed dat Mientje de naald bij de hand had genomen. Wie weet wat er in verloop van tijd nog voor haar was weggelegd.

De oudertrots van den braven buitenman werd niet weinig gestreeld, toen hij bij het uitgaan van de kerk opmerkte, hoe mijnheer Frans zijne dochter met een zwierige strijkage groette en hoe een der dames van het kasteel haar in het voorbijgaan heel vriendelijk aansprak.

‘Gij komt toch zeker van middag onzen Kerstboom kijken,’ vroeg haar Mimi, de oudste der dames. ‘Gij hebt zoo ijverig mee geholpen om hem in orde te krijgen, dat gij hem ook wel in zijn glorie moogt zien.’

‘Heel graag, juffrouw,’ zei Mientje blozend van genoegen bij de gedachte, wien ze op 't kasteel zou aantreffen.

‘Wat zullen de kinderen een schik hebben,’ hernam de juffrouw, die ondanks haar houterig voorkomen toch een zachtgestemd hart bleek te bezitten.

‘Nu maar, 't is dan ook de moeite waard, wat de dames voor de arme stumpers hebben bij mekaar gebracht,’ zei Mientje.

‘Dat kan nogal schikken,’ zei de juffrouw met een bescheiden glimlachje. ‘We hebben gedaan wat we konden.’

Het bleek Mientje dien middag dat dit inderdaad het geval was. De Kerstboom was een pronkstuk en de eenvoudige boerenkinderen uit de buurt, te wier behoeve hij was opgericht, keken zich de oogen uit.

De dames van den majoor, die eigenlijk met haar leegen tijd geen raad wisten, hielden wel van zoo'n aardigheidje. Weken van te voren hadden zij zich gespitst op den lust van de kinderen, en de gedachte van die voldoening was haar een gestadige aanmoediging geweest bij het breien en haken van de dozijnen wollen mofjes, wantjes, kousjes en mutsjes, die zij in de lange winteravonden voor de behoeftige dorpsjeugd vervaardigd hadden en waarbij zij van Mientje Gelders veel hulp hadden gehad.

Nu prijkten al die kleurige maaksels harer handen aan de takken van den Kerstboom tusschen appelen en peren, in goudpapier gewikkeld, poppetjes van kleurig suikergoed, kleine geheimzinnige pakjes met roode koordjes dichtgebonden, alles bestraald door de flikkerende vlammetjes van de gekleurde kaarsjes, als schitterende bloemen, aan de donkere twijgen ontloken.

‘Hij is veel schooner dan verleden jaar,’ riep Mientje vol bewondering den stralenden boom beschouwende.

‘Dat hebben we aan neef te danken, die ons zoo handig geholpen heeft,’ zei Ida, de jongste van des majoors dochters, met een blosje van innige voldoening over den arbeid.

‘Ja, en hij heeft er zeil nog heel wat aardigheidjes aangehangen ook,’ voegde de oudere Louise er bij. ‘Er staan ons nog verrassingen te wachten.’

‘Daarom mag neef hem nu weer aftakelen ook,’ zei de oudste, Mimi, ‘hij kan er het best bij met zijn lange armen.’

‘Wel bedankt voor het vertrouwen, dat de dames in mij gelieven te stellen,’ zei de hupsche jonkman met een wit lachje. ‘Zouden we dan maar met de uitdeeling beginnen?’

‘Wacht een beetje,’ kwam nu de majoor er tusschen. ‘Dat gaat zoo maar niet. Eerst moeten de jongens en meisjes ons een paar mooie Kerstliedjes zingen, wat zegt u, Mientje?’

Mientje schrok in eens op als uit een droom. De vriendelijke lachjes en knipoogjes, die mijnheer Frans haar ter sluiks wist toe te sturen, hadden haar heelemaal van de wijs gebracht. Zij oefenden op haar nog grooter betoovering dan de heerlijke Kerstboom op de eenvoudige boerenkinderen, die er om heen geschaard stonden.

De levendigsten van de groep opgetogen kleinen drongen zich al luidruchtig naar voren, om aan de uitnoodiging van den goedigen oud - gediende te voldoen.

‘Zeker, eerst een liedje,’ zei juffrouw Louise. ‘Bedaard wat! Niet zoo dringen, gij daar, Heintje; Jansje moet ook den Kerstboom kunnen zien. En nu van de herdertjes hoor; een, twee, drie!’

Daar viel het kleine koor van de frissche kinderstemmetjes in:

> Herders, hebt gij niet vernomen
> Van de komst van uwen Heer?

De dames, de majoor en de gasten - want er waren nog eenige dames uit het dorp, die zooal niet door haar arbeid, dan toch door haar

giften, tot het kinderfeest hadden bijgedragen - luisterden in diepe ingetogenheid toe.

De majoor zag het blozende zingende groepje met de roode mondjes en de glinsterende oogjes met vaderlijke voldoening aan, en onder de oudere dames was er hier en daar zelfs een, die een traan wegpinkte, aangedaan door de stichtelijke melodie van de heldere kinderstemmen.

Ook Mientje vouwde onwillekeurig getroffen de handen in den schoot; maar haar gedachten waren toch niet bij de herders en de kribbe. Telkens trok weer de lieve boom hare aandacht en als zij het oog opsloeg, ontmoette haar blik steeds dien van mijnheer Frans, die brutaal rondgluurde en aan zijn knevels draaide.

Er stonden verrassingen te wachten, had juffrouw Mimi gezegd. Zeker had mijnheer Frans het een of ander voor de dames meegebracht, dat hij straks van den boom zou plukken. Of hij daarbij ook aan Mientje Gelders gedacht had? De knipoogjes van verstandhouding, die hij haar gaf, schenen het haar wel te beloven. Zij voelde dat ze een kleur kreeg van angstige verwachting bij dit denkbeeld.

De kinderen zongen nóg een liedje, en nog een.

‘Nu is 't genoeg,’ zei eindelijk de majoor. ‘Ze hebben hun loon wel verdiend. Gij hebt braaf gezongen, kinderen. Komaan, neef, ik zou nu maar met de uitdeeling beginnen; want ze staan al op heete kolen.’

Neet Frans, die het erg druk had met beurtelings elke van de dames een aardigheidje te zeggen, kwam heel gedienstig naar voren gewipt.

‘Zooals u wil, oom. Zal ik alles maar voor den voet weg er af halen?’ vroeg hij nog eens aan juffrouw Louise.

‘Ja, als gij maar op de briefjes let, die er op gespeld zitten.”

En vlug op een tuinstoel gesprongen, die tot dat doel was gereed gehouden, haakte de kranige jonker met bevallige handigheid nu een mutsje, dan een paar wantjes voorzichtig uit de groene twijgen los, las den naam, die op het briefje stond, en reikte het geschenk aan den gelukkige, voor wien het bestemd was, over.

Hij deed dat zoo aardig en ongedwongen, dat de dames er schik in hadden en de oude majoor nu en dan schudde van het lachen om de guitige opmerkingen, die hij er tusschen door wist te werpen.

De kinderen dansten van wellust met de roode mofjes of groene wantjes aan, die ze pas gekregen hadden, en hun vreugde werd letterlijk uitbundig, toen Trui de meid met een groot schenkblad binnenkwam, waarop wel een twintig volgeschonken koppen warme anijsmelk en een heele schotel met sneden krentebrood, die zij onder de kleine kleuters begon rond te deelen.

Mientje wachtte met kloppend hart. De kinderen hadden allemaal hun deel; na de mutsjes en kousjes waren de gouden appelen en peren en de suikerdingetjes aan de beurt gekomen; maar de toegebonden pakjes bengelden nog aan haar roode koordjes in de hoogste toppen van den lichtenden boom.

Dat waren zeker de verrassingen voor de groote menschen, die voor den dag zouden komen, als de kinderen weg waren. Of er ook iets voor haar bij zou zijn, iets van mijnheer Frans wel te verstaan; want dat de dames haar met een kleinigheidje bedenken zouden, dat was ze gewend, en daar hechtte ze nu zooveel niet aan.

Nadat de anijsmelk met het krentebrood was rondgediend, bliezen de kleinen al gauw den aftocht, verlangend de vruchten, van den Kerstboom geplukt, zegevierend thuis te vertoonen.

Nu kwamen de groote menschen aan de beurt en werkelijk wist neet Frans uit de takken van den leeggeplunderden boom nog voor elk der leden van het gezelschap een aardige verrassing te voorschijn te brengen.

‘'t Is of de bl... tooveren kan,’ viel de majoor naar soldatentrant uit, toen voor hem een mooie Duitsche pijp te voorschijn werd gegoocheld.

‘De boom is dezen keer onuitputtelijk,’ lachte juffrouw Ida, wie een fijn werktaschje was ten deel gevallen, terwijl haar oudere zusters met wat practischer geschenken, zooals ten paar keurige winterhandschoenen en een elegante handmof, bedacht waren.

Er was voor ieder wat. Niemand der gasten ging met leege handen heen, al had ze maar een doosje met bonbons opgedaan. En mijnheer Frans, altijd nog op den stoel staande en als een goochelaar aan den tooverboom werkende, wist die kleinigheden met zooveel gemak en zwier en onder zulke aardige complimentjes aan den man te brengen, dat het gezelschap daardoor in de meest opgewekte stemming werd gebracht.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Op glad ijs. -

Het ijsvermaak moge voor de liefhebbers nog zoo aantrekkelijk wezen, toch is het allesbehalve aangenaam, wanneer het ons in de stad plotseling tegen wil en dank wordt opgedrongen en de straten in één nacht in ijsbanen herschapen zijn.

Tot welke tooneeltjes dit in een groote stad aanleiding kan geven, daarvan biedt onze gravure een levendige voorstelling. We zijn op een soort boulevard, waarvan het plaveisel één gladde spiegelvlakte aanbiedt. Dat kan licht gebeuren, wanneer na een paar regenachtige dagen plotseling een strenge vorst invalt.

Voor de straatjongens is dat een heele aardigheid, daar de heele straat één onafzienbare glijbaan vormt. Maar wanneer zij met een dergelijke boodschap belast waren als de suikerbakkersjongen op onze gravure en hun een dergelijk ongeval overkwam, zouden zij hun plezier zeker wel opkunnen. Toch schijnt de netgekleede dame het geval nog vermakelijk te vinden; maar ook zij mag wel oppassen; want het hondje, dat zij aan een koord meevoert, wordt juist aangevallen door een grooten buldog, en in zijn angst loopt het beestje groot gevaar zijn meesteres van de been te trekken. Er is maar een kleinigheid noodig om op de gladde straat het evenwicht te verliezen. Zoo denkt er ook de dikke heer over, die voor alle zekerheid zich aan een lantarenpaal vastklampt, maar dien toch moeilijk als een wandelstok kan meevoeren.

Ook voor de paarden is zoo'n onvrijwillig ijsvermaak lang niet vermakelijk. Doordat de vorst zoo snel is ingevallen, is de koetsier er niet op bedacht kunnen zijn, hun hoeven zoogenaamd ‘scherp te zetten’. En het arme magere huurkoetspaard is daarvan al het slachtoffer. Van alle kanten in het tuig gekneld, ligt het ongelukkige dier machteloos op den harden grond te spartelen. De koetsier haast zich, van den bok te springen om zijn armen knol van de hinderlijke banden te bevrijden en hem te helpen, weer op te krabben, als hij ten minste geen poot gebroken heeft.

Het einde van den wilddief. -

In nog hachelijker positie dan het oude koetspaard verkeert de ongelukkige veroordeelde op onze tweede plaat. Deze gravure verplaatst ons in den ouden tijd, toen men met misdadigers vrij wat hardhandiger omsprong dan tegenwoordig.

Een Zigeuner is op wildstrooperij betrapt en nu wordt hij naar de strenge wet getuchtigd. Men heeft hem stevig op een hert vastgebonden en dit vervolgens vrij laten loopen, evenals het wilde ros, dat den rampzaligen Mazeppa droeg. Ontzet over den ongewonen last is het beangste dier eerst het woud in gevlucht, waar het als razend door kreupelhout, distels en doornen vloog. Maar tevergeefs, de onvrijwillige ruiter liet zich niet afwerpen. En in volle vaart ging het voort over hoogten en laagten, door plassen en moerassen, tot eindelijk het schuwe dier, volslagen razend geworden, den weg insloeg naar de rotsachtige kust om zich daar roet zijn stervenden last blindelings op de steenen te pletter te werpen.

Deze gruwzame straf werd tegenover de Zigeuners nog lang toegepast; want dit volk had de welwillendheid, waarmee men het bij zijn eerste optreden in Europa begroette, al spoedig verbeurd en gold overal voor vogelvrij. Daar zij zich zelf in geen enkele burgerlijke ordening voegden, stonden de Zigeuners in de openbare meening buiten de wet en de ruwe maatschappij van die dagen toonde zich tegenover hen allesbehalve van haar vriendelijksten kant. Dikwijls werden ze eenvoudig afgemaakt, waar men hen te pakken kreeg; ja het gebeurde, dat wanneer er te gelijk met het wild Zigeuners uit het hout opdoken, men deze evenals wild neerschoot en hun lijken met de lichamen van herten en wilde zwijnen als buit mee naar huis sleepte. Dan schreef men in het jachtregister bij voorbeeld: ‘Een groot hert, vijf kleinere, drie zware zwijnen, tien lichtere, twee Zigeuners, een Zigeunerin met kind.’

Poppenkastvertooning aan het hof van Margareta van Oostenrijk. -

Ziedaar een vroolijker tooneel uit den ouden tijd.

Alleronderdanigst hebben de reizende poppenkastvertooners verzocht, in het paleis te Mechelen een voorstelling te mogen geven, en de aartshertogin Margareta, door haar vader keizer Maximiliaan aangesteld als regentes der Neder landen en als voogdes der kinderen van haar vroeg gestorven broer Filips den Schoone, heeft hun daartoe gaarne toestemming verleend om den prinselijken kinderen plezier te doen.

Dit schijnt haar voortreffelijk gelukt te zijn: de oogen van het jonge gezelschap zijn met gespannen aandacht gericht op het geheimzinnige scherm, waarboven zich de grappige figuren bewegen. Het kleinste prinsesje, Catharina, klapt vol blijdschap in de handjes en ook haar oudere zuster Eleonore, die op den voorgrond zit, schijnt geheel op te gaan in het zeldzame kunstgenot.

De toekomstige beheerscher van twee werelden echter, de latere keizer Karel V, leunt onverschillig tegen de bank achter hem en staart met half open mond en droomerige blikken het schouwspel aan. Reeds nadert de gewichtige dag, waarop hij meerderjarig zal verklaard worden. Zooals men weet geschiedde dit op zijn vijftienden verjaardag.

Zijn tante, de regentes, die naast hem zit, wendt het hoofd geheel af, in fluisterend gesprek met een van haar raadslieden. De nog betrekkelijk jonge vorstin heeft een zwaren last van zorgen en verantwoordelijkheid op de schouders.

Reeds van haar jeugd af was Margareta van Oostenrijk in de harde school van den tegenspoed gevormd. Zij behoorde tot het niet geringe getal hooggeborenen, die hun vorstelijke positie moeten betalen met de verloochening van veel wat den gewonen

sterveling gelukkig maakt. Nauwelijks twee jaar oud, werd zij in 1482 door haar vader Maximiliaan om redenen van staatsbelang verloofd aan koning Karel VIII van Frankrijk en met haar min en gouvernante naar Parijs gezonden om daar haar verdere opvoeding te ontvangen. Elf jaar later trouwde de koning met Anna van Bretagne en zond zijn jeugdig bruidje naar haar vader terug, die op dit oogenblik niet in de gelegenheid was, den geleden smaad te wreken.

In 1496 werd haar hand wederom weggeschonken, ditmaal aan den prins Johan van Asturië, maar nog in hetzelfde jaar stierf deze edele zoon van Ferdinand en Isabella. Een tweede, zeer gelukkig huwelijk, in het jaar 1501 met Philibert van Savoye aangegaan, zou ook maar van korten duur zijn; in het jaar 1504 keerde Margareta, voor de tweede maal weduwe, naar haar vader terug, om spoedig daarna het regentschap over de Nederlanden waar te nemen tot aan de meerderjarigheid van haar neef Karel en tevens over de opvoeding van den knaap en zijn beide zusjes te waken.

Voor die dubbele taak had keizer Maximiliaan geen gelukkiger keus kunnen doen: alle geschiedschrijvers van dien tijd roemen eenparig de groote schranderheid en de rustige, wilskracht van deze buitengewone vrouw, die, met de bekwaamste staatslieden wedijverend zoowel in tijden van oorlog als van vrede een heilzamen invloed op den loop der gebeurtenissen wist uit te oefenen en daarbij nog tijd vond om voor de haar toevertrouwde kinderen een zorgzame en liefdevolle moeder te zijn.

Aan den glans der regeering van Karel V mocht zij zich nog jaren lang verheugen, evenals zij aan zijn staatkundige zorgen ook steeds het levendigste aandeel nam.

Zij stierf in 1530 te Mechelen, haar residentie, waar het dankbare nageslacht haar in 1850 een gedenkteeken heeft opgericht. 't Is het schoone voorrecht der kunst, de gedachtenis der afgestorvenen levendiger te bewaren dan het eenvoudige woord vermag. En zoo zal men ook op onze gravure met belangstelling de beminnelijke vrouw beschouwen, die door

tijdgenoot en nakomeling steeds tot de voortreffelijksten van haar geslacht gerekend werd.

De nieuwe president der Vereenigde Staten. -

In de maand Maart van het volgende jaar zal president Cleveland het Witte Huis te Washington verlaten en de heer William Mac Kinley zijn intrede doen in het Amerikaansche Kapitool.

Het is waar, dat de eigenlijke presidentskeuze eerst in Januari a.s. zal plaats hebben, maar er bestaat niet de minste twijfel, of majoor Mac Kinley zal de uitverkorene zijn. In het begin van November zijn, zooals de lezer weet, door het algemeen stemrecht de mannen aangewezen, die in Januari den president hebben te kiezen, en daar zij een imperatief mandaat hebben, weet men dus precies, hoeveel stemmen op Mac Kinley en hoeveel op diens tegencandidaat, William Bryan, zullen worden uitgebracht.

Het is een heete strijd geweest tusschen deze beide William's, of liever tusschen de beide partijen, waarvan zij de banierdragers waren. Mac Kinley was de candidaat van het republikeinsche Oosten, dat den enkelen gouden standaard wilde gehandhaafd zien; Bryan werd hoofdzakelijk gesteund door het democratische westen, dat de vrije aanmunting van het zilver voorstond. De Westelijke staten nu mogen groot zijn in oppervlakte, de dunne bevolking was Oorzaak, dat zij veel minder stemmen uitbrachten, dan de oostelijke staten, waarin de volkrijkste steden als New-York, Philadelphia enz. gelegen zijn. De overwinning verbleef dus aan Mac Kinley, welke overwinning in Januari bezegeld zal worden door de keuze van het kiescollege.

William Mac Kinley werd in 1844 in het dorp Niles in den staat Ohio geboren. Nog maar zeventien jaar oud, nam hij in 1861 deel aan den oorlog tusschen de noordelijke en zuidelijke staten, en reeds drie jaar later was hij adjudant bij den staf van generaal Sheridan, een der bevelhebbers van het leger der noordelijken.

WILLIAM MAC KINLEY, DE NIEUWE PRESIDENT DER VEREENIGDE STATEN.

Als majoor verliet Mac Kinley het leger en vestigde zich in 1867 als advocaat te Canton in den staat Ohio. Sedert 1876 zetelde hij onafgebroken in het Congres en werd in 1889 gekozen, en later herkozen, als gouverneur van genoemden staat.

Mac Kinley is altijd een warm voorstander geweest van beschermende rechten, en onverpoosd heeft hij gewerkt voor de verspreiding en de zegepraal van zijn staatkundige en staathuishoudkundige denkbeelden.

Hij is eenvoudig in zijn spreken en even eenvoudig in zijn uiterlijk; hij heeft een heldere stem, bezit een groote rijpheid van gedachten en, wat voor Amerika van beteekenis is, mag zich verheugen in een sterk gestel, dat tegen alle vermoeienissen is bestand.

Mac Kinley is van middelbare grootte, zijn voorhoofd is hoog en breed, de bovenlip dik, de kin forsch ontwikkeld, zijn oogen zijn groot en van grijze kleur, zijn haar is dun en begint al grijs te worden. Op zijn gelaat ligt steeds een uitdrukking van vriendelijken ernst.

Eenvoud is de sprekendste karaktertrek van dezen man, in wiens hand het Amerikaansche volk voor vier jaar het bestuur des lands heeft gelegd.

De kleine helpster. -

Geen heerlijker genot voor kinderen dan groote-menschenwerk te mogen doen. Dat geeft hun de illusie dat ze al zijn, wat ze met al hun begeerten hopen te worden: groote menschen.

Maar voor de kleine meid op ons aardig plaatje is er nog een andere reden, waarom zij haar grootmoeder zoo graag een handje helpt bij haar huiselijke bezigheden. Het is omdat zij zoo erg veel houdt van het goede mensch, dat, zoals de meeste grootmoeders, haar kleindochtertje letterlijk bederft.

DE KLEINE HELPSTER, NAAR DE SCHILDERIJ VAN E. VON BERGEN.

En vooral reikt ze haar gaarne de behulpzame hand bij zoo'n aardig karreweitje als het koffiemalen. Dat kan grootmoeder zoo vlug doen, dat het een lust is om te zien en de kleine denkt dat het haar even handig zal afgaan; maar het valt toch wel een beetje tegen; en grootmoeder ziet het met een glimlach aan, hoe het kleine handje tevergeefs tracht den zwengel tusschen de weerbarstige koffieboonen om te draaien.

[Nummer 35]

Kerstmis.
(Bij de platen.)

De Engelen luiden, op de zinrijke compositie onzer eerste bladzijde, het blijde hoogfeest van Kerstmis in en al aanstonds zien wij daar de groote beteekenis van den christelijken vierdag bij uitnemendheid ontvouwd.

De kunstenaar doet ons een blik slaan in de Hemelen, waar de drie-eenige, heilige God van alle eeuwen in ontzaglijken luister troont. God de Vader en God de Heilige Geest zetelen op hun verheven gestoelte, maar de Zoon, de tweede Persoon der Heilige Drievuldigheid, is van den troon opgestaan. Hij ontdoet zich van Zijn goddelijk gewaad, den wijden koningsmantel, en reikt een Engel, aan zijn voeten geknield, kroon en schepter over. Hij gaat het rijk Zijner heerlijkheid verlaten om op aarde neer te dalen, de gestalte van een dienstknecht aan te nemen en door Zijn lijden voor de schuld der zondige menschheid te voldoen.

Zie, een andere Engel biedt Hem reeds het kruis en de doornenkroon aan als de zinnebeelden van het gruwzame lijden, dat Hem op aarde wacht. Voor de schitterende kroon der hemelsche glorie aan vaardt Hij blijmoedig den bloedigen doornenkrans; voor den schepter der hemelheerschappij het zware schandhout des kruises. En de Vader ziet den geliefden Zoon de hemelen verlaten om den schuldigen mensch weer den toegang tot het verblijf der zaligheid te openen. ‘Zoo lief heeft God den mensch gehad, dat Hij zijn eenigen Zoon niet heeft gespaard; maar Hem heeft overgeleverd tot den dood, ja tot den dood des kruises.’

Voor den mensch, in de slavernij des duivels zuchtende, is dat de blijde boodschap der bevrijding. ‘Zie ik verkondig U een blijde tijding, die voor het geheele volk zal zijn,’ zoo jubelen de Engelen in de lucht. ‘Heden is u in Davids stad de Verlosser geboren.... en dit zal u een teeken zijn: gij zult een kind vinden, in doeken gewikkeld en liggende in een kribbe.’

De vervulling van het woord des Engels zien wij onmiddellijk daaronder in beeld gebracht; doch wat wij in dit treffend gegroepeerde tafereel in het kort zien samengevat, dat bewonderen wij in breeder ontwikkeling op de verdere Kerstplaten, in dit nummer bijeengebracht.

De gravure op blz. 4, naar de schilderij van den vermaarden Franschen meester Bastien Lepage vervaardigd, schildert ons den schrik en de verbazing der herders, in de velden van Bethlehem de wacht houdende bij hun schapen, toen zij plotseling, van verblindend licht omstraald, de gevleugelde Godsgezanten voor zich zagen. 't Is een oude en een jonge herder, die de kunstenaar ten tooneele voert. De grijze buigt al dadelijk het eerbiedwaardige hoofd in heilige verrukking en vouwt de stramme handen saam. Hij behoort tot die vromen van Israël,

HET WOORD IS VLEESCH GEWORDEN,
naar de groote crayon-teekening, uitgegeven door R. Schuster te Berlijn.

Het woord is vleesch geworden.

Juich, zondig Menschdom! in uw lot.
Het Woord bij God, en eeuwig God,
Der englen lof, der englen Heer,
Werd vleesch en daalde op aarde neer.

Het eeuwig Woord, des Vaders Zoon,
Verliet zijn starrelichten troon,
En koos (de ontferming Gods zij lof!)
Zijn tabernakel in dit stof.

Geeft, hoogste heemlen, geeft God eer!
Het Woord werd vleesch, Gods Zoon daalt neer.
Gods welbehagen daalt met Hem;
Behouden Mensch, verheerlijk Hem!

Verheerlijk God op hoogen toon,
God schenkt zijn eengeboren Zoon!
Zie hoe Hij 't zondig Menschdom mint;
Aanbid die liefde en word zijn kind.

(Dichtwerken, Dl. III, blz. 196).
NICOLAAS BEETS.

[Vervolg Kerstmis.
(Bij de platen.)]

die met smachtend verlangen de komst van den beloofden Messias verbeidden. De jongere ziet nog verbaasd op tot de schitterende verschijning, die hem tot zijn geruststelling toeroept: ‘Vrees niet: ik verkondig u een blijde boodschap....’

En het heuglijke nieuws verbreidt zich weldra over het gansche veld. Van alle kanten komen de herders en het eenvoudige landvolk, door hun vreugdegeroep ontwaakt, aangesneld om zich te vergewissen van hetgeen de Engel hun geboodschapt heeft.

Op het fresco van professor Seitz, door onze volgende gravure weergegeven, zien wij hen in ootmoed en aanbidding neerknielen voor het goddelijk Kind; den eerbiedwaardigen grijze voorop, door Jozef, die hem de hand drukt, verwelkomd. Met vreugde brengen zij hun liefdegaven aan het bevallige Kind, dat hen met geopende armpjes toelacht en dat zij met teederheid beschouwen, evenals de engeltjes, die elkander achter de geknielde Moedermaagd verdringen. Tot zelfs de os en ezel, die met Maria en Jozef het verblijf in den stal deelen, toonen zich eerbiedig ingetogen en buigen de koppen over het aanbiddelijke Kind, waarin ook zij hun Schepper eeren.

Slaan wij het blad om, dan aanschouwen wij een meesterstuk van den beroemden Vlaamschen schilder Quinten Matsys, de Moedermaagd met het goddelijk Kind, ditmaal niet in den armoedigen stal, maar als een Koningin, met een schitterenden diadeem gekroond en zetelend op een rijken troon, als in een vorstelijk paleis.

Maar schooner dan de vorstelijke luister, waarmee de kunstenaar Maria's beeld heeft omringd, is de glans van het goddelijk moederschap, haar stralend van het edele, reine, maagdelijke gelaat. Er ligt een waas van teeren weemoed over de aanminnige trekken; Maria's moedervreugde bij de beschouwing van haar aanbiddelijken Lieveling werd toch altijd getemperd door de gedachte aan hetgeen dit Kind boven het hoofd hing.

Op Matsys' schilderij is de kleine Jesus nog een aanvallig wicht, dat streelend de armpjes om den hals zijner moeder slaat. De volgende gravure, vervaardigd naar de schilderij van onzen taalgenoot Sinkel, in den trant der Dusseldorfsche school uitgevoerd, vertoont Hem ons als knaapje. Wij herkennen daarin het Kind, dat opgroeiende, toenam in wijsheid en in behaaglijkheid bij God en de menschen en zijn ouders onderdanig was. Met den kleinen vinger wijst hij alle kinderen op het vierde der tien geboden: ‘Eert uw vader en uw moeder....’ Hij, de God van majesteit, was als kind gehoorzaam aan Jozef en Maria; Hij leverde ons het schoonste toonbeeld van kinderlijke liefde en onderwerping aan het ouderlijk gezag.

Onze laatste gravure op het Kerstfeest betrekkelijk voert ons weer naar den heuglijken Kerstnacht terug. Met het *Gloria* der engelen zien wij de patrones der gewijde toonkunst, de lieve schutsvrouw onzer zangkoren, de beminnelijke heilige Caecilia instemmen. De engelen bieden haar in den heiligen nacht het rijkbesnaarde instrument, opdat zij er met haar begaafde vingeren de schoonste tonen aan ontlokke ter verheerlijking van den pas geboren Verlosser.

Zoo werken alle kunsten mee om hun hulde te brengen aan het Kind van Bethlehem. Beitel, penseel en graveerstift stellen ons in hartverheffende beelden de heilige gebeurtenis van den Kerstnacht voor oogen: de gewijde toonkunst heft onder de

leiding harer hemelsche voorgangster Caecilia den eeuwenouden lofzang aan en doet de gewelven onzer tempels daveren van het jubelende:

Gloria in excelsis Deo!

Hermine.
Kerstvertelling door J.R. van der Lans.
(*Vervolg en slot.*)

Er was een glas wijn gepresenteerd en ook dit had zijn uitwerking niet gemist. Vooral Mientje Gelders was in den zevenden hemel. Met glinsterende oogen en blosjes op de wangen volgde zij de handhabiliteiten van den dilettant-goochelaar. En haar hartje klopte van half blijde, half angstige verwachting, welke verrassing haar wel zou weggelegd zijn.

'Mientje Gelders!' klonk het opeens van de estrade, dat wil zeggen den tuinstoel, en daar ontrolde zich voor haar verbijsterde oogen een fijn blauwzijden dasje of sjaaltje, dat mijnheer Frans als een wimpel van zijne schoone witte vingers liet fladderen.

Mientje kreeg een kleur als een roos, toen zij, tusschen het gezelschap door, op den Kerstboom moest toetreden om het geschenk in ontvangst te nemen. Zij beefde van aandoening, maar het was haar of ze geen grond onder de voeten meer voelde, toen mijnheer Frans haar bij het overreiken van het fraai doekje een klein rond doosje in de hand stopte met de fluisterende aanmaning:

'Niet openmaken voor gij thuis zijt.'

Instinctmatig liet zij het in haar zak glijden, terwijl zij, blozend van opgetogenheid, het dasje aan de dames ging vertoonen.

Mijnheer Frans had haar dus niet vergeten!

III.

Thuisgekomen, kon Mientje niet uitgeroepen komen over den lieven Kerstboom en over de lust, die zij op het kasteel gehad had. Op een wenk van juffrouw Mimi had Trui haar een flink stuk tulband meegegeven voor thuis. En dat kwam daar juist van pas, daar moeder Gelders ter eere van den hoogen feestdag een ketel chocolademelk op de kachel had staan en een sneetje tulband daar heel goed bij smaakte.

Het mooie blauwzijden dasje vond algemeene bewondering. Haar moeder vatte het uit voorzichtigheid met een punt van haar voorschoot aan om het op haar gemak te bekijken en haar vader wilde dat zij het dadelijk eens zou omdoen om te zien hoe het haar stond.

'Nu, nu,' grinnikte de goede buitenman, 'de dames van het kasteel zullen nog een heele madam van u maken.'

'Maak het kind maar niet hoovaardig,' waarschuwde de moeder, ''t is eigenlijk in 't geheel geen dracht voor haar.'

'Dat vind ik voor mij ook,' meende haar broer, de eenige, die onder haar opgetogen verhaal stug en koel gebleven was. Naar zijn zin was daarin te dikwijls de naam van mijnheer Frans gemengd; hij had het niet op dien saletjonker, zooals hij den neef van den majoor noemde.

Ondanks die opmerkingen toonde Mientje zich bijzonder met haar nieuwen tooi ingenomen; want na zich daarmee in den verweerden spiegel beschouwd te hebben, hield zij het dasje om en zette er coquet het heele hoofdje naar.

Zij brandde van begeerte ook haar ander geschenk te laten zien, maar durfde dat niet goed aan in het bijzijn van haar broer, die haar, zooals ze meende, niets gunde.

Ten slotte kon zij haar heimelijke vreugde niet inhouden. Eer zij het zelf wist, was het hooge woord er uit.

‘En dan heb ik van mijnheer Frans apart nog wat schoons gekregen.’

‘Van mijnheer Frans?’ klonk het van alle kanten tegelijk en verbaasd staarden aller oogen haar aan.

‘Ja, kijk maar eens. Terwijl hij het dasje overreikte, stopte hij me dit in de hand.’

Ze haalde het doosje uit den zak, opende het en.... daar glinsterde in rose watten een gouden ringetje met een blauwen steen, waarin een hartje gegraveerd was.

Wie de toovermacht kent, die het gezicht van goud op eenvoudige menschen uitoefent, kan zich eenigermate de versteldheid begrijpen, die de goede familie Gelders aangreep bij het gezicht van dat onverwachte kleinood.

‘Da's verdikkie goud!’ riep de vader, terwijl hij met zijn kromme vereelte vingers den ring uit het doosje poogde te lichten en hem met open mond en groote oogen bekeek.

‘Mientje, kind,’ zei de moeder verschrikt, ‘dat moogt gij niet aannemen.’

‘Ik zou hem dat ding dadelijk terugsturen,’ zei haar broer Hannes stug, terwijl hij het doosje, dat zijn vader hem voorhield, met zijn forsche knuist ver weg schoof.

‘Terugsturen?’ vroeg de vader, nogmaals het ringetje bekijkend en probeerend het aan zijn knokkelige pink te schuiven. ‘Dat zou een affront wezen.... Gij kunt niet weten wat die meneer Frans er mee voor heeft.’

‘Precies daarom,’ zei Hannes kortaf.

‘Ik vind ook,’ kwam de moeder er tusschen, ‘dat het geen pas geeft. Dat Mientje van de dames een aardigheidje krijgt, daar steekt niets in. Maar zoo'n kostelijk geschenk van zoo'n jongen meneer, en die dat haar zoo stiekem in de hand stopt, - neen, dat lijkt me niks.’

‘Ik zeg maar, men kan niet weten wat hij er mee voorheeft. Gij al zoekt er kwaad achter, maar 't kan best gebeuren dat het eerlijk gemeend is.’

‘Nu zeg ik niks meer,’ zei Hannes, wrevelig van de tafel opstaande om eene pijp te stoppen.

‘Dus gij zoudt denken,’ vroeg de moeder, ‘dat die meneer Frans van het kasteel met ons Mientje zou willen vrijen? Dat zoo'n stadsche pronker een eenvoudige boerendeern voor zijne vrouw zou willen? Nu dacht ik toch, dat gij wijzer waart, vader. Al zou de jongen het misschien op den oogenblik goed meenen, dan kan er immers toch van een huwelijk niks komen. Ze zijn geene partij voor mekaar.’

‘En ik zou niet weten, waarom niet,’ hield baas Gelders vol. ‘Ons Mientje is geen boerendeern; ze kan best met den rijkdom verkeeren. 't Eenige is dat ze geen geld heeft, maar als zoo'n heer daarop nu niet hoeft te zien....’

‘Denkt gij dan dat zijne familie er maar dadelijk genoegen mee zou nemen? Neen, daar kan niks uit groeien. En daarom mag Mientje dien ring niet aannemen; ze moet hem hoe eer hoe beter teruggeven,’ besloot moeder Gelders.

‘Nu dat zou een fijn compliment zijn voor meneer Frans!.... Weet ge wat, laat dat zaakje maar aan mij over. Ik denk dat we hem dezer dagen wel hier zullen zien, en dan zal ik eens een verstandig woordje met hem praten. Dan zullen we gauw weten of het meenens is of niet.’

Dit zeggende, deed baas Gelders den ring weer netjes in het doosje en stak het in den zak.

Mientje schoten haast de tranen in de oogen, toen zij het dierbare kleinood, waaraan zich voor haar zooveel heerlijke droomen vasthechtten en dat ze zelf nog maar ternauwernood bekeken had, in haar vaders wijden broekzak zag verdwijnen.

Maar ze zei niets. Ze begreep dat ze bij slot van rekening alleen bij haar vader steun zou vinden. Haar moeder was een goede, eenvoudige ziel, huiverig van alles wat maar een beetje boven haar schreef ging. En haar broer was een echte boerenjongen, die geen stedeling kon uitstaan. Haar vader alleen begreep haar en besefte dat zij niet in de wieg gelegd was om haar leven op een stom boerendorp te slijten.

Vol vertrouwen in zijn vaderlijk beleid, vol onbestemd verlangen wachtte zij af wat er gebeuren zou, zonder te spreken, in een stil voorgevoel van zij wist niet welk geluk.

Gelijk baas Gelders gedacht had, gebeurde. Den volgenden dag al - het was een prachtige, zonnige tweede Kerstdag - verscheen mijnheer Frans in het eenvoudige boerengezin.

Mientje, die aan het venster zat, had hem al van ver zien aankomen op zijn blinkende fiets, die in de zon schitterde als zilver. Zij bloosde tot aan haar blauwzijden dasje, toen de kranige jonkman, met zijn bonten muts in de hand, de kamer binnenstapte en het heele gezelschap een plezierige Kerstmis toewenschte.

‘Van 's gelijken, mijnheer Frans,’ stamelde Mientje en bleef bescheiden op hare plaats.

Maar haar vader trad gul op den jonkman toe en schudde diens fijne hand krachtig in zijn harde boerenknuist.

De moeder bepaalde zich tot een beleefden groet en Hannes toonde zijn weinige ingenomenheid met den stadschen bezoeker door aanstonds op te stappen en de deur uit te gaan.

'Ik ga een eindje het dorp in, vader,' zei hij.

Mijnheer Frans had intusschen, op vaders uitnoodiging, al zijn overjas uitgegooid, die door Mientje heel voorzichtig op het bed in de bedstee was in veiligheid gebracht; hij had zich op een stoel neergezet en praatte en lachte of hij al bij die boerenlieden thuis hoorde.

'Ik ben zoo vrij eens te komen zien, hoe gij het al maakt, moeder Gelders,' dus wendde hij zich tot de goede vrouw, die naar zijn meening een beetje zuinig keek.

'Dat kan, Goddank, nogal schikken, mijnheer,' zei ze, 'we zijn allemaal gezond; we hebben wat we noodig hebben. En wat zou een mensch dan nog meer verlangen?'

'Ik vind het verduiveld aardig van meneer, dat hij ons nog eens komt opzoeken,' dus nam baas Gelders het op wat guller toon van haar over.

'Goeie vrinden vergeet men zoo licht niet. Ik heb hier van den zomer zoo dikwijls gezellig gepraat, dat ik niet anders kan verlangen dan de kennismaking weer te hervatten. Gisteren heb ik het genoegen al gehad, Mientje op het kasteel aan te treilen. Het was een heel aardig, gemoedelijk partijtje, vond u niet, Mientje?'

'Ja, de dames hebben zich wel uitgesloofd,' zei Mientje, nog altijd een beetje verlegen. 'De Kerstboom was dan bijzonder prachtig dezen keer.'

'Ik zie, u hebt uw cadeau vandaag al omgedaan. Het staat u om te stelen,' merkte mijnheer Frans op en liet den blik van het blauwzijden dasje neerglijden naar haar hand, als verwachtte hij ook het ringetje aan haar vinger te zien prijken.

Dat ontging baas Gelders niet, evenmin als dat Mientje zichtbaar verlegen werd.

'Weet gij wat, Mientje,' zei hij, 'me dunkt, gij kont met Roosje ook nog wel eens naar het dorp gaan. 't Is veel te schoon weer om in huis te zitten en 't is kort dag tegenwoordig.'

Mijnheer Frans keek vreemd op, maar Mientje toonde zich dadelijk bereid aan den wenk van haar vader gevolg te geven. Zij en Koosje deden haar mantel om en stapten, na een beleefden groet, de deur uit en den weg op.

Mijnheer Frans keek ze door het raam na en voelde zich niet heel op zijn gemak, nu hij met den baas en de vrouw alleen was.

'Ik heb de meisjes maar eens weggestuurd,' begon baas Gelders, zwaar uit zijn pijp dampend, 'omdat ik een verstandig woordje met u spreken wou, waar ze niet mee noodig hebben. Wij hebben gisteravond kwestie gehad, mijn vrouw en ik, en dat was hierover....'

Hij haalde het doosje met den ring uit den zak.

'Kijk eens, hier is Mientje gisteravond mee thuisgekomen. Zij vertelde dat u dat haar in de hand gestopt had....' Paf, paf, ging intusschen de pijp. 'Nu meende mijn vrouw - pf dat Mientje dat niet van u mocht aannemen - pf, pf. - Niet dat ze er kwade bedoelingen achter zocht - pf. - Dat in de verste verte niet - pf. - Maar.... toch, u begrijpt me wel - pf. - Als een jongen een meisje zoo'n geschenk doet, dan beteekent dat natuurlijk dat.... dat - pf - dat hij een goed oogje op haar heeft - pf - dat hij - pf - ze wel tot vrouw zou willen. En nu was mijn vrouw bang dat - pf - dat dit bij u geen meenens kon zijn....'

‘En waarom zou dat bij mij geen meenens zijn, moeder?’ vroeg de jonkman haar gulweg op den man af.

‘Wel omdat gij geen partij voor elkanderen zijt,’ zei het goede mensch kortaf. ‘Van trouwen tusschen u twee kan nooit wat komen, en dus is 't maar 't best dat gij Mientje rustig haar weg laat gaan en haar geen presentjes in de hand stopt, waardoor ze zich maar dwaze dingen in het hoofd haalt. U zou me dus plezier doen met dat doosje weer stilletjes mee te nemen....’

‘Maar vrouw, laat meneer toch eerst uitspreken.’

‘Waarom zou er tusschen ons van een huwelijk nooit iets kunnen komen?’ vroeg mijnheer Frans. ‘Als we veel van elkaar houden, zal het toch wel voldoende zijn?’

‘En heeft uw familie er dan niks in te zeggen?’

‘Mijn familie? Ja.... zeker zouden mijne ouders er op 't oogenblik slecht over te spreken zijn. Zooals Mientje nu is, kan ik haar moeilijk aan mijn familie presenteeren. U begrijpt, een dorpsmeisje, daar zullen ze in Antwerpen wel een beetje den neus voor optrekken. Maar Mientje hoeft geen dorpsmeisje te blijven. Ze zou in eene groote stad heel goed op hare plaats wezen, bij voorbeeld in het een of ander groot confectiemagazijn. Met haar aanleg voor het modevak, haar werkzaamheid en bekwaamheid zou zij het daar gauw heel ver brengen. Ze zou een behoorlijk salaris trekken, terwijl ze hier voor een bagatel van den ochtend tot den avond kan zitten pikken. Ze zou zich goed kunnen kleeden, onder de menschen komen en in korten tijd zóó in haar voordeel veranderen, dat niemand in haar een eenvoudig dorpsmeisje herkennen zou. En als ik haar dan aan mijn ouders presenteerde, twijfel ik geen oogenblik of ze zouden mijnen keus van harte toejuichen.’

Baas Gelders zag den jonkman met groote oogen en opgetogen blikken aan. Diens woorden tooverden hem een visioen van grootheid voor den geest, als hij voor zijn knappe dochter niet had kunnen droomen.

‘Ziet ge wel, vrouw, dat het meneer ernstig gemeend is en dat hij heel andere plannen heeft, dan Mientje het hoofd op hol te maken? Op zoo'n manier als meneer daar uitlegt, kan alles best in orde komen.’

Maar vrouw Gelders was niet zoo licht in te palmen als haar man. Mientje alleen naar een groote stad te laten gaan, zij huiverde als zij daaraan dacht.

Tevergeefs poogde mijnheer Frans haar gerust te stellen omtrent de gevaren, die zij daarvan voor haar dochter vreesde. Hij zou wel zorgen dat ze ergens kwam, waar zij goed bezorgd was. Hij had veel relaties met groote Duitsche huizen en was nu juist op reis om die te bezoeken. Daarvan maakte hij gebruik om hier, in de nabijheid van de Duitsche grens, de Kerstdagen bij zijn oom door te brengen. Maar als die voorbij waren, ging hij verder. Hij sprak van Emmerik, van Kleef, van Crefeld, waar hij heel vertrouwde huizen kende en licht een goede plaats voor Mientje vinden zou. Het was zonde, het meisje op zoo'n afgelegen dorp te laten, waar ze nooit verder zou komen.

‘We zijn hier allemaal gelukkig en tevreden, meneer, op ons boerendorp,’ bracht vrouw Gelders daartegen in, ‘en als Mientje zoo braaf oppast als ze tot dusver gedaan heeft, zal zij het hier net zoo goed schikken als waar anders... Ze hoeft volstrekt zoo hoog niet te vliegen. Ik zeg maar wie laag en nederig bij den weg blijft, die staat het minste aan gevaar bloot van te vallen.’

Daarentegen was baas Gelders het heelemaal eens met mijnheer Frans, dat zij voor wat hoogers in de wereld bestemd was.

‘Een mensch mag zijn fortuin in de wereld niet met voeten schoppen,’ zei hij. ‘Als meneer het goed met Mientje meent en haar vooruit wil helpen om ze later te kunnen

trouwen, en het meisje heeft daar zin in, dan mogen we haar geluk niet in den weg staan.'

Zoo werd er nog lang en breed gepraat en mijnheer Frans wond zich, door de tegenspraak van vrouw Gelders geprikkeld, al meer en meer op, zoodat hij allerhande beloften en plannen ontwikkelde, Waaraan hij stellig den vorigen avond bij het overreiken van zijn geschenkje heel niet gedacht had.

Het drietal was nog druk in gesprek, toen Mientje met haar zusje al uit het dorp terugkeerden. Het moet gezegd worden dat zij het niet lang gemaakt hadden, daar het ongeduld Mientje onweerstaanbaar naar huis dreef.

Zij zag wel aan de gezichten dat er over ernstige dingen gesproken was, maar kreeg daaromtrent voorloopig toch niet veel te hooren, daar mijnheer Frans, na nog een praatje over onverschillige dingen, dat niet te best meer vlotte, zachtjes aan opstapte en met zijn fiets wegreed.

IV.

Weer liep het naar Kerstmis, maar Mientje Gelders zou het blijde Christenfeest ditmaal niet vieren in de eenvoudige dorpskerk van haar geboorteplaatsje en in den nederigen kring van haar betrekkingen. Evenmin zou zij den Kerstboom van de dames op het kasteel bewonderen.

Zij had nu wel aan wat anders te denken. Sedert bijna twee jaar in een groot confectiemagazijn te Crefeld werkzaam, had zij het juist tegen de Kerstdagen geweldig druk.

Bij onze Oosterburen is het Kerstfeest zoo ongeveer wat St. Nicolaas bij ons is, het feest der wisseling van verrassingen en geschenken onder vrienden en verwanten. In alle winkels en magazijnen komen tegen dien tijd handen te kort om de koopers te helpen. Overal heerscht de grootste bedrijvigheid, niet het minst onder modisten en costuumnaaisters; want de groote Kerstboompartijen in de deftige wereld, dikwijls van diners en bals vergezeld, vereischen een menigte nieuwe toiletten, zoodat in de groote confectiemagazijnen de werksters dikwijls halve nachten moeten opzitten om al het werk op tijd afgedaan te krijgen.

Zoo was Mientje - of juffrouw Hermine, zooals ze nu genoemd werd, de heele week al niet voor 's nachts één uur, halftwee naar bed kunnen gaan. Ze zag er bleek en afgemat uit, en niemand zou in dat fijne, zenuwachtige juffertje het gezonde, blozende boerenmeisje van voor twee jaren herkend hebben.

Toch voelde ze zich heel opgewekt en werkte ijverig voort; want het loon verzoet den arbeid en het vele overwerken zou haar heel wat opbrengen. Het geld kwam haar tegenwoordig goed te pas, want er was niet weinig noodig om altijd netjes voor den dag te komen. Zij leefde nu in een heel andere omgeving dan toen zij nog bij haar ouders thuis was.

Toen meende zij al keurig netjes te zijn met een effen japonnetje en een blauw zijden dasje om den hals gestrikt. Maar nu kon ze zelfs in de week daarmee niet volstaan. Haar kameraadjes hadden in het eerst wat den gek gestoken met haar 'boerinnenjurk' en haar eerste zorg, zoodra ze wat geld verdiende, was dan ook zich beter in de plunje te steken, om niet bij de andere werksters achter te staan. Vooral in de laatste maanden was zij verplicht, aan haar toilet bijzondere zorg te besteden. Zij was namelijk, dank aan haar aanleg en ijver, heel snel opgeklommen en had

spoedig de kameraadjes, die vroeger den neus optrokken voor de boerendeern, overvleugeld.

Zij had nu de heele leiding van een atelier voor haar rekening, waar onder haar toezicht de fijnste costumes werden vervaardigd; maar ze werd ook elk oogenblik per telephoon naar beneden geroepen om de dames te woord te staan, die absoluut haar verlangden te spreken over het te bestellen of in de maak zijnde toilet.

Met de haar aangeboren vlugheid van begrip had ze zich het Duitsch spreken gauw eigen gemaakt en wist met de veeleischende dames, die maar geen keus konden maken, handig om te gaan.

Mijnheer Frans had dus wel gelijk gehad, toen hij verzekerde dat zij in zulk een werkkring uitstekend op haar plaats zou zijn, en wie het meisje nu in zijn gezelschap mocht aangetroffen hebben, die zou zeker niet gezegd hebben, dat zij geene partij voor hem was.

Het gebeurde anders maar zelden, dat zij het genoegen had, hem te Crefeld te zien. Hoogstens twee of drie malen in de bijna twee jaren, dat zij daar vertoefde, was hij er haar komen opzoeken bij gelegenheid dat hij zijn geregelde *tournée* maakte om de verschillende huizen te bereizen, met wie de Antwerpsche firma zaken deed. En dan was dat nog bij geheime afspraak gegaan; want nog altijd had mijnheer Frans er niet toe kunnen besluiten, openlijk met zijn engagement voor den dag te komen. Als zijne ouders dat buitenaf vernamen, zei hij, zouden ze in staat zijn, hem botaf alle toestemming te weigeren. Daarom moest Mientje alles voorzichtig voor zich houden. Later kwam het van zelf terecht.

DE BOODSCHAP AAN DE HERDERS, NAAR DE SCHILDERIJ VAN BASTIEN LEPAGE.

Hij verzocht haar bijvoorbeeld per brief, hem aan een opgegeven adres te laten weten waar en wanneer hij haar alleen zou kunnen ontmoeten en was dan trouw op zijnen post. De weinige uren, die zij alsdan aan zijn zijde doorbracht, in een restauratie, een bierhuis of een comedie, waren voor haar een genot, waarop ze weer maanden lang teren kon.

Maar was het haar hoogst zelden gegund, hem in persoon te zien of te spreken, zijn hartelijke brieven vergoedden dat aanmerkelijk. In die brieven wisselden betuigingen van de trouwste en warmste genegenheid af met de schitterendste voorspiegelingen voor de toekomst.

DE AANBIDDING DER HERDERS, NAAR DE WANDSCHILDERING VAN PROF. SEITZ.

Als ze maar geduld wilde hebben, wat zouden ze dan eenmaal gelukkig zijn! Samen zouden zij een huis opzetten, zooals dat waarin Hermine nu werkzaam was. Terwijl ze nu van den ochtend tot den avond moest werken, zou ze dan meesteres zijn en maar te commandeeren hebben. Ze zou den toon aangeven in de stad door haar smaakvolle toiletten; overal zou ze gezien en geëerd zijn, overal ontvangen worden. Ze zouden tot de eerste gezeten burgers van de stad behooren, eene deftige conversatie hebben, zich overal vertoonen, en... wat het voornaamste was, gelukkig zijn in elkanders ongestoord bezit.

Hermine haalde zich dat alles voor den geest, terwijl zij op Kerstavond, onder den gloed van

een heete gasvlam, zat te werken aan de lange tafel en nu en dan het oog liet gaan over den arbeid der meisjes, onder hare leiding bezig aan de zijden japonnen, de fluweelen rokken of satijnen lijven, die den volgenden dag moesten pronken op de diners of soirées, waarmee de dartele wereld het heilig feest van Kerstmis vierde.

Wat een verschil met de stille plechtige Kerstavonden, die zij bij haar ouders in het eenvoudige dorp had bijgewoond! Zij herinnerde zich als kind op Kerstavond dikwijls den helderen sterrenhemel beschouwd te hebben, met de gedachte dat die zich in den heiligen nacht zou openen om de engelen door te laten, die juichend de komst van het goddelijk Kind verkondigden. Wie dacht er hier aan sterren of engelen? De sterren van den Kerstnacht waren hier de geelroode suizende gasvlammen, en in plaats van engelen zag men de arme, afgetobde naaisters, gebogen over haar snorrende machines of verdiept in het zenuwachtige werk van plooien of garneeren.

Geen van die meisjes zou, zoo min als zij, iets van den heiligen Kerstnacht gewaar worden. In plaats van met de geloovigen ter nachtmis te gaan, zouden zij den heelen nacht hebben door te werken, en als zij eindelijk, dood van den slaap, hun bed hadden opgezocht, zouden ze zeker in den Kerstmorgen niet vroeg ontwaken met de blijde gedachte aan het verheffende feest. De meeste zouden zelfs de kerk wel verslapen.

Hoeveel rustiger en kalmer leefde men toch daar buiten! Een oogenblik gevoelde Hermine als een zeker heimwee naar het stille dorp, naar het kleine, maar gezellige huis van haar ouders.

Of die nu ook aan haar denken zouden, gelijk zij aan hen dacht? Zij had hun eene kleine verrassing gestuurd, voor moeder een nieuwen warmen omspelddoek, voor Koosje een lief halsbontje, voor vader en Hannes elk een fijne zijden das. Meer had er niet op kunnen overschieten; want zij had te veel noodig voor haar eigen toilet, zoodat haar ouders er weinig bij profiteerden of Mientje al goed geld verdiende.

Later zou zij dit wel goedmaken, later als zij eens rijk getrouwd was en ruim over geld te beschikken had. Lang zou dat nu niet meer kunnen duren. Nog in zijn laatsten brief had Frans laten doorschemeren, dat hun huwelijk in het voorjaar wel zijn beslag zou krijgen. Hij hoopte met de Kerstdagen in Crefeld te komen en zou dan alles mondeling bespreken.

Natuurlijk zou hij haar wel de een of andere kostbare verrassing meebrengen. Waar die in bestaan zou?

Onwillekeurig liet ze het oog vallen op het gouden ringetje met den blauwen steen en het daarin gesneden hartje aan haar vinger. Wat was ze daarmee gelukkig geweest op dien Kerstdag, nu twee jaar geleden! Maar nu zou Frans er zoo goedkoop niet afkomen. Het minste wat ze nu verwachtte was een stel diamanten.

Juist kwam er een bediende liet atelier oploopen en bracht haar een klein pakje, dat met de post voor haar gekomen was.

Hermine beefde van blijde verwachting. Dat zou het verwachte cadeau zijn. En dan zoo'n klein pakje! Zeker, dat waren diamanten.

‘Komt dat zoo laat nog?’ vroeg ze aan den bediende, om haar ongeduld te verbergen.

‘Ja, met den Kerstavond bezorgt de post tot twaalf uur.’

Hermine begaf zich naar een klein aangrenzend kantoortje, om het pakje onbespied open te maken. Het kwam uit Antwerpen; dat zag ze aan den poststempel, en op het adres herkende ze onmiddellijk de hand van Frans.

Met het glimmende schaartje, dat aan een zijden koord bij haar rok neerhing, knipte ze gauw het roode touwtje los en maakte het papieren omhulsel open.

Wat was dat? Ze dacht door den grond heen te zinken. Het waren een paar gouden manchetknoopen en een stel overhemdsknoopjes, die zij Frans bij zijn verjaardag cadeau had gedaan en waar ze bloedig voor had moeten sparen! Hij zond haar die terug met een briefje van den volgenden inhoud:

'Liefste Hermine!

'Ik had gehoopt U met de Kerstdagen in persoon te kunnen spreken. Nu zie ik mij genoopt, het schriftelijk te doen en misschien is dit nog maar het beste, want zoowel voor u als voor mij zou het onderhoud allicht te pijnlijk geweest zijn.

Tot mijn diep leedwezen zie ik mij genoodzaakt, u uw woord terug te geven, daar ik geen kans zie, voor ons huwelijk de toestemming van mijne ouders te verkrijgen. Ik heb alles gedaan wat ik kon; maar het mocht niet baten.

Wij kunnen toch niet eeuwig op hoop blijven leven, en daarom acht ik het maar het beste, aan onze geheime verkeering een einde te maken. Tracht mij te vergeten, Hermine.

Uw diep bedroefde Frans.'

Dat was alles. Met gretige oogen had zij de weinige woorden verslonden en nog bleef zij op het papier staren, dat in haar handen beefde alsof zij de koorts had.

Zij was doodsbleek geworden en moest zich aan een lessenaar vasthouden om niet te bezwijken. Maar zekere luidruchtigheid, die tijdens haar afwezigheid uit het aangrenzend atelier opging, riep haar tot haar plicht. De meisjes mochten geen gerucht maken, er moest doorgewerkt worden.

Driftig frommelde zij het pakje en den brief in elkaar, stak het in den zak en ging naar het atelier terug, waar de straks nog giegelende meisjes weer ijverig aan het werk gingen of er niets gebeurd was.

Ook zij zelf vatte den arbeid weer op, maar het was of zij geen steek meer kon zien. Alles draaide haar voor de oogen. De inhoud van den brief stond te lezen op alles wat zij in de handen nam. Soms, als een van de werksters haar wat vroeg, was het of zij haar de woorden van den brief herhaalde. Het was of zij er zot van zou worden. Het pakje, dat zij bij zich had gestoken, scheen in haar zak te branden en haar het lichaam te verschroeien. Zij had het wel willen nemen en slingeren het uit een van de openingen der glazen lantaren, waarvan het atelier bij dag zijn licht ontving. Zij had zelf wel willen wegloopen om zich te verbergen in den donkersten hoek en daar haar woede en smart uitgillen.

Maar ze moest zich kalm houden. Niemand mocht iets aan haar merken. Ze moest bij den arbeid blijven tot die voltooid was, desnoods den ganschen nacht door.

Och, welk een Kerstnacht in vergelijking van de kalme, stille, plechtige nachten, die zij zoo vaak met Kerstmis in haar nederig geboortedorp had beleefd, wanneer zij met haar ouders, haar broer en zusje ter nachtmis toog om den pasgeboren Verlosser te aanbidden. Op het oogenblik knielden zij waarschijnlijk in het kerkje neer en dachten aan de afwezige dochter. Ach! dat zij hen ooit had kunnen verlaten! Haar moeder had haar onder tranen bezworen toch liever thuis te blijven. Zij had haar wel voorspeld, dat de verkeering met mijnheer Frans op teleurstelling zou uitloopen.

'Kind,' zoo hoorde zij de brave ziel nog spreken, 'wil ik u eens zeggen wat u drijft: 't is de hoogmoed en anders niet. Gij wilt hooger op in de wereld; uwe ouders worden u te min en te boersch; gij wilt een stadsche dame worden, lief gekleed gaan, rijk wezen. Daarom luistert gij naar de praatjes van dien schoonen meneer Frans. Gij

vertrouwt hem meer dan uwe goeie moeder, die zooveel van u houdt. God geef dat gij 't niet met heete tranen beschreit.'

Die moederlijke woorden had zij in den wind geslagen en bitter beklaagde zij nu haar onbezonnenheid.

V.

De Kerstdagen, waarvan juffrouw Hermine zich zooveel genoegen had voorgesteld in gezelschap van haar beminden Frans, bracht ze nu eenzaam op haar kamertje door, afgetobd en ziek van overspanning.

Ondanks de vermoeienis van den pijnlijk doorwaakten Kerstnacht, had ze, eenmaal op haar bed uitgestrekt, toch den slaap niet kunnen vatten. De gedachte aan de trouweloosheid van Frans liet haar geen rust. Zij schreide zich de oogen uit van grievende smart en machtelooze woede, tot eindelijk het afgemartelde hoofd op het natgeschreide kussen verzonk in een zwaren, maar onrustigen slaap, door akelige droomen verstoord.

Toen zij laat op den dag de oogen opende, voelde zij zich niet bij machte om op te staan. Men had haar laten uitslapen omdat men vreesde dat zij zich in de laatste dagen overwerkt had; zij had zoo vreemd uit haar oogen gekeken en zoo wonderlijk gedaan op het laatst van den nacht; de rust zou haar goeddoen.

Niemand kwam op het denkbeeld haar te wekken, opdat zij de kerk niet verzuimen zou. Aan godsdienst werd niet gedacht in dit huis, waar men van niets anders hoorde en zag dan van de modes, van fraaie toiletten, van geld verdienen en uitgaan.

Toen Hermine ontwaakte, zag zij zich alleen en verlaten. Het huis was als uitgestorven. Het was immers Kerstdag. Al haar kameraden waren uit en vierden feest bij familie en kennissen.

De heer en de vrouw des huizes zagen niet naar haar om; zij hadden het te druk met de toebereidselen tot de groote Kerstboompartij, die zij 's avonds zouden geven. En wie zou zich ook ongerust maken omdat juffrouw Hermine geen lust had om op te staan na de vele slapelooze nachten, die zij in de week had doorgemaakt?

Alleen een oude dienstmeid, die toevallig op een belendende kamer bezig was, kwam op Hermines pijnlijk gekreun aangesloft. Zij schrok, toen zij het meisje zag met haar roodgeweende oogen, haar ontdaan gezicht, haar verwilderde haren.

'Mijn God, juffrouw, wat scheelt u?'

'Niets, niets! Ik zal me overwerkt hebben.... Laat me maar liggen.'

En de arme zieke begroef het afgetobde hoofd weer in het natte kussen.

'Maar ge kunt toch zoo niet blijven liggen, mensch. Wilt ge dat ik om den dokter stuur?'

'Neen, neen, laat me maar liggen.... 't Zal van zelf wel overgaan!'

'Maar wilt ge dan niets gebruiken? Wil ik wat voor u uit de keuken halen? Een kop thee, een glas warme melk, of een kop bouillon?'

'Neen, geef me maar even een glas water, want ik smacht van den dorst.'

De dienstbode haastte zich haar de gevraagde lafenis te verschaften.

Met koortsig bevende hand nam Hermine het glas aan en dronk het met groote slokken leeg.

'Zie zoo, laat me nu maar met rust.... Gij hoeft niemand te zeggen, dat ik ziek ben.... Ik zal vanzelf wel weer opkrabbelen....'

'Maar, lieve juffrouw'....

‘Als gij mij plezier wilt doen, laat me dan met rust.’

‘Nu goed, laat me dan uw kussen een beetje opschudden.... ik zal het omkeeren, want het is aan dezen kant kletsnat.... Zoo, en nu zal ik de schel hier naast u op het nachttafeltje zetten, dan hoeft ge maar te schellen als gij wat noodig hebt.... Is 't nu goed?’

‘Dank u....’

En als een gewond dier, dat zich verschuilt, kroop zij weer onder het dek, huiverend van kou en brandend van koortshitte tegelijk, maar bovenal gefolterd door de gedachte aan haar droeve verlatenheid.

Welk een Kerstdag in die sombere kleine kamer op de vierde verdieping!

Ook den volgenden dag kon zij nog niet opstaan en den derden dag evenmin. Maar op de eenzame, naargeestige kamer kon zij het toch ook niet uithouden, en zoodra ze zich maar eenigszins bij krachten voelde, sukkelde zij naar beneden.

De afleiding van het werk deed haar goed. Ze werd met vriendelijke attenties omringd, omdat men haar ziekte enkel toeschreef aan de overspanning van het nachtwerk. Nu was de groote drukte voorbij en kon ze zachtjes aan op dreef komen. Mijnheer en mevrouw spoorden haar nu en dan, als het goed weer was, zelfs aan, buiten een luchtje te scheppen, en dat bekwam haar uitstekend.

Ze kreeg weer kleur en kracht en werklust. Zij besloot zich goed te houden en niet te buigen onder den geweldigen slag, die haar zoo plotseling en zoo wreed getroffen had. Met bovenmenschelijke inspanning verkropte zij haar leed. Voor geen geld van de wereld zou zij tegenover haar kameraden hebben willen verraden wat haar inwendig folterde.

Toch scheen alles samen te werken om haar te pijnigen. Er was een omvangrijke bestelling gekomen, een volslagen uitzet voor een aanstaande bruid. En daaraan moest zij werken, juist terwijl haar stille hoop, weldra zelf de bruid te zijn, zoo meedoogenloos was teleurgesteld.

Zij had van huis een hartelijken brief ontvangen, door haar zusje Koosje geschreven, waarin deze ook namens haar ouders en broer voor de toegezonden geschenken bedankte. Zij verhaalde hoe onaangenaam men het thuis gevonden had, dat Mientje zelf niet had kunnen overkomen. Zij hadden haar met de Kerstdagen zoo graag thuis gehad. Intusschen hoopten ze maar op later; het liefst zouden ze gewild hebben dat Mientje voorgoed naar huis kon komen; want zij konden aan haar afwezigheid nog maar niet wennen; ook de dames op het kasteel misten haar erg, en als postscriptum was er de vraag bijgevoegd of Mientje nu nog niet haast ging trouwen.

Trouwen! In plaats daarvan mocht ze het bruidskleed maken voor een ander, een bruidskleed zooals zij zich dit in haar hoogste droomen voor zich zelve gedroomd had, van zware witte zij, met een langen kanten sluier, op het hoofd door- een krans van oranjebloesem en mirten opgehouden.

Menigmaal moest ze, met het teere werk op haar schoot, haar brandende oogen afwisschen opdat geen traan de kostbare stof mocht bederven.

Eindelijk was de schitterende bruidstooi gereed; de japon was al bij de jonge dame thuis gebracht, voor wie ze bestemd was, en daar deze er het een en ander op aan te merken had, kreeg Hermine last, eens te gaan zien wat er aan veranderd diende te worden.

Het was in een van de aanzienlijkste huizen der stad. Zij werd in een nette spreekkamer gelaten en weldra stond de aanstaande bruid voor haar.

Hermine zag haar met verborgen afgunst aan. Het was maar een teer, schraal schepseltje met een teringachtig uiterlijk, een smal gezichtje, ingevallen wangen met niets schoon, naar Hermine voorkwam, dan haar prachtige donkere oogen en haar weelderig gitzwart haar.

Terwijl Hermine haar de bruidsjapon aanpaste, vroeg de dame:

‘Gij komt zeker uit België?’

‘Ja, *Fräulein*, hoe merkt u dat zoo?’

‘Dat kan ik hooren aan uwe spraak. Mijn verloofde, moet u weten, komt ook uit België, uit Antwerpen.’

‘Uit Antwerpen?’ vroeg Hermine sidderend.

‘Ja, hij heet Frans Werner. Kent u die familie misschien?’

Hermine dacht van benauwdheid te stikken op het hooren van dien naam. Zij stond dus voor de mededingster, die haar heur Frans ontroofd had? Aan dat bleeke, teringachtige schepseltje, dat bijna verdween in de wijde plooien van het vorstelijke bruidskleed, had hij de voorkeur gegeven boven haar! In de eigen stad, waar hij haar heengetroond had, onder de belofte haar tot zijn vrouw te zullen maken, zou hij een andere trouwen. Had hij haar nog wreeder kunnen misleiden, nog bloediger beleedigen?

Terwijl hij haar schreef dat hij onmogelijk naar Crefeld kon komen, maakte hij zich gereed om daarheen te reizen tot het regelen van de toebereidselen voor zijn huwelijk! De jonge dame verhaalde dat hij met de Kerstdagen over was geweest en dat hij de andere week zou terugkomen voor het huwelijk, dat 's Woensdags zou voltrokken worden.

'In de St.-Hedwigskerk,' voegde de gelukkige verloofde er bij.

'Zoo, in de St.-Hedwigskerk,' herhaalde Hermine met haast toonelooze stem. Zij kon niet meer. Inwendig raasde en woedde het in haar, dat zij er onder dacht te bezwijken. En toch moest zij zich kalm houden, bedaard de plooien gladstrijken, zorgvuldig met spelden aangeven, waar het kleed trok of gaapte.

Geen wonder dat het niet paste, het lichaam, waarom het zich sluiten moest, was niet veel meer dan een geraamte, met wegzinkende borst en ingevallen rug, met heupen en schouders als de knoppen van een kapstok.

Zulk een scharminkel verkoos Frans boven haar, - alleen omdat ze geld had! Waarom was ook zij niet rijk, waarom kon ook zij niet zulke japonnen laten maken, die haar oneindig beter zouden kleeden? Waarom moest dat bleeke, bloedelooze schepsel haar in den weg treden?

Als zij naar haar gemoed te werk was gegaan, had zij de gehate mededingster het bruidskleed in flarden van het lijf gereten. Nu verbeet zij hare woede en veinsde om haar opgewondenheid te verbergen, achter aan den sleep heel wat te schikken te hebben.

De jonge dame wendde het hoofd naar haar om.

'Mijn God, juffrouw, wat beeft ge. 't Is of ge de koorts hebt.'

'Och, dat passen maakt me altijd een beetje zenuwachtig, *Fräulein*,' zei Hermine met een geforceerd glimlachje, terwijl zij zich oprichtte. 'Zie zoo, nu geloof ik dat het heel goed zit, kijk u maar eens in den spiegel.'

Achter de bleeke bruid, in het blanke bruidsgewaad gedost als een doode in zijn lijkwade, zag Hermine in den spiegel haar eigen beeld, bijna even bleek; maar toch kon ze niet nalaten een vergelijking te maken tusschen haar eigen welgevormde, gevulde gestalte en het tengere, teringachtige wezentje, waarvoor zij had moeten wijken. En in haar verbittering kwam de gruwzame wensch bij haar op, dat die bruid den trouwdag niet lang overleven zou.

'Ja, zoo zit het lijf goed en valt de rok heel mooi,' sprak de jonge dame, zich met blijkbaar welgevallen in den spiegel beschouwend. 'Dus u zal voor die veranderingen zorgen? Ik dank u wel. Help me nu maar weer uitkleeden.'

Met bevende handen ontdeed Hermine de gehate mededingster van den misgunden bruidstooi, dien ze haar wel van het lijf had willen scheuren. Zij slaakte een zucht van verlichting, toen zij eindelijk de ruischende zij weer in de doos had geschikt, die door een bediende van het confectie-magazijn moest gehaald worden.

Met een valsch vriendelijk lachje - bij den dagelijkschen omgang met de klanten had zij geleerd, altijd een glimlachje bij de hand te hebben - verliet zij het huis, waar haar ijdelheid weer zoo bloedig getuchtigd was.

Zij wandelde nog wel een uur rond, eer zij zich naar het atelier terug begaf; maar daar gekomen, zette zij een koortsachtige haast achter het werk. Die bruidsjapon en al wat verder tot den uitzet behoorde, moest zoo spoedig mogelijk de deur uit. Zij kon dat prachtige, zorgvuldig afgewerkte goed niet meer zien, nu zij wist dat het de bruid van Frans zou tooien.

Binnen een paar dagen kon alles, naar genoegen der bestelster, afgeleverd worden. En de meesteres van het huis, die niet anders meende of alleen ijver voor de zaak

had haar tot dien spoed gedreven, betuigde haar bijzondere tevredenheid over die toewijding.

‘Maar gij moogt u wel in acht nemen,’ voegde zij er bij, ‘u niet te overwerken. Anders houdt ge 't niet uit. Dat werk is nu weer achter den rug en dus kunt ge 't nu wat bedaarder aanleggen. Verzuim niet, bij goed weer, op het best van den dag een luchtje te scheppen.’

Van die vrijheid verzuimde Hermine niet gebruik te maken op den Woensdagochtend, die haar door de bruid zelf was aangegeven, als voor de huwelijksplechtigheid bepaald.

Zij wilde zich met eigen oogen overtuigen of Frans werkelijk zoo onbeschaamd zou zijn, in de stad zelve, waar hij haar heengetroond had, een andere naar het altaar te leiden. Zij kon het niet gelooven; het was al te monsterachtig. Zoo iets had zelfs haar moeder of haar broer, die in mijnheer Frans' lieve praatjes nooit vertrouwen hadden willen stellen, niet van hem kunnen denken.

Tegen het bepaalde uur was zij in de St.-Hedwigskerk. Het altaar prijkte in zijn rijksten tooi van zilveren kandelaren met hooge brandende kaarsen.

Hermine verschool zich in een afgelegen zijbank, vanwaar zij de plechtigheid goed kon bespieden, zonder zelf te worden opgemerkt. Het was een van die ouderwetsche kerken met veel houtbetimmering en beeldwerk in zwierigen pruikenstijl, veel grillige hoeken, zooals men die in Duitsche steden nog menigmaal aantreft, en die zich uitstekend leenen om zich ongezien tot het gebed af te zonderen.

Aan bidden dacht Hermine evenwel niet. Daartoe was ze niet gekomen. Vanuit haar schuilhoek bespiedde ze alles met gretige oogen. Daar naderde de bruidstoet, een lange rij van dames in uitgezochte toiletten met gekapte hoofden en laag uitgesneden hals, zooals dat in Duitschland bij trouwplechtigheden het geval is, deftige heeren in het zwart, een jong officier in uniform.

Onder al die feestelijk uitgedoste personages zag Hermine er evenwel maar één; het was haar Frans met zijn veerkrachtigen stap, zijn kranige houding, zijn schranderen ronden kop met de kort afgeknipte haren en den fijnen knevel. Haar Frans, aan de zijde van de bleeke bruid, in het vorstelijke bruidsgewaad, dat ze zelf met bloedend hart, met brandende oogen en trillende vingers vervaardigd had.

O, het was om het te besterven, en ditmaal was haar trots niet bij machte haar staande te houden. Haar tot berstens toe opgekropt gemoed barstte in tranen los. Het scheen dat haar smart zich met geweld een uitweg wilde banen, alsof heel haar binnenste zich in een tranenstroom zou oplossen. Zij wendde het hoofd af en liet het tegen de achterleuning der bank zinken, terwijl zij het gelaat in haar zakdoek verborg. Gelukkig had zij in haar overstelpende, verbijsterende smart nog de tegenwoordigheid van geest, haar hoed af te zetten en dien alzoo naast haar op de bank te beveiligen tegen een verfrommeling, die straks, als ze thuis kwam, kon verraden wat haar overkomen was. Maar na dien voorzorgsmaatregel gaf ze zich ook, zonder eenig bedwang, aan hare droefheid over. Zij was toch zeker, in haar schuilhoek door niemand opgemerkt te zullen worden. En al was daar ook gevaar voor geweest, het was haar nu eenmaal niet mogelijk haren tranenvloed te stuiten. Het was of haar het hart in het lichaam gebroken was en nu in tranen wegsmolt.

VI.

Alweer liep het naar Kerstmis, maar ditmaal zouden de dagen van het blijde Christenfeest voor Mientje Gelders naar alle waarschijnlijkheid een kalmer verloop hebben dan toen zij die het vorig jaar doorbracht in het drukke confectiemagazijn.

Sedert half Februari was zij weer bij hare ouders in haar geboortedorp terug. Zij had het niet kunnen uithouden in de stad, waar zij zoo gruwzaam was teleurgesteld en waar alles haar die teleurstelling telkens in het geheugen bracht.

Haar geheele omgeving had toch in de eerste dagen den mond vol over het schitterende huwelijk van den slimmen jongen Antwerpenaar, die een der rijkste meisjes uit de stad had weten in te palmen en door haar bruidschat in staat was gesteld, daar een groot huis in modes en manufacturen te openen. De reclame, die er voor dit nieuwe magazijn door advertenties en aanplakbiljetten gemaakt werd, bracht haar telkens den welbekenden naam van Frans Werner onder de oogen. En de concurrentie, die hij de oude, gevestigde zaak waar zij werkzaam was, aandeed, was oorzaak dat hij daar gestadig over de tong reed, zoodat zij van den morgen tot den avond den klank van den vroeger zoo beminden naam in de ooren had.

Ze had niet kunnen nalaten, het nieuwe magazijn, waarvan men zooveel wonderen vertelde, op hare beurt in oogenschouw te nemen. Ter sluiks was zij er langs gewandeld, afgunstig opziende naar de geheel in den laatsten smaak vernieuwde pui met groote spiegelruiten, waarachter al de nieuwe snufjes van het seizoen in de verleidelijkste uitstalling prijkten.

Zij had de tanden opeengeperst van ver-

DE MOEDERMAAGD MET HET GODDELIJK KIND, NAAR DE SCHILDERIJ VAN QUINTEN MATSYS.
In het museum te Amsterdam.

HET KIND JESUS.
NAAR DE SCHILDERIJ VAN H.J. SIKKEL.

Van uw voorhoofd, teeder wichtje,
   Straalt een sterkend licht ons toe.
Heel het godlijk aangezichtje
   Maakt ons harte wel te moê:
Geef, o Jesus, geef ons kracht
   Tegen 's vijands valschen schijn!
Ja, de Heilglans, dien gij bracht,
   Doet zijn luister dwaallicht zijn.

(Oude en Nieuwe Kerstliederen, bewerkt door Alb. Thijm).

kropte woede bij de beschouwing van al dat schoon, dat háár was voorgespiegeld en dat nu aan een ander behoorde. Frans had haar altijd opgewarmd met allerlei schitterende plannen omtrent de rijke zaak, die hij met haar dacht te openen, als zijn ouders hem maar eenmaal de toestemming hadden gegeven tot hun huwelijk. Daarom had zij haar uiterste best gedaan om zich voor de gedroomde taak te bekwamen. Zij had gewerkt van den morgen tot den avond, altijd in het vooruitzicht eenmaal zelf meesteres te zijn en anderen te laten werken voor haar. En nu had hij in haar plaats iemand getrouwd, die vooreerst niets van het vak afwist, daarbij kennelijk veel te zwak en te onbeduidend was om hem tot eenige hulp te zijn, maar die hem geld had kunnen aanbrengen.

Langzaam was zij de spiegelruiten langs gewandeld, schijnbaar enkel de uitstallingen bezichtigend, maar heimelijk naar binnen glurend. En voor de deur gekomen, had ze een oogenblik als versteend op de stoep gestaan. Door de groote glazen paneelen had zij in de verte den eigenaar van het magazijn aan een lessenaar zien staan: haar Frans, nog dezelfde als vroeger, correct, elegant in zijn nieuwmodisch costuum, onberispelijk van snit, den ronden, schranderen kop, met de kortgeknipte haren en den fijnen knevel even over den lessenaar gebogen.

Als hij eens had opgezien, haar had opgemerkt! Voor geen geld zou zij 't gewild hebben. En schichtig was zij weggeloopen, zonder nog even te durven of te willen omzien naar het prachtige magazijn, waar hij, die haar zoo schandelijk misleid had, brutaal achter den lessenaar troonde.

Van dat oogenblik had haar geen andere gedachte bezield, dan de stad te ontvluchten, waar zij zoo wreed was teleurgesteld; haar smart te gaan verbergen in haar nederig geboortedorp, in het eenvoudige boerenhuis, waar zij als kind zoo gelukkig was geweest. Daar zou zij met open armen ontvangen worden door hare goede moeder, die haar altijd wel voor Frans had gewaarschuwd. Nu diens liefde haar zoo valsch en trouweloos gebleken was, voelde zij pas welk een schat van oprechte genegenheid zij thuis had versmaad. Zij voelde een onweerstaanbare begeerte om aan haar moeders hart haar leed uit te schreien.

Tegenover haar meesteres, die niet wist wat ze hoorde, toen juffrouw Hermine van heengaan sprak, had zij voorgewend dat zij het op den duur in zoo'n drukke zaak niet vol kon houden, dat zij er zich te zwak voor voelde en naar huis verlangde, om eens goed rust te kunnen nemen.

Hoe graag men haar ook gehouden had, moest men haar ten slotte toch wel laten gaan. Haar ouders had zij per brief ingelicht en dezen vonden het heel natuurlijk dat Mientje na het gebeurde maar 't liefst naar huis terugkwam. Haar moeder verheugde er zich heimelijk over, dat die zaak, die zij nooit vertrouwd had, zoo opeens was uitgemaakt. Maar ze was wel zoo wijs, dat niet hardop te zeggen tegenover haren man, die woedend was over de ergerlijke handelwijze van den mooipratenden stadschen meneer. Hij had zich in ernst verbeeld dat deze van zijn Mientje een rijke dame zou gemaakt hebben; en zonder zich bepaald uit te laten omtrent haar aanstaand huwelijk met mijnheer Frans, had hij toch dikwijls op het dorp hoog opgegeven van haar prachtige vooruitzichten in de stad. En nu zou ze weer stilletjes naar het dorp terugkomen! Wat moesten de menschen daar wel van zeggen?

‘Laat de menschen zeggen wat ze willen,’ had de verstandige moeder daartegen ingebracht. ‘Daar storen wij ons niet aan. Wij hebben nu maar te zorgen het Mientje thuis zoo plezierig mogelijk te maken. Dan zal zij de geschiedenis het gauwst vergeten

zijn. De teleurstelling is nu natuurlijk schrikkelijk hard voor haar, maar met den tijd zal dat wel slijten, en wie weet of het niet tot haar bestwil is.... Met Gods hulp zal alles best te recht komen.'

De brave ziel scheen goed gezien te hebben. Hoe geweldig de teleurstelling Mientje ook had aangepakt, in den kalmen, gemoedelijken, liefhebbenden huiselijken kring knapte ze weer gauw heelemaal op. Bij haar moeder, om wier eenvoud ze vroeger wel eens de schouders had opgehaald, vond ze nu den zoetsten troost. En ook de woedende uitvallen van haar vader tegen den valschen mooiprater deden haar heimelijk goed; want ze voelde dat de verontwaardiging van den goeden man vooral voortkwam uit liefde voor haar.

Maar als baas Gelders het te erg maakte, kwam zijne vrouw er bedaard tusschen met de vermaning:

'Komaan, laat dat alles nu maar rusten. Het dient tot niks om telkens die ouwe koeien uit den gracht te halen. Mientje is hier nu weer op haar gemak, en hoe eerder de geschiedenis vergeten is, hoe beter. Gelukkig weet er niemand van als wij.'

Dat was zoo, en dat maakte het Mientje gemakkelijk, zich tegenover haar vroegere vriendinnen en kennissen goed te houden. Zij gaf als reden voor haar terugkomst eenvoudig op dat zij in de stad op den duur niet kon wennen en liever bij haar moeder was. Zij was er hoofdzakelijk heen gegaan om het modevak in den grond te leeren en was nu ook in staat om de deftigste klanten te bedienen. De notabelen van het dorp hoefden nu niets meer uit de stad te laten komen; want zij kor. van alles maken. Zij had een heelen bundel patronen en modeplaten meegebracht, waarvan zij er een voor het raam van het eenvoudige boerenhuis plakte. Dat bleek een uitstekende reclame; want dames, die haar vroeger nooit iets zouden toevertrouwd hebben, kwamen haar nu werk opdragen.

De dames van het kasteel waren onder de eersten, die haar kwamen opzoeken. Ook dezen wisten natuurlijk van niets, en zagen nu hoog op tegen het vroeger zoo eenvoudige Mientje, dat hen op het stuk van modes ver boven het hoofd was gewassen en hen in knippen en naaien best een lesje kon geven.

Dat gevoel van haar meerderheid was een heele voldoening voor de ijdelheid van het meisje, die haar de grievende miskenning, waarvan zij het slachtoffer geweest was, zachtjes aan deed vergeten. Ze gold nu op het dorp als een erkende autoriteit. Ze bleef haar stadsche kleeren dragen en heette bij iedereen juffrouw. De dames van het kasteel behandelden haar rechtuit als vriendin. Zij sprak ze minstens een paar maal in de week, natuurlijk altijd over maken en breken en de laatst uitgekomen modes.

Op een keer, dat zij juffrouw Mimi een nieuw zomerkleedje kwam aanpassen, dat ze voor haar in elkaar had gezet, weid haar aandacht getroffen door een groote enveloppe met zwaren rouwrand, die op de tafel lag.

'Ja, verbeeld u, juffrouw Mientje, wie er dood is,' riep juffrouw Louise uit, ziende dat zij onwillekeurig naar den rouwbrief keek. 'Daar zult gij van opkijken. Het jonge vrouwtje van neef Frans! Ze zijn nog geen zes maanden getrouwd. Wat zegt gij daarvan?'

Mientje zei niets, maar keek juffrouw Louise met groote oogen aan, terwijl ze verbleekte.

'Ik wil wel gelooven, dat gij er van schrikt. 't Is om er koud van te worden. Wat een slag voor zoo'n jongen man, die zoo gelukkig was met zijn vrouwtje. 't Moet zoo'n goede partij voor hem geweest zijn. Maar ik heb van den beginne af gehoord

dat het een erg zwak en teringachtig schepseltje was. Gij zult ze zeker wel eens gezien hebben, juffrouw Mientje.'

'Ja, ik heb ze wel eens gezien,' hernam Mientje licht kleurende. 'Ze zag er heel slecht uit... maar dat ze nu al dood is!'

Daar stond ze van verslagen en de dames schreven haar ontroering aan natuurlijke deelneming toe. Maar in Mientjes hart juichte een booze stem, de stem van haar sluimerenden wrok, die opeens wakker werd om te jubelen over de ondervonden voldoening. Zij was dan gewroken. De trouwelooze had de rechtmatige straf ontvangen voor zijn verraad. De gehate mededingster was al van zijn zij weggerukt. Recht zoo! dacht ze in de verbittering, die, op den bodem van haar hart smeulende, nu in eens in volle laaie opvlamde. Nu heeft hij kunnen ondervinden aan wie hij boven mij de voorkeur gaf. Geen zes maanden heeft hij plezier van haar gehad.

Zoodra het goedschiks kon, nam ze afscheid van de dames om het gewichtige nieuws zoo gauw mogelijk thuis te vertellen. Zij deelde het eerst mee aan haar moeder, die zij alleen vond; maar op de brave vrouw maakte het een heel anderen indruk.

'Nu ziet gij eens,' sprak ze ernstig, 'wat er in een huwelijk al niet te voorzien is. Gij waart zoo jaloersch op dat arme schepseltje en nu is ze al een lijk. Stel u eens voor, dat gij in haar plaats geweest waart, dan was al uw gedroomde geluk al ten einde. Een mensch weet nooit of hij blij moet zijn of treuren. 't Is het beste, alles wat onze Lieve Heer over ons beschikt, dankbaar aan te nemen.'

Maar Mientje was niet in de stemming om naar zulke wijze christelijke opmerkingen te hooren. De duivel van wraakzucht vierde heimelijk feest in haar binnenste; en veel meer in haren geest was de uitroep, die haar vader ontsnapte, toen hij op zijn beurt het nieuws vernam:

'Net zoo! De schobbert heeft zijn verdiende loon. Nu kan hij eens proeven, hoe zoet het smaakt, in den steek gelaten te worden.'

'Ho, ho, Hannes,' zei moeder Gelders, 'zoo moogt gij niet spreken. Dat is onchristelijk.'

'Heeft hij dan zoo christelijk met Mientje gehandeld?'

'Dat zeg ik niet; maar dat is geen reden voor ons om onchristelijk te zijn. Onze Lieve Heer zou er ons evengoed voor weten te vinden.'

De oude Gelders bromde nog wat binnensmonds, waaruit wel viel op te maken dat het hem moeite kostte heel christelijk over den heer Frans Werner te denken; maar hij zei toch niets meer.

Ook Mientje zweeg, maar het plotselinge sterfgeval bleef haar toch nog lang in de gedachten en de herinnering daaraan kwam maanden later nog dikwijls bij haar op, als ze in haar eentje zat te naaien. Hoe Frans het nu wel zou stellen zonder vrouw? dacht ze dan. Of hij nog wel eens aan haar dacht? Als hij haar nu eens weer vroeg? Maar dat zou toch het toppunt van onbeschaamdheid wezen!.... Daar hoef ik wel niet bang meer voor te zijn, voegde zij er dan in haar gedachten met bitterheid bij: als hij weer een vrouw neemt, dan zal het er een moeten wezen met geld, net als de eerste.

Zulke of dergelijke gedachten kwamen ook nu weer bij haar op, wijl het naar Kerstmis liep en de donkere dagen haar altijd haar mislukte verkeering in herinnering brachten. Met Kerstmis had Frans haar gevraagd en met Kerstmis haar ook afgeschreven. Zij kon er nu vrij kalm aan denken. Het was toch alweer een jaar geleden en ze was alweer zoo aan het rustige dorpsleven gewend, alsof er nooit een tijd was geweest, dat zij in den wilden maalstroom van de drukke stadsbedrijvigheid was meegesleept.

‘Eén ding doet me plezier, Mientje,’ zei haar moeder daags voor Kerstmis, terwijl het heele gezin gezellig aan tafel zat, ‘en dat is dat we dezen keer met de Kerstdagen weer allen bijeen zullen zijn. Verleden jaar zat het ons allemaal in den weg, dat gij er niet waart, is 't niet vader?’

‘Ja, met Kerstmis moet het huishouden voltallig bijeen zijn; anders gaat de vreugd niet van harte,’ beaamde de vader.

‘Ik heb het nu vrij wat rustiger,’ zei Mientje, ‘dan in de stad om dezen tijd. Dan moest er gewerkt werden dat men er bij neerviel....’

Met huivering dacht zij aan den Kerstdag van verleden jaar, dien zij doodziek van overspanning, teleurstelling, spijt en woede eenzaam op hare kamer had doorgebracht; maar zij sprak er niet van. Zij bepaalde zich tot te zeggen:

‘Ik stel me voor een paar kalme, genoeglijke, echt ouderwetsche Kerstdagen te beleven.’

‘Met Gods hulp kunnen wij die te gemoet zien. Er is Goddank niets wat ons bezwaart,’ zei de moeder.

‘Neen, als er niets tusschenkomt....’

Vader Gelders wilde zeggen, dat als er niets tusschenkwam de Kerstdagen zich heel genoeglijk lieten aanzien; maar eer hij den zin had kunnen voltooien, was er al iets tusschen gekomen.

Er gleed een schaduw langs het venster, die hem verrast deed opkijken. Ook de anderen

hadden den blik onwillekeurig opgeslagen; maar vooral Mientje scheen door de vluchtige verschijning getroffen; zij liet van schrik den lepel uit de hand vallen.

'Zaagt gij wie dat was?' vroeg haar vader, den kring rondziende en ter sluik naar Mientje glurende.

''t Is verdikkie die schoone meneer Frans weer,' zei haar broer met zijn norsche stem.

Vrouw Gelders knikte, maar zei niets en keek steelsgewijze naar Mientje, die nog zwijgend uit het raam den weg op staarde.

'En dat alweer op de vilesepee,' ging Gelders voort, 'nu, die rouwt ook erg over zijne gestorven vrouw; dat kan men zoo aan hem merken.'

'Hij passeert zeker de Kerstdagen weer op het kasteel,' hervatte Hannes. 'Zoo'n onbeschaamde vlegel!'

'Waart gij van zins morgen naar de dames te gaan, Mientje?' vroeg haar vader. 'Dan weet gij wien u op 't kasteel ontmoeten zult.'

''t Is goed dat ik het weet,' zei Mientje kortaf. 'Nu ben ik gewaarschuwd.'

'Als gij dat maar weet,' zei haar broer nog, maar verder werd er niet meer over de onverwachte verschijning gesproken. Toch bleef die als een spook voor hun oogen zweven en wierp een sombere schaduw over de kalme, ongestoorde Kerstvreugde, die men in 't vooruitzicht had.

VII.

Het *Gloria in excelsis* weerklonk jubelend onder de nederige gewelven van de kleine dorpskerk; het altaar prijkte in zijn rijksten feestdos - de glimmend geschuurde, als goud blinkende koperen kandelaren, de vaasjes met gemaakte bloemen onder stolpen en het fraai geborduurde antependium met het Lam Gods in gouden stralen.

De oude eerwaardige dorpspastoor wees weer in een hartelijke toespraak op de hooge beteekenis van het feest, den vrede door den menschgeworden God aan het arme menschdom gebracht. Hij deed uitkomen hoe onuitsprekelijk gelukkig in al hun armoede Maria en Jozef waren in den stal van Bethlehem, wijl zij Jesus in hun midden hadden en in Hem alles bezaten wat hen gelukkig maken kon. En hij zette uiteen hoe alle menschen aan hetzelfde geluk deelachtig konden worden, wanneer ook zij zich maar bij Jesus hielden door stil en nederig Gods wil te doen, naar geen aardsche grootheid of rijkdom te trachten, die Hij niet voor hen had bestemd, maar uitsluitend Hem zelf als het opperste goed te zoeken.

Voor Mientje Gelders gingen deze wijze woorden weer verloren; want eenige rijen vóór haar zat in de bank van den majoor de heer Werner en telkens werd haar blik onweerstaanbaar getrokken door den schranderen ronden kop, met de kortgeknipte haren en de geestig opgewipte knevels.

Hij was de kerk binnengekomen in een prachtige ruime pels, die hij uitgetrokken en achter zich over de bank gehangen had; en nu was bij deftig in 't zwart, waarop de hagelwitte boord en manchetten zich onberispelijk net afteekenden.

Wat stak hij in zijn keurig passend costuum scherp af tegen de eenvoudige landlieden in hun plompe kleeding, zelfs tegen de notabelen in hun jassen van vier modes achteruit! Hij was dan ook eigenaar van een der grootste confectiemagazijnen

in Crefeld. Mientje zag de groote glanzende spiegelruiten met de schitterende uitstallingen voor zich. Dat was toch wat anders dan men op het dorp te zien kreeg. Daar was het altijd koekoek één zang. Zou ze haar leven lang in die saaie omgeving moeten slijten, zij, die zich toch zoo gemakkelijk had leeren bewegen in de drukte van eene groote stad? Het had maar weinig gescheeld of zij was de vrouw geweest van dat kranige heerschap.... Als die andere maar niet in den weg gekomen was! Doch die was nu al lang opgeruimd.... Wie weet?....

Zoo draafden Mientjes gedachten voort; de kerk was uit, eer zij er aan dacht: zoo weinig had de godsdienstoefening haar aandacht getrokken.

Bij het uitgaan der kerk zag zij juffrouw Mimi van het kasteel op haar toekomen:

‘Gij komt toch naar onzen Kerstboom kijken?’

‘Dezen keer kan ik onmogelijk,’ hernam Mientje, verlegen blozend.

‘Wa's dat nu? Gij moogt volstrekt niet mankeeren. Neef Werner is over. Gij zult hem wel in de kerk gezien hebben... Hij heeft al naar u gevraagd; hij herinnert zich u nog zoo goed, zegt hij.’

‘Zoo... maar waarlijk, juffrouw, ik kan met...’

‘Gekheid! dat meent gij niet. Wij rekenen op u.’

En juffrouw Mimi haastte zich, haar gezelschap in te halen.

Ondanks de vriendelijke uitnoodiging ging Mientje ditmaal niet naar den Kerstboom kijken; maar in den geest was zij toch herhaaldelijk op het kasteel en in gezelschap van den heer Werner. Zij had wel eens willen zien, welk een houding deze tegenover haar zou aangenomen hebben; of hij maar net zou doen of er niets gebeurd was... Zijn vrouw had hij in elk geval gauw vergeten. Hij zag er heel niet uit als een treurende weduwnaar. Nu, hij had haar dan ook alleen om het geld genomen. Hoe zou hij op zoo'n armzalig schepseltje hebben kunnen verlieven?

Onbewust deed die zichtbare onverschilligheid voor de gehate mededingster Mientje goed; ze verzoende haar bijna met de eigen ondervonden miskenning.

Den volgenden morgen werd door een kleinen jongen van het dorp een net briefje voor Mientje gebracht. Toevallig deed ze zelf de deur open en nam dus het schrijven rechtstreeks in ontvangst. De hand, die het adres geschreven had, herkende ze niet; maar nauwelijks had ze de enveloppe geopend of ze kleurde van verrassing; 't was het van ouds bekende schrift van Frans. Met kloppend hart las zij:

‘Liefste, onvergefelijke Hermine,

‘Wat moet u wel van mij denken, nu ik het waag u wederom te schrijven! Misschien oordeelt u mijn brief niet eens waard om te lezen en is u geneigd hem verontwaardigd in 't vuur te gooien. Maar ik bid u, oordeel niet voor u alles weet!

Och, als u wist hoe ik geleden heb, hoe diep het me smartte, u zóó te moeten grieven! Maar ik kon niet anders, geloof me: ik m o e s t ! Ik heb nooit iemand anders liefgehad dan u, Hermine.

Sta mij maar een onderhoud van vijf minuten toe, en alles zal zich van zelf tusschen ons ophelderen.

Uw altijd liefhebbende Frans.’

Mientje wist niet wat haar overkwam. Het was of het hart haar uit het lichaam wilde springen van blijdschap. Al de bitterheid en wrok, die zij vroeger tegen haar misleider gevoed had, waren ineens opgelost door die paar nietszeggende woorden. Zij herkende er ouden Frans in, die haar altijd met een enkel woord had kunnen betooveren.

Ze had nu wel aanstonds naar het kasteel willen ijlen, hem om den hals vallen en zeggen: ‘Ik wist wel Frans, dat gij me nooit zoudt kunnen vergeten!’

Maar zij bedwong toch haar ontroering, stak het briefje zorgvuldig bij zich en wachtte geduldig af dat zij met haar moeder alleen was. Toen zei ze, schijnbaar gulweg, maar toch met een lichte trilling in de stem:

‘Zie eens, moeder. Dit briefje heb ik van morgen van Frans ontvangen. Wat zegt u er van?’

Flet goede mensch verschrok alsof Mientje gezegd had dat er een venijnige slang in huis was geslopen.

‘Wanneer hebt gij dat briefje gekregen?’ vroeg zij, het met bevende hand aannemend.

‘Van morgen, moeder. U was juist in de keuken.’

De brave vrouw was intusschen al bezig het briefje te ontcijferen. Het ging haar zoo vlug niet af als haar dochter, maar toch vertrouwde zij 't niet, haar het schrijven te laten voorlezen; zij wilde zich met eigen oogen overtuigen.

‘'t Is schande!’ riep ze verontwaardigd uit, het sierlijke velletje postpapier driftig op de tafel smijtend. ‘Zoo iets heb ik nu nog nooit beleefd. Voor zóó onbeschaamd had ik hem niet aangezien.’

‘Hoe zoo, moeder?’

‘Vraagt gij dat nog, kind? Mankeert gij 't soms hier?’ En ze wees naar haar voorhoofd. ‘Zoudt gij wezenlijk in staat wezen, u voor den tweeden keer voor den gek te laten houden?’

‘Maar hebt gij dan niet gelezen, moeder, dat hij alles zal ophelderen?’

‘Ophelderen! zeg liever dat hij u weer wil opwarmen... Kind, kind! ik had nu toch gedacht dat gij met schade en schande wijs zoudt geworden zijn. Maar gij zijt nog met een natten vinger te vangen.’

‘Nu, ik heb immers nog niet gezeid, dat ik maar dadelijk alles voor goeie munt zal aannemen,’ zei Mientje terugkrabbelend; ‘ik wilde maar vragen, wat u me raden zou.’

‘Wat ik u raden zou? Dat gij die vod onmiddellijk in de kachel gooit, en er nooit meer van spreekt of aan denkt; dat gij dien meneer Frans niet eens meer aankijkt! Dàt raad ik u.’

‘Me dunkt, ik mag er toch eerst vader nog wel eens over hooren,’ bracht Mientje schuchter in 't midden.

‘Dat kunt gij doen; maar ik zou het u niet raden; want ik denk dat gij den man razend zoudt maken. Zoo'n onbeschaamde vlegel! En wat ik nog het ergste vind, is dat gij in staat zoudt zijn, u weer te laten beetnemen.’

‘Dat zeg ik immers niet,’ pruttelde Mientje nog tegen en wendde zich pruilend om.

Bij haar vader dacht ze een beter onthaal te vinden; maar dat viel haar bitter tegen. Nauwelijks had ze hem van het briefje gesproken, of de waardige man stoof op als een bezetene; zijn pas gestopte pijp viel op den grond in twintig stukken.

‘Wat vertelt gij me daar! Laat eens kijken! Geef hier.’

En na het mooie papiertje doorloopen te hebben, frommelde hij het nijdig in mekaar en smeet het op den grond.

‘Zoo'n brutale weerlicht!’ viel hij uit. ‘Wat verbeeldt hij zich wel? Dat hij met ons eenvoudige boerenmenschen doen kan wat hij verkiest, dat hij u voor voetveeg zou kunnen gebruiken! Geef de tang eens aan...’

Mientje gehoorzaamde sidderend, niet begrijpend waarom de anders zoo kalme man zich op eens zoo driftig maakte en tot welk oogmerk hij het verlangde voorwerp begeerde.

Met van toorn bevende hand greep hij de tang aan, lichtte er het ineengefrommelde stuk papier mee van den vloer en smeet het in de kachel.

Mientje zag het beteuterd aan en wendde het hoofd af om een traan te verbergen, die in haar oog opwelde.

‘Zie nu eens aan,’ zei haar vader, ‘ik geloof waarachtig dat gij nog partij voor hem zoudt trekken!’

‘Ja, als hij nu wezenlijk alles kon uitleggen...’

‘Uitleggen! Hebben we hier nog uitleg noodig? Is het niet zoo klaar als de dag dat hij u voor den gek houdt? Hoe heb ik het nu met u!’

Nu kon Mientje haar tranen niet langer weerhouden. De mooie droom, door het lieve briefje in haar opgewekt, werd al te ruw verstoord.

‘Wel zoo! is 't in dien tijd?’ zei haar vader, haar met verbazing en verontwaardiging aanziende. ‘Gij zoudt u alweer van dien lieven meneer in de luren laten leggen! Gij hebt nog niet genoeg leergeld gegeven... Gij moest u schamen. Maar als gij niet wijzer zijt, dan zál ik ten minste mijn verstand gebruiken. Gij hebt het hart niet, hoort gij, dat gij op dat briefje een letter antwoordt of dien vlegel nog aankijkt, begrepen?’

Mientje ging schreiend naar haar kamertje.

Van dat oogenblik was de opgewekte, genoeglijke Kerststemming uit het vreedzame huis geweken. Het spooksel, dat zijn schaduw al van te voren over de stille huiselijke Kerstvreugde had geworpen, had ze nu voorgoed verstoord. Mientje sprak haast niet meer en scheen aanhoudend in droomerijen verdiept. Haar vader zei ook al niet meer dan noodig was en dat op een norschen, wreveligen toon.

Haar moeder zuchtte nu en dan bekommerd. Haar broer en zuster, die niets van het briefje afwisten, begrepen niet wat er gaande was; maar Hannes kreeg er toch gauw vermoeden van.

Toen hij namelijk tegen den avond thuis kwam, zag hij in het donker een verdachte gestalte om het huis dwalen.

'Wie is daar?' vroeg hij, maar kreeg geen antwoord.

'Wat moet gij hier?' ging hij voort, maar in plaats van te antwoorden, scheen de gedaante te willen wegsluipen. Nu greep de forsche boerenjongen den verdachten kerel met zijn stevigen knuist vlak in de borst, en met zijn oogen de duisternis doorborend, herkende hij meneer Frans.

HERMINE. - Haar tot berstens toe opgekropt gemoed barstte in tranen los.

'Wat moet gij hier hebben, schobbert! Maak dat gij weg komt, of ik trap u een ongeluk.'

En terwijl hij hem met een vervaarlijken zwaai den weg op slingerde, gaf hij hem met zijn grove boerenschoenen nog zulk een krachtigen zet in het benedeneinde van den rug, dat het heertje in het donker niet wist waar hij belandde.

Binnengekomen, zag Hannes de huisgenooten vreemd opkijken.

‘Wat was dat aan de deur, Hannes?’ vroeg zijn vader.

‘Och, ik weet het niet,’ klonk het ontwijkend, terwijl de jongen zijn jas uittrok. ‘Er drentelde een kerel om het huis, die niet veel goeds in den zin scheen te hebben.’

HERMINE. - Het hoofd buiten het raam stekende, zag zij bij het helder maanlicht een gestalte met gebogen hoofd voor de deur geknield liggen.

Mientje had gesidderd, toen zij den slag na de korte woordenwisseling buiten de deur hoorde; maar ze zei niets en bleef maar in haar droomerijen verdiept.

Dat duurde zoo een paar dagen en de bezorgde moeder, die wel begreep wat er in het meisje omging, nam haar nog eens met zachtheid, maar met grooten ernst onder handen. Zij bezwoer haar, toch de dwaze gedachte aan mijnheer Frans uit het hoofd te zetten. Het was om haar eigen bestwil, dat haar ouders zich met alle macht tegen een hernieuwing van die ongelukkige verkeering verzetten. Met een man, zoo karakterloos en wispelturig, moest ze noodzakelijk haar ongeluk te gemoet loopen. Dat zou ze zelf begrijpen, als ze maar niet zoo verblind was.

‘Maar 't is de hoogmoed,’ besloot de brave uw ongeluk zal worden. 't Is u hier te min op het dorp. Gij wilt de wereld in. Gij wilt een dame wezen, rijk gekleed gaan, veel te commandeeren hebben. En gij begrijpt niet dat daar geen geluk in steekt.... Gij hebt zeker met Kerstmis niet geluisterd naar de wijze woorden van mijnheer pastoor, toen hij zoo duidelijk uitlei, waar een mensch zijn geluk in bestaat: stil en nederig zijn plicht te doen, kalm zijn weg te gaan, en naar geen grootheid of rijkdom te trachten; enkel onzen Lieven Heer in alles te zoeken. Och Mientje, als gij dat toch begrijpen kost! Maar gij verstaat uwe goeie moeder niet meer.... Kind! kind! ik voorzie dat gij uwe ouders nog groot verdriet zult aandoen en u zelf diep ongelukkig maken....’

Maar Mientje verstond inderdaad haar moeder niet meer; zij begreep alleen haar Frans, dien ze ondanks het strenge ouderlijke verbod toch te woord stond, toen hij haar bijna toevallig ontmoette. In vijf minuten, gelijk hij haar geschreven had, had hij inderdaad alles opgehelderd, dat wil zeggen haar het hoofdje geheel op hol gemaakt.

Op denzelfden dag dat de heer Frans Werner het kasteel verliet, was Mientje Gelders, tot grooten schrik en diepe smart van haar vader en moeder uit het ouderlijke huis verdwenen.

VIII.

De dames, die het groote modemagazijn van Frans Werner bezochten, konden niet uitgeroepen komen over de innemende vriendelijkheid, waarmee zij er door diens mooie, tweede vrouw ontvangen en bediend werden.

Zij vonden dat hij een uitstekende keuze had gedaan, die den goeden gang van zijn drukke zaak noodzakelijk ten goede moest komen. Zijn eerste vrouw had men nooit in den winkel gezien; zij was altijd ziekelijk en sukkelend geweest en had heel geen slag om met de klanten te praten. En toch in een magazijn, dat zijn clientèle hoofdzakelijk in de dameswereld had, was de leiding van een vrouw onmisbaar. Men kon het den heer Werner dan ook niet kwalijk nemen, dat hij er zoo spoedig aan gedacht had, aan zijn eerste echtgenoote, die hem al te vroeg ontvallen was, weer zoo gauw een opvolgster te geven.

De nieuwe mevrouw Werner voelde zich blijkbaar in haar werkkring bijzonder op haar gemak. Den heelen dag was zij, in eenvoudig maar hoogst smaakvol toilet, op de been om zich met de aanzienlijkste koopsters te bemoeien, met het

onuitputtelijkste geduld alle doozen voor haar uit te pakken en haar de waar zoo behendig aan te prijzen, dat zij nooit zonder koopen het magazijn verlieten.

Hermine genoot nu volop het geluk, dat zij eenmaal zoo hoopvol gedroomd had en dat zij gemeend had, zich al uit het hoofd te moeten zetten, toen het hernieuwde aanzoek van den heer Werner het in eens weer binnen haar bereik bracht. Naast haar Frans regeerde ze nu in het groote schitterende magazijn als koningin; de eerste dames van de stad stelden er prijs op, in persoon door haar geholpen te worden. De bedienden en winkeljuffrouwen, de modistes op het atelier bogen voor haar als hun meesteres. Frans zelf voorkwam haar minste wenschen, verrukt als hij was, haar zoo ijverig zich te zien wijden aan de zaak. En in haar huis geëerd en gevleid, gaf ze in de stad den toon aan door haar keurige toiletten, zij, het eenvoudige dorpsmeisje, wier ouders haar in een boeren-negerij hadden willen opsluiten.

De goede menschen waren niet wijzer, dacht Hermine schouderophalend; het had haar leed gedaan, ze te moeten bedroeven; maar eigenlijk was dat hun eigen schuld; ze hadden toch moeten begrijpen, dat hun dochter schrander genoeg was om te weten wat zij deed.

Nu, zij hadden ten slotte toch hunne toestemming gegeven. Wel was die met geweld afgedwongen geweest - toen namelijk Mientje eenmaal het ouderlijk huis ontvlucht was, had de diep gegriefde vader, om zijn kind voor schande te bewaren, wel moeten toegeven - maar zij had dan nu toch haar zin. En al had haar vader er in zijn verontwaardiging bijgeschreven, dat nu ook het ouderhuis voorgoed voor haar gesloten was en zij er nooit meer als kind zou aangenomen worden, - daar trok zij zich op 't oogenblik bitter weinig van aan.

Vooreerst toch dacht zij er niet aan, weer naar huis te gaan, en later, nu ja later, dan zou die onverzoenlijkheid van haar vader wel slijten.

Ze was nu goed en wel getrouwd; ze had een besten, lieven man, een prachtige, rijke zaak. Wat kon ze nog meer verlangen? En de bange bekommering van haar goede moeder, de akelige voorspelling dat zij met Frans haar ongeluk te gemoet liep, wekte nog maar een medelijdend glimlachje bij haar op.

Zij leefde nu enkel en alleen voor haar nieuwen werkkring, die nog al de aantrekkelijkheid van het nieuwe voor haar had. Ze wilde Frans toonen, dat, al bracht zij geen geld mee, zooals zijn eerste vrouw, zij zelf veel meer waard was dan een kapitaal.

Ten slotte kon hij de leiding van het magazijn geheel aan haar overlaten en hoefde zich nog enkel te bemoeien met de omvangrijke administratie. Deze vorderde echter niet zooveel tijd van hem, of hij kon nu en dan de stad wel eens in, een sociëteit of koffiehuis binnenloopen, kennissen aanknoopen, tochtjes per fiets met hen maken; want van het wielrijden was hij een hartstochtelijk liefhebber.

Nu, daar had Hermine niets tegen; hij mocht toch ook wel een verzetje hebben, als hij haar maar niet verwaarloosde, en daar had zij geen klagen over. Later, toen zijn uitvluchtjes en fietstochtjes zich al meer en meer vermenigvuldigden en hij soms dagen lang uitbleef, zette ze bij zijn thuiskomst wel eens een pruilend mondje; maar dan wist hij haar met een kus en lieve woordjes weer zóó te paaien dat zij hem dadelijk zijn tekortkomingen vergaf.

Op een zekeren keer had hij het echter al te bont gemaakt. Bij gelegenheid van een fietswedstrijd was bij niet alleen den ganschen dag uitgebleven, zoodat ze heel alleen voor de zaak zat, maar hij had er ook den halven nacht aangeknoopt, en was thuis gekomen in een toestand, die haar niet veroorloofde hem op dat oogenblik het ongepaste van zijn handelwijze onder 't oog te brengen. Hij was in zijn fietspak

dronken thuis gebracht en het totaal vernielde rijwiel was hem in stukken achterna gedragen.

Den anderen dag, toen hij goed was uitgeslapen, besloot zij hem eens geducht de waarheid te zeggen. Maar o! wat viel haar dat leelijk tegen.

De anders zoo lieve Frans stoof nu op als een razende, wierp haar allerlei scheldwoorden en verwijten naar het hoofd en eindigde met te verklaren dat hij baas was, dat hij zou doen en laten wat hij verkoos, en dat als dat haar niet beviel zij, voor zijn part, naar haar stom boerendorp kon terugkeeren. Het had hem al lang genoeg gehinderd, dat zij hem aan het lijntje had willen houden en de les voorlezen als een kwajongen. Dat moest uit zijn. En nadat hij aldus zijn gemoed had lucht gegeven, kleedde hij zich aan en liep alweer de deur uit.

Hermine schreide in stilte heete tranen. Als het zóó begon, nu zij zoowat drie maanden getrouwd was, waar moest het dan in het vervolg heen? Zou haar moeder dan toch gelijk hebben gehad met haar tegen Frans te waarschuwen?

Helaas, zij werd later nog menigmaal aan die waarschuwing herinnerd; want op 't laatst scheen Frans zich noch om haar noch om zijn zaken meer te bekommeren. Hij was in het bestuur gekozen van een wielrijdersclub en dat postje gaf hem de handen vol werk. Nu eens had hij bestuursvergadering, dan was er een clubtochtje, een andermaal een feestje. En dan die ongelukkige wedstrijden!

Wanneer er zoo iets op til was, ging Frans heelemaal op in de wielersport. Vooreerst drukke correspondentie met de besturen der meedingende vereenigingen; herhaalde samenkomsten van het bestuur om alles te regelen, en dan de noodzakelijke *training.* Soms, als Hermine dacht dat haar man goed en wel op het kantoor zat, vond ze hem in zijn kamer als een gek zitten trappen op een toestel, dat hem in staat stelde zich ook binnenshuis te oefenen. En wanneer dan eindelijk de gewichtige dag was aangebroken, zag Hermine hem 's morgens per fiets wegrijden en gewoonlijk laat in den nacht per rijtuig terugkeeren, zoo afgejakkerd dat hij dagen achtereen geen cent waard was.

Bij dat alles kwamen dan nog de ontzaglijke kosten van de vernieuwing der rijwielen, die altijd van het laatste systeem moesten zijn, zoodat Hermine veilig kon rekenen dat wat zij met haar ijver in het magazijn verdiende, door haar man dubbel aan zijn ongelukkige liefhebberij verspild werd.

Intusschen, hoe meer Frans de zaken verwaarloosde, hoe meer ook bij zijn vrouw de moed er uitging. Zoo gelukkig zij zich in het eerst in magazijn en atelier gevoeld had, zoo zwaar viel het haar op 't laatst, daar het vriendelijke, welgehumeurde gezicht te toonen, dat vroeger de klanten zoo had aangetrokken.

Daarbij kwam dat Hermine moeder werd en haar zorgen had te wijden aan haar kind, dat zij niet aan anderen wilde over laten. De kleine jongen, dien zij naar haar vader, wel niet Hannes, maar Johan gedoopt had, ofschoon de waardige man op de kennisgeving der geboorte niet eens geantwoord had, was haar eenige troost in de verlatenheid, waarin zij zich den laatsten tijd gedompeld zag.

Dat kind vatte voor haar alles samen wat er was overgebleven van haar schitterenden droom van liefde en geluk. Op dien onschuldigen engel had zij al de liefde overgedragen, die Frans scheen te versmaden. Een oogenblik had zij gehoopt dat dit kind hem weer meer aan den huiselijken haard zou binden, omdat hij zich over de geboorte van zijn eersten telg bijzonder opgetogen had getoond. Maar ook dat was een korte vreugd geweest; spoedig verviel hij weer tot zijn vroegere uithuizigheid en liet de vrouw niet alleen met het kind optrekken, maar ook nog voor de zaak zorgen.

Op een avond dat de kleine Johan niet wel te pas was, zat zij alleen bij het wiegje, met moederlijke bezorgdheid de onregelmatige ademhaling en de onrustige bewegingen van haar lieveling bespiedend.

Frans was weer op een wedstrijd uit en zou vooreerst niet thuis komen. In de stilte van den laten avond overdacht zij met bange bekommering de groote verandering, in betrekkelijk zóó korten tijd in haar lot gekomen. In de eerste dagen van haar huwelijk een gelukkige, aangebeden echtgenoote, zag zij zich nu met haar kind volslagen verwaarloosd door den man, die haar eeuwige liefde en trouw had gezworen en aan wien zij alles wat zij ter wereld bezat, de hartelijke genegenheid harer ouders, had opgeofferd.

Ach! met wat bitterheid bracht zij zich nu de woorden van haar goede moeder te binnen, die haar met betraande oogen bezworen had, toch geen geloof te slaan aan de verlokkende praatjes van den wispelturigen karakterloozen Frans, met wien ze stellig haar ongeluk te gemoet zou loopen. Het was de ijdelheid en de hoovaardij, die er haar toe dreef, had de brave vrouw gezegd; maar als zij daaraan toegaf, zou zij het later met heete tranen beschreien.

Ach! dat ze toch maar naar dien wijzen raad geluisterd, dat ze zich aan het vaderlijk verbod onderworpen had! Dan was zij nu nog rustig en genoeglijk thuis geweest, terwijl thans het ouderhuis onherroepelijk voor haar gesloten was en haar niemand overbleef, wien zij haar leed kon klagen.

Daar werd de kleine door een benauwden hoest in zijn slaap gestoord. Zij haastte zich het kind uit zijn wiegje te nemen, het een slokje suikerwater te geven en het daarop in de armen weer in slaap te sussen.

Waar Frans toch bleef? Het werd al elf uur, het werd middernacht! Nu en dan meende zij een gestommel op straat aan de voordeur te hooren en leende zij oplettend het oor, om te hooren of hij het was. Als hij maar weer niet aangeschoten of in een roes thuis kwam; want vooral nu bij dat zieke kind zou dat haar hoogst pijnlijk vallen. Maar hij kwam in 't geheel niet. Weer een uur verliep. Eindelijk, daar ging de bel van de huisdeur over. Zou Frans vergeten hebben, den sleutel bij zich te steken, dat hij niet als gewoonlijk zich zelven opendeed? Een vreemd angstgevoel, dat er iets niet in orde mocht wezen, beklemde haar en angstig luisterde zij wat er volgen zou.

Zij hoorde de meid, uit haar bed opgebeld, naar de deur sloffen. Daarop een dof gemompel van stemmen in de stille straat Eindelijk kwam de meid terug en verscheen in mevrouws kamer.

‘Er zijn een paar heeren beneden, mevrouw - ze zeggen leden te zijn van de wielrijdersclub. Ze vroegen of mevrouw nog op was en dat zij haar in dit geval een oogenblik wenschten te spreken; ze hebben een boodschap van mijnheer.’

Hermine was bleek geworden; zij voelde dat er iets gebeurd moest zijn.

Waar zijn die heeren?’ vroeg ze met trillende stem.

‘Ik heb ze in 't kleine kantoortje gelaten.’

‘Blijf even bij 't kind,’ zei Hermine en ijlde naar beneden.

Daar stond zij tegenover een paar forsche kerels, met hoogroode gezichten, in wielrijders-costuum.

‘Neem ons met kwalijk mevrouw, dat wij u zoo’ laat storen,’ zei de eene, die zich als de president van de wielrijdersclub bekend maakte. ‘Wij hadden gemeend mijnheer Werner thuis te brengen; maar tot onze spijt zal hij van nacht niet naar huis kunnen komen. Hij heeft namelijk een ongelukje gehad bij den wedstrijd. Hij is met zijn fiets door een ander aangereden en leelijk gevallen. Wel met gevaarlijk, me vrouw. Stel u gerust. Maar toch zoo dat hij op 't oogenblik moeilijk vervoerd kan worden. Hij ligt in het clublokaal, waar onmiddellijk alle zorgen aan hem zijn gewijd. Zooals ik zeide, hadden we gehoopt hem thuis te kunnen brengen, maar het docht ons verstandiger, hem voorloopig nog wat te laten rusten. Dan is hij morgen misschien heelemaal opgeknapt...’

Het was niet de eerste maal dat krans bij het fietsen een ongelukje had gehad, dat hem een paar dagen van de been hield. Dit maakte dat het bericht haar niet zóó verschrikte als anders misschien wel het geval zou geweest zijn. Toch was zij ernstig ongerust.

‘Maar er is toch, hoop ik, geen gevaar bij?’ vroeg ze gejaagd.

Gevaar, neen; hij kan alleen met loopen, daar hij zijn been heeft opengehaald, en ook moeilijk vervoerd worden, omdat hij in een verband zit, dat licht zou kunnen verschuiven. Binnen een paar dagen is hij zeker hersteld.’

‘Ik hoop dat u me niet misleidt, heeren.’

‘Op ons woord, mevrouw....’

Zij liet de heeren uit en keerde in bange bekommering naar haar kind terug.

Den anderen dag werd Frans per rijtuig thuis gebracht. Dadelijk gevaar was er zeker niet bij de wond; maar ze was toch ernstig genoeg. Dagen, weken lang hield ze hem aan het bed gekluisterd. In plaats van te genezen, verergerde ze meer en meer.

Dat kwam, zei de heelmeester, omdat ze in het eerste begin verkeerd behandeld was. Ten slotte kwam er het koudvuur in. De heelmeester sprak van het been afzetten! Maar daar wilde Frans, de kranige wielrijder niets van hooren, en.... het gevolg was dat hij twee maanden later met beide beenen het graf inging.

Radeloos en vernietigd liet hij Hermine alleen achter in het groote magazijn, waar zij voor een paar jaren aan zijn zijde zoo zegevierend en gelukkig haar intrek genomen had.

Zij was als verplet onder den slag, die haar nog onverhoeds trof, al had zij dien ook weken lang kunnen zien aankomen. Maar in de gestadige zorg voor de verpleging van ha en zieke, die in zijn hulpeloozen toestand hare toewijding met erkentelijke liefde beantwoordde, had ze heel niet aan de mogelijkheid gedacht, hem te zullen verliezen. Nu eerst scheen hij zich voorgoed aan haar te zullen hechten; van zijn uithuizigheid genezen, zou hij voortaan leven voor haar en hun kind. En met inspanning van al haar krachten, met opoffering van handen vol geld, had zij hem in het leven willen behouden.

God! God! en nu was hij haar toch ontrukt. Het was of met hem alles haar ontviel, zij voelde zich zelf niet meer. Wat moest zij uitrichten, alleen in eene drukke zaak, in eene groote stad, waar zij feitelijk nog vreemd was, al had zij er ook eenige jaren gewoond; zij had er toch enkel geleefd voor haar zelve, haar werk en haar eerzucht.

Een gevoel van namelooze verlatenheid kwam over haar, en in haar hulpeloosheid dacht ze aan hare goede ouders. Helaas, moedwillig had zij hun liefde versmaad, zij was hun ontvlucht alsof ze haar vijanden waren, en in rechtmatige verontwaardiging over zooveel ondank had haar vader de deur van het ouderhuis voor haar gesloten. Moedwillig had zij zich de toevlucht afgesneden, die elk rechtgeaard kind vindt in het trouwe, liefdevolle hart van vader en moeder.

Zij dacht aan den Vader in den hemel, maar ook diens liefde had ze zich onwaardig gemaakt, en tot haar schrik moest ze erkennen, dat zij de straf, die Hij haar overzond, ten volle had verdiend. Of had ze, in haar woede op den dag dat de gehate mededingster in bruidstooi voor haar stond, dit arme niets vermoedende schepsel niet den dood toegewenscht? Had ze zich niet liefdeloos verheugd in haar ontijdig overlijden? En had ze niet met een gevoel van heimelijk wraakzuchtige voldoening bezit genomen van het huis, dat met den bruidschat dier eerste vrouw op zoo rijken voet was ingericht?

O ze was gestraft, zwaar gestraft voor hare verblinding. Haar moeder had gelijk gehad: de hoogmoed had haar ten val gebracht.

IX.

Het was een heerlijke Kerstavond. Heerlijk scheen de maan over het besneeuwde landschap en deed het witte kleed, over de aarde uitgebreid, schitteren als een hermelijnen man tel, met diamanten overstikt.

Er heerschte eene plechtige stilte, als wachtte de heele natuur in aanbiddend zwijgen den heiligen Kerstnacht af.

Op het dorp waren de meeste menschen al ter rust gegaan, in het vooruitzicht vroeg in den morgen de hartverheffende Kerstmis bij te wonen. Maar in huis van baas Gelders aan den eenzamen buitenweg brandde nog licht.

Daar zaten vader, moeder, zoon en dochter somber bijeen en dachten nog niet aan naar bed gaan. De bange zorg hield hun den slaap uit de oogen.

Onder het vriendelijk schijnsel van de kleine petroleumlamp lag op tafel een brief, die al menigmaal in de handen scheen geweest te zijn; want hij zag er verfrommeld en bevlekt uit, alsof hij met tranen besproeid en door bevende vingers verkreukeld was.

Veel stond er niet in. Maar weinige regelen. Voor de twintigste maal nam vader Gelders hem in zijn vereelte hand en las met benevelde oogen:

'Dierbare vader en moeder,

'Bij de liefde van Jesus, die in den heiligen Kerstnacht op aarde neerdaalde om de arme zondaars te redden, smeek ik u, heb genade met uw ongelukkige dochter, die u zoo diep heeft bedroefd, maar haar misstap zoo rouwmoedig beweent.

Zwaar heb ik er voor moeten boeten, dat ik uw goeden raad, uw wijs verbod in den wind heb geslagen.

Ik ben van allen op de wereld verlaten en heb niemand dan u, tot wien ik met mijn kind mijn toevlucht zou kunnen nemen.

Ach, als gij mij voor uwe deur ziet knielen, stoot mij dan niet van u af. Bij de liefde van Jesus, die voor ons een kind werd in de kribbe, heb medelijden met mijn kind.

Uwe diep ongelukkige dochter Mientje.'

'Niet waar, vader,' zei moeder Gelders, zich de roodgeweende oogen afwisschend, 'gij zult ze toch niet van de deur stooten?'

'God gaf dat ik haar zag,' riep de vader uit, 'ik zou ze met allebei mijn armen binnenhalen. De barmhartige God sluit immers ook zijn hemel niet voor de berouwhebbende zondaars. Zou ik strenger durven zijn dan Hij?... Daarbij is alles mijn eigen schuld. Ik heb haar in 't eerst te veel gesteund in die ongelukkige verkeering.... Gij hebt wel gelijk gehad, vrouw, toen gij zeidt dat het niets dan de hoogmoed was, die haar dreef. Die hoogmoed maakte ook mij blind. Nu moet ik er voor boeten zoo goed als zij...'

De brave vrouw snikte achter haar voorschoot.

'Och, als ze den eersten keer maar had willen leeren, toen ze toch zulk zwaar leergeld gegeven had! Ik heb haar alles voorspeld. Maar de zucht naar grootheid maakte haar doof voor alle waarschuwingen. Als ze nu eindelijk maar wijzer geworden is! Als wij ze nu maar terugkrijgen, dan kan met Gods hulp alles nog te recht komen.... Maar waar moet ze vandaan komen?'

'Van avond zullen we haar wel met meer zien,' zei Hannes, de zoon, met een geeuw, meer van zenuwachtigheid dan van slaap, op het uurwerk starende.

'We kunnen toch niet naar bed gaan,' hervatte de moeder. 'Verbeeldt u dat ze voor eene gesloten deur kwam en ons niet durfde opkloppen.'

'Opkloppen! Denkt gij dat ik een oog dicht zou kunnen doen?' vroeg de vader.

'Dan kunnen we ook wel opblijven,' zei de moeder, 'maar als de kinderen naar bed willen gaan....'

'Neen, ik blijf op, al was het den ganschen nacht,' zei Koosje beslist.

'Weet gij wat, laten we dan samen den rozenkrans nog eens bidden,' opperde de moeder. 'Maria, die in dezen nacht ook naar een schuilplaats zocht voor haar Kind, zal haar zeker niet met haar kleine zonder dak laten omdwalen.'

Allen knielden neer en vereenden hun stemmen in het gebed tot de Moeder van barmhartigheid, opdat zij de schreden mocht leiden van de arme jonge moeder, die wellicht op dit oogenblik met haar kind op weg was naar het ouderhuis.

Hannes, de zoon, bad met krachtige stem voor en allen antwoordden met plechtige regelmaat en vurige aandacht. In eentonigen rythmus volgden de weesgegroeten elkaar op als een klagende smeekzang.

Op eens mengde zich met de stemmen van het drietal, dat antwoordde, een heldere, maar trillende stem van buiten:

'Heilige Maria, Moeder Gods, bid voor ons zondaars, nu en in het uur van onzen dood. Amen.'

Bij den eersten klank zwegen allen onmiddellijk zoodat alleen de stem van buiten de smeekbede voltooide.

Op hetzelfde oogenblik had de moeder de luiken van het venster opengestooten, en het hoofd buiten het raam stekende, zag zij bij het helder maanlicht een gestalte met gebogen hoofd voor de deur geknield liggen. Het was Hermine, met haar kind op den arm, die met de eene hand de kruk van de deur omklemd hield.

'Zij is het! zij is het! Mientje!' riep de goede vrouw.

Intusschen was Hannes al naar de deur geloopen om die te openen. Hermine met het kind stapte schuchter naar binnen, maar toen zij haar vader zag, die met open armen op haar toetrad, wierp ze zich snikkend aan zijn borst.

'Kind! hebben wij u eindelijk terug! stamelde de man, met van ontroering stokkende stem.

'Mientje, zijt gij daar eindelijk. Och arm! en is dat uw kind?' vroeg de moeder. 'Geef het schaap hier. Och! wat een engeltje! het lacht al tegen mij. Nu hebben we ook een

Kerstkindje,' en terwijl zij haar dochter een kus op de ijskoude wangen drukte, nam zij het kind van haar over.

'God! wat zijt gij koud, Mien. Kom hier bij de kachel zitten. Komt ge zoo maar zonder hoed of mantel door die barre kou?'

'Ik had niet anders meer dan een doek, en dien heb ik het kind omgeslagen,' stamelde Hermine. 'Ik ben van 't spoor komen loopen.'

'Van 't spoor af! Twee uren ver!' riep haar vader. 'Waarom hebt gij ons niet precies laten weten, hoe gij de reis zoudt maken? Dan hadden wij u met een wagen afgehaald.'

'Ik durfde niet, vader,' snikte Hermine. 'Maar het hindert niet. Ik ben immers nu thuis.'

'Zeker, lieve,' zei de moeder, haar koude handen in de hare verwarmend, 'en nu blijft gij thuis.'

'Als ik mag,' stamelde de schuldige, 'verdiend heb ik het niet. Maar o ik zal alles doen om goed te maken wat ik misdreven heb.'

'Zwijg daarvan, kind; daar drink liever eens, dat zal u opknappen.' Dit zeggende reikte haar moeder haar een warmen kop melk, waarvan zij, alvorens er een teug uit te nemen, eerst haar kind liet drinken.

De kleine zette groote oogen op te midden van de vreemde menschen.

'Och, kijk hem eens lekker drinken,' zei Koosje opgetogen. 'Wat een allerliefst Kerstkindje!'

Men liet moeder en kind zich eerst te goed doen aan de warme melk en wat hen verder nog verkwikken kon; maar toen Hermine geheel van de kou, de vermoeienis en de ontroering bekomen was, moest zij toch in 't kort haar wedervaren vertellen.

Veel wisten zij reeds al van de dames op het kasteel; maar het fijne van de zaak moest Mientje hun toch nog meedeelen.

HET GLORIA DER H. CAECILIA.

Na den dood van haar man was pas uitgekomen hoezeer deze de zaken verwaarloosd had. Er bleek dat er weinig anders was dan schuld. Behalve den bruidschat van zijn eerste vrouw, die geheel in het magazijn was gestoken, had hij zoo goed als niets bezeten; eene erfenis toch bad haar dood hem niet aangebracht; want daar haar ouders nog leefden, had zij geen vermogen van haar zelve. Het slordig beheer in den laatsten tijd had verder de zaak geheel doen verloopen. De jonge weduwe had ze onmogelijk kunnen voortzetten. Van alle kanten door schuldeischers in de engte gedreven, had zij hun ten slotte alles moeten overlaten. En eindelijk was het zoover met haar gekomen dat zij zelfs haar kleeren had moeten te gelde maken om de reis naar haar geboortedorp te bekostigen.

‘Hemellief,’ zei haar moeder hoofdschuddend, ‘waarom ons toch niet eerder geschreven! Hoe konden wij weten, dat het zóó met u gesteld was? Maar nu is alles geleden, gij zijt weer bij vader en moeder thuis, en we mogen vertrouwen, dat gij zwaar genoeg hebt geboet om in het vervolg onzen raad niet meer in den wind te slaan. Heb ik u niet van te voren gezegd, dat de zucht naar grootheid, de hoogmoed, die u dreef, uw ongeluk zou worden?’

Hermine boog het hoofd en voor haar moeder op de knieën zinkend, sprak ze ernstig:

‘U hebt gelijk gehad, moeder, groot gelijk; en ik ben blind geweest dat ik het niet inzag. Maar het ongeluk heeft mij geleerd, en nu besef ik wat u mij altijd zoo voorhield en wat onze goede pastoor in zijne Kerstsermonen telkens herhaalde. Niet in de

wereldsche ijdelheid is het geluk te vinden, maar in stille tevredenheid met ons lot, in kalme berusting in Gods wil. Zie, ik ben nu arm en verlaten, maar toch voel ik me gelukkiger dan ik in jaren geweest ben. En als ik mijn lieven engel aan het hart druk,' voegde zij er bij, terwijl zij haar kleinen Johan teeder omhelsde, 'dan kan ik ook begrijpen, wat een onuitsprekelijke zaligheid Maria en Jozef genoten hebben in den armen stal van Bethlehem.'

Het kind lachte haar tegen en strekte de handjes uit naar vader en moeder Gelders, naar Hannes en Koosje, die niet ophielden het te streelen en te kussen, zoo gelukkig waren zij allen met hun Kerstkindje.

Legende van den heiligen Joannes, Apostel en Evangelist. (27 December.)

'Die jongling, Broeder, is mij lief,
'k Vertrouw uw zorg zijn lot,
Maar eisch, indien ik wederkeer,
Zijn ziel ook van uw handen weêr.
Bezweer 't verbond voor God.'-

Zóó klonk in de eerste Christeneeuw
Des Liefde-Apostels taal,
Die in zijn heilge zielendrift
Eén doel beoogde in woord en schrift:
Der Liefde zegepraal. -

De Bisschop zweert. Joannes gaat.
Des jonglings hart staat pal.
De storm steekt op, de hartstocht wekt,
De drift ontgloeit, het voorbeeld trekt:
De jongling komt ten val.

Joannes keert. - Zijn oog waart rond.
'Waar' - spreekt hij - 'is mijn zoon?'
De Bisschop werpt zich aan zijn voet
En antwoordt in een tranenvloed:
'Gevallen is zijn kroon.' -

'Hij stierf, de lievling van mijn hart?
Hij stierf den dood der ziel?
Wee uwer dat ge uw eeden schondt.
Wee mijner, dat voor ons verbond
Op u mijn keuze viel.

Maar spreek: waar toeft die dierbre zoon?
Ik moet zijn redder zijn.' -
'Zijn eerste val bracht andre voort.
Hij vluchtte en stilt in roof en moord
De bittre wroegingspijn.'

En ijlings snelt Joannes heen
En dwaalt door vlakte en bosch. -
'Sta, grijze', klinkt het eensklaps luid.
Daar schiet een bende 't schuiloord uit
En stormt op 't offer los.

‘Voert’ - spreekt Joannes onversaagd
‘Mij naar uw hoofdman heen!’ -
Men ging; - de jongling kwam en vond
Den grijsaard, die in boeien stond.
Hij sidderde en verdween.

‘Om Jesus' wil, mijn dierbaar kind,
Neen! vlucht uw vader niet;
Uw vader smeekt, ach! hoor zijn stem.
Hij snelt tot u in naam van Hem,
Die rouw vergifnis biedt.

Verstoot de redding niet der ziel,
Om Jesus' liefde sta.’ -
Maar verder vlucht de moord naar heen;
Joannes scheurt zijn boei vaneen
En ijlt den vluchtling na.

‘Ik zelf, mijn kind, sta borg voor u
Bij Christus, onzen Heer;
Bij Hem is balsem voor uw smart,
Zijn liefde wacht, keer tot zijn Hart,
Keer in mijn armen weêr.’

De jongling staat, Joannes naakt,
De liefde wint haar pleit.
Nu vallen ze op de knieën neêr
En 't loflied rijst: ‘Aan God zij de eer
En dank in eeuwigheid.’

Joannes voert zijn lievling meê,
En in des Heeren Huis
Hergeeft hij hem het blanke kleed
Der ziel en stilt zijn harteleed
Door 't zoet van Christus' Kruis. -

Wat zette den Apostel wel
Tot zulke daden aan?
O! aan de Goddelijke Borst
Was in zijn hart die sterke dorst
Naar 't zielenheil ontstaan.

Schenk ons, O! Jesus, ook dien dorst,
Uw kracht streve ons ter zij,
Opdat het eens in 't oordeel heet:
‘Wat ge aan den minste dezer deedt
Dat alles deedt ge aan Mij.’ -

[Nummer 36]

Prins Albrecht van België

Heeft de jonge prins Albrecht, Belgiës vermoedelijke troonopvolger, over eenige dagen het hart van alle rechtgeaarde Vlamingen gewonnen door in de Koninklijke Vlaamsche Academie in hunne taal het woord te voeren, die hulde aan ons geliefd Nederlandsch geeft hem recht op de waardeering van den ganschen Nederlandschen stam.

Niet zonder belangstelling dus zullen al onze lezers, zoo in Noord- als in Zuid-Nederland, de beeltenis beschouwen van den jeugdigen prins, aan wien wij allen ons door gelijkheid van taal verwant gevoelen.

Gelijk men weet, is prins Albrecht, de tweede zoon van 's konings broeder, den graaf van Vlaanderen, sedert het vroegtijdig afsterven van diens oudsten zoon Boudewijn, de vermoedelijke troonopvolger.

Den 8n April 1875 te Brussel geboren, genoot hij onder het waakzaam oog van zijn wijzen vader en zijne deugdzame moeder eene alleszins vorstelijke opvoeding.

Door de natuur met de uitstekendste gaven bedeeld, door verstandige ouders in de streng ste grondbeginselen grootgebracht, door de bekwaamste leeraren onderwezen, kreeg prins Albrecht de hoedanigheden van karakter, hart en geest, zijner hooge bestemming waardig. In zijne kinderjaren was hij vroolijk van aard en nog is hij steeds zeer opgeruimd, zelfs een weinig snaaksch, vol schrandere geestigheid.

Den 16n December 1890 trad hij in de krijgsschool en verwierf er de algemeene achting en genegenheid door zijn aan gename inborst en echt vorstelijke begaafdheden. Voor allen was hij een toonbeeld van tucht en vlijt, en reeds twee jaar later werd hij onder-luitenant bij het regiment der grenadiers en den 26n December 1894 luitenant.

Sedert, als kende hij geen rusten, werkt en studeert prins Albrecht nog ijveriger dan ooit.

Gelijk wij reeds zeiden, is hij de lieveling der Vlamingen, die in hem den ‘Vlaamschen Prins’ mochten terugvinden, welken zij in prins Boudewijn verloren. Onvergetelijk is hun dan ook het oogenblik, toen hij bij de viering van het tienjarig bestaan der Vlaamsche Academie, zijn opgetogen hoorders door eene redevoering in zuiver Nederlandsch verraste.

‘Met eene groote vreugde,’ zoo sprak hij, ‘heb ik deze plechtige zitting der Koninklijke Vlaamsche Academie bijgewoond.

Heden dat het geleerd en letterkundig genootschap zijn tienjarig bestaan viert, mag men met fierheid achteruitzien op de lofwaardige en verdienstelijke baan, die het tot hiertoe doorloopen heeft.

Van de werkzaamheden uwer leden getuigen de belangrijke verslagen uwer zittingen; van den weldoenden invloed door u op taal- en letterkunde geoefend is de steeds toenemende bloei der Vlaamsche letteren een genoegzaam bewijs.

PRINS ALBRECHT, DE VERMOEDELIJKE TROONOPVOLGER VAN BELGIE.
(Photographie Günther, rue Neuve 33 te Brussel.

Zeker zal ik de tolk uwer eenstemmige gevoelens zijn, wanneer ik aan de heeren Gailliard, Claeys en Alberdingk Thijm, mijne bijzondere achting uitdruk ter gelegenheid der geleerde en verhevene redevoeringen, die zij in deze zitting voorgedragen hebben.

Mijne gelukwenschen ook aan de vlijtige schrijvers, die heden van u de welverdiende belooning van een beminden arbeid hebben ontvangen.

Gij hebt allen, mijne heeren, aan dit edele doel medegewerkt om de taal van onzen Vlaamschen stam in eer te houden en, dit doende, draagt gij tot het gezag en tot den luister van ons dierbaar vaderland bij.

Het verledene der Vlaamsche academie, dat ons zooeven door den heer bestuurder is voorgesteld geworden, waarborgt hare toekomst.

Onder hare hooge bescherming, en met de hoede onzer instellingen, die de vrijheid der talen, zonder voorrecht en zonder verdrukking verklaard hebben, zullen de Nederlandsche letteren bij ons niet ophouden te glanzen en te gedijen.

Het Vlaamsche land dat ten allen tijde aan wetenschappen en kunst eene zoo talrijke en roemrijke schaar van verdienstelijke mannen heeft geleverd, zal de vaan der beschaving en der edele geestgewrochten altijd hoog en ongeschonden dragen.

Onder uwe leiding zal het noch aan moed, noch aan gematigdheid ontbreken.

De Vlamingen van heden zijn waardig hunner voorouders, die een onzer dichters, van wien wij eerlang het standbeeld in Vlaanderen zullen zien oprijzen, in onsterfelijke woorden aldus heeft afgeschilderd:

Zij wilden wat was recht en wonnen wat zij wilden!'

Daverende toejuichingen begroetten deze rede en de kreten 'leve prins Albrecht' schenen niet te willen ophouden.

Toen de toejuichingen ten einde waren, nam de heer Gaillard weer het woord en sprak:

'Gij hoort, monseigneur, met welke levendige toejuichingen, met welke vreugdekreten de rede door uwe koninklijke hoogheid uitgesproken, is begroet geworden. Meer dan ooit zijn dus heden de banden toegehaald tusschen u, monseigneur, den vermoedelijken troonopvolger van België, en het trouwe Vlaamsche volk.

Wanneer ook morgen uwe woorden, door de pers, geheel het land door zullen bekend gemaakt zijn, zal het vreugdegeroep van zooeven in de harten van allen weerklank vinden.

Ook zullen alle Vlamingen - uwe trouwe Vlamingen - uwe koninklijke hoogheid met ons uit volle borst toeroepen: Leve de koning! leve de koningin! leve de koninklijke familie! en tot driemaal toe: Leve, leve, leve prins Albrecht!'

Onder de warmste toejuichingen, verliet de prins met zijn gevolg de zaal en daarna de stad Gent, tot aan de statie begeleid door eene jubelende menigte, die hem dank bracht voor zijn openlijke, vorstelijke hulde aan hare geliefde moedertaal.

De groote beteekenis van zijn optreden werd door Dr. Claeys gehuldigd in een bezield gedicht, eindigende met de woorden:

Ons Kroonprins! Belgie's hoop in lentebloei van dagen!
Laat ook ons Vlaamsche hulde u danken voor uw daad.
  Het woord dat, van uw lippen weggedragen,
  Straks door het luistrend Vlaandren gaat,
Geseind naar elke gouw, zal geestdrift ongemeten
Verwekken onder 't volk, bij duizend zegekreten:
Heil! heil! Ons Vorstenhuis stemt met den Vlaming mee!
  In Artevelde's oude steê,
Waar Willems, Ledeganck, Van Duyse, Snellaert streden.
Heeft Jonkvorst Albrecht ons zijn Vlaamsch geloof beleden.

Toch gelukkig,
Door
J. Vesters Jr.
(*Vervolg.*)

Groothuis liet zich op de sofa neervallen. Zijn prettige stemming van dien morgen was geheel geweken. De oude lusteloosheid overviel hem weer. Wat was het toch een tobben en strijden in de wereld! Hij had medelijden met dien armen Veltman, die in de oogen van velen voor een dwaas zou gelden. Maar wat eene verheven dwaasheid, wat een edel hart! Zou Trees hem evenaren, of zou zij inderdaad, zooals Van Gerve voorzegd had, hem in den steek laten en niet met hem het offer willen brengen?

Een oogenblik kwam bij Groothuis het denkbeeld op, naar Veltman toe te gaan en hem zijn steun aan te bieden. Hij had geld genoeg, en hoe goed besteed zou het zijn, indien hij de kosten van Lena's verblijf te Pau voor zijn rekening nam. Maar Willem zou weigeren; een hart als het zijne zou geen aalmoes willen aannemen, die, met hoeveel kieschheid ook aangeboden, toch altijd een aalmoes zou blijven.

En dan, hij wilde zien hoe het zou afloopen; hij wilde dat psychologische vraagstuk bestudeeren. 't Was hem zoo vreemd, zoo onbegr[ij]pelijk, dat iemand aan alle geluk vaarwel zei ter wille van een ander, dat hij het niet kon gelooven, vóór hij het gezien had. Hij had tot dusver niets dan ikzucht gezien, hij wist bij ondervinding, dat al het zwoegen, al het wroeten der menschen op niets anders was gericht dan op geld verdienen, op winstbejag, dat het eigen ik al het overige beheerschte, dat hij verbaasd stond, in onzen tijd nog iemand aan te treffen, die in zelfverloochening tot het uiterste gaan zou, dat men kan bedenken.

Terwijl Groothuis hierover nadacht, zooals een geneesheer een hem nog nooit voorgekomen ziektegeval bestudeert en, den patiënt vergetende, alleen aan het interessante van het verschijnsel denkt, zat Willem Veltman diep neerslachtig op zijn kamer, met de handen onder zijn hoofd en in stomme wanhoop de verwelkte bladeren van zijn verwoest geluk beschouwend.

O, hij had er op dat feestje, dat thans jaren achter hem scheen te liggen, wel een voorgevoel van gehad, dat zoo spoedig de grootste smart de feestelijke stemming zou komen verstoren. De uitgelatenheid van Trees had hem pijn gedaan, haar jeugdige, blijde overmoed hem gegriefd. Haar gulle lach klonk hem nu nog in de ooren, en anders hemelsche muziek voor hem, scheen die lach hem nu een bittere bespotting toe.

Wat niemand had vermoed, had hij geraden, hij en Lena. Zij voelde het, maar zweeg. Zij zag, hoe gelukkig Trees was, en zij vond het wreed, dat geluk, zoo duur gekocht, nu reeds te verstoren. Zij kende Willem, zij wist waartoe zijn liefde in staat zou zijn, en daarom wilde zij het voor hem verborgen houden. Als ze eenmaal getrouwd waren, kon het geen kwaad meer. Zij zou wellicht spoedig sterven, had ze bij zich zelf gezegd, maar haar moeder zou dan bij Willem en Trees gaan inwonen. Kalm had ze dit bij zich zelf overlegd, al weken te voren, nog vóór iemand iets gemerkt had van de kwaal, die hare krachten begon te ondermijnen.

Doch wat zelfs mevrouw Veltman niet zag, was ten slotte aan Willems scherp oog niet ontgaan. Den dag na het feestje had hij tegen zijn moeder gezegd: 'We moesten

den dokter eens laten komen. Die verkoudheid van Lena staat mij niet goed aan. Ik heb ze vannacht zoo hooren hoesten.'

Mevrouw had haar zoon verschrikt en verwonderd aangekeken. 'Zoudt gij denken, Willem? Ik had er nog geen erg in. Maar 't is beter te voorzichtig dan het te verwaarloozen.'

De goede vrouw dacht nog aan te groote bezorgdheid van haar zoon, maar toen ze Lena nauwkeuriger gadesloeg, viel het ook haar op, dat het jonge meisje er betrokken uitzag. Toch was ze nog ver van de waarheid te vermoeden.

De dokter kwam en schreef een drankje voor, met belofte dat hij den volgenden dag zou terugkomen.

''t Is waarlijk niet noodig, moeder,' zei Lena, toen de geneesheer vertrokken was. ''t Zal vanzelf wel overgaan. Wie is er al eens niet verkoud? Willem is al te bezorgd, de goede jongen.'

'Ja, dat geloof ik ook, kind, maar zoo is hij nu eenmaal. Hij denkt altijd aan een ander. Wat zullen wij hem missen als hij getrouwd is.'

'Dat zullen we, moeder, maar ik blijf immers bij u. En Willem gaat toch de wereld niet uit. Hij moet nu maar gauw trouwen; u weet, dat ze er bij de Bruning's zoo op staan.'

Dien middag zocht Willem den dokter aan zijn woning op. 'Dokter, zeg mij openhartig wat u van mijn zuster denkt,' vroeg hij.

De geneesheer speelde met zijn penhouder en keek het jongmensch scherp aan. 'Het kan ernstig worden,' antwoordde hij langzaam. 'Indien wij den zomer te gemoet gingen in plaats van den herfst zou ik geruster zijn. Het zijn slechte maanden, die aanstaande zijn.'

Willem had het wel gevreesd. Uit hetgeen de dokter niet zei, maar te verstaan had gegeven, begreep hij, dat zijn voorgevoel hem niet had bedrogen.

'Zou u denken, dat een zachter, zuidelijker klimaat haar goed zou doen?' vroeg hij weer.

'Ongetwijfeld; het Zuiden van Frankrijk moet op zulk een gestel een heilzame uitwerking hebben. Maar het is daar zeer duur,' voegde hij er eenigszins aarzelend bij.

'Ik weet het, dokter, maar indien haar gezondheid tot dien prijs te koop is, is het toch niet te duur.'

De dokter had hem begrepen en drukte hem geroerd de hand. 'Indien gij daartoe besluit, dan hoe eer hoe beter. Nu zal ze nog geen ongemak van de reis hebben, later zouden de vermoeienissen misschien te groot zijn.'

Willems besluit was genomen. Hij wist, wat dat nieuwe offer zou vergen, maar hij aarzelde geen oogenblik. Zijn geluk voor haar leven, - een andere keus was er niet, maar die keus kon voor hem niet moeilijk zijn.

Dien avond deelde hij alles voorzichtig aan zijn moeder mee. Mevrouw Veltman was geheel onthutst: zoo iets had zij in de verste verte niet verwacht. Doch spoedig had zij haar vastberadenheid en kloekheid terug. Hoeveel het haar ook kostte, zij zou van Lena scheiden. Maar zij wilde er niet van hooren, dat Willem zijn huwelijk zou laten varen. Ze wist, dat van een nieuw uitstel thans geen sprake meer zou kunnen zijn. Mevrouw Bruning zou er nooit in toestemmen, en wie weet of ook Trees niet het wachten moede zou worden.

'Het moet, moeder,' zei Willem, 'mijn besluit is genomen, maak mij nu het vervullen van mijn plicht niet zwaarder.'

Het viel hem inderdaad zwaar. Twee jaren lang had hij geleefd van hoop, en nu eindelijk zijn liefste wensch zou worden verwezenlijkt, werden eensklaps al zijne droomen wreed verscheurd. Hij moest het Trees meedeelen, hij mocht er niet mee wachten, want hij vreesde, dat hij anders misschien zwak zou worden. Het haar zeggen durfde hij niet, en daarom nam hij de pen op om het raar te schrijven. Hij wist, dat het beslissend zou zijn voor zijn verder leven, want hij mocht de hoop niet voeden, dat zij weer zou willen wachten. God weet hoe lang. 'Altijd de uwe' had ze gezegd, maar ze kon de zijne niet zijn; zijn plicht kwam tusschenbeide. Hij schreef het harde woord, hij gaf heur haar woord terug en vroeg alleen, dat ze hem indachtig zou zijn in haar gebed, dat ze aan hem zou denken als aan een doode...

Toen hij hiermee klaar was, dacht hij nog eens aan het verleden, aan de zoete uren, in haar bijzijn gesleten, aan de verwachtingen, die ze samen hadden gekoesterd, aan het geluk, dat ze zich hadden gedroomd.... Want ook daaraan zou hij voortaan niet meer mogen denken. Hunne wegen liepen uiteen en zouden nooit meer in dezelfde lijn kunnen samenvallen. God had het zoo gewild.

Hij sloot nu den brief en bracht hem naar de post. Mevrouw Veltman hoorde hem gaan en weende. 'Mijn arm kind,' snikte ze. Dat was alles wat ze zeggen kon, maar haar hart werd met een zwaard van droefheid doorvlijmd. Ook hem sprongen de tranen in de oogen, toen hij den brief in de bus liet glijden, doch hij drong ze met geweld terug.

VIII.

Er heerschte groote bedrijvigheid aan de statie. Treinen reden af en aan, stoomend, snuivend en fluitend, eene trouwe afbeelding der koortsige gejaagdheid van onzen tijd, voor welke vaak het vliegensvlugge stoomros nog niet snel genoeg gaat.

Een talrijke menigte verdrong zich aan den ingang, zoodat iemand, voor vijftig jaar overleden, indien hij eens een kijkje kon komen nemen, gemeend zou hebben, een reusachtigen uittocht bij te wonen, getuige te zijn van eene nieuwe volksverhuizing.

Er werd gelachen en geschertst, men zag vergenoegde gezichten en gelukkige oogen, stralend van vreugde en geluk. Maar daarnaast wat een weemoed, wat ten beklemming des harten, in de oogen, die spiegels der ziel, weerkaatst. Vochtige blikken ontmoette men, waar bekommering en lijden uit sprak. Hier bracht een vader zijn zoon weg, die ver over zee zijn geluk zou gaan beproeven; ginds gaf eene moeder eene laatste vermaning aan hare dochter, die in eene andere stad een dienst had gevonden. O, indien de muren van een station spreken konden, wat zouden zij ons veel weten te verhalen van lief en leed, van leed vooral. Maar als stomme getuigen staan zij daar, kalm bij de overstelpende drukte, die zich voor hen ontplooit, spottend neerblikkend op het jagen en drijven der menschen, onverschillig voor hunne vreugde als voor hunne smart.

Eenigszins ter zijde bevonden zich mevrouw Veltman en haar twee oudste kinderen. Alle drie trachtten ze voor elkaar de droefheid te verbergen, die hen de keel als toewrong, en een opgeruimd gezicht te vertoonen. Steelsgewijze keken ze soms te gelijk elkander aan, om zich te overtuigen, of de kalmte, de welgemoedheid, die zij veinsden, niet voorgewend was. Wat al verschillende, wat al tegenstrijdige gewaarwordingen bij dit drietal, zoo edel van hart en zoo ongelukkig!

Lena had geschreid, toen ze zag, dat wat ze zoo zorgvuldig had trachten geheim te houden, door de broederlijke liefde van Willem was ontdekt. Toen was het een

wedstrijd geweest in edelmoedigheid: zij hield vol, dat het zoo erg niet was, dat ze in een week, hoogstens in veertien dagen zou zijn opgeknapt, al wist ze beter; hij drong er op aan, dat ze in het zachte Zuiden genezing zou gaan zoeken. Eindelijk kon ze geen weerstand meer bieden: de trek naar zelfbehoud ontwaakte, ze wilde toch ook nog zoo graag wat leven, bij haar moeder en bij allen blijven, die ze liefhad. Ze was nog zoo jong, en al had zij het offer van haar jeugdig leven gebracht, een wondere stroom doorvloeide toch hare borst, toen eenmaal beslist was, dat ze den winter te Pau zou doorbrengen.

Maar op hetzelfde oogenblik mat ze de grootte van het offer, dat Willem bracht, peilde ze de wond, die in zijn hart werd geslagen. ‘Willem, Willem,’ snikte ze, ‘wat ben ik zelfzuchtig; och laat mij maar sterven!’

Doch hij, met de uiterste inspanning van al zijn wilskracht, bedwong het onstuimig kloppen van zijn hart, sloeg zacht zijn arm om haar middel en fluisterde: ‘Lieve Lena, gij moet leven voor moeder en voor mij.’

‘O, ik zal het u nooit kunnen vergelden, Willem, nooit...’

Mevrouw Veltman woonde dit tooneel bij, zonder bij machte te zijn één woord te zeggen, zoozeer had de ontroering haar geschokt, en ze had al haar geestkracht noodig om de tranen terug te dringen, die overvloedig in haar oogen opwelden.

Den volgenden morgen, terwijl Willem op zijn kantoor was, kwam Trees. Met de haar eigen onstuimigheid sloeg ze haar armen om Lena's hals en zei: ‘Lena, gij moet het mij niet kwalijk nemen. Hoe had ik dat ook kunnen denken!’

‘Wat is dat nu, Trees?’ antwoordde Lena, het gezicht harer vriendin beschouwend, dat met tranen bedekt was. ‘Wat scheelt er toch aan?’

‘O, het was wreed van mij, dat te zeggen,’ hernam Trees, nog altijd snikkend, ‘maar ik wist het niet, ik kon het niet weten.’

‘Maar wat hebt gij dan toch gezegd, dat mij zou gegriefd hebben, Trees? Ik weet van niets. Kom hier naast mij zitten en vertel mij alles eens openhartig.’

Het jonge meisje droogde hare tranen en nam Lena's hand in de hare. ‘Toen ik dat briefje van Willem ontving,’ zei ze, ‘dacht ik dadelijk aan den avond, gij weet wel Lena, dien prettigen avond. Ik merkte niets, ik was zoo geheel van mij zelf vervuld, dat ik geen oog had voor iets anders. Maar Willem had het gezien; en ik ben niet jaloersch op u, ik heb er hem te meer lief om, dat hij zooveel van u houdt. Maar wat wil ik ook weer zeggen,’ vervolgde ze, met de hand over haar voorhoofd strijkend. ‘Lena, gij weet wel, dat gij me vroegt, of ik ons huwelijk nog langer zou willen uitstellen, en dat ik toen in mijn onbezonnenheid antwoordde, dat we al lang genoeg gewacht hadden. O Lena, die woorden kwamen mij dadelijk in de gedachte, toen ik Willems briefje las. Wat moeten ze u een pijn gedaan hebben!’

‘Wel neen, Trees,’ antwoordde Lena glimlachend.

‘Het was zoo ook niet gemeend,’ vervolgde het jonge meisje snel. ‘Maar toch heb ik er spijt van, ze te hebben gesproken. Ik zal wachten, Lena, graag wachten, met liefde wachten, tot gij terugkomt. Hoe eerder hoe liever, dat weet gij wel, doch niet om mij, maar om u.’

‘Dus Willen; kan op u rekenen? O, wat houd ik veel van u en wat zal ik gauw genezen zijn!’

‘Hebt gij dan een oogenblik aan mij getwijfeld, Lena? Nu zou ik het recht hebben op u te knorren, maar ik wil niet, want gij zijt mijne beste Lena. Gij moet nu nergens aan denken als aan u zelf, en zorgen dat gij gauw beter wordt. Al het andere komt wel terecht, daar zal onze Lieve Heer voor zorgen.’

‘Trees, ik kan u niet zeggen, hoe het mij aan het hart gaat, dat ik nu de schuld ben, dat uw liefste wensch en die van Willem niet in vervulling kan gaan. Ik heb er mij tegen verzet, maar Willem hield aan... O, hij heeft een hart van goud, Trees...’

Meer kon ze niet zeggen, want de aandoening perste haar de tranen uit de oogen.

‘En ik dan, Lena?’ vroeg Trees, ten einde haar in eenigszins luchtiger stemming te brengen.

‘Als Willems hart van goud is, waar is het mijne dan wel van? Ik ben benieuwd, uw oordeel daarover te hooren.’

‘Ook van goud, kleine deugniet,’ antwoordde Lena, door hare tranen heen lachend. ‘Ik houd veel van u allebei en ik zal altijd aan u denken.’

‘Nu dat is goed,’ hernam Trees opstaande. ‘Maar denk nu het eerst aan u zelf.’

‘Gaat gij nu al heen, Trees? Wacht gij niet tot Willem thuis komt?’

‘Neen, ik mag niet, ik moet thuis zijn. Maar gij zult hem de boodschap wel overbrengen en hem zeggen dat ik zijn briefje niet aanneem. Herinner hem aan mijn eens gegeven woord: altijd de zijne. En zeg hem, dat hij nooit aan mij mag twijfelen, indien hij oprecht veel van mij houdt.’

‘O, dat doet hij,’ zei Lena met vuur.

‘Ik weet het wel, maar dan mag hij ook niet vergeten, dat wij elkaar eeuwige trouw hebben beloofd.’

Het was voor Willem een groote troost, van Lena te hooren, dat Trees er geweest was en zijn offer niet had willen aannemen. Hoe had hij ook maar een oogenblik kunnen twijfelen? ‘Altijd de uwe!’ - dat woord was de bezegeling van hun

genegenheid, sterker dan wie ook ter wereld, omdat ze wortelde in God, omdat ze vreemd was aan alle berekening en haar oorsprong en hechtheid vond in hunne gelijkvormigheid van karakter.

Willem had dien troost wel noodig, want hij had onverschilligheid en een medelijdend schouderophalen gevonden, waar hij die allerminst verwacht had. Hij had zijn patroon eene week verlof gevraagd, om zijne zuster naar Pau te brengen, en hem van het gebeurde in kennis gesteld.

De heer Van Dalen had hem laten vertellen en alleen een enkele maal de schouders opgehaald. 'En uw huwelijk?' vroeg hij, toen Willem ophield.

'Ja, mijnheer,' antwoordde deze aarzelend, 'daar kan nu niets van komen. U begrijpt, ik kan van Trees niet vergen, dat ze zich opnieuw aan een uitstel onderwerpt. Ik heb haar dan ook haar woord teruggegeven.'

'Inderdaad, dat begrijp ik,' antwoordde mijnheer Van Dalen schertsend. 'Gij houdt zoo de eer aan u, want ze zou er denkelijk feestelijk voor bedanken, en ik zou haar geen ongelijk geven.'

'Ik ook niet, mijnheer,' antwoordde Willem eenvoudig.

'Jonge man,' hernam Van Dalen, door Willems waardige houding getroffen, 'laat een man van ondervinding u een goeden raad geven. Gij zijt een idealist, gij zijt onpractisch, wat in onzen tijd het ergste is wat iemand kan overkomen. Eerst hebt gij uw opgeofferd voor uwe moeder, nu wilt gij het doen voor uwe zuster; ik kan dat mooi van u vinden, maar ik wil u er toch op wijzen, dat gij u aan groote teleurstellingen blootstelt. Later, als gij ouder wordt, zult gij er spijt van hebben. Laat mij uitspreken,' vervolgde hij, toen hij zag dat Willem hem in de rede wilde vallen. 'Indien uwe zuster beter wordt, trouwt ze, en dan blijft gij alleen zitten met uwe moeder, van wie ik niets dan goed denk, maar die zachtjes aan oud wordt, en met den ouderdom komen de gebreken. Geloof me, dat gij er spijt van zult hebben, uw geluk met voeten te hebben geschopt, want uwe moeder zal u niet kunnen geven wat gij verloren, wat gij moedwillig van u gestooten hebt. Tot dank voor uwe opoffering zult gij ongelukkig zijn, dat is het einde. Al te goed is buurmans gek, en dat geldt vooral ten opzichte van vrouwen. Geloof mijn ervaring, jongelief.'

Deze nuchtere, koele woorden hadden als vlijmende messen Willems hart getroffen. Zijn besluit werd er niet door aan het wankelen gebracht, maar het griefde hem, dat zijn patroon, voor wien hij zooveel achting koesterde, hem niet begreep.

'Maar ik kan mijn zuster toch niet voor mijn oogen zien sterven, als er nog één middel is om haar te redden,' bracht Willem zoo kalm mogelijk in het midden.

'Als ze sterven moet, zal ze het in Frankrijk even goed doen als hier. Tegen den dood is geen kruid gewassen. Maar ik wil u mijn gevoelen niet opdringen. Uit belangstelling heb ik u alleen willen zeggen, hoe ik er over denk en wat ik zou doen, indien ik in uwe plaats was. Edelmoedig te zijn is lief, maar ik vrees, dat uwe edelmoedigheid bittere naweeën zal hebben.'

'Ik geloof het niet, mijnheer,' zei Willem eenvoudig, en om aan dit pijnlijke onderhoud een einde te maken, vervolgde hij: 'Dus ik mag op een acht dagen vacantie rekenen?'

'Gerust, met genoegen. Zie maar, dat gij het met Van Gerve schikt met de werkzaamheden.'

Met tragen tred verliet Willem het kantoor van zijn patroon, dien hij nu in een heel ander licht had leeren kennen. Hij was weer een illusie armer geworden. Dat anderen hem niet begrepen, liet hem koud; dat iemand als Van Gerve de schouders voor hem

ophaalde, deerde hem niet; maar dat mijnheer Van Dalen zijn plan voor eene ongerijmdheid, eene dwaasheid hield, griefde hem.

Gelukkig dat de woorden van Trees een lichtstraal wierpen op zijn pad, zóó helder, dat al de schaduw, die anderen er op lieten vallen, moest wijken. Nu Trees aan zijn zijde bleef, al was het maar in gedachten, in het geestesleven, voelde hij kracht genoeg om alles te doorstaan en te overwinnen.

De voor Lena's vertrek bepaalde dag was gekomen. Willem had een rijtuig willen bestellen, om hen naar de statie te brengen, maar zij had er op gestaan, dat men te voet zou gaan. Zij wilde voor het laatst door de straten wandelen der stad, die ze zoo noode verliet; zij wilde zich alles nog eens goed in den geest prenten, de grachten, de kerken, de boomen; ze wilde een afscheidsgroet brengen aan de schilderachtige punten, waar ze zoo vaak had verwijld. Ongemerkt sloop de weemoed in haar hart en ze voelde lust, tegen haar moeder en Willem te zeggen; ‘Och, laat mij blijven, zend mij niet naar dat vreemde land.’ Maar ze hardde zich, ten einde haar dierbaren niet méér te bedroeven.

Er werd onderweg weinig gesproken. Holle woorden zouden hier te veel geweest zijn, en andere zouden de wond nog dieper hebben opengeschrijnd. Langzaam wandelden ze verder, tot Lena, bij het huis van Groothuis gekomen, het hoofd ophief en vroeg: ‘Woont hier nu die meneer Groothuis, Willem?’

Groothuis stond voor het raam om hen te zien voorbijgaan, en verschool zich haastig achter de zware gordijnen, toen hij het jonge meisje den blik op zijn woning zag vestigen. ‘Vreemd,’ mompelde hij, ‘dat ze juist hier moet inkijken.’ Een oogenblik kwam de gedachte bij hem op, naar beneden te gaan en hun te zeggen, dat hij alles op zich nam, dat Willem genoeg offers had gebracht en hij nu zijn deel wilde hebben, niet in het offer, want dit was het voor hem niet, maar in het geluk, dat hij daardoor zou teweegbrengen. Maar hij begreep, dat het niet ging. Toch, wie weet, of hij het niet zou hebben gedaan, indien hij in Lena's hart had kunnen lezen, waar één oogenblik de begeerte opkwam, een klein deel te hebben van Groothuis' rijkdom, om daardoor het offer van Willem overbodig te maken.

Groothuis vergenoegde zich nu met hen na te oogen, en zelfs nadat zij reeds lang aan zijn blikken waren onttrokken, zag hij nog het gezicht van Lena voor zich, tot het plotseling de uitdrukking aannam van groene, spottende oogen. Den geheelen dag bleef hem die uitdrukking bij, wat hij ook deed, of waar hij ook ging. ‘Och, laat mij daar niet meer aan denken,’ zei hij bij zich zelf; ‘wat gaan die menschen mij ook eigenlijk aan? Ik ben een dwaas, dat ik mij daar iets van aantrek. Er is zooveel verdriet in de wereld, dat ik niet zou weten, waarom ik met dit meer medelijden zou hebben dan met een ander.’

Aan de statie gekomen, gingen mevrouw Veltman en haar kinderen in de wachtkamer, maar Lena was liever buiten op het perron. ‘We moeten nog zoo lang in den trein zitten,’ zei ze, ‘laten we liever naar buiten gaan.’

‘Zijt gij niet bang dat gij een kou zoudt vatten, kind?’ vroeg mevrouw bezorgd.

‘Wel neen, moeder, het is nu zacht weer. Wat zegt gij, Willem?’

‘Ja, laten we maar gaan,’ antwoordde deze, wien het in de wachtkamer benauwd begon te worden.

Langzaam liepen ze het perron op en neer. Mevrouw deed haar best om spraakzaam te zijn, ten einde Lena daardoor het afscheid minder zwaar te maken; maar ze kon niet meer doen dan herhalen wat ze reeds twintigmaal gezegd had. Lena en Willem keerden telkens het hoofd om, als verwachtten ze iemand. De trein zou spoedig komen, nog maar eenige minuten meer, en de zoo vurig verbeide verscheen niet.

Willem en Lena zochten reeds bij zich zelf naar redenen, om dat wegblijven te verklaren, want, al was er geen afspraak gemaakt, beiden hadden gehoopt, dat ze komen zou.

En ze kwam ook. Ze zagen Trees zich een weg banen door de menigte, die den ingang meer en meer begon te vullen, en het gezicht, rood van het loopen, op hen toekomen.

Een straal van vreugde verhelderde te gelijker tijd de trekken van Willem en Lena.

'Ik heb me zoo moeten haasten,' zei Trees, 'ik was bang dat ik te laat zou komen, en ik wist dat gij het mij nooit zoudt vergeven hebben, indien ik u geen uitgeleide zou komen doen.'

'Dat niet, Trees, maar ik ben toch heel blij, dat gij gekomen zijt.'

'Gij treft fraai weer op uwe reis, Lena. Wil gij wel gelooven, dat ik zin zou hebben met u mee te gaan? Als het hier over eene maand hagelt of sneeuwt, dan hebt ge in Frankrijk nog zonneschijn. Profiteer daar nu goed van en kom dan heel opgeknapt terug. Als wij getrouwd zijn, maken wij daarheen ons huwelijksreisje, niet waar Willem?'

Het was de eerste maal, dat hij Trees zag, sedert hij haar het briefje geschreven had, waarin hij haar heur woord teruggaf. Zij deed,

als had zij dat briefje niet ontvangen, als was er in hun wederzijdsche verhouding niets veranderd, en zij deed dit zoo ongedwongen, zoo zonder de minste spijt te doen blijken, dat Willem er door geroerd werd.

'Ja, Trees, dat is goed,' antwoordde hij, 'en dan gaan wij tevens onze Lieve Vrouw te Lourdes bedanken voor Lena's herstel.'

'En een kaars offeren,' vulde Trees aan, 'de dikste die er is.'

EEN LIJKSTOET BIJ WINTER IN HET SPREEWALD, NAAR DE TEEKENING VAN WILLY STÖWER.

Op dit oogenblik kwam de trein binnenrijden en snelden allen naar de coupé's toe. Een zenuwachtig trekje om Lena's lippen getuigde van haar aandoening. Trees nam haar onder den arm en zei: 'Denk nu om u zelf, Lena. Al het overige komt terecht.'

Het jonge meisje drukte den arm van haar vriendin, maar kon niets zeggen, want haar hart was vol, nu het uur van scheiden was geslagen.

Mevrouw Veltman omhelsde haar kind, nog eens en nog eens, Willem hielp Lena instappen, waarna de conducteur het coupédeurtje sloot. Lena plaatste zich er voor,

om haar moeder en Trees een laatsten groet toe te wuiven. Mevrouw Veltman wenschte haar nogmaals goede reis en glimlachte. Die glimlach, door de moederliefde op haar gelaat getooverd, had iets subliems, want haar hart werd door smart verscheurd en daarbinnen weende het, weende het,

DE 'VLIEGENDE HOLLANDER', NAAR DE SCHILDERIJ VAN H. HENDRICH.

of ze haar kind naar het kerkhof had gedragen.

De stoomfluit liet haar schril geluid hooren, een groote, zwarte rookkolom steeg op, het ijzeren monster steunde, of het de smart voelde, die een moederhart breekt en haar te gelijker tijd doet glimlachen. Mevrouw Veltman meende in het steunen van de machine het kreunen van haar kind te hooren; nog een blik naar Lena, naar Willem, en toen wendde zij het hoofd af.

'Kom, mevrouw, u moet u dat niet zóó aantrekken. Het is immers voor haar welzijn, en over eenige maanden komt Lena gezond terug. Dat is toch wel een offertje waard.'

'Ja, mijn kind, gij en Willem hebt het zwaarste offer gebracht, en ik mag niet morren, nu ik zie, hoe lief gij allen elkaar hebt. Laten we nu even naar de kerk gaan, om voor het Mariabeeld een Weesgegroetje te bidden, opdat door haar machtige voorspraak ons gebed verhoord worde.'

(*Wordt vervolgd.*)

Een brief van de Weduwe Scarron. Historisch.

I.

Groot opzien verwekte in geheel Europa in het jaar 1685 het verbazingwekkend bericht van het voltrokken huwelijk van den koning Lodewijk XIV van Frankrijk met de weduwe van den dichter Scarron. Zij telde reeds vijftig jaren en was dus ouder dan de koning. Daar zij maar morganatisch of 'met de linkerhand' met hem getrouwd was, was zij wel zijn gemalin, maar geen koningin van Frankrijk. Lodewijk verhief haar tot markiezin de Maintenon, naar het landgoed van gelijken naam, dat hij haar geschonken had, en onder dezen naam speelde zij een hoogst aanzienlijke rol in de toenmalige geschiedenis van het Fransche hof en den Franschen staat.

Zij was aan het hof gekomen in de ondergeschikte betrekking van gouvernante van den kleinen hertog du Maine en had door geest en verstand en hare veelzijdige kennis langzamerhand den koning zoozeer voor zich weten in te nemen, dat hij mettertijd meer naar hare raadgevingen luisterde, dan naar de adviezen zijner ministers.

Het zonderlingste daarbij was, dat zij vele jaren te voren als jonge, mooie weduwe van den satiricus Scarron den koning volstrekt niet was bevallen. Door den dood van haar eersten man was zij in behoeftige omstandigheden geraakt en zij had al hare invloedrijke kennissen in beweging gebracht, om voor zich de uitkeering eener kleine toelage te verkrijgen, welke Scarron eens getrokken had, omdat men van hoogerhand goed gevonden had, zijn puntige pen een weinig te vergulden, om ze zoo eenigermate te breidelen. Lodewijk had te dier tijd verdrietig gezegd: 'De weduwe Scarron is toch een zeer indringend persoontje!' En aan het hof was als gevolg van deze koninklijke uitlating het spottend gezegde in gebruik genomen: 'Zoo onbeschaamd als de weduwe Scarron!'

En nu was deze dame, daarbij nog zooveel ouder geworden, de gemalin van den 'Zonnekoning'! Naar Fransche gewoonte verschenen er vele spotliederen en geestige vlugschriften over deze opvallende gebeurtenis. Een der geestigste, in burleske verzen, was getiteld: 'Scarron's luimige beschouwingen over de standverheffing zijner

nagelaten weduwe. Een stem uit het geestenrijk'. Twee vel in octavo. Zonder naam van den schrijver en zonder vermelding van den drukker en uitgever. Deze satire was overigens nog geen van de ergste, zij was eerder kluchtig dan boosaardig te noemen. Den drukker en uitgever van dit vlugschrift op te sporen gelukte aan de bemoeiingen van de Parijzer politie. Er werd ontdekt, dat de boekdrukker en boekhandelaar Toussaint Quinet - een oud heer van zes en zestig jaar en vroeger de intieme vriend en uitgever van Scarron - dit geestig paskwil gedrukt en in den handel gebracht had. Hij woonde in de straat St. Jacques.

In zijn boekhandel verscheen ook een klein literarisch tijdschrift, dat zijn zoon, dr. Dagobert Quinet, een aanzienlijk geleerde, met beleid opstelde.

Op een voormiddag bevond Dagobert zich bij zijn vader op diens kantoor. De beide heeren bespraken allerlei letterkundige en zakelijke aangelegenheden.

Er trad een politie-commissaris binnen, die zijn rechterhand op den schouder van den ouden boekhandelaar legde, terwijl hij met klinkende stem sprak: 'In naam des konings en op bevel van den politie-luitenant neem ik u gevangen, mijnheer! Gij hebt mij zonder tegenspraak te volgen.'

'Natuurlijk moet ik mij aan de politie onderwerpen,' zeide Toussaint Quinet kalm en gevat. 'Toch zult gij begrijpen, mijnheer de commissaris, dat ik gaarne zou weten, waarom ik eigenlijk gevangen genomen word.'

'Dat is gemakkelijk te zeggen. Het geschiedt wegens een vlugschrift op rijm, dat gij gedrukt en uitgegeven hebt. De titel luidt: "Scarron's beschouwingen" of iets dergelijks.'

'Ah zoo! Ik dank u voor de inlichting. Ge stelt mij volkomen gerust. Dan heeft het niets te beteekenen.'

'Wel drommels, oude heer, neem de zaak liever niet zoo licht op!' riep de politie-commissaris verwonderd uit. 'Mijnheer de politie-luitenant hecht er een zeer bijzonder gewicht aan. Hij wil den naam van den schrijver kennen.'

'Dien mag en wil ik niet verraden,' zei de boekhandelaar schouderophalend en lachend. 'Overigens is de schrijver inderdaad door Scarron's geest bezield; zijn klein werk is werkelijk goed.'

'Dit geestige werk kan u toch nog zeer veel zorg en onaangenaamheden berokkenen, inzonderheid wanneer gij tegenover den politie-luitenant eigenzinnig bij uwe weigering volhardt.'

'Waar moet ge mij heen brengen?'

'Vooreerst naar de gevangenis van het kleine Châtelet.'

'Ik ken een voorname dame, die mij reeds morgen met den grootsten spoed uit de gevangenis van het kleine Châtelet zal laten halen en geheel buiten vervolging doen stellen, den heer politie-luitenant ten spijt.'

'Welke dame zou dat kunnen zijn?'

'Mevrouw de markiezin de Maintenon in persoon, mijn waarde heer commissaris.'

'Ha, ha, gij gelieft te schertsen, oude heer, of de pijnlijke toestand heeft uw verstand beneveld. Mevrouw de markiezin is immers woedend over het spotschrift en Zijne Majesteit de koning ook.'

'Beter en verstandiger zou het zijn, wanneer zij er over lachten. Maar hoe 't ook zij, mevrouw de markiezin mag zoo woedend zijn, als ze wil; ik bezit een doeltreffend middel om haren wrok heel spoedig te bekoelen.'

En zich tot zijn zoon wendende, vervolgde de oude heer:

'Dagobert, gij gaat vandaag nog naar Versailles.'

'Ja, vader,' zei de jonge geleerde.

‘Gij maakt bij mevrouw de markiezin de Maintenon uwe onderdanigste opwachting...’

‘Zou ze mij ontvangen?’

‘Stellig, wanneer gij haar laat zeggen, dat gij voor een zeer dringende aangelegenheid komt, welke met een haar bekenden brief en een zeker manuscript in betrekking staat. Dus óf dadelijk, wanneer het noodig is, òf naderhand, wanneer gij bij haar toegelaten zijt, herinnert gij haar aan den merkwaardigen brief, welken de weduwe Scarron in Febr. 1661, vijf maanden na het overlijden van haar man, aan den boekhandelaar Toussaint Quinet geschreven heeft.’

‘Begrepen, vader! 't Zal volgens uwe tevredenheid bezorgd worden.’

‘Overigens, wees op uwe hoede!’

‘Zeker, vader. Wees volkomen gerust! Ik ben vast overtuigd, dat mevrouw de markiezin u bereidwillig alle mogelijke liefde en goedheid bewijzen zal. Zij zal zich uiterst goedgunstig betoonen, en zich haasten u uit het Châtelet te bevrijden.’

‘De duivel mag mij halen, wanneer ik er iets van begrijp,’ bromde de politie-commissaris verwonderd.

‘Gij zult mij wel willen veroorloven, dat ik voor dien korten tijd van mijn familie afscheid neem?’ vroeg de oude heer glimlachend.

‘O, zeer gaarne.’

Toussaint Quinet nam afscheid van zijn vrouw en de andere familieleden, terwijl hij ze te gelijkertijd geruststelde door de verzekering, reeds den volgenden dag weer in vrijheid te zullen gesteld zijn. Dagobert bevestigde dit met de grootste stelligheid.

Daarna sloeg de boekhandelaar zijn mantel om, zette zijn hoed op, nam zijn stok ter hand en volgde den politie-commissaris, terwijl hij zich heel gemoedelijk over allerlei stedelijke aangelegenheden met hem onderhield.

Dagobert nam uit den schrijflessenaar in 't kantoor een sleuteltje van eenigszins vreemden vorm, ging er mee in het aangrenzende kleine kabinet en opende daar een in den muur aangebrachte geheime kast.

Er lagen allerlei geheime papieren en manuscripten in. Het merkwaardigste onder de laatste was een ongedrukt werkje van Scarron, getiteld: ‘Het sprookje van den slapenden sultan Silou en zijn onnoozele viziers.’

‘Silou’ is een anagram van ‘Louis’. Onder het Turksche masker werden Lodewijk XIV en diens ministers voorgesteld. Inzonderheid op Mazarin, den ‘grootvizier’, had de schrijver zijn bittersten spot uitgestort.

Scarron had deze ondeugende satire, een zijner laatste geschriften, in 't jaar 1659 geschreven, toen men hem wegens ‘persdelicten’ voor eenigen tijd zijn toelage onthouden had. Maar toen hem nog te rechter tijd de 1500 kronen jaarlijks weer waren bewilligd geworden, legde hij het manuscript ter zijde en wachtte zich wel, het te laten drukken.

Bij het manuscript lag een door een krabbelachtige dameshand overhaast geschreven brief. Deze luidde:

‘Waarde heer Quinet!

‘In de grootste angst en vertwijfeling schrijf ik u deze regels. Voor het tegenwoordige heb ik niemand anders, tot wien ik mij met vertrouwen zou kunnen wenden. Ik weet wel, dat gij in de laatste twee jaren aan mijn man aanzienlijke voorschotten gegeven hebt op toekomstige uitgaven van zijne in uwen boekhandel verschenen werken in acht deelen, maar toch waag ik het, mij in mijnen nood tot u te wenden. Eerst na eenigen weken openen zich voor mij weer hulpbronnen. Maar tot dien tijd weet ik niet, wat ik beginnen moet, om het leven te behouden. Bakker,

slager, melkvrouw en waschvrouw willen mij geen langer crediet geven en de huisbaas eischt dringend een afbetaling op de achterstallige huur. Onder de nagelaten papieren van mijn zaligen man heb ik nog bijgaand manuscript “Het sprookje van den slapenden sultan Silou” gevonden. Ik bied het u aan en verzoek u dringend, mij er vijftig Louis d'or voor te zenden, die ik zoo hard noodig heb. Mag het te gevaarlijk zijn, het pikante werkje te Parijs te drukken, dan zijt gij toch zeker door uw handelsbetrekking wel in de gelegenheid te bewerken, dat het boekje òf te Amsterdam òf te Keulen verschijnt. Na de behandeling, die ik ondervonden heb, geef ik om den toorn van den koning en der hovelingen niets, en dat niet alleen, ik zal mij zelfs na de openbaarmaking der satire er over verheugen. Andere redenen tot vreugde heb ik ook al niet. Aan het hof heeft men mij een indringende, onbeschaamde persoon genoemd, omdat ik durfde hopen, dat ik de toelage, welke mijn man zaliger trok, ook nog verder zou behouden. Ach, slechts hoon en spot heeft men voor de weduwe van den geestigen dichter over! O, hoe verafschuw en haat ik dezen hardvochtigen en liederlijken jongen koning en al die huichelende, koude marmerzielen aan het hof! De wereld en de menschheid zijn mij zoozeer tot walg geworden, dat ik mij soms den dood wensch. Ik bid u en bezweer u, waarde heer Quinet, bij het aandenken van uw vereeuwigden vriend, mijn zaligen echtgenoot Scarron, help mij door de toezending van genoemde som!

Parijs, den 25 Februari 1661.

Uwe onderdanige en ongelukkige Françoise Scarron.

P.S. Ik woon nog altijd in de straat St. Louis du Marais, ik zal er echter niet lang meer

mogen blijven wonen, wanneer ik dezer dagen geen afbetaling op de achterstallige huur kan doen. Ik hoop, dat gij tot hulp zult bereid zijn. Moge de goede God het u loonen, wat gij goeds aan de arme weduwe doet!'

Toussaint Quinet had toenmaals dadelijk de in zulke moeilijke omstandigheden verkeerende vrouw de vijftig Louis dor gezonden en haar daardoor voor veel onheil bewaard. Het manuscript, dat hij voor openbaarmaking niet geschikt achtte, had hij ter zijde gelegd.

Zorgvuldig sloot Dagobert het manuscript weer weg en ook den merkwaardigen brief, nadat hij dien tweemaal oplettend had doorgelezen.

'Deze brief is een veilig bolwerk voor mijn vader en zou zelfs een geducht wapen kunnen zijn,' mompelde hij. 'Hoe wonderbaar is het toch, dat de schoone, jonge, geestige briefschrijfster, nu zij de vijftig op den rug heeft zitten, de gemalin van den "hardvochtigen en liederlijken koning," zooals zij hem in dien tijd geliefde te noemen, geworden is!'

Hij kleedde zich zeer zorgvuldig, en een uur later was hij op weg naar Versailles.

II.

De voormalige weduwe Scarron, de tegenwoordige markiezin de Maintenon, bezat ook nog op rijperen leeftijd veel van hare vroegere schoonheid en bevalligheid. Ondanks hare vijftig jaren zag zij er nog frisch en bloeiend uit. Haar fijn, verstandig en edel gelaat verried, dat zij eene vrouw was van meer dan gewone geestesgaven.

De koning bevond zich bij de markiezin, zijne gemalin, in een prachtig gemeubileerd vertrek van het paleis te Versailles. Beiden hadden juist over gewichtige politieke aangelegenheden gesproken.

'A propos, mijne lieve markiezin,' zeide hij nu, 'voor een half uur ontving ik een bericht uit Parijs. Het is eindelijk aan de politie gelukt, de hand te leggen op een van die onbeschaamde paskwillen-uitgevers, een zekeren boekdrukker - hm, hoe heet hij ook? - wel! ik ben den naam vergeten.'

'De naam doet er niets toe,' hernam de markiezin. 'Wie 't ook zijn mag, een strenge straf voor den betrokkene zal zeker in 't algemeen belang noodig zijn. Want slechts door scherpe maatregelen is het mogelijk, dezen verschrikkelijken vloed van spotliederen en andere schotschriften te beteugelen.'

'Ik ben geheel van dezelfde meening,' sprak de koning, terwijl hij zich vergenoegd de handen wreef. 'Nu, de Bastille is een bij uitstek geschikt verblijf, om zulke onbeschaamde schrijvers en drukkers tot nadenken en verstand, en tot een heilzaam berouw te brengen.'

Daarop verliet Lodewijk zijne gemalin.

Een half uur later liet dr. Dagobert Quinet zich bij de markiezin aandienen.

Eerst wilde zij hem niet ontvangen en liet zij hem zeggen, hij zou zijn verzoek schriftelijk indienen. Hij bleef echter bij zijn verlangen volharden en gaf een briefje voor haar af, waarin hij te kennen gaf, dat het een zeer gewichtige en dringende zaak betrof van den heer Toussaint Quinet, den uitgever van de werken van Scarron.

Mevrouw De Maintenon fronste het voorhoofd. In hare tegenwoordige verheven positie werd zij er niet graag aan herinnerd, dat zij eens de weduwe Scarron was geweest. Toch besloot zij nu, den jongen geleerde te ontvangen.

‘Misschien wil hij een voorstel doen omtrent eene nieuwe uitgaaf van de geschriften van Scarron,’ mompelde zij. ‘Het laat zich toch denken, dat mijn buitengewone lotgevallen, welke mij nu tot gemalin van den koning gemaakt hebben, weer eene bijzondere belangstelling voor de geschriften van mijn eersten man bij het publiek hebben opgewekt. Aangenaam is mij dat niet. Eens en voor al wil ik mij van zulke zaken ontdoen.’

Dagobert verscheen en maakte eene diepe buiging, welke de markiezin met een licht hoofdknikje beantwoordde. Hij stond voor haar; zij bleef op haren stoel zitten.

‘U komt zeker voor eene zaak den boekhandel betreffende?’ vroeg zij.

‘In zekeren zin ja, mevrouw de markiezin,’ antwoordde de jonge man.

‘Ik moet u de opmerking maken, heer dokter, dat ik mij niet meer met zulke zaken bemoeien wil. Mijnheer uw vader zal het voortaan vrij staan de geschriften van Scarron naar believen te drukken, zonder dat hij er mij om behoeft te vragen.’

‘Ik dank er u voor in zijnen naam.’

‘Hij is een verdienstelijk man, voor wien ik veel achting heb.’

‘Dat is het juist, wat mij hier brengt. Op bevel van den heer politie-luitenant is mijn vader vandaag in hechtenis genomen.’

‘Wat hoor ik! En waarom?’

‘Wegens een klein kluchtschrift, dat hij gedrukt en uitgegeven heeft.’

‘Een paskwil in verzen - misschien tegen mij? Hoe is de titel?’

‘De titel luidt - ik verzoek u, mevrouw de markiezin, u niet boos te maken over den titel - Scarron's luimige beschouwingen over de standverheffing zijner nagelaten....’

‘Geen woord meer, heer dokter! Gij agiteert mij! Waarlijk, zulk een boosaardigheid had ik van uw vader niet verwacht!’

‘Ei, 't is een onschuldige grap, en wel zoo luimig, als eens Scarron's verzen in de Mazarinaden, maar in de verste verte niet zoo scherp spottend en kwetsend. Dus geen boosaardig paskwil!’

‘Zijt gij misschien zelf de schrijver?’

‘Neen. Ik ben geen dichter.’

‘Wie is er dan de schrijver van?’

‘Dat is een uitgeversgeheim van mijn vader, waarover hij zich niet uitlaat, zooals u, mevrouw de markiezin, uit ervaring bekend moet zijn.’

‘Ik begrijp niet goed, wat gij met uw zinspelingen bedoelt. Zijne Majesteit heeft er mij reeds van gesproken, dat een drukker of paskwillenuitgever in hechtenis genomen is...’

‘Daar is zonder twijfel mijn vader mee bedoeld.’

‘En wat wenscht gij, dat ik in deze zaak doen zal?’

‘Eerbiedig zou ik u willen verzoeken, te bewerken, dat mijn vader dadelijk in vrijheid en buiten vervolging werd gesteld.’

‘Dat kan ik onmogelijk! 's Konings besluit is evenals het mijne, dat er streng tegen de uitgevers van paskwillen gehandeld worde. Tegen die onbetamelijkheden moeten maatregelen genomen worden.’

‘Eens, genadige mevrouw, waart gij van een andere meening.’

‘Hoe bedoelt ge dat?’

‘Ik meen, dat de weduwe Scarron anders dacht, dan nu de markiezin de Maintenon. Vier en twintig jaar geleden zondt gij aan mijn vader een nagelaten manuscript van Scarron, getiteld: “Het sprookje van den slapenden sultan Silou en zijn onnoozele viziers”, en wel met een zonderlingen, voor onzen in dien tijd nog jongen koning niets minder dan vleienden brief. Mijn vader kocht het manuscript voor vijftig Louis d'or, omdat de weduwe van zijn overleden vriend zoo hard om die som verlegen was; maar hij verwierf zich dan ook de zeker niet geringe verdienste, deze bitterste satire van Scarron niet door den druk openbaar te maken, ook niet te Amsterdam of Keulen, zooals hem werd aangeraden, en wat zeker zonder eenig gevaar had kunnen geschieden. Hij had namelijk een betere meening van den jongen koning, dan zijn zalige vriend en dan diens weduwe. Op deze verdienstelijke handelwijze zal zich dus mijn vader moeten beroepen, wijl men hem nu vervolgt en bedreigt. Ik verzoek u, dat rijpelijk te overwegen, mevrouw de markiezin!’

Mevrouw de Maintenon was doodsbleek geworden. In haar geheugen keerden die donkere uren terug, waarin zij als een arme weduwe van Scarron der wanhoop, ja zelfs den zelfmoord was nabij geweest. Ja, zij had in dien tijd een hoogst onbezonnen brief geschreven, dat herinnerde zij zich nu. De letterlijke zin er van verscheen voor haren geest. Hardvochtig en liederlijk had zij den koning genoemd en dat zij hem verafschuwde en haatte. In geen geval mocht deze brief ter kennis komen van den politie-luitenant, omdat het te vreezen was, dat deze het interessante stuk den koning in handen zou leveren.

Niet dan met de grootste moeite herwon zij hare bedaardheid.

‘Dat rampzalige manuscript bestaat dus nog?’ vroeg zij. ‘En ook de toen door mij in wanhoop geschreven, onbezonnen brief?’

‘Zeker, mevrouw de markiezin,’ antwoordde Dagobert. ‘Zulke stukken vernietigt men niet, die bewaart men zeer zorgvuldig.’

‘Weet er nog iemand anders van?’

‘Slechts mijn vader en ik dragen er kennis van. Mijn oudere broeder, die er ook van wist, is voor eenige jaren overleden.’

‘Ik wensch het manuscript van Scarron's satire en tevens ook mijn brief van Februari 1661 terug te koopen.’

‘Beide staan te uwen dienste, genadige mevrouw; maar slechts tot een enkelen prijs.’

‘Dat begrijp ik! De vrijlating van mijnheer uw vader uit de hechtenis?’

‘Ja, en dat hij geheel buiten vervolging gesteld worde.’

‘Ik zal dit bij Zijne Majesteit den koning bewerken. Misschien reeds heden avond, maar in elk gevolg morgen vroeg zal mijnheer Toussaint Quinet vrij zijn.’

‘Dan zal ik de eer hebben, mevrouw de markiezin, u morgen voormiddag den brief en het manuscript van Scarron te bezorgen.’

De markiezin stond op. ‘Hebt gij nog een anderen wensch, misschien in uw persoonlijk belang, heer doctor?’

‘Ja, mevrouw de markiezin.’

‘Wat wenscht gij dan?’

‘Een nieuwsblad-privilege. Ik heb vroeger reeds meermalen pogingen gedaan om een koninklijk privilege voor het uitgeven van een politiek blad te verkrijgen, helaas altijd tevergeefs.’

‘Ik zal u zulk een privilege bezorgen, doch slechts onder één voor waarde.’

‘Welke?’

‘Dat voortaan gij en mijnheer uw vader nooit over mijn persoon iets voor mij aanstootelijks publiceert.’

‘Wij zullen steeds niets dan goeds van een zoo uitstekende en geestige dame schrijven en drukken.’

‘Dan ben ik tevreden. Dan is nu alles op de beste wijze geregeld.’

Genadig wenkte zij met de hand tot afscheid.

Dagobert boog andermaal eerbiedig en verliet met een opgeruimd hart het vertrek.

Een uur later bevond zich de markiezin weer bij den koning.

‘Sire,’ sprak zij, ‘ik ben den naam van den gevangen genomen zoogenaamden paskwillendrukker gewaar geworden. Hij heet Toussaint Quinet. Het gewaande paskwil is slechts een onschuldige, vergeefbare grap. Mijnheer Quinet is buitendien de uitgever van Scarron's geschriften. Aan hem dank ik het, dat ik eens niet in ellende omkwam.’

‘Hoe dat zoo?’ vroeg de koning belangstellend.

‘Toen ik door iedereen verlaten en in zeer moeilijke omstandigheden verkeerde, hielp hij mij uit den nood, door mij een werkje van Scarron, dat het drukken niet waard was, voor vijftig Louis dor af te koopen. Had hij 't niet gedaan, dan was ik misschien nu verhongerd. Maar op die wijze werd ik gered door dezen verdienstelijken boekhandelaar, want de som was toereikend, totdat na eenigen tijd weer betere dagen voor mij aanbraken. Ik verzoek u om een kabinetsorder tot dadelijke vrijlating van den wakkeren ouden heer.’

‘Zeker, lieve markiezin, ik zal die dadelijk laten uitvaardigen!’ riep Lodewijk XIV. ‘En ook dadelijk zal een koerier het bevel naar Parijs brengen. Wat is dit voorval toch weer een sprekend bewijs van uw goed en edel hart!’

Nog voor het aanbreken van den nacht werd Toussaint Quinet in vrijheid gesteld. Het middel had snel en zeker gewerkt.

Den volgenden voormiddag bracht Dagobert den brief en het manuscript aan de markiezin. Zij ontving hem zeer welwillend en overhandigde hem een voor hem uitgevaardigd nieuwsblad-privilege.

Toen hij vertrokken was, verbrandde zij dadelijk in den haard het manuscript en den

brief. Toen ademde zij weer verruimd, als van een zware zorg bevrijd.
'Hoe ruikt het hier toch zoo branderig?' vroeg de koning de kamer binnentredende.
'O, ik heb maar eenige oude, waardelooze en overbodige papieren verbrand,' antwoordde de markiezin met een lachend gezicht.

Bij de Platen.

Een lijkstoet bij winter in het Spreewald. -

Op bl. 101 van dezen jaar[g]ang hebben wij onzen lezers een kijkje gegeven in het Spreewald, die merkwaardige streek nabij Berlijn, waar alle wegen vaarten zijn en het verkeer haast uitsluitend per schuit onderhouden wordt.
In den winter zijn natuurlijk die vaarten in ijsbanen herschapen en in plaats van de schuit, doen dan sleden en schaatsen dienst. En gelijk wij van den zomer een doopeling per schuit naar de kerk zagen voeren, zoo zien wij nu een lijk per slede naar het kerkhof brengen.
De eenvoudige kist staat op een baar, die bij wijze van slee over het ijs kan getrokken worden. Drie of vier mannen op schaatsen belasten zich daarmee, terwijl de rouwende verwanten, eveneens op schaatsen, volgen. Vlug en stil glijdt de stoet over de gladde ijsbaan der vaarten, langs de eenzame hoeven, naar het afgelegen kerkhof. De mannen zijn in lange zwarte jassen gehuld en dragen een cilinder van een twintig modes terug; de vrouwen, in haar korte rokken, hebben een grijzen doek om de schouders geslagen en een witte muts op.
Die stoet levert voor ons natuurlijk een vreemd schouwspel op, maar in het Spreewald, is men aan dergelijk vervoer van lijken gewoon, en de rouwenden, die den doode op die wijze naar zijn laatste rustplaats vergezellen, doen het met dezelfde stille ingetogenheid als elders, waar de betrekkingen van den overledene in koetsen den lijkwagen volgen.

De vliegende Hollander. -

Met dit phantastisch wilde, aangrijpende tooneel heeft de Duitsche schilder Hermann Hendrich de oude sage van den 'vliegenden Hollander' nog weer eens in beeld gebracht.
Die 'vliegende Hollander' is ongeveer de tegenhanger van den 'wandelenden Jood,' die, zooals men weet, uit straf voor zijn hardvochtigheid jegens den lijdenden Christus, gedoemd werd rusteloos op aarde rond te zwerven tot de Christus opnieuw verschijnen en hem door zijn genade rust verschaffen zal.

'VEEL HEIL EN ZEGEN IN 'T NIEUWEJAAR!' NAAR DE SCHILDERIJ VAN ERDMANN WAGNER.

De 'vliegende Hollander' is een zeekapitein, die in een woedenden storm nabij de Kaap de Goede Hoop zich door een ijselijke vervloeking een gelijke straf op den hals haalde. Hij is gedoemd eeuwig met zijn schip op zee rond te zwerven, zonder ooit rust te kunnen vinden.

Zeelieden zijn te allen tijde bijgeloovig geweest, en zoo is het te begrijpen dat het schrikbeeld van den 'vliegenden Hollander' hun eeuwenlang door het hoofd gespookt heeft. Wanneer een schip, zoo meenden zij, het ongeluk had den 'vliegenden Hollander' op zee te ontmoeten, dan was het reddeloos verloren. Het spookschip boorde het ongelukkige vaartuig meedoogenloos in den grond, zoodat het met de bemanning spoorloos in de diepte verdween.

Het sprookje van den 'vliegenden Hollander' heeft herhaaldelijk aan dichters en kunstenaars de stof verschaft tot aangrijpende scheppingen.

Cooper verwerkte ze tot een roman, getiteld *The Phantomship* (het spookschip), waarvan ook een Hollandsche bewerking bestaat. Richard Wagner, die zoovele oude sagen tot thema voor zijn muzikale composities nam, maakte er een opera van.

Den schilder van ons tafereel, op blz. 293 weergegeven, bood zij het motief tot een pakkende schilderij. Een groepje schipbreukelingen zien wij in een half vernielde boot midden in den storm op de zwarte golven rondzwalken. Het schip, waarop zij thuishoorden, is al door den 'vliegenden Hollander' in den grond geboord, maar door tijdig in een boot te springen, hebben zij er gelukkig het leven nog kunnen af brengen.

Helaas, ook in die boot achtervolgt hen nog het vreeselijke spookschip Met volle zeilen komt het op hen aangestormd. In de gedaante van een geraamte staat de vliegende Hollander aan den steven en grijnst, door het licht van een scheepslantaarn beschenen, hen akelig aan. Er is geen redding meer mogelijk. Nog een oogenblik en het spookgevaarte zal ook de weerlooze boot in de diepte gestooten hebben....

‘Veel heil en zegen in 't Nieuwejaar!’ -

Dat is de groet, waarmee de kleine haar vader bij het ontwaken op den eersten dag van het nieuwe jaar verrast. Zij is ditmaal vroeg op en gekleed; zij wil de eerste zijn, die vader op Nieuwjaarsmorgen begroet. Om dat plan in de hand te werken, heeft moeder den man maar eens laten uitslapen. Hij mag wel eens rust hebben na de overstelpende drukte, die het einde van het jaar meebrengt. En nu ziet zij, met haar jongste kindje op den schoot, met welgevallen de kinderlijke begroeting aan. Gelukkig de huisvader, die aldus door een vriendelijk kindermondje bij den aanvang van het nieuwe jaar zich voelt wakker gekust en een liefhebbende vrouw aan zijn bed ziet wachten. Hij kan, omgeven van huiselijk geluk, blijmoedig de toekomst ingaan.

[Nummer 37]

Mgr. d'Hulst

Het was een zware slag voor de katholieke partij in Frankrijk, toen den 7n November van het vorig jaar de treurmare weerklonk, dat Mgr. d'Hulst, de afgevaardigde voor Brest en rector der katholieke hoogeschool van Parijs, na kortstondige ongesteldheid op eerst vijf-en-vijftigjarigen leeftijd door den dood was weggerukt.

In den ijverigen, hoogbegaafden priester toch verloor zij een man, die haar op veelzijdig terrein de gewichtigste diensten bewees en wiens schijnbaar onvermoeide werkkracht haar nog onberekenbaar veel beloofde.

De gestadige rustelooze arbeid had het fijngebouwde, hoewel krachtige lichaam vóór den tijd gesloopt; zij, die den ontslapene op zijn doodsbed gezien hebben, verklaren dat deze vijf-en-vijftigjarige man de afgematte trekken vertoonde van een zeventigjarigen grijsaard.

Dit is niet te verwonderen, als men den levensloop van dien bewonderenswaardigen werker nagaat en overweegt wat hij, met zijn alles opofferende en niets ontziende toewijding, in het belang der katholieke zaak op menigerlei gebied tot stand bracht.

Uit een oud-adellijke familie gesproten en in vertrouwelijken omgang met prinsen opgegroeid - hij was de beminde speelmakker der zonen van koning Louis Philippe - begon Maurice Lesage d'Hauteroche d'Hulst zijn edele loopbaan met al de grootheid en de weelde, die de wereld hem aanbood, op te offeren aan zijn priesterlijke roeping. Op het seminarie St. Sulpice uitblinkende door zijn buitengewone geestesgaven en na een tweejarig verblijf te Rome tot doctor in de godgeleerdheid en het canoniek recht bevorderd, verlangde hij, eenmaal priester gewijd, niets vuriger dan zijn rijke kennis te besteden ten nutte der armen en onwetenden. Hij wist te verkrijgen dat hem de zielzorg werd opgedragen in een der nederigste parochies, die van St. Ambroise in de voorstad Belleville, en wijdde zich daar met jeugdigen ijver vooral aan het christelijk onderricht der jeugd. Het was zijn grootste voldoening, ieder jaar een troepje kleine schoorsteenvegers tot de H. Communie voor te bereiden en den gelukkigen dag, waarop hij ze aan de H. Tafel ontvangen mocht, vroolijk als een vader in hun midden door te brengen.

MGR. D'HULST IN ZIJN STUDEERVERTREK.

Toen de oorlog van '70 uitbrak, gaf hij een nieuw bewijs van zijn priesterlijke zelfopoffering. Hij vertrok namelijk als vrijwillig aalmoezenier naar het leger om de gevaren der troepen te deelen, door den steun van het geloof den moed der strijdenden staande te houden en op het slagveld den stervenden de laatste troostmiddelen van den godsdienst te kunnen toedienen.

Te Parijs teruggekeerd, zag hij zich op vier-en-dertigjarigen leeftijd door den aartsbisschop Mgr. Guibert uitgekozen om als vicaris-generaal diens trouwe en beminde medewerker te worden, en dat in den moeilijken tijd van het beleg der hoofdstad. Wel een bewijs, welk een verwachting reeds toenmaals van zijn gaven en werkkracht gekoesterd werd.

Al spoedig werd hij bovendien aangewezen om als rector aan het hoofd te staan van de katholieke Parijsche hoogeschool, en nu eerst was hij op het rechte terrein, waar zijn buiten-

gewone geest zich het vruchtbaarst kon ontwikkelen. Met denzelfden ijver als waarmee hij vroeger de arme kinderen van St. Ambroise onderwezen had, legde hij zich thans toe op de vorming der jonge studenten. Diep doordrongen van de groote waarde der christelijke opvoeding, werkte hij jaren lang met inspanning van al zijn krachten voor den bloei der schoone instelling en poogde met onvermoeide welsprekendheid de onverschilligheid der katholieke familiën te overwinnen en ze te overtuigen van het gewicht dier hoogere vorming, waardoor een keurbende wordt gekweekt van wel toegeruste krijgers voor de christelijke maatschappij.

Dank aan zijn ijver mocht de hoogeschool zich in een verblijdende vlucht verheugen, en als met de faculteit der geneeskunde, verbonden aan het hospitaal St. Joseph, door Mgr. d'Hulst gesticht, eerlang de katholieke universiteit geheel compleet zal zijn, is men dat grootendeels aan de rustelooze bemoeiingen van den edelen man verschuldigd.

Bij al zijn werkzaamheden, wist hij den tijd te vinden om herhaaldelijk als spreker op te treden in katholieke vergaderingen en verwierf zich daar een welverdienden naam met zijn doorwrochte redevoeringen, getuigend van diepe geleerdheid, machtige overtuiging en zeldzame overredingskracht.

Toen er dan ook een opvolger moest gevonden worden voor den beroemden redenaar pater Monsabré op den hoogen kansel der Notre-Dame, wist men daarvoor niemand beter uit te kiezen dan den welsprekenden rector der universiteit, en toen de dood van Mgr. Freppel een nieuwen verdediger der katholieke belangen in 's lands raadzaal eischte, viel wederom op Mgr. d'Hulst de keuze.

Men heeft beweerd, dat de volijverige man door die uiteenloopende werkzaamheden zijn krachten versnipperde, met het gevolg dat zijn arbeid niet die vruchten opleverde, welke er van konden verwacht worden. De vruchten zijn intusschen van dien aard, dat zij voldoende zijn om hem een duurzaam recht op de erkentelijkheid van het katholieke Frankrijk te verzekeren.

Behalve dat de katholieke hoogeschool, eigenlijk zijn schepping mag heeten, laat hij een reeks geschriften na, zoo grondig van geleerdheid en zoo gekuischt in den vorm, dat zij een blijvende verdediging en verheerlijking van den godsdienst zullen uitmaken.

Ook is gezegd dat hij op den kansel der Notre-Dame en op het spreekgestoelte in de Kamer niet voldeed, maar dit is een overdrijving, even onbillijk voor zijn hoorders als voor hem zelf. Waar is het, dat zijn eigenaardige welsprekendheid niet naar verdienste is gewaardeerd, maar de oorzaak daarvan is niet ver te zoeken.

Mgr. d'Hulst had alles wat den redenaar maakt: orde in den gedachtegang, helderheid, gezag van spreken en een onberispelijk keurigen stijl; hij miste alleen de aangename voordracht, de gave om door voorkomen, stem en gebaren een vergadering te boeien, die, zooals de Fransche Kamer, niet bijzonder vatbaar is voor de fijnere overredingsmiddelen. Een schrander dagbladschrijver van de tegenpartij zei eens van hem na een redevoering voor 's lands afgevaardigden: ‘Hij gaat te hoog voor hen, zij begrijpen hem niet.’

Men heeft zijn redevoeringen koud genoemd; maar die koude was enkel schijnbaar, omdat ze niet werden uitgegalmd met een wegsleepende emphase; feitelijk gloeide en tintelde daarin al de geestdrift van een ziel, die blaakt voor al wat edel, groot en schoon is.

Van den adel zijner ziel gaf vooral ook zijn groote goedhartigheid blijk. Het aanzienlijk fortuin, dat hij van zijn vader had geërfd, heeft hij geheel besteed aan werken van liefdadigheid, en de afstammeling der adellijke en rijke d'Hauteroches d'Hulst stierf dan ook arm, in het eenvoudige ijzeren ledekant van de schraal gemeubelde kamer, die hij in het gebouw der hoogeschool, *rue de Vaugirard* bewoonde. Altijd alles voor anderen overhebbend, verlangde hij voor zich zelven niets; ofschoon door zijn hooge geboorte aangewezen om in paleizen te verkeeren, verkoos hij voor zich de nederigheid en den eenvoud en versmaadde den omgang met de geringsten niet.

Somwijlen, zoo verhaalt zijn levensbeschrijver, de abbé Bertrin, zag men uit de kerk der Carmelieten een priester komen van hooge, eenigszins gebogen gestalte, die met ingetogen gelaat zich snel voortspoedde. Hij trad een eenvoudig huis binnen, beklom de trap tot aan de vijfde of zesde verdieping en klopte aan. Een zwakke stem riep zachtjes ‘binnen’. Op dat zolderkamertje wachtte hem een arme, oude vrouw. Hij spoorde haar tot gelatenheid aan, reikte haar de H. Communie en verdween in stilte, in dat enge donkere kamertje een zonnestraal nalatend, die er een oogenblik vreugde en hoop deed glinsteren.

Dat was de rector van het *Institut catholique*, Lesage d'Hauteroche, graaf d'Hulst, kanselredenaar van Notre-Dame en lid van het parlement, die in stilte weldeed.

De dood heeft thans den sluier verscheurd, die over zoo menige verborgen daad van toewijding en zelfopoffering gespreid lag, en nu eerst erkent men den vollen omvang der echt priesterlijke deugden van den man, die tot dusver hoofdzakelijk om zijn begaafdheden en verdiensten geëerd werd.

Den ontijdigen dood, als gevolg van overspanning, heeft hij zien aankomen, maar dat verhinderde hem niet zijn zelfopofferenden arbeid moedig voort te zetten.

‘Mijn bezigheden nemen gestadig toe,’ zei hij voor een paar jaren tot een vriend, ‘en ik kan er niets aan doen. Men zal mij binnen tien jaren laten verslijten wat mij naar den gewonen regel nog te leven zou overblijven. Maar het zij zoo! Gods wil geschiede.’

En zoo is hij gestorven, als een offer van zijn toewijding aan de heilige zaak van godsdienst en vaderland.

Toch gelukkig,
Door
J. Vesters Jr.

IX.

Lena's ontroering was niet minder groot dan die van hare moeder. Ze voelde haar hart beklemd bij de gedachte, dat zij haar moeder, Willem, allen die ze liefhad moest verlaten, om in een vreemd land genezing te gaan zoeken, in een omgeving, die haar geheel onverschillig zou zijn. Toen ze de stoomfluit hoorde, klonk haar dit als een doodssignaal in de ooren, en het stampen der raderen gaf haar een gevoel, of men haar opnam en ver wegslingerde in de ijle ruimte. Ze had nu zoo graag willen blijven, en toen ze haar moeder niet meer zien kon, liet ze den blik weemoedig rusten op de torens en huizen der stad, die haar schenen toe te roepen: ‘Och blijf toch; wat zult gij gaan beginnen in dat vreemde land, waar niemand u zal liefhebben?’ Ze luisterde naar de klagende melodieën der voorbijsuizende telegraafdraden, en onwillekeurig

gingen haar gedachten terug naar den gelukkigen tijd, toen ze nog een zorgeloos kind was en in haar naïeve onwetendheid het oor te luisteren legde tegen de telegraafpalen, die in haar kinderlijke inbeelding de woorden schenen op te vangen, die op uren afstands waren gesproken. O, ze had nu wel uit den trein willen springen, om haar moeder langs die geheimzinnige draden toe te roepen, dat ze bij haar wilde blijven....

Maar daar viel haren blik op Willem, die haar met een glimlach aankeek. Zij raadde, wat al smart achter dien glimlach verscholen was, hoe hij zich geweld moest aandoen om een opgewekt gezicht te vertoonen. Eene groote dankbaarheid vervulde haar hart en legde hare droefheid het zwijgen op. Zij wilde niet, dat de reis het aanzien zou hebben als ging men naar eene begrafenis. Zij moesten ze toch maken, en dan was het veel verstandiger, dat zij er van profiteerden, dat in alle geval Willem er van profiteerde, want zij kon niet, haar hart hing te veel aan hetgeen zij verlaten had.

Zij lachte haren broeder toe. ''t Is voorbij, Willem,' zei ze, en haar smal gezichtje werd door een glimlach verhelderd. 'Ik zal zorgen, dat ik gauw beter word, dan ben ik ook weer gauw bij u terug en bij moeder. O dat zal heerlijk zijn, als gij me komt halen, want dat doet gij toch, niet waar, Willem?'

'Zeker doe ik dat,' antwoordde Willem, blij, dat Lena zich er zoo goed in schikte, 'maar dan doen wij wat langer over de reis. Dan gaan wij op ons gemak alles bezien en dan weet gij als gij terugkomt, moeder een hoop te vertellen.'

Zoo keuvelden zij verder. Nu en dan rees voor Lena's blik wel het gezicht harer moeder op, zooals ze afscheid van haar had genomen, maar ze deed zich geweld aan, om daar nu niet aan te denken, want dan zou ze weer zwak worden. Ook bij Willem kwamen af en toe minder aangename herinneringen op, maar dat Trees aan de statie was gekomen om afscheid te nemen, ook van hem, vergoedde veel, en het beeld van het jonge meisje, dat hij voor oogen had, was bemoedigend voor hem, omdat hij van hare trouw verzekerd kon zijn.

Ze bleven met hun tweeën in de coupé zitten, blij dat er niemand bij kwam. Toch vond Lena het bevallig, dat de eentonigheid van het landschap, hetwelk ze doorreden, nu en dan gebroken werd door eene statie met hare beweeglijkheid en drukte. Ze keek dan door het raampje naar de reizigers, die uit- en de nieuwe die instapten, en een glimlachje kwam om haar lippen, als ze een van die komische tooneeltjes zag, waarvan men op drukke statiën zoo dikwijls getuige kan zijn. Ze riep dan haar broer om het ook te zien, en beiden lachten dan hartelijk, zoodat men hen voor een jonggehuwd paar zou gehouden hebben.

Toen ze Brussel naderden, zei Lena: 'Ik zal dadelijk een briefkaart schrijven, dan krijgt moeder die van avond nog voor ze naar bed gaat. Dat zal een verrassing voor haar zijn, denkt gij niet, Willem?'

'Ja, dat is een heerlijk gedacht, Lena. Ik moet u eerlijk bekennen, dat ik daar niet aan zou gedacht hebben. En moeder zal er heel blij mee zijn, dat is zeker.'

'Ik heb het aan Trees verteld,' hernam het jonge meisje, 'en die zal van avond naar moeder toe gaan. Zij heeft me beloofd, dat zij, zoolang gij weg zijt, moeder alle avonden zal bezoeken. Dan heeft moeder ten minste een beetje afleiding, want Trees zal ze wel weten te verzetten.'

'Wat ben ik blij, dat gij daaraan gedacht hebt, Lena. Maar zulllen Trees' ouders haar wel laten gaan?'

'Dat heb ik haar ook gevraagd, maar Trees zei, dat ik er vast op kon rekenen. Trees is zoo makkelijk niet als ze begint,' voegde Lena er glimlachend bij, 'en als ze wat voorheeft, zet ze het door ook.'

'Maar hare moeder....'

‘Hare moeder zal eerst wel wat tegenstribbelen,’ viel Lena haar broer in de rede, ‘maar ten slotte geeft ze haar toch heur zin. Ik kan het u nu wel zeggen, Willem. Toen gij er op aandrongt, dat ik naar Pau zou gaan, was ik eerst bang, dat Trees met het uitstel geen genoegen zou nemen, maar toen ik wist, dat zij het er geheel mee eens was, was alle bezorgdheid van dien kant geweken. Trees heeft zoo'n ferm karakter, zoo rond en loyaal, en door geen hinderpaal tegen te houden. Wat zal ze later eene goede vrouw voor u zijn, Willem.’

‘Ja, dat zal ze,’ antwoordde hij, al was hij niet zoo lichtgeloovig als zijn zuster. Ook hij twijfelde niet aan Trees, maar hij duchtte den tegenstand van hare moeder, de kuiperijen van Van Gerve. Deze laatste vooral boezemde hem onrust in. Hij kende diens laag karakter, hij wist dat hij tot alles in staat was. Bewijzen daarvoor had hij niet, maar als bij ingeving voelde hij, dat Van Gerve zijn doodvijand was.

Doch hij deed zijn best om die gedachte te verdrijven, welke een nevel wierp op het lieflijke schaduwbeeld van Trees, dat nu door den afstand, die hem van haar scheidde, nog grooter bekoorlijkheid voor hem bezat. Hij wilde ook Lena geen achterdocht doen opvatten en daarom verdreef hij haastig de plooi, die zich op zijn voorhoofd gegroefd had.

Het landschap begon nu schilderachtiger te worden met zijn huisjes, coquet tegen de hellingen der heuvels gelegen, met zijn wijnbergen en rotsen. Lena, die dit nog nooit gezien had, vond genoeg te zien en te vragen, en zoo vlogen de uren snel voorbij. Den nacht bracht men te Parijs door, en den volgenden morgen vroeg werd de reis voortgezet. ‘Wat schoon land,’ zei Trees, ‘hoe zonnig en heerlijk is het hier, heel anders dan bij ons, waar wij om den anderen dag regen en mist hebben. Mij dunkt, dat de lucht me goed doet en dat ik me nu al beter voel. Ik heb van de reis niet de minste vermoeienis, en ik had er toch zoo tegen op gezien.’

Willem was gelukkig, toen hij dit hoorde. ‘Ziet gij nu niet, Lena, dat gij goed gedaan hebt, mijnen raad te volgen! Ik wist wel, dat het klimaat hier gunstig op u zou werken, en te Pau is het nog zachter, de lucht nog zonniger.’

‘Gij zijt mijn goede, beste Willem,’ hernam Lena diep geroerd. ‘Wat hebt gij toch veel voor mij over, en hoe zal ik u dat ooit kunnen vergelden?’

‘Door veel voor mij te bidden, voor mij en voor Trees. Gij ziet, dat ik toch niet zoo onbaatzuchtig ben als gij mij wel gelieft voor te stellen,’ zei Willem lachend.

‘Nu, dat is goed, dat zal ik doen, alle dagen zal ik aan u denken in het gebed. Onze Lieve Vrouw is immers zoo dicht bij, en als de dokter het toestaat, zal ik dikwijls naar Lourdes gaan, om daar aan den voet van haar heiligdom neer te knielen. We zullen nu toch ook een bezoek brengen aan de bevoorrechte plaats? Ik verlang er zoo naar, de grot te zien en daar te bidden. Me dunkt, dat onze Lieve Vrouw mijn gebed moet verhooren, en als het noodig is, zal ze ook voor ons wel een mirakel doen. Of werkt zij niet honderd mirakelen uit, die de wereld niet als zoodanig beschouwt, waarin de menschen alleen eene speling van het toeval zien, maar die toch door haar machtige voorspraak zijn verkregen? O, ik heb zoo'n vertrouwen in Maria,’ besloot Lena, ‘en mij dunkt, dat ze mij de gunst niet zal weigeren, die ik haar zal afsmeeken.’

Met welk een vuur bad het jonge meisje, toen ze op het genadeoord was aangekomen, waar de H. Maagd aan een eenvoudig boerinnetje was verschenen. Met welk een vertrouwen dronk zij het water uit de grot, daar op zoo wonderbare wijze uit den bodem opgeweld. Ook Willem bad vurig en stelde al zijne bekommernis, al zijne vrees voor de toekomst op Haar, de troosteres der bedrukten. De gedachte, dat zijne zuster hier dikwijls zou kunnen komen, dat zij hun aller pleitbezorgster zou zijn bij die goede Moeder, strekte hem tot troost, als hij zijn hart beklemd voelde, beducht als hij was voor hetgeen de toekomst voor hem in de plooien van haar mantel verborg. Nooit beter dan thans, nu hij op dit afgelegen plekje, door bergen ingesloten, ver van het gewoel der wereld, bad, had hij gevoeld en begrepen, dat het God is, die de harten der menschen bestuurt en dat er niets zonder Zijn wil of toelating geschiedt. Wat maakte hij zich dan ook bekommerd, daar toch God alles in Zijn wijsheid beschikte als een liefderijk Vader, tot bestwil van den mensch, ook al kan deze in zijn kortzichtigheid dat vaak niet begrijpen en inzien. Willem vond te Lourdes eene kalmte en gelatenheid, die grooter winst voor hem was dan wanneer hij er een aardschen schat had gevonden.

Beiden waren nog in een devote stemming, toen zij te Pau aankwamen, waar alles veel meer een wereldschen geest ademde, waar het wemelde van lieden van alle natiën, vooral Engelschen en Amerikanen. ‘O, 't is hier wel een paradijs,’ zei Lena tegen haar broer, ‘zulk eene heerlijke omgeving in zoo'n lieve natuur met die prachtige bergen en dat zilveren water. Maar toch is het goed, dat Lourdes hier in de buurt is

en ik er dikwijls heen zal kunnen gaan, want anders geloof ik niet, dat ik het er uithield.'

'Kom, kom, Lena, gij zult het er best uithouden, kind. Moest ik niet terug naar mijn werk en naar moeder, dan zou ik hier best een paar maanden willen blijven. Nu zullen het maar een paar dagen kunnen zijn.'

In die dagen zorgde Willem er voor, dat het Lena, als hij weg zou zijn, aan niets zou ontbreken. Ze namen hun intrek in een hotel, dat hem door den dokter was aanbevolen, hij bracht met den eigenaar alles in orde wat het pensioen voor zijne zuster betrof, en, al schrok hij van de hooge som, die gevorderd werd, toch wilde hij niet, dat Lena iets te kort zou komen. Integendeel, hij stond er op, dat alles voor haar zoo goed en gemakkelijk mogelijk zou zijn, dat zij zich op geenerlei wijs zou behoeven te bekrimpen. Hij sprak ook met den geneesheer van het hotel, die hem de verzekering kon geven, dat een winter te Pau zijne zuster geheel zou opknappen, daar men er gelukkig tijdig bij was geweest en de kwaal nu nog met goed gevolg bestreden kon worden.

Lena was innig geroerd door de zorgen, die Willem aan den dag legde, ''t Is veel te veel, Willem,' zei ze met tranen in de oogen, 'gij doet of ik eene prinses ben.'

'Nu, gij moet maar denken dat gij het zijt,' antwoordde haar broer lachend.

'Dat moesten moeder en 'Prees eens zien, hoe vorstelijk ik hier gehuisvest ben. Maar ik zal het haar schrijven en zeggen, dat ze er maar op moeten rekenen, een groote dame thuis te zullen krijgen, die schrikkelijk verwend is.'

Het uur van afscheid was gekomen. Willem was over alles tevreden, hij wist dat voor alles was gezorgd en Lena hier met Gods hulp haar gezondheid zou terugkrijgen. Het jonge meisje was opgewekt, en, al wierp de gedachte, dat zij zooveel maanden tusschen vreemden zou moeten verkeeren, ver van allen die haar lief waren, eene schaduw op haar blij gevoel van zich beter te gevoelen, frisscher en sterker, toch hield zij zich goed, toen Willem in den trein stapte.

'Zeg tegen moeder, dat ik nu al goed op mijn gemak en heel gelukkig ben, al zal ik u zoo erg missen! Maar alle dagen zal ik aan moeder en u denken en voor u bidden. Onze Lieve Vrouw is hier zoo dicht bij en ik zal haar dikwijls een bezoek gaan brengen. Doe ook veel groeten aan Trees, maar maak ze nu niet al te jaloersch.'

Toen de trein zich in beweging zette, wuifde ze met haar zakdoek zoolang ze Willem zien kon. 'Wat een edel hart,' zei ze bij zichzelf, toen hij aan haar gedicht was onttrokken, 'en wat zal ik onze Lieve Vrouw een heilig geweld aandoen, dat zij hem ruimschoots beloont voor al hetgeen hij voor mij gedaan heeft.'

Mevrouw Veltman was blij, toen Willem weer thuis was en haar een uitvoerig verhaal gaf van de reis. Zij had erg tegen de scheiding opgezien, maar nu ze vernam dat Lena zoo op haar gemak was, was ze verheugd, het offer te hebben gebracht van hare dochter eenige maanden te moeten missen. Telkens weer vroeg ze naar nieuwe bijzonderheden, en zelfs de schijnbaar onbeduidendste dingen boezemden haar groot belang in.

Dien avond kwam Trees, zooals ze reeds een geheele week gedaan had. Willem moest nu alles nog eens opnieuw vertellen, telkens onderbroken door allerlei vragen en uitroepen zijner beide toehoorsters.

'Dat moest Lena nu eens kunnen zien,' zei mevrouw Veltman ten laatste, 'dat we hier zoo gezellig bij elkaar zitten en het zoo druk over haar hebben. Wat zou ze nu op het oogenblik wel doen? Ik zou er toch wel wat voor over hebben, als ik haar nu eventjes, al was het maar vijf minuten, kon zien.'

Toen Willem zich even verwijderd had, legde Trees haar hand op den arm van mevrouw Veltman en zei zachtjes: ‘Het spijt me wel, maar het is de laatste avond, dat ik hier kom.’ Daar mevrouw haar hierop verbaasd en min of meer verschrikt aankeek, vervolgde ze: ‘Ik heb vandaag weer een scène met moeder gehad en ze wilde niet, dat ik meer hier naar toe zou komen. Met veel moeite heb ik gedaan gekregen, dat ik dezen keer nog gaan kon. Van Gerve is vandaag weer bij ons geweest, en ik geloof dat ik dit hem te danken heb. Maar hij moet zich niet verbeelden, dat hij daardoor bij mij in de gunst zal komen. Ik heb dit niet willen zeggen, dat Willem er bij was, want hij zou zich misschien het ergste voorstellen. En dat hoeft toch niet, want ik ben en blijf de zijne, al kwamen er ook tien Van Gerve's.’

‘Kind, kind, dat zal nog een heele strijd zijn,’ zei mevrouw ernstig, ‘voor u en voor Willem. Maar gij hebt het gehoord, we hebben eene goede voorspreekster bij Maria, die ons niet zal verlaten en niet zal toelaten, dat uw offer onbeloond blijft.’

Den volgenden morgen ging Willem weer naar zijn kantoor. Het viel hem aanstonds op, hoe koel de heer Van Dalen voor hem was, terwijl hij daarentegen buitengewoon vriendelijk was voor Van Gerve. Willem deed alsof hij niets merkte, maar het griefde hem toch zwaar. Blijkbaar had Van Gerve van zijn afwezigheid partij getrokken, om zijn patroon tegen hem in te nemen. Dit verwonderde hem niet, maar wel dat de heer Van Dalen aan die inblazingen had gehoor gegeven, welke enkel door afgunst en haat waren ingegeven. Wat hem nog meer tegen de borst stiet dan de koelheid van zijn patroon was de geveinsde belangstelling van Van Gerve. Het kostte hem moeite, diens vragen te beantwoorden, en meer dan eens voelde hij lust, hem te vragen, vanwaar die plotselinge belangstelling gekomen was. Maar hij hield zich in, want hij begreep, dat het niet verstandig was, tot eene openlijke ruzie met Van Gerve te komen, te minder nu deze den heer Van Dalen op zijn hand had.

Willem had met het oog op de groote kosten, die Lena's verblijf te Pau meebracht, het voornemen opgevat, te trachten eenige bijverdienste te krijgen door avondwerk. Hij had er zijne zuster en zijne moeder nog niets van gezegd, daar hij wist, dat zij daartegen bezwaar zouden maken. Hij had plan gehad, mijnheer Van Dalen te vragen, of deze hem niet wat bijwerk kon verschaffen of een goed woord voor hem te doen bij zijne handelsvrienden. Nu zag Willem daar echter van af, daar hij eene weigering voorzag en te fier was om zich daaraan bloot te stellen. Maar zijn voornemen gaf hij daarom toch niet op. Hij keek nu iederen avond aandachtig de advertentiekolommen der dagbladen na en had al herhaaldelijk op annonces geschreven, geruimen tijd tevergeefs. Eindelijk slaagde hij toch. Het was machinaal werk, wat hij te doen kreeg en het werd slecht betaald. Maar hij had geen keus, en hij was al blij, dat hij zoodoende wat kon bij verdienen. Indien Lena geweten had, hoe haar broer heele avonden zat te schrijven, tot zijne vingers er stijf van werden en de oogen van vermoeidheid en van het turen op de letters toevielen, zij zou die edelmoedigheid nooit hebben aangenomen.

Mevrouw Veltman begon zich ongerust te maken over Willem. ‘Maar jongenlief,’ zei ze, ‘is het dan noodig, dat gij alle avonden tot diep in den nacht werkt?’

‘Diep in den nacht, moeder?’ zei hij met een glimlach; ‘nu overdrijft u toch geweldig. Het reisje heeft nogal veel gekost, en dat ik zoodoende gemakkelijk verdienen. Bovendien vordert het werk geen of weinig inspanning; ik kan het wel slapende doen.’

Deze woorden, op luchtigen toon gesproken, stelden mevrouw Veltman gerust. Ze vond het lief van Willem, dat hij zooveel voor Lena over had. ‘Hij zal ze stellig met iets willen verrassen,’ dacht ze, ‘en daarom wil hij het mij ook niet zeggen.’

Eén voldoening had Willem, dat zijn jongere broers het hunne bijdroegen om de uitgaven voor Lena te dekken Zij wilden niet, dat Willem alles alleen zou doen, en daarom hadden Frans en Jan het zoo zuinig aangelegd, dat zij, toen ze op een Zondag thuis kwamen, Willem twee goudstukken konden ter hand stellen voor Lena. 'Ik zal het haar schrijven,' zei Willem, door het goede hart zijner broers geroerd, 'en ik weet zeker, dat zij het op prijs zal stellen. Maar ik wil niet, dat gij u ontberingen oplegt.'

'Och, wij kunnen zoo weinig doen,' antwoordde Frans, 'we verdienen nog zoo'n beetje en er moet zooveel voor kostgeld af. Maar we wilden toch ook iets doen.'

De brieven van Lena waren voor allen een groote troost. Zij schreef heel opgewekt en verklaarde dat ze met den dag sterker en beter werd. Ze zou heel gaarn weer naar huis willen komen, want zij miste hare moeder en Willem

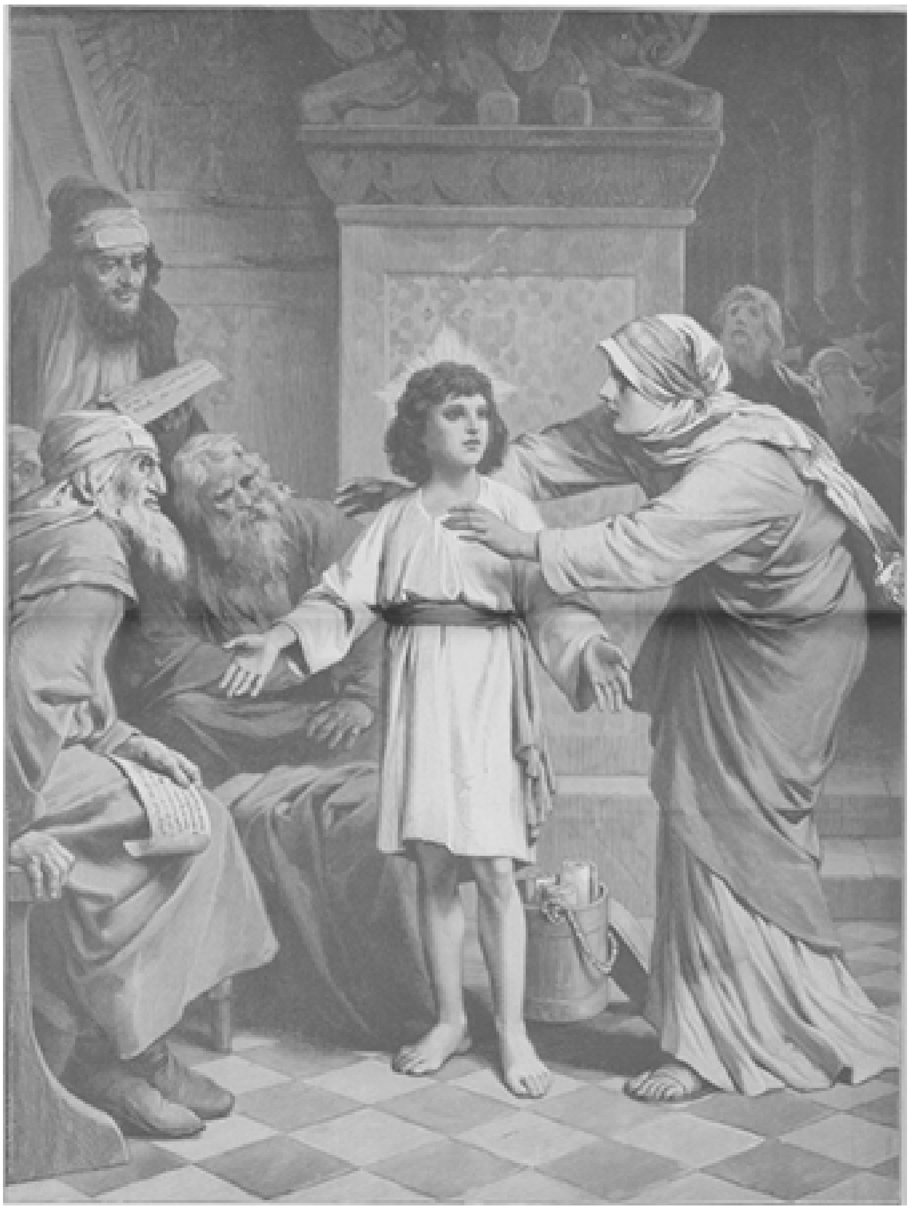

DE TWAALFJARIGE JESUS IN DEN TEMPEL.
(Evangelie van den eersten Zondag na Driekoningen).
NAAR DE TEEKENING VAN PAUL THUMANN.

zoozeer, maar de geneesheer vond het beter, dat ze den heelen winter bleef. ‘Zoodra de lente in het land is, kom ik,’ schreef ze, ‘want hoe lief de natuur hier ook is en hoe heerlijk het zonnetje ook schijnt, terwijl het bij u vriest en sneeuwt, toch ben ik hier eigenlijk eene ballinge, die met haar gansche hart naar haar vaderland terugverlangt.’

Telkens was er een afzonderlijke brief voor Willem bij, vol zusterlijke genegenheid en innige dankbaarheid. Ze vertelde hem van haar bezoeken aan de miraculeuze grot, hoe Onze Lieve Vrouw haar zichtbaar bijstond en hoe ze eiken dag haar dierbaren Willem in Hare machtige bescherming aanbeval.

Wanneer hij dit las, dacht Willem weer aan de hemelsche kalmte, die hij zelf aan den voet van het Mariabeeld gevonden had, en stelde hij opnieuw al zijne bekommernis in handen van de Zoete Moeder en Haar goddelijken Zoon. Die overweging sterkte hem om de taak te blijven volbrengen, die hij op zich had genomen, en waartoe hij de kracht van Boven zoozeer noodig had.

X.

Mijnheer Van Dalen was in zijn hart een goede man, maar hij had dit zwak, dat hij niet velen kon, dat men zijn raad, dien hij gevraagd of ongevraagd gaf, niet opvolgde. Hij vergaf het Willem Veltman dan ook niet, dat deze, met verwaarloozing van zijn advies, zijne zuster naar Pan gebracht had, en nog meer nam hij het hem kwalijk, dat Willem, toen hij van zijne reis was teruggekeerd, met geen enkel woord daarvan sprak.

De brave man, die gedurende Veltman's afwezigheid geheel door Van Gerve bewerkt was, zag niet in, dat hij daarvan zelf de oorzaak was. Van Gerve had zoo sluw en bij listig berekende doses het venijn van zijn haat en kwaadsprekendheid in het argelooze gemoed van zijn patroon laten druppelen, dat deze een sterken tegenzin tegen Willem begon op te vatten, en toen deze terugkwam, behandelde hij hem met zoo in het oog loopende koelheid, om niet te zeggen norschheid, dat Willem daardoor van elk vertrouwelijk gesprek werd afgeschrikt.

Toch zou het hem nu nog niet moeilijk zijn gevallen, den slechten invloed, dien Van Gerve op den heer Van Dalen had uitgeoefend, onschadelijk te maken, maar zijne misplaatste fierheid hield hem daarvan terug. Willem wist, dat zijn patroon niets op hem kon hebben aan te merken, dat zijne koelheid ongerechtvaardigd was, en nu kon hij er niet toe besluiten, het misverstand - want meer was het feitelijk niet - uit den weg te ruimen. Hij was nog te jong om te weten, dat men dikwijls door een zuren appel moet heenbijten, en dat een ondergeschikte vooral niet al de woorden en daden van boven hem geplaatsten op een goudschaaltje moet afwegen.

Mijnheer Van Dalen, die eigenlijk niets liever gewild had, dan de vertrouwelijke verhouding van vroeger te zien terugkeeren, zag de terughoudendheid van Willem voor trots aan, en dit stemde hem wrevelig. Van Gerve, die dit alles bemerkte - want de haat is scherpzinnig en scherp ziende - trok er partij van, door den heer Van Dalen in diens onverzettelijkheid te stijven.

Zoo werd voor Willem het leven een hel. Hij begreep, dat Van Gerve de hand in het spel had, dat deze de booze geest van zijn patroon was geworden; maar in plaats van door één woord het net. van kwaadwilligheid, dat hem omstrikte, te verscheuren,

vond hij er een wild genoegen in, den storm kalm over zijn hoofd te laten gaan. Zooveel hinderpalen hadden zich al op zijn levensweg opgedaan, zoo vaak waren reeds zijne droomen in rook opgegaan, dat hij, sceptisch geworden, besloot niet meer te worstelen tegen hetgeen hij het noodlot noemde. Hij zag niet in, dat hij dwaalde, dat hij, misschien onbewust, zijn hart sloot voor de christelijke gevoelens, die hem tot dusver staande hadden gehouden.

Voor zich zelf had hij afstand gedaan van alle geluk, - dat maakte hij ten minste zich zelven wijs - hij wilde nu alleen nog werken en zwoegen, opdat Lena beter mocht worden. Dat zou zijn triomf zijn!

(*Wordt vervolgd.*)

De ziel der viool.

Onder de bewoners in de vruchtbare dalen en op de hellingen der steile rotsen van Tirol zijn er geen, waarin meer geestkracht, vuur en zin voor poëzie schuilt, dan in de bevolking van het Zillerthal. Dit is de tuin van Tirol, de gelukkige streek, waar de wijnstok welig opschiet, voor ieder huis de machtige koepel van den note- of kastanjeboom zich verheft, de streek, die trotsch gaat op hare stad Zell, bekend om haar wijdvermaard patroonfeest.

Dit feest ging vergezeld van dansen en zangen. De heele jeugd van Innsprück was toegesneld, evenals de bewoners der omliggende dorpen. Aan den eenen kant zag men de rijke burgers, de studenten met hun schilderachtige hoofddeksels, de officieren in schitterende uniform; aan den anderen de herders op hun Zondagsch, de stoutste jagers met hun kegelvormigen, met linten versierden hoed, de jonge meisjes in een hemelsblauwen japon, met een zwart doekje over de borst en een manshoed op het hoofd. Van alle kanten klonken hoera's en feestgezangen, waarvan de ontzaglijke dolomieten den echo teruggaven. Jongens- en meisjesstemmen vereenigden zich in dezelfde uitdrukking van blijde, onbezorgde opgewektheid.

Op het marktplein van Zell, met zand bestrooid en met groen versierd, verdrong zich een dichte menigte. Vrienden zochten er vrienden, levendige en schertsende woorden werden er gewisseld, de dansers bepaalden al vooruit hunnen keus. Een orkest, samengesteld uit de beste muzikanten der heele streek, begon al in te zetten. Het genoegen van nu werd verdubbeld door het genoegen, dat nog te wachten stond.

Plotseling maakte zich een zekere opgewondenheid van de muzikanten meester. Een hunner, de eerste violist, kreeg bericht, dat zijn eenige zoon te Hull ernstig ziek was geworden. De arme man deed zijn best om zijne droef heid te beheerschen en de tranen tegen te houden, die in zijn oogen opwelden.

‘Als ik maar niet te laat kom!’ mompelde hij.

En zonder er zelfs aan te denken, zijn viool in de kast weg te sluiten, daalde hij gejaagd de tribune af. Weldra was hij door de dichte menigte verdwenen, die eerbiedig plaats voor hem maakte.

Het orkest zweeg, een zekere ontroering drukte op de aanwezigen, en men vroeg zich met onrust af, hoe men meester Miller en diens onvergelijkelijke viool zou kunnen ontberen.

Middelerwijl zaten op eenigen afstand van de estrade op een houten bank een jongemensch van ongeveer vijftien jaar en eene oude boerin. De jongeling, van een teerder lichaamsbouw, dan men gewoonlijk bij de Tirolers waarneemt, droeg onder

zijn blonde haren en op zijn bleek, ovaal gezicht het eigenaardige kenteeken van hen, die door het inwendige vuur van het genie verteerd worden. Een ongemeene schranderheid glansde in zijne groote blauwe oogen. Tot dusver was hij, bijna onverschillig voor het schouwspel der woelige menigte, onbeweeglijk blijven zitten, maar na het gebeurde met den eersten violist had hij een ongewone bezieling aan den dag gelegd en was zelfs, zonder een woord te spreken plotseling opgesprongen, toen de oude boerin hem tegenhield met deze woorden:

'Wat scheelt er aan, Leopold? Zit gij hier niet goed?'

'Moeder, moeder!' antwoordde de jongen levendig, 'raad u niet wat er in mij omgaat?'

'Neen, kind, ik raad het niet. Maar het is zeker, dat gij nooit zoo opgewonden geweest zijt, zelfs niet, toen ik u in de koorts oppaste. Ik, arme weduwe, heb heel wat met u te stellen gehad, sedert ik u na den dood van mijn goede buurvrouw Pfeffer in mijn huis opnam.'

'Ik ben die weldaden niet vergeten, moeder Schwartz, en ik mag zeggen, dat ik altijd mijn best heb gedaan om mij die waardig te toonen.'

'Toch hebt gij geen zin in den veldarbeid en het verveelt u, als gij de geiten moet hoeden.'

'O, indien u eens wist...'

'Ik weet het wel, mijnheer Leopold zou liever een vedelaar worden en is nooit zoo gelukkig als wanneer hij over zijn viool strijkt. 't Is een schoon vak, dat zeg ik u.'

'Moeder, u maakt mij wanhopig, want ik zal u nooit durven zeggen wat mij op het hart ligt.'

'Zeg maar op,' zei de goede vrouw zachter, toen ze een uitdrukking van groot verdriet in de trekken van haar pleegkind las.

'Neen, ik ben bang dat u me zal uitlachen of van trotschheid zult beschuldigen. Ik heb een plan opgevat.'

'Welk?'

'Zeg eens,' zei een dikke man met een opgeblazen gezicht, de herbergier Frickmann, die tegenover de weduwe woonde, 'wat is er aan de hand? Gij ziet er niets feestelijk uit, buurvrouw.'

'Dat is niet te verwonderen, Leopold spreekt zoo raadselachtig, dat ik hem niet kan begrijpen.'

'Wat is dat nu, jongen? Hebt gij geheimen op uwe jaren.... en die gij niet aan de brave moeder Schwartz kunt vertellen?'

'Meneer Frickmann....' stotterde de knaap, terwijl hij de oogen neersloeg.

Daarna greep Leopold, als ontwakend uit een droom, of liever alsof hij aan een inwendige stem gehoorzaamde, de hand van den herbergier, wees hem op de bank de plaats aan, die hij open liet en zei met trillende stem:

'Wil u zoo goed zijn, mijn moeder gezelschap te houden terwijl ik weg ben! Ik blijf dient in de buurt.'

En zonder tijd te laten voor een tegenwerping snelde hij naar de estrade, beklom haastig de trap, kwam te midden der muzikanten, greep de viool van Miller en riep uit:

'De groote meester zal vervangen worden.'

'Vervangen?... Door wien?' vroeg men.

'Door mij!' antwoordde Leopold fier.

Een algemeen gelach volgde op deze twee woorden. De mannen van het vak, die altijd een strijkstok gehanteerd of op een fluit of klarinet gespeeld hadden, konden

zich de vermetelheid van den knaap in zijn boerenpak niet anders verklaren dan als waanzin of ten minste als onbegrijpelijke verwaandheid. Zelfs de man, die op de Turksche trom sloeg en wiens muzikale bekwaamheden op een zeer lagen trap stond, schaterde van het lachen.

Op dit oogenblik, dat Leopold verpletterd had moeten worden onder deze vlaag van spot en minachting, voelde hij zijn moed en onbeschroomdheid nog toenemen. Hij wachtte tot het geraas verstomd was; daarna hief hij te gelijker tijd den arm op, die de viool, en den arm, die den strijkstok vasthield, en zei:

'Heeren en dames, ik zou de vermetelheid niet gehad hebben, mij in de plaats te stellen van den muzikant, die u zooeven verlaten heeft, indien ik mij niet bekwaam achtte diens taak te volbrengen. De studie en de hartstocht mijner jeugd kunnen mij niet bedrogen hebben. De Hemel weet, of ik niet meer dan een ijdele zwetser ben.'

Hierop volgde weer een storm van uitroepen, nog versterkt door de spottende stemmen uit de menigte.

'Bravo! bravo! - Goed gesproken! - De knaap prijst zich zelf. - Als hij geen talent heeft, dan heeft hij toch ten minste genoeg inbeelding! - Gooit hem er af! - Laat hem naar zijne koeien gaan!'

Door deze kreten werd het gejammer der weduwe Schwartz overstemd, die zich weenende aan den kant der estrade vastklemde, ondanks de pogingen van Frickmann om ze terug te houden of tot bedaren te brengen.

'Mijn arm kind!' snikte zij. 'Hij is zeker gek geworden.'

Wij weten niet, wat het einde zou geweest zijn, indien niet een vreemdeling van een ernstig en deftig voorkomen, met een aantal ridderorden op de borst, naar voren was gegaan en op eenen toon, die geen tegenspraak gedoogde, gezegd had:

'Hoe kan men zoo de daad van dezen jon-

geling veroordeelen? Hij vraagt voor u te spelen. Steekt daar iets verkeerds in? En weet gij van te voren, dat hij niet waardig is, eene plaats onder u in te nemen? Men zou zeggen, dat gij bevreesd zijt voor eene vergelijking met hem.'

Deze woorden maakten indruk op de muzikanten en op het publiek. De eersten zwegen, ten einde niet den schijn op zich te laden, als waren zij naijverig, en, wat de menigte betreft, met haar gewone wispelturigheid van de spotternij tot een ongeduldige nieuwsgierigheid overslaande, verwachtte zij een wonder.

Het was indrukwekkend stil geworden. Leopold begreep, dat hij daarvan moest gebruik maken. Hij streek met den stok over de snaren en speelde een *andante* uit de *symphonie* van Beethoven. De heldere klanken gingen trillend door alle harten en deden ze sneller kloppen. Men zou gezegd hebben, dat Leopold de menigte zelf tusschen zijne handen hield als een onmetelijk speeltuig, waaraan hij de klare, majestueuze tonen ontlokte. En hoe sterker de melodie werd, naarmate zij de laatste maten naderde, te sterker ook werd de algemeene ontroering. Er was geen orkest, geen dans, geen feest meer, er was enkel een jong hoofd, omkranst met een sprankel van genie, en waarop aller blikken waren gevestigd, zonder er zich eenen oogenblik van te kunnen afwenden.

De geestdrift uitte zich in een onbedwingbaar gejubel bij den laatsten streek van den strijkstok, maar Leopold genoot er niet van, de aandoening had hem gebroken.

Toen hij weer bijkwam, bevond hij zich in een achtervertrekje van een soort koffiehuis, waar men hem had binnengedragen en op een oude versleten canapé neergelegd. Toen hij de oogen opende, bemerkte hij het eerst de weduwe Schwartz, daarna Frickmann, en een weinig meer naar achteren den man, die de afgunst der muzikanten en de spotternijen van het publiek het zwijgen had opgelegd.

'God zij geloofd!' riep de weduwe uit, 'mijn kind leeft.'

Zij lachte door haar snikken heen. 'Mijn arm kind, wat hebt gij mij een angst aangejaagd. Ik had wel gelijk toen ik uw muziek afkeurde, en ik zou ze nog meer afgekeurd hebben, indien ik geweten had, dat ze u ziek zou maken. Zie eens buurman, en u mijnheer, hoe bleek hij is. Is het nu geen dwaasheid, zich zoo af te tobben voor het genoegen van op de viool te spelen?'

De herbergier boog bevestigend het hoofd, maar de andere getuige schudde het ontkennend.

'Buurvrouw,' zei Frickmann, 'ik deel geheel uwe zienswijze. Ik zou al de muziek van de wereld en de muzikanten op den koop toe geven voor eene kudde koeien.'

'Pardon, mijnheer,' viel de vreemdeling met zijn ernstigen glimlach in de rede. 'U zou, geloof ik, uwe meening wel wijzigen, indien u wist, dat u den eersten kapelmeester van Zijne Majesteit den koning van Spanje voor u had.'

Frickmann bleef met den mond open staan. Voor hem was niet de betrekking van kapelmeester het indrukwekkendste, maar wel de eer tot een koning te behooren. Als men in de omgeving van eenen vorst leeft, wordt men zelf ook min of meer een majesteit.

Leopold strekte de beide handen naar den kapelmeester uit en vestigde op hem zijne blikken.

'U is dus een groot musicus!' riep hij uit. 'Ik voelde het, toen u tot de menigte sprak.'

De kapelmeester drukte hem nu op zijne beurt de hand.

'En mij?' zuchtte moeder Schwartz, 'hij vergeet mij.'

‘U vergeten?’ riep Leopold uit. ‘Dan moest alle gevoel in mijn hart wel verstijfd zijn. Hebt u den armen wees niet liefderijk opgenomen? Al wat ik ben heb ik aan u te danken. Maar denk ook, moeder, aan de onbekende begeerten mijner jeugd, aan de droomen, die mij kwelden, tot het gezang der vogelen en het spel van het orgel mij die verheven kunst openbaarden, die mijn troost en mijne kracht is geweest, die kunst, die ik bij gebrek aan meester en gids heb moeten raden.’

‘Hoe!’ riep de vreemdeling uit, ‘hebt gij geen meester gehad?’

‘Er zijn hier,’ antwoorde de jongeling glimlachend, ‘enkel herders, jagers en landbouwers.’

Dus door uw eigen studie alleen, door uw talent zijt gij tot die hoogte gekomen! Leopold, mijn vriend, mijn kind, gij zoudt schuldig zijn, indien gij uwe wonderbare begaafdheid niet ontwikkelde. Uwe gedachten vloeien over, ze moeten gebreideld worden; uw hand heeft een koortsachtig vuur, ze moet bekwaam en zeker worden gemaakt; zij gijt een musicus geboren, gij moet een virtuoos worden. Vertrouw u aan mij toe en vrees niet mij naar Madrid te volgen, waarheen ik terugkeer.’

‘Hemel!’ riep de weduwe uit, ‘u zou mij mijn kind ontnemen.’

‘Om hem u groot en beroemd terug te brengen.’

‘Nooit, nooit!’

‘Vrouw,’ zei de kapelmeester streng, ‘gij hebt het recht niet, u tegen de roeping van dat jongmensch te verzetten.’

‘Maar, mijnheer, ik heb hem opgevoed, ik ben zijne moeder geweest. U zal hem niet van mij willen wegrukken... Niet waar, Leopold, gij zult me niet verlaten?’

De weduwe had de houding van een smeekeling aangenomen. Leopold snelde op haar toe, hun tranen vloeiden samen.

‘Neen,’ zei hij, ‘ik zou daar den moed niet toe hebben.’

‘Ik wist het wel!’ zei moeder Schwartz met een zegevierend lachje tegen den vreemdeling. Maar de schrik sloeg haar om het hart, toen ze de groote teleurstelling las in de blikken van Leopold.

‘Luister,’ zei de kapelmeester, ‘er moet ernstig gehandeld worden. Gij hebt dezen knaap het brood des levens gegeven, dat is waar, maar is dat eene reden om in hem een ware en diepe roeping te dooden? Beste vrouw, gij zoudt hem een slechten dienst bewezen hebben; gij zoudt zijn lichaam hebben gevoed, maar zijn geest verstikt hebben. Ik zeg u, dat gij dat recht niet hebt, evenmin als de ouders van den herdersknaap Giotto, toen de schilder Cimabue dat wonderkind meenam, om er zijn geliefkoosden leerling van te maken. Denk er aan, dat ik Leopold fortuin, en wat nog meer is, roem aanbied, en verzet er u niet tegen, dat hij mij volgt.’

‘Mijnheer heeft eigenlijk ook geen ongelijk,’ zei de herbergier, die bij het woord fortuin de ooren gespitst had.

De weduwe dacht na, ten einde de kalmte terug te krijgen, die haar zoo noodzakelijk was. Toen zij zich zelf weer meester was geworden, zei ze tegen Leopold, terwijl ze diens hand drukte:

‘Beste jongen, ga en wees gelukkig!’

‘Ik gaan!’ riep hij met een snik.

‘Ja, daar alles het gebiedt. Somtijds zult gij, naar ik hoop, aan haar denken, die met een gebed voor u en met uw naam op de lippen zal ingeslapen zijn. Vertrek nu, Leopold, ik beveel het u. Maar ga gauw, want ik zou zwak kunnen worden.’

‘Vrouw,’ zei de kapelmeester, ‘uw offer zal eens beloond worden.’

‘Het is het al,’ antwoordde de weduwe, terwijl ze de hand op het hart legde.

Een half uur later nam de postkoets Leopold en zijn beschermer mee in de richting van Spanje.

II.

Vijftien jaren waren sedert verloopen. De nacht hulde het vreedzame stadje Zell in zijn dichten sluier. De wegen waren verlaten, de kudden hadden den stal bereikt onder het klingelen der klokjes. De heele werkzame bevolking gaf zich over aan den slaap en smaakte de rust, die de ledematen ontspant en den geest verfrischt. Een lichte bries woei van hut tot hut en wiegelde zacht het gebladerte der boomen. De maan, die volhelder opging, teekende scherp de hoeken der eenvoudige huizen af en de flonkerende sterren doorboorden de diepte van het oneindige.

Een rijtuig deed de hoofdstraat, met scherpe keisteenen en stukjes rots geplaveid, weergalmen. Het hield stil voor de herberg van meester Frickmann, dien de postiljon niet veel moeite had om wakker te maken. De waard verscheen op den drempel, met eene fakkel in de eene hand, terwijl hij met de andere langs zijn oogen wreef.

‘Het is laat, mijnheer,’ zei hij, ‘en het is geen kleinigheid, op dit uur eene kamer en een avondmaal klaar te maken.’

De reiziger, een man van slanke gestalte, sprong uit het rijtuig en antwoordde:

‘Ik heb alleen maar eene kamer noodig, die op de straat uitziet. Voor een avondmaal hoeft u niet te zorgen, ik heb geenen honger. Laat alleen maar wat koffie zetten.’

Frickmann ging heen, na den reiziger in zijne schoone kamer te hebben gebracht en mompelde tusschen de tanden:

‘'t Is wel de moeite waard, zich voor zoo'n schrale klandizie zooveel moeite te geven.’

Eenige minuten later kwam hij met de koffie terug. De vreemdeling had het venster geopend en, op het houten balkon leunende, beschouwde hij eene hut, daartegenover gelegen, en waarvan het eenige kruisraam grootendeels gemaskeerd werd door een gordijn van klimop. Hij was in gepeins verzonken, en sidderde, toen meester Frickmann, die tevergeefs ‘mijnheer! mijnheer!’ geroepen had, verplicht was, hem op den arm te tikken.

‘'t Is goed,’ zei hij, ‘ik dank u voor uwen ijver en zal uwe diensten goed beloonen.’

‘Ze is warm, mijnheer.... eerste kwaliteit....’

‘Zeg eens, dat is een aardig huisje hierover.’

‘Dat?.... een hutje, mijnheer.’

‘Dat hangt af van de manier, waarop men de dingen beziet. Van wie is dat huis?’

‘Wat een vraag, mijnheer! Wat kan het u schelen, dat dit hutje of huisje van de goede weduwe Schwartz is?’

De reiziger kon een plotselinge beweging niet onderdrukken. Hij vouwde de handen en beschouwde den hemel.

Frickmann begon te vreezen, dat hij een gek huisvestte. Daarom ging hij onverwijld zijne jongens wekken, om ze voor mogelijke buitensporigheden bij de hand te hebben.

Nadat hij zich met een paar teugen koffie verkwikt had, opende de vreemdeling zijn koffer en haalde er een viool uit te voorschijn.

‘Gij, edel speeltuig,’ zei hij, ‘zijt het geluk, de steun en de roem van mijn leven geweest; op uw hout zijn soms de tranen van moedeloosheid gevallen, zoowel als die der overwinning. Kostbare vriend, onafscheidbare gezel, neem uwe welluidendste stem aan, stort uwe ziel uit in uw trillende snaren en breng die zuivere ziel naar het bed der arme, slapende oude vrouw. Voor u heb ik mijne tweede moeder verlaten,

door u wil ik haar waarschuwen, dat zij nog altijd een zoon heeft. Spreek en zing, o mijn viool, verdrijf de schaduw van den langen nacht en de smart der afwezigheid.'

Hij naderde het venster. Daar, tegen het balkon geleund, speelde hij de *andante* uit Beethoven's *symphonie.*

In de stilte der natuur deed de machtige melodie, die geen hinderpaal ontmoette, de lucht trillen, en de wind voerde ze mee tot de grenzen van den horizon. Bewonderenswaardig concert, waarbij geen andere toehoorder was dan de echo's der bergen. Toch scheen die verheven melodie het vermogen gehad te hebben, sommige der nederige bewoners te wekken. Hier en daar wees een licht op beweging, leven en aandacht.

Op dit oogenblik werd het venster van het tegenovergelegen huis geopend. Eene langzame gedaante, die zich enkel door haar wit kleed tegen de duisternis afteekende, verscheen er voor, leunde er met bevende hand op en zei:

'God! dat is de melodie, die mijn arm kind op de viool speelde. Zoo speelde hij vroeger, toen wij samen, toen wij gelukkig waren. Is zijn ziel weer op de aarde neergedaald, om mij naar den Hemel te roepen, waar het zoo goed is....'

De viool zweeg. Van den anderen kant der straat antwoordde eene stem met dezen teederen kreet:

'Moeder, moeder, wees gezegend, gij die mij herkend hebt.... Ik heb de fortuin veroverd, den roem gesmaakt, maar het geluk en de vrede zijn bij u gebleven.'

Bij de Platen

De twaalfjarige Jesus in den tempel. -

Op den eersten Zondag na Driekoningen roept de Kerk ons in haar evangelie het treffende verhaal voor den geest van den twaalfjarigen Jesus in den tempel. Zij leert ons daardoor hoe de goddelijke Verlosser zich reeds in zijn prille jeugd bewust toonde van zijn grootsche zending en zich daarop voorbereidde.

Jozef en Maria toch, die het verloren Kind, dat in Jerusalem achtergebleven was, met smart zochten, vonden Hem na drie dagen in den tempel, te midden der leeraren, hen hoorende en vragende. En allen, die Hem aanhoorden, stonden verbaasd over zijn wijsheid en zijn antwoorden.

De kunstenaar, die het tafereel ontwierp, in dit nummer weergegeven, stelt ons de opgetogen verbazing en het vaderlijk welgevallen der grijze schriftgeleerden in het buitengewone Kind levendig voor oogen. Met de perkamentrollen der wet in de hand staren zij het Kind aan, welks jeugdig verstand dieper in den zin der gewijde schriften blijkt doorgedrongen dan zij zelf na jarenlange studie vermochten. En treffend is de tegenstelling tusschen die sprekende koppen, die echt Joodsche typen en het ideaalschoone hoofd van het goddelijk knaapje, van welks onschuldig gelaat de glans der eeuwige waarheid straalt.

De kunstenaar heeft het oogenblik gekozen, waarop Maria en Jozef tot hun groote vreugde den lang gezochten lieveling in het huis Gods ontdekken.

‘Zoon, waarom hebt gij zoo met ons gedaan?’ hooren wij de Moeder met zacht verwijt zeggen, terwijl zij de armen uitstrekt om den verloren gewaanden en weergevonden schat aan het hart te drukken. ‘Zie, uw vader en ik zochten u met droefheid.’

En liefdevol, maar waardig klinkt het antwoord van de goddelijke lippen:

‘Waarom zocht gij mij? Wist gij niet dat ik met de zaken mijns Vaders moet bezig zijn.’

Op dat oogenblik begrepen zij niet, wat Hij tot hen sprak, maar Maria, zegt het Evangelieverhaal, bewaarde al deze woorden in haar hart. En als om Maria en Jozef schadeloos te stellen voor de smart, die Hij hun had aangedaan, was Hij, te Nazareth met hen teruggekeerd, hun als een liefhebbende zoon onderdanig, terwijl Hij opgroeiende toenam in wijsheid en behaaglijkheid bij God en de menschen.

De hertog en de hertogin van Orleans. -

Donderdag den 5n November jl. is door kardinaal Gruscha, aartsbisschop van Weenen, in de kapel van den Hofburg het huwelijk voltrokken tusschen hertog Lodewijk Filips Robert van Orleans en prinses Maria Dorothea Amalia van Oostenrijk, in tegenwoordigheid van keizer Frans Jozef, de koningin van Portugal, de gravin van Parijs en andere familieleden van het vorstelijk bruidspaar.

De hertog van Orleans werd den 6n Februari 1869 te Twickenham in Engeland geboren. Hij is een achterkleinzoon van koning Lodewijk Filips van Frankrijk, die door de Februari-omwenteling van 1848 zijn troon verloor. Zijn grootvader, hertog Ferdinand van Orleans, kroonprins van Frankrijk, verloor in 1842 het leven bij een

val uit een rijtuig; zijn vader, de graaf van Parijs, stierf in 1894. Daar, zooals men weet, het hoofd der oudste linie van den Franschen tak der Bourbons, de edele graaf de Chambord, kinderloos is overleden, is de hertog van Orleans thans het hoofd van het huis Bourbon-Orleans.

Men herinnert zich, hoe de jonge prins, toen hij den dienstplichtigen leeftijd bereikt had, plotseling in Frankrijk verscheen en zich woorden militairen dienst aanbood, maar wegens het overtreden van het verbanningsdecreet in hechtenis werd genomen en tot twee jaar gevangenisstraf werd veroordeeld. Na vier maanden werd hem evenwel door president Carnot gratie verleend.

HERTOG LODEWIJK FILIPS VAN ORLEANS EN ZIJN GEMALIN MARIA DOROTHEA VAN OOSTENRIJK.

De gemalin van den hertog van Orleans, aartshertogin Maria Dorothea Amalia, werd den 14n Juni 1867 te Alcsuth in Hongarije geboren. Haar vader is aartshertog Jozef, een neef van keizer Frans Jozef en generaal der cavalerie; haar moeder, Clothilde van Saksen-Coburg-Gotha, is een dochter van prinses Clémentine, dochter

van koning Lodewijk Filips, zoodat de aartshertogin evenals haar gemaal een achterkleinkind is van den koning der Franschen. Vermelden wij nog, dat de koningin van België een zuster, en de koninginregentes van Spanje een nichtje is van haar vader.

Om kort te gaan, alle katholieke koningshuizen van Europa zijn met het vorstelijk paar vermaagschapt, maar of dit ooit een koningskroon zal sieren, zal de geschiedenis moeten leeren. Voorloopig heeft het zijn intrek genomen in het kasteel te Twickenham, door den hertog van Aumale, den oudoom van bruid en bruidegom, hun ten geschenke gegeven.

Allerlei.

Gekleurde ramen. -

Het komt meer en meer in gebruik, dus schrijft ons een onzer lezers, de huizen te versieren met in lood gevat en gekleurd glas; en ofschoon het aanzien van buitenaf er niet op verfraait, zoo beloont de schoone kleurmengeling van binnen de kosten, die men zich heeft getroost. Evenwel voegt het niet een ieder de uitgaven te doen voor gebrand glas, en moet men zich tevreden stellen met nagemaakt gebrand glas of diaphanie.

Daar men nu gehouden is aan de gedrukte modellen, en het toch zorg vereischt om de diaphanie-platen goed op het glas te bevestigen, kwam ik op de gedachte, zelf het nagemaakt gebrand glas te fabriceeren. De uitslag was zoo verrassend, dat ik die gaarne aan de lezers van de *Illustratie* meedeel, in de hoop bun een knutselwerkje bekend te maken, dat de moeite ruim beloont.

Ik nam twee evengroote glasruiten, die met droog blauwsel goed werden schoongemaakt. Vervolgens een stuk karton van dezelfde grootte, waarop de teekening van de loodstreepen was gemaakt. Eene ruit op het karton gelegd hebbende, volgde ik slechts met papierstrookjes het doorschijnende model; voor die strookjes had ik genomen zwaar pakpapier, dat met lijm bestreken en goed gedroogd, aan gelijke smalle reepjes werd gesneden, rechte en kromme, al naar de teekening vereischte. Ook werden uit dit pakpapier andere figuren geknipt, die sterren, kapiteelen, rosetten en arabesken vormden.

Eindelijk komen de kleuren te pas. Daartoe neemt men gekleurd sitspapier: donkerrood, donker- en lichtgroen, blauw, oranjegeel en wit dun vloeipapier. Al dat papier wordt met olie gedrenkt, goed gedroogd en dubbel gevouwen. Uit dat papier snijdt men de kleine zoogenaamde glazen uit voor de vulling; bevestigt ze hier en daar met een tikje gom; legt de tweede ruit over alles heen - en het gebrandschilderde stuk is gereed.

Wil men in het midden een schoone doorschijnende plaat, dan neme men daartoe een dubbel stel gekleurde prenten, genre-oleographie, behandele die eveneens met olie en bevestige ze zeer juist op elkander. Een enkele plaat is te flets van kleur bij het doorschijnen, de dubbele krijgen daarentegen forsche levendige kleuren.

En nu eene vraag: Welke olie is het best geschikt voor deze diaphanieën?

Ik bezigde daartoe blanke gekookte lijnolie. Het effect was, zoolang de olie nog niet gedroogd was, uitstekend. Na het drogen evenwel kwamen de meeste prenten vol kleine witte vlekken, die, weinig doorschijnend, het geheel minder schoon

maakten. Zou de redactie of een der belangstellende lezers mij beter op de hoogte kunnen brengen? Terpentijn heeft op den duur niet gebaat.

P.

Op welk uur sterven de meeste menschen? -

Deze vraag hebben twee Engelsche geneesheeren pogen op te lossen. Het nazien van 13.000 akten van overlijden te Glasgow heeft uitgewezen, dat in het tijdsbestek van vier tot tien uur 's morgens de meeste menschen naar betere gewesten heengaan. Een Berlijnsch statisticus, die er maar liefst 60.000 akten op had nagezien, is tot dezelfde conclusie gekomen.

Toch is men het niet precies eens over het uur, dat van vieren tot tienen de meeste offers vergt. Voor den Berlijner is het vijf uur, voor een der beide Engelschen zes uur, en voor een dokter uit Philadelphia zeven uur.

[Nummer 38]

Het veertigjarig jubilé
Van
Mr. F.Th. Westerwoudt, *lid van Gedep. Stalen van N.-Holland.*

Den 20n November vierde de heer Mr. F.Th. Westerwoudt te Amsterdam zijn 40jarig jubilé als lid der Staten van N.-Holland voor het district Nieuwer-Amstel. Die dag mocht, naar de meening van zijne trouwe kiezers, van zijn vele vrienden en vereerders, niet voorbijgaan zonder dezen, op velerlei gebied zoo verdienstelijken man een hulde te brengen zijner waardig. Er vormde zich eene commissie van voorbereiding, waarin mannen van de meest uiteenloopende politieke en godsdienstige richting zitting namen, - met den commissaris der Koningin, jhr. mr. J.W.M. Schorer, sedert benoemd tot vice-president van den Raad van State, als eere-voorzitter; den bisschop van Haarlem en den burgemeester van Amsterdam als eere-leden. Leden dier commissie waren verder: Jhr. mr. C.H. Backer, lid der Staten, voorzitter; mr. G. van Tienhoven, oud-minister van Buitenlandsche Zaken; mr. E.N. Rahusen, A.C. Wertheim, A. Prins, mr. M.C. van Hall, allen leden der Eerste Kamer voor Noord-Holland; mr. W. baron Röell, mr. J.A. Sillem, leden van Gedeputeerde Staten; mr. N.J. den Tex, W. Hovy, mr. Th. Heemskerk, mr. W.S. J. van Waterschoot van de Gracht, mr. J.P. Kraakman, H.J. G[r]o[e]n van Waarder, H.J. Calkoen, mr. F.S. van Nierop, C. van der Bout, allen Statenleden.

Het comité van uitvoering bestond uit de heeren: P.J. Raaijmakers, eere-voorzitter der R.K. kiesvereeniging 'Kiesrecht is kiesplicht', voorzitter; ds. L. van Cleef J. Jzn., voorzitter der Centr. Lib. kiesvereeniging in het district, te Aalsmeer; deken J.J. Graaf, eere-voorzitter der R.K. kiesvereeniging te Ouder-Amstel; H.P. van Son, burgemeester van Nieuwer-Amstel, oud-voorzitter der anti-rev. kiesvereeniging; N. Zuijdervliet, voorzitter der R.K. kiesvereeniging te Uithoorn; J.J. Rijnierse, wethouder te Sloten; August H.M.C. Lindner, oud-lid der plaatsel. schoolcomm. te Nieuwer-Amstel, penningmeester; dr. F.L. Arentz, oudvoorzitter der liberale kiesvereeniging 'Eensgezindheid' te Nieuwer-Amstel.

Het comité verzocht bijdragen tot een huldeblijk in eene circulaire met de volgende woorden:

GEDENKPENNING GESLAGEN TER EERE VAN MR. F.TH. WESTERWOUDT.

‘Van nabij bekend met de groote verdiensten van den heer Westerwoudt gedurende zijn langdurig openbaar leven, zijn algeheele toewijding aan de hem toevertrouwde belangen, den voorbeeldigen ijver, waarmede hij land en gewest gedurende veertig jaren als lid der Staten en bijna vijf en dertig jaren als lid der Gedeputeerde Staten heeft gediend, hebben zij zich tot een comité vereenigd om den algemeen geëerden afgevaardigde van Nieuwer-Amstel op den gedenkdag van zijn optreden vóór veertig jaren in de Staten der provincie Noord-Holland, eene welverdiende hulde te brengen en door het aanbieden van een gedenkpenning een bewijs te geven van hoogachting, waardeering en toegenegenheid.’

Zelden werd grooter succes verkregen, zelden vloeiden de bijdragen milder als zoovele bewijzen van instemming met het doel.

Wij bieden onzen lezers een afbeelding aan van de goedgelijkende medaille, die den jubilaris den 20n November op eene receptie, namens alle contribuanten, door den heer Schorer, in goud, zilver en brons werd aangeboden. Een album was daarbij gevoegd, meesterlijk gepenteekend door den J.H. Schmüll, bevattende de namen der deelnemers en teekeningen van verschillende bekende gezichten uit het district Nieuwer-Amstel. De opdracht luidt als volgt:

‘Aan mr. F.Th. Westerwoudt, gedurende veertig jaren lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland, bieden zijne vereerders en vrienden het huldeblijk aan, hetwelk deze opdracht vergezelt.

Hij gelieve daarin te zien een bewijs van waardeering van de vele en gewichtige diensten door hem als afgevaardigde van het kiesdistrict Nieuwer-Amstel en als lid van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland bewezen, en van de gevoelens van hoogachting en vriendschap hem toegedragen door zijn eerdere en tegenwoordige ambtgenooten en door velen, die de voortreffelijke eigenschappen van geest en hart, hem eigen, op hoogen prijs stellen.’

De commissie had de attentie ook aan de kinderen van den jubilaris een medaille in étui aan te bieden, als een herinnering aan de hulde hunnen voortreffelijken vader bij die gelegenheid gebracht.

Onnoodig te zeggen, dat de heer Westerwoudt, omringd door zijne echtgenoote en kinderen, dankbaar getroffen was door zoovele bewijzen van genegenheid, aanhankelijkheid en liefde.

De tijd, waarin wij leven en de omstandigheden waaronder, geven, ondanks de verzekering van het tegendeel, eerder aanleiding tot het opwerpen van een scheidsmuur tusschen katholieken en andersdenkenden, zoodat waar, zooals hier, deze laatsten zich met de eersten vereenigen om een der onzen te huldigen, het ons goed doet er melding van te kunnen maken.

Voegen wij gaarne onze hulde bij die der vrienden des heeren Westerwoudt met onze beste wenschen voor zijn geluk; aan de commissie komt waardeering toe voor de onpartijdige, breede opvatting harer vrijwillig aanvaarde taak, en een gelukwensch met het schitterend succes.

Psalm 25.

Ik wasch mijn handen, Heer, met wie in onschuld gaan;
Rondom Uw outer treed 'k eerbiedig voort.
Waar mijne ziel der Englen lofzang hoort -
En ik verkondig al Uw wonderdaân.

Sta ik onwaardig hier, ik minde toch altijd
Den hoogen luister van Uw huis, o Heer!
De heilge woonplaats Uwer godlijke eer
Heeft zich mijn hart ter offerand gewijd....

Verderf toch niet, wiens voet op effen pad
Van blanke reinheid onbezweken ging.
En laat niet deelen in der boozen lot.

Die stil en trouw U steeds heeft liefgehad.
Uw lof verkondde in 's volks vergadering,
En hoopte op Uw barmhartigheid, o God!

M.V.

Toch gelukkig, Door J. Vesters Jr. (*Vervolg.*)

Zijne moeder ontging de verandering niet, die bij Willem had plaats gegrepen. Bezorgd vroeg ze hem, of hij verdriet had. ‘Verdriet!’ zei hij, en hij lachte met een lach, die haar door de ziel sneed, ‘wel neen, moeder, hoe komt u daarop?’

Maar zij hield aan, zij drong hem met vragen, die alleen het moederhart weet te stellen; doch Willem trachtte haren angst te bedaren met lieve, vleiende woordjes, met de verzekering, dat hij geen verdriet kon hebben zoolang zijn goede moeder bij hem was en Lena zulke opgewekte, dankbare brieven schreef, die bewezen, dat zij goed beter werd.

Mevrouw Veltman, die steeds een kalm leven geleid had zonder groote schokken, en meer egoïstisch was dan zij zelf wist, was blij, dat hare bekommering voorbarig was geweest. De goede vrouw begreep in hare gelukkige bekrompenheid niet, welke strijd in Willems binnenste woedde. Maar Willem nam zich toch voor, voortaan zijne moeder niets te laten merken van hetgeen in hem omging. Het zou hem moeite kosten, want zoo gevoelloos was hij nog niet, dat geen enkele aandoening meer op zijn gelaat weerspiegeld werd; doch het was noodig voor de rust van zijne moeder.

‘Zeg eens, Van Gerve,’ zei Van Dalen op zekeren dag, dat hij zich weer aan de onverstoorbare kalmte van Willem geërgerd had, ‘begrijpt gij Veltman tegenwoordig?’

‘Hoe bedoelt u dat, mijnheer?’ vroeg Van Gerve voorzichtig.

‘Wel, 't lijkt wel een mummie tegenwoordig. Hij zegt niet meer dan strikt noodig is en hult zich voor het overige in eene stilzwijgendheid, die op den duur onuitstaanbaar wordt,’ hernam Van Dalen driftig.

‘Och, dat is zoo zijn natuur,’ merkte Van Gerve losjes op. ‘U weet, dat ik nooit reden tot roemen heb gehad over bijzondere vriendelijkheid van zijn kant. Kameraadschappelijken omgang kent hij niet. Edoch, ik heb mij daar al sinds lang aan gewend.’

‘Maar ik verkies niet mij daaraan te wennen,’ zei Van Dalen hoe langer hoe driftiger. ‘Hij stelt zich aan, of ik hem doodelijk beleedigd heb.’

‘Ja, nu u het zegt,’ hernam van Gerve listig, ‘hij voelt zich gauw op zijn teenen getrapt. Dat ziet men meer bij die heele brave menschen.’

‘Braaf of niet braaf,’ zei Van Dalen, die zich steeds meer opwond, ‘als hij wat heeft, moet hij het maar zeggen. Maar om daar te poseeren als de beleedigde onschuld, dat ben ik hartelijk moe. Daar moet een eind aan komen, en als het niet van zijn kant komt, dan zal het van den mijnen zijn.’

Met deze woorden ging de heer Van Dalen driftig heen. Van Gerve wandelde, een deuntje neuriënd, de straat op. Hij was meer dan tevreden over den keer, dien de zaken genomen hadden, en wenschte zich geluk met de onbegrijpelijke kortzichtigheid van Veltman. Dat deze geen twee maanden meer bij Van Dalen zou blijven, stond bij hem vast, maar voor zijne wraakzucht was dat niet voldoende. Veltman moest weggejaagd worden, met schande bedekt worden weggestuurd, dàt was zijn oogmerk. Hij zou er wel wat op weten te vinden, om daartoe te komen. Hij had alles goed overlegd, sluw zijne maatregelen genomen. Doch hij moest niet overijld te werk gaan, hij moest eerst Van Dalen nog meer bewerken en het zóó aanleggen, dat naast verbittering ook wantrouwen in diens hart post vatte. Dit zou hem bij de stemming, waarin Van Dalen was, niet moeielijk vallen.

Een valsche lach van voldoening plooide zich om zijne dikke lippen. De vlam van haat en wraakzucht steeg hoog op in zijn binnenste, en zijn overmoed deed hem uit het oog verliezen, dat er een God is, die den booze het ‘tot hiertoe en niet verder’ toeroept, van wien één enkele gedachte voldoende is, om het zoo listig gespannen net te verscheuren.

In het bewustzijn der overwinning ging hij naar Groothuis, die thans juist weer in een zeer neerslachtige bui was. Deze had het zonderling, raadselachtig en dwaas gevonden, dat hij onophoudelijk vervolgd was door de gedachte aan Lena. Thans waren het haar oogen, die hem van alle kanten, waarheen hij ook den blik wendde, aanstaarden, niet met eene uitdrukking van spot, maar angstig, smeekend.

‘Wat moet ze toch van mij?’ had hij honderdmaal bij zichzelf gezegd, ‘hoe komt het, dat de gedachte aan haar mij onophoudelijk vervolgt? Ik ken ze niet; slechts éénmaal heb ik ze gezien, en misschien zal ik ze nooit weerzien.’

Toch, hoeveel moeite hij zich ook gaf, welke afleiding en verstrooiing hij zocht, Lena's beeld wilde hem niet uit den geest, evenmin als de gedachte aan Willem, dien hij moest bewonderen om diens edele zelfopoffering. Hij had gehoord, dat Willem voor weinig geld tot diep in den nacht werkte, ten einde zijne zuster het leven te Pau zoo aangenaam mogelijk te maken. Hij wist ook, dat Van Gerve Veltman in het geheim op alle mogelijke wijzen tegenwerkte. Tienmaal had hij op het punt gestaan, tusschenbeide te komen, maar telkens liet hij zijn voornemen weer varen. Wat zou hij zich daar ook mee bemoeien, wat gingen de Veltman's hem feitelijk aan? In den strijd om het leven moest elk maar zien, dat hij zich verdedigde. De zwakken leden de nederlaag, de sterken en slimmen overwonnen, dat was de eeuwige wet des levens. Men zou hem voor een dwaas houden, indien hij zich als de kampioen opwierp der verdrukte onschuld. Hij leed eigenlijk veel meer dan de Veltman's, zijn leven was nog veel troosteloozer, omdat het geen doel had. Vond Willem troost in de gedachte,

dat hij Lena in het leven behield, was hare dankbaarheid zijne belooning, - hij had zulk een troost zelfs niet, alles in en om hem was dor en leeg.

Deze en dergelijke drogredenen, die zijne traagheid hem ingaf, beletten niet, dat zijn geest veel meer dan hij wenschte met Willem en Lena werd beziggehouden, en dat de kwelling van hare oogen telkens terugkeerde. Ook nu was hij in zulk eene stemming, toen Van Gerve, overmoedig door het aanvankelijk welslagen van zijn plan, zijne kamer binnenkwam.

'Mijn God, gij zit tegenwoordig den heelen dag te soezen,' zei Van Gerve, wiens uitgelatenheid eene scherpe tegenstelling vormde met de neerslachtigheid van Groothuis. 'Kerel, gij zijt niet waard, dat gij niets hoeft te doen voor den kost. Gelooft gij niet, dat het veel beter voor u zou zijn, als gij hard moest werken, zooals ik?'

'Dat kan best zijn,' gaf Groothuis onverschillig ten antwoord.

'Kom, laten we een glasje drinken,' hernam Van Gerve met de vrijmoedigheid, die zijn persoonlijk overwicht hem gaf; 'dat vroolijkt den mensch op.'

'Goed, haal maar uit de kas, gij kent den weg.'

Van Gerve liet zich dit geen tweemaal zeggen. Tusschen zijne tanden neuriënd, haalde hij eene flesch en een paar glazen tevoorschijn.

'Gij hebt anders geene opvroolijking noodig,' zei Groothuis, naijverig op het goed humeur van zijnen vriend.

'Neen, dat heb ik ook niet, maar ik lust hem toch wel. Vandaag heb ik er bijzonder veel trek in, want het gaat me bijzonder voor den wind.'

'Wat voor den wind?' vroeg Groothuis.

'Wel, die Veltman kan bij Van Dalen geen goed meer doen, en ik sta bij hem in blakende gunst.'

'Ik wensch u geluk,' zei Groothuis spottend.

'Gij zult me binnenkort nog wel met wat anders kunnen feliciteeren,' hernam Van Gerve.

'Zeker met uw huwelijk?' vroeg Groothuis weer ironisch. 'Verkoop anders de huid van den beer niet vóór hij geschoten is.'

'O, geen zorg,' zei Van Gerve overmoedig, 'ik heb den beer al zoo goed als onder schot.'

'Maar toch nog niet geschoten.'

'Dat is maar eene kwestie van tijd en van geduld. Gij begrijpt, ik moet met overleg te werk gaan, maar ik moet zeggen, dat Veltman mij daarbij bijzonder goed behulpzaam is. Als hij het uit pure liefde voor mij deed, kon ik het niet beter wenschen.'

'Hoezoo?' vroeg Groothuis, min of meer geïntrigeerd, want, al trachtte hij zich het tegenovergestelde op te dringen, telkens bleek hem toch, dat hij in hetgeen Veltman aanging belang stelde.

'Wel, door zijne vreemde manier van doen heeft hij Van Dalen geheel tegen zich in het harnas gejaagd. En nu is mijn patroon een beste man, maar hij kan niet lijden, dat men hem niet met allen eerbied bejegent.'

'Hoe is dat dan toch gekomen? Vroeger hebt gij mij wel eens verteld, dat Veltman geen kwaad bij Van Dalen kon doen, en is dat nu zoo in eens omgeslagen?'

'Dat is gekomen door de historie met zijne zuster. Van Dalen had het hem afgeraden, en dat schijnt Veltman op zijn fatsoen getrokken te hebben. Ten minste, sedert hij uit Pau terug was, toonde hij zich heel gereserveerd. Dat nam Van Dalen hem heel kwalijk, en gij begrijpt ook, dat ik van de enkele gelegenheid, die Veltman's afwezigheid mij bood, goed gebruik heb gemaakt. Om kort te gaan, Van Dalen en

Veltman zijn thans twee harde steenen tegen elkaar. Ik ben daarbij belangstellend toeschouwer en draag er het mijne toe bij, om de verwijdering tusschen die twee nog grooter te maken.'

Van Gerve vertelde dit alles op den natuurlijksten, kalmsten toon van de wereld.

'Zoo, en wat zal het einde daarvan zijn?'

'Het einde zal zijn, dat Veltman de laan uitgaat,' antwoordde Van Gerve luchtig. 'En lang zal het niet meer duren; vandaag had Van Dalen weer geweldigen kwaden zin.'

'Dus hij zal hem zijn ontslag geven?' vroeg Groothuis. In de eerste natuurlijke opwelling van zijne verontwaardiging wilde hij zeggen, dat hij dit laag vond, dat Van Gerve een leelijke rol speelde. Maar hij bedacht zich. Het was immers, zooals hij al zoo dikwijls bij zich zelven gezegd had, de gewone loop in den strijd om het bestaan: de zwakken er onder, de sterken er boven.

'Zeker krijgt hij zijn ontslag,' antwoordde Van Gerve. 'Maar daar ben ik niet mee tevreden, dat is voor mijn doel niet genoeg. Hij moet weggejaagd worden,' vervolgde hij, 'de deur uitgetrapt als een gemeene dief.'

'Is hij dat?' vroeg Groothuis, verschrikt over de uitdrukking van Van Gerve's gezicht, die de flesch duchtig had aangesproken.

'Of hij dat is of niet, hij zal er aan moeten. Trees wil hem niet loslaten, maar dan zal ze wel moeten. Men trouwt toch niet met iemand, die voor dief is weggejaagd,'

'Is ze dan zóó aan hem gehecht?'

Van Gerve haalde de schouders op. 'Ik be-

grijp ze niet. Veltman heeft zoo tegenover haar gehandeld, dat een ander meisje hem al lang had afgezegd, maar zij heeft met alles genoegen genomen. Het is om razend te worden. Eén middel is er maar over om haar tot andere gedachten te brengen, en dat is dat Veltman wordt weggejaagd. Dan kàn ze hem niet trouw blijven, zonder zich zelf in schande te steken.'

Groothuis keek den spreker met groote oogen aan. Tot zulk eene laagheid had hij hem toch niet in staat gerekend. Wat bleef er over van zijne theorie betreffende zwakken en sterken? Mocht hij Van Gerve zijn ellendig plan ten uitvoer laten leggen? Maar misschien was het enkel grootspraak, en verkeerde Van Gerve onder den invloed van den sterken drank. Hij zou wachten, het nog eens aanzien.... Feitelijk had hij ook geen recht, zich er in te mengen, want Van Dalen kon ontslaan wien hij wilde. En van Veltman was het ook onverstandig, dat hij Van Gerve een wapen tegen zich in de hand gaf.

Maar toen Van Gerve weg was, zag hij weer Lena's gezicht met die angstige, smeekende oogen. 't Was of ze hem toeriep: ‘help toch mijn broer, laat niet toe dat hij het slachtoffer wordt van zijne liefde voor mij!'

Groothuis bleef besluiteloos zitten. Vastberaden handelen was nooit zijn deel geweest, omdat het leven hem altijd te gemakkelijk geweest was, omdat anderen steeds voor hem alles hadden gedaan, omdat zijn geld hem van de moeite had ontslagen, zelf te denken en krachtig te handelen. Nu voelde hij dat gemis, nu stond hij hopeloos waar een ander onmiddellijk een kloek besluit zou hebben genomen.

Terwijl dreigende wolken zich boven Willems hoofd samenpakten, deed mevrouw Bruning haar best om door overredingen en bedreigingen Trees van gedachten te doen veranderen. De waardige dame was buiten zich zelve geweest, toen ze vernam, dat Willem van zijn voorgenomen huwelijk had afgezien om Lena's wil. ‘Wij maken ons bespottelijk voor al onze kennissen en familie,' had ze tegen haren man gezegd. ‘Dat we ook zoo dwaas zijn geweest, ons door mevrouw Veltman te laten inpalmen. Wij hadden voet bij stuk moeten houden, maar gij hebt Trees voet gegeven, en die heeft op hare beurt Willems moeder omgepraat, om hier comedie te komen spelen. Ik had dat alles vooruit moeten weten!'

De heer Bruning achtte het ook nu het verstandigst te zwijgen, wat zijne heetgebakerde echtgenoote natuurlijk nog woedender maakte. ‘Gij zegt niets, dat is zoo uwe gewoonte. Maar ik verzeker u, dat het plezant is, overal waar gij komt met een uitgestreken gezicht en een paar groote oogen van verwondering te hooren vragen: “Gut, is het huwelijk van Trees nu al weer uitgesteld? We hadden al zoo vast op de bruiloft gerekend!” en dien verderen rimram meer. Gij hebt van al dat gezeur geen last, maar mijne ooren tuiten er nu al van. En dan moet gij al die menschen, die er heimelijk schik in hebben, tekst en uitleg geven, en dan wordt gij beklaagd en Trees ook; maar achter uwen rug, lieve Hemel!'

Mevrouw Bruning wist dit alles zoo goed te voorspellen, omdat zij hare kennissen kende en haar eigen geweten op dat punt niet heel zuiver was. Tegen haren man en tegen Trees zei ze, dat het nu voorgoed uit was, dat ze er voor bedankte, nog eens om den tuin geleid te worden, en honderd op een hoop.

Maar toen Willem zijn excuus kwam maken en zei dat hij Trees haar woord teruggaf, was mevrouw Bruning daar allesbehalve over gesticht. ‘Eerst een meisje het hoofd op hol brengen,' zei ze, ‘en dan, als het er op aankomt, terugtrekken, dat is heel gemakkelijk, maar ik vind het heel ongepast.'

Het was voor haar echter een pleister op de wond, dat Van Gerve, die sedert eenigen tijd zijne bezoeken gestaakt had, thans weer terugkwam en niet onduidelijk liet doorschemeren, dat hij ook nu nog geneigd was, Trees tot vrouw te nemen. Bruning verzette zich thans daar niet meer tegen, daar hij geen lust had, nogmaals met zijne vrouw dag aan dag ongenoegen te hebben, en hij overtuigd was, dat voor Willem thans alle kans was verkeken.

Trees zelf echter weigerde beslist. ‘Ik kan maar eens liefhebben,’ zei ze, ‘en als ik Willem niet kan trouwen, dan wil ik toch in geen geval Van Gerve's vrouw worden. Dat nooit, dan blijf ik liever mijn heele leven ongetrouwd.’

‘Ze is door Willem en zijn moeder opgestookt,’ meende mevrouw Bruning, ‘maar ditmaal zal ik mij toch door hen de wet niet laten stellen. Al werd Lena op staanden voet beter, dan zou ik toch mijne toestemming niet meer geven.’

Van Gerve bleef trouw komen, ook al zag hij, dat hij in de gunst van Trees geene vorderingen maakte. Hij hoopte, dat Veltman zich bij Van Dalen spoedig onmogelijk zou gemaakt hebben, dat hij ten slotte met schande bedekt zou worden weggejaagd. Dan zouden Trees de oogen wel opengaan. Dit hoopte ook hare moeder, die, al vertelde Van Gerve haar lang niet alles en al was hij tegenover haar niet zoo openhartig als tegenover Groothuis, toch genoeg begreep, dat Willems ontslag op handen was. Dan stond hij op straat en zou Trees eindelijk wel inzien, dat het geluk voor haar niet daar, maar elders te vinden was, waar haar veel beter waarborgen werden aangeboden. De prozaïsche, nuchtere mevrouw Bruning, die niet wist of begrijpen kon, dat de ware liefde alles kan trotseeren en door tegenspoed en tegenwerking nog sterker en zuiverder wordt, evenals het goud wordt gelouterd in den smeltkroes, twijfelde niet, of Trees zou ten slotte het hoofd in den schoot leggen.

XI.

Lena wendde den blik om en zag Pau aan hare voeten als een betooverend panorama, hel lichtend van goudglansen door de zon, die alles met hare stralen overgoot. Hoe dikwijls zij dat schouwspel ook gezien had, toch boeide het haar telkens weer, en voelde zij zich overweldigd door de wondere schoonheid van hetgeen natuur en kunst hier hadden gewrocht. Die huizen met hare lichte kleuren, gebaad door het zonlicht en afgewisseld door alle schakeeringen van groen, van het teerste tot het donkerste; het klare, doorschijnende water der rivier, als een zilveren lint zich slingerend om de stad, maar dat alles beheerschend het trotsche kasteel van Hendrik IV met zijne hooge torens, - dit gezicht maakte een diepen indruk op haar licht ontvankelijk gemoed. Telkens ontdekte zij nieuwe schoonheden en begreep zij te beter de poëzie, die dit verrukkelijke oord dooradem de, eene poëzie blank als de sneeuw op de kruinen der Pyreneeën.

Lena had niets meer van het teringachtige meisje, dat voor eenige maanden te Pau genezing was komen zoeken. Een hooge blos kleurde haar gelaat, levenslust tintelde uit hare oogen, haar stap was veerkrachtig en in haar hart vond het lied van hoop en geluk een blijden weerklank. Zij kon het zich nu bijna niet meer voorstellen - zoover scheen het achter haar te liggen - dat ze in hare moedeloosheid, het hoofd snikkend in de kussens verbergend, gewenscht had maar spoedig te sterven. Ze vond het thans zoo heerlijk te leven: alles lachte haar toe, het jeugdig bloed stroomde weer sneller door hare aderen en een vooruitzicht van blij geluk breidde zich voor hare verbeelding uit.

Maar in hare blijdschap, hare vreugde over het vernieuwde leven, dat haar hoopvol wenkte, was ze dankbaar. Ze vergat Willem niet, die haar met alle gemakken had omringd; haar moeder, die zich om harentwil de lange scheiding en de eenzaamheid had getroost; Trees, die haar als eene zuster liefhad en mede het offer had gebracht, dat haar de gezondheid had hergeven. Zij wist niets van den kommer, die ginds geleden werd; de brieven, die zij kreeg, waren altijd even opgewekt, vol teere bezorgdheid, wel het verlangen uitsprekend naar haren terugkeer, maar dit toch altijd ondergeschikt makend aan hare volledige genezing.

Dankbaar was Lena ook jegens onze Lieve Vrouw van Lourdes, die zij dikwijls in haar genadeoord bezocht en wie zij al de verdienste gaf van de rassche vorderingen, die hare beterschap maakte. Zij had ook zulk een kinderlijk vertrouwen tot de H. Maagd, zij legde haar al heur wenschen en gedachten bloot en in hare machtige voorspraak beval zij het geluk van Willem en van Trees aan. De goede Moeder zou hunne edele zelfopoffering niet onbeloond laten, maar van haren Zoon weten te verkrijgen, dat spoedig het uur zou aanbreken, waarop beide harten voor eeuwig aan elkaar gesnoerd zouden worden door den heiligen band van het huwelijk.

Thans volgde Lena een voetpad, dat evenwijdig liep met de Gave de Pau, schitterend als een gordel van edelgesteenten, het water flonkerend als zilver, wanneer het opspatte van den rotsigen bodem. Hier en daar groeiden aan den kant biezen met lange stengels en grijsgekleurde aren. Een zachte bries schudde hen heen en weer, en het was of ze tegen elkaar fluisterden, heel zacht, als de stengels elkaar beroerden. Aan den oever der rivier groeiden bloemen, met een kleur van zacht paars en een geur van vanille. Lena plukte er een voor Willem en een voor Trees, die ze in haar eerstvolgenden brief zou insluiten.

Ongemerkt had zij zich een heel eind van de stad verwijderd en ze nam nu den terugweg aan, een beetje haar stap verhaastend, omdat het al zoo laat geworden was. Op de *Place Royale* gekomen, waarop zich het marmeren standbeeld verheft van Hendrik IV, ging ze een oogenblik op een der banken zitten om uit te rusten. Voor haar voeten ontrolde zich een verrukkelijk panorama: ze zag het dal der Gave de Pau, omzoomd met heuvelen, die als met verdiepingen schenen op te klimmen en wier groenende klingen beschenen werden door de stralen der naar het Westen nijgende zon. In de verte leken de blauwachtige Pyreneeën op een teer waas van wolken, die allerlei grillige gedaanten aannamen en ten laatste samensmolten met den rozen weerschijn van den horizon.

Dit betooverende schouwspel hield de blikken van Lena geboeid. Zij meende in de zacht wegdoezelende vormen der Pyreneeën allerlei bekende gestalten te herkennen. Zij zag hare moeder, Willem en Trees, die haar blij toelachten en wuifden; zij zag nog een figuur, maar die zij niet kende en die haar toch welwillend aankeek. Meer nog dan de andere trok deze haar aandacht. ‘Het is een spel mijner verbeelding,’ fluisterde Lena bij zich zelf, maar toch bleef haar oog vooral op die gestalte gevestigd. ‘Het is Groothuis,’ fluisterde eene stem haar toe. Het heele tooneel kwam haar nu weer voor den geest, toen zij, op weg naar de statie, naar zijne vensters opkeek en een oogenblik bij haar de wensch opkwam, dat hij slechts een klein gedeelte van zijn vermogen mocht afstaan, ten einde Willems offer overbodig te maken. Nog dikwijls was haar dat tooneel in de gedachten gekomen, maar nooit zoo helder en overweldigend als thans.

Lena moest bij zichzelf lachen om haar visioen. Wat ze toen gewenscht had, om Willems wil, was nu niet meer noodig. Zij was thans genezen, nog maar een paar

weken en ze zou naar huis terugkeeren. Willem zou dan gelukkig worden met Trees, zouder dat de hulp van Groothuis was noodig geweest.

Zij stond van de bank op, maar wierp toch nog één blik naar het Zuiden, waar de omtrekken der bergen steeds onbestemder werden en verder wegdreven in de wolken. Ze zag hare moeder, Willem of Trees niet meer, ze zag enkel nog dat ééne, onbekende beeld, klaarder zelfs dan te voren, haar vriendelijk toewenkend.

Het was druk op het ruime plein. Vreemdelingen uit alle landen bewogen er zich op en neer. Lena voelde zich thans thuis in deze cosmopolitische omgeving, die haar in het begin een gevoel van beklemming, van eenzaamheid had bezorgd. Plotseling viel haar oog op een heer, die, in een lichtgrijs pak met een strooien hoed, langzaam voorbijslenterde.

‘Hij is het,’ zei Lena, de hand op haar hart leggend, dat onstuimig klopte, ‘het beeld uit de Pyreneeën.’ Zij kende Groothuis niet, maar ze wist dat hij het was. Waarom was hij naar Pau gekomen, kwam hij om haar? In ieder ander geval zou haar deze laatste vraag bespottelijk hebben geschenen, thans niet. Nu ze zijn beeld in de bergen had gezien, verwon-

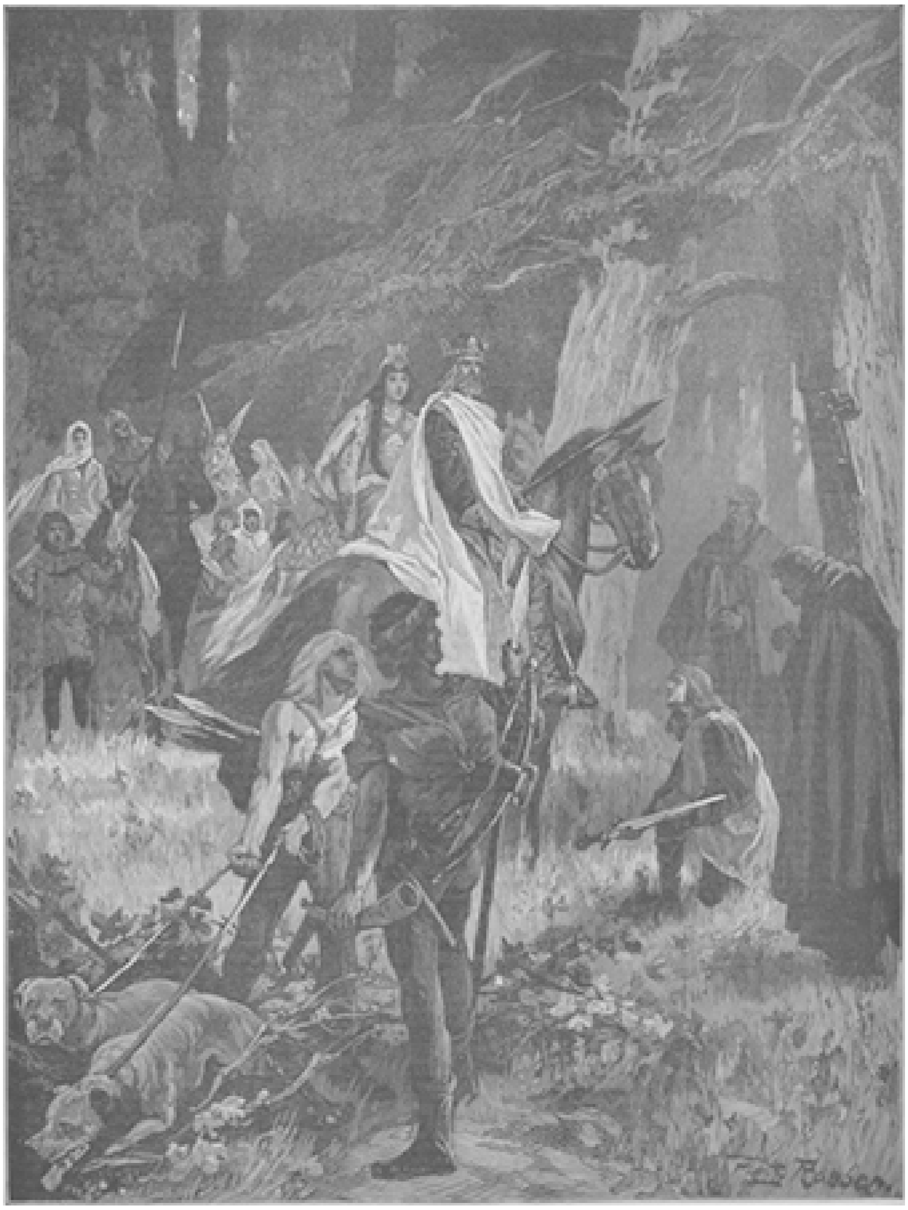

OTTO DE GROOTE EN ZIJN ZOON LUDOLF, NAAR DE TEEKENING VAN FRITZ ROEBER.

IN DE BANK VAN LEENING, NAAR DE SCHILDERIJ VAN FRANTS HENNINGSEN.

derde het haar eigenlijk niet meer, dat hij gekomen was.

Toen ze in haar hotel was teruggekeerd, deelde een der knechten haar mee, dat een landgenoot van haar naar haar had gevraagd. Het speet hem, dat ze uit was, maar hij zou den volgenden dag terugkomen en hoopte dan haar aan te treffen. De kellner haalde het vreemdelingenboek, waarin Lena het laatst den naam van Groothuis las.

'Het is goed,' zei zij, 'ik zal morgen voor hem te spreken zijn.' Daarna ging ze naar hare kamer, waar ze op een sofa plaats nam. Het was dus inderdaad Groothuis, dien ze ontmoet had en herkend, zonder dat ze hem ooit had gezien. Allerlei vragen bestormden haren geest, waarop ze geen antwoord kon vinden. Maar ze vond het heerlijk, dat ze morgen een landgenoot zou spreken en weer eens de taal zou hooren, waaraan haar ooren sinds maanden ontwend waren. Groothuis' komst had iets geheimzinnigs, en dit juist prikkelde hare levendige inbeelding. Nog geruimen tijd bleef ze zoo zitten, in eene bekoorlijke stemming, het hart vol van eene zoete, onbestemde hoop.

Den volgenden morgen was ze reeds vroeg op en maakte met bijzondere zorg haar toilet. Nadat ze ontbeten had nam ze een boek om den tijd door te komen, die nog voor Groothuis' bezoek verloopen moest, maar hare aandacht was niet bij hetgeen ze las. Al wel tienmaal had zij van het boek opgekeken om te luisteren of zij niemand hoorde aankomen in de gang. Zij poogde zich zelf tot kalmte te dwingen: het was toch ook dwaas, zoo trachtte zij zich zelf te overreden, zooveel gewicht te hechten aan het bezoek van iemand, die haar volslagen vreemd was, die enkel kwam, omdat het hem blijkbaar verraste, eene landgenoote te ontmoeten in een vreemd land. Dat was alles. Meer beteekenis kon zijn bezoek niet hebben, en ze bereidde zich enkel eene teleurstelling voor, indien zij daar meer aan hechtte. Doch hoe haar verstand haar dit alles ook duidelijk maakte, voor hare verbeelding was het samenvallen van het zien van Groothuis' beeld in de wolkengestalten der Pyreneën en zijne komst te Pau te geheimzinnig, dan dat deze zich met een zoo natuurlijke en voor de hand liggende verklaring tevreden stelde.

Eindelijk werd er op de deur geklopt. 'Binnen!' riep Lena, terwijl zij haar boek neerlegde en van de sofa opstond.

De deur ging open en een heer, in een grijs costuum, trad binnen. Het jonge meisje herkende hem op het eerste gezicht, het was wel dezelfde heer, dien zij den dag te voren op de *Place Royale* gezien had, dezelfde ook, wiens beeld in het gebergte zoozeer hare aandacht had getrokken.

Groothuis trad op haar toe, zichtbaar verrast dat hij eene jonge dame voor zich zag, blozend van gezondheid en bekoorlijk in haar eenvoudig gewaad, dat zij met veel gratie droeg. 'Veroorloof een landgenoot zich aan u voor te stellen, juffrouw.'

'O mijnheer,' zei Lena ongekunsteld, 'het doet mij zooveel genoegen, na zooveel maanden weer eens mijne eigen taal te hooren, en het spijt mij waarlijk, dat u mij gisteren niet thuis getroffen heeft. Maar de dokter heeft mij veel beweging in de open lucht voorgeschreven. Had ik echter kunnen denken, dat u mij de eer van een bezoek zou aandoen, dan zou ik er gaarne mijne wandeling aan hebben opgeofferd.'

'Ik behoef u niet te vragen, of u hier baat gevonden heeft,' hernam Groothuis. 'Indien men het niet wist, zou niemand zeggen, dat u ziek geweest is.'

'Ja, het klimaat heeft mij inderdaad goed gedaan, maar nog meer schrijf ik mijne genezing toe aan de voorspraak van onze Lieve Vrouw van Lourdes.'

Nu het gesprek eenmaal op dreef was, vlotte het flink. Lena was blij, haar hart eens te kunnen uitstorten voor iemand, die haar begreep, die blijkbaar belang in haar stelde, en Groothuis, anders zoo twijfelziek, vond er schik in, zich met het jonge meisje te onderhouden; dat in alles even natuurlijk en ongekunsteld was.

Zij geraakte in vuur, als zij van de toewijding van haar broer verhaalde, van de zelfopoffering van Trees, over wie zij sprak, of het oude bekenden van Groothuis waren. Maar deze gaf van zooveel belangstelling blijk, hij wist zijne vragen zoo in te richten, dat Lena er geen erg in had.

Eindelijk stond Groothuis op. Hij zou nog een dag of veertien te Pau blijven, en het zou hem hoogst aangenaam zijn, indien hij het voorrecht mocht hebben, Lena nog meermalen te zien. Het jonge meisje koesterde denzelfden wensch. Groothuis had op haar zulk een gunstigen indruk gemaakt, dat zij niets liever wenschte dan de kennismaking voort te zetten en met hem te spreken over allen, die haar zoo nauw aan het hart lagen.

Toen Groothuis alleen was, dacht hij over het gehoorde na. Hij was thans blij, dat hij gehoor had gegeven aan hetgeen hij eerst eene gril had genoemd, om naar Pau te gaan en met Lena kennis te maken. Geruimen tijd had hij, maar tevergeefs, geworsteld tegen zijne zucht, om alles wat op de Veltman's betrekking had, uit zijnen geest te verbannen. Onophoudelijk werd hij er door vervolgd, ondanks zijne sofismen, ondanks al zijne redeneeringen, dat die menschen hem niet aangingen en hij dwaas deed, zich om hen te vermoeien. Het beeld van Lena vooral trok hem onweerstaanbaar aan als een magneet. Haar oogen vervolgden hem waar hij ging of stond, en om aan die kwelling te ontkomen had hij ten laatste besloten, naar Pau te gaan.

Hij had hiervan natuurlijk niets gezegd aan Van Gerve. Deze had hem zelf honderdmaal aangeraden, afleiding te zoeken in eene reis naar Italië of langs den Rijn, zoodat het hem niet zou verwonderen, indien hij daartoe ten laatste besloot.

Onderweg nog was bij Groothuis de lust opgekomen, terug te keeren of een anderen weg in te slaan, want hij begreep, dat, indien hij te Pau kwam, het hem onmogelijk zou zijn, Lena niet op te zoeken. Maar meer dan ooit vervolgden hem de oogen van het jonge meisje; deze staarden hem zoo smeekend aan, dat hij het niet over zich kon verkrijgen, zijn plan op te geven.

En nu hij Lena gezien en gesproken had, was hij kalm geworden en was de obsessie geweken. Hij had verwacht een teringachtig meisje te zien, met holle oogen en uitgeteerde gelaatstrekken; in werkelijkheid was het een bekoorlijk jong meisje, frisch als de naderende lente, dat een overweldigenden indruk op hem had gemaakt, meer echter nog door haar hart dan door haar uiterlijke gaven. Met hoeveel liefde had zij over de afwezigen gesproken tot hem, een vreemde; hoe was zij gehecht aan hare moeder, aan Willem en Trees.

Groothuis voelde dat zijne twijfelzucht een zwaren slag had gekregen. De menschen waren toch niet zoo slecht en egoïstisch, als hij gemeend had. Indien hij tot dusver in zulk eene omgeving had verkeerd, was het zijn eigen schuld geweest, zijne verblindheid, die hem de oogen had gesloten voor het edele in den mensch. Wat scheen Van Gerve hem nu laag en verachtelijk toe, en hoe klein ook voelde hij zich zelf. Maar dat zou nu anders worden. Lena zou een beter mensch van hem maken. Hij was de zieke, de geestelijke zieke, en dien zou zij genezen. Door hare hulp, hare zachte hand zou hij zich weten op te heften uit zijne onbeduidendheid. Hadden daarom hare oogen hem zoo aangestaard?.... Geruimen tijd dacht hij nog over dit alles na, en hij verlangde er naar, haar weer te zien, hare melodieuze stem te hoeren en zich beter te voelen in hare nabijheid.

(*Wordt vervolgd.*)

In de bank van leening.

De weg was haar niet onbekend door de leelijke, nauwe straatjes naar het sombere huis met de getraliede vensters. Het was een treurige weg. Dikwijls had zij hem als kind aan de hand van haar moeder afgelegd; met kloppend hartje stond zij dan buiten te wachten voor de somber gapende poort, zag de bekommerde menschen na, die met haar moeder naar binnen gingen, alleen of ook in groepjes, allen beladen met gevulde spoormandjes, met bedde- of linnengoed, met kleeren, en er na een poosje met leege handen weer uitkwamen.

Iederen keer was zulk een tocht naar de bank van leening voorafgegaan door een heftig tooneel tusschen haar vader en moeder, dat geregeld hierop uitliep dat de vader de deur van zijn kamer achter zich dichtsmeet en afgrendelde, waarna uit het vertrek de afwisselendste tonen van een clarinet weerklonken: eerst enkel forsche en schetterende, dan zachte, teersmeltende tot laat in den nacht.

De moeder pakte onderwijl met onderdrukte zuchten en snikken de oude, dierbare kleinoodiën in, die ze nog van grootmama had en die de kleine Rika zoo graag zag glinsteren, een doekspeld of een armband, die den volgenden morgen voorgoed achter de sombere muren van het gebouw der bank van leening verdween.

Later werd dat alles anders. De vader en de clarinet waren niet meer in huis, maar er werden nog altijd pandjes gemaakt voor den lommerd. Dat ging nu heel stil en heimelijk toe. En als Rika om haar vader vroeg of schreide, dan zei haar moeder: ‘Hij komt niet meer terug, Rika. Die geeft meer om zijn instrument dan om u of mij.’

En zoo werd Rika gewoon, de clarinet als een levenden vijand te beschouwen, die haar heur vader ontroofde. Daar had zij trouwens wel gelijk in.

Leo Bruin was een goed bezoldigd ambtenaar geweest op een stedelijk bureel, zonder hoofdbrekenden arbeid en met het zeker vooruitzicht op geleidelijke bevordering. Maar het kleine, valschblinkende instrument, dat hij van een' oom geërfd had, verwoestte zijn leven. Met een gehoor begaafd, dat met gemak melodieën opving en vasthield, met een ongebreidelde phantasie en een hoog ontwikkeld zelfgevoel, begon hij dé lauweren der kunst na te jagen. Tot zijn ongeluk vond zijn spel bijval in een kring van liefhebbers. En van dat oogenblik kon hij het niet meer uithouden in zijn gezin en zijne schrijfkamer. Waar maar eene muziekuitvoering gehouden werd, daar moest hij bij zijn. Zijn half inkomen verspilde hij in biljetten voor concert of opera. Hij nam les bij een van de eerste muziekmeesters en oefende zich dag en nacht.

Hij componeerde, terwijl hij stadsrekeningen opmaakte, hij neuriede melodieën, terwijl zijn chef het werk kwam nazien. Hij droomde van heel wat anders, hij wilde een virtuoos op de clarinet worden; zelf componeerde hij de stukken, waarmee hij eenmaal schitteren zou.

Op een keer dat hij, het hoofd altijd vol van zijn muziek, in eene rekening van het kadaster een paar balken vol dikke noten gekrabbeld had, raakte hij zijne betrekking kwijt. En toen hij bij het orchest van den stedelijken schouwburg om een plaatsje solliciteerde, werd hij als dilettant afgewezen.

Dat was de bitterste dag van zijn leven. Al zijne krachten zette hij op het spel om den ‘domkoppen’ te bewijzen dat hij geen dilettant was. Hij maakte nu kunstreizen;

in kleine badplaatsen mocht hij bij tuinconcerten nu en dan een solo blazen, waarbij welwillende, vergenoegde toehoorders luidruchtig in de handen klapten omdat zij er toch niet naar geluisterd hadden. De voldoening, die zijne ijdelheid hierdoor ontving, stelde hem schadeloos voor het uitblijven van betaling in geld. En daar zijn vrouw zich hierdoor niet liet schadeloos stellen, liet hij haar met zijn kind eenvoudig aan hun lot over zonder er zich veel van aan te trekken.

Rika ontmoette hem een enkelen keer op weg naar school en haar teer kinderhartje trok haar dan telkens onweerstaanbaar naar den beminden vader, wiens deftige verschijning en fiere gang haar telkens opnieuw met bewondering vervulde. Maar hij zag haar zoo vreemd over het hoofd, dat zij in haar schamel kleedje den moed niet had, hem aan te spreken. Misschien herkende hij ze niet eens meer. En zij

balde heimelijk de kleine vuistjes in jaloerschen, onverzoenlijken wrok tegen het doode instrument, dat haar uit haars vaders hart verdrongen en den glimlach van haar moeders gezicht weggenomen had.

Maar juffrouw Bruin verkreeg meer en meer sterkte in den strijd met het leven. Hare gangen naar het sombere gebouw werden allengs zeldzamer. Sedert Rika haar examen als onderwijzeres met goed gevolg doorstaan had en op eene school werkzaam was, hielden zij geheel op. Een bescheiden welstand bracht behaaglijkheid in de kleine huishouding, totdat dezen winter de moeder in een zware en langdurige ziekte viel. Nooit had Rika gedacht, dat medicijnen en geneeskundige behandeling zoo duur waren, dat de kleine porties ziekenkost, waarvan de arme lijderes nog niet de helft gebruiken kon, zulke diepe gaten in haar bescheiden spaarpotje zouden maken.

Eindelijk vatte zij een moedig besluit. Zij nam het dozijn zilveren lepels, dat hare moeder nog voor haar uitzet gered had, pakte ze netjes in en stapte er mee den lang gemeden weg op naar de bank van leening.

Het viel haar bitter hard. Gelijk vroeger voelde zij ook nu zich beklemd bij het binnentreden van dit magazijn, dat van alle winkels der stad de grootste verscheidenheid in goederen vertoonde. De verschillende panden in de afzonderlijke vakken schenen haar onder hun dikke stoflaag heel eigenaardig treurige gezichten te zetten, als oude bekenden, die zij vroeger in vriendelijker omgeving gezien had. En werkelijk ontmoette zij hier ook bekenden. Dat had zij niet verwacht, het bracht haar van de wijs.

Hier de goede juffrouw Lena, de onderwijzersweduwe, die een stuk kleeren in hare handen om en om wendde, misschien wel van haar overleden dochter; waarschijnlijk viel het haar moeilijk, daarvan te scheiden. En ginds vrouw Beem, de oude waschvrouw van de derde verdieping; maar die stopte vergenoegd de bonte pronkkopjes van haar latafel weer in haar hengelmandje. Zeker had haar zoon uit Amerika haar een onverwachten onderstand gestuurd. Rika verheugde zich in stilte met de brave vrouw, die zich tijdens de ziekte van haar moeder bijzonder hulpvaardig en liefderijk getoond had. Ook nu deed ze of zij de juffrouw van de eerste verdieping niet zag. Ja, zij was fijngevoelig, dat eenvoudige mensch; zij kon wel zwijgen.

Maar pijnlijk viel het Rika, dat zij ook Henk Remmers, den brutalen straatjongen, hier moest aantreffen. Nu zou zeker de heele buurt het weten, dat juffrouw Bruin naar den lommerd geweest was. In Godsnaam! wat ging het den menschen aan? Als zij maar aan hare verplichtingen voldeed. En dapper schoof zij haar pandje naar den schranderen schatter met het fluweelen mutsje op, denzelfden die hare moeder ook zoo dikwijls geholpen had; zij streek het geld op en wendde zich naar den uitgang.

Daar rolde opeens een blinkend instrument naast haar over de tafel. Het gezicht van dat ding gaf haar als een steek in het hart. 't Was haar vijand! De verwoester van het geluk harer jeugd! - Wie kwam dat in den lommerd brengen? - Haastig wendde zij zich om en zij scheen te duizelen: achter haar stond haar vader.

Maar ook nu herkende hij haar niet, hij zag ze niet eens. Zijne oogen hingen onafgewend aan den levenloozen kwelduivel, waaraan hij vrouw en kind had ten offer gebracht en dien hij nu weggaf, verpandde voor enkele franken.

Bevend was Rika achteruitgedeinsd. Zij nam hem schuchter op en sloeg toen bedremmeld de oogen neer. Ja, dat was zijn hoogmoedig gezicht, zijn zelfbewust voorkomen. Maar de jas, die hij met zooveel waardigheid droeg, was even afgesleten als haar eigen japonnetje; zijne wangen stonden hol, de glans van zijne oogen was

verdoofd. Wat al strijd, wat al teleurstellingen en ontberingen moest hij doorstaan hebben, eer hij zich op die wijze van zijn grootsten schat, de hoop van zijn leven scheidde!

Een vloed van gedachten en gevoelens golfde in de borst van de verlaten dochter, verstikte haar bijna en beklemde haren voet midden in het gewoel der gaanden en komenden. Het was haar vader. De oude kinderlijke teerheid welde weer op in haar hart bij het gezicht van zijne grijze haren. Hij had nu dat leelijke ding weggedaan, den vijand, die scheidend tusschen hem en de zijnen stond. Keerde hij door die daad niet als het ware tot de zijnen terug?

In haar kamertje thuis zat zijne eenzame vrouw, die hem had liefgehad, van wier gezicht de glimlach verdwenen was, toen hij was heengegaan. Zou zijn terugkeer niet krachtiger bijdragen om haar gezond te maken dan al de dure drankjes uit de apotheek? Als zij hem eens mee naar huis bracht? Nu op het oogenblik? - Als zij eens op hem toetrad en hem aansprak, bij voorbeeld zoo: ‘Vader we hebben niets op de wereld dan elkander; wij niet, en u nu ook niet meer. Laat ons dan bij elkander blijven. Het kostbaarste op de wereld zijn toch harten, die elkaar liefhebben.’

Ja, dat wil zij doen! Zij heeft er het recht toe, het is haar plicht. Als zij de twee, die bij elkander hooren, weer tot elkaar gebracht heeft, als haar moeder niet langer eenzaam is, dan kan het haar nog mogelijk worden, de zorg voor altijd van de twee beminde menschen verwijderd te houden. Er is haar eene betrekking aangeboden aan gene zijde van den oceaan, eene goede winstgevende betrekking, welker opbrengst haar in staat zal stellen hare nieuw vereenigden ouders een onbezorgden levensavond te verschaffen.

Met kloppend hart, met vochtig glanzende oogen staat zij aarzelend voor de deur. ‘Vader,’ zal zij zeggen, ‘lieve vader, kom mee naar huis.’

En de man met de voren van bittere ontgoocheling in het te vroeg verouderd gelaat zal de bede van zijn kind niet kunnen weerstaan.

Bij de Platen.

Otto de Groote en zijn zoon Ludolf. -

Als een jongeling van 24 jaren volgde Otto I, die in de geschiedenis den eerenaam van den Groote verworven heeft, zijn vader Hendrik den Vogelaar in 936 op en werd door de Duitsche vorsten te Aken gekozen en gekroond.

Hij bevestigde en vergrootte wat zijn vader had gesticht en wist door gelukkige oorlogen Duitschland tot het machtigste rijk van Europa te maken. Hij bezat al de deugden van een vorst, was vastberaden in hetgeen hij wilde en deed, vreeselijk in zijn toorn, grootmoedig tegenover overwonnenen, trouw jegens zijne vrienden, zacht en vriendelijk voor het volk.

Onmiddellijk bij het begin zijner 36jarige regeering, die voor een groot gedeelte door oorlogen werd ingenomen, had hij met groote moeilijkheden te kampen. De Bohemen, Wenden en Beieren stonden tegen hem op, eveneens zijn oudere broer Thankmar en zijn jongere broer Hendrik. Thankmar en de hertog van Beieren vonden den dood op het slagveld, Hendrik onderwierp zich en werd nu de ijverigste aanhanger van koning Otto. Deze schonk thans het hertogdom Lotharingen met de hand van zijn dochter Liudgard aan Koenraad van Frankenland, Beieren aan zijn broer Hendrik en Zwaben aan zijn zoon Ludolf. terwijl zijn broer Bruno aartsbisschop van Keulen werd.

Nadat hij opnieuw de Wenden en Bohemers verslagen had, ondernam hij een zegevierenden veldtocht tegen de Denen en trok in 951 overde Alpen naar Italië, waar de jeugdige weduwe van Lotharius, Adelheide, hem te hulp had geroepen tegen Berengarius. De koning veroverde Lombardije, huwde te Pavia met Adelheide (zijn eerste gemalin Editha was reeds lang overleden) en noemde zich voortaan ook koning van Italië.

Maar deze machtsvergrooting leidde tot een hevigen twist in zijne familie. Koenraad en Ludolf waren reeds lang op hun oom, hertog Hendrik, gebeten, daar deze in de gunst des konings de eerste plaats innam. Toen nu alleen Hendrik door den veldtocht naar Italië eene vergrooting van zijn hertogdom verkreeg, en door het huwelijk van koning Otto met Adelheide te vreezen viel, dat hij, met voorbijgaan van Ludolf, zijn rijk aan een zoon uit zijn tweede huwelijk zou nalaten, besloten zij, een opstand tegen hunnen vader en schoonvader uit te lokken.

Spoedig ontbrandde de burgeroorlog in alle Duitsche gewesten. Otto zag het gevaar in, dat het rijk dreigde, maar hij was er de man niet naar, om zich ter neer te laten slaan. Het was echter eene moeilijke taak, de rust te herstellen, want alle ontevreden elementen schaarden zich onder de vaan der beide opgestane hertogen. Otto stuitte op heftigen tegenstand; het gelukte hem niet, Mainz en Regensburg, de brandpunten van den opstand, in te nemen, en om de verwarring nog te vergrooten, maakten de Hongaren van deze gelegenheid gebruik voor een nieuwen inval. Er werd zelfs gezegd, dat de opstandelingen hen in het land hadden geroepen.

Hierdoor verbeurden zij de hulp van het volk, en zoo gelukte het Otto eindelijk, de overwinning te behalen. Hertog Koenraad onderwierp zich het eerst en riep de genade des konings in. Ook Ludolf legde eindelijk de wapenen neer en beloofde op den rijksdag van Fritzlar te zullen verschijnen, waar het vonnis over hem zou geveld worden.

Maar hij wachtte dezen dag niet af. Toen de koning naar zijne gewoonte in de nabijheid van Berka in Thuringen op de jacht was, naderde hij hem in een eenvoudig gewaad, wierp zich voor zijne voeten en smeekte om vergeving. Deze historische gebeurtenis stelt onze gravure op bladzijde 308 voor. Hij kreeg vergiffenis, maar zijn hertogdom was hij voorgoed kwijt.

Spoedig daarop werden de Hongaren, die brandend en plunderend door Duitschland trokken, op het Lechveld bij Augsburg zoodanig verslagen, dat zij naderhand geen aanval op de Duitsche gewesten meer durfden wagen.

Een opstand van Berengarius en de stem des Pausen riepen Otto in 961 opnieuw naar Italië. Na daar de rust te hebben hersteld, werd hij het volgend jaar door Paus Johannes XII te Rome tot keizer gekroond.

De laatste jaren zijner regeering waren een tijdperk van rust en vreedzame ontwikkeling, en reeds door zijn tijdgenooten met den bijnaam van den Groote vereerd, stierf hij in 973 te Memleben en werd te Maagdenburg begraven.

Winterlandschap bij maneschijn. -

De winter heeft niet minder zijn schoonheden dan de zomer en een winterlandschap bij maanlicht, zooals ons bijzonder fijn gravuurtje dat te zien geeft, doet in verrukkelijke pracht voor het schitterendste zomertafereel niet onder.

Hoe fantastisch steekt het kale geboomte af tegen de blanke sneeuw en hoe glinsterig is ieder takje en twijgje door den maneschijn met zilver afgezet! Het woud

schijnt in een tooverwereld herschapen en de geheimzinnige stilte verhoogt nog het plechtige van den aanblik.

Ook de stad op den achtergrond, over wier torens en hooge daken het maanlicht zijn zachten gloed werpt, krijgt iets wonder poëtisch, dat machtig spreekt tot de verbeelding en ons den indruk geeft van een tooversprookje.

Die eigenaardige stemming, door een winterlandschap bij maneschijn gewekt, is door den schilder van ons tafereeltje met fijn gevoel weergegeven.

Het militaire turnlokaal te Curragh. -

Op het gebouw, op onze laatste bladzijde afgebeeld, ziet men het woord 'gymnasium' staan. Daaruit leide men niet af, hier eene inrichting voor hooger onderwijs voor zich te hebben, zooals men in Holland onder gymnasium verstaat.

Bij de oude Grieken was het *gymnasion* de ruimte, voor de gymnastische oefeningen der jongelieden bestemd, zoodat wij het woord ongeveer met turnlokaal vertalen kunnen. In Engeland heeft het woord deze oorspronkelijke beteekenis behouden, zoodat daar een gymnasium eenvoudig een gymnastiekinrichting is, en als wij vernemen dat er voor het Engelsche leger een aantal militaire gymnasiums zijn, dan weten wij dat daarmee turnlokalen bedoeld worden.

Het turnen, over welks waarde voor de lichamelijke en militaire vorming van den soldaat nergens meer twijfel bestaat, is eerst sinds een groote dertig jaren bij het Engelsche leger ingevoerd. Ofschoon op het vasteland het stelselmatig turnen reeds lang een wezenlijk deel van de recrutenopleiding uitmaakte, wilde men daarom vóór 1860 in het Britsche leger niets weten. In dat jaar eerst werd door het ministerie van Oorlog eene commissie van offi-

cieren naar Parijs gezonden, om daar het stelsel, in het Fransche leger aangenomen, te bestudeeren; het verslag, dat deze commissie na haar terugkeer uitbracht, had ten gevolge dat daarop ook in het Engelsche leger de gymnastiek werd ingevoerd.

Tegenwoordig heeft ieder Engelsch garnizoen en elk legerkamp zijn gymnasium, dat wil zeggen, een turnlokaal, waar de recruten evenals de reeds afgeexerceerde manschappen onder leiding van geëxamineerde onder wijzers regelmatige cursussen moeten doormaken.

Ons plaatje op de laatste bladzijde geeft het gymnasium van Curragh in Ierland te zien met de leerlingen van eene klas, die zich tot het opnemen van een photographische groep, deels in hoogst opmerkelijke houdingen op het dak hebben opgesteld.

Het middelpunt voor het geheele militaire turnwezen in Engeland is het groote, voor alle oefeningen doelmatig ingerichte legerkamp van Aldershot, 56 kilo meter zuidwestelijk van Londen. Daar worden in het ‘hoofdkwartiergymnasium’, onder leiding van overste G.M. Fox, inspecteur van het geheele militaire turnwezen, de gymnastiekonderwijzers voor Let heele leger gevormd. Deze inrichting komt dus overeen met de *Militär-Central-Turnanstalt* te Berlijn. Van Aldershot worden, naar gelang van de behoefte, de onderwijzers naar de verschillende garnizoenen of oefeningskampen gecommandeerd.

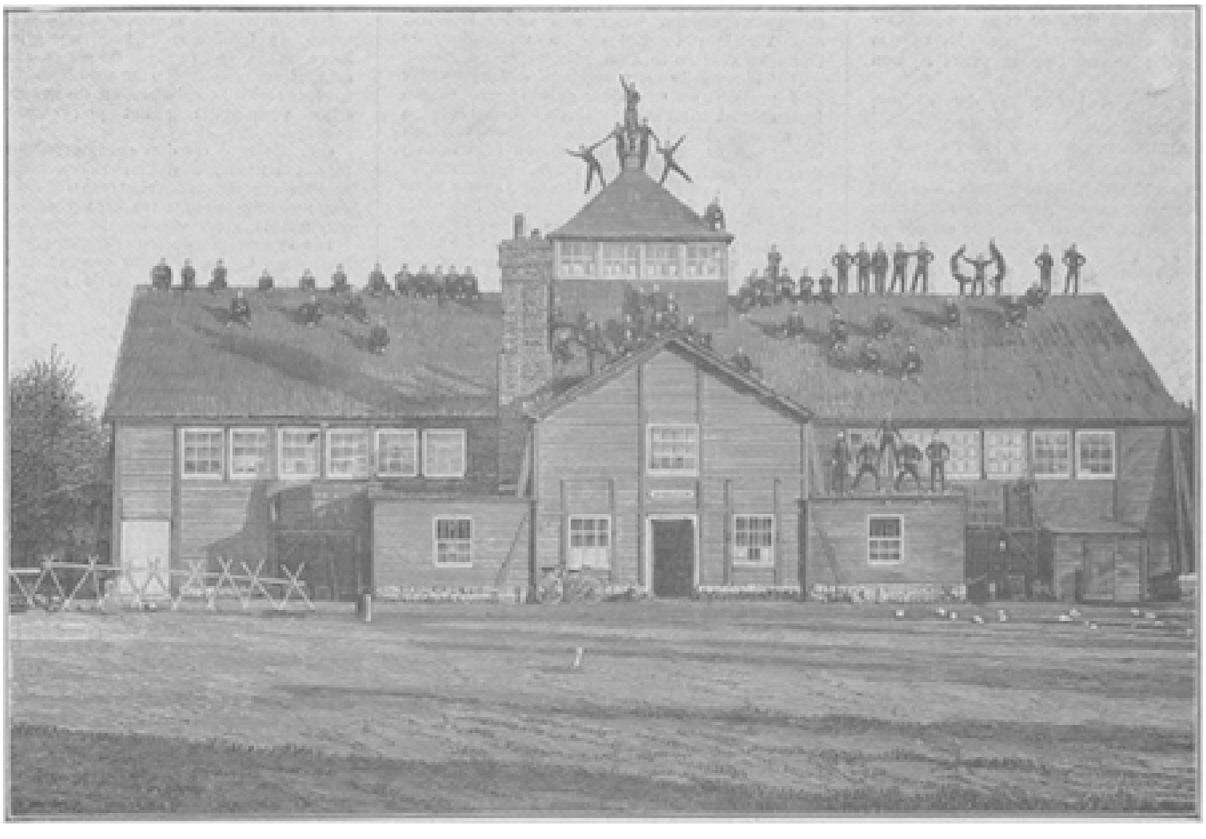

HET MILITAIRE TURNLOKAAL TE CURRAGH IN IERLAND.

Allerlei.

Waar laat de Duitsche keizer zijn uniformen maken? -

WINTERLANDSCHAP BIJ MANESCHIJN, NAAR DE SCHILDERIJ VAN W. SCHRÖTER.

Met de vervaardiging der uniformen voor den Duitschen keizer wordt niet altijd dezelfde hofkleermaker belast, maar de levering der voor zijn persoonlijk gebruik bestemde uniformen en andere kleedingstukken wordt aan verschillende hofkleermakers opgedragen, die de keizer zelf uitkiest. En niet alleen de Berlijnsche profiteeren daarvan, ook de kleermakers in andere plaatsen worden nu en dan met een bestelling bedacht. Zoo kreeg onlangs een firma te Erfurt een bestelling voor een uniform en overjas voor Zijne Majesteit.

De hofkleermakers bezitten allen de maat van den keizer of krijgen de uniform, waar naar gewerkt moet worden. Moeten er veranderingen in worden aangebracht, dan worden de hofkleermakers door den kamerdienaar van den keizer daarop opmerkzaam gemaakt, die gewoonlijk ook de bestelling overbrengt.

De voor den keizer bestemde uniformen worden natuurlijk uit de beste stof vervaardigd, maar deze staat op verlangen ook ter beschik king van alle officieren van het leger. De prijs van een uniform verschilt natuurlijk naar gelang van het wapen, maar als gemiddeld kan men een twee honderd franken aannemen.

Wordt een te Berlijn aanwezige hooge gast door den keizer door het verleenen van een militairen rang, chef van een regiment enz. onder scheiden, dan komt hij nog denzelfden dag of den volgenden den keizer zijn opwachting maken in zijne nieuwe waardigheid en in zijn nieuwe uniform. Men zal vragen hoe het mogelijk is, zou gauw een op maat vervaardigde uniform bij de hand te hebben. Er moet toch de maat genomen en gepast worden, waarmee allicht een of twee dagen heengaan.

De oplossing van dit raadsel is zeer eenvoudig. De hofkleermaker, die is al sedert minstens acht dagen verwittigd, dat deze of gene vorstelijke persoonlijkheid bedoelde uniform noodig heeft, en bij doet alles om in het bezit van de juiste maat te komen. In den regel hebben de hofkleermakers de maat van alle Europeesche vorstelijke

personen opgeteekend, zoodat de verlangde uniform steeds past. Zelden is eene verandering noodig.

[Nummer 39]

Toch gelukkig,
Door
J. Vesters Jr.
(*Vervolg.*)

De met al zijn rijkdom arme jonge man had nooit een uur van geluk gekend. Het was leeg gebleven in zijn hart, omdat hij geen ideaal had en het gezelschap van vrienden als Van Gerve in dat gemis niet kon voorzien. Nu meende hij dat ideaal gevonden te hebben, en het scheen hem te schooner en te meer begeerenswaard toe, omdat hij zoolang weer stand had geboden aan de stem, die het hem in zijn binnenste al vóór geruimen tijd had voorgehouden.

Den volgenden dag zag hij Lena weer en samen gingen ze de bezienswaardigheden van Pau bezichtigen. Zij strekte hem tot leidsman, zij maakte hem opmerkzaam op tal van schoonheden, die hem ontgingen, en met vreugde bemerkte hij, hoe ontwikkeld zij was, hoeveel smaak zij bezat, hoe geestig zij over alles wist te praten. En toch, zij deed dit alles zonder eenige gemaaktheid of pretentie, zoo natuurlijk en ongekunsteld, dat het voor Groothuis als een openbaring was. Hoe had hij zich zoo lang tevreden kunnen stellen met het gezelschap van onbeduidende jonkheden en hun even onbeduidend gepraat; hoe dwaas was het van hem, dat hij niet eerder naar beter en edeler genot getracht had.

Samen gingen zij ook wandelen in de bekoorlijke omstreken der stad of maakten kleine uitstapjes in het gebergte; samen ook brachten zij een bezoek aan de miraculeuze grot te Lourdes. Voor het eerst na jaren kon Groothuis hier weer vurig bidden, kwam het geloof zijner jeugd weer met nieuwe kracht terug. Niet, dat hij een ongeloovige was geworden, maar door de inwerking zijner omgeving, door zijn eigen lauwheid en traagheid was het godsdienstig vuur in hem uit gedoofd, of liever, sluimerde onder de asch der onverschilligheid. Thans werd dat vuur weer aangeblazen door de overweldigende werking, die Lourdes op iederen katholiek uitoefent, door het zien der ingetogenheid van zooveel honderden eenvoudige Christenen, door den omkeer ook, die in zijn eigen hart had plaats gegrepen en die het gestemd maakte om de mystieke schoonheid en verhevenheid van Lourdes te bevatten.

Groothuis had veel te vragen aan onze Lieve Vrouw, veel voor zich zelf, kracht en licht om te weten te komen wat zijne bestemming was, wat zijn hart wilde, veel ook voor Lena en de haren, voor wie hij nu zoo levendig ingenomen was. Thans kwam ook, sterker dan te voren, de vrees bij hem op, dat Van Gerve in den tusschentijd, dat hij weg was, zijn laag plan zou ten uitvoer brengen. Hij herinnerde zich nu weer de bedreigingen, die deze had geuit, de vreugde, die hij had te kennen ge geven, dat hij zoo goed in zijn opzet slaagde. Vurig bad, Groothuis, dat onze Lieve Vrouw dien snooden aanslag zou weten te verhoeden. Hij nam zich voor, over pen paar dagen reeds te vertrekken, ten einde Willem en ook den heer Van Dalen van alles op de hoogte te brengen en den ellendeling te ontmaskeren. Vroeger zou hij er voor zijn teruggeschrikt, zou zijn traagheid het hem hebben ontraden, zouden allerlei sofismen hem werkeloos hebben doen blijven. Nu was dit alles als bij tooverslag

veranderd. Hij begreep, dat gehandeld en vlug gehandeld moest worden, dat het misdadig was, langer te aarzelen. Indien hij werkelijk belang in Lena stelde - en zijn hart sprak dit niet tegen - dan moest hij op de eerste plaats voorkomen, dat haar broer, die zich voor haar had opgeofferd, nog langer het slachtoffer was van den haat en de afgunst van een ellendeling als Van Gerve. Wèl zou het hem zwaar vallen, van Lena te scheiden, haar gezelschap te moeten missen, maar die scheiding zou, zoo hoopte hij, niet van langen duur zijn. Ze zou weldra op haar beurt terugkeeren, en, wanneer hij Willem een dienst had bewezen, zou hij te meer recht hebben, de kennismaking met Lena weer aan te knoopen.

DE SPAANSCHE KONINGSKINDEREN.

Groothuis, die niet gedacht had nog ooit gelukkig te zullen zijn, zag zich thans een vooruitzicht van geluk geopend, dat hij vroeger nooit had durven hopen, en dat hem zóó groot toescheen, dat hij soms vreesde, dat het niet meer dan een schoone droom was.

XII.

Van Gerve stond met een bedrukt gezicht naast den heer Van Dalen, die, met de rechterhand zenuwachtig door het haar strijkend, verschillende boeken en papieren doorzag, welke zijn bediende hem had voorgelegd.

‘'t Is dwaas, Van Gerve,’ zei zijn patroon ten slotte met een zucht. ‘Dat had ik nooit kunnen denken. Zijne houding kwam mij in den laatsten tijd wel zonderling voor, maar zoo iets, neen, daar had ik hem nooit toe in staat ge acht.’ Weer vergeleek Van Dalen de bescheiden, nog hoopte hij dat het eene vergissing zou zijn, maar het was zoo duidelijk, zoo overtuigend, dat er niet aan viel te twijfelen.

‘U begrijpt, mijnheer,’ zei Van Gerve, nog altijd met hetzelfde mee warige gezicht, ‘hoe zwaar het mij viel, het u te zeggen, maar ik mocht het niet vóór mij houden, wilde ik niet zelf de verdenking op mij laden. Bovendien wilde ik mij niet door mijn stilzwijgen medeplichtig maken aan het gepleegde bedrog.’

‘Ik begrijp het, Van Gerve, dat het u strijd gekost heeft,’ hernam de heer Van Dalen geroerd. ‘Maar het is erg, zóó mijn vertrouwen te misbruiken.’

‘Ik had al lang vermoed, dat er iets niet in den haak was,’ begon Van Gerve weer, ‘Veltman had altijd iets schuws over zich, als ik hem zijne boeken vroeg om te verifieeren, en hij zocht gedurig naar uitvluchten. Ik had het u misschien al eerder moeten zeggen, maar u zal het mij, hoop ik, ten goede houden, dat ik zoo lang gezwegen heb. Ik kon mij vergissen en voor geen geld van de wereld zou ik iemand op losse gronden in verden king hebben willen brengen.’

‘Gij hebt nobel gehandeld, Van Gerve, en het is mijn eigenschuld, dat ik niet beter uit mijne oogen gezien heb. Maar hoe had ik ook zoo iets kunnen denken? Het grieft mij diep, meer dan ik zeggen kan, niet om het bedrag, want dit is betrekkelijk maar klein, doch om het schandelijk misbruik, dat Veltman van mijn vertrouwen gemaakt heeft.’

Van Dalen stond op en liep een paar keeren door zijn bureel, de handen op den rug en de oogen naar den grond gericht, bij zich zelf overleggend wat hij doen zou.

Van Gerve hield den blik neergeslagen, huichelachtig deelneming veinzend, maar van ter zijde begluurde hij met zijne loensche oogen zijn patroon. Zijne snoode ziel juichte, hij had thans eindelijk zijn doel bereikt en zijn gehaten tegenstander onder zijnen voet vertreden.

‘Zeg dat Veltman hier komt,’ zei Van Dalen ten slotte, voor Van Gerve blijvende staan.

‘Ik kan hem niet langer op mijn kantoor dulden; de gedachte, dat ik bestolen word, is mij ondraaglijk. Maar ik wil, uit medelijden met hem en met zijne moeder, geen ruchtbaarheid aan de zaak geven, en u zal mij dus verplichten, mijnheer Van Gerve, met alles wat hier tusschen ons besproken is, voor u te houden.’

‘Ook zonder dat u mij dit gevraagd had, zou ik het gedaan hebben,’ haastte zich Van Gerve te antwoorden.

Van Dalen bleef alleen achter en eene groote bitterheid vervulde zijne ziel. In andere omstandigheden zou hij aan de beschuldiging van Van Gerve nooit geloof geslagen hebben, maar thans, nadat deze hem zoo listig had weten te bewerken en zijne vooringenomenheid tegen Veltman dag aan dag in allerlei nietigheden voedsel had gevonden, vond die beschuldiging maar al te gereedelijk ingang. En de bewijzen van Veltmans' schuld waren zoo overtuigend, dat hij niet twijfelen kon. Toch deed zich nog eene stem in zijne binnenste ter gunste van den armen jongen hooren, maar Van Dalen smoorde die.

Veltman had verwonderd opgekeken, toen Van Gerve hem zei, dat zijn patroon hem wenschte te spreken. In al dien tijd had hij geen enkel onderhoud meer met Van Dalen gehad, en hij begreep thans niet, waaraan hij diens verlangen om hem te spreken, moest toeschrijven. Onwillekeurig kwam hem nu het onderhoud in de gedachten, dat hij eenmaal op zijn verjaardag met zijn patroon gehad had. Wat was dat al lang geleden, het scheen hem een eeuwigheid toe, en wat was er sedert veel veranderd. Van Dalen was dezelfde niet meer, maar hij ook niet. Ondanks zijn trots, ondanks zijn scepticisme, moest hij toch bekennen, dat hij ook schuld had. Indien hij nu eens openhartig met mijnheer Van Dalen sprak, indien hij hem alles ophelderde, dan zou zeker het misverstand wel uit den weg te ruimen zijn, want zóó was het op den duur geen leven, liet mocht een offer kosten van wat hij voor fierheid aanzag. Hij moest dat offer brengen en zich niet door valsche schaamte laten weerhouden.

Met deze gedachten ging hij naar het kantoor van den heer Van Dalen, maar diens ernstig gezicht en stroeve toon deden hem zijn voornemen opgeven. ‘Zie dit eens in,’ zei Van Dalen, die moeite had zich tot kalmte te dwingen.

‘Wat bedoelt u?’ vroeg Willem, door het gezegde en meer nog door den toon en het voorkomen van zijnen patroon uit het veld geslagen.

‘Wat ik bedoel,’ antwoordde Van Dalen, die Willems verwondering voor huichelarij hield. ‘Vergelijk die cijfers eens,’ voegde hij er schimpende bij, ‘misschien zal er u dan een licht opgaan.’

Willem verbleekte, zijne knieën knikten. Hij begreep thans maar al te wel wat zijn patroon bedoelde. God, hij zag hem voor een dief aan! Ook dat nog na al hetgeen hij geleden had! Tranen brandden hem in de oogen en smeekend vestigde hij den blik op den heer Van Dalen, die koel, onverschillig den indruk gadesloeg, dien zijne woorden op Veltman gemaakt hadden. In een visioen, snel en onverbiddelijk als het weerlicht, zag Willem wat de gevolgen zouden zijn van dit nieuwe ongeluk, want, o, er waren geene woorden meer noodig om het hem te zeggen. Hij had zijn vonnis al gelezen in de strak gespannen gelaatstrekken van den heer Van Dalen, in de boeken, die als bewijsstukken voor hem open lagen.

‘Mijnheer,’ fluisterde hij ten laatste, terwijl hij met de handen op de tafel leunde om niet te vallen. Alles schemerde hem voor de oogen, hij had een gevoel of hij in het luchtledige was, of zijn hart ophield met kloppen.

Van Dalen keek hem scherp aan. Hij was schuldig, zijne heele houding verried hem. Maar wellicht had hij berouw, en Van Dalen voelde in zijn hart medelijden opwellen met den jongen man, wiens leven verwoest was. Indien hij bekende, zou hij genadig voor hem zijn, en, zijne natuurlijke goedheid weer de overhand krijgende op zijne verontwaardiging, wilde hij hem die bekentenis lichter maken.

‘Het spijt mij, Veltman,’ zei Van Dalen, ‘dat dit is voorgevallen. Maar met het oog op uw vroeger onberispelijk gedrag....’

Bij deze woorden sprong Willem op, of een adder hem had gestoken. ‘Mijnheer, ik ben onschuldig! O, het is vreeselijk, dat gij mij kunt verdenken, dat gij mijne eer wilt ontrooven, het eenige, wat mij is overgebleven!’

Van Dalen had zijne oude stugheid weer hernomen. Hij wees met de hand naar de boeken. ‘Deze klagen u aan. Kunt gij die beschuldiging ontzenuwen?’

‘Dat is mijn werk niet,’ zei Willem, ‘dat heb ik niet gedaan.’ Zijne stem klonk dof, moedeloos. Hij begreep, dat hij niet geloofd zou worden. Van Gerve had het listig aangelegd, de ellendeling had zijne maatregelen zoo genomen, dat Willem in het verderf moest gestort worden.

Veltman's woorden maakten geenen indruk op Van Dalen. Het viel hem tegen, dat hij nog ontkende, terwijl de bewijzen toch zoo overtuigend waren.

‘Het spijt mij, dat ik u ontslaan moet,’ begon hij opnieuw. ‘Uwe houding in de laatste maanden heeft mij dikwijls gehinderd, ik kan het u nu wel zeggen; maar ze zou voor mij toch geen reden geweest zijn om u weg te zenden. Maar gij begrijpt, dat ik u nu niet langer kan houden. Ik moet mijn personeel onbeperkt kunnen vertrouwen.’

Van Dalen hield even op. Hij verwachtte dat Willem nu eindelijk wel een woord van leedwezen zou spreken, dat hij zou zeggen, waarom hij zich aan andermans geld vergrepen had. Wellicht was het geweest uit liefde tot zijne zuster, om hare genezing te bewerken. Dit sprak hem wel niet vrij, maar het zou toch verzachtende omstandigheden voor hem pleiten. Halstarrig ontkennen zou daarentegen zijne schuld verzwaren en hem alle aanspraak op medelijden doen verbeuren.

Willem antwoordde evenwel niet. Hij was als vernietigd, hij voelde geen grond meer onder zijne voeten. Het merkteeken der eerloosheid drukte hem al op het voorhoofd. Wat zou hij zich nog verdedigen, waar zijne woorden toch met een ongeloovig schouderophalen zouden worden ontvangen? Het noodlot was over hem gekomen, het drukte hem dood in zijne ijzeren omarming. Hij had geene kracht meer om te strijden.

‘Ik had gedacht, dat gij spijt zoudt betuigd hebben,’ hernam Van Dalen, wrevelig dat Veltman in zijn stilzwijgen volhardde. ‘Het kon een oogenblik van zwakheid geweest zijn, de gedachte aan uwe zuster....’

Dit woord schudde Willem wakker uit zijne loomheid. ‘Ik heb voor mijne zuster gewerkt dag en nacht, maar mijne eer heb ik voor haar niet ten offer gebracht. Geen cent heb ik u ontstolen, geen cent. Maar u gelooft mij toch niet, u kent mij niet, anders had u nooit het oor geleend aan de inblazingen van Van Gerve. Hij heeft mijnen ondergang gezocht, hij kan thans tevreden zijn, want hij heeft zijn doel bereikt.’

‘Met een ander te beschuldigen pleit gij u zelf niet vrij,’ zei Van Dalen, wien het verdroot, dat Veltman geene bekentenis wilde afleggen. Hij stond op. ‘Met het oog op uw verleden wil ik er de justitie niet in mengen....’

‘Dan zal ik het doen,’ viel Willem hem in de rede. ‘Ik wil niet overal met den vinger als een dief worden nagewezen. Ik wil niet voor een schelm worden uitgekreten. De justitie zal dan uitmaken, wie de schuldige is.’

Van Dalen haalde de schouders op. Hij beschouwde dit alles enkel als komediespel. 'Zooals gij wilt,' zei hij, terwijl hij de deur opende. Willem waggelde het bureel uit, waar zijn geluk voor altijd was verwoest. Zou de justitie hem wel gelooven, waar de schijn tegen hem was, waar een behendig gespannen net hem had omstrikt? In de gang leunde hij een oogenblik tegen den muur en nam het hoofd tusschen zijne handen. God, het was om krankzinnig te worden! De grond, waar hij op stond, brandde hem onder de voeten. Zoo spoedig mogelijk wilde hij die plaats verlaten. Maar nu moest hij nog het kantoor door, waar Van Gerve was. De gedachte aan dien ellendeling joeg hem al het bloed naar het hoofd. O, hij twijfelde er geen oogenblik aan, dat het Van Gerve was, die hem in het verderf had gestort. Hij zou dien nietswaardige wel willen vernietigen, maar hij was machteloos, onteerd, uitgeworpen. Men zou hem voortaan schuwen als een melaatsche, en hij zou zich niet kunnen rechtvaardigen. Wie zou hem gelooven? Wie?

Hij wilde ten minste zijnen vijand niet het genoegen gunnen, hem verpletterd te zien en van zijn zegepraal te genieten. Daarom trad hij, hoeveel hem dat ook kostte, met opgerichten hoofde het vertrek binnen, stond moedig den blik uit, dien Van Gerve op hem vestigde, ruimde schijnbaar kalm zijnen lessenaar op, alsof er niets gebeurd was, en ging zonder een woord te spreken heen.

Buiten gekomen, voelde hij hoe die kalmte gemaakt was geweest; allerlei gedachten stormden door zijn hoofd, somber grijnsde de toekomst hem aan. Bij wijlen sloot hij werktuiglijk de oogen, als om niets te zien, want hij meende, dat de menschen er hem op aanzagen, als stond het woord 'dief' in vlammend schrift op zijn voorhoofd gegriffeld.

Snel stapte hij door, alsof hij daardoor de schande kon ontvluchten, die zich aan zijn voeten scheen gehecht te hebben. Waarheen? Naar huis, om zijne moeder toe te roepen dat men hem voor een dief hield, dat men hem als hooge gunst niet aan den rechter zou overleveren? Hij durfde niet, nu nog niet; hij moest eerst overleggen hoe hij het haar zou meedeelen; hij moest eerst kalmer zijn geworden, want zijne opgewondenheid zou hem op het eerste gezicht verraden. Een te plotselinge schok zou noodlottig voor haar kunnen zijn.

Nu kwam hij eene kerk voorbij, waarvan de deur open stond. Al zouden ook alle menschen hem verstooten, de kerk is eene vrijplaats. De God, die daar verborgen zetelt, zou hem kracht geven; bij Hem hoopte hij opbeuring te vinden, en hoe zou hij die beter kunnen verwerven dan door de voorspraak van Maria? Voor haar beeld knielde hij neer en, schreiend, met de handen voor het gezicht, riep hij hare hulp in. Hij dacht aan de wonderbare grot te Lourdes, waar hij eenmaal zooveel bemoediging had gevonden. Misschien bad daar op hetzelfde oogenblik Lena voor hem. Maria moest hem helpen, zij kon niet toelaten, dat hij geschandvlekt zou zijn, dat hij, evenals de galeislaaf zijnen kogel, altijd den boei der schande zou na zich sleepen.

Vertroosting daalde neer in zijn hart, als de verkwikkende dauw, die de kelkjes der versmachtende bloemen laaft; de oogen der Moeder Gods schenen zich liefdevol op hem te vestigen en hem moed in te spreken. Hij stond op, verliet het kerkgebouw en nam den weg naar zijne woning aan, veel kalmer, zóó kalm meende hij, dat hij het thans zijne moeder zou kunnen zeggen.

Toen hij binnenkwam, keek mevrouw Veltman verwonderd op. Willem was zich zelf toch niet zóó meester, dat zijn uiterlijk voor het scherpe oog der moeder niet althans iets verried van den kommer, die hem vervulde. Bovendien was het niet zijn gewone uur van thuiskomst.

‘Zijt gij niet goed, Willem?’ vroeg mevrouw, die haastig opstond en op hem toetrad. ‘Wat scheelt er aan, jongen; gij ziet er bleek uit en zijt zenuwachtig.’

Al zijne voornemens van zich goed te houden gingen in rook op. Luide snikken welden op uit zijne borst, en, evenals toen hij een kleine jongen was, wegschuilend bij zijne moeder, fluisterde hij: ‘O moeder, o moeder!’

Zij liet liefdevol zijn hoofd tegen hare schouder rusten; anders zoo teergevoelig, hield zij zich thans kloek. ‘Wat is er gebeurd, Willem?’ vroeg zij. ‘Mij kunt gij het toch wel zeggen, uwe moeder, die zooveel van u houdt.’

‘Mijnheer Van Dalen heeft me weggejaagd,’ zei Willem. ‘Hij zegt dat ik een dief ben.’

Willem richtte zich op, zijne woorden klonken bitter, en somber staarde hij voor zich uit, naar het visioen, dat zijne verbeelding hem te zien gaf van een gebroken leven, eene verwoeste toekomst.

‘O mijn kind, dat kan niet, dat is onmogelijk,’ hernam mevrouw Veltman, zich tot kalmte dwingend. ‘Het moet eene vergissing zijn, eene noodlottige vergissing.’

'Neen, moeder, geene vergissing, maar een toeleg, een laffe, lage toeleg van Van Gerve. Ik herken er zijn hand in; hij wilde mij vernietigen, en hij is er in geslaagd. Hij heeft mij meer ontnomen dan het leven, hij heeft mij mijne eer, mijnen naam ontroofd. O moeder, ik ben zoo ongelukkig!'

Zij trachtte hem met liefdevolle woorden te kalmeeren, hem hoop in te spreken, maar hij zonk weer terug in zijne doffe moedeloosheid. 'Het is met mij gedaan,' zei hij somber, 'ik voel het, ik ben op. Ik heb geene kracht meer.' Hij liet het hoofd op de tafel zinken en snikte, zich latende afdrijven op den stroom der wanhoop. Hij dacht aan Lena, voor wie hij zich had opgeofferd, voor wie bij zijn eigen geluk had verschopt. Was dat nu zijn loon? Moest God hem nu ook nog dit, het zwaarste, overzenden? Hij zag het beeld van Trees, haar lief, trouw gezicht. Wat zou zij zeggen? O, ze zou niet aan zijne schuld gelooven, maar zelfs de flauwste hoop op haar bezit moest hij nu onherroepelijk opgeven. Hare ouders zouden nu stellig nooit hun toestemming tot een huwelijk willen geven. Hij was thans een paria, een uitgestootene, en al zou Trees alles willen trotseeren, hij zou toch nooit haar naam mogen verbinden aan den zijnen, waar eene vlek op kleefde.

Mevrouw Veltman had haren mantel omgedaan en haren hoed opgezet. 'Waar gaat u heen, moeder?' vroeg Willem, die hare bedoeling raadde.

'Naar mijnheer Van Dalen; ik zal met hem spreken en hem zeggen, dat het niet anders dan eene vergissing kan zijn. O, hij zal mij gelooven.'

'Dat zal hij niet. Van Gerve heeft de boeken vervalscht, mijne boeken.'

'Ik zal het toch probeeren. Hij zal naar mij luisteren. Eene moeder stoot men niet weg. Beloof mij nu, dat gij kalm zult zijn.' Zij drukte eenen kus op zijn voorhoofd en ging heen.

Zij bleef meer dan een uur weg. Toen ze binnenkwam, keek Willem haar aan, maar één blik overtuigde hem, dat hare poging vergeefsch was geweest. 'We hebben van Van Dalen niets te hopen,' zei ze. 'Wat is die man veranderd. Het meest scheen het hem nog te hinderen, dat gij niet hadt willen bekennen. Toen kon ik mij niet meer inhouden. Dat was teveel voor mij. Mijn arm kind, we moeten nu hopen op de hulp van onzen Lieven Heer. Hij zal zorgen, dat uwe onschuld eenmaal aan het licht komt.'

Terwijl mevrouw Veltman bij den heer Van Dalen de onschuld van haar zoon bepleitte, legde Van Gerve een bezoek af bij de Bruning's. Zijne zwarte ziel juichte, hij had thans zijn plan boven verwachting zien slagen, en nu wilde hij onmiddellijk de vruchten gaan plukken van zijne laagheid. Waren tot dusver al zijne pogingen om Trees voor zich te winnen, afgestuit op haren trouw aan Veltman, nu deze als dief was weggejaagd, zou ook zij zich wel van hem moeten afwenden. Dan zou eindelijk zijn doel bereikt zijn.

'Eene treurige geschiedenis bij ons op het kantoor,' begon Van Gerve, die gehoopt had dat ook Trees ditmaal bij het onderhoud zou tegenwoordig zijn. Doch nauwelijks had ze zijne stem aan de deur gehoord, of ze verliet de huiskamer en begaf zich naar haar eigen kamertje. Dit was het eenige, maar welsprekende protest van het jonge meisje tegen de indringerigheid van Van Gerve.

'Eene treurige geschiedenis, wat zegt gij?' zei mevrouw Bruning gretig. 'Op uw kantoor?'

'Ja, in vertrouwen kan ik het u wel zeggen, of liever, moet ik het u zeggen met het oog op Trees.

'Is er iets gebeurd met Veltman?' vroeg mevrouw. 'Iets niet in orde?'

‘Zooals gij zegt, iets niet in orde. Een tekort van vijfhonderd franken.’

Mevrouw Bruning sloeg van verbazing de handen in elkaar en keek met saamgeknepen oogen Van Gerve aan, met de eigengerechtigheid van den Farizeër, die God dankte dat hij niet was zooals de tollenaar.

Mijnheer Bruning schudde krachtig het hoofd. ‘Ik kan het niet gelooven,’ zei hij, ‘Veltman een dief, dat is onmogelijk. Ik zou hem al wat ik heb wel hebben durven toevertrouwen.’

‘Gij kunt nooit iets gelooven, maar ik dank den Hemel, dat Trees niet met hem getrouwd is. Ik zou de schande nooit te boven gekomen zijn.’

‘Het zal voor Trees zeer onaangenaam zijn dat te hooren,’ zei Van Gerve. ‘Zij is van Veltman's uitmuntendheid zoo overtuigd.’

‘God, wat een geluk dat het uitgekomen is. Trees zullen nu ook de oogen wel opengaan,’ hernam mevrouw Bruning. ‘Maar hoe men zich toch in een mensch vergissen kan. Mijnheer Van Dalen was natuurlijk woedend.’

‘Dat begrijpt gij. Hij heeft hem onmiddellijk weggejaagd, maar als bijzondere gunst zal hij er geene rechtzaak van maken. Veltman mag blij zijn, dat hij er zoo goedkoop afkomt. Maar hij heeft een stalen voorhoofd, want toen hij van middag uit het kantoor van mijnheer Van Dalen kwam, kon men niets aan hem gewaar worden. Hij ruimde kalm zijne zaken bijeen en ging heen of er niets gebeurd was. Wat zegt u daarvan?’

In heilige verontwaardiging sloeg mevrouw Bruning weer de handen ineen. ‘Hoe is het mogelijk, dat een mensch zich zoo goed kan houden! Maar zijn schijnheilig gezicht heb ik eigenlijk nooit vertrouwd. Hij was me *te* braaf. Dat heb ik u honderdmaal gezegd, niet waar Bruning?’

Haar echtvriend wilde een antwoord op deze vraag maar liever ontwijken, ‘'t Is jammer van den jongen, als het waar is, maar kan er geen vergissing hebben plaats gehad, of heeft Veltman soms bekend?’

‘Bekend? Dat kunt gij begrijpen, dat doen ze immers nooit. Maar eene vergissing is buitengesloten. Mijnheer Van Dalen had al lang achterdocht, maar hij heeft eerst volledige zekerheid willen hebben. Gij weet, hoe secuur hij is, vooral in een geval als dit. Ik behoef u niet te vragen, dat gij het vóór u zul houden. Om Veltman het krijgen van eene nieuwe betrekking niet onmogelijk te maken, wil Van Dalen geene ruchtbaarheid aan de zaak geven, en alleen als vriend en omdat gij er min of meer bij geïnteresseerd zijt, heb ik het u meegedeeld.’

‘Geïnteresseerd Goddank niet,’ verzuchtte mevrouw, die vast overtuigd was, dat Trees nu toch eindelijk wel tot andere gedachten zou komen. ‘Maar het spreekt van zelf, dat wij er niemand over zullen spreken. Denk er aan dat gij u niet op de sociëteit verpraat, Bruning. Maar ik zie Veltman nog niet aan eene nieuwe betrekking. Wie wil een weggejaagden diet in zijnen dienst hebben?’ En vol afkeer voor zooveel slechtheid, vouwde mevrouw Bruning weer de handen.

(*Wordt vervolgd.*)

De doop van Clovis.

Het jongste Kerstfeest was voor het katholieke Frankrijk een groote en heilige gedenkdag. Het was der en eeuwen dat Frankrijks eerste christelijke koning Clovis uit de handen van den heiligen bisschop Remigius te Reims het doopsel ontving en

in hem feitelijk de gansche natie uit het heidendom tot het Christendom herboren werd.

Met grooten jubel is in alle kerken van Frankrijk die gewichtige gebeurtenis herdacht. Plechtige *Te Deum*'s werden gezongen om den hemel te danken voor de onschatbare weldaad des geloofs, aan Clovis en door hem aan zijn volk geschonken, en in treffende toespraken, van de kansels tot de geloovigen gericht, werd het heuglijke feit van Clovis' bekeering hun in herinnering gebracht.

Het was in het jaar 496, dat Clovis of eigenlijk Chlodowig, de koning van een gedeelte der Salische Franken in noordelijk Gallië, strijd had te leveren tegen de Alemannen. Op zestienjarigen leeftijd in 481 tot den troon gekomen, had de jeugdige vorst zich reeds in tal van roemrijke gevechten door moed en krijgsbeleid onderscheiden. De laatste overblijfselen van het Romeinsche gezag in Gallië had hij vernietigd door zijne overwinning op Syagrius bij Soissons, waar hij van dat oogenblik den zetel zijner heerschappij vestigde. Sedert had hij zijne macht steeds uitgebreid door gelukkige oorlogen met naburige stammen en thans wilde hij ook de Alemannen aan zijnen schepter onderwerpen.

Bij Tolbiac of Zulpich kwam het tot een verwoeden veldslag, waarin echter het geluk zich tegen de wapenen van Clovis scheen te zullen verklaren. Ziende dat de overwinning hem dreigde te ontsnappen, riep hij in de hitte van den strijd al zijne heidensche godheden om hulp aan, maar tevergeefs: de vijand behield de overhand. Toen dacht hij aan Clotildis, zijne vrome christelijke gemalin, en aan den God, tot wien zij hare gebeden richtte.

'God van Clotildis!' riep hij uit. 'als Gij mij de overwinning bezorgt, dan zal ook ik Christen worden.'

En nauwelijks had hij die woorden, ten aanhooren zijner krijgers uitgesproken, of onmiddellijk keerde de kans en hij behaal[d]e eene schitterende zegepraal.

Van het slagveld trok hij naar Reims, waar de heilige Remigius, de bisschop der stad, hem aanspoorde de plechtige belofte te vervullen, door hem in den slag afgelegd. De koning antwoordde dat hij daarmee niet wenschte te aarzelen, maar dat hij een leger bij zich had en verlangde dat dit zijn besluit deelen en zijn voorbeeld volgen zou.

Daarop verzamelde hij zijne legerhoofden en krijgers, herinnerde hun in mannelijke taal den heeten veldslag van Tolbiac, verhaalde hun de gelofte, die hij in den strijd den God der Christenen had gedaan en wees op de schitterende zegepraal, die hij aan Diens machtige hulp te danken had.

Met geestdrift hoorden de dappere Franken hunnen koning aan en verklaarden onder daverende toejuichingen dat zij evenals hij Christen wilden worden. Op Kerstdag van hetzelfde jaar werd hij met zijne zuster en drieduizend zijner mannen door Remigius gedoopt.

Op het oogenblik dat hij voor den heiligen bisschop neerknielde om den doop te ontvangen, sprak Remigius hem toe met de woorden:

'Buig het hoofd, trotsche Sicamber, onder het juk van Jesus Christus. Verbrand wat gij aanbaden, en aanbid wat gij verbrand hebt.'

Onze gravure, naar de forsche teekening van den Duitschen kunstenaar Ziek vervaardigd, stelt dat plechtig oogenblik voor. Clovis buigt deemoedig het hoofd onder de opgeheven hand van den bisschop, gereed het water, door een dienaar gereed gehouden, over zijn hoofd uit te storten, terwijl een priester den gewijden tekst van het doopformulier in het ritueel naslaat. Achter Clovis ontwaren wij zijne gemalin Clotildis met zijn zoontje Chlodomer en zijne zuster, die ingetogen het oogenblik

afwacht, waarop ook zij het sacrament zal ontvangen. Nog ontwaren wij daar eene jonge vrouw, die klaarblijkelijk een der mannen aanspoort, zich ook tot den doop aan te bieden.

Aan de doopvont voor het altaar zien wij nog een anderen bisschop, waarschijnlijk Godard van Rouaan, die Remigius had bijgestaan in het onderrichten der nieuwbekeerden. Hij stort het doopwater uit over het hoofd van een der Franken, die voor hem geknield liggen, terwijl de anderen, door een priester met het kruis in de hand aangespoord, elkander achter hem verdringen. Op den voorgrond zijn een paar monniken al bezig met het verbranden van heidensche veldteekenen, die voortaan door den kruisstandaard vervangen zullen worden.

Na Clovis het doopsel te hebben toegediend, zalfde Remigius hem, naar christelijke wijs, met gewijde olie tot koning der Franken.

'De nieuwe Samuel,' zegt de groote Bossuet, 'geroepen om de koningen te zalven, zalfde die van Frankrijk in den persoon van Clovis, gelijk hij zelf zegt, om de verdedigers der Kerk en der armen te zijn, hetgeen de waardigste taak is van het koningschap. Hij zegende hen en hun opvolgers, die hij altijd zijn kinderen noemde, en bad God dag en nacht opdat zij mochten volharden in het geloof.'

Clovis toonde zich een der ijverigste voorvechters van het geloof, waartoe hij op zoo wonderbare wijze geroepen was, en de Paus schonk hem daarvoor den titel van allerchristelijksten koning, die door al de Fransche koningen na hem werd gevoerd. De katholieke

DE DOOP VAN CLOVIS, NAAR DE TEEKENING VAN A. ZICK.

steden van Armorica (Bretagne) openden hem van zelf hunne poorten en onderwierpen zich met vreugde aan zijne heerschappij. Anastasius, de keizer van het Oost-Romeinsche rijk schonk hem den titel en de versierselen van consul en patriciër met een gouden kroon en een purperen mantel. Van toen af maakte Clovis de stad Parijs tot den zetel van zijn rijk.

Door tal van gelukkige veldtochten tegen zijne Ariaansche naburen breidde hij zijne heerschappij over bijna heel het tegenwoordige Frankrijk uit en stierf in 511, in den leeftijd van vijf en veertig jaren, na dertig jaar te hebben geregeerd.

Weldoen.

Daar wendt een knaapje, gansch alleen,
Van honger schreiend, stijf van koù,
En bibberend door al zijn leên,
Alsof hij haast bezwijken zou,
Naar 't schamel ouderhuis zijn schreên.

Geen rijkaard, die hem aandacht schonk,
Geen beurs, die zich voor hem ontsloot,
Of al in 't oog een traan soms blonk,
Of alle hoop hem ook ontvlood,
Op bete broods of laafnisdronk.

Ja toch! een vrouw van hoogen stand,
Gehuld in bont en pels, vol pracht,
Legt, rinklend, in des jongskens hand
- Waarom geschiedde 't niet wat zacht? -
Twee stukken gelds met zilverrand.

Die trotsche! moest het dan gehoord,
Hoe 't haar, in zulk een felle koû.
Die in háár weelde haar niet stoort,
Met luiden klank, behagen woû
Haar hulp te schenken aan ‘dat soort’?

Een andre vrouw, die nader treedt,
Een oog vol liefde op 't knaapje slaat;
Ze is niet in zwierig pelzenkleed.
Ook haar blikt armoê van 't gelaat;
Toch schonk ze méér dan de eerste deed!

Geen trotschheid klonk in 't koperstuk,
Dat in des kleenen handje glijdt:
Maar, met een smeekbede om geluk
Tot Hem, die weldoet en kastijdt,
Bracht zij haar zegen in den druk!

H.W.J. Wzn.

Den Haag, November '96.

Mr. Everard Meyster,
En

de Buitenplaats Nimmerdor bij Amersfoort.

Mr. Everard Meyster, een man, die gedurende zijn leven veel van zich heeft doen spreken, is te Utrecht, waarschijnlijk omstreeks 1617 geboren, en aldaar na 1679, maar slechts betrekkelijk korten tijd na dat jaar, overleden. Het geslacht of liever de familie Meyster was in de 16e eeuw te Alkmaar, later in Den Haag en te Utrecht gevestigd. Het was verwant aan voorname familien: Van Teylingen, Olm, Van Schadijk, Suys, Van Dompselaar, Dashorst en anderen.

Zijne moeder was A.M. de Bruyn van Buitenwech, zuster van den stichter van het Hofje van Nieuwkoop te 's-Gravenhage. Zij was eene dochter van Govert de Bruyn, Heer van Nieuwkoop. Ook Govert de Bruyn moet een zeer zonderling man geweest zijn. Diens kleinzoon Everard is onder dat opzicht het volmaakte evenbeeld van zijn grootvader geweest. Het groot fortuin, dat Mr. Everard bezeten heeft, had hij te danken gedeeltelijk aan zijne moeder, de reeds genoemde A.M. de Bruyn van Buitenzorg, gedeeltelijk aan zijn vrouw, Agatha Schaap van den Dam, met wie hij in 1649 door den echt verbonden werd. Omstreeks 1672 of 1673 is hij te Utrecht gaan wonen. Aldaar had hij een huis doen bouwen, waarvan wij de volgende, met een 18e-eeuwsche hand geschreven beschrijving gevonden hebben:

‘Everhart Meyster heeft te Utrecht gewoond op den hoek van de Keistraat en de straat genaamd: achter St. Pieter. Het uiterlijk van het huis doet aldaar een zonderling bewoner vermoeden; een groote palmboom is op de deur gebeeldhouwd, aan de bel hangt een krakeling; een piramide met een hart en een steen daarboven, en een zandlooper met een doodskop zijn tegens de muur gemetseld. Aan de eene kant van het huis, boven aan de lijst, leest men: *Coelo Musa beat*, (de Muse maakt hem in den hemel gelukkig), en daaronder 1663. Aan de andere zijde, insgelijks onder de lijst: *Sursum Corda ciet vanitas* (de ijdelheid roept de harten naar boven)’

Het stuk steen is een kei geweest, waarschijnlijk een afbeelding van den grooten kei, dien Mr. Meyster te Amersfoort heeft laten brengen, bij welke gelegenheid hij krakelingen liet uitdeelen.

‘Hij was een gestudeerd man,’ leest men in hetzelfde bericht, ‘doch scheen het niet vast te hebben, op het laatst van zijn leven is hij ook onder curateele gesteld geworden. Hij was althans zeer zonderling en heeft zich, naar mij van goeder hand verzekerd werd, eindelijk ook met *alchymie* en het zoeken van den *lapis philosophorum* (steen der wijzen), bemoeid: verwaandheid en overdreven roemrucht, baarde hier welligt bijsterzinnigheid. Hij las veel en was met de oude schrijvers zeer wel bekend, doch hoezeer hij misschien een zekere mate van geleerdheid bezat, wijsheid is (in) zijne geschriften zeer dun gezaaid.’

Met deze laatste woorden van dat bericht, geschreven op het tweede schutblad van het eerste deel van *der Goden Landspel*, Gemeentebiblioth. te Haarlem, No. 193, stemmen wij volstrekt niet in. Meyster's geschriften (met uitzondering van zijn kluchten, tooneelspelen, enz.), vloeien over van de meest verstandige levensregelen. De man, die zelf onder alle opzichten de grootste behoefte aan een Meyster had, wist bijzonder goed aan ieder onderricht te geven, en te zeggen hoe er geleefd behoorde te worden; maar hij zelf leefde niet naar de voorschriften, die hij aan anderen gaf. Het aanzienlijk vermogen, dat hij van zijn moeder als erfdeel en van zijn vrouw als haar fortuin bezeten heeft, werd grootendeels door hem in zaken van weinig of geen waarde verkwist, ten gevolge waarvan hij op het einde van zijn leven onder curateele gesteld is.

De buitenplaats Nimmerdor, ongeveer een half uur gaans van Amersfoort, werd door Meyster aangelegd. Het was een stuk heide of boschgrond[1)], zooals hij zelf zegt:

Voor dees myn overbuur van Dorresteyn gelyck,

dat door Meyster in een der schoonste en meest bekende lusthoven van Nederland herschapen werd. Aan die buitenplaats, zijn lievelingsverblijf, gaf hij den naam van Nimmer Dor. Door den aanplant van hulzen, dennen enz. had hij er zorg voorgedragen, dat hij, te midden van den winter, zich in het groen van de lente verblijden kon.

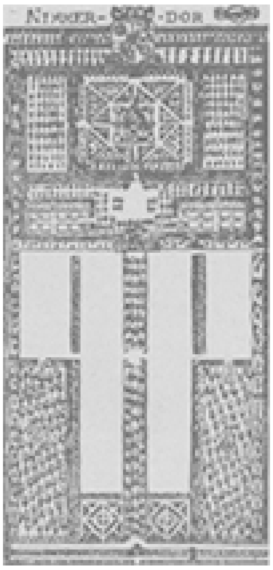

Gelijk uit de hier medegedeelde afbeelding blijkt, moet Nimmerdor dan ook een prachtig aanzien gehad hebben. Geen geld was er bovendien gespaard om er alles te verzamelen wat oog en hart streelen en verlustigen kon. Het huis zelf was omringd door eene dubbele gracht. Meyster zegt daarvan op zijn eigenaardige manier:

Besloten en beset met dubb'le visscherijen;
Of j' ons niet wel verston, met meer als eene graft,
Daer ick 't geboeft meê keer van myn plantasy af.

Die buitenplaats is door Meyster zelven bezongen in een gedicht van ruim tweehonderd vierregelige coupletten, waarvan ieder couplet aanvangt met de woorden:

't Is Nimmerdor rontsom, van boven en ter zijen.

Hij heeft op dat laatste woord *ter zijen* meer dan tweehonderd rijmwoorden gevonden. Een enkelen keer wordt in plaats van *ter zyen* het woord *ter ziden* gebruikt, ter wille van de rijmwoorden: *ontbiden*, *bediden.* Dat gedicht, geheel en al met groenen inkt gedrukt, en uitgegeven ‘Tot Utrecht, by Johannes van Paddenburgh, Boeckvercoper achter het Stadthuys, anno 1667,’ is versierd met een afbeelding van Nimmerdor, zooals dat in dien tijd bestond, insgelijks met groenen inkt gedrukt. Het huis zelf ligt omgeven door een dubbele gracht. Aan de achterzijde ziet men een ophaalbrug. In de bovenlijst staat het wapen van den eigenaar.

In het eerste deel van *der Goden Landspel over Amersfoort*, vindt men een betere en duidelijker afbeelding, gedrukt met zwarten inkt. Op die prent komt het wapen

1) Volgens de verkoopacte door Meyster's weduwe, in 1584, ruim 54 morgen groot. In zijn gedicht ‘Nimmerdor berijmt’, zegt Meyster: Thien mergen is de maet, of daeromtrent waerin dat Nimmerdor bestaet.

van Meyster niet voor. Tot ons groot leedwezen heeft de onhandige binder het onderste gedeelte van de prent, waar zeer waarschijnlijk de verklaring van de cijfers en letters gevonden werd, die men ziet in de afbeelding, eenvoudig weggesneden.

Van de vroegere heerlijkheid en pracht van Nimmerdor is niets overgebleven dan de naam. In onzen tijd is Nimmerdor nog een zeer schoon buitengoed, maar het is in niets van andere buitenplaatsen onderscheiden.

Een ander gedicht van Meyster, een soort tooneelstuk, voert ten titel: '*Key-klucht van jock en ernst*, *op de Steen-Uyle-Vlucht deser wereldt.* In Dolen-bergh gedicht en verdicht door Mr. E.M. enz. Tot Utrecht, Gedrukt by Johannes van Paddenburgh, Boeck-Vercooper achter 't Stadhuys, enz. Anno 1661.'

Een en ander volgt hier ter verduidelijking.

Meyster had in het jaar 1661 een zeer grooten kei van de heide naar de stad Amersfoort laten brengen, en aldaar op een der pleinen der stad, de Varkensmarkt, geplaatst. Tengevolge van een weddenschap met zijn vrienden om de aanzienlijke som van 3000 gulden, had Meyster het werk alleen door menschenhanden laten verrichten. Volgens een venijnig geschriftje tegen Meyster, is hij met de voorbereidende werkzaamheden zes maanden bezig gew[e]est, terwijl het inhalen en plaatsen van den kei twee dagen geduurd heeft. Om dat wel ietwat dwaze werk had Meyster veel spot en smaad te verduren. Hij toonde zich niet neergeslagen, maar schreef het tooneelstuk, waarvan wij hierboven den titel meedeelden.

Om onze lezers een klein denkbeeld te geven van den geest, die Meyster bij het schrijven van dat gedicht bezield heeft, laten wij hier de namen van de spelers volgen:

Michiel Kancker-Key.
Simon Kiecker-Key.
Teeuws Key-knaap.
Jurriaen Key-kapper.
Wouter Kap-key.
Gosen Key-kruyn.
Jo^{r} Govert Key-kam.
Jo^{r} Gerrit Key-kruyt.
Gijs Kerck-key.

Fijtjen Key-kranck.
Griet Klap-key.
Kees Ketter-key.
Piet Key-kruid.

Stommen.

Kryd-key
Kroes-key
Kan-key
Koren-key
Kruyt-key
Kuyp-key
Kunst-key
Key-kop
Kroegh-key
Klop-key.
Koeck-key.
Kock-key.
Kol-key.
Koey-key.
Klock-key.
Kar-key.
Kus-key.
Kant-key.

NOTA.

Die eens soo veel gekande namen noch begeert,
Dat hij dees' namen hier maer av'rex ommekeert.

SATYR CENTRALIS.
De Wereld is een Key vol Gecken,
Die aen haer eygen dwaesheyd trecken.

Daarna volgt een prent met het opschrift: *Satyr Generalis.* De prent stelt het volgende voor. Op een voetstuk met een Grieksch inschrift staat de kei met een groote opening, waaruit onderscheiden personen met een piek, vaandel, losbrandend geweer, lieden in burgerkleeding, zelfs een ruiter te paard te voorschijn komen. Boven op den kei is een uil gezeten: op diens kop een wereldbol met een kruis. De uil is omringd door een geschubde slang in cirkelvorm, niet den staart in den bek. Rondom den kei fladderen onderscheiden uilen. De kei is versierd met een krans van kannen, kruiken, muziekinstrumenten, een vaandel, pijlen, een degen, een gesloten boek. Twee versierde standaards, die brandende vuurpotten of emmers dragen, staan ter weerszijden van den kei. Het onderschrift luidt:

> De Wereld is een key vol Gecken,
> Die aen haer eygen dwaesheyd trecken.

De inhoud van het niet lezenswaardig, soms zeer plat tooneelstuk, komt hier op neer, dat alle menschen een kei in het hoofd hebben.

W.T.N. VAN ROOTSELAAR.

Amersfoort, 3 Dec.

De zwarte jager

Wij waren, terwijl wij in de schaduw van de boomen van het woud Denhout op de drijvers met de honden wachtten, en genoten van het prachtige uitzicht op het kasteel 'Eden', over verschillende jachtpartijen aan het spreken geraakt, en ieder had reeds de door hem beleefde avonturen met de echte jagers-overdrijving meegedeeld; toen mijnheer Koning zich gereed maakte, op zijn beurt ons een lang verhaal te doen. Deze heer was bezitter van het kasteel 'Eden' en sprak over niets liever dan over dit eigendom, dat hij voor eenigen tijd van baron Roon gekocht had. Wij spitsten de ooren, omdat wij een van zijn gewone interessante grappen verwachtten. Zijn ernstige stem trof ons echter:

''t Was als ik mij niet vergis in den tijd van het Directoire, maar het kan ook onder de Revolutie gebeurd wezen, enfin, dat doet er weinig toe. Destijds behoorde dit slot aan baron Riche, of laat ik liever zeggen, het had geen eigenaar; want de baron was voor eenige maanden verdwenen en het kasteel werd later door den vader van baron Roon van de erfgenamen van baron Riche gekocht. In dien tijd sprak men nog steeds van baron Riche's opperjagermeester, den beroemden hertenvanger, Groen genaamd. Die naam zal u niet vreemd klinken, denk ik, want vele jagers na hem hebben dezen naam aangenomen; maar in den tijd, waarvan ik spreek, kon men zich niet vergissen; wanneer men van Groen sprak bedoelde men den jager van den baron. Er is voor of na hem nooit iemand geweest, die zoo goed het wild kon opjagen als Groen. Geen afgevallen blaadje kraakte onder zijn voet, geen steen verrolde en de takken schenen zich voor hem te openen, als zijn speurhond hem naar een hertenleger voerde, en zonder de herten te verschrikken, merkte hij de boomen, om eenige uren later, op zijn zwart paard gezeten, terug te keeren, vergezeld van zijn jachthonden. Altijd wist hij het beest de goede richting uit te drijven. Het hert passeerde de heeren en dames, die op den viersprong vereenigd waren en waar het met trompetgeschal werd ontvangen. Groen joeg het na op zijn zwart ros, dwars door heesters en kreupelhout, over greppels en slooten, en in minder dan twee uur had hij het hert naar de meren in dit bosch gejaagd en gedood; hij blies dan een halali op zijn jachthoorn, dat uren in het rond te hooren was.

Groen was nog in volle kracht, toen de baron verdween. Kort na het vertrek van den baron maakte ook Groen zich uit de voeten, met zijn twee beste honden en het zwarte paard. Het kasteel veranderde van eigenaar; de hondenstoet werd verkocht, nieuwe honden gekocht en weer werden jachtpartijen gegeven.

Baron Roon nam twee boschwachters in dienst om zijn jachtterrein tegen wilddieven en stroopers te beschermen. Zij heetten Jobard en Ducollet. Zij deden uitstekend hun best; over dag en des nachts, met regen of zonneschijn, steeds waren zij in het bosch te vinden. Baron Roon jaagde zelden; hij was spoedig vermoeid en daarom stelde hij zich tevreden, slechts eens per week een hert te vangen. Maar dikwijls werden de beesten zoo slecht opgejaagd, dat zij niet onder schot kwamen

en mijnheer Roon platzak naar 'Eden' kon terugkeeren. Dan verwenschte hij zijn jagers en verving hen door nieuwe, die hem even slecht voldeden.

Eens kwamen, zeer laat in den avond, Jobard en Ducollet naar het kasteel en vroegen zeer geheimzinnig baron Roon te spreken. De baron, door dit ongewone bezoek nieuwsgierig geworden, stond hun toe bij hem in de eetzaal, waar hij juist zijn avondeten gebruikte, te komen.

'Wel, wat hebt gij voor nieuws?'

'Mijnheer,' zeide Ducollet, 'het woud Denhout is betooverd, en als gij geen herten meer vangt, zal het mij niet verwonderen. Ik geloof dat de duivel zelf ze weghaalt.'

Baron Roon schudde van het lachen. 'Zijt gij zot geworden, kerel? Komt gij mij voor dit ernstige en gewichtige nieuws nog zoo laat lastig vallen? Kom, roep den kamerdienaar even, om ons glazen te brengen en laten wij op de gezondheid van dien duivel-jager een beker ledigen; en ga dan naar huis om uit te slapen, maar droom dan niet al te akelig.'

Ducollet antwoordde echter zeer ernstig: 'Neem u mij niet kwalijk, mijnheer, wat ik u zeide was de waarheid en niets dan waarheid.'

'Kom Jobard, gij hebt nog niets gezegd, wat denkt gij er van?' hernam de baron lachend.

'Ik geloof, dat het is zooals Ducollet gezegd heeft. Er viel zeker een of andere vloek op dit bosch, dat de geest van Groen er zijn honden laat speuren en het wild opjagen, net alsof de duivel in eigen persoon het deed en de honden zijn demonen waren. Gij kunt niet zeggen, mijnheer, dat dit bakerpraatjes zijn, evenmin, dat wij ons hebben laten misleiden, want ik heb twee oogen om te zien, en wat ik met mijne oogen gezien heb, dat geloof ik.'

'Gij hebt dus den geest van Groen gezien, Johan?'

'Ja, mijnheer Roon.'

'En wanneer heeft dit wonder plaats gehad? En welke kleur had die duivef? En blies hij geen vlammen uit?'

Neen, mijnheer, wij hebben geen vlammen gezien, en wat de kleur betreft, hij was totaal zwart, maar dat kan ik wel mis hebben; als men geen geestesoogen heeft, zooals deze duivel, dan ziet men 's nachts niet veel.'

'Wel, sakkerloot! Gij hebt u in die herberg zitten bedrinken en komt nu hier die zotte praatjes vertellen, opdat ik zal denken, dat gij goed op uwen post geweest zijt. Maar enfin, vertel nog maar wat, ik vind het wel aardig. Kom, drink uw glas uit, dan zal ik het nog eens vullen.'

'Wel bedankt, mijnheer,' zeiden zij tegelijk, 'als men gezien heeft, wat wij gezien hebben, zou men nooit meer drinken.'

'Gij weet den Leeuwenmuil?' vroeg Ducollet. 'Ja, maar ik kom daar zelden, want er is geen behoorlijke weg naar toe. Men vermoeit de paarden en verliest het spoor van het wild. De rotsen vormen ravijnen en muren, waar de jachthoorn op geen driehonderd pas gehoord wordt.'

'Welnu, mijnheer, daar hebben wij de schim van Groen gezien. Van nacht kwamen wij op den weg, die naar het hoogste punt van den Leeuwenmuil voert, toen Jobard zeide: "Hoort gij niets?" Ik hield stil en luisterde. Ik hoorde het suizen van den wind in de boombladeren, het krassen der uilen en het kwaken van de kikvorschen en toen plotseling den galop van een paard en een gedempt: Hallali, Hallali, Hallalo. Wij drukken ons tegen elkander aan

[...] bewegen niet. Kort daarop zagen wij bij het licht van de maan een groot hert van tien jaar, dat dien weg in vollen ren overstak, daarachter twee prachtige honden, en vervolgens het ergste van alles een groot zwart paard met een zwarten ruiter er op. De omtrek van dit beeld teekende zich tegen de donkere lucht af als een schaduwbeeld. De ruiter was ongewapend. Houd nu nog vol, mijnheer, dat dit het beeld van den grooten jager niet was,'

'Als uw verhaal waar is, zoo is het een of andere brutale wilddief.'

MR. F.J.A.M. REEKERS,
den 16n Juli gekozen tot lid van de Eerste Kamer voor Gelderland.

'Wel nu mijnheer, we zullen zien,' zeide Johan, die kwaad werd, 'gij spreekt met geen kinderen. Een strooper die te paard jaagt en dan nog wel 's nachts! Gij kunt de herten zelfs overdag niet opjagen. Probeer het dan eens in de duisternis in den Leeuwenmuil.'

'Zacht wat,' kalm aan, zeide mijnheer Roon, 'vergeet niet tot wien gij spreekt. Indien ik niet alle herten dood, die ik aanval, zoo is dit niet mijn schuld, maar die van mijn jagermeester.'

'Ja, dat is zeker, dat Bernard het lang niet zoo goed kent als iemand die hier geboren is.'

(*Slot volgt.*)

Bij de Platen.

De Spaansche koningskinderen. -

Het aardige groepje op onze eerste bladzijde zal den lezers niet geheel vreemd voorkomen. In den 10en jaargang gaven wij op bladz. 377 de koninklijke familie van Spanje te zien, en al zijn de koningskinderen in dia drie jaar flink uit de kluiten gewassen, niemand die ze niet herkent.

De kleine koning, Alfons XIII, ruim tien jaar oud, is een ferme jongen geworden, een echte Spanjaard, met een rond en open gelaat, dat onwillekeurig ieders sympathie afdwingt voor het kind, dat al op den dag van zijn geboorte met de koningskroon getooid werd.

Torst thans nog zijn liefdevolle moeder, de edele donna Maria Christina, de volle zwaarte van den regeeringslast, moge deze zijne katholieke Majesteit niet te zeer drukken, wanneer hij zelf de teugels van het bewind in handen zal nemen. En bij dezen wensch voegen wij van zelf dezen anderen: moge de Spaansche kroon niet haar schitterendste parel verliezen, maar de opstand op Cuba, door de Yankee's en

de loge gesteund, weldra door de wakkere nakomelingen van den grooten Cid gedempt worden.

Naast het jonge koninkje vormen zijn beide zusters, de infante Maria de la Mercedes, in 1880, en de infante Maria Teresia, in 1882 geboren, een liefelijke verschijning, en het groepje van koningskinderen boeit onwillekeurig onze aandacht.

De twee nieuwe katholieke leden der Eerste Kamer. -

Gaven wij op bladzijde 172 van den 11en jaargang de portretten der katholieke leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, een aanvulling is sedert noodig geworden, èn omdat wij een zetel in ons Hoogerhuis bijwonnen, èn omdat een verdienstelijk afgevaardigde, de nestor der katholieke leden, ons ontviel.

Bij de jongste periodieke verkiezingen in Juli 1896 werd het laatste liberale Eerste-Kamerlid voor Gelderland, jhr. Coenen, niet herkozen, maar in zijn plaats naar het Binnenhof afgevaardigd de heer mr. F.J.M.A. Reekers, jarenlang een hoogst verdienstelijk lid der Tweede Kamer voor het district Haarlemmermeer, bij de verkiezingen in 1894 door een anti-revolutionnair vervangen.

Den 19en September jl. verwisselde de heer mr. P.J.A. Smitz, die sedert 1877 Noord-Brabant in de Eerste Kamer vertegenwoordigde, het tijdelijke met het eeuwige, en als zijn opvolger wezen de Provinciale Staten van dat gewest hun ambtgenoot mr. J.W. van den Biesen aan, die zich in menig opzicht jegens de katholieke zaak groote verdiensten heeft verworven, en met den heer Reekers een sieraad zal zijn van de katholieke partij in de Eerste Kamer en van die Kamer zelf.

De gedenkpenning van Z. Exc. Mr. Fock. -

Den 11en November jl. was het vijf en twintig jaar geleden, dat het koninklijk besluit verscheen, waarbij de heer mr. C. Fock benoemd werd tot commissaris des konings in Zuid-Holland, welke hooge betrekking hij den 1n December aanvaardde.

Dit zilveren jubilé is niet ongemerkt voorbijgegaan. Gaven de Provinciale Staten van Zuid-Holland, de burgemeesters in dat gewest, de ambtenaren ter provinciale griffie, de Senaat der Leidsche universiteit, waarvan de heer Fock curator is, van hun hoogachting jegens den jubilaris blijk, diens ambtgenooten hadden reeds eerder getoond, in hoe hooge waardeering en sympathie de commissaris van Zuid-Holland bij hen staat.

MR J.W. VAN DEN BIESEN,
dan 13en October gekozen tot lid van de Eerste Kamer, voor Noord-Brabant.

Zondag den 22n November begaven de commissarissen der koningin uit alle provinciën des lands, behalve die uit de provinciën Utrecht en Drente, beiden tot hun leedwezen door ongesteldheid verhinderd, zich naar de woning van mr. Fock in de residentie, ten einde hem persoonlijk met den feestdag van zijn 25jarige ambtsvervulling geluk te wenschen.

Zij boden den heer Fock een zilveren medaille aan, waarop aan de eene zijde de wapenen der tien provinciën om dat van Zuid-Holland heen, en aan de keerzijde in een stijlvollen lauriertak deze opdracht: ‘Aan Mr. C. Fock aangeboden door zijne ambtgenooten bij gelegenheid van het feest zijner 25jarige ambtsvervulling. 1871 - 11 November - 1896.’

De commissaris der koningin in Noord-Holland, jhr. mr. Schorer, richtte namens zijn ambtgenooten het woord tot den heer Fock en schetste de verdiensten, die de jubilaris zich in de kwarteeuw van zijn commissarisschap heeft verworven.

Stippen wij ten slotte aan, dat de medaille in de zoo gunstig bekende fabriek van den heer Begeer te Utrecht geslagen is.

GEDENKPENNING TER HULDIGING VAN MR. C. FOCK,
commissaris der koningin in Zuid-Holland.

[Nummer 40]

Toch gelukkig,
Door
J. Vesters Jr.

XIII.

Trees, wat een ongeluk!' zei mevrouw Bruning, toen haar dochter in de kamer was gekomen, nadat Van Gerve was heengegaan. 'Wat een ongeluk!'

'Hoezoo, moeder, wat is er gebeurd vroeg het jonge meisje, die onwillekeurig den uitroep harer moeder in verband bracht met het bezoek van Van Gerve.

'Het is heel erg, kind, bereid u er op voor.... Veltman is....'

'Wat is er met Veltman gebeurd?' vroeg Trees, die zich maar met moeite kon beheerschen. 'Is hij dood?'

'Erger dan dood.... o, was hij maar gestorven.... Maar de schande....'

Trees werd beurtelings bleek en rood. Angstig vragend keek ze hare moeder en haren vader aan. Ze wilde spreken, maar de woorden bestierven haar op de lippen.

'Het is zoo erg niet als gij moeder zegt,' zei de heer Bruning ten slotte, die medelijden kreeg met den nameloozen angst, die in hare oogen schemerde. 'Van Gerve vertelde van een tekort in de kas en nu dacht hij, dat Willem zich daaraan vergrepen had. Maar het kan heel goed zijn, dat Van Gerve zich vergist,' voegde hij er haastig bij, toen hij den indruk zag, dien zijne woorden op zijne dochter hadden teweeggebracht.

Trees stond als aan den grond genageld; eene doodelijke bleekheid bedekte hare wangen en haar hand omklemde krampachtig de leuning van eenen stoel.

'Neen, Van Gerve vergist zich niet,' verbeterde mevrouw Bruning snijdend scherp.

In haar hart zwegen op dit oogenblik alle betere gevoelens; zij had slechts één doel voor oogen: Veltman in het oog van Trees zoo diep mogelijk te vernederen, hem af te rukken van het voetstuk, dat het jonge meisje hem had opgericht. Al moest zij daarvoor het hart harer dochter ook een zware wonde toebrengen, dat achtte zij niet. Zij had haar plan voor de toekomst, en dat zou ze thans kunnen verwezenlijken, nu Veltman niet meer meetelde en zich onmogelijk gemaakt had.

'Het kan niet zijn, moeder,' antwoordde Trees beslist, die maar niet kon begrijpen, hoe hare moeder zoo gereedelijk geloof had geslagen aan die beschuldiging. Of liever, ze begreep het wel, en dat smartte haar diep. Thans zag ze klaar in, hoe koud en onbarmhartig hare moeder was, dat ze haar niet waarlijk liefhad, want o, dan zou ze zoo niet kunnen spreken, dan zou ze begrepen hebben, hoe haar hart bloedde....

IN DE EENZAAMHEID GESTOORD, NAAR DE SCHILDERIJ VAN F. DIBELLO.

'Het kan niet, zegt gij,' hernam mevrouw

Bruning wrevelig, ‘maar ik verzeker u, dat het zoo is. En het bewijs daarvoor is, dat mijnheer Van Dalen hem heelt weggejaagd. Daar, gelooft gij het nu?’

‘Neen,’ antwoordde Trees, door deze laatste schampere woorden harer moeder geprikkeld, ‘neen, ik geloof het niet. Het is onmogelijk. Willem, zoo goed, zoo edel....’

‘Ja, dat dacht gij,’ viel hare moeder haar in de rede. ‘Maar nu komt de aap uit de mouw. Hij heeft u misleid, kind, en gij moogt den Hemel danken, dat gij met zoo'n sujet niet getrouwd zijt.’

‘Dat woord niet, moeder,’ smeekte Trees met tranen in de oogen. ‘Heb medelijden met mij.’ Het arme kind kon zich niet meer goed houden, ze barstte in tranen uit, terwijl ze het gezicht met de handen bedekte.

‘Kom, Trees,’ troostte haar vader, ‘gij moet het u zoo niet aantrekken. Ik ook heb medelijden met Willem....’

‘Dus u acht hem er ook toe in staat, vader?’ vroeg ze op een toon van verwijt.

‘Wat zal ik u zeggen, Trees? Ik had het nooit kunnen denken, maar van den anderen kant is mijnheer Van Dalen er de man niet naar, om zonder deugdelijke bewijzen iemand aan de deur te zetten, met wien hij altijd zoo ingenomen was.’

‘Het spijt mij ook voor Willem,’ zei mevrouw, die inzag, dat ze te ver gegaan was, ‘maar het is zooals uw vader zegt. Mijnheer Van Dalen zou hem niet ontslagen hebben, indien zijne schuld niet overtuigend was gebleken. Maar laten wij daar niet meer over spreken. Ik begrijp, dat het u onaangenaam moet aandoen, die altijd zoo vast in Willem geloofd hebt.’

‘Ja, laten wij het verleden laten rusten,’ voegde mijnheer Bruning er bij.

‘Ik kan niet, vader,’ zei Trees, ‘want dat verleden is mijn leven. Willem is niet schuldig, Willem kan niet schuldig zijn. Al zou de heele wereld het zeggen, dan nog zou ik hem verdedigen. Of gelooft u dan, dat iemand, die zich eerst voor zijne moeder en nu weer voor zijne zuster heeft opgeofferd, tot zulk eene laagheid in staat zou zijn? Dat is immers onbestaanbaar.’

Mevrouw Bruning haalde de schouders op. Zij ergerde er zich over, dat hare dochter zoo ijverig de partij opnam voor Veltman. Maar dat zou wel veranderen, dacht ze. Wanneer het maar eenmaal meer ruchtbaar was geworden, wanneer Trees de beschuldiging ook uit den mond van anderen zou hooren, zou ze wel gaan inzien, dat het dwaas was, voor zijne onschuld op te komen. Zij rekende op de hulp van het menschelijk opzicht, dat zoo weinigen durven braveeren.

Mijnheer Bruning vond de heele geschiedenis zeer onaangenaam. Hij voor zich zou er niets tegen gehad hebben, dat Trees met Willem ware getrouwd, veel liever dan met Van Gerve; maar na het gebeurde kon daarvan natuurlijk geen sprake meer zijn. En als Trees nu Willems zijde bleef kiezen, en zijne vrouw even hardnekkig Van Gerve beschermde, dan voorzag hij allerlei onaangenaamheden, die in het geheel niet strookten met de kalme rust, die hem boven alles dierbaar was.

Trees bleef verder den geheelen dag in treurige gepeinzen verdiept. Het verleden is mijn leven, had ze gezegd, en de zin dier woorden werd haar te meer duidelijk, hoe langer ze er over nadacht. Wat moest Willem lijden, nu zulk eene grievende beschuldiging tegen hem was ingebracht! O, kon ze maar iets doen om dat lijden te verzachten, om balsem te storten in de schrijnende wonde. Hij schuldig? Hij, die steeds zijn eigen geluk had opgeofferd aan dat van anderen? Het kon niet; de gedachte daaraan reeds alleen was misdadig, was eene beleediging voor Willem.

Den volgenden morgen, toen ze uit de kerk kwam, waar ze vurig voor hem had gebeden, besloot ze naar hem toe te gaan. Ze had hem niet meer gesproken, sedert hare moeder het verboden had, maar thans moest ze, al was het maar één oogenblik, hem zien, door hare komst een lichtstraaltje werpen op zijn duister pad. Hij moest weten, dat zij hem trouw bleef, dat hij op haar kon rekenen, al klaagde ook de heele wereld hem aan.

Toen Trees binnenkwam, zaten mevrouw Veltman en Willem naast elkaar in een treurig, weemoedig zwijgen, dat loodzwaar op hen drukte, maar dat door geen woorden was op te heffen. Willem had allen moed, alle veerkracht verloren; lusteloos staarde hij voor zich uit, zich afvragend, of neen, zich niets afvragend. Het noodlot was over hem gekomen; hij voelde in zich geene kracht meer om te strijden; hij verlangde naar den dood als naar eene uitkomst. Hij had geen enkele illusie meer; die hij gehad had waren als rag verscheurd, en toch, hoe bescheiden was hij geweest, hoe dikwijls had hij gevreesd, te veel te vragen en te hopen. Hij vroeg en hoopte nu niets meer.

Mevrouw Veltman werd het eerst het jonge meisje gewaar. Tevergeefs had zij getracht haren zoon op te beuren. Al hare pogingen waren afgestuit op zijne lusteloosheid en wanhoop. Een vonk van hoop gloorde nu in haar hart: misschien zou het Trees gelukken, hem wakker te schudden uit zijn onmannelijke onverschilligheid, hem weer belang te doen stellen in het leven.

Trees trad op Willem toe, die verrast het hoofd ophief. ‘Altijd de uwe,’ zei ze vastberaden, terwijl zij hem de hand gaf. Dat woord miste ook nu zijn uitwerking niet. Een straal van vreugde gleed over zijn gezicht. ‘Ik dank u, Trees, ik dank u,’ zei hij bewogen. Meer niet; hunne harten begrepen elkaar en elk verder woord ware onnut en ijdel geweest.

Geruimen tijd bleven zij zoo naast elkander zitten, Willem blij, dat Trees gekomen was, al griefde het hem, dat Van Gerve zich zoo gehaast had om hem bij de Bruning's in een ongunstig daglicht te plaatsen. Trees van haren kant was verheugd, dat ze gegaan was, en zij nam zich voor, Willems zijde te houden, wat er ook mocht gebeuren. Het strijdlustige in haar karakter kwam weer boven; zij voelde in zich de kracht om de heele wereld te trotseeren. Mevrouw Veltman beschouwde met moederlijke liefde Willem en Trees, en kon toch nog niet geheel de hoop opgeven, dat eenmaal betere dagen zouden aanbreken, dat Willems onschuld zou blijken en zij dan het geluk zouden vinden, dat hunne toewijding en trouw verdienden. Eene moeder hoopt altijd voor haar kind, ook al is er niets, dat die hoop schijnt te rechtvaardigen.

‘Ik ben nu veel kalmer, Trees,’ zei Willem eindelijk, ‘en ik moet zeggen, dat uwe komst daartoe veel heeft bijgedragen. Ik heb spijt, dat ik gisteren mij zelf niet meester was en, aan mijne eerste opwelling van zwakheid en radeloosheid toegevende, aan Lena heb geschreven.... Haar had ik ten minste het treurige nieuws moeten besparen.... Die schok zal voor haar nadeelig zijn.’

‘O, Lena is dapper,’ antwoordde Trees geruststellend.

‘Ja, dat weet ik, maar ik vrees, dat ze het nu in Pau niet langer zal kunnen uithouden, dat ze hierheen zal komen.’

‘Dat zou zoo erg niet zijn,’ meende mevrouw, die er vooral nu behoefte aan voelde, Lena weer bij zich te hebben. ‘Ze zou over een dag of veertien toch komen, en een paar dagen vroeger maakt zooveel niet. Ze is immers geheel en al beter, en het zal wel aangenaam zijn, Lena weer in ons midden te zien.’

‘Ik had er mij zooveel van voorgesteld,’ hernam Willem, ‘ik vond het zulk een heerlijk denkbeeld, dat Lena gezond terug zou komen, en nu?....’

‘Kom, Willem, wij moeten moed houden,’ zei Trees bemoedigend. ‘Wat de menschen denken of zeggen moet ons niet veel kunnen schelen. Wij houden allen veel van elkaar, niet waar, moeder?’ zei ze tegen mevrouw Veltman, die ze wel eens een enkele maal vertrouwelijk met dien titel aansprak. ‘Er zal best een betere tijd komen, Willem. Onze Lieve Heer zal nu onderhand wel vinden dat het wèl is geweest en dan zal Hij ons des te overvloediger zegenen.’

‘Ik heb dat ook bij mij zelf gedacht. Trees,’ hernam Willem, ‘maar ik heb niet altijd zooveel vertrouwen, ik twijfel nog te dikwijls, ik kwel mij te veel met allerlei wereldsche overwegingen en kan er maar niet goed toe komen, alles aan de wijsheid van onzen Lieven Heer over te laten.’

‘Wij zullen vurig blijven bidden,’ zei Trees opslaande, ‘dan kan God niet doof blijven voor onze smeekingen.’

‘Ik zal mijn best doen, Trees, ik beloof het u. Nu gij mij trouw blijft, mag ik niet wanhopen.’

Zij drukten elkaar de hand, en die handdruk was de bezegeling van hun trouw, van hun onveranderlijke liefde. Trees verliet nu het huis, waar hare verschijning, haar woord, haar glimlach eene weldadige warmte achterliet, die ook de ijskorst der onverschilligheid en moedeloosheid smolt, welke Willems hart dreigde te om pantser en.

Het jonge meisje overlegde bij zich zelf, of zij iets doen kon om Willems onschuld aan het licht te doen komen. Bij haar bestond niet de minste twijfel, dat Van Gerve de hand in het spel had gehad, dat het zijn werk was geweest. Doch ze moest erkennen, dat ze machteloos was. Ze begreep, dat het niets zou baten, of ze naar Van Dalen toeging, om hem te zeggen dat Willem geen dief kon zijn.

Ze kwam nu langs de woning van Groothuis en onwillekeurig sloeg ze den blik naar boven naar zijne vensters. Vreemd, het was haar of eene stem haar influisterde, dat hij helpen zou, dat hij het middel zou zijn om Willems onschuld aan te toonen. Ze schudde het hoofd, dat was niet meer dan eene begoocheling. Groothuis kende Willem niet eens en kon dus ook geen belang in hem stellen; Groothuis was iemand, die Van Gerve voor vriend had en licht even egoïstisch zou zijn als deze. Maar daar bracht de naam van Van Gerve haar te binnen, dat deze gezegd had, dat Groothuis op reis was gegaan. Waarheen, dat wist hij niet; naar den Rijn dacht hij, of naar Italië misschien.

Als hij eens naar Pau was gegaan, dacht Trees bij zich zelf. Doch het volgende oogenblik moest ze reeds lachen om die veronderstelling. Die was toch al te dwaas. Hoe kon Lena Groothuis belang inboezemen? Hij had haren naam wellicht nooit gehoord, en indien Van Gerve hem misschien al eens had uitgesproken, zou het geweest zijn om den spot te drijven met Willems opoffering. Toch ging Groothuis Trees niet uit de gedachte. Wie weet, God is almachtig, Zijne bestiering wondervol, en Hij kiest als Zijne werktuigen uit wie Hij wil.

Lena maakte zich gereed voor eene wandeling. Aanstonds zou Groothuis haar komen halen. Deze had haar gezegd, dat een onverwachte omstandigheid hem naar zijn woonplaats terugriep en hij reeds den volgenden dag moest vertrekken. Nog eenmaal zouden ze nu een wandeling maken in de lachende en bloeiende omstreken, nog eenmaal de plekjes opzoeken, waar ze zoo menigmaal vertoefd hadden.

Lena voelde zich min of meer melancholisch gestemd bij de gedachte aan het ophanden vertrek. Groothuis was geen vreemdeling meer voor haar. Zij had in zijn hart gelezen, zij wist dat hij belang in haar stelde; hij had haar gezegd, hoe hij Willem bewonderde en Trees, die zoo edelmoedig hun geluk hadden uitgesteld. Zij had tot hare vreugde bemerkt, dat Groothuis, dien ze zich egoïstisch, zwak en onbeduidend gedacht had, een edel hart bezat, een goede, nobele inborst, vatbaar voor het schoone. Zij voelde wel, dat ook hij haar niet onverschillig was. Het zou leeg zijn, als hij weg was, en nog meer dan eerst verlangde zij er naar, naar huis terug te keeren.

Groothuis had haar beloofd, dat hij haar groeten zou overbrengen aan hare moeder, aan Willem en Trees, en de hoop uitgesproken, dat hij haar ook later nog zou weerzien. Zij had hem begrepen en, overgelukkig, gebloosd.

Lena legde de laatste hand aan haar toilet. Met voldoening en een klein greintje coquetterie. dat niemand haar kwalijk kon nemen, beschouwde zij zich zelf in den spiegel. Wat zouden hare moeder, Willem en Trees staan te kijken, wanneer ze haar weerzagen, met haar blozende wangen, haar frissche kleur, haar heldere oogen. Wat zouden ze allen blij en gelukkig zijn! Een oogenblik kwam de gedachte bij

haar op, dat het geluk te groot was, en een geheime angst bekroop haar. Maar neen, nu was er immers niets meer te vreezen, nu zou geen nieuwe slag het aanlichtend geluk komen verstoren. Zoo hoopte ze.

Een tikje op de deur wekte haar uit haar mijmering. Het was Groothuis, die haar kwam halen voor de wandeling. Zijn oog rustte met welgevallen op haar slanke gestalte, nog nooit had haar natuurlijke bekoorlijkheid zulk een indruk op hem gemaakt. Met vreugde luisterde hij naar haar welluidende stem, alleen om dien harmonieuzen klank te hooren, en te grooter werd zijn begeerte om haar altijd bij zich te hebben, haar als een weldoende fee zijn eenzaamheid te zien opvroolijken, van hem een beter mensch te maken.

Juist toen zij uit wilden gaan, bracht een kellner een brief voor Lena. ‘Wil u nog een oogenblikje geduld hebben,’ vroeg ze met een innemend glimlachje aan Groothuis, nadat ze aan het adres de hand van Willem herkend had. ‘U begrijpt, dat ik altijd verlangend ben naar nieuws van huis. Als ik maar gezien heb, dat ze het allen goed maken, gaan we dadelijk.’

‘Met genoegen,’ antwoordde Groothuis, getroffen door de genegenheid van Lena voor de haren. Hij nam op eenigen afstand van haar plaats en tuurde door het raam naar buiten, naar het verrukkelijk vergezicht op de Pyreneën, in een teer waas van wolken gehuld, van rosé tot blauwachtig groen.

Lena had de enveloppe opengescheurd en begon te lezen. Plotseling slaakte ze een zucht en begon te snikken.

Verrast keerde Groothuis zich om en trad bekommerd op haar toe. Ze staarde hem met haar groote oogen aan, waarin tranen schitterden.

‘Is er iemand ziek?’ vroeg hij deelnemend, ‘of....’

Zij schudde het hoofd, steeds luider snikkend en hem zoo smeekend aanziende, dat hij er diep door geroerd werd. Plotseling schoot hem eene gedachte door den geest. God! als het dàt eens was! Hij wist niet, wat hij zeggen, wat hij vragen moest. Maar hij kon dat arme kind toch met aan hare smart overlaten.

‘Het is misschien onbescheiden van mij,’ zei hij ten laatste, ‘maar geloof mij, dat ik levendig belang stel in u en de uwen. Indien ik iets doen kan, zal het mij zeer aangenaam zijn.’

De toon, waarop hij sprak, klonk zoo overtuigend, zoo geheel anders dan gewoonlijk dergelijke aanbiedingen gedaan worden, dat Lena, blij haar overkropt gemoed te kunnen lucht geven, zei:

‘O, het is vreeselijk, en tegenover ieder ander dan u zou ik mij schamen het te zeggen. Willem heeft zijn ontslag gekregen.... Die brief.... o die brief.... hij is radeloos....’ Snikkend verborg ze het hoofd in hare handen.

Wat Groothuis gevreesd had, was dus bewaarheid. Van Gerve had in zijn afwezigheid zijn laag plan ten uitvoer gebracht. Groothuis deed zich hevige verwijten, dat hij dit niet had verhinderd, toen hij het in zijn macht had, dat hij telkens opnieuw had uitgesteld. Terwijl hij gelukkige dagen gesleten had aan de zijde van Lena, was haar broer, met zijn edel hart, aan de eerloosheid overgeleverd.

Het zien van Lena, luid snikkende, was hem een nieuw verwijt. Zacht poogde hij haar hand in de zijne te nemen. ‘Lena,’ zei hij - het was de eerste maal, dat hij haar alleen bij haren naam noemde - ‘reken op mij, ik zal Willem helpen.’

‘Maar mijnheer Van Dalen heeft hem weggejaagd.... als een dief, schrijft Willem.... O, hij kan dat niet gedaan hebben, hij, die zich geheel voor mij heeft opgeofferd....’

Zij wrong radeloos hare handen, aldoor snikkend, zoodat Groothuis' hart er bijna door brak.

Deze nam nu een kloek besluit. Hij wilde Lena alles vertellen wat hij wist: Van Gerve's arglist, zijn weifelen, de reden van zijne reis naar Pau, de oorzaak van zijn plotseling vertrek. Het kostte hem moeite, want hij was niet geheel van medeplichtigheid vrij te pleiten, maar het was noodig om het jonge meisje gerust te stellen.

Ademloos luisterde Lena toe. Diepe afschuw vervulde haar voor den ellendeling, die haar broeders eer en geluk had belaagd, medelijden voor Groothuis, door zijn zwakheid heen en weer geslingerd, door zijn scepticisme misleid.

‘En nu wilde ik morgen vertrekken,’ besloot hij, ‘omdat de gedachte aan Van Gerve mij verontrustte. Nu ga ik zeker, en u kan er op rekenen, dat alles in orde komt. Uw broer heeft te veel geleden, dan dat ik niet reeds op dit oogenblik, indien het in mijne macht was, daaraan een einde zou willen maken.’

‘Ik dank u,’ zei Lena gelukkig. ‘O, wat is u goed voor ons, en hoe zullen wij het ooit kunnen vergelden?’

‘Ik heb veel goed te maken,’ zei Groothuis, ‘en ik geloof ook niet, dat ik zoo geheel belangeloos ben. Wanneer alles in orde is gebracht, zal ik op mijne beurt iets vragen, en ik hoop dan, dat u mijn wensch zal willen inwilligen.’

Lena sloeg de oogen neer. ‘Ik kan niet langer hier blijven,’ zei ze na een oogenblik. ‘Mijne plaats is bij Willem en bij moeder.’

‘Goed, dan vertrekken wij morgen samen,’ hernam Groothuis.

Lena reikte hem bewogen de hand, die hij eerbiedig aan zijne lippen bracht.

XIV.

Mijnheer Van Dalen zat na zijn ontbijt de gazet te lezen, toen de meid binnenkwam, en hem een visitekaartje overreikte, er bij voegende: ‘Mijnheer zou u, als het kon, graag dadelijk even willen spreken.’

Van Dalen sloeg een blik op het kaartje, las halfluid ‘Groothuis’ en was veel vlugger uit zijn luierstoel opgestaan, dan hij anders gewoon was. Hij kende Groothuis niet persoonlijk, maar hij wist dat het een jongmensch was met veel geld, en, zonder nu juist een slaaf van den Mammon te zijn, had Van Dalen, als man van zaken, toch respect voor iemand met een flink fortuin. Bovendien intrigeerde het hem, waarover Groothuis hem zou komen onderhouden. Zou hij wellicht zin hebben, zich met hem te associeeren? Dit was de eerste gedachte, die bij Van Dalen opkwam. Lang dacht hij evenwel niet na, want hij spoedde zich naar de voorkamer, waar de meid den heer Groothuis had binnengelaten.

‘Neem mij niet kwalijk, dat ik zoo vrij ben geweest, op dit uur aan uw huis te komen....’

‘O, volstrekt niet,’ viel hem Van Dalen haastig in de rede. ‘Wees zoo goed plaats te nemen. Uw bezoek is mij een groote eer. Tot dusver had ik het voorrecht niet, u persoonlijk te kennen. En mag ik nu weten, wat mij de eer van die kennismaking verschaft?’

‘Eene zaak van zeer delicaten aard, mijnheer Van Dalen. U zal mij misschien vragen, met welk recht ik mij daarmee bemoei, maar ik weet, dat u een rechtschapen man is, en dat geeft mij den moed openhartig tot u te spreken.

Het betreft de toekomst van een heel gezin.’

Hier hield Groothuis een oogenblik op en keek Van Dalen aan. Deze had bij de eerste woorden verbaasd geluisterd. Hij begreep niet, waar Groothuis heen wilde; maar de laatste woorden deden hem een licht opgaan.

‘U bedoelt toch niet Veltman?’ vroeg Van Dalen min of meer wrevelig, te meer omdat hij zich van dit bezoek heel wat anders had voorgesteld en nu teleurgesteld was.

‘Dien bedoel ik inderdaad, mijnheer,’ antwoordde Groothuis, wien Van Dalen's ontstemming niet ontgaan was. ‘Ik begrijp wat u zeggen wil, en ik zou het ook niet gewaagd hebben bij u te komen, indien ik van Veltman's onschuld niet overtuigd was geweest.’

‘En ik zou hem niet ontslagen hebben, indien ik niet overtuigd was geweest van zijne schuld,’ gaf Van Dalen tamelijk uit de hoogte ten antwoord.

Groothuis zag in, dat hij in de keus van zijne woorden niet gelukkig was geweest. Hij was geen geboren diplomaat en had er niet genoeg aan gedacht, de begrijpelijke gevoeligheid van den heer Van Dalen op dit punt te ontzien. Hij wilde nu onmiddellijk dit verzuim herstellen. ‘Daar twijfel ik geen oogenblik aan, mijnheer,’ hernam Groothuis, ‘ik heb u reeds gezegd, dat ik u altijd als een rechtschapen man heb hooren roemen. Maar het is immers mogelijk, dat een schurk u behendig om den tuin geleid heeft.’

‘Wat zegt gij?’ riep Van Dalen hoe langer hoe meer verwonderd uit. ‘Gij kunt niemand anders dan Van Gerve bedoelen, en ik dacht dat deze uw vriend was.’

‘Hij is het geweest, en ik had eigenlijk al veel eerder met hem dienen te breken. Het is gedeeltelijk mijne schuld, dat Veltman is ontslagen, en om nu goed te maken wat ik misdeed, ben ik naar u toe gekomen, om u alles uiteen te zetten.’

De verbazing van Van Dalen had het toppunt bereikt. Wat hij gehoord had, scheen hem zoo vreemd, zoo raadselachtig toe, dat een oogenblik de vraag bij hem opkwam, of Groothuis wel goed bij het hoofd was. Van Gerve had hem vroeger verteld van diens excentriciteiten, als zijne vrees, dat hij door spottende, groene oogen achtervolgd werd, zoodat hij meende, met een half waanzinnige te doen te hebben.

Groothuis scheen te raden wat er in het hoofd van Van Dalen omging. ‘Ik begrijp, dat mijne woorden u verbazen, maar toch bevatten zij de volle waarheid. Hoe pijnlijk het mij ook valt, eene zelfbeschuldiging af te leggen, ik mag ze niet achterhouden, nu de eer van een derde er mee gemoeid is. Al lang wist ik, dat Van Gerve Veltman doodelijk haatte. Hij maakte daaruit tegenover mij volstrekt geen geheim, integendeel. Ik wist, dat ook Van Gerve het oog had laten vallen op Trees Bruning, en honderdmaal had hij mij gezegd, dat ze nooit Veltman's vrouw zou worden. Daar ik Veltman niet kende, interesseerde ik mij niet voor deze zaak. Toen diens vader stierf en Veltman het huwelijk uitstelde, om voor zijn moeder en broers te zorgen, was Van Gerve vol hoop, daar hij de moeder van het meisje op zijn hand had. Maar het meisje zelf wilde van hem niets weten, zij bleef Willem trouw. Van Gerve hield mij van alles op de hoogte en nu begon ik langzamerhand belang in het geval te stellen. Mijne omgeving had mij niet aan nobele gevoelens gewend, ik zag niets dan zelfzucht om mij heen, en daarom te meer trof mij het contrast van deze twee jongelieden, die in weerwil van tegenspoed en tegenwerking hun eenmaal gegeven woord gestand deden.

Maar nu kwam de ziekte van Veltman's zuster. Zooals gij weet, ging zij naar Pau en zag Veltman om harentwil van Trees af. Deze deed echter voor Willem in grootheid van ziel niet onder, en Van Gerve zag opnieuw op hare onverzettelijkheid zijne pogingen afstuiten, om haar hand te verwerven. Eén middel bleef hem slechts over: Willem zijn eer te ontrooven, dan zou Trees hem niet langer trouw kunnen blijven.’

Van Dalen had aandachtig geluisterd, zonder hem een enkele maal in de rede te vallen. Al ging hem nu een licht op, toch was veel hem nog niet duidelijk.

‘Ik begrijp wat u zeggen wil,’ vervolgde Groothuis, die dit op Van Dalen's gezicht las. ‘Het verwondert u, dat ik, die dit alles wist, noch u, noch Veltman zelf daarvan in kennis stelde. Thans spijt het mij ook, het niet gedaan te hebben. Maar van den eenen kant kon ik niet denker, dit Van Gerve zijne bedreiging zou ten uit oer brengen; van den anderen kant was het een zonderlinge nieuwsgierigheid, die mij benieuwd deed zijn naar den afloop. Met allerlei sofismen poogde ik mijn geweten in slaap te wiegen. Toch vervolgde de gedachte aan de Veltman's mij onophoudelijk. Ik ben naar Pau gegaan en heb daar kennis gemaakt met Lena. Maar toen ik daar was, kwelde mij weer de vrees, dat Van Gerve zijne bedreiging mocht ten uitvoer brengen. Ik had het voornemen gemaakt terug te keeren, toen Lena een brief van haar broer ontving, die haar meedeelde, dat hij als een dief was weggejaagd. Ik ben onmiddellijk daarop met haar teruggekomen, en mijn eerste werk was u op te zoeken.’

Van Dalen streek bedachtzaam met de hand door zijn baard. Hij was nog niet overtuigd, hij vreesde, dat het een doorgestoken kaart was. ‘Het spijt mij, mijnheer, dat gij mij niet vroeger gewaarschuwd hebt. Gij zult mij ten

goede houden, dat ik niet op uw woord alleen aan Veltman's onschuld en Van Gerve's schuld kan gelooven. En andere bewijzen zult gij wel niet hebben,' voegde hij er min of meer ironisch bij.

Groothuis was teleurgesteld. Hij had gedacht, dat Van Dalen aanstonds zou inzien, dat hij bedrogen was. Het was hem alles zoo duidelijk, dat hij niet kon begrijpen, hoe een ander nog bedenkingen kon opperen. Een oogenblik dacht hij na, daarna zei hij:

'Ik moet toegeven, dat het mij moeilijk valt, op staanden voet het bewijs te leveren. Toch zie ik daar wel kans toe, maar ik vrees, dat ik te veel van u zou vergen,' voegde hij er aarzelend bij.

VOLENDAMMER VISSCHERSMEISJE TE AMSTERDAM, NAAR DE SCHILDERIJ VAN H. HUISTEN.

'Volstrekt niet, spreek gerust op. Indien gij mij kunt aantoonen, dat Van Gerve mij bedrogen heeft en ik me in Veltman vergist heb, is mij daartoe niets te veel.'

‘Welnu, mijnheer, dan twijfel ik niet, dat de waarheid aan het licht zal komen. Zooals ik u reeds gezegd heb, heeft Van Gerve mij trouw op de hoogte gehouden van alles. Ik ben vandaag al een paar kennissen tegengekomen toen ik van de statie kwam....’

‘Dus gij zijt nog niet bij Veltman geweest?’ vroeg Van Dalen.

‘Neen, mijnheer, ik zou hem nu niet onder de oogen durven komen, want ik verwijt mij zelf, dat ook ik schuld ben aan zijn ongeluk. Ik ben onmiddellijk hierheen gekomen, ten einde zoo spoedig mogelijk het betreurenswaar-

dig misverstand uit den weg te ruimen. Zooals ik u zei, weten een paar van mijn vrienden al, dat ik terug ben, en zonder dat ik hen daarmee belast heb, ben ik er zeker van, dat zij het aan Van Gerve zullen overbrengen. Ik verwacht hem daarom van avond om een uur of zeven bij mij, en daar hij me sedert het gebeurde niet meer gezien heeft, ben ik overtuigd, dat hij mij alles haarfijn vertellen en er zich op beroemen zal, dat zijn plan geslaagd is.'

(*Wordt vervolgd.*)

De zwarte jager.
(*Vervolg en slot.*)

HALLAL[I]! NAAR DE SCHILDERIJ VAN C. ARNOLD.

'Op mijn eer, uw verhaal is vermakelijk. Morgen zullen wij in den Leeuwenmuil jagen. Waarschuw Bernard en zijn honden. Zorg er voor dat het bosch in den omtrek van af vier uur 's morgens afgezet wordt. Er moet daar nog een oud hert wezen, waar ik dikwijls de sporen van heb gezien, en wij zullen trachten, mijnheeren Ducollet en Jobard, ons niet de kaas van het brood te laten eten door spoken.'

Den volgenden morgen om 10 uur verzamelde men zich waar wij heden zijn, eveneens met het uitzicht op het kasteel en men viel het groote hert aan in den Leeuwenmuil. In het eerst was de jacht gelukkig. Het hert werd door een goeden

drijver van de ravijnen verdreven en het dier wendde zich naar de meren in het woud, evenals in de dagen van den grooten jager. Maar er werd een fout begaan, de honden verloren het spoor, en het was zeker dat het beest weder naar zijn leger was terug-

gekeerd. De avond viel reeds, toen de jagers nog onder de hooge boomen rondliepen en men blies den aftocht, juist toen men zich boven den Leeuwenmuil bevond. Op het hoogste punt van den weg gekomen, wendde mijnheer Roon zich tot Jobard, en zeide: ‘Zoo, nu is het uur gekomen, dat de groote jachtduivel zijne jacht begint, ik hoop dat hij gelukkiger is dan wij. Bovendien, ik gun 't hem, een afgejaagd hert te vangen; daarbij zal hij zijn paard minder vermoeien.’

‘Gij schertst, mijnheer,’ antwoordde Ducollet, ‘waarlijk het was op deze zelfde plaats, dat wij hem ontmoetten.’

‘Hier,’ riep mijnheer Roon uit, ‘welnu laten wij dan op hem wachten. Bernard, breng de honden naar huis. Gij beiden blijft hier.’

De twee boschwachters keken verschrikt op. ‘Zijt gij bang?’ vroeg mijnheer Roon.

‘Neen, in het geheel niet, mijnheer, maar men moet God niet verzoeken.’

‘Maar wij wachten niet op God, maar op den duivel.’

‘Dat zijn geen zaken om mee te spotten,’ zeide Jobard.

Een uur ging voorbij. De maan verlichtte met zijne tooverachtige stralen de grillig gevormde rotsen in den Leeuwenmuil. Het was alsof die steenmassa's veranderd werden in levende, voorwereldsche monsters, mastodonten of reusachtige olifanten, die hier hun nachtkwartier hadden opgeslagen.

‘Daar is hij,’ zeide Ducollet fluisterend, terwijl hij met zijn vinger op een zwart stipje wees, te midden der rotsen. Jobard klappertandde. ‘Ik zie niets,’ zeide baron Roon, ‘maar het is om het even, laadt de geweren.’

‘O neen, ik schiet niet op geesten,’ riepen de twee mannen tegelijk. Gij weet het, de kogels treffen niet de geesten, maar dengene die vuur heeft gegeven.’

‘Dan zal ik het doen,’ zeide baron Roon, terwijl hij een pistool uit den gordel trok.

Eene gedempte stem weerklonk door de vallei: ‘Hallali, hallali, hallolo!’

Mijnheer Roon beefde onwillekeurig en hij kon in de vallei onduidelijk het beeld van een ruiter onderscheidden. Kort daarop sprong een groot hert over den weg, gevolgd door twee groote honden. ‘Daar zijn ze,’ riep Jobard, die sidderde als een espenblad. De takken kraakten, en de rotsen weerkaatsten het dreunen van een paardendraf. De geheimzinnige ruiter werd zichtbaar en toen een straal maanlicht op hem viel, drukte baron Roon af.

‘De Hemel beware ons,’ riepen de boschwachters.

‘Geraakt,’ riep baron Roon.

Het paard was inderdaad aan den ingang van den Leeuwenmuil in de struiken gevallen.

‘Maak van een dennentak een fakkel,’ zei de baron, ‘en wij zullen er naar gaan zien.’

Weldra schitterde de harsvlam; en de drie mannen gingen voorzichtig voorwaarts naar de plaats waar ligt paard lag. Het paard, een buitengewoon groot exemplaar, lag er alleen. Mijnheer Roon had het in de duisternis, zelfs zonder mikken, in het schouderblad getroffen.

‘Pas op de schoppen,’ riep Ducollet.

‘Arm beest,’ zeide baron Roon. ‘Maar waar is de jager?’

‘Och, hij is weer teruggekeerd naar zijn paleis in de onderwereld, in lucht veranderd en verdwenen,’ zeide Jobard. ‘Ik geloof dat het beste is, terug te keeren naar het kasteel. Wij kunnen weer hier komen als het dag is.’

‘Nu, dat is goed,’ zeide baron Roon.

Den volgenden dag reeds vroeg in den morgen kwamen zij weder bij het lijk van het paard. Een spoor van bloed was zichtbaar op de rotsen en het zand. De drie mannen volgden het. Zij kwamen aan den ingang van een herberg, gij weet wel, boven op den Leeuwenmuil. De ingang is een nauwe doorgang, waar slechts één persoon tegelijk paseeren kan. Plotseling hoorden zij honden blaffen. Niettegenstaande het ongewone van het geval, begon Ducollet aan een gewonen strooper te denken, en toen zijn bijgeloovigheid voorbij was, keerde zijn gewone moed terug en hij schreed het eerst binnen.

Toen hij de gelagkamer binnentrad, die door een zonnestraal, door het vuil van de vensterluiken getemperd, verlicht werd, zag hij een man liggen, en vol verwondering riep hij uit: ‘Vader Groen, de groote jager!’

Nu traden ook baron Roon en Jobard binnen en zagen een vreemd schouwspel. Op een bed van varens lag een bleeke grijsaard, badend in zijn bloed. Zonder twijfel had de val van het paard hem medegesleept en was hij op een rotspunt neergekomen en niettegenstaande deze wonde voortgekropen tot hier in deze hut, om daar te sterven.

Hij was geheel in het zwart fluweel gekleed, een oude rouwlivrei van baron Riche. Rondom hem waren verschillende stroopers-benoodigdheden opgehangen en een voorraad oudbakken brood en wild bewezen, dat de oude Groen weder het woud was komen bewonen, dat hij zoo door en door kende. Te trotsch om zijn diensten den nieuwen bewoner van het kasteel aan te bieden, had hij er de voorkeur aan gegeven, alleen bij maneschijn te jagen. De talrijke hertenvellen en de prachtige geweien bewezen genoeg, dat Groen zijn naam van den grootsten jager nog steeds waardig was.

In de nabijheid van den dooden jagermeester lagen twee honden jammerlijk te huilen.

Mijnheer Koning hield op met spreken, om naar het rapport van zijn jager te luisteren, die meldde, dat in den Leeuwenmuil een tweejarig hert voor den dag was gekomen.

De gestopte kous.
Eene Amerikaansche trouwgeschiedenis.

Als redacteur van een te San Diego in Zuid-Californië verschijnend Duitsch dagblad - dus verhaalt een Duitsch journalist - moest ik mij langen tijd als berichtgever in de niet onaanzienlijke stad Los Angelos ophouden. Om mijn bescheiden reis- en verblijfgelden gaf ik er de voorkeur aan, gedurende mijn verblijf in geen duur hotel te logeeren, maar mij een privaat kwartier te huren.

Mijn huisbaas, die blijkbaar een welgesteld man was, oefende het beroep van tuinier uit, dat in die streek zeer winstgevend is; achter het huis lag een vrij groot park, waaraan groentenakkers en een boomgaard grensden.

Daar het bij de verhuring bepaald was, dat ik het avondmaal met de familie zou gebruiken, leerde ik na weinige uren ook de vrouw des huizes kennen, van wie ik mij, naar hetgeen ik reeds van de huishouding gezien had, een zeer gunstige voorstelling had gevormd. In mijn opvatting zou ik nier teleurgesteld worden, want toen mij mijn huisheer voor het begin van het avondeten zijn vrouwtje voorstelde, wist ik dat ik met geen excentrieke Amerikaansche te doen had. Een nette, eenvoudige huisjapon kleedde de nog jonge en zeer knappe vrouw heel goed; zij gaf mij op hartelijke wijze de hand en heette mij welkom in haar huiselijken kring, die buiten haar man, uit twee lieve, van gezondheid blozende vijf- en zesjarige knapen bestond.

Wat er opgediend werd, was uitstekend. Het onderhoud met de wel is waar eenvoudige, maar zeer beschaafde lieden was opgewekt, zoodat het me leed deed, na een paar uren mij op mijn kamer te moeten terugtrekken, om mij met mijn correspondentie onledig te houden.

Den anderen dag leidde mij de huisheer door alle vertrekken van het gebouw, hoofdzakelijk wel met het doel om mij te laten zien op welke keurige wijze zijn Vrouw haar gebied in orde hield.

Bij deze gelegenheid kwamen wij ook in de pronkkamer van het huis, welker inrichting van degelijken smaak getuigde. Terwijl ik de schoone schilderijen bezichtigde, welke de wanden versierden, viel mijn oog plotseling op een decoratievoorwerp, dat minstens eigenaardig genoemd verdiende te worden. In een zwaar vergulde lijst hing, om zoo te zeggen de eereplaats aan den muur innemende, onder glas, een heldere, maar zeer bestopte vrouwekous. Zulk een kamersieraad was mij nieuw, en ik dacht bij me zelf, dat er wel een geschiedenis aan verbonden zou zijn. Ten slotte moest mijn begeleider de vragende blikken verstaan hebben, welke ik hem met een daarmee overeenstemmende handbeweging toewierp.

‘Gij wilt weten,’ zei hij lachend, ‘wat deze gestopte kous hier te maken heeft? Uw natuurlijke nieuwsgierigheid zal bevredigd worden. Was deze kous er niet, dan behoorde ik tegenwoordig niet tot de gelukkigste echtgenooten van den aardbol. Dit laat ik mijn overigens niet lange vertelling voorafgaan, om de eereplaats te motiveeren, welke ik haar in mijn huis heb ingeruimd. Ik ben nu vijftien jaar in Amerika en had het reeds in het derde van dezen tijd, wijl ik met eenig kapitaal hierheen gekomen was, tot een tamelijken welstand gebracht die bij mij den wensch levendig maakte, te trouwen. Ik wou echter geen Amerikaansche met hare excentrieke ideeën van vrouwenrechten, evenmin een van die vele Duitsche meisjes, wier zucht tot naäping ze vaak nog opgeblazener doet voorkomen, dan hare hier zijnde leermeesteressen.

Wat ik zocht was een echte, onvervalschte huisvrouw, die het niet beneden hare waardigheid achtte, een huishouden naar aloude zeden waar te nemen, waartoe ik natuurlijk ook het kousenstoppen rekende. Zooals u bekend zal zijn, is het in deze gezegende republiek niet gebruikelijk, dat de vrouwen zich met het stoppen van kousen afgeven; zulk een reparatie houdt men hier eenvoudig voor overbodig; de gekochte kous wordt door hoog en laag zoo lang gedragen, tot ze, vol gaten, haar doel, den voet als bekleeding te dienen, niet meer kan vervullen; dan werpt men ze eenvoudig als onbruikbaar weg. Deze wijze van doen kan als kenteeken van de manier van huishouden hier in Amerika gelden. Mij heeft dat altijd geërgerd. Een vrouw, in zulke grondbeginselen opgevoed en die ook huldigend, had ik onder geen omstandigheden om mij heen willen hebben.

Ik besloot derhalve een wel wat zonderlinge bruidschouw te ondernemen. Andere trouwlustigen gaan eerst de aanstaande zien; ik week van den regel af, en wou eerst weten wat ze deed en uitvoerde, eer ik ze persoonlijk kende. Om dit te bereiken, had ik mij den volgenden weg voorgeschreven, waarvan ik niet zou afwijken. Ik zocht de huizen te ontdekken, waarin Duitsche familiën met huwbare dochters woonden, en was dit geschied, dan trachtte ik te ontdekken, wanneer er wasch- en droogdag gehouden werd. Was mij dit bekend geworden, dan ging ik, onder het een of ander voorwendsel, het bedoelde huis binnen en de plaats op, waar de wasch was opgehangen. Daar zag ik alleen naar de kousenkraam om; vond ik alles met de gebruikelijke gaten, dan trok ik mij eenvoudig terug; terwijl een gestopte kous reden zou gegeven hebben met de stopster, als zij vrij, huwbaar en trouwlustig was, in nadere betrekking te treden.

Het onderzoek naar de gestopte kous duurde in Los Angelos alleen bijna zes weken; het resultaat was mij ongunstig en bezorgde mij geen bruid. Wel vond ik op een plaats gestopte kousen, maar toen ik naar de ijverige hand informeerde, hoorde ik tot mijn leedwezen, dat ze die was van een matrone van meer dan zeventig jaar, die geen plan had in het huwelijksbootje te stappen.

Het kousenonderzoek zette ik nu in andere grootere en kleinere plaatsen voort, van welke ik slechts Santa Barbara, San Bernardino, Colton, San Gabriël en Annaheim noemen wil. In de eerstgenoemde plaatsen zonder gevolg begonnen, vond het in de meest door Duitschers bewoonde kolonie Annaheim zijn einde.

Ik had in een hotel aldaar mijn kwartier opgeslagen en hield den volgenden morgen inspectie. Terwijl ik langs de straat slenterde, bemerkte ik op een ruim grasveld, dat aan een nederig huisje grensde, verscheidene vrouwelijke personen, die groote manden met waschgoed droegen en zich gereed maakten het op te hangen. Deze behandeling moest ik natuurlijk gaan zien, te meer, omdat een der waschvrouwen mijn oogen op buitengewone wijze op zich wist te vestigen. Zij was jong, lief en vlijtig, drie eigenschappen die niet nalieten indruk op mij te maken.

Het jonge meisje, tot wie ik een vriendelijk beantwoord goeden morgen gezegd had, boeide mij op de plaats aan de andere zijde van de heining, en ik wachtte met ongeduld of er ook uit het onderste van de mand de door mij zoo vurig verbeide kousen te voorschijn zouden komen, wier gesteldheid, dit zei mij een inwendige stem, voor mijn verder levensgeluk beslissend zou zijn. Eindelijk kwamen er kousen voor den dag en mijn hart begon harder te popelen, toen ze weldra paar aan paar waren uitgespreid; maar aan alle kon men zien, dat ze tot nu toe nog geen reparatie noodig hadden gehad. Wanneer dat zoo verder ging, dan was ik niet in staat, mij een goed oordeel over de huishoudelijkheid der jonge dame te vormen, die ik wel met recht voor de ziel van het voor mij bezig zijnde personeel mocht houden.

Terwijl ik reeds mismoedig begon te worden, daar de geheele huishouding geen reparatie-behoevende kousen opleverde, zeide de juffer wel is waar op vriendelijke, maar zeer besliste wijze, dat ik nu haar werk lang genoeg had aangekeken, en dat het beter was, dat ik nu maar heenging, want nu kwam het andere waschgoed aan de beurt, dat men 't liefst niet aan vreemde oogen liet zien.

‘Mejuffrouw,’ sprak ik, ‘vertel mij alleen maar, of er ook kousen bij zijn; is dit het geval, dan moet ik blijven, de reden er voor wordt u misschien nog wel eens gewaar.’

In plaats van te antwoorden, liet ze mij een paar op verscheiden plaatsen zeer netjes gestopte lange kousen zien. Dat te zien en verheugd met een koenen sprong over de ons scheidende heining te springen, was het werk van een oogenblik.

‘Wien behooren deze kousen?’ bracht ik gejaagd uit, ‘ik bid u, zeg het mij, er hangt veel van af.’

‘Deze kousen,’ riep de in verwarring gebrachte schoone ontsteld, ‘nu wat zou dat? ze behooren aan mijn grootmoeder!’

Bij het woord grootmoeder dacht in onwillekeurig aan de zeventigjarige kousenstopster in Los Angelos, en wou me reeds terugtrekken; maar door de wonderschoone oogen van het meisje was me dit niet dadelijk mogelijk, die dwongen mij te blijven.

Angstig bracht ik nu uit: ‘En uw grootmoeder heeft eigenhandig de gaten zoo schoon en netjes gestopt?’

Een oogenblik der hoogste spanning brak nu voor mij aan, maar ik jubelde het uit, toen de juffer mij antwoordde, dat zij als de jongste tehuis, steeds dergelijk werk er bij moest doen.

Wat zal ik u verder zeggen? In dit kleine persoontje had ik mijn ideaal gevonden; als man van de daad talmde ik niet, maar verzocht om hare hand, welke zij mij blozend, maar volstrekt niet preutsch toezeide, wanneer haar grootmoeder er niets tegen had.

De beide waschvrouwen waren bij mijn vreemdsoortig binnendringen ontsteld weggeloopen, schreeuwend dat er een gek ingebroken was, blijkbaar met het doel, de arme juffrouw om te brengen. Tehuis was alleen de bijna tachtigjarige grootmoeder aanwezig, die in haar angst naar een bezem gegrepen had, terwijl de beide vluchtende vrouwen zich met een bijl en een oude spade wapenden, om nu gezamenlijk tegen mij te velde te trekken.

Toen het vijandelijke leger Elisa - dit is namelijk de naam van de overvallene en van mijne tegenwoordige vrouw - en mij arm in arm zag aankomen, liet het de wapens zinken en toonde zich niet ongeneigd tot parlementeeren. Op het parlementeeren

volgde op den voet het sluiten van den vrede, en nadat ik een uurtje boven in grootmoeders kamertje geweest was, kon ik evenals Cesar uitroepen: ‘Ik kwam, zag en overwon,’ want reeds na zes weken stopte een jong vrouwte mij de vele kapotte kousen, die zich in mijne kas opgehoopt hadden. Maar de bewuste kous, van de nu overleden grootmoeder, werd door mij als een tastbaar bewijs bewaard van het door mij verworven echtelijk en aardsch geluk.’

Met deze woorden besloot mijn wakkere huisheer de vermakelijke schets zijner zoo gelukkige jacht naar de gestopte kous.

Bij de Platen.

Gestoord in de eenzaamheid. -

Er zijn weinig stille wouden meer, althans in ons oud werelddeel, waar de schuchtere reeën in ongestoorde eenzaamheid kunnen rondhuppelen. De moderne vooruitgang heeft zich overal baangebroken en door de ontoegankelijkste wildernissen snorren de rookende locomotieven der sneltreinen.

De schuwe beestjes op onze gravure, misschien door den honger buiten het dichte hout gedreven en ongemerkt tot aan de spoorbaan afgedwaald, weten niet wat hun overkomt nu het vervaarlijke zwarte monster met zijn twee vurige oogen onder donderend gerommel hun eenzaamheid binnendringt en al de echo's van het dicht bewassen heuvelland wakker roept.

Met angstige nieuwsgierigheid steken zij de schrandere koppen vooruit en spitsen de ooren. Nòg weten zij niet wrat van het geweldige gevaarte te denken, dat daar rookend en dampend komt aangestoomd. Maar als het een oogenblik daarna de plek, waar zij op den uitkijk staan, genaderd zal wezen, zullen zij zich niet lang bedenken, maar sidderend het woud inschieten om er veilig te schuilen onder het dichte besneeuwde kreupelhout.

Volendammer visschersmeisje te Amsterdam. -

Allesbehalve een schuchtere ree kan het glundere deerntje genoemd worden, dat daar met haar vischbennetje onder den arm over de brug stapt om haar versche waar aan de huizen der groote stad te koop te gaan bieden. Ze is klaarblijkelijk niet voor de eerste maal in Amsterdam; daartoe kijkt ze veel te vrij uit de vroolijke, schalke oogen. Vischvrouwen zijn over 't algemeen het tegendeel van bloô of verlegen, dat weet ieder, die maar eens een vischmarkt bezocht heeft of aan zijn deur met dat slag van negotianten te doen heeft gehad. Het visschersmeisje op onze gravure zal echter door niemand te opdringerig of brutaal gevonden worden.

't Is een aardige, lieve verschijning en het gemoedelijke Amsterdamsche stadsgezicht, nog half in den morgennevel verscholen, vormt een passenden achtergrond tot het bevallig figuurtje.

Hallali! -

Hallali! is de zegevierende uitroep van de jagers als het afgejaagde hert zoodanig door de honden omsingeld is, dat het bun doodelijk schot niet meer ontkomen kan.

In dit beklagenswaardig uiterste verkeert het prachtige dier op onze fraaie gravure. Uren lang heeft het gepoogd zich door vliegende vaart over struik en steen, over sneeuw en ijs aan de meedoogenlooze vervolging te onttrekken. Helaas, hoe het ook holde en sprong, altijd hoorde het arme dier het wilde geblaf der honden en het horengeschetter van den jachtstoet achter zich. Eindelijk is het, uitgeput van krachten, met de tong van vermoeienis uit den bek, neergezonken en de honden, driftig toegesprongen, bewaken blaffend hun prooi. Ginds in de verte komt de jachtstoet al aangestormd. Het hallali weerklinkt, en die juichkreet is het doodsein voor het afgejaagde dier, dat zelfs de kracht niet meer heeft, om den kop op te heffen en het angstig oog op zijn wreede belagers te richten.

Italië en Abessinië. -

Nadat koning Johannes van Abessinië in 1889 in den strijd tegen de Madhisten gevallen was, trok de energieke onderkoning Menelik van Sjoa de opperheerschappij aan zich en dwong de overige vorsten van het land, zich aan zijn schepter te onderwerpen. In de lente van 1890 liet hij zich met groote praal tot Negus Negesti (koning der koningen) van Ethiopië kronen.

Met de Italianen, die aan de kust der Roode Zee een kolonie hadden verworven, met Massowah als hoofdstad, geraakte de negus al spoedig na zijn troonsbestijging in moeilijkheden. Toen tegen de Europeesche krijgstucht en bewapening nog niet opgewassen, moest Menelik een verdrag onderteekenen, dat hem in een meer of minder afhankelijke positie ten opzichte van Italië bracht. Doch in plaats van zich hiermee tevreden te stellen, trachtte de regeering van koning Humbert, aangegrepen door grootheidswaanzin, Menelik de eene concessie voor, de andere na af te dwingen, en droomde zij van een ontzaglijk koloniaal rijk. Hoe onzacht zou zij uit dien droom worden opgeschrikt!

Crispi, die booze geest van Italië, gelastte een expeditie tegen Abessinië, waarvan de leiding werd toevertrouwd aan generaal Baratieri.

Deze veldtocht was onder alle opzichten rampspoedig. Slag op slag leden Italiaansche afdeelingen de nederlaag en de vesting Makalleh, door den luitenant-kolonel Galliano met groote dapperheid verdedigd, moest zich aan Menelik overgeven. Doch het zou nog erger worden.

Crispi, die voorzag, dat de tegenspoed der Italiaansche wapenen hem zijn portefeuille zou kosten, zoodra de Kamer weer bijeenkwam, bestelde Baratieri een spoedige en schitterende overwinning. De generaal van zijn kant, die wist dat zijn opvolger reeds was aangewezen en hij binnenkort zou worden teruggeroepen, wilde zijn krijgsmansloopbaan ten minste met een schitterend wapenfeit besluiten.

Dit dreef hem tot den noodlottigen slag bij Adoea, waarin de Abessinische overmacht de Italiaansche troepen, ondanks den heldenmoed, dien sommige afdeelingen aan den dag legden, verpletterde.

Duizenden lijken dekten het slagveld en honderden bij honderden krijgsgevangenen, onder wie een paar generaals en veel hoofdofficieren, vielen den vijand in handen.

Ieder ander land zou den smaad, door zulk een nederlaag op zijn wapens geworpen, hebben gewroken; Italië niet. Het wist hoe impopulair de Afrikaansche expeditie onder het volk was, het had tevens ondervonden, dat Menelik een geduchte en vastberaden tegenstander was. En daarom, al werd generaal Baldissera als opvolger

van generaal Baratieri tot opperbevelhebber benoemd, gevechten van eenige beteekenis werden niet meer geleverd.

Wel duurde het lang eer de vrede tot stand kwam, daar het de Italiaansche regeering hard viel, de door den negus gestelde voorwaarden aan te nemen. Maar eindelijk moest Italië wel toegeven en werd te Adis-Abeba (niet te Rome, zooals de Italianen gehoopt hadden) de vrede gesloten, waarbij Abessinië zijn volkomen onafhankelijkheid herwon en het koloniaal bezit van Italië beperkt werd tot de onvruchtbare en ongezonde kuststreek aan de Roode Zee, bekend onder den naam van Erythrea.

Allerlei.

Amerikaansche milliardairs. -

Zou het laatste woord onzer moderne beschaving niet alleen de vernietiging van het huisgezin zijn, maar ook nog van het huiselijk leven, wat de Engelschen hun 'home' noemen, en dat tot dusver altijd nog is beschouwd als de laatste wijkplaats van het stille en rustige geluk?

De Amerikaansche bladen deelen ons thans mee, dat bij de milliardairs der Vereenigde Staten de mode ingang heeft gevonden om niet meer thuis te eten. Zij noodigen hunne vrienden voortaan uit in een spijshuis. Het hotel Woldurff, dat zeer in trek is, heeft zich zelfs genoodzaakt gezien, zijn klanten te verzoeken, geruimen tijd van te voren voor hun diners in te schrijven. Verhooging van prijs is er niet het gevolg van, die blijft steeds op het matig bedrag van 12 dollars, 60 franken, per man.

Maar als het diner afgeloopen is, wat dan? De gewone ontspanningen zijn voor die lieden, die al zoo veel genoten hebben, niet voldoende meer. Al die rijkaards daarginds houden er een spoorwegwaggon op na, waarmee ze nu met hun genoodigden na afloop van den maaltijd een klein reisje maken.

Die waggons zijn buitengewoon weelderig ingericht. De schoonvader van Vanderbilt bezit er een, die 800.000 franken heeft gekost. Stanfort heeft er een, die uitwendig, van de wielen tot de kap, heelemaal in goudkleur is geschilderd; George Gould heeft in den zijnen eene groote bibliotheek en eene schermzaal ingericht.

De tooneelspeler Richard Mansfield bezit ook een waggon, waarin hij een heel theater heeft laten opstellen.

Is ze niet verwonderlijk, die zucht om zich te verplaatsen, die zich in onzen tijd van de menschen meester maakt, even als hun verlangen om hun huis te verwisselen met het hotel?

Om brandende menschen te redden. -

Hiertoe is veel tegenwoordigheid van geest noodig, daar het er op aankomt, het goede middel tot snelle hulp te kiezen. Men loope niet heen om water te halen, zooals dikwijls gebeurt, maar pakke de eerste deken de beste en trekke haastig zijn eigen jas uit, wikkele daarin dengene, die in brand staat, werpt dezen op den grond en rolt hem dan zoo lang op en neer tot de vlammen gedoofd zijn.

In geval van nood, indien men volstrekt niets bij de hand heeft, werpt men zich zelf op den brandenden persoon en rolle met hem over den vloer om de vlammen te dooven. Hiertoe is natuurlijk veel zelfverloochening noodig.

Nu eerst haalt men water en begiet daarmee den gekwetste van het hoofd tot de voeten, want de heete verkoolde kleeren zouden anders nog dieper in het vleesch branden. Men zendt onmiddellijk om een dokter en tracht met de meeste voorzichtigheid de kleedingstukken met behulp van een scherpe schaar of mes los te knippen. Heeft de gebrande dorst, dan moet men hem alleen warme dranken, thee, koffie, grog geven, daar de lichaamstemperatuur meestal aanmerkelijk gedaald is.

Hij, die in brand staat, probeert meestal naar buiten te komen en geeft door den daardoor veroorzaakten tocht nieuw voedsel aan de vlammen. Wie in brand mocht geraken moet zich dadelijk op den grond werpen en zich daar heen en weer wenden, en te gelijker tijd door het samentrekken der kleeren de vlammen trachten te dooven. Deze slaan altijd naar boven en kwetsen meest de edelste deelen; daarom moet men iemand, die in brand staat, onmiddellijk op den grond zien te krijgen.

GENERAAL BARATIERI, de bevelhebber der Italiaansche troepen in den slag bij Adoea.

HET ZEGEL VAN KONING MENELIK.

LUITENANT-KOLONEL GALLIANO, de verdediger van Makalleh.

KONING MENELIK H. VAN ABESSINIË.

GENERAAL BALDISSERA, de opvolger van generaal Baratieri.

TAÏTU, GEMALIN VAN DEN NEGUS VAN ABESSINIE.

Ongelijkheid der oogen. -

Langdurige en herhaalde onderzoekingen hebben aan het licht gebracht, dat er van vijftien personen maar één door beide oogen even goed ziet, en dat bij negen van de tien menschen het rechter oog sterker is dan het linker. Gewoonlijk is dus de mensch evenzeer rechts met de oogen, als hij rechts is met de hand. Dit komt ongetwijfeld van het meerdere gebruik der rechtsche organen.

Zoo is het bij voorbeeld heel goed te verklaren, dat een kanonnier, die gewoon is met het rechter oog te mikken, met dit oog beter ziet dan met het linker. Evenzoo is bij scheepskapiteins, die den kijker altijd met het rechter oog gebruiken, het gezichtsvermogen bij dit oog in den regel sterker dan bij het andere.

Overigens is hetzelfde het geval met het gehoor. Als iemand om de een of de andere reden genoopt is. een van zijn ooren voortdurend in te spannen, dan neemt het vermogen daarvan toe, terwijl het bij het andere, dat wordt verwaarloosd, zwakker wordt. Tot hetzelfde gebied van verschijnselen behoort ook de ongewone ontwikkeling van de vorm en kracht eener hand bij personen, die maar één arm hebben.

Het bederf der tanden. -

Een Beiersch geneesheer, die al jaren de oorzaken van het bederf der tanden had nagespoord, is tot de bevinding gekomen, dat menschen, die steeds roggebrood eten, daar veel minder vatbaar voor zijn dan degenen, die enkel wittebrood gebruiken.

[Nummer 41]

Toch gelukkig,
Door
J. Vesters Jr.
(*Vervolg.*)

Groothuis hield een oogenblik op en vervolgde toen, daar hij bemerkte, dat Van Dalen hem wilde laten uitspreken:

'En als het nu niet te veel gevraagd was, zou ik u willen verzoeken, daarbij tegenwoordig te zijn, natuurlijk voor de oogen van Van Gerve verborgen. U zal u dan persoonlijk kunnen overtuigen, wat een ellendeling hij is.'

'Uw plan is niet slecht bedacht en ik neem uw voorstel aan,' antwoordde Van Dalen. 'Het is mij om de waarheid te doen, en indien blijkt, dat ik mij om den tuin heb laten leiden, zal ik er niet voor terugschrikken, schuld te bekennen niet alleen, maar ook mijne schuld goed te maken.'

'Ik dank u, mijnheer Van Dalen,' zei Groothuis opstaande, 'ik had van u niets anders verwacht.'

'Tot van avond dan,' hernam Van Dalen, zijn bezoeker de hand reikend, 'ik zal zorgen dat ik er op tijd ben.'

Inderdaad was de waardige man op het overeengekomen uur present. Wel waren ook een paar luidruchtige kennissen, die van Groothuis' thuiskomst gehoord hadden, hun opwachting komen maken, maar onder voorwendsel dat hij vermoeid was van de reis, noodigde hij hen tegen den volgenden Zondag op eene fijne flesch, zoodat hij deze onwelkome gasten spoedig kwijt raakte.

Het werd zachtjesaan laat en Groothuis begon al te vreezen, dat Van Gerve nu toevallig juist niet komen zou. Honderdmaal had hij al het raam uit- en de gracht overgekeken, en zich bij den heer Van Dalen verontschuldigd, dat hij zooveel van zijnen tijd en zijn geduld vergde. Maar eindelijk daar zag hij hem in de verte aankomen. Van Dalen begaf zich in de belendende kamer, waarvan hij de deur een eindje open liet staan, zoodat hij gemakkelijk alles hooren kon.

'Welkom thuis,' riep Van Gerve al aan de deur. 'Ik had u anders nog zou gauw niet verwacht. In uwe plaats was ik nog eene week of wat langer weggebleven. Gij zijt zeker erg moe, dat gij Jansen en zijn club de deur uitgeboegseerd hebt? Ze vertelden het me, maar ik dacht, ik kom toch eventjes aan.'

'Nu, daar doet gij goed aan en ik dank u voor uwe belangstelling,' antwoordde Groothuis. 'Zoo'n heele schuit te gelijk was me wel wat druk, doch u alleen zie ik graag. Hebt gij zin in een glas wijn?' vervolgde hij, wel wetende dat Van Gerve onder den invloed daarvan altijd spraakzamer werd.

HET ZEBRA-VIERSPAN VAN BARON WALTHER VON ROTHSCHILD TE LONDEN.

'Ik sla niet af,' hernam deze, op zijn gemak plaats nemend en een Manilla vattend uit het

kistje, dat Groothuis hem toeschoof. ‘Waar hebt gij nu eigenlijk gezworven? En hoe kwamt gij er toe, al zoo gauw terug te komen? Het seizoen begint nu eigenlijk pas. Jongen, jongen, ik wou dat ik er eens eene maand tusschen uit kon, met de noodige centen natuurlijk! Gezondheid!’ Hij deed Groothuis bescheid, die het glas maar even aan de lippen bracht, terwijl Van Gerve er een flinken slok uit nam. ‘Zeg,’ vervolgde hij, ‘weet gij wie nu goed op reis zou kunnen gaan, zonder dat hij er iets mee verlette?’

Groothuis' hart klopte sneller. Het beslissend oogenblik was nu reeds aangebroken. Van Dalen, wien geen woord ontgaan was, spitste nog scherper de ooren.

‘Wie dan?’ vroeg Groothuis, zoo onverschillig mogelijk.

‘Wel, Veltman!’ hernam Van Gerve spottend. ‘Maar dat is waar ook, gij weet er nog niets van. 't Is gegaan zooals ik u gezegd heb. De oude heeft hem verjaagd.’ Weer nam Van Gerve een flinken teug uit zijn glas.

‘Verjaagd, zegt gij? Van Gerve, dat hadt gij niet moeten doen.’

‘Waarom niet?’ lachte de ander. ‘Hij stond me in den weg en Trees heeft me er toe gedwongen. Had ze hem laten schieten, dan zou ik het nooit zoover hebben laten komen. Maar nu moest ik wel, er bleef mij geen ander middel over. Lena zou binnenkort thuis komen, en dan zou Trees, evenals den vorigen keer, de ouderen misschien weer hebben weten te bepraten. Er zat dus niets anders op dan Veltman onschadelijk te maken.’

‘Ik kan het niet helpen, maar ik vind het niet lief.’

‘Lief!’ meesmuilde Van Gerve, ‘zoo gaat het immers overal. Gij moet tegenwoordig zoo scrupuleus niet zijn.’

‘Maar hoe hebt gij het toch aangelegd en heeft Veltman er in berust, dat hij werd weggejaagd?’

‘Hoe ik het heb aangelegd, kan ik u zoo niet vertellen, dat is mijn geheim. En Veltman betuigde natuurlijk zijne onschuld, maar ik had den oude zoo goed bewerkt, dat hij er niets van aannam. Als bijzondere gunst zou hij er de justitie buiten houden.’

‘Dat zal hij nu niet, ellendeling,’ zei Van Dalen, uit de andere kamer te voorschijn komend en op den verbluften Van Gerve toe tredend. Deze was opgesprongen, zijne knieën knikten, eene doodelijke bleekheid bedekte zijn gelaat en zijne tanden klapperden. Zónder een woord te kunnen spreken staarde hij nu eens zijnen patroon, dan weer Groothuis aan.

‘Gij zijt een nietswaardige schurk,’ duwde Van Dalen hem toe, ‘maar gij zult uwe straf niet ontgaan.’

Van Gerve begreep eindelijk wat er was voorgevallen. Hij was in den strik geloopen, dien Groothuis hem had gespannen. Deze stond er kalm bij, maar zijne ziel juichte, dat Van Gerve zich zelf in bijzijn van den heer Van Dalen ontmaskerd had en Veltman's onschuld aan het licht was gekomen.

‘Het was maar eene grap,’ bracht Van Gerve ten slotte uit, zich met veel moeite vermannend. Maar zijne stem klonk onzeker en hij durfde de blikken van Van Dalen niet ontmoeten.

‘Wat! durft gij dat eene grap noemen?’ riep deze vertoornd uit. ‘Eenen onschuldige van diefstal beschuldigen!’

‘Ik bedoel, dat wat ik aan Groothuis vertelde maar eene grap was,’ stamelde Van Gerve. ‘Eene misplaatste grap, dat zie ik nu in, want hij heeft het voor ernst opgenomen.’

‘Zoekt gij mij nu nog leugens op den mouw te spelden? Gij hadt den oude immers zoo goed bewerkt! Ik ben zoo onverstandig geweest u te gelooven, maar nu weet ik wie gij zij. Uit mijne oogen, zeg ik, want uw gezicht is mij onuitstaanbaar.’

Van Gerve begreep, dat zijne onbeschaamdheid hem niet redden kon. Hij verwenschte zijne domheid, zijne dwaasheid van alles aan Groothuis te vertellen, dien hij voor een onnoozelen hals, een halven gek had aangezien. Hij voelde grooten lust bij zich opkomen, Groothuis bij de keel te grijpen, maar hij begreep dat hij tegen die twee niet was opgewassen, en dat de minste handtastelijkheid hem reeds dadelijk in handen der justitie zou doen vallen. Het was voor hem zaak, dat hij zich zoo gauw en zoo stil mogelijk in veiligheid stelde. Hij bedwong daarom zijne woede, wierp enkel Groothuis een blik vol haat en wraak zucht toe en ging heen.

Toen hij weg was, reikte de heer Van Dalen Groothuis de hand en zei geroerd: ‘Ik kan u niet zeggen hoe blij ik ben, dat Veltman's onschuld aan het licht gekomen en die schurk ontmaskerd is. Wat heb ik toch gedwaald, toen ik het oor leende aan de inblazingen van dien ellendeling. Dat ik zoo kortzinnig kon zijn, diens spel niet te doorzien en aan Veltman's rechtschapenheid te twijfelen. Gelukkig, dat ik nu kan herstellen wat ik misdreven heb. Ik ga onmiddellijk naar Veltman, want geen oogenblik langer mag die smet op hem kleven. U, mijnheer, blijf ik dankbaar, dat u mij het middel aan de hand heeft gedaan om achter de waarheid te komen. Ik durf hopen, dat onze betrekking hiermee niet ten einde is, maar dat wij vrienden zullen worden.’

‘Ik wensch niets liever, mijnheer Van Dalen,’ antwoordde Groothuis. ‘Ik heb thans ingezien, dat ik mij op een verkeerden weg bevond, dat ik mijn leven verspilde in beuzelingen en nietswaardigen tot vrienden had. Dat zal nu anders worden, indien ik op de vriend schap van mannen als u en Veltman mag rekenen. Indien u het toestaat, zal ik u naar zijn huis vergezellen, want ook ik heb veel jegens hem goed te maken, en bovendien,’ voegde hij er glimlachend bij, ‘moet ik mijn opwachting maken bij de moeder van het meisje, dat ik te Pau heb leeren hoogachten.’

‘Kom, dan zullen wij maar aanstonds gaan,’ hernam Van Dalen. ‘Als ik mij niet vergis, zal het op een dubbel huwelijk uitloopen.’

‘U kon het wel eens geraden hebben,’ antwoordde Groothuis. ‘Lena heeft een diepen indruk op mij gemaakt, en ik geloof dat ook ik haar niet onverschillig ben gebleven. Ik weet wel, dat ik haar niet waardig ben, maar zij zal mij tot zich weten op te heffen, zij zal een beter mensch van mij maken. Maar wat zegt gij van Trees, die, ondanks alle pogingen van Van Gerve, ondanks het drijven van haar moeder, Willem is trouw gebleven? Verdient zij niet gelukkig te zijn?’

‘Dat verdient zij,’ beaamde Van Dalen. ‘Zij allen hebben ons, wereldwijze menschen, veel te leeren gegeven door hun onbaatzuchtigheid, hun zelfopoffering, hun trouwe liefde. Laten wij thans voor hen het geluk doen aanbreken, waarop zij zooveel aanspraak hebben.’

Ondertusschen hadden zij de woning van Groothuis verlaten en begaven zich naar Veltman's huis, waar Lena's terugkomst al een straaltje van hoop had doen schijnen.

XV.

Toen Groothuis en Lena op de plaats van hun bestemming waren aangekomen, was elk zijn weg gegaan. De eerste was bevreesd geweest, dat, wanneer een zijner kennissen hem op straat naast Veltman's zuster mocht tegenkomen, hij dit aan Van Gerve zou overtellen, zoodat zijn plan dan gevaar liep, reeds dadelijk verijdeld te

worden. Bovendien zag hij er tegen op, Lena's moeder en broer reeds nu onder de oogen te komen en wilde hij liever wachten, tot hij hun goede tijding had mee te deelen.

Groothuis' aanbod, een omnibus te nemen, had Lena van de hand gewezen. Zij wilde, alleen, nog eens alles overwegen, zij wilde de gedachten, die de laatste dagen zoo koortsig door haar hoofd hadden gejaagd, nog eens verzamelen, vóór zij thuis was. Groothuis had haar zoo vast verzekerd, dat alles terecht zou komen, dat hij dien eigen dag nog Van Dalen spreken en hem van alles op de hoogte brengen zou, dat zij zich van dien kant gerust gesteld voelde. Maar de gedachte aan Groothuis zelf wilde haar niet uit den geest. Zij deed er dan ook geen moeite toe, want zij vond het zoo heerlijk, aan hem te denken, die haar verschenen was als een ridder en een redder. Zij had hem zich heel anders voorgesteld: gehecht aan en trotsch op zijn geld, ikzuchtig en ongenaakbaar. Hoe verschilde de werkelijkheid van die voorstelling! En mocht hij in het verleden al eens misgestapt of gedwaald hebben, hoe rond kwam hij er voor uit en hoe gul wilde hij het goedmaken!

Lena was een beetje romanesk van aanleg. Haar lang verblijf in eene romantische streek, hare wandelingen in de eenzaamheid, het bezichtigen van zooveel merkwaardigheden, die aan een bij uitstek romantisch tijdperk herinnerden, dit alles had voedsel gegeven aan haren aanleg. Daarom vond zij onwillekeurig iets bekoorlijks in het feit, dat Groothuis naar Pau was gekomen om haar, dat hij, die door zijn geld alle deuren ontsluiten en eene schitterende partij doen kon, dat alles versmaad had om harentwil.

Doch in het geluk, dat haar toelachte, was zij niet egoïstisch. Met dankbare liefde dacht zij aan Willem, die haar gered had, aan hare moeder, die in een zoo lange scheiding had toegestemd, aan Trees, die mede kloek haar deel had gedragen van het offer. Allen zouden nu gelukkig zijn, en daarom was Groothuis haar te liever. Lena verhaastte haren tred om spoedig thuis te zijn en den bangen kommer te verdrijven, die daar moest heerschen. Zenuwachtig rukte zij aan de bel, en een oogenblik later lag zij in de armen harer moeder.

‘Mijn kind, wat ben ik gelukkig, dat ik u weer bij mij heb,’ dat was haar eerste uitroep, terwijl tranen van blijdschap over haar wangen stroomden. ‘Wat ziet gij er goed uit. Kom gauw binnen, gij zult vermoeid zijn van zoo'n reis.’

Op dit oogenblik kwam Willem uit de kamer. Lena verschrok van zijn gezicht. Hemel, wat zag hij er uit! Gelukkig dat het spoedig anders zou worden. Ze snelde op hem toe en schudde met warmte zijne hand. Hij wilde spreken, maar kon niet. De woorden wilden hem niet over de lippen.

Mevrouw Veltman merkte het. Zij had zich den terugkeer van Lena zoo heel anders voorgesteld. Al weken had zij er op gerekend, de dagen geteld, die nog moesten verloopen. Dan zou aan alle lijden een einde zijn, had ze gehoopt. En nu was Lena wel thuis en gezond, maar haar ander kind was diep ongelukkig.

‘Ik heb zoo'n spijt, dat ik u dien brief geschreven heb,’ zei Willem, toen allen gezeten waren, het eerst het teere punt aanroerend. ‘Maar ik was radeloos....’

‘Ik ben blij, dat gij het gedaan hebt,’ antwoordde Lena, ‘want die brief is oorzaak, dat alles terecht zal komen.’

Mevrouw Veltman en Willem keken haar verwonderd aan.

‘Ja, Willem, alles zal terecht komen, ik ben er zeker van. Mijnheer Groothuis was te Pau, en hij....’

‘Groothuis?’ vroeg Willem verbaasd. ‘Groothuis, en hebt gij het hem?....’ Hij bedacht dat deze Van Gerve's vriend was, en zijne stem klonk verwijtend.

Lena verhaalde nu alles, zonder iets te verzwijgen. Voor haar moeder en Willem had zij geen geheimen, en ze was veel te gelukkig, dan dat ze haar geluk niet aan de anderen zou hebben meegedeeld.

Mevrouw Veltman en Willem luisterden in de uiterste verbazing toe. Ook in hun hart herleefde langzamerhand de hoop, want wie is de mensch, wiens hart voor alle hoop is afgesloten? Toch durfden zij er zich nog niet geheel en al aan overgeven; Willem vooral werd tusschen hoop en vrees heen en weer geslingerd. 'Maar mijnheer Van Dalen zal hem niet gelooven en Van Gerve zal natuurlijk alles ontkennen,' zei Willem ten slotte.

'Mijnheer Groothuis heeft me gezegd, dat hij een zeker middel bezat om uw onschuld aan het licht te brengen,' hernam Lena met overtuiging. 'O, wat zal het dan heerlijk zijn, niet waar, Willem? En wat zegt u daarvan, moeder?' vervolgde zij, zich weer tegen hare schouder aanvlijend.

'Ik hoop, lief kind, dat alles zoo zal uitkomen, en ik geloof ook wel, dat mijnheer Groothuis zijn best zal doen, al heeft hij vroeger niet edel gehandeld.'

'O, maar hij heeft er zooveel spijt van,' nam Lena dadelijk met vuur zijne verdediging op zich, 'en hij was zóó vriendelijk, zóó in de weer.'

Mevrouw Veltman wilde hare dochter naar

aanleiding hiervan een ernstig woord zeggen, maar ze besloot dit tot den volgenden dag uit te stellen. Dan zou Lena vanzelf wel kalmer zijn geworden, en dan was misschien ook - ze hoopte het zoo - Willems onschuld gebleken. Nu had ze den moed niet, iets te zeggen.

Wat vielen dien dag de uren lang. Willem scheen uiterlijk kalm, maar in zijn binnenste kookte het van ongeduld. Over zijn verder leven zou thans worden beslist, over zijn geluk of zijn ongeluk. Er stond voor hem zoo ontzettend veel op het spel. Wat Lena verteld had, was waar; Groothuis wist alles, Van Gerve had hem geheel op de hoogte gehouden. O, indien het hem gelukte, Van Dalen te overtuigen, gelukte ook, Van Gerve te ontmaskeren. Dan zou hij weer òpleven, dan zou het leven, thans een dorre woestenij, weer bekoorlijkheid voor hem hebben. Hij zag als in een visioen Trees, die hem trouw was gebleven ondanks alles, die geen oogenblik van aarzeling had gekend. Hoe heerlijk zou het zijn, wanneer ten slotte, in weerwil van zooveel beproevingen, hun schoone droom in vervulling zou gaan en zij toch gelukkig zouden worden.

Mevrouw Veltman dachten hoopte hetzelfde. Willems stille droefheid sneed haar door de ziel, en graag had ze zijn geluk met haar leven gekocht. Ze dacht ook aan haar andere zoons, aan Frans en Jan, die nog niets wisten, niets vermoedden. Herhaaldelijk had haar het denkbeeld gefolterd, dat zij het te weten zouden komen. Het kon niet lang meer voor hen verborgen blijven, en wat dan? Men zou het hun verwijten, hen met den vinger nawijzen, misschien zouden zij er zelfs hunne betrekking door verliezen. Ze had dit alles overdacht, honderdmaal, in hare slapelooze nachten, en ten slotte had ze geen uitkomst meer gezien, tot nu eensklaps eene straal van hoop in den donkeren nacht van hopeloosheid flitste. Maar ze vreesde nog, zij kon het betrouwen van Lena niet geheel deelen, hoe graag haar moederhart dat ook gedaan had.

Lena twijfelde niet. Zij rekende op Groothuis, op zijn woord. Hij zou hen niet teleurstellen. Verlangend keek ze uit naar zijne komst, die redding zou brengen, die den glimlach zou doen weerkeeren op het gelaat van hare moeder en van Willem. Maar het eene uur verliep na het andere, en Groothuis kwam niet. Het zou dus niet zoo gemakkelijk gaan als hij gedacht had. Hij zou moeilijkheden hebben uit den weg te ruimen, want twijfel aan zijn ijver en goeden wil kwam bij haar niet op.

Des avonds zaten zij met hun drieën bijeen. Lena had zich voorgenomen, veel te vertellen van Pau, van al het fraaie dat zij daar gezien had van natuur en kunst, maar nu kwam er niets van. Zij had er geen lust toe, en hare moeder en Willem stelden daar thans geen belang in. De stilte, die in de kamer heerschte, werd beklemmend, want al geringer werd de hoop, dat Groothuis zou komen. Lena alleen gaf den moed nog niet op.

Eindelijk werd er gebeld. Alle drie sprongen als geëlectriseerd op. ‘Daar is hij,’ zei Lena, ‘o, ik wist dat hij komen zou.’

Ze snelde naar voren om open te doen en een oogenblik later kwam zij, met stralend gezicht, in de kamer terug, vergezeld van twee heeren, van wie de een op Willem toesnelde en diens handen greep.

‘Vergeef mij, Willem, dat ik aan u heb kunnen twijfelen, dat ik u heb durven verdenken. Ik zal alles goedmaken, alles,’ vervolgde de heer Van Dalen geroerd, toen hij Willem in het bleeke, door het lijden veel veranderde gezicht zag.

‘O, mijnheer Van Dalen, ik ben nu zoo gelukkig,’ fluisterde Willem. ‘Het had mij zoo gegriefd, zoo gegriefd....’

Tranen verstikten zijne stem, maar zijn blik, stralend van geluk, zei genoeg.

Nu naderde op zijne beurt Groothuis, terwijl mijnheer Van Dalen op mevrouw Veltman toetrad, ten einde ook haar zijne verontschuldigingen aan te bieden. Maar met haar echt vrouwelijken tact wist ze die te voorkomen, en het eerste pijnlijke oogenblik was spoedig voorbij.

‘Ik kende u niet persoonlijk, maar ik had hoogachting en eerbied voor u,’ zei Groothuis tegen Willem, ‘en daarom spijt het mij zoo, dat ik niet eerder gedaan heb wat mijn plicht was. U wil het mij immers nu wel vergeven.’

‘Graag,’ antwoordde Willem, ‘ik blijf u innig dankbaar voor uwe bemoeiingen, die mij het leven hebben weergeschonken.’

Mijnheer Van Dalen stelde thans Groothuis aan mevrouw voor, die overgelukkig was, even gelukkig als Lena, welke hem toefluisterde: ‘Wat ben ik blij, dat gij gekomen zijt. Ik had er ook zoo vast op gerekend.’

Een oogenblik later zaten allen genoegelijk om de tafel. Mijnheer Van Dalen vertelde uitvoerig hetgeen er met Van Gerve was voorgevallen, telkens zijn leedwezen herhalend, dat hij zich door dien schurk had laten misleiden. ‘Maar nu is gelukkig alles geleden,’ voegde de goede man er bij, ‘ik heb absolutie gekregen en de penitentie zal ik mij zelf opleggen. Die bestaat in zeshonderd franken opslag.’

‘Ik dank u hartelijk, mijnheer,’ antwoordde Willem, die onwillekeurig aan zijn verjaardag dacht, toen hij met een zelfden opslag was verrast. Wat was er veel gebeurd in den tijd, maar ook, hoe gelukkig was nu het einde.

‘Als ik zoo de tafel overkijk,’ hernam de heer Van Dalen, ‘dan mankeert er hier nog een, die toch alle recht heeft mede aan te zitten. Ik bedoel Trees Bruning, van wie ik zooveel goeds gehoord heb, dat ik haar daarvoor mijne bewondering zou willen uitspreken.’

Op dit oogenblik werd er weer gebeld. ‘Ik denk, dat gij daartoe aanstonds gelegenheid zult hebben,’ zei Lena opstaande, ‘want, als ik mij niet vergis, is het Trees.’

Inderdaad, Lena bleek zich niet vergist te hebben, het was Trees. ‘Ik dacht wel, dat gij thuis waart,’ zei het jonge meisje in den gang, ‘en daarom wilde ik even komen. Een oogenblikje maar, want het is al laat, doch ik kon niet eer weg. En toch wilde ik niet naar bed gaan, zonder u eerst even verwelkomd te hebben.’

Lena deelde haar met een paar woorden het gelukkige nieuws mee. ‘En nu gauw mee naar binnen, want daar zit een heer, die zijne bewondering voor u wil uitspreken.’ Met deze woorden had zij de deur al opengeworpen.

Trees trad het eerst op Willem toe. Ze dacht te droomen, zoo onverwacht was het gekomen, waarvoor ze zoo vurig gebeden had. Willem kwam haar met stralend gezicht te gemoet. Hun blik, hun handdruk zei alles, die waren welsprekender dan woorden hadden kunnen zijn.

De heer Van Dalen naderde hen. ‘Kinderen,’ zei hij getroffen, ‘nu eerst weet ik, hoeveel ge van elkaar houdt, hoe trouw ge elkander zijt gebleven. Ik heb van u veel geleerd, wat de tegenwoordige wereld bijna niet meer te zien geeft. Spoedig hoop ik op de bruiloft te komen, die nu niet langer mag worden uitgesteld.’

Hij nam nu weer naast mevrouw Veltman plaats en fluisterde haar in het oor: ‘De ouderen zullen nu, denk ik, wel geen bezwaar meer maken. En indien het noodig mocht zijn, reken op mij. Ik ben nog nooit zoo gelukkig en tevreden geweest als dezen avond, nu ik zooveel blijde gezichten om mij heen zie.’ Haar daarna een wenk

gevend in de richting, waar Groothuis en Lena met elkaar zaten te praten, voegde hij er bij: ‘Ik vrees, dat gij twee kinderen te gelijk zult verliezen, mevrouw.’

Mevrouw knikte glimlachend. Ze zag in, dat ze Lena den volgenden dag niets meer onder het oog zou hoeven te brengen, en ze was er gelukkig om.

(*Slot volgt.*)

Eene lichtzinnige weddenschap.
Humoreske.

Mijnheer Poelman zat voor zijne schrijftafel, die voor hem, volgens zijn eigen herhaalde verzekering, zoo onmisbaar was als een hamer voor een smid. Zijn linkerhand lag op het netjes geborstelde laken, dat buiten een briefbezwaarder zonder brief er onder en een bronzen inktkoker, niets anders droeg dat aan schrijfwerk kon doen denken; de rechterhand hield hij in den zak van zijne schoon gestreepte broek gestoken. Denkelijk was zijn geest niet met belangrijke zaken bezig, want nu en dan werd de zacht gefloten *Gasparone*-wals door een vervaarlijk geeuwen afgebroken, zoodat een toevallig aanwezige toeschouwer een diepen blik in mijnheer Poelman's binnenste had kunnen slaan.

Wie weet hoe lang de vroegere brouwer, thans rentenier en raadslid van Kliphagen, Hendrik Poelman, nog in die diepzinnige houding zou zijn gebleven, - want de koffiehuisclub kwam eerst een paar uur later bijeen - als niet een bescheiden kloppen op de kamerdeur aan het druk gebruik maken van zijn prachtige schrijftafel eensklaps een eind kwam stellen.

Haastig draaide hij den sleutel om van een der kleine loketkastjes boven het tafelblad en riep, uit zijn werkzetel opstaande, krachtig: ‘Binnen!’

De deur ging open en een ranke, ietwat bleeke man trad binnen.

‘Goeden avond,’ zei hij vriendelijk, doch een weinig onvast. Zijn stem beefde licht, hetgeen Poelman niet ontging. Want mijnheer Poelman was over 't algemeen niet dom uitgevallen, ofschoon mannen van zijn leeftijd, die met hem op de schoolbanken gezeten hadden, wilden beweren dat, wanneer hij het kruit had moeten uitvinden, hij er nog geen insectenpoeder van gemaakt zou hebben. Een zekere menschenkennis kon men hem echter niet ontzeggen. Drommels goed wist hij te onderscheiden of iemand rijk of arm was, of hij wat van hem wilde of niet; - want als eertijds de mouten hophandelaren kwamen om zaken met hem te doen, kon hij het al aan hun neus zien of zij haastig om te verkoopen waren, of graag op gunstiger tijden met hoogere prijzen wachtten. Deze natuurlijke sluwheid woog volkomen op tegen de gebreken, die hem in menige zaak aankleefden. De hoofdzaak was toch nog altijd zijn practische blik. Voor 't brouwen had hij zijn brouwmeester gehad, voor 't rekenen zijn boekhouder. En hij was een rijk man geworden. Hij had, ja, een beetje geërfd, en een paar malen was er ook een heel aardige prijs uit de loterij op zijn nummer gevallen. Maar dat was toch eigenlijk zooals het moest. Hij was toch niet op de wereld gekomen om altijd toe te kijken als anderen zich te goed deden. Het toeval had hem niet anders behandeld dan naar zijn afkomst, stand en rechtmatige aanspraken het vereischten. Daarom was hij tevreden zonder zich echter voor bijzonder bevoorrecht te houden. Volgens zijne flinke wereldbeschouwing ging het eenvoudig iedereen zooals hij het verdiende, niet beter of slechter. Want hij verdiende het waarlijk wel, een beetje bijtijds rentenier te worden, om ‘nog wat van de wereld

te genieten.' Anderen wien het slechter ging, moesten maar zien, hoe zij het met de Voorzienigheid stelden. God weet, wat geheime zonden aan hen gestraft werden. Wel is waar had hij ook niet altijd zuivere hop en het beste mout verwerkt; maar de goede God liet immers de herfsttijloos evengoed groeien als de hoprank! Dat was toch een eerste bewijs, dat de herfsttijloos alleen geschapen is om arme bierbrouwers voort te helpen! En buitendien: iedereen moet toch ergens een klein foutje hebben! We zijn allemaal geen engelen!....

''n Avond!' zei ook Poelman nu en strekte met gedwongen beleefdheid de hand naar den binnenkomende uit.

'Zoo, mijnheer Max, ge komt zeker wegens uw verzoekschrift!....Ja, ja, ja! hm, 'n vervelende zaak! 't Is wel heel lief wat gij ons voorgerekend hebt, en dat ge daar niet mede uit kunt!.... Maar hoor eens, de stad kan het ook zoo maar niet uit hare mouw schudden! t Is uitgave op uitgave!.... 't Zijn slechte tijden! Ieder moet zich maar naar de omstandigheden voegen en de onderwijzers natuurlijk ook!'

'Neem me niet kwalijk, mijnheer, maar....'

''k Weet al, wat gij zeggen wilt. Toen heb ik wel gezegd, dat ik iets voor u doen zou, als ik gekozen werd. Maar toen wist ik nog niet, hoe de zaken in elkaar zaten; naderhand wordt men eerst wijs! Zie eens hier, gij en uwe collega's hebt toch nog andere verdiensten. De eene geeft teekenles, de ander piano-onderricht. Dat wordt heel aardig betaald! Denkt

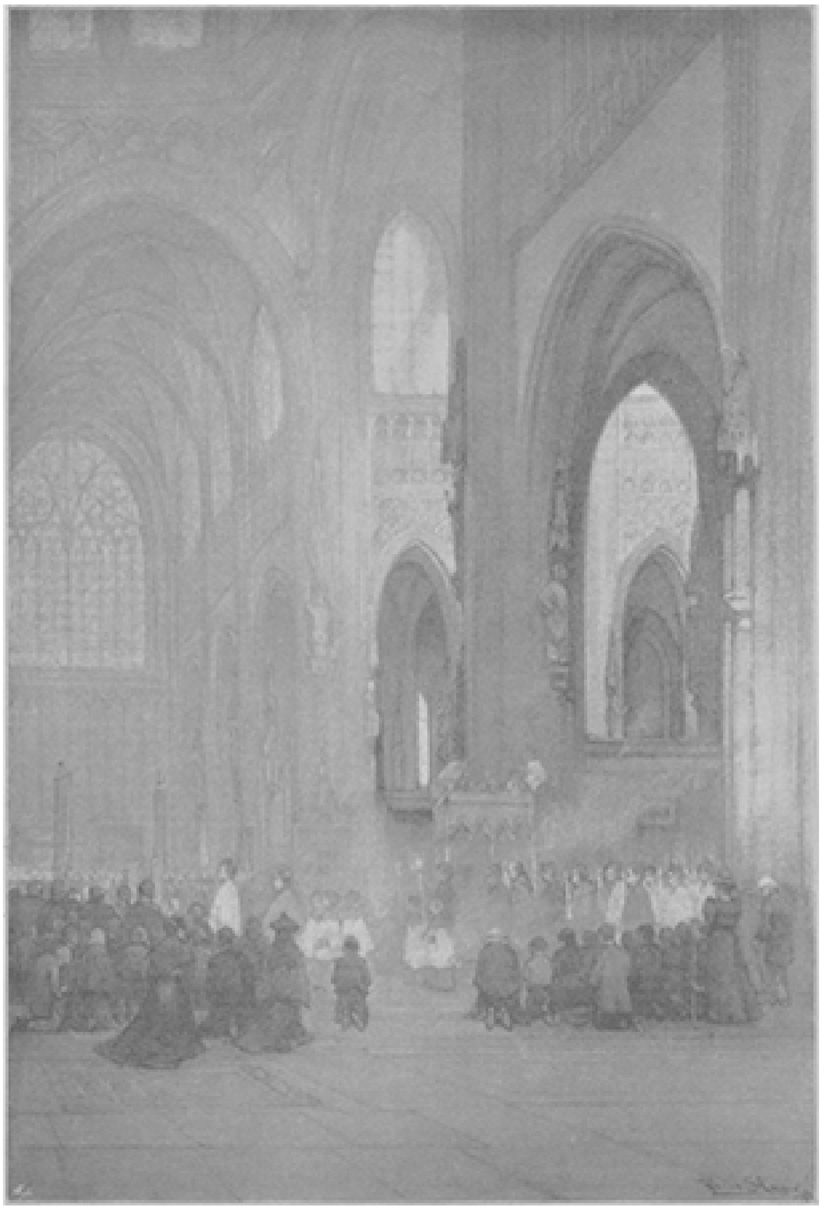

DE ST.-JANSKERK TE 'S-HERTOGENBOSCH, TEEKENING VAN FRANS SLAGER NAAR ZIJN SCHILDERIJ.

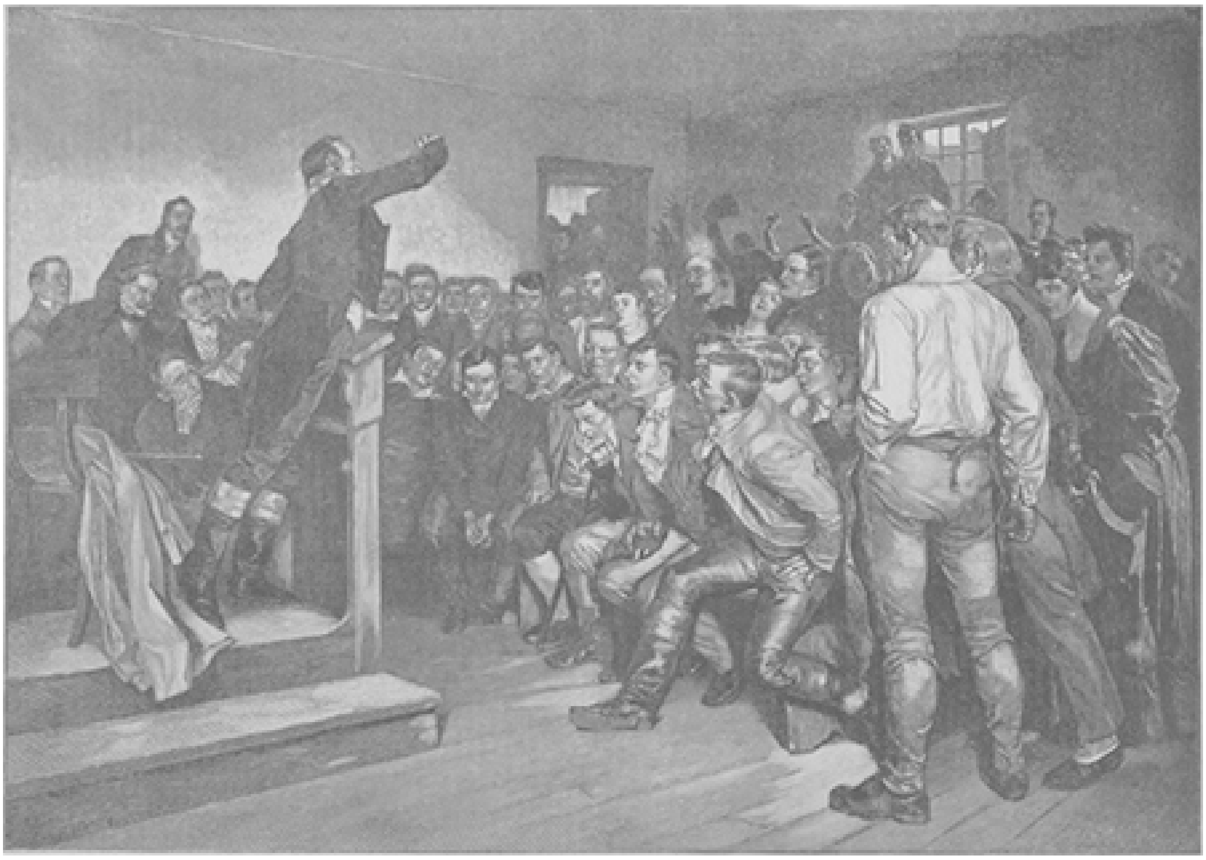

PROFESSOR STEFFENS WEKT DE STUDENTEN OP TOT DEN BEVRIJDINGSOORLOG.

gij dat ik vroeger zoo in één uur een, twee, drie franken had verdiend? Ja, dat kunt gij begrijpen, waarde heer!.... Zeg dus uw collega's, dat 't me spijt, maar dat het niet gaat. Zij moeten maar geduld hebben tot betere tijden! Lieve Heer, de meesten komen toch van gebrek niet om! Daar is Winkel, die zoo'n rijke vrouw getrouwd heeft, en Velzen, die kan ook meedoen; daar hebt gij.... nu gij weet het zelf het beste, hoe het met sommigen is! En gij, gij zelf, zoo'n nette, flinke vent, met vast salaris en overal goed gezien. Gij moet maar een meisje zoeken, dat er goed in zit! Zulke schoolmeesters trouwen tegenwoordig graag een....'

'Mijnheer Poelman,' stamelde de geheel in de war gebrachte bezoeker en draaide krampachtig zijn hoogen hoed in de handen, terwijl een hoogroode kleur zijn bij 't binnentreden zoo bleek gelaat overvlamde. 'Ik weet niet.... U praatte daar juist van een huwelijk.... ik weet niet....'

'Ah, hebt gij reeds gevonden wat ik meende? Nu, neem 't me niet kwalijk. Dat kon ik ook niet weten. Maar 't zal u anders waarachtig geen kwaad doen, als ze een spaarpot meebrengt!'

'Ik geloof het, doch ik wil ze ook zonder dat nemen.'

Poelman lachte. Natuurlijk, dat zeggen ze allemaal, de oolijkers, dacht hij.

'Nu hoor eens,' vervolgde hij gemeenzaam en klopte den meester op den schouder, 'maak dat maar met uw toekomstigen schoonvader uit!'

Mijnheer Max keek staroogend naar zijn cylinder, een fijn, fonkelnieuw exemplaar, dat zich klaarblijkelijk nog nooit in zulken toestand had bevonden en scheen te stralen van genoegen.

'Wenscht gij nog wat?' vroeg Poelman, die zich weder aan zijne bezigheid voor zijne schrijftafel - zoo scheen het - neerzette; maar die vraag klonk heel anders dan eene uitnoodiging tot plaats nemen.

'Ja....' zei de meester en streek met de hand over den onberispelijk gladden hoed, als had deze het snoode voornemen zich, op een onbewaakt oogenblik, in een stekelvarken te veranderen. 'Dat wil zeggen.... eigenlijk.... over den schoonvader....'

'Zoo, zoo! Nu, wie is die gelukkige?'

'U, mijnheer Poelman.'

Daar! nu was het er uit, wat hem sedert zijn binnentreden in de 'werkkamer' van den ex-brouwer gelijk een molensteen op de borst gedrukt had. Misschien zou het een paar minuten later zijn hart verpletterd hebben. Goddank, dat het er uit was. Nu ademde hij vrijer en waagde het omhoog te zien, vlak in Poelman's gezicht.

Hij verschrok, toen hij een breeden, hoonenden grijnslach daarop waarnam. Een gezicht, zooals er eigenlijk slechts in tooverspiegels voorkomen! En dan dat lachen, dat hatelijk, voortdurend lachen! 't Was onuitstaanbaar! O, als men toch eens het recht had, zoo'n brutalen dwarskop op den afschuwelijken bek te slaan!

Doch dadelijk schaamde Max zich reeds over deze allesbehalve respectabele gedachte. Het was toch de vader van zijne Anna, die hem beloofd had de zijne, de vrouw van niemand anders te worden, en zoo had hij zijdelings in geweten tegen het vierde gebod gezondigd met zijn slecht, doch spoedig onderdrukt voornemen. Och ja, alles wel ingezien, was het toch ook zoo lastig, alle geboden na te komen. Dat merkte hij op dit droevig oogenblik duidelijker dan ooit.

Natuurlijk was de heer Poelman, volgens zijn eigen practischen geest, van gevoelen, dat de meester het op de allereerste plaats op eene ordentelijke bruidsgift voorzien had; da hij evengoed op iemand anders 'verliefd' had kunnen worden, als de gouden

schijven - als de beste van alle verliefdheden - hem niet voor de oogen schemerden, en dat het hem voorzeker niet ingevallen zou zijn, zijne dochter Anna aan te klampen, wanneer zij zoo'n flinken vader niet had, een vader, die ‘haar op z'n tanden had.’

‘O gij slimmerik!’ zei hij eindelijk, nadat hij eens goed uitgelachen had. ‘Werkelijk, mijnheer Max, gij zijt een slimmerik!’ Hier lachte hij nog eens. ‘'k Had in 't geheel niet gedacht, dat u het meisje bevallen kon. Hahaha! Jammer dat ze een vader heeft, die nog slimmer is dan gij, en graag een man voor haar zou hebben, die 'n beetje meer om het lijf heeft dan zoo'n kale schoolmeester!’

‘Ja, mijnheer, ik weet dat we zoo armzalig bezoldigd worden, en het ligt slechts in uwe hand....’

‘Och, haspel toch alles niet zoo door elkaar; dat zijn zaken, die u in 't geheel niet raken.’

‘Maar ik kan u verzekeren, dat we goed rondkomen, zonder gebrek te lijden. Van huis verwacht ik ook nog een paar honderd franks en dan heb ik nog eene goede bijverdienste!’

‘Dat kennen wij, waarde heer Max! Privaatlessen voor twee kwartjes, of, als 't hoog oploopt vijf en zeventig cents! Dat maakt de kool niet vetter, geloof mij!’

‘Ik geef algebra-lessen, geen een minder dan voor twee frank, en zoo verdien ik toch een frank of dertig in de maand. En als ik me moeite geef, kan ik dat verdubbelen en....’

‘En als gij dat ook drie- en tienmaal verdubbelde.... Kom, kom, zet die gekheid uit uw hoofd. Ik geef m'n dochter behoorlijk wat mee en verlang ook, dat de man, dien ze zal krijgen, eveneens wat op zak heeft. Denk daar nu maar verder niet meer aan. Als ik u nu nog met wat anders plez....’

‘Dank u wel,’ kon de onderwijzer slechts met moeite uitbrengen, ‘'t Doet mij leed...’

‘'t Źou mij eigenlijk veel meer leed doen, mijnheer Max. Wanneer gij u inderdaad een paar grillen in 't hoofd gehaald hebt, zal ik er die wel weer uitdrijven; wees maar niet bang!’

Max meende nog iets te zeggen. Hij wilde den gevoelloozen geldzak, die, wat hem betrof, zijn gansche vermogen in 't water kon gooien, zijne smadelijke handelwijze met een paar krachtige woorden betaald zetten; hij wilde zijnen toorn lucht geven, hij wilde hem de laagheid zijner meening, de onverschilligheid voor het levensgeluk zijner dochter in het gezicht slingeren; hij wilde....

Maar niets van dat alles kwam over zijne lippen. Werktuiglijk opende hij nog een paar maal den mond, zonder geluid te kunnen geven. Daarna greep hij naar de deur.

Schaamte, toorn en vertwijfeling woelden in zijn arm, onervaren hart, dat van wereld en menschen nog eene kinderlijke voorstelling had, zooals ze in tal van schoolboeken in roerenden eenvoud beschreven worden. Hij zou dood willen zijn, of nooit bestaan wenschen te hebben....

Reeds wierp de schemering hare eerste schaduwen door het trapvenster. Langzaam stapte hij door het voorhuis, dat met bontgekleurde tegels was ingelegd. Het geluid van zijn tred werd hol door de muren weerkaatst. Die stap was zoo zwaar dat, toen deze werktuiglijk zijn oor trof, het hem de stap eens vreemden leek te zijn, die van een ouden man, wien de levenskrachten langzaam ontzinken. Hij moest er om lachen, toen hij gedwongen werd te bekennen, dat het zijn eigen stap was. Wat was dat echter voor lachen! Het deed hem zeer in de mondhoeken en dreef hem de tranen in de oogen. Een wijle stond hij stil en leunde met het gloeiend gelaat tegen den muur. Hé, wat was dat akelig koud! Huiverend trok hij zich terug. Daarna hief hij langzaam

den voet op om verder te gaan. Doch dat licht, dat door de ruiten boven de huisdeur viel, hinderde hem, hoewel het schemerlicht was. Hij moest de oogen sluiten.

Op 't zelfde oogenblik was het hem, alsof iemand hem ter zijde kwam. Was het droom of werkelijkheid geweest? Zijne zinnen waren te dof om het op dit oogenblik met zekerheid te kunnen vaststellen. Hij had den adem van een jong wezen meenen te bespeuren en zijn oor had duidelijk de woorden vernomen: ‘Ik blijf u trouw, Max!’

't Was hem als een ademtocht geweest! Maar het had hem gesterkt, zooals de groet zijns veldheers den krijger kracht en moed schenkt. Hij had zich flink opgericht en de oogen weder geopend. Zijne blikken echter, niettegenstaande hij scherp in 't rond keek, in het lange, halfdonkere voorhuis, konden niets ontdekken; maar in zijn gehoor was het, als werd er zacht, heel zacht eene deur in het slot getrokken; zoo zacht als het menschen plegen te doen, die op verboden wegen wandelen.

Hij zuchtte, toen hij dat dacht, en het werd hem nu plotseling duidelijk, dat verboden wegen somtijds de wegen van het zuiverste en edelste menschenrecht kunnen zijn. Want was het geen engel geweest, die zooeven dien weg bewandeld had?

Welgemoed stapte hij de straat op. Alles was toch nog niet verloren. Als Anna hem werkelijk trouw bleef, och, dan zou ook alles te recht komen. Hij zou wachten, zooals de bloemen op het voorjaar, als de zieke op het morgenlicht, als een arme drommel op 't geluk. Had hij niet geleerd te wachten? Waarom was hij dan schoolmeester geworden?

De huisdeur was nog niet achter Max dichtgevallen, of Poelman begaf zich met dreunende schreden naar de huiskamer, waar zijne vrouw en dochter te vinden moesten zijn. Slechts de eerste zat daar, eene bleeke, stille vrouw, wier vroeger opgewekte, vlugge geest in het alledaagsche aan de zijde van een man, wiens aard niet met den haren strookte, langzaam afgestompt was.

‘Waar is Anna?’ vroeg hij op hoogen toon.

Zij zag angstig tot hem op.

‘Ik weet het niet, zooeven is ze uitgegaan.’

‘Gij slaat nooit acht op haar. En nu hebben we er de gevolgen van!’

‘Welke gevolgen?’

‘Ze is verliefd tot over de ooren.... op een schoolmeester! Hahaha, in een schoolmeester! 't Is waarlijk niet om te gelooven.’

‘Ik weet,’ zei de vrouw met eene dappere poging, die zij sinds lang niet tegen haar barschen echtgenoot, die altijd gelijk moest hebben, had durven ondernemen, ‘dat zij mijnheer Max graag ziet.’

‘Zoo, weet gij dat? Dat is nu toch om uit uw vel te springen. Nu, weet dan ook, dat ik mijnheer Max zooeven zijn afscheid gegeven heb. Anna trouwt met wien *ik* wil, maar niet met zoo'n armzaligen duitendief!’

‘Max is geen duitendief!’ klonk nu vast, doch bescheiden eene stem achter hem. Driftig keerde hij zich om en stond voor zijne dochter, een aanminnig, blond wezen, met de zachte oogen der moeder, maar met een trek van vastberadenheid en fierheid op haar gelaat, die de natuur uit eigen bron daarbij gevoegd moest hebben. Want ook op haar vaders gezicht had men tevergeefs dit duidelijk teeken van zulk een karaktereigenschap kunnen zoeken.

‘Max?’ lachte de oude grimmig. ‘Zijt gij dan zot geworden?’

‘Neen, vader.’

‘Dan onthoud eens en voor al, dat ik voor zoo'n duitendief van een schoolmeester geene dochter heb.’

‘Max is geen duitendief!’ herhaalde Anna nog eens en hare stem beefde merkbaar.
‘Dat is hij wel!’ schreeuwde hij.
‘Stil, Anna, stil!’ fluisterde de moeder. ‘Van u neemt hij toch zeker geen enkelen cent!”
‘Zoo?’ antwoordde hij wild, en snakte naar adem. ‘Neuswijze gans, die gij zijt, houd den mond!’ bulderde hij en verliet toornig de kamer, de deur achter zich dicht slaande.

II.

Toen hij in zijn koffiehuis kwam, was er nog niemand van zijne vrienden. Haastig vroeg hij om een glas bier, om zijn ergernis weg te spoelen en trommelde een kleinen stormmarsch op het tafelblad. Hij was toch niet tevreden, alhoewel de eene stoel na de andere bezet werd. Zijn slechte luim deed hem dan met dezen, dan met genen twist zoeken. Om de maat vol te maken, verscheen ten slotte nog de boekhandelaar Verbruggen, een man, die in geestontwikkeling ver boven Poelman stond, en - deze nam de vrijheid, een paar onderwijzers, die hij onderweg opgedoken had, in de club in te geleiden. Een dier beiden was mijnheer Max. Zoodra hij den ex-brouwer ontwaarde, vloog het bloed hem naar het hoofd, en het liefste was hij maar weer omgekeerd. 't Hielp hem echter niets; hij werd aan de groote, ronde

tafel genoodigd en moest plaats nemen. Zijn vriend en ambtgenoot Hermans zette zich aan zijn zijde en hielp hem door een paar onverschillige vragen over het pijnlijke van den toestand heen. Max had hem zijn ongeluk meegedeeld en van hem hulp met raad en daad beloofd gekregen. Waar en hoe hij nu hulp zou brengen, dat wist Hermans op dit oogenblik waarlijk zelf niet. Maar hij had een vindingrijken geest, die veel van het toeval verwachtte en nooit den moed verloor.

Het gesprek aan de biertafel liep over koetjes en kalfjes. Nu praatte men over Bismarck, over den czaar en over Rothschild; vervolgens was het weer, dan de slechte handel aan de beurt. Eenigen wisten van de Congoleesche toestanden wat te vertellen, anderen redeneerden over het rechtmaken der Schelde. Dan weer besprak men de noodzakelijkheid van een slachthuis in Kliphagen, totdat eindelijk ook het verzoekschrift der onderwijzers om verhooging van salaris op 't tapijt kwam. Natuurlijk hechtte iedereen er zijn volle goedkeuring aan, dat het in geen geval aanging, het aantal tegenbedenkingen zoo maar over het hoofd te zien.

Max stond op, door de dubbelzinnigheid van de vroede vaderen onaangenaam aangedaan, om een blad te zoeken en alzoo zijne ergernis te verbergen. Maar vriend Hermans wilde hem nu eenmaal niet alleen laten. Deze had het voor volstrekt noodzakelijk gehouden, hem in gezelschap te brengen, om alzoo het toeval af te wachten.

‘Nu, verveelt gij u niet, meneer Max?’ vroeg op dit oogenblik de oude meester-bakker, Max' buurman. ‘Willen we een beetje zes-en-zestigen?’

De bakker was een uitmuntend speler en pochte niet weinig daarop.

‘Och neen, dank u, bakker. Gij kunt toch wel een waardiger tegenpartij vinden, niet?’ antwoordde Max.

‘Nu, nu, 't is maar om den tijd te verdrijven. Eén cent de partij.’

‘Ook niet om één cent, bakker. Gij weet toch wel: wie het kleine niet eert, is?...’

‘Natuurlijk,’ bemerkte Hermans met lichten spot. ‘Als sommigen hun dubbeltje niet hadden gehad, zouden ze nu geene ton hebben.’

‘En men mag niet vergeten, mijne heeren,’ teemde de boekhouder der credietbank vanaf de sofa, ‘iedere cent kan het begin van een millioen zijn. Verspeelt men hem, zoo kan er van het geheele millioen niets meer komen.’

Een algemeen gelach beloonde deze goedkoope snuif.

‘U lacht,’ zei Max ernstig, wien deze kleine scherts in zijne gemoedsstemming zeer armzalig voorkwam. Het woord van Poelman, dat deze in zijne redeneering had gebezigd, viel hem in; de ex-brouwer had niet geweten, hoe verrassend snel een cent zich vermeerderen liet, wanneer men rekenen geleerd had. ‘En wanneer gij 't ook drie- en tienmaal verdubbelt,’ had Poelman gezegd, zonder er eene voorstelling van te bezitten, wat voor eene som er wel ontstond, wanneer men deze bewerking met den onnoozelen frank deed.

Het prikkelde Max, dat voorbeeld nu eens ten beste te geven, en den bullebak te laten zien, hoe slecht hij kon rekenen.

‘U lacht allemaal,’ herhaalde hij nogmaals, ‘maar weet je ook hoe verbazend een cent aanwast, wanneer men hem verdubbelt en die uitkomst weer verdubbelt?’

‘Nu ja, maar men zal het toch wel eenige honderden malen moeten doen, voor het wat van beteekenis wordt,’ zei de slachter, een man van eene halve ton.

‘En ik zeg u, dat je 't geen vier weken uithoudt, als ik elken dag tot u kom en u mij 't dubbele van den vorigen dag moet betalen!’

‘Onzin!’ zei de slachter.

‘Och, zoo erg zal het toch niet zijn!’ meende een ander.

‘Top, hier zoo!’ schreeuwde Poelman daartusschen, wien dit gesprek warm gemaakt had. En dat woord, dat hij na een lang stilzwijgen uitte, deed hem goed.

Max lette niet op dien uitroep. Hij wilde juist beginnen met het gezelschap zijn voorbeeld voor te rekenen, toen zijn vriend hem plotseling onderbrak:

‘Een oogenblikje, Max,’ zeide hij en trok hem bij zijn jaspanden op zijn stoel terug. ‘Gij hebt daar juist het beteekenend woordje “top” geuit, mijnheer,’ dus wendde hij zich tot Poelman. ‘Maak nu een weddenschap met mijn vriend Max. Hij zal elken dag bij u zijn geld komen halen gedurende vier weken. Den eersten dag één cent, den tweeden twee, den derden...’

‘Ik heb zelf rekenen geleerd, mijnheer Hermans,’ onderbrak hem de ex-brouwer. ‘Den derden dag vier, den vierden acht, den vijfden zestien en zoo voort. Niet? Ik ga die weddenschap aan. Voor vier weken. Maar mijnheer Max moet zelf zijnen cent komen halen. Hier is mijne hand!’

Max sidderde van opgewondenheid. Duizend gedachten doorkruisten zijn brein.

‘Vooruit!’ fluisterde Hermans.

‘Ik sla toe,’ klonk het nu van zijn lippen. ‘Maar dat geld is voor onze armenkas.’

‘Dat kunt gij doen zooals gij wilt, ‘antwoordde Poelman hoonend, en bestelde nog een glas bier, hoewel hij zich al een beetje over den dorst heengedronken had. Dat zaakje met dien cent kwam hem uitnemend te stade.

‘Dat blijft dus zoo!’ riep de bakker, ‘morgen over vier weken zullen we zien wie er gewonnen heeft.’

‘Dat zult gij al veel eerder zien,’ fluisterde hem Hermans toe.

‘Zoo?’

‘Ja zeker!’

‘Maar waarom wedden wij nu eigenlijk?’ vroeg de boekhandelaar. ‘Want daaromtrent is nog niets bepaald.’

‘Ik sla voor, dat, wanneer Poelman het uithoudt, Max een halve ton bier betaalt voor het gezelschap,’ sloeg de dikke hoefsmid voor, dien de natuur met onleschbaren dorst begiftigd had.

‘En als hij 't niet uithoudt?’ vroeg Hermans bedaard en zag daarbij Poelman glimlachend aan. Maar die glimlach scheen den ex-brouwer een gruwelijke beleediging toe. Het hitste hem erger op, dan het roode doek der torreadores den stier.

‘Hij zal het *wel* uithouden, mijnheer Hermans, mijnheer de schoolmeester,’ verklaarde hij boosaardig.

(*Wordt vervolgd.*)

Vereeniging.

De jonkman bespeelde zijn zachte viool
In de vredige avondstonden,
En moeder zong daarbij een lied,
Een lied om te klagen het bitter verdriet,
Overdag - arme vrouw! - ondervonden.

En aandoenlijk smolt dan het spel van den een
Inéén met het zingen van de ander.
Dan ruischten accoorden, zoo diep en zoo schoon

O zingende moeder, o spelende zoon,
Hoe innig begreept gij elkander!

De jonkman bespeelde zijn zachte viool; -
Maar nadat hij in donkere aarde
Zijn moeder begroef en met haar zijn geluk,
Sloeg de speler het speeltuig mistroostelijk stuk:
Het bezat zonder moeder geen waarde....

Sinds trekt hem een onwederstaanbre drang
Tot de heerlijke hoven daarboven,
Om daar onder blijder gespeel en gezang,
Heel een eeuwigheid lang, heel een eeuwigheid lang.
Met moeder den Heere te loven.

W. DE VEER, S.J.

Bij de Platen.

Een zebra-vierspan. -

Een oud Latijnsch schrijver verhaalt dat keizer Caracalla in het jaar 211 van onze tijdrekening in een der amphitheaters van Rome behalve tijgers, olifanten en neushorens ook een *hippotigris* of tijgerpaard liet optreden en met eigen hand doodde. Naar alle waarschijnlijkheid bedoelde hij met zijn uitdrukking tijgerpaard een exemplaar van een der Afrikaansche gestreepte wilde paardensoorten, waarvan wij de afstammelingen thans voor ons zien in het fraaie vierspan, op onze eerste gravure afgebeeld.

Volgens de geleerden moeten er niet minder dan vijf soorten van zulke gestreepte paarden bestaan, die in lichaamsvorm en kleur min of meer van elkaar afwijken. Zoo noemen zij in de eerste plaats den dauw (*equus burchellii*) die in vorm het gewone paard het meest moet nabijkomen; dan den quagga (*equus quagga*), die wat meer van een ezel moet weg hebben. Doch de meest bekende soort is zeker wel de zoogenaamde zebra of het bergpaard (*equus zebra*).

Dit fraaie dier, ofschoon in vorm meer den ezel dan het paard nabijkomende, onderscheidt zich door bijzonder sierlijke gestalte. Het geheel gestreepte lichaam, dat op slanke goed gebouwde pooten rust, is vol en krachtig, de nek gebogen, de kop kort, de staart van middelbare lengte en over 't grootste gedeelte kortbehaard, terwijl alleen het einde langere haren draagt evenals bij den ezel.

Op witten of lichtgelen grond loopen van den snuit af tot den staart toe dwarsbanden van glanzend zwarte of roodbruine kleur; alleen het achtergedeelte van den buik en de binnenkant van de boven pooten zijn niet geteekend. Bovendien loopt overlangs een donkere bruinzwarte streep over den rug en langs het onderlijf.

Het eigenlijke vaderland dezer tijgerpaarden is Zuid- en Oost-Afrika; in de Westelijke helft van Afrika en het heele Congo-gebied, met uitzondering van de afgelegenste Zuidoostelijke deelen worden zij niet aangetroffen.

Den quagga vindt men van Kaapland af tot in Kalihari en in Duitsch-Zuidwest-Afrika tot aan den Kunene, alsook in de Transvaal. De zebra geeft de voorkeur aan bergachtige streken; hij komt in het Kaapland voor en vertoont zich noordwaarts, in het westen tot Benguela, in het oosten tot aan den 12en graad Zuiderbreedte.

Die tijgerpaarden leiden over 't algemeen een gezellig leven. Gewoonlijk ziet men ze in troepjes van tien tot dertig bij elkaar. Zelfs spreekt men van kudden van honderden, die dan groote zwerftochten ondernemen. Altijd ziet men dieren van dezelfde soort bijeen; de tijgerpaarden schijnen een afkeer te hebben van stamverwanten, terwijl zij zich met andere dieren heel goed verstaan. Zoo verhalen haast alle natuuronderzoekers eenstemmig, dat men onder de quagga-kudden dikwijls springbokken, gnoe's, buffels en zelfs struisvogels ontmoet. Deze laatsten moeten zelfs de trouwe gezellen der kudden van tijgerpaarden zijn, die van de waakzaamheid en voorzichtigheid dezer reuzenvogels uitstekend partij moeten weten te trekken.

Alle tijgerpaarden zijn buitengewoon vlugge, waakzame en schuwe dieren. In vliegende vaart hollen zij zoowel over de bergen als over de vlakte. Toch valt het den goedbereden jager niet moeilijk, zulk een in gesloten gelederen voortjagende kudde te achterhalen, ofschoon een enkel dier ook licht den vlugsten jager ontsnapt.

Men verhaalt dat jonge quagga's, wanneer het den vervolger gelukt met zijn paard tusschen de kudde te komen en de veulens van de moeders te scheiden, zich gewillig gevangen geven en het paard naloopen evenals vroeger hun eigen moeder. Over het algemeen schijnt tusschen de tijgerpaarden en de eenhoevige huisdieren een zekere vriendschap te bestaan; de quagga's moeten ten minste menigmaal de paarden der reizigers volgen en rustig onder hen weiden.

Op hun voedsel zijn de tijgerpaarden niet bijzonder kieskeurig, al toonen zij zich ook niet zoo met alles tevreden als de ezel. Hun vaderland biedt hun genoeg tot hun onderhoud, en als op de eene plaats het voedsel ontbreekt, zoeken zij een gunstiger plekje op. Hun stem is evenzeer onderscheiden van het gehinnik van het paard als het gebalk van een ezel.

Hun zintuigen zijn bijzonder scherp. Niet het minste gedruisch ontgaat hun oor en hun oog laat zich uiterst zelden verschalken. Wat schranderheid betreft staan alle soorten zoo

wat gelijk. Een onbegrensde vrijheidzucht, zekere wildheid en grilligheid en een bijzondere mate van moed hebben zij allen gemeen. Dapper verweren zij zich met hoeven en tanden tegen de aanvallen der roofdieren. Van de hyena's worden zij dan ook wijselijk met rust gelaten. Waarschijnlijk gelukt het alleen den geweldigen leeuw, een tijgerpaard machtig te worden; de brutale luipaard durft ze niet aan.

De ergste vijand intusschen is ook voor de tijgerpaarden de mensch. Het avontuurlijke van de jacht en het mooie vel van de beesten, dat tot verschillende doeleinden gebruikt wordt, sporen de Europeanen aan tot vervolging van dit wild, dat anders heel onschadelijk is. De Europeanen dooden de tijgerpaarden met den kogel, de inboorlingen met werpspiesen; veelal worden de fraaie dieren ook in kuilen gevangen en daarna met weinig moeite afgemaakt of voor gevangenschap bestemd.

Ten onrechte hebben de tijgerpaarden steeds voor ontembaar gegolden. Ze zijn wel degelijk voor dressuur vatbaar, mits zij maar goed aangepakt worden. Het schijnt dat de Hollandsche Boeren aan de Kaap het vereischte geduld daartoe missen; maar dat het wel degelijk mogelijk is zebra's als gewone paarden af te richten, dat bewijst het vierspan op onze gravure.

Nadat in het Kaapland hier en daar al met vrucht een proef genomen was, heeft men dat in den laatsten tijd in Engeland geprobeerd. Niet elk exemplaar schijnt zich tot dressuur te leenen en vele moeten als onbruikbaar ter zijde gesteld worden.

Men mag dus wel aannemen dat het baron Walther von Rothschild te Londen een hand met geld zal gekost hebben, eer het hem en zijn stalmeester gelukte, een bruikbaar zebravierspan te krijgen. Nu, bij de Rothschilds kan het lijden, en de gelukkige eigenaar van het eigenaardige span mag zich beroemen, door zijn equipage het Londensche straatgezicht met een nieuwe verschijning verrijkt te hebben.

De zebra's hebben zich aan het oorverdoovend straatrumoer merkwaardig snel weten te wennen, terwijl zij bij een rit over het land nog altijd bij het minste geraas opschrikken, zoodat een krachtige hand noodig is om ze in toom te houden.

De St.-Janskerk te 's-Hertogenbosch tijdens de groote processie. -

Om de treffende plechtigheden van den katholieken eeredienst in haar vollen luister te zien moet men ze aanschouwen in die trotsche, weidsche kathedralen, gelijk alleen de vrome middeleeuwen er bouwden. En van den anderen kant vertoonen die ontzagwekkende tempels zich eerst in haar volle majesteit, wanneer onder haar hooge gewelven de gewijde ritus met zijn heerlijk symbolisme zich in alle pracht en praal ontvouwt.

Zoo is nooit de wonderfraaie Bossche St.-Janskerk schooner dan op de hooge feestdagen, wanneer de lange processie met haar kleurige vanen, haar brandende waskaarsen, haar van goudborduursel glinsterenden troonhemel, met wuivende witte vederbossen bekroond, statig voorttrekt langs de breede beuken en zuilengangen.

SNEEUWLANDSCHAP, NAAR DE SCHILDERIJ VAN E. APOL.

Op zulk een oogenblik heeft de jeugdige Bossche schilder, wiens tafereel wij in dit nummer weergeven, de kathedraal zijner vaderstad met gevoelig kunstenaarsoog aanschouwd, en met niet minder gevoelige hand heeft hij dat schouwspel weergegeven op de schilderij, waarnaar hij ons in dit nummer een welgeslaagde teekening biedt.

Wie ooit het voorrecht heeft genoten, de processie in de St.-Janskerk te zien, zal erkennen dat de veelbelovende kunstenaar den indruk van het oogenblik zuiver heeft weten te vertolken.

Het zachte gouden licht, dat in breede golven door de hooge gekleurde vensters binnenvalt, tusschen de bogen en pijlers weifelend blijft hangen en stil wegsterft in de duistere kapellen, werpt een geheimzinnig waas over het heele kerk-interieur. Het doezelt de scherpe lijnen der gothieke ornamenten, de traceeringen, pinakels en baldakijnen weg, smelt de kleuren en het goud van vanen en priestergewaden, de zilverige wierookwolken en de flikkerende gouden wasvlammen ineen tot een rijke, harmonieuze mengeling en hult de eerbiedig neergeknielde schare als in een nevel van heilige ingetogenheid.

Zóó heeft Frans Slager de Bossche kathedraal gezien en zóó vertoont hij ze ons op zijn tafereel. Het is geen photographie - dit ter inlichting van degenen, die hier de fijnheid en scherpte van details missen - maar een kunstenaars-impressie, een stemmingsbeeld; geen koude, precieze voorstelling van een bepaald feit, maar de vertolking der gewaarwordingen, door de beschouwing van dat feit in een kunstenaarsziel gewekt.

Professor Steffens wekt de jongelingschap tot den bevrijdingsoorlog op. -

Toen het Groote Leger van Napoleon in de ijsvelden van Rusland was vernietigd, en daardoor de hoop geboren werd, dat Europa van den dwingeland verlost zou

worden, werd ook in de harten der zoo diep vernederde Pruisen de sluimerende vaderlandsliefde weer wakker geschud. Allerwegen liep het volk te wapen, om zich op den tiran, die toch niet onverwinnelijk bleek te zijn, te wreken, en den smaad af te wisschen, die bij Jena, Auerstadt en Eylau op de Pruisische wapens geworpen was.

Vooral de studeerende jongelingschap ontvlamde in geestdrift voor de vrijmaking van het vaderland, daarbij opgewekt door de vaderlandlievende toespraken van hun professoren, die toga en katheder in den steek lieten om aan den bevrijdingsoorlog deel te nemen. Een der vurigste hoogleeraren, die door zijn woord en voorbeeld de studenten aanspoorde, het zwaard aan te gorden, was professor Steffens aan de hoogeschool te Breslau. Nadat hij in vlammende bewoordingen den oorlog tegen Napoleon had gepredikt, trad hij zelf in de rijen der vrijwilligers en streed mee tot de inneming van Parijs. Daarna keerde hij naar zijn hoogeschool terug; tot hij in 1832 aan de universiteit te Berlijn benoemd, werd, waar hij in 1845 overleed.

Winterlandschap. -

Een echt sneeuwgezichtje! Sneeuw op den grond, sneeuw op de daken, sneeuw op het geboomte en.... nog een vracht sneeuw in de dikke lucht. Onder den zachten witten sneeuwmantel slaapt het landschap den verstijvenden winterslaap. Droomerig strekt zich het witte veld uit zoover het oog reikt, droomerig buigen de boomkruinen neer onder het zware wicht van hun witte slaapmuts; slaperig leunt het schip met slap neerhangenden wimpel tegen den kant; droomerig sloffen een paar eenzame voetgangers langs het pad. Alleen het rookwolkje, dat uit het huis opkronkelt, spreekt van leven en beweging; het vertelt dat onder den slaap der natuur de menschelijke bedrijvigheid lustig doorgaat in afwachting dat spoedig de nieuwe lente ook de natuur weer ten leven roepen zal.

[Nummer 42]

Toch gelukkig,
Door
J. Vesters Jr.

XVI. (*Slot.*)

Den volgenden dag liet de heer Van Dalen, die, nu hij van zijne dwaling overtuigd was, niets ten halve wilde doen, zich bij de Bruning's aandienen. Hij had vernomen, dat Van Gerve Willem bij Trees' ouders had zwart gemaakt, en nu achtte hij het zijn plicht, hen van de waarheid op de hoogte te brengen en zoo Willem in zijne eer te herstellen. De heer Van Dalen behoorde tot die rechtschapen naturen, welke zich wel kunnen vergissen, maar, niet door valsche trots of schaamte verleid, niet aarzelen hunnen misslag te erkennen en dezen goed te maken.

Mevrouw Bruning keek verwonderd op, toen ze den naam van den heer Van Dalen hoorde. Ze begreep, dat diens komst met Van Gerve of met Veltman moest in verband staan, maar ze kon niet gissen op welke wijze. Mijnheer Bruning brak zich het hoofd niet met die gedachte, en Trees had moeite zich goed te houden. Zij had den heer Van Dalen 's avonds te voren moeten beloven, niets te zullen zeggen aan hare ouders, en, al had het haar moeite gekost, daar haar hart het uitjubelde van blijdschap, zij had haar woord gehouden.

DE ‘POTOSI,’ HET GROOTSTE SCHIP DER WERELD.

Een oogenblik later kwam de heer Van Dalen binnen. Trees stond op om de kamer te verlaten. ‘Blijf maar, kind,’ zei hij, ‘want wat

ik te zeggen heb, betreft u ook, of liever betreft u op de eerste plaats.'

Mijnheer en mevrouw Bruning keken verwonderd op. 'Indien ik zoo vrij ben geweest, hier te komen,' vervolgde de heer Van Dalen nadat hij had plaats genomen, 'is het om eene zeer gewichtige reden. Ik heb mij ten opzichte van Veltman vergist....'

Mevrouw knikte, of ze zeggen wilde: 'Ja, daar weet ik alles van, dat is eene treurige geschiedenis.' Mijnheer, ditmaal schranderder dan zijne vrouw, begreep de ware bedoeling dier woorden en zei: Goddank, ik had het gehoopt.'

Zijne wederhelft keek hem met een paar oogen aan, of ze te kennen wilde geven: 'Man, hoe komt gij aan zoo'n zottepraat?' maar mijnheer Van Dalen hernam: 'Ja, inderdaad Goddank. Ik had mij door dien schurk van Van Gerve om den tuin laten leiden, maar nu is Veltman's onschuld aan het licht gekomen. Om u dat te zeggen kwam ik hier.'

Indien de zoldering boven haar hoofd was ingestort, had mevrouw Bruning niet meer verbaasd en onthutst kunnen zijn. 'Genadige hemel!' riep ze uit, de handen ineenslaande, 'wie had dàt kunnen denken?' Ze keek nu hare dochter aan, maar aan dier kalmte bemerkte zij, dat die er reeds alles van wist.

'Trees wist het gisterenavond,' vervolgde de heer Van Dalen, die haar gedachte ried, 'maar ik had haar verzocht, het u nog niet te zeggen, daar ik er prijs op stelde, u daarvan persoonlijk het eerst op de hoogte te brengen. Ik wist toch, dat Van Gerve ook u misleid had, zooals hij het mij had gedaan, en aan Veltman was ik ten minste deze kleine voldoening verschuldigd, dat ik hem bij zijn aanstaande schoonouders - ik mag dat woord immers wel gebruiken? - ging zuiveren van den blaam, dien een ellendeling op hem geworpen heeft.'

Mevrouw was nog niet bekomen van hare ontsteltenis. Toch was er aan Van Dalen's woorden niet te twijfelen. Maar het klonk haar zoo vreemd in de ooren, het bracht al hare plannen zoo ten eenemale in de war, dat zij maar niet zoo aanstonds hare oude vastberadenheid kon terugvinden. Haar man was onder dit opzicht gelukkiger. 'Ik kan u niet zeggen, hoeveel genoegen mij dat doet,' zei hij; 'ik moet u ronduit verklaren, dat ik altijd moeite heb gehad, aan Willems schuld te gelooven, en alleen de gedachte, dat gij hem niet lichtvaardig zoudt hebben ontslaan, deed mij het onwaarschijnlijke ten laatste voor waar aannemen.'

'Ja, ik heb lichtvaardig gehandeld,' erkende de heer Van Dalen, 'het spijt mij meer dan ik het u zeggen kan; maar gelukkig is het nog te herstellen. Maar laat mij u nu in het kort vertellen, hoe ik achter de waarheid gekomen ben.'

Allen luisterden in gespannen aandacht toe, ook Trees, want het deed haar goed te hooren, hoe Willem voor hare ouders gerechtvaardigd werd. En ze was blij, dat het juist Groothuis was geweest, die alles aan het licht had gebracht, blij ook, omdat ze begrepen had, dat hij Lena lief had en deze weldra even gelukkig zou zijn als zij.

Mevrouw kon hare ooren bijna niet gelooven. Van Gerve, dien zij zoo graag tot schoonzoon zou gehad hebben, was een ellendeling. Zij voelde een knagend verwijt in haar binnenste, en zij schaamde zich, dat zij Van Gerve steeds haar volle vertrouwen had geschonken. Wat had Trees, over wier dwaasheid zij zich steeds geërgerd had, beter gezien en juister beoordeeld dan zij, die zich zooveel op hare menschenkennis en ervaring liet voorstaan. Maar nu haar de schillen van de oogen waren gevallen, aarzelde ook zij niet in te zien, dat ze gedwaald had.

'Ik heb van morgen bij Van Gerve laten informeeren,' besloot Van Dalen zijn verhaal, 'maar ik vernam van zijnen waard, dat hij gisteravond al vertrokken was

onder voorwendsel van eene dringende reis. Zijn kwaad geweten, of liever de vrees voor de justitie heeft hem het hazenpad doen kiezen. Enfin, daar is niet veel aan verbeurd, en mits hij mij maar niet meer onder de oogen komt, zal ik mij om hem niet verder bekommeren. Vroeg of laat zal hij zijne straf toch wel vinden.'

'Hoe kan een mensch zich toch zoo laten verschalken,' zei mevrouw.

'Niet waar?' hernam Van Dalen, 'maar het is toch gelukkig, dat alles zoo spoedig is uitgekomen en wij in staat zijn te herstellen wat wij, al is het dan ook niet opzettelijk, misdeden. Gij zijt immers daartoe ook bereid?' vervolgde hij, mijnheer en mevrouw beteekenisvol aanziende, terwijl Trees bloosde.

'Zeker zijn wij daartoe bereid,' nam mijnheer Bruning het woord. 'Wij hebben Willem onrecht aangedaan, en wij zullen nu niets liever willen dan dat hij met Trees gelukkig wordt. Ik moet zeggen, dat zij beiden door hunne standvastigheid het geluk verdiend hebben.'

Bruning hoefde thans niet te vreezen, dat zijne vrouw niet met zijne woorden zou instemmen, want herhaaldelijk knikte ze ten teeken van bevestiging, en nauwelijks hield hij met spreken op, of ze voegde er bij: 'Wij hebben ons vergist, en ik ben er blij om, dat dit het geval is geweest, omdat Trees nu gelukkig zal zijn.'

Trees kon zich nu niet meer inhouden. Ze snelde op hare moeder toe, drukte ze in hare armen en brak, overstelpt van geluk, in tranen uit. Het was ook zóó lang geleden, dat hare moeder geen woorden meer had gesproken tot haar hart! Maar spoedig waren de tranen gedroogd en nu lachte ze blij hare moeder tegen.

'Mijne taak is thans ten einde,' zei de heer Van Dalen opstaande; 'ik mag dus aan Willem zeggen, dat hij u als schoonzoon welkom is?'

'Zeker mag u dat zeggen,' antwoordde mevrouw, 'maar wij zullen er nog vandaag zelf heengaan, want hij heeft er recht op, dat wij hem onze verontschuldigingen gaan aanbieden.'

'Doe dat, mevrouw,' hernam Van Dalen, 'ik heb het ook gedaan en er geen oogenblik spijt van gehad. Willem is een karakter, dat eerbied afdwingt.'

Toen mijnheer Van Dalen vertrokken was, kon Trees eindelijk haar gemoed lucht geven. Zij had er zoo'n behoefte aan, haar hart voor hare ouders uit te storten en hun alles te vertellen, wat zij den avond te voren bij de Veltman's gezien en gehoord had. Mijnheer en mevrouw hoorden haar met genoegen aan: in lang hadden ze hunne dochter niet zoo opgewekt en gelukkig gezien. Thans zagen zij in, dat het ware geluk niet te vinden is, waar zij het hadden willen zoeken, dat karakter en deugd beter waarborgen daarvoor zijn dan geld.

Trees vertelde ook van Groothuis en Lena, hoe die twee van elkaar hielden en hoe er spoedig nòg een bruiloft zou zijn: *zij* zou wel willen, dat het op denzelfden dag was....

Een uur later verlieten mijnheer en mevrouw Bruning hunne woning, om een bezoek te gaan brengen bij de Veltman's. Trees moest mee en ze had er dan ook volstrekt niets tegen. Zij kende Willem te goed, zij wist, dat hij hare ouders alles reeds vergeven had, en dat hij gelukkig zou zijn, nu ze zelf kwamen om hun ongelijk te erkennen.

Het was inderdaad voor Willem de grootste, de aangenaamste voldoening, dat mijnheer en mevrouw Bruning waren gekomen, en, edelmoedig als hij was, voorkwam hij hunne betuiging van schuld. Met des te meer genoegen luisterde hij naar hunne verzekering, dat hij nu maar gauw met Trees moest trouwen, want, hoe graag ze haar ook bij zich hielden, vooral nu ze haar thans pas hadden leeren waardeeren, toch konden zij het niet over zich verkrijgen, Willem en Trees langer te laten wachten.

Mijnheer en mevrouw waren weldra geheel op hun gemak en even blij als al de overigen. In geen maanden had in het huis der Veltman's zulk een opgewekte toon geheerscht, was er zoo hartelijk en ongedwongen geschertst en gelachen als thans. Mevrouw Veltman's gezicht straalde van moederlijke voldoening, nu ze hare kinderen zoo gelukkig zag; Lena had zooveel te vertellen van Pau, Trees en Willem hadden elkaar zooveel te zeggen, dat men aan geen heengaan dacht, en mijnheer en mevrouw Bruning zich eindelijk lieten overhalen te blijven dineeren.

'Mevrouw, wat zijn wij gelukkig, dat wij zulke kinderen hebben,' zei mevrouw Bruning zacht tegen mevrouw Veltman, 'u vergeeft het mij immers, dat ik zoo verblind heb kunnen zijn, hun geluk tegen te werken?'

'Ik heb u niets te vergeven,' antwoordde mevrouw Veltman overgelukkig. 'Ze hebben elkander thans beter leeren kennen, dan anders het geval zou zijn geweest. Hunne genegenheid is door de beproeving gelouterd, en wij hebben nu den besten waarborg, dat God ze inderdaad voor elkaar bestemd heeft. Maar voor u en voor mij is het een zwaar offer, van zulke kinderen afstand te moeten doen.'

'Bruning,' zei zijne vrouw onderweg toen ze naar huis terugkeerden - Trees moest nog een uurtje blijven - 'ik ben zoo tevreden, of ik de honderdduizend uit de loterij heb getrokken.'

'Ik ook,' antwoordde hij volmondig, 'de Veltman's zijn toch andere menschen dan een Van Gerve.'

'Spreek me niet van dien schurk,' hernam zij, 'ik zal het mij altijd verwijten, dat ik hem zoo mijn vertrouwen geschonken had. Gelukkig, dat alles nog bijtijds zoo goed is terechtgekomen.'

'Wie had kunnen denken, dat wij dit aan Groothuis zouden hebben te danken!'

'Die is toch heel anders, dan wij hem ons gedacht hadden.'

'Anders geworden,' verbeterde Bruning, 'en dat ook door toedoen van Willem, Lena en Trees. De deugd wint het ten laatste toch altijd,' voegde hij er philosophisch bij, 'en het kwaad straft zich zelf. Dat hebben wij nu ondervonden.'

Groothuis werd een trouw bezoeker en huisvriend bij de Veltman's. Meer en meer leerde hij behagen vinden in deze kalme, gelukkige omgeving, waar ieder geen hooger genot scheen te kennen, dan den ander gelukkig te maken, en waar alle ikzucht was buitengesloten. Dikwijls maakte hij vergelijkingen met den kring, waarin hij tot dusver verkeerd had, en hoe vielen die steeds in het voordeel van zijne nieuwe, vrienden uit! Mevrouw Veltman achtte hij hoog om hare kalme goedheid, die toch zekere waardigheid niet buitensloot; Willem werd zijn boezemvriend, zijn voorbeeld, dat hij ten minste uit de verte wilde navolgen; Lena kreeg hij steeds meer en meer lief om hare beminnelijke hoedanigheden, haren eenvoud, hare voorkomendheid, haar altijd aangenaam humeur!

Eindelijk besloot hij den beslissenden stap te doen. Geen oogenblik was het hem in de gedachten gekomen, dat men hem om zijn geld met open armen zou ontvangen. Hij wist, dat de Veltman's daarnaar iemands waarde niet afwogen; hij wist ook, dat niet hij mevrouw Veltman en Lena, maar zij hem eene gunst zouden bewijzen, indien ze zijn aanzoek aannamen.

Hij had eerst met den heer Van Dalen gesproken en hem gezegd, dat hij een werkkring wilde hebben, als hij om Lena's hand zou vragen. Hij was dat leven van ijdel nietsdoen moe, hij wilde werken, hij wilde nuttig zijn voor de maatschappij. Mijnheer Van Dalen had aandachtig geluisterd. 'Ik zou zeggen,' begon hij na eene lange poos wachtens, 'word mijn associé; maar ik ben oud, en het is beter, dat mijne

zaak in jeugdige handen overgaat, dat jong bloed er nieuwen bloei in brengt. Neem ze over en Willem tot uw vennoot. Hij zal aanvullen wat u nog aan kennis en ervaring te kort komt.'

Groothuis nam dit aanbod met beide handen aan. Zoo zou hij door een dubbelen band aan de Veltman's verbonden worden. Thans had hij eenen werkkring, en nu eerst waagde hij het, met zijn aanzoek voor den dag te komen.

'Ik weet welk een schat ik vraag,' besloot hij, 'maar ik zal mijn best doen, mij dien waardig te maken. Door haar en door Willem ben ik een ander mensch geworden; welnu, laten zij beiden dat werk voortzetten, zij als mijne vrouw, Willem als mijn associé.'

Willem, die bij dit onderhoud tegenwoordig was, keek hem bij dit woord verwonderd aan, waarop Groothuis meedeelde, wat tusschen hem en Van Dalen besloten was. 'Gij ziet, dat het mij ernst is, een ander leven te beginnen, en

wanneer ik op hun steun mag rekenen, hoop ik in mijn voornemen te volharden.'

Zijn wensch werd verhoord. Mevrouw en Willem hadden zijne edele inborst leeren waardeeren, uit alles bleek de oprechtheid zijner bedoelingen, zoodat ze niet aarzelden, Lena's geluk aan zijn hand toe te vertrouwen.

En Lena? Zij was overgelukkig, toen hare moeder haar binnenriep, en haar hand in de zijne leggend, Gods zegen over het jonge paar afbad.

De hoop, die Trees gekoesterd had, werd vervuld. Op denzelfden dag werden de beide huwelijken gesloten. Mevrouw Veltman weende, en ook mevrouw Bruning, anders niet teergevoelig, was aangedaan. Frans en Jan waren natuurlijk overgekomen, dubbel blij dat ze een paar dagen vrij hadden en dat Willem en Lena thans zoo gelukkig waren.

De beide paartjes zouden een huwelijksreisje maken naar Pau, waaraan voor Lena en Groothuis zooveel herinneringen waren verbonden, en dat ook Trees en Willem wilden leeren kennen, om er al het gebeurde nog eens in den geest te doorleven. Het spreekt vanzelf dat ook Lourdes op hun program stond: zij wilden aan onze Lieve Vrouw, wier voorspraak Lena niet tevergeefs had ingeroepen, hunnen dank gaan brengen en nieuwe gunsten afsmeeken voor het nieuwe leven, dat ze waren ingetreden.

Mevrouw Veltman, mevrouw en mijnheer Bruning, Frans en Jan deden hen uitgeleide tot den trein. Welk een geheel ander afscheid, dan toen Lena een half jaar geleden naar Pau vertrok! Zoo treurig als het toen was, zoo opgewekt en vroolijk was het nu.

Willem en Trees herinnerden er elkaar aan, toen de trein snuivend de statie binnenreed. 'Toch gelukkig!' zei Willem, zijne jonge vrouw de hand reikend om in te stappen.

'Overgelukkig,' fluisterde zij, blij met de hand wuivend ten afscheid. 'En Lena ook,' voegde zij er bij, naar hare schoonzuster wijzend, die al in de coupé naast Groothuis had plaats genomen.

Langzaam zette de trein zich in beweging....

Een lichtzinnige weddenschap.
Humoreske.
(*Vervolg en slot.*)

'Ik spreek in 't belang van onze armenkas,' hernam Hermans doodkalm. 'Dat kunt gij mij niet kwalijk nemen!'

'Natuurlijk,' bekrachtigde de slachter, 'dat moogt ge hem niet kwalijk nemen.'

'Best zoo! Nu, als ik 't niet meer betalen kan, dan.... dan....'

'Dan?' klonk het van alle kanten.

'Dan verzoek ik u allen op de bruiloft!' stiet hij met moeite uit. 'Ge verstaat het toch? Op Max' bruiloft! Hahaha!'

En hij hield zich den buik vast van 't lachen.... Of men het verstond?.... Niet één was er, die den jongen, bloedrooden onderwijzer niet met groote of schalks knippende oogen aangezien had.

'Bravo!' riep Hermans. 'Dat is een woord, mijnheer Poelman.'

‘Dat is een woord!’ bekrachtigde hij en men dronk op zijn lang leven. Over vier weken zouden zich allen weer ter plaatse bevinden en tot zoolang het stilzwijgen bewaren over deze merkwaardige gebeurtenis.

Toen men elkaar een ‘goeden nacht’ toewenschte, was het al ver over middernacht; later dan de onderwijzer gewoonlijk ter ruste ging, als hij des anderen daags weer frisch en gezond op zijnen post wilde zijn. Gelukkig was het Zaterdagavond, of liever -nacht, die voor zoo'n uitzondering, beter dan alle andere nachten, buiten den vacantietijd, geschikt was.

III.

Het ontbijt was voor den ex-brouwer Poelman altijd een feit van beteekenis, een gelukzalig halfuurtje, het glanspunt van den dag. Zonder juist veel er bij te zeggen, zat hij dan op zijn gemak en sprak ijverig de ansjovis aan, proefde de radijsjes, keurde de ossetong en bediende zich van kaas of ham, alsof het de laatste maal moest zijn. Op den Zondagmorgen echter, die op den beschreven nacht volgde, mompelde hij tusschen zijn vorksche en mesachtige heldendaden allerlei zonderlinge alleenspraken.

‘Gij pochtet gisteren,’ zoo wendde hij zich eindelijk tot zijne dochter, ‘dat mijnheer uw aanstaande,’ - hij legde op dat woord een zwaren, ironischen klemtoon - ‘van mij geen cent zou aannemen, hè?’

‘Begin toch op Zondag niet met dat gekrakeel!’ vermaande zijne vrouw.

‘Ik heb in het geheel geen zin om te krakeelen!’ antwoordde hij, terwijl hij glimlachend zijn broodje met boter besmeerde. ‘Nu, Anna, hoe was dat met dien cent?’

‘Hij zal toch geen cent van u aannemen, als gij er hem geen schuldig zijt!’

‘Goed. Maar als hij het nu toch deed?’

‘Maar waarom dan, vader? Hij doet het immers toch niet.’

‘Maar, als hij het nu voor uw eigen oogen deed?’

‘Dan... dan zou ik er niets van begrijpen.’

‘Hm.... Dan zult gij toch eens leeren inzien, dat je vader de menschen beter weet te schatten dan gij, en dat gij voortaan uwe domme aanmerkingen best voor u kunt houden.’

‘Ik weet waarlijk niet wat u wil, vader, maar u zal me toch zoo licht niet beetnemen. En zeker niet door eene flauwe grap ten koste van Max!’

‘Wat weet gij dan van eene flauwe grap?’ vroeg hij, argwaan koesterend.

‘Niets. Maar uwe vragen laat mij zoowat vermoeden.’

‘Hebt gij vandaag inderdaad nog niet met... met dien kerel gesproken?’

‘Neen.’

‘Dat verbied ik u ook eens en voor al, totdat de zaak opgehelderd is.’

‘Maar welke zaak?’ vroeg zij nieuwsgierig.

‘Dat gaat u niet aan. Kinderen moeten niet alles weten,’ lachte hij, zich vergenoegd de handen wrijvende.

‘Dat wil ik ook in 't geheel niet. Maar een ander dan Max neem ik nooit of nimmer, vader. Dat zeg ik u, opdat u geen vergeefsche moeite zou doen.’

‘Gij neemt wien ik wil, en daarmee basta,’ gromde hij grimmig.

Anna wilde daar nog wat tegen inbrengen, maar de meid trad juist binnen en zei:

‘Mijnheer Max wil mijnheer even spreken.’

‘Breng hem in mijne werkkamer. Anna, gij kunt in de. andere kamer luisteren naar wat mijnheer Max verlangt!’ gebood hij, en stond van zijne geliefde ontbijttafel op,

die hij eigenlijk in zijne 'werkkamer' had moeten laten dekken, om den naam er van eenigermate te rechtvaardigen.

Toen hij het vertrek binnentrad, stond Max in groote verlegenheid op dezelfde plaats, waarop hij gisteren stond. De geheele zaak kwam hem nu belachelijk voor. In den tabakswalm van het koffiehuis had zij een heel ander gezicht gehad, dan in het ontnuchterend daglicht.

'Goeden morgen, heer Max!' begroette hem Poelman met spottende vriendelijkheid. 'Gij komt uw cent halen, nietwaar?'

Anna luisterde scherp toe, en haar hart kromp ineen, toen Max, zichtbaar door dien spot gekwetst, aarzelend antwoordde:

'Ja, mijnheer.

'Als 't u blieft, één cent,' zei Poelman en reikte hem deftig het geldstuk over.

'Hier is mijne quitantie,' antwoordde Max langzaam.

'Lieve Hemel! Eene quitantie ook nog voor mijn cent. Meer kan men toch niet verlangen.'

'Goeden morgen, mijnheer Poelman.'

'Goêmorgen, mijnheer Max. Tot morgen. Dan komt gij toch uwe twee centen halen?'

'Zeker, zeker,' gaf Max ernstig tot bescheid en ging heen.

'Nu, heeft hij 't gedaan?' riep Poelman zegevierend in de zijkamer.

Maar zijne dochter antwoordde hem enkel door een licht snikken, zoodat hij vol ergernis weer naar zijne kamer terugkeerde en daar er over begon na te denken wat hij toch met zijn langen dag zou beginnen.

Max verscheen nauwkeurig eiken morgen. Dadelijk na de morgenschool was hij present en met zichtbaar genoegen reikte Poelman hem het dagelijks verdubbelde bedrag toe.

Den eersten Zondag was de cent reeds tot twee franken acht en twintig aangegroeid. Maar dat kon een rentenier zooals Poelman weinig maken. Ook de sommen der volgende dagen, waarvoor Max hem tevens met stipte nauwkeurigheid altijd eene quitantie overgaf, lieten hem koud. Eerst toen hij den elfden dag het eerste goudstuk met eenige centen te betalen had, kwam er een onaangenaam gevoel bij hem op. Nauwelijks had de onderwijzer de deur gesloten, of de rentenier liet zich zuchtend in zijn werkstoel neervallen en begon nu - voor de allereerste maal - daarin te werken.

'20 franken maal twee,' prevelde hij, een vel papier te voorschijn halende, 20 franken 24 maal twee maakt.... 40 franken. Dat is morgen, hm....' Hij noteerde de uitkomst. 'Veertig franken maal twee... 80... 160... 192... 80 franken. Dat is overmorgen. Drommels.'

Langzaam parelde hem het zweet van het voorhoofd.

'Tachtig frank maal twee... 160... 160...' Hij stond op en riep door de deur: 'Anna!'

Toen ze naast hem stond, staarde hij ze een wijl gedachtenloos aan. Hij zag niet hoe bleek ze geworden was, hoe vermoeid zij scheen, hoe diep hare oogen waren weggezonken. Hij dacht slechts aan zijn geld, zijn 'zuurverdiend' geld, en vermenigvuldigde zonder tot een goeden uitslag te komen.

'Anna,' zei hij heftig. 'Reken eens uit: hoeveel is tweemaal 80 frank?'

Ze zette zich voor de schrijftafel en nam eene pen.

'Zoo!' prevelde hij, toen zij de uitkomst gegeven had. 'En dat weer maal twee, Anna.'

'328 frank.'

'En maal twee?'

‘Zeshonderd vier en vijftig franken,’ zei zij na een oogenblik.

‘Maandag,’ fluisterde hij. ‘En dat weer tweemaal.’

‘Dertienhonderd acht franken,’ was hare uitkomst.

Zijne oogen werden groot, onheilspellend groot en woest; zijne stem stokte.

‘Dinsdag,’ kreunde hij. ‘En dat weer tweemaal.’

‘Maar waarom toch, vader?’ vroeg zij angstig.

‘Rekenen, rekenen!’ klonk het heesch.

‘Tweeduizend zeshonderd twintig frank.’

‘En dat is pas Woensdag in de derde week. Alle duivels uit de hel, wat ben ik toch een ezel geweest,’ riep Poelman wild uit.

‘Maar vader, wat is er toch?’

‘Niets, in 't geheel niets; houd uwen mond en reken. Het laatste weer tweemaal.’

‘Vijfduizend tweehonderd twee en veertig franken.’

‘Zoo, meer niet?’ lachte hij boosaardig. ‘En dat nog altijd maal twee, nog wel tien keeren! Nu, trouw dan voor mijn part met dien koekoek! Maar betalen.... dat verdraai ik, dáár!’

‘Ik begrijp u niet, vader,’ klonk het angstig uit Anna's mond.

‘Lieg niet,’ bulderde hij haar toe. ‘Gij weet alles.’

‘Wat alles?’

‘Van onze weddenschap met den cent!’

‘Waarachtig niet, vader, geen stom woord!’

Hij zag haar vorschend in de oogen, en begreep dat zij de waarheid sprak. Zijn blik verhelderde en zijn oog gleed over hare wangen, wier bleekheid hem nu opviel.

‘Anna!’ Het viel hem blijkbaar zwaar en slechts langzaam kwamen de woorden over zijne lippen. ‘Als gij werkelijk zóóveel van hem houdt.... ik heb verloren.... gij kunt zijne vrouw worden!’

‘Verloren?’ vroeg zij bevend.

Nu vertelde hij haar de heele toedracht der zaak. Toen hij van den prijs, dien hij gesteld had, gewaagde, zag hij haar onderzoekend in het gelaat. Maar zij bedwong zich.

‘En heeft hij dien aangenomen?’ vroeg zij, diep ademhalend.

‘Natuurlijk!’ gaf hij ten antwoord. ‘Wie zou dat niet gedaan hebben? Van zijn standpunt was dat al heel verstandig.’

‘Och, doe wat gij wilt met uwe weddenschap!’ verklaarde zij bitter. ‘Maar tusschen ons beiden is het uit!’

‘Waarom dat?’ vroeg hij verbluft. ‘Heeft hij u dan gezegd, dat hij....’

‘Gezegd? En we hebben elkaar niet meer gezien, sedert gij het mij verbood.’

‘Ja maar.... Nu, 't kan mij niet schelen. 't Is zelfs heel goed, als gij 'm niet meer wilt ben ik er van af,’ antwoordde hij tevreden.

‘KOOPT CITROENEN!’ NAAR DE SCHILDERIJ VAN A. FRIEDLER.

Zijn voorhoofd klaarde op; zijne oogen verloren de strakke uitdrukking en zijne lippen plooiden zich tot een genoeglijk fluitdeuntje.

Met gebogen hoofd ging het meisje de kamer uit.

Toen Max den volgenden dag weer verscheen, zeide Poelman, met buitengewone vriendelijkheid: ‘Gij hebt gelijk, mijnheer Max. Het zaakje wordt me een beetje te duur.’

‘U betaalt dus niet meer?’

‘Neen!’ antwoordde de ex-brouwer meesmuilend. ‘Mijne dochter zal dadelijk komen om u te zeggen....’

‘Nog één woord, mijnheer Poelman!’ onderbrak hem bevend de onderwijzer. ‘We mogen

GROOTVADERS VERTELLING, NAAR DE SCHILDERIJ VAN L. VAN GELDER.

elkaar niet verkeerd verstaan. Uw verklaring, dat ik gelijk heb, is mij voldoende. Want voor mij was de weddenschap slechts scherts en niets meer. Ik zou mij zelf verachten, indien ik van uwe onwetendheid in dergelijke zaken partij wilde trekken, om mij in uw familie in te dringen. Ik wist toch immers vooruit, dat gij geen millioenen kunt weggeven! Het was maar eene grap, meer niet. Maar mijn verhouding tot uw dochter mocht daar niet mee gemoeid worden. Liever nooit, dan zoo!.... U hebt uw woord terug, en als u wil, zal ik u ook de tot hiertoe betaalde bedragen teruggeven.'

Poelman schudde het hoofd. Wat waren dat toch voor menschen, die schoolmeester en zijne eigen dochter! Eerst wilden, moesten en zouden ze elkaar hebben, en nu, nu de schoonste gelegenheid zich vanzelf aanbood om, in weerwil van zijn vroegeren tegenstand, een paar te worden, nu grepen ze die niet aan. Wonderlijke menschen!

'Zooals gij wilt, mijnheer Max,' zei hij ten slotte en zijne stem beefde nog een weinig van den schrik, die hem bevangen had, toen Max van 'millioenen' gesproken had. De tanden hadden daarbij hoorbaar op elkaar geklapperd. 'O, het geld laat ik natuurlijk in de kas.... Overigens, gij zijt toch een leuke kerel!'

Glimlachend haalde Max de schouders op. 'Goeden morgen!' zei hij en wendde zich om, ten einde het huis te verlaten.

'Max!' riep een stem achter hem. Het was Anna, die op hem toetrad en hem de hand drukte.

'Nu mag ze hem toch weer lijden!' dacht Poelman en zag het paar verrast aan. Maar toen de rozentint der vreugde de bleeke wangen zijner dochter kleurde, toen de uitdrukking van een oprecht, warm geluk uit haar helderblauwe oogen straalde, steeg diep, diep onder uit zijn hart een lichte, zuivere herinnering op aan zijne eigen jeugd. Hij ging heen en haalde zijne vrouw.

Twijfelend zag Max hem aan, toen hij met Anna's moeder weer binnenkwam.

'Gij zult ze hebben. Ja, ja, gij zult ze hebben, Max!' zei de oude man met een wonderlijke ontroering in de stem, die hem zelven zóó vreemd was, dat hij in zijne verlegenheid wegliep en met een paar flesschen fijne port terugkwam.

'Maar hij is toch een duitendief!' kon hij niet nalaten zijne dochter toe te fluisteren, terwijl ze allen op een gelukkige toekomst klonken.

Ditmaal lachte Anna er mee.

'Maar wat voor een!' riep ze naïef uit, terwijl ze haar verloofde met een blik van vreugde en geluk aanzag.

Waarom leven de vrouwen langer dan de mannen?

Men hoeft maar een blik te werpen op de statistiek der honderdjarigen, om getroffen te worden door de verpletterende meerderheid, die het vrouwelijk geslacht geniet. De volkstelling, die in 1890 in de Vereenigde Staten gehouden werd, gaf aan, dat er van de 3981 personen, die den leeftijd van een eeuw hadden overschreden, 2583 vrouwen en 1398 mannen waren.

Deze cijfers moeten evenwel niet zonder eenig voorbehoud worden aangenomen. Als men rekening houdt met het aantal honderdjarigen, waarvan de meer vertrouwbare statistieken in de Europeesche landen gewag maken, kan men moeilijk

onvoorwaardelijk gelooven, dat een bijzonder hooge leeftijd in zoo hooge mate aan de Nieuwe Wereld eigen zou zijn.

Het is niet moeilijk, de oorzaak van het verschijnsel na te gaan. Indien het waar is, dat de mannen, en nog meer de vrouwen, die de vijftig naderen of ze even overschreden hebben, graag hun geboorteakte van ettelijke jaren ontlasten, brengt daarentegen een instinct van patriarchale coquetterie de negentigjarigen van beide seksen er toe, zich voor wat ouder uit te geven, ten einde zich den roem te kunnen toeschrijven, dat zij een heele eeuw hebben zien voorbijgaan.

Voegen wij hier nog hij, dat de burgerlijke stand der negers en Roodhuiden allesbehalve een onbeperkt vertrouwen verdient. De gewezen slaven, na den Secessie-oorlog vrijgemaakt, en de oude Indianen, als door een wonder aan de uitroeiing van een heel ras ontkomen, weten niet precies in welk jaar zij het levenslicht hebben aanschouwd, en bovendien maken zij er geen gewetenszaak uit, de verbeelding der ambtenaren, die met de volkstelling belast zijn, door een fantasmagorie van onwaarschijnlijke cijfers te verblinden.

Men zal dus, om dichter bij de waarheid te komen, de duizenden honderdjarigen van alle kleuren, waarop de Vereenigde Staten groot gaan, een aanzienlijke reductie moeten laten ondergaan.

De cijfers, door de Fransche statistieken geleverd, boezemen meer vertrouwen in, omdat zij bescheidener zijn. In 1895 waren er in Frankrijk maar 66 mannen en 147 vrouwen, die de gevaarlijke eeuwkaap hadden omzeild. Dit totaal van 213 personen maakt allesbehalve een schitterend figuur, als men het met de 3981 Amerikaansche honderdjarigen vergelijkt. Indien men rekening houdt met het verschil in bevolking van beide landen, zou het aantal grijsaards, wier geboorte tot voor meer dan honderd jaar opklom, tienmaal kleiner zijn in Europa, dan aan den anderen kant van den Oceaan. Dit verschil is te groot om waarschijnlijk te zijn.

De officieele statistieken der Engelsche regeering bieden niet minder waarborgen voor echtheid dan die der Fransche omtrent het aantal honderdjarigen in het Vereenigde Koninkrijk. Te Londen bij voorbeeld waren in 1891 een en twintig personen ouder dan een eeuw. Door een merkwaardige coïncidentie bedroeg het aantal honderdjarigen, wier overlijden in 1894 geconstateerd werd, over geheel Schotland eveneens een en twintig, maar daar de bevolking van het oude koninkrijk der Stuarts aanmerkelijk minder bedraagt dan die van Londen, en daar van den anderen kant de in leven gebleven honderdjarigen niet begrepen zijn in dat totaal, dat enkel dooden bevat, mag men dus hieruit besluiten, dat de ijle berglucht veel gunstiger is voor een lang leven dan de mistige atmosfeer aan de Theems. Maar merkwaardig is het, dat zoowel voor Londen als voor Schotland dezelfde verhouding bestaat voor het aandeel, dat elk der beide seksen in het gild der honderdjarigen heeft.

Van de een en twintig Engelschen, die hun honderdste jaar bereiken, zijn zestien vrouwen en vijf mannen. In weerwil van de groote verschillen in klimaat en levenswijze is deze verhouding van kracht zoowel in de nevels der hoofdstad van het Vereenigde Koninkrijk, als onder de bevolking, die de koude, maar gezonde lucht der Hooglanden en van het Grampian-gebergte inademt.

In Frankrijk telt men op tien honderdjarigen zeven vrouwen en drie mannen. De sekse, die niet meer met mooi mag betiteld worden, als zij dezen patriarchaten leeftijd heeft bereikt, is daar nog meer dan eens zoo sterk vertegenwoordigd als de mannen, al bezit zij niet, zooals aan den anderen kant van het Kanaal, een verpletterende meerderheid van meer dan drie vierden. Volgens een Engelschen geteerde, die zijn berekeningen heeft uitgestrekt over al de landen, waaromtrent geloofwaardige

gegevens te krijgen zijn, zou de verhouding gemiddeld zijn van drie en veertig tot drie en twintig, dat is bijna het dubbele.

Heel precies zal die verhouding voorloopig nog wel niet zijn vast te stelten, maar dit is toch zeker, dat een vrouw twee tot drie kansen meer heeft dan de man, om haar aardsch verblijf den duur van een eeuw te doen bereiken.

Reeds op het eerste gezicht is deze meerderheid gemakkelijk uit te leggen. De vrouwen zijn vrijgesteld van de gevaarlijkste aller beroepen, die van soldaat en zeeman, die een aantal mannen in de kracht van hun leven wegrukken. Verder zijn ze niet, om haar brood te verdienen, verplicht, op de daken te klauteren zooals de leidekkers, of in de ingewanden der aarde af te dalen zooals de mijnwerkers. De algemeen aangenomen gewoonten en ook de wetgeving bij de meeste beschaafde volken verbieden aan de schoonste helft van het menschelijk geslacht de gevaarlijkste en ongezondste beroepen. Het is waar, dat ook de zwakke sekse haar offers brengt aan den minotaurus der hedendaagsche nijverheid, maar alles te zamen genomen is haar leven, veel minder dan dat van den man, er aan blootgesteld, óf plotseling te worden afgebroken door een ongeluk, óf na korter of langer tijd verwoest te worden door de ongezonde dampen in fabrieken, waar beroepen worden uitgeoefend, die het sterkste gestel ondermijnen.

Voegen wij er aanstonds bij, dat de vrouwen zich de bezorgdheid waardig toonen, die de maatschappij aan den dag legt om haar bestaan te verzekeren. In het algemeen weten zij zich te behoeden voor de buitensporigheden, die het leven van den man verkorten. Zij nemen grooter regelmaat in de gewoonten van haar stoffelijk bestaan in acht en betalen vooral veel minder tol aan den geesel van het alcoholisme dan de man. Wel moet de politie ook somtijds vrouwen oppakken, die in kennelijken staat verkeeren, en al zijn zelfs deze gevallen niet zeldzaam, een ontzaglijke meerderheid is toch in alle beschaafde landen aan de dronkaards van het mannelijk geslacht verzekerd.

Ten slotte voldoen de weduwen en de oude dochters, die werken om aan den kost te komen en verplicht zijn zich met een zeer bescheiden salaris tevreden te stelten, aan de eerste en onmisbaarste voorwaarde om de uiterste grens van den menschelijken leeftijd te bereiken: zij zijn arm.

Indien wij, zegt William Kinnear in de *North American Review*, ons van elke buitensporigheid in drank onthouden en ons aan de wetten der strengste soberheid onderwerpen, blijft ons lichaam in goeden staat en kan langer duren. Hoewel de rijken in de gunstigste voorwaarden schijnen te verkeeren om een hoogen ouderdom te bereiken, stuiten zij evenwel, om honderdjarigen te worden, op de hinderpalen, die, volgens het Evangelie, zich ook tegen hun intrede in het rijk der Hemelen verzetten. Bijna alle honderdjarigen zijn arm, en indien hun verblijf hierbeneden aangenamer geweest ware, zou het zoo lang niet geduurd hebben.

Deze meening van den geleerden schrijver in het Amerikaansche tijdschrift wordt ten volte bevestigd door de uittreksels van den *Registrar general* van Schotland. De drie oudste vrouwen onder de zestien Schotsche honderdjarigen, die in 1894 het tijdelijke met het eeuwige verwisselden, hadden den leeftijd van honderd vijf jaar bereikt; twee harer waren zoo behoeftig, dat zij door de openbare liefdadigheid moesten onderhouden worden; de derde was de weduwe van een groenboer. Geen der dertien overigen verkeerde in goeden doen. Zij behoorden allen tot de laagste klassen der maatschappij: het waren dochters of weduwen van metselaars, grondwerkers, boeren enz.

De vijf honderdjarigen van het mannelijk geslacht, wier beroep ons de Schotsche statistiek leert kennen, oefenden allen handenarbeid uit; het waren een herder, een wever, een groenboer, een grondwerker en een daglooner. Geen hunner was aangeslagen in de inkomstenbelasting; geen grondeigenaar of rentenier komt op de lijst der Schotsche honderdjarigen van beiderlei geslacht voor: de tijden zijn voor hen te slecht en te vol zorgen, dan dat zij langer dan een eeuw kunnen leven.

Moet bij de verschillende oorzaken, die ten deele verklaren, waarom meer vrouwen dan mannen een zeer hoogen leeftijd bereiken, ook als oorzaak gerekend worden, dat zij in het algemeen veel jonger trouwen?

Over den invloed, dien de huwelijke staat op den duur van het leven kan uitoefenen, is veel getwist. In de studie, die William Kinnear aan de honderdjarigen gewijd heeft, haalt hij een merkwaardig getuigenis aan, dat de vermelding wel waard is.

Men vroeg, verhaalt hij, aan miss Elisa Work uit Henrietta (staat New-York), hoe zij zachtjes aan haar honderdsten verjaardag in goede gezondheid had bereikt, zonder ooit te hebben opgehouden met werken van den vroegen mor-

gen tot den laten avond, sedert zij in staat was haar brood te verdienen.

'Indien ik zoo lang geleefd heb,' antwoordde zij, 'is het, omdat ik nooit koffie of thee gedronken heb, en vooral omdat ik nooit getrouwd ben geweest. Daaraan heb ik het te danken, dat ik mijn honderdsten verjaardag heb bereikt zonder ooit ziek te zijn geweest, zonder een bril noodig te hebben en zonder één enkelen tand te hebben verloren. Mijn arme broer, die op zijn honderd-en-eerste jaar stierf, zou nog langer geleefd hebben, indien hij niet getrouwd was geweest.'

Het is maar jammer, dat de troostgronden en aanmoedigingen, die miss Elisa Work aanvoert, om de oude vrijsters over te halen, tot haar honderdste jaar in het celibaat te volharden, niet bevestigd worden door de statistiek. Van de zestien honderdjarige vrouwen, die in 1894 in Schotland stierven, waren vijftien weduwen en was maar één oude dochter.

Nu zou nog nagegaan moeten worden, of de vrouw niet, afgezien van de oorzaken van verschillenden aard, die in de beschaafde landen het bestaan van den man verkorten en niet zooveel invloed hebben op dat der vrouw, rechtstreeks van de natuur grooter levenskracht heeft ontvangen.

Omtrent dit punt is alle twijfel uitgesloten. Men weet met hoeveel zorg de Engelsche statistici de sterftetafels bestudeeren, ten einde een zuiver wetenschappelijken grondslag te krijgen voor de berekeningen der levensverzekeringmaatschappijen.

Men heeft maar een blik te werpen op de merkwaardige berekeningen van Holt Schooling in het *Pall Mall Magazine*, om te weten, op hoeveel jaren ieder onzer naar gelang van zijn leeftijd nog kan rekenen. Een man van veertig jaar bij voorbeeld kan op vijf en twintig jaren en vier maanden levens rekenen, terwijl een vrouw, op denzelfden dag geboren, zes en twintig maanden langer kan leven. Dit verschil van zes en twintig maanden ten voordeele der vrouw kan zeer goed verklaard worden door de beroepsgevaren, waaraan de man in de kracht der jaren is blootgesteld, maar geen overweging van dergelijken aard kan gedurende de eerste periode des levens worden aangevoerd.

Een kleine jongen en een klein meisje worden denzelfden dag geboren; tot den leeftijd van vier jaar zal de eerste zeventien kansen tegen één hebben van nog een jaar te leven, terwijl het meisje een en twintig kansen tegen één heeft.

Van vijf tot negen jaar, maar vooral van negen tot veertien is het voordeel aan den kant van den jongen, maar met het vijftiende jaar heeft het meisje de overhand. Van vijftien tot negentien jaar, dat is gedurende het tijdperk, dat de invloed van het beroep zich nog niet ernstig doet gevoelen, heeft een jong meisje tweehonderd zeven en zeventig kansen tegen één, dat ze nog een jaar zal leven, terwijl een jonge man tweehonderd negen en zestig kansen tegen één heeft.

Te beginnen met het twintigste jaar wordt het voordeel aan den kant der vrouw steeds grooter, zoodat zij met haar vijf-en-tachtigste jaar één kans op de vier heeft, dat zij in dat jaar niet zal sterven, terwijl voor den man de kansen zijn van één op drie. Dit verschil wordt bij de nadering van den honderdjarigen leeftijd nog grooter, en vooral als deze gevreesde kaap met goed gevolg is omzeild, zoodat de vrouw aan de uiterste grens van den menschelijken leeftijd een laatsten weerschijn terugkrijgt van de levenskracht, die zij in hare wieg had.

Bij de Platen.

De 'Potosi', het grootste zeilschip der wereld. -

De vijfmaster *Potosi*, die voor rekening der Hamburger reederij F. Laeisz op de scheepstimmerwerf van Tecklenburg te Geestemünde gebouwd is, heeft een lengte van 362 voet en een breedte van 49,9 voet; de diepte van den bovenkant tot aan de kiel meet 31,2 Engelsche voeten, terwijl de ruimte 3955 ton bruto en de draagkracht bijna 6000 ton groot is.

Met deze afmetingen gaat de *Potosi* al de tot dusver bestaande groote zeilschepen te boven, en gelijk zij deze aan inhoud overtreft, zoo heeft ze ook de hoogste masten. De groote mast, die op het dek een doorsnede heeft van 34 duim, meet van de kiel tot aan den vlaggeknop 210 voet. De zeilen omvatten, geheel uitgespannen, een windvlakte van 4700 vierkante meters, de reserve-zeilen niet meegerekend.

Gelijk van zelf spreekt, hebben de bouwers van dit reuzenschip zich bij de inrichting alle nieuwe vindingen van wetenschap en techniek ten nutte gemaakt, zoodat ook in dit opzicht de *Potosi* als een model van scheepsbouwkunst moet gelden.

Onze gravure, naar een photographie vervaardigd, vertoont het trotsche zeekasteel liggende in de haven van Hamburg. Met zijn vijf zware en toch zoo ranke masten en de ingewikkelde tuigage biedt het een ontzagwekkend gezicht. Wat zal het zijn wanneer het zich met ontplooide zeilen in statige vaart over den waterspiegel beweegt!

'Koopt citroenen!'

Midden in de guurheid van onzen Noordschen winter deze lieve verschijning uit het zonnige zuiden te mogen begroeten is zeker een aangename verrassing. De gouden vruchten, die het hupsche kind te koop biedt, zijn, dank aan het gemakkelijke wereldverkeer, ook ten onzent geen zeldzaamheid meer; maar de bevallige verkoopster zelve is geen figuur, die wij in onze straten vaak zullen aantreffen. En wanneer dat al een enkelen keer het geval mocht wezen, dan zullen we toch stellig niet zoo'n zuivere type aantreffen, als de schilder ons hier vertoont.

De Italiaansche citroenenverkoopster, wier conterfeitsel hij ons biedt, is een echt kind van het heerlijke land, waar de citroenen bloeien, zoo natuurlijk en ongekunsteld, zoo vriendelijk en innemend, zoo ongedwongen bevallig als de weelderige plantengroei van haar heerlijk geboorteland, dat gouden oranjeappelen en citroenen oplevert zoo kwistig als het onze aardappelen of knollen.

Het lieve kind onzer gravure is geen kasplantje, met angstige zorg gekweekt in de kinderkamer, de Fröbelschool en het pensionaat, maar een frisch natuurkind, gezond en vroolijk, wier heldere kijkers en rood mondje altijd tot lachen staan.

Helaas, dat die lieve bloempjes, zooals er in Italië als tusschen de straatsteenen opspruiten, zoo licht gevaar loopen voor haar tijd te verflensen en in het straatvuil vertreden te worden!

Grootvaders vertelling. -

Een echt natuurkind ook is het sprookje, dat het weligst tiert onder de natuurvolken en verder onder de eenvoudige bevolking van het platteland in afgelegen streken, waar de vele boeken en kranten de echte natuurpoëzie nog niet verdrongen hebben.

In zulk een afgelegen hoekje, nog niet aangetast door de negentiende-eeuwsche beschaving, verplaatst ons de schilder van ons bevallig tafereel. De grijze grootvader behoort blijkbaar tot die gemoedelijke oudjes, zooals men er buiten nog hier en daar vindt, die al de overgeleverde sprookjes van de streek op hun duimpje kennen en ze ook aardig weten te vertellen.

Zulke vertellers zijn de lust en vreugd van het kleine volkje, dat op die sprookjes is verzot en den smakelijken verteller de woorden uit den mond kijkt. Ook ditmaal hebben zij grootvader geen rust gelaten tot hij beloofde hun op een mooi vertelseltje te vergasten. En voor den aandrang zwichtende, heeft de goede man doodleuk op de kippenkooi plaats genomen om aan het vereerend verlangen te voldoen.

Of zijn vertelsel het kleine gehoor bevalt, hoeven we niet te vragen; de opgetogen, aandachtige gezichten zeggen het ons genoeg. Zelf de oude grootmoeder, die het nog druk heeft met de wasch, heeft er schik in en kan niet nalaten zelf belangstellend het oor[...]e leenen aan hetgeen grootvader zoo aardig vertelt.

Het opium bij de Chineezen. -

Wat de sterke dranken voor vele volken in Europa zijn, is in nog hoogere mate het opium voor de zonen van het Hemelsche Rijk, hoewel ook andere Aziatische volken dit bedwelmende genotmiddel niet versmaden, en er met name in onze Oost-Indische bezittingen een druk gebruik van gemaakt wordt.

Het opium is, zooals men weet, het ingedroogde melksap uit de onrijpe zaaddoozen van den maankop. Weinige dagen vóór het afvallen der bloembladen maakt men ondiepe insnijdingen in de zaaddoozen, en daaruit ontlast zich 's nachts het melksap. Met strijkt er dit des morgens met een mes af, verzamelt het op een papaverblad en kneedt het samen tot een koek van grooteren of kleineren omvang.

In verschen toestand zijn deze massa's eenigszins week, van binnen lichtbruin en vertoonen op de doorsnede kleine korreltjes. In gedroogden toestand zijn ze donkerder van kleur, glanzig op de breuk en roodachtig bruin. Zij zijn bedwelmend van reuk en bitter van smaak.

Opium lost slechts voor een klein gedeelte op in water en alcohol; het bevat behalve water, gom, suiker, zeer kleine hoeveelheden van een vluchtige, naar peper riekende stof, minerale zelfstandigheden en een heele reeks eigenaardige, meestal kristalliseerbare stoffen, waaronder morphine, laudanine en narcotine.

Het opium is eigenlijk een zegenrijk geneesmiddel, maar als bedwelmingsmiddel richt het de schrikkelijkste ellende en verwoestingen onder hen, die daaraan verslaafd zijn. In kleine hoeveelheden werkt het in de eerste plaats opwekkend, verder pijnstillend, zweetdrijvend en slaapbevorderend, doch in grootere hoeveelheden prikkelend, verhittend en bedwelmend. In nog grootere hoeveelheden verstoort het de werkzaamheid der zintuigen, verzwakt de zenuwen, brengt de geestvermogens in verwarring, veroorzaakt een aanhoudenden, met aangename droomen vermengden slaap en eindelijk den dood.

Het misbruik van opium schuiven is hoofdzakelijk in zwang in het Oosten bij de Turken, Grieken en Perzen, inzonderheid bij de Cineezen. De opiumschuivers zijn bij de Turken in verachting en dragen den naam van theriakiden. Men vindt ze te

Constantinopel op de markt van dien naam, waar zij hun opium meebrengen en als wandelende lijken met bleek gelaat, uitgerekten hals, doffe oogen en stamelende tong rondwaren. Zij nemen plaats op rustbanken langs een houten gaanderij en verzwelgen een zeker aantal opiumpillen met een glas koud water. Binnen een uur bevinden zij zich dan in een roes, waarin zij in hun droomen al hun wenschen vervuld zien.

In China wordt het opium, om het tot rooken geschikt te maken, door koken in water opgelost, waarna men de oplossing filtreert en verdampt. Willen de Chineezen rooken, dan leggen zij hun hoofd op een kussen, steken een weinig opium aan een soort van naald, houden het in de vlam en plaatsen het in den kleinen kop der opiumpijp, daarna houden zij dezen bij het trekken aan de vlam en brengen met een paar teugen den rook in de longen. In den beginne zijn de opiumschuivers vroolijk en levendig, ja dikwijls twistziek. Men ontwaart bij hen een rood, opgezet gelaat, glinsterende oogen, een versnelde ademhaling, een vluggeren bloedsomloop, een gevoel van warmte, levendigheid van verbeelding enz. Later echter volgt de afmatting, en den volgenden morgen prikkelt een hoogst onaangenaam gevoel den misbruiker tot nieuw opiumgenot. Wij zullen wel nauwelijks behoeven te zeggen, dat opiumschuivers maar zelden een hoogen ouderdom bereiken.

De maankop behoort tot de oudste geneeskrachtige planten, en zijn slaapverwekkend vermogen vindt men al vroeg vermeld. Reeds in de dagen van Homerus werd hij in Klein-Azië verbouwd. Het winnen van heulsap wordt o.a. door Plinius beschreven, die verhaalt, dat men opium, met wijn vermengd, als slaapdrank gebruikte.

Men meent echter, dat het misbruik van opium zich betrekkelijk eerst laat over Azië heeft uitgebreid, en dat het veld heeft gewonnen te gelijk met den Islam, daar de Mohammedanen aan het opium moed en doodsverachting ontleenden. In Indië ontwikkelde zich de maankop-verbouw aanvankelijk in Malwa in de vijftiende eeuw. China leerde het opium kennen door de Arabieren, maar het werd er alleen als geneesmiddel gebruikt tot in de tweede helft der zeventiende eeuw, toen er de gewoonte van opiumschuiven in zwang kwam. Tot 1717 kwamen jaarlijks slechts 200 kisten (ieder van 70 pond) uit Indië naar China, doch kort daarna was die aanvoer vervijfvoudigd.

De Britsch-Oost-Indische Compagnie ondernam de opium-cultuur in Bengalen, hield haar aan zich als monopolie en verscheepte gestadig grootere hoeveelheden opium naar China. In 1875 bedroeg de invoer in dit land niet minder dan vier millioen pond. Bovendien wordt sedert 1853 ook in China zelf opium gewonnen, zoodat het heillooze onkruid meer en meer onder het bereik ook van den gewonen man is gebracht, die daaraan zijn geld, zijn gezondheid en zijn leven ten offer brengt,

Allerlei.

Nabootsing van gebrand glas. -

Naar aanleiding van het middel, hiertoe in No. 38 aan de hand gedaan door onzen inzender P. ontvangen wij een schrijven van een onzer lezers, decoratieschilder van beroep.

Volgens hem zal het middel van P. op den duur veel moeite kosten en weinig baten. Daarom geeft hij een ander ten beste, dat hem bij eigen ondervinding als probaat is voorgekomen.

Men neme een glasruit en een oleographie van dezelfde grootte. Deze laatste legge men 24 uren in sterken azijn, terwijl men de ruit, vooral gelijkmatig, met Venetiaansche terpentijn bestrijkt.

Daarna plakt men de plaat op de ruit, met de verf naar het met terpentijn bestreken glas gekeerd. Dan wrijft men met den vinger zeer voorzichtig het papier eraf en 't gebrande glas is gereed, en wel zóó, dat de verf er met een mesje niet meer is af te krabben.

Aangenaam zou het den inzender zijn bij gelegenheid iets omtrent den uitslag te vernemen.

Een vlug telegram. -

Bij gelegenheid van den laatsten zwemwedstrijd tusschen Oxford en Cambridge, die met de overwinning van Oxford eindigde, heeft men een merkwaardige proefneming gedaan met de telegraaf. Men wilde namelijk weten, in hoe weinig tijd men in het allergunstigste geval den uitslag van den wedstrijd van Londen naar Valparaiso zou kunnen telegrapheeren.

Van Londen naar Carcavellos bij Lissabon geseind, vervolgens door den onderzeeschen kabel naar Pernambuco overgebracht, vandaar naar Buenos-Ayres, stak het telegram ten slotte het vasteland van Zuid-Amerika over en kwam vijf en vijftig seconden na het vertrek uit Londen te Valparaiso aan.

Men moet hierbij echter in aanmerking nemen, dat alle maatschappijen, van wier telegraafnet het telegram moest gebruik maken, tien minuten voor het begin van den wedstrijd geen enkel telegram meer overseinden, maar de lijn openhielden. Het blijft intusschen verbazingwekkend, dat de bewuste depeche maar vijf en vijftig seconden heeft noodig gehad om 15.812 kilometer af te leggen.

Lucifers van papier. -

OPIUMSCHUIVERS IN CHINA.

Het hout is in Engeland schaarsch en het papier overvloedig, waarom men er daar aan gedacht heeft, de houten lucifers door papieren te vervangen. Men heeft er dan ook al vervaardigd.

Het is ook eigenlijk zoo'n groote nieuwigheid niet, want hoe lang heeft men zich niet bediend, en bedient men zich vaak nog, van een gevouwen of opgerold blaadje papier, om zijn pijp of een lamp aan te steken!

De nieuwe lucifers bestaan uit een zeer stijf opgerold spiraalvormig stuk papier, dat hard en poreus is. Men dompelt dit papier in een oplossing van was, van stearine. Dan rolt het niet meer af en brandt met een schitterende, reuklooze vlam.

In Engeland neemt men strooken van twee centimeter breedte, die men in een oplossing van stearine dompelt, waarna men ze in een machine stopt, die ze op de lengte van gewone houten lucifers afsnijdt; ten slotte besmeert men hun uiteinde met phosphor en verzamelt ze in doozen.

Het schijnt dat deze lucifers zeer gemakkelijk vlam vatten; zij wegen bovendien zeer licht en gaan niet, zooals de houten lucifers, bij het minste windje uit.

De moorden in de Vereenigde Staten. -

Een Amerikaansche statistiek leert ons, dat er in 1894 in de Vereenigde Staten 10.500 moorden bedreven zijn, wat niet minder dan 15 moorden op elke honderdduizend zielen beteekent.

Indien men deze cijfers vergelijkt met die, welke andere landen opleveren, vindt men, dat de moorden in de Vereenigde Staten tweemaal zoo veelvuldig zijn als in Spanje, viermaal als in Italië, vijfmaal als in Oostenrijk, negenmaal als in Frankrijk, en bijna twintigmaal als in Groot-Brittannië en Ierland.

Toch zijn er in 1895 maar 303 personen in de Vereenigde Staten terechtgesteld. Maar men verlieze niet uit het oog, dat de toepassing der lynchwet een groot aantal terechtstellingen heeft voorkomen.

Olievlekken uit tapijten te verwijderen. -

Olievlekken kunnen uit tapijten door een brij, bestaande uit pijpaarde en koud water, verwijderd worden. Men legt de brij maar op het tapijt, zonder daarmee overheen te wrijven, laat ze er des nachts op liggen en borstelt ze er den volgenden morgen af. Indien de vlek niet heel oud is, zal ze verdwenen zijn; anders past men het middel nog eens toe.

Gedroogde groenten. -

Voor ze te gebruiken legt men de gedroogde groenten een half uur tot drie kwartier in warm water, daarna, naar verkiezing, nog twee uur in koud water, en kookt ze vervolgens met de noodige kruiden. De op deze manier toebereide groenten onderscheiden zich in smaak en kleur weinig of in het geheel niets van versch geplukte.

[Nummer 43]

ZIJNE MUZIKALE KLEINDOCHTER, NAAR DE SCHILDERIJ VAN A. SANI.

Welbestede rijkdom. Oorspronkelijke novelle door P.M. Bots, R.K. Pr.

I.

> Sweet home!
> Zoet Tehuis!

Alfred Bertuis van Leeuwenhoef, die op het kasteel zijner voorvaderen zijn reeds bedaagden, maar nog niet ouden leeftijd, onder studie en goede werken doorbracht, was een ongehuwd man, puik-puik katholiek en een exempel van goedhartigheid. Geen Nero, geen Isegrim, of welke andere draak van menschenhater ook mocht bestaan, hadde dezen Nathanael, dezen man zonder bedrog en zonder list, een kwaad hart kunnen toedragen. Op eigenaardig-verschillende wijze gaven de autoriteiten van het welvarend en lommerrijk dorpje Leeuwenhoef, (dat zijn naam van het kasteel had ontvangen) hunne hoogachting voor heer Alfred al sprekende en lovende, te kennen. Onze eerste parochiaan, zoo placht de eerbiedwaardige pastoor van Leeuwenhoef te zeggen, onze eerste parochiaan wordt een Abraham, een vader en patriarch aller ware geloovigen; onze wetgever, zoo zeide de burgemeester, wijl heer Alfred lid was van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, onze wetgever moest minister benoemd worden voor het leven; hij is een Wijze uit de school van Socrates, sprak de hooidonderwijzer; en ik zeg u, schertste vaak de geneesheer, drink des noods met heer Alfred een glas vergif, het zal, zoodra de man met u klinkt, in parelenden muskaatwijn veranderen!

Op het Hooge Huis, het kasteel met gracht en slotpoort en voorplein, leefden ook alle onderhoorigen even rustig en gelukkig als toen weleer, in de dagen van koning Salomon, heel het Israëlietisch volk, vanaf Dan tot Bersabee rustig onder zijn palm of vijgenboom nederzat. Vanaf den portier in het huisje aan de valbrug tot aan mejuffrouw Teresia, heer Alfreds huishoudster, deed iedereen zijn plicht met die vreugdevolle toewijding, welke ontstaat uit het besef dat men door zijn overheid wordt gewaardeerd. Bijzonder, als des zomers de netgekleede palfreniers en tuinlieden hun liederen, onder het hooge beukenloof van Leeuwenhoef aan de zangen van meerlen en leeuweriken paarden, dacht menig voorbijganger met zekere jaloerschheid aan het heerlijk levensdeel van heer Alfreds getrouwen. Dat is de wonderbare eigenschap, zeiden de menschen, van al de Bertuisen geweest. Goed, innig goed voor hunne minderen.

Zooals wij ter loops reeds deden uitkomen, woonde heer Alfred als vrijgezel alleen, want de edele man had de toewijding aan de publieke katholieke zaak zijns lands boven de genoegens van het huiselijk leven verkozen. Familie van nabij bezat nu de bedaagde man niet, zoodat zijn buitengewoon groote rijkdom, door vele vrome legaten gedeeltelijk eenmaal der zaak Gods, waaraan hij zijn leven had toegewijd, na zijn dood nog zou blijven dienen, en gedeeltelijk door eenige tonnen gouds twee ongefortuneerde achternichten zou gelukkig maken. Eene dier achternichten, Celestina, was gehuwd met den heer Fronchimont, rijksontvanger te Leeuwenhoef, een niet zeer ijverig man in zake van godsdienst. De andere was een tienjarig weesje, Josina, eigenlijk freule Josina geheeten. Deze Josina mocht inderdaad een engeltje

Gods worden geacht. Want geen heilige Agnes, die op dertienjarigen leeftijd voor het Christengeloof is gestorven, zal zachtzinniger en devoter jegens hare medechristenen gesproken en gehandeld hebben dan de kleine freule Josina Bertuis. 't Was of de apostolische les: '*honore invicem praevenientes*, *voorkomt elkaar met liefderijk eerbetoon*,' dit kind reeds geheel tot volmaaktheid had gebracht. En het verheugde dan ook alle goede lieden van Leeuwenhoef, dat, zoo freule Josina thans de jaren harer minderjarigheid in het huis van den heer Fronchimont, haren voogd, moest doorbrengen, haar oudoom en toeziende voogd, de heer Alfred van het kasteel, het eenmaal wel beter maken zou met het goudblonde engelte in haar blauwwit Mariakleedje.

En voorwaar, dat meende heer Alfred eenmaal op koninklijke wijze te doen. Eén gedacht, zeide de goede man vaak tot zich zelven, éénen droom heb ik nog: Freule Josina eenmaal mijne kasteleines! Hoe zal de oude ridderzaal nog eenmaal weergalmen onder de jubelzangen van hare bruiloft! Of, hoe zal, indien zij ongehuwd hier wenscht te leven, onze omgang nog des te intiemer zijn! Maar in elk geval, indien de goede God mij en haar het leven spaart, worden wij hoogst gelukkig. Ik de vrijgezel, die God alleen ten deel verkoos, en die toch den avond des levens niet in eenzaamheid behoef door te brengen, en zij het arme, half verstooten weesje, hetwelk hooger in levensgeluk zal klimmen dan iemand harer speelgenootjes.

En inderdaad, mijn lezer, de profetie der liefde zou vervuld werden en Josina zou eenmaal heerschen op Leeuwenhoef. Maar toch op geheel andere wijze, dan gij of heer Alfred het ooit zoudt verwachten:

> Slechts Godes hand spint iedren draad van 't leven;
> Wien werd het rijk der toekomst ooit gegeven?

II.

> Ecce ego, quia vocasti me, Domine!
> Zie, hier ben ik, omdat gij mij, Heer, geroepen hebt!

Er zijn nu zeven jaren verloopen, nadat wij heer Alfred en diens omgeving leerden kennen. Thans is het winter en zwaarmoedig valt de vroege en grijsachtige schemeravond langs de torenspitsen en burgkroonen van het stille Leeuwenhoef. Maar toch, mijn hemel, zoo hooren wij heer Alfred nabij het raam zeggen, alwaar hij de St.-Franciscus-getijden der derde orde stond te lezen, komt daar freule Josina niet over de brug? En dat zoo alleen! Er zal toch geen ongeval zijn bij Fronchimont.

Werkelijk was de persoon, die daar tegen een sneeuwbui in, langs de slotbrug kwam spoeden, niemand anders dan de door heer Alfred herkende Josina. En daarenboven was er ook wel iets bijzonders in de familie gaande, maar wien zoude het gelden?

Josina, de nu bijkans achttienjarige freule, is inmiddels de hoofddeur van het slot en de gang doorgegaan, heeft op de deur van heer Alfreds vertrek geklopt, en treedt na bekomen verlof binnen. Nu reikt zij verder, naar gewoon gebruik, onder een eerbiedig hoofdbuigen aan oudoom de hand, en zij tracht oudooms hartelijke welkomstgroete nog een oogenblik met kalmte te beantwoorden. Maar.... de last des harten wordt het brave meisje al te zwaar. Tranen wellen uit de trouwhartige oogen. 'Ach oom,' roept zij, 'thans ben. ik tot u gekomen, omdat ik in zoo grooten nood verkeer.'

Heer Alfred glimlacht goedhartig, want eigenlijk wentelt dat woord van nichtje, die daar op den antieken leuningstoel naast hem zoo zwaar zucht, een steen van 's mans hart. Een zwaar ziektegeval of iets dergelijks was de nachtmerrie, welke zich bij freule Josina's komst aan zijne verbeelding had opgedrongen. Maar, nu gold het maar een of andere droefenis bij Josina zelve. Nu, lieve hemel, daar zou oudoom wel in voorzien. Had zij het zuur - zoo begon hij te spreken - had zij het al te zwaar bij den ontvanger, welnu de miskende kon, desverkiezende, dadelijk en voorgoed op het kasteel blijven; had zij geld noodig, kasten vol effecten had oudoom klaar voor zijn lieveling; had zij een huwelijksaanzoek, welnu elke brave partij zou oudoom gaarne aanvaarden. ‘Nood?’ riep de goedige grijsaard ten slotte uit, ‘nood?.... Neen, neen, dat kan niet bestaan!’

En nu verbeelde men zich heer Alfreds verbazing, toen de vereerde jonkvrouw na heel deze ontboezeming des oudooms met een woord voor den dag kwam, hetwelk, wel is waar, allereerst eene klacht tegen Fronchimont, den ontvanger, bevatte, maar dat ook tevens alle illusiën van heer Alfred voor de toekomst als met een enkelen genadeslag ter aarde wierp. ‘Lieve oudoom,’ sprak het argelooze meisje, ‘uwe goedheden doen mij alle terughouding afleggen; U weet wel, oudoom, dat ik aan de heilige Moeder Gods bij mijn heilig doopsel ben toegewijd; welnu, daaraan schrijf ik het toe, dat ik van de allerheiligste Maagd eene bijzondere levensgenade heb ontvangen. Lieve oudoom, ik wil naar het klooster en ziekenzuster worden, en voogd Fronchimont houdt mij ook niet tegen, maar doet toch, als ware hij zeer ontevreden.’

Daar zat nu de man der goedheden!.... Verlaten en nog eens verlaten zette hem daar eensklaps dat Maria-kind. Waar zijn nu uwe hulpmiddelen voor alle droefenissen, goede heer Patriarch, geleerde Wetgever, Wijsgeer van Socrates, Venijndoover en wat dies meer zij? O, hoe komt het u in dezen stond te pas, dat bedwingen en versterven van het eigen ik, hetwelk gij, als wereldlijke volgeling van den Serafijnschen vader Franciscus, u zoo geducht hebt eigen gemaakt.

‘Menig mensch,’ zoo komt er eindelijk aarzelend, maar toch hoogst beleefd uit, ‘menig mensch, dierbare Josina, bedriegt zich op uwe jaren vaak uit edelmoedigheid. Geestdrift, kind, geestdrift en gemoedsvervoering houden niet altoos stand tegen langen duur en werkelijkheid. Mag ik, als man van jaren, u bekennen, dat de wijze, waarop gij mij daar alleen, bij het vallen van den avond, en onder noodweer uwe plannen komt meedeelen, reeds zekere verdachte opwinding schijnt te ademen? Maar ik zeg alleen, het *schijnt* zoo. Wat antwoordt gij hierop?’

‘Wel lieve oudoom,’ vangt Josina aan, ‘ik antwoord naar beste weten, dat in werkelijkheid alle opwinding wel verre van mij was, toen ik uit nood zooeven hierheen kwam. Voogd Fronchimont was zoo ontstemd tegen mij dat, toen hij heden met heel het gezin naar de uitvoering van Concordia ging, hij mij verbood mede te gaan en gezegd heeft: Ga oudoom uwe plannen maar eens verhalen. De papen erven nu natuurlijk in plaats van wij. Maar lieve oudoom, ach....’

‘Wat ach, Josina?’

‘Niet waar, oudoom, al is het van mij hoogst leelijk op uwe dood ooit te zinspelen, gij zult toch, beste oudoom, wel voor Fronchimont zorgen? Ik heb nu voortaan niets meer noodig, maar voogd Fronchimont heeft een vrij groot gezin!’

‘Kind,’ zoo onderbreekt heer Alfred het diepbewogen meisje, ‘vooreerst dient éene zaak hier het meest gewogen. Wat zegt uw zieleherder, onze eerbiedwaardige pastoor van uwe roeping? Wij spreken thans over u.’

‘Oudoom,’ antwoordt de freule, ‘'t is juist op last van zijn eerwaarde, dat ik heden aan voogd Fronchimont van deze zaak ben begonnen te spreken. Evenzoo moest ik

het u verhalen. Als Fronchimont mij niet had uitgezonden naar u, zou ik zelve hem daartoe verlof hebben gevraagd.'

'Nu dan,' herneemt oom Alfred, 'kniel eens een oogenblik neder, beste Josina.' En als de freule daar zoo zedig en aangedaan ter neder ligt, plaatst heer Alfred zijn rechterhand op haar hoofd, zeggende: 'Alle zegeningen uwer adellijke voorvaderen komen in dit uur over u, mijn kind! Onder hen zijn, eeuwen geleden, helden geweest, helden, die, zooals gij weet, de Kruisbanier Gods tot in Jerusalem gevolgd zijn. Maar gij, dierbare Josina, gaat hen allen overtreffen in heldenmoed. Sta nu op, mijn kind, God zij met u!'

En nu ging verder onder meer gewone gesprekken het overige van den avond hier voorbij, totdat heer Alfred, op het uur dat Fronchimont in zijn huis moest zijn teruggekeerd, de freule door het rijtuig van het kasteel deed terugbrengen.

Een oogenblik echter voor dat vertrek kreeg freule Josina eensklaps tranen in de oogen, en het gewone onderhoud onderbrekende, zeide zij:

'Maar oudoom, het zal *u* toch nooit zwaarvallen, dat ik henenga?'

'Neen, neen, lief kind,' zegt de edele Alfred, 'want dewijl ik u als een vader bemin, zoo zie ik alleen naar uw waar geluk. *Uw waar geluk en niets minder.*'

Uw waar geluk en niets minder!.... O, hoe blijde strekte nu, bij het zachte ruischen dezer met aandoening gesproken woorden, daarboven in den hemel een glanzende aartsengel de

gouden stiften uit, welke het boek beschrijven, dat voor ieder sterveling eenmaal het boek des gerichts zal wezen. Had heer Alfred dien avond in een of anderen heiligen oorlog een wond verworven of eenige stroomen bloeds gestort, de gouden stiften zouden niet de heerlijkheden te schrijven hebben gehad, welke zij nu mochten boeken. Hij had eindeloos meer gegeven dan bloed of wonden, hij gaf zijn laatste levensideaal, hij gaf zijne liefde!

‘En dus nu vroolijk zijn, beste Josina,’ zoo besloot hij bij het afscheid. ‘Ik acht de zwarigheid bij Fronchimont zeer gering, en zal morgenochtend daar zóó in voorzien, dat van die zijde u niet de minste moeilijkheden meer worden gemaakt.’

En heer Alfred hield woord. De oude beproefde methode van het vliegenvangen door middel van honig liever dan met azijn, liet den weldoener aller menschen ook niet in den steek bij Fronchimont. ‘Uwe vrouw,’ had heer Alfred gezegd, ‘uwe vrouw en freule Josina deelen eens mijn fortuin. Maar aan uwe vrouw wenschte ik haar aandeel maar vast uit te keeren, omdat, als Josina uwe toelating krijgt, om naar het klooster te gaan, uwe voogdij eindigt en ik bij het einde der voogdij u beloonen wilde.’ Of dan alles zoo goed was?

Goed?.... De ontvanger was als verpletterd onder het kolenstapelen op zijn hoofd. Hij, de anders zoo koude man, hij kuste heer Alfreds handen en zeide: ‘Oudoom, tot heden ben ik tegenover God en de menschen wel eens te kort gekomen, maar nu zult gij veranderingen beleven. En ook aan Josina heb ik nog veel goed te maken. Ik loof en bewonder ten hoogste hare verbazende plannen.’

Zoo trok heer Alfred weer naar het kasteel terug. Zijn heerlijke burg scheen hem nu echter, bij het naderen der grachten, trots al hare schoonheid, ach, zoo droeve en zoo eenzaam toe. Maar het duurde slechts een oogenblik. Met geweld verhief de brave edelman in die stonde zijn hart tot God, en het Spaansch zangrefrein, onder het afbeeldsel van een zijner voorvaderen gevonden, neuriede hem door het droeve gemoed:

Dwingt het harte, dwingt de zinnen!
't Hoofd geen doornenkroon bespaard!
Juich, mijn ziel, bij 't hoog verwinnen!
Nu eerst wordt gij Christus waard.

III.

Vidi aquam egredientem de templo, Alleluja.
Ik zag het water dat uit den tempel voortkwam, Alleluja.

Weer zijn zeven jaren verloopen, en... heer Alfred ligt in typhus-ziekte, zware gordijnen temperen het licht voor de ramen aan de voorzijde des kasteels, een laag van zand en stroo smoort op de brug elk geluid van voetstappen, en de oude Teresia gaat met zeer gedrukt gelaat reeds vroeg in den morgen aan het portiershuisje den toestand van den zieke verhalen, ten einde de portier op de herhaalde vragen der dorpelingen van Leeuwenhoef kunne antwoorden.

En den zieke zelf, die gelukkig nog bijtijds en met groote devotie de H.H. Sacramenten der Stervenden heeft ontvangen, hoe vreemd is het hem reeds te moede

geworden! In de hitte der koortsen verdwaalt brein en rede en spint de verbeelding hare spinnewebben zoo grauw en verwarrend uit, dat zelfs de kalme geest van heer Alfred zich tevergeefs vermoeid heeft om het leven der werkelijkheid vast te houden. Hoort hoe de arme lijder daar klaagt en kreunt: 'Neen, neen, niet vinden,' en hoe ijzig gaat inmiddels het bovenlijf voorover en strekt zich de doodmagere hand altoos, tastend, langs de randen van gordijnen en ledikantstijlen. Eensklaps een snerpende kreet! Eensklaps een terugzinken in de kussens. Maar dan, na een paar seconden, daar openen zich weer de holstaande oogen, zij schouwen eerst een wijle angstig naar het kaarslicht, en daar rijst het bovenlijf weer omhoog, daar komen de tastende vingeren weer vooruit en daar begint opnieuw dat onuitstaanbare tasten en scharrelen, hetwelk in den afgeloopen nacht zich reeds honderden neen, wel duizenden malen heeft herhaald.

Of zulks toch niet allerakeligst was voor de arme ziekenzuster, die heel den langen voorjaarsnacht geheel alleen in de holle kasteelkamer met den kranke heeft doorgebracht, en die telkens den blik der verdwaalde en verglaasde oogen meest ondergaan?

Ach, niet bijzonder! Eerst had ze zachtjes de tastende hand des zieken aangevat en een wijle tegengehouden. Maar weldra aan de verwringingen des gelaats van den kranke bemerkende, dat die uiterlijke dwang hem nog veel meer verontrustte dan zijn benauwd worstelen, vergenoegde zich de verstandige ziekenverpleegsters met eenvoudig toe te zien. Toch niet enkel toezien in heur geest! Neen, door den plicht van haar heilige orde tot medelij met den kranken evennaaste verplicht, en dat wel altoos en ook ten spijt van alle gevoelsakeligheden, wierp de kloostermaagd, die hier naast den armen heer Alfred nederzat, met verachting alle indrukken van zenuwachtigheid van zich weg en zij begon te mediteeren. Voor de oogen van haren geest rees, bij de onverstoorbare nachtstilte, Gethsemané op.

(*Slot volgt.*)

De ivoorhandel.

Ivoor of elpenbeen is, in zuiveren zin genomen, het materiaal, dat geleverd wordt door de tanden van sommige groote diersoorten als de olifant, de walrus, het nijlpaard enz. Gewoonlijk bedoelt men echter, van ivoor sprekend, alleen dat, afkomstig van de slagtanden van den mannetjes-olifant. Het Neêrlandsche woord elpenbeen is dan ook rechtstreeks van *elephas*, den wetenschappelijken naam van den grootsten der dikhuiders, afgeleid.

Die slagtanden zijn van tien tot zestien decimeter lang en bereiken soms een gewicht van negentig kilo. Bij jongere dieren zijn de tanden bijna tot aan de spits hol; eerst op lateren leeftijd groeien zij vol en vandaar dat de tanden van volwassen olifanten de meeste waarde hebben.

Er is wit en geel elpenbeen, en ook het eerste vergeelt heel licht als het aan de buitenlucht is blootgesteld; toch kan het door de inwerking der zonnestralen ook weer gebleekt worden. Over het algemeen maakt men het gele of vergeelde ivoor echter wit door het in eene oplossing van chloorkalk te leggen, zonder aanwending van zuur.

Het ivoor heeft een soortelijk gewicht van 1.8 tot 1.9, is bijzonder veerkrachtig, waarom het vooral voor biljartballen gezocht is, en zeer hard. De scheikundige bestanddeelen zijn voornamelijk phosphorzure kalk (over de 60 procent) en kraakbeen-zelfstandigheid (ongeveer 40 procent).

Behalve de tanden der levende olifantsoorten worden ook nog die van voorwereldlijke dieren als de mammoeth en de mastodont tot ivoor verwerkt, dat vooral uit Siberië onder den naam van mineraal ivoor in den handel komt.

Het meeste elpenbeen kwam tot voor weinige jaren uit Azië, met name van Ceylon, Siam en Bombay en verder uit Middel-Afrika, van de Kaap, den Senegal en uit Nieuw-Guinea.

De grootste ivoormarkt was Londen en vervolgens Liverpool, tot deze stapelplaatsen in de laatste vijf jaren werden overvleugeld door die van Antwerpen, ten gevolge der groote aanvoeren uit den Belgischen Congo. Op het oogenblik mag dus Antwerpen de voornaamste ivoormarkt van de wereld genoemd worden.

De voorraden, die daar te koop worden geboden, munten niet alleen door hun groote hoeveelheid, maar ook de menigmaal buitengewone zwaarte der tanden uit. Zoo heeft men daar niet lang geleden een paar tanden van omstreeks honderd kilo aangetroffen.

Tot de ivoorveilingen te Antwerpen worden slechts een bepaald aantal daar gevestigde handelaars toegelaten, en eenige dagen vóór de veiling worden de tanden, bij groepjes gerangschikt en genummerd, ter bezichtiging gesteld. Onze gravure geeft zulk eene tentoonstelling te zien.

De meest gezochte exemplaren zijn die, welke sterk en recht genoeg zijn om zooveel mogelijk over de heele lengte tot biljartballen verwerkt te kunnen worden. Iedere tand bestaat uit drie deelen: de korst, die de fabrikant eerst verwijderen moet, de kern en de holle ruimte. Hoe grooter de laatste is, hoe minder waarde natuurlijk de tand heeft. Verder hangt die waarde ook van de grover of fijner korreling af; de laatste wordt het meest geschat. Ook scheuren of barsten en een soort van knobbels of kwasten, die de tanden dikwijls vertoonen, zijn gebreken, die de waarde aanmerkelijk verminderen.

Zooals gezegd is, komt dit ivoor meestal uit den Belgischen Congo, maar deze staat is ook gedeeltelijk maar doorvoergebied.

Lupton Bey en Emin Pasja hadden in Soedan ontzaglijke hoeveelheden ivoor bijeenverzameld, die in de handen der Madhisten gevallen en vandaar weer verstrooid zijn. Veel van dit elpenbeen is naar den Congostaat gekomen, vanwaar dan nu ook de grootste massa Afrikaansch ivoor naar Europa verscheept wordt.

Het verbruik van dit kostbare materiaal is hoogst aanmerkelijk. In de jaren van 1889 tot '93 bedroeg het gemiddeld jaarlijksch gebruik in Engeland 180.000 kilo, in Amerika 116.000 kilo, in Frankrijk 90.000 kilo, in Duitschland 130.000 kilo, in Indie 121.000 kilo, in China 13 000 en in de andere landen 6000 kilo, alzoo te zamen jaarlijks 647.000 kilo.

Als men bedenkt dat het ivoor te Antwerpen gemiddeld 18 franks den kilo kost, krijgt men een denkbeeld van de rol, die het in den handel speelt.

Ongelukkig laat de toekomst van dezen handel, die al stroomen gouds, maar helaas ook stroomen bloeds heeft doen vlieten, zich niet gunstig aanzien. De gestadige vervolging, waaraan de olifant om zijne tanden is blootgesteld, brengt hem zachtjes aan in gevaar om uit te sterven. Het bestuur van den Congostaat heeft zich reeds ernstig met deze aangelegenheid bezig gehouden en de jacht op den olifant aan bepaalde, officieel aangewezen tijden en verordeningen gebonden. Ook gaat men

met het plan om, in den Congostaat olifanten-factorijen op te richten, gelijk de Engelschen in Egypte struisfactorijen hebben aangelegd.

Behalve voor biljartballen wordt het ivoor ook gebruikt tot het vervaardigen van kammen, vouwbeenen, dobbelsteenen, schaakfiguren, waaiers, knoopen, toetsen voor piano's, doosjes en snuisterijen. Maar, al mag men ook op enkele wezenlijke kunstproducten wijzen, kan toch de Europeesche ivoornijverheid volstrekt niet in vergelijking komen met die in Indie en China, waar de ivoorsnijkunst nog haar alouden bloei handhaaft.

Deze kunst dagteekent van de vroegste eeuwen.

Ofschoon uit den aard der zaak meer voor kleine kunstvoorwerpen geschikt, werd zij door de oude Grieken ook op de vervaardiging van groote standbeelden toegepast. Zij vormden dan namelijk de vleeschdeelen uit ivoor, waartoe het zich door zijn aangenaam warmen toon en zijne plastische eigenschappen, die de fijnste behandeling toelaten, uitstekend leende; en vervaardigden dan het gewaad en soms ook de haren uit goud. Zoo bestond bij voorbeeld de Zeus van Olympia, door den grooten Phidias uitgevoerd, uit ivoor en goud.

Overblijfselen uit de ivoorsnijkunst van het Grieksch-Romeinsche tijdvak zijn er bijna niet meer aan te wijzen, als men ten minste den laatsten keizertijd uitzondert. Met den tijd der Constantijnen beginnen de zoogenaamde *diptycha* of twee aan twee verbonden ivoren blaadjes of tafeltjes, waarvan de buitenzijde met snijwerk versierd was, terwijl de binnenzijde, met was bestreken, diende om er met een stift op te schrijven. Het waren dus een soort van notitieboekjes en verschillende van die *diptycha* vindt men nog in de museums van oudheden bewaard.

In de middeleeuwen werden zulke met snijwerk versierde ivoren platen dikwijls gebruikt voor boekbanden en treft men ook kleine triptieken van ivoor aan, die, met godsdienstige voorstellingen besneden, tot versiering van huisaltaartjes dienden. Ook ivoren heiligenbeeldjes uit dien tijd zijn nog in betrekkelijk groot aantal bewaard gebleven, terwijl het ivoor toen

ook reeds voor de versiering van pronkkastjes, reliekschrijnen, juweelkoffertjes enz. werd aangewend.

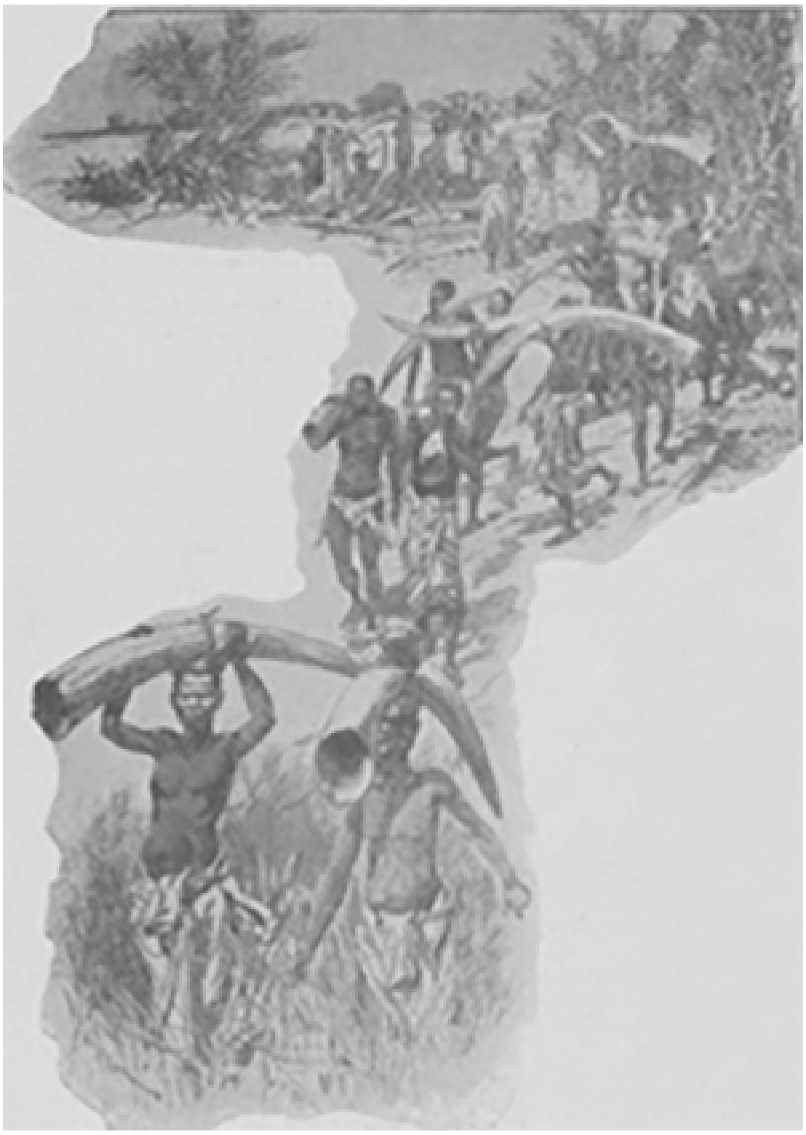

VERVOER VAN OLIFANTSTANDEN IN DEN CONGO.

Tegen het einde der middeleeuwen en in den besten tijd der renaissance schijnt het ivoor in de kunst minder gebruikt te zijn geweest, al zijn er ook nog enkele fraaie voorwerpen uit dien tijd voorhanden. Maar bij den aanvang der zeventiende eeuw kwam de voorliefde voor ivoor weer boven en toonde zich op de meest uiteenloopende wijze zoowel in het inlegwerk van ebbenhouten meubelen als in de vervaardiging van heele kunstvoorwerpen uit ivoor, dikwijls heel vernuftig gedraaid of gesneden. Ook de beeldjes en reliefs uit ivoor kwamen weer in zwang en de kunstverzamelingen vertoonen er Dog verscheidene, in den weelderigen trant van Rubens bewerkt. In de achttiende eeuw nam dat beeldsnijwerk weer het wufte karakter van dat tijdperk aan en nòg later vertoonde het uiterst fijne landschappen met microscopisch kleine figuurtjes.

Hiermee stierf de eigenlijke ivoorsnijkunst uit en op het oogenblik wordt het ivoor, gelijk wij gezien hebben, bijna uitsluitend ten dienste der nijverheid gebruikt.

Uit het leven van eenen Schilder.
Vrij naar André Theuriet.

I.

Het huis, waar de schilder Yves Cormier te Plô-mar, in Bretagne, zijn verblijf gekozen had, zag uit op het veld en verder op de baai van Douarnenez. De eigenares, eene weduwe, verhuurde het grootste gedeelte van hare ruime woning aan kunstenaars of toeristen, die zich gedurende het lieve jaargetij in de streek kwamen vestigen. Het gewitkalkte huis met maar ééne verdieping stond juist op den top van de steile rotskust, die snel afdaalde naar de visschershaven.

In het begin van Juli, zoo wat om zes uur in den morgen, werd Yves Cormier, die nu al sedert eene maand te Plô-mar was gevestigd, gewekt door het gezang der zwaluwen, die rondom het dak fladderden. Hij wreef zich de oogen, wierp eenen blik op zijn horloge en wipte met éénen sprong het bed uit.

‘Verduiveld! al zes uur, en men zou zeggen dat de zon nog niet op was!’ Zijn eerste werk was, toen hij zich wat gekleed had, het raam wijd open te werpen.

Een melkachtige nevel strekte zich over het heele landschap uit en belette de baai te zien.

‘Dat tref ik niet,’ mopperde hij, ‘om zeven uur heb ik de kleine Soisic besproken om te poseeren voor mijne studie. Gelukkig, dat de wind oost is, die zal den nevel gauw doen optrekken.’

Na zich flink gewasschen en vlug zijn toilet gemaakt te hebben, liep hij naar de keuken om een paar lepels warme soep te eten, en stak daarop, met zijne schilderdoos op den rug, den weg over.

Uit de diepte van de haven klonken hem vroolijke kinderstemmen tegen tusschen de doorschijnende witheid van den mist. Zooals Yves vermoed had, begonnen de nevelen zachtjes aan minder dicht te worden. Lange zonnestralen streelden met hun rooskleurig licht den rotswand, waartegen een steil pad kronkelde; de schilder ging daar een paar waschvrouwen voorbij, die al met haar waschgoed terugkwamen. Langzamerhand verzwolg de zon den hangenden damp en onthulde een prachtig zeegezicht.

Beneden de heuvelachtige weiden, eiken en esschenhout, strekte de baai, stralend van licht, zich uit zoover het oog reikte. Een lichte azuren schakeering kleurde de kalme oppervlakte, terwijl in de verte een zilverachtig grijs waas over de diepte hing. Golven van opaalkleurige dampen overstroomden den voet der rotsachtige kust, maar de toppen rezen daarboven uit in het heldere zonnelicht. Blanke meeuwen zweefden door de lucht en witte zeilen schoven over de zee, wier azuur gestadig blauwer werd.

Yves genoot als een kenner van dit tooverachtig morgenlandschap. Dat groen, bijna in het water afhangende, die breede, blauwe baai, dat stadje uit den nevel oprijzende, die heerlijke ineensmelting van boomen, lucht en zee, dat alles was schoon als de schoonste droom.

Toen hij de waschplaats had bereikt, bemerkte hij het meisje, dat hij had afgesproken om voor hem te poseeren. Het was een naaistertje, dat nu en dan tot model diende voor de vele schilders, die te Douarnenez studies komen maken naar het interessante visschersvolk. Zij had een heel zuivere type, bruine haren onder haar geplooid mutsje, welbesneden trekken, een frissche kleur en twee schoone groote oogen.

TE KOOP GEBODEN IVOOR IN ANTWERPEN.

'S MORGENS NA DE SCHIPBREUK, NAAR DE SCHILDERIJ VAN D. SMITH.

Daar zij den schilder had zien aankomen, had ze zich al in de aangegeven pose opgesteld, zoodat haar hoofd fraai afstak tegen het blauw der baai; hare handen waren bezig een wollen kous te breien, terwijl de zeewind hare korte rokken tegen de fijngevormde beenen liet klapperen.

'Lief zoo!' riep Yves, terwijl hij zijn doekraam tegen het deksel van de schilderdoos opzette. 'Goeden morgen, Soisic, zoo staat gij juist als 't wezen moet.... Nu gij maar niet meer verroeren!'

En als iemand, die de waarde van zijn tijd kent, zette hij zich, na oplettend het model met de begonnen studie vergeleken te hebben, aanstonds aan het werk.

Yves Cormier was nauwelijks vijf en twintig jaar oud. Hij was slank, mager, maar stevig, had een tegelijk ernstig en open gelaat, met iets wilds en streelends in den blik. Een lange bruine, afhangende knevel bedekte zijnen mond met geestig beweeglijke lippen.

Hij was de zoon van een klein ambtenaartje te Quimperlé en had op twintigjarigen leeftijd Bretagne verlaten om naar Parijs te vertrekken, waar hij als leerling een plaatsje kreeg op de werkplaats van den vermaarden schilder Cabanel.

Hij had zijnen intrek genomen in een zolderkamertje van een huis op den boulevard Montparnasse en leefde daar zoo goed en zoo kwaad als het ging van eene kleine toelage, die hij van zijn departement genoot en waarmee hij met groote moeite kon rondkomen.

Door zijne armoede gedwongen, zich van al de Parijsche vermakelijkheden te onthouden, vergenoegde hij zich met al mopperende zijn droog brood te eten in den rook van het gebraad der gelukkigen, 's Winters werkte hij hard op het atelier en nam, om zijn inkomsten te vermeerderen, alle karweitjes waar, die zijn vak meebracht. Voor bespottelijk lage prijzen portretteerde hij de winkeliers uit de buurt, werkte teekeningen van liefhebbers bij, en werkte voor verkoopers van godsdienstige platen in de wijk St. Sulpice.

Zoodra het voorjaar weer in het land kwam, reisde hij derde klasse naar Bretagne terug, koos er zijn verblijf in het een of ander dorp van de kust en leidde er het goedkoope leven van de eenvoudige visschers, den heelen dag van aanschijn tot aanschijn verkeerende met die natuur, wier wilde bekoorlijkheid en innigen weemoed hij poogde te vertolken.

Zijne liefde voor de kunst werd nog versterkt door eene vurige begeerte om zich naam te maken. Deze twee hartstochten hielden hem staande in de ontberingen, de eentonige eenzaamheid en de teleurstellingen van die eerste studiejaren, welke hem intusschen nog kaler en grauwer voorkwamen dan de dorste heiden van zijn geboorteland.

Maar hij was een echte Breton, van nature bedachtzaam en volhardend, daarbij in eenvoud, arbeidzaamheid en godsdienstzin opgevoed, en hij getroostte zich de magere jaren, in 't vertrouwen dat zij, met Gods hulp, eenmaal door vette zouden gevolgd worden.

In afwachting daarvan deed hij ijverig zijn best, worstelend tegen de moeilijkheden van zijne kunst, een koning te rijk als het hem gelukt was naar het leven een karakteristieken trek, eene natuurlijke beweging of eene vluchtige lichtspeling weer te geven. Dan overmeesterde hem het genot van den arbeid zoozeer dat hij alles vergat om enkel aan zijne kunst te denken.

Op een paar passen van den schilder en zijn model stond een nieuwsgierige met belangstelling het werk van den kunstenaar af te kijken. Het was een welgedane vijftiger, een groote zware kerel met aanleg tot gezetheid, stevig op zijn beenen en vierkant in de schouders.

Peper- en zoutkleurige bakkebaarden omlijstten krijgshaftig zijn gezicht met geschoren lippen, een neus, die getuigde dat hij de goede sier niet versmaadde, en tintelende grijze oogen onder dikke wenkbrauwen.

Zijne jas van grof blauw laken, zijne broek van dezelfde stof, tot aan de knie in leeren beenschachten verscholen, stemden in hun eenvoudige degelijkheid goed overeen met het schrandere gezicht en de schichtige manieren van het personage en gaven hem het voorkomen van een landedelman, die uit liefhebberij zaken deed en er verstand van had. Deze vroeg uitgeslapen ochtendwandelaar was niemand anders dan de heer Tangny de Tromelin, eigenaar van het kasteel Kerdouarnec en bestuurder van een der voornaamste sardijnpakkerijen van Douarnenez.

Zachtjes aan was de heer Tromelin naderbij gekomen. Hij verstoutte zich zelfs over den schouder van den schilder heen te buigen ten einde de studie te bezichtigen, waarop het figuurtje, meer dan half aangelegd, helder afstak tegen den grijzen grond van het doek. Naarmate hij de nauwkeurigheid van hoofd en bovenlijf. de juistheid der beweging moest erkennen, toonde de beschouwer zich meer en meer opgetogen, en zijn gezicht drukte de verbazing uit, bij eenvoudige lieden verwekt door het opmerken van eene sprekende gelijkenis, die met voor hen geheimzinnige middelen verkregen is.

‘Hm, hm!’ mompelde hij knipoogend. ‘Dag Soisic! ik maak u mijn compliment, mijnheer, dat lijkt verduiveld goed.’

‘Vindt u?’ hernam Yves Cormier zonder op te zien. ‘Het begint te komen, maar het is er nog niet.... Als gij tegen den middag eens terugkomt, zult gij het afgewerkt zien.’

‘Is 't waar? komt dat voor den middag nog in orde?.... Wanneer zijt gij er mee begonnen?’

‘Gisteren om vier uur.’

‘Daar sta ik van te zien!’ riep mijnheer Tromelin uit, ‘dan moet ik zeggen, dat gij een knap man zijt, mijnheer, en dat gij met dat werkje heel wat moet verdienen. Mag ik zonder onbescheiden te zijn, ook eens vragen hoeveel gij voor een schilderij als deze krijgt?’

‘Niet zooveel als ik wel zou willen.... Ronduit gezegd, niemendal, omdat mijne studie niet bestemd is om verkocht te worden.’

‘O, dus dan werkt gij voor uw plezier?’

‘Vooreerst voor mijn plezier,’ hernam de kunstenaar, die schik had in de blijkbare naïveteit van den ondervrager, ‘maar vooral ook om te leeren. In ons vak, ziet ge, duurt de leertijd lang, en wij zijn wel genoodzaakt om eene menigte van die dingetjes af te maken vóór we ons als meester kunnen vestigen.’

‘Zoo, zoo!’ riep de fabrikant van sardineblikjes uit, terwijl zijn gezicht ophelderde; ‘in dat geval moet iemand wel rijk zijn om een vak te kiezen, waar zoo weinig mee te verdienen valt.’

‘Dat is niet bepaald noodig.... Maar er hoort geduld toe en heel wat liefde voor het vak.... Ik bij voorbeeld ben allesbehalve rijk; maar ik heb plezier in het schilderen en dat houdt er den moed in.... Ik zal misschien nog een paar jaartjes hebben te worstelen eer ik naam heb en mijne doeken verkoop; maar dan zal ik er ook bovenop wezen en zal ik wel gelegenheid vinden om mijne schade in te halen.’

Dit zeide hij met een stillen lach, waardoor een frissche mond met gezonde tanden zichtbaar werd.

De heer Tromelin was plotseling nadenkend geworden. Het trillen van zijne lippen, de samentrekking van zijn voorhoofd aan den neuswortel verrieden eene ingewikkelde berekening. Eensklaps scheen hij een besluit te nemen; zijne oogen namen eene welwillende uitdrukking aan en recht voor den schilder gaande staan, nam hij zijn vilten hoed af en vroeg op den man af:

‘Hoe is uw naam, mijnheer?’

‘Yves Cormier,’ antwoordde de kunstenaar, een beetje vreemd opkijkend over de zonderlinge manieren van het heerschap.

‘Nu, mijnheer Yves Cormier, ik voor mij ben Tromelin, bestuurder van de sardijnpakkerijen van het eiland Tristan... Ik woon daar ginds bij Ploa-ré op het huis Kerdouarnec en heb u een voorstel te doen.’

‘En dat zal wezen, mijnheer Tromelin?’ hernam Yves, op zijn beurt den hoed lichtend.

‘Dat zal ik u zeggen.... Ik had er al lang over gedacht, mijn portret eens te laten maken. Zoudt gij u met dat werk willen belasten?’

‘Met genoegen, mijnheer. Ik kan mijnen dag best in tweeën deelen: 's morgens aan mijne studies werken en u den namiddag geven.’

‘Uitstekend! maar nu komt het er op aan wat uw voorwaarden zijn. In mijne hoedanigheid van handelsman houd ik er van, eerst de geldkwestie af te handelen. Hoewel ik me goed roeren kan, staat het mij toch niet vrij eene aanmerkelijke som enkel voor eene gril uit te geven, en als die gril mij te hoog in de papieren mocht loopen, zou ik er eenvoudig van afzien.... tot mijn spijt, maar ik zou er toch van afzien.’

Nu was de beurs van Yves Cormier maar mager gespekt en zijn tijd had geene bepaalde handelswaarde. Hij zag in het onverwachte aanbod dus een buitenkansje en besloot zich meegaande te toonen.

‘Mijnheer Tromelin,’ antwoordde hij, ‘ik ben met uw voorstel vereerd en heel ingenomen met de ronde manier waarop gij de zaken aanpakt.... Hoor eens hier: zoudt gij denken dat driehonderd franks u te duur zou zijn?’

‘Hm! driehonderd franks is nu precies geen kleinigheid, maar omdat gij u redelijk toont, wil ik daar zoo nauw niet op zien.... Het blijft dus op driehonderd frank, en als ik over mijn portret tevreden ben, bestel ik er u zeker een tweede.’

‘Een tweede,’ riep Yves aangelokt uit. ‘Misschien dat van mevrouw Tromelin?’

‘Neen, ik ben weduwnaar, maar....’

Hier bleef de heer Tromelin een oogenblik steken om na te denken. Hij had het woord al op de tong om Cormier voor te stellen, zijne dochter te schilderen; maar eensklaps bedacht hij zich dat Marianne de Tromelin twee en twintig jaar was en een gemoedsbezwaar deed hem aarzelen. Was het wel raadzaam, dien jongen knappen schilder tegenover het meisje te zetten en hem op te dragen haar portret te maken?

‘Maar waarom niet?’ dacht hij. ‘Marianne is van veel te goede afkomst en te hooghartig om zich door zoo'n verfkladder het hof te laten maken, en als die mijnheer Cormier maar twaalf uren noodig heeft om de kleine Soisic uit te schilderen, zullen onze portretten met vijf of zes keer poseeren wel klaar komen; daarbij kan ik er altijd bij blijven om op den schilder te letten, en als ik van huis ben, kan de oude meid wel een oogje in 't zeil houden.... Overigens is er volstrekt geen gevaar.’

Na een oogenblik stilzwijgen, zei hij luid:

‘Ik ben weduwnaar, maar ik heb eene dochter van een jaar of twee en twintig, dus op den leeftijd dat ze aan een huwelijk kan denken. Ze kan mij dus vandaag of morgen verlaten en als het kind niet meer bij mij is, wou ik ten minste haar portret tot gezelschap hebben. Ik doelde op haar, toen ik van een tweede portret sprak.... Wij zullen daar later op terugkomen, als ik er haar over geraadpleegd heb.’

‘Ik ben tot uwe beschikking, mijnheer,’ verklaarde Yves opstaande, ‘wanneer wilt gij met poseeren beginnen?’

‘Hoe eer hoe liever.... Kom Zondag op Kerdouarnec eten, na de hoogmis, en dan zullen wij verder afspreken. Dus lot Zondagmiddag, niet waar? Uw dienaar, waarde heer, en neem me niet kwalijk, dat ik u gestoord heb....’

II.

Achter de kerk van Ploa-ré, wier granieten toren uit een beukenbosch opsteekt, leidt een kronkelige laan, dien men den ‘heiligen kruisweg’ noemt, naar een groot kruis met groenbemoste armen. Daar hoort men het gedruisch der bedrijvigheid uit Douarnenez opstijgen en over het geboomte heen merkt men een hoekje van de baai op, nu eens onder een lichten nevel bedolven en dan weer blauwend en zonnig.

Dat hoekje heeft iets weemoedigs. De begroeide bodem verdooft het geraas der voetstappen van de weinige wandelaars, die men er tegenkomt.

Op sommige nevelachtige dagen werken de dampige zee, het bleeke groen en de grijze steenen toren samen, om aan den ‘heiligen kruisweg’ eene diep treurige uitdrukking te geven, die evenwel het hart aangenaam aandoet. Men voelt zich als door de eenzaamheid omvangen, en denkt heel ver van de wereld af te zijn. En toch op weinige schreden van daar strekken zich achter kastanjeboomen drie kapitale huizingen uit met schilderachtig vreemde namen: een daarvan is het huis Kerdouarnec.

Zoowel de kasteelen als de boeren in Bretagne leiden het liefst een verborgen leven. Het

huis Kerdouarnec is als onder de kastanjeboomen begraven. Een smalle en bochtige beukenlaan leidt naar de koetspoort, die toegang geeft tot een ruime binnenplaats, waar kippen scharrelen en duiven vliegen boven het spitse dak van haar til. De schuren vormen twee vleugels, terwijl het woonhuis op den achtergrond zijn met wijngaard begroeiden gevel vertoont tusschen twee torentjes in den vorm van dompers. De overwelfde deur en met beeldwerk versierde vensters verraden den ouderdom van het huis, dat in de vijftiende eeuw moet gebouwd zijn. Door een met graniet bevloerd portaal komt men rechts aanstonds in de ruime keuken, links in eene eetzaal, wier notenhouten meubelen en glimmend koperwerk iets heel gezelligs en vroolijks hebben.

Dit vertrek heeft gemeenschap met een salon, groen behangen, versierd met spiegels, wier verguldsel lang getaand is, en gemeubeld met huisraad, dat sinds den tijd van Lodewijk XVI niet meer vernieuwd is. De ramen van deze zaal zien uit op den tuin, waartoe eene dubbele glazen deur en een stoep, met jasmijn overlommerd, toegang geeft.

Deze ouderwetsche bloemrijke tuin is het sieraad van het oude huis; hij voltooit dit en geeft er eene dichterlijke bekoring aan. Naar het Oosten gelegen en aan twee zijden door een dubbele beukenhaag belommerd, is hij op zijn Fransch aangelegd; dat wil zeggen dat de lanen elkaar rechthoekig kruisen. Op een dier kruispunten staat een eenzame zonnewijzer op een bemost voetstuk. Langs de lanen spreiden alle uitheemsche en inlandsche bloemen en planten hare kleuren en geuren ten toon. Aan het einde is een vijver, door eene bron gevoed en omgeven met rozelaurieren in bakken. Daarachter strekt zich onafzienbaar het golvende veld uit met zijn groene weiden en witte boekweitakkers. In een lijst van slanke pijnboomen en door den zeewind geteisterde beuken heeft men hier als eene schilderij van Neder-Bretagne, met zijne eikenbosschen, zijne holle wegen, zijne eenzame kasteelen en zijne paarsche heiden, waaruit hier en daar de toren van eene dorpskerk oprijst.

Marianne de Tromelin was de koningin en de ziel van het gebied van Kerdouarnec. Zij was als de belichaming van zijne eenvoudige, reine, dichterlijke schoonheid.

Twee en twintig jaar oud, groot en welgemaakt, geleek zij op de H. Maagd, door Correggio geschilderd in zijn ‘mystiek huwelijk der II. Catharina.’ Haar gezicht had dezelfde zuivere lijnen en frissche tint. Hare oogieden met lange wimpers, meestal neergeslagen, gaven haar iets heel ingetogens. Als zij ze opsloeg werden twee oogen zichtbaar even diepblauw als de waterspiegel der baai. Haar kastanjebruine lokken, in twee dikke vlechten gescheiden, vielen van achter in een breeden knot af op haar blanken hals.

Marianne was eenige dochter en had op twaalfjarigen leeftijd hare moeder verloren. Weduwnaar gebleven, had de heer Tromelin zich aanvankelijk voorgesteld, zelf hare opvoeding te leiden. Maar na eene proef van enkele maanden was hem die taak te zwaar gevallen. Hij had volstrekt de hoedanigheden niet van een goed opvoeder. Als man van zaken was hij te dikwijls van huis, en Marianne, aan zich zelve of aan de oude huishoudster overgelaten, die haar bedierf, groeide in het wilde op als de planten van den tuin.

Na een half jaar merkte de heer Tromelin, die volstrekt niet van practischen zin verstoken was, dat zijne dochter niets leerde en van dag tot dag meer verwilderde. Toen deed hij haar op kostschool bij de Ursulinen van Pont-Croix en liet haar daar tot haar achttiende jaar.

Hare kinderlijke uitgelatenheid werd onder de zachte tucht der eerwaarde zusters getemperd tot eene kalme opgeruimdheid, de natuurlijke gesteldheid van een gezond, jeugdig lichaam en een frisch, schuldeloos, vroom hart.

Overigens scheen Marianne met hare heldere zeeblauwe oogen, hare kastanjebruine haren, hare amberkleurige blankheid, hare neiging tot stille droomerij de verpersoonlijking van Celtisch Bretagne. Zij had daarvan de innige teederheid, den geest van onafhankelijkheid, de onwankelbare trouw, de ongekunstelde poëzie en het vurig geloof.

Hoewel zij, eenmaal weer thuis, zich er weinig op toelei, hare kennis nog uit te breiden, las zij toch eenige boeken onder goedkeuring van haren biechtvader, zooals de levens der heiligen en vooral eene verzameling volksverhalen, die zij in de bescheiden boekerij van het kasteel gevonden had. Deze volksverhalen, in den soberen en krachtigen tongval geschreven, dien zij sinds hare kindsheid gesproken had, verheerlijkten het geloof en de dapperheid der Bretagners; zij waren doortrokken van den geur van het land; zij predikten de gehechtheid en de toewijding aan den geboortegrond; zij spraken van trouwe en volhardende liefde. Zij wekten in haar een onbestemd verlangen naar de ontmoeting met het een of ander wezen buiten haar kleinen en eentonigen kring, waaraan ook zij zich met vertrouwen en liefde heen ten kon.

Op den Zondag, volgende op het onderhoud dat Cormier met den heer Tromelin gehad had, terwijl de klokken van Ploa-ré den middag-Angelus klepten, stapte de schilder in zijne beste zwarte jas en grijze broek, langs den ‘heiligen kruisweg’, waar de brandende zon het gebladerte in mat zilver scheen te veranderen en de sprinkhanen in het gras vroolijk sjirpten.

Op twee derden van den weg, sloeg hij de overlommerde laan in, die naar het huis Kerdouarnec leidde. Een gevoel van frischheid, volgende op de brandende hitte onder de zonnestralen, noopte hem onwillekeurig zijne stap te vertragen opdat hij niet in onaangenaam bezweeten toestand op het kasteel mocht aankomen.

Terwijl hij langzaam in de schaduw voortstapte, dacht hij over het onthaal, dat hem wachtte, en vroeg zich af of hij niet te haastig had toegegeben. Zouden die gering betaalde portretten hem niet van een kostbaren tijd berooven en meer last dan voordeel bezorgen? Hij wist bij ondervinding hoe lastig de burgers zijn, die zich laten portretteeren en hoe geneigd tot hinderlijke grillen. Hunne veeleischendheid staat in rechte reden tot hunne onkunde en zou het geduld van een heilige uitputten. Het portret van mijnheer Tromelin ging nog; dat was een heel aardige kop en mannen zijn lichter tevreden dan dames Maar als het heerschap hem ook het portret van zijne dochter mocht bestellen, dan kon het leelijker worden. Wie weet wat voor schepsel die juffrouw Tromelin zou wezen! Hij liep de kans een van die plattelands-nufjes te treffen, die alle dag een nieuw costuum probeeren en nooit opgeschikt genoeg zijn. Als het maar geen monster van leelijkheid is! dacht Cormier, terwijl hij de gewelfde poort van Kerdouarnec naderde; komaan, we zullen 't gauw weten.

Midden op het binnenplein vond hij den heer Tromelin, die hem verwachtte en welkom heette.

‘Bravo! gij zijt een man van uw woord.... Mijne dochter is nog niet uit de hoogmis terug, maar ze zal toch gauw thuis wezen.... Als gij 't goedvindt, zullen we eerst de oude huizing eens rondgaan.’

Hij liet hem de schuren en bijgebouwen zien en leidde hem toen het woonhuis binnen. De met wijngaard begroeide gevel met zijn gewelfde deur en gebeeldhouwde raamkozijnen in den zuiversten renaissancestijl beviel Cormier bijzonder, en toen

zij in de met groen behangen zaal traden, gaf het overeenstemmend en eenvoudig geheel van het huisraad en een groote ruiker roode rozen op een tafeltje hem een goed denkbeeld van den smaak der vrouw des huizes.

'Daar is mijne dochter!' zei de heer Tromelin.

Yves zag juffrouw Marianne binnenkomen. Zij had haar hoed al afgezet en deze hing bij de linten aan haar arm, terwijl zij haar kerkboek nog in de gehandschoende vingers hield.

De jonkman nam met schildersoog de lieve gestalte, die zich in de lichtblauwe japon aangenaam voordeed, in een ommezien van het hoofd tot de voeten op en was opgetogen over de verschijning.

'Marianne,' hernam de vader, 'daar is mijnheer Yves Cormier, over wien ik u gesproken heb en die er in heeft toegestemd, mijn portret te maken.... Ik hoop dat hij zijn model niet te moeilijk zal vinden; en nu de voorstelling is afgeloopen, zullen we ons middagmaal maar niet koud laten worden.... Waarde heer, bied mejuffrouw Tromelin uwen arm, dan gaan we maar zonder verdere plichtplegingen naar de eetkamer....'

III.

Marianne, verrast over het voorkomen van den schilder, dien zij zich ouder en minder net had voorgesteld, bleef eerst teruggetrokken en zelfs een beetje schuw. Maar al bij het tweede gerecht hadden de gulle rondheid van den heer Tromelin en de goedhartige eenvoud van Cormier het ijs gebroken. Yves was volstrekt de man niet om eene houding aan te nemen en het ontbrak hem niet aan geest, als hij eenmaal op zijn dreef was. Zijn vrijmoedigheid en goede luim bevielen blijkbaar aan mejuffrouw Tromelin; maar wat hem vooral het hart van het jonge meisje won, dat was de geestdrift, waarmee de kunstenaar de schoonheden van Bretagne roemde. Zoodra zij wist dat hij van Quimperlé geboortig was en *brezonnec* kon praten zoo goed als zij, werd Marianne spraakzamer en behandelde Cormier niet langer als vreemdeling.

Er werd afgesproken dat Yves den volgenden middag met het portret van Tromelin zou beginnen. Op het gestelde uur verscheen de schilder met den toestel en vond den heer des huizes hem in de zaal wachtende.

Aanvankelijk ging alles goed. Het zoeken naar eene goede houding, de toebereidselen voor het aanleggen van het portret hielden den heer Tromelin genoeglijk bezig en hij schikte zich gewillig naar de verlangens van den kunstenaar.

Maar al in de tweede zitting verbaasde hij zich, in zijne burgerlijke onervarenheid, over de weifelingen van Cormier en de langzaamheid van het werk. Hij had zich verbeeld dat alles net zoo vlot van stapel zou loopen als voor de studie naar de kleine Soisic. Het vooruitzicht dat hij lange uren stil zou moeten zitten schrikte hem al af. Heel beweeglijk van aard, kon hij moeilijk lang in dezelfde houding blijven. Zoodra hij den blik van den schilder op zich gevestigd voelde, overviel hem eene soort van verdooving, zijne oogen vielen langzamerhand dicht, en vreezende in slaap te vallen, sprong hij plotseling op klagende dat zijne beenen jeukten. Na drie dagen van proefneming voelde hij zijn geduld uitgeput en was geneigd Yves Cormier met zijn portret naar de maan te laten loopen. Intusschen hield een gemoedsbezwaar hem daarvan terug. 'Ik kan toch den kerel niet voor niemendal van zijne zaken afhouden,'

dacht hij. 'Hij zou wel denken dat ik een weerhaan was! Weet gij wat, ik zal Marianne verzoeken mijne plaats in te nemen; ik zie liever toe dan dat ik zelf voor model zit....'

Dienzelfden avond nog bekende hij Cormier dat hij te veel van zijne krachten verwacht had en van de rest verschoond wenschte te blijven.

'Dat hoeft volstrekt geene verandering te brengen in onze afspraak,' voegde hij er bij; 'uw honorarium blijft op zeshonderd franks bepaald; alleen zal ik mijne dochter verzoeken mijn plaats in te nemen, en bij dien ruil zult gij niet verliezen; zij zal u meer tijd kunnen geven en ook een geduldiger en dankbaarder model voor u zijn.

Den volgenden dag vond Yves, toen hij de zaal binnentrad, inderdaad mejuffrouw Tromelin in gezelschap van Janette, de oude huishoudster.

'Papa heeft mij gelast hem bij u te verontschuldigen,' zei het meisje. 'Hij is voor eene dringende zaak naar de sardijnpakkerij geroepen.... Ik voor mij ben volkomen bereid zijne plaats in te nemen; alleen ben ik er een beetje verlegen mee, daar ik nog nooit van mijn leven geposeerd heb; ik hoop dus dat gij toegevend voor mij zult zijn.... Vindt gij, om te beginnen, dat dit toilet goed is?'

'U ziet er zóó heel goed uit,' hernam hij; 'maar daar u mijn smaak raadpleegt, zou ik u liever schilderen in de japon, die u Zondag aanhad, toen ik u voor de eerste maal gezien heb.'

Zij bloosde even.

'Mijn blauwe japon?.... Wacht een oogenblikje, ik ben aanstonds klaar.'

Zij verliet met de oude Janette de kamer en kwam na een kwartiertje terug in de japon, die Yves verlangd had. Het lichtblauwe kleedje paste wonderwel om haar jong lichaam.

'Als gij nu maar zoo goed wilt wezen, mij te zeggen waar ik moet gaan zitten en hoe ik me moet houden,' zei ze glimlachend.

'Het liefst zou ik u in de buitenlucht schilderen,' antwoordde Cormier, 'en daar het lieve weer schijnt te zullen aanhouden, konden we een plaatsje in den tuin kiezen.'

'Dat is een goede inval.... Daar zal ik midden in de omgeving zitten, waar ik van houd.... Janette, kom met ons mee naar den tuin!'

DE GROOTE LINDEBOOM OP DE MARKT TE EINDHOVEN IN IJZELTOOI.

Zij daalden de treêtjes van de stoep af en wandelden naast elkaar laags de perken, waarvan in de Junihitte de geuren van citroenkruid en thijm opstegen. Niet ver van den vijver, waar de rozelaurieren bloeiden, scheidde een steenen borstwering den tuin van den boomgaard en vormde eene soort van terras. Van afstand tot afstand hield een gemetselde pijler ijzerdraden vast, waarlangs het afhangend groen van een

wijngaard kronkelde. In de dikte van den muur was eene bank aangebracht, waarheen twee uitgesleten treden leidden.

‘Zie, mejuffrouw,’ zei de schilder, ‘als gij hier eens gingt zitten....’

Marianne, gewillig aan de wenken van Yves Cormier gevolg gevend, had de twee treden beklommen en zich neergezet op de granieten bank, die in den tuinmuur gemetseld was. Aldus geplaatst, met het bovenlijf boven de borstwering uitstekende, had het meisje de takken van den wijngaard tot natuurlijke omlijsting; hare schouders, haar hals en hoofd staken tegen den blauwachtigen achtergrond van de hei en het bleek azuur van den hemel af. Die teere en fijne kleuren harmonieerden uitstekend met haar kastanjebruine haren, hare heldere oogen en de lichte kleur van haar japon.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Zijn muzikale kleindochter. -

De eerzame oude muzikant houdt, als alle grootvaders, veel van zijn kleinkinderen, maar het meest van het aardige guitige ding, dat zoo'n plezier heeft in zijn spel op de grommende bas en zoo hupsch op de melodie kan dansen.

Daardoor bewijst ze muzikaal te wezen en haar afkomst niet te verloochenen. De muziek zit haar in 't bloed; dat heeft ze van grootvader; en omdat de oude man in dat lieve kind zijn eigen jeugd meent te zien herleven, daarom ziet hij haar zoo graag om zich heen en doet hij niets liever dan haar een vroolijk deuntje voorspelen.

‘Toe, dans nog eens voor grootvader,’ meenen wij hem aanmoedigend te hooren zeggen, terwijl hij alvast den strijkstok over het oude instrument laat gaan. Maar het vroolijke ding wordt op het oogenblik van grootmoeder aangehaald en vlijt zich behaaglijk tegen den schoot van het goedige oudje. Zij begint al te doen als een groote kunstenares en laat zich eerst een beetje nooden, eer zij tot vermaak van de brave oudjes een dansje ten beste geeft. Men zou zoo zeggen dat grootvader en grootmoeder bezig zijn haar om strijd te bederven.

's Morgens na de schipbreuk. -

De schipbreuk, den reddeloozen ondergang van het wrak geslagen vaartuig zijn zij ontkomen, maar, helaas, wie waarborgt hun dat zij er nu het leven veilig zullen afbrengen! Ze zijn zoo gelukkig geweest, toen het schip in de diepte verzonk, in tijds een plaatsje te bemachtigen in de kleine boot, waarin ze nu op de golven rondzwalken. Maar daarmee zijn ze alle gevaar nog niet te boven.

De zee, in den afgeloopen nacht door den storm tot in haar diepste kolken omgewoeld, is nog onrustig en schudt het lichte bootje als een peulschil heen en weer. Tevergeefs pogen de twee roeiers en de man aan 't roer het in de richting te houden, die zij het veiligst oordeelen. Al meer en meer drijven wind en golven hen af van de groote verkeersbaan ter zee, waar zij kans hebben een schip te ontmoeten, dat hen gastvrij opneemt.

In angstige spanning wenden de ervaren zeelui het oog in de richting, waar zij redding verwachten kunnen. Anderen trachten intusschen het indringende water uit de boot te houden, door het met een emmer van den bodem te scheppen en overboord te storten. Tusschen de zeelieden zitten hulpeloos de geredde passagiers, mannen,

vrouwen en kinderen, die in de schipbreuk alles verloren hebben en zich nu nog gelukkig mogen rekenen, als zij het leven mogen behouden.

Op den voorgrond zien wij een moeder, die haar kleinen jongen een hartsterking uit een flesch toedient. Misschien is het niets dan zuiver drinkwater, en toch ook daarmee moet men zuinig zijn aan boord der reddingboot; want wie kan zeggen hoeveel uren, misschien dagen de schipbreukelingen nog zullen moeten rondzwalken? En is eenmaal de kleine meegenomen voorraad uitgeput, dan zijn ze meedoogenloos overgeleverd aan de kwellingen van den dorst, een nog scherper geesel dan de honger.

De honger zal hen toch al spoedig genoeg bespringen; want de vele vermoeienissen en doorgestane angsten van den schrikkelijken nacht hebben hun krachten uitgeput, en van mondvoorraad in de boot is niets te bespeuren, daar het vat achterin wel een waterton zal wezen.

Treurig laat zich dus de toestand der ongelukkige schipbreukelingen aanzien. Maar gelukkig is toch de vreeselijke nacht voorbij en spreidt de morgen zijn hoopvol licht over de nog woelige baren. Dat vriendelijk licht doet de hoop in het hart herleven.

De groote lindeboom op de markt te Eindhoven in ijzeltooi. -

De stad Eindhoven mag bogen op een der flinkste marktpleinen van het land. En ofschoon dit niet de ruimte biedt van pleinen als de hoofdstad in zijn Dam en Groningen in zijn Groote Markt bezit, toch komt het na de grootste in ons land in aanmerking.

Aan de Oost- en aan de Westzijde van dit plein staat een reuzenboom, zoo als men die nog bij uitzondering op sommige marktvelden van dorpen in Noord-Brabant of Gelderland aan treft, en onder welker lommerdak de markthandelaar des zomers een schaduwrijk plaatsje vindt om zijn zaken op den marktdag af te handelen.

Onze afbeelding stelt den grootsten der genoemde twee reuzen voor, hoog uitstekend boven het toch reeds hooge gebouw op den achtergrond, dat dienst doet als Rijkstelegraafkantoor, Stadswaag en Stadsteekenschool. Volgens stukken berustende in de gemeentearchieven werd deze lindeboom geplant onder de regeering van Keizer Karel V en heeft hij dus den eerbiedwaardigen leeftijd van ongeveer drie honderd vijftig jaar bereikt. Zooals de afbeelding den boom weergeeft, vertoonde hij zich op den 5en Januari ll., toen namelijk de takken van den reus overdekt waren met ijzel, hetgeen in de werkelijkheid een fantastisch gezicht opleverde. Vooral des zomers wanneer deze linde in vollen bladerdos prijkt, in de maand Juni, haar bloeitijd, vormt zij een majestueuze massa aan de eene zijde der markt, welke zij begeurt met den scherp doordringenden reuk van haar duizenden bloesems. Als een merkwaardigheid kan nog aangehaald worden, dat deze boom van binnen geheel hol is en in die holte een nieuwe linde heeft wortel geschoten.

[Nummer 44]

Twee kampvechters voor de rechten der moedertaal.

De bekende taalstrijd in Belgie is in de laatste maanden weer met vernieuwde hevigheid ontbrand, en wel naar aanleiding van een wetsvoorstel, strekkende om aan de beide landstalen, het Nederlandsch en het Fransch ook in de wetgeving volkomen gelijke rechten toe te kennen.

Tot dusver geschiedde de afkondiging der wetten en koninklijke besluiten in Belgie uitsluitend in het Fransch. Wanneer men nu nagaat, dat volgens de laatste volkstelling van de 6.052.000 Belgen niet minder dan 2.744.000, uitsluitend Vlaamsch spreken, tegen 2 485.000, die uitsluitend Fransch spreken, dan zal men moeten erkennen dat dit eene grove onbillijkheid is Feitelijk toch wordt zoodoende bijna de helft der bevolking geregeerd in eene taal, die zij niet verstaat, is onderworpen aan wetten, wier juiste beteekenis zij niet kan vatten. Dat is een toestand, zooals hier en daar met geweld wordt opgedrongen aan de bevolking van een overweldigd gebied, een wingewest, bij voorbeeld aan de Elzas-Lotharingers of de Polen, zuchtend onder vreemde heerschappij, maar die door vrije burgers van een vrij land niet geduld kan worden.

Aan de twee wakkere Vlaamsche volksvertegenwoordigers, de heer Coremans, afgevaardigde voor Antwerpen, en de heer De Vriendt, afgevaardigde voor Brussel, komt de eer toe eene poging te hebben beproefd om aan dien onduldbaren toestand een einde te maken.

Zij toch dienden, reeds in Maart van het jaar '95, elk een wetsontwerp in ter gelijkstelling van de Nederlandsche met de Fransche taal in de wetgeving. Die beide voorstellen werden door de Kamer tot één versmolten en dit den 19n November 1896 met groote meerderheid (92 stemmen tegen 3 en één onthouding) aangenomen.

Artikel 1 van dat wetsontwerp bepaalt dat de wetten moeten gestemd, bekrachtigd, uitgevaardigd en afgekondigd worden in het Fransch en in het Vlaamsch. De artikelen 2 en 3 regelen de uitvoering dier bepaling, terwijl de artikelen 4 en 5 de wijze van afkondiging vaststellen voor de koninklijke en ministerieele besluiten, die evenals de wetten, in het staatsblad moeten opgenomen worden in Franschen en Vlaamschen tekst raast elkander.

EDWARD COREMANS, afgevaardigde voor Antwerpen.

JULIAAN DE VRIENDT, afgevaardigde voor Brussel.

Aldus had de Kamer bijna eenparig de gelijkstelling der beide landstalen uitgesproken.

Nu echter moest nog de Senaat er zijn zegel aan hechten, en dat hooge staatslichaam toonde zich daartoe allesbehalve geneigd. Niet alleen de Walen, die daar zitting hebben, maar zelfs onderscheidene erkende Vlamingen toonden zich openlijk afkeerig van den toch zoo rechtvaardigen maatregel. De Walen vooral verzetten er zich hevig tegen onder voorwendsel dat de Waalsche bevolking, die naar zij voorgeven onmogelijk Nederlandsch kan leeren, daardoor zal komen achter te staan bij de Vlaamsche in openbare ambten en bedieningen, waarvoor in het vervolg de kennis der beide talen zou vereischt worden. Er waren zelfs senatoren, die verklaarden nimmer te kunnen stemmen over eene in 't Vlaamsch gestelde wet, die zij niet

verstonden, en zich aldus niet schaamden te bekennen dat zij, leden van het hoogste lichaam der volksvertegenwoordiging, niet eens de beide landstalen machtig waren. Alsof ook de Vlamingen niet genoodzaakt waren te hunnen gerieve behalve hunne moedertaal het Fransch aan te leeren. De bespottelijkste uitvluchten werden aangegrepen om het Nederlandsch als ambtelijke taal te bestrijden, zoo bij voorbeeld de onzinnige bewering dat het daartoe niet geschikt zou zijn, - alsof in Nederland en zijne overzeesche bezittingen alle wetten en verordeningen niet sinds eeuwen in het Nederlandsch gesteld waren!

De slotsom van den langen en heftigen woordenstrijd in den Senaat was, dat deze.... het wetsontwerp aannam, maar met eene wijziging, die het geheel van zijne beteekenis berooft. Die wijziging houdt toch in dat de wetten alleen in het Fransch en Vlaamsch afgekondigd zullen worden, met andere woorden dat zij in het staatsblad zullen verschijnen in het Fransch, maar met de Vlaamsche vertaling er naast. Die vertaling heeft geen kracht van wet. De Fransche tekst is de eenig wettelijke. Hierdoor wordt alzoo de oude achterstelling van het Vlaamsch eenvoudig bestendigd.

Het aldus verminkte voorstel werd dan ook alleen aangenomen met de 51 stemmen der Walen, terwijl 23 Vlamingen tegenstemden en 23 zich van stemming onthielden.

Die uitslag heeft in het Vlaamsche land begrijpelijkerwijze groote verontwaardiging verwekt en men hoopt algemeen dat de Kamer, naar wie het thans gewijzigde voorstel moet terugkeeren, het in zijn oorspronkelijken geest herstellen zal, zoodat de Senaat ten slotte wel gedwongen zal zijn, er zich bij neer te leggen, wil hij niet de verantwoordelijkheid op zich laden van eindeloozen burgertwist.

In afwachting dat de rechtvaardige zaak der Vlamingen - die ook Belgen zijn - spoedig moge zegevieren, geven wij in dit nummer de portretten der twee wakkere kampvechters voor de moedertaal, de kamerleden Coremans en De Vriendt.

Edward Coremans, te Antwerpen geboren op 1 Februari 1835, heeft zich van jongs af met de Vlaamsche beweging en de politiek bezig

gehouden. Van 1860 reeds schreef hij talrijke artikels in de Antwerpsche dagbladen, zoowel Fransche als Vlaamsche. In 1864 werd hij tot provinciaal raadsheer gekozen en hij bleef dit tot in 1868. Van 1866 tot 1872 maakte hij deel van den gemeenteraad van Antwerpen. Op 23 Mei 1868 werd hij tot volksvertegenwoordiger van het arrondissement Antwerpen gekozen, en sedert werd zijn mandaat bij elke verkiezing vernieuwd.

Ieder kent het werkzaam deel, dat Coremans aan het parlementair leven genomen heeft, sedert meer dan een kwart eeuw dat hij in de Kamer zetelt. Altijd was hij op de bres om het militarisme te bestrijden en de rechten van het Vlaamsche volk te verdedigen. Ervaren advocaat en volksredenaar in den vollen zin des woords, weet hij zijn tegenstanders duchtige zweepslagen toe te brengen. Met den betreurden Jan de Laet, heeft hij krachtdadig gewerkt om de aanneming te bekomen van de wet op het gebruik van het Vlaamsch in rechterlijke en bestuurszaken, in het onderwijs, in het leger, enz. en thans poogde hij met Juliaan de Vriendt de kroon op dat werk te zetten, door aan de moedertaal de plaats te geven, waarop zij in 's lands leven recht heeft.

Coremans is een der stichters van den Nederduitschen Bond van Antwerpen en een der oudste en vurigste voorstanders van het ‘Niemand gedwongen soldaat,’ dat langzamerhand meer en meer veld wint en België vroeg of laat het vrijwilligersleger zal bezorgen.

Sedert de gemeenteverkiezingen van 1895 maakt Coremans weer deel van den gemeenteraad van Antwerpen, en de liberale partij, die er zoolang alleen meester was op het stadhuis, heeft nu duchtig met hem te rekenen.

Zeer strijdbaar in de politiek, wordt Coremans ook hevig door zijn politieke tegenstanders bestreden, doch allen zijn het eens om hulde te brengen aan zijne diepe overtuiging als Vlaming en aan de onschatbare diensten, die hij aan de Vlaamsche zaak bewezen heeft.

Juliaan de Vriendt, volksvertegenwoordiger van het arrondissement Brussel, is niet alleen een der wakkerste Vlaamsche strijders, maar ook een onzer vermaardste kunstschilders. Op 20 Augustus 1842 te Gent geboren, stelde hij reeds in 1864 een zijner werken ten toon in de tentoonstelling van schoone kunsten te Antwerpen. Sedert heeft hij een groot getal geschiedkundige tafereelen voortgebracht, die hem een welverdienden naam in de kunstenaarswereld verworven hebben; daarvan zullen wij vermelden: de H. Godelieve; het H. Huisgezin te Nazareth; de H. Elisabeth uit den Wartburg verjaagd; de gerechtigheid van Boudewijn Hapkin; de dochter van Jaïrus, die in het Museum van Antwerpen prijkt. Een ander zijner werken is thans in het Museum van Luik, en in de tentoonstelling van 1894 te Antwerpen werd hem met eenparige stemmen het groot eere-diploma door de internationale jury toegekend. De twee groote schilderijen, die de zaal der assisen in het gerechtshof van Antwerpen versieren, zijn van zijne hand. Ook als portretschilder is hij gunstig bekend en de werken, die hij in dat vak geleverd heeft, hebben zijnen kunstroem bevestigd.

De Vriendt is lid der besturende commissie van de koninklijke museums van schilder- en beeldhouwkunde, lid der koninklijke commissie der monumenten, van het academisch corps van Antwerpen, van de Koninklijke Academie van Schoone Kunsten van Berlijn, enz. Hij is commandeur der Leopoldsorde, commandeur der St.-Michiels-orde van Beieren en ridder der orde van het H. Graf.

Van 1886 tot 1894 was hij leeraar in het Hooger Gesticht van Schoone Kunsten te Antwerpen, doch tengevolge zijner verkiezing tot volksvertegenwoordiger moest hij dat ambt neerleggen, maar bij koninklijk besluit werd hij gemachtigd er den titel van te dragen.

Ook op letterkundig gebied heeft De Vriendt zich onderscheiden; in verscheidene Vlaamsche tijdschriften heeft hij belangrijke studies over kunst laten verschijnen. In 1873 sprak hij op het Nederlandsch congres eene redevoering uit over de prijskampen van Rome, die veel bijval vond, en op den grooten Landdag van 1890 eene redevoering over het onderwijs.

Vlaming in de ziel, was hij een der eersten, die in de Kamer het woord voerde in de moedertaal, en altijd spreekt hij er bij voorkeur Vlaamsch. Hij heelt er deelgenomen aan verscheidene belangrijke besprekingen, onder andere aan die over de schoolwet.

Op 21 October 1894 tot volksvertegenwoordiger van Brussel gekozen met 106,789 stemmen, werd hij in Juli 1896 herkozen.

Welbestede rijkdom
Oorspronkelijke novelle door
P.M. Bots, R.K. Pr.
(*Slot.*)

Daar lag niet meer een mensch in zijn uiterste benauwdheid te worstelen, daar lag geen heer Alfred, neen, maar daar lag weer de arme Jesus neder, in doodsangst angst voor de zonden der menschen. Telt die zweetdroppelen, ziet dat telkens overeindkomen en neerzinken, hoort dat eigenaardig gekreun van het hoofdlijden, en zeg, of Jesus niet voortlijdt in een zijner kinderen? Of, had 's Heeren Apostel het niet met overduidelijke woorden gezegd: ik vul nog aan, wat ontbreekt aan de passie des Heeren? Moet niet ieder Christen den kelk des lijdens den Heere Christus nadrinken? Behoort de zondige mensch, uit aansluiting, niet te lijden, waar de onzondige zoo eindeloos veel meer te zijnen bate heeft geleden? Hoe gelukkig was dan, welbeschouwd, deze lijder, die door de voorafgegane viering der heilige Sacramenten reeds zoo geheel één was geworden met Zijnen Verlosser? Wat maakte het uit, of daar het redelijk bewustzijn was verdwenen, of de ledematen daar aan de indrukken der zieke verbeelding gehoorzaamden, nu onfeilbaar zeker, hetzij dan vroeg of laat, hetzij nog in dit of in het andere leven, de onsterfelijke ziel weer tot haar zelve komen, en, van den last der ziekte verlost, met Christus weer jubelen zoude!

Onder zulke meditatiën was zelfs de lange voorjaarsnacht eindelijk doorgewaakt, en bracht ook de morgenstond nog aanstonds geen verandering bij den zieke, hij wekte toch door zijn kalmen helderlichtenden glans dat gevoel van hope op in heer Alfreds omgeving, hetwelk de goede God als een zoo grooten zegen voor allen heeft weggelegd, die met een rein en matig lichaam den morgenstond tijdig weten te ontmoeten, terwijl de vadsige en onmatige juist den morgenstond zoo affreus vindt en daarom iets bazelt van matineuze unheimlichkeit.... een lief woord voor eene leelijke zaak!

En, o vreugde, o hartevoldoening, voor alle 's heeren Alfreds vrienden, daar begon nu, naarmate de dag meer de kimmen uitsteeg, de koorts wel langzaam, maar allergeregeldst te bedaren. Want, Gods kunstwerken zijn in hun heerlijkheid schier niet te doorgronden. Juist terwijl de uiterlijke vertooning van dat millioenen malen

rijzen en tasten zoo afschuwelijk scheen, en terwijl de zieke daar zoovele droppelen zweets vergoot, en terwijl hij die vreeselijke pijnkreten slaakte, had onze Lieve Heer in zijn goedheid eenvoudig die weldadige kracht van reactie, van altoosdurend herstellen laten werken, welke Hij oorspronkelijk heel der natuur heeft ingeschapen. Het leven, het onbedorven leven had dezen nacht zijn geweldigste worsteling met het ziekteverloop afgestreden, en.... het leven had getriumfeerd. ''t Is de crisis geweest,' zoo sprak de doctor bij zijn bezoek. 'Wij zullen nu wel spoedig verblijdende verschijnselen zien.'

En o, mijn lezer, hoe ruimschoots werd heer Alfred nu zijn lijden door allerlei troost en opbeuring vergoed. Herstellen op hoogbejaarden leeftijd! Herstellen in dien dichterlijken lentetijd, als de aarde hare bloemkelken opent, als de vogelen elkaar liefde toezingen, als heel het menschelijk organisme, onder hernieuwing en versterking, de jeugd meent weder te vinden. En dat bij eenen persoon, wiens geest in al de heerlijkheden van godsdienst, van geleerdheid en van de innigste liefde voor poëzie was ontwikkeld!

Zie, wij begroeten op Paaschmorgen den heer Alfred, juist nu hij, voor de eerste maal, en met behulp der liefdezuster, de schoone uitbottende lanen van Leeuwen hoef betreedt. De wandeling voldoet uitstekend, maar men houdt stil bij eenen Meiboom en een seringengroep, die reeds volop in de lentezon bloeien, als wilden zij uit vervoering den blauwen hemel hunne blanke trossen ten offer bieden. 'Hier,' zoo zegt heer Alfred, 'wilde ik het eerste henen. Want zie, hoe nabij het terrein van Leeuwenhoef naar het schoone dorpskerkje zwenkt. En ja, daar draagt de wind de tonen al over, wat ik verlang! Hoor zuster, onze eerbiedwaardige pastoor helt het *Vidi aquam* aan, het zoo prachtig mystieke Paaschlied bij de zegening van heel het Christenvolk, dat thans verondersteld wordt, gereinigd de plechtige offerande te gaan bijwonen en door de besproeiing met het gewijde water geheel en al geschikt te worden ter zaligheid. Wat is de hemel toch somtijds vlak bij de aarde!'

Het doet der lieve en getrouwe zuster recht goed, heer Alfred weer zoo verheven en blij te hooren spreken. O, zoo denkt zij, wat voorbeeldig man is hij toch.

En heer Alfred, die zijnerzijds de goedige uitdrukking in de schoone maagdelijke oogen gadeslaat, hij zegt tot den hemel: 'O God, o God, wat zijt Gij toch grenzeloos goed! Hoe grootmoedig maaktet Gij ook dit zusterke!'

Want het nonnetje, mijn lezer, was heer Alfreds eigen nichtje, die weleer heette: Freule Josina.

IV.

> Honora Deum de tua substantia et de primitiis
> frugum da Ei. Noli prohibere benefacere eum
> qui potest; si vales et ipse benefac.
> Eer God ook van uwe bezitting en geef Hem
> van de eerstelingen uwer vruchten. Houd hem
> niet tegen, die goed kan doen; is het u mogelijk,
> doe zelf ook goed.
>
> Proverb. 3.

Wat een mensch, zelfs bij gelukkig herstel, toch nog lang zich moet ontzien! Wat heer Alfred dat wachten moede werd! Want al communiceerde de vrome man elken Donderdag te huis ter eere van het allerheiligste Sacrament, het dreigde Pinksteren

te worden, voordat hij, naar zijn vurigst zielsverlangen, weer met de geloovigen aan de Tafel des Heeren zou aanzitten. Maar met Pinksteren, zoo profeteerde de goedige grijsaard, gaat het zeker gebeuren; immers dan roepen wij in het *Veni Creator Spiritus*:

Accende lumen sensibus,	Elk zintuig voele uw heil-gloed, Heer!
Infunde amorem cordibus;	Uw warmte, Uw liefde in ons hart!
Infirma nostri corporis	Want ligt ook 't lijf in krank-heên neer,
Virtute firmans perpeti.	't Wordt altoos door Uw kracht gehard!

Accende lumen sensibus,
Infunde amorem cordibus;
Infirma nostri corporis
Virtute firmans perpeti.

Elk zintuig voele uw heilgloed, Heer!
Uw warmte, Uw liefde in ons hart!
Want ligt ook 't lijf in krankheên neer,
't Wordt altoos door Uw kracht gehard!

En inderdaad, heer Alfreds profetie werd vervuld. Zonder hulp van ziekenzusters, waarvan er reeds eenige weken geen meer op Leeuwenhoef vertoefde, zonder hulp van stok of staf, verscheen op den eersten Pinkstermorgen de zilvergelokte edelman reeds in den vroegen morgen voor 's Heeren altaar, en viel hem de spijze des Heeren ten deel, die het harte het allerbeste voorbereidt op de werking des Heiligen Geestes.

En nu aan het einde der H. Mis en der dankzegging geniet onze edelman de in zijne oogen niet geringe eer van persoonlijk dooiden herder der gemeente in de pastorie te worden geleid. Eerst toch, zoo zegt de pastoor, moet heer Alfred een bete broods nuttigen, voordat hij den wandeltocht naar Leeuwenhoef aanvaardt. Wij zeggen den wandeltocht, want heer Alfred bespaarde zijnen dienstbaren zooveel mogelijk het rijtuigvervoer op een feestdag als Pinksteren.

En nu, aan dat ontbijt, waarbij de pastoor, die nog de Hoogmis zingen moest, persoonlijk in allen ootmoed en in ware evangelische broederliefde, zijnen gelijke in jaren wilde dienen, ontspon zich een gesprek, hetgeen de ontknooping brengt van hetgeen wij aan het einde van

de eerste afdeeling van dit verhaal zeiden. Toen de eigenlijke spijziging was voltooid en de beide eerbiedwaardige mannen hier zoo hoogst gelukkig in Christus te zamen zaten, alsof een Paulus en Antonius van Egypte weer aan de waterbron vertoefden, nam heer Alfred het woord en zeide:

'Heer pastoor, aan uwe parochie ontbreekt nog ééne zaak.'

'En die zaak is, heer Alfred?' vroeg de pastoor.

'Eene ziekenverpleging. Gij hebt een schoone kerk met pastorie, gij hebt een keurige katholieke school voor de jongens en een zusterschool voor de meisjes, maar het kleine Leeuwenhoef kan geen inrichting voor zieken bekostigen. Tijdens mijne ziekte moest de ziekenzuster zes uren reizen, om uit haar klooster tot mij te komen. U moest Monseigneur onzen bisschop om verlof vragen, hier een klooster van ziekenzusters te hebben, dat dienen kan uren in den omtrek. Zes, zeven dorpen, vooral het zoo arme Arensdiek, zouden er kostelijk mede gebaat zijn.'

Pastoor glimlacht eens. 'Goede heer Alfred,' zoo zegt hij, 'Monseigneur is menschlievend genoeg om mijn verzoek in te willigen, maar wat zal ik Zijne Hoogwaardigheid antwoorden op de vraag: vanwaar moet het gebouw komen? En welke zieken kunnen iets bijdragen tot onderhoud der zusters?'

En nu glimlacht heer Alfred eens. 'Goede pastoor,' zoo zegt hij, 'ik heb natuurlijk deze vraag uwerzijds voorzien. Deze heeft geen moeilijkheid. Uit onuitsprekelijken dank jegens God voor mijn herstel, wensch ik heel het kasteel met zijne inkomsten te vermaken aan de congregatie der ziekenzusters. Maar, er zijn lasten aan deze schenking. Nichtje Josina is reeds dezer dagen overste geworden in een der huizen. Zou zij naar Leeuwenhoef mogen komen, opdat in mijn laatste uur door haar mijne oogen worden gesloten? Ik kom wonen in het heerenhuis naast uwe kerk en laat Josina met hare zusters het kasteel, doch ik bespreek mijn sterfuur aldaar.'

Zekerheid omtrent dit verzoek vermocht de pastoor nog niet te geven, doch weldra kwam de beschikking der kerkelijke overheid, welke bepaalde, dat er zooveel mogelijk met 's heeren Alfreds wenschen zoude rekening worden gehouden.

Ofschoon zoodoende freule Josina niet aanstonds en voor altoos als overste aan Leeuwenhoef konde gegeven worden, zoo geschiedde zulks toch later en wel dadelijk, toen heer Alfred de minste teekens van ouderdomverval begon te geven. De vrome man nam toen zijn in trek weer op Leeuwenhoef, en stierf na weinig tijds, zonder smart of ziektegeweld, een zoeten dood in de armen zijner Josina.

Heel het verdere gedeelte van heer Alfreds fortuin, hetwelk nog meerdere tonnen gouds bedroeg, had de vrome bij testament aan verschillende kerkelijke inrichtingen vermaakt.

Op zijne grafstede leest men het schoone woord van den H. Ambrosius, den kerkleeraar:

Probati Viri Genus Virtutum Prosapia.[1)]

Uit het leven van eenen Schilder.
Vrij naar André Theuriet.
(*Vervolg.*)

1) Het nageslacht van een braaf man is der deugden nakomelingschap.

‘Zoo is 't prachtig!’ riep de kunstenaar verrukt uit. ‘Als gij nu een boek op den schoot neemt, kunt gij, met den rug tegen den muur geleund, de pose langer volhouden zonder u te vermoeien.’

Zij was werkelijk allerliefst, gelijk ze daar zat met haren rug naar de zon, het gelaat gestreeld door de schaduw van den wingerd en zich afteekenend tegen het wazige landschap.

Verrukt over zijn vondst gevoelde Cormier de blijde opgewektheid, die de uitvoering voorafgaat, en stelde zich voor er iets bijzonder liefs van te maken, iets in den trant van Da Vinci's *Gioconda*.

Hij ging zijnen ezel en schilderdoos halen; Marianne nam haar boek met volksverhalen op den schoot, en het werk begon.

Eerst een schets met zwart krijt, langzaam en zorgvuldig bestudeerd. Elk oogenblik hield Yves op en beschouwde, met den elleboog op de knie geleund, lang en aandachtig mejuffrouw Tromelin. Nooit had de schoonheid van een model hem zoo getroffen. Het licht, door het gebladerte van den wingerd getemperd, viel bescheiden op het ovaal van haar gelaat, de zachte trekken, de zuivere lijnen van oogleden en neus en de zachte buiging van den hals.

Van tijd tot tijd noodigde Cormier, om van het geduld van zijn model geen misbruik te maken, haar uit een paar minuten rust te nemen. Beiden stonden dan op en wandelden langs het terras, met bewondering de schoonheden van het landschap beschouwend.

De schilder vroeg naar de namen van de dorpen, die men in de verte onderscheidde, maar terwijl hij daarnaar luisterde, kon hij toch niet nalaten telkens als ter loops het gezicht te beschouwen, dat hij op het doek had te brengen.

Gedurende de eerste zittingen, die volgden, achtte de heer Tromelin het voegzaam als derde man bij de twee jongelieden te blijven. Maar evenmin als hij het lang had kunnen uithouden, toen hij voor zich zelven poseerde, kon hij ook nu niet lang in de rol van toeschouwer volharden. Het werk ging hem niet vlug genoeg van de hand. Het stilzwijgen van Yves, de onbeweeglijkheid van zijne dochter maakten hem zenuwachtig. Hij moest moeite doen om zijn geeuwen te onderdrukken en riep op 't laatst uit:

‘Ik had gedacht dat u het even vlug zou aangepakt hebben als het portret van de kleine Soisic!’

Cormier deed zijn uiterste best om hem het verschil duidelijk te maken tusschen een studie, waarop men maar even de verschillende kleuren aangeeft, en een ver gedreven portret, waarin de kunstenaar tracht zijn model te doen herleven. De heer Tromelin begreep er niet veel van, maar nam zich heilig voor, dat poseeren niet meer aan te zien. Hij vond dat de aanwezigheid van Janette voldoende was om de *convenances* te bewaren en meende dat hij dus best als toekijker gemist kon worden. Iederen dag vond hij in 't vervolg een voorwendsel om weg te komen en keerde gewoonlijk niet terug voor het avondeten, dat de schilder meermalen met vader en dochter deelde.

Van het einde der week af waren Yves en Marianne geheel aan de hoede der oude huishoudster overgelaten, die ook nu en dan al eens wegliep. Zij maakten van die vrijheid volstrekt geen misbruik; want mejuffrouw Tromelin was veel te ingetogen en in zichzelf gekeerd om zich gauw met iemand familiaar te maken. En Cormier van zijn kant was veel te schuchter en had ook te veel tact om de grenzen van een eerbiedige bewondering te overschrijden. Toch leidden die uurtjes, gezamenlijk in

de eenzaamheid van den tuin gesleten, ongemerkt tot zekere bescheiden vertrouwelijkheid.

Yves vertelde nu en dan van zijne moeilijkheden en van de kunstgrepen, die hij moest gebruiken, om karweitjes te krijgen, die hem in staat stelden de vijfhonderd franks, die hij aan de goedgeefschheid van den Raad van het departement te danken had, wat te vermeerderen.

Marianne op hare beurt vertelde hem van haar leven in het pensionaat, van de boeken, die zij gelezen had, en vooral van de Bretonsche volksverhalen, waarmee zij dweepte.

Soms las zij hem uit hare verzameling de een of andere treffende legende voor en de echte natuurpoëzie dier eenvoudige verhalen bleef niet zonder uitwerking op de twee jeugdige harten

Intusschen naderde het portret zijn voltooiing. Op een avond dat de heer Tromelin van het eiland Tristan terugkeerde, stond hij opgetogen over de sprekende gelijkenis. Marianne toonde zich ook zeer mee ingenomen. Alleen Yves scheen niet voldaan. ''t Is nog niet wat het wezen moest' mompelde hij in antwoord op de complimenten van zijnen gastheer.

Was die ontevredenheid enkel de uiting van dat heel natuurlijk gevoel, waardoor de waarachtige kunstenaar het voltooide werk altijd ver beneden het ideaal vindt, dat hij zich gedroomd had? Of vond hij het onaangenaam, dat nu spoedig zijne bezoeken op het huis Kerdouarnec ten einde zouden zijn? Hij schudde het hoofd en antwoordde op de loftuitingen van Marianne:

'Neen, 't is eigenlijk nog niet wat het wezen moest. Hoewel uw toilet heel eenvoudig is, heeft het toch nog te veel moderns om juist uit te drukken wat ik in mijn doek had willen leggen.... Het harmonieert niet genoeg met het landschap. Ik had u in deze geheel eigenaardige omgeving willen toonen, zooals ik u zie, dat wil zeggen als de belichaming der ziel van ons geliefd Bretagne.... en daarin ben ik niet geslaagd.'

Marianne antwoordde daar niet op, maar er kwam een geheimzinnige glans in haar oogen. Toen de schilder den volgenden dag door de huishoudster in den salon gelaten werd, vond hij er tegen de gewoonte mejuffrouw Tromelin niet.

'Een oogenblikje geduld, mijnheer,' zei Janette met een ondeugend glimlachje, 'de juffrouw zal in den tuin bij u komen.'

Hij daalde de stoep af, wachtte een kwartiertje en wendde zich vervolgens naar den vijver, denkende dat de juffrouw zich misschien rechtstreeks naar het gewone plekje zou begeven hebben.

Toen hij het weelderig omwingerde terras naderde, ontdekte hij een Bretonsch meisje met een witte kap op het hoofd, dat, met den rug naar hem gekeerd, over het muurtje leunend het veld inkeek.

Nieuwsgierig wie dat wezen kon, had hij den stap vertraagd.

Eensklaps keerde de onbekende zich om en Yves uitte een kreet van verrassing, toen hij Marianne herkende.

Zij had zich in de kleedij gestoken, die de jonge meisjes uit Douarnenez dragen; als zij verloving of hunne bruiloft vieren. Haar fijn gezichtje was omlijst door de witte kap van gesteven mousseline, en van haar kastanjebruine haren was niets meer te zien dan twee platte lokken op de slapen en een knot in den nek. Om de schouders had zij een doek geslagen van geborduurd mousseline, waarvan de punten op de borst schuil gingen onder het bovenstuk van een voorschoot van lichtblauwe stof. Om de middel met linten vastgemaakt, viel de lenige stof van dien boezelaar vierkant

op den rok van roomkleurige wol, waaruit een paar lieve voetjes staken in blauwe kousen.

In deze witte kleeding, door het blauwe voorschoot en de blauwe kousen nog verhelderd, en in de witte staatsiekap belichaamde Marianne ditmaal, volgens den droom van den schilder, volkomen de eenvoudige natuurpoëzie van het Bretonsche ras.

Yves zag haar opgetogen aan, sprakeloos van verbazing.

‘Hoe vindt gij me zoo?’ vroeg Marianne.

‘Prachtig!’ riep hij. ‘Gij hebt precies geraden wat ik zocht; een zinnebeeldige harmonie tusschen uwe persoonlijkheid en den geboortegrond, dien gij lief hebt.... Zoo had ik u van den beginne af moeten schilderen.’

‘Welnu, als ik geen misbruik maak van den tijd, schilder me dan nu, zooals gij me ziet. Of hebt gij er tegen, weer van voren af aan te beginnen?’

‘Integendeel, niets liever.... Wij zullen het andere portret voor de oningewijden houden en dit zal uitsluitend voor u zelve wezen.... Ik zal er mijn heele hart in leggen.’

De nadruk, waarmee hij die woorden uitsprak, wekte een licht blosje op Mariannes wangen. Al sprekende had hij een nieuw doekraam genomen en zette dit op den ezel. Onmiddellijk toog hij lustig aan het werk, terwijl Marianne hem stilzwijgend en roerloos aanzag.

Gedurende het eerste uur werd er geen woord gesproken. De schilder was zoodanig in zijn werk verdiept, dat hij niet merkte hoe hij zijn model op eene harde proef stelde. Eindelijk vertrok zij onwillekeurig haar gezicht.

‘Neem me niet kwalijk,’ stamelde hij, ‘ik vermoei u. Laten we een oogenblikje rusten.’

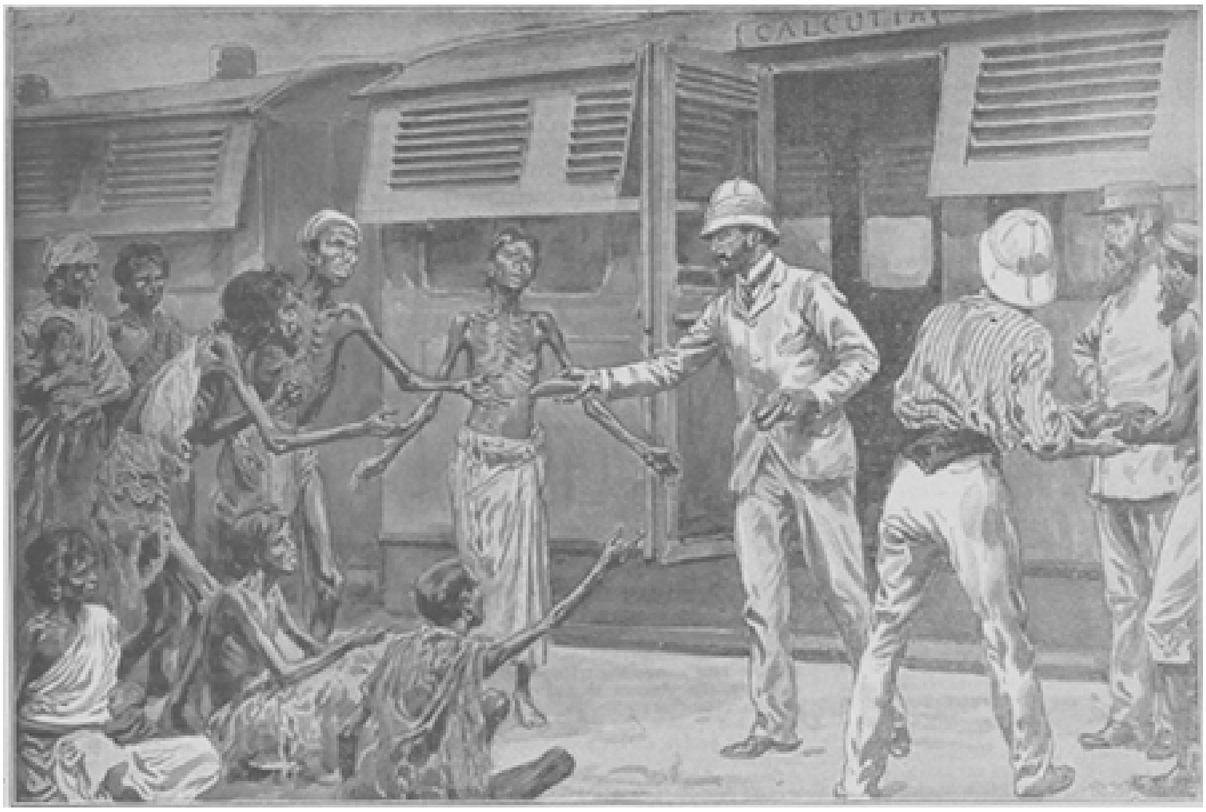

DE HONGERSNOOD IN ENGELSCH-INDIË. - Een aankomende trein door uitgehongerde Hindoe belegerd.

DE GIFKOORTS, NAAR DE SCHILDERIJ VAN PAUL LEGRAND. Parijsche Salon van 1896.

MARSCH VAN ZWITSERSCHE TROEPEN IN HET GEBERGTE BIJ SNEEUWSTORM, NAAR DE TEEKENING VAN JOSEPH KAUFMANN.

Mejuffrouw Tromelin stond op en trad op den ezel toe.
‘Mag ik eens zien?’ vroeg zij.
‘Neen, nu nog niet!.... Ga een oogenblikje zitten, dan zullen we wat praten; dat zal u ontspannen. Hadt gij dit pakje vroeger aleens gedragen?’
‘Ja, één keer bij gelegenheid van het huwelijk van een arbeidersmeisje, dat bi; ons werkte. Ik wilde toen niet door mijn kleeding bij de andere genoodigden afsteken en ik had mij dus als dorpsmeisje gekleed.... Dit is de kleeding van de bruidsmeisjes.’
‘Ze is allerliefst.’
‘Vindt gij niet?.... men zou een dorpsmeisje willen zijn om het op zijn eigen bruiloft te kunnen dragen.’
‘Nu, dat is eene gril, waaraan gij makkelijk zult kunnen voldoen.... Niemand zal er zich over beklagen.’
Terwijl hij aldus poogde te schertsen, voelde Yves zich plotseling treurig gestemd; zijn gezicht betrok. Marianne merkte dit en zei er dadelijk bovenop:
‘O, ik heb den tijd nog om daarover te denken. Mijn beurt is nog niet gekomen!’
‘Zoo denkt mijnheer Tromelin er niet over.’
‘Wat weet gij daarvan?’ vroeg zij ongerust.
‘Wel, wat uw papa daaromtrent zelf heeft uitgelaten, toen hij mij van uw portret sprak.... Hij voorziet dat gij te avond of morgen zult trouwen, en juist daarom wil hij uw portret hebben om hem gezelschap te houden als gij er niet meer zijn zult.’
‘Ik voel me gelukkig zooals ik nu ben en denk er nog niet aan, hiervandaan te gaan.’
‘Maar ondertusschen....’
‘Ik heb zoo'n idee, dat degenen, die mij vragen zullen, me niet zullen bevallen.’
‘Maar eens,’ zei hij half schertsend, half ernstig, ‘zal er toch wel één komen, die u bevalt.’
‘Wie weet?.... Die zal er ongetwijfeld niet aan denken mij te vragen,’ antwoordde zij, de oogen neerslaande.
‘Hij zal het misschien niet durven,’ waagde de schilder met onzekere stem op te merken.
Er ontstond een diep stilzwijgen, zoodat men duidelijk al de geruchten onderscheidde, die van het veld opstegen: het windje in de kastanjeboomen, de slagen van de dorschvlegels in de verte, de plechtige ademhaling van den Oceaan. Een roodborstje kweelde in een ouden appelboom; een vlinder fladderde een oogenblik rondom eene bloem en vloog toen in wijde kringen weg.
Zelfs de oude Janette, anders nogal babbelziek, scheen het ingetogen zwijgen tusschen de beide jongelieden te eerbiedigen en bleef stil met haar breikous bezig. Dien dag werd er verder niet meer aan het portret gewerkt.

IV.

Met al de geestdrift van zijn warme kunstenaarsziel werkte Yves Cormier aan het tweede portret, en zijn model, dat hem zoo goed begreep, werkte er toe mee om hem den arbeid gemakkelijk te maken. Gedurende de lange uren dat zij tegenover elkander zaten, hadden de jongelieden in elkanders ziel gelezen, en al veroorloofde het bijzijn van de oude huishoudster hun niet, veel vertrouwelijke woorden te wisselen, toch

hadden zij elkander genoeg verstaan om te weten dat zij elkaar liefhadden en geen geluk voor de toekomst konden droomen, dan elkander eenmaal als man en vrouw toe te behooren.

Maar Yves begreep wel dat de heer Tromelin daar nooit van zou willen hooren, en daarom zei hij op een keer al zuchtend tot Marianne:

'Wie weet of wij nog wel lang gelegenheid zullen hebben, elkander zoo vertrouwelijk te ontmoeten en te spreken. Mijnheer Tromelin weet nog niets van onze wederzijdsche genegenheid en onze lieve plannen.... Het is noodig dat ik er hem over aanspreek, en denkt gij dan dat hij als schoonzoon een jongmensch zal willen, die niets bezit dan zijn penseelen?'

'Vader houdt veel van mij,' antwoordde Marianne, 'en hij zal me niet voor altijd ongelukkig willen maken door zich tegen ons huwelijk te verzetten.... Intusschen hebt gij gelijk en mogen wij de belofte, die ons aan elkander bindt, niet langer voor hem verborgen houden.... Zoodra de twee portretten af zijn, spreekt gij er hem over aan, Yves, terwijl ik. van mijn kant hem ronduit mijn voornemen zal meedeelen, niemand anders dan u te trouwen.'

'Heel goed, maar hij heeft zonder twijfel andere plannen gevormd en zal zich misschien minder toegevend toonen dan gij denkt. Hij heeft ons lot in zijn handen en kan met een enkel woord al onze droombeelden omvergooien.... Ik huiver al bij de gedachte aan die geduchte en toch noodzakelijke verklaring. Als hij weigert mij ten einde toe aan te hooren, als hij mij schandelijk aan de deur zet, zal alles tusschen ons uit zijn.'

'Van mijn kant nooit,' antwoordde Marianne ernstig en fier. 'Ik houd van u alleen, Yves; mijn hart is eenmaal op u gezet, en wat er ook gebeure, het zal niet veranderen.'

De zittingen voor het portret volgden elkaar nog steeds op; ze waren wel korter, maar Yves werkte ook des te ijveriger. Eindelijk was het klaar en de beide jongelieden besloten dat den volgenden dag de beide doeken naar de huiskamer gebracht zouden worden om den heer Tromelin te worden aangeboden. Na het avondeten zou Marianne de kamer uitgaan als om de beide mannen rustig hun sigaar te laten rooken; dan zou Yves zijn stoute schoenen aantrekken en den vader de hand van zijne dochter vragen.

Op den afgesproken dag wachtten Yves en Marianne den ouden heer in de huiskamer met de twee portretten, die daar onder gunstig licht waren opgesteld.

'Vader,' zei het meisje toen hij binnentrad, 'wij wachtten al op u.'

Met een opgewekt gebaar leidde zij hem naar den hoek der kamer, waar de portretten stonden.

'Kijk eens, vader.... Mijnheer Cormier heeft u den tijd niet karig toegemeten: in plaats van één portret zult gij er nu twee van mij hebben!'

De heer Tromelin zette zijnen bril op. Eerst bekeek hij het doek, dat hij al kende en dat hij uitbundig prees. Daarentegen toonde hij zich allesbehalve ingenomen met het andere, dat zijne dochter als eenvoudig dorpsmeisje voorstelde. Als practisch man van zaken bedacht hij dat die dubbele arbeid van den schilder ook de rekening zou verzwaren. Behalve dat deze tweede schilderij zijne ijdelheid niet bijzonder vleide, maakte zij hem ook ongerust over zijne beurs. Hij oordeelde het daarom voorzichtig het portret, dat hij toch niet voornemens was te betalen, dadelijk heel laag te schatten.

'Wat dwaas gedacht hebt gij daar gehad, mijne dochter in zulk een vermomming uit te schilderen!' zei hij. 'Dat boerinnepakje past mejuffrouw Tromelin immers heelemaal niet. Het is zoo min vleiend voor haar als voor mij.'

'Vindt u?' mompelde Yves bedeesd.

‘Vader,’ dus haastte Marianne zich tusschenbeide te komen, ‘het idee is niet van mijnheer Cormier; ik zelf heb de gril gehad, dit costuum uit te kiezen en te poseeren als een dorpsmeisje, dat haar bruiloft viert....’

‘Nu, ik maak er u allesbehalve mijn compliment over.... En als gij getrouwd zijt, hoeft gij niet te denken dat ik die maskerade aan den muur zal hangen.’

‘Maak u daar niet ongerust over,’ hernam Marianne levendig, ‘ik houd dit portret voor mij zelve.’

Men zette zich aan tafel en het avondeten begon met een pijnlijk stilzwijgen. De heer Tromelin was uit zijn humeur, Marianne pruilde en Yves Cormier, toch al weinig op zijn gemak en daarbij op de teenen getrapt, bedacht dat dit leelijk begin heel weinig goeds voorspelde. Met den neus over de tafel gebogen, at hij met lange tanden en wierp nu en dan steelsgewijze een bekommerden blik op zijne vriendin.

Deze, meer meester over zich zelve, poogde zich vroolijk te toonen en glimlachte hem nu en dan aanmoedigend toe.

In haar heldere oogen lag zooveel vertrouwende genegenheid, hun zachte glans verwarmde hem zoodanig het hart, dat hij zachtjes aan weer moed vatte. Hij onderzocht het norsche en slimme gezicht van den heer Tromelin wat minder vreesachtig en zocht zich te overtuigen dat het heerschap toch niet zoo geducht was als hij zich verbeeld had.

Inderdaad was de booze luim van den heer Tromelin onder den invloed van twee of drie glazen ouden Bordeaux van zelf geweken. Hij had zijne gewone rondheid en spraakzaamheid teruggekregen. Bij het nagerecht stiet hij vroolijk zijn glas aan tegen dat van den schilder en dronk op diens aanstaand succes.

Men had cognac en sigaren gebracht en Marianne profiteerde daarvan om de huiskamer te verlaten onder voorwendsel dat zij met de keukenmeid het een en ander had te bespreken. Maar alvorens het vertrek te verlaten, wierp zij Yves nog eens een aanmoedigenden blik toe en sloop naar buiten, onder de beuken van de laan, om er den uitslag af te wachten van het beslissende onderhoud, dat zou plaats hebben.

Die welsprekende blik stak den schilder een hart onder den riem. Om den moed nog te sterken nam hij een teugje cognac en, zoodra de deur dicht was, wendde hij zich dapper naar den heer Tromelin, die zijne pijp aanstak, terwijl hij het hoofd licht tegen zijne schouder boog en met de oogen knipte.

‘Komaan,’ zei de sardijnpakker, ieder woord met een korten trek aan zijne pijp begeleidend, ‘nu hebben we, geloof ik, het kwartiertje van Rabelais.... Nu wij toch alleen zijn, konden wij daarvan wel gebruik maken om onze rekening te vereffenen. Goede rekeningen maken goede vrienden en ik ben uw schuldenaar voor.... zeshonderd franks, is 't niet?’

Te gelijk haalde hij een kleine brieventasch uit zijn zak en nam daar één voor één zes biljetten van honderd franks uit.

Maar Yves hield hem met een levendig gebaar tegen.

‘Neen, mijnheer Tromelin,’ verklaarde hij, ‘het eene van de portretten is u niet bevallen en wij zullen daar dus niet meer van spreken.... Wat het andere betreft, veroorloof mij u dit als vriend aan te bieden, ten bewijze van mijn erkentelijkheid voor uwe edelmoedige gastvrijheid.’

‘Gij drijft er toch den spot mee?’ riep de gastheer uit, met een zweempje van gekrenkte waardigheid, ‘alle arbeid is zijn loon waard en gij hebt een heelen tijd met die schilderijen zoek gemaakt.... Overigens heb ik u mijn woord gegeven en denk dat ook te houden; gij zoudt mij beleedigen door de billijke vergoeding van uwen arbeid te weigeren.’

‘Wat ik u bidden mag, laten wij niet door eene nare geldkwestie het genoegen bederven dat ik er in gehad heb, mejuffrouw Marianne te schilderen.’

‘Maar wat drommel, dat komt niet te pas!.... Ik kan toch van u niet voor niets het portret van mijne dochter aannemen.’

‘Wel stellig!’ hernam Yves Cormier dapper. ‘Dat kan u best, want ik wou u op mijne beurt een veel gewichtiger gunst verzoeken, die het van u afhangt mij te bewilligen.’

‘Ik weet niet waar gij heen wilt,’ zei de heer Tromelin een weinig ongerust; ‘verklaar u nadelen als ik u van eenigen dienst kan zijn, ben ik volkomen tot uwe beschikking.’

‘Welnu, mijnheer Tromelin,’ hernam Yves als uit éénen adem, ‘ik heb de eer u de hand te verzoeken van mejuffrouw Marianne.’

‘Wa's dat?’ viel hem de gastheer verbluft in de rede, ‘de hand van mijne dochter, en voor wien?’

‘Voor mij zelven natuurlijk.... Wij hebben elkander lief en mejuffrouw Marianne heeft mij verlof gegeven, u van avond uwe toestemming te vragen tot ons huwelijk....’

De heer Tromelin richtte zich heftig in zijnen stoel op.

‘Wel zoo! is het in dien tijd?’ mompelde hij.

Hij legde zijne pijp op tafel en zei, terwijl hij op den ongelukkigen kunstenaar een blik vestigde, waardoor diens vertrouwen in eens wegsmolt als sneeuw voor de zon:

‘Mijnheer Yves Cormier, ziet gij mij aan voor iemand met gezond verstand, die over het volle gebruik van zijne geestvermogens beschikt?’

‘Zeer zeker, mijnheer.’

'Verbeeldt gij u in dat geval, dat een verstandig, voorzichtig en practisch man doodbedaard zijn eenige dochter zal geven aan een jongmensch, die niet tot zijnen stand behoort, die noch erfdeel te wachten noch vaste inkomsten heeft en die daarbij het zwervende leven van een schilder leidt?.... Neen, niet waar? Laten wij er daarom verder niet meer over spreken!.... Gij zijt schrander genoeg om te begrijpen, dat gij me zoudt beleedigen door verder aan te dringen.'

'Het is genoeg, mijnheer,' antwoordde Yves, wiens trots bloedig gekrenkt was. 'Ik zou u kunnen antwoorden, dat ik niet de eerste de beste ben, dat ik talent bezit en eenmaal geld genoeg verdienen zal om uwe dochter gelukkig te maken....; maar u heeft gelijk, wij behooren niet tot denzelfden stand en wij beschouwen de zaken niet op dezelfde manier.... Er schiet mij niets anders over dan heen te gaan.'

Hij deed reeds eenige schreden in de richting van de deur. De heer Tromelin hield hem tegen.

'Wat die liefdeshistorie betreft, waarvan gij me spreekt, en die eenvoudig kinderwerk is, acht ik u te veel eerlijk man om te denken dat gij die zult voortzetten... Ik reken er dus op, dat gij zonder verwijl de streek zult verlaten zonder te trachten mejuffrouw Tromelin nog te spreken.'

'Ik zal morgen aan den dag vertrekken, daar kan u gerust op zijn,' antwoordde de schilder trotsch en ging heen.

Op het oogenblik dat hij, van smart overstelpt, maar meer nog in zijn kunstenaarsfierheid gekrenkt, het binnenplein overstak en de beukenlaan insloeg, die flauw door de opkomende maan werd verlicht, kwam eene vrouwelijke gedaante op hem toe en hij herkende Marianne.

'Nu?....' vroeg het meisje, dat al sinds een half uur met kloppend hart daar den afloop van het onderhoud afwachtte.

'Nu,' antwoordde de schilder met bitterheid, 'wat ik voorzien had, is gebeurd.... Uw vader heeft mij u en hem onwaardig geoordeeld; hij heeft mij aan de deur gezet en mij verboden, u ooit nog weer te zien.... Liefste Marianne, ik moet u vaarwel zeggen.... Morgen vertrek ik.'

Zonder een woord te kunnen uitbrengen, had Marianne zijne handen gevat en hij voelde daarop de heete tranen van het meisje vallen.

'Yves,' zei ze daarop met gesmoorde stem, 'geen mensch ter wereld zal mij van u kunnen losrukken. Van verre zal ik zoo goed de uwe blijven alsof ik bij u was.... Ik zal u schrijven.... Vergeet mij niet en laten wij moed houden.'

Yves drukte haar een vluchtigen kus op het voorhoofd, maakte zijne handen zacht uit de hare los en vlood heen in de richting van Douarnenez.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

De hongersnood in Engelsch-Indië. -

De lezers herinneren zich, hoe een groot gedeelte van het uitgestrekte rijk van Voor-Indië in de laatste maanden van het afgeloopen jaar door de ontzettende plaag van den hongersnood is geteisterd geweest. Terwijl Voor-Indië in gunstige oogstjaren

ontzaglijke hoeveelheden graan uitvoert, was thans de aanhoudende droogte oorzaak, dat de bevolking in verschillende gewesten van de groote Engelsche kolonie aan de uiterste ellende ter prooi was. Geruimen tijd nog heeft de Britsch-Indische regeering de uitgestrektheid van de ramp trachten te verkleinen, maar ten laatste viel ze niet meer te verbloemen. Duizenden arme Hindoes stierven van honger of sleepten zich als geraamten voort. Eerst toen deze feiten wereldkundig werden, werden overal in Engeland inzamelingen gehouden, die ten doel hadden graan te koopen voor de arme inboorlingen, die ginds, duizenden mijlen ver, aan al de verschrikkingen van den hongersnood waren overgeleverd.

Onze gravure op blz. 356 stelt een pakkend tafereel uit dat ontzettende drama voor. De trein van Bombay naar Calcutta houdt midden in de geteisterde streek aan eene statie stil en wordt door de ui (geputte Hindoes letterlijk bestormd. De reizigers, vol ontzetting over het treurige schouwspel, dat zich aan hun oog opdoet, deelen hun levensmiddelen onder de arme Hindoes uit. Maar wat helpen die paar broodjes voor die telkens aangroeiende schare van levende geraamten: 't is als een droppel water in den eindeloozen oceaan!

De gifkoorts. -

Niet minder aangrijpend is de schilderij van den Franschen meester Paul Legrand, in ons nummer weergegeven. Ook deze verplaatst ons in het afgelegen koloniaal gebied en doet ons met een anderen geesel kennis maken, waarmee vooral de Europeanen daar te kampen hebben; de doodelijke inlandsche koorts, die zoo menigmaal onder de koloniale troepen de vreeselijkste verwoestingen aanricht.

De schilder stelt ons een uitgeputten soldaat voor, die onderweg door de gevreesde ziekte aangegrepen, den troep zijner kameraden niet meer heeft kunnen volgen en stervend bij den weg is neergezegen. Het gruwzame monster der gifkoorts, uit de gistende moerassen opgerezen, heeft hem als een roofdier aangegrepen, hem de vervaarlijke klauwen in de borst gedrukt en zal hem niet meer loslaten voor hij onder die afgrijselijke omhelzing den laatsten adem heeft uitgeblazen.

En ginds in de verte trekt de troep van zijn kameraden verder, zelf door het monster achtervolgd, dat in deze doodwoestijnen rondwaart, en dus om eigen lijfsbehoud niet bij machte den bezweken makker mee te voeren. Wellicht is zijn achterblijven door hen onopgemerkt gebleven. Hoe dat zij, de rampzalige ligt daar van allen verlaten in het eenzame verre land, reddeloos ter prooi aan het monster, dat zooveel jeugdige, veelbelovende levens vernietigt.

Marsch van Zwitsersche troepen in het gebergte bij sneeuwstorm. -

Wij beklagen niet ten onrechte onze soldaten, als zij bij ondraaglijke hitte vermoeiende militaire marschen moeten maken of in het kamp soms bij geweldige stortregens onder een linnen tent op doorweekt stroo den nacht moeten doorbrengen; maar dat alles is nog niets bij de moeilijkheden, waarmee in een land als Zwitserland de troepen bij hun oefeningen te kampen hebben.

Zoo ondernam het infanterie-bataljon No 87 van de Zwitsche Gotthard-divisie in het najaar van '96 een herhalingscursus, die met ontzaglijke vermoeienissen en gevaren gepaard ging. Om vijf uur 's morgens riep de revelje het bataljon op tot een

marsch in de diep met sneeuw bedekte bergmassa opgetogen, aandachtige, waar eene gevechtsoefening moest gehouden worden.

Officieren en manschappen waren uitgerust met bergstok, blouse en kepi; de manschappen droegen den volgepakten ransel met daarboven een opgerolde deken en drie stukken hout; de officieren waren zonder sabel of ransel, maar met den revolver gewapend.

Terwijl de eerste, tweede en vierde compagnie onder majoor Held naar den Oberalpsee voortrukten, om daar bijna loodrecht tegen den Grat Stöckli op te klauteren, die zich 2200 meter boven de oppervlakte der zee verheft, verliet de derde compagnie, die den vijand verbeelden moest, een half uur boven Andermatt den straatweg en trok links naar de kam van den Stöckli, waar een geweldige sneeuwstorm ze overviel.

In den zomer legt men den weg van het begin der bergkam tot het fort op den top in een half uur af; ditmaal echter deed de bedoelde compagnie er volle twee uren over. De uit het zuidoosten opgestoken storm woedde zoo fel, dat de manschappen ternauwernood op hun beenen konden blijven staan. Vaneen geregelden marsch was geen sprake meer; slechts sprongsgewijze kon de troep nog voorwaarts komen. De bergstokken waren doelloos geworden en werden dan ook meest achtergelaten. Vele soldaten kropen op handen en voeten vooruit en wachtten achter rotsblokken of kleine verhoogingen van den grond de geweldigste windrukken af om in de korte tusschenpoozingen van den storm weer verder te klauteren.

De ongeveer drie meter breede weg, die naar de barakken op den Stöckli voert, stijgt in zijn laatste gedeelte tamelijk steil omboog; zonder borstwering of schutssteenen, onder de sneeuw begraven, was hij niet zonder gevaar te passeeren. Eindelijk was men boven gekomen; maar nog nauwelijks tien meter van de poort van het fort verwijderd, moesten de eerst aangekomenen nog wel een kwartier wachten eer de storm hun veroorloofde, zich binnen het gastvrije fort te verschuilen. Met verlies van dertig kepi's, die de storm had meegevoerd, twee trommels en een menigte bergstokken, bereikte de compagnie eindelijk de barakken; maar de sneeuw had den manschappen de ooren verstopt en den onbeschutten nek met een ijskorst bedekt. Tien man waren onderweg achtergebleven en werden door wakkere kameraden onder groote moeilijkheden weer boven water gebracht; door middel van borstels en inwrijvingen met sneeuw moesten die verstijfden weer bijgeholpen worden om het bevriezen van hun ledematen te verhoeden.

Met niet minder moeilijkheden hadden de eerste, tweede en vierde compagnie te worstelen gehad. Man achter man hadden zij zich met bovenmenschelijke krachtsinspanning door de meterhooge sneeuw moeten heenwerken, terwijl de storm huilend en zweepend de manschappen onder wolken van sneeuw bedolf. Van des morgens zes tot 's avonds vijf uur had de colonne gemarcheerd, zonder zich wegens het onstuimige weer maar een oogenblik door rust te kunnen verkwikken. Van een gevechtsoefening was natuurlijk niets kunnen komen, maar met dat al had toch het bataljon van Uri het bewijs geleverd, dat het ook tegen den moeilijksten velddienst is opgewassen.

Den volgenden dag werd eene oefening gehouden en den derden dag werd de terugmarsch naar Andermatt aanvaard. Boven Wasen kwam het tot een spiegelgevecht tusschen de tweede compagnie ter eene en de eerste, derde en vierde compagnie ter andere zijde. Na afloop van het gevecht werd nog denzelfden dag over Gurtnellen en Intschi naar Amsteg opgerukt, waar de cantonnementen betrokken werden.

Onnoodig te zeggen dat niet altijd die veldoefeningen aldus zonder verlies van menschenlevens afloopen, gelijk nog kort geleden bewezen werd door de berichten in de bladen, die van verongelukte soldaten in de Zwitsersche bergen melding maakten.

Galilei en zijn laatste leerling Viviani. -

Treffend is de tegenstelling tusschen den afgeleefden grijsaard en den frisschen jonkman, die hem in den avond zijns levens als zijn laatste leerling trouw bleef en niet van zijn zijde week voor de dood den scherpzinnigen wiskunstenaar en onderzoeker voor altijd de oogen sloot.

Daar Galilei in 1642 stierf en Viviani eerst in 1622 was geboren, was deze dus een twintigjarig jongeling, toen hem zijn geliefde meester ontviel. Hij toonde zijn dankbaarheid levenslang door onvermoeid te ijveren voor de oprichting van een waardig grafteeken ter gedachtenis van zijn diepvereerden vaderlijken vriend, doch mocht dit lievelings-denkbeeld bij zijn leven niet meer verwezenlijkt zien. Eerst na zijnen dood kwam in de kerk Santa Croce, het Pantheon van Florence, het monument voor den grooten geleerde tot stand, dat de bezoeker er thans nog met belangstelling beschouwt.

Het leven en de werken van Viviani bewijzen dat hij niet tevergeefs aan de voeten van den grooten meester gezeten en diens lessen gevolgd had. Ook bij werd een der beroemdste wiskunstenaars van zijn tijd. In 1666 werd hij eerste wiskundige van groothertog Ferdinand II. Koning Lodewijk XIV van Frankrijk benoemde hem in 1699 tot lid der Fransche academie van wetenschappen en legde hem een aanzienlijk jaargeld toe.

De groote scherpzinnigheid van Viviani's geest bleek vooral uit zijn plan om de vijf verloren geraakte boeken van den Griekschen wiskunstenaar Aristaeus over de kegelsnede, alsmede het eveneens verloren gewaande vit rde boek van den wiskunstenaar Apollonius uit Perga, van gelijken inhoud, te vervangen. De latere ontdekking van den Griekschen tekst bewees hoe goed hij zich in den gedachtengang van den schrijver had ingewerkt.

Allerlei.

Ziekenkost. -

Bij het verplegen van zieken is het van groot belang wat men den patiënt te eten geeft, en een oordeelkundige toediening van voor het geval geëigende voedingsmiddelen kan soms een beslissenden invloed hebben op het verloop der ziekte. Een zekere handigheid in het toebereiden van spijzen zal menigmaal het werk van den dokter en het lijden van den zieke niet weinig verlichten. Zoo zijn er bijvoorbeeld volwassen personen, die zonder schade voor de spijsverteringsorganen geen melk kunnen gebruiken; wordt echter de melk bij kleine hoeveelheden als drank toegediend en voor het overige onder andere onschadelijke spijzen verwerkt, dan zal de gebruiker er in veel gevallen geen last van hebben.

GALILEI EN ZIJN LAATSTE LEERLING VIVIANI, naar de schilderij van H. Flügge.

De ziekenkost moet ook gegeven worden in een vorm, waarin de voedingsstoffen het snelst in het organisme overgaan, en op het maal voor een zieke mogen slechts gerechten voorkomen, die bij kleine hoeveelheden groote voedingswaarde bezitten. Hoeveel een zieke gebruiken mag, heeft de dokter te beslissen en niet de patiënt zelf. Ziekenverplegers moeten den honger van lijders, die geen trek in eten hebben, zooveel

mogelijk trachten op te wekken; de groote honger van vele herstellenden daarentegen moet slechts langzamerhand worden gestild. Van beteekenis is ook de wijze, waarop den zieke zijn maaltijd moet worden toegediend. Voor alles worde natuurlijk de grootste zindelijkheid in acht genomen; alles moet zoo netjes en smakelijk mogelijk worden voorgediend, zoodat de zieke niet kan denken, dat het eten zoo maar een terloopsche bezigheid is.

Menschen, die zwaar ziek zijn, moet men maar weinig lastig vallen met vragen, waar of ze trek in hebben; het antwoord zal steeds zijn, dat zij nergens trek in voelen en ze verbeelden zich dan maar, geen eetlust te hebben. Wordt hun echter, niet te kort op elkander, een of ander voorgezet, dan zal het meestal welkom zijn.

Bij zware zieken, die in hun bed niet overeind mogen komen en slechts vloeibaar voedsel mogen gebruiken, is het 't best, hun de spijzen lepelsgewijs als medicijn toe te dienen. In zulke gevallen schuift men den linkerarm onder het hoofd van den zieke en geeft men hem langzaam te eten met halve lepels. Lijders aan zwarekoortsen krijgen meestal vloeibaar voedsel, lauwe soep en koele dranken, en voor hen is het noodig, dat hun dikwijls per dag te eten gegeven wordt. In de morgenuren als de koorts afneemt en de werkzaamheid der spijsverteringsorganen toeneemt. kan men hun voedzamer spijzen geven. Ook bij hen is zindelijkheid een eerste vereischte, niet alleen van spijzen, borden, lepels, enz. maar ook van den patiënt zelven. Dikwijls den mond spoelen is zeer aan te bevelen; men kan daarvoor water nemen of een der vele voorhanden zijnde antiseptische vloeistoffen.

Glas met een schaar te snijden. -

Glas is het meest broze en het lichtst breekbare lichaam, dat wij kennen. Zooveel te merkwaardiger is het, dat men deze broze stof onder zekere omstandigheden evenals papier of karton met een schaar kan snijden.

Het heele geheim bestaat hierin, dat men het stuk glas in een emmer of tobbe met water dompelt en de eveneens in het water gehouden schaar aan het werk zet. Het glas laat zich dan naar alle richtingen, in rechte en kromme lijnen, zonder breuk of scheur in stukken snijden. De reden daarvan is eenvoudig hierin te zoeken, dat door het water zoowel de trillingen van het glas als die van de schaar volkomen worden opgeheven. Zoodra men echter maar het geringste gedeelte van het glas of van de schaar uit het water steekt, brengt men het resultaat der proefneming in gevaar.

Eeuwenoud brood. -

In de Egyptische afdeeling der koninklijke museums te Berlijn bevinden zich eenige brooden, die uit het graf van Mentuhotep afkomstig zijn en omstreeks het jaar 2500 voor Christus werden gebakken. Toen men ze vond hadden zij deels een vlakke cirkelronde, deels een kegelvormige gedaante; thans zijn ze al gedeeltelijk tot stof vergaan.

Onlangs werden de brooden door professor Wittmack van Berlijn onderzocht, die met behulp van een microscoop kon vaststellen, dat zij uit grof gemalen gerst werden gebakken. Dit onderzoek levert een nieuw bewijs voor de stelling, dat het verbouwen van gerst van ouder dagteekening is dan dat van tarwe.

Besprenkeling van kamerplanten in den winter. -

De meeste potplanten willen in den winter maar weinig begoten zijn, ja zij verschrompelen en sterven dikwijls als de aarde in de potten te vochtig gehouden wordt. Zoo nadeelig nu voor vele potgewassen een al te ijverige begieting kan worden, zoo weldadig werkt een besprenkeling van tijd tot tijd, ofschoon ook deze niet te druk moet toegepast worden.

In woonvertrekken is ten gevolge der verwarming de lucht veel te droog en daar hebben de potplanten veel van te lijden; daarbij komt dan nog het stof, dat in bewoonde kamers ongelukkig niet te vermijden is. Droogte en stof nu samen oefenen een nadeeligen invloed op de planten, en om die tegen te gaan is besprenkeling het beste middel.

Onder die besprenkeling verstaan wij het besproeien der planten met water, dat een poosje gestaan heeft of verwarmd is, door middel van een gieter. Men ziet aan de aldus besproeide planten, hoe weldadig dat voor hen is; zij kwikken er zichtbaar van op, de halfdroge schors of bast zwelt op en de bladeren krijgen een levendige kleur.

Ook bewijst bij groote bladplanten de bevochtiging met een zachte, in water gedoopte spons goede diensten. Men vermijde, bij het besprenkelen, de aarde in den pot nat te maken, ofschoon dit toch niet schaadt als deze tamelijk droog is.

Daarom is aan te bevelen, niet te sprenkelen als de aarde in de potten al vochtig is. Hoe dikwijls men sprenkelen moet, hangt van de kamerlucht en de gesteldheid der planten af; ook de soort der planten komt hier in aanmerking; zoo moeten cactussen bijvoorbeeld maar heel zelden besproeid worden; stof hindert ze minder dan het aanhoudende nat maken, terwijl andere potplanten eenige malen in de week kunnen besprenkeld worden.

Het gezegde geldt natuurlijk alleen dan, als de planten in verwarmde vertrekken staan, terwijl in onverwarmde, koele of soms wel iets vochtige vertrekken het besprenkelen met groote spaarzaamheid moet geschieden en soms geheel achterwege dient te blijven.

Aarbezieplanten in den winter. -

De aardbezieplanten hebben in den winter geen bedekking noodig, daar zij hem heel goed zonder beschutting weten door te komen. Mest er op te brengen is gevaarlijk, daar de muizen dan daaronder haar kwartier opslaan. Daarentegen bekomt het de planten uitstekend, als men ze voor het begin van den strengen winter dicht met aarde laat bestrooien, die niet gier gedrenkt is. Bijzonder goed voor de aardbezieplanten is het, als onder het compost vóór het gebruik der gier gips vermengd wordt. Het voortbrengingsvermogen der planten wordt door zulk een bemesting aanmerkelijk vergroot, terwijl gips in het algemeen een goede meststof voor aardbeziën is.

Voor briefschrijvers. -

Thomas Aldrich, een Amerikaansch humorist en romanschrijver, schreef aan eene kennis een blief, dien vele briefschrijvers op zich zelf kunnen toepassen. De brief was van den volgenden inhoud:

Waarde Morse.

Het was mij zeer aangenaam, onlangs een brief van U te ontvangen. Misschien zou het mij nog aangenamer geweest zijn, indien ik hem had kunnen ontcijferen. Ik kan er echter met den besten wil van de wereld niets anders van maken dan den datum - die mij al bekend was - en de onderteekening, die ik na veel moeite kon gissen. Een brief van U heeft iets eigenaardigs. Elken avond kan ik bij mij zelf zeggen. Daar is de brief van Morse. Ik heb hem nog niet gelezen. Ik zal vandaag nogmaals mijn geluk beproeven, misschien zal het mij dan na verloop van jaren gelukken, de vreemde teekens te ontraadselen. Andere brieven worden gelezen en in de snippermand gegooid, maar de uwe worden, zij het ook ongelezen, voor altijd bewaard. Men heeft er zijn heele leven lang nog iets aan. Uw bewonderende vriend.

T.B. Aldrich.

[Nummer 45]

MGR. HENRICUS ALPHONSUS MARIA JOOSTEN, † 18 December 1896.

Mgr. Henricus Alphonsus Maria Joosten, Titulair bisschop van Marciana, apostolisch vicaris van Curaçao.

Een leven, alleen gewijd aan de zorgen, aan het geluk van een vaderlijk bemind volk, een leven, vol adel en zelfverloochening, dat nooit leefde voor zich zelf, doch dat opging in het vurig en rusteloos streven naar het zedelijk en - waar het kon - tijdelijk welzijn van zijn volk, dat leven God op te dragen als een offer voor dat volk om te lijden een onbeschrijfelijk lijden met den glimlach der liefde op het gelaat, en te sterven met de geestdrift der liefde, dat is meer dan edel en grootsch, dat is een heldendood in den hoogsten en heiligsten zin.

Die hem hebben gekend, die hem zagen lijden en sterven, zullen erkennen met eerbied en dankbaarheid, dat de man, wiens beeltenis in dit nummer prijkt, dat offer heeft gebracht, dat lijden leed, dien dood is gestorven.

Hij leed, hij stierf als een offer van zijn plicht.

‘Een leven, ontloken met al de blijde vooruitzichten van rijke gaven naar geest en hart; de beminnelijkste openbaring eener priesterlijke ziel, vol toewijding en medelijdende liefde, de meest gezegende werkzaamheid in een verheden staat en bij de volle rijpheid van oordeel en ondervinding; al deze zegeningen schenen eensklaps te verdwijnen, toen een vreeselijke ziekte zich als een nacht over dezen man van smarten begon uit te spreiden.’[1)]

In den avond van 18 Dec. van het vorige jaar ontviel aan het Nederlandsch episcopaat een waardig en edel kerkvorst, aan de missie van Curaçao een vaderlijk weldoener, die voor haar alles was en slechts leefde en streefde voor haar, aan de priesterschap een gezalfde vol heiligen ernst en priesterlijken geest, aan de orde van Sint Dominicus, een eenvoudig nauwgezet kloosterling, vol broederlijke liefde en vurigen ijver, aan Nederland een trouw, aan Kroon en land innig gehecht onderdaan.

Aan grootsche, machtige, roemruchte daden in dè gewone beteekenis was dat leven niet rijk, als onwankelbare plichtsvervulling, bezield door hooger liefde, voor offer noch dood terugschrikkend, geen grootsche, machtige daad mag genoemd worden. Hij was ook te nederig en te eenvoudig om naar daden te streven, door de wereld grootsch en machtig genoemd. Wat klonk die stem uit Rome, die hem waardig noemde bisschop te zijn, hem verpletterend in de ooren. Wat zocht hij, neen, wat vond hij al beletselen, die zulk een eer niet mochten dulden.

Rustig vloeide dat leven heen, een zegening, waar het zich openbaarde, als de stille, vruchtbare stroom van den Ecclesiasticus: Benedictio illius, quasi fluvius inundavit; en langs zijne oevers rezen de palmen, de palmen des vredes. De kalme oppervlakte werd door inwendige beroeringen niet gestoord, noch door stormen van buiten - en wanneer een doodend venijn dat leven zal dooraderen, dan blijft toch de kalme en heilige rust, omdat een hemelsche zon glanst over dat leven, de zon des vredes. De glimlach van Mgr. Joosten was onsterfelijk.

Neen, aan machtige daden was zijn leven niet rijk; maar die ééne, die hemelsche, die apostolische daad heeft hij verricht: Hij is alles voor allen geworden en geweest tot in den dood.

1) Lijkrede van den ZE. hooggel. pater V. de Groot O.P.

Hij was het als jongeling in de wereld, hij werd het als kloosterling in hooger zin, hij is het als apostel geweest in nog rijker overvloed, hij zou het als bisschop zijn op onuitsprekelijk edele wijze.

Als ooit eene leuze, een devies het leven heeft geteekend van den man die het koos, dan is in volle waarheid het devies van Curaçao's overleden bisschop de uitdrukking, het rechte woord van zijn leven geweest: *In vinculo pacis.*

Den 1n Dec. 1839 ving dat leven aan. Het hem altijd dierbaar gebleven Nijmegen was zijn geboortestad; brave, rechtschapen katholieken zijne ouders. Eén indruk heeft hij achtergelaten in het hart van die hem omringden in zijn jeugd. Dien van engelreine deugd en beminnelijke, medelijdende goedheid. Een vriend zijner jongelingsjaren verhaalde er mij veel schoons en edels van.

Zij waren te zamen in een zelfde betrekking. ‘Eens,’ aldus die vriend, ‘vroeg Hendrik[1)] mij een geldstuk, klein, maar aanzienlijk genoeg voor iemand tusschen knaap en man in. 't Zou een goede bestemming hebben. Ik zag hem vragend aan. “Ge vertrouwt me toch wel,” klonk het lachend. En ik gaf het hem. Kort daarna dezelfde vraag. Weigeren kon ik niet. Doch toen hij de kamer verliet, ben ik hem stil gevolgd. Hoe ik diep ontroerd werd! Zijn gave - hoe groot was die wel? - en de mijne gleden in de hand der arme weduwe, die de vertrekken schoon hield, een vrouw met vele kinderen. Maar wat hij zeide! Maar de troostwoorden, die zijn medelijden hem ingaven. Ja, ik was diep ontroerd. En zoo was hij altijd.’

Pater Dom. van Zeeland, de man met den helderen blik, die in dat edele gemoed staren kon en mocht, ontdekte er een hoogere roeping, 's Jongelings rijke verstandsgaver. maakten de voorbereiding tot den grooten stap kort. De twintigjarige ontving in Langeboom's klooster ‘la robe blanche’ van Sint Dominicus. Hij heeft het smetteloos gedragen, zijn gansche leven, dat kostbaar gewaad. De kerkvorst verloochende zijn kloosterkleed niet, en de blanke soutane was zijn glorie en zijn trots.

Hij was een echt kloosterling. Hij ging langs het heerlijke, soms moeilijke kloosterpad in het licht van Dominicus' glanzende ster.

Konden allen hier getuigen, die naast hem gingen. Wat strooide hij al palmen des vredes neder op dat pad. Wat glansde dat altijd vreedzaam gelaat van hooge vreugde, als hij den vrede stralen zag in het oog van die hij liefhad, en hij had allen lief. Uit zijn innig religieus gemoed steeg ‘*ce pénétrant parfum de la paix*’, die neerzijgt in de harten rondom en rust en troost en heling schenkt.

De kinderen getuigden van Sint Alphonsus de Liguori, dat hij een heilige was; in dezen Alphonsus ontdekten de eenvoudigsten de hooge roeping, die hij gansch zijn leven zou vervullen, waarvoor zijn natuur als op bijzondere wijze scheen geschapen: Bestuurder en leider te zijn van anderen Die roeping, de moeilijkste van allen, heeft hij volmaakt vervuld, tot hij bezweek als offer voor die roeping.

‘O meester,’ riep de lijkredenaar uit, overstelpt door dankbaarheid, ‘wat zijn wij u onuitsprekelijk veel verschuldigd. Wat zijt gij alles, alles voor ons geweest.’

Hij was een meester, maar in dien ouden, verheffenden zin, zooals de eerste zonen van Dominicus hun vader magister heetten, zooals een dankbare novice zijn bestuurder magister noemt. Pater Joosten is het geweest, zooals Sint Dominicus een magister novitiorum heeft gewild. *In vinculo pacis*; iets van den hemelvrede, die allen onweerstaanbaar tot zich trok - een liefde, vaderlijk in zorgen en waken, teeder als van een moeder; een magister, die weende, als de dood een zijner leerlingen wegrukte, want dan verloor hij een zoon; een levende prediking van wat een kloosterling, een

1) Alphonsus Maria was zijn kloosternaam.

Dominicaan zijn moet en zijn kan; bezield door het christelijk ideaal: *Wees volmaakt, gelijk Uw hemelsche Vader volmaakt is*; een priester met rijke en rijpe kennis, een waardig discipel van den grooten Aquinas, wiens glorie hij deelde, wiens eervolle waardigheid hij erven mocht, wiens wetenschap hij mocht wegschenken aan zijne broeders. - Hem werd de taak toevertrouwd, de mysteriën te ontvouwen van Thomas' wonderwerk: de *Summa.*

Het jaar 1875 zou zijn vurig verlangen vervullen. Daar gloeide in den jongen priester een ziel vol van apostolischen ijver. Na een driejarig prioraat in Huissens klooster ging hij heen als apostel, en, het kon niet anders, ook als overste - hij droeg de waardigheid van vicaris-provincialis van Curaçao - bezield door één heerlijk ideaal, hetzelfde, dat trilde in Bethlehems engelenlied: *pax hominibus.*

Hij kwam als de engel, die daalde naar Ephrata, met de boodschap des vredes en de gave tevens. Hij stortte ze in de leege harten dier arme verlatenen, die zielevrede vroegen - en zoo dikwijls ook brood.

Het eerste schonk hij altijd, waar hij kwam Het laatste? als hij kon, als hij had, - altijd en alles. - Hoe hij den vrede schonk?

Hij bezat een beminnelijken eenvoud. Zoo dorsten de geringsten hem naderen zonder schroom, al bleef hij zich altijd zijner waardigheid bewust; een vaderlijke goedheid die harten moest veroveren, een medelijdende liefde die allen omvatte; zoo gevoelden zich allen tot hem aangetrokken; meer dan allen, de ongelukkigen. Hoevelen, die hun schuld van dankbaarheid nooit konden delgen ten opzichte van hem, wiens hulpvaardigheid geen grenzen En kende. En dan de deugden des verstands. Zijn bescheiden ootmoed trachtte ze te verschuilen. Zijn heldere blik, zijn veel omvattende degelijke kennis en rijke ervaring wonnen aller vertrouwen. Men kon zijn raad niet in den wind slaan. En zoo strooide hij de zaden des vredes uit, die welig tierden.

En niet slechts voor de geringen, voer de kinderen der slaven is hij geweest een engel des vredes. Ik doe een beroep op de mannen daar ginds op de Antillen, van hooger beschaving en ontwikkeling. Ik doe een beroep op velen der bisschoppen en priesters van de landen aan de kust, die leefden en leven in den roebele, te midden van wanorde en ergernissen. Zij zullen het luid verkondigen, dat Curaçao's edele, minzame kerkvoogd hun troost schonk, moed in het hart stortte, dat zijn scherpe, rustige blik den weg des vredes wist te vinden ook voor hen.

Pacem relinquo vobis. Hij mocht dat woord uitspreken, toen hij heenging. Tweemalen ging hij heen. De eerste maal in 1884, hooge belangen eischten het. Hij moest, en niemand was gehoorzamer dan hij. Eenmaal hier, werd hij - hij moest immers overste zijn? - in zijn vaderstad gekozen en herkozen als prior.

Maar hij keerde terug - en meer dan ooit een man des vredes; nu in den hoogsten zin gezalfd en geheiligd als apostel. Vrede kwam hij brengen, heiligen vrede. Hij voorspelde het in zijn devies. Curaçao en zijn bisschop zouden vereenigd zijn in den band des vredes.

Wat hij terug ontving? Eens naderde hij eenigen dier rampzaligen, die uitgestooten zijn uit de samenleving, levende ellenden. Hij kwam ze den troost en den vrede brengen van den Godsdienst en de liefde van zijn vaderhart. Toen daalde de engel van beproeving neer. De hand des Heeren had hem geraakt. De ziekte, waarin de profeet het beeld vond om den man der smarten te schetsen, die ziekte woedde in zijn lichaam. De tocht van het weldoende rondgaan was geëindigd. Kalvarie's lijdensweg begon. Men ontdekte hem de waarheid. Hij wierp zich op de knieën, de held der liefde, bracht het offer en riep uit: ‘Voor mijn missie, o God, dat offer, voor

mijn arme missie.' Veel later, toen hij in het St.-Elisabeths-gesticht te Arnhem op het bed van lijden lag uitgestrekt, toen bekende hij, in een oogenblik dat zijn hart niet meer bedwingen kon, waarvan het vol was: 'Nu ik niet meer arbeiden kan voor mijn missie, zal ik voor haar lijden.'

En hij heeft geleden, onuitsprekelijk, zóó hevig, zoo smartelijk, dat de met lijdenstafereelen zoo vertrouwde geneesheer zijne bewondering niet kon bedwingen. Hij alleen kende de onbeschrijfelijke smarten des martelaars, hij zag den zachten glimlach, die zweven bleef om de lippen des lijders, zelfs als nien diens begeerten niet begreep, en in eerbiedige verbazing riep hij eens uit: 'Maar monseigneur, zijt ge dan nooit in uw leven toornig geweest, als ge het nu niet zijn kunt?'

Hij heeft geleden, maar als hij tranen weende van smart, dan waren het de pijnen niet, die ze hem uit de oogen persten, neen, dan dacht hij aan de eilanden daar ginds in den oceaan, dan rezen voor zijn geest die arme verlatenen, die beminde broeders, dan klonken in zijn hart hun stemmen weer van afscheid, toen zij vol hoop waren en van wederzien juichten, toen hij zijn ziel en zijn hart moest losscheuren van die beminden, voor wie hij sterven ging, dan welden hem tranen uit de borst, 'le souffle d'une âme, qui se sent condamnée à l'irrévocable exil.' En Origines heeft eens gezegd, dat de wonden van de liefde die des lichaams soms doen vergeten.

Toen hij het nog kon, was hij neer gaan knielen voor de grot van Massabielle - maar genezing zou hij niet erlangen; zijn offer was aanvaard, hij gevoelde, hij wist het; doch de Maagd van Lourdes, wier beeld zijn wapenbord sierde, stortte in zijn ziel den moed om te offeren, te lijden en te sterven.

Nooit verliet hem de vrede des gemoeds. 't Was of die vrede zich meedeelde aan wie zijn sterfbed met liefde en teedere zorgen omringden, aan hen, wien medelijden en belangstelling woorden van troost ingaven. Wat blonk dat oog van naïeve dankbaarheid, wat rolden er tranen van erkentelijkheid over zijn uitgeteerde wangen en wat drukte hij warm de hand van hem, die goed sprak van zijn missie.

Langzaam naderde de dood, uiterst langzaam, doch geen vrees voor den dood, al bleef die zoo lang, zoo lang voor zijn blikken zweven, dreef den glimlach heen. Telkens werd die dood hem schooner, want voor hem was hij een engel.

Onvergetelijk zal het dieproerend oogenblik blijven, toen de nederige kerkvorst en kloosterling vergeving vroeg voor wat hij misdaan, voor de ergernissen, die hij gegeven had. Hij, de nauwgezette, de ernstige, de heilige, de man van strenge plichtsvervulling, hij ergernissen geven, die niets had gehaat en vernietigd dan ergernissen! En die bede richtte hij tot den generaal der orde.

Toen kwam 18 December. Het was de avond van een schoonen dag: De Verwachting der gezegende Moedermaagd. Hij had dan niet vruchteloos gesmeekt op een harer dagen te sterven. Zij *wachtte* hem omhoog onder haar koninklijken mantel.

Rust en kalmte glansden van zijn gelaat. ‘Is de zegen van Zijne Heiligheid nog niet gekomen?’ vroeg hij. - Hij had zoo kinderlijk om dien zegen gevraagd. - Het antwoord was ontkennend. ‘Dan sterf ik niet,’ klonk het op vasten toon. Daar bracht eindelijk de rector het vurig verwachte telegram. Zoo luidde het:

‘De Heilige Vader schenkt den stervenden bisschop den gevraagden zegen uit ganscher harte.’[1)] En toen is hij gestorven, zonder vreeze, zonder smartkreet, al leed hij tot het einde, zonder doodstrijd, want zacht vlijde hij zich neer in de armen des doods met den onvergetelijken glimlach des vredes op het gelaat.

En uit de hemelen daalden de engelkoren, die zongen boven Bethlehems velden en zij juichten het lied van den vrede den mensch van goeden wil en omhoog steeg zijne reine, blanke ziel en zij zweefde in der hemelen eeuwigen vrede.

Men voerde het stoffelijk overschot naar Huissens klooster. Utrechts aartsbisschop, die hem zoo dikwerf gezegend had en getroost aan zijn lijdensbed, droeg het H. Misoffer op, door een groote schare van priesters en geloovigen omringd - een dankbaar leerling en ordebroeder, Pater V. de Groot sprak een dieptreffende lijkrede uit, - en de hand van een trouw vriend, helaas ook zoo zwaar beproefd, ook met de vreeze in het hart te moeten scheiden van zijn dierbaar volk, Suriname's edele bisschop, vertrouwde den gestorven vriend aan de aarde toe.

Bij het graf van mgr. Joosten.[2)]

1) Na het overlijden van Mgr. ontving de diepbedroefde familie des bisschops van Zijne Heiligheid een telegram, waarin hij zijne deelneming betuigde en ‘van harte zijn zegen schonk.’
2) Boven den grafkelder groeien de altijd groene, symbolische maagdenpalmen. Aan het einde verrijst een levensgroot kruisbeeld.

In vinculo pacis.

Het sneeuwkleed dekt mysterievol dat graf;
En maagdenpalmen, die den vrede toonen
Der reinheid, heffen door de sneeuw haar kronen;
Zij leggen zacht heur blanken sluier af.

Zoo blonk de Vrede, dien de herder gaf,
Door 't sneeuwblank kleed der ziel, waar hij bleef wonen
Tot hemelvreê zijn lijden zou beloonen;
Dat was de glorie van zijn herdersstaf.

Die vrede boeide een volk aan 't edel hart,
Die vrede lachte stil bij gruwbre smart,
Dien vrede bracht hij, waar hij voortschreed, mede.

Zacht blikt op 't graf Kalvarie's Lijder neêr.
Wat trilt er in dat bloedend oog zoo teêr?:
'Rust, Man van Vrede en lijden, in Mijn Vrede.'

Huissen, Maria Lichtmis '97.
p. fr. Dalm. J. HOUTMAN, ord. praed.

De expeditie Hourst op den Niger.

Tegen het einde van het jaar 1893 verliet een zending, belast met het in kaart brengen van den Niger, een der reuzenstroomen van Afrika, de Fransche hoofdstad. Al wel tien jaar vroeger had de luitenant ter zee Davoust, die het bevel voerde over de Niger-flotielje, het plan gekoesterd, die rivier tot aan de monding af te varen. Maar eerst in 1893 was het den luitenant ter zee Hourst, den vriend en opvolger van Davoust, die op zijn post gevallen was, gelukt, de goedkeuring der regeering op zijn plan te verkrijgen. Hij vertrok dus, de stukken van een vaartuigje van aluminium, twaalf meter lang en dat den naam van *Jules Davoust* droeg, met zich voerende.

LUITENANT TER ZEE HOURST, commandant der Niger-expeditie.

Maar het uur van vertrek was nog niet geslagen. Op bevel van hooger hand moest het schip te Badoembé aan den Senegal blijven liggen en werd de tocht uitgesteld. Eerst in Augustus 1895 kreeg commandant Hourst bericht, dat hij kon vertrekken. Met hoeveel ijver en vuur werd het schip uit het stof, waaronder het lag te sluimeren, te voorschijn gehaald! Te Bafoelabé, eveneens aan den Senegal, werd het in elkaar gezet, met veel plechtigheid gedoopt en vervolgens weer uit elkaar genomen, om het naar Koelikoro over te brengen, waar het den tocht op den Niger zou beginnen. De *Davoust* had twee gezellinnen, de *Enseigne Aube*, een houten scheepje van 10 meter lengte, en een klein dienstvaartuig, de *Dantec.* Den 22en October was men zeilree.

De zending bestond uit den luitenant ter zee Hourst, commandant, Baudry en Bluzet, luitenants der zee-marine, en dokter Taburet, van de marine, verder een dertigtal manschappen, tolken, bedienden enz.

DE EERW. PATER HACQUARD, overste der Witte Paters te Tomboktoe.

Tot Tomboktoe leverde de tocht niets bijzonders op. Hier voegde de bekende pater Hacquard, van de Witte Paters van kardinaal Lavigerie en overste der missie van Tomboktoe, zich bij de expeditie. Er is geen vroolijker en opgewekter reisgenoot te bedenken, niemand ook, die beter dan hij de Toearegs kent.

Den 22en Januari 1896 verliet de flotielje Kabara in de nabijheid van Tomboktoe. Drie dagen later maakte men halt te Kagha, waar de Koenta's, een stam van vrome Arabieren, de reizigers met hun bekende gastvrijheid ontvingen. Hun tegenwoordig hoofd, een zeer jonge man, Sidi Al Oeata, is een achterneef van Ahmed Beckay, die indertijd den vermaarden ontdekkingsreiziger dr. Barth zoo gastvrij had opgenomen. Onmiddellijk deed in de streek het gerucht de ronde, dat luitenant Hourst de zoon was van den beroemden dokter, want Ahmed Beckay had voorzegd, dat dr. Barth een zoon zou krijgen, die eenmaal met drie booten op de rivier zou verschijnen. Luitenant Hourst had er vrede mee, dat hij de zoon van dr. Barth was.

Zoodra men Kagha voorbij was, zag men aan de oevers van den stroom sterkgebouwde mannen verschijnen, die in heldhaftige houdingen hun schapen hoedden, soms op de hooge, witte duinen groepen mannen in zittende houding, die de drie booten der blanken met hun levendige vlaggen zagen voorbijvaren, zonder dat zij er zich om schenen te bekommeren.

Maar weldra werd deze kalmte door een beetje beroering afgewisseld. Men voer door het land der Aoellimiden. Men was juist in den tijd der Rhamadan; de maraboets roerden zich, men vertelde dat de blanken duivelachtige dingen bij zich hadden: geweren, die zonder ophouden werden afgevuurd, kogels, die acht dagen door het struikgewas vlogen, een machine, die sprak, een ijzeren paard. Maar de vrede werd niet verstoord. De machtige Madidoe, die te Gao al zijn mannen om zich heen verzameld had, verklaarde zich de vriend en beschermer der reizigers, en de phonograaf werd een machtig middel tot beschaving, terwijl het rijwiel in snelheid wedijverde met de kleine paardjes der nieuwe bondgenooten.

Zonder de vredelievendheid van Madidoe zou de expeditie verloren geweest zijn. Honderd mijlen beneden Gao, bij Ansongo, begint een reeks moeilijkheden voor de

scheepvaart, welke dr. Barth, hoewel deze den weg over land maakte, vermoedde. De rivier was geheel versperd met tallooze eilandjes en rotsen, met stroomversnellingen, draaikolken enz., en dat over een afstand van 450 mijlen. Den 15en Maart droeg pater Hacquard voor de stroomversnelling van Labezenga de H. Mis op en gaf den zegen: de booten scheurden, maar werden spoedig gekalfaterd. Zoo kwamen de Franschen in het land van Say, daar Madidoe op hun weg alle moeilijkheden had geëffend, door te bevelen, dat zij altijd gidsen, goed eten en een goed leger moesten hebben.

Maar Say, waar men den 8en April aankwam, was nog niet de zoozeer gewenschte haven, en men moest op zijn hoede zijn voor Ahmadoe, den ouden vijand, wiens invloed in die streek nog was toegenomen. Toch moest men uitrusten, de booten, die veel averij hadden bekomen, wat opknappen, en wachten tot de rivier genoeg gestegen zou zijn om de reis voort te zetten. Dit duurde vijf en een halve maand, in welken tijd de expeditie van Hourst op een eiland, zes kilometer van Say, het fort Archinard bouwde.

Den 15en September was het water gunstig en de expeditie hernam haar weg naar zee. Zij kwamen door Dendi, waar men hun, daar de bevolking veel van de Toearegs had te lijden gehad, een geestdriftige ontvangst bereidde; te Ilo zagen zij iets van de praal der oude fetisjistische koningen van Sokoto. Gewoon als zij waren aan de steenen in de rivier, konden de stroomversnellingen te Javerie hen niet weerhouden. Eindelijk waren zij te Boessa, waar de koning hen op de meest gastvrije wijze ontving. Niets ontbrak aan de receptie: bezoeken van de leden der koninklijke familie, aubades met muziek van violen en trompetten. Maar zij hadden haast en moesten vertrekken. Weer liet men zich afglijden en weer lukte het. Acht

en veertig uren later was de expeditie op Engelschen grond en voer, met alle vlaggen in top, zonder op te houden de posten van Lenba en Badjibo voorbij. Te Geba gaf kapitein Carrol hun een pak nummers van een Fransch tijdschrift, wat voor de reizigers een ware verrassing was.

VERTREK VAN KOELIKORO OP DEN NIGER.

HET FORT ARCHINARD NABIJ SAY.

Vandaar werd de terugtocht zonder hindernissen afgelegd door den tak Forcados van de mondingen van den Niger, Lagos, Dahomey en Senegal. Juist twee maanden had men noodig om van Say naar St. Louis, de hoofdstad der Fransche bezittingen in Senegambië, te komen, met, als bagage, vijftig vellen kaart op de schaal van 1:50.000, sterrekundige en weerkundige waarnemingen, duizend photographieën, door de phonograaf opgenomen inlandsche liederen, verzamelingen van natuurlijke historie en vijf nieuwe woordenboeken met te zamen ongeveer 15.000 woorden. De

expeditie Hourst, die geen enkelen droppel bloed gekost heeft, is dus een echt werk der beschaving en der wetenschap geweest.

Het sneeuwparadijs.

DAVOS IN DEN WINTER.

Toen Pater Jonckbloet voor eenige jaren zijn keurig en onderhoudend boekje *Een winter te Davos* uitgaf en ons daarin op zijn prettige manier vertelde van het eigenaardige land, waar de schoonheden van den winter bestraald worden door een gloedvolle zomerzon, zal bij menigeen stellig de wensch zijn opgekomen, eens een kijkje te mogen werpen in dat tooverachtige

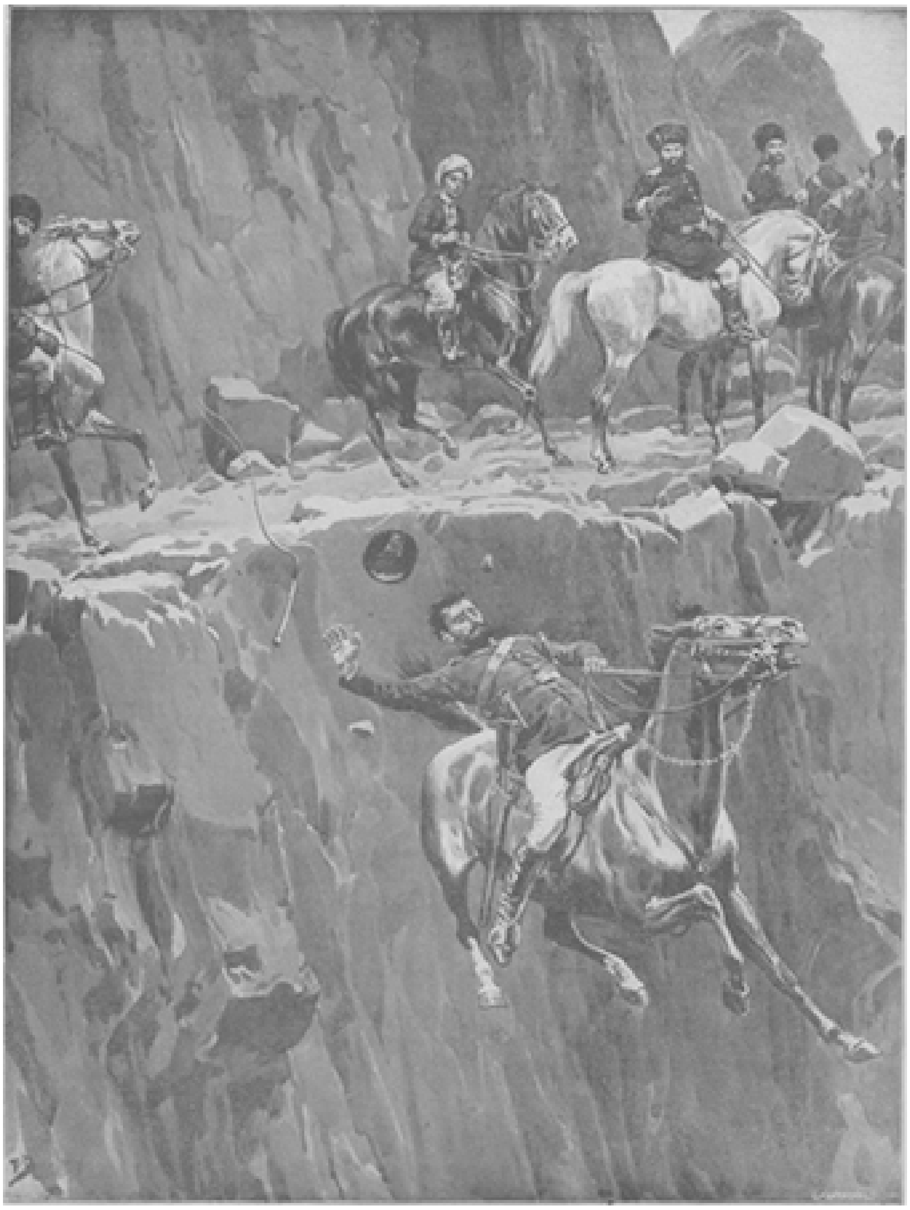

EEN SPRONG IN DEN AFGROND.

'sneeuwparadijs,' gelijk de schrijver geneigd was, het te noemen.

Onze gravure in dit nummer nu biedt daartoe gelegenheid evenals tot de meedeeling van enkele bijzonderheden omtrent het merkwaardige genezingsoord.

De groote bekendheid, die het thans geniet, dagteekent eerst sedert weinige jaren. Vroeger was het een totaal onbekend hoekje van de wereld, een bijna ontoegankelijk hoogdal, volkomen beantwoordend aan zijn naam, in het Romaansch *Tavau*, dat niets anders beteekent dan: daarachter.

De bewoners, die eene Germaansche nederzetting vormen midden in Romaansche streken, vonden in hun dal noch werk noch brood genoeg, en daarom trokken zij, gelijk het tot kort geleden onder de mannen van vele dalen in Graubunderland gebruikelijk was, als suikerbakkers en koffiehuisbedienden naar den vreemde, verwierven zich door vlijt en spaarzaamheid een klein of grooter vermogen, keerden later naar hun vaderland terug, bouwden zich te Davos de groote huizen, welke nu nog een eigenaardig sieraad van het landschap zijn, leidden een stil, beschouwend leven en kruidden het met den voortreffelijken Veltliner wijn, dien de voerlieden hun over de passen aanbrachten.

Dat bleef zoo tot omstreeks het jaar '60. Toen deden de geneesheeren hoe langer hoe meer de ondervinding op, dat de ijle, droge lucht van het hooggebergte een uitstekend middel is tegen borstziekten en dat lieden, die aan longtering lijden, in deze lucht zonder moeite, ja zelfs met heilzame gevolgen den winter doormaken, dien zij in het nevelige, vochtige laagland zoo bezorgd moeten te gemoet zien.

Hun oog viel op het dal van Davos, dat ter hoogte van 1600 meter boven de oppervlakte der zee, tegen den wind beschut, tusschen twee hooge bergketenen ligt. In het jaar 1866 brachten voor de eerste maal vijftien kuurgasten den winter door in het toenmaals nog geheel van de wereld afgescheiden dorp. Daarmee was een nieuwe tijd voor het dal aangebroken.

In de volgende jaren verdubbelde en vertienvoudigde zich het getal der gasten; op het oogenblik is het al verhonderdvoudigd, ja sedert jaren brengen telkens meer dan twee duizend personen den winter in Davos door. Het zijn volstrekt niet alleen zieken, maar grootendeels levenslustige menschen van de wereld, die het slechte jaargetij op een aangename manier wenschen door te komen en van de wintersport in de hoogste mate willen profiteeren, een cosmopolitisch gezelschap van schaatsenrijders, sleedrijvers en *skie*-loopers met hunne damen.

Waar zou de winter dan ook liever kunnen zijn dan te Davos?

In het hoogdal heeft hij al de bekoorlijkheden, door de poëzie van ouds geroemd, zonder de nadeelen, die wij vooral in de steden zoo goed gewaar worden. In des teden komt het zelden tot eene goede sleebaan; als ze er is, duurt het gewoonlijk niet lang; de sneeuw, smetteloos wit uit den hemel gevallen, is binnen weinige dagen in een vuilgrauwe massa veranderd, die tot slijk versmelt; over de straten hangt een loodzware nevel en de menschen snakken naar een straaltje zon.

Hoe geheel anders is het in het hoogdal. Als in November de eerste sneeuw valt, dan wil dat voor de bewoners zeggen dat zij onafgebroken met de slee kunnen rijden tot Maart toe; want tot dien tijd valt er niets anders dan sneeuw, soms op één dag wel een meter hoog, en in den loop van den winter hoopt ze zich zoodanig op, dat ze tot boven de deuren der huizen reikt en men op de straten als tusschen hooge muren loopt.

Droomerig steekt het dorp en rijzen de dennen, zelf onder een vracht sneeuw buigende, uit het verblindende wit op, dat van de toppen der eene bergketen tot die der andere is uitgespannen. Daarover heen welft zich een diepblauwe hemel, die zich in tegenstelling met de sneeuw zelfs als blauwzwart vertoont, en daaruit straalt als een kleine witgloeiende kogel de zon met stekend licht. Winternevels kent men in Davos niet; den heelen dag van den morgen tot den avond is het helder; de nacht met zijne schitterende sterren is bitter koud, daar toch de thermometer hier en daar tot 30 graden Celsius beneden nul daalt. Zoodra echter 's morgens de zon verschijnt, wijkt de kou, de bergwanden kaatsen de zonnestralen terug en de lucht wordt zoo warm, dat omstreeks het middaguur menigmaal de daken beginnen te druipen, zoodat men meent reeds de lente te ruiken, terwijl men de arbeiders in hemdsmouwen werken en de kuurgasten zonder overjas wandelen ziet. Daarbij is de lucht zoo droog, dat zij de huid rood kleurt, ja bij lieden met teere gelaatskleur bladders op de wangen veroorzaakt.

Keurig heeft pater Jonckbloet in zijn bovengenoemd boekje die ineensmelting van zomer en winter geschilderd. Wij kunnen niet nalaten er een paar bladzijden uit aan te halen:

‘Het valt inderdaad moeielijk, aan wie het niet met eigen oogen zagen en met eigen lichaam gevoelden, een zuiver denkbeeld te geven van wat de winter te Davos laat aanschouwen en genieten. Niet dat de barometer er onveranderlijk op mooi-weêr wijst. Het zij verre. Vóór de zoogenaamde insneeuwing in het bijzonder, en vooral, geloof ik, in de maand October, kan de regen het er zóó morsig maken en de wind u op zóó brutale, ongemanierde wijze in de kleederen varen, dat de *Boutade* van *de Genestet* u op de lippen komt:

O land van mest en mist, van vuilen, kouden regen,
   Doorsijpeld stuksken grond, vol killen dauw en damp;
Vol vuns, onpeilbaar slijk en ondoorwa[a]dbre wegen,
   Vol jicht en parapluies, vol kiespijn en vol kramp!

Maar is eenmaal de insneeuwing voltooid, dan behoort het tot de groote zeldzaamheden dat de Davoser atmosfeer in kwade luim is. Zij lijkt een kapitalist, die zijn koetjes op het droge heeft en geen zweem meer vertoont van de norschheid, die zoo vaak op zijn gelaat te lezen lag, toen hij nog arbeiden moest om zijn rijkdom te verzamelen. Daar zijn dagen geweest dat ik den ouden naam van het land in dien van ‘Sneeuwparadijs’ had willen veranderd zien. Iets bekoorlijkers dan den aanblik, dien het hoogdal gedurende de maanden Januari en Februari van het jaar 1887 bood, heb ik mijn leven lang niet aanschouwd. Stel u de vallei voor, in geheel hare lengte en breedte met eene drie, vier voet dikke, steenharde sneeuwlaag overdekt. Verbeeld u eene meer dan Juliwarme zon, die, schier zonder dooi te veroorzaken, straalt en flikkert aan den smetteloos helblauwen hemel. Het wintert en zomert, niet waar, op eenzelfde oogenblik. Ten bewijze, zie die achttienjarige daar voorttrippelen met opengeslagen zonnescherm, terwijl hare schoenen met scherpe ijssporen zijn gewapend om haar voetje voor uitglijden te behoeden op den harden, blanken, spiegelgladden bodem. Aanschouw dien gentleman, wiens jas bruin- en geelgeblakerd is door de zon. Hoe trotsch en hoe behagelijk ligt hij uitgestrekt in zijn sierlijke arreslee! Zie die paartjes daar zwieren over de zonnige schaatsbaan, de dames met de parasol in de hand, de heeren met den lichten strohoed op de lokken.

Terwijl gij u in den tooverachtig fraaien aanblik vermeit, zal ik u een opmerkelijk iets verhalen, dat, bij oningewijden in de geheimen der Davoser atmosfeer, ter

verklaring kan dienen van het gezegde. Stoor u er niet aan, lezer, zoo uw buurman, die alles, wat er beneden de 500 Noorderbreedte geschiedt, afmeet naar hetgeen hij in het vaderland aanschouwde, met ongeloovig schouderophalen naar mij luistert. Neem te Davos, op een schoonen winterdag, twee thermometers. Stel den eersten bloot aan de volle werking der zonnestralen en bedek den tweeden, vlak naast hem hangende, doch vrij in de atmosfeer en buiten allen invloed van door de zon verwarmde muren, met een reepje wit papier. Gij zult den eersten zien stijgen tot + 24° C. en hooger; den tweeden dalen beneden - 6°, - 80, soms zelfs beneden - 10° C. Meer dan twintig malen hebben mijne oogen er zich over verbaasd.

Hoe kan dit feit anders verklaard worden, tenzij door aan te nemen, dat de lucht, die gij te Davos ademt, de haar eigenaardige frischheid en koudheid van het hooggebergte behoudt, niettegenstaande de zon de punten waarop zij vat heeft, en dus ook het naar haar gekeerde lichaam van den wandelaar, doet gloeien?

Indien gij bedenkt, dat de sneeuwkorst het uitwasemen van den bodem belet en bijgevolg verhindert dat er scheikundige verbindingen in de atmosfeer verwekt worden, zult gij begrijpen dat de zonnestralen stoorloos heenschieten door de reine lucht, en, zonder haar op waarneembare wijze te verwarmen, personen en voorwerpen blakeren en schroeien. Vandaar ook het vreemde verschijnsel, dat de wandelaar, om zich tegen de koude te schutten, menigmaal verplicht is den schaduwkant zijns lichaams met schouderdoek of winterjas te bedekken, op hetzelfde oogenblik dat zijne aan de zon blootgestelde zijde het gevoel ontwaart der behagelijkste warmte. Vandaar ook het zoogenaamde aseptisch karakter der Davoser atmosfeer d.i. het vermogen om tegen bederf te beschutten al wat zij omgeeft. Slagers en handelaars in wildbraad laten hunne waar in de open lucht hangen, zeven, acht weken; soms drie, vier maanden, ook bij het zonnigste weder, en daar is geen luchtje aan te bespeuren. De kok snijdt er den verdroogden buitenrand af; het inwendige wordt u voorgezet gelijk gij het op straat zaagt bengelen; en ganzenvleesch vooral, op deze wijze bereid, schaft een meer dan smakelijk hapje. Zijt gij dus liefhebber van adellijk wild, onderneem dan geen pelgrimstocht naar Davos zonder uw poelier gelast te hebben u slechts hazen en patrijzen te zenden, wier frischheid reeds een knakje kreeg in lager gewesten. Brieven immers van adeldom reikt Davos aan hoenders niet uit.

Komt het gezegde u ongelooflijk voor, ontvang dan de verzekering dat in het hoogklimaat de lijken zelfs onbederfelijk zijn. Wie in een Zwitsersch of Tyroolsch bergdorp, dat op zekere hoogte gelegen is, gedurende den winter sterft, wordt in de kist gelegd en op eene bovenkamer van het chalet geplaatst, tot de lente aanbreekt en den grond van het kerkhof ontdooit. Een mijner kennissen zag, niet verre van Martigny, op één voormiddag zeven lijken ter aarde bestellen; en op zijne vraag of er soms eene besmettelijke ziekte heerschte in het dorp, werd hem door een landman geantwoord, dat vandaag al degenen begraven werden die in den loop des winters waren gestorven.

Om naar Davos terug te keeren, zie en hoor hoe de kuurkapel daar speelt in de open lucht en de gasten, niettegenstaande de thermometer beneden nul staat, naar hare uitvoering in het zonnetje zitten of loopen te luisteren. Niet één hunner of hij draagt den zwarten of blauwen bril op den neus, om zich te schutten tegen het al te schitterende van de blanke sneeuw rondom, door de flikkerende zon in millioenen diamanten herschapen. Sla de oogen opwaarts naar de bergen, en zeg mij of gij het geluk niet benijdt van dat heertje, dat hoog in de lucht, te midden van sneeuw en ijs, op een makkelijke bank zijn uiltje zit te knappen. Eindelijk richt ze naar dat zonnig terras daarginder en zie een heel gezelschap vroolijk middagmalen in onbesloten

ruimte, terwijl de thermometer, geene drie schreden van de tafel in de schaduw opgehangen, alweder beneden nul staat.'

In de zonnige uren heerscht in en om Davos eene bedrijvigheid als op eene kermis. Het dal weergalmt van het geklingel der arresleden, van het gepraat en gelach der sleevaarders, vroolijke heeren en dames, die een tochtje maken of naar een geliefkoosd punt rijden. Op de bergwegen, die van het dorp omhooggaan, bewegen zich heele karavanen van sleeliefhebbers, bij honderden koppen tellende, die donker tegen de blanke sneeuw afsteken. Zij stijgen langs den eenen weg te voet omhoog, terwijl zij de kleine lichte sleden of zelf meetrekken òf, tot een lange rij vereenigd, door een paard laten ophalen. Langs den anderen weg dalen ze dan weer in vliegende vaart per slee naar beneden, zoodat ze maar voorbijsnorrende punten lijken.

De wedstrijden verlokken ook hier de waaghalzen tot de buitensporigste toeren, die een nieuweling in deze soort van sport de haren te berge doen rijzen; maar toch hoort men zelden van ongelukken, omdat de dikwijls urenlange banen zoo veilig mogelijk zijn aan-

gelegd. Door hun stoutmoedigheid onderscheiden zich vooral de Engelschen, maar ook onder de andere naties zijn er jonge en oudere heeren genoeg, die even hartstochtelijke liefhebbers zijn. Met de heeren wedijveren de dames, die er bijzonder op gekleed zijn. ‘Hoera!’ klinkt het, als de slee-amazonen voorbijsnorren, en galant nemen de heeren den hoed af. Alles is levenslust en levenskracht wat men ziet; de oogen schitteren in de frisch blozende gezichten, waaraan de vroolijke beweging eene jeugdige uitdrukking geeft.

Velen maken ook gebruik van de *skies*, de lange Noorweegsche sneeuwschoenen, waarmee men op den vlakken weg met bliksemsnelheid in eene soort van zwemmende beweging vooruit kan komen, terwijl zij ook op de berghellingen te gebruiken zijn, waar men geen gebaanden sleeweg heeft.

In het dal woelen op de kunstmatig aangelegde ijsvlakten honderden schaatsenrijders dooreen. De groote hotels hebben voor hun gasten eigen vijvers, bovendien is er nog een groot gemeenschappelijk ijsveld, en wanneer de sneeuw niet al te hoog ligt, biedt de Davosersee, die van ernstige dennen omkranst, den achtergrond van het dal vormt, een meter dik met spiegelglad doorschijnend ijs bedekt, eene prachtige natuurlijke schaatsenbaan.

Wat verzint de phantasie der liefhebbers al niet in den loop der wintermaanden, om afwisseling in het ijsvermaak te brengen! Wedstrijden, muziek en bals op het ijs, Venetiaansche nachten bij grimmige winterkou, buitensporigheden die een bedaard verstandig mensch haast onzinnig gelijken.

Toch trekt het schouwspel dier vroolijke menigte, met de pracht der kostbare toiletten, die Parijs of Berlijn niets toegeven, onweerstaanbaar aan, en wie zelf niet schaatsenrijdt, slentert toch minstens door de kleine stad van tenten en kramen, die zich overal vormt waar aan de schaatsenrijders of sleevaarders wat te verdienen valt. De verkoopers van grog of punch maken daar goede zaken, niet het minst de Davoser suikerbakkers; want hun ouden roep in het vak hebben zij weten te behouden, en de zuivere frissche winterlucht van het gebergte prikkelt den eetlust.

Als de zon ten ondergang neigt, dan wordt het gewoonlijk eenzaam op de ijsvlakten en sleebanen. Toch verleidt de liefhebberij nog menigeen ook bij de schemering en den maneschijn het ijsvermaak nog wat voort te zetten, eer zij naar hun hotels terugkeeren.

Hier wachten hen nieuwe ontspanningen; want Davos heeft al de afleidingen van eene groote stad: sociëteiten, concerten in groote weelderige wintertuinen met echte palmen, zijne bals, zijne schouwburgvoorstellingen en eene menigte andere verstrooiingen, die aan dergelijke cosmopolitische verzamelplaatsen eigen zijn.

(*Slot volgt.*)

Niet te voorbarig.

Gij zult den dag niet vóór den avond p r i j z e n ,
Hoe klaar de morgen zij, hoe schoon de dag!
Vaak zag men laat nog 't zwoele wolkfloers rijzen,
En de avond sloot met storm en hagelslag.

Gij zult den dag niet vóór den avond l a k e n ;
Men zag zoo vaak na regen, storm en nood
Het wolkfloers straks den dampkring ijler maken:

De dag verglom in 't gouden avondrood.

Prijs dus den morgen op den schoonen morgen;
Doe op den dag betamelijk uw plicht;
Laat voor den avond maar den Hemel zorgen,
Die beide zendt: èn wolk èn zonnelicht!

Naar Gerok.
H. ERMANN, S.J.

Uit het leven van eenen Schilder. Vrij naar André Theuriet.

V.

Den 30en April 1874, den dag van de zoogenaamde *vernissage*, stond een groep kunstenaars en liefhebbers te kijken voor eene schilderij, dat bijna aan de kroonlijst hing in een der zalen in de nabijheid van den *Salon Carré.* Het doek stelde een ouden Bretonschen bedelaar voor met lange grijze haren, afhangende op zijn blauw buis. Doodmoe had hij zich, leunende op den stok, neergezet aan den voet van een bouwvalligen Calvarieberg aan het einde van eene esschenlaan, waar de half ontbladerde twijgen zich ineenstrengelden boven de witachtige stammen. Er school in dit doek eene zeldzame knapheid van uitvoering, een fijngevoelige teruggave der ziel van Bretagne met een tikje sentimentaliteit. De teekening was geestig, de kleur van een heldere en fijne tonigheid; het geheel boeide door gulle oprechtheid. De groep der beschouwers spaarde het werk dan ook hare loftuitingen niet.

'Dat is uiterst diep gevoeld! - En rondweg geschilderd, zonder kunstjes. - De kerel leeft en is prachtig gehuld in die nevelachtige atmosfeer. - Men ruikt er den herfst uit!.... Men zou zeggen, de blâren zachtjes van de boomen te zien vallen. - Hoor eens,' merkte een criticus op, 'dat is heel wat anders dan het werk van de schilders van het *Institut*, die landschappen schilderen binnenshuis. Van wien is het? Van een nieuweling nota bene!'

De catalogus werd opgeslagen en een van de heeren las hardop:

'Cormier (Yves), geboren te Quimperlé (Finistère), leerling van Cabanel. - De "heilige kruisweg" te Ploa-ré op een herfstmorgen.'

De onverschilligen groepten zich op hunne beurt als schapen in hoopjes. Een enkelen keer hield een schilder eenen kunstgenoot, die voorbij kwam, staande en riep hem toe:

'Zeg, kijk dat hier eens. Verduiveld goed, hè? En dat voor een leerling van Cabanel.... Dat is er ook een, die zijnen meester niet veel te danken heeft.'

De meesters van het vak vonden het niet onaardig, aan het genoegen, een nieuw talent toe te juichen, ook de voldoening te kunnen paren, door dien nieuwen naam afbreuk te doen aan schilders van gevestigden roep.

Den heelen namiddag verdrong men elkaar voor den ouden bedelaar van den 'heiligen kruisweg' en de belangstellende groepen vernieuwden zich zonder tusschenpoozen.

Yves Cormier, die van 's morgens af al schuw in de buurt van zijn doek ronddwaalde, kon zijne oogen en ooren haast niet gelooven. Achter de rugleuning van eene bank verscholen, hoorde hij met genot de loftuitingen, aan zijn schilderij

toegezwaaid. Hij verlustigde zich in die eerstelingen van den roem, die, naar het zeggen van Vauvenargues, ‘zoeter zijn dan de stralen van het morgenrood.’

Sinds zijne teleurstelling op Kerdouarnec waren zes jaren verloopen, zes jaren van afzondering, teleurstellingen en wederwaardigheden. Na door den heer Tromelin zoo plomp te zijn afgewezen, was hij moedeloos naar Parijs teruggekomen en had in den arbeid den troost gezocht voor zijne onfortuinlijkheid.

Zoodra hij zich daar weer had ingericht, had hij kort op elkaar twee brieven van Marianne gekregen en had zich aanvankelijk voorgenomen ze te beantwoorden; maar de strijd voor het dagelijksch brood had hem dit van dag tot dag doen uitstellen, en na verloop van eene maand had hij gedacht dat het misschien maar beter was het stilzwijgen te bewaren.

Om zich in zijn eigen oogen over dat ruw afbreken te verontschuldigen had hij een schoonschijnend voorwendsel, namelijk de belofte, die hij den heer Tromelin gedaan had, Marianne niet meer aan te spreken. Daar bovendien de wond meer zijne eigenliefde dan zijn hart was toegebracht, kon hij ze ongemerkt vergeten.

Zijne eerzuchtige verlangens waren sterker geworden naarmate zijn eigenlijke liefde verflauwde. Thans meer dan ooit wilde hij tot succes en fortuin geraken, al was het maar om zich te wreken over de minachting van den heer Tromelin. Al zijn streven was op dat eenige doel gericht: vooruit te komen.

Ongelukkig haastte het lot zich niet, hem daartoe te helpen. Op het oogenblik dat hij zich in het volle bezit begon te gevoelen der geheimen van het vak en waarop hij zich voorstelde zijn werk te gaan tentoonstellen, kwam de oorlog van 1870 zijne berekeningen verstoren en zijne verwachtingen verijdelen.

Toch had hij dapper in een bataljon vrijwilligers dienst genomen en zijne plichten als soldaat flink vervuld. Toen hij in de maand Augustus 1871 te Parijs was teruggekeerd, had hij den verloren tijd moeten inhalen, nieuwe pogingen beproeven en te midden van de neerdrukkende zorgen der armoede moeten voortspartelen. Hij kwam zich zelven als eene mier voor, die, beladen met een last te zwaar voor haar zwak lichaampje, een muur poogt over te klauteren, die ze van het mierennest scheidt, en daarbij telkens een beetje lager valt.

In elk geval had hij de onverzettelijkheid en de volharding van de mier en liet den moed niet zinken. In 1873 eindelijk kwam hij er toe, iets ten toon te stellen, maar de schilderij, hoog tegen de kroonlijst opgehangen, bleef onopgemerkt. Hij zelf alleen kwam het op zijn gemak bekijken en zich nauwkeurig rekenschap geven van de fouten en gebreken, die de goede plaatsing van het doek verhinderd hadden.

Met verdubbelden ijver begon hij weer van voren af aan. Zijn Bretonsche koppigheid hielp hem daarbij. Bij elke nieuwe poging balde hij om zoo te zeggen de vuist tegen het lot en riep het toe: ‘Gij kunt me tegenwerken zooveel gij wilt, ik zal u wel klein krijgen en dwingen mij eindelijk succes te bezorgen.’

Hij ploeterde van den morgen tot den avond, zonder zich de minste afleiding te veroorloven. En toen hij zich tegen den zomer uitgeput voelde door het harde werken en den schralen kost, ging hij zich te Quimperlé bij zijn familie weer eens opknappen: vandaar had hij de schilderij meegebracht, die hem in den Salon van 1874 eindelijk uit zijne onbekendheid trok.

Parijs heeft dit voor, dat wie er eenmaal door een welgeslaagd werk tot bekendheid raakt, zijn roep door een honderdstemmige echo ziet herhaald. Nog in den avond van den dag der vernissage was de naam van Yves Cormier bekend bij allen, die maar eenig belang stelden in kunst. Daags daarna vestigden vier, vijf groote bladen de aandacht op zijne schilderij. De *Illustration* vroeg hem verlof, er een gravure van

te mogen geven en eenige dagen daarna ontving Yves bezoek van een liefhebber, die 'den heiligen kruisweg van Ploa-ré' van hem kocht, terwijl een kunstkooper hem een voordeelige overeenkomst voorsloeg om het uitsluitend eigendom te krijgen van zijne toekomstige werken. Tegen het einde van Mei kende de jury hem een tweeden prijs toe, en van dit oogenblik af was zijn weg gemaakt.

Dat plotseling welslagen bracht hem volstrekt den kop niet op hol. Als een verstandige kerel bedacht Yves dat de ingenomenheid van het publiek alleen zou standhouden als hij die zorgvuldig onderhield door heel langzaam te werken en telkens zorvuldiger afgewerkte doeken te vertoonen.

Hij maakte alleen van het buitenkansje gebruik om zich eene werkplaats in te richten, waar hij zijne vrienden en modellen behoorlijk kon ontvangen. Twee of drie welgeslaagde portretten brachten hem in den smaak en openden hem de wereld. Hij had de slimheid, de aandacht van het publiek niet te vermoeien en sloeg een jaar over met tentoonstellen. Inden Salon van 1876 zond hij het portret van eene beroemde tooneelspeelster in en won er een eersten prijs mee. Maar vooral met de tentoonstelling van 1878 ging zijn reputatie als een schitterende vuurpijl omhoog. Hij vertoonde er een groot doek, voorstellende eene jonge vrouw, die zat te lezen met den rug naar een venster gekeerd, dat uitzag op boomen, waardoor men de baai van Douarnenez onderscheidde.

In deze vrouwenfiguur, tegen het licht in geplaatst, lag een innige poëzie, een geheimzinnige

weemoed, die zich aan het zeegezicht op den achtergrond meedeelden. De boomen met de buigzaam neerhangende takken, de zee met haar zacht blauw, de kalme hemel, de glooiingen der kust waren in overeenstemming met de vredige schaduw van het binnenhuis, waar de jonge vrouw verstrooid haar boek zat te lezen en hare gedachten den vrijen loop liet. Voor die schilderij staande, waaruit een heel persoonlijk gevoel sprak en dat bijzonder knap was uitgevoerd, kreeg men een diepen indruk van het besloten en overwegende leven in een kalm plattelandshuis.

De trekken der lezeres herinnerden in de verte aan die van mejuffrouw Tromelin en dit was, na lange jaren, de eenige haast onwillekeurige herinnering aan zijn innige betrekking tot Marianne. Hij bracht zich zijn verblijf op het huis Kerdouarnec niet graag meer te binnen. Hij had zoo hard gewerkt om dat tijdperk uit zijn leven te vergeten dat het beeld van Marianne hem nu nog maar als door een nevel verscheen en hij het als een lastigen bezoeker afwees.

Diep in zijn binnenste koesterde hij een onrechtvaardigen wrok tegen mejuffrouw Tromelin. De herinnering aan het meisje toch reet eene wond van gekwetste eigenliefde open, die nog maar half geheeld was. Met echt menschelijke ondankbaarheid vergat Cormier de heerlijke uren van vertrouwelijk samenzijn onder de kastanjeboomen van Kerdouarnec; hij gaf zich geene rekenschap van de gunstigen invloed, dien de genegenheid en de bewondering van de jonge Bretonsche op de ontwikkeling van zijn talent gehad had. Hij schreef al de verdienste van zijn welslagen toe aan de volhardende pogingen van zijnen wil alleen. Verblind door de plotselinge schittering van zijnen naam, dacht hij er niet aan zich af te vragen of de genegenheid van Marianne hem niet in zekeren zin geluk had aangebracht; hij voelde niets meer van den geheimzinnigen band, die zijn tegenwoordigen voorspoed vastknoopte aan de levendige aandoeningen, ginds in dat afgelegen kasteel van het schilderachtige land ondervonden.

Die tentoonstelling van 1878 was voor Yves een nieuwe en groote stap op den weg der beroemdheid. De kunstrechteis hadden voor hem niets dan lieve woordjes zoo zoet als melk en honing; hij verwierf eene decoratie; de deftigste salons, waar men het moeilijkst binnendrong, stonden voor hem open; de bestellingen stroomden toe; de Parijsche dames, die den toon aangaven en hare namen vermeld zagen in de berichten der bladen, wilden van niemand anders dan van hem geportretteerd zijn.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Een sprong in den afgrond. -

HET MONUMENT VAN KEIZER WILHELM AAN DE WESTFAALSCHE POORT.

Het huivering wekkend tooneel, door deze plaat weergegeven, heeft zich voor weinige maanden afgespeeld in Afghanistan. De welgeslaagde teekening in dit nummer kan eenigszins een denkbeeld geven van dat woest bergachtige land. Als steile muren rijzen de vervaarlijke rotshellingen omhoog en tegen die helling aan slingert zich de weg, ten deele door de natuur zelf gevormd, ten deele in de rots uitgehouwen. Wie zich langs dat hobbelige en kronkelige pad beweegt, zweeft gestadig boven den afgrond. En toch trekken langs dien weg niet enkel ruiters te paard, zooals onze teekening te zien geeft, maar zelfs heele karavanen van zwaar beladen kameelen.

Op zekeren keer nu was een dier lastdieren, waarschijnlijk door een misstap of een plotselingen schrik, van dien hoogen slingerweg afgevallen en in den afgrond te pletter gestort.

Uit belangstellende nieuwsgierigheid ging de emir met zijn gevolg de plek van het onheil eens opnemen, misschien om te zien of dat gevaarlijk punt van den weg ook eenige beveiliging behoefde.

Onze teekening vertoont den vorst met zijn gevolg te paard voorttrekkend langs het duizelingwekkende pad. Het paard van een zijner officieren, beangst door het gezicht van den afgrond, dringt zich zoo dicht mogelijk tegen den rotswand, zoodat het been van zijn berijder daartegen beklemt raakt. De ruiter, door de pijn geprikkeld, geeft het dier een tik met de zweep. Dat drijft den angst van het paard ten top. Steigerend springt het op en stort zich met ruiter en al in de diepte, terwijl de emir en zijn gevolg met ontzetting het ongeluk aanstaren.

Het monument voor keizer Wilhelm aan de Westfaalsche Poort. -

Het zegevierende Duitschland wordt niet moe, door kolossale gedenkteekenen zijn overwinningen van het jaar '70 en de strijders, die ze bevochten, te vereeuwigen. Ter eere van keizer Wilhelm I, den grondvester der Duitsche eenheid, zijn nu al drie

ontzaglijke monumenten verrezen. Vooreerst het bijzonder rijke, met colonnaden en beeldgroepen gesierde *Nationaldenkmal* te Berlijn, waarvan wij vroeger reeds een afbeelding gegeven hebben; dan het gedenkteeken op den Kyffhäuser en eindelijk het monument aan de Westfaalsche Poort, in dit nummer afgebeeld.

Dit reusachtig gevaarte is ter eere van den gevierden keizer opgetrokken door de Westfalen en lang werd er getwist waar het verrijzen zou. Ten slotte werd daartoe gekozen de hoogte van den Wittekindberg aan de *Porta Westfalica*, in hetzelfde Weserbergland, waar het eerste monument der Duitsche eenheid verrees, de zuil van Arminius, die Germanië van de Romeinsche heerschappij bevrijdde.

Tusschen den Wittekindberg en den daartegenover gelegen Jakobsberg slingert zich de Weser door de vlakte. Van den top heeft men een ruim gezicht over de omliggende plaatsjes en den ouden bisschopszetel Minden.

Onze afbeelding van het monument, die ons van een nadere beschrijving van het landschap ontslaat, geeft duidelijk te zien hoe eenvoudig verheven, hoe sierlijk en edel bij al het zware en massieve der vormen het bouwwerk zich op de hoogte verheft.

Bij het uitschrijven van den wedstrijd voor het monument, waarin de bouwmeester Bruno Schmitz te Berlijn met zijn thans uitgevoerd ontwerp den prijs behaalde, was de voorwaarde gesteld: een werk te scheppen, welks verschijning zich bij het landschapkarakter der streek zou aansluiten en te gelijk reeds uit de verte de gedachte van een keizermonument zou uitdrukken. De kunstenaar kon zich hier dus niet tot een enkel beeld bepalen, want hoe weinig effect een standbeeld, al is het in de grootste afmetingen uitgevoerd, in de verte maken kan, dat zien wij aan het Germania-monument in het Niederwald en het reusachtige Arminius-beeld in het Teutoburgerwoud.

Daarom heeft Schmitz een koepel ontworpen van vijftien meter doorsnede, die, in eenvoudige vormen gehouden, zich verheft op een terras, door zware muren en lage hoektorens ingesloten. Onder dien koepel, met de keizerskroon gedekt, staat het zeven meter hooge standbeeld des keizers, dat reeds van verre uit de vlakte zichtbaar is.

[Nummer 46]

Op Kreta.

De vroolijke Egeïsche Zee met haar groene eilanden, overhuifd door een smetteloos blauwen hemel, wordt in het Zuiden begrensd door het eiland Kreta, dat op zijn lang gerekten vorm maar weinig geledingen aanbiedt. Nadert men Kreta het Noorden, dan komen de vele eilanden van den Cycladen-Archipel te dicht bij het eiland, om er den verrassenden blik op te hebben, dien men geniet, wanneer men van het Zuiden, dat wil zeggen uit de open Middellandsche Zee, naar Kreta koers zet. Dit is bij voorbeeld het geval bij den overtocht van Alexandrië naar Griekenland. Dan zweven langzamerhand door de zon rood getinte bergruggen boven den zeespiegel omhoog, andere toppen volgen, waarvan de hoogste de Ida is, die door de oude Hellenen voor de geboorteplaats van Zeus werd gehouden. Al de hoogten, die men tot den uitersten oostelijken gezichteinder in blauwe nevels gehuld ziet, behooren tot Kreta. Men krijgt nu een juiste voorstelling van het grootste der Grieksche eilanden, dat zich als een reusachtige dam tusschen de open Middellandsche Zee en de Egeïsche Zee uitstrekt, als wilde het deze van de overige wereld afsluiten.

DE OORLOGSHAVEN SOEDA OP KRETA IN DE NABIJHEID VAN KANEA.

Op het eiland Kreta reikten door het binnenstroomen der Pelasgiërs en Pheniciërs aan den eenen, en der Grieksche Doriërs aan den anderen kant, het Oosten en het Westen elkaar de hand. In een uithoek van het eiland hebben de afstammelingen der Doriërs zich met al hun oorspronkelijkheid en wildheid weten staande te houden, in het landschap Sphakia namelijk, het ‘witte gebergte,’ in het uiterste Westen van het eiland. Daar droeg men nog tot aan het einde der vorige eeuw pijl en boog, en dansten

de krijgers er den ouden wapendans der Koereten. Daarbij leggen de Sphakioten een onstuimige dapperheid aan den dag, waarvan zij keer op keer blijk geven in de bloedige veeten, die dezen volksstam verscheuren en hen machteloos maakten tegenover hun Muzelmansche onderdrukkers.

Wanneer er van de Mohammedanen op Kreta sprake is, moet men daarbij in het oog houden, dat daarmee geen Turken, maar Muzelmansche Grieken bedoeld worden. De heele bevolking toch is, met slechts zeer weinige uitzondering, van Grieksche afkomst. Maar de twee eeuwen, dat het eiland in het bezit der Turken is (sedert 1669), zijn voldoende geweest om, behalve in de haast ontoegankelijke bergstreken, alle leven te dooden en de bevolking, die op een geschiedenis van drieduizend jaren kan terugzien, in het stof te vertreden. Onder deze verdrukking is in verloop van tijd een aanzienlijk gedeelte der Kretenzische Grieken tot den Islam overgegaan. Het waren hoofdzakelijk de Sphakioten, die in hun woest Alpenland aan de verturking met goed gevolg weerstand boden. Daar leiden van de kust moeilijk begaanbare paden door urenlange rotskloven naar dat hoogland, waar de van de buitenwereld afgesloten stam zijn overoude zeden en gewoonten behouden en een sterk ontwikkeld gevoel voor vrijheid bewaard heeft.

TURK OP KRETA.

Evenals op het nabijgelegen eiland Santorino, waar de vulkanische krachten onophoudelijk

werkzaam zijn, woelt en kookt het ook voortdurend op Kreta. Maar de beweging hier is van een geheel anderen aard. Sedert den laatsten grooten opstand van 1867 tot 1869 is dit schouwspel om zoo te zeggen aan de orde van den dag geweest. Het heeft niets geholpen, dat de Turksche troepen in die jaren op vreeselijke wijze hebben huisgehouden. Als toen het woeste gehuil der Muzelmansche dwepers in de woningen der Kretenzers doordrong, sidderden vrouwen en kinderen voor hun leven. Maar als weerwraak lieten ook de Sphakioten het niet aan gruwelen ontbreken. Dit kwam geheel overeen met hun ongetemde natuur en het oude Oostersche spreekwoord: ‘Oog om oog, tand om tand.’

Aan vroegere oorlogen herinneren de steden aan de kust. Als men de haven der hoofdstad van het eiland, de stad Kandia (niet te verwarren met het in den laatsten tijd veelgenoemde Kanea) binnenloopt, ziet men rondom de geweldige Venetiaansche vestingwerken, wier verdediging door de soldaten der doge-republiek voor alle tijden merkwaardig is geworden. Drie jaren (van 1667 tot 1669) duurde de verdediging, waarbij de Venetianen 30.000 man verloren en 50.000 kanonkogels verschoten, terwijl de belegeraars met 40.000 kanonkogels, 15.000 bommen en 20 000 granaten antwoordden. Thans is het stil in die haven, de muren zijn in verval en de paleizen uit den bloeitijd van Venetië al twee eeuwen een puinhoop. Daartusschen verheffen zich de Mohammedaansche winkels, door palmen overschaduwd.

Op eenige mijlen van de stad ligt Gnossos, de plaats van het wereldberoemde doolhof. Daar, in de idyllische eenzaamheid met haar rijkdom aan weelderige planten, waart de geest van koning Minos om, die Kreta tot een der bloeiendste rijken der oudheid had gemaakt, en van wien de Grieken droomen, dat het eenmaal weer zoo zal zijn.

In de lente van 1896 kwamen de Kretenzers, getergd door de schaamtelooze onderdrukking der Turken, opnieuw in opstand. Het middelpunt der beweging vormde, evenals vroeger, het Westen van het eiland, voornamelijk de stad Kanea. Reeds in April kwam het hier, onder de oogen der in de voorstad Halepa verblijf houdende Europeesche consuls, tot verbitterde straatgevechten. De Turken, van volkomen straffeloosheid verzekerd, drongen de huizen der Christenen binnen, plunderden en moordden naar hartelust.

De consuls, die maar met groote moeite het leven en den eigendom hunner landgenooten wisten te beschermen, vroegen om oorlogsschepen, die spoedig naar Kreta koers zetten en in de haven van Soeda voor anker gingen. Te gelijker tijd werd door de Porte, onder de pressie der groote mogendheden, de Landdag, die maar een zeer geringe mate van zelfstandigheid genoot, tegen het einde van Mei bijeengeroepen.

Middelerwijl duurde het moorden en plunderen voort. Het aantal opstandelingen klom langzamerhand tot 5000 man, van wie er 2000 het Turksche garnizoen te Vamos belegerden. De Sphakioten, altijd bereid den strijd met de Turksche verdrukkers aan te binden, kwamen uit hun bergen te voorschijn en gaven den Muzelmannen overal de handen vol. Deze laatsten durfden de koe niet bij de horens grijpen, en zoo bleef het hoogland van Sphakia, waar Turksche legerafdelingen meer dan eens in de pan gehakt waren, tot dusver van hen verschoond. Daarentegen was de Porte onverstandig genoeg, op het eiland een militair element over te planten, dat uitstekend geschikt was om de wilde hartstochten nog meer te doen ontvlammen. Dit element waren de zoogenaamde Benghasis, een soort van ongeregelde troepen uit Tripolis.

Te Kanea gaf de moord op een Bazi-Bazoek het sein tot een afschuwelijk bloedbad, hoewel middelerwijl de vreemde oorlogsschepen waren aangekomen. Nu breidde de beweging zich ook naar het Oosten uit. Te Kanea en Retymo werden straatgevechten geleverd, allerwegen werden christelijke dorpen geplunderd, en uit weerwraak werden kleine Turksche detachementen door de opstandelingen in de pan gehakt. De toenmalige gouverneur-generaal van het eiland, Turkhan pasja, was niet in staat, de uitspattingen der Turksche soldaten tegen te gaan, daar hij met den militairen gouverneur Izzedin, die voor den aanlegger der gruwelen werd gehouden, op gespannen voet stond.

Ondertusschen werd het garnizoen te Vamos door de opstandelingen steeds meer in het nauw gebracht, waarin de Porte aanleiding vond, versterkingen naar het eiland te zenden. Te gelijker tijd wendden de opstandelingen zich om hulp tot Athene. De Grieksche regeering richtte een vertoog tot den sultan, de consuls verhieven hun waarschuwende stem en de Porte zocht tijd te winnen. Het plunderen en platbranden der christelijke dorpen duurde echter voort, en aan de noordkust van het eiland kwamen duizenden vluchtende vrouwen en kinderen bijeen, die naar Griekenland wenschten te worden overgebracht.

Den laatsten Mei behaalden de Turksche troepen een overwinning op de opstandelingen: zij ontzetten het garnizoen van Vamos, dat ongedeerd te Kanea terugkwam. Den 8n Juni bombardeerde een Turksche kruiser de kust bij Poekolles, en voorbijvarende schepen zagen des nachts herhaaldelijk den heelen gezichteinder van het eiland rood gekleurd door de vlammen van brandende dorpen. De opstandelingen betaalden, waar ze konden, de Turken met gelijke munt. De toevoer van wapens en ammunitie door Grieksche schepen werd door den vorm der kust begunstigd. De opstand won meer en meer veld, zoodat de Porte, bovendien door de mogendheden aangespoord aan dezen toestand een einde te maken, eindelijk zich tot concessies bereid verklaarde. Nog voor het einde van Juni werd de onbekwame gouverneur Turkhan pasja teruggeroepen en vervangen door George Berovitsj pasja, tot dusver vorst van Samos. De sultan verzekerde verder, dat met het openen van den Landdag, wat op den 29en Juni was bepaald, eene algemeene genade zou gepaard gaan.

Den grondslag voor een vergelijk zou het verdrag van Halepa vormen, maar de opstandelingen verklaarden zich daar niet mee tevreden. Zij verlangden, en terecht, meer en beter waarborgen tegen de geweldenarijen der Turken.

Het verdrag van Halepa bepaalt, dat de burgerlijke gouverneur van het eiland, waarop de Christenen een overwegende meerderheid uitmaken, een Christen is, dat de districtshoofden tot den godsdienst behooren, die in het district de meerderderheid heeft, en dat de helft der inkomsten voor openbare werken op het eiland moet gebruikt worden. De Nationale Vergadering verlangde meer: de post van militair commandant moest opgeheven, de burgerlijke gouverneur met meer gezag bekleed en het tolwezen hervormd worden. Ja, er waren er, die reeds de Grieksche vlag geplant hadden en aangemoedigd werden door de komst van landslieden, die wapenen en levensmiddelen brachten.

Nu keerden de mogendheden zich tegen de opstandelingen. Hun werd te verstaan gegeven, dat de revolutionnaire partij, met het oog op de tegemoetkomende houding der Porte, alle aanspraak op genegenheid van Europa zou verbeuren, indien zij niet de hand tot vrede en verzoening wilde reiken.

Eindelijk kwam de Nationale Vergadering bijeen. Half Juli waren 25 christelijke en 22 Mohammedaansche afgevaardigden verschenen, nadat Abdoellah pasja, de

militaire gouverneur, van de Porte last had gekregen, de vijandelijkheden te staken, mits de troepen niet werden aangevallen. Maar reeds in de eerste zittingen kwam het tot protesten en heftige tooneelen, daar weldra bleek, dat het den sultan met zijn toegeven geen ernst was. Heel het bijeenroepen van den Landdag was niets meer dan eene schijnvertooning om den mogendheden zand in de oogen te strooien.

Er kwam dan ook niets tot stand, en de Porte zette hare trouw looze politiek voort, tot in het begin van dit jaar opnieuw de opstand uitbrak, of liever de strijd om de vrijheid en onafhankelijkheid begon, waarbij het kleine Griekenland, dat niet langer werkeloos den moord zijner stamgenooten wilde aanzien, een koningszoon met eene vloot te hulp zond.

Onze lezers kennen uit de dagbladen al de bijzonderheden van deze heldhaftige worsteling tegen de Turksche dwingelandij en.... de onchristelijke politiek der christelijke groote mogendheden. Zij allen vormen ongetwijfeld met ons den wensch, dat voorgoed de banden tusschen Kreta en het Turksche rijk verbroken worden en het eiland onder het vreedzaam bestuur van Griekenlands koning eene kalme, gelukkige toekomst te gemoet ga.

Uit het leven van eenen Schilder.
Vrij naar André Theuriet.
(*Vervolg.*)

Hij werd zelf een man van de wereld, maakte werk van zijn toilet en vertoonde zich gaarn op deftige soirées, bij groote uitvoeringen en op ministerieele feesten. Eenige dagen nadat zijne decoratie in het staatsblad gestaan had, richtten zijne vrienden een feestmaal aan om zijn onderscheiding te vieren, - een monsterfeest, waaraan al wat in kunst, in letteren of in de pers eenigen naam had, deelnam.

Het feestmaal werd gehouden in het *Hótel Continental.* Aan de weelderig versierde en bebloemde eeretafel zetelde Yves Cormier, omringd van hooge persoonlijkheden, van beroemde collega's en leden van het *Institut.* Bij het nagerecht werd aan zijne verdiensten plechtig hulde gebracht, er werden feestdronken uitgesproken vol loftuitingen, waarop hij met bescheidenheid en behoorlijke aandoening antwoordde.

Toen men daarna in eene aangrenzende zaal de koffie ging gebruiken en de gasten zich in groepjes verdeelden, klopte een oude landschapschilder, Hugues Lé Chantre, bekend om zijne gulhartige rondheid en vrijmoedigheid, hem op den schouder en zei met een kalm gezicht:

‘Bravo, beste jongen, verschoon mij, dat ik u nog niet eens de hand ben komen drukken.... Gij wordt van avond zoo gevierd en omsingeld, dat men om u te bereiken kaartjes zou moeten nemen, evenals voor den omnibus.... Nu, alle mogelijke complimenten, en van harte, hoor! Gij beleeft op het oogenblik uw besten tijd, ge zijt in de wittebroodsweken van het succes. Dat hebben wij allen min of meer genoten, en het is een verduiveld aangenaam tijdperk in uw leven.... Geniet er van zoolang het duurt, maar verbeeld u niet dat het zal blijven duren. Men zou het goede publiek al heel slecht moeten kennen om op dien zandgrond te bouwen. Het zal u gaan als al ons kameraden, gij zult ook teleurstellingen beleven en dan zal het er op aan komen, dat gij er tegen kunt. Den eersten keer dat gij struikelt, zullen allen des te onbarmhartiger voor u zijn, naarmate zij je nu te harder hebben toegejuicht. Dan zult gij eens zien hoe gauw ze omkeeren en in plaats van lof niets dan blaam voor u hebben.... Zeker gij hebt talent en wel van de beste soort; maar dat is in ons vak niet

voldoende: men moet het ook weten te sparen, aan te kweeken en naar den smaak van den dag te plooien.... En de smaak van den dag is zoo grillig en veranderlijk als een jongejuffrouw! Wacht maar eens twee of drie jaar en gij zult het gewone liedje hooren: 't Is alles heel lief wat die Cormier maakt, maar 't is ook altijd hetzelfde.... 't Wordt tijd dat hij eens verjongt.... En als gij dan probeert u te vernieuwen, zal 't weer wat anders zijn. Denzelfden zullen roepen dat gij verkeerd doet met van manier te veranderen en u op een terrein te wagen, waar gij niet thuis zijt. En dan zullen de stommeriken gelijk hebben ook!.... Een appelboom kan nu eenmaal geen perziken voortbrengen, en omgekeerd. Het beste middel om oorspronkelijk en interessant te blijven, is zijn eigen aard te volgen. Lijken al de vrouwen van Da Vinci niet op elkaar, en belet dit dat hij een groot meester is?.... Och, of gij 't wilt of niet, zal uwe persoonlijkheid toch gauw genoeg verdwijnen. Gij zult het algemeene lot niet ontloopen! Als eene plant al haare bloemen en zaden gegeven heeft, zeg ze dan maar goêndag!.... Ze verkwijnt en verdort en is voor

niets meer goed dan voor den mesthoop. Daarom, als gij me gelooven wilt, doe dan uw voordeel met den goeden tijd; put verstandig uit de ader en haal er als het kan een goeden klomp goud uit; en als gij dan uwe schaapjes op 't droge hebt, ga op uwe lauweren rusten als een bedaard koopman of een notaris in ruste.... Volg mijn voorbeeld niet na. Ik heb ook succes gekend; ik heb ook mijn feestmalen met Champagne, mijn ophemelpartijtjes gehad en nu wordt er gezegd dat ik niets meer waard ben.... Ik voor mij houd me overtuigd van het tegendeel; want ik heb in ieder geval nog mijne liefde voor de kunst en voor al wat lief is.... Maar dat is niet voldoende. Als men oud wordt, maakt alle liefde, onverschillig welke, u belachelijk....'

Yves Cormier, zijn best doende om zich goed te houden, hoorde die lange toespraak met een verstrooid lachje aan. Hij had de lichten van het feest nog in zijne oogen, het geluid van de feestdronken en complimenten der gasten nog in zijne ooren. Terwijl die lastige babbelaar hem in eenen hoek van den salon ophield, bespiedde hij met ongeduld de bewegingen van den directeur van Schoone Kunsten, die aanstalten maakte om heen te gaan en dien hij vóór zijn vertrek nog spreken wou. Hij luisterde maar met matige opmerkzaamheid naar de woorden van dien boetpreeker. Hij was trouwens als alle jonkheden, die de mogelijkheid van oud worden maar niet inzien; al wat hij hoorde scheen hem een saai en vervelend gebazel. Het gelukte hem eindelijk zich van den lastigen klant af te maken en na een vluchtigen handdruk te ontsnappen.

'Kerel,' zei hij een oogenblik later tot een oud kameraad van het atelier, 'ik ben daar door dien ouden Le Chantre aan de praat gehouden, dat ik niet wist, hoe van hem af te komen.... Wat heeft me die ouwe pruik staan zeuren!.... Hè, die oude schilders zijn toch zemelaars.'

En daar was het mee uit. De raadgevingen van Hugues le Chantre waren over hem heen gegaan als droppels water over gewast zeildoek.

VI.

De jaren, die de tentoonstelling van '78 voorafgingen en volgden, waren een gouden tijd voor de schilders. Amerika betaalde toen vorstelijke prijzen voor de werken van kunstenaars van naam. De 'lezeres' van Cormier werd voor tienduizend franks aangekocht door een gezelschap van barnums, die zich voorstelden het in al de groote steden der Vereenigde Staten ten toon te stellen. Toen hij zoo opeens tien schoone briefjes van duizend in handen kreeg, steeg dat Yves wel een beetje naar het hoofd, en hij was een van de eersten, die begreep welk een goudmijn daarginds te ontginnen viel.

Inderdaad vond zijne 'lezeres' onder de Yankees een nog grooter bijval dan ze te Parijs had genoten. Het consortium, dat de schilderij van de eene stad naar de andere sjouwde, maakte daar goede zaken mee en Yves ging in de oogen der Amerikaansche groote hanzen door voor den beroemdste van alle Fransche schilders.

De millionnairs, rijk geworden in de petroleum of het gezouten varkensvleesch, die Europa kwamen bezoeken, lieten zich in gezelschap van hun vrouwen of dochters naar de werkplaats van Cormier rijden en kwamen daar niet vandaan zonder een portret besteld of voor veel geld een brokje studie aangekocht te hebben.

Een bankier uit New-York haalde den schilder over, met hem naar de Vereenigde Staten over te steken en Yves besloot de reis te ondernemen. Hij bracht drie

wintermaanden door te New-York, te Boston en Chicago, werd overal gevierd en werd een geliefkoosd figuur in de Amerikaansche kringen. Zijn minste schetsen deden opgeld; het was hem onmogelijk al de portretten uit te voeren, die hi; besteld kreeg en die hem toch duur betaald werden. Toen hij naar Parijs terugkwam, had hij een honderdduizend franks in zijne portefeuille.

Toen zei hij bij zich zelven, dat het tijd werd zich eens schadeloos te stellen voor het leven van ontberingen, dat hij gedurende tien jaren geleid had en zich ook wat plezier te gunnen. Zijn succes deed een stroom van goud voor hem vloeien; daar putte hij met volle handen uit om zijne grillen te voldoen. Vooreerst kocht hij, omdat hij zich in zijn bescheiden werkplaats te bekrompen begon te voelen, een terrein in de wijk Monceau en liet er een huis zetten, dat hem veel meer kostte dan het kapitaal bedroeg, dat hij uit Amerika had meegebracht. Maar daar hij zeker was, als hij wilde, honderdduizend franks per jaar te verdienen, aarzelde hij niet eene leening aan te gaan voor eene groote som om de aannemers, de behangers en meubelmakers te betalen.

Na eene maand of zes was het huis klaar en hij liet het prachtig meubelen. Men kon hem nu alle dag zien op verkoopingen, waar hij tegen iedereen opbood om zich meester te maken van kostbare behangels uit de zestiende eeuw, meesterstukjes van schrijnwerk uit de achttiende, zeldzaam aardewerk en Japansch porselein uit den goeden tijd. Niets scheen hem te fraai of te duur. Daar hij zoo plotseling van armoede tot fortuin geklommen was, kende hij de waarde van het geld niet en een ijdele pronkzucht dreef hem, de kameraden te overbluffen.

Toen het huis naar zijn smaak ingericht en aangekleed was, gaf hij er een feest in, een soort van inwijding, waartoe al wat te Parijs aan kunst of letteren deed en het groote leven meeleefde, werd uitgenoodigd. De uitnoodigingskaarten - keurige etsen - hielden in dat men alleen gecostumeerd zou worden toegelaten, minstens in domino of in den Venetiaanschen mantel.

In de voorzaal speelde een orkest van zigeuners wilde *tsardas* om de gasten het welkom toe te roepen. Yves Cormier, in een schitterend costuum als Venetiaansch edelman gekleed, ontving zijne gasten op de treden van de breede trap, die naar de werkplaats leidde. Deze was tot danszaal ingericht en daar warrelden dooreen journalisten, beroemde tooneelspeelsters, mannen van de politiek en van de beurs en leden van de academie; men zag er ook schilders, maar toch niet veel en die waren nog heel uitgezocht.

Een tweede orkest, achter uitheemsche planten verscholen, nam een *loggia* in, die met de werkplaats gemeenschap had, en vanwaar de meesleepende dansmuziek in welluidende golven neerstroomde.

Een *souper* aan kleine tafeltjes besloot dit welgeslaagde feest, waarvan acht dagen lang in de bladen gesproken werd. Yves was de man van den dag geworden; ieder had den mond vol over de hooge vlucht, die hij genomen had. Voor de ramen der boek- en plaatwinkels zag men photographieën uitgestald, waarop hij was voorgesteld in werkcostuum te midden der pracht van zijn atelier.

Eenigen tijd na zijn feest bemerkte hij op het plein der Madeleine den ouden schilder Hugues le Chantre, die van de imperiale van een omnibus afklauterde. Hij dacht er al over, maar gauw om te keeren ten einde eene ontmoeting te vermijden, toen Le Chantre hem op den schouder tikte.

'Heidaar!' zei hij op zijn spotachtigen toon, 'gij ziet dus geen kleine menschen meer? Is 't misschien omdat ge mij niet op uw gemaskerd bal gevraagd hebt? Stel u gerust, beste jongen, dat neem ik u volstrekt niet kwalijk. Ik kan best begrijpen dat

gij mij totaal vergeten hebt. Ik ben volstrekt geen salonheerschap en ik kom alleen nog maar in bijeenkomsten, waar ik mijne pijp kan rooken.... Maar al ben ik niet op uwe galapartij geweest, ik heb er toch wel over hooren praten: het schijnt dat ze verduiveld goed is geslaagd geweest.... Ik moet zeggen, gij hebt verstand van groot doen, gij jonge schilders van den laatsten smaak! Twee orkesten, Zigeuners, overal bloemen, een souper, waaraan vierhonderd personen zich konden te goed doen.... 't Is bepaald vorstelijk en echt *renaissance*: het moet geweest zijn of het een feest bij de Medicis was en, me dunkt, ze moeten u voortaan wel Yves den Prachtlievende noemen!.... De rekening zal u anders niet meegevallen zijn, is 't wel?.... Nu, gij hebt eens aan de Parijzenaars willen laten zien dat de kunstenaars tegenwoordig niet krenterig zijn en met de groote hanzen kunnen wedijveren.... Alles heel lief, heel lief, mijn jongen, maar dat belet niet dat ik in uwe plaats voorzichtig zou wezen en het een beetje bedaarder zou aanleggen.... De kippen, die gouden eieren leggen, blijven niet altijd leggen. Nu gij aan 't geld verdienen zijt, zou ik u raden, de helft er van op te potten in eene oude kous, ik bedoel bij den een of anderen solieden bankier. Op die manier kunt gij 't vak laten loopen, als het niet meer bevalt, en uw hoofd rustig neerleggen op een kussen, met veiligheid gewatteerd.... Gij zult nu zeggen dat dit ouderwetsch en burgerlijk is, maar 't is toch nog het zekerste....'

Yves hoorde hem met een minachtend glimlachje aan en vergenoegde zich met droogjes te zeggen:

'Wel bedankt voor den goeden raad, hoor, beste jongen. Ik zal eens aan sparen gaan denken, zoodra ik geen tanden meer in den mond heb en oud word.'

Daarop drukte hij den ouden schilder verstrooid de band en draaide op zijn hielen om.

Zorgeloos zette hij zijn leven van arbeid en vermaken voort. Hij was een onvermoeide ploeteraar gebleven en deed zijne bestellingen naar eene vaste methode af. Hij schilderde twee of drie doeken in de maand. En als hij dan weer een lief sommetje bij elkaar had, maakte hij vorstelijke reizen naar Algerië of naar den Noordpool. Het goud liep hem als water door de vingers. Hij behoorde tot die kunstenaarsnaturen, die het verleden totaal vergeten en nooit aan den dag van morgen denken. Hij voelde altijd dezelfde kracht in zich, hetzelfde gemak van voortbrengen; hij genoot volop van zijn succes en verbeeldde zich dat dit maar altijd zoo blijven zou.

Het duurde vijftien jaar. - In onze dagen, met gestadige behoefte aan nieuwe gewaarwordingen, met de beweeglijkheid van de denkbeelden, de voorbarigheid in het oordeelen en het wispelturig dilettantisme, verandert binnen vijftien jaren de smaak van het publiek geheel en al. Degenen, die het sentimenteele realisme van Cormier hadden toegejuicht, verdwenen zachtjes aan en maakten plaats voor liefhebbers, die een andere kunstformule huldigden. Jonge geslachten van schilders namen de jaarlijksche tentoonstellingen in en vertoonden daar stukken, die veel ingewikkelder en ook veel stouter waren. Luidruchtige, strijdlustige en onverzoenlijke critici juichten, in naam van eene nieuwe schoonheidsleer, de jonge talenten toe en braken onbarmhartig de schilders van gevestigden naam af. Voor hen werd de schilderkunst, zooals die door lieden van vóór 1870 begrepen was, eenvoudig 'oude school.' Het modernisme van heden deed het modernisme van vroeger belachelijk schijnen. In kunst is hetgeen opgevat en uitgevoerd is, om den smaak van den dag te bevredigen, noodzakelijk veroordeeld spoedig te verouderen.

Men dweepte nu met symbolische schilderijen, vreemde onderwerpen, half door een nevel gezien. Men wond zich op voor de doeken van de jonge Engelsche school;

men toonde zich als verliefd op de Italiaansche primitieven en de napraters hadden geen andere namen in den mond dan Botticelli en Burne-Jones; zij zwoeren alleen bij John Ruskin zonder trouwens eenen regel van hem gelezen te hebben.

De Amerikanen op hunne beurt waren het moe geworden hun dollars in de werkplaatsen der Fransche schilders te strooien. Nadat Parijs voor de Vereenigde Staten de groote markt van hedendaagsche kunst geweest was, moest het nu wijken voor Londen. De Yankees kochten nu schilderijen van Millais, Watt, Orchardson en begonnen zelfs belang te stellen in de werken van hunne eigene schilders.

Yves Cormier, die zich gewoonlijk beklaagde, rusteloos door kunstkoopers achtervolgd te worden, zag zich nu zachtjes aan genoopt, die heeren na te loopen om zijne doeken kwijt te raken. En nog kwam hij dikwijls onverrichter zake terug. In den Salon liep de menigte zijn Bretonsche tafereelen onverschillig voorbij; de critiek sprak niet meer over zijn werk, en als zij het al deed, geschiedde het met minachtende bewoordingen. De meest welwillenden wierpen

hem eene vermelding als eene aalmoes toe en gaven hem geniepig den raad er maar uit te scheiden.

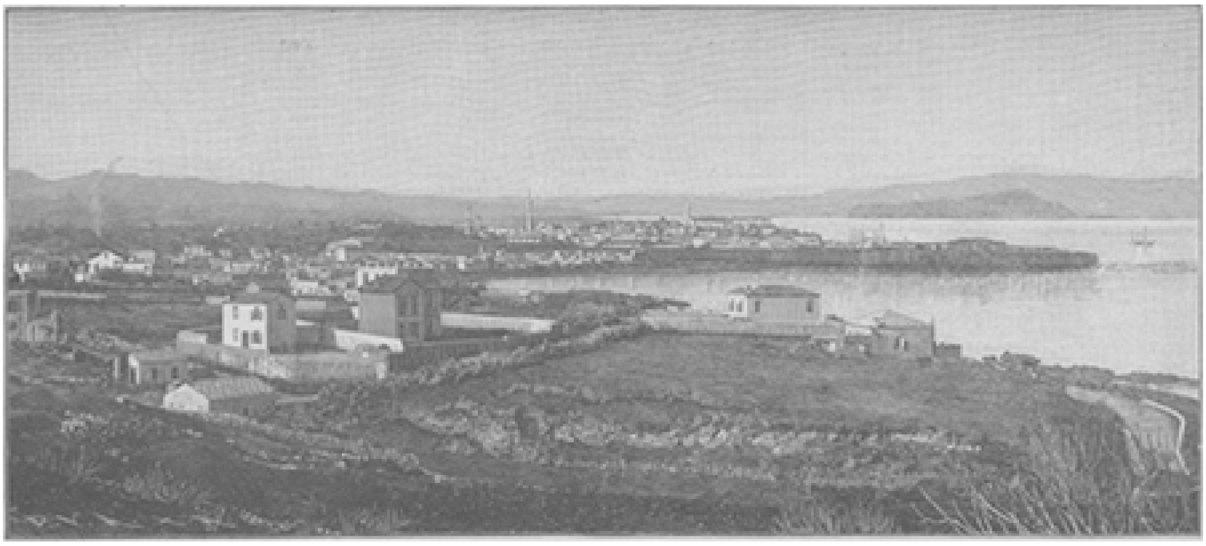

KANEA MET DE HAVEN EN DE VOORSTAD HALEPA.

BEWONER DER LANDSTREEK SPHAKIA.

'Dat zal een voorbijgaande crisis zijn,' dacht Cormier, en hij bleef zijn leven op grooten voet voorzetten; maar de crisis ging niet voorbij, integendeel ze verergerde nog. Op een keer hoorde Yves op eene verkooping voor driehonderd franks een schilderij van hem toewijzen, die hij zelf indertijd voor drie duizend franks had

verkocht aan eenen liefhebber, wiens verzameling nu bij zijn overlijden onder den hamer werd gebracht.

Dat was een zeer bedenkelijke vingerwijzing voor hem en treurig keerde hij naar zijn deftig huis terug. Die onbillijke koelheid, die plotselinge waardevermindering van zijn werken schenen hem onverklaarbaar. Hij was geneigd, die aan de een of andere boosaardige samenzwering toe te schrijven, door onbekende en nijdige vijanden tegen hem gesmeed.

'Ik begrijp er niets van,' zei hij geërgerd, 'ik schilder toch niet slechter dan voor tien jaar!'

En hij had gelijk: zijn werk was hetzelfde als vroeger, aangenaam voor het oog, duidelijk, geestig en welverzorgd van uitvoering, maar het bleef altijd hetzelfde thema en dat thema beviel niet meer.

OPSTANDELINGEN OP KRETA.

EEN KRET[E]NZISCHE CHRISTEN VROUW.

Hij merkte het niet, de ongelukkige, en hij deed al het mogelijke om de aandacht van het publiek weer tot zich te trekken. Toch was hij wel verplicht te bekennen dat in spijt van al zijn pogen zijne inkomsten minder werden, terwijl zijne uitgaven dezelfde bleven. Langzamerhand hoopten de rekeningen zich in zijn laden op. De onbetaalde leveranciers werden lastig en dreigend. Zijne werkplaats, vroeger zoo druk bezocht, was nu verlaten; de schel weerklonk veel meer om de komst van een schuldeischer aan te kondigen dan van eene lieve dame, die haar portret wijde gemaakt zien; de geprotesteerde wissels groeiden als een sneeuwbal aan en haalden hem allerlei processen op den hals. Het gezellige en rijke kunstenaarshuis in de wijk Monceau bezweek bijna onder de hypotheken. Cormier zag op eens den afgrond, waarin hij zou neerstorten, en verloor er het hoofd bij. Een val vermeerdert in snelheid naar mate van de hoogte, leert de natuurkunde. De val van Cormier ging in duizelingwekkende vaart. Voor de helft van de waarde moest hij zijn huis van de hand doen. En op zekeren morgen kondigden de bladen de openbare verkooping aan van de schilderijen,

DE VERLOREN ZOON, NAAR DE SCHILDERIJ VAN MURILLO, IN DE GALERIJ VAN STAFFORDHOUSE.

kunstvoorwerpen en antieke meubelen, ‘uitmakende de verzameling van den welbekenden schilder Yves Cormier.’

Sommige bladen voegden daar kwaadwillige of onhandige opmerkingen bij, of toonden een gehuicheld medelijden met de plotselinge armoe van den kunstenaar, die vroeger zoo door de fortuin was geliefkoosd en bedorven. Deze valschheid, die hij aan zoogenaamd ‘goede kameraden’ te danken had, was voor Yves de genadeslag, daar ze hem volslagen in discrediet bracht.

Zijn ondergang was volkomen en onherstelbaar. Er werd een dag of veertien over gesproken, maar daarna werd er niet meer aan gedacht. Een man overboord!....

In den oceaan van Parijs wordt die noodkreet al gauw door het gedruisch der menigte overstemd. De man zinkt en daarmee is alles uit. Hij is vergeten, onherroepelijk vergeten, nog meer dan of hij werkelijk dood was geweest.

Evenals de gewonde haas naar zijn hol terugloopt, had Yves, toen hij uit het prachthuis verdreven was, weer zijn toevlucht genomen tot de bescheiden straat, die het tooneel van zijne eerste pogingen was geweest. Hij vond er een treurig verblijf: eene werkplaats op de vijfde verdieping, met een bekrompen en donker slaapkamertje. Het was niet veel beter dan het krot, dat hij in zijn jongen tijd bewoond had. Maar in plaats van de twee en twintig lentes van toen, telde hij er nu bijna vijftig, en dat geeft een heel ander zicht op de dingen. Het zolderkamertje van vroeger zag uit naar den kant waar de zon opgaat; dat van nu werd alleen verlicht door dagen van ellende en was gekeerd naar eene altijd grauwe lucht.

In plaats van de hoop, die alles verfraait, had Yves niets meer dan de bittere gedachte aan zijne verloren weelde en zijn vernederend verval. Hij werkte nog wel altijd, maar zonder smaak, zonder vertrouwen; hij schilderde werktuiglijk zooals men eene onaangename taak verricht.

Overigens verkocht hij maar zelden iets. Hij verdiende karig den kost met illustraties te teekenen voor goedkoope bladen of prijsboeken voor de jeugd. In minder dan twee jaar was hij plotseling oud geworden; zijne haren en baard waren bijna wit; zijn bruine oogen, vroeger zoo helder, hadden een doffen en, om zoo te zeggen, leegen blik; zij deden denken aan vensters, waardoor men in een ontruimde kamer kijkt. Hij leidde een treurig bestaan en had met bijna niemand omgang. Van zijn oude vrienden waren sommigen gestorven; anderen waren in hun vriendschap verkoeld en hadden weinig lust meer om naar zijn vijfde verdieping te klauteren. Hij zelf was er niet bijzonder op gesteld, menschen te ontmoeten, die hij in de jaren van voorspoed en roem gekend had, en werd meer en meer een kluizenaar.

Hij ging niet uit dan tegen het einde van den dag om in zijn eentje te dineeren bij een wijnhuishouder in de buurt. Na dat sobere maal, in de achterkamer van eene kroeg genuttigd, evenals in den tijd van zijn eerste streven, klauterde hij langzaam zijne vijf trappen weer op, ging in de werkplaats zitten en stak eene pijp aan.

Walgend van zijn alledaagsch illustratiewerk boog hij zich uit zijn hoog venster en keek naar de zeldzame voorbijgangers, wier gestalten in de diepte schemerden.

Op die eenzame avonden poogde hij zich in zekeren zin te verdooven omtrent het verleden en aan niets dan het tegenwoordige te denken; soms werd hij duizelig door gestadig naar het straatplaveisel te zien. Dan hief hij het hoofd op en over de rijen van ongelijke daken ontdekte hij de onduidelijke omtrekken der groote boomen uit den tuin van het Luxembourg. Op sommige dagen zag hij de wassende maan langzaam boven de boomen opgaan en met weemoed bracht hij zich de indrukken zijner jeugd

te binnen. Hij herinnerde zich de prachtige maansopgangen achter de pijnboomen van Ploaré ten tijde dat hij in het kastanjebosch van Kerdouarnec omdwaalde; en de blanke gestalte van Marianne de Tromelin teekende zich treurig ai op den achtergrond van zijne herinneringen.

(*Wordt vervolgd.*)

Het sneeuwparadijs.
(*Slot.*)

'Heerlijkst van al,' verhaalt Pater Jonckbloet, 'is, naar mijn inzien, een eenzaam wandeltochtje des avonds. Giet de maan haar zacht blinkend licht over de eindelooze sneeuw, en flikkeren de starren bij duizenden en duizenden aan den donkerblauwen hemel, dan waant gij u in een Dorado verplaatst, schooner dan het tooverland, hetwelk Orellana in Zuid-Amerika beweerde te hebben ontdekt. De glanzende toppen der bergen zijn met een geheimzinnig waas overtogen, dat hunne schoonheid tot in het oneindige verhoogt. De donkere dennenstammen op hunne helling nemen voor uwe verbeelding den vorm aan van reuzen, ter schutse van het glinsterende dal als trouwe wachters staande op hun post. Het kost uw hart van de verlustiging aan eene zoo ongemeene en weergalooze bekoorlijkheid te scheiden.

Doet daarenboven, gelijk dikwerf het geval is, een waldhoorn zijne tonen, droefgeestig en opwekkend, drijven over de vallei, dan begint de citer in uw binnenst te trillen en gij neuriet binnensmonds, een enkele maal zelfs zingt gij luide, het aandoenlijkste aller liederen van Alfred de Vigny:

'J'aime le son du cor, le soir, au fond des bois;
Soit qu'il chante les pleurs de la biche aux abois,
Ou l'adieu du chasseur que l'écho faible accueille,
Et que le vent du nord porte de feuille en feuille.
Que de fois, seul, dans l'ombre à minuit demcuré,
J'ai souri de l'entendre, et plus souvent pleuré!'

Gij ziet opwaarts naar de starren, en bepeinst hoe dezelfde flikkerlichten reeds vriendelijk op u nederlagen, toen gij nog een gezond en sterk kind waart in het verre vaderland. Gisten de trouwen, dat zij u eenmaal zouden zien ronddwalen, hoog in het eenzame gebergte, gebroken van kracht door overmaat van arbeid?.... Uwe lip beweegt zich ten gebed; en 'verzekerd dat daarboven de Vader woont van 't licht,' smeekt gij God de vele dierbaren te zegenen, van welke uwe ziekte u gescheiden heeft, en op wie de starren des Heeren, evenals op u, te dezer ure vriendelijk nederzien.

Daar hoort gij plotseling een juichen in de verte, en ziet, in duizelingwekkende vaart, een drietal sleetjes, met avondtoeristen bezet, nederglijden van de helling des bergs. Gij gaat een hotel voorbij, en uit de conversatiezaal klinkt u de melodie in het oor van een dier onbeschrijfelijk aangrijpende liedekens, van welke onze Germaansche naburen het onnaspeurlijk geheim bezitten. Honderd keeren in uw leven hebt gij datzelfde stukje reeds hooren zingen; maar hier is het u, alsof gij het ten eersten male in volle volheid hoort klinken. De poëzie van woord en klank wordt op wonderdadige wijze verhoogd door de zoete herinnering en door de geheel eenige eenzaamheid, welke u veroorlooft naar hartelust te genieten.'

Niet alle gasten kunnen daar echter ten volle aan deelnemen; want naast degenen, die voor hun plezier den winter in Davos doorbrengen, zijn er ook vele ernstige

zieken, wien het al een groote verkwikking is als zij op de veranda's der kuurhuizen kunnen buitenzitten en, zonder door hun pijnlijken hoest gekweld te worden, vroeg de zuivere lucht, de stralende zon en het grootsche winterlandschap genieten kunnen, in de hoop tegen het voorjaar te mogen genezen.

Velen moge dat gegeven zijn, toch natuurlijk niet allen. Waar bors ziekten al te ver zijn voortgewoekerd, daar kan zelfs een winter te Davos niet baten. Het is eene aangrijpende tegenstelling, die Davos te zien geeft; ter eene zijde, opbruisende, in haar volle kracht juichende levenslust; ter andere zijde het laatste, treurige kwijnen van het levensvlammetje. Maar zieken zoowel als gezonden hebben allen den mond vol over den heerlijken winter van Davos.

Kwamen nu de oude Davosers terug, die achter hun groote kachels in hun welbetimmerde huizen des winters den tijd verdreven door elkaar de oude sprookjes van de streek te vertellen, zij zouden hun dorp niet meer herkennen.

Onder het afdak van het oude schilderachtige raadhuis hangen nog altijd de uitgedroogde beren- en wolfschedels, die zij, van hun drijfjachten terugkeerend, daar als zegeteekenen hebben opgehangen; maar tusschen de oude huizen verrijzen thans reusachtige hotels; de locomotief stoomt het in hun tijd zoo stille dal binnen; op den weg tusschen de beide hoofdhuizengroepen, Davos-Dorf en Davos-Platz, klingelt de tram en des avonds baadt het heele dal in een zee van electrisch licht. Op de trottoirs hoort men alle talen van de wereld; uit de sneeuw rijzen prachtige villa's op, in alle stijlen, die men in Europa aantreft, en daarin wonen nog wel enkele Davosers, maar toch meer Duitschers, Engelschen, Hollanders, Franschen en Amerikanen, meerendeels lieden, die als kuurgasten in het dal gekomen zijn en zich vervolgens daarvan niet meer hebben kunnen scheiden. Want even schoon als de winter is ook de zomer in het hoogdal. Davos is een winter- en zomerverblijf, maar toch is zijn winterleven het meest beteekenend, ja in zijn soort en omvang werkelijk eenig.

Tot het levendig en schilderachtig beeld van het wintervertier in het dorp behoort ook dat op den Fluela-pas, die Davos met Engadin verbindt. Over den 2400 meter hoogen pas beweegt zich ook in den winter een druk vervoer, vooral van Veltliner wijn en hout. Voerlui en paarden zijn in de heldere lucht door een wolk van wasem omhuld, die uit de vochtige lichaamswarmte ontstaat, en zitten zoo vol ijskegels, dat zij maar vormelooze, met ijs bedekte massa's lijken. Ongeveer dezelfde vertooning maken de passagiers van den postwagen, voor wie Davos de verlossing beteekent van den schrik der sneeuwlawinen, die op koude heldere winterdagen den weg onveilig maken.

Schoon is de winter in het dal, maar vreeselijk op de berghoogten, waar de winden vrij spel hebben, ja waar een zweepslag zelfs de lawine wekken kan. Allen verheugen zich, als zij Davos naderen, de lieden, die in de gemakkelijke spoorwegcoupé het wintervermaak te gemoet ijlen, maar nog meer zij, die er met de postslede aankomen en het gevaar achter den rug hebben.

Van z'n familie moet men 't hebben,
Door F. De Forest.

Toen Janus Zwindermans zijne lummeljaren achter den rug had, stond hij aan het hoofd van een goedbeklant dépôt in wijnen en likeuren, dat hem bij eenige zorg en activiteit eene schoone winst afwierp.

De dikwijls herhaalde voorspelling van oomes en tantes, dat er nooit ofte nimmer iets goeds van hem zou groeien, had Janus glansrijk gelogenstraft; toen hij door

gelukkige omstandigheden in het bezit eener goede zaak kwam, was hij ernstig gaan worden, had op eene vroolijke engagementspartij verklaard zijn jongeheerenleven vaarwel te zeggen en was kort daarop getrouwd.

't Was voor Janus een heele overgang geweest, om zich zoo gauw aan het stille, huiselijke leven te gewennen; nu en dan dreigde hij nog wel eens uit den band te springen, maar zijne vrouw wist met veel tact en zachtheid zijn wilden aard te temmen, en in verwonderlijk korten tijd was er van hem een model-echtgenoot gegroeid.

Met hart en ziel legde hij zich op zijn zaken toe en met meer ijver dan hij vroeger wijn en likeuren gedronken had, trachtte hij ze nu aan den man te brengen. 't Ging goed, maar Zwindermans wilde nog beter. Hij was een man van zijn tijd en ondernemend van aard, en spoedig had hij in alle deelen een plan overwogen, van welks verwezenl[ij]king hij groote verwachtingen koesterde.

In de kleine stad zijner inwoning wilde hij een *Bodega* oprichten; er bestond er nog geen, en Janus had zich voorgenomen in die ‘langgevoelde behoefte’ te voorzien. Hij had medelijden met de dames, die niet zooals in andere groote steden 's middags en 's avonds konden

uitgaan; hij wilde haar de gelegenheid daartoe bieden door de oprichting van een fijn salonnetje, en heeren-publiek, nu ja, dat kwam dan vanzelf.

Speculeerend op de heerschende zucht om 's avonds van huis te zijn, bracht de geniale Zwindermans zijn voornemen ten uitvoer.

Een paar maanden later verkondigde de stedelijke krant, dat de *Bodega la Bicyclette* dien avond zou geopend worden. Janus was een man van vernuft; in plaats van Nederlandsch had hij een Fransch uithangbord gekozen, dat ‘pakt’ immers meer, en de kleine, vergulde fiets, die op de stang van het uithangbord flikkerde, bewees genoeg, dat de eigenaar der *Bodega* trouw met den tijd mee wielerde.

Binnen zag het er keurig uit; om de eiken tafeltjes stonden gemakkelijke, kleine stoelen met zeegroen leer bekleed; de mauve wandtapijten waren behangen met borden van gedreven koper en de groote spiegelruit aan de straatzijde liet een getemperd licht door het gekleurde scherm, dat de bezoekers tegen onbescheiden blikken van buiten beveiligde. De inrichting werd voltooid door een fraai met nickel gemonteerd buffet, een breedgetakte lichtkroon en een gashaard van grijs marmer, waarboven een sierlijke bronzen pendule, een wielrijder voorstellende, die de slagen van het uur met zijn signaalbelletje aangaf.

Janus Zwindermans rekende met groote hoop op een druk bezoek, want de inrichting had hem razend veel geld gekost. Voorzichtigheidshalve had hij *Vergunning* aangevraagd en verkregen, want hij kende de jonkheid uit zijn omgeving veel te goed om niet te weten, dat wijnen en likeuren hen op den duur minder zouden bevallen dan bitter of cognac; ook mocht hij er op rekenen dat zijn gezellige aard veel klanten naar de *Bicyclette* zou lokken. Janus had in zijne jeugd veel comische geschiedenissen beleefd, was een geestig verteller en wel in staat zijne gasten, die hij in het kleine stadje bijna alle van nabij kende, den tijd lustig te doen slijten.

In het begin liep het ordentelijk druk naar de *Bodega*, 't was een nieuwtje; Zwindermans woonde in een plaatsje, waar veel werd uitgegaan; enkele papa's, meestal ambtenaren, kwamen met hun vrouwen en dochters 's avonds naar zijn lokaal zien en van zijne likeuren proeven, maar na verloop van een dag of veertien werd het plotseling stil.

't Was duidelijk, de *Bicyclette* had geen opgang gemaakt; wel had Zwindermans eenige trouwe klanten gekregen onder de jonkheid, zijn vroegere vrienden, maar dat was verre van voldoende om zijne onkosten te dekken. Bovendien had hij in de eerste drie weken al tweemaal proces-verbaal opgeloopen wegens niet op tijd sluiten van zijn lokaal met *Vergunning*, en dat kostte hem meer geld dan hij in een heele maand verdiende.

Janus vond het minder lustig, maar om daarover bedroefd of moedeloos te worden, dat lag heelemaal niet in zijn karakter; als 's avonds de laatste bezoeker was opgestaan, schonk hij zich nog een glas bier in en mompelde: ‘Jongen, jongen, 't gaat nog wel niet best, maar 't zal wel beter worden.’

Hij begreep dat hij zoo eens in de gelegenheid moest komen een flinke reclame te maken voor zijn *Bodega*, niet in gazetten of met gekleurde biljetten - de heele stad wist immers al, dat hij die zaak was begonnen - maar een reclame, zooals ze door niemand gemaakt werd, een reclame, ja, hij wist zelf niet hoe, doch hoopte maar dat hem een goed gedacht daarvoor zou te binnen schieten.

Weinige dagen later zou er feest zijn in de stad, er was 's middags muziek en 's avonds vuurwerk; Janus hoopte dien dag wat meer te doen te hebben.

Daags vóór het feest ging hij een oom bezoek n, een ouden man van 65 jaar met grijze bakk baarden, die veel aan 't pootje leed en erg brommerig was. 't Was precies die oom, die vroeger gewoon was het meeste kwaad voor Jams te voorspellen en die bij tijd en ontijd wijze lessen gaf over allerhande lieve affaires en schitterende betrekkingen, waar de jeugdige Zwindermans, die in zijne oogen voor Hoogstraten opgroeide, nooit aan zou hoeven te rulken.

Oom had verbluft gestaan toen Janus zich in een goede zaak zette en trouwen ging; toch had de man een zeker spijtgevoel, dat zijn voorspellingen niet waren uitgekomen, en ofschoon hij zijn neef met de bruiloft een lief cadeau zond, had hij, waarschijnlijk door het pootje verhinderd, nog geenen voet in diens etablissement gezet.

Nu had oom twee nichtjes te logeeren, vroolijke meisjes, die veel van pretmaken hielden en al gespitst waren op het feest van den volgenden dag.

‘Zeg, oome,’ sprak Janus voor hij heenging, ‘kom morgen avond als het vuurwerk is afgeloopen met de dames bij mij een slaapmutsje nemen. Frans met zijne vrouw en Willem en Toon komen ook, en ge gaat waarschijnlijk toch onder elkaar uit.’

Oom knorde zoo iets, dat hij wel eens zien zou, de nichtjes giegelden en Janus ging naar huis in de overtuiging, dat er met den oude niets te beginnen viel.

Den volgenden avond ruim halftwaalf kwam een groot gezelschap de *Bicyclette* binnenvallen: 't was bijna de heele familie van Janus Zwindermans, van hem en van zijn vrouws kant.

De oom met zijne nichtjes was er ook bij. Hij had geen pijn aan zijne voeten en was vroolijk gestemd; met behaaglijk welgevallen keek hij de zaal rond, zette zich voorzichtig op eenen stoel neer en bestelde een flesch Moezelwijn.

De kleine tafeltjes waren aaneengeschoven, en daar zat de heele familie omheen, negen heeren en vijf dames; nog een paar andere gasten, die zich reeds in de *Bodega* bevonden, volmaakten het gezelschap. Janus was in zijn nopjes, de punten van zijn zwarten knevel krulden eens zoo lief als anders en met vroolijke gedienstigheid bediende hij naar ieders smaak zijn talrijk publiek. Hij ging mee aan tafel zitten, vergenoegd wreef hij zich in de handen en dacht bij zichzelf; ‘Drommels, zoo moest het iederen avond zijn.’

‘Hé, Janus?’ riep zijn zwager Willem Steeman, hem uit de verte toe, ‘hoe vindt gij 't, dat we met zoo'n groot gezelschap gekomen zijn? Gij ziet wel, van z'n familie moet men 't maar hebben.’

De aangesprokene lachte, en met goedhartigheid werd het gesprek voortgezet.

‘Van z'n familie moet men 't hebben!’ Zwindermans bleef over die woorden nadenken, en toen hij zijn tweede glaasje cognac had leeggedronken, kreeg hij opeens een gedacht, zooals er alleen in zijn hersens een kon opkomen.

‘Verbeeld u,’ zoo dacht hij, ‘als nu de politie tegen al die dames eens proces-verbaal kwam opmaken wegens te laat sluiten, wat een reclame zou dat voor mijne zaak zijn!’

Onwillekeurig moest hij lachen bij de voorstelling, dat de aanwezige dames en heeren, die tot de beste families van de stad behoorden, hun naam zouden moeten opgeven aan een politieman!

‘Janus, wat hebt gij plezier,’ zei oom met de grijze bakkebaarden.

‘Ja, oome, ik heb hier nog nooit zoo gezellig gezeten als van avond.’

‘Dan geef me nog een glaasje triple-sec.’

Janus stond op om in te schenken, en sterker dan ooit was zijn wensch: ik wou dat ik ze tot over halfeen hier kon houden.

In 't buffet keek hij op zijn horloge, 't was op slag van twaalven en aanstonds zou de bronzen wielrijder op de pendule twaalf keeren op zijn belletje slaan. De kastelein kwam echter op een inval zijner waardig: toen hij den ouden heer bediend had, stond hij als bij toeval met den rug tegen den schoorsteen en met een vlugge beweging zijner linkerhand duwde hij handig den grooten wijzer een half uur achteruit. Het slagwerk, dat van den wijzer afhing, werkte niet en in doodsche stilte liet de wielrijder twaalf uur voorbijgaan.

De behaaglijke warmte in de zaal en de opwekkende kracht der likeuren maakten de tongen los: er werd druk geredeneerd over het vuurwerk, herinneringen aan andere pyrotechnische vertooningen werden opgehaald, er werd gesproken over de gemaakte zomerreisjes, over de ophanden zijnde engagementen enz. enz. enz. en ongemerkt ging de tijd voorbij.

‘Luister eens, wat is dat?’ vroeg iemand van 't gezelschap op een oogenblik dat er een weinig stilte heerschte.

‘'t Regent dat het giet, hoor maar eens tegen de ruiten.’ En inderdaad, er begon een bui regen te vallen, zooals we ze in onze lieve Septembermaand zoo dikwijls kunnen genieten, een bui die de straten blank zet en aan de huizen het voorkomen geeft van drijvende arken uit de dagen van Noë.

‘We kunnen er zoo niet door, want we hebben geen paraplu's.’

‘Dan blijven we nog maar wat zitten,’ zei een van de nichtjes, die heel blij was, dat ze nog niet naar huis hoefde.

‘Maar hoe laat zou het zijn?’

Kling - kling - kling, - de bronzen wielrijder sloeg twaalf.

De oude oom, die een voorzichtig man was, haalde zijn horloge voor den dag, vergeleek het met de pendule en vroeg tamelijk knorrig: ‘Is de klok goed. Janus?’

‘Ja, oom, die is goed, ik heb ze van middag pas gelijk gezet,’ antwoordde Janus met overtuiging.

‘Op mijn horloge is 't halfeen,’ zei de oude man, ‘en om halfeen is 't politieuur.’

Alle horloges werden voor den dag gehaald; de meesten stonden op halfeen, enkele op kwart over twaalven en een paar stonden er stil; maar na tien minuten redeneeren was men tot de overtuiging gekomen, dat het halfeen moest zijn en dat Janus' wielrijder een half uur te laat kwam.

‘Da's jammer,’ zei Zwindermans, ‘hij heeft nog nooit iets gemankeerd; die dingen zijn wel chic, maar ze schijnen niet sterk te zijn.’

Het gezelschap maakte aanstalten om op te stappen, want het was politieuur; de regen bleef echter aanhouden.

‘Wat ge doet,’ zei Janus, ‘wacht nog even tot de bui wat minder wordt, en als er in dien tusschentijd iemand mocht komen, dan zal ik u wel waarschuwen en gij loopt allemaal maar in deze kamer hier. Ik zal even aan de meid vragen hoeveel paraplu's er zijn.’

Meteen liep hij weg, gaf een paar bevelen aan de meid, die het schaterde van lachen en kwam bij zijn gezelschap terug met de boodschap, dat hij maar drie paraplu's in huis had. Er werd nog een poosje gepraat, doch men besloot ten slotte op te breken. Het had echter nog heel wat in voor het zoover was: de een had nog dit, de andere dat te vertellen, en er moest nog betaald worden ook. Toen dat ongeveer was afgeloopen en de oude oom al plan had den stoet van vertrekkenden te openen, kreeg de kastelein opeens een geweldige hoestbui en - fut! het gaslicht was uitgedraaid en het heele gezelschap stond in het pikdonker.

‘Gauw, gauw! daar is de politie!’ riep Zwindermans. ‘Gaat allemaal hiernaast in de kamer, dan kunt ge door de achterdeur uit. Frans, gij weet den weg wel!’

't Was een gewar van belang. Alles drong naar de deur, stoelen omvergooiend en likeurglaasjes brekend. Iedereen begreep toch, dat het meer dan schande zou zijn als er na het politieuur nog dames in het café gevonden werden; en dat zij daar schuilden voor een regenbui kon voor den man der wet natuurlijk niet tot verontschuldiging dienen.

‘Gauw, gauw!’ riep Janus, en over een omgevallen stoel heen gaf hij nog een por aan een van zijn nichtjes, die met haar japon tusschen de deur was beklemd geraakt.

't Was stil in de gelagkamer. Janus ging naar buiten - een agent was er niet te zien, maar in 't portaal trof bij de meid. Eerst zette hij een flinke stem op om, als het mogelijk was, door zijn gasten gehoord te worden, en beweerde dat hij juist gesloten had en dat er niemand meer in was. Toen haalde hij een rijksdaalder uit zijn zak en gaf dien aan zijn gedienstige geest met de ernstige vermaning, dat ze stipt haar mond moest houden, tegen welken prijs de penning dankbaar werd aanvaard.

Toen Janus terugkeerde, was zijn heele gezelschap verdwenen; hij ruimde kalmpjes zijn glaasjes op en ging naar bed. Maar twee dagen dagen later kreeg hij al een heele processie van bezoekers, waarvan de een na den ander hem vroeg: ‘Zeg, Janus, wat is eergisteren hier toch

gebeurd?' - 'Is er politie hier geweest?' - 'Hebben hier dames proces-verbaal verkregen?'

Al die vragers hadden, zooals men zegt, de klok hooren luiden, maar wisten niet waar de klepel hing, en Janus liet ze ongeveer even wijs; alleen achtte hij zich verplicht te verzekeren, dat er geen proces-verbaal was opgemaakt.... 'maar,' zei hij, ''t had niet veel gescheeld.'

EEN ROTSKLOOF IN SPHAKIA OP KRETA.

Hoe die geruchten, waarbij gelukkig geen namen werden genoemd, in de wereld waren gekomen, kon den kastelein weinig schelen. De dames, die bij hem zoo in den angst hadden gezeten, hadden hun avontuur onder geheimhouding aan haar vriendinnen verteld, en deze weer aan haar broers en zoo vormde dat alles de beste reclame, die Zwindermans wenschen kon.

Toen zijn zwager Willem op een avond het volle zaaltje binnentrad en voor het buffet een praatje kwam maken, zei de kastelein met een vroolijken glimlach: 'Ziet

gij, Willem, sinds gij allemaal hier zijt geweest, is 't hier iederen avond zoo druk. Van z'n familie moet men 't toch maar hebben.

Bij de Platen.

De verloren zoon. -

De schilderij, die wij in dit nummer weergeven, is een der meest geroemde werken van den grooten Spaanschen meester Murillo en maakt deel uit van de vermaarde kunstverzameling op Stafford House in Engeland.

Ze geeft een hoogst treffende voorstelling van de aandoenlijke gelijkenis van den verloren zoon uit het Evangelie. De vader des huisgezins ontvangt den afgedwaalden, maar weer teruggekeerden jonkman aan de deur zijner woning en klemt hem met vaderlijke teederheid aan zijn hart, terwijl de berouwhebbende zoon de woorden stamelt: ‘Vader, ik ben niet meer waard, uw zoon genoemd te worden.’

Achter den vader verschijnen de broeders op zijn bevel met feestkleeren en een kostbaren ring, waarmee hij zijn teruggevonden zoon wil verwelkomen om hem te laten zien dat alles wel degelijk vergeten en vergeven is. De dienaren brengen reeds het gemeste kalf aan, dat ter eere van zijn terugkomst zal worden geslacht. Kortom, er wordt aan niets anders gedacht dan de vreugde over het weerzien van den beminden zoon, die afgedwaald was, maar tot zijn liefhebbenden en goeden vader is weergekeerd.

Allerlei.

Besparing in den tuin. -

Een tuin moet altijd het model van een goed huishouden zijn, zoowel in hetgeen er voor uitgegeven wordt als in hetgeen hij oplevert. Men bezuinige niet op verkeerde plaatsen, maar geve aan den anderen kant niets uit, waar het niet strikt noodig of ten minste goed besteed is.

Evenals men in een huishouden dikwijls veel geld uitgeeft voor dingen, die weinig of geen voedingswaarde hebben, terwijl men toch voor weinig geld krachtige voedingsmiddelen kan koopen, als brood en meel, erwten, boonen enz., zoo gaat het ook in den tuin toe. Terwijl bij voorbeeld het stroo in de mest veel te duur is, dat wil zeggen heel weinig waarde voor de bemesting heeft en toch zeer duur betaald moet worden, zoo is van den anderen kant de gewone mest van de straat veel beter en veel goedkooper. Dierlijke afval, wollen lompen enz. hebben voor de planten evenveel waarde als erwten en boonen voor den mensch, kortom, juist het beste kan heel dikwijls zeer goedkoop verkregen worden, maar wordt vaak of weggeworpen of niet gewaardeerd.

Porselein te bewaren. -

Menige practische huisvrouw verwondert er zich misschien over, dat haar porselein, dat niet op gewone dagen, doch enkel bij bijzondere gelegenheden gebruikt wordt, toch grauwe, leelijke plekken vertoont, die er als afgeschaafd uitzien. En toch staat het goede servies heel voorzichtig in de kast. Juist daarom! Want hoe wordt het daar bewaard? Torenhoog staan de borden en schotels op elkaar gestapeld. Dat is het

bederf voor alle porselein. Elk bord, elke schotel heeft van onderen een harden, scherpen rand (uitgezonderd is enkel het heel beste, echt Meissener porselein), en deze rand schaaft en drukt natuurlijk op het daaronder staande stuk, vooral als een gewicht van twaalf tot achttien borden, die tot één toren behooren, de drukking nog vermeerdert.

Men zal daarom de beschadigde plaatsen overal daar vinden, waar de scherpe rand het daaronder staande bord heeft aangeraakt. Heel gemakkelijk kan men dit voorkomen, als men telkens tusschen elke twee borden of schotels een stuk zacht papier (vloei- of zijpapier of oude kranten) legt, dat zoo groot moet zijn, dat de oppervlakte van het bord daardoor bedekt is. Voor kleine, vlijtige handen is het snijden van deze ronde schijven papier van verschillende grootte een aangenaam werkje. In de lange avonden weet men toch dikwijls niet, waarmee men zijn knutselgrage lievelingen zal bezighouden.

Het leven zonder slaap. -

Hoe lang kan een normaal mensch zonder slaap blijven? Dit is een physiologische vraag, die bij gebrek aan ervaring moeilijk te beantwoorden is. Twee dokters van de hoogeschool te Iowa (Vereenigde Staten), de heeren Gilbert en Patrick, hebben met behulp van twee personen, die zich vrijwillig voor de proefneming aanboden en vier dagen en drie nachten wakker bleven zonder een oog te sluiten, deze leemte trachten aan te vullen.

Na verloop van dien tijd hield men het voor noodig, de proefneming niet verder voort te zetten, want de beide personen waren zoo krachteloos geworden, dat het ergste te vreezen stond. Voor de een was vooral de tweede, voor den ander de derde nacht het moeilijkst door te komen. Maar voor beiden was een goede nachtrust voldoende om de krachten te herstellen en alle waargenomen storingen, als het langzamer slaan van den pols, vermindering der lichaamswarmte enz. te doen verdwijnen.

Oorzaken van den dood. -

Slechts 900 van elke millioen menschen sterven, volgens gezaghebbende geneeskundigen, ten gevolge van hoogen ouderdom; 1200 bezwijken aan de jicht, 18400 aan de mazelen, 2700 aan de gevolgen van beroerte, 7000 aan de roos, 7500 aan de tering (waarvan echter bij 200.000 gestorvenen sporen vallen aan te wijzen), 4800 aan de scharlakenkoorts, 25000 aan den kinkhoest, 30.000 aan typheuze ziekten en 7000 aan rheumatisme. Deze getallen wisselen wel af naar gelang der wereldstreken, maar over de geheele aarde berekend, moeten zij in 't algemeen opgaan.

[Nummer 47]

Uit het leven van eenen Schilder.
Vrij naar André Theuriet.

VII.

Men beweert dat menschen, die verdrinken, in weinige seconden al de gebeurtenissen van hun leven tot in de kleinste bijzonderheden nog eens doorleven. Op dezelfde wijze zag ook Yves Cormier, in zijne snelle afdaling naar den afgrond der ellende, met scherpe helderheid en fijne nauwkeurigheid de vluchtigste indrukken van zijne jonge jaren terug. Zijne geboorteland Bretagne rees in de aantrekkelijkste kleuren voor zijne oogen op. In weinige minuten herleefde hij nog eens zijne geheele kindsheid.

Hij zag zich weer als knaap dartelen door de op- en afloopende, eenzame straten van Quimperlé, waar weiden en tuinen afwisselden met gebouwen van een kloosterachtig aanzien; hij hoorde het frissche geruisch van de Isole, die haar helder water klaterend langs zijn vaders huis stuurde, - een bekrompen, karig gemeubeld huis, waar hij met houtskool op de muren zijn eerste teekeningen krabbelde, waar zijne ouders gestorven waren en dat hij had moeten verkoopen om een stuk brood te hebben.

Daarna doorliep hij de holle wegen en de heiden, waar hij zijne eerste studies naar de natuur maakte en als knaap droomde, toen het leven hem nog voorkwam als eene lange laan met een zonnig verschiet, toen hij zijne heele toekomst om zoo te zeggen nog vroolijk in zijn hand droeg als een ongeopende doos van Pandora.

DE KLOOSTERGELEERDE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN EDUARD GRÜTZNER.

Al de landschappen van weleer ontrolden zich snel voor zijn oog. Douarnenez met zijn visschershaven en zijn schuiten, als slapend onder haar opgerolde zeilen; het kleine huis van Pló-mar, zoo wit in de omlijsting van beuken en esschen; de 'heilige kruisweg,' omzoomd door trilpopulieren met hun zilverachtig loover; de ouderwetsche tuin van Kerdouarnec, waar de lucht bezwangerd was met den reuk van geurige kruiden, waar Marianne de Tromelin droomde, bleek en rooskleurig als de kamperfoelie aan de hagen. Toen kwam ook

de betoovering van zijn vertrouwelijken omgang met Marianne weer bij hem op; hij dacht aan dien Julizondag, toen hij haar voor 't eerst gezien had in haar ongekunstelde bekoorlijkheid; aan hun schuchtere gesprekken in de eerste dagen, hun dagelijks vertrouwelijker wordend verkeer en de heerlijke uren, te zamen in den tuin gesleten. Dat alles herleefde in eens voor hem als bloemen, plotseling door een frisch bad verkwikt, maar te gelijker tijd kwam eene wroeging in zijn hart op, een knagend zelfverwijt over de zelfzuchtige vergeetachtigheid, waarmee hij de genegenheid van mejuffrouw Tromelin had vergolden. Hij verweet zich zijn beleedigend stilzwijgen op de twee toch zoo treffende brieven vol trouwe genegenheid van het brave meisje.

Dat alles was nu voorgoed dood en in het niet begraven. De zon was uit zijn leven verdwenen. Eiken dag verdiepte hij zich verder in den zwarten nacht. Wat had hij voortaan te hopen? De dag van heden was nog treuriger dan die van gisteren, en morgen, de akelige dag van morgen zou alweer nieuwe vernederingen en ellende brengen. Moedeloos leunde hij op het kozijn van zijn venster en keek somber naar omlaag. De eenzame straat werd onduidelijk als een nevel, en met de schaduwen, die van de vochtige straatsteenen schenen op te stijgen, rezen ook sombere gedachten op, die hem nog al somberder stemden.

Van het oogenblik af, waarop hij al mijmerende de maan boven de boomen van het Luxembourg zag opgaan, had hij de gestalten uit het weleer voor zich opgeroepen en deed het hem goed, aan mejuffrouw Tromelin te denken, de lang vergeten herinneringen van Kerdouarnec weer op te halen, zich als te bedwelmen met den zoeten reuk van die zuivere, belanglooze, jeugdige genegenheid.

Marianne werd langzamerhand weer het overheerschende voorwerp zijner gedachten, het troostende schuilhoekje, waar hij eene begoocheling van kalmte en berusting terugvond.

Op een Septemberachtermiddag, terwijl hij zich met tegenzin aan het copieeren van eene schilderij zette, waaraan hij telkens al begonnen was en waarin hij telkens ook weer was blijven steken, werd er aan de deur van zijn werkplaats gescheld. Hij verwachtte niemand en daar de weinige kameraden, die hem nog trouw gebleven waren, zich toch gewoonlijk de moeite niet gaven hem te komen opzoeken, vreesde hij 'nen schuldeischer voor zich te zullen zien, zoodat hij zich maar heel stil hield. Maar de bel ging opnieuw en dat verscheidene malen achtereen.

Driftig over dat aanhouden stond hij grommende op en besloot open te maken.

In de halve schemering van het portaal bemerkte hij een in 't zwart gekleede vrouw, bleek en schraal, die woorden van verontschuldiging stamelde.

‘Wat is er van uwen dienst?’ vroeg Yves kortaf.

Nog vreesachtig bleef de bezoekster onbeweeglijk op den drempel staan en hare oogen schitterden zacht in de duisternis.

‘Kom binnen!’ riep de schilder ongeduldig.

Aan die uitnoodiging gaf zij gehoor.

‘Mi[j]nheer Cormier,’ zei ze ten slotte, ‘herkent gij mij dan niet?... Marianne de Tromelin.’

‘Marianne!’ mompelde de schilder verslagen.

Haastig deed hij de deur dicht, greep Marianne bij de hand en leidde haar naar een ingezakten divan, die eenen hoek bij het venster innam. Toen zij gezeten was, bleven zij een pooze stilzwijgen.

Yves was er verlegen mee en voelde zich diep vernederd dat hij de vriendin van weleer in dit treurig verblijf moest ontvangen. Marianne, die heel aangedaan scheen, had moeite op haar verhaal te komen.

Met smartelijke verrassing nam zij de werkplaats vluchtig op, liet den blik weiden langs de kale muren, het gebarsten en berookte plafond, den vuilen en hobbeligen vloer, de studies en teekeningen ordeloos door elkaar opgehoopt, het gordijn van versleten damast, dat ongetwijfeld den toegang tot eene aangrenzende kamer verborg, het groote raam, waarvan een koud licht neerdaalde; daarna zuchtte zij. Zij durfde eindelijk hare blikken op Yves Cormier richten en een teeder medelijden bevochtigde hare oogleden bij de beschouwing van die vóór den tijd verouderde gestalte. De mond had bittere trekken, de uitdrukking der oogen was hard en sprak van teleurstellingen. Zij zuchtte opnieuw en nog dieper.

‘Gij vindt me veranderd, nietwaar?’ zei Cormier zenuwachtig; want hij voelde zich hoe langer hoe minder op zijn gemak.

‘Helaas!’ antwoordde zij, ‘wij zijn allebei veranderd... Denk eens aan! 't is nu vijf en twintig jaar dat wij elkander niet gezien hebben.’

Ook zij was inderdaad door de jaren niet gespaard; maar haar kalm gezicht als buitenmensch vertoonde nog overblijfselen van schoonheid: de haren waren vergrijsd, de gestalte was schraler geworden, maar het ovaal van het gelaat was nog zuiver; de mond had nog zijn vroegere bekoorlijkheid en frischheid; dezelfde weemoedige innemendheid sprak nog altijd uit de zeeblauwe oogen.

‘Ik ben zoo even te Parijs aangekomen,’ hernam zij, ‘en ik heb niet kunnen weerstaan aan het verlangen, u eens op te zoeken... Och, wat heb ik moeite gehad om u te vinden!... Verbeeld u dat ik te Quimper een ouden catalogus van den salon had opgedaan, waar als uw adres stond opgegeven: straat Ampère, in de wijk Monceau. Ik ben er rechtuit naar toe gegaan, maar uw vroeger huis was door vreemdelingen ingenomen. De concierge wist niet waar gij tegenwoordig woondet. Maar hij raadde me aan, naar u te vragen bij een zekeren deurwaarder, mijnheer Landaré. Daar liet ik me heenbrengen en ik vernam er van een klerk, dat u hier woonde... En zoo ben ik hier gekomen...’

Zij hief haar vochtige oogen naar Yves op en deze voelde zich het hart er door beklemd; een blos van schaamte en ergernis kleurde het gezicht van den schilder. Zonder het te willen had zij, door te vertellen met hoeveel omwegen zij het verblijf van Cormier bereikt had, de wonden van zijnen hoogmoed doen bloeden en ze, om zoo te zeggen, opgereten. Zeker, die deurwaarder kende het adres van den kunstenaar!... Hij had er zich dikwijls genoeg aangemeld met zijn gezegelde papieren, zijn beteekeningen van vonnissen, die een heele la vulden van de kast, waarin Yves zijne zaken bewaarde.... Toen de schilder Marianne den naam van dien eerzamen ambtenaar hoorde uitspreken, beet hij zich op de lippen; hij dacht aan de onbescheiden en vernederende onthullingen, die de klerken van mijnheer Landaré waarschijnlijk aan mejuffrouw Tromelin gedaan hadden, en dat hinderde hem hoe langer hoe meer. De bezoekster voelde dat zij een onhandigheid begaan had. Zij bloosde op hare beurt, sloeg de oogen neer en haastte zich het gesprek op een ander onderwerp te brengen.

‘Ja,’ ging ze haastig voort, ‘ja, ja, de tijd vervliegt. 't Is onbegrijpelijk waar hij blijft.... En wat het leelijkste is, we merken het niet dat de jaren zoo voorbij vliegen. Het staat mij voor als de dag van gisteren, dat gij mijn portret schilderdet in onzen tuin op Kerdouarnec. En toch, wat is er sedert dien tijd al niet gebeurd... sedert dat wij van elkaar afscheid namen onder de beukenlaan!... Gij begrijpt niet wat ik toen geleden heb, in dat huis waar ik drie maanden zoo gelukkig was geweest en waar

alles mij sprak van u.... Ik voelde er mij op eens eenzaam, misplaatst, altijd blootstaande aan de verwijten en de kwade luim van mijn vader, die zich nijdig maakte over mijne "dwaasheid", en ze zocht te genezen door mij elk oogenblik een nieuwe voordeelige p a r t i j voor te stellen. Dat gaf telkens pijnlijke woordenwisselingen en uitvallen van drift als ik hardnekkig bleef weigeren... In het begin getroostte ik mij alles, terwijl ik aan u dacht en schreef; maar... gij antwoorddet niet.... Hebt gij mijne brieven niet gekregen?'

'Zeker,' antwoordde Cormier het hoofd buigend; 'maar de weigering van mijnheer Tromelin had me zoodanig vernederd en verbitterd, dat ik de kracht niet meer voelde u te antwoorden. Overigens had uw vader mij laten beloven dat ik niet meer zou aanmoedigen wat hij eenvoudig "kinderspel" noemde; ik zei bij me zelven dat de onzekerheid van mijne toekomst mij verbood aan u te denken en.... ik trachtte u te vergeten.... Vergeef het mij.'

'Ik van mijn kant vergat u niet. Zooals ik u bij ons afscheid verklaard had, zou niets mij u uit het hart kunnen rukken. O! uw stilzwijgen heeft me veel meer smart aangedaan dan de uitvallen en het aanhouden van mijn vader!.... Onder al die beproevingen door verliepen de jaren. Mijn vader werd oud, zijne gezondheid verminderde en hij zeurde maar altijd dat ik toch zou trouwen. Het denkbeeld dat ik, als hij kwam te sterven, alleen in Kerdouarnec zou achterblijven, kwelde hem zoodanig gedurende zijne ziekte, dat ik eindelijk in vredesnaam toegaf. Ik vernam niets meer van u; ik veronderstelde - en het was waar ook - dat gij niets om mij gaaft, dat ik u nooit meer te Douarnenez zou terugzien. Toen berustte ik er in, de vrouw te worden van een onzer kennissen van het dorp, den heer De Plonéis, iemand die tweemaal zoo oud was als ik.

'Ik kon voor den heer De Plonéis niet gevoelen wat ik voor u gevoeld had en ik zei hem dit ronduit; maar ik beloofde hem eene goede, trouwe, toegewijde vrouw te zijn en ik geloof dat ik mijn woord tegenover hem gehouden heb. Ik heb met hem te Coat-an-air gewoond en heb hem het leven zoo aangenaam mogelijk gemaakt. Kort na mijn huwelijk hoorde ik voor 't eerst weer over u spreken; de bladen vermeldden met lof uwen naam. Telkens als in 't vervolg de salon geopend werd, keek ik de bladen na. Zoo kwam ik van jaar tot jaar te weten hoeveel succes gij met uw schilderijen hadt, ik vernam dat gij gedecoreerd werdt, kortom al wat gij verder voor geluk beleefdet. Ik verheugde mij daarover in stilte en was er trotsch op, de eerste te zijn geweest, die u een schitterende toekomst voorspelde. Ik had natuurlijk mijn portret meegenomen... dat, waarop gij mij had voorgesteld als een dorpsmeisje, dat bruiloft viert; iederen keer als ik het beschouwde, werden mijn oogen vochtig, en ondanks mijn gewetensbezwaren kon ik mij niet weerhouden aan u te denken en te wenschen u nog eenmaal weer te zien...'

Hier hield zij een oogenblik op. Haar ongekunstelde vertrouwelijke meedeelingen hadden Yves levendig geroerd. Zijne booze luim was verdreven.

'Ach! zei hij, hoeveel beter zijt gij dan ik!'

Daarop beschouwde hij zijn oude vriendin, zoo bleek en schraal in haar japon van zwart cachemire, wat oplettender. Hij merkte dat zij ook eenen hoed van zwart krip ophad en vroeg:

'Gij zijt den rouw?... Hebt gij soms?...'

'Ja,' antwoordde zij, 'ik ben dubbel in den rouw, want ik heb achtereenvolgens mijn vader en mijn man verloren.... Zij zijn een jaar na elkaar gestorven.... onze Lieve Heer hebbe hun ziel!.... Nadat ik weduwe geworden was, ben ik naar Kerdouarnec teruggegaan en daar zelf ziek geworden.... Ik verkeerde in een staat van kwijning en

verviel met den dag. De dokter raadde me aan eens verandering van lucht te zoeken en wat te reizen. Toen nam ik het besluit, naar Parijs te gaan, waar ik nog nooit geweest was.... Ik dacht bij me zelve, dat ik er misschien den vriend uit mijn jongen tijd terug zou vinden en dat gaf mij kracht. Maar toen ik eenmaal hier was, in die ontzaglijke opeenstapeling van huizen en midden in dat gewoel en rumoer op de straten, verloor ik den moed weer.... Ik durfde niet naar u vragen; ik begreep niet hoe ik mij aan u zou voorstellen. Ik wist niet of gij getrouwd zijt en of gij er wel op gesteld zijt, mij te ontvangen. Eindelijk heb ik mijne vrees overwonnen en ben hier gekomen....'

Yves greep haar hand en drukte die met warmte.

'Daar hebt gij goed aan gedaan,' stamelde hij met gesmoorde stem, 'ik ben u zeer, zeer erkentelijk voor uw bezoek.'

Zij hief hare oogen dankbaar tot hem op en het genoegen dat er uit straalde, gaf er iets van den glans der jeugd aan terug. Daarop beschouwde zij nog eens het vermoeide en afgeleefde gelaat van den schilder en het armzalige atelier; er kwam een somber waas over hare oogen en een onmerkbare huivering liep haar over de schouders.

‘Vertel mij nu eens van u,’ hernam zij schuchter, ‘er is zooveel gebeurd sedert wij gescheiden zijn.... Vertel mij alles, het goede en het kwade.’

Een bittere glimlach speelde om de lippen van Yves Cormier.

‘Het goede en het kwade!’ hernam hij sarcastisch, een spottenden toon aanslaande; ‘voor het oogenblik valt er meer kwaads dan goeds te vertellen. Ik ben verplicht het te bekennen, en al zou ik het voor u willen verbergen, dan zou toch het krot, waarin gij me vindt, mij aanstonds tot leugenaar maken.... Uw vader had indertijd gelijk mij de deur te wijzen onder verklaring dat het beroep van schilder al te onzeker was. Den eenen dag boven op het rad der fortuin en den anderen dag heel aan den grond.... Het geluk heeft me eerst nageloopen en vertroeteld; maar sedert eenigen tijd heeft het den brui van mij gegeven. Ik krijg niets meer dan kwade kaarten in de hand; hopen we dat de kans wel weer eens keeren zal.... In elk geval ben ik nog flink van oog en hand, en één mooie schilderij is voldoende om me dadelijk weer op dreef te helpen.... Ik ben zeker dat uw bezoek mij geluk zal aanbrengen en dat ik weer met nieuwen lust zal kunnen werken, nu ik u terug gezien heb....’

Hij poogde op een luchthartigen, zorgeloozen toon te spreken, zoowel om Marianne te misleiden als om zijne eigenliefde te redden; maar al stelde hij zich ook aan als een op zich zelf vertrouwend man, die zeker is tegen den stroom te kunnen oproeien, er klonk iets valsch in den toon van zijne stem, en de weduwe vergiste zich daarin niet.

Gelijk Yves vreesde, had de deurwaarder gebabbeld en bovendien had Marianne, vóór haar vertrek al, in de bladen zekere allesbehalve welwillende toespelingen gelezen op de nederlaag van Yves Cormier.

‘Zeker,’ zuchtte zij, ‘het zal maar eene voorbijgaande crisis zijn........ Met uw talent en wilskracht ben ik overtuigd dat gij over de onbillijke ongunst van het oogenblik zult zegevieren.... Intusschen kan dat nog wel eenige maanden duren en tot zoolang is het noodig dat gij al uw onbezorgdheid van geest terug hebt. Het komt mij voor dat men niet goed werken kan, als men de een of andere zorg aan het hoofd heeft.... En daarom wilde ik u verzoeken...’

Zij hield op, aarzelde zichtbaar verlegen en hoestte als om eene plotselinge prikkeling in de keel te verdrijven.

‘Vooreerst,’ ging zij voort, ‘moet gij mij toestaan als vriendin, als oude vriendin met u te handelen en moet gij mij beloven te doen wat ik van u vraag.’

Hij glimlachte treurig als iemand, die er niet meer aan gewoon is, dat hem eenen dienst verzocht wordt.

‘Als het in mijn vermogen is u van dienst te zijn waarmee dan ook, spreekt het van zelf dat ik het graag zal doen.’

‘Komaan, dan ben ik al dadelijk gerust. Alles hangt nu maar van u af. Luister eens...’

En met duizenderlei voorzichtige omwegen, met den fijnen tact van een vrouwehand, die een wond verbindt, deelde zij hem mee dat de heer De Plonéis haar tot zijne algemeene erfgenaam benoemd had en dat zij, toch al in het bezit van een aanzienlijk fortuin, als dochter van haar vader, de eigendommen van haar echtgenoot te gelde had gemaakt. De verkoop had plaats gehad tegen klinkende munt en zoo had zij de beschikking over kapitalen, die zij niet te best wist te plaatsen.

‘Ik weet wezenlijk niet wat ik met het geld zal aan vangen,’ voegde zij er bij. ‘En terwijl gij me zoo even bekendet dat gij voor 't oogenblik in geldverlegenheid zit,

ben ik op het denkbeeld gekomen dat gij mij misschien zult willen helpen mijne kapitalen te plaatsen door mijn schuldenaar te worden en.... en... In één woord gij zult me groot plezier doen door een twintigduizend franks aan te nemen, die ik van harte tot uwe beschikking stel.'

Naarmate zij dit hulpvaardig aanbod stamelde, voelde Yves zich overweldigd door een gevoel van schaamte en tegelijk van verteederde bewondering. Zijn hart was diep geroerd, maar hij was toch te trotsch om iets van zijn aandoening te laten blijken en te bekennen dat zijn ellende nog veel grooter was dan Marianne dacht. Ook maakte hij er een gemoedsbezwaar uit, geld aan te nemen van het beminde wezen, dat hem eenmaal zoo edelmoedig had liefgehad en dat hij zoo plompweg had vergeten.

Nog eenmaal greep hij haar hand, maar schudde daarop ontkennend het hoofd:

'Neen, mijne lieve vriendin, uw geld zou te slecht geplaatst zijn en ik zou er een gewetensbezwaar uit maken, het aan te nemen... Ik ben er u niet minder erkentelijk om, dat gij om mij gedacht hebt, en als ik ooit aan een dienst van dien aard behoefte heb, zal ik mij tot u wenden.... Maar zoover is het niet met mij; ik herhaal het u, er zegt mij iets dat ik er binnenkort weer bovenop zal zijn.'

Hij sprak die weigering uit op luchthartigen toon, maar toch ontweek zijn blik verlegen dien der weduwe. Zijne oogen wendden zich naar het open venster en vestigden zich met zekere hardnekkige woestheid op de ijzeren leuning.

'Daarbij,' ging hij met minder vaste stem voort, 'aangenomen dat het ongeluk me blijft achtervolgen, dan ben ik alleen er toch maar de dupe van.... Ik heb geen vrouw of kinderen, die er onder kunnen lijden, en als men alleen voor zich zelven te zorgen heeft, komt het er weinig op aan....'

De brave Marianne hoorde die koude, onverschillige taal, die van zoo weinig vertrouwen in de Voorzienigheid getuigde, met ergernis aan. Zij schudde treurig het hoofd en waagde schuchtere tegenwerpingen.

'Och kom!' riep Yves uit, 'spreken wij daar niet meer van.... Ik ben al te blij, dat ik u heb mogen terugzien om mij het hoofd met zulke muizenissen te plagen.... Blijf hier nog een poosje zitten en praten wij van ons geliefd Bretagne.'

En daar aan het raam, waar het gedruisch van Parijs zich deed hooren gelijk de oceaan onder de kastanjeboomen van Ploa-ré, rakelden zij met innig genoegen het smeulende vuur van hun zoete herinneringen uit de asch van het verleden op.

Ofschoon de weigering van den schilder haar niet weinig uit het veld had geslagen en de wijze, waarop die weigering geuit was, hare ongerustheid allesbehalve bedaarde, leende Marianne zich toch gaarne tot dat ophalen der lieve dagen van weleer. Zij lokte het zelfs uit, hopende dat de zoete bedwelming in de gemoedsgesteldheid van Yves Cormier een gunstige verandering mocht teweegbrengen.

'Gij zult het land niet meer herkennen,' zei ze; 'alles is er in de laatste twintig jaar veranderd... Er is een spoorweg aangelegd, die tot Audierne loopt en die een heele verandering heeft gebracht in onze gewoonten. De jonkheid van tegenwoordig ziet met minachting neer op de kleederdracht en de gebruiken van vroeger; de boerenjongens dragen geen lange haren en korte broeken meer, en binnen weinige jaren zal er niets meer over zijn van het oude Bretagne, waar wij zooveel van hielden.'

'En Kerdouarnec,' ondervroeg de schilder, 'ik hoop toch dat dit van dien aanstekelijken geest is vrijgebleven en niet veranderd zal zijn.'

'God beware ons er voor!.... Er is geen spijker veranderd. Ik heb er op gestaan dat alles zoo zou blijven als het was. Als gij ooit in Ploa-ré terugkomt, zult gij alles op dezelfde plaats vinden evenals in het bosch van de Schoone Slaapster. De salon heeft nog zijn groen behangsel en zijne zelfde stoelen; de tuin is nog altijd een wildernis

van geurige planten en langs den vijver overlommert de wingerd nog altijd het terras. Ik leef heel alleen te midden van mijn relieken, en het voorkomen van de dingen in het rond is zoo volkomen hetzelfde gebleven, dat het mij toeschijnt alsof de tijd had stilgestaan en alsof ik u elk oogenblik de stoep kon zien afkomen, waar nog altijd dezelfde jasmijnstruik bloeit.'

'En de vijver, zoo stil liggend in de schaduw van de rozelaurieren, en de wingerd!' riep Yves uit, 'hoe komt alles mij weer voor den geest, terwijl ik u zoo hoor praten!.... Ik zie ons nog met ons beitjes, tegen de borstwering geleund van den ouden, begroeiden muur, als wij over de golvende groene heide keken.... Och, als men het leven weer eens van voor af aan kon beginnen!.... Als men vooruit wist dat eerzucht, het streven naar succes en fortuin niets dan ijdelheid is!.... Maar als men dat gaat merken, is onze tijd voorbij, dan loopt de dag op zijn eind, dan wordt het donker en ziet men zich verdwaald in eenen doolhof, waar geenen uitweg meer is.'

Zij waren beiden stil geworden. Geheel in hun herinneringen verdiept, letten zij niet meer op den tijd. En de dag liep werkelijk ten einde, het werd donker in de werkplaats, de Septemberzon was ondergegaan achter het Observatoire. Marianne stond als met tegenzin op.

'Het wordt laat,' mompelde zij, 'ik dien heen te gaan.... Ik ben heel blij u te hebben teruggevonden; ik mag u nog wel eens komen opzoeken, niet waar?'

'Zonder twijfel,' zei hij, de oogen afwendende, 'wij moeten nog eens weer praten.' Maar bij zich zelven dacht hij: 'Waarom zouden we weer praten? Ik kan voor haar niet anders dan een voorwerp van medelijden zijn en ik wil haar dit tooneel van ellende niet opnieuw laten zien. De dag van morgen zal misschien nog rampzaliger zijn dan die van heden; ik weet geen raad, geen uitvluchten meer.... Is het niet beter dat wij allebei onder den troostenden indruk blijven van dezen dag? Men droomt niet tweemaal denzelfden droom; ik zie haar liever nooit terug dan dat ze zich over mij moet schamen.'

Ongerust over zijn stilzwijgen, beschouwde Marianne hem bij het weifelend schemerlicht en met den doordringenden blik van degenen, die liefhebben, las zij in zijn oogen wat er in zijn binnenste omging.

'Als ik u niet hinder,' dus hield zij aan, 'dan zal ik morgen om denzelfden tijd terugkomen.'

'Neen,' antwoordde hij schichtig, 'morgen niet!.... Gij zult me niet hier vinden.... Ik zal u zelf komen opzoeken.... Waar zijt gij gelogeerd?'

Zij gaf hem met bevende stem haar adres, maar zij meende te merken dat hij er maar half naar luisterde; hij haastte zich verstrooid te antwoordden:

'Goed... Dan zal ik morgen in uw hotel aanloopen.... Nogmaals bedankt voor uw bezoek....'

Zij waren al dicht bij de deur en hij drukte innig haar hand in de zijne.

'Nu, vaarwel, Marianne,' zuchtte hij.

Maar toen hij de deur half opende, wierp zij die weer schielijk dicht en voerde hem terug tot midden in het vertrek.

(*Slot volgt.*)

's Winters te Wörishofen.

‘'t Is een zieke onverschillig of hij door eene flesch medicijn of door eene kan water genezen wordt,’ zegt pastoor Kneipp, en velen, die er niet van houden drankjes uit een apotheek te slikken, zullen wellicht aan eene kan water de voorkeur geven. 't Is maar de vraag, hoe die kan water wordt aangewend.

De naam van pastoor Kneipp, die thans, als geheim kamerheer van Z.H. Leo XIII, den titel draagt van Monseigneur, is voor niemand op de beschaafde wereld een onbekende; zijn koudwater-geneesmethode is overal verspreid; van de mannen der wetenschap hebben velen het geleerde hoofd geschud en met min of meer heftigheid den eenvoudigen priester bestreden, - anderen namen geheel of gedeeltelijk zijne geneeswijze over. Maar al werd de pastoor van Wörishofen door velen voor een weetniet en kwakzalver gescholden, al ondervond hij hevige tegenkanting van de zijde der medische faculteit, al werden zijn edelste en onbaatzuchtigste bedoelingen verdacht gemaakt en miskend, hij bleef voortgaan de lijdende menschheid te helpen met koudwaterstraal en gieter, en steeds grooter werd de stroom van zieken, die, eerst uit den omtrek, maar straks uit alle deelen van Europa en zelfs uit Amerika, genezing

'S WINTERS TE WÖRISHOFEN. In en langs de beek.

REPETITIE VAN DE DORPSHARMONIE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN ZIEBLAND.

kwamen zoeken in het stille Zuid-Beiersche dorp.

Op bladz. 177 van den 10en jaargang der *Belgische Illustratie* kan men het portret vinden van den verdienstelijken pastoor, benevens eene beknopte levensschets; hier echter zullen wij ons bepalen tot het meedeelen van eenige bijzonderheden omtrent het dorp, of liever de badplaats Wörishofen.

Die Wörishofen zien wil, moet er 's winters heengaan; een koudwaterkuur is nooit zoo eigenaardig om te zien als precies in den winter, als het sneeuwt en vriest en de ijskegels aan de pompen hangen.

‘Brr!’ zal menigeen zeggen, ‘'s winters in 't koud water, 't is niet om uit te houden. Als men daaraan denkt is men onwillekeurig geneigd de kachel nog eens op te porren.’

En als men de kachel dan eens ter dege heeft opgestookt, kan men het lot beklagen van de ongelukkigen, die in 't hartje van den winter door de helpers van den pastoor met ijskoud water worden begoten of bespoten en die daarna bibberend van kou op hun bloote voeten uit het badhuis zien te ontsnappen om door een geforceerde wandeling door het nare dorp een weinigje natuurlijke warmte terug te krijgen.

Dergelijke voorstelling maken zich veel menschen als ze in 't tegenwoordig seizoen maar van Wörishofen hooren praten.

Hoe is 't echter in Wörishofen gesteld?

Vooreerst is het dorp niet meer wal het vroeger was. Toen moesten de zieken per as van de kleine statie Türkheim, een goed uur sporens onder Augsburg gelegen, naar het dorp worden gebracht; 's winters ging de tocht per slede. Maar nu behoeft men te Türkheim slechts in de electrische tram te stappen, die u zonder oponthoud naar het 10 kilometer verder gelegen Wörishofen brengt. Het sneeuwt met regelmatig groote vlokken, en voor zoover men zien kan bemerkt men reeds bij den ingang van het dorp, dat men zich omtrent Wörishofen een heel verkeerde voorstelling heeft gemaakt. Het kleine dorp van vroeger, met hoogstens een paar prullerige winkeltjes is een badplaats geworden van beteekenis. Groote huizen, kolossale hotels en een menigte vreemdelingen, die de tram voorbijsnort, bewijzen genoeg, dat er leven en vertier is.

De tram houdt stil, eene groote menigte is komen kijken wat voor vreemdelingen er uit stappen; daar staan mannen en vrouwen, van elken leeftijd, van allerlei maatschappelijke positie en op de meest verschillende wijze gekleed; maar op één punt komen ze bijna allen overeen. Ze dragen geen kousen of schoenen. Bedaard staan ze in de sneeuw, alsof het al z'n leven zoo hoorde; enkelen, die misschien pas hun koud bad of hun begieting hebben gekregen, loopen als gekken op en neer, sommigen zonder hoed, zeer weinigen met sandalen aan de voeten op de wijze van een capucijn; maar de echte Kneippiaan versmaadt die dingen, hij gaat blootvoets en is niet vervaard voor scherpe steentjes of een stukje glas. En die menschen zien er over 't algemeen genomen niet ziekelijk uit; er zijn stevige kerels bij, jonge dames met kleuren als boeien, die hare zwakke gezondheid door de kou en de vrije beweging in de open lucht hebben gehard. Want men kan de geneeskracht der wateraan-wendingen zooveel roemen als men wil, het verblijf in de frissche lucht en het thuis laten van alle zorgen zijn ongetwijfeld groote factoren tot het herkrijgen der gezondheid.

En honderden menschen krioelen daar dooreen in het dorp, waar bijna alle Europeesche talen en tongvallen gesproken worden. Meen nu niet, dat allen er grimmig of bevroren uitzien; integendeel, de kou doet hun goed en het ijzige water

verwekt warmte door snellere strooming in het bloed te brengen. Bij voorkeur zoeken ze zelfs het water op; kijk maar eens in de Beek, een ondiep watertje, dat door het dorp loopt en door zijn snelle strooming maar zelden dichtvriest.

Wat de Rijn is voor Duitschland, dat is de Beek voor Wörishofen.

Kijk dien jongen man eens op onze gravure, hoe dapper hij er doorheen plast, terwijl de ijsschollen nog aan den kant zitten; en die dame, neen, zij lijdt ook geen kou en ze zal bij haar thuiskomst ongetwijfeld hartelijk moeten lachen om de verbazing van een of andere oude tante, die maar niet begrijpen kan, dat iemand zonder dood te gaan, blootshoofds en blootvoets over de sneeuw kan loopen.

Maar op andere tijden is de Beek bijna te klein om aan alle liefhebbers een plaatsje te geven; dan kan men soms een heele processie badgasten achter elkaar tusschen de smalle oevers door het water zien wandelen in de zalige overtuiging dat ze er veel gezondheid uit opvisschen.

Van afstand tot afstand staan groote nieuwe gebouwen; 't zijn hotels of badinrichtingen; winkels verrijzen er als uit den grond en de voormalige boeren van Wörishofen leven nu van de talrijke vreemdelingen. In vele straten vindt men slechts magazijnen met Kneippartikelen, Kneippbrood, Kneipplinnen, -koffie enz. en vooral portretten.

't Is tien uur 's morgens. Iederen dag van 9-11 en 's middags van 3-5 uur is pastoor Kneipp te consulteeren.

In het Kurhaus voor mannen (er zijn er nog twee andere in Wörishofen: een voor vrouwen en een voor kinderen) ontvangt de pastoor zijne zieken. Het gebouw, dat 72 kamers bevat, staat onder leiding der Broeders van Barmhartigheid.

't Is altijd druk in de groote wachtkamer; menschen van eiken stand en eiken landaard kan men er ontmoeten. Allen loopen rond met een Kneippboekje, dat behalve eene menigte gedrukte raadgevingen en wenken een aantal witte blaadjes bevat, waarop straks de pastoor de te volgen behandeling zal neerschrijven, want het koud water wordt door hem op de meest verschillende wijzen aangewend.

Om de beurt of twee aan twee worden de patiënten in het kabinet van pastoor Kneipp toegelaten. De pastoor van Wörishofen is nu 76 jaar oud, een sterke, flinkgebouwde man, breed in de schouders, eene levende reclame voor zijn systeem. Zelf gaat hij niet blootvoets; waarom zou hij het doen? hij is gezond en sterk. Maar graag vertelt hij nog, hoe in zijne jeugd de watergeneeskunde hem het leven redde.

Tijdens het consult zit de pastoor in een grooten leuningstoel voor eene lange tafel, omringd door een aantal Broeders, waaronder op de eerste plaats Broeder Reile, zijn beste leerling en aangewezen opvolger; eenige dokters zijn mede aanwezig.

Vader Kneipp, zooals de parochianen hem meestal noemen, neemt den patiënt in 't verhoor, een bladzijde in zijn boekje wordt volgeschreven en dan kan hij, overeenkomstig zijn keus of fortuin, de kuur volgen in Wörishofen of in een der talrijke Kneippinrichtingen, die overal ter wereld zijn in 't leven geroepen.

's Middags om vijf uur geeft de pastoor nu en dan eene conferentie; bij mooi weer geschiedt het in de open lucht, maar bij slecht weer geschiedt het in een groote zaal. Geen wonder dat die conferenties veel volk trekken, allen zijn benieuwd den pastoor zijn geneesmethode te hooren verklaren; de rijke joodsche bankier staat er naast den eenvoudigen dorpskapelaan; de Russische prinses heeft tot buurvrouw eene arme Beiersche boerin.

In den laatsten tijd is meer dan eens gezegd: men hoort zoo weinig meer van Kneipp, zou 't niet gedaan zijn met de waterkuur? De cijfers bewijzen het tegendeel.

In 1892 kwamen er 30.000 zieken naar Wörishofen; in 1896 telde men er meer dan 60.000.

Of ze allemaal genezen zijn? Of de meesten er genezen? Die vragen zijn niet te beantwoorden noch te Wörishofen noch op welke andere badplaats ook. Pastoor Kneipp is trouwens eerlijk genoeg om te bekennen: ‘Zelfs het water kan de onsterfelijkheid niet geven.’

Wörishofen is geene badplaats om er voor zijn plezier naar toe te gaan; dat plassen door het water en dat loopen blootvoets is heel aardig om te zien en vanzelf doet men er een beetje aan mee; maar de Kneippkost, bestaande uit Kneippsoep, Kneippbrood, Kneippbier en Kneippkoffie begint een lekkerbek al gauw te vervelen. En dan, bij langer verblijf in Wörishofen is men toch aan z'n fatsoen verplicht minstens een beetje ongesteld te zijn om door de andere patiënten niet als een wonderdier te worden aangekeken. Dat de gezonden dus maar thuisblijven. En als ze ziek worden? Nu ja, dan kunnen ze altijd nog keus maken tusschen eene flesch medicijn of den gieter van pastoor Kneipp.

De schilder in 't beestenspel.
Herinneringen uit eene kunstenaarsloopbaan.

Lezer, ik weet niet, of gij nog een grootmoeder bezit, maar als ge er een hebt, die maar half zoo goed is als de mijne, doe ze dan bijzonder veel complimenten van mij.

Ik ben schilder, moet ge weten, en als ik toevallig eene schilderij verkocht heb en duiten heb, dan woon ik in de stad bij mijn vroolijken neef Otto; maar als ik geen schilderij verkocht heb en dus geen duiten heb, dan woon ik bij mijn grootmoeder in het dorp. Die verschaft mij dan kost en inwoning, en haar goedig gezicht straalt van vreugde en zaligheid als 't eten mij smaakt. 't Is mij altijd een raadsel gebleven hoe men van een klein onderwijzers-pensioen zooveel pannekoeken kan bakken en zooveel rijstebrij koken als mijn grootmoeder deed. Dit pleit zeker voor haar buitengewoon talent van huishouden.

't Was al een heel langen tijd geleden sinds ik mijn laatste schilderij had verkocht, en mijn heele aardsche bezitting bestond in vijf half versleten franken en eene nieuwe overjas, die ik in mijne rijke dagen had aangeschaft. 't Was eene elegante, mooie jas, zoo'n echte kunstenaarsjas; bovendien had ik nog - ik heb het vergeten te zeggen - een schoonen deukhoed, 'nen echt vilten.

Ik woonde dus weer bij grootmoeder in het dorp en verveelde mij verschrikkelijk.

Doch eens op zekeren dag kwam het heele dorp in een geweldige opschudding. Een rondtrekkend beestenspel had zijn intocht gehouden. 't Was een kunstig gedresseerd dierenrijk: een groote kameel, een heusche, levendige beer, een hoogstverstandige geit en daarbij nog allerhande soorten apen, een ezel en nog meer van dat gedierte.

Vooraan in den optocht, hoog op den kameel gezeten, reed de heer directeur het dorp in, en de ossen, koeien en schapen drongen zich bij het zien van het schip der woestijn, nieuwsgierig maar verlegen om hun herder samen. Was het afgunst of bewondering, waarmee de ossen en schapen voor den eersten keer een kameel zagen? Ik voor mij ben te weinig met de dierlijke natuur bekend om daarover een oordeel te kunnen vellen.

Die menagerie had echter voor mij uit het oogpunt van kunst een groote aantrekkelijkheid. Spoedig had ik mijn schetsboek en potlooden bijeengezocht en ik liep naar buiten om dierstudiën te maken.

Opeens voelde ik eene zware hand op den schouder leggen. Ik keerde mij om en zag den directeur van het rondtrekkend beestenspel naast mij staan. Zooals ik naderhand vernam, heette hij Klaas Vlokhaar en had zich, daar hij in allerhande steden en dorpen optrad, een aardig mengsel van verschillende tongvallen eigen gemaakt.

'Mijnheer,' zei hij tegen mij, 'wat doet gij daar?'

'Ik teeken uwe menagerie uit.'

'Zoo, zoo, da's ook iets moois. Hebt ge daar vergunning voor? Dan zou iedereen wel kunnen komen en mijn beestjes uitschilderen. Wat wilt gij er voor betalen?'

'Mijnheer, gij kunt mij toch niet beletten....'

'Ja, dat kan ik wel,' zei mijnheer de directeur kalm, maar grof, en rukte mij het schetsboek uit de hand.

Dat maakte indruk op mij. 'Hoeveel wilt gij dan hebben?' vroeg ik.

'Vijf franken, dan moogt ge voor mijn part het heele beestenspel op het papier zetten.'

Ik had geene vijf franken.

'Neen,' antwoordde ik, 'dat is me te duur, maar als gij me daar dien beer uit laat teekenen, daar heb ik twee kwartjes voor over.'

'Nu, geef dan maar hier; 't is wel weinig voor zoo'n prachtexemplaar, maar zoo'n dier doet ook wat voor de eer.'

De directeur ging nu den beer halen en ik groepeerde mensch en dier in een kring er omheen. De beer liet zich door den directeur heel bedaard en geduldig op zijn plaats zetten, en daar het beest ook een muilkorf aan had, meende ik hem zonder gevaar in eene heel schilderachtige houding te kunnen brengen.

Maar het dier bromde me kwaadaardig aan en de directeur zeide:

'Gij moet hem niet aan zijn lijf komen, jongmensch, op photographeeren is mijn beer niet gedresseerd.'

In de gauwigheid had ik mijn ezel opgesteld en ik begon te teekenen. Daarbij moest ik natuurlijk van tijd tot tijd scherp den beer aankijken, en ik kan heilig verzekeren, dat ik daarbij alleen door kunstenaarsmotieven werd geleid en dat ik volstrekt geen plan had den beer ook maar de kleinste onaangenaamheid te zeggen. Maar mijn model was heel beslist van andere meening. Opeens smeet hij den langen stok, waarop hij leunde, ver van zich af, viel op mij aan en sloeg onder vervaarlijk gebrul zijn klauwen tegen mijn teekentoestel, dat over mij heenvloog en met mij op den grond viel.

De dorpsbewoners, die nieuwsgierig rondom mij stonden, sloegen op de vlucht.

'Nee,' schreeuwde een boer, die het hardst van allen liep, ofschoon hij een grooten hooivork had gegrepen, 'nee, dat potographeeren kan hij niet verdragen.'

Mijnheer de directeur greep den stok van den beer en begon op het dier los te slaan met vreeselijk geweld. Maar ik geloof dat de man het zoo kwaad niet meende en zoo hard niet sloeg, want het ondier zat met een heel grappig gezicht te kijken, hoe ik mij met moeite van onder mijne teekenbenoodigdheden overeind werkte.

'De tweede zitting krijgt ge voor dertig cent,"zei mijnheer Vlokhaar, zonder eene spier te vertrekken.

Nu hield ik me boos.

'Mijnheer de directeur,' zei ik, 'gij hebt er geen sikkepitje begrip van, waar een schilder toe in staat is, als hij goede modellen op het oog heeft. Nog nooit heb ik zoo'n mooie combinatie van dieren en menschen gezien als hier bij u. Het liefst zou ik een tijd lang heelemaal bij u blijven.'

Mijnheer de directeur zag mij een oogenblik onderzoekend aan, en toen hij bemerkte, dat het ernst was, zei hij vlug:

'Dat kunt ge hebben en 't kost u geen rooien cent. Ga morgen met ons mee naar Helmstad; daar is een fijn publiek en ge hebt zoo'n mooie jas en zoon fameuzen deukhoed, net een kunstenaar. En dan zeg ik, dat gij onze directeur zijt. Ja, niet waar? Dat trekt menschen, zoo'n directeur. Ja, en dan kunt ge ons uitschilderen allemaal, zooveel ge maar wilt. Nu, wat zegt ge daarvan?'

Ik sloeg toe om twee redenen: vooreerst wegens de modellen en ten tweede omdat het heele geval mij zoo bijzonder grappig voorkwam.

Het duurde niet lang of ik ging naar huis en beging daar de ongehoorde schanddaad van mijne goede, oude grootmoeder wat voor te liegen om mijn vertrek te verontschuldigen. Ik zeide haar, dat ik een brief gekregen had, en dat ik vandaag nog naar de stad moest, omdat iemand eene schilderij van mij koopen wilde.

'Och Antoon,' zei de goede oude ziel, 'ik heb graag dat g' eene schilderij verkoopt, maar ik heb er toch altijd verdriet van, omdat gij dan uwe oude grootmoeder weer een heelen tijd alleen laat.' Toen ik 's namiddags van grootmoeder afscheid nam,

stopte zij mij met tranen in de oogen een pakje toe, dat in papier gewikkeld was. Er waren tamelijk veel vetvlekken op en dat was heel natuurlijk, want tien koude pannekoeken maken altijd vetvlekken als ze in papier gedraaid worden.

Nu ging ik er op uit. Voor de dorpsherberg was de geheele menagerie reeds verzameld, en mijnheer de directeur stond er op, dat ik, als zijn plaatsvervanger, onder de reis ook de eereplaats op den kameel zou innemen. Na eenig tegenstribbelen moest ik toegeven en bij het vallen van den avond begonnen wij de reis naar Helmstad, welke plaats ongeveer een uur van het dorp lag.

De lieve jeugd deed ons uitgeleide tot het einde van het dorp, en ook eenige knechts en meiden, die dien avond niets te doen hadden, konden niet nalaten ons spoor te volgen.

Maar nu bemerkte ik eerst, dat wij het huis van mijn goede grootmoeder voorbij moesten. Ik was er van overtuigd, dat zij niet weinig zou schrikken, als zij haar dierbaren neef hoog op den bult van een kameel zag zitten; het goede mensch had in de gazet wel eens van wilde dieren gelezen en was er geweldig bang van.

Onmogelijk kon ik het van mij verkrijgen de oude dame dien angst op het lijf te jagen, en was van plan kort voor het huis van mijn grootmoeder een zijstraat in te slaan, die zooals ik wist, een eind verder op den grooten weg uitkwam. Ik probeerde dus den kameel in die straat te sturen, maar het beest wilde niet. Ik trok hem aan den nek en rukte aan den teugel, maar hij begon achteruit te slaan. Nu kunnen de zoölogen en andere natuurkundigen wel zeggen, dat de kameel een geduldig, rustig en vreedzaam dier is, en ik wil dien menschen hun vakkennis ook niet betwisten, maar mijn kameel was ongeduldig, onrustig en kwaadaardig van aard, want ik had hem nog geen vijf minuten met handen en voeten bewerkt of opeens - daar zette het beest het met zijn lange beenen op een loopen, zoodat er geen houden meer aan was. Nooit had ik kunnen denken, dat een kameel tot zulk een galop in staat was. Als een stormwind vloog hij met mij het huis van mijne grootmoeder voorbij, over de oude houten brug, en slechts met de grootste inspanning kon ik mij vasthouden aan den nek, die bij een kameel gelukkig op dergelijke ongevallen is ingericht. Mijn besten deukhoed raakte ik echter kwijt; hij vloog af en kwam midden in het riviertje terecht.

De directeur kwam ons vloekend en hijgend achterna loopen, totdat een paar dappere boeren den ouden, leelijken kameel vasthielden. Bij het schijnsel der volle maan trokken wij Helmstad binnen. Den volgenden dag was er markt en er heerschte voor een dergelijk stadje nog eene vrij groote drukte op straat. Voor eene herberg stonden eenige notabelen der stad nieuwsgierig onzen optocht aan te kijken.

Wij waren allemaal doodmoede; de kameel strompelde als was hij driemaal achtereen de heele woestijn doorgewandeld, en de beer scheen in al zijn pooten lam.

Directeur Vlokhaar had me al tienmaal gezegd: ‘Ja, ik heb u als directeur aangenomen met 'nen deukhoed. Hoe moet dat nu zonder deukhoed gaan? Is me dat een geschiedenis!’

Mijn mooien hoed lag in de rivier en mijnheer Vlokhaar had me zijn eigen hoofddeksel geleend. Doch geen mensch ter wereld kon zich van den ouden hoed van mijnheer Vlokhaar eene voorstelling maken, of hij moest minstens den nieuwen hoed van den directeur gezien hebben.

In de herberg werd ik echter als de directeur voorgesteld. De kastelein zag mij aan van het hoofd tot de voeten, en daar ik op raad van mijnheer Vlokhaar den hoed achter den rug hield, scheen het onderzoek den man nogal te voldoen.

Den volgenden middag zou de eerste voorstelling in de stad plaats hebben en vóór dien tijd had ik alle gelegenheid om aan mijn kunstenaarsliefhebberijen te voldoen.

Al heel vroeg sloop ik naar den stal, richtte mijn teekenbord op, dat ik in den grooten verhuiswagen van het gezelschap had meegebracht, en schilderde een bijzonder levendig dierstuk: apen, geiten, kippen en staljongen naar de beste modellen, en uit mijn hoofd teekende ik mijnheer den directeur en mejuffrouw, zijn dochter, er ook nog bij.

Ik dacht bepaald, dat ik voor de opbrengst van die schilderij minstens een maand lang bij mijn vroolijken neef in Brussel zou kunnen doorbrengen.

De eerste voorstelling had in het stadje plaats gehad, en het geldelijk resultaat was allerbedroevendst. Mijnheer Vlokhaar wilde maar drie dagen met zijne menagerie in Helmstad blijven, en tot mijn leedwezen moet ik hier constateeren, dat de twee volgende dagen nog minder opbrachten.

Eén ding is zeker, dat dit fiasco slechts toe te schrijven was aan het gebrek aan kunstzin der inwoners van Helmstad. De acteurs, die mijnheer Vlokhaar in dienst had, konden er niets aan doen. Al getuigden de werkzaamheden van onzen beer en onze apen wel niet van groote genialiteit, hun vertooningen mochten toch gezien worden, en er zullen ongetwijfeld eene groote menigte apen en beren zijn, die niet half zoo lang op twee pooten kunnen dansen als onze beer en die bij lange na niet zoo goed kunnen grijnzen als onze apen.

Maar het Helmstadsche publiek had er toch geen begrip van. Als de dochter van den directeur, juffrouw Lilia, met het centenbakje rondging, dan kreeg zij in verreweg de meeste gevallen slechts één cent; een twee- en-een-halve-centstuk was een zeldzaamheid. Mijnheer Vlokhaar was geweldig boos; hij had trouwens een gruwelijken afkeer van kopergeld, en onderweg had hij mij al verschillende keeren meeogedeeld:

‘Dat beroerde koper!.... Als dat beroerde koper maar niet op de wereld was, dan konden ze 'n mensch zoo'n vodden cent niet in het bakje stoppen.’

Zelfs het grootste kunststuk van het Vlokhaarsche gezelschap kon hier geen verandering in brengen. Deze waarlijk sterke toer, die in steden, waar het kunstgevoel beter ontwikkeld was, zelfs vijf franken vijf en zeventig cents had opgebracht, bestond hierin, dat juffrouw Lilia haar geit, die zij Minka noemde, met alle vier de pooten op een paal liet staan en dat zij er, als toegift, nog een extra lief deuntje bij floot.

In Helmstad betaalde men de juffrouw voor deze indrukwekkende vertooning op alle drie de dagen samen vijf franken en een en dertig cents, en een ruwe brouwersknecht waagde bovendien de hartelooze opmerking:

‘Dat heeft niets te beduiden. Als het meisje op den paal ging staan en de geit er een deuntje bij floot, had ik er ook een cent voor over.’

Tegenover zulk een domme boosaardigheid wil ik noch juffrouw Lilia, noch haar geit Minka in bescherming nemen; dat zou voor ons alle drie beleedigend zijn. Niemand beter dan ik weet van de talenten der jonge dame te vertellen. Van al de pannekoeken, die grootmoeder mij op reis had meegegeven, had zij er alleen in een knap half uurtje acht opgegeten.

Den derden dag eindelijk zouden wij de reis voortzetten, 's Namiddags kwam de kastelein naar mij toe en verlangde betaling voor kost en logies van alle menschen en dieren, die onder mijn directie stonden. Ik vertelde hem, dat ik de directeur niet was en ook geen geld had. Toen begon hij te razen en te tieren en riep mijnheer Vlokhaar; deze kwam slechts op één punt met mij overeen, namelijk dat hij ook geen geld had.

‘Ik heb dien kerel als directeur aangenomen,’ schreeuwde hij, ‘en ik heb me al genoeg aan hem geërgerd. Met een deukhoed heb ik hem aangenomen! Is dat waar, mijnheer, of is dat niet waar? Hé? En waar is de deukhoed nu?’

Toen kwam ik op een goeden inval.

‘Best,’ zei ik, ‘als ik dan toch eenmaal directeur ben, wil ik u ook betalen, kastelein. Ieder het zijne, en ik wil geen mensch te kort doen. Ik verpand u dan mijn heel beestenspel, kameel, beer, geit en apen inbegrepen. Maar eerst moet ge mij nog een biefstuk en een flesch wijn geven.’

Toen trok mijnheer Vlokhaar een zuur gezicht.

‘Wat? wat? Wat wil die vent? Kastelein, de beestjes vreten u bij levenden lijve op. Nu, als hij dan wat verpanden wil, dan wil ik u eens wat zeggen. Achter in de schuur staat eene groote schilderij. Die heeft hij geschilderd; van mijn beestjes heeft hij ze geschilderd. Die moet hij u maar verpanden.’

Dit voorstel kwam den waard oogenschijnlijk aannemelijker voor. Hij ging naar de schuur, en plotseling overviel mij de angst voor het

mooie schilderstuk, waaraan ik in de laatste dagen zoo ijverig had gewerkt. Ik liep den kastelein voorbij, rukte de deur open en vloog den stal binnen.

Wat een gezicht! De apen waren met mijn penseelen de schilderij aan 't besmeren, en Minka, de geit, stond er ernstig bij te kijken. 't Was schandelijk, meer dan erg.

‘Och wat,’ zei Vlokhaar, ‘wat hij zich aanstelt! Daar wordt de schilderij toch niet slechter van!’

Den volgenden morgen was ik weer bij mijn goede grootmoeder, die mij schreiend ontving. Zij schreide altijd als ik aankwam en als ik vertrok, eens van vreugde en eens van verdriet.

‘Hebt ge een schilderij verkocht, Antoon? vroeg ze.

‘Och neen, grootmoeder.’

‘Dat is niets mijn jongen, ik zal een paar lekkere pannekoeken voor u bakken.’

Bij de Platen.

De kloostergeleerde. -

Geen geschikter wijkplaats voor de beoefening der geleerdheid dan de stille kloostercel, en we mogen er bijvoegen: geen levensstaat ook, die zich beter leent tot onverdeelde toewijding aan de wetenschap, dan die van den onbezorgden monnik. Geen zucht toch naar aardsch gewin of wereldschen roem, die zoovele gevierde mannen der wetenschap bezielt, - enkel liefde tot het eenmaal gekozen vak is zijn drijfveer bij de studie. Geen zorgen ook trekken hem daarvan af; want het weinige, dat hij voor zich zelven behoeft, verschaft hem de sobere refter van het klooster. Zonder eenige afleiding, zonder andere verpoozing dan het gebed en de vrome overweging, kan hij zich aan zijn geliefkoosde studiën overgeven.

Is het dan te verwonderen dat de kloosters door alle eeuwen heen tal van geleerden hebben opgeleverd, wier naam wel niet altijd tot ons gekomen is, maar wier arbeid vaak heden nog ten goede komt aan deftige professors, die anders geneigd zijn minachtend den neus op te trekken voor wat zij soms geestloos monnikenwerk gelieven te noemen.

De schilder van ons tafereel heeft ons zulk een kloostergeleerde uit den ouden tijd naar het leven voorgesteld. Op het breede, eerbiedwaardige voorhoofd staat de belangelooze liefde tot de wetenschap te lezen. Een glimlach van stille, innige voldoening speelt om den rimpeligen, maar welgevormden mond. De oogen verdiepen zich met welbehagen in de geestelijke schatten, die het boek voor den oningewijde verscholen houdt, maar den ijverigen vorscher in vollen overvloed openbaart.

Inderdaad, zoo moeten er de mannen hebben uitgezien, die voor eeuwen in de stille kloostereel bijna de eenige beoefenaars van wetenschap en geleerdheid waren en zich daardoor onsterfelijke verdiensten voor de menschelijke beschaving verworven hebben.

Consult pastoor Kneipp.

'S WINTER TE WÖRISHOFEN. Aankomst der zieken in de Kneipp-inrichting.

Repetitie van de dorpsharmonie. -

Ook deze brave lui smaken op 't oogenblik de hoogste voldoening, waarvoor hun kunstenaarsnatuur maar vatbaar is. Ze zijn geheel verdiept in de muziek, die de lust en vreugd, de poëzie van hun anders vrij prozaïsch leven is. In die gelukkige vrije uren, wanneer zij zich naar hartelust aan hun liefhebberij kunnen overgeven, vergeten zij alles om hen heen om enkel te genieten van het gezamenlijke spel. En nu moge de vreemde, die door het toeval in hun repetitielokaal gevoerd wordt, zich misschien de ooren stoppen voor hun luidruchtig concert, voor hen vormen die toeterende, gillende of brullende tonen de hoogste zaligheid.

Het moge een heerlijk oogenblik zijn, wanneer onze lustige muzikanten bij de openbare uitvoering op het marktplein den daverenden bijval mogen oogsten van het kunstlievend publiek, - die voldoening kan niet halen bij het genot, dat zij in den kleinen kring van ingewijden smaken, als zij zich zonder eenige bijgedachte ongestoord kunnen verlustigen in hun eigen spel.

Allerlei.

Het schoonmaken van rieten stoelen. -

Zwart en vuil geworden zittingen en rugleuningen van stoelen kunnen zeer gemakkelijk worden schoongemaakt met water, waarin een weinig chloor is opgelost. Men gebruikt daarvoor een zachten borstel en gewone zeep en wrijft de stoelen daar zoo lang mee in, totdat zij hun oorspronkelijke kleur hebben teruggekregen. Dan worden zij met schoon water afgespoeld en in de zon te drogen gezet. Door deze reinigingsmethode krijgen zij hun ouden glans en kleurenfrischheid terug.

Verkleuren van photographieën. -

Ondanks de grootste zorg, die men er voor heeft, verbleeken na verloop van tijd alle photographieën, zelfs die, welke in albums bewaard worden. Een zeer eenvoudig middel om aan de portretten hun oorspronkelijke donkere kleur terug te geven is het volgende: Een wit blaadje vloeipapier wordt gedrenkt met een oplossing van kwikzilverchlorid en zoolang op het portret gedrukt, totdat het weer een donkere kleur aanneemt; ook kan men de geheele photographie in de oplossing dompelen totdat het gewenschte resultaat verkregen is.

Opgerolde tapijten en tafelloopers

zijn spoedig in hun oorspronkelijken staat terug te brengen, wanneer men er op de strijkplank met een heet strijkijzer over heen gaat, nadat men er eerst een vochtigen doek over heen heeft gelegd. Pluche-kleeden zelf worden *zoo* behandeld, weer geheel en al glad, doch het is noodig het kleed om te keeren en het strijkijzer zachtjes er langs te laten glijden.

Glacé-handschoenen

zijn het best en op de eenvoudigste manier schoon te krijgen door ze met terpentijnolie-spiritus in te smeren, na ze eerst over een schoone hand te hebben aangetrokken; vervolgens ze goed te wrijven, waarna men ze in de open lucht hangt om te drogen. Ook de aanwending van gegelatineerd benzol is aanbevelenswaardig.

In dit geval wordt de handschoen op houten handvormen gespannen. Meteen zacht borsteltje, te voren in benzol gedoopt, schuurt men over den gespannen handschoen heen en na weinige oogenblikken krijgt hij zijn oorspronkelijke kleur terug.

[Nummer 48]

Uit het leven van eenen Schilder. Vrij naar André Theuriet. (*slot.*)

'Neen,' riep zij krachtig uit, 'zoo ga ik hier niet vandaan!.... Ik voel dat gij me bedriegt en dat ik u niet meer zal terugzien. Lieg niet, Yves,' voegde zij er in den Bretonschen tongval bij. 'Beken dat gij met onchristelijke slechte gedachten in uw hoofd omgaat. Gij wilt de reddende hand niet aannemen, die onze Lieve Heer u door mij toesteekt. Gij zijt te trotsch om hulp te aanvaarden; gij wilt op niemand steunen dan u zelven; gij bidt niet meer als een christen mensch nederig om het dagelijksch brood; gij vertrouwt niet meer op de Voorzienigheid. Liever zoudt gij verhongeren, dan u trots buigen.'

Hij boog het hoofd en bewaarde een somber stilzwijgen.

'O Yves, gij een Breton, die een christelijke opvoeding hebt genoten, keert u aldus van God en alle goede menschen af!.... Heeft Parijs u dan zóó bedorven dat er geen greintje christelijk gevoel meer in u over is? Heilige Maagd, ben ik hier gekomen om u terug te zien als een wanhopige, die in staat zou zijn, zich in zijn eeuwig verderf te storten!'

Zij was weer op den ouden divan gaan zitten en met het hoofd in de handen barstte zij in tranen uit.

Op het hooren van die verwijten, die zij tot hem in zijne moedertaal had gericht, was Yves al geweldig geschokt geworden; maar bij het gezicht van de smart der eenige vriendin, die hem trouw gebleven was, smolt zijn verhard gemoed, hij voelde zijne keel als dichtgenepen en zijn hoogmoed bezweek. Hij knielde voor de brave vrouw neer en greep haar handen.

'Marianne,' smeekte hij, 'schrei zoo niet!.... Uwe tranen maken mijn ellende nog ondraaglijker.... Gij, die stil en vroom op het huis Kerdouarnec woont, weet niet wat voor leven van een afgejaagd hert ik hier leid.... Ik ben verblind geweest door mijn succes; ik heb mijn geld even gemakkelijk weer uitgegeven als ik het verdiend had; toen is de kentering gekomen, ik raakte in geldverlegenheid, de schuldeischers lieten mij geen rust.... Met de bestellingen gaat het heelemaal niet meer; het wordt me haast onmogelijk, nog te werken. Zoo volgen de dagen op elkander, de eene al treuriger dan de ander, zonder dat er uitkomst te zien is. Op 't laatst moet men er wel wanhopig onder worden....'

'Men moet nooit wanhopen aan uitkomst....'

'Maar denkt gij dan dat ik niet al het mogelijke beproefd heb om uitkomst te vinden, doch het is me alles tegengeslagen en nu weet ik geen raad meer....'

HET SPIEGELMEER IN HET WATERVALLENGEBERGTE.

'Ik wel.... Gij moet op onzen Lieven Heer en uwe vrienden vertrouwen, hun diensten niet koppig afwijzen.... Hoor eens, Yves, ik heb het straks misschien onhandig aangepakt; ik vergat dat er vijf en twintig jaren voorbijgegaan zijn, sinds we elkaar gesproken hebben. Ik had moeten begrijpen dat, al was mijn hart nog onveranderd, de beslommeringen van het Parijsche leven in het uwe een heelen omkeer moeten hebben teweeggebracht. Ik heb tot u gesproken zooals ik het op Kerdouarnec zou gedaan hebben, toen onze gedachten en gevoelens nog overeenstemden, toen wij elkaar met een half woord begrepen, kortom toen we van elkaar hielden.... Toen kenden wij die gevoeligheden, die misverstanden niet, die zich tusschen vreemden voordoen en alle vertrouwelijkheid afsnijden.... Maar nu merk ik mijne lompheid. Ik had moeten beginnen met te zeggen dat van mijn kant alles nog hetzelfde is als voor vijf en twintig jaar. Toen gij op Kerdouarnec kwaamt, waart gij arm als nu; toch zou u dat niet belet hebben mij te trouwen, als vader zich redelijker getoond en zijn plompe weigering u niet de deur uitgejaagd had. Welnu, handel thans, nu ik vrij ben om over mijn persoon te beschikken, zooals gij gehandeld zoudt hebben,

toen wij jong waren en deel met mij alles wat ik bezit.'

Zij had die woorden uitgesproken op den toon van een kind, dat om eene gunst bedelt en bang is een afwijzend antwoord te krijgen. Terwijl Yves haar aanhoorde, voelde hij te gelijk zijn bewondering aangroeien en zijn gemoedsbezwaren wakker worden. Hij achtte zich die toewijding onwaardig. Een geheime schaamte kwam bij hem op bij de gedachte dat hij zou speculeeren op die edelmoedige genegenheid, die hem betoond werd in zijn ongelukkigsten tijd.

Als hij nu het aanbod van Marianne aannam, zou het den schijn hebben als gaf hij enkel aan baatzuchtige overwegingen gehoor. Ondanks zijne ellende had hij toch een fijn ontwikkeld eergevoel bewaard; het stuitte hem tegen de borst, in zijn eigen oogen voor een man door te gaan, die eene rijke vrouw heeft getrouwd alleen om niet van honger om te komen.

'Gij zijt bewonderenswaardig goed,' stamelde hij, 'maar ik ben u niet waardig en voel mij al te ellendig.... Als ik u huwde, zou men mij beschuldigen van eene lage speculatie, en inderdaad zou de schijn in alle opzichten tegen mij zijn.'

'Wil ik u eens wat zeggen?' riep Marianne uit, nu op hare beurt verontwaardigd. 'Gij zijt te trotsch! Gelooft gij alleen recht te hebben op fierheid en op de achting van de menschen? Denkt gij dat het mij niets gekost heeft om over die dingen heen te stappen en hier in Parijs aan uwe deur te komen kloppen?.... Wat zou men te Douarnenez wel van mij zeggen, als men wist dat ik op 't oogenblik hier zat? Vraag ik er naar wat de menschen hier in huis van mij denken kunnen, omdat ik hier zoo lang blijf pralen? Daar stoor ik mij immers ook niet aan. Ik heb mijne eigenliefde en bedenkingen op zij gezet, omdat mijne genegenheid voor u sterker is dan dat alles en omdat ik voel in u den eenigen vriend te hebben, die mij nog is overgebleven.... Als gij nog van mij hieldt, zooals ik van u, zouden al die menschelijke overwegingen wel aanstonds bij u verdwijnen.... Denk eens aan Kerdouarnec en hoe gelukkig wij daar in onze jeugd zijn geweest.... De tuin is nog altijd dezelfde gebleven, de rozen bloeien er nog zooals voor vijf en twintig jaar, het huis staat nog altijd voor u open. Kom er dien vrede van het gemoed en die trouwe genegenheid te rug vinden, buiten welke er op de wereld niets kostbaars of duurzaams bestaat.'

Terwijl zij zoo sprak begon het zachtjes te schemeren. In de donkere werkplaats onderscheidde men bijna niets meer dan het bleeke gelaat van Marianne en haar vochtig glinsterende oogen. Hare stem klonk nog even welluidend, even innemend als in de dagen, toen Yves ze opgetogen onder de kastanjeboomen van Kerdouarnec aan hoorde. Cormier redeneerde niet meer en stribbelde niet meer tegen. Hij was weer geheel overmeesterd door het gevoel van zijne jeugd. Het tegenwoordige scheen vernietigd; hij had de begoocheling dat die vijf en twintig jaren verdwenen waren en niets dan het verleden overbleef. Zijn hart werd weer jong. 'Gij hebt gelijk, Marianne,' riep hij uit, terwijl de tranen hem in de oogen kwamen. 'Ik ga met u naar Bretagne terug.'

En thans is Yves Cormier een brave, burgerlijke buitenman geworden.

Zoodra hij te Pló-mar terugkwam, betrok hij er de kamer, die hij vroeger bij de weduwe Le Benzec bewoond had, en bleef er den tijd, die noodig was voor de afkondiging der geboden van zijn huwelijk. Na verloop van eene maand leidde hij Marianne, die als verjongd was door het geluk, eindelijk haar droom verwezenlijkt te zien, naar de *mairie* en de dorpskerk van Ploa-ré, en daarop namen zij in alle stilte

hun intrek op het huis Kerdouarnec, dat de schilder met zooveel bitterheid des harten verlaten had.

Yves geniet daar in alle zekerheid wat Marianne hem beloofd had, den vrede van het gemoed en het zoete van eene trouwe genegenheid. Maar zijn talent van weleer heeft hij, helaas, niet mogen terugvinden. De teleurstellingen en vernederingen der laatste jaren van zijn kunstenaarsleven hebben hem de begeerte benomen, nog weer naar succes te jagen. Zijn kracht om iets voort te brengen is uitgeput. Van zijn vroegeren schildershartstocht is niets overgebleven dan de liefde voor de natuur van Bretagne. Wanneer hij het gebied doorkruist, dat hij nu als landheer laat bewerken, wordt hij nog altijd aangegrepen door de heerlijke kleuren van lucht en zee, door de frischheid der holle wegen en de poëzie van de heide. Maar hij bepaalt zich enkel tot bewonderen, hij voelt zich niet meer gedrongen, een penseel op te vatten en den indruk op een stuk doek weer te geven. Hij heeft tegen het schilderen een weerzin gekregen als een eerstbeginnend drinker tegen een koppigen wijn, die hem niet goed bekomen is.

Toch als hij tegen de opening van den salon een blad inziet, waar bijzonderheden te lezen staan over den dag der *vernissage* en de verdiensten van de meest in 't oog vallende schilderijen besproken worden, blijft hij langen tijd in weemoedig gepèins verzonken. Dan herinnert hij zich den luidruchtigen bijval, dien hij vroeger gevonden heeft; dan denkt hij dat diezelfde kunstrechter hem in den tijd van zijne glorie dezelfde loftuitingen heeft toegezwaaid, en er komt een waas van spijt voor zijne oogen.

Maar dan neemt Marianne hem stilletjes de gazet uit de hand. Zij weet in het hart van haar beminden man te lezen en troont hem met zachten aandrang naar buiten. Zij wandelen langzaam door de lanen van den ouden tuin tot aan het terras, waar de oude vijver onder een laag groen kroos sluimert. De zeewind brengt hun het regelmatig geruisch der golven, het suizen der kastanjeboomen aan, en terwijl Marianne met een breed gebaar op de golvende en blauwachtige heide wijst, schijnt zij te willen zeggen, zooals ongeveer in de Navolging van Christus te lezen staat; ‘Wat zoudt gij elders kunnen zien, dat ge hier niet ziet? Hier is de hemel, de aarde en de zee, en dit zijn toch de elementen van de ware en blijvende schoonheid.’

De heldendood van Maarten Tromp.

Kort na het tot stand komen van den vrede van Munster werd de Republiek der Zeven Provinciën in groote moeilijkheden gewikkeld met Engeland, dat zijn koning Karel I onthoofd en den fortuinzoeker Olivier Cromwell tot lordprotector had aangesteld. De twee jeugdige republieken konden het samen niet te best vinden, omdat ze beide groot waren geworden door den handel en haar overzeesche bezittingen. Engeland, dat zijn voorstel om een nauw bondgenootschap te sluiten, waardoor de Vereenigde Gewesten eenigermate zijn ondergeschikte zouden zijn geworden, zag afgewezen, stelde nu allerlei onzinnige eischen, blijkbaar enkel met het doel om tot een openlijke breuk met de Zeven Provinciën te komen. Zoo verlangden de Engelschen het monopolie der haringvangst, eischten dat de Hollandsche vaartuigen voor de Engelsche oorlogsschepen de vlag zouden strijken, verboden, ten einde onzen kolonialen handel te nekken, den invoer van alle vreemde waren door schepen van niet-Engelsche nationaliteit, verleende kaperbrieven en maakten zelfs aanspraak op het recht, om op zee de Hollandsche schepen te doorzoeken.

De Staten-Generaal, die wel inzagen dat Engeland den oorlog wilde, hadden, zoodra de Engelschen de vijandelijkheden hadden begonnen door het verleenen van kaperbrieven en het buit maken van eenige scheepvaartuigen, eene vloot van honderd vijftig schepen uitgerust om onze koopvaardijers en onze haringvaarders te beschermen. Aan het hoofd der vloot stond luitenant-admiraal Maarten Harpertszoon Tromp.

Deze bevond zich met twee en veertig schepen ter hoogte van Calais, toen hij vernam, dat twaalf Engelsche oorlogsschepen in het Kanaal bezig waren, zeven onzer rijke koopvaarders te onderzoeken en dat deze groot gevaar liepen, goede buit te worden verklaard. Hij keerde daarom naar de Engelsche kust terug, waar hij den 24en Mei 1652 den admiraal Blake met vijftig schepen ontmoette.

Nog vóór Tromp tijd had de Engelsche vlag te groeten, vuurde Blake twee kanonschoten over het Hollandsche admiraalschip af, zonder dat dit antwoordde, maar bij het derde schot schoot Tromp een kanonskogel door de vlag van Blake. Nu begon de strijd over de heele linie en eindigde eerst met het vallen van den avond, nadat hij meer dan vier uren geduurd had.

De beide admiraals beschuldigden elkaar wederkeerig, de vijandelijkheden te hebben geopend, hoewel, naar het eenparig getuigenis van alle kapiteins, Blake tot den aanval was overgegaan. Men trachtte wel de Engelschen hiervan te overtuigen, maar dezen waren veel te blij, een schoonschijnend voorwendsel te hebben gevonden, om hun naijverige hebzucht te bedekken.

Nu begon de geweldige eerste Engelsche zee-oorlog, waarin de groote zeehelden, Tromp, De Ruyter, Witte de With, Evertsen, Van Galen en zooveel anderen, wonderen van dapperheid verrichtten. Op het einde van Augustus versloeg De Ruyter den Engelschen vice-admiraal Ascue bij Plymouth, in December 1652 behaalde Tromp bij Dover de overwinning op Blake, en in Maart 1653 zegevierde de dappere Jan van Galen, maar ten koste van zijn leven, bij Livorno op de Engelschen onder Appleton. Geduchter nog dan al deze heldenfeiten was de vierdaagsche zeeslag op de hoogte van Portland tusschen Tromp en Blake. Beide admiraals schreven zich de overwinning toe, maar zeker is het, dat van beide zijden zware verliezen geleden werden. De Hollanders hadden negen oorlogsschepen verloren, van welke er vijf in den grond waren geschoten of verbrand en vier door den vijand genomen werden, in wiens handen eveneens vier en twintig koopvaardijers vielen. Vijfzeshonderd man werden gedood, onder wie acht scheepskapiteins. Daarentegen hadden de Engelschen meer dan twee duizend dooden, onder wie acht of negen kapiteins; vijf of zes van hun schepen waren in den grond geboord of verbrand en een nog grooter aantal was geheel buiten gevecht gesteld.

Door deze en andere gevechten was de Hollandsche vloot, die toch al in getalsterkte voor de Engelsche moest onderdoen, dermate verzwakt, dat zij zich niet meer met den vijand kon meten. Tromp, De With en andere vlootvoogden verklaarden, dat het hun zonder eene flinke versterking der zeemacht onmogelijk was te doen wat het vaderland het recht had van hen te eischen; dat de Engelsche vloot meer dan vijftig schepen telde, waarvan het minste beter was dan het admiraalschip van Tromp; dat de vloot der Staten meer dan dertig schepen bevatte, die niet in staat waren, aan de Engelsche schepen van den eersten rang eenigen weerstand te bieden. Ook De Ruyter voegde zijne klachten bij die der overige bevelhebbers, en het gevolg was, dat de Staten last gaven, zooveel en zoo gauw mogelijk schepen uit te rusten.

Daar echter de meeste schepen in Zeeland waren uitgerust, was het moeilijk, die te vereenigen met het eskader, dat onder bevel van den vice-admiraal De With voor

Texel lag. omdat de Engelsche vloot zich nabij dat eiland aan de Hollandsche kust ophield en licht een gedeelte der vloot had kunnen afsnijden.

Den zesden Augustus stak Tromp met tachtig schepen in zee, met het voornemen zich door de Engelsche vloot heen te slaan, zich met het eskader van De With te vereenigen en daarna gezamenlijk den vijand aan te vallen.

De Staten van Holland verzuimden niets om bij het volk geestdrift te wekken voor den oorlog tegen Engeland; zij kenden belooningen toe aan de dapperen, vermaanden de lafaards en bedreigden hen met onteerende straffen, indien zij zich het vaderland niet waardig toonden.

Wie een vijandelijk schip bemachtigde - aldus bepaalde een plakkaat, dat den 4en Augustus op alle schepen was afgekondigd - zou het ten volle in eigendom behouden; wie het admiraalschip vermeesterde, zou het niet alleen mogen behouden, maar bovendien eene belooning van tien duizend gulden ontvangen; op het nemen van schepen van minderen rang, van vice-admiraals en schouten-bij-nacht, werden premies van zes en van vier duizend gulden gesteld. Verder zou hem, die de vlag uit den

grooten mast van het admiraalschip haalde, een belooning van duizend gulden te beurt vallen, en vijf honderd gulden aan hem, die de vlag uit den grooten mast der schepen aan het hoofd van eskaders vermeesterde. Nog waren de volgende premies toegekend: voor de vlaggen van den boegspriet tweehonderd vijftig gulden, voor die van den fokkemast honderd vijftig gulden en voor die van den achtersteven vijftig gulden aan eiken zeeman, die aan de vermeestering zou hebben deel gehad. Ook waren door de Staten op onbekrompen wijs pensioenen vastgesteld voor hen, die in den strijd tegen den vijand zouden worden verminkt. Zoo gaf het verlies der beide oogen recht op een pensioen van 1066 gulden, eenige stuivers en centen, dat van één oog op een pensioen van f 240; het verlies der beide armen gold evenveel als dat der beide oogen; dat van den rechterarm gaf een pensioen van f 333, van den linkerarm een van f 266, enz. enz. Zij ten slotte, die door hun wonden buiten staat zouden gesteld zijn, in hun onderhoud te voorzien, zouden een rijksdaalder per week ontvangen.

Daar niets zoozeer aanmoedigt als het vooruitzicht op een rijke belooning, snelden matrozen en soldaten bij honderden toe, om onder den beminden Tromp op de vloot te dienen. Den 7en Augustus, tegen den avond, kwam deze ten noorden van 's-Gravezande, voer den volgenden morgen in de vroegte voorbij Zandvoort en was om acht uren ter hoogte van Egmond. Daar werd de luitenant-admiraal door den uitkijk verwittigd, dat de Engelsche vloot op vijf mijlen ten Noordwesten was, en spoedig daarop was zij in het gezicht.

Tromp koos de ruime zee, ten einde de Engelschen van Texel te verdrijven en den viceadmiraal De With te ontzetten. Tegen vier uur in den namiddag haalden de Engelsche eenige slechte zeilers in en begon van weerszijden het kanonvuur.

Tromp, die nooit de zijnen in den steek liet, vertraagde zijn vaart en, terwijl hij de Engelschen opwachtte, moedigde hij zijne matrozen aan. ‘Kinderen,’ zei hij, ‘weest moedig, het oogenblik daartoe is gekomen!’ Het gevecht begon ter hoogte van Katwijk, en Tromp had met zijn eskader de heele Engelsche vloot, honderd twintig schepen sterk, tegenover zich.

Deze zeeslag, zoo dicht bij de kust, vervulde de bewoners met schrik. Het geluid van den donder van het geschut deed de duinen trillen; meer dan duizend vuurmonden donderden te gelijk en deden Zandvoort en Egmond op hun grondvesten daveren, maar door de duinen waren zij tegen den ijzerregen beschut.

De commandant De Ruyter en de vice-admiraal Jan Evertsen hadden een verwoeden aanval te doorstaan; zij verloren maar weinig volk, hoewel hun schepen bijna reddeloos werden geschoten. Tegen den avond naderde Tromp om hen te helpen, en het gevecht hield eerst een uur na het ondergaan der zon op. Toen gingen de vloten uiteen, zonder een van beide een aanmerkelijk voordeel te hebben behaald.

Tromp gaf tegen middernacht aan de Staten kennis van den uitslag van het gevecht. Het was de laatste brief, dien de held schreef, want twee dagen later zou hij op het veld van eer vallen. Hij eindigde zijn schrijven met te zeggen, dat, indien De With zich met zijn eskader kon vereenigen, hij, naar alle menschelijke berekeningen, de vaderlandsche kusten van den v and hoopte schoon te vegen.

Den volgenden morgen was het onmogelijk den strijd opnieuw te beginnen, daar de wind te hevig was; maar deze omstandigheid was den Hollanders gunstig, daar zij het eskader van De With het vertrek van Texel vergemakkelijkte. Deze bereikte met zeven en twintig oorlogsschepen en vier branders tegen middernacht de hooge

zee, terwijl het eskader van Tromp dicht bij de monding van de Maas het anker uitwierp. In den avond van den 9en Augustus vereenigde De With zich in het gezicht van den vijand, die het, maar tevergeefs, trachtte te verhinderen, met het gros der vloot onder luitenant-admiraal Tromp.

Den volgenden dag, Zondag 10 Augustus, stonden de vijandelijke vloten tegenover elkaar op vijf mijlen van de kust, ter hoogte van Ter Heide en Scheveningen. Tromp voerde den rechter-, De Ruyter den linkervleugel aan, de vice-admiraal Jan Evertsen het centrum, de vice-admiraal De With met den schout-bij-nacht Piet Floriszoon de achterhoede.

De vloot, aldus in vijf eskaders verdeeld, was om zeven uur in den morgen onder het bereik van den vijand. De onversaagde Tromp drong tot in het midden der Engelsche vloot door en verbrak haar gevechtslinie. Nooit was het begin van een strijd verwoeder: de zon werd, bij de eerste schoten, door zooveel duizenden kanonnen gelost, door eene dikke rookwolk verduisterd; het gedonder van het geschut deed het strand daveren en werd door de hooge duinen met een nog ontzettender geraas weerkaatst; het bloed van eene menigte dapperen verfde de zee en deze verslond strijders en schepen.

Tromp had reeds eenmaal met zooveel voordeel de Engelsche linie verbroken, dat de overwinning zich voor de Hollanders begon te verklaren. Hij besloot bij gevolg tot een tweeden aanval. Opnieuw doorgedrongen in het midden van het gros der vijandelijke vloot, wist hij de plichten van een goed vlootvoogd met die van een dapper matroos te vereenigen. Altijd kalm midden in het moorddadigste vuur, gaf hij zijne bevelen met de meeste juistheid, zonder ooit de minste gunstige kans te laten voorbijgaan. Nu stond hij op de kampanje, en bijna op hetzelfde oogenblik vond men hem op het dek en bij de batterijen, iedereen door zijn voorbeeld electriseerend.

Weldra zag onze Tromp zich door een woud van vijandelijke masten omringd, en bemerkende dat men hem niet te hulp kwam, hoorde men hem spijtig zeggen: ‘Komen ze nu niet? Moet ik dan altijd de eerste en de laatste aan het werk zijn? Moet grootvader zich altijd het eerst in den muil van den wolf storten?’ Ondanks de ontzettende overmacht van den vijand verdedigde hij zich met de grootste onverschrokkenheid, en het kanonvuur werd zoo hevig, dat zijn schip verloren was in eene wolk van vuur en rook. De Engelsche schout-bijnacht, gevolgd door verscheidene fregatten, bestookte hem aan bakboord en aan stuurboord. Eindelijk werd de noodlottige musketkogel afgeschoten, die den dapperen admiraal onder het hart trof, op het oogenblik dat hij de kampanje verliet, om de orde in de batterijen te herstellen. Doch bijna op hetzelfde oogenblik, dat de held, die zoo dikwijls den vijand had doen beven, viel, loste een der soldaten van het admiraalschip de *Brederode* een zoo wèl gemikt musketschot, dat de kapitein van het fregat, vanwaar het noodlottig schot was gelost, en die trotsch op de overwinning met den degen in de vuist op zijn achterkasteel stond, morsdood neerviel.

De Hollandsche admiraal, die met de meeste voorzorg in zijne kajuit op kussens was neer gelegd, gaf weldra den geest, nadat hij eerst nog zijn mannen had aangespoord, wakker hun plicht te doen, en zijne ziel alsmede die zijner wapenmakkers aan de goddelijke barmhartigheid had aanbevolen.

Dit was het uiteinde van een der grootste zeehelden, in den ouderdom van bijna zes en vijftig jaren; zoo viel hij roemrijk voor de eer van zijn land, waaraan hij bij voorbaat het offer van zijn leven had gebracht.

Piet Hein, in 1629 aan zijn zijde gesneuveld, had altijd hulde gebracht aan zijn moed en uitstekende verdiensten en verklaard, dat hij veel dappere scheepsvoogden had ontmoet, maar dat hij bij ieder hunner een zwakke zijde had ontdekt, terwijl hij daarentegen bij voortduring in Tromp de vereeniging van alle deugden en hoedanigheden had bewonderd, die den bevelhebber en den grooten man onderscheiden.

De *Brederode* wist zich een weg te banen dwars door den vijand en zich bij het gros der vloot te voegen. Iedereen verwachtte ongeduldig het sein om den vijand te enteren, toen de bevelhebbers onverwachts aan boord van het admiraalschip bescheiden werden. Diep getroffen bij het vernemen der tijding van den dood van hun wakkeren admiraal, achtten zij het voorzichtig dien geheim te houden, ten einde het scheepsvolk niet te ontmoedigen, en de commandant van het admiraalschip kreeg bevel, de rouwvlag niet te hijschen. Ieder haastte zich nu, aan boord van zijn schip terug te keeren, brandend van verlangen den dood van den admiraal op den Engelschman te wreken. Voor de derde maal drong de vloot in het midden der Engelsche gevechtslijn door, maar het schip van den vice-admiraal Jan Evertsen, die sedert den dood van den admiraal het opperbevel voerde, werd zóó toegetakeld, dat het zich, ten einde niet in handen van den vijand te vallen, op sleeptouw moest laten nemen.

De Ruyter, die met zijn schip, dat veertig kanonnen voerde en honderd vijftig koppen telde, steeds in het heetst van den strijd was geweest, opende een ontzettend vuur op de vijandelijke schepen. Maar hij zelf verloor veel volk, den fokkemast en de groote ra, alleen de bezaansmast stond nog overeind; en van al zijne ammunitie had hij nog nauwelijks zevenhonderd pond kruit en eenige kanonskogels over. Ook het schip van De Ruyter moest ten laatste op sleeptouw genomen worden.

Maar de Engelschen waren er niet beter aan toe en hun heele vloot zou in handen des vijands gevallen zijn, indien niet meer dan vijf en twintig Hollandsche schepen lafhartig de gevechtslinie verlaten hadden en naar Texel gevlucht waren. Tevergeefs zond de vice-admiraal De With hun verscheiden kanonschoten na, om hun den steven te doen wenden. Met het overschot zijner vloot maakte hij zich gereed, den vijand opnieuw aan te vallen, doch deze achtte het voorzichtiger, zich aan de Engelsche kust in veiligheid te gaan stellen.

In Engeland schreef men zich de overwinning toe, maar de Hollanders eischten voor zich die eer op, omdat zij, zwakker dan de Engelschen wat het aantal schepen en koppen betrof, hun doel met minder verliezen bereikt en den vijand gedwongen hadden, de kusten en havens te verlaten, die hij verscheiden weken geblokkeerd had gehouden.

Mocht Holland minder verliezen tellen dan de Engelschen, het had het grootste verlies geleden in den dood van luitenant-admiraal Tromp, met De Ruyter de grootste zeeheld, dien Holland heeft opgeleverd. De Algemeene Staten vereeuwigden de nagedachtenis van den held door voor hem in de Oude Kerk te Delft een marmeren praalgraf op te richten. En thans heeft zich te Rotterdam, waar de admiraal het levenslicht aanschouwde, eene commissie gevormd, om voor hem een standbeeld te doen verrijzen, waarop hij zeker meer aanspraak heeft dan een man als Tollens. Maar beter dan door praalgraven en standbeelden wordt zijne nagedachtenis levendig gehouden door zijn grootsche daden, die een der roemrijkste bladen en vullen uit de geschiedenis.

Arabier en Franschman.

Op een morgen in October, waarop in de provincie Constantine en in het bijzonder in het gebied van Planroc de pachtcontracten vernieuwd worden, ontving de nieuwe beheerder, Alain Bronta, een klein maar gespierd man, uit het Zuiden van Frankrijk afkomstig, met levendigen oogopslag en krachtige, vastberaden lippen, voor de eerste maal de pachters.

Zij konden in het geheel een tien man in getal zijn, zoowel Malthezers uit de vlakte als Arabieren uit het gebergte, wien men de hoogst en de laagst gelegen landerijen van het domein in pacht gaf, die in hun Zondagsche kleeren tegen elkaar gedrongen rechtop stonden in het kleine vertrek, dat tot bureau diende, en met onrustige nieuwsgierigheid de oogen gevestigd hielden op den nieuwen meester, met wien zij te doen zouden hebben.

Want in dit domein van Planroc, waar de eigenaar, die wegens zijn hoogen leeftijd in Frankrijk verbleef, bijna nooit den voet zette, stelde de beheerder de wet, en deze was niet altijd rechtvaardig en gemakkelijk. Zij hadden er met de beide laatsten ruimschoots ondervinding mee opgedaan: de een, een brutale schurk, die hen bedroog, buitte hen meedoogenloos uit; de ander, onbekwaam, een twistzoeker, kende de gebruiken des lands niet, zocht nu

eens twist met hen, liet dan weer, al naar de luim van het oogenblik, hun misbruiken toe.

Wat en hoe zou de nieuwe beheerder zijn? Zij hadden zich dit onderweg onophoudelijk afgevraagd, en om zijn gunst te winnen allerlei geschenken meegebracht, als kluiten boter, honingraten, zwarte olijven, gedroogde vijgen, die in schilderachtige wanorde om hen heen waren uitgespreid. Maar Alain Bronta was de man niet, op wien geschenken invloed konden uitoefenen, of die zich daardoor van zijn plicht liet afbrengen.

Tegenover hen gezeten aan een massieve tafel van olijvenhout, bladerde hij achtereenvolgens in de voorschriften van den eigenaar, de rekeningen van vorige jaren, en een schrijfboek met aanteekeningen, die hij eenige dagen te voren gemaakt had.

Toen dit gedaan was, gaf hij een teeken: een oude Kabyl, Bel-Cassem, de boekhouder, majestueus onder zijn tulband met drie verdiepingen, kwam naast hem zitten, en al de pachters, met de armste en minst aanzienlijke te beginnen, verschenen achtereenvolgens voor de tafel.

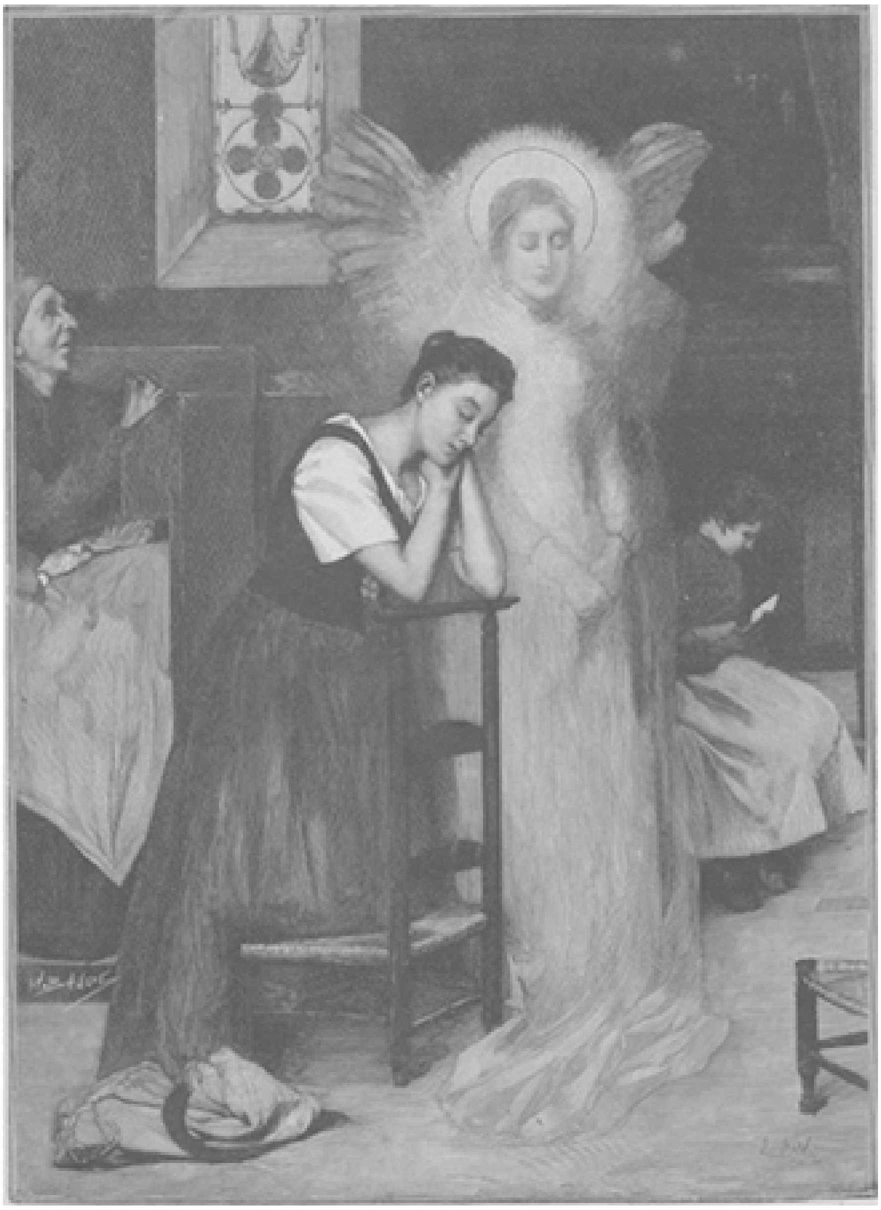

HET GEBED, NAAR DE SCHILDERIJ VAN ALPHONSE MARX.

Ieder, die vooruittrad, met luider stem door Bel-Cassem afgeroepen, bracht Alain Bronta in korte woorden de oorspronkelijke voorwaarden van diens pachtcontract in herinnering, waarna hij ze, al naar gelang van de omstandigheden, handhaafde of andere opgaf, die Bel-Cassem aanstonds in een groot register aanteekende, terwijl de pachter, zichtbaar onder den indruk van de krachtige persoonlijkheid van den nieuwen beheerder, een zeer diepe buiging maakte.

De laatste die naderbij kwam was een Arabier in de kracht der jaren, groot, mager, gespierd, met breede handen, het profiel van een roofvogel, vurige oogen en een woest en trotsch uiterlijk.

Gekleed in een gewaad van betere stof dan dat zijner gezellen, waarvan de smijdige plooien naar beneden vielen met de sierlijkheid van een antieke drapeering, droeg hij in zijn gordel behalve het puntige en scherpe mes in een houten scheede, een soort knots, geheel met scherpgevijlde spijkerkoppen bezet, die als edelgesteenten schitterden. Zijn hoofd, met verschillende rijen touw van kemelhaar omwonden, werd nog omlijst door een puntige kap van witte zijde, die zijn amberkleurig gelaat te beter deed uitkomen.

‘Dat is Tahar ben Sjerif, de pachter van Oeöd Magoem,’ zei Bel-Cassem, terwijl hij hem aanduidde.

En op zachter toon voegde hij er in het Fransch bij:

‘Het is de zoon van een der oude bezitters van den grond en een gevaarlijk man. Wees

DE ZEESLAG BIJ TER HEIDE, WAARIN MAARTEN HARPERTSZ. TROMP SNEUVELDE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN GABRIEL ISABEY, in het Museum van Versailles.

voor hem op uw hoede, mijnheer Bronta.'

'Zoo!' zei de jonge man, van zijn aanteekeningen opziende.

Met zijn levendigen en doordringenden oogopslag mat hij den Arabier, die in een prachtige houding onbeweeglijk voor hem stond, van het hoofd tot de voeten en zei tot hem in het Arabisch:

'Gij hebt de landerijen onder in het dal gepacht?'

De Arabier gaf langzaam een bevestigend teeken, zonder dat een spier in zijn gezicht vertrok.

'En gij komt om ze weer te pachten?'

Een nieuw bevestigend teeken van den Arabier, naar zijne meening voldoende.

De beheerder antwoordde kalm, terwijl hij de beenen over elkander kruiste en den blik onafgebroken op den Arabier gevestigd hield: 'Het spijt me voor u, Tahar, maar de eigenaar is niet geneigd de pacht te vernieuwen.'

Een uitdrukking van groote verbazing verstoorde een oogenblik de stoïcijnsche kalmte van den Arabier. Blijkbaar had hij zelfs de mogelijkheid van zulk een verklaring niet vermoed.

'Niet geneigd?' herhaalde hij, 'en waarom niet?'

'Omdat de landerijen, die gij beloofd hadt in goeden staat te brengen, in uw handen onvruchtbaar blijven.'

Een schaduw van toorn voegde zich thans bij zijn verbazing en gleed als een snelle flikkering over het trotsche gezicht van den Arabier.

'Ik doe er mee wat mij belieft,' antwoordde hij uit de hoogte, 'en ik ben wel goed dat ik er nog pacht voor betaal, want zij zijn van mij geweest en moesten nog van mij zijn. Sedert wanneer moet ik bovendien rekenschap geven van de manier, waarop ik ze bebouw?'

'Sedert er in uw pachtcontract voorwaarden staan, die gij niet nakomt,' antwoordde Alain Bronta, terwijl hij met den vinger op het dikke register wees.

De oogen van den Arabier schoten vlammen.

'Wat kunnen mij uw voorwaarden schelen?' riep hij uit, 'ik heb er mij nooit om bekommerd. Ik doe mijn wil op die landerijen zooals elders, en niemand heeft tot dusver, niemand, verstaat gij me wel, heeft daarop iets durven aanmerken.'

'Dat komt, omdat niemand tot dusver de belangen, die hem waren toe vertrouwd, heeft verdedigd zooals het behoorde,' antwoordde Alain koel; 'maar ik, die mij daarmee alleen belast heb met het voornemen ze voor te staan alsof ze mijn eigen waren, ik vind den toestand, waarin gij den grond van het dal laat, schandelijk, en ik verwittig u, dat indien hij binnen eene week niet ontgonnen en behoorlijk bebouwd is, hij u afgenomen zal worden.'

'Hem mij afnemen?'

'Ja, zoo waar als ik u op het oogenblik aankijk. Gij hebt me begrepen.'

Terwijl de jonge man sprak, bleven verbazing en toorn elkaar bij den Arabier opvolgen en teekenden zich af op zijn gelaat. Bij de laatste woorden, op gebiedenden toon uitgesproken en vergezeld van een trotschen hoofdknik bij wijze van afscheid, schoten zijn oogen twee zwarte bliksemstralen en zijn rechterhand maakte onder zijn boernoe eene snelle beweging, maar eensklaps, in die beweging weerhouden door den kalmen en vasten blik, die op den zijnen was gevestigd, wendde hij zich om en verliet, zonder een woord te zeggen, majestueus het kantoor.

‘Maar, mijnheer Bronta!’ zei Bel-Cassem in de hoogste onrust, ‘hoe hebt gij zoo tot dien man kunnen spreken? Ik herhaal u nog eens, dat hij gevaarlijk is, en in plaats van zoete broodjes met hem te bakken, gaat gij hem met grof geschut aanpakken.’

‘Ik heb niet meer gezegd dan wat gezegd moest worden,’ antwoordde de jonge man, ‘zooveel te erger voor hem, dat het noodig was. Al die Arabieren zijn groote kinderen, die men flink moet aanpakken, wil men niet door hen misleid worden, en met wie men enkel kan opschieten met een beetje rechtvaardigheid en veel strengheid.’

Maar de boekhouder schudde zijn groot hoofd.

‘Neen, neen, niet allen, mijnheer Bronta, niet allen. Er zijn er, met wie niemand opschiet, wat hij ook probeert. Gij kent Tahar niet, gij weet niet hoe wraakzuchtig hij is, hoe iedereen hem vreest en ontziet. Hij is niet de eerste de beste. Ik zei u, dat zijne familie een gedeelte der goederen van het domein in eigendom heeft bezeten; hij is nog rijk aan weiden op de bergen en aan vee, dat hij, naar de oude wijs, zelf met zijne vrouwen weidt. Het zou maar van hem afhangen, als een welgesteld man en onafhankelijk te leven, maar hij is vol oude denkbeelden, waaraan hij meer waarde hecht dan aan zijn huid, en die door den pelgrimstocht, dien hij voor eenige jaren naar Mekka heeft ondernomen, nog versterkt zijn. Gij zult van hem niets gedaan krijgen, dat verzeker ik u.’

‘'t Is goed, wij zullen zien,’ gaf Alain Bronta ten antwoord.

En daar de zitting ten einde was, ging hij thans op zijne beurt naar buiten, den ouden boekhouder hoofdschuddend achterlatende.

Dank aan de vlugheid, waarmee hij de zaken had afgehandeld, was het nog vroeg en was nog niemand van de velden teruggekeerd. Na een blik geworpen te hebben op het eenzame erf, waar de duiven kirden, en op den niet minder eenzamen weg, die van de vlakte daar uitkwam, sloeg hij achter het huis om en den weg naar het gebergte in.

Het was een lange en golvende weg, in gewone tijden zoo hard als een rots en aan alle kanten gespleten, maar nu week geworden door den kort geleden gevallen regen. Hij steeg langzamerhand op tusschen velden met wijnstokken, door den herfst rood gekleurd, en kreupelhout, mirtenboschjes en dwergeiken.

Geen levend wezen verlevendigde op dit oogenblik dit landelijk tafereel, waarover een appelgrauwe hemel allerlei wisselende weerschijnen van onbeschrijfelijke zachtheid tooverde; geen geluid verstoorde de vredige stilte, tenzij het klagende gezang van een herder uit de verte, door een heuvelplooi voor het gezicht verborgen. Van de kust woei een frissche wind, die den fijnen, doordringenden geur der mirten ver door de lucht droeg.

Alain Bronta liep met Hinken, veerkrachtigen stap verder, met zijn beweeglijken blik de velden, de aanplantingen, de ontgonnen terreinen opnemend, alles wat dit heerlijke domein zijn blik aanbood, waar zijn goede fortuin hem geplaatst had en waar de oneerlijkheid of de onbekwaamheid zijner voorgangers zooveel voor hem te doen had overgelaten. Voor de eerste maal sedert de ruïne van zijn vader hem genoodzaakt had in Algerië fortuin te gaan maken, voelde hij zich tegenover eene taak, zijn moed, zijn werkzaamheid, zijn geest van initiatief waardig, en in de opwelling van zijne vreugde, in het bewustzijn van zijn persoonlijke krachten en der hulpmiddelen van den grond, die hem was toevertrouwd, dacht hij, terwijl hij den glooienden weg beklom, na over de werkzaamheden, die hij zou ondernemen. En terwijl hij deze plannen maakte, vastbesloten alles om zich heen te doen buigen, ten einde ze te verwezenlijken, beklom Tahar, het hart met woede vervuld, van zijn kant

dezelfde helling langs een anderen weg, terwijl hij allerlei plannen tot verwoeden tegenstand ontwierp.

Boven op het hoogste punt aangekomen, bleef de jonge man staan en wendde zich om. Voor zijn voeten ontrolde zich een purperen tapijt van wijnstokken, aan weerszijden schuil gaande in de groene plooien der dalen als in een gordel van smaragd. Verderop zag hij de verstrooid liggende pachthoeven, de boomgaarden, de akkervelden, terwijl aan den anderen kant de Middelandsche Zee, zoo glad als een spiegel, haar indigokleurige watervlakte uitstrekte tot aan den verren gezichteinder.

Alain Bronta was eenige minuten verdiept in de beschouwing van dit verrukkelijk panorama, waarna hij den weg voortzette. Plotseling hoorde hij de takken ritselen, en trof het geluid van talrijke voetstappen zijn oor. Een oogenblik later zag hij een twintigtal jonge stieren, met korte koppen en glanzende flanken; daarna twee jonge vrouwen, klein en schraal als kinderen, en eindelijk een man met trotsche houding, in een boernoe gehuld, die boven in eene puntige kap uitliep. Het waren Tahar, diens vrouwen en een van zijne kudden, die van weide verwisselde. Snel en zwijgend trok de geheele troep voorbij, zonder dat de vrouwen of Tahar de oogen opsloegen; maar er was in het ge[l]aat en de houding van dezen laatste zooveel trots, zooveel hardnekkigheid, dat de jonge man, op weg naar huis, bij zich zelf zei: ‘Bel-Cassem had gelijk, die man zal niet zwichten.’

Hij zwichtte inderdaad niet. Koppig in zijn onhandelbaren trots, in zijne gewoonte van straffelooze weerspannigheid, vertoonde hij zich de volgende dagen op de markt, op de maraboet, kortom overal, behalve in het dal van Oeëd Magoem, waar de landerijen met wilde chichorei, met allerlei onkruid en afval bedekt waren en bleven.

De beheerder van Planroc zei niets, maar toen de door hem toegestane termijn verstreken was, deed hij vier paar ossen en twee ploegen komen, die onmiddellijk het veld begonnen te bewerken.

Gedurende verscheidene dagen weerklonk het dal van de kreten der ossendrijvers, die hun beesten aanzetten, en van het geknars van het kouter tegen de steenen, die het uit de voren haalde. Daarna werd de grond geëgd en werd er gezaaid, en korten tijd later prijkte het veld, dank zij eenige malsche regenbuien, met fijn, dicht gras als een tapijt van fluweel.

Tahar was van deze verandering getuige en kon zijn oogen niet gelooven. Hij was verrast door deze strenge en snelle uitvoering, waarvan nog niemand te Planroc een voorbeeld gezien had, door de openbaring van eene machtige persoonlijkheid, waarmee hij te rekenen zou hebben en waartegen zijn instinct van onafhankelijkheid in verzet kwam. Hij was vooral beschaamd en woedend, dat landerijen, waarvan hij sedert tien jaar bijna niets getrokken had, zoo snel van gedaante waren verwisseld.

Hij sprak geen woord, hij wist dat al zijn protesten ijdel zouden zijn, en een Arabier verliest nooit den tijd met nuttelooze woorden en stappen; maar hij besloot niettemin zich op zijne wijze te wreken en den beheerder het leven zoo zuur mogelijk te maken.

Van dit oogenblik af stond de pachthoeve van Planroc aan allerlei plagerijen bloot. Nu eens ging een hooimijt in vlammen op; dan weer werd een jonge aanleg van wijnstokken of eucalyptussen vernield; de besproei-kanalen werden verstopt; vee, dat men buiten toezicht had gelaten, werd ziek, als vergiftigd, en men ontdekte krengen in alle putten.

Het personeel der hoeve, dat erg onder den indruk van deze vervolging geraakte, zei bij zich zelf: ‘Mijnheer Bronta is wel heel bekwaam, maar hij zal het hier niet uithouden.’ Bel-Cassem herhaalde luid: ‘Gij ziet, mijnheer Bronta, wat ik gezegd heb. Dat alles komt enkel van Tahar, het is zijne schuld.’

‘Laat mij met rust,’ zei Alain, ‘ik heb mijn plicht gedaan. Indien die plagerijen van Tahar afkomstig zijn, zal ik hem den een of anderen dag wel betrappen en zal ik het hem betaald zetten.’

Maar of hij al zijne bedrijvigheid en waakzaamheid verdubbelde en op alle plaatsen te gelijk was, in dit duel tusschen het gezag en den wrok van den Arabier dolf het goed recht het onderspit. Eenige maanden waren aldus met deze bedekte worsteling verloopen, toen Alain Bronta, op een morgen vóór het aanbreken van den dag uitgegaan zijnde om zich naar eene jachtpartij te begeven, zeer verwonderd was, geloei te hooren in de richting van Oeëd Magoem. Daar het vee van de hoeve in dezen tijd van het jaar den nacht niet buiten doorbracht, kon het enkel van een vreemd beest komen.

Het was nog geen dag, maar het was ook geen nacht meer. Aan den rand van het dal gekomen, ondervond Alain eene teleurstelling: een nevel van sneeuw, zoo fijn als mousseline en doordringend koud, vulde het geheel, alleen de kruinen van eenige boomen staken er boven uit als kleine, groenende eilandjes. Hoe kon hij te weten komen wat daar beneden gebeurde? Met veel voorzorgen daalde hij de helling af en liet zich tot den rand der weide afglijden. Daar legde hij zijn oor op den grond te luisteren en hoorde hoe het gras bij breede vlokken door de gretige tongen der koeien werd afgeschoren. Er was geen twijfel aan, of er

werd op de weiden van zijn hoeven gestroopt. Maar het was niet voldoende, dat hij de beesten hoorde, hij moest ze ook zien en daarvoor den dag afwachten. Hij wapende zich met geduld, knoopte zijn jas tot boven toe en verschool zich achter een struik.

Na verloop van eenigen tijd, die hem lang toescheen, werd de nevel, die hem omwikkelde en die de stilte en den slaap van het dal in zijn net scheen gevangen te houden, verstoord door onbepaalde geluiden en lichtspelingen: in de verte hoorde men hanen kraaien en waakhonden blaffen, en de eerste klaarheid van den morgen brak door. Langzamerhand teekenden zich in deze wazige helderheid de gebogen vormen van grazende ossen af, daarna die van een Arabier, tot over de ooren in een kap gedoken en steunend op zijn staf. Nog eenige oogenblikken, en men zou de heele kudde kunnen onderscheiden; nog eenige en Tahar - want hij was het, die de weiden door zijn beesten liet verwoesten - zou ze verzamelen en heengaan zonder een spoor na te laten. Reeds hief hij den arm op en strekte zijn staf uit, terwijl hij een eigenaardig keelgeluid voortbracht, toen achter hem verscheidene geweerschoten knalden en drie der naastbijzijnde ossen, doodelijk getroffen, op hun pooten waggelden en daarna log neervielen, terwijl de overige loeiend in alle richtingen heenvluchtten. Tahar wendde zich om en herkende Alain Bronta.

‘Al lang heb ik op u geloerd,’ riep de jonge man uit. ‘Laat dit u tot les dienen en u genezen van den lust om mij te benadeelen.’

En hij verwijderde zich kalm, hem in de hoogste verbazing achterlatend.

Tahar dacht er niet aan, zich weer bij de zijnen te voegen. Onbeweeglijk op de plaats, waar de Franschman hem verrast had, en als versteend, beschouwde hij de zieltogende ossen voor zich in het gras, dat met hun bloed rood geverfd was. Het waren prachtige beesten, de mooiste misschien, die men op tien mijlen in het rond kon vinden, laag op de beenen, zooals al het Algerijnsche vee, maar zoo breed van schoft en nek, met een zoo glanzende huid, zoo goed gekromde en gladde horens, dat het moeielijk zou geweest zijn, hun wederga te vinden. Welk een som zou men hem hebben moeten bieden, om hem te doen besluiten ze te verkoopen! Hij was er zoo trotsch op, ze altijd aan het hoofd der anderen te zien stappen!

En nu lagen zij daar uitgestrekt, zonder voordeel voor iemand, - want de wet, die toestaat, elk dier dat op strooperij betrapt wordt, te dooden, eischt, dat het op de plek zelf verrot. Was het niet om te bersten van spijt en woede? Hoe had die ellendige beheerder het aangelegd om ze zoo te verrassen? Hoe had hij ze alle drie zoo goed getroffen? Hij vroeg zich dit nog af, terwijl hij ze met den doodstrijd zag worstelen, terwijl rondom hem de heldere, reeds warme zonnestralen den dauw deden optrekken en hun warm bloed deed rooken tusschen de gekreukte stengels, terwijl de lucht vervuld werd met gonzende insecten en den geur van nieuwe bloemen. Maar in zijn gekwetste ziel, waarin het bewustzijn van zijn ongelijk geen weerklank vond, steeg gistend een wrange wrok, een gebiedende, vurige behoefte op aan persoonlijke wraak.

Terwijl hij werktuiglijk de oogen opsloeg, bemerkte hij eensklaps in de lucht een zwarte stip, daarna twee, daarna vier, daarna tien. Men zou gezegd hebben, dat het inktvlekken waren, door een onhandig teekenaar op een gewasschen teekening gezaaid. Die stippen werden ziender oogen grooter en werden ten slotte groote vogels met kale koppen en lange, naakte roode halzen.

‘Nu al de gieren!’ mompelde hij, de vuisten ballend.

Het waren inderdaad gieren. Zij daalden langzaam neer, terwijl zij groote kringen beschreven, met uitgerekten hals en een zacht klappen met de vleugels. Onmerkbaar

bijna naderden zij de doode dieren, doen zij er maar een tiental meters van verwijderd waren, liet een hunner zich zwaar op de schoft van het verst verwijderde neervallen, dat in een oogenblik door den vraatzuchtigen troep was bedekt, en de smulpartij begon. Nu ging Tahar met eene verwensching van woede heen, naar zijne woning.

Gelegen aan den zoom van een eenzamen bergweg, bestond deze woning in hoofdzaak, evenals alle andere Arabische huizen, uit twee vertrekken, gescheiden door een afhangend gordijn en met tapijten, kisten en matten gemeubeld. In het eerste dezer vertrekken, dat tot woonkamer en keuken te gelijk diende, kookte zijne moeder, een oude Moorin, uitgedroogd en zwart als de wortel van een palmstruik, voor een roodkoperen ketel neergehurkt, het middagmaal, terwijl zijne vrouwen, naast haar op matten gezeten, jujubes aan draden regen om ze te doen drogen, terwijl ze als eksters zaten te klappen. Bij het binnentreden van den Arabier hielden zij daarmee op en keken elkaar aan, verschrikt over zijn somber uiterlijk en zijne fonkelende oogen; maar zij durfden hem niet ondervragen. Toen het maal klaar was, dienden zij het zwijgend op. Hij at, lichtte daarna het gordijn op en verdween in het slaapvertrek, waar hij den heelen dag op den grond uitgestrekt bleef liggen, met het hoofd op zijn arm, slapende of veinzende te slapen. Eerst laat in den avond stond hij op, rekte zich uit, nam zijn geweer met gedamasceerde kolf, deed er twee kogels op, keek de pan na en ging heen zonder een woord te zeggen.

'Hij gaat op eene slechte jacht,' mompelde de oude vrouw met een zucht. 'Moge Allah hem beschermen!'

(*Slot volgt.*)

Amerikaansche reuzengebouwen.

Het kleine eiland Manhattan, tusschen de Hudson- en East-rivier kan als de bakermat van New-York gelden en is thans nog het middelpunt der grootste handelsstad van de Nieuwe Wereld. Manhattan is nog het brandpunt van het handelsverkeer, dat van jaar tot jaar toeneemt, en de practische Amerikaan, voor wien 'zaken doen' het eerste en laatste doel des levens is, heeft met pijnlijke zorg van het minste stukje bouwterrein gebruik gemaakt voor kantoren en handelshuizen. In de laatste jaren kregen de Amerikanen het te eng op het kleine eiland; zooveel mogelijk zochten zij aan het water land te ontwoekeren, maar ook dat kreeg spoedig zijn grenzen. Geen wonder dus, dat de grond in de drukste straten van New-York ontzettend duur werd en dat er zelfs prijzen zijn besteed van meer dan 15 duizend frank per vierkanten meter bouwterrein. Daar nu de bewoner van Manhattan zijn kantoren niet kon uitbreiden in de lengte of in de breedte, ging hij het zoeken in de hoogte.

In den loop dezer eeuw is het centrum van New-York heel van voorkomen veranderd; sporen van de voormalige Engelsche heerschappij of van de nog vroegere Hollandsche kolonisten zijn er niet meer te vinden. New-York heeft Nieuw-Amsterdam lang doen vergeten; waarde Hollander vroeger plaats in overvloed had, komt de tegenwoordige bewoner plaats te kort; de kantoren worden al hooger en hooger, de eene verdieping wordt, boven op de andere gezet en zoo werden huizen van zes, zeven verdiepingen spoedig geen zeldzaamheid meer. De nieuwste gebouwen bereiken een hoogte, waarop vroeger slechts bij den bouw van kerktorens werd gerekend, ja, dikwijls wordt die hoogte nog overtroffen.

Voor weinige jaren was de slanke 87.5 meter hooge toren der Drievuldigheidskerk het hoogste punt der stad, maar nu steken reeds verschillende huizen met hun dak boven het kruis der kerk uit.

Achterstaande gravure vertoont een groep reuzengebouwen in de nabijheid der City-Hall, het raadhuis, en het Court-House, het gerechtshof. Op de gravure ziet men slechts het dak van het gerechtshof en een gedeelte van het raadhuis, maar hoog boven deze twee monumentale gebouwen verheffen zich de gevels der kranten-paleizen *World*, *Sim*, *Tribune* en *Times* als reuzen, die op een paar dwergen neerzien.

New-York kan er zich echter niet op beroemen in deze wijze van bouwen den toon te hebben aangegeven; Chicago is New-York vóór geweest en is in het bezit der geweldigste huizen, die men daar met den schilderachtigen naam *skyscrapers* (luchtschuurders) betitelt. Onze gravure hierboven geeft een kijkje in een straat van Chicago, aan weerskanten door zulke *skyscrapers* begrensd.

Op den vreemdeling mogen die gebouwen indruk maken, maar 't moet op den duur toch een benauwd en naargeestig gevoel verwekken, als men zich ziet ingesloten door zulke gebouwen, die lucht en licht onderscheppen.

't Schijnt ook dat men in Chicago eindelijk de nadeelen van die wijze van bouwen is gaan inzien, althans er is een verordening gekomen, dat de huizen niet meer dan twaalf verdiepingen mogen hebben en niet hooger mogen zijn dan veertig meter. Een huis van twaalf verdiepingen is al hoog genoeg, maar in New-York kennen ze zulke beperkingen niet en ze bouwen daar lustig naar de wolken toe.

Onze derde gravure geeft een zicht op de hoogste gebouwen van New-York, waarbij nog gevoegd is het monumentale Kapitool te Washington, dat zich 87.4 M. in de lucht verheft. Het gebouw der Amerikaansche Tract-Maatschappij is een weinig hooger, want het meet 88.2 M.; het paleis, waarin het dagblad *World* gedrukt wordt, wint het met ruim een meter; maar noch het vijf en twintig verdiepingen hooge huis, St. Paul genaamd, noch het gebouw der levensverzekering-maatschappij *Manhattan* halen een hoogte van honderd meter. Maar die hoogte van honderd meter zal spoedig overtroffen zijn. Op Park Row is een huis in aanbouw van negen en twintig verdiepingen, dat na zijn voltooiing het hoogste ter wereld zijn zal; die hoogte bedraagt van de vlakke straat af tot aan de torenspits niet minder dan 117.4 meter. De fundamenten liggen twaalf meter diep, zoodat de geheele hoogte van het gebouw, van de grondslagen af gerekend, juist 130 meter bedraagt.

Een verbazende massa ijzer en steen is voor dezen reus noodig geweest. Sommige ijzeren dragers, die er bij gebruikt werden, hadden een gewicht van 55 tons (een ton is 1000 kilogram), en het gewicht van het ijzer, dat voor den bouw noodig was, wordt op 9000 tons geschat. Als het geheel voltooid is, zal het gebouw in Park Row 50.000 tons zwaar zijn. 't Spreekt vanzelf, dat dergelijke huizen slechts op een zeer vasten grond kunnen worden gebouwd, daar er anders spoedig verzakking zou ontstaan. Maar de bouwondernemers treffen het goed in New-York, daar het eiland Manhattan geheel uit rotsgrond bestaat.

Dikwijls is er beweerd, dat de zucht om anderen te overtreffen de voornaamste spoorslag is om de huizen al hooger en hooger te bouwen. Dat is echter het geval niet; zooals wij reeds aanstipten, is de grond in het centrum der stad zoo duur, dat een gewoon huis zijn rente niet zou opbrengen; daarom stapelt men de eene verdieping op de andere en bouwt woningen, waarin men een heele stadswijk bergen kan. Door het verhuren worden de kosten goed gemaakt, en den handelsman kan het niet schelen of hij hoog in de lucht woont; trappenklimmen doet hij toch niet, want voor het

verkeer tusschen hemel en aarde zorgt de lift. De Amerikaansche bouwkunst heeft in den laatsten tijd verbazende veranderingen ondergaan; vóór twintig jaren gold een gebouw als dat, waarin de *Sun* wordt gedrukt, voor iets heel bijzonders, maar hoe klein ziet het er thans uit naast de reuzengebouwen uit de laatste jaren.

Volgens een staatje van den *Scientific American* is het aantal van die groote gebouwen in New-York niet gering. Er zijn daar een en twintig huizen van 10 verdiepingen, zes van 11, veertien van 12, zes van 13, vier van 14, vier van 15, twee van 16, een van 17, twee van 21, een van 23, een van 25 en een huis van 29 verdiepingen. Enkele van die huizen mogen een eigenaardig voorkomen geven aan een stadsgedeelte, doch tot verfraaiing er van dragen ze weinig bij; maar of men ze mooi of leelijk vindt, in ieder geval zijn ze sprekende getuigen van den ondernemingsgeest en den practischen zin der Amerikanen.

Bij de Platen.

Het spiegelmeer in het Watervallengebergte. -

Terwijl de naar Europa gekeerde kusten der Vereenigde Staten reeds sedert lang het kleed der Europeesche beschaving hebben aangetrokken, bleven de landen aan den Stillen Oceaan nog ten naaste bij in den natuurstaat, tot de Californische goudkoorts ze opeens uit hun eeuwenlange sluimering wekte. Sedert hebben ook de oevers van den Stillen Oceaan zich voor het wereldverkeer geopend, en begunstigd door een bijna tropischen plantengroei en een zacht klimaat, heeft de schrandere bevolking als een wedstrijd aangegaan met die der Atlantische kusten.

Maar ook voor de toeristen heeft zich hier een bewonderenswaardig rijke wereld ontsloten, een natuur zoo maagdelijk en frisch als alleen in deze afgelegen wereldstreken mogelijk is.

Als het wonder der noordelijkegebieden geldt het Spiegelmeer, waarvan wij in dit nummer een afbeelding geven. In het Watervallengebergte (Cascades-Mountains), welks betooverende, plechtige stilte maar zelden door den metaalklank van de bijl wordt ontwijd, verheft zich nog statig het ongekorven Amerikaansche natuurwoud en op de open plekken vertoont nog het *wahiti*-hert in de morgenschemering zijn reuzengewei. Daar, in het verborgen dal van het Washingtongebied, ten noorden van Oregon, ligt de heldere spiegel van het Mirror-Lake. De diepste woudstilte omgeeft deze prachtige waterkom, wier gladde oppervlakte in den zomer zelfs door geen koeltje gerimpeld wordt. Als een spiegel van grondelooze diepte en smettelooze zuiverheid kaatst het kristalheldere water al de voorwerpen terug: het teerste vederwolkje aan den hemel, het neerzwindelende blad, den fladderenden roofvogel. De schoonheid der beroemdste meren van Zwitserland of de Karpathen moet in het niet zinken bij dit geheel eenige natuurwonder.

REUZENGEBOUWEN TE CHICAGO.

Onze afbeelding geeft de weerspiegeling van het meer zoo zuiver weer dat de beschouwer ze bijna evengoed het onderstboven bezichtigen kan.

Het gebed. -

Het is een treffend poëtische gedachte dat onze heilige bewaarengel de gebeden, die wij storten, voor ons aan God opdraagt en ze door zijn veelvermogende voorspraak bij den troon des Hemelschen Vaders ondersteunt.

Die gedachte heeft den schilder van onze gravure bezield tot een hoogst bevallig en tegelijk stichtend tafereel. In een nederige dorpskerk ligt een eenvoudig onschuldig meisje in het gebed neergeknield. De droeve ernst van haar zuivere trekken, de smeekend gebogen houding zeggen ons dat ze door bange zielesmart gefolterd wordt en den Hemel bidt om al wending van het drukkende leed.

Met teeder medelijden staat aan haar zijde de bewaarengel, die haar smartelijke verzuchtingen opvangt om die straks, met ontplooide wieken, tot in het hoogst der

hemelen voor den troon der eeuwige Barmhartigheid te brengen en de genadige verhooring af te smeeken.

Allerlei.

Middel tegen het springen van glazen en lampeglazen. -

Met legt het glas in een met koud water gevulden bak en laat het boven het vuur koken, terwijl men er eenig zout in doet. Heeft het water een tijdlang gekookt, zoo laat men het langzaam af koelen. Een op dusdanige wijze behandeld glas springt noch bij de hevigste koude, noch bij de hoogst mogelijke warmte.

Brooklyn-brug. ‘World.’ ‘Sun.’ Tract. Mij. ‘Times.’

HET RAADHUIS EN DE KRANTENPALEIZEN OP PRINTING HOUSE SQUARE TE NEW-YORK.

De ‘World.’ 89.4 M.	Levensverz. Mij. ‘Manhattan.’ 94.9 M.	Drievuldig-heidskerk. 87.5 M.	Huis in Park Row. 117.4 M.	Tract. Mij. 83.2 M.	St Paul. 93.4 M.	Kapitool te Washington. 87.4 M. De ‘Sun.’ 21.3 M.

EENIGE DER GROOTE HUIZEN TE NEW-YORK.

Dit middel is ook van toepassing op aardewerk en porselein.

In menschenhuid gebonden boeken. -

't Is bijna niet te gelooven, dat de menschelijke huid ooit voor boekbanden is gebruikt en toch zijn er meerdere exemplaren van te vinden. Zoo kocht het stedelijk museum van Parijs in 1889 een in menschenhuid gebonden afdruk der Fransche grondwet van 1793; 't is een klein, fijn bandje, verguld op snee, dat in 1793 te Dijon bij Bauste gedrukt werd. Een der vroegere eigenaars, Torgat de Villeneuve, schreef er een bemerking in aangaande den oorsprong van den band, die anders niemand zou vermoeden.

In Marlboroughouse in Engeland waren vroeger twee boeken te zien, gebonden in de huid van zekere Mary Naxman, die voor een tooverheks doorging en in 't begin dezer eeuw wegens moord werd terechtgesteld. Een Londensche boekbinder verkocht den Doodendans van Holbein, gebonden in menschenhuid.

Toen André Leroy de balseming van den dichter Delille bij woonde, verzocht hij twee stukjes van diens huid en plakte ze op den band der *Georgica.* De dichter Alfred de Musset en de Belgische minister Bedy bezaten ook in menschenhuid gebonden boeken: de philosophische werken van Suard.

[Nummer 49]

De linnennaaister.
Vertelling van een Londensch priester.

Verleden jaar werd ik op een Zondagmorgen vroeg, terwijl ik bezig was met de voorbereiding mijner preek, door een kloppen op de deur in mijne overweging gestoord.

'Binnen!'

De deur van mijn studeerkamer ging open en een jong meisje trad binnen. Eenige minuten bleef zij verlegen staan, haar lippen zochten naar de juiste woorden en met moeite kon zij haar boodschap verrichten. Zij was arm en zeer slecht gekleed, maar het afgedragen japonnetje getuigde van orde en zindelijkheid, die een fatsoenlijke armoede verrieden. Er lag ook in het voorkomen van dit meisje een zekere beschaafdheid en kalmte, die deden vermoeden dat zij betere dagen gekend had.

Zij kon zoo wat drie- of vier en twintig jaar tellen; haar gezicht was bleek en mager, terwijl haar zachte, vriendelijke trekken die geestige uitdrukking droegen, welke reeds inneemt en welwillend stemt, vóór er nog een woord gesproken werd. Zij stond daar voor mij met neergeslagen oogen en zuchtte.

'Wat wilt gij, mijn kind?'

'O mijnheer,' zeide zij, en werd plotseling bedaard, terwijl de tranen nog langs haar wangen biggelden, 'vergeef mij, dat ik u stoor, maar mijn moeder is zeer ziek en moet het bed houden: wil u de goedheid hebben, haar te bezoeken?'

'Zeker,' hernam ik - 'Zeg maar waar gij woont.'

Zij gaf mij het adres op, hetwelk naar het doolhof van binnenplaatsjes verwees, dat om het Strand ligt.

'Is uw moeder wellicht een van mijne biechtkinderen,' vroeg ik.

'O ja, eerwaarde, dat zijn wij allebei.'

Ik zag het arme meisje meer oplettend aan en herkende haar. Reeds sedert langen tijd placht zij wekelijks tot de H. Tafel te naderen; ik was steeds over hare vroomheid en godsvrucht gesticht. Gedurende ons kort gesprek merkte ik met leedwezen op, dat zij aan een bedenkelijken hoest leed. Zij zag er uit, als zou zij niet lang meer tot deze wereld behooren; de tering had haar verschrikkelijken stempel op eiken trek gedrukt. Toch dacht zij niet aan haar eigen lijden, hare geheele bezorgdheid gold hare moeder.

Kort daarna was ik op het binnenplaatsje van T., een dier ongelukkige plekjes, waar een zwerm vuile jongens, in lompen, met veel lawaai rondliep, terwijl hun eenig genoegen hierin scheen te bestaan, de arme buren door hun geschreeuw en getier half doof te gillen. Slechts met eenige moeite kon ik het huis vinden, dat ik zocht. Op eenige deuren waren de nummers met half uitgewischt krijt gekrabbeld, doch een vriendelijke Iersche vrouw, die op den hoek snoepgoed verkocht, bracht mij spoedig op het rechte spoor. Ik moest een steile wenteltrap opklimmen, totdat ik op de derde verdieping aan de woning van mijne zieke penitente kwam. Het was een achteraf gelegen dakkamertje.

Ik trad binnen en had den treurigsten aanblik van een dier deugdzame armen, welke nooit klagen, zooals men er, helaas, maar al te veel in deze hoofdstad vindt, waar uiterste nood en grootste rijkdom door een onoverkomelijken afgrond van elkaar gescheiden zijn.

DE GITAARSPELER, NAAR DE SCHILDERIJ VAN M. TEXIDOR.

De kamer was vrij groot en alhoewel er bijna alle noodzakelijke meubelen ontbraken, heerschte er toch de grootste zindelijkheid. Een bed zonder gordijnen, twee stoelen, een kleine tafel van eikenhout en een kist schenen het heele huisraad uit te maken, benevens eenige godsdienstige platen, die zorgvuldig boven den schoorsteenmantel opgehangen waren.

Ofschoon het bitter koud was, brandde er in den haard maar een klein steenkolenvuur, dat de groote, ongezellige kamer weinig verwarmde. De dochter stond bij mijne komst van haar werk op, ging naar het bed van haar moeder en zei haar zacht, dat ik gekomen was. Ik bekeek haren arbeid -barmhartige hemel! ze was linnennaaister!

Toen zij zich bescheiden teruggetrokken had, ging ik naar het bed der oude zieke. Ik zag een bleek, vermagerd gezicht, half in het kussen gedoken, als wilde zij zich voor het lawaai op de binnenplaats beveiligen. Haar oogen waren gesloten en haar vermagerde handen lagen loom en mat op het deksel.

‘Vrouwtjelief,’ zei ik, ‘u schijnt zeer ziek, u hebt mij ontboden.’

Zij opende haar diepliggende oogen en keek mij aan met dien ernstigen blik, die voor een ieder onvergeetlijk blijft, als men eenmaal het gelaat van een stervende heeft gezien. Zij trachtte te spreken, maar een hevige, aanhoudende hoest belette haar gedurende langen tijd aan het woord te komen. De angst kleurde haar gelaat, en het zweet parelde op heur voorhoofd, toen zij met gebroken stem mij bedankte dat ik gekomen was.

‘Dank, dank, eerwaarde!’ was alles wat zij uitbrengen kon.

Op de tafel naast haar bed lag een halve citroen; ik drukte eenige druppels van het aangename zuur in een glas water en hield dit aan haar lippen, daar hare handen te zwak waren en te veel trilden, om het glas vast te houden. Deze drank verfrischte haar, en met zachte, bevende stem zei ze mij, hoezeer zij onzen Lieven Heer dankte, dat Hij haar de vertroosting van den godsdienst in heur laatste oogenblikken verleende.

‘Ik ben den dood nabij, zeer nabij - ik heb nog maar weinige dagen te leven. Graag, heel graag wil ik deze armzalige wereld verlaten, maar, o, pater! wat zal er van mijn arm kind worden, als ik er niet meer ben? Zij heeft zich half dood gewerkt, gedurende den tijd dat ik ziek ben, en ofschoon ik haar gesmeekt heb, niet zoo ingespannen te arbeiden, liet zij er zich toch niet van terughouden.

Moeder, ik kan niet zien, dat gij honger lijdt, zegt zij steeds. Ik vrees, dat zij zelf maar al te vaak hongerig naar bed is gegaan, opdat mij niets zou ontbreken en ik niet uit deze arme kamer verdreven zou worden, om in het werkhuis te sterven.’

Een stroom van tranen, dien zij niet kon inhouden, verstikte hare stem.

‘Maar waarom, goede ziel,’ zei ik zoo verschoonend mogelijk, ‘waarom hebt gij mij niet vroeger geroepen? Waarom hebt ge mij uw treurigen toestand niet toevertrouwd?’

‘Misschien was het trotschheid, pater; ik en mijn kind leden liever honger, dan te bedelen. Mijn lieve Marie dacht er niet aan, zoolang zij kon werken, en er al was het dan ook nog zoo'n armzalige bezigheid te vinden was. Maar ik heb u, eerwaarde, niet om tijdelijke hulp laten verzoeken, ik zou graag de vertroostingen van den godsdienst ontvangen, om, als ik sterf, bereid te zijn voor God te verschijnen.’

Haar biecht was spoedig afgelegd. O, hoe zeer verschilde deze biecht van die, welke zooveel ongelukkiger wezens, tot wie mijn plicht mij in hun laatste oogenblikken roept, afleggen. Een zondig leven, met een snel vluchtig berouw, dat

op eene bespotting gelijkt, eene biecht op het sterfbed, zonder voorbereiding; terwijl wanhoop, onuitsprekelijke schrik en angst het hart benauwen en het met ijselijke folteringen vervullen!

Mijn oogenblikkelijke bediening was zeer troostrijk; een goede ziel, die eene christelijken dood sterft. De door jarenlangen moeilijken arbeid en geduld gerijpte vruchten kwamen nu te voorschijn; nu zouden de goede werken dezer stervende Christin bij de hemelsche schatten der Heiligen zouden worden gelegd.

Het was geen geveinsd leedwezen van die wereldsgezinden, die slechts een vluchtig of liever gekunsteld berouw vertoonen, wanneer ziekte hun vrees aanjaagt om voor Gods oordeel te verschijnen, die echter, wanneer de krankheid geweken is, tot hun vroeger zondig leven terug keeren.

Vrede, hemelsche vrede lag op het stervende gelaat van deze voorbeeldige vrouw, toen ik mijn hand ophief om vergiffenis en kwijtschelding harer zonde te verleenen. Haar godvruchtig ‘amen’ getuigde, hoe zeker zij hoopte, dat haar berouw genade had gevonden en haar zonden werkelijk vergeven waren. Nu volgde die troostrijke plechtigheid onzer heilige Kerk, de laatste communie der stervenden. O, hoe treffend, hoe hartelijk begroette en ontving de zieke onzen lieven Heiland! Zij bleef eenige oogenblikken rustig liggen, en toen fluisterde zij in half verstaanbare woorden de innigste dankzegging, die ooit een vol gemoed ontstroomde. Die bange twijfel over geloofszaken en dingen om zich heen, welke den geest van zooveel stervenden bevangt, kwelde haar niet. Zij genoot in volle mate die zalige rust, dien hemelschen vrede, dat vrijzijn van alle bangheid, welke zegen alleen aan het waardig ontvangen der laatste H. Sacramenten verbonden is.

Geen bange zorg overweldigde haar, zij werd door een onwankelbaar geloof ondersteund, dat in de hoop berust en door de liefde voleind wordt.

Met dezelfde innige godsvrucht ontving zij het heilig Sacrament des Oliesels. Toen de H. Olie op hare verschillende zintuigen gebracht werd, en die liefdevol erbarmende woorden der Kerk om vergeving der zonden, zwakheden en overtredingen, die met deze zinnen bedreven waren, werden uitgesproken, bewogen zich haar lippen voortdurend in het gebed; haar magere, uitgeteerde handen waren eerbiedig tot aanroeping des Allerhoogsten gevouwen, en een lichtglans, als van den hemel gedaald, overtoog hare bleeke trekken. Nadat ik haar tot geduld en algeheele overgeving in Gods heiligen wil vermaand had, viel het mij gelukkig voor ik wegging in, dat een weldadige dame mij dienzelfden morgen bezocht en mij twee goudstukken voor de armen gegeven had. Ik drukte ze haar bij het afscheid in de sidderende hand. Een hoogroode blos bedekte haar gelaat, toen zij den blik op mij richtte; hare dankbaarheid had haar sprakeloos gemaakt.

Den volgenden dag kwam haar dochter mij reeds vroegtijdig vertellen hoe haar moeder het maakte. Alle pijnlijke, beangstigende verschijnselen van de ziekte hadden haar verlaten - een uitwerksel niet ongewoon na het ontvangen van het laatste H. Oliesel. Ik was dikwijls, zeer dikwijls, getuige der wonderbaarste verlichting, eener geheele bevrijding van alle pijnen, ja zelfs dat doodzieken onmiddellijk genazen, na het H. Oliesel vol geloof aan zijn reddende, genezende kracht te hebben ontvangen.

Ongeloovige dokters schrijven deze opvallende verandering bij de zieken aan eene levendig geprikkelde verbeelding toe. De katholieken daarentegen denken aan de duidelijke woorden van den heiligen apostel Jacobus: ‘het gebed des geloofs zal den zieke hulp brengen, en de Heer zal hem verlichting schenken.’ In elk geval was mijn arme zieke, ofschoon nog zeer zwak, zichtbaar gebeterd. God liet haar nog een weinig

langer leven, opdat zij zich des te beter voor den hemel kon voorbereiden, en een schooner, schitterender kroon mocht verdienen.

De dankbaarheid van haar dochter was onvergelijkelijk. De weldaad mijner brave vriendin was op den rechten tijd en aan waardige armen besteed geworden. Zij vertelden mij, dat zij met de huurpenningen ten achter waren, en de hardvochtige huisbaas reeds gedreigd had, de zieke vrouw met haar dochter op straat te zetten. Een deel van mijn aalmoes werd besteed, om deze ruwe, verschrikkelijke bedreiging onuitgevoerd te laten; het overige diende om voor de arme zieke een warme deken te koopen en andere kleine uitgaven te bestrijden.

Ik wenschte iets uit haar vorig leven te vernemen; hetgeen ik uit haar eenvoudige, dikwijls door tranen afgebroken vertelling vernam, laat ik hier volgen.

Niet altijd hadden zij in een zoo treurigen toestand als de tegenwoordige verkeerd. Haar moeder, mevrouw Faulkner, had op nog zeer jeugdigen leeftijd een aanzienlijk koopman getrouwd, die zonder overleg zich in de gevaarlijke speculaties der volgende jaren wikkelde. Eindelijk kwam de slag: hij was een ten gronde gericht man.

Van den grootsten welstand zag hij zich plotseling in de uiterste armoede gedompeld. Niets kon uit de schipbreuk gered worden en zonder het medelijden van den voornaamsten schuldeischer hadden zij moeten verhongeren. Deze goedhartige man, ofschoon zelf door Faulkner's dwaasheid ontzettend benadeeld, trok zich zijner aan en bezorgde hem een betrekking als klerk aan een verzekeringsmaatschappij; zoo waren zij, ofschoon nu juist niet gelukkig te noemen, toch tevreden met hun lot.

Maar na een jaar verloor Faulkner dagelijks den moed meer en meer. Hij kon het niet verdragen, steeds zijn vroegere deelgenooten in rijkdom, zaken en ondernemingen te ontmoeten. Zij hadden gelukkiger dan hij den storm doorstaan en zagen nu met koude verachting op den geruïneerden koopman neer. Iedere vernedering, die hij onderging, drong diep in zijn gemoed. Wanneer hij dan 's avonds in den kring van zijn gezin van de beleedigingen verhaalde, die hem dagelijks werden toegevoegd, openbaarden zich angstwekkende aanvallen van prikkelbaarheid. Tevergeefs trachtten zijne vrouw en onschuldig dochtertje Marie hem te troosten. De smaad der armoede, dat snijdende gevoel der schande gloeide als vuur in zijn verstand. Hij werd krankzinnig, verloor zijne betrekking, en nu waren zij weder aan den akeligsten nood prijsgegeven.

De gezondheid van mevrouw Faulkner was altijd zwak geweest, doch nu spande zij zich tot het uiterste in, om haar hulpeloozen man en haar kind te onderhouden. Zij kon keurig netjes naaien, en door onafgebroken van vroeg tot laat te werken gelukte het haar, in hun onderhoud te voorzien. Maar spoedig had zij hare oogen zoozeer verzwakt, dat zij nu tot gewoon grof werk haren toevlucht moest nemen, om haar leven te rekken.

Vijf lange jaren tobde die arme, geduldige vrouw zich af en voegde zich met onovertroffen zachtmoedigheid naar de zonderlingste grillen en luimen van haar kindsch geworden man. Eindelijk nam de goede God hem tot zich, en haar geheele wilskracht was nu gericht op de opvoeding der kleine Marie, die haar eenige troost en steun was in eene wereld vol zonde en smarten.

Toen Marie twaalf jaren telde, begon zij vlijtig te naaien, maakte zich in huis nuttig en hielp op allerlei wijzen hare ziekelijke moeder.

Eenige jaren voor ik bij haar kwam, had een bijzonder ongeluk haar getroffen. Een japon van rijke kostbare stof, die zij maken moest, werd, terwijl zij in de kerk waren, uit hare kamer gestolen. De eigenares geloofde haar verklaring niet en dreigde mevrouw Faulkner bij het gerecht aan te klagen, als zij de waarde niet betaalde. Om

aan de schande van zulk een beschuldiging en misschien zelfs aan de gevangenis te ontkomen, was mevrouw Faulkner gedwongen, het geld over te geven, dat zij voor de huishuur had weggelegd en alles te verkoopen wat zij missen kon.

De tijd was om en nu had zij de huurpenningen niet bij elkaar. Er verliep een maand, toen een tweede - er volgde beslagneming - en haar armzalig huisraad werd verkocht en op een kouden Novembernacht werd mevrouw Faulkner ziek en arm met haar kind het huis uitgejaagd.

Uren lang, tot in de morgenschemering wandelden zij rond, doornat van den kouden regen, en rustten nu en dan eens op een kouden stoepstf en voor een huisdeur, totdat zij door het barsch bevel van een politieagent weder verdreven werden.

Den volgenden morgen, toen beiden door afgematheid bijna flauw vielen, werd een Iersche waschvrouw haar als de barmhartige Samaritaan en gaf haar huisvesting in haar arm kamertje en voedsel, totdat zij zich zelf weer konden helpen. Dat ging echter niet zoo snel als zij wel wenschten. Een hardnekkige rheumatiek kluisterde de moeder maanden lang aan 't bed. Zij hing geheel en al af van de gedienstige

waschvrouw en de ontoereikende pogingen van haar dochtertje.

'Mevrouw Faulkner, spreek mij nu toch niet van dankbaarheid. Ik ben zelf trotsch en gelukkig, dat ik iets voor u kan doen. En kijk eens, hoe flink de lieve Marie, dat aardige meisje, met de naald is en hoe handig zij alles voor ons tweeën weet te beredderen. Ik geloof zelfs, dat ik, sinds u bij mij gekomen is, meer geluk heb; zeg dus geen woord van dank meer, anders beleedigt u mij.'

Zoo sprak de goede vrouw en streelde het zwarte katje, dat spinnend op haar schoot lag, en met de groene half gesloten oogen knipte, dronk haar drie koppen goed gezette thee, die zij zich lekker liet smaken, en zag daarbij met moederlijke teederheid op de kleine naaister Marie neer.

Ja, de kleine Marie was nu linnennaaister! Het verschrikkelijke van dit blanke-slavinnenleven gevoelde Marie niet, zoolang zij en haar moeder bij de goede waschvrouw waren.

Toen mevrouw Faulkner echter weer het gebruik van haar ledematen terugkreeg, liet haar eergevoel het niet langer toe, zulk een opofferende gastvrijheid langer tot last te wezen. Zij betrok de armzalige kamer, waarin ik haar vond, en moeder en dochter poogden zoo goed zij konden een bestaan te vinden, in het slecht betaalde naaien van hemden.

Als zij zeer hard werkten - zoolang de gewillige vingers het konden uithouden, twaalf of veertien uur daags - dan verdienden zij wekelijks tien shilling (12 franken). Daarvan moesten zij nog spelden en naalden, garen enz, bekostigen; in den winter werd deze geringe ontvangst nog verminderd door uitgaven aan vuur en licht; brandstof gebruikten zij wel zeer weinig, want zij kookten slechts tweemaal een beetje water voor hun slappen thee; thee en droog brood was haar eenig voedsel.

Verder bedroeg de huur voor haar kamer wekelijks drie shilling; er moesten ook nog kleeren bijgekocht worden. En de doktersrekening deden zij in wekelijksche termijnen af. Het was derhalve geen wonder, dat koude, honger en ontberingen van allerlei aard vaak als gasten in vrouw Faulkner's woning intrek namen.

Doch zij waren tevreden en gelaten. Zij sloegen zich door het leven heen, bogen zich voor de ondoorgrondelijke raadsbesluiten der goddelijke Voorzienigheid in het bewustzijn, dat wanneer zij hun kruis in dit leven geduldig droegen, haar toekomstig geluk later des te zekerder zou zijn. Haar innige, sterke aanhankelijkheid aan het geloof schonk haar deze kracht en dwong haar te midden der zwaarste beproeving en ontberingen met diep gevoelde oprechtheid te zeggen: 'Heer! Uw wil geschiede!'

Zooals ik reeds zei, ontvingen beiden wekelijks het heilig Sacrament des Altaars, en ik ben overtuigd dat dit de hoofdoorzaak was van hun heldhaftig geduld en vlekkelooze reinheid des levens.

Hoe stichtend is het op de avonden aan dit doel gewijd, de arme boetelingen om onze biechtstoelen te zien geschaard. Tijd is voor de armen in letterlijken zin geld, ja alles; en toch offeren zij dezen vrijwillig op, door soms uren lang te wachten tot de beurt om te biechten aan hen komt, naderen den volgenden morgen nuchter tot de H. Tafel, ofschoon nog zeer moede van den zwaren arbeid der afgeloopen week, en ontzeggen zich zelfs het eenige genoegen der armen, Zondagsmorgens wat langer te kunnen uitrusten. Ik herhaal, het is zeer stichtend en God zal hen zeker zegenen voor hun vroomheid en de offers, die zij brengen, om Hem hun liefde, hun wensch om met God verzoend te worden, en hun ernstig verlangen, om zich te vereenigen

met hun Heiland in het H. Sacrament, te bewijzen. God zegene de deugdzame strijdende afmen, want hunner is zeker het hemelrijk!

Het werk dezer ongelukkige naaisters kwam helaas niet in goede handen. Speculeerende Israëlieten verkregen spoedig den alleenhandel van dit onontbeerlijke kleedingstuk, doordien zij tot uiterst geringe prijzen bij den gedwongen of bedrieglijken uitverkoop der winkeliers het uitschot van den voorraad opkochten. Zij drukten de prijzen tot het laagste peil en brachten de arme offers, die voor hen naaiden, door honger tot een arbeid, die lang niet voldoende betaald werd.

Tien centen voor een hemd was het volle bedrag, dat mevrouw Faulkner en haar dochter kregen, toen het nieuwe Israëlitische tarief werd ingevoerd!

Tien goede, gangbare koperen koninklijke muntstukken voor ettelijke duizenden steken, het naaien en zoomen, en bovendien voor naalden, garen en licht, die men noodig had, en daarvoor verwachtte men nog den grootsten spoed, onderdanigheid en dankbaarheid. Waarlijk, het was een hoog en edel loon en de ontwerper van dit geestige plan tot uitroeiing der menschheid verdiende inderdaad openlijk voor zijn menschlievendheid gekroond te worden!

En toch verlangen duizenden arme vrouwen naar dit slavenwerk, want een slavernij is het aldus te moeten zwoegen voor bloedzuigerige lieden, die uitgemergelde, hulplooze vrouwen tot het uiterste drijven.

Wat bekommert zich een gewetenlooze speculant er om, die door het goedkoope arbeidsloon groote winsten opstrijkt, of iedere naad met het hartebloed van een arme naaister gedrenkt is? Welk medelijden gevoelt hij voor de daarbij vergoten tranen, voor de zuchten en het uitgeperste angstzweet? Wat bekommert hij zich om den honger, om den te vroeg intredenden ouder dom, om den ondergang van lichaam en ziel, waarin de ellende zoovelen uit dit ongelukkige geslacht stort.

Ik geloof, dat de zucht naar winst niet alleen ieder christelijk, maar zelfs ieder menschelijk gevoel in deze wreede beulen verstikt heeft.

Zij weten, dat de voorraad menschen onuitputtelijk is en dat zich dagelijks nieuwe offers om de slachtbank scharen en om werk smeeken, en dat zij, door honger gedreven, zich gelukkig noemen, als zij arbeid krijgen, onverschillig hoe men die haar betaalt.

God vertrooste deze betreurenswaardige offers! Lezer, als gij iets koopt, koop het dan niet in de goedkoope winkels en van zondige handelaars; het geld, dat gij er voor uitgeeft, is bloedgeld. Ga liever tot een eerlijken koopman, die voor zijn artikelen een fatsoenlijken prijs verlangt, en aan zijne werksters ook het loon geeft, dat haar toekomt.

Eenige maanden voor ik de lijdende moeder en haar kind bezocht, overkwam mevrouw Faulkner een ongeluk. Zij haalde werk uit het magazijn, waar men het te voren geknipte linnen of katoen aan de naaisters uitdeelde, en viel van een steile trap af, waardoor zij inwendig zwaar gekneusd werd. Men bracht haar naar het St.-Bartholomeus-hospitaal Dat was een zware beproeving voor de arme Marie, die haar moeder hartelijk liefhad en nooit van haar gescheiden was geweest.

Nu ging zij dagelijks naar het hospitaal hare moeder bezoeken, om aan het bed der lijdende vrouw te staan en woorden van liefde en teederheid tot haar te richten.

Marie moest nu harder naaien dan voorheen. Gedurende de zes weken, die hare moeder in het hospitaal doorbracht, had zij nauwelijks eiken nacht twee uren van haar werk uitgerust. Zij vertelde mij al schreiend, dat wanneer zij naar het gasthuis ging, of daar vandaan kwam, haar alsdan een verdacht heerschap den weg pleegde te versperren en haar geld en een vroolijk leven aanbood, als zij zijn ongepaste

praatjes wilde aanhooren; onder tranen verzekerde zij mij, welken pijnlijken indruk dat op haar gemaakt had.

‘Wat mij betreft,’ zeide zij, ‘zou ik liever van honger sterven of van deur tot deur mijn brood bedelen; maar wanneer ik aan mijn arme moeder dacht, als ik naging, wat het zou worden, als zij zwak en onbekwaam om te werken uit het gasthuis zou ontslagen worden, dan sidderde ik en gevoelde mij door de woorden van den nietswaardige meer van mijn stuk gebracht, dan ik mogelijk had geacht.

‘God vergeve mij, als ik een oogenblik aan de bekoring mocht hebben toegegeven; o pater, het is een zware beproeving voor een arm meisje in zulk een toestand; mijn eigen ondervinding heeft mij geleerd, met medelijden neer te zien op haar, die gevallen zijn Niemand, die het zelf niet heeft gevoeld, weet wat het zeggen wil, dag aan dag honger te lijden, niet toereikend te eten te hebben en zijne jeugd met ondankbaren, slecht betaalden arbeid te slijten, en welk is het uitzicht voor den ouderdom? Niets anders dan het werkhuis en het graf....’

Na zes weken werd mevrouw Faulkner als ongeneeslijk uit het gasthuis ontslagen. Hare goede dochter bracht haar in een rijtuig naar huis, zij verdubbelde hare zorgzaamheid, en stortte den rijken schat haars harten uit, om de arme zieke te troosten. Deze was van nu af aan het bed gekluisterd en Marie moest nog harder arbeiden.

Na een maand verergerde haar toestand snel en werd ik geroepen.

Toen ik weerom kwam, vond ik mevrouw Faulkner zonder pijn, haar hoesten had opgehouden, zij klaagde alleen over groote zwakte.

Zij was echter vol overgeving en hemelsche hoop. Intusschen had de zwakke gezondheid harer dochter onder den harden arbeid, de ontbering en het gebrek aan slaap verschrikkelijk geleden. Vaak verhief zich hare borst en een hevige pijnlijke hoest deed haar zwak lichaam zoo hevig schudden, dat het bloed haar in het gezicht steeg en tranen in haar oogen stonden; haar tengere gestalte trilde van inspanning, en gedurende ettelijke minuten boog zij zich geheel uitgeput over haar werk. Desniettemin veroorloofde zij zich slechts een korte rust. Het gold toch, voor haar arme bedlegerige moeder brood te verdienen.

Spoedig waren de tranen der smart en der afmatting gedroogd, en bewogen de zwakke handen zich weer om den naaiarbeid te hervatten.

‘Arm kind,’ zei ik, ‘gij werkt te veel.’

Zij wierp mij een treurig vragenden blik uit haar rood bekreten oogen toe; een smeekend hoofdschudden zei mij, hoe onwelkom haar mijn woorden waren.

Mevrouw Faulkner klaagde over dorst, Marie boog zich over de hulplooze vrouw en hield het altijd klaar staande theekopje aan de lippen der zieke.

Zij dronk het gretig leeg en zegende haar kind. Terwijl Marie het kopje van den mond der moeder nam, rustte haren blik met diepgevoeld, liefdevol medelijden op het bleeke gelaat. Zij vergat bij dezen aanblik haar eigen lijden, dat een naderenden dood voorspelde. Weer kwamen haar de tranen in de oogen, toen zij zich zachtkens neerboog om de moeder te kussen. De spieren der lijderes trilden even, toen zij haar vermagerde armen om den hals van haar dochter sloeg en haar aan het hart drukte. Heilige omarming van moeder en dochter; maar voor de een was het de omarming van den doodsangst. Heur zwakte veroorzaakte hare dochter een smart, alsof een pijl heur hart doorboorde. Zij keerde het hoofd om, en weende luid.

‘Mijn kind,’ vroeg de moeder, ‘wat deert u?’

'Niets moeder,' antwoordde zij met zwakke stem; maar haar snelle, moeilijke ademhaling en het krampachtig sidderen van haar lichaam waren duidelijk met deze verschoonbare onwaarheid in tegenspraak.

'Marie,' zei de moeder, 'ik weet dat gij erg ziek zijt, gij spant u te veel in, gij vermoordt je leven, lief kind. Ga eens wandelen, lieve, schep wat frissche lucht, dat zal u verkwikken.'

Haar dochter antwoorde niet.

Het opvallend geteekend kleurtje, dat haar wangen bedekte, de onwillekeurige lichte huivering, die over haar leden liep en die zij niet vermocht te verbergen, de gesloten oogen, de trillende lippen, de zweetdruppels, die zich op haar voorhoofd vertoonden, de aschgrauwe tint van het gelaat en de gebogen hals, die onder den last van het zware hoofd zich neigde, vernietigden zelfs de geringe hoop harer moeder.

In het volgende oogenblik zonk het arme meisje bewusteloos aan de borst harer moeder.

De moeder stierf en ontsliep kalm.

Spoedig kwam de beurt tot sterven ook aan Marie. Gelukkig was ik door de hulp van eenige goede vrienden in staat gesteld, voor haar dagelijksche behoeften te zorgen.

Een bekwaam geneesheer, wiens naam de armen zegenen, bezocht haar op mijn verlangen dagelijks, en deed al het mogelijke, om haar toenemend lijden te verlichten. Spoedig kon zij niet meer werken, noch de geringste inspanning

verdragen; nooit kwam er meer zoo'n hemd met bloedgeld betaald, in hare handen.

Zij sliep weinig, daar haar vriendelijke dokter den hevigen hoest niet kon verminderen, die haar snel ten grave sleepte; maar zij morde niet, klaagde nooit, bad veel en was steeds het lijden haars Verlossers gedachtig, dat, zooals zij zeide, haar den grootsten troost verschafte.

Ik hoef niet te vertellen, met welke stichtende godsvrucht dit goede kind de heilige Sacramenten ontving. Met engelachtige vroomheid verheugde zij zich naar God te gaan....

Op zekeren avond kwam de arme Iersche waschvrouw en zei mij, dat haar lieveling, Marie, op sterven lag.

DE OPENING DER SCHEEPVAART OP DE NEWA.

Toen ik in de kamer trad, zag zij mij met haar groote blauwe oogen ernstig aan, en stak mij haar magere witte hand toe; het kussen, waarop haar hoofd rustte, was met bloed bedekt. Door een hevige hoestbui was er een ader gesprongen.

'Ik ga sterven,' zei het arme meisje met gebroken stem, 'maar ik kan toch blij sterven, eerwaarde!'

Zij zag er onschuldig uit, als een waar kind van God, dat op het punt staat, naar het hemelsch vaderland te vliegen, zoodat ik met buitengewoon vertrouwen de troostende gebeden der stervenden bad en den laatsten zegen over haar afsmeekte.

Zij sprak veel van haar voorafgegane moeder en hoopte spoedig met haar de hemelsche zaligheid te genieten.

Haar oogen sloten zich en ze lag daar, als was zij reeds gestorven.

Loeiend huilde de storm in den ruwen Decembernacht, zwaar kletterde de regen tegen de vensterruiten; men hoorde niets in deze kamer dan het doffe straatgewoel, toen ik aan het sterfbed der naaister waakte en bad.

Tegen middernacht opende zij nog eenmaal de oogen, en zag mij lang en liefderijk met een blik vol van onuitsprekelijke dankbaarheid aan, een zacht lachje speelde om haar lippen, haar mond opende zich.... een lichte huivering.... een zwakke zucht en de plechtige stilte, die daarop volgde, zei mij, dat alles voorbij was, en haar reine ziel tot haren Heer en God was opgestegen.

PHILIPPINE WELSER VOOR KEIZER FERDINAND I, NAAR DE SCHILDERIJ VAN A. DELÛG.

Philippine Welser

De geschiedenis van Philippine Welser behoort tot die romantische episoden der wereldhistorie, welke op gemoed en verbeelding den levendigsten indruk maken en dan ook de dankbaarste stol leveren voor den romanschrijver en den schilder.

De Welsers waren van ouds een patricisch geslacht te Augsburg, dat door keizer Karel V in den adelstand verheven werd en welks leden steeds de aanzienlijkste ambten in het bestuur der stad bekleedden. Bartholomeus Welser was zoo rijk, dat hij met den vermaarden Fugger tot de voornaamste geldschieters van den keizer behoorde. Gezamenlijk hielpen zij den vorst op een keer aan eene som van twaalf

tonnen gouds en de keizer toonde zijn erkentelijkheid door Welser tot keizerlijk raadsheer te benoemen.

Met toestemming van den vorst rustte bij ten jare 1527 in Spanje drie schepen uit, die, onder bevel van Ambrosius Dalsinger uit Ulm, naar Amerika zeilden en de provincie Caracas in bezit namen, welke de keizer als pand aan Welser overliet. Maar reeds twintig jaar later werden de Welsers uit die bezitting verdreven en Welser zelf ter dood gebracht. Kort te voren had hij ook in vereeniging met Neurenberger kooplieden schepen naar Oost-Indië gezonden om daar nieuwe handelsbetrekkingen aan te knoopen.

Maar nog vermaarder dan Bartholomeus Welser werd zijn nicht Philippine, de dochter van zijn broer Anton. In 1527 geboren, was zij een naar lichaam en geest hoogbegaafd twintigjarig meisje, toen in 1547 de rijksdag van Augsburg de voornaamste vorsten en grooten des rijks in haar vaderstad samenbracht. Bij die gelegenheid trok zij de aandacht van den jongen aartshertog Ferdinand, den tweeden zoon van den lateren keizer Ferdinand I.

De jongelieden leerden elkander kennen en liefhebben en besloten elkaar voor altijd toe te behooren, maar zij rekenden helaas buiten de overwegingen van rang en stand, die hen jaren lang van elkander gescheiden zouden houden. De koningszoon mocht de patriciërsdochter niet de zijne noemen; maar ondanks alle tegenwerkingen bleven de gelieven elkander trouw en na negen jaren werd het hun eindelijk vergund een huwelijk te sluiten, dat echter op den uitdrukkelijker! eisch van Ferdinands vader, die inmiddels de keizerskroon van Karel V geërfd had, streng geheim moest worden gehouden.

Het werd in Januari 1557 gesloten door den biechtvader van den aartshertog, Johannes de Cavalleriis, in tegenwoordigheid van Philippines tante, Catharina van Loxan. In Juni van het volgende jaar werd uit dit huwelijk een zoon geboren, die den naam van Andreas ontving en in 1560 door een tweede zoontje, Karel gevolgd werd. Hun overigens zoo gezegende echt moest intusschen geheim blijven en nog in 1561 moest Ferdinand dit zijn keizerlijken vader bij uitdrukkelijk verdrag beloven en tevens voor zich en zijn nakomelingen afstand doen van alle rechten tot opvolging in de erfvorstendommen. Toch schonk de keizer ditmaal zijn zoon vergiffenis voor het tegen zijn wil gesloten huwelijk en regelde de aangelegenheden van Philippine en haar kinderen.

Men verhaalt dat de jonge moeder, gebukt gaande onder de pijnlijke gevolgen der geheimhouding, vooral ook voor haar kinderen, in persoon den keizer was te voet gevallen opdat hij eindelijk mocht toestemmen, dat drukkende geheim op te heffen.

Dit tooneel heeft de schilder van onze gravure met evenveel gevoel als meesterschap in de karakteriseering der personen weergegeven. Met haar beide kinderen aan de hand knielt Philippine voor den onverbiddelijken grijsaard neer en smeekt hem, toch medelijden te hebben met de onschuldige kleinen, die immers de telgen zijn van zijn geliefden zoon Ferdinand.

Maar helaas, de eer en waardigheid van zijn geslacht, die hij door de verbintenis van zijn zoon met de patriciërsdochter bezoedeld acht, veroorloven den strengen vader niet, het harde verbod op te heffen.

Eerst in 1576, toen keizer Ferdinand reeds dertien jaren dood was, ontsloeg Paus Gregorius XIII den aartshertog van de belofte der geheimhouding, die hij tegenover zijn vader had afgelegd, en mocht Philippine zich met haar kinderen in eer hersteld aan de wereld vertoonen. Haar gemaal, die sinds zijns vaders dood over Tirol regeerde, had haar het schoone slot Ambras bij Innsprück geschonken. Daar leefde zij met

haar echtgenoot en kinderen in ongestoord huiselijk geluk. Een groot minnaar van kunst en wetenschap, sierde Ferdinand de vorstelijke woning met al wat weelde en goede smaak keurigs kunnen bijeenbrengen. Hun huis werd een verzameling van kunstvoorwerpen, die sedert het jaar 1806 naar Weenen overgebracht, thans nog beroemd is.

Philippine stierf in het jaar 1580 en werd in de hofkerk te Innsprück begraven. Haar zoon Andreas stierf als kardinaal en bisschop van Brixen en Constanz te Rome in 1600. Haar tweede zoon Karel, die den krijgsmansstand gekozen had, ontving in 1605 het markgraafschap Burgau als Oostenrijksch leen, vestigde zich te Günzburg aan den Donau en stierf in 1618.

De treffende geschiedenis van Philippine Welser werd door den bekenden dichter Redwitz tot de stof gekozen voor een aangrijpend drama.

Arabier en Franschman.
(*Slot.*)

Om alle onheil van hem af te wenden, begon zij Arabische liederen te zingen, terwijl zij de kralen van een amulettenkrans door haar vingers liet glijden, en de vrouwen, van de tegenwoordigheid van haar meester verlost, haar gebabbel hervatten.

De maan was rond en breed als een zilveren schild opgegaan, zoo helder en zoo sterk van licht, dat men bijna evengoed als op klaarlichten dag al de geheimzinnige gasten der bergen zag. Men bemerkte en hoorde niets dan haastige, schuwe sprongen, bewegingen en kreten van alle soort, die een Europeaan schrik zouden hebben aangejaagd; maar Tahar, van zijn jeugd af aan dit nachtelijk leven der Afrikaansche eenzaamheid gewend, luisterde enkel naar de stem in zijn binnenste, die hem naar Planroc dreef voor een werk des bloeds. Hij luisterde noch naar het klagend geluid der jakhalzen, noch naar het gehuil der hyena's, noch naar het miauwen der tijgerkatten in de boomen, noch naar het steunen der uilen.

Op de hoogte van het bergvlak gekomen, bleef hij staan. De hoeve lag voor hem, zwijgend en sluimerend als een beeld van orde en veiligheid in de schaduw van haar vooruitstekende daken; alle vensters waren gesloten en de deuren stevig versperd.

Langzaam sloop Tahar rond de gebouwen: de stallen, waarin de talrijke koeien en ossen op stroo lagen uitgestrekt; de huizingen der Kabylen en Italianen, de inrichting voor de melkbereiding enz. Eindelijk kwam hij op het voorplein. Hier was alles licht en pracht: de glans der maan, die schuin op den tuin viel en tegen het woonhuis weerkaatst werd, deed het kiezel in de lanen flikkeren en gaf duizend tinten aan de rozen, geraniums en zonnebloemen.

Zich vooroverbuigend, verschool hij zich achter een dikken boom, knielde neer zoodat hij niet van uit het huis gezien kon worden en kaatste op bedrieglijke wijze het geblaat van een lam na, dat in nood verkeert; daarna wachtte hij, de oogen op het raam in de kamer van den beheerder gevestigd, het geweer tegen den schouder en den vinger aan den trekker. Een geluid van verplaatste meubelen, van een omgedraaide spagnolet deed hem van het hoofd tot de voeten sidderen; maar Alain Bronta was te voorzichtig om zich in het hartje van den nacht bloot te geven: hij vergenoegde zich met door de reten der blinden te gluren, hij ontdekte niets verdachts, en na twee uren van vruchteloos wachten was de Arabier verplicht heen te gaan.

Hij meende den volgenden dag gelukkiger te zijn, toen hij reeds bij het aanbreken van den dag achter een put ging postvatten, dien men bezig was te graven en dien de jonge man dikwijls vóór zijn werklieden bezocht. Om de een of andere reden

kwam hij dien dag niet. Vervolgens wilde hij hem af wachten bij de kromming van een voetpad, dat hij altijd des avonds volgde om zich van de vlakte naar zijn hoeve te begeven. Hij zag hem inderdaad voorbijgaan, maar vergezeld door Bel-Cassem en verscheiden Italianen. Eindelijk loerde hij drie dagen van den morgen tot den avond op hem, doch zonder dat het hem mocht gelukken, hem te treffen. Toen hij den derden dag in de hoogste overspanning thuis kwam, zag hij een zijner vrouwen met den neus tegen den muur gehurkt zitten, met de handen voor de oogen.

'Wat moet dat beteekenen?' vroeg hij met zijn heesche, harde stem, die de onbevredigde haat deed trillen.

'Mijn zoon,' zei de oude Beni-Melik, 'gij bemoeit u niet meer met de zaken, en de zaken gaan slecht. Een geit is verdwenen uit de kudde van Aïsja.'

Tahar ging recht op Aïsja toe en sloeg haar. Daarna vroeg hij:

'Hoe is dat gebeurd?'

'O, het is mijn schuld niet,' snikte de vrouw. 'Ik was met uw geiten in de ravijn van Oeëd Atta, zij graasden vreedzaam, toen ik er plotseling een hoorde blaten. Ik snelde toe.... er was geen spoor meer te zien, ze moet door een panter verscheurd zijn.'

'Wat zal er van onze kudden overblijven,' klaagde de oude vrouw, 'indien die ondieren weer terugkomen? Tot wien moeten wij ons wenden, om er van verlost te worden, want gij schiet niet goed genoeg, mijn zoon, om ze alleen te trotseeren, en onze berggeweren zijn zoo weinig zeker. Gij moest er met een Europeesch jager over spreken.'

''t Is goed,' zei Tahar, bij wien plotseling een denkbeeld opkwam, 'ik zal nagaan of er werkelijk een panter in den omtrek is, en indien de beheerder van Planroc op de loer wil gaan liggen.... zal ik er ook zijn,' voegde hij er zacht bij, terwijl hij zijn vuurwapen vaster omklemde.

Aïsja had zich niet vergist: er was inderdaad een panter in Oeëd Atta. Dit bericht werd den volgenden dag bevestigd door een kleinen herdersjongen, wien het roofdier een lam had ontstolen, en, zooals Tahar vermoed had, Alain Bronta was daar nauwelijks van verwittigd, of, goed jager en uitstekend schutter als hij was, besloot hij, den panter neer te schieten op de eenige manier, die in het heuvelachtig terrein mogelijk was, namelijk door op de loer te gaan liggen.

Tevergeefs trachtte Bel-Cassem, altijd bang en voorzichtig, hem zulk een gevaarlijke onderneming te ontraden, of hem te bewegen gezellen mee te nemen. De jonge man wist, dat het bij deze soort van ontmoetingen beter was, alleen op zich zelf te rekenen, en maakte zijn toebereidselen. Dien zelfden avond begaf hij zich onmiddellijk na het ondergaan der zon naar Oeëd Atta, vergezeld van een Kabyl, die een scherp gepunten paal in de eene hand hield, terwijl hij met de andere aan een touw een oude zieke geit geleidde, die als lokaas moest dienen. Niet ver van de ravijn was een tamelijk groote open plek, door dicht kreupelhout omringd. Alain Bronta liet den paal in den grond slaan en er de geit aan vastbinden, waarna hij den Kabyl, die bijna van schrik bezweek, wegzond en den stam van een reusachtigen wilden olijfboom uitkoos om in den rug gedekt te zijn.

De maan ging weldra op en verlichtte de open vlakte, te midden waarvan de geit aan haar touw trok, terwijl ze op jammerlijke wijze blaatte. Maar geen der gewone geluiden vergezelde haar verschijnen, noch het gehuil der jakhalzen in de verte, noch het krijschend geschreeuw der nachtvogels. Men zou gezegd hebben, dat een geheimzinnige macht al de roofdieren in hun holen terughield, en in deze stilte, die beklemmender was dan het luidste geraas, kon Alain Bronta zijn hart niet beletten,

onstuimig te kloppen. Hoe groot zou zijn ontroering niet geweest zijn, indien hij geweten had, dat Tahar hem was voor geweest en zich aan den tegenovergestelden kant verscholen hield, gereed te mikken zoodra de Franschman zich zou bloot geven.

Twee uren ongeveer gingen voorbij zonder dat er iets gebeurde; de stilte werd enkel onderbroken door het geblaat der geit, die scherp afstak tegen de verblindende helderheid der maan. Plotseling zag Alain Bronta haar met groote sprongen naar rechts en naar links springen, daarna onbeweeglijk blijven staan, over haar geheele lichaam bevend, den kop naar den kant van het struikgewas gericht, waaruit, zonder dat eenig gekraak zijn komst had aangekondigd, een lange, katachtige gedaante met groene oogen en gestreepte huid langzaam te voorschijn kwam: het was de panter, een panter van groote gestalte, zooals men er zeer weinig zoo dicht bij de kust ziet.

Met den buik tegen den grond, kroop hij langzaam vooruit, zoo stil, dat men er niets van bespeurd zou hebben, als men het niet

zag. De geit, als betooverd door het roofdier, zag het komen. Op vijf of zes passen van het arme dier gekomen, kroop dit ineen om te springen. Dit oogenblik had Bronta afgewacht. Zich in zijn volle gestalte opheffend, loste hij twee schoten, die het roofdier in de zijde troffen; maar nauwelijks was de rook opgetrokken, of hij zag Tahar op vijf en twintig passen afstands, die op zijn beurt op hem aanlegde. De Arabier had evenwel geen tijd om te schieten: hij had zich te vroeg blootgegeven en de panter was naast hem neergerold. Toen het dier hem bemerkte, deed het een geweldigen sprong, en voordat hij den vinger aan den trekker kon brengen, had hij het op de borst. Hij viel, als verpletterd onder dat gewicht, zonder dat hij de hand aan zijn gordel kon brengen, waar het scherpe mes in stak. Het ware met hem gedaan geweest, indien Bronta, gedreven door een opwelling van edelmoedigheid en snel als het weerlicht, zich niet met zijn jachtmes op het roofdier had geworpen. Het dier, welks hart doorboord was, viel achterover, den muil en de klauwen geopend, en Alain Bronta. edelmoedig tot het einde, reikte Tahar de hand om hem te helpen opstaan en zei: ‘Zijt gij gewond?’

Toen kwam er een plotselinge omkeer in die woeste en heftige natuur: zijn slechte driften, overwonnen door de zielegrootheid van den Franschman, maakten plaats voor een oprecht berouw, en, zich buigende over de hand, die hem gereikt was, kuste hij ze, op Arabische manier, terwijl hij op ernstigen toon zei:

‘Gij zijt beter dan ik! Wees gelukkig te Planroc en vraag mijn leven als gij het noodig hebt: het hoort u toe!’

De hand eener Egyptische prinses en de X-stralen.

Langs de hobbelige rotsen, die uit de zandwoestijnen ten Westen van de vlakte van Thebe in Opper-Egypte oprijzen, verheffen zich donkere vormen, die er voor den naderenden toerist uitzien als de geschutpoorten in de zijden van een schip. Het zijn de toegangen tot de ‘graven der koningen’ en vele anderen. Nieuwe verrijzen ieder oogenblik, als het losse zand door den wind in de richting van den Nijl wordt opgestuwd.

De Arabieren, die in de dorpen en graven in de nabijheid wonen, loeren altijd op deze nieuwe verschijningen, daar ze hun een goede gelegenheid kunnen bieden voor hun handel in die voorwerpen, welke in den regel gevonden worden in een graf, dat langen tijd verborgen is geweest.

Drie broeders, Abd-Er-Rassûl genaamd, woonden omstreeks het jaar 1881 in oude graven nabij Thebe. Zij waren handelaars in oudheden. Daar de wet verbiedt graven te berooven, maakten zij expedities naar den top der rotsen, en wisten, door een tunnel te graven, op sluiksche wijze in de graven af te dalen. Maar, zooals wij reeds zeiden, het stuifzand bracht nu en dan een nieuwe deur aan de voorzijde aan het licht.

Wat daar dus op een morgen gebeurde, was heel natuurlijk, en veroorzaakte niet de minste verbazing bij de familie der Er-Rassül's. Een troepje kinderen speelde in het zand, toen eensklaps een hunner uit het gezicht verdween, - even snel als een ei van den rug der hand van een straatfakir uit Caïro verdwijnt.

Een gil van de overige kinderen bracht de drie of meer moeders uit haar graf huizen. Zij waren echter niet verschrokken, want zij hadden al meer dergelijke ervaringen opgedaan. Maar zij waren onthutst om redenen, die men niet licht zal vermoeden. Was het een alligator? Neen. Had een hyena het kind gegrepen en naar

een graf gesleurd om het te verscheuren? Neen. Had het kind zich ergens verstopt? Neen, niets van dat alles. Toen het van haar kameraadjes wegliep, had het in het zand gestapt en was in een ‘nieuw’ graf gevallen.

Toen de moeders op de plaats van het ongeluk waren aangekomen, probeerden zij het kind te bevrijden, doch daar het haar krachten te boven ging, besloten zij zich verder niet moe te maken, daar het maar een meisje was.

Toen de vader van het kind thuis kwam, vertelde de moeder hem het gebeurde. Het verlies van het meisje speet hem natuurlijk, maar hij wilde toch de kans niet laten verloren gaan op een goede vangst in het graf, dat het kind ontdekt had. Daarom begon hij met 's nachts het zand op te graven, en de kleine Hy-Po-Fix werd bevrijd. Toen ze gevonden werd, hield zij stevig in haar vuistje geklemd de hand van een mummie, en toonde daardoor een echt kind van haar vader te zijn.

De hand was van fijne proporties, met goud bedekt, en bijna gesloten, alsof de dood haar had getroffen, terwijl ze de snaren van een harp aanraakte, of ze uitstak om ze door een slavin te laten kussen, of ze smeekend ophief tot de een of andere godheid.

Er kon geen twijfel aan zijn of het was de hand van een prinses, daar ze, zooals we al gezegd hebben, met goud bedekt was. Om kort te gaan, het leidde tot de ontdekking van een rijk graf, dat een aantal koninklijke mummies bevatte. De hand werd door den vader van het meisje verborgen. Wat de overige schatten betrof, waren de drie broeders door de wet genoodzaakt, ze aan het museum te Gizeh voor een matigen prijs te verkoopen.

Toen ze den gevorderden eed aflegden, dat zij alles hadden aangegeven, zei de een na den ander: ‘Iowah (ja), Allah zij geprezen! alles!’ Maar Ananias Er-Rassûl loog, want hij had de gouden hand der prinses verborgen en achtergehouden.

Jarenlang trachtte hij ze in het geheim te verkoopen, maar hij vroeg er te veel voor en kon ze niet kwijt worden. Naarmate de jaren verliepen, werd hij hoe langer hoe zenuwachtiger over zijn geheim, en zijn gezondheid leed daaronder. De vrees voor ontdekking verteerde hem bijna. De slaap ontvlood zijn oogen, en op gevaar af van door de jakhalzen te worden aangevallen, doolde hij 's nachts rond.

Op zekeren dag zond Allah hem verlossing. Een groepje jonge Amerikanen kreeg het in het hoofd, te Luxor de stoomboot te verlaten en een uitstapje te maken naar de vlakte van Thebe, om naar het lied te luisteren, dat de reusachtige Memnonszuil, bij het opgaan der zon aanheft,[1)]

Ananias zag hen op een afstand, en, door de linzenvelden loopende, verraste hij hen daar. Nadat het concert uit was, bood hij een der jonge dames van het gezelschap de hand der prinses aan. De prijs was te hoog en zij dong af. Hij werd zenuwachtig en wanhopig over haar vasthoudendheid. Zij hield voet bij stuk, tot hij haar ten laatste de gouden hand toewierp, uitriep ‘geef op,’ het geld greep en even snel verdween als het ei van den fakir en het kind.

In het eerst dacht de koopster dat zij een koopje gedaan had. Maar nadat ze met haar schat was thuisgekomen, hoorde zij allerlei verhalen, hoe die dingen gemaakt werden. ‘Het is modern maakwerk,’ zei een troostende vriend. ‘Het is niets dan pik

1) De Memnonszuil is een groot steenen beeld te Thebe, door koning Amenophis daar opgericht. Later is het bovenste gedeelte door een aardbeving vernield, en sedert merkte men er een merkwaardig verschijnsel op, nl. dat het beeld, door de stralen der morgenzon getroffen, een geluid doet hooren als van een springende snaar. Het wordt al door Strabo vermeld en ontstaat waarschijnlijk door de lucht, die bij de door de zonnestralen verhoogde temperatuur door de scheuren en kloven van het gesteente suist.

met een mengsel van stukken van afgelegde mummiekleeren, met nieuwe nagels,' zei een ander deskundige.

Dit ontstemde de eigenares van de 'echte hand van een Egyptische prinses' (die in werkelijkheid tusschen 3500 en 4000 jaar oud was), en zij hechtte er voortdurend al minder waarde aan.

Lezende over de ontdekking der X-stralen door professor Röntgen, vernam zij, dat, terwijl de X-stralen maar moeilijk door glas gaan, pik niet meer weerstand biedt dan lucht. Dit maakte, dat zij de volgende alleenspraak hield: 'Indien deze hand die van een mummie is, zullen de X-stralen de beenderen aan het licht brengen; indien ze enkel maar pik is, zullen er geen beenderen gevonden worden. Laat ons de proef nemen.'

En dit is het slot van onze geschiedenis: De hand, van haar gouden omhulsel ontdaan, werd aan de werking der X-stralen blootgesteld. Alle twijfel was opgeheven, want men zag de beenderen door het pik, het reukwerk, de geweven stof en het verdroogde menschelijke vleesch heen.

Onze beide afbeeldingen toonen dit op aanschouwelijke wijze aan, en men zal ons toegeven, dat dit wel het merkwaardigste is wat de X stralen tot dusver vertoond hebben. Alleen zeggen zij niet, aan welke koningsdochter die hand eenmaal heeft toebehoord.

Bij de Platen.

De Gitaarspeler. -

De gitaar is een hoogst eenvoudig instrument, welks bespeling intusschen een fijn muzikaal gevoel, meer nog dan groote kunstvaardigheid vereischt. Uit de cither der ouden voortgekomen, heeft ze evenals deze zes snaren, die van onderen op *e*, *a*, *d*, *g*, *b* en *e* gestemd, met de vingers der linkerhand gegrepen en met de rechter getokkeld worden. Door de Arabieren of Mooren uit Afrika naar Spanje overgebracht, is zij van daar over heel Europa verspreid en ook ten onzent geen zeldzaamheid, ten minste in kermistijd, als wanneer wij de liedjeszangsters, meestal van Semitischen oorsprong, op haar 'gieter' de kermisdeuntjes kunnen hooren begeleiden.

Maar in Spanje is de gitaar het nationale instrument bij uitnemendheid gebleven, dat met zijn zachte, welluidende tonen een uitstekende begeleiding vormt bij de oude volksliederen, die daar nog algemeen voortleven.

De gitaarspeler, door onze gravure voorgesteld, is dan ook een Spanjaard met de muzikale begaafdheid, zijn landaard van ouds eigen. Met krachtige en toch teergevoelige hand grijpt hij in de snaren, wier liefelijke trilling hemen zijn luisterende dochter niet enkel het oor streelt, maar ook weerklank vindt in hun gemoed.

De opening der scheepvaart op de Newa. -

De Newa is voor St.-Petersburg, wat de Theems voor Londen en de Seine voor Parijs is. Zij doorstroomt de Russische hoofdstad in verscheidene armen, namelijk als Groote en Kleine Newa, en als Groote en Kleine Newka, waartusschen zich heerlijke eilanden met weiland en boschen en prachtige villa's uitstrekken. Slechts 65 kilometer lang, is de Newa zeer breed en vooral bij haar uitmonding in de Finsche Golf, niet ver van de stad, een trotsche, machtige stroom. Ze is daarbij zeer vischrijk en draagt schepen van grooten diepgang.

In 1885 werd het St.-Petersburg-Kroonstadter zeekanaal geopend, dat de monding der Newa door een diep vaarwater met Kroonstadt verbindt, waar de zwaarste zeeschepen een geschikte ankerplaats vinden, zoodat St.-Petersburg hierdoor in zekeren zin tot zeehaven gemaakt is.

De strooming op de rivier is zoo sterk, dat zij eerst bevriest door het ijs, dat uit het Ladoga-meer komt afzetten. Dat gebeurt omstreeks November en tot April blijft de vaart gestremd, zoodat gedurende twee vijfden van het jaar de rivier voor de zeeschepen en stoombooten, die ze geregeld bevaren, gesloten is.

Wanneer in het voorjaar de vaart weer geopend kan worden, geschiedt dit met een bijzondere feestelijkheid, namelijk den plechtigen overtocht der rivier door den commandant der vesting St. Petrus en Paulus. Een talrijke menigte volks, die zich vóór het Winterpaleis op de kade verzamelt, woont dien overtocht bij, die als de officieele aankondiging is der opening van de gestremde scheepvaart.

De vroolijke en opgewekte gezichten der matrozen aan boord der booten, die booten zelf met haar feestelijken vlaggentooi, de onafzienbare menigte van toeschouwers aan weerszijden van den stroom, - dat alles levert een heel schilderachtig schouwspel op.

Allerlei.

Het slapenleggen van kleine kinderen. -

Het komt ongelukkig heel dikwijls voor, dat de kleinen bij hun voor- of namiddagslaapje

met de kleertjes aan in hun bedje gelegd worden, wat meestal uit gemakzucht gebeurt. Als iedere moeder wist, hoe zij haar lieveling daardoor benadeelt, zou zij zeker streng toezien dat de dienstboden het kind niet gekleed te bed legden. Onverkwikt en mat van het zweeten wordt een kind wakker, als het in zijn kleertjes geslapen heeft; en in plaats van opgewekt, is het ontstemd en schreeuwerig. Zoodra de kleeren bij het slapen vast sluiten, worden borst en onderlijf bekneld, hebben geen vrije beweging en bemoeilijken zoodoende de ademhaling en de spijsvertering. Heeft een kind evenwel alleen met het hemdje of nachtponnetje in bed gelegen, dan wordt het opgefrischt en gesterkt wakker; het genoot toch een rustigen slaap en rekt nu behaaglijk de leedjes uit; gewasschen en aangekleed, is het vroolijk en opgewekt, tot het 's avonds weer slapen gaat. Bovendien zijn kinderen, die overdag uitgekleed slapen, minder vatbaar om 's nachts kou te vatten dan die, welke overdag met kleeren en al te bed worden gelegd.

Alcohol en de spijsvertering. -

Over de werking van de alcoholische dranken op het scheikundig verschijnsel der spijsvertering hebben twee Amerikaansche geleerden der hoogeschool te Newhaven proefnemingen gedaan met behulp van kunstmatige spijsverterings-experimenten, waarbij de alcohol bevattende dranken onder bepaalde voor waarden op verschillende voedingsstoffen inwerkten.

In vier gevallen scheen de alcohol de werkzaamheid der spijsvertering te bevorderen, maar de hoeveelheid alcohol mocht dan 1 tot 2 percent niet te boven gaan. Als alcohol in hoeveelheden van meer dan twee percent werd aangewend, werd de spijsvertering aanmerkelijk belemmerd; in een geval, waarbij drie percent alcohol gebezigd werd, daalde de werkzaamheid der spijsvertering met 17.6 percent. Zuivere whisky met een alcoholgehalte van 50 tot 51 percent leverde dezelfde uitkomsten op, ja, gemiddeld werd al bij toevoeging van één percent van dezen geestrijken drank een storing in de spijsvertering van 6 percent waargenomen. Daarentegen werd in drie gevallen bij toevoeging van whisky in een hoeveelheid van een tot drie percent ook een verhooging der verteringswerkzaamheid geconstateerd. Bij de proefnemingen met brandewijn en jenever waren de uitkomsten dezelfde.

De bedoelde geleerden meenen uit een en ander de gevolgtrekking te mogen maken, dat alcohol als een genotmiddel kan beschouwd worden, dat alleen dan nadeel doet aan de oplossende werking van het maagsap, als het in onmatige hoeveelheid gebruikt wordt.

Een nieuw rekenwonder. -

Hebben we vroeger al eens een opstel gewijd aan den jongen rekenkunstenaar Jacques Inaudi, die de mannen der wetenschap in verbazing brengt door zijn ongeëvenaard snelle oplossingen der moeilijkste vraagstukken, Inaudi heeft een mededinger gevonden in den 48-jarigen F.A. Heinhaus uit de Rijnprovincie, die onlangs in het kristallen paleis te Leipzig proeven van zijn vaardigheid heeft afgelegd.

DE HAND EENER EGYPTISCHE MUMMIE.
Naar een gewone photographie.

DE HAND EENER EGYPTISCHE MUMMIE.
Naar een photographie met X-stralen.

Al vroeg kwam het talent van dezen rekenmeester aan het licht, toen hij de ingewikkeldste opgaven weergaloos zeker en vlug wist op te lossen. Maar eerst in het jaar 1891 werd zijn begaafdheid meer wereldkundig, en bij zijn optreden in het

kristallen paleis te Londen gedurende den zomer van 1896 verwierf hij de schitterendste resultaten.

Spelend overvleugelt hij de geoefendste rekenaars, want tot dusver is wel niemand in staat geweest, den vierkantswortel uit getallen van zes tot acht cijfers te trekken met nauwkeurige opgave van de rest, en derdemachtswortels uit opgaande getallen van negen cijfers oogenblikkelijk uit het hoofd te trekken. In een ommezien heeft hij getallen tot 200 en getallen van vier cijfers met elkaar vermenigvuldigd. Even handig is hij in het verheffen tot de derde en vierde macht van getallen onder honderd. Niet minder vaardigheid legt hij aan den dag in het overbrengen van de eene muntsoort in de andere; in een paar seconden heeft hij onverschillig welk bedrag in ponden sterling, shillings en pence in marken omgezet, met inachtneming van den koers, dien men opgeeft. Voor ieder mensch rekent Heinhaus zijn leeftijd in seconden uit, terwijl hij ook in een minimum van tijd uitrekent op welken dag de een of andere datum uit het verleden of de toekomst, onverschillig in welke eeuw, valt. Bovendien is Heinhaus een veelzijdig ontwikkeld man, die behalve zijn moedertaal ook het Fransch, Engelsch en Spaansch volkomen meester is.

Wijnvlekken in linnen. -

De wijnvlekken zijn de ergernis der vrouwen in het seizoen der gezelligheid. Nu zijn versche wijnvlekken gemakkelijk uit het linnengoed te verwijderen, als men onder de nog vochtige vlek een bord met kokend water zet. De damp trekt er de vlekken dan aanstonds uit. Mochten ze bij het eerste bord heet water nog niet verdwenen zijn, dan vernieuwt men het water maar een keer, doch men geve wel acht, dat het linnen alleen door den damp, niet door het water geraakt wordt. Is de vlek heel bleek geworden, dan wordt ze met zeep in lauw water overgewasschen, waardoor ze onmiddellijk verdwijnt.

Het zachthouden van leer. -

Veel menschen zetten hun schoenen in 't vet of smeren ze in met traan. Dat middel werkt heel goed - voor een tijdje, maar spoedig wordt het leer weer even hard als 't geweest is. Beter is 't, als men de schoenen inwrijft met een lapje met lanoline of vaseline, dat dringt beter in het leer door, waardoor het vele dagen lang soepel en zacht blijft. 't Middel is licht te probeeren en bovendien voordeeliger in 't gebruik dan lijnolie of traan.

Vlekken van meubels te verwijderen, -

't Gebeurt dikwijls dat op gepolitoerde meubels witte kringen ontstaan als men er heete voorwerpen op zet; menige tafel is op die wijze geschonden, en 't ergste is: die kringetjes, welke er zoo gemakkelijk ingebrand worden, zijn er bijna niet meer uit te krijgen. De schrijnwerkers geven in zulke gevallen gewoonlijk den raad de tafel opnieuw te politoeren, maar dat is een dure geschiedenis. Gemakkelijk en even doeltreffend moet het volgend middel zijn: eerst wrijve men de plek met olijfolie in

en daarna met een lapje, waarop men eenige druppels *mixtura balsamica oleosa* heeft gedaan. De naam alleen van dit vreemde goedje duidt reeds aan, dat het in de apotheek te krijgen is.

Paascheieren te kleuren. -

De gekookte eieren bestrijkt men met eiwit, laat ze drogen en legt ze, al naar de kleur lichter of donkerder moet zijn, korter of langer tijd in een oplossing van aniline en alcohol of andere ingrediënten. Het kleursel moet bereid zijn, voor de eieren gekookt worden, anders worden ze hard. De eieren krijgen een mooien glans, als men bij het kleurselwater een beetje aluin voegt of de gekleurde eieren met speksteen afwrijft.

[Nummer 50]

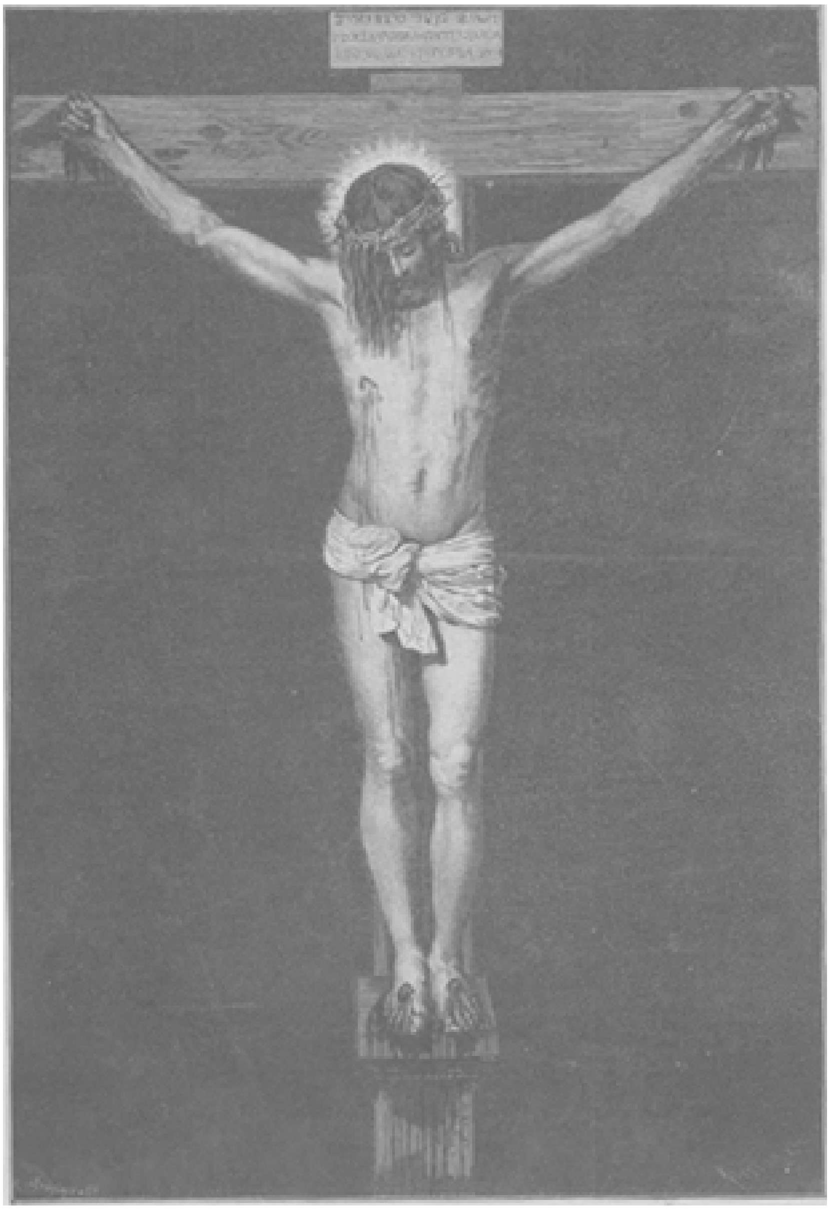

CHRISTUS AAN HET KRUIS, NAAR DE SCHILDERIJ VAN VELASQUEZ.

In de lijdensweek. (Bij de platen.)

Houdt de Kerk ons, vooral in de laatste dagen der Goede Week, het smartelijk lijden en den bitteren kruisdood van onzen goddelijken Verlosser ter overweging voor, de *Illustratie* meent in dien geest te handelen door den lezer weder enkele uitgezochte lijdenstafereelen ter beschouwing te bieden.

De platen in dit nummer geven den vromen beschouwer de gelegenheid, de droeve Passie onzes Heeren te volgen van het oogenblik dat Hij met Zijn leerlingen ten afscheid het laatste liefdemaal nuttigde tot het avonduur van den volgenden dag, toen Hij in het graf gelegd werd.

De voorstelling van het Heilig Avondmaal, naar de schilderij van den Duitschen meester Gebhard Fugel is bijzonder treffend. Wij gevoelen dat de leerlingen beseffen, welke hemelsche spijze hun geliefde Meester hen tot afscheid reikt.

'Neem en eet, dit is mijn Lichaam,' had Hij gesproken, en diep ontroerd door het wonder van liefde, door hun Meester gewrocht om ook na Zijn verscheiden steeds met hen vereenigd te kunnen blijven, zinken zij Hem vol eerbied te voet, om in geknielde houding de goddelijke spijze te ontvangen.

Op het oogenblik is de beurt aan den jongsten der leerlingen, 'dien Jesus liefhad,' aan Johannes, die het reine maagdelijke hoofd opheft, dat straks op de borst van zijn Heer en Heiland rusten mocht.

De andere leerlingen wachten met gebogen hoofd, als vernietigd door zóóveel liefde, het hart beklemd door het voorgevoel der aanstaande scheiding, het oogenblik af dat de Meester ook hun Zijn Vleesch zal reiken, dat 'waarlijk spijze' geworden is voor hun zielen om hen te sterken tegen den geweldigen strijd, die ophanden is.

Eén voor één staan zij van de tafel op om zich aan des Meesters voeten te werpen. Doch één hunner ook verlaat den heiligen afscheidsdisch met heel andere bedoelingen. Het is de rampzalige verrader Judas, die zich gramstorig afwendt van het verteederend schouwspel, en in zijn mantel gehuld, de zaal uitsluipt om zijn schrikkelijk opzet te gaan volvoeren en zijn goddelijken Meester over te leveren in de handen Zijner vijanden.

Een volgend tafereel vertoont ons Jesus in de macht Zijner beulen. Het verplaatst ons in den schrikkelijken nacht, die den nog gruwzamer dag der veroordeeling en terechtstelling voorafging. Aan de baldadigheid van ruwe krijgsknechten prijsgegeven, staat de goddelijke Lijder aan de grievendste spotternijen bloot. Die soldaten zijn Romeinen; zij hebben opgevangen dat de Gevangene, dien men hun ter bewaring heeft toevertrouwd, de koning der Joden genoemd wordt. Welnu, zij zullen Hem als een spotkoning huldigen; zij hangen Hem een versleten mantel als koningsgewaad om de schouders, geven Hem een rietstok als schepter in de hand en kronen Hem met een krans van scherpe doornen. Daarna buigen zij spottend de knie voor Hem. 'Wees gegroet, koning der Joden!' klinkt het onder hoonend gelach.

Die spottitel zal, tot ergernis van de Joden, ook prijken boven het schandhout, waaraan, op hun verlangen, Hij, die weldoende onder hen rondging en dien zij eenmaal tot koning wilden maken, tusschen twee moordenaars den onteerenden dood der misdadigers sterven zal.

Op de beroemde schilderij van Velasquez, wier reproductie onze eerste bladzijde siert, aanschouwen wij den Koning, wiens rijk niet was van deze wereld, aan het kruis geslagen, liet wreed verscheurde lichaam druipt van bloed; uit de wonden van handen, voeten en zijde vloeit het in breede stralen; uit de kwetsuren van de doornenkroon sijpelt het langs het bleeke gelaat. Maar het gebogen hoofd wordt omstraald van een hemelsch licht, dat rondom den smadelijken doornenkrans de kroon slaat der eeuwige victorie. Want de bloedige strijd is volstreden. ‘Het is volbracht!’ heeft de goddelijke Lijder uitgeroepen, en den rouwmoedigen moordenaar aan Zijne zijde heeft Hij al beloofd; ‘Heden zult ge met Mij zijn in het Paradijs.’

De taak van den Christus hier op aarde is ten einde. Hij heeft Zijn Hemelschen Vader voldoening gebracht voor al de schulden der zondige menschheid. Thans kan Hij weer aan de rechterhand des Vaders op den Hemeltroon plaats nemen, omstuwd van al de zaligen, die in het voorgeborgte der hel hunne verlossing afwachtten en die Hij zegevierend met zich het Paradijs heeft binnengeleid.

Alleen het goddelijk Lichaam verblijft nog op aarde. Tegen den avond van het kruis genomen, wordt het door eerbiedwaardige mannen in een nieuw steenen graf gelegd. Onze gravure naar de veertiende statie van den kruisweg, door Frans Loots geschilderd voor de kerk te Kuilenburg en in het Lijdensnummer van den 11n jaargang uitvoerig besproken, stelt ons die aandoenlijke plechtigheid voor oogen.

In den treurigen stoet herkennen wij Johannes, den eenige der leerlingen, die zijn Meester tot in den dood is trouw gebleven, terwijl al de anderen verschrikt wegvluchtten en zich verborgen, met Maria, hem door Christus aan het kruis tot moeder gegeven, Magdalena en de andere vrome vrouwen, die den Verlosser op zijn lijdensweg hebben gevolgd.

Het Lichaam is gereinigd, in het witte lijkkleed gewikkeld en wordt nu eerbiedig grafwaarts gedragen, om er te rusten tot den morgen van den derden dag, wanneer de Christus, ter bevestiging van de Schriften en ter bezegeling van Zijn eigen goddelijk woord, glorievol uit de dooden verrijzen zal.

Stabat mater.
(Voor de veertien Staties van den Kruisweg.)

Met de tranen in haar oogen
Stond de Moeder, diep bewogen,
   Bij het kruis, daar Jesus hing.

Hem aanschouwend in Zijn smarte,
Voelde zij hoe haar door 't harte
   't Felle zwaard der droefheid ging.

Ach, hoe treurig, hoe vol rouwe
Was die zegenrijke Vrouwe.
   Moeder van Gods een'gen Zoon!

Ach, hoe kreet zij en hoe leed zij,
Met wat moederangsten streed zij
   Om die nagels en die kroon!

Zij zag Jesus, door de zonden
Van Zijn eigen volk met wonden,
   Wreed gegeeseld, laag bespot;

Zij zag 't Leven van haar leven
Zonder troost den geest hergeven
   In de handen van Zijn God.

Wie kan zonder medelijden
's Heeren Moeder zoo zien strijden
   Met haar naamloos zielewee?

Wie voelt niet zijn hart verscheuren,
Die dat teederst hart ziet treuren
Lijdend met haar Liev'ling mee?

Heil'ge Moeder, bron van liefde,
Och, of ook mijn hart doorgriefde
   Wat uw harte heeft doorwond!

Doe mij van uw liefde blaken,
Christus minnen, 't al verzaken
   Wat Zijn heil'ge liefde schond.

Druk het lijden en de wonden
Des Gekruisten om mijn zonden
   Krachtig in mijn schuldig hart.

Laat ik mij met U vereenen
Bij het kruis, en Hem beweenen
   In 't gevoel van uwe smart.

Heer, moge in mijn laatste strijden
Uwe Moeder mij verblijden
   Met den overwinningsprijs;

Doe, als 't lichaam dan zal sterven,
Mijne ziel de glorie erven
   Van het hemelsch Paradijs!

B. van Meurs.

Een eerewoord.
Episode uit den slag van Solferino.

Ieder mensch bezit eergevoel, maar bij niemand is dit gevoel zoo hoog ontwikkeld als bij den soldaat, verklaarde mijn grijze vriend, de gepensionneerde Oostenrijksche kapitein Wolf, op zekeren avond, toen wij dit onderwerp behandelden. ‘Geen mensch is door zijn eerewoord ook zoo sterk gebonden als de soldaat, want terwijl men in 't gewone leven hoogstens met goed en goeden naam voor zijn eerewoord behoeft in te staan, moet de soldaat er ook bloed en leven voor veil hebben. Voor hem zijn er maar twee wegen, om zich van de verplichting te ontslaan, door een gegeven woord aangegaan: de teruggave er van door hem, wien het gegeven is, of de dood.’

Ik vond dit wel wat overdreven, maar de kapitein viel mij levendig in de rede.

‘Daar helpt geen draaien of keeren aan’, riep hij; ‘voor den soldaat geldt de plicht, zijn woord te houden, boven eiken anderen, en ik ken een voorval, waar zelfs het machtwoord eens keizers niet in staat was, de nakoming van een eerewoord te

verhinderen, waarmee zich een officier tegenover een ander verbonden had. Wanneer en hoe dat geschiedde, kan ik u vertellen, want ik heb de daarbij betrokken officieren persoonlijk gekend en ben niet alleen oorgetuige van het geven van dat merkwaardig eerewoord geweest, maar ben ook met de bijzonderheden en wat er het gevolg van was, zoo nauwkeurig door een der deelgenooten ingelicht geworden, dat ik een getrouw beeld van het zeldzame geval verkreeg. Meer dan zes en dertig jaren zijn er sedert verloopen, maar nog staat het duidelijk en levendig voor den geest, en ik zal 't u zoo getrouw mogelijk weergeven. Luister maar.

Het was bij Solferino op den 24en Juni 1859. Heet brandde de zon van uit den wolkenloozen hemel op de aarde neer. Er heerschte eene hitte om te versmachten en een jammer en ellende om te vertwijfelen. Sedert acht uren woedde een der bloedigste veldslagen van den nieuweren tijd, een veldslag, waarin de Oostenrijkers tegenover de met het Sardinische leger verbonden Franschen stonden.

De dood hield een rijken oogst. Van de 39.435 man, die op dezen dag gedood of gewond werden, zouden tegen den middag wel reeds 20,000 het slagveld bedekken, en nog altijd was de beslissing niet gevallen, nog altijd brulden bij de 1300 vuurmonden tegen elkaar in, en meer dan een kwart millioen geweren mengden zich knetterend daartusschen.

Welk een zinverbijsterende en bedwelmende warreling van geluiden! 't Was een oorverdoovend leven, en het hart van den moedigste sidderde, want het was als zou de grond openbersten om alles te verzwelgen, wat er zich vloekend, schreeuwend en tierend door elkaar bewoog. Inzonderheid rondom Solferino was het gewoel het hevigst. Hier stieten de strijdende partijen het drukst op elkaar, hier sloegen de meeste bommen neer, want het gold de vaste stelling der Oostenrijkers aan den ingang van het kleine, enge dal, waarin Solferino ligt, te vermeesteren en in te nemen.

Doch met welk een dapperheid de Franschen ook aanvielen - de Oostenrijkers verweerden zich als leeuwen. Storm op storm werd afgeslagen en al de verschillende landaarden van den keizerstaat wedijverden in volhardende dapperheid en weifelden zelfs niet, toen de vijandelijke bevelhebber hun 402 stukken tegenover stelde en hen met kartetsen liet overstelpen.

Het vuur was overweldigend en diende als inleiding voor den aanval der ruiterij, welke eindelijk tot het beoogde doel, de vermeestering van Solferino, zou moeten voeren. In vliegenden galop kwan en de beroemde Afrikaansche jagers aanrennen. Nauwelijks hadden onze witrokken den tijd zich aaneen te sluiten en carré's te formeeren, of ze waren reeds daar, die door de zon gebruinde, in den strijd tegen de halfwilde volksstammen van Afrika beproefde krijgers. Goed gemikte salvo's strekten velen van hen neer, maar onophoudelijk stoven anderen over de gevallenen heen.

Allen vooruit, reed een groot, statig man op een prachtig Arabisch paard. Zwart als de nacht was het ros en gevleugeld scheen het te zijn, want met geweldige sprongen wierp het zich over de viervoudige haag van onbeweeglijke bajonetten der soldaten heen, in 't midden van het carré. Nu was het er in en reeds bedreigde de kling van den ruiter den Oostenrijkschen commandant. Deze weerde wel is waar den vreeselijken slag af, maar wie weet, of hij in het tweegevecht, dat zich hierop ontspon, wel overwinnaar zou gebleven zijn, als onze dappere soldaten den aanval der Fransche ruiterij niet schitterend hadden afgeslagen. De jagers moesten terug, maar hun aanvoerder kon hen niet meer volgen. Reeds hadden een paar stevige vuisten de teugels van het paard gegrepen en hielden die vast. De hengst weerde zich wanhopig en zijn ruiter niet minder, maar een houw over de hand stelde hem buiten gevecht. De sabel ontglipte zijne hand - hij was weerloos.

De kapitein Beretti, de commandant van het carré, lei de hand op hem.

'Ge zijt mijn gevangene,' sprak hij daarbij. 'Schik u in uw lot. Aan de eer is voldaan. Gij hebt ons de overwinning niet gemakkelijk gemaakt en hebt geen reden u te schamen.'

'Deze verklaring lenigt eenigszins mijn ongeluk,' antwoordde de Franschman, uit het zadel springend. 'Maar wat nu? Wilt ge mij als een wonderdier door de gelederen uwer soldaten voeren?'

'Ge moet natuurlijk evenals alle gevangenen achteruit gebracht worden,' hernam Beretti. 'Uw degen, majoor, en volg nu kalm de patrouille. Ge zijt niet in de macht van barbaren.'

De majoor scheen dit in te zien, doch toen de patrouille, welke hem zou wegbrengen, geformeerd was, trad hij op Beretti toe en deed een verzoek, dat dezen ten hoogste verbaasde. De Franschman wilde namelijk, alvorens zich in krijgsgevangenschap te begeven, nog eenmaal tot de zijnen terug om, naar hij zeide, zijn te Medole achtergebleven aanzienlijke bagage in veiligheid te brengen. Binnen twee uur zou hij weer bij de Oostenrijkers terug zijn; daarop gaf hij zijn eerewoord te pand met de orde van het Legioen van Eer, door hem in Afrika verworven.

Kapitein Beretti overzag in den geest alle over de behandeling van krijgsgevangenen voorgeschreven verordeningen en bevond, dat er geen enkele het verlangen van Lahire, zoo noemde zich de majoor, in den weg stond. Zijn eerewoord was evenveel waard als dat van elk ander officier, en wanneer hij alle papieren, welke hij bij zich had, afgaf en beloofde, over zijne gedane waarnemingen van militairen aard het stiptste stilzwijgen te bewaren, dan kon zijn verzoek worden toegestaan. Omdat Beretti zich overtuigd hield, met een man van onberispelijke, ridderlijke gezindheid te doen te hebben, nam hij de hem als onderpand aangeboden orde alleen aan, omdat Lahire uitdrukkelijk verlangde, dat hij een bewijs van zijne overwinning en van de verplichting van den overwonneling zou bezitten, wat hem als een aandenken kon dienen in geval de eigenaar op weg naar Medole door een kogel mocht getroffen worden.

En dat was zeer waarschijnlijk. Majoor Lahire had een vreeselijken weg voor zich, waarop hem de dood in duizendvoudige gedaante bedreigde. Wat mocht hem toch wel bewegen, dezen weg te nemen? De zucht naar het bezit zijner goederen? De Oostenrijksche officieren geloofden het niet. Het moest iets van meer belang, iets van hooger waarde wezen. Maar wat? De Oostenrijkers hadden geen tijd voor het

maken van veronderstellingen. Zij werden opnieuw aangevallen en erg in 't nauw gebracht, terwijl Lahire naar Medole reed.

Het was eene ware vlucht voor den dood. Hij zat hem op de hielen. Hageldicht sloegen de kogels van allerlei soort vóór en achter hem neer. Hij werd aan den arm getroffen en zijn paard, aan den hals gewond, rende, bevrijd van toom en teugel, in woeste vaart verder, midden in eene aanrukkende kolom voetvolk. De soldaten maakten eene beweging alsof zij het schuw geworden dier wilden opvangen, maar de officieren, die wel van meening zullen geweest zijn, dat Lahire een ordonnans was, die belangrijke berichten naar Medole over te brengen had, waar zich sedert eenige uren het keizerlijk hoofdkwartier bevond, verboden het hun.

Daar bij den ingang van het onaanzienlijke dorp, onder een groep moerbezieboomen, die een geringe schaduw afwierpen, hield een groot aantal bereden officieren stand. Alle uniformen van het Fransche en Sardinische leger waren er vertegenwoordigd. Eveneens alle rangen. Elke rang, van den grijzen generaal af tot den piepjongen luitenant toe, had een of meer vertegenwoordigers in deze groep, die het publiek scheen uit te maken van het woeste oorlogstooneel, waarin een der gezegendste oorden van Opper-Italië heden veranderd was.

Van de beide mannen, die eenige schreden ter zijde van de groep stonden, was de een, in roode met goud afgezette uniform, de leider van het bloedige schouwspel: Mac Mahon, maarschalk van Frankrijk; de ander de aanlegger er van: Napoleon III, de keizer der Franschen.

Zijn politiek had de gebeurtenissen van dezen dag in 't leven geroepen en wee hem, wanneer ze met de overwinning van de Oostenrijksche wapenen eindigden! De stralenkrans der macht, welke hem omgaf en hem destijds als de leider van Europa's lotgevallen deed verschijnen, zou verloren zijn, en de Parijzenaars zouden hem, wanneer ze hem nog toestonden in de hoofdstad van Frankrijk terug te keeren, eene zeer slechte ontvangst bereiden.

Voor hem stond dus, zoo niet alles, dan toch zeer veel op het spel, en daarom was hij zoo bleek, daarom tuurde hij, inwendig sidderend, in de verte, waar het lot geworpen werd.

De toestand kon hem onmogelijk bevallen. Immers, hij zag door zijn kijker talrijke Fransche colonnes voetvolk in beslist achterwaartsche beweging en daarginds - wat was dat? - trok daar geene ruiterij af in de richting van Castiglione? En het vuur van de Oostenrijksche artillerie werd aldoor krachtiger en kwam steeds nader. Reeds sloegen eenige bommen zijwaarts van Medole neer, en tusschen San Cassiano en Camorino, dus reeds in den rug van de Fransche slaglinie, doken duidelijk zichtbaar de Oostenrijksche huzaren op.

Wat had dat te beteekenen? Was de slaglinie doorgebroken? Was de toestand hachelijk? Waren de laatstgenomen maatregelen, waarop men zooveel hoop had gebouwd, zonder gevolg gebleven? Dat waren de vragen, waarop Napoleon antwoord verlangde. Maar de maarschalk kon ze hem voor 't oogenblik niet beantwoorden. Hij zag slechts, wat ook de keizer zag en was buiten staat, vóór het inkomen van nadere berichten, inlichtingen over den stand van den slag te geven. In 't volgende oogenblik zou er opheldering komen, want ginds kwam een officier op een met schuim bedekt ros in vollen galop aanrennen.

Napoleon richtte zijnen kijker op hem.

‘Een *chasseur d'Afrique*!’ sprak hij, ‘Wat zullen wij hooren?’

‘'t Is geen ongeluksbode, sire!’ antwoordde Mac-Mahon. ‘Ik beval den graaf Lahire, over den afloop van den aanval dadelijk en direct aan Uwe Majesteit te rapporteeren, en daar komt hij nu aan. Dat beteekent overwinning!’

Napoleon gaf geen antwoord. Zijn gelaat was zichtbaar betrokken en inwendig sidderend zag hij de aankomst van den ruiter te gemoet. Eindelijk hield deze voor hem stil. 't Was werkelijk de graaf Lahire, een goed bekende van Mac- Mahon en van den keizer. Gene had hem in Afrika en in de Krim leeren kennen en achten, deze in de Tuilerieën, waar hij gedurende den laatsten winter, wegens de schitterende geestesgaven, welke hij in de gezelschappen ten toon spreidde, een aanzienlijke rol had gespeeld.

Velen zagen in hem een gunsteling van de keizerin en wilden weten, dat deze gunst zich alleen niet zichtbaar in de gedaante van de generaalsepauletten had geopenbaard, omdat de graaf volstrekt niet genegen was geweest, een offer te worden van de liefhebberij, waarmee de keizerin toen ter tijd behept was. Zij trachtte namelijk destijds met waren hartstocht huwelijken tot stand te brengen, en had ook voor den graaf eene passende partij bestemd, welke echter door dezen van de hand was gewezen.

Al had de keizerin hem dit misschien kwalijk genomen, de keizer scheen blijkbaar het gevoelen zijner gemalin niet te deelen. Met opvallende vriendelijkheid beantwoordde hij de begroeting van den graaf en liet zelfs geen ongenade merken, toen Lahire hem in korte woorden berichtte, dat de jagers, ondanks al hun betoonde dapperheid, teruggeworpen waren.

‘Daar beneden rechts verzamelen zij zich weer,’ mengde zich Mac-Mahon in 't gesprek. ‘Keer tot hen terug, majoor, en zeg aan het regiment, dat het de geleden nederlaag onmiddellijk heeft uit te wisschen. De vijand is uitgeput en moet nu zoo lang aangevallen worden, tot hij teruggeworpen is. *Adieu*, majoor, en we willen hopen tot weerziens!’

De graaf was ontslagen, maar verroerde zich niet van de plaats.

‘Pardon, maarschalk,’ antwoordde hij, ‘ik ben niet in staat uw bevel op te volgen.’

‘Zoo? En waarom niet? Om die paar schrammen, welke gij daar links hebt zitten?’

‘Neen, maarschalk! Beklaag mij, want ik heb geen degen meer, dien ik ten dienste van Frankrijk kan voeren. Ik ben krijgsgevangene.’

Hij deelde Napoleon en den maarschalk de nadere bijzonderheden mee en verklaarde, enkel op zijn eerewoord teruggegaan te zijn, om overeenkomstig het ontvangen bevel den uitslag van den aanval der jagers te kunnen rapporteeren. Nu dit geschied was, moest hij de verplichting nakomen, welke hem zijn eerewoord oplegde.

Mac-Mahon scheen dit in te zien, maar Napoleon schudde lachend het hoofd.

‘Denk er niet aan, waarde graaf!’ zeide hij, ‘Frankrijk en ik, wij kunnen zulk een man niet ontberen.’

‘Maar mijn eerewoord, sire!’

‘Och wat! Een oude krijgslist. Ge bediendet er u van, om de vrijheid terug te krijgen.’

‘Pardon, sire, 't was geen list. Alleen het bepaalde bevel, voor Uwe Majesteit op het rapport te verschijnen, deed mij zoo handelen.’

‘En dat hebt ge den vijand verteld?’

‘Hoe zou ik dat hebben durven doen? Hij zou mij dan zeker niet vrijgelaten hebben.’

‘Welnu,’ verklaarde Napoleon, terwijl de maarschalk, met het ontvangen en afvaardigen van ordonnansen bezig, aan de zaak geen verdere opmerkzaamheid schonk, ‘ge hebt u van een list, of zoo ge wilt van een uitvlucht bediend, om weer vrij te komen, en neemt nu de zaak te ernstig op. Een eerewoord onder zulke omstandigheden! Ik wed, uw tegenstander denkt er zelfs niet aan, dat gij 't houden zult. Overigens moogt ge mijnentwege uw woord gegeven hebben - ik ontsla u van den plicht, welken het u oplegt.’

Lahire stond verbaasd. Was dat ernstig gemeend, of was het alleen met de bedoeling gezegd, zijn ridderlijke gezindheid op de proef te stellen? Om het even. Hij aarzelde geen oogenblik den keizer ronduit te verklaren, dat hem alleen degene van zijn eerewoord kon ontslaan, wien hij het te gelijk met zijnen degen en zijn orde gegeven had.

Napoleon fronste het voorhoofd. De standvastigheid van Lahire boezemde hem niet in het minste ontzag in. Integendeel ze prikkelde hem. Hij hield ze voor een onverschoonbare eigenzinnigheid en herinnerde den graaf er aan, dat hij hem eens onvoorwaardelijk gehoorzaamheid had gezworen, van welke gehoorzaamheid hij door de gebeurtenissen van den dag geenszins ontslagen was. Wanneer hem derhalve zijn keizer zeide, dat hij het gegeven woord niet behoefde te houden, dan moest hem dat voldoende zijn.

Lahire was en bleef evenwel van een andere zienswijze en voelde zich, zooals hij zeide, hoogst ongelukkig, in dit geval zijn oppersten veldheer niet te kunnen gehoorzamen. Er mocht van komen wat wilde, zijn eerewoord zou en moest hij houden, hij was verplicht zich weer in gevangenschap te begeven.

Napoleon glimlachte. De moeilijkste zaken placht hij steeds glimlachend en met verwonderlijke kalmte te behandelen. En zoo merkte dan ook niemand op, dat hij den graaf in geval van ongehoorzaamheid met den krijgsraad dreigde. Algemeen hield men het er voor, dat hij in genade was ontslagen, en er waren zelfs

HET LAATSTE AVONDMAAL, NAAR DE SCHILDERIJ VAN GEBHARD FUGEL.

kameraden, die hem geluk wilden wenschen.

Lahire glimlachte bitter.

Gelukwenschen! Waarmee? Dat hij gevaar liep als een schurk bestempeld te worden. De keizer wilde blijkbaar zijne oneer, door hem te bevelen, zich naar een hospitaal te begeven en er in zijnen drift niet aan te denken, zich weer in handen van den vijand te stellen. En de Oostenrijksche officier, een door en door ridderlijk man, zooals zijne daad bewees, rekende stellig op zijnen terugkeer. Zou hij dien bedriegen? Neen. Op zijn leven had de keizer recht, maar niet op zijne eer als man en soldaat! ‘Liever den dood, dan de eerloosheid,’ dacht Lahire, en reeds in het volgende oogenblik joeg hij over het met dooden, stervenden en gewonden bedekte slagveld naar Solferino.

Napoleon uitte de levendigste bezorgdheid. ‘De waanzinnige is verloren!’ riep hij, en niemand kon hem ongelijk geven. Heviger nog dan te voren woedde immers de strijd. De vijandelijke krijgers waren reeds door die mate van geestdriften bedwelming aangegrepen, welke het toppunt van den strijd op een slagveld te kennen geeft. Alle kanonnen donderden, eindelooze geweersalvo's lieten zich daartusschen hooren, een gehuil van woede en smart vermengde zich met vloeken en verwenschingen. Een dichte kruitdamp hing over het slagveld. In de natuur heerschte de stilte, welke den storm vooraf gaat. Een vreeselijke, beangstigende zwoelheid drukte den sidderenden grond, en ginds in 't Noorden doorkliefden bliksemstralen de lucht. Zwartgrauwe, duistere wolken, welke over den Monte Baldo dreven, verhieven zich al hooger en hooger. Nu bedekten ze de zonneschijf, en het met bloed gedrenkte slagveld was in dichte duisternis gehuld. Een verschrikkelijk oproer der elementen dreigde het heillooze schouwspel nog te vergrooten, hetwelk de menschen in hun blinde woede sedert bijna twaalf uren daar beneden opvoerden - maar Lahire zag, hoorde en voelde van dat alles niets.

Hoofd en borst aan een duizendvoudigen dood blootstellende, rende hij voorwaarts. Nu verdween hij in de golvende massa der voortrukkende colonnes. Hij bevond zich in het dichtste gewoel en eenige minuten later aan de spits der zouaven, die tot een nieuwen aanval op Solferino losstormden.

De ruiter voor het front viel natuurlijk den Oostenrijkers in 't oog en kapi:ein Beretti herkende hem. Wat moest hij er van denken? Gaf zich de majoor aan den dood prijs, om zijn eerewoord in te lossen, of wees hij den zijnen den weg naar Solferino? Was hij een verrader?

De toestand was er niet naar, veronderstellingen te maken. Beretti had evenals zijn kameraden wel wat anders te doen. Met groote overmacht rukten de Franschen aan. Er was geen denken aan, zich nog langer in de bezet gehouden stelling te handhaven. Reeds werd er lot den aftocht geblazen. Maar de soldaten wilden van geen wijken weten. De krijgstucht scheen verdwenen. De strijdlust, woede en smart over den dood hunner kameraden hadden de soldaten weerspannig gemaakt. Wat hadden zij zich nog om commando's of signalen te bekommeren? Zij waren vandaag reeds te vaak en, naar ze meenden, zonder dat het noodig was, teruggeweken, zoodat ze nu veel lust toonden op eigen hand te handelen. Dat mocht kapitein Beretti niet dulden. ‘Terug!’ donderde hij en drong de soldaten in de hem aangewezen nieuwe stelling.

Van daaruit zag hij weer naar Lahire om. Maar hij zag hem niet meer. Alles was in dicht stof gehuld; een vreeselijke orkaan streek over het slagveld heen. En nu brak

er een onweer los, zoo geweldig en hevig, als zich geen der krijgers wist te herinneren. Ontsteld lieten beide legers de wapenen zinken. En dat was het geluk der Franschen, want juist waren ze bij Guidizzolo beslist teruggeworpen; een tweede dergelijke aanval zou hunne bij hun volkomen uitputting en hun totaal gemis aan reserve de overwinning hebben ontrukt.

Aan den bloedigen strijd was door een hoogere macht een einde gemaakt en hij werd niet opnieuw begonnen, toen het onweer aftrok en een vertrisschende koelte over de vruchtbare velden waaide.

Ach, hoe zagen die er uit!

Waarheen men het oog ook wendde, overal ontwaarde men de vreeselijkste verwoesting: vernielde huizen, platgetrapte tuinen, puinhoopen, bloed en lijken. Inzonderheid rondom Solferino bedekten de gevallenen bij hoopen den van regen doorweekten grond. 't Waren meestal dooden of die men er voor houden moest, want de gewonden waren reeds naar de hospitalen vervoerd.

Geen geluid verstoorde de nachtelijke stilte, en nergens eenig wezen, dat het geringste teeken van leven gaf! Doch stil - klonk daar niet zacht een zucht en bewoog zich daar niet iets onder den last van een dood paard? Ja, 't was geene verbeelding. De man, wien het zware lichaam bedekte, trachtte zich er van te bevrijden. En deze man was majoor Lahire. In 't gezicht van Solferino, onder zijn doodelijk getroffen paard begraven, had hij onmiddellijk er op zelf een schot gekregen en was daar geheel buiten kennis blijven liggen. Zelfs de mannen van den ambulance-dienst hadden hem voor dood gehouden. Maar hoeveel levenskracht hij nog bezat, dat bewees hij door zich van onder het op hem liggend paard heen te werken.

En toen voelde hij eerst, dat zijn linkerarm verbrijzeld was en dat hij ook een kogel in den schouder had zitten. Die wonden brandden hem als vuur, maar de vreeselijke smart deed Lahire niet vergeten, dat hij zijn eerewoord nog had in te lossen.

't Was zijn eerste gedachte geweest, toen hij uit een vier uren lange onmacht ontwaakte, en hij zou nu gaarne willen weten, hoe de slag geëindigd was, of Oostenrijk of Frankrijk het veld behouden had.

In den bleeken maneschijn lag Solferino voor hem. Het scheen geheel verwoest en verlaten. Dat was al heel vreemd. Van weerszijden was er zoo heet om gestreden, en nu verlaten? Wat had dat te beteekenen? Waren de Oostenrijkers of de Franschen er voorbij getrokken? Een van beiden, want anders had zich toch ergens een schildwacht of een patrouille moeten laten zien. Maar niets. Overal de stilte des doods!

Lahire hoorde het kloppen van zijn hart. De akeligste onzekerheid kwelde hem. Hij wou er een einde aan maken door op verkenning uit te gaan. Met de grootste inspanning richtte hij zich op, maar om dadelijk weer ineen te zakken. Hij was te zwak, het schemerde hem voor de oogen en hij begon koortsachtig te rillen.

Zoo mocht hij misschien een half uur gelegen hebben, toen het gedruisch van naderende schreden tot hem doordrong en opziende zag hij bij het matte licht der maan twee gestalten naderen.

Reeds waren ze nog maar nauwelijks vijftig schreden van hem verwijderd en juist wilde hij ze toeroepen, toen hij eene waarneming deed, welke hem met schrik en ontsteltenis vervulde. De beide mannen waren blijkbaar lijkberoovers. Ze knielden in zijne nabijheid neer en doorzochten de zakken der gevallenen.

'*Diavolo*', zei nu een van hen, 'de Franschen zijn al even arm als de Oostenrijkers. Bijna niemand onder hen heeft iets van waarde bij zich. Waarvoor zetten wij dan ons leven op het spel?'

‘Dat zullen we nog eens zien, zoodra wij op officieren stooten,’ meende de ander. ‘Bij dezen loont zich eerder de moeite. Kijk, daar ligt er een!’

De ellendelingen sprongen op en slopen zijwaarts, waar het lijk van een Oostenrijksch officier lag. Lahire zag, hoe ze hem een ring van den vinger trokken en het horloge uit den zak rukten. En nu hield de eene een brieventasch zegevierend in de hoogte.

‘Geld, geld, veel geld!’ riep hij daarbij. ‘Nu maar gauw verder, dat we nog meer krijgen.’

‘Nu komt de beurt aan mij,’ dacht Lahire en overwoog, wat hij doen kon, om het dreigend gevaar van door de onverlaten vermoord te worden, te ontgaan. Hun zijn geld aanbieden? Dat was belachelijk! Ze zouden 't aannemen en hem daarna vermoorden; want hij kon immers hun trekken in zijn geheugen prenten, om hen later uit te vorschen en aan de galg te helpen.

In den zadelzak van zijn paard staken een paar pistolen. Waren ze nog ter plaatse, dan had hij geen nood. Met sidderende hand zocht hij naar het wapen, waarvan zijn leven afhing. Nu had hij 't gevonden en hij maakte zich gereed om te schieten. 't Was hoog tijd, want reeds zagen de bandieten naar nieuwen buit om.

Het doode paard met den pakzadel stak hun in de oogen. Zij sprongen er op toe en toonden zich ten hoogste voldaan, toen zij naast het dier een officier zagen liggen. Lahire maakte geen enkele beweging, hij speelde nu den doode. Zijne oogen schenen voor den eeuwigen slaap gesloten. Desniettemin sloeg hij de bandieten nauwkeurig gade.

Beppo zou den zadel, Ascanio de zakken van den gevallene visiteeren. Vlug gingen ze aan 't werk. Ascanio knielde naast Lahire en wou diens wapenrok losmaken. Maar met een luiden gil sprong hij terug en liep weg, dwars over het veld, wat hij maar loopen kon.

‘Domkop!’ knarsetandde Beppo. ‘Stellig zit er in den knaap, die daar ligt, nog een beetje leven, en heeft hij, zooals dat meer gebeurt, de oogen geopend. En voor zoo iets gaat dat hazenhart aan den haal! Ha, Beppo behandelt zoo'n zaakje heel anders. Hij sluit de al te nieuwsgierige oogen dicht.’

De bandiet sprong over het paard heen en zag naar Lahire. Hij vond zijn vermoeden bevestigd. De vermeende doode had werkelijk de oogen open. Maar ze waren niet strak en gebroken, maar fonkelend en dreigend.

‘*Maledetto*!’ knarsetandde de bandiet. ‘Die leeft nog te veel!’ en hij greep naar den dolk. Nu bliksemde het staal in zijne vuist en zocht den weg naar het hart van Lahire, maar daar gaapte hem de mond van een pistool tegen. Verschrikt wou hij zich ter zijde wenden, maar te laat! Het schot knalde en de roover wentelde zich in zijn bloed.

Lahire verwaardigde den ellendeling nauwelijks met een blik. Hij luisterde en zag rond, met de hoop bezield, dat het schot niet ongehoord zou wegsterven. En daarin bedroog hij zich niet. In de verte werd het levendig. Er ijlden menschen over het slagveld, en achter eenig struikgewas doken meerdere gestalten in uniform op.

Het Oostenrijksche leger was achter den Mincio teruggetrokken en had dezelfde cantonnementen betrokken, waarin het den vorigen nacht was gelegerd.

En evenals toen flikkerden ook vandaag zijn wachtvuren lustig en vroolijk ten hemel, maar de soldaten, die zich om de knetterende vlammen schaarden, maakten geen muziek en zongen niet; ze waren stil en afgetrokken, neergeslagen door het ongeluk van den dag.

Zoo moedig en dapper gestreden en toch geslagen! Zeker 't was een glorierijke nederlaag; nooit is er met meer afwisselend krijgsgeluk gestreden dan te Solferino; maar hij die wijkt is overwonnen. En daarbij welke verschrikkelijke verliezen! Nog kon wel is waar niemand weten, dat de zevende man gedood of gewond was, maar het gezicht der gedunde gelederen gaf reden tot de bangste vermoedens. Bij een enkel regiment voetvolk ontbraken immers niet minder dan 25 officieren en over de 1200 man.

't Was hetzelfde regiment, waarbij kapitein Beretti stond, het regiment, dat Solferino het laatst en slechts onwillig had verlaten. Afgemat lagen nu de dapperen op den grond, en de weinige strijdbaar gebleven officieren zaten rondom het wachtvuur. Somber staarden ze in de vlammen. Het ongeluk van hun dapper leger vervulde hen met diepe smart. Maar aan het hart van Beretti knaagde bovendien een bittere, verdenking, waartegen hij zich te vergeefs trachtte te verzetten. Hoe vaak hij ze ook van zich afzette, telkens kwam ze terug, die hatelijke verdenking, dat die met groote overmacht en volkomen plaatskennis uitgevoerde laatste storm der Franschen op Solferino het werk was van Lahire.

Was hij daarom or eerewoord teruggegaan, om den verrader te spelen? Beretti zou en moest het weten.

'Waarlijk,' zei hij tot zijne kameraden, 'ik laat deze aangelegenheid niet rusten. Ik maak van mijne verdenking rapport en verlang de inleiding van een onderzoek. Leeft Lahire, dan moet hij zich rechtvaardigen; is hij gevallen, welnu, dan zal 't ook nog wel te bewijzen zijn, of hij zijn eerewoord gehouden of gebroken heeft.

In dit geval is hij een schurk en zal hij het verdiende brandmerk niet ontgaan.'

De andere officieren waren van dezelfde meening. Een eerewoord moest ook, dat was buiten kwestie, onder vijanden heilig zijn, en het Fransche leger mocht in zijn gelederen geen man dulden, die de eerste en hoogste ridderlijke wet met voeten had getreden. De zaak moest derhalve haren loop hebben. Beretti deed een uitvoerig verslag aan zijn regimentscommandant; deze zond het door aan den korpscommandant, omdat de aangelegenheid, naar 't zich liet aanzien, niet dan langs diplomatieken weg kon behandeld worden.

Intusschen, zoover zou 't niet komen, want reeds den vierden dag na het opmaken van het rapport ontving Beretti van ambtswege de kennisgeving, dat majoor Lahire in den nacht van den 25en Juni aan de voorposten bij Monzambano, op zijn eigen verzoek, als krijgsgevangene was uitgeleverd, en, omdat hij zeer zwaar gewond was, dadelijk naar het hospitaal te Verona was vervoerd.

En zoo was het ook werkelijk. Het pistoolschot van Lahire had een Fransche veldwacht op zijn spoor geleid, en de commandant er van vond het, na met den stand der zaak op de hoogte gebracht te zijn, heel natuurlijk, dat de majoor aan de Oostenrijkers uitgeleverd wilde worden. Hij liet hem verbinden en leverde hem daarna door een parlementair aan den vijand uit.

Het rapport hierover was wel onmiddelijk opgemaakt, maar omdat Lahire, door een hevige wondkoorts aangetast, buiten staat was geweest, betreffende den officier, tegenover wien hij zich verbonden had, dadelijk nadere inlichtingen te geven, was Beretti eerst zoo laat van de zaak in kennis gesteld. Zijn twijfel omtrent de edele gezindheid van Lahire was natuurlijk opgeheven, en doordrongen van de overtuiging, dat het hernieuwde verschijnen van den majoor bij Solferino geen ander doel had gehad, dan zijn eerewoord gestand te doen, snelde hij naar Verona, om Lahire het onderpand terug te geven, dat hij hem op den dag van den veldslag had achtergelaten.

't Was een verheven oogenblik, toen beide mannen elkaar weder zagen. Lahire had Beretti met ongeduld verbeid, en herkende hem dadelijk, toen hij de zaal binnentrad, in welke zooveel offers van den oorlog lagen uitgestrekt.

Verheugd bood hij hem de gezonde linkerhand, die door Beretti eerbiedig werd aangenomen en hartelijk gedrukt; maar toen Lahire in den loop van het gesprek, als het ware om zich te verontschuldigen, de omstandigheden herdacht, welke hem de nakoming van zijn woord onmogelijk dreigden te maken, toen voelde hij zich van bewondering aangegrepen en kon hij zich de vreugde niet ontzeggen, den man de in pand gegeven ridderorde zelf op de borst te hechten.

'Wie handelt, als gij, mijnheer, is metterdaad een waar ridder van het Legioen van Eer,' sprak hij daarbij. 'Een man - een woord, 't is in u belichaamd. Laat ons voortaan vrienden zijn.'

'En broeders, zooals alle menschen moesten zijn I' antwoordde Lahire en hij verzocht Beretti, een aandenken van den voormaligen vijand te willen aannemen.

Het waren de pistolen, welke hem het leven gered hadden.

Toen Lahire genezen was, keerde hij naar Frankrijk terug, daar de oorlogvoerende mogendheden inmiddels den vrede gesloten hadden. Voor den krijgsraad, waarmee de keizer hem gedreigd had, werd hij niet gedaagd. Napoleon achtte het geraden niet op de zaak terug te komen. Hij had, naar 't scheen, Lahire slechts op de proef willen stellen, en daar de majoor deze glansrijk had doorstaan, werd hij niet ter

verantwoording geroepen, maar werd hij, wegens de bij Solferino aan den dag gelegde buitengewone dapperheid, begiftigd met het Grootkruis van het Legioen van Eer en weer dadelijk ten hove ontvangen.

't Was op een van die intieme feesten te St.-Cloud, dat hij na langen tijd Napoleon weer ontmoette. De keizer trad met open armen op hem toe.

‘Mijn waarde overste,’ zei hij, hem met deze toespraak te gelijker tijd bevorderende, ‘'t verheugt mij zeer u weer te zien. Wij zijn weer de oude vrienden, maar aan een krijgsraad zult gij u dezen keer niet kunnen onttrekken. Hier, dames,’ ging hij voort, den nieuwen overste aan de keizerin en aan haar vrouwelijken hofstoet voorstellende, ‘hier is de ridder zonder vrees of blaam, van wien ik u gesproken heb. Hij wordt beschuldigd zijn kostbaar leven in de waagschaal gesteld te hebben voor de eer, en daardoor de liefde, welke toch het hoogste goed is, miskend te hebben. Dat is zonder twijfel voor een ongehuwd man, die de hoop van zooveel dochteren des lands is, een zwaar vergrijp. Dames, vonnist gij den snooden zondaar en straft hem.’

De keizerin brak bij deze, op ernstigen toon gehouden toespraak, in luid gelach uit, en haar voorbeeld werd gevolgd door den schoonen dameskring, welke haar omgaf. De overste Lahire was de held van den avond. Hij verzocht wel is waar herhaaldelijk om een genadig vonnis, maar werd niettemin veroordeeld, zoo spoedig mogelijk te trouwen.

En dat heeft hij gedaan ook. Maar geen zijner schoone vrouwelijke rechters leidde hij naar het altaar ten huwelijk, maar het meisje, aan wie hij reeds vóór 't begin van den veldtocht zijn woord gegeven had; want ook zulk eene belofte is voor mannen van eer een eerewoord.

De Potsdammer reuzen.

Men kent de liefhebberij, die de Pruisische koning Frederik Wilhelm I, de vader van den ouden Frits, had voor groote soldaten. Het te Potsdam in garnizoen liggende garde-regiment, dat de koning in het jaar 1714 had opgericht, was dan ook door de heele wereld beroemd als een militair modelregiment van reuzen. Niet minder dan 2500 van zulke exemplaren telde het regiment, dat in drie bataljons met in het geheel 21 compagnieën was verdeeld. Bijna alle volken waren in dat regiment vertegenwoordigd.

In groote en kleine steden had de koning agenten, die hem de grootste en knapste kerels, als het niet anders ging met list of geweld, voor zijn lievelingsregiment moesten aan brengen. Ook de korpscommandanten zochten zich de gunst des konings te verwerven, door te trachten bij de jaarlijksche recrutenwerving de grootste kerels machtig te worden en ze naar den koning te sturen. De sommen, die de anders zoo zuinige koning voor zijn liefhebberij uitgaf, waren even reusachtig als de lengte van zijn grenadiers. Zoo waren er jaren, dat de koning meer dan 20.000 thaler voor het werven van zulke reuzen besteedde, waarvan de kosten gemiddeld op 1000 thaler per man gerekend werden. Een Iersche reus, James Kirchland geheeten, was voor minder dan 7000 thaler niet te krijgen, en de koning betaalde deze voor dien tijd zeer aanzienlijke som heel graag aan zijn Engelschen agent.

Het onderhoud der soldaten van het garderegiment kwam den koning op niet minder groote sommen te staan. De uniform van het regiment was kostbaar en de soldij zoo hoog, dat er grenadiers waren, die zes tot acht thalers per week te verteren hadden. Met het oog op de hooge soldij achtten veel arme edellieden het niet beneden

zich, als gemeen soldaat in het garde-regiment de blauwe uniform des konings te dragen.

Maar de lange kerels genoten bovendien nog andere voorrechten. De koning stond hun het uitoefenen van verschillende bedrijven toe: zij mochten een bier- en wijnhuis, eene zaak in koloniale of andere artikelen houden, en wee de burgers, die aan deze ‘groot’ handelaars hun klandizie niet gaven. Daarentegen mochten de reuzen niet zelf den brandewijn drinken, dien zij schonken.

Het grootste genoegen van den koning bestond hierin, aan zulk een reus eene reuzin te koppelen. Zulke gedwongen huwelijken kwamen soms op bevel van Zijne Majesteit tot stand, maar niet altijd tot wederzijdsch geluk. Overal zorgde de koning voor zijn groote blauwe kinderen. Zoo ontmoette de koning eens, toen hij in den omtrek van Potsdam een rijtoertje maakte, een groot en knap jong meisje. Toen hij van haar hoorde, dat ze ongetrouwd was, schreef hij op een stuk papier met potlood het bevel aan den veldprediker, dat hij op staanden voet de overbrengster van het briefje met den ongetrouwden vleugelman van zijn eerste garde-compagnie in het huwelijk zou verbinden.

De koning meende het meisje daarmee een genoegen te doen, maar zij had er geen zin in en wilde niet maar op goed geluk in het huwelijk treden. Zij gaf daarom het open, door haar gelezen briefje van den koning aan een oude weduwe, die zij tegenkwam en die het tegen een kleine vergoeding aan den veldprediker zou bezorgen.

Deze was ten hoogste verbaasd, toen hij de oude vrouw zag, die, toen ze hoorde waar het over ging, de zaak heel aannemelijk vond en zich wel wachtte te vertellen, dat ze het briefje van een ander had overgenomen. De veldprediker, hoe verwonderd ook, wist, dat hij aan het koninklijk bevel moest gehoorzamen. De geroepen vleugelman verscheen, en hoe hij bij het zien van zijn bedaagde aanstaande ook tegenstribbelde, het huwelijk werd gesloten, Later, toen de koning het gebeurde vernam, lachte hij zich bijna een ongeluk en - ontbond het huwelijk weer.

Aan koning Frederik Wilhelms liefhebberij heeft ook het Berlijnsche bankiershuis Schickler zijne grootheid te danken. De beide broeders Schickler waren onbemiddelde bedienden in de zaak van den schatrijken bankier David Splittgerber, die twee dochters had, welke zoowel door schoonheid als door eene meer dan middelmatige gestalte uitmuntten. Dit had behalve veel anderen ook de koning bemerkt en in stilte had hij zich al voorgenomen, de twee meisjes aan twee van zijn grenadiers te koppelen. Hiervan had David Splittgerber den wind gekregen en was daardoor in niet geringe verlegenheid geraakt, want hij wilde in geen geval, dat zijn dochters soldatenvrouwen zouden worden. Van den nood een deugd makend, snelde hij zijn kantoor binnen en vroeg aan de beide bedienden Schickler, of ze op staanden voet zijn schoonzoons wilden worden. Dezen zeiden geen neen en denzelfden avond nog werd het huwelijk voltrokken. De soldatenkoning vischte achter het net, en de nakomelingen van de arme Schickler's werden de rijkste menschen van Berlijn.

De koning bouwde voor de reuzen huizen, die nu nog te Potsdam te zien zijn, gaf hun land, ondersteunde ze met geschenken in geld of in natura, en verleende hun een voorrecht, dat voor hem op den duur heel lastig werd. De reuzen verdienden namelijk nog een aardig duitje extra, doordat menschen, die den koning iets te vragen hadden, zich tot hen wendden, om hun verzoekschrift door hun bemiddeling aan te bieden. De zwakheid van den monarch voor zijn lievelingen ging zoo ver, dat hij verzoekschriften, die hem door de reuzen werden overhandigd, in den regel inwilligde.

Leidden de lange kerels - zij waren enkel parade-soldaten en kwamen nooit in het vuur - in de residentie Potsdam ook een zeer gemoedelijk leventje, de manier, waarop

ze bij het regiment werden ingelijfd, was in den regel ver van gemoedelijk. Meest werden zij door de wervers dronken gemaakt en zoo naar Pruisen vervoerd; kwamen zij tot bezinning en durfden zij zich verzetten, dan werden zij op de ruwste manier mishandeld en moesten ten slotte voor het geweld bukken. Velen lieten zich door de hooge geldsom verlokken, maar de meerderheid werd met tegenzin tot den dienst gepresst, en daarbij kwamen tooneelen voor, die aan de slavenjachten in Afrika doen denken.

Als de man zich naar den toch niet te zwaren dienst niet wilde voegen en de wanhoop hem tot misdaden dreef, was de koning in den regel nogal genadig en de deserteur werd niet al te hard behandeld. Eens hadden een aantal Serviërs, die hij het garde-regiment dienden, een samenzwering gesmeed, om de stad Potsdam aan te steken en zich dan met het musket in de vuist een weg door Pruisen naar hun geboorteland te banen. Evenzoo probeerden twintig grenadiers van Russische afkomst in 1734 naar hun vader-

land te deserteeren, doch zij brachten het maar tot een dorp in de Lausitz, waar zij door Saksische soldaten opgevangen en naar Potsdam teruggevoerd werden.

Het regiment der lange kerels was niet alleen uit alle mogelijke volken samengeraapt, alle klassen der maatschappij waren daarin vertegenwoordigd: dominees, studenten, musici, schilders, gewezen beambten, ook Duitsche edellieden bevonden zich onder de grenadiers en musketiers van het garde-regiment. De meer ontwikkelden onder hen leefden, zooals een bericht over de reuzengarde verhaalt, 'als studenten aan de hoogeschool: zij hielden zich met boeken, met muziek, met teekenen of andere bezigheden onledig.' Menig in dubbelen zin uitstekend man uit de wereld der geleerden ontkwam maar met moeite het lot, bij deze garde te worden ingelijfd. Zoo de beroemde latere Leipziger professor Gottsched, die deswege uit zijn vaderland Pruisen moest vluchten.

DE DOORNENKRONING.

Met de geleerden had de soldatenkoning niet veel op. Eens werd aan tafel de naam van professor Baumgarten uit Halle geroemd en over hem als over een groot geleerde gesproken. De koning meende dat er groot in lichamelijken zin bedoeld was, en had er zin in, den man bij zijne garde te hebben. Onmiddellijk kreeg de professor bevel naar Potsdam te komen en zich na de parade in den Lustgarten aan den koning voor te stellen. Hier stond de bescheiden, schuchtere geleerde en wachtte, zooals hij meende, op bevelen in het belang der hoogeschool. Baumgarten was echter klein van gestalte en zag er bleek, mager en zwak uit. Toen de koning hem zag, zei hij vol ergernis: 'Ik dacht, dat gij een groote kerel waart, doch gij zijt maar een magere scharminkel. Ik kan u niet gebruiken.' Toen hij dat gezegd had, draaide hij den verbluften geleerde den rug toe.

De reuzen waren, zooals we boven al zeiden, enkel paradesoldaten. Zij maakten indruk door hun hooge gestalte, die nog grooter scheen door de hooge muts, die zij ophadden, maar voor het overige waren het onbehouwen kolossen. Dit bewees hun de groote Frits, toen hij nog kroonprins was. Bij een parade stonden de grenadiers als standbeelden, maar waren te stijf om andere bewegingen te kunnen maken dan die voor de parade noodig waren. Toen nu eenige officieren in de omgeving van den prins de houding der troepen roemden, liet deze naast een vleugelman een goudstuk vallen en beval hem het op te rapen. Maar de reus was niet

in staat te bukken. ‘Dat zijn nu de soldaten van mijn vader,’ zei hij. Voor deze oneerbiedige woorden moest de prins met eenige dagen kamerarrest boeten.

Doch nauwelijks was koning Frederik Wil helm dood en hadden de reuzen hem het laatste eeregeleide gegeven naar het graf, of zijn zoon, de oude Fries, ontbond het regiment, dat schatten verslonden. maar nooit diensten bewezen had.

Een beslissing.
Noordbrabantsche vertelling.

Johannes van den Oever, meer bekend onder den naam van Hannes de Kriek, was sedert ruim een jaar in den echt verbonden met Catharina Weeters, alias Trien de Mop. Hoe Hannes aan zijn bijnaam van Kriek gekomen was, wist hij misschien zelf niet. Waarschijnlijk had hij dien in zijn schooljaren opgedaan door toedoen van een minder welwillend schoolmakker. Trien de Mop echter was aanstonds herkenbaar aan den hoogst merkwaardigen vorm van haar neus, die haar toenaam zoo al niet billijkte, dan toch verklaarde.

Hannes, boer van ouder tot ouder, zat op eigen ‘goed.’ Na zijn huwelijk met Trien had hij dit ‘goed’ vergroot door den aankoop van een paar stukken besten bouwgrond, zoodat hij niet onder de minsten uit het dorp geteld werd. Want Trien had nog al aardig wat ‘centen’ mee ten huwelijk gebracht, en ofschoon Hannes zonder het geld van zijn vrouw toch wel boer had kunnen blijven, gaf hem de bruidschat een niet onaardigen ‘steun in den rug.’ Booze tongen beweerden wel, dat hij Trien alleen om haar geld had genomen, maar afgunst en nijd bedienen zich liefst van den laster om iemand te doen verdenken van minder edele gevoelens. Hannes was een verstandige kerel met een goed hart, en volstrekt geen ‘penningdertien.’ Dat was Trien wel. Maar van den anderen kant was zij toch niet gierig te noemen, vrekkig zeker niet, ofschoon zij het slijk der aarde misschien meer vereering toedroeg dan volstrekt noodig is. Oppassend en werkzaam was zij even goed als Hannes. 't Ging hun goed in hun eerste huwelijksjaar. Veldgewas en veestapel verkeerden in bloeienden toestand en 't was te voorzien, dat het jong echtpaar het best ‘rooien’ zou.

In den huiselijken omgang konden ze best met elkaar overweg. Was Trien al eens ‘lastig’, dan troostte Hannes zich maar met de gedachte: ‘Dat is zoo algemeen met 't vrouwvolk.’ Hij wist op tijd te zwijgen en gekibbel te voorkomen. Toch had het al eens weinig gescheeld, of er zou een min of meer hartelijk woordje gesproken zijn. Dat kwam zóó.

DE GRAFLEGGING, NAAR DE SCHILDERIJ VAN FRANS LOOTS.

In de ‘keet’, half keuken en huiskamer, half waschhuis, stond volgens boerenstijl in Noord-Brabant een breede, ouderwetsche schouw. Daarin was aan den eenen kant een bakoven gemetseld, waarin de boer zijn ‘weggen’ zelf bakte, en aan den anderen kant een fornuis. Dit laatste diende vooral tot het koken der ‘sop,’ een mengsel van aardappels, rapen en kool, vooral in den winter als veevoeder in gebruik. Als brandstof gebruikten, en gebruiken de boeren nog, de takken of wortels van eik, den of beuk. Die brandstof levert een respectabele hoeveel heid asch aan den haard. Of Trien nu van idee was, dat asch het opruimen niet waard is, dan wel of zij niet steeds den tijd kon vinden om ze aan den kant te doen, we weten het niet. Maar als Hannes 's avonds van schuur of stal of akker huiswaarts keerde, en in de ‘keet’ zijn voeten wilde koesteren aan 't haardvuur, lag er gewoonlijk een fiksche hoop asch en takken in schilder- en stofachtige verwarring onder de schouw dooreen.

‘Trien, waorom ruimde gij dieën boel nie op?’ was dan Hannes' vraag.

‘Jao, det is toch zoo êrg nie; ge zult er de been toch nie over brèke.’

‘Neeë, maor 't staat zoo schevaaierig (slordig), as der iemes in komt.’

‘Jao, jao, maor ik kan alles nie te gelijk doen.’

Daarmede moest Hannes er maar van overtuigd zijn, dat Trien in de onmogelijkheid was aan zijn verlangen te voldoen. Toch maakte hij bijna iederen avond dezelfde opmerking, misschien wel om eens de waarheid op den toets te stellen van 't spreekwoord; ‘De aan houder wint.’ Dat begon Trien op den duur toch minder te bevallen en ze nam zich voor, Hannes door nog krasser argumenten te overtuigen.

‘Jao, heur is,’ zei ze op een avond na de gewone opmerking van Hannes, ‘ik hê geenen tijd. Doede gij 't dan.’

‘Ikke?’ zei Hannes, ‘ikke? dè kunde begrijpe. Daar hè 'k wel tijd veur. Ik hè zeker nog nie genog te doen, nou 't koren gezèjd mo worre. Ik hè daor geenen tijd veur. En 't is toch ook geen werk veur 'nen manskêrel.’

‘Jao, en ik hè zeker ook nie genog te doen. De koei', de vêrkes, de schaope, dè geeft allemaol 'nen hoop wêrk. Ik kan 't nou al amper bijbringen en zô haost en mêid noodig hebbe.’

‘Och wette, (Hannes werd gemelijk) ‘'t zô wet. As al 't vrouwvolk den tijd, die 't verbabbelde, deurbrocht met wêrke, dan zô 'n ze geenen tijd te kort kome.’

Dat was Trien toch wat te erg. ‘Ikke menen tijd verpraote I ikke? Wè zegde daor! Nou maor, as er geen één meer praot as ik, dan zal 't nie erg doen.’ En ze had wel wat gelijk, want Hannes was te scherp geweest.

‘Maor as 't om praote te doen is,’ voer Trien voort, ‘motte 's Zondagsaovonds maor is in de herberg kome, dat is allemaol mansvolk en daor kunde geen touwe aon vaastkneupe. Maor as 't om zwijge te doen is, dè kan ik net zoo goed as de beste, jao dè kan ik. Ik weet nie, waorom dè ge over zo'n kleinigheid zooveul gepraot kunt maoke. Maor zoo gaot 't altijd. Gullie denkt maor, det 'et vrouwvolk niks doet as koffiedrinken en praote, en ge weet toch wel, det ik men best genog doe.’

Ze hield even op. Hannes had nooit geweten, dat zijn Trien tegenover hem zoo woordenrijk kon zijn. Hij oordeelde het dan ook geraden geduldig toe te luisteren, tot de woordenstroom ophield en ondertusschen te overleggen wat te antwoorden.

Trien nam juist de ‘blaaspijp,’ waarmee ze 't vuur tot fellen gloed had aangeblazen, van den mond en wilde haar oratie voortzetten, toen Hannes haar den pas afsneed.

‘Zoo!’ zei Hannes, en hij kreeg een lumineus idee. ‘Wil 'k is wè zegge, Trien! We zô 'n om dieën aschboel nog woorden gaan krijgen ook. En det is toch nie noodig. As ge dan zoo goed zwijge kunt, zulle we maor saome overeen kome, wie 't eerste begint te praote, die mot vort iedere merge den aschboel opruime. Vinde dè goed, Trien, dè is beter as ruzie maoke.’

‘Jao, det kan mijn nie schele,’ zei Trien

vrij onverschillig, ‘veur mijn part is 't goed.’

‘Allo dan,’ zei Hannes, ‘dit is afgesproke. Die 't eerst begint te praote, ruimt vort altijd den boel op.’

Zoo zou het geschil dan op minnelijke wijze beslecht moeten worden. Ieder van de echtgenooten was er natuurlijk heilig en zeker van overtuigd, als overwinnaar uit 't strijdperk te komen. Hannes had den voorslag gedaan meer uit goedrondheid dan uit berekening. 't Was dan ook meer een invallende gedachte van hem geweest, dan een van te voren beraamd plan om zijn vrouw er in te doen loopen. Nu hij zich zelf tot stilzwijgen gedoemd had, begon hij over 't geval meer na te denken. Ja, 't was nu zoo. 't Zou oppassen heeten. Als hij overwonnen werd, wachtte hem een vrij lastige en vooral vernederende taak. Want als hij door den loop der omstandigheden er toe verplicht werd, zou hij zijn woord houden. En dan zou hij zijn last geduldig en nauwgezet moeten vervullen, wilde hij zich niet blootstellen aan plagerij of bespotting van den kant zijner vrouw. 't Was een gek geval, maar 't zal wel losloopen: ‘ze zal der eigen nog wel is veurbijpraote en dan is 't in eens in orde.’ Daarmede stelde Hannes zich gerust.

En Trien? Ja, eigenlijk gezegd, ze had er een beetje spijt van, dat het zoo ver gekomen was. ‘Heelemaol niks tege mekâre zeggen, 't is net of der groote ruzie is geweest.’ Had ze zich niet zoo opgewonden, om de woorden van Hannes, ze zou niet gezegd hebben: veur mijn part is 't goed.

Integendeel. Onder gewone omstandigheden zou ze zijn voorslag stellig hebben afgewezen met een: ‘wè zijn dè nou veur aorige (rare) praôtjes? Zijde nie wijs. Kunde begrijpe, net as klein kijnders.’ Maar nu Hannes haar zijdelings van babbelzucht had beschuldigd, wilde zij hem toonen, dat ze zwijgen kon, als ze wilde. ‘Jao, maor hij zal mijn nie vangen, al is ie nog zoo glad’, redeneerde zij. ‘Ik zal me nie zoo laote besjochelen (beetnemen). Dan mot ie vroeger opstaon. Hij heeft mijn al zoo lang er over naogereeen, nou zal 't mijn beurt worre. Zwijge zal 'k, al zô 't nog zoo lang zijn, dè weet ik wel.’

't Was dus stil in 't vertrek. Wel tikte de hangklok geregeld door, wel sprong een knetterende vonk Hannes soms tegen de beenen, wel spon de kat tevreden op een hoekje van de warme haardplaat, en hoorde men af en toe het kortstondig geblaf van een waakhond, maar Hannes en Trien schenen de gave der spraak verloren te hebben en hielden zich bezig met overwegingen omtrent het gebeurde en de te volgen gedragslijn.

't Was erg vervelend, dat gevoelden beiden wel. En in weerwil van de vastberadenheid, die Trien zich had voorgenomen te betoonen, viel het stilzwijgen haar zoo al niet moeielijk dan toch vreemd. Gewoonlijk vertelde ze 's avonds de voorvallen van den dag, het nieuws uit dorp of straat, en vroeg belangstellend naar den stand van de zaken, waarmede Hannes zich onledig hield. Nu echter werd er geen woord gesproken. Trien schepte pap op. Stilzwijgend werd ze genoten. 't Smaakte niet te best, maar toch: toegeven zou ze niet, en Hannes van zijn kant evenmin. Hij stak nog een pijp op, zette zich weer bij het vuur, wierp er nog een blok hout op en strekte behaaglijk zijn beenen uit om ze nog wat te koesteren. Trien wiesch het tafelgoed af, nam de ‘kousenben,’ zette zich aan tafel, trok de lamp wat dichter bij en begon zich ijverig toe te leggen op 't stoppen der invaliede kousen en sokken.

Hé, daar had ze zich bijna verpraat. ‘Zouwen we nie gaon slaope, Hannes?’ wou ze zeggen, maar gelukkig hield ze zich in. Een kwartier nog bleef ze doorwerken, toen het haar bedunkens tijd werd om onder de wol te gaan. Ze stond op, stak met veel geraas haar voeten in haar klompen, schoof de lamp midden op tafel, trok de gewichten van de klok omhoog en plaatste de kousenben weer op de spinde in den hoek van 't vertrek.

Hannes, die de beteekenis van al die bewegingen wel begreep, stond eveneens stilzwijgend op, ging naar achter en voor om de deuren te sluiten, en tien minuten later lag het echtpaar vreedzaam onder de wol, van weerszijden vast besloten met spreken te wachten, tot de ander was begonnen.

Trien had weer op 't punt gestaan van haar spraakorganen gebruik te maken, toen ze Hannes vragen wilde, ‘of de kat wel in 't achterhuis was.’ Maar ze bedacht zich intijds, sloot haar mond wat vaster toe dan gewoonlijk en volgde spoedig haar echtvriend na, door evenals deze in den slaap vergetelheid te zoeken voor de aardsche beslommeringen.

't Werd morgen. De dag scheen reeds door de lichtgaten van de gesloten vensters en zoo even had de hangklok zeven tjingelende slagen doen hooren, maar Hannes en Trien lagen nog rustig onder de dekens. Reeds drie, vier malen had Trien hem een vrij stevigen stomp met de ellebogen toegediend, hem aldus beduidende, dat hij ‘er uit’ moest, dat het hoog tijd werd, maar Hannes hield zich Oostindisch doof of liever ongevoelig. Hij bleef rustig liggen en toonde geen de minste neiging om zijn warm verblijf te verlaten. 't Werd Trien al meer en meer duidelijk, dat Hannes niet wilde, en toen een hernieuwde stomp nog geen uitwerking op hem had, besloot ze zijn voorbeeld te volgen en te blijven liggen. Er mocht van komen wat wilde, toegeven zou ze nu eens niet.

Intusschen begonnen zich ook buiten de slaapkamer de gevolgen te vertoonen van den ongewonen gang van zaken. In den stal begonnen de viervoeters erg onrustig te worden. Ze waren gewoon 's morgens in de vroegte een bezoek van baas en vrouw te ontvangen en hun rantsoen te nuttigen. Nu stonden ze met een leege maag en gaven luide hun ongenoegen te kennen over de schromelijke verwaarloozing, waarvan zij de slachtoffers waren. De koeien stonden met de voorpooten op den vloer, de eene loeiende, een andere woest schuddende met den kop, weer een andere met uitgerekten nek en schurende het laatste spoor van hooi naar zich toehalende. De schapen in hun hok liepen onrustig door elkander en stonden een volgend oogenblik saamgedrongen bij den hoek van de deur. Hun luid geblaat bewees, dat ook bij 't schaap, het beeld der lijdzaamheid, de natuur haar rechten gelden doet. De varkens maakten een leven als een oordeel, staken de koppen knorrende en schreeuwende over den rand van hun hok, drongen, beten, vochten en tierden als bezetenen. Gehinnik en getrappel van paarden, kakelen en scharrelen van kippen; geloei, geblaat, geschreeuw, geknor, 't gaf een leven, dat zeker door de geheele buurt gehoord kon worden. Zelfs poes werkte mee in 't concert en stond met hoogen rug en opgerichten staart voor de kamerdeur te miauwen om binnengelaten te worden.

Bij 't uitgaan van de vroegmis hadden sommige voorbijgangers al eens gezegd: ‘Nou, ik geleuf, dè Hannes ook goed deurslaopt.’ Nu het tegen halfacht ging, trok dit in de buurt ook de aandacht. Zóó laat de vensters nog gesloten en dan dat leven in het achterhuis; daar stak zeker iets achter. Want Hannes en Trien waren toch niet te lui om op te staan, dat wist iedereen. Daarom nam een der buren de vrijpostigheid en tikte een paar maal op de vensters der slaapkamer. Geen antwoord. Men keek

elkaar eens aan. Ze zouden toch niet....! Je kunt nooit weten en als er eens iets gebeurd was! Je hebt toen van ziekte of zoo niets gehoord! Hernieuwd geklop. Geen teeken van leven daarbinnen. Daar kwamen de arbeiders aan. Die zouden misschien iets meer weten. Maar toen ze naderbij kwamen en omtrent den stand van zaken waren ingelicht, stonden zij even versteld als de overige omstanders. Hun getal groeide ieder oogenblik aan. Allerlei veronderstellingen werden gemaakt, sombere vermoedens uitgesproken, oude geschiedenissen aangehaald, stoute beweringen geopperd en weerlegd, kortom, het groepje menschen voor het huis praatte, praatte en bleef praten en overleggen, maar verroerde geen vin om aan den onmogelijken toestand een einde te maken. Eindelijk, na nog een herhaald geklop, dat weder onbeantwoord bleef, hoorde men uit den vollen hoop een stem:

‘Zô'n we der nie in kunne?’

Hé, ja, dat niemand daar eer aan gedacht had. Ja, maar, de deuren waren gesloten, en inbreken, dat ging toch niet goed, en als er eens niemand thuis was, wat dan? Dan zon men er nog last van kunnen hebben ook.

‘Thuis zijn ze,’ verklaarde een der arbeiders, ‘giesterenaovond nog heet Hannes me gevraagd of ik niemes veur 'm wiest, om vandaog te helpe. Dè zô ie toch nie vraoge, as ie nie thuis was. Mit 'nen langen stok kan ik er wel in. As ik er maor eenen had.’

In een oogenblik is een jongen uit de buurt heen en komt weerom met een fikschen bezemsteel in de hand. Nu naar achter, langs het huis heen, naar de kleine staldeur. Die hing vrij hoog boven den grond, zoodat het den arbeider-inbreker gemakkelijk viel, eerst den stok en toen zijn vuist onder de deur heen te steken. Na den stok met het eene eind naar boven te hebben gericht, tastte hij er een paar malen mee langs den binnenkant der deur, kon den grendel terugschuiven, en de toegang was niet langer versperd.

Aller verwachting was hoog gespannen. Eindelijk zou het raadsel worden opgelost. Met uitgerekten hals drong men naar voren om maar zoo spoedig mogelijk op de hoogte te zijn. Het eerste gevolg er van was, dat het dierenconcert opnieuw aangeheven werd. Nu er ‘volk’ op den vloer was, bestond er kans gevoederd te worden en daarom werd fortissimo en eendrachtig 't concert voortgezet, om zoo mogelijk nog luider te klinken, toen niet onmiddellijk aan de behoefte werd voldaan. En aan de dieren dacht niemand, ze werden vergeten ter wille van Hannes en Trien, over wier lot men in onzekerheid en ongerustheid verkeerde.

Gezamenlijk richtten de aanwezigen hun schreden naar voren, naar het verblijf der echtelieden.

Poes zat nog voor de deur te miauwen en was een van de eersten in 't vertrek. Stilte des grafs bij allen. 't Was er half duister; gauw een raam opgeschoven, een venster open, en 't volle daglicht viel op den vloer en drong door boven en beneden tot zelfs aan het echtelijk leger.

Vol verbazing stonden de indringers te staren op het echtpaar, dat daar met open oogen onbeweeglijk nederlag.

‘Hannes, Trien, staot is op! Wor is wakker! Zijde ziek? Wè mankeert er aon? Wè scheelt oew? Heurde gullie nie? Wè is 't nou?’ klonk het verward dooreen.

Op al die vragen kon Hannes niet te gelijk antwoorden. Hij hield zich stil en Trien volgde hem na.

‘Haol is gaouw waoter en azijn en 'nen handdoek,’ beval een pootige vrouw.

‘Neeë, zoete melk is beter,’ meende een ander.

‘Gaauw dan, wè weet-te gij daor aaf? Waoter zeg ik.’

En vijf, zes gedienstige geesten kwamen aandragen, de een met een flesch, de ander met een handdoek, weer een ander met een emmer, een kom, een koffiepot, een pot melk, kopjes, schoteltjes, zout; deze had vlug wat brandewijn gehaald, die kwam met een kruik bier uit den kelder; de verwarring was algemeen.

In een oogwenk stond het vertrek vol menschen en de tafel vol potjes en pannen. Hannes sloeg met zeker welgevallen al die drukte gade. Hij was benieuwd, hoe dat zou afloopen. Voor Trien was 't niet om uit te staan. Ze trilde van woede, nu ze zag, hoe anderen in haar huis den boel omver haalden. Toch bleef ze zich nog meester, maar haar oogen schoten vuur en 't scheelde weinig of ze had zich gansch vergeten en met een paar hartige woordjes de gedienstige geesten de deur ‘uitgebezemd.’

Eensklaps dringt een luid geschreeuw van achter naar voren, een jongen komt aanloopen en schreeuwt: ‘der is 'n vêrke uit 't kot gesprongen.’ Rinkedekinkel... op 't zelfde oogenblik rollen poes en de lamp tegelijk over den grond. Haar honger had de kat naar een pot met melk op de tafel gedreven, en zoodra ze bemerkt was, werd ze door een der vrouwen met een ‘akkaatsch’ verdreven. Eén sprong en met het dier rolde de lamp over den vloer in honderd stukken.

‘Christene zielen, mot hier vandaog alles

kapot?' klonk het eensklaps uit de bedstede.

Aller oogen richtten zich op de spreekster, Trien in eigen persoon, die overeind in 't bed gezeten was.

Daar richt ook Hannes zich op, en met een effen gezicht zijn vrouw aanziende, zegt hij droogweg:

'Trien, ge draogt vort den aaschboel uit.'

En tot de verbaasde omstanders gaat hij voort:

'Vrienden, ge zijt bedankt veur de gedienstigheid, en we zijn alle twee nog goed. Daor is niks aon de hand.'

Met lange gezichten of lachende tronies trekken de 'gedienstigen' af en binnen een kwartier hadden de zaken haar gewonen loop. Of er gelachen werd!

Voor Trien was de dag bedorven. Zij droeg voortaan geregeld iederen avond eer Hannes thuis kwam den 'aaschboel' weg. Een tijdlang verwisselde zij haar titel van 'Mop' met dien van 'den aaschbèèr.' Toen echter het voorval langzamerhand in 't vergeetboek raakte, herkreeg zij haar vorigen bijnaam van 'Trien de Mop.'

A. VAN BAARDWIJK.

Het dertiende.

'Toen ik nog een kleine jongen was, een bengel van een jaar of negen,' zoo verhaalt boer Wouters, terwijl hij zijn grove handen ter verwarming uitsteekt naar het hoog opgestapeld houtvuur onder de breede ouderwetsche schouw, 'toen ik nog een kleine jongen was, was ik een rechte gulzigaard, grooter gulzigaard, dan misschien een van u allen.'

En 't zijn goede eters, gezonde, frissche boerenkinderen, die hem aanstaren, nu grootvader zich tot vertellen zet. Hun bolle wangen en frissche kleur bewijzen, dat zij moeders tafel eer aandoen. Vijf, zes in getal zijn zij neergezeten, deze op een stoel, die op den rand van den turfbak, gene op den grond, terwijl de twee kleinsten zich vermaken, door van de houtblokken een huisje te bouwen. Bij 't rossig schijnsel van het vuur onderscheiden we vader, moeder en grootmoeder, terwijl ginds, bij 't geelachtig schijnsel der ouderwetsche spaarlamp, de meid zich onledig houdt met het herstellen der kousen van Wouters' kleinkinderen. 't Is winteravond; 't werk in stal en schuur is afgedaan, de knechts zijn uit buren tot een uur of acht en de kinderen mogen nog wat op blijven, omdat de nacht toch lang genoeg is.

En nu zij weten, dat grootvader vertellen gaat, zouden zij voor niet nog zóóveel hun gezellig hoekje verlaten. Hij kan vertellen, mooi, zoo mooi, dat zelfs de meid wel eens haar stopnaald rusten laat en hem met open mond aangaapt.

'Ik was een rechte gulzigaard,' gaat boer Wouters voort, na aan de gloeiende houtskolen zijn pijp nog eens te hebben aangestoken. 'Maar laat ik er bijvoegen, dat ik bij lange na niet zoo verwend was, als jelui, hoor! In plaats van dik gesmeerde boterhammen en een kop warme melk kreeg ik dikwijls 's morgens niets dan een snee roggebrood twee, drie, al naar er genoeg was of niet. 's Middags aardappels met uien of rapen, en dan waren we al heel blij, want 't gebeurde ook wel eens, dat we voor een ledige tafel konden aanzitten. Mijn kost was dus niet te vet. De rest was al evenzoo: schoenen had ik niet; 's zomers liep ik blootvoets, terwijl het ook veel voordeeliger uitkwam mij in mijn hemdsmouwen dan in een kiel of jas naar school

te sturen. Mijn goede moeder stierf, toen ik nog klein was, vader toen ik pas acht jaar telde, en daar stond ik, arm als Job, geheel alleen en aan mij zelven overgelaten. Ik was nog bijna nergens goed voor. Lezen kon ik maar weinig; overdag, als vader bij baas Dirks aan 't werk was, ging ik liever de bosschen in, vogelnestjes uithalen of beuke- en hazelnoten rapen, veel liever dan in de school met mijn dikke vingers griffel of pen te hanteeren en op den koop toe nog straf te krijgen voor mijn guitenstreken. Ik ke[n]de alle akkers, wegen, boschjes en slooten een half uur in 't rond zeker zoo goed als de letters in 't spa-a-boek en kon veel beter boomklimmen en slootjespringen dan mijn naam schrijven. Ik was dus een half wilde knaap, met wien niet veel aan te vangen was, en waarmee de *Arme*, het armbestuur, opgeschept zat.

Gelukkig sprong onze goede pastoor voor mij in de bres. Baas Dirks, bij wien mijn vader altijd als arbeider had gewerkt, zou mij uit medelijden en om de nagedachtenis van mijn vader bij zich in huis nemen. 's Zomers zou ik de koeien of schapen hoeden, boodschappen doen, hout en turf aandragen en meer dergelijke, huishoudelijke bezigheden verrichten; 's winters zou ik naar school kunnen gaan om 't ontbrekende in mijn kennis van lezen en schrijven aan te vullen.

Dat was voor mij een heele verandering. In 't eerst was ik maar half verzoend met mijn nieuwe omgeving. Baas Dirks was heel goed voor me; knorren en grommen deed hij nooit, ofschoon er wel eens reden voor was. Maar naar mijn inzicht werd mijn tijd te veel in beslag genomen door gezette bezigheden. Ik was nog eens graag los van den band en dat ging nu niet meer. Was ik bij de koeien in de wei, dan ging ik graag eens een klein uitstapje maken naar den omtrek, om te zien, of alles bleef, zooals het was, toen ik er nog vrij ronddoolde. Maar, nadat de baas mij eens op mijn plichtverzuim betrapt had, kreeg ik een hartelijke vermaning van onzen pastoor en ik werd wijzer. Ik wist althans, dat dit geen tweeden keer zou moeten gebeuren. Langzamerhand gewende ik aan mijn nieuwe omgeving, vooral door toedoen van de vrouw, die, uit medelijden met mij, mij beter behandelde, dan ik had durven verwachten. Eten kreeg ik zooveel als ik noodig had, en dat was nog al heel wat. ‘De jongen is hol,’ hoorde ik de knechts wel eens zeggen, doch daar stoorde ik me niet aan. Ik at maar door met echte jongensvrijmoedigheid en graagte en was er zelfs eenigszins trotsch op, hierdoor de aandacht van anderen te kunnen trekken. Niets was er echter, dat ik liever deed, dan met korf of kruiwagen naar 't dorp gaan om boodschappen. Dan zag ik weer velen van mijn oude kennissen onder de menschen en onder de dieren. Ik kwam bij bakker en slager, winkelier en schoenmaker; en overal had men een grapje met mij, of gaf mij een extraatje. Soms had ik zes, zeven boodschappen te gelijk te verrichten, en dan gebeurde het wel eens, dat ik er eentje vergat. Dan liep ik een geduchte vermaning op en kon gewoonlijk met hongerige maag den tocht nog eens ondernemen. Maar één vergat ik nooit, n.l. den banketbakker. Ge kijkt vreemd op, niet waar? Wat moest ik daar doen? Luistert.

Baas Dirks woonde op een pachthoeve. Die behoorde aan een heer uit de stad. 's Zomers nu vond deze er veel genoegen in met vrouw en dochter per tilbury of sjees een uitstapje te doen naar zijn eigendommen. Vast iedere week kon men hem verwachten. Dan diende vrouw Dirks 't maal op in de mooie zijkamer en vergat nooit een dozijn taartjes bij het dessert op te dienen. Die maaltijd werd haar ruimschoots vergoed, en ik was de aangewezen persoon om al het benoodigde, wat de boerderij niet opleverde, van 't dorp te halen. Zoo kwam het, dat ik ook bij den suikerbakker wezen moest. Hoe herinner ik me nog den eersten keer! Wat geur van zoetigheid en lekkers kwam mij tegen, toen ik de deur opende. Hoe nieuwsgierig bekeek ik glazen

en flesschen en doozen en trommels! Hoe keek ik met groote, heel groote oogen naar de handen van den bakker, neen naar de taartjes, toen hij ze één voor één in een grooten, papieren zak deed. Eensklaps ontsnapte mij een zucht.

'Hemel,' dacht ik, 'wat moet het smullen zijn, voor wie die eten mag.' De bakker had mijn zucht gehoord, mijn bewonderende blikken opgemerkt, en terwijl hij mij den zak met taartjes overreikte, klopte hij mij even op mijn blooten kroeskop.

'Onderweg niet opeten, hoor! En voorzichtig, niet stooten!' Meer niet. Weg was ik.

'Ze opeten? Neen, ik was een eerlijke jongen. Opeten dus niet, maar bekijken? Waarom niet? Dat mocht toch wel? Buiten 't dorp gekomen, zette ik mij neer, haalde één voor één voorzichtig de zaligheden voor 't verhemelte uit den zak en lei ze neer op een grooten arduinsteen boven 't metselwerk van een duiker, die onder den weg doorliep. Zoo beschouwde ik ze stuk voor stuk met verlangende blikken en trachtte op die wijze aan mijn trek te voldoen. Eensklaps, wat was dat? Schemerde het voor mijn oogen? Zag ik dubbel? Ja.... neen.... ja toch! Werktuiglijk telde ik de rij voor me: jawel, er waren er dertien! Dertien voor 't dozijn, dat is 't gebruik zoo, maar ik wist het toen niet. Wat een ontroering! Een gevoel van blijdschap kwam in mij op. Zou de bakker zich vergist hebben? Zou hij er altijd dertien geven? Als ik het eens opat? Dan wist ik toch ook, hoe ze smaakten. Maar als de vrouw of de baas het eens merkten! Kom, die hadden er toch maar twaalf besteld. De bekoring hield aan, werd sterker, overwon. Ik weerstond haar niet. Haastig greep ik één der lekkernijen. Met gesloten oogen zette ik er de tanden in. De eerste mondvol was er door, de tweede volgde.... daar was mijn begoocheling voorbij. Ik had van de verboden vrucht gegeten: de wroeging volgde. Nu begreep ik eerst, wat ik had gedaan. Als het nu eens uitkwam, wat dan? De angst maakte zich van mij meester. Ik pakte alles weer in en begon te loopen, zoo hard ik kon, tot dicht bij huis. Toen durfde ik haast niet meer. Maar 't moest. Ik moest me onnoozel houden en trad binnen, met hoogroode kleur en schuwen blik. Ik werd geprezen, omdat ik zoo spoedig thuis was. Van de taartjes geen woord. Zou de bakker zich vergist hebben? Dat moest dan wel. Later begreep ik dat de vrouw het wel merkte, maar mij niet wilde ondervragen. Had ik het gedaan, dan zou ik toch ontkennen, dacht zij. En was 't een vergissing van den bakker, dan zou zij er hem over spreken; dan kwam zij toch achter de waarheid. Ze wilde nu liever nog eens zien, hoe ik het den volgenden keer zou maken. Ze zei er mij dus niets van. Buiten gekomen, herademde ik. De bakker, dacht ik, heeft zich zeker eentje vergist. Zou hij het later niet gemerkt hebben? En dan? - Toen ik dus de volgende week weer zijn winkel binnentrad, klopte mijn hart niet erg rustig. Hij zei er echter ook niets van en scheen niets te vermoeden. Ik was gered. Met de oogen volgde ik zijn bewegingen en zie, weer deed hij er dertien in den zak. Ja, dertien, goed geteld. Dat deed hij zeker altijd zoo. Maar de vrouw had er toch geen gemist, misschien vergiste hij zich wel weer. Inwendig verheugd spoedde ik mij den winkel uit, en aan den blauwen steen gekomen, haalde ik de lekkernijen weer voor den dag met het stellige voornemen één der dertien voor mij uit te kiezen.

Ik meende, dat ik het nu wel ongestraft zou kunnen doen. Doch, terwijl ik aandachtig mijn begeerig oog tot onderzoek op de geheele rij gericht houd, hoor ik onverwacht voetstappen op den weg. Hemel, 't was de pastoor, die rustig zijn brevier las. Ik zat in de klem! Och neen, de goede man zou er geen kwaad in gezien hebben, dat ik de versnapering bewonderde. Hij kon toch niet weten, dat ik er een van opeten zou. Maar zoo denkt een schuldig geweten niet. Mijn voornaamste zaken bijeen pakkende, liet ik mijn taartjes in den steek en kon mij nog juist achter een tuinhaag

verbergen. De pastoor ging voorbij zonder iets te bemerken. Gelukkig! maar ja wel. Daar komt van den anderen kant een meisje van omstreeks twaalf jaar en vraagt den pastoor een aalmoes. Ha, ik kende haar wel en wenschte haar honderd uur ver. De pastoor gaat verder, na haar een geldstukje gegeven te hebben en verdiepte zich weder in zijn lectuur. Ik wachtte nog een oogenblik alvorens uit mijn schuilhoek te komen, toen ik zag, dat het meisje met open oogen was blijven staan voor de zonderlinge tentoonstelling op den steen. Daar schoot ik met dreigende vuist en toornig gelaat op haar af.

'Afblijven, zul je er afblijven!' schreeuwde ik.

Ze keek me verwonderd aan. 'Ben ik dan een dief?' vroeg ze.

Ik antwoordde niet. Ze stond er ten minste voor bekend.

Hanna, anders kende ik haar niet, was een bedelmeisje. Haar vader was reeds lang dood, haar moeder nog slechts eenige maanden. Zij was uit een vreemde streek gekomen en had zich

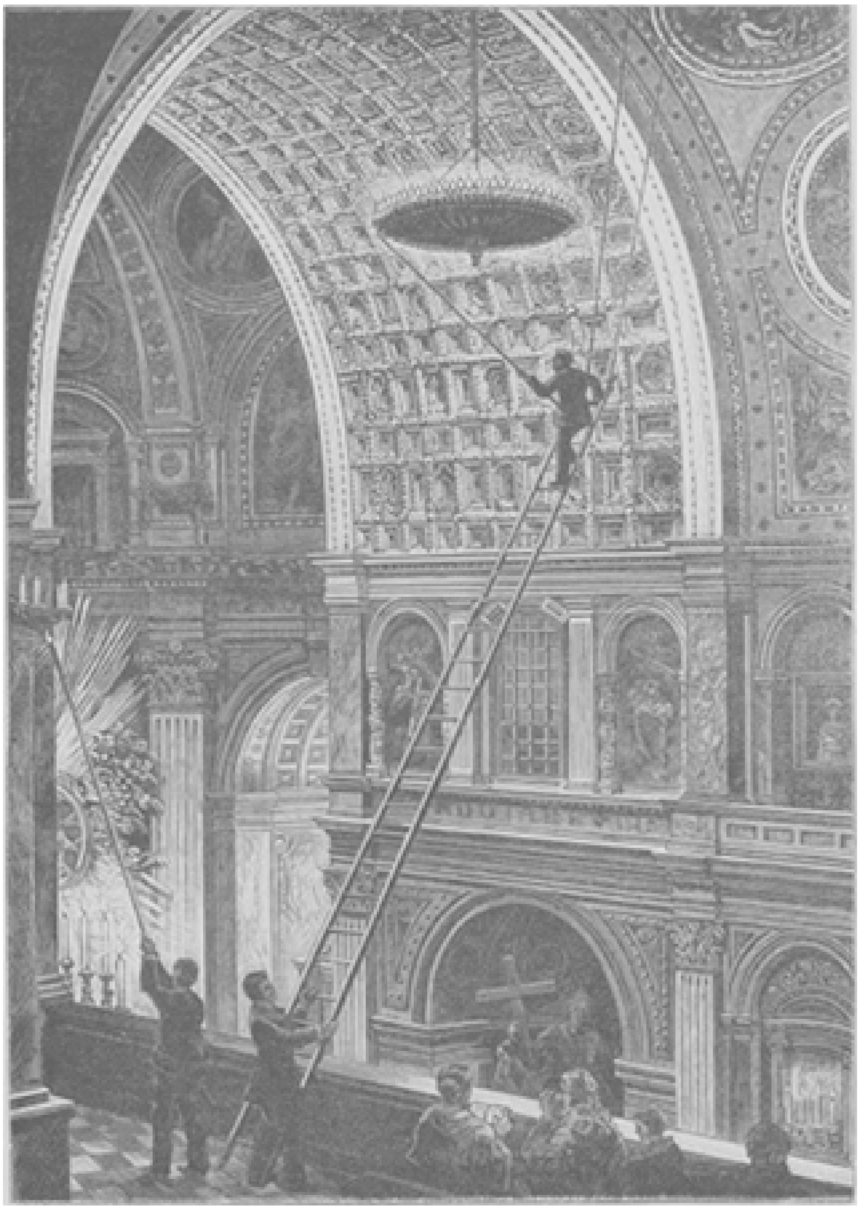

TOEBEREIDSELEN VOOR HET PAASCHFEEST IN EENE KERK TE ROME.

op een naburig dorp gevestigd. Familie had de wees dus niet en niemand wilde haar opnemen en geheel voor haar zorgen. Zoo bleef ze in 't wild loopen, sliep 's nachts nu hier, dan daar, in schuur of hooiberg, en moest leven van wat medelijdende menschen haar gaven, of.... van wat ze wegnam, zooals men wel eens had gezegd.

Toch was ze goed en gedienstig, dat wist ik wel. Het speet me, dat ik haar zoo ruw had toegesproken.

'Waar ga gij naar toe?' vroeg ik.

FABIOLA, NAAR DE SCHILDERIJ VAN J. HENNER.

'Naar 't dorp. Mijnheer pastoor heeft me geld gegeven.

'Koopt gij daar lekkers voor?'

Lekkers?' Ze keek me verbaasd aan. 'Neen, brood.'

'Brood?' Ik trok een min of meer vies gezicht.

'Gij hebt zeker van morgen nog niets gegeten?' vroeg ik.

'Gister ook niet.'

'Niet gegeten?' Nu was ik verwonderd. Ik keek haar aan. Ik kon het niet gelooven.

‘Ja,’ zei ze, ‘als de menschen me niets geven, heb ik niets. Dat gaat den eenen dag beter dan den anderen. Gister heb ik niets gekregen. Gelukkig zag ik mijnheer pastoor.’

Niet gegeten! Ik was er verslagen van. Ik had medelijden met haar en wilde haar helpen.

‘Daar,’ zei ik, en reikte haar het taartje, dat ik reeds voor mij zelven bestemd had, ‘eet dat maar op.’

‘Maar dat mag ik niet, dat is niet van u.’

‘Dat komt er niet op aan. Eet maar op.’

‘Neen, dank u, ik wil geen gestolen goed.’

‘Gestolen?’

‘Ja, kijk,’ zei ze, ‘toen mijn moeder stierf, heb ik haar beloofd, altijd eerlijk te zijn en nooit iets weg te nemen, wat mij niet toekomt. Dikwijls ben ik al in de gelegenheid geweest iets te nemen, maar iederen keer is het, alsof moeder dan voor me komt staan en me waarschuwt: “Kind, niet doen.” En al heb ik dan ook honger, ik blijf er af. Er naar kijken mag ik wel, is 't niet? Dat is geen kwaad. Maar 't wegnemen, dat mag ik niet.’

Ik zweeg.

‘Eens had ik nog meer honger dan nu. Ik trok een raap uit op den akker en wilde dien opeten. Maar eensklaps schrikte ik op, mijn ooren suisden, 't was als hoorde ik duidelijk moeders stem en verschrikt stak ik de raap weer in den grond. Ik had toch niet gestolen. Ik loop gauw naar 't dorp, want ik heb veel honger.’

Weg was ze. Ik bleef alleen. Ik dacht na. O, wat zou mijn moeder zeggen, als zij alles wist! Ik was een dief! Ja, ik gevoelde het, een echte dief, niet uit honger, maar uit gulzigheid, snoeplust. Wat zou vader zeggen, als hij 't wist O, ik was een dief. De vogels in de boomen, ze piepten: dief, dief! De wachthond aan den ketting blafte: dief, dief! 't Suisde in mijn hoofd: dief, dief! 't Werd me te eng. Ik ging zitten. Ik weende, weende lang en oprecht.

Ik werd opgeschrikt door den klank eener stem.

‘Wat voert gij nu uit? Gij doet ook goed uwe boodschappen.’ 't Was Hanna. Ze was al terug uit het dorp en hapte in een stuk brood. ‘Zeg, wat scheelt er aan? Waarom huilt gij?’

‘O Hanna, ik ben een dief!’

‘Gij?’

‘Ja!’ En schreiende vertelde ik haar mijn misdrijf.

Zij luisterde met een ernstig gezicht.

‘Weet gij wat gij doen moet, Frans? Gij moet het baas Dirks vertellen.’

‘Hem.... vertellen? Dat durf ik niet!’

‘Gij moet toch.’

‘En als hij mij dan eens wegjaagt?’

‘Dat zal hij niet doen. Als gij het ronduit zegt, zal hij het u wel vergeven. En al doet hij het niet, gij moet toch, anders blijft gij een dief.’

‘Ik durf niet.’

‘Toch wel. Ik zal met u mee gaan tot aan 't huis toe. Als gij 't gezegd hebt, komt gij mij maar vertellen, hoe het afgeloopen is.’

Ze had me overwonnen. Ik kon niet weerstaan. Ik ging mee en trad binnen met kloppend hart en beschaamd gelaat.

‘Zoo,’ zei baas Dirks, ‘gij zijt lang weggebleven. Leg de taartjes maar op den schotel.’

Ik gehoorzaamde bevend. Baas Dirks sloeg nauwkeurig acht op mij.

‘Hé, wat is dat?’ zei hij, ‘daar zijn er dertien. Hoe komt dat? Den vorigen keer bracht gij er twaalf mee.’

Luid snikkend viel ik voor hem op de knieën en bekende. ‘Foei,’ zei hij, ‘dat is slecht. Maar omdat gij het zelf uit uw eigen bekent, zal ik het u maar vergeven.”

‘Neen, baas, niet uit mijn eigen, Hanna heeft het mij gezegd. Ze staat aan de deur.’

De baas ondervroeg me geduldig en hoorde mijn verward verhaal aan. ‘Arm meisje,’ zei hij, ‘arm meisje. Kom, Frans, geef me uw hand. Doe zoo iets nooit meer, hoor. Foei, een dief! Nooit meer, hoor! En roep Hanna.’

Ze kwam. Baas Dirks ondervroeg haar. Hij scheen tevreden. ‘Zie Frans,’ zei hij, ‘bedank haar, dat ze u zoo goed geraden heeft. Neem een voorbeeld aan haar. En wees voortaan eerlijk in alles. En gij, beste meid, gij moogt hier blijven. Gij verdient geen bedelaarsleven. Gij blijft hier wonen. Gij zult goed oppassen, dat weet ik wel.’

Zoo kwam Hanna bij baas Dirks. Ik hield veel van haar. Ze maakte mij beter en braver, want voor haar deed ik alles. Haar invloed op mij was onbeperkt. Aan haar heb ik het te danken, dat ik later baas Dirks ben opgevolgd op de hoeve, en zoo al niet rijk, dan toch welgesteld geworden ben.’

‘En Hanna, grootvader, waar bleef die?’

‘Dat is uwe grootmoeder, beste kinderen. Eerst maakte zij van mij een eerlijk mensch, later een gelukkig man.’

Siena en zijne hoofdkerk.

Zeer ten onrechte wordt het gastvrije Siena, boven welks poort men het gulle opschrift leest: ‘Wijd opent u Siena zijn hart’ (*cor magis tibi Sena pandit*) door de meeste toeristen in Italië overgeslagen. Want maar weinige steden van het Apennijnsche schiereiland kunnen, wat ligging en kunstschatten aanbelangt, zich met Siena meten; en misschien heeft geen andere het karakter der Italiaansche middeleeuwen zoo trouw bewaard. Een wandeling door de straten der stille plattelandsstad, die vroeger een machtige republiek was, met Florence wedijverde en tweehonderd duizend inwoners telde (thans tot twintig duizend geslonken) verplaatst ons in een andere wereld.

Enge, kronkelige straten, rechts en links paleis aan paleis, bijna alle in den Italiaansch-gothischen stijl. Wel ergert ons ook hier de dwaasheid der moderne Italianen, die de namen der oude straten veranderen om de helden der revolutie, Garibaldi, Cavour en Victor Emmanuel te verheerlijken. Gelijk bijna overal, zelfs in de armzaligste plaatsjes, heet ook in Siena de hoofdstraat *via Cavour* en is het marktplein, het oude eerwaardige *Campo*, als *piazza Vittore Emmanuele* gedoopt. Maar men vergeet die hinderlijke namen spoedig, als men het middelpunt der stad betreedt, omgeven met gekanteelde paleizen en door het volk nog algemeen *Campo* genoemd. Dit reeds door Dante vermelde plein heeft den vorm van een schelpsgewijze uitgeholden halven kring; men heeft het met de *arena* van een antieken schouwburg vergeleken.

Het is stil en eenzaam op het zonnige plein; alleen in het midden bij de beroemde stadsfontein, *Fonte Gaja* genoemd, heerscht een beetje leven. Het prachtige halfverheven beeldwerk, waarmee Jacopo della Quercia de fontein sierde, is in den laatsten tijd door copieën vervangen, terwijl de erg beschadigde oorspronkelijke stukken in het dommuseum geborgen werden. In het midden ziet men de H. Maagd,

omgeven van acht christelijke deugden, verder twee vlakke beeldvoorstellingen: de schepping van den mensch en de verdrijving uit het paradijs.

Het *Campo* diende in de tijden der republiek voor het houden der groote volksvergaderingen en het vieren van feesten. Thans is het eenzaam; alleen op den 18en Augustus van ieder jaar, als wanneer de beroemde wedrennen (*il Palio*) plaats hebben, heerscht hier groote bedrijvigheid.

Aan de zuidzijde van het marktplein, van waar de verschillende stadswijken zich straalsgewijze over de aaneenliggende heuvels uitstrekken, verheft zich het raadhuis (*palazzo pubblico*) een prachtig gothisch gebouw van baksteen, dat tusschen 1289 en 1309 werd opgetrokken, met een breeden gevel en een slanken toren ter zijde; voor den laatste staat een kleine kapel, door de stad opgericht ter voldoening eener gelofte, tijdens het pestjaar 1348 afgelegd.

Wie den toren beklimt, ziet de moeite van het beklauteren eener donkere, bijna eindelooze wenteltrap rijk beloond: de heele stad, die als een koningin troont op een heuvelkam, ligt met haar muren, kerken, paleizen en torens voor hem. Heerlijk is ook de aanblik van het omringende landschap, dat de woorden in herinnering brengt, waarmee Enea Silvio Piccolomini (de latere Paus Pius II) zijn geboortestreek schildert. Zacht golvende heuvelen, oofttuinen en wijngaarden (*colles clementer elevati*, *aut domesticis arboribus vitibusque consiti*).

Niet minder dan het natuurgenot, hetwelk men op den torentrans hoog in de lucht smaakt, is het kunstgenot, dat de bezichtiging van het inwendige van het gebouw oplevert. Hier is men geheel in de middeleeuwen verplaatst en kan nagaan hoe de geest van geloof dien grooten tijd en al zijn scheppingen doordrong. Gelijk op de buitenzijde van het raadhuis met groote gouden letters de naam Jesus prijkt, zoo is het ook in de wereldberoemde raadhuiszaal, *Sala delle Balestre* genoemd.

De ongeveer 50 voet breede hoofdwand wordt geheel ingenomen door het fresco van Simone Martini, voorstellende de tronende Madonna omgeven van heiligen, waaronder de patronen der stad. Alle kenners zijn het er over eens, dat in weinig schilderijen de zieletrek en de teere voornaamheid der school van Siena zoo zuiver en licht naar voren treden als in dit grootsche fresco. De ideale schoonheid der H. Maagd is voor ieder, die het gezien heeft, onvergetelijk. Uit de kinderlijk ongekunstelde, deels berijmde opschriften blijkt dat het werk in het jaar 1315 ontstaan is.

Op den tegenovergestelden wand vinden wij historische voorstellingen, namelijk het prachtige ruiterbeeld van Siena's beroemden veldheer Guidoccio Fogliano de Ricci, op den achtergrond een landschap met middeleeuwsche burchten en een versterkt legerkamp. Onmiddellijk aan de raadzaal grenzend, alleen door een rijk ingelegd schot daarvan gescheiden, bevindt zich de raadhuiskapel, die Taddeo Bartoli in het begin van de vijftiende eeuw beschilderde. Het is ongemeen teekenend voor den diepen godsdienstzin van het middeleeuwsch gemeentewezen, dat raadzaal en kapel bijna één ruimte vormen.

Achter de raadzaal is de Vredezaal, aldus genoemd naar de bekende allegorische figuur van den vrede in de frescoschilderingen van Ambrogio Lorenzetti, die haar wanden bedekken. Deze tusschen 1337 en '39 uitgevoerde schilderingen zijn van groote beteekenis voor het juist verstand der middeleeuwsche allegorie en symboliek. Op den eersten wand wordt het goede bestuur geschilderd. Is hier de symboliek ongetwijfeld overdreven, men wordt er ruimschoots voor schadeloos gesteld door de prachtige figuren van de eendracht en den vrede, kunstscheppingen van den eersten rang. Van het hoofd der eendracht zegt een bevoegd kunstrechter dat het hooge

majesteit met zielvolle aanminnigheid vereenigt op een wijze, welker wedergade in de middeleeuwen moeilijk te vinden is.

Belangwekkend is ook de reeks portretten in den optocht van de voornaamsten der stad.

Op den tweeden wand ziet men de gevolgen van een goed stadsbestuur. Op den derden als tegenstelling de uitwerking van een slechte regeering. De laatste tafereelen zijn grootendeels vernield, de eerste van bijzonder gewicht wegens het *genre*-karakter der voorstellingen. Er zou geen einde aan komen, wilden wij al de kunstschatten opnoemen, die het paleis nog bovendien bevat. Alleen maken wij nog melding van een zaal, waarin de portretten der achttien Pausen en een en veertig kardinalen hangen, die Siena voor de Kerk opleverde.

De oostzijde van het marktplein wordt door het paleis Piccolomini ingenomen. Dit kolossale, in het laatst der vijftiende eeuw opgerichte gebouw bergt sedert 1859 het groote staatsarchief, misschien het belangrijkste van geheel Italië en ook voor den gewonen leek heel merkwaardig om te bezichtigen. Men vindt er namelijk handschriften van beroemde Pausen als Pius II en Leo X, benevens kostbare miniaturen onder glas ten toon gesteld. In een der kasten vindt men de uiteengespreide bladen van een commentaar op Dante's *Divina Commedia*, door een tijdgenoot geschreven.

Van de markt is de weg niet ver naar het huis der bekende Heilige, die de grootste roem harer vaderstad geworden is. Catharina Benincasa, de eenvoudige dochter van een verver (het bedrijf van verver en looier wordt nog heden in den omtrek van het huis druk beoefend) is een der wondervolste verschijningen in de wereldgeschiedenis. Als engel der armen naar lichaam en geest, als heldhaftige ziekenverpleegster tijdens de pest en als machtige boetpreekster oefende zij een onberekenbaren

invloed uit op de gemoederen harer tijdgenooten.

Aan haar tusschenkomst was het voornamelijk te danken dat de tooverband, waarin Philips de Schoone de macht der Kerk had weten te kluisteren, verbroken werd en het Pausdom van Avignon naar Rome terugkeerde.

Vol eerbied betreedt de bezoeker de in kapellen herschapen vertrekken van het huis der Heilige, die voor de Italiaansche kunst even beteekenisvol is geworden als de H. Franciscus.

Westelijk van dit eerbiedwaardig heiligdom verheft zich op een hoogte, vanwaar men een schoon uitzicht heeft, de kerk van den H. Dominicus; in een harer kapellen toont men het in zilver gevatte hoofd der H. Catharina alsmede de beroemde schilderij van Soddoma, voorstellende haar geestvervoering. Van belang zijn in deze kerk ook de talrijke grafsteenen van Duitsche studenten, die in de vijftiende of zestiende eeuw met voorliefde de hoogeschool van Siena bezochten. Aan den voet van den heuvel, waarop de Dominicanerkerk troont, ligt het oude fonteinhuis Fontebranda, door Dante en Alfieri verheerlijkt.

Weinige minuten verder heeft men het oratorium van den H. Bernardino, die naast Catharina wel de meest genoemde persoonlijkheid der oud-eerwaardige stad is. Over de kunstschatten, die dit heiligdom bergt, spreken we niet evenmin als van de rijke stedelijke schilderijen-verzameling. Dit zou ons te ver voeren, en wij hebben het voornaamste kunstgewrocht van Siena, de prachtige, op het hoogste punt der stad gebouwde domkerk nog niet eens vermeld!

In dit pronkstuk heeft de middeleeuwsche burgerij van Siena zich zelf een schitterend gedenkteeken van vroomheid en kunstzin opgericht. Wereldberoemd is vooral de gevel, bijna overrijk gesierd met figuren en ornamenten in beeldwerk en mozaïek, met baldakijnen, kolommen en pinakels.

Even schilderachtig als dit meesterstuk van uitwendige versieringskunst werkt het inwendige van den dom met zijn wisselende rijen van wit en zwart marmeren pijlers en zijn rijke schatten aan beeld- en schilderwerk. Van de hoogte der gewelven blikken op azuren grond honderden gouden sterren neer, terwijl door de beschilderde vensters een gedempt licht binnenvalt. Geen hoekje in het ruime godshuis is zonder sieraad, zelfs de vloer is met mozaïeken in verscheidene marmersoorten bedekt, een werk ten deele uit de veertiende, ten deele uit de zestiende eeuw afkomstig.

Meestal is dit kunstwerk met planken belegd; maar de koster laat toch de fraaiste gedeelten zien. Geheel onthuld wordt de vloer alleen op hooge feestdagen.

Na de bezichtiging van den vloer trekt ons vooral het beroemde altaarstuk van Duccio di Buoninsegna (in 1339 gestorven) dat eens het hoogaltaar sierde, maar sedert helaas in tweeën verdeeld en in twee zijkapellen overgebracht is. In de kapel rechts van het koor bevindt zich de voorzijde, de tronende Madonna, van engelen en heiligen omgeven. De achterzijde in de andere kapel vertoont de lijdensgeschiedenis des Zaligmakers. Toen het werk in het jaar 1310 voltooid was, droeg men het in plechtige processie door de stad naar de kerk.

Aan beeldhouwwerk bevat de dom zóóveel uit verschillende tijdperken, dat de opmerking gemaakt is, men zou hier een volledigen cursus in de geschiedenis der Toscaansche beeldhouwkunst, van de middeleeuwen af tot den bloeitijd der renaissance toe, kunnen doormaken. De kroon van al deze kunstwerken is de kansel van Nicolo Pisano, die zijn mededinger in Pisa ver overtreft.

Op het hoogaltaar prijkt het beroemde bronzen tabernakel van Vecchietti. Onder de grafteekenen is vooral merkwaardig dat van den bisschop Tommaso Piccolomini (gestorv. 1483).

Van bijzonder belang zijn ook de zegeteekenen, die in de kerk bewaard worden, zooals bij voorbeeld de reusachtig lange vaandelstang der Florentijnen, door de Sieneezen in het jaar 1260 in den bloedigen slag van Monaperti buitgemaakt. Onder het domkoor bevindt zich de doopkapel, evenzoo met de heerlijkste kunstwerken gesierd. Het eigenlijke juweelkastje der kathedraal is de verzameling koorboeken. Prachtige bronzen deuren geven toegang tot de rijke renaissance-zaal, waar de negen en twintig boeken met hun bewonderenswaardige miniaturen bewaard worden. Vooral bewondert men er de tafereelen uit de levensgeschiedenis van Pius II door Pinturicchio. Nog volkomen onbeschadigd stralen deze schilderingen den beschouwer tegen en verplaatsen hem in den kleuren- en vormenrijken tijd van het begin der Italiaansche renaissance.

Toen Böhmer en Passavant in het jaar 1819 Siena bezochten, voelden zij zich door deze schilderingen vooral aangetrokken en van geestdrift ontgloeid ‘voor dien tijd, waarin leven, staat en kunst, uit den kerkelijken bodem van zedelijken godsdienstzin opgegroeid, zoo heerlijk ontwikkeld waren.’

Iets schooners dan deze reeks van schilderingen heeft Siena niet aan te wijzen; wie ze eens gezien heeft, vergeet ze nimmer.

Bij de Platen.

Toebereidselen voor het Paaschfeest in een kerk te Rome. -

Op het hoogfeest van Paschen prijken onze kerken natuurlijk in feestelijken dosch, maar terwijl de versiering ten onzent zich gewoonlijk tot het altaar bepaalt, is het in Italië en met name te Rome gebruikelijk bij groote feesten het heele kerkgebouw op te tooien. Draperieën, met goud geborduurd en met gouden franjes afgezet, worden opgehangen langs de wanden en de kolommen, ja soms wordt heel het inwendige van de kerk met zulke behangsels bekleed.

Maar wat vooral onder de rijk beschilderde gewelven een tooverachtigen indruk maakt, dat zijn de groote vergulde lichtkronen met honderden waskaarsen. Zij passen geheel bij de pracht van den weelderigen renaissance-stijl, die in ons oog weinig kerkelijks heeft en meer aan een schitterend opera-gebouw, of aan een vorstelijk paleis doet denken, maar dien men in Italië en vooral te Rome toch algemeen voor kerken vindt aangewend.

Onze gravure, waar men zoo'n lichtkroon van een rijk met *caissons* versierd gewelf ziet afhangen, kan er eenigszins een denkbeeld van geven.

Het aansteken van die kronen, welke vaak heel hoog hangen, is soms een halsbrekend werk, zoooals onze gravure aanschouwelijk te zien geeft. Door middel van een lange ladder, die met het boveneinde aan een paar stevige touwen van het gewelf afhangt en met het ondereinde op een galerij rust, waar zij door een helper wordt vastgehouden, moet de lichtaansteker met een grooten stok de kaarsen zien te bereiken.

In andere deelen van het gebouw zijn weer andere werklieden bezig met het aansteken der kaarsen, die overal hetzij op kronen, hetzij op candelabers of *appliques* zijn aangebracht. Want tegen dat de dienst aanvangt moet natuurlijk alles klaar zijn en het heele tempelgebouw baden in een zee van gouden waslicht.

Fabiola. -

Fabiola is, zooals men weet, de titel van den beroemden christelijken roman, waarin kardinaal Wiseman een meesterlijke schildering leverde van de kerk der catacomben en het leven der eerste Christenen. Gelijk Bulwer in zijn *Laatste dagen van Pompeji*, in den aantrekkelijken vorm van een verdicht verhaal, de heidensche wereld van de eerste eeuwen onzer jaartelling deed herleven, zoo koos de hoogbegaafde kardinaal hetzelfde genre om ons in levendige tafereelen de ontluikende christelijke wereld voor den geest te tooveren. Geschiedenis, sage en verdichting weefde hij meesterlijk dooreen tot een kunstschepping, die verstand, gevoel en verbeelding gelijkelijk bevredigt.

Ofschoon Fabiola, gelijk hij ze schildert, in werkelijkheid geen historische persoonlijkheid is, mag zij toch als de type gelden van menige christelijke Romeinsche vrouw uit haar tijd, die inderdaad wel gesproken en gehandeld zal hebben, zooals kardinaal Wiseman zijn Fabiola doet spreken en handelen.

De bekende schilder J. Henner heeft gepoogd, het ideaal, dat den romandichter voor den geest zweefde, door een plastisch beeld weer te geven, waarin hij, zooals de lezer bekennen zal, heel gelukkig is geslaagd. Zijn Fabiola heeft niet alleen de zuivere Romeinsche type, op haar gelaat leest men ook al den zielenadel, de reinheid, den geloofsmoed, de vastberadenheid, kortom al de deugden en uitgelezen hoedanigheden, waarmee kardinaal Wiseman de heerlijke schepping zijner verbeelding uitrustte.

Henner is een Elzasser van oorsprong. Te Bernwiller in Sundgau geboren, genoot hij zijn opleiding te Altkirch, later te Straatsburg en vestigde zich vervolgens te Parijs. Hij verwierf verschillende onderscheidingen: zoo is hij officier van het legioen van eer, lid der Parijsche academie en zetelde meermalen in de jury voor den Parijschen salon.

Allerlei.

Een en ander uit het Hemelsche Rijk. -

De Chineezen, de bewoners van het Hemelsche Rijk, behooren zeker tot de merkwaardigste volken van den aardbol, en vooral door den oorlog met Japan is weer meer de aandacht op dit eigenaardige volk gevestigd, dat zoo lang en zoo hardnekkig zijn havens voor den Europeeschen handel en de Westersche beschaving sloot, maar eindelijk voor de taaie hardnekkigheid der Europeanen heeft moeten zwichten.

Toch weet men over het algemeen nog weinig van het doen en laten der Chineezen, en daarom zullen enkele bijzonderheden daarover zeker met genoegen gelezen worden.

De Chineezen veroordeelen misdadigers niet zelden tot den dood door onthouding van slaap. De slachtoffers dezer gruwelijke straf verdragen hun lijden in den regel twaalf tot twintig dagen, waarna de dood hen verlost.

Al heel zonderling is de manier, waarop de Chineezen den eed afleggen. Een zoon uit het Rijk van het Midden, die voor een gerechtshof te Londen den eed moest afleggen, deed dit door een kaars uit te blazen, waarmee hij wilde te kennen geven,

dat zijn ziel, indien hij niet de waarheid sprak, op dezelfde wijze mocht behandeld worden als de vlam van de kaars.

De toestand der straten in de steden is naar Europeesche begrippen ontzettend. De straten van Peking zijn volgens de berichten van ooggetuigen letterlijk stijf van kwalijk riekend slijk, dat zich daar jarenlang heeft opgehoopt.

Voor eenigen tijd gaf de keizer op de klachten der vreemde gezanten, die nauwelijks meer de straat, waarin hun paleizen liggen, durfden betreden, de aanzienlijke som van 30.000 taels (ruim 38.000 gulden van ons geld) uit zijn eigen zak, om de straat weer in draaglijken toestand te brengen. Wat gebeurde er echter? De minister van Openbare Werken, die door den keizer met de uitvoering daarvan belast was, vertrouwde ze aan een vriend toe, die voor het werk één derde van het geld bestemde, maar de overige twee derden in zijn zak stak. De vriend van den minister gaf het werk weer aan een vriend over, en zoo verder, tot ten slotte een arme drommel het werk voor 18, zegge achttien taels aannam, het geld in zijn zak, maar geen schop in den grond stak. De straat bleef in denzelfden toestand.

De Chineesche ambtenaren stellen zich er niet mee tevreden, voor het onderhoud der straten niets te doen, maar zij willen zelfs niet, dat een ander het op eigen kosten doet, zooals het volgende voorbeeld bewijst: Een uit Europa teruggekeerde Chinees, Wa Ti Zo geheeten, die niet langer den allertreurigsten toestand der straat 'van het verbrande meel,' waarin hij ongelukkigerwijs woonde, wilde bestendigd zien, wendde zich tot den met hem bevrienden mandarijn van de wijk met het dringend verzoek, de straat te laten repareeren.

De ambtenaar zei dit toe, maar er gebeurde niets. Na eenigen tijd besloot Wa Ti Zo, de straat op zijn eigen kosten te laten herstellen. Maar nauwelijks was hij daarmee begonnen, of de mandarijn stuurde menschen, die het pas verrichte werk weer ongedaan maakten. Wa Ti Zo deed daarover zijn beklag, maar de mandarijn antwoordde droogjes: 'Als ik de straat door u liet repareeren, zou de gouverneur der provincie denken, dat wij met ons geld geen raad wisten en de belastingen verdubbelen. Zoo dom zijn we niet. De straat blijft zooals zij is!' En zoo is ze gebleven.

Iedere rechte lijn wordt door de Chineezen gehaat. De zonen van het Hemelsche Rijk zoeken ze bij den aanleg van straten en gebouwen zooveel mogelijk te vermijden, en bij het aanleggen van landwegen enz. kan daarvan in het geheel geen sprake zijn. Als het maar eenigszins kan, wordt een kromme lijn of ten minste een zigzaglijn gebruikt. De bijgeloovige staartmenschen denken bij het zien van een

rechte lijn altijd aan den dood en aan bonze geesten.

Du namen der straten zijn eigenaardig. Te Peking is een straat van den ‘ossenhoorn’, van den ‘hoenderpoot’, van het ‘vischoog’, van het ‘verbrande meel’ enz. Een andere straat heet ‘stinkend dal,’ en deze moet haar naam met alle recht dragen. Te Canton is een ‘zuivere-parelstraat’, een ‘straat der welwillendheid’ en ook een ‘straat der liefde.’

Wanneer in eene straat van een Chineesche stad een diefstal wordt gepleegd, wordt de handelaar, voor wiens winkel het gebeurde, daarvoor op de eerste plaats aansprakelijk gesteld. Gelukte de ontdekking van den dief niet, dan worden alle kooplieden in de straat bijeengeroepen en tot eene schadevergoeding veroordeeld Dat maakt bijna iederen Chinees tot een detective en heeft voor gevolg, dat haast alle misdadigers voor het gerecht komen.

De gewone maaltijd bij de Chineezen bestaat uit acht gerechten: twee plantaardige spijzen, eieren, een visch, een schaaldier, gevogelte en tweevleeschgerechten, varkens- en geitenvleesch in het Zuiden, schaaps- en rundervleesch in het Noorden. Bovendien wordt een groote schotel soep bij de rijst opgedragen, die op de Chineesche tafel de plaats van brood inneemt.

Levende kranten. -

Toen er nog geen dagbladen bestonden om het publiek op de hoogte te houden van alles wat er in het dagelijksch leven voorviel, vond men toch in alle groote steden een zeker slag van menschen, dat zich de verbreiding der nieuwstijdingen tot taak had gesteld. De zucht om met de gebeurtenissen van den dag op de hoogte te blijven, was toen even groot als nu, en langzamerhand vormden zich in de grootere steden, zooals Parijs bijvoorbeeld, verzamelplaatsen, waar op gezette uren van den dag de nieuwsgierige menigte bijeenkwam om uit den mond der nieuwtjesjagers te vernemen wat er zooal was voorgevallen. Bij deze verzamelingen openbaarde zich altijd een scherp afgeteekende kaste-geest; de verschillende standen, hielden zich bijeen en duldden niemand bij zich, die niet van hetzelfde allooi was.

In den tuin van het Luxembourg verzamelden zich de schrijvers en geleerden, bij het St.-Augustinusklooster de geestelijken, op het Notre-Dame-plein de kunstenaars, terwijl de tuin van het Palais Royal den adel als vereenigingsplaats diende. Hooggeplaatste personen lieten zich op deze bijeenkomsten niet zien; zij hielden er hun eigen nieuwtjesjager op na, die iederen dag van de verschillende gebeurtenissen verslag kwam geven. In 't jaar 1630 werd te Parijs een soort ‘Nieuwsbureau’ opgericht, waar men voor geld alle noodige inlichtingen kon krijgen omtrent bijzondere personen en familiën, en dat inlichtingsbureel moet bijzonder goede zaken gemaakt hebben.

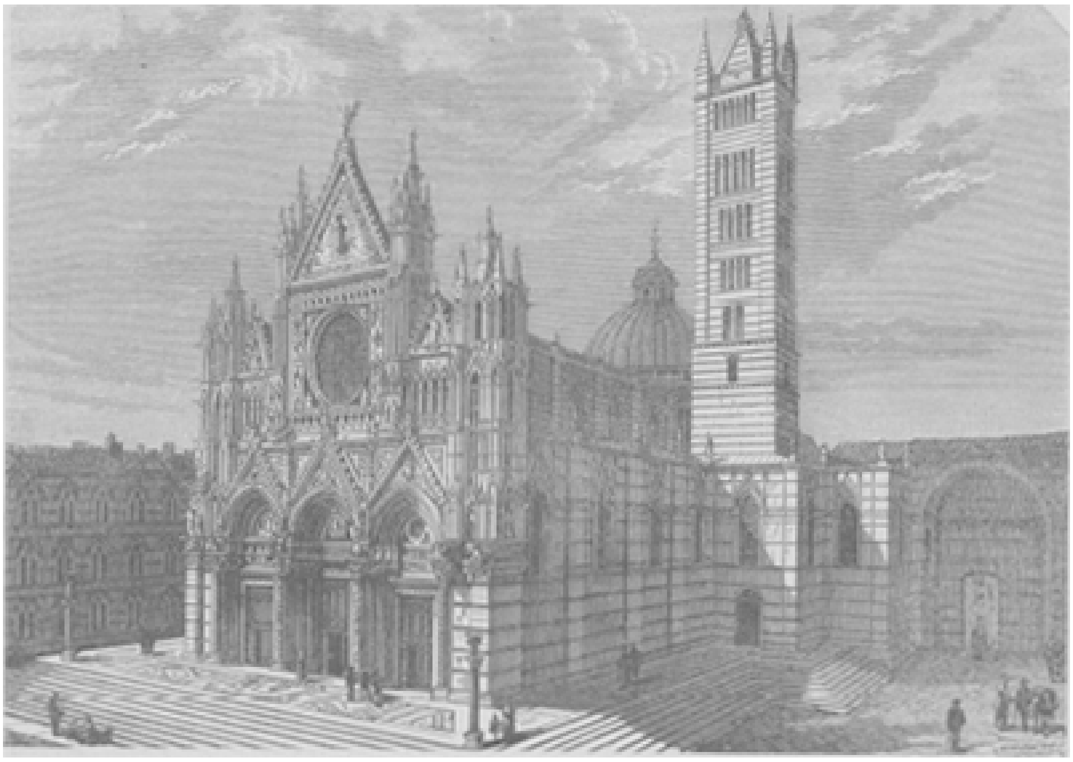

DE HOOFDKERK VAN SIENA.

Slotwoord.

Zoo zijn we dan weer aan het einde gekomen van dezen dertienden jaargang. Heel wat hebben wij afgehandeld in de twee en vijftig achtereen-volgende nummers, de wij onzen lezers week aan week aanboden. En als wij die nummers met hun honderden platen nog eens vluchtig doorbladeren, als wij die bonte afwisseling der verschillende verhalen, schetsen, opstellen, bijdragen groot en klein eens overzien, dan meenen wij ons te mogen vleien, inderdaad volgens onze belofte elk op zijne beurt wat puik te hebben bezorgd.

Daarmee willen we volstrekt niet zeggen, ons te verbeelden dat wij àl de lezers en lezeressen zonder uitzondering bevredigd hebben. Want het iedereen naar den zin te maken is niemand ter wereld gegeven. *Ne Jupiter quidem omnibus*, zeiden de oude Romeinen; dat wil zeggen, dat zelfs Jupiter daar in den tijd geen kans toe zag.

Maar wel durven wij vertrouwen, dat wie geen onredelijke eischen stelt - en daartoe achten wij niemand onzer lezers of lezeressen in staat - erkennen zal dat ook dit jaar de Redactie en de begaafde medewerkers, die haar zoo ijverig steunen, hun beste beentje hebben voorgezet.

Als dat zoo is, dan mogen wij er ook op rekenen, dat wij al de oude inteekenaren, van wie wij bij dezen, onder minzame dankbetuiging voor de betoonde belangstelling, voor een oogenblik afscheid nemen, onmiddellijk weer in den nieuwen jaargang zullen terugzien. En dat niet alleen: wij durven zelfs hopen dat zij ons nog een goed aantal nieuwe lezers er bij zullen aanbrengen.

Zij weten toch bij ondervinding dat dit in hun eigen belang is. Hoe meer inteekenaren de *Illustratie* telt, hoe beter zij hen bedienen kan. Hier geldt het tegenovergestelde van het spreekwoord dat zegt, dat vele varkens de spoeling dun

maken. Hier is een ander spreekwoord van toepassing, namelijk: hoe meer zieltjes, hoe meer vreugd.

Alleen de groote menigte der inteekenaren stelt de *Illustratie* in staat, hun allen bij voorbeeld een geschenk aan te bieden, zooals eene prachtige premieplaat b.v.; ook durven wij de hoop koesteren dat de Vlamingen alles zullen doen wat mogelijk is om *hunne* Illustratie te doen bloeien en groeien.

Ook voor het volgend jaar bestaan er weer grootsche plannen; maar willen die goed in vervulling gaan, dan moeten de inteekenaars een handje helpen.

Wij twijfelen er niet aan of zij zullen dit allen zonder uitzondering doen, door niet alleen hun eigen abonnement te vernieuwen, maar ook in den kring van vrienden en kennissen hier en daar nog inteekenaars aan te werven.

In het vaste vertrouwen, dat wij op hun steun mogen blijven rekenen sluiten wij dezen 13en jaargang met de beleefde uitnoodiging aan den lezer, onmiddellijk met ons den 14en weer in te treden.

DE OPSTELLERS.